THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS IVSSV ET AVCTORITATE
CONSILII AB ACADEMIIS SOCIETATIBVSQVE
DIVERSARVM NATIONVM ELECTI

VOLVMEN VII

PARS PRIOR

I–INTERVVLSVS

MCMXXXIV—MCMLXIV

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inhonesto, -āre. *ab* inhonestus, *cf.* honestare. *i. q. inhonestum reddere*: Ov. trist. 4, 8, 19 ne cadat et multas palmas -et adeptus, languidus in pratis gramina carpit equus. HIL. in psalm. 118 zain 2 p. 419, 10 contumeliis -atur *Christus* (AVG. in psalm. 127, 8 nisi eum foedum putarent, ... non sputis -rent).
cf. inhonestamentum.

ᴿ**inhonestus,** -a, -um. *ab* in *et* honestus. *compar. inde a* VAL. MAX. 7, 8, 9; *superl. inde a* CIC. *infra l. 20. 57*, *cf.* nimis, valde -us *infra l. 68.* NOT. Tir. 33, 85. SYNON. Cic. p. 421, 16 B. 431, 14. 440, 21. 446, 11. GLOSS. ἀσχήμων. ἄκοσμος. libidinosus. -um: ludibrium, turpem. -a: probra, crimina. *cf. l. 39. p. 1598, 14. inde a* PLAVTO.
i. q. non honestus (*in fig. litot.* PROP. *infra l. 64.* VLP. *infra l. 54. al.*):
I *spectat ad mores, habitum, modum sim.*: **A** *usu originario fere i. q. improbus, turpis sim.* (*impudicus infra l. 31. 48, ignobilis l. 22, infamis l. 27*): **1** *de hominibus* (*part. corp. l. 38 sqq.; masc. pro subst. l. 19. 32*): **α** *generatim* (*c. dat. l. 24*): PLAVT. Persa 408 impure, -e, iniure (*subst. ut*: PVBLIL. H 24 *opp.* honestum. *al.*). CIC. S. Rosc. 50 hominem turpissimum atque -issimum (PORPH. Hor. epist. 1, 18, 5 inconcinni et odiosi et -i h. et incommodi. *cf. p. 1598, 5*). HOR. sat. 1, 6, 36 num ignota matre -us *sit*. QVINT. decl. 333 p. 313, 24 neque inpium erga parentes ... futurum neque -um. TAC. hist. 2, 31, 1 Vitellius ventre et gula sibi -us, Otho luxu ... rei publicae exitiosior ducebatur. CAPITOL. Alb. 10, 1 ut eum dicat turpem, malitiosum, improbum, -um, cupidum, luxuriosum. ARNOB. nat. 7, 33 p. 267, 5 quarum *rerum* actores -os esse ius vestrum et inter capita conputari iudicavit infamia (*cf.* AVG. civ. 2, 14 p. 69, 8 D. cur non ut scaenici habeantur -i *poetae*. COD. Theod. 15, 7, 12 [= Iust. 11, 41, 4] personas *sc. pantomimos. v. et l. 32*). *al.*
β *speciatim de impudicis*: ① *ipsis*: CLAVD. DON. Aen. 5, 65 p. 433, 26 *mimi* (*cf. l. 27*) solis -is et adulteris placent (*subst. ut*: FAVST. REI. serm. 7 p. 252, 12 [= CAES. AREL. serm. 168, 5] de -is castos *fecit Christus*). AVG. civ. 5, 20 p. 231, 28 D. virtutes ... tamquam imperiosae cuidam et -ae mulierculae servient voluptati (*cf.* VITAE patr. 5, 5, 37 p. 883ᴰ mulier [*gr. Nau 1908 p. 273 n. 189* ἄσεμνος]. *aliter p. 1598, 7*). serm. 161, 10, 10 lubricos et -os amatores. ⓗ *de part. corp., sc. pudendis* (*cf.* ISID. orig. 11, 1, 102 *genitalia dicuntur* et -a, quia non habent eam speciem decoris sicut membra quae in promptu locata sunt): PS. CIC. in Sall. 14 -ioribus corporis partibus (*compar. ut*: HESYCH. in lev. 16, 4 p. 987ᴬ non permittunt videri carnis nostrae -iora). ITALA I Cor. 12, 23 (cod. g = VVLG.; *cf.* TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 13. *al.*) quae -a nostra sunt *membra* ([*gr.* ἀσχήμονα, *cod. g var. l.* turpia, *aliae versiones* verecunda *sim.*]. AVELL. p. 433, 13 haec *membra*, quae -a nostra sunt dicta. *cf. de mentula*: AVG. civ. 7, 21 p. 299, 24 D. membro -o). VITAE patr. 6, 3, 11 p. 1009ᴬ de capillis cooperientem quae -a erant corporis sui.
2 *de rebus sive improbis sive impudicis* (*acced.* factu *l. 61,* dictu *l. 76*): **a** *exempla varia* (*adi. vel praedicat.*): PLAVT. Capt. 99 occepit quaestum hunc ... -um et maxime alienum ingenio suo: homines captivos commercatur (HERMOG. dig. 5, 3, 52 *syn.* non honesto). SCIP. min. or. frg. Macr. Sat. 3, 14, 7 *liberi ingenui* docentur praestigias -as. LVCIL. 1330 scire ..., quid inutile, turpe, -um *sit*. CIC. inv. 1, 92 (*v. app. crit.*) rem (VLP. dig. 12, 4, 1 pr. non -am. *al.*). dom. 107 nihil ... quod sit iniustum atque -um. fin. 3, 14 si nihil malum, nisi quod turpe, -um, indecorum, pravum, flagitiosum, foedum. ad Q. fr. 1, 1, 19 -issimam cupiditatem. SALL. Catil. 20, 9 vitam miseram atque -am ... per dedecus amittere (COD. Iust. 5, 4, 23, 1a. *cf.* VAL. MAX. 6, 3, 3 vitae -um actum). Iug. 3, 4 -a et perniciosa lubido. SALL. (?) rep. 2, 9, 2 quae honeste nominari nequeunt, -issima *sunt*. HOR. sat. 1, 4, 124 an hoc -um et inutile factu necne sit (TAC. dial. 28, 5 neque dicere ... quod turpe dictu, neque facere quod -um f. videretur). PROP. 2, 8, 27 sq. mors (LIV. 29, 18, 6 ignobili atque -a. TERT. nat. 2, 14, 9. *cf.* PROP. 2, 26ᵇ, 58 exitus ... non -us [TAC. hist. 1, 72, 3]). Ov. met. 13, 224 cum tu terga dares -aque vela parares (*cf.* fast. 2, 211 -a ... volnera [*aliter p. 1598, 13*] tergo accipiunt). LIV. 6, 33, 3 pacis (TAC. ann. 15, 25, 1). *al.* *t. t. rhet.*: GRILL. rhet. p. 6, 10 M. (*inter vitia controversiarum*) πάνυ ἄδοξον: nimis -um (*cf.* p. 53, 1 *et* 4 valde -um).
b *n. pro subst.*: PLAVT. Mil. 1288 multos multa admisse ... -a propter amorem atque aliena a bonis. RHET. Her. 3, 22, 35 si quid videmus aut audimus egregie turpe, -um (aut honestum *M*), inusitatum *eqs.* CAEL. Cic. epist. 8, 6, 3 consaepta omnia foeda et -a sunt (SALL. Catil. 30, 4 o., honesta atque -a [Iug. 31, 12. 80, 5 TAC. ann. 2, 38, 4]). SEN. dial. 9, 2, 7 -a ... ac difficilia. epist. 92, 6 adicimus ... honesto -um. QVINT. inst. 3, 8, 44 si quis bono -a suadebit *eqs.* TAC. hist. 2, 93, 1 per inlecebras urbis et -a dictu. *al.* **c** -um est *sim. c. acc. c. inf., inf.* (*l. 80. 81*), ut (*l. 82*): SALL. (?) rep. 2, 7, 11 iudices ... ex pecunia legi -um *est*. CALL. dig. 50, 2, 12 -um ... puto huiusmodi personas ... in ordinem recipi. PAVL. dig. 45, 1, 134 pr. -um visum est vinculo poenae matrimonia obstringi. GELL. 6, 3, 46 velle id ... facere ... -um non est. PORPH. Hor. carm. 3, 5, 41/43 -um matronae esse eum ... maritum agnoscere. AVG. civ. 6, 9 p. 265, 4 D. valde -um est, ut quod vocatur illa (*sc. Pertunda dea*), impleat quisquam nisi ille (*sc. maritus*).
B *peculiariter fere i. q. malus, noxius*: PRVD. apoth. 62 frutex vitiosus iniquis luxuriam virgis -o effundere suco coeperat (*sc. ut spinae fierent*).
II *spectat ad speciem foedam, indecoram sim.*: **A** *proprie*: **1** *de hominibus rebusque humanis*: **a** *generatim*: TER. Eun. 357 -um hominem (*cf. p. 1597, 20*) ... senem mulierem (DON.: foedum. SCHOL. p. 101, 17: turpem. SCHOL. Bemb. 132: deformem. *cf. l. 14*). 939 *meretricum* videre inluviem sordes inopiam, quam -ae solae sint domi *eqs.* (*opp.* mundius, compositum, elegans). *cf.* ITALA Is. 53, 3 (Orig. in Matth. ser. 32 p. 58, 20) *servus dei* non habebat speciem neque decorem, sed species eius -a (*gr.* ἄτιμον, *Vulg.* non erat aspectus. *cf.* TERT. carn. 9 l. 34 *de Christo. Christianis notionem q. e. 'non honorabilis, non honoratus' subaudiri probatur l. 59. p. 1599, 14*). **b** *respicitur deformitas*: VERG. Aen. 6, 497 truncas -o volnere narīs *Deiphobi* (SERV., SERV. auct.: foedo, deformi, turpi *collato* TER. *supra l. 5. aliter p. 1597, 65*). FIRM. math. 6, 15, 20 matrem -a corporis turpitudo dedecorat (*cf.* 6, 25, 1 faciem -a foeditate deturpat. 6, 31, 35. 88).
2 *de aedificio*: VITR. 1, 2, 6 si ... interiora *aedificia* prospectus habuerint elegantes, aditus autem humiles et -os, non erunt cum decore.
B *translate de oratione sordida*: MART. CAP. 5, 518 vitandum ... cacemphaton ...; -a enim exempla sunt, ut 'arrige aures Pamphile' (*eqs.*) ...; in his enim sordescit oratio.
adv. **inhonestē.** *compar. l. 36. 39.* GLOSS. turpiter (*ad* TER. *l. c.*). [*falso trad. pro* in honestate: ITALA Iob 21, 7 (Gild. Brit. 59 chron. III p. 58, 20; in inhonestate *A*, *gr.* πλούτῳ, *Vulg.* divitiis).]
i. q. non honeste (*in fig. litot. l. 29. 32. 37. 43*): **1** *c. verbis*: CAECIL. com. 223 -e gravidavit probro *virginem* (*cf.* VVLG. II reg. 13, 2 ut quippiam -e ageret cum ea). TER. Andr. 797 *Chrysis* sese -e (*v. l. 22*) optavit parere hic ditias (*opp.* honeste). CIC. Att. 2, 1, 9 accusavit Nasicam -e ac modeste tamen. VELL. 2, 37, 4 neque -e aliquem summitti. VAL. MAX. 6, 4, 4 aliquid -e facturus sum (GELL. 10, 19, 1 -e et improbe). GAIVS dig. 35, 1, 63, 1 nuptura sit. VLP. dig. 4, 8, 21, 11 venerat (*sc. in locum inhonestum*). 50, 13, 1, 5. 50, 16, 46, 1 non -e vixit *mulier* (AVG. civ. 12, 27 p. 554, 12 D. inmoderate atque -e). TERT. nat. 2, 7, 7 sordide natos, -e institutos. ITALA II Macc. 9, 1 (recc. LX = VVLG.) Antiochus -e revertebatur de Perside (*gr.* ἄκοσμος, *recc. BM* cum confusione). CAPITOL. Ver. 8, 6 libertis -ius indulsit. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 173 critici ... naturalia ⟨epitheta a poetis⟩ nusquam -e putant locari. COD. Theod. 2, 29, 1 pr. repetendam sibi pecuniam, quam -e solverant, inpudentius atque -ius arbitrantur. 6, 29, 3 (= Iust. 12, 22, 3) qui -e et contra decus saeculi vel honorem militiae versabuntur. OROS. hist. 2, 4, 5 Sabinorum ... feminas tam -e praesumpsit quam nefarie defendit *Romulus*. THEOD. MOPS. in I Thess. 4, 9 sqq. p. 26, 20 ut non -e ferant de his qui ab hac vita excedunt (*Vulg. 4, 12* honeste).
2 *c. adi.*: PHYSIOGN. 76 p. 101, 3 -e blandi sunt, quos Graeci κόλακας vocant (83 p. 111, 12).
deriv.: inhonestas, inhonestitas, inhonesto. *cf.* inhonestamentum.

(inhonor, inhonōris), -oris *vel* -ōris, (-e) *adi.* *ab* in *et* honor, *cf.* dedecor *et* inhonorus. *sg. nom. non legitur nisi var. l. p. 1600, 17* (-is). *49* (-r). *i. q. honore carens*: PANEG. 3, 30, 3 ideo tantum honorem in suos ne -es (in honores *M*, -os *codd. interpol. et edd. vett.*, -i *Guil. Baehrens*) contemnerent (contemnerentur *Guil. Baehrens*) conferebant. EVTR. 10, 15, 2 neque -es (-os, -e, sine honore *varr. ll.*) sinens quorum ... expertus fuisset officia. RVSTIC. Conc.ᔆ I 4 p. 178, 25 nec respondebo ... ei ..., sed ... -em remittam. SERM. Corp. Vind. 21 p. 334, 20 -es ... videri sacros martyrum cineres. *cf. p. 1600, 17. 24. 49.*

inhonōrābilis, -e. *ab* in *et* honorabilis. *compar. l. 66.* GLOSS. *v. p. 836, 33.* *i. q. non honorabilis* (*in fig. litot. l. 63. 64*): ITALA Is. 53, 3 (Iunil. 2, 2 p. 518, 12. *al.*) species eius -is (*v. supra l. 10. p. 1599, 14. huc spectat* TERT. adv. Marc. 3, 17 p. 404, 14 si inglorius, si ignobilis, si -is, meus erit Christus). HIL. in Matth. 14, 2 -em in patria sua prophetam esse (*Vulg. 13, 57* sine honore. *antea*: inhonoratur dominus a suis). CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 101, 30 habitus his nec -is nec abiectus est. 3, 5 p. 105, 30 non ... coniugiorum -es tori *sunt*. PS. ORIG. in Iob 1 p. 375ᴮ -es atque egeni effecti estis (*opp.* honorabiles atque divites). MVTIAN. Chrysost. hom. 11, 3 p. 313/4 servis tuis -ior est, qui liber consistit (*gr.* ἀτιμότερος).

[inhonōrāsco *v. p. 1600, 43.*]

inhonōrātio, -ōnis *f.* *ab* inhonorare, *cf. gr.* ἀτιμία. *inde ab* ITALAE *textu Africano* (*v. Schildenberger, Altlat. Texte d. Prov.-Buches I 103*). *fere i. q. inhonesta tractatio, dedecus*: ITALA prov. 3, 35 (frg. Vind. ed. Vogel, Beitr. 1868 p. 82 = cod. 165 ed. Beuron.) impii ... exaltaverunt -em suam (*gr.* ἀτιμίαν, *Vulg.* ignominia. 11, 16 [cod. 94 ed. Beuron.] sede[n]s ... -is [*om. Vulg.*]. 12, 16 [Cypr. testim. 3, 8] abscondit ... -em suam astutus [*Vulg.* iniuriam]. VVLG. [= ITALA] Sirach 1, 38 ne ... adducas animae tuae -em. MVTIAN. Chrysost. hom. 4, 4 p. 267/8). HIL. trin. 4, 41 patrem filii -e contemnes. 11, 30 honori -em ... subdimus. HIER. hom. Orig. in Ezech. 10 p. 416, 26 -o civi est de patria sua exulare (*syn.* infamia, ignominia. *cf.* p. 417, 19. 27).

inhonōrātus, -a, -um. *ab* in *et* honoratus. *compar. p. 1599, 5. 22, superl. p. 1599, 7.* GLOSS. ἄτιμος. *inde a* CIC.; *exempla more potius verbali quam adiectivo adhibita v. s.* inhonoro; *var. l. p. 1600, 25.*
i. q. non honoratus (*in fig. litot. p. 1599, 5. 29; acced.* apud *p. 1599, 3. 10*): **1** *vario usu*: CIC. Tusc. 3, 57 *agitur* de con-

[Hofmann-E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

temnendo honore: multi -i proferuntur. 3, 81 de vita -a et ingloria. Ov. met. 8, 280 (*loq. Diana*) quae ... -ae, non et dicemur inultae (*item de deis*: ARNOB. nat. 4, 34 p. 169, 16 soli sunt apud vos superi -i contemptibiles viles). 13, 41 nos -i et donis ... orbi ... simus? LIV. 10, 24, 9 ne in ullo genere hominum -a esset *virtus*. 33, 23, 8 -ior fuit *triumphus* (*cf.* 38, 50, 3 ut imperator ... sine curru et laurea privatus -usque urbem iniret). 35, 12, 4 quod omnium Graeciae gentium ... -issimi ... essent *Aetoli*. 39, 27, 9 optimum quemque ... -os et deterioribus obnoxios silere. 45, 36, 4 militiam ... victoribus inopem atque -am futuram (*cf.* FLOR. epit. 2, 8, 5 -am apud Romanos ... militiae ... societatem. AMBR. in Luc. 8, 4 p. 393, 24 -is stipendiis). VAL. MAX. 5, 1, 1[C] regias reliquias iacere -as. PLIN. nat. 11, 65 papilio ... ignavus et -us. SIL. 4, 605 -am ... perdere mortem et famae nudam. ITALA Is. 53, 3 (Tert. adv. Marc. 3, 7 p. 386, 16. *al.*) species eius -a (*cf. infra l. 66. p. 1598, 10. 59*). II Tim. 2, 20 (Cypr. epist. 54, 3. *al.*) vasa (*opp.* honorata; *gr.* εἰς ἀτιμίαν, *Vulg.* in contumeliam). IREN. 2, 7, 2 -a erunt tunc quae sunt sursum. 2, 30, 1 *gnostici* semet ... spiritales esse volunt, -⟨a⟩e cum sint carnes (*v. Lundström, Stud. 1943, 118 sqq.*). AMBR. epist. 77, 7 servitus (*opp.* honorata). hex. 4, 4, 19 industria. HIER. in Ezech. 10, 1 p. 417, 10 eum, qui -us est; in honorem pristinum restituere. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 9 nihil ... inglorio aliquo melior exsistis, immo hoc ipso multo -ior multoque despectior (*gr.* ἀτιμότερος). AVG. civ. 18, 49 p. 333, 23 D. elegit discipulos ... humiliter natos, -os, inlitteratos. MVTIAN. Chrysost. hom. 5, 1 p. 271/2 expugnati ... eramus ..., deo culpabiles, -i (*gr.* ἠτιμωμένοι). *masc. pro subst.*: LIV. 26, 2, 16 diti ac pauperi, honorato atque -o. SIDON. epist. 1, 4, 2 ferias -orum.
neutr. pl. pro subst.: PS. HIER. epist. 2, 4 p. 48[A] quod si ille vestra gloriosa tantopere contempsit, cur non vos illius -a contemnitis?
2 *locut. praedicativae q. s.* '-um dimittere' *sim.* (*in fig. litot. praeter l. 34*): LIV. 37, 54, 9 ne ... regem amicum -um dimitteretis. QVINT. inst. 1, 5, 54 artem grammaticam ... -am transire noluimus. SVET. Claud. 11, 3 ne Marcum quidem Antonium -um ac sine grata mentione transmisit. SCHOL. Stat. Theb. 6, 896 ne -us abiret. CLAVD. DON. Aen. 5, 345 p. 462, 18 ut ... Diores exclusus a norma trium praemiorum -us abscederet. 6, 505 p. 573, 15 ne memoria tua -a remaneret (AMBR. obit. Valent. 1 reliquisse). EVCHER. laud. her. 5 *deus* non ... hanc terrae partem inutilem et -am dereliquit (rel-, dimisit *varr. ll.*).

[*adv.* **inhonōrātē** *v. l. 17.*]

deriv., ut vid.: inhonoro (*retrogr.*).

? **inhonōrē** *v. p. 1600, 48.*

inhonōrificentia, -ae *f.* *ab* inhonorificus, *cf.* honorificentia. *fere i. q. dedecus*: CASSIOD. Ios. antiq. 17, 9 p. 495 ne cum -a sua mors et cum indignitate tractaretur (*gr. 17, 179* μὴ ἠτιμῶσθαι ἀξιῶν).

inhonōrifico, -āvī, (-ātum), -āre. *ab* inhonorificus, *cf.* honorificare. *fere i. q. dedecore afficere*: ITALA Ioh. 8, 49 (cod. r) honorifico patrem ⟨m⟩eum, vos -astis me (*gr.* ἀτιμάζετε, *cod. b* dehonorificatis. *cf. l. 72*). PS. PHILO antiq. 44, 7 me -erunt creatorem suum.

inhonōrificus, -a, -um. *ab* in *et* honorificus. *i. q. non honorificus* (*c. dat. l. 50; n. pl. pro subst. l. 52*): SEN. dial. 2, 10, 2 ob dictum factumve -um. HIL. trin. 7, 20 ut ... -us filio -us et patri sit. PS. HIL. libell. 3 p. 73, 14 ne passiva et nulla inter se antiquiora -a permanerent. 10 p. 83, 21 -is clariora *praeponenda sunt*.

deriv.: inhonorificentia, inhonorifico.

inhonōris *v.* inhonor.

*****inhonōro**, -āvī, -ātum, -āre. *fort. ab* inhonoratus *retrograda q. d. formatione*, *cf.* de-, exhonorare *et gr.* ἀτιμάζειν. *formae perf. contractae*: -astis *l. 72*, -asset MAX. TAVR. hom. app. 2 p. 917[C]. *vox eccl., deest poetis.* [*e suppl. dub.*: ITALA Is. 5, 15 (Tert. adv. Marc. 4, 15 p. 466, 15; *suppl. Gelenius*, ⟨de⟩honorabitur *Engelbrecht*).]

i. q. dehonestare, dedecorare sim. (*graece resp.* ἀτιμάζειν, *ubi nihil aliud adnotavimus*): 1 *animantes, deum sim.*: TERT. fug. 5, 3 (4) ut ad fugiendum deo honorem reddas ..., ad contestandum autem -es illum (*deum ut*: ITALA Rom. 2, 23 [cod. d *al.* = VVLG.]. IREN. 3, 24, 2 -erunt et spreverunt deum. 4, 5, 2. 4, 33, 15. *al.*). ITALA I reg. 10, 27 (Aug. corrept. 14, 45) -erunt eum (*Vulg.* despexerunt). Is. 53, 3 (Cypr. testim. 2, 13. *al.*) -tus est et non conputatus (*Vulg.* despectus. *cf. supra l. 14*). Ier. 22, 28 (Iren. 3, 21, 9. *al.*) -tus est Iechonias (*gr.* ἠτιμώθη, *Vulg. aliter*). Ezech. 28, 26 (Iren. 5, 34, 1) qui -erunt eos (*Vulg.* adversantur eis). 36, 5 (Tycon. reg. 4 p. 35, 29) -antes animas (*Vulg. aliter*). Mich. 7, 6 (Orsies. doctr. 31) filius -at patrem (*Vulg.* contumeliam facit). Ioh. 8, 49 (cod. f *al.* = VVLG.) honorifico patrem meum et vos -atis (-astis *var. l.*) me *Christum* (IREN. 3, 19, 3 ut posset tentari et -ari et crucifigi et mori. 4, 23, 2 HIL. in Matth. 14, 2. 51, 13 proditur et -atur. *al.*). PRISCILL. can. 85 p. 145, 13 quia -entur a deo qui non honorificant deum. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 10 despicere regem atque -are (*gr.* ὑβρίσαι *solum*). *al.* *refl.*: AMBR. hex. 6, 3, 10 cur ... ipsum te -as, dum ventri ... servis? 2 *res*: TERT. resurr. 10 p. 39, 5 ut carnis non ... substantia, sed actus -etur. IREN. 3, 18, 5 martyrium. HIER. hom. Orig. in Ezech. 12, 4 p. 438, 3 sqq. maledictionem dei (*antea*: sprevit). HESYCH. in lev. 13, 11 p. 938[C] legem. CANON. Migne 56, 720[A] quadragesimam. *in fig. litot. de Christo naturam humanam non dedignante*: CONC.[S] I 5 p. 125, 18 (*cf.* DIONYS. EXIG. *ibid.* p. 240, 28) humanitatis mensuram non -ans (*gr. I 1, 1 p. 38, 13 = I 1, 7 p. 44, 3; I 2 p. 49, 11 et I 3 p. 31, 21* exhonorans). p. 127, 39 dispensationem (*gr. I 1, 7 p. 47, 8* οὐκ ἀπόβλητον ἐποιήσατο). p. 204, 26 pauperiem (*gr. p. 224, 7*).

deriv.: inhonoratio. *cf.* inhonoratus.

inhonōrus, -a, -um. *ab* in *et* honorus, *cf.* indecorus. *compar. et superl. non leguntur*; valde -us *infra l. 32.* *inde a* PLIN. nat., SIL., STAT. [*dub. vel falso*: PERS. 6, 35 (*v.* inodorus). TAC. hist. 4, 62, 2 (*v. p. 1127, 57*). PANEG. 3, 30, 3 (*v. p. 1598, 50*). EVTR. 10, 15, 2 (*v. p. 1598, 52*). ENNOD. opusc. 3, 119 p. 361, 22 -is (in horum *Baron.*; *desideratur notio q. e. 'duris'*) mentibus radix ... affectionis inseritur.]

i. q. non honorus, honore carens (*ignobilis l. 19. al.; in fig. litot. inde a* SIL. *l. 45.* STAT. *l. 16 saepius; acced.* honore *l. 18; quis honorem neget, indicatur per dat. vel abl. l. 22, liberius per* ante *l. 41*): 1 *de animantibus* (*reliquiis l. 18. 21. 22, cf. l. 35*): PLIN. nat. 5, 126 -ae civitates. 36, 39 -us est nec in templo ullo Hercules. STAT. Theb. 3, 567 abiecta ... -us fronde sacerdos. 7, 151 lapso ... -us amictu. 10, 8 -a cohors laceris insignibus. 11, 399 haud armis -us (*c. abl. respectus ut*: IVL. VAL. 1, 32 p. 43, 19 non -us [-is *A*] hoc labore. AMBR. obit. Theod. 54 -um adhuc honore tumuli ... corpus [EVCHER. epist. ad Val. p. 716[D] huiusmodi honore -um esse]). silv. 5, 2, 15 non te series -a parentum obscurum proavis et priscae lucis egentem plebeia de stirpe tulit. AMBR. obit. Theod. 56 ne -ae videantur ... reliquiae triumphales (*cf. supra l. 18 et* PASS. Saturnin. 6 omnibus quidem -um, sed honoratum a deo martyris corpus). off. 1, 12, 40 iustos inopes degere, -os, sine liberis *eqs.* HEGES. 1, 13, 3 p. 20, 20 *ne* Hyrcanum -um (-em *A*[1], inhonoratum *T*[2]) relinqueret (*cf. gr. 1, 121*). CLAVD. 15, 99 *populus Romanus* -us egens. PROSP. in psalm. 144, 14 *iusti* -i ac pauperes spernuntur a potentibus mundi. PS. PROSP. carm. de prov. 75 *iustus* -us inops, odium iuvenemque senumque, ... exsul agit. SALV. gub. 1, 8 -i (in honore *A*) sunt, honorem fugiunt *religiosi*. FAVST. REI. grat. prol. p. 3, 21 -us absque servo dominus apparebit. DRAC. Romul. 7, 4 non -us eram (*i. Vitulam*), sed laude redemptus adirem. CASSIOD. Ios. antiq. 19, 1 p. 547 *equites* valde -os habuit (*gr. 19, 3* ὧν ἀτίμωσις ἦν). var. 9, 24, 1 adhuc latentem aut -um. 2 *de rebus*: PLIN. nat. 15, 99 (*de unedone*) pomum -um. SIL. 10, 390 heu rebus facies -a sinistris! 14, 632 tumulos -aque busta (*cf. supra l. 13*). STAT. Theb. 3, 66 -ae munera lucis. IVL. VAL. 2, 30 p. 102, 21 ne sit militia tibi militantium -a, dabuntur ... aurei *eqs.* HIL. trin. 10, 33 quidquid contumeliosum est, semper -um est. PS. AVG. serm. ed. Mai 55, 3 occidentis ... plaga ne -a fuisset in aliquo derelicta. PS. LEO M. humil. 3 p. 164[A] rectorum -a iustitia. ORIENT. comm. 1, 70 quae rara homines vel pretiosa putant, ante deum, ut viles ... moles ..., sic -a iacent. PETR. CHRYS. serm. 95 p. 467[A] dictio. CASSIOD. var. 2, 3, 7 ne ... probata virtus -a cessaret (inhonorasceret *var. l. clausula minus probabili*). 3, 53, 3 ut ... nec dulcis necessariaque -a (in honore *E*) contemni *debeat aqua*. *n. pl. pro subst.*: SIL. 16, 250 non ardua regnis quaesumus aut -a tuis. -um est *c. acc. c. inf.*: CONC. Vas. a. 442 Mansi 6, 453[C] -um est inferioribus summa committi.

? *adv.* **inhonōrē.** *i. q. sine honore*: CASSIOD. var. 6, 18, 3 *Pompeius* ne aliquando -e (inhonor *E*, inhonorus *F*) diceretur, cum nominis taxatione vocabatur et Magnus. *cf. l. 44. p. 1598, 52.*

cf. inhonor(is).

inhorreo, (-uī), -ēre. *ab* in *et* horrere, *nisi ab* inhorrescere. *formas stirpis perf. v. s.* inhorresco. *legitur inde a* LIV. (*falsa var. l.*: LVCR. 6, 1195).

fere i. q. **horrere** (*respicitur asperitas, rigor, turpitudo sim. ibique maxime densitas; praepositioni fere vis quaedam infestandi, imminendi inesse videtur, sed negari nequit notio localis* 'in *aliquo loco*' *l. 65. 68, cf. p. 1601, 2*):

1 *proprie*: a *strictius*: α *de armatis*: LIV. 8, 8, 10 hastas suberecta cuspide in terra fixas, haud secus quam vallo saepta -ret acies, tenentes *triarii*. PS. AMBR. apol. Dav. II 3, 15 armis ... bellicis -entem *Goliath*. β *de locorum asperitatibus*: SEN. contr. 1, 3, 3 -ent scopulis enascentibus latera. AVIEN. ora 215 -et ... rupibus cautes Sacra. orb. terr. 622 -ens Corsica silvis (*Dionys. perieg. 460* ὕλη ... ἀμφιλαφής). 786 molibus in celsis scrupus ... creber -et. AMBR. hex. 1, 8, 28 palustri uligine terra -ere consuevit (Iac. 2, 6, 26 duris atque asperis -entem cautibus). HEGES. 1, 30, 9 p. 55, 15 -entes specus. γ *de pilis sim.*: APVL. met. 8, 4 aper ... pilis -entibus corio squalidus. PS. QVINT. decl. exc. Monac. 12 p. 376, 25 -bant pili et artus (*cf. Ps. Quint. decl. 12, 9*). δ *de segete, foliis*: PS. CYPR. laud. mart. 23 p. 46, 6 quo ... pluviali imbre mentito seges densior -ret. AMBR. hex. 3, 11, 47 ilices verticem protulerunt -entem comam hibernis quoque temporibus servaturae.

b *latius de specie multipliciter deformata*: AMBR. off. 1, 12, 41 -entem ... vibicibus *Iob*. *in imag.*: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 441, 28 quae *nationes* septem maculis capitalium delictorum -rent.

2 *translate*: a *praevalet notio imminendi*: TERT. anim. 58, 3 ordinationem iudicii -entem. b *praevalet notio q. e. squalere*: AMBR. bon. mort. 9, 40 deformem meretricis affectum, -entem procaciam, indecentem inpudicitiam *eqs.*

inhorrēsco, -uī, -ere. *ab* in *et* horrescere. -isc-: AMM. 27, 1, 1. *perf.* -uere *p. 1601, 10.* GLOSS. -uit: intremuit. *ad singulos locos v. infra.* *formae stirpis praes. ap.* PACVV. *et inde a* CELSO, *stirpis perf. inde a* CIC., VERG., HOR., OV. [*e coni. falsa*: LVCR. 6, 1195.]

[Hofmann-E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fere i.q. **horrescere** (*'-ere coepisse' l. 26 sq. 76; praepositioni vis localis inesse videtur p. 1602, 5, cf. p. 1600, 57*):

I *servatur vis originaria asperitatis, rigoris, turpitudinis, sive inhaerent sive tremore efficiuntur, maxime sub specie densitatis*:

A *proprie et in imag.*: 1 *strictius*: a *spectat ad speciem hispidam, asperam sim.*: α *de aqua fluctuante*: Pacvv. trag. 411 -it mare (Sen. contr. exc. 8, 6, 2 fluctibus [Boeth. cons. 2, 2, 8 W. procellis ac f.]. Cvrt. 4, 3, 17 Petron. 114, 1). Sen. Phaedr. 1031 -uit concussus undarum globus. Amm. 24, 8, 2 ruptis riparum terminis aucti -uere torrentes. *aliter infra l. 41.* β *de spicis vel foliis sese erigentibus* (*tremore l. 12. 14*): Verg. georg. 1, 314 spicea iam campis cum messis -uit (Serv.: intremiscit). Plin. nat. 18, 365 trifolium ... -ere et folia contra tempestatem subrigere. *? per enallagen*: Hor. carm. 1, 23, 5 mobilibus veris -uit adventus foliis (Porph.: veris adventu folia enata -erunt, id est commota sunt ac tremuerunt. *cf. edd. ad l. et Funaioli, Mélanges Marouzeau 186 sq.*). γ *de animantium corporibus saetosis sim.*: Verg. Aen. 10, 711 *aper* -uit armos (*acc. gr., cf.* Arvs. gramm. VII 484, 7 *et Hom. N 473* φρίσσει δέ τε νῶτον ὕπερθεν. Gloss. V 212, 1 pavorem fecit [*legit* armis]). Plin. nat. 10, 116 *gallinae* -unt edito ovo. 11, 77 villis -ere *papiliones*. Pavl. Nol. carm. 16, 52 -uit atris crinibus. *de ipsis capillis sim.*: Sen. dial. 4, 35, 3 cum animo -unt *capilli*. Petron. 63, 1 mihi pili -erunt (Vvlg. Iob 4, 15). Plin. nat. 9, 42 pelles *vitulorum marinorum* ... -ere. Sol. 12, 5 *pinnae.* δ *de armatis vel armis infestis*: Sil. 12, 381 adversa ... late agmina -unt. Stat. Theb. 7, 689 parcior ad cives Polynicis -uit ensis. Heges. 5, 19 p. 339, 29 illi conferti inter se urguere coeperant, -ere super eum telorum vis plurima. ε *de locis asperis*: Sol. 24, 8 Atlas ... nemoribus -it, rupibus asperatur, squalet ieiunio *eqs.* (*cf. Plin. nat. 5, 6*). Non. p. 185, 5 (*ad Acc. trag. 600* ne ... vastescant agri) 'vastescant' significat -ant vel deserantur. *in imag.*: Ambr. in psalm. 36, 12, 1 ne longo -at situ *terra animae* (*cf. l. 44*).

b *spectat ad speciem duram, rigidam*: α *de algore* (*cf. l. 74*): Apvl. mund. 3 nivibus ... et glacie -it *aer.* 9 gelatus umor rigore frigoris -it (*v. app. crit.*). Sol. 29, 1 qui *fons* ... die frigeat, nocte ferveat, ac ... interdum ignito vapore inaestuet, interdum glaciali algu -at (*v. app. crit. et cf. Plin. nat. 5, 36* aquis ... rigentibus). Amm. 27, 1, 1 cum per glaciales tractus hiemis rigidum -ret sidus. Svlp. Sev. Mart. 3, 1 *hiems* solito asperior -erat (*cf. infra l. 52*). β *de siccitate*: Arnob. nat. 1, 3 p. 6, 20 flumina ... ingentia limis -isse siccatis.

2 *latius*: a *de caligine densa*: Verg. Aen. 3, 195 (= 5, 11) -uit unda tenebris (Ambr. hex. 1, 8, 28 omnia t. -unt). Sen. Herc. O. 1133 atra nube -at polus. Ps. Cypr. laud. mart. 22 p. 45, 3 alienata saeculi facies velut confusa tenebrarum -uit caecitate. Ambr. hex. 1, 8, 32 (*de origine vocis q. e.* antrum) quod atro -at situ (*cf. supra l. 31*) atque offusione tenebrarum. b *de squalore multo*: Mart. 1, 66, 8 quae *charta virgo* trita duro non -uit mento (*cf. 10, 93, 6* nova nec mento sordida charta). Tert. pudic. 5, 14 *peccatores* pariter ... in sacco et cinere -unt. Ambr. epist. 63, 57 *prophetissa Maria* leprae maculis -uit (*cf. Vulg. num. 12, 10* perfusam lepra).

B *translate*: 1 *fere i.q. horride infremere*: a *c. vi infestandi, imminendi*: α *de tempestatibus sim.*: Ov. Ib. 201 cum tristis hiems Aquilonis -uit alis (*cf. supra l. 38*). Petron. 123 v. 233 ex alto cum magnus -uit auster. Ambr. in psalm. 118 serm. 12, 9, 1 pluviis vehementibus -it *caeleste elementum.* Heges. 4, 9, 1 p. 256, 9 fremunt venti, caelum -it *eqs.* Sidon. epist. 9, 9, 6 donec gentium concitatarum procella defremeret, cuius ... turbo tunc -erat. *aliter supra l. 14.* β *de bello, persecutione*: Oros. hist. 5, 24, 18 bellum -uit. Avell. p. 28, 24 gravis adversum nostros persecutio -erat infestante Damaso (*cf.* Greg. M. moral. 29, 50 asperitas persecutionis). γ *de dolore* (*fere i. q. ingravescere*): Greg. M. moral. 16, 31 mederi ... dolor afflicti *Iob* ... debuerat; sed ... -uit.

b *in neutram partem respicitur motus fragosus*: α *spectare videtur ad stridorem alarum*: Stat. Theb. 1, 309 *Mercurius* desiluit, tenuique exceptus -uit aura (Schol.: quia ab aere calido in aerem frigidum descendit. alii '-uit' ad stridorem referunt alarum). β *spectat ad fragorem naturae tamquam attonitae* (*cf. p. 1602, 10*): Ov. Pont. 3, 3, 9 subito pinnis *Amoris* agitatus -uit aer et gemuit (*i. sonuit*) parvo mota fenestra sono. Val. Fl. 3, 348 ter -uit aether luctificum clangente tuba. Clavd. 1, 125 *Roma apparente* conscia ter sonuit rupes et -uit atrum maiestate nemus.

2 *fere i.q. horride scatere incipere* (*cf. supra l. 49*): Capitol. Ver. 1, 4 *Verum* constat non -isse vitiis, non abundasse virtutibus (Hier. in Ioel 1 p. 957D omnia v. -ere).

II *mera vi contremiscendi*: A *tremor efficitur algore* (*cf. supra l. 32 sqq. 64*): Cels. 1, 3, 7 qui ... facile -unt. 2, 2, 3 si membra -unt. 2, 4, 3 coepisse -ere. 2, 4, 4. 2, 7, 34. 2, 17, 7 num ... summa cutis -at. 3, 12, 3. 4. Sen. nat. 6, 24, 4 cum frigore -uimus, tremor sequitur (Petron. 17, 7 Hier. adv. Pelag. 3, 11 p. 581A). Cael. Avr. acut. exc. p. 490 -unt ... corpora.

B *tremor efficitur commotione animi* (*cf. l. 22*), *sc. timore, stupore* (*p. 1602, 1. 9*), *ira* (*p. 1602, 2*) *sim.*: 1 *absol. vel c. abl.* (*ad l. 83*): a *proprie de animantibus*: Sen. Ag. 418 refugit loqui mens aegra tantis atque -it malis. epist. 57, 4 *virtus* -et ad subita. Petron. 9, 6 -ere se finxit Ascyltos, mox sublatis fortius manibus *eqs.* 135, 1 -ui ego tam fabulosa pollicitatione conterritus. Stat. Theb. 11, 249 turbatus -uit altis rex odiis. Qvint. inst. 9, 4, 126 (*de oratione acri*) cum dicente aeque audientem -ere *oportet.* Tac. hist. 3, 84, 4 -it vacuis *locis Vitellius.* ann. 11, 28, 1 domus principis -erat. Calp. decl. 16 p. 16, 8. Min. Fel. 27, 7 *daemones adiurati* inviti ... corporibus -unt et vel exsiliunt statim *eqs.* Vopisc. Prob. 24, 5 tam senatus quam populus -uit: metuebant enim *eqs.* Rvfin. Greg. Naz. orat. 8, 16, 3 -o totus. Prvd. c. Symm 1 praef. 30. Avg. civ. 21, 4 p. 494, 13D. quod (*sc. miraculum magnetis*) cum primum vidi, vehementer -ui. Svlp. Sev. chron. 1, 18, 1 prae timore. b *transfertur ad naturam* (*cf. p. 1601, 66*): Clavd. 20, 172 gemuit ... Hermus et aurata Pactolus -uit urna totaque ... fleverunt Dindyma.

2 *c. acc. fere i.q. perhorrescere*: Cic. rep. 4, 6 (Non. p. 423, 6) horum [in] severitatem (-e *L. Mueller*) dicitur -isse (inar- *trad., em. Ald. ex lemmate Nonii*) primum civitas. Arnob. nat. 1, 35 p. 22, 28 quid ... nostri nominis -itis mentionem ...? Avr. Vict. Caes. 24, 4 severitatis vim. *cf.* inhorreo.

inhortor, -ātus sum, -ārī. *ab* in *et* hortari, *cf.* incitare *sim.* [*francog. vet.* enorter, *prov.* enortar. *W.*] *i.q. aliquo hortari* (*vi pass. l. 21*): Apvl. met. 8, 17 coloni ... canes ... iubilationibus solitis et cuiuscemodi vocibus nobis -antur (9, 36 canes ... in eorum exitium -tos immitti praecepit).

(inhospes), -itis *adi. ab* in *et* hospes *fictum, cf.* inhospitus *infra l. 72; formam* 'inhospes' *negat* Serv. auct. *p. 1603, 3.* *i.q. inhospitalis*: Ps. Ambr. serm. Sess. 3, 5 p. 127B apostolos ad ultionem -um Samaritanorum properantes.

inhospita *v.* inhospitus. **inhospitābilis** *v. l. 33. 76.*

inhospitālis, -e. *ab* in *et* hospitalis. *inde a* Varrone; *in fig. litot. l. 42.*

i.q. non hospitalis (*c. dat. l. 40. 45. 49*): 1 *strictius*: a *de locis* (*cf. infra l. 42*): Varro Men. 426 late incolens Scytharum -is campis vastitas. Sall. hist. frg. 3, 67 mari (*i. Ponto Euxino*) nomen -e (-i *Maur. pro trad.* -talia, -tabila, -tabile; *sed* -e *probat* Amm. 22, 8, 33 [-i *Castell., Gelen.*]) quaesierant (Phaedr. 4, 7, 10 Ponti. *cf.* Plin. nat. 6, 1 Pontus Euxinus antea ab -i feritate Axinus appellatus est). Hor. epod. 1, 12 Caucasum (carm. 1, 22, 6 Sen. Med. 43 Thy. 1048). Sen. Phaedr. 168 Taurus. Tro. 215 regno (*i. Mysia*). Ps. Qvint. decl. 12, 22 p. 239, 12 Syrtes. 12, 28 p. 244, 28 maria. Plin. paneg. 34, 5 litus. Ivl. Val. 3, 16 p. 125, 25 locis ... desertis et -bus (Prvd. cath. 7, 186 loco). Avien. ora 441 harenas. Iord. Get. 18 non solum -is hominibus, verum etiam beluis terra crudelis est. b *de animantibus* (*Scylla pro loco l. 45*): Epist. Alex. l. 433 H. non fuere -es *Indi*, qui *eqs.* Avg. c. Adim. 17 p. 169, 20 homines. Op. imperf. in Matth. 1 p. 622 episcopum oportere divitem fieri et -em. Isid. orig. 2, 12, 6 Scyllam ... -em venientibus extitisse.

2 *latius per metonymiam fere i.q. adversus* (*imagine servata l. 48*): Plin. nat. 17, 104 (*de insitione*) ne fissura in nodo fiat — repudiat quippe advenam -is duritia — *eqs.* Mall. Theod. gramm. VI 596, 9 metrum anapaesticum ... dactylo -e.

adv. **inhospitāliter.** *i.q. modo inhospitali*: Tert. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 5 quod populum Aegypto profectum inhumane et -r copiis defraudassent *Ammonitae et Moabitae.*

deriv.: inhospitalitas.

inhospitālitās, -ātis *f.* *ab* inhospitalis, *cf. gr.* ἀξενία, μισοξενία. [*e coni. dub.*: Clem. ad Cor. 35, 5 (inhumilitatem *cod.*, '*mendum dicat quis, pro* -em' *Morin*, inhumanitatem *Steinthal; gr.* ἀφιλοξενίαν, *sed* φιλοξενίαν *A fort. pro* φιλοδοξίαν *sim.*).] *fere i.q. habitus inhospitalis*: Cic. Tusc. 4, 25 -s (*inter aegrotationes animi ad redd. gr.* μισοξενία, *v. Fuchs, Vig. Christ. 4, 1950, 85, 34. cf.* 4, 27 ut -s sit opinio vehemens valde fugiendum esse hospitem). Tert. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 1 inhumanitas et -s. Vvlg. sap. 19, 13 detestabiliorem -em instituerunt (*gr.* μισοξενίαν). Avg. civ. 18, 23 p. 287, 27D. -is ... mensam (*sc. fel et acetum*).

inhospitāliter *v. l. 50.*

inhospitātus inhabitabilis Gloss. V 504, 28. *cf.* hospitari. [*falso trad. p. 1603, 14.*]

(inhospitus), -a, -um. *ab* in *et* hospita *ficta declinatione ab* 'hospitus' (*v. p. 1603, 3 et vol. VI 3, 3031, 25 sqq.; cf. Wackernagel, Synt. II 55. Leumann, Mus. Helv. 4, 1947, 137, 39*). *forma* -a (*f. sg., n. pl.*) *in hexametris sola adhibetur et alibi quoque praevalet; praeterea in schedis nostris non inveniuntur nisi* -as (Avien. ora *p. 1603, 14 bis.* Vita Cypr. *p. 1603, 21*) *et* -o (Ps. Rvfin. *p. 1603, 17*); *gen. pl.* -um *sec.* hospitum *substituit* Ps. Ambr. *supra l. 25.* *de notione*: Synon. Cic. p. 428, 30 B. -a. Gloss.L I Ansil. in 1178 sqq. -a: inhabitabilis (= III Abstr. in 159). deserta. inaccessibilia et quo nullus praeter nos hospes accessit. inaccessa. inhospitabile et ad quem hospes non dignat accedere. Gloss. IV 447, 2 -a: inhospitalis, barbara (inaccessa *add. d e f*). *cf. p. 1603, 3.* *legitur inde a* Verg., Hor., Ov. *fere in poesi, maxime in hexametris ibique tantummodo* -a (*v. l. 69*) *in arsi quinta (25ies) vel quarta (9ies), ita ut praeter iuncturas infra collatas etiam certae quaedam locutiones iterentur* (*e. g.* 'per -a' *p. 1603, 4. 10. 11. 12 sq. 16. 22 sq.*, 'nec -a' *p. 1603, 5. 8. 9 bis. 27. 28*, '-a late' *p. 1603, 13. 15. 23*); *sermonis pedestris exempla non habemus ante* Sol. [*falsa var. l. pro* hosp-: Stat. Ach. 1, 206 Ven. Fort. carm. 4, 13, 1.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i.q. inhospitalis (de fig. litot. v. p. 1602, 81; acced. dat. l. 15. 26): 1 *strictius*: **a** *de locis*: VERG. Aen. 4, 41 -a Syrtis ([SERV.: barbara, aspera. SERV. auct.: et fictum '-a', cum 'inhospes' non dicatur]. Ov. met. 8, 120. *cf.* LVCAN. 1, 367 per -a S. littora). 5, 627 tot -a saxa sideraque emensae (CLAVD. 8, 137 nec -a Cynthi s. tuos artus ... laesere. 26, 218 -a Cyrni s.). HOR. epist. 1, 14, 19 deserta et -a tesqua (SIDON. carm. 16, 91). Ov. met. 1, 218 Arcadis ... sedes et -a tecta tyranni (15, 15 domum ... nec -a t. Crotonis. STAT. Theb. 5, 715 nec -a t. Lycurgi). 11, 284 nec -a regna tenemus. trist. 3, 11, 7 barbara ... tellus et -a litora Ponti (SIL. 2, 23 per -a l. *cf. l. 4*). SIL. 3, 444 per -a rura Volcarum. 5, 508 suffugium infelix miseris et -a quercus. 13, 336 cautes. 16, 103 per -a lustra. AVIEN. Arat. 314 per -a ... aequora (orb. terr. 616 Tyrii per -a late ae. provecti. 1037). ora 160 insulas duas tenue ob locorum -as. 357 -as (inhospitatas *cod.*) ... semper esse nauticis *columnas Herculis*. orb. terr. 71 -a late aret humus. 810 -a caespitis ora est. 934 arva (1390 per -a ... a.). SYMM. or. 2, 14 te, -a regio. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 6 p. 783 ex mari et -o et inhabitabili (*v. p. 1584, 17*). AVG. epist. 197, 4 loca inaccessibilia et -a. IVLIAN. AECL. in Iob 26, 6 p. 388 australis plaga est nimietate aestus -a. CARM. de Sod. 128 domus ... -a (*Iun.*, inops ita *vel* inopposita *codd.*) *Sodomorum*. VITA Cypr. 11, 7 -as fauces ... solitudinis. *n. pl. pro subst.*: SIL. 4, 751 tanta inter -a. 6, 308 per -a (AVIEN. orb. terr. 116 terrae [422]. 1297 p. -a late discreti populi). **b** *de animantibus*: SOL. 22, 3 gens -a et bellicosa. AVIEN. orb. terr. 278 *Mauris* -a semper corda rigent.

2 *latius per metonymiam fere i.q. adversus (c. dat. rei)*: SIL. 1, 237 nec Cereri terra indocilis nec -a Baccho (*i. viti*). STAT. Theb. 6, 106 alnus amica fretis nec -a vitibus ulmus. ITIN. Alex. 21 loci facies ... nemoribus umbrosa, -a solibus.

cf. inhospes. *Hofmann-E.*

***inhūmānātio**, -ōnis *f.* *ab* inhumanari. *de origine*: FACVND. defens. 9, 3 p. 754A *Theodori* libros de incarnatione aut, ut proprie hoc exprimam, minus quidem Latino, sed necessario verbo, sicut a Graecis dicitur, de -e filii dei (*cf. Migne ad l.*). [*variat in versionibus vel codd. c.* hum- (*v. vol. VI 3, 3074, 55. 64. 66. 69; adde l. 49. 52. 55*), humana susceptio (*l. 50*), humanitas (*vol. VI 3, 3076, 25*), incarnatio (*l. 54*).]

i.q. ἐνανθρώπησις, susceptio humanitatis (v. l. 51): 1 *vi genuina (graece resp. ἐνανθρώπησις; distinguitur a verbo q. e.* incarnatio *i. σάρκωσις l. 48)*: CONC.S I 2 p. 60, 10 beatus Iohannes euangelista veniens in verbum et -em eius *eqs.* (*v. vol. VI 3, 3074, 65 sq.*). I 3 vers. Tur. p. 76, 10 euangelista ... veniens ad -em fugiit nativitatem dicere in verbo (*cf. vol. VI l. c. 64 sq.*). p. 87, 32 (*gr. I 1, 2 p. 66, 29*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 3, 6 divinae (*gr. I 1, 7 p. 156, 6*). CONC.S I 5 p. 254, 36 rerum ipsarum sive subsistentiarum conventus est factus, ut et -is ratio vere facta credatur ([*cf. vol. VI 3, 3076, 24 sqq.*]. RVSTIC. c. aceph. p. 1187B sic f. est -o, ut alia quaedam creata. p. 1189A non -o, sed incarnatio ... solummodo). p. 256, 35 post -em ... idem incorporatus ([*cf. vol. VI 3, 3074, 69 sq.*]. II 3, 1 p. 8, 21 [hum- *Y; gr. II 1, 1 p. 36, 10; II 2, 1 p. 22, 16* p. humanam susceptionem, *cf. Mar. Merc. I 5 p. 47, 39* susceptionis humanitatis]). II 3, 1 p. 9, 23 (*verba Eutychis*) ante -em (hum- *P*) salvatoris ... duas naturas esse ..., post unitatem vero unam naturam ([*gr. II 1, 1 p. 38, 23; II 2, 1 p. 23, 11* incarnationem]. p. 224, 24 [*Nestorii*; incarnationem *var. l. et I 5 p. 107, 12; gr. I 1, 7 p. 108, 24; I 2 p. 61, 4* hum-]). CASSIOD. hist. 9, 14, 14 *et* 22 (*Theodor. h. e. 5, 9, 12. 19*). RVSTIC. c. aceph. p. 1189B erit -o eius tantum qui foris (*i. exterioris hominis*) unitio. p. 1230D trinitatis. *al.* 2 *laxius i. q. humanitas (graece resp. ἀνθρωπότης; ad confus. cf. vol. VI 3, 3074, 72 sqq.)*: CONC.S II 2, 2 p. 8, 25 Christum ... consubstantialem patri secundum deitatem, consubstantialem nobis ... secundum -em (*v. vol. VI l. c. 55*). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 39, 15 respiciens quis -em (in hum- *var. l. cod. Laud.*) Christi ..., advertens autem divinitatem *eqs.*

inhūmānitās, -ātis *f.* *ab* inhumanus. *plur. deest.* NOT. Tir. 40, 71. *de notione*: CIC. top. 48 (*de* 'in' *privativo*) humanitas -s. GLOSS. ἀφιλανθρωπία. *graece resp.* ἀπανθρωπία *p. 1604, 26. 47. inde a* CIC.; *deest in poesi.* [*confund. c.* humanitas (*p. 1604, 5. 23*), immanitas (*dub. vel falso trad.* -s: CIC. Deiot. 32 NOVELL. Valent. 12, 1 pr.), inhumanatus (*falso* -i *p. 1604, 62*). *e coni. dub. p. 1602, 56.*]

i.q. status inhumanus, defectus humanitatis (per oxymoron '-s hominum' *p. 1604, 46; passim opp.* humanitas*)*:

I *de regione inculta, foeda, barbara (usu secundario, sed sollemni in adiectivo; cf. p. 1605, 38)*: CLAVD. DON. Aen. 4, 40 p. 361, 6 'inhospita Syrtis', non quo non suscipiat hospites ..., sed quam -is causa omnis formidet adveniens vel oderit peregrinus.

II *de defectu perfectionis sublimioris, quae homini nomine suo digno convenit*: **A** *in univ. fere i. q. rusticitas, qualitas parum exculta, impolita sim. (cf. p. 1605, 57)*: CIC. Verr. II 3, 8 sunt omnia cum summo dedecore ac turpitudine, tum singulari stultitia (*cf. p. 1604, 13*) atque -e oblita (*respicitur imprimis doctrina, cf. antecedentia*). Mur. 76 odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit; non amat profusas epulas, sordes et -em multo minus. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 2 p. 811, 3 (*opp.* fidei et sapientiae). ARNOB. nat. 2, 32 p. 74, 16 *animae* feritate atque -e depositis resumant ingenia mitiora (*cf. Cic. phil. frg. IX 12 M.*).

B *respecta societate humana fere i. q. ἀφιλανθρωπία*: 1 *generatim*: CIC. Verr. II 5, 115 clementiam mansuetudinemque nostri imperii in tantam crudelitatem -emque (hum- *a*) esse conversam (ARNOB. nat. 1, 65 p. 46, 5 quaenam est ista c., -s quae [-sque *Sab.*] tanta, quinimmo ... fastidium, supercilium ... ? *cf.* CIC. Deiot. 32 quae est ista tam inpotens, tam crudelis, tam inmoderata -s? [*infra*: inmanitate]). Mur. 9 -is culpa (CLAVD. DON. Aen. 1, 540 p. 109, 15. *cf.* EDICT. imp. Diocl. I 16 atrocissimae -is gravis noxa. CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 5, 18 adrogantiae aut -is crimen. 1, 520 p. 104, 2 invidiam ... -is et superbiae [1, 540 p. 109, 5]. p. 105, 13 -is arguendo). Phil. 2, 8 sit hoc -is tuae (*om. V*): stultitiam ... videte (*cf. 2, 9*). de orat. 1, 99 quod ... non superbia (*cf. l. 12*) neque -e faciebam (SEN. contr. 10, 1, 1). SEN. contr. exc. 4, 1, 3. SEN. epist. 99, 15 -s est ista, non virtus, funera suorum isdem oculis, quibus ipsos, videre nec commoveri *eqs.* CYPR. epist. 55, 15 p. 634, 19 ut quos persecutio infesta non perdidit eos nos duritia nostra et -e perdamus (*cf. infra l. 46*). DON. Ter. Andr. 279 (*v. p. 1606, 23*). CLAVD. DON. Aen. 1, 540 p. 108, 12. p. 108, 23 probatio plenissimae -is (*infra*: si humano more tectorum hospitium peteremus. *cf.* 10, 530 p. 362, 5 plenam). 4, 330 p. 402, 2. PHYSIOGN. 44 p. 62, 8 multis et variis signis feritas et immanitas, diversis -s (hum- *var. l.*) et imbecillitas et avaritia deputantur (*infra*: malitiae indicia). THEOD. MOPS. in I Tim. 5, 10 p. 161, 21 illa ... quae suorum filiorum curam non habuit, evidens est multam -em in animum habuisse suum (*gr. ἀπανθρωπίαν*).

2 *specialia*: **a** *fere i. q. mores insociabiles*: CIC. Cato 7 inportunitas ... et -s omni aetati molesta est (*cf. p. 1607, 69*). **b** *fere i. q. tractatio inofficiosa (v. p. 1607, 80)*: SEN. dial. 2, 13, 4 ut huius (*sc. negotiatoris*) humanitatem -emque neglegit *sapiens*, ita et regis. 10, 14, 4 quam multi erunt (*sc. patroni*), quorum illos (*sc. clientes*) aut somnus aut luxuria aut -s summoveat. **c** *fere i.q. inhospitalitas (v. p. 1607, 76; huc transit e. g. supra l. 20, cf. p. 1602, 56. 1603, 76)*: TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 488, 8 -em qui in testationem redigi iubet iudicem comminatur (*antea*: in eos, a quibus excepti non fuissent. *spectat ad Luc. 9, 5 ut*: 4, 24 p. 502, 1 -s et inhospitalitas). OP. imperf. in Matth. 52 p. 933 civitatis (*cf. Luc. 9, 53*). **d** *fere i. q. avaritia (de eleemosynis negandis sec. Matth. 25, 42; v. p. 1607, 25)*: AMBROSIAST. in II Thess. 3, 13 p. 460C ne forte quidam illorum occasionem parcitatis et -is captaret (*opp.* humanus et largus. ORIG. in Matth. ser. 70 p. 164, 2 *sermo* exhortans homines ad dandum et largiendum et avertens ab omni -e et p. [*gr. τὸ εἰς ἀλλήλους φιλάνθρωπον*]). AVG. in psalm. 37, 3 -em et sterilitatem. LEO M. serm. 45, 4 (*opp.* misericordibus, eleemosynarum pietate). VAL. CEM. hom. 9, 2 p. 720C sicut mendicitas -em sequitur, ita opulentia humanitatis studio comparatur (*antea*: avaritiae. *cf. prov. 28, 27*). MVTIAN. Chrysost. hom. 31, 4 p. 435/6 duritia vel -s hominum (*gr. ἡ ἀπανθρωπία τῶν ἐνταῦθα μὴ ἐλεησάντων. cf. l. 18*).

C *fere i. q. mobilitas non virilis*: PAVL. MED. bened. 10, 3 'filias' fratres illius (*sc. Ioseph*) appellat propter dedecus -is; neque enim virilis et stabilis fuit consilii innocentem vel exstinguere voluisse ..., sed potius femineae mobilitatis.

***inhūmānor**, -ātus sum, -ārī. *ab* in *et* humanus, *cf. gr.* ἐνανθρωπεῖν *et* humanari. [*variat in versionibus vel codd. c.* humanari (*v. vol. VI 3, 3083, 59. 65. al.; adde l. 80. p. 1605, 3*), hominem fieri (CONC.S II 3, 1 p. 208, 23; *v. et l. 76. 79. 84. p. 1605, 1. vol. VI l. c. 70. cf. l. 74*), in homine effici (*l. 78*), incorporari (*p. 1605, 3*).]

i. q. hominem fieri, ἐνανθρωπεῖν (resp. ubique praeter l. 61; ap. ECCL. de deo verbo cum natura humana coniuncto [distinguitur a mera assumptione carnis]): AVELL. p. 180, 6 si quis dicit ... passum carne deum verbum et non magis mente cum anima rationabili -tum deum verbum ..., damnetur (*gr. ψυχὴν λογικὴν ἀνειληφέναι*. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 10, 31 [inhumanitati *M; gr. Migne 78, 408C*]. CONC.S I 5 p. 266, 40 [*gr. I 1, 5 p. 21, 15; opp.* deiferum hominem]. LIBERAT. 17 Conc.S II 5 p. 128, 19 [*gr. Schwartz, Cod. Vat. gr. 1431 p. 54, 1*]. *al. cf.* deitatem -tam *vol. VI l. c. 75, ubi deleas I 4 p. 62, 22*). CASSIOD. hist. 6, 20, 1 verbum -tum non solum carne, sed etiam anima (*Socr. h. e. 3, 7, 36*). *al.* Didym. in I Ioh. 4, 2—3 p. 65, 27 Christus -tus ([in humanitate *pars edd.*]. EPIPHAN. in cant. 1 p. 10). FACVND. defens. 9, 3 p. 754A filium dei. RVSTIC. c. aceph. p. 1178A divinitas ... et humanitas (*sc. Christi*) -ta est ...; et humanitas igitur secundum ea -ta est et deo unita divinitas. p. 1190D siquidem principaliter secundum ipsum -ta esset divina natura (*v. et p. 1605, 2*). descendisse, -ari, incarnari: CONC.S I 3 vers. Tur. p. 21, 3 filium (*v. vol. VI l. c. 68 sqq., ubi addas quaeso* II 3, 1 p. 83, 8 -tum esse [*gr. II 1, 1 p. 105, 9*], hominem factum). descendisse, incarnatum esse, -tum esse: CONC.S I 3 Rustic. p. 6, 9 (*gr. I 1, 1 p. 13, 3; I 3 vers. Tur. l. c.* homo factus). p. 61, 1 (*v. vol. VI l. c. 65 sq.*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 62, 22 (*gr. I 1, 3 p. 39, 6; I 5 p. 288, 12* in homine effectus est, quod Graeci dicunt ἐνανθρωπήσαντα. *p. 369, 26* homo ... factus). p. 209, 34. II 3, 2 p. 135, 12 (= p. 154, 12; hum- *utroque loco var. l. vers. ant.; gr. II 1, 2 p. 127, 15*). *al.* incarnari, -ari (*vice versa l. 84*): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 119, 8 etsi unus dicatur a nobis unigenitus filius dei i. et -tus, non tamen fermentatus est ob hoc (*cf. p. 238, 5* [*gr. I 1, 6 p. 159, 19; Dionys. Exig. I 5 p. 301, 3* homo factus]). CONC.S I 5 p. 267, 4 *Christum* deum ... verum, -tum et i.

[Pfligersdorffer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dei verbum nominari oportere (gr. I 1, 6 p. 126, 26; p. 153, 19 hominem factum). II 3, 1 p. 128, 6 sqq. unam naturam (cf. p. 1604, 72), et non addente i. et -tam eqs. (gr. II 1, 1 p. 144, 31. 34; incorporatam, humanatam varr. ll.). RVSTIC. c. aceph. p. 1174^{B} (ex epistula Cyrilli Alexandrini ad Ioannem Antiochenum) circa hanc inconfusae unitionis intelligentiam confitemur sanctam virginem dei genitricem, eo quod deus verbum i. sit et -tus (p. 1190^{A} d. v. non ad i. et -andum substitit eqs.).

deriv.: inhumanatio.

inhūmānus, -a, -um. ab in et humanus. scrib. nonnumquam inum-; cf. Jeanneret, Tabl. d'exécr. 39. compar. inde a CIC. p. 1606, 28. 30 (vi elativa infra l. 78); cf. magis -us p. 1607, 18. superl. inde a TER. p. 1606, 25. 27, CIC. p. 1606, 33. 1607, 38; cf. perquam -us p. 1606, 41, valde -us p. 1607, 17. 44 (rescr. impp.). de mensura: CIC. orat. 159 (inde GELL. 2, 17, 2) -us dicimus brevi prima littera. NOT. Tir. 40, 70. de notione (ad singulos locos v. infra): SYNON. Cic. p. 424, 15. 443, 34 B. GLOSS. ἀπάνθρωπος. ἀφιλάνθρωπος. inclemens. inmunificus. legitur inde a PLAVTO (? v. l. 21), TER., RHET. Her., CIC., HOR.; non occurrit e. g. apud CAES., SALL., VERG. [confund. c. humanus persaepe, c. immanis l. 78. p. 1606, 30. dub. trad.: PLAVT. Rud. 767 quin -um (A secund. Studem., sed nota Schoellium enotavisse ut hum-, quod in codd. stirpis Palat. legitur; defendit Lindsay, ClRev. 18, 1904, 402) exuras tibi? e coni. dub.: MOD. dig. 28, 7, 27 pr. (Mommsen dubitanter).]

i. q. **non humanus** ('hominibus vacans'? l. 42):

I c. respectu **generositatis humanae**: **A** de vitae condicione rudi fere i. q. barbarus, incultus sim. (v. Reitzenstein, Werden u. Wesen d. Humanität im Altert. 1907, 23): **1** de hominibus: CIC. rep. 1, 58 utor neque perantiquis neque -is ac feris testibus (sc. aetatis barbarae). OV. Pont. 1, 5, 66 inter -os esse poeta Getas (3, 5, 28. 4, 13, 22). GELL. 15, 21 tit. Neptuni filii ferocissimi et -issimi traduntur (syn. inmanes et alienos ab omni humanitate, opp. praestantissimos virtute, prudentia, viribus). TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 19 nihil tam barbarum ac triste apud Pontum quam quod illic Marcion natus est, Scythā tetrior ..., Massagetā -ior eqs. LACT. inst. 1, 21, 2 Tauros -am et feram gentem. CLAVD. DON. Aen. 8, 320 p. 160, 21 Saturnus tale hominum genus, durum, indocile, asperum, -um ... ad humanum cultum ... convertit eqs. **2** de locis: CIC. Phil. 2, 33 qui locus est aut tam desertus aut tam -us, qui illos quo⟨m⟩ accesserint non adfari atque adpetere videatur (transit ad p. 1607, 76). OV. trist. 3, 9, 2 barbariae. SOL. 22, 2 Hibernia ... -a incolarum ritu aspero (cf. Mela 3, 53). fort. subaudienda not. q. e. hominibus vacans, non habitatus, desertus (syn., cf. l. 44): SOL. 30, 12 desertae et -ae (hum- S) solitudines ('unpeopled' Souter, Gloss. of later Latin s. v.; cf. Mela 3, 89 sine cultoribus tractus). 50, 2 post -os (inm- et hum- varr. ll.) situs primos hominum Seras cognoscimus (antea: longinquae solitudines; cf. Plin. nat. 6, 53 nec ... inhabitatur illa regio). Ed. Fraenkel in plagulis cft. Aesch. Prom. 2 ἄβροτον (e testibus recepit Porson, ἄβατον codd. falso) εἰς ἐρημίαν. **3** de moribus: FIRM. math. 3, 1, 11 Saturni hoc agreste et horridum tempus esse voluerunt, ut ... ⟨in⟩ initiis vitae constituta mortalitas agresti se conversatione et -a feritate exasperatione duraret.

B desideratur perfectio sublimior hominem suo nomine dignum decens (per oxymoron infra l. 76. p. 1606, 27. 40. 1607, 4; inhumanitas tribuitur bestiis p. 1607, 20, cf. p. 1606, 56. 58; acced. paene p. 1606, 37. 1607, 2; in fig. lit. passim inde a TER. p. 1606, 54 et CIC.; ad rem cf. vol. VI 3, 3077, 20 sqq. et Klingner, Humanität u. humanitas 1947, 25 sq.): **1** in univ. fere i. q. horridus, rusticus, impolitus sim. (cf. p. 1606, 38): **a** de indole, natura: **α** generatim: CIC. Quinct. 11 neque parum facetus scurra Sex. Naevius neque -us praeco umquam est existimatus. Verr. II 3, 23 Apronius, qui aliis -us ac barbarus, isti uni (sc. Verri) commodus ac disertus videretur. p. red. in sen. 13 quem praeteriens cum incultum horridum maestumque vidisses, etiamsi agrestem et -um existimares, tamen libidinosum et perditum non putares (de Pisone, cf. 14 sine sensu, sine sapore, elinguem, tardum, -um negotium [vecordem Lambinus], Cappadocem modo abreptum de grege venalium diceres). fin. 1, 3 Terentianus Chremes non -us (cf. Ter. Haut. 69; infra: ab inliberali labore deterret). off. 1, 130 viro adhibenda ... munditia est non odiosa neque exquisita nimis, tantum qu⟨a⟩e fugiat agrestem et -am neglegentiam (v. Pohlenz, Ant. Führertum 140, 3). 1, 144 in convivio secum meditans -us videatur inscitia temporis. SEN. benef. 1, 9, 3 rusticus, -us ac mali moris et inter matronas abominanda condicio est, si quis coniugem suam in sella prostare vetuit eqs. AVR. VICT. Caes. 40, 19 Maxentius ..., ferus -usque ac libidine multa tetrior. **β** pressius fere i. q. turpis: LIV. 31, 31, 17 Philippi libidinem -iorem prope quam crudelitatem (cf. p. 1606, 71). APVL. Plat. 2, 14 amor taeterrimus et -issimus atque turpis (syn. terrenus, opp. divinus). AVG. doctr. christ. 3, 19, 28 effrenatae libidini dediti -ioris (immanioris pars codd.) intemperantiae sordes inverecunda ... licentia servilis cuiusdam libertatis accumulant. de aspectu foedo: TAC. hist. 2, 70, 2 nec minus -a facies (v. app. crit.) viae, quam Cremonenses lauru rosaque constraverant, exstructis altaribus caesisque victimis regium in morem. de amictu impudico: TERT. pall. 5, 3 (2) solutim operire uno circumiectu licet, et quidem nusquam -o (inurbano Lat. al.; v. Geffcken, Kynika u. Verwandtes 76; vix recte Kellner 'gewaltsam' vertit, Gerlo de molestia modum humanum supergressa cogitat). -um existimo c. inf.: CIC. Planc. 81 nihil tam proprium hominis existimo, quam (eqs.) ..., nihil porro tam -um, tam inmane, tam ferum quam committere, ut beneficio non dicam indignus, sed victus esse videare.

b de defectu doctrinae et leporis: CIC. orat. 172 (inde RVFIN. gramm. VI 570, 18) aurīs tam -as tamque agrestes habent (sc. qui orationem numero concludere non possunt). AVSON. Symm. epist. 1, 32, 1 persuasisti mihi, quod epistulae meae ... concinnatio -a (hum- var. l.) non esset ('inelegans', antea: facundia. ENNOD. epist. 2, 19, 5 p. 61, 7 deus oris mei labantem confirmet infantiam, ut alucinationis nostrae c. non -a videatur [fere i. q. 'manca']. 5, 1, 4 p. 124, 5 epistulae terminos loquacitate produxi, coactas lege paginas -a [v. Hartel p. 721; fere i. q. 'immoderata'] c. transgressus). neutr. pro subst.: ENNOD. epist. 7, 13, 1 p. 181, 8 non -um loqui me posse credidistis.

2 respecta societate humana fere i. q. ἀφιλάνθρωπος (acced. ad p. 1608, 1, adversus p. 1607, 81 et per zeugma e. g. infra l. 72, in per zeugma infra l. 70, dat. p. 1607, 29): **a** generatim pertinet ad animum sive obtusum, durum sive etiam crudelem, ferocem sim.: **α** de hominibus: ① ipsis: TER. Andr. 278 adeon me ignavom putas, adeon porro ingratum aut -um (GLOSS. incultum) aut ferum, ut neque me ... amor ... commoveat ...? (DON.: adversus inhumanitatem). Hec. 86 minime ... me (DON.: 'me' acutius proferendum est) oblectavi, quae cum milite ... sum profecta -issimo (SCHOL.: avarissimo). 499 non credidi edepol adeo -um fore Pamphilum (antea: aegre laturum esse. SCHOL.: durum). Phorm. 509 leno fecit quod homo -issimus: Pamphilam meam vendidit. CIC. Verr. II 2, 192 (de Verre) quis contumacior, quis -ior, quis superbior? (antea: mores commodi). 3, 4 maleficum quempiam adduxeris aut crudelem: cavendum erit ... ne qua in re asperior aut -ior (imm-, hum- varr. ll.) fuisse videare. 5, 121 quis tam fuit ... ferreus (durus V, d. et f. β), ... -us ..., qui non ... commoveretur? Catil. 4, 12 utrum is clemens ac misericors an -issimus (-us Lact. ira 17, 9) et crudelissimus esse videatur; mihi vero importunus ac ferreus eqs. Sull. 7 me ... ferum ..., me asperum, me -um existimari, me singulari inmanitate et crudelitate praeditum (opp. misericordem). Scaur. 39 tam -us. Planc. 40 inexorabilīs ... -os ... crudelīs. de orat. 2, 365 non essem tam inurbanus et paene -us, ut in eo gravarer, quod vos cupere sentirem (subauditur notio sub 1 posita). epist. 16, 4, 3 non -us est teque ... diligit Mescinius (16, 15, 2). SEN. epist. 7, 3 e spectaculis crudelior et -ior redeo, quia inter homines fui (cf. infra l. 67). CALP. decl. 46 perquam es -a: non vis esse patrem qui te fecerit matrem. CYPR. epist. 55, 19 p. 637, 17 non acerbi ... nec duri nec in fovendis fratribus -i esse debemus, sed dolere cum dolentibus eqs. CAPITOL. Max. Balb. 6, 2 iustus neque umquam ... vel -us vel inclemens (seq. rogatus semper ignovit). CLAVD. DON. Aen. 1, 560 p. 111, 16 Dido nec -a fuit ... nec barbara. 7, 240 p. 38, 22. 11, 250 p. 446, 19. ENNOD. epist. 3, 7 p. 76, 12 quis vestrae affectionis inmemor nisi qui est -us existat? IORD. Get. 225 -ior solito suis hostibus appareret (-iora ... apparere var. l., quam vix recte defendit Kalén, Stud. in Iord. philol. 123; ad rem cf. Prisc. frg. 19 FHG IV 99). pro subst.: APVL. Plat. 2, 8 exemplum inreligiosi et -i ac merito intestabilis (opp. tranquilli). CLAVD. DON. Aen. 1, 525 p. 106, 2 ut quivis -us et durus facillime flecteretur.

② de rebus ad hominem pertinentibus: de animo sim.: TER. Eun. 880 non adeo -o ingenio sum ... neque ita inperita, ut quid amor valeat nesciam. RHET. Her. 2, 19, 29 Vlixis animum ferum, crudelem atque -um (antea: feras bestias. CIC. Planc. 102 tam crudeli a. tamque -o. Deiot. 15 tam -i et ingrati. epist. 12, 30, 3 tam inbecillo a., ne dicam -o. SEN. epist. 99, 24 oblivisci ... suorum ... -i a. est [infra: sic aves, sic ferae suos diligunt]). CIC. Att. 12, 46, 1 ex⟨cul⟩to ... animo nihil agreste, nihil -um est (antea: durior). SEN. benef. 6, 25, 5 -a ista perverse grati animi natura est, contra eum optare, cui honeste desse non possis (cf. infra l. 76). AVG. civ. 19, 8 p. 368, 14 D. non -i cordis. alia: CIC. orat. 88 ridiculo sic usurum oratorem, ut ... nec in calamitatem, ne -um sit. fin. 3, 64 illa vox -a et scelerata ducitur (cf. LIV. 4, 49, 13 tam saevum atque -um dictum [infra: crudeles superbosque]. SEN. dial. 4, 32, 1 verbum [opp. iusto]. 5, 23, 3 tam -um responsum). Tusc. 2, 41 crudele gladiatorum spectaculum et -um non nullis videri solet (cf. QVINT. decl. 260 p. 64, 23 muneribus gladiatoriis. v. et supra l. 40). Lael. 50 benivolentia non ... est -a virtus neque inmunis neque superba. LIV. 1, 48, 7 foedum -umque ... scelus Tulliae (31, 31, 3 in deos ... nefanda atque -a sc.). 21, 4, 9 crudelitas (antea: ingentia vitia. 24, 5, 5. SEN. dial. 8, 8, 2 adversus hostes. cf. FIRM. err. 15, 1 Scytharum effera gens ... et crudeli atque -a semper atrocitate grassata. v. et p. 1605, 75). 21, 57, 14 superbiae. SEN. contr. 7, 8, 1 libertas (antea: misericors). SEN. benef. 6, 26, 2 si hoc damnum ei optares, cuius nullum beneficium haberes, -um erat votum; quanto inhumanius ei optas, cui beneficium debes. dial. 3, 6, 4 tam -a feritas. 9, 15, 5 alienis delectari malis voluptas -a est (QVINT. inst. 12, 9, 10 turpis v. et -a). 11, 16, 1 nullo (sc. dolore adfici) -a duritia (CYPR. epist. 57, 5 p. 655, 16). MART. 7, 12, 12 -a liber ab invidia (antea: ludimus innocui). QVINT. decl. 263 p. 76, 24 rem (antea: rogationi ... misericordi ... leni). inst. 5, 13, 41 illa ... adversus omnes et recepta et non -a conquestio, si callide quid ⟨t⟩acuisse ... dicuntur. 6, 3, 28 -a videri solet fortunae insectatio. 6, 3, 33 adversus miseros ... -us est iocus. 12, 9, 11 quod ... -um est

[Pfligersdorffer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

respectu communium officiorum. TAC. hist. 3, 83, 3 securitas (*infra*: gaudium). APVL. Socr. 5 p. 129 post istam caelestem quidem sed paene -am . . . sententiam (*c. notione sub II posita ludi Fernhout l. c. [p. 1608, 12] censet vix recte*). MIN. FEL. 8, 4 cibis. 30, 4 humanas vel -as victimas caedere. CYPR. ad Donat. 7 p. 9, 4 quid potest -ius, quid acerbius dici? AVSON. 461, 2 p. 401, 7 P. facinus. CLAVD. DON. Aen. 1, 520 p. 104, 10 inpios et -os mores. AVG. vera relig. 46, 88 (*ad Luc. 14, 26; cf. infra l. 18*) neque hoc cuiquam -um videri debet. -um est *c. inf.* (*acc. c. inf. l. 11 sqq.*): CIC. Rab. Post. 2 urgere . . . iacentīs aut praecipitantīs impellere certe est -um. off. 2, 51 quid est tam (*om. c*) -um, quam . . .? SEN. contr. 10, 4, 12 parietes maiorum . . . in hostilem modum deici (*c. acc. c. inf. ut*: SEN. epist. 77, 8 non esse -um . . . aliquid porrigi. QVINT. inst. 1, 6, 35). SEN. dial. 10, 14, 4 (*de patronis*) quasi non -ius sit decipere quam excludere. epist. 99, 26. FRONTO p. 115, 1 N. durum prosus atque -um (CLAVD. DON. Aen. 11, 250 p. 446, 13 satis d. et -um. *cf. infra l. 54. 59*). VLP. dig. 1, 16, 6, 3 (*rescr. Severi et Antonini impp.*) valde -um (*opp.* vilissimum, avarissimum). QVEROL. p. 37, 29 R. AVG. vera relig. 46, 88 magis . . . e. -um. *n. pl. pro subst.*: SEN. epist. 47, 5 alia . . . crudelia, -a praetereo.

β de bestiis (*cf. Onom.*): PROP. 4, 4, 54 *Romulum* nutrit -ae dura papilla lupae. MART. 10, 48, 14 haedus -i raptus ab ore lupi. *latius fere i. q. molestus*: MART. 10, 58, 3 -ae . . . cicadae.

γ transfertur ad dolorem saevum: PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 1 p. 261, 9 -a . . . vitia *vesicae*.

b *usu pressiore et speciali*: *α fere i. q. parcus, avarus* (*transeunt huc e. g. l. 47 et p. 1606, 25; c. dativo l. 29*): MART. 5, 18, 5 quod tibi Decembri mense . . . praeter libellos vernulas nihil misi, fortasse avarus videar aut -us. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 227, 15 quisquis . . . egenti fuerit -us (*cf. p. 228, 4 sq. de avaritia*). *transfertur ad arborem fructus negantem*: SEDVL. op. pasch. 4, 5 p. 258, 7 -os arboris ramos (*de fico*).

β fere i. q. iniquus, iniustus (*in sermone iuridico; locos e* DIG. *allatos praeter* CALL. *l. 44 interpolatos esse censent viri docti, v. Schulz, Einf. in das Stud. d. Dig. 1916, 87, 4; exempla minus certa sub a ponere malui*): CIC. Verr. II 1, 105 edictum tam improbum et tam (*om. codd. praeter V*) -um (*sc. quo pupilla quaedam hereditate destituta esset*). 1, 107 testamentum . . . non improbum, non inofficiosum, non -um (PS. ASCON.: contra pietatem). rep. 2, 63 -issima lege (*syn.* iniquarum. QVINT. decl. 337 p. 326, 17 tam -am. AVG. adult. coniug. 2, 10, 10 Christi [*sc. Matth. 5, 32; luditur c. notione sub II posita*]). off. 3, 92 cum sit is -us, qui non concedat (*sc. iterum uti efficaci medicamento*). QVINT. inst. 5, 13, 19 *quae proponuntur, excutiuntur* qualitate, an inhonesta, iniqua, inproba, -a, crudelia *eqs.* 5, 13, 20 *actio* crudelis . . ., -a . . ., superba *eqs.* CALL. dig. 49, 14, 3, 6 (*rescr. Hadriani imp.*) valde -us mos. VLP. dig. 3, 2, 6, 3 nec erit veniae ulla ratio, quod est -um (INST. Iust. 2, 9, 1 visum est). NOVELL. Iust. 34 pr. rem duram atque -am et quae ultra omnem impietatem et avaritiam fit. -um est (*videtur l. 54, per ellipsin verbi l. 59; c. pronomine praepar. sim. l. 52. 55. 62. 63*) *c. inf.* (*l. 50. 51. 57. 61*), *acc. c. inf.* (*passim*), si (*l. 59, nexu laxiore l. 63*): CIC. off. 3, 47 usu . . . urbis prohibere peregrinos, sane -um est (*opp.* rectum). SEN. contr. 2, 1, 20 aliena bona invadere . . . quam -um est (*antea*: turpem *adoptionem*). SEN. benef. 3, 10, 3 quid -ius est quam cruentos esse beneficiorum exitus? (*antea*: iniqua *poena*). QVINT. decl. 311 p. 224, 27 durum . . . videtur et -um solum hunc esse in vinculis (NOVELL. Theod. 22, 2, 3 [*inde* COD. Iust. 10, 35, 2, 2] quid . . . tam d. tamque -um est quam . . .? Iust. 35, 10 talem . . . filium sperni et ad alium advenam pervenire satis d. atque -um est. *cf. supra l. 14*). POMPON. dig. 13, 7, 6 pr. invitum . . . creditorem cogi vendere satis -um est (SCAEV. dig. 32, 39 pr. TERT. virg. vel. 10 s. -um, si *eqs.* COD. Iust. 6, 40, 2, 2. 11, 48, 23 pr. INST. Iust. 1, 7 vivos quidem licentiam habere . . ., morientibus autem . . . licentiam adimere. *adde l. 57 et cf. supra l. 15*). PAVL. dig. 6, 1, 6 illud -um est cogi nos *eqs.* COD. Iust. 7, 31, 1 pr. quo nihil -ius erat, si homo absens . . . suis cadebat possessionibus. INST. Iust. 4, 6, 40. *n. pro subst.*: COD. Theod. 3, 5, 3 ne . . . soluta matrimonii caritate -um aliquid statuatur (*cf.* INST. Iust. 2, 9, 2 -um quid [quidem *var. l.*] accidebat). NOVELL. Theod. 11, 1 superflua vel -a resecantes.

γ fere i. q. insociabilis: CIC. Cato 7 moderati . . . et nec difficiles nec -i senes (*cf. p. 1604, 28*). HOR. epist. 1, 18, 47 surge et -ae senium depone Camenae, cenes ut pariter *eqs.* (PORPH.: inhumane cum aspicit iam laedit). APVL. Plat. 2, 16 -am atque insociabilem vitam . . . vivere . . . nec cum proximis secumve congruere (*infra*: aliis . . . sibi . . . inimicum esse). HIER. epist. 52, 5, 6 *vidua aut virgo propter officium clericatus visitata* non est tam -a (-um *H*), ut nullum praeter te habeat, cui se audeat credere.

δ fere i. q. inhospitalis (*cf. p. 1605, 39*): OV. Ib. 488 -um Thiodamanta (*Ellis cft. Apoll. Rh. 1, 1217 οὐκ ἐθέλοντα, at v. Pfeiffer, Kallimachosstud. 1922, 83, 1*). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 3 -issimo viculo (*cf. Luc. 9, 53*).

ε fere i. q. irreverens, ingratus sim. (*transeunt huc e. g. l. 57. p. 1606, 21; acced.* ad *p. 1608, 1*): SEN. contr. 2, 7, 3 adversus officiosum salutatorem -a potius quam inverecunda sit *matrona*. SEN. benef. 7, 26, 2 numquam te tam -us et inmemor et ingratus offendat, ut non tamen dedisse delectet. MART. 5, 22, 13 -os habet officiosus amicos (*cf. p. 1607, 13*). POMER. 3, 8, 2 (*de superbis*) ad omnia, quibus subsistit fraterna societas, -i. 'non -us' *i. q. summissus, humilis*: QVEROL. p. 4, 22 R. *noster sermo poeticus* precatur et sperat non -a voce (*vice Herrmann al., sed v. Ranstrand, Querolusstud. 90*), ut . . . vestram referat gratiam.

II *c. respectu* **pusillitatis humanae** *fere i. q. condicionem humanam supergressus* (*huc transit p. 1607, 40; falso huc trahuntur* APVL. *p. 1607, 3.* TERT. *p. 1605, 83*): **A** *de animo fortiore*: SEN. dial. 6, 4, 1 nec te ad fortiora ducam praecepta, ut -o (*Muretus*, hum- *trad.*) ferre humana iubeam modo, ut ipso funebri die oculos matris exiccem. **B** *fere i. q. caelestis, divinus*: APVL. met. 5, 8 -ae mensae lautitiis (*infra*: caelestium divitiarum copiis. *v. Fernhout ad l.*). 11, 14 sacerdos vultu geniali et hercules -o (perhum- F^2) in aspectum meum attonitus.

-um est *sim. c. inf., acc. c. inf.*, si: *p. 1606, 2. 1607, 8. 47.*

pro subst.: *masc. p. 1606, 50. 1607, 83.* *neutr. p. 1606, 15. 1607, 19. 64. cf. p. 1605, 21.*

adv. **inhūmānē** *et* **inhūmāniter,** *compar.* -ius. CLEDON. gramm. V 22, 15 contra hanc regulam inveniuntur rare auctoritates usurpatae, ut . . . inhumanus -r (*cf.* 63, 15. 66, 4 [*affert* CIC. *infra l. 45. item*: POMP. gramm. V 245, 4 sq. -e debemus dicere. PRISC. gramm. III 70, 5 sqq. ab inhumano -e et -r]).

1 *posit.* inhūmānē. *i. q. modo inhumano* (*per oxymoron l. 28. 41; in fig. litot. l. 27. 29. 31. 38*): TER. Haut. 1046 Chremes nimis graviter cruciat adulescentulum nimisque -e (GLOSS. impie). CIC. off. 3, 30 -e feceris contraque naturae legem (SEN. dial. 4, 33, 3 ne . . . omnia -e faceret adversum patrem. SVLP. SEV. dial. 1, 4, 6 facis -e, qui nos Gallos homines cogis exemplo angelorum vivere). QVINT. inst. 3, 8, 69 contra sentientibus -e conviciantur. decl. 258 p. 53, 18 -e non (-um ne *B*) cederes honorem lateris (*cf. Ov. fast. 5, 68*). 273 p. 118, 4 -e exigis, iniuste petis. 336 p. 325, 12 -e cum fratre non partireris. PS. QVINT. decl. 13, 13 p. 258, 27 hoc (*sc. quod apes meae floribus tuis insederunt*) veneno vindicas, quod mehercule -e etiam fumo prohibuisses? TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 5 quod *Ammonitae et Moabitae* populum Aegypto profectum -e et inhospitaliter copiis defraudassent (*cf. deut. 23, 4*). adv. Val. 3 p. 180, 16 utique astute (*sc. non omnes, quos edocent, perdocent*), ut pudenda; ceterum -e, si honesta. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 47 (*v. p. 1607, 70*). PANEG. 4, 16, 3 tenebo hunc orationis modum, ut nec -e de praeteritis (*Markland*, ceteris *codd.*) muta sit nec odiose instantibus obloquatur (*antea*: non ingrato deverticulo). AVG. civ. 22, 24 p. 614, 21 D. medicorum diligentia . . . in carnibus humanis satis -e abdita cuncta rimata est. COD. Iust. 3, 28, 34 pr. hoc nonnulli iuris consulti in medio proponentes -e reliquerunt.

2 *posit.* inhūmāniter. *i. q. modo inhumano* (*in fig. litot. l. 45. 49. 52*): CIC. Verr. II 1, 138 respondit illa ut meretrix non -r (-e *β*, humaniter *Pomp. et Prisc. var. l., v. supra l. 21*). ad Q. fr. 3, 1, 21 illum tam -r fecisse, ut sine meis litteris ad te proficisceretur (SPART. Ael. 5, 10 [*per zeugma*] *cursores* indefesse atque -r faciens cursitare. AVG. epist. 153, 19 p. 418, 15 nihil fiet immaniter, nihil -r [*antea*: nihil nocendi cupiditate fiat, sed omnia consulendi caritate]). GELL. 20, 1, 11 illud . . . -r (non hum- *var. l.*) scriptum improbitavit *populus Romanus*. AVG. epist. 266, 1 p. 647, 17 ne viderer tibi ostium fiduciae -r claudere.

3 *compar.* inhūmānius. *i. q. modo inhumaniore* (*vi elativa l. 56. 59*): CIC. Lael. 46 alios . . . dicere . . . multo etiam -s . . . praesidii . . . causa . . . amicitias esse expetendas. SEN. benef. 6, 26, 2 (*v. p. 1606, 76*). amic. p. 27 si quid neclegentius praetermissum est, -s (si petulantius *Haase*) factum, sordidius conputatum, superbius dictum. AMM. 30, 5, 7 haec (*i. machinationes ad lucrandum*) ita inlecebrosius atque -s (-nus *V*) agi loquebatur . . . rumor.

deriv.: inhumanitas. *cf. Onom.* *Pfligersdorffer.*

inhumātor, -ōris *m.* *ab* inhumare. *i. q. sepultor*: GLOSS.^{L} III Abstr. PO 21 (= GLOSS. IV 146, 4; *cf.* 554, 29) pollinctores: -es ossuum, cadaverum sepultores (*v. app. crit.*).

1. inhumātus, -a, -um. *ab* in *et* humatus. *gen. pl.* -um: *l. 67.* NOT. Tir. 37, 47 -us. GLOSS. ἄταφος. insepultus. *legitur inde a* PACVV., VARRONE (*ex usu pontificum*), CIC., LVCR., VERG.

i. q. non humatus: PACVV. trag. 102 ossuum -um aestuosam auram ([aulam *Ribb.*]. HOR. carm. 1, 28, 24 ossibus et capiti [*cf. l. 77*] -o. OV. epist. 10, 123. SEN. Tro. 895 nuda totis o. quae passim iacent -a campis. HOMER. 5). VARRO ling. 5, 23 si os exceptum est mortui (*sc. sepulti*) ad familiam purgandam, donec humo (homo *cod.*) est opertum, ut pontifices dicunt, quod ('*i. quoad' Goetz in schedis nostris*) -us sit, familia funesta manet. CIC. Phil. 14, 34 eos . . . nec -os esse nec desertos. Tusc. 1, 104 proici se iussit -um *Diogenes* (div. 2, 143). 1, 106. LVCR. 6, 1215 multa . . . humi cum -a iacerent corpora ([*sic de corpore*: VAL. MAX. 1, 7 ext. 3. 5, 1 ext. 6. SIL. 14, 611 deserta . . . -aque]. VAL. MAX. 5, 1, 10 caput [*cf. l. 68*]. LACT. inst. 6, 12, 27 -um et abiectum. CLAVD. DON. Aen. 5, 870. *adde l. 69. p. 1609, 13*). VERG. Aen. 1, 353 in somnis -i venit imago coniugis (*cf.* CLAVD. DON. *ad l.*, GLOSS.). 4, 620 cadat ante diem mediaque -us harena (*cf.* GLOSS.). 6, 325 inops -aque turba ([*cf.* CLAVD. DON. *ad l.*, GLOSS.]. 11, 372 *v. p. 1461, 53*). 6, 374 tu Stygias -us aquas . . . aspicies . . .? 11, 22 socios -aque corpora terrae mandemus (OV. met. 7, 608 STAT. Theb. 9, 158. 12, 151. CLAVD. DON. Aen. 6, 330 p. 552, 12 [*ad* VERG. *l. 80*]. RVFIN. hist. 2, 26, 2 [*gr.* ἀτάφων]. *adde*

[*Molian*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1608, 75). HOR. sat. 2, 3, 195 cur Aiax ... putescit, ... gaudeat ut populus Priami ... -o, per quem tot iuvenes patrio caruere sepulcro? OCTAVIA 344 (*Agrippina*:) ferar ad manes -a tuos, obruta saevis aequoris undis. LVCAN. 7, 820 (*locum a codd. fere omnibus omissum damnavit Hosius; sed v. Housman ad l. et Fraenkel, Gnomon 2, 1926, 522 sq.*) tu cui dant poenas -o funere (*i. corpore mortuo, cf. vol. VI 3, 3121, 7*) gentes. 9, 151 -os condere manes. SIL. 5, 129 umbrarum me ... agmina circumstant, Trebiae qui gurgite ... volvontur ..., -a iuventus. 13, 445 umbra. STAT. Theb. 1, 276 ora. 9, 299. PS. QVINT. decl. 12, 28 p. 245, 13 animae. AVSON. 72, 1 p. 319 P. abiecta in triviis -i glabra iacebat testa hominis. CLAVD. DON. Aen. 6, 330 p. 552, 24 ('mortis honore carentis'). RVFIN. hist. 9, 8, 14 cum ... -a mortuorum cadavera ... in plateis iacerent (*infra:* insepulti. PRVD. c. Symm. 2, 719 OROS. hist. 5, 9, 3). CLAVD. 5, 444 manus ... -a diu. OROS. hist. 4, 9, 13 strages.

2. inhumātus, -a, -um *v.* inhumo.

inhūmectus, inhūmigo *v.* inum-.

? **inhumilitās,** -ātis *f. v. p. 1602, 55.*

inhumo, -āvī, -ātum, -āre. *verbum fidei exiguae ab* in *et* humare. [*de* PLIN. nat. 17, 130 *v. p. 1501, 66.*]

1 *strictius i. q. sepelire*: VEN. FORT. vita Pat. 19, 53 cod. Z sanctorum corpora simul cum gaudio -arunt. 2 *latius fere i. q. humo obruere, aspergere* (*cf. vol. VI 3, 3120, 10*): CE 1448 (= INSCR. christ. Diehl 1629), 1 (*locus certae interpretationis vix capax*) hic -ta pridem carpenta lapsa iacebant, arida comnexis frustis ('*puto* membrorum' *Buech.*) et atra rotis.

deriv.: inhumator.

inhūstūra *v.* inustura.

[iniacēns *falso trad. vid. pro* interiacens FRONTIN. (?) grom. p. 34, 27 Th. *cf. p. 1617, 16.***]**

? **iniactus** *v.* inicio.

inibi (-ī) *adv. ab* in *et* ibi. *abbrev.* inib: *infra l. 50.* NOT. Tir. 2, 109. *de prosodia*: -i *finalis ap. scaenicos legitur in synalipha praeter p. 1610, 41; ante hiatum* ARGVM. Plaut. Capt. 5 (*v. p. 1610, 63*); *scanditur neglecta quantitate* COMM. instr. 2, 3, 12 inibi non (*v. infra l. 75*). *de notione*: NON. *p. 1611, 18.* GLOSS. ἐν τῷ αὐτῷ. ibi. -i rursum: αὐτόθι πάλιν. *legitur inde a* PLAVTO, CAECIL., CATONE, PACVV., AFRAN., CIC.; *adamant* GELL., APVL. met. (*7ies*), RVFIN., *al.; in poesi praeter scaenicos et* ARGVM. *l. c. non nisi* COMM. *l. c.; locos attuli omnes quos in schedis habui exceptis* GELLII *titulis amplius 25* (*v. p. 1610, 36*). [*it. sept. vet.* inve. *R.*]

[*dub. vel falso trad.*: PLAVT. Poen. 1182 (-i *A?*, ibi *P*, *Ernout*). SEN. nat. 3, 26, 8 (inibi *vel* nubi *codd. fere omnes pro* ubi). NOVELL. Theod. 24 tit. de ambitu et locis limitaneis -i (-e *Fuld.*, liniti *Γ*, *unde* militi *conieci; cf. 24, 2. 4*) redhibendis. *loci incertae interpretationis*: IVL. HON. cosmogr. B 45 -i coronae podismum in circuitu ('*sc. invenies*' *Riese*). VITA Nicet. p. 522, 26 *dixerunt* se vidisse tanto -i (*i. supra? in illa provincia?*) memoratum puerum freno demonum coartatum *eqs.* CIL VIII 7990/1 (sestertium) XX (milia) legit(ima) ... ob honor(em) aedilitatis ... et (sestertium) VI milia ob diem ludorum, et (sestertium) XXXIV (milia) -i (*sic 7991*; inib *7990; cum* PLAVTO *p. 1610, 40 confert Forcellini vix recte*) legitim(a) ob honor(em) augurat(us) v. p. intulit. *e coni. falsa vel dubia*: POMPON. Atell. 66 iam ego † mihi (-i *Lipsius*; iam ego hic *vel* iam egomet *Heraeus*) adero. QVADRIG. hist. 94 (*v. p. 421, 81*). VARRO Men. 58 (*Riese pro* mihi). CAES. civ. 1, 27, 3 (*Pluygers pro* ibi, *v. p. 141, 81*). CELS. 5, 26, 23C (*Palavicinus pro* ibi *vel* ibi hi). 7, 6, 4 (*Targa*). HYG. astr. 2, 13 p. 48, 12 *ab Aega et Helice* Helicen ... in Peloponneso et Aegion -i (*Bursian*, Haemonia ibi *codd.*) nominari *dixerunt.* *suppletur*: CIL IX 4051, 5 ⟨ext⟩endendo ⟨vetere ductu addito insupe⟩r in⟨ibi⟩ meatu novo.**]**

I ***de loco*:** **A** *i. q. in eo vel eodem loco* (*iuxta* illic '*in eum locum*' *p. 1610, 16; antecedit* ibi *l. 71. 84. p. 1610, 34* [*cf. p. 1611, 14*], illic *p. 1610, 10; pro adi. fere i. q. '-i positus, ὁ ἐκεῖ' p. 1610, 7 et fort. l. 73 bis. p. 1610, 5. 14. 21*): 1 *generatim*: a *de mundi vel terrae regionibus, oppidis, aedibus sim.*: CIC. leg. agr. 1, 20 quid ... cavendum est in coloniis deducendis? ... si superbia, nata -i esse haec (n. e. ibi *Lagomars. 9*) ex Campanorum fastidio videtur (notum mihi esse C. fastidium v. *Koch; sed cf. 1, 18* qui locus ... superbiam ... genuisse dicitur). APVL. met. 1, 21 '... dic ... quibus deversetur aedibus *Milo*'. 'videsne ... extremas fenestras ...? -i iste Milo deversatur' (*sic in initio enuntiati*: 6, 18. 8, 22 pagum quendam accedimus ibique totam perquiescimus noctem; -i [*Beroald*, ibi *Robertson*, ubi *F? et vulg.*, mihi *φ*] coeptum facinus ... narrare cupio. 8, 23 larem ... statuere. 8, 30 -i vir principalis ... procurrit. 10, 35 -i portus etiam tutissimum navium receptaculum magno frequentatur populo. COMM. instr. 2, 3, 12 -i non pluvia, non frigus in aurea castra. PEREGR. Aeth. 16, 1 AMM. 22, 16, 8 HYD. chron. II p. 15, 13). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 27 p. 565B *animae* quae ante habitaverant caelum ..., nunc hic habitant, terram scilicet, non extra causas aliquas quas ipsae -i vivendo commiserint (Orig. in psalm. 36 hom. 5, 1 p. 1360C ea quae hic studio ac labore quaesita sunt, ad compendium futurae -i [*in regno dei*] institutionis accedent). apol. Orig. epil. p. 619A pronuntiavit naturam carnis in caelum ascendisse ... atque -i caelestibus apparuisse virtutibus (hist. 1, 9, 2 [*gr.* ἐνταῦθα]. 2, 16, 1). hist. 2, 18, 9 *Iudaei* expulsi Asiam veniunt ibique cohaerent apostolo tum primum ecclesiae -i fundamenta iacienti (*gr.* τοὺς αὐτόθι τῶν ἐκκλησιῶν ἄρτι πρὸς αὐτοῦ καταβληθέντας θεμελίους ἐπιστηρίζοντι). 4, 22, 3 cum ... venissem Romam, permansi -i. 5, 12, 2 primum ... -i (*Hierosolymis; cf. gr.* τὴν αὐτόθι ἐκκλησίαν) ex gentibus episcopum fuisse indicavimus Marcum. 10, 3 p. 961, 28 -i gesta. 10, 9 p. 972, 10 moris est -i barbarorum, ut *eqs.* (hist. mon. 29 p. 454B. *cf.* symb. 3 mos -i servatur). MACR. Sat. 1, 21, 16 Leonis ... -i (*sc. in zodiaco*) signum domicilium solis appellant. CASSIAN. inst. 4, 6. 8, 18 tit. VICT. TONN. chron. II p. 189, 476 (*U*, ibi *P*). MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 895D. p. 897B sanctorum, quorum reliquias -i (*sc. in ecclesiis*) collocant. RVRIC. epist. 1, 11 p. 364, 19 quid illic primum laudandum ... ubi etiam temporis intemperies temperatur? siquidem -i ('*illic*' *Engelbrecht*) torridae fervor aestatis ... depellitur, hiemis vero ... non sentitur asperitas. ALC. AVIT. hom. 20 tit. in ag⟨ro⟩ ad sinistrum, destructo -i fano. VITAE patr. Iurens. prol. p. 131, 24. 1, 9 p. 136, 9 tanta ... -i (*in monasterio*) districtio servabatur, ut, quaecumque virginum illic ... intrasset, foris non videretur ulterius. 1, 17 p. 141, 19. 3, 13 p. 159, 22. 3, 25 p. 165, 31 (mihi *3b. c, om. 3a*). CASSIOD. Ios. antiq. 14, 10 p. 398 Romani -i constituti (*gr. 14, 83* οἱ ἐνταῦθα Ῥωμαῖοι). IORD. Get. 22 sequitur ... diversarum turba nationum ..., quorum omnium sedes ... plani et fertilis ('*videtur I.* sedes *masculine usurpavisse*' *Mommsen*), et propterea -i (ininibi *L*) aliarum gentium incursionibus infestantur. VEN. FORT. vita Germ. 3, 10 ad sanctum Symphorianum ... ads(c)iscitur *Germanus*; quanta vero -i abstinentia vixerit *eqs.* (*cf. l. 27*). FACVND. c. Moc. p. 857C non est inventus ... in Romano clero, Christiana (omnique Christiana *cod. Veron.*) plebe -i (*sc. Romae*) consistente, qui *eqs.* VITA Caes. Arel. 1, 4 (*Caesarius se ad pontificem contulerat*) cum ... -i (*vid. significare 'apud pontificem', cf. l. 23*) biennis seu amplius ... deservisset *eqs.* 1, 12 *monasterium in suburbana insula civitatis destitutum* taliter ... divinis informavit officiis, ut -i hodieque (que *om. 3*, usque hodie *2*) deo propitiante servetur. 1, 38. 2, 44.

b *de locis librorum vel epistularum i. q. ibidem*: AVR. Fronto p. 60, 14 N. de iis (*rebus quas egisti*) singillatim ad me perscribere, -i (*i. e. in eadem epistula*) scribere nuntium *eqs.* GELL. 14, 7, 9 (*3* Varro ait in litteris ..., in quibus litteris ... docet rursum multa. *4* primum ibi ponit) docet deinde -i multa. 17, 12, 3 atque -i ⟨in⟩ isdem (*sc. febris*) laudibus non hercle ... invenuste lusit *Favorinus. et saepe in titulis.* CAES. AREL. brev. p. 202, 5. 205, 1. serm. 36, 3 p. 150, 29 item -i (*sc. in proverbiis*) 'homo *eqs.*' EPIST. Merov. 1 p. 434, 27.

c *de variis rebus fere pronominis loco i. q. in ea re*: *α pertinet ad certa vocabula* (*corporalia praeter l. 48. 51*): PLAVT. Persa 125 marsuppium habeat, -i paullum praesidi *parasitus* (*per asyndeton ut*: CATO agr. 18, 2 prelum ..., -i lingulam. 18, 3 fundamenta bona facito ..., -i [*i. super ea*] lapides silices). VITR. 10, 13, 7 tignum, quod -i erat (*antea*: quod inerat in eo canali). GELL. 17, 8, 2 aula ... lentis Aegyptiae et cucurbitae -i minutim caesae. SCHOL. Hor. gloss. *Γ* sat. 1, 2, 98 lectica genus vehiculi est matronarum, ubi totum corpus continetur, ita ut operari -i possit. RVFIN. patr. 6, 1 p. 321B nisi forte in his bellis, quae ... ab Iesu Nave ... scripta referuntur, aliquibus -i (*sc. in his bellis, si recte video*) gestis haec quae scripta sunt conferantur. *i. q. de ea re*: VITAE patr. Iurens. 1, 1 p. 131, 33 patrum actus vitamque ac regulam, quantum -i ... percepi, nitar replicare. *β liberiore quodam conexu pertinet ad totam sententiam*: CATO agr. 38, 4 ventus ad praefurnium caveto ne accedat: -i austrum caveto maxime. GELL. 13, 23, 15 (*14* apparet ... eam ... traditionem fuisse, ut Nerio ... uxor esse Martis diceretur) -i autem animadvertendum est, quod Gellius 'Neria' dicit per 'a' litteram.

2 *speciatim i. q. in eo numero*: BELL. Afr. 23, 1 cum naviculis ... XXX, -i paucis rostratis. FRONTO p. 34, 14 N. feci ... excerpta ex libris sexaginta in quinque tomis: sed cum leges sexaginta: -i sunt et Novianae *eqs.* AVR. Fronto p. 94, 12 N. numerato apud te qui te valde diligant: in iis primis hunc tuum discipulum ponito, -i dominum meum fratrem. ARGVM. Plaut. Capt. 5 pater captivos commercatur Aleos ... et -i (ibi *B¹*, in ibus *Gulielmus propter hiatum, sed v. Lindsay ad l.*) emit olim amissum filium. *numero includitur, comprehenditur aliquid*: HILARIAN. curs. temp. p. 162, 11 *Iudaei* sub iudicibus ... fuerunt -i captivitatis temporae (*sic*), a Iesu Nave usque ad Samuelem ... per annos DLXI. *numerus in duas partes digeritur*: COMPVT. Carth. 2, 10 p. 291, 29 *et* 32 quinque ... sunt ocdoade et endecade quattuor, quae ocdoade quinque, -i embolisma[t]res quindecim et lunares annos viginti quinque, menses habent quadragintos nonaginta quinque, ... et quattuor endecade, -i embolismares sedecim et lunares viginti octo, menses habent quingentos quadraginta quattuor.

B *i. q. in eum locum* (*pro 'in eo loco' opp.* ibi *l. 79,* ibidem *l. 81*): CHIRON 708 fistulam ... in eam plagam subicies ...; incipiet humor foris evocari -i (*sc. in fistulam*), ventre[m] qui vaguribat *i. vagabatur* (*emendavit et explicavit Niedermann in plagulis*; -i, in ventrem *Oder*; ibi in ventrem *? Heraeus*). RVFIN. hist. mon. 2 p. 405C ob hoc ... plantavit hanc silvam *Hor*, ut ibi fratres, quos -i congregare cupiebat, non haberent necessitatem ligni gratia longius evagandi. GREG. TVR. Franc. 2, 16 p. 64, 20 terror ... ibidem (*sc. in ecclesia*) dei ... conspicitur, et vere plerumque -i odor suavissimus quasi aromatum advenire a religiosis sentitur. VITA Caes. Arel. 1, 35 evocat e Massiliensi monasterio ... Caesariam, quam -i (illuc *3*) ... direxerat.

[*Molian*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ibid. conveniunt -i virginum multitudines catervatim. 1, 58 quas praemiserat -i.

II *de* **tempore** *fere i. q. tum, eo tempore*: GELL. 1, 3, 1 in vitae suae postremo, cum iam -i mors occuparet. 3, 1, 5 vix ego haec dixeram ..., atque -i quispiam ... inquit (*cf. vol. VI 3, 146, 43*). AMM. 29, 5, 53 ut ... Firmus ... latenter evaderet, et aviis et diuturnis latebris amendandus, -i dum de fuga consultat, tentus ab Igmazene custodiretur.

III *de* **modo** *fere i. q. in ea re facienda*: APVL. met. 2, 11 adsidue respiciens praeministrantem Fotidem -i recreabar animi. *huc fort.* (*nisi ad I*): RVFIN. hist. mon. 23 p. 447^A invitabantur hi qui mansuri erant ad ecclesiam quasi refectionis gratia, quibus -i (*sc. in se reficiendis*) occupatis ... fratres novas cellas instruebant. MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 901^A curramus ... ad ecclesias deo dicatas et ibi oremus ibique sacrificemus, quatenus peccatorum nostrorum remissionem -i (*sc. in orando et sacrificando*) percipiamus.

IV *de* **statu** *in formula* '-i esse' *i. q. in eo esse* (*cf. p. 772, 63 sqq. et v.* NON. p. 124, 24 '-i' pro sic et mox [*inde* GLOSS.; *affert* AFRAN., CAECIL., PACVV. *ll. cc.*]): A *c. respectu rei futurae*: 1 *impersonaliter* (*c. pron. l. 22*): PACVV. trag. 205 profecto aut -i est aut (tam *codd. fere omnes*, haut -i est: tam *Hand*, haut -i est: iam *Ribbeck*^{2} *coroll. XLIV*) iam potiuntur Phrugum (CIC. Phil. 14, 5 quod sperare ... debemus ... aut -i esse aut iam esse confectum). CAECIL. com. 188 liberne es? :: non sum, verum -i est. 2 *personaliter* (*cf. l. 26*): GELL. 4, 20, 8 in iure stans ... oscitavit atque -i ut plecteretur fuit.

B *de statu praesenti*: AFRAN. com. 208 postquam se videt -i esse, gnatam parvulam sororibus commendat. *Molian.*

1. *inicio, -ēcī, -ectum, -ere. *ab* in *et* iacĕre (*cf.* PRISC. gramm. II 126, 20 solet plerumque in compositione a in i converti, ut ... 'iacio iniicio'. 437, 31. 438, 21). *de scriptura, formis, prosodia*: en- *saepe in mss. praecipue* ORIBASII *sec.* enectio, *v. p. 1617, 18.* endo iacere: LEX XII tab. 1, 2 (Fest. p. 313) manum endo iacito (*cf. p. 1613, 67*). *huc non pertinere videtur Lucr. 5, 102* nec ... hanc (*sc. rem insolitam*) possis oculorum subdere visu nec iacere indu manus (*sc. tangendam; indu praepositionem esse probatur etiam ordine verborum, cf. 2, 1096* indu manu). -iic-, *commendatum a* GELL. 4, 17, 9 *et* PRISC. *l. c., saepe in mss. reperitur (inde confund. c.* inlicio, *cf. p. 373, 79); secundam* i *ut semivocalem* (*cf.* inIecise CIL I^2 838, 9) *pronuntiatam esse apparet, ita ut poetae* in- *ut longum habeant praeter* SIL. 10, 570 inicít (*de hac forma indifferenti cf.* SERV. gramm. IV 450, 15). -iĕc- *in formis stirpis praes. trad. e. g.* TER. Ad. 710 CIC. Q. Rosc. 48 LIV. 3, 44, 6. *cf.* -nec- ORIBAS. syn. 2 add. p. 145, 5 Mø. 9, 45 Aa p. 359 (*fort. sec.* enectio, *v. Mørland, SyOsl. 6, 1928, 48; cf. etiam* LIV. 42, 7, 7 [8] inectus *V*). -ic- *in formis stirpis perf. sec. praesens e. g.* ITALA num. 22, 38 (Lugd.) inicerit (*sed* 23, 12 iniecerit). Marc. 14, 46 (cod. k = VVLG. *D*) inicierunt. AMM. 20, 11, 29 (*V*). -ti- *pro* -ci- *passim, unde* -o *confunditur c.* initio. *deest* i *in exitu formarum* ORIBAS. syn. 9, 31 La p. 335 -ces. eup. 4, 88 Ab p. 605 -cemus. GLOSS.^{L} V Abba IN 111 -cet. -exit *pro* -erit *p. 1613, 70.* ?-actus *pro* -ectus *e coni. l. 71.* NOT. Tir. 12, 32 -it. 12, 49 -ecit. GLOSS. -o: ἐμβάλλω. ἐπιβάλλω. -it: inmittit, iniit (indit *Goetz*). -eci: ἐνέπασα. -ecit: misit. incussit. -ere: instillare. GLOSS.^{L} V Aa I 387 -e: inpone. *legitur inde a* LEGE XII tab. (*supra l. 32*), ENNIO, PLAVTO, CAECIL., CATONE *potius ap. script. serm. pedestris.*

[*falso vel dubie trad.*: ENN. ann. 166 (inlicit *Heraeus*). PLAVT. Truc. 37 (inierit *Buecheler, v. p. 1295, 62*). 298 (*P pro* inl-). CIC. Att. 1, 13, 3 (*v. p. 1411, 28*). VARRO ling. 5, 159 (*v.* inigo). rust. 1, 17, 6 (inl- *Gronov.*). CAES. civ. 2, 19, 5 (*pro* e-). VERG. Aen. 8, 257 (*pro* iecit, *v. p. 38, 6*). COLVM. 4, 27, 1 (*pro* incientibus, *v. p. 911, 16*). PLIN. nat. 33, 99 (e- *Ian*). QVINT. inst. 10, 7, 29. COMM. instr. 2, 35, 11 (*v.* inito). DON. Ter. Andr. 404 (*v.* innecto). *al.*]

CAPVT PRIVS: *aliquo i. q.* ***iaciendo immittere, imponere*** (*sive supra sive introrsum sive etiam c. colore adiciendi, circumiciendi, intericiendi sim.*).

I ***proprie*** *vel in imagine*: A *-untur res*: 1 *vario usu*: a '*supra*' (*exempla pauca selecta*): ENN. scaen. 131 neque terram -ere neque cruenta convestire corpora (CATO agr. 114, 1. 115, 2. CATVLL. 64, 153 neque -ctā [*apogr. recc. et in imitatione* CIRIS 442; intacta *V, unde* iniacta *Ellis*] tumulabor mortua t. *al. cf.* CIC. leg. 2, 57 quos humus -cta [-tecta *fere codd.*] contexerat *eqs. sim. saepe*). CIC. div. 1, 57 se interfectum in plaustrum ... esse coniectum et supra stercus -ctum ([*cf. Chrysipp. frg. 1205 A.* ὑποκρύψας. *Val. Max. 1, 7 ext. 10* coopertum]. EDICT. praet. de camp. Esquil. [CIL I^2 838] 9 neiquis intra terminos propius urbem ... s. cadaver -is⟨s⟩e velit. *al.*). LVCR. 3, 378 quantula prima queant nobis -cta ciere corpora sensiferos motus in corpore *eqs.* CAES. civ. 2, 9, 2 supra ... eum locum (*sc. tectum pluteo et vineis*) duo tigna transversa -erunt. NEP. Ages. 8, 2 ut terra tecta esset stramentis neque huc amplius quam pellis esset -cta. PROP. 4, 6, 86 donec -at radios in mea vina dies. *et passim.* *de panno infigendo, insuendo* (*cf. p. 1613, 16*): ITALA Matth. 9, 16 (cod. k, *cf.* Luc. 5, 36 [Tert. adv. Marc. 4, 11 p. 452, 3]) nemo ... -it commissuram panni rudis (novum additamentum *Tert.*) in vestimentum vetus (veteri v. *Tert.*; *gr.* ἐπιβάλλει, *cett. et Vulg.* com-, inmittit, mittit, *Hil. in Matth. 9, 4* adsui, *Hier. in Ezech. 16, 16 p. 139^C* assumit; *cf. Luc. 5, 36 cod. a* adsuit [*cod. e* addit]). b '*introrsum*' (*exempla usus varii antiquiora*): PLAVT. Persa 88 (*de cibo condiendo*) calamum -e. TER. Phorm. 954 -eci scrupulum ([*defluit ad usum translatum*]. Ad. 228. SISENNA hist. 124 his tum -ctus ⟨est levis s.⟩ et quaedam dubitati⟨o⟩ [CIC. Cluent. 76]. SVET. Claud. 37, 1. APVL. met. 1, 11 non parvam incussisti sollicitudinem, immo vero formidinem, -cto non s., sed lancea, re *eqs.* apol. 77 CONC.^{S} IV 2 p. 196, 18). VARRO rust. 2, 4, 15 harenam -ere oportet, aut quid item quod exsugat umorem in singulas haras -ere debet *subulcus.* SALL. hist. frg. 3, 35 manus ferreas et alia adnexu idonea -ere ('*intra muros rapiunt*' *Maurenbrecher, an recte? cf. Appian. Mithrid. 74, 320* βρόχοις ἀνέκλων *et* LIV. 38, 5, 4. *v. et infra l. 78*). AETNA 405 *lapidem molarem* circum -e flammis ([*tamquam in torquendo, v. Kornhardt, Hermes 80, 1952, 379 sqq.*]. ITALA Is. 28, 16 [Tert. adv. Marc. 5, 6 p. 591, 10] -o [inl- *M*] in fundamenta Sionis l. [*gr.* ἐμβαλῶ, *ceteri et Vulg.* inmitto, mitto, pono]. PALLAD. 3, 25, 15 fissae radici l. -ctus *i. interpositus*). LIV. 26, 6, 2 *elephantorum* corporibus cum oppleta fossa esset, velut aggere aut ponte -cto transitum ... dedit (*cf.* VELL. 2, 33, 4 ob -ctas moles mari. STAT. silv. 2, 2, 99 ponto ... novalia). CVRT. 8, 10, 26 *trabibus* -cta tabulata. COLVM. 5, 9, 7 stramentis ... -ctis incendantur scrobes (*gr. Geopon. 9, 6* ἐγκατακαύσομεν, *cf. Colum. arb. 19, 1* stramentis eos inpleto). 6, 36, 2 -cta genitalibus locis ... semina (*cf.* AVG. civ. 14, 26 p. 54, 12 D. eadem ... via posset illud [*sc. semen virile*] -i, qua hoc [*sc. fluxus muliebris*] potest eici [*supra syn.*: immitti]. *cf. p. 1613, 3*). 12, 22, 2 aquae ... congios duos -ito (*sc. in labrum super picem, cf. gr. Geopon. 6, 5, 6* ἐπιχεῖται. *al.*). 12, 51, 2 *oliva* -itur ... molis suspensis. QVINT. inst. 6 prooem. 3 opus ... super immaturum funus (*sc. filii*) ... flammis -ere. FLORENT. dig. 34, 2, 29 pr. si ... materia auro argentove -cta (*i. inclusa*; int- *susp. Mommsen*) sit (*infra*: quod -ctum est). APVL. apol. 8 -cto rostro *in os* (*cf. Aelian. nat. anim. 3, 11* ἐμβαλών). met. 3, 15 cum dicto pessulis -ctis (*infra*: immisso). ITALA num. 22, 38 (Lugd.) potero loqui verbum quod -erit mihi deus in ore ([*gr.* βάλῃ, *Vulg.* posuerit]. 23, 5 [*ibid.*] in os [*gr.* ἐνέβαλεν, *Vulg.* posuit]. *cf.* 23, 12 [*ibid.*] quaecumque -erit deus in os meum [*gr.* ἐμβάλῃ, *Itala Aug. loc. hept. 4, 77* miserit]. *cf. p. 1614, 78*). APIC. 2, 4 in intestinum (*i. q. infarcire*). *et ap. alios.*

2 *specialia*: a *vestimenta sim. i. q. induere* ('*sibi*' *l. 39. 44. 46, cf. p. 1616, 12*): PLAVT. Capt. 267 ne id quidem, involucre -ere, voluit, vestem ut ne inquinet. Truc. 479 pallium -e in me huc (CIC. nat. deor. 3, 83 *opp.* detraxit. VAL. MAX. 1, 1 ext. 3 [imposito *Paris*, apposuit *Nepotian.*]). VARRO rust. 2, 1, 23 *morboso pecori* -itur aliquid, ne frigus laedat. CIRIS 251 -ctā circumdat veste puellam (OV. am. 1, 4, 48 v. sub -cta [super- *Heinsius cum codd. nonnullis; cf.* ars 2, 618]. ars 3, 266 CVRT. 4, 1, 23. *cf.* CELS. 4, 11, 8 vestimenta [VLP. dig. 50, 16, 45 *e Labeone*]). PROP. 3, 12, 7 -ctā (*Beroald.*, -tecta, -texta *trad.*) tectus ... lacernā. OV. Pont. 3, 4, 101 ostrum. VAL. FL. 3, 343 galeam dilectaque cingula regi. STAT. Theb. 4, 189 ipsa manu cunctanti -erat arma. Ach. 1, 326 sinus (manus *C.* QVINT. inst. 11, 3, 140 s. -endus umero). QVINT. inst. 11, 3, 156 toga ... ex integro -enda. VLP. dig. 34, 2, 23, 1 quae induendi praecingendi amiciendi insternendi -endi incubandive causa parata sunt (*cf.* PAVL. sent. 3, 6, 79). *al.* *in imag.*: TERT. orat. 22, 8 *lex* virginibus ... -ens velamentum (*i. -endum praescribens, imperans*). b *vincula sim. i. q. applicare* (*cf. p. 1613, 13 et inversionem p. 1614, 37*): PLAVT. Capt. 659 -ite huic manicas. Epid. 690 tragulam in te -ere adornat (Pseud. 407 [incipere *P*]). MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 catenis, quas tu ei -i iusseras, vinctum (*v. vol. III 603, 83*). CIC. carm. frg. 42, 3 B. (Tusc. 3, 67) -cto eculei freno repente tactu exagitantur novo ([*Eurip. frg. 821 N.*^{2} χαλινὸν ἀρτίως δεδεγμένον]. Phil. 13, 20 furoris. HOR. carm. 4, 15, 11 licentiae. VAL. MAX. 2, 9, 5 SEN. epist. 94, 23). fin. 3, 75 animo *sapientis* ... vincula -i nulla *possunt* (VERG. ecl. 6, 19. *al.*). LIV. 1, 26, 8 -bat ... laqueum *lictor* (VAL. MAX. 3, 2, 12 -ctos ab ea *fortuna* libertati suae miserabiles l. SEN. nat. 4, 2, 15. *al.*). VELL. 2, 19, 2 -cto in collum loro. *et saepius.* c *arma sim. sive eminus sive comminus adhibita i. q. infligere* (*strictius vi hostili*): PLAVT. Most. 570 (*in imag.*) continuo adveniens pilum -isti mihi. Poen. 919 (*in imag.*) prius quam unumst -ctum (inl- *P*) telum, iam instat alterum (BELL. Afr. 83, 2 Hisp. 23, 2 VERG. Aen. 2, 726. 9, 807 [ob- *Macr. Sat. 6, 3, 4*]. LIV. 44, 9, 9. *al. cf.* BELL. Hisp. 15, 6 multitudinem telorum ignemque). ACC. trag. 652 praefervido⟨que⟩ fulgure ardor -ctus Iunonis dext⟨e⟩ra ingenti incidit (*cf.* CIC. carm. frg. 11 [de consul.], 38 ignis *Iovis.* top. 61 fulmen [VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 *et* 8, 5, 3 *in imagine*]). SISENNA hist. 82 falces (*murales*) -ctas comminuunt. CIC. Mur. 48 plaga est -cta petitioni tuae (*infra*: securim ... -isse). har. resp. 45 (*in imag.*) -cta fax est ... rei publicae (LIV. 6, 33, 4. *al. cf.* CIC. Pis. 26 ignibus -ctis [LIV. 2, 33, 7. 30, 5, 7. *al. v. et l. 70. 72*]. LIV. 35, 11, 5 flammam [CVRT. 4, 10, 12. *al.*]. *sim. saepius*). CAES. civ. 1, 58, 4 -cta manu ferrea et retenta utraque navi (2, 6, 2. LIV. 24, 34, 10 in eas *naves* ... f. m. ... cum -cta prorae esset [*Polyb. 8, 6, 2* καθίει]. *al. v. et supra l. 11*). *et passim; n. pro subst.*: PELAG. in Eph. 6, 16 p. 384, 10 scutum omnia -cta (ingesta *var. l.*) repellit et recutit. *stilum in scribendo* (*in imag.*): VAL. MAX. 2 praef. -am stilum ... institutis. *chirurgorum instrumenta* (*sive supra sive introrsum*): CELS. 7, 26, 2^K -endus a supe-

[*Pfligersdorffer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

riore ⟨ei *calculo*⟩ parte u n c u s (*al.*). 8, 10, 7^G vulsella, quali fabri utuntur, -enda est . . . capiti (*in ossibus recondendis*). SCRIB. LARG. 47 fistulam. **d** *semina (cf. p. 1612, 24) i. q. serere*: LIV. 23, 19, 14 cum hostes obarassent quidquid herbidi terreni extra murum erat, raporum semen -erunt (*cf. Strab. 5, 4, 10 p. 249 σπείροντας*). COLVM. 5, 6, 6 sameram . . . -emus areis et eas totas seminibus spisse contegemus. PLIN. nat. 13, 129 mirum quod eodem die germinat quo -ctum (-sectum *M*) est; -itur (initiatur *Fd*) . . . ipso canis ortu (*supra*: seritur in spinis. *cf. Theophr. caus. pl. 2, 17, 3 ἐπισπειρόμενον*). 18, 173. IVLIAN. dig. 39, 5, 14 res . . . -ctas (con-, inv- *varr. ll.*; *cf. Bas. schol. τὰ βληθέντα ἐν τῷ ἀγρῷ . . . . σπέρματα*). VLP. dig. 9, 2, 27, 14 (*e Celso*) lolium aut avenam in segetem alienam. **e** *medicamenta (cf. p. 1616, 25)*: *supra imponenda* (*tamquam vincula, v. p. 1612, 54*): CELS. 3, 10, 2 panis cum papavere -ctus. 5, 19, 1^A *emplastra* (*al.*). 5, 26, 23^C utraque (*i. sutura et fibula*) neque nimis rara neque nimis crebra -enda (-itianda *F¹*) est (*cf.* 23^D -ctum vinculum. *in obsuendis vulneribus ut*: 7, 4, 1^B f i b u l a oris cutis -enda est [*al.*]. 7, 9, 5 eā . . . s u t u r a e -endae sunt [*al.*]). 5, 26, 24^A *fasciam*. 6, 15, 2 salem . . . inspergunt; quotiens m e d i c a m e n t u m -itur *eqs.* (*al. cf.* PS. APVL. herb. 122 l. 5 medicamen). 7, 22, 1 super farina . . . -enda est (*syn.* inponenda). 8, 10, 1^F super has *fascias* -endum latiore linteo ceratum est, quod eas contineat (*Hippocr. fract. 4 κατατείνειν*). 8, 10, 3^B *mitella* latitudine . . . bracchio, . . . capitibus collo -itur (*ad bracchium suspendendum*). *al.* *introrsum ponenda, instillanda (l. 28), infundenda imprimis clystere (graece resp. ἐνιέναι plerumque)*: SCRIB. LARG. 10 (= MARCELL. med. 1, 10) haec (*sc. quaedam herbae contusae et cribratae*) . . . ⟨in⟩sufflentur vel specillo . . . tacta naribus -antur (*cf.* 46 [= MARCELL. med. 10, 4] intus in [*om. Scrib. Larg.*] narem). 196 aceto . . . saepius poto et -cto (*i. instillato ut*: MARCELL. med. 10, 8 *per fistulam in nares. al.*). 200 lac . . . -ere c l y s t e r e (*cf.* CAEL. AVR. acut. 2, 24, 138 per c. -cta [*opp.* bibenda. 2, 38, 219 chron. 4, 3, 51 ORIBAS. syn. 1, 19 Aa p. 65, 21 Mø.]. *absolute*: PLIN. nat. 20, 70 *beta* medetur dysintericis -cta et morbo regio. PHILVM. med. 1 p. 105, 2 M. aut extrinsecus apponendo aut intrinsecus -endo. ORIBAS. syn. 2 add. p. 141, 10 Mø. -imus . . . enectionem [*gr. Sev. clyst. p. 32, 16 προσφέρομεν. cf.* RVF. podagr. 25 acrem *clysterem* -ces]. *al.*). 208 *emplastrum* interius -ctum primum et postea extra positum. *al.*

B *-untur animantes, corpus, partes corporis*: **1** *c. obi. exterioribus* (*a subiecto alienis*): CAECIL. com. 262 quem in morbum -i *velit Amor* (*in imag. ut*: CIC. Cluent. 79 in hanc flammam . . . C. Iunium . . . -ctum esse). LIV. 26, 13, 18 rogo . . . c o r p o r a exanima (28, 23, 2 in . . . rogum [rogo *V*]. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 111, 30 -cto *cadavere* in curiam). 27, 32, 6 equo -ctus (STAT. Theb. 11, 203). PLIN. nat. 8, 218 -unt eas *viverras* in specus (*i. impellunt, cf. Strab. 3, 2, 6 p. 144 παριᾶσιν*). STAT. Theb. 11, 16 gravat -ctus terras *Capaneus*. 11, 595. ACT. Archel. 10 (9), 3 (*de metempsychosi*) *divitem* in corpus pauperis -i (*supra*: transfundantur, *gr. μεταγγισθῆναι. cf. de anima* 11 [10], 2; *gr. βάλλεται*). *al.* *latius*: VITA Hil. abb. (BHL 3913) 6 ibi (*sc. in Olybrii possessione*) ipsos famulos suos -ecit ad laborandum.

2 -ere *se, sua*: **a** *refl.* se: TER. Andr. 140 quae sese in i g n e m -ere voluit (CIC. Scaur. 47 in medios se -ecit i. *cf.* LIV. 28, 23, 2 medio incendio. PAVL. FEST. p. 100 flammis. PLIN. nat. 8, 143 [= *Duris 76 F 55 Jac.*] flammae [*cf. Plut. soll. anim. 970^C ἐνδραμὼν . . . ἐπέρριψε*]. 10, 18 *aquilam* in rogum . . . -isse sese [*cf. Aelian. nat. anim. 2, 40. 6, 29 ἐνέβαλεν*]). CIC. dom. 64 viros se i n m e d i o s h o s t i s . . . -isse (HEGES. 5, 11, 2 p. 315, 9 [iecit *var. l.*; *gr. 5, 312 ἐμπηδᾷ*]. *cf.* VERG. Aen. 2, 408 m. . . . in agmen). VERG. Aen. 9, 553 (*in imag.*) morti. PLIN. nat. 8, 33 *draco* ab excelsa se arbore -it *in elephantum* (*cf. Aelian. nat. anim. 6, 21 μεθῆκαν*). HERM. vulg. mand. 5, 2 (*in imag.*) *iracundiae daemon* -it se in corda (*gr. παρεμβάλλει, Pal. 5, 2, 2* incurrit). EPIST. pontif. 591 Schwartz p. 66, 17 quod inlicite se Alexandrinae -isset ecclesiae (*de Petro Mongo ut* 592 p. 71, 4). PASS. Theclae epit. IV 5 p. 154, 5 fossae (in fossam *var. l.*; *gr. p. 260, 8 βάλῃς ἑαυτήν*). p. 154, 8 aquae (*gr. p. 260, 10 ἔβαλεν ἑαυτήν*). **b** *mediopass.* -i: VITR. 9, 4, 6 ima *Serpens* (*i. sidus*) . . . circum cynosurae caput -cta est flexu porrectaque proxime eius pedes (*supra*: involvitur). MART. 4, 75, 5 Euhadne flammis -cta mariti. **c** *manum sim.*: **manum** (-us *inde a* CATVLLO, HOR., PROP., OV., SEN. contr., VAL. MAX., *sed singulari fere praevalente ap.* ICTOS; *per ellipsin p. 1614, 14, cf. p. 1614, 3*) -ere *alicui, aliquem* (PLAVT. Persa 70 ubi quadrupulator quempiam -exit [inl- *P*] m., tantidem ille illi rursus -at m. [*nota structuras mixtas et accedentem genetivum ut l. 73*]. Truc. 762 postid ego te [in te *rec. Ital.*] m. -am quadrupuli. *unum verbum intellegendum esse ut* 'animum advortere' *docent Löfstedt, Synt. I² 251sq. Norberg, Synt. Forsch. 129*), in *aliquem* (OV. am. 2, 5, 30 [= epist. 8, 16] *et saepius inde ab* ITALA. *cf.* in *aliquo*: ITALA act. 5, 18 [cod. p] *et var. l.* VVLG. Luc. 21, 12 act. 4, 3. 21, 27 RVFIN. hist. 2. 23, 19), s u p e r *aliquem* (SIL. *p. 1614, 28* [*per zeugma*]. APVL. met. 9, 10. ITALA gen. 37, 27 [Ambr. Ioseph 3. 14]. Luc. 21, 12 [cod. e]. *al.*), a d *aliquem* (RVFIN. hist. mon. 7 p. 411^A): *v. vol. VIII 360, 19sqq. et praeter ibi laudatos Noailles, Fas et Ius 1948, 147sqq. Kaser, Gnomon 22, 1950, 166sqq.; exemplis addas*: LEX VRSON. (CIL I² 594) 61, 2 (*in serm. iuris ut*: PS. QVINT. decl. 3, 9 p. 48, 24 PAPIN. frg. Vat. 6 PAVL. dig. 18, 7, 9. COD. Iust. 4, 55, 1 pr. *et* 2 [*a. 200*]. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 76 SCHOL. Hor. sat. 1, 9, 76 COD. Theod. 7, 22, 7 pr. 7, 22, 9. 9, 40, 15. *cf.* SYNON. Cic. p. 441, 30 B.). CATVLL. 35, 10 quamvis . . . puella . . . manus . . . collo ambas -ens roget morari (*in amplectendo, arripiendo, detinendo sim.*: SEN. contr. 7, 4, 5 ⟨manum⟩. SCHOL. Lucan. ed. Web. 3, 624. *in imagine*: CE 995 A, 8 -ēre manus . . . fata mihi. AMM. 18, 6, 2). CELS. 7, 16, 2 oras . . . diducere m. suis . . . interiori membranae -ctis (*in medicina ut*: 7, 29, 3 intus emortuo corpori. SORAN. p. 91, 8 in orificium matricis . . . intus [*gr. 4, 10, 2 συνεισφέρειν*]). SEN. contr. 2, 5, 1 sub⟨it⟩o -ctā m. satelles 'quid mor[i]aris?' (*in adhortando ut*: SVLP. SEV. dial. 1, 1, 3 SIDON. epist. 4, 21, 6. *cf. p. 1616, 6*). SIL. *infra l. 28*. FLOR. epit. 1, 10, 5 focis -it manum *Scaevola* (LACT. inst. 5, 13, 13). TERT. adv. Marc. 4, 8 p. 438, 8 hic (*cf. Luc. 4, 29*) primum m. ei -ctas (*in vi afferenda ut saepe ap.* ECCL.; *nota de aedificiis diruendis* HEGES. 5, 39, 1 p. 381, 8 *et per ellipsin* PASS. Tarach. 3 antequam -ens exterminem te [*gr. ἀψάμενός σου*]). *cf. p. 1616, 11*. *similiter*: PLAVT. Pseud. 643 (*in imag.*) non licet huc -ere ungulas. OV. epist. 18, 190 umeris b r a c c h i a (met. 1, 184 captivo [*proleptice*] b. caelo. 3, 389 collo. LVCAN. 4, 640 fessis -ecit b. membris). LIV. 2, 12, 13 d e x t r a m . . . foculo -it *Scaevola* (VAL. MAX. 3, 2, 22 navi. 3, 3, 1. VAL. FL. 7, 587 *syn.* mittit. SVET. Iul. 68, 4. APVL. met. 1, 17 -cta d. 'quin imus', inquam *eqs.* [*in adhortando ut* 1, 26. 11, 22]). met. 9, 78 summo digitorum vincula collo -it *Hercules luctans* (*cf.* ITALA Ioh. 20, 27 [Cypr. testim. 2, 6 p. 70, 9. *al.*] -e huc digitum tuum *contrectando* [*gr. φέρε, Vulg.* infer]. ORIBAS. syn. 8, 6 La p. 211 digitum aut pinnas *in os introrsum ad vomitum incitandum* [missis *Aa*, inm- *Ab*; *gr. 8, 5, 2 καθιέναι*]). *c. obi. variis*: LIV. 38, 46, 3 ut non tela ex superiore loco mitterent, sed c o r p o r a sua nuda -rent, obruere nos potuerunt (SIL. 5, 665 super . . . membra ducis . . . telaque corporaque et . . . cruentas -ēre manus. *cf.* 6, 32 *aquilam* -cta morte [*i. se mortuo*] tegebat). CELS. 8, 10, 2^B medicus super eam fasceam . . . plantam -it dextram (*ad premendum, intendendum*). PETRON. 12, 4 (*contextu suspecto, v. Buecheler ad l.*) Ascyltos -ecit contemplationem super umeros rustici (*cf.* ITALA gen. 39, 7 [Ps. Orig. tract. 5 p. 50, 15. *al.* = VVLG. *var. l.*] in eum o c u l o s [*gr. ἐπέβαλεν*. AVG. gen. ad litt. 11, 31 p. 365, 22 in sua membra o. -erunt *mutuo*. serm. 182, 2, 2 tacitae cogitationi]. ENNOD. carm. 2, 83, 10 ceu speculum noxis -ens faciem [*i. vultus severos*]). STAT. Theb. 10, 440 pectus . . . puero. VVLG. Sirach 6, 25 -e pedem tuum in compedes (-e *Amiat.*) illius *sapientiae* et in torques illius collum tuum (*gr. εἰσένεγκον τοὺς πόδας . . . εἰς τὰς πέδας, Aug. in psalm. 101 serm. 2, 2 et Cassiod. in psalm. 101, 21* infer. *cf. p. 1612, 55*).

II ***translate***: **A** *-untur res* (*reflexive de animo p. 1615, 47*): **1** *in animum fere i. q. insinuare*: **a** *vario usu* (*exempla selecta; cf. imaginem p. 1612, 5*): PLAVT. Amph. 875 in horum familiam hodie frustrationem -am (*tamquam arma*). Cas. 589 huic aliquem in pectus -am m e t u m (*al.*; *specimina quaedam v. vol. VIII 908, 7*). TER. Phorm. 691 -ctast s p e s patri posse illam extrudi (RHET. Her. 4, 2, 2 CIC. Att. 3, 22, 1. 10, 7, 2 LIV. 4, 34, 2. *al.*). Ad. 710 curam (HOR. sat. 1, 6, 32 LIV. 4, 53, 13 CVRT. 9, 2, 8). PACVV. trag. 359 mortis -cto t e r r o r e (CIC. Verr. II 5, 14 quantum terroris. prov. 43 CAES. civ. 3, 23, 2. LIV. 1, 28, 5 t. ac fuga. *al.*). CIC. Verr. II 3, 217 quodsi s u s p i c i o n e s -ere velitis ad plurīs homines . . . crimen hoc pertinere (Cluent. 106 cum . . . consilii infamia et . . . atrocis rei s. esset -cta. NEP. Eum. 9, 4 AVR. VICT. Caes. 33, 20. *cf. p. 1615, 30*). Caecin. 4 causam deliberandi et iudicandi iustam moram ac r e l i g i o n e m (97 LIV. 8, 15, 6. 39, 46, 5 PS. ASCON. div. in Caec. p. 193, 15). Mil. 84 *Clodio* mentem -ecit *vis numenve divinum*, ut *eqs.* rep. 2, 26 a m o r e m (LABER. mim. 134 SEN. epist. 108, 17). div. 1, 66 inest . . . in animis praesagatio extrinsecus -cta atque inclusa divinitus (*cf.* COLVM. 3, 10, 9 hominibus inspiratam . . . animam, sensus -ctos ad ea discernenda, quae *eqs.*). *al.* BRVT. Cic. epist. 11, 10, 2 c u p i d i t a t e m (*antea*: adferat. *v. vol. IV 1420, 28*). CAES. Gall. 1, 46, 4 alacritas studiumque pugnandi . . . exercitui -ctum est (SVET. rhet. 25, 4). NEP. Iph. 3, 1 a d m i r a t i o n e m (PANEG. 11, 10, 4 a. atque dubitatio). VERG. Aen. 11, 728 iras (*R, v. p. 928, 49*). LIV. 3, 64, 6 -cta contentione (*cf.* 10, 6, 3 c e r t a m e n -ctum inter primores civitatis . . . ab tribunis plebis [26, 36, 11. 27, 6, 2 inter tribunos dictatoremque. 34, 4, 14 uxoribus. *aliter p. 1615, 33*]. TAC. hist. 3, 10, 4 furorem . . . discordiam). *et passim*. **b** *pressius c. vi suggerendi* (*sibi l. 71; ad notionem cf. etiam p. 1612, 53*): CIC. dom. 14 homo ad caedem inminens meum nomen operis ediderat, inperitis -erat. **c.** *inf.* (*i. q. sibi -ere, mente concipere*): TERT. anim. 34, 3 *Simon fingit Helenam* iniectionem (*i. ἔννοιαν*) suam primam, qua (quam *Reiff.*) -erat angelos et archangelos condere (*cf. Iren. 1, 16, 2* conceptionem . . . per quam . . . mente concepit *et v. Waszink ad l.*). **c.** ut (*cf. supra l. 56*): ITALA apoc. 17, 17 (Primas.) deus in cordibus . . . -ecit, ut perficiant (*gr. ἔδωκεν, cod. g et Vulg.* dedit).

2 *in orationem, sermonem, litteras sim. i. q. inserere, inducere* (*seq. acc. c. inf. l. 84. al.*): **a** *in univ.*: TER. Haut. 892 ubi desponsam nuntiasti filio, continuo -isse verba tibi Dromonem *eqs.* RHET. Her. 1, 14, 24 (*de deprecatione*) in loco communi per amplificationem -emus: 'quodsi hoc fecisset *eqs.*' CIC. inv. 1, 25 aliquid triste, novum, horribile . . . -ere. 2, 40 b r e v i t e r -emus (demonstrabimus *var. l.*), quid . . . considerari oporteat (de orat. 2, 243). Quinct. 68. Att. 16, 5, 3 Bruto cum saepe -issem de *ὁμοπλοίᾳ*. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 2 cum mihi in sermone -isset se velle *eqs.* HOR. sat. 1, 4, 94 m e n t i o siquae

[Pfligersdorffer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

de . . . furtis -cta . . . fuerit (TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 451, 10). STAT. Theb. 2, 452 orsa -ecit mediis sermonibus obvia. FRONTO p. 151, 7 N. figuram. *al.* *sibi* (*i. q. adsumere*): CHAR. gramm. p. 229, 19 B. (*ex Cominiano*) quae *verba* . . . io *litteris terminantur*, eadem -unt e . . ., ut audio . . . audiebam. b *obiciendo, opponendo*: CIC. Tull. 35 primum . . . illud -⟨e⟩c⟨i⟩t nihil posse dolo malo familiae fieri. TERT. apol. 23, 8 quid . . . -i (inniti, incipi *varr. ll.*) potest adversus id, quod ostenditur nuda sinceritate? bapt. 12, 6 plane satis coacte -unt tunc apostolos baptismi vicem implesse. adv. Prax. 26 p. 277, 21 nec pudet illos (-is *Kroym.*) -ere (vincere *F*), quod, si esset, scriptum fuisset. AQVILA rhet. 14 p. 26, 15 (*de figura q. d.* ἀντεισαγωγή, *compensatio*) ubi aliquid difficile . . . confitendum est, sed contra -itur (inducitur *coni. Gesner, Halm*) non minus firmum. c *iniungendo* (*usu iuridico*): IVLIAN. dig. 30, 6 magis condicionem legato -isse quam demonstrare voluisse (30, 96 pr. 40, 4, 17, 1. 40, 7, 13, 5. VLP. dig. 29, 2, 34, 1 [iniunctam *edd., dubit. Mommsen; supra*: pure institutus]. 40, 4, 12, 3 [*Bas. schol.* ἐπέκειτο]. PAVL. dig. 36, 2, 6, 1 [*e Iuliano*] magis . . . mora quam c. legato -cta videtur). VLP. dig. 31, 1, 1 (*interpol.?*) *boni viri arbitrium* -ctum legato. INST. Iust. 3, 15, 5 loca etiam inseri stipulationi solent, veluti 'Carthagine dare spondes?' quae stipulatio licet pure fieri videatur tamen re ipsa habet tempus -ctum (*cf. l. 37 et ad notionem l. 26*). d *interpolando*: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 444, 12 constat . . . te potius vocem domini de euangelio eradicasse quam nostros -isse. FAVST. Aug. c. Faust. 32, 7 si quid ei (*testamento novo*) ab scriptoribus ex testamento vetere falsa sub testificatione -ctum est. e *comprehendendo, includendo* (*transit huc* INST. Iust. *l. 21*): BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 2 p. 201, 18 in generis definitione speciei nomen -ecit.

3 *quocumque* (*v. et p. 1618, 34. 51. 54. 56*): CIC. inv. 1, 22 crimina inlata et . . . suspiciones -ctas (*cf. p. 1614, 50 et* PS. MAR. VICTORIN. phys. 6 crimen. QVEROL. p. 53, 9 R. calumniam). Caecin. 42 periculo mortis -cto (83. *cf.* PS. QVINT. decl. exc. Paris. 17 p. 424, 3 mortem). LIV. 21, 54, 4 -cto . . . certamine (*antea*: elicere ad pugnam hostem. *cf. p. 1614, 64 et* STAT. Theb. 1, 242 nova sontibus arma -am regnis [*infra*: belli]. RVSTIC. c. aceph. p. 1249B *deo* praelium). 38, 9, 3 mora -cta est paci (CVRT. 8, 3, 14 [inv- *codd.*]. *cf. l. 18. p. 1614, 54 et* HIER. interpr. Iob 2, 9 tempore . . . multo -cto [interiecto *cod. Sang., gr.* προβεβηκότος, *om. Vulg.; aliter supra l. 21*]). HOMER. 2 *ira* miseris -ecit funera Grais (*gr.* ἔθηκεν). FRONTIN. strat. 2, 1, 12 hostibus necessitatem decernendi (AMM. 28, 1, 3). ITALA deut. 8, 2 (Cypr. mortal. 11) deus . . . famem -et tibi (*gr.* ἐκπειράσῃ σε. *legisse vid.* -πειν-, *sed cf. 8, 3*). AVR. VICT. Caes. 14, 7 stupra puberibus. HIL. AREL. vita Honorat. 18 l. 22 C. quicquid diabolus -isset, avertere. PASS. Theclae Cc 19 p. 49, 14 quasi . . . aliquid mali sibi -isset (intulisset, fecisset *aliae vers.; gr.* ἀπολλυμένη). c. *vi intendendi* (*dub.*: LVCR. 2, 1080 in primis animalibus in[d]ice mente⟨m⟩): CIC. nat. deor. 1, 54 in quam (*magnitudinem regionum*) se -ens animus et intendens ita late longeque peregrinatur (*Munro ad Lucr. 2, 740 Gronovium secutus cft. Epicuri* ἐπιβολήν).

B *-itur animans* (*obiectis commutatis*): TERT. praescr. 22, 2 in utroque Christum reprehensioni -entes, qui aut minus instructos aut parum simplices apostolos miserit.

syntactica *ad caput prius pertinentia*: 1 *c. casu sive solo sive a praep. pendente: dat. et* in *c. acc. adhibentur promiscue, sed ita ut dativus fere praevaleat, inde a* PLAVTO (*dat. quater*, in 5*ies exc. p. 1613, 72*), TER. (*4 : 1*), CIC. (*29 : 6* [*potius* 'in *aliquid' neque in epist.*]), VERG. (*2 : 1*), OV. (*72 : 2* [*p. 1613, 75*]), LIV. (*53 : 6* [*potius* 'in *aliquid'*]). *structurae coniunguntur sec. schema q. d.* καθ' ὅλον καὶ μέρος *e. g. p. 1612, 80. 1614, 44.* acc.: MISC. Tir. p. 53, 9 sucus . . . aures -ctus (*Moore, ALL 10, 1898, 262*; inv- *trad.*). *aliter p. 1613, 70. 1616, 10, falso p. 1613, 28.* ad: VAL. FL. 2, 236. RVFIN. *p. 1613, 79.* adversus: *supra l. 7.* circum: *p. 1613, 65.* in *c. abl.* (*exempla certa; pendet ab* -ctus *loco suspecto* CIC. epist. 7, 16, 1): ITALA *p. 1612, 34. 1613, 76. 1614, 74.* deut. 27, 5 (Lugd.) in eis *lapidibus* (*gr.* ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτό, *Vulg.* tetigit). IOS. 8, 31 (Lugd. *al.*) in quibus (*gr. 9, 2*b ἐφ' οὓς . . . ἐπεβλήθη, *Vulg.* tetigit. *item*: ISID. orig. 16, 9, 2). SEV. MINOR. p. 744B in . . . urceo mel. DIOSC. 3, 50 p. 401, 3 in . . . foramine dentis (*gr. 3, 48, 5* ἐντιθέμενος τοῖς βρώμασιν). BOETH. *supra l. 27.* super: OV. met. 5, 622 VAL. MAX. 5, 6, 2. *al.* (*iuxta dat. p. 1612, 29*). supra: CAES. civ. 2, 9, 2 SEN. nat. 5, 15, 4 COLVM. 5, 10, 17. *laxiore connexu pendent c. g.* intra, inter *p. 1611, 75. 1614, 64. 65.* 2 *c. adv.*: circum: AETNA *p. 1612, 14.* LACT. Phoen. 92. contra: *supra l. 12.* desuper: APVL. met. 2, 16. eā: *p. 1613, 17. cf.* eadem via *p. 1612, 24.* eo: CAES. civ. 2, 10, 3 eo (*sc. in capreolos*) super. *cf.* eo loco CIC. ad Q. fr. 3, 1, 4. extrinsecus: *p. 1614, 57.* hinc: LIV. 26, 39, 18. *cf.* SIL. 14, 518 hinc . . . illinc (*per zeugma*). huc: *p. 1611, 80. 1612, 40* (*iuxta* in). *1614, 16. 23.* ibi: *p. 1613, 48.* inde: LIV. 5, 26, 7. *al.* PS. QVINT. decl. 6, 11 p. 121, 10. insuper: CATO agr. 114, 1 CAES. civ. 2, 9, 4 LIV. 44, 5, 4 CELS. 7, 19, 5 TAC. Germ. 12, 1. interius: *p. 1613, 36.* intrinsecus: *p. 1613, 33.* intus: *p. 1613, 27. 1614, 6. 7* (*iuxta* in). quo: HYG. astr. 2, 13 p. 47, 13 VITA Caes. Arel. 1, 30. super: CAES. *l. 74.* CELS. 4, 17, 2. *al.* COLVM. arb. 17, 2 STAT. Theb. 5, 315. superne: LIV. 1, 51, 9. 28, 3, 7. STAT. Theb. 9, 500 *fraxinus prominens* demissa s. -ecit sese trepido (*sc. Hippomedonti*) ripamque.

supra: CIC. *p. 1611, 73.* CELS. 5, 18, 4. *al.* LACT. Phoen. 92. undique: VERG. Aen. 9, 807 LIV. 36, 9, 10 CVRT. 6, 6, 30.

reflexive se -ere: *p. 1613, 50 sqq. 1615, 47. 84.* *mediopass.* -i: *p. 1613, 64 sqq. 1618, 34.* sibi -ere: *p. 1615, 44. cf. p. 1612, 38. 1614, 69. 1615, 3 et* LIV. 33, 7, 5 pavore mutuo -cto. VVLG. III Esdr. 9, 20 -erunt manus, ut expellerent uxores suas (*gr.* ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐκβαλεῖν; *i. de conveniendo inter se, de fide obliganda*). in se: HEGES. 5, 2, 1 p. 296, 23 PS. AVG. quaest. test. II nov. 50 p. 451, 22. *cf. p. 1614, 34.*

forma media '-ctus *aliquid*': 1 *i. q. qui aliquid sui -ecit*: VAL. FL. 3, 562 *Nympha* avidas -cta manus (*v. p. 1613, 67*) heu sera cientem (*Hylam*) auxilia . . . detrahit. 2 *i. q. qui sibi -ecit, indutus* (*cf. p. 1612, 38*): APVL. met. 9, 20 raptim tunicam (*recc., cf. Robertson ad l.*; -as *Helm*, -a *Giarratano*) -ctus. 11, 10 candido linteamine cinctum pectoralem ad usque vestigia strictim -cti.

CAPVT ALTERVM: *aliqua re sim. i. q.* ***iaciendo implere.***

I *forma* ***(medio)passiva*** '-ctus *aliqua re*' *i. q. vinctus vel indutus* (*accedit acc. l. 20. 23*): SIL. 4, 359 -ctus . . . colla catenis. APVL. met. 2, 28 iuvenem . . . linteis amiculis -ctum pedesque palmeis baxeis inductum (11, 27. *cf.* 8, 27 mitellis *eqs.* [*infra*: subligati, . . . induti]. 9, 12 exiguo tegili . . . pubem -cti [*supra*: obtecti]. *v. et supra l. 14*).

II *formis* ***variis*** *apud recentiores pro t. t. med.* (*cf. p. 1613, 12; adhibetur fere de iis, qui clystere afficiuntur, v. l. 45. 74 et cf.* per veretro [-um] *l. 42. 44*, per ano *l. 55*; *graece resp.* ἐνιέναι *struct. orig.* τί τινι, *nisi aliud adnotatur; agitur de medicamentis imponendis l. 44. 45. 59. 70. 75, instillandis* ORIBAS. syn. 8, 59 Aa p. 262 quibus offocatis revocatio fit, in aceto infundenda sunt piper et cnidius semen et in aceto tritus acro -endi sunt [*gr. 8, 59, 1* κνίδης καρπῷ ἐν ὄξει τριφθέντι δριμυτάτῳ καὶ καθιεμένῳ]): A *exempla pura*:
1 *absolute*: MARCELL. med. 29, 56 ita -es colo laborantem (*supra*: dabis . . . potandum). 29, 57 sic -es colicum. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 55 eos . . . qui . . . vexantur abstinendos primo, tum -endos (initiandos *edd. vett.*). ORIBAS. syn. 9, 31 La p. 335 (*gr. 9, 31, 3* κλύζειν). *al.*
2 *c. abl.* (*sec.* infundere, *v. Mørland, Lat. Oribas.-Übers. 110*): CAEL. AVR. acut. 2, 18, 107 -endi (*Helmreich pro* initiandi) sunt . . . aegrotantes . . . plantaginis suco (ORIBAS. syn. 2 add. p. 142, 19 Mø. *intestina*). chron. 1, 1, 13 calidā (-ae *ed. pr., def. Bendz p. 21*) et oleo . . . erit -endus aegrotans (1, 4, 89 per clysterem. 4, 3, 36 c. et o. et lacte. *cf.* ORIBAS. syn. 9, 31 La p. 335 per veretro -endus est aqua et lacte et o. [*gr. 9, 31, 2* εἰς τὸν οὐρητῆρα ἐγχέοντας ὕδωρ κτλ., Aa -is . . . per veretrum lacte et oleum]). 1, 4, 136 phlebotomatos -i iubet clysteri (*i.* -e) vel collyrio. 5, 7, 84 -enda (-endo *L, ed. pr.*) loca (*i. genitalia*) rebus frigidae virtutis. ORIBAS. syn. 1, 19 Aa p. 69, 21 Mø. decoctione aut aqua . . . -untur (2 add. p. 143, 35 Mø. *cf. l. 42*). *al.*
3 *c. acc.* (*v. Svennung, Unters. Pallad. 226. 230. 636*): ORIBAS. syn. 1, 19 Aa p. 65, 20 Mø. ptisanae sucos resolutus -antur (p. 65, 21 bete . . . s. aut apozima eos [eis *M*] -imus qui *eqs.* [*cf.* syn. 2 add. p. 137, 28 apozima erunt -endi, *ubi gr. Sev. clyst. p. 13, 1* ἐπιβάλλειν, *sed* 'clystere' *in titulo p. 137, 22*]). Aa p. 67, 14 vinum . . . aut malvae decoctionem (*abundat* m *finalis, cf. infra l. 72*) tunc -itur, quando opium aliquis adceperit (*gr. 1, 19, 10* οἴνῳ . . . κλύζομεν τοὺς . . . εἰληφότας. 8, 3 La p. 206 -endus . . . est per ano . . . d. [*Aa* enectiones . . . adhibit]. eup. 2, 1 S 21in. Aa d. dysinterici -untur [La de eius decoctione d. -untur]). 2 add. p. 141, 22 castoreum tritum diligenter cum oleo -endus est. 9, 31 La p. 335 unumquemque (*i. medicamentum*) cum oleo roseo -antur (*gr. 9, 31, 2* περιβάλλοντας). *al.* 4 *c. praep.*: cum (*cf. infra l. 77. 78. 81*): ORIBAS. syn. 2 add. p. 145, 6 Mø. c. his Menestratis adiutoriis -endi sunt trocisco melan aut Andronio c. lacte aut sapa aut aqua. de (*cf. infra l. 82*): PHILVM. med. 2 p. 115, 19 M. -endi sunt . . . et de trociscis (et trocisci *var. l.*). ORIBAS. syn. p. 145, 4 Mø. de lacte -untur *intestina*. eup. 2, 1 S 21in. La (*v. supra l. 56*). 4, 88 Aa p. 605 -imus eos de oleo. ex: MARCELL. med. 29, 60 ex eo *medicamento* qui laborat . . . -etur. 5 *liberius c. enunt. relat. per* ubi: ORIBAS. syn. 9, 13 add. Aa p. 296 -endi sunt, u. coquitur myrta *eqs.*

B *usu composito vel cum struct. orig.* '*aliquo aliquid*' *mixto* (*confusionibus favisse videtur* m *finalis sive desiderata sive superaddita in exemplis qualia sunt* MISC. Tir. p. 57, 20 favilla [*i.* -ā *vel* -a(m)] . . . -is. ORIBAS. syn. 1, 19 La p. 69, 4 Mø. salmoria [Aa -am] -erunt. Aa [*cf.* La] p. 69, 11 quibus . . . ascaredas molestantur, . . . decoctionem . . . -itur [*cf. supra l. 52. 55. 56*]): THEOD. PRISC. log. 117 coxae . . . dolenti . . . acerbiore clystere -endum (-endus est *var. l.*). MISC. Tir. p. 50, 16 galbano et piper tritum . . . -es (*Moore, ALL 10, 1898, 255*; -entur *trad.*) et superponis. ORIBAS. syn. 1, 19 add. La p. 67, 1 Mø. -es cum oleo . . . sive butyrum. La p. 67, 21 aqua (et oleo) et mel -imus aut cum lenticla et decoctione et mel -imus aut de herbu decoctionem (*gr. 1, 19, 11* ὑδρόμελι δ' ἢ φακοῦ ἀφέψημα μετὰ μέλιτος ἐνίεμεν ἢ ὀρόβου . . . χυλὸν κτλ., Aa p. 67, 25 mulsa . . . aut lenticulae decoctione cum mel et avorovo . . . aut ptysanae sucus cum oleo roseo -imus). p. 68, 21 -endi sunt de nitro . . . et rafani sucus et . . . decoctionem (*gr. 1, 19, 16* τοῖς . . . φαγοῦσιν ἐνίεται νίτρον κτλ., Aa -untur nitru et absentiu et r. sucos et . . . decoctione. *cf.* 2 add. p. 145, 5 sucum . . . ad paragori-

[Pfligersdorffer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

zandum -itur). p. 70, 8 disintericis ... cum lacte vaccino ... -cemus (Aa p. 70, 6 quodsi ulcera intestinarum sine reuma sunt lactem -endi sunt *dysenterici* caprunum *eqs.*). Aa p. 70, 12 ulcera ... carta conbusta aut lentisci cinus aut trociscum diacartum ... -endi sunt (*gr. 1, 19, 18 ἐνίεμεν ... τέφραν κτλ.*, La carte conbustae cinus aut lentisci ... cinus ... -ces). *al.*

deriv.: iniectio, iniectivus, iniecto, iniectorius, iniectus (-ūs).

compos.: abinicio, circuminicio, superinicio.

2. inicio *v. l. 15.* *Pfligersdorffer.*

? **iniclaris** *ἐπίνηθρος* Gloss. III 366, 46. inn- *Heraeus*; pēnic(u)lāris *Svennung per litteras, a* penicula (praen-, pren-, prin-, pern-), *cf.* peniculamentum.

[inicula *v.* inn-.**]** **inīcus** *v.* iniquus. *E.*

Ps. Tit. epist. l. 123 *Iudaei exulantes* in suis sedibus restituti sunt et in malis adhuc **iniĕcērunt** (*'iacuerunt' Harnack, de Bruyne*). *de confusione verborum iacendi et iaciendi v. p. 5, 3sqq.; addubitatur* iniacēns *p. 1609, 28.*

***iniectio,** -ōnis *f.* *ab* 1. inicere. *de scriptura et formis*: enectio (aene-, ine-, eie- [*cf. l. 64*]) *passim in mss.* Oribasii *sec. gr.* ἔνεμα (*cf.* ἔνεσις), *v. infra l. 63 et Mørland, SyOsl. 6, 1928, 48. Lat. Oribasiusübers. 54sq.; falso olim legebatur* Oribas. syn. 2 add. p. 844 dene- (p. 143, 25 Mø. aene-), *unde vol. V 1, 412, 47 compos.* deiniectio *intellectum est.* -ccio: Oribas. *et* Gloss. *infra l. 64.* -cto: *sculptoris errore l. 32, var. lect. l. 48* (*cf. p. 1456, 5sq.*). *plur. saepius usu medicorum, ceterum p. 1618, 11. 14. 19.* Gloss. colirium. *cf. l. 63. legitur in locutione q. e.* 'manus -o' *inde a* Lege XII tab., *ceterum inde a* Tert., Itala (*dub.*: Cic. inv. 2, 164); *deest in poesi.*

i. q. actus iniciendi (*meton. de ipsis rebus iniectis l. 63. p. 1618, 5. 8. 16; in fig. etymol.* '-em inicere' *l. 62. 74. p. 1613, 34. 1614, 71; acced.* in *l. 32. 60. 64*):

1 *proprie*: **a** manus (-um: Lex luci Lucer. [CIL I^2 401] 6 m. -cto) -o (in *aliquem*) *formula aut in ius vocandi sive iudicio exsequendi, impetrandi aut mancipii extra iudicii auctoritatem vindicandi* (*cf. s.* 1. inicio, iniecto): Lex XII tab. 3, 2 (Gell. 20, 1, 45) *et passim, v. vol. VIII 361, 19sqq., ubi addas*: Papin. frg. Vat. 6. resp. frg. 9, 7 (*suppl.*). Vlp. dig. 2, 4, 10, 1 Pavl. dig. 18, 7, 9. 40, 8, 7 (*edict. impp. Sev. et Carac.*). Schol. Hor. sat. 1, 9, 76 per -em m. adversarium ... in iudicium trahebat. Macr. Sat. 3, 7, 4 (*ad Verg. Aen. 10, 419*) ex m. -e paene mancipium designavit. Cod. Iust. 4, 55, 2 (*a. 200*). 7, 6, 1, 4. **b** *t. t. med.* (*de iniciendo clystere praeter l. 52 et fort. l. 57* [*de catheterismo, ut vid.; cf.* Cael. Avr. chron. 5, 4, 69], *cf. supra l. 25*): Veg. mulom. 1, 15, 3 per anum calidissimis speciebus clysteris -e (ingestione *ed. pr.*) curandum est (Soran. p. 83, 13 [*gr. 4, 7, 8 διὰ κλυστῆρος ... ἐνεθέντος*]. Vindic. med. 31 *si* neque c. -o accipiatur omnibus ... obstantibus iniectionali aulisco [*cf.* Cael. Avr. acut. 3, 17, 144. 3, 17, 145 admittere. *e Diocle Carystio derivat Wellmann, Fragm. d. sikel. Ärzte 29sqq.*]. Cael. Avr. acut. 2, 39, 225 gravis atque noxia. *cf.* Ps. Diosc. herb. fem. 16 l. 6 -o [L^1, -cto L^2 *P*] ipsius *suci* per clysterem [Cael. Avr. acut. 2, 11, 80]). Marcell. med. 10, 58 polypum emendat herba Proserpinalis ..., vel (si *add. ed. pr.*) sucus eius naribus infundatur vel si papyrus inde infecta et spicillo involuta naribus inseratur ...: omnes enim morbi radices extrahi eius -e manifestum est. 27, 138. Philvm. med. 2 p. 140, 5 M. de lacte -o (Oribas. syn. 1, 19 La p. 65, 12 Mø. de [in *var. l.*] forforis ... -es [*Aa* sucorum decoctio, *gr. 1. 19, 3 χυλός*]. *cf.* Theod. Prisc. log. 117 ex oleo [Cael. Avr. chron. 2, 1, 23. *al.*]. Oribas. syn. 2 add. p. 143, 25 Mø. cum vino [*gr. Sev. clyst. p. 39, 12 οἶνος ... ἐνιέμενος*]). Ps. Soran. quaest. med. 245 *operatio chirurgiae* (*antea*: impunctio, subtractio). Cael. Avr. acut. 2, 38, 222 aquae. *al.* Oribas. syn. 8, 17 La p. 226 adhibes per anum -em (*gr. 8, 16, 6 δι' ἕδρας ἐνιέμενον. cf.* 9, 13 La p. 295 -es ... facis in apeutimenu [*i.* -thysm-] ptysane sucus [Aa p. 296 stipticae sunt adhibendae -es, *gr. 9, 13, 4 ἐνιέσθω*]). 9, 13 Aa p. 296 -es ... inprimis lactem ... enicis. *al.* *metonymice* (*cf.* Cass. Fel. 51 p. 132, 25 enema, id est -o [*inde* Gloss. III 600, 19; eiectio *trad., sed* inieccio in anum *a*]): Veg. mulom. 1, 62, 1 in intestinum per clysterem diffundes, cum prius pronum animal statueris, ut -o (*A*, -ctum *ed. pr.*, quod inicitur *P*) ad interiora perveniat. Marcell. med. 27, 138 -o ad dysinteriam (29, 54 -o ad coli empneumatisim sic: *eqs.* [29, 56. 60. 61 confectio -is]. Oribas. syn. 1, 19 La p. 65, 18 Mø. ad ulcera ... intestinarum ... haec -es subveniunt [*gr. 1, 19, 3 ἔνεσις*]. *al.*). 29, 61 Philvm. med. 2 p. 140, 10 M. Soran. p. 102, 8 omnibus utimur -bus quas in dysenteria habes positas. Theod. Prisc. log. 10. 29 -bus ... ex ... decoctione confectis (Alex. Trall. 2, 210 [*gr. 2 p. 347 P. ἔνεμα*]. Oribas. syn. 2 add. p. 141, 12 Mø. enicimus ... -em qui de cedria ... conficitur [*gr. Sev. clyst. p. 32, 15sq. προσφέρομεν τὸ διὰ τῆς κεδρίας κτλ.*]). Cael. Avr. acut. 3, 17, 166 acrimoniam -um. *al.* Oribas. syn. 1, 19 La p. 64, 13 Mø. -es quae cum clystere fiunt sunt molles vel lenes, sunt acres ([*Aa* clisteres, *gr. 1, 19, 1 τῶν ἐνιεμένων διὰ κλυστῆρος*]. 2 add. p. 144, 25 Mø.). Aa (*cf.* La) p. 68, 1 Mø. (*gr. 1, 19, 12 τῶν ἐνιεμένων*). 6, 29 La (*cf.* Ab) p. 116 *sanamus* potionibus et -bus (*gr. 6, 29, 12 ἐνέμασι*). 9, 31 La p. 335 (*gr. 9, 31, 3 τὸ κλύσμα*). *al.* **c** *vario usu* (-o *fit 'supra' praeter p. 1618, 2*): Serv. Aen. 6, 366 terrae ... -o secundum pontificalem ritum poterat fieri et circa cadaver et circa absentium corpora quibusdam sollemnibus sacris (*cf. p. 1611, 68*). Ps. Ambr. serm. 20, 3 (= Max. Tavr. hom. 41 p. 317^B) *filios Israel aquam* non nisi ligni -e potare potuisse (*cf. Vulg. exod. 15, 25* cum misisset in aquas *sc. lignum*). Evstath. Bas. hex. 4, 2 p. 903^B propter aquarum ... -em, quae tunc omnes terras operuissent (*gr. ἐπιπρόσθησιν*). *metonymice i. q. insumentum* (*cf. p. 1611, 81*): Itala Marc. 2, 21 (cod. e) nemo -em panni rudis adsuit vestimento veteri (*gr. ἐπίβλημα, Vulg.* adsumentum, *aliae verss. aliter*).

2 *translate*: **a** -o *fit in animum* (*metonymice i. q. ἔννοια l. 10, suggestiones l. 11. 14; de actu l. 12*): Tert. anim. 34, 3 (*v. p. 1614, 70; cf. et Iustin. apol. 1, 26 τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἔννοιαν πρώτην γενομένην λέγουσιν*). adv. Marc. 1, 22 p. 318. 19 ceteris ... -bus eius (*i. antichristi*) elidendis. praescr. 14, 9 ut nobis per sollicitudinis -em tractatus suos insinuent. Itala II Cor. 2, 11 (Tert. pudic. 13, 3) ne fraudemur a satana, quoniam non ignoramus -es eius (*gr. νοήματα, cett.* astutias, mentes, versutias *vel c. Vulg.* cogitationes). **b** -o *fit in orationem* (*metonymice i. q. oppositum, εἰσβολή*): Tert. adv. Hermog. 10 p. 137, 2 se quoque nihil egisse hac sua -e. adv. Marc. 3, 21 p. 412, 24 nec illam -em tuam potes sistere *eqs.* 4, 1 p. 423, 7 et istas proprio congressu comminus, id est per singulas -es Pontici, cecidissem (*infra*: retunderentur). adv. Prax. 27 p. 2[illegible], 7 et haec -o eorum ... iam retusa est. **c** *technice (vigente imagine)*: *t. t. rhet. de interpositione* (*i. q. ἐπιβολή*): Aqvila rhet. 44 p. 36, 21 sin ... haec figura (*i. iniunctum, ἐπεζευγμένον*) fit ita, ut tum in postremo sit pars orationis, quae duo aut plura membra coniungat, tum in primo, tum in medio, ⟨si est in medio⟩ (*Simon, Philol. 28, 1869, 644sq.*, ⟨hanc⟩ *Steusloff*) -em (*ed. Ald.*, (in) lectionem *codd.*) sive (sic *trad.*) ἐπιβολὴν vocemus licet (*vix recte e. g. Souter, Glossary of later Latin s. v. 'repetition of a word ... at the beginning of several clauses'*). *t. t. rhet.* -o qualitatum (*i. q. ἐπιβολή*): Fortvn. rhet. 1, 17 p. 94, 30 simplex (*sc. negotialis status extra scriptum*) quot modis fit? quattuor: -e (inlext- *P*) q. *eqs.* 1, 18 p. 95, 1 -em q. quid Graeci vocant? *ἐπιβολὴν ποιοτήτων.* p. 95, 2 quid est -o q.? cum qualitas qualitati supernascitur. p. 95, 3 Fortvn. rhet. 2, 8 p. 106, 20. Ivl. Vict. rhet. 3, 5 p. 379, 33 fit ... negotialis status *ἐπιβολῇ ποιοτήτων*, id est -e q., cum quasi inicitur et supervenit qualitas qualitati (*infra*: influentibus in se ... qualitatibus). *t. t. metr. de intermixtione*: Mar. Victorin. gramm. VI 142, 18 aliae *species* per coniunctionem, aliae per -em metrorum diversi generis compositae formataeque noscuntur. *t. t. iur. de adiectione* (*ἐπιβολῇ*) *sterilis agri in agrum fertilem solarii exigendi causa vi effecta* (*v. Seeck, RE VI 30sqq.*): Ivlian. epit. novell. 124, 8 quod si non inveniatur, qui praedictam suscipiat possessionem, vel alio modo impositio sive -o (inactio *codd. 11, 19*) item differatur *eqs.* (*Novell. Iust. 128, 8* superindictum, *gr. ἐπιβολήν*).

deriv.: iniectionalis.

iniectiōnālis, -e. *ab* iniectio. *i. q. pertinens ad iniectionem*: Vindic. med. 31 (*v. p. 1617, 45 et cf. l. 70*).

iniectīvus, -a, -um. *ab* 1. inicere, *cf.* subiectivus *sim.* *t. t. grom. de statu controversiarum* (*definitur l. 51. 54 et per confusionem quandam ut vid. l. 56: 'concerning the profit' falso Souter, Glossary of later Latin s. v.*): Agenn. grom. p. 44, 24 de iure territorii controversia est status -i: inicitur enim solo quaedam controversia e persona (p. 46, 11 de locis publicis. p. 47, 10 de locis relictis et extra clusis. p. 47, 24 de locis sacris et religiosis. p. 48, 27 de aqua pluvia arcenda. p. 49, 12 de itineribus [*seq.*: inicitur enim loco quaestio]). Ps. Agenn. grom. p. 69, 25 (*v. vol. V 2, 1775, 55sq.*). p. 69, 28 -us ... status est generalis: nam ... per hoc repetitio iusta iniustaque inicitur.

iniecto, -āre. *ab* 1. inicere, *cf.* eiectare *sim.* [*falso trad. vel e coni.*: Stat. Theb. 6, 471 *et* 9, 133 *var. l. pro* eiectare (*q. v.*). Ach. 1, 326 (-at *Brinkgreve pro* iniecit).]

i. q. (intente) inicere (*refl. l. 62*): Lvcan. 3. 611 carinae -are manum (Amm. *quater, v. vol. VIII 361, 17. cf.* Sil. 3, 183 dextram -are). Amm. 14, 2, 2 sese ... suspensis passibus -antes in scafas. Virg. gramm. epist. 7 p. 174, 14 H. quo *ligno* tundenda quaeque vel terrae -anda feriuntur (*i. impingenda*). *incorporaliter*: Amm. 14, 6, 17 *Semiramis* teneros mares castravit ..., velut vim -ans naturae eandemque ab instituto cursu retorquens.

iniectōrius, -a, -um. *ab* 1. inicere, *cf.* eiectorius (*Cass. Fel. 52 p. 136, 15*), proiectorius. *i. q. aptus qui iniciat (l. 70) vel iniciatur (l. 71), sc. in medendo*: Cass. Fel. 48 p. 127, 6 (*v. app. crit.*) inicies per enetera id est tibiam -am (*cf. p. 1617, 45*). 51 p. 133, 12 trociscus -us (-tatorum *c*) anodynus colicis conveniens.

iniectus, -ūs *m.* *ab* 1. inicere, *cf.* eiectus (*Lucr. 4, 960*). *legitur abl.* -u *praeter l. 75. 77.* *i. q. actus iniciendi, iniectio* (*meton. pro eo, quod inicitur, l. 79. 84*): Lvcr. 2, 740 in quae corpora (*sc. materiae*) si nullus tibi forte videtur posse animi -s fieri (*cf. 2, 1047* animi iactus liber *et* Arnob. nat. 1, 60 ut aliquod tegmen materiae solidioris adsumeret *Christus*, quod oculorum susciperet [sustineret *Urs.*] -um et ubi se figere ... posset contemplationis obtutus). Plin. nat. 8, 54 quamvis lĕvi -u (inlecto *codd. praeter R* [?]) operto capite *leonis* (8, 60 *panthera* trahebat vestem unguium l. -u). 11, 58 dimicatio *apium* -u pulveris ... tota discutitur (*cf. Varro rust. 3, 16. 30* iaciundo in eas pulvere. *Verg. georg. 4, 87* iactu). Stat. Theb. 4, 167 quattuor ... Capaneus erepta iuvencis terga superque rigens -u molis aenae versat onus (*i. scutum*). silv. 4, 3, 23 *Domitianus* novo ... -u solidat ... harenas (*sc.*

[Pfligersdorffer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in via munienda). TAC. ann. 6, 50, 5 Macro opprimi senem (i. Tiberium) -u multae vestis iubet. Pfligersdorffer.

inienuus v. ingenuus p. 1543, 43.

? **inignitus** APVL. met. 7, 20, 3 (v. p. 286, 34). salamandram quasi ἔμπυρον intellegit Armini, Eranos 30, 1932, 84 sqq., quod dubitanter probat Robertson; inignitum 'valde ignitum' olim Wiman, Eranos 23, 1925, 184.

inigo, -ēgī, -āctum, -ere. ab in et agere. PAVL. FEST. p. 110 -ere pecus agere, id est minare (inde GLOSS. V 504, 23). GLOSS. V 76, 3 (= 110, 36) -bat (ieg-, iec- fere codd.) agebat. vox in codd. variis modis corrupta est.

i. q. aliquo agere: 1 strictius bestias (v. l. 9): VARRO ling. 5, 159 supra eum patrem carpentum mulio ut -ret (inic- cod.) iussit Tullia. rust. 1, 2, 20 Athenis in arcem non -i capram (2, 2, 15 -unt in stabula oves fetantes. 3, 10, 3 -untur [inunguentur cod.] in flumen aut piscinam anseres ad saliendum. AVR. Fronto p. 35, 18 N. ecum in ovīs -o). 1, 52, 2 frumentum exteritur grege iumentorum -cto et ibi agitato perticis. 2, 2, 12 quibus in locis messes sunt factae, ⌊ere est⌋ (interest cod.) utile greges. 3, 10, 5 si eo -erint (inec- cod.) anseres, ubi nascitur seris herba. 2 latius navem, hominem: FRONTO p. 221, 5 N. si eorum linguas resecari imperasset Scipio, navem onustam linguis hostium Romam -isset (mis- Niebuhr). APVL. met. 4, 12, 7 anus Alcimum e fenestra porrectum praeceps -egit (i. foras).

inimīcālis, -e. ab inimicus, cf. amicalis et hostilis. i. q. ad inimicum pertinens: SORT. Sangall. 18, 7 habes iniuriam pati; observa te a personas -es. OPTAT. serm. Rev. Scienc. relig. 2, 1922 p. 288, 204 si innocentiam nostram -is (i. diaboli) infestatio conpulsat. HIER. tract. in psalm. I p. 232, 9 pugnent adversarii ..., et ego pacifica loquar; illi habeant -em animum, nos vero habeamus pacificalem (pacificum var. l.) animum. SIDON. epist. 1, 3, 2 oblatratores in eum licet stimulis -bus excitentur, scamnis tamen amicalibus deputabuntur.

inimīcē, inimīciter v. p. 1634, 4. 9. E.

***inimīcitia,** -ae et (saepius) ***inimīcitiae,** -ārum f. ab inimicus, cf. amicitia. NOT. Tir. 36, 5 -ae. de numero: CAES. anal. frg. Gell. 19, 8, 4 'quadrigas' ... plurativo semper numero dicendas putat Caesar sicut ... '-as'. 6 '-am' ... C. Caesar vel dictam esse a veteribus vel dicendam a nobis non putat (GELL. deinde singularem probat ex ENN. scaen. 12 ut NON. p. 129, 24 [inde GLOSS. V 643, 23]). VARRO ling. 10, 73 species usus mixta, ut 'amicitia -a, amicitiam -am'. CHAR. gramm. p. 36, 1 B. -ae ἔχθραι (inter feminina semper pluralia. cf. DIOM. gramm. I 328, 1 EXC. Bob. gramm. I 549, 14 PHOC. gramm. V 428, 8 GLOSS. II 321, 30). p. 123, 5 '-ae' et 'insidiae' pluraliter dici debent; sed ... Accius '-am' dicit (trag. 699). de notione (cf. l. 71. p. 1620, 15. 23. 1621, 48): TERT. fug. 13, 1 -ae et alios habent titulos: non ... dixit traditorem aut persecutorem aut concussorem diligendum esse Iesus inimicos diligi iubens. SYNON. Cic. p. 444, 19 B. -a (-ae Mahne). legitur inde ab ENNIO et PLAVTO, raro ap. poetas nisi vetustiores (LVCR. 5, 1146. HOR. p. 1621, 5. PROP. p. 1620, 42. 1621, 21. MART. 5, 50, 2 PS. CATO dist. 2, 15), cf. amicitia vol. I 1892, 6; singularem, cuius omnia exempla ex schedis attuli praeter l. 83. p. 1620, 19. 25, primus aspernatus est TER.; de plurali cf. quae disseruit Löfstedt, Synt. I² 34 sq.

i. q. habitus vel status inimicus, discordia, odium, simultas, hostilitas (syn. vol. VI 3, 3054, 43) sim. in vita sive privata sive publica (inter populos p. 1620, 55 sqq.; notio augetur voce q. e. bellum p. 1620, 41. 82. 1621, 5, cf. p. 1620, 72):

I usu originario (vi incorporali; de principio Empedoclis l. 63, nom. propr. putei p. 1620, 4):

A sing.: ENN. ann. 271 post bellum ortum haud doctis dictis certantes, sed maledictis miscent inter sese -am (-as vulg.) agitantes. scaen. 12 (loqui vid. Achilles) amicitiam atque -am in frontem promptam gero (PLAVT. Merc. 848 vitam, a. eqs. ... iram, -am eqs. TERT. anim. 8, 1 a. et -am Empedoclis [gr. 31 B 17, 8 D.-K.⁶ Νείκεος. 21, 7 Κότῳ. cf. discordia vol. V 1, 1339, 53 sqq.]. MART. CAP. 4, 377 amicitiae -a contraria. cf. plur. p. 1620, 48). PLAVT. Stich. 409 cum ... eo (sc. adfine meo) reveni ex -a in gratiam (CALL. dig. 22, 5, 3 pr. neque lucri neque gratia⟨e⟩ neque -ae causa. VLP. dig. 5, 1, 15, 1 vel g. vel -a vel etiam sordes. CHAR. dig. 22, 5, 21, 3. cf. p. 1620, 13 et plur. p. 1620, 83). PACVV. trag. 111 (loq. Chryses) cesso -am integrare? ACC. trag. 699. CIC. Tusc. 4, 16 lubidini subiecta sunt ira, excandescentia, odium, -a (-ae codd. Nonii p. 103, 14), discordia eqs. (cf. 4, 21 ut sit -a ira ulciscendi tempus observans. significatur κότος Stoicorum, v. Chrysipp. frg. mor. 394 sqq. Arnim). VLP. coll. Mos. 1, 11, 2 (consultatio proconsulis ad imp. Hadr.) apparebat nullam -am cum Euaristo ⟨ei⟩ fuisse. PAVL. sent. 2, 15, 1 (ex brev. Alarici) ob -am et ob inanes rei actiones (INTERPR.: propter -as). ITALA gen. 3, 15 (Cypr. testim. 2, 9. al.) ponam -am inter te (sc. serpentem) et mulierem (gr. ἔχθραν, aliae verss. et VVLG. -as. cf. num. 35, 20 [Lugd., Coll. Mos. 1, 1, 3; Vulg. odium]. 35, 22 [Lugd.; Coll. Mos. 1, 5, 1 -as, VVLG. odio et -is, sed -a codd. quidam ex Hispania oriundi]. Rom. 8, 7 [Tert. pudic. 17, 12, cf. resurr. 46 p. 95, 6 et VVLG.; v. p. 1632, 67] in [ad Tert. resurr. l. c.] deum. Iac. 4, 4 [Hier. hom. Orig. in Luc. 35 p. 211, 19] in deum [VVLG. cod. D -a ... dei, cett. inimica; gr. ἔ. vel ἐχθρά]. al. IREN. 4, 40, 3 deus retorsit -am, per quam inimicum deo facere voluit diabolus hominem, in ipsum -arum auctorem, auferens quidem suam, quae erat adversus hominem, -am eqs. PELAG. defens. 5 p. 41, 3 [-arum vertit FACVND. defens. 6, 3; cf. Eph. 2, 14]). 26, 21 (Philo quaest. in gen. 4, 1 p. 230 R., Rufin. Orig. in gen. 13, 1; cf. VVLG.) Isaac appellavit nomen illius putei -a (-am, -ae varr. ll., -as al. et VVLG., gr. Ἐχθρία. cf. PHILO l. c. exaggerantibus -am, ... -arum insolentia). I Macc. 9, 51 (rec. B) ut persequerentur cum ingenti -a populum Israhel (gr. τοῦ ἐχθραίνειν, rec. L ut -as exerceret, cf. VVLG.). II Macc. 12, 3 (rec. B; gr. δυσμενείας, cett. recc. et VVLG. -is vel -as. cf. 14, 39 [rec. B; rec. M -as, Vulg. odium]). IVST. 3, 7, 1 Lacedaemonii in annos XXX pepigerunt pacem, sed tam longum otium -ae non tulerunt (VVLG. [= ITALA] Sirach 28, 11 in medio pacem habentium immittet -am [gr. διαβολήν]. cf. GREG. TVR. Franc. 8, 45 p. 411, 5 cum ... nullius pacis gratiam obtenere potuissent, sed magis -a pullularet eqs. plur. v. p. 1621, 17 sq. 24 sq.). IVL. VICT. rhet. 6, 1 p. 396, 12 'si -ā pulsavit, iniuria est'. HIER. in Gal. 5, 20 p. 415D -a ..., quae post veneficia ponitur, quem habeat reatum, manifesti criminis subiectio declarat (VVLG. habet plur. -ae sec. gr.). VVLG. Sirach 5, 17 odium et -a et contumelia ([om. gr., cod. Amiat. -ae]. PS. AVG. serm. ed. Mai 115 ab o. et -a ad ... caritatem. cf. p. 1619, 70 et plur. infra l. 73). al. (sec. ITALAM). CANON. Turner I 1 p. 119, 8 rec. IV propter contentionem aut -am aut ... animositatem (gr. φιλονεικίᾳ). CONC.S IV 2 p. 181, 34 sq. cum -a ... propter illam -am. SERM. Corp. Vind. 21 p. 234, 25 OP. imperf. in Matth. 9 p. 684. CASSIOD. in psalm. 54, 18 erat ... gravissimum -ae genus esse corde adversarios et lingua simulare devotos. 91, 9 -a dei ... resistenti potius noxia. GREG. TVR. Franc. 4, 43 p. 177, 13. saepius. COD. Iust. 10, 68, 1 ex -a (antea: propter -as). LEX Visig. 6, 5, 2. LEX Sal. 9, 5 add. III per -am aut per superbia (38, 7 add. VII). ACT. Petr. 2 p. 47, 2 abstinueritis vos ... a superbia et zelo, fastidio et -a (plur. v. p. 1621, 18). SYNON. Cic. p. 1619, 46. variae lectionis exempla adnotaverim haec: CIC. Deiot. 10 (-ae γ falso pro amicitiae, cf. Klotz ad loc.). NEP. Cato 2, 4 (-am P). SEN. contr. 9, 5, 9 (-am A). PS. SEN. mon. 39 (-as M, -am PS). ASCON. Corn. p. 53, 13 (-am SM et Stangl vix recte; -as P). PAVL. coll. Mos. 12, 6, 1 (-a B). INST. Iust. 1, 25, 9 (-am B, -as T).

B plur.: 1 strictius exercentur inter animantes: a exempla varia (post scaenicos specimina tantum selecta hic afferuntur): PLAVT. Persa 353 neque ego -as omnes pluris existimo, quam mensa inanis nunc si apponatur mihi. Poen. 1406 diiunge -as cum improbo (sc. lenone). TER. Andr. 852 esse inter eos (sc. Glycerium et Pamphilum) -as (in amore ut: Eun. 60 in amore haec omnia insunt vitia: iniuriae, suspiciones, -ae, indutiae, bellum, pax rursum. PROP. 2, 8, 3 nullae sunt -ae nisi amoris acerbae: ipsum me iugula, lenior hostis ero [v. vol. VI 3, 3062, 17]). Hec. 231 cum puella anum suscepisse -as. Phorm. 370 numquam tam gravīs ob hanc -as caperem in vestram familiam. ACC. trag. 42 -as Pelopidum extinctas iam atque oblitteratas memoria renovare. RHET. Her. 2, 2, 3 (enumerantur incommoda) -as, infamiam, dolorem, supplicium. 4, 18, 25 que⟨m⟩ in amicitia perfidiosum cognoveris, eum quare putes -as cum fide ⟨gere⟩re posse? (CIC. prov. 22 -ae ..., quas ... rei publicae ⟨utilitas⟩ ... ad amicitiam consuetudinemque traduxit. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 4 ut ... vocemus te ad nullas -as, sed ... pluris nostram libertatem quam tuam amicitiam aestimemus. VAL. MAX. 4, 2 tit. 7, 3 ext. 3 eam [sc. amicitiam] ad gravissimas -as posse converti. al. cf. p. 1619, 61). 4, 34, 45 explere -as et ... crudelitatem saturare (cf. 4, 52, 65 exple meas -as et iracundiam satura). CIC. inv. 2, 70 aeternum -arum monumentum Graios de Graiis statuere non oportet (inter populos ut: Font. 33 insitas -as istae gentes omnes [sc. Galli] et habeant et gerant cum populi Romani nomine. CAES. Gall. 6, 12, 7. NEP. Pel. 1, 3 Lacedaemonii susceptis -is [i. Cadmea occupata] satius ducebant eos [sc. Thebanos] obsideri quam liberari. PS. AVG. serm. ed. Mai 6, 2 regna, gentes, populi, dum inimicis -as reddunt, mundum conciderunt universum, bellis sanguinem profuderunt. cf. supra l. 10. 13). S. Rosc. 87 -as tibi fuisse cum S. Roscio et magnas rei familiaris controversias. div. in Caec. 13 nimium familiariter -as exercere (cf. Deiot. 30 hominum more. PS. SEN. mon. 39 -as tarde suscipe, moderate exerce, fideliter depone [sim. AVG. ord. 3, 8, 25 p. 164, 26 SIDON. epist. 7, 9, 22]. QVINT. decl. 328 p. 288, 17 innocenter. v. et supra l. 48). Verr. II 3, 6 maiores nullas -as ... esse quam contrarias hominum sententias ac dissimilitudines studiorum ac voluntatum. 5, 182 quid habent eorum -ae periculi, quorum animos iam ante habueris inimicos et invidos, quam ullas -as susceperis? Catil. 2, 11 omnia sunt externa ... pacata, domesticum bellum manet, ... intus est hostis; ... huic ego me bello ducem profiteor ...; suscipio -as hominum perditorum. Mur. 56 accusatores, non qui odio -arum ad accusandum, sed qui studio accusandi ad -as descenderint (FIRM. math. 5, 3, 4 -arum odiis [6, 22, 11 AVG. civ. 5, 24 p. 237, 14 D.]. cf. CIC. Att. 1, 15, 1 odia atque -as. PS. QVINT. decl. 9, 14 etiamsi non hereditaria subeamus odia, ac diutius -ae maneant quam inimici [antea: simultates, discordiarum]. TAC. ann. 11, 6, 2 -as accusationes, odia et iniurias. sing. v. supra l. 17). Flacc. 2 iustissimas -as ... cum bene meritis civibus depositas esse (cf. epist. 5, 4, 2 tu tuas -as ut rei publicae donares, te vicisti: alienas ut contra rem publicam confirmes, adduceris? LIV. 39, 5, 5). prov. 24 iis (sc. Catilinae eiusque sociis) ... non -as solum, sed etiam bellum indixi atque intuli. Rab. Post. 19 ex ... -is receptum in gratiam (Pis. 4 meis -is nulla senatus mala gratia. or. frg. D II 2 Sch.

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cassiod. hist. 12, 4, 26 neque pro eius -is neque pro gratia alterius [*Socr. 7, 32 ἀπεχθανόμενος πρὸς αὐτόν*]. Cod. Iust. 4, 21, 20, 3 neque lucri causa neque -is neque gratia tenti. *cf. p. 1619, 66*). Sall. or. Macri 27 *agrestes* caeduntur inter potentium -as. Hor. epist. 1, 19, 49 ludus . . . genuit trepidum certamen et iram, ira trucis -as et funebre bellum. Liv. 39, 4, 5 si aut simultas M. Aemilii secum ignota . . . esset, aut quam is eas -as inpotenti ac prope regia ira exerceret *eqs.* 40, 45, 7 inter hos viros nobiles -ae erant saepe multis . . . celebratae certaminibus. Val. Max. 4, 1, 12 concitatio (*LA*, contentio *BC*) ad graves testatasque -as progressa fuerat. Tac. hist. 4, 8, 1 ambitioni aut -is. ann. 1, 10, 3 Cassii et Brutorum exitus paternis -is datos *ab Augusto*, quamquam fas sit privata odia publicis utilitatibus remittere. Svet. Vesp. 14 offensarum -arumque. Tert. nat. 1, 2, 8 *gentilium in Christianos*. Ambr. fug. saec. 7, 43 ubi -ae sunt, discordia est nocendique studium. Avg. beat. vit. 2, 14 p. 100, 20 iam diu cum illis (*sc. Academicis*) me -as suscepisse. catech. rud. 16, 25 horrendas adversus invicem -as eos (*sc. gladiatores*) exercere. Leo M. serm. 40, 5 p. 271^{A} si -ae convertantur in pacem (*cf. p. 1620, 10*). Praedest. 3, 6 p. 642^{A} non zelo, non -is facientibus te persequitur (*cf. p. 1620, 28*). *et passim.* **b** *de ratione cum obiectis non humanis vel inter ea intercedente* (*cf. sub A p. 1619, 76. 81. 83. 1620, 24*): Prop. 2, 13, 16 possum -as . . . ferre Iovis (*deorum in homines ut*: Clavd. Don. Aen. prooem. p. 3, 29 Iunonem . . . frustra adversus Aenean -as suscepisse. *al.* Avg. civ. 2, 27 p. 93, 27 D. Ennod. opusc. 2, 129 p. 327, 11 [*loq. Roma*] pacem Christi per idolorum -as adquisivi). Plin. nat. 9, 185 (*cf.* 1, 9, 88) -arum atque concordiae miracula *inter bestias* (10, 207 Romvl. fab. 79, 1 rec. gall., vet.). Avg. civ. 4, 7 p. 154, 12 D. habent . . . et ipsi *dei* inter se -as. 10, 21 p. 434, 7 ut *daemones* hominibus quos possident excitatis -as adversus dei civitatem tyrannice exerceant (*cf.* 15, 5 p. 65, 11 inter duas ipsas civitates, dei et hominum, -as). enchir. 16, 61 post -as, quas inter homines et sanctos angelos peccata fecerunt. epist. 155, 16 post -as iniquitatis reconciliamur deo (*hominis in deum ut*: pecc. mer. 2, 20, 34 finitis -is peccatorum reconciliamur deo. trin. 13, 16, 21 Ps. Avg. serm. ed. Mai 6, 2. Praedest. 3, 18 p. 660^{B} -as nostras ad deum [Cassiod. Didym. in I Ioh. 2, 15—17 p. 47, 19 *sec. Iac. 4, 4*]).

2 *latius exercentur in res vel a rebus*: Avg. c. acad. 2, 9, 22 p. 39, 7 *animus* se superaturum -as omnium fallaciarum . . . praesumit (*cf.* Cassiod. Didym. in I Petr. 2, 11 p. 23, 20 *carnalia desideria* militant adversus animam et -as multas habent adversus eam [*gr. ἔχθραν*]). civ. 19, 28 p. 404, 27 D. bellum . . . ubi voluntas sic adversa est passioni et passio voluntati, ut nullius earum victoria tales -ae finiantur. ord. 2, 10, 29 p. 168, 9 adulescentes . . . tantas . . . indixisse -as voluptatibus.

II *metonymice (vi corporali) in interpretando loco sacr. script. fere i. q. inimici*: Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 38 Christus subicit omnia et -as et ipsam mortem exterminat (*cf. 1, 39* triumphat inimicos in semetipso. *v.* Vvlg. Eph. 2, 16 interficiens -am [-as *var. l.*] in semetipso [Mar. Victorin. *ad l.*: -as, id est omnia adversa animis]. *respiciuntur etiam I Cor. 15, 26 Hebr. 10, 13*). *cf. et ibid.* 1, 27.

***appendix** syntactica et stilistica*:

1 *determinationes*: a *indicatur, in quem vel inter quos*: *gen., pron. poss.* (*exempla notabiliora*): Cic. *p. 1620, 84.* Ivl. Aug. c. Iul. op. imperf. 6, 24 de -is innocentiae. Cassiod. *l. 1. p. 1620, 24 et* hist. 5, 17, 21 in meis -is . . . impellere (*Theodoret. 2, 16, 21 εἰς ἡμετέραν ἔχθραν*). *cf. p. 1619, 82.* *adi.*: Cic. Cael. 32 muliebres . . . -as mihi gerendas. *cf. sub b.* *praepp.* (*cf. p. 1622, 1sqq.*): Plin. nat. 1, 9, 88 inter se (Avg. *supra l. 30.* Greg. Tvr. Franc. capp. 9, 32 p. 413, 22). Tac. ann. 6, 47, 3 -as Macronis notas in Arruntium (Itala *p. 1619, 81. 82*). Itala I Macc. 11, 40 (rec. L, *cf.* Vvlg.) adversus illum (Iren. 5, 21, 2). Rom. 8, 7 (*v. p. 1619, 81*) ad deum (Praedest. *supra l. 34.* Cassiod. *supra l. 34*). **b** *epitheta selecta*: -ae (-a): acerbae: Prop. 2, 8, 3 Liv. 27, 35, 7. alienae: Cic. epist. 5, 4, 2 Liv. 39, 5, 5. antiquae: Iren. 5, 21, 2 Greg. Tvr. Franc. 8, 45 p. 411, 8. apertae: Cic. Verr. II 5, 182 epist. 3, 10, 6. atroces: Liv. 40, 46, 5. capitales: Frg. Vat. 340^{b} Vlp. dig. 3, 3, 8, 3. *al.* Pavl. sent. 2, 27, 1 dig. 3, 3, 14 Hermog. dig. 17, 1, 23 Firm. math. 2, 30, 8 Cod. Iust. 2, 12, 22 Inst. Iust. 1, 25, 11. domesticae: Firm. math. 6, 15, 5 Priscill. tract. 1, 40. gratuitae: Pomer. 3, 9, 1. graves: *v. vol. VI 2, 2288, 51. 2298, 12sqq.* (*adde*: Cic. Rab. perd. 2). hostiles: Rvfin. apol. Orig. praef. p. 543^{A}. implacabiles: Tac. Germ. 21, 1. indignae: Liv. 27, 35, 7. iustae: Cic. Verr. II 1, 15 Rab. perd. 2 Flacc. 2. *al.* mortales (*proverbialiter*): Cic. Rab. Post. 32 m. -as, sempiternas amicitias. Liv. 40, 46, 12 (m. *add. ed. Bas. 1531*). Sen. contr. exc. 5, 2, 2 Qvint. decl. 257 p. 51, 7. nobiles: Liv. 27, 35, 7. 39, 4, 8 (notissimae *M, Lov.²*). 40, 45, 7. notae: Tac. ann. 6, 47, 3. novae: Cic. Cluent. 190 Flacc. 2 Qvint. decl. 254 p. 42, 21. occultae: Cic. Verr. II 5, 182. paternae: Cic. ac. 2, 1 Liv. 21, 10, 11. 44, 25, 1 Tac. ann. 1, 10, 3. 4, 19, 1. privatae: Caes. civ. 3, 16, 3 Val. Max. 4, 2, 1 Tac. ann. 3, 12, 2. *al.* professae: Sen. contr. 9, 5, 9 (*exc.* inimicum professus. *cf.* Val. Max. 4, 1, 8 cum ex professo -as . . . gereret). publicae: Liv. 26, 27, 11 (*opp.* privatam simultatem). tacitae: Cic. Verr. II 5, 182. testatae: Val. Max. 4, 1, 12. truces: Hor. epist. 1, 19, 49. veteres: Cic. S. Rosc. 17 div. in Caec. 64 Cluent. 190 Rab. perd. 2 Caes. Gall. 6, 12, 7 civ. 1, 3, 4. 1, 4, 1. *al.*

2 *iuncturae verbales potiores*: a *nom.* -ae (-a): ardent: Tac. ann. 4, 40, 3. emergunt: Cod. Iust. 4, 20, 17 inter. exardescunt: Tryph. dig. 26, 3, 8 cum. exsistunt: Cic. Lael. 34 inter. intercedunt: Cic. Cael. 32 cum (Liv. 38, 52, 9). Labeo Paul. dig. 3, 3, 43, 6. Vlp. dig. 4, 8, 15 inter. *al.* interpellant: Cic. Att. 14, 13 B, 5. interveniunt: Vlp. dig. 3, 3, 8, 3 inter (34, 9, 9 pr.). manent: Liv. 38, 57, 4 cum. Ps. Qvint. decl. 9, 14. praecedunt: Apvl. met. 3, 6, 5 inter. resident: Cic. Att. 14, 13 B, 4. sunt: Ter. Andr. 852 inter (Cic. Cluent. 169 Liv. 27, 35, 7. *al.*). Cic. S. Rosc. 17 ei . . . cum (*al.* Liv. 39, 4, 8 Qvint. inst. 4, 2, 13. 5, 7, 30 [*sine dat.*]. Vlp. *p. 1619, 74*). Ascon. Mil. p. 30, 9 Miloni et Clodio. Iren. 4, 40, 3 adversus. Cassiod. Didym. in Iac. 4, 4 p. 8, 19 apud. *al.* valent: Qvint. decl. 310 p. 219, 12 Avg. civ. 5, 26 p. 240, 5 D. **b** *acc.* -as (-am): accendere: Liv. 44, 25, 1. adire: Cic. Sest. 139. appetere: Cic. Cael. 47 har. resp. 7 Mil. 100. capere: *p. 1620, 44.* celebrare: Liv. 40, 45, 7. concedere: Cic. prov. 44. concipere: Caes. civ. 3, 16, 3. condonare: Cic. Phil. 5, 50. confirmare: Cic. Cluent. 190 epist. 5, 4, 2. contrahere: Sen. contr. exc. 5, 2, 2 Qvint. inst. 7, 1, 53. *al.* denuntiare: Cic. Flacc. 2 Phil. 5, 19 Sen. epist. 76, 1. deponere: *v. vol. V 1, 579, 11* (*adde*: Cic. prov. 20. 47 Phil. 1, 31 Anton. Cic. Att. 14, 13A, 3. *al.*). diiungere: *p. 1620, 38.* exercere: *v. vol. V 2, 1373, 35sqq., ubi addas*: Itala I Macc. 9, 51 (rec. L = Vvlg.) in. Firm. math. 3, 11, 5 cum (Hier. chron. a. Abr. 2070 [= Svet. frg. p. 129, 1]. Inst. Iust. 1, 25, 11). Avg. catech. rud. 16, 25 adversus (civ. 10, 21 p. 434, 7 D. Op. imperf. in Matth. 45 p. 890). explere: *p. 1620, 53.* exstinguere: Acc. trag. 42 Cic. prov. 22 Avg. conf. 9, 9, 21. gerere: *v. vol. VI 2, 1934, 16sqq.* gignere: Hor. epist. 1, 19, 49 Tac. hist. 2, 92, 1. habere: Cic. Font. 33 cum (Caes. civ. 3, 16, 3 Pavl. sent. 2, 27, 1. *al.*). Itala Ier. 9, 8 (Ps. Aug. spec. 15 p. 375, 8) inter (Avg. civ. 4, 7 p. 154, 12 D. *al.*). I Macc. 11, 40 (rec. B) adversus (II Macc. 14, 39 [recc. B M]. *adde vol. VI 3, 2404, 23*). indicere: Cic. Verr. II 5, 182 prov. 24 Avg. ord. 2, 10, 29 p. 168, 9. *al.* inferre: Cic. prov. 24. inserere: Cic. Font. 33. integrare: Pacvv. trag. 111. interponere: Vlp. dig. 34, 4, 3, 11. miscere: *p. 1619, 60.* oblitterare: Acc. trag. 42. obtendere: Tac. ann. 4, 19, 1. permittere: Cic. Sest. 72. persequi: Rhet. Her. 2, 19, 29 Cic. div. in Caec. 64 Verr. II 1, 15 ac. 2, 1 Caes. civ. 3, 83, 4. *al.* ponere (*i. q. deponere*): Cael. Cic. epist. 8, 6, 1 Romvl. fab. 79, pr. rec. gall. (*M*). propulsare: Cic. Cael. 75. remittere: Liv. 39, 5, 5. renovare: Acc. trag. 42. reservare: Cic. prov. 47. satiare: Tert. nat. 1, 2, 8. serere: Val. Max. 4, 1 ext. 2. subire: Cic. Verr. II 5, 182 ad Q. fr. 3, 4, 3. *al.* sumere: Cic. Vatin. 28. Itala I Macc. 13, 17 (rec. L = Vvlg.) ad *i. apud.* Rvfin. apol. Orig. praef. p. 543^{A} adversus. suscipere: Ter. Hec. 231 cum (Cic. Sest. 72. *al.*). Rhet. Her. 3, 7, 14 Cic. div. in Caec. 59. Verr. II 2, 117 *alicuius* (5, 180 Catil. 2, 11. *al.* Bell. Hisp. 42, 2). Cluent. 190 inter. Lael. 77 epist. 2, 18, 2 Anton. Cic. Att. 14, 13 A, 3 Sall. or. Cottae 4 Nep. Cato 4, 2. Qvint. decl. 305 p. 196, 4 adversus (Clavd. Don. *p. 1621, 23*). Tac. Germ. 21, 1. *al.* tradere: Anton. Cic. Att. 14, 13 A, 3. ulcisci: Tac. ann. 3, 12, 2. vitare: Rhet. Her. 2, 2, 3 Cic. p. red. in sen. 20 epist. 2, 18, 3. *al.*

Frei.

inimīco, -āvī (*infra l. 64*), -āre *et* **inimīcor**, -ātūrus (*p. 1623, 12*), -ārī. *ab* inimicus, *cf.* amicare, *a quo ducere videtur* Prisc. gramm. II 438, 18. Gloss. -o: ἐχθραίνω. ἐχθρὸν ποιῶ. ἐχθροποιῶ. *legitur sensu transitivo inde ab* Hor., *intransitivo ab* Italae *textu Africano* (*cf. Schildenberger, Altlat. Texte d. Prov.-Buches I 1941, 97. 109*).
[*e coni. dubia*: Cic. Att. 2, 19, 4 Publilius mihi ⌊minitatur, inimicus est⌋ (⌊⌋ -atur *Ernesti*, m. inimicius *Boot*).]

1 *transitive* -āre *i. q. in inimicitias mutuas inducere*: Hor. carm. 4, 15, 20 *ira* miseras -at urbes (Porph.: fictum verbum est: inimicas facit. *cf.* Schol.). Stat. Theb. 2, 419 ceu . . . hostiles -ent classica turmas. Avson. 417, 63 p. 279 P. illic quaere (*sc. Nemesi*) alios oppugnatura sodales, livor ubi iste tuus . . . opportuna tuis -at pectora fucis. Sidon. epist. 5, 19, 1 facinus indignum quodque nos vosque -asset. *usum transitivum reicias l. 81. p. 1623, 6.*

2 *intransitive* -ārī, -āre (*p. 1623, 17; formas l. 81 sqq. positas deponenti potius quam activo generi rettuleris*) *i. q. inimice se gerere*: a *deponens* (*absol. l. 71, c.* adversus *l. 69, ceterum c. dat.*): Itala prov. 3, 30 (frg. Vind. ed. Vogel, Beiträge 1868 p. 80; *cf.* Hier. adv. Rufin. 3, 43 p. 489^{C}) noli -ari adversus (ne -eris adversum *Hier.*) homin⟨em⟩ sine causa (*gr. φιλεχθρήσῃς πρός, Lucif. Athan. 1, 26 p. 111, 10* inimicitias exercere, *Vulg.* contendas). Vvlg. Sirach 28, 6 (*absol.; v. p. 1623, 17*). Didasc. apost. 56, 15 *haeretici* deo omnipotenti non credentes -antur (*gr. ἐχθραίνοντες ἀπειθοῦσι*). Rvfin. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 12 p. 1348^{D} -ari iustis. Avg. in psalm. 58 serm. 1, 21 qui ei -antur (*sc. deo. antea*: inimici eius). serm. 90, 9 ecce homo est inimicus tuus: responde mihi quid in illo -etur tibi; numquid hoc quod homo est -atur tibi? (*et bis ibid.*). Vitae patr. 6, 4, 7 eum qui -atur proximo suo (*gr. Cot. p. 557^{B} τὸν ἐχθραίνοντα μετὰ τοῦ πλησίον*). Caes. Arel. serm. 38, 4 *malitia inimicorum* vobis -atur. Gloss.^{L} V Aa i 885 (= Gloss. IV 357, 27) invidus: qui alterius felicitati (-em *d e*, -e *a c*) -atur (-at *Goetz nescio unde*). *participia, gerundium*: -ans (*c. dat. l. 84. p. 1623, 10; per zeugma p. 1623, 6*): Itala Esth. 9, 22 p. 91, 7 (Motzo) conservatum est genus Israhel a persecutione -antium sibi (*gr. ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, Vulg.* de inimicis suis).

[Molian]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. in psalm. 61, 14 falso laudantes, vere -antes. 67, 2 *Christus* illis -antibus dixit *eqs.* 84, 4 ab hostibus suis vicinis circumquaque -antibus. serm. 206, 3 *deus* arguit -antes (*cf. Vulg. Is. 58, 4* ad lites et contentiones ieiunatis). util. ieiun. 4, 5 unusquisque ... subiugat renitentem *coniugem*, non persequitur -antem. OP. imperf. in Matth. 11 p. 690 contemnens personam eius magis quam -ans. *ibid.* p. 693 si ... non feceris pacem cum adversario ..., sed sic -antes per mortem ieritis ante iudicem Christum. GREG. M. epist. 3, 7 p. 166, 20 viros ... -antis (immutabilis *ed. pr., ubi in marg.:* '*al.* -antis') animi. MART. BRAC. sent. patr. 109 neque odium *habeas* contra -antem tibi sine causa. -turus (*c. dat.*): AVG. in psalm. 71, 12 schismata ... gloriae Christi ... -tura. *gerundium:* AVG. conf. 1, 18, 29 *homo* cor suum vastat -ando. epist. 93, 50 quicumque vos ... non dilectione corrigendi, sed -andi studio persequitur. b *genere activo* (*fort. retrograda q. d. formatione ex* -ans): ITALA Sirach 28, 6 (Faust. Rei. serm. 14 p. 277, 3 = Caes. Arel. serm. 56, 1 p. 238, 5; *item* cod. Amiat. *teste Lagardio*) desine -are (iam peccare *cod. unus Caes.*, -ari *Engelbrecht cum* VVLG.; *gr.* παῦσαι ἐχθραίνων). *cf. p. 1622, 81.* *Molian.*

***inimicus**, -a, -um. *ab* in *et* amicus (*cf.* PAVL. FEST. *l. 39.* VEL. gramm. VII 67, 11. PRISC. *l. 38*). *de script., formis, prosodia:* inic-: CE 1373 (= INSCR. christ. Diehl 2139), 4 mors ini(mi)ca. *cf. l. 74.* inm-: TAB. devot. Audollent 224 frg. III 5. 9. [-citus, -citior (*fere var. l.*): CIC. Pis. 78 Lael. 59 Att. 10, 12 A, 3 LIV. 42, 24, 4 FIRM. math. 8, 6, 6 PAVL. NOL. epist. 24, 16 EVGIPP. exc. Aug. p. 54, 8.] *gen. pl.* -um: PLAVT. Asin. 280. *compar.:* PLAVT. Bacch. 500. CIC. Verr. II 2, 107 Sthenio nemo -ior quam ... Claudius (VELL. 2, 47, 5. *cf.* CIC. Verr. II 3, 59 nullis -ior ... fuit. Phil. 2, 94 quis ... cuiquam -ior ...? [PAVL. NOL. epist. 24, 16 AVG. civ. 14, 3 p. 8, 23 D. = EVGIPP. exc. Aug. p. 54, 8]. orat. 194 nec quicquam. Lael. 59 negabat ullam vocem -iorem amicitiae potuisse reperiri. Att. 10, 12 A, 3 nihil [epist. 3, 8, 9]. LIV. 27, 4, 6 nec ulli). Font. 26 Sest. 111 prov. 18 Pis. 78 Att. 9, 5, 2. 9, 15, 5 CELS. 2, 1, 17 SEN. epist. 60, 1. *c coni.:* SERV. auct. Aen. 4, 216 quod est -ius (*Hagen,* -i *F,* -e *T*) non mulierem tantum, sed etiam meretricem vocare (*cf. p. 1630, 64. 1632, 61*). *de adv. v. p. 1634, 9.* *superl. inde a* TER. Hec. 309. RHET. Her. 4, 24, 34 (*p. 1631, 57*) *saepius; adamat* CIC. *locutiones vice compar. vel superl. fungentes v. in appendice sub 2b et c.* NOT. Tir. 36, 4. *de prosodia:* PRISC. gramm. II 25, 11 a correpta convertitur ... in i correptam 'amicus -us'. *de notione:* PAVL. FEST. p. 109 in praepositio modo significat, quod non, ut -us. CLAVD. DON. Aen. 2, 735 p. 246, 30 (*distinguit inter* 'male amicum' *et* '-um'). ISID. diff. 1, 174 dolosus est qui occulta macinatione grassatur, -us vero qui mala facit apertius. orig. 10, 133 -us *dicitur*, quia non amicus, sed adversarius. duae autem res -os faciunt: fraus et terror. terror, quod timent. fraudes, malum quod passi sunt. DIFF. ed. Beck p. 33, 47 aemulus in studio est, id est imitator et invidus; adversarius in pugna; -us invidia. SYNON. Cic. p. 420, 30 B. dux: ... -us otii vel otio. hostis bonorum. quietis vel quieti adversarius. p. 429, 7 -us: infestus. contrarius. adversarius. p. 429, 28 inpulsor: ... -us bonorum. p. 437, 20 oppositum: ... -um. GLOSS. ἐχθρός. δυσμενής. adversarius. hostis, odibilis. -a: contraria. *v. et p. 1632, 46.* *legitur inde ab* APPIO CLAVDIO, ENNIO, PLAVTO *per totam fere latinitatem. adamatur in script. sacris: ubi ad verbum vertunt,* ITALA *et libri* VVLG. *ab Hieronymo retractati tantum aut omnino neglecti imprimis reddunt vocem creberrimam q. e.* ἐχθρός (*plus 300ies*), *cum* hostis *imprimis respondeat voci q. e.* πολέμιος (*ca. 25ies, maxime I. II Macc.;* ἐχθρός *e. g. Vulg. I Macc. 8, 23* [-us recc. LB]); *libri* VVLG. *ex hebr. translati et* HIER. epist. sec. Hebr. *vocem q. e.* אוֹיֵב *reddunt fere 230ies per* -us, *26ies per* h., *quod ceterum praeferunt* (*ca. 90ies,* -us *17ies*). *aevo inferiore et ad linguas Romanicas vergente quae ratio frequentiae vocum q. s.* -us *et* hostis *intercesserit, ex schedis exiguis colligi vix potest. cf. p. 1626, 54 sqq.* [*it.* nemico, *sard.* inimigu, *francog.* ennemi, *hisp.* enemigo, *lus.* inimigo. *R.*]

[*loco dubio:* LABER. mim. 26 figura humana -i (*codd. Nonii p. 481, 6;* -a *CIL VI 37635;* -o *Leo, Hermes 48, 1913, 147*) ardore ignescitur. S. C. de aedif. (CIL X 1401) 9 deberent ... apstinere se omnes cruentissimo genere negotiationis, ne⟨que⟩ -issimam pace faciem inducere ruinis domum villarumque (*cf. 41* ut apstinerent se a tam foedo genere negotiation⟨is⟩. *43* ruinis aedificiorum ullam partem deform⟨are⟩ Italiae. *fere i. q.* '*bellicosissimam*' *intellegere videtur Liebenam, Städteverwaltung 391 sq.; mihi nihil certum est*). SIL. 17, 465 -a sede ... aeterna (*v. app. crit.*). *confund. in codd. c.* amicus (*falso trad.* -us: PLAVT. Trin. 620 CIC. p. red. ad Quir. 21. *falso trad.* amicus: SALL. Iug. 16, 3 VIR. ill. 78, 2), immitis (*var. l.:* PLAVT. Bacch. 500 CIC. Att. 19, 15, 5. *al.*), iniquus (*var. l.* RHET. Her. 2, 3, 4. *al.* CIC. Verr. II 2, 167 Cluent. 64 LIV. 44, 26, 1. *et passim. hic illic et ipse ambigas, quoniam notiones haud dissimiles sunt, cf. supra l. 21. p. 1633, 64*), mimicus (*v. vol. VIII 987, 48. 988, 13; adde:* SERM. RevBén. 58, 1948, 62, 52 -am *pro* mimicam *Ps. Ambr. l. c. 987, 75*), minimus (LIV. 27, 35, 8), minutus (*falso trad.* -us CATVLL. 25, 12; *var. l.* COLVM. 6 praef. 1 QVINT. decl. 305 p. 195, 14).]

i. q. '*non amicus*' (*pressius auget notiones q. s.* '*non a.*', '*male a.*' *supra l. 41. p. 1624, 39; in fig. litot. inde a* PLAVTO *p. 1624, 24 passim*), ***adversarius, infestus,*** ἐχθρός. *dicitur fere c. respectu inimicitiarum mutuarum, hic illic etiam de eiusmodi obiectis, quae ab altero solo infestante pro -is habentur (qui usus minus apte* '*passivus*' *vulgo appellatur*), *v. p. 1625, 11. 1627, 57. 1632, 39 et cf.* GLOSS. *p. 1623, 50. 1632, 46* (*nota* GELL. 9, 12, 3, *qui verba faciens de vi* '*passiva*' *adiectivorum non modo non commemorat vocem q. e.* -us, *sed etiam utitur ea ad illustrandam vim* '*activam*' *vocis q. e.* infestus).

I *generatim:* **A** *de* ***hominibus*** (*Psyche p. 1625, 16*): **1** *ipsis:* **a** *usu primario fere in vita privata* (*stricte opp.* hostis *sive not. q. e.* '*perduellis*' [CIC. Manil. 28 *Pompeius* saepius cum hoste conflixit, quam quisquam cum -o concertavit. Sest. 38. 48 Planc. 71 LIV. 5, 8, 11. 38, 47, 5 FRONTIN. strat. 3, 3, 4. *al.*] *sive c. respectu turbatae rei publicae* [CIC. dom. 101 non ab -o meo, sed ab h. communi. p. red. ad Quir. 10 Phil. 2, 2 NEP. Alc. 4, 6 Att. 9, 2. *al.*] *vel ecclesiae* [AVG. civ. 5, 18 p. 225, 3 D. qui forte in ecclesia ab -is carnalibus ... passus iniuriam non se ad eius h. haereticos transtulit *eqs.*]; *latius* h. *augendi gratia iuxta ponitur, cf. sub b; v. exempla vol. VI 3, 3061, 3 sqq. 72. 3065, 62 sqq. fusius allata*): **α** *sententiae, proverbialiter dicta sim.:* APP. CLAVD. carm. frg. 2 amicum cum vides, obliscere miserias, -us (-os *Hauler, WSt. 37, 1915, 371 sqq.*) si es commentus, nec libens aeque. ENN. scaen. 134 ego meae cum vitae parcam, letum -o deprecer? PLAVT. Bacch. 618 -os quam amicos *magis* aequomst med habere (RHET. Her. 4, 37, 49 CIC. Phil. 5, 3). Poen. 1213 quis homost? :: amicus vobis. :: qui quidem -us non siet. Trin. 1052 quom repetas *mutuum*, -um amicum beneficio invenias tuo. Truc. 743 mavelim mihi -os invidere, quam med -is meis. TER. Hec. 211 ex amicis -i ut sint nobis adfines facis (CAES. civ. 3, 104, 1 in calamitate. SEN. benef. 7, 30, 2 ut ex a. dubio fiat non dubius -us. epist. 91, 5 ex a. -us, hostis ex socio. MOD. dig. 26, 2, 4. HIER. epist. 148 [= PAVL. NOL. epist. app. 2; *fort.* PELAG.], 30, 3 ut vulgo dicitur, facile ex a. -um facies, cui *eqs. al. cf.* SEN. benef. 5, 22, 3 ex ingrato). LVCIL. 598 neque -is invidiosam, neque amico exoptabilem (*sc. Antiopam?*). ACC. trag. 192 ut profugiens hostem -i invadam in manus? (*cf. vol. VI 3, 3061, 5*). TRAG. inc. 159 pereant amici, dum -i una intercidant (*cf. Trag. Gr. frg. adesp. 362 N.*[2] ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ). RHET. Her. 4, 15, 21 -is te placabilem, amicis inexorabilem praebes. 4, 39, 51 in omnes amicos atque -os, notos atque ignotos incurs⟨it⟩ans. CIC. Cael. 32 cum ea quam omnes semper amicam omnium potius quam cuiusquam -am putaverunt. Att. 2, 21, 3 bonos -os habet, improbos ipsos non amicos. PVBLIL. I 16 ita amicum habeas, posse ut facile fieri hunc -um putes. SEN. Thy. 208 quos cogit metus laudare, eosdem reddit -os metus. epist. 105, 4 quidam odium habuerunt nec -um. IVV. 9, 95 res mortifera est -us pumice levis. *al. cf. p. 1625, 70 sqq. 82.*

β *de -orum generibus notabilia quaedam:* ① *usu communi:* Ⓐ *exempla varia selecta:* PLAVT. Cas. 442 ut ... insuper -o nostro miseriam hanc adiungerem (*de aemulo amoris ut:* APVL. met. 8, 6, 2 prostrato -o. 8, 12, 2 faxo feliciorem necem -i tui quam vitam tuam sentias. *al. cf.* PETRON. 80, 7. 92, 12. 98, 9). Trin. 654 cives ..., quos tu -os habes (CIC. Verr. II 2, 166 -os habeo c. Romanos). CIC. S. Rosc. 152 sectorem, -um, sicarium eundemque accusatorem (*cf.* Verr. II 1, 41 -os accusatoresque. *al.* LIV. 40, 15, 3. *al. de* CIC. Verr. I 36 -um accusatorem *v. Klotz ad l.*). Verr. II 2, 92 iudicem (SEN. dial. 6, 1, 1 PLIN. nat. praef. 10 GAIVS dig. 40, 12, 9 pr. TERT. praescr. 12, 3 non -um, licet durum. SCHOL. Cic. Bob. p. 160, 32 [inicos *Stangl. infra:* iniquis]. *al.*). Font. 26 testi (QVINT. inst. 5, 12, 16). Cluent. 44 infesta atque -a filio mater. Cael. 34 tribuno plebei. Phil. 13, 10 victor (LIV. frg. 61. OCTAVIA 131 victrix. *cf. p. 1629, 7*). Att. 3, 12, 1 consule designato (LIV. 38, 44, 1). CATVLL. 110, 3 Aufilena, bonae semper laudantur amicae ...; tu, quod promisti, mihi quod mentita -a (-e *suspicatur Kroll*) es ..., facis facinus (*de puella infida ut:* LYGD. 6, 55 perfida, nec merito nobis -a merenti. PROP. 2, 9, 44). VERG. Aen. 4, 656 fratre (QVINT. decl. 328 p. 288, 6). LIV. 27, 35, 8 collegae (SEN. dial. 6, 14, 1). SEN. Herc. f. 987 regis (STAT. Theb. 11, 695. *cf. p. 1626, 9*). STAT. silv. 4, 7, 34 heres. QVINT. decl. 304 p. 193, 22 patre (PS. QVINT. decl. 7, 10). 313 p. 230, 15 nullus ... tam -us (iniquus *Gronov.*) legis lator fuit (317 p. 247, 11). TRYPH. dig. 23, 3, 78, 2 relinquere apud -um ius (*de marito, qui mulierem repudiavit, ut:* 48, 19, 39 ne iam -o marito filium procrearet. TERT. monog. 10). *et passim.* *? de puellis morte praematura parentes contristantibus:* INSCR. christ. Diehl 3887 A d. m. parentes filiabus, que dulcis|simis (*cf. infra:* sibi dulces) voluistis nobis esse -as ('*i.* -ae' *Diehl*). Ⓑ *sibi sim.:* PLAVT. Men. 675 sibi -us magis quam aetati tuae (RHET. Her. 4, 14, 20. CIC. Pis. 63 ita mihimet fui -us, ut *eqs.*). Truc. 231 nec ... erit probus ... amator, nisi qui rei -ust suae. RHET. Her. 4, 18, 25 suis rationibus (*opp.* alienis rebus amicum). CIC. Phil. 6, 18 dignitatis suae. SEN. epist. 36, 3 processibus suis. CYPR. zel. 9 p. 425, 4 nullius magis quam tuae salutis -us es (*cf. l. 83*). PALLAD. 1, 6, 7 laboribus suis et sumptibus est -us. AVG. serm. 82, 8, 11 -us tuus et suus (trin. 14, 14, 18 se ipsum tanquam suus -us insequitur. POMER. 3, 9, 1 amici diaboli, -i etiam sui, omnibus odiosi. DRAC. laud. dei 2, 363 -us et hostis omnibus atque suus). *al.* Ⓒ *impugnantur res variae:* PLAVT. Aul. 580 tu, aula, multos -os habes. CIC. S. Rosc. 57 *litterae*. Mur. 90 coniurationi. Sest. 39 C. Caesar, qui a me ... alienus esse debebat, -issimus esse meae saluti (*cf. l. 76. p. 1625, 35. 1627, 21. 1630, 19 et p. 1631, 19*). Cael. 15 nisi -issimus

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

istius sceleris fuisset. Phil. 3, 17 Caesaris consiliorum esse socium, Antoni furoris -um. 14, 20 nomini pestiferae pacis (*cf. infra l. 51*). Brut. 237 non invenustus actor, sed iners et -us fori. rep. 1, 30 nimis -um doctrinae esse. off. 1, 109 veritatis cultores, fraudis -i. epist. 1, 7, 2 ut ... non tam memores essent virtutis tuae, quam laudis -i. 9, 23 hospitem cum minime edacem tum -um cenis sumptuosis. HOR. carm. 2, 2, 2 lamnae. SEN. dial. 9, 7, 6 tranquillitati. TAC. hist. 1, 26, 2 consilii ... quamvis egregii. APVL. met. 9, 14, 4 -a fidei (*cf. p. 1627, 36*), hostis pudicitiae. ITIN. Alex. 21 -i fabularum (*i. scriptores, qui vera tantum narrant*). *al.*

(II) *de eis, qui pro -is habentur (sc. invisis, v. p. 1624, 1 sqq.; attuli exempla notabiliora absolute posita; accedit dat. p. 1632, 39 sqq.)*: STAT. Theb. 5, 631 (*loq. Hypsipyle*) ne tristes dominos orbamque -a revisam Eurydicen. Ach. 1, 862 si semel adversus radiavit lumine ferrum, eiurata fides *leonis domiti* domitorque -us. APVL. met. 5, 29, 2 sq. (*loq. Venus*) nec sordidis amoribus -am meam (*sc. Psychen*) cruciares; ... ut ego nurum scilicet tolerarem -am. ARNOB. nat. 1, 27 discipulos cur eius (*sc. Christi*) -os habeant et invisos (*cf. p. 1633, 73*).

b *usu dilatato (cf. p. 1624, 9 sqq.) adhibetur de adversariis causae communis atque publicae (cf.* hostis): *α in universum*: (I) *locutiones quaedam sollemnes*: LVCIL. 1334 virtus est ... hostem esse atque -um hominum morumque malorum ([*opp. 1335* defensorem]. TERT. apol. 2, 16 Christianum hominem ... deorum, imperatorum, legum, m., naturae totius -um existimas). CIC. Verr. II 1, 38 omnium est communis -us qui fuit hostis suorum (2, 135 o. adversarios, o. -os. *cf. p. 1624, 80*). 5, 169 non illi ... homini, sed causae communi libertatis (*antea*: nomini, generi, iuri civium hostis). Font. 32 *Gallos* -issimos huic imperio ac nomini bonis ac fidelibus et sociis et civibus anteferre (GELL. 4, 18, 3 [*Scip. mai. or. frg. 3 M.*] Hannibalem ... i. vestro -issimum). Catil. 1, 33 homines bonorum -os, hostis patriae, latrones Italiae (*al.* VELL. 2, 47, 5 LAMPR. Alex. 66, 2 AMM. 15, 5, 8). Sull. 15 -us esse amplissimis ordinibus, infestus bonis omnibus, hostis patriae (prov. 11 hostem senatus, -issimum ordinis equestris bonorumque omnium. Phil. 2, 94). 41 -us otii, bonorum hostis (Sest. 15 hominis ... mihi irati, sed multo acrius o. et communis salutis -i [*cf. p. 1624, 83*]. Phil. 11, 36 o., concordiae, legum, iudiciorum, libertatis. epist. 1, 9, 10 legum, iudiciorum, o., patriae, bonorum omnium. ad Brut. 1, 15 [= 9, 23 Sj.], 4 uterque ... -us otio *est. cf. p. 1632, 10*). dom. 72 patriae (VAL. MAX. 4, 7, 1. *adde l. 37 et cf. p. 1626, 71*). 113 rei publicae (p. red. in sen. 17. p. red. ad Quir. 13 [*infra*: domesticis hostibus]. Phil. 5, 4. 12, 23 r. p. bonisque omnibus tam aperte est factus -us. epist. 12, 28, 3 omnibus -is r. p. esse me acerrimum hostem. VAL. MAX. 6, 3, 1ᵈ r. p. -is amicus esse. *al.*). Rab. Post. 6 (*de Ptolomaeo Aulete*) nec regi -o populi Romani (CAES. Gall. 1, 10, 2 homines bellicosos p. R. -os. QVINT. inst. 11, 1, 80 pro Iuba atque Afris -issimis populo Romano. *v. infra l. 59 et p. 1628, 45. 54. cf.* amicus p. R. *sim. vol. I 1909, 35 sqq.*). Phil. 8, 19 neminem illi civitati (*sc. Massiliensibus*) -um esse ..., qui amicus huic sit civitati (*cf. p. 1627, 42*). 11, 10 nisi ille vobis, ... moenibus patriae, ... huic urbi, ... dis penatibus, ... aris et focis ... denique naturae et humanitati inventus esset -us. fin. 1, 4 tam -us paene nomini Romano (NEP. Hann. 7, 3 Hannibalem ... -issimum n. R. Ps. CIC. epist. ad Oct. 2 huius urbis n. ac sedibus. *cf. supra l. 2. p. 1627, 24*). *al.* PETRON. 84, 1 vitiorum omnium (PANEG. 4, 9, 1 AMM. 28, 1, 11). SIL. 4, 662 (*loq. Trebia deus*) o regnis -e meis (HOMER. 1029 [*loq. Priamus ad Achillem*]. MART. 14, 184, 1 Priami r. -us Vlixes. MARCELL. chron. II p. 101, 519, 2 *S* regni eius [GREG. TVR. Franc. 6, 11 p. 281, 31. *al. cf. p. 1627, 53*]). FLOR. epit. 3, 16, 1 nobilitati. EDICT. imp. Diocl. praef. I 15 singulis et universis. COMM. apol. 850 *Iudaei* dicunt Heliam -um esse Romanis (*cf.* 853 -os populi *de Elia eiusque sectatoribus*). PANEG. 3, 4, 4 Caesaris rebus. TREB. Val. 5, 6 amicus bonorum, -us tyrannorum, hostis criminum, hostis vitiorum. LACT. mort. pers. 11, 6 *Christianos* -os deorum et hostes religionum publicarum (GREG. TVR. Franc. 9, 20 p. 439, 18 -am dei atque hominum Fredegundem. *cf. etiam supra l. 23. 49 et p. 1632, 46*). AMM. 22, 9, 16 (*loq. accusatores cuiusdam ad imperatorem*) -us pietatis tuae (*cf. p. 1627, 48*). COD. Theod. 9, 16, 6 (= Iust. 9, 18, 7) omnes (homines *Iust.*) magi ... humani generis -i credendi sunt (10, 10, 10. *cf. p. 1629, 84*). NOVELL. Theod. 3, 2 supernae maiestati et Romanis legibus (CASSIOD. hist. 7, 40, 16 [*Theodoret. 4, 22, 13* ἐχθρῷ]. *cf. supra l. 24. 36. 37. p. 1627, 32*). *al.* *in formula q. e.* 'eosdem amicos -osque habere' *sim.* (*cf.* hostis *vol. VI 3, 3059, 75 sqq.*): LIV. 29, 23, 5 *Carthaginienses et Syphacem* eosdem amicos -osque habituros (37, 1, 5 [*condiciones Aetolis pacem petentibus a senatu datae*] mille talentum darent eosdemque [eosq; *cod. B et edd. antiquiss.*] amicos atque -os haberent. CVRT. 7, 1, 29 [*loq. Amyntas ad Alexandrum*] iuravimus, eosdem nos -os amicosque habituros esse, quos tu haberes). IVS IVR. Arit. (CIL II 172) 5 ut ego iis -us ero, quos C. Caesari Germanico -os esse cognovero (*infra*: eosq. qui in eum hostili animo fuerint mihi hostes esse ducam). TAC. ann. 1, 58, 1 (*loq. Segestes*) ex quo ... civitate donatus sum, amicos -osque ex vestris utilitatibus delegi. *cf.* LIV. 42, 24, 4 (*loq. Gulussa ad senatum*) communibus -is (*sc. Carthaginiensibus*) criminantibus. *in precatione (more illo, quo notiones binis vocabulis significantur)*: LIV. 29, 27, 3 (*preces Scipionis*) -orum hostiumque ulciscendorum copiam faxitis.

(II) *dicitur de populis, ducibus, regibus sim. externis ita, ut potius respici videatur animus hostium quam status hostilis haud raro opposita voce q. e.* amicus (*exempla fere usque ad secundi p. Chr. saeculi finem certiora attuli omnia; adde etiam locutiones p. 1625, 28. 44. 48. 52. 72. 74. 80. 81. 83; similiter adhibetur sub 2 a et c, v. maxime* '-a natio' *sim. p. 1628, 45. al.*): CIC. Verr. II 2, 159 Rhodii, qui prope soli bellum illud ... cum Mithridate ... gesserint ..., cum ei regi -i praeter ceteros essent, statuam eius ... ne tum quidem ... attigerunt. Manil. 12 duo reges (*sc. Mithridates et Tigranes*) ... non solum vobis -issimi, sed etiam vestris sociis atque amicis (fin. 5, 64 -issimum *sc. Pyrrhum.* epist. 15, 4, 4 qui etiamsi sunt clam amici nobis, tamen aperte Parthis -i esse non audent. BELL. Alex. 78, 2 provincias ... a barbaris atque -is r. interposito amicissimo rege munivit. LIV. 27, 4, 6 [*de Syphace*] r. nec -iorem ulli populo quam Carthaginiensi nec amiciorem quam Romano esse. *cf. p. 1625, 44*). CAES. Gall. 2, 31, 5 sibi omnes fere finitimos esse -os. BELL. Alex. 36, 5 ut sive amicus [sive -us] Domitius ... angustias transiret ..., ⟨sive -us⟩ ut in hostium fines veniret *eqs.* NEP. Hann. 12, 2 ne *Prusias* -issimum suum (*sc. Romanorum*) secum haberet. Them. 9, 4 (*epistula Themistoclis*) non minus me bonum amicum habebis, quam fortem -um ille (*sc. Xerxes*) expertus sit. LIV. 7, 30, 9 ut aut amicorum aut -orum Campani simus. 9, 3, 12 (*deliberant Sabini de exercitu Romano ad furculas Caudinas capto*) sententia ..., quae neque amicos parat nec -os tollit (*cf.* 9, 12, 2). 26, 12, 13 tanto constantiorem -um Romanum quam amicum Poenum esse. 39, 28, 13 (*loq. Philippus rex ad legatos Romanos*) si *me* tamquam -um et hostem insectari propositum est *eqs.* 40, 12, 9 (*loq. Demetrius Philippi regis filius*) si cum Romanis, si cum aliis -is patris inieram consilia *eqs.* 41, 24, 15 (*loq. Archo ad Achaeos*) non ut praecipue amici *Macedonum*, sed ne praecipue -i simus. 42, 13, 1 (*loq. Eumenes*) vera esse de -o crimina volebam *sc. Perseo* (*de eisdem -is*: 42, 41, 4 nec Eumenes, cum tam multis gravis publice ac privatim sit, alium quam me -um habuit. 44, 26, 1 perioch. 49 p. 61, 3). VELL. 2, 23, 5 cum *Athenienses* ab -is (*sc. Mithridatis copiis*) tenerentur, oppugnabantur ab amicis (*sc. Romanis*). CYRT. 7, 8, 17 sq. (*loq. Scythae*) his *donis* utimur et cum amicis et adversus -os; ... -os sagitta eminus, hasta comminus petimus. 7, 10, 7 sq. (*loq. Alexander ad Sogdianos*) quaero ... an vivere velitis non -i mihi ...? illi numquam se -os ei, sed bello lacessitos se -os hosti fuisse respondent (*cf. Lindgren p. 20*). IVST. 8, 5, 6 *Phocenses dediticii* nihil rerum suarum apud -os (*sc. Thebanos aliosque*) viderunt. 11, 4, 8 *Thebanorum captivorum* pretium non ex ementium commodo, sed ex -orum odio extenditur. *al.* *de militibus in bello civili*: GRAN. LIC. p. 33, 2 *Marii* corpus milites -i extractum monimento disiecerant.

β de perduellibus, hostibus (vi plena; aliter supra l. 1): (I) *ap. vetustiores usu figurato et rhetorico (huc transit locutio poetica q. e.* 'regnis -us' *p. 1625, 55. 56; nota in poesi inde a* VERG. *vocem de rebus hostilibus adhiberi, v. p. 1627, 72. 77. 83. 1628, 55 sqq. 71 sqq. passim)*: (A) *per comparationem*: PLAVT. Mil. 223 intercludе -is commeatum (*219* hostis. *222* perduellis. *cf. Fraenkel, Plautin. i. Plaut. 234*). (B) *per variationem rhetoricam (cf. p. 1631, 66)*: CIC. inv. 1, 108 -orum in manibus ..., hostili in terra. LIV. 25, 16, 19 (*oratio ad milites ab hostibus circumventos*) perfusi hostium cruore, inter exspirantium -orum cumulata armaque et corpora. IVST. 3, 6, 11 dummodo -is suis hostes adquirerent.

(II) *ap. recentiores (nota* SERV. auct. Aen. 4, 424 nostri 'hostes' pro hospitibus dixerunt: nam -i perduelles dicebantur. *de* ITALA *et* VVLG. *cf. quae monui p. 1623, 52 sqq.*): ITALA iud. 2, 14 (Lugd., *cf.* TERT. scorp. 3 p. 151, 22) dominus ... tradidit illos in manu -orum suorum ... et non potuerunt resistere ... contra faciem -orum suorum (*gr.* ἐχθρῶν *bis, Vulg.* hostibus ... adversariis). *al.* CLAVD. DON. Aen. 11, 485 p. 489, 8 ensem ... quo perimeret -os (*Verg.* hostem. *cf. p. 1628, 77*). VEG. mil. 2, 17 p. 51, 12 levis armatura ... fugientes sequebatur -os (*antea*: hostes). *saepe* (*promiscue c.* hostis). VVLG. Ier. 6, 25 gladius -i (20, 4 GREG. M. epist. 5, 45 p. 344, 30. 11, 31 p. 301, 27 EVGIPP. Sev. 27, 3). *al.* PELAG. in Eph. 6, 17 *miles* nonnumquam etiam ab audaci -o omnibus armis spoliatus perimitur (*antea*: hostem). AVG. civ. 1, 1 p. 4, 22 D. cruentus saeviebat -us (*sc. Gothi*). 3, 19 p. 128, 29 *Hannibal ad Cannas* tanta -orum atrocissimorum caede satiatus. *al.* Ps. AVG. serm. ed. Mai 6, 2 (*v.* inimicitiae *p. 1620, 60*). MARCELL. chron. II p. 106, 541, 1 Parthis persistentibus -is Belisarius Orientis suscipit expeditum. ENNOD. dict. 16, 1 p. 471, 24 *vir fortis* patriae nostrae (*cf. p. 1625, 39*) vicit -os, qui consummatis proeliis ... et hostes et bella commendat *eqs.* VITAE patr. 3, 66 p. 772ᴬ si voluerit imperator -orum civitatem aliquam expugnare *eqs.* (*gr. Cot. p. 469ᶜ* ἐχθρῶν). CASSIOD. hist. 1, 8, 5 ut et per terram et per mare vinceret -os *Constantinus* (*Sozom. 1, 7* τῶν ἐναντίων). 11, 17, 17 *Theodosius* -os orationibus superabat (*Socr. 7, 22* πολέμους). *al.* var. 12, 28, 3 acervum ... funerum, quem -orum exitio constat effectum. IORD. Get. 218 (*infra*: hostium, *quod saepius legi quam* -us). *al.* GREG. TVR. Franc. 2, 6 p. 47, 14 Mettensim urbem ab -is exuri. 6, 31 p. 301, 6 exercitus ... incendia, praedas et homicidia tanta fecerunt, sicut solet contra -os fieri. *al.* NOVELL. Iust. 116 pr. pro libertate reipublicae contra -os certare. GREG. M. epist. 11, 31 p. 301, 13 -os nostros ... ad Siciliae invasionem ... festinare (*antea*: hostibus). VITA Caes. Arel. 1, 29 obsidentibus -is (*1, 30* hostium). *al.*

[*Frei*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

γ usu ecclesiastico fere de haereticis, Iudaeis, gentilibus sim.: TERT. apol. 31, 2 qui magis -i et persecutores Christianorum quam de quorum maiestate convenimur in crimen? (CYPR. epist. 74, 8 p. 805, 23 *opp.* haereticorum amicus. AVG. civ. 19, 22 p. 392, 28 D. 19, 23 p. 395, 24 homine ... Christianis -issimo. CASSIOD. hist. 6, 4, 2 Christianis se -um aperte designans [*Sozom. 5, 3 ταῖς ... χριστιανιζούσαις ... ἀπηχθάνετο sc. πόλεσιν*]. CAES. AREL. serm. 38, 3). praescr. 14, 6 ut non -i essent veritatis haeretici (FIRM. err. 13, 4 Porphyrius ... hostis dei, v. -us. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 240, 4 -i v. fideique contrarii. COMPVT. cod. Col. prol. 13 p. 234 irreligiosus et veritati -us ... iudicabitur. *al. cf.* ACT. Petr. 12 p. 60, 9 -e et corruptor viae veritatis Christi. *v. et p. 1630, 12*). 37, 6 *apostoli* vos ... abdicaverunt ut extraneos, ut -os *eqs.* resurr. 22 p. 56, 9 quis -os Christi iam subiecit pedibus eius ...? ([*pendet ex* ITALA psalm. 109, 1 Tert. adv. Marc. 5, 9 p. 602, 24. *al.* = VVLG.; *gr.* ἐχθρός]. AVG. civ. 17, 12 p. 232, 18 D. *al.*). CYPR. epist. 52, 2 p. 618, 3 *Novatus debet ostendi* hostis quietis, tranquillitatis adversarius, pacis -us (59, 20 p. 691, 2 qui adversarius Christi est, qui unitati et paci [unitatis et pacis *CR*] eius -us est. 69, 5 p. 753, 23 fit ... dominicae p. ac divinae unitatis -us. PAVL. NOL. epist. 24, 16 *de Iuda.* CASSIOD. in psalm. 119, 7. *cf. p. 1630, 20*). 68, 2 p. 745, 1 Marcianum ... divinae pietatis (*cf. infra l. 48*) ac fraternae salutis -um (*cf. p. 1624, 83*). 73, 12 p. 787, 7 qui aut filii aut patris -us est. 73, 19 p. 793, 19 ecclesiae matris (AVG. civ. 18, 51 p. 336, 3 D. *al. cf. infra l. 44*). patient. 8 p. 403, 4 illos adversarios, ... illos nominis sui semper -os (AVG. civ. 19, 22 p. 392, 17 D. huius. 20, 9 p. 431, 14 aperte -i n. Christi. *cf. p. 1625, 51 et 1630, 3*). *al.* MOYS. Cypr. epist. 31, 5 p. 560, 23 dei (*antea*: hostes veritatis. FIRM. err. 24, 9. LVCIF. Athan. 1, 19 p. 100, 27 -us d., hostis ecclesiae. AVG. civ. 12, 3 p. 515, 5 D. dicuntur ... in scripturis -i d., qui non natura, sed vitiis adversantur eius imperio. *al.*). HIL. c. Const. 27 intellige te divinae religionis hostem et -um memoriis sanctorum *eqs.* (*cf. vol. VIII 682, 53*). in psalm. 118 samech 4 p. 489, 13 legis (ANON. Vales. 15, 88 non ut dei amicus, sed legi eius -us. COD. Theod. 16, 5, 51 sanctae. 16, 5, 56. PRAEDEST. 3, 6 p. 642[B] dei. *cf. p. 1625, 69*). OPTAT. 5, 3 p. 123, 9 -us est Christiani baptismatis *Iudaeus.* LVCIF. reg. apost. 8 p. 54, 8 dei religionis (HIER. hom. Orig. in Ezech. 5, 2 p. 373, 13). FILASTR. 68, 1 verae fidei (RVFIN. Adamant. 1, 14 [*gr.* ἐχθροῖς]. LEO M. epist. 154 Conc.[S] II 4 p. 101, 16 Christianae. ANON. Vales. 14, 80 fuit ... contra fidem catholicam -us. *al. cf. p. 1625, 8*). 110, 10 doctrinae ... caelesti (-is *B*) -i et adversarii (*cf.* CASSIOD. hist. 3, 2, 1 Christiani dogmatis [*Sozom. 2, 9 πρὸς τὸ δόγμα τῶν Χριστιανῶν ἐκπεπολεμωμένους*]). AVG. civ. 1, 35 p. 51, 14 D. in ipsis -is latere cives futuros (*civitatis dei ut*: 11, 1 p. 462, 4. 18, 1 p. 255, 20 -os c. d., qui ... invident Christianis. *v. et p. 1630, 31. cf. p. 1625, 47*). 21, 24 p. 531, 5 nec ex -is *ecclesiae* convertentur in filios (*cf.* enchir. 10, 33 p. 23, 16 S.[2] ut ex -is *dei* efficiamur filii). epist. 191, 1 p. 163, 25 gratiae dei ... defensio adversus -os eius (pecc. orig. 29, 34 PROSP. c. coll. 1, 2. *al.* resp. ad Gall. praef. p. 155[A] Pelagianos, -os g. Christi). 217, 6 Christianae pietatis (CASSIOD. hist. 8, 15, 7 *de Valente* [*Theodoret. 4, 36, 2 ἀντίπαλον*]. *cf. supra l. 21. p. 1625, 65*). *al.* COD. Theod. 16, 5, 42 catholicae sectae (*cf.* SACR. Leon. p. 27, 4 hostes Romani nominis et -os catholicae professionis). NOVELL. Theod. 3, 2 (*v. p. 1625, 68*). PRAEDEST. 3, 6 p. 642[A] domini sui (ACT. Petr. 5 p. 49, 33 hostem et -um d. et fratrum. 6 p. 53, 4). ACT. Petr. 7 p. 54, 17 regni dei (*cf. p. 1625, 56*). 12 p. 60, 1 -issime omnium animantium et credentium in Christum Iesum. *al.*

2 *de rebus ad homines pertinentibus* (*sive -orum propriis sive inimice se gerentibus; usu q. d. 'passivo' [cf. p. 1624, 1sqq.] l. 79. p. 1628, 2. 7. 19. 80*): a *de corpore eiusque partibus, animo sim.* (*nomine infra l. 82; nota hic illic hominem ipsum significari*): PLAVT. Capt. 557 voltu (*paulo aliter*: CAEL. AVR. acut. 1, 15, 122 Hercules filiorum et coniugis -os [*i. 'tamquam -orum'*] visibus vultus accepit [*infra*: furiales v.]). CIC. Verr. II 2, 149 infenso animo atque -o (5, 9 quam non -o. 5, 182 -os et invidos. Font. 24. epist. 5, 2, 9 in me -issimo [CAES. Gall. 5, 4, 4. GELL. 4, 5, 2 -o atque hostili]. ad Brut. 2, 2 [= 9, 2 Sj.], 1 habet ... a. ... semper -um rei publicae. *al.*). Balb. 57 *qui Cornelio invident* non illo -o, sed hoc malo dente carpunt (*in imag., v. vol. V 1, 542, 36*). Att. 14, 2, 3 (*v. p. 1632, 10*). CATVLL. 108, 3 -a bonorum lingua (PROP. 2, 32, 25 -ae credere l.). NEP. Eum. 4, 2 mente (CVLEX 309. *al.*). VERG. Aen. 10, 556 pectore (11, 685. CVLEX 61 *curae* lacerant avidas -o p. mentes. OV. met. 5, 35. VAL. FL. 3, 389 [*de mortuis remeantibus*] quisque suos sontes -aque p. poenis inplicat). 11, 720 -o (*i. hostis*) ex sanguine (*pro gen. ut*: SEN. Herc. f. 636. *aliter* [*translate de sororibus*]: APVL. met. 5, 12, 4 sexus infestus et s. -us). HOR. epod. 17, 74 (*loq. Canidia*) vectabor umeris ... -is eques (*cf.* PORPH. *ad l.*). PROP. 2, 6, 38 pes OV. am. 3, 6, 71 pollice. fast. 2, 581 hostiles linguas -aque ... ora (SIL. 6, 367. *cf. p. 1630, 38*). MANIL. 2, 580 contraria surgunt corpora, ... -a creantur (CLAVD. 28, 208 [*i. hostium*]. *al.*). SEN. Phaedr. 1270 lumina. Thy. 245 ferro peremptus spiritum -um expuat *Thyestes* (Phoen. 44 [*loq. Oedipus*] tandem sp. -um expue, desertor anime). dial. 7, 18, 1 malignissima capita et optimo cuique -issima. PETRON. 115, 20 manibus (PRVD. psych. 695. CIL XII 2611 hunc mihi inique -a m. abtulit). *cf.* nomen: CIC. dom. 100 sepulcrum -o (*sc. Clodii*) n. inscriptum (VERG. Aen. 11, 84 -a ... n. figi [*sc. hostium. antea*: hostilibus armis]). SEN. dial. 3, 19, 2 -a libertati n. TERT. nat. 1, 3, 3 *Christianorum* (1, 3, 4. apol. 2, 19 n. illius aemulae rationis [*sc. diaboli*] -um). idol. 2 p. 31, 18 -um deo n. *idololatriae.*

b *de variis actibus, affectibus sim.* (*exempla significantiora quaedam selecta*): CIC. Quinct. 48 extrema et -issima iura. Verr. II 1, 12 clamore ... infesto atque -o (*cf.* p. red. in sen. 26 vocem acerbam atque -am bonis [Lael. 59 amicitiae]. TERT. uxor. 1, 8 l. 26 verba pudoris -a [HIL. *p. 1632, 56.* HIER. epist. 51, 6, 2 -a et digna odio]). 1, 41 -issimum et improbissimum testimonium (*cf. p. 1629, 38*). Flacc. 94 sententiae optimo cuique infestissimae et -issimae (fat. 13 quae est tota Diodori vobis -a s. TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 627, 6 -am in eos s. statuit). NEP. Paus. 3, 3 consilia cum patriae tum sibi -a capiebat. VERG. Aen. 12, 812 -a in proelia (HOMER. 563. *v. et p. 1630, 36. cf. Homeri illud δήιον ἐς πόλεμον*). SEN. Thy. 550 iurgia. dial. 9, 2, 10 alienis incrementis -issima invidia (12, 9, 4 -a semper alienis processibus. CYPR. ad Donat. 12 p. 13, 22 -a cuiusque locupletioris). epist. 60, 1 quam -a nobis sunt vota nostrorum, eo quidem -iora quo cessere felicius (*cf. infra l. 32*). VAL. FL. 8, 295 clamorem omnes -aque tollunt gaudia. TAC. hist. 5, 26, 2 cuncta inter nos -a; hostilia ab illo coepta, a me aucta erant. TERT. apol. 7, 3 simulatque apparuit, -a est *veritas*; tot hostes eius quot extranei. PANEG. 2, 9, 1 quis ... publicis rebus non putasset -um tuum illum ... ad quietem receptum? COD. Theod. 16, 5, 63 catholicae legis -os ... errores. NOVELL. Valent. 18 pr. superstitio ... -a publicae disciplinae et hostis fidei Christianae. *et passim.* *attenuate de rebus contrariis, adversis* (*refl. l. 27*): CIC. orat. 194 nec quicquam -ius quam illa (*sc. oratio*) versibus. part. 90 voluptas ... maxime est -a virtuti (*cf. per prosopopoeiam* SIL. 15, 22). fin. 5, 28 quia sit sibi -us *appetitus animi.* Tusc. 4, 10 motus ... contrarios -osque rationi (rationis *B*. 4, 34 aversi a ratione et -issimi mentis vitaeque tranquillae. phil. frg. V 81 M. *voluptatis* m. ut quisque est maximus, ita est -issimus philosophiae). off. 3, 46 est ... hominum naturae ... maxima -a crudelitas. *al.* MANIL. 2, 708 diversos ... mores -aque vota (*cf. supra l. 16*). VAL. MAX. 2, 5, 6 frugalitas, -a luxuriosis epulis (*infra*: aliena, aversa). SEN. dial. 9, 14, 1 levitas, -issimum quieti vitium (epist. 50, 8 v. -a et infesta sunt *naturae humanae* [*cf.* AVG. serm. 182, 3, 3]). *al.* *per oxymoron*: STAT. Theb. 6, 290 iungunt discordes -a in foedera dextras Belidae fratres. CAES. AREL. epist. ad virg. 2, 3 p. 40 (137), 15 M. amicitiam (serm. 46, 1 p. 197, 3. 200, 5 p. 768, 7).

c *de conventibus, locis sim.*: CIC. Verr. II 2, 149 is ordo atque id hominum genus ... tibi est -issimum. 4, 22 Mamertina civitas ... erat -a improborum (or. frg. A II 2 Sch. -issima. LIV. 45, 38, 9 ingrata et -a bonis. CASSIOD. hist. 7, 16, 10 [*Theodoret. 4, 15, 3 πόλιν ... ἀπεχθανομένην*]. *cf. p. 1630, 31. paulo aliter*: LIV. 44, 24, 1 natura -a inter se esse liberam c. et regem). Font. 41 -issimis atque immanissimis nationibus (43 -issimis populo Romano [*v. app. crit.*]). Cael. 55 domo (TAC. ann. 13, 20, 3. BOETH. cons. 2, 5, 18 W. ipsi domino vehementer -a. *cf.* LIV. 29, 29, 8 familiae semper -ae). prov. 33 a gentibus ... -is huic imperio (VERG. Aen. 4, 235. FIRM. math. 3, 5, 21 ab -is g. aut ab adversariis atque aemulis. *al.*). Phil. 5, 44 adversariorum partibus agrum Picenum habuit -um *Pompeius.* 10, 10 habet -issimam Galliam, eos etiam, quibus confidebat, alienissimos *eqs.* (10, 21 sibi armis animisque infestam -amque. epist. 16, 12, 4). Lael. 11 duabus urbibus ... -issimis huic imperio (LIV. 26, 16, 7. VAL. MAX. 3, 2 ext. 8 aeque *atque Numantiae* populo Romano -ae urbis [*sc. Carthaginis*] excidium. SIL. 6, 509. *al.*). *al.* VERG. Aen. 5, 671 hostem -aque castra Argivum (9, 315 c. -a petunt *Nisus et Euryalus* [SERV.: non tantum hostilia, sed et perniciosa; nam cum dolore dictum est '-a', unde scilicet redituri non erant *eqs.* SERV. auct.: mortifera]. 9, 739 SIL. 13, 303 AMM. 31, 2, 8. *al.*). 10, 295 terram (*i. hostium*). 11, 880 turba ([SERV. auct.: pro 'hostilis']. *paulo aliter*: MART. epigr. 4, 1 *delatorum* t. gravis paci placidaeque -a quieti. CASSIOD. hist. 6, 28, 1 -a inter se esset t. paganorum atque Christianorum [*Sozom. 5, 15 ἐφάμιλλον, cf. Lundström l. c. (p. 1653, 67) 107*]). PROP. 1, 11, 29 litora, quae fuerant castis -a puellis. OV. met. 14, 470 -a per aequora (VAL. FL. 8, 326 Colchis). LIV. 45, 8, 3 quam gravis aut amicus aut -us esset populus Romanus (ITALA Esth. p. 74, 27 Motzo -issimum quendam nobis p. [*gr. et Vulg. aliter*]. AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 496, 18). VELL. 2, 65, 1 quam -ae ipsi (*sc. Caesari*) Pompeianae partes forent (CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 4, 7 diversae partis hoc est -ae. SIDON. epist. 3, 3, 4 duces partis -ae *i. hostium*). *al.*

d *de apparatu: ignis sim.* (*cf. Homeri illud δήιον πῦρ*): VERG. georg. 4, 330 fer stabulis -um ignem (Aen. 8, 375 casuras ... -is [*i. qui ab hostibus immittuntur*] i. arces. OV. met. 8, 461 *Meleagri mater taedis positis* -os admovet i. PETRON. 98, 9. *al. cf. p. 1631, 11*). PROP. 4, 11, 10 subdita ... lecto *funebri* fax -a. SIL. 7, 161 *Poeni* addunt ... -a incendia ramis (*per comparationem*: ENNOD. epist. 2, 19, 1 p. 60, 7 -um vitiis [*infra*: hostis errorum ignis]). *cf.* SIL. 17, 96 lues. *arma*: VERG. Aen. 2, 600 ensis. 8, 117 tela vides -a Latinis (11, 809 *venatorum. cf. p. 1629, 9*). 10, 795 hastile. LVCAN. 4, 349 arma consiliis -a tuis (5, 661). HOMER. 456 ferro. *al.* *alia*: VERG. Aen. 12, 944 insigne. VAL. FL. 1, 700 Pelias -a ... vela videt (*sc. Argonautarum*).

B *de* **deis, daemonibus,** *numinibus sim. eorumque rebus*: 1 *usu gentili et communi*: a *de deis variis* (*de Discordia p. 1629, 7, de tellure p. 1629, 8; transfertur ad res p. 1629, 9. 12. 14. 19*): PLAVT. Mil. 314 quis magis dis -is natus quam tu atque iratis? ([Most. 563 om-

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nibus]. CIC. Phil. 2, 65 ut ... non omnīs tibi d., non omnīs homines et esse -os et futuros scias. ARNOB. nat. 1, 22 -os atque hostes d. esse ... Christianis. 1, 28 nobis solis sunt -i, nobis asperrimi d. hostes. 1, 35 vobis esse ... familiares deos, -os atque infestissimos nobis. *al.*). VERG. Aen. 2, 622 -a ... Troiae numina magna deum (OV. Pont. 2, 8, 38 n. sint precibus non -a meis. PETRON. 140, 11). DIRAE 83 tu ... -a tui semper Discordia civis. OV. met. 6, 283 victrix *sc. Latona* (*cf. p. 1624, 57*). SEN. Herc. f. 31 quidquid horridum tellus creat -a. VAL. FL. 2, 225 diva *sc. Venus*. SIL. 9, 544 (*ad Minervam*) *Scipioni* tela -a ferebas (*cf. p. 1628, 77*). HOMER. 614 Grais -us Apollo. STAT. Theb. 11, 112 -a *Erinys*. ARNOB. nat. 3, 23 *Pales et Inuus* cur saeva contagia et pestilentes morbos ... avertere cessatione -a non curant? *al.* *impugnantur bestiae*: HOR. carm. 1, 12, 22 *Diana* saevis -a virgo beluis. *impugnantur res*: HOR. carm. 1, 12, 59 (*ad Iovem*) tu parum castis -a mittes fulmina lucis. LACT. mort. pers. 11, 7 *Apollo Milesius* divinae religionis (*sc. Christianae*) -us. CLAVD. DON. Aen. 12, 895 p. 635, 15 dii cum ipso Iove, qui armis et partibus meis -i sunt et infesti. AVG. civ. 10, 21 p. 434, 28 D. *Iuno* a poetis inducitur -a virtutibus et ... viris fortibus invida. *cf.* STAT. Theb. 8, 34 quae superum labes -um impegit Averno aethera?

b *de natura, fortuna sim., morte*: CIC. Tusc. 4, 58 nec tam fuit hominum generi infensa atque -a natura, ut *eqs.* VERG. Aen. 5, 356 Fortuna (OV. Pont. 2, 9, 8 hoc uno non -a mihi. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 -a Syracusarum libertati capitibusque insontium infesta. VOPISC. Car. 3, 6 semper -a f. iustitiae. *cf.* HOR. carm. 1, 35, 24). 12, 150 Parcarum ... vis -a (*cf.* STAT. silv. 2, 1, 137 Parca). MANIL. 2, 607 sorte (VEN. FORT. carm. 4, 15, 2 CE 1375, 14 = INSCR. christ. Diehl 135, 4). CIL IV 5112 mors (ARNOB. nat. 2, 78. VVLG. I Cor. 15, 26 [*gr.* ἐχθρός. *de* ITALA *v. Wordsworth-White ad l.*]. CARM. adv. Marc. 5, 103 CE 708, 8 [= INSCR. christ. Diehl 412, 8]. 986, 4. *al.*).

c *de stellis earumque virtutibus* (*t. t. astrol.*): MANIL. 2, 538 quaecumque nitent humana condita forma astra, manent illis -a et victa ferarum (2, 563 haec eadem, Capricorne, tuis *natis* -a ferentur). 2, 572 lege. 2, 865 infelix regio *caeli* rebusque -a futuris. PAVL. FEST. p. 45 caniculae sidus frugibus -um (GERM. 170 nautis. PROB. Verg. georg. 1, 217 pecoribus). FIRM. math. 4, 16, 3 sine -a Martis ... radiatione (6, 1, 6). 4, 19, 39 malivolarum stellarum -us ... radius (6, 32, 38). 6, 3, 7 -um testimonium Martis (*cf. p. 1628, 8*). *al.*

2 *ap. ecclesiasticos* (*exempla selecta*): a *de daemonibus* (*vi incorporali spectat etiam ad peccata l. 49; cf. infra l. 62 sq.*): MIN. FEL. 26, 11 daemonas ... humanitatis -os (AVG. civ. 19, 9 p. 369, 20 D. CASSIOD. in psalm. 142, 10 *opp.* -is carnalibus). TERT. idol. 11 p. 42, 25 *Christianus turarius* si excluserit daemonium, non sibi placeat de fide; neque enim -um (*sed quasi amicum*) exclusit (*cf.* VVLG. Tob. 8, 18). ARNOB. nat. 2, 14 *in ignes* animas deici ab earum hostibus -isque. IVVENC. 2, 722 vis -a homini (*i. daemon*). PS. HIL. libell. 6 p. 78, 28 supplicium -orum (*infra*: ut diabolo et angelis eius poena ... accederet). HIER. hom. Orig. in Luc. 10 p. 70, 13 non ... de corporalibus -is dici, sed de spiritalibus (*gr.* ἐχθρῶν. PAVL. NOL. epist. 24, 20. 37, 2 sp. et invisibiles. LEO M. serm. 78, 4 p. 418A *opp.* corporeis hostibus). *al.*

b *de diabolo* (*cf. Mohrmann, Altchristl. Sondersprache 100. Havers, Sprachtabu 109. 154. usus inde a* TERT. *et* CYPR. *vulgatus* [*sed, si quidem schedis nostris fidere licet, alienus ab* ARNOB. nat. *et* HIL. *praeter l. 61, rarus ap.* LACT. *et* AMBR.] *originem traxisse videtur a locis script. sacr.*: ITALA Matth. 13, 39 [cod. a *al.*, *cf.* VVLG.; *in parabola*] -us ..., qui seminavit ea *zizania*, diabolus est [*gr.* ἐχθρός]. Luc. 10, 19 [codd. a d e, *cf.* VVLG.] super omnem virtutem [viam *cod.* a] -i [*gr.* ἐχθροῦ]. I Petr. 5, 8 [Cassiod. in psalm. 123, 6, *cf.* PAVL. NOL. epist. 23, 16] -us vester diabolus tanquam leo rugiens circuit [*gr.* ἀντίδικος, *Cypr. zel. 1 p. 419, 19. al. et Vulg.* adversarius]. *cf.* HIL. in psalm. 60, 3 [*ad* psalm. 60, 4]. HIER. epist. 21, 11, 1. EVCHER. form. 9 p. 58, 3 -i: diabolus vel vitia): TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 350, 4 ut ... homo ... elideret -um (*antea*: extinctionem diaboli). patient. 14, 4 quale in illo viro (*sc. Iob*) feretrum deus de diabolo extruxit, quale vexillum de -o gloriae suae extulit. scorp. 6 p. 156, 9 (*antea*: diaboli). uxor. 1, 7 l. 28 (*antea*: diaboli). IREN. 3, 18, 7 (= 3, 19, 6 H.) si ... homo non vicisset -um hominis, non iuste victus esset -us (*gr.* τὸν [τὴν *Harvey, an errore?*] ἀντίπαλον ... ὁ ἐχθρός). CYPR. domin. orat. 27 p. 287, 9 adversa ..., quae contra nos in hoc mundo molitur -us (*infra*: diabolus). ad Donat. 5 p. 8, 5 nulla incursantis -i labe (*infra*: adversarii). epist. 58, 9 p. 664, 18 contra -i iacula munitum sit pectus (*antea*: resistere diaboli minis). 59, 2 p. 667, 20 adversarius et -us maior est Christo. 59, 6 p. 673, 21 Christo adversarius et ecclesiae eius -us (60, 3 p. 694, 10 -us et hostis). 61, 3 p. 697, 3 (*infra*: diabolus). hab. virg. 17 p. 199, 24 (*de femina fuco ulente*) de -o tuo compta. 20 p. 201, 18 sic se expugnator -us ... inserit: sic ... diabolus obrepit (*cf. vol. V 2, 1807, 30*). laps. 4 p. 239, 12 violentus. 16 p. 249, 10 subtilis. patient. 6 p. 401, 20 (*syn.* diabolo). unit. eccl. 1 p. 209, 12 -us ... et nomen serpentis accepit (*cf.* PRISCILL. tract. 7, 114 arma serpentis, calliditas -i). zel. 1 p. 419, 15 saevienti (GREG. M. moral. praef. 9 p. 521C. *cf.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 12, 2 p. 435, 10 saevus). 3 p. 420, 18 est ad impugnandum semper paratus -us (*antea*: diaboli ... insidias). *al.* PS. CYPR. mont. 9 diabolum -um generi humano (generis humani *M*, *item*: FILASTR. praef. 1 LEO M. serm. 69, 3 p. 377C. VITAE patr. 3, 11 [*gr. Nau 1908 p. 55 n. 172* ἐχθρός]. GREG. M. dial. 3, 7 p. 150, 5 M. antiquus. *al. cf. p. 1625, 67*). LACT. inst. 6, 6, 3 ille ... divini nominis semper -us (VITAE patr. Iurens. 1, 10 Christiani. *cf. p. 1627, 24*). PS. HIL. libell. 6 p. 78, 16 invidus (*cf.* LEO M. serm. 81, 3 p. 422A invidentis). OPTAT. 2, 16 p. 50, 21 ex famulo dei factus est minister -i (*cf.* LVCIF. Athan. 2, 19 p. 182, 17 mancipium ... nostri -i). AMBR. epist. 81, 2 Ioseph 9, 48. HIER. epist. 16, 2, 1 incessabilis. 22, 13, 1 superbus (LEO M. serm. 62, 3 p. 351B crudelis et s.). hom. Orig. in Is. 8, 1 p. 286, 18 -o nostro zabulo. hom. Orig. in Luc. 31 p. 187, 10 callidissimi (RVRIC. epist. 2, 60. *cf.* SVLP. SEV. dial. 2, 11, 1 astutus. LEO M. serm. 46, 1 p. 292B dolosus ac versutus). RVFIN. hist. mon. 29 p. 454A o mendax et veritatis -e (CASSIOD. hist. 1, 12, 6 [*Theodoret. 1, 2, 10* ἀντίπαλος]. 10, 30, 10 [*ibid. 5, 39, 11* πολέμιον]. *cf. p. 1627, 8*). Orig. princ. 1, 5, 2 -us dei (GREG. M. dial. 4, 24 p. 262, 6 M. *cf. p. 1627, 26*). AVG. civ. 20, 11 p. 435, 1 D. antiquus (GREG. M. moral. 2, 63. *v. et supra l. 2*). conf. 2, 3, 8 invisibilis (*cf.* in psalm. 54, 6 duos ... -os ...: apertum, hominem; occultum, diabolum). *al.* CASSIAN. conl. 9, 36, 1 insidiator. VITA Hil. Arel. 26 l. 31 C. salutis humanae -us (ENNOD. opusc. 5, 15 p. 397, 13 nostrae. *cf. p. 1624, 83*). LEO M. epist. 104, 1 Conc.S II 4 p. 55, 15 pacis nostrae (serm. 48, 2 p. 299A. *cf. p. 1627, 17*). 105, 1 Conc.S II 4 p. 57, 24 tenebrosus. serm. 73, 4 p. 396C virulentus. VITAE patr. 3, 142 p. 788B (*gr. Nau 1912 p. 207 n. 315* πονηροῦ. *cf. 5, 15, 73* maligno). CASSIOD. hist. 1, 12, 1 (*Theodoret. 1, 2, 5* ὁ παμπόνηρος καὶ βάσκανος δαίμων). inst. 1, 32, 4 protervus. var. 2, 40, 11 internus. GREG. M. epist. 9, 152 p. 153, 8 insidiantis (moral. 14, 15). INSCR. christ. Diehl 1900 ut ... -us confusus abscedat. 3466 crux est vita mihi, mors, -e, tibi. *et passim.* *de rebus*: CYPR. epist. 13, 1 p. 505, 3 quos tempestas -a prostravit (*opp.* quos diabolus superare non potuit). FILASTR. 3, 2 (*ex* Luc. 10, 19 *v. p. 1629, 58*) virtutes (*al.*). AVG. civ. 17, 16 p. 239, 29 D. eius (*sc. civitatis dei*) -a est civitas diaboli (20, 14 p. 439, 1. *cf. p. 1627, 42. 1628, 40*). SACR. Leon. p. 164, 22 subreptio. FAVST. REI. spir. 2, 1 p. 133, 1 temptatio.

C *de* **bestiis** *earumque rebus* (*cf. sub II et de Niso transformato* VERG. georg. 1, 407 [*inde* CIRIS 539]. *in comparatione l. 48. de stellis l. 39*): VERG. Aen. 12, 716 -a in proelia tauri ... incurrunt (*cf. p. 1628, 12*). MANIL. 5, 391 non -a facit serpentum membra creatis *Anguitenens*. 5, 699 non -a ferae tali sub tempore natis ora ferent (AVIEN. Arat. 773 trahit auster in arcton o. -a [*cf. gr. 356* ἐχθρὸν ... κῆτος]. *cf. p. 1627, 76*). SEN. epist. 121, 21 *animal* sentit, ... quae sint animalia armata ad nocendum: horum speciem trahit -am et hostilem. PLIN. nat. 8, 141 lacertae, -issimum genus cocleis. HIER. hom. Orig. in cant. 2, 11 p. 56, 28 cervus ... -us serpentum atque bellator est (*cf. Orig. in Ier. hom. 18, 9* ἔλαφος ... πολέμιος τῷ τῶν ὄφεων γένει). ROMVL. fab. 36, 5 rec. gall. tu fallax et -us (iniquus *var. l.*) es (*de lupo ut*: 40, 4 rec. gall. [iniqui *var. l.*]. 56, 6 recc. gall. *et* vet. -um gregis tui [iniquum *rec. W*]. CASSIOD. hist. 7, 16, 11 Lucium ... apertum lupum et ovibus -um constituerunt [*Theodoret. 4, 15, 4* τῶν προβάτων ἐπίβουλον]). 42, 2 recc. gall. *et* vet. volens -am (*sc. muscam*) capere (iniquam *var. l. et rec. W*). 52, 14 rec. gall. quasi familiaris ... accessi (*sc. leo ad equum*), qui -us ... venire debui (*cf.* rec. vet.; hosti⟨s⟩ rec. *W*).

D *de* **rebus naturalibus** (*tamquam persona l. 58; cf. sub II*): LVCR. 1, 759 *primordia rerum* -a modis multis sunt atque vene⟨no⟩ ipsa sibi inter se (*cf. p. 1631, 26*). 5, 770 *luna* loca luminibus propriis -a per exit. VERG. Aen. 1, 123 *naves* accipiunt -um imbrem (*cf.* GERM. 409 sorbet ... -um Nerea prora). 9, 355 lux -a propinquat (SERV.: proditrix. *cf.* HOMER. 973 nox). PROP. 1, 8, 12 neve -a meas elevet aura preces. OV. met. 7, 63 ratibus ... -a Charybdis. PLIN. nat. 31, 98 salis natura per se ignea est et -a ignibus. SIL. 3, 455 -um pontibus amnem. APVL. met. 4, 31, 7 serico tegmine flagrantiae solis obstitit -i. CLAVD. DON. Aen. 12, 105 p. 565, 5 ventos ... sibi existimans -os *taurus*.

II **speciatim** *in artibus et doctrinis fere i. q. adversus, noxius* (*de rebus vel bestiis*; -um est *c. inf. l. 73. p. 1631, 1. 16. 34. 45. v. p. 1632, 61 et coni. p. 1623, 33*): A *usu certo et sollemni*: 1 *in arte divinandi* (*fere i. q. infaustus*): ACC. trag. 583 adverso augurio et -o omine. CIC. div. 2, 28 quae pars *extorum* -a (-i *codd.*), quae pars familiaris esset (*cf.* hostilis *vol. VI 3, 3051, 74 sqq.*). *cf. in astrologia p. 1629, 31.*

2 *in medicina et usu propinquo* (*cf. gr.* πολέμιος): LVCR. 6, 777 multa meant -a per aurīs, multa per ipsas insinuant narīs infesta *eqs.* 6, 1117 aliis alius locus est -us partibus ac membris. 6, 1120 aer. HOR. sat. 1, 5, 49 pila lippis -um et ludere crudis. 2, 4, 53 odor *vini* nervis -us (PLIN. nat. 21, 128 *narcissum herbaceum*. 23, 99 *cortex palmae* capiti et n. -us. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 85 [*ex Hippocrate*] frigida quaeque esse -a ossibus, n., dentibus et cerebro. CASS. FEL. 38 p. 84, 12 [*ex Hippocrate, cf. p. 1631, 7*] omne frigidum dorsali medullae et n. esse hostile sive -um [*opp.* amicum]. *cf.* CELS. 3, 27, 3 tremor ... nervorum ... -a ... habet balnea assasque sudationes). SEN. contr. 1 praef. 17 rem -issimam corpori (CELS. 1 prooem. 6 litterarum disciplina ... c. -a est). 10, 4, 21 -us teneris artibus rigor. CELS. 1, 9, 3 frigus -um est seni, tenui, vulneri, praecordiis, intestinis, vesicae *eqs.* (2, 1, 17 -ior senibus hiems, aestas adulescentibus est). 4, 11, 6 id ... adeo non prodesse, etiam -um esse. 4, 30 equitare ei, cui genua dolent,

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-issimum omnium est. *al.* SEN. epist. 7, 2 -a est multorum conversatio. COLVM. 10, 178 oculis -a coramble (PLIN. nat. 11, 282 vomitiones ... -ae o. maxime ac dentibus. *cf.* 20, 113 *apium* visus ... claritati -um). 11, 1, 13 utraque (*sc. somnus et vinum*) sunt -issima diligentiae. PLIN. nat. 13, 44 vina ... -a (iniqua *codd.*) capiti (14, 29 *vitis balisca. cf. p. 1630, 75*). 19, 34 *tubera* harenosa dentibus -a (19, 87 *raphani* d. semper -i. CASS. FEL. 32 p. 64, 16 [*ex Hippocrate, cf. p. 1630, 77*] omne frigidum d. esse hostile sive -um [*opp.* amicum et delectabile]. *cf. l. 3. p. 1630, 76*). 19, 91 inula per se stomacho -issima (20, 96. *al.*). 23, 147 *nuces iuglandes siccae* tussientibus -ae. SIL. 14, 582 importuna lues -aque pestis. APVL. apol. 50 caro ... -o igni conliquescit (*cf. p. 1628, 71*). SER. SAMM. 560 interno cum viscere taenia serpens et lumbricus edax vivant -a creanti. 662 -a seges proprios desaevit in orbes (*ad rem cf. Pépin p. 81*). 703 tabes. LVCIF. moriend. 13 p. 313, 5 prospicimus, quod ... licet ferro medicus secet (*eqs.*) ..., tamen nec secari (*eqs.*) ... esse -um. CHIRON 148 coactio est -a corporis iumentorum. CAEL. AVR. acut. 2, 40, 233 quamquam haec sint ... acutis passionibus -a, multo tamen vehementius cardiacis. 3, 4, 38 (39) quomodo non altiorum divisura -a saluti probatur? (PRAEDEST. 1, 24 p. 595ᴮ vini ... nimietas -a s. culpanda est. *cf. p. 1624, 83*). 3, 17, 162 vinum quoque in augmento *morbi cuiusdam* -um. ANTHIM. 58 non convenit pusca, quia -um est satis aceto crudo renibus et vissicae, et epati non expedit. *al.*

3 *in re rustica*: CIC. orat. 48 herbas ... -issimas frugibus (PAVL. FEST. p. 331. PLIN. nat. 21, 98 *anonis. cf. p. 1629, 35*). VARRO rust. 1, 2, 18 pecudes culturae sunt -ae ac veneno (*cf. p. 1630, 53*). 1, 13, 2 *plaustris ac cetero instrumento* caelum pluvium -um. 1, 26, 1 inter se haec (*sc. cupressus et vitis*) -a *sunt*. 1, 41, 1 aqua recenti insito -a. 2, 2, 19 utrumque (*sc. oves parum aut nimium saturari*) ... ad corpus alendum -um *est* (*opp.* amicum). 2, 3, 7 *caprarum* dentes -i sationis (sationi *maluit Keil*) *sunt* (*cf.* PALLAD. 1, 23 *anserum laetamen* satis omnibus -um [inicum *Q*] est. 1, 30, 1 *anser* locis consitis -us est). VITR. 8, 3, 21 -am vitibus *aquam* ([*infra*: πηγὴν μισάμπελον]. PLIN. nat. 17, 11 circa vergilias ... pluvere -issimum viti et oleae. 20, 84 *brassicam* vino adversari ut -am vitibus [*cf.* 20, 92]. *cf.* COLVM. 3, 11, 9 creta ... -issima est *viti*. PALLAD. 2, 13, 4 argilla ... graviter -a *est vineis*). COLVM 5, 8, 6 *oleis* -us et ... ager sabulo macer, aut nuda glarea. 6 praef. 1 agricolas ... pastorum velut -am suae possessionis disciplinam ... repudiasse. 7, 10, 6 cum omni quadrupedi ... sitis sit infesta, tum suillo maxime est -a. *al.* PLIN. nat. 10, 157 -issima ... omni generi *gallinarum* pituita. 11, 62 -ae et oves difficile se e lanis earum explicantibus (*apibus ut*: 11, 65 -a ... echo est resultanti sono ... -a et nebula 11, 69 ut prospere -a ac fortuita cedant. PALLAD. 1, 37, 2 taxi removeantur -ae). 16, 137 frigus -um lauro fecerat *natura*. 16, 198 duritia *in ligno iuniperi* ... -a serris. 17, 203 maritare nisi validas *vites* -um. 17, 249 rigua aestivis vaporibus utilia, hieme -a. 19, 178 aquam ... -am his (*sc. formicis*). 33, 98 odor ex argenti fodinis -us omnibus animalibus, sed maxime canibus (PALLAD. 1, 19, 2 haec res gurgulionibus et ceteris noxiis a. -a est). PALLAD. 1, 6, 4 flatus aliquis regionis -us (*cf.* 2, 13, 6 si ... austros vel euros regio non habeat -os). 1, 7, 4 animalia (*al.*). 1, 34, 1 hortus ... pulverem palearum patitur -um. 1, 35, 14 nubes (*i. grandinem ferens*). 2, 13, 5 hoc genus terrae operibus -um est. *al.* *per comparationem*: ENNOD. opusc. 3, 86 p. 353, 3 segetem quandam -i germinis metant (*cf. dict. 16, 5 p. 472, 26* ferri seges).

B *vario usu* (*in re militari l. 57, unguentaria l. 58, fullonica l. 60*): RHET. Her. 4, 24, 34 (*defensio ducis cuiusdam, fortasse C. Pompilii; om. M*) locum ... -issimum habebamus (*i. iniquissimum, cf. p. 1641, 58*). PLIN. nat. 13, 19 sol -us iis *sc. unguentis* (*cf. p. 1630, 60*). 33, 122 inlito *minio* solis atque lunae contactus -us. 35, 198 saxum (*i. genus cretae*) ... -um coloribus.

appendix syntactica et stilistica:

1 *pro subst.*: *de personis passim, unde transfertur ad populum p. 1628, 65, affectum* AVG. serm. 315, 7, 10 agnosce -am tuam (*sc. iram*). *neutr. pl. pro subst.*: LIV. 22, 39, 13 Hannibal ... in aliena, in hostili est terra inter omnia -a infestaque. PLIN. nat. 11, 69 (*supra l. 43*). CYPR. epist. 73, 10 p. 785, 15 adultera et aliena et divinae unitatis (-i *B*) -a. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 5 p. 813, 10 multa alia nova et graviora f dei ac veritati -a. PS. CYPR. ad Novat. 14 p. 64, 20 contra David omnia adversa et -a agere. ARNOB. nat. 2, 17 contraria sibimet atque -a deposceret. 3, 28 ut ... adversa atque -a propellant. 7, 12 *deos* praestare quae bona sunt atque -a transvertere. HIL. in psalm. 68, 14 tamquam -a ac dissidentia reconciliaturus omnia ... deo. DRAC. Orest. 180 an verbis -a loquens extorqueo?

2 *determinationes*: a *indicatur, in quem vel inter quos* (*cf.* PRISC. gramm. III 219, 26 [*de figuris q. s.* 'pater filii', 'filio est pater' *sim.*]. 352, 13 '-i horum' et 'his'. POMP. gramm. V 173, 1 sunt aliqua *nomina* quae nisi per dativum casum non possumus dicere, ut -us malis: non possum dicere '-us tuus est', sed '-us tibi est'. 187, 26 similiter *sunt nomina* quae dativo serviunt, -us malis; quamquam hodie in usu est ut dicant '-us tuus est', sed non est latinum; ... ergo licet mihi dicere amicus meus et amicus mihi; '-us' autem 'meus est' non bene dicimus, sed '-us mihi est'): α *gen. vel pron. poss. inde a* PLAVTO *passim, rarius quam dat. his modis*: Ⓘ *praedicative*: esse (*hic illic per ellipsin verbi*): PLAVT. Poen. 1091 -us ... est huius. LVCIL. 1334 (*iuxta* hostis *ut*: CIC. Verr. II 1, 38). CIC. S. Rosc. 86 ut illius ... -issimus (eius ... -us *Mart. Cap. 5, 489*) fueris (*superl. ut*: Cael. 15). Verr. II 4, 22 civitas (*sic de rebus*: off. 3, 96 ea ... quam sint virtutis [virtutibus *vel* virtuti *recc.*] -a. 3, 117. VARRO rust. 2, 3, 7 *v. p. 1631, 30*. TERT. idol. 18 p. 53, 4. *al.*). *al.* SEN. contr. exc. 5, 2, 2. ASCON. tog. cand. p. 66, 13 Ciceronis (-ni *P*). PLIN. nat. 7, 144. QVINT. decl. 355 p. 386, 7 utriusque (utrisque *A*). TERT. praescr. 14, 6. *al.* *alia*: CIC. Cael. 32 quam omnes semper amicam omnium potius quam cuiusquam -am putaverunt. Att. 14, 2, 3 habes ... φαλάκρωμα -issimum otii, id est Bruti. TERT. apol. 2, 16 anim. 35, 4 CYPR. epist. 69, 5 p. 753, 23. VVLG. Iob 13, 24 arbitraris me -um tuum? (*Hier. interpr. Iob* putas me esse contrarium tibi? *cf.* 33, 10 arbitratus est me -um sibi [*Hier. l. c.* putat me quasi contrarium sibi]). *al.* Ⓘ *superl.* (*adde l. 2. 10*): CIC. Verr. II 2, 89 -issimi Stheni. prov. 11 (*iuxta* hostem). 18 -issimus et ipsius et fratris eius. 21 cum ⟨omnibus⟩ suis -issimis (Mil. 25 NEP. Hann. 12, 2. *cf.* LAMPR. Diad. 8, 6 -issimis tuis). Mil. 33 (-um *genetivo omisso Quint. inst. 9, 3, 6 Schem. dian. 42*). Tusc. 4, 34 motus. Att. 2, 12, 2 NEP. Eum. 6, 3 CASSIOD. in psalm. 118, 121 ACT. Petr. 12 p. 60, 1. Ⓘ *de rebus* (*cf. supra l. 4. 10. 19*): CATVLL. 108, 3 -a bonorum lingua. COLVM. 6 praef. 1 disciplinam. TERT. uxor. 1, 8 l. 26 verba. *al.*

β *dat. inde a* PLAVTO *passim*: Ⓘ *in universum dat. indicat personam vel rem infestatam: maxime in locut. praedicat., ad compar. et superl., de rebus. ceterum*: PLAVT. Men. 675 (*v. p. 1624, 72*). Trin. 47 *vox* -i atque irati tibi (*opp.* tui benevolentis). CIC. Verr. II 2, 48 homo -us iis qui ..., hostis omnibus qui *eqs.* Cluent. 44 infesta atque -a filio mater. Lig. 24 rex ... -us huic causae. epist. 9, 23 (*v. p. 1625, 6*). CAES. Gall. 5, 44, 9 succurrit -us illi Vorenus. 5, 44, 14 ut alter alteri -us auxilio salutique esset. HIRT. Gall. 8, 48, 3 -us homini. SALL. (?) rep. 1, 2, 2 pauci ... tibi -i. HOR. carm. 1, 12, 22 (*v. p. 1629, 13*). LYGD. 6, 55 (*v. p. 1624, 60*). OV. trist. 1, 9, 2 qui legis hoc nobis non -us opus. LIV. 26, 38, 7 ille, cum ab re aversus, tum aemulo potentatus -us *eqs.* 45, 35, 8 Sulpicius ... privatim imperatori -us. perioch. 49 p. 61, 3 Eumenen ... Perseo -um. SEN. epist. 91, 13 Timagenes felicitati urbis -us. SIL. 4, 662 (*v. p. 1625, 54. cf.* HOMER. *et* MART. *ibid.*). HOMER. 614 (*v. p. 1629, 10*). QVINT. inst. 12, 1, 43 Rufinum, et alioqui malum civem et sibi -um. CALP. decl. 28 dives fortis -us duorum: dives duobus pauperibus -us promisit *eqs.* *al.* Ⓘ *dat. quodammodo indicat eum, qui solus infestans alterum (vel rem aliquam) pro -o habet (cf.* CLAVD. DON. *l. 44 et v. quae monui p. 1624, 1sqq.), transire videtur quasi ad notionem dat. iudicantis*: VERG. Aen. 1, 67 (*loq. Iuno*) gens -a mihi (*i. Troiani*) Tyrrhenum navigat aequor (CLAVD. DON.: non dixit ego sum illius -a, sed ipsam constituit -am, quasi inferiores potiorem provocarent. gravavit hoc genere Troianos *eqs. cf.* GLOSS. IV 527, 36 -um [-us *trad.*] genus: invisum. V 302, 11). HOR. sat. 2, 3, 123 dis -e senex (SEN. dial. 7, 27, 1 quae ista -a dis hominibusque natura est ... malignis sermonibus sancta violare? SIL. 8, 65 *Anna* agitur pelago, divis -a sibique. TERT. idol. 2 p. 31, 18 [*v. p. 1628, 2*]. spect. 2 p. 2, 10 *quod ad spectacula pertinet* neque alienum videri posse neque -um deo [dei *C*] ... neque cultoribus dei deputandum, quod [d]ei non sit -um, quia nec alienum. *cf.* SEN. Tro. 827 virgini [-is *A*] Pleuron -a divae *sc. Dianae. v. et p. 1625, 62*). COLVM. 6, 37, 9 *equa, quae marem non cognovit, admissarium* iniuria depulsum etiam ceteris equis reddit -um. PETRON. 113, 7 utraque -issima oculis meis. HIL. c. Const. 23 offenderis ... his paucis -issimis tibi verbis. HIER. epist. 22, 28, 5 huic (*sc. clerico cuidam*) -a castitas, -a ieiunia *sunt*. AVG. civ. 6, 6 p. 255, 32 D. ut gratae sint utraeque (*sc. litterae poetarum et sacerdotum*) daemonibus, quibus doctrina -a est veritatis. 6, 11 p. 270, 16 *Seneca Iudaeos reprehendens* Christianos ... iam tunc Iudaeis -issimos in neutram partem commemorare ausus est. -um est *sim. c. inf.*, ut (*cf. p. 1630, 64sq.*): CASSIOD. var. 8, 28, 2 nostris est saeculis -um servitutis iugo libera colla deprimere. 11, 16, 3 hoc nostris temporibus profitemur -um, ut alter alterius laetetur incommodo.

γ *praepos.*: Ⓘ *c. adminiculis verbalibus* (*hic illic per ellipsin verbi q. e.* '*esse*'): PLAVT. Bacch. 547 -os ipsi in sese omnis habent (ITALA Rom. 8, 7 [Ambr. fid. 5, 13, 170. *al. cf.* VVLG. *var. l.*] sapientia carnis -a erat in deum [*male interpretatus est gr.* τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, *cf. p. 1619, 81*]. SCHOL. Cic. Bob. p. 86, 1 efferri). LVCR. 1, 759 (*v. p. 1630, 53*) sibi inter se (VARRO rust. 1, 26, 1 LIV. 44, 24, 1 TAC. hist. 5, 26, 2. AVG. civ. 5, 4 p. 195, 2 D. faceret. *al. cf.* ITALA Luc. 23, 12 [cod. b *al.* = VVLG.] ad invicem [*gr.* ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς]). DICT. 2, 28 quae ... adversum se ... -a hostiliaque pararentur (*cf.* OP. imperf. in Matth. 2 p. 643 adversus populum eius Aegyptus exstitit -a). ANON. Vales. 14, 80 (*v. p. 1627, 38*) contra. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 70 circa. *v. etiam p. 1631, 29sq.* Ⓘ *absolute v. p. 1627, 63.*

b *epitheta potiora selecta (de daemonibus sim. v. p. 1629, 49. 78sqq. passim)*: acer: RHET. Her. 2, 19, 28 CIC. Verr. II 2, 166 de orat. 1, 227 AMM. 28, 1, 11. *al.* acerbus: CIC. Lael. 90. apertus: CIC. dom. 29 AVG. in psalm. 54, 6. asper: AMM. 31, 14, 2. atrox: VERG. georg. 1, 407 AVG. civ. 3, 18 p. 128, 29 D. blandus: SEN. epist. 45, 7 HIER. epist. 22, 2, 2 hom. Orig. in Ezech. 3, 3 p. 351, 17. capitalis: *v. vol. III 343, 81.* certus: PLAVT. Persa 582. constans: NEP. Lys. 2, 2 LIV. 26, 12, 13. diuturnus: AMM. 15, 5, 8. familiaris: BOETH. cons. 3, 5, 14 W. gra-

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vis: *v. vol. VI 2, 2282, 42.* infestus: SALL. Catil. 19, 1 LVCIF. moriend. 12 p. 309, 11 SACR. Leon. p. 77, 24. iniquus: *v. p. 1640, 13. cf. et infra l. 64.* maior: GREG. TVR. Franc. 5, 18 p. 219, 2. manifestus: SEN. dial. 10, 5, 1. maximus: CIC. off. 3, 46 FIRM. math. 3, 3, 16. occultus: AVG. serm. 49, 4, 4. *cf. p. 1630, 17.* paternus: RHET. Her. 4, 39, 51 CIC. Flacc. 77 Scaur. 45^h PAVL. sent. 2, 27, 1. *al.* peior: AVG. epist. 217, 11 serm. 354, 2, 2. pertinax: VAL. MAX. 4, 2, 2. *al.* pessimus: CAECIL. com. 79 VVLG. Esth. 7, 6 Dan. 3, 32. publicus: AVG. civ. 2, 20 p. 78, 29 D. COD. Theod. 11, 12, 1 p. ac noster. saeviens: AVG. in psalm. 79, 13 serm. 56, 10, 14 IORD. Get. 138. *cf. p. 1629, 80.* severus: AMM. 28, 1, 11. superbus: LIV. 39, 4, 13. *cf. p. 1630, 8.* trux: IVVENC. 2, 798. vehemens: VAL. MAX. 3, 7, 5 QVINT. decl. 379 p. 423, 20. CAPITOL. Gord. 24, 2 (vehementer *coni. Petschenig*). AMM. 31, 14, 2. verecundus: CIC. Phil. 2, 47. 11, 9. vetus: ASCON. Scaur. p. 24, 27 SVET. Iul. 19, 2. *al.* voluntarius: CIC. Phil. 2, 1.

c *adverbia* (*saepe in locutionibus praedicativis*): acrius: *p. 1625, 35.* aperte: CIC. Mur. 45 non a. -i sumus (epist. 3, 10, 6 magis a. 15, 4, 4). Phil. 12, 23 *p. 1625, 41.* AVG. *p. 1627, 25. cf. p. 1632, 79.* crudeliter: CIC. Att. 11, 10, 2 mihi tam c. -i sunt. graviter: CIC. epist. 1, 9, 26 quam g. -i ipsi illi Q. Scaevolae fuerint. PALLAD. *p. 1631, 36. cf. p. 1632, 84.* ita: CIC. Pis. 63 *p. 1624, 72.* Att. 9, 2 A, 1 i. me sibi fuisse -um ut *eqs.* magis: PLAVT. *p. 1624, 72. 1628, 84.* TERT. *p. 1627, 2.* CYPR. *p. 1624, 76.* maxime: CIC. Sest. 130 qui mihi vel m. . . . fuisset -us (part. 90 *p. 1628, 26.* COLVM. *p. 1631, 40. cf. etiam* PLIN. nat. *p. 1631, 3. 48*). nimis: *p. 1625, 3.* plane: SVET. Aug. 69, 2. privatim: CIC. Verr. II 2, 155 utrum tibi Siculos publice p.que amicos an -os existimari velis. LIV. 45, 35, 8 (*v. p. 1632, 34*). praecipue: *p. 1626, 29.* publice: *l. 26. cf. supra l. 8.* quam: CIC. off. 3, 96 (*v. p. 1632, 4*) sint (SEN. *p. 1628, 16*). HIRT. Gall. 8, 44, 3 q. -um deberet Caesarem habere. satis: *p. 1631, 22.* semper: CIC. *p. 1627, 65.* DIRAE 83 LIV. 29, 29, 8 SEN. dial. 12, 9, 4 PLIN. nat. 19, 87. *al.* tam: CIC. Caecin. 33. *et saepe.* valde: CIC. epist. 13, 1, 4 illi ceterisque . . . non v. -i sumus. vehementer: CIC. Flacc. 14 L. Flacco esset v. -us. CAEL. AVR. *p. 1631, 18.* BOETH. *p. 1628, 46. cf. supra l. 12.*

3 *iuncturae verbales selectae*: -um: capere: TER. Andr. 695 si capiundos mihi sciam esse -os omnīs homines. cognoscere: CIC. Phil. 10, 21 SALL. Catil. 19, 1. efficere: SEN. benef. 7, 19, 9 QVINT. decl. 305 p. 196, 7. *al.* exhibere: VAL. MAX. 4, 2, 2. facere: TER. Hec. 309 Eun. 802 CIC. Verr. II 3, 52. *al. nota*: SEN. clem. 1, 9, 8 non factum tantum mihi -um, sed natum. habere: PLAVT. Bacch. 547 Trin. 654 RHET. Her. 4, 37, 49 CIC. Verr. II 2, 166. *al.* invenire: PLAVT. Trin. 1052 CIC. Balb. 58. *al.* pati: PALLAD. 1, 34, 1 AVG. civ. 19, 9 p. 369, 20 D. *saepe.* profiteri: POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 ei me profiteor -um. SEN. contr. exc. 9, 5, 2 (*v. p. 1621, 79*). *al.* reperire: PLAVT. Epid. 109 RHET. Her. 4, 14, 20 CIC. Flacc. 94. *al.* sentire: VAL. MAX. 5, 3 ext. 3. statuere: CIC. Phil. 11, 3. suscipere: CIC. Planc. 103 BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17 (= 9, 25 Sj.), 1. *cf. p. 1622, 43 et* CIC. Catil. 4, 20 -orum multitudinem.

4 *iuxta pos.*: adversarius (*cf. p. 1623, 48*): CIC. Verr. I 36. II 2, 135. 149 Flacc. 23 BELL. Afr. 32, 4 QVINT. inst. 12, 9, 11 TERT. anim. 35, 4. *al.* adversus: PS. CYPR. ad Novat. 14 p. 64, 20 ARNOB. nat. 3, 28 MAXIMIN. c. Ambr. 97. alienus: CIC. Quinct. 51 Sest. 39 prov. 19 Phil. 10, 10. de orat. 2, 72 a. atque iratus aut etiam amicus adversario et -us tibi est. TERT. idol. 18 p. 53, 4 non solum a., verum et -as dei esse *potestates. al.* contrarius: CIC. Tusc. 4, 10 MANIL. 2, 580 ARNOB. nat. 2, 17. *al.* dissidens: HIL. *p. 1631, 73. cf.* NEP. Dion 8, 2. dissonus: PRISCILL. can. 2 p. 113, 9. extraneus: TERT. apol. 1, 2 idol. 1 p. 30, 9 praescr. 37, 6 uxor. 2, 6 l. 15. *al.* hostilis: *v. vol. VI 3, 3051, 8. 3052, 30. adde*: DICT. 2, 28. hostis: *v. p. 1624, 9. 1625. 77. 83.* infensus (SERV. Aen. 2, 72 [*cf.* auct.] infensus proprie est plus quam -us): CIC. div. in Caec. 42 Verr. II 2, 149 Tusc. 4, 58. infestus: CIC. Quinct. 10 Verr. II 1, 12. 3, 7. 34. 59 Flacc. 94. *al.* LVCR. 6, 777 LIV. 22, 39, 13 VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 SEN. epist. 50, 8 COLVM. 7, 10, 6 ARNOB. nat. 1, 35. 5, 13. *al.* iniquus (*cf. supra l. 2 et* PORPH. Hor. carm. 1, 10, 15 iniqua Troiae: pro eo, quod est '-a'): HIL. in psalm. 118 samech 4 p. 489, 8 non . . . -os suos odit, sed i. AVG. in psalm. 54, 4 -os . . . dei malos et i. saepe in scripturis legimus. DRAC. satisf. 121 qui -orum culpis veniale minaris . . . tu parcis iniquis. invidus: CIC. Verr. II 5, 182 Mur. 17 Planc. 1 rep. 3, 40. Att. 3, 7, 2 non tam -orum meorum quam i. 3, 9, 2 non -i, sed i. *al.* AVG. *p. 1629, 18. cf.* PLAVT. Epid. 109 qui invident omnes -os mi . . . repperi (CIC. Balb. 58 qui . . . aut -i sunt aut invident. epist. 1, 9, 2 partim -os esse . . ., partim invidere. AVG. *p. 1627, 43*). invisus: SEN. benef. 7, 19, 9 etiam si non -um, i. mihi efficit. TAC. ann. 1, 55, 3 *Arminius* gener i. -i soceri (*sc. Segestis iam pridem ab Arminio dissidentis, v. Nipperdey-Andresen ad l.; alii aliter*). PLIN. epist. 2, 20, 2 qui venerit ad aegram, cuius marito -issimus, ipsi invisissimus fuerat. ARNOB. *p. 1625, 18.* iratus: PLAVT. *p. 1628, 84. 1632, 26.* CIC. Verr. II 2, 151. *cf.* LIV. 40, 9, 12 -us ad iratum . . . venis.

5 *opposita*: aequus: CIC. Rab. perd. 7 ae. et iurati iudices. Q. CIC. pet. 46 placati ae.que. amans: SEN. benef. 6, 25, 2. amicus: *v. vol. I 1914, 1.* benevolens: *p. 1632, 26.* benivolus: CIC. rep. 4, 8. defensor: LVCIL. 1334. familiaris: *v. vol. VI 1, 247, 25. 250, 9. 251, 10. 20. 252, 60* (CIC., ARNOB.). *adde p. 1630, 50.* gratus: SEN. benef. 6, 27, 3. necessarius: CIC. Att. 10, 8, 3. 14, 13 B, 2. propinquus: CIC. Font. 35 amici ac p. *pron. poss.*: CIC. Marcell. 21 tui. PVBLIL. S 22 suis.

Frei.

adv. **inimīciter.** *inter adverbia* 'quibus . . . non est utendum' *ponit* PRISC. gramm. III 71, 3 (*ex* NON. p. 514, 20, *qui affert* ACC.). *i. q. inimico modo, acerbe*: ACC. carm. frg. 9 placare hostem ferocem (f. h. *Lachmann, ut fiat sotadeus*) -rque accensum. QVADRIG. hist. 41 -r tecum bellare studemus. TVBERO hist. 5 -r irascendum non est.

adv. **inimīcē,** *superl.* -issimē (*l. 13*); *de compar. non constat* (*v. p. 1622, 57. 1647, 23*). *i. q. inimico modo* (*accedit notio nimiae acerbitatis praeter locos* LIV. *l. 14 Madvigio [²1884 p. XVI] et* PVBLIL. *l. 19 Friederico [ad l. p. 175] iniuria suspectos etiam l. 20. 25. 27, cf.* inimiciter): CIC. Quinct. 66 -issime atque infestissime contendere (*cf.* LIV. 35, 12, 1 neque Boi neque Hispani . . . tam -e infesti [inimici infestique *Harl.*] erant Romanis quam Aetolorum gens). Phil. 2, 34 vide quam tecum agam non -e. nat. deor. 1, 5 qui admonent amice docendi sunt, qui -e insectantur repellendi. PLANC. Cic. epist. 10, 24, 6 quicquid tibi scribo, dolenter mehercules quam -e (*sc. Octaviano*) facio (AMM. 17, 12, 11 -[a]e facta). PVBLIL. I 19 invidia tacite sed -e irascitur. LIV. 26, 13, 6 iam e memoria excessit . . ., quotiens in obsidentīs quam -e eruperimus? QVINT. inst. 11, 1, 68 non -e corripere, sed paene patrie monere. 12, 1, 22 vitia orationis eius etiam -e pluribus locis insequuntur. TERT. apol. 46, 7 inlusores et corruptores -e (-i *Fuld. errore,* mimice *Gothanus in marg.; v. Waltzing ad l.*) philosophi adfectant veritatem. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 3 *coniugium* -e accusatur spurcitiae nomine in destructionem creatoris. AVG. conf. 8, 7, 17 quae non pie quaerebam, sed -e oppugnabam.

deriv.: inimicalis, inimicitia(e), inimico(r). *Molian.*

°**inimitābilis,** -e. *ab* in *et* imitabilis. *scrib.* inem-: CIL X 7586 (*bis*). INSCR. christ. Diehl 3343. *item* CASSIAN. inst. 3, 1 H^1. GLOSS. ἀνεμητος (ἀμίμητος ? *Goetz, cf. l. 48*). peritus, sollers (*ad* imit- ? *v. p. 430, 10*). [*variat in codd. c.* imit- (*passim*), immutabilis, inaestimabilis. *al.*]

i. q. quem imitari non possumus (*c. dat. l. 40 bis. 42. 43. al.; accedit* paene *l. 52,* tam *l. 58,* ita *l. 60; iuxta ponitur e. g.* proprius *l. 49,* singularis VITAE patr. Iurens. 2, 1 p. 143, 29, conspicuus *infra l. 60,* gloriosus *l. 51,* excellentissimus VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 4): **1** *praedicantur res*: VELL. 2, 97, 3 *Drusi* morum . . . dulcedo (*eqs.*) . . . -is fuisse dicitur. QVINT. inst. 1, 10, 7 mellis . . . -em humanae rationi saporem. 2, 16, 16 opera quaedam nobis -ia, qualia sunt cerarum ac mellis (PS. APVL. Ascl. 25 mundus, dei o. -e [inimmutabule *V*]. AMBR. vid. 8, 43 aliis. MARCELL. chron. II p. 85, 453, 5). 8, 3, 25 vetustatis -em arti auctoritatem. PS. APVL. Ascl. 34 (*de deo*) quod totum est bonum . . ., -e (inmut- *G*) et ipsi soli sensibile atque intellegibile. ITALA IV Esdr. 6, 44 p. 116 V. flores colore -i (-es *MN*, immutabili *Vulg.*) et odores odoramentis investigabiles. IREN. 1, 14, 7 (= 1, 8, 8 H.) imitationes -ium (imit- *codd. fere omnes et Harvey contra gr.* τῶν ἀμιμήτων). SERV. Aen. 10, 190 quae habet Vergilius -ia et sua propria. HIER. adv. Rufin. 3, 21 (*ironice*) illam -em prudentiam tuam. CONSVLT. Zacch. 1, 18 p. 22, 32 signorum. 2, 12 p. 74, 7 in vita -is (inaestim- *BV*) sanctitatis (*cf. l. 55 et* GREG. TVR. Mart. 1, 3 gloriosam et pene -em . . . vitam [PALLAD. hist. mon. I 6 p. 273^C durae atque -is]). *al.* *in titulis*: CIL VI 1679 (*ca. a. 400*) -ium in rempublicam meritor(um). VIII 24095 mirae integritatis et innocentiae -is exempli viro (X 7586). INSCR. christ. Diehl 315 A *et* B castitas. 3343 sanctitatis. **2** *praedicantur homines*: SYMM. epist. 2, 86 (85), 2 (*Flaviano fratri*) mi domine -is. AMBR. hex. 6, 2, 6 Helisaeus etsi merito -is nobis imitandus fide. Isaac 1, 1 tanto et tam -i viro *Abraham.* CASSIOD. Ios. antiq. 2, 1 p. 32 filiorum virtutibus -is (*an* imit- ? *gr.* 2, 7 ζηλωτός) et conspicuus erat *Iacob.* CIL VI 9858 ita -is saeculo suo, ut *eqs.* X 1255 (*cf.* 1257) patrono. 7586 (*marg.*) filiae dulcissimae -i puellae. INSCR. Dessau 6455 demarcho. INSCR. christ. Diehl 1722 (*a. 409*) virgo dei -es. *cf. adlocutionem honorificam*: PAP. APF 3, 1906 p. 168 (*praesidi Phoenices, s. IV*) -i religioni tuae.

inimpetrābilis, -e. *ab* in *et* impetrabilis. *i. q. qui impetrari non potest*: PELAG. in II Cor. 12, 8/9 etiam sanctos ignoranter non numquam aliqua -ia (inp- *BG marg.*, non imp- *V*) postulasse.

incumulatum (inconsultum *Loewe, Gloss. nom. p. 53*): non persuasum, ⌊**ininpetrātum**⌋ (*a, om. b*) GLOSS. II 582, 34. *ab* in *et* impetratus.

inincūsābilis, -e. *ab* in *et* incusabilis. *i. q. qui incusari non potest*: IREN. 2, 17, 10 (= 2, 22, 4 H.) -is erat, qui non (quum non *cod. Arund.*; inexcusabilis erat, quoniam *edd. vett.*) poterat ignorantiam auferre *eqs.*

inindigēns, -entis *adi.* *ab* in *et* indigens. *i. q. non indigens*: AVX. Maximin. c. Ambr. 42 p. 73, 21 (*inter epitheta dei*) -em. IGNAT. Phil. 9, 4 -s faciens corruptibile corpus *Christus esuriendo* (*gr.* ἀνενδεές).

? **ininhabitābilis,** -e. *vox exiguae fidei ab* in *et* inhabitare *ad distinguenda vocabula* 1. inhabitabilis *et* (?) 3. inhabitabilis *formata; cf. Reiter, BphW. 39, 1919, 668 sqq. Svennung, Unters. Pallad. 576, 3 et ad formationem* inintentibilis (?), ininvestigabilis, ininvestigandus. *i. q. qui vel ubi inhabitari non potest*: ITALA Ier. 2, 6 (Hier. in Ier. 1, 17, 1) terram -em (*Jülicher, GGA 1915, 496*; inhab- *codd. et Vulg., gr.* ἀπείρῳ) et inviam (*cf. Hier. l. c.* 2 quam sanctus inhabitare non debet: *sed v. quae monui p. 1636, 20*). 17, 6 (*ibid.* 3, 72, 1. 5) in terra salsuginis

[E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et -i (*L*, inhab- *cett. et Vulg.*: *gr.* ἥτις οὐ κατοικεῖται, *Aug. c. Faust. 13, 8* quae non inhabitabitur).

ininitiābilis, -e. *ab* in *et* initiare. *cf.* initiabilis. *i. q. initio carens* (*in doctrina trinitatis*): HIL. in psalm. 63, 5 p. 227, 9 *dei* principalem atque -em (init- *R*) in creato ab eo mundo dominatum. 118 koph 9 p. 527, 20 divinitatis. 138, 35 p. 768, 25 aeternitatem. syn. 26, 59 unum -em (-e *vulg.*), omnium initium. trin. 4, 6 *ecclesia confitetur* non ipsum *filium* ab initio, sed ab -i. 9, 57 ex -is intelligentiae nativitate (*antea*: cuius nativitas omne initii tempus excedat). 10, 8 innascibilitatis -em substitutionem (SYAGR. reg. 8 p. 154, 7 [init-, narab- *varr. ll.*]). *ibid.* innascibilem ... atque -em potestatem. CASSIAN. c. Nest. 6, 22, 1 cum ... nec -is homo nec passibilis deus esse credendus sit (*cf.* 6, 22, 5 [init- *Na*]). PS. VIGIL. THAPS. trin. 2 p. 247B (*v. p. 1648, 28*).

ininitiātus, -a, -um. *ab* in *et* initiatus, *cf.* ininitiabilis. *i. q. non initiatus, initio carens*: CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 82, 6 operante ... deo principali potestate et stabili motione atque -o (*Barth*, in init- *codd. plurr.*, init- *var. l. et Schott*) substantiarum cardine.

inintellectus, -a, -um. *ab* in *et* intellectus. [*falso impressum vid.*: HIL. syn. 26, 60 (int- *27, 38*).] *i. q. quasi nondum intellectus vel non intellegendus, inauditus sim.* (*opp.* gestus): HIL. trin. 7, 36 *dei proprium est* -a (*v. Migne ad l.*) demutatione vini incrementoque panum cum gestorum fide gerere.

inintellegēns, -entis *adi.* *ab* in *et* intellegens *sec. gr.* ἀνόητος. *i. q. non intellegens*: CIC. Tim. 10 nihil esse ... -s intellegente ... praestantius (*gr.* ἀνόητον). ITALA prov. 17, 28 (Hil. in psalm. 118 he 5 p. 402, 1) -i sapientiam interroganti sapientia deputatur (*lectiones codd. emendavit Zingerle*; *gr.* ἀνοήτῳ, *Vulg.* stultus. *cf.* HIL. *ad l.*: qui non intellegat). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 10 p. 23, 19 ὕλη omnimodis omnino -s (int- *var. l.*) cum sit, neque intellegentiam neque sensum in sensu habet (*opp.* intellectualis).
deriv.: inintellegentia.

inintellegentia, -ae *f.* *ab* inintellegens, *cf.* intellegentia, *quocum in codd. confunditur.* *fere i. q. ignoratio*: HIL. trin. 8, 38 inscrutabilium iudiciorum confessam -am (*infra*: ignorationem. *cf. Vulg. Rom. 11, 33* quam incomprehensibilia sunt iudicia eius *dei*). 10, 30 dicti -am confiteri. 11, 47 consilii non communicati -a (*antea*: ignoratione. *cf. Vulg. l. c. 34* quis consiliarius eius fuit?).

inintellegibilis, -e. *ab* in *et* intellegibilis. *i. q. qui intellegi non potest* (*accedit dat. l. 43. 45. 50. 52*, *cf.* apud *l. 44*): MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 13 p. 25, 17 deum dicemus ... -e (int- *D, ed. Bas. 1555*), infinitum, invisibile, sine intellectu, insubstantiale, incognoscibile. HIL. trin. 3, 1 quod -e est homini, deo esse possibile est. 3, 7 ut haec eum (*Christum*) apud nos inenarrabilia et -ia opera ... ornarent. 3, 10 per stultitiam nostram intelligamus -ia sapientibus mundi. AMBR. off. 1, 14, 56 -is (int- *Migne*) dei splendor. HIER. tract. in Marc. p. 345, 16 (*ad 8, 24*) *Iudaei* rationabiles prophetas non vident quasi homines, sed quasi arbores, id est inrationabiles, -es (*active intellegit Souter, Glossary of later Latin s. v., falso. antea*: legunt Esaiam, et non intellegunt). CONC.S I 5 p. 123, 32 enosim summam et nobis -em ([int- *trad.*; *gr. I 1, 7 p. 42, 3* ἀκατάληπτον]. *de incarnatione ut*: p. 137, 2 unitatem ... nobis -em [int- *trad.*; *p. 281, 20* inconprehensibilem, *gr. I 1, 7 p. 58, 11* ἀκατάληπτον]. II 3, 1 p. 10, 9 ineffabilem et -em ad unitatem concursionem [int- *var. l.*; *II 2, 1 p. 23, 24* inconprehensibilem, *gr. II 1, 1 p. 39, 8* ἀπερινόητον]. *cf. sub adv.*).

adv. **inintellegibiliter.** *i. q.* ἀπερινοήτως (*resp. gr.*; *pertinet ad incarnationem ut l. 50 sqq.*): CONC.S I 3 vers. Tur. p. 21, 8 (*inde* RVSTIC. c. aceph. p. 1197A) carnem ... uniens verbum sibi ... ineffabiliter (que et *add. Rustic.*) -r factus est homo (int- *C*; *I 2 p. 38, 5* inconprehensibiliter, *I 5 p. 50, 18* inscrutabiliter [*al.*]. *p. 338, 28* inreprehensibiliter; *gr. I 1, 1 p. 26, 28*). I 5 p. 283, 39 *Christus* proprium fecit unitum sibi corpus ineffabiliter -r inconvertibiliter inconfuse (int- *V*; *p. 139, 4* inaestimabiliter; *gr. I 1, 7 p. 60, 29*).

? **inintentibilis,** -e. *si recte praefertur lectioni q. e.* intentibilis (-tens-), *ab* in *et* intentus. *cf. quae monui ad* ininhabitabilis, ininvestigabilis. *i. q. qui intendi non potest*: BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 18 p. 334, 10 (= Porph. isag. p. 48, 18) differentia ... -is (int- *var. l. et Busse*, intens- *isag. PQ*, inintens- *edd. vett.*; *gr. p. 20, 4* ἀνεπίτατος) est et inremissibilis.

ininterpretābilis, -e. *ab* in *et* interpretari, *cf.* interpretabilis. *i. q. quem interpretari non possumus* (*accedit* fatu *l. 74*): TERT. adv. Val. 14 p. 192, 21 Enthymesis, sive iam Achamoth, quod abhinc scribam hoc solo -i nomine (*i. non vertendo*). AMBR. fid. 1, 16, 106 *deus* visu incomprehensibilis, fatu -is, sensu inaestimabilis *eqs.* (*cf.* PS. EVSEB. CAES. hom. 11 p. 1175C -is ... est qui desideratur *Christus* [*antea*: non tanta interpretatur *dicens*, quanta ipsam *animam* movent]). VVLG. Hebr. 5, 11 de quo grandis nobis sermo et -is ad dicendum ([*i. inexplicabilis*; int- *var. l.*, *gr.* δυσερμήνευτος λέγειν, *Itala cod. d* laboriosa quae interpraetatio est, *Mutian. Chrysost. hom. 8, 2* difficilis ad interpretandum]. PS. EVSEB. CAES. hom. 8 p. 1146D *de pudicitia*). IGNAT. Magnes. 3, 4 arduam et -em mulierum pro parvulis quaestionem *apud Salomonem* (*gr.* δυσερμήνευτον *i. 'quae difficile diiudicetur'*).

ininterpretātus, -a, -um. *vox fere coniecturis restituta, sed satis certa ab* in *et* interpretatus *vi passiva*; *cf.* ininterpretabilis. *i. q. non translatus*: HIER. epist. 25, 4 (*cf.* in psalm. 90 p. 69, 17) 'saddai' et in Ezechiele (*10, 5*) -um (*sic vel* non int- *edd. vett.*, int- *codd.*) ponitur (*26, 2 Origenes in libris* ἐξηγητικοῖς *adserit* multo esse melius -a [int- *var. l.*, non int- *edd. vett.*] ponere quam vim interpretatione tenuare. quaest. hebr. in gen. p. 51, 9 si quando -um ... ponitur '*manaim*'). 29, 4, 5 '*ephod*' quare alibi interpretari voluerint et alibi -um (*B²*, int- *cett.*, non int- *edd. vett.*) reliquerint *LXX interpretes*, non est mei iudicii.

? **ininterruptē** *adv.* *ab* in *et* interrupte. *i. q. non interrupte*: GILD. Brit. 1 chron. III p. 27, 5 ut ... per tot annorum spatia -e (*Bulhart in schedis*, indirupte *H*, interrupte *cett.*) lateque protractum serves depositum tibi creditum.

ininventibilis, -e. *ab* in *et* inventus *ad redd. gr.* ἀνεξερεύνητος (-αυν-). *cf.* inventibilis. *i. q. qui inveniri non potest*: ITALA *l. 31.*

ininvestīgābilis, -e. *ab* in *et* investigare *ad amplificandam vim vocis* 1. investigabilis (*opp.* vestigabilis) *sive ad declinandam ambiguitatem* (*cf.* ? 2. investigabilis) *formatum*; *cum in varia codd. lectione ambigas ac ne ex contextu quidem rem diiudicare possis* (*per oppositionem* 'investigabile vestigare' *Aug. civ. 12, 15 p. 533, 19 D.* [investigare *Eugipp. exc. Aug. p. 170, 6*], *sed* 'investigabile investigare' *Tert. l. 36. Aug. serm. 27, 7, 7*; *cf.* VEREC. *l. 43*), *vocem Roenschio omnino suspectam* (*It. u. Vulg. 112, 5*) *ap.* HIER. *l. 40 explicandi, ap.* VEREC. *l. 43 variandi causa adhiberi probatur. cf.* ininvestigandus *et voces dubias* ininhabitabilis, inintentibilis. [*prorsus dub. vel falso trad. pro* inv-: HIL. trin. 10, 70 -ium sacramentorum (*cod. Colb.*; *sed cf. etiam 8, 38* investigabilium ... s.). HIER. chron. a. Abr. 735 (*N*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 22, 2 (*O a. c.*).]

i. q. qui investigari non potest: ? ITALA Rom. 11, 33 (Mar. Victorin. gen. div. verb. 1 p. 14, 14 *PV supra lineam*) quo modo -ia (*gr.* ἀνεξερεύνητα *vel* -αυν-. inv- *cett. codd. Mar. Victorin. l. c. et p. 14, 9 omnes, item Tert. adv. Marc. 2, 2 p. 335, 6* [-ia *Rhenanus*]; ⟨in⟩inventibilia [*suppl. Pamelius*] *Tert. adv. Hermog. 45 p. 175, 22*; *aliae verss. aliter, Vulg.* incomprehensibilia) sunt iudicia dei et sine vestigiis (*gr.* ἀνεξιχνίαστοι. *Tert. ll. cc. et adv. Marc. 5, 14 p. 625, 4*, *aliae verss.*, *Vulg.* investigabiles [-es *fere edd. vett.*]) eius viae (*cf. Tert. adv. Hermog. l. c.* nec inveniri nec investigari nisi soli deo possunt, alioquin investigabilia, si ex materia ⌊sunt, investigata et non inventa⌋ [*sic dist. Engelbrecht, del. Kroymann*]). ? Eph. 3, 8 (Pelag. *var. l.*, *cf.* VVLG. *var. l. et* HIER. *ad l.*) -es divitias Christi (*gr.* ἀνεξιχνίαστον. *aliae verss. et Vulg.* inv-, *quod in lemmate positum* HIER. *ad l. sec. editionem Mignii passim explicat per* -is). VEREC. in cant. 4, 3 p. 52 b 3 -is est sermo (6, 30 p. 90 a 29). 7, 11 p. 95 a 5 ('investigabilis misericordia') *dialectici* aiunt: -em non esse misericordiam dei, quod investigari potuit esse -is. quibus nos leviter respondemus: magis est -is, quia investigari potuit, quod esset investigabilis (-is *Pitra*), alioquin -is non fuisset: quod utrum fuisset investigabilis (-e *Pitra*) vestigabilis[q]ve, nesciretur omnino (*cf. Kullendorff, Textkrit. Beitr. 129 sq.*).

ininvestīgandus, -a, -um. *ab* in *et* investigandus, *cf.* ininvestigabilis. *i. q. non investigandus*: PS. HIER. epist. 17, 3 = CANON. Turner I 2, 1 p. 361 l. 76 trinitas inenarranda -a (inv- *cod. Aug. m. pr., ed. Neapol.*) inconprehendenda. VEREC. in cant. 6, 28 p. 89 a 41 *dominica voluntas* non humanis rationibus discuti, sed -is debet dispensationibus contremisci.

ininvicem *v.* invicem. **iniōcundus** *v.* iniucundus.

*****īnion** (*nom., acc.*), *abl.* -ō *n.*, ἰνίον. *scrib.* inenion *l. 64*, *abl.* icinio *l. 65*, initio *passim.* [*falso trad.* -o *pro* initio: ORIBAS. eup. 1, 9 Ab (*recte G*; *gr. 1, 9, 6* κατ' ἀρχάς). *e coni. dub.*: CAEL. AVR. acut. exc. 5 p. 499 *bis* (hylon *vel* hilon *trad.*).]

i. q. occipitium (*cf. Svennung, Wortstud. Oribas. 89 sq.*): CAEL. AVR. acut. exc. 12 p. 709 *cervicem* -on dicunt. ORIBAS. eup. 4, 1 La posterioribus capitis loca, id est in -o ([initio *cod.*; *gr. 4, 1, 1*]. *cf.* ALEX. TRALL. 1, 54 in posteriori capitis parte, quae -on dicitur [*gr. p. 511, 6 P.*]). syn. 8, 3 Aa add. p. 204 in -o, id est in occipitio ([Ab add. p. 264 super fronte, quod Greci inenion vocant]. 8, 49 Aa [initio *cod.*, occipitio *La*; *gr. 8, 49, 3*]. 8, 52 Aa [icinio *Ab*, occipitio *La*; *gr. 8, 52, 4*]). *al.*

inipite (imp- *I ?*) inpetum facite PAVL. FEST. p. 109. *coniciunt alii* -e inplexum (*vel* inretitum) f. (*cf.* inipitus), *alii* inpitite i. f. (*vel* impite i. fac), *alii* impite ⟨facite⟩ inpetu f. (*cf. p. 595, 17*). *vocem auguralem esse sequenti lemmati* 'inhibere, inebrae' *affinem suspicatur Lindsay in ed. a. 1930 coll. Fest. p. 205. 245 s. v.* praepetes.

inipitus (*cf.* GLOSS. V p. V = ANTH. 19, 1; imp- *var. l.*) implicitus vel inretitus GLOSS.L IV Ps. Plac. I 46. inipītus *intellegit Loewe, Gloss. nom. p. 78 vocem derivans ab* in *et* apere. *cf.* inipite. *E.*

iniquē *v. p. 1647, 16.*

iniquitāns, -antis *partic.* *ad redd. gr.* ἀδικῶν *ex* iniquus *sec.* iniquitas. *i. q. inique faciens*: ITALA act. 7, 26 (cod. d) *Moyses* visus est eis *Iudaeis* litigantibus et vidit eos -es et reconciliavit eos in pacem (*gr. cod. D* ἀδικοῦντας, *om. cett. vers. et Vulg.*).

*****iniquitās,** -ātis *f.* *ab* iniquus. *abl. sg.* -ae *p. 1639, 36. gen. pl.* -ium *in codd. passim, e. g.* TERT. spect. 2 p. 4, 2. ITALA Sirach 21, 4 (Ps. Aug. spec. 5 p. 335, 8; *var. l.* 121 p. 662, 7). Ezech. 7, 20 (*ibid.* 22 p. 394, 6. 44 p. 493, 4). 14, 3 (Sangall.; *in eodem cod. etiam* 16, 36 Os. 9, 7. 9, 9). Hebr. 10, 17 (cod. r *et* VVLG. *var. l.*). AVG. c. Parm.

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 10, 22 p. 72, 1 *DP*. *de notione*: Vlp. dig. 47, 10, 1 pr. (*inde* Coll. Mos. 2, 5, 1) interdum -em iniuriam dicimus. Gloss. -s: ἀνομία. ἀδικία. δεινότης. *cf. p. 1638, 18 sqq.* *legitur inde a* Qvadrig., Rhet. Her., Cic., Caes.; *deest in poesi praeter* Pavl. Nol. carm. 21, 184. [*it.* iniquità, *francog. merid.* nequitá. *R.*] [*e falsa lectione* πονηριῶν *pro* ὀνείρων *Theodoret. 4, 11, 1 ortum esse* Cassiod. hist. 7, 11, 6 -um phantasias *putat Bulhart; aliter Lundström l. c. (p. 1653, 67) 57.*]

i. q. defectus aequitatis (*per metonymiam de actu iniquo passim, de hominibus i. q. iniqui l. 77. p. 1638, 68*):

I *de statu quocumque modo inaequali et inde fere adverso*: A *unius eiusdemque rei*: 1 *respicitur acerbitas, importunitas sim. tamquam turbatorum vel iratorum* (*nota de deis l. 15*): Cic. S. Rosc. 1 propter -em temporum non audent *iniuriam defendere* (81 acerbitatem -emque. Tull. 46 dom. 83. Cluent. 80 -s atque invidia. Liv. 35, 16, 11. *al.*). nat. deor. 3, 15 quae fuit eorum (*sc. deorum*) tanta -s, ut placari . . . non possent . . .? (*aliter infra l. 57*). Caes. Gall. 2, 22, 2 in tanta rerum -e fortunae quoque eventus varii sequebantur (Sen. epist. 66, 23 *opp.* si benignius a fortuna tractarentur). Sen. contr. 1 praef. 6 nescio qua -e naturae eloquentia se retro tulerit (Sen. nat. 5, 9, 4). 10, 4, 2 Fortunae . . . saevientis (Vell. 2, 119, 2. *al. cf.* Vell. 2, 97, 3 fatorum [Sen. dial. 12, 11, 1 Apvl. met. 9, 38, 4 CIL XIII 1910]. Amm. 27, 9, 5 sortis). Sen. dial. 1, 4, 15 horrenda -s caeli. 9, 9, 3 casuum. Paneg. *infra l. 29.* 2 *in locutione q. e.* -s loci (locorum *l. 28. 36*) *sc. 'pugnae' respicitur status maxime propter declivitatem non idoneus (cf. p. 1638, 55)*: *sing.*: Caes. Gall. 3, 2, 4 propter -em l., cum ipsi ex montibus in vallem decurrerent. 7, 45, 9 quid -s l. habeat incommodi proponit. *al.* Bell. Alex. 40, 3. 74, 1 locorum (Liv. 21, 33, 5. *al.* Frontin. strat. 1, 5, 18. *al.* Paneg. 11, 8, 1 nulla regionum longinquitas, nulla -s l., nulla tempestatis. Amm. 31, 10, 15). 76, 2 quae *copiae* quam facile subierant iniquum locum, tam celeriter gradu pulsae premebantur l. -e. Hisp. 29, 2 rivus, qui ad eorum (*sc. auxiliorum Pompei*) accessum summam efficiebat l. -em. Sall. Iug. 92, 9 Liv. 2, 65, 5. 44, 37, 11 phalanx, quam inutilem vel mediocris -s l. efficeret. *et passim.* *plur.*: Liv. 9, 38, 5 gentem in saltus invios deductam, saeptam non hostium magis armis quam locorum -bus esse (38, 22, 3 *syn.* invia). Frontin. strat. 2, 4, 4 (*de Thermopylis*) -bus l. non inritus tantum, sed cum iactura quoque repulsus esset, nisi *eqs.* 3 *respicitur aegritudo, morbus* (*c. gen. explic. l. 40. 41*): Ps. Hier. epist. 5, 4 p. 65B (*in imag.*) arcet . . . a suis vultibus deus, quos viderit incurabilis morbi -e vexatos. Theod. Prisc. log. 36 dum sudoris . . . emerserit -s cum virium defectu et ex eo praesens vitae periculum *eqs.* Cael. Avr. chron. 1, 5, 145 ex corporis causa sive -e (5, 10, 94 febricula vehemens . . . cum rigore et torpore frigido vel -e c. [*cf. 5, 11, 140* cum inaequalitate febribus vicina]. gyn. 2, 108).

B *duarum rerum*: Caes. Gall. 7, 19, 3 -em condicionis (*aliter infra l. 71*) pugnandi (*opp.* aequo Marte. *cf.* Clavd. Don. Aen. 5, 415 p. 471, 21 certaminis [*Verg.* aequemus pugnas]). Apvl. met. 7, 17, 5 lapidibus additis insuper . . . -em ponderis (*cf. p. 1638, 12*) *sarcinae in unum latus praeponderantis* medebatur (*antea*: peraequare).

II *vi morali fere i. q. iniustitia, ἀνομία* (*resp. gr., ubi nihil aliud adnotatur*), *iniuria sim.* (iniusta -s Hil. in psalm. 118 caph 7 p. 455, 8; *in imagine rei curvae vel non planae p. 1638, 52 sqq., c. respectu aequalitatis et ordinis p. 1638, 7*): A *usu profano de animo vel actu sim. iuri, legi, iustitiae contrario* (*fere in sermone forensi vel usu inde derivato*): 1 *sensu communi*: a *sing.* (*afferuntur exempla selecta*): Qvadrig. hist. 9 haec . . . versatur (*v. app. crit.*) deorum -s, quod deteriores sunt incolomiores (Liv. 26, 34, 13. *cf.* Sen. benef. 7, 31, 3. *aliter supra l. 15*). Rhet. Her. 4, 15, 22 iudiciorum (Cic. Quinct. 90 per vim, per iniuriam, per -em i. Verr. II 3, 143 ex iniuriarum magnitudine, improbitate decretorum, i. -e. epist. 5, 17, 2 Schol. Cic. Bob. p. 161, 3. *cf.* Gaivs inst. 4, 178 iudicis [Amm. 23, 6, 82. *al.*]. Vlp. dig. 49, 1, 1 iudicantium [Novell. Valent. 22 pr.]). Cic. Quinct. 9 praetoris -e et iniuria. Verr. II 1, 121 nequitiam et -em *Verris*. 1, 125 decretorum (Liv. 39, 47, 6). 2, 95 *Verris* crudelitatem et -em. 3, 39 edictorum. 3, 103 decumarum. 3, 220 aestimationis -s atque improbitas. Caecin. 65 -i aequi et boni nomen . . . opponere. Catil. 2, 25 cum -e, luxuria, ignavia, temeritate (*opp.* aequitas, temperantia, fortitudo, prudentia). Flacc. 23 accusationis. Planc. 42 legis (*opp.* aequitatem. Tert. nat. 1, 6, 7 Cod. Iust. 3, 28, 33, 1). Liv. 4, 35, 11 iuris (Gaivs inst. 3, 41. *cf. infra l. 84*). 39, 36, 8 nunc a vobis ipsis accusati sumus, apud quos causa est dicenda; quam -em condicionis subimus *eqs.* (42, 41, 6. *aliter supra l. 45*). Vitr. 10, 1, 6 trutinarum . . . librarumque ponderibus examinatio reperta vindicat ab -e iustis moribus vitam. Sen. dial. 5, 29, 2 irae (*antea*: sine causa, *postea*: iuste irascentis. *cf.* Tert. apol. 1, 4 odii [4, 1]. 27, 4 et iudicandi perversitatem et saeviendi -em. 49, 4 saevitiae). *et passim.* *transit in usum metonymicum de iniquis*: Amm. 15, 2, 7 crimine, ut -s aestimabat, implicitum *Iulianum*.

b *plur.*: Cic. Verr. II 3, 40 omnīs . . . -es . . . sui quaestus causa constituisse *Verrem* (Att. 1, 11, 2). 3, 64 tot hominum . . . furta, rapinas, -es ignominiasque perpessa *Sicilia* (*postea*: iniuriarum contumeliarumque). 5, 23 (*enumerantur -es*). rep. 1, 42 -bus aut cupiditatibus. Plin. nat. 28, 106 ducum ac potestatium. Tac. hist. 2, 84, 2. Plin. paneg. 80, 3 magistratuum. Gaivs inst. 3, 25 iuris -es edicto praetoris emendatae sunt (*cf. p. 1637, 70*). Amm. 29, 2, 20 variis. Heges. 1, 12, 2 (*gr. 1, 107* παρανομίαις). 1, 41, 10 (*gr. 1, 544* ἀνομίας). *al.*

2 *sensu speciali*: a *pertinet ad laborem iusto graviorem*: Colvm. 2, 4, 6 evenit, ut in iteratione *arvi* . . . boves -e operis pessime mulcentur. b *pertinet ad statum aequalitate et ordine deficiente vitiosum (cf. sub I)*: Chalc. comm. 79 *si* eadem ratione divisus *esset* solstitialis *circulus* qua zodiacus, in isdem vitiis et -bus inveniretur *sol* eodemque modo . . . circuli partes aequales quattuor pluribus has paucioribus alias obiret (*antea*: aequaliter et ordinate). c *pertinet ad mensuram sim. iusto minorem, falsam (cf. p. 1637, 73)*: Cod. Theod. 12, 6, 32 (= Iust. 10, 72, 15 pr.) si . . . ullum fuerit ex aliqua ponderum -e illatum dispendium (Edict. Theodor. 149 *p. et mensurarum* [CIL XI 6375 -bus]). d *pertinet ad coniugium illicitum, sc. mulieris ingenuae et servi*: Lex Visig. 3, 2, 3 filii . . ., qui ex ea -e fuerint procreati.

B *in script. sacris et ecclesiasticis pleniore vi morali de animo vel actu sim. utcumque non recto, improbo, fere i. q. improbitas, malitia sim.*: 1 *definitiones et distinctiones*: -s *et* peccatum: Hil. in psalm. 129, 8 differt . . . -s a peccato . . .; -s enim omnis transgressio dei legis est, quae est gravior peccato; . . . peccatum . . . -is est, quidquid extra legem delinquitur, ut gentilium crimina sunt. Hier. in Os. 8, 13/14 p. 889B inter ἀνομίαν, id est -em, et peccatum hoc interest, quod -s ante legem, peccatum post legem est. p. 889C secundum . . . anagogen -es, id est ἀνομίαι, et ἀδικίαι vocantur, quas ante baptismum commisimus . . .; peccata autem quae post baptismum egimus. Vvlg. I Ioh. 3, 4 et peccatum est -s (*cf. ad l.* Ambr. apol. Dav. I 13, 62 peccatum opus est -is, -s autem operatrix culpae atque delicti). 5, 17 omnis -s peccatum est (iniustitia p. est *Itala cod. r*, i. delictum est *Tert. pudic. 19, 28*). Rvfin. Orig. in Rom. 4, 1 p. 966A -s in his dicitur, quae contra legem committuntur, unde et graecus sermo ἀνομίαν appellat -em, hoc est quod sine lege committitur; peccatum vero etiam illud dici potest, si contra quam natura docet et conscientia arguit delinquatur. Ps. Avg. quaest. test. I 112, 3 peccatum . . . -em appellat, quia -s non leve peccatum est. Isid. diff. 1, 299 (*ex Ambrosio*) -s ad mentis acerbitatem refertur, peccatum vero ad prolapsionem corporis; praecedit igitur -s, peccatum sequitur; sed gravior est -s. *iuxta ponuntur*: Itala gen. 50, 17 (Lugd. *al.*; *gr.* ἀδικίαν . . . ἁμαρτίαν). Filastr. 120, 1 (*ad psalm. 50, 7*). Vvlg. I reg. 20, 1. *al. cf. etiam l. 81.*

-s *et* impietas: Rvfin. Orig. in Rom. 1, 16 p. 863B impietas in deum peccare est, -s in homines. *cf. p. 613, 27 sqq. et* Filastr. 68, 2 impietati paganae et -i Iudaicae (153, 5). 107, 7 unius impietatem, alterius -em. Vvlg. psalm. 72, 6 -e et impietate (*gr.* ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν. Rvstic. Conc.S I 4 p. 51, 10 [*gr. I 1, 5 p. 134, 23* παρανομίαν . . . καὶ . . . ἀ.]). *al.*

2 *exempla varia selecta*: a *sing.*: α *mera vi incorporali*: Tert. bapt. 8, 4 -s antiqua purgata est (*postea*: vetera delicta. Cypr. epist. 74, 11. *cf.* Ferrand. epist. 7, 13 sordibus originalis -is). Itala gen. 31, 36 (Lugd.) quae -s . . .? aut quod delictum . . .? (*gr.* ἀδίκημα . . . ἁμάρτημα, *Vulg.* culpam . . . peccatum). Gavdent. serm. 20, 2 G. regeneramur in baptismo ex -e et erroribus ad iustitiae veritatem. Rvfin. Orig. in cant. 1 p. 112, 22 regulam quandam directam ponamus esse aequitatem, ut, si quid in nobis -is est, hanc adhibentes et superducentes directoriam mandatorum dei, si quid in nobis curvum, si quid tortuosum est, ad huius regulae lineam resecetur (*in imag. ut*: Bachiar. repar. laps. 9 lubrica est via saeculi huius, glaciali -e constricta: quam cum modice concupiscentiae calor solverit, facilis est ad lapsum ruinamque miserorum). *et passim.* *gen. sing. per hebraismum fere pro adi.*: Itala iud. 19, 22 (Lugd.) filii -is ([*gr.* παρανόμων, *Vulg.* Belial]. Is. 57, 3 [Lucif. non parc. 34 p. 281, 1; *gr.* ἄνομοι, *Vulg.* auguratricis]. Vvlg. II reg. 7, 10 [*cf.* Avg. civ. 17, 13 p. 234, 30 D. 'f. -is' hoc est hostis alienigena]. *al.*). Tob. 4, 6 (Lucif. Athan. 1, 38 p. 133, 18) ambulare per viam -is ([*gr.* τῆς ἀδικίας, *deest Vulg.*]. Vvlg. psalm. 106, 17. 118, 29 [*Psalt. Cas.* iniquam]. *al.*). Luc. 16, 9 (cod. b *al.* = Vvlg.) de mamona -is (*v. p. 1686, 71. inde* Eccl. *passim, cf. infra l. 73*). 18, 6 (codd. a b *al.* = Vvlg.) iudex -is (*gr.* τῆς ἀδικίας. Rvfin. hist. mon. 19 p. 441B *syn.* iniustissimus). Hil. in Matth. 6, 5 opera -is (*opp.* bonis. Vvlg. Is. 59. 6 [*antea*: inutilia]. *al.*). Ambr. off. 3, 19, 114 viris -is (*antea*: pestilentes). *al.* β *transit in usum metonymicum de iniquis*: Tert. apol. 10, 1 si non praesumptio aut -s iudicet. Vvlg. psalm. 26, 12 insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est -s sibi. 106, 42 videbunt recti et laetabuntur et omnis -s oppilabit os suum. Avg. civ. 21, 27 p. 550, 10 D. non . . . veris *divitiis*, sed quas -s putat esse divitias (*cf.* serm. 50, 4, 6 [*de 'mamona -is'*] quia -s eas *divitias* vocat divitias). Vict. Vit. 3, 10 sibi . . . persuasit -s *sc. haeretici.*

γ *nomen putei p. 1686, 82.*

b *plur.* (*var. l. saepius; usurpatur iuxta sing. p. 1639, 5*): Tert. apol. 40, 13 innocentia saeculi -es temperavit. bapt. 20, 1 -es aut turpitudines. monog. 4. Scap. 3 incredulitates et -es. spect. 2 p. 4, 2 insidiarum, . . . fraudium, . . . -um. Itala gen. 19, 15 (Lugd.; *gr.* ἀνομίαις, *Vulg.* scelere). psalm. 31, 1 (Tert. scorp. 6 p. 158, 11. *al.* = Vvlg.) beati quorum dimissae sunt -es et quorum tecta sunt peccata ([*gr.* ἀνομίαι . . . ἁμαρτίαι, Hier. psalt. sec. Hebr. -s]. Is. 6, 7 [Hier. epist. 18A praef. 7. *al.*; *gr. ut supra,* Vvlg. -s]. Herm. Pal. vis. 1, 3, 1 p. et -es [*gr.* ἁμαρτίας καὶ ἀνομήματα]. *al.*). 50, 7 (Cypr. testim. 3, 54. *al., cf.* Vvlg.) in -bus

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*var. l.* facinore) conceptus sum et in delictis (*var. l.* peccatis) peperit me mater (*gr.* ἀνομίαις ... ἁμαρτίαις, Filastr. 120, 1 *et* Hier. psalt. sec. Hebr. -e ... peccato). 57, 3 (Lucif. Athan. 1, 25 p. 109, 8. *al.*) in corde -es operamini, in terra -em manus vestrae concinnant (*gr.* ἀνομίας ... ἀδικίαν, Vvlg. -es ... iniustitiam. *sic plur. iuxta sing.*: Sirach 17, 17 [*gr.* ἀδικίαι ... ἁμαρτίαι]. Vvlg. Ezech. 4, 4. *al.* Greg. M. in Ezech. 1, 2, 6). 88, 33 (Hier. epist. 21, 34, 6) -es ... et ... iniustitias (peccata *B*) eorum (*v. p. 1686, 84*). Herm. Pal. vis. 2, 2, 2 compositiones -um (*gr.* πονηρίας). Lact. frg. 5 vitia et -es. Novat. p. 69C malis nostris, ... consuetudini nostrae, ... -bus nostris. Ioann. Hier. c. Ioh. 24 voluptatibus ... -busque. *al.*

grammatica: 1 *c. gen. explic. vel inhaerentiae* (*cf. p. 1637, 38*): Cypr. Demetr. 12 -e ... criminum ... vita nostra maculatur (Gavdent. serm. 3, 7 G. -bus). Gavdent. serm. 18, 5 humanae avaritiae (Vvlg. Is. 57, 17). Filastr. 120, 3 transgressionis mandati. 120, 6 praevaricationis. Ps. Philo antiq. 1, 20 operum malorum. Consvlt. 7a, 2 necesse est, ut ... tergiversationis -s directis semper oblationibus comprimatur. *al.* *c. gerundivo*: Avg. c. Petil. 2, 92, 211 p. 136, 13 adorandi simulacri. 2 *c. praepp.* (*hic illic per zeugma ex verbis*): ad: *v. p. 1637, 32.* adversum: Vvlg. Ier. 51, 35 thren. 3, 59. contra: Conc.S II 3, 2 p. 19, 15 omnem -em operatus est c. ... pietatem. Cod. Iust. 5, 9, 10, 1 maxima -s ex hac sanctione c. genitores efficiebatur. in *c. acc.*: Liv. 33, 16, 10 castigare -em simul in se crudelitatemque. Tert. test. anim. 1, 1 et erroris in se et -is in nos rei. Vvlg. psalm. 118, 78 iniuste -em fecerunt in me. Abd. 10. Cod. Theod. 11, 7, 11 ne ... in colonos -e saevirent. Rvstic. Conc.S I 4 p. 70, 2 -em, quae in eum commissa est (*gr. I 1, 7 p. 80, 11* τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ... ἀδικίαν). 3 -s est *i. q. iniquum est: acc. c. inf.*: Pavl. dig. 24, 3, 49, 1 (= Frg. Vat. 94) consequi ... eam *mulierem* pretium fundi evicti evidens -s est. *cf.* Cic. epist. 3, 7, 3 quid habuit -is me scribere, ne facerent *eqs.* Plin. paneg. 40, 5 tu nihil referre -is existimas, exigas quod deberi non oportuerit, an constituas ut debeatur. ut: Tert. nat. 1, 20, 11 haec est -s, ut gnari ab ignaris, absoluti a reis iudicemur. 4 *abl.* -e *loco adv. i. q. inique, modo iniquo*: Lex colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112 *a. 136*) 2, 4 q⟨ui⟩squis ... servus defunctus fuerit et corpus eius a domino dominav⟨e⟩ -tae (*sic*) sepulturae datum non fuerit *eqs.*

cf. iniquitans.

inīquiter *v. p. 1648, 14.* **inīquito(r)** *v.* iniquitans.

inīquo, -āre. *ab* iniquus. [*e coni. dub. p. 1652, 82.*] *i. q. iniquum* (*sc. non tranquillum*) *reddere*: Laber. mim. 65 (Non. p. 126, 32) aequum animum indigna (*v. app. crit.*) -at contumelia (-at iniquus fit *F3 mg. et* Gloss. V 642, 78).

***inīquus,** -a, -um. *ab* in *et* aequus (*cf.* Pavl. Fest. p. 21 ab aequo -um. Prisc. gramm. III 219, 26). *de scriptura, formis, prosodia*: -aeq- (*cf.* Cic. orat. 159 iniquum non inaequum): *in pap. p. 1647, 14. in codd.*: Plavt. Poen. 504 (*def. Löfstedt, Peregr. Aeth. 260*). *var. l.* Vlp. dig. 42, 8, 6, 6 *F1*. *cf.* Gloss. III 333, 49. -eiq-: Sall. (?) rep. 1, 2, 5. -Iq- *vel* -íq-: CIL III 11229, 8 IV 6635 VI 7898, 1. 2 XI 3209 CE 1948, 7. -iIq-: CIL VI 30105, 11. -cus (*cf.* Prob. app. gramm. IV 195, 3 per q non per c litteram. *v. Axelson, Cod. Argentorat. 9, 2*): Orat. imp. Claud. (Berl. Urk. 611) 1, 4 CIL IV 1868 CE 1969, 7 (*de* CE 1373, 4 *v. p. 1623, 21*). *saepe in codd., plerumque in confus. c.* inimicus. -qus: CIL XIV 472 CE 797, 10 *et saepius in codd.* *gen. pl.* -om: Ter. Haut. 27. *al.* (*v. Neue-Wagener IV3 184*). *compar.* -ior *inde a* Plavto, Ter., Varrone, Cic.; *cf.* magis -us Avg. c. Iul. 2, 1, 3 (*nisi* m. *ad verbum referas*). *superl.* -issimus *inde a* Cic.; quam -issimus Tert. anim. 58, 3. *fere vice superl. e. g.* nimis -us (Liv. 38, 55, 4 Leo M. epist. 80, 3. 82, 2 Cassiod. var. 2, 26, 2), perquam (Vlp. dig. 36, 3, 14. 42, 4, 3 pr. Tert. anim. 56, 3), in totum (Qvint. decl. 325 p. 281, 9), valde (Cic. har. resp. 6 Leo M. epist. 12, 4), vehementer (Rhet. Her. 4, 44, 57). *producitur* ín-: Cypr. Gall. exod. 956. deut. 170 (*?*). *notatur* iniq: CIL XI 3209. Not. Tir. 1, 73 -um. Gloss. ἄνομος. ἄδικος. δεινός. iniustus. -um: iniurium (*trad.* -am) vel contrarium. *de notione v. etiam p. 1642, 42 sqq. 1644, 55 sqq.* *legitur inde ab* Enn. (ann. 286 *contextu ignoto*), Plavto, Ter., Titin. (*?* com. 41), Lvcil., Acc., Scavr. or. [*prov.* enic, *it. sept.* enigo. *R.*] [*confunditur in codd. e. g. cum* inimicus (*v. p. 1623, 74 et cf. l. 53*), unicus (*var. l. p. 1645, 83; restit.* -us Val. Max. 4, 7, 5), *superl. c.* nequissimus.]

i. q. **non aequus** (*in figura q. d. litotes inde a* Plavto *passim; per oxymoron* -a aequabilitas, aequitas *p. 1643, 38 sq.*):

I *de condicione quocumque modo* ***inaequali*** *et inde fere* ***adversa*** (*v. maxime sub A*): A *unius eiusdemque rei*: 1 *de animo et consilio*: a *usu primario fere i. q. turbatus, commotus, non sedatus, non tranquillus sim.* (*acced. interdum notio q. e. indignabundus, iratus, infensus, e. g. p. 1640, 1. 5. 6; cf. p. 1640, 12*): animus (*non nisi per abl.* a. -o *vel* -o a. [*compar. p. 1640, 6. 8, superl. p. 1640, 1 sq.; plur. p. 1640, 5 sq.*]. *cf.* Synon. Cic. p. 422, 25 B. dolenter, aegre, acerbe, indigne, moleste, graviter, -o a.): Ter. Phorm. 763 eum ... a. -o hoc oppido ferre aiunt (Cic. Tusc. 2, 5 Att. 15, 26, 4. epist. 5, 20, 9 sive aequo a. sive -o. 12, 20 Vell. 2, 30, 3 Qvint. inst. 11, 1, 66). Eun. 212 ne istuc tam -o patiare a. (Sall. [?] in Tull. 1 graviter et -o a. Liv. 34, 2, 14). Acc. trag. 109 multi -o (in quo *codd.*) ... a. sibi mala auxere in malis. Cic. Verr. II 5, 144 tantae frequentiae, quae nunc te a. -issimo infestissimoque intuetur (Val. Max. 9, 2, 1). Cato 83 sapientissimus quisque aequissimo a. moritur, stultissimus -issimo (*cf.* Lact. inst. 3, 27, 8 utrum aequo an -o a. subieris *mortem*). ad Q. fr. 1, 1, 35 non -o a. sustinebunt. Verg. Aen. 10, 7 (*Iuppiter ad deos iurgio contendentes*) quianam ... tantum ... a. certatis -is? Liv. 44, 35, 4 multo -ioribus a. a castrensi consilio auditi sunt *legati* (*antea*: ingentem iram patrum excitaverant. Cvrt. 6, 11, 8 haud). Sen. contr. 9, 1, 3 non iste -iore a. filiam amisit quam ego uxorem (*opp.* aequiore). *alia*: Hor. sat. 1, 9, 20 demitto auriculas, ut -ae mentis asellus, cum gravius dorso subiit onus (Ov. met. 8, 634 nec -ā m. ferendo *paupertatem*). Stat. silv. 2, 6, 94 quid damna foves et pectore -o vulnus amas?

b *usu secundario notioni q. e. iratus* (*cf. p. 1639, 75 sq.*) *succedunt colores q. s. non propitius, malivolus, inimicus* (*nota* 'inimicus -us': Vvlg. Dan. 3, 32 Avg. bapt. 1, 13, 21 p. 165, 13), *adversus sim. hic illic admixta vi morali, qualem habes sub II* (*acced. dat. personae inde a* Cic. *passim, rei e. g. l. 47 [nisi abl.]. p. 1641, 48.* Tac. ann. 14, 52, 3; in *l. 21. 60. 64*; ad *p. 1641, 46*; contra Rvstic. Conc.S I 4 p. 46, 8. *cf. p. 1641, 56 sqq. 1642, 45 sqq.*): α *pertinet ad animantes*: ① *generatim*: Plavt. Aul. 232 et te utar -iore et meus me ordo inrideat (*antea*: tu me ... magis haud respicias). Ter. Hec. 54 (*v. p. 1647, 39*). 475 quae *mulier* nunc in me -ast (485 quibus iris pulsus nunc in illam -os sim? Liv. perioch. 119). Haut. 27 -om ... oratio (*antea*: rumores ... malivoli). 201 *pater* (*postea*: durum, paulo ... tolerabilis. *cf. p. 1642, 59*). Ad. 2 poeta sensit scripturam suam ab -is observari et adversarios rapere in peiorem partem *eqs.* (Don.: inimicis, ut 'fatis Iunonis -ae' [*v. infra l. 45*]). Acc. trag. 651 (*contextu ignoto*) multi -i atque infideles regno, pauci benevoli (boni *var. l.*). Lvcil. 259 peccare inpune rati sunt posse et nobilitate facul propellere -os. Rhet. Her. 2, 8, 12 aut -os (inimic- *CE*) nostros aut homines natura malivolos et maledicos (Cic. Planc. 57 [*opp.* amici; *syn.* obtrectatores, invidi]. *cf.* Verr. II 2, 167 -orum [inimic- *var. l.*] tuorum ... accusatorumque [Planc. 40]. 5, 177 -issimis meis [epist. 11, 27, 7; *antea*: malevolentia. *al.*]. ad Brut. 1, 1 [= 9, 6 Sj.], 1 suos [inimic- *var. l.*]. Gell. 4, 15 tit. -i eius [*postea*: malivoli reprehensores]). Cic. Balb. 56 malivolorum, -orum, invidiosorum. Planc. 40 naturā ... asperos atque omnibus -os (*opp.* amicos, necessarios, *syn.* inimicos). epist. 1, 5b, 2 sunt partim obscurius -i, partim non dissimulanter irati (*opp.* amicum ... tibi). Prop. 1, 8b, 27 (*ad rivales*) rumpantur -i: vicimus. Ov. am. 2, 18, 17 dominae (*i. puellae*) numen ... -ae. fast. 2, 629 et soror et Procne Tereusque duabus -us. *et passim.* *sibi ipsi* -us (*cf. p. 1643, 1*): Hor. sat. 2, 2, 97 iratum patruum, vicinos, te tibi -um et frustra mortis cupidum. Lact. inst. 3, 30, 7 quid nobis -i sumus et sapientiam *divinam* suscipere cunctamur ...? *de deis sim.* (*de fame tamquam dea l. 57, de Fortuna v. p. 1641, 10*): Verg. Aen. 8, 292 ut duros ... labores rege sub Eurystheo fatis Iunonis -ae pertulerit *Hercules* (Ov. epist. 9, 45 irae I. -ae [met. 7, 523]. *al.*). Hor. carm. 1, 2, 47 vitiis -um *Mercurium i. Octavianum* (Schol.: iratum, contrarium *eqs.*). 2, 4, 16 Penatīs. 2, 6, 9 Parcae (*cf.* Val. Fl. 6, 645 *et infra l. 73*). sat. 2, 7, 14 Vortumnis ... natus -is. Prop. 1, 19, 22 quam vereor, ne te ..., Cynthia, ... abstrahat a nostro pulvere -us Amor. 2, 18, 13 deos (Ov. met. 10, 611 formosis. fast. 5, 299 trist. 3, 2, 27. Cvrt. 7, 5, 25 Dareo [*opp.* propitios]. *al. per abl.*: Avson. 440 p. 389, 11 P. Aeneam d. et viribus -is cum Achille congressum [*cf. Verg. Aen. 5, 809 et* Serv. *ad l.*: d. -is, hoc est adversis]. CIL XIV 2055, 10. *per dat. dedicat.*: CIL VI 10192 d. -is). Ov. epist. 8, 87 quae mea caelestīs iniuria fecit -os ...? (*cf.* Sil. 9, 164 superis). fast. 4, 767 (*Palem precatur pastor*) absit -a fames (Lvx. anth. 339, 4). trist. 1, 2, 6 saepe Venus Teucris, Pallas -a fuit (*postea*: oderat). Sen. Ag. 594 impotentis procella Fortunae ... aut -i flamma Tonantis (*cf.* dial. 7, 26, 6 *Iovem* saevom in deos, ... -om in homines [Stat. silv. 1, 4, 94 *de Dite*]). Sil. 10, 545 Martis. CIL VI 7898 (*v. p. 1644, 27*). Inscr. Epigr. 5/6, 1943/44 p. 23 n. 115 ⟨Mani(bus) i⟩niquis. *transfertur ad res varias -orum*: Verg. Aen. 2, 257 fatis ... deum ... -is (Serv.: voluntate numinum non illi propitia, sed in nos -a [*sic CHM,* inimica *EL*]. *per abl. pl. ut saepissime, v. vol. VI 1, 368, 55*). Prop. 2, 14, 13 nec mihi iam fastus opponere quaerit -os *puella adhuc minime benigna.* Ov. ars 1, 313 vultu spectavit -o (Sen. Herc. O. 165 *Herculis* [*postea*: minas]). met. 9, 476 oculis (*cf.* Paneg. 4, 5, 4 [*de Constantino cum sole comparato*] nec intuentem -us fulgor retundit [*antea*: obtutūs hominum benignus receptas]). trist. 4, 10, 123 dente *Livoris.* Sil. 1, 146 viros furiis (fatis *var. l.*) agitabat -is *Hasdrubal.* Homer. 51 causas hortatur *Achilles* pestis -ae edere Thestoridem. Stat. Theb. 1, 629 arcu crudelis -o pestifera arma iacit *Apollo.* 1, 705 -as Parcarum ... manus. Amm. 19, 11, 1 ne aliquid molirentur *Sarmatae* -um (incommodum *ed. Vales.*, inimicum *Nisard*). *al.* ② *speciatim i. q. hostilis*: Hor. carm. 1, 10, 15 Thessalos ... ignes et -a Troiae (*dat.*) castra ([Porph.: pro eo quod est 'inimica']. Sil. 9, 82 furtim c. evadit -is *sc. Punicis Solimus.* Arator act. 2, 975). Clavd. 26, 512 a magno Stilichone cave, qui semper -os fortuna famulante premit (*i. hostes ut*: Pavl. Nol. carm. 16, 92 repellendis locus obstabat -is. Coripp. Ioh. 6, 662 crescit -is innumerosa manus). Coripp. Ioh. 6, 279 fines iam raptor -us Byzacii vastabat eques. 7, 391 populator. 8, 1 consilium ductor cognovit -um. 8, 423 acies Nasamonis -i.

β *pertinet ad res non idoneas* (*cf. p. 1641, 55*), *non secundas, molestas sim.* (*saepe ita ut prosopopoeia quodammodo vigere*

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

videatur): (I) *vario usu*: PLAVT. Poen. 504 tardo amico nihil est quicquam -ius (nequius *Lindsay*). CIC. Verr. II 3, 98 in hac tam misera et -a (indigna *var. l.*) condicione vitae (*v. vol. IV 137, 28, ubi adde* CIC. epist. 5, 16, 4. CAES. Gall. 6, 10, 2 pugnandi. QVINT. decl. 266 p. 88, 1 inst. 5, 6, 3 PAPIN. dig. 50, 17, 74. *cf. p. 1643, 31*). Att. 15, 10 o -um tuum tempus (LVCR. 1, 41. 1, 183 *anni*. LIV. 2, 23, 5. *al.* SEN. dial. 6, 1, 1 tam -o t., tam inimico iudice. 6, 22, 8. COLVM. 4, 30, 2 t. -issimo [nequissimo *L*] hiberno. VVLG. Sirach 51, 16 INSCR. christ. Diehl 4365. *cf.* MEROB. Christ. 9 -as aetatis ... vices). CIL I² 1217, 11 me fortuna -a non sivit frui (*v. vol. VI 1, 1186, 74sqq., ubi adde* SEN. dial. 6, 16, 6. 12, 2, 2 CVRT. 6, 10, 2 MART. 2, 24, 1. APVL. met. 5, 9, 2 saeva et -a [*syn.* diversam]. AMM. 19, 8, 5. *cf.* OV. Pont. 2, 7, 15 Fortunae telis confixus -is. *v. et p. 1640, 48. 63. al.*). 2161 queror fortunae cassum tam -om et grave (VERG. Aen. 6, 475. CLAVD. 21, 366 si quid licuisset -is c. [*antea*: prospera *Fortuna*]. CE 658, 1 [*a. 345*]). VERG. Aen. 6, 332 sortem animi miseratus -am *sc. mortuorum funere iusto carentium* (12, 243. LIV. frg. 60 pati quod s. [fors *O*] -a cogeret. PHAEDR. app. 29, 2 SEN. dial. 9, 10, 6 SVET. Claud. 3, 2. CE 467, 3 -ā s. malignā rapta iaces. *cf. p. 1643, 63 et* FRONTO p. 187, 19 N. fors). VAL. MAX. 3, 2, 11 -um pugnae *Cannensis* eventum (*cf.* SIL. 14, 459 cladis). SIL. 7, 155 excubias sortitus -as (7, 318). STAT. Theb. 7, 727 *Hypseum* prohibebat -o agmine consertum cunei latus (TAC. ann. 2, 5, 3 longum impedimentorum a. opportunum ad insidias, defensantibus -um). COMM. instr. 2, 25, 12 pacem subdolam et vobis -am (*aliter p. 1643, 42*). ANTH. 418, 2 quod non vertat -a dies. ITIN. Alex. 33 gentes subiugat plurimas ... idque hieme multa -um militibus inpeditis. EVGRAPH. Ter. Ad. 979 si ... huic aliquid dones, ne -a libertas sit ⟨aut⟩ in paupertate sit ille, qui manu missus est. CE 1969, 7 finem *vitae* dedit annus -us. *cf. p. 1644, 14sqq.* (II) *de naturae viribus infestis, periculosis sim.*: VERG. Aen. 7, 227 plaga Solis -i (SERV.: intemperati vel ardentis. LVCAN. 7, 866 SIL. 2, 60). HOR. carm. 3, 1, 32 arbore nunc aquas culpante ... nunc hiemes -as (LIV. 21, 61, 9 -a oppugnantibus h. *cf.* PRISC. perieheg. 20 terras aquilo ... frigore damnat -o). ars 67 cursum *fluminis* ... -um frugibus (*cf.* STAT. Theb. 9, 508 subiti torrentis -is interceptus aquis). PROP. 1, 17, 10 vada (*cf. infra l. 80. 83 et* OV. rem. 569 mare [PANEG. 8, 14, 5]. LVCAN. 2, 88 pelago). OV. am. 2, 11, 25 cum ventos horret *navita* -os (epist. 6, 141. 7, 141 trist. 1, 10, 11 SIL. 8, 291. *cf.* MART. 10, 82, 3 flatūs aquilonis -i. PS. QVINT. decl. 13, 17 p. 263, 2 -ior aura [*antea*: dubio ... caelo]. *tropice*: LVCAN. 5, 236 ad -am classibus Aulin). 2, 11, 51 neque -ae tempora noctis ... extimuisse. VITR. 6 praef. 2 (*in imag.*) fortunae tempestas -a (PORPH. Hor. carm. 1, 22, 19/20 'malus Iuppiter' pro eo, quod est '-a t.'). SEN. dial. 6, 18, 3 prout aequum -umque sidus incessit (LVCAN. 10, 35 terrarum fatale malum ... et s. -um gentibus. *cf.* PRVD. c. Symm. 2, 999 astris. CIL XII 2039 -a stella et genesis mala). COLVM. 10, 392 aestatis. MELA 3, 53 caeli ad maturanda semina -i (LVCAN. 10, 230 dare ... -o temperiem c. [SCHOL.: ardenti *vel* nimio eius ardore]). PALLAD. 3, 9, 11 ne annus -us generi *vitium* spem vindemiae totius extinguat (*cf. Colum. 3, 20, 1* ut nullo incommodo vexet. *3, 20, 2* iniurias *anni*). CLAVD. carm. min. 27, 8 haec ... Titanius ales regna colit solusque plaga defensus -a possidet ... oras. (III) *de morbo* (*cf.* iniquitas *p. 1637, 38*): PLIN. epist. 1, 12, 4 tam longa, tam -a valetudine. *v. etiam p. 1640, 71 et* SER. SAMM. 69 unda maris lendes capiti deducet -as (*cf. p. 1631, 5*).

2 *de loco non plano, declivi sim. vel qualibet ratione incommodo, non idoneo* ('*alicui*' *l. 61. 74sq. p. 1642, 5. 11*, 'ad *aliquid*' *infra l. 64. 65. p. 1642, 14; cf. p. 1640, 15sqq. 1642, 45sqq. et ad notionem p. 1640, 83*): a locus: CIC. Mil. 41 quem iure, quem loco, quem tempore ... non est ausus, hunc iniuria, -o l., alieno tempore ... non dubitavit occidere? (*sic per abl.* [-us *fere anteponitur*]: CAES. Gall. 5, 32, 2 -issimo nostris. 6, 8, 3 impedito atque -o [*opp. 6, 10, 2* idoneum]. 7, 83, 2 -o l. et leniter declivi. *al.* HIRT. Gall. 8, 42, 3. BELL. Hisp. 29, 8 [*antea*: excelso loco, *opp.* planitie, aequitas loci]. 30, 6. LIV. 4, 10, 4 praeter cetera adversa l. quoque -o ad pugnam congressi, -iore ad fugam. 8, 34, 10 aequo -o l. 8, 38, 6 -is ad transitum l. [*plur. ut*: 10, 18, 6 l. et temporibus -is. FRONTIN. strat. 1, 15, 14 = 4, 5, 9]. *al.* SEN. contr. exc. 5, 7, 2 FRONTIN. strat. 1, 5, 12. *al.*). CAES. Gall. 2, 23, 2 in l. -um progressi rursus resistentes hostes ... in fugam coniecerunt. civ. 1, 45, 2 in l. -um progrediuntur et sub montem ... succedunt. *al.* HIRT. Gall. 8, 16, 1. BELL. Alex. 76, 2 (*v. p. 1637, 30*). *al.* Hisp. 24, 2 (*postea*: tumulum, *opp.* aequo loco, planitie). 30, 2 cum in extrema planitie -um in l. nostri adpropinquassent, paratus hostis erat superior. LIV. 32, 12, 3 in l. -a nec faciles ad receptum angustias. 37, 16, 8 -a ac difficilia ad exitus. 38, 19, 4 tam ardua atque -a. 38, 40, 14 -us aequusve his aut illis. *et saepius.* *in agri cultura* (*cf. p. 1642, 13*): COLVM. 3, 3, 12 nullus ... vel -issimus l. non maiorem quaestum reddet quam acceperit inpensum. b *alia*: VERG. georg. 4, 147 (*inde* COLVM. 10, 2) haec ... spatiis exclusus -is praetereo (SERV.: angustis. Aen. 5, 203 s. ... subit Sergestus -o [SERV.: angusto, ut *11, 531*. GLOSS. IV 464, 33 angusto et pernicioso]). Aen. 10, 303 inflicta vadi dorso dum pendet -o, anceps sustentata diu *puppis* (SERV.: sibi nocenti. *cf.* HOR. carm. 2, 10, 4 rectius vives ... neque altum semper urgendo, neque, dum procellas cautus horrescis, nimium premendo litus -um. AVIEN. orb. terr. 809 -us subrigitur vertex et inhospita caespitis ora est. *cf. p. 810, 17*). 11, 531 silvis insedit -is (SERV.: intellegendum 'hosti' vel inaequalibus. *cf. p. 1641, 79*). OV. met. 10, 172 per iuga montis -i ire (CLAVD. 5, 32. *cf.* SIL. 3, 631 tumulis *Alpium*. STAT. Theb. 7, 266 iugis. CLAVD. 8, 343 si collis -us, primus ini). Pont. 4, 4, 22 (*de Scythia*) asperitas ... -a loci (LIV. 28, 2, 7 haud -a ... erat Romanis stabili pugnae adsuetis). LIV. 9, 27, 3 ad hostem -a via esset (SIL. 5, 28). 28, 16, 7 cum hostis nequiquam subire -o ascensu conatus esset (44, 33, 4 *opp.* facilis. *cf.* 32, 11, 3 non -o nec perdifficili aditu). 38, 49, 10 saltu -o, loco alieno (perioch. 49). 39, 49, 1 in valle -a ... oppressus *Philopoemen*. STAT. Theb. 2, 646 -ā lapsus humo. TAC. ann. 1, 63, 2 in paludem gnaram vincentibus, -am nesciis. AVIEN. orb. terr. 503 Lucanorum regio insurgentibus alte cautibus horrescit: ⟨s⟩crupus sola creber -a asperat. *in agri cultura* (*cf. p. 1641, 75*): COLVM. 3, 11, 10 gravis est rubrica ... et ad comprehend⟨end⟩um radicibus -a (*cf. Pallad. 2, 13, 5* in rubrica difficile comprehendunt).

B *duarum vel plurium rerum*: 1 *de actibus imparium*: CIC. Quinct. 73 certatio. SALL. Iug. 54, 5 -um (inimicum *PC*) certamen sibi cum hostibus, minore detrimento illos vinci quam suos vincere (LIV. 30, 40, 8 *syn.* inpar). VERG. Aen. 10, 889 pugna *peditis cum equite* (LIV. 22, 47, 10 non tantum eo -am, quod inclusi adversus circumfusos, sed etiam quod fessi cum recentibus ac vegetis pugnabant). OV. met. 10, 575 cursus *Atalantae et procorum*. SEN. contr. 7, 4, 6 -issimam litem *Calvi et Ciceronis* de principatu eloquentiae. VAL. FL. 6, 322 congressu *Canthi et Gesandri* ([*sed v. Langen ad l.*]. STAT. Theb. 7, 675 [*aliter Wagner ad l.*]). CALP. decl. 29 pauper et dives: -um (inimic- *codd.*) est matrimonium; ne pecora quidem iugum, nisi paria succedunt (*cf.* PORPH. Hor. ars 124 coniugium *Ixionis et Diae*). 2 *de rebus imparibus*: MANIL. 1, 351 -o divisum spatio, quod tertia lampada dispar conspicitur paribus, Deltoton *sidus* (*cf. Hyg. astr. 3, 18* aequis ... lateribus duobus, uno breviore sed prope aequali reliquis). LVCAN. 5, 25 plaga *aequinoctialis*, quā torrens ... axis nec patitur noctes nec -os crescere soles (*i. dies*). VAL. FL. 3, 486 haeret Hylas lateri *Herculis* passusque moratur -os. SIL. 12, 426 multum obluctatus -is defendentum armis *Hannibal moenia Casilina oppugnans*. SER. SAMM. 706 dum pocula siccat *Ennius* -a (*ad interpret. cf. Hor. sat. 2, 6, 68* inaequales calices [*v. p. 840, 24*]. *at Ser. Samm. antea*: nimio ... parcito vino [*cf. p. 1645, 44*]). PALLAD. ins. 145 -am robore prunum conpellit *cerasus insita* gemmis pingere membra suis. AVSON. 440 p. 389, 11 P. viribus (*v. p. 1640, 53*).

II *notione plus minus morali fere i. q. aequalitate neglecta* (*v. e. g. p. 1643, 21. 28. 32*) **iniustus** *vel* **non legitimus** (*cf.* HIL. in psalm. 52, 3 -um est, quidquid extra legem est [118 samech 4 -os id est transgressores legis. AVG. in psalm. 70 serm. 1, 6 est ... -us legem praeteriens]. CASSIOD. in psalm. 129, 3 -um est ... quod iustum non est. *acced.* adversus *aliquem p. 1643, 1.* INST. Iust. 4, 13 pr., *aliquid p. 1643, 14*; contra VVLG. Iob 21, 27; in *aliquem l. 82. 84. p. 1643, 26. 30. 39. 62. cf. p. 1640, 15sqq. 1641, 56sqq.*): A *vi plena*:
1 *usu profano c. respectu iuris, legis, iustitiae sim., maxime in re forensi et usu inde derivato* (*bona aetate haud sine quadam distinctione iuxta ponuntur* impius [CIC. Font. 32 SEN. contr. 2, 3, 13. *al.*], improbus [QVINT. inst. 5, 13, 9. *al.*]; inhonestus [QVINT. *l. c.*], iniustus [GELL. 2, 12 tit. *cf. etiam p. 1647, 62*], malus [CIC. part. 140 QVINT. inst. 12, 1, 8. *al.*], turpis [CIC. Verr. II 2, 42 part. 132 GELL. 2, 7, 17] *al.*; *opp. fere* aequus, *liberius* bonus [TAC. ann. 4, 68, 1] *et postea* iustus [*dub.* CIC. fin. 2, 57]): a *sensu communi de statu iniurioso in universum*: α *pertinet ad animantes fere homines et deos* (-a *dicitur bestia infra l. 75; iniuria afficitur deus p. 1643, 51*):
(I) *ipsos*: (A) *generatim*: PLAVT. Amph. 37 quippe illi -i ius ignorant neque tenent. TER. Andr. 187 nunc ea me exquirere -i patris est (SEN. contr. 2, 3, 13 aut impius [*v. app. crit.*]. *cf. p. 1640, 23*). 825 vide quam -os sis prae studio (*postea*: neque modum benignitatis ... cogitas). Hec. 278 socrus omnis esse -as (*antea*: sum extra noxiam. OV. fast. 2, 626). Haut. 1011 -os es, qui me tacere de re tanta postules. VARRO pop. Rom. 114 (*contextu parum dilucido*). CIC. Verr. II 1, 144 (*de Verre*) illius -issimi hominis. Tusc. 4, 73 Venerem unam excludit *amator opem deorum petens* ut -am (VAL. FL. 7, 251 *i. fraudulentae*). epist. 3, 6, 6 ut ... et aequi et -i intellegant (SALL. [?] rep. 2, 8, 6 omnes ae. atque -i memorant. LIV. 5, 45, 1 ae. -isque persuasum erat. 22, 26, 5. PLIN. epist. 9, 1, 3 si notum ae. -isque fuerit. FRONTO p. 41, 27 N.). *al.* CAES. Gall. 1, 44, 8 (*redduntur verba Ariovisti*) nos *sc. Romanos* esse -os, quod in suo iure se interpellaremus. SEN. Herc. f. 924 rex (STAT. Theb. 3, 206 *et* 4, 361 [*de Eteocle*]. COMM. apol. 869 [*de Nerone*] durus et -us. AVG. c. Petil. 2, 19, 43 -issimo [nequissimo *P*]. *al.*). LVCAN. 7, 40 *et* 9, 139 (*de Caesare*) victoris (ANTH. 396, 3). PLIN. nat. 10, 104 (*de columbis*) imperiosos mares, subinde etiam -os ferunt, quippe suspicio est adulterii, quamvis natura non sit. VAL. FL. 4, 23 Nymphae *Iunonis monitu Hylam rapientis* (*postea*: inproba). 4, 242 a sociis electus -is *Pollux puerulus ad certamen cum Amyco*. STAT. Theb. 2, 316 ducis (*sc. Eteoclis ut* 2, 656). TAC. hist. 4, 65, 2 nec vos adeo -os existimamus, ut interfici a nobis parentes ... nostros velitis. *et passim.* (B) *speciatim de iudicantibus, aestimantibus, inter duas partes disceptantibus* (*cf. p. 1643, 54*): TER. Haut. 213 quam -i sunt patres in omnīs adulescentīs iudices (CIC. Verr. II 5, 141. Planc. 7 -us i. est, qui aut invidet aut favet. epist. 2, 1, 1 in me. OV. met. 13, 190 PLIN. nat. 34, 81.

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

QVINT. inst. 8, 3, 33 -i i. adversus nos sumus. *al.*). Font. frg. 5 disceptatori. Phil. 2, 3 intercessoris -issimi beneficio . . ., non iure praetorio. SALL. Iug. 85, 25 videte, quam -i sint *nobiles*: quod ex aliena virtute sibi adrogant, id mihi ex mea non concedunt. HOR. epist. 1, 19, 36 mea cur ingratus opuscula lector laudet . . . domi, premat extra limen -us (HIER. epist. 49, 3, 1). LIV. 38, 55, 4 nimis aequum aut -um praetorem (VLP. dig. 37, 10, 3, 5). SEN. contr. exc. 4, 6, 2 cum -us . . . magis ames eum, cui *eqs.* . . ., quam cui *eqs.* SEN. dial. 1, 5, 9 quare . . . deus tam -us in distributione fati fuit, ut bonis viris paupertatem . . . adscriberet? (ITALA Rom. 3, 5 [codd. d e g *al.* = VVLG.] numquid -us d.? [*gr.* ἄδικος]. MIN. FEL. 12, 2. TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 617, 10 -us . . . d., si non per id punitur quis aut iuvatur, per quod operatus est. *al.*). 4, 6, 4 -us erit *sapiens*, si aequaliter irascetur delictis inaequalibus (epist. 73, 6). 6, 16, 8 -iores sumus adversus relicta ereptorum desiderio. benef. 2, 23, 1 quam -i sunt *homines* divinorum munerum aestimatores (2, 29, 4 [inimicus N^1]). *et passim.*

Ⓘ *transfertur ad actus, ipsam legem sim.*: Ⓐ *vario usu*: PLAVT. Merc. 818 lege dura vivont mulieres multoque -iore miserae quam viri *eqs.* (CIC. leg. agr. 3, 5 -issimam dissimillimamque legis. Balb. 41 si Hispanis . . . adipisci licet civitatem, Gaditanis autem . . . hoc idem non licebit, . . . -issimas l. inpositas a nobis esse arbitrabuntur. rep. 2, 63 *syn.* inhumanissima. *al.*). TER. Andr. 257 ullam causam, ineptam saltem, falsam, -am ([GLOSS. V 535, 8 iniustam]. OV. epist. 19, 171. TAC. ann. 1, 33, 1 *odiorum* c. acriores, quia -ae. *al.*). CIC. Quinct. 32 optio. 45 quis hoc statuit, quod aequum sit in Quinctium, id -um esse in Naevium? Verr. II 2, 70 et iure -o et tempore adverso (2, 164. LIV. 39, 37, 8 si aliis ipsi legibus viveremus, alias istis iniunxissemus, queri se -o i. esse . . . possent). 3, 38 pactiones (3, 143 -as p. vi et metu expressas. *cf.* PAPIN. dig. 17, 2, 81 pactum [COD. Iust. 2, 3, 1 *a. 200*]). 3, 193 defensionem . . . quam -am in socios. Cluent. 94 -a condicione reum causam dicere (CAES. civ. 1, 11, 1. TAC. Agr. 27, 1 -issima haec bellorum c. est: prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur. *al. cf. p. 1641, 3*). leg. agr. 2, 91 imperiis (SEN. Med. 195 [*interpol.?*]. benef. 3, 38, 2 sive aequum sive -um [inimic- *N*] ac durum). de orat. 2, 210 merces (*cf.* OV. epist. 12, 48 illast agricolae messis -a suo. 14, 129 pretium [SEN. suas. 7, 3. PAVL. dig. 40, 5, 31, 4 *syn.* immodicum. PS. ASCON. Verr. p. 245, 17]. SEN. dial. 9, 16, 1 praemia). rep. 1, 43 ipsa aequabilitas *iuris* est -a (1, 53 -issima. *cf. ibid.* aequitas -issima). off. 2, 27 quicquam in socios -um. Att. 16, 15, 5 non mod⟨ic⟩o, sed -issimo faenore (*cf.* VLP. dig. 1, 18, 6 pr. -um lucrum aut damnum. COD. Iust. 7, 26, 9 [*a. 294*] compendium). epist. 6, 6, 5 cum vel -issimam pacem iustissimo bello anteferrem (7, 3, 6. VERG. Aen. 4, 618 sub leges p. -ae. LIV. 30, 37, 10 AVG. civ. 19, 12 p. 375, 14 D. *aliter p. 1641, 24*). ad Q. fr. 1, 1, 26 -o et gravi vectigali (QVINT. decl. 341 p. 346, 25. p. 347, 15. *cf.* LIV. 23, 32, 2 gravi tributo et conlatione -a frumenti pressos). PROP. 3, 15, 15 famulam pensis oneravit -is *sc. Antiopam Dirce.* LIV. 25, 6, 2 senatus consultum. 35, 46, 10 foedere. LVCAN. 7, 113 votis . . . -is (SCHOL.: -a poscentem. *cf.* MART. 5, 6, 12 preces). PETRON. 107, 12 resolvit Eumolpus tam -am declamationem *Lichae* (*108, 3* negat Eumolpus passurum se, ut quisquam ingenuos contra fas legemque contaminet). STAT. Theb. 11, 1 furias virtutis -ae *Capanei ipsum Iovem in certamen provocantis.* PLIN. paneg. 43, 1 non . . . falsis, non . . . -is tabulis (*i. testamento*). MARCELL. dig. 46, 3, 48 reputationem *bonorum.* PAVL. dig. 8, 3, 35 postulatio. *et passim.* Ⓑ *de iudicio, disceptatione, distributione sim.* (*cf. p. 1642, 81*): CIC. Quinct. 7 -o iudicio opprimere (Verr. II 4, 111. Cluent. 113 -a, falsa, turbulenta, popularia, seditiosa. *al.*). de orat. 2, 123 partitio (COD. Theod. 11, 1, 26. *cf.* PAPIN. dig. 26, 9, 3 distributionem). OV. Pont. 3, 6, 32 cum pereant acie fortissima quaeque *pectora*, vel ipso iudice delectus Martis -us erit. EPICED. Drusi 371 Fortuna arbitriis tempus dispensat -is (*Heinsius*, -e *vel* ubique *codd.*): illa rapit iuvenes, sustinet illa senes (GAIVS dig. 2, 8, 9 si in alterutram partem -um a. videatur). LIV. 38, 23, 4 praeda . . . eorum, -issima sorte (*cf. p. 1641, 16*), qui pugnae non interfuerant, facta est. VAL. MAX. 3, 8 ext. 3 -issimo ac truculentissimo errore *iudicum.* 5, 3, 2ᵉ aestimationem (SEN. dial. 5, 12, 3. *al.*). 5, 4, 1 damnationis. *al.* Ⓒ *de eis, quorum imprimis causa iusta desideratur*: CIC. Font. 39 in falsam atque -am probrorum insimulationem (*cf.* part. 102 -i criminis . . . negationem. Att. 13, 49, 1 μέμψιν . . . -issimam. ITALA Is. 58, 6 [Lucif. Athan. 1, 42 p. 141, 29. *al.*] conscriptionem *i. accusationis libellum* [*gr.* συγγραφὴν ἄδικον, *Vulg.* onus *tantum*]). Catil. 2, 15 huius invidiae falsae atque -ae (Phil. 14, 16. *cf.* OV. met. 5, 245 ira [QVINT. inst. 6, 1, 17]. TAC. hist. 2, 100, 3 iracundiam. ann. 3, 54, 6 *offensiones* [4, 39, 4]. *al.*). epist. 1, 9, 20 -i sermones *inimicorum* (*cf.* OV. fast. 4, 307 rumor [*postea*: falsi criminis. SEN. epist. 91, 20]. CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 170, 17 blasphemiis [*gr. I 1, 3 p. 6, 29* ἀνοσίων . . . δυσφημιῶν]). 3, 7, 2 querelae. HOR. epist. 2, 2, 19 prudens emisti vitiosum *servum* . . .: insequeris tamen hunc et lite moraris -a. *al.* *? ironice*: PS. QVINT. decl. 8, 22 p. 166, 16 (*ad filium vitalibus inspectis mortuum*) audi miserrimae matris -issimam conplorationem (*cf. 8, 11 p. 155, 21* iustas . . . causas querelarum). Ⓓ *de mensura falsa, iusto minore*: LIV. 5, 48, 9 *auri* pondera ab Gallis adlata -a (FEST. p. 372 FLOR. epit. 1, 13, 17. VLP. dig. 19, 1, 32 [*postea*: ponderibus minoribus]. VAL. CEM. hom. 20, 7 aut p. aut mensuris. NOVELL. Iust. app. 7, 12. CIL XIV 2625, 5 mensuras et p. *cf. p. 1645, 41*). PERS. 1, 130 heminas. IVV. 14, 126 modio (PAVL. dig. 50, 16, 221 m. -us, qui modius non est). VLP. dig. 19, 2, 13, 8 *mensurae* (*opp.* aequae. INSCR. RevA. VI 6, 1935 p. 220 n. 49. *cf. p. 1643, 83 sq.*).

Ⓘⓘⓘ *transfertur ad res corporeas* (*praeter l. 12 non nisi apud poetas, cf. p. 1645, 18*): PROP. 4, 7, 41 graviora rependit -is pensa quasillis *sc. nova domina ancillis* (*cf. p. 1643, 46*). SEN. Tro. 981 quis tam impotens ac durus et -ae ferus sortitor urnae regibus reges dedit? STAT. Theb. 8, 104 coniugis insidiis et -o venditus auro *Amphiaraus.* IVV. 5, 3 quae nec Sarmentus -as (-i *F*, -us Z^1) Caesaris ad mensas . . . tulisset. COMM. apol. 852 donis. PAVL. NOL. carm. 16, 25 vinclis. DRAC. Romul. 10, 493 flores *i. venenati.* BOETH. cons. 2 carm. 6, 16 -us additur saevo gladius veneno (HIST. Apoll. rec. A 41 piratae me rapuerunt g. ferientes -o [-i *rec. B*]). ARATOR act. 1, 94 (*de praemio Iudae proditoris*) mercis.

β per prosopopoeiam quandam (*cf. p. 1640, 84 sqq.*) *pertinet ad*: Ⓘ *naturam, fatum, providentiam*: SEN. benef. 4, 22, 3 fuisset . . . -issima rerum natura, si *eqs.* (epist. 90, 18 [*Axelson, Cod. Argentorat. 9, 2*; inimica *codd.*]). FRONTO p. 233, 20 N. cuncta humana aut nulla aut -a providentia regi. PS. AVG. quaest. test. I 115, 60 -a sunt *fata*, quia nasci faciunt homines ad damnationem, et si -a sunt *eqs.* Ⓘⓘ *mortem* (*in poesi et inscr. sepulcr.; subauditur hic illic notio q. e. 'infestus, adversus'*): OV. am. 2, 16, 15 solliciti iaceant terraque premantur -a, in longas orbem qui secuere vias. EPICED. Drusi 187 di . . . latent templis neque -a ad funera vultus praebent. VAL. FL. 4, 152 segnes ad -a altaria tauros constituit. STAT. Theb. 4, 673 cineri data mater -o. silv. 2, 1, 170 lucem *rogi* . . . -am (*cf.* MART. 10, 50, 3 flammis). CE 588, 7 (*s. IV*) *filii* reversum crudeli funere corpus exequitur genitor -o cum honore sepulcri. CIL VI 7898 si quis forte mea gaudet de morte -a, huic sit -a Ceres perficiatque fame (XIII 7119, 11. *de* CE 1373, 4 *v. p. 1623, 21, cf. p. 1629, 28*). *? per audacem translationem de mortuo* (*cf. Löfstedt, Eranos 13, 1913, 75 sqq.*): CE 509, 1 possidet non merita (immerito *Fabricius*, emeritae *Burman*) locus hic cito corpus -um (-us *Schradaeus*), quae talem vitam meruit, ut curva senectus.

b *de statu vel actu lege non sancto, non admisso*: *α generatim*: COD. Theod. 10, 12, 2, 3 -ae retentionis invidiam aliquo . . . colorare velamine. COD. Iust. 4, 21, 19 pr. sibi -am . . . libertatem vindicantes. 7, 32, 5 venditionis. 7, 64, 8 -am nominationem removebit *praeses provinciae.* 12, 37, 16, 4 dimissionem *militum.* *transfertur ad homines*: COD. Iust. 7, 38, 2 (*a. 387*) ut nec pretium quidem -is comparatoribus *terrarum* reposcere liceat (*antea*: qui perperam atque contra leges eas detinent). FRG. rescr. princ. Mommsen, Ges. Schr. II p. 344 (*s. V*) 1, 1 ab -is . . . detentatoribus . . . restitui (1, 17. 1, 24 NOVELL. Iust. 37, 4). *β speciatim de adulterio, incesto sim.*: PS. TERT. haer. 2 p. 218, 11 permixtiones . . . angelorum et hominum -as fuisse (*cf. Epiph. adv. haer. 39, 3, 1* ἄτακτον ὁρμήν). VVLG. sap. 3, 16 filii . . . adulterorum in inconsummatione erunt, et ab -o thoro semen exterminabitur (*gr.* παρανόμου). 4, 6 ex -is . . . somnis filii qui nascuntur. LEX Visig. 3, 4, 17 pater vel mater . . . pro . . . -a conscientia . . . convicti (*antea*: cum conscientiam . . . adulterium admittat). HIST. Apoll. rec. A 1 cogente -a cupiditate flamma concupiscentiae (c. -a cupidinis f. *rec. B*) incidit in amorem filiae suae.

2 *in script. sacris et ecclesiasticis fere i. q. improbus, malus, peccator, impius sim.* (*cf.* AVG. in epist. Ioh. 4, 8 nemo dicat: ego peccator homo sum, sed -us non sum [5, 2]. GREG. M. moral. 18, 12 omnis impius -us, non tamen omnis -us est impius; impius namque pro infideli ponitur . . ., -us vero dicitur, qui pravitate operis ab aequitate discordat, vel si fortasse Christianae fidei nomen portat [*inde fusius* ISID. orig. 10, 132]. *graece respondet, ubi aliud non adnotavi,* ἄδικος *vel* ἄνομος. *cf.* HIER. in Gal. 4, 4 ἄνομος . . . dicitur ille, qui sine lege est et nullo iure constringitur, ἄδικος vero -us sive iniustus): **a** *de hominibus* (*exempla selecta*): ITALA exod. 23, 1 (Lucif. Athan. 1, 3 p. 69, 25) non consenties cum -o fieri testis iniustus, non eris cum compluribus in malitia (*Vulg.* impio). deut. 19, 16 (Lugd.) testis (*Vulg.* mendax. 19, 18 [Lugd.; *Vulg.* falsum]. *al.*). 24, 7 (Lucif. non conv. 2 p. 5, 6; *gr.* πονηρόν, *Lugd. et Vulg.* malum). Ezech. 33, 12 (Pelag. in II Cor. 2, 7; *gr.* ἀσεβοῦς, *Vulg.* impii). II Macc. 7, 9 (rec. X. *al.*; *gr.* ἀλάστωρ, *rec. L* inpotens, *BM* scelerate et impie, *Vulg.* sceleratissime). II Thess. 3, 2 (codd. d e *al.*) ut liberemur ab -is et malis hominibus (*gr.* ἀτόπων καὶ πονηρῶν, *cod. r et Vulg.* ab inportunis et m.). TERT. nat. 1, 20, 1 nationes (VVLG. sap. 3, 19). CYPR. sent. episc. 31 haereticos blasphemos atque -os. *et passim.* **b** *de spiritu malo, diabolo sim.*: TERT. ieiun. 8 p. 284, 6 si eadem operatione spiritus -us educitur, qua sanctus inducitur (*antea*: diriora daemonia. PS. PHILO antiq. 60, 1 [*cf. Vulg. I reg. 16, 14 sq.* nequam, malus]). COMM. instr. 2, 1, 37 (*de Antichristo*) rex (*postea*: tyrannus). ARATOR act. 2, 394 (*de spiritu Pythone*) possessor. PASS. Paul. 10 daemoniorum. *pro subst. i. q. diabolus sim.*: EPIST. Paul. et Cor. I rec. A 8 liberavit te dominus de manu -i (*rec. B* inimici). COMM. apol. 930 ad seducendos *homines* . . . quoniam est missus -us. instr. 2, 21, 10. 11. EVAGR. vita Anton. 24 p. 879 (*antea*: diabolum, princeps daemonum. *aliter Vita Anton. 24 p. 38, 27*). AMBR. epist. 20, 15 (*antea*: diabolo). HESYCH. in lev. 16, 6/10 p. 990ᶜ (*syn.* diabolo). SEDVL. carm. pasch. 2, 106 postquam venimus ad Christum, iam non repetamus -um (*op. pasch. 2, 9 p. 209, 12* huius mundi principem, deceptorem. *cf. Ps. Hier. in Matth. p. 538ᴬ* ad Herodem id est

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... ad diabolum). 2, 198 (*cf. op. pasch. 2, 14 p. 217, 5 sqq.*). 4, 83 -us humano sub corde latens (*cf. op. pasch. 4, 8 p. 260, 12* nequissimus ille diabolus). VITAE patr. 5, 5, 26 operante -o (*gr. Nau 1908 p. 269 n. 177* πονηροῦ). *al.* c *de actibus, animo sim.*: ITALA exod. 23, 7 (Lucif. Athan. 1, 3 p. 69, 29) ab omni verbo -o recedes ([*Vulg.* mendacium]. AMBR. hex. 6, 8, 50 p. 243, 1 [inimicum *Π*]. VVLG. psalm. 40, 9 [*gr.* παράνομον, *Hier. psalt. sec. Hebr.* verbum diabuli]). psalm. 118, 118 (Veron. *al.*) cogitatio ([*Cas.* mendosa, *Hier. psalt. sec. Hebr.* mendax, *Vulg.* iniusta]. HERM. Pal. vis. 1, 2, 4 [*gr.* πονηρά. *opp.* casto ... et probato]. VVLG. Dan. 13, 28. Iac. 2, 4 [*gr.* πονηρῶν, *Itala cod. ff* malorum]. *al.*). HERM. Pal. vis. 1, 1, 8 concupiscentia (*gr.* ἡ ἐπιθυμία τῆς πονηρίας [πορνείας *var. l.*]. *cf.* 1, 2, 4 desiderio [*gr.* πονηρᾶς. *postea*: simplicitatis et innocentiae]). 1, 2, 4 opus (*gr.* πονηρόν. VVLG. II Petr. 2, 8. CAES. AREL. serm. 1, 5 p. 7, 2 [*opp.* meliora]). CYPR. sent. episc. 29 falsum ... haereticorum baptisma et -um. *et passim.* -a malignitas: CONC.^{S} II 3, 1 p. 127, 10 (*alt. vers. II 2, 1 p. 18, 4* scaevae ... malivolentiae, *gr II 1, 1 p. 144, 7* πονηρᾷ ... κακονοίᾳ). d *transfertur ad res corporeas*: ITALA prov. 4, 17 (Lucif. non conv. 6 p. 14, 8) cibantur cibis impietatis, vino autem -o inebriantur (*gr.* παρανόμῳ, *Vulg.* vinum iniquitatis). 6, 17 (Lucif. Athan. 1, 26 p. 111, 15) lingua ([*Vulg.* mendax]. VVLG. prov. 17, 4 [*postea*: labiis mendacibus]. Sirach 51, 3 [*gr.* διαβολῆς. *postea*: a labiis operantium mendacium]. *cf.* psalm. 119, 2 a labiis -is et a lingua dolosa [*Veron.* iniustis, *Cas.* a labio mendoso, *Hier. psalt. sec. Hebr.* a labio mendacii]). sap. 15, 17 (Firm. err. 28, 2 = VVLG.) mortuum fingit manibus -is *sc. deum homo* (II Macc. 4, 40 [rec. LPX = VVLG.; *rec. BM* impias]. *al. cf.* COMM. apol. 355 palmis). Luc. 16, 11 (cod. f = VVLG.) mammona (*cod. e* iniusto. HIER. epist. 52, 10, 2. 54, 12, 1. *al.*). *in imag. de arbore sim.*: HIL. in Matth. 6, 4 -ae arbores utilia poma non afferunt (*cf. Matth. 7, 17 gr.* σαπρόν, *Vulg.* mala). PRVD. apoth. 61 frutex vitiosus -is luxuriam virgis inhonesto effundere suco coeperat. medicamenta -a *i. 'veneficia'*: DOCTR. apost. 5, 1 (*gr.* φαρμακίαι. *cf. 2, 2* m. mala).

B *sensu morali attenuato*: 1 *i. q. non rectus, non accommodatus*: CIC. Caecin. 64 angustior -iorque defensio. off. 1, 134 nec ..., tamquam in possessionem suam venerit, excludat alios, sed ... vicissitudinem non -am putet. CAEL. AVR. acut. 1, 15, 126 non solvetur *passio* -ae curationis causa. *de gustu depravato*: VITR. 7, 5, 3 haec quae ex veris rebus exempla sumebantur (*sc. ad picturas*), nunc -is moribus inprobantur. 2 *i. q. iusto maior, immodicus, nimius*: VERG. georg. 1, 164 -o pondere rastri (SERV. *ad l.*: id est magni. NEMES. auc. 16 nutantem sub -o p. ... puerum. *cf.* STAT. Theb. 6, 887 vinclis onerique *Agyllei Tydeus* elapsus -o. *aliter p. 1643, 81*). *nescio an huc pertineat* VAL. FL. 3, 65 Rhoetus -i nube meri geminam Pholoen ... cernens (*cf. p. 1642, 35*).

grammatica *et* ***stilistica***: A -um (est) *et* -um (esse) videtur, existimatur *sim.*: 1 *pendent struct. variae* (*praeparantur per pron. demonstr. e. g. l. 59. 61. p. 1646, 12; cf.* quid [est] -ius quam *l. 53. 79. p. 1646, 14*; nihil est -ius quam *infra l. 56. 81*, nihil tam -um quam *l. 55. p. 1646, 7*): a *acc. c. inf.* (*maxime pass.; impers. l. 57*): PLAVT. Capt. 61 hoc paene -omst comico choragio conari ... agere nos tragoediam. TER. Hec. 740 SCAVR. or. frg. Val. Max. 3, 7, 8. RHET. Her. 2, 3, 4 (inimic- *B*). CIC. inv. 2, 36. Quinct. 8 quid hoc -ius ... dici ... potest, quam ...? (CVRT. 7, 1, 39 TERT. fug. 2, 1. *cf.* SEN. contr. 7, 7, 16 nihil tam -om erat quam [AMM. 29, 2, 12]. SEN. dial. 4, 34, 3 nihil est -ius quam). S. Rosc. 120 in dominos quaeri de servis -um est (*c. inf. impers. ut*: VLP. dig. 21, 1, 31, 17 INST. Iust. 4, 13, 4. *cf.* IVLIAN. dig. 42, 6, 6, 1 succurri. 46, 7, 14, 1 caveri [VLP. dig. 36, 3, 1, 20 PAVL. dig. 35, 3, 4 pr.]. *al.*). Cluent. 155 illud quam sit -um cogitemus *eqs.* (VLP. dig. 3, 5, 7, 3 PAVL. dig. 9, 1, 17 pr. *cf.* BOETH. cons. 5, 3, 31 W. id ... omnium videbitur -issimum). *har.* resp. 6 valde (*cf.* QVINT. decl. 325 p. 281, 9 in totum. 365 p. 399, 19 tam. VLP. dig. 36, 3, 14 perquam [42, 4, 3 pr. TERT. anim. 56, 3]. COD. Theod. 8, 1, 8 admodum. LEO M. epist. 80, 3 nimis. INST. Iust. 3, 2, 3 sane). de orat. 1, 167 -um putabat (VAL. MAX. 3, 1, 1 VLP. dig. 42, 8, 10, 24. *cf.* CIC. off. 2, 81 -issimum esse arbitrabatur. VAL. MAX. 6, 5, 4 -um ratum. *al.*). *al.* CAES. Gall. 1, 44, 4 (*per ellipsin acc.*) si pace uti velint, -um esse de stipendio recusare, quod sua voluntate ad id tempus pependerint. LIV. 26, 29, 8 SEN. contr. 9, 3, 9. *al.* QVINT. decl. 257 p. 50, 19 hoc ipso -ius est repudiari eam *eqs. al.* IVLIAN. dig. 44, 2, 16 evidenter ... -issimum (*cf.* GAIVS dig. 36, 1, 65, 7 aperte -um est [inst. 3, 40 INST. Iust. 3, 7 pr.]). TRYPH. dig. 49, 15, 12, 8 et -um et contra mentem constitutionis est. *et saepissime, imprimis ap. ICtos.* b *inf.* (*cf. supra l. 67*): RHET. Her. 4, 16, 23 quam nobis fortuna facultatem dedisset, -um erat in eorum supplicium consumere, quos *eqs.* 4, 44, 57 vehementer est -um (*cf.* COD. Theod. 2, 2, 1 [= Iust. 3, 5, 1 *a. 376*] admodum. COD. Iust. 4, 28, 7 pr. satis). CIC. Verr. II 4, 142 orat. 183 SEN. contr. 1, 1, 14. VAL. MAX. 8, 1 absol. 8 -um rati sunt. SEN. dial. 4, 10, 4. 4, 29, 4 quid est -ius quam (TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 11 quid ... iniustius, quid -ius et improbius quam. *al. cf.* VVLG. Sirach 10, 10 nihil est -ius quam). epist. 99, 6 POMPON. dig. 10, 4, 15. PAPIN. dig. 4, 6, 20 -issimum. *et passim.* c quia: ? PLAVT. Cas. 378 -um (-us *VE*, unicus *J*) est, q. isti prius quam mihi dedit *facultatem sortiendi.* AVG. doctr. christ. 1, 13, 23 -um est ..., q. vult sibi servire, quod infra se est. d quod: PLIN. epist. 5, 9, 7 est omnino -om, sed usu receptum, q. honesta consilia vel turpia, prout male aut prospere cedunt, ita vel probantur vel reprehenduntur. e si (*cf. l. 18*): AFRIC. dig. 10, 3, 9 -um fore, si (*om. pars codd.*, ut *P^b V^b*) tota ea res ad damnum eius ... pertineat. GAIVS dig. 9, 2, 8 VLP. dig. 39, 2, 24, 4. COMM. instr. 2, 30, 13 (*suppl.*). PELAG. in Rom. 3, 5 CONST. Sirmond. 5. NOVELL. Theod. 23 pr. nihil tam -um esse (*om. O*) ... arbitramur, quam si *eqs.* f ut (*cf. l. 4*): ASCON. Corn. p. 58, 4 quod -um videbatur post tot a⟨nnos ut⟩ quam quis pecuniam acceperat ... redderet rationem. PS. QVINT. decl. 17, 8 p. 307, 17 -issimum est. CALP. decl. 26 (*var. l.* inimic-). IVLIAN. dig. 15, 1, 37, 3 PAVL. dig. 4, 8, 32, 9. 22, 1, 38, 4. 49, 14, 47, 1 hoc -um ... videbatur, ut (COD. Iust. 3, 28, 33, 1 hoc -um iudicantes, ut). TERT. apol. 1, 4 quid ... -ius quam ut (AVG. serm. 208, 2). adv. Marc. 4, 39 p. 552, 25 quam -um, quam iniustum ..., ut. LACT. inst. 6, 23, 29. FIRM. math. 4, 18, 1 (*A*, inimic- *rell.*). COD. Iust. 4, 15, 3 (*a. 240*). 9, 1, 17 (*a. 299*). 10, 25, 1 (*a. 377*). AVG. enchir. 25, 98 c. Iul. 2, 5, 12. pecc. orig. 40, 46 (si *V*). INTERPR. cod. Theod. 9, 43. LEO M. epist. 12, 4 valde (*cf.* 82, 2 nimis [CASSIOD. var. 2, 26, 2]). SALV. eccl. 3, 17. 3, 27 -um ... arbitramini. CASSIOD. var. 1, 7, 3 (iniustum *N*[1]). 4, 7, 1. 9, 15, 8.

2 *absolute*: SENT. Minuc. (CIL I² 584) 45 sei quoi de ea re -om videbitur esse, ad nos adeant. CIC. Verr. II 3, 26 iudicio ut arator decumanum persequatur? miserum atque -um. Att. 12, 32, 2 si tibi non -um videbitur. LIV. 3, 67, 9 etsi patribus videbamus -um, patricium quoque magistratum plebi donum fieri vidimus. 26, 35, 9 privatis id — seu aequum seu -um — onus iniungendum esse. c. *pronom.*: CIC. inv. 1, 101 quod -issimum est (Rab. perd. 6 [*in parenthesi ut* SEN. dial. 5, 29, 2]. Deiot. 1. PLIN. epist. 6, 5, 1 quod pluribus aequom, quibusdam -om ... visum. PAVL. dig. 9, 4, 4, 2. *al.*). QVINT. decl. 295 p. 168, 21 alligavi; hoc si -um esset *eqs.* (VLP. dig. 21, 1, 1, 2 PAVL. dig. 31, 84). GAIVS dig. 29, 4, 15 nec id -um est (PAVL. dig. 6, 1, 21).

B *pro subst.*: 1 *masc. sing. inde a* HOR. epist. 1, 6, 15 (*cum adminiculo pron. iam e. g.* CIC. ad Q. fr. 2, 4, 1 ne cui -o *eqs.*; *vocat.* -e: CATVLL. 30, 7 PAVL. NOL. carm. 31, 513, *dub.*: OV. epist. 7, 45 COMM. instr. 2, 24, 15), *et plur. inde a* PLAVTO, TER. (*vocat.* COMM. instr. 1, 40, 1 CARM. de resurr. 296 ARATOR act. 1, 303) *passim.*

2 *neutr.*: a *sing.*: α *fere i. q. iniuria, peccatum sim.*: PLAVT. Amph. 173 nec aequom anne -om imperet cogitabit *dominus* (*cf.* Rud. 1096 *v. p. 1648, 5.* TER. Phorm. 411 postulo [*opp.* quod ius ... est. CIC. fin. 4, 2 LIV. 36, 36, 1. *al.*]. QVINT. inst. 4, 5, 16 -um petendum). Rud. 647 quid ... -i fit? CIC. inv. 2, 69 aequi et -i natura ... quaeritur (2, 109 *bis.* QVINT. inst. 3, 6, 31 quid esset -um? quid iniustum? *cf.* CIC. de orat. 3, 116 de aequo et -o *quaestio.* top. 84 *bis.* 90). HOR. sat. 1, 3, 113 iusto secernere -um (*cf.* MANIL. 4, 771 -um separat aequo [VLP. dig. 1, 1, 1 aequum ab -o ..., licitum ab illicito]). SEN. epist. 91, 15 STAT. Theb. 3, 79. QVINT. inst. 12, 1, 35 (*opp.* aequitas). decl. 341 p. 346, 12 TAC. ann. 14, 44, 4. *in script. sacris et ecclesiasticis, ubi plur. praeferri vid., plerumque inter neutr. et masc. distingui nequit*: ITALA gen. 19, 8 (Aug. quaest. hept. 1, 42) in viros istos ne faciatis -um (*gr.* μηδὲ ἄδικον, *Vulg.* nihil mali). prov. 14, 16 (Ps. Cypr. singul. cler. 3 p. 176, 5) sapiens ... declinabit ab omni malo, insipiens ... miscetur -o (*gr.* ἀνόμῳ, *Vulg. aliter. cf.* VVLG. Sirach 7, 2 noli facere mala, ... discede ab -o [*gr.* ἀπὸ ἀδίκου]. 17, 11). COMM. apol. 764 contra bonum pugnant, cum sit repugnandum -o. PRVD. ham. 704 lux comes est iusti, comes est mors ... -i. PAVL. NOL. carm. 22, 74 vitiis invictus et osor -i. ARATOR act. 1, 177 vulnus -i fit medicina dei. ? *transfertur ad possessionem modo iniusto comparatam*: VVLG. Sirach 34, 21 immolantis ex -o oblatio est maculata (*gr.* ἐξ ἀδίκου). β *de re non idonea, non apta sim.*: *de loco*: LIV. 5, 47, 2 ubi quid -i esset, alterni innixi sublevantesque in vicem ... in summum *Capitolii* evasere *Galli* (*opp.* ascensu aequo). ? *de tempore*: CLAVD. DON. Aen. 3, 5 p. 262, 11 maturum ... pelago tempus opperiri nequivimus, sed mox cum ipso aestatis -o (*sic LR et Georgii*, initio *R corr.* [*cf. Verg.* vix prima inceperat aestas], tempore -o *edd. vett.*) navigavimus.

b *plur.* (*compar. l. 68. 69; acced. gen. p. 1647, 6. 10. 11*): α *fere i. q. iniuriae, peccata sim.*: PLAVT. Amph. 174 expetunt multa -a *domini a servis* (*de rebus inique postulatis ut*: CIC. Quinct. 70 si ... postulabat aliquid -ius Alfenus, multo [-a *var. l.*] -iora Naevius impetrabat. LIV. 4, 2, 9 alia ex aliis -iora postulando. 7, 40, 14 -is standum est [*antea*: postulate aequa]. 35, 17, 2 aequa -is miscent. *cf.* AVG. civ. 5, 17 p. 222, 2 D. ad impia et -a non cogant). Rud. 710 -a haec patior (CONC.^{S} II 3, 2 p. 26, 22 *et* 38, 28 [*gr. II 1, 2 p. 14, 30 et 23, 20* ἀδικηθείς]. *cf.* PROP. 2, 4, 6 aequa et -a ferunt. BOETH. cons. 4, 6, 51 W. perpeti). TER. Ad. 181 loqui (*cf. infra l. 81*). CIC. Tusc. 5, 114 bona mala, aequa -a, honesta turpia *discernere.* LIV. 2, 32, 7 *concordiam* per aequa per -a reconciliandam. STAT. Theb. 11, 138 tot -a *exire.* QVINT. inst. 3, 8, 43 -orum ratio noscenda est, ut melius aequa tueamur. CE 984, 1 (*s. I*) tua *sc. mortis* ... -a. *in script. sacris et ecclesiasticis*: ITALA deut. 19, 18 (Lucif. Athan. 1, 7 p. 77, 26) testis iniustus testificatus est -a (*gr.* ἄδικα, *Vulg.* mendacium. *cf.* VVLG. psalm. 62, 12 loquentium -a [*Hier. psalt. sec. Hebr.* mendacium. 100, 7 sap. 1, 8. *cf. supra l. 74*). psalm. 9, 24 = 9 a, 3 (Psalt. Rom. *al.*) qui -a gerit ([*syn.* peccator. *gr.* ὁ ἀδικῶν, *Hier. psalt. sec. Hebr.* avarus, *Vulg.* -us]. 25, 4 [Psalt. Rom. *al.* = VVLG.; *gr.* παρανομούντων, *Psalt.*

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cas. facinerosis, *Hier. psalt. sec. Hebr.* superbis]. *al.*). 72, 3 (Hier. epist. 147, 1, 7) -a agentes ([*gr.* τοῖς ἀνόμοις, *Hier. psalt. sec. Hebr. et Vulg.* -os]. VVLG. psalm. 24, 4 Hab. 1, 13). Mal. 3, 15 (Aug. civ. 18, 35 p. 310, 9 D.) qui faciunt -a (*gr.* ἄνομα, *Vulg.* impietatem. Ps. PHILO antiq. 46, 4 *opp.* innoxii). COMM. apol. 679 aqua lavat sordes non intima cordis -a. 1054 redde ill⟨is⟩ -a (*cf. Vulg. psalm. 27, 4*). *al.* HIL. in Matth. 19, 4 impia et -a punire (AVG. gen. ad litt. 12, 26 p. 419, 18). LVCIF. Athan. 1, 24 p. 108, 2 perversa . . ., -a, iniusta. HIER. epist. 41, 4, 1 -a non credere. VVLG. prov. 19, 11 praetergredi *i. ignoscere. al.* VEN. FORT. carm. 4, 27, 9 carnis -a domans *Eufrasia.* *β* -a viarum: PAVL. NOL. epist. 32, 2 p. 276, 9 operibus tuis, quibus -a v. saecularium dirigis et clivosa conplanas.

acc. pl. n. iniqua *pro adv.*: PAP. Amherst II 26 II 32 oportet . . . serenae magis aut -a (inaequa *pap.*) irasci (*gr.* πρᾶον εἶναι μηδ' ἄμετρα θυμοῦσθαι).

adv. ᵃinīquē. *compar.* -ius: TER. Ad. 211. LIV. *l. 22* (?). QVINT. decl. 280 p. 144, 18 (*nisi adi.*). GELL. 20, 1, 33 TERT. monog. 10. PORPH. *p. 1648, 13.* *superl.* -issime: CIC. Cluent. 57 SVET. Iul. 45, 2. *et passim. cf.* satis -e *infra l. 69.* SYNON. Cic. p. 430, 24 B. -e, iniuste, indigne, iniuriose, inpotenter, vafre, libidinose, inaequaliter. *inde a* PLAVTO, TER., CIC. (*v. sub 2*). [*dub.*: PLAVT. Merc. 907. LIV. 28, 29, 8 de nullis . . . quam de vobis infestius aut -ius (*sic codd. fere omnes, cf. p. 1640, 1*; immitius *JK*, inimicius *edd.*) consuluerunt. *loco lacunoso*: AMM. 17, 3, 5.]

i. q. modo iniquo (*iuxta* iniquus *l. 39*, aeque *in lusu verborum l. 40; c. adi.* -e iniurius *l. 38*):

1 *de animo non tranquillo*: SVET. Iul. 45, 2 *ut* calvitii . . . deformitatem -issime ferret *Caesar* (LACT. inst. 6, 4, 10 -e ferunt id habere aliquem quod ipsi non habent. *cf. p. 1639, 80*).

2 *de actu iniusto, iniurioso sim.*: **a** *vigente sensu morali* (*coniunct.* contra pactum *l. 35*, iniuste *infra l. 62*, perperam *infra l. 80; opp.* iure *l. 55. et saepius*): *α generatim*: PLAVT. Cas. 617 quid ego umquam erga Venerem -e fecerim . . .? (BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4 *opp.* iustissime. SEN. epist. 105, 7 nihil -e [-i *Haase*]. FRONTIN. strat. 2, 5, 41 et contra pactum. ITALA psalm. 24, 4 [Veron., Aug. in psalm. 123, 9] -e facientes [*gr.* οἱ ἀνομοῦντες, *Vulg.* iniqua agentes]. VVLG. II par. 6, 37 peccavimus, -e fecimus [egimus *var. l.*], iniuste egimus. *al.*). Epid. 551 -e iniurius ⟨'s⟩. Rud. 194 hoc mi indecore, -e, inmodeste datis, di. TER. Hec. 54 ne . . . -e iniqui inrideant *poetam* (*antea*: fautrix adiutrixque). 274 -e aeque (*i. aequaliter*) omnes *mulieres* invisae viris propter paucas. Phorm. 41 quam -e comparatumst, ei qui minus habent ut semper aliquid addant ditioribus (Ad. 211 numquam vidi -ius certationem comparatam . . .: ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus. CIC. Cluent. 57). CIC. Tull. 3 falsas . . . et -e confictas *res.* dom. 87 expulsi . . . -e, sed tamen legibus (Sest. 142 damnati [ASCON. Corn. p. 58, 12] atque expulsi. *cf.* SEN. clem. 1, 14, 3 puniat. SCAEV. dig. 49, 1, 28, 2 -e ['in minus ?' *Mommsen*] condemnavit [FACVND. defens. 3, 4 p. 597ᴰ]). Deiot. 31 -e Catonem cum Domitio confero (*cf.* PS. QVINT. decl. 9, 6 p. 172, 11 comparatus). Att. 6, 1, 2 constituta et acta (COD. Theod. 8, 4, 1 -issime. *cf.* VLP. dig. 36, 4, 5, 29 statuturum. PAVL. dig. 1, 1, 11 decernit *praetor.* RVFIN. hist. 5, 21, 5 lex -issime promulgata). HOR. epist. 1, 14, 12 inmeritum causatur -e (*cf.* ITALA prov. 19, 5 [Lucif. Athan. 1, 27 p. 113, 4] accusat [*gr.* ἀδίκως, *Vulg.* mendacia loquitur]. COMM. apol. 219 redarguentes). LIV. 39, 48, 2 -e an iure occidissent (AVG. enchir. 49, 14 -issime [*syn.* sine ullo peccati merito]). SEN. dial. 4, 31, 1 iniuriam . . . -e accepisse. 6, 26, 2 -e actum cum filio tuo (benef. 6, 27, 5 pessime cum eo agis . . ., -e cum ipsis dis. ITALA psalm. 25, 4 [Tert. pudic. 18, 5] cum -e agentibus [*gr.* παρανομούντων, *Psalt. Cas.* facinerosis, *Vulg.* iniqua a.]. *al. cf. l. 50*). *al.* LVCAN. 6, 724 mortis munus -e (-ae *var. l.*) eripitur. QVINT. inst. 5, 2, 4 ad -e pronuntiandum (*de sententia dicenda ut*: VLP. dig. 47, 10, 1 pr. -e vel iniuste sententiam dixit. PRISCILL. can. 46 p. 129, 12 iudicare [*al.*]). *al.* PLIN. epist. 5, 1, 3 exheredatum (INST. Iust. 2, 18 pr. *cf.* MARCELL. dig. 5, 2, 5 *testamentum* ordinaret [*cf. 5, 2, 2* recte quidem . . . sed non ex officio pietatis]). FLOR. epit. 1, 22, 4 divisisse *praedam* (VIR. ill. 23, 4). FRONTO p. 233, 6 N. providentia tam -e prospicit. IVLIAN. dig. 5, 1, 25 cogetur (MARCELL. dig. 24, 3, 57. *al.*). 44, 7, 15 postulabit (VLP. dig. 37, 6, 1, 4. *al.*). TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 26 satis -e. ITALA Rom. 2, 12 (Cypr. testim. 3, 99) quotquot -e peccaverunt, -e peribunt (*gr.* ἀνόμως, *Vulg. utrobique* sine lege. DIDASC. apost. 11, 30. *al.*). *et passim.* *desideratur imprimis iusta causa*: CIC. Verr. II 2, 49 aiunt . . . queri solere *Verrem* non -e (numquam *β*) se miserum, quod non suis, sed suorum . . . criminibus prematur (SEN. epist. 99, 3 [-o *A¹ B²*; *opp.* iustas querendi causas]). SEN. dial. 3, 2, 4 irascitur (benef. 7, 28, 3 PS. SEN. mon. 67 TERT. pudic. 19, 24 DRAC. Romul. 7, 127). PLIN. paneg. 85, 4 odio esse (*cf.* ITALA psalm. 37, 20 [Psalt. Cas. *al.* = VVLG.] oderunt [*gr.* ἀδίκως, *Hier. psalt. sec. Hebr.* mendaciter. AVG. bapt. 1, 13, 21 -issime). *al.* *β speciatim fere i. q. sine lege, modo non legitimo, iure non dato*: AVG. bon. coniug. 14, 16 agris -e ac perperam invasis (*postea*: iniusta potestate, *opp.* iuste quaesito *agro*, possessor legitimus). RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 49, 10 his quae . . . -e praesumpta sunt (p. 61, 6 [*gr. utrobique* παρανόμως]). p. 50, 7 congregantur . . . -e, celebrant . . . collectas illicite (*gr. ut supra*). CASSIOD. hist. 5, 46, 1 cum . . . -e tenuisset episcopatum (*Theodoret. 2, 31, 1* παρανόμως). GREG. TVR. Mart. 2, 59 -e distracta *i. venundata mulier post emeritam libertatem.* NOVELL. Iust. 36, 1 res . . . -e contra leges . . . ab aliis detineri (37, 3).

b *sensu morali attenuato*: *α i. q. non recte, falso, modo non apto*: PLAVT. Rud. 1097 haud iniquom dicit (*i. imperat*) . . ., ut ostendatur vidulus. :: immo hercle insignite -e (*'potius* -om' *Leo*). AMM. 30, 5, 12 ludibrio -e (-o *V*) interpretato. RVFIN. Adamant. 5, 16 adest . . . manifesta confutatio, quae arguit eum -e proposuisse (*gr.* ἄδικον). *β i. q. temerarie*: HOMER. 329 (*Helena ad Paridem*) moneo, ne rursus -e (-ae *var. l.*) illius (*sc. Atridae*) tua fata velis committere dextrae. *γ i. q. male* (*de opinione*): PORPH. Hor. carm. 3, 5, 41/43 bene . . . additum 'pudicae coniugis', ne putares illum ideo osculum coniugis aversatum, quod de pudicitia eius iniqu⟨i⟩us sensisset.

adv. **inīquiter.** *i. q. modo iniquo, nequiter*: INSCR. RevA. VI 8, 1936 p. 269 n. 67 (*s. I*) Fatus et Fortuna -r iudicavit. GREG. TVR. vit. patr. 9, 2 p. 704, 12 cum . . . diabolus Martinum mentitus oblationes . . . -r (nequiter *var. l.*) obtulisset (*postea*: nequiter gesserat). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 49, 18ᵃ ad p. 330, 22 cooperaris furibus in⟨i⟩quiter.

adv. compar. inīquius *v. p. 1647, 16.*

deriv.: iniquitas, iniquo. *cf.* iniquitans.

compos.: periniquus. *Szantyr.*

[**inīrāscibilis,** -e *a quibusdam laudatum legitur in versione anglo-lat. s. XIII* IGNAT. Philad. 1, 2 (sine ira *versio antiqua*).]

inisc CIL IV 5133 *obscurum.* ? **initer** GLOSS. *v.* obiter. *E.*

initiābilis, -e. *ab* initiare, *cf.* ininitiabilis; *falsa var. l. p. 1635, 5. 10. 13.* *i. q. initium habens* (*de domino, cf.* initialis *infra l. 47*): PS. VIGIL. THAPS. trin. 2 p. 247ᴮ profiteri unum verum sempiternum ininitiabilem infectum et alterum -em, de creaturis profectum *deum.* 10 p. 292ᴬ nec novellus pater, sed nec -is genitor.

? **initiae** *v. p. 1278, 1. 1653, 39.*

initiālis, -e. *ab* initium. 1 *pro adi. i. q. qui initio est*: VARRO (?) frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 p. 344, 6 ('Curio de deorum cultu') duo -es *dei*, unde omnia et omnes orti (PS. TERT. execr. 3 *Saturnum* -em deum. *cf.* APVL. apol. 64 totius rerum naturae causa et ratio et origo -is [met. 4, 30, 1 elementorum o. -is *Venus*]. met. 11, 5, 1 *Isis* saeculorum progenies -is). AGENN. grom. p. 30, 3 *controversia* -is status pertinentis ad materiam (p. 30, 6. 31, 11 PS. AGENN. grom. p. 69, 26. 70, 11). CENS. 11, 8 septem illos -es *dies.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 74, 11 partiunculas *versuum* . . . ausim dicere -es (*antea*: ἀρκτικά) et finales seu novissimales (*infra*: tetrametrus versus herous -is, trimetrus -is, dimetrus herous -is). 87, 8 longae -es choriamborum pedum syllabae (FRG. Bob. *ibid.* 624, 13. *cf.* FORTVN. *ibid.* 288, 6 choriambicum metrum constat -bus locis ipso choreo). AMM. 17, 4, 8 -is sapientiae vetus . . . auctoritas. PS. SORAN. quaest. med. 51 p. 254, 21 causarum . . . quaedam dicuntur -es (CASSIAN. conl. 5, 6, 5 -em c. huius aegritudinis *sc. peccati*). EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 86, 7 *in* ipso primordiali vel -i domini salvatoris exortu (*cf. sub adv.*). SACR. Gelas. 1, 103 p. 630 (= SACR. Leon. p. 140, 9) super sanctum coniugium -is benedictio. PROSP. epist. 1, 4 p. 70ᶜ (Aug. epist. 225) -is gratiae ope. 2, 18 p. 87ᶜ in illum -em honorem. ORIBAS. eup. 4, 69 (La) -em curam (*gr. aliter*). 2 *subst.* -es *i. q. conditores*: CIL VI 631 (= Dessau 5084, *a. 177*) -es collegi Silvani Aureliani (*'-es fortasse ii dicti, qui primi in collegium inierunt' Dessau ad l., cf. Ruggiero, Diz. epigr. IV 55. Waltzing, Étude hist. sur les Corp. prof. IV 288*). 3 *subst.* -ia *i. q. mysteria, quibus initiatur*: CAPITOL. Aur. 27, 1 *Athenis* -ia Cereris adit, ut se innocentem probaret.

adv. **initiāliter.** *i. q. ita ut initium fiat, cum initio* (*de ortu domini, cf. supra l. 47*): PS. AVG. serm. ed. Mai 175, 2 (= ed. Caillau 2, 29, 3) ut in illa (*sc. Maria*) . . . deus sine initio natus -r nasceretur. EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 91, 3 quia nec -r anima alibi possit existere quam in corpore nec *eqs.* FVLG. RVSP. epist. 14, 24 ut solius *domini* esset proprium naturaliter carnis -r de carne genetricis existere. 17, 4, 9 -r secundum humanam naturam concipi carne non abnuit *deus. ibid.* eundem . . . deum et hominem -r concepit et peperit uterus virginalis.

cf. Onom.

initiāmentum, -ī *n.* *ab* initiare. GLOSS. II 374, 28 μυστήριον. 586, 28 libamentum. V 471, 56 ordia: -a. 1 -a *i. q. mysteria, arcana*: SEN. epist. 90, 29 haec eius *sapientiae* -a sunt. PS. EVSEB. CAES. hom. 4 p. 1093ᴬ *spiritus sanctus* vocabat gentes per -a. 2 -a *i. q. initium*: VITA Amator. (BHL 356) 20 secundum voti sui -a *aedificium Christo consecravit.* 30 incipit . . . obitus sui -is (*Bulhart pro* incit-) urgeri.

initiātio, -ōnis *f.* *ab* initiare. GLOSS. μύησις ἐπὶ μυστηρίων. μυστηριασμός. [*e coni. dub. p. 1653, 29.*] 1 *i. q. actio imbuendi mysteriis vel sacris*: SVET. Nero 34, 4 Eleusinis sacris, quorum -e impii summoventur. TERT. apol. 7, 7 etiam piae -es (*Φ*, impiae -es *Ω*, *cf. nat. 1, 7, 14* iusta et licita mysteria) arceant profanos. 21, 29 Orpheus Pieriae, Musaeus Athenis, Melampus Argis, Trophonius Boeotiae -bus homines obligaverunt. ARNOB. nat. 5, 21 sacra et ritus -is *Iovis Sebazii.* HIER. in Hab. 1, 2 p. 1302ᶜ pollicentes -es quasdam et mysteria et recondita solumque haereticis nota secreta. 2 *i. q. inceptio, incohatio*: TERT. adv. Marc. 4, 33 p. 532, 6 -o euangelii (*antea*: inciperet Christianismus). 3 *i. q. primitiae,* ἀπαρχή (*resp. gr.*):

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ITALA exod. 39, 1 (Lugd.) ex auro -is (*Vulg. aliter*). CLEM. ad Cor. 29 -em areae (*metonymice*).

initiātor, -ōris *m.* *ab* initiare. GLOSS. μυσταγωγός. mysteriorum doctor. [*var. l. infra l. 34.*] **1** *qui imbuit sacris* (*cf. iam* TERT. *l. 23*): HIER. Didym. spir. 23 -es fidei *apostoli.* 50 mysteriorum dei -em *Moysen.* *latius litteris* (*cf. l. 23 et p. 1651, 48*): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14, 25 Porphyrii liber primus ... studiorum praegustator et quodammodo -r. **2** *qui incipit*: TERT. adv. Marc. 4, 14 p. 459, 9 sermo optimus ..., qui et novi ... testamenti -r agnoscitur de veteris exemplo (4, 22 p. 492, 20 alter *Moyses* -r veteris t., alter *Elias* consummator novi). CLEM. ad Cor. 14 superbis et inconstantia immundi zeli -bus (*gr.* ἀρχηγοῖς). IREN. 3, 4, 3 (2) -es et inventores perversitatis. NOVATIAN. trin. 4 p. 892^C -r aut artifex ullius mali operis (SACR. Leon. p. 123, 5 o. tui deus -r et custos). AMBR. epist. 31, 9 -em virginitatis tuae. AVG. civ. 4, 11 p. 160, 22 D. *Iuppiter* in Iano -r. CONC.^S I 5 p. 175, 32 sicut Adam primi et mortalis status exstitit inchoator, ita et ipse (*sc. dominus*) secundi et immortalis status -r existens (*antea*: auctor omnium bonorum). PS. EVSEB. GALLIC. *p. 1652, 72.* PASS. Fel. Fortunat. (BHL 2860) 7 deus ... praeteritorum -r, praesentium rector futurorumque dispositor. GENNAD. (?) indic. de haer. 59 (Migne 81, 645; *s. VI?*) huius impietatis -r (*Oehler*, -tur *ed. pr.*, initium *Benedictini et Migne*) Timotheus.

f. **initiātrix,** -īcis. **1** *quae imbuit*: TERT. nat. 2, 7, 10 -em litteraturae (*v. supra l. 6*). **2** *quae incipit*: IREN. 2, 7, 4 malarum et corruptibilium imaginum -em esse (*matrem, sc. Aeonem*). AMBROSIAST. in Rom. 7, 24 p. 115^A illa (*lex Moysis*) ... -x est salutis, haec (*lex domini, i. gratia*) vero consummatrix. SALV. eccl. 4, 42 misericordia ... virtutum omnium -x.

1. *initio, -āvī, -ātum, -āre *et* initior, -ātus sum, -ārī. [*ab* initium. *J. B. H.*] CHAR. gramm. p. 465, 9 B. (*inter passiva pro activis*) -or μυοῦμαι. p. 473, 3 -o. *scrib. persaepe* -cio, *ita ut confundatur c.* inicio. *de formis: depon.* -or COMPVT. *p. 1653, 7, fortasse etiam* PS. HIL. *p. 1652, 49.* LIB. geneal. chron. I p. 177, 355 Rhos (*V.T. gen. 46, 21*), id est -tus (-tor *L*). *aliter p. 1651, 21. 55. v. et p. 1652, 22.* *formae perf. breviores occurrunt* -asse (LIV. 39, 13, 9. *al.*), -arat (TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 493, 23), -arunt (ITALA *p. 1652, 78*), -astis (CYPR. epist. 76, 2), -assent (PS. PHILO antiq. 2, 8. 7, 5), *ex his plenae* -verat (PLIN. nat. 30, 17), -vere *vel* -verunt (SCHOL. Verg. Bern. georg. 2, 389 VICT. pasch. chron. I p. 682, 24). *de notione* (*cf. etiam l. 31. 77*): PORPH. Hor. carm. 3, 1, 1 profani proprie dicuntur sacris non -ti. NON. p. 249, 4 committere dicitur -are (*affert Verg. Aen. 5, 113* commissos ... ludos). SERV. ecl. 1, 8 imbuere est proprie inchoare et -are. Aen. 6, 258 'profani' qui non estis -ti, ἀμύητοι, βέβηλοι. 7, 542 'imbuit' *bellum*: -vit (*infra*: inchoare). HIER. in Os. 4, 14 p. 852^B τετελεσμένους, id est consecratos et -tos. GLOSS. ἄρχομαι. μυῶ. μυστηριάζω. -ta est: μεμύηται. hini⟨ti⟩antes: incipientes. *legitur inde a* TER. (*infra l. 71*), TRAG. inc. (*infra l. 61*), VARRONE, CIC. *per totam latinitatem, sed post illos non iam in poesi.* [*it. sept.* nizzar, ninzar, nissar; *sard.* inghizzai. *R.*] [*dub.*: TERT. coron. 7 l. 61 (*contextu incerto*). pudic. 5, 9 (-amur *Reifferscheid pro* invitamur). PS. CYPR. Iud. incred. 2 p. 121, 15 (-are *Hartel*, vitiare *T*, servare *vulg.*). tract. 50 (-atur *Reitzenstein pro* imitetur). PROSP. sent. 204 (incitatur *var. l., fort. recte*).]

I *i. q.* **μυεῖν, τελεῖν, imbuere** (*praevalente usu passivo* -ari *i. q. imbui* [-antes *i. q.* μυούμενοι *infra l. 64*]; *impers.* -atur *p. 1650, 15; hic illic subaudiri videtur notio institutionis primae, nota* 'coepit -ari' *p. 1651, 59, gerundivum ibidem et p. 1650, 17. 68,* '-are primis *illis*' *p. 1651, 49, 52, cf. p. 1651, 55 et v. sub II*): **A** *proprie*: **1** *usu originario -antur homines* (*lingua p. 1650, 69*): **a** *strictius mysteriis, sacris sim.* (*t. t. relig.*): **α** *generatim fere usu gentili*:

① *nude*: TRAG. inc. 43 (*Eleusis*) ubi -antur gentes orarum ultimae. LIV. 31, 14, 7 iuvenes per initiorum dies non -ti templum Cereris imprudentes religionis ... ingressi sunt. *al.* VITR. 7 praef. 17 *Philo* aucto vestibulo laxamentum -antibus ... adiecit (*i.* μυουμένοις, *v. Usener, Kl. Schr. I 229*). SEN. epist. 95, 64 sanctiora sacrorum tantum -ti sciunt. MELA 2, 17 montes ... sacris Liberi patris et coetu Maenadum, Orpheo primum -ante, celebratos. SVET. Aug. 93 Athenis -tus *Augustus.* APVL. met. 11, 21, 4. 11, 26, 4 plenissime iam dudum videbar -tus. *al.* (*in titulo*: INSCR. lat. Tun. ed. Merlin 113 -ta *sc. Virgini Caelesti, cf. p. 1650, 2*). *huc spectare videtur in univ. loquens* TER. Phorm. 49 porro autem Geta ferietur alio munere ubi era pepererit; porro autem alio ubi erit puero natalis dies; ubi -bunt (DON.: ut quidam cibo et potu, ut quidam sacris [*ad illam explicationem sec. Probum affert* VARRONEM *p. 1651, 4, ad hanc dicit*: Terentius Apollodorum sequitur, apud quem legitur initiis Samothracum a certo tempore pueros imbui more Atheniensium *eqs.*]. EVGRAPH.: ad cibum infantem instruere. GLOSS. V 601, 67 nomen dabunt. *de Apaturiis vel Choibus cogitat Rose, Mnemos. III 2, 1935, 67 sqq.; sed cf. Jachmann, RE VA 616*).

② *indicatur, cui*: CIC. leg. 2, 21 neve quem -anto nisi ... Cereri Graeco sacro (2, 37 sanciendum est, ut ... *mulieres* -entur ... eo ritu C., quo Romae -antur. TERT. pall. 4, 10). ITALA num. 25, 3 (Lugd., *cf.* TERT. scorp. 3. *al. et* VVLG.) -tus Istrahel Beelphegor (*gr.* ἐτελέσθησαν τῷ *B.* 25, 5 [Lugd., *cf.* VVLG.] Beelphegori. VVLG. psalm. 105, 28 [*Hier. psalt. sec. Hebr.* consecrati]). FIRM. err. 10 audio Cinyram ... -asse ... Cypriae Veneri plurimos. VVLG. Ier. 32, 35 Moloch. SALV. gub. 8, 10 idolo (*sc. Caelesti, cf. p. 1649, 69*).

③ *indicatur, quibus sacris* (*in l. 18, ceterum abl. et eo instr.* [*v.* 'sacro' *et* 'ritu' *ap.* CIC. *p. 1649, 80*], *etsi posteriores instrumenta -andi discernunt a sacris, quorum -ti participes fiunt, v. e. g. infra l. 7. 79*): CIC. leg. 2, 36 quibus *sacris* ... -ti sumus (LIV. 39, 11, 7 obscenis ... s. APVL. met. 3, 15, 4. 11, 10, 1 s. divinis. *al.* TERT. bapt. 5, 1 per lavacrum. *al. cf. p. 1649, 80 et* IVST. 11, 7, 14 sacrorum sollemnibus). LIV. 39, 9, 4 Bacchis (*i.* Βακχείοις, *v. E. Maass, Orpheus 44*; Βάκχαι *intelleguntur vol. II 1660, 34 vix recte. item*: 39, 10, 2. 39, 13, 8. 39, 14, 8). 39, 15, 13 hoc sacramento -tos iuvenes milites faciendos censetis ...? (*cf. p. 1651, 9*). APVL. met. 11, 21, 2 noctis sacratae ... arcanis. FIRM. math. 3, 10, 3 qui religionibus homines -ent et consecrent. ARNOB. nat. 5, 20 *mysteria*, quibus Phrygia -atur atque omnis gens Ilia (ACT. Archel. app. 4 *Basilides et discipuli* eisdem paene m. imbuuntur, quibus a gentilibus -atur). LACT. inst. 5, 19, 15 ritus, quibus sunt -ti (*cf. p. 1649, 80*). *c. gerund.* (*cf. p. 1649, 57*): APVL. met. 11, 17, 1 venerandis penetralibus. *in aliqua re*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 5, 3 qui in talibus -ti non fuerint (*gr.* τοῖς ἀμυήτοις).

β *de rebus Iudaeorum et Christianorum sive orthodoxorum sive haereticorum* (*ap. Christ. hic illic i. q. baptizare, nota l. 31; specialia v. l. 46. 54*): ① *nude vel ita, ut tantum modus vel instrumentum -andi significetur* (*v. supra l. 4*): MIN. FEL. 9, 5 de -andis tirunculis fabula (*i. neophytis. infra*: qui sacris imbuatur). 30, 1 -ari nos ... de caede infantis et sanguine (*cf.* TERT. nat. 1, 15, 2 infanticidio litamus sive -amus). TERT. ieiun. 10 p. 286, 24 spiritu sancto -ti (*cf. Vulg. act. 2, 4* repleti. *an ad l. 59 sqq.?*). adv. Marc. 4, 22 p. 493, 23 pristinum populum apud montem et visione et voce sua creator -arat (*de Iudaeis ut*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 4, 4 quibus *agnis* imbuebatur vel -batur parvulus Israhel [*gr. aliter*]. *cf. p. 1649, 82*). monog. 8 quis ... corpus domini dignius -ret *quam Iohannes baptista* ...? IREN. 2 praef. 1 *de haereticis* (*opp.* perficiuntur). EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1143^A -tus (*antea*: baptizatur). AVSON. 419, 80 p. 374 P. aras penetralibus -torum mentibus condidisti (*aeterne omnium genitor*). AMBR. exc. Sat. 1, 43 quos -tos esse cognoverat. myst. 1, 2 ante baptismum ... nondum -tis. RVFIN. hist. 4, 11, 5 nefarium quoddam -andi celebrant genus (*gr.* μυσταγωγίαν ἐπιτελοῦσιν, *cf. Iren. 1, 21, 3* quasi mysticum conficiunt. *infra*: eum, qui introducitur, consecrantes). *ibid.* super eos, quos -ant (*gr.* τοὺς τελουμένους, *cf. Iren. l. c.* qui sacrantur). 9, 9, 1 nondum ..., ut est sollemne nostris -ari, signum dominicae passionis acceperat *Constantinus.* Orig. in cant. 2 p. 171, 22 per sacramentum vitis ... -ti ad perfectionem feruntur. AVG. catech. rud. 13, 19 cum multi audiunt et non tunc -andi (*infra*: ut Christiani fiant). 14, 21 qui -andus advenit. conf. 13, 27, 42 homines idiotae atque infideles, quibus -andis atque lucrandis necessaria sunt sacramenta initiorum *eqs. al.* *sacerdotio* (*cf. infra l. 68*): ITALA num. 3, 3 (Lugd.) quorum -tae sunt *manus* sacerdotio fungi (*gr.* οὓς ἐτελείωσαν τὰς χεῖρας τοῦ ἱερατεύειν, *Vulg.* repletae et consecratae, *Aug. loc. hept. 4, 4* consummaverunt. *cf.* VVLG. exod. 29, 9 [*Lugd. et Aug. l. c. 2, 125* consummabis]. lev. 16, 32 [*Lugd.* percusserint]. II par. 13, 9 [*Itala Compl.* inplere, *cf. Legion.*]). VVLG. exod. 29, 26 (*cf.* 29, 28) de ariete quo -tus est Aaron (*gr.* τελειώσεως, *Lugd. et Aug. l. c. 2, 128* consummationis). lev. capit. ser. F 5 p. 316 quomodo -andi sunt sacerdotes. ENNOD. opusc. 3, 41 p. 341, 8 ac si -andus esset totius orbis episcopus. *coenobio*: CASSIAN. inst. 4, 9 his ... institutis eos, quos ... -ant, ... imbuere ad perfectionem atque informare festinant. ② *indicatur, cui*: TERT. nat. 1, 11, 3 (*cf.* apol. 16, 3) nos ... eidem (eodem *apol.* Φ) simulacro -ari (*sc. asino*). idol. 22 p. 55, 21 (*coni. Gelenius*). AMBR. Abr. 2, 5, 22 a principio vitae credere et -ari deo. ③ *indicatur, quibus sacris*: *abl.* (*c. gerund. l. 68, cf. p. 1649, 57; aliter adhibetur abl. supra l. 25. 28. 29. al.*): AMBR. exc. Sat. 1, 43 perfectioribus ... *mysteriis* (obit. Valent. 23 sacris. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 3, 107. COD. Theod. 16, 5, 65 [= Iust. 1, 6, 3] orthodoxorum). AVG. conf. 1, 11, 7 ut *sacramentis* salutaribus -rer et abluerer (13, 23, 34 civ. 15, 26 p. 115, 14 D.). 13, 20, 28 quibus (*sc. mysticis factis et dictis*) imbuti et -ti homines. ord. 2, 9, 27 sacris. COD. Theod. 16, 6, 6 pr. orthodoxorum ritu. AVELL. p. 425, 26 sacrae religionis ... affectu (*antea*: imbuuntur). ENNOD. dict. 3, 4 p. 434, 15 venerandis -andus altaribus (*de Maximo episcopo. cf.* epist. 5, 1, 1 p. 123, 4 divinis -ta cultibus lingua). CASSIOD. hist. 3, 12, 6 sacri baptismatis donis -tus est (*Sozom. 2, 34, 1* ἐμυήθη τὴν ἱερὰν βάπτισιν). FACVND. defens. 8, 7 p. 732^B generali symbolo fidei Christianae, qua (quo *cod. Veron.*) -amur. *acc.* (*sec. gr.; cf. et p. 1651, 60*): TERT. apol. 8, 4 talia -tus et consignatus vivis in aevum (*aliter nat. 1, 7, 33*). anim. 43, 12 per imaginem mortis fidem -aris, spem meditaris. adv. Marc. 4, 11 p. 450, 15 aliam ... et contrariam -tos divinitatem *discipulos Christi ac Iohannis.* IREN. 1, 1, 11 qui ... -ti sunt mysteria (*gr.* μεμυημένους δὲ μυστήρια). *ad*: FAVST. Aug. c. Faust. 24, 1 veritas nos ex errore conversos ad se regeneravit -tos ad fidem. *in c. acc.*: TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 314, 24 (*per zeugma*) quo (*sc. opere Marcionis q. v.* '*Antitheses*') ... -antur et indurantur (*v. p. 1272, 80*) in hanc haeresim. adv. Val. 3 p. 180, 5 in totam fabulam (*sc. Valentinianae fidei*). *in c. abl.*: PRISCILL. tract. 1, 14 in Christo. RVFIN. hist. 10, 11 p. 975, 20 in sacris. -tus *c. gen.*: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 486, 23 mulier nullius adhuc ⟨novi⟩ dei conscia, nullius adhuc novae legis -ta.

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praedicative: FAVST. Aug. c. Faust. 9, 1 p. 307, 24 *alios* testamentum vetus adducit facitque Iudaeos, alios novum et -at christianos.

b *latius sollemnibus variis* (*accedit* velut *l. 9*): *α ritibus* (*de* TER. Phorm. 49 *v. p. 1649, 71*): VARRO frg. ('Catus vel de liberis educandis') Non. p. 108, 17 (= p. 480, 5; *v. app. crit.*) cum primo cibo et potione -rent pueros *Romani*, sacrificabantur ab edulibus Edusae, a potione Potinae nutricis (*cf.* frg. Don. Ter. Phorm. 49 [*v. supra*] legitur apud Varronem -ari pueros Eduliae *eqs.*). LIV. 10, 38, 2 *Samnites* deorum ... adhibuerunt opes ritu quodam sacramenti vetusto velut -tis militibus (*cf. p. 1650, 10*). PLIN. nat. 30, 17 magicis ... cenis (*cf. l. 16*). AMPEL. 8, 7 Olympiae templum Iovis nobile, ubi athletae -antur. AMBR. epist. 72, 6 sui corporis primitiis et sanguinis -ti *Aegyptii aliique circumcisione usi* (*infra*: exiguae partis ... consecrationibus). *ibid.* signaculo circumcisionis sacrae -tum. *fere i. q. incantare* (*ritu magico, cf. etiam l. 10. 30*): APVL. apol. 43 quem *puerum* ego carmine dignatus sim -are (*42* carmine cantatum, incantatum. *44* carminibus subversum). *β muneribus*: RVFIN. hist. 11, 12 Valentiniano ... admodum parvulo et nondum regiis insignibus -to. COD. Theod. 7, 18, 9, 1 litterarum (militarium *Gothofredus, v. contextum*) -tos auspicio (CASSIOD. var. 3, 23, 2 prosperis -tus auspiciis ... proficiscere. or. frg. p. 468, 14 prisci consules praepetum -ti semper auspiciis. *cf. infra l. 54*). 8, 7, 16, 1 ea, quibus vel sponte -tus est vel suorum retinetur consortio maiorum, ... civilium officiorum sacramenta. 12, 5, 3 (= Iust. 10, 32, 52) necdum paene -ti curiae sacris. GILD. Brit. 13 chron. III p. 33, 2 non legitime, sed ritu tyrannico et tumultuante -tum milite Maximum.

2 *usu secundario -antur bestiae vel res* (*fere i. q. consecrare*): CIC. Catil. 1, 16 (*ironice*) *sica* quibus abs te -ta sacris ac devota sit nescio (SOL. 32, 18 centum antistites Memphim prosequuntur *Apim*, ut incipiat ibi s. -tus sacer fieri [*cf.* AMM. 22, 14, 8]). AMM. 29, 1, 31 pensilem anulum ... mysticis disciplinis -tum (*in re magica ut supra l. 10. 16*). AMBR. off. 2, 142 (*cf.* 2, 143) vasa ecclesiae ... -ta (*2, 137* mystica). LIB. gener. chron. I p. 136, 361 pars x sacerdotibus -ta (*F, aliter GC. cf. p. 1663, 29*). *potius metonymice de lingua p. 1650, 69.*

B *in imag. et translate* (*per comparationem* QVINT. *l. 64*): **1** *c. respectu arcani vel novi* (*vi informandi, instruendi sim.*): **a** *ironice* (*cf. supra l. 27*): CIC. Att. 1, 18, 3 M. Luculli uxorem Memmius suis sacris -vit *i. stupro* (vitiavit *pars codd.*). *de promulside in cena quasi mysterio*: PETRON. 21, 6 gustatione mirifica -ti (invitati *Jahn*) vino etiam Falerno inundamur. **b** *usu sollemni: doctrina sim.*: VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 Damon et Phintias Pythagoricae prudentiae sacris -ti (QVINT. inst. 1, 2, 20 *amicitiae* durant religiosa quadam necessitudine imbutae: neque enim est sanctius s. isdem quam studiis -ari. FIRM. math. 2, 30, 1 naturae s. imbutus atque -tus). SEN. nat. 7, 30, 6 non semel quaedam sacra traduntur: Eleusin servat quod ostendat revisentibus; rerum natura sacra sua non semel tradit; -tos nos credimus, in vestibulo eius haeremus. PLIN. epist. 5, 14 (15), 8 aliis ... chartis, aliis sum litteris -tus (SYMM. epist. 4, 20, 2 Graecis). FIRM. math. 2, 30, 14 divinis -ari caerimoniis (6, 40, 3 primis c. -ti ad ipsum secretorum limen accessimus. 8, 1, 7). 5 praef. 1 *ingenium* -tum omnibus istius scientiae (*sc. astrologiae*) disciplinis. MACR. somn. 1, 18, 2 doctrina. SIDON. epist. 2, 1, 2 ne primis quidem apicibus (*sc. litterarum*) sufficienter -tus. ENNOD. dict. 8, 11 p. 449, 4 parvulus noster felicibus -andus auspiciis (*cf. supra l. 19*). *vario modo*: PS. ATHAN. ad mon. 1 p. 71A huiusmodi principiis -ti, ut sit inchoatio vestra perfectio et ... disciplinae summam teneatis *eqs.* (*ludit c. notione sub II posita*). AMBR. in Luc. 5, 24 p. 190, 4 *Christus* novo partu naturam -vit (natura ministravit *var. l.*). SIDON. epist. 7, 1, 2 quibus *rogationibus* inchoandis instituendisque populus Arvernus ... coepit -ari. *c. acc.* (*cf. p. 1650, 72*): TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 491, 7 pannis ... sepulturae involucrum -tus *Christus*.

2 *c. respectu societatis* (*vi consociandi*): LIV. 22, 34, 8 (*loq. tribunus plebis*) plebeios nobiles iam eisdem (*ac nobiles*) -tos esse sacris et contemnere plebem ... coepisse (QVINT. inst. 12, 10, 14 haec manus [*sc. qui videri Atticorum imitatores concupiebant*] quasi quibusdam s. -ta ut alienigenam *Ciceronem* ... insequebatur). *pressius*: PS. QVINT. decl. 1, 13 maritum et uxorem, nisi liberis -rentur, non fortissimis corporum vinculis inhaerere.

3 *c. respectu sacri* (*vi consecrandi*): PAVL. NOL. epist. 29, 5 p. 251, 14 fateor ... ausum me, ut eam *tunicam sanctae Melani* quamvis ... tibi destinatam meo tamen vestitu -ando praeterirem (*infra*: simul ut mihi benedictionem quasi de tua iam veste praeceperem).

II *i. q.* **incipere** (*nota locutiones q. s.* '-o primus, primum' *p. 1652, 4. 7. 9,* '-o initium, principium, primordium' *p. 1652, 5. 32. 33, cf. p. 1652, 3. 19 et 1649, 56; vis consecrandi quodammodo servatur l. 80. p. 1652, 4. 9; accedit* ab, per, *abl. instr. passim,* ex *p. 1652, 29. 38*): **A** *cum vi praefigurandi* ('exemplo' *p. 1652, 12,* 'auctoritate' *p. 1652, 13,* 'primus ostendens' *p. 1652, 1*): MIN. FEL. 7, 2 *maiores nostros* deprehendes -asse ritus omnium religionum. TERT. ieiun. 8 p. 284, 1 novum hominem ... virtute fastidiendi cibi -bat *Christus* (*antea*: baptisma ... ieiuniis dedicavit). adv. Marc. 2, 25 p. 370, 22 ut iam tunc -retur euangelica doctrina (4, 28 p. 518, 21). ITALA Hebr. 10, 20 (cod. d *al.* = VVLG.) *Christus* -vit nobis viam novam et viventem (*gr.* ἐνεκαίνισεν). CYPR. domin. orat. 24 p. 285, 13 *Abel* sacrificium deo factus est, ut martyrium primus ostendens -ret sanguinis sui gloria dominicam passionem. epist. 58, 5 p. 660, 6 martyria (*cf.* patient. 10 p. 403, 27 Abel originem martyrii et passionem iusti -ans primus et dedicans. SACR. Leon. p. 86, 26 [= 87, 31] *ut* victoriae ... principium sanctus Stefanus novi testamenti levita primus et martyr -ret). 73, 5 p. 782, 9 *Christus*, qui resurrectionem carnis per semet ipsum primus -verit (RVFIN. Orig. in exod. 12, 4 p. 267, 3). PS. CYPR. rebapt. 14 p. 87, 6 utrasque species (*sc. baptismatis*) ab ipso domino nostro primum -ari et sanctificari oportebat (*cf.* MAX. TAVR. serm. 11 p. 555B sacramenta). SCHOL. Verg. Bern. georg. 2, 389 suspendisse se in laqueo inventum est et -verunt hoc genus mortis. CASSIAN. conl. 9, 17, 1 *supplicationum species* dominus exemplo suo nobis -are dignatus est. 9, 25 *oratio* ipsius domini auctoritate vel -ta ... vel statuta. inst. 3, 3, 9 cum -ret *Christus* ecclesiae sacrosancta mysteria (VICT. pasch. chron. I p 682, 24 [= 9 p. 24, 9 Kr.] quo *die* filii Israhel paschale m. coelesti -vere mandato. *cf. infra l. 50 et* SACR. Gelas. 1, 45 p. 572 [= Greg. 87, 2] ut paschalibus -ta [-tae *sc.* '*hostiae*' *Pamelius, Gerbert*] mysteriis ... proficiant). MAX. TAVR. serm. 30 p. 595A novo ... ecclesiae populo novum sacerdotium et novum sacrificium -vit *Christus*.

B *mera vi incohandi* (*hic illic fere i. q. creare, v. infra l. 30. 46. 58. 62. 72. 74*): **1** *c. acc.* (*forma* 'ver -atur' *nimirum transit in vim quasi depon., cf.* 'regnum -atur' *iuxta* 'r. -at' *l. 70. p. 1653, 17; sed v. quae monui p. 1649, 32*): PASS. Scill. 5 (BHL 7527; *in Africa. ca. a. 180*) -anti (*antea*: dico) tibi mala de sacris nostris aures non praebebo (*gr.* ἐναρξαμένῳ σοι πονηρὰ λέγειν. *cf.* GILD. Brit. 47 chron. III p. 54, 8 verba. CAEL. AVR. acut. 2, 2, 10 loquelam). ITALA num. 21, 17 (Rufin. Orig. in num. 12, 2. *al.*) -ate illi *deo* puteum (*gr.* ἐξάρχετε, *Lugd.* inchoaverunt, *Vulg. aliter*). TERT. adv. Val. 15 p. 194, 16 ex his (*sc. maerore et timore*) -ta sunt cetera. CYPR. unit. eccl. 21 p. 228, 16 confessio exordium gloriae est ... nec perficit laudem sed -at dignitatem. epist. 76, 2 p. 829, 4 -astis confessionis vestrae religiosa primordia (*cf.* SCHOL. Stat. Theb. 5, 378 initia Thebani belli eius *Opheltae* -ta sunt morte [EXC. barb. p. 304, 5 Fr.]). PS. CYPR. Iud. incred. 10 dilectionem iam tecum suam dominus -ta (mutata *Z*) caritate firmavit. FIRM. math. 2, 10, 4 ver ... -atur. CHAR. dig. 1, 11, 1, 1 his cunabulis praefectorum auctoritas -ta (*antea*: unde ... origo manaverit). PS. AVR. VICT. epit. 48, 3 (*oraculum de Theodosio*) cuius nomen e (*om. pars codd.*) Θ (*eqs.*) ... -retur (PS. PHOC. gramm. V 440, 4 n. graeca -ta syllaba ις et τ littera statim subsecuta). HIL. in psalm. 126, 8 *domus* non super ... harenam -anda est (*sic de aedificiis*: CIL VIII 22763 [*s. IV*] centenarium ... quod Valerius Vibianus v. p. -ari *iusserat* [*opp.* perfici]. LIB. pontif. p. 155, 21 -ta est basilica. COD. Iust. 8, 11, 22 [*a. 472*] *opera* ab aliis -ta et imperfecta. PAP. Marini 1 ecclesiam [*opp.* consummare, *syn.* inchoatum]. *in titulo mutilo*: INSCR. christ. Diehl 1859). trin. 10, 16 -ta conditaque per se *Christum* carne. 10, 45 terrena corpora id est secundum elementa causarum communium -ta (*syn.* inchoata). PS. HIL. libell. 19 p. 91, 24 ingressae limina domus dei adorationes intecto capite -antur (*depon. ut videtur, v. p. 1649, 33*; nuntiantur *V*). OPTAT. 4, 5 p. 107, 12 (*syn.* incipitis). 4, 7 p. 113, 12 ad mysteria (*cf. supra l. 14*) -anda et ordinanda et implenda baptismatis (*rem sacram ut*: HEGES. 2, 14, 5 sabbati ..., quod veteri cultu et sollemni observatione -bant [*cf. gr. 2, 517* θρησκευόμενον, *Ps. Rufin. 2, 23 p. 696* curabatur]. OP. imperf. in Matth. 48 p. 906B adhuc -batur euangelium). SERV. gramm. IV 412, 34 *forma verbi inchoativa* nos aliquid -are ostendit (*syn.* incipio). AMBR. inst. virg. 6, 41 -atur coniugium (*infra*: pactio coniugalis). HIER. epist. 124, 10, 4 (*ex Orig. princ.*) causas, quibus mundi gubernacula sustentantur et -antur. PS. HIER. in Marc. 1 p. 592C quod consummatur per sponsum, -atur per paranymphum. VVLG. I Petr. capit. 20 (21) p. 270 W.-Wh. AVG. grat. Christ. 19, 20 p. 141, 12 qui defectus (*sc. a bono incommutabili*) non aliam naturam malam -at, sed eam, quae bona condita est, vitiat. PS. AVG. quaest. test. II nov. 5 p. 433, 6 ut et concludat secundam partem et -et tertiam Iechonias (*antea*: ab ipso incipit tertia pars). PS. SORAN. quaest. med. 194 agitatio causarum earundem secundum tempus -tarum (*cf. 187* earumque secundum tempus initiorum). COD. Theod. 3, 17, 1 (= Iust. 5, 34, 11) legitime -tae litis. 4, 23 (22), 6 (= Iust. 3, 6, 3) -tum iurgium. SACR. Gelas. 1, 29 tit. p. 533. PS. ANATOL. pasch. 5 p. 320, 28 *omnis dies* non eodem numero, quo mane -atur, ad vesperam finitur. EXC. barb. p. 292, 8 Fr. regna a quibus -ta sunt temporibus (*opp.* diffinierunt. *cf. p. 1653, 17*). SIDON. epist. 3, 2, 4. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 621A initiator omnium rerum abs te -atur (*Christus a Maria*). FVLG. RVSP. epist. 17, 40 *Christus* ipse fidem in corde uniuscuiusque credentis -at (*affert Hebr. 12, 2* auctorem fidei). ad Tras. 2, 3 p. 247D. 2, 7 p. 252B. GREG. TVR. Franc. 5, 34 p. 239, 8 infirmetas a mense Augusto -ta. Mart. 2, 60 p. 629, 12 prior libellus ab eo tempore -tus est, quo Paulinus reliquit. **2** *c. inf.* (*nom. c. inf. l. 84*): ITALA gen. 11, 6 (Chron. Alex. chron. I p. 94, 22) -arunt facere *turrim Babyloniam* ([*gr.* ἤρξαντο, *Aug.* inchoaverunt, *Vulg.* coeperunt]. MAR. VICTORIN. verb. script. 7 p. 1013B operam. COMPVT. cod. Col. frg. 1 p. 241, 7 pascha). deut. 18, 20 (Lugd.) profetis qui -verit loqui verbum in nomine meo (iniquaverit *Robert sec. gr.* ἀσεβήσῃ, *quod potius ipsum translator corruptum videtur legisse; Vulg.* voluerit). PS. HIL. libell. 13 p. 86, 26 desinit esse gentilis et esse -at christianus (*cf.* PS. PHILO antiq. 4, 7

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Nemrod -vit esse superbus [*Vulg. gen. 10, 8* coepit]. LIB. pontif. p. 156, 1 dum -retur fabricari *basilica*. ALEX. TRALL. 1, 107 qui -ant fieri egilopes [*gr.* ἀρχομένους αἰγίλωπας]). PS. PHILO antiq. 2, 7 *Iobal* -vit docere omnem psalmum organorum et c(o)epit percutere cyneram *eqs.* (*cf. V. T. gen. 4, 21*). 2, 8. 7, 5. VITA Anton. 45 p. 55, 20 (*gr.* μέλλων). CHRON. Alex. chron. I p. 108, 170. p. 110, 191 dicere. p. 127, 294. COMPVT. cod. Col. prol. 2 p. 227, 7 -amur (*v. p. 1649, 32*) exponere. frg. 2 p. 243, 4 PS. EVSEB. CAES. hom. 14 p. 1201B. 3 *absolute*: FIRM. math. 2, 22, 3 a quo *signo* -amus (2, 22, 7). PALLAD. 7, 4 pluvia -ante. PS. HIL. libell. 1 p. 71, 28 Ioannes -at dicens: '. . .'. VITA Anton. 16 p. 31, 26 cotidie quasi -antes (*gr.* ἀρχόμενοι). PS. CHRYSOST. de solstit. l. 274 -ante decimo *mense*. DOCTR. apost. 4, 8 si . . . in immortalibus socii sumus, quanto magis hinc -antes esse debemus? AVG. c. Fel. 1, 13 *scientia veritatis* -ans a fide. PS. SORAN. quaest. med. praef. p. 246, 18 multos . . . -antes medicamini videmus fidem credere. COMPVT. cod. Col. prol. 15 p. 235, 16 necesse fuit cyclus -asse consulatu Diocletiani septies *eqs.* EXC. barb. p. 292, 16 Fr. Sicyniorum -vit regnum (p. 292, 21. *cf. p. 1652, 70*). p. 304, 6 -verunt Lacedemoniorum reges (p. 306, 20). CASS. FEL. 51 p. 131, 2 dolor iuxta umbilicum -ans . . . a sinistro ilio. GREG. TVR. Franc. 8, 7 p. 375, 13 Palladium episcopum -asse (*antea*: incipiente prophetiam). ORIBAS. syn. 6, 10 (Aa) -ante (inicienti *trad.*) . . . degescione (*gr. 6, 10, 4* ἀρξαμένου). 7, 24 (La) -antes et augmentantes *inflammationes* (*gr. 7, 24, 6* ἀρχομέναις, *Aa* incoantibus). 9, 30 (La) in -ante *fimate* (*gr.* ἀρχομένων). ALEX. TRALL. 1, 99 -antes ypophises (*syn.* inchoantem, incipientem. *gr.* ἀρχομένας *ter*).

deriv.: initiabilis, initiamentum, initiatio, initiator (-trix).
compos.: ininitiabilis, ininitiatus.

[**2. initio,** -ōnis *f.* *falso trad.* NON. p. 385, 9 (= FENESTELLA hist. 21; contionibus *Mercier*). PRISC. gramm. III 454, 10 (initiationem *edd. vett.*, itionem *Keil*).]

3. initiō *v.* initium *p. 1658, 14.*

*****initium,** -ī *n.* [*ab* inire. *J.B.H.*] *de origine*: VARRO ling. 5, 60 animae et corporis discessus quod natis is exi⟨t⟩us, inde exitium, ut cum in unum ineunt, -a (*v. p. 1655, 8*). DON. Ter. Andr. 824 'initum' coeptum ab ineundo, unde et -a (*i. mysteria?*) quoque dicta. *de script. et formis*: endoit-: PAVL. FEST. p. 76 e. -um. in-: GRAMM. suppl. 297, 20 '-um' . . . per i litteram scribitur. -ici- *saepe in codd., quod vetat* GRAMM. suppl. 298, 3 '-um' . . . per t litteram, non per c scribi debet. *? gen. pl.* -arum (*sec.* primitiae) *p. 1663, 28; aliter p. 1278, 1.* NOT. Tir. 67, 46 -um. 67, 47 ab -o. *de* in- *v. l. 71.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 110 '-um' est principium, sed alias, quo quid incipiat, ut viae Appiae porta Capena: alias, ex quo quid constet, ut aqua *eqs.* (TERT. adv. Hermog. 19 p. 147, 3 p. -um esse. p. 147, 6 p. sive -um inceptionis esse verbum, non alicuius substantiae nomen. *al. cf. l. 53*). CHALC. comm. 276 p. 307, 1 -i multas esse significationes *eqs.* PS. SORAN. quaest. med. 88 -um dicunt archen vel isbolen. GLOSS. ἀρχή. ἀρχὴ ἔργου ἢ πράγματος. -um mensis: νεομηνία. -um (*i. summum? v. p. 1662, 69*) civitatis: ἀκρό[α]πολις. *cf. p. 1658, 14 sqq. 82 sq.* *in differentiis* (*de usu rhet. v. p. 1654, 27*): ratio: QVINT. inst. 3, 11, 5 quidam diviserunt αἴτιον et αἰτίαν . . .; sed tanta est circa verba dissensio, ut alii αἰτίαν causam iudicii, αἴτιον autem facti vocent . . .; Latinorum quidam haec '-um' et 'r.' vocaverunt, quidam utrumque eodem nomine appellant. principium: DIFF. Suet. p. 275, 7 p. totius operis cuiuscumque ⟨unum est⟩, quasi primum operis caput; -um frequentius intellegimus, et toties accipimus quoties persona aut res mutatur, quasi initus in alteram rem. et p. semel, -um saepius: p. ut 'arma virumque cano', -um 'musa mihi causas memora'. inveniuntur tamen p., quae . . . speciem -i habent *eqs.* (= ISID. diff. app. 251. *cf.* DIFF. ed. Beck p. 77, 25). PROB. app. gramm. IV 203, 22 p. primam partem carminis significat, -um vero unius cuiusque rei incidentis coeptum esse demonstrat (*sim.* EXPLAN. in Don. gramm. IV 535, 3 DIFF. gramm. suppl. 276, 1. *cf.* ISID. diff. 1, 475). ISID. diff. 1, 289 -um est rerum a quo quid incipit, ut fundamenta domus, carina navis; p. autem verborum exordium est. diff. app. 58 p. totius corporis est, -um quasi primum. origo: DIFF. ed. Beck p. 63, 9 -um rei est, o. naturae. *graece resp. potissimum* ἀρχή, *quod fere non adnotatur. de vertendi ratione christiana nuperrime egit S. Lundström, Übersetzungstechn. Unters. auf d. Gebiete d. christl. Latinität, Lund 1955, 116 sqq.* *legitur inde ab* ENN., TER., TVRPIL. (*hucusque sing. tantum*), RHET. Her., CIC., VARRONE *per totam latinitatem; deest* PLAVTO *et dactylicis praeter* COMM., DRAC., VEN. FORT., *qui primam syllabam produxerunt.* [*sard.* inghizzu *et* binittu. *R.*]

[*confund. in codd. maxime c.* **initus** (*partic. p. 1295, 11, subst. p. 1663, 73; v. etiam* PLIN. nat. 18, 116, *ubi* dimidium *restituit Mayhoff*), vitium (*var. l. passim; e coni. dub.* -um *pro* vitium PHAEDR. app. 4, 23 TERT. nat. 2, 9, 2, *vice versa* TRYPH. dig. 50, 16, 225). *dub. interpr.*: VARRO Men. 191 quae noctu fieri -a (*'la prima comparsa della donna in pubblico di notte' Bolisani*; -o *Riccoboni*) solita etiam nunc spinea faxs indicat. ling. 5, 8 adytum et -a regis (*v. Goetz-Schoell p. 246 et Fay, AJPh. 35, 1914, 150*). FRONTIN. aq. 23 et -um (initur et *Krohn*). ab -o *pro* ἀπαρχή *sim. tamquam* ἀπ' ἀρχῆς (*var. l.*): ITALA deut. 33, 21 (Lugd.). II Thess. 2, 13 (cod. d *al.*). *cf. p. 1663, 5.* *hebraismos v. p. 1662, 68, graecismum p. 1663, 46.*]

CAPVT PRIVS: ***generatim*** *fere i. q.* ***exordium.***

I ***exempla selecta*** *ad notionem illustrandam*: **A** *de qualibet condicione incipiendi*: **1** *usu communi*: **a** *vario*: ENN. frg. inc. 18 (Cic. Tusc. 4, 52 *de ira insaniae simili*) quam *iram* bene Ennius -um dixit insaniae. TER. Hec. 351 unde ortumst -um irae. 821 hic adeo his rebus anulus fuit -um inveniundis. RHET. Her. 1, 9, 14 ab ultimo -o repetere *rem.* CIC. leg. agr. 2, 29 *reges* ab his -is fundamentisque nascuntur (Sest. 5 SEN. epist. 124, 6). Tusc. 1, 91 ut, quo modo -um nobis rerum omnium ortus noster adferat, sic exitum mors. 5, 7 *sapientia* -orum causarumque cuiusque rei cognitione hoc pulcherrimum nomen apud antiquos adsequebatur (nat. deor. 2, 49 CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 LIV. 2, 51, 6. *al.*). LIV. praef. 4 *res publica Romana* ab exiguis profecta -is eo crevit, ut *eqs.* (*cf.* 7, 2, 13 inter aliarum parva principia rerum ludorum quoque prima origo ponenda visa est, ut appareret quam ab sano -o res in hanc . . . insaniam venerit *eqs. talia saepe. liberius*: TERT. anim. 37, 6 cum in laminam massa laxatur, maior efficitur -o suo *i. statu originario*). *passim.* *-um esse dicuntur animantia*: LIV. perioch. 56 p. 68, 14 huius belli -um fuit (fecit *Jahn*) Eunus servus. SVET. Vit. 4 POMPON. dig. 1, 2, 2, 24 IVST. 31, 8, 7.

b *significantiora quaedam*: **α** *narrationis, sermonis, libri sim.* (*hic illic per metonymiam quandam transire videtur in notionem q. e. 'prima pars'; a prooemio, exordio, principio distinguit* QVINT. inst. 3, 8, 6 -um . . . quodcumque debet habere aliquam prooemii speciem. 3, 8, 10 capite . . . et -o. 4, 1, 1 quod principium Latine vel exordium dicitur, maiore quadam ratione Graeci videntur προοίμιον nominasse, quia a nostris -um modo significatur, illi . . . partem hanc esse ante ingressum rei . . . ostendunt): TER. Andr. 709 narrationis incipit mi -um (*cf.* SALL. Catil. 4, 5 narrandi). Hec. 361 nequeo mearum rerum -um ullum invenire idoneum, unde exordiar narrare *eqs.* RHET. Her. 2, 30, 47 enumerationis. CIC. Caecin. 10 rei demonstrandae. Cluent. 30 -o ac fundamento defensionis. Marcell. 1 dicendi (Brut. 231 leg. 2, 1. *al.*). Brut. 297 sermonis (LIV. 32, 39, 9). part. 27 *motus animi* est -is et perorationibus concitandus (*antea*: prima et postrema *pars orationis*). Att. 12. 23, 1 litterarum (ad Q. fr. 2, 14 [13], 1 TAC. ann. 6, 6, 1). VARRO ling. 5, 17 librorum (*cf.* TAC. hist. 1, 1, 1 -um mihi operis . . . *illi* consules erunt). LIV. 25, 23, 6 conloquendi. QVINT. inst. 8, 5, 4 hanc . . . partem enthymematis quidam -um aut clausulam epicheirematis esse dixerunt. 9, 3, 36 sententiarum (9, 3, 45 *opp.* clausulae. 9, 3, 79 *opp.* fines). *passim.* *per breviloquentiam*: CIC. har. resp. 7 voce tantum attigi legum -um et iudicii (metum *Madvig, sed cf. 1* duobus inceptis verbis. *infra*: me esse arrepturum arma iudiciorum atque legum).

β *institutionum, occupationum, virtutum sim. humanarum*: CIC. inv. 2, 65 -um . . . eius (*sc. iuris*) ab natura ductum videtur (*cf.* 2, 160 *iustitiae*). de orat. 3, 114 quae sit origo cuiusque rei, ut: quod sit -um legum aut rerum publicarum. ac. 1, 23 agendi . . . aliquid in vita et offici ipsius -um. 2, 26 quaerendi -um ratio attulit (*ibid. iterum*). 2, 29 cognoscendi esse -um *iudicium veri.* VARRO ling. 7, 3 Saliorum. rust. 1, 5, 1 agri culturae quod esset . . . -um et finis. LIV. 4, 8, 2 censurae. VAL. MAX. 4, 4, 1 consulatus. SEN. epist. 95, 56 non est necesse fabro de fabrica quaerere, quod eius -um, quis usus sit. PLIN. nat. 1, 18, 28 quando pistorum -um Romae. QVINT. inst. 3, 2, 3 -um artis observatio *dedit.* FRONTIN. aq. 102 curatorum. TAC. hist. 2, 2, 2 -a religionis . . . disserere. EVANTH. de com. 1, 1 -um tragoediae et comoediae a rebus divinis est incohatum. *al.; cf. p. 1656, 12.*

γ *temporis, aetatis sim.* (*hic illic fere i. q. 'primum tempus'*): CIC. Verr. II 5, 27 cum . . . ver esse coeperat, cuius -um iste non a Favonio . . . notabat, sed cum rosam viderat, tum incipere ver arbitrabatur (COLVM. 11, 2, 2 qui *dies* veris -um facere dicitur [*antea*: principium]. *cf.* 11, 2, 39 VII Id. Mai. aestatis -um). Cato 60 senectutis (*cf.* NEP. Cim. 1, 1 adulescentiae [SVET. vita Lucani p. 50, 10]). Att. 1, 18, 3 *anni* (CAES. Gall. 6, 18, 2 mensum et annorum -a sic observant *Galli*, ut noctem dies subsequatur. FEST. p. 150 Martius mensis -um anni fuit). LIV. 45, 27, 5 temporis (TERT. anim. 24, 7). COLVM. 12, 52, 1 media est olivitas plerumque -um mensis Decembris (PLIN. nat. 7, 38 usque ad -a [-um *R, Sillig*] undecimi *mensis. adde l. 63*). TAC. Agr. 12, 3 finem atque -um lucis (*al.*). ann. 15, 30, 1 -a vigiliarum per centurionem nuntiari. ISID. nat. 1, 2 (= SVET. frg. p. 151, 2) -a (-um *B*) diei alii a solis ortu putant alii ab occasu alii a media nocte; nam Chaldaei a solis exortu diei -um faciunt . . .; Aegyptii autem ex -o noctis sequentis diei originem trahunt. *al.*

δ *muneris, magistratus, officii sim. ineundi*: CIC. rep. 2, 28 olympias . . . secunda et sexagesima . . . Superbi regni -um . . . declarat (*cf.* IVST. 43, 1, 2 -a Romani imperii perstringit *Trogus* [AVG. civ. 18, 2 p. 257, 16 D. in illius *imperii Assyriorum* fine huius *imperii Romani* -um confestim fuit]). VAL. MAX. 8, 15, 8 *Pompeius* -a magistratuum a summo imperio cepit (TAC. ann. 16, 26, 5). CE 522, 4 -um vitis (*i. centurionatus*) vitae fuit finis. *absolute*: CIC. Att. 3, 23, 5 ut se -a dederint *sc. tribunorum* (*antea*: primorum dierum). *c. gen. pers. vel pron. poss.*: VARRO frg. Gell. 1, 16, 3 ad Romuli -um plus mille et centum annorum est. VELL. 1, 6, 6 (*interpol.?*) inter hoc tempus et -um regis Nini Assyriorum . . . intersunt anni *eqs.* 1, 9, 2 fratris -is. 2, 99, 2 ne fulgor suus (*sc. Tiberii*) orientium iuvenum obstaret -is. TAC. ann. 1,

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

16. 2 fine Augusti et -is Tiberii auditis. SVLP. SEV. chron. 2, 17, 1 ab -o Cyri. CHRON. Alex. chron. I p. 115, 229 usque ad -um Heli sacerdotis. CASSIOD. var. 8, 7, 2 qui regnantium servit -is (*infra*: primordia). 8, 14, 1 -a nostra (*infra*: primordium). *al.* IORD. Get. 218 *Thorismud* sic sua -a moderatus est. *al.* *nota* (*pers. pro re*): VITAE patr. 5, 10, 110 adhuc -um monachi nuper assumpsi (*gr. Nau 1909 p. 364 n. 243* ἀρχάριος *sc.* εἰμί).

ε nascendi: (I) *de animantibus* (*animo vel anima l. 18sqq., semine l. 23; dilatatur ad patrem l. 16*): VARRO ling. 5, 15 loci muliebres, ubi nascendi -a consistunt (VLP. dig. 38, 8, 1, 1 *cognati* appellati sunt . . ., ut Labeo ait, quasi commune n. -um habuerint. *cf. p. 1656, 3. 1662, 17*). VELL. 2, 76, 4 natus obscurissimis -is (TAC. ann. 3, 66, 3). SEN. dial. 9, 15, 4 *Bion dixit* omnia hominum negotia simillima -is esse nec vitam illorum magis sanctam . . . esse quam conceptum. benef. 3, 29, 8 quod si -o meo, quidquid iam possum, debeo, cogita non esse -um mei patrem, ne avum quidem; semper enim erit ulterius aliquid, ex quo originis proximae origo descendat. epist. 79, 12 sursum illum *animum* vocant -a sua (*cf.* TERT. anim. 4, 1 consequens . . . est, ut ex dei flatu animam professi -um ei deputaremus [RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 171, 16 in -is animae. *al.*]). TERT. anim. 43, 11 humani . . . -i ac finis (PS. TERT. haer. 8 p. 225, 23 cuius *Melchisedech* neque -um neque f. comprehensus sit [*cf.* VVLG. Hebr. 7, 3 neque -um dierum neque f. vitae]). VINDIC. med. 2 p. 209, 16 non specialiter sanguini seminis deputatur -um. *inde fort. explicandum*: SALV. gub. 4, 42 qui -a (initus *Nolte*) gregum praeparat, ad hoc parat, ut curam multiplicandis gregibus impendat. *cf. p. 1653, 34. 1656, 1. 67. 1657, 14.* (II) *de fructibus, herbis*: VARRO rust. 1, 4, 1 *semina iacere* -um fructuum oritur. PLIN. nat. 11, 40 huic vindemiae Attici signum dedere -um caprifici. *vi potius concreta* (*cf. p. 1657, 62*): HIL. in psalm. 1, 18 p. 31, 8 ut *folia* quodam vallo tenera pomorum -a communiant. AVG. civ. 4, 8 p. 155, 26 D. quamdiu seges ab -is herbidis usque ad aristas aridas proveniret. (III) *translate de urbibus, gentibus sim.*: QVINT. inst. 1, 6, 12 Varro in eo libro, quo -a urbis [Romanae] enarrat (GAIVS dig. 1, 2, 1 IVST. 16, 3, 3. 43, 1, 1. *cf. p. 1659, 69*). TAC. Germ. 39, 2 -a gentis. hist. 5, 2, 3 Iudaeorum -a. POMPON. dig. 1, 2, 2, 1 civitatis nostrae (1, 2, 2, 14). *al.*

2 *vario usu technico*: **a** *in sermone iuridico c. respectu status rati, iuris observandi*: CIC. Verr. II 1, 109 si finem edicto praetoris adferunt kalendae Ianuariae, cur non -um quoque edicti nascitur a kalendis Ianuariis . . .? IAVOL. dig. 50, 17, 201 omnia quae ex testamento proficiscuntur, ita statum eventus capiunt, si -um quoque sine vitio ceperint (SCAEV. dig. 45, 1, 135, 1 verba . . . ex die, quo stipulatio facta esset, -um capere. COD. Iust. 7, 39, 8, 4. *cf.* PAPIN. dig. 39, 6, 42 pr. quae *donatio* nondum in personam filiorum -um acceperat [VLP. dig. 24, 3, 24 pr. PAVL. dig. 35, 1, 96 pr. COD. Iust. 5, 3, 19, 2 iura . . . hypothecarum. 7, 39, 7, 4 INST. Iust. 2, 7, 3. NOVELL. Iust. 34, 1 legem]). IVLIAN. dig. 41, 4, 7, 4 -um secundae possessionis vitio non carebit (*ibid.* -um rursus reciperatae p. spectari oportet. PAPIN. dig. 41, 3, 44, 2 inspici [*bis*]. PAVL. sent. 5, 2, 4 iustum [COD. Theod. 4, 9, 7 i. legitimae p. -o. COD. Iust. 4, 26, 10, 1 *a. 294. cf.* VLP. dig. 44, 3, 5 pr. i. -um possidendi]. *al.*). PAPIN. dig. 41, 3, 44, 2 contractus (VLP. dig. 16, 3, 1, 30. 17, 1, 8 pr. -um . . . et causam. PAVL. dig. 14, 6, 12. COD. Iust. 4, 29, 15 *a. 294. al.*). VLP. dig. 4, 4, 3, 1 (*de contractu*) utrum -um spectamus an finem? (*cf.* 41, 1, 23, 1 -um . . . an singula momenta). 41, 3, 10 pr. quaeritur . . ., utrum emptionis -um ut bonam fidem habeat exigimus, an traditionis; et optinuit Sabini et Cassii sententia traditionis -um spectandum. *al.* PAVL. dig. 19, 4, 1, 2 permutatio . . . ex re tradita -um obligationi praebet (*cf.* 23, 3, 41, 3 -o obligationis [44, 7, 11]). *al.* FRG. Vat. 249, 9 (*a. 316 ? 323 ?*) dominorum (dominiorum *Mai al.*). COD. Iust. 4, 19, 15 (*a. 293*) iusto (7, 22, 2 *a. 300.* 12, 19, 14 pr. aequum et i. INST. Iust. 2, 6, 12. *adde l. 49*). *et saepe.*

b *in doctrina Stoicorum de principiis naturae* (*gr.* τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν, *v. Cic. fin. ed. Madvig³ 817sq.*): CIC. ac. 2, 24 perspicuum est, constitui necesse esse -um quod sapientia cum quid agere incipiat sequatur, idque -um esse naturae accommodatum (fin. 4, 46 -a . . . apta et a. n.). fin. 1, 42 et appetendi et refugiendi et omnino rerum gerendarum -a. 2, 38 -is naturae (3, 22. 3, 23). 3, 20 -is . . . ita constitutis, ut ea, quae secundum naturam sunt, ipsa propter se sumenda sint *eqs.* 4, 18 his -is . . . ⟨et⟩ seminibus a natura datis (QVINT. inst. 2, 20, 6 *ad virtutes* -a quaedam ac s. sunt concessa natura). *al.*

c *in doctrinis rhetorum*: QVINT. inst. 5, 10, 71 ut sunt . . . tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis consertus est: habent enim omnia -um, incrementum, summam, ut iurgium, rixa, deinde caedes; . . . ex -is summa colligitur (5, 10, 72 an ad -um s. referenda sit. 5, 10, 94 ducuntur argumenta a personis . . . -o, incrementis, s.). IVL. VICT. rhet. 4, 2 p. 386, 33 plena coniectura dividitur locis septem: . . . ab -o ad finem (p. 387, 8 omnia, quae in causa inveniuntur, non ingenio nec arte excogitantur, sed ingenio et arte tractari solent, [et] appellantur ab -o ad f., quod Graeci dicunt ἀτέχνους πίστεις. p. 387, 23. *al.* DON. Ter. Hec. 241, 1 imago hic quaedam argumentationis, quae dicitur ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, quod Latine dicitur ab -o ad f. *cf.* FORTVN. rhet. 2, 23 p. 115, 24 [*de locis principalibus argumentorum*] ab -o [MART. CAP. 5, 557]).

d *ap. eccl. de incarnatione*: HIL. trin. 2, 24 *dei filius* sua, dei videlicet inumbrante virtute, corporis sibi -a consevit et exordia carnis instituit (*cf.* 2, 27 -a nascendi spiritus sanctus superveniens et inumbrans virtus altissimi moliuntur). PRAEF. bibl. monarch. in Marc. p. 172, 2 W.-Wh. -um carnis in domino et dei advenientis habitaculum. SVLP. SEV. chron. 2, 37, 4 *Photinus* -um Christi ex Maria praedicabat. CONC.[S] I 2 p. 13, 12 *ut* blasphement deum verbum . . . tamquam originis -um de Christotoco virgine sumpsisset. *al.*

B *de eo, quod primum est, prima parte* (*de exemplis huc transcuntibus v. maxime p. 1654, 23. 57. 1655, 29*): 1 *c. respectu originis, causae efficientis*: **a** *de primordiis, elementis*: *α scientiarum sim.* (*usu minus presso, cf. p. 1654, 44*): RHET. Her. 2, 4, 7 -a . . . inventionis ab arte debent proficisci. CIC. Verr. II 5, 187 *a Cerere et Libera* -a vitae atque victus, morum legum, mansuetudinis humanitatis hominibus . . . data . . . esse dicuntur (VITR. 2 praef. 5). fin. 1, 72 in musicis, geometria, numeris, astris . . ., quae . . . a falsis -is profecta vera esse non possunt. VARRO ling. 10, 53 qui -a faciet analogiae impositiones, ab his obliquas figuras declinare debebit. frg. Gell. 16, 17, 2 Vaticanus deus nominatus, penes quem essent vocis humanae -a, quoniam pueri, simul atque parti sunt, eam primam vocem edunt, quae prima in Vaticano syllabast. CAES. Gall. 6, 17, 2 Minervam operum atque artificiorum -a tradere (SCRIB. LARG. praef. p. 2, 27 *Hippocrates* -a disciplinae ab iureiurando tradidit). VAL. MAX. 3, 2 praef. -a procursusque virtutis (*3 praef.* cunabula . . . et elementa). QVINT. inst. 10, 2, 2 omnis denique disciplinae (*cf. l. 23*) -a ad propositum sibi praescriptum formari videmus. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 139, 13 adhuc -a habet discendi et prima . . . scientiae suscipit rudimenta. APRING. in apoc. 1, 8 elementa hec scientie sunt -a et quedam ars stultos ad sapientiam ducens. *al.* *in comparatione cum primordiis mundi* (*cf. sub β*): QVINT. inst. 3, 3, 13 neque elementa recte quis dixerit: alioqui tantum -a erunt, ut mundi vel umor vel ignis vel materia vel corpora insecabilia *eqs.*

β universitatis (*t. t. philos. de primis materiis vel virtutibus, cf. l. 31. p. 1653, 43 et* QVINT. inst. 2, 17, 38 ignem aut aquam aut quattuor elementa aut corpora insecabilia esse, ex quibus res omnes -um duxerint. *adhibetur sing. vel plur., nota l. 47; nom. propr. l. 52. 56; abundanter* '-a primordiorum' *l. 54*): CIC. fin. 5, 9 cum de rerum -is omnique mundo locuti essent *Peripatetici* (ac. 1, 39. nat. deor. 1, 25 *Thales* aquam dixit esse -um r. div. 2, 11. VARRO ling. 5, 11 omnium r. [PAVL. FEST. p. 107 *sec. Hes. Theog. 116*]. SEN. epist. 58, 12. *al.* QVINT. decl. 283 p. 148, 25 APVL. Plat. 1, 5. *et saepe. cf.* CHALC. comm. 283 p. 312, 12 corporeae rei). ac. 1, 26 illa -a et ut e Graeco vertam elementa dicuntur (*antea*: prima). Tusc. 5, 69 indagatio . . . -orum et tamquam seminum, unde essent omnia orta *eqs.* VARRO ling. 5, 12 -orum quadrigae locus et corpus, tempus et actio (*13* genera prima rerum). SEN. epist. 65, 19 -a universorum (IREN. 2, 14, 2 = 2, 18, 2 H. u. generationem et -um. *cf.* CHALC. transl. p. 48[C] de universitatis vel -o vel -is, ut quidam putant [*al.*]). APVL. mund. 21. Plat. 1, 7 -um omnium corporum materiam esse. TERT. anim. 12, 2 *Anaxagoras* -um . . . omnium commentatus animum (adv. Val. 37 p. 211, 5 -um o. intellectuale . . ., quod sermo ⟨Monada⟩ vocavit [*Iren. 1, 11, 3 = 1, 5, 2 H.* principium]. IREN. 1, 1, 1 *Nun vocant* -um o. [*gr.* Ἀρχήν] 2, 14, 2 = 2, 18, 2 H. PS. APVL. Ascl. 17 haec . . . sunt principalia et antiquiora et quasi capita vel -a o. *al. cf.* PS. HIER. indic. de haer. 17 *et supra l. 39. 48*). 19 vel rerum capita vel -a primordiorum. IREN. 2, 1, 2 (= 2, 1, 1 H.) quemadmodum . . . poterit super hunc *deum* alia Plenitudo aut -um . . . esse . . . ? CHALC. comm. 302 p. 331, 10 vere existentium -a causaeque (*opp.* imagines). *al.* *usu christiano fere de deo* (*plur. l. 62*): CHALC. comm. 296 p. 325, 11 deum . . . esse . . . -um et causam bonorum, silvam malorum. RVFIN. Orig. princ. 1, 2, 5 p. 34, 5 sapientiam . . . dei dicimus . . . subsistentiam habentem non alibi nisi in eo, qui est -um omnium, ex quo et nata est (4, 3, 14 p. 346, 21 -um o. et fines universitatis [*infra*: -is]. *al.*). 1, 2, 9 p. 41, 5 neque . . . decebat aliud esse -um *virtutis dei* nisi ipsum, unde et est et nascitur, deum (1, 2, 11 p. 45, 8 substantia filii ab ipso patre descendit, sed non temporaliter neque ab ullo a. -o nisi . . . ab ipso deo).

γ hominum (*doctrinae variae*): CIC. Tim. 41 (*loq. deus*) *hominum* vobis -um s[t]atusque tradetur a me, vos autem ad id quod erit inmortale partem adtexitote mortalem (*gr. 41*[C] σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος. *cf.* TERT. anim. 23, 5 in Timaeo, quod genimina dei . . . accepto -o animae immortali mortale ei circumgelaverint corpus [*gr. 69*[C]]). CENS. 11, 5 (*doctrina Pythagorae de numero dierum ad partus pertinentium*) ut -a seminis et lacteum illud conceptionis fundamentum . . . hoc (*sc. senario*) numero absolvitur, sic hoc -um formati hominis et velut alterum maturescendi fundamentum . . . sexies ductum . . . maturum procreatur (*cf. p. 1655, 24*). *adde*: VELL. 2, 123, 2 *Augustus* in sua resolutus -a . . . animam caelestem caelo reddidit.

δ numerorum: CIC. ac. 2, 116 non quaero ex his (*sc. geometris*) illa -a mathematicorum, quibus non concessis digitum progredi non possunt (2, 118 Pythagorei e numeris et m. -is proficisci volunt omnia). CHALC. comm. 53 p. 121, 15 ipsorum . . . numerorum -a et principia sunt singularitas et item duitas, siquidem has duas ceterorum numerorum origines esse constat (*cf.* FAV. EVL. p. 3, 2 -um monas, numerus dyas et trias ceterique ita reliqui vocabuntur. *paulo aliter*: DIFF. gramm.

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

suppl. 280, 8 'unus' -um [-o *var. l.*] multorum agit). 150 p. 208, 2 in geometrica -a ex praecessione sunt, theoremata vero secundum praecessionem; concessis quippe -is, ut notae et item lineae ceterorumque huius modi velut originibus elementisque *eqs.*

b *de variis formis praefigurantibus*: *α usu christiano* (*cf. p. 1658, 1sqq.*): IREN. 3, 22, 4 (= 3, 32, 1 H.) primogenitus ... mortuorum natus dominus ... ipse -um viventium factus, quoniam Adam -um morientium factus est ([*cf. p. 1663, 35*]. CONC.[S] I 5 p. 175, 39 *ut Christus* -um cunctis hominibus ... fieret ut a mortuis surgant). OPTAT. serm. Rev. Scienc. relig. 2, 1922 p. 288, 205 *dominus* est -um et forma sanctorum. GREG. TVR. Franc. 1, 7 p. 9, 5 hic est Abraham, -um fidei nostrae. *β in re publica*: AVG. civ. 19, 16 p. 383, 30 D. hominis domus -um sive particula debet esse civitatis.

c *singulariter de pecore unico tamquam auctore gregis futuri* (*cf. p. 1655, 24*): GREG. TVR. Franc. 6, 31 p. 301, 8 subsecutus est morbus pecorum hanc cladem, ita ut vix vel -um remaneret.

2 *c. respectu spatii incipientis* (*in imagine infra l. 59. 66*): a *in describenda natura*: *α regionum sim.* (*plur. l. 36*): CAES. Gall. 1, 1, 5 (*interpol.?*) eorum una pars, quam Gallos obtinere dictum est, -um capit a flumine Rhodano. 3, 28, 3 ad quarum -um silvarum ([6, 10, 5. 6, 25, 4 (*interpol.?*)]. 5, 3, 4 *silva Arduenna* per medios fines Treverorum a flumine Rheno ad -um Remorum pertinet. PLIN. nat. 6, 34 ab extremo aquilone ad -um orientis aestivi. TAC. hist. 2, 12, 1 usque ad -um maritimarum Alpium. CHALC. transl. p. 25[A] usque ad defectum insularum et -um terrae continentis). 7, 46, 1 oppidi murus a planitie atque -o ascensus ... mille passus aberat (PLIN. nat. 6, 107 ab -o eius [*sc. orae Carmaniae*] ad flumen Sabin. 6, 206. TAC. ann. 4, 5, 2 -o ab Suria⟨e⟩ usque ad flumen Euphraten. ITALA gen. 47, 21 [Lugd.] ab -o finis Aegypti usque ad extremum eius [*gr.* ἀπ' ἄκρων ὁρίων, *Vulg.* a novissimis terminis]. LIB. col. I grom. p. 221, 4 L.). VELL. 2, 109, 4 -um ... finium (CIL III 5687, 7). MELA 3, 68 Colis alter ⟨Eo⟩ae partis angulus -umque lateris ad meridiem versi. PLIN. nat. 3, 141 Liburniae finis et -um Dalmatiae Scardona (5, 143 flumen Echeleos, anticus Troadis f. et Mysiae -um). 3, 145 inde -um Epiri (6, 111 Persidis -um). 6, 25 *Armenia* -um Mesopotamiae facit (SOL. 20, 10 mons Saevo ... -um Germaniae facit). 6, 34 ultra ... aquilonis -a. 6, 41 Adiabene, Assyriorum -um. 6, 56 -o (-a *R² Sillig*, -um *a³ vulg.*) Indici maris. TAC. Germ. 30, 1 Chatti -um sedis ab Hercynio saltu incohant. Ps. APVL. Ascl. 27 in summo -o Aegypti. *al.* *β fluviorum* (*in caelo l. 40*): VITR. 9, 5, 3 per speciem stellarum flumen profluit *Eridanus*, -um fontis capiens a laevo pede Orionis (QVINT. inst. 10, 1, 46 ex Oceano dicit ipse *Homerus* amnium fontiumque cursus -um capere). SEN. nat. 4 a, 2, 24 nemo narrat -um (nuntium *codd. plurr.*) Nili. ITALA gen. 2, 10 (Ambr. parad. 3, 14, *cf.* Epiphan. Avell. p. 750, 13) dividitur ... fons in quattuor -a (*Vulg.* capita). *γ mundi, stellarum sim.*: SEN. nat. 7, 25, 3 quid ... miramur cometas ... nondum teneri legibus certis nec -a illorum finesque notescere ...? (*cf.* TERT. nat. 1, 13, 2 solis). PLIN. nat. 2, 5 *mundus* nec finem aut -um ullis sui partibus sentiens. 2, 48 confinium illis (*sc. lunae et terrae*) est aeris terminus -umque aetheris. 2, 68 convenit stellas in occasu vespertino proximas esse terrae et altitudine et latitudine, exortusque matutinos in -o (inimico *F¹a*, inimicas *F²*) cuiusque fieri. FIRM. math. 2, 19, 3 secundus ab horoscopo locus in secundo signo constituitur et accipit -um a XXX. horoscopi parte (*al.*). 2, 19, 5 *quarti loci* -um a parte XC. profectum usque ad partem CXX. pervenit. *al.*

b *vario usu*: LIV. 44, 5, 6 pontis. CELS. 7, 7, 4[B] ut ... et -um eius *unguis* et finis anguli reperiatur (*in corpore ut*: 7, 7, 15[E] musculorum. CHALC. comm. 224 p. 262, 3 venarum et nervorum -um et quidam nodus cor est). SEN. epist. 124, 16 -um eius *viae* (*in imagine*: VVLG. prov. 16, 5 -um viae bonae facere iustitiam. BENED. reg. prol. l. 83 L. *via salutis* non est nisi angusto -o incipienda. *cf. p. 1653, 42. 1662, 78*). PLIN. nat. 16, 152 radicum (*cf. p. 1655, 29*). FRONTIN. aq. 22 arcus Virginis -um habent sub hortis Lucullanis, finiuntur *eqs.* HYG. astr. 1, 1 p. 22, 17 *sphaerae* neque exitus neque -um potest definiri, ideo quod in rotundo omnes tractus et -a et exitus significare possunt. Ps. AMBR. act. Seb. 23, 88 p. 1057[A] in -o cryptae. AVG. serm. 203, 1, 1 tanquam -a duorum parietum de diverso venientium, circumcisionis et praeputii, ad angularem lapidem cucurrerunt *pastores et magi.* BOETH. arithm. 1, 27 p. 55, 10 *secundi anguli* est -um quaternarius. *fere i. q. lacinia*: ITALA act. 10, 11 (Ambr. spir. 2, 10, 103 = VVLG., *cf.* 11, 5) quattuor -is ligatum vas quoddam tamquam linteum (principiis *codd. d g*; id est funiculis *add. Vulg. cod. O*). *cf. p. 1653, 63.*

3 *c. respectu cuiuslibet seriei*: a *in arte gramm. et arithmetica fere de verbis, numeris* (*coniugatione l. 78*): FEST. p. 345 '*s*' *littera* -um et nota silentii est (*cf.* QVINT. inst. 9, 4, 98 alterius verbi fine, alterius -o. MART. CAP. 3, 242 M ... littera tam in sermonis -o quam in medio esse et in ultimis potest [*243* in primis]). QVINT. inst. 1, 4, 28 quod -um eius (*sc.* 'itur') invenias? CHALC. comm. 38 p. 103, 24 '*tria numerus*' primus ... et ante omnes perfectus est, habens -um, finem, medietatem *eqs.* (*cf.* FAV. EVL. p. 4, 9 *dyas* -um finemque demonstrat, medio nullo censetur. p. 7, 24 *septimus numerus* et in -o duo et tres medio et duo fine complexus est. p. 13, 26 *numerus novenarius* et -um habet in tribus et medium optinent tres idemque finiunt. *v. et p. 1656, 81*). **b** *ap. ecclesiasticos* (*usus proxime accedit ad p. 1657, 5*): ITALA gen. 49, 3 (Lugd. *al.*) *Ruben* -um filiorum meorum ([*Vulg.* principium]. deut. 21, 17 [Lugd. *al.*] *primitivus filius* est -um f. ipsius [*Vulg.* principium]). exod. 12, 2 (Ps. Cypr. pasch. 1 p. 249, 9) mensis hic -um mensium primus erit vobis in mensibus anni (*Vulg.* principium). Ioh. 2, 11 (cod. a *al.* = VVLG.) hoc fecit -um signorum (primum f. -um s. *cod. f al. sec. var. l. gr.*, primum signum f. *cod. b*). COMPVT. cod. Col. prol. 2 p. 227 -um ... post omnia factus est manu dei Adam.

II *syntactica et stilistica* (*fere ad I A*): **A** *locutiones adverbiales*: 1 *abl. solus* (*cf. absol.*: SALL. Catil. 11, 4 L. Sulla ... bonis -is malos eventus habuit [SVLP. SEV. chron. 2, 44, 8 b. -o foedo exitu consummatum *concilium*]. TAC. ann. 4, 52, 2 *Agrippina Tiberium* sacrificantem patri repperit; quo -o invidiae ... ait. 6, 17, 4 acribus ... -is, incurioso fine): a *sing.* **-o** (SYNON. Cic. p. 438, 24 B. primo. -o. iam pridem. principio. exordio. primordio. ab origine. GLOSS. ἐν ἀρχῇ. ἀρχῇ. κατ' ἀρχάς. *per abundantiam acced.* 'primus' *l. 19*, primum *l. 32 ?*; *alia adv. v. sub β, verba incipiendi infra l. 22sqq. 28*): *α per se positum*: Ⓘ *absolute*: Ⓐ *specimina quaedam usus vulgati*: ENN. frg. var. 60 -o primus in terris imperium summum Caelus habuit. CIC. S. Rosc. 117 -o proditor fuit, deinde perfuga (*seq.* primo ..., deinde. *cf.* epist. 13, 41, 2 deinceps. PLIN. nat. 27, 111 dein). Q. Rosc. 48 -o ... coepit (*item c. verbo incipiendi*: Verr. II 3, 189 aestimatio nata est [VITR. 2, 1, 2]. NEP. Timol. 3, 1 Syracusae erant conditae. FRONTO p. 164, 13 v. d. H. [= p. 172 N.] ortus *mos. cf. l. 28*). leg. agr. 2, 24 renovabo illud, quod -o dixi (Sull. 85 [in -o *T*]. rep. 2, 57 Lael. 65 SCRIB. LARG. 271. *al. cf.* CIC. Sull. 35 ut -o dixi [part. 61; in -o *edd. cum codd. praeter P.* fin. 5, 41 QVINT. inst. 11, 1, 42. *al.*]. *talia saepe. nota*: APVL. met. 3, 20, 2 ut -o praefata sum). Mur. 29 -o ..., post (*cf.* off. 2, 13 postea. RVT. LVP. 2, 19 [*ex Isocrate*] in posterum). de orat. 1, 143 -o ... deinde ... postea ... tum ... post ... extrema autem oratione (*ducit plura membra ut*: RVT. LVP. 1, 8 [*ex Sosicrate*] -o [invitos *Ruhnken*] ad bellum suscipiendum nos primum impulit Philippus, deinde ..., novissime. PLIN. nat. 22, 94 -o ... dein ... mox. SVET. Aug. 50 -o [inter -a PLIN. nat. 37, 10] ... mox ... novissime). nat. deor. 2, 75 -o ... omni tempore (*cf.* VELL. 2, 121, 1 subsequenti tempore. PAVL. dig. 50, 17, 29 tractu temporis). Att. 7, 3, 8 idem et -o fuerat et nunc est egregius. epist. 2, 16, 1 -o semperque. 13, 1, 2 -o ... nuper. LIV. 36, 32, 4 -o ... tunc (*cf.* CELS. 4, 15, 2 tum). PLIN. nat. 4, 20 -o ... mox. *et passim.* *vix recte ad adi. trahitur*: SEN. nat. 7, 15, 2 -o cometes (c. -o *Gertz*) modicus adparuit, deinde *eqs.* Ⓑ *sec. hebr. i. q. prius, antea* (*cf. p. 1659, 14*): ITALA gen. 13, 4 (cod. n. 101 ed. Beuron. *al.*) in loco ubi altare fecerat -o *Abram* (*gr.* τὴν ἀρχήν, *Vulg.* prius). 43, 18 (Lugd., *cf.* 44, 8 [prius *m. sec. ex Vulg.*]) propter pecuniam, quam retulimus in saccis nostris -o (*gr. et Vulg. ut supra*). 43, 20 (Lugd.; *gr. ut supra, Vulg.* iam ante). psalm. 118, 152 (Ambr. in psalm. 118 serm. 19, 44, 1 = VVLG.) -o cognovi (*gr.* κατ' ἀρχάς, Hil. in psalm. 118 koph 12 p. 528, 19 in [*om. pars codd., Zingerle*] -is, Cassiod. ab -o, *Hil. l. c. p. 529, 9* in principio, *Vulg. et Hier. psalt. sec. Hebr.* a principio. *cf.* AVG. in psalm. 118 serm. 29, 9 aliqui nostri 'ab -o', aliqui '-o', aliqui 'in -is' interpretati sunt *eqs.* ['in -is' *graecismum dicit*]. 'ab exordio' HIL., 'ab -o' AMBR., 'a rudimentis saeculi' CASSIOD. *in comm.*). Dan. 9, 21 (Tert. ieiun. 10 p. 288, 25) vir, quem videram in somnis -o (*gr. versio antiqua* τὴν ἀρχήν, *Theodotion* ἐν τῇ ἀρχῇ, *Vulg.* a principio). VVLG. III reg. 20, 9 propter quae misisti ad me servum tuum -o (in -o *var. l. sec. hebr. et gr. 21, 9* ἐν πρώτοις).

Ⓘ *c. gen.*: CIC. Cluent. 169 -o orationis meae (epist. 15, 2, 5 CAES. Gall. 1, 43, 4). Manil. 19 belli Asiatici (Phil. 6, 6 div. 1, 99 epist. 11, 27, 3. 11, 29, 1 POLLIO Cic. epist. 10, 32, 4. *al.*). Rab. perd. 1 dicendi (Deiot. 1). Vatin. 14 tribunatus. 27 magistratus (CAES. civ. 3, 20, 1). Balb. 18 nascendi (PRISCILL. tract. 5, 82. *cf.* PELAG. argum. p. 3, 4 -o [-a, in -o *varr. ll.*] nascentis ecclesiae). de orat. 1, 121 -o (in -o *codd. fere omnes*) accusationis (*antea*: in principiis dicendi). Brut. 281 aetatis. ac. 2, 73 libri. Att. 11, 9, 2 navigationis. VARRO *p. 1662, 44.* CAES. Gall. 2, 35, 2 (*v. p. 1295, 20*). civ. 1, 7, 8 tumultus. 3, 88, 2 dissensionis. BELL. Afr. 59, 5 certaminis. Hisp. 42, 1 quaesturae. VELL. 2, 12, 1 secundi consulatus -o Kal. Ianuariis. *al.* *aliter p. 1657, 37.*

β copulatur c. aliis adv.: LIV. 2, 52, 6 -o statim anni (FRONTIN. strat. 1, 8, 9 noctis. SVET. Nero 43, 1 tumultus. Vesp. 16, 3 principatus. GAIVS inst. 4, 60 intentionis. *sine gen.*: QVINT. decl. 356 p. 388, 23 PLIN. epist. 8, 14, 23 SVET. Iul. 4, 2 VLP. dig. 48, 19, 8, 7. *cf.* APVL. met. 1, 20, 1 statim -o). CELS. 2, 7, 36 protinus -o. PLIN. paneg. 57, 1 adhuc -o principatus.

b *plur.* **-is**: *α c. gen.*: VARRO rust. 2, 4, 9 (*v. p. 1662, 43*). PLIN. nat. 5, 38 Vespasiani imperatoris. 21, 124 epiphorae. QVINT. inst. 4 prooem. 4 *ut poetae* non solum -is operum suorum Musas invocarent. *β absolute* (*opp.* spatio; *vix recte trad. p. 1660, 15. 17. 20, aliter p. 1660, 16*): TAC. hist. 3, 58, 4 omnia inconsulti impetus coepta -is valida spatio languescunt. *γ c. epitheto*: FLOR. epit. 1, 11, 10 *sex naves rostratae* illis -is navale bellum fuit. IVST. 1, 2, 4 primis -is sexum mentita puer esse credita est *Semiramis.* *aliter l. 11. 14.*

2 *c. praepp.*: **a ab** (*cf. p. 1661, 84*): *α* ab -o (*cf.* SYNON. Cic. p. 412, 25 B. ab exordio. ab -o. a primordio. ab origine. a principio *eqs.* GLOSS. ἀπ' ἀρχῆς. ἀπὸ καταβολῆς. a principio. *v. et p. 1653, 40*): Ⓘ *per se positum*: Ⓐ *strictius c. respectu continuandi* (*speci-*

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mina quaedam; liberius NEP. Pel. 2, 3. 4): TVRPIL. com. 14 ab -o ut res sit gesta enoda mihi. RHET. Her. 4, 26, 36 ab -o . . . ad optimum . . . verbum devenire (*infra*: continuo). CIC. S. Rosc. 127 Sullam et oratio mea ab -o et ipsius eximia virtus omni tempore purgavit. ad Brut. 1, 10 (= 9, 18 Sj.), 1 *Pansae* non animus ab -o, non fides ad extremum defuit. CAES. Gall. 6, 8, 9 *Cingetorigem* ab -o permansisse in officio. *et passim (deest* SALL., VELL., VAL. MAX.; *nota abundantiam* QVINT. decl. 357 p. 389, 9 maritum se ab -o amare coepisse). *c. gen.*: CIC. Verr. II 3, 142 ab -o decumani criminis. *al.* ab -o usque ad: CIC. de orat. 2, 52 ab -o rerum Romanarum u. ad P. Mucium. SEN. contr. 1, 4, 8 ab -o u. ad finem. SEN. nat. 3, 29, 2 ab -o eius *mundi* u. ad exitum (*cf. infra l. 65*). frg. 99 ab -o bellorum civilium . . . paene u. ad mortis suae diem. *al.* Ⓑ *fere i. q. -o, primo* (*transit sec. hebr. in notionem q. e. 'antea' l. 28 sqq., cf. p. 1658, 40; nota* 'ab -o natus' *l. 21; c. gen. l. 33*): POMPON. dig. 11, 8, 3, 1 postea eum prohibere non poterit aedificii dominus . . ., si ab -o domino sciente hoc fecerit (VLP. dig. 5, 3, 25, 5 *et saepius in Digestis.* TERT. anim. 29, 2. CHALC. comm. 277 p. 308, 5 negant hoc caelum ab -o factum, sed secundo die; namque ab -o factum lumen idque diem esse cognominatum, hoc vero caelum p. [*infra*: ab exordio]. COD. Iust. 4, 28, 7 pr. *al.* INST. Iust. 3, 1, 2ᵃ). VLP. dig. 29, 3, 4. 47, 2, 17, 1 actio, quae non fuit ab -o nata (*cf. p. 1658, 22*). PAVL. dig. 3, 5, 14 (15) si ab -o quasi unum negotium gesturus accessero, deinde alio animo ad alterum accessero. 5, 1, 46 iudex datus in eodem officio permanet . . ., quia recte ab -o iudex addictus est. 8, 1, 8, 1. TERT. bapt. 4, 1 *spiritus* ab -o super aquas vectabatur (*cf.* CYPR. sent. episc. 5 *et l. 76*). monog. 5 adeo in Christo omnia revocantur ad -um, ut et fides reversa sit a circumcisione ad integritatem carnis illius, sicut ab -o fuit *eqs.* (9 s. ab -o, ita et nunc. ITALA gen. 41, 21 [Ps. Euseb. Caes. hom. 2, 1; in -o cod. n. 101 ed. Beuron., *gr.* τὴν ἀρχήν, *Vulg. aliter*]. II reg. 7, 10 [Aug. civ. 17, 8 p. 224, 4 D.; *gr.* ἀπ' ἀρχῆς, *Vulg.* prius]. IVST. 22, 3, 4 *opp.* nunc). spect. 2 p. 4, 13 cum ipsum hominem . . . ab -o de integritate deiecerit *diabolus.* ITALA *p. 1658, 49.* CHALC. comm. 118 p. 184, 15 faciem . . . eandem . . ., quae fuit ab -o mundi (*antea*: -o rerum principioque mundi). VVLG. (= ITALA) sap. 14, 13 neque . . . erant ab -o neque erunt in perpetuum *idola* (*gr.* ἀπ' ἀρχῆς). Sirach 15, 14 deus ab -o constituit hominem *eqs.* (*gr.* ἐξ ἀρχῆς). 24, 14 ab -o et ante saecula creata sum (*gr. 24, 9* πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπ' ἀρχῆς). RVFIN. Adamant. 3, 2 p. 117, 25 cum et serpentem ab -o dicat scriptura Evam ad praevaricandum persuasisse (*gr.* ἐξ ἀρχῆς). AVG. civ. 15, 22 p. 106, 15 D. quod malum a sexu femineo causam rursus invenit; non quidem illo modo quo ab -o *eqs. al.* Ⓒ *fere i. q. denuo* (*per abundantiam l. 48*): GAIVS dig. 20, 6, 7, 3 de reliqua parte ab -o (abalienata *Mommsen*, pro indiviso *Krueger*) agi oportere (COD. Theod. 15, 14, 5. *cf.* MOD. dig. 49, 1, 19 potest causa ab -o agitari [*antea*: denuo induci]). BARNAB. 16, 4 ab -o aedificant *templum* (*gr.* ἀνοικοδομήσουσιν). CANON. Turner I 2, 1 p. 32ʸ episcopus . . . eum, qui veritate baptisma habet, si ab -o baptidiaverit (*gr.* ἄνωθεν, *Canon. Dionys. Exig. p. 10, 8* denuo). RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 74, 32 ab -o reconvocari concilium (*I 5 p. 372, 11* denuo congregandum, *gr. I 1, 7 p. 74, 21* ἄνωθεν συγκροτηθῆναι). VITA Caes. Arel. 2, 32 et incipiens ab -o, quod lectum fuerat vel expositum repetebat, nobisque . . . dicebat. Ⓓ *fere i. q. omnino*: PAPIN. dig. 45, 1, 123 si flagitii faciendi vel facti causa concepta sit stipulatio, ab -o non valet. TRYPH. dig. 49, 17, 19, 2 miles ab -o pro parte testatus, pro parte intestatus potuerat mori. VLP. dig. 5, 1, 11 solvi iudicium Marcellus . . . scribit, quoniam nec ab -o inter nos potuit consistere (5, 3, 20, 18 NOVELL. Theod. 17, 1, 2). 16, 1, 8, 2 Marcellus . . . notat esse aliquam differentiam, utrum hoc agatur, ut ab -o mulier in alterius locum subdatur *eqs.* COD. Iust. 5, 4, 14 neque ab -o matrimonium contrahere neque dissociatum reconciliare quisquam cogi potest. *al.*

Ⓘ *copulatur c. aliis adv.*: LIV. 1, 2, 3 iam inde ab -o (1, 5, 5. 1, 32, 1. 6, 40, 3. 26, 19, 5. 38, 31, 1. 44, 25, 3 ab -o belli. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 7. *cf. l. 69*). 36, 7, 16 iam ab -o (SEN. epist. 16, 7 RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 4 p. 275, 5). SVET. Vesp. 12 statim ab -o principatus usque ad exitum (GAIVS dig. 35, 2, 76, 1. 35, 2, 78. 46, 1, 70, 1 inst. 2, 123. *al.* INST. Iust. 1, 1, 2. *al. cf.* CYPR. unit. eccl. 1 p. 210, 2 ab -o statim mundi).

β ab -is (*c. gen.; falso p. 1660, 19*): LIV. 9, 17, 10 disciplina militaris iam inde (*cf. l. 61*) ab -is urbis tradita. TERT. idol. 10 p. 40, 24 prima diabolo fides aedificatur ab -is eruditionis.

b in *c. abl.* (*acc. p. 1660, 33*): *α* in -o (*var. l. pro* -o *non probatur ap. vetustiores ut* CIC. *p. 1658, 25. 26. 61.* SALL. Catil. 39, 5 Iug. 80, 4 CELS. 4, 15, 2. *al.; ab edd. reicitur etiam* PELAG. *p. 1658, 60. at praefertur infra saepius; aliter p. 1657, 39. 66. 76. 81. 1662, 78*): Ⓘ *per se positum*: Ⓐ *absolute*: ITALA (?) gen. 1, 1 (Rufin. Orig. in gen. 1, 2 p. 5, 11; *cf.* 1, 1 p. 2, 13 princ. 2, 9, 1 p. 165, 11. 12) in -o deus coelum fecit et terram (*gr.* ἐν ἀρχῇ, *Rufin. Orig. in gen. 1, 1 p. 1, 2 et Vulg.* in principio, Chalc. comm. 276 -o). 41, 21 (*v. supra l. 29*). Ioh. 1, 2 (Rufin. Orig. princ. 1, 2, 3) *verbum* erat in -o apud deum (*gr.* ἐν ἀρχῇ, *Vulg.* in principio). IREN. 1, 10, 3 (= 1, 4 H.; *opp.* in novissimis temporibus . . ., hoc est in fine). CHIRON 180 huic sanguinem detrahere non oportet in novissimo, sed in -o deplendus erit (*cf.* VEG. mulom. 1, 14, 2 [in *om. GF*]). HYG. astr. 2, 2 p. 32, 9 (in *om. pars codd.*, *item* 4, 1 p. 98, 17. 99, 1). VVLG. act. 11, 15 decidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in (*om. pars codd.*) -o (*gr.* ἐν ἀρχῇ, *Itala cod. d* in principium, *cod. e al.* in principio). ORIBAS. eup. 4, 71 Aa p. 591 (*sed* CELS. 6, 13, 1 -o). Ⓑ *c. attr.*: CONSVLT. 3, 2 in ipso litis -o (Ps. APVL. Ascl. 7 rerum. INTERPR. cod. Theod. 10, 10, 2 proditionis. *cf.* 9, 6, 3 *C*). IREN. 3, 23, 3 (= 3, 33, 2 H.) transgressionis Adae. SCHOL. Hor. sat. 2, 7, 33 prima lumina dicuntur in -o noctis accensa. VEG. mil. 4 pr. in (*om. δP*) -o saeculi. PSALT. Rom. 80, 4 in -o mensis (*gr.* ἐν νεομηνίᾳ). RVFIN. Orig. princ. 2, 9, 1 p. 164, 10 in illo . . . -o (*gr.* ἐν τῇ ἐπινοουμένῃ ἀρχῇ. *al.*). INTERPR. cod. Theod. 2, 1, 6 in (*om. MG*) -o litis. RVSTIC. c. aceph. p. 1238ᴰ in sermonis -o . . . dixisti. *al.*

Ⓘ adhuc in -o: CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 56, 23 a. in -o . . . Nestorio ordinato episcopo (*I 2 p. 31, 9* cum primum, *gr. I 1, 2 p. 7, 34* ἔτι πρότερον).

β in -is (*ad usum nota p. 1658, 50*): Ⓘ *per se positum*: Ⓐ *absolute*: CIC. de orat. 2, 323 *iudices* dociles magis ⟨in⟩ -is esse possunt (*ibid.* in principiis. *suppl. ex* IVL. VICT. rhet. 15 p. 421, 35. *aliter* QVINT. inst. 4, 1, 5 [*dat., ut vid.*]). SCRIB. LARG. 21 ⟨in⟩ -is interdum non tam molestam futuram concitant epiphoram ([*supplevit Hey in schedis ex* MARCELL. med. 8, 2, *ubi v. app. crit.*; ab *suppl. Helmreich*]. *sic de morbo*: 22. 62 quod -is ['in *suppl.?' Hey in schedis*, inter -a MARCELL. med. 11, 28] neglectum brevi spatio temporis mortis causa est. 134. 179. PELAGON. 359 [*Hippiatr. gr. II p. 54, 5* ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς, *opp.* si iam inveteraverit]. *al.*). ITALA *p. 1658, 47.* RVFIN. Orig. princ. 2, 7, 1 p. 147, 25. 3, 6, 1 p. 280, 15 (in *om. γ*). VITAE patr. 6, 3, 11 p. 1010ᴬ (*antea*: in primordiis). Ⓑ *c. attr.*: FIRM. math. 7, 20, 15 in -is eius valitudinis. 8, 1, 10 libri. HIL. in Matth. 26, 2 veris. RVFIN. Orig. in gen. 9, 2 p. 90, 4 mundi. AVG. praed. sanct. 11, 22 et in suis . . . incrementis et in suis -is. *cf. p. 1655, 20.*

Ⓘ *copulatur c. aliis adv.*: RVFIN. hist. 2, 22, 8 ut in -is adhuc lenior esset Nero . . ., processu vero temporis *eqs.* (*gr.* κατὰ μὲν ἀρχάς). CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 166, 13 mox in -is creaturae (*gr. I 1, 2 p. 78, 27* εὐθὺς ἐν προοιμίοις).

γ in -um: ORIBAS. syn. 6, 1 (Ab) si in -um egritudinis appariant *signa* (*et bis ibid., cf.* tit. ⟨in⟩ -um; *G et La* in -o, *gr.* ἐν ἀρχῇ, ἐν ταῖς ἀρχαῖς). *aliter p. 1662, 78.*

c inter: *α* inter -a: Ⓘ *per se positum*: Ⓐ *absolute*: SEN. contr. 1 praef. 16 quamvis i. -a parum attulisse virium videretur, ipsa actione crescebat *Porcius Latro.* CELS. 1 prooem. 33 ne i. -a quidem ab istis quaestionibus deductam esse medicinam. 2, 8, 2. 3, 1, 4 si i. -a medicus accessit (*sc. morbi. cf.* 3, 8, 2. *al.* SEN. epist. 78, 1 COLVM. 6, 32, 1 SCRIB. LARG. 19. *al.* PELAGON. 208 [*Hippiatr. gr. I p. 142, 3* ἐν ἀρχῇ]. MARCELL. *supra l. 20. in imag.*: SVLP. SEV. chron. 2, 47, 5 *de haeresi*). 4, 19, 2 i. -a . . ., post (*c. opposito ut*: PLIN. nat. 21, 5 mox [29, 6]. 35, 152 postea [FIRM. math. 5, 1, 30. 5, 4, 6]. SVET. Claud. 44, 3 deinde. VLP. dig. 44, 4, 2, 5 nunc). SEN. benef. 5, 25, 2 epist. 90, 6 COLVM. 2, 10, 28 SCRIB. LARG. praef. p. 2, 5 PETRON. 43, 4 PLIN. nat. 9, 166. *al.* QVINT. decl. 388 p. 439, 17 TAC. hist. 3, 18, 1 SVET. Tib. 26. *al.* VLP. dig. 43, 24, 3, 1. CYPR. epist. 55, 24 p. 643, 1 schismaticos semper i. -a (sua *add. CR*) fervere. IVST. 11, 2, 4. CHALC. transl. p. 17ᶜ (*gr.* πρῶτον). p. 28ᴮ (*gr.* πρῶτον . . . ἐν ἀρχῇ, *Cic.* primum . . . principio). *al.* Ⓑ *c. attr.*: SEN. suas. 7, 2 i. -a adulescentiae (*cf.* VAL. MAX. 6, 9, 1 iuventae [6, 9, 15 primae. 8, 7 ext. 1]. FIRM. math. 1, 8, 6 in primis vitae incunabulis constitutum i. -a vagientis infantiae. AMM. 18, 10, 2 tenerioris aetatis). VAL. MAX. 1, 6, 5 i. -a motusque bellorum (*cf.* PLIN. nat. 7, 34 belli). CELS. 2, 17, 2 morborum (-o morbi *J. cf.* PALLAD. 10, 3, 2 vitiorum). SEN. nat. 7, 32, 2 sua (Ps. AVG. quaest. test. I 102, 2 p. 199, 23 *syn.* i. ipsa primordia. *cf. supra l 49 et* Ps. ARNOB. confl. 2, 27 p. 310ᶜ geneseos liber i. sui -a). PETRON. 113, 8 coeuntis gratiae. PLIN. nat. 18, 1 operis (31, 21). 34, 62 principatus (PLIN. epist. 10, 2, 2 SVET. Dom. 3, 1). FRONTIN. aq. 2 administrationis. TAC. hist. 2, 84, 2 imperii (SVET. Nero 22, 1). FLOR. epit. 3, 19, 2 urbis. CYPR. epist. 39, 2 p. 582, 10 i. persecutionis -a ferventia. 59, 2 p. 668, 4 mundi. VITA Cypr. 15, 1 fidei. IVST. 7, 5, 1 i. prima -a regni (*cf. absol.*: AMM. 22, 16, 15 i. -a p.). *al.*

Ⓘ *copulatur c. aliis adv.* (*per* et *l. 70. 72*): CELS. 3, 2, 1 protinus . . . i. -a (3, 22, 8 i. -a p. [*opp.* cum inveteravit *morbus*]. 3, 25, 2 [*seq.* deinde . . . post haec]. 6, 6, 11. 6, 7, 1ᴬ). 4, 31, 1 i. -a statim (CYPR. zel. 4 p. 421, 8 i. -a st. [*om. D*] mundi. INTERPR. cod. Theod. 9, 24, 1 st. i. ipsa discussionis -a). CYPR. epist. 55, 3 ne . . . cum evangelicum vigorem primo et (primo *L*, primum *B*) i. -a defenderim, postmodum videar animum meum a disciplina . . . priore flexisse. CHALC. comm. 210 p. 248, 27 i. -a et recens incorporatas *animas.*

β inter -um: Ps. AVG. quaest. test. II nov. 17 p. 439, 25 i. -um negatum est *beneficium mulieri Chananaeae.*

d *rariora*: circa -a: PLIN. nat. 32, 59 aestatis. QVINT. inst. 1, 5, 44 c. -a statim primi libri. decl. 306 p. 204, 9 caducum c. -a animal homines sumus. SVET. Claud. 7 imperii. de -o: TERT. adv. Prax. 8 p. 238, 9 patris . . . voluntatem, quam de proximo, immo de -o (intimo *Kroymann*) noverat (*cf. p. 1658, 46*). ex -o: RVFIN. Adamant. 2, 3 p. 65, 9 quod ex -o non fuerit bonus *deus* (*gr.* ἐξ ἀρχῆς). Orig. princ. 2, 8, 3 p. 158, 20 nec . . . amisit facultatem restituendi se in illum statum fervoris, in quo ex -o fuit *anima.* 2, 11, 3 p. 186, 12 sicut ex -o factus est homo. AVG. civ. 5, 26 p. 240, 9 D. ex ipso -o imperii sui non quievit . . . subvenire *Theodosius.* CAEL. AVR. acut. 3, 17, 168 cum

[Kröner]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

neque tumentia *membra* ex -o fricationem fieri admittant. per -a: COLVM. 9, 8, 13 veris. ITALA Phil. 4, 15 (Mar. Victorin. *ad l.* p. 1233A) euangelii (*gr.* ἐν ἀρχῇ, *Vulg.* in principio). THEOD. PRISC. gyn. 2. log. 66 (*opp.* insequenti). prope -um: AMM. 14, 3, 3 p. Septembris -um mensis. sub -um, -a, -o: LIV. 4, 61, 2 s. cuius -um obsidionis. VELL. 2, 101, 2 s. -a stipendiorum meorum. PALLAD. 12, 13, 4 s. lucis -o.

B *iuncturae verbales selectae*: 1 *nom.* -um (-a): coepit esse: FEST. p. 237. exorditur: AMM. 14, 4, 3. nascitur: CIC. Verr. II 1, 109 a (CAES. civ. 3, 20, 2). HIRT. Gall. 8, 6, 1. BELL. Alex. 58, 1 (*c. abl.*). 76, 1. LIV. 9, 40, 16 inde. *al.* orditur: AVG. civ. 16, 21 p. 158, 22 D. a fine. oritur: TER. Hec. 351 unde (*cf.* inde: LIV. 6, 18, 16 CYPR. epist. 28, 1 p. 545, 11). CIC. Cluent. 180 VARRO rust. 1, 4, 1. CAES. Gall. 5, 26, 1 ab (*al.* LIV. 1, 46, 7. *al. et saepius*). HIRT. Gall. 8, 38, 3 LIV. 4, 8, 3. 4, 9, 2 ex. *et saepius.* proficiscitur: RHET. Her. 2, 4, 7 ab (CIC. inv. 2, 160. *al.*). provenit: TAC. hist. 2, 20, 2. trahit originem: CHALC. comm. 307 p. 335, 20 ex. 2 *dat.* -is: APRING. in apoc. 1, 8 ut sicut -is principium dedit, ita ipsi consum(m)ationi nostr(a)e finem inpendat *dominus.* 3 *acc.* -um, -a (*incipiens dicitur* 'prior', 'primus' *l. 25. 37. 44*): accipere: SEN. suas. 4, 2. CELS. 8, 3, 11 ab (TERT. spect. 5 p. 7, 16 FIRM. math. 2, 19, 3. *al. cf.* VLP. dig. 24, 3, 24 pr. unde [TERT. adv. Iud. 4 l. 48 undecumque. *al.*]. FIRM. math. 6, 30, 9 ex [HIL. syn. 38 p. 512B. *al.*]). PAPIN. dig. 39, 6, 42 pr. *al.* afferre: CIC. Marcell. 1 ac. 2, 26 Tusc. 1, 91 Att. 12, 7, 1 CELS. 1 prooem. 18 TAC. ann. 4, 6, 1. *al.* (*nota*: FILASTR. 1, 1 p. 2, 10 quod hic *serpens* prior -um nobis scientiae boni et mali attulerit). apprehendere: VITAE patr. 7, 43, 2 p. 1058D. arripere: CHALC. comm. 322 p. 346, 23 ex. CASSIAN. inst. 7, 1. 7, 15, 2 VITAE patr. 3, 162 p. 793D. *al.* assumere: *v. p. 1655, 6.* auspicari: *v. vol. II 1550, 73. 74.* capere: VARRO rust. 3, 1, 10 hinc (*cf.* CAES. Gall. 1, 1, 5 [*interpol.?*] a [VITR. 9, 5, 3 VAL. MAX. 2, 6, 5. *al.*]. VITR. 2 praef. 5 unde. QVINT. inst. 2, 11, 1 ex [10, 1, 46 SCAEV. dig. 45, 1, 135, 1. *al.*]). CAES. Gall. 6, 33, 5. TAC. ann. 12, 6, 1 rursus. *al.* capescere: RVFIN. Orig. in iud. 6, 2 p. 499, 5. coepisse (*passive*): TAC. hist. 2, 79, 1 COMPVT. Carth. 2, 8 p. 290, 10. constituere: CIC. fin. 3, 20 ac. 2, 24 TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 336, 27. 337, 4. *al.* dare: CIC. Verr. II 5, 187 fin. 4, 18 LIV. 7, 3, 1. *et passim* (*nota*: RVFIN. Orig. in num. 19, 2 p. 181, 15 quae *virtus* prima -um dederit). ducere: *v. vol. V 1, 2153, 49.* facere: RHET. Her. 4, 56, 69. CIC. Cluent. 71 a (leg. agr. 2, 79. *al.* VARRO frg. Rufin. gramm. VI 556, 10. *et saepe. cf.* CAES. Gall. 5, 53, 4 unde [VITR. 5, 4, 2 MELA 3, 107]. LIV. 25, 40, 2 inde. VITR. 9, 1, 10 ex [SCRIB. LARG. 200. *al.*]. SEN. benef. 6, 11, 4 hinc. HIER. epist. 36, 11, 4 in [CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 8 p. 57, 20]). Phil. 14, 36 Att. 1, 1, 1. *al.* VARRO ling. 5, 17. 10, 53 (*v. p. 1656, 17*). CAES. Gall. 2, 9, 2. *et passim* (*nota*: SVET. Dom. 4, 5 -um ... primus fecit). gignere: CIC. Verr. II 5, 180 RVFIN. Orig. princ. 1 praef. 5. habere: *v. vol. VI 3, 2417, 77.* incipere: TER. Andr. 709. incohare: *v. p. 968, 37. 969, 58. 70. cf.* PLIN. nat. 18, 222 IREN. 3, 22, 4 (= 3. 32, 1 H.). invenire: TER. Hec. 361 QVINT. inst. 1, 4, 28. *al.* movere: LIV. perioch. 72 p. 82, 7 belli. SEN. frg. 21 APVL. mund. 27. nancisci: TAC ann. 3, 32, 2. ordiri: CIC. Att. 4, 1, 8. RVFIN. hist. 5, 1, 4 (*gr.* καταρχὴν ποιοῦνται). APRING. in apoc. 1, 3 CASSIOD. hist. 2, 25, 5. petere: CIC. Caecin. 10. fin. 5, 33 a (VAL. MAX. 1 praef.). ponere: CIC. Att. 10, 18, 2 RVFIN. Orig. in num. 12, 2 p. 98, 1. *al.* praebere: TAC. ann. 14, 12, 1. 16, 10, 2 PAVL. dig. 19, 4, 1, 2. *al.* quaerere: CIC. S. Rosc. 152 Phil. 3, 33 ac. 2, 116 epist. 12, 2, 1 TAC. hist. 1, 45, 2. 2, 52, 1. *al.* reperire: CIC. ac. 1, 23 CELS. 7, 7, 4 APVL. met. 2, 2, 1. repetere: BITHYN. Cic. epist. 6, 16 RVFIN. Orig. in iud. 6, 2 p. 499, 16. sortiri: TERT. virg. vel. 1 ab (MART. CAP. 9, 963). AMM. 23, 6, 36. BOETH. arithm. 2, 4 p. 90, 2. 2, 5 p. 90, 10. struere: TAC. hist. 2, 1, 1. sumere: RHET. Her. 2, 30, 47 a (VARRO rust. 2, 4, 9. *al. cf.* CIC. inv. 1, 28 inde [SVET. Aug. 10, 1 hinc. *al.*]. RVT. LVP. 1, 21 cum. PAVL. dig. 44, 7, 11 ex [HIL. coll. antiar. p. 147, 13. *al.*]. CHAR. dig. 48, 18, 10, 4 de [CONC.S I 2 p. 13, 12]. VVLG. Tob. 4, 14 in). CIC. leg. 2, 1 QVINT. inst. 12, 6, 1 SVET. Claud. 41, 2. *al.* suscipere: CIC. epist. 4, 7, 2 FIRM. math. 4, 1, 8. *cf. p. 1662, 62.* 4 *abl.* -o, -is (*c. attr. praeter l. 72; dub. p. 1662, 2*): SEN. contr. exc. 5, 5, 2 quam levibus -is oriantur incendia (PLIN. nat. 26, 20 saluberrimis. TAC. hist. 1. 80, 1 parvo. 2, 68, 1 ludicro. ann. 14, 17, 1 levi). VELL. 2, 76, 4 natus (*v. p. 1655, 12*). VAL. MAX. 9, 1, 1 inpensa levibus (a l. *Novak, Kempf*) -is coepta (PLIN. nat. 34, 21. 37, 3 TAC. hist. 2, 72, 1 AVG. civ. 12, 15 p. 533, 13 D. SVLP. SEV. chron. 2, 29, 3. *nude*: FVLG. RVSP. incarn. 7 p. 577A nec coepit -o nec concluditur loco *divinitas. cf. p. 1657, 61*). TAC. hist. 2, 27, 2 repetam. 5 *c. praepp.*: ad, in: CIC. nat. deor. 2, 50 in -a recurrendo (SEN. epist. 72, 3 usque ad -a sua recurrit *philosophia. cf.* TERT. monog. 5 -i decursum ad finem et finis recursum ad -um). epist. 6, 12, 5 ut ad -um revertar (COSMOGR. 1, 7. *al.*). SEN. epist. 90, 29 ad -a ... rerum redit *sapientia.* QVINT. inst. 5, 10, 72 an ad -um summa referenda sit (VLP. dig. 3, 2, 13 pr. se rettulit. *al.*). VLP. dig. 4, 4, 40 pr. persecutionem ... ad -um alterius petitionis redegerat (PAVL. dig. 32. 78, 4 in sua redigi ... -a. TERT. adv. Marc. 5, 17 p. 632, 19 'recapitulare', id est ad -um redigere vel ab -o recensere [*infra*: ad -um recensentur. *cf.* 5, 19 p. 646, 18 ad -um revocata]). TERT. monog. 5 ad -um dirigi (*ibid.* ad -um revocat, reciprocare *sim.*). 11 ad -um recolligi. *al.* ab (de, ex *p. 1662, 2. 4*): RHET. Her. 1, 9, 14 repetere (*cf.* QVINT. inst. 11, 2, 20 recensere). CIC. leg. agr. 2, 29 (*v. p. 1654, 8*) nascuntur (HIER. epist. 64, 19, 1 de [MACR. somn. 2, 16, 1]). Brut. 128 orsus (a *add. C. F. W. Müller. cf.* NEP. Them. 1, 2. AVG. civ. 12, 15 p. 533, 16 D. exorsus). fin. 1, 72 profecta (*al.* [*c.* ex: ac. 2, 118]. CAES. civ. 3, 20, 5 LIV. praef. 4). 4, 45 progredientem (ASCON. Corn. p. 52, 10). LIV. 7, 2, 13 venerit (SEN. epist. 12, 6. *cf.* PLIN. nat. 35, 101 pervenissent). LIV. 38, 26, 6 coepta res (*cf. p. 1661, 69 et* QVINT. inst. 7, 10, 11 incipiendum [AVG. in psalm. 33 serm. 1, 10]). *al., cf.* unde *p. 1654, 30; aliter p. 1658, 81. 1660, 77. 79.*

C *epitheta potiora*: alterum: QVINT. inst. 11, 3, 38. novum: CVRT. 5, 9, 4. QVINT. inst. 4, 2, 50 se velut ad n. rursus -um praeparabit. CHALC. transl. p. 23B. primum: CIC. Cael. 11 VARRO rust. 2, 4, 9 LIV. 3, 54, 9. 6, 12, 10. 7, 3, 1. 25, 40, 2 SEN. benef. 3, 29, 3 CYPR. epist. 71, 2 p. 772, 17. *al.* secundum: MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 50, 29. *al.* ultimum: RHET. Her. 1, 9, 14.

D -um *ortus, primae rei sim.* (*dub.* VAL. MAX. 3, 2, 4): VARRO ling. 5, 15 nascendi (VLP. dig. 38, 8, 1, 1. *al. cf. p. 1658, 60 et* VVLG. sap. 6, 24 nativitatis [NICET. symb. 4 p. 41, 15]). LIV. praef. 12 tantae ordiendae rei. VELL. 2, 99, 2 orientium iuvenum. VAL. MAX. *p. 1660, 52.* TAC. ann. 12, 24, 1 condendi. PS. APVL. *p. 1656, 54.* PRAEF. bibl. monarch. in Marc. p. 171, 4 W.-Wh. principii. CONC.S I 2 p. 13, 12 originis.

E *iuxtaposita*: caput: QVINT. inst. 3, 8, 10 PS. APVL. Ascl. 17. 19. causa: *p. 1654, 11. 1655, 52. 1656, 57. 59. al.* elementum: *p. 1656, 42.* exordium: APVL. Plat. 1, 8. HIL. *p. 1656, 2.* exortus: AVG. civ. 13, 1 p. 556, 25 D. fundamentum: *p. 1654, 8. 32. 1656, 73.* origo: GAIVS dig. 1, 2, 1 CHALC. transl. p. 48D comm. 23 p. 88, 17. 89, 5. 305 p. 333, 16 FILASTR. praef. 4 p. 2, 7. principium: CHALC. comm. 53 p. 121, 15. 118 p. 183, 15. *cf. p. 1653, 41. 53.* satus: *p. 1656, 68.* semen: *p. 1655, 70.* CIC. Tusc. 5, 69 TAC. dial. 33, 4.

CAPVT ALTERVM: ***specialia.***

I -a *i. q.* ***mysteria, sacra*** (-orum mysteria *l. 53*, -orum sacra *? l. 54*, sacrorum -a *l. 50, cf. p. 1650, 45*), *quibus aliquis initiatur* (*luditur c. notione incipiendi l. 37. 42, cf. p. 1653, 35*): A *vi originaria*:
1 *de sacris gentilium*: CIC. leg. 2, 36 (*v. p. 1649, 79*) *Athenae attulerunt* nihil melius illis mysteriis ... -aque ut appellantur ita re vera principia vitae cognovimus *eqs.* (*cf.* ARNOB. nat. 5, 18 mysteria illa ... sancta quibus -is nomen est). phil. frg. V 95 M. in sacris -isque tradendis. VARRO ling. 5, 58 Terra ... et Caelum, ut ⟨Sa⟩mothracum -a docent. sunt dei magni (CVRT. 8, 1, 26. DON. *p. 1649, 75*). rust. 2, 4, 9 ab suillo ... pecore immolandi -um primum sumptum videtur, cuius vestigia, quod -is Cer⟨er⟩is porci immolantur, et quod -is pacis, foedus cum feritur, porcus occiditur, et quod nuptiarum -o ... nova nupta et novus maritus primum porcum immolant (LIV. 31, 47, 2 [*cf.* 31, 14, 7 *p. 1649, 62*]. AVR. VICT. Caes. 14, 4 C. Liberae[quae]que). 3, 1, 5 -a vocantur potissimum ea quae Cereri fiunt sacra. LIV. 39, 8, 5 *de Bacchis* (*4* occultorum et nocturnorum ... sacrorum. *cf.* 39, 13, 5 quorum *deorum* occulta -a. 39, 13, 9). GELL. 11, 6, 5 (*ex Varrone*) ex -is Eleusinis. APVL. apol. 55 sacrorum pleraque -a in Graecia participavi (LACT. inst. 5, 19, 15). 56 tot -orum (*antea*: tot mysteriis). ARNOB. nat. 5, 19 Cypriae Veneris abstrusa illa -a. 5, 39 ex sollemnibus ... sacris atque -orum mysteriis. IVST. 2, 6, 13 noctes -orum *Eleusiniorum* sacratae. 5, 1, 1 *Alcibiades* insimulatur mysteria Cereris, ⌊-orum sacra⌋ (*del. Ruehl, alii aliter; v. Petersson, Quaest. crit. 47 sq.*) ... enuntiavisse. HYG. astr. 2, 6 p. 42, 11 Liberi patris (2, 7 p. 43, 10). *sunt qui huc trahant etiam* VARRONEM Men. 191 ling. 5, 8 (*v. p. 1653, 77. 79*). *e coni. dub.*: AMPEL. 2, 3 (in his *cod.*, -is *Hemsterhuis*, misteriis *post alios Assmann*).
2 *in imag. de arcanis poetae*: AVSON. 326 praef. p. 114, 2 P. operta musarum mearum, quae -orum velabat obscuritas, quamquam non profanus, irrumpis (*infra*: sacra). 3 *de fide christiana, baptismo*: RVFIN. hist. mon. 9 p. 423A cum religionis -a suscepisset (AVELL. p. 56, 12 qui contra divina praecepta -a [vitia *Baronius*] instaura⟨n⟩t). AVG. conf. 13, 27, 42 (*v. p. 1650, 45*). fid. et op. 11, 17 p. 55, 20 neophytorum.

B *metonymice de instrumento*: CATVLL. 63, 9 tympanum tuom, Cybebe, tua, mater, -a.

II ***recentiora***: A *per hebraismum* (*cf. p. 1658, 40. 1659, 13*):
1 *fere i. q. summum, optimum*: a *vario usu* (*in imag. de via l. 78, cf. p. 1657, 59*): ITALA num. 24, 20 (Rufin. Orig. in num. 19, 2 p. 181, 9) -um gentium Amalec, et semen eorum peribit (*Lugd. et Vulg.* principium. *notionem communem supponit* RVFIN. *coll. I Cor. 15, 23, v. p. 1663, 35*). I reg. 15, 12 (Quedlinb., Lucif. reg. apost. 2 p. 40, 3) Saul offerebat holocaustum domino -a (et -a *Lucif.*, de -is [-o, -a] VVLG. *add.*) praedarum (*gr.* τὰ πρῶτα. *cf. 15, 15* optima gregis et boum [*gr.* τὰ κράτιστα, *Vulg.* melioribus ovibus et armentis]. *15, 21* primaria [*gr.* τὰ πρῶτα, *Vulg.* primitias]). prov. 8, 22 (Tert. adv. Hermog. 18 p. 145, 20) dominus ... condidit me *sophiam* -um (in -um *Hil. trin. 1, 35*; in -o VVLG., *infra* a principio) viarum suarum. apoc. 3, 14 (Primas. p. 821A) *Christus* testis fidelis et verus, qui est -um creaturae dei (*Vulg.* principium). HIER. interpr. Iob 40, 14 *hippopotamus* est -um figmenti domini (*hebr. 40, 19* רֵאשִׁית, *gr.* ἀρχή, *Vulg.* principium). VVLG. (= ITALA) Sirach 11, 3 -um dulcoris habet fructus illius *apis* (*Aug. in psalm. 80, 22* primatum. *cf. Lundström l. c. 117 sq.*). *cf.* VVLG. I Esdr. 7, 5 sacerdotis ab -o (הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ).

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gr. II Esdr. 7, 5 τοῦ πρώτου). PSALT. Cas. 140, 5 oleum -i (שֶׁמֶן רֹאשׁ, cf. Kautzsch ad l.; aliter gr., Vulg., Hier. psalt. sec. Hebr.). notio subesse videtur etiam p. 1653, 47.

b -um, -a (? -ae l. 28) *i. q. primitiae* (*maxime in* ITALA, *ubi gr. resp.* ἀπαρχή [ἀρχή *l. 31*] *ad* -um [-a *l. 11. 15. 23*], ἀπαρχαί *ad* -a. *Vulg.* primitiae, *nisi alia adnotantur: nota abundantiam l. 12 et cf.* RVFIN. Orig. in exod. 13, 3 p. 274, 13 -a ..., hoc est primitias; *luditur c. notione generali l. 26; cf. p. 1653, 81*): α *proprie*: ITALA exod. 22, 29 (Ambr. Cain et Ab. 2, 1, 5) -a areae tuae et lacus tui non novissima facies. 23, 16 (Rufin. Orig. in lev. 9, 5 p. 426, 19) de -is fructuum ([*gr.* πρωτογενημάτων, *Vulg.* primitivorum]. deut. 26, 2 [Lugd.] ab -is fructum terrae tuae [*gr.* ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς]). 23, 19 (Ottob.) -a primitibarum. 25, 3 (*ibid.*) -um (*Vulg. aliter*). 34, 26 (Wirc.) -a terrae (*gr.* πρωτογενήματα). deut. 12, 11 (Lugd.) -a ... manum (12, 17 [*ibid.*]). 18, 4 (*ibid.*) -a frumenti tui et olei tui et vini tui et -a tonsura⟨e⟩ ovium tuarum ([*gr.* ἀπαρχάς ... ἀπαρχήν, *Vulg.* primitias ... lanarum partem ex o. tonsione]. Tob. 1, 6 [Ps. Aug. spec. 59 p. 547, 11] primitias et decimas armenti et pecorum et -a t. o. [*gr.* πρωτοκουρίας, *Vulg. aliter*]). Rom. 11, 16 (Pacian. epist. 2, 3 p. 29) si -um sanctum, et farina (*Vulg.* delibatio. *cf.* IREN. 1, 8, 3 [= 1, 1, 16 H.] *ad l.*: eorum, quos salvaturus erat salvator, -a accepit [*gr.* τὰς ἀπαρχάς]). *al.* VVLG. exod. 29, 28 primitiva sunt et -a de victimis. num. 18, 13 (*11* primitias) universa frugum -a (*Itala Lugd.* primogenita). Sirach 7, 35 (= ITALA) -a sanctorum (*gr.* ἀπαρχήν). Ezech. 20, 40 primitias ... et -um decimarum. RVFIN. Orig. in gen. 16, 6 p. 143, 23 primogenita ... offert *populus* 'primogenito omnis creaturae' (*cf. Col. 1, 15*) et -a -o omnium (*cf. ibid.* p. 144, 7). in exod. 13, 3 p. 272, 20 -a auri vel ... primitiae argenti. LIB. gener. chron. I p. 136, 361 tamquam tributum -arum (*GC* [*antea*: -a *sim. pro* initiata. *cf. p. 1651, 33*], t. oblatio -o eorum *F*). β *in imag. de personis* (*cf. l. 20*): ITALA Ier. 2, 3 (Lucif. Athan. 2, 1 p. 146, 10) sanctus Israel domino -um generationum eius (*gr.* ἀρχή, *Vulg.* primitiae frugum). Rom. 16, 5 (Rufin. Orig. in Rom. 10, 19) *Epaenetus* est -um Asiae (*Vulg.* primitivus, *cf.* RVFIN. *l. c.* -um ... vel, ut in Graeco habetur, primitias. *sim.* I Cor. 16, 15 [cod. d *al.*]). I Cor. 15, 20 (cod. d *al.*, *sim.* 15, 23) si ... Christus resurrexit a mortuis -um dormientium (*cf.* inceptio *p. 875, 28 et* incohatio *p. 965, 77*). VVLG. Iac. 1, 18 ut simus -um aliquod creaturae eius (*cod. ff et Hier. adv. Iovin. 1, 39 p. 266B* primitiae). γ *de re incorp.*: BARNAB. 1, 7 *dominus* futurorum dedit nob(is) -a scire (*gr.* ἀπαρχάς).

2 *fere i. q. maxime necessarium* (*sec. gr.* ἀρχή): VVLG. (= ITALA) Sirach 29, 28 -um vitae hominis aqua et panis et vestimentum et domus protegens turpitudinem (*gr. 29, 21. cf.* 39, 31 -um necessariae rei vitae hominum: aqua *eqs.* [*gr. 39, 26 pro hebr.* ראשׁ הַכֹּל]. *priorem locum affert de diversis significationibus vocis verba faciens* CHALC. comm. 276 p. 307, 5).

B *per graecismum pro* ἀρχή (ἀρχαί) *'potestas' sim.*: 1 *ap. eccl.* (*in* ITALA *transeo verss. alias praeter Vulg.*): ITALA gen. 1, 16 (Ps. Cypr. pasch. 5. *al.*) *deus fecit* luminare maius -um diei *eqs.* (*Vulg.* ut praeesset). 40, 13 (cod. n. 101 ed. Beuron., *cf.* Ps. Euseb. Caes. hom. 3 p. 1089A) memorabitur Farao -i tui et restituet te super vinum in officio tuo (*Vulg.* magisterii, *var. l.* ministerii). Is. 9, 5 (Ps. Tert. adv. Iud. 10 l. 89) cuius -um (-um imperium *fere codd., ita ut aut* -um [*Kroymann*] *aut potius* i. *glossema sit, cf. p. 576, 79*; -um imperii *Φ, Oehler*) factum est super humerum ipsius (*Vulg. 9, 6* principatus). 42, 10 (Iren. 4, 9, 1 = 4, 18 H.; *Hier. in Is. 42, 10 p. 424B* principatus. *cf. Lundström l. c. 125 sq.*). Rom. 8, 38 (codd. d e, Pelag.) neque angelus neque -a (*Vulg.* principatus). Eph. 1, 21 (codd. d e *et* Iren. 4, 19, 2 = 4, 33, 1 H. *al.*) super omne(m) -um (*Vulg.* principatum). IREN. 1, 22, 1 (= 1, 15 H.) hic deus Abraham ... super quem alius deus non est, neque -um neque virtus neque pleroma. PS. HIER. indic. de haer. 5 (*ex Basilide*) Sapientiam, ex qua Principatus et -a et Potestates et Angeli (*gr. non extat*).
? 2 *de imperio gentili*: EXPOS. mundi 11 post hos regio quae appellatur Nebusa; qua invenitur tyrannorum -um (*v. Klotz, Philol. 65, 1906, 123*).

abl. **initiō** *pro adv. v. p. 1658, 14.*

deriv.: initialis, 1. initio. *cf. Onom.*

inito, -āre. *ab* inire. *cf.* DIOM. gramm. I 345, 2 (*de verbis iterativis sive frequentativis*) ineo inis et -o dicimus (*affert* PACVV.). [*e coni. dub.*: COMM. instr. 2, 35, 11 sic feminae quoque coeunt, quasi †inicient baln(e)o (-ent balneum *vel* initient balneo *Rigaltius*, -ent balneo *Oehler et Dombart*, balneum intrent *Hanssen*).] *i. q. inire solere*: PACVV. trag. 1b loca horrida -as. *cf.* aditare, itare.

initus, -ūs *m. ab* inire. [*confund.* -um *c.* initium *saepius in codd.* LVCR. *et l. 79. 84; e coni. dub. p. 1655, 24.*] 1 *i. q. actio ineundi* (*cf.* AVR. OPIL. frg. Gell. 1, 25, 17 [*p. 1277, 83*] 'indutiae' quasi initiae, hoc est -us atque introitus): LVCR. 1, 13 volucres te, diva *Venus*, tuumque significant -um (*cf.* Ov. fast. 4, 94 per ... suos -us [coitus *dett.*] continet omne genus *Venus*). SEN. epist. 123, 9 cludendae sunt aures malis vocibus ...: quom -um (*Buecheler*, -tium *codd.*) fecerunt admissaeque insunt, plus audent. DIFF. Suet. p. 276, 1 -s in alteram rem. *speciatim de coitu bestiarum* (*cf. l. 77*): PLIN. nat. 8, 164 nec ... quindecim -us eiusdem anni valet tolerare *equus*. 8, 172 quae *equa* non primo -u generare coeperit. 8, 177 conceptio uno -u peragitur. 10, 181 equos et canes et sues -um (-tium *FR*) matutinum adpetere. 2 *i. q. initium*: LVCR. 1, 383 unde -um primum capiat res quaeque movendi (*cf.* 2, 269 *et* 3, 271 motus). *Kröner.*

[**iniūbilo** *var. l.* VVLG. Iob 38, 7.] *E.*

iniūcunditās, -ātis *f. ab* iniucundus. *i. q. qualitas rei iniucundae*: CIC. nat. deor. 2, 138 quem ad modum ... reliquiae cibi depellantur ..., haud ... difficile dictu est, sed tamen praetereundum est, ne quid habeat -is oratio (*locum explicat* AVG. c. Iul. 4, 12, 58).

iniūcundus, -a, -um. *ab* in *et* iucundus. inioc- *saepe in libris. compar.* -ior *infra l. 40 (?). 53, cf. l. 12; superl. deest.* NOT. Tir. 30, 3. SYNON. Cic. p. 432, 16 B. GLOSS. ἀνήδονος. inmitis. *legitur inde a* CIC., *in poesi ap.* NEMES. [*restit. recte l. 42, falso ut vid.* CIC. leg. 1, 6 (iucundius *codd.*, -ius *Davisius*, ieiunius *Ursinus*). RVT. LVP. 2, 19 p. 21, 13.]

i. q. non iucundus (*passim in fig. litot. q. d.; acced. dat. pers. inde a* CIC. *saepius*, adversus *l. 50*):

1 *de rebus* (*saepe iuxta* inutilis): a *de eis, quae potissimum animo percipiuntur*: CIC. part. 47 illa varietas in argumentando et non -a distinctio. fin. 1, 3 noster minime nobis -us labor (LIV. 35, 35, 10 consuetudine leviorem laborem fore, et comitate ac benignitate ducis etiam non -um fieri). epist. 5, 2, 2 visa est oratio non -a (APVL. apol. 8 neque inutilem neque -am). 11, 25, 1 inanem ... sermonem litterarum tibi -um esse. ad Q. fr. 3, 8, 4 rumor dictatoris -us bonis. PS. VARRO sent. 63 -a sunt seria quae non otium exhilaravit. VELL. 2, 101, 3 haud -a ... recordatione perfruor. QVINT. inst. 3, 8, 27 est quidem utile, sed difficile, parvum, -um, periculosum (*opp.* iucundum). 4, 5, 4 illa non -a schemata *rhetorica*. decl. 314 p. 233, 13 durum ministerium et -a honoris huius (*sc. magistratūs*) necessitas. PLIN. epist. 3, 5, 2 est ... haec quoque studiosis non -a cognitio. GELL. 11, 18, 12 neque inutilia cognitu neque -a. NEMES. cyn. 234 haud ... -a dabunt *canes* tibi munera praedae. MACR. Sat. 1, 2, 1 tibi ipsi, quantum arbitror, non -um, mihi vero gratissimum feceris (*sc. si responderis*). TVRRIB. epist. 1 p. 693A molesta semper est et -a peregrinatio. b *de eis, quae sensibus percipiuntur*: COLVM. 2, 10, 35 *cicera* hominibus non inutilis neque -a est. 12, 43 *caseus* est ... per se (*i. sine conditura*) non -us. PLIN. nat. 25, 74 odore non -o (*de herba Artemisia*). GELL. 13, 21 (20), 12 si ita dicas ('*quam*' *pro* '*quem*') ..., -um nescio quo pacto et laxiorem vocis sonum feceris (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 234, 24 *ad 2, 14*: insuavem ... et -am esse haereticorum vocem). CAEL. AVR. acut. 2, 9, 37 omnia quae caput gravare valent vel -a sunt odoranti. chron. 1, 4, 123 *inutiles sunt incensiones* acerrimae atque gravabilis virtutis causa et -ioris (-i odoris *Bendz, Gnomon 24, 1952, 22*). 3, 2, 37 erit praecavenda medicaminum dandorum satietas, ac magis -ae (inlocandae *trad.*) qualitatis. BOETH. cons. 2, 5, 16 W. *naturae* satietatem si superfluis urguere velis, aut -um, quod infuderis, fiet aut noxium. mus. 1, 8 dissonantia ... est duorum sonorum sibimet permixtorum ad aurem veniens aspera atque -a percussio. c non -um est *c. inf.*: SPART. Hadr. 11, 5 non -um est rem inserere (VOPISC. Aurelian. 41, 1 litteras).

2 *de hominibus*: QVINT. inst. 10, 1, 124 levis quidem, sed non -us tamen auctor est Catius. TAC. Agr. 22, 4 ut erat comis bonis, ita adversus malos -us. EVTR. 10, 9, 3 *Constans* cum intolerabilis provincialibus, militi -us esset.

adv. compar. **iniūcundius.** *i. q. modo minus iucundo*: CIC. Att. 1, 20, 1 quae *res* mihi asperius a nobis atque nostris et -ius actae videbantur.

deriv.: iniucunditas. *Scheller.*

iniūdicābilis, -e. *ab* in *et* iudicare, *cf.* iudicabilis. 1 *pass. i. q. non iudicandus*: GREG. M. moral. 11, 57 p. 979B ut ... se ... hic diiudicans -is fiat *poenitens*. ? 2 *act. i. q. discrimina non faciens, aequus* (*cf. gr.* ἄκριτος): CONC.S II 5 p. 29, 19 nihil metuentes neque pro gratia vel inimicitiis decernentes, sed dei solummodo iudicium -e formidantes ('*not to be judged*' *Souter, Glossary s. v. vix recte*).

iniūdicātus, -a, -um. *ab* in *et* iudicatus. GLOSS. -um: ἄκριτον. 1 *generatim i. q. non iudicatus*: CATO or. frg. 8, 1 decem hominibus vitam eripis indicta causa, -is, incondemnatis (*v. Till, Sprache Catos 70 sq.*). HIER. in Ier. 5, 31, 4 p. 316, 11 ut nullus -us abeat *domino iudice* (*cf. Vulg. Ioh. 3, 18* iudicatus). 2 *speciatim i. q. non diiudicatus*: QVINT. inst. 10, 1, 67 id (*sc. eam quaestionem*) ... -um relinquo (GELL. 5, 10, 15 rem). CAEL. AVR. acut. 2, 1, 8 *causa* occulta atque apud veteres discrepans et -a. BOETH. in top. Cic. 4 p. 333, 29 ut quaeque in mentem venerint, -a atque etiam incastigata promuntur. *E.*

iniugātus, -a, -um. *ab* in *et* iugatus, *cf.* iniuges. *i. q. iugo non subditus*: SIDON. epist. 9, 16, 3 vers. 71 *martyrem* vinxit ad tauri latus -i (iniungati *F ante corr.*) plebs furibunda.

iniugēs *pl. adi. defect.* (*fingitur sg.* iniugis *vel* iniux: GLOSS., *cf.* con-). *ab* in *et* iungo (*cf.* iuges) *sec. gr.* ἄζυξ *sim.* 1 *i. q. iugo non subditi*: PAVL. FEST. p. 113 -es boves, qui sub iugo non fuerint (FVLG. serm. ant. 10 Manilius Crestus ... ait Minervae -es b. sacrificare, id est iugum numquam ferentes *eqs.* [*inde* GLOSS.L V Abba IN 152. *cf.* GLOSS. -is: i. n. f.]. GLOSS. -is b.: numquam iunctus. -x b.: nondum iugo iunctus). MACR. Sat. 3, 5, 5 *in hostiis* quaedam sunt quae -es vocantur, id est, quae numquam domitae aut iugo subditae sunt (*affert Verg. Aen. 6, 38*) ...; et ut -es evidentius exprimeret, adiecit 'et intacta totidem cervice iuvencos' (*georg. 4, 540. 551*). 2 *t. t. gramm.*
[*van den Hout*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. non iuncti, ἀζυγεῖς (*l. 4*), ἀσύνδετοι (*l. 5*): DIOM. gramm. I 498, 25 optimi (-us *codd.*) versus dena proprietate specta⟨n⟩tur, principio ut sint inlibati, -es (*eqs.*) . . .; itaque et Graeci suos nuncupant ἀπληγεῖς, ἀζυγεῖς *eqs.* 499, 2 -es sunt, qui nulla coniunctionis syllaba copulantur, quos Graeci ἀσυνδέτους nuncupant.

īnium *v.* inion.

adpendices **iniūncticiae** (-tiae *trad.*) GLOSS., *v. vol. II 277, 21* (*cf. Gloss.* appendix: adiuncticia. quod alii adiungitur [*ex Non. p. 42, 5*]). *ab* 2. iniunctus, *cf.* adiuncticius.

iniūnctio, -ōnis *f. ab* iniungere. *plur. l. 21.* [*falso trad.*: GLOSS. *p. 1356, 29. e coni. dub.*: GREG. M. epist. 12, 13 p. 360, 11 (*Mommsen*, in functione *codd.*, infectione *malim*).]

fere i. q. mandatum: COD. Iust. 12, 23, 14, 1 (*Theodos. et Valentinian.*) nullam -em (nullum iunctionem *J*) . . . iudiciario praecepto sustinere. SIDON. epist. 9, 2, 1 *litterarum* sic benedictione laetor, quod -e confundor (*antea*: plus oneris inponunt). CASSIOD. var. 7, 22 *militi est* honor principalis -o. GREG. TVR. Franc. 9, 40 p. 397, 5 ut -e sua *regis* . . . pignora . . . in monastyrium collocaret *episcopus*. VEN. FORT. vita Albin. 18, 51 episcoporum -e . . . coactus est. CONC. Matisc. a. 583 p. 155, 28 cum ad -em . . . Guntramni . . . in urbe Matiscensi nostra mediocritas convenisset. GREG. M. epist. 9, 205 p. 193, 25 ut . . . nullis inlicitis -bus onerentur.

[**iniūnctīvus** *v.* adin-.]

[? **1. iniūnctus**, -a, -um. *ab* in *et* iunctus. *v. l. 68.*]

2. iniūnctus, -a, -um *v.* iniungo.

***iniungo**, -iūnxī, -iūnctum, -ere. *ab* in *et* iungere. *inter verba tertiae coniugationis enumerat* CHAR. gramm. p. 477, 13 B. *de scriptura*: -iug-: RVF. podagr. 3 (*si recte impressum*, -iung- *Mørland in praef.*) *et hic illic pro var. lect. perf.* -nex-: CIL V 6422, 8 *et saepius in codd.* (*var. lect.*). *de notione*: PAVL. FEST. p. 109 (*v. p. 1591, 74*). GLOSS. ἐγχειρίζω. ἐπιζευγνύω. ἐπισυνάπτω. -am: iungam, coniungam. *graeca v. l. 60. 79. p. 1666, 12. 37sqq. legitur inde a* CAES., HIRT., BELL. Alex., PLANC. et BRVT. (*p. 1666, 50; a. 43a.*); *in poesi non nisi* CVLEX 299 ORIENT. comm. 2, 411 DRAC. laud. dei 3, 553. [*it.* ingiungere, *francog.* enjoindre, *prov.* enjonher. *R.*] [*confund. in codd. c.* iungo, adiungo, coniungo, impingo, impono, indico, induco, inicio, inuro (*p. 1666, 59. 61*). *al. dub. vel falso trad.*: PLIN. nat. 24, 134 -ctus (*V*, inunct- *cett.*). PAPIN. dig. 32, 91, 4. PORPH. Hor. carm. 3, 28, 15 (iunctis *Fabricius sec. Hor.*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 94, 19 (pugnare *Schwartz*; *gr. I 1, 7 p. 147, 28* ἀντανίστασθαι). *e coni. dub.*: TERT. paenit. 9, 3 (*Rhenanus*, inung- *codd.*, inurg- *Borleffs*).]

i. q. **alicui (rei) iungere** (*inter se p. 1666, 11; abusive fere i. q. iungendo ducere l. 84, ? facere p. 1666, 21*):

I *c. mera notione* **coniungendi, innectendi** *sim.* (*acced.* tantum non iam *l. 50*, prope *l. 52*, quasi *p. 1666, 6. 8. 10*; *usurpatur nude vel c. dat., c.* in *c. acc. infra l. 57* [*singularia v. p. 1666, 1sq.*]):

A *proprie*: 1 *generatim*: a *rem rei* (*solidas praeter l. 60*): LIV. 4, 9, 14 consul muro Ardeae brachium -erat ([indux-, iunx- *varr. ll.*]. *sic de munitione militari*: 5, 7, 2 vineae . . . tantum non iam -ctae moenibus [10, 34, 2. 37, 26, 8 vineas et aggerem. 43, 19, 11 agger]. 27, 41, 3 moenibus prope -ctum [iunctum, vinctum *varr. ll.*] videbatur . . . vallum). 22, 20, 5 tecta . . . -cta (*v. app. crit.*) muro portisque (*sic de situ vicino*: IAVOL. dig. 19, 2, 57 aream -ctam ei domui [PAPIN. dig. 32, 91, 6 insulam]. ? SCAEV. dig. 19, 1, 52, 3 [iunctam *F¹*, *Mommsen*]. MART. CAP. 6, 679 pars eius *Iudaeae* Syriae -cta [iuncta *var. l.*] Galilaea vocatur). 44, 5, 4 in eos *asseres* . . . as⟨ses⟩ . . . -bantur. COLVM. 8, 3, 6 fenestellis scandulae . . . -antur. PALLAD. 1, 6, 5 Graeci iubent . . . quae libebit -ere (*sc. conserendo inter novellas vites*). 3, 10, 1 scrobem, cui arbor -cta est. PELAGON. 91 -cto vino veteri (*Hippiatr. gr. I p. 114, 4* προσμιγέντος. *immiscendo ut*: VEG. mulom. 4, 1, 8 si . . . rutam . . . -as [inungas *Gesner*]). INST. Iust. 2, 1, 29 (*sec. legem XII tab. 6, 7 sq., ubi* iunctum *legitur*) tignum alienum aedibus suis -ctum (*cf.* NOVELL. Iust. app. 7, 21). *cf. p. 1666, 27.* b *animantia animantibus*: α *concubitu, matrimonio*: COLVM. 6, 27, 3 generosis *equis* circa vernum aequinoctium mares -entur (*S*, iniug- *A*, iu(n)g- *recc.*). 6, 37, 2 marem feminae. TERT. uxor. 2, 2 l. 12 (*ad I Cor. 7, 12 sqq.*) hanc monitionem . . . de fidelibus -ctis (iunctis *A*, in⟨fidelibus⟩ iunctis *Kroymann*; *vulgo* '*non iunctis*' *intellegunt perperam*) simpliciter intellegendo. LAMPR. Comm. 5, 8 consobrina patris complexibus suis -cta. β *societate*: ORAT. imp. Claud. (BGU 611) 1, 1 ⟨*eos, qui adhuc quattuor et viginti annorum sunt, minus* gr⟩ave videtur ⟨q⟩uinque decuriis -i (*v. Stroux, Gerichtsreform d. Kaisers Claudius, SBBerl. 1929, 38*). POMPON. dig. 1, 2, 2, 19 (*interpol. ?*) dictatoribus magistri equitum -bantur sic, quo modo regibus tribuni celerum. FVLG. aet. mund. p. 134, 7 puer puero dum -itur (*sc. Esau et Iacob in utero*). COD. Theod. 6, 4, 25 pr. -ximus Augustalem (*syn.* addimus, sociavimus). 6, 24, 5 pr. qui domesticorum -cti nomini numquam nostris obsequiis inhaeserunt. CONC.S II 2, 1 p. 4, 3 -ctus . . . Basilio (*gr. II 1, 1 p. 125, 18* συνών, *II 3, 1 p. 106, 4* qui adesse solet). COD. Iust. 1, 51, 12 (*a. 450/5*) consiliarios sibi. 5, 43, 6, 2 (*a. 238*) an eis -endus (iung- *R*, adiung- *C*) sit curator.

2 *t. t. geom.*: BALB. grom. p. 101, 1 si subtendens linea perpendiculari (-is *var. l.*) fuerit -cta (iuncta *Ps. Boeth.*). p. 103, 7 quibus *lineis* si flexuosa linea -atur. *i. q. iungendo ducere*: HYG. lim. grom. p. 156, 2 Th. ex quo ad interversuram brevioris lineae rectam lineam -amus (p. 156, 15 ex hoc signo in B).

B *translate*: 1 *plena notione coniungendi*: a *de quolibet conexu*: GAIVS dig. 35, 1, 69 (*Proculus ap. Labeonem; interpol. ?*) condicio personae -cta videtur. VLP. dig. 5, 3, 13, 1 (*interpol. ?*) omnibus . . . titulis hic *titulus* . . . haeret (adhaeret *var. l.*) et quasi -ctus est (*cf.* COD. Iust. 5, 3, 19, 1 pactis . . . -endis veteribus pactis). PAVL. dig. 4, 6, 30 pr. (*interpol. ?*) possessio defuncti quasi -cta (*sc. hereditati*; iunctim, coniunctim, coniuncta *varr. ll.*) descendit ad heredem (*cf.* COD. Iust. 6, 27, 5, 1d hereditate servis relicta quasi -ctam et libertatem esse). DON. Ter. Andr. 484 ('*dari bibere*') duo verba -cta (*sc. inter se*). *t. t. rhet.*: AQVILA rhet. 44 p. 36, 14 ἐπεζευγμένον (*Anon. Seguer. p. 366, 16 Sp.-H.*, ἐπιζ- *A*, diez- sive epiz- *cett.*, ὑπεζ- *Halm*, ἐνεζ- *Reuter in schedis nostris*): -ctum (*A*, disiunctum sive -ctum *cett.*). *inde* MART. CAP. 5, 537 ἀντεζευγμένον (antiz- *codd.*, epez- *Grotius*): -ctum. b *de conexu temporali*: VLP. dig. 41, 2, 13, 5 possessio . . . quae morti fuit -cta (*opp.* quae umquam testatoris fuerit). ALC. AVIT. epist. 50 p. 79, 2 diei passionis . . . videtur -cta esse dedicatio. *fort. magis ad II A 2*: PS. QVINT. decl. 5, 19 cui tu tempori, cui dolori rigorem ultionis, frontem castigantis -is?

? 2 *in locut.* '*amicitiam -ere*' *pro simplici iungere*: CLAVD. DON. Aen. 3, 60 p. 272, 24 soluta . . . amicitia, quae religione foederum fuerat -cta (con- *R²*).

II *c. notione* **inferendi, imponendi, mandandi** *sim.* (*usurpatur nude vel c. dat., ? c.* in *c. abl. infra l. 58; usum inversum v. p. 1667, 52*): A *respiciuntur res onerosae*: 1 *proprie et in imag.* (*vi innectendi adhuc servata*): COLVM. 4, 21, 2 pingui terra singulis brachiis licebit bina -ere (iung- *var. l.*) flagella, nec tamen numer⟨os⟩ius onerare, quam ut *eqs.* (*cf.* PALLAD. 1, 6, 9 pro macie vel soliditate vitium nutrienda sarmenta putator -at ['*non amputet, sed reservet, et pedamento suo -at*' *Forcellini infeliciter*]). 6, 2, 7 pondus aliquod -itur *iugo* (*antea*: ramus illigatus. *in imag.*: COD. Iust. 1, 1, 8, 38 causae. GREG. M. epist. 5, 53a p. 354, 16 curae).

2 *translate* (*frequenter cum ap.* LIV., PLIN. epist., *tum ap.* ICTOS [*inter vocabula fideicommissi enumerat* PAVL. sent. 4, 1, 6, *cf.* INTERPR.] *et in stilo curiali, ubi liberius etiam de salutatione vel litteris mandatis usurpatur* [*p. 1667, 7sq.*]; *graece resp.* διατάττομαι [RVFIN. Basil. hom. 2, 1], ἐγχειρίζω [RVFIN. hist. 3, 5, 1 PALLAD. hist. mon. I 19 p. 296B. *cf.* GLOSS. *p. 1665, 31*], ἐντέλλομαι [*p. 1667, 45. 48*], ἐπιτάττω [*infra l. 65*], ἐπιτρέπω [*p. 1667, 41*]): a *aliquid* (*pro re est persona l. 45*) *alicui vel rei* (*subi. res l. 68. 78. p. 1667, 33. al.*): α *c. acc.*: ① *solo* (*hic illic suppl.*): CAES. Gall. 7, 77, 15 his aeternam -ere servitutem (LIV. 5, 2, 8 hoc . . . servitutis. SVET. Tib. 24, 2. *technice*: IAVOL. dig. 8, 4, 5. CELS. dig. 8, 6, 6, 1c *duas*. VLP. dig. 48, 19, 6, 2). civ. 1, 4, 4 *inimicorum* maximam partem . . . -erat Caesari *Pompeius*. 2, 18, 5 onera (HIRT. Gall. 8, 6, 4 [inpingebat *V*]. 8, 49, 3 [imponendo *var. l.*]. LIV. 6, 6, 8. 26, 35, 9. VLP. dig. 10, 2, 20, 5 [*ex Papin.*]. *al.*). BELL. Alex. 44, 4 moram necessitatemque (SEN. contr. 1, 8, 4 [*suppl. ex exc.*]. SEN. dial. 12, 7, 3 TRAIAN. Plin. epist. 10, 69. VLP. dig. 21, 1, 25, 4 [*ex Pedio; interpol. ?*]. *al.*). PLANC. et BRVT. Cic. epist. 11, 13a, 4 detrimentum rei p. (*cf.* SEN. contr. 2, 1, 11 malum [iunctum *vel* vinctum *codd.*]. VLP. dig. 50, 16, 135 [*interpol. ?*] damnum). LIV. 2, 43, 3 legis agrariae patribus -endae (39, 37, 8. *cf.* 3, 67, 9 scita plebis). 3, 35, 7 munus (PLIN. paneg. 9, 5. SVET. Tib. 18, 2 quid . . . muneris. *et passim, maxime ap.* ICTOS, *ubi saepe iuxta* honores [*inde ab* VLP. dig. 50, 4, 3, 4]. *cf.* TAC. Agr. 13, 1 munia). 3, 65, 11 iniuriam. 5, 4, 3 laborem (45, 36, 3 plus laboris, plus periculi. COLVM. 6, 14, 3. 11, 1, 7 quale officium et qualis l. *al.*; *nota*: RVF. podagr. 3 in pedibus [*vix pro dat., v. infra l. 74*] l. est -endus ad ambulandum). 8, 32, 15 neu . . . eam -ret (inureret, iungeret *varr. ll.*) ignominiam (*cf.* VAL. MAX. 6, 9 ext. 2 patrem . . . abdicationis -entem [inur- *A marg.*] notam. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 5, 1 contumeliam sibi). 32, 3, 4 seu -cta seu suscepta foret militia. 38, 8, 7 poenam (SEN. dial. 3, 19, 5 VLP. reg. praef. 2. *al. cf.* QVINT. decl. 365 p. 398, 7 exilium). 38, 32, 5 causam (COD. Theod. 1, 15, 1. VITAE patr. 3, 142 [*gr. Nau 1912 p. 207 n. 315* ἐπιτάξῃ . . . πρᾶγμα ποιῆσαι. *cf. p. 1667, 49*]. *al.*). *ibid.* legationem (PAVL. dig. 50, 7, 12 pr. TERT. paenit. 9, 4 deprecationis. *al.*). *al.* STAT. silv. 1 praef. p. 2, 28 epithalamion . . ., quod mihi -eras *sc. canendum* (*cf.* TERT. fug. 1, 1 condicio temporum . . . -erat *materiam sc. tractandam* [*syn.* commendarat]). FRONTIN. aq. 1 officium (PLIN. paneg. 95, 1 studiis. *al. cf. l. 57*). FRONTIN. (?) strat. 4, 1, 1 iter (ENNOD. epist. 6, 27, 1 p. 165, 9 GREG. TVR. glor. mart. 54 p. 256, 6. *cf.* RVFIN. Orig. in gen. 8, 3 p. 79, 26 via [PS. AVG. serm. ed. Mai 23, 3 v. -itur, etiam montis ascensio]). TAC. Agr. 15, 3 dilectūs. Germ. 25, 1 frumenti modum *eqs.* (NON. p. 520, 21 qui *modi* . . . in factis et in dictis et ceteris talibus quae agendi officia sunt, -untur [iung- *codd.*]). PLIN. epist. 2, 11, 19 advocatione (*cf.* 7, 33, 4 accusationem). 4, 28, 2 curam (paneg. 94, 2. CLEM. dig. 35, 1, 62, 2 [*ex Iuliano*] magis c. liberorum quam viduitas. PAPIN. dig. 34, 1, 8 *subi.* res. *al.*). *al.* FLOR. Verg. p. 187, 10 non Caesar, sed Fortuna hoc genus stationis -xit, uti *eqs.* CLEM. dig. 40, 9, 31 (*ex Iuliano*) viduitatem (GAIVS dig. 35, 1, 63 pr. *adde l. 78. cf.* CONSVLT. Zacch. 3, 5 p. 106, 23 virginitas). GAIVS dig. 46, 1, 70, 1 *condicionem* (VLP. dig. 29, 2, 34, 1 [iniectam *F*]. HYD. chron. II p. 27, 155). VLP. frg. Vat. 191 (*rescr. Severi*) *tutelas* (*saepius ap.* ICTOS). dig. 27, 2, 1, 3 si . . . heres educationem recuset testamento

[*van den Hout*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sibi -ctam (*cf.* EPIPHAN. in cant. 148 p. 67 doctrina). *al.* TERT. uxor. 1, 6 l. 4 requiem (quietem *var. l.*) sexui. HERM. Pal. sim. 10, 1, 2 quae *mandata* -xi (dedi *vulg.*) tibi (*cf.* AVG. serm. 309. 3, 5 iussa. PASS. Secundi [BHL 7558] 2 iussio). PANEG. 2, 24, 3 exiguam sensibus tuis -e patientiam (5, 5, 3. *cf.* OP. imperf. in Matth. 24 p. 756C patientiae opus). ARNOB. nat. 2, 65 p. 100, 25. OPTAT. 1, 27 p. 29, 9 sedit, cui erat -ctum (indictum *var. l.*). SYMM. epist. 7, 10 dictionem salutis (*cf.* FACVND. defens. 8, 2 p. 713C [*epist. Procli*] ad ... episcopum tibi litteras -bam). *et saepe.* *neutr. pl.* -cta *pro subst.* (*c. gen. rei infra l. 15*): SYMM. epist. 4, 70, 1 fungor -ctis. 5, 22 negotiis publicis et varia -ctorum occupatione. 5, 54, 4. AMM. 26, 6, 3 -cta civiliter agens (*cf.* CASSIOD. var. 5, 19 peregerit [5, 20, 2]). SCHOL. Hor. carm. 3, 5, 49 (?). CLAVD. DON. Aen. 1, 680 p. 135, 9 inpleret (PAVL. MED. vita Ambr. 9. *cf.* CASSIOD. var. 5, 8, 1 *et* 6, 13, 3 complere). COD. Theod. 6, 22, 3 pr. a iudicibus -cta ... exsequi. 10, 10, 29, 3 a quibus publici muneris -cta curantur (13, 11, 11. *cf.* CASSIOD. var. 12, 1, 5 procura). *al.* NOVELL. Valent. 6, 2, 2. EPIST. pontif. 419 Migne 20, 763A -ctorum vel delegatorum pondus. SIDON. epist. 1, 9, 6 (*syn.* praeceptis). 4, 8, 5. DRAC. laud. dei 3, 553 -cta placido sermone iubentis *dei.* ENNOD. epist. 2, 27, 2 p. 69, 7 carm. 2, 107 p. 594, 5 CASSIOD. var. 2, 23. *al.* VEN. FORT. vita Albin. 3. 5 GREG. M. moral. 28, 23. Ⓘ *gerundivi* (*cf. p. 1666, 30 et breviloquentiam p. 1666, 68 sq.*): SVET. vita Hor. p. 46 carmen conponendum. SYMM. epist. 9, 25, 1. AVG. c. mend. 11, 25 p. 504, 14 haec ... tria tibi exequenda ... commendavi et quodam modo -xi (con- *T*). COD. Iust. 3, 24, 3 pr. (*a. 485/6 ?*). LEX Visig. 2, 1, 14. *al.* GREG. M. epist. 5, 57 p. 360, 28.

β c. enunt.: Ⓘ ut, ne (*l. 31*): *c. pron. sim. praepar.* (*subst. v. sub a, e. g. p. 1666, 79*): PLIN. epist. 2, 18, 1 quid a te mihi iucundius potuit -i quam ut ... quaererem? (*cf.* EPIST. pontif. 1055 Conc.S IV 2 p. 108, 33 nihil -ctum sibi a vobis ... nisi ut). PS. AVG. quaest. test. I 101, 1 p. 194, 2 istud et nobis -erit caritas ..., ne (*cf.* NOVELL. Theod. 24, 5 id ..., ut. LEO M. epist. 88, 4 Conc.S II 4 p. 47, 4 illud ..., ut). *nude* (*iuxta acc. l. 38*): PLIN. epist. 3, 18, 1 officium consulatus -xit mihi, ut ... principi gratias agerem. 4, 9, 4 mihi Bassus -erat, ut (*om. M V*) ... fundamenta iacerem *eqs.* 4, 13, 10 -o ... et ... rogo. TRAIAN. Plin. epist. 10, 46. EPIST. procur. ad procos. (CIL III 355D) 6. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 40. HERM. Pal. sim. 10, 3, 1 (*vulg.* praecipiam). CLAVD. DON. Aen. 4, 290 p. 392, 97 paratūs ... -xit atque ut. RVFIN. Orig. in exod. 8, 1 p. 218, 11 etiamsi tibi -atur, ut (*impers. ut*: LEO M. epist. 83, 2 Conc.S II 4 p. 43, 3. CASSIOD. hist. 1, 10, 7 -ctum est Triphyllio [*Sozom. 1, 11 p. 889A* ἐπιτραπεὶς Τριφύλλιος]. COD. Iust. 1, 31, 4 [*a. 443*; indulgendum *C*]). Orig. in Ios. prol. p. 286, 11 -is et praecipis. AVELL. p. 506, 5. 535, 9 (*syn.* admonui). EPIST. pontif. Thiel Gel. 2, 2 PETR. CHRYS. serm. 7 p. 206B ALC. AVIT. carm. prol. p. 201, 5. CASSIOD. hist. 4, 13, 2 (*Socr. 2, 13 p. 208C* ἐντέλλεται *c. inf.*). var. 4, 16, 3 INTERPR. Paul. sent. 3, 8, 4. 3, 8, 5. GREG. M. epist. 3, 32 p. 190, 15 instanter. *al.* PALLAD. hist. mon. I 53 p. 336B (*gr. p. 161, 11B.* ἐνετείλατο ... ὅτι). PASS. Felicit. (BHL 2853) 1. Ⓘ *inf.*: VITAE patr. 5, 15, 73 si quis ... -at fratri aliquid facere (*v. p. 1666, 65*). Ⓘ *acc. c. inf.*: VEN. FORT. vita Pat. 1, 3 de ... Paterni opinione ... -ere non distulisti a nobis aliqua ... promulgari.

b *aliquem i. q. iubere*: AVG. epist. 247, 3 p. 588, 11 eos vident tibi sic -i (iungi *var. l.*; '*a te sic mandatum habere*' *Goldbacher in indice*). GREG. TVR. Franc. 7, 31 p. 312, 13 *Berthramnus* Palladium Santonicum -it, qui eum benedicerit (-ret *var. l.*). 9, 40 p. 397, 7 ad hoc ... opus ... Eufronius ... -itur. glor. conf. 104 p. 815, 25 sic ab his -ctus altare ... sacravi.

B *respiciuntur res pretiosae* (*in bonam partem*): CVLEX 299 *Aeacidarum* conubis Venus et Virtus -xit (iunxit, con- *varr. ll.*) honorem (*aliter p. 1666, 55*). ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 125, 9 cui (*episcopo*) -cta merito ornamenta suppeditent.

deriv.: iniunctio. *cf.* iniuncticius; adiniunctivus.

van den Hout.

iniūrātus, -a, (-um). *ab* in *et* iuratus. *inter participia passiva notionis activae affert* CHAR. gramm. p. 346, 14 B. *i. q. qui non iuravit*: PLAVT. Amph. 437 (*loq. Mercurius ad Sosiam*) -o scio plus credet mihi quam iurato tibi *Iuppiter* (CIC. Q. Rosc. 45). CIC. carm. frg. 35 B. (off. 3, 108) iuravi lingua, mentem -am gero (*Eur. Hipp. 612* ἀνώμοτος). Q. Rosc. 4. 46 dicit ... -us (47 Sull. 34. *cf.* Caecin. 3 id iurati dicunt quod ego -us insimulo). Verr. I 32 Font. 24. Flacc. 90 is, qui si aram tenens iuraret crederet nemo, per epistulam quod volet -us probabit? LIV. 2, 46, 6. 10, 41, 10 iurati -ique. QVINT. inst. 5, 7, 5 -orum adferre voces. GELL. 6, 18, 9. SYMM. or. 7, 7 ne videar non tam fide actoris multa dicere quam -i securitate. PS. ASCON. div. in Caec. p. 186, 6 -i iudices (*cf.* SALV. epist. 4, 26 illic *agebatur* apud iuratos iudices, hic apud -os parentes). *E.*

***iniūria,** -ae *f.* *ab* in *et* ius, *cf.* ἀδικία. *de origine*: VLP. dig. 47, 10, 1 pr. -am ex eo dictam, quod iure et iustitia caret, quasi non iuriam. GRAMM. suppl. 98, 23. *v. et p. 1668, 1 sqq.* *de scriptura*: -ou-: SENT. Minuc. (CIL I² 584 *a. 117 a.*) 43. -ú-: CIL XII 594, 8. *abl.* -ris: INSCR. RevA. V 34 (1931) p. 343 n. 38, 12 (*a. 144*). CIL IX 2438, 5 (*ca. a. 168*) *et saepe in codd.* *litt. gr.*: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A (ἠν-). *cf. Zilliacus, Zum Kampf d. Weltsprachen im oström. Reich 1935, 190.* NOT. Tir. 32, 52. *scanditur* íniuriáe: COMM. instr. 1, 26, 10. *de notione* (*cf. infra l. 62 sqq.*): QVINT. decl. 265 p. 83, 21 si id est ... -a, quod manifestum est non esse iure factum. VLP. dig. 47, 10, 1 pr. -a ex eo dicta est, quod non iure fiat; omne enim, quod non iure fit, -ā fieri dicitur; hoc generaliter *eqs.* PAVL. coll. Mos. 2, 5, 1 (*suppl. ex* INST. Iust. 4, 4 pr.) generaliter dicitur -a omne, quod non iure fit; specialiter alias contumelia, quam Graeci ⟨ὕβριν appellant, alias culpa, quam Graeci ἀδίκημα dicunt, sicut in lege Aquilia damnum -ae accipitur, alias iniquitas et iniustitia, quam Graeci⟩ ἀδικίαν vocant; nam cum praetor non iure adversus nos pronuntiat, -am nos accepisse dicimus. unde apparet non esse verum, quod Labeo putabat, apud praetorem -am ὕβριν dumtaxat significare. (2) commune omnibus -is est quod semper adversus bonos mores fit idque non fieri alicuius interest *eqs.* SERV. Aen. 8, 330 ἀπὸ τῆς ὕβρεως, id est ab -a. 9, 107 'Turni -a': scilicet, quam inferebat. et modo '-a' est ἀδίκημα, id est iniustitia (*inde* ISID. orig. 5, 26, 10) ... (auct.:) alii '-a' violentia accipiunt. SERV. auct. *p. 1677, 26* (*male*). FVLG. myth. 2, 13 p. 54, 19 ab oligoria ..., quod nos Latine -am dicimus. SYNON. Cic. p. 431, 27 B. GRAMM. suppl. 216, 28 absque -a ... i. absque iniustitia; ius dicitur lex, inde -a, quidquid contra legem agitur. GLOSS. ἀδικία. αἰκία. προπηλακισμός. ὕβρις. παρανομία. *de usu*: GELL. 9, 12, 16 '-as' ... dicimus tam illorum, qui patiuntur, quam qui faciunt. *cf. supra l. 14. p. 1676, 76 et* CHAR. gramm. p. 402, 24 B. ⟨contumeliam⟩ inferunt, ⟨-am⟩ patiuntur. *legitur inde a* LEGE XII tab. (*infra l. 40; dub. p. 1679, 50*), NAEV. trag. 56 PLAVTO. [*it.* ingiuria. *R.*] [*confund. in codd. c.* incuria (*falso trad.* -a: TAC. ann. 16, 4, 4 [3] INSCR. RevA. IV 19 [1912] p. 459 n. 23), in iurgia (PROP. 3, 8, 19), invidia (*emendatur* -a: CIC. Mur. 87 Sest. 138, *at falso trad. e. g.* QVINT. inst. 5, 12, 16. ITALA Marc. 15, 10 [cod. k]), memoria (CIC. Mur. 59). *al.*]

CAPVT PRIVS: ***usu originario*** *de actione contra ius sive facta sive patienda* (*v. l. 20 sqq.*).

I -*am faciunt* **homines** (*deus e. g. p. 1674, 37*): **A** *vario usu indicatur vel intellegitur -a in animantes* (*in mortuos p. 1669, 25, in deum p. 1673, 69, in bestias p. 1673, 73, in res pro personis saepius. cf. sub B*): **1** *pressius de violatione corporis vel famae*: **a** *in sermone iuris et usu inde derivato de delicto per iudicium vindicando* (*cf. Jörs-Kunkel, Röm. Recht 258 sqq. Steinwenter, RE IX 1555 sqq. G. Pugliese, Studi sull' 'iniuria' I, Milano 1941*): **α** *in iure antiquissimo*: LEX XII tab. 8, 4 (Gell. 20, 1, 12) si -a⟨m⟩ alteri faxsit, viginti quinque aeris poenae sunto. *adhibetur de pulsatione et verberatione sine aliqua laesione effectis; de gravioribus suo nomine cautum erat. vix recte S. di Paola, La genesi storica del delitto di 'iniuria' (Napoli 1947) distinguit inter fas, cui attribuit membrum ruptum os fractum, et ius, cui attribuit -am.* *cf.* GAIVS inst. 3, 223 poena ... -arum ex lege XII tabularum propter membrum quidem ruptum talio erat; propter os vero fractum aut conlisum trecentorum assium poena erat, si libero os fractum erat; at si servo, CL; propter ceteras vero -as XXV assium poena erat constituta. GELL. 20, 1, 31 sqq. INST. Iust. 4, 4, 7 poena ... -ae, quae ex lege XII tabularum introducta est, in desuetudinem abiit. *v. et l. 84. p. 1669, 17.*

β in iure praetorio (*in praetoris edictum de -is* [GELL. 20, 1, 13 praetores postea ... -is ... aestumandis recuperatores se daturos edixerunt. *Lenel, Edict. perp.³ 397 sqq.*] *etiam tria alia edicta recipiebantur, sc. 'de convicio, de adtemptata pudicitia, ne quid infamandi causa fiat', qua de causa illa actio pluraliter '-arum' appellabatur* [*cf. Daube, Atti del congresso internazionale di diritto Romano, Verona 1948, vol. III 1951, 413 sqq.*]; 'legem de -is publicis' *ceterum incognitam testatur* CIC. dom. 81, *legem Corneliam de -is* VLP. dig. 47, 10, 5 pr. PAVL. sent. 5, 4, 8 dig. 3, 3, 42, 1 [*cf. p. 1669, 31. 53 et Mommsen, Strafr. 803 sq. Pugliese l. c. 117 sqq.*]; *de cognitione* 'extra ordinem' *facta v.* PAVL. sent. *l. c.* HERMOG. dig. 47, 10, 45): Ⓘ *definitiones* (*cf. supra l. 1 sqq.; hic illic respicitur etiam usus laxior, quem illustravi p. 1671, 32 sqq.*): RHET. Her. 2, 26, 41 falsae sunt *definitiones* huiusmodi, ut si quis dicat -am esse nullam, nisi quae ex pulsatione aut convicio constet. 4, 25, 35 -ae sunt, quae aut pulsatione corpus aut convicio aures aut aliqua turpitudine vitam cuiuspiam violant. SEN. contr. 10, 1, 9 omnia -ae genera ⟨lege⟩ comprehensa sunt: pulsare non licet, convicium facere contra bonos mores non licet. GAIVS inst. 3, 220 -a ... committitur non solum cum quis pugno puta aut fuste percussus vel etiam verberatus erit, sed etiam si cui convicium factum fuerit, sive quis bona alicuius quasi debitoris sciens eum nihil sibi debere proscripserit, sive quis ad infamiam alicuius libellum aut carmen scripserit, sive quis matrem familias aut praetextatum adsectatus fuerit, et denique aliis pluribus modis. VLP. dig. 47, 10, 1, 1 -am ... fieri Labeo ait aut re aut verbis *eqs.* 47, 10, 1, 2 omnem ... -am aut in corpus inferri aut ad dignitatem aut ad infamiam pertinere *eqs.* 47, 10, 15, 3 convicium -am esse Labeo ait. PAVL. coll. Mos. 2, 5, 3 sqq. sent. 5, 4, 1 -am patimur aut in corpus aut extra corpus *eqs.* 5, 4, 4 corpori -a infertur, cum quis pulsatur cuive stuprum infertur aut de stupro interpellatur.

Ⓘ *exempla*: TER. Phorm. 983 (*loq. Phormio vi retentus*) una -ast tecum. :: lege agito ergo. :: alterast tecum, Chreme (DON. pro 'actio -arum ex lege'. *cf.* SEN. contr. 10, 6, 2 ego fur? ecce altera -a). CIC. Tusc. 4, 4 duodecim tabulae (*8, 1*) declarant, condi iam tum solitum

[Delz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

esse carmen; quod ne liceret fieri ad (in V^2) alterius -am, lege sanxerunt (*cf.* PAVL. sent. 5, 4, 15 qui carmen famosum in -am alicuius . . . composuerit). SEN. contr. exc. 5, 6, 1 numquid carmen famosum composui aut, ut proprium genus -ae tuae dicam, numquid te rapui? contr. 9, 4, 9 cum illa non -a sed medicina fuerit (*si quis sopitum verberat, ut reviviscat.* QVINT. inst. 3, 6, 49 percussi, sed non -am feci [*Aristot. rhet. 1374a 2 πατάξαι . . . ἀλλ' οὐχ ὑβρίσαι*]. decl. 265 p. 82, 24 non [nos *codd.*] . . . -am dicit [*Ritter*, dicimus *codd.*] esse, quod ignominiosum pulsaverit). 9, 4, 12 non . . . privatam -am esse, sed publicam (*sc. si quis patrem caedit*). SEN. dial. 2, 14, 3 cum illi *Catoni* os percussum esset, . . . non vindicavit -am, ne remisit quidem, sed factam negavit. 2, 15, 1 non accipiet . . . sapiens -am, si caedetur, si oculus illi eruetur? QVINT. inst. 1, 3, 14 caedi discentes . . . servile est et . . . si aetatem mutes (*i. si adulti sint discipuli*) -a. 6, 2, 23 cum in maledicto plus -ae quam in manu . . . dicimus (*cf.* TERT. patient. 8, 7 -a seu lingua seu manu incussa). decl. 372 p. 411, 2 talio -ae ultio est (*alludit ad leg. XII tab. 8, 2. ad rem cf. etiam* SEN. epist. 81, 7 -ae talionem *reddere*). *al.* IVV. 16, 22 *si pulsus a milite -arum agis*, omnes . . . manipli . . . efficiunt, curabilis (*i. medici curam desiderans*) ut sit vindicta et gravior quam -a. SATVRN. dig. 48, 19, 16, 2 emendationis, non -ae gratia videntur adhiberi *verbera a magistro.* GAIVS inst. 3, 182 quae *obligationes* ex delicto nascuntur, veluti si quis furtum fecerit, bona rapuerit, damnum dederit, -am commiserit. VLP. dig. 2, 4, 10, 12 si *patronus* eum *libertum* gravissima -a adfecit, flagellis forte cecidit. 47, 10, 1, 4 *si* cadaveri defuncti fit -a (*cf.* 47, 10, 1, 6. CIL VI 36537 corpori). *al.*
transfertur ad res Iudaicas (*de talione veteris testamenti, cf. supra l. 16*): TERT. adv. Iud. 3 l. 74 vetus lex oculum pro oculo eruebat et vindicatam -am retribuebat (*v. app. crit.; an* vindictā?). adv. Marc. 2, 18 p. 359, 14. 4, 16 p. 469, 9. 13 HIL. in Matth. 4, 25.

(III) *locutiones sollemnes*: -a **atrox** (*t. t. de -a gravi, nonnumquam c. respectu legis Corneliae* [*p. 1668, 59*]): *v. vol. II 1109, 4 sqq. 1111, 45 sqq., ubi addas*: COD. Iust. 9, 2, 5 (*a. 241*) non ideo minus crimine seu atrociorum -arum iudicio tenetur . . . quod dicat . . . se . . . mandatorem habuisse. 9, 35, 4 (*a. 259*) a. . . . -am esse factam manifestum est, si tibi illata est, cum esses in sacerdotio (*cf.* CONST. Sirmond. 14 [= COD. Theod. 16, 2, 31 Iust. 1, 3, 10, 1] factas sacerdotibus . . . a. -as velut publicum crimen persequi). ARNOB. nat. 7, 17 p. 251, 13 stercoribus . . . accipi inter a. computaretis -as. NOVELL. Valent. 35, 1 si in huiusce ordinis homines actionem pervasionis et a. -arum dirigi necesse fuerit. *cf.* CIC. inv. 2, 60 atrocitas -arum (*v. et vol. II 1106, 74 sqq.*). *pro* 'atrox' *ponitur* 'gravis' (*cf.* VLP. coll. Mos. 2, 2, 1): INTERPR. cod. Theod. 8, 14, 1. LEX Burg. Rom. 5, 1 -a . . . g. est quae in publico vel in foro ab humiliore persona honestiori infertur. **actio** -arum (-ae PAVL. sent. 5, 4, 11 INTERPR. novell. Valent. 25, *cf. infra l. 70*): CIC. Caecin. 35 a. . . . -arum non ius possessionis adsequitur, sed dolorem imminutae libertatis iudicio poenaque mitigat (*ad rem cf.* VLP. dig. 47, 10, 13, 7). QVINT. decl. 250 p. 25, 19 ignominioso ne qua sit a. -arum (*v. app. crit.*). 331 p. 303, 23 capitalis. IVLIAN. dig. 37, 15, 2 pr. nec a. . . . -arum in eos detur (*cf.* VLP. dig. 47, 10, 17, 22 -arum nomine actionem dari). GAIVS dig. 40, 12, 26 -arum actione . . . convenitur. 47, 10, 12 -arum actione tenetur (VLP. dig. 47, 10, 15, 1). inst. 4, 76 noxales actiones . . . velut -arum (VLP. dig. 47, 10, 17, 4). VLP. dig. 47, 10, 5, 6 praetoria (*opp.* legis Corneliae. *cf.* PAVL. coll. Mos. 2, 5, 5 -arum a. aut legitima est aut honoraria). 47, 10, 15, 28 qui agit -arum actionem (-e *edd.*). 47, 10, 28 -arum a. in bonis nostris non computatur, antequam litem contestemur. PAVL. sent. 5, 4, 6 -arum a. aut lege aut more aut mixto iure introducta est *eqs.* TERT. scorp. 6 p. 156, 21 -arum actiones extra stadium. *al.* *sim.*: TER. Phorm. 329 enumquam -arum audisti mihi scriptam dicam? CIC. Verr. II 2, 66 edixit sese iudicium -arum non daturum (Caecin. 9 vel -arum vel capitis. LEX Iul. munic. [CIL I^2 593] 111 iudicio . . . -arum . . . condemnatus. TRYPH. dig. 4, 4, 37 pr. VLP. dig. 47, 10, 7, 2. 47, 10, 13, 7 -arum iudicio . . . eum convenire. *ibid.* -arum iudicio teneri. TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 363, 16. COD. Iust. 9, 35, 3 [*a. 239*]). PAPIN. dig. 48, 5, 6 pr. -arum . . . competit (*per ellipsin ut*: VLP. dig. 47, 10, 9, 4 -arum locum habet. PAVL. dig. 47, 10, 18, 3 -arum habeo. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A *ἰνιουριάρουμ· ἀγωγὴ περὶ ὕβρεως. cf. quae monui l. 72*). VLP. dig. 38, 5, 1, 8 querellam inofficiosi . . . vel quam aliam, forte -arum vel similem. COD. Iust. 9, 35, 7 (*a. 293*) -arum causa non publici iudicii, sed privati continet querellam (9, 35, 11 *a. 478*). -arum (-ae *l. 82. p. 1670, 2. 7, cf. supra l. 43*) *in locutionibus variis* (*de genetivo* 'rei' *v. Raabe, De genet. lat. 1917, 7 sqq.; sed hic illic de ellipsi cogitari potest, v. l. 75. 80. p. 1670, 2. 8 et cf. l. 64 sqq.*): PLAVT. Poen. 1337 -arum . . . induci (*aut interpol. aut corruptum*). RHET. Her. 1, 14, 24 cum eo Accius -arum agit ([*sc. actione(m) ? v. supra l. 54*]. CIC. inv. 2, 59 LEX Rubr. [?] frg. Atest. [CIL I^2 600] 4 SEN. contr. 4 praef. 6. *al.* SEN. benef. 5, 8, 4 cum quo [QVINT. decl. 331 p. 305, 3 GAIVS inst. 3, 221. *al. adde l. 74*]. IVLIAN. dig. 19, 1, 25 EDICT. praet. Vlp. dig. 47, 10, 7 pr. VLP. dig. 47, 10, 15 pr. adversus eum). 2, 13, 19 C. Caelius iudex absolvit -arum eum . . ., P. Mucius . . . condemnavit ([*sc.* '-arum *iudicio*' *? v. supra l. 61*]. CIC. Verr. II 2, 22 Caecin. 35. *cf.* CIC. Verr. II 3, 90 damnatus [*v. vol. V 1, 14, 33 sqq. nota*: SEN. contr. 2, 6, 5 -ae [*corr. cod. Tolet.*, -a(m) *codd.*, -arum *? Kiessling*]). 4, 27, 37 satis fecisti. SEN. contr. 2, 3, 14 accusari (*v. vol. I 351, 48 sq.*). 9, 4, 12 poena (PAVL. dig. 2, 14, 27, 4).

10, 1, 9 formula (SVET. Vit. 7, 2). *ibid.* an . . . -arum (*corr. cod. Tolet.*, -a(m) *codd.*, -ae *Bursian; sc. actione, iudicio, lege ? v. l. 5. p. 1669, 51. 63*) non teneatur (QVINT. decl. 329 p. 293, 9. *al.*). contr. exc. 5, 6, 1 reum facit (QVINT. inst. 4, 2, 100. *al.*). QVINT. inst. 7, 4, 32 *controversiae.* decl. 278 p. 133, 30 non -arum tantum lege teneretur. SVET. Aug. 56, 4 postulabatur. EDICT. praet. Vlp. dig. 3, 2, 4, 5 damnatus pactusve (GAIVS inst. 4, 182. COD. Iust. 2, 11, 18 [*a. 260*] -ae). VLP. dig. 25, 4, 1, 8 experiri (*al.*). 47, 10, 13, 7 -arum (*sc. actione, iudicio ? v. p. 1669, 50. 62*) conveniri (47, 10, 32. COD. Iust. 9, 35, 9 [*a. 294*]). PAVL. dig. 4, 5, 7, 1 obligationes. sent. 5, 4, 20 convictus. *nude* -a *pro -arum actione p. 1668, 81.*

b *usu communi*: **α** *de pulsatione, verberatione sim.* (*aliter* PLAVT. Cas. 948 *v. p. 1673, 13; subauditur notio generalis* [*v. p. 1671, 32 sqq.*] *l. 15. 18 et in iuncturis explicativis* '-a verberum' *l. 25*, 'caedis -a' *l. 33*): (I) *generatim*: PLAVT. Aul. 643 facisne -am mihi (*v. app. crit.*) ? :: fateor, quia non pendes, maximam (*luditur duabus notionibus*). Bacch. 443 dum te poteris defensare -a (*i. verberibus magistri; cf. p. 1669, 14*). CATO or. frg. 9 insignitas -as, plagas, verbera (*eqs.*) . . . te facere ausum esse (*in serie verborum magis notionem generalem respici non negaverim. infra*: servi -as nimis [nimias *Mommsen*] aegre ferunt). TER. Ad. 162 (*loq. leno vapulans*) quod te posterius purges hanc -am mi nolle factam esse. HOR. sat. 2, 6, 28 luctandum in turba et facienda -a tardis. LIV. 2, 29, 4 in qua *rixa* . . . plus clamoris . . . quam -ae fuerat. FEST. p. 234 'pro scapulis' cum dicit Cato (*or. frg. 40, 7*), significat pro -a verberum. PETRON. 96, 4 -a . . . Eumolpi velut quodam cibo me replebam (*v. app. crit.*). 108, 5 ni abstineret a Gitone -am. 132, 3. QVINT. decl. 298 p. 178, 17 -ā pasci (*de parasito vapulante*). FRONTIN. strat. 3, 3, 4 adsentante -arum fide (*i. testimonio*) creditus inimicissimus Cyro (*antea*: truncata de industria facie. *de eodem* IVST. 1, 10, 20 veluti pignora *fidei* vulnera corporis et -ae notas habebant). CAPITOL. Max. Balb. 14, 5 de Palatio cum -is produxerunt . . . laniatos. AMBR. obit. Valent. 12 dabit . . . percutienti maxillam suam, etiam caedis contentus -a. AMBROSIAST. in Gal. 4, 13—14 p. 361^D -is agebatur apostolus et caedibus infirmabatur (MAXIMIN. c. Ambr. 117 extremis. VVLG. II Macc. 14, 42 indignis [*gr. ὑβρισθῆναι, recc. BP* contumeliis]). HIER. epist. 65, 8, 3 *Christus* corpus -ae dereliquit. CLAVD. 8, 618 felix -a (*per oxymoron de ictu in emancipatione. cf.* NOVELL. Iust. 81 pr. emancipationis actio . . . cum -is et alapis liberabat eos). ROMVL. fab. 42 recc. gall. *et* W qui sibi -am facit (*sc. si muscam pungentem occidit*). COD. Theod. 12, 1, 128 (= Iust. 10, 32, 42, 1) si quis . . . ullum ex principalibus viris usurpata attrectaverit -a (*i. verberibus*). LEX Visig. 6, 5, 6 si, dum levis -a infertur, homicidium committatur. *al.* *servatur notio etiam p. 1673, 80. 1674, 4. 19. 1676, 21.* (II) *de cruciatu, tormentis sim. imprimis in quaestione vel puniendi causa adhibitis, quibus certi ordines hominum eximuntur* (*cf. p. 1675, 19*): AMBR. epist. 22, 22 invitus dixit diabolus, sed exactus et tortus; quod nequitia supprimit, extorquet -a. COD. Theod. 1, 10, 4 raptos ad supplicium mercatores corporalibus affectos -is (13, 5, 16 pr. si quis contra interdicta . . . c. vos -a pulsare audeat. 14, 4, 9 ius . . . c. -ae. *al.* COD. Iust. 1, 3, 32, 6 [*a. 472*]. NOVELL. Maior. 7, 10. *cf.* COD. Theod. 12, 1, 39 citra -am corporis [14, 4, 10, 2]. 12, 1, 75 liberum . . . sit corpus eorum ab his -is quas honoratos non decet sustinere). COD. Theod. 7, 20, 5 (= Iust. 12, 46, 2) ne veterani . . . incongruis pulsentur -is. 9, 37, 2 (= Iust. 9, 42, 3) postquam aliquid -ae merito (*om. Iust.*) inscriptionis illatae tolerarit . . ., id est si vel carcerem sustinuerit vel tormenta vel verbera vel catenas. 11, 30, 22 nec appellantes -arum adflictatione deterritos . . . expellant *praesides.* 11, 39, 10 (= Iust. 1, 3, 8 pr.) presbyteri citra -am quaestionis testimonium dicant (INTERPR.: id est sine supplicio corporali). 12, 1, 61 ne ad libidinem . . . iudicum gravibus adficiantur -is. *al.* CONST. Sirmond. 13 humilior persona . . . -ae poenam sustinere compellitur. COD. Iust. 7, 71, 7 propter -arum timorem. PASS. Quirin. (BHL 7035) 2 cognosce te subiciendum diversis -is. *cf. p. 1674, 79.* (III) *de castigatione*: PS. AMBR. laps. virg. 8, 35 totum corpus -is et ieiuniis maceretur. SALV. eccl. 1, 49 ut . . . reatum longarum deliciarum officio patrocinantis solvat -ae.

β *de stupro vel notione violentiae attenuata de coitu illicito* (*c. gen. explic. l. 74. p. 1671, 4; sublucet notio etiam in fabulis Helenae et mulierum Sabinarum cum -a raptarum, cf. l. 83; ceterum v. et p. 1668, 55. 1674, 41. 1676, 50*): PLAVT. Aul. 794 ego me -am fecisse filiae fateor tuae (SEN. contr. 7, 6, 13 -am fecit *servus*, si non subducta est -ae sed reservata *filia tua.* PS. SEN. mon. 153 adulescens si feminis ornaris, -am facere cogitas, si viris, accipere). Cist. 180 eius se ex -a peperisse gnatam. TER. Hec. 401. CIC. har. resp. 38 hominibus -a tui stupri illata in ipsos dolori non fuit. rep. 2, 46 cum . . . Lucretiae . . . vim attulisset mulierque . . . ob illam -am sese ipsa morte multasset (*cf.* LIV. 1, 59, 1 castissimum ante regiam -am sanguinem *Lucretiae*). OV. met. 12, 201. LIV. 3, 48, 3 praeda -ae puella. 26, 49, 12 ipsa iam extra periculum -ae muliebris sum (RVFIN. Clement. 9, 23 si puer m. se substernat -ae). 38, 24, 4. 38, 24, 10 ⌊et -am corporis⌋ (*om. B*) et ultionem violatae per vim pudicitiae confessa . . . est (VAL. MAX. 2, 6, 15 *matronae* dotes c. -a contrahebant). SEN. contr. 1, 5, 1 quem una nocte unius virginis -a non fatigaverat (satiaverat *Gertz*). *ibid.* alteram -ae rapuit (*i. ad -am faciendam*). VAL. MAX. 9, 1, 6 famosa -a nobilium iuvenum. PETRON.

[*Delz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

79, 9. 133, 1 usque in -am vigilavit an contentus fuit vidua pudicaque nocte? 140, 11 accessi temptaturus an pateretur -am *puer*. PLIN. nat. 36, 22 *Cupido Praxitelis* par Veneri Cnidiae nobilitate et -a (*sc. adamantis*). STAT. Ach. 1, 912. QVINT. decl. 247 p. 13, 17 raptae virginitatis. 259 p. 58, 10 *puella* audaciam pro -a tulit. 349 p. 374, 22. CALP. decl. 5 (*ad lenonem:*) quid ... aliud in his *scortis* quam -am vendis? PAPIN. dig. 48, 5, 40 pr. *mulier* -am suam ... marito renuntiari prohibuit. CYPR. hab. virg. 19 p. 201, 2 ad corruptelam et -am suam desideria ... sollicitant *virgines nudae*. AMBR. epist. 6, 1 nisi suā -ā, nisi ab honesto pudore traducatur ad indecoram sui corporis oblationem. 6, 9 rapitur mulier et per totam noctem -ae impletur. DIONYS. EXIG. Conc.^{S} IV 2 p. 204, 3 cum ... huius -ae (*sc. commixtionis, ante partum Christi*) nec suspicio est (*gr. p. 193, 20 ὕβρεως. cf.* ARATOR act. 1, 59 nulla est -a sexus *sc. Mariae* [*aliter p. 1674, 33*]). *dilatatur ad osculum in publico raptum*: VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 filiae -am tulit *Pisistratus*.

γ *de infamia, convicio, maledicto* (*per picturam l. 22; acced.* verborum *l. 23*): CATO or. frg. 37, 2 aures nobis †calliscerunt ad -as. CIC. Att. 13, 41, 2 etsi in me graviores -ae et certe notiores. TIRO Gell. 6, 3, 13 *patroni iudices debent* honorificis verecundisque sententiis commulcere, non -is atque imperiosis minationibus confutare. SEN. dial. 5, 8, 4 offendet te ... petulans -ā. PLIN. nat. 35, 140 innotuit ... Ctesicles reginae Stratonices -ā; ... pinxit volutantem cum piscatore. PS. AVR. VICT. epit. 11, 9 -ā verborum, qua scortum vocari dolebat accensus. SERV. Aen. 4, 214 'Paris' similis Paridi: -a a persona. HIER. in Matth. 5, 22 p. 37^{A} quem nos possumus vulgata -a 'absque cerebro' nuncupare. COD. Theod. 9, 38, 9 ne quis ... civem Lycium contumelioso nomine -ae audeat vulnerare (*i. contumeliosi nominis -ā*). CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 43, 19 mihi ... sermo nullus est nec tristitiae nec -arum (*gr. I 1, 1 p. 108, 20 λόγος ... ὕβρεως*). CASSIOD. hist. 6, 40, 6 imperator respuens se operibus vindicare reciprocis -is iram suae indignationis amovit (*Socr. 3, 17 τῷ ἀντισκῶψαι*).

2 *latius de qualibet laesione*: **a** *in lege Aquilia de damno lata* (*cf. p. 1668, 7 et* GAIVS inst. 3, 210 sq. [*sim.* dig. 9, 2, 2 pr.] damni -ae actio constituitur per legem Aquiliam, cuius primo capite cautum est, ut si quis hominem alienum alienamve quadrupedem ... -a occiderit, ... damnetur; -a autem occidere intellegitur, cuius dolo aut culpa id acciderit, nec ulla alia lege damnum, quod sine -a datur, reprehenditur. VLP. dig. 9, 2, 5, 1. 9, 2, 27, 5 tertio ... capite ait eadem lex Aquilia: ceterarum rerum ... si quis alteri damnum faxit, quod usserit fregerit ruperit -a [*vox -ā ex primo capite in tertium fort. per analogiam irrepsit, v. Daube, Law Quarterly Rev. 52, 1936, 253 sqq.*]): damnum -ā datum, damni -ā agere *sim. v. vol. V 1, 25, 58 sqq. 29, 20 sqq.; de formis attractione casus effectis* damni -ae, damnum -ae *v. Mommsen, Strafr. 826. cf. Daube, On the Use of the Term 'damnum' (Studi Solazzi 1948, 93 sqq.)*. -ā *in aliis locutionibus adhibetur*: CIC. Tull. 38 homines M. Tulli -a occisi sint necne (52 ALF. dig. 9, 2, 52 pr. VLP. dig. 9, 2, 3. *cf. l. 36. locutio extra legem Aquiliam occurrit p. 1679, 37. 79*). parad. 25 in servo necando, si id fit -a. VLP. dig. 9, 1, 1, 3 pauperies est damnum sine -a facientis datum: nec enim potest animal -a (-am *PLU*) fecisse, quod sensu caret (47, 9, 3, 7 nec ... -a hoc fecit, qui se tueri voluit). 39, 2, 24, 3 utrum id solum damnum contineat *stipulatio damni infecti*, quod -a fit, an vero omne damnum, quod extrinsecus contingat. per -am: PS. QVINT. decl. 13 arg. damni p. -am dati. VLP. dig. 47, 10, 17, 2 quod *damnum* p. -am factum est. COD. Iust. 3, 35, 1 (*a. 222*). 3, 35, 4 (*a. 293*). INTERPR. Paul. sent. 1, 19, 1. *respicitur lex Aquilia etiam* COD. Iust. 3, 35, 2 (*a. 239*). 3, 35, 5 (*a. 293*). 3, 35, 6 (*a. 294*). *de damno ipso* (*cf.* VLP. dig. 47, 10, 1 pr. interdum -ae appellatione damnum culpa datum significatur, ut in lege Aquilia dicere solemus): SEN. contr. exc. 3, 6, 2 non est iniquum eius rei tibi -am imputari, cuius fructum percepisti (*de damno -a dato a tyrannicida*). PLIN. nat. 9, 182 agnitum *eum* ... a socio, cuius -a erat, et damni formulam editam *esse*. QVINT. decl. 385 p. 430, 20 an leno damni -a dati agere possit? an impune illi -a fieri? IAVOL. dig. 9, 2, 37 pr. si ... manu -am dedit (VLP. dig. 43, 24, 7, 4). PAPIN. dig. 9, 2, 54 creditor ipse sibi potius quam alii -am fecisse videtur (VLP. dig. 11, 3, 1, 5 qui servo persuadet, ut -am faceret [*Bas. 60, 6, 1 ζημιῶσαι*] vel furtum. INTERPR. Paul. sent. 2, 32, 23 si ... quis ... damnum alicui dederit vel -am fecerit [PAVL.: damnum -ae dederit]).

b *usu communi*: α *generalia quaedam*: PLAVT. Poen. 809 -am illic insignite postulat: nostro servire nos sibi censet cibo (Rud. 643 *mulieribus* advorsum ius legesque i. -a hic facta est). CAECIL. com. 47 sq. facile aerumnam ferre possum, si inde abest -a, etiam -am, nisi contra constat contumelia (PACVV. trag. 279 patior facile -am, si est vacua a c.). TER. Andr. 214 quo iure quaque -a praecipitem in pistrinum dabit. Hec. 307 non maxumas quae maxumae sunt interdum irae -as faciunt. Haut. 992 matres ... auxilio in paterna -a solent esse. GRACCH. or. frg. Fest. p. 201 mirum si quid his -ae fit? semper eos osi sunt. RHET. Her. 4, 19, 26 inimicos invidia, -is, potentia, perfidia sustulisti. CIC. leg. 1, 44 cum ius ex -a lex facere possit (*per oxymoron ut*: off. 1, 33 existunt ... saepe -ae calumnia quadam et nimis callida, sed malitiosa iuris interpretatione; ex quo illud 'summum ius summa -a' factum est ... proverbium. SEN. dial. 4, 30, 1 -ae ius. TAC. ann. 14, 18, 1 diutina ... licentia et -a quasi iure et aequo nitebantur. *cf. p. 1680, 83*). fin. 3, 71 alienum ... esse a sapiente non modo -am cui facere, verum etiam nocere; nec ... rectum est cum amicis ... consociare aut coniungere -am. SEN. dial. 2, 8, 1 -a ... non potest fieri nisi iniuste. 4, 26, 4 non est ... -a nisi a consilio profecta. *et passim*.

β *in vita publica*: (I) *de violatione iuris gentium, causa belli*: QVADRIG. hist. 41 (*consules ad Pyrrhum:*) nos pro tuis -is continuis animo tenus commoti ... tecum bellare studemus. VARRO frg. Non. p. 529, 23 priusquam indicerent bellum is, a quibus -as factas sciebant, faetiales legatos ... mittebant. CIC. Verr. II 1, 84 cum ... populo Romano communique causae legatorum facta esset insignis -a. Manil. 14 nulla ipsi -a lacessiti ... bella gesserunt (CAES. Gall. 1, 35, 3 neve Haeduos -a lacesseret *Ariovistus*). *ibid.* -is provocatos. Sest. 58 cum ille -is in socios nostros inferendis bello prope nos lacessisset (CAES. Gall. 2, 32, 2 dediticiis populi Romani. LIV. 39, 26, 14 ultro citroque). 64 de tot tantisque -is in socios, in reges, in civitates liberas. rep. 2, 38 Etruscorum -as bello est ultus (NEP. Con. 5, 1 -as patriae. LIV. 2, 6, 3. *cf.* TAC. ann. 3, 38, 3 popularium [*gen. obi.*] -as inultas sinere). LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 provinciam ... ab -a (*i. impetu hostili*) defendere. CAES. Gall. 1, 30, 2 pro veteribus Helvetiorum -is populi Romani. 6, 10, 5 Cheruscos ab Sueborum ... -is incursionibusque prohibere. *al.* SALL. Catil. 12, 4 neque victis quicquam praeter -ae licentiam eripiebant. 51, 5 divitiarum magis quam -ae causa bellum inceptum. Iug. 20, 5 *Adherbal* legatos ad Iugurtham de -is questum misit (LIV. 3, 25, 6 -as. *al. cf.* 31, 31, 2 ad conquerendas Philippi -as in tot socias nobis urbes). LIV. 1, 23, 7 -as et non redditas res ... causam huiusce esse belli. 32, 10, 6 ab eo, qui prior arma intulisset, -am ortam. 42, 21, 2 propter cuius -am belli (*gen. explicat.; aliter p. 1674, 65*). *al.* VAL. MAX. 5, 1, 1^{a} Punicis. TAC. hist. 5, 24, 2 inde -am et culpam, hinc ultionem et deos fore. *al.*
de vastando, praedando: CAES. civ. 1, 28, 1 Brundisini Pompeianorum militum -is ... permoti (LIV. 42, 42, 3 queratur unusquilibet militis mei -am. *cf.* BELL. Afr. 7, 2. TAC. hist. 2, 56, 2 tanta peditum equitumque vis damnaque et -ae aegre tolerabantur). BELL. Afr. 97, 2 civitates bonaque eorum ab omni -a rapinisque defendit. LIV. 5, 16, 3 locum (*i. occasionem*) -ae rati esse, praedatum ... cohortes ... mittunt. IVST. 3, 7, 4 populationis. (II) *de inimicitiis et aemulatione in re publica*: MET. NVM. or. frg. Gell. 12, 9, 4 *Marius* tanto vobis quam mihi maiorem -am atque contumeliam facit *eqs.* CIC. Verr. II 3, 95 in alterius *senatoris* -a sese (*sc. iudices senatorios*) despectos. Brut. 42 *Themistocles et Coriolanus* uterque ... populi ingrati pulsus -a (*de exilio ut*: Lael. 42 *Themistocles* ingratae patriae -am non tulit [VAL. MAX. 5, 6 ext. 3]. LIV. 2, 39, 11 memorem se *Coriolanum* et civium -ae et hospitum benefici. 31, 23, 1 exules ... regiorum -is pulsi [34, 26, 12 tyrannorum -a pulsi]. TAC. ann. 12, 8, 2. IVST. 18, 7, 16 exilii -am. *cf. p. 1679, 43*). off. 2, 41 qui ... prohiberet -a tenuiores (*de oppressione humiliorum ut*: SALL. or. Macri 1 quas ob -as ... a patribus armata plebs secessisset. hist. frg. 1, 11 -ae validiorum. 1, 12 -ā validior [*i. qui -a facienda plus valet*]. LIV. 2, 21, 6 plebi ... -ae a primoribus fieri coepere. TAC. ann. 15, 20, 1 ad -as minorum elati. VLP. dig. 1, 18, 6, 2). Att. 7, 2, 7 exsultat Catonis in me ingratissimi -a *Caesar*. epist. 5, 2, 6 sqq. *de intercessione tribuni malevola* (*v. et infra l. 67*). *al.* CAES. civ. 1, 7, 1 omnium temporum -as inimicorum in se commemorat. 1, 32, 6 -am in eripiendis legionibus praedicat (*de imperio adempto ut*: SIL. 7, 576. *cf.* VELL. 2, 20, 3 *de consulatu abrogato*. SEN. dial. 2, 2, 3 *de praetura detracta*). LIV. 42, 43, 7 victa pars (*in electione Boeotarchae*) -am persequens (*de repulsa ut*: VAL. MAX. 7, 5, 3 *Aemilii Paulli* virtutem -ae non fregerunt, sed acuerunt). TAC. hist. 2, 71, 2 *de dilatione consulatus*. ann. 3, 75, 2 *Labeoni*, quod praeturam intra stetit, commendatio ex -a. FLOR. epit. 4, 4, 4 Octavius ... et aetate et -a (*sc. ab Antonio accepta*) favorabilis. COD. Theod. 1, 6, 12 (= Iust. 1, 28, 5) solitae ambitionis -a vacante. *al.* (III) *de factis iniustis magistratuum sim.*: CIC. Quinct. 9 id accidit praetoris iniquitate et -a (*cf.* 69 Verr. II 1, 119 VLP. dig. 4, 4, 7, 2). epist. 12, 1, 2 *res publica* ulta suas -as est ... interitu tyranni (*sc. Caesaris*). 13, 5, 2 qui ... -am acceperant *proscriptionibus Sullanis* (SALL. Catil. 28, 4 *plebem* dolore -ae novarum rerum cupidam, quod Sullae dominatione agros ... amiserat. or. Lep. 6). ad Q. fr. 1, 1, 33 portitorum. LIV. 3, 56, 13 appellatio provocatioque adversus -am magistratuum (*cf. l. 72*). 36, 40, 14 tribuni (*cf.* perioch. 38 p. 45, 6 tribuniciis [*v. Liv. 38, 52, 1 sqq.*]. *v. et supra l. 50*). *al.*
in provinciales: CIC. div. in Caec. 32 silebitur ... de maximis et notissimis illius furtis et -is. 52 cum omnibus Siculis faceret -as. Verr. II 1, 69 legati *in Lampsacenos*. 1, 86 *Verris* in magistratum Milesium. 2, 8 magistratuum ... nostrorum -as ... tulerunt *Siculi* (VELL. 2, 126, 4 vindicatae ab -is m. provinciae. TAC. ann. 2, 54, 1. *cf. l. 67*). 2, 35 istius *Verris* avaritia atque -a pauperrimus. 3, 96 solent ... muti esse in -is suis. 3, 100 Imacharensis ... omnibus -is tuis exinanitos. 3, 211 *cur Siciliae* praecipua lex -ae definitur? Manil. 65 eorum, quos ad *exteras nationes* ... cum imperio misimus, libidines et -as. epist. 15, 1, 5 propter acerbitatem atque -as imperii nostri. LIV. perioch. 70 p. 81, 10 publicanorum. PLIN. nat. 9, 26 -ae potestatum in hospitales. TAC. Agr. 13, 1 *Britanni* imperii munia impigre obeunt, si -ae absint. 15, 1. VLP. dig. 1, 18, 6, 5 ne tenuis vitae homines ... -is vexentur *exigendo supellectili*. PANEG. 7, 8, 3 Gallias priorum temporum -is efferatas. 11, 5, 3 exacerbatas saeculi prioris -is ... provincias. COD. Iust. 3, 26, 9 (*a. 365*). (IV) *de iniquitatibus iudicum* (*de praetore v. l. 61*). CIC.

[Delz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Phil. 2, 3 an ego ... non venirem contra -am, quam iste intercessoris iniquissimi beneficio obtinuit, non iure praetorio? (Liv. 29, 1, 17. *cf. locutionem* 'ius suum obtinere' *et* Cod. Theod. 15, 14, 7 omne iudicium, quod vafra mente conceptum -a⟨m⟩ non iura reddendo Maximus ... credidit promulgandum). Liv. 3, 45, 4 decreti (4, 9, 7. *cf. p. 1679, 41*). 4, 10, 6 iudicii (*aliter p. 1674, 42. cf.* Ivlian. dig. 46, 8, 22, 4 iudicis [Pompon. dig. 40, 7, 29, 1. Gaivs dig. 3, 3, 46, 4 errorem aut -am. *al.*]. Cod. Iust. 8, 44, 15 [*a. 245*] iudicantis). Vlp. dig. 30, 50, 1 -a ei *heredi* facta non nocebit legatariis. *al.* Cod. Theod. 11, 30, 58 pr. (= Iust. 7, 62, 30) ab ipsa -a ... provocare. *ibid.* ab -is et suspectis iudicibus ... provocationem esse concessam.

γ in re amatoria fere de neglecta fide (*officio venereo l. 14. 30*): Plavt. Cas. 948 sufferam ... ei *uxori* meum tergum ob -am. 1010 mihi ... insignite factast magna -a: duobus nupsi, neuter fecit quod novae nuptae solet. Ter. Andr. 488. Hec. 165 incommoda atque -as viri omnīs ferre (Cic. Cluent. 13 Firm. math. 6, 29, 17. *cf. ibid.* mariti *et* Ps. Qvint. decl. 8, 6 maritales). 303 tot meas -as ... numquam ... patefecit *uxor.* Eun. 59 in amore haec omnia insunt vitia: -ae, suspiciones, inimicitiae *eqs.* Cic. Cluent. 14 discedit a Melino Cluentia ut in tantis -is non invita. Catvll. 72, 7 amantem -a talis cogit amare magis. Prop. 1, 3, 35 te nostro referens -a lecto alterius clausis expulit e foribus (*cf.* 4, 8, 27 cum fieret nostro totiens -a lecto. Ov. met. 3, 267 thalami brevis est -a nostri. Firm. math. 4, 6, 4 ad genialis -am tori privignos ... adducit). 1, 18, 23. 2, 16, 31 nullane sedabit nostros -a fletus? (*cf.* 3, 25, 7 fletum -a vincet). 2, 24^b, 39 numquam me -a mutat. Ov. epist. 4, 113. 18 (19), 113 nos tam vana movet quam facta -a fallit. met. 9, 150 quantum -a possit femineusque dolor, iugulata paelice testor (*cf.* Sen. epist. 95, 37 in uxore gravissimum esse genus -ae paelicem). *al.* Sen. contr. 1, 7, 2 matrimonii (Ps. Qvint. decl. 18, 5 Vlp. dig. 48, 5, 16, 6). Petron. 129, 8 gravem -am accepi *coitu non perfecto.* Ps. Qvint. decl. 15, 12 (*loq. meretrix*) te ... alterius et fortasse divitis amatoris -ā receptum. Tac. ann. 13, 19, 3 Octaviae (*gen. obi.*). Tert. monog. 10 repudiata ... per discordiam et iram et odium et causas eorum, -am vel contumeliam vel quamlibet querelam. *al.*

δ in re pecuniaria (*hereditaria l. 55 sqq.; cf.* Sen. dial. 2, 9, 2 est et illa -a frequens, si lucrum alicui excussum est aut praemium ..., si ... adfectata hereditas aversa est): Lex Tarent. (CIL I^2 590) 41 (*inter a. 89 et 62 a.*) sei quas vias ... IIIIvir ... facere ... volet ..., quod eius sine -a ⟨privatorum⟩ (*ins. Scialoja*) fiat id ei facere liceto (Lex Vrson. [CIL I^2 594 *a. 44 a.*] 77, 32. 100, 16 quot sine privati -a fiat. S. C. Cic. Phil. 5, 53 qui *ager* sine -a privatorum dividi posset. S. C. Frontin. aq. 125). Cic. Verr. II 3, 182 si potest ista pecunia sine aratorum -a detrahi. leg. agr. 3, 6 coniungitur impudens gratificatio cum acerba -a. off. 3, 42 suae cuique utilitati, quod sine alterius -a fiat, serviendum est (Sen. dial. 4, 8, 2 nulli nisi ex a. -a quaestus est). Plin. paneg. 37, 1 vectigalia institui ut pro utilitate communi ita singulorum -is (sine s. -is *Madvig*, s. cum -is *E. Baehrens*). Ivlian. dig. 46, 8, 22, 2 adficietur ... -a is, qui procuratori solvit. Vlp. dig. 2, 2, 3, 3 etsi ... patiaris -am, si solvendo debitor non sit. Pavl. dig. 9, 2, 30, 1. 29, 5, 8 pr. Tert. apol. 44, 1 illam -am civitatis nullus expendit, cum tot iusti impendimur, cum tot innocentes erogamur (*homines sunt quasi patrimonium civitatis*). resurr. 12 p. 41, 15 fenore interitu et -a usurā et lucro damno. Cod. Theod. 13, 9, 4, 1 ut ad eorum -am retorqueantur *damna naufragii*, qui minus idoneos nominarunt. *al.; cf. p. 1674, 12.* *speciatim in hereditate* (*cf. supra l. 37; heres -am patitur aut a testatore aut a coheredibus aliisque*): Gaivs inst. 3, 43 in bonis libertinarum nullam -am ... patiebantur patroni. dig. 5, 2, 4 qui *parentes* -am adversus liberos suos testamento inducunt. 40, 9, 29, 1 ne legatario -a fieret. Scaev. dig. 2, 15, 3 pr. (*rescr. Antonini et Veri*) aut cavit sibi pro oneribus hereditatis, aut si non cavit, non debet neglegentiam suam ad alienam -am referre (*i. manumissi et legatarii nullo damno affici debent*). 37, 6, 10. Papin. dig. 29, 5, 4 praegnate ea defuncta nullam -ae querellam intervenisse (*i. inofficiosi testamenti*). Vlp. dig. 5, 2, 8 pr. inofficiosi querellam patrem filii ... nomine instituere non posse invito eo: ipsius enim -a est. 13, 7, 11, 4. 37, 8, 1, 13 *emancipatum* filiis suis qui sunt in potestate *avi* solis conferre ..., quia veniendo ad bonorum possessionem illis solis -am facit (*quia singulae partes minores fiunt*).

ε in ratione intercedente hominibus cum: ① *deis*: Liv. 6, 41, 4 quid de religionibus et auspiciis, quae (*i. quorum contemptio*) propria deorum ... contemptio atque -a est, loquar? Qvint. decl. 329 p. 293, 22 homines adversus deorum hominumque -am natos. p. 296, 19. *al.* ② *bestiis*: Colvm. 9, 14, 11 *apibus* nihil *mellis* est ... detrahendum, ne ... -a contristatae ... profugiant. Plin. nat. 9, 26 *delphinus unguento perunctus* ut -a fugatus. 8, 139 cocleae ... adhaerentes ... saxis ... -a resupinatae avolsaeque. 10, 147 vexatis ... gallinae et columbae pinna evulsa aliave simili -a.

B *-a afficiuntur res*: 1 *corporeae* (*usu pleno; potius pro animantibus supra l. 22. p. 1669, 25*): Plavt. Most. 899 pultabo fores; heus, ecquis hic est, maximam qui his -am foribus defendat? (Rud. 414 quis est qui nostris ... f. facit -am? *ad notionem cf. p. 1670, 12 sqq.*). Cic. epist. 4, 7, 5 nullam potest accipere -am *res familiaris tua.* Nvx 155 nostra notat fusco digitos -a suco. Val. Max. 1, 1, 19 *ut* superantibus *arboribus consecratis* immunitatem consimilis -ae (*i. caedendi*) pareret *Turullius* (*sic infertur arboribus, herbis sim.*: Colvm. 3, 18 quae *stirps* integra et inviolata sine -a deposita est. Plin. nat. 15, 11 perticis decutiunt *olivas* cum -a arborum [Pallad. 2, 15, 3]. 17, 175 noxia. 17, 209. 235. 19, 5 fractum tunsumque et in mollitiem lanae coactum -a *linum* [19, 18]. Pallad. 3, 9, 8. 4, 1, 1 -a laceratus *truncus vitis*). Plin. nat. 19, 12 parvas ... reliquias eius *thoracis* superesse ... experientium -a. 33, 25 res ... -a usus (*gen. explic.*) indigna *anulus.* 37, 18 adroso margine eius *calicis*, ut tamen -a illa pretium augeret. Qvint. decl. 324 p. 276, 11 in sacrilegio propria templi -a est. Frontin. aq. 65 nullam accipit -am *aquaeductus* (*de derivatione furtiva. cf.* 72). Flor. epit. 2, 16, 7 urbis *Corinthi* (*i. excidium. cf.* Ambr. epist. 40, 21 synagogae *sc. combustae*). CIL IX 2438 (*ca. a. 168*) cum magna fisci -a (*cf. p. 1673, 35*). Vlp. dig. 15, 3, 3, 4 pati debet dominus creditorem haec (*sc. ornamenta mutua pecunia empta*) auferre, sine domus videlicet -a (Pavl. sent. 4, 1, 20 = dig. 32, 21, 2). Pavl. sent. 1, 14, 1^a (= dig. 43, 11, 3 pr.) cuius fundo -a irrogata est (*antea*: si in agrum vicini viam publicam quis reiecerit). Marcian. dig. 1, 8, 8 pr. sanctum est, quod ab -a hominum defensum est. Tert. uxor. 2, 3 l. 14 seposita carnis -a ad dominum pertinentis (*aliter p. 1675, 8*). Epist. Alex. l. 275 H. ut -a pedum tabesceret *nix* (*antea*: calcare). Optat. 3, 2 aquae (*de baptismate a Donatistis polluto*). Pavl. Nol. epist. 31, 3 (*inde* Svlp. Sev. chron. 2, 31, 3) Hadrianus ... existimans se fidem Christianorum loci -a perempturum in loco passionis simulacrum Iovis consecravit. CIL IX 5813, 6 quisque hui iugero loci et edib(us) -am fecerit. 2 *incorporeae* (*fere pro animantibus*): Cic. Quinct. 10 multis -is iactatam atque agitatam aequitatem. Verr. II 5, 141 -am facio communi causae (*cf. p. 1672, 9*) et iuri civitatis. 5, 149 -am ignominiamque nominis Romani inultam ... dimittere (*cf.* Liv. 22, 59, 12 -am nomini Romano faciam). de orat. 3, 63 nec ulla ... ei philosophiae fiet -a a nobis. Caes. Cic. Att. 10, 8 b, 1 amicitiae graviorem -am feceris ..., si *eqs.* Pvblil. M 26 mutat se bonitas irritata -a. S 32 sibi ipsa improbitas cogit fieri -am. Sen. nat. 7, 31, 3 per quae virilitati fiat -a. epist. 86, 3 ut aut libertas Scipioni aut Scipio libertati faceret -am. Mart. 9, 7, 1 sexus. Qvint. decl. 249 p. 20, 22 *legis.* Tac. Agr. 9, 4 virtutum. Pavl. sent. 4, 5, 9 fideicommisso non fit -a (Interpr.: non peribit). Tert. anim. 2, 4 cum maxima -a veritatis (28, 4 bonae valetudinis. carn. 3 l. 16 conscientiae). adv. Marc. 4, 16 p. 470, 19 deum patientiae -am facere. Porph. Hor. epist. 2, 1, 219 in poetis culpam esse, propter quam carmina ipsorum patiantur -am. Sol. 21, 1 *Galli* -a religionis humanis litant hostiis (Paneg. 2, 29, 4 Maximin. c. Ambr. 128. Cod. Theod. 16, 10, 12, 2 plena). Avson. 420, 4 p. 378 P. hospitalis foederis. Ambr. off. 3, 19, 116 pudicitiae. Maximin. c. Ambr. 126 nec vos iudicii vestri -am estis ... persecuti (*i. contemptum. cf. ibid.* non solum iudicio vestro, sed etiam ... sacerdotio intulit -am. Cod. Theod. 12, 1, 21. *aliter p. 1673, 6*). Hier. epist. 100, 6, 5 in -am continentiae ... vina quaeruntur. Clavd. 18, 119 ut trabeis (*i. consulatui*) -a cresceret. Avg. civ. 5, 1 p. 191, 15 D. caelo faciunt -am, in cuius velut ... senatu ... opinantur scelera facienda decerni. Cod. Theod. 9, 38, 4 ne ... maiestatis (*gen. obi. quasi explicat.*) -am ... sinamus evadere. 16, 5, 65, 2 (= Iust. 1, 5, 5, 1) nihil his *Manichaeis* relinquendum loci est, in quo ipsis ... elementis fiat -a (*per falsam doctrinam*). Const. Sirmond. 14 ad solam divini cultus -am avulsa capillorum parte (*cf. ibid.* [= Cod. Theod. 16, 2, 31 Iust. 1, 3, 10 pr.] ut in ecclesias ... inruens sacerdotibus ... vel ipsi cultui [in ipso cultu *Iust.*] locoque aliquid importet -ae). Novell. Theod. 18 pr. ad -am nostrorum temporum pertinere, si ... lenones in hac liceret urbe versari. Avell. p. 57, 15 praeter aestimationis -am, cuius ... iactura non levis est. Cassiod. inst. 1, 11, 1 rectae fidei.

II *-am faciunt* **res vel bestiae** (*omisi exempla, quibus auctor -ae homo intellegendus est velut* Cic. rep. 3, 17 lex *Voconia* ... in mulieres plena est -ae. Sen. dial. 6, 5, 1 ne aut oblivio ... illi faciat -am aut mentio tibi. epist. 102, 1 epistula tua mihi fecit -am. *dubites etiam de aliis infra sub A 1 et 2 allatis, plerumque propter ambiguitatem genetivi appositi* [*exempla genetivi mere explicativi attuli sub I*]): A *res*: 1 *de incommodis variis*: Cic. Phil. 12, 9 Gallia omnis aequo animo belli patitur -as (Liv. 3, 6, 7 agros ... etiam sine b. -a vastatos. Plin. nat. 18, 182 arandi rationem ... bellorum -a excogitatam. *aliter p. 1672, 26*). fin. 1, 46 fortunae (*v. vol. VI 1, 1189, 79 sq. et cf.* Sen. suas. 4, 3 fortuna in omnem properavit -am. Sen. benef. 1, 5, 4 fortuita -a. Lvcan. 8, 763 -a fati [9, 143]. *al.*). epist. 6, 10, 4 temporum (Sen. contr. 1 praef. 1 vobis querentibus, quod ... *veteres declamatores* audire non potueritis, detrahere t. -am. Sen. epist. 90, 17 loca ... -a temporis *longi* ... excavata. Cod. Iust. 7, 32, 4 [*a. 290*] transmissi temporis. *cf. p. 1675, 58*). Sen. dial. 2, 8, 3 mortem ... ne -am quidem *esse* (*de morte ut*: Qvint. inst. 10, 1, 115 properata mors -am *Calvo fecit.* Tert. adv. Marc. 3, 19 p. 409, 27 pro -a ... mortis repensandae [*an -da ? cf. p. 1678, 51*]. Inscr. lat. Tun. ed. Merlin 1610, 3 leti crudeli -a ... raptum). epist. 26, 2 aetatis (Romvl. fab. 42 rec. W. Novell. Valent. 27, 1 tantae. *cf. l. 71 sq. et* Petron. 83, 1 vetustatis [Plin. epist. 10, 68 *de monumentis*]). Petron. 102, 13 sine tormentorum -a (*cf. 102, 12* vincla *et* Ivst. 43, 2, 4 puellam vinculis onerat, ex quorum -a decessit). Plin. paneg. 38, 5 orbitatis. Ps. Qvint. decl. 12, 11 ferenda est ... haec quoque rerum naturae -a, quod non tam inmanibus factis paria verba accommodavit. Tert. resurr. 31 p. 69, 15 dispersionis. adv. Val. 16 p. 196, 4 passionis (Hil. trin. 10, 24 Hier. epist. 65, 9, 6 Pelag. in

[D elz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II Cor. 4, 16). CYPR. mortal. 12 p. 304, 16 cum contemnenda sit omnis -a malorum praesentium fiducia futurorum bonorum. PANEG. 11, 2, 4 (*de laboribus in transcendendis Alpibus*). AMBR. epist. 10, 2 p. 940D itineris. 77, 7 p. 1265C -am ... necessitatis (COD. Theod. 12, 13, 4). Nab. 5, 21 inopiae. HIER. epist. 65, 8, 2 patibuli. VVLG. act. 27, 21 (*de naufragio*). PAVL. NOL. carm. 18, 345 nec duro fracta cubili membra dolent, iuvat ipsa -a (*cf.* epist. 29, 13 p. 260, 22 rigidi cubilis -am). PS. AVG. serm. ed. Mai 31, 1 *Christus* carnis elegit -as (PETR. CHRYS. serm. 30 p. 284C. *aliter p. 1674, 18*). COD. Theod. 1, 6, 11 exhibitionis *i. custodiae* (9, 1, 8. *cf.* 9, 37, 4 custodiae. EDICT. Theodor. 8 detentionis). 10, 10, 27, 1 ⟨prae⟩properae, festinationis. 11, 7, 19 conventionis (16, 2, 14 pr. = Iust. 1, 3, 2 pr.). 16, 7, 3, 1 criminationis. CASSIAN. conl. 9, 6, 2 tanti laboris. VAL. CEM. hom. 13, 2 p. 732B districtioris iuris (SIDON. epist. 1, 11, 13 *de poena legali. cf. p. 1680, 83*). PRAEDEST. 1, 60 p. 608A stercoreas (*cf. p. 1669, 37*). MAX. TAVR. serm. 26 p. 586A *ut* hac -a feriretur, ut non tam cibum sibi inveniretur servasse quam vermes. GREG. TVR. glor. conf. 22 sitis. COD. Iust. 1, 3, 32, 3 (*a. 472*) clerici ... nulla praebendi fideiussoris molestentur -a. *al.* *ap. ICTos de muneribus* (*agitur plerumque de immunibus ab -a, cf. p. 1670, 45*): CONST. Sirmond. 11 (= COD. Theod. 16, 2, 40) nulla iugationem talium privilegiorum sorte gratulantem muniendi itineris constringat -a. COD. Theod. 6, 26, 12 (= Iust. 12, 19, 1) scriptionis (descriptionis *Iust.*). 6, 26, 14 pr. (= Iust. 12, 19, 4 pr.) temonis. 8, 3, 1 (= Iust. 12, 54, 1) nominationis. 11, 16, 12 extraordinarii muneris. 13, 10, 4 plebeiae capitationis. *al.*

2 *de afflictionibus corporis* (*acced. gen. explic. l. 39. 43. 48. 52, ex l. 40, gen. obi. l. 44. al.; transit hic illic ad notionem q. e. dolor, morbus sim.* [*potius distinguitur e. g.* SEN. dial. 4, 20, 1 morbus aut -a corporum. epist. 85, 27 membrorum lacerationes vel per morbum vel per -am]): CELS. 1 prooem. 58 possunt ... quaedam subesse corpori ... non tanta, ut concitent morbum, tamen obnoxium ... aliis -is corpus efficiunt (QVINT. inst. 11, 3, 29 omnia ... sunt tenera et -ae o. *cf.* CELS. 2, 10, 14 opportuniores eae partes -ae sunt, quae iam male habent. 8, 9, 1B *os fractum* -ae sub tenui cute expositum est). 8, 2, 1 os, ubi -a accessit, aut vitiatur *eqs.* SEN. epist. 58, 34 paucos ... senectus ad mortem sine -a pertulit. SCRIB. LARG. 23 facilius ... patiuntur oculi, si modo exulcerati non fuerint, -am (*sc. medicamenti salubris, nisi ipsius medici*). PETRON. 102, 10 *solet* venter -am facere (*sc. solvendus*). PLIN. nat. 7, 90 *memoria* morborum et casus -as ... sentit (*sc. defectu*). 11, 50 Luscini -ae cognomen habuerunt (*sc. lusci facti*). 28, 222 -as e calceatu (*cf.* MARCELL. med. 34, 40 adstrictis tumentibusque de -a pedibus). 29, 107 si veneficio acciderit haec -a *sc. alopecia* (*cf.* GARG. MART. med. 1 capillos alopeciae -a raptos). 31, 64 *aqua maris* bibitur ... non sine -a stomachi (GARG. MART. med. 24 ORIBAS. syn. 9 add. p. 401). *al.* TERT. anim. 53, 3 *partes corporis* ex propria quaque -ae causa vastantur. resurr. 57 p. 116, 25 naturae non -ae reddimur (*i. debilitates corporis non resurgunt cum corpore*). GARG. MART. med. 7 *atriplex* ungues sine -a ulceris detrahit. 25 pulmonis et iocineris. 39 lienis. SER. SAMM. 448 saevit penitus haerens -a lumbis. VEG. mulom. 2, 16, 5 oculus videtur incolumis, nullis lacrimis ... prodit -am. HIER. epist. 24, 4, 3 (*B* = VITA Mauril. [BHL 5730] 28) viscerum. PS. HIPPOCR. epist. p. 23, 24 St. melancholica id est nigri fellis -a. CASS. FEL. 1 p. 2, 17 capitis. GREG. TVR. Iul. 23 doloris. CIL V 6415, 1 obscura -a usu mea(e) medicina(e) lenietur. *al.* *in imag. afficitur mens*: SEN. epist. 58, 23 si modo mens sine -a est.

3 *de tempestate sim. variisque rebus naturalibus* (*duo genera* 'caelestis -ae', *sc. tempestatem sterilitatemque, fusius distinguit* PLIN. nat. 18, 278sq.): Q. CIC. Cic. epist. 16, 8, 2 abesse ab -a temporis *i. caeli* (LACT. opif. 3, 1. *aliter p. 1674, 69*). VITR. 2, 7, 2 *saxa quaedam* sufferunt (*sc. sine damno*) et ab oneribus et a tempestatibus -as (*cf.* COLVM. 3, 20, 2 mille tempestatium -as *in vineas*. AMBR. hex. 3, 14, 60 tempestatis). SEN. nat. 2, 11, 2 *stellae* frigora, ... imbres aliasque terris turbide -as movent. 2, 40, 4 *fulmen* adflat et levi -a laedit (*cf.* 2, 52, 2 quid ... vis *fulminis* fecerit, ex ipso genere -ae cognosces). 3, 28, 2 non potest torrentium aut imbrium aut fluminum -a fieri tam grande naufragium. 4, 2, 5 illi *Nilo* non ex natura sua sed ex -a loci color est (*sc. albus in cataractis*). 4, 5, 4 grando fit -ā frigoris (PLIN. nat. 13, 134 *cytisus* non aestuum, non frigorum, non grandinum aut nivis -am expavescit. 18, 253. 20, 152 frigorum aestusque. PALLAD. 1, 37, 7 frigoris et caloris). COLVM. 4, 7, 2 caloris (*cf.* FRONTIN. aq. 121 minus -ae subiacent subterranea nec gelicidiis nec caloribus exposita). 4, 16, 1 terrae vel aëris (EVSTATH. Bas. hex. 5, 8 [*gr.* βλάβας]). 5, 5, 19 ventorum ferarumque (*cf. p. 1676, 23 et* 9, 7, 4 Aquilonis. GELL. 16, 11, 6 Psyllos re aquaria defectos eam -am ... Austro suscensuisse. PALLAD. 6, 2, 1 -am venti). 9, 1, 3 pluviarum (FRONTIN. aq. 15). 11, 3, 7 *veprem* post ignis -am melius renasci. *al.* PLIN. nat. 6, 33 Asiae ... portio, adposita septentrioni, -ā sideris rigens. 12, 27 et his *arboribus* sua -a est (*cf.* 16, 243 *de hedera et visco*. 17, 238 *de ulceribus*). 17, 222 pruinarum. *al.* PLIN. paneg. 30, 2 *Aegyptus* siccitate usque ⟨in⟩ -am sterilitatis exaruit. TERT. adv. Prax. 29 p. 286, 17 fluvius si aliqua turbulentia contaminatur, ... fluvii -a non pertinebit ad fontem. PALLAD. 1, 8, 2 praetorii situs sit loco ... erectiore ... propter -am fundamentorum (*gen. obi.*). 4, 11, 8 septa fieri propter -am gravidarum convenit (*sc. ne frigori exponantur; an de tauris molestis?*). 12, 13, 5 tuta cubilia propter -am pretiosi velleris umor reddat elabens. AMBR. hex. 1, 4, 14 torrentis aestus. HEGES. 4, 9, 1 (*de procella*). 4, 27, 1 p. 285, 18 ne ... impetu maris cedant fundamenta insulae atque -a vetere (*i. perpetua*) solvantur. HIER. in Zach. 14, 16 p. 1536A roris. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 1 hiemis (GREG. TVR. glor. conf. 75). PETR. CHRYS. serm. 111 p. 505D fumi. *al.* *de -a mutua, quae fit in mundo*: MANIL. 1, 722 magni cum vulnera caeli conspiciant feriatque oculos -a mundi. SEN. nat. 2, 13, 3 aliqua illos *ignes* potentia deprimit, quae non est in aethere; nihil enim illic -ā cogitur. 2, 58, 2 natura ignem sursum vocat, -a deorsum premit. 6, 2, 7 stet licet ista humus ... nec ulla iactetur -a (*de causa terrae motus ut*: 6, 9, 1 *ignis* viam excundi ad caelum ... vi et -a fecit. 6, 24, 5 illam *terram* interior et altior -a debet impellere). 6, 3, 1 *terra et caelum* vitiis, ut corpora nostra, turbantur et tunc, cum facere videntur -am, accipiunt (*cf.* 6, 32, 8 in -am nostram non sine sua veniunt). PLIN. nat. 20, 2 altero alterius -a deficiente sidere.

B *bestiae* (*de damnis, quae afferunt sive inter se sive hominibus sive herbis sim.* [*cf. p. 1673, 84*]): COLVM. 5, 6, 13 ut novae virgae ... ab -a pecoris tutae sint (5, 6, 21. 5, 9, 10 *truncus* innoxius ab -a pecorum. PALLAD. 3, 10, 5 munienda est *vitis* adversum p. adpetentis -as). 6, 17, 5 tumor ... ostendit -am dentium (*sc. muris*). 6, 37, 9 *equa* admissarium calcibus proturbat, et -a depulsum etiam ceteris equis reddit inimicum. 7, 12, 2 alterum *genus canum eligitur* propellendis -is hominum ac ferarum (*cf. p. 1675, 72*). PLIN. nat. 8, 197 neque difluxisse eas *praetextas Servi Tulli* neque teredinum -as sensisse. 10, 115 caprimulgi ... uberibus advolant suctum propter lactis, qua -a uber emoritur. 11, 61 *apes* plurimorum animalium -is obnoxiae (17, 203 ad arcendas a. -as). 12, 73 forte casuque hoc et -ā odorum fieri (*seq.*: capras ... carpere germinum caules). 17, 237 *arbores* hac -a (*supra*: si lambat capra) moriuntur. 18, 161 *segetes* depastae ... nullam in spica -am sentiunt. PALLAD. 12, 4, 2 ut altitudine animalium supergressa modus transcendatur -ae (*i. folia arboris decerpi non possint*). *cf. p. 1675, 83.*

CAPVT ALTERVM: ***usu secundario.***

I -a *adhiberi videtur de consuetudine iniuriandi vel habitu animi iniurioso not. q. e. iniustitia* (*v. p. 1668, 8. 14. 18; attuli exempla significantiora, ea quoque non admodum certa*): PLAVT. Merc. 29 (*interpol.*) amori accedunt etiam haec: ... inertia aviditas desidia -a *eqs.* Persa 558 perfidia et peculatus ... et avaritia si exulant, ... invidia ... ambitio ... obtrectatio ... periurium ... indiligentia ... -a ... scelus. CIC. Tull. 8 cum omnes leges omniaque iudicia ... ex improborum iniquitate et -a nata sunt. Verr. II 2, 53 quam facile serpat -a et peccandi consuetudo. rep. 2, 70 non modo falsum illud esse, sine -a non posse, sed hoc verissimum esse, sine summa iustitia rem publicam geri nullo modo posse (PS. SEN. mon. 119 omnis iustitiae locus tutus est, nullus -ae). VAL. MAX. 4, 3 pr. -a dominatur, infamia flagrat *eqs.* (SEN. clem. 1, 18, 3 regum et -a latius patet et i. atque odium saeculis traditur). APVL. Plat. 2, 17 -am inordinatam passionem et aegritudinem mentis esse ait. TERT. cult. fem. 2, 2, 6 *decor* timendus est ... propter -am et violentiam sectatorum (*cf. p. 1670, 67 sqq.*). CYPR. zel. 16 p. 430, 25 contra iram, contra -am repugnasse. COD. Theod. 9, 4, 1 (= Iust. 9, 7, 1 pr.) si id ex levitate processerit, contemnendum est, ... si ab -a, remittendum.

II -a *pro persona*: PLAVT. Rud. 626 praetorquete -ae prius collum quam ad vos pervenat.

III *metonymice de iniuriosis*: **A** *animantibus*: SALL. or. Macri 20 rerum ultro -a⟨e⟩ (*suppl. Kritz*, ultra -am *Contarenus*, inulta -a *Mähly*) gratiam debere. VAL. MAX. 8, 1 absol. 4 App. Claudius, nescio religionis maior an patriae -a. ? CLAVD. 18, 475 quantis -a mille per annos sit retro ducibus (*sc. Eutropius servus factus, sed fit coni. Heinsius*). **B** *rebus*: SEN. nat. 3, 20, 1 *aquae* concipiunt corruptae per -am (*i. materiam nocentem*). GARG. MART. med. 49 statim per alvum defluit omnis -a (*i. materia laedens. cf.* AMBR. hex. 6, 9, 60 ne qua incidentis -ae offensione laedantur *pupillae*, pilis ... muniuntur).

IV *nomen putei p. 1686, 82.*

appendix syntactica et stilistica:

1 *accedunt determinationes variae*: **a** *indicatur, quis -am faciat: per gen. subi. vel pron. poss. passim inde a* PLAVTO. *per adi.* TER. *p. 1671, 76.* LIV. *p. 1670, 77. 1672, 68* (perioch.). VAL. MAX. *p. 1672, 27.* PLIN. nat. *p. 1675, 57.* PS. QVINT. *p. 1673, 17. fort. huc pertinet* COD. Iust. 5, 4, 23, 6 (*a. 520/3*) si a scaenica matre procreata ... indulgentiam meruerit liberationem maternae -ae ... sibi condonantem.
ab: TER. Andr. 156 si propter amorem uxorem nolit ducere, ea primum ab illo animadvertenda -a est (DON.: si dixisset '-a eius', amphiboliam fecisset, utrum quam passus est ab alio, an quam ipse aliis intulit).

b *indicatur, quis -am patiatur: per gen. obi. vel pron. poss. passim inde a* CIC. inv. (*gen. obi. iuxta subi.* CAES. *p. 1672, 18*); *nota* sui (PORPH. Hor. carm. 1, 28, 1 COD. Theod. 12, 12, 6 NOVELL. Theod. 18 pr. CAES. AREL. brev. p. 188, 14), sua (CIC. Mur. 57 *opp.* alienam [SEN. dial. 4, 27, 1 clem. 1, 20, 2]. SEN. nat. 5, 18, 4. 6, 32, 8 *opp.* nostram. epist. 39, 4 *opp.* aliorum. CYPR. *et* AMBR. *p. 1671, 8. 9*).
per adi.: CIC. Verr. II 1, 84 publicis (Flacc. 40. phil. frg. V 86 *opp.* suam. CAES. Gall. 1, 12, 7 *opp.* privatas [SEN. contr. 9, 4, 12 SEN. dial.

[Delz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 18, 3]. Bell. Alex. 70, 3 Liv. 7, 25, 2. *al.*). 2, 118 communibus (Plin. *l. 5.* Capitol. Maximin. 17, 7. *al.*). 3, 169 alienis (Sen. clem. 1, 22, 1 Scaev. *p. 1673, 61.* Papin. dig. 26, 7, 40. *adde p. 1676, 80*). 4, 15 privatis (Qvint. decl. 252 p. 35, 12. *adde p. 1676, 84*). Plin. paneg. 90, 2 propriis (*opp.* communibus. Papin. dig. 48, 16, 4 pr. coll. Mos. 4, 5, 1. Cod. Iust. 9, 35, 2 [*a. 230*]. *al.*). Arnob. nat. 4, 35 p. 169, 26 -is ... contumeliisque divinis. Ps. Avr. Vict. orig. 19, 4 avitas. Ambr. epist. 19, 20 domesticam. 66, 7 caelestis. Iord. Get. 64 paternas. *adde etiam p. 1670, 48* (corporalis). *1670, 79* (muliebris) *et cf. infra l. 51* (servilis). in *aliquem*: Cic. Verr. II 1, 86 (*v. p. 1672, 71*). Sest. 64 (*p. 1672, 14*). nat. deor. 3, 84 ad impietatem in deos in homines adiunxit -am. epist. 1, 9, 20 eius in me. ad Q. fr. 1, 2, 11 tua -a in illum. Liv. 21, 20, 5 neque Romanorum in se (*sc. Gallos*) meritum esse neque Carthaginiensium -am. 31, 31, 2. 44, 1, 10. Sen. benef. 3, 22, 3 dominorum in servos. adversus: Tac. ann. 13, 25, 2 -ae a. viros feminasque. *cf. p. 1673, 58.*

c *accedit gen. explic. vel identitatis* (*cf.* in *p. 1672, 51sq. et v. quae monui p. 1674, 62*): Cic. Cluent. 188 mitto illam primam libidinis -am (*vix gen. subi.*). har. resp. 38 (*v. p. 1670, 74*). or. frg. B 33 (Arus. gramm. VII 504, 17) ad -am eripiendi fraudem sceleris adiungere (*cf. gerundivum p. 1675, 18. 21 necnon p. 1672, 52*). epist. 15, 1, 5 (*nisi gen. subi., v. p. 1672, 78*). Caes. Gall. 3, 10, 2 -a retentorum equitum Romanorum (*c. partic. ut*: Verg. Aen. 1, 27 spretae ... -a formae. Liv. 4, 1, 4 agri abiudicati. 44, 30, 11 legatorum violatorum. Qvint. *p. 1671, 4.* Papin. coll. Mos. 4, 11 laesae domus [Cypr. epist. 73, 19 p. 793, 6 patris. Cod. Theod. 9, 8, 1 pudoris]. *al.*). Verg. Aen. 3, 256 nostrae ... -a caedis (Serv. auct.: quidam '-am' pro 'vindictam' accipiunt. *cf. p. 1670, 33*). 3, 604 sceleris ... nostri. Ov. fast. 4, 589 -a facti. Liv. *p. 1672, 26. 1673, 5. 6.* Fest. *p. 1670, 25.* *et saepe.*

d *epitheta notabiliora* (*cf. p. 1676, 70. 83*): acerba: Cic. Verr. II 4, 68. 5, 17 leg. agr. 3, 6 Att. 10, 12 a, 1. epist. 5, 2, 9 (*superl.*). 6, 5. 2 Synod. Hil. coll. antiar. p. 128, 10. *cf.* Cic. Verr. II 1, 81 acerbitas -ae (Val. Max. 1, 1, 15. *al.*). atrox: *p. 1669, 30.* coacta (*i. non voluntaria*): Plin. nat. 7, 92. continua: *p. 1672, 5.* contumeliosior: Vlp. dig. 47, 10, 7, 7. diuturna: Liv. 4, 7, 6 Ambr. epist. 19, 10 p. 985C. evidens: Vlp. dig. 9, 4, 8. famosa: *p. 1670, 84.* fortuita: *p. 1674, 68.* grandis: Petron. 106, 4. gravis: *v. vol. VI 2, 2294, 22* (*nota supra p. 1669, 41*). immanis: Cic. dom. 64 Cod. Iust. 12, 1, 5 pr. inclementior: Cod. Iust. 8, 46, 4, 1 (*a. 259*). indigna: *v. p. 1189, 53. cf.* Cic. Verr. II 1, 144 indignitas -ae (Liv. 8, 28, 6. 26, 40, 7. 38, 24, 4). infamis: Rescr. imp. Pii Vlp. dig. 1, 6, 2. insignis: Cic. Quinct. 28 Verr. I 7. II 1, 84. 2, 83. 2, 110 Caecin. 36 epist. 4, 13, 2. 5, 2, 8 Avg. civ. 2, 10 p. 64, 18 D. insignita: Cato or. frg. 9. *cf. p. 1671, 70. 1673, 14.* iudiciaria: Cod. Theod. 16, 3, 2. levis: Cic. Verr. II 1, 119 (*superl. ut* Sen. dial. 11, 2, 3). Sen. dial. 4, 14, 4. *al.* magna (maior, maxima): Plavt. Aul. 643 *et passim. cf.* magnitudo *vol. VIII 119, 21.* mediocris: *v. vol. VIII 562, 2.* minor (minima): Cic. Att. 11, 2, 2 Liv. 29, 17, 8. *al.* modica: Liv. 29, 8, 6 Tac. ann. 3, 51, 1. nefaria: Cic. Cluent. 11 parad. 28. *al.* nova: Cic. Verr. II 2, 147 Pvblil. V 16 Ov. trist. 4, 4, 23 Liv. 6, 21, 9. noxia: Plin. nat. 17, 175. occulta: Amm. 22, 12, 4. recens: Caes. Gall. 1, 14, 3 Hil. c. Const. 3. servilis: Vlp. dig. 47, 10, 7, 2 Ps. Avr. Vict. epit. 14, 8. summa: *p. 1671, 81. 1680, 13. 36. 38. al.* tacita: Pvblil. S 46. vetus: Pvblil. V 16 Caes. Gall. 1, 30, 2 Liv. 2, 6, 3 Phaedr. 1, 21, 6. *al.* violenta: Lex Visig. 2, 2, 8. voluntaria: Tert. anim. 19, 5.

2 *locutiones verbales vel a verbis derivatae selectae* (-arum actio, agere *sim. v. p. 1669, 43sqq.*): -am, -as: abstinere: Liv. 42, 26, 6 Petron. 108, 5. *vice versa*: Cic. fin. 2, 71 se ab -a (Physiogn. 27 p. 43, 2. *cum simplici abl.*: Cic. off. 3, 72. CIL IX 2438 [*ca. a. 168*] -ris faciendis). accipere: *v. vol. I 315, 65.* admittere *i. facere*: *v. vol. I 753, 29. i. permittere*: Tert. adv. Val. 27 p. 204, 1. *cf.* Cod. Iust. 9, 35, 5 (*a. 290*) -ae admissum. aestimare (*sc. quantae pecuniae sit*): *p. 1668, 53.* Gaivs inst. 3, 224 Vlp. coll. Mos. 2, 2, 1. *cf.* Iavol. dig. 47, 10, 21 -arum aestimatio (*similiter* Pavl. dig. 47, 10, 18, 2). afferre: Qvint. inst. 8, 3, 46 Vlp. dig. 37, 10, 3, 13. 43, 13, 1, 1 Frg. Vat. 183. animadvertere (*i. punire*): Ter. Andr. 156. arcere: Liv. 10, 11, 13 Plin. nat. 17, 203. *vice versa*: Cic. leg. 1, 40 homines ab -a (Cod. Iust. 10, 1, 5, 1). capere (*i. pati*): Cic. part. 77. cavere: *v. vol. III 631, 79.* coercere: Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 469, 13. cohibere: Novell. Theod. 18 pr. committere: *v. vol. III 1911, 69. cf.* Tert. adv. Marc. 2, 18 p. 359, 19 commissio -ae. compensare: *v. vol. III 2048, 45. cf.* Sen. epist. 81, 17 compensationem -ae (Ps. Qvint. decl. 13, 11 Amm. 18, 3, 5). concedere (*i. ignoscere*): Bell. Alex. 70, 5. condonare: *v. vol. IV 157, 5. 7.* conferre (*i. committere*): *v. vol. IV 184, 72.* conflare (*i. machinari*): Cic. S. Rosc. 1. consummare (*i. perficere*): Vlp. dig. 2, 2, 1, 2. contestari (*i. ad iudicem deferre*): Cod. Theod. 11, 8, 3, 1 = Iust. 1, 55, 9, 1. continere (*i. fieri sinere*): Vlp. dig. 26, 10, 1, 7 = Inst. Iust. 1, 26, 3. curare (*i. ulcisci*): Sall. Iug. 14, 19. dare: *p. 1671, 63.* CIL V 8726. defendere: Cic. S. Rosc. 1 off. 3, 74 Caes. civ. 1, 7, 8. *vice versa*: Plavt. Bacch. 443 te ... -ā (ab: Lent. Cic. epist. 12, 15, 6 Caes. Gall. 1, 31, 16. 5, 20, 3 Bell. Afr. 97, 2 Sall. Catil. 35, 6 Liv. 8, 37, 4. *al.* contra: Cod. Theod. 1, 29, 1). demere: Liv. 4, 7, 4. 4, 10, 6. 8, 23, 7. demussare: Amm. 30, 1, 15. depellere: Liv. 8, 23, 7. discutere: Val. Max. 5, 6 ext. 4. donare: *v. vol. V 1, 2014, 76.* elidere: Sen. epist. 66, 20 (*iuxta* opprimit). emendare: Sen. dial. 12, 18, 3. excipere: Val. Max. 5, 10 pr. patienter (Firm. math. 6, 29, 17). Lex Visig. 8, 4, 26 (*i. accipere*). exercere: Tert. adv. Marc. 2, 18 p. 359, 14. exigere, expostulare, exsequi: *v. vol. V 2, 1458, 16. 1577, 43. 50. 1850, 74.* facere (Gloss. ὑβρίζω): *c. dat.*: Lex XII tab. *p. 1668, 40.* Plavt. Aul. 643. *al.* Caecil. com. 186 opulentitate nostra sibi -am factam (*cf.* Liv. 41, 8, 9 ea lege male utendo. Sen. benef. 5, 20, 6 adpellando. *al.*). Ter. Hec. 256 *seq.* si (Ad. 595 Cic. Verr. II 1, 25. *al. cf.* Cic. Flacc. 84 quod [Sen. dial. 2, 2, 3. *al.*]. epist. 3, 10, 2 cum [Liv. 10, 8, 3]. Avg. serm. coll. Morin p. 525, 2 quando). Haut. 565 facis ... -am illi, qui non abstineas manum (Cic. Pis. 8. Sen. contr. 7, 6, 8 [quia *edd.*]. *cf.* 7, 6, 3 fecit ... servo -am, cui detraxit abstinentiae gloriam [10, 1, 5 nulli -am facio nisi patri, quem *eqs.*]). Ad. 148 in hac re (Cic. Flacc. 80 in eo. Sen. epist. 81, 16 in patre. *al.*). *al.* Cic. Verr. II 4, 37. *al.* Sen. contr. 10, 1, 5 numquid tibi -am facio sordidatus? Sen. benef. 5, 7, 6 -am sibi fecit (7, 32, 1 epist. 63, 10. *al.*). *et saepe.* in *aliquem*: Vlp. dig. 47, 10, 1, 5. contra: Serm. Corp. Vind. 21 p. 235, 25 Cod. Iust. 8, 58, 2. *absol. fere i. q.* '*iniuste facere*' (*ap.* Cic. *sermoni vulg. tribuit Wölfflin, Ausgew. Schr. 108*): Plavt. Truc. 836 Ter. Hec. 692. Met. Nvm. or. frg. Gell. 12, 9, 4 (*opp.* ferre). Cic. Quinct. 31. S. Rosc. 146 *seq.* si (Sen. contr. 7, 6, 13. *cf.* Calp. decl. 25 quod). Font. 20 maiorem ab eo -am fieri, qui *eqs.* (Caes. Gall. 1, 36, 4). rep. 3, 23 epist. 3, 8, 3 Pvblil. I 55 Sall. Catil. 12, 5 Iug. 15, 1 Liv. 1, 30, 5. 3, 65, 8 Sen. dial. 3, 3, 1. *al.* ferre: Caecil. com. 48 Cato or. frg. 9 Ter. Hec. 165. 301. Met. Nvm. *supra l. 20.* Cic. div. in Caec. 30. *al.* iacere, immittere: Cic. parad. 28. imponere: *v. p. 656, 56.* importare: *p. 1674, 54.* Hil. coll. antiar. p. 61, 5. incusare: Liv. 8, 23, 4. inferre: *v. p. 1384, 83.* iniungere: Liv. 3, 65, 11. insectari: Cic. Att. 5, 17, 6. intendere: Vell. 2, 13, 3. irrogare: Pavl. *p. 1674, 16.* Arnob. nat. 2, 1 p. 47, 18 Firm. math. 1, 7, 7. 4, 6, 3. Cod. Iust. 1, 40, 5 (*a. 364*). *al.* mussitare: Ter. Ad. 207 Qverol. p. 42, 10 R. neglegere: Cic. Verr. II 4, 82 Caes. Gall. 1, 35, 4. 1. 36, 6 Liv. 29, 9, 9. Fronto p. 209, 11 N. (*opp.* vindicare). *cf.* Paneg. 4, 13, 2 -ae suae neglegens. offerre: Ter. Hec. 740. opprimere: *supra l. 1.* pati (Gloss. ἀδικοῦμαι): Pacvv. trag. 279. *et passim. cf.* Phaedr. 1, 5, 3 patiens ... -ae (impatiens: Colvm. 4, 3, 4 Flor. epit. 3, 21, 6). Sen. benef. 3, 12, 4 patientiam -arum (clem. 1, 8, 6 Tert. patient. 8, 1. *sim.*: Svlp. Sev. Mart. 26, 5 adversum ... -as). pensare: Val. Max. 4, 2, 4 Frontin. strat. 3, 16, 3. *al.* perferre: Cic. Verr. II 2, 8 Spart. Sept. Sev. 3, 7. *al. cf.* Cic. de orat. 2, 184 perferentis -arum. permittere: Sen. dial. 2, 3, 3 Tert. apol. 45, 3. perpeti: Lent. Cic. epist. 12, 15, 3. persequi: Cic. div. in Caec. 53. 64 Verr. II 2, 11. *al.* praerogare: Optat. 3, 4 p. 84, 9. prohibere: Sall. Iug. 14, 7. 31, 23 Liv. 3, 58, 8. *al. vice versa*: Caes. Gall. 2, 28, 3 ab -a ... se (*al.* Sall. Iug. 107, 1). propellere: Colvm. 7, 12, 2. propulsare: Cic. inv. 2, 161 S. Rosc. 145. *al.* prosequi (*i. persequi*): Synod. Hil. coll. antiar. p. 110, 3. recipere: Vell. 2, 13, 3. referre: Apvl. Plat. 2, 20. remittere *i. irritam facere*: Sall. or. Macri 22. *i. ignoscere*: Sen. contr. 2, 3, 1. *al.* removere: Epist. imp. Const. (CIL III 7000) 3, 15 Cod. Theod. 7, 20, 9. *al.* repellere: Cic. off. 3, 74 Liv. 3, 65, 11. *al.* repensare: Sen. dial. 4, 32, 1. reponere: Sen. dial. 4, 28, 5. reprehendere: Cic. dom. 88 prov. 42. repulsare: Cod. Theod. 9, 10, 2. rescindere: Cic. Verr. II 2, 63 (*iuxta* inritas faceret). revellere: Cic. Att. 5, 20, 1. sarcire: Cic. Phil. 9, 8. sinere: Tac. ann. 3, 38, 3 inultas. Tert. adv. Marc. 1, 22 p. 320, 2. solvere: Sall. or. Lep. 15. Ov. fast. 5, 303 magnis ... poenis. summovere: Sen. dial. 2, 7, 6. *al.* tolerare: Cic. inv. 2, 84 Att. 1, 17, 4. *al. cf.* Ps. Hil. libell. 20 p. 92, 13 -arum ... tolerantia. tollere: Cic. Verr. II 3, 227 Sen. benef. 6, 5, 4. tradere: Met. Nvm. or. frg. Gell. 12, 9, 4. vindicare: Cic. Verr. II 2, 109 Pvblil. I 55. Sall. Iug. 20, 4 manu. Liv. 22, 4, 1. Phaedr. 1, 21, 6 ictu. *al. cf.* Liv. 3, 46, 6 vindex -ae. Sen. contr. exc. 3, 8, 3 vindictam -arum (Pavl. sent. 5, 4, 19 Ambr. epist. 66, 7). *vice versa*: Liv. 37, 52, 3 regnum ... ab -is (42, 46, 10 Vell. 2, 126, 4 Val. Max. 6, 9, 15. *al. cum simplici abl.*: Novell. Theod. 1, 4). ulcisci: Plavt. Men. 471. Cic. inv. 2, 81 -as -is. *et passim. cf.* Cic. div. in Caec. 11 ultorem -arum (*al.* Tert. coron. 11 l. 13). Qvint. decl. 331 p. 305, 23 -arum ... ultio (372 p. 411, 2 Vlp. dig. 47, 10, 17, 22. *al.*). *v. et* Caes. Gall. 5, 38, 2 ulciscendi ... pro ... -is (Arnob. nat. 3, 16 p. 123, 12).

3 *locutiones praedicativae*: a -a est, videtur (*l. 78. 82*): *c. pron.* (*cf. l. 83*) *vel subst.*: Cic. prov. 42 ne haec quidem fuit -a (*cf.* Ov. Ib. 7 hoc ipsum. Sen. *p. 1669, 5.* Arnob. nat. 7, 31 p. 265, 2 -a est ista, non honor). Pvblil. I 27 in calamitoso risus etiam -a est. S 46 suspicio probatis tacita -a est. Ov. epist. 19 (20), 93 scriptum. met. 5, 525 non hoc -a factum (*sc. raptus Proserpinae*), verum amor est. Sen. dial. 2, 8, 3 (*v. p. 1674, 73*). 7, 10, 3 temperantia ... summi boni -a est. Vlp. *p. 1668, 77.* Tert. anim. 24, 3 oblivio. Ivst. 5, 11, 3 Cyro iudicium patris -a videbatur. *al.* *c. inf. vel acc. c. inf.*: Liv. 26, 29, 8 quanto maiorem -am, immo contumeliam esse, sortem suam ad eum transferri. Sen. contr. exc. 4, 1, 2 Sen. benef. 3, 31, 3 dial. 4, 30, 1 Mart. 9, 7, 1 Qvint. inst. *p. 1669, 13.* decl. 265 p. 83, 18 sq. 337 p. 329, 1 Tac. Agr. 9, 4. Pompon. dig. 11, 7, 28 videretur. *al.* *c. enuntiato* (*add. pron. praepar. p. 1679, 1. 5*): Ov. trist. 4, 4, 23 nec nova, quod tecum loquor, est -a nostra (Qvint. decl. 265 p. 82, 24. 305 p. 194,

[*Delz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

20 haec ... est exacti iniusti supplicii manifesta -a, q. *eqs.*). SEN. contr. exc. 5, 1, 2 -a est, ut, qui meo arbitrio debui, tuo moriar (COD. Theod. 3, 1, 6 = Iust. 4, 38, 14). contr. 9, 1, 3 maior -a est, si nunc manus ... alligantur quam fuit beneficium, quod *eqs.* (SEN. benef. 5, 23, 1. VLP. dig. 43, 20, 1, 43 nec est hoc beneficium, sed -a, si quis ... non impetraverit. TERT. apol. 38, 5 si oblectari ... nolumus, nostra -a est, ... non vestra. *al.*). TERT. patient. 1, 8 cum. *liberius*: SEN. benef. 6, 27, 7 -a ... *est*, quidquid optas (epist. 71, 19 q. ex illa *regula* mutaveris, -a est recti. PS. SEN. mon. 99 q. patieris non -am esse sed legem). AMBR. epist. 17, 7 nullius -a est, cui deus ... antefertur. **b** -ae loco est (*c. inf.*): SEN. dial. 5, 31, 1 ut ... -ae l. sit plus accipere potuisse. **c** -ae est: RVFIN. Clement. 2, 49 filium dixisti habere deum, quod est -ae. **d** -am appellare *sim.* (*c. struct. variis*): CIC. div. in Caec. 60 id quod tu -am appellas. LIV. 30, 25, 2 eo indigniorem -am ratus Scipio ... fidem indutiarum violatam esse. SEN. contr. 2, 1, 36 -am vocatis finem servitutis (contr. exc. 6, 7 *seq.* quod. SEN. benef. 2, 29, 2 *seq. a. c. i.* dial. 4, 31, 2. 5, 30, 2. 12 [11], 10, 2 QVINT. decl. 281 p. 146, 22). SEN. benef. 2, 18, 6 qui munus suum fastidire te -am iudicaturus est (4, 40, 2 dial. 12 [11], 17, 2). dial. 3, 2, 4 ut -am putet *populus*, quod non libenter pereunt *gladiatores* (VLP. dig. 48, 5, 24, 2. BOETH. cons. 2, 2, 10 W. descendere). 6, 16, 6 numquam ... -am dixeris ex aequo cum potentiore dividere (*cf. p. 1669, 8*). TERT. anim. 56, 3 si -a deputabitur animae cessatio sepulturae (AVG. civ. 4, 27 p. 180, 30 D. *seq.* si). AMBR. epist. 18, 8 -am ducimus omne ... deum putare. **e** ad -am referre *sim.*: SVLP. SEV. dial. 2, 12, 9 quis ... hoc ... non ad suam -am rettulisset? INTERPR. cod. Theod. 11, 30, 15 non debere iudices ... assertiones appellantium ad suam -am revocare. CONC.S IV 2 p. 180, 43 neque ... iudices ad -am hunc sermonem susceperunt.

4 *locutiones adverbiales*: **a** *abl.* -ā *i.q. contra ius, iniuste* (*opp.* iure *l. 54. 75 sqq.* [*cf. p. 1668, 4. 1671, 74*], merito *l. 84*; *hic illic dubitare licet, utrum -ā adverbium sit an potius abl. instr. vel modi, cf.* 'vi et -a' *p. 1681, 5; de lege Aquilia v. p. 1671, 32 sqq.*):
α vario usu: PLAVT. Aul. 330 hercle -a dispertivisti: pinguiorem agnum isti habent. Epid. 715 maxima hercle -a vinctus asto. Poen. 37 ne palma detur quoiquam artifici -a. RHET. Her. 2, 20, 32 falso et -a conferri. CIC. inv. 2, 79 -a sororem occidisti (Mil. 41 QVINT. decl. 379 p. 423, 15. *cf. l. 79. p. 1671, 36. 46 et* FEST. p. 194 -a interfecto Icaro. PLIN. nat. 34, 24 -a caesis [*v. infra l. 65. 81*]). Quinct. 63 postulabas (VARRO ling. 9, 65). 95 exturbari fortunis omnibus. Verr. II 1, 83 te -a circumsessum esse. 3, 7 si ... contra rem meam decrevisset aliquid -a *Verres*. Catil. 1, 17 suspectum. fin. 4, 76 aeque peccat, qui parentem et qui servum -a verberat. 5, 51 patria pulsus (LIV. 3, 15, 9. *cf.* COLVM. 9, 9, 2 velut -a repulsa *iuventus apium*. PETRON. 22, 1 depulsa fuerat ancilla. TRAIAN. Plin. epist. 10, 57, 2 si existimabat se -a relegatum). Tusc. 4, 18 laborantis (*cf. Diog. L. 7, 111* ἀναξίως). *al.* VARRO ling. 9, 96 reprehendunt (10, 48. *cf. infra l. 74*). LIV. 6, 39, 10 agrum -a possessum (38, 34, 8. *cf.* COD. Iust. 3, 32, 5 pr. [*a. 239*] domum ... -a occupatam esse). SEN. dial. 12, 3, 2 nemo potentiam eius -a sensit. PLIN. nat. 17, 7 cautum ... est XII tabulis, ut, qui -a cecidisset alienas *arbores*, lueret *eqs.* (*voce -a lex ipsa vix usa est, cf. Pernice, Labeo II 1², 19, 1*). QVINT. decl. 291 p. 162, 10 distraxisti. 337 p. 328, 1 amisi (VLP. dig. 3, 5, 1 [*Bas. 17, 1, 1* ἀδίκως]). PS. QVINT. decl. 13, 8 quidquid iure possidetur, -a aufertur. MARCIAN. dig. 23, 2, 19 qui liberos ... -a prohibuerint ducere uxores. GAIVS inst. 4, 16 (*formula actionis in rem sacramento*) quando tu -a vindicavisti. TERT. adv. Hermog. 9 p. 136, 9 *deus materia* aut precario usus est, qua egens eius, aut et -a, qua praevalens eius. COD. Iust. 3, 34, 6 (*a. 269*) ex tuis praediis aquae agmen ... -a propagari. 6, 30, 3, 1 (*a. 241*) quae ab alio -a detinentur. *al.* *negatur* (*cf. sub β*): RHET. Her. 2, 19, 28 a quo *inimico* sibi non -a summum periculum metuebat (CIC. Tull. 49 de orat. 1, 123 Tusc. 4, 71 nat. deor. 3, 89 PANEG. 4, 2, 9. COD. Iust. 3, 22, 1 [*a. 231*]. *al.*). CIC. S. Rosc. 17 neque enim ... -a metuebat (CVRT. 3, 8, 20. COD. Iust. 9, 34, 2 [*a. 239*]. *cf.* CAES. Gall. 1, 36, 5 se ... n. his n. eorum sociis -a bellum inlaturum). LIV. 1, 14, 3 haud -a caesum (CVRT. 3, 5, 15. 7, 6, 21. 10, 7, 10 PANEG. 2, 24, 4 BOETH. cons. 5, 6, 36 W.). *β in clausulis vel articulis orationis*: neque (nec) -a: PLAVT. Epid. 176 sacruficas ... Orco hostiis, n. adeo -a, quia *eqs.* Mil. 58. TER. Andr. 377 n. id -a (Haut. 581). CIC. S. Rosc. 116 Cluent. 32. 110. de orat. 2, 76 n. mehercule -a (nat. deor. 3, 23 epist. 2, 8, 1). *al.* CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 1. LIV. 26, 13, 14 n. -a forsitan. COLVM. 7, 1, 1. *al.* non -a: TER. Andr. 60 gaudebam. :: n. -a: nam *eqs.* Eun. 433. *positive*: CIC. Tusc. 5, 116 male audiebat, etiamsi, ut mihi videbatur, -a. VARRO ling. 9, 110 analogiam ... reprehendunt multi (multa *cod.*); -a: nam *eqs.* *γ* iure an -a *sim.*: PLAVT. Rud. 1069 quo modo habeas, id refert, i. ne an -a. RHET. Her. 1, 14, 24 i. an -a factum sit, quaeritur (CIC. Tull. 42). CIC. inv. 1, 35 *quaeritur*, si cum potestate *est*, i. an -a. Verr. II 2, 150 non quaero, i. an -a sint inimici. Mil. 31 non illud ... in iudicium venit, occisusne sit ..., sed i. an -a (QVINT. inst. 7, 1, 34 aut i. aut -a. CALP. decl. 17 si -a ... si i. *cf. supra l. 37 et* LIV. 39, 36, 16 i. an -a caesi sint). LIV. 2, 54, 7 cum ... constaret i. an -a (*i. 'sive i. sive -a'*) eripiendos esse reos. 21, 18, 6 utrum i. an -a. VLP. dig. 39, 1, 1 pr. sive i. sive -a opus fieret. *cf.* VAL. MAX. 8, 5, 6 hunc ego ... quam ... merito vel -a accusetur ignoro.

b *coniungitur c. praepos.*: **absque -a** (*cf. p. 1668, 18*): SVLP. SEV. Mart. 14, 3 ut non a. -a sit repulsus. COD. Theod. 9, 45, 4, 2 a. aliqua eorum -a. 12, 12, 13 pr. a. ullius -a. **ad -am** (-as *l. 10; ubique indicatur, quis -am accipiat*): CIC. *p. 1669, 1.* RESCR. impp. M. Aur. et L. Veri Vlp. dig. 25, 4, 1 pr. captasse hoc ad aliquam mulieris -am. PAVL. sent. 1, 1ª, 25 (= dig. 50, 7, 11 pr.) quae ad -am eius vel damnum parata sunt. 5, 4, 13 (= dig. 47, 11, 1, 1) si quis ... fistulas ... ad -am publicam contaminaverit. SYMM. rel. 3, 12 AVG. civ. 14, 5 p. 11, 22 D. *et saepius ap. ICtos.* *per plur.*: OPTAT. 4, 5 p. 107, 13 tractatus vestros ad nostras -as explicatis. **citra -am**: CONSVLT. 6, 17 (*a. 294*) cuiusquam. COD. Theod. *p. 1670, 51. 58.* **cum -a** (-is *v. p. 1670, 31. 38; nude non adhibetur*): CIC. Verr. II 3, 194 (*v. infra l. 57*). 3, 221 c. summa sociorum -a (Lig. 24 prohibiti s. c. -a. epist. 12, 25, 2 qui s. c. tua -a ... provinciam ... obtinebat. LIV. 4, 4, 5 plebis. RVT. LVP. 1, 13 ab suis diis penatibus vi c. s. -a esse exturbatum). PLIN. nat. *p. 1674, 3.* POMPON. dig. 50, 17, 206 neminem c. alterius detrimento et -a fieri locupletiorem. PAPIN. dig. 36, 1, 12. CIL *p. 1674, 12.* TERT. *p. 1674, 35* (*ter*). VVLG. act. 27, 10 c. -a et multo damno non solum oneris ..., sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio (*gr.* μετὰ ὕβρεως). AVG. civ. 18, 18 p. 280, 18 D. veri dei. COD. Theod. 12, 12, 6 sui (*i. proprio sumptu*). *al.* **in -am** (*abl. pro acc. l. 30; praeter l. 29 ubique indicatur, quis -am accipiat*): SEN. dial. 4, 27, 2 nihil ... horum in nostram -am fit (*opp.* ad salutem). epist. 39, 4 non tantum in aliorum -am, sed etiam in suam utuntur *felicitate*. TAC. hist. 2, 20, 1 nullius. TRAIAN. Plin. epist. 10, 109 ⟨in⟩ -am privatorum. GAIVS dig. 47, 10, 19 PAPIN. dig. 50, 17, 75 CALL. dig. 48, 19, 28, 7 PAVL. sent. 5, 4, 15. HIER. epist. 123, 3, 3 quae fornicatae sunt in -am ... Christi. *al.* *nude*: EVGRAPH. Ter. Andr. 42 ut ... voces ex libertate prolatas in convicium aut -am ... proferret. in -a (-is): AVELL. p. 305, 28 quae ... in -is ... Cyrilli ... dicta sunt. GREG. M. epist. 9, 156 p. 157, 13 *Iohannem* in omnium despectu et -a ... modestiae ... terminos excessisse. p. 157, 36 hoc in totius ecclesiae -a ... fit. **per -am** (-as *l. 51*): CIC. Quinct. 90 p. vim, p. -am ... totum agrum ... suum facere (TERT. anim. 57, 3 quas *animas* p. vim et -am saevus ... finis extorsit. *cf. p. 1681, 6*). div. in Caec. 55 servos abducebat. Verr. II 2, 47 bona ... p. summam -am erepta (CAEL. Cic. epist. 8, 14, 1. LIV. 42, 24, 9 *opp.* iure belli). 3, 102 ab his p. summam -am, p. acerbissimas contumelias plus ... ablatum esse (3, 224 off. 1, 44 VLP. dig. 50, 8, 2, 6 MACER dig. 48, 7, 3, 2). 3, 105. 4, 10. SALL. or. Lep. 2 (*opp.* optumo iure). or. Phil. 15 partum. SALL. (?) rep. 1, 8, 5 alienas *domos* occupando (VLP. dig. 47, 10, 15, 31. COD. Iust. 9, 33, 1 *a. 242*). R. GEST. div. Aug. 26 bello p. -am illato. LIV. 4, 51, 5. 23, 6, 1. 42, 50, 10. GELL. 10, 3, 2 viros virgis p. -am caesos. PAPIN. dig. 20, 1, 3, 1 victus apud iudicium. TRYPH. dig. 20, 6, 13 absolutus. VLP. dig. 4, 2, 3, 1 si p. -am quid fecit ... magistratus (*Bas. 10, 2, 3* ἀδίκως. 47, 10, 32 *syn.* iniuriose. EVGRAPH. Ter. Eun. 858/861 iniuste aut p. -am). 43, 30, 1, 4 iudicatum. 47, 8, 4, 14 verberat. 47, 10, 13, 3. 47, 10, 13, 5 in ... muneribus atque honoribus, quae p. -am iniunguntur. *ibid.* sententiam dixerit. 48, 6, 10 pr. pecuniam ... exegerit (CIL VIII 10570, 2, 21 *a. 180/3*). PAVL. dig. 49, 15, 19 pr. ab extraneis detinebatur. IVST. 9, 4, 8 pulsos. *al.*; *cf. p. 1671, 53.* *per plur.* (*liberius*): TAC. Germ. 35, 2 ut superiores agant, non p. -as assequuntur. ann. 13, 14, 2 quod *imperium* ... p. -as matris exerceret *Nero*. **sine -a** (*sive nude [passive l. 58] sive indicato eo, qui -am accipit; in formulis legum et senatusconsultorum l. 64. p. 1673, 39 sqq.*): CIC. Quinct. 34 s. -a potentiam levem ... esse arbitrantur. Verr. II 3, 194 s. cuiusquam -a factum (*opp.* cum maxima sociorum -a). 3, 201 sociorum. dom. 86 cursum vitae conficere s. dolore et s. -a (*passive i. nulla -a affectum. cf.* off. 1, 35 in pace vivatur. LIV. 1, 32, 4 otium. SEN. dial. 3, 2, 5 irascuntur s. causa et s. -a [nat. 5, 18, 9]. nat. 6, 1, 2. 6, 18, 7. SVET. Aug. 14 incolumis ac s. -a. PORPH. Hor. carm. 2, 19, 19/20 *syn.* sine fraude, sine noxa. *ambigue l. 70*). prov. 10 pactiones s. ulla -a factas. *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 8, 9. CAES. Gall. 1, 9, 4 s. maleficio et -a. 4, 8, 2 BELL. Afr. 3, 1. LIV. 41, 22, 6 s. damno -aque ⟨eor⟩um (*cf.* S. C. de nund. salt. Beg. [CIL VIII 11451] 24 s. -a et incommodo. COD. Theod. 1, 6, 7 [= Iust. 1, 28, 3] s. -a ac detrimento ... honoris). *al.* VAL. MAX. 4, 7, 4. SEN. nat. 1, 15, 3 nec s. -a decidens *fulgus* (*cf.* 5, 4, 2 non s. ... -a [6, 32, 8 PLIN. nat. 31, 64 PAPIN. dig. 38, 1, 43 TERT. apol. 40, 4]). *al.* COLVM. 2, 14, 6 s. -a ... etiam cum officio. *al.* PETRON. 107, 3 patimini liberos homines ire s. -a, quo destinant. *et saepe.*

5 *opposita et apposita notabiliora* (*ad notiones speciales v. supra passim*): beneficium (*cf.* SEN. benef. 3, 22, 3 inter se contraria sunt b. et -a [5, 7, 6]): CIC. Verr. II 3, 214 *et passim. nota oxymoron*: TERT. pall. 1, 2 -ae beneficium. commodum: PETRON. 92, 12 TAC. hist. 1, 8, 1. *cf.* LEX conviv. Querol. p. 60, 4 P. -arum commodum (*i. compensationem.* p. 60, 11 -arum merita). contumelia: *v. vol. IV 799, 32 sqq. 800, 17. cf. p. 1668, 22. 1671, 73 et* MAX. TAVR. serm. 77 p. 688ᴰ -arum contumelia. gratia: LIV. 1, 9, 15 TERT. scorp. 6 p. 158, 22 COD. Theod. 14, 17, 3. honor: CIC. Phil. 9, 8 epist. 5, 2, 7 SEN. dial. 2, 19, 1. ARNOB. *p. 1678, 73. al.* incommodum: CIC. Verr. II 3, 74 *et p. 986, 80. 987, 24. supra l. 65.* iniquitas: *p. 1672, 61. 1676, 42.* ius: PLAVT. Rud. 1069 TER. Andr. 214. *et passim. de abl. pro adv. v. p. 1679, 31. per oxymoron* 'ius -ae' *p. 1670, 49. 1671, 82,* 'iuris -a' *p. 1675, 13; cf. p. 1671, 79 sqq. 1674, 27.* iustitia: *p. 1676, 44.*

[Detz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lex: *p. 1679, 9.* meritum: LIV. 21, 20, 5 SEN. benef. 1, 1, 8. *cf. p. 1679, 84 (abl.). 1680, 76.* munus: SEN. benef. 3, 12. 4. 5, 23, 1. 6, 27, 7. officium: COLVM. 2, 14, 6 SEN. epist. 81, 6. violentia: *p. 1676, 50. cf. p. 1677, 54.* vis: CIC. inv. 2, 161. Verr. II 1, 96 eadem ... vi et -a (*abl. modi ut*: LIV. 34, 62, 12 SEN. nat. 6, 9, 1 FLOR. epit. 1, 2, 4). 3, 91 per vim atque -am tuam (Planc. 77. *cf. p. 1680, 33*). *al.* LVCR. 5, 1152 (ius *Q*). LIV. 7, 31, 3. *al. et saepius. cf.* CIC. Verr. II 1, 74 vis ... -ae (3, 45 SEN. epist. 81, 7).

abl. **iniūriā** *pro adv. v. p. 1679, 30.*

deriv.: iniurio(r), iniurius (iniuriosus). *Delz.*

iniūriābilis, -e. *ab* iniuriare (-ri) *sec. gr.* ὑβριστικός. *i. q. quo iniuria infertur, iniuriosus*: CASSIOD. Ios. antiq. 2, 5 p. 41 (*loq. Ioseph ad fratres*) relinquentes unum ex vobis apud me nihil -e passurum (*gr. 2, 106* ὑβριστικόν).

iniūriātor, -ōris *m. ab* iniuriare (-ri), *cf. gr.* ὑβριστής. *i. q. qui iniuria afficit* (*acced. gen. obi. l. 22,* in *c. acc. l. 20*): ITALA II Cor. 7, 12 (*cod.* f *supra lineam textus gr.*, *cod.* g *var. l.*) non propter -em (eum qui fecit iniuriam *f et Vulg.*, e. q. i. f. *g var. l.; gr.* ἀδικήσαντος) neque propter eum qui iniuriam passus est. CASSIOD. Ios. antiq. 19, 1 p. 550 festinemus ... comprimere tantum -em in cives suos *eqs.* (*gr. 19, 42* τοσαύτῃ ... χρώμενον ὕβρει εἰς). IGNAT. Phil. 11, 3 tu (*sc. princeps mundi*) ... -r legis dei et legitimorum inimicus (*gr.* ὑβριστής).

f. **iniūriātrīx,** -īcis *sec. gr.* ὑβρίστρια. *i. q. quae iniuria afficit*: ITALA Ier. 50, 31 (CONC.[S] I 3 Rustic. p. 147, 27) ecce ego ad te -em, dicit dominus (*gr. I 1, 2 p. 93, 9 et LXX 27, 31* ὑβρίστριαν, *vers. Tur.* iniuriantem, *Vulg.* superbe).

iniūriē *v. p. 1685, 21.*

iniūrio,** -āvī, -ātum, -āre *et* **iniūrior**, -ātus sum, -ārī. *ab* iniuria, *cf. gr.* ὑβρίζω. -ra- *l. 43. 45. 81. p. 1682, 53.* SYNON. Cic. p. 437, 5 B. obiurgat, inflat, -at *eqs.* GLOSS. ὑβρίζω. *legitur inde ab* ITALA *praecipue in versionibus ex graeco factis, passim pro* ὑβρίζω (*hoc infra non adnotavi*), ἐνυβρίζω, περιυβρίζω, ἀδικέω, ἀτιμάζω, *singulariter pro* ἐξυβρίζω (*p. 1682, 61*), βιάζω (*p. 1682, 69*), λυπέω (*infra l. 46*), σκώπτω (*p. 1682, 17*); *raro legitur extra* ECCL. **[falso trad.*: LVCIL. 57 (inpuratum *Muretus*). SEN. benef. 7, 31, 1. TERT. scorp. 6 p. 157, 3 (*ed. Gangn., Pawel*).**]**

i. q. ὑβρίζειν:

I *verbum activum*: A *transitive c. acc. (subaud. l. 27. 60. 61. 81. 83. p. 1682, 6) i. q. iniuria afficere* (-ans *pro subst. l. 83. p. 1682, 6,* -tus *pro subst. p. 1682, 4. 5*): **1** *-ant homines*: **a** *alterutrum* (*de stupro p. 1682, 5*): ITALA Is. 13, 3 (Cozza, Sacr. Bibl. vetust. frg. p. 222) ⟨g⟩audentes simul et -rantes *gigantes* (*Hier. in Is. 13, 3 p. 207*[D] contumeliam [*Tycon. reg. 7 p. 50, 17* iniuriam] facientes, *Vulg. aliter*). Ier. 15, 18 (Wirc. *al.*) -antes (-rantes *Wirc. m. pr.*) me (*gr.* λυπούντες, *Vulg. aliter*). 21, 12 (Ps. Aug. spec. 10 p. 363, 11. *al.*) eripite direptum de manu -antis eum (*gr.* ἀδικοῦντος, *Vulg.* calumniantis). 50, 31 (*v. supra l. 27*). Matth. 22, 6 (cod. d) tenentes servos eius -erunt et occiderunt (*Vulg.* contumelia adfectos. *cf.* Luc. 20, 11 [cod. d; *gr.* ἀτιμάσαντες, *Vulg. ut supra*]. act. 14, 5 [cod. d; *Vulg. ut supra*]. *inde* ECCL.). HIL. coll. antiar. p. 65, 27 -ti graviter et male tractati sumus (GREG. TVR. Franc. 4, 13 p. 144, 12. *cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 15. 3 p. 339/340 ferociter. FACVND. defens. 4, 2 p. 613[B] confidentius). OPTAT. 3, 4 p. 85, 3 -tos esse quam plurimos, ... aliquos necatos. VITA Anton. p. 86, 18 perlatores litterarum (*Migne gr. 26, 964*[B]). SCHOL. Stat. Theb. 7, 164 verba Penthei -antis Liberum. AVG. in psalm. 124, 7 p. 1654 (*opp.* honorarent). serm. 46, 13, 31 *bis.* ROMVL. fab. 12 prom. (rec. vet.) per blanda verba ([*rec. gall.* faciunt contumelias, *aliae verss. aliter*]. *cf.* CONC.[S] I 2 p. 80, 17 [= I 3 vers. Tur. p. 105, 24] non verbis perperam vanis -ent [*gr. I 1, 3 p. 20, 5* περιυβριζέτωσαν. CASSIOD. in psalm. 119, 7 non persequens, non -ans, sed honorans v. utique blandissimis]). AVELL. p. 286, 14 patres vel doctores ecclesiae. p. 289, 11 (= FACVND. defens. 8, 5 p. 728[A]) post mortem. p. 565, 13 -ari ... et adnullari. p. 675, 8 contempta est et -ta synodus Chalcedonensis (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 95, 19 excommunicatione [*gr. I 1, 7 p. 148, 21* περιυβρίσαντες]. EDICT. imp. Iust. de fide p. 95, 27 [*gr. p. 94, 29* ἐνυβριζούσης]. FACVND. defens. 7, 7 p. 710[A] hac contumelia). CONC.[S] I 2 p. 76, 22 (= I 3 vers. Tur. p. 100, 25) sententiā condemnationis (*gr. I 1, 3 p. 16, 34*). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 22, 28 quicumque ... -andi erant (*Isid. Pelus. epist. 4, 179* οἱ ... μέλλοντες ὑβρίζεσθαι), irascendi erant, ut assolent hi qui -antur (*om. gr.*) indigne. CONC.[S] II 3, 1 p. 158, 4 *episcopus* -tus sum (*II 2, 1 p. 69, 10* conviciatus, *gr. II 1, 1 p. 170, 25*). *al.* VITA Alc. Avit. 2 p. 178, 27 pontifices acerrime insidias praetendendo. BOETH. anal. post. 2, 14 p. 757[B] *habent* non tolerare -ti (*infra*: cum -antur [*gr. p. 97b, 24* ἀτιμαζομένων]). VITAE patr. 3, 85 p. 775[C] -ari et affici conviciis (*5, 15, 83 p. 967*[C] contumeliam pati, *gr. Nau 1912 p. 209 n. 324*). 3, 199 p. 804[B] (*ex* 7, 42, 4 p. 1058[A]) nequando -tus aliquis irascatur (*5, 15, 11 p. 956*[A] contumeliis affecta, *gr. Cot. p. 394*[B]). 6, 4, 12 p. 1017[B] *senex* -vit ... iuvenem ...; at ille -tus risit (*cf. p. 1682, 58*). *al.* EPIPHAN. in euang. 27 p. 43, 26 non detrahere, non blasphemare, non -are (-rare *S*), non mentire. CHRYSOST. ed. Froben II 1198[A] tu me -as, ego te glorifico (*cf.* 1198[B]). MVTIAN. Chrysost. hom. 7, 4 p. 289/290 (*iuxta* male dicit *eqs.*). 21, 3 p. 369/370 -antes, accusantes, incusantes (*gr.* ἀδικοῦντες). 25, 2 p. 391/2 noli te ipsum -are (*saepius*). *al.* GREG. TVR. vit. patr. 17, 3 p. 730, 27. NOVELL. Iust. 39, 2 pr. filii sic mirabili matris partu -ti (*gr.* περιυβρισμένοι). 60 tit. ut defuncti ... non -entur a creditoribus (*gr.* ἐνυβρίζεσθαι. *cf.* 60 pr. -are. 60, 1 pr. -ti [*gr.* περιυβρισμένου]). 134, 9, 1 circa castitatem -tae (*i. stupratae*). GREG. M. epist. 13, 50 p. 415, 8 si ... iniuriam ... episcopus ... passus fuerit, -antem lex ... percutiat. *et saepius.*

obi. res ad homines pertinentes: ITALA Is. 53, 3 (Aug. cons. euang. 1, 31, 47 p. 49, 21. *al.*) facies eius -ta est nec magni aestimata est (*gr.* ἠτιμάσθη, *Vulg.* despectus). PS. AMBR. trin. 26 p. 537[C] *carnis infirmitatem.* HESYCH. in lev. 5, 11 p. 837[B] utpote frequenter -ta poenitentia. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 90. 7 fidelium ... zelum (*vers. Tur.* iniuriam facio, *gr. I 1, 2 p. 69, 17*). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 13, 36 virginitatis et sacerdotii dignitatem (*Isid. Pelus. epist. 3, 408* ἐνυβρίσαντας). p. 19, 23 -etur *virtus* (*gr. ibid. 5, 223*). p. 40, 23 ad refutandum -andumque illa quae confessus est Petrus (*gr. I 1, 5 p. 126, 10* ἐπ' ... ὕβρει). FLAVIAN. Leo M. epist. 5 (Conc.[S] II 3, 1 p. 8, 6) subvertentes et -antes paternas doctrinas (*II 2, 1 p. 22, 1* vituperantes, *gr. II 1, 1 p. 36, 25* σκώπτοντες). MVTIAN. Chrysost. hom. 7, 4 p. 289/290 *canos* (*opp.* honorari; *gr.* ἀδικῇς). *ibid.* aetatem. NOVELL. Iust. 130, 9 *libertatem* (*gr.* ἐνυβρίζεσθαι. GREG. M. epist. 11, 4 p. 263, 16 (*opp.* honorare). EDICT. imp. Iust. de fide p. 97, 22 quae (*gr. p. 96, 24* τὰ ... ὑβριζόμενα). **b** *trinitatem* (*et res ad trinitatem pertinentes*): ITALA Luc. 18, 32 (cod. d) tradetur gentibus et -bitur et espuent in eum *filium hominis* (*cod. e* deridetur, *Vulg.* illudetur). Hebr. 10, 29 (Mutian. Chrysost. hom. 20, 1 p. 361/2. *al.*) spiritum gratiae ([*gr.* ἐνυβρίσας, *Vulg.* contumeliam fecerit]. PS. AVG. c. Fulg. Rev. Bén. 58, 1948 p. 201, 28 sanctum). HESYCH. in lev. 5, 13 p. 839[D] Christum (CONC.[S] II 3, 1 p. 45, 11 [*gr. II 1, 1 p. 70, 17*]. MVTIAN. Chrysost. hom. 23, 3 p. 381/2). 5, 14 p. 840[B] deus ... -atur (AVELL. p. 274, 7 = 18 [*gr. Diod. Tars. c. Syn. Migne gr. 33, 1560*[C] = *86, 1388*[A]]. CONC.[S] I 2 p. 58, 27 [*I 3 p. 74* = *p. 127, 27* iniuriam passus est, *II 3, 1 p. 210, 25* sustinuit contumeliam, *gr. I 1, 7 p. 95, 13*]. *al.*). 13, 14 p. 932[C] factorem in naturalibus accusationibus. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 162, 39 dei naturam (*vers. Tur.* exhonorant, *gr. I 1, 2 p. 75, 5*). I 5 p. 332, 5 rec. Q in -to corpore (*rec. B* sustinentem contumeliam, *gr. Migne gr. 26, 1065*[B]). MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 1 p. 365/6 dei gratiam (*gr.* ἐνυβρίσαντα). FACVND. defens. 2, 4 p. 572[A] assumptam ... humanitatem Christi. **c** *varias res*: CONC.[S] I 2 p. 76, 11 (= I 3 vers. Tur. p. 100, 13) legem conculcans ... et -ans ... consequentiam (*infra*: contumeliis ... adfecit, *gr. I 1, 3 p. 16, 22 et 24*). p. 197, 9 rectum -antes iter (*gr. I 1, 4 p. 23, 11* περιυβρίζοντες). GREG. TVR. Franc. 5, 32 tit. de basilica ... -ta per mulierem. PALLAD. hist. mon. II 20, 8 p. 380[A] -a (VITAE patr. 7, 9, 3 p. 1033[A] -are) hunc lapidem, caede eum.

2 *-ant vel -antur bestiae*: ROMVL. fab. 63, 8 rec. vet. pullos suos -ari putantes *lupi ab ovibus* (*rec. gall.* vexari). CASSIOD. var. 10, 30, 6 a quo -tus esse sentitur *elephas.* LEX Visig. 8, 4, 19 si *canem* ad innocentem ... -andum incitavit.

3 *-at res* (*fere i. q. foedare*): CASSIOD. var. 12, 11, 1 *puritas naturae* nullis maculis -ta turpatur.

B *c. dat. i. q. iniuriam facere*: HESYCH. in lev. 15, 1 p. 967[D] dignitati non -are legis. GREG. TVR. Franc. 4, 13 p. 145, 9 quod ... ipsi (-e *var. l.*) -retur *Cautino.*

II *deponens*: A *c. acc. i. q. iniuria afficere*: ITALA IV reg. 17, 4 (codd. n. 91. 94 ed. Beuron.) -tus (-ratus *94*) est eum rex Assyriorum (*gr.* εὗρεν ... ἀδικίαν, *Vind.* iniuriam fecit ei, *Vulg.* deprehendisset). OP. imperf. in Matth. 13 p. 703 qui te innocentem -atur. VITAE patr. 3, 80 p. 774[C] (*ex* 7, 7, 4 p. 1032[A]) quanto plus eum *fratrem* aliquis -batur aut deridebat (*5, 16, 12 p. 971*[B] iniuriis ... appetisset, *gr. Nau 1912 p. 294 n. 336*). 3, 84 p. 775[B] ego te -or et tu rides? (*6, 4, 12 p. 1017*[B] iniurias facio, *cf. p. 1681, 80; gr. deest*). 7, 9, 3 p. 1033[A] (*v. supra l. 42*). NOVELL. Iust. 5, 2, 3 -tus est dei culturam refugiens (*opp.* iniuriam patietur, *gr.* ἐξύβρισε). 8, 10 pr. si eos ... -ari praesumpserint. LVCVLENT. 6 p. 822[D] si aliquis nos laesit vel -tus est.

B *c. dat. i. q. iniuriam facere*: ROMVL. fab. 95 epil. rec. vet. qui infirmis et eorum innocentiae -antur. VITAE patr. 7, 6, 1 p. 1031[A] (*inde* 3, 76 p. 774[A] *perperam, cf. Salonius, Vitae patr. 43 sq.*) qui nulli voluntarie nocet et resistentibus non -atur ..., qui vero aliis nocet aut -atur *eqs.* PASS. Theclae Cb 26 p. 71, 11 noli maculare hospitam, noli -ari dei ancillae (epit. VII 26 p. 164, 20 -are d. ancillam, *Cd* iniuriam facere, *aliae verss. aliter; gr. p. 254, 3* μὴ βιάσῃ).

deriv.: iniuriabilis, iniuriator (-trix).

***iniūriōsus,** -a, -um. *ab* iniuria, *nisi ab* iniurius; *cf.* periuriosus. *deest gen. plur.* *compar. p. 1683, 15. 35.* *superl. p. 1683, 9. 26* (*cf.* perquam *p. 1683, 65,* satis *p. 1683, 63. al.*). NOT. Tir. 32, 53. SYNON. Cic. p. 434, 24 B. GLOSS. ὑβριστής. insectator, procax, convi[n]ciator. *legitur (falso trad.* NAEV. *p. 1685, 22.* TER. *p. 1684, 79) inde a* GRACCH. or. (*adv.*), RHET. Her., CIC., BRVT. Cic. ad Brut. (*adv.*), HOR.; *in poesi postea nonnisi* PRVD. *p. 1684, 5.*

i. q. iniuriam faciens (*in fig. quasi 'litot.' p. 1683, 19. 48. al.; in quem vel quid, indicatur per dat. p. 1683, 19 sqq. 37. 39. 1684, 5,* in *c. acc. p. 1683, 10 sqq. 51. 54. 60,* adversus *p. 1683, 15 sqq.,* erga *p. 1683, 18*): **1** *de animantibus* (*bestiis saepius ap.* ROMVL. fab., *e. g. p. 1683, 25*): **a** *nude ponitur* (*pro subst. l. 84. p. 1683, 6. al.*): SEN. contr. 1, 2, 8 omnis sordida -aque turba huc (*sc. in lupanar*) influit. SEN. dial. 2, 18, 5 poenas exigat a procace et superbo et -o (ITALA Is.

[*Knauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 12 [Cypr. epist. 59, 3 p. 669, 20. *al.*: *gr.* ὑβριστήν, *Vulg.* superbum]. Rom. 1, 30 [Cypr. epist. 67, 9 p. 743, 6; *gr.* ὑβριστάς, *Vulg.* contumeliosos]). VLP. dig. 17, 2, 14 -us et damnosus socius. TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 518, 23 *fratrem* (VITAE patr. 5, 16, 5; *gr. Cot. p. 485C* ὑβριστήν). ITALA psalm. 70, 4 (Aug. serm. coll. Morin p. 296, 16. *al.*) de manu facinerosi et -i (*gr.* ἀδικοῦντος, *Vulg.* iniqui). I Tim. 1, 13 (cod. g *al.*, *ECCL.*) blasphemum et persecutorem et -um (*gr.* ὑβριστήν, *Vulg.* contumeliosus). VOPISC. quatt. tyr. 7, 4 *de Aegyptiis* (*cf.* 8, 5 [*epist. imp. Hadr.*] genus hominum . . . -issimum). *al.* **b** *indicatur, in quem* (*cf. p. 1682, 79*): in *c. acc.*: CIC. off. 1, 44 *nimis benigni* in eo peccant, quod -i sunt in proximos. HIL. in psalm. 118 gimel 15 p. 386, 8 ne in quemquam -us existeret (PALLAD. hist. mon. I 6 p. 276B in se [*gr. p. 56, 18 B.* ἑαυτὸν ὑβρίζων]). MYTHOGR. 1, 16 (*opp.* gratiosum). FACVND. defens. 1, 2 p. 533A Ibas tanquam -us in beatum Cyrillum. adversus (-um): SEN. contr. 2, 4, 5 mulier, nescio an a. patrem -ior ⟨sis⟩, quod abstulisti illi heredem an quod dedisti. CALL. dig. 1, 19, 3, 1 quasi tumultuosum vel -um a. colonos. AVG. serm. 360 (*affert* ITALAM I Tim. 1, 13 [*v. supra l. 7*]). erga: RVFIN. Orig. in Rom. 8, 5 p. 1173A non est -us Moyses . . . e. electos *dei*. *dat.*: PORPH. Hor. carm. 2, 8, 18 ostendit etiam illis amatoribus gratam eam *dominam* esse, quibus fuerit -a. COD. Iust. 6, 6, 7 (*a. 286*) paternos . . . libertos . . . -os tibi fuisse ferendum non est (LEX Visig. 5, 7, 9 *et* 10 manumissori). 9, 51, 8 (*s. IV*). QVODV. haer. 6, 8 p. 1111 an forte -us *Christus* patri iudicandus est et ingratus? (SALV. gub. 5, 9). ROMVL. fab. 42, 1 (rec. vet. *al.*) calvo fuit musca -a (rec. W *antea*: qui sibi -i sunt). SALV. gub. 4, 35 -um nobis deum existimamus, cum ipsi -issimi deo sumus (6, 53). 6, 24. LEX Visig. 9, 3, 3 altario.

2 *de rebus fere ad animantes pertinentibus* (*singulariter de ventis infra l. 83; usu latiore v. sub b*): **a** *vi strictiore c. respectu laesionis per iniuriam factae*: **α** *incorporaliter* (*de maledictis, conviciis sim. l. 44 sqq. 72 sqq.*): Ⓘ *c. subst.*: RHET. Her. 2, 12, 17 ratio refelletur, si aut falsa erit aut inutilis aut turpis aut -a. 4, 25, 35 avaritia *est* -a adpetitio alienorum. CIC. leg. 1, 40 -a facinerosaque vita. SEN. contr. 9, 5, 6 vis (TERT. spect. 18 vires aut -ae aut vanae). 10, 1, 12 multo . . . hoc -ius est (SIDON. epist. 9, 9, 3). SEN. benef. 6, 27, 7 votum tuum aut supervacuum est aut -um, immo -um, etiam si inritum. PAVL. dig. 49, 15, 19, 5 ne contrarium ius non tam ipsi *servo* -um sit . . . quam domino damnosum constituatur. TERT. anim. 56, 2 moram eius *sepulturae* -am animabus incusavit *Homerus*. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 9 bonitas (*syn.* iniusta). ITALA prov. 20, 1 (Ps. Aug. spec. 52 p. 526, 1 *S* = Ps. Isid. test. RevBén. 45, 1933, 133) proterva res est vinum et -um ebrietas (*gr.* ὑβριστικόν, *Vulg.* tumultuosa, *Ps. Aug. var. l. et Ambr. off. 2, 109 p. 133A* contumeliosa). IVST. 18, 7, 16 exilii. SCHEM. dian. 2 dicturi aliquid, quod arrogans aut -um esse videatur; . . . -um . . . dictum apud . . . Ciceronem (*al. cf.* Ps. ASCON. Verr. p. 248, 1 verbum [PALLAD. hist. mon. I 10 p. 286C; *cf. gr. p. 74, 1 B.* λοιδορεῖ]. RVFIN. Basil. reg. 41 omnis sermo *infamans* . . . maledicus est [*gr.* λοιδορία], etiam si videatur non esse -us [*gr.* ῥῆμα . . . ὑβριστικόν]. AVG. pecc. mer. 1, 35, 66 p. 66. 24 ut convicia parvulorum . . . -a non sint. in psalm. 90 serm. 1, 5 non est . . . -um nomen gallinae. *al.*). EXVP. 4 lex -a erat in veteres cives. HIL. coll. antiar. p. 101, 2 -ae pro dei confessione tolerantiae. RVFIN. Clement. 5, 19 *qui* nomen . . . -a conditione violaverit. AVG. civ. 8, 21 p. 352, 8 D. religiosam erga deos Platonis prudentiam et in deos -am libidinem *daemonum*. SVLP. SEV. chron. 2, 45, 2 custodia. VICTRIC. 13 subiectionis. COD. Theod. 6, 5, 1 nihil est tam -um . . . quam usurpationis ambitio. CONC.S I 2 p. 87, 16 (= I 3 vers. Tur. p. 171, 32) charta (*gr. I 1, 3 p. 8, 10* ὑβριστικῷ). COD. Iust. 8, 48, 6 rhapismata. 11, 68, 1 (*a. 425*) nominatione. *al.* Ⓘⓘ -um est (fit *l. 66*, putatur *l. 67*): *c. (acc. c.) inf.*: CIC. leg. agr. 1, 14 ab invito emere -um esse. Balb. 24 in socios . . . et in . . . foederatos -um et contumeliosum est . . . praemiis . . . exclusos esse fidelissimos . . . socios. SEN. epist. 70, 28 rapto vivere. IVLIAN. dig. 25, 3, 1, 14 esse satis -um ait, . . . suum heredem ei nasci (COD. Iust. 6, 57, 5, 1 s. -um, s. acerbum et . . . indignum). COD. Iust. 3, 32, 6 (*a. 239*) tibi vel omnes (*possessiones*) tradi *eqs.* 4, 10, 3 (*a. 286*) conveniri colonos . . . perquam -um est. ARNOB. nat. 6, 9 quid fieri potis est -ius contumeliosius durius quam . . . ? ZENO 1, 7, 2 -um . . . putabitur, deo indicare quod noverit (ENNOD. opusc. 3, 2 p. 331, 13). SIDON. epist. 6, 2, 2. *c.* ut: AVG. discipl. 10, 11 indignum est, -um est, ut sapientia pecuniae comparetur. *c.* quod: ENNOD. opusc. 3, 45 p. 342, 8 ne -um putetis q. grandaevos . . . puer appellat. Ⓘⓘⓘ *neutr. pro subst.* (*cum indefinitis praeter l. 76*): COD. Iust. 9, 35, 5 (*a. 290*) non convicii consilio te aliquid -um dixisse (VAL. CEM. hom. 5, 3 p. 707B proferat. CASSIOD. Didym. in Iac. 3, 2 p. 6, 5 a. vanum aut risibile aut -um dicere). CLAVD. DON. Aen. 12, 310 p. 590, 12 dicere potuit . . . alia aut bona aut -a. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 46, 15 qui . . . -a (*eqs.*) . . . proloquitur. AVG. conf. 5, 8, 14 multa -a faciunt *scholastici*. in euang. Ioh. 115, 5 quae -a Christo Pilatus . . . ingessit. CONC.S I 2 p. 35, 9 (*cf.* I 3 vers. Tur. p. 60, 5) episcopi non iniuriae causa missi nec -um quiddam ⟨agere⟩ (*gr. I 1, 2 p. 12, 3* ἐφύβριστον). VAL. CEM. hom. 5, 7 p. 709C nihil -um improbus sermo confingat (EDICT. imp. Iust. de fide p. 97, 9 dixisse [*gr.* ὕβρεως ἐχόμενον]). **β** *corporaliter de ludibrio, violatione sim.* (*cf. p. 1684, 47*): HOR. epod. 17, 34 donec cinis -is aridus ventis ferar (SCHOL.: qui . . . iniuriam faciunt omnibus rebus). carm. 1, 35, 13 -o ne pede proruas stantem columnam. PLIN. nat. 17, 227 circumfossor -o ictu verberavit . . . radices.

b *vi latiore*: **α** *fere i. q. noxius, molestus*: HIL. in psalm. 132, 1 bona est tolerantia iniuriae . . ., sed iucunda non est; illic enim -um perfectae virtutis officium est. PRVD. perist. 10, 594 -a est nil videnti claritas. CONSVLT. Zacch. 3, 3 p. 102, 28 ut somnus non agi videatur -a brevitate, sed pelli. COD. Theod. 8, 11, 1, 1 necessitatis. **β** *fere i. q. indignus*: PS. AMBR. serm. 63, 5 (= MAX. TAVR. serm. 112) dum aedes suas -as putat *centurio*, magis eas honorificas fecit et gratas. *? acc. n. pl.* **iniūriōsa** *pro adv. (sec. gr.)*. *i. q. iniuriose*: CONC.S II 3, 1 p. 6, 16 (= p. 7, 15; *de origine Christi*) nec possumus -a (-e *var. l.*) perscrutari qui iubemur honorem dare (*gr. II 1, 2 p. 46, 3* ἐφύβριστα).

adv. ***iniūriōsē.** *compar.* CIC. *l. 23.* NON. *l. 41.* RVFIN. Orig. in Rom. 8, 5 p. 1173A -ius compellasse; *superl.* AVG. divers. quaest. 82, 1 OROS. hist. 4, 14, 2. GREG. TVR. *l. 49.* *de notione*: NON. p. 124, 33 (*v. p. 1685, 23*). SYNON. Cic. p. 430, 24 B. GLOSS. ἀδίκως. [*dub.*: NAEV. *p. 1685, 22.* AMM. 26, 8, 2 -e (*edd. vett.*, iniuria se [iniuriosa *m. 3*] *V*, inrisive *Novák, Clark*) conpellabatur (*cf. l. 15*). ROMVL. fab. 27, 23 rec. gall. (*MF pro* invidiose).]

i. q. cum iniuria: **1** *c. verbis*: GRACCH. or. frg. Char. gramm. p. 262, 19 B. nequaquam -e nobis contumeliam imponi sinatis. CIC. Manil. 11 mercatoribus aut naviculariis nostris -ius tractatis (VAL. MAX. 2, 9, 2 illo *crimine* coniugalia sacra spreta tantum, hoc etiam -e tractata sunt. COLVM. 1, 8, 17 POMPON. dig. 1, 2, 2, 24. ITALA Marc. 12, 4 [cod. a; *gr.* ἠτίμασαν, *Vulg.* contumeliis affecerunt]. VITAE patr. 5, 16, 7 [*om. gr.*]). ad Q. fr. 1, 1, 21 qui in magistratibus -e decreverant (CONC.S I 3 vers. Tur. p. 117, 11 -e et non rationabiliter [*gr. I 1, 3 p. 48, 17* ὑβριστικῶς]). BRVT. Cic. ad Brut. 1, 13 (= 9, 21 Sj.), 1 *Lepidus* si eripuerit se nobis, quod velim temere atque -e de illo suspicati sint homines. LIV. perioch. 47 p. 53, 11 contenderat. VLP. dig. 7, 1, 27, 1 ne . . . contumeliose -eve utatur usufructu (*cf.* AVG. doctr. christ. 2, 40, 60 perverse atque -e . . . abutuntur). 47, 10, 32 nec magistratibus licet aliquid -e facere (*cf.* SERV. auct. Aen. 8, 570 fiat). PAVL. dig. 44, 7, 34 pr. qui servum alienum -e verberat. COD. Iust. 3, 34, 5 (*a. 246*) si quid pars diversa contra servitutem aedibus tuis debitam -e extruxit. 5, 16, 10 (*a. 239*) res pater defuncti -e abstulit (AVG. epist. 153, 22 ut remissa iniuria, quod -e abstulit, reddat. 153, 23). EPIST. imp. Philipp. (CIL III 14191) 4 ⟨si⟩ quid -e geratur. NOVATIAN. trin. 28 p. 941A potatus *Christus*. LAMPR. Alex. 59, 8 cum -e . . . multa dixissent (NON. p. 330, 20 -ius. DON. Ter. Eun. 833, 2 *opp.* honorifice. SERV. Aen. 4, 543. 7, 578. AVG. epist. 153, 15 *opp.* veraciter). AVSON. 461, 2 p. 401 P. *Vlixes* ab Antinoo -e afficitur. MAXIMIN. c. Ambr. 97 ut eos -e iam adversis inimicisque sensibus inlideretis. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 32, 28 a vobis -e ac violenter expulsus sum. CONC.S II 3, 1 p. 71, 22 haereticum me -e . . . vocantis (*II 2, 1 p. 49, 38* contumeliose, *gr. II 1, 1 p. 94, 27* ὑβριστικῶς). *al.* *spectat ad laesionem corporalem* (*cf. p. 1683, 82*): CASSIOD. var. 12, 4, 5 non calcibus -e tunditur *vinum*. GREG. TVR. Mart. 3, 1 una mihi ex aristis . . . piscis -issime adhaesit in gutture (*infra*: illa quae iniuria(m) faucibus intulerant). **2** *c. adi.*: AVSON. 192, 30 p. 51 P. digna nequiens promere officium colo, -e sedulus.

cf. Onom.

iniūrium *v. p. 1685, 1.*

iniūrius, -a (*?*), -um. *ab* iniuria. *adhibentur formae* -us *et* -um (*m., n.*), *? f. sg.* -a *l. 59. 61. 75. p. 1685, 19*; *pro superl. accedit* vehementer SYMM. epist. 2, 54, *cf.* periniurius. *de notione* (*cf. p. 1685, 9*): SERV. Aen. 9, 107 (= ISID. orig. 5, 26, 10) iniuria est ⌊ἀδίκημα, id est⌋ (*om. Isid.*) iniustitia; hinc est apud comicos -us (-a's *Isid.*, *cf. infra l. 75*), qui audet aliquid contra ordinem iuris (*inde quodammodo pendere videtur* GLOSS. ALMA 4, 1928, 149 -a: dicitur virtute iniusta). GLOSS. ἄνομος. ἄδικος. iniquus. iniustus. *vox antiqua* PLAVTI *et* TER. *propria, post quos occurrit singulis locis ap.* CIC., LIV., FRONTONEM, APVL. *et paulo crebrius saeculis posterioribus ubique in sermone pedestri* (*poetae adhibent* iniuriosus *p. 1682, 77*). [*falso editur n. pl.* -a: ITALA apoc. 22, 11 *bis* (cod. g, *cuius imago phototypica praebet* iniuriã *et* -am). AMBROSIAST. in II Cor. 7, 12 p. 306B (iniurias *cod. antiquiss.*). PASS. Caesar. (BHL 1511) 18 (iniuriam *var. l.*). *cave huc trahas etiam* TIRONEM *p. 1671, 20.*]

i. q. iniuriam faciens (*in fig. quasi 'litot.' p. 1685, 2. 12. 16. al.*): **1** *de hominibus*: PLAVT. Curc. 65 -u's (-um est *codd. deficiente A*), qui quod lenoni nulli est id ab eo petas (SYMM. epist. 1, 41 vereor, ne me -um putes, qui *eqs.*). Epid. 551 inique -u's. Merc. 54 *pater dicit* intemperantem, non modestum, -um trahere, exhaurire me quod quirem ab se. Mil. 436 Diceae nomen est. :: -a es[t], . . . ἄδικος es tu, non δικαία, et meo ero facis iniuriam (*v. app. crit. et l. 59*). Rud. 1152 ius bonum oras. :: edepol haud te orationem, nam tu -u's. TER. Andr. 377 ipsus sibi esse -us videatur, neque id iniuria (DON.: iniustus). Haut. 320 multimodis -us (iniuriosus *Eugraph.*), Clitipho, es. IVLIAN. AECL. in Iob 22, 2 p. 380 si . . . minime reus es, qui te afflixit, probatur -us. 24, 12 p. 385 tyrannicae dominationis est . . . -um in loco iuris exsistere. PS. THEODOT. hom. 6, 12 p. 1427D -us violator. BOETH. cons. 2, 1, 17 W. diff. top. 4 p. 1210B in top. Cic. 1 p. 270, 16 ENNOD. epist. 2, 12, 4 p. 52, 10.

[*Knauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *de rebus*: a *praedicative* -um (est), videtur (*l. 15*): Plavt. Cist. 103 nihil amori -um est ([amore *P et fort. A, unde* nihil amore iniuriust *Dousa*]. Fronto p. 120, 1 N. n. est ita durum aut ita -um, . . . quin *eqs.*). 374 me respondere postulas? -um est. Ter. Ad. 106 id laudi ducis, quod tum fecisti inopia? -um est. 205 id . . . possum ferre . . ., quamquam -um est. Cic. off. 3, 89 negat (*Hecaton*), quia sit -um. *c. (acc. c.) inf.*: Plavt. Aul. 699 me illi irasci -um est. Ter. Hec. 71sq. eandem -um est esse omnibus. :: -um autem est ulcisci adversarios? (Don.: '-um' iniquum. '-um' autem indignantis modo significatio est et vim adverbii habet. *cf.* Schol. Ter. p. 74, 24). Liv. 43, 5, 5 indicta causa damnari absentem consularem virum -um esse. Apvl. met. 11, 6, 5 nec -um, cuius beneficio redieris ad homines, ei totum debere, quod vives. Avson. 335 p. 198, 36 P. -um est de poeta male sobrio lectorem abstemium iudicare. Symm. epist. 1, 36 magnopere flagitare (1, 97 videtur -um f. officia). 2, 54. Sidon. epist. 5, 4, 2 silentii vestri invidiam verti non -um est. Ennod. dict. 8, 9 p. 79, 13 paene . . . non -um est vinci prosapiem. *c.* ut: Sidon. epist. 7, 1, 7 non -um est, . . . ut nobis . . . veniat pars patrocinii. *?* **b** *adiective*: Vvlg. II Petr. 2, 7 a nefandorum *Sodomitarum* -a conversatione (*gr.* ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, *de varr. ll. v. Wordsworth-White ad l.*).

adv. **iniūriē.** *i. q. cum iniuria*: Naev. trag. 37 oderunt di homines †iniuriose (iniuros *Bothe*, iniustos *Havet, ALL 3, 1886, 282*). :: egone an ille -e facimus? (Non. p. 124, 33 *ad l.*: '-e' dictum pro iniuriose).

cf. iniuriosus. *compos.*: periniurius.

[**1. iniūro(r)** *v.* iniurio(r). **2. iniūro**: Lex colleg. aq. (CIL VI 10298) 17 qui -verit ('*einschwören*' *Mommsen, Ges. Schr. III 112, sed postea emendavit* ni iuraverit).]

iniūrus, (-a, -um). *ab* in *et* ius *sec.* illex *sim. a* Plavto *formatum videtur; cf.* periurus *et gr.* ἄδικος. Pavl. Fest. p. 110 '-um' periurum. [*e coni. dub. l. 3. 22.*]

i. q. iure carens, ἄδικος: Plavt. Persa 408 oh, lutum lenonium . . ., impure, inhoneste, -e (*P, Non.*; periure *A*), inlex, labes popli *eqs.* (Non. p. 447, 4 *ad l.*: hoc est vivens sine lege, sine iure).

inius *v.* ahenus. *Knauer.*

ᵡ**iniussū** *m. abl. defect.* *ab* in *et* iussu. *?* -o: Spart. Hadr. 5, 6 (*P*, -u *cod. Vat. 1899*, iussu *Σ fort. recte*). *inde a* Ter., Catone; *adamant* Cic. (23^{ies}), Liv. (30^{ies} *in prima decade*, 18^{ies} *in cett. libris, bis in* perioch.), Dig.; *rarescit post saec. III; in poesi praeter* Ter. *nonnisi ap.* Ivvenc. [*e coni. dub.*: Cic. Catil. 4, 10 (*pro* iussu). Cod. Theod. 9, 42, 19 (*pro* in ius). *falsa var. l.*: Liv. perioch. 64 p. 76, 15 (*pro* invisi).]

i. q. sine iussu (*agunt animantes praeter l. 54; nota* '-u iubere' *l. 57 et fig. litot. inde a* Ter. *l. 47 passim*):

1 *c. gen. vel pron. poss.* (-u *anteponitur attributis suis praeter* Sall. *l. 59,* Liv. *l. 64. 71. 72 bis,* Pavl. Nol. *l. 52*): **a** *in vita privata*: Ter. Hec. 562 incendor ira esse ausam facere haec te -u meo (704 puerum . . . non tollent. Phorm. 231 Cic. Att. 13, 21, 4. *cf.* Tusc. 1, 74 suo *dei*). Cato agr. 5, 3 -u domini credat nemini *vilicus* (143, 1 d. aut dominae. 144, 1 d. aut custodis. Varro rust. 1, 16, 5 [*antea*: -u vilici]. Vlp. dig. 47, 10, 15, 34 [*edict. praet.*]. Ivvenc. 2, 492 [sine iussu *M, cf. Matth. 10, 29* sine patre vestro. *eodem spectat* Pavl. Nol. epist. 5, 10 cuius -u, *ubi* sine c. iussu *LM*]). Cic. rep. 6, 15 *dei*. Iavol. dig. 24, 3, 66, 6 (*ex Labeone*) uxoris. Pavl. dig. 24, 3, 25 pr. patris. -u *agunt res*: Fronto p. 114, 26 N. si ultro, si -u atque invocatu meo venerint *verba*. **b** *in vita publica* (*per imaginem l. 67*): -u *populi, senatus sim.*: P. Scaev. Cic. dom. 136 -u populi (Cic. inv. 1, 56 iubeatis. Verr. II 2, 14 p. ac senatus [*coniungitur ut*: 3, 19. *al.* Liv. 1, 49, 7 perioch. 64 p. 76, 10. *cf.* Cic. Verr. II 3, 17 tua sponte -u p. sine s. auctoritate. Sall. Iug. 39, 3 suo *senatūs* atque p. -u]. leg. agr. 2, 27 p. aut plebis. *al.* Rvt. Lvp. 2, 11 [*ex Lycurgo*]. Liv. 9, 10, 9 p. Romani Quiritium [30, 37, 4]. *al. cf.* Cic. Balb. 34). Cic. Verr. II 4, 85 senatus (div. 2, 112. Liv. 9, 46, 7 s. aut tribunorum plebei. *al. cf. l. 57*). Rab. perd. 12. dom. 127 plebis (128. *cf. l. 60. 62*). Liv. 39, 55, 2 gentis -u. -u *magistratuum, imperatorum sim.* (*cf. l. 62*): Cic. Quinct. 82 -u praetoris (Liv. 24, 31, 3. 25, 21, 1 [iussu *codd. vett.*]. Cels. dig. 36, 1, 2. Papin. dig. 27, 1, 24 [= Frg. Vat. 225]). Cato 73 (*cf. Philolai 44 B 15 D.-K.*) imperatoris, id est dei (Bell. Afr. 82, 4 Liv. 7, 12, 13. *al.* Pavl. sent. 5, 29, 1). epist. 3, 8, 4. Caes. Gall. 1, 19, 1 non modo -u suo (*Caesaris*) et civitatis, sed etiam inscientibus ipsis (5, 28, 3 Caesaris [Bell. Afr. 82, 3]. civ. 3, 89, 5). CIL I^2 p. 192 n. VIII. Liv. 2, 12, 4 consulum -u (2, 32, 2 -u c. Val. Max. 2, 7, 5 [*inde* Frontin. (?) strat. 4, 1, 32]). 10, 3, 8 dictatoris -u (23, 19, 7 *eadem collocat.*). *al.* Cvrt. 4, 13, 19 ducis (Frontin. [?] strat. 4, 1, 38 [iussu *P*]). 7, 6, 12 regis. Vlp. dig. 48, 4, 1, 1 principis (Marcian. dig. 48, 4, 3). Pavl. dig. 48, 13, 11, 5. *?* Spart. *l. 36.*

2 *nude ponitur* (*post gen. l. 80. 81. 83; falso trad. p. 1686, 21*): Bell. Afr. 61, 3 -u (-i *RV*) ac temere longius progressi. Liv. 2, 43, 9 -u (-i F^1H) signa referunt. 2, 44, 11 -u in castra reditum. 2, 45, 8 si quis -u pugnaverit (5, 19, 9. 7, 12, 12. *cf.* 4, 32, 11). 3, 20, 3 conventuros se iussu consulis nec -u abituros ([22, 38, 3]. 10, 38, 3 qui . . . non convenisset ad imperatorum edictum quique -u abisset. 40, 35, 7). 3, 63, 5. 4, 29, 5. 10, 4, 9. Iavol. dig. 34, 2, 39, 2 si -u translatum esset *argentum* (*antea*: iussu testatoris). Nepotian. 16, 4 -u in hostem processerat (-u suo *Kellerbauer, cf. Val. Max. 2, 7, 6* non tuo iussu).

iniussus, -a, -um. *ab* in *et* iussus; *cf.* iniussu *et v. Norden, Aen. VI^2 p. 235. Heinze ad Hor. sat. 1, 3, 3.* Gloss. -us: ἀκέλευστος. αὐτόματος. αὐτοφυής. non missus (iussus *Goetz*). -a: non iussa. *cf. l. 11. 20.* *inde ab* Hor., Verg., Sen. *utroque.* [*falso trad. p. 1685, 77. 78.* *dub.*: Val. Fl. 6, 499 (invisa *M*).]

i. q. non iussus (*'vetitus' ? l. 35: adhibetur in fig. litot. l. 29. 33. 34*): 1 *pro adi.* (*praedicative pro adverbio praeter l. 17. 27*): a *de hominibus*: Hor. sat. 1, 3, 3 hoc vitium est cantoribus, . . . ut . . . -i numquam desistant (*opp.* rogati). Verg. Aen. 6, 375 (*ad Palinurum inhumatum*) ripam *infernam* . . . -us adibis? Lvcan. 7, 38 te . . . flesset . . . iuvenisque senexque -usque puer (Adnot.: sponte. Comment.: non coactus). Heges. 3, 17 p. 219, 18 non praevaricabor . . . legem tuam, ut moriar -us; expecto ut iubeas. 5, 38, 2 -i ascenderant *milites* (*gr. 6, 182* δίχα παραγγέλματος. Avg. civ. 1, 26 p. 42, 1 D. *opp.* iussus). **b** *de bestiis*: Hor. epod. 16, 49 -ae veniunt ad mulctra capellae. Ps. Qvint. decl. 13, 15 p. 261, 9 *cetera animalia* tantum coacta prosunt *homini;* apes faciunt -ae. Ambr. hex. 5, 15, 50 -o et voluntario usu grues . . . exercent custodiam. Obseq. 60^a bos sacra -a . . . adnatavit. **c** *transl. de rebus* (*acced.* velut *l. 25*): Verg. georg. 1, 55 -a virescunt gramina (Serv.: sua sponte. Brev. Expos.: sine studio. Schol. Bern.: s. st., sine cultura. *cf.* Colvm. 10, 16 -i [k^1, -a *SA*, -u *cett.*] consternitur ubere mali *terra*. Ennod. opusc. 3, 138 p. 366, 21 [*in imag. de herbis inutilibus*] spinas atque -a plantaria campus adportat). Sen. contr. 2 praef. 2 (*de splendore voluntario orationis*) cum verba velut -a fluerent. Sen. epist. 11, 7 *rubor et verecundia* sui iuris sunt, -a veniunt, -a discedunt. 57, 6 alacritas rediit incogitata et -a. 66, 17 omne honestum -um incoactumque est. Lvcan. 6, 78 -a (invisa V^1) . . . tela vagantur (Comment.: sine commissione dimicatur bellorum). Stat. silv. 3, 3, 55 servit luna nec -ae totiens redit orbita lucis (*i. solis*). Clavd. rapt. Pros. 3, 129 invito prorumpunt flumina (*sc. lacrimae*) vultu -aeque (invis- *var. l.*) manus . . . pectora tundunt.

2 *n. pl. pro subst.* (*c. negat. l. 33. 34*): Verg. ecl. 6, 9 (*inde* Avson. 351, 10 p. 209 P.) non -a cano. Salv. gub. 6, 54 -a praesumpsit *Oza*. Alc. Avit. carm. 3, 309 dum ⌊non -a⌋ (iniusta *var. l.*) petuntur (⌊⌋ *i. 'plane iussa'; -a 'vetita' intellegunt Peiper, Goelzer*).

van den Hout.

iniūstē *v. p. 1689, 34.*

ᵡ**iniūstitia,** -ae *f.* *ab* iniustus, *cf.* iustitia *et* iniuria, ἀδικία.

de notione: Cic. inv. 2, 165 iustitiae -a *contraria est* (Gell. 7, 1, 4 quid aliud i. est quam -ae privatio? *al.*). off. 1, 23 sqq. Pavl. coll. Mos. 2, 5, 1 (*suppl. ex* Inst. Iust. 4, 4 pr.) *v. p. 1668, 8.* Serv. *p. 1668, 14.* Pelag. in Rom. 1, 18 ut impietas ad iniuriam dei, -a vero ad omnia peccata pertinere videatur. Severin. doctr. p. 128 (*enumerat -ae opera*). Isid. diff. 1, 172 delictum quidam leve putaverunt esse peccatum . . ., -am vero immane aliquod saevumque commissum. Gloss. ἀδικία (*respondet infra in exemplaribus graecis, ubi nihil aliud adnotatur*).

legitur ap. Plavt. (*semel*), Ter. (*bis*), Cic. (inv. *semel,* philos. *saepe*), Gell. *et passim inde a* Tert., *maxime in scripturis sacris et ecclesiasticis* (Hier. *in libris sive translatis sive retractatis praefert* iniquitas, *quod ad* Italae *singulos locos infra non adnotavi*), *post comicos veteres non iam in poesi. hic illic successisse videtur* iniuria (*v. p. 1676, 35*).

i. q. iniustus animus sim., ἀδικία, *iniquitas*: 1 *sing.*: Plavt. Merc. 47 perfidiam, -am lenonum. Ter. Haut. 134 (*loq. Menedemus*) eum *Cliniam* ego hinc eieci miserum -a (*i. inhumanitate*) mea. Ad. 303 (*queritur Geta statum Pamphilae*) vis, egestas, -a (Schol. Bemb.: amatoris. *falso* Don.: iudicum), solitudo, infamia. Cic. rep. 1, 64 (*Tarquinii; opp.* iustitia *Romuli*). 2, 63 (*decem virorum*). 3, 26. fin. 3, 39 stultitiam . . . et timiditatem et -am et intemperantiam (*cf.* 4, 21 insipientiam, -am. Tusc. 4, 42 [*doctrina peripateticorum*] -am . . . ignaviam . . . intemperantiam. nat. deor. 3, 71 -ae . . ., intemperantiae, timiditatis. *v. et p. 1687, 54*). Tusc. 3, 17 qui propter avaritiam clam depositum non reddidit, quod est -ae. Tert. adv. Marc. 3, 14 p. 399, 8 (*cf.* Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 123) dolum et asperitatem et -am. 4, 23 p. 497, 16 -am increpationis. *al.* Itala lev. 18, 17 (Lugd.; *cf.* 18, 15) confusionem uxoris . . . non denudabis: . . . -a est *sc. fornicatio* (*gr.* ἀσέβημα, *Vulg.* coitus incestus). Is. 33, 15 (Tert. adv. Marc. 4, 34 p. 537, 20) -am et iniquitatem (*gr.* ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν, *Vulg.* avaritiam ex calumnia). 57, 1 (*ibid.* 3, 22 p. 415, 22 scorp. 8 p. 160, 23 Cypr. testim. 2, 14) a persona (facie *var. l.*) . . . -ae sublatus est (perit *var. l.*) iustus ([*Vulg.* malitiae]. *gen. pro adi. ut*: Luc. 16, 9 [*ibid.* 4, 33 p. 530, 4] de mamona -ae [iniquo *cod. a al.; Tert. l. c. postea affert 16, 11* in mamona iniusto]. *al. cf.* Lvcif. moriend. 12 p. 310, 16 qui ausus fueris homo totius -ae iustum te aestimare. Cassiod. hist. 10, 19, 1 huius . . . -ae causas [*Theodoret. 5, 34, 10* ταύτην . . . τὴν ἀδικίαν]). *al.* Cypr. unit. eccl. 21 -am . . . insolentiam . . . perfidiam. Lact. inst. 4, 16, 12 peccata et -am (-as *V, edd. vett.*). Amm. 18, 5, 1 iurgando contra potentes se . . . -a frangi (*sc. iudicum. cf. l. 56. p. 1687, 16 et* Vvlg. Is. 10, 1). Cod. Theod. 11, 30, 12 si ad exactionem annonariam nominatus de -a queratur. *et passim.* *transit in notionem metonymicam de iniustis*: Amm. 29, 1, 44 huc usque (*sc. ad vitam otiosam*) -a tetenderat manus. *nomen putei*: Itala gen. 26, 20 (Ambr. Isaac 4, 20) *Isaac* vocavit nomen eius *putei* -am (*aliae verss.* Iniquitas, Iniuria; *Vulg.* Calumniam).

2 *plur.*: Itala psalm. 88, 33 (Hier. epist. 21, 34, 6) visitabo . . . iniquitates eorum et . . . -as eorum ([*gr.* ἀνομίας . . . ἁμαρτίας, *Vulg.*

[Busch]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. . . . peccata, *Hier. psalt. sec. Hebr.* scelera . . . iniquitatem]. Mich. 7, 18 [Tert. adv. Marc. 4, 10 p. 445, 6; *gr.* ἀδικίας . . . ἀσεβείας, *Vulg.* iniquitatem . . . peccatum]. CLEM. ad Cor. 60, 1 [*gr.* ἀνομίας . . . ἀδικίας, *seq.* peccata et delicta]. HIL. trin. 12, 44). Ier. 11, 15 (Iren. 4, 17, 3; *gr.* κακίας, *Vulg.* malitias). Ezech. 18, 21 (Didasc. apost. 15, 18, *cf. Tidner, Komm. p. 73 sq.; gr.* ἀνομιῶν, *Vulg.* peccatis). Dan. 4, 24 (Cypr. eleem. 5). 9, 24 (Ps. Cypr. pasch. 13). IV Esdr. 7, 35 (p. 144 Violet, *cf.* VVLG.) iustitiae vigilabunt et -ae non dormibunt (*gr. deest*). VVLG. psalm. 36, 7 (*gr.* παρανομίας). 57, 3 (*gr.* ἀδικίαν. *item pro sing. gr.*: PSALT. Rom. 31, 5 [*gr.* ἀνομίαν, VVLG. -am, *Hier. psalt. sec. Hebr. al.* iniquitatem]). 106, 17 (*gr.* ἀνομίας). Sirach 10, 8 propter -as et iniurias et contumelias et diversos dolos. 35, 3 RVFIN. Orig. princ. 1, 5, 4 SACR. Leon. p. 16, 17 VEREC. in cant. 1, 4. IGNAT. Rom. 5, 1 (*gr.* ἀδικήμασιν). *cf. p. 1686, 76.*

? abl. -ā *pro adv. i. q. iniuriā*: TERT. adv. Hermog. 11 p. 138, 11 iudicium frustra constituit deus, -a utique puniturus (*sequentia corrupta sunt*). adv. Marc. 2, 20 p. 363, 9 (*Kroymann e coni. dub.*).

deriv.: iniustitium.

iniūstitium ἀδικία GLOSS. III 451, 82. 482, 5. *ab* iniustitia, *cf. Gloss. II 530, 53* iustitium δικαιοσύνη. *v. et* iniurium (*p. 1685, 1*) *necnon* ignominium *sim.*

***iniūstus**, -a, -um. *ab* in *et* iustus. *compar. inde a* TER., *superl. inde a* CIC.; *pro superl. acced.* nimis *p. 1688, 47. litt. gr.*: GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A. NOT. Tir. 55, 57. *de -i- loco consonantis posita v.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 29, 25 DOSITH. *ibid.* VII 387, 8 CHAR. gramm. p. 9, 1 B. *de notione*: CIC. leg. 1, 42 *legem* qui ignorat, is est -us, sive est illa scripta uspiam sive nusquam *eqs.* (*cf.* fin. 3, 67 = *Chrysipp. frg. mor. 371 Arnim*). HIER. in Gal. 4, 4 p. 372D ἄδικος . . . iniquus sive -us *dicitur*. GLOSS. ἄδικος. ἄνομος. iniquus. *legitur in formulis sollemnibus vett. p. 1688, 78. 1689, 3 et inde a* PLAVTO, TER., ACC., RHET. Her., CIC. [*dub. vel falso trad.*: PLAVT. Poen. 232 (*v.* illutus *p. 400, 6*). CIC. Pis. 30 (iussa *Ernesti*). VAL. FL. 4, 474 (invisum *Kramer*). AMM. 30, 5, 3 (*pro* inustut *fort.* CHIRON 282 [*v.* inuro]. *contra emend.* -us *ex* inustus AMM. 29, 1, 36). *al.*]

i. q. ***non iustus, iniquus*** *sim.* (*in fig. litot. q. d. inde a* CIC. *saepe; per oxymoron* 'ius -um' *sim. p. 1688, 24 sqq.*):

I ***usu generali*** *et communi spectat ad animum vel habitum utcumque iniuriosum* (*in quem, indicatur per* in *c. acc. l. 55. 77. p. 1688, 16,* adversus *p. 1688, 39, dat. infra l. 56*): **A** *de animantibus* (*deis l. 58 sqq.; transfertur ad stellam infaustam l. 63*): PLAVT. Amph. 36 -a ab iustis impetrari non decet, iusta autem ab -is petere insipientia est (*pro subst. ut*: TIB. 3, 19, 24 *Venus* notat -os supplicibusque favet. QVINT. inst. 11, 1, 90 [*sing.*]. ITALA Matth. 5, 45 [Tert. adv. Marc. 4, 36 p. 544, 14. *al.* = VVLG.] *deus* pluit super iustos et -os [*gr.* ἀδίκους]. *al.*). Bacch. 401 sisne necne ut esse oportet, malus bonus . . ., iustus -us, malignus largus, comis incommodus. TER. Ad. 98 homine inperito numquam quicquam -iust. ACC. trag. 41 genitorem -um adprobas (*sc. Electra Agamemnona*). CIC. Mur. 9 noli tam esse -us, ut *eqs.* Marcell. 31 ingratus est -usque civis, qui *eqs.* rep. 1, 65 cum rex -us esse coepit, . . . est idem ille tyrannus (2, 49 sq. 3, 47. CATVLL. 64, 75 *de Minoe.* LIV. 1, 53, 1 *de Tarquinio. al.*). 2, 44 -o domino atque acerbo *sc. Tarquinio* (LIV. 4, 53, 6 si -i d. possessione agri publici cederent *sc. patricii*). Tusc. 5, 45 si fuerit . . . -us, intemperans, timidus, hebeti ingenio atque nullo (*cf. p. 1686, 58*). epist. 6, 1, 2 *Caesar* in te adhuc -ior . . . fuit (*cf. c. dat.* CAPITOL. Alb. 11, 6 uxori odiosissimus fuit, servis -us, atrox circa militem). *al.* VERG. ecl. 3, 33 noverca (SCHOL. Bern.: odiosa, inimica privignis). TIB. 3, 11, 13 nec tu sis -a, Venus: vel serviat aeque vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva (*sic de deis*: VAL. FL. 4, 122 virginis *sc. Dianae.* SIL. 2, 657 -is neglecta deis *urbs sc. Saguntum.* STAT. silv. 5, 1, 22 caelicolas. *al. cf. p. 1688, 35 et* SEN. dial. 12 [11], 3, 4 quid tibi voluisti, tam -a et tam violenta fortuna? STAT. silv. 5, 3, 72 Pietas. FIRM. math. 3, 6, 33 [*de stella Veneris*]). OV. fast. 2, 688 vir *sc. Tarquinius. al.* LIV. 6, 39, 9 liberos agros ab -is possessoribus (COD. Iust. 2, 15, 2 pr. [*a. 439*] -us p. ac temerarius invasor. 7, 39, 8, 1ª *syn.* detentore. *cf. l. 53. p. 1688, 36*). *et passim.* -us iudex: TERT. apol. 2, 3. resurr. 15 p. 45, 9 deum non licet aut -um i. credi aut inertem; -um, si sociam *animam* bonorum operum a praemiis arceat. FIRM. math. 1, 3, 7. RVFIN. hist. mon. 19 p. 441C -issimus atque insanissimus. *al. cf. p. 1688, 17. transfertur ad oculos*: PHYSIOGN. 23 p. 39, 2 non . . . -i nec maligni nec indociles *oculi* (*gr. I p. 312, 5* ἄδικοι).

B *de rebus variis fere ad animantia pertinentibus*: **1** *c. subst. vel pron.*: RHET. Her. 2, 10, 14 contrariam sententiam . . . aut stultam aut -am *esse* (OV. met. 11, 173 PAVL. dig. 3, 2, 21. *al.*). 3, 3, 4 -am *rem esse ostendemus.* CIC. inv. 1, 12 *quaeritur, factum* sit iustum an -um, utile an inutile (VAL. MAX. 4, 1, 4). dom. 78 si decemviri sacramentum in libertatem -um iudicassent (Mil. 74 -is vindiciis [LIV. 3, 58, 7] ac s. ARNOB. nat. 4, 16 aut vindicias iustas . . . aut s. . . . non -a [iusta *cod.*]). 107 quod sit -um atque inhonestum. *ibid.* -a (una iusta *sim. codd.*, inusta *Halm*, funesta *Mueller*) . . . rogatione *Clodii* (Sest. 144 -issimae. VAL. MAX. 6, 4, 4). Cael. 29 odium (SEN. dial. 10, 7, 1. *al.*). Mil. 10 insidiatori . . . et latroni quae potest inferri -a nex? (PHAEDR. 1, 1, 13 lacerat -ā n. *lupus agnum.* IVST. 44, 5, 5. *al. cf.* VAL. MAX. 3, 8 ext. 3 cruore [9, 2 ext. 3]. 9, 3 ext. 1 caedibus. *al.*). 11 cum ei . . . ante -a poena luenda sit quam iusta repetenda (QVINT. decl. 341 p. 347, 15. PS. QVINT. decl. 13, 1 -am p., meritam tamen iram. *al.*). 36 iusta causa restituendi mei, . . . -a eiciendi (Att. 12, 31, 1 non -a. LIV. 34, 7, 4 [*?, v. app. crit.*]. QVINT. inst. 2, 17, 31. *al., saepe ap.* ICTOS). de orat. 2, 124 multos saepe impetus populi non -os esse (leg. 3, 27). 2, 203 neque eam (*sc. iracundiam populi Romani*) -am, sed meritam ac debitam fuisse (Att. 13, 49, 1 -issimam. SVET. Claud. 38, 1 [*ex edicto Claudii*] non -am). rep. 1, 68 -issima et durissima servitus (3, 37 IVST. 11, 1, 2. *cf.* CIC. rep. 2, 46 -um . . . durae servitutis iugum [*de Tarquinio; cf. p. 1689, 22*]. FLOR. epit. 2, 18, 10 adsiduis et -is [invisis *Mommsen*, inusitatis *Rossbach*] et servilibus maxime operibus [*paulo aliter de eadem re Liv. perioch. 57* amplius . . . scutum iusto]). 2, 48 dominatum (*cf.* Tusc. 5, 58 -am dominatus cupiditatem. LIV. 3, 39, 7 dominatione). 5, 6 vituperationis non -ae. leg. 2, 11 perniciosa et -a . . . iussa (*cf.* PASS. Paul. 7 -issimae iussioni). off. 3, 30 nec utile esse, quod sit -um. 3, 82 id quam -um in patriam et quam turpe esset. epist. 5, 17, 1 -issimis atque acerbissimis incommodis. 5, 17, 3 iudiciis (PRISCILL. tract. 3, 72. *al. cf. p. 1687, 66 et* ARNOB. nat. 2, 10 iudicatio [COD. Iust. 3, 3, 3 *a. 294*]). 13, 5, 2 -issima calamitate. *al.* POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 -issima invidia. SALL. Catil. 19, 4 imperia . . . -a, superba, crudelia (Iug. 31, 11. LIV. 42, 41, 14 saeva atque -a. *al.*). 49, 2 supplicium (QVINT. decl. 305 p. 194, 14. *al.*). Iug. 31, 13 quaestiones. 41, 10 potentiae. SALL. (?) rep. 1, 8, 6 militia -a aut inaequalis (*antea*: per iniuriam). PROP. 1, 7, 12 minas. OV. met. 2, 627 -a . . . iusta (*i. ritus funebres*) peregit *Apollo Coronidi, quam necavit* (*cf. p. 1689, 79 et* OV. trist. 5, 10, 43 -um rigido ius dicitur ense [EPICED. Drusi 54 -um i. sibi . . . facit *Fortuna.* FRONTO p. 141, 22 N.]). 5, 277 regna (VAL. FL. 6, 608 STAT. Theb. 4, 392. *cf. infra l. 63*). fast. 2, 779 -i stimulis agitatur amoris *Tarquinius. al.* LIV. 28, 29, 1 damnatio (VAL. MAX. 9, 3, 1 PAVL. dig. 46, 1, 67. *al.*). 38, 50, 9 vim haud -am esse. 42, 5, 9 -o faenore gravatum aes alienum (ARNOB. nat. 2, 40 avidum atque -issimum). SEN. contr. 2, 5, 17 repudi (QVINT. inst. 7, 4, 38 decl. 251 p. 27, 11. *al.* [*cf.* 251 p. 28, 8 divortium]. CALP. decl. 10). STAT. Theb. 8, 63 leges (GELL. 2, 12 tit. iniquae -aeque. TERT. nat. 1, 6, 7. *cf. p. 1689, 26*). silv. 5, 5, 78 nonne . . . invidia superos -aque Tartara pulsem? *et passim.*

-a possessio *i.* '*iniuriā facta, iure non confirmata*' (*cf. p. 1687, 64 et Beseler, Beitr. z. Krit. 4, 1920, 73 sqq.*): IVLIAN. dig. 43, 26, 19 neque iustae neque -ae. VLP. dig. 10, 3, 7, 4. PAVL. dig. 43, 17, 2 iusta . . . an -a adversus ceteros p. sit. 43, 17, 3 pr. **2** -um (est) *sim. c. struct. variis*: **a** (*acc. c.*) *inf.*: CIC. Phil. 12, 9 quid . . . hoc -ius quam nos . . . de pace decernere? (*c. pron. praepar. ut*: leg. 1, 49 id . . . -issimum ipsum est, iustitiae mercedem quaerere. TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 11 quid . . . -ius, quid iniquius et improbius quam . . .? ARNOB. nat. 1, 19 quid est . . . tam -um quam . . .? *cf. l. 49*). TERT. patient. 4, 4 quam -um est, quam etiam ingratum. IVVENC. 3, 575. 690 AVSON. 16, 4 p. 326 P. AVG. in psalm. 13, 7 COD. Theod. 4, 9 (8), 5, 6 INTERPR. cod. Theod. 2, 25, 1. LEO M. epist. 162, 4 nimis . . . indignum nimisque -um est. SIDON. epist. 8, 12, 8. *cf.* ARNOB. nat. 2, 13 non -issimum ducitis . . .? 7, 9 (*loq. hostia*) istud non ferum, non inmane, non saevum est, non tibi . . . -um videtur et barbarum . . .? (COD. Theod. 6, 4, 17, 1 -um . . . atque dedecus). **b** ut: TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 552, 25 quam iniquum, quam -um et . . . deo indignum, ut non recipias eum *eqs.* PELAG. in Rom. 5, 15 (= AVG. pecc. mer. 3, 3, 5. 3, 10, 18). AVG. civ. 19, 21 p. 390, 28 D. nupt. et concup. 1, 6, 7 SVLP. SEV. chron. 2, 31, 6 INTERPR. cod. Theod. 2, 24, 2 CASSIOD. var. 3, 32, 2. *cf.* AVG. civ. 21, 11 p. 512, 9 D. -um putant. pecc. mer. 1, 21, 30 videtur.

3 *neutr. pro subst., hic illic c. adminiculis adi. vel pron.*: *plur.*: PLAVT. Amph. 35 (*v. p. 1687, 42*). TER. Haut. 839 quam multa -a ac prava (iusta -a *Eugraph.*) fiunt moribus. CIC. leg. 2, 13 est lex iustorum -orumque distinctio. off. 1, 94 iusta omnia decora sunt, -a contra . . . indecora. LIV. 35, 17, 7 -a imperandi. SEN. dial. 2, 16, 3 qui -a facit. epist. 95, 58 iusta et -a. *saepius. c. gen. partit.*: LVCAN. 5, 258 regnorum -a (*v. supra l. 27 et vol. VI 2, 2313, 11*). *sing.*: HOR. sat. 1, 3, 111 metu -i (*113* iusto secernere iniquum). SEN. dial. 2, 8, 1 iustitia nihil -um pati potest. benef. 4, 12, 1 legem . . . iusti -ique regulam esse (*cf.* VLP. dig. 1, 1, 10, 2 = INST. Iust. 1, 1, 1 iuris prudentia est . . . i. atque -i scientia). *saepius.*

C *de mari*: PROP. 1, 15, 12 -o multa locuta salo *Calypso.* OV. am. 2, 11, 12 unast -i caerula forma maris.

II ***usu speciali***: **A** *desideratur ratio legitima, recta, sollemnis*: **1** *in iure fetiali et usu inde derivato spectat ad bellum temerarium*: PLAVT. Amph. 247 *equites* proterunt hostium copias iure -as (*v. Haffter, StIt. 17, 1940, 109*). CIC. div. in Caec. 62 bellum (*v. vol. II 1847, 64 sqq., ubi addas*: CIC. Att. 10, 4, 3 non -um . . ., sed cum pium, tum etiam necessarium. OV. met. 5, 210. *cf.* FLOR. epit. 2, 18, 3 causa belli -ior). SALL. Iug. 81, 1 Romanos -os, profunda avaritia, communīs omnium hostīs esse *eqs.* LIV. 1, 32, 10 (*verba fetialis bellum indicentis*) populum . . . -um esse neque ius persolvere (*cf. in eadem formula 1, 32, 7* si ego iniuste [*v. p. 1689, 61*] impieque illos homines . . . dedier mihi exposco). 7, 29, 4 arma (42, 23, 6 *opp.* pio iustoque . . . bello). RVT. NAM. 1, 64 profuit -is te *Roma* dominante capi (*v. Fuchs, Basl. Zeitschr. f. Gesch. u. Altertumsk. 42, 1943, 38*). BOETH. cons. 4 carm. 4, 8 -as acies et fera bella (*opp.* iusta . . . saevitiae ratio). *hinc de pace*: CIC. Att. 7, 14, 3 pacem . . ., quae vel -a utilior est quam iustissimum bellum. *huc*

[*Busch*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

spectare videtur etiam CVRT. 4, 8, 3 cupido haud -a quidem, ceterum intempestiva incesserat ... Aethiopiam invisere. 2 *in iure augurali*: CIC. leg. 2, 21 (*ex legibus sacris*) quaeque augur -a nefasta, vitiosa dira defixerit, inrita infectaque sunto. 3 *in iure civili*: testamentum: VLP. dig. 5, 2, 26 si ... inofficiosum vel -um t. pronuntietur. 29, 3, 2, 1 abusive t. ea quoque appellamus, quae falsa sunt vel -a vel irrita vel rupta. *al.* COD. Theod. 5, 1, 4, 3 (= Iust. 6, 55, 9, 2). *respicitur matrimonium, stirps*: VLP. dig. 38, 11, 1 pr. (*bis*) matrimonium (*opp.* iustum). 48, 5, 14, 1 uxor (*opp.* iusta). frg. Vat. 194 filii (*opp.* iusti. *ibid. iterum laudato Papin.*). COD. Iust. 5, 27, 10, 1 stirpem secundae posteritatis quasi -am excludere. *de possessione v. p. 1687, 53. 64. 1688, 36.*

B *desideratur aequalitas, status aptus* (*cf. p. 1687, 58. 1688, 23*): 1 *de viribus sim. imparibus*: CIC. Balb. 59 ab hoc impari certamine atque -a contentione (*infra*: aequa lex). STAT. Theb. 6, 774 -is conlatum viribus hostem. 2 *de oneribus plus iusto gravibus* (*proprie et in imag., cf. p. 1688, 30*): CIC. orat. 35 -i oneris *sc. quaestionis* (COD. Theod. 13, 11, 5 = Iust. 11, 58, 5 pr. *et* 1 *de vectigalibus*). VERG. georg. 3, 347 -o (invito *schedae Vatic.*) sub fasce viam ... carpit *miles* (SERV.: sub magno onere. *cf.* SCHOL. Bern. *et* DON. Ter. Andr. 36 Ps. ASCON. Verr. p. 228, 13sqq.; *locum imitatur* Ps. PROSP. carm. de prov. 138). PROP. 2, 5, 14 -o subtrahe colla iugo *sc. a Cynthia imposito* (Ps. QVINT. decl. 13, 8 cur -o ... i. boum colla deterimus? *cf. p. 1688, 9*). PASS. Mar. Iac. 5, 7 p. 52, 11 addita ... pedibus -a pondera.

C *desideratur fides inter amantes* (*v.* iniuria *p. 1673, 12*): TIB. 1, 5, 58 sunt numina amanti. saevit et -a lege (*i. perfido modo; aliter p. 1638, 33*) relicta Venus. *cf. p. 1687, 43 et de paelice* OV. epist. 12, 176 (*Medea Iasoni*) quaeris ... -is auribus *Creusae* apta loqui. *paulo aliter de libidine illicita*: PS. AVR. VICT. epit. 42, 19 *Constantius* spadonum ... amori deditus et uxorum, quibus contentus nulla libidine transversa aut -a polluebatur.

de -o *i. 'iniuriā'*: ARNOB. in psalm. 36 p. 375C melius tibi sit modicum de iustitia possidere quam de -o divitias peccatorum multas.

adv. ˣ**iniūstē**. SYNON. Cic. p. 430, 24 B. inique. -e. indigne. iniuriose *eqs.* GLOSS. ἀδίκως. *legitur in formula fetiali p. 1688, 79 et inde a* PLAVTO; *superl. non ante* CIC. rep. 3, 44 (*compar. deesse videtur*).

i. q. iniusto modo, inique sim. (*accedit verbis*): 1 *strictius spectat ad iniuriam sive illatam sive acceptam* ('*sine iudicio*' *infra l. 67*): **a** *generatim*: PLAVT. Bacch. 463 compesce in illum *Pistoclerum* dicere -e (Pseud. 612 Stich. 344. *cf.* Poen. 573 *et* 1037 loqui). Capt. 308 non verear ne -e aut graviter mi imperet *dominus* (CIC. rep. 3, 28 off. 2, 26. 29 QVINT. decl. 271 p. 110, 6 TAC. Agr. 32, 4). RHET. Her. 3, 8, 15 -e (*om. M*) ... factum (CIC. Flacc. 41 facis -e ..., si *eqs.* off. 3, 38 avare ... -e ... libidinose ... incontinenter. 3, 54 -e aut improbe. *al.* [*philos.*]. NEP. Them. 7, 6 Lacedaemonios ... male et -e facere, qui *eqs.* LIV. 21, 11, 2. SEN. dial. 2, 8, 1 [*v. p. 1672, 2*]. *et saepius. nota* '-e aut per iniuriam' *p. 1680, 46*). CIC. Mur. 87 si -e neminem laesit (VVLG. Sirach 33, 32 *pro gr.* κακώσῃς). Sest. 61 -e rogatas *leges* (QVINT. inst. 6, 3, 95). *philos. saepius.* Att. 12, 41, 3 aget (VVLG. psalm. 105, 6 [=ITALA] peccavimus ..., -e [-i *var. l.*] egimus, iniquitatem fecimus [*gr.* ἡμάρτομεν ..., ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν. *Hier. psalt. sec. Hebr.* p. ..., inique fecimus, impie egimus]. *al.* RVFIN. hist. mon. 19 p. 441B -e ... agis, o iudex iniquitatis. *et saepius*). 15, 27, 1 *Sestius* quod queritur, -e (*cf.* VELL. 2, 40, 5 non -e querens [HIER. epist. 39, 5, 4]). PVBLIL. B 3 beneficium dare qui nescit, -e petit (QVINT. inst. 6 prooem. 14 non -e petierim morae veniam. decl. 273 p. 118, 4 inhumane exigis, -e petis. *al.*). SALL. Iug. 85, 43 -issume luxuria et ignavia ... *colentibus* nihil officiunt, rei publicae ... cladi sunt. HOR. epist. 2, 1, 75 si versus paullo concinnior unus et alter, -e totum ... vendit ... poema. PROP. 4, 4, 94 -e (*i. immerito*) praemia sortis habes, *Tarpeia*. OV. met. 2, 378 -e missi ... ignis. LIV. 1, 32, 7 (*v. p. 1688, 79; respicitur ius belli etiam* PANEG. 4, 9, 1 AMM. 26, 4, 6). SEN. dial. 2, 7, 3 si -e ... Socrates damnatus est, iniuriam accepit (TERT. anim. 1, 3 AMM. 28, 6, 4. *al.*). QVINT. inst. 1 prooem. 2 ut mihi ... iniungere laborem non -e viderentur. *et passim.* -e possidere (*cf. p. 1687, 64. 1688, 36*): PAVL. dig. 41, 2, 3, 5. ITALA I Macc. 15, 33 (rec. L = VVLG.; *gr.* ἀκρίτως *ut* 2, 37; *rec. B* sine iudicio). NOVELL. Anth. 3 pr. -e iurare *i. peierare* (*sec. gr.*): ITALA lev. 6, 3 (*cf.* 6, 5) *qui* iuraverit -e (*gr.* ἀδίκως, *Vulg.* peieraverit, *hebr.* עַל־שָׁקֶר). VVLG. sap. 14, 30 iuraverunt -e, in dolo contemnentes iustitiam (*gr.* ἀδίκως). -e iudicare: ITALA I Petr. 2, 23 (Cypr. testim. 3, 39. *al.* = VVLG.) *Christus* tradebat ... se iudici iudicanti -e (*legit* ἀδίκως *pro* δικαίως *locum potius de Pilato quam de deo intellegens*). VVLG. lev. 19, 15 (*Itala Monac.* non facietis iniustum in iudicio *sec. gr.*). sap. 12, 13 non -e iudicas iudicium (*gr.* οὐκ ἀδίκως). AVG. civ. 20, 19 p. 452, 22 D. *Christum* iustissime iudicaturum, -issime iudicatum. *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 37, 3 LEX Burg. lib. const. 110, 16 LEX Visig. 2, 1, 21. *al.* *per oxymoron*: SIDON. epist. 2, 8, 3 vers. 15 (*in matronam praematura morte abreptam*) *dolemus* in temporibus vigentis aevi -e tibi iusta persoluta (*cf. p. 1688, 24*).

b *speciatim de iniuria morbi* (*v. p. 1675, 26*): SER. SAMM. 348 post partum tumidas -e (*i. cum afflictione, dolore; 'anormalement' Pépin*) adsurgere mammas ... aspicies.

2 *latius*: **a** *i. q. sine causa* (*in fig. litot.*): CELS. 7, 3, 2 (*de malis signis ulcerum*) morbus ..., sive subito solutus est ... sive ... permanet, non -e terret; estque inter causas timoris, si *eqs.* **b** *i. q. illicite*: LAMPR. Comm. 20, 3 (*loq. pontifex*) -e sepultus est *Commodus*. SPART. Hadr. 10, 3 numquam passus aliquem a castris -e abesse.

c *i. q. imprudenter*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 24 p. 697 sine ulla spei repulsa ⌊inconsulte nimis ac -e⌋ discessit *Cestius ab obsidione* (⌊⌋ *gr. 2, 540* παραλογώτατα).

deriv.: iniustitia. *Busch.*

iniusum *v. p. 799, 49, ubi adde* SORAN. p. 74, 18.

? **iniuvenēsco,** -ere. *si recte trad., ab* in *et* iuvenescere. *i. q. iuvenem reddi*: MYTHOGR. 2, 138 iisdem remediis, quibus et ⌊Aeson -bat⌋, Liberi nutrices in iuvenilem vigorem redigens *Medea* (⌊⌋ *1, 188* Aesonem in primam iuventutem reduxerat, *Ps. Lact. Plac. fab. Ov. 7, 3* Aesonem in primitias [pueritiam *N*] reduxit).

iniux *v.* iniuges. **inl-** *v.* ill-. **inm-** *v.* imm-. *E.*

innābilis, -e. *ab* in *et* nare *sec.* instabilis *formatum.* GLOSS. V 546, 37 ⟨inna⟩bilis innatabilis qui natare non potest (*cf.* I 96). *i. q. non natans, non fluitans* (*v. Nauck, ALL 2, 1885, 134; 'natando, navigando non superabilis' post alios intellegit Leumann, Adj. auf -lis 106*): OV. met. 1, 16 sic erat instabilis tellus, -is unda, lucis egens aër. *Schmeck.*

innārrābilis, -e. *ab* in *et* narrabilis, *cf.* inenarrabilis. NOT. Tir. 43, 64 (*post* narr-; *suprascr.* e *in duobus codd.; cf. Heraeus, ALL 12, 1902, 73*). [*var. l. pro* inen-: ITALA Rom. 8, 26 (Pelag.; *v. p. 1293, 74*). CONC.S I 5 p. 334, 17 (*v. p. 1293, 57*). II 3, 1 p. 215, 1.]

i. q. non narrabilis, mirabilis: LACT. Phoen. 56 (*del. Leyser*) discriminat horas -bus (inenn- *B*) nocte dieque sonis. ITIN. Anton. Plac. rec. A 28 p. 178, 5 suavitudo *aquae* ad bibendum -is (-e *G*). *E.*

ˣ**innāscibilis,** -e. *ab* in *et* nascibilis. *legitur singulis locis ap.* TERT. *et* IREN. *ex auctoribus incertis et saepius inde a temporibus Hilarii* (*cf.* HIL. c. Const. 16 *in script. sacris* '-em' scriptum nusquam legis; numquid ex hoc negandum erit, quia novum est? *v. et infra l. 61*). [*falso trad.*: Ps. TERT. haer. 1 p. 214, 6 (innosc- *Iunius ex Iren. 1, 24, 1* incognitum).]

i. q. non natus, ἀγέν(ν)ητος (*pertinet ad deum christianum, sc. personam patris, praeter l. 36. 39. 45. 56*): TERT. adv. Val. 37 p. 211, 5 (*verba auctoris Valentiniani*) initium omnium intellectuale -e invisibile, quod sermo ⟨Monada⟩ vocavit (*cf. Iren. gr. 1, 11, 3* ἀγέννητον, *lat.* agenneton). IREN. 2, 34, 2 si qui ... dicant ... oportere eas (*animas*) ... -es esse, ut sint immortales *eqs.* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 44, 7 ex ... -i deo ... unigenitum deum natum (p. 154, 7 HIL. myst. 2, 14. *al.* *cf.* HIL. trin. 4, 9 patrem [*al.*]. *negantur -es filius et spiritus sanctus*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 44, 27. p. 73, 10 [= syn. 34] dicentes ... -em filium ... anathematizat ... ecclesia [*gr.* ἀγέννητον, *aliae verss.* non natum]. HIL. syn. 52 si quis spiritum sanctum ... -em deum dicat, anathema sit. *al.*). HIL. in psalm. 61. 2 naturae *deorum* ([*opp.* aliquando generatae]. MAX. TAVR. hom. 83 p. 433C). syn. 20 essentiam (*al.*). 64 substantia (trin. 11, 5 ZENO 2, 3). 85 lucem. trin. 4, 9 aeternae virtutis -em potestatem (10, 8 -em ... atque ininitiabilem). 4, 15 virtutem (4, 37). 10, 8 auctoritatis. RVFIN. Clement. 3, 11, 3 consensu. *masc. pro subst.*: HIL. in psalm. 122, 7 deus unus, quia neque duo -es neque unigeniti duo (*al.*). 131, 22 concordem ... -is *dei* unigenitique *filii* naturam (*al.* PRISCILL. tract. 6, 99 Ps. VIGIL. THAPS. trin. 8 p. 286D. p. 287A *opp.* natum). *neutr. pro subst.*: HIL. syn. 38 tamquam duo sine principio et duo -ia et duo innata dicens (59 FACVND. defens. 10, 6). ISAAC fid. JThSt. 31, 1930 p. 3 neque solus -is est *deus pater*, quia sunt alia -ia ..., licet ipse sit origo -ium.

deriv.: innascibilitas. *compos.*: coinnascibilis.

innāscibilitās, -ātis *f.* *ab* innascibilis. [*falso trad. vid. pro* nasc-: ISAAC fid. JThSt. 31, 1930 p. 5.] *i. q. status innascibilis dei christiani, sc. personae patris* (*cf.* VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 21 patri novum -is nomen imposuit): HIL. syn. 26 ubi nascendi tempus excluditur, illic opinio videtur -is admitti. 27 nativitas -is in se non admittit errorem (trin. 7, 21). 33 non differt ... ab -e nativitas. 47 -is auctoritate (64 trin. 4, 6). 60 trin. 1, 34. 4, 33 *bis.* 9, 31. 9, 54. 9, 57 *bis.* 10, 6. 10, 8.

ˣ**innāscor,** -nātus sum, -ī. *ab* in *et* nasci. *de script.*: ign- (*?*): *p. 1691, 70.* *?* in(n)-: CIL IV 8127 inatae (*sine contextu*). NOT. Tir. 48, 22 -tus. 48, 23 -itur. *de notione*: SYNON. Cic. p. 429, 34 B. -tum. GLOSS. -tus: ἐπιγεννηθείς. ἔμφυτος. *cf. p. 1692, 29.* *graece resp.* ἐγγίγνομαι (*saepius*). ἐπι- (*p. 1691, 48*), γίγνομαι (*p. 1692, 53*), *ad* -tus ἔμφυτος (*p. 1692, 9.* CANDID. epist. 1 p. 5, 15 W. [*Theodoret. hist. eccl. 1, 5, 1*]), σύμφυτος (*p. 1692, 11*). *inde a* PLAVTO (*p. 1691, 37. 68. 69*), TER. (*p. 1692, 13*), CIC. [-tus: *it.* innato, *francog.* inné. *R.*]

[*in codd. confund. c.* nascor; -i *dub.* CIC. Att. 1, 19, 3 (*cf. Sjögren, Eranos 16, 1916, 18sq.*). CELS. 8, 3, 9. EPIST. Alex. 1. 323 H. = p. 211, 11 K. (*de codd. v. Boer p. 41*). THEOD. PRISC. eup. faen. 78; *restituitur* PLIN. nat. 22, 163; *suppletur* CIL X 3980, 8. *praeterea falso trad.*: PACVV. trag. 382. CIC. inv. 2, 161 (-ta *integri ex* 2, 65 *pro* in natura). *dub. trad. vel interpr.*: COLVM. 10, 354 -ta ... laris (-i *Gesner, cf. p. 1691, 63*) ... favilla ('*natural*' *Ash vix recte*). HIPPOCR. num. sept. 10, 20 (cod. A, *cf.* G) sextum (*sc. elementum animae*) cibum dulcem omne, quod est locum (lucrum *G*, loco *vel* ⟨in⟩ locum *Bulhart in schedis nostris*) sanguinis -ens (*cf. cod. Monac. arab. 802 'welche in Blutsubstanz übergeht'; fort. spectat ad II*). SCHOL. Lucan. 1, 67.]

[*van den Hout*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

I *i. q. in aliquo loco vel super (ad) aliquem locum nasci* (*illustratur locutionibus q. s.* 'a principio' *l. 71,* 'naturaliter' *p. 1692, 28, cf. p. 1692, 33 sqq.; accedit* inseri *p. 1692, 10. 16. 18. 20. 24. 42* [*at augetur per -i l. 76. p. 1692, 22. 23*], innutriri *l. 10. 12* [*augetur l. 11*], ingenitus *p. 1692, 32,* insculptus *p. 1692, 39,* ingeneratus PORPH. Hor. carm. 4, 4, 33): A *usu originario*: 1 *de personis*: HOR. ars 245 *Fauni* velut -ti triviis ac paene forenses *dicentes.* ARNOB. nat. 1, 37 qua -ti (in nati *Canter*) *fuerint dei* regione, qua gente. IVST. 2, 6, 4 *Athenienses* eodem (eidem *Seck*) -ti solo, quod incolunt. *in imag.*: SEN. dial. 3, 11, 3 *Germani armis* -untur innutriunturque (12, 2, 5 *liberalibus disciplinis* non innutritus tantum, sed -tus est. APVL. met. 4, 24, 5 deliciis, quis -ta atque innutrita sum). 4, 5, 4 -tus sanguini et ab infante caedibus admotus. *cf. l. 62.*

2 *de bestiis*: OV. met. 1, 332 -to murice tectum ... Tritona. SEN. nat. 3, 16, 5 animalia ... illis *spatiis subterraneis* -untur. COLVM. 12, 10, 3 ne vermiculus aliudve animal -i possit *in frugibus* (*cf.* 12, 17, 2 PLIN. nat. 18, 303. 18, 308 ciceri ... in horreis. *al.*). LVCAN. 6, 677 -ta ... aequoribus ... vipera. PLIN. nat. 9, 154 *pediculi piscibus.* 11, 102 vermiculo ... circa fauces *locustae* -ente (en- *Dalecampius²*, *fort. errore*). 19, 177 *in hortensiis* (19, 182). 20, 125 bestiolas ... -entes corpori (-e *f*). *al.* *in populo i. regione*: PLIN. nat. 27, 145 *taenias* inesse Aegypti ... populis, ... Phrygiae ... non -i; ... Thebanis -untur, cum absint Atheniensibus.

3 *de herbis, stirpibus sim.*: HOR. sat. 1, 3, 37 neglectis urenda filix -itur agris. OV. epist. 7, 37 -ta ... rupibus ... robora. LIV. 25, 17, 2 salicta -ta ripis. SEN. nat. 5, 5, 2 muscum ... -i aquis (PLIN. nat. 2, 227). COLVM. 3, 6, 3 palmes -tus (inantus *S¹A*, natus *S²*) ... flagello (4, 24, 5 [*Aa*, inantus *S*, *aliter Mc*]). PLIN. nat. 8, 117 hedera in cornibus *cervorum* ... -ta. ACT. Arv. a. 183 I 22 in fastigio aedis ... ficus -ta. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 170 'populus adsita': ... id est -ta. HIPPOCR. aer. 15 fructus ... qui -untur ibidem (*gr.* γιγνόμενοι. COD. Theod. 13, 1, 12 possessionibus). BOETH. cons. 3, 11, 18 W. *in imag.*: CIC. Tusc. 3, 2 sunt ... ingeniis nostris semina -ta virtutum. PERS. 1, 25 quae semel intus -ta est ... caprificus.

4 *de variis rebus* (*persona pro re l. 62*): a *respicitur potius actus nascendi*: α *corporaliter* (*in imagine l. 60 sqq.*): ① *strictius* (*naturaliter in animantibus, fere t. t. med.*): PLAVT. Persa 314 quando istaec *vomica* -tast tibi? LVCR. 3, 792 (= 5, 136) animi vis in capite ... esse posset et -i quavis in parte soleret. CELS. 2, 8, 28 ut super eos *articulos* ex callo quaedam tubercula -ta sint. 4, 1, 10 *omento* adeps ... -itur. 4, 3, 1 circa faciem ... morbus -itur. 5, 26, 1A cum quid -tum est, ut in vesica calculus. 6, 7, 7A super ulcera -itur *crusta.* 7, 18, 9 ramex -itur. SEN. Oed. 858 vulneri -tus tumor (THEOD. PRISC. eup. faen. 22 sub auribus). SCRIB. LARG. 145 si cui ... lapis in renibus -tus fuerit. PLIN. nat. 8, 165 equis ... -i (*F²*, et nasci *cett.*, enasci *Sillig*) veneficium, hippomanes appellatum, in fronte. CENS. 7, 2 si ... dentes nobis -antur. HIPPOCR. aer. 3 optalmi(a)e ... -untur (*gr.* ἐγγίνονται. 4 [*gr.* γίγνεσθαι]. 10 illis *colericis* [*gr.* ἐπιγίγνονται]). 10 fagedenas ... -i ex omni occasione[m] (*gr.* ἐγγίνεσθαι ἀπὸ πάσης προφάσιος). *ibid.* vulnus (*gr.* ἐγγένηται. ANON. med. ed. Piechotta 76). 12 viritum (*eqs.*) ... non poterit in huius modi natura -i (*gr.* ἐγγίγνεσθαι). num. sept. 38, 21. progn. 16 gravedinem (*gr.* ἐγγενέσθαι). 24 quibus ... extensio -itur (*gr.* συντείνηταί τι). SORAN. p. 114, 10 medio (in m. *h*) sinu muliebri pulpa vel membranum -itur. THEOD. PRISC. eup. faen. 57 *impetigines* (PS. THEOD. PRISC. add. p. 298, 24). 78 carbunculus. gyn. 7 quibus ... repentina commotio matricis -itur. log. 103 in ano ... ustio. 114 interioribus ... dolor. PS. THEOD. PRISC. add. p. 287, 1 si quid intra anum -tum fuerit. p. 294, 14 callos ... in digitis -tos (p. 294, 16). p. 309, 29 singultus. CAEL. AVR. acut. 3, 9, 100 hanc passionem corporibus -i (*cf. p. 1692, 61*). *in imag.*: AMM. 17, 4, 11 *per speciem apis* indicant regem, moderatori cum iucunditate aculeos quoque -i debere ... ostendentes. PAVL. NOL. carm. 31, 427 o fons Christe, meis -ere fibris. ⑪ *latius* (*huc fort. pertinet* COLVM. *p. 1690, 79*): LABEO dig. 41, 1, 65, 4 id quod in publico -tum aut aedificatum est (*infra*: nata). HIPPOCR. aer. 6 *aer non limpidus* hic -itur (*gr.* αὐτόθι γίγνεται). MART. CAP. 3, 261 'd' appulsu linguae circa superiores dentes -itur.

β *incorporaliter* (*praes.* -i *fere i. q.* '-tum esse' *l. 75. 76. 81. 83, item l. 71 addito* 'a principio'): PLAVT. Mil. 1063 non mihi avaritia umquam -tast (nata est *B. cf.* Poen. 300 invidia in me numquam -tast [*P*, gnata est *A¹*, nata e. *A²*, ignatast *Ritschl, Opusc. II 285*] neque malitia). CIC. nat. deor. 2, 34 quibus a principio -itur ratio. off. 1, 64 in hac elatione ... animi facillime pertinacia et nimia cupiditas principatus -itur. CAES. Gall. 1, 41, 1 conversae sunt omnium mentes summaque alacritas ... -ta (inlata *Lange*, iniecta *Menge, quos sequuntur edd.*) est. SEN. dial. 4, 15, 1 quaedam ... -untur ingeniis. epist. 121, 17 *cura* animalibus inest cunctis nec inseritur, sed -itur. QVINT. inst. 2, 4, 16 *iuvenibus* contemptus operis *eqs.* (12, 6, 2). 3, 6, 6 inde ... ingens male interpretantibus -tus est error. MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 7 p. 20, 2 W. animae intelligentia *eqs.* OPTAT. 2, 25 p. 63, 14 furori vestro tanta fames -ta (nata *P*) est, ut *eqs.* AMBR. epist. 73, 3 lex *naturalis* non scribitur, sed -itur. HIPPOCR. progn. 8 iracundia eis (*gr.* ἐγγίνεται). COD. Iust. 3, 1, 13, 8 *vitium* animis. -itur *c. inf.* (*cf. p. 1692, 36*): AMBR. off. 1, 27, 128 omnibus ... animantibus -itur ... salutem tueri *eqs.*

b *usu presso* -tum esse *i. q. nativum, naturaliter proprium esse* (*opp. verba adveniendi l. 19. 25. 32. 36. 42. 44*; -tus *pro adi. saepe, n. pl. pro subst. l. 41 sqq.*; '-tum habere' *l. 7. 22*): α *corporaliter*: SEN. nat. 2, 4, 2 aer ... et caelo et terris cohaeret: utrique -tus est (*infra*: nativa pars). PLIN. nat. 11, 131 calvitium uni ... homini ... -tum. 37, 114 *malva* laudata ... -to contra pericula medicamine. 37, 187 myrmecites -tam formicae repentis effigiem habet. PHILVM. med. 2 p. 116, 3 defectum ... -ti spiritus. PS. SORAN. quaest. med. 66 enphyton thermon Graeci dicunt -tum calidum, calorem qui in nobis est. ORIBAS. syn. 5, 44 Ab -tu vel insitu ... temperanciae (*gr. 5, 44, 10* συμφύτῳ ... κράσει). *adde*: PRVD. psych. 713 deus ... -ta (*i. immanens*) anima est.

β *incorporaliter*: ① *generatim*: TER. Andr. 626 tanta vecordia -ta cuiquam ut siet, ut malis gaudeant *eqs.* Hec. 543 omnibus id (*sc. amicam habere*) -tumst. CIC. inv. 2, 65 non opinio, sed quaedam -ta vis. Verr. II 4, 106 hoc ... ita persuasum est, ut in animis ... insitum atque -tum esse videatur (*al.* [*v. infra*]. LACT. epit. 56, 6 libidinis ... adfectus ... i. et -tus [natus *B*] est). 5, 139 *causa* non recepta, sed -ta, neque delata ad me, sed in animo ... penitus adfixa atque insita est (SYMM. or. 7, 4 dignitas -ta felicitatis est, delata virtutum). Sest. 88 -ta libertas. fin. 2, 99 -tam esse homini probitatem gratuitam. 4, 4 habere ... insitam quandam vel (*dett.*, insitamque q. velut *mell.*) potius -tam cupiditatem scientiae (nat. deor. 1, 44 insitas ... vel potius -tas cognitiones. Tim. 45 *conversionem* in se ... -tam et insitam. QVINT. inst. 9, 3, 74 -tam ..., non arcessitam ⟨gratiam⟩). 5, 48 est ... -tus in nobis cognitionis amor et scientiae. LVCR. 2, 286 -ta potestas. CAES. Gall. 7, 42, 2 iracundia et temeritas, quae ... illi hominum generi est -ta. civ. 3, 92, 3 est quaedam animi incitatio ... naturaliter -ta omnibus. VERG. georg. 4, 177 -tus apes amor urguet habendi (SERV.: insitus). OV. met. 6, 458 -ta libido. SEN. epist. 9, 17 nobis ... -ta dulcedo est *amicitiae eqs.* 94, 30 ingenii vis ... novas ... persuasiones adicit -tis. PLIN. paneg. 20, 2 adfectata aliis castitas, tibi ingenita et -ta. *al.* *in rebus incorporeis*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 10, 15 quid uni cuique philosophiae differentiae solitaria natura videatur substantia (ac s. *C*, *fort.* in s.) -tum. 1, 16 p. 50, 22 non -ta in substantia, sed a foris venientia. ⑪ -tum est (*cf. et supra l. 15*): *c. inf.*: PS. VARRO sent. 107 -tum est cuique suis bonis gloriari. LACT. inst. 2, 7, 4 sapere. *c. acc. c. inf.*: CIC. nat. deor. 2, 12 omnibus ... -tum est et in animo quasi insculptum esse deos. (sic,) ut: SEN. rem. fort. 7, 2 (*om. plerique codd., del. Rossbach*) quibusdam ... canibus sic -tum est, ut ... pro consuetudine latrent. SIDON. epist. 7, 3, 2 ut. ⑪ -ta *pro subst.*: CIC. top. 69 *anteponuntur* -ta atque insita adsumptis atque adventiciis. QVINT. inst. 7, 10, 14 *haec sunt* in promptu habenda, nec tamquam tradita, sed tamquam -ta. *fere i. q. natura*: ARATOR act. 2, 58 quam (*silicem, quae aquam dedit*) lex aeterna coegit non -ta sequi.

B *c. vi augendi fere i. q. increscere, subnasci* (*acced.* subinde): MELA 3, 87 (*de Heliu trapeza*) quae passim adposita sunt adfirmant -i subinde divinitus (augeri *Sol. 30, 10. cf. Herod. 3, 18* ταῦτα τὴν γῆν αὐτὴν ἀναδιδόναι ἑκάστοτε). 3, 102 Fortunatae insulae abundant sua sponte genitis, et subinde aliis super aliis (*sic Tzschucke c. dett. fort. recte*, alios *Frick c. cett.*) -entibus nihil sollicitos alunt.

II *vi locali evanida fere i. q. nasci, oriri* (*nota etiam sub I, fere ap. medicos, hic illic vim praepositionis evanescentem, praecipue sec. gr.* γίγνομαι *p. 1691, 31. 47. 65*): A *vario usu*: OPTAT. 1, 16 p. 19, 2 occurrit subito persecutionis -ta tempestas (en- *edd. vett.*, '*i. q. mox nata*' *Ziwsa. cf.* PRIMAS. in apoc. p. 866D quando opportunitas persecutionis -itur). 5, 3 p. 132, 2 de sacramento non leve certamen -tum est. MART. CAP. 5, 448 ex futuro qualitas frequenter -itur (COMPVT. Carth. 2, 11 p. 292 *assem* -tum ex unciarum augmento. BOETH. categ. 3 p. 247C *rubor et pallor* ex quadam passione videntur -i). BOETH. categ. 3 p. 239A post haec ... -i quasque necesse est passiones, quae *eqs.* (*cf. p. 1691, 59*). ? B -ti *i. q. nati*: ITALA Ezech. 16, 45 (Sangall. ed. Dold 1923 p. 235) reppuler(unt) viros suos et ⟨i⟩nnatos suos (*gr.* τέκνα, *Vulg.* filios).

structurae: 1 *indicatur ubi: dat. passim inde a* PLAVTO *p. 1691, 38. 68. abl. certis exemplis p. 1691, 8. 9. 53; var. l. p. 1691, 20. praep.* circa *p. 1691, 19. 41. 66*; in *c. abl. inde a* PLAVTO *p. 1691, 69 passim*; intra *p. 1691, 57*; sub *p. 1691, 44* (*e coni. dub.* PLIN. nat. 17, 230); super *p. 1691, 39. 42. v. et l. 50. cf.* CONC.S I 4 p. 55, 7 ne contra orthodoxam religionem haereses -antur et schismata (*gr. I 1, 7 p. 68, 35* τῇ ὀρθοδόξῳ ἐγγενέσθαι θρησκείᾳ, *I 5 p. 362, 12* in orthodoxa religione fierent). *adv.* hic *p. 1691, 65*; ibidem *p. 1691, 31*; intus *p. 1691, 34.* 2 *indicatur unde vel quando*: ex *l. 58. p. 1691, 48*; post *l. 61*; subinde *l. 48. 50.* *van den Hout.*

innatābilis *v. p. 1690, 16.*

[ITALA Ioh. 9, 11 (cod. *δ*) vade in **innatātōriam** Siloae (*gr.* εἰς τὴν κολυμβήθραν, *cod. e* ad piscinam, *Vulg.* ad natatoria *vel* -am. *cf. Ioh. 5, 2*). in *per errorem bis scriptum est.*] *Schmeck.*

innātīvitās, -ātis *f.* *ab* in *et* nativitas. *i. q. defectus nativitatis dei christiani, sc. personae patris*: GERMIN. Synod. Hil. coll. antiar. p. 160, 5 similem esse per omnia filium patri excepta -e (p. 161, 6. 163, 24). PS. MAR. VICTORIN. phys. 5 ad unum ... -s pertinet ceteris exclusis ab -e (*opp.* nativitas). PS. RVFIN. fid. 61 p. 1154B sicuti dei patris *non nati* misericordiae ... conglutinatam ... habent -i patris genera-

[*van den Hout*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tionem, sic etiam ... filius dei conglutinatam ... habet patris ingenerationi nativitatem. *van den Hout.*

innato, -āvī, -āre. *ab* in *et* natare. CHAR. gramm. p. 473, 10 B. *inter verba act. coniug. primae.* *perf.* -vi *infra l. 16. 23. 25. cf.* CELS. 2, 3, 4 -arint. STAT. silv. 4, 5, 40 -asti. GARG. MART. med. 44 -arit. PANEG. 2, 14, 1 -assent. GLOSS. ἐπινήχομαι. *legitur inde a* CIC. nat. deor.; *vox fere prosaica est, contra* inno (= i.) *poetica, habent enim* -o *e. g.* VERG. georg. *semel* (i. georg. *semel*, Aen. 7^{ies}), HOR. sat. *semel* (i. carm. *semel*), CELS. *quater* (i. *deest*), SEN. philos. 5^{ies} (i. *bis*), COLVM. *quater in prosa orat.* (i. COLVM. 10 *semel*), PLIN. nat. 27^{ies} (i. *deest*), SIL. *bis* (i. *quater*), QVINT. *bis* (i. *deest*); *e poetis* -o *praeferunt* OV. (trist. Pont.), GERM., LVCAN., VAL. FL., SYMM., PRVD., CLAVD. (i. *ubique deest*), *e prosaicis* i. LIV., SVET., AMM. (-o *ubique deest*); *utrumque singulis locis habent e. g.* CIC. nat. deor. (?), STAT., TAC. [*val.* înota. *R.*]

I *i. q. natare in aliquem locum*: CIC. nat. deor. 2, 123 pisciculi ... in concham hiantem -erunt.

II *i. q. natare per aliquam rem* (*c. notione transeundi, cf.* inno *p. 1700, 39 sqq.*): **A** *transitive c. acc.*: VERG. georg. 2, 451 (*cf. p. 1700, 16*) torrentem undam levis -at alnus. *v. et infra l. 33.* **B** *c.* per: PLIN. nat. 20, 112 rami *apii* largis portionibus per iura (*vulg., probabiliter*; lactis [larg- *vulg.*] p. [pot- *FT*] per rura *codd.*, lactis potionibus p. r. *Sillig, edd. recc.*) -ant. NEPOTIAN. 21, 2 *Cloelia* per eundem alveum ... -vit (*Mai, Halm, cf. p. 1700, 42 et Ihm, RhM. 49, 1894, 249 sq.*; innotavit *cod.*; *alii aliter*). **C** *absol.*: PLIN. nat. 8, 145 -vit (innut- *D F¹*) *canis* ..., cadavere in Tiberim abiecto, sustentare conatus.

III *i. q. natare in (super) aliqua re* (*accedit* supra *l. 37*, superne *l. 60. p. 1694, 4*, super *l. 67*, summo *l. 41*, *sim. l. 70. 74*; *cf.* inno *p. 1700, 21 sqq.*): **A** *generatim*: **1** *strictius pertinet ad liquida*: **a** *de iis, qui (quae) in liquidis (vasis sim. l. 43. 44. 51) natant*: *α de hominibus*: PLIN. nat. 8, 93 flumini -ant *homines crocodilo adversi.* STAT. silv. 4, 5, 40 Tuscis gurgitibus puer -asti. APVL. met. 1, 9, 3 senex ille (*deformatus in ranam*) dolio (*em. Helm ex usu auctoris*; dolium *retinent Wiman p. 21. Bernhard, Gnomon 6, 1930, 306. Robertson*) -ans. 2, 29, 3 Stygiis paludibus. *β de bestiis*: PLIN. nat. 9, 45 equos -antes. SIL. 14, 190 Eridani stagnis ripave Caystri -at ... olor. APVL. met. 5, 17, 4 *serpentem* fluminis vadis -antem. AMBR. hex. 5, 1, 4 supra -ant *reptilia.* SVLP. SEV. epist. 3, 8 cui *gurgiti* -bant *mergi.* *γ de rebus*: GERM. 297 tumidis ratis -at undis (*cf. in imag.*: PRVD. c. Symm. 1 praef. 50 *ratis sapientiae* rabidis fluctibus. *v. et infra l. 49*). SEN. nat. 5, 5, 2 herbosa quaedam ... summo -antia. epist. 23, 8 quae fluminibus -ant. PLIN. nat. 18, 360 aquis ... plumae. 31, 90 fontibus *favilla salis.* 31, 107 nitrum. 35, 46 *Indicum* cortinis. PLIN. epist. 5, 6, 37 *cena* levior naucularum et avium figuris -ans circumit. PANEG. 2, 14, 1 poculis rosae. *de terra, insulis* (*in doctrina geographica*; *acced.* velut *l. 47*): PLIN. nat. 2, 242 pars nostra terrarum ... ambienti ... oceano velut -ans (*sic de terra*: PANEG. 8, 8, 3 subiacentibus. HIL. in psalm. 118 lamed 7 p. 460, 25 *cum* inconstanti -et substrata elemento). PLIN. epist. 8, 20, 5 nulla in hoc *lacu* navis ..., sed -ant insulae. *de pomis conditis* (*natant in medio liquidorum, sed ita, ut non subsidant*; *cf. p. 1694, 7*): SEN. nat. 1, 6, 5 poma formosiora quam sunt videntur, si -ant vitro. PLIN. nat. 15, 16 aliquae *olivae* oleo suo ... -ant, colymbades. PALLAD. 12, 7, 8 *poma* sapae.

b *de iis, qui instrumento natanti eunt*: SIL. 14, 477 -at ... super transtris fumantibus *Ornytos.* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 65, 23 *ut* -ans Christus ... imperet ventis ... discedere (*cf. N. T. Matth. 8, 26*). HIL. myst. 1, 28, 1 per lignum aquae -ans (*Moyses, cf. V. T. exod. 2, 3 sqq.*). CLAVD. 10, 164 *Nereis* suspensa leaenae -at.

c *de ipsis liquidis*: CELS. 2, 6, 3 pituita ... in iis *oculis* -ans. LVCAN. 9, 318 brevis unda superne -at *sc. Syrti* (*cf.* PLIN. nat. 5, 54 *Nilus* -at terrae [*inundando ut*: PLIN. epist. 8, 17, 2 *Tiberis* campis]). GARG. MART. med. 29 hydropicis -ans umor. HEGES. 5, 21, 4 saniem dilaceratis visceribus -antem (*cf. gr. 5, 519* ὑπορρέοντα).

2 *usu latiore fere i. q. ubicumque suspensum vagari* (*acced.* velut *l. 65. 69. 72*): CELS. 8, 1, 16 *scutula operta* velut -ant, quoniam ... nulli ossi inhaerescunt *eqs.* (*usu medicorum ut*: 8, 1, 25 *patella* super -ans, neque ulli ossi inhaerens. SCRIB. LARG. 37 membranas -antes *sc. palpebrae* [innantes *Marcell. med. 8, 120*]. PLIN. nat. 11, 219 *arteriis* -ant venae). COLVM. 4, 1, 7 *humus* velut -antes radices vitium summo solo destituit. VAL. FL. 3, 525 tenui vagus -at umbra (unda *vulgo perperam*) crinis. SYMM. epist. 1, 8 (*vers.*) -at choreis ... Dione. AMBR. hex. 5, 14, 45 *aves* aeri ... velut aquis -ant.

B *speciatim fere i. q.* ἐπιπολάζειν, *non mergi*: **1** *proprie*: **a** *de variis rebus*: OV. trist. 3, 4, 11 aspicis, ut summa cortex levis -et unda, cum grave ... retia mergat onus? COLVM. 2, 10, 16 *ut* ab inani, quae protinus -at, separetur solida *lens.* 12, 4, 5 ubi non -ent, sed semper sint iure submersa *penora.* 12, 6, 2 si *caseus* -bit, maturam *muriam esse scies.* MELA 3, 88 ut folia ... non -antia ferat *lacus*, sed pessum et penitus accipiat (*cf.* PLIN. nat. 31, 21 *stagnum*, in quo nihil -et, omnia mergantur). PLIN. nat. 2, 233 Syrium lapidem quamvis grandem -are, eundemque comminutum mergi. 13, 57. 24, 11. 33, 99. *al.* PRVD. perist. 5, 490 saxum ... ut spuma. EVCHER. laud. her. 19 (*inter miracula*) -ans ferrum. **b** *de liquidis levioribus*: OV. Pont. 4, 10, 63 -at unda freto dulcis (MACR. Sat. 7, 12, 32 superficies maris, cui dulces aquae -ant). PLIN. nat. 6, 128 (= *Imp. Claud. hist. 7*) ut ... confluant nec tamen misceantur leviorque Arsanias -et *sc. Tigri* (31, 56 *Borysthenes* Hypani). 12, 123 adulterata *gutta balsami* olei modo -at (*cf.* 15, 25 -ans ... oleum *ricini.* 33, 95 argentum ... superne, ut oleum aquis). 24, 41 *de pissasphalto* (*cf.* TAC. hist. 5, 6, 3 *de bitumine*). PS. RVFIN. (*fort.* IVLIAN. AECL.) in Os. 10, 7/8 p. 1012ᴰ instar spumae aquae cursibus -antis (*cf. p. 1693, 82*). **c** *de nubeculis, quae in medio natantes non merguntur* (*cf. p. 1693, 50*): CELS. 2, 3, 4 ut etiam, si quae quasi nubeculae -arint *in urina*, in imum deferantur. PLIN. nat. 20, 203 ut nubecula -at *opium sincerum*, fictum in pusulas coit.

2 *translate*: **a** *de cibis i. q. non concoqui, non sedere*: HOR. sat. 2, 4, 59 lactuca -at acri post vinum stomacho (SCHOL.: quia, quicquid non insederit st., laedit. SEN. epist. 84, 6 *alimenta* solida [*inde* MACR. Sat. 1 praef. 7]. PLIN. nat. 23, 38). SEN. epist. 122, 6 *merum* non -at cibo (GARG. MART. med. 44). PLIN. nat. 20, 100 *stomachicis* cibus. **b** -ans *i. q. levis, parum subtilis* (*acced.* velut *l. 17*): QVINT. inst. 7, 1, 44 illi ..., quibus ... cura in proximo est, haec velut -antia videbunt. 10, 7, 28 -ans (unatrans, inatrans, intrans *codd.*) illa verborum facilitas in altum reducetur.

index structurarum ad III: *dat. vel abl. inde ab* HOR. sat. 2, 4, 59 *passim*; *abl. certus in poesi* OV. trist. 3, 4, 11 VAL. FL. 3, 525 SIL. 14, 190; *dat. certus in serm. ped.* PLIN. nat. 5, 54. *al. et ap.* PALLAD., HIL., AMBR., SVLP. SEV., MACR. in *c. abl.*: CELS. 2, 6, 3 PLIN. nat. 31, 21. *per zeugma*: CELS. 2, 3, 4 COLVM. 2, 10, 16. PLIN. nat. *quater.* *Schmeck.*

innātūrālis, -e. *ab* in *et* naturalis. *i. q. non naturalis*: BOETH. categ. 3 p. 247ᶜ si hoc (*sc. ut in os verecundi omnis sanguis egrediatur*) ex -i passione contigerit, naturali facies rubore perfunditur (*infra*: non naturales passiones). *E.*

1. innātus, -a, -um *v.* innascor.

2. *innātus, -a, -um. *ab* in *et* natus. *?ign-* (*cf. p. 1691, 70*): *v. l. 37.* GLOSS. -um: quod (qui *codd.*) non est natum. *cf. l. 40 sqq. inde a* TERT.

i. q. non natus (*cf.* TERT. anim. 29, 3 opponemus contrarietates nati et -i): **1** *generatim*: ORIENT. comm. 1, 302 hominis sors melior fuerat, ... natum -is consimilem fieri. *? neutr. pro subst.*: PS. AVG. serm. ed. Mai 72, 1 *in paradiso* nata praesunt, ignata praegnantur (n. praeexistunt, -a p. *Mai loco vix sanato*).

2 *t. t. philos. et eccl. i. q.* ἀγέν(ν)ητος (*resp. gr. passim*; *cf.* RVFIN. apol. Orig. 5 p. 582ᴬ [= Orig. princ. 1, 2, 6] ingenitum, id est -um [Greg. Naz. orat. 3, 12, 5]. AVG. c. Maximin. 1, 18 -o ..., id est ingenito. *saepe syn.* infectus, aeternus [*at cf.* HIL. trin. 12, 21 non omne, quod aeternum est, etiam -um est], ingenitus, inconditus): TERT. apol. 11, 5 *mundi corpus* -um et infectum secundum Pythagoram (*cf.* 47, 8 resurr. 11). anim. 4, 1 *Plato* -am et infectam *animam* volens (24, 1. *al.* EVAGR. vita Anton. 74 p. 947 [*Vita Anton. 74 p. 77, 19* infactae]). adv. Hermog. 5 p. 131, 16 *deus* (*al. cf.* TERT. adv. Prax. 19 p. 262, 16 *pater* [IREN. 1. 24, 3. *al.*]. *negantur -i filius et spiritus sanctus*: NOVATIAN. trin. 31 p. 949ᴮ. *al.* RVFIN. apol. Orig. 1 p. 550ᴮ [= Orig. princ. 1 praef. 4; infactus *Hier. epist. 124, 2, 3*]. MAXIMIN. Aug. c. Maximin 1, 20 NICET. spir. 2 p. 20, 1). *ibid.* *materia* (*al.* PS. MAR. VICTORIN. phys. 3 p. 1297ᴮ). 18 p. 146, 12 *malum* (adv. Marc. 1, 15 p. 310, 19). adv. Val. 7 p. 184, 5 -um, immensum, infinitum, invisibilem aeternumque definiunt (*sc.* προπάτορα *Valentiniani. cf. Iren. 1, 1, 1* ingenitus). *al.* IREN. 1, 12, 1 Ennoeae. 1, 24, 2 Salvatorem *Saturnini.* *saepius.* *neutr. pro subst.*: TERT. anim. 21, 7 ut duplex determinetur *natura animae*, natorum et -orum, factorum et infectorum (*plur. ut*: adv. Hermog. 7 p. 134, 3 duobus [HIL. syn. 38. 59 FACVND. defens. 10, 6]). *ibid.* -um ... et infectum. 29, 3 adv. Hermog. 18 p. 146, 16. adv. Val. 11 p. 190, 3 (*cf.* IREN. 1, 2, 5). *masc. pro subst.*: NOVATIAN. trin. 31 p. 950ᴮ (*cf. l. 48*) duos faceret -os et ideo duos faceret deos. HIL. trin. 2, 11 *filius* natus est ab -o *deo* (2, 18 PRVD. apoth. 80. 246). *van den Hout.*

innāvigābilis, -e. *ab* in *et* navigabilis. GLOSS. ἄπλους, ὁ μὴ πλέων. ἄπλωτος. *i. q. qui vel in quo navigari non potest* (*cf. Leumann, Adj. aut -lis 104 sqq.*): LIV. 5, 13, 1 insignis annus hieme ... nivosa fuit, adeo ut ... Tiberis -is fuerit. LACT. inst. 7, 16, 11 *mare* -e constituetur ([*Orac. Sibyll. 8, 237* οὐκ ἔτι πλοῦν ἕξει]. CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 140, 12 [*gr. I 1, 3 p. 43, 5* ἄπλους]). HEGES. 2, 9, 1 p. 153, 20 (*cf.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 16 p. 684) ante -e pelagus *Euxinum* XL naves ad pacem exercent (*gr. 2, 367* ἄπλωτον καὶ ἄγριαν). 4, 27 p. 283, 14 -es Nili fluminis cataractas (*gr. 4, 608* ἀπλώτους. *cf.* HIER. in Ezech. 30, 1 p. 291ᴰ ubi Nilus -is est et cataractarum fragor). EVSTATH. Bas. hex. 7, 4 p. 940ᶜ -e penitus habetur *diversorium beluarum in pelago* (*gr.* ἄπλους). OP. imperf. in Matth. 28 p. 776 -em *oceanum* navigare (IORD. Get. 17).

innāvigo, -āre. *ab* in *et* navigare. *i. q. in aliquem locum navigare*: MELA 2, 1 *per Tanain* in Maeotida remeantibus ad dexteram Europa est, modo sinistro latere -antium adposita. AVIEN. ora 167 siquis hanc (*insulam*) -ando accesserit.

? **(inneco),** -ctum, (-āre). *ab* in *et* necare. -ctus *i. q. in aliqua re necatus*: MARCELL. med. 15, 97 marini lepores oleo vetere -cti (enecti *Helmreich, cf. vol. V 2, 561, 72*; necati *Scrib. Larg. 80*). *E.*

***innecto,** -xuī, -xum, -ere. *ab* in *et* nectere. *inf.* -ire GREG.

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TVR. Franc. 7, 9 (*var. l.* -ere); -ier PRVD. apoth. 905 psych. 357. NOT. Tir. 94, 40. GLOSS.^L V Aa IN 502 obligat, inligat, involvit. GLOSS. -it: ἐπισυνάπτει, ἐπιδεσμεύει, ἐνπλέκει. vincit, alligat. -ens: ἐπιπλέκων. -xus: ἐνπλακείς. (ἐν)δεδεμένος. -xa: implexa. inligāta. -xas: ligatas. *al. cf. p. 1697, 29.* *legitur in poesi inde a* VERG. (*de* HOR. *v. l. 8*) *passim (praeter dactylos* PRVD. perist. 10, 353; *dub. l. 8. 14), in serm. ped. ap.* VARRONEM *semel et inde a* LIV.

[*variat in codd. c.* nectere (*saepe*; -ere *dub. vel falso* HOR. epod. 17, 72 MART. CAP. 4, 408), annectere (*l. 16*), connectere (*p. 1696, 64*), intexere (*l. 46. p. 1696, 23*), inv- (*p. 1696, 8. 44.* GLOSS.); -xus *c.* innixus (*p. 1696, 12. 14. 51. 73. 74. 1697, 3; restituitur* -xus *l. 54. 82. p. 1696, 18, at falso trad.* MANIL. 1, 448 IVVENC. 3, 115 PS. RVFIN. [*fort.* IVLIAN. AECL.] in Ioel praef. p. 1033; *cf. lusum verb. l. 49*), imp(l)exus (*p. 628, 12*). *dub. vel falso trad.*: SEN. Phaedr. 416 (*v. p. 1459, 47*). PLIN. epist. 4, 3, 3 AVIAN. fab. 36, 11. *cf. l. 8. 12.* *dub. interpr.* (*loco vix sano*): IORD. Get. 301 praedas ... -ens (ann- X^a) vicinis (*an ad l. 78 ?*).]

I *i. q.* ***nectendo inserere***, *infigere, adiungere sim.* (*passim c. dat.* [*cf. p. 1696, 21*], *in c. acc. p. 1696, 15, c. abl. infra l. 69. 76, per infra l. 74*): A *nectuntur diversa*: 1 *proprie*: a *generatim*: α *de quolibet ornatu sim.*: VARRO frg. Non. p. 236, 26 capillo pexo, v⟨it⟩ti⟨s⟩que (?) -xis crinibus (FEST. p. 355. *cf.* STAT. Theb. 2, 99 -xus olivae vittarum ... honos). VERG. Aen. 7, 418 *Allecto crinibus suis* ramum -it olivae (*v.* SERV. *ad l. et* GLOSS. V 76, 28 inligat). 8, 277 pōpulus ... velavitque comas foliisque (*abl.*) -xa pependit. SIL. 7, 313 cornibus ... ramos (*syn.* religare). NEMES. cyn. 305 *linea* digerat -xas ... pinnas. SOL. 19, 18 torques ... cervis. PS. AVR. VICT. epit. 35, 5 diadema capiti. AMM. 17, 4, 15 -untur ... funes *trabibus*. 17, 12, 2 *loricae* plumarum specie linteis indumentis -xae. SIDON. epist. 1, 2, 5 arcum lateri. *al.*
β *de vinculis sim.*: LVCAN. 2, 670 caesis ... -ere vincula silvis. SIL. 11, 241 *Decio* catenas. ARNOB. nat. 3, 27 -untur cervicibus laquei (*de strangulando, cf. p. 1696, 31*). AMM. 14, 7, 15 resticulis cruribus (*vix subi.*) ... -xis. HIER. epist. 7, 3, 2 ferri circulum. γ *de amplexu animantium* (*anguis l. 38*): STAT. Theb. 4, 26 collo bracchia. 11, 75 *Tisiphone* dextrae *Megaerae* ... -xa (*mediopass. ut*: TAC. hist. 4, 46, 3 *milites communipularium* cervicibus -i). Ach. 1, 196 umeris *Chironis* se -it Achilles (SOL. 2, 33 [*inde* ISID. orig. 12, 4, 28] *bovis* se uberibus -it *boa sugens*). δ *de nexu naturali*: CELS. 4, 1, 5 *lienis* intestino -xus est (*de part. corp. ut*: 4, 1, 12 iliis ... latera sua -it *vulva*. 7, 18, 2 *scrotum* tunicis leviter. EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 962^B caput -xum spinae cohaeret [*gr.* συνάπτεται]). GELL. 19, 12, 4 *sensus motusque animi* -xos implicatosque esse vigoribus ... mentium. HIL. trin. 10, 56 animae -xae corpori ([*'non nexae' falso Kinnavey, Vocabulary of St. Hil. 8*]. PRVD. apoth. 905 gravido iussa est -ier arvo *i. corpori*. CLAVD. MAM. anim. 2, 8 p. 129, 21 visceribus. *cf.* CLAVD. 20, 493 -xuit [intexuit V^1] aethera limo *Prometheus*). ε *vario usu*: ① *-untur res*: COLVM. 4, 20, 4 viminibus -xis continent *vitem*. LVCAN. 4, 448 fraudes (*tropice de retibus*) ... ponto. TERT. anim. 19, 4 *vitem* volentem alicui adhaerere, cui innixa et -xa proficiat. carn. 20 l. 30 (*v. p. 1420, 11*). *al.* *audacius*: PLIN. nat. 1, 2, 66 aqua terrae -xa (*2, 166* mutuo inplexu iungerentur). *in imag.*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 228^D nebulam vel maculam ecclesiae -ere (233^A). ⑪ *-untur animantes* (*part. corp.*): TERT. adv. Val. 27 p. 204, 5 *Christus* Cruci, id est Horo, fuerat -xus (innixus *codd., corr. Merkelbach; cf. Iren. 1, 7, 2* ἐπεκταθέντος, extensus). AMM. 15, 4, 12 *equorum* dorsis videbantur -xi *interfecti*. CLAVD. DON. Aen. 11, 555 p. 500, 21 cum hasta eam (*Camillam*) teneret -xam. AVIAN. fab. 28, 5 cervicem *iuvenci* -it aratro. GREG. TVR. Franc. 6, 35 *mulieres* rotis. *latius*: AMM. 25, 1, 3 *Saraceni* -xi (innixi *Guenther*) Persarum multitudini (-e *cod.*) tutius inruebant. RVFIN. Orig. in num. 3, 3 p. 16, 21 quasi inserti ceteris *tribubus* et -xi videntur esse filii Levi.

b *speciatim*: α *actis vel libris* (*inserendo*): VOPISC. Aurelian. 20, 1 quas *sententias* longum est -ere (Prob. 7, 1). 22, 4 omnia libro -ere (quatt. tyr. 1, 1 Avidium *eqs. cf.* COD. Theod. 6, 35, 3, 1 -xus voluminibus censualibus *aliquis*). AMBROSIAST. in Rom. 6, 6/7 multa -it et iterat, ut ... doceat. AVG. conf. 6, 7, 12 dixeras ... et -eras litteris tuis: '...'. CONC.^S II 3, 3 p. 44, 5 instructionem ... gestis (*gr. II 1, 3 p. 35, 21* ἐνταγῆναι. EPIST. pontif. 937 CONC.^S IV 2 p. 152, 31 *epistolam* in gestis). β *auribus* (*suggerendo*): CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 194^C incerta de adversariis auribus sacratissimis -ere (*infra*: suggerere. *cf. antea*: quid ... voluerint -ere).

2 *translate*: a *vi nectendi sublucente*: α *de rebus*: VAL. MAX. 1, 5, 1 ominum ... observatio aliquo contactu religioni -xa est. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75, 12 non extrinsecus eam (*sc. logicam*), sed per has tres ... disciplinas (*sc. ethicam, physicam, enopticam*) -xam ... esse. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 16 p. 371^D in aliqua parte eorum, quae in nobis sunt, mens ... -xa (*gr.* μέρει ... περιέχεται). *in malam part.*: VERG. Aen. 6, 609 fraus -xa clienti (*v. vol. VI 1, 1269, 9*). NOVELL. Anth. 3 pr. ut ... rebus negotiisque confusio vel iniquitas -atur.
β *de hominibus*: TAC. hist. 4, 68, 2 Clementem domui Vespasiani per adfinitatem -xum (ann. 6, 36, 4). ann. 16, 14, 1 Pammenem ... multorum amicitiis -xum (innixum *trad.*). COD. Theod. 13, 5, 16, 1 nec timeatis vos (*sc. ordinem retinentes*) ... municipibus -i. *in malam part.*: TAC. ann. 3, 10, 2 *Tiberium* conscientiae matris -xum esse. ALC. AVIT. carm. 2, 84 -xam traxit per prona catervam *diabolus lapsus* (*cf.* hom. 7 p. 114, 39 *potestatem angelorum* casui suae deiectionis -xuit).

b *vi nectendi attenuata vel evanida*: α *fere i. q. applicare*: PS. AMBR. paenit. 14 p. 988^A *Achab* -xuit interfecti *Naboth* occisioni consensum. COD. Theod. 4, 9 (8), 6, 3 qui ... venditioni ... -itur (*de homine ut*: THEOD. MOPS. epit. in psalm. 41, 9^b fidei ... -xus [*gr.* πεπεισμένως]). β *de onere fere i. q. imponere*: GILD. Brit. 33 chron. III p. 45, 1 quare tantas peccaminum ... cervici ... ceu montium -is (invectis *C*) moles? γ *de tempore fere i. q. inducere*: ANTH. 864, 7 Scorpius -it tempus brumale Novembris (*cf. 10* inducit).

B *nectuntur paria* (*cf. p. 1697, 15 sqq.*): 1 *alterum alteri*: LIV. 30, 10, 18 quibus *vinculis* aliis *navibus* -xa (innixa *var. l.*) erat *navis* (GREG. TVR. Franc. 5, 49 p. 240, 41). VAL. MAX. 4, 7, 4 vulneribus -xa vulnera. LVCAN. 3, 475 armis ... -xa (innixa *var. l.*) ... arma. HIER. tract. in Marc. p. 328, 15 ut circulus *catenae* in circulum -itur *scriptura sancta*. MART. CAP. 4, 404 (*in syllogismo*) uni sententiae alia ... debet -i. 2 sibi (invicem, vicissim): AMM. 16, 12, 38 *pedites* conferti ... sibique vicissim -xi (*Heraeus*, innixi *cod.*). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 169, 7 -xae ... sibi invicem sunt fidei rationes.

II *i. q.* ***nectendo ornare***, *vincire, astringere sim.* (*passim c. abl., hic illic ita, ut ambigatur de dat., v. p. 1695, 19*): A *proprie et in imag.*: 1 *generatim*: a *quolibet ornatu*: VERG. Aen. 5, 425 paribus palmas amborum -xuit (intexuit M^1) armis *Aeneas* (*sc. caestibus.* VAL. FL. 4, 253). 7, 353 *anguis* fit longae taenia vittae -itque comas *Amatae*. 8, 661 colla auro -untur (ARNOB. nat. 2, 41 his *sc. gemmis etc.*). OV. met. 6, 161 lauro ... crinem. trist. 5, 3, 3 tempora sertis. TAC. hist. 4, 53, 3 vittas, quīs ligatus lapis -xique funes erant. PRVD. psych. 357 his ... nodis (*sc. sertis*) -ier (*mediopass. ut p. 1695, 44?, cf. infra l. 70*) ulnas *placet* ...? AVIAN. fab. 7, 9 faucibus *canis* -xis crepitantia subligat aera. HIL. AREL. vita Honorat. 16 l. 9 C. refugam suum sacerdotalis infula -it. b *vinculis sim.* (*strangulando l. 32. 34. 44. 61, cf. p. 1695, 32*): OV. met. 10, 378 laqueo ... -ere fauces destinat *Myrrha* (11, 252 *Thetin* laqueis vincloque -e. PALLAD. hist. mon. I 20 l. -xa defecit [*gr. p. 97, 15 B.* ἀπήγξατο]. *cf.* HEGES. 5, 50 p. 406, 8 laqueos iacere atque hostem -ere. PRVD. perist. 11, 103 crura ... -it laqueus). COLVM. 5, 9, 8 *surculos virgarum* viminibus. 11, 1, 22 *mancipia* compedibus -xa (nexa *SA, syn.* vincta. AMBR. epist. 19, 30). ARNOB. nat. 6, 16 quibus *cassibus atque retibus* volatus -ere ... possint *araneae* ... muscarum (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 6 tenetur -xa *musca* [*gr.* καταδεθέντα]). RVFIN. Orig. in exod. 9, 3 p. 239, 20 *tentoria* -xa funibus (PAVL. NOL. carm. 23, 126 *funis* -ens triiugum supremo stamine ferrum. PASS. Theclae Ba 35 p. 100, 8 -xa *Thecla* [*syn.* vincta]. *cf.* VEN. FORT. vita Leob. 26, 85 *crux* funiculo ... sese -xuit). PRVD. ham. 434 manicis. 810 gulam *avis* ... -unt ... retinacula. CLAVD. 22, 374 -unt (inv- *B*) colla catenis (CAES. AREL. serm. 121, 6 p. 485, 2 -xus canis). *in imag.*: HIL. in Matth. 18, 8 peccatorum nodis -xos. AMBR. hex. 1, 8, 31 *cupiditates* nos -xos velut quibusdam retibus tenent. Isaac 7, 61 laqueo *malorum* -it (intendit *AP*) animam (in psalm. 118 serm. 8, 43, 2 *diabolorum*. HEGES. 1, 41, 3 querimoniae [*gr. 1, 519* μέμψεσιν ἐνδησάμενος]. HIER. adv. Pelag. 3, 7 veritatis. AVG. anim. 1, 9, 11 se l. praesumptionis. *al.*). in psalm. 118 serm. 2, 8, 1 carnis vinculis -xa (innixa *recc.*) *anima* (15, 33, 2 potestatis *diabolicae*. HEGES. 1, 40, 11 scelerum [*gr. 1, 505* ἐνεχόμενον]. RVFIN. epist. Clement. 17, 4 amoris. AVG. anim. 2, 15, 21 peccati. COD. Theod. 2, 9, 2 [= Iust. 2, 4, 40] stipulationis v. firmitas iuris -xa *est. al.*). 20, 11, 2 iugo gratiae spiritalis (AVG. quaest. hept. 7, 25 p. 464, 21 servitutis). 20, 23, 2 inprobitatis suae -xus catena (HIER. epist. 4, 2, 2 languoris. CLAVD. 7, 185 Avarities Stygiis -xa c. [*v. app. crit.*]). HIER. epist. 3, 1, 2 copula amoris -xum (-xu *A*, innixum *K*). CLAVD. 22, 138 voluptatum ... hamis (*syn.* capit). AVG. conf. 10, 34, 53 pulchris gressum. *al.* *tropice*: SIDON. epist. 8, 11, 10 *Lampridium strangulatum* tempus et qualitas praedictae mortis -xuit. c *de amplexu animantium* (*anguis l. 67, aquilae ferientis l. 68*): OV. met. 11, 240 vim parat *Peleus* -ens ambobus colla *Thetidis* lacertis (CLAVD. rapt. Pros. 2, 369 mutua ... alternis -ite [connect- *D*] c. [vota *var. l. et post alios Birt vix recte*] l.). STAT. Theb. 1, 511 ambos -ens manibus. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 243 *Cadmi filium* serpens (*cf. supra l. 24*) spiris suis -xuit. CLAVD. 15, 469 *aquila* correptum pedibus ... -xuit hydrum. carm. min. 30, 88 terna ... te ... -ens Gratia ... afflavit.

2 -xus *aliquid aliqua re i. q. qui sibi -xuit, indutus* (*dub.* -ier *aliquid supra l. 28*): VERG. Aen. 5, 511 quīs *vinculis* -xa pedem malo pendebat ab alto *columba*. 6, 281 *Discordia* vipereum crinem vittis -xa (innixa *R*) cruentis (PRVD. perist. 10, 353 -xa crines vinculis regalibus *sacerdos*). 7, 669 *Aventinus* Herculeo ... umeros -xus (innixus *PR*) amictu (GLOSS.^L II Philox. IN 309 ἐμπλακείς). VAL. FL. 6, 111 pectora ferro terribilesque -xa iubas *cohors canum*. CLAVD. 28, 378 comas -xus harundine Triton.

B *translate*: 1 *vitiis, culpa, peccatis, vanitate sim.* (*cf. supra l. 45 sqq.*): HIER. in eccles. 7 p. 1062^A ad vocem talium (*sc. imperitorum*) praeceptorum magis auditor -itur, dum vinculis peccatorum ... constringitur. AVG. civ. 1, 21 p. 36, 8 D. homicidii crimine -itur. c. Gaud. 2, 5, 5 p. 261, 14 *Emeritus* alienis peccatis tantummodo cognitis homines -it, ab incognitis solvit. PS. AVG. serm. ed. Mai 29 *Iudaeam* perpetratum nefas *crucifixi Christi* -xuit. CYPR. GALL. iud. 373 meritis -xa

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

suis gens concidit. EVCHER. epist. ad Val. p. 715B cupiditas vitae est istud, quod nos delectatione rei praesentis -xuit. PROSP. epigr. 101, 13 mundo -xis (innixis *var. l.*). 103, 12 -i vanis occiduisque cave. *c. acc. praedic.*: AVG. pecc. mer. 2, 4, 4 *concupiscentia* parvulos non baptizatos reos -it (*infra*: r. tenet). 2 *difficultate*: RVFIN. hist. mon. 9 p. 422C difficultate perpetrandi operis -xus. 3 *astutia*: PRVD. ham. 146 *Nebroth* fraude alios tectisque dolis -ere adortus. BOETH. herm. pr. 1, 6 p. 82, 6 argumenta, quibus capere respondentem atque -ere consuerunt *sophistae*. 4 *oneribus, negotiis sim.*: COD. Theod. 12, 1, 15 veteranorum filios curialibus muniis -endos. 12, 1, 105 sacramentis -xi sunt. ALC. AVIT. epist. 88 -xus ... aggravatusque dignatione sollicitudinis *eqs.* (*cf.* VITAE patr. Iurens. 3, 8 p. 156, 31 sollicitudine). COD. Iust. 1, 3, 25 pr. (*a. 456 ?*) litibus inretire et ... negotiis ... -ere.

III *i. q.* ***nectendo coniungere*** (se *l. 19*, inter se *l. 15*): A *corporaliter*: LIV. 33, 5, 12 inter se -xi rami (AVIEN. orb. terr. 1078 ramos -it laurus. CLAVD. rapt. Pros. 3, 334). STAT. Theb. 11, 528 enses impliciti -xaeque (nex- *var. l.*) manus (CLAVD. DON. Aen. 2, 55 p. 154, 25 post terga [*Verg.* revinctum]. *in imag.*: AMBR. paenit. 2, 8, 72 *syn.* vinctos). AVG. serm. 336, 1, 1 se pacifice *ligna et lapides*. ALC. AVIT. carm. 4, 577 -xis fessum *corvum* ... alis. B *incorporaliter*: CELS. 5 praef. 2 omnes medicinae partes ita -xae sunt, ut ex toto separari non possint. SEN. epist. 95, 55 separatae aut -xae (nexae *recc.*) *virtutes*. C *neutr. pro subst.* (*in malam partem*): FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 150, 21 dei ... est absolvere -xa.

IV *i. q.* ***nectendo efficere*** (*indicatur cui per dat. saepius; ex quo per abl. infra l. 51*, ex *infra l. 52*): A *-ere moras* (*sive impediendo sive cunctando, commorando*): causas morandi: VERG. Aen. 4, 51 (*ad Didonem Anna*) c. ... -e m. *Aeneae* (CLAVD. DON. *ad l.* properantibus moras. GLOSS.L V Aa IN 504 finge, oppone. GLOSS. IV 526, 48 perfice). moras (-am *l. 35; pass. l. 44*): STAT. Theb. 5, 743 utinam plures -ere pergas, Phoebe, m. semperque novis bellare vetemur casibus. CLAVD. DON. Aen. 6, 485 p. 570, 4 in infernis tenebris (*eqs.*) ... aliquas (*Verg.* morari). AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 39, 1 morarum et dilationis inpatiens, quas filiae Hierusalem -ere gestiebant. PS. AMBR. epist. 1, 9 intus. TRACT. de indur. cord. Phar. 49 l. 29 nullam. CLAVD. 3, 315. AVG. coll. c. Don. 3, 2, 2 p. 51, 12 et praeparare ... et -ere. adv. Don. 15, 19 p. 117, 8 vanas. *al.* MART. CAP. 9, 973 (*in musica*) *περίπλεα tempora sunt* ..., quae amplius quam decet m. compositae modulationis -unt (*Aristid. π. μουσ. 1, 14 βραδυτῆτα ... ποιούμενοι*). GREG. TVR. Franc. 6, 18 legatis haec causa -xuit m., ut tardius regredirentur. glor. conf. 1 apud urbem. 65 infirmitas itineri. glor. mart. 89 ad restituendum (GREG. M. in euang. 22, 9). vit. patr. 8, 11 veniendi (*cf.* GREG. M. moral. 23, 47 pergendi). *al.* CORIPP. Iust. 3, 54. PASS. Petr. 12 -i m. mihi. *al.*

B *vario usu*: 1 *proprie et in imag.*: DON. Ter. Andr. 404 haec scaena nodum -it (iniecit *codd.*) erroris fabulae (AVG. conf. 6, 3, 4 calumniarum). HEGES. 5, 21, 3 p. 345, 14 tabulata -bantur. PRVD. ham. 138 pedicas. CLAVD. rapt. Pros. 2, 241 retia. AVG. conf. 6, 12, 21 *diabolus* -bat atque spargebat ... laqueos (GREG. TVR. glor. mart. 28 laqueum ad extorquendam *vitam*). GREG. TVR. glor. conf. 84 lectulum funibus ... -xum (*i. textum*). *fere i. q. componere*: CAEL. AVR. chron. 4, 6, 84 *egestio* e ramentis -xa. 2 *translate* (*in malam partem praeter l. 56*): IVVENC. 1, 431 (*tropice de iis, qui retia reficiunt*) marinis insidias gregibus (AMM. 15, 2, 4 letales i. vitae simplici). AVG. adv. Don. 13, 17 p. 114, 11 calumnias. serm. 29, 3, 3 causationes. GREG. TVR. Franc. 7, 6 placita, quae inter nos ... sunt -xa.

structurae: se -ere: *l. 19. p. 1695, 37 sq. 1696, 43. 50.* *mediopass.* -i: *p. 1695, 35. 44. 49. 1696, 28 (?). 34.* -xus *aliquid*: *p. 1696, 70.*

? deriv.: innexo.

? **innectus** *v.* inneco.

innegātus, -a, -um. *ab* in *et* negatus. *i. q. non negatus*: CANON. Turner I 2, 1 p. 32f 11 ut -um in sese nomen Christi conservent *Christiani in persecutione* (*gr.* ἀνεξάρνητον).

ἀπραγμάτευτος **innegōtiātus** (-τευγοσιν neg. *trad.*) GLOSS. III 333, 67. *ab* in *et* negotiatus.

[? innemorōsus, -a, -um. *ab* in *et* nemorosus. GLOSS.L V Aa IN 506 -a: inspinosa (in nem-: in spin- *Lindsay*). GLOSS. V 504, 27 -a: inspinosa, infronduosa ('in nem. *etc. ?*' *Goetz*).**]**

[innervis *v.* enervis *vol. V 2, 567, 3.***]**

innexo, (-āre *?* -ere *?*). *ab* innectere (*cf.* necto: nexo), *nisi ab* in *et* nexere (-are); *cf.* enexare (*?*) *et* intexere. GLOSS. II 296, 34 ἐμπλέκω, implico, -o. 298, 4 ἐνδεσμῶ, -o, innodo.

1. innexus, -a, -um *v.* innecto. **[2. innexus**, -a, -um *i. q.* '*non nexus*' *perperam Kinnavey p. 1695, 43. cf.* invexo (GLOSS.).**]** **[3. (innexus)**, *abl.* -ū *per falsam distinctionem olim legebatur pro* in nexu APVL. met. 2, 3, 2.**]** *Szantyr.*

[(h)innicula *pro* anicula *falso edd. vett.* CAES. AREL. serm. 13, 5 p. 66, 11 (= PS. AVG. serm. 265, 5). *v. Rohlfs, Stud. Neophil. 21, 42 sqq.***]**

innīdifico, -āre. *ab* in *et* nidificare. *i. q. in aliquo loco nidum facere*: COLVM. 8, 15, 5 sint ... cubilia, quibus -ent aves.

innigrēsco, -ere. *ab* in *et* nigrescere. -isc-: ORIBAS. *i. q. nigrum fieri*: PLAC. med. 27, 1 rec. β (*ad capillos denigrandos*) debebit ... in ore oleum tenere ..., ne dentes -ant (innigrentur *cod. Vat.*). ORIBAS. syn. 5, 24 La sale utere in balneis, ubi -it aut libidiscit (*i.* liv-) corpus (*gr. 5, 24, 2* κατὰ τὸ μελανθέν, *Ab* locis nigris consistentibus). 7, 5 La -it *cutis pendens* (*gr. 7, 5, 2* μελανθῆναι, *Aa* nigra fiat). 9, 14 La si ... -ere coeperit coleribus (*gr. 9, 14, 2* ἀπὸ μελαίνης χολῆς).

innigro, -ātum, -āre. *ab* in *et* nigrare. [*var. l. p. 1697, 83.*] *i. q. nigrum reddere*: ITALA Iob 30, 30 (Hier. interpr. Iob, *inde* Aug. in Iob p. 576, 16; *cf. Roensch, It. u. Vulg. 194*) cutis mea -ta est valde (*gr.* ἐσκότωται, *Vulg.* denigrata). ALEX. TRALL. 1, 9 quae -ant capillos (1, 10). *E.*

inniteo, -uī, -ēre. *ab* in *et* nitere. *i. q. nitescere, illucescere*: MART. CAP. 2, 219 (vers.) tenui lucernam palpitare lumine coegit instans -ens crepusculum *aurorae* (et nitens *Arntzen*, imminens *Kopp*, *perperam*). *? transl. i. q. excellere* (*cf.* eniteo): VITA Caes. Arel. 1, 60 inter quos ... Cyprianus ... antistes magnus et clarus -uit (*1a, 2, dcf. Cavallin, Stud. 47*; en- *1c. 3, H, edd.*; innotuit *R*).

***innītor**, -nīxus *et* -nīsus sum, -ī. *ab* in *et* niti. *perf.* -sus: TAC. ann. 2, 29, 2. 15, 51, 4 (*sed* -xus hist. 1, 27, 2. 3, 28). PLIN. epist. 10, 52 (*sed v. app. crit. et cf.* -xus paneg. 8, 4. 66, 5). AMPEL. *p. 1699, 42.* GLOSS. *falsa var. l.*: OV. met. 15, 726 (*h*). *de notione*: NON. p. 446, 25 -i ... incumbere manifesto est (GLOSS.). GLOSS.L IV Plac. I 44 -xus, -ens: ut si quis baculo-atur aut columnis fabrica. GLOSS. -itur: inclinat. -sus: conans vel incurvus. -ens confidens. *legitur inde ab* ENN. (*?, l. 27*), TVRPIL., HEMINA (*?, l. 63*), VARRONE (*?, l. 27*), CATVLLO, CAES., *saepius ab* OV., LIV.; *deest e. g.* PLAVTO, TER., CIC. (*non traditum* har. resp. 60 nat. deor. 2, 125), VERG., HOR. *al.*

[*confund. in codd. c.* niti (e-, ad-), immittere (*e coni.*: OV. met. 3, 599 *Heinsius.* PLIN. nat. 10, 113 *Mayhoff in schedis nostris*), -xus *c.* innexus (*v. p. 1695, 10*). *dub. vel falso trad.*: ENN. scaen. 31 VARRO Men. 577. *dub. interpr.*: SCHOL. Stat. Theb. 2, 1 qua *umbra Lai* -ente nepotibus belli furor incresceret (*fort. i. q.* '*urgente, incitante*' [*cf. s. II B*], *nisi leg.* enit- *i. q.* '*ex inferis ascendente*').]

i. q. ***in aliquid (aliquem) niti, incumbere*** *sim.*: I *proprie*: A *generatim*: 1 *usu originario*: a *de animantibus* (*sideribus l. 45 sq. 67 sqq.*): α *nituntur adminiculo suo* (*absol. l. 46*): TVRPIL. com. 31 sandalio -xa digitulis primoribus (*cf.* CATVLL. 68, 72 arguta ... solea. OV. am. 3, 1, 31 cothurnis [Pont. 4, 16, 29]). BELL. Afr. 84, 1 *elephans hominis subditi premendi causa* genu -xus (LIV. 8, 9, 14 dextro. VELL. 2, 83, 2 genibus [VAL. MAX. 9, 12 ext. 1]. *adde* GERM. *l. 45*). NEP. Att. 21, 5 in cubitum (OV. met. 8, 727 cubito [9, 518 VAL. MAX. 2, 6, 8. AVSON. 359, 22 p. 217 P. *pro Vergiliano* adn-]). OV. met. 7, 401 *Alcyonen* novis ... alis (GREG. M. in Ezech. 1, 4, 6 p. 818C. *cf. infra l. 66*). MANIL. 5, 596 *cetus* tortis -ens orbibus. PLIN. nat. 10, 117 *psittacus devolans* illi *rostro*. FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 32 *equi* pedibus (MAR. VICTORIN. defin. p. 24, 19. HYG. astr. 4, 3 p. 101, 31 Aries. *adde* ANTH. *l. 46*). PHYSIOGN. 85 p. 114, 5 calcaneis. CASSIAN. conl. 13, 14, 9 alternis passibus. *de sidere* ἐγγόνασιν *sive Hercule*: GERM. 673 -xus ... genu. ANTH. 761, 45 Herculis -xi pedibus. AVIEN. Arat. 205 sideris -xi. β *nituntur adminiculo alieno* (*hominibus vel rebus; absolute infra l. 71*): CAES. Gall. 2, 27, 1 scutis (LIV. 28, 15, 5 PANEG. 5, 3, 2). OV. met. 1, 178 sceptro. 8, 218 baculo (14, 655 SEN. contr. 10, 4, 2. SEN. clem. 2, 6, 3 [innoxam *sim. codd.*]. *al.*). *ibid.* stiva (COLVM. 1, 9, 3 stivae. *cf.* FLOR. epit. 1, 11, 13 aratro). 13, 916 moli. 14, 819 hastae (LIV. 4, 19, 4 hasta. SIL. 6, 70 fractae [STAT. Theb. 12, 144]. CLAVD. DON. Aen. 9, 225 p. 218, 4 [adn- *Verg.*]). 15, 726 *serpens* -xus moderamine navis in alta puppe caput posuit. RVT. LVP. 2, 7 duobus *servis* (PLIN. epist. 6, 16, 19 servolis. IVST. 14, 6, 9 ancillis. *cf.* SPART. Carac. 3, 2 Papiniano et Ciloni. CLAVD. DON. Aen. 8, 305 p. 158, 17 duorum adminiculo). LIV. 3, 26, 9 palae (palo *codd. plurr.*). 8, 7, 11 cuspide parmaque. 44, 33, 9 pilo (SIL. 13, 308). VAL. MAX. 3, 2, 18 spiculo. CVRT. 4, 6, 24 telo. ASCON. Scaur. p. 25, 3 iuvenibus. PLIN. nat. 7, 182 in P. fratrem (TAC. ann. 2, 29, 2 fratri). SIL. 4, 467 cervice ... humeroque (TAC. hist. 3, 28 SVET. Nero 43, 2 HIER. epist. 22, 27, 6). STAT. Theb. 8, 735 terrae. TAC. hist. 1, 27, 2 liberto. SVET. Iul. 57 *nando* inflatis utribus. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 717 p. 429, 13 (= *Hemina hist. 5*) bracchio. VVLG. Esth. 15, 6 super unam *ancillam* (*Itala ed. Motzo p. 51* in unam incumbebat. *p. 81* uni incumbens). *al.* PS. RVFIN. (*fort.* IVLIAN. AECL.) in Os. 4, 17 p. 988D ventorum alis (*cf. supra l. 40*). *saepius. de sideribus fere pro personis* (*cf. supra l. 43. 45 sq.*): VITR. 9, 4, 2 *Perseus* manu dextra -ens (inmittens *EG*) Cassiepiae simulacro. 9, 4, 3 *volucris pinna* laeva supra Cassiepiae -itur. HYG. astr. 1, 7 p. 26, 16 *sol signis*. 3, 13 p. 87, 12 *Ophiuchus pede* dextro ... testudine Scorpionis. *absolute*: LIV. 5, 47, 2 alterni -xi sublevantesque in vicem et trahentes alii alios *ascendunt* (*cf.* ITIN. Alex. 44 mutuo -xi). ITALA gen. 28, 13 (Tert. adv. Marc. 3, 24; *de somnio Iacob*) -xum (*i. stantem*) desuper dominum (VVLG. -xum scalae, *gr.* ἐπεστήρικτο, *Lugd. al.* incumbebat. *cf.* HIER. epist. 123, 14, 4 -entem super eam. tract. in psalm. I p. 223, 16 -entem super scalam).

b *de variis rebus*: OV. Pont. 3, 2, 49 templa ... columnis (LYGD. 3, 13 domus [VVLG. iud. 16, 29]. STAT. silv. 4, 2, 38 *mensa*). LIV. 8, 8, 10 scuta -xa umeris. MANIL. 1, 448 ultima quis -xa (*V ut Scal.*, innexa *cett.*) manent caeli ... templa (SEN. dial. 2, 2, 2 umeris *Atlantis* [*cf.* 12, 7, 1 mundus]. *cf.* nat. 7, 14, 2). SEN. benef. 3, 29, 5 -untur fundamentis suis templa. CVRT. 4, 3, 10 *moles Tyria* stipitibus. COLVM. 4, 2, 2 suis radicibus tanquam propriis fundamentis *vitis* (4, 26, 4 perticae. 5, 6, 10 *arboribus*. PLIN. nat. 17, 168 solido. TERT anim. 19, 4

[*Merkelbach*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. p. 1695, 49). PLIN. nat. 2, 11 *terram* ex omnibus necti eidemque omnia i. 16, 127 *abietes et larices* singulis *radicibus* (PS. RVFIN. [*fort.* IVLIAN. AECL.] in Am. 2, 9 p. 1065C silvam. *cf. p. 1698, 83*). AVSON. Mos. 333 *villa* summis -xa iugis. *al.*

2 *fere i. q. incurvari* (*pronum l. 6, resupinum l. 11*): PROP. 1, 20, 44 *Hylas* haurire parat demissis flumina palmis -xus dextro plena trahens umero (*cf. Apoll. Rhod. 1, 1234 λέχριος ἐπιχριμφθείς*). PLIN. nat. 24, 113 caelesti arcu in eum *fruticem* -xo (*cf. 12, 110* in quocumque frutice curvetur arcus c.). MART. CAP. 9, 889 *Venus* resupina paululum reclinisque pone consistentis sese permisit amplexibus Voluptatis: ... decenter -xa *erat* atque ipsa relabentem lassitudo decuerat.

3 *fere i. q. adniti, acclinari*: SOL. 20, 7 *alces* fulmentis (*cf.* RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 36 p. 614B nemo succidit arborem, cui -i parat). VVLG. Iob 8, 15 super domum suam (*aliter gr. et Hier. interpr. Iob*). Am. 5, 19 manu sua super parietem.

B *de nisu fortiore cum notione imprimendi (cf. p. 1698, 36), urgendi, laborandi*: OV. trist. 4, 1, 7 -ens limosae pronus harenae adverso tardam qui trahit amne ratem. APVL. met. 9, 11, 6 *asinus pistorius* taeniae sparteae (*i. vinculo tractorio*) totus -xus. CLAVD. DON. Aen. 7, 620 p. 93, 9 *Iuno* unius manus impulsu -ens *portas rupit*. *de gressu*: APVL. flor. 16 p. 68 gressum reciperavi nondum quidem ad -endum (*i. toto pondere corporis insistendum*) idonee. IVVENC. 3, 115 -xus (innexus *var. l.*) figit vestigia Ponto *Petrus*.

C *vi debilitata fere i. q. contingere*: CELS. 5, 28, 12D *specillum* aequali *ossi* -itur. 8, 1, 21 nisi lēvi -retur *articulus*. 8, 7, 1 *ossa* nulli retuso -untur. *de tuto limite*: HEGES. 4, 27 p. 283, 19 *Aegyptus* uno tantum muro septentrionali -itur terrae qui ducit in Syriam (*cf. gr. 4, 609*).

II *translate*: **A** *fere i. q. tutum esse, confidere, sustentari, stabiliri sim.*: LIV. 4, 28, 7 uni viro Messio fortuna hostium -itur. 6, 1, 4 *urbs adminiculo* -xa M. Furio principe. 9, 16, 19 nemo unus erat vir, quo magis -xa res Romana staret. 28, 44, 7 *regum* fidei (*infra*: tutus sim). SEN. dial. 2, 8, 3 rationi (*cf. infra l. 72*). 9, 9, 2 (*de luxuria removenda*) discamus membris nostris -i. 10, 17, 3 solidis causis. 11, 18, 1 *adminiculis* quibus -aris opus est (TAC. dial. 2, 2 artium. PS. RVFIN. [*fort.* IVLIAN. AECL.] in Ioel praef. p. 1033 religionis potius quam temeritatis [innexus *Migne, corr. Ihm in schedis*]. *cf. l. 31*). epist. 33, 7 *certi profectus vir* sibi iam -atur (*antea*: fulcire se. 92, 2 *syn.* auxilio sustinetur. *cf.* RVFIN. Adamant. 2, 2 suis viribus. MEROB. pros. frg. 2 A 19 tu tibi). 98, 1 fragilibus. QVINT. inst. 6, 1, 35 omnia curae tutelaeque unius -xa *imperatoris* (*opp.* periclitari). decl. 317 p. 248, 5 scripto *i. legi* (*cf.* AMPEL. 14, 2 *legibus* -si [inuisi *cod.*, usi *Hermann*]). TAC. ann. 3, 30, 3 praecipuus cui secreta imperatorum -rentur. 13, 14, 1 Nero infensus iis, quibus superbia muliebris -batur. 15, 51, 4 nullis *testibus* (AVG. c. Gaud. 2, 2, 2. *cf.* AVG. [?] un. eccl. 25, 75 testimoniis [CONSVLT. Zacch. 1, 5 p. 11, 24]). 15, 60, 3 salutem suam incolumitate Pisonis -i. PLIN. epist. 10, 52 *generis humani* tutela et securitas saluti tuae -sa est. paneg. 8, 4 tibi *Traiano Nerva* (*infra*: se ... sustentans). 66, 5 tua dextera tuisque promissis freti et -xi. GELL. 1, 15, 1 nullo rerum pondere. 17, 2, 4 quibus. MIN. FEL. 29, 3 in homine mortali spes. 29, 8 signo crucis ... ratio naturalis. TERT. cult. fem. 1, 5, 3 totius vitae necessitates ferro et aere. ITALA gen. 49, 6 (Rufin. patr. 3, 1. 2 *sec. Migne gr. 12, 255AB*) in consilio eorum non -antur viscera mea (*cf. p. 1073, 11 et Fischer ad l.*). CYPR. patient. 1 praeceptis dominicis. PANEG. 7, 10, 1 tibi (*Maximiano*) -xam stetisse *rem publicam* (IORD. Get. 191 cui). VVLG. prov. 3, 5 prudentiae. Is. 10, 20 super eo (*ibid.* super dominum). *al.* PS. RVFIN. (*fort.* IVLIAN. AECL.) in Am. 8, 14 p. 1097B spei solaciis (*cf.* SACR. Greg. 51, 4 in sola spe [202, 51]). CASSIAN. conl. 15, 7, 5 mendaciis (*cf. Vulg. prov. 10, 4* nititur). *saepius.* *per oxymoron*: STAT. Theb. 11, 676 baculum ... manu dimisit, et irae -xus *eqs.* *per compar. vel imag.*: TERT. resurr. 3 p. 29, 13 caeco duci. CYPR. epist. 37, 4 *radicibus* eius *Christi* -xi (BOETH. arithm. 1, 28 radices ... proportionum voco numeros ..., quasi quibus ... summa ... comparationis -itur). VVLG. Is. 36, 6 *Aegyptus baculus harundineus*, cui si -xus fuerit homo *eqs.* (*cf.* Ezech. 29, 7). RVFIN. hist. 1, 1, 3 (*de conscribenda historia ecclesiastica*) hominum ... nulla, quibus possimus -i, conspicimus praecessisse vestigia. AVG. in euang. Ioh. 63, 2 ut ... de inventis ad invenienda tamquam ⌊passibus -amur⌋ (*i. q. ingrediamur. cf.* GREG. M. moral. 26, 18 p. 358D ad invisibilia ... visibilibus). CASSIAN. conl. 9, 2, 4 fundamentis ... talibus (*sc. simplicitatis et humilitatis*) -entem *hominem*. 14, 9, 3 in via immaculata gressu puri cordis. POMER. 2, 2, 1 p. 445A *sacerdotes* columnae firmissimae, quibus in Christo fundatis -itur ... multitudo credentium. BOETH. mus. 5, 2 ratio ... qua labens sensus ... veluti baculo -atur. CASSIOD. in psalm. 2, 9 p. 40D quod ... vergere non sinat -entes *virga* (*sc. domini*).

B *fere i. q. niti, operam dare, studere* (*cf.* nitor): SYMM. epist. 3, 22 -ere ..., *ut* ... religione lauderis (HEGES. 5, 1, 3. *cf.* AMBROSIAST. in II Cor. 10, 16 hoc -itur, ut. *var. l.*: CAES. AREL. serm. 57 p. 242, 3. *v. et p. 1700, 5*). AVG. civ. 18, 28 p. 293, 9 D. (*ad Os. 1, 11*) *Iudaei et gentes* eidem uni principatui suo in id ipsum -entes (*c. dat. ut*: GREG. M. moral. 23, 2 p. 251D Iob ... expressioni redemptoris). CONC.S I 3 vers. Tur. p. 44, 12 contra quos -untur (*Rustic.* nituntur, *gr. I 1, 1 p. 93, 15 ἐγχειροῦσιν*). II 3, 2 p. 93, 33 ecclesiae ... aedificationem renovare ... -entes (*p. 96, 31* festinantes, *gr. II 1, 3 p. 117, 3 προθυμούμενοι*). CASSIOD. hist. 1, 14, 45 *si* ad maius -untur eloquium (*Theodoret. 1, 4, 51 προσδοκῶσιν*). PS. PRIMAS. in II Cor. 3, 18 p. 562A quotidie -imur (id nit- *Migne*; enit- *vel* nit- *Pelagii codd., v. Souter ad l.*).

C *vi varie debilitata*: QVINT. inst. 12, 10, 32 syllabae nostrae in b litteram vel d -untur (*i. 'finem habent, desinunt'*). HEGES. 5, 11, 2 *Romani* -i levioribus spiculis coepere et sagittis, ut propugnantes averterent *eqs.* (*i. 'uti', nisi c.* ut *coniung. aut corrupt.*). GREG. M. in Ezech. 2, 1, 6 p. 940C *ecclesia* quasi calido vento -itur (*i. 'fruitur', si recte trad.*).

index structurarum: c. dat. vel abl. passim ita, ut non discernantur; abl. certus inde a CATVLLO (*p. 1698, 34*), *dat. certus inde ab* OV., LIV., *uterque apud* OV., LIV., SIL., TAC., PLIN. iun., TERT. *al.* *in c. acc.* (*falso trad.* VARRO Men. 577; *aliter p. 1699, 79*): NEP. *p. 1698, 38.* PLIN. *p. 1698, 59. 1699, 8.* QVINT. *l. 4.* *c. abl.*: *p. 1699, 50. 52. 57.* *super c. acc.*: HIER. *p. 1698, 75. 76.* VVLG. *8ies.* *c. abl.*: VVLG. *bis* (eo). *alia v. sub II B.* *Merkelbach.*

inno, -āre. *ab* in *et* nare. CHAR. gramm. p. 473, 10 B. *inter verba act. coniug. primae.* ARVS. gramm. VII 478, 20 -are illum locum (*laudat* VERG. *l. 43. p. 1693, 19*) ... -are illo loco (*laudat* VERG. *l. 34*). GLOSS.L I Ansil. IN 47 innatare. GLOSS. transmeare, natare. transire. *cf. l. 44.* *legitur inde a* CIC. nat. deor (?), VERG., HOR.; *de usu v. p. 1693, 7 sqq.*

I *i. q. nare in (super) aliqua re* (*cf.* innato *p. 1693, 27 sqq.; c. dat. certo l. 31, c. abl. l. 26. 35, ceterum passim ita ut de dat. vel abl. ambigatur*): **A** *in aqua* (*mari, fluviis sim.*): **1** *de animantibus*: CIC. nat. deor. 2. 100 quot genera ... partim submersarum, partim fluitantium et -antium (innat- *dett.*) *beluarum eqs.* (SVET. Nero 12, 1 marina aqua. *cf.* SEN. dial. 6, 18, 7 aquis -are [-ari *et cod.*] ... *immania* animalia. SIL. 7, 476 cete ponto). COLVM. 10, 388 pueros eadem *cucurbita* fluviis -are docebit. STAT. Theb. 10, 231 *equos* -are vadis. **2** *de navibus sim.*: VERG. Aen. 8, 93 *mirantur undae* scuta virum *navigantium* fluvio pictasque -are carinas (*cf.* AVIEN. orb. terr. 254 -antem stupuerunt aequora cymbam). LIV. 21, 26, 9 aquae *alvei*. SIL. 12, 448 -bat pelago veniens sine remige *classis* (TAC. ann. 1, 70, 1 quo levior c. vadoso mari -ret vel reciproco sideret). **3** *de variis rebus*: VERG. Aen. 8, 691 pelago credas -are revolsas Cycladas. SEN. nat. 6, 6, 1 Thales ... terram subiecto iudicat umore portari et -are (*var. l.* in mare *sim.*). SIL. 17, 51 -bant fluctibus exta.

B *de ipsa aqua*: HOR. carm. 3, 17, 7 -antem Maricae litoribus ... Lirim.

II *i. q. per aliquam rem vehi, nando sim. transire* (*cf.* innato *p. 1693, 17 sqq.*): **A** *transitive c. acc.* (*pass. l. 45; cf. l. 16*): **1** *de nantibus*: VERG. georg. 3, 142 *armenta* *fluvios* ... -are rapacis (Aen. 8, 651 Cloelia [*cf. p. 1693, 23*]). MAXIM. eleg. 1, 37 undas. **2** *de navigantibus*: VERG. Aen. 6, 134 Stygios -are lacus (*cf.* 6, 369 flumina tanta ... Stygiamque -are paludem [SERV.: navigare, more suo]). SIL. 4, 363 Eurotan. MEROB. poet. 56 Phasiaco ... -bitur hospit⟨e Thybris⟩. **3** *usu latiore de volantibus*: PS. PROSP. carm. de prov. 217 liquidum volucres -bant aera pennis.

B *absol.*: VERG. Aen. 10, 222 *nymphae deformatae e navibus* -bant pariter (*sc. cum Aenea navigante*) fluctusque secabant. 11, 549 *Metabus* -are (*sc. fluvium Amasenum*) parans ... tardatur. AMM. 14, 2, 10 *latrones* -are temere contextis[unt] ⟨c⟩ratibus parant. *Schmeck.*

innōbilitātus, -a, -um. *ab* in *et* nobilitatus. *i. q. non nobilitatus*: LAMPR. Heliog. 4, 3 *ornamenta consularis coniugii* veteres imperatores adfinibus detulerunt et his maxime, quae nobilitatos maritos non habuerant, ne -⟨a⟩e remanerent. *E.*

*innocēns, -entis *adi.* *ab* in *et* nocens. *inter exempla nominum compositorum afferunt* QVINT. inst. 1, 5, 65. SERV. Aen. 6, 104 nocens participium ..., -s vero nomen, quia innoceo non dicimus (*cf.* PRISC. gramm. II 568, 21 PS. ASPER gramm. suppl. 56, 16). *de scriptura* (*duas 'n' postulant* SCAVR. gramm. VII 26, 11 GRAMM. suppl. 297, 12): inn-: INSCR. christ. Diehl 4662. ino-: CIL X 7551 XIII 3904. *al.* enn-: CIL XII 2701. εινν-: *v. l. 67.* -ces: CIL IV 4079 -CIIS. V 8591 VIII 17388. XI 4063 -cεs. CE 689, 2 (*a. 469*). *al. cf.* -ceti: CIL V 6271 INSCR. christ. Diehl 2696 adn. -cis: CIL X 4510 (*a. 563*). XIII 8485 INSCR. christ. Diehl 2826. -cint-: CIL VI 31953 -cintissimo. INSCR. christ. Diehl 2296B adn. -cinti. 2378 -cintem. 4661 -cintissime. *notatur*: inn: CIL VIII 9872. innoc: CIL IX 1687. εινvo: INSCR. christ. Diehl 3973 (*Romae in coemet. Priscillae*). NOT. Tir. 34, 78. *de formis*: *abl. sing.* -e *inde a* VARRONE (*p. 1704, 54*), RHET. Her. (*p. 1703, 83*), CIC. *passim*; -i *non nisi pro adi. inde a* QVINT. decl. (*p. 1705, 43, sed* -e *pro subst.* 310 p. 220, 23), TAC. (*p. 1705, 3*), APVL. mund. (*p. 1705, 32, sed* -e *pro adi.* met. 10, 11, 1), TERT. (*p. 1701, 77*) *et rarius ap. posteriores.* *gen. plur.* -ium *inde a* RHET. Her., CIC. *passim*; -um *apud* PLAVT. (*p. 1701, 53*), PRVD. (*p. 1705, 2*) *et apud scriptores posteriores; saepe confunduntur.* *compar.* -ior *inde a* CIC. (*c. gen. p. 1702, 48*), *superl.* -issimus *inde a* RHET. Her. *de notione* (*cf. de differentiis p. 1701, 15*): CIC. Tusc. 5, 41 -s is dicitur, non qui leviter nocet, ⌊sed qui nihil nocet⌋ (⌊ ⌋ *add. G²*). PAVL. FEST. p. 296 sons nocens; insons -s (*cf.* GLOSS. I 82, 41). NON. p. 325, 28 -s (-tia *codd., corr. Iunius; sed Verg. Aen. 7, 230* innocuum) est bonus et nulli nocens. p. 325, 31 -s ... integer et incorruptus. HIER. epist. 148, 7 (= PAVL. NOL. epist. app. 2; *fort.* PELAG.) illum ... definiunt -em, qui ne in eo quidem nulli noceat, quod prodesse desistat (*cf.* AVG. in psalm. 100, 4). AVG. civ. 19, 16 p. 383, 26 D. pertinet ... ad -is officium, non solum nemini malum in-

[*Wieland*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ferre, verum etiam cohibere a peccato. OP. imperf. in Matth. 28 p. 779C qui ... abstinet se a malis, -s quidem est; iustus autem non est, nisi et iustitiae opus impleverit. MVTIAN. Chrysost. hom. 13, 3 p. 325/6 quid est -s? sine malignitate ... hoc est ⟨non⟩ subdolus (*gr.* ἄκακος). GLOSS. ἀναίτιος. ἀβλαβής. ἀθῷος. ἄκακος. ἀνεύθυνος. χρηστός. ἀναμάρτητος. innoxius, sine culpa. *in lusu verborum*: INSCR. christ. Diehl 2722A puer -s nocens nomine Vitalis.

legitur inde a NAEV. trag. (*p. 1704, 46*), ENN. scaen. (*p. 1704, 47*), PLAVTO, TER., VARRONE, RHET. Her., CIC.; *deest apud* CATVLLVM *et in dactylis. cf.* innocentia. *de ratione intercedente inter* -s, innoxius (*inde ab* ENN., PLAVTO, CATONE, SISENNA, CIC. *p. 1720, 4; nota* -s atque i. *p. 1702, 16*), innocuus (*in poesi inde a* VERG., OV., *in serm. pedestri non ante* PLIN. nat., ITALAM, TERT.), innox (*praeter* ROMVL. fab., ISID., GLOSS. *non nisi in titulis*) *praemonenda putaverim haec: 1) doctrinae grammaticorum*: DIFF. Suet. p. 314, 11 -s sanctitate morum intellegitur, innocuus qui non habet vim nocendi (*cf.* DIFF. gramm. suppl. 277, 5 ISID. diff. app. 9). p. 315, 1 -s est nemini nocens, innoxius culpa cuiuslibet criminis vacuus. NON. p. 444, 18 -s non nocens, innocuum inlaesum. SERV. Aen. 10, 302 (*v. p. 1709, 77*) innocuus est cui non nocetur, innoxius qui non novit nocere; sed hoc poetae plerumque confundunt (*cf.* ISID. diff. 1, 293. orig. 10, 125 innox, quod non noceat, innocuus, cui nocitum non sit). AMBR. bon. mort. 1, 1 innocentia est, ubi non est nocendi voluntas, et noxius dicitur qui non sit innoxius. *explicantur* -s *per* innoxius (*supra l. 6*), innoxius *per* -s, innocuus (*p. 1719, 77*). *2) desunt* -s *in dactylis,* innocuus *in serm. ped. vetustiore, compar. et superl. vocum q. s.* innoxius (*praeter* CATONEM *p. 1719, 74*) *et* innocuus. *in titulis adhibentur* -s, innocu(u)s, innox, *deest* innoxius *praeter p. 1721, 18. 3) de notionum in usu differentiis: de notione q. e. culpa carens (l. 49. p. 1709, 19. 1719, 80): praecipue adhibetur* -s; innoxius *hac not. iam inde a veteribus, sed exceptis dactylicis fere minus frequenter* (*e. g.* PLAVT. *11:6,* CIC. *143:1 [quasi verba legis ficta p. 1720, 4]; sed* SALL. *4:4* [innoxius *alia not. l. 45*], LIV. *5:25* [innoxius *alia not. l. 39*]); innocuus *ab* OV. (*hac not. 9ies, aliis ter,* innoxius *omnino semel hac not.*), SEN. trag. (*6ies,* innoxius *omnino deest*), LVCANO, STAT.; innox *v. supra. de notione q. e. damnum non inferens (p. 1705, 8. 1708, 71. 1721, 10)*: innoxius *sola hac not. adhibetur a* VERG., PLIN. nat., VAL. FL., *adamatur a* SEN. philos. (*11ies, aliis not. 8ies*), *ceterum haud raro legitur, sed semel tantum ap.* LIV. (*p. 1721, 40; nota supra l. 33*); innocuus *sola hac not. ap.* GERM. *p. 1708, 81,* PLIN. nat., SIL., MART., *ceterum iam ap.* VERG., OV.; -s *singulis locis ap.* HOR., MART., QVINT., TAC., APVL., *frequentius ap.* PLIN. nat. (*18ies, sed praevalente compar. et superl. [16ies; v. l. 26]; alia not. quater*). *de notione q. e. damno non affectus (p. 1705, 48. 1709, 75. 1721, 64)*: innoxius *sola hac not. ap.* TIB. *p. 1721, 69,* COLVM., *ceterum etiam ap.* SALL. *p. 1721, 67,* SEN. philos., CVRT., APVL.; innocuus *singulis locis ap.* VERG., OV., LVCAN.; -s *non ante* PS. QVINT. *p. 1705, 50,* ITALAM. *de notione q. e. non culpā effectus v. p. 1722, 24* (innoxius).

I *active i. q.* non nocens: **A** *deest* **culpa** *vel* **peccatum:** **1** *pertinet magis ad qualitatem*: **a** *c. respectu morum vel habitus*: **α** *vi morali praevalente*: ① *generatim*: Ⓐ *vario usu: de hominibus* (*deo l. 68; nota usum in mysteriis l. 66*): PLAVT. Rud. 619 ne impiorum potior sit pollentia quam -um, qui se scelere fieri nolunt nobiles. TER. Ad. 155 ferte misero atque -i auxilium. CIC. Verr. I 28 pro -e homine (*opp.* perditissimum). leg. 1, 50 -es ... et verecundi sunt, ut bene audiant. SALL. or. Macri 3 quanto ... tutius factio noxiorum agat quam soli -es (COLVM. 1, 9, 5 *syn.* homo frugi *et* nequam). QVINT. inst. 12, 1, 26 -es tuebitur aut improborum scelera compescet. decl. 309 p. 216, 9 frugi et -em. TERT. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 24 -s ... et purus corde (*cf.* ITALA psalm. 23, 4 [PS. Cypr. mont. 9 p. 114, 10; *cf.* VVLG. *et* HIER. psalt. sec. Hebr.] -s manibus et mundus corde [*gr.* ἀθῷος χερσίν]). pudic. 9, 18 -es et deo obsequentes. CYPR. domin. orat. 22 p. 283, 18 *opp.* peccator (OPTAT. 7, 3 p. 173, 19 VVLG. prov. 13, 6. *cf.* VVLG. Ier. 2, 35 absque peccato et -s). patient. 7 p. 402, 18 *syn.* iustus (OPTAT. 3, 2 p. 71, 10). CAPITOL. Aur. 27, 1 initialia Cereris adit, ut se -em probaret (*in mysteriis ut*: LAMPR. Alex. 18, 2 ut nemo ingrediatur, nisi qui se -em novit *in Eleusinis sacris*). PRVD. epil. 2 pius fidelis -s pudicus. AVG. conf. 2, 6, 13 quid te (*deo*) ... -ius, quandoquidem opera tua malis inimica sunt? *et passim. de rebus* (*ad homines pertinentibus praeter l. 76. 79*): PLIN. nat. 33, 3 quam -s, quam beata ... esset vita, si *eqs.* (QVINT. inst. 7, 4, 18. *al. cf.* AVG. civ. 20, 26 p. 474, 25 D. -issima felicitate vixerunt). QVINT. decl. 305 p. 196, 15 manus (PORPH. Hor. carm. 3, 23, 17 quae -s ... sacrificat. CYPR. epist. 6, 1 p. 480, 8 purae et -es). TAC. dial. 12, 1 *carmina non* inter sordes ac lacrimas reorum componuntur, sed secedit animus in loca pura et -ia fruiturque sedibus sacris. APVL. met. 6, 15, 1 animae (TERT. apol. 30, 5 de a. -i. *al.*). PRVD. cath. 4, 25 votum. AVG. in psalm. 125, 8 p. 1663 custodi os cordis a malo, et -s eris; -s erit lingua ..., -es manus *eqs.* SACR. Greg. 85, 6 sancta et -s creatura (*aqua*). Ⓑ *more epitheti laudantis*: CIC. div. in Caec. 64 vir fortissimus et -issimus (PETRON. 116, 8 f. atque etiam -es. FRONTO p. 157, 19 v. d. H. [= p. 165 N.] frugi vir et fortis et -s). Verr. II 1, 75 viri optimi atque -issimi (Cluent. 202. Flacc. 98 -s et bonus. GELL. 12, 7, 2. AVG. civ. 2, 17 p. 73, 15 D. bonum atque -em). 3, 182 sanctissimos homines atque -issimos (LIV. 32, 27, 1 sanctus et -s. VELL. 2, 59, 2 gravis, sanctus, -s, dives). Planc. 12 homini nobilissimo, -issimo, eloquentissimo (SEN. contr. 10, 1, 8 -ior Catone, nobilior Metello, Pompeio fortior. *cf.* VELL. 2, 13, 2 clarissimos atque -issimos). Q. CIC. pet. 8 homini navo, industrio, -i, diserto (SVET. Vit. 2, 4 vir -s et i.). VELL. 2, 2, 2 vir ... vita -issimus. MART. 3, 44, 18 vir iustus, probus (bonus *var. l.*), -s. *al. de nobilitate*: CIC. Planc. 50 integra ... atque -s. *in titulis sepulcralibus*: CIL III 8730 coniugi incomparabili et -issimo. VI 37811a mulieri incomparabili ... animae -issimae (XII 1449 INSCR. christ. Diehl 2548A. 4629 [*a. 338*]. *al. cf. p. 1701, 76*). VIII 11665 uxori -i piae (INSCR. christ. Diehl 4959). X 4485 (*a. 360*) homo -issimus. INSCR. christ. Diehl 2305 coniuga -issima. 2998G filiae (3213B f. dulcissime et -issime benemerenti). 3251 bonae et -i memoriae. *al.*

② *in vita domestica* (*de domo ipsa*: AVSON. 419, 36 p. 362 P. domum -em. BOETH. cons. 1, 4, 40 W. penetral -s domus): PLAVT. Capt. 665 decet -em servom atque innoxium confidentem esse (*cf.* Pseud. 460). HOR. carm. 3, 24, 18 matre carentibus privignis mulier temperat -s (*sic de feminis fere castis*: SEN. contr. 9, 6 [29]. 7 duxi uxorem nullis adhuc inquinatam fabulis nec miror -em tunc fuisse; adhuc puella erat. SEN. Phaedr. 668 respersa nulla labe et intacta, -s. SACR. Leon. p. 142, 4 [= SACR. Greg. 200, 10] probata et -s *sponsa*. HIST. Apoll. rec. A 40 non ... polluta, sed -s virgo). SEN. dial. 4, 23, 3 dignus ... qui -em haberet *amicum* (MART. 10, 76, 5 iucundus, probus, -s). COD. Iust. 5, 50, 2, 1 (*a. 223*) bonus vir et -s tutor.

③ *in re publica* (*cf. etiam l. 37 et* CELS. 1 prooem. 26 populis. SEN. clem. 1, 23, 2 *de civitate*): CIC. Verr. I 12 praetores (*in provincia administranda ut*: II 4, 7 de integris, -bus, religiosis. TAC. Agr. 16, 5 -s ... et nullis delictis invisus. PANEG. 3, 25, 5 regendis provinciis ... -issimum). CIL IV 7143 Veientonem aed. o. f. et Vettium -es (*cf.* 7482. 7681). TAC. hist. 2, 37, 2 principem. VLP. dig. 10, 2, 4, 1 *de iudice* (*cf.* AVG. c. Parm. 1, 6, 11 p. 31, 2). PANEG. 3, 25, 4 in administratione rei publicae -em ... et strenuum. INSCR. Dessau 9008 -issimo praesidi, patrono suo (*sc. gentis*). *al. de actu publico*: CIC. Verr. II 3, 216 -issimam ... diligentissimamque praeturam. VELL. 1, 11, 6 contentiones. CIL VIII 11344 actu in ... IIviratu.

④ *de abstinentia et frugalitate*: -es *dicuntur homines ipsi* (*cf. etiam l. 26. p. 1707, 1*): CIC. Verr. II 2, 28 si ... -es existimari volumus, non solum nos abstinentes, sed etiam nostros comites praestare debemus. 3, 190 (*opp.* avarum). leg. 3, 18 nihil ... praeter laudem bonis atque -bus neque ex hostibus neque a sociis reportandum. SALL. Catil. 54, 6 cum strenuo virtute, cum modesto pudore, cum -e abstinentia certabat. SEN. epist. 120, 6 in bello -em, qui ... in summa paupertate ... non aliter refugit divitias ac venenum. AMM. 27, 11, 3 familiarum ... numquam -ium per cupiditates immensas. *al. de rebus variis a luxuria alienis* (*de ipsa luxuria non reprehendenda l. 47*): PLIN. nat. 35, 158 fastigia ... templorum *fictilia* ... sanctiora auro, certe -iora. 37, 17 quae ... non luxuria -ior existimari possit *quam Neronis*? AVG. haer. 46 p. 37 agriculturam, quae omnium artium est -issima (PRAEDEST. 1, 46 p. 603B -ior). *de cibis sive frugalibus sive non nece quaesitis* (*aliter p. 1705, 34*): PLIN. nat. 19, 52 ex horto plebei macellum, quanto -iore victu (LACT. epit. 67, 5 nullum animal vivet ex sanguine; omnibus enim deus copiosum atque -em v. ministrabit. AVG. in euang. Ioh. 6, 4 corvi de morte pascuntur, ... *columba* de frugibus terrae vivit, -s eius v. est). PS. QVINT. decl. 12, 26 p. 244, 2 *animalia* pleraque ... -bus cibis vescuntur (CYPR. epist. 2, 2 p. 468, 16 contentus ... frugalioribus et -bus c. HIER. epist. 43, 3, 1 panis et holus ..., lac, deliciae rusticanae, viles quidem, sed -es c. praebeant).

⑤ *in ecclesia fere i. q. rectae fidei, fidelis* (*de manu l. 61*): CYPR. epist. 72, 2 p. 777, 21 bonis et -bus adque ab ecclesia non recedentibus. laps. 32 p. 260, 24 (*opp.* qui dominum negaverunt). HIL. c. Const. 25 p. 600B cuius ... episcopi manum -em reliquisti? OPTAT. 2, 19 p. 55, 1 venit scismaticus ad episcopum catholicum, ad -em reus. 6, 8 p. 155, 26 ex ovibus ... facti sunt vulpes, ex fidelibus perfidi ... ex -bus malitiae artifices. AVG. c. Parm. 1, 7, 12 p. 33, 7 ab istis -bus impia diremptione discindens te -em dicis? SVLP. SEV. chron. 2, 37, 2 *Marcellus* antea -s, postea depravatus (*opp.* parum sanae fidei). PS. VICT. VIT. pass. 2 nomen ... -um (*i. catholicorum*). *al. de sanctis in caelo*: SACR. Greg. 12, 1 martyres (*cf. p. 1703, 27*). INSCR. christ. Diehl 2500B -s esse iam inter -is coepisti. INSCR. BerRGK 17, 1929 p. 100 n. 301 -s in caelis habetur.

β *vi morali attenuata vel remota*: ① *de hominibus* (*animalibus l. 81. p. 1703, 2*) *eorumque rebus simplicibus, non callidis* (*in malam partem e. g. l. 75 sq.*): PETRON. 84, 5 vellem tam -s esset ..., ut deleniri posset; nunc veteranus est latro et ipsis lenonibus doctior. TAC. hist. 1, 56, 1 legatus ... segnis pavidus et socordia -s (*cf.* SIDON. epist. 3, 9, 2 *homo* usque ad damnum -is ignaviae). PS. SEN. epist. Paul. 7 ore -ium ..., haut eorum, qui praevaricare doctrina sua quid possint. COLL. Mos. 15, 3, 4 -ioris naturae homines, Romanam gentem modestam et tranquillam. SYNOD. Hil. ad Const. 1, 3, 2 simplices et -es (*opp.* callidi et astuti. AVG. in euang. Ioh. 116, 5 *opp.* reus sive dolosus. ROMVL. fab. 77, 9 aves [*cf. de natura columbarum p. 1703, 67*]). HIER. epist. 49, 13, 5 verba simplicia et quasi -is hominis ac rusticani et qui nec facere nec declinare norit insidias (*cf.* c. Ioh. 25 p. 376A -es et rusticos. COD. Theod. 1, 29, 5 [= Iust. 1, 55, 3] -s ⟨et⟩

[*Wieland*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quieta rusticitas). VVLG. prov. 14, 15 *opp.* astutus. 22, 3 *opp.* callidus. PHYSIOGN. 21 p. 32, 8 secura, -ia, fortia animalia (*opp.* serpentes, vulpes *sim.*). 37 p. 54, 14 -em quidem animum, verum stolidum ... sine prudentia. COD. Theod. 13, 1, 12 -i industria fructus domesticos ... simpliciter vendunt. EPIST. pontif. 321 Aug. epist. 181, 8 p. 712, 6 -es vel potius imprudentes.

Ⓘ *respicitur infantia, quae arbitrii expers peccare nescit* (adhuc -s *saepius; opp.* iudicii capax *l. 11*): -s *dicitur aetas*: MIN. FEL. 2, 1 adhuc annis -bus. TERT. bapt. 18, 5 quid festinat -s aetas ad remissionem peccatorum? (adv. Marc. 4, 23 p. 497, 24 parvulos et pueros, -em adhuc a. et iudicii iam capacem. CYPR. epist. 16, 4 p. 520, 7 puerorum. FERRAND. epist. 10. *cf.* PRVD. perist. 10, 677 aetatulae). cult. fem. 2, 10, 1 cruciatus infantiae -is (CYPR. epist. 58, 6 p. 661, 24 [*de parvulis ab Herode occisis, cf. infra l. 27*]. hab. virg. 14 p. 197, 23 -s adhuc i. et mali saecularis ignara). -es *dicuntur parvuli ipsi* (*cf. etiam l. 72; saepe pro subst. i. q. infans*): ITALA II Macc. 8, 4 (rec. L, *cf. cett. verss. et* VVLG.) -ium parvulorum iniquae perditionis (*gr.* ἀναμαρτήτων). LACT. inst. 1, 21, 10 teneras atque -es animas, quae maxime est aetas parentibus dulcior. AVG. civ. 22, 22 p. 606, 22 D. parvulos baptizatos, quibus certe nihil est -ius. in euang. Ioh. 67, 3 beati -es qui sine baptismo ex hac vita emigrarunt (*postea*: parvuli baptizati). pecc. mer. 1, 35, 65 p. 65, 20 nihil mali commiserint infantes, qui propter hoc vocantur ab omnibus -es. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 78, 3 haec *mater*, ut in pectus suum feriat, ne suus -s feriatur, exorat. NICET. psalm. 9 p. 77, 6 ora -ium (*postea*: ex ore infantium). CONC. Matisc. a. 585 p. 167, 19 -es ... reliquias *eucharistiae* ... accipiant. *de parvulis ab Herode occisis* (*cf. p. 1702, 68. 1704, 71*): PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 77, 1 legiones -ium, quibus dedit ... martyrium *deus*. SACR. Leon. p. 166, 20 (*cf.* SACR. Gelas. 1, 8 p. 499 LECT. eccl. cod. Fuld. p. 165, 26) natale -um. 167, 15 -um festivitate.

b *c. respectu criminis vel facti* (*plus minus ex usu iudiciali, quamquam quaedam etiam ad habitum respicere videntur ut l. 39. 40. 45. 52. 67. 72. 75*): α *loci generales selecti*: VARRO Men. 264 lex neque -i ... obstringillat neque nocenti ... ignoscit. CIC. Cluent. 131 reum (SEN. contr. 10, 4, 11. PHAEDR. 3 epil. 23 *opp.* confessus. *al.*). LIV. 40, 15, 9 si -s sum, ne invidia conflagrem, cum crimine non possim, deprecor. SEN. Ag. 243 quem paenitet peccasse, paene est -s. Med. 503 tibi -s sit, quisquis est pro te nocens (*syn.* insontem). 936 crimine et culpa carent, sunt -es. Phoen. 218 scelera quae feci -s *Oedipus*. epist. 90, 46 ignorantia rerum -es erant. CVRT. 8, 7, 9 liberam vocem -is (*postea*: nihil eum fecisse). VLP. dig. 3, 6, 8 ab eo, qui -s fuit, sub specie criminis ..., quod in eo probatum non est, pecuniam acceptam. HIER. epist. 1, 6, 2 credibilius ... noxiam ream negare de scelere quam -em iuvenem confiteri. *al.* *de animo, conscientia sim.* (*cf. p. 1701, 75*): SEN. Herc. O. 964 -s animus ... scelesta manus. CYPR. laps. 28 p. 258, 12 ut sit minor culpa, non ut -s conscientia. PRVD. cath. 1, 59 mens. *de carne velut rea*: TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 324, 3 -iorem substantiam (*i. carnem*) relinquens in exitium obsequio, non arbitrio delinquentem. resurr. 16 p. 46, 2 -s caro ex ea parte, qua non reputabuntur illi operae malae.

β *indicatur, qua in re culpa desit*: Ⓘ *per gen.*: TAC. ann. 4, 34, 8 factorum. PS. ORIG. in Iob 1 p. 393A scelerum. Ⓘ *per praepos.*: ab: ITALA num. 5, 31 (Lugd.) a peccato ([*gr.* ἀθῷος ... ἀπό, *Vulg.* absque culpa]. CLEM. ad Cor. 59 [*gr.* ἀθῷοι ... ἀπό]. AVG. c. Iul. 1, 4, 14 quaest. hept. 6, 9). iud. 15, 3 (Lugd.) ab alienigenis *Samson* (*gr.* ἠθῴωμαι ... ἀπὸ ἀλλοφύλων, *Vulg.* non erit culpa in me contra Philisthaeos). Iob 10, 14 (Ambr. bon. mort. 3, 12 p. 713, 15) ab iniquitate ([*gr.* ἀπὸ ἀνομίας ... ἀθῷον, *Vulg.* mundum, *Hier. interpr. Iob* impunitum]. AVG. un. bapt. 17, 31 p. 32, 22 traditionis). Matth. 27, 24 (cod. b *al.* = VVLG.) a sanguine (*gr.* ἀθῷος ... ἀπό). HERM. Pal. mand. 2, 5 a crimine ([*gr.* οὐ δικασθήσονται]. AVG. c. Parm. 2, 2, 4 p. 47, 5. *cf.* AVG. c. Petil. 2, 96, 221 p. 140, 5 a falsis ... criminationibus. CONC.S II 3, 2 p. 43, 28 ab his, in quibus reprehenderis [*gr. II 1, 2 p. 27, 5* ἀθῷος τῶν ... μέμψεων]. II 3, 3 p. 49, 12 [= AVELL. p. 298, 17] ab omnibus ei illatis [*gr. II 1, 3 p. 40, 9* ἀθῷος ... πάντων]). AVG. civ. 8, 27 p. 367, 29 D. ab illa arte ... alieno et -i (*cf.* epist. 138, 19 p. 147, 12 ab eis *magicis artibus*). in euang. Ioh. 6, 4 a laniatu -s est natura columbarum (*cf. p. 1702, 81*). EVAGR. sent. mon. 47 ab omni malo (*gr.* ἀθῳώσῃ σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ). EPIST. pontif. Thiel Hil. 1, 2 (*a. 449*) a damnatione ... sanctissimi viri -em ... integrumque (*gr.* ἀπὸ τῆς καταδίκης ... ἀθῷον). ad: SEN. contr. 10, 5, 15 ad legem. CASSIOD. var. 8, 1, 2 ad regni causas *rex puerilis* (*cf. supra l. 15*). de: EPIST. imp. Constant. Aug. epist. 88, 4 p. 410, 17 de eo (deo *var. l.*). EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 160, 8 de praeteritis. ex: CALL. dig. 48, 3, 13 ex eo crimine. in: CIC. Verr. II 3, 162 in omnibus rebus. SEN. dial. 4, 28, 3 in quibusdam. AVG. serm. 9, 4, 4 in peccato pari -iorem. Ⓘ *per adv.*: COMM. instr. 1, 31, 6 -s hic (sic *var. l.*) ego sum, nec vos incuso *ego* (*sc. sed Salomo*).

γ *locutiones notabiliores ad usum iudicialem pertinentes* (*cf. etiam sub 2, e. g. p. 1704, 52. 53. 62. 71. 79*): Ⓘ *verbales*: PLAVT. Bacch. 436 -s suspicionem ... sustinet (*cf.* Mil. 364 probri me ... -em falso insimulavit. RHET. Her. 2, 3, 5 falsos rumores ... dissipatos ... de -e. CIC. S. Rosc. 56 -s ... quamquam abest a culpa, suspicione ... non caret). CIC. S. Rosc. 56 accusatus (SEN. contr. 7, 1 [16], 15 QVINT. decl. 313 p. 229, 10. *cf.* APVL. apol. 3 sciens -em criminatur. OPTAT. 1, 2 p. 22, 3 -es arguere). *ibid.* absolvi (Verr. II 2, 75. 4, 100 Cluent. 76). div. in Caec. 45 ne -i periculum facessieris (*cf.* QVINT. inst. 4, 2, 12 -s in periculum deducatur. 5, 12, 13 negotium -i facit). Verr. II 2, 74 sin autem hominem miserum atque -em ... condemnasset (Cluent. 9. *v. vol. IV 124, 7 sqq. et cf.* CIC. Tusc. 1, 100 damnatus [PVBLIL. V 33 SEN. contr. 7, 1 (16), 1 QVINT. decl. 266 p. 88, 11]). Cluent. 9 pecunia circumventum (*v. vol. III 1180, 14 sqq.*). 125 -em opprimere (PVBLIL. S 31 VAL. MAX. 8, 1 absol. 7 PHAEDR. 1, 1, 15). Sull. 84 -s iudicetur (or. frg. A IX 8 Sch. TERT. apol. 2, 12 nos -issimos). Brut. 115 -issimus in iudicium vocatus (*cf.* off. 2, 51 ne quem umquam -em iudicio capitis arcessas. VAL. MAX. 8, 1 damn. 8 quaestione adflictus est -s). PVBLIL. Q 5 pro -e dicit (*cf.* PHAEDR. 3, 10, 38 causam tuentes -is feminae. QVINT. inst. 12, 1, 41 servabit ... -em ... civem). SEN. contr. 7, 1 (16), 12 me ... -em probare (QVINT. decl. 266 p. 87, 12. *cf.* VVLG. Ios. 20, 4 comprobent. LEX Burg. extr. 19, 1 adprobare). 7, 3 (18), 2 (*v. app. crit.*) iucundum est -bus defendi (QVINT. decl. 328 p. 291, 12 AMM. 22, 10, 1). SEN. Thy. 20 me -em faciat (*i. malitia superet. cf.* PS. QVINT. decl. 12, 26 p. 243, 16 credibiles fabulas fecimus, felices miserias, scelera -ia. *aliter*: TERT. apol. 2, 17 neget se nocentem, ut eum facias -em. VVLG. Nah. 1, 3 AVG. c. Petil. 2, 6, 13 p. 26, 15). QVINT. decl. 254 p. 41, 19 -em se esse accusatori nondum persuasit (APVL. met. 3, 4, 4 quod sit -s. SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 24 ut ... Syllam p. -em). APVL. met. 3, 1, 3 -em pronuntiare (SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 122, 7 -es et puros. OPTAT. 1, 24 p. 27, 9). EDICT. Theodor. 1 adversum caput -s ... iudicaret. *al.* Ⓘ *gen.* -is *pendet ex substantivo*: CIC. S. Rosc. 6 patrimonium (*cf.* 25 fortunas [COD. Theod. 10, 10, 33]. 125 bona [PLIN. paneg. 55, 5]). 15 fama et vita (part. 45). 149 caput (Cael. 67). Font. 41 pro huius -is salute (Mur. 59 Sull. 87 RVT. LVP. 1, 9. *cf.* EDICT. imp. Constant. de accus. [CIL III 12043] 36 securitati). Sull. 92 defensio (*cf.* VAL. MAX. 6, 3, 8 defensores [*opp.* sontium]). Rab. Post. 13 periculum. QVINT. decl. 333 p. 312, 15 absolutionem. MACER dig. 47, 13, 2 accusationem. AVG. civ. 22, 22 p. 604, 9 D. oppressiones. epist. 190, 13 p. 147, 22 damnationis. *al.*

δ -ius est, ut: PS. QVINT. decl. 14, 7 p. 271, 6 -ius ... fuerat, ut amaret aliquis invitus. 16, 2 p. 292, 7 non possum ... litis huius dissimulare facinus; -ius fuerat, ut ego nollem reverti.

2 *in locutionibus quibusdam pertinet magis ad poenam vel iniuriam immeritam, vergit in not. q. e. immerens* (*iuxtapositum l. 64, cf. etiam* indignus *l. 70, var. lect.* sine causa *infra l. 67; v. etiam sub 1b e. g. l. 5. 8. 33. p. 1703, 47. 81 et cf.* innocenter *p. 1706, 14 necnon exempla haec*: SEN. clem. 1, 2, 1 [*opp.* poena digni]. TAC. hist. 1, 21, 2 si nocentem -emque idem exitus maneat, acrioris viri esse merito perire. ann. 1, 48, 2 -es ac noxios iuxta cadere. VOPISC. Aurelian. 36, 6 [*opp.* qui merebantur offensam]): a *iuncturae verbales*: NAEV. trag. 8 indigne exigor patria -s (*cf.* CIC. Catil. 2, 14 in exilium eiectus. rep. 2, 53 expulerunt). ENN. scaen. 122 filiis propter te obiecta sum -s Nerei *Andromeda*. 226 pro malefactis Helena redeat, virgo (*i. Iphigenia*) pereat -s (CIC. Verr. II 4, 87. 5, 116 VAL. MAX. 7, 2 ext. 1). PLAVT. Amph. 872 mea sit culpa ... si id Alcumenae -i expetat. Bacch. 267 -i ei dixit contumelias. Cist. 368 operam ... malam ⟨ut ne⟩ des -i. Men. 839 perdidit civem -em falso testimonio. Merc. 979 filio ... qui -i fecit tantam iniuriam. VARRO Men. 24 -es in gabalum suffigimus homines (*opp.* noxios). frg. Char. gramm. p. 170, 19 B. Spartaco -e coniecto ad gl⟨adiatori⟩um (*cf.* TERT. spect. 19 gladiatores -es in ludum veneunt). CIC. Verr. II 1, 9 cum tot homines -es necarit (rep. 4, 8. *cf.* Verr. II 1, 9 securi ... percussos. PAVL. FEST. p. 379 interficere. SEN. contr. 1, 2, 14 occiderit [ITALA exod. 23, 7 (Cypr. testim. 2, 14) -em et iustum (*gr.* ἀθῷον, *Vulg.* insontem)]. CIL VI 25075 deum qui me -em sustulit. XIII 8482 funere raptus). 4, 86 virgis caederetur (AVG. de mend. 9, 16. *cf.* QVINT. inst. 9, 2, 12 rogatus, an vapulasset, 'et -s' inquit). 4, 88 in -em hominem ... novum ... supplici genus excogitavit (*cf.* CAES. Gall. 6, 9, 7 ne ... -es pro nocentibus poenas pendant. VAL. MAX. 7, 3 ext. 1 quidnam se immerentem capitali supplicio -emque addiceret. SEN. dial. 4, 30, 1 punit). 5, 106 miseris -bus inici catenas (*cf.* VVLG. gen. 40, 15 in lacum [*i. carcerem*] missus. LEX Burg. lib. const. 32, 1 ligaverit [*var. l.* sine causa]). epist. 7, 18, 4 epistulam tuam ... conscidi -em; nihil enim habebat, quod non vel in contione recte legi posset. PETRON. 81, 3 non iratum etiam -bus mare? OPTAT. 1, 28 p. 30, 18 ut -es et indignos criminose pulsares. *al.* *per ellipsin* -es *i. q.* -*es occisi* (*cf. p. 1703, 27*): AMM. 27, 7, 5 Christiani locum, ubi sepulti sunt *iniuste damnati*, 'Ad -es' appellant. b *iuncturae nominales inde pendentes*: CIC. S. Rosc. 7 -ium calamitatem (*cf.* Verr. II 5, 171 miseria. AMM. 14, 5, 7 aerumnas [*syn.* ab omni culpa immunibus]. VVLG. eccles. 4, 1 lacrimas). 141 ad perniciem ... -is (Cluent. 129. *cf.* Verr. II 5, 115 ex indignissima morte -ium [5, 125 LIV. 40, 56, 6]. Mil. 18 caede [TAC. hist. 3, 70, 2]. TAC. hist. 4, 7, 3 in exitium tot -ium. PLIN. epist. 3, 9, 21 iugulum). Verr. II 5, 121 poenas (PLIN. epist. 2, 11, 5. SVET. Galba 15, 2 p. -ium, impunitates noxiorum. *cf.* CAES. Gall. 6, 16, 5 supplicia. CASSIOD. var. 2, 13, 1 in dispendiis). TERT. orat. 29, 2 vincula. IVST. 22, 7, 10 exilium. *al.* *offenduntur res -ium*: RHET. Her. 4, 15, 22 vitam -issimi cuiusque petistis (GREG. M. moral. 26, 73). CIC. Verr. II 1, 8 sanguis (1, 76. 4, 116. 5, 130 TERT. apol. 40, 1. *al. cf.* VOPISC. Aurelian. 24, 4 cruore -ium). CALP. decl. 28 p. 25, 20

[*Wieland*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

per tot -ium capita grassatur (PANEG. 12, 3, 16). PRVD. perist. 10, 1093 exulceratis -um corpora. *-es dicuntur ipsae res offensae*: TAC. Agr. 45, 1 nos -i sanguine Senecio perfudit (ITALA deut. 19, 10 [Lugd.; *gr.* ἀναίτιον, *Vulg.* innoxius]. 21, 9 [Lugd.; *gr.* ἀναίτιον, VVLG. -is cruore]. VVLG. deut. 21, 8. 27, 25 animam sanguinis -is. *al.* DIDASC. apost. 1, 8 Christi [*gr.* ἀθῷον]. *et saepius*). FIRM. math. 1, 7, 3 mucronis aciem costis -bus condidit.

B *deest* **damnum** (*acced. dativus l. 16 et 36*): 1 *de animantibus* (*fere hominibus vi morali plus minus sublucente e. g. l. 11. 15, de bestia l. 17, de oculis l. 12*): TAC. hist. 1, 82, 1 redierunt ... in castra inviti neque -es *milites seditiosi*. SOL. 1, 57 feminae ... quamdiu sint in sua lege, non -bus oculis contuentur, aspectu specula vitiant. HYG. astr. 2, 14 p. 50, 5 non ut beneficus advena et -s, sed ut crudelissimus hostis. AVG. in psalm. 93, 1 p. 1190 loquebatur scriptura de potentibus -bus; et lupus enim tantum vult nocere quam leo *eqs.* SVLP. SEV. dial. 3, 8, 1 Turonis tantum -s erat *Avitianus alioqui crudelissimus.* ROMVL. fab. 75, 3 parcite -i *pantherae*, quae neminem laesit. *audacius de scriptoribus medicinae, qui nihil scribunt, quod nocere possit*: PLIN. nat. 21, 179 hoc est venenum, quod -issimi auctores simpliciter dorycnion appellavere ab eo, quod cuspides ... tinguerentur illo passim nascente; ... qui nequiter occultabant, erythron aut ..., ut nonnulli perisson, ne cavendi quidem causa curiosius dicendum. 28, 86 *nonnulli* resigmina unguium ... alienae ianuae adfigi iubent ad remedia *febris* ..., quanta vanitate, si falsum est, quanta vero noxia, si transferunt morbos; -iores ex his ... resigmina ... ad cavernas formicarum abici iubent *eqs.*

2 *de rebus*: a *generatim*: PLIN. nat. 24, 123 *Idaeus rubus* rarioribus calamis -ioribusque. 24, 139 probatum est posse -s esse ferrum. MART. 1, 82 ruina. VLP. dig. 19, 2, 9, 3 ut -em ignem habeant ([*postea*: damnum fecerit]. 19, 2, 11, 1 *syn.* innoxium. AVG. in euang. Ioh. 11, 14 [*var. l.* non nocentem]. *cf.* APVL. mund. 34 flammarum fluenta ... locum ... ambire maluerunt obsidione -i). SERV. auct. Aen. 4, 474 furorem pro bono et -i motu accipiunt, furias semper pro malo. b *speciatim de cibis vel medicaminibus non insalubribus* (*aliter de cibis frugalibus p. 1702, 49*): HOR. carm. 1, 17, 21 -is pocula Lesbii (*de vino ut*: PLIN. nat. 23, 34. 46. *cf.* 23, 40 sua cuique vino saliva -issima est [*opp.* insalubre]). PLIN. nat. 20, 114 marem *apii*. 20, 165 Italicum *cappari*. 22, 99 *fungi* (*opp.* noxii, *syn.* tutiores). 22, 112 *aquae mulsae* inveteratae usum (*opp.* inutilissimum, contrarium). 22, 136 alica. 23, 10 *uvae* (*syn.* utiles). 23, 132 utiliora persica ... neque alius eis pomis -ior cibus (*aliter p. 1702, 55*). 28, 6 veneficia -iora ... quam remedia. 28, 124 *lac.* 31, 69 -iore potu ... isdem vitiis quibus vinum nec isdem utilitatibus. QVINT. decl. 321 p. 264, 17 -i convivio (*i. quod veneno caret*). *huc etiam trahas*: PLIN. nat. 29, 26 illa ... quae timuit Cato ..., -iora multo et parva opinatu, ... perdidere imperii mores, ... luctatus, ceromata ceu valitudinis causa instituta, balineae ardentes ... potus ... ac vomitiones *eqs.*

II **passive** *i. q.* **damno non affectus** (*acced.* ab *saepius*): A *generatim c. not. q. e. illaesus, incolumis, immunis*: Ps. QVINT. decl. 1, 13 p. 15, 12 ubi relinquitur maritus ab uxore -s? (-e *Obrecht*). 12, 13 p. 229, 20 a fame nostra -es ferae. ITALA num. 5, 19 (Lugd., *cf.* Aug. loc. hept. 4, 11 p. 583, 24) -s esto ab aqua traductionis maledicta (*gr.* ἀθῷα, *Vulg.* non te nocebunt). 5, 28 (Lugd.) *mulier* -s erit (*gr.* ἀθῷα, *Vulg.* innoxia). Ier. 15, 15 (Wirc.) -em me fac a persequentibus me (*gr.* ἀθῴωσον, *Vulg.* tuere). 25, 29 (Hier. in Ier. 5, 29, 1 = VVLG.) -es immunes (*gr. 32, 29 aliter*). VVLG. Ier. 49, 12 non eris -s, sed ... bibes (*sc. calicem doloris*). HIST. Apoll. rec. A 6 pervenit -s ... ad patriam. 42 -s intrarem per istum ignem. ACT. Archel. 42, 4 -es ac bonis omnibus abundantes. B *speciatim i. q. impunitus*: ITALA II Macc. 7, 19 (rec. P) noli arbitrari -em te fore adgressus pugnare cum deo (*recc. BM* impunitum, *gr.* ἀθῷος, *Vulg.* tibi impune futurum). VVLG. I reg. 26, 9 quis ... extendit manum ... in christum domini et -s erit? prov. 11, 21 non erit -s malus. 16, 5 abominatio dei est omnis arrogans; ... non est -s. 28, 20 qui ... festinat ditari, non erit -s. *singulariter de iis, qui absoluti iuramenti obligatione a poenis periurii tuti sunt* (*acced.* ab, *abl.*, *gen.*): ITALA gen. 24, 41 (Aug. quaest. hept. 1, 65, *cf.* VVLG.) -s eris a iuramento meo (*gr.* ἀθῷος ... ἀπὸ τῆς ἀρᾶς, VVLG. a maledictione). Ios. 2, 17 (Lugd.) -es sumus iuramento tuo hoc (*gr.* ἀθῷοι τῷ ὅρκῳ, *Vulg.* innoxii a iuramento). 2, 19 (Lugd.) erimus -es iusiurandi (*gr. itidem, Vulg.* alieni [*pars codd.* innoxii]). 2, 20 (Lugd.) iurisiurandi (*gr. itidem, Vulg.* mundi ab hoc iuramento).

adv. ***innocenter.** *compar.* -ius: PLIN. nat. *l. 82. p. 1706, 21.* AVG. *l. 78. p. 1706, 7.* GLOSS. ἀθῴως. *inde a* SEN. contr. (*dub.*: CELS. 5, 28, 11A *J*).

i. q. innocenti modo: 1 *i. sine culpa, peccato*: a *generatim*: SEN. contr. 1, 1, 23 quam -r me ... vindico. 1, 7, 5 si sancte vixi, si -r (QVINT. inst. 7, 4, 18. AVG. civ. 7, 4 p. 279, 25 D. -ius ... et a facinoribus ... remotius. serm. 170, 7, 7 bene atque -r. NOVELL. Valent. 23, 9 criminosis ..., -r viventibus. CASSIOD. Ios. antiq. 13, 19 p. 383 [*gr. 13, 323* ἀπραγμόνως]. *al.*). PLIN. nat. 22, 4 fulgentius instrui poterat luxuria, certe -ius. QVINT. decl. 328 p. 288, 17 inimicitias geri. TAC. hist. 1, 9, 2 egerunt (TERT. paenit. 3, 6 *opp.* deliquerint. *al.*). ann. 4, 44, 1 opes -r par[a]tae et modeste habitae. ITALA gen. 25, 27 (Hier. epist. 36, 15, 6) -r habitabat domum (*gr.* ἄπλαστος, *Vulg.* simplex. *aliae versiones* sine dolo). PSALT. Cas. 83, 13 ambulantes (*gr.* ἐν ἀκακίᾳ, *Vulg.* in innocentia, *Hier. psalt. sec. Hebr.* in perfectione). CYPR. domin. orat. 24 p. 285, 9 deo sacrificat -r. CLAVD. DON. Aen. 2, 30 p. 151, 15 partim proditoris animo partim -r sensisse. AVG. civ. 1, 9 p. 15, 19 D. quibus *rebus* licite boni atque -r utuntur. in euang. Ioh. 7, 12 -ius aegrotaret, scelerate sanus est. serm. RevBén. 41, 1929 p. 138, 4 natus *Christus* (49, 1937 p. 255, 76 -r n., -r vivens, -r moriens). EPIST. pontif. 388 Conc.S I 2 p. 95, 23 nemo se in causis gravibus -r abscondit. SALV. gub. 6, 30 laetemur quamlibet iugiter, dummodo -r. VITAE patr. 5, 18, 3 quia -r et simpliciter diceret hoc (*i. non infideliter; gr. Cot. p. 421C* ἐν ἀκακίᾳ). *al.* *fere i. q. incaute, stulte* (*cf. p. 1702, 72*): RVFIN. hist. 3, 29, 2 obtinentes dictum vel factum simpliciter et -r (*gr.* ἀβασανίστως). b *speciatim i. q. immerito* (*cf. p. 1704, 38*): SYNOD. Hil. ad Const. 1, 2 -r (-tes *var. l.*) homines variis afflictationibus ... frangere atque vexare. SVLP. SEV. chron. 2, 1, 6 cur -r (-tem *edd. vett.*) morti dedissent *Susannam.* GREG. TVR. Mart. 4, 35 -r homo accusatus. VEN. FORT. vita Radeg. 12, 26 frater interficitur -r. GREG. M. moral. 26, 5 p. 351C -r ... Iob se asseruit flagellatum.

2 *i. sine damno, periculo*: PLIN. nat. 18, 321 omnia, quae caeduntur ..., -ius decrescente luna quam crescente fiunt. Ps. QVINT. decl. 14, 9 p. 272, 29 tantum -r dabuntur, quae potentiae suae qualitate consumpta desinunt, cum profuerunt. AVG. serm. 350, 3 *charitas in tribus pueris* blandos ignes -r exspectat, in Machabaeis saevos ignes fortiter tolerat. COD. Theod. 9, 16, 3 (*cf.* COD. Iust. 9, 18, 4, 1) -r adhibita suffragia (*magica*), quibus non cuiusque salus aut existimatio laederetur.

deriv: innocentia, ? innocentius. *cf. Onom.*

***innocentia, -ae** *f.* *ab* innocens. *de script. et formis*: ino-: CIL III 12596. *v. et l. 31.* -ceties (*gen.*): INSCR. christ. Diehl 4328 (*a. 387*). -centihe: CIL IX 5300 (*a. 385*). *notatur*: innoc: CIL XIII 1695. inoce: INSCR. christ. Diehl 4333. *plur. deest praeter* PSALT. Cas. 36, 37 (*gr.* ἀκακίαν, VVLG. -am, *Hier. psalt. sec. Hebr.* simplicitatem). *falso traditur* OPTAT. serm. Rev. Scienc. relig. 2, 1922 p. 283, 48 *pro* inimicitiarum (*Wilmart*). *de notione*: CIC. Tusc. 3, 16 -a, quae apud Graecos usitatum nomen nullum habet, sed habere potest ἀβλάβειαν; nam est -a adfectio talis animi quae noceat nemini. AMBR. bon. mort. 1, 1 (*v. p. 1701, 23*). RVFIN. Basil. hom. 5, 11 dupliciter intellegimus -am; aut enim alienum effici a peccato et emendare se ... aut -a dicitur in his qui nondum vel voluntatem vel possibilitatem nocendi habent. AVG. de mend. 19, 40 p. 461, 6 -a est, qua nulli nocemus. in psalm. 7, 8 ista est vera -a, quae nec inimico nocet. GLOSS. ἀκακία. ἀβλάβεια. bonitas. -am: χρηστότητα. *in lusu verborum*: INSCR. christ. Diehl 4163 Innocentius Innocentio ... pro -a sua. *legitur inde a* CAECIL. com. (?, *p. 1707, 54*), SCIP. min., L. CRASS., RHET. Her., CIC., PVBLIL., CAES., SALL., NEP., LIV., *sed non iam in poesi praeter* PRVD. *infra l. 62* (*e coni. dub.* INSCR. christ. Diehl 1786B *Rossi*).

i. q. **status innocens:**

I usu originario: A *spectat ad culpam vel peccatum*: 1 *c. respectu morum vel habitus*: a *vi morali praevalente*: α *in universum* (*exempla paucissima*): SCIP. min. or. frg. Isid. orig. 2, 21, 4 ex -a nascitur dignitas *eqs.* L. CRASS. or. frg. Cic. orat. 219 ubi lubido dominatur, -ae leve praesidium est. CIC. div. in Caec. 27 integritatem atque -am. Verr. II 3, 8 virtute ... industria ... -a ... pudore ... pudicitia. Planc. 3 integerrimam vitam, modestissimos mores, summam fidem, continentiam, pietatem, -am. Marcell. 4 nobilitate aut probitate aut ... artium studio aut -a aut ullo in laudis genere. Phil. 11, 9 humanitatem, -am, magnitudinem animi. SEN. contr. 9, 4 (27), 10 publica (SEN. clem. 2, 1, 3 Ps. QVINT. decl. 12, 18). TAC. hist. 1, 77, 2 nulla -ae cura, sed vices impunitatis. LACT. epit. 52, 2 iustitia non debet stultitia, sed -a nominari. VVLG. psalm. 77, 72 in -a cordis sui ([*gr.* ἀκακίᾳ, *Hier. psalt. sec. Hebr.* simplicitate]. 100, 2 PRVD. perist. 10, 356. *cf.* GREG. M. moral. 2, 74 p. 590B cogitationum). PSALT. Rom. 17, 21 -am manuum mearum (*gr.* καθαριότητα, *Vulg.* puritatem. *Hier. psalt. sec. Hebr.* munditiam). *et passim.* *in titulis sepulcralibus* (*cf. l. 81. p. 1707, 50. 1708, 44*): CIL V 8722 Alexandro ... singulari -ae, castitate integro (*cf.* VI 31981 coniugi ... nimiae castitatis et -ae). VI 31998 (*a. 338*) mirae -ae. 32946 (*a. 308?*) miravili benignitate adquae -ae. VIII 24905 (*s. IV*) mirae integritatis et -ae (X 663 [*s. IV in.?*] singularis -ae et i. 797). INSCR. christ. Diehl 1270 (*a. 384*) mirae -ae adq. eximiae bonitatis (*cf.* 4332 adn. [*a. 381*]. 4337). 1447 (*a. 348*) -a preditus ... neofito. 4331 (*a. 355*) mirae -ae ac sapientiae puero. *al.*

β *in re publica* (*cf. etiam l. 51 sqq. p. 1707, 1*): CIC. Manil. 3 quanta -a debent esse imperatores (*cf.* CATO Cic. epist. 15, 5, 2 mansuetudine et -a imperatoris). 61 fuit in ... provinciis singulari -a, gravitate, virtute (*cf.* ad Q. fr. 1, 2, 7 te -a non vincant *in provincia.* CATO Cic. epist. 15, 5, 1 -a consilioque ... defensam provinciam. SVET. Vit. 5). SEN. clem. 1, 1, 5 laudem ... nulli adhuc principum concessam ..., -am (*cf.* PLIN. paneg. 49, 3 principis). PANEG. 3, 17, 4 -ae ac virtutum spectatorem *Augustum.* COD. Theod. 9, 1, 6 iudicantis. 10, 15, 2 melior -ā *defensor.* *al.* *in titulis*: CIL IV 597 *candidatorum.* II 1180 ob -am iustitiamque eius *praef. coh.* (II 1183). VIII 11332 ob insignem eius ... circa ... cives praestantia -a (*cf.* XI 6962 ob eximiam ... erga omnes cives suos adfectio⟨nem⟩ sinceramque ... -am eius *quaestoris,*

[*Wieland*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

duumviri). 22852 -ae munificentiae *imperatoris.* *γ respicitur abstinentia (cf. sub β et l. 67):* Cic. Verr. I 34 qui -ae abstinentiaeque fecissent *periculum Siculi.* II 1, 56 laus eximiae virtutis et -ae *in provinciis administrandis.* 3, 21 sic provinciam . . . vastatam . . ., ut eam . . . multorum *praetorum* -a sapientiaque recreare nequeamus (3, 128). 3, 41. Caes. Gall. 1, 40, 13 *opp.* avaritia. Nep. Arist. 1, 2 *syn.* abstinentia. Liv. 39, 40, 10 *Cato fuit* rigidae -ae, contemptor gratiae, divitiarum. Tac. hist. 3, 49, 1 nequaquam pari -a . . . agebat . . ., seu felicitas . . . avaritiam superbiam . . . patefecit. ann. 1, 44, 5 industriam -amque (*opp.* avaritiam aut crudelitatem). *al.* *δ in ecclesia de professione rectae fidei, bona in rebus fidei conscientia:* Cypr. epist. 48, 4 p. 608, 4 ut ex . . . testimoniis coepiscoporum . . . ordinationis tuae . . . et ratio iusta et gloriosa . . . -a . . . nosceretur. 66, 9 p. 733, 15 sacerdotum. Hil. c. Aux. 11 p. 615[C] -ae professionem. Optat. 1, 21 p. 25, 2 (*in Donatistam*) tibi cum tuis vindicas -am? 2, 20 p. 56, 8 vestram profitemini -am *Donatistae* (7, 4 p. 176, 8). 3, 2 p. 70, 6 nostra (*catholicorum*). 7, 3 p. 171, 18 quodsi maior esset amor -ae quam utilitas . . . unitatis, dicerent se non debere communicare Petro. Avg. (?) un. eccl. 2, 3 p. 234, 24 ipso crimine . . . schismatis -am perdiderunt. Svlp. Sev. chron. 2, 36, 3 ei a studiis partium -a accesserat (*Halm*, -tiu cesserat *P*). Conc. Rom. a. 502 p. 449, 8 statutis debere -am. *al.* *de baptizatorum statu puro et principali (cf. p. 1706, 72):* Cypr. testim. 3 capp. p. 103, 10 -am servet *baptizatus* (*cf.* Avg. serm. 353, 1 hanc -am sic tenere debetis). Hil. trin. 8, 7 renati . . . ad -am *per fidem.* Avg. c. Cresc. 3, 11, 14 p. 421, 11 effectorem -ae *Christum per baptisma.* gest. Pelag. 2, 4 p. 55, 13 *parvulorum baptizatorum.* serm. 353, 1 vestrae -a sanctitatis. Sacr. Leon. p. 139, 27 ad primae originis -am. Sacr. Greg. 85, 10 in verae -ae novam infantiam.

b *vi morali attenuata vel remota fere i. q. simplicitas, imprudentia, socordia (infantium l. 38. 44. 45. 50, cf. etiam l. 26. p. 1708, 35; animalium l. 35 sqq. 41; ad hunc usum spectant etiam* Sen. dial. 4, 26, 6 pro -a habent imprudentiam. Avg. conf. 2, 6, 13 p. 33, 9 ignorantia atque stultitia simplicitatis et -ae nomine tegitur): Tac. ann. 14, 51, 2 alterius segnem -am, alterius flagrantissima flagitia. Tert. bapt. 8, 3 per animal simplicitatis et -ae *columbam* (Hier. hom. Orig. in Luc. 27 p. 171, 10 [*gr.* τὸ πρᾶον καὶ ἀκέραιον τῆς περιστερᾶς]. Avg. serm. coll. Morin p. 313, 23 *opp.* astutiam serpentis). Mod. dig. 48, 8, 12 *infantem* -a consilii tuetur *a lege.* Cypr. epist. 76, 1 p. 828, 18 conservantes . . . in simplicitate -am. unit. eccl. 1 p. 209, 3 ad -am simplices et tamen cum simplicitate prudentes. zel. 12 p. 427, 2 ut -a christiana ovibus aequetur (*syn.* simplicitas. *sic de ovium -a:* Petr. Chrys. serm. 22 p. 260[A] *syn.* mansuetudinem. Nicet. appell. 1 p. 2, 23). Frg. Vat. 35, 2 dum insidiarum fallentium non suspicamur arcana, pro -ae nostrae natura ceteros aestimantes. Avg. conf. 1, 7, 11 p. 9, 8 *infantis.* 1, 19, 30 p. 23, 27 puerilis. serm. 294, 11, 12 -a in vita propria *parvuli.* Cassiod. Ios. antiq. 13, 22 p. 390 propter -am (*gr. 13, 408* ἀπραγμον. 14, 2 p. 393 faciebat . . . -a et mentis remissio, ut debilis et invalidus putaretur [*gr. 14, 13*]). 16, 3 adulescentium (*gr. 16, 71* ἀπειρία). Nicet. psalm. 6 p. 73, 18 *opp.* dolus. Inscr. christ. Diehl 2767 *puella* quae per -a sua aut per cibo aut per potu tulita est de saeculo.

2 *c. respectu criminis vel facti (exempla ex usu iudiciali emanantia; hic illic subaudias pleniorem vim moralem, e. g. l. 56. 67. 71. 72):* a *loci generales selecti:* Caecil. com. 248 (*Apul. apol. 5 sententiam Caecilii afferens, non ipsa verba*) -am eloquentiam esse (*cf.* Qvint. decl. 260 p. 67, 6 -am credamus esse persuasionis. Tac. dial. 11, 4 securitatem melius -a tueor quam eloquentia). Rhet. Her. 2, 5, 8 fretum -a (Cic. S. Rosc. 73 Apvl. apol. 3. *cf.* Liv. 2, 52, 6 fiducia -ae [Qvint. decl. 250 p. 26, 24. 305 p. 195, 16 Apvl. apol. 28]. Val. Max. 3, 7, 7 tantum fiduciae in sua -a reposuit). Cic. Verr. II 2, 24 nonne te mihi testem in hoc crimine eripuit non istius -a, sed legis exceptio? Planc. 4 ne non . . . -a reus sua . . . defensus esse videatur. Liv. 9, 26, 19 -a nostra nos, non maiestate honoris tutos a criminationibus istis esse. Sen. contr. 1, 3, 6 sero -am damnata concupisti. 7, 8 (23), 6 est quaedam proxima -ae verecundia, praebere se legibus (*cf.* Sen. clem. 1, 15, 7 Ps. Sen. mon. 93). Val. Max. 8, 1 absol. 2 -ae tribui nequierat absolutio. Sen. dial. 6, 9, 5 ille damnatus est; et tua -a sub ictu est. Plin. nat. 12, 59 silva . . . mutuā -ā tuta (*postea:* nemo furatur alteri). Qvint. inst. 7, 1, 32 ut absolvatur reus . . ., -a ipsius fit. decl. 287 p. 154, 13 absolutus es; . . . vicit -a. Tac. ann. 3, 16, 3 invidia falsi criminis oppressus, quatenus veritati et -ae meae nusquam locus est. Apvl. apol. 11 vox -ae, silentium maleficio distributa. Min. Fel. 11, 6 culpam vel -am fato tribui. *al.* b *iuncturae notabiliores:* *α verbales (cf. p. 1708, 31. 37. 42):* Cic. Verr. II 3, 137 -am . . . probari (Cod. Iust. 9, 22, 3 [*a. 227*]. *cf.* Qvint. decl. 335 p. 321, 19 adprobare [Vlp. dig. 3, 2, 6, 4]. Cypr. epist. 55, 10 p. 631, 16 comprobata). 3, 216 -am . . . defendito (Sulla 4 [*bis*]. Qvint. decl. 321 p. 263, 16. *al. cf.* Cic. Font. 21 tueri [Cypr. epist. 3, 2 p. 471, 10]. Liv. 22, 49, 11 ut alieno crimine -am meam protegam. Avg. in psalm. 37, 21 custodi). Liv. 9, 26, 17 ut -am suam purgarent (Cypr. epist. 66, 3 p. 728, 24 Marcian. dig. 49, 14, 22. *al. cf.* Vlp. dig. 48, 1, 5 ut . . . -ā reus purgetur. Cod. Iust. 9, 16, 5 [*a. 294*] -ā purgari crimen). Sen. contr. 9, 1, 6 ut -a eius . . . ostenderetur (Cypr. epist. 59, 4 p. 671, 8. *al.*). Val. Max. 3, 7, 1[d] ut de mea -a quaerendum sit (Qvint. decl. 269 p. 99, 28 Vlp. dig. 48, 19, 19). Qvint. inst. 7, 2, 21 de -a nostra constiterit (Vlp. dig. 48, 18, 1, 27 Lact. inst. 5, 1, 5. *cf.* Papin. dig. 29, 2, 86, 1 de . . . -a liquet). 11, 1, 12 contendere de -a (*cf.* decl. 291 p. 161, 27 ago). Tac. ann. 3, 12, 5 quibus -a eius sublevari aut . . . coargui possit. 13, 21, 6 pro -a . . . disseruit. *al.* *β gen. -ae pendet ex subst. (cf. etiam l. 34):* Cic. Cluent. 183 -ae defensio (Cael. 55 Qvint. decl. 372 p. 411, 13. *al.*). Flacc. 64 testibus (Liv. 9, 26, 14 Apvl. met. 1, 16, 3). Val. Max. 8, 4, 3 certius argumentum (Qvint. decl. 322 p. 268, 18. *al.*). Cvrt. 6, 9, 16 indicium. Apvl. met. 7, 25, 8 testimonium (Firm. math. 1, 7, 3 Schol. Cic. Bob. p. 96, 25). Tert. apol. 2, 2 commendationem. 50, 12 probatio (Schol. Cic. Bob. p. 90, 13. 102, 10. *al.*). Vlp. dig. 48, 18, 1, 27 ratio (Cypr. ad Donat. 6 p. 8, 20 Coll. Mos. 3, 4, 1). *al.*

B *spectat ad damnum:* 1 *de statu eius, qui non laedit (sublucet vis moralis l. 16. 19):* Plin. nat. 37, 201 ferorum animalium -a. Tert. coron. 5 l. 28 in poculum crede, si tanta -a est. adv. Hermog. 11 p. 138, 16 cum restituta -a et integritate conditionis pecora condixerint bestiis et parvuli de serpentibus luserint. Pallad. 1, 35, 11 nocentes spiritus -a fumi graveolentis exagitat. Avg. civ. 6, 9 p. 264, 8 D. itane ista est -a deorum, . . . haecine sunt numina salubria urbium?

2 *de statu eius, qui non laeditur, i. q. incolumitas, salus:* Cassiod. Ios. antiq. 12, 4 p. 341 non providentem -ae civium, sed volentem ad pericula mittere gentem (*gr. 12, 161* ἀσφαλείας). Epist. Austras. 27 ut me divina clementia de tua praecipiat -a gratulari ac refici.

II ***metonymice*** *de hominibus culpa vel peccato carentibus:* A *per circumscriptionem:* 1 *solum ponitur:* Cic. de orat. 1, 202 -am iudiciorum poena liberare. Tert. anim. 33, 9 quem piscem -a *sortietur in metempsychosi?* spect. 19 ut non -ae . . . inferatur *supplicium* (*opp.* nocentes, mali). Porph. Hor. carm. 1, 22 ('integer vitae') -am semper . . . tutam esse. Lact. inst. 5, 1, 5 maior iniquitas . . . probatam -am damnasse quam inauditam (*syn.* innocentes, *opp.* nocentes). Optat. serm. Rev. Scienc. relig. 2, 1922 p. 283, 41 totam -am pro Christo . . . vexari. *ibid.* 59 ut -a omnis pro veritate . . . iuguletur. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 4, 4 p. 741 delatores -ae (*gr. 4, 118* ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους). Avg. c. Iul. 3, 4, 10 quo merito tanta -a . . . caeca nascatur (*sc. infantes*). Cod. Theod. 9, 39, 1 alienam -am . . . sine crimine . . . adpetitione terreri. 16, 2, 41 adpetitae -ae (*opp.* maculatos. Const. Sirmond. 11. 15). Novell. Valent. 22 pr. ne quid contra -am male petentibus licere patiamur. 2 *indicatur persona per gen. vel pron. poss.:* Cvrt. 7, 2, 2 ne fratrum -ae fuga imputetur mea. Ps. Sen. epist. Paul. 12 de -a vestra . . . supplicium sumatur. Avg. epist. 108, 4, 13 p. 625, 11 Primiani -am damnaverunt. Romvl. fab. 95 epim. rec. vet. et gall. qui infimis et eorum -ae iniuriantur. Novell. Valent. 23, 5 nullius -am sauciamus (*opp.* nocentes). *similiter in titulis:* CIL XIII 6808 (*ca. a. 160*) d⟨is⟩ M⟨anibus⟩ et -ae Hipponici. Inscr. christ. Diehl 4688 ipsius. *appellatio honorifica:* Alc. Avit. epist. 51 p. 79, 26 sanctae ac simplici -ae vestrae.

B *per plenam prosopopoeiam:* Cypr. patient. 7 p. 402, 18 ille innocens, ille iustus, immo -a ipse et ipse iustitia inter facinorosos deputatur.

?**innocentius, -a, -um.** *si recte trad., ab* innocens; *cf.* innocentia. *i. q. innocens:* Clem. ad Cor. 1, 3 -ā et castā conscientiā (*gr.* ἐν ἀμώμῳ καὶ σεμνῇ καὶ ἁγνῇ συνειδήσει). innocenti *Morin, edd. recc.; sed cf. ibid. 9, 1* magnificentiae et honoratae voluntati. *15, 5* lingua magniloquia. *v. vol. VIII 109, 9. 114, 58.* *cf. Onom.*

[**innoceo** *v. p. 1700, 58.* **innocia** *v. p. 1719, 66.* **innocīvus** *falso trad. pro* interneciv- (*Graev.*, intestinum *GM*) Cic. dom. 61. et **innoctiīs** Oribas. syn. 5, 53, 7 (*La*) *pro* aequi- (*Ab, gr.* ἰσημερινῶν).]

*****innocuus, -a, -um.** *ab* in *et* nocere (*vix* nocuus); *cf.* innocens. *scrib.* -cus Itala (Wirc.) *p. 1710, 14 et saepe in titulis christianis (v. Diehl, Inscr. christ. ind. XII).* *compar. et superl. desunt* (Plin. nat. *substituere videtur formas vocis q. e.* innocens, *v. p. 1701, 42*). Not. Tir. 34, 80 -um. *de notione (cf. de differentiis p. 1701, 15 sqq.):* Schol. Lucan. 4, 384 (*v. p. 1710, 2*) active et passive, -us dicitur qui nec alii nocet nec alius sibi. Gloss. ἀβλαβής. ἀναίτιος. qui nulli nocet. cui non nocetur. -ae: inlaesae. *legitur inde a* Verg. (*de usu v. p. 1701, 12*). [*sard.* innóchidu (*i. stultus*). *R.*] [*dub. vel falso:* Ov. met. 14, 299 (*pro* ignotae). Ib. 140 (*coni. Merkel*). Mart. 3, 99, 3 -os (non nocuos *var. l., sed cf. infra l. 78*) . . . sales. Greg. Tvr. virt. Iul. 1 Danihel inter -as (nocuas *var. l.*) bestias.]

I ***active*** *i. q. non nocens:* A *deest damnum (acced. dat. l. 79. 80. 83. p. 1709, 4. 5. 14. 15):* 1 *de hominibus et rebus ad homines pertinentibus (subaudias hic illic vim moralem):* Verg. Aen. 7, 230 dis sedem exiguam patriis litusque rogamus -um (*i. quod a Troianis possessum Latinis damno non sit.* Serv.: non quod nulli noceat, sed quo vindicato nulli possit noceri. *cf. p. 1709, 78 et edd. ad l.*). Ov. rem. 252 -am . . . opem (*non veneficium*). trist. 2, 273 -as . . . agat facundia causas. Mart. 1, 4, 7 lusus (*i. versus*). 7, 12, 9 ludimus -i. Amm. 20, 7, 6 nec nostris -i *Parthi* (-is *edd. vett.*). Pavl. Nol. epist. 40, 10 p. 353, 16 error . . . -us . . . vobis. 2 *de animalibus eorumque rebus (aliter p. 1709, 13. 60. 71. 1710, 4. 8):* Germ. 318 unguibus *aquilae.* Lvcan. 9, 845 rictus *serpentium.* Plin. nat. 8, 111 (*v. app. crit.*) *stelliones* (11, 90). 8, 123 luporum . . . genus . . . -um homini. 8, 133 lanuginem *erinacei.* 8, 219 animalia. 11, 89 *scorpiones.* Serv. Aen. 7, 230 serpentes.

[Wieland]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PAVL. NOL. epist. 49, 10 p. 398, 23 cetum ... prophetae ... -um voratorem. PLAC. med. 1, 12 rec. β morsus serpentis. 3 *de rebus variis* (*v. et p. 1710, 16*): LVCAN. 3, 483 grandine tecta -ā percussa sonant (SCHOL.: '-a' id est tectis, nam nocet terris). PLIN. nat. 18, 152 imber ... frumento ... nocet, leguminibus -us. SIL. 5, 178 ignes (EVCHER. laud. her. 7. SEDVL. carm. pasch. 1, 127 = op. pasch. 1, 7. ENNOD. carm. 2, 9, 4. *cf.* PRVD. apoth. 130 flammas. CLAVD. 8, 194 apex. ENNOD. opusc. 10, 10 p. 421, 18 incendii). STAT. Theb. 7, 174 peltis (*cf.* AVSON. Mos. 406 secures. CLAVD. 28, 639 armorum -os paci largitur honores *Ianus clausus*). AVSON. Mos. 217 ratium pulsus. PAVL. NOL. carm. 23, 275 aciem ferri. COD. Theod. 8, 5, 2 titillo. RVT. NAM. 1, 106 sitim. SIDON. carm. 22, 180 calor. 4 *de cibis non insalubribus* (*aliter infra l. 53*): PLIN. nat. 11, 280 *animalia* -a ... venenatis pasta noxia fiunt *manducanti*. 13, 60 prunum. 15, 40 pomum -um ... aegris. 16, 64 folia ... iumentis mortifera, ceteris ruminantium -a. 21, 76 mulsum. PORPH. Hor. carm. 3, 8, 13 *cyathi vini*. 15 vinum. GARG. MART. med. 49 p. 194, 13 *fici*. PRVD. ham. 233 cicutas. CLAVD. carm. min. 27, 16 -i ... alimenta vaporis.

B *deest culpa vel peccatum*: 1 *spectat magis ad qualitatem*: a *de hominibus* (*masc. pro subst. e. g. l. 36. 41*): OV. met. 1, 327 -os ambos, cultores numinis ambos (*Deucalionem et Pyrrham*). 9, 373 viximus -ae (CIL X 5665. *cf.* PRVD. ham. 644 agere). fast. 2, 623 -i veniant: procul ... impius esto frater *eqs.* SEN. Herc. f. 1132 umbrae (*i. Herculis pueri*). Med. 263 nullus -um (-us *R*) cruor contaminavit *Iasonem*. Phaedr. 502 -us errat *cultor Dianae* (*487* insontem). LVCAN. 9, 8 semidei ... quos ... virtus -os vita (vitae *Grotius, Bentley*) patientes aetheris imi fecit. TERT. apol. 3, 5 hominibus. anim. 56, 8 animas ... pro condicione aetatis puras et -as (CIL V 170, 4 VI 11252, 6sq. *cf.* 10192 animulam. PRVD. perist. 3, 165 spiritus. DRAC. laud. dei 1, 366 cordibus). ITALA Iob 4, 17 (Clem. ad Cor. 39, 4) mundus ... aut ab operibus suis -us vir (*gr.* ἄμεμπτος, *Vulg.* purior, *Hier. interpr. Iob* sine macula). HERM. Pal. (= vulg.) sim. 9, 30, 3 genus *hominum*. COMM. instr. 1, 26, 38 (*opp.* vesanis et impiis). CE 787, 17 (*s. IV med.?*) lectori. 27 plebem. PRVD. ham. 565 unum -as inter suboles ... patricidam. c. Symm. 2, 789 (*opp.* furis). tituli 3 Adam. PAVL. NOL. carm. 31, 14 quae deus in caelo praeparat -is. AVG. nupt. et concup. 2, 41 p. 294, 23 fructus (*i. infantes*). SACR. Leon. p. 91, 19 nec reatus ... reddat indignos, quos ... redemptio praestat -os. 95, 25 (= SACR. Greg. 10, 2) nos devotione reddat -os. PETR. CHRYS. serm. 55 p. 353C parvulus et -us. 166 p. 635C (*opp.* reos). COD. Iust. 5, 9, 10, 5 posteritatem (*opp.* ingratos liberos). CORIPP. Iust. 1, 170 -o plures voluere nocere. 3, 332 (*opp.* sonti). ARATOR act. 1, 513 ut quos hic vitiis ... resolverit ... -i ducantur *ad ecclesiam*. CIL VI 30125 brebis -is vita. VIII 21757 (*a. 395*) -cus. 25339 -ca. X 4531 -cus. CE 108, 6 -a simplex. quae numquam errabit dolum. 465 A, 4 integer, -us, semper pia mente probatus (769, 11). INSCR. NSc. 1928 p. 286 benigno -oque. *al.* b *de rebus ad homines pertinentibus*: OV. Pont. 2, 9, 74 -as nobis haec *Ars* vetat esse manus (SEN. Herc. f. 740 TERT. apol. 30, 4). SEN. Herc. f. 159 vitae (NEMES. ecl. 1, 45 GREG. M. moral. 33, 47 p. 703C CE 748, 4). 930 ruris (*cf.* STAT. silv. 2, 2, 22 laris. SYMM. pater Symm. epist. 1, 2, 7 agris). LVCAN. 8, 450 aetas (CIL IV 720). TERT. apol. 3, 5 nomen. CLEM. ad Cor. 48, 1 -am ... et castam disciplinam (*gr.* σεμνὴν ... ἁγνὴν ἀγωγήν). PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 171, 17 epulis (PRVD. cath. 3, 65. *aliter supra l. 12*). PRISCILL. can. praef. p. 110, 16 spiritali et -ae fidei. AVIEN. Arat. 294 mores (DRAC. Orest. 481 Romul. 7, 110). PRVD. apoth. 933 corporis *Christi*. PAVL. NOL. carm. 31, 617 meritis. CYPR. GALL. Ios. 183 vocibus. ORIENT. comm. 1, 491 usus *bonorum*. SALV. eccl. 4, 40 furta furibus leves culpae ... et -a ebriosis ... ebriositas. CIL VIII 11340 administrationem IIviratus. CE 1189, 8 pudor. c *transfertur ad animalia* (*aliter l. 13. 71. p. 1708, 80*): OV. am. 2, 6, 53 olores. fast. 1, 442 aves, ... -um genus (TERT. monog. 8. PRVD. psych. 791 [ovibus *var. l.*]. *cf.* ARATOR act. 1, 671 alitis). met. 15, 121 boves, animal sine fraude dolisque, -um, simplex. CYPR. GALL. gen. 138 bidentes. ALC. AVIT. carm. 6, 30 -is balatibus *agni*.

2 *spectat magis ad poenam vel iniuriam immeritam, fere i. q. immerens* (*cf. p. 1704, 38 et* PRVD. c. Symm. 2, 470 *syn.* nil meritos): OV. trist. 3, 9, 26 -um ... perforat ense latus. ITALA deut. 21, 8 (Lugd.) sanguis ([*gr.* ἀναίτιον, *Vulg.* innocentem]. PRVD. ham. 219 vitulorum. perist. 3, 87 psych. 501 c. Symm. 1, 515. *cf.* PS. DAMAS. epigr. 79, 5 cruore [PAVL. NOL. carm. 19, 671]). PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 178, 19 pecudes -as non mactamus (*cf.* PAVL. NOL. epist. 32, 17 p. 292, 14 hostia *i. Christus*. PS. VICT. VIT. pass. 10 agnos. ARATOR act. 2, 183 greges). COMM. apol. 544 -os cruciarunt. ROMVL. fab. 49, 10 rec. gall. *mustelam* -am (nocuam *var. l.*) morti dedit.

II **passive** *i. q. damno non affectus*: A *generatim i. illaesus, incolumis*: 1 *de rebus*: VERG. Aen. 10, 302 donec rostra tenent siccum et sedere carinae omnes -ae (*cf. p. 1701, 19.* SERV. auct.: quibus non sit nocitum; alibi [*v. p. 1708, 74*] litus -um, quod non noceat. CLAVD. DON.: quod ipsis nihil contigisset adversi). OV. fast. 4, 800 -um ... dedit ignis iter *Aeneae* (*cf.* PRVD. ham. 813 gressibus. AVIAN. fab. 3, 8 gradus). ARNOB. nat. 7, 47 flatu ... a noxio immunis ... -aque *civitas*. AMBR. Iac. 2, 12, 57 arca. CLAVD. 17, 330 turres. 26, 12 navis (*syn.* incolumem). CASSIAN. c. Nest. 7, 1, 4 in cavernas ... -as manus mittere. DRAC. Romul. 9, 228 pace fruantur aëris -i ('*non corrupti*' *Vollmer*) caelum *eqs.* 2 *de animantibus*: LVCAN. 4, 384 arma relinquens victori miles spoliato pectore tutus (*v. l. 8*) -usque suas curarum liber in urbes spargitur (*cf. p. 1708, 64*). AMM. 16, 2, 6 *hostes* -os abire perpessus (17, 8, 5). 18, 7, 5 leones clementiā hiemis ... -i. 22, 15, 25 ibis sacra ... et -a. 25, 6, 13. MYTHOGR. 2, 212 *Circen* Vlixes -us transit (CLAVD. rapt. Pros. 2, 349 flumen Averni *aves*). HEGES. 1, 32, 6 p. 62, 2. PRVD. apoth. 967 surge valens, surge -us. PAVL. NOL. carm. 22, 107 *Ionam* -um ... eructavit *belua*. epist. 23, 30 p. 186, 25 tuti et -i scopulos voluptatum ... praetervehimur. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 57, 7 venenata animalia ... securo pede proculcans -us evadat. CYPR. GALL. gen. 1490. CASSIOD. Ios. antiq. 13, 15 p. 377 -i redibant (*gr. 13, 239* εὐχερῶς).

B *speciatim i. impunitus*: ITALA Ier. 18, 23 (Wirc.) non feceris ... -cas iniquitates illorum (*gr.* ἀθῳώσῃς, *Vulg.* ne propitieris iniquitati). AMM. 29, 1, 36 arcessitus in crimen abscessit -us.

adv. **innocuē.** [*dub.*: SVET. Dom. 19 ut omnes *sagittae* per intervalla digitorum -e (-ae *H P, Bentley*) evaderent.] 1 *i. q. sine culpa*: OV. ars 1, 640 -e vivite, numen adest. GREG. M. moral. 2, 15 p. 563B -e ... vixit (*syn.* innocenter). 9, 71 p. 898B servire deo -e in tranquillitate. EVGIPP. Sev. 1, 2 dum ... palmam supernae vocationis -e sequeretur. 2 *i. q. sine damno, periculo*: CASSIOD. var. 12, 19, 3 transitur -e *flumen*.

cf. innox; nocuus.

innōdātio, -ōnis *f.* *ab* innodare. *i. q. implicatio, conexio*: AVELL. p. 531, 9 ab eorum (*haereticorum*) -e solventes ... servemus apostolicam disciplinam. *fere i. q. obligatio* (*cf. infra l. 53*): ISID. epist. 8, 1 maioris sententiae -o ... a minori nequaquam valeat enodari.

innōdo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* nodare. GLOSS. ἐνδεσμῶ. καταδεσμῶ. καθαμματίζω (*κατ- trad.*). -tus: ἐνδεδεμένος. adnexus (-nixus *trad.*), inligatus. -ti: δέσμιοι. *inde a s. IV extr. in serm. ped.* [*val.* înoda, *prov.* enozar, *hisp.* añudar, anudar. *R.*] [*de* INSCR. christ. Diehl 3477, 15 *v. s.* innovo.]

1 *i. q. nodando vincire* (*reflexive* se *l. 49*): a *proprie et in imag.*: GAVDENT. serm. 17, 29 G. ligatur ... et secantibus vinculis ... -atur (HEGES. 5, 49, 2 perpetuis. AVG. epist. 151, 8 *uxorio*. PS. AVG. serm. ed. Mai 74, 2 vitiorum). AMM. 28, 6, 27 (= 30, 2, 12) -to gutture laquei nexibus interiit (COD. Theod. 12, 1, 180 municipalis ordinis [*syn.* involutus]. SEDVL. op. pasch. 3, 7 ferreis catenarum [*cf. carm. pasch. 3, 74sq.*]). SCHOL. Hor. carm. 3, 4, 80 Pirithous ... catenis ... -tus. RVFIN. Clement. 10, 66 animas ... diabolicis laqueis (SYNOD. episc. a. 465 [Thiel, Hil. epist. 15], 11 ecclesiasticae regulae [*cf.* COD. Iust. 1, 17, 2, 18 legum]. ARNOB. in psalm. 107 p. 491D fornicationis. CASSIOD. in psalm. 3 praef. Iudas -tus laqueo vitam finivit. in psalm. 30, 9 peccatorum). SIDON. epist. 9, 9, 15 spiris categoricis lubricas quaestiones. PS. FVLG. RVSP. serm. 5 infantem ... fixis genibus retortisque manibus -tum. b *translate*: AMBR. epist. 73, 2 *lex Moysis* implicavit et -vit ... humani generis infirmitatem (*opp.* elaqueavit et absolvit). PS. AVG. serm. ed. Mai 29 *nefas* pergit ... et posteros -are (*syn.* innexuit, implicavit). LEO M. epist. 10, 3 se suis responsionibus. QVODV. prom. 1, 36, 50 p. 762B mundanis curis -antur. ARNOB. ad Greg. 8 p. 397, 11 beneficiis -tos. COD. Iust. 4, 31, 14, 1 causa ... liquida ... et non multis ambagibus -ta. PAP. Marini 119, 86 (*s. VI med.*) singuli et in solido invicem nos -antes *venditores* (*119, 11* obligantes). GREG. M. moral. 32, 28 argumenta dolosis assertionibus. THEOD. MOPS. ad Col. 1, 18 interpretationem calumniis.

2 *i. q. nodando inicere*: AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 44, 1 cervicibus ... laqueus -atur. TRACT. de indur. cord. Phar. 28 l. 8 *diabolus* animae ... -atur (GREG. M. moral. 32, 33 insolubiliter -atur *serpens*. PASS. Eutic. [BHL 2779] 6 ubi d. est alligatus atque -tus). PAVL. NOL. epist. 18, 7 artius -tas ... relaxare ... catenas. GREG. M. moral. 7, 36 -tis vinculis pravorum gressus ligantur.

3 *i. q. nodando efficere*: PETR. CHRYS. serm. 47 p. 332A retia (*apostolorum*) ... praeceptis legalibus et euangelicis -ta, monitis circumcincta, ... gratia dilatata. SIDON. epist. 8, 3, 3 rex ... cum barbaris ... foedus ... -at.

deriv.: innodatio. *Wieland.*

innōminābilis, -e. *ab* in *et* nominare, *cf.* nominabilis *et gr.* ἀνονόμαστος *sim.* *i. q. qui nominari non potest vel debet* (*in doctrinis phil. et eccl. fere ad redd. gr.* ἀνονόμαστος [IREN. *saepe*], ἀκατονόμαστος [IREN. 1, 14, 1]; *nom. propr. l. 77*): APVL. Plat. 1, 5 (*inde* APON. 5 p. 94) *deum* caelestem pronuntiat *Plato*, indictum, -em. TERT. adv. Val. 37 p. 211, 2 (*verba magistri Valentiniani*) Proarche, inexcogitabile et inenarrabile ⟨et⟩ -e (*cf.* IREN. 1, 11, 3). IREN. 1, 6, 4 ab inenarrabili et -i syzygia. 1, 11, 1 (*doctrina Valentini*) dualitatem. 1, 14, 1 (*doctrina Marci*) a summis et ab invisibilibus et -bus locis (*cf.* 1, 14, 5). 1, 15, 5 Sigen, quae -em nominat Aeonem. 2, 16, 2 Virtutem, quam et -em vocant (*ibid. ter*). 2, 17, 10 Patri (3, 5, 1. 3, 16, 1. *cf. l. 82*). 3, 11, 1 quae sunt invisibilia et -ia. MART. CAP. 1, 69 (*de senatu deorum*) *intraverunt*, quos -es sacra vis testatur. *var. lect. p. 1711, 6.*

innōminātus, -a, -um. *ab* in *et* nominatus. [*e coni. falsa*: DON. vita Verg. l. 171 Br. (*Daniel*).] *i. q. non nominatus* (*redditur gr.* ἀνώνυμος *bis*): IREN. 1, 24, 4 innatum ... et -um Patrem (*cf. l. 77*). PS. HIER. indic. de haer. 17 Valentinus consummatum dicit esse aeonem ⌊in -a multitudine magna, qui⌋ Profundum vel Βυθός appellatur

[E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(₁ ₁ et -am altitudinem magnam, quae *Oehler*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 8, 22 abiura ea ... -o auctore seu patre verborum (*i. ita ut -us sit, non nominetur*). BOETH. anal. post. 1, 5 (*de primo universali*) si sit quidem, sed -um sit in differentibus specie rebus (*gr. p. 74 a, 8 ἀνώνυμον*). herm. pr. 2, 10 p. 127, 4 (*cf.* sec. 4, 10 p. 254, 18. 20) vel nomen vel -um (innominabile *var. l.*, innomine *Meiser coll. sec. 4, 10 p. 256, 4 [v. infra]; gr. p. 19b, 6 τὸ ἀνώνυμον*). p. 127, 11 quod apud veteres quidem fuit -um, ab Aristotele vero infinitum nomen vocatum est; ... 'non homo' ... -um *eqs.* (*cf.* sec. 4, 10 p. 256, 4 infinitum ... nomen est, quod ipse nunc -um [innomine *var. l., Meiser*] vocat).

innōminiōsus *v.* ign-.

innōminis, -e. *ab* in *et* nomen, *cf.* cognominis, omninominis *sim.* *i. q. nomine carens*: PS. APVL. Ascl. 20 *deum* -em vel potius omninominem (*v. app. crit. et 37* cognomine). *cf. l. 6. 10.*

innorm- *v.* enorm-.

innōscibilis (ingn- *l. 21*), -e. *ab* in *et* (g)noscere, *cf.* noscibilis *et gr.* ἄγνωστος. *i. q. qui nosci non potest, incognitus* (*c. dat. l. 21*): PS. TERT. haer. 1 p. 214, 6 (*doctrina Saturnini*) -em (*Iunius*, innasc- *codd.*) Virtutem, id est deum (*cf. Iren. 1, 24, 1* incognitum). PROSP. resp. ad Vinc. 2 p. 179B *exsistunt causae*, de quibus, quamvis sint nobis -es (ingn- *trad.*), ... bene iudicat *deus*.

innotātus, -a, -um. *ab* in *et* notatus. *fere i. q. ignobilis*: ITALA II Macc. 15, 36 (rec. B) *v. p. 1490, 83.* E.

*innōtēsco, -uī, -ere. [*ab* in *et* notescere. *J.B.H.*] *de script.*: ign- (*cf.* ignotus): *var. l.* AVG. pecc. mer. 2, 17, 26 VICT. VIT. 3, 4. -isc-: *saepe var. l. et ap. auctores infimae aetatis.* *de formis*: CHAR. gramm. p. 468, 15 B. *inter* 'verba quae voce tantum activa proferuntur Latine *eqs.*' (*sed. v. formas pass. p. 1713, 32*). *inf. retrogr.* innotuere (*cf. Heraeus, Kl. Schr. 129*): ITALA act. 15, 20 (cod. e) -ere eis, ut abstinerent contaminationibus (*gr.* ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι, *Vulg.* scribere). *fut. exact.* innotescerit: LEX Sal. 9, 2 (*1a*). NOT. Tir. 47, 97 -uit. 47, 98 -it. *de notione*: SYNON. Cic. p. 427, 26 B. GLOSS. γνωστὸς γίνομαι. -ere: γνωσθῆναι. -uit: in notitiam venit. *legitur singulis locis ap.* OV., LIV., VAL. MAX., PLIN. nat., QVINT., *binis ap.* PHAEDR., TAC., *saepius inde ab* ITALA *et* TERT., *sed non iam in poesi praeter* CARM. de resurr. 279. *de usu transitivo v. p. 1713, 37.* [*falsa var. l. pro* not- SVET. Nero 42, 2; *pro* inol- RVFIN. Orig. princ. 4, 1, 1.]

I ***intransitive*** ***i. q. notum fieri**, in notitiam venire, cognosci, manifestari sim.* (*formae stirp. perf. interdum ad notionem q. e. 'notum esse' transeunt, e. g. l. 50 [cf.* -ere coepisse AVG. conf. 5, 12, 22 serm. 87, 7, 9. *v. et p. 1713, 71]; nota oxymoron* 'tacitus -it' *p. 1712, 29, cf. p. 1713, 29*):

A *personaliter*: **1** *generatim*: **a** *per se positum*: **α** *subi. animantia*: ① *usu vario* (*attuli locos, quos habui, ad* HIER. *omnes, inde selectos*): OV. am. 3, 12, 7 fallimur, an nostris -uit illa *puella* libellis? VAL. MAX. 8, 14 ext. 3 qui ... etiam sceleribus -ere non dubitarunt. PHAEDR. 1, 10, 1 turpi fraude. PLIN. nat. 35, 140 Ctesilochus ... petulanti pictura -uit *eqs.* QVINT. decl. 388 p. 434, 18 *puer* toto illi *aviae* corpore -uit; ... nepotem suum optime facie novit (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 200, 21 f. ad faciem. AVG. epist. 28, 1 [*v. app. crit.*]. in psalm. 83, 13 per faciem). APVL. flor. 9 p. 28 uti qui suo nomine obscuri sunt, meo -ant. TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 315, 5 apparet ante eam separationem *legis et euangelii* deum in notitia non fuisse, qui ab argumento separationis -uit (*i. ante Marcionem non exstitit. de eodem deo*: 4, 31 p. 527, 8 tantum quod -ens iam invitans). virg. vel. 15 si cui -erit *virgo sanctior* (*opp.* sibi soli et deo nota). DECRET. centon. Sentin. (CIL XI 5749) 15 merito honore pro meritis. CAPITOL. Alb. 6, 1 adulescens ... Antoninis per Lollium Serenum ... -uit. Maximin. 2, 3 (*syn. 1, 4* enituit). SCHOL. Hor. epist. 1, 17, 11 si vis indulgentius vivere, -e. HIER. virg. Mar. 16 (*loq. Herostratus*) ut quia bene non poteram, male omnibus -rem (AVG. in psalm. 9, 24). PAVL. NOL. epist. 51, 3 non ... humana amicitia, sed divina gratia invicem nobis -uimus et conexi sumus. AVG. conf. 13, 19, 25 discurrite et -ite omnibus gentibus. serm. 128, 5, 8 quomodo vis hominibus -ere, ... sic vive. SIDON. epist. 7, 2, 5 excubiis agnosci, -ere, familiarescere. ENNOD. dict. 8, 14 p. 449, 24 Achillis linguā Chiron -uit (opusc. 4, 30 p. 390, 13 famae. *cf. p. 1712, 29*). *saepius.* ② *de deo Iudaeorum et Christianorum i. q. revelari* (*cf. p. 1712, 18. 1714, 18, aliter supra l. 55; gr. resp.* γιγνώσκομαι): ITALA exod. 2, 25 (Lugd., Aug. loc. hept. 2, 7 p. 542, 8) respexit *deus* filios Israhel et -uit illis (*Vulg.* cognovit eos. *cf.* AVG. *ad l.*: -uit, quod est, egit in his ea, quibus dei curam erga se intellegerent). 25, 22 (Ottob., Ambr. fug. saec. 3, 16 p. 177, 21; *loq. deus ad Moysen*) -am (-ar *Ambr. cod. T*) tibi inde (*Vulg. aliter*). 30, 36 (Lugd., Aug. quaest. hept. 2, 137 p. 179, 19) unde -am (-at *errore Lugd.*) tibi inde (*Vulg.* apparebo tibi). *al.* RVFIN. Adamant. 1, 23 p. 43, 26. PS. RVFIN. (*fort.* IVLIAN. AECL.) in Am. 3, 1/2 (*Vulg.* vos cognovi). AVG. civ. 9, 21 p. 395, 24 D. ad quem modum dominus voluerit daemonibus -ere (p. 396, 11. *cf. p. 1712, 52*). in euang. Ioh. 119, 1 *Iesus* -bat virtute (*i. miraculo*). fid. et symb. 3, 3 per ipsum *verbum* -it pater. *al.* OROS. hist. 5, 2, 5. ③ *usu chronicorum i. q. clarum haberi*: PROSP. chron. I p. 430, 690 Bardesanes alterius haereseos princeps -it (*Hier. chron. a. Abr. 2188* notus efficitur). p. 463, 1205 hoc tempore Claudianus poeta insignis -uit. *cf.* LEO M. serm. 76, 6 p. 409A Manes ... eo tempore ... -uit.

β *subi. res fere incorporeae* (*singulariter de regione l. 31*): ① *usu vario* (*attuli locos, quos habui, ad* SPART. *omnes, inde selectos*): LIV. 22, 61, 4 quod ubi -uit. TAC. dial. 10, 2 *fama* per tot provincias (*syn.* penetrat. *cf.* ENNOD. opusc. 3, 171 p. 375, 15 rumor). hist. 4, 50, 1 vera ... et falsa more famae in maius (*i. exaggerata*) -uere. MACER dig. 48, 17, 4 pr. *adnotatio* vel edicto vel litteris ad magistratus factis publice -uit (*sic de legibus sim.*: NOVELL. Theod. 3, 10 quae necessario sanximus. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 195, 23 sanctio imperalis [*sic; gr. I 1, 4 p. 21, 17* ἐνεφανίσθη]. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 70, 26 decretum [*gr. I, 7 p. 80, 32* γνώριμος γένηται]. COD. Iust. 6, 51, 1, 16 *labor* edictis ... propositis. *cf. p. 1713, 18 sq. 40 sqq.*). TERT. apol. 46, 2 *bonum* usu iam et de commercio -uit. carn. 12 l. 43 quid ... amplius -uit nobis ...? CYPR. epist. 9, 1 p. 489, 6. 32 p. 565, 9 scripta (LACT. inst. 5, 1, 26). 80, 2 p. 840, 14 IVST. 12, 2, 10. 34, 1, 8. CAPITOL. Opil. 9, 4 paulatim. SPART. Hadr. 17, 6. VVLG. psalm. 78, 10 -at in nationibus ... ultio sanguinis (*gr.* γνωσθήτω, *Hier. psalt. sec. Hebr.* nota fiat, *Psalt. Cas.* notescat). Phil. 4, 6 petitiones vestrae -ant apud deum (*gr.* γνωριζέσθω). PELAG. in Phil. 1, 18 dum modo ... Christi nomen omnibus -at ([*Vulg.* dum ... Christus annuntietur. AVG. civ. 2, 3 p. 56, 11 D. *Christi* n. ... gloriā populis. in psalm. 12, 6 apud homines]. COD. Theod. 12, 6, 20 [= Iust. 10, 72, 8] rectoribus eorum n., qui ... obligati fuerint, -ant. GREG. M. dial. 3 prol. p. 135, 9 M. senioribus ... viri celebre n. -uit). RVFIN. Orig. in gen. 3, 2 p. 40, 14 scientes homines hoc ministerio voluntatem alterius alteri -ere (AVG. epist. 130, 17 p. 59, 14 quod ... deus ... non v. nostram sibi velit -ere. *cf. p. 1714, 2*). AVG. c. Petil. 3, 1, 2 p. 162, 17 *veritatem* dilucescere atque -ere (LEO M. epist. 29 Conc.S II 4 p. 9, 25 ENNOD. epist. 3, 20, 25 p. 86, 25. CASSIOD. inst. 2, 3, 18 plenissime). PS. AVG. quaest. test. I 114, 28 *miracula* omnibus prope -erunt linguis (*cf. p. 1711, 67*). ENNOD. epist. 4, 20, 1 p. 113, 9 tacitus -it affectus. *saepius.* *nota de regione*: IORD. Get. 6 ceterior ... eius pelagi ripa ... curiosis hominibus ... perquaquam (*i. ubicumque*) -uit. ② *de scriptis, dictis sim. fere i. q. perspicuum fieri*: SERV. Aen. 6, 703 quae quoniam obscura sunt, aliis subdivisionibus -unt. AVG. corrept. 1, 1 semel lectum *librum* nullo modo arbitremini satis vobis -ere potuisse. gen. c. Manich. 1, 9, 15 tantum ... locutiones earum *scripturarum* -unt. CONSVLT. Zacch. 2, 2 p. 50, 10 rudibus animis diffusa tardius -unt. MACR. somn. 1, 1, 3 de hoc ... pauca dicenda sunt, ut liquido mens operis ... -at. PETR. CHRYS. serm. 38 p. 308B ut quod diximus plenius -at (BOETH. syll. hyp. 1 p. 835B clarius). CASSIOD. inst. 1, 5, 1 ut eius *voluminis* intentio praedictis complexionibus breviter -at. in psalm. 23 praef. ut nobis penetralia psalmi clarius -ant.

b *accedunt structurae*: **α** *adi. praedicat.* (*gerundiv. l. 46; v. et l. 60. p. 1713, 14*): AVG. civ. 21, 8 p. 504, 3 D. qualis in aerumna huius mortalitatis -uit *humana caro* (*syn.* nota est). fid. et op. 17, 31 qui eis (*sc. civibus suis*) malus -erit. c. Pelag. 4, 12, 34 p. 570, 8 *haereses* devitandae -ere potuerunt. ENNOD. epist. 7, 13 p. 181, 27 agrestis -ui. opusc. 1, 8 p. 263, 22 pauper. 2, 116 p. 323, 7 integritate vacuus. **β** *nom. c. inf.*: VLP. dig. 4, 9, 3, 1 (*ex Pompon.; interpol.?*) ut -ret praetor curam agere. RVFIN. Orig. in Rom. 2, 11 p. 897C cum doctor ecclesiae talis esse populis -erit. ENNOD. epist. 7, 11, 2 p. 180, 11 opusc. 2, 33 p. 298, 3. **γ** *interrog. indir.* (*cf. l. 57 et p. 1713, 47 sqq.*): AVG. civ. 9, 21 p. 396, 26 D. magis magisque -bat daemonibus *dominus*, quantus esset (*v. p. 1711, 78*).

2 *speciatim* sibi -ere *i. 'sui ipsius conscium fieri'* (*acced. interrog. indir. l. 57, adi. praedic. l. 60, cf. sub 1b*): AVG. civ. 16, 32 p. 176, 1 D. animus humanus sibi ipsi -ere non potest. epist. 130, 18 p. 60, 9 *ut* quantum ... in hoc desiderio profecerimus, nobis ipsis -amus. in psalm. 60, 3. 118 serm. 13, 3 qui ... defecerunt, ... sibi -endo (*pro* '-entes') fleverunt. GREG. M. moral. 8, 13 *electus* cum corruptione exutus fuerit, tunc sibimet ipsi liber et tranquillus -it.

B *impersonaliter*: **1** *nude positum* (*cf. locos, ubi 'hoc' supplendum est*: AVG. [?] un. eccl. 25, 73 p. 320, 4. AVELL. p. 322, 23 [= COD. Iust. 1, 1, 8, 11]): GALLICAN. Avid. 1, 7 quantum et mihi videtur et iam inde sub avo meo ... -uit. AVG. civ. 21, 8 p. 504, 12 D. aliter ... quam prius ... -erat.

2 *acced. structurae*: **a** *acc. c. inf.* (*cf. c. pron. praepar.*: VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 25 hoc ipsum publicae conscientiae -at, non te potuisse ... demonstrare): MAECIAN. dig. 29, 5, 23 si antequam patefieret testatorem occisum, tabulae testamenti apertae essent, deinde -isset id admissum esse. VLP. dig. 26, 7, 5, 10 (*interpol.?*) ex quo -uit tutori se tutorem (*v. app. crit.*) esse (*ibid.* -ere ... qualiterqualiter sufficit). MARCIAN. dig. 48, 17, 1, 2 ut per eos *magistratus* possit -ere (*sc. eis*) requirendos eos esse adnotatos. TERT. apol. 16, 10 quod -erit nos ad orientis regionem precari (*cf.* nat. 1, 13, 1). EPIST. pontif. 110 Cypr. epist. 50 p. 613, 9 ut omnibus ... -at ([-ant *C*]. COD. Theod. 16, 11, 2 [-ant *E*]. NOVELL. Valent. 22, 5). COD. Iust. 8, 50, 4, 1 (*a. 290*) posteaquam ... -uit. LAMPR. Diad. 1, 2 cum primum -uit. DIOM. gramm. I 400, 4 quo perfacile -at (-atur *p*). HEGES. 4, 21 p. 274, 5 Galbam Romano imperio praeesse -uit (*gr. 4, 498 aliter*). AVG. c. Cresc. 1, 4, 6 p. 329, 2. PASS. coron. 6 -at mansuetudini vestrae eos sacrilegos christianos esse (*sic Wattenbach 1896 c. cod. antiquissimo,* mansuetudo vestra *1870 c. recc.*). **b** *interrog. indir.* (*c. indic. p. 1713, 3*): PHAEDR. app. 14, 32 quid esset actum postquam populo -uit. PS. ORIG. in Iob 1 p. 442B (*syn.* appareat). NOVELL. Valent. 35, 20 LEO M. serm. 16, 5

[Delz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ENNOD. epist. 5, 21, 2 p. 142, 22. GREG. M. epist. 11, 26 p. 289, 18 haec dixi, ut excellentiae vestrae -ret (-rent *codd. nonnulli*), cuius oratorio elemosinam fecistis. c (eo) quod (*cf. c. pron. praepar.*: SPART. Hadr. 20, 8 unde illud quoque -uit, q. . . . respondit. *v. et* ITALA I Macc. 7, 30 [rec. B] -uit hoc . . ., quia [*gr.* ἐγνώσθη ὁ λόγος . . . ὅτι, VVLG. -uit sermo . . . quoniam]): MARCIAN. dig. 48, 17, 1, 2 (*v. p. 1712, 72*) ut possit -ere eis q. adnotati sunt (eos quos *F*, eos [eis] qui *cett.; corr. Mommsen sec. Bas.* ἵνα καὶ δυνηθῶσι μαθεῖν ἐκεῖνοι . . . ὅτι ζητοῦνται). CONC.S II 3, 1 p. 104, 28 (*cf.* p. 145, 26) -ere . . . vestrae sanctitati per nos postulavit eo q. . . . Eusebius . . . accusationem . . . confecerit (-ere . . . q. . . . instituit *alt. vers.; gr. II 1, 1 p. 124, 17* γνωσθῆναι . . . ὅτιπερ. *p. 161, 4* γνωρισθῆναι . . . ὡς).

locutiones ad I (*cf. infra l. 39 sqq.*): cupere -ere: VOPISC. Car. 15, 6 non . . . tam crudelem se -ere cuperet. AVG. civ. 2, 14 p. 70, 33 D. facta . . . populis. facere -ere (*cf. p. 1714, 49*): AVG. c. Petil. 2, 92, 206 p. 131, 26 fecit hoc tribuno -ere. in psalm. 83, 13 fac -ere omnibus Christum tuum (*infra*: notus sit). COD. Theod. 9, 38, 9 id . . . eminentia tua edictis propositis cunctis faciat -ere (*cf.* NOVELL. Valent. 2, 2, 5 legem). LEO M. serm. 38, 2 *manifestatio* facit -ere dei filium. CASSIOD. in psalm. 29, 1 latius *te* -ere facio. optare -ere: RVFIN. Orig. princ. 4, 1, 1 p. 294, 14 quod . . . optaverint . . . magistri omnibus -ere eam . . . veritatem (*gr.* ἐπινεμηθῆναι). velle -ere *alqd. alteri* (*cf. p. 1714, 11; aliter p. 1712, 25*): CYPR. epist. 23 p. 536, 5 hanc formam (*i. decretum*) per te et aliis episcopis -ere volumus (*cf.* 27, 2 p. 542, 6). 26 p. 539, 9 *litteras* collegis omnibus. AVG. in euang. Ioh. 113, 3. Ps. BOETH. fid. cath. 83 (*ad II ?*).

II ***transitive*** *i. q.* ***notum facere***, *sc. dicendo (explicative* -o dicens *sim. p. 1714, 41, cf. l. 51), scribendo (e. g. p. 1714, l. 6) necnon agendo (nota oxymoron* -o tacendo *p. 1714, 13,* tacite *p. 1714, 40, cf. p. 1712, 29) indicare, insinuare, manifestare sim.* ('*aperire*' *infra l. 65; subi. deus infra l. 67. 68. 77. p. 1714, 15. al., res p. 1714, 13. 31. 38. cf. infra l. 47). formae passivae (nota p. 1711, 27; falsa var. l. p. 1711, 73. 1712, 78.* CONC. Matisc. a. 585 p. 165, 2): ITALA *infra l. 58.* AVIT. BRAC. Lucian. epist. 5 -i (VICT. VIT. *p. 1714, 49.* GREG. M. *p. 1714, 12*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 148, 39 -enda (CASSIOD. *p. 1714, 7.* GREG. M. epist. 1, 38 p. 51, 14). GREG. M. moral. 31, 63 -itur. *legitur certis exemplis inde ab* ITALA *maxime in translationibus e graeco factis, ceterum inde a* PAVL. NOL., *saepe ap.* GREG. M.

exempla incerta vel transeuntia: NOVELL. Valent. 7, 2, 4 magnitudo tua hanc omnibus -ere sanctionem iubebit (23, 9 legem . . . propositis . . . edictis. NOVELL. Iust. app. 9 iussionem. *cf. p. 1714, 3. sim.*: AVELL. [*de usu transitivo v. l. 71. p. 1714, 22. 27*] p. 101, 23 censuimus . . . -ere sanctitati vestrae . . . examen. VICT. VIT. 3, 14 [*verba legis a. 484; cf. p. 1714, 49. 51 et v. Salonius, Vitae patr. 400*] hanc . . . legem . . . cunctis praecipimus -ere. *dub.*: COD. Theod. 14, 10, 4 [*contextu vix sano*]. *v. supra l. 13 sqq. et de legibus -endis infra l. 79. p. 1712, 7*). OROS. hist. 5, 4, 10 expiatio illa crudelis . . . Romanis . . . quam misera . . . esset -uit ([*huc trahit Svennung, Oros. 145; sed v. p. 1712, 52*]. *cf.* GREG. M. [*de quo v. l. 38*] dial. 3, 30 p. 203, 11 M. *diabolus* -uit . . ., quam coactus exibat. moral. 3, 3 ut sanctus vir . . . quanta virtute polleret, . . -ret. 5, 18 Iob . . ., qualis . . . fuit -at dicens [*v. l. 28*] *eqs. v. et* dial. 4, 57 p. 316, 24 qui esse homo videbatur, evanescendo -uit, quia spiritus fuit). *falso trad. pro intrans.*: ITALA Ezech. 39, 7 (Sangall. ed. Dold 1923 p. 247) -e[n]t (*gr.* γνωσθήσεται). NOVELL. Theod. 2, 1 (*G*). *cf. l. 2. p. 1711, 73. 1712, 75. 76. 78.*

A *c. acc.*: **1** *nudo*: **a** *aliquem*: ITALA Hab. 3, 2 (Sangall. ed. Dold 1940 p. 68 Ps. Aug. serm. ed. Caillau 1, 15, 1 Ps. Matth. euang. 14) in medio duorum animalium -eris (*gr.* γνωσθήσῃ, *Aug. civ. 18, 32 p. 299, 26 D.* cognosceris, *Vulg. deest; v. Sabatier et Dold ad l.*). CASSIOD. var. 5, 41, 5 *tenuis donator* si tamen non ditavit *Opilionem*, -uit. GREG. M. dial. 4, 40 p. 295, 22 M. *monachus moriens* eum hostem, cui traditus fuerat, et -uit (*sc. fratribus*) et non evasit. *refl.* (*cf. p. 1714, 17*): CASSIOD. hist. 6, 13, 2 semet ipsos -erunt *iudici Christiani, qui idola contriverant* (*Sozom. 5, 11 p. 1248A* σφᾶς αὐτοὺς κατεμήνυσαν).

b *aliquid*: ITALA Matth. 2, 11 (cod. δ) *magi* -entes thesauros . . . obtulerunt ei dona (*gr.* ἀνοίξαντες, *Vulg.* apertis). Luc. 2, 15 (cod. δ) videamus verbum hoc factum quod dominus -uit vel ostendit nobis ([*gr.* ἐγνώρισεν, *Vulg.* ostendit *solum*]. Rom. 9, 23 [cod. g] divitias gloriae [*gr.* γνωρίσῃ, *Vulg.* ostenderet *solum*]). PAVL. NOL. epist. 51, 2 filii . . . locum habitationis vestrae . . . nobis -erunt. HESYCH. in lev. 2, 9 p. 890A Christus sacrificium suum -ere coepit. AVELL. p. 333, 15 ut ea . . . universis debeas -ere. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 97, 3 aperte quae gesta sunt -ere vestrae potentiae prohibemur (*seq.* insinuare, *utrumque pro gr.* γνωρίζειν *I 1, 3 p. 11, 28. 30*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 148, 39 *epistulam* (CASSIOD. hist. 4, 34, 9 [*gr. deest*]. *cf.* CONC.S II 3, 3 p. 30, 14 litteras [*gr. II 1, 3 p. 25, 2* ἐμφανισάντων]). *al.* PETR. CHRYS. serm. 82 p. 432C. VITAE patr. 5, 5, 23 *deus* -ui⟨t⟩ tibi fetorem meum (*gr. Nau 1908 p. 56 n. 173* ἐνεφάνισε). COD. Iust. 1, 27, 1, 43 haec . . . edictis publicis omnibus -at *tua magnitudo* (-ant *Mommsen, Krueger, sed v. Löfstedt, Synt. I² 239. cf.* NOVELL. Iust. 133, 6 hanc legem [*gr.* διαδώσουσιν]. *v. et supra l. 40 sqq.*). CASSIOD. hist. 2, 11, 12 iudicium . . . et consensum vobis -entes et quia *eqs.* (*Socr. 1, 8* φανερὸν . . . καθιστῶντες. 4, 33, 1 gesta . . . et q. *eqs.* [*falso dist. Jacob, cf. Socr. 2, 24* καταφανῆ ποιήσας τά τε . . . γνωσθέντα καὶ ὡς]). 5. 34, 40 *episcopi* damnationem . . . paroeciis -erunt (*Socr. 2, 40* διὰ γραμμάτων . . . γνωρίσαντες). 6, 44, 7 suam voluntatem *eqs.* (*Theodoret. 3, 22, 2* ἐδήλωσεν. Ios. antiq. 4, 2 p. 92 iussisti [*v. p. 1713, 40*] tuam v. his *Hebraeis* -ere [*gr. 4, 43* ἐμφανίσαι]. *cf. p. 1712, 23*). Ios. antiq. 10, 12 p. 297 (*gr. 10, 200* γνώριμον ἐποίησεν). 12, 3 p. 339 donationes . . . manifeste (*gr. 12. 134* ἐμφανίζων. *cf.* GREG. M. epist. 4, 25 p. 260, 12 dona *sc. scribendo*). var. 1, 24, 1 -enda sunt magis Gothis quam suadenda certamina. GREG. TVR. Franc. 6, 32. 9, 39 EPIST. Austras. 48. GREG. M. dial. 3, 33 p. 210, 5 M. *feminae* eiusdem pueri -erunt causam (*i. condicionem, seq.* indicaverunt. *aliter* DIFF. ed. Beck p. 34, 60 allegare causam iudicibus -ere). epist. 12, 6 p. 352, 32 neque . . . volo . . . si qua dixisse me contigit, ea facile hominibus -i. moral. 1, 11 ut dum loquendo aliud insinuat scriptura sacra, tacendo aliud -at. *saepius.*

2 *acced. definitio praedicativa*: GREG. M. moral. 2, 42 *deus Christum* tantae virtutis in carne -uit *diabolo* (*syn.* admirabilem demonstrare). 20, 21 qui . . . multos dolores dixit, quasi nascentes -uit ex hac radice punctiones. *refl.* (*cf. p. 1713, 62*): CASSIOD. hist. 6, 22, 19 *Iesus* deum semet ipsum -bat (*Socr. 3, 8* θεὸν ἑαυτὸν ἐδείκνυε. GREG. M. moral. 2, 59 *erit* quando gentis suae reliquiis s. i., sicut est deus, -at *redemptor. cf. p. 1711, 68*). GREG. M. moral. 4, 6 *diabolus* quasi diem se blandiendo -uit.

B *c. enunt.*: **1** *acc. c. inf.*: AVELL. p. 606, 30 imperatorem rogate, ut . . . -at episcopum . . . in unitatem communionis fuisse susceptum. GREG. M. epist. 2, 47 p. 149, 3 quod quam ob rem factum fuerit dum . . . voluissemus addiscere, *clericus* pro nulla alia causa nisi (*eqs.*) . . . factum -uit. 5, 18 p. 300, 11 *subdiacones* lapsos. *al.* **2** *interrog. indir.* (*v. et p. 1713, 47 sqq.*): AVELL. p. 607, 7 episcopus . . ., quid ipse fecerit, -at. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 34, 21 (*gr. I 1, 5 p. 119, 26* γνωρισάτω). CASSIOD. Ios. antiq. 2, 10 p. 53 (*gr. 2, 254* διδάσκοντες . . . περί). GREG. M. epist. 3, 48 p. 204, 12 qualiter . . ., scriptorum vestrorum series evidenter -uit. *al.* **3** si: GREG. M. epist. 7, 31 p. 480, 3 caritas . . . vestra, si quis . . . sermonem fecit, suis mihi epistulis -at.

4 quia (*acced. pron. praepar. l. 36; c. ind. praeter l. 39; v. et p. 1713, 52*): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 41, 29 necessarium duximus religiositati vestrae -ere q. illa . . . sunt araneae tela (*gr. I 1, 5 p. 127, 17* γνωρίσαι . . . ὡς). p. 58, 37 hoc tuae -imus sanctitati q. *eqs.* (*gr. deest*). CASSIOD. hist. *p. 1713, 82. 83.* Ios. antiq. 13, 10 p. 376 (*syn.* patefecit; *gr. 13, 220 aliter*). GREG. M. dial. 1, 10 p. 61, 15 M. (*subi.* poena). 4, 57 p. 317, 15 *Iustus* fratri suo q. occultos tres aureos haberet -uit. in euang. 7, 3 quod q. . . . malitiā . . . dicitur, euangelista tacite -uit, cum subiungit dicens (*cf.* moral. 3, 6 d. . . . patenter . . . -uit q.). **5** quod (*acced. pron. praepar. l. 44; c. coni. l. 47*): CONC.S II 3, 2 p. 97, 27 -imus . . . q. et alia quaedam statuimus (*gr. II 1, 3 p. 118, 3* γνωρίζομεν . . . ὡς, *II 3, 2 p. 94, 40* indicamus . . . quia). GREG. M. moral. 5, 30 et illud -uit, q. se . . . offensurum novit. VITA Adae 49 (cod. P; *cett. versiones* dixit). PASS. Theclae Cd 19 p. 49, 23 (cod. Z) unus de servis -uit de ea (notum fecit *X Y et recc. Ca al.*, indicavit *rec. A al.*), q. noctu exisset.

6 ut *fin.*: ITALA *p. 1711, 29.* VICT. VIT. 3, 4 (*verba legis a. 484*) auctoritatibus . . . cunctis populis fecimus -i, ut *eqs.*

C *singularia*: de (*v. et supra l. 46*): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 56, 30 praecepistis . . . de sancta . . . virgine -ere nos vestrae . . . pietati (*aliter gr. I 1, 7 p. 70, 10* περὶ . . . γνωρισθῆναι). ad singula -ere *i.* '*rem ordine, ut gesta est, narrare*': EPIST. pontif. Arel. 45 p. 68, 11 hominem, qui vobis ad s. suptiliter -at, . . . destinabimus (*opp.* breviter . . . indicare). sicut: GREG. M. epist. 6, 26 p. 405, 4. *? liberius*: RVSTIC. Conc.S I 4 p 58, 33 deponentes *Cyrillum* . . . -uimus . . . imperatoribus.

appendix adverbiorum notabiliorum ad I et II (*cf.* facie ad faciem *p. 1711, 51,* in maius *p. 1712, 5*): aperte: *p. 1713, 72.* bene: *p. 1711, 61.* breviter: *p. 1712, 40.* clarius: *p. 1712, 39. 41.* AVG. civ. 7, 27 p. 308, 32 D. 22, 8 p. 566, 28 GREG. M. moral. 8, 70. dilucide: ENNOD. epist. 5, 10, 4 p. 134, 13. evidenter: *supra l. 31.* excellentius: LEO M. serm. 74, 4. facile: *supra l. 12.* familiariter: AVG. epist. 164, 4 p. 524, 12. latius: *p. 1713, 20.* RVFIN. hist. 10, 1 p. 960, 16 AVG. in psalm. 17, 50. laudabiliter: AVG. catech. rud. 15, 23 in ore multitudinis. CASSIOD. var. 8, 7, 3. liquido: *p. 1712, 37.* male: *p. 1711, 61.* manifeste: *supra l. 5.* patenter: *supra l. 41.* perfacile: *p. 1712, 78.* perquaquam: *p. 1712, 31.* plenius, plenissime: *p. 1712, 27. 38.* prorsus: BOETH. cons. 2, 1, 11 W. publice: *p. 1712, 6.* quantum: *p. 1712, 63.* sacratius: LEO M. serm. 74, 4. sollemniter: NOVELL. Theod. 2, 1. subtiliter: *supra l. 54.* subtilius: GREG. M. moral. 8, 38. tacite: *supra l. 40.* tantum: *p. 1712, 35.* AVG. civ. 9, 21 p. 396, 4 D. (*cf.* in t.: BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 27). veraciter: CLAVD. MAM. anim. 3, 12 p. 178, 10 ENNOD. dict. 21, 26 p. 490, 14. *Delz.*

[CIC. off. 3, 111 id . . . indicant **innōtiōnēs** (inot- *var. l.*, not- *c p et edd.*) animadversionesque censorum. *nisi dittographia latet, vocem q. e.* innotare *librariis obversatam esse putaverim.*]

innōtitia *v.* ign-.

innoto, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* in *et* notare. [*falso trad. p. 1693, 24.*] **1** *i. q. signare*: PRVD. cath. 6, 128 cultor dei, memento . . . te chrismate *baptismi* -tum (i. signatum *s. s. D*; innovatum *var. l.*). **2** *i. q. ignominiā notare, infamare*: CHAR. gramm. p. 401, 9 B. (*v. p. 301, 76*) ignominia imponitur ab eo qui potest animadversione -are. RVFIN. Orig. in Rom. 2, 13 p. 910A *haeretici solent* cum irrisione quadam -are deum legis qui circumcisionem dederit.

[*E.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

innōtuo *v.* innotesco.

innōtus *v.* ign- (*loco corrupto*: Sen. epist. 105, 3). *E.*

*****innovātio,** -ōnis *f.* *ab* innovare. *plur.* -es *l. 70. cf. l. 8.* Gloss. καινοτομία. καινισμός. ἀνανέωσις, ἀνακαίνισις. *explicatur l. 42.* *legitur inde a* Tert. [*e coni. dub.*: Non. p. 422, 5 (*L. Mueller pro* inventionis). Ps. Tit. epist. l. 316 (inovacionis *cod.*, in novacione *de Bruyne*). *trad. sec. gr.* καινοφωνία *pro* κενο-: Conc.[S] II 2, 2 p. 12, 17 (-es) *et* 83, 7 (*gr. II 1, 2 p. 128, 19. 140, 1*).]

I *i. q. in novum statum conversio* ('-o novi hominis' *infra l. 66*): **A** *generatim c. vi novandi, variandi, mutandi*: Tert. ieiun. 13 p. 291, 15 constituta esse sollemnia huic fidei scripturis vel traditione maiorum nihilque observationis amplius adiciendum ob illicitum (*Gelen.*, ab illicito *cod.*) -is. adv. Marc. 4, 1 p. 425, 9 demutatio veniens ex -e (*cf.* p. 425, 13). p. 425, 15 qui praedicavit -em, iste praenuntiavit et contrarietatem. Mar. Victorin. adv. Arrium 4, 2 nulla sui -e. Rvfin. Clement. 1, 35 -e mutatae consuetudinis. Cod. Theod. 14, 15, 3 nullus audeat *frumenta* ... mutatis directoriis ... praescripti ullius -e transmittere. 16, 2, 45 (= Cod. Iust. 1, 2, 6) omni -e cessante vetustatem et canones pristinos ... servari praecipimus. Novell. Theod. 26, 2 sqq. (= Cod. Iust. 10, 28, 1, 1. 11, 59, 17). Conc.[S] I 2 p. 39, 27 (*gr. I 1, 2 p. 14, 6* νεωτερισμόν). *al.* *significantius de mutatione arbitraria*: Cod. Theod. 1, 8, 1 per -em quorundam ... praeposituras fuisse sublatas (*infra*: quod contra rationem fuerat immutatum). Inst. Iust. 2, 14 pr. *id* non per -em induximus, sed quoniam et aequius erat *eqs.*

B *speciatim c. vi renovandi, iterandi sim.* (-o iterata *l. 43, cf. etiam p. 1716, 19*; cotidiana *l. 45*): **1** *in neutram partem*: Tert. adv. Marc. 1, 1 p. 290, 11 (*de libro partim amisso, partim mendose descripto*) emendationis necessitas facta est -is. Arnob. nat. 3, 8 ut per coitus ... corporum res caduca ... successionis perpetuae -e duraret. Ps. Philo antiq. 23, 14 fecerunt epulationem ... in illa die, et -em (-e *A*) diebus viginti et octo. Serv. Aen. 1, 269 (*inde* Isid. orig. 5, 36, 2) annus ... dictus ... ἀπὸ τοῦ ἀνανεοῦσθαι, id est ab -e (*temporis ut*: Avg. in Rom. imperf. 3 saeculi. Ps. Avg. serm. ed. Mai 24, 1 sollemnitas paschae est, et -o mysteriorum dies iste. *cf. de luna*: Rvfin. Orig. in num. 23, 5 p. 218, 1 -is sollemnitatem, quae est neomeniae festivitas, geret *ecclesia regenerata* [*v. sub 2*]). Rvfin. Orig. in num. 24, 2 p. 228, 9 in illo (*i. homine interiore*) est divinae imaginis -o. Cael. Avr. acut. 2, 18, 108 diligenti infusione atque -e (*i. affusione*) calidae. chron. 3, 8, 117 erit aqua calefacienda -e frequenti ferri candentis immissione massarum. Cassiod. var. 8, 16, 5 regis (*i. successio*). Ps. Primas. in Rom. p. 445[B] -em, id est iterationem baptismatis. Greg. M. epist. 5, 16 p. 297, 6 vices vos apostolicae sedis agere iterata -e decernimus. moral. 22, 7 p. 215[D] *mens* semper in se servat claritatem pulchritudinis quotidiana -e fervoris.

2 *in bonam partem c. vi meliorandi* ('-o praeclarae *rei*' *prolepticе* Apon. *l. 77*): **a** *innovantur mundus et homines resurgendo* (*t. t. philos. et eccl.; cf. etiam l. 81*): Ps. Apvl. Ascl. 30 -em omnium rerum, quae in mundo sunt (Arnob. nat. 1, 8 *Plato non* extimuit humani generis subversionem ... r. -em vocare). Lact. inst. 7, 23, 3 cum de -e mundi loqueretur *Chrysippus* (*frg. log. et phys. 623 Arnim*). Chalc. comm. 118 (*syn.* recreationem et quasi novellam viriditatem). Rvfin. Orig. princ. 1, 6, 4 -o ... caeli et terrae et transmutatio habitus huius mundi. Orig. in Rom. 4, 7 p. 985[A] reparationem mundi et -em totius creaturae. Avg. serm. 166, 4, 4 ut ... caro ista mortalis ... praecedente novitate spiritus mereatur et ipsa -em et commutationem tempore resurrectionis suae. 362, 28, 29 ex morte. Cassiod. in psalm. 148, 13 saeculi istius. Primas. in apoc. p. 936[B] elementorum. *al.* *de resurrectione Christi simulque ecclesiae*: Avg. in psalm. 29, 1, 1 resurrectionis atque in immortalem statum mutationis atque -is corporis non tantum domini, sed etiam totius ecclesiae. Greg. M. moral. 14, 68 p. 1075[C] ut ... potentiam ipsa -e suae carnis ostenderet *Christus*. **b** *innovantur homines spiritualiter fide, baptismo, pietate sim.*: Optat. 5, 9 p. 139, 8 bene hominis -em ... ostenderes, bene veternosam naturalem duritiam in infantilem carnem inmutari ac molliri posse monstrares (Avg. mor. eccl. 1, 35, 80 sacrosancto lavacro inchoatur -o novi h. nupt. et concup. 2, 11, 24). Pacian. epist. 1, 7 p. 23 nec chrisma nec baptisma nec criminum remissio nec -o corporis (Sedvl. op. pasch. 2, 2 p. 199, 4 vetusti). 3, 3 p. 49. sim. carn. p. 133, 7 fetulentia ... per tot -um (*i. circumcidendi, baptizandi, sancto spiritu perfundendi*) officia purgabatur. Hier. in Eph. 2, 15 p. 475[A] principium -is in praesenti saeculo fieri (*opp.* perfectam novitatem. *postea*: instaurationem novi hominis ... plene ... complendam). in Ezech. 18, 21 p. 180[B] virtutis. Rvfin. Orig. in cant. 3 p. 193, 20 sui. Orig. in Ios. 10, 1 p. 358, 22 nihil adhibent emendationis vel -is in moribus. Orig. in Rom. 5, 8 p. 1042[A] vitae (patr. 1, 6. Avg. epist. 55, 5 [*infra*: interior *homo* renovatur de die in diem]. Apon. 8 p. 170 praeclarae). Avg. op. monach. 32, 40 mentis (Cassian. conl. 14, 11, 1). in psalm. 6, 2 *interior* novus homo propter regenerationem dicitur morumque spiritualium -em. Greg. Tvr. glor. conf. 75 homines sacri -e lavacri sunt renati. *al.* *in imag. resurrectionis*: Sacr. Gelas. 1, 46 p. 573 (*cf.* Greg. 88, 7) ut ... per -em (invoc- *var. l.*) tui (*sc. dei*) spiritus a morte animae resurgamus. **c** *innovatur amicitia confirmando*: Vvlg. I Macc. 12, 17 de -e fraternitatis (*gr.* ἀνανεώσεως, *rec. B* renovatione). **d** *innovantur aedificia restituendo*: Avg. in psalm. 148, 4 -o civitatis ... Ierusalem (*antea*: ut restauraretur). Constantivs vita Germ. 46 pontium.

3 *in malam partem c. vi falsandi*: Conc.[S] II 3, 3 p. 118, 27 (*cf.* Facvnd. defens. 2, 2 p. 562[B]) non ... nobis ... praesulis epistulam velut -is offendiculum criminentur (*gr. II 1, 3 p. 113, 21* καινοτομίας). *v. et p. 1715, 22 sqq.*

II *i. q. novi alicuius effectio*: Tract. Pelag. p. 92, 19 *testamentum prius* per euangelicae doctrinae -em adinpletum. Avg. epist. 166, 26 sicut ... iam existens creatur -e iustitiae, sic iam existens fingitur conformatione doctrinae *anima*. in psalm. 95, 2 hoc fecit -o charitatis. Ivlian. Aecl. in Iob 29, 23 p. 395 non est repetitio superiorum, sed -o. Mar. Merc. *p. 1719, 17.* *meton. in malam partem fere i. q. iniuria*: Cod. Iust. 11, 48, 23, 2 *caveant domini* aliquam -em vel violentiam eis *colonis* inferre.

III *fere i. q. consecratio, dedicatio,* ἐγκαίνια: Cod. Theod. 16, 5, 65, 2 *Novatianis* omnis -is adimatur licentia. Alc. Avit. epist. 7 p. 37, 11 fabrica (*i. basilica haereticorum ad usus Christianos aptanda*), quam iterata cupis -e praesumere. hom. 24 p. 124, 17 (*suppl.; syn.* dedicatione). 25 p. 145, 32 in -e monasterii.

innovātor, -ōris *m.* *ab* innovare. Gloss. καινιστής. *i. q. qui innovat, restitutor*: Lib. geneal. chron. I p. 185, 461 legis ... -em *Esdram*.

1. innovātus, -a, -um. *ab* in *et* novatus, *cf.* 2. immutatus. *i. q. non novatus*: Novell. Iust. 61, 1, 4 *viros mulieribus* servantes sponsaliciae largitatis ius -um (*gr.* ἀκαινοτόμητον). Ivlian. epit. novell. 76, 294 in sua firmitate -a permaneant *iura* (*aliter e. g. p. 1717, 27*).

2. innovātus, (-ūs) *m.* *ab* innovare. *i. q. innovatio*: Dionys. Exig. Conc.[S] IV 2 p. 199, 32 non erit receptabilis -s praedicationis (*gr. p. 189, 15* καινοτομία).

*****innovo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* novare, *cf.* immutare. ino-: CIL VIII 22505 sq. *cf. p. 1715, 6.* *formas perfecti act. non legi nisi* -avit, -asti, -asset, -asse. *de notione*: Synon. Cic. p. 429, 30 B. instaurat. -at. renovat *eqs.* Gloss. καινοτομῶ. ἐγκαινίζω. -at: ἀνανεοῖ, ἀνακαινίζει. *cf. p. 1719, 19.* *legitur* (*de* Cic. Pis. 89 *v. l. 42*) *inde a* Pompon. *et* Vlp. dig., Min. Fel., Tert., Itala (*falso trad.* Apvl. met. 11, 15, 4) *maxime ap scriptores Africanos; in dactylis* Comm. apol. 489 Pavl. Nol. carm. 27, 259 Merob. poet. 120 Coripp. Ioh. 6, 217 Iust. 1, 349 Inscr. *p. 1717, 68, in iambis aliisque metris* Prvd. perist. 9, 54. 12, 5. 14, 60 Pavl. Nol. carm. 10, 60. 21, 193. 24, 625. [*hisp. dial.* anovar. *R.*] [*confund. c.* innodare *l. 72,* invocare *l. 52. 84. al.* *reiciendum*: Cic. Pis. 89 quo te modo *ex abiectione animi* ad tuam intemperantiam scelerate -asti (ren- *Clark probabiliter*). Prvd. cath. 6, 128 (*v. p. 1714, 80*). *traditur ex falso interpretamento graeco*: Itala Dan. 9, 25 (Tert. adv. Iud. 8 l. 34. 45). Vvlg. Sirach 38, 30.]

I *i. q.* ***in novum statum convertere*** (*in fig. etym.* novum *p. 1717, 1. 71. 1718, 48,* novitatem *p. 1718, 44* [*cf. p. 1718, 84*], novitate *sim. p. 1718, 25. 61. 76*): **A** *generatim c. notione novandi, variandi, mutandi* (*acced.* cotidie, semper *l. 69. 72, cf. infra l. 78. 81*): **1** *c. obi. nudo* (*hic illic c. dat. vel* ab, adversus, circa, contra, ex, praeter *sim.*): Pompon. dig. 1, 2, 2, 47 Ateius in his, quae ei tradita fuerant, perseverabat, Labeo ... plurima -are (invoc- *P*) instituit. Vlp. dig. 8, 5, 6, 1 cum nihil sit -tum ([*antea*: si ... non habeam aedificatum altius in meo]. 49, 7, 1, 1 [*cf.* rubr.] *syn.* novari. Novatian. Cypr. epist. 30, 8 p. 556, 3. Cypr. epist. 43, 3 p. 592, 22 circa lapsorum causam. Ps. Cypr. rebapt. 1. Cod. Iust. 1, 26, 2 [*a. 235*]. Hil. in psalm. 66, 6. Hier. epist. 26, 2 *syn.* mutari. Conc.[S] I 5 p. 356, 11 canonibus et ... legibus [*gr. I 1, 7 p. 123, 20* τῶν ... κανόνων καὶ τῶν ... νόμων ... οὐδὲν καινοτομήσεται]. *al.*). 43, 22, 1, 9 -at aliquid praeter [id] quam praecedenti anno usus est (Conc.[S] I 5 p. 356, 14 a veteri consuetudine [*gr. I 1, 7 p. 123, 22* καινουργῆσαι παρά]. Cod. Iust. 6, 22, 11 pr. ex lege). 50, 17, 123, 1 temporaria permutatio ius provinciae non -at (Cod. Iust. 8, 10, 13 -tum est a vetere dispositione). Tert. adv. Marc. 1, 20 p. 316, 12 secundum -tam dispositionem creatoris. adv. Val. 4 p. 182, 3 varietate ... -ta regularum facies. Cod. Iust. 5, 12, 6 (*a. 236*) patris pactum dotis actionem ... minime creditur -are. 3, 34, 7 (*a. 286*) ne quid contra veterem formam ... -etur (1, 51, 11 = 12, 9, 1, 3 [*a. 444*] adversus statuta. *al.*). Hil. in psalm. 51, 19 sensum. trin. 8, 41 non ... -ta est natura. Hier. tract. in psalm. I p. 283, 17 cotidie doctrinas suas -ant *haereses*. Vvlg. sap. 7, 27 in se permanens omnia -at *sapientia* (*gr.* καινίζει. *inde pendent* Eccl. *passim et* Inscr. christ. Diehl 3477, 15 [*s. V*; innodans *lapis*]). Rvfin. hist. 5, 1, 18 tormenta semper -antes *carnifices* (*gr.* παντὶ τρόπῳ βασανίζοντας). *al.* *pressius fere i. q. tollere*: Novell. Iust. 111 tit. haec constitutio -at constitutionem *priorem* (*gr.* ἀναιροῦσα). **2** *accedit definitio praedicativa*: Optat. 7, 4 p. 175, 12 *suavitas* animum -at lenem (*syn.* mollit).

B *speciatim c. vi renovandi, iterandi sim.* (*acced.* in *finale p. 1717, 22*; alterna '*re*' *p. 1717, 14*; cotidie *p. 1717, 25. 1718, 40. 44* [*cf. l. 69*], de die in diem *p. 1718, 38,* per dies *p. 1717, 24. 42,* eadem *p. 1717, 32,* iterum *p. 1717, 20,* rursum [-s] *p. 1717, 1. 32. 40. 63. al.,* semper *p. 1717, 7. 16. 1718, 39. al.* [*cf. l. 72*], secundum *sim. p. 1717, 5. 38 sqq.*): **1** *in neutram partem*: **a** *vario usu*: Pass. Saturnin. Dat. 12, 5 (BHL 7492; *in Africa, sub Diocletiano*) cum validos ictus -to (invocato *DE*) carnifice pateretur. Hil. c.

[*Knecht*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Const. 23 novis vetera subvertis, nova ipsa rursum -ta (*n. pl.*) emendatione rescindis, emendata autem iterum emendando condemnas. myst. 2, 6 p. 33, 22 ut huic *Iosuae* iterata ... circumcisio praecepta, ita a domino ... circumcisio cordis spiritaliter -ta est. OPTAT. 7, 1 p. 161, 6 *Moyses revocatus* loqui cum deo iterum meruit et secundum legem -tam accepit (p. 161, 22). SERV. georg. 3, 1 Livius frequenter -at principia (*infra*: iteratione principii). VVLG. Iob 29, 20 gloria mea semper -bitur et arcus meus ... instaurabitur (*Hier. interpr. Iob* g. m. nova mecum). Sirach 36, 6 -a signa et immuta mirabilia (*gr. 36, 5 ἐγκαίνισον*). RVFIN. Adamant. 2, 16 p. 93, 4 cum -antur ea, quae vetera sunt, nova appellantur (*gr. ἀνανεούμενα. cf.* COD. Theod. 4, 4, 6 pr. vetustatem *i. scripturam antiquatam.* CASSIOD. var. 6, 23, 1 facta veterum annuis sollemnitatibus). Greg. Naz. orat. 1, 9, 2 pastor comantes herbis ... deligit campos, quos fecundiores probarit ad pabula, et hos ipsos alternis pastibus -at et ab aliis ad alios gregem transmovet saltus (*aliter gr. Migne 35, 417*B). Orig. in cant. 3 p. 186, 10 -atur ... semper agnitio secretorum. PAVL. NOL. carm. 21, 193 *eadem recurrens cunctis dies* rerum quotannis -ante gratia diversitatem munerum ... *mihi* mutatur ... varias meorum carminum causas ferens. PS. AVG. quaest. test. I 127, 28 *ut poena mulieri* iterum -retur (*antea*: multiplicata). SEV. MINOR. p. 743A manna ... -ari *credebant grandine dulci comperta.* VITA Hil. Arel. 31 l. 14 C. in diversa virtutum culmina -ari tuorum non desistunt insignia meritorum. CANON. Turner I 2, 3 p. 495 rec. III iudicium (*syn.* renovatur). SIDON. epist. 3, 6, 1 -tae per dies gratiae. APON. 6 p. 109 gemellis foetibus quotidie -ari (*syn.* multiplicari, *opp.* decrescere). GREG. TVR. Franc. 9, 30 p. 448, 9 -ta re. COD. Iust. 7, 39, 7, 5¹ (*a. 525*) quantum ad priorem cautionem pertinet, quae scilicet -ta permansit. FACVND. defens. 7, 7 p. 710B ut intentio legentis ab alio -etur exordio. *al.* *tempora, lunam*: ZENO 2, 52, 2 specioso circulo ... inflexus dies *paschae*, ... cuius praeteritum restat, ut redeat, ... innumerabilium saeculorum ... -at spatia. SERV. ecl. 4, 4 dixit ... Sibylla finitis omnibus saeculis rursus eadem -ari. RVFIN. Orig. in num. 23, 5 p. 217, 9 est ... festivitas *neomeniae*, cum luna -atur (p. 217, 23 cum l. -ari coeperit). PRVD. perist. 12, 5 pleno ... -tus anno *dies.* *medicamenta*: VEG. mulom. 1, 52, 4 (*cf.* CHIRON 238) tam diu -bis calefactiones, donec ventum reddat *animal.* CHIRON 282 clisteria. 492 unctionem (*Veg. mulom. 2, 86, 3* renovabis). CAEL. AVR. acut. 1, 15, 129 quod neque semel Asclepiades clysterem iusserit adhiberi, cum secundo una die dixerit -andum (*infra contextu corrupto*: -andum tertio). 1, 17, 167 alia die rursum usum -ari clysteris. 2, 18, 111 frequenti mutatione aqua -anda, praefusa scilicet anteriore. 2, 37, 196 temporum intervallis *spongias.* CASS. FEL. 20 p. 31, 12 per singulos dies robora crassiora papyr -bis. **b** *ad memoriam revocando*: RVFIN. Clement. 1, 22 coepit mentibus meis -are, quae dixerat (*antea*: iterare, ut ... ad memoriam revocentur). SACR. Gelas. 1, 36 p. 545 audistis ... mysteria: nunc euntes ea vestris cordibus -ate. MAX. TAVR. hom. 24, 5 ut ... non oblivione sepeliantur, sed ut virtutibus -entur *mirabilia Christi.* RVRIC. epist. 2, 9 p. 384, 3 *effigies* iugi recordatione momentis singulis -atur. EPIST. pontif. Arel. 25 ea, quae pridem ... constituta sunt, nostris ... -ari sermonibus. GREG. M. dial. 3, 37 p. 223, 16 M. *res* mihi quoties narratur, -atur. **c** *intercalando*: COD. Theod. 11, 35, 1 placuit ... altero ex litigatoribus in lite defuncto menses quattuor -ari et nova tempora prorogari (*cf. Cod. Iust. 7, 66, 6*). **d** *singulariter de filio patrem reddente*: MEROB. poet. 120 emeritum *patrem* praestantibus -at actis *Aetius.*

2 *in bonam partem c. vi meliorandi* (*acced.* decentius *infra l. 68*, in melius *p. 1718, 12, cf. et infra l. 69*): **a** *corporaliter*: *α vario usu*: ① *aedificia, instrumenta, opera sim.* (*cf. p. 1716, 53*): CIL VIII 8809 (*s. III*) -to opere aquae ductus. 22427 (*a. 220*) mil(iaria) (*v. vol. VIII 948, 8*). HIER. tract. in Marc. p. 332, 8 *retia scissa* (*syn.* instaurari). VVLG. I Macc. 10, 10 aedificare et -are civitatem (*gr. καινίζειν, Itala recc. LB* renovare). PRVD. perist. 9, 54 aequoris hirti (*i. tabulae ceratae litteris inscriptis hirtae*) rursus nitescens -atur area. SVLP. SEV. chron. 2, 29, 1 -andae urbis. AVELL. p. 47, 9 iter vetus. CASSIOD. var. 2, 39, 9 antiqua ... aedificiorum soliditas -etur (*syn.* reparandum). 4, 51, 12 sive ... fabrica refectionis studio potuerit -ari, expensas ... curavimus destinare, ut ... nostris temporibus videatur antiquitas decentius -ta. 7, 15, 1. INSCR. christ. Rossi II p. 99, 9 -at antiquum melior pictura decorem. *al.* *in imag.*: HIER. *p. 1718, 42.* ORIG. in Matth. 143 p. 296, 6 corpus Iesu mundabat omnia ... et magis -bat monumentum illud novum. ② *terram, fruges sim.*: ITALA psalm. 103, 30 (Veron. *al.*) -bis faciem terrae, *domine creator* (*gr. ἀνακαινιεῖς, Vulg.* renovabis, *Hier. psalt. sec. Hebr.* instaurabis. *cf.* AVG. gen. ad litt. 10, 8 p. 305, 21). HIER. in Ezech. 14, 47 p. 475B nihil ... veterascet in eo *ligno pomifero*, sed quotidie -buntur fruges eius. MAX. TAVR. serm. 27 p. 586B tanta ... imbrium largitas irrigavit, ut totius mundi species -ta consurgeret. *in imag.*: VITAE patr. 5, 11, 13 *corda sanctorum* virescunt quodammodo et -antur et proferunt folia in timore dei (*gr. Cot. p. 471*C *ἀνανεοῦνται*). ③ *animantia, corpus, sensus sim*: PACIAN. sim. carn. p. 147, 15 facies aegris -ans. SERV. auct. Aen. 2, 4.73 constat ... serpentes -ari virtute, pelle deposita (*de bestiis regenerandis ut*: CORIPP. Iust. 1, 349 ales ut exustos cum phoenix -at artus. *in comparatione* HIER. psalt. sec. Hebr. 103, 5 [*cf.* in Matth. 24, 28. *al.*] -bitur sicut aquilae iuventus tua [*Vulg.* renovabitur, *gr. ἀνακαινισθήσεται*]). CHIRON 11 *animal* incipiet -to sanguine bene valere. RVFIN. Adamant. 5, 16 p. 205, 17 per aegritudinem consumtum et tabefactum *corpus* rursum cibis et alimentis restituitur et -atur. PRVD. perist. 14, 60 iuveni *caeco semineci* halitum vitae -tum visibus integris. CAEL. AVR. gyn. 2, 103 curatio adhibeatur ... qu(a)e carnes valeat -are. IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. ed. Froben I 867B *aegrotus* renovatur, -atur, ad spem reducitur salutis. CORIPP. Ioh. 6, 217 vires Carcasan -at omnes *ut Antaeus.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 366B se ipsa natura mutationum (*sc. somni et vigiliae*) vicibus -ante (*Migne gr. 44, 165*B *ἀνακαινιζούσης*). *v. et l. 29. 53. 59.*

β spectat ad resurrectionem hominum et iterationem mundi (*acced.* in melius *l. 16. 17. 19*): MIN. FEL. 11, 7 ipsisne an -tis *corporibus* resurgatur (LACT. inst. 7, 22, 8 ut ... redivivas iustorum animas c. -tis ad sempiternam beatitudinem suscitet *deus.* AVELL. p. 431, 7). LACT. epit. 65, 7 ut -etur a deo mundus (AVG. civ. 20, 16 p. 443, 24 D. ut ... m. in melius -tus apte adcommodetur hominibus etiam carne in melius -tis). PS. PHILO antiq. 16, 3 ero -ans terram (MAX. TAVR. hom. 57 p. 361B per neophytos ecclesiae -atur t., ... -ta t. germinat resurgentes). CONSVLT. Zacch. 1, 25 p. 32, 4 elementis cum homine in melius -tis. APRING. in apoc. 21, 5 ut in omnibus -entur *sancti.*

b *spiritualiter*: *α usu Christiano* (*vi morali, sed accedente notione corporaliter confirmandi l. 29. 53; saepe mediopassive, refl. l. 42*): ITALA Eph. 4, 23 (Cypr. testim. 3, 11. *al.*) -amini ... spiritu sensus vestri et induite novum hominem (*gr. ἀνανεοῦσθε, codd. d g et Vulg.* renovamini). IREN. 4, 34, 1 novitas (*i. Christus*) veniet -tura et vivificatura hominem. CYPR. epist. 70, 2 p. 769, 7 baptizandus est et -andus, qui ad ecclesiam rudis venit. 74, 5 p. 803, 1 ut, qui ... baptizantur, -ti et sanctificati iudicentur. hab. virg. 23 p. 204, 6 -ti spiritu sancto ... purgantur (HIL. in Matth. 10, 24 per sp. anima et corpore -ti. CONC.S IV 2 p. 67, 28 dono sancti sp. -tos. *cf. l. 23*). HIL. in Matth. 10, 24 -amur baptismi lavacro (PACIAN. bapt. 1 p. 129, 1 qualiter in baptismo nascamur et ... -emur. AMBROSIAST. in Rom. 6, 4 per baptismum ab omni peccato spiritualiter purgatos nos et -tos credamus. AVG. c. Pelag. 4, 2, 2 baptisma ... homines -are. 4, 7, 17. SACR. Gelas. 1, 51 p. 577 [= SACR. Greg. 96, 2] fonte baptismatis). OPTAT. 2, 10 p. 46, 14 (*ibid.* regeneratione). PACIAN. bapt. 6 p. 138, 14 totus homo renascitur et -atur in Christo (AVG. in psalm. 149, 1). HIER. epist. 64, 7, 2 *anima* cum Christo renata -atur de die in diem (RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 102, 1 semper -antur et de die in diem renovantur [*gr. ἀνανεούμεναι*]. 3 p. 193, 19 cotidie. AVG. serm. 32, 27, 27 -ta et regenerata. *cf.* SACR. Greg. 9, 4 -andis cordibus. ISID. eccl. off. 2, 4, 3 -tis sensibus). tract. in psalm. I p. 139, 7 -are se Christo (*infra*: -are ... domum suam, et -are eam Christo). RVFIN. Orig. in Rom. 5, 8 p. 1042A semper et quotidie, si dici potest, ipsa novitas -anda est (*sc. vitae. cf.* AVG. serm. 210, 1, 2 ad -andam vitam [215, 1 cum novo homine]). PAVL. NOL. carm. 24, 625 -atur qui intus est homo (*cf. II Cor. 4, 16 ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται et* GREG. M. moral. 10, 35 p. 941A *iustus* intus -atur). AVG. in Iob p. 624, 2 novus homo paulatim -atur. pecc. mer. 2, 8, 10 nondum plene -ti. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 53 quos fecerat condendo bonos, facit -ando adoptandoque meliores *Christus* (*cf.* MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 7, 31). AVELL. p. 427, 12 sacris -andi mysteriis (*cf.* SACR. Greg. 96, 7 regenerationis mysterio). SACR. Leon. p. 113, 21 veget et nos ... semper et -et tuae mensae sacra libatio (*i. confirmet. cf. p. 1717, 79 sqq.*). FAVST. REI. spir. 1, 10 p. 117, 22 vocati regeneramur et regenerati -amur, -ti sanctificamur. *et passim.* *β de animo utcumque recreando* (*inflammando l. 61; in imag. sanandi l. 59*): RVFIN. hist. mon. 1 p. 404D *Iohannes* animas nostras refecit et -vit (PAVL. NOL. carm. 27, 259 a. steriles in nomine gratia trino -at. *cf.* 10, 60 *Christus* absterget aegrum corporis pigri situm habitumque mentis -at. GREG. M. moral. 9, 81 p. 903A longo virtutis studio -ta *mens* [*opp.* destruitur]). AVG. catech. rud. 12, 17 in eorum *auditorum* novitate -ari *nos oportet*, ut si frigidior est solita nostra praedicatio, insolita eorum auditione fervescat.

3 *in malam partem c. vi falsandi, destruendi sim.* (*acced.* periculose *l. 73*): TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 15 Marcionem non tam -asse regulam ... quam retro adulteratam recurasse. praescr. 42, 8 de arbitrio suo fidem (*42, 7* variant, modulatur. HIL. ad Const. 2, 4, 3 scribendae atque -andae f. ... usus inolevit. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 116, 24 [*gr. I 1, 3 p. 47, 26 καινοτομοῦντα. syn.* suffodiri]. II 3, 1 p. 62, 29 sq. [*gr. II 1, 1 p. 87, 5 ἀνασκευάσαι. II 2, 1 p. 47, 38* destruere]. *cf.* I 3 vers. Tur. p. 197, 20 et 198, 6 fidei expositionem [*gr. I 1, 4 p. 23, 21 καινοτομηθεῖσαν. p. 24, 10 καινοτομῶν*]. p. 197, 30 fidei ... symbolum [*gr. l. c. p. 23, 32 καινοτομῆσαι*]). HIL. ad Const. 2, 7, 1 ut periculose tamquam sub emendatione -etur *euangelium.* *cf. l. 80.*

? **c** *singulariter fere i. q. imbuere, informare*: FVLG. RVSP. epist. 5, 8 cum salvator noster apostolos suos novo dignaretur -are mandato dicens: mandatum novum do vobis, ut invicem diligatis (*ludere videtur c. notione sanctificandi, cf. l. 21 sqq.*).

II *i. q.* ***novi aliquid efficere***, *instituere, inducere sim.* (*in malam partem c. respectu falsi, pravi sim. p. 1719, 14. 22. al., cf. l. 64; in fig. etym.* novitatem *sim. l. 84, cf. l. 44; abundanter* aliud, alterum *p. 1719, 5. 7. 9. 21; opp.* renovare *p. 1719, 16*): ITALA Ier. 4, 3 (Tert. adv. Iud. 3 l. 46 Pelag. in Gal. 6, 15 Rufin. Orig. in num. 23, 8. *al.*) -ate vobis novitatem (**novamen** *Pelag.*, novalia *Rufin.*; *gr.*

[*Knecht*]

νεώσατε, *Vulg.* novate. *cf.* VVLG. Os. 10, 12 novale). psalm. 50, 12 (Clem. ad Cor. 18, 10. *al.* = VVLG.) cor mundum crea in me ... et spiritum rectum -a in visceribus meis (*gr. ἐγκαίνισον, Hier. psalt. sec. Hebr.* renova). CYPR. epist. 74, 1 p. 799, 16 (*ex epist. Stephani; cf.* 74, 2 p. 800, 4 sq.) nihil (*infra*: n. aliud) -etur nisi quod traditum est (*Euseb. hist. eccl. 7, 3 μὴ δεῖν τι νεώτερον ... ἐπικαινοτομεῖν*). COMM. apol. 489 *Christus* -at altera iusta. SOL. praef. 5 opiniones universas eligere maluimus ... quam -are. HIL. ad Const. 2, 4, 1 neque post confessam ... fidem ... quicquam aliud vel ambigere vel -are. 2, 4, 3 *usus -andae fidei* postquam nova potius coepit condere quam accepta retinere, nec veterata defendit nec -ta firmavit. PRISCILL. tract. 1, 2 -tae iter gratiae. AVG. in epist. Ioh. 10, 4 novum dicitur mandatum, quia -at. CONC.^{S} I 2 p. 79, 20 (= I 3 vers. Tur. p. 104, 18) quae ab ipso *Iohanne Antiocheno* -ta sunt (*gr. I 1, 3 p. 20, 33 τοῖς ... νεωτερισθεῖσιν, Rustic. I 3 l. c.* iuveniliter acta). MAR. MERC. *ibid.* I 5 p. 7, 32 omnes quidem -at *Christus* creando, sed non omnes renovat regenerando; ... nusquam ... renovationis tibi visa est mentio facienda, sed innovationis tibi sermo semper venit in mentem; nam certum est inter innovationem et renovationem plurimum interesse; -tum enim ... intellegi potest quod numquam fuit et noviter extitit *eqs.* (*cf.* p. 8, 20). *al.* CAEL. AVR. chron. 4, 3, 57 proiciendae priores cochleae atque aliae -andae. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 28 verba *falsa* (*gr. ἐκαινοποίησεν*). *mediopass. de novis, quae fiunt vel accidunt*: MACR. somn. 1, 3, 11 publicum *somnium* est cum *quis* civitati ... triste vel laetum quid aestimat accidisse, generale est, cum circa ... sidera ... aliquid somniat -tum.

III *i.q.* ***dedicare, consecrare*** (*syn. l. 32. 33; dub.* VVLG. I reg. 11, 14 -emus ibi regnum): ALC. AVIT. epist. 7 p. 36, 20 res ... insensibilis, quae primum -ta polluitur, ... qua deinceps sanctificatione purgetur. hom. 21 p. 137, 36 -et apostolus ... dignam sui nominis sedem. 25 p. 146, 12 illud ... -ari, quo semper Christianus sonet, semper Christus habitet. CONC. Aurel. a. 511 p. 5, 13 ecclesias *Gothorum* simili, quo nostrae -ari solent, placuit ordine consecrari. ISID. eccl. off. 2, 4, 1 usus ... introductus est, ut hi, qui ... domino consecrantur, ... crine praeciso -entur.

deriv.: innovatio, innovator, innovatus (-ūs). *Knecht.*

ᴿ**innox** *adi. defectivum. cf.* innoc(u)us (*Buecheler, Grundr. d. lat. Dekl. 4. Walde-Hofmann^{3} II 154; sim.* praecox: praecoquus [-cus], perpes: perpetuus) *et* 1. innoxius (*Ernout-Meillet, Dict. ét.^{3} 781*). inox: CIL V 6396 XIII 5309. enox: CIL XII 2088 (*a. 560*). imn-: CIL VIII 25812. ign-: INSCR. christ. Diehl 2999^{F}. innos: CIL VIII 14125 INSCR. christ. Diehl 1392 adn. 3258^{A}. 4019^{A}. ignos: INSCR. christ. Diehl 1561^{A}. inux: CIL XIII 11282 (*saec. VII ?*). innus: INSCR. christ. Diehl 4664 (*a. 393*). *praeter nom. (vocat.) masc. et fem. (neutr. l. 45) sing. non legitur. cf.* innoxa. *de notione*: ISID. orig. 10, 125 -x, quod non noceat (*distinguitur* innocuus). GLOSS. ἀβλαβής. qui ⟨non⟩ nocet. innoxius. *legitur in titulis fere sepulcralibus (v. indicem XII apud Diehl; anno certo inde ab a. 367) et raro ap. scriptores; v. et p. 1701, 13; dub.* CE 795, 10 (*Buecheler pro* mox).

i.q. innocens, insons: **a** *apud scriptores*: ROMVL. fab. 72, 5 rec. gall. periit -x et immerens *mus a mustela captus* (innoxius et immeritus *M F, alii alia*). ISID. sent. 1, 14, 13 si ... -x Christus non occideretur. 1, 27, 3 consumitur ... a deo -x, quando ipsa innocentia ... nihil efficitur (1, 27, 4 c. -x et impius simul [*in explic. Vulg. Iob 9, 22* innocentem et impium]). **b** *in titulis sepulcr.: anno adscripto (v. et supra l. 39. 43)*: INSCR. christ. Diehl 4699 (*a. 367*). 1481 (*a. 389*) puer. 4033 adn. (*a. 405*). 4597 (*a. 407*) benememori Petrus -x. 1718 (*a. 452*). CIL XII 2096 (*a. 606*) Bertefrida -x honesta decora. *anno incerto* (*selecta quaedam*): CIL V 6260 fideles -x. XIII 2413 infantula. CE 1599 homo bonus -x et incomparabilis. INSCR. christ. Diehl 890 anima (1485^{C}. *al.*). 891 Asteri dulcis -x. 1485 -x blandiosus. 3904^{A} uone memoriae -x. 4831^{A} adn. -x pulcer carusque parentum.

cf. Onom. (*dub.*: CIL VIII 24510).

Victoria **innoxa** CIL VIII 14228 A^{b}. *cf.* innox, innocu(u)s, 1. innoxius (-xus *? p. 1720, 73, sed nota p. 1701, 28*). innox(i)a *Svennung in plagulis, cf. Kl. Beitr. z. lat. Lautlehre 12 sq.*

innoxia (innocia *Salmasius*) ἀβλάβεια GLOSS. II 215, 16. *ab* in *et* noxia, *cf.* 1. innoxius, innoxietas.

innoxietās, -ātis *f. ab* 1. innoxius, *cf.* noxietas. 1 *i. q. status non perniciosus*: HIPPOCR. num. sept. 41, 8 morborum -es et pericula. 44, 10 indicium -is et periculorum. 2 *i. q. incolumitas, immunitas*: NOVELL. Iust. 130 pr. ut ... -s atque indemnitas nostris collatoribus custodiatur (*gr.* τὸ ἀβλαβὲς καὶ ἀζήμιον).

1. ᴿ**innoxius**, -a, -um. *ab* in *et* noxius. *?* -xus *p. 1720, 73. cf.* innoxa. *compar.*: CATO or. frg. 10, 2 -xiiorem (*Reg. Carol.^{2}*, -xiorell.); *superl. deest. v. p. 1701, 26.* NOT. Tir. 81, 1. *de notione* (*cf. de differentiis p. 1701, 15*): SCHOL. Iuv. 13, 156 (*v. p. 1721, 3*) -a pro innocens. GLOSS. innocens. solutus. ἀβλαβής. -a innocua. *legitur inde ab* ENN. (*de usu v. p. 1701, 11*). [*dub. vel falso*: MANIL. 5, 630. APVL. met. 9, 10, 3 (noxios *F*, -os *Stewech*, ⟨ut⟩ noxios *v. d. Vliet*).]

I ***active*** *i. q.* **non noxius**: **A** *deest* **culpa** *vel peccatum*: 1 *pertinet magis ad qualitatem*: **a** *c. respectu morum vel habitus* (*vi morali remota de infantia p. 1720, 30, vi damni sublucente p. 1720, 16. 26*): **α** *de animantibus* (*hominibus praeter p. 1720, 13*): ENN. scaen. 301 fortiterque -um stare (*Bentley,* vocare *trad.*) adversum adversarios (*postea*: pectus purum et firmum). PLAVT. Capt. 665 (*cf.* Pseud. 460. *v. p. 1702, 16*). Rud. 196 quid habebunt sibi signi impii ..., si ad hunc modum (*sc. indigne*) est -is honor apud vos *deos*? CIC. leg. 3, 6 nec oboedientem et -um civem (*v. Mommsen, Strafr. 38, 1*; noxium *Victorius*). SALL. or. Lep. 12 plebis -ae ... sedes occupavere pauci ... mercedem scelerum. PHAEDR. 2, 1, 4 -us viator (*opp.* praedator). CYPR. ad Donat. 10 p. 12, 10 esse iam inter nocentes -um crimen est; malos quisquis non imitatur offendit. Demetr. 12 p. 359, 17 (*syn.* dei servos). p. 360, 7 -os, iustos, deo caros. patient. 4 p. 399, 10 nocentibus et -is, religiosis et impiis. ARNOB. nat. 7, 48 p. 282, 14 *maiores* -i ... et ab omni scelerum contagione dimoti. AVR. VICT. Caes. 26, 4 mitem atque -um ... fore *principem*. AVG. civ. 16, 24 p. 162, 26 D. avis ... simplex et -a. SACR. Leon. p. 167, 30 non ... pueri sensibus, sed malitia -i ... et parvuli. *al.* **β** *de rebus* (*ad hom. pertin. praeter l. 16. 25*): SEN. dial. 1, 2, 10 ferrum ... etiam civili bello purum et -um bonas ... ac nobiles edet operas (*aliter p. 1721, 42*). epist. 92, 3 -a voluntas ac benigna. TAC. Germ. 38, 2 cura formae, sed -a. PLIN. epist. 5, 3, 2 remissionis. 7, 26, 3 -am beatamque ... vitam. FLOR. epit. 3, 12, 2 sincera ... et -a pastoriae illius sectae integritas. Verg. 3, 7 M. barbaris efferatisque pectoribus an mitibus et -is? PS. AVR. VICT. epit. 48, 9 simplicia ingenia aeque diligere, erudita mirari, sed -a (*cf.* HYMN. Ambros. I 3, 6 sensum [PRVD. perist. 2, 227]. PS. PHOEBAD. fid. 1 p. 34^{A} -as mentes et soli deo deditas). AVSON. 152, 9 p. 6 P. pia verba, vota -a. PRVD. perist. 2, 483 *tunc* stabunt ... aera -a, quae nunc habentur idola. AVG. quaest. hept. 5, 52 p. 412, 5 non mihi sint haec mala, sed sancta, id est propitia et -a. CONSVLT. Zacch. 1, 29 p. 36, 20 mathesim. CASSIOD. inst. 1, 32, 2 vivunt -o proposito et simplicitate felici. GREG. M. moral. 30, 56 p. 555^{A} non -as cogitationes mentis, sed pravos motus carnis. *de aetate vel indole infantium*: TAC. hist. 3, 68, 2 -am liberorum aetatem (HEGES. 1, 41, 10 p. 100, 15. 5, 45 p. 395, 19. PELAG. in Rom. 9, 22 p. 78, 9 parvulorum). PRVD. perist. 10, 666 -am lactantis oris indolem.

b *c. respectu criminis vel facti*: **α** *nude positum*: ① *de hominibus*: PLAVT. Merc. 726 urges quasi pro noxio. :: scio, -u's. SALL. Catil. 40, 6 nominat socios (*sc. coniurationis*), praeterea multos ... -os. OV. met. 9, 628 non possum -a dici (*antea*: nequeo nil commisisse nefandum). LIV. 6, 10, 5 multitudini (*opp.* auctores deditionis). STAT. Theb. 8, 608 miseri ... -a proles Oedipodae. TAC. ann. 1, 55, 2 tempus fore, quo crimina et -os discerneret. APVL. met. 10, 34, 5 indemnato et -o. *al.* *iuncturae verbales*: LIV. 1, 26, 7 absolvere (*cf. p. 1721, 76*). 5, 29, 7 condemnati sunt (SVLP. SEV. chron. 2, 36, 7. *cf.* SEN. contr. 9, 2 [25], 6 damnaverit). 45, 5, 8 -um se rei capitalis argui (*cf.* CVRT. 6, 11, 37 inquinare [*i. accusare*]. HEGES. 1, 38, 5 in crimen vocari). COD. Theod. 7, 18, 8, 1 evidenter ostensis -is. EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 158, 11 Hibam ... -um adprobari (*gr. ἀνεύθυνον. cf.* FVLG. RVSP. serm. 10 p. 747^{B} probatur). *al.* ② *de rebus ad homines pertinentibus*: VAL. MAX. 8, 1 absol. 13 somnus -ae securitatis certissimus index. TAC. hist. 2, 60, 2 *quod consulatum Simplex* pecunia mercari, nec sine exitio Celsi, voluisset; restitit Vitellius deditque postea consulatum Simplici -um et ine⟨m⟩ptum. SVET. Dom. 10, 2 ob suspiciosos quidem, verum et veteres et -os iocos. APVL. met. 3, 14, 4 meditatus -os casus incertus ... culpae non potest ad⟨d⟩icere. IVST. 11, 4, 4 nec iam pro civibus se ... orare, sed pro -o patriae solo. VVLG. gen. 37, 22 manus ... vestras servate -as. CASSIOD. var. 6, 15, 2 exuendus a crimine non nudetur ab -a facultate.

β *accedunt structurae*: ① *gen.*: AETNA 358 pax -a rapti. CVRT. 8, 8, 19 initi consilii in caput regis -us. ② *abl.* (*cf. etiam l. 14*): LIV. 4, 44, 11 crimine ([criminis *M^{3}A^{3}*]. CONC.^{S} II 5 p. 45, 30 CAES. AREL. serm. 52, 6 p. 223, 11). HEGES. 2, 6, 4 etsi manu -i, consilio tamen infirmiores (*cf. gr. 2, 258* χειρὶ μὲν καθαρώτερον). ③ ab: *c. abl. personae*: PLAVT. Aul. 221 inopem atque -um abs te atque abs tuis. *c. abl. culpae, criminis* (*cf. p. 1721, 27*): HIER. epist. 55, 5, 1 ab scelere. PS. HIER. in Rom. 8, 3 carnem ... sanctam et -am ... ab omni contagione peccati. CONC.^{S} II 3, 1 p. 105, 8 ab huiusmodi derogatione (*gr. II 1, 1 p. 124, 29* ἀνεύθυνος ... τῆς τοιαύτης λοιδορίας). EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 158, 8, ab omnibus, quae ei ... obiecta sunt. PETR. CHRYS. serm. 111 p. 507^{C} a culpa. SALV. gub. 6, 11 ab spectaculorum piaculis. ④ de: EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 159, 29 de his, quibus accusatus est. OP. imperf. in Matth. 37, 1 de morte sua.

2 *in locutionibus quibusdam pertinet ad poenam vel iniuriam immeritam* (*cf. p. 1704, 38*): **a** *iuncturae verbales*: PLAVT. Trin. 216 amicum castigatum (*supin.*) -um. SISENNA hist. 103 -os (*Ald.*, -xos *trad.*) trementibus artubus ... extrahis. LVCR. 6, 394 cur ... potius (*quam scelestus*) nulla sibi turpi conscius in re volvitur in flammis (*fulguris*) -us? NEP. Milt. 8, 4 populus ... maluit illum -um plecti (AMM. 27, 9, 5 sortis iniquitate). LIV. 4, 42, 3 ne imperatorem suum -um ... vexaret. 5, 32, 9 si -o sibi ea iniuria fieret. 26, 16, 12 non saevitum incendiis ... in tecta -a (28, 34, 10 in obsides. 39, 54, 9 in se -os deditos acerbius quam in hostes. LACT. inst. 5, 5, 11 adversus -os). 37, 17, 5 ne urbem ... cognatam -am perire sinerent (VAL. MAX. 8, 1 absol. 7. HEGES. 5, 46 p. 396, 12 aedificia. HIER. epist. 1, 11). 40, 12, 5 ut -o fratri ... maturet perniciem. 40, 24, 8 interficitur (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 38, 7 [= EVTR. 9, 19, 1] plurimos -os fictis criminibus occidit).

[Wieland]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SEN. nat. 2, 42, 1 ut impunitis sacrilegis ... pecudes -as feriat *fulgure Iuppiter* (2, 46 aut ferienda transit aut -a ferit). IVV. 13,156 clauditur adversis -a simia fatis *in corio cum damnato* (*v. p. 1719, 76*). TAC. ann. 3, 16, 4 ne meae pravitatis poenas -us luat *filius. al.* **b** *iuncturae nominales*: SALL. or. Lep. 17 proscriptionem -orum ob divitias. TAC. hist. 1, 63, 1 ad caedem -ae civitatis. *inde* -us sanguis: LIV. 8, 39, 11 utrum supplicia noxio paucorum an omnium -o praebeant s. VVLG. deut. 19, 10 (*v. p. 1705, 4*). 19, 13 I reg. 19, 5. 25, 31. *al. cf. p. 1722, 28.*

B *deest* ***damnum*** (*cf. p. 1719, 82; acced. dat. l. 15. 16. 18. 20. 54. 57* [*fin.*], in *c. acc. l. 17*): **1** *de hominibus eorumque rebus*: VERG. georg. 2, 129 (= 3, 283) miscuerunt ... herbas et non -a verba. SEN. dial. 5, 30, 1 initia *irae* (*cf.* SVET. Claud. 38, 1 *iram* brevem et -am. AMBR. Noe 24, 88 affectus [*opp.* noxiae animae passiones]). clem. 1, 19, 5 cum liceat -um aliis ... salutare potentiae ius ... tractare (*cf.* SVET. Cal. 3, 3 obtrectatoribus ... lenis ... et -us *Germanicus.* AMM. 31, 4, 10 in ... peregrinos adhuc -os *barbaros*). CE 1930 (= CIL IV 6701) dies -a famae (*aliter infra l. 83*). TAC. hist. 4, 20, 1 si nemo obsisteret, -um iter fore: sin arma occurrant, ferro viam inventuros. ann. 11, 26, 2 insontibus -a consilia. PLIN. epist. 2, 3, 6 ficta causa res inermis -a. CLAVD. carm. min. app. 5, 69 -a reddere membra virginis *novae nuptae*, ut totum (*i. ornamentum*) quod possit laedere demas. COD. Theod. 1, 29, 5, 1 potestatem *defensoris.* **2** *de animalibus eorumque rebus* (*aliter l. 1. 3. 57. p. 1720, 13*): VERG. Aen. 5, 92 *anguis* (*cf.* SEN. dial. 3, 17, 6 dentes *serpentium.* 4, 31, 6 repentīs ... -o lapsu dracones. LVCAN. 9, 727 numina *i. dracones* [*opp.* letiferos]. ISID. orig. 12, 4, 5 -us ... a venenis *draco* [*cf. p. 1720, 62*]). SEN. nat. 4, 2, 13 ab animalibus placidis morsuque -is (PLIN. nat. 8, 229 indigenis. AVG. civ. 14, 11 p. 29, 25 D. CASSIOD. in psalm. 41, 1). PLIN. nat. 8, 49 *leones* satiati -i sunt. 8, 122 *chamaeleon.* APVL. apol. 8 dentīs -o hiatu praebet *crocodilus.* AMM. 22, 8, 47 delfinas. HEGES. 5, 27 p. 364, 28 *sunt animalia*, quae naturā -a in periculis tamen ... ad nocendum fortia sint. **3** *de rebus variis*: VERG. Aen. 2, 683 tactu ... -a ... flamma (AMBR. fid. 1, 4, 33 [*opp.* noxius ignis]. CLAVD. rapt. Pros. 1, 170. *al. cf.* SEN. nat. 3, 14, 2 ignem vocant masculum, qua ardet flamma, et feminam, qua lucet -us tactu [epist. 79, 3 VLP. dig. 19, 2, 11, 1. *al.*]. VAL. FL. 1, 572 *fax.* FVLG. aet. mund. p. 148, 11 praelambitionibus *ignis* [*antea*: innocua cursilitate]. HIER. epist. 1, 9, 1 incendium). AETNA 637 illa est -a terra (*ubi fratres portaverunt salvi parentes per ignem*). LIV. 44, 9, 9 nec ... tela ... subeuntīs laeserunt et ... -a ad imum labebantur (CVRT. 3, 11, 4. *cf.* PANEG. 12, 13, 3 gladios. HIER. epist. 1, 7, 3 *ferrum* [*aliter p. 1720, 15*]). SEN. nat. 3, 28, 6 aestus *maris* (*cf.* AMBR. Hel. 19, 71 aequora). 6, 18, 1 *spiritus in terra* iacet -us nec circumiectīs molestus est (PLIN. nat. 2, 208 *opp.* mortiferum). epist. 87, 36 bonum sincerum esse debet et ab omni parte -um. PLIN. nat. 2, 198 *genus motuum terrae.* 3, 41 saltus. 10. 109 vulneribus. 18, 275 uredinem frigore tantum constare sole -o. *al.* APVL. met. 5, 25, 2 -o volumine super ripam ... exposuit *fluvius Psychen.* 6, 21, 3 -o punctulo sagittae. *al.* -um est *c.* (*a. c.*) *inf.*: PLIN. nat. 17, 81 est -um adradi partes *radicis.* TAC. hist. 3, 47, 3 *naves* mutabili remigio, quando hinc vel illinc adpellere indiscretum et -um est. **4** *de cibis vel medicaminibus*: SEN. contr. exc. 6, 4, 2 umor (*opp.* pestifera). SEN. benef. 3, 24 medicamentum -um bibendum illi dedit (*cf.* PLIN. nat. 21, 181 medicaminum). PLIN. nat. 14, 31 inerticulam ... viribus -am. 18, 139 *ervum* (*opp.* noxium, gravedinosum). 21, 75 *mel venenatum* ponderosius -o. 25, 6 ut consuetudine ... -um fieret venenum. 29, 65 occisa morsu ... *serpentium* animalia cibis (*dat. fin.*) -a sunt (*aliter supra l. 23*). TAC. ann. 13, 16, 2 potio. PLIN. epist. 10, 96, 7 cibum (*cf.* AVG. quaest. hept. 7, 30 esca [*opp.* mortiferum]). CAPITOL. Aur. 15, 5 *vulvae* partem (*opp.* venenatam). IVST. 36, 4, 3 *gramina* (*opp.* noxia). HIER. epist. 54, 10, 4 leguminibus onerant stomachum, quae moderate ... sumpta -a sunt. RVFIN. hist. mon. 29 p. 453C aqua ... saporis -i. SVLP. SEV. dial. 1, 16, 3 *opp.* virulenta.

II ***passive***: **A** *i. q.* ***damno non affectus*** (*acced.* ab *l. 70. 72. p. 1722, 7. 8*): **1** *generatim i. illaesus, incolumis* (*iuxta pos.* indemnis *l. 77*, immunis *p. 1722, 5*): **a** *de animantibus*: SALL. Catil. 39, 2 ipsi -i (in *eras. F*, noxii *A*, in i. e. quieti quibus nemo nocebat *suprascr. NMe*) florentes sine metu aetatem agere. TIB. 2, 5, 63 usque sacras -a laurus vescar *Sibylla.* COLVM. 6, 17, 6 ea res -um pecus a morsu muris aranei praebet ([= PELAGON. 280. *Hippiatr. gr. I p. 316, 15* ἀβλαβῆ ... ἀπὸ δήγματος. *Veg. mulom. 2, 146, 2* non tangetur a morsu]. LVCAN. 9, 892 gens ... a saevo serpentum -a m.). APVL. met. 6, 15, 6 ut abiret -us (AMM. 29, 3, 9. *cf. p. 1722, 17 et* 20, 7, 2 abscessit. 21, 5, 12 recessit. 23, 3, 5 remearunt. 24, 2, 16 evasit. 26, 9, 6 redire [27, 5, 4]. 31, 10, 17 ire). AMM. 15, 10, 5 viatorem ducat -um *per loca periculosa.* 16, 11, 6 absoluti (*i. salvi dimissi; sed cf. p. 1720, 40*). 19, 6, 10. 19, 11, 3 indemnes ... et -i. VVLG. num. 5, 28 (*v. p. 1705, 54*). III reg. 2, 9 noli pati eum esse -um. Ier. 30, 11 castigabo te in iudicio, ut non videaris tibi -us. CASSIOD. Ios. antiq. 9, 13 p. 277 captivos ... -os ad propria dimiserunt (*gr. 9, 251* ἀβλαβεῖς). 15, 6 p. 436 vitam suam -am custodire (*gr. 15, 137* περὶ τὸν βίον εὐσταθεῖν). hist. 8, 1, 20 -i permanemus (*gr. Socr. 4, 23* ἀβλαβεῖς). *transfertur ad actiones* (*diem pugnae* AMM.): APVL. met. 9, 39, 2 regressus. AMM. 19, 6, 1 -o (-a *V*) die cum hostili clade emenso (*aliter supra l. 18*). AVG. quaest. hept. 4, 44 transitus. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 10 p. 52 pro cautela exercitus et itinere eorum -o (*gr. 2, 245* πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν). in psalm. 106, 24 Ionae triduanam ... ferini ventris -am habitationem. **b** *de rebus variis*: SEN. nat. 3, 29, 5 ut de integro totae rudes -aeque generentur *partes mundi.* 6, 1, 13 nihil immune esse et -um sinit *fatum.* CVRT. 9, 4, 11 navigia (*opp.* submersa. *cf.* AMM. 22, 8, 15 cum eos *scopulos* Argo ... praeterisset -a). COLVM. 2, 10, 12 *faba* a curculionibus. 5, 9, 10 *truncus* ab iniuria pecorum. 11, 3, 38 frutex. 12, 4, 5 penora. 12, 38, 8 et quod non decoxeris, poterit -um durare. 12, 40 loram. 12, 46, 3 *poma.* 12, 47, 4 exanimum corpus hominis. AMM. 25, 9, 3 muro, cuius obice ... -a⟨e⟩ permanserunt *provinciae.* PASS. Sus. (BHL 7937) 19 sublimitas ... sempiterna, -a ... et amabilis (*opp.* temporalis).

2 *speciatim i. impunitus* (*de hominibus praeter l. 14; cf. p. 1721, 77 sq.*): VLP. dig. 1, 18, 6, 7 praetextu humanae fragilitatis delictum decipientis in periculo homines -um esse non debet. AMM. 14, 7, 8 Theophilum insontem atrox interceperat casus et Serenianus dignus execratione cunctorum -us ... discessit. 15, 5, 14 Aedesius ... abiit -us et ita ... omnes sunt absoluti (19, 12, 12. 21, 12, 20. 22, 3, 5 cum se iuste defenderet, abiit -us. 22, 9, 11. *cf. p. 1721, 73*). HIER. epist. 50, 2, 2 quis hoc nolente fuisset -us; quem criminosum non huius servasset oratio? VVLG. num. 14, 18 nullum ... -um derelinquens, qui visitas peccata patrum in filios. *singulariter fere i. q. iure iurando non constrictus, tutus a poenis periurii*: VVLG. Ios. 2, 17 (*v. p. 1705, 69*).

B *per enallagen quandam transit in notionem q. e.* ***sine culpa effectus***: **1** *de condicionibus innocentium*: TAC. ann. 13, 34, 1 quibus *sestertiis* Messala paupertatem -am sustentaret. 16, 29, 2 qui Helvidium ... miserarentur -ae adfinitatis poenas daturum. *aliter p. 1720, 50.* **2** *de morte innocentibus inflicta, immerita* (*cf.* -um perire *sim. p. 1720, 81 et* innocenter interfici *p. 1706, 18*): IVST. 32, 3, 3 -a Demetrii morte (CAPREOL. epist. 2, 7 p. 854B *Christi*).

adv. **innoxiē.** *i. q. innoxio modo* (*c. verbis praeter l. 43*): **a** *i. sine damno, periculo*: PLIN. nat. 31, 102 -e (*dTH*, -o *VD*, -a *RE*) ... taeniarum genera pellit *sal.* VOPISC. Aurelian. 4, 6 quod ... Aurelianum aquila -e de cunis levaverit. IVL. VAL. 1, 4 p. 5, 28 draconem ... mansuetum et -e gradientem. AVG. epist. 10, 1 p. 23, 7 basterna -e te vehi posse. CASS. FEL. 35 p. 75, 20 -e chirurgia adhibetur. CASSIOD. var. 9, 25, 9 defensor proprie dicendus est, qui tuetur -e. GREG. M. moral. 8, 84 p. 853D -e hominibus laudabile opus ostenditur, cum per despectum mentis ... laus impensa calcatur. 31, 58 p. 606C cum pondus *laboris* fructum superat, laborem quisque -e declinet, dummodo se in aliis exerceat, in quibus lucro fructuum pondus laboris vincat. past. 3, 4 p. 56A -e et latenter. **b** *i. sine culpa, peccato*: PLIN. epist. 6, 31, 3 homo munificus et -e popularis. MIN. FEL. 33, 3 caste, -e religioseque coluerunt *Iudaei deum.* COD. Theod. 9, 42, 1, 4 (= Iust. 9, 49, 9, 3) quod -e habuerint. CASSIOD. in psalm. 144, 21 -e requiritur, quidquid sacris litteris non probatur adversum.

deriv.: innoxietas. *cf.* innox, innoxa, innoxia.

[**2. innoxius** '*valde noxius*' COMM. instr. 1, 28, 3 *coniecit Martin, Commodianea 80 pro* noxia (noxiosa *Dombart*).] *Wieland.*

innuba, -ae *f. adi.* *ab* in *et* nubere, *cf.* pronuba *et* 1. innuptus. *occurrit maxime nom. sg.* (-bis GLOSS.L II Abav. IN 201), *aliae formae l. 60. 69. 70. 72. 75.* *de notione* (*cf. etiam l. 63. 65. 68*): ISID. orig. 9, 7, 11 obnubere ... cooperire est; cuius contraria -a, hoc est innupta, quae adhuc vultum suum non velat. GLOSS. quae nulli nubit. innupta. *legitur in serm. ped. ap.* VARRONEM ('*si Nonii libri veram scripturam exhibent*' *Ed. Fraenkel in plagulis*), TERT., MART. CAP., *in poesi inde ab* OV.

i. q. non nubens, innupta (*pertinet ad feminas, sed ita ut comprehendantur viri l. 70. 75*): **1** *de animantibus*: VARRO Men. 44 -ae fiunt communīs. OV. met. 10, 567 per opacas -a silvas vivit *Atalanta.* 14, 142 (*loq. Sibylla*) -a permaneo. SEN. Ag. 314 *Phoebo virgineas* ... comas -a fudit stirps Inachia. LVCAN. 9, 665 Pallas (SCHOL.: id est virgo. VAL. FL. 1, 87 AVSON. 106, 5 p. 423 P. *cf.* VAL. FL. 4, 605 MART. CAP. 7, 725 v. 2. *v. et l. 72*). STAT. Theb. 4, 463 Manto (SCHOL.: virgo). AVSON. 185, 3 p. 46 P. -a devotae ... virginitatis amorem ... coluit *Cataphronia.* PRVD. apoth. 571 -a virgo (*sc. Maria*) nubit spiritui. cath. 3, 123 -a femina quae fuerat, coniugis excipit imperium *Eva* ([SCHOL.: virgo prius in paradyso]. c. Symm. 2, 1073 *Vestalis*). perist. 14, 120 martyris -ae (*i. Agnetis*). PAVL. NOL. carm. 17, 86 te (*Nicetam episcopum*) ... -ae fratrum simul et sororum ambient uno dominum canentes ore catervae. MART. CAP. 1, 6 *Sophia Minervae socia videbatur* ad -as ipsa quoque transisse. **2** *transfertur ad laurum e Daphne transformata ortam*: OV. met. 10, 92 -a laurus. **3** *de carne vel ipsa virginitate*: TERT. resurr. 27 p. 64, 14 *virgines et castrati* in albis erunt vestibus, id est in claritate -⟨a⟩e carnis. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 644 -a quas (*sc. sanctas puellas*) domino sociarat dedita Christo virginitas nexu mentis.

[**innub[ā]tus** *v. p. 1729, 42.*]

innūbilo, -āvī, -āre. *ab* in *et* nubilare. -nuv- *p. 1723, 17*, *?* -bol- *p. 1723, 5*, *cf. infra l. 81.* [*val.* înoura, *francog. vet.* enubler, *it. sept.* inuvolar, *hisp.* añublar. *R.*]

1 *transitive*: **a** -are nubes *i. q. congerere* (*sc. gr.*): ITALA gen. 9, 14 (Ambr. Noe 27, 103. *al.*) cum -vero n. super terram (-verit *cod. n. 91 ed. Beuron.*, -vero [coelum *add. A*] nubibus *Ps. Philo*

[E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

antiq. 3, 12; gr. ἐν τῷ συννεφεῖν [lege συννέφειν] με νεφέλας, Vulg. obduxero nubibus caelum). b i. q. quasi nubilis (cf. p. 1722, 84) infuscare, turbare, contristare (l. 7): SOL. 53, 24 si purum fuerit quod acceperint margaritae, candicant orbiculi (i. uniones), si turbidum, aut pallore languent aut rufo -antur (-bol-, ut vid., cod. unus; cf. Amm. 23, 6, 86 lapillos maculosos. Isid. orig. 16, 10, 1 margaritas obscuras). FIRM. math. 6, 30, 14 faciem ... tristis semper vultus -at (cf. AVG. epist. 69, 1 p. 244, 4 serenitatem gaudii ... foeda -are tristitia). 8, 4, 13 tres posteriores partes Piscium ... obscura caligo semper -at (CASSIOD. var. 11, 2, 3 facies veritatis albescat, ne mentem nostram -et c. corporea). PS. AVG. serm. 117, 8 ut non illi virgini ... delectatio saeculi aut invidia diaboli ... tantam claritatem -et, tantum nitorem infuscet. AVELL. p. 107, 14 totam Africam universamque tranquillitatem catholicae serenitatis -ant ... duae pestes (sc. calumniatores).

2 intransitive i. q. umbram inicere (de nebula, sec. gr.): ITALA exod. 40, 29 (Wirc.) non potuit Moyses intrare in tabernaculum testimonii, quoniam -vilavit in eum nebula (gr. ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη, Lugd. obumbravit, Monac. obumbrabat, Vulg. nube operiente omnia).

innūbilus, -a, -um. ab in et nubilus sec. gr. ἀν(ν)έφελος formatum. [e coni.: CYPR. mortal. 8 p. 301, 22 quando imbrem ⟨in⟩-nubila (Weyman, Neophilol. 6, 1921, 259) serena suspendunt, omnibus siccitas una est.] i. q. non nubilus: LVCR. 3, 21 divum ... sedes ... quietae, quas ... semper ... -us (in nubibus ABL) aether integit (opp. 19 nubila. vertitur Hom. ζ 45 αἴθρη ... ἀννέφελος).

1. innūbis, -e. ab in et nubes. i. q. non nubilus: SEN. Herc. O. 238 fulsit Iole qualis -is (in nubes E) dies purisve clarum noctibus sidus micat.

2. innubis v. p. 1722, 51.

innūbo, -psī (-bsī), -ere. ab in et nubere. de notione v. l. 37. [falsa var. l.: VLP. dig. 24, 2, 11, 2 (V). IVST. 39, 3, 5 (C).]

1 usu figurato fere i. q. invadere (syn.; cum convicio dictum, cf. infra l. 40): LVCIL. 260 ⟨in⟩ suam enim ⟨hos sc. homines novos⟩ invadere ⟨rem⟩ atque -ere censent sc. nobiles (locum probabilius quam priores supplevit et explicavit Cichorius, Unters. 285 sq. etiam matrimonia nobilibus inferiora spectari suspicatus. cf. NON. p. 125, 9 [inde GLOSS. V 642, 66] ad l.: '-ere' positum transire, quod hae quae nubunt, ad domos maritorum transeunt).

2 usu communi i. q. alicui sim. nubere (acced. dat. saepe, ?quo l. 45, in l. 52), speciatim viduo (l. 42. 49 de paelice quasi subnuba) vel viduam (l. 51. 53. 58. 62): OV. met. 7, 856 (loq. Procris ad Cephalum) ne thalamis Auram patiare -ere (en- M¹ al., nubere h, patiaris nubere vel patiare incumbere vulg.) nostris. LIV. 1, 34, 4 (dub.) Tanaquil, summo loco nata et quae haud facile iis, in quibus nata erat, humiliora sineret ea, ⌊quo -psisset⌋ (sic Weissenborn; cum -psisset [-pisset M, -bisset M², nupsisset R al.] codd.; cum illi [sc. Lucumoni] nupsisset dett., edd. vett.; in quae -psisset Alschefski. cf. 4, 4, 10 ut in quam cuique feminae convenisset domum nuberet). LVCAN. 3, 23 (loq. Iulia ad Pompeium) -psit (-bsit codd. plerique et COMMENT., en nupsit VG) tepido paelex Cornelia busto. COD. Theod. 3, 8, 1 (= Iust. 5, 9, 2) si qua ex feminis perdito marito ... alteri festinarit -ere (nubere var. l., iam nubere M). 8, 13, 1, 2 mulierem, quae in secundi matrimonii foedus -bserit. de nuptiis spiritualibus (usu christiano): AMBR. fid. 3, 10, 72 (mystice de Ruth) solus ... Christus est sponsus, cui illa veniens ex gentibus sponsa ... -at sc. ecclesia (Christo ut: in psalm. 118 serm. 1, 5, 2 iam volebat adhaerere Christo caro, iam festinabat -ere [cf. N. T. I Cor. 6, 15 sqq.]. 15, 8, 1 mortificato ... ritu Iudaico [sub quo tamquam sub viro fuerat] ... -psit [nupsit MP², cf. 15, 8, 2 nubere] ei mulier qui a mortuis resurrexit. virg. 1, 6, 31 sive ecclesia ... sive anima ... dei verbo ... quasi sponso -it [nubit E, innupta R] aeterno. PAVL. NOL. epist. 23, 8 p. 166, 9 ecclesia Christo quasi vidua legis -psit). in Luc. 7, 144 p. 347, 5 velut quaedam corporis atque animae nurus voluptas motui pravae cupiditatis -it.

cf. 2. innuptus (?).

innucleātus, -a, -um. ni fallor, forma vulgaris vocis q. e. enucl-, quasi ab in et nucleus. PLIN. VAL. 1, 47 uvae passae -ae (1, 58. 2, 11. 3, 25. cf. vol. V 2, 615, 42 et Plin. Val. 2, 25 olivae ... ennucleatae).

innula v. inula. **innuleus** v. inuleus.

innulgentia v. indulgentia.

? **innūllo**, -āre. ab in et nullus ad vert. gr. ἐξουδενεῖν, cf. adnullare. i. q. nullum habere: ITALA Marc. 9, 12 (cod. k) ut multa patiatur filius hominis et -etur (de ad finem lineae inseruit manus altera, quasi vellet in nullo detur aut inludetur [sic Soden in textu, at -etur p. 334] aut denulletur [Svennung per litteras]. gr. ἐξουδενηθῇ, cod. a spernatur, alii et Vulg. contemnatur sec. var. l. ἐξουθεν-. 'perhaps for annulletur' Nettleship, Contributions 485, cf. vol. I 780, 55. 785, 52. -etur defendunt Lagrange, Critique textuelle 1935, 248 et B. Fischer in plagulis).

innulus v. inuleus. E.

***innumerābilis**, -e. ab in et numerare, cf. numerabilis. de script. et formis: inn- testatur SCAVR. gramm. VII 26, 11; ín⟨n⟩- R. GEST. div. Aug. app. 4; abl. ubique -i; desunt compar. et superl. NOT. Tir. 43, 84. legitur inde a RHET. Her., CIC., VARRONE, LVCR.; de usu et frequentia v. innumerus. [confund. in codd. c. immutabilis (QVINT. inst. 5, 10, 74), inenumerabilis (PLIN. nat. 7, 171 et p. 1294, 55), innumerandus (v. p. 1725, 60), innumerus (v. p. 1726, 33).]

i. q. **non numerabilis** (in fig. etym. l. 16. 71; accedit dat. l. 31. p. 1727, 31, abl. limit. l. 16. 22. 37):

I pertinet ad **multitudinem**, hic illic ita ut transeat in notionem q. e. multus (accedit paene CIC. de orat. 1, 7 et passim; prope QVINT. inst. 12, 10, 67 [cf. infra l. 73]; propemodum infra l. 76; quam AVG. civ. 5, 7 p. 200, 5 D.; tam LACT. inst. 2, 5, 11 HIER. epist. 33, 1, 1. al.; tot OPTAT. 2, 1 p. 33, 11. 2, 5 p. 42, 6; vel CIC. epist. 2, 6, 2): A plur. (hic illic masc. vel neutr. pro subst.; praedicative l. 17): 1 usu generali (exempla selecta): CIC. Verr. II 1, 60 signa se plurima, tabulas pictas -īs habere (PANEG. 6, 12, 3 caesi ... sunt -īs, capti p. CAEL. AVR. chron. 2, 9, 117 p. vel -es causae). p. red. in sen. 2 quom multa vobis, magna populo Romano, -ia parentibus, omnia dis inmortalibus debeamus. Sest. 97 quis ... iste optumus quisque? numero ... -es. Marcell. 11 maximis et -bus gratulationibus. Phil. 3, 9 quid Tarquinius tale scelus, qualia -ia ... fecit Antonius? (praedicative ut: Tusc. 1, 101 talīs -īs nostra civitas tulit. nat. deor. 3, 23 quas stellas tu -īs in deorum numero reponebas [3, 93 qui dei a te -es explicati sunt. Att. 12, 19, 1 in omni mutatione dominorum, quae -es fieri possunt in infinita posteritate. VARRO rust. 3, 2, 16 AVG. civ. 17, 24 p. 254, 28 D.]). de orat. 2, 289 ridicula partibus sunt -ia, generibus pauca. fin. 2, 28 multos vel -īs potius (SEN. dial. 9, 13, 1 non tantum m., sed -ia. nat. 1, 3, 5 m. imagines, immo -es [epist. 113, 8]. VVLG. Iob 34, 24 m. et -es [COD. Iust. 3, 33, 16, 1. 7, 6, 1, 1ª m. modis et paene -bus. CAES. AREL. trin. 17 p. 179, 1]). COLVM. 2, 2, 17 diversos ac paene -es colores (infra: plurimos et varios. cf. infra l. 42). FILASTR. 114, 1 mundos esse infinitos et -es (AVG. civ. 12, 13 p. 529, 14 D. -ia atque i. retro tempora. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 125, 18 -es et i. occupationes [Plat. Phaed. 66B μυρίας]. cf. infra l. 67. 73). CASSIOD. in psalm. 146, 4 ut nobis -es stellas divinitati dicat esse numerabiles. et passim. c. vocibus multitudinem significantibus (cf. sing. infra l. 63): CIC. Verr. I 13 -es pecuniae (ITALA II Macc. 3, 6 [rec. L. al. = VVLG.; gr. ἀμυθήτων]). Arch. 21 non maxima manu -īs Armeniorum copias fudit exercitus Romanus (CVRT. 3, 8, 2. FRONTIN. [?] strat. 4, 2, 4 [innumeras P]. PANEG. 12, 4, 2. HEGES. 1, 33 p. 64, 29 frumenti). Marcell. 8 gentes immanitate barbaras, multitudine -īs, locis infinitas (PLIN. nat. 2, 246). LIV. 35, 14, 7 exercitus (OPTAT. 2, 25 p. 62, 17). VELL. 2, 46, 1 milibus. OPTAT. 2, 5 p. 42, 6 tot -bus populis (7, 1 p. 159, 4. VEG. mil. 3, 1 p. 66, 3 [infra: nimium copiosos exercitus]. HIER. epist. 60, 4, 1 tam -es p. et tantarum gentium multitudines. al.). HEGES. 2, 10, 2 p. 158, 25 diversarum et -ium nationum.

2 speciatim in formulis comprehensivis: -es alii: CIC. Manil. 33 Cnidum aut Colophonem ..., nobilissimas urbes, -esque a. (nat. deor. 2, 48). Sest. 48. 55. 143 Balb. 21 Pis. 61 Planc. 60 de orat. 1, 211. al. (philos.). PLIN. nat. 36, 110. GAIVS inst. 4, 46 -es eius modi a. formulae. BOETH. cons. 4, 6, 3 W. alii -es: CIC. dom. 35. de orat. 1, 166 a. ... -ia et immensa. 2, 125. ac. 2, 141 haec et a. -ia (Tusc. 1, 70. AVG. civ. 18, 41 p. 318, 33 D. paene -es. 21, 5 p. 496, 21. cf. HIER. epist. 51, 6, 2 [Epiphan.] non ista sola ..., sed et a. -ia). SEN. dial. 10, 13, 9 epist. 95, 18. QVINT. inst. 12, 2, 30 a. que -es (AVG. mag. 3, 6). GAIVS inst. 2, 13. 4, 33. et ap. alios. cf. AVG. civ. 4, 11 p. 162, 9 D. alia ..., quae sunt -ia. varia: CIC. Pis. 9 -ia quaedam nova collegia (de orat. 1, 91. AMM. 14, 11, 25 haec et huiusmodi q. -ia). de orat. 1, 34 plura, quae sunt paene -ia (1, 181). 1, 173 ceterarumque rerum -ium (2, 71. LAVD. Turiae [CIL VI 1527] 1, 30. PLIN. nat. 2, 3 c. etiam in uno mundo et immensa et -ia sidera. AVG. civ. 1, 27 p. 43, 11 D. mag. 3, 6. cf. CIC. Brut. 266 c., quae sunt -ia [Att. 11, 24, 3]). 2, 223 -ia ⌊huiusce modi⌋ (L, cf. l. 46. 54; om. A, alia Reid, talia Halm, cf. supra l. 18). nat. deor. 2, 12 haec ⟨et⟩ -ia ex eodem genere (div. 1, 71 sunt ... eius generis -ia [2, 107. cf. epist. 7, 30, 2 eiusdem]). fin. 5, 64 quae ... omnia et -ia praeterea.

B sing.: 1 c. vocibus multitudinem significantibus (pron. quod l. 84; cf. plur. supra l. 32): RHET. Her. 3, 23, 38 verborum -i (-ium M) multitudine (syn. infinita v. copia. CIC. p. red. in sen. 12 Sest. 125 BELL. Alex. 2, 1 LIV. 6, 12, 5. al. nota: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 26 p. 77, 16 infinitam m. -emque). CIC. Quinct. 37 pecuniam (Verr. II 2, 30. al. R. GEST. div. Aug. app. 4. LIV. perioch. 38 p. 45, 18 [v. Liv. 38, 60, 9]. cf. PASS. mart. Graec. [BHL 3970] 10 abundantia divitiarum et pecuniarum enormitas -is). Verr. II 3, 163 -em frumenti numerum (nat. deor. 1, 84 nominum hominum non magnus ..., deorum autem -is. LVCR. 6, 485 VARRO ling. 9, 28. 32. GELL. 14, 1, 18 infinito prope et -i. al. cf. AVG. civ. 21, 8 p. 506, 6 D. numerositate). Sest. 93 -e pondus auri (VVLG. I par. 22, 3). har. resp. 22 vis servorum (LIV. 35, 48, 3). BELL. Afr. 10, 3 equitatum. HOR. carm. 3, 30, 4 -is annorum series. CVRT. 3, 2, 3 propemodum -is turba (PASS. Mar. Iac. 8 p. 57, 12 -em t. [multitudinem M] ... siderum). QVINT. inst. 5, 10, 100 -is argumentorum copia (AVG. civ. 3, 22 p. 134, 8 D. [copias var. l.]). CYPR. mortal. 26 p. 314, 1 martyrum -is populus (VVLG. II par. 1, 9 p. tuum multum, qui tam -is est quam pulvis terrae). PANEG. 6, 5, 2 -i hostium classe. 12, 5, 1 dilectum. EPIST. Alex. p. 192, 13 exercitu (HIER. epist. 60, 18, 1 infinitam hominum multitudinem et -em ... e.). HIL. in Matth. 10, 20 p. 974B (de capillis) quod -e in nobis sit, ... numeretur a deo (VITAE patr. 5, 15, 43

[Mayer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 962B qui habet q. -e est in scientia, perficit omnem scripturam [*gr. Cot. p. 643B τὸ ἀψήφιστον*]). VVLG. exod. 12, 38 vulgus. *al.*

2 *de re iterata*: COD. Iust. 3, 28, 30 pr. magnam et -em occasionem. *transfertur ad indolem*: INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 511 ob insignem eius et -e(m) liberalitatem.

II *pertinet ad* **unitatem** *trinitatis. fere i. q. numerum devincens* (*v. l. 11*): TIBERIAN. carm. 4, 22 tu natura omnis, deus -is unus (DRAC. laud. dei 2, 65 *dei patris* vivida cunctiparens ⌊mens -is⌋ [immensurabilis *Arevalo fort. recte*] una). PRISCILL. tract. 6, 107 agnus immaculatus anniculus ... petitur ..., ut ..., dum homo deo redditur, totius mundi in anno numero devicto -is Christi natura teneatur. CEREAL. 20 p. 767A -is est magnitudo dei; unde docetur quia blasphemi sunt qui trinitatem separando ac gradibus et numeris credunt esse suadendam. *Mayer.*

adv. ⁿ**innumerābiliter.** *fere i. q. innumerabili modo, iteratione* (*opp.* semel *infra l. 36*), *numero* (*opp.* unus *infra l. 37*) *sim.*: 1 *c. verbis*: CIC. de orat. 3, 200 formantur ... et verba et sententiae paene -r (div. 1, 25 cum p. -r res eodem modo evenirent). LVCR. 5, 274 *aer* corpore toto -r privas mutatur in horas. PHILIPP. in Iob 26 p. 688C cum ipsa *terra* universa sustineat et ipsa -r dei virtute libretur. AVG. catech. rud. 24, 44 *martyribus* per omnes terras -r ... morientibus. civ. 7, 19 p. 298, 10 D. caelum ... esse Iovem -r et diligenter adfirmant. 12, 12 p. 528, 24 sive non eum solum *mundum*, sed innumerabiles opinentur, sive solum quidem esse, sed -r oriri et occidere. epist. 55, 35 p. 210, 5 quae ... diversorum locorum diversis motibus -r variantur. c. Faust. 20, 11 p. 551, 27 quicquid aliud -r per diversa nomina praedicatis. mag. 10, 32 terras et maria quaeque in his -r gignuntur. ord. 1, 2, 3 p. 123, 13 secari (*opp.* unum *sc.* κέντρον). in psalm. 3, 5 somnum ... pro morte positum -r scripturae continent (*cf.* serm. 347, 1, 1 divina eloquia sonuerunt. LEO M. serm. 75, 5 divinorum eloquiorum coruscat auctoritas *documentis*). *al.* IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 2, 213 -r confessos homines (*sc. peccatis*) ... gratia singulari et semel tradita virtute salvavit. MAX. TAVR. (?) serm. app. 25 p. 899C *miracula* in idolis gentium -r quotidie ... demonstrantur. CHRYSOST. ed. Froben I 533D *deum* humanas artes -r praecellere. FVLG. RVSP. incarn. 9 venire (*opp.* semel). GREG. M. past. 3, 33 cum multitudo eorum (*sc. vulnerum minutorum*) -r occupat, sic vitam corporis sicut unum grave ... vulnus necat. 2 *c. adi.*: AVG. conf. 10, 17, 26 in memoriae meae ... cavernis innumerabilibus atque -r plenis innumerabilium rerum generibus. gen. ad litt. 2, 17 p. 60, 13 cum multa corpora ... unoque puncto temporis -r multa (*cf. p. 1727, 15*) nascuntur.

deriv.: innumerabilitas.

innumerābilitās, -ātis *f.* *ab* innumerabilis. *fere i. q. multitudo innumerabilis* (*praesertim in doctrina Epicureorum, i. q.* ἀπειρία): CIC. nat. deor. 1, 73 pleraque *Epicurus* dicit eadem *atque Democritus*, atomos, inane, imagines, infinitatem locorum -emque mundorum. 1, 109 (*inde* AVG. epist. 118, 30 *bis*) atomorum. ARNOB. nat. 3, 9 siquidem ... per suboles subolum multiplicata semper -s (*sc. deorum*) ampliatur. AVG. in psalm. 145, 12 stellarum (*infra*: tanta genera ... tantas diversitates).

innumerābiliter *v. l. 15.*

innumerālis, -e. *ab* innumerus (*cf. Leumann, Adj. auf -lis 35. Frisk, Göteborgs Högskolas Årsskrift 47, 1941, 11 p. 35*). *fere i. q. innumerabilis*: LVCR. 2, 1086 fatendumst ... cetera quae sunt, non esse unica, sed numero magis -i (NON. p. 131, 5 '-i' pro innumerabili. *cf. p. 1724, 71. 1727, 23*).

innumerandus, -a, -um. *ab* in *et* numerandus. *fere i. q. innumerabilis*: FVLG. aet. mund. p. 152, 22 populorum copiositas -a (*opp.* duorum hominum). APON. 12 p. 240 martyria. IORD. Get. 279 -a (-abili *X Y A*) variaque multitudine hostium.

innumerātus, -a, -um. *ab* in *et* numeratus, *cf. gr.* ἀναρίθμητος. *i. q. non numeratus*: RVFIN. Orig. in num. 1, 1 p. 4, 5 pars aliqua populi numerata est in deserto, pars vero -a derelicta est (*syn. l. 1* qui sine numero manserint, *l. 16* innumeri). *latius fere i. q. innumerus*: CARM. adv. Marc. 2, 17 -a dei miracula visa nec umquam.

innumeris, -e *v.* innumerus.

innumerōsitās, -ātis *f.* *ab* innumerosus. *i. q. status vel multitudo innumerabilis*: CASSIAN. inst. 1, 2, 4 -s sanctorum patrum (*opp.* paucorum voluntas). c. Nest. 7, 3, 2 inexplicabilis illa ... coturnicum -s ad pastum Israheliticae plebis. MART. BRAC. superb. 1 (*inter bona dei*) -em in civibus.

innumerōsus, -a, -um. *ab* innumerus (*syn. l. 84, var. lect. l. 79*) *sec.* numerosus (*var. lect. v. infra*) *formatum ut e. g.* imbecillosus, improbosus, incestuosus, *cf.* innumeralis; *falso Schönwerth-Weyman, ALL 5, 1888, 220. Schmeck, Mnemos. IV 4, 1951, 169.* [*dub. trad. fere pro* num-: RVFIN. Orig. in Ios. 7, 7 p. 334, 23 tam -am (num- *BD, Delarue*) domini ecclesiam. CONC.S II 3, 2 p. 31, 29 numerosus (-us *var. l.*) Alexandriae populus (*gr. II 1, 2 p. 18, 10 πολυάνθρωπος*). COD. Iust. 2, 40, 1 (*a. 229*; -is *C*, num- *vel* innumeris *cett.*). INST. Iust. de inst. promulg. 1 tam Africa quam aliae -ae (num- *BV*) provinciae.]

fere i. q. innumerus, numerosus: HIL. in psalm. 122, 6 p. 584, 8 quibus dii plures sunt -ique domini (Ps. AVG. serm. ed. Caillau 2, 94, 4 p. 149 sunt p., im⟨m⟩o quin et -i, qui utuntur perfidia loquacitatis). COMMENT. Lucan. 7, 161 'innumero examine': -o apum examine. Ps. AVG. serm. WSt. 50, 1932 p. 133, 2 quid meus inter vestros uberes et -os fontes facturus est rivulus ...? PETR. CHRYS. serm. 81 p. 428B inter miracula -a signorum Christi et multimoda passionis eius genera. VEREC. in cant. 1, 8 p. 5 a 26 flagellis alios aut -is inspirationibus trahit *Christus*. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 12 p. 499 pecudum -a multitudo (*gr. 17, 213 πλῆθος tantum*). CORIPP. Ioh. 6, 663 iam crescit iniquis -a manus.

deriv.: innumerositas.

ⁿ**innumerus,** -a, -um *et* innumeris, -e. *ab* in *et* numerus, *cf.* innumerabilis *et gr.* ἀνάριθμος. *de script. et formis*: -is, -e: SACR. Leon. p. 16, 9 -bus (-abilibus *ed.*) sanctorum suffragiis. p. 19, 26 -i (*?, -is cod., -ae ed.*) sanctorum multitudini. *gen. plur. nonnisi* PLIN. nat. 5, 97 (-arum). VAL. FL. 2, 130 (-um); *vitatur hic illic per enallagen (e. g. l. 64. p. 1727, 58. 65) vel sing. (e. g. p. 1727, 60). compar. et superl. desunt.* GLOSS. innumerabilis. -um: quod non potest numerari.

de usu et ratione inter voces q. s. -us *et* innumerabilis (= i.) *intercedente*: *legitur* -us *in poesi* (*e coni. falsa* ENN. ann. 562) *inde a* CARM. frg. *l. 48* (*s. II a.?*). LVCR. (*bis*, i. *quater*, innumeralis *semel*). VERG. (*bis*, i. *deest*). TIB. (*bis*, i. *deest*). OV. (*33ies*, i. *deest*); *in serm. pedestri* (*falso trad.* CIC. de orat. 2, 94; *e coni. falsa* SEN. dial. 12, 14, 2, *v. Dahlmann, Hermes 72, 1937, 305*) *inde a* PLIN. nat. (*42ies*, i. *14ies*, *var. l. infra l. 33*), *sed deinde ita ut exceptis* TAC. (*ter*, i. *deest*), SVET. (*ter*, i. *deest*), SCRIPT. hist. Aug. (*10ies*, i. *deest*), AMM. (*27ies*, i. *semel p. 1724, 54*) *scriptores vocem* i. *praeferant* (*e. g.* VVLG. *21ies*, -us *quater*; AVG. civ. *32ies*, -us *quater*), *hoc modo usum vetustiorum sequentes, qui in serm. ped. vocem* i. *fere solam adhibent* (*primi* RHET. Her. *semel p. 1724, 64*, CIC. *ca. 150ies*, VARRO *12ies*), *cum in poesi praeter* LVCR. (*v. l. 18*) *non occurrat nisi singulis locis his*: CINNA carm. frg. 1, 2 SCAEV. carm. frg. 1. HOR. carm. 3, 30, 4 (-us *deest*). PETRON. 124 v. 262 (*praeterea bis in serm. ped.*; -us *deest*). TIBERIAN. *p. 1725, 7*. SEDVL. carm. pasch. 5, 435 (= op. pasch. 5, 38 -a; -us *praeterea binis locis et in versibus et in serm. ped.*). *?* DRAC. *p. 1725, 8* (-us *15ies*).

[*variat in codd. c.* innumerabilis (PLIN. nat. 6, 58. FRONTIN. [?] strat. 4, 2, 4 HIER. epist. 53, 8, 18 IORD. Get. 254), (in)numerosus (*v. p. 1725, 79*). *hic illic disiungendum est* in numerum, *e. g.* TERT. castit. 6 l. 3; *falso trad.* in -o *pro* in numero FVLG. aet. mund. p. 165, 8.]

i. q. **numero carens** (*in fig. etym. infra l. 49. p. 1727, 23. 57*), *multitudine sim. innumerabilis* (*accedit dat. p. 1727, 31, abl. limit. l. 53 sqq.*), *non numeratus* (*v. p. 1725, 64*), *numerosus* (*v. infra l. 73*), *laxius sensu elativo fere i. q. multus, multiplex, multifariam repetitus sim.* (*accedit* ita PLIN. nat. 5, 53; longe VAL. CEM. hom. 18, 5; nimis CASSIOD. Ios. antiq. 8, 10 p. 240 [*gr. 8, 247 εἰς πολλὰς μυριάδας*]; paene PLIN. nat. 22, 138; prope *ibid.* 29, 35. 34, 49; quamlibet SACR. Leon. p. 19, 9; tam PANEG. 11, 18, 4. *al.*; *abusive adhibetur e. g.* STAT. Theb. 3, 193 *de duodecim Niobes liberis.* 4, 153 *v. p. 1727, 34.* VAL. CEM. hom. 18, 4 *de septem Maccabaeis*): **A** *plur.* (*hic illic masc. vel neutr. pro subst.; praedicative l. 58 sqq.*): 1 *usu generali* (*exempla quaedam selecta*): CARM. frg. Gell. 1, 24, 3 *Plauto mortuo* Risus, Ludus Iocusque et Numeri -i simul omnes conlacrimarunt (AVSON. 322, 48 p. 263 P. *cf. p. 1727, 23*). VERG. Aen. 11, 204 pyras. TIB. 1, 1, 21 iuvencos. OV. met. 8, 775 ictibus (*v. p. 169, 8 et cf. sing. p. 1727, 61*). 11, 21 -as volucres anguesque agmenque ferarum. 12, 44 -os aditus ac mille foramina. PLIN. nat. 14, 15 genera magnitudine, colore, saporibus acini -a (*c. abl. limit. ut*: 19, 141 *caules* capite praegrandes, folio -i [*i. foliosi; cf. 19, 140* folio numerosius *et s. v.* foliosus]. SIL. 14, 646 ordine longo -as spatioque domos). 14, 20 -a atque infinita *genera vitium.* SIL. 4, 624 caedibus (*v. vol. III 54, 44 et cf. sing. p. 1727, 62*). PANEG. 2, 7, 5 ceteris quae -a congruebant (SPART. Pesc. 3, 4 desertores, qui -i Gallias tunc vexabant. MART. CAP. 3, 325 et alia huiusmodi, quae possem -a memorare). CAPITOL. Alb. 9, 3 -is suorum caesis, plurimis fugatis, multis etiam deditis (*cf.* Maximin. 12, 1 barbarorum p. interemit ..., cepit -os. HEGES. 5, 1, 3 m. ruebant, -i iugulabantur. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 278 p. ... m. ... -os [*gr. πολλοὺς ... πολλοὺς ... πλείστους*]). AMM. 19, 1, 5 strages (21, 5, 8 hostium -ae. 23, 5, 16 CLAVD. 5, 502. *cf. p. 1727, 41*). CLAVD. DON. Aen. 2, 735 p. 247, 11 ex diversis et -is causis (*cf. p. 1727, 13. 18*). RVFIN. apol. Orig. 5 p. 571B -i ... et immensi (*gr. μυρίους*). hist. mon. prol. p. 389/90 plurima atque -a signa (NOVELL. Iust. 97, 6 pr. plurimis videlicet et -is rebus [pluribus v. -is r. *T; gr. πολλοῖς καὶ ἀμυθήτοις*]. *cf.* CONC.S II 3, 3 p. 32, 1 multas et -as res [*gr. II 1, 3 p. 26, 7 πολλὰ καὶ ἀμύθητα.* VAL. CEM. hom. 18, 2. *v. et p. 1727, 11. 15*]. BOETH. cons. 1, 4, 17 W. -as multiplicesque fraudes). OROS. hist. 3 praef. 1 magna atque -a copiosissime et a plurimis scripta sunt. SIDON. carm. 2, 155 cum figeret *Apollo* -is numerosa volumina *Pythonis* telis. *et passim.* *c. vocibus multitudinem significantibus* (*cf. sing. p. 1727, 21*): VERG. Aen. 6, 706 -ae gentes populique (OV. met. 4, 668. *al.*). OV. epist. 15, 177 urbes (LVCAN. 7, 361). PLIN. nat. 6, 612 populis (SIL. 13, 525 hic tenebras habitant ... -i quondam p. [*i. copiosi*]. OROS. hist. 5, 1, 8 -is diversarum gentium p. *al. cf.* CASSIOD. hist. 7, 17, 1 -os ... populorum [*Theodoret. 4, 16, 1 μυρία ... πλήθη*]). 9, 181 greges (MART. 5, 13, 8. AMM. 22, 12, 6 -os varii pecoris g. *al.*). 10, 122 funus ... -is (*i. frequentibus*) celebratum exequiis. STAT. Theb. 5, 21 cohortes (SCHOL.: tot). 9, 71 globi. 10, 468 catervis (12, 657 IVVENC. 1, 682. *al.*). SVET. Iul. 68, 3 copias (Galba 6, 3. *al.*). EPIST. Alex. p. 193, 11 thesauri. p. 218, 15

[*Mühmelt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

milia elephantorum -a (AMM. 20, 5, 4. *al. cf.* MAR. VICTORIN. ad Iust. 4 in -is millium milliorum). IVVENC. 4, 529 turmas (turbas *M; cf. Vulg. Matth. 26, 52* duodecim legiones). AMM. 18, 6, 22 agminibus (MARCELL. chron. II p. 86, 456, 1). 31, 4, 8 -ae gentium multitudines. ˜ *al.*

2 *speciatim in formulis comprehensivis*: -i alii (a. -i): Ov. Pont. 4, 10, 57 -ique a. *fluvii.* PLIN. nat. 24, 3 -a praeterea a. APVL. apol. 9 (*bis*) cum a. -is. PS. APVL. herm. p. 268 animalia a. -a. AVG. civ. 21, 5 p. 497, 12 D. praetermissis a. -is. soliloq. 2, 10, 18 a. -a. CASSIOD. hist. 6, 17 -a quoque a. . . . sunt commissa (*Theodoret. 3, 8, 1 ἕτερα . . . μυρία*). IORD. Get. 21 a. -as gentes. *cf. p. 1726, 59 et* RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 104, 15 et alias multas . . . atque -as ciborum differentias. *varia*: CAPITOL. Gord. 33, 1 et cetera huiusmodi animalia -a et diversa (FVLG. RVSP. epist. 7, 21 his et -is huiuscemodi testimoniis [rem. pecc. 1, 8]. *cf. p. 1726, 59*). AMM. 22, 15, 30 species -as multas (28, 1, 54. *cf. p. 1725, 41 et Löfstedt, Peregr. Aeth. 214; per copulam l. 11. p. 1726, 69*). 26, 10, 17 -a quaedam . . . aedificia. 28, 4, 28 similesque -i. MART. CAP. 2, 113 id genus -a (*Apul. apol. 9* plurima). OROS. hist. 7, 41, 8 diversis . . . -is . . . populis (*infra*: tantae gentes. *cf. l. 13. p. 1726, 65. 78*).

B *sing.* (*dub. trad.* FRONTIN. strat. 2, 3, 14 SYMPH. 55 AVIAN. fab. 15, 11): 1 *c. vocibus multitudinem significantibus* (*pron.* quod *infra l. 39; cf. plur. p. 1726, 74*): LVCR. 2, 1054 cum . . . semina . . . -o numero . . . multimodis volitent (3, 779. SALV. gub. 7, 75 tam -o. *cf. p. 1726, 49 et* MACR. Sat. 5, 20, 13 numerositatis [*antea*: innumerabilem . . . numerum]. EPIST. pontif. 1056 Conc.[S] IV 2 p. 113, 25 densitas. BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 141, 28 pluralitate). LVCAN. 7, 161 -o cooperta examine signa (STAT. Theb. 11, 82). PLIN. nat. 6, 50 multitudo populorum -a ([*cf. Sol. 49, 7* densissima p. frequentia]. 6, 59. 19, 59. 34, 49 -a prope. TAC. ann. 12, 56, 3 [*cf. Dio Cass. 60, 33, 3 πλῆθός τε ἀναρίθμητον*]. TERT. scorp. 12 p. 174, 1. *al. nota*: AVG. civ. 16, 21 p. 158, 16 D. -a . . . homini [*antea*: non deo est innumerabilis sed hominibus]). 9, 29 vis mugilum (TAC. ann. 12, 29, 3). SIL. 13, 757 turbae (SVET. Cal. 26, 4). 16, 304 coetu. 16, 525 circo (*v. vol. III 1187, 78*). STAT. Theb. 4, 153 tercentum pectora, vulgus -um bello (CLAVD. rapt. Pros. 1, 20). 4, 637 agmine (DRAC. laud. dei 1, 221). 7, 709 plebem (AMM. 14, 6, 26. 19, 6, 1 SALV. gub. 1, 48. GREG. M. past. 1, 7 *syn.* tantae multitudini. PASS. Petr. 9 p. 32, 2 S. CE 1837, 4). TAC. ann. 14, 53, 4 gratiam immensam, -am pecuniam. IVL. VAL. 2, 11 classem. MAR. VICTORIN. ad Iust. 4 quod ab ipso *deo* est -um est (*opp.* unum . . . totumque; *syn.* varia, contrariorum). AMM. 17, 11, 3 populum. 31, 11, 4 praedam. PS. AMBR. paenit. 9 strages (*cf. p. 1726, 64*). FVLG. RVSP. epist. 2, 29 exercitu (IORD. Get. 238). *audaciora*: NOVATIAN. trin. 8 p. 900[A] (*in allegoria*) currus dei decies milies multiplicatus, id est -us, infinitus, immensus (*cf. psalm. 67, 18 τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούντων*). HIER. in Ion. prol. p. 1120[A] urbis (gentis *var. l.; cf. Vulg. Ion. 1, 1* civitatem grandem. *3, 1* c. magnam).

2 *c. vocibus variis collective positis*: TIB. 2, 3, 42 ut multa -ā iugera pascat ove *praedator*. Ov. epist. 15, 366 (16, 368) unus is *Hector* -i militis instar erit (Pont. 1, 8, 18). trist. 5, 12, 20 hoste. LVCAN. 7, 10 -am effigiem Romanae . . . plebis. 7, 485 spargitur -um . . . missile. PLIN. nat. 16, 173 licet alni . . . caesae . . . -o herede prosint. STAT. Theb. 4, 174 subtemine. 6, 497 formidine (*i. re formidulosa*). 10, 112 -o . . . vaga Somnia vultu. silv. 1, 5, 28 arcu. Ach. 1, 414 incude. MART. 7, 2, 4 apri. 8, 55, 2 leone. 9, 22, 4 compede. SER. SAMM. 807 tam multae -i species mihi vulneris adsunt. PRVD. cath. 5, 5 sidere (DRAC. laud. dei 2, 481 *de angelis.* 3, 4 s. -i numerus . . . omnis). DRAC. laud. dei 3, 506 -a iuvenum cervice recisa. ENNOD. opusc. 1, 57 p. 276, 23 flore. CORIPP. Ioh. 2, 212 equo. *incorporaliter fere de actibus iteratis*: MANIL. 5, 243 quaeque alia -i cultus est forma per orbem. PLIN. nat. 18, 239 -a rusticos cura distringat. SIL. 10, 100 ictu (*cf. p. 1726, 51*). STAT. Theb. 7, 353 *Apollo* -a (-as *var. l.*) laxavit caede pharetras (*cf. p. 1726, 57*). AVIEN. Arat. 1760 -o (*v. app. crit.*) si cantu graculus instat. VITA Hil. Arel. 3 l. 10 C. -o doctrinarum labore. 5 l. 10 -a (*i. -arum*) stellarum comparatione fecundum *Abraham.* EPIST. pontif. 1056 Conc.[S] IV 2 p. 113, 45 assertio. SEDVL. carm. pasch. 2, 121 (= op. pasch. 2, 10) nefas (DRAC. Orest. 971). CASSIOD. in psalm. 118, 58 annuntiatione. *transfertur ad statum*: PLIN. nat. 8, 217 caniculos . . . fecunditatis -ae. 37, 195 *nomina gemmarum* persequi non equidem cogito, -a (*an n. pl.?*; -o *B*) et (ex *d, edd. vett.*) Graeca vanitate (varietate *a;* conficta *addunt praeter B codd., edd. vett.*). SCHOL. Stat. Theb. 3, 193 '-is *ruinis*', quia -a orbitas cinxerat *Nioben* (*pluraliter*: HIER. epist. 39, 5 -as orbitates *Iob*). EXC. barb. p. 236, 16 Fr. atrocitatem. DRAC. laud. dei 2, 71 *dei filius* multiplici virtute potens, pietate modestus -a.

deriv.: innumeralis, innumerosus. *Mühmelt.*

innuo, -nuī, -nūtum (*l. 82*), -ere. *ab* in *et* nuere. *inter verba act. coniug. III^ae*: CHAR. gramm. p. 477, 16 B. *de script. et formis*: in(n)-: GRAMM. suppl. 297, 12 '-it' . . . per duas n. *sic fere in codd.* (*in titulo*: CE 120, 2), *at* inuo *e. g.* PLAVT. Rud. 731 *BCD.* AMM. *p. 1728, 65.* -nutum: PRISC. gramm. II 505, 1 supina . . . producunt u ultimam: . . . 'innui innutum'. NOT. Tir. 78, 2 -it. *de notione*: NON. p. 438, 5 est '-ere' facie significare (*affert* TER. *p. 1728, 24. 25*), 'adnuere' concedere. p. 439, 27 ut 'nutare' capitis, 'adnuere' ⌞vel '-ere'⌟ (*secl. L. Mueller*) narium vel labrorum, 'nictare' oculorum significantiam esse decreverint *veteres.* CHAR. gramm. p. 398, 8 B. '-it' vel capite vel supercilio, 'adnuit' ad ⟨id⟩ quod dictum vel factum est (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 30, 23). GLOSS. νεύω. διανεύω. ἐπινεύω. -it: nutibus monet (indicat). -erim: vultu significaverim (*spectat ad* TER. *l. 24*). *legitur inde a* PLAVTO, TER., RHET. Her., Ov., LIV.; *deest e. g. ap.* CIC., VERG., HOR. [*confund. c.* ad-(an-) *passim, c.* immineo *infra l. 41.* *dub. vel falso trad.*: VEREC. satisfact. 211. LVCVLENT. 9 p. 832[A] quo (*sc. spiritu, ut vid.*) -untur omnes fideles. VISIO Pauli 31 rec. P p. 29, 6 J. qui -unt sibi (*valde discrepant verss. cett.*). *e coni. dub.*: VITR. 8, 4, 2 *aqua* imbuitur (-itur *Rose sec. Iocundum*, indicabitur *Krohn*) his signis esse tenuis *eqs.* (*cf. p. 1729, 17*). PS. CYPR. rebapt. 9 *Christum* timuerant (-erant *Rigaltius*, crediderant *Baluzius*, intimaverant *Hartel dubitanter*) mori non debuisse (*cf. l. 38. 64*).]

i. q. (alicui) ***nutu signum dare***:

I *usu strictiore sc. corporali* (*accedit* supercilio *l. 27*, digito *l. 30*, oculis *l. 41, cf. p. 1727, 83 sqq.; nota locutiones* '-o similis vocanti' *l. 30*, '-ens rogo' *l. 34* [*cf. etiam* 'rogo, immo -o' *l. 58*], '-o dicens' *et* '-o et dico' *l. 45 sq.* [*cf. etiam l. 71*]): A *absolute* (*accedit acc. int. q. d. l. 31. 36*): PLAVT. Rud. 731 (*dominus ad lorarios*) ubi ego -ero vobis. TER. Eun. 735 nihil dixit, ut tu sequerere sese? :: nihil nisi abiens mihi -it (an- *D²*). :: eho, nonne id sat erat? :: at nesciebam id dicere illam *eqs.* Ad. 171 cave . . . oculos a meis oculis . . . dimoveas tuos, ne mora sit, si -erim, quin pugnus continuo in mala haereat. 174 non -eram (EVGRAPH.: ut lenonem caederet servus). Ov. ars 2, 543 -et illa *puella rivali* (*in re amatoria ut*: 3, 514 -et *vir*: acceptas tu [*sc. puella*] quoque redde notas. MART. 9, 37, 5 supercilio. IVV. 6, 140 coram licet -at atque rescribat *uxor amatori*). MART. 1, 68, 3 cenat, propinat, poscit, negat, -it. PLIN. epist. 7, 27, 9 stabat -batque digito *effigies* similis vocanti; hic *philosophus* contra, ut paulum exspectaret, manu significat . . .; respicit rursus idem quod prius -entem. ITALA Luc. 1, 22 (codd. f r = VVLG.) *Zacharias* erat -ens illis et permansit mutus (*gr. διανεύων, codd. b d e al.* adnuens). Ioh. 13, 24 (*v. l. 45 sq.*). GREG. TVR. Franc. 7, 42 -ens suis rogabat, ut eiceretur. *in imag. de rebus*: ANTH. 680ª, 13 tredecimus *dies* Iulii decimo -it ante kalendas (*syn.* salutat). AVG. ord. 1, 8, 25 p. 138, 2 ne quid undeunde -at pulchritudo rationis (*syn.* signum dare).

B *accedunt structurae*: 1 *acc. c. inf.* (*cf. infra l. 64*): SEN. contr. 2, 4, 13 Maecenas -uit Latroni festinare (*Madvig*, fascinare *codd.*) Caesarem; finiret iam declamationem. ROMVL. fab. 73, 9 rec. vet. oculis ad dexteram eum esse -bat (imminebat *E*, assignat *rec. gall.*, demonstrat nutu *Phaedr. app. 26, 9*). 2 *enunt. fin.*: *coni. nud.*: SEN. contr. *l. 40.* ITALA Ioh. 13, 24 (cod. d, *cf.* r) -it . . . huic *discipulo* Simon Petrus interrogaret, quis esset (*gr. νεύει . . . καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπὲ τίς ἐστιν*, cod. a -it . . . dicens: interroga, cod. f [*cf.* q *et* bff²l VVLG.] -it . . . et dicit ei: interroga, *cf.* AMBR. in psalm. 36, 36 -uit, ut . . . interrogaret; an- *Itala codd. c e*). ut (*cf. p. 1729, 6*): AMBR. *l. 47.* EVGRAPH. *l. 25.* *inf.* (*cf. p. 1729, 15*): RVFIN. Clement. 2, 14 -o Nicetae, paulisper una mecum simulare. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 4 p. 462 *Caesar* iuvenibus -uit, ad vestigia patris sese proiicere (*gr. 16, 126 ἔνευσε*). 3 *interrog. indir.* (*cf. p. 1729, 2*): ITALA Luc. 1, 62 (cod. d, *cf.* f q r VVLG.) -bant . . . patri eius (*sc. Zachariae*), quid vult (quomodo vellet *f*, quem vellet *cett.*) vocari eum (*gr. ἐνένευον, codd. a e al.* ad-).

II *usu laxiore sc. incorporali*: A *mera vi significandi, insinuandi (alicui) aliquid*: 1 *generatim fere i. q. mandare, iniungere sim.* (*notio augetur voce q. e.* rogare *l. 58, cf. l. 34*): RHET. Her. 4, 26, 36 quodsi iste suos hospites rogasset, immo -isset (an- *M*) modo, facile hoc perfici posset. LIV. 8, 4, 3 respondeamus . . . Romanis, nos, ubi -erint, posituros arma (*cf. 8, 3, 9* imperarent). SYMM. rel. 23, 2 quid . . . patrum (*sc. senatus*) -ret auctoritas (*Gelenius*, iuueret *codd.*, iuberet *Meyer*). GREG. M. epist. 5, 39 p. 327, 13 triste mihi aliquid serenissimus dominus *Mauritius* -uit (*syn.* praeciperet). *c. acc. c. inf.* (*cf. l. 38*): AMM. 28, 4, 26 *prodigiorum interpretes* necessaria parari oportere -entes (*edd. vett.*, inuentes *M V*, iubentes *Gardthausen, Clark*).

2 *in litteris explicandis fere i. q. indicare velle, adumbrare* (*accedit* intus *l. 75*, interius *l. 78*, evidenter *l. 81*) *aliquid ex aliqua re* (*c. abl. p. 1729, 10. 12*, per *l. 78. 82. 83. p. 1729, 18*, ex *p. 1729, 5. 7*, in *p. 1729, 21, 22* [*cf. p. 1729, 29*], de *p. 1729, 14*): a *c. acc. solo* (*subaudiendo l. 76. 84*): FVLG. Theb. p. 184, 9 quod . . . poeta -it dicens (GREG. M. moral. 18, 68 p. 78[B] bene . . . sacra . . . historia). AVG. in euang. Ioh. 15, 6 omnia ista *verba* -unt aliquid, indicare volunt aliquid (in psalm. 147, 2. GREG. M. in euang. 10, 7 magnum [*syn.* insinuant]. moral. 4 praef. 4 p. 637[A] plenius a. intus [*infra*: foris . . . ostendit]). 24, 6 nihil . . . vacat, omnia -unt (*syn.* significabat. *cf. l. 73*). lib. arb. 2, 16, 43 obliviscuntur quid -as, o . . . sapientia (GREG. M. in Ezech. 1, 6, 7 *sacra historia* interius [*cf. 1, 6, 2* signat]. past. 3, 2 p. 53[A] q. per David -itur, nisi humilis vita sanctorum?). HESYCH. in lev. 5, 1—13 p. 832[C] hoc (*sc. alienis peccatis communicare*) tactus immundi . . . -it. p. 838[A] evidenter *ephi* trinitatem -it. 13, 47—49 p. 949[A] subtegmen . . . -it nostram intentionem. 19, 13—14 p. 1027[A] per surdum . . . eos . . . lex -it. 25, 38 p. 1129[D] bonam doctrinam per haec *dicta* -ens *Paulus.* CAES. AREL. serm. 194, 1 p. 745, 14 revelatur -ente mysterio divinae

[Mayer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

misericordiae magnitudo. **b** *accedunt structurae (saepe c. acc. neutr., subst. infra l. 9): interrog. indir. (cf. p. 1728, 51)*: SERV. auct. Aen. 2, 202 l. 13 quid ... sit 'mactare', ... -uimus. AVG. lib. arb. 2, 16, 43 (*ad sapientiam*) non ... cessas -ere nobis, quae et quanta sis. GREG. M. epist. 5, 58 p. 369, 18 ex quo ... malo iam -itur, quid sequatur (5, 62 p. 377, 9. 5, 63 p. 379, 13. 6, 7 p. 386, 26). ut *consecut. vel fin. (cf. p. 1728, 47)*: AVG. conf. 13, 24, 35 nihilne nobis ex hoc -is (*sc. deus*), ut intellegamus aliquid ...? SEV. Aug. epist. 109, 2 nisi tu idem (*sc. Augustinus moribus suis*) -as dominum, ut ... ipsius esse agnoscamus. GREG. M. in Ezech. 2, 2, 6 quid nobis aliud his exemplis -ens (*sc. Christus vita et passione sua*), nisi ut debeamus ...? moral. 4 praef. 1 p. 633^C ipsis litterae verbis -it *Salomo*, ut ... consideret (*syn.* intimant). ne: AVG. lib. arb. 2, 16, 43 artifex ... quodammodo -it spectatori operis sui de ipsa operis pulchritudine, ne ibi totus haereat. *inf. (cf. p. 1728, 48)*: HESYCH. in lev. 13, 57 p. 951^A apertissime illud tibi intelligere legislator -it. *nom. c. inf. (cf. p. 1728, 11)*: GREG. M. past. 3, 27 p. 102^D culpa ... esse -itur, quod indulgeri perhibetur. quod, quia: PS. AMBR. mans. 22 p. 27^D per quod -itur, quod *eqs.* HESYCH. in lev. 2, 13 p. 811^D quia ... non simpliciter sal dixit, sed illud intelligibile, legislator -it (*seq.* inquit). GREG. M. dial. 4, 26 p. 263, 18 M. in quo ... damno quid aliud -itur, nisi quod ...? in Ezech. 1, 11, 3 quid est hoc, quod nobis propheta ... in hoc suo silentio -it, nisi quia ...?

3 *transit in not. q. e. promittere*: MARCELL. chron. II p. 102, 528 bonis ... agitatoribus praemium, ignavis autem severitatem -ens.

B *pressius*: 1 *absolute*: a *fere i. q. abnuere, negare*: CE 120, 2 viator, veni hoc ...; -is et negitas? tamen hoc redeu(n)du(m)s(t) tibi. b *fere i. q. quasi nutu se indicare*: AVG. c. Faust. 12, 28 ipse *Christus* mihi in Ioseph -it. *ibid.* ipse mihi -it in virga Moysi (-itur *utroque loco* P^3 b, *cf. p. 1728, 67 sqq.*). c *fere i. q. adnuere, assentiri*: BOETH. (?) elench. soph. 1, 6 qui hoc potest facere (*sc. dividere similia et dissimilia*), in procinctu est, ut videat verum, maxime autem sciet -ere (*gr. p. 169a 33 συνεπινεύειν*).

2 *alicui aliquid fere i. q. irrogare, ascribere*: PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 73, 1 p. 131 quis potest alius erga timorem dei iam idoneus inveniri, si (in *add. ed.*) apostolo culpa -itur, si Petro praecipue, cui ipse dominus testimonium perhibuit (reddidit *var. l.*), quod sit culpabile irrogatur? (*antea*: qui Petro ... aliquid infidelitatis ascribit; eum incredulitatis arguere). *Mayer.*

1. ^{x}**innuptus**, -a, -um. *ab* in *et* nuptus *sec. gr.* ἄγαμος. innu- *testatur* SCAVR. gramm. VII 26, 11 *et legunt fere tam codd. quam titulus* (CE 1442, 2); *at hic illic var. l.* inu- *occurrit.* innub[a]tus: GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1928. *al.* *de notione*: TERT. virg. vel. 4 (*v. l. 82*). SERV. Aen. 2, 31 (*v. l. 70*) '-ae' quae numquam nubit, nam virgo potest et nubere. 11, 687 usus obtinuit ut -as 'virgines', nuptas 'mulieres' vocemus. AVG. bon. viduit. 2, 3 (*de* ITALA I Cor. 7, 8, *v. p. 1730, 15*) ne existimemus viduas non oportere -as dici, quia nuptias videntur expertae *eqs.* (*affert* VVLG. I Cor. 7, 34 'mulier -a et virgo', *v. l. 79 sqq.*). ISID. orig. 9, 7, 11 (*v. p. 1722, 53*). GLOSS. ἄγαμος. -a: ἄγαμος (γυνή). caelebs virgo. incognita viro. -ae: virgines. *legitur inde a* TRAG. inc. *p. 1730, 31*, CATVLLO, VERG., PROP., OV.; *in sermone pedestri inde ab* APVL., ITALA, TERT.

[*confund. c.* nuptus (*passim*), infaustus (*infra l. 73*), irruptus (*infra l. 71*), ? inopia (GLOSS. V 301, 51). *falso vel dub. trad.*: CATVLL. 62, 45 dum -a (*Quint. inst. 9, 3, 16, quod probat Wackernagel, Festschr. Kretschmer 292*; intacta *codd.*) manet *virgo* (*cf. l. 78. p. 1730, 28*). 64, 402 liber ut -ae poteretur flore novercae (*vix recte Kroll al.*; ἐπιγαμηθείσης *intellegit v. Wilamowitz, Hell. Dicht. II 303, 3, quem sequitur Schuster p. 126*; uti nuptae *Mähly*, ut hinc nuptae ... novellae *Baehrens, alii alia*).]

i. q. non nuptus: 1 *de animantibus matrimonio non iunctis (pertinet ad feminas [bovem infra l. 74, per enallagen p. 1730, 1. 5] praeter* TERT. *l. 84* -i. *p. 1730, 2* -us. *17 sqq.* -i; *strictius adhibetur de nondum vel numquam nuptis* ['-us in totum' *p. 1730, 2*; *opp.* viduus *p. 1730, 11. 15*], *laxius etiam de viduis vel divortium facientibus [in sacra script. et inde ap.* ECCL., *v. infra l. 78. 81] necnon de Maria virgine nupta [p. 1730, 5 sqq.]; cf. l. 43 sqq.*): a *proprie*: VERG. georg. 4, 476 pueri -aeque puellae (Aen. 2, 238 [*inde* AVSON. 355, 8]. 6, 307 [*inde* AVSON. 356, 2]. STAT. silv. 1, 1, 12 APVL. met. 10, 32, 2 CARM. de resurr. 164). Aen. 2, 31 Minervae (STAT. Theb. 12, 531. CLAVD. 1, 84 [irr- *F*]. *cf.* HOMER. 548 Palladis [*syn. 532* casta. STAT. Theb. 2, 251]). OV. met. 1, 476 Phoebes (*cf.* STAT. Theb. 7, 258 Dianae [9, 304]). SEN. Oed. 373 conceptus -ae (*E*, infaustae *cett.*) bovis. SIL. 2, 75 manus *Amazonum* (*cf.* STAT. Theb. 12, 182 cohortibus [innumeris *superscr. D.* SCHOL.: Amazoniis]). ITALA I Cor. 7, 11 (codd. d e f g, Tert. adv. Marc. 5, 7 p. 594, 14. *al.* = VVLG.) uxorem (mulierem *Tert.*) a viro non discedere, quod si (*v. app. crit.*) discesserit, manere -am (*gr.* ἄγαμος. *cf. l. 56. p. 1730, 28*). 7, 34 (codd. d e *al.*) mulier et virgo quae -a est (*gr.* ἄγαμος, *cod. f* immaculata, cod. g quae non est nupta vel -a, Cypr. hab. virg. 5 -a; *sec. varias lect. graecas alii* '-a' *ad* 'mulier' *trahunt [sic et* VVLG., *cf. supra l. 48] aut duplicant, v. Wordsworth-White ad l.*; '-a' *pro subst. exhibet* Tert. virg. vel. 4 -a, id est virgo. uxor. 1, 3 l. 40. *huc spectant et*: TERT. castit. 4 l. 18 nuptorum et -orum. monog. 3 -i. pudic. 16, 20 -i. AVG. bon. viduit. 5, 7 caelibum et -arum). TERT. anim. 56, 8 animas immaturas et -as (*i. caelibum*). monog. 5 Christus -us in totum. orat. 22, 1 iam tunc -a adhuc Eva mulieris vocabulo fuit (*ibid.* -ae et virgini. *cf.* virg. vel. 5). virg. vel. 7 -as sumunt filias hominum (*sc. angeli*; *cf. gen. 6, 2*). SERV. Aen. 11, 687 Camillam -am fuisse. PRVD. apoth. 614 qua *die* tener -o penderet ab ubere Christus (*de Maria ut*: psych. 74 femina. CLAVD. carm. min. 32, 8 mater [CONC.^{S} I 5 p. 118, 20; *gr. I 1, 7 p. 35, 30* ἀπειρόγαμον. p. 203, 1; *gr. I 5 p. 228, 18 item.* FAVST. REI. epist. 7 p. 205, 21]). c. Symm. 2, 1087 sacerdos (*sc. Vestalis*). NOVELL. Theod. 22, 2, 8 (= COD. Iust. 10, 35, 2, 7) si post parentum obitum *filiae* inveniantur -ae vel viduae. CE 1442, 2 virginis (*cf. p. 1729, 79*). *pro subst.* (*fere fem. plur.*; *sg.* -a *l. 23. 25*, *cf. p. 1729, 82*; *m.* -i *l. 17 sqq.*, *cf. p. 1729, 84*): CATVLL. 62, 6 cernitis, -ae, iuvenes? 62, 12. 62, 36. 64, 78 (nuptiarum *H*). VERG. Aen. 12, 24 PROP. 3, 19, 25. ITALA I Cor. 7, 8 (Tert. pudic. 16, 15. *al.*) -is ... et viduis (*gr.* τοῖς ἀγάμοις, *codd. d e g* qui sine uxoribus sunt, *codd. f g [var. l.] et Vulg.* non nuptis. *de sexu ambigit* TERT. *locis hinc pendentibus*: bapt. 18, 6 -i ... procrastinandi [*infra*: tam virginibus ... quam viduis]. castit. 3 l. 46 -i [*Rigalt.*, nupti *A*, sunt n. *NFR*] vel vidui. l. 67 -os [nuptos *NFR*] et viduos. uxor. 2, 2 l. 37 viduas et -as). ARNOB. nat. 4, 16 nonne vides ... virginalīs esse species Minervarum et -arum (*Rigalt.*, nupt- *trad.*) his formas ... dari? RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 35 p. 613^C Susannam nuptis et -is exemplum pudicitiae praestitisse. hist. 1, 7, 16/17 uni ex eodem populo ... -a praecipitur copulari (*gr.* πρὸς γάμον, *unde* in nuptias *Ehlers*). PASS. Theclae Ba 20 p. 52, 11 (= Bc p. 52, 20) adure -am (*gr.* ἄνυμφον).

b *translate*: STAT. Theb. 9, 616 (*loq. Atalanta*) in tetricis et post conubia lustris, sic quoque venatrix animumque (-oque *corr.* P^r, -ique *Garrodius* ['*vix latine, certe contra Stati usum*' *Klotz*]) -a remansi (*cf. p. 1729, 56. 78*).

2 *de ipsis nuptiis, quae nuptiae esse negantur* (*cf.* γάμος ἄγαμος *Soph. Oed. 1214. Eur. Hel. 690*): TRAG. inc. 80 (Cic. de orat. 3, 219) Helenam Paris -is iunxit nuptiis (-iis i. nuptias *AEH*, -is i. nuptis *OP*).

[? 2. **innuptus** *i. q.* ἐπιγαμηθείς *v. p. 1729, 57.*]

1. **innus** *v.* ginnus, 1. hinnus. 2. **innus** *v.* innox.

innūtābiliter *adv.* *ab* in *et* nutabilis. *i. q. modo non nutanti, inconcusse*: CONC.^{S} II 5 p. 52, 29 dicentes ... -r (*Schwartz*, innot- *trad.*, inmot- *Baluzius*) atque firme et immobiliter se credere symbolo *Nicaeno* (*cf. p. 22, 3* firme et inconcusse atque immobiliter).

innūtrībilis, -e. *ab* in *et* nutrire. *i. q. non nutriens* (*v. Leumann, Adj. auf -lis 124*): CAEL. AVR. acut. 2, 9, 55 cum ... tumentia acrioribus virtutibus accensa graventur, hoc est (*inter alia*) ... iuscello (viscello *cdd. vett.*) -i atque corruptibili.

innūtrio, (-īvī), -ītum, -īre. *ab* in *et* nutrire. *i. q. alicubi vel aliqua re nutrire* (*c. abl. praeter l. 48*; *ad pass. acced.* innasci *l. 53. 58*, *c. vi augendi l. 52*): 1 *proprie* (*in imag.*): ARNOB. nat. 1, 51 ex ore terrenis sectoribus -to. *latius fere i. q. educare*: HIPPOCR. aer. 12 qu(a)e ... -untur iumenta *in Asia* (*gr.* ἐντρεφόμενα). COD. Theod. 7, 13, 6, 1 indigenas atque ipsius provinciae finibus -tos.

2 *transl. c. vi assuescendi*: VELL. 2, 94, 2 *Tiberius* -tus caelestium praeceptorum disciplinis (SEN. dial. 12, 2, 5 liberalibus d., quibus non -tus tantum, sed innatus est *animus*. *cf.* BOETH. cons. 1, 1, 10 W. studiis). SEN. dial. 3, 11, 3 armorum ..., quibus innascuntur -unturque *Germani* (SIL. 2, 286 castris ... et armis. *cf.* PLIN. paneg. 16, 1 bellicis laudibus). epist. 2, 2 certis ingeniis inmorari et -iri oportet. TAC. ann. 6, 48, 2 C. Caesarem ... pessimis -tum. PLIN. epist. 9, 33, 6 homines -tos mari. SVET. Aug. 3, 1 amplis ... opibus. APVL. met. 4, 24, 5 deliciis, quis innata atque -ta sum. ANIAN. Chrysost. hom. 2, 4 *anima* tali meditatione -ta (*gr.* ἐντρεφομένη). PS. EVSEB. CAES. hom. 6 p. 1128^C quis corporibus -tus forte suspicabitur nihil esse eum, qui non tenetur *eqs.* ad *aliquid*: PAVL. NOL. epist. 3, 4 Ambrosii semper et dilectione ad fidem -tus (nutr-, enutr- *varr. ll.*) sum et nunc in sacerdotii ordinatione confoveor.

innūtrītus, -a, -um. *ab* in *et* nutritus. [*hisp. dial.* añudrido '*exesus, confectus*', añudrirse '*confici*'. *R.*] *i. q. non nutritus*: CAEL. AVR. acut. 1, 17, 177 tantis diebus -um aegrotantem relinquere. *Diaz y Diaz.*

inobaud- *v.* inoboed-. *per confusionem aut falsam lectionem pro* inaud-: PS. TIT. epist. l. 648 titulum nominis dei inobaudītum, quem nemo scit nisi qui accepit illum (*cf. l. 116* inobaudientes, *l. 474* inobaudienciae).

inobdormībilis, -e. *ab* in *et* obdormire *sec. gr.* *i. q. qui difficile obdormit*: IGNAT. Polycarp. 1, 3 vigila, -em spiritum possidens (*gr.* ἀκοίμητον).

inobed- *v.* inoboed-.

inobiūrgātus, -a, -um. *ab* in *et* obiurgatus. *i. q. non obiurgatus*: CHAR. gramm. p. 71, 4 B. cum utroque (*sc. feminino et neutro*) genere nominis huius (*sc.* '*cyma*') ... loqui liceat, utrumcumque dixeris, -um est.

inoblector, -ārī. *ab* in *et* oblectari *sec. gr.* *i. q. alicubi oblectari*: ITALA prov. 8, 31 (Tert. adv. Hermog. 18 p. 145, 13; *loq. sophia*) cotidie ... oblectabar in persona eius *dei*, quando oblectabatur, cum perfecisset orbem, et -batur in filiis hominum (*gr.* εὐφραινόμην ... εὐφραίνετο ... ἐνευφραίνετο, *Iren. 4, 20, 3* [= *4, 34, 3 H.*] iocundabatur.
[*Busch*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Hil. trin. 4, 21 et Maximin. Aug. coll. c. Max. 16 laetaretur; *Vulg. aliter*).

inoblitterābilis, -e. *ab* in *et* oblitterare. *i. q. qui oblitterari non potest*: EVCHER. epist. ad Val. p. 712D certa ... et -is haec gloria est, aeternitate gloriari.

1. inoblitterātus, -a, -um. *ab* in *et* oblitteratus. *i. q. non oblitteratus*: TERT. anim. 24, 6 homini omnium forsitan obliviosissimo -a perseverabit sola scientia naturalium.

2. inoblitterātus, -a, -um. *ab* in *et* oblitteratus. *i. q. oblitteratus, obrutus*: PACIAN. (?) sim. carn. p. 119, 16 -um paene obrutumque vetustate saeculorum nomen.

inoblītus, -a, -um. *ab* in *et* oblitus. *i. q. non oblitus, memor*: Ov. Pont. 4, 15, 37 semper -a repetam tua munera mente.

inoboedībilis, -e. *ab* in *et* oboedire, *cf.* inoboediens. *i. q. qui difficile adducitur, ut oboediat*: CONC.S II 5 p. 65, 26 intellectum (*iuxta* indisciplinabilem, *v. p. 1198, 63*).

ˣ**inoboediēns** *et* inobaudiēns, -entis *adi.* *ab* in *et* oboediens (-aud-); *cf.* inaudiens, indicto(ob)audiens (*var. l.* -s *p. 836, 39. 1163, 68* [indicto inobaudiens]). *de script. et formis*: -aud- (*de* IREN. *et de ipsa re cf. Lundström, Neue Stud. z. lat. Irenäusübers. 81 sqq.*): ITALA *infra l. 52.* PS. CYPR. singul. cler. 16 p. 191, 26 PS. TIT. epist. l. 116 HYD. chron. II p. 32, 215. *cf. var. lect. l. 19.* -oed- *et* -ed- *promiscue.* inobidens: THEOD. MOPS. epit. in psalm. 49, 7a ad p. 327, 17. *abl. sg. non legi nisi* CONC.S II 3, 2 p. 63, 10 super Dioscoro -e (Dioscorum -em *D*). *compar. et superl. desunt: succedit* maxime -s *infra l. 58.* GLOSS. II 233, 48 ἀπειθὴς ὁ αὐθάδης. V 511, 26 promocondus (?). *legitur inde ab* ITALA, IREN., *maxime ap. ECCL.* (*cf.* inoboedientia).

i. q. non oboediens (*in fig. litot. inde ab* ITALA *infra l. 52 saepius*): 1 *absolute* (*exempla selecta*): ITALA Iob 36, 12 (Aug. in Iob p. 589, 19 = HIER. interpr. Iob) cum monerentur, -es erant (*gr.* ἀνήκοοι, *Vulg.* non audierint). I Tim. 1, 9 (Lucif. Athan. 2, 34 p. 208,1; *cf.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 10 p. 399, 2) iusto lex non est posita, iniustis autem et -bus et impiis *eqs.* (*gr.* ἀνυποτάκτοις, *cod. d* non obaudientibus, *Lucif. Athan. 2, 13 p. 171, 4* non oboedientibus, *Ambrosiast.* inobsequentibus, *Vulg.* non subditis). IREN. 3, 22, 4 (= 3, 32, 1 H.) Maria ... oboediens invenitur, ... Eva vero -s *eqs.* (*infra*: -s facta. *cf.* 5, 23, 1. *al.*). 4, 15, 2 (= 4, 26, 2 H.) -es Israelitas et perditos (AMBROSIAST. in Rom. 10, 21 p. 147B. *cf.* HIL. in Matth. 21, 13 *populus* insolens et -s et ... contumax. 32, 2 auditus *populi* [*syn.* inaudiens]. *al.*). PELAG. in Rom. 10, 19 filium. in II Cor. 4, 4 -em aegrum *medicus deserit.* AVG. civ. 13, 13 p. 572, 9 D. *primi homines* senserunt ... novum motum -is carnis (*cf.* 13, 15 p. 573, 28 -s motus in carne animae -is exortus est. pecc. mer. 2, 22, 36 p. 107, 19 nihil -s in illo *corpore* adversum se *homines* moveri. *al.*). CASSIAN. inst. 12, 25 p. 223, 25 *carnalis superbia* -em eum *monachum* reddit et asperum (GREG. M. dial. 2, 28 p. 120, 1 M. -em m. de infidelitate sua et superbia ... increpavit). NOVELL. Iust. 4, 3 pr. si permanerent -es *creditores acerbi* (*gr.* ἀπειθοῦντες). *et passim.* 2 *accedunt structurae* (adversum *per zeugma l. 45*): *dat.*: ITALA exod. 23, 21 (Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 167, *cf.* Cypr. testim. 2, 5 p. 67, 20) audi (obaudi *Cypr.*) eum *angelum*, et ne -s (*scrib. fere* -aud-) fueris ei (*gr.* μὴ ἀπείθει αὐτῷ, *Tert. adv. Marc. 3, 16 p. 403, 13* ne inobaudieritis [obaud- *M ante corr.*, -ieris *Pamelius*] eum, *Vulg.* nec contemnendum putes). Ios. 5, 6 (Aug. quaest. hept. 6, 6 p. 423, 2) qui -es fuerant mandatis dei ([*gr.* οἱ ἀπειθήσαντες τῶν ἐντολῶν, *Lugd.* non obaudierant, *Vulg.* non audierant. *cf.* AVG. *l. c.* p. 423, 11 -es erant legi dei]. HESYCH. in lev. 26, 14—17 p. 1145B maxime -es. GREG. M. epist. 5, 59 p. 372, 17). Rom. 1, 30 (cod. g, Gild. Brit. 97 chron. III p. 79, 29) parentibus -es ([non ob- *Gildae cod. A cum Vulg.*, *gr.* ἀπειθεῖς]. II Tim. 3, 2 [codd. e g = VVLG.; non ob- *var. l.*, *cf. p. 1163, 71: gr.* ἀπειθεῖς]. GREG. TVR. vit. patr. 20, 1 p. 741, 24 VIGIL. THAPS. c. Eutych. 5, 1 p. 135B). IREN. 3, 20 (21), 2 deo. PASS. Iren. Sirm. 4, 11 praeceptis regalibus (PASCASIN. Leo M. epist. 3, 1). HIL. in Matth. 2, 6 plebi ... prophetis -i. FVLG. aet. mund. p. 129, 12 imperio. VVLG. deut. 8, 20 si -es (non ob- *var. l.*) fueritis (inobedieritis *cod. unus, Itala Lugd. et Monac.* non obaudieritis) voci domini (GREG. M. in Ezech. 1, 12, 15 dominicae). III reg. 13, 21 -s (non ob- *var. l.*) fuisti ori domini (13, 26). AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 63 p. 1376 -s -bus reddita est *caro primorum hominum. al.* *gen. obi.*: TRACT. Pelag. p. 16, 5 si quis -s eius voluerit esse mandati. CASSIOD. Ios. antiq. 9, 8 p. 269 praecepti (*gr. 9, 162* παρακούσαντας ὧν προσέταξεν). *in c. abl.*: AVG. c. Parm. 1, 10, 16 p. 38, 6 in utroque -es atque impii nec deo reddunt ... amorem nec regibus ... timorem *Donatistae.* Ps. AVG. quaest. test. I 109, 7 p. 206, 19 *Abraham* in nullo constat -em fuisse. *inf.*: Ps. AVG. hypomn. 2, 4, 4 p. 1620 *Adam* -s exstitit divinum servare praeceptum.

adv. **inoboedienter.** *i. q. sine oboedientia*: AVG. civ. 12, 22 p. 549, 11 D. *si homo deum* libera voluntate superbe atque -r usus offenderet. 14, 17 p. 40, 26 quod ... adversus damnatam culpa inoboedientiae voluntatem libido -r movebat (nupt. et concup. 2, 59 p. 318, 13 -r inordinateque. pecc. mer. 1, 29, 57 p. 56, 5). quaest. hept. 2, 149 p. 184, 25 -r famulus *Moyses* non parebat.

deriv.: inoboedientia, inoboedio (*retrogr.*). *cf.* inoboedibilis, inobauditio, inoboedus (?).

ˣ**inoboedientia** *et* inobaudientia, -ae *f.* *ab* inoboediens (-aud-); *cf.* oboedientia (-aud-) *et* inaudientia (*iuxta pos. p. 836, 44*), indictoaudientia, inobauditio. -aud- (*cf. p. 1731, 19*): TERT. *l. 11.* ITALA *l. 13. 17.* Ps. TIT. epist. l. 474. *et saepius var. l.* *plur. deesse videtur.* *legitur inde a* TERT. (*semel; v. Demmel, Neubildungen 99*), ITALA, *maxime ap. ECCL.*

fere i. q. defectus oboedientiae (*in inferiorem sc. filiam l. 24; explicat* AVG. gen. ad litt. 8, 14 p. 252, 23 malum ... -ae, id est superbiae et contumaciae, perversae imitationis dei et noxiae libertatis): 1 *absolute* (*exempla selecta*): TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 477, 3 quī et -am (*scrib.* -aud-) illis *Iudaeis* exprobrare posset *Christus* ... ? (*infra*: contumaces et inobsequentes). ITALA Rom. 5, 19 (cod. d *al.* = VVLG.) sicut ... per -am (-aud- *cod. d et Pacian. bapt. 5 p. 136 Aug. c. Fort. 22 p. 105, 21*) unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius hominis obauditionem (*cod. d, alia v. ap. Wordsworth-White ad l.*) iusti constituentur multi (*gr.* παρακοῆς ... ὑπακοῆς). II Cor. 10, 6 (codd. d e [-aud-]. *al.* = VVLG.; *gr.* παρακοήν). EPIST. Paul. et Cor. II rec. A 22 non ... estis fili -ae. IREN. 1, 10, 3 (= 1, 4 H.) et in transgressorum angelorum apostasia et in -a hominum (*gr.* παρακοῇ). HIL. in psalm. 57, 3 p. 177, 10 contumacem atque insolentem antiqui serpentis -am (AVG. c. Secundin. 19 p. 935, 2). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 156, 3 praevaricationis -a (*opp.* oboedientia fidei). AVG. civ. 1, 25 p. 41, 5 D. concupiscentialis (*cf.* 13, 3 p. 560, 11 concupiscendi). NOVELL. Iust. 97, 6, 1 ex patris -a neque movere volentis neque permittentis ei *filiae* movere *sc. actionem* (*gr.* ἀπειθείας). *et passim.* 2 *accedunt structurae*: *praepp.*: ITALA Ier. 13, 25 (Hier. in Ier. 3, 23, 1) pars -ae tuae adversum me (*gr.* μερίς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοί, *Vulg.* mensurae. *cf.* AVG. civ. 14, 15 p. 36, 18 D. adversus). HIL. in psalm. 126, 21 p. 627, 17 impietatem in deum, -am in praedicantes *eqs.* CONC.S I 3 vers. Tur. p. 83, 13 circa regulas -am (*gr. I 1, 2 p. 64, 9* τὴν πρὸς τοὺς κανόνας ἀπείθειαν). *gen. obi.*: IREN. 5, 23, 1 -a ... dei mortem infert. AMBR. parad. 8, 39 p. 296, 3 praevaricatio legis divinae et caelestium -a praeceptorum.

inoboedio, -īre *et* inobaudio, -iī, -īre. *ab* inoboediens (-aud-) *retrograda q. d. formatione sec.* oboedire (-aud-). GLOSS. inoboedio: ἀπειθῶ. οὐ πείθομαι. [*dub.*: IREN. 5, 19, 1 (*v. Lundström, Neue Stud. 157 sq.*). *var. l. p. 1731, 65.*]

1 *forma* inobaudire *c. acc.* (*sec.* audire) *i. q. non audire, per inoboedientiam contemnere*: ITALA exod. 23, 21 (*v. p. 1731, 53*).
2 *forma* inob(o)edire *absol. i. q. non oboedire* (*cf. l. 35*): Ps. AVG. serm. 139, 3 p. 2018 (*cf.* GREG. M. in euang. 10, 7 p. 1113D) a paradiso recessistis superbiendo, -endo (*seq.* humilitas, oboedientia).

(inoboedītio), inobaudītio, -ōnis *f.* *cf. c.* obauditio, inobaudiens (inobaudire), inobaudientia. *fere i. q. inoboedientia*: ITALA Col. 2, 14 (Pacian. bapt. 7 p. 140) *Christus* delens quod adversus nos erat chirographum -is (*gr. et Vulg. aliter*). AMBROSIAST. in II Cor. 7, 7 p. 305A dolorem habebat -is eorum (*sc. Corinthiorum Titus*).

? **inoboedus,** -a, -um. *ab* in *et* oboedire, *cf.* inoboediens. *i. q. non oboediens*: ARNOB. nat. 7, 43 p. 276, 19 *apud rusticum fuerat* -a cessatio (*def. rhythmi causa Lorenz, De clausul. Arnobian. 1910, 48. Brakman, Arnobiana 1917, 44, 2*; in oboedientia c. *Meursius, Reifferscheid*, in obeundo c. *Sabaeus*, *cf. antea*: in rebus obeundis cunctabatur). *Busch.*

inobrutus, -a, -um. *ab* in *et* obrutus. *i. q. non obrutus*: Ov. met. 7, 356 *Cerambus* sublatus in aera pennis, cum ... infuso tellus foret obruta ponto, Deucalioneas effugit -us undas.

inobsaeptus, -a, -um. *ab* in *et* obsaeptus. *i. q. non obsaeptus*: LACT. opif. 8, 7 *aurium* foramina noluit *deus* esse nuda et -a.

inobscūrābilis, -e. *ab* in *et* obscurare. *i. q. qui obscurari non potest*: TERT. anim. 3, 4 muniti ... divinae determinationis -i regula. AVG. in psalm. 41, 2 in illius *dei* luce lumen -e. CONC.S IV 2 p. 65, 3 -is cunctis bene sentientibus ... veritas exsistit.

[inobscūro, -āre *falsa var. l. pro* obsc- CIC. Phil. 9, 10.**]**

inobsecrābilis, -e. *ab* in *et* obsecrare. *i. q. qui obsecrando flecti non potest, implacabilis, inexorabilis*: PACIAN. epist. 1, 5 p. 15 desinite ... gratuita bona domini -i asperitate prohibere.

inobsequēns, -entis *adi.* *ab* in *et* obsequens. *i. q. non obsequens*: SEN. Phaedr. 1068 -es protinus frenis equi rapuere currum (*c. dat. ut*: nat. 1 praef. 16 id, in quo exercetur *ars*, saepe -s arti est). TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 477, 9 (*v. supra l. 12*). ITALA I Tim. 1, 9 (Ambrosiast.; *v. p. 1731, 36*). Tit. 1, 6 (*ibid.*) filios habens fideles, non ... -es (*gr.* ἀνυπότακτα, *Vulg.* subditos). 3, 3 (*ibid.*) eramus quondam et nos inconsulti, -es *eqs.* (*gr.* ἀπειθεῖς, *Hier. ad l.* inobedientes, *Vulg.* increduli). CYPR. unit. eccl. 17 p. 226, 6 servus. IVL. VAL. 1, 42 p. 53, 13 ne contra (nec ultra *Kroll*) -s poenam pro venia merearis.

deriv.: inobsequentia.

inobsequentia, -ae *f.* *ab* inobsequens, *cf.* obsequentia. *i. q. defectus obsequentiae*: IVL. VAL. 2, 16 p. 78, 18 quod eorum *oratorum* culpa -ae argueremini (*ad rem cf. 2, 5*).

inobserātus, -a, -um. *ab* in *et* obseratus. *i. q. non obseratus*: CONC.S II 3, 1 p. 78, 14 -um habens os et infrenem linguam (*gr. II 1, 1 p. 100, 27* ἀπύλωτον).

inobservābilis, -e. *ab* in *et* observare, *cf.* observabilis. *i. q. qui observari non potest, inextricabilis*: CATVLL. 64, 115 ne

[E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

labyrintheis e flexibus egredientem tecti frustraretur -is error (*Kroll cft.* ἄσκοπος, δυσεύρετος). PLIN. nat. 2, 77 in Martis sidere, cuius est maxime -is cursus.

inobservāns, -antis *adi.* *ab* in *et* observans, *cf.* inobservantia. *i. q. non observans* (*c. gen. l. 8*): PALLAD. 1, 35, 12 si -es (*i. improvidos, v. Svennung, Unters. 580*; obs- *SE*) homines sub aëre deprehendant *locustae*. HIL. in psalm. 125, 5 p. 608, 5 *avarus* honestatis inmemor, amicitiarum -s, humanitatis fugax. AMBR. Isaac 3, 6 p. 646, 6 fugiebat David . . . a facie Saul, . . . ut inmitis et -is (*i. inhumani*) et perfidi declinaret contagium.

adv. **inobservanter.** *i. q. improviso*: IGNAT. Trall. 6, 2 ut qui biberit *potum dulcem venenatum* . . . -r morti addicatur (*gr.* ἀφυλάκτως).

inobservantia, -ae *f.* *cf. c.* observantia *et* inobservans. [*e coni. dub.*: CIC. Att. 4, 1, 1 (*Madvig, cf. ALL 2, 1885, 144*).] *i. q. defectus observantiae, neglegentia*: QVINT. inst. 4, 2, 107 quae ne fecisse -a quadam videatur *Cicero*. SVET. Aug. 76, 2 ex hac -a (*sc. victus, cf. l. 27*) nonnumquam . . . solus caenitabat.

inobservātus, -a, -um. *ab* in *et* observatus. GLOSS.[L] I Ansil. IN 1129 (= III Abstr. IN 161) -a: contempta, neglecta. [*dub. trad. pro* obs-: SEN. nat. 3, 26, 8.] *i. q. non observatus, neglectus*: OV. met. 2, 544 dum vel casta fuit vel -a *Coronis* (*i. dum adulterium eius latebat*). 4, 341 ut vacuis et -us in herbis huc it et hinc illuc. fast. 3, 111 libera currebant ⌊et -a⌋ (non obs- *var. l.*) per annum sidera. SEN. epist. 40, 13 -us (obs- *pP*) ille cursus *orationis concitatae* (-us *sc. ab ipso oratore incauto. cf. 40, 11* Romanus sermo magis se circumspicit). PLIN. nat. 28, 56 *experimenta sunt* totius corporis valetudini in varietate victus -a (obs- *Gelenius; cf. supra l. 16*). MART. 8, 32, 3 nisi -a (*sc. a muliere, ad quam confugit*) maneret (*i. remaneret*) permissaque sibi nollet abire fuga *columba*. FRONTIN. strat. 3, 2, 8 negotiatorum specie -i portas aperuerunt suis *milites*. ANTH. 941, 55 -a ferentem per liquidas Hymenaeum auras vestigia. AVELL. p. 100, 28 patuit hos -is (*sc. non legitimis*) plebe cleroque contradicente ignotos alienigenas ordinationibus . . . sacerdotia vindicasse. SIDON. epist. 8, 6, 8 doctrinam illius, quo more citius homo discitur, -us inspexi.

deriv. (*retrogr.*): inobservo.

inobserv⟨āv⟩it contempsit GLOSS.[L] I Ansil. IN 1130. *ab* inobservatus *retrograda q. d. formatione, v. l. 19*.

inobsessus, -a, -um. *ab* in *et* obsessus. *i. q. non obsessus*: SERV. auct. Aen. 12, 559 ('urbem immunem tanti belli') vult -am intellegi, quae sine periculo sit oppugnationis.

inobsolētus, -a, -um. *ab* in *et* obsoletus. *i. q. non obsoletus*: TERT. resurr. 58 p. 119, 1 vestimenta et calciamenta filiorum Israhelis quadraginta illis annis indetrita -a manserunt (*cf. V. T. deut. 29, 5*). CHALC. transl. p. 26[C] (*v. vol. VIII 787, 81*).

inobtemperāns ἀπειθὴς ὁ αὐθάδης GLOSS. II 233, 48. *ab* in *et* obtemperans.

inobviam *v.* obviam.

inobumbrābilis, -e. *ab* in *et* obumbrare. *i. q. qui obumbrari non potest*: IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 4, 5 p. 1342 -is omnino veritas.

inobumbro, -āvī, -āre. *ab* in *et* obumbrare. *i. q. obumbrando involvere*: ITALA Matth. 17, 5 (Faustin. trin. 2, 3 p. 51[D]) nubes lucida -vit eos (*gr.* ἐπεσκίασεν, *aliae verss.* inumbravit, ob-, ad-).

inocciduus, -a, -um. *ab* in *et* occiduus. *i. q. non occiduus* (*accedit* semper *passim*): **1** *strictius de stellis et usu inde derivato*: GERM. 64 oceani . . . ignotae fluctibus Arctoe, semper -is servantes ignibus axem. LVCAN. 8, 175 qui non mergitur undis axis -us gemina clarissimus arcto (ADNOT.: qui numquam occidit. AVIEN. Arat. 978 a. *borealem* semper -um). STAT. Theb. 8, 310 (*ad Terram*) firmum atque inmobile mundi robur -i (*occidente potius caelo*). ANTH. 426, 6 *Britannia*, qua frigida semper praefulget stellis Arctos -is. AVIEN. Arat. 256 semper -is attollens lampada flammis *Callisto*. 1202 relicum *Cephei* polus . . . a litore versat, semper -um (-o *codd.*). FAV. EVL. p. 8, 1 septem stellas cardo maximus aquilonius -o fulgore convertit. CLAVD. carm. min. 53, 11 oceanum petit Arctos -ique Triones occasum didicere pati. *inde de tempore*: NEMES. cyn. 105 cum Ianus . . . pandit -um bissenis mensibus aevum. EVSTATH. Bas. hex. 2, 8 p. 890[A] -um et sempiternum diem *domini* (*gr.* ἀνέσπερον καὶ ἀδιάδοχον καὶ ἀτελεύτητον). *in imag. de oculis*: STAT. Theb. 6, 277 -is stellatum visibus Argum. **2** *latius et translate de variis rebus sempiternis*: ARNOB. nat. 2, 36 p. 77, 13 continuam et -am vitam . . . subrogari *numinibus Plato dicit* (*Tim. p. 41*). CLAVD. rapt. Pros. 3, 401 ne deficerent tantis erroribus, ignes *taedarum* semper -os insopitosque manere iussit *Ceres*. SEDVL. carm. pasch. 3, 11 *Christi* sub tegmine blando mitis -as enutrit pampinus uvas (*op. pasch. 3, 1 p. 232, 16 Christus* nutriens racemos spiritalis pampini semper amoenitate victuros).

inocco, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* in *et* occare. **1** *i. q. occando ingerere*: COLVM. 2, 8, 4 quod sicco solo ingestum et -tum est. 11, 2, 60 lupini modii tres . . . in singula iugera sparguntur et ita -antur. 11, 2, 82 sementi facta -are oportet, quod sparseris. **2** *i. q. occando tractare, invertere*: COLVM. 3, 15, 1 seritur . . . prius emundata -taque et aequata pastinatione.

[inoccultus *falso trad.* ACC. trag. 556 (*v. p. 1069, 40*).**]**

inoculātio, -ōnis *f.* *ab* inoculare. *i. q. insitio per oculos facta* (*distinguitur ab emplastratione l. 11. 13, quam eandem esse dicunt quidam l. 5; cf.* inoculare): COLVM. 5, 11, 1 tertium *genus insitionis*, quo ipsas gemmas cum exiguo cortice in partem sui delibratam recipit *arbor*, quam vocant agricolae emplastrationem ⌊vel, ut quidam, -em⌋ (⌊ ⌋ *om. arb. 26, 1*). PLIN. nat. 17, 100 (*cf.* 1, 17, 23) *aves semina in arboribus abicere solent*: hinc nata -o sutoriae simili fistula aperiendi in arbore oculum cortice exciso semenque includendi eadem fistula sublatum ex alia; in ficis et malis haec fuit -o antiqua; Vergiliana quaerit sinum *eqs.* (*georg. 2, 74 sqq.*). 17, 117 -o rores amat lenes. 17, 118 emplastratio (emplastri ratio *trad.*) et ipsa ex -e nata videri potest. 17, 121 vitis non recipit emplastra . . . neque -em siccae *arbores* . . .; fertilissima omnium -o, postea emplastratio, sed utraque infirmissima. 17, 129 inseritur . . . oleaster calamo et -e.

inoculātor, -ōris *m.* *ab* inoculare. *i. q. qui inoculat*: PLIN. nat. 18, 329 hic *auster* oleae timeatur . . ., hunc caveat insitor calamis gemmisque -r.

inoculātus, -a, -um. *ab* in *et* oculatus (*vix est forma verbalis, v. l. 24*). *i. q. tamquam oculis vel stellis pictus, indutus, ornatus*: APVL. met. 6, 28, 6 bullis . . . te (*sc. asinum*) multis aureis -um (*dett. et ed. pr.*, inaul- *Fφ*) veluti stellis sidereis relucentem . . . saginabo.

inoculo, (-āvī, *?* -ātum *l. 24*), -āre. *ab* in *et* oculus; *cf.* oculare. [*it.* inocchiare (*ad 1*). *R.*] **[***dub.* (*forma* -tus *notionibus cum verbo q. e.* oculare *sec.* oculatus *quadrantibus, hinc alienis*): APVL. met. 6, 28, 6 (*v. l. 20*). CAES. AREL. serm. 172, 3 p. 664, 19 -tus est caecus (oc- *cod. alter, Morin; cf.* illuminare).**]**

1 *i. q. per gemmas inserere, emplastrare* (*t. t. agr.*): COLVM. 11, 2, 59 his . . . diebus arbores ficorum -ant, quod genus insitionis emplastratio vocatur (APVL. flor. 6 p. 21 *homines periti* -andae a.). PLIN. nat. 17, 133 *sub etesiis Graeci* -are et inserere non dubitant. GARG. MART. pom. 2, 12 sic quoque fiet emplastratio: olea, persicus, sicuti et nonnulla ficus . . . rite -antur prius trunco reciso (PALLAD. 5, 4, 4 *syn.* inplastratur. 7, 5, 2. 12, 7, 7 *syn.* inplastrari). PALLAD. 4, 10, 32 -ari ficus . . . poterit (*infra*: inseritur . . . oculis. 5, 4, 5. 8, 3, 2. *cf. l. 29. 33*). 12, 7, 22 potest et -ari *castanea*. *transl. c. dat. fere i. q. insinuare*: MACR. somn. 1, 1, 5 iustitiae affectum pectoribus -andum (incule- *Bentley. infra*: fructus eius). **2** -ari *i. q. per gemmas informari, increscere*: TERT. anim. 19, 3 *arboribus* et frutices -antur et folia formantur et germina inflantur et flosculi inornantur et suci condiuntur.

deriv.: inoculatio, inoculator.

inodio, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* odium. NOT. Tir. 46, 89 -tus (inodiosus *L¹*, -at *Heraeus, ALL 12, 1902, 49. cf. 89ᵇ* exodiatus. *91* perodiatus). [*francog.* ennuyer, *prov.* enoiar, *it.* annoiare, *hisp.* enojar '*taedio, indignatione afficere*'. *R.*] *i. q. in odium* (*sc. patiendum*) *adducere, invisum reddere*: ITALA exod. 5, 21 (Lugd. = codd. n. 91. 94 ed. Beuron.) -astis odorem nostrum in conspectu Pharaonis (*gr.* ἐβδελύξατε, *Aug. loc. hept. 2, 24* execrabilem fecistis, *Vulg.* fetere fecistis). CIL VIII 13134 (= CE 1606), 14 neq(ue) aput caro marito -ari potui.

? **inodiōsus,** -a, -um. *fort. ab* in *et* odium *sec.* odiosus (*cf.* ex-, per-, sub-). NOT. Tir. *v. l. 44*. *i. q. in odio habitus, inodiatus, odiosus*: PS. QVINT. decl. exc. Paris. 9 p. 405, 20 (*loq. pater ad filium ab inimico redemptum*) adiecisti vilitati nostrae, quod per -os (mihi od- *Burmann*) vita tibi servata est.

inodōrātum ἄνοσμον GLOSS. II 228, 33. *ab* in *et* odoratus.

inodōro, -āre. *ab* in *et* odorare. *i. q. odore sive bono* (*l. 60*) *sive malo* (*l. 62*) *inficere*: COLVM. 9, 4, 4 bulbus croci deponitur, qui coloret -etque mella (*v. Linde, Studier till Colum. nionde bok 28*). 11, 3, 22 (*de alio et ulpico*) sic sata et . . . condita existimantur neque acerrimi saporis exsistere neque mandentium halitus -are (*recc.*, odorari *S*, *deest A*).

inodōrus, -a, -um. *ab* in *et* odorus. **[***variat in codd. c.* inhonorus *l. 69*. *dub.*: PLIN. nat. 20, 177 (*coni. Urlichs*). APVL. met. 4, 2, 7 in modum floris -i ('*valde odori*' *intellegit Wiman, Eranos 23, 1925, 184 vix recte*; odori *vulg.*, in odori m. f. *Robertson*).**]** **1** *i. q. odore sive bono* (PERS.) *sive malo* (DIOSC.) *carens*: PERS. 6, 35 *heres iratus* urnae ossa -a dabit (*P*, inhonora *AB. cf.* SCHOL.: aut -a, sine odore hoc est sine unguentis, aut inhonora, id est mortis honore carentia, sine sepultura). DIOSC. 5, 32 p. 179, 2 *aqua eligenda est* odore non habente fedu, nec terre mixturam habens, -e *eqs.* (*respondere vid. gr. 5, 10* ἀλύπως εὐοδοῦν, *quod aut corruptum legit aut male intellexit*). **2** *i. q. odoratu carens*: GELL. 6, 6, 1 ex quinque . . . sensibus . . . visu auditu gustu tactu odoratu . . . quaedam animalium alia alio carent et aut caeca natura gignuntur aut -a (*Non. p. 129, 11*; inora *codd. Gellii*) inauritave (aut inaudita *Non.*). *E.*

inoffēnsē *v. p. 1736, 67.*

inoffēnsibilis, -e. *ab* in *et* offensibilis, *cf.* inoffensus. **1** *i. q. qui non offendi potest, non impeditus*: CLEDON. gramm. V 9, 13 ut -i cursu fructus sibi lector colligat. **2** *i. q. quo nemo offendi potest, irreprehensibilis*: CASSIOD. Didym. in Iac. 3, 2 p. 6, 1 ('si quis verbo non offendit') quando . . . de his . . . aliquis docet, sicut habent veri sensus de huiusmodi rebus, tunc -e habet verbum; . . . nisi forte

[*V. Schmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quis dicat -em habere quemquam cum voce sermonem, quando inreprehensibilem eum et sine vitio profert.

***inoffēnsus,** -a, -um. ab in et offensus. scrib. inofesus: CIL VIII 18792, 10 = CE 1788, 6. scanditur ĭnoff-: CYPR. GALL. Ios. 475. legitur inde a VARRONE Men., VERG., TIB., OV., SEN. trag. philos. (hic primum in oratione soluta). [e coni. dub.: TAC. ann. 12, 18, 1 (trad. infensum. cf. l. 33).]

i. q. non offensus, offensae expers, integer: I mera vi (medio)passiva (accedit ab infra l. 31. 75; adhibetur saepe praedicative): A proprie et in imagine: 1 respicitur cursus sim. non impeditus: a strictius (cf. p. 1736, 36 sqq., quo quaedam exempla ecclesiastica transeunt): VARRO Men. 288 nemini Fortuna currum ... labi -um per aecor ... ad calcem sivit. VERG. Aen. 10, 292 mare -um crescenti adlabitur aestu. TIB. 1, 7, 62 cum -um rettulerit ... pedem agricola (Ov. am. 1, 6, 8 trist. 3, 4, 33. postea saepius). Ov. trist. 1, 9, 1 detur -o (-e, -am varr. ll.; cf. infra l. 74) vitae tibi tangere metam. SEN. Herc. f. 928 astra -os agant ... cursus (TAC. hist. 1, 48, 3 honorum. AMBR. Noe 19, 70 p. 464, 8 lux diei habet -um c. suum inlibatamque naturam. HIER. in Is. lib. 13 praef. p. 442ᴰ -o c. vela tenduntur. SIDON. epist. 7, 8, 1 actionum ... quasi ... fluvii placidus c. atque -us. CASSIOD. in psalm. praef. 17 p. 23ᴬ fidei). dial. 1, 1, 2 mundi -am velocitatem procedere (CASSIOD. gramm. VII 145, 5 -ā v. transcurretis. inst. 1, 23, 2 quod os eius -ā v. fundebat). nat. 2, 45, 2 providetur, ut -us exeat et actus suos explicet mundus. MART. 14, 209, 2 -a curret harundo via (PS. AVG. serm. ed. Mai 48, 2 rectae et -ae. cf. p. 1736, 41). TAC. ann. 1, 56, 2 iter. SOL. 32, 8 mox -us meat Nilus (lenius Amm. 22, 15, 10. cf. Plin. nat. 5, 54). PANEG. 4, 17, 3 -us victoriarum impetus percurrit. ARNOB. nat. 4, 7 Perfica voluptates ad exitum perficit dulcedine -a procedere. AMBR. apol. Dav. I 2, 6 p. 303, 1 currentium non solvitur cursus ..., sed -a manent certamina. I 2, 7 p. 303, 10 si -um (i. liberum) a vitiis inter tot lubrica huius saeculi curriculum peregissent sancti. epist. 22, 5 -ae vestigium constantiae servavit Iob. 43, 15 -us (inf- var. l.) ... error planetarum. hex. 1, 4, 14 p. 12, 21 -o saeculi huius freta studet vestigio transire (off. 3, 18, 107 EPIST. Austras. 5 p. 116, 21). in Luc. 9, 9 p. 440, 21 ut -a vecturae felicis obsequia ... exhiberent. ORSIES. doctr. 47 p. 140, 18 -o ad dominum pergentes gradu (CASSIOD. inst. 1, 15, 12. cf. LEO M. serm. 25, 1 p. 208ᶜ gressibus. GREG. M. moral. 2, 15 p. 563ᴮ gressu). PS. RVFIN. (fort. IVLIAN. AECL.) in Ioel 2, 4—11 p. 1043ᶜ callibus (ARNOB. ad Greg. 25 p. 437, 19. cf. p. 1736, 49). PAVL. NOL. epist. 49, 8 p. 396, 26 directo ... -oque navigio. RVT. NAM. 1, 462 ut ... servet -as semita clara notas. OROS. hist. 1, 10, 15 -i spe limitis (-a D, -is semitis B; cf. infra l. 77) provocati. PETR. CHRYS. serm. 8 p. 208ᴮ tramitem (cf. p. 1736, 42). ARNOB. ad Greg. 25 p. 438, 12 planta.

b usu dilatato: α de oratione, voce sim. continua: QVINT. inst. 1, 1, 31 non properare ad continuandam eam (sc. lectionem) vel adcelerandam, nisi cum -a atque indubitata litterarum inter se coniunctio suppeditare ... poterit ([ʻad quam quis legendo non offendit, nec moratur' explicat Forcellini]. cf. 1, 10, 23 exigitur structura quaedam et -a copulatio vocum [sim. ut supra Forcellini]). LACT. opif. 11, 11 vocis ... -um tenorem (cf. NICET. psalm. 13 p. 81, 12 si ... vox fuerit -a vel consona labiorum cymbalis bene sonantibus). PAVL. NOL. epist. 32, 24 p. 299, 14 orationis intentio, quae -a de libero et puro corde dirigitur, carnalium oblatratione curarum ... convellitur. PETR. CHRYS. serm. 86 p. 442ᴮ ut nos ingrati deo non simus, si nos semel tacere voluit, quibus semper -um largitus est verbum (antea: sermo exuberat). SIDON. epist. 9, 7, 3 lectoris linguam -am. CASSIOD. gramm. VII 145, 4 pronuntiatione (cf. supra l. 22). β de ordine, libratione aequali: TAC. hist. 2, 34, 2 ancorarum funes non extenti fluitabant, ut augescente flumine -us ordo navium attolleretur. ANTH. 718, 23 (ad Oceanum) servet -am laterum par linea libram. γ de visu, lumine sim. claro (cf. l. 18. p. 1736, 23): SOL. 52, 59 lychnites ... -am admittens perspicuitatem. PRVD. psych. 733 subiecta ... omnia late liber -o circum inspicit aëre visus (per enallagen. cf. CLAVD. rapt. Pros. 2, 116 late pervius umor ducit -os [-us C] liquido sub flumine visus). OROS. hist. 2, 11, 8 serenitatis. 6, 1, 24 o quanta et quam -a lux veritatis est, si non adversus eam ultro sese offerentem inbecilli infeliciter oculi clauderentur (PHOC. gramm. V 426, 9 scientiae). CASSIOD. var. 8, 33, 5 quicquid in imo geritur, -a oculis claritate monstratur. pressius de virtute oculorum: PALLAD. 1, 3 habitatorum color sanus, capitis firma sinceritas, -um lumen oculorum. PHYSIOGN. 6 p. 10, 5 vultus ... lenis, -us ac mollis eqs.

2 respicitur integritas a quolibet ictu: LVCAN. 8, 201 cogit -ae currus accedere metae auriga (COMMENT.: non percussae. cf. supra l. 16). HEGES. 5, 42, 1 p. 388, 13 parietes -os ab ictu (obiectu var. l.) arietum ... manere. hic collocaverim: AMBR. hex. 5, 10, 28 p. 162, 10 cete manent in his habitaculis -o (-i var. l.) vicinorum limite (i. finibus; aliter supra l. 42) nec vago transitu mutationes quaerunt locorum (antea: separata habent suas regiones et habitacula distributa).

B translate: 1 de securitate, firmitate, constantia sim.: a generatim: TAC. ann. 13, 30, 2 amicitia (malitia trad.). SOL. 1, 66 felicitatis (SYMM. epist. 6, 81. cf. ARNOB. nat. 6, 2 integritas -ae beatitudinis). ARNOB. nat. 1, 54 cum ... possent vobiscum et unanimiter vivere et -as ducere coniunctiones ([ʻconvictiones ?' Reifferscheid]. cf. AVSON. 178, 12 p. 42 P. unanimis nostrae et quondam germana Sabinae et mihi -o [ʻconstanti' Souchay] nomine dicta soror. SACR. Leon. p. 84, 25 ut unanimitas -a permaneat). AMBR. apol. Dav. I 14, 70 p. 347, 6 -o muneris sui fructu studet se domino semper offerre sanctus. epist. 5, 6 ut -us maneat pudor virginis. 5, 24 -i virginem muneris. in psalm. 118 serm. 21, 14, 2 -a requies defunctorum. HEGES. 1, 38, 5 p. 80, 28 ut ... -um naturae affectum (aliter l. 30) exhiberet filiis pater. 4, 16, 2 p. 267, 3 non solum -a sed etiam adiuncta gratia viridantibus ripis. CLAVD. 28, 14 quamquam omnes ... anni semper -um dederint successibus omen (i. quorum successus ominibus responderunt). CYPR. GALL. Ios. 475 maneat si gratia legis -a dei. COD. Theod. 2, 19, 2 disciplinam inlaesam -amque servasse (COD. Iust. 2, 12, 9). NOVELL. Maior. 6, 1 -a ... observatione. BOETH. arithm. 1, 28 p. 59, 26 eandem fieri proportionem -a nimirum ratione repperies (cf. 2, 18 p. 103, 16 hoc in cunctis -um repperire licet. 2, 33 p. 127, 11 normam integram -amque repperies). CASSIOD. var. 9, 24, 3 -a ... famulatione securum. 11, 1, 6 tot genera eloquii -a exercitatione custodit. NOVELL. Iust. app. 3 si quid ... -a consuetudo servavit. b speciatim de valetudine: PLIN. epist. 6, 4, 2 ecquid ... secessus voluptates regionisque abundantiam -a transmitteres. GELL. 2, 1, 4 valetudine -a. AMBR. exc. Sat. 1, 50 dum licuit vigore uti corporis -o (c., -o edd.) ad exequenda quae vellet, functus iuventutis officio (hex. 5, 18, 60 p. 186, 15 si quis ... intrepidam oculorum aciem -o tuendi v. servaverit. Noe 17, 59 animae). off. 3, 15, 93 moriebatur omne primogenitum Aegypti, cum Hebraeorum omnis esset -a progenies. in psalm. 38, 15, 1 ad -ae (-am var. l.) habitudinem sanitatis (PAVL. NOL. epist. 14, 3 p. 109, 3). 118 serm. 22, 23, 1 p. 500, 11 beatos se putant, si -a valitudinis commoditate potiantur, quibus non est infirmitas ad salutem.

2 de ira, affectu i. q. non exacerbatus: AMBR. epist. 5, 3 -us ... affectus testium quaeritur (antea: ne irati nocere cupiant testes, ne laesi ulcisci sese velint. aliter l. 7). off. 1, 48, 237 David non solum -um, sed etiam gratum fuisse convicianti (opp. exasperatum iniuriis). HEGES. 1, 25, 4 p. 41, 6 si -us maneret rex (opp. si commoveretur).

II accedente colore instrumentali de eis, quibus nemo offenditur (c. dat. l. 52): A vi morali fere i. q. non reprehendendus: 1 imagine currendi servata (usus pendet ab exemplis p. 1735, 10 sqq. allatis): SCHOL. Pers. ed. Kurz 1, 63 carmina, quae mollitie et tenore suo -a defluunt et unguis severum iudicium non formidant. AMBR. apol. Dav. I 16, 76 p. 350, 2 bonae vitae specimen et virtutis exemplar in his viris est, qui -a vitae suae tempora percucurrerint. PAVL. NOL. epist. 5, 17 p. 36, 12 et immaculatam et -am viam tuam (cf. V. T. psalm. 17, 33 et p. 1735, 25). CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 63ᴮ -um ... tramitem iudicandi (HILARVS Victor. pasch. p. 16, 12 Kr. [= EPIST. pontif. Thiel Hil. 2, 2] devotionis. CE 1966 [= INSCR. christ. Diehl 104a], 6 nullus -o [in off- marmor, quod defendit Lundström, Eranos 14, 1914, 167] vitae mihi t. labsus. cf. p. 1735, 44). GREG. M. dial. 1, 9 p. 52, 20 M. ut ... -o pede operis vitae carpamus viam (in euang. 30, 10 p. 1227ᴬ moral. praef. 13 p. 524ᶜ). FERREOL. reg. 37 p. 973ᶜ ire ostende gregi -um callem (cf. p. 1735, 39) et sanctitatis eum ... passibus antecede. 2 plena translatione: ITALA Phil. 1, 10 (Ambrosiast.) ut sitis sinceri et -i in diem Christi (gr. ἀπρόσκοποι, Vulg. sine offensa). DON. Ter. Andr. 82, 1 ut -us esset filio pater. HIL. in psalm. 52, 15 p. 129, 25 ut causam sibi -ae (-am V¹) placabilitatis adquirat, quia et ex alienis utilitatibus placeat nec offendat ex propriis. AMBR. inst. virg. 2, 15 ut sit -a, sine ruga, sine macula virgo (cf. N. T. Eph. 5, 27). off. 1, 50, 248 -um ... exhibendum et immaculatum ministerium (cf. N. T. II Cor. 6, 3). in psalm. 118 serm. 16, 6, 4 -a opera castitatis exercuit vidua. CLAVD. 17, 217 servat -am divina modestia vocem (ʻcui deest offensa' Birt). MAX. TAVR. hom. 36 p. 304ᴮ -am et deo placitam ... tenete mensuram. 83 p. 436ᴮ -a regula veritatis. CASSIOD. var. 11, 3, 2 faciat -um iudicem (4 invenire ... offensam). CIL VIII 18792, 10 (= CE 1788, 6) cum per annos bis octonos vita gerit, ... vita functus est, -us.

B c. respectu perspicuitatis fere i. q. non obscurus: HIER. in Is. lib. 18 praef. p. 629ᴬ ut quae aestimaveris plana et -a currere lectione, sequentium rursum obscuritatibus involvantur.

adv. **inoffēnsē.** compar. -ius l. 70. 71 bis. i. q. sine offensa, expedite (c. verbis praeter l. 71): SEN. epist. 52, 11 sonus -e (-ae vulg.) ac molliter orationis elapsae. GELL. 7, 2, 8 (Chrysipp. frg. log. et phys. 1000 A.) fati vim ... -ius tractabiliusque transmittunt ingenia hominum. ITIN. Alex. 24 aequor -ius equitabile. 29 -ius (-dius trad., -sus Maius) tendit Persagadas Alexander. CHALC. comm. 248 p. 282, 4 lumen, quod -e per oculos fluit. AMBR. epist. 13, 2 consortia -e ducta. in psalm. 118 serm. 20, 43, 1 -e ... prosperorum eventuum secundante successu. HEGES. 1, 12, 2 p. 18, 4 regnandi ius mulier -e exercuit sine ullo feminei sexus impedimento. THEOD. PRISC. gyn. 14 purgatione solemni -e disposita (cf. 16 -e transegerit). log. 52 ventris officium ... -e procurabo. OROS. hist. 6, 1, 8 ut ... -e et celeriter ... velox fama percurreret. accedit vis moralis q. e. probe, inculpabiliter sim. (cf. supra l. 35): AMBR. apol. Dav. I 3, 9 p. 304, 20 Iob sanctum currentem -e temptari tamen ... passus est deus. epist. 37, 19 qui ... recte facit omnia, utique -e et irreprehensibiliter. CONC. Tolet. a. 527 Mansi 8, 785ᴮ si inculpabiliter ac -e ... annum peregerint. CASSIOD. in psalm. praef. 17 p. 23ᴮ cum Sabellius detestabilis erret (eqs.) ...

[V. Schmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tu (*ecclesia*) tantum devotione fideli ... -e cuncta complecteris (*cf. p. 1735, 21*). var. 11, 36, 1 qui ad designatum tempus -e meruit pervenire (*4* inculpabiliter). GREG. M. moral. 23, 38 p. 274B ut ... exterioribus officiis (*sc. dubiis, difficile discernendis*) -e deserviant.

cf. inoffensibilis.

inofficiōsē *v. l. 75.*

inofficiōsitās, -ātis *f.* *ab* inofficiosus, *cf.* officiositas. *fere i. q. illiberalitas, inhumanitas*: VAL. CEM. hom. 14, 4 p. 736D ut reum -is accuset. SALV. epist. 3 si excusare -em meam ... cupiam. 4, 11 numquam vos ... -e aut contumacia offendi (*seq.* verbo asperiore, vultu proterviore). RVRIC. epist. 2, 16 p. 399, 13 de -e ... commonere. APOLLIN. Alc. Avit. epist. 71 -em vestram qua ultione percellerem.

*inofficiōsus, -a, -um. *ab* in *et* officiosus. GLOSS. ἀχάριστος. ἀκαθήκων. indevotus. *inde a* CIC.; *attuli omnes locos praeter ICTorum ad -um testamentum pertinentes.*

i. q. non officiosus, inhumanus sim. (*acced.* in *l. 65, dat. l. 66, gen. l. 68*; 'officio -us' *l. 71; in fig. litot. l. 25*): 1 *t. t. de testamento* (MARCELL. dig. 5, 2, 3 -um testamentum dicere hoc est allegare, quare exheredari vel praeteriri non debuerit. PAVL. sent. 4, 5, 1 -um dicitur testamentum, quod frustra liberis exheredatis non ex officio pietatis videtur esse conscriptum. ISID. orig. 5, 24, 9 -um t. est, quod frustra liberis exheredatis sine officio naturalis pietatis in extraneas personas redactum est. *cf. l. 36 sqq. et Jörs-Kunkel. Röm. Privatrecht 329*): a -um testamentum: CIC. Verr. II 1, 107 non improbum, non -um, non inhumanum (PS. ASCON. Verr. p. 248, 6 *ad l.*: improbum contra leges, -um contra merita, inhumanum contra pietatem). POLLIO Quint. inst. 9, 2, 9 furiosum ..., non -um. QVINT. decl. 264 p. 78, 23 arguerent t. tamquam impium, tamquam -um. APVL. apol. 100. TRYPH. dig. 34, 9, 22 falsum vel -um (VLP. dig. 11, 1, 11, 8 f. vel -um vel irritum [12, 6, 2, 1 vel ruptum. *ibid. laudatur rescriptum imp. Hadriani*]. PAVL. dig. 34, 9, 5, 9. MARCIAN. dig. 5, 2, 30, 1 [*ex rescr. impp. Severi et Antonini*]. HERMOG. dig. 12, 4, 2. COD. Iust. 6, 33, 2 [*a. 223*]. *cf.* VLP. dig. 5, 2, 8, 12 irritum ... vel ruptum et -um. 5, 2, 26 -um vel iniustum). *et saepe ap. ICTos, fusius* DIG. 5, 2 COD. Theod. 2, 19 = Iust. 3, 28 INST. Iust. 2, 18. b *per ellipsin* (*specimina quaedam*): de -o (MARCELL. dig. 5, 2, 5 huius ... verbi 'de -o' vis illa ... est docere immerentem se et ideo indigne praeteritum vel etiam exheredatione summotum. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A δε ἰνοφικίοσσο· μέμψις τῆς διαθήκης): IVLIAN. dig. 28, 6, 31 causa (*sed* VLP. dig. 5, 2, 27, 1 de -o t.). SCAEV. dig. 45, 1, 135, 4 agere (*cf.* COD. Iust. 3, 28, 14 [*a. 239*] actionem. *sed* PAPIN. dig. 5, 2, 16 pr. de -o matris t. ... egit. COD. Iust. 3, 28, 7 [*a. 215*] actione de -o t. ... experiri). PAPIN. dig. 5, 2, 15, 1 litem (*sed* TRYPH. dig. 5, 2, 22, 3 de -o t.). *ibid.* querella (*cf.* VLP. dig. 5, 2, 8, 15 queri. *sed* PAVL. dig. 5, 2, 23 pr. queri ... de -o t.). VLP. dig. 5, 3, 7 pr. (*ex rescr. imp. Traiani*) iudicium (*sed* 5, 3, 7, 1 de -o t.). COD. Iust. 3, 28, 27 (*a. 319*) quaestionem. *al.* -i: PAPIN. dig. 37, 7, 6 lite (*sed* 26, 2, 26, 2 -i t.). TRYPH. dig. 37, 4, 20 pr. querellae (*sed* COD. Iust. 3, 28, 18 [*a. 286*] -i t.). VLP. dig. 5, 2, 27 pr. causam (*sed* PAPIN. dig. 7, 1, 57 pr. -i t.). COD. Iust. 2, 40, 2 (*a. 258*) quaestionem (*sed* PAPIN. dig. 5, 2, 16, 1 -i t.). 3, 28, 12 (*a. 229*) actionem. *al.* *forma contaminata* de -i (*cf.* PAPIN. dig. 5, 2, 14 in quaestione de -i testamenti): PAPIN. dig. 5, 2, 15, 2 de -i actione ... expertus (*cf. supra l. 42. aliter Vocab. iurispr. Rom. II 33, 45*). VLP. dig. 5, 2, 8, 16 causa. PAVL. dig. 5, 2, 21, 1 querellam ([*antea*: -i t., *infra*: -i]. COD. Iust. 1, 3, 49 pr. si ... testamenta debent de -i querella expugnari [*cf.* 3, 28, 37, 1f de -o q.]. 1, 3, 49, 1. *al.* INST. Iust. 2, 18, 3 [de -o, -i *dett.*]). NOVELL. Iust. 129, 3 de -i damus (*gr.* de -o δίδομεν). c *vario usu*: COD. Theod. 2, 19, 1 fratres uterini ab -is actionibus arceantur (2, 19, 5. 16, 7, 3, 1 = Iust. 1, 7, 2). 2, 19, 5 liberis ... parentum iudicia -a causantibus. 2, 20 (= Iust. 3, 29) tit. de -is donationibus (COD. Iust. 8, 53, 35, 4). 2, 21 (= Iust. 3, 30) tit. de -is dotibus. COD. Iust. 3, 28, 8, 1 (*a. 223*) accusare ut -am voluntatem patris.

2 *de hominibus* (*mente, labiis*): CIC. Att. 13, 27, 1 fuissemus ... et in hos -i et in nosmet ipsos ... paene periculosi. QVINT. decl. 388 p. 441, 19 o te, liberte, -um (VLP. dig. 37, 14, 1 patrono patronae liberisve eorum. MOD. dig. 2, 4, 25). APVL. apol. 99 de tam -o privigno. TERT. apol. 40, 10 -a eius (*sc. dei*) *humana gens.* SALV. gub. 5, 10 *haeretici* -i sunt, sed illis hoc est summum religionis officium. 6, 54 dum sustinebat *Oza levites arcam*, extinctus est, non quia ... ad speciem contumaci aliquid aut -a saltim mente commiserit, sed ipso officio -us fuit, quia iniussa praesumpsit. EVGRAPH. Ter. Andr. 28 p. 8, 15 iuvenem. ENNOD. dict. 4, 4 p. 436, 24 -a genitoris labia in loquelam pristinam usu remeante commovit *Iohannes* (*cf. N. T. Luc. 1, 64*).

adv. **inofficiōsē.** *i. q. non officiose*: PHILO quaest. in gen. 4, 210 p. 244 R. (*ad 27, 22*) 'manus' ... possunt esse indocti ad effectuaram, multa enim -e tentant agere, non ex integritate cordis. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 196, 10 sermones de his, quae Ephesi atrociter et -e dicta gestaque sunt (*Rustic.* incongrue, *gr. I 1, 4 p. 22, 7* ἀκαθηκόντως).

deriv.: inofficiositas. *V. Schmidt.*

inofitus *v.* neophytus.

inogarum *v.* oenogarum.

inolēns, -entis. *ab* in *et* olens, *cf.* ἀνώδης. *i. q. non olens*: LVCR. 2, 850 -is olivi naturam nullam quae mittat naribus auram.

1. inoleo, -ēre. *ab* inolescere (inolevisse), *cf.* abolere *sim.* *i. q. inolescere*: 1 *intrans.*: AMBR. in psalm. 1, 5, 1 *ut* in aeternum legis observantia mentibus -ret humanis. 2 *trans.*: AMBR. hex. 4, 6, 28 *ut sol non* refrigeratus nullum terris semen caloris -ret. *cf. p. 1740, 47.*

? **2. (inoleo),** -uī, (-ēre) *v. p. 1501, 26. si recte conicitur, ab* in *et* olere; *cf. l. 8.*

*inolēsco, -ēvī (-uī?), -itum (*cf. p. 1740, 46*), -ere. *ab* in *et* alescere, *cf.* adolescere *sim.* (olere *subintellegi vid. de odore l. 58. 59. 73. p. 1739, 70, cf.* 2. inoleo). *de script. et formis*: inhol-: *infra l. 41. 81* (*iuxta* holus). *p. 1739, 16.* -lisco: *infra l. 54. cf. infra l. 74.* *perf.* -lesti: *p. 1739, 63.* -lui (?): *infra l. 17.* *formae perf. corruptae*: *l. 74. p. 1739, 3.* *de notione* (*cf. l. 31. p. 1739, 16*): PAVL. FEST. p. 5 -vit, id est crevit. AGROEC. gramm. VII 118, 24 'adolescere' augmenti est, '-ere' coaugmenti, 'exolescere' evanescendi (*cf.* ISID. diff. 1, 24 diff. app. 125). SYNON. Cic. p. 431, 1 B. (*iuxta* insol-, adol-). GLOSS. -it: crescit vel iungit. incorporat. -vit: cohaesit (in-). crevit (in-). invaluit. infamatur (-form-). innotuit. V 365, 25 (= GLOSS.L Corp. I 470) -uerunt (iol- *trad.*): manserunt (*Gloss. Leid. § 35, 93* moluerunt: m. vel senuerunt. *ad* RVFIN. *p. 1739, 63 revocant Goetz I p. 413 sq. et Lindsay ad l.*). *legitur inde a* VERG., COLVM. (*perf. et trans. a* GELL., *p. p. p. a* IVL. VAL.). [*confund. c.* mol(l)- *saepius* (-tus *var. l. falsa*: VEREC. satisfact. 110), innot- *p. 1739, 72*, insol- GLOSS. (*cf. l. 15 et lusum verborum p. 1740, 27; restit.* -ere *p. 1739, 19; at falso coniecit Rigaltius* TERT. anim. 30, 4 carn. 4 l. 7 patient. 2, 3); -tus *c.* inditus *p. 1740, 42* (*cf. p. 1740, 8*), solitus *p. 1740, 34.*]

I ***intransitive***: A *usu originario i. q. inseri, innasci, ingenerari sim.* (*acced. dat. inde a* VERG. *passim* [*c. gerund. p. 1739, 55*]. in *c. acc. l. 42. 69. p. 1739, 53.* in *c. abl. l. 83. p. 1739, 18. 35; cf. p. 1739, 61*): 1 *proprie, in imag.* (*cf. infra l. 55*): a *strictius*: α *de germinibus sim.*: VERG. georg. 2, 77 huc aliena ex arbore germen includunt udoque docent -ere libro (SERV. auct.: inhaerere, concrescere [in- *V*], συνφύειν. *cf.* SYMM. or. 3, 6 virentibus ramis artifex rusticandi alienum germen includit, ut novella praesegmina coagulo libri †ubidiovis [uvidioris *Kiessling*, uvidi ocius *Baehrens*] -ant). COLVM. 4, 22, 5 superpositam valentem materiam, quae (*S et pars recc.*, qua *rell.*) possit -ere *stirpi detruncatae.* 4, 29, 14 in traduce, qui a materno sustinetur ubere, dum -at. 5, 10, 20 (= arb. 25, 1; *cf.* GARG. MART. pom. 3, 6 p. 407) forata arbore lapidem adigito et ita (in *vulg.*) librum arboris -ere (mol(l)- *var. l.* arb. 25, 1) sinito. *in imag.*: AMBR. virg. 1, 10, 59 pudicitiae fructus ..., qui barbaricis quoque -vit (inhol- *R*) adfectibus. PAVL. NOL. epist. 23, 41 in arborem (*i. Christum*) vestrae (*Iudaeorum*) stirpis -vimus. CASSIAN. conl. 20, 4, 3 ut de his prima plantatio vestrae conversionis -erit. *cf. p. 1739, 64.* β *de lapidibus, sucis*: SIL. 8, 581 duritiem lapidum mersis -ere ramis (*in Silaro flumine*). *indicatur res effecta*: SOL. 27, 48 *sucus sirpis exudatus* pascentium hircorum inhaeret barbulis: ubi cum arefactum -vit guttis stiriacis (*fort. abl., cf.* duresco *vol. V 1, 2289, 2*), legitur *eqs.* γ *de fetu*: MART. CAP. 6, 629 equarum fetura ventis maritantibus -it. *in imag.* (*cf. infra l. 76*): PACIAN. bapt. 6 p. 137 visceribus matris (*i. ecclesiae*) -imus. δ *de vermibus in corpore*: PRVD. ham. 828 sanxit edaces perpetuis scelerum poenis (*i. scelestorum puniendorum corporibus*) -ere vermes.

b *latius de hominibus inter se implexis*: IVVENC. 3, 470 (*de actu venereo*) amborum ... animas iunctis -ere (-lisc- *C*) membris.

2 *translate* (*sublucet vis propria e. g. l. 76. p. 1739, 19; cf. imagines l. 40 sqq. 50*): a *in univ. de iis, quae infunduntur vel penetrant*: AMBR. Hel. 11, 38 amarior potus infunditur aut medicamentorum vis -it asperior, quorum odore moriantur *vermes.* virg. 1, 10, 61 quodsi investigandae virginis -erit odor (VITA Marcell. Ebred. [BHL 5227] 4 per omnem mundum o. bonae huius suavitatis [*i. sanctae illorum conversationis*] -vit). CONSVLT. Zacch. 1, 13 p. 16, 20 si ... altior aegris morbus -erit (*cf. p. 1740, 3*).

b *c. respectu consuetudinis*: α *structura originaria de rebus (homine pro re p. 1739, 11) fere i. q. alicubi inveterascere, usitatum fieri*: ① *in neutram vel bonam partem*: GELL. 5, 21, 3 assidua veterum scriptorum tractatione -erat linguae illius vox. TERT. patient. 13, 2 adflictatio carnis (*i. homines se castigantes*) ... cineri et sacco -it. CYPR. idol. 3 inde colendi ... ritus -vit (ol- *L1*). PANEG. 2, 14, 4 hinc ... in omnes luxuriae pudor, parsimoniae cultus -vit (PRVD. c. Symm. 2, 682 Christi). 4, 4, 5 spectantibus liberis, quidquid ab eo *patre* pulcherrime geritur, ... studio imitationis -it. SPART. Carac. 9, 2 ita ... nomen Antoninorum -erat, ut velli ex animis hominum non posset (AMBR. hex. 5, 2, 6 thymalle [*genus piscium odoratorum*] ... cui a flore n. -vit). SYMM. epist. 1, 1, 2 si Baulorum mihi -isset (-liv- *var. l.*) adfectio (*cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 16, 2 deinde augetur amor et intimis visceribus conceptus -it [RVFIN. hist. 1, 3, 19 affectus et a. ... mentibus -vit]. RVFIN. hist. mon. prol. tantus ... -erat eis *monachis* bonitatis affectus). AMBR. hex. 3, 10, 43 praeceptum ... dei, cuius usus naturae -vit (3, 13, 57 hinc ... medendi. Noe 25, 89 adquiescerem, ut generi hominum ad ... temperantiam holerum [olerum *var. l.*] u. -ret [inhol- *duo codd. prima manu*]. in psalm. 118 serm. 6, 35, 1 operis boni. PELAG. epist. ad Demetr. 13 sanctae conversationis. RVFIN. Orig. in Rom. 6, 9 p. 1089C nondum in eo u. -erat exercitiumque virtutum. AVG. nupt. et concup. 2, 8, 21 [*Iuliani verba*] dictum cuius

[*Scheller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iam u. -erat. *al. cf. infra l. 29*). 5, 18, 59 cum his *avibus* natura quadam (quaed-, quodd- *varr. ll.*) praedandi munus -erit. 6, 3, 9 semel praeceptum in perpetuum -vit (-libuit *C*) naturae. in psalm. 118 serm. 6, 12, 2 filius (*sc. Christus*), cui paternae -erit vis naturae. PHILIPP. in Iob 20 p. 669A *virtutes animi in impio homine naturales* ab adolescentia eius vitiis eius -unt. CLAVD. 28, 78 penitus totis -vit (assuevit *P³*) Roma medullis *Honorii*. MACR. somn. 1, 6, 11 *numero septenario* opinio virginitatis -vit (1, 10, 3 minus cautis animis pro vero). MART. CAP. 4, 368 quae *qualitates* nobis ex aliqua passione naturae -erint. ENNOD. epist. 4, 17, 2 p. 111, 11 quid de magnitudine tua sensibus -vit. THEOD. MOPS. in Philem. 9 p. 276, 11 quod longo tempore pietatis studio -erit *Paulus*. *impersonaliter* -it *i. q. mos evenit* (*c. acc. c. inf.*): TERT. nat. 2, 12, 32 ubique -vit caelitem dici *Saturnum*. (II) *in malam partem*: VERG. Aen. 6, 738 penitus ... necesse est multa diu concreta modis -ere miris *sc. corporeas pestes animis iterum nascentibus* (SERV.: '-ere' [inhol- *C*] concrescere. *cf.* AVG. civ. 14, 5 p. 12, 29 D.). TERT. anim. 16, 1 irrationale ... quod acciderit ex serpentis instinctu ... atque exinde -erit et coadoleverit in anima ad instar iam naturalitatis. adv. Val. 39 p. 212, 5 -entes (*Latinius*, insol- *codd.*) doctrinae Valentinianorum in silvas iam exoleverunt Gnosticorum (*cf. infra l. 25*). CYPR. ad Donat. 3 ut ... exuatur, quod vel genuinum situ materiae naturalis obduruit vel usurpatum diu senio vetustatis -vit. CAPITOL. Maximin. 5, 6 vitia eorum *militum* sub aliis *imperatoribus* -entia (AMBR. off. 2, 26, 129 iamdudum ... -vit hoc v. humanis mentibus. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 131, 23 omne v. omnesque doctrinas quae ei *ecclesiae* ... falsis sophistarum assertionibus -erant. AVG. civ. 12, 3 p. 516, 9 D. consuetudine ... velut naturaliter. in euang. Ioh. 44, 1 [*bis*] pro natura. *al.* CASSIOD. inst. 1 praef. 2 impolitis mentibus). HIL. ad Const. 2, 4, 3 sub ... improbabili occasione ... innovandae fidei exinde usus -vit (AMBR. in psalm. 35, 17, 3 cavendum ..., ne humano ingenio malitiae u. -at. *cf. p. 1738, 79*). FVLG. myth. 1 praef. p. 15, 12 de deorum ... natura, unde tanta malae credulitatis lues stultis mentibus -erit, edicamus. HEGES. 5, 24, 3 p. 358, 14 gravis -vit humanis affectibus quaerendi cupido. HIER. in Ezech. 20, 45 p. 200C error -vit (in Gal. 5, 26 p. 425A apud nostros. praef. Vulg. euang. p. 3, 9 in nostris codicibus. AVG. civ. 7, 18 tit. paganitatis. CANON. Turner I 2, 1 p. 284. *cf.* AVELL. p. 542, 8 ab illo ... fermentum nefandi erroris -vit). in Ier. 5, 66, 6 p. 358, 14 scriptorum vitio pro ... 'alpha' Graecum 'delta' -vit (*de scriptis ut*: in Os. 1, 3 p. 825C hoc [*sc. Iuda pro Iehu*] ... non vitio septuaginta interpretum, sed scriptorum -isse imperitia. *cf. l. 35*). RVFIN. Clement. 1, 35 ut ... mala quae eis *Iudaeis* ex Aegyptiorum moribus usu longi temporis -erant, innovatione mutatae consuetudinis aboleret *Moyses* (AVELL. p. 530, 14 m. hoc [*i. infidelium error*] vitio pravae consuetudinis animatum ... -vit). AVG. lib. arb. 3, 18, 52 (= nat. et grat. 67, 81) resistente carnali consuetudine, quae ... quodammodo naturaliter -vit. IOH. BICL. chron. II p. 219, 590 (?), 1 nefanda haeresis ... -vit.

β per inversionem (cf. p. 1740, 44) de hominibus fere i. q. consuescere (*huc transit p. 1738, 67*): TERT. apol. 40, 10 *humana gens* omnibus vitiis et criminibus -vit (CLAVD. 5, 505 pectus inustae deformant maculae vitiisque -vit imago [*defendit St. Axelson, Stud. Claud. 1944, 28sq.; sed* vitiique *Heinsius fort. recte*]). PAVL. NOL. epist. 11, 5 in hanc, qua ... interventu dei nectimur, copulam per consuetudinem illius familiaritatis -vimus. *c. dat. gerund.*: TERT. virg. vel. 10 non concupiscendi, cui concupiscendo -eris, grande certamen est.

B *sensu locali praeverbii evanido i. q. increscere, procedere* (*de tempore*): HIER. epist. (*Theophil.*) 98, 3, 5 -ente tempore consuetudinem legem putat esse naturae tyrannica superbia.

II ***transitive*** *i. q. inserere, ingenerare sim.* (*accedit dat. saepe, in c. abl. l. 63 p. 1740, 41; cf. p. 1738, 28*): A *formae activae*: 1 *proprie* (*in imag.*): AVSON. 419, 80 p. 374 P. tu *deus* Gratiano ... semina nostri amoris -esti. RVFIN. hist. 1, 2, 19 si qua ... in ipsis boni semina naturaliter clementia -erat (-erant *Mommsen, cf. p. 1738, 19*) conditoris (*gr. aliter*). 2 *translate fere i. q. inicere, insinuare, infundere sim.*: GELL. 12, 5, 7 (*verba Tauri*) natura ... induit nobis -vitque in ipsis statim principiis ... amorem nostri et caritatem. AVSON. (?) 141, 2 p. 432 P. quae nosti, meditando velis -ere menti (*intransitive 'h. e. inseri, et simul cum eo crescere' intellegit Forcellini vix recte*). RVFIN. Orig. in cant. 3 (4) p. 227, 13 quem *odorem* primitus conditor deus -erat. Orig. princ. 4, 1, 1 p. 293, 31 veritatem ... ne uni quidem genti ... insinuare atque -ere potuit (inolescere *var. l., gr.* ἐμποιῆσαι). EVSTATH. Bas. hex. 4, 1 p. 902D quid aliud quam infamiam spectatoribus -unt aemulantibus histriones? (*gr.* ἀναπείθει). 5, 5 p. 914B ut morbi sui clandestinam perniciem (*i. consuetudinem peccandi*) latenter mentibus integris -ant (*gr.* ἐμβάλωσιν). VIRG. gramm. epit. 13 p. 81, 28 *hyperbaton* perversum quidem ordinem, pene tamen inmutabilem per omnes textus lectionum -it (inolerit *N*, intulerit *Mai*) auctoritatem.

B *gerund.* **inolēscendus,** -a, -um. *fere i. q. ingenerandus*: GELL. 12, 1, 20 (*inde* MACR. Sat. 5, 11, 15) in moribus -is magnam fere partem ingenium altricis et natura lactis tenet, quae iam a principio imbuta (-am *Madvig*) paterni seminis concretione ex matris etiam corpore et animo recentem indolem configurat.

p. p. p. ***inolitus,** -a, -um. *i. q. insitus, ingenitus sim.*: 1 *structura originaria*: a *proprie* (*cf. infra l. 7*): VVLG. lev. 13, 11 lepra vetustissima iudicabitur atque -a cuti (*gr.* ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτός ἐστιν). *usu latiore*: AVG. ord. 1, 3, 8 in se illi (*amantes sicut Pyramus*) vel -ā rimulā respirabant.

b *translate i. q. insinuatus, infixus, consuetus sim.* (*sublucet vis propria infra l. 16. 37*): *α in neutram vel bonam partem*: IVL. VAL. 1, 31 p. 41, 14 possibilitate res caret, -um (inditum *Heraeus in schedis nostris*) nomen tuum urbi nunc conditae (*i. Alexandriae*) olim posse mutari (*cf. p. 1738, 72*). AMBR. Abr. 1, 8, 67 -o diu et probato amore (*opp.* recenti). hex. 2, 3, 9 quod frequenti scripturarum lectione -um nostris et impressum est mentibus. 3, 16, 68 artem -am impressamque naturae. AVG. c. acad. 2, 13, 30 opinione. quant. anim. 33, 72 memoriam non consuetudine -arum, sed animadversione atque signis commendatarum ac retentarum rerum. AVELL. p. 361, 7 concepit *grex ovium Iacob*, quod non habuit in natura et -um sensibus transfudit in prolem. SACR. Gelas. 3, 91 p. 747 bonitate *dei*. GREG. M. moral. 29, 64 sub -a bene vivendi consuetudine (*cf. infra l. 34*). CIL IX 2826, 3 (*aet. Gothorum*) -a renovare mandata. *β in malam partem*: HIER. in Dan. 5, 7 p. 520A antiquum et -um ... errorem (in Ezech. 20, 18 p. 192B in Is. 57, 7 p. 551C. CASSIAN. conl. 10, 5, 2 qui e. ... quorundam sensibus sit -us [*syn.* contractus]. *al.*). in Ezech. 45, 13 p. 451A traditionem ... non lege praeceptam, sed magistrorum arbitrio -am. in Ier. 2, 19 p. 86, 22 mali (adv. Pelag. 2, 26). 3, 23, 1 p. 171, 9 sceleris (GILD. Brit. 1 chron. III p. 27, 5). TRACT. Pelag. p. 84, 34 mentis nostrae insitam -amque saevitiam. AVG. conf. 8, 11, 25 plus ... in me valebat deterius -um, quam melius insolitum. in psalm. 2, 8 quidquid de peccatore limo (peccati l. *var. l.*) contractum atque -um est. spir. et litt. 10, 16 cum et in ipsis coeperit -ae concupiscentiae morbus ... augeri (CASSIAN. conl. 23, 14 passionum). trin. 4, 18, 24 de propagine mortalitatis tanquam naturaliter -ae. COD. Theod. 6, 4, 21, 3 licentia -a (molita *Cuiacius*). CASSIAN. conl. 2, 11, 1 -i semel desiderii incontinentia. 8, 16, 4 -a consuetudinis suae fallacia (*cf.* 22, 15, 1 -a [solita *var. l.*] consuetudine vitiorum [CASSIOD. var. 3, 23, 3 abominanter (mol- *N*). PRIMAS. in apoc. p. 927D GREG. M. epist. 5, 53a p. 354, 4. *v. et supra l. 18*]). 14, 3, 3 difficilius convelli atque eradicari -as corporis atque animae passiones quam spiritales extrui plantarique virtutes. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 4 p. 228B ex peccatoribus ... -am vetustatem demere. GREG. M. moral. 10, 21 otiosa verba ... more -ae remissionis capta. 18, 43 -as in eorum cordibus prurigines vitiorum. ISID. Goth. 8 chron. II p. 271, 11 perfidiae (*i. haeresis Arianorum*; mol- *O*, inditae *LS*). reg. monach. 16, 2 vitia.

2 *structura inversa (cf. p. 1739, 48) de re affecta*: ENNOD. opusc. 3, 15 p. 334, 20 -am maculis cutem (*v. l. 3*).

cf. 2. inultus (inoletus). *deriv.*: 1. inoleo.

? **inolitur** GLOSS.L I Ansil. EN 7 (*v. vol. V 2, 556, 76*; inoletur *Mai*, inuritur *Goetz*).

[*?* **inolosa** aliquas similes ORIBAS. syn. 6, 4 La p. 98 (*gr. 6, 4, 7* νεφέλας τινὰς ὁμοίας, *Ab* nebulam aliquam in superficio). in ⟨superficio neb⟩olosa *Svennung in plagulis.*]

inomeli *sim. v.* oenomeli.

inōminālis, -e. *ab* in *et* omen, *cf.* ominalis, inominatus. *i. q. mali ominis*: GELL. 5, 17, 3 (= MACR. Sat. 1, 16, 26) tamquam -em (nom- *cod. unus*, om- *Salmasius*) diem plerique vitant.

inōminātus, -a, -um. *ab* in *et* omen *ab* HOR., *ut vid., formatum, v. Heinze ad sat. 1, 3, 3; cf.* abominatus (*v. l. 60*), inauspicatus (*v. p. 842, 24*) *et* omino(r). *i. q. mali ominis*: HOR. epod. 16, 38 *indocilis grex* mollis et exspes -a perpremat cubilia (*cf.* PORPH. *ad l. et v. 8* parentibus ... abominatus [-andus *var. l.*] Hannibal).

inonerōsus, -a, -um. *ab* in *et* onerosus. *i. q. non onerosus*: IGNAT. Antioch. 1, 1 levia mihi et -a vincula fecit dominus (*gr.* κοῦφα).

Scheller.

inonustus, -a, -um. *ab* in *et* onustus. *i. q. non gravatus*: NOVELL. Iust. 59, 7 p. 323, 27 procurare eum (*sc. numerum ergasteriorum i. officinarum*) inminutum ..., perdurare et -um *eqs.* (*gr.* ἀβαρῆ).

inopāco, -āre. *ab* in *et* opacare. *i. q. opacum reddere*: COLVM. 8, 15, 4 viridibus, quae -ant avium receptacula.

ἄσκιον **inopācum** GLOSS. II 247, 51. *ab* in *et* opacus.

inoperāns, -antis *adi.* *ab* in *et* operans. *i. q. non operans, quiescens*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 12 pater -s operatio, filius operans operatio *eqs.*

inoperātio, -ōnis *f.* *ab* inoperari, *cf.* operatio *et gr.* ἐνέργεια (*explicatur l. 82. p. 1741, 4. 5*). *legitur inde ab* ITALA (Rufin.) *fere in translationibus ex gr. factis.* [*variat in codd. et verss. c.* op- *passim.*]

1 *i. q. vis sive virtus inoperandi* (*acced.* intrinsecus *p. 1741, 7; ap.* RVFIN. *saepe iuxta* virtus; *in doctrina trinitatis p. 1741, 7. 15sqq., ceterum cf.* inoperor *p. 1741, 81sqq.*): ITALA sap. 7, 26 (Rufin. Orig. princ. 1, 2, 5 p. 34, 3 [op- *var. l.*]. 1, 2, 9 p. 39, 16) speculum immaculatum -is dei (*gr.* ἐνεργείας, *Vulg.* maiestatis. 'sive virtutis' *add.* RVFIN. *altero loco. cf.* RVFIN. *l. c.* 1, 2, 9 p. 39, 19 virtutem ... d. nominat et gloriam ... et -em [op- *var. l.*]. 1, 2, 12 p. 45, 10 ἐνεργείας, id est -is, d.). II Thess. 2, 9 (Theod. Mops. *ad l.* p. 56, 6sqq.) Satanae (*gr.* ἐνέργειαν, *Vulg.* op-). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 4, 1 virtutes vel -es spi-

[Frei]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ritus sancti ([op- *var. l., gr. Migne 36, 432C* ἐνεργείας]. 4, 11, 1 s. sanctus, cuius -o . . . inest angelicis ordinibus caelestibusque virtutibus [*gr. l. c. 444A* ἐνήργει]. Orig. princ. 1, 3, 8 p. 61, 11 virtutem -is s. dei. 3, 3, 4 p. 260, 17 energias, id est -es, s. diversorum malorum ac bonorum. p. 260, 28 boni . . . energiam vel -em. IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 9, 37 [= PETR. Fulg. Rusp. epist. 16, 24 p. 449C] per infusionem et -em intrinsecus. THEOD. MOPS. in Gal. 2, 16 p. 30, 18 [op- *corr. cod. C, ut*: 3, 4 p. 38, 4]. 4, 1 p. 60, 1 in Eph. 1, 4 p. 123, 3. *var. l. pro* op-: CONC.S II 3, 1 p. 236, 21). Orig. princ. 1, 2, 9 p. 39, 21 patris (1, 3, 7 p. 59, 17 p. . . . et filii beneficia vel -es. p. 60, 6. 1, 3, 8 p. 61, 16. *cf.* 1, 2, 12 p. 45, 20 paternae virtutis -isque [op- *var. l.*]). 1, 2, 12 p. 45, 11 virtutis dei. 3, 3, 3 p. 259, 13 daemonum (*cf.* p. 260, 1). 4, 4, 1 p. 351, 5 virtutis eius *filii* -isque. IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 5, 30 qui filium filio copulatum . . . aut alterum alteri confitentur unitum secundum affectum . . . sive secundum -em aut personalem factam credunt unitionem *eqs.* (*cf.* p. 5, 37 *sec. epist. Greg. Naz., v. p. 1742, 55*). PETR. Fulg. Rusp. epist. 16, 6 p. 445B (*ex Athanasio vel potius Apollinari*) *Ariani* opinati sunt . . . pro unitate et compositione -em humanam. THEOD. MOPS. in I Thess. 4, 15 p. 28, 19 divina (op- *corrector cod. C*).

2 *i. q. fructus inoperandi* (*sc. virtute dei effectus*): ITALA I Cor. 12, 6 (Rufin. Orig. princ. 1, 3, 8 p. 61, 15) divisiones sunt -um, sed unus deus, qui operatur omnia in omnibus (*gr.* ἐνεργημάτων . . . ὁ ἐνεργῶν, *Vulg.* operationum . . . operatur).

3 *i. q. actus inoperandi* (*c. gen. obi.*): THEOD. MOPS. in Gal. 5, 23 p. 101, 5 laborem ad virtutum -em inicere . . . videtur (*infra*: virtutis opera perficere).

inoperātor, -ōris *m.* *ab* inoperari, *cf.* operator. *i. q. qui inoperatur*: GENNAD. indic. de haer. 54 (Migne 81, 645A) *Christus dignus fuit* qui . . . semper inhabitatorem et -em habuerit deum.

inoperātus, -a, -um. *ab* in *et* operatus. GLOSS. ἀκατέργαστον. *cf. l. 49.* *inde a* TERT.

1 *active fere i. q. non operans, quiescens*: TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 350, 25 nec natura *dei* . . . -am debuit continuisse bonitatem nec causa dissimulatam (*v. vol. V 1, 1485, 37*) evasisse severitatem (*cf. 2, 12 p. 351, 20* bonitas eius operata est mundum).

2 *passive fere i. q. non factus, non perfectus, non creatus*: **a** *generatim*: **α** *vario usu*: IREN. 4, 22, 1 (= 4, 36, 1 H.) *Christus* descendit in inferiora terrae, id quod erat -um conditionis visurus oculis (*vim activam vindicat Harvey, qui gr.* τὸ ἀργὸν τῆς κτίσεως *i.* '*qui a laboribus requiescunt*' *respondisse putat*). HESYCH. in lev. 7, 17 p. 864B quodcunque . . . reliquerimus ad nostram salutem pertinens -um — est autem -um et hoc, quod male operatum est . . . — hoc igne consumetur (*sic distinxit editio, qua usus est Migne*). 22, 30 p. 1079B ut aliquid remaneat reliquiarum nostrae conversationis incorrectum neque inconsumptum de virtutibus et -um in futuro saeculo . . ., quando iam non est licitum operari. **β** *usu ecclesiastico* (*in doctrina trinitatis l. 61sqq., ubi distinguitur ab* ingenitus *l. 69*): ITALA psalm. 138, 16 (Ambr. fid. 3, 14, 113 inst. virg. 16, 98 = PSALT. Mediol. p. 154, 24) -um meum viderunt oculi tui (*gr.* ἀκατέργαστον, *cett. verss. et Vulg.* imperfectum). *ad hunc locum spectant sive interpretationem* (HIL.) *sive lectionem* (AMBR.) *proferentes*: HIL. in psalm. 138, 32 (*in lemmate*: inperfectum tuum viderunt oculi mei) quod . . . translatores 'inperfectum' interpretati sunt, id in graecis libris ἀκατέργαστον scribitur: . . . id . . ., quod graece est ἀκατέργαστον, significat id, quod sine operatione maneat: ut sit id ipsum, cum factum tamen non sit. inperfectum autem . . . id demonstrat, quod coeptum nec consummatum est; . . . deo autem soli proprium potest esse, ut sit et infectus sit: . . . hoc ergo inperfectum et, ut ad intellegentiae profectum dicere audeamus, -um dei oculi eius (*sc. poetae*) viderunt. AMBR. fid. 3, 14, 113 eo quod non operis factura sit filius . . .: ἀκατέργαστον enim dixit, hoc est, -um atque increatum verbum. *ibid.* dummodo non opus dei filium, sed -am eius divinitatem et ipse fatearis. 3, 14, 114 scio . . . aliquos dicere -um esse etiam incarnationis mysterium, quod non sit virilis copulae usus operatus. inst. virg. 16, 98 -a est ergo et caro Christi (*antea*: etsi eum sine aliqua sui operatione formaverit *Maria*). *cf.* GLOSS. *l. 30.* *in doctrina Arianorum*: AMBR. incarn. 9, 95 ingenitus . . . et genitus non possunt unius esse naturae atque substantiae; aut, quemadmodum . . . dicunt, -us et factus non sunt unius naturae. neque enim discretionem faciunt ingeniti et -i, neque distantiam volunt esse inter genitum vel creatum.

b *fere i. q. incultus*: SCHOL. Verg. *p. 1742, 60.*

inoperio, -īre. *ab* in *et* operire. ISID. diff. app. 157 inter operire, adoperire, -ire hoc interest, quod operimus operculo, adoperimus fores, -imus, cum aliquid iacenti superponimus.

inoperor, -ātus sum, -ārī *et* (inopero), -āvī, -ātum, (-āre). *ab* in *et* operari (operare, *sed v. p. 1742, 52*), *cf. gr.* ἐνεργεῖν, -εῖσθαι. *forma activa p. 1742, 52, usu passivo p. 1742, 22sqq.* *legitur inde a* TERT., ITALA, *fere in translationibus ex gr. factis.* [*in codd. et verss. passim variat c.* op-.]

fere i. q. (alicubi) operari (*accedit* in *c. abl. p. 1742, 5. 14. 30. 42. 47. 49. 51, c. acc. p. 1742, 1. 34; adhibetur de hominibus nonnisi p. 1742, 5, ceterum de deo, spiritu sancto, angelis, diabolo, virtutibus, fide sim.* [*in doctrina trinitatis p. 1742, 25. 27. 44. 49. 55*]):

1 *aliquid*: **a** *deponens*: **α** *fere i. q. operantem reddere*: TERT. adv. Marc. 5, 17 p. 634, 8 *deus* -tus est in Christum valentiam suam (*cf. Vulg. Eph. 1, 19sq.* secundum operationem potentiae virtutis eius quam operatus est in Christo [*gr.* ἐνήργηκεν]). **β** *fere i. q. perficere, creare*: ITALA Phil. 2, 13 (Theod. Mops. *ad l.* p. 225, 12) deus . . . est, qui -etur in vobis et velle et -ari (*gr.* ὁ ἐνεργῶν . . . τὸ ἐνεργεῖν, *Vulg.* operatur . . . perficere). HIL. trin. 8, 31 p. 260A omnia -ans unus spiritus ([*ad I Cor. 12, 11* operatur, *gr.* ἐνεργεῖ. *cf.* 8, 32 p. 260B unum . . . haec o. spiritum et -ari et dividere. *v. et infra l. 11. 37*]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 3 p. 393, 20 o. . . . diabolus -atur. THEOD. MOPS. in II Thess. 2, 9 p. 57, 6 Satana . . . -ante o. [*cf. p. 1740, 83*]). 8, 32 p. 260A in quo spiritu has nobis divisiones et -etur et dividat (*cf. l. 8*). HIER. hom. Orig. in Ezech. 10, 1 p. 416, 9 hoc malitiae artifex -atur, ne *eqs.* RVFIN. Orig. in num. 11, 4 p. 84, 10 quid aliud putandum est, nisi quod diversi angeli diversas in hominibus linguas -ti sint ac loquelas? 20, 3 p. 193, 14 *daemon*, cui peccatum illud . . . -ari curae est. Orig. princ. 3, 3, 3 p. 259, 5 quaedam mundi huius energiae . . . certa quaeque -antes . . ., ex quibus sunt isti spiritus, qui -antur sapientiam huius mundi. CONC.S I 5 p. 292, 15 -tus est divina signa *Christus* (*p. 272, 18* op-, *gr. I 1, 6 p. 133, 2* ἐνήργηκε). OP. imperf. in Matth. 7 p. 674 violentia . . . diaboli concupiscentias multas -ans (*cf. Vulg. Rom. 7, 8* operatum est, *gr.* κατειργάσατο).

b *usurpatur passive*: RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 7 p. 60, 11 gratia . . . -ta . . . a patre. p. 60, 19 hoc . . . ministratur per filium et -atur per deum patrem. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 110, 11 (*anathematismus Cyrilli septimus*) si quis quasi [per] hominem -tum ⟨a⟩ deo verbo Iesum dicit *eqs.* (*gr. e. g. I 1, 1 p. 41, 11* ἐνηργῆσθαι). CONC.S I 5 p. 274, 23 alium *Christum* . . . glorificatum et -tum ab spiritu sancto, alium . . . glorificantem et operantem (*gr. I 1, 6 p. 135, 11* ἐνεργούμενον . . . ἐνεργοῦντα).

2 *absolute*: **a** *deponens*: ITALA Matth. 14, 2 = Marc. 6, 14 (Aug. cons. euang. 2, 43, 91; *cf.* VVLG.) virtutes -antur in eo (*var. l.* op-, *gr.* ἐνεργοῦσιν). Gal. 5, 6 (Theod. Mops. *ad l.* p. 89, 18; *cf.* FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 85, 1) fides ⟨quae⟩ per caritatem -atur (*gr.* ἐνεργουμένη, *Vulg.* op-). Eph. 1, 11 (Theod. Mops. *ad l.* p. 131, 7) qui in omnia -atur secundum consilium voluntatis suae (*gr.* τὰ πάντα ἐνεργοῦντος, *Vulg.* omnia op-). II Thess. 2, 7 (Theod. Mops. *ad l.* p. 54, 10) mysterium iam -atur iniquitatis (*gr.* ἐνεργεῖται, *Vulg.* op-). HIL. trin. 8, 31 p. 260A hunc eundem unum esse spiritum et -antem et . . . dividentem (*cf. supra l. 8*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 11, 3 discipulis Christi non solum ut -ans aderat *spiritus sanctus* (*gr. Migne 36, 444B* ἐνεργοῦν). Orig. princ. 1, 2, 12 p. 45, 13 vigor quidam . . . per quem -atur pater, vel cum creat vel cum providet *eqs.* 3, 3, 4 p. 260, 29 sicut sancti angeli et ipse deus -tus est in prophetis. CONC.S I 5 p. 292, 13 ut -ari possit *Christus* adversus spiritus immundos (*p. 272, 16* op-, *gr. I 1, 6 p. 132, 24* ἐνεργεῖν). II 3, 1 p. 204, 8 efficacius . . . viro -ta est dei virtus (*I 2 p. 53, 39 et I 3 p. 68, 12* perfecit, *I 5 p. 90, 9* efficacior fuit, *gr. I 1, 7 p. 90, 10* ἐνεργέστερον . . . ἐνεποίησεν). CASSIOD. Clem. Alex. adumbr. p. 211, 26 St. a solo, in quo -batur motus, qui ab angelo fiebat. RVSTIC. c. aceph. p. 1208A (*epist. Greg. Naz., v. infra l. 55*) tanquam in propheta . . . -tum, et non . . . coniunctum et conplasmatum verbum (*infra*: operatum). ACT. Archel. 36 (32), 1 est diabolus -ans (op- *M*) in nobis.

b *forma activa* -āsse (*cf.* -ans, operare) *ad redd. gr.* ἐνηργηκέναι: IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 5, 35 (*epist. Greg. Naz.; cf.* PETR. Fulg. Rusp. epist. 16, 5 p. 444B *bis*) si quis *in Christo* . . . sicut in propheta secundum gratiam dicit -asse deum verbum . . ., sit vacuus melioris inoperationis, magis autem et plenus deterioris (*gr. I 1, 2 p. 44, 1* ἐνηργηκέναι . . . ἐνεργείας. *cf. l. 49*).

deriv.: inoperatio, inoperator.

inoperōsus, -a, -um. *ab* in *et* operosus. *fere i. q. incultus*: SERV. georg. 4, 104 'frigida tecta': melle vacua, -a (inoperata *Schol. Bern. ex Gaudentio*); contra 'fervet opus' (*georg. 4, 169*).

inopertus, -a, -um. *ab* in *et* opertus. GLOSS. ἀκάλυπτος. [*falso trad. pro* in aperto: SEN. dial. 8, 3, 1.] *i. q. non opertus, apertus*: HIER. epist. 64, 13 *tiara* tertiam partem *capitis* a fronte -am relinquit. PRVD. cath. 3, 117 corpora mutua . . . -a vident *Adam et Eva* (*cf.* ALC. AVIT. carm. 3, 79 [*loq. Adam*] quia nuda forent -is corpora membris *eqs.*). PAVL. NOL. epist. 24, 1 habeo tibi . . . aliquid dicere, quamquam tu -is litterarum promptuariis accipias. *Frei.*

***inopia**, -ae *f.* *ab* inops, *cf.* copia. *de derivatione* (*cf. Stolz-Leumann*[5] *p. 208*[med.]*; Wackernagel, Synt. II 290*[ex.]): GRAMM. suppl. 68, 27 (*inter verba derivativa*) inerti inertia, inopi -a. 98, 23 (*inter feminina derivata decl. I*[ae]) iners tis ti tia, inops pis pi -a. *de formis: plur.*: VITR. 1, 2, 8 SEN. epist. 87, 39 ARNOB. nat. 7, 38 p. 271, 8 OP. imperf. in Matth. 49 p. 907A. NOT. Tir. 40, 49 -a. *de notione*: HIER. in Gal. 4, 20 p. 386C ἀποροῦμαι . . . non tam confusionem . . . quam indigentiam et -am sonat. CASSIOD. in psalm. 87, 9 p. 625B -a . . . dicitur e contrario, ubi nulla est copia. SYNON. Cic. p. 429, 5 B. -a. fames. egestas. inedia. penuria. paupertas. DIFF. ed. Beck p. 54, 2 egestas est, si qui opes suas . . . egesserunt . . .; in -a est, cui nullae opes ad victum adsunt; miseria dicitur . . .; paupertas in his existimatur, qui, cum plus amiserunt, paucis rebus suis contenti sunt; paenuria est summa -a, quae paene urat homines. GLOSS. ἀπορία. ἔνδεια. πτωχεία. egestas. famis. indigentia. paupertas. *de usu notabilia: oxymoron p. 1743, 22, lusus verborum p. 1743, 57. 61, abundantia locutionis p. 1746, 2, fig.* [*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

etym. p. 1747, 61. *legitur inde ab* ENN., PLAVTO, CAECIL., TER., TVRPIL., PORC. LIC., VARRONE (rust.), RHET. Her., CIC. *per totam latinitatem.* [*e coni.*: CIC. S. Rosc. 113 (*Halm*). *falso trad.*: AVG. serm. 210, 3, 4 p. 1049 (impia *Morel, v. adn.*).]

sensu originario sc. vigente notione egendi, indigendi, cupiendi, desiderandi sim. fere i. q. **egestas, indigentia,** ἔνδεια, *sensu secundario de statu nihil vel parvum habendi fere i. q.* **paupertas** *sim.*, πενία (*nota alteram alteri notioni tam vicinam proximamque non numquam esse, ut difficillimae sint distinctu*).

significantiores loci selecti utriusque notionis ex locutionibus fere, dictis, argutiis, proverbiis: comparantur cum -a vel ei opponuntur: abundantia, divitiae, opes, opulentia *sim.*: PVBLIL. I 8 instructa -a est in divitiis cupiditas. TAC. Agr. 30, 4 *Romani* si locuples hostis est avari, si pauper ambitiosi ..., soli omnium opes atque -am pari adfectu concupiscunt. APVL. apol. 20 -a desiderio, opulentia fastidio cernuntur. Plat. 2, 4 malitia de diversis, abundantia -aque constare ([*cf. Plat. rep. 4, 421E* πλοῦτός τε ... καὶ πενία]. VVLG. II Cor. 8, 14 vestra abundantia illorum -am suppleat [*gr.* περίσσευμα ... ὑστέρημα]. *ibid. iterum.* PAVL. NOL. epist. 24, 23 p. 222, 10 [*seq.* indigemus, egeamus]. 25, 2 p. 231, 20 quibus *in hoc saeculo* ... abundantia ... fuerit, his in inferno poenarum dives [*v. p. 1742, 83*] -a rependatur). *al.* avaritia *sim.*: RHET. Her. 4, 40, 52 duae res ... possunt homines ad turpe compendium commovere: -a atque avaritia. PVBLIL. I 7 -ae (luxuriae *Sen. contr. 7, 3, 8*) desunt multa, avaritiae omnia. RVT. LVP. 1, 4 p. 5, 15 (*ex Hyperide*) *avarum* non tam diligentiae fructus quam -ae miseria sequitur. SALL. Catil. 11, 3 avaritia pecuniae studium habet ... neque copia neque -a minuitur. VAL. MAX. 6, 4, 2 *Scipio Aemilianus* aeque malam ... imperii magistram iudicans -am atque avaritiam. *al.* aviditas, cupido (*cf. supra l. 14*): PLAVT. Merc. 30 amori accedunt etiam haec ... cupiditas ... aviditas ... -a. APVL. apol. 20 omnis ... cupido acquirendi ex opinione -ae venit *eqs. al.* copia (*cf. l. 28. p. 1742, 77. 1745, 20. 1746, 47. 1747, 18. 43. al.*): PVBLIL. M 69 mala est -a, ex copia quae nascitur (GELL. 9, 8, 1 magnam ... indigentiam nasci non ex -a magna sed ex magna copia. *v. et l. 71*). LIV. 21, 39, 2 *militis* otium ... ex labore, copia ex -a, cultus ex inluvie. SEN. epist. 19, 7 utrum ... mavis ex -a saturitatem an in copia famem? PANEG. 11, 15, 3 quanta frugum -a, quanta funerum copia. AVG. serm. 21, 8 p. 147 forte ... te -a (*sc. rei incongruae quam petis*) erudiet, copia corrumpet. quaeris tu copiam corruptionis, cum necessaria fortasse sit -a eruditionis (*gen. inhaerent.*). *al.* egestas, paupertas *sim.*: CIC. inv. 1, 88 si propter -am in egestate estis, pecuniam non habetis ([*cf. totum locum*]. PLIN. epist. 4, 18, 1 *v. p. 1747, 46. cf. l. 67. 83. p. 1742, 82. 1745, 67. 72*). VAL. MAX. 4, 8, 2 Fabius in honorem patriae paupertatem -a mutavit (*l. 83. p. 1744, 19*). SVET. gramm. 11 P. Valerius Cato ... vixit ad extremam senectam, sed in summa pauperie et paene -a. *al. cf. et l. 55.*

I -ā ***animantes afficiuntur:*** A *absolute* (*quid deficiat vel desit, expresse non indicatur; accedit gen. subi. saepius, gen. qualitatis p. 1744, 15*): 1 *fere i. q. egestas, indigentia,* ἔνδεια: a *sensu strictiore de statu hominis qui adiumento, amicis sim. prorsus destitutus opis et auxilii indiget, cf. gr.* ἀπορία (*afferuntur fere exempla, ubi in arte rhet. et in foro adhibetur; adiungitur* solitudo *saepe* [*v. et p. 1745, 7*], egestas *l. 67*, imbecillitas *l. 70*, indigentia *l. 71*; *opponitur* praesidium *l. 62. 67. de amicitia desiderata ab iis qui similiter aporia laborant v. l. 69*): PLAVT. Rud. 617 ferte opem -ae. RHET. Her. 1, 5, 8 si nostra incommoda proferemus, -am, solitudinem, calamitatem. CIC. inv. 1, 109 locus est misericordiae ... decimus, per quem -a, infirmitas, solitudo demonstratur (Quinct. 91 ut ... plus huius -a possit ad misericordiam quam illius opes ad crudelitatem). Quinct. 5 quodsi tu iudex nullo praesidio fuisse videbare contra vim et gratiam solitudini atque -ae, si ... ex opibus, non ex veritate causa pendetur (*cf.* 84 *perspici potest* in hac causa improbitatem et gratiam cum -a et veritate contendere). S. Rosc. 20 *S. Roscii* -a et solitudo commemoratur. Cluent. 57 -a et necessitate coactus in causa eiusmodi *eqs.* Catil. 2, 24 *non* praesidia vestra cum illius latronis -a atque egestate conferre debeo. ad Q. fr. 1, 1, 25 nullius -am ac solitudinem ... ne domo quidem *tua* ... esse exclusam. *nota* (*v. l. 56 sq.*): CIC. Lael. 26 utrum propter imbecillitatem atque -am desiderata sit amicitia, ... an *eqs.* (29 quam ex -a atque indigentia natam volunt).

b *sensu laxiore de condicione hominis, qui necessariis vel desideratis rebus omnino caret iisque ideo indiget* (*easve cupit*): α *in universum: in enumeratione variorum incommodorum*: ENN. scaen. 22 multis sum modis circumventus morbo, exilio atque -a. PLAVT. Merc. 162 vim, metum, cruciatum, curam iurgiumque atque -am. 848 iram, inimicitiam, maerorem, lacrumas, exilium, -am. Vid. frg. 2 -am, luctum, maerorem, paupertatem, algum, famem. TER. Eun. 937 *meretricum* videre inluviem, sordes, -am ..., *cum* solae sint domi. RVT. LVP. 1, 2 p. 4, 19 (*ex Demochare*) quis haec simul ... perpeti possit, timorem, morbum, senectutem, contumeliam, -am, vim? CAES. Gall. 6, 24, 4 in eadem -a, egestate, patientia ... Germani permanent. SEN. dial. 9, 8, 4 tu *statum Diogenis* ... paupertatem, -am, egestatem voca. *al.* *loci ceteri*: PLAVT. Asin. 142 sordido vitam oblectabas pane in pannis -ā. 534. Bacch. 519C (*vs. retr., cf. 514; om. A*) mori me malim excruciatum -a. TER. Andr. 71 *puella* commigravit huc ... -ā ... coacta. Haut. 929 abeat potius ... quam hic per flagitium ad -am redigat patrem (PORC. LIC. carm. frg. 3, 6 post sublatis rebus ad summam -am redactus est). CIC. Cato 8 nec ... in summa -a levis esse senectus potest ne sapienti quidem (*v. l. 4 sq. al.*). *al.* SALL. Iug. 41, 7 populus militia atque -a urgebatur. or. Phil. 7 flagrantes -a et cupidinibus. *al.* LIV. 1, 34, 3 puero ... in nullam sortem bonorum nato ab -a Egerio inditum nomen. *al.* VITR. 1 praef. 3 commoda accepi ...; cum ergo eo beneficio essem obligatus, ut ad exitum vitae non haberem -ae timorem *eqs.* (*cf.* TAC. ann. 2, 37, 4 divi Augusti alumnos ab -a defende [*antea*: paupertate]). 7 praef. 8 *Zoilus* -a pressus ... ut aliquid sibi tribueretur *postulavit.* VAL. MAX. 4, 4, 9 -ae ... inlustrium virorum publice succurrebatur. TAC. hist. 1, 21, 1 luxuria etiam principi onerosa, -a vix privato toleranda. TERT. nat. 2, 8, 14 septem annorum -am (*opp.* ubertatem, *sic* SVLP. SEV. chron. 1, 11, 7. *cf.* VVLG. gen. 41, 54 septem anni -ae). paenit. 8, 6 *pater* prodigum filium ... post -am paenitentem ... suscipit. ITALA prov. 6, 11 (Nicet. vigil. 2 p. 57, 14) superveniet tibi tamquam viator paupertas, -a tamquam bonus cursor (*gr.* πενία ... ἔνδεια, *Vulg.* egestas ... pauperies). 28, 27 (Cypr. testim. 3, 1 p. 109, 22) qui ... avertit oculum suum *a pauperibus*, in magna -a erit (*gr.* ἀπορίᾳ, *Vulg.* penuriam). II Cor. 4, 8 (Hil. myst. 1, 30, 1 p. 23, 27) -am tolerantes (*gr.* ἀπορούμενοι, *Vulg.* aporiamur). COMM. instr. 2, 20, 20 oppressus -a ... tabescens. 2, 30, 13 -a victus aegrotat. CIL VI 1736 (*a. 376/8*) ob ... merita et ob depulsam ab eadem provincia (*i. Africa*) famis et -ae vastitatem. AVG. serm. 362, 12 p. 1618 *filius dei* si vellet ipsius carnis suae mortalem indigentiam ante mortem ita commutare, ut non haberet aliquam necessitatis -am, posset utique. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 1 iniuria hiemis et -a confectis *episcopis. al.* COD. Theod. 16, 6, 4 pr. *rebaptizator* iudici ... offeratur, ut facultatum omnium publicatione multatus -ae poenam ... expendat (16, 6, 5). *al.*

β *in re militari bellove gerendo* (*cf. p. 1743, 36. 1745, 11 sq. 48. 54 sqq. 1746, 31. al.; iuxta pos.* fames, frigus *l. 49. 51*): BRVT. Cic. epist. 11, 10, 4 in tantas angustias Antonium compulissem, ut -a potius quam ferro conficeretur (BELL. Afr. 53, 1 siti -aque. *cf.* NEP. Milt. 3, 4 regem vel hostium ferro vel -a ... interiturum). BELL. Afr. 24, 4 veterani milites ... periculis -aque ... saepe ... conflictati. LIV. 5, 39, 13 senes ... se cum illis ... obituros nec ... oneraturos -am armatorum. 9, 13, 12 spes nulla ... diutius obsessos -am laturos (38, 19, 4 *hostes non* frigus aut -am). 21, 48, 8 Hannibal ... anxius -a. 23, 19, 2 obsidio ... continua oppidanos ... ad ultimum -ae adduxerat (31, 38, 1 ad ultimum -ae venturos. *cf. p. 1746, 25. al. sim.*: 23, 19, 13 ad id ventum -ae est. TAC. Agr. 28, 2 eo ad extremum -ae venere, ut infirmissimos suorum, mox sorte ductos vescerentur). 24, 36, 7 -a⟨m⟩ adgravari sociorum. 24, 41, 8 Carthaginienses ... videbantur ... -a maxime eum locum expugnaturi. 26, 39, 1 cum in arce Tarentina vix -a tolerabilis esset. *al.* VELL. 2, 51, 2 -a obsidentibus quam obsessis erat gravior. *al.* VAL MAX. 5, 1 ext. 5 -am et deformitatem Romanae cladis. CVRT. 3, 5, 6 per vastas solitudines ... euntes fame atque -a debellari posse (9, 10, 11 Macedones primo -am, deinde ... famem sentire coeperunt. *al.*). 7, 3, 12 exercitus ... pertulit -am, frigus, lassitudinem *eqs.* (*cf. l. 40*). PANEG. 5, 4, 2 septem mensibus clausi et omnia -ae miseranda perpessi. IVST. 6, 2, 14 opulentissimi regis (*Persarum*) bella -a dilabi. 7, 6, 3 -a continuis bellis (*v. app. cr.*) exhausti regni. COD. Theod. 7, 4, 20 nulli militarium pro his annonis ... -ae occasione captata pretia liceat postulare. *al.*

2 *fere i. q. paupertas sim.,* πενία (*fere i. q. aes alienum l. 63 bis; opp.* luxuria *l. 62 sqq.*, opulentia *l. 74*): FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 nisi tantum adponatur, ut a cluniculis *avium* inferiore parte saturi fiant, convivium putant -a sordere. SALL. Catil. 17, 5 *coniurationis participes* magis dominationis spes hortabatur quam -a aut alia necessitudo. 18, 4 *adulescentem* -a atque mali mores stimulabant. 25, 4 *Sempronia* luxuria atque -a praeceps abierat (SVET. Iul. 27, 2 quos gravior ... -ae luxuriaeve vis urgeret. *v. l. 57*). *al.* SALL. (?) rep. 2, 5, 4 inertia atque -a (*cf. p. 1745, 70*). SEN. benef. 2, 30, 2 *nemo* excusationem ... ab infirmitate atque -a petat. epist. 14, 3 timetur -a, timentur morbi *eqs.* (PAVL. dig. 24, 1, 28, 2 PANEG. 2, 27, 2). *al.* FRONTIN. (?) strat. 4, 3, 4 *Cn. Scipionis filias* ob -am publice dotavit senatus. TAC. ann. 2, 38, 5 quamvis domus Hortensii pudendam ad -am delaberetur. *al.* FRONTO p. 193, 24 v. d. H. *v. p. 1755, 44.* GAIVS dig. 4, 3, 6 is nullam videtur actionem habere, cui propter -am adversarii inanis actio est (*sic c. gen. subi. saepe in dig.*). VLP. dig. 1, 18, 6, 9 remissa propter -am multa. *al.* APVL. apol. 17 cur potius tris servos -ae signum putares quam tris libertos opulentiae? ITALA Marc. 12, 44 (cod. k) *vidua* de -a sua misit totum quem habuit victum suum (*gr.* ὑστερήσεως, *Vulg.* penuria. *cf.* Luc. 21, 4 [Cypr. eleem. 15 p. 385, 6; *gr.* ὑστερήματος, *Vulg.* ex quo deest illi]). PANEG. 3, 26, 3 cum mendaces homines aut -a aut timor faciat. HIER. in Ezech. 7 praef. p. 199B *dolemus* illam quondam ... ignorationem divitiarum ad tantam -am pervenisse, ut tecto et cibo et vestimentis indigeat. COD. Iust. 1, 3, 48, 3 quis ... pauperior est hominibus, qui et -a tenti sunt et in xenonem repositi ... ? (5, 11, 7, 4). 5, 12. 29 pr. ubi ... maritus ad -am sit deductus (5, 13, 1, 15b in repentinam ... -am). *al.*

B *deficientes cum homines tum res significantur aut per*

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gen. obi. (hic illic suppl.; gen. gerundii p. 1746, 58. 67. gerundivi p. 1746, 79. 1747, 11; cf. de *p. 1746, 82) aut varia dicendi narrandique ratione (sc. neglecto discrimine inter notiones sub A 1 et 2 allatas):* 1 -a *hominum (suppl. l. 5. 10. 11):* PLAVT. Pseud. 799 cur *me* conducebas? :: -a: alius non erat. CIC. div. in Caec. 50 tantane vobis (*Caelio eiusque sociis*) -a videor esse amicorum, ut ...? (Ps. SEN. mon. 108 -a a. in urbe media solitudo est). Verr. II 3, 166 rem tam improbam ... propter -am testium ... praetermittam? Phil. 14, 17 in tanta -a constantium et fortium consularium. orat. 229 magistrorum. Att. 5, 4, 1 -a cogimur eo (*i. Dolabella*) contenti esse. 5, 18, 1 sociorum. 15, 1, 1 si opus est (*medico*), tanta -a est? SALL. Iug. 86, 3 bonorum (*sc. qui ex classibus et censu milites scribi solebant; opp.* capite censos. *cf.* VAL. MAX. 2, 3, 1 nimia -a *capite censorum*). LIV. 22, 57, 11 formam novi dilectus -a liberorum capitum ac necessitas dedit (25, 5, 5 consules dilectum cum aegre conficerent ... -a iuniorum [33, 3, 2 in magna -a]). 23, 3, 10 -a potioris *quem senatorem nominarent* (PAVL. FEST. p. 7 qui propter -am ex equestri ordine in senatorum sunt numero adsumpti. FEST. p. 254 propter -am patriciorum ex plebe adlegit in numerum senatorum). 28, 11, 9 servitiorum. 37, 46, 10 colonorum. VITR. 5, 1, 2 magnitudinem ... ad copiam hominum oportet fieri, ... ne propter -am (*i. paucitatem*) populi vastum forum videatur (*cf.* COD. Iust. 10, 50, 2 [*impp. Diocl. et Max.*] si civium non est -a). FEST. p. 217 comoedorum. SEN. clem. 1, 12, 1 hostium. dial. 9, 3, 3 in tanta bonorum praeceptorum -a. TAC. ann. 11, 7, 1 ne quis -a advocatorum potentibus obnoxius sit. VOPISC. Prob. 1, 3 Probum principem ... scriptorum -a iam paene nescimus. AMM. 27, 6, 2 tamquam inter dignorum -am ad id ascenderat culmen (*i. praefecturam urbanam*). AVG. civ. 3, 17 p. 124, 32 D. militum (*al.*). COD. Iust. 7, 62, 6, 3 idonei fideiussoris. *al.*

2 -a *rerum:* a *fere corporearum:* α *variarum:* ① *earum quae singulae non definite dictae respiciunt res diversas omnes in sequentibus particulis nominatas, praesertim eas quae usui militum sunt (cf. p. 1744, 32):* CIC. Verr. II 5, 134 nautas fame atque -a rerum omnium confectos (Catil. 1, 26. BRVT. Cic. epist. 11, 13, 2 *copiolae meae* sunt ... -a o. r. pessime acceptae. CAES. Gall. 1, 27, 1. *al.* civ. 1, 84, 4. *al.* LIV. 7, 37, 10. *al.*). CAES. civ. 1, 52, 3 necessariarum rerum (*al.*). LIV. 21, 11, 12 crescit -a omnium longa obsidione (QVINT. decl. 260 p. 68, 5 si esuriant *abdicati*, si -a o. deficiant atque tabescant). ② *fabrefactarum sim.:* PLAVT. Rud. 398 *puella* maestast sibi eorum (*i. fere crepundiorum amissorum*) evenisse -am. CIC. Verr. II 5, 59 navium (CAES. Gall. 4, 4, 4. *al.* FLOR. epit. 4, 2, 32. *al.* COD. Iust. 11, 2, 4 *a. 409*). dom. 80 ⟨qui⟩ propter -am tecti in foro pernoctasset (*cf.* FEST. p. 266 domiciliorum). Att. 5, 4, 4 chartae -a minus multa ad me scribis (PLIN. nat. 13, 89). VARRO rust. 1, 8, 4 *palorum in vinea*. CAES. Gall. 3, 13, 6 lini. SALL. hist. frg. 3, 102 scutorum. LIV. 31, 41, 5 praedae. SEN. epist. 45, 1 librorum istic -am esse quereris (COD. Iust. 1, 17, 2, 17 homines ... antea ... ex paucis *legibus* lites perferebant vel propter -am l. quos comparare *eqs.*). SVLP. SEV. chron. 1, 33, 5 in maxima ferramentorum -a exercitus erat. ③ *naturalium:* TVRPIL. com. 21 si flabat aquilo ..., -a tum erat piscati. CAES. Gall. 6, 24, 1 propter hominum multitudinem agrique -am (LIV. 38, 16, 1. 38, 17, 16 extorres -a agrorum. 39, 54, 5. *al.*). civ. 1, 84, 1 lignorum (PLIN. nat. 34, 96 ligni. *al. cf.* BELL. Afr. 20, 3 crates materiemque cuius -a in Africa esset. LIV. 26, 9, 4 materiae). LIV. 1, 33, 6 Ianiculum quoque adiectum, non -a loci sed ne quando ea arx hostium esset (VELL. 2, 54. 3 locorum. SEN. dial. 11 [12], 12, 3 locorum -a *milites res suas non secum habent castrensi disciplina*. FRONTIN. strat. 1, 5, 28 ut iniquitatem locorum et -am ... effugeret). VITR. 1, 2, 8 -ae ... abietis aut sappinorum vitabuntur utendo cupresso (PLIN. nat. 16, 203. *cf.* VITR. 2, 1, 5 silvarum. 7, 1, 2 *aesculorum. al.*). 7, 14, 2 coloris indici. COLVM. 11, 3, 54 quibus locis eius (*i. capparis*) -a est. OROS. hist. 4, 22, 4 aeris ferrique. *al.*

β *pecuniae, rei familiaris, aerarii sim.:* PLAVT. Asin. 724 exoptem ... illud (*argentum*) cuius -ast (Curc. 334 magnam argenti -am). Merc. 30 (*vs. susp.*). Pseud. 300 et amore pereo et -a argentaria. CAECIL. com. 199 in amore suave (*ironice*) est summo summaque -a parentem habere avarum. TER. Haut. 528 (*opp.* ditiis abundet). Ad. 105 (*syn.* egestas). RHET. Her. 2, 4, 7 imbecillitas, -a (*pecuniae*), stultitia. CIC. Phil. 2, 74 proficiscitur ... Caesar paucis tibi (*i. Antonio*) ad solvendum propter -am tuam prorogatis diebus. div. 2, 47 redemptor qui columnam ... conduxerat faciendam non inertia aut -a (*cf. p. 1744, 64*) tardior fuit, sed *eqs.* Att. 1, 16, 2 perspiciens -am iudicum (*seq.* egestas). 11, 23, 3 ut aliquid conficiatur ad -am *Tulliae* propulsandam. ad Q. fr. 1, 1, 5 nullam -am stipendii aut rei frumentariae ... pertimescimus (PLIN. nat. 7, 149. TAC. hist. 4, 26, 1 st. frumentique. *al.*). 2, 5 (= 2, 6 Sj.), 1 acriorem causam -a pecuniae faciebat (SALL. Catil. 11, 3 *v. p. 1743, 27.* IVST. 32, 2, 1. *al.*). ad Brut. 1, 18 (= 9, 26 Sj.), 5 rei pecuniariae (*cf.* TAC. ann. 6, 17, 1 rei nummariae). SALL. Catil. 5, 7 rei familiaris (VAL. MAX. 9, 12, 7 BOETH. cons. 4, 6, 45 W.). SALL. (?) rep. 2, 10, 7 aerarii (LIV. 3, 31, 4. *al.* FEST. p. 347. SVET. Vesp. 16, 3 summa aerarii fiscique -a. *al.*). NEP. Att. 2, 4 saepe suis opibus -am *Atheniensium* ... publicam levavit (LIV. 34, 34, 8). LIV. 34, 6, 16 -am et miseriam civitatis, [et] quia ... privatorum pecuniae in usum publicum vertendae erant. TAC. hist. 1, 86, 2 fames in volgus, -a quaestus et penuria alimentorum. *al.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 93 si tali collatione *erani* ... ad sustinendam tenuiorum -am utuntur. CLAVD. MAM. anim. epil. p. 191, 4 (*in imag.*) ex paupertatis -a dare dragmam ei, qui multa scientiarum abundat talenta. *al.*

γ *rei frumentariae rerumque quae necessariae sunt ad vitam sustinendam (syn.* penuria *l. 18. 44; opp.* ubertas *sim. l. 12. 40; iuxta pos.* caritas *l. 8,* fames *l. 10. 11):* CIC. Verr. II 3, 101 ut *aratores* ... triticum emere necessario propter -am cogerentur. Manil. 44 repente vilitas annonae ex summa -a et caritate rei frumentariae consecuta (*v. vol. VI 1, 1406, 80 sqq.*). dom. 11 cum ingravesceret annona, ut iam plane -a ac fames, non caritas timeretur (off. 3, 50 in Rhodiorum -a et fame *eqs. al.*). 17 frugum -a, fames, vastitas *eqs.* (har. resp. 31. LIV. 4, 20, 9 pestilentia -aque. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 11, 7 *opp.* ubertatem). Att. 4, 1, 6 frumenti (*v. vol. VI 1, 1413, 66 sqq.*). CAES. Gall. 3, 6, 4 commeatus (LIV. 26, 3, 4. *al.* TAC. hist. 1, 23, 2). 3, 18, 6 cibariorum. civ. 1, 48, 6 pecora ... -ae (*L*, inopere *cett.*) subsidium. 1, 52, 1 -a praesenti[s] (1, 52, 4. 3, 17, 6 praesentis ... -ae vitandae causa). 1, 69, 1 necessarii victus. BELL. Afr. 76, 2 Caesar ... aquae (*Lipsius*, atque *codd.*) -a ab oppugnatione ... deterritus (79, 1 aquarum [*syn.* penuria]. BELL. Alex. 9, 4. SALL. Iug. 50, 1 veritus ex ... -a a. ne siti conficeretur exercitus. NEP. Eum. 8, 5 per loca deserta, quae nemo incolebat propter a. -am. TERT. nat. 1, 11, 2 laborantes *al.*). SALL. Iug. 85, 33 -am et laborem tolerare. 89, 5 serpentibus, quarum vis ... -a cibi acrior (LIV. 5, 47, 4. *al. v. et l. 35*). LIV. 4, 12, 10 revolutus ad dispensationem -ae ... cogendo frumentum ... vendere, quod usui menstruo superesset. 10, 11, 9 ventum ... ad -ae ultimum (*cf. p. 1744, 41*). 44, 7, 10 ingens ... caritas annonae ac prope -a erat (SVLP. SEV. chron. 1, 5, 3. 1, 8, 2 gravis). FEST. p. 334 ob -am cibatus coeptos sexaginta annorum homines iaci in Tiberim. SEN. contr. 10, 4, 21 rigor et -a. VAL. MAX. 7, 4, 3 *Romani* summa alimentorum -a ... praesidia -ae (*i. panes*) *proiecerunt, ut hostes fallerent* (9, 2 ext. 6). SEN. epist. 104, 33 *Cato* -am umoris loricatus tulit. COLVM. 2, 9, 14 nec aliud *genus frumenti* in egenis rebus magis -am defendit. 5, 12, 2 mulieres ... si lactis -a premuntur (= arb. 28, 2). 6, 3, 4 leguminum. PETRON. 88, 5 Lysippum statuae unius lineamentis inhaerentem -a (*i. fere inedia*) extinxit (*cf.* PLIN. nat. 11, 35 -a cibi ... moriuntur. TAC. ann. 1, 53, 2 *Iuliam* -a ac tabe longa peremit *Tiberius*). PLIN. nat. 10, 201 imbrium. *al.* SVET. Aug. 42, 1 querentem de -a et caritate vini populum ... coercuit (AMM. 14, 6, 1. *al.*). LAMPR. Comm. 14, 1 per ... neglegentiam *Commodi* ... -a ingens Romae exorta est. SORT. Sangall. 5, 9 D. (= 2, 9 W.) hunc annu fructi miserrimi sunt, cave ne -am patiaris. IVST. 24, 7, 4 (*opp.* abundantia). VVLG. gen. 41, 57 ut emerent escas et malum -ae temperarent. COD. Theod. 14, 16, 2 quoniam crescit -a, si frumento, quod pro annona tribuitur, ad usus alios deputato *eqs.* MARCELL. chron. II p. 102, 524 -ā olei magnam penuriam in populum importavit. *al.*

b *incorporearum fere:* α *earum quae spectant ad hominis (dei) naturam indolemque, negotia, facta, condicionem sim.:* ① *amoris, voluptatis (opp.* copia *passim. cf. Plaut. Mil. 1229* ut eius mihi sit copia, quem amo*):* PLAVT. Merc. 650 si ... item eius (*quod amaveris*) sit -a. Trin. 671 quom -ast, cupias, quando eius copiast, tum non velis. TER. Haut. 367 haec arte tractabat virum, ut illius animum cupidum -a incenderet (CIC. Cael. 45 animus libidini deditus, amore, desiderio, cupiditate, saepe nimia copia, -a etiam nonnumquam impeditus. *cf.* div. 1, 61 ea ... parte animi quae voluptate alitur, nec -a enecta nec satietate affluenti [*Plat. rep. 9, 571E* τὸ ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς μήτε πλησμονῇ]). Phorm. 167 quid ego ex hac -a nunc capiam et quid tu ex ista copia. SEN. dial. 7, 14, 1 *voluptatis* aut -a torquentur aut copia strangulantur. APVL. met. 5, 26, 5 (*loq. Psyche*) dum ... percita (*sc. Cupidinis aspectu*) et nimia voluptatis copia turbata fruendi laborarem -a. ② *consilii, doctrinae, qualitatum sim.:* CIC. de orat. 3, 110 nunc ... -a (*doctrinae sim.*) reticere intelleguntur, tum iudicio viderentur. Att. 6, 3, 2 magna ... sollicitudine adficior, magna -a consilii (LIV. 26, 38, 7 potioris. APVL. met. 9, 20, 3 misera trepidatione ad -am c. deductus. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 24 p. 825, 11 per -am c. et sermonis [*cf. l. 84 sqq.*] ad iracundiam ... vertuntur). PANEG. 2, 9, 7 detrahit laudem patientiae -a. HIL. in Matth. 13, 2 p. 994A damnum ... legis ex fidei -a declarat (17, 7 p. 1016A). psalm. instr. 5 p. 6, 18 per ... intellegendi -am. trin. 6, 15 p. 169A irreligiositatis voluntas ex -a prudentiae est (*cf.* VVLG. prov. 6, 32 qui ... adulter est, propter cordis -am). AVG. civ. 12, 6 p. 519, 5 D. (*de angelis malis*) primus defectus et prima -a primumque vitium eius naturae, quae ita creata est, ut *eqs. al.* ③ *criminum, beneficiorum, negotii, gloriae, iniuriae, commodorum, muneris sim.:* CIC. S. Rosc. 48 criminum (*cf.* SACR. Leon. p. 114, 11 -a ... culparum praestat redundantiam prosperorum). off. 3, 2 nostrum ... otium negoti -a, non requiescendi studio constitutum est. SALL. Iug. 85, 24 *maiorum gloriae* ego (*Marius*) -am fateor. SEN. benef. 6, 29, 1 numquam illi sit dandorum beneficiorum -a, datorum paenitentia. dial. 2, 10, 3 ingenia ... -a verae iniuriae lascivientia. 9, 3, 7 sequetur hanc solitudinem omni studio carentem -a rerum agendarum. epist. 92, 16 vir bonus ... incommodorum onere ... ad miserum non deprimitur, ... commodorum -a non deducitur a beatissimo. SORT. Sangall. 102, 6 D. (= 44, 6 W.) -am patieris de stationem, quam cupis (*i. impedieris, ne munus vel gradum quem cupis obtineas. subseq. opp.:* accipies stationem). *al.* ④ *sermonis (de eo qui infacundus est, ieiuno exilique genere*

[I. Kapp]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dicendi utitur [cf. syn. l. 7. 26], quem verba deficiunt): CIC. Phil. 10, 5 dixisti ... de scripto — nam te -a verbi lapsum putarem — *eqs.* ([*seq.* verbum tibi non excidit ... fortuito: scriptum ... attulisti]. SEN. contr. 2 praef. 3 numquam -a v. substitit. 7, 1, 27 Cestium Latinorum verborum -a ⟨ut⟩ hominem Graecum laborasse. *cf. l. 29*). SEN. benef. 2, 27, 1 tanta illi *Lentulo* -a erat sermonis (*cf. p. 1746, 64. aliter l. 44*). epist. 40, 3 illa *oratoris* ... -a et exilitas minus intentum auditorem habet (*cf. l. 39 sqq.*). AVSON. 419, 6 p. 355 P. si quis hunc sermonem meum isdem verbis tam saepe repetitum -ae loquentis adsignat *eqs.* (*opp.* proferre facundius). AVG. enchir. 25, 99 quidam stulti putant apostolum (*Rom. 9, 20*) in responsione defecisse et -a reddendae rationis repressisse contradictoris audaciam. *al. cf. l. 25 sqq.*

β variarum rerum: ① *quarum nonnullae velut argumenta, documenta, probationes, occasio fere sensum q. d. 'concretum' acceperunt*: CIC. S. Rosc. 80 quid ... est, quo ... accusator -a argumentorum confugerit (confugit *Madvig*)? Att. 11, 4, 1 impedior -a rerum, quas nullas habeo litteris dignas (*cf.* AVG. civ. 17, 15 p. 237, 3 D. copia quam -a magis impedior *sc. rerum quas David prophetavit*). TAC. hist. 1, 35, 1 -a veri (*i. verae notitiae*). SVET. Cal. 56, 1 *conspiratis* per -am occasionis cunctantibus. AMM. 18, 1, 4 documentorum. COD. Iust. 9, 41, 1, 2 (*a. 196*) probationum (4, 1, 3 [*a. 286; opp.* iureiurando]). *al.* ② temporis: PS. SEN. mon. 151 nullius rei tanta -a quanta t. laboramus.

II -a ***pertinet ad res*** (*pendet gen. obi. l. 29. 47, subi. l. 44. 50. 56*): **A** *ad sermonem, verba sim.* (*ad genus exornationis, orationis l. 29. 39 sqq.* [*in arte rhet.; syn.* ieiunitas, siccitas, *cf. etiam l. 7*], *ad translationem verborum l. 31 sqq., ad gramm. l. 43 sq., ad linguam l. 44 sqq.* [*syn.* egestas]): RHET. Her. 4, 14, 21 in his ... generibus exornationum ... non -a verborum (*cf. l. 2 sqq.*) fit, ut ad idem verbum redeatur saepius, sed inest festivitas, quae facilius auribus diiudicari ... potest. CIC. de orat. 3, 155 tertius ... modus transferendi verbi ... quem necessitas genuit -a coacta et angustiis (*cf. ibid.* verbi tralatio instituta est -ae causa. 3, 156 tralationes ... paulo audaciores, quae non -am vindicant, sed orationi splendoris aliquid arcessunt. orat. 92 tralata dico ... quae per similitudinem ab alia re aut suavitatis aut -ae causa transferuntur [211]. MART. CAP. 5, 512 aut -ae aut decoris causa transferuntur, -ae cum dicimus 'gemmare vitem'. BOETH. c. Eut. 3, 25). Brut. 202 cavenda est presso illo oratori -a et ieiunitas ([*opp.* amplo *oratori* ... inflatum et corruptum orationis genus]. 285 ieiunitatem et siccitatem et -am, dummodo sit polita, dum urbana ..., in Attico genere ponit. *sim. de ratione narrandi*: QVINT. inst. 2, 4, 4 vitium ... peius ... illud quod ex -a quam quod ex copia venit). NIGID. frg. Gell. 19, 14, 8 *Graeci ου* ex *ο* et *υ* scripserunt ... -a. SEN. contr. 7 praef. 3 non posses de -a sermonis Latini queri, cum illum audires (SEN. benef. 2, 34, 4. PLIN. epist. 4, 18, 1 -a ac potius ut Lucretius [*1, 832*] ait, egestate patrii sermonis. *aliter l. 6. cf.* GELL. 2, 26, 5 eam vocum -am in lingua magis Latina video, quam in Graeca). *al.*

B *ad varias res*: **1** *hiemem*: PALLAD. 11, 13 partem mediam *mellis* relinquere *in alveario* pro hiemis -a. **2** *fortunam sim.*: COD. Theod. 9, 42, 8 pr. ut sextantem *bonorum* ipse (*i. deportatus*) ad fortunam ab extrema -a vindicandam suae habeat potestatis. NOVELL. Valent. 33 l. 5 non omnia sinistrae licere fortunae, ut status, quem illa voluit -a cogente mutari, ad splendorem ... reducatur. **3** *rem arithm.*: BOETH. arithm. 1, 19 p. 39, 26 *numeros* illos ... velut paupertate inopes oppressosque quadam naturae suae -a minor, quam ipsi sunt, partium summa componit (*ad rem v. e. g. p. 40, 15* habet ... octonarius *numerus* partem mediam id est IIII, habet et quartam id est II et octavam id est I. quae cunctae in unum redactae VII colligunt). p. 41, 12 qui *numerus* perfectus dicitur ... nec crassatur abundantia nec eget -a, ut VI vel XXVIII (*cf. quae seq.*).

III -a ***femina***: PLAVT. Trin. 9 primum mihi Plautus nomen Luxuriae indidit; tum hanc mihi gnatam esse voluit -am. *v. Onom.*

epitheta notabiliora, quibus significatur: **1** *magnitudo*: acrior *p. 1746, 22.* ingens *p. 1746, 25. 38.* tolerabilis *p. 1744, 46.* ultima: LIV. 37, 31, 2 (*cf. p. 1744, 41*). *hic illic e. g.* extrema, gravis, magna, nimia, summa, tanta. **2** *condicio*: domestica: LIV. 39, 1, 8. publica *p. 1745, 81.* **3** *modus*: contemptissima: VAL. MAX. 2, 9, 4. necessaria *p. 1745, 35.* pudenda *p. 1744, 69.* sordida: LIV. 23, 3, 11. **4** *materia*: argentaria *p. 1745, 64.* frumentaria: PS. AVR. VICT. epit. 15, 9. **5** *tempus*: futura: LIV. 2, 52, 1. praesens: CAES. civ. 1, 52, 1. 4. prima *p. 1746, 70.* repentina: COD. Theod. 13, 5, 13 COD. Iust. 5, 13, 15ᵇ.

acced.: *gen. obi. l. 24. p. 1745, 1. al.; subi. e. g. l. 24. p. 1743, 50. 1744, 71; qualitatis p. 1743, 50; inhaerentiae p. 1743, 41. pendet praep.* de *p. 1746, 82.*

deriv.: inopiosus. *I. Kapp.*

? inopīmus, -a, -um. *ab* in *et* opimus, *cf.* impinguis. *i. q. valde opimus*: OROS. hist. 3, 5, 3 *M. Curtius* iniecit ... crudeli terrae -am (-nam *P²*, -natam *edd. vett., quod probat Ed. Fraenkel in plagulis*) satietatem, cui parum esset, quod ex tanta pestilentia mortuos per sepulchra susciperet, nisi etiam vivos scissa sorberet (*male* GLOSS. V 367, 2 [*anglosax.*] -um unasettae [-ddae *cod. Epinal.*]).

inopīnābilis, -e. *ab* in *et* opinabilis *sec.* inopinatus. *compar. l. 38 et loco lacero* RVSTIC. c. aceph. p. 1250ᴰ, *cf.* magis -is *l. 7; superl. deest, cf.* nimis, valde -is *l. 13. 34. inde a* GELL.

i. q. quem (quod) opinari non possumus, inopinatus, παράδοξος (resp. gr., ubi nihil aliud adnotavi; c. dat. l. 25. 30. 37. 52): **1** *usu ordinario* (*de rebus; n. pro subst. l. 21. 30. al.*): GELL. 11, 18, 14 (*13* inopinatum, *v. p. 1750, 42*) atque id etiam, quod magis -e est, Sabinus dicit furem esse hominis iudicatum, qui *eqs.* IREN. 1, 30, 6 (= 1, 28, 3 H.) conturbatis ... omnibus ad novam vocem et -i nuncupatione. AVR. VICT. Caes. 39, 15 res ... nova atque -is fuit (CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 183, 17 fugienda et -is [*I 2 p. 101, 24* inopinata, *gr. I 1, 4 p. 3, 11 ἀπροσδόκητον*]. CASSIOD. hist. 8, 1, 47 operatores -ium r. 8, 5, 2. 9, 9, 3 r. nimis -em [*Sozom. 7, 5 παραδόξῳ ... θεόθεν συμβάντι*]). HIL. trin. 2, 10 arcano ... -is nativitatis. AMM. 29, 1, 17 impetu (*cf. p. 1751, 75*). CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 146, 1 o -is causa: non tetigisti pugnam *eqs.* (p. 148, 30 o -is c.: lucerna cum sole contendit). p. 152, 26 sq. clara et -is praesentis causa festivitatis; ... -is ..., quia rationem naturae vicit (*Rustic.* inaestimabilis). p. 153, 4 -e sacramentum transcendens naturae rationem. p. 166, 11 nihil ... mirum, nihil (neque *Rustic.*) -e, si in homine inhabitavit deus. I 5 p. 270, 11 *Christus* operabatur -ia (p. 274, 18 [*p. 158, 41* mirabilia]). II 5 p. 66, 11 pontificis lugens -em necem (*sc. horrendam*). CASSIOD. hist. 9, 39, 4 apud Alexandrinos hoc -e (op- *codd.*) est, quia, dum leguntur evangelia, non surgit episcopus, quod apud alios nusquam fieri novi (*Sozom. 7, 19 ξένον*). 9, 43, 3 cum hoc -e videretur universis *eqs.* (*ibid. 7, 21 παράδοξον ... καὶ θεῖον*). IOS. antiq. 2, 6 p. 42 -i equestrium invasione turbatos (*gr. 2, 127 ἀδοκήτου*). 2, 12 p. 54 visionem -em formidatus obstipuit (IOS. c. Ap. 2, 114 [-nali *P*]). 3, 1 p. 64 cibus ille divinus et -is (*sc. manna*). 9, 8 p. 271 miraculum ... et -ia opera per suas prophetias ostendit. IOS. c. Ap. 2, 94 haec sibi -ia beneficia. NOVELL. Iust. 1, 3 -i quodam apparente, quod minuat substantiam. 40 pr. 1 quaestum. *t. t. phil.*: BOETH. cons. 4, 7, 5 W. eam *sententiam* ... inter eas, quas -es ... posuisti, numeremus (*cf.* 4, 7, 14 vide ..., ne opinionem populi sequentes quiddam valde -e confecerimus). elench. soph. 1, 3 p. 1009ᴰ redargutio, falsum, -e, soloecismus *eqs.* p. 1010ᴬ ad hoc quod est -e ducere (1, 12 p. 1021ᶜ [*gr. p. 172b 10 ἄδοξον*]. *al.*). 1, 12 p. 1022ᴬ quod pluribus illi dicunt -e (*cf.* p. 1022ᴰ multitudini ... -e est *eqs.* [*gr. p. 173a 26 ἄδοξον*]). *ibid. saepius.* top. Arist. 8, 3 p. 999ᶜ dicere -iora quam ea quae propter positionem sunt necessaria (*gr. p. 159a 19 τὰ ἀδοξότατα λέγειν τῶν ... ἀναγκαίων*). p. 1002ᴬ -em ... suppositionem cavendum sustinere; erit autem -is multipliciter (*gr. p. 160b 17 ἄδοξον*).

2 *usu pressiore*: **a** *fere i. q. qui indagari non potest*: GELL. 17, 9, 18 profunda quaedam et -is latebra barbarico astu excogitata. **b** *i. q. improbabilis, infamis* (*gr. ἄδοξος*): GELL. 17, 12, 1 infames materias, sive quis mavult dicere -es, quas Graeci ἀδόξους ὑποθέσεις appellant. **c** *fere i. q. incredibilis, opinione maior* (*cf.* inopinatus *p. 1750, 46*): IVL. VAL. 2, 5 *belli studiis* inclyti atque -es fuimus. 3, 16 bestiam ... praegrandi admodum et -i magnitudine ... immensi portenti rem. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 5 p. 39 intellectum. 3, 1 p. 63 *dona* magna et -ia. 5, 12 p. 139 sepulturam (*gr. 5, 274 λαμπρᾶς*). 6, 11 p. 162 et magnitudinem et -ia ... membra *Goliath*. 8, 5 p. 229 *templum* grande et operatione mirabile et cunctis simul -e.

adv. **inopīnābiliter.** *i. q. praeter opinionem*: CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 45, 8 tempestas -r ecclesias comprehendit (*gr. I 1, 1 p. 94, 17 ἀδοκήτως*). I 5 p. 259, 10 -r et ineffabiliter unitum *corpori verbum* (*gr. I 1, 5 p. 18, 25 παραδόξως*). II 5 p. 71, 15 insurgentes ... -r subdidit victoriis. CASSIOD. hist. 1, 3, 2 conscriptor quoque -r apparebit non inops deo (*Sozom. 1, 1 παραδόξως*). 4, 18, 5 Paulus -r de ecclesia pulsus est (*Socr. 2, 16 παρὰ προσδοκίαν*). 8, 1, 50 plurima -r miracula faciebat (*Sozom. 6, 28 παραδοξοποιεῖν*). IOS. antiq. 1, 27 p. 27 ostensus (*gr. 1, 293 ἀδοκήτως*). 2, 9 p. 50 cum -r illi salventur (*gr. 2, 222 ἐκ παραδόξου*). 13, 1 p. 361 si una nocte -r eum invaderet (*gr. 13, 23 μὴ προσδοκῶσιν αὐτοῖς*).

inopīnāns, -antis *adi.* *ab* in *et* opinans, *cf.* necopinans (CHAR. gramm. p. 262, 29 B. -s rectius dicitur quam n.). NOT. Tir. 58, 10. *inde a* CAES. *per totam latinitatem* (necopinans *post* SVET. *raro, cf. l. 65*). [*var. l.*: CIC. *p. 1749, 36.* QVINT. *p. 1750, 57.* FLOR. *p. 1750, 56.*]

i. q. imprudens, improvidus, inscius (*in fig. litot. l. 76; adhibetur fere praedicative*): CAES. Gall. 1, 12, 3 eos impeditos et -es adgressus (civ. 1, 55, 1. 2, 38, 4 imprudentes ... atque -es hostes. ASCON. Mil. p. 33, 10 IVST. 2, 4, 19. 2, 8, 3). 4, 4, 5 inscios -esque Menapios oppresserunt (7, 8, 3. 7, 61, 1. LIV. 34, 13, 3 [-atos *dett.*]. CLAVD. DON. Aen. 12, 555 p. 616, 26 OROS. hist. 6, 11, 17. *cf. p. 1750, 54*). 6, 37, 3 -es nostri re nova perturbantur. 7, 9, 3 omnibus suis -bus (*abl. abs. ut*: civ. 2, 3, 1 imprudente atque -e Curione. 2, 10, 7 hostibus. LIV. 27, 48, 14 suis. 31, 25, 2 Achaeis. frg. 22 haud -bus iis). 7, 82, 1 se (ipsi *add. β*) stimulis -es induebant. NEP. Dat. 3, 4 rex in potestatem -i venerat. RVT. LVP. 2, 1 -s incidi in causam temporis huius alienam. LIV. 31, 41, 10 -bus advenit (*cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 23, 3 -bus supervenit). 34, 39, 5 non tela modo, sed tegulae quoque -es perculerunt. SEN. dial. 11 (12), 11, 1 -i ereptus est. 12 (11), 5, 3 hostium adventus eos prosternit, quos -is occupavit. epist. 74, 4 quos aut ... ira aut invidia ... -es securosque disiecit. PLIN. nat. 30, 139 -is praeciso capite. FRONTIN. strat. 2, 2, 12 -ium terga adortus (*cf.* PANEG. 6, 12, 2 -es adortus es).

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. epist. 3, 2, 5 dignitati eius aliquid adstruere -is, nescientis, immo etiam fortasse nolentis. SVET. Tib. 65, 1 -em criminatus est. Cal. 23, 3 -em ... interemit. Claud. 16, 2 notavit ... quosdam -es. Tit. 5, 3. GELL. 16, 19, 17 regi ... -i sese obtulisse (IVST. 1, 10, 15 [-ato *pars codd., Ruehl*]). SPART. Hadr. 17, 3. IVST. 2, 5, 5 -bus verbera intenta. SVLP. SEV. dial. 3, 11, 3 nuntiatum est -bus. COD. Theod. 15, 14, 11 beneficia -bus ultro deferimus. ENNOD. opusc. 3, 151 p. 370, 9 quem ne -em obiectionum aut responsionis calliditas inveniret. *c. interrog. indir.*: GREG. TVR. Franc. 6, 32 p. 303, 12 -s, quid ei accederit.

adv. **inopīnanter.** GLOSS. ἀπροσδοκήτως. repente, subito. [*var. l.*: FLOR. *p. 1750, 56.* FVLG. myth. 1 praef. p. 13, 21 (*pro* necop-).] *i. q. inopinato, improviso*: SVET. Tib. 60 mullum -r obtulerat. SCHOL. Stat. Theb. 8, 365 'subitum' *Thiodamanta*: -r (-natū *Pb*) illis praepositum. EPIST. pontif. 322 Aug. epist. 182, 1 *litteras* mihi -r ingessit.

inopīnātē, inopīnātō *v. p. 1751, 5. 14.*

***inopīnātus,** -a, -um. *ab* in *et* opinatus, *cf.* necopinatus. *de deriv.*: SERV. *p. 1751, 39.* *superl.*: IVL. VAL. *infra l. 73 (?).* AVG. civ. 3, 18 p. 127, 9 D. epist. 185, 27. serm. *p. 1751, 23.* trin. 7, 1, 2 RVSTIC. c. aceph. p. 1186B. *de notione*: FRONTO *p. 1750, 11 sqq.* GLOSS. ἀπροσδόκητος. insuspicatus. -um: inprovisum. -a: non sperata. subita, insperata. -o: inprudente. *inde a* CIC., NEP., LIV. (*in 1a dec. nonnisi l. 32. 37, at* necop- *13ies*) *per totam latinitatem* (necop- *post* LIV. *nisi semel ap.* FLOR. *non iam occurrere videtur*); *in poesi* AETNA 127 SIL. 7, 134. [*dub.*: LIV. 37, 4. 8 (op- *B al.*, necop- *Zingerle*). IVST. *l. 4.* OROS. *p. 1747, 81.*]

I *passive* *i. q. improvisus, insperatus, repentinus sim.* (*in fig. litot. certa l. 43. p. 1750, 28; add. dat. inde a* CIC. *l. 30. 35 passim, abl.* re, dictu *l. 31*): **A** *usu ordinario*: **1** *de rebus* (*neutr. c. gen. part.* IREN. *l. 34*): **a** *generatim*: CIC. Verr. II 2, 24 nova tibi haec sunt, -a? (parad. 35 nec hoc tam re est quam dictu -um atque mirabile. LIV. 6, 40, 3 neque novum neque -um mihi. SEN. dial. 4, 31, 1 indigna putamus quae -a sunt. epist. 107, 4 ne quid nobis -um sit. IREN. 3, 21, 6 [= 3, 26, 2 H.] id quod erat -um generationis eius. *al.*). 2, 69 cum hoc illi improvisum atque -um accidisset (Tusc. 3, 76 nihil -i [-anti *var. l.*] accidisse. 4, 37 nihil inprovisum ..., nihil -um, nihil omnino novum. 5, 81 -um ac novum. LIV. 3, 26, 5 nihil tam [nec *add. M al.*] -um nec tam insperatum. 34, 28, 10 SEN. dial. 7, 8, 6 PS. QVINT. decl. 12, 20). dom. 9 res -a ac recens (epist. 12, 5, 1 tantas ... tamque -as. NEP. Dion 6, 1 tam prosperas tamque -as. LIV. 26, 4, 8 nova atque -a. 35, 27, 16. 38, 30, 8 QVINT. inst. 6, 1, 39 SVET. Tib. 11, 2. GELL. 2, 19, 8 tristi et -a. *al.*). Tusc. 3, 55 nihil oportere -um videri. NEP. Phoc. 4, 3 non -a (*sc. perpetior*). AETNA 127 -os referunt procul edita cursus. LIV. 23, 24, 10 multitudinem -o malo trepidam (40, 15, 14 repentino atque -o. SEN. epist. 91, 1 -um m. et paene inauditum. *al.*). 27, 43, 7 audendum ac novandum aliquid inprovisum, -um. 35, 35, 5 ad id, quamvis -um, temerarium, audax. 42, 54, 7 perculsis -o adventu (VELL. 2, 79, 4. *al. cf.* AVSON. 468, 3 p. 405, 11 P. reditu). SEN. contr. 1, 4, 7 in tam -i flagitii spectaculo. VAL. MAX. 1, 8 ext. 3 monstri. 1, 8 ext. 5 vagitu. 4, 8, 5 maximo et -o gaudio (GELL. 3, 15, 4 HIER. epist. 3, 2, 1). 7, 4, 5 -ae eius ac subitae fluctuationis. 9, 9, 2 spectaculo. SEN. dial. 5, 13, 6 iniuriae. epist. 76, 34 nova rerum et -a facies. 81, 11 quae videmur -a omnibus dicere, παράδοξα Graeci vocant. PLIN. nat. 28, 20 verba *incantamentorum* ... Latina e⟨t⟩ -a (*sc. inexspectata, cum humiliora sint. cf. p. 1750, 12*). SIL. 7, 134 fraude. QVINT. inst. 6, 4, 14 eruptionibus. 12, 8, 13. FRONTIN. strat. 1, 1, 8 bello (IVST. 2, 10, 13). 2, 3, 14 proelio (IORD. Get. 274 conserto ... -o p.). 2, 3, 22 excursu. FRONTIN. (?) strat. 4, 5, 4 audacia. PLIN. epist. 5, 9, 5 otium. paneg. 33, 2 plura -a, plura subita. SVET. Iul. 87 *finem vitae* repentinum -umque. Dom. 11, 1 callidae -aeque saevitiae. FLOR. epit. 3, 8, 3 impetu (PAPIN. dig. 36, 4, 4). FRONTO p. 226, 8 v. d. H. (= p. 238 N.) visu (OROS. hist. 4 praef. 7). GELL. 2, 19, 2 factum aliquod occultius aut -um insperatumque (IREN. 3, 12, 3. AVG. in euang. Ioh. 58, 2 tam -i, tam mirabilis, tam expavescendi). 12, 12, 4 opprobratione. 13, 1, 3 violentam et -am mortem. APVL. flor. 18 p. 90 nova et -a cognitione. met. 3, 29, 4 salutem (IREN. 3, 21, 6 = 3, 26, 2 H.). 4, 12, 7 repentino ... et -o pulsu. 11, 29, 1 -is et usquequaque mirificis imperiis deum. PAPIN. dig. 12, 6, 3 nova et -a causa. VLP. dig. 1, 16, 4, 4 incerta haec et -a. 2, 12, 7 si aliquid -um emergat (19, 1, 1, 1 ne emergat -a servitus. *cf. p. 1751, 74*). *al.* *n. pl. pro subst.*: QVINT. inst. 5, 13, 3 patronus etiam -is frequenter occurrit. 8, 6, 51 magis -a delectant. IREN. 5, 5, 2 et -a et impossibilia naturae hominum (*gr.* παράδοξα). IVL. VAL. 3, 14 p. 123, 20 qui mecum una toleraverint -issima (*Kuebler*, op- *codd.*; *cf. Hist. Alex. M. I p. 106, 12 Kr.* τὸ συμβεβηκὸς ἡμῖν παράδοξον). ENNOD. dict. 9, 15 p. 454, 12 cautius ... a prudentibus nota quam -a fugiuntur. IORD. Get. 218 quod de -is collegi solet.

b *t. t. rhet. et gramm.*: **α** exitus -us *i. q.* παρὰ προσδόκημα *sim.*: CIC. part. 32 suavis ... narratio est quae habet admirationes, exspectationes, e. -os *eqs.* QVINT. inst. 4, 2, 107. SCHEM. dian. 45 παρὰ προσδόκημα est -us e., id est cum aliud proponitur et aliud concluditur ...; et ideo -us hic e. et omnino dolosus est, quia magis iratis oratoribus placet *eqs.* CASSIOD. in psalm. 17, 32 quae figura dicitur paraprosdoxia, Latine -us e., cum aliud proponitur, aliud explicatur. *cf.* QVINT. inst. 6, 3, 84 superest genus decipiendi opinione⟨m⟩ aut dicta aliter intellegendi ...; -um et a lacessente poni solet. **β** -um *sc.* '*schema*' *i. q. sustentatio* (*gr.* παράδοξον, ὑπομονή): QVINT. inst. 9, 2, 23 hoc (*sc. communicationem in qua aliquid inexpectatum subiungitur*) Celsus sustentationem vocat; ... sed quia non tantum per communicationem fieri solet, παράδοξον alii nominarunt, id est -um. IVL. RVF. rhet. 34 p. 43, 54 παράδοξον sive ὑπομονή, sustentatio vel -um: hoc schema suspendit sensum, deinde subicit aliquid eo, contra exspectationem auditoris ... et ideo sustentatio vel -um dicitur. **γ** *de verbis vel sententiis remotis, altius requisitis*: QVINT. inst. 8 prooem. 31 *quidam*, cum optima sunt reperta, quaerunt aliquid, quod sit magis antiquom, remotum, -um. FRONTO p. 57, 22 v. d. H. (= p. 63 N.) insperata atque -a verba, quae non nisi cum studio atque cura atque vigilia atque multa veterum carminum memoria indagantur; insperatum autem atque -um vero (verbum *Mai*) appello, quod praeter spem atque opinionem audientium aut legentium promitur (*infra*: remotis et requisitis, *opp.* volgaribus et usitatis. GELL. 15, 13 tit. quae utroqueversum dicuntur et a grammaticis 'communia' vocantur. 18, 2, 6 -i rariorisque v. indagatio. *cf. p. 1749, 54*). p. 145, 14 (= p. 151 N.) ⟨senten⟩tias -as; ... Graecis verbis fortasse apertius significabo: τὰ καινὰ καὶ παράδοξα τῶν ἐνθυμημάτων (*infra*: ἀδοξότερον ἐνθύμημα *et* quae nova et -a audientibus sunt).

2 *de animantibus* (*fere praedicative*): SEN. nat. 3 praef. 6 quemadmodum ... bellum Italiae -us intulerit *Hannibal*. FRONTIN. strat. 1, 1, 2 ut in Siciliam -us (-is *H1*) appelleret classem. 1, 4, 6 -us (-as *H*) Thermopylas traiecit. PLIN. epist. 1, 13, 3 Claudium Caesarem ferunt ... subitum recitanti -umque venisse (*cf.* SVET. Otho 4, 1 ultro -us advenerat [AVG. civ. 20, 23 p. 465, 22 D.]. CLAVD. DON. Aen. 6, 690 p. 597, 29 non -us adventas). SVET. Vesp. 7, 2 -o et adhuc novo principi. FLOR. epit. 3, 3, 15 ut hosti -us occurreret. TERT. spect. 30 p. 29, 6 ad -i Christi tribunal palpitantes. PS. CYPR. *p. 1751, 4.* PS. AVR. VICT. orig. 13, 1 adversum subitos -osque hostes. HIL. in psalm. 127, 7 p. 633, 2 *Iacob* ignoratae uxoris -us maritus (*per lusum verborum, vix active*). AVSON. 419, 82 p. 375 P. ut Gallias tuas -us illustres. AVG. conf. 8, 2, 4 subito ... et -us ait. COD. Iust. 1, 12, 4 pr. (*a. 432*) si ... nullis hoc suspicantibus -us (inopinus *Cod. Theod. 9, 45, 5*) inruerit. ENNOD. opusc. 3, 177 p. 377, 10 ipse ... suis -us nec suspicantium oculis adstitit. VITAE patr. Iurens. 1, 15 p. 140, 10 novos atque -os hospites.

B *accedunt colores speciales*: **1** *fere i. q. a vulgi opinione abhorrens*: GELL. 4, 11, 12 verba ipsa Plutarchi (*sc. scribentis Aristotele auctore Pythagoricos edendis animalibus fere non abstinuisse*), quoniam res -a est, subscripsi. 11, 18, 13 quod volgo -um est (*sc. fundi quoque et aedium fieri furtum. cf. p. 1748, 7*). **2** *add. abl., quasi sit i. q. indignus*: TERT. mart. 6, 2 quantae qualesque personae -os natalibus et dignitatibus et corporibus et aetatibus suis exitus referunt hominis causa. **3** *fere i. q. opinione vel solito maior*: HYG. astr. 2, 14 p. 51, 13 ut talis eventus -ae virtutis accidat civibus (*sc. ut sidera fiant*). OROS. hist. 2, 9, 2 -o exercitu inmensaeque classi (*3* incredibili temporibus nostris agmini. *cf. Svennung, Oros. 138 et* inopinabilis *p. 1748, 46*).

II *active* *i. q. improvidus, inopinans* (*cf.* GLOSS. *p. 1749, 22; usus a scribis hic illic consilio, ut vid., correctus neque mihi ubique certus est* [*falso* LIV. *p. 1748, 72. 1751, 8*]): VAL. MAX. 7, 4, 5 *Contrebiam* -am (op- *LA1*; *praecedit* -us *vi passiva, v. p. 1749, 51*) et attonitam oppressit (FRONTIN. strat. 1, 4, 7 custodes ... -os [-us *P*] oppressit. FLOR. epit. 2, 6, 52 [*B et Iord. Rom. 204*, -antem *V*, -anter *cett.*]). QVINT. inst. 5, 10, 49 occisos ... a praeparatis -os (-antes *Ab*). FRONTIN. strat. 3, 1, 2 si -os (-us *dett.*) invaderet (*cf. p. 1751, 8*). 3, 6, 4 Crotonienses ... -i et invalidi capti sunt. COD. Theod. 4, 9, 5 pr. si quis libertate utentes ... -os (-us *var. l.*) in discrimen ingenuitatis adducat. CASSIAN. inst. 11, 9 -os decipit et incautos. AVELL. p. 519, 13 si captiose contigerit, ut ante imperatorem -i (-e *Car.*) Timotheum videatis. MAX. TAVR. serm. 103 p. 736A fit ut -us praeoccupetur populus. GREG. TVR. Franc. 4, 31 p. 164, 7 -us (*i.* -os [*var. l.*]) repperiens homines *aqua adcumulata*. VITAE patr. Iurens. 3, 17 p. 161, 18 -is viantibus ... solent inruere.

subst. **inopīnāta,** -ōrum *n. v. p. 1749, 70.*

ex inopīnātō *pro adv.* SYNON. Cic. p. 444, 17 B. GLOSS. ἐξ ἀπροσδοκήτου. ex insperato. [*loco lacero*: CIC. nat. deor. 2, 123 ut ⟨...⟩ ex -o (exopinato *B*) observant et si quid incidit arripiunt (*an prospicit ad verbum q. e.* arripiunt *?*).] *i. q. praeter opinionem, ex improviso, repente* (*per abundantiam l. 78. 82*): SEN. dial. 3, 12, 6 ira ... si ... ex -o (*recc.*, exopinato *A*, *cf. ad corruptelam l. 70. 78*; necopinato *Gronov.*, *sed v. p. 1749, 24*) profuit, non ideo salutaris iudicanda est. 6, 9, 2 quasi ex -o ferimur (*infra*: provisa). 6, 22, 8 quantae iniquorum temporum vices ex -o ingruant. epist. 88, 22 alias ex -o varietates. FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 19 ut Thebanorum commeatum facilius ex -o (exopinato *H*) adgrederetur. SVET. Galba 10, 4 repente ex -o prope cuncta turbata sunt. APVL. apol. 75 invenerat *fortunam*. VLP. dig. 40, 5, 24, 16 quod ex -o deminutum est. TERT. nat. 2, 12, 31 (*cf.* apol. 10, 9 *et p. 1751, 11*) ignoti quique ex -o apparentes de caelo advenisse dicuntur (adv. Marc. 4, 7 p. 433, 25 subitum ex -o). fug. 5, 3 (5) apprehensus. *t. t. rhet.*: QVINT. inst. 8, 5, 15 haec magis nova sententiarum genera: ex -o, ut dixit Vibius Crispus *eqs.*

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dē inopīnātō *pro adv.* *i. q. praeter opinionem, de improviso*: Ps. CYPR. Iud. incred. 9 p. 130, 13 te . . . de -o constituit altario sacerdotem *dominus* (*p. 131, 3* episcopum te quaerenti populo suo Christus inopinatum repente obtulit).

adv. **inopīnātō**. SYNON. Cic. p. 441, 15 B. GLOSS. ἀπροσδοκήτως. insperato. *i. q. praeter opinionem, improviso, repente*: LIV. 21, 52, 10 sparsos et incompositos . . . cum -o (*MD?, Madvig, edd. ex usu auctoris*; -os *cett. codd., cf. p. 1750, 58*) invasissent. 26, 6, 9 cum -o in castra Romana Numidae . . . inrupissent. 31, 47, 6 Romam -o cum venisset (*cf.* ITALA II Macc. 8, 6 [rec. P] superveniens [*gr.* ἀπροσδοκήτως, *Vulg.* inprovisus]). MIN. FEL. 21, 7 -o visos caelo missos . . . nominamus (*cf. p. 1750, 81*). AVR. VICT. Caes. 29, 2 Iotapiani . . . ora, uti mos est, -o deferuntur. NOVELL. Marc. 5 pr. negotia -o exorta.

adv. **inopīnātē**. *superl. l. 23.* *i. q. praeter opinionem, repente*: 1 *usu pleno*: IREN. 4, 33, 4 (= 4, 52, 1 H.) novam generationem mire et -e a deo . . . datam. AVG. adult. coniug. 2, 20, 22 repente atque -e inpositum (c. Faust. 22, 50 revocaretur). civ. 3, 22 p. 134, 12 D. subito quemque . . . -e atque impie fuisse trucidatum. conf. 8, 6, 14 adtendit codicem: tulit, aperuit, invenit apostolum Paulum, -e sane; putaverat enim *eqs.* gen. ad litt. 12, 22 p. 413, 3 quod -e tardaret. in psalm. 63, 7 'repente', id est insidiose, quasi -e, quasi non praevise. serm. RevBén. 45, 1933 p. 104, 91 ad eum (*Zacchaeum*) dominus ingressus est quem suscipit -issime. CASSIOD. hist. 3, 7, 7 repente Athanasius . . . sic -e nos adiit, ut nobis daretur subito cuiusdam causa formidinis (*Socr. 1, 34* ἀπροσδοκήτως). 5, 35, 7 -e occidentales nomen substantiae in Arimino reliquerant (*ibid. 4, 23* παραδόξως). NOVELL. Iust. 74 pr. 2 quoniam quaedam -e venissent ad matrem . . . divitiae (*gr.* παραδόξως. GREG. M. moral. 2, 58 [*antea*: inopinatus . . . adventus]. *cf.* 2, 73 hostis [*i. diabolus*] dum subita ad nos perturbatione tentationis irruit, circumspectiones cordis -e praeveniens). GREG. M. moral. 12, 2 spatium vitae quod -e . . . est additum. 2 *usu attenuato fere i. q. fortuito, forte*: CHALC. comm. 145 quae extra nos posita, sine ratione atque -e accidunt. GREG. M. dial. 1, 12 p. 68, 7 M. sacerdos -e contigit ut ad potandam vineam esset occupatus.

deriv. (*retrogr.*): inopinus. *cf.* inopinabilis.

[**inopīnor** *v. infra l. 41.* *falsa var. l. pro* op-: GELL. 18, 7, 5 IVL. VAL. 1, 43 p. 53, 25.]

inopīnus, -a, -um. *ab* inopinatus *retrograda q. d. formatione, v. Skutsch, Kl. Schr. 39; cf.* necopinus, festinus. SERV. Aen. 6, 104 (*v. l. 51*) nomen est, non participium: nam 'inopinata' diceret, quod non procedit; . . . quia 'inopinor' non dicimus, ideo nec 'inopinatus' facit. GLOSS. -a ἀνύποπτος. insperata vel inprovisa. *cf. l. 50.*

inde a VERG., *in serm. ped. inde a* TAC. *per totam latinitatem* (necopinus *post* STAT. *solus habet* AVSON. *semel*); *frequentat* AMM. (*22 ies*; necopinans *quater*, inopinabilis *semel*, ⟨in⟩opinatum *ed. Accursii* 21, 6, 3).

[*falsa var. l.*: Ov. met. 6, 465 (*Prisc. gramm. II 482, 21 pro* effreno). *e coni. dub.*: DON. Ter. Ad. 622 (*Goetz*, optimas *codd.*, inopinatas *Steph.*).]

1 *passive i. q. improvisus, subitus* (*add. dat. infra l. 67*): a *de rebus* (*attrib. vel praedic.*): VERG. Aen. 5, 857 -a quies laxaverat artus ([GLOSS. IV 447, 24 subita vel non sperata]. OROS. hist. 3, 1, 3 [inopinata *PR*]). 6, 104 non ulla laborum . . . nova mi facies -ave surgit. 8, 476 fors (*cf.* CHALC. comm. 158 fortunae inrationabilis et cum admiratione proventus -us. 159 fortuna). Ov. met. 4, 232 -o territa visu *sc. Solis Leucothoe.* Pont. 1, 8, 15 -o Marte (-a morte *G*). SIL. 1, 326 spicula . . . fundit . . . -a *Dacus.* 5, 389 attonitis -o turbine Poenis. 10, 187 miscent bella -a viri. 12, 185 effusae . . . ruunt -o flumine turmae. STAT. Theb. 1, 249 dolorem. 1, 468 quas *minas* nox -aque suasit aut virtus aut ira (-a *i.* '*subita*' *proprie ad* '*ira*' *spectat, Adrastus autem* 'aut v. aut i.' *dicit ne rixantium heroum petulantiam gravius accusare videatur*). 3, 47 imber. 5, 711 gaudia (10, 330 silv. 1, 2, 46 CLAVD. 26, 208). 8, 283 gloria. 8, 490 -o limine (*P*, limite *cett. fort. rectius, cf.* SCHOL.: quia vitae limes semper est incertus) vita exsiluit. silv. 3, 1, 10 fulgor. Ach. 1, 890 monstra. TAC. ann. 1, 68, 4 hosti . . . sonus tubarum, fulgor armorum, quanto -a, tanto maiora offunduntur. PLIN. paneg. 30, 2 siccitate. TER. MAVR. 1922 auribus acciderit novitas -a meleos. PANEG. 2, 2, 1 novus . . . pavor et -a trepidatio. TREB. trig. tyr. 12, 17 (*oratio Valeriani*) nec . . . nova vel -a nobis sunt. AVIEN. Arat. 1400 -a mali clades ruit (*gr. 768* ἀπρόφατον κακόν). SYMM. epist. 6, 41 febris. AMM. 14, 2, 1 excursibus (*cf.* 14, 2, 9 adcursu. BASIL. hom. RevBén. 57, 1947 p. 70, 3 nullus animis -us videtur incursus). 15, 4, 8 casu . . . trist⟨i⟩ et -o (15, 5, 18. 31, 15. 12. FACVND. defens. 12, 3 p. 840D -o et fortuito). 20, 8, 8 id quoque -um accessit. 21, 3, 1 nuntio percitus -o. 22, 2, 5 velocitate. 23, 3, 5 nequid -um . . . oreretur (*cf.* 26, 9, 2 nequid -um [op- *V*] . . . emergeret [*v. p. 1749, 69*]). 25, 5, 9 prosperitate. 26, 2, 11 auctoritas. 26, 6, 20 -[i]o impetu (*cf. p. 1748, 14*). 27, 10, 3 -a (-piam *V*) rei Romanae spes laetiorum adfulsit (CLAVD. DON. Aen. 1, 450 p. 91, 23). 27, 12, 9 defectio. 28, 2, 12 adventum. 28, 6, 4 pavor. 29, 5, 36 -a sequendi confidentia. PRVD. psych. 667 nascitur . . . -a . . . tempestas. CLAVD. 5, 29 tramite. 24, 64 -a reluxit . . . salus. 28, 216 arma. rapt. Pros. 3, 166 rabies Poenorum -a leonum. PAVL. NOL. carm. 18, 398 -a videns divini insignia doni. 25, 204 unde meos stringit lux -a oculos? CYPR. GALL. exod. 473 pax (nox *A*). MART. CAP. 1, 2 nescio quid -um intactumque moliens cano. 4, 328 gestamen . . . -um ac prorsus gymnasiis omnibus inexpertum. BOETH. cons. 1 carm. 1, 9 venit . . . properata malis -a senectus. ENNOD. opusc. 10, 4 p. 420, 11 possessorem . . . -a dote praestantem. CORIPP. Iust. 1, 299 fama. 2, 357 expavit gaudens -o nomine vulgus consulis audito. 3, 342 exstinctas -o fulmine turmas. ARATOR act. 2, 226 crepuscula. b *de animantibus* (*praedic.*): VAL. FL. 5, 638 (*loq. Mars ad Minervam*) vel tu sola polo tacitis -a tenebris labere (*i. repentina, haud exspectata; ad totum locum v. Leo, GGA 1897, 968*). STAT. Theb. 11, 148 unde Mycenis adforet et vallum coniunx (*i. Argia*) -a subiret? ITIN. Alex. 44 -i inruunt (COD. Theod. *p. 1750, 35*). AMM. 19, 8, 11 -i per varia visebantur *terrigenae.* 24, 3, 1 Surenam . . . turmas -um adgressum. 27, 2, 1 -us . . . barbarorum plebem, antequam armaretur, . . . praeventam . . . extinxit. CLAVD. 8, 102 longas incognitus egit praevento rumore vias, -us utrumque perculit.

2 *active i. q. improvidus, inopinans*: SIL. 2, 98 rueret . . . -a sub ictu . . . fera incauto. STAT. Theb. 6, 898 -um (-er) sponte remisit *Agyllea Tydeus.* AMM. 14, 11, 20 -um carpento privato inpositum ad Histriam duxit. MARCELL. med. 14, 11 capitis summi verticem si quis uvam laboranti mordeat -o (*adv. intellegunt Georges aliique, vix recte*), omni eum molestia liberabit.

[*? adv.* **inopīnō** *v. l. 17.*]

inopiōsus, -a, -um. *ab* inopia *iocose formatum. cf.* copiosus. *i. q. inops, expers* (*c. gen.*): PLAVT. Poen. 130 *res* dubias, egenas, -as consili ('*paratragoedatne ut in versibus sequentibus?*' *Ed. Fraenkel in plagulis*).

inoportūn- *v.* inopportun-.

inoppidātus, -a, -um. *ab* in *et* oppidum, *cf.* oppidatim. 1 *i. q. oppido privatus, expulsus*: SIDON. epist. 5, 13, 2 *Gabalitanos Euanthius* singulos, sparsos, -os . . . exhaurit, . . . ne tum quidem domum laboriosos redire permittens, cum tributum annuum datavere. 2 GLOSS.L II Philox. IN 345 -a: ἀοίκητα, ἄλιμενα.

inopportūnē *v. l. 63.*

inopportūnitās, -ātis *f.* *ab* inopportunus, *cf.* importunitas. *fere i. q. intempestivitas* (*sc. rei haud idoneae vel viri efflagitantis*): HYD. chron. II p. 34, 236 expeditio . . . navigationis -e revocatur. LEONIAN. Alc. Avit. epist. 86 p. 96, 11 summa -a (*Peiper*, in oport- *L et Goelzer p. 562*, import- *S*) perago, ut tres recentes aliis plus praesumam.

inopportūnus, -a, -um. *ab* in *et* opportunus *iuxta* importunus (*q. v.*), *ni fallimur, vulgarius fictum* (*nota* AVG. *l. 41*). *saepissime scribitur* inoport- *sec.* oportet (*cf. infra l. 69. 71*). NOT. Tir. 89, 53. *de notione*: AVG. in psalm. 118 serm. 29, 3 (*ad 118, 147* 'intempesta nocte' *vel* 'immaturitate', *v. p. 444, 14*) immaturitas . . . hoc loco nocturnum tempus est, quod non est maturum, id est opportunum ut agatur aliquid vigilando: quod etiam vulgo dici solet 'hora -a (imp- *edd. vett.*)'. nox quoque intempesta, id est media, quando quiescendum est, hinc procul dubio nuncupata est, quia -a est actionibus vigilantium. tempestivum enim dixerunt veteres opportunum et intempestivum -um (*cf.* importunus *p. 664, 66*). GLOSS. ἄκαιρος (*cf.* importunus *p. 663, 28*). [*confunditur in codd. passim c. voce q. e.* importunus, *quae praeferenda est his locis*: CIC. fin. 2, 85 (*v. Madvig ad l.*). VVLG. II Tim. 4, 2 (-e *OS*, *item cod. W*¹ AVG. c. Cresc. 1, 6, 8 p. 331, 3. 10. 1, 9, 12 p. 335, 9. 2, 1, 1 p. 360, 11). PELAG. in II Cor. 12, 9 OROS. hist. 6, 12, 5. *ceterum vix liquet, quanta fides scribis habenda sit.*]

i. q. non opportunus, importunus, ἄκαιρος (*c. dat. l. 43*): AFRIC. dig. 46, 3, 39 (*interpol.?*) quid enim, si -o tempore vel loco optulerim? (APVL. met. 8, 29, 5 plane. *cf.* importunus *p. 664, 16. 58*). APVL. met. 2, 15, 1 inducta serie -arum fabularum. AVG. civ. 11, 22 p. 491, 2 D. inmoderato et -o usu. OROS. apol. 29, 1 -am historiam (*sc. Ioseph et uxoris Potiphar, quae libro ad puellam misso continebatur;* '*ungelegen*' *Svennung, Oros. 138*) obscenissimo sermone contexens. CONC.S I 2 p. 104, 32 (= I 3 vers. Tur. p. 188, 12. II 3, 1 p. 87, 14. II 3, 2 p. 11, 12) omnino superflua et -a (inp- *var. l.*) ecclesiarum divisio facta est (*I 5 p. 335, 6* nullis ex causis, *gr. I 1, 4 p. 16, 22* οὐκ εὐάφορμος). COD. Iust. 1, 3, 27 (*a. 466*) nec a dei templis quibus se consecravit -is (imp- *M*) intentionibus abstrahatur.

adv. **inopportūnē**. [*var. l. supra l. 48.*] *i. q. non opportune*: AVG. c. Faust. 22, 72 p. 669, 15 *Christus dixit angelis*: 'colligite primum zizania . . .'. qui tamen hoc ipsum -e (imp- *S, ed. pr.; cf. p. 665, 25*) facere volentes servos prohibuit dicens: 'ne . . . eradicetis simul et triticum' (*cf. N. T. Matth. 13, 29sqq.*). quaest. euang. 2, 18 p. 1340 ipsa doctrina quodammodo scinditur, cuius particula . . . -e traditur, cum illa doceat *eqs.* (*antea*: inconvenienter. *infra*: non oportere). serm. 351, 3, 4 p. 1540 qui . . . -e inopia coactus petit aut negotio suo, cum tu maiore occupatus es, indifferenter flagitat subveniri *eqs.* (*infra*: oportet, opus est). GREG. M. epist. 1, 48 p. 74, 19 comperimus . . . multos virorum cum mulieribus suis . . . illic . . . refugisse, quod -e (importunum *edd. vett.*) iudicavimus, ut dum alia refugiorum loca vicina sint, cur ibidem cum monachis debeant mulieres habitare?

deriv.: inopportunitas. *Hubbard.*

***inops**, -is *adi.* *ab in et subst.* ops, *cf.* **1.** cop(i)s. *de etym. v. p. 1753, 4. al.* *de scriptura*: PROB. inst. gramm. IV 125, 24 quaeritur, qua de causa -s per p, non per b litteram scribatur. *cf.* FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 37 (-bs *GH*¹*P*, *corr. H*²). COMM. instr. 1, 10, 5 (-bs *C*). *al.* *de formis: abl.*: PRISC. gramm. II 341, 10 '-e' vel '-i'. *per* i *fere adi.*, *per* e *subst.*, *v. Georges, Wortf., at v. p. 1756, 80.* *gen. plur.* -um *ubique.* *compar.* -ior *p. 1754, 34.* NOT. Tir. 40, 48 -s. *de structuris*: ARVS. gramm. VII 480, 3 -s illius rei . . . -s hac re (*af-*
[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fert ad gen. VERG. *p. 1756, 30* [*item* PRISC. gramm. III 216, 9. *cf.* 218, 9] *et* SALL. *p. 1757, 63, ad abl.* CIC. *p. 1757, 36*). *cf.* COMMENT. Lucan. 3, 676 (*v. p. 1757, 9*) illius rei -es posuit, non illa re. *v. et p. 1756, 18 sqq. 1757, 35 sqq.* *de deriv. et notione*: VARRO ling. 5, 92 opulentus ab ope, ... ab eadem -s, qui eius indiget. FEST. p. 190 ops antiqui dicebant, quem nunc opulentum, ut testimonio est, non solum ei contrarium -s ⟨...⟩. GRILL. rhet. p. 7, 14 M. ἄπορον: -s qui quid agat non invenit, sed etiam contrarium facit quam cupit *eqs.* (*cf. l. 23. p. 1754, 40. 1757, 53*). SERV. Aen. 6, 325 (*v. l. 61*) -em ... dicit sine pulveris iactu — nam ops terra est — id est sine terra, sine humatione (ISID. orig. 10, 145 -s, qui sine terra est: opem enim terram intellegimus, quia opem fert fructificando [*v. p. 1755, 38 sqq.*]. alii -em intellegunt non sepultum, inhumatum *eqs.* GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1164 insepultus, sine terra; ops enim terra est *eqs. cf. l. 63. p. 1757, 8 sq.*). CASSIOD. in psalm. 34, 12 p. 244^{D} -s ... dicitur, quia mortalis effectus est; egenus, quia in laboribus... panem quaesivit; pauper, quoniam de illa sapientia ... deiectus solam tenuem ... ratiunculam possidebat. 71, 12 p. 511^{C} -em ... diximus plus esse quam pauperem, qui opem non habet vitae nec sua praevalet facultate subsistere. SYNON. Cic. p. 424, 9 B. egens. egestuosus. nudus. -s. pauper. mendicus. 428, 9 inermis. nudus. destitutus. desertus. -s animi. 431, 23 indigens. -s. sterilis. infecundus. infructuosus. GLOSS. pauper vel mendicus. pauper qui plus debet quam possidet (*v. p. 1754, 76*). ἀδύνατος. ἄπορος. *v. etiam l. 13. 42. p. 1756, 31. 33.* *legitur inde a* PLAVTO, TER., VARRONE (*v. l. 4*), RHET. Her., CIC. *per totam latinitatem.*

[*falso trad.*: SVEIVS carm. frg. 4 EPIST. Sapph. 63. *dub.*: PLAVT. Trin. 241 LAEV. *v. p. 666, 25.* *loco mendoso*: CYPR. GALL. exod. 342 *nullus Aegyptius* ex -i potuit consurgere lecto (*C*, loeto *A*, '*an* tecto?' *Peiper. cf. Vulg. 10, 23*). *v. etiam p. 1755, 45.*]

i. q. **opem, opes non habens, qui sine ope est** (*saepe pro subst.*):

I *usu* **generali:** A *absolute* (*in lusu verborum l. 43 sqq. p. 1754, 10. al. per oxymoron l. 73. cf. et p. 1755, 77*): 1 *de animantibus* (*de re pro persona l. 76. 79. cf. p. 1754, 19*): a *praevalente egestatis notione fere i. q. egens, indigens,* ἐνδεής (ἐπιδεής *l. 82; iuxta pos. e. g.* egens *l. 70. p. 1754, 5 sqq.*, egenus *l. 84. p. 1754, 28*, indignus *p. 1754, 1*, infirmus *l. 51*, pauper *p. 1754, 30*, spoliatus *l. 80*, supplex *l. 54; opp.* copiosus *p. 1754, 8*, idoneus *p. 1754, 23*, opulentus *l. 47*, pollens *l. 72*, potens *l. 55. al.*): α *strictius de eis, qui ope carent, indigent adiumenti, quibus auxilium alienum omnino necessarium est* (*cf.* NON. p. 30, 33 -s dicitur sine ope et auxilio):

PLAVT. Bacch. 638 egone ut opem mi ferre posse putem -em te? (SALL. Iug. 14, 7 -s alienas opes expecto. LIV. 21, 58, 10 ad alienam opem quisque -s tendere. *al.*). Rud. 258 ut nos ... miseras, -es, aerumnosas ... aliquo auxilio adiuvet ([*cf. 274*]. CIC. Pis. 18. LIV. 7, 29, 4 *Sidicini* coacti -es ad opulentiorum auxilium confugere). TER. Haut. 1026 obsecro ... -is nunc te miserescat mei. Ad. 156 subvenite -i. CIC. S. Rosc. 27 Sex. Roscium -em, eiectum domo atque expulsum ex suis bonis *eqs.* Verr. II 5, 89 -es, relicti ab duce. Mur. 45 hominem e civitate, praesertim non -em neque infirmum, exturbare (Att. 7, 8, 5 quaestor ... i. et -s. NICET. vigil. 6 p. 62, 19 pernoctabat dominus non sibi, sed ut scirent servi -es et i., quid agere deberent). p. red. ad Quir. 20 *cum Marius*, quibus regna ipse dederat, ad eos -s supplexque venisset. off. 2, 69 *opp.* potentis (SALL. epist. Mithr. 17. LIV. 2, 3, 4 leges rem ... esse ... meliorem ... -i quam potenti [*cf.* 9, 1, 8]. 29, 8, 8. PHAEDR. 1, 24, 1 -s potentem dum vult imitari, perit. TAC. hist. 2, 10, 1 potens vel -s reus. *al.*). CATVLL. 64, 197 *Ariadne* -s, ardens, amenti caeca furore (*antea*: huc adventate *ad auxilium*). SALL. Iug. 14, 11 extorrem patria domo, -em te coopertum miseriis (PS. QVINT. decl. 1, 13 p. 14, 27 IVST. 14, 4, 14). VERG. Aen. 6, 325 -s inhumataque turba ('*cui nemo opem tulit iusta persolvens*' *Heyne; aliter explicatur l. 9 sqq. cf.* AVSON. Mos. 4 infletae ... iacent -es super arva catervae). 9, 288 (290) tu, oro, solare -em *matrem filio unico amisso* (HOR. epist. 2, 1, 131 -em solatur et aegrum). HOR. sat. 1, 2, 5 hic ... -i dare nolit amico, frigus quo ... propellere possit. OV. epist. 6, 162 *Medea* erret -s, exspes, caede cruenta sua (*sic in enumeratione*: met. 13, 510 *Hecuba* exsul, -s *eqs.* 14, 217 *Achaemenides* solus, -s, exspes *eqs.* Ib. 113 exul, -s erres *eqs.* LIV. 40, 12, 6 *Demetrium* circumventum, solum, -em. SEN. contr. exc. 3, 3, 2 solus, senex, -s. SEN. Ag. 991 *Electra* -s, egens, inclusa *eqs.* STAT. Theb. 2, 402 *Polynices* -s... tristes exul agit casus. BOETH. cons. 4, 5, 2 W. exul, -s ignominiosusque [*opp.* pollens opibus, potentia validus]. *v. et l. 49. 58. al.*). met. 3, 466 quod cupio mecum est: -em me (*Narcissum*) copia fecit (*inde de milite podagrico, qui olim eques* sex [*sic A*] *pedibus utebatur*: SYMPH. 296). LIV. 4, 48, 13 *in tribunatūs* fidem ... rem publicam, tamquam privatum -em, confugere. VAL. FL. 1, 697 quod ... patrem liquerit ... -em *Iason*. 3, 609 *Herculem* quaerit -s *Iason* (*i. fere consilii egens. cf.* 4, 5 haeret -s *Hercules*. 4, 296 saevit -s Amycus). 5, 146 odia aegra sine armis errabant iraeque -es et segnis Erinys. TAC. hist. 1, 60 spoliatas et -es legiones. 3, 31, 1 vulgus -s (*opp.* tribunos centurionesque). VVLG. Sirach 31, 4 laboravit pauper in diminutione victus et in fine -s fit (*gr.* πτωχός ... ἐπιδεής). PRVD. c. Symm. 2, 916 saevire famem totumque per orbem mortales pallere -es ac panis egenos. AVG. epist. 155, 12 p. 442, 14 nec ... subveniatur ope indigentibus, ubi (*i. in vita aeterna*) -em atque indignum non habebimus. *al.*

β *laxius de eis, qui quacumque ratione egent rerum variarum quae sibi opus sunt quasve desiderant*: RHET. Her. 4, 40, 52 te avarum in fraterna divisione cognovimus; -em atque egentem nunc videmus (SVET. Nero 6, 3 paene -s atque e. apud amitam Lepidam nutritus est. gramm. 8 adeo -s atque e., ut coactus sit ... vendere. *cf. l. 13*). CIC. parad. 52 *avari* non modo non copiosi ac divites, sed etiam -es ac pauperes existimandi sunt (DRAC. laud. dei 3, 44 semper avarus -s. *cf. l. 5*). HOR. carm. 3, 16, 28 magnas inter opes -s (*cf.* SEN. epist. 74, 4 *animo* occurrent, quod genus egestatis gravissimum est, in divitiis -es [APVL. Socr. 22 p. 171 *dominus* Tantali vice in suis d. -s, egens. AMBR. epist. 38, 3 ut ... semper desiderando fiat in summis d. -s]). sat. 2, 3, 153 deficient -em (*sc. sanguinis*) venae te. LIV. 23, 28, 6 Hannibalem ... -em (*i. sine pecunia, qua hostes corrumperet*) ... vix penetraturum ad Alpes fuisse. CLOAT. frg. Gell. 16, 12, 5 *faeneratores* commodi esse videantur -bus nummos desiderantibus. SEN. benef. 7, 2, 6 adparebat -em esse *Alexandrum* (*postea*: tantum illi deest, quantum cupit). PLIN. nat. 16, 1 *arbores glandiferae* primae victum mortalium aluerunt nutrices -is ac ferae sortis (*i. hominum. cf. p. 1755, 60*). IVLIAN. dig. 18, 2, 10 si -s (*i. non idoneus pecuniae solvendae*) emptor et impediendae tantummodo venditionis causa intervenit *eqs.* (*cf.* GAIVS dig. 4, 4, 27, 3 si ab idoneo debitore ad -em ... transtulerit obligationem). VLP. dig. 25, 3, 5, 13 filius emancipatus patrem -em alere cogetur (*seq.* patrem egere). IREN. 2, 2, 4 (= 2, 2, 3 H.) ignorant deum et ... hominibus assimilant eum -bus (*seq.* indigentibus multis organis ad ... fabricationem *eqs.*). PS. HIL. libell. 9 p. 81, 19 timeamus ... ne, si ... steriles ... fuerimus in bonis operibus, egeni atque -es iudicemur. AVSON. 134, 1 p. 425 P. non est dives opum felix (*Peiper*, dives *trad.*) nec pauper -sque infelix, alio nec magis alter eget *eqs.* CLAVD. 3, 200 semper -s, quicumque cupit. *al.* *huc pertinere videtur* (*in versione ex gr.*): NOVELL. Iust. 40 praef. pr. omnibus ... est hominibus manifestum sanctissimam Resurrectionem (*i. basilicam Hierosolymitanam*) ex omni orbe terrarum ibi confluentes, ⌊quorum multitudo -ior est⌋, et suscipere et alere (⌊⌋*ex gr.*: ὧν τὸ πλῆθος ἄπειρον εἰπεῖν, *i.* '*quorum multitudo infinita est dicenda*'). *Schoell in adn.* (*afferens* NOVELL. Iust. 53, 5, 1 haec habeant *uxor et filii* non tamquam paternam hereditatem, si in aliis -s sit [εἴ γε τὰ ἄλλα ἄπορος εἴη], sed tamquam imperialem munificentiam; *v. p. 1755, 30 sqq.*) *auctorem versionis Lat. pro* ἄπειρον '*infinitum*' *vocem q. e.* ἄπορος '-s' *legisse suspicatus est. itaque -s non ad creberrimum hominum conventum sed ad egestatem congregantium videtur rettulisse interpres Latinus comparativo nimietatem quandam significante* (*cf. Sommer, Vergl. Synt. 55, 1 b p. 39; Ernout-Thomas, Synt. 193 p. 167*): *i.* '*quorum multitudo prorsus egens est*'.

b *spectat imprimis ad statum et condicionem nihil aut parvum habendi, fere i. q.* pauper, πένης *sim.* (*v.* GLOSS. *p. 1753, 22; iuxta pos. e. g.* egens *p. 1755, 19*, egenus *p. 1755, 9*, inanis *l. 53*, mendicus *p. 1755, 15*, miserandus *p. 1755, 19*, pauper *saepius; opp. e. g.* dives *l. 52. 56. 57. 60. 70. al.*, habens *l. 69*, locuples *l. 61. 78 sq. 84*, opulentus *l. 64*): PLAVT. Aul. 11 *pater* -em ... optavit potius eum relinquere, quam ... thesaurum commonstraret filio. 221 ut -em ... me irrideas (*syn. 227* pauperum pauperrimum, *opp. 226* divitem). Bacch. 517 mi inani atque -i subblandibitur. Capt. 470 ridiculos -esque *parasitos*. Trin. 254 fit ipse ... -s amator (EPIST. Sapph. 65 factus -s ..., nunc male quaerit opes. TRYPH. dig. 42, 1, 50 liberalitate. CONSVLT. Zacch. 3, 2 p. 99, 11 ut temporarie -s factus, dives maneas in aeternum. *cf.* IVST. 22, 1, 14 ex -e repente dives factus). Vid. 87 mihi qui (*abl.*) vivam copiam -i facis. TER. Andr. 396 inveniet -em potius *uxorem* (Phorm. 298 -em ... ducebat domum. *cf.* OV. fast. 3, 189 spernebant generos -es vicinia dives. COD. Theod. 3, 1, 3 pr. absurdum est maritos eis interdum -es obligari). CIC. dom. 13 cum tu ... in bona fortunasque locupletium per causam -um ... impetus comparares. div. 2, 134 quam multi -es ... nullo somnio ad thesaurum reperiendum admonentur. Lael. 46 ut ... magis amicitiarum praesidia quaerant ... -es quam opulenti. PVBLIL. I 6 -i beneficium bis dat, qui dat celeriter. S 30 spes -em ... levat. SALL. (?) rep. 2, 7, 5 qui reges ... per opulentiam magna imperia amiserint, quae per virtutem -es ceperant. NEP. Ages. 7, 4 ut *domus non* ... differret ⟨a⟩ cuiusvis -is atque privati. VERG. georg. 2, 499 *fortunatus* ille ... non doluit miserans -em aut invidit habenti. HOR. sat. 1, 4, 110 ut male vivat ... Baius -s. 2, 1, 59 seu ... seu ... dives, -s (*cf.* carm. 2, 14, 12 sive reges sive -es erimus coloni. PLIN. nat. 7, 165 pariter ... gignuntur reges et -es. AMBR. exc. Sat. 1, 5 cum ... pari usu divitem -emque dies supremus eripiat). TIB. 1, 6, 78 *femina* victa senectā ... -s. OV. met. 8, 848 *filiam* vendit -s. NVX 42 -is vindice facta carent (*sc. quia vindici non lucro sunt*). LIV. 1, 30, 7 plebe (5, 53, 1. *al. cf.* 38, 28, 6 populi. APVL. Plat. 2, 28 multitudo). 7, 19, 5 *aere alieno* obruebantur -es (*cf. p. 1753, 22 sq et* AVSON. 362, 9 p. 87 P. velox -es usura trucidat. COD. Theod. 12, 1, 173, 2 [= Iust. 10, 22, 1] nihil ad relevationem locupletum atque -um perniciem ... pertemptare). ORAT. imp. Claud. (CIL XIII 1668) I 13 matre generosa sed -i. VAL. MAX. 4, 4, 9 -s decessit (VLP. dig. 27, 8, 2). PETRON. 133, 3 vs. 8 -s et rebus egenis attritus. *al.* MART. 11, 84, 7 tondeat ... -es Cynicos et Stoica menta. FRONTIN. (?) strat. 4, 3, 15 ut filiam *L. Memmii* ... -em senatus ... dotaverit (*cf.* 4, 7, 37). TAC. hist. 1, 46, 3 *miles* -s pro locuplete ... redibat. *al.* SVET.

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Vesp. 17 liberalissimus ... consulares -es quingenis sestertiis annuis sustentavit. APVL. Plat. 2, 21 sapiens ... videri ditissimus debet; ... ceteri ... -es (*v. l. 25*). VLP. dig. 50, 4, 4, 2 -es onera patrimonii ipsa non habendi necessitate non sustinent. ITALA I reg. 2, 8 (Ps. Cypr. ad Novat. 13 p. 62, 23) erigit a terra pauperem et ab sterquilino erigit -em (*gr.* πένητα ... πτωχόν, *Vulg.* egenum ... pauperem. *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 538, 21 de sterculinis elevat -es. PSALT. Rom. 112, 7 -em ... pauperem [*gr.* πτωχόν ... πένητα]). Is. 41, 17 (Cypr. testim. 2, 4 p. 66, 14) exultabunt -es et egeni (*gr.* οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς, *Vulg. aliter coniungens*: egeni et pauperes quaerunt aquas). Luc. 16, 22 (cod. e, *cf.* Aug. gen. ad litt. 12, 33 p. 429, 9. *al.*) factum est ... mori -em illum (*gr.* πτωχόν, *Vulg.* mendicus). PSALT. Rom. 11, 6 propter miseriam -um et gemitum pauperum (*gr.* πτωχῶν ... πενήτων. *sim. al.*). AVSON. 92, 4 p. 318 P. 'arta domi res'. 'pellice *puellam* promissis'. 'nulla fides -i'. AVG. epist. 126, 7 p. 13, 21 -es vel mendici. *al.* CONSVLT. Zacch. 1, 35 p. 43, 20 *iustis* -um sumptus honori est et prompta semper ... expensa. COD. Theod. 11, 27[tit.] de alimentis quae -es parentes de publico petere debent. 13, 5, 18 -es ... naviculariae translationis munus obire non debent. DRAC. Romul. 5, 53 pauper adest miserandus -s ..., semper egens humilis, dignus quem dives amaret. CIL X 7995 (= INSCR. christ. Diehl 4345[1]) patri orfanorum, -um refugium. *al.* *translate*: PAVL. NOL. epist. 5, 2 p. 26, 13 quid ... ab infirmo fortis, ab -i dives in domino capere potuisti? AVG. serm. 161, 11, 11 p. 884 neque ... deus divitias daret exteriori homini et -em relinqueret interiorem ... invisibilem ornavit invisibiliter. *v. et l. 3.*

2 *de rebus*: a *c. respectu egestatis et indigentiae fere i. q. egenus* (*et inde saepius i. q. inutilis* [*v. e. g. l. 36 cum* ad] *sim.*): *α de corporeis fere*: ① *in universum* (*iuxta pos.* infirmus *l. 33,* nudus *l. 37,* parvus *l. 35,* pauper *l. 30*): PLAVT. Rud. 282 haec pauperes res sunt -esque (VERG. Aen. 8, 100 res -es Euandrus habebat). Ov. met. 8, 822 Fames ... in ... domos -es ... revertitur. *v. et p. 1754, 38.* *in re militari* (*cf. p. 1756, 8 sq. 1757, 3. 10. al.*): CIC. Verr. II 5, 86 classis ... -s et infirma propter dimissionem ... remigum (*cf. p. 1757, 37*). LIV. 2, 14, 3 -i tum urbe ab longinqua obsidione. 5, 42, 7 quamvis -em parvumque, quem tenebant, collem ... virtute defenderent (*cf.* 27, 15, 8 tumulum a praesenti impetu tutum, ad [*v. l. 27. p. 1757, 60*] cetera -em). 28, 16, 8 in loco nudo atque -i. 44, 4, 7 neque manere in iugo -i ... poterat. 44, 14, 10 -em insulam esse. ⑪ *speciatim de variis rebus naturae fere i. q. inutilis, vilis, segnis, sterilis, ieiunus sim.* (*iuxta pos.* vilis *l. 42,* ieiunus *sim. l. 49 sq.; ad notionem v. p. 1753, 12. 21 et cf. l. 72 sq.*): AETNA 259 (263) torquentur flamma terrae ferroque domantur ... demum vilesque iacent -esque relictae. FRONTO p. 193, 24 v. d. H. (= p. 204 N.) nemini usquam ... tectum diutinum aut limen inveteratum, libertatem inopia sortiti, quia ⟨agrum⟩ -em subigenti (*sic Klussmann, alii aliter*; subigendi *cod.*) sterilis fructus laboris capitur. PALLAD. 9, 11, 3 ut copiam *aquae* vel -s vena procuret. ins. 33 cur non arbor -s pinguescat ab hospite gemma *eqs.* CYPR. GALL. exod. 231 -is (-es *Mayor*) heremi vatis calcabat arenas. NOVELL. Theod. 26, 4 (= COD. Iust. 11, 59, 17) fundos -es atque ieiunos (egenos *Iust.*) ... meliorare.

β de incorporeis fere: *vita, senecta sim.* (*iuxta pos.* indigens *l. 54,* miser *l. 57*): TER. Haut. 137 dum ille vitam illam colet -em, carens patria ob meas iniurias *eqs.* (CIC. Phil. 12, 15 -em et vagam *exulis.* VELL. 2, 19, 4. ARNOB. nat. 7, 18 p. 62, 24 -s v. et multarum indigens rerum). VERG. georg. 1, 186 -i metuens formica senectae ([LAVS Pis. 245]. Ov. am. 1, 8, 113 di tibi dent ... -em ... senectam. met. 7, 2 LVCAN. 5, 535 VAL. FL. 5, 685. IVST. 14, 3, 10 misera et -i). PLIN. nat. 7, 135 *P. Ventidium* iuventam -em in caliga militari tolerasse (TAC. hist. 1, 66, 2 *Valens* accensis egestate longa cupidinibus immoderatus et -i iuventa senex prodigus). *v. et p. 1754, 20.* *de affectibus sim.*: LVCR. 4, 1142 in adverso ... atque -i *amore* (*opp.* proprio summeque secundo). HOR. epist. 1, 18, 98 num te semper -s agitet vexetque cupido (PORPH.: avaritia. *cf.* PANEG. 2, 24, 6 crudelitas ... et ... -s avaritia. CORIPP. Ioh. 3, 370 cumulata est arca sacellis et tamen ardor -s numquam satiatur avaris). PETRON. 119 vs. 57 -s audacia tuta est. AVG. civ. 12, 9 p. 524, 29 D. voluntatem quamlibet bonam -em fuisse. DRAC. satisf. 284 fames. *de variis* (*iuxta pos.* angustus *l. 77,* difficilis *l. 70,* egenus *l. 76,* levis *l. 68*): CIC. Quinct. 34 potentiam levem atque -em esse. BELL. Hisp. 8, 2 ulterioris Hispaniae regio propter terrae fecunditatem -em difficilemque habet occupationem. Ov. Ib. 24 *Augustus qui opes Ovidio non ademerat* nostras -es noluit esse vias (*sc. ad exilium ducentes. cf.* SEN. dial. 11 [12], 10, 11 nullum ... tam -s exilium est, quod non alendo homini abunde fertile sit [TAC. ann. 14, 62, 4 non -s]). LIV. 45, 36, 4 militiam ... victoribus -em atque inhonoratam futuram. IVV. 12, 67 *navis* -i miserabilis arte cucurrit. CONSVLT. Zacch. 1, 5 p. 11, 22 non est tam -s fidei nostrae aut egena defensio, ut *eqs.* BOETH. cons. 2, 5, 7 W. angustas -esque divitias. 2, 7, 13 quam multos clarissimos ... viros scriptorum -s delevit oblivio.

b *c. respectu paupertatis i. q. pauper, exilis sim.* (*iuxta pos.* exhaustus *l. 82,* miser *p. 1756, 3,* pusillus *p. 1756, 14; opp.* dites *plur. p. 1756, 9*): *α de rebus fere corporeis*: *aerario, re publica*: CIC. Verr. II 3, 164 pecuniam tantam datam tibi ex aerario -i atque exhausto (LIV. 7, 16, 7. 23, 48, 5. *al.*). S. C. Capitol. Pert. 7, 4 (*a. 193*) satius est ... -em rem p. optinere quam ad divitiarum cumulum per ... dedecorum vestigia pervenire. *de victu iisque quae ad epulas pertinent*: Ov. met. 1, 312 *animantia* longa domant -i ieiunia victu (GELL. 11, 7, 3 -i ... miseroque). SIL. 6, 373 mensas. MACR. Sat. 2, 4, 13 epulum ... -s ac sine ullo apparatu. *cf. de avibus miseris non aptis, quae die sollemni amicis pro dono mittantur*: MART. 9, 54, 7 sturnos -es. *de donis funebribus*: Ov. met. 13, 428 *Hecuba* Hectoris in tumulo canum de vertice crinem, inferias -es, crinem lacrimasque reliquit. *de loco*: LIV. 22, 39, 16 pro ... castelli ... -is ... moenibus. 39, 1, 6 -s regio, quae parsimonia adstringeret milites. MELA 3, 103 Hesperidas *olim* ... dites, nunc ... admodum -es. *de naturalibus*: SEN. Ag. 572 *rates* -is undae brevia comminuunt vada. LVCAN. 9, 366 abstulit arboribus *Hesperidum* pretium ... Alcides passusque -es sine pondere ramos rettulit ... poma tyranno. *de tegmine* (*i. veste*): VEN. FORT. carm. 1, 5, 10. *β de incorporeis*: HOR. sat. 1, 4, 17 di bene fecerunt, -is me quodque pusilli finxerunt animi. PALLAD. ins. 28 non ... operis parvi (*i. carminis*) gratia fiet -s.

B *cum additamentis quibus significatur quid desit* (*aliter cf. p. 1757, 59*): 1 *gen.* (*gerund. v. p. 1757, 62*): a *indicatur, quis vel quid tam homines (deum, Christum, Iram l. 38) quam hominum congregationes sim., corporis partes, bestias deficiat, fere i. q. indigens, expers, impos sim.*: *α hominum* (*Christi l. 26*): CIC. Lael. 53 *tyranni* -es amicorum (VITR. 6 praef. 2 doctum ... neque amissis familiaribus ... -em a. ... esse. *cf. p. 1757, 56*). STAT. Theb. 4, 604 stabat -s comitum ... Laius. TAC. ann. 6, 34, 1 Oroden sociorum -em. COD. Theod. 4, 9 (8), 5, 1 adsertoris. PRVD. apoth. 880 *animam* lapsam Christique -em (*i. indigentem*) nova gratia mundat. *β rerum incorp.* (*v. et p. 1758, 15. syn.* carens *l. 54,* egenus *l. 63,* impos *et* privus *l. 47 sq.,* indigus *l. 41; opp.* compos *l. 39,* particeps *l. 74,* prodigus *l. 61*): ① *quae hominum indolem et naturam respiciunt* (*v. et l. 82. p. 1758, 15*): animi, consilii *sim.*: VERG. Aen. 4, 300 saevit -s animi ([GLOSS. animo destituta. *cf. p. 1753, l. 21*]. SIL. 12, 66. STAT. Theb. 11, 152 *Polynices* ardet -s a. COMM. instr. 1, 4, 7. ISID. eccl. off. 1, 41, 2 -s a., furens vino). Ov. ars 1, 465 mentis -s ([GLOSS. alienus a mente]. 3, 684. *al.* EPIST. Sapph. 139 m. -s, ut quam furialis Erictho abstulit, ... feror. SEN. Ag. 721 *Cassandram.* SIL. 5, 631. STAT. Theb. 10, 820 *mater Menoecei* iam vocis iam m. -s. TAC. ann. 14, 10, 1. AVSON. 418, 71 p. 288 P. *Bellerophontes.* PRVD. psych. 148 Ira. *al. cf. p. 1757, 47*). LIV. 26, 18, 6 civitas prope -s consilii (33, 7, 8. 34, 38, 7 tyrannus ... nec -s modo c., sed vix mentis compos. CVRT. 8, 11, 3 Alexandrum [8, 13, 17. *al.*]. TAC. hist. 3, 22, 1 exercitus ... indigus rectoris, -s c. *al.* SVET. Nero 34, 3. PANEG. 8, 13, 4 hostem incertum c. que -em reddidisti. AMM. 19, 6, 5. 26, 9, 9 consiliorum -s Procopius. *cf. p. 1757, 16*). SIL. 4, 706 astus -em ... gentem. STAT. Theb. 1, 373 velut hiberno deprensus navita ponto ... stat rationis -s (PRVD. ham. 363 mens vulgi r. -s ... perfurit. CLAVD. 20, 429 *belua* natat r. -s [*antea*: amisso pisce sodali *qui indicabat qua via mare tranatandum esset*]. *cf. p. 1757, 22*). APVL. Socr. 3 p. 122 profana philosophiae turba ... priva verae rationis, -s religionis, impos veritatis. ITALA prov. 7, 7 (Rufin. Orig. in num. 20, 2 p. 190, 27) si quem viderit insipientium adolescentulorum et -em sensuum ([*gr.* ἐνδεῆ φρενῶν, *Vulg.* vecordem]. APON. 10 p. 195. *cf. p. 1757, 42*). HIL. syn. 78 p. 530[C] Christus ... essentiae -s paternae *eqs.* trin. 1, 11 p. 33[B] *deus* per dignationem assumptae carnis non -s suorum (*i. qualitatum quae dei propriae sunt*). PRVD. psych. 12 nec ..., bone ductor, magnarum virtutum -es nervisque carentes christicolas vitiis populantibus exposuisti. PAVL. NOL. epist. 19, 3 p. 140, 8 per abundantiam vitiorum nostrorum -es paternorum bonorum. DRAC. laud. dei 1, 469 *serpens* pietatis -s (Romul. 2, 160 [*loq. Hercules amisso Hyla*] quid matri narrabo tuae, quae te mihi parvum deposuit p. -s?). *al.* somni, vitae, mortis *sim.*: Ov. met. 14, 424 *Canentem* -em somnique cibique (Ps. HIPPOCR. epist. 3 p. 12, 10 -s s. agitabitur perniciosis vigiliis). SEN. dial. 10, 1, 4 nec -es eius (*i. vitae*), sed prodigi sumus. HIL. gen. 20 semper eris, quia semper eras: *deus* non mortis egenus qui natalis -s *eqs.* DRAC. laud. dei 3, 730 vivus sum: mortis -s pietate *dei* reservor. ⑪ *variarum, quae extrinsecus animantes afficiunt*: LIV. 3, 7, 7 -s ... senatus auxilii humani (TAC. hist. 2. 16, 3 *Pacarius* a. -s ... interficitur. HIL. trin. 10, 71 p. 398[A] non -s ... tum a. est *Christus sc. lacrimans*, sed nos sumus -es doctrinae). VAL. MAX. 2, 8, 5 laudis -es (5, 5, 1 *opp.* gloria excellens). SEN. Oed. 301 tu lucis -em, nata, genitorem regens (DRAC. laud. dei 3, 415 pallida gens Erebi ... quae l. -s damnata laborat). PLIN. nat. 16, 5 remedii. SIL. 9, 334 miles ... cupiti Martis -s (*i. facultatis pugnandi*). STAT. Theb. 12, 445 *Polynices* exul ubique ... -s aequi. TAC. ann. 4, 23, 2 fortunae. PAVL. NOL. carm. 31, 483 haec -es veri ... cecinere poetae. CONC.[S] I 5 p. 335, 6 si quis ... particeps fiat a deo pacis huius tributae, -s non erit omnis boni (*gr. I 1, 4 p. 16, 21* ἀνενδεὴς ... παντὸς ἀγαθοῦ). *al. cf. etiam p. 1757, 57. 67.* *γ rerum corp.*: fundi, pecuniae, sedis *sim.* (*opp. v. l. 79. p. 1757, 4*): HOR. epist. 2, 2, 50 humilem ... -emque paterni et laris et fundi paupertas impulit. LIV. 45, 40, 3 admodum -s pecuniae Philippus, Perseus contra praedives (POMP. TROG. Iust. 38, 7, 5 hoste vago nec tantum p. sed etiam sedis -e. VAL. MAX. 4, 4, 2 p. -s decessit. GELL. 1, 14[tit.] *al.*). VAL. MAX. 4, 4, 11 -es dotum filias. 4, 8, 1 *Fabius Maximus* se ... patrimonii quam patriam fidei -em esse maluit (*cf.* GREG. M. in euang. 34, 18 p. 1257[C] Victorinus ... non -s substantiae iuxta mediocritatem vitae). SIL. 1, 292 Daunia pubes sedis -s (TAC.

[*I. Kapp*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ann. 13, 55, 1. *cf. p. 1756, 80*). STAT. Theb. 12, 508 regnorum ... -es *exules. al.* *cibi, aquae sim.* (*v. et p. 1756, 60. cf. etiam l. 58*): Ov. fast. 6, 373 victus. LIV. 4, 10, 1 imperator ... -s omnium rerum (SVET. Iul. 35, 1 *opp.* copiosissimi ... hostis. *cf.* LIV. 37, 15, 3 Romanos ... omnium -es [CVRT. 9, 3, 11. *al.*]). VELL. 2, 111, 4 -s ... copiarum ... hostis (TAC. ann. 15, 16, 1). LVCAN. 4, 264 undae (4, 292). rogi *sim.* (*cf. l. 39. p. 1753, 14*): VAL. MAX. 5, 1, 10 *Pompei* caput ... abscisum a corpore -s rogi. STAT. Theb. 10, 356 *Tydeus* -s tumuli. CLAVD. 5, 452 *Rufinus* nudus pascit aves; iacet ... exiguae telluris -s. teli *sim.*: LVCAN. 3, 676 *milites* -es teli (telis *G. antea*: nudato milite telis. *cf. p. 1753, 2*). SIL. 14, 544 robore fracto pugnat -s chalybis. *prolis*: STAT. Theb. 1, 393 *Adrastus* sexus melioris (*i. filii*) ... -s prole virebat feminea. iubarum: SOL. 27, 13 *pardi* i. -es.

b *significatur, quid vel quis rem aliquam deficiat* (*iuxta positum* nudus *l. 21; opp.* abundans *l. 23. al.,* largus *l. 28,* opulens *l. 34*): *α rerum incorp.*: Ov. met. 9, 746 quin ..., Iphi, consilii ... -es et stultos excutis ignes *amoris* ? (LIV. 32, 35, 3 -em c. diem se consumpsisse deliberando aiebat. *cf. p. 1756, 38*). Pont. 2, 2, 96 terra ... pacis -s. LVCAN. 5, 398 perit ... quondam veneranda potestas iuris -s. TAC. dial. *v. l. 32.* APVL. apol. 18 paupertas ... omnium artium repertrix, omnium peccatorum -s. HIL. trin. 12, 20 p. 445B fidem non nudam apostolus atque -em rationis reliquit (*cf. p. 1756, 44*). PAVL. NOL. epist. 32, 21 p. 296, 7 ut abundans egenti substantia alimoniae sit et opulento -s materia iustitiae. DRAC. satisf. 230 gemit ... senectus ... levitatis -s. *β rerum corp.*: LIV. 42, 64, 7 propter ... viae -is aquarum difficultatem (SEN. nat. 3, 11, 3 Haemus. CVRT. 9, 10, 6 regio deserta et a. -s. PLIN. nat. 6, 167. *al. cf.* SOL. 27, 5 fontium -s *terra* [*opp.* larga]). IVV. 7, 61 maesta paupertas atque aeris -s, quo⟨m⟩ nocte dieque corpus eget. *γ animantium*: SEN. dial. 5, 20, 3 herbae defecerant apparuitque -s etiam animalium solitudo (*cf.* CVRT. 10, 1, 11 insulam ... -em equorum esse [*opp.* abundare]. CLAVD. 5, 40 tellus ... squalet -s pecudum nullis habitata colonis). TAC. dial. 12, 3 aureum saeculum et oratorum et criminum -s (*opp.* poetis ... abundabat. *cf.* hist. 2, 6, 2 provinciae nec virorum -es et pecunia opulentae).

2 *abl.* (*fere separ., limit. l. 40. cf. p. 1758, 21*), *i. q. carens, privus, destitutus sim.* (*iuxta pos.* nudus *l. 51, opp. v. l. 40*): CIC. Scaur. 45b (*v. p. 1753, 2*) copiis -s, gente fallax. LIV. 21, 50, 3 *Poeni* classem ... -em milite habebant. STAT. Theb. 12, 344 nec te (*Polynicem*) flammis -em tua terra videbit (*cf. l. 6 sqq.*). QVINT. decl. 301 p. 186, 3 -s censu (*opp.* diviti, abundans et locuples). FRONTIN. strat. 2, 5, 14 hostem -em commercio laborare (*abl. ἀπὸ κοινοῦ*). ITALA prov. 9, 4 (Aug. civ. 17, 20 p. 249, 8 D.) sapientia ... -bus sensu dixit ([*gr.* τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν, *Vulg.* insipientibus]. 9, 16 [Vincent. Ler. 21, 9; *gr.* τοῖς ἐνδεέσι ... φρονήσεως, *Vulg.* vecordi]. HIL. in psalm. 118 nun 1 p. 474, 17 neque ... tam demens aut -s s. est, ut *eqs.* RVFIN. Orig. in gen. 16, 4 p. 141, 4. AVG. civ. 17, 20 p. 249, 15 D. insipientes et -es s. *cf. p. 1756, 50*). CLAVD. DON. Aen. 9, 290 p. 227, 14 mente -em feminam, ... desertam (*cf. p. 1756, 33*). DRAC. Romul. 10, 586 Polynices -s germani morte (*i. carens culpa illatae mortis*) peremptus. BOETH. arithm. 1, 19 p. 39, 26 *numeros* velut paupertate -es (*ad rem cf. p. 1747, 55*). cons. 2, 2, 4 W. nudum rebus omnibus -emque suscepi (*i. Philosophia*). CASSIOD. Ios. antiq. 14, 12 p. 399 Aristobulus ... eos qui armis -es erant, dimisit (*gr. 14, 94* ἀπόρους ὄντας. *cf. l. 9 sqq.*). *cf. etiam l. 69.*

3 *praep.* ab (*syn.* nudus *l. 56*): CIC. dom. 58 tam -s ... eram ab amicis aut tam nuda res publica a magistratibus? (Att. 1, 1, 2 qui sic -es et ab a. et existimatione sunt. *cf. p. 1756, 22*). CASSIOD. Ios. antiq. 4, 2 p. 92 a terrenis cibis -es maritimis satiasti (*gr. 4, 45* τῶν γῆθεν ἀπορουμένοις. *cf. l. 2 sqq.*). *nota et praepp. vi separ. non praeditas*: ad (*fin.*) *p. 1755, 36* (*cf. p. 1758, 8. 17, i. non aptus ad*) *et in versione ex gr.* τὰ ἄλλα: in aliis *p. 1754, 38.*

4 *pendet*: **a** *gerundium* (*fere i. q. non potens, non aptus*): SALL. or. Lep. 11 (*v. p. 1753, 2*) populus Romanus ... exutus imperio, gloria, iure, agitandi -s despectusque. *cf. p. 1758, 7.* **b** *inf.*: PROP. 2, 10, 23 nos ... -es laudis conscendere culmen (*cod. Memmii, Hosius*; carmen *codd. rell.*, in arcem *Palmier*).

II *usu* **speciali** *de lingua et arte dicendi* (*de loquentibus ipsis l. 82. 83, cf. p. 1758, 2 sqq. 14. acced. gen. separ. l. 79. 83. p. 1758, 7 [gerund.]. 13. 15; abl. separ. p. 1758, 17, limit. p. 1758, 21 [cf. l. 35]. praep.* ad *p. 1758, 8 [cf. l. 60]*): **A** *de lingua* (*i. sermone sub 1, i. corporis fere parte sub 2*): **1** *spectat ad indigentiam verborum, fere i. q. egenus* (*opp.* copiosus *l. 77. 78,* locuples *l. 75; de egestate sermonis, quae novis nominibus explenda et locupletanda est, v. l. 75 sqq. 83 sq.*): CIC. Caecin. 51 nostra lingua, quae dicitur esse -s *eqs.* (fin. 1, 10 Latinam l. non modo non -em ... sed locupletiorem etiam esse quam Graecam. 3, 51 factis ... nominibus ac novis *uti* ... nobis in hac -i l. [*opp.* in l. copiosa *Graeca*] non conceditur; quamquam tu [*i. Cic.*] hanc copiosiorem ... soles dicere). Tusc. 2, 35 (*inde* BOETH. c. Eut. 3, 56) o verborum -s interdum ... Graecia (*pro lingua gr.*). GELL. 2, 26, 7 non infitias ... imus, quin lingua Graeca ... prolixior fusiorque sit quam nostra, sed in ... coloribus (*e. g.* '*rufus, russus, ruber*') ... denominandis non ... -es sumus. AVG. c. acad. 2, 11, 26 p. 42, 13 quid putatis ... Ciceronem ... -em fuisse Latinae linguae, ut minus apta rebus, quas sentiebat, nomina imponeret? **2** *spectat ad effectum eloquentiae* (*fere i. q. nullam vim habens, syn.* infacundus): PETRON. 83, 10 vs. 6 sola ... facundia ... -i lingua desertas invocat artes (GELL. 18, 3, 6 virum ... -i lingua et infacundum).

B *de dicendi ratione*: **1** *fere i. q. non sollers, ieiunus, imperfectus* (*v. syn. l. 9 sq., opp.* expeditus *l. 8*): CIC. inv. 1, 3 hoc nec tacita ... nec -s dicendi sapientia perficere *potest.* Brut. 263 orator ... ex hac -i ad ornandum sed ad inveniendum expedita Hermagorae disciplina. GELL. 2, 4, 4 nimis ... est in verbis Gavi Bassi ratio imperfecta vel magis -s et ieiuna. **2** *de causa tenui* (*syn.*): CIC. epist. 9, 12, 2 *oratiunculae* causam tenuem et -em nec scriptione ... dignam. **3** *de versibus, quibus argumentum gravioris momenti deest*: HOR. ars 322 versus -es rerum nugaeque canorae (*cf. 319*).

C *de oratore dicendi virtutibus carente* (*opp.* abundans *l. 18*): CIC. de orat. 2, 40 oratorem ... -em quendam humanitatis (*v. p. 1756, 30*) atque inurbanum. Brut. 118 ut omnes ... Stoici ... traducti a disputando ad dicendum -es reperiantur. 221 verbis nec -s nec abiectus (247). 238 non erat abundans, non -s tamen. 246 nullo modo -s sed non nimis ornatus genere verborum. epist. 4, 4, 1 me non esse verborum admodum -em agnosco. GREG. TVR. Mart. 1 praef. p. 586, 2 quod sim -s litteris et tam admirandas virtutes stultus et idiota non audeam promulgare (*seq.* iners).

deriv.: inopia. *I. Kapp.*

inoptābilis, -e. *ab* in *et* optabilis. *i. q. non optabilis, adversus, odiosus sim.* (*c. dat. l. 28*): APVL. met. 9, 12, 2 -is officinae (*sc. molae*) disciplinam ... arbitrabar. HIER. hom. Orig. in Is. 6, 1 p. 268, 28 *Isaias* haec iubetur ut dicat, quae erant inoptata dicenti (*i. quae non optabat dicere*). an non erat -e statim iusso prophetare a maledictione incipere dicentem (*6, 9*): 'aure audietis et non intelligetis (*eqs.*)' ... ? CONC.S I 3 vers. Tur. p. 46, 30 litteris (*gr. I 1, 1 p. 96, 12* ἀπευκτῶν). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 91, 21 propositionibus (*antea*: impiae). p. 183, 21 et alia -ia et vitanda. CONC.S II 5 p. 96, 19 rebus -bus repugnate. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 18 p. 511 si forte sibi aliquid -e (*Bulhart in schedis,* opt- *trad.*; *gr. 17, 335* δεινόν) provenisset. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 4 p. 425/6 famem ... ⌊-e quoddam fugiendumque⌋ (*gr.* ἀπευκτὸν πρᾶγμα. *interpres legit vel intellexit etiam* φευκτόν) putamus et ad indigestiones confugimus, quas multo videmus esse peiores.

inoptandus, -a, -um. *ab* in *et* optandus. *i. q. non optandus*: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 156, 7 ne ... multipliciter noceamus confusionem ... multitudini inferentes et civitatibus indisciplinationem et -orum multis pessimorum provisores efficiamur.

inoptātus, -a, -um. *ab* in *et* optatus. [CE 1530 B, 2 *leg.* in opt-.] *i. q. non optatus, adversus sim.*: SEN. contr. exc. 8, 6, 3 lacrima semper indicium est -ae rei. HIER. *supra l. 27* (*c. dat.*). BASIL. hom. RevBén. 57, 1947 p. 70, 2 si quid ... illud est quod -um videtur accidere, praemeditanti ... nullus animis inopinus videtur incursus (*cf.* PAVL. NOL. epist. 13, 1 p. 84, 13 accepi tam inopinatum mihi quam -um tui maeroris indicium).

inōrātus, -a, -um. *ab* in *et* oratus. *i. q. non oratus, non sollemniter dictus*: ENN. scaen. 13 quo nunc incerta re atque -a gradum regredere conare? (CIC. S. Rosc. 26 Ameriam re -a reverterunt. GLOSS.L II Philox. RE 121 re -a [*Heraeus in schedis,* ign- *trad.*]: τοῦ πράγματος ἀσυνηγορεύτου). AMBR. epist. 6, 1 -am atque inauditam virginitatis causam (*cf.* inauditus *p. 838, 14 et* indictus *p. 1164, 8*).

[**inorbītus** (*i. in orbem factus, cf.* orbitus) EDICT. imp. Diocl. III/IV 15, 31a *variam lectionem pro* vitu(a)tus (βιτωτός) *exstitisse ex* ὀρβίτους (*frg. Geronthr.*), *interpretamento ceterum falso, concludit Heraeus, Kl. Schr. 12.*] *E.*

[**inordinābilis** *v. l. 71.*]

inordinābilitās, -ātis *f.* *cf.* inordinabiliter. *fere i. q. perturbatio*: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 46, 4 ut lucro pacique prospiceremus ecclesiae, non ut confusione atque -e omnia compleremus (*I 5 p. 353, 26* deordinatione, *gr. I 1, 5 p. 129, 32* ἀταξίας). p. 154, 36 non iniuriemur a paucis, quorum -s ubique est diffamata. p. 170, 11 ex priore perturbatione et -e, per quam cuncta dirupta ... sunt.

inordinābiliter *adv.* *ab* in *et* ordinabiliter, *cf.* inordinaliter (*nota l. 76*), inordinabilitas. *i. q. sine ordine*: PS. SORAN. quaest. med. 184 (*cf.* puls. p. 279, 11) *palindromos pulsus* aut ordinem ascensus ac descensus immutabiliter custodit aut -r hoc perficit.

inordinālis, -e. *ab* in *et* ordinalis. *fere i. q. inconveniens*: PS. CYPR. singul. cler. 6 p. 178, 27 o quam -is (-nabilis *edd. vett., sed cf. l. 74*) feminae propinquitas.

adv. **inordināliter.** *i. q. sine ordine, inconvenienter sim.*: PS. CYPR. singul. cler. 2 p. 175, 20 ipsi ... nos fallimus, quotiens -r credimus aestimantes per fidem nostram legis praecepta posse mutari. PS. SORAN. puls. p. 277, 17 ut pulsus sui ordinem servent vel -r occurrant (*cf. l. 69*). CAEL. AVR. acut. 3, 4, 36 -r scarificandum primo, dehinc phlebotomandum iudicavit *Asclepiades* ('*poorly*' *Drabkins. antea*: inconsequenter).

PHILO vita contempl. 11 *genus religiosum* mundi huius **inordinantiam** deserat, ut ita ad perfectam beatitudinem deducatur (*vox libere formata ex falsa interpretatione gr.* μηδέποτε τὴν τάξιν ταύτην λειπέτω πρὸς τελείαν ἄγουσαν εὐδαιμονίαν). *cf.* inordinatio, immoderantia.

inordinātē, inordinātim *v. p. 1761, 31. 1762, 44.*

[V. Schmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inordinātio, -ōnis *f.* *cf. c.* inordinatus *et* ordinatio. *plur. infra l. 28 et var. l.* BENED. reg. 65 l. 16 L. [*falsa var. l. pro* ord- (*cf. l. 25*): THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 14/15 p. 132, 7.]

i. q. perturbatio ordinis: 1 *vi morali:* PS. APVL. Ascl. 26 senectus veniet mundi: inreligio, -o, inrationabilitas (*cf. p. 1760, 63*) bonorum omnium. AMBROSIAST. in II Cor. 12, 21 omne opus sine crimine est, sed -is nomen facit crimen. VVLG. sap. 14, 26 nuptiarum inconstantia, -o moechiae et impudicitiae (*gr.* γάμων ἀταξία, μοιχεία κτλ.). RVFIN. Orig. princ. 2. 10, 5 inconstantiae suae (*sc. animae*) atque -is. AVG. civ. 14, 26 p. 55, 9 D. quando quidem . . . nec . . . perversa -o delinquentium rectum perverteret ordinem rerum. quaest. Simpl. 1, 2, 18 p. 122 est . . . peccatum hominis -o atque perversitas. COD. Iust. 3, 43, 1 pr. (*interpretatio ad epitomen quandam facta, in codd. HWG addita*) substantias perdiderunt die noctuque ludendo . . .; consequenter autem ex hac -e (immoderatione *G*) blasphemare conantur. 2 *de mundo:* CHALC. comm. 352 p. 375, 25 confusio . . . motus et -o secundum naturam silvae proveniebat (353 p. 377, 7 c. et -o quae ante constitutionem mundi fuerat. CASSIOD. in psalm. 135, 5 nulla c., nulla -e, nulla informitate creati sunt *coeli,* sed distincti atque compositi . . . peraguntur). HIL. in psalm. 148, 3 hunc mundi habitum . . . ex -e in ordine constitisse (RVFIN. Clement. 8, 54 o. et -o *mundi*). 3 *vario usu:* AVG. mor. Manich. 2, 6, 8 ordinatio esse cogit, -o vero non esse; quae perversio etiam nominatur atque corruptio. nat. bon. 23 ordo tunc malus dicitur, cum minus ipse ordo servatur: unde non ibi ordo, sed potius -o (ord- *L*) mala est, cum aut minus ordinatum est quam debuit, aut non sicut debuit. SACR. Gelas. 3, 17 p. 700 ut omni semper -e seclusa *familia* tua iugiter providentia dirigatur. *pluraliter:* CONC.[S] I 5 p. 356, 5 *ne* fiant . . . bella et -es maximae inter episcopos (*gr. I 1, 7 p. 123, 14* ἀταξίαν).

cf. inordinantia.

***inordinātus,** -a, -um. *ab* in *et* ordinatus. *compar. p. 1760, 37. 1761, 50 (adv.), superl. p. 1760, 41. 1761, 10. 73 (adv.).* SYNON. Cic. p. 430, 19 B. indispositi, -i, turbati, permixti *eqs.* GLOSS. ἄτακτος. -um: inconditum. *legitur inde a* CIC. (*l. 42*), LIV., CELSO; *deest poetis.* [*variat in codd. c.* inornatus *p. 1760, 26. 1761, 20* (*cf. p. 1760, 43*), immoderatus *p. 1760, 68* (*cf. supra l. 15*), ordinatus *passim.*]

i. q. non ordinatus (*in fig. etym. l. 50, litot. l. 83, cf. p. 1761, 80. 1762, 5*):

I *usu originario:* A *spectat ad statum incompositum, turbatum, perversum sim.:* 1 *generatim:* a *de ratione mundi:* α *usu gentili et communi* (*n. pro subst. l. 43. 45*): CIC. Tim. 9 quicquid erat quod in cernendi sensum caderet id sibi adsumpsit *deus* . . . idque ex -o in ordinem adduxit (*gr.* ἐκ τῆς ἀταξίας. *eadem vertit* CHALC. transl. p. 30[A] ex -a iactatione redegit in ordinem sciens ordinatorum fortunam confusis -isque praestare. *cf.* APVL. Plat. 1, 7 quae *elementa* cum -a permixtaque essent, ab . . . deo ad ordinem . . . deducta sunt). QVINT. inst. 1, 10, 46 in qua (*ratione mundi*), cum siderum certos constitutosque cursus numeris docet *geometria,* discimus nihil esse -um atque fortuitum. APVL. mund. 2 *stellae errantes* -um, ut sic dixerim, ordinem servant (CHALC. comm. 75 *stellarum conversio* neque aequalis et -a variaque. 77 quidam *planetes videntur* . . . -a . . . agitatione ferri. 78 fieri non potest, ut . . . faciant aliquid vel patiantur -um *stellae*). LACT. inst. 1, 5, 8 *chaos,* quod est rudis -aeque materiae confusa congeries. CHALC. transl. p. 43[B] ut totum . . . animal moveretur praecipiti . . . et -a iactatione (*gr.* ἀτάκτως. comm. 31 p. 95, 22 -os . . . animi errores et agitationem . . . ex -a i. ad ordinem redegisse *deum. cf. l. 44*). p. 46[E] *causae* temere et ut libet confusa et -a quae faciunt relinquunt (*gr.* ἄτακτον). comm. 276 p. 306, 15 (*vertit gen. 1, 2 sec. Symmachum*) terra . . . fuit otiosum quid confusumque et -um (*cf.* AVG. gen. ad litt. imperf. p. 465, 27 invisibilis et incomposita vel -a vel imparata). 299 p. 327, 23 *deus* ordinem -ae confusioni . . . coniungens. 300 p. 328, 17 quando . . . motu instabili atque -o dixerit *Plato* eam *silvam* fluctuasse (301 p. 329, 12 -um . . . et tumultuarium). 301 p. 329, 15 *silva* informis et -a. *al.* RVFIN. Adamant. 4, 2 p. 143, 1 -am eam *materiam* vel incompositam remanere (4, 5 p. 149, 20 [*gr.* ἄτακτος]). *cf. de bestiarum motu naturali:* SEN. epist. 124, 18 magnos esse mutis animalibus impetus et concitatos, sed -os ac turbidos; numquam autem -um [aut] est bonum aut turbidum.

β *usu christiano c. respectu providentiae divinae* (*hic illic accedente vi morali sec. I Cor. 14, 40* omnia . . . honeste et secundum ordinem fiant; *cf. p. 1760, 62 sqq.*): Ⓘ *in univ.:* RVFIN. Orig. in lev. 9, 8 p. 434, 8 omnia vult *deus* a te esse composita, nihil -um, nihil inquietum, nihil indecens (AVG. civ. 5, 8 p. 201, 20 D. n. -um relinquere *deum. al.*). AVG. civ. 12, 19 p. 542, 27 D. ut, quaecumque nova et dissimilia consequentia praecedentibus si semper facere vellet, -a et inprovisa habere non posset *deus.* ord. 2, 7, 23 p. 163, 15 iustitia id (*sc. malum*) -um esse non sivit et in sibi meritum ordinem redegit (*cf. l. 83*). FAVST. REI. grat. 1, 12 p. 43, 11 utrum quod vult deus ordinatum an -um, iustum an iniustum sit. *al.* *de hominibus:* AVG. catech. rud. 14, 20 cur . . . nos dolemus homines a domino deo tanto potiore praecedi, ut eo ipso quo nostrum amamus ordinem, -i esse cupiamus? PROSP. in psalm. 108, 5 (*cf.* sent. 12) quod iustum est cum tranquillitate disponit *deus,* ut etiam mali non sint -i. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 17 p. 165[D] (*de peccato originali; opp.* imperturbabilem requiem) ut perseverans -us ex se ordinaretur in se et in eo, qui in se ordinem perderet, divini ordinis ratio non periret. Ⓘⓘ *de ordine caritatis* (*dilectore l. 8; spectat ad cant. 2, 4* ordinavit in me caritatem): HIER. hom. Orig. in cant. 2, 8 p. 52, 2 plurimorum . . . -a est caritas; quod in primo loco debent diligere, diligunt in secundo *eqs.* (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 186, 23. *cf.* p. 190, 25). p. 53, 10 non est -us sermo divinus nec impossibilia praecipit (*antea:* diligite, inquit, inimicos vestros). AVG. c. Secundin. 17 p. 930, 19 rei bonae dilector -us. serm. 21, 3 -us amor creaturae est peccatum. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 20 p. 168[B] ordinatarum a deo rerum -a . . . dilectio (GREG. M. epist. 9, 20 p. 54, 17 *v. p. 1762, 27*). Ⓘⓘⓘ *de unitate trinitatis* (*syn.* impossibilis): MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 51, 9 si . . . illam substantialem unitatem tamquam -am vel inpossibilem vel indecentem declinemus (*p. 339, 24* quasi inpassibilem [*'postulatur* inpossibilem' *Schwartz*] aut quasi parum decoram, *gr. I 1, 1 p. 28, 7* ὡς ἀνέφικτον ἢ ὡς ἀκαλλῆ). *aliter p. 1762, 24.* Ⓘⓥ *de usu membrorum:* SALON. in prov. p. 973[B] *apostata* dominica membra . . . tulit -a (*cf. prov. 6, 12*).

b *exempla varia:* AVG. gen. ad litt. 5, 22 p. 167, 6 illa, quorum ordinem videre non possumus, -a arbitrantur *homines.* mus. 6, 11, 30 multa nobis videntur -a et perturbata (serm. 37, 15, 23 [*sec. prov. 31, 26* ordinem posuit linguae suae]). LEO M. epist. 12, 4 -a erunt omnia, si fictilia (*vasa*) aureis et lignea praeferantur argenteis.

2 *speciatim c. respectu:* a *loci:* α *de ordine militari* (*saepe praedicative*): LIV. 22, 50, 8 per hos, qui -i atque incompositi obstrepunt portis (22, 56, 2 militum. 23, 27, 5. 44, 12, 3. *adde l. 29*). 35, 29, 5 in hostes -os (inorn- *dett.*), effusos . . . impetum faciunt (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 5, 3 -os adgressus. 2, 5, 38 -os est adortus). 38, 40, 11 proelium. 40, 28, 2 dispersi, -i exibant. 44, 39, 1 aciem . . . inconditam -amque (IVST. 36, 4, 8). CVRT. 5, 13, 11 exercitum . . . inconpositum -umque procedere (VEG. mil. 1, 9 p. 13, 18 divisus et -us). SERV. auct. Aen. 9, 13 'turbata' *castra* . . . -a. OROS. hist. 4, 16, 7 immaturae -aeque militiae . . . legiones. β *de dictis vel scriptis* (*n. pro subst. l. 34. 35*): QVINT. inst. 8, 2, 23 si neque pauciora, quam oportet, neque plura neque -a aut indistincta dixerimus, erunt dilucida et neglegenter quoque audientibus aperta. 10, 4, 1 luxuriantia adstringere, -a digerere, soluta componere. HIL. trin. 1, 20 operis -a congeries. PAVLA Hier. epist. 46, 3, 2 ut multo -ius aliquid proferamus, antiquiora repetenda sunt. NOT. Suet. gramm. VII 534, 8 -a et confusa adhuc poesi Homeri. ISID. praef. test. 35 psalmi permisti fuerunt et -i, quos . . . Esdras . . . in ordinem numerumque disposuit. γ *vario usu:* PLIN. nat. 16, 92 *folia* -a pomis. 22, 91 palpebrarum pilos -issimos. APVL. met. 2, 9, 6 (*de crinibus*) in mea Fotide non operosus, sed -us (inorn- *Lipsius*) ornatus addebat gratiam.

b *temporis:* α *de passionibus* (*t. t. med., cf. l. 57*): CELS. 3, 3, 5 nullam febrem -am esse, nisi *eqs.* (CAEL. AVR. acut. 2, 17, 102 noxiae atque acutae et -ae. CASS. FEL. 21 p. 33, 5. ORIBAS. syn. 9, 24 Aa *et* La p. 327 [*gr. 9, 24, 16* ἄτακτοι]. *cf.* CAEL. AVR. chron. 5, 10, 94 febricula). 7, 27, 1 horrores. CAEL. AVR. acut. 2, 2, 11 pulsus . . . inaequalis, post aliquantos saltus ordinatus aut -us (2, 14, 93 -us aut deficiens aut deserens. *al.* ORIBAS. syn. 9, 45 add. Aa p. 360). 2, 15, 95 tremore. chron. 1, 4, 67 accessionum motus . . . -os. 2, 12, 139 -os *sanguinis fluores* (2, 12, 140). 5, 1, 7 dolor. CASS. FEL. 58 p. 147, 3 *tertianus typus.* β *de iis, quae tempore extraordinario fiunt:* QVEROL. p. 18, 9 R. *tu* patere -os labores, occursus antelucanos, iudicis convivium primum postmeridianum *eqs.* CAEL. AVR. acut. 1, 15, 143 (*de gestationibus nocte et post cibum factis*) ut non solum incongruo adiutorio, verum etiam -o homines noceantur. ? *peculiariter de morte inexspectata:* LEO M. serm. 90, 4 ut . . . numquam sit mors improvisa morituro nec -um incidat finem, qui se novit esse mortalem (*'contra legem mortalitatis' Quesnel, cf. p. 1761, 30;* inopinatum *G. Meyer in plagulis*).

c *modi:* α *qualibet vi morali* (*cf. p. 1759, 70*) *fere i. q. indecens, inconveniens sim., maxime c. respectu rationis, temperantiae, disciplinae, oboedientiae:* Ⓘ *de affectibus vel actibus:* APVL. Plat. 2, 17 iniuriam -am passionem et aegritudinem mentis esse. RVFIN. apol. Orig. praef. 2 p. 545[A] *cum nesciant* motus suos incompositos et -os, interdum etiam et ineptos ac fabulosos (AVG. contin. 12, 27 *carnis* inquietum atque -um [immoderatum *T*] m. *al. cf. p. 1759, 62 et* c. Pelag. 1, 17, 34 carnis concupiscentiam . . . -a commotione surgentem). Basil. reg. 2 p. 493[C] -is et incompositis moribus. AVG. conf. 1, 12, 19 animus. c. Cresc. 3, 43, 47 p. 455, 7 severitas si vestrorum -ae (-e *var. l.*) ac sine ulla lege grassanti saevitiae comparetur. in euang. Ioh. 73, 1 cupiditatem. AVG. (?) un. eccl. 20, 54 p. 301, 28 licentias (LEO M. serm. 78, 3). LEO M. serm. 51, 5 significans non quidem improbum, sed -um esse quod cuperet. SACR. Leon. p. 112, 24 affectibus. CONC.[S] II 4 p. 60, 3 -o pravoque progressu inpunitarum transgressionum augentur excessus. GREG. M. moral. 11, 60 timor (*cf.* 24, 52 metum). 16, 31 consolationis. *al.* Ⓘⓘ *de hominibus:* ITALA I Thess. 5, 14 (Orsies. doctr. 15) monete eos, qui -i sunt (*gr.* ἀτάκτους, *Vulg.* inquietos). MVTIAN. Chrysost. hom. 4, 6 p. 269/270 pater misericors, quando filium -um habet (*gr.* ἄτακτον). ISID. sent. 3, 39, 3 (*de sacerdotibus, qui terrena pro spiritualibus sectantur; aliter p. 1761, 17*) non est . . . iudicandus a plebe rector -us, dum magis noverint populi, sui fuisse meriti perversi regimen suscepisse pontificis.

[*V. Schmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β fere i. q. non legitimus: ① *de rebus*: AVG. c. Parm. 2, 3, 6 p. 50, 19 qui sibi etiam iniustissimas licentias -ae potestatis usurpant. FVLG. aet. mund. p. 145, 14 non -os primatus optavit *Esau*. *de iis, quae leges vel regulas ecclesiasticas turbant*: CANON. Turner II 2 p. 275a, 10 si ... nullo vocante, -o more (inconstituto *add. M²*, *cf. p. 274a, 9* inquiete, *p. 274b, 10* inordinate, *gr. Mansi 2, 1313C* ἀτάκτως) depropere⟨t⟩ super aliquibus ordinationibus *episcopus vicinus*. CONC.S I 2 p. 79, 4 -a sententia episcopi (*postea*: contra leges ecclesiasticas excessit. *I 3 p. 104, 1* inregularis, *gr. I 1, 3 p. 20, 16* ἀκανόνιστος). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 36, 11 ad -issimum, quod ipsi collegerant, concilium (*gr. I 1, 5 p. 121, 25* ἀτάκτως ὑπ' αὐτῶν γενόμενον). p. 37, 18 qui -a et iniqua gesserunt [et] tam contra regulas (*sc. ecclesiasticas*) quam contra principum sanctiones (*gr. I 1, 5 p. 122, 31* τοῖς ἠτακτηκόσι). CONC.S II 3, 2 p. 61, 25 *episcopus* -is usus occasionibus. II 5 p. 10, 21 -am et indispositam non ferentes iniuriam (*sc. eorum, qui nullum ecclesiasticae legis ordinem observant*) sacerdotes. ⑪ *de sacerdotibus non legitime ordinatis* (*aliter p. 1760, 83*): GILD. Brit. 92 chron. III p. 77, 1 -is (inique ord- *A*) sacerdotibus.

γ vi attenuata fere i. q. impar: LEO M. serm. 88, 4 nihil in tali populo -um (inorn- *dett., ed. pr.*) nihilque diversum est, ubi ad unum pietatis vigorem omnia sibi totius corporis membra consentiunt.

d *sonitus*: CONC.S I 3 Rustic. p. 51, 34 ne forte ... integra veritatis inquisitio pro interiecto forsitan -o clamore repercuti videatur (*gr. I 1, 1 p. 120, 21* ἀτάκτου). PAVL. STEPH. reg. 5 dissonantia cantantium quae maxime ab -o initio ... solet accidere.

B *i. q. iniussus*: FERREOL. reg. 35 quicunque monachus ... pomum -us ... tantum edacitatis causa decerpserit.

II *usu novato de eo, qui -a morte (cf. p. 1760, 59) vel testamento non ordinato obit, fere i. q. intestatus*: PAP. Tjäder 4/5 B VII 1 timens, ne me -um occupet mors, ... condidi testamentum.

adv. ***inordinātē**. *compar. l. 50, superl. l. 73.* GLOSS. ἀτάκτως. incomposite. *inde a* CELSO. [*falso trad. pro* ord-: ORIBAS. eup. 1, 9 Ab p. 413. *restituitur l. 37.*]

i. q. sine ordine (*in fig. litot. l. 80. p. 1762, 5*):

1 *c. verbis*: **a** *pertinet ad tempus* (*t. t. med.*): *α de passionibus*: CELS. 3, 3, 6 non easdem *febres* -e redire, sed alias aliasque subinde oriri. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 100 in his *aegris* ... qui -e (*Bendz, Caeliana 88 pro* ord-) admonentur *signis accessionis* (*opp.* ordine servato). ORIBAS. syn. 1, 29 Aa p. 835 mulieribus ....-[a]e purgantibus (*La* non secundum ordinem, *gr. 1, 29, 3* ἀτάκτως). *β de agendo, curando* (*cf. p. 1760, 56*): CELS. 4, 32, 2 *convalescens* periculose vitae genus subito mutabit et -e aget; paulatim ergo debebit omissis his legibus eo transire, ut arbitrio suo vivat (CAEL. AVR. acut. 2, 10, 66 post aegritudinem resumptionis tempore -e atque impatienter agentibus). THEOD. PRISC. log. 36 pannos ... praecordiis ... -e (in ordine, ordinate *varr. ll.*) imponimus (*antea*: confusis et praetermissis temporum rationibus).

b *pertinet ad locum*: PORPH. Hor. carm. 1, 12, 7 ('temere') -e et passim atque confuse. sat. 1, 4, 11 multa eum *Lucilium*, sed -e dixisse (*cf.* OROS. hist. 3, 2, 9 tanto ... -ius scripsi, quanto magis ordinem custodivi). CHALC. comm. 304 quae ... modo separare animo videbamur a silva, ... velut in suum locum reponamus ..., nec -e ..., sed cum cultu et ordine. AVG. serm. coll. Morin p. 175, 21 *muscae* inquietissimae, -e volitantes, in oculos inruentes. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 196, 32 pedes et manus huc illucque iactantes -e *aqua mersi* (*gr. I 1, 4 p. 22, 28* ἀτάκτως). II 3, 1 p. 72, 7 multis -e supervenientibus et undique clamoribus me perturbantibus (*gr. II 1, 1 p. 95, 9* ἀτάκτως). BOETH. arithm. 1, 20 p. 42, 2 nec ullis ordinibus passim -eque dispositos *numeros*. MVTIAN. Chrysost. hom. 34, 1 p. 449/450 (*de ordine chori, aciei sim.*) indisposite atque -e versantur, siquidem ordinatore privati sunt (*gr.* ὑπὲρ τῆς ἀταξίας).

c *pertinet ad modum*: *α fere i. q. sine qualibet disciplina, ratione, consilio sim.*: ITALA II Thess. 3, 6 (Cypr. testim. 3, 68 p. 169, 12. *al., cf.* VVLG.) ut discedatis ab omnibus fratribus ambulantibus -e et non secundum traditionem, quam acceperunt a nobis (*gr.* ἀτάκτως, *Tert. pudic. 18, 11* otiose, *Ambrosiast.* intemperanter, *cf. sub* inquiete). CHALC. comm. 206 -e sine iudicio inprobeque ... motus naturales in pueris celebrari. PELAG. in Rom. 1, 31 ('insensatos, incompositos') ut -e ferantur *a fonte sapientiae recedentes* (*cf. p. 1762, 31*). AVG. civ. 14, 19 p. 42, 13 D. quod turbide atque -e moverentur *ira et libido* (nupt. et concup. 2, 35, 59 p. 318, 13 *ut concupiscentia* inoboedienter -eque moveatur. *al.*). 14, 23 p. 48, 21 ipse *animus se vincit* -e atque vitiose. *de iis, quae temere dicuntur*: AVG. lib. arb. 3, 23, 69 -issime flagitant, ut nec mortem nec ullam corruptionem patiantur corpora bestiarum (*antea*: iniquissime). CONC.S I 5 p. 250, 7 ignorantiam fingit, ne -e et superflue, sed potius congruenter adversus nos derogationibus uti putetur (*p. 143, 6* temere, *gr. I 1, 6 p. 111, 3* ἀκόσμως). IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. ed. Froben I 940C male commissa, male cogitata, pessime delectata, -e dicta (ISID. sent. 1, 1, 6 -e dici seu conferri vitiis ea, quae ordinata sunt in deo). FVLG. RVSP. epist. 5, 2 non -e eam (*caritatem*) vas electionis ita posuit. GREG. M. moral. 5, 34 quam -e redarguunt, tam reprehensibiliter exhortantur *haeretici*. RVSTIC. c. aceph. p. 1237B oportebat ... -e tibi super hoc iactanti sermones non dare responsum. *de risu temere orto*: VITAE patr. 5, 4, 41 et aspiciunt indecenter et rident -e *saeculares* (*gr. Cot. p. 693B* ἀτάκτως. *antea*: stultitia). *β i. q. contra ius, legem, morem sim.* (*cf. p. 1761, 65*): PS. AMBR. serm. 29, 2 aliena iniuste rapientes aut sua -e retinentes (GREG. M. in Ezech. 2, 3, 20). AVG. epist. 251 p. 599, 21 ut appareat ... nihil te -e agere (262, 11 p. 630, 13 -e et incaute. GREG. M. moral. 19, 34 non -e. *al.*). quaest. hept. 5, 34 p. 395, 24 *puella*, quam -e atque inlicite violavit (*cf.* HESYCH. in lev. 15, 16 p. 975C cum quibus *viris* -e concumbunt *feminae*). serm. 21, 3 (*cf. p. 1760, 9*) amando ... creaturam -e, contra usum honestum, contra licitum, contra ipsius creatoris legem et voluntatem ... peccas (296, 1, 1 [*antea*: praepostere]. *cf.* GREG. M. moral. 9, 53 diligens). 302, 14, 13 -e ferire *carnificem*, homicidium est (*postea*: ferire nulla accepta potestate). AVG. (?) un. eccl. 20, 53 culpandi sunt, qui turbide atque -e in eos cohercendos insiliunt, qui nulla sibi lege subiecti sunt. HESYCH. in lev. 15, 1—3 p. 968A qui doctrinam (*tamquam semen*) non caste, sed contra naturam, id est contra eius iura et legem -e corrupteque diffundit. *al.* *pertinet ad leges vel regulas ecclesiasticas* (*cf. p. 1761, 4*): CONC.S I 2 p. 79, 19 (= I 3 vers. Tur. p. 104, 17) -e Iohanne moto (irregulariter *Rustic.*, *gr. I 1, 3 p. 20, 32* ἀκανονίστως). 84, 37 inregulariter tam ipsum quam qui cum eo fuerunt, -e agentes et extra consequentiam ecclesiasticam (*gr. I 1, 3 p. 30, 13* ἀτάκτως). I 4 p. 38, 4 quae illicite atque -e sunt facta (*gr. I 1, 5 p. 124, 16* ἀτάκτως). II 3, 3 p. 61, 7 qui ... -e (in ordine[m], in ordinationem *varr. ll.*) semet ipsum immisit *sedi episcopali* (*gr. II 1, 3 p. 52, 4* ἀτάκτως). *al.* CASSIOD. hist. 6, 25, 4 -e divisas substantias patris et filii (*Socr. 3, 10* ἀτάκτως. *aliter p. 1760, 13*). *γ accedit color q. e. supra modum, nimis*: GREG. M. epist. 9, 20 p. 54, 18 modo studet peccantibus leviter blandiri, modo -e et extra modum nimie irasci (*antea*: dilectio ... inordinata, *v. p. 1760, 10*). moral. 4, 51 vel factorem suum pium sibi -e simulat vel hoc quod fecit -e formidat *peccator obstinatus*.

d *usu generali*: *α de ratione mundi*: RVFIN. Adamant. 4, 5 p. 149, 7 necesse est ut ipse *deus* similiter ut materia ferri dicatur -e (*cf.* 4, 8 p. 159, 12 informis et -e ferebatur *materia* [*gr.* ἀκοσμίας]). 4, 6 p. 151, 11 -e incompositeque diffundi *deum cum materia* (*gr.* ἀτάκτως). *β exempla varia*: AVG. civ. 12, 6 p. 520, 23 D. rem inferiorem prave atque -e ... adpetivit mala voluntas (*cf.* gen. ad litt. 11, 13 p. 345, 24). c. Faust. 6, 9 p. 301, 11 -e vivere et diversi generis professiones velle miscere. PS. AVG. quaest. test. I 1, 3 dum inconcessa praesumuntur aut concessa -e fiunt, ut alibi mandatum alibi fiat (*cf.* IVNIL. 2, 28 libero arbitrio, a deo bene concesso, -e utuntur *mali*). *fere i. q. non gradatim, una*: ISID. sent. 2, 36, 4 -e virtutes comprehendere (*postea*: gradatim ad profectum perveniunt).

2 *c. adi.*: AVG. serm. 13, 2, 2 si ... spem tuam posueris in alio homine, -e humilis eris (*ibid. iterum*).

adv. **inordinātim.** *i. q. sine ordine*: AMM. 19, 7, 3 acies non -m, ut antea, sed tubarum sonitu leni ductante, nullis procursantibus, incedebant.

cf. inordinatio. *V. Schmidt.*

[inorior TAC. ann. 11, 23, 4 *edd. vett. falso pro* [m]or- (*post* eorum).**]**

? **inōris** *v.* inorus. **īnorm-** *v.* enorm-. *E.*

inornātē *v. p. 1763, 9.*

inornātus, -a, -um. *ab* in *et* ornatus. *compar. p. 1763, 13* (*adv.*). SYNON. Cic. p. 430, 18 B. inconditi, inconpositi, -i *eqs.* p. 431, 30 incompti, -i, neglecti. *legitur inde a* RHET. Her., CIC. (*rhet.*), HOR. [*falsa var. l. pro* inordinatus *p. 1759, 35.*]

i. q. non ornatus (*in fig. etym. l. 63, litot. l. 78, cf. adv. p. 1763, 10. 14*): **1** *corporaliter*: **a** *de hominibus et corporis partibus* (*simplicitate l. 62*): CIC. orat. 78 ut mulieres esse dicuntur nonnullae -ae, quas id ipsum deceat, sic haec subtilis oratio etiam incompta delectat (*cf. l. 74*). TIB. 2, 3, 25 -umque caput crinesque solutos. OV. am. 3, 9, 52 -as dilaniata comas *soror* (epist. 8, 10. *cf.* met. 1, 497 capillos [5, 472]. 9, 3 crines). ANTH. 458, 6 neglectam, mihi se quae comit amica, se det: -a (*Tollius*, ornate *trad.*) simplicita⟨t⟩e valet. PAVL. NOL. epist. 22, 2 p. 155, 16 ornatu pudicitiae -i et decenter inculti sint *conservuli nostri*, ... cum ingenitam ... speciem corporis pro interiore cultu aspernantes etiam studio deformantur. ARNOB. ad Greg. 17 p. 416, 3 iniquum est, ut te divina lex faciat ornatam mariti moribus et divinis destituat -am. **b** *de rebus*: TERT. adv. Hermog. 40 p. 170, 3 cum ornamenti nomine sit penes Graecos mundus, quomodo -ae materiae imaginem praefert ...? PRVD. psych. 819 hominis si filius ... purgati corporis urbem intret -am (*i. carentem templo*). IVNIL. 2, 2 p. 496, 14 caelum -um sine caelestibus luminaribus fuit ... et mare -um, donec aut locum suum reciperet aut animalibus impleretur, et terra incomposita *eqs.*

2 *incorporaliter*: **a** *t. t. rhet. et gramm. de genere dicendi fere i. q. aridus, exilis sim.* (*iuxta pos.* nudus *l. 76. 78. 83, n. pro subst. p. 1763, 3*): RHET. Her. 4, 56, 69 ne nuda atque -a inventio vulgari sermone efferatur. CIC. de orat. 2, 341 testimoni brevitatem habent nudam atque -am *laudationes* (QVINT. inst. 4, 2, 26 non -a debet esse brevitas). HOR. ars 234 non ego -a et dominantia nomina solum verbaque ... amabo (QVINT. inst. 8, 3, 38 ne -a ... quidem nisi cum sunt infra rei ... dignitatem. AVG. conf. 5, 6, 10 p. 84, 3 v. ... ornatis et -is sicut vasis urbanis et rusticanis utrosque [*i. utiles et inutiles*] cibos posse ministrari). QVINT. inst. 2, 4, 3 si res nudas atque -as indicare satis videretur. 8, 3, 50 obscurae potius quam -ae orationis est vitium *sc.* [*V. Schmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἔλλειψις (DIOM. gramm. I 449, 8). 8, 3, 59 sunt -a et haec: quod male dispositum est *eqs.* DIOM. gramm. I 449, 6 vitia orationis generalia sunt tria, obscurum -um barbarum. *adde de oratore ipso*: CIC. orat. 29 hoc esse Atticum in Lysia, non quod tenuis sit atque -us, sed quod nihil habeat insolens aut ineptum; ornate vero et graviter et copiose dicere *eqs.* **b** *de homine laude non illustrato fere i. q. illaudatus*: HOR. carm. 4, 9, 31 non ego te meis chartis -um silebo (SCHOL.: illaudatum).

adv. **inornātē**, *compar.* -ius. *i. q. non ornate, inculte* (*t. t. rhet. et gramm., cf. adi.*): RHET. Her. 4, 31, 42 hoc pacto non -e poterimus et in laudando et in laedendo . . . dicere. FRONTO p. 120, 10 v. d. H. (= p. 126 N.) *si scripsisset* necessario brevius et expeditius et densius, si quod interdum respondit -ius, scripsisset melius *Pollio.* p. 173, 15 (= p. 183 N.) in oratione . . . multa sunt nova addita . . . ⟨no⟩n -e.

inorno, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* ornare. *i. q. ornare*: TERT. anim. 19, 3 *arboribus* folia formantur et germina inflantur et flosculi -antur et suci condiuntur. resurr. 16 p. 46, 18 *calix* coronis . . . potatoris sui inor⟨na⟩bitur aut aspergine florum honorabitur. adv. Val. 12 p. 192, 3 ut . . . sigillarium (*i. falsum salvatorem*) extrinsecus quoque -assent, satellites ei angelos proferunt *Valentiniani.* SOL. 20, 11 munere Neronis principis adparatus omnis sucino -tus est.

V. Schmidt.

inōrus, -a, -um *et* (inōs), -ōris *vel* (inōris), -e. *ab* in *et* ōs. PAVL. FEST. p. 114 -i [m]inores (*'citavitne Festus Turpilii versum . . .?' Lindsay*). *inde coniecit Lindsay* GLOSS. II 84, 37 (= GLOSS.[L] II Philox. IN 331) inops: ἄπορος. ⟨inos ?⟩: ἀπρόσωπος (*'male versum?* ops = ὄψ *?' Goetz*). [*falso trad. p. 1734, 76.*] *i. q. ore carens*: TVRPIL. com. 23 -as ostreas.

1. īnos *v.* oenos.

? **2. īnos** *v.* ina *p. 806, 8.*

? **3. inōs** *v.* inorus.

? **4.** DIOSC. 4, 30 p. 21, 21 *sideritis* folia habet similia prassio, sed oblonga sicut elelifacos aut **inos** (*gr. 4, 33* ἐπιμηκέστερα δὲ πρὸς τὰ τοῦ ἐλελισφάκου ἢ δρυός). *latere videtur aut* ilex (ilicus *Gloss.*) *aut* prinos *aut, quod proposuit Svennung in plagulis,* tinus.

[inōsculātio CYPR. epist. 4, 3 p. 475, 4 *edd. vett. falso pro* osc-.**]**

inostēnsus *et* (*prius*) **inostentus,** -a, -um. *ab* in *et* ostensus (ostentus). *i. q. non ostentus*: C. GRACCH. or. frg. 49 M. (Fest. p. 201 'ostentum' . . . participialiter . . . dici) quod unum nobis -tum, ipsis inusum adportatur. MAX. TAVR. serm. 37 p. 609[C] ut ignara mortalitas -sam credendi disceret veritatem, quasi unicum filium suum pater alloquebatur e caelo.

inōsus, -a, -um. *ab* ina. *i. q. ina praeditus*: ORIBAS. syn. 9, 2 La sanat . . . roboris -us (*trad.* vin-; *gr. 9, 2, 2* δρυὸς τὸ ὑμενῶδες. *cf. Svennung, Wortstud. Oribas. 61, 3*).

[inōtiōsus QVINT. inst. 11, 3, 183 *olim falso restituebatur ex var. l.* inociosam (*P*) *pro* mocosam (*?*).**]**

inotogonon (-can-) *v.* oenoteganon.

? **inovāns,** -antis *adi. ab* in *et* ovans. *i. q. valde ovans*: APVL. met. 11, 15, 4 comitare pompam deae sospitatricis -i (*Beroaldus in contextu, sed* in ovanti *in comment.; trad.* innovandi *varie correctum, v. Robertson ad l.*) gradu.

inp- *v.* imp-; *de iuncturis q. s.* inpalam *sim. v. p. 799, 33sqq. 56sqq.*

inquaero *v.* inquiro. **inquaesītus** (inquaestus) *v.* inquisitus.

inquālitās, -ātis *f.* *ab* in *et* qualitas, *cf. gr.* ἄποιος. *i. q. defectus qualitatis*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 49 p. 1078[C] (*in praedicanda unitate trinitatis*) impartile undique, sine figura, sine qualitate neque -e, sine qualitate quale (*contextus incertus est. ad rem cf. Plotin. 1, 8, 10* ποιότης . . . ἄποιος). *E.*

inquam** *verb. defect.* *de origine parum constat; conicitur vulgo forma originaria q. e.* *ensquam *coll. verbo q. e.* inseque *et gr.* ἐν(ν)έπειν. *scribitur* -id (*non probant* CAPER gramm. VII 95, 12 GRAMM. suppl. 297, 17. *cf.* 300, 3): CIL IV 1351 *et saepe in codd.* *? notatur* inq: CIL IV 8395 (*'-am ? vel* inquilinus *?' Della Corte*). *testim. gramm. de usu defect., ordine verbi, coniugatione anomala sim.*: DON. gramm. IV 383, 17 sunt quae declinari rite non possunt, ut . . . -am (POMP. gramm. V 232, 14 [*cf.* 1]. PS. ASPER gramm. suppl. 53, 8). DIOM. gramm. I 379, 26 (*inter verba,* quae prima persona deficiunt) -is, -it . . .; huius verbi declinatio quamvis sit tota plena, prima persona longe dissimilis est ceteris verbis nec congruens secundae personae (MACR. exc. gramm. V 629, 13 sequentes personae analogiam primae personae non servant: . . . -am, -is, -it . . .; et . . . in reliquis omnibus deficit temporibus. 654, 10 *deficit,* nam sequentes personae minime convenientes primae syllabarum exitu terminantur. PHOC. gramm. V 436, 8 -am in pr. p. contra morem omnium profertur et utrumque numerum modi indicativi temporis praesentis et imperativi numerum singularem habet. *cf.* SERV. gramm. IV 437, 23 *anomala* eas usurpare personas, quae tantum auctoritate firmantur, ut . . . -am. CONSENT. gramm. V 383, 14 non est secunda persona). 379, 28 -am, -is, -it quarti ordinis verbum (*at cf. p. 1764, 5*). PRISC. gramm. II 420, 16 -io . . . verbum in multis deficit. III 191, 11sq. -am (-am futurum *N*) pro -i⟨o⟩ dixit *Terentius* (*affert* Phorm. 620), quod in raro est usu; sic enim solent plerique ponere -am, quod est futuri, loco praeteriti vel praesentis accipientes. *de formis rarioribus* (*ceterum v. p. 1764, 35sqq.*): -io (*cf.* CLEDON. gramm. V 59, 2 -am -io non facit. PRISC. gramm. II 495, 14 sqq. -io, quod plerique artium scriptores putant in usu non esse; sed Cicero ponit hoc *eqs.* [*affert* de orat. 2, 256, *ubi tamen legitur* in quo *aut* in quibus]. *forma ficta* -quo [*falso* GLOSS. III 162, 55]: EVTYCH. gramm. V 480, 18 sq. tertiae *coniugationis* sunt, ut linquo . . ., relinquo . . ., delinquo . . ., -am vel -quo [-io *P*] defectivum, -is): AVG. serm. 261, 5 IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 4, 9 RVSTIC. c. aceph. p. 1250[C] Conc.[S] I 4 p. 16, 17 GREG. TVR. Franc. 5, 43. 8, 6 Iul. 46[a] Mart. 4, 30 (*sed v. Bonnet, Lat. de Grég. 437*). THEOD. MOPS. in Eph. argum. p. 113, 13. 1, 4 p. 122, 2. 1, 10 p. 129, 5 in I Thess. 5, 10 p. 34, 16 VITA Caes. Arel. 2, 42 GLOSS. -imus (*ad quantitatem cf. infra. e coni. dub.* LVCIL. 1213): HOR. sat. 1, 3, 66 (SCHOL.: media syllaba longa esse deberet [est *b addens* sed causa metri corripuit]). MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 209, 26 GLOSS. -itis: TERT. nat. 1, 5, 5. 1, 7, 1. 1, 7, 17. *al.* apol. 9, 5. 10, 3. *al.* carn. 9 l. 40 ARNOB. nat. 2, 4. *al.* GLOSS. -iebat: CIC. top. 51 (-ib- BOETH. in top. Cic. 4 p. 346, 7). ac. 2, 145 TRACT. de trin. fid. p. 200, 11. -iet: RHET. Her. 2, 21, 34 (-it *M*). 4, 31, 42 (*var. ll.* -iat, -ieti). CIC. inv. 1, 18 (*Lindemann,* -it et *M,* -it *J*). Verr. II 2, 45 (-it *O*[1]). Planc. 13 fin. 4, 71. *al.* HOR. sat. 2, 5, 43 RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 16, 8 GLOSS. *?* -ietis: HIL. coll. antiar. p. 141, 14 (*v. p. 1780, 20*). *?* -ient: HIER. psalt. sec. Hebr. 49, 19 (*om. hebr., v. app. crit.*). -iam (*cf.* PRISC. gramm. II 495, 20sq. 'aliquis -iat' [RHET. Her. 4, 3, 5]; ex quo apparet secundum analogiam -iam quoque debere dici): RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 229, 18 (*Schwartz,* -unt *M*). *?* -ias: RHET. Her. 4, 50, 63 *H.* -iat: RHET. Her. 4, 3, 5 (*var. l.* -it, -iet; *cf. l. 22*). RVSTIC. c. aceph. p. 1239[D]. *cf. p. 1772, 51.* *?* -ires: GLOSS. *v. l. 35.* -quii (*cf. p. 1763, 81*): CATVLL. 10, 27 (-it *codd.*). -isti: CIC. de orat. 2, 259. -iverunt: GLOSS.[L] I Ansil. IN 1418. *imperat.* -que: PLAVT. Bacch. 883 Merc. 904 (*?*). Pseud. 538 TER. Haut. 829 Phorm. 919. -ito: PLAVT. Aul. 788 Rud. 1342 Trin. 427. *part. nom. sing.* -iens *inde a* TERT. *passim (v. e. g. p. 1775, 60), nom. pl.* -ientes PALLAD. hist. mon. I 17 p. 194[B] PS. ORIG. in Iob 3 p. 497[C], *abl. sing.* -iente RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 212, 6 (*Schwartz,* vicente *M,* dicente *Lupus*). NOT. Tir. 3, 54 -is. GLOSS. -am: dico, dixi. dicam. φημί. -io: dico, aio. dico, loquor. -it: dixit, ait, infit. φησί. -ires: indiceres (V 78, 7). *legitur* -am, -it, -ies *inde a* PLAVTO, TER. (-it *aetate posteriore vitare videntur scriptores vulgarius scribentes; deest e. g.* PEREGR. Aeth.; *cf. Löfstedt, Komm. 229. Blomgren, Stud. Ven. Fort. I 70sqq.*), -iunt *inde a* RHET. Her., CIC., BELL. Afr., -is *inde a* CIC., LVCR., HOR., OV., LIV., *dub.* LVCIL. 473 (-in *Non. cod. L* [*'ut* pergin, scin, audin' *Marx*], -it *G*). **[in codd. variat aut confunditur e. g.*: -am *c.* unquam, quam, in quantum; -is *c.* iniquis; -it *c.* ait, infit (*v. p. 1447, 11sqq.*), aliquid, igitur, quid *vel* qui, quidem, quod.**]**

verbum dicendi sui generis. *propter notionis affinitatem concurrit c. verbis q. s.* aio, dico, infit, *quod probatur: 1) structuris inde receptis ut acc. c. inf. (p. 1778, 67), enunt. secund.* quod (*p. 1779, 24*) *et* quia (*p. 1779, 28*), *interrog. indir. (p. 1779, 30), acc. obi. (p. 1779, 33), praeterea* de (*p. 1795, 57*), ad (*p. 1778, 10. 1795, 57*), *dat. (p. 1777, 83. 1795, 57) et usu in enunt. secund. (p. 1795, 56) et interrog. dir. (p. 1795, 56). 2) locutionibus*: ut -it (COLVM. 3, 3, 7 [ut *om. SA*]. COMM. instr. 2, 31, 8 [id *C*]. *cf. confusionem* ut ait -it [*del. Keil*] CHAR. gramm. p. 162, 19 B. [*ex Romano*]), ut -am (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 207, 22), sicut -it (IREN. 2, 22, 4 non enim . . ., s. -unt, qui . . .; sed *eqs.* PATRIC. conf. 40. RVSTIC. c. aceph. p. 1232[A] s. -itis nobis [*antea*: ut dicis, siquidem . . . dicitis]. *cf.* PATRIC. epist. 18 s. ipse testatur -it [-ens *V*]: '*eqs.*') *sec.* (sic)ut ait (*v. vol. I 1454, 13sqq.*) *vel* dicit *et* ut ita quis -iat (RVSTIC. c. aceph. p. 1239[D]. *cf.* APVL. flor. 17 p. 81, *ubi olim legebatur* ut ⟨ita⟩ -am) *sec.* ut ita dicam (*v. vol. V 1, 975, 82sqq. cf. ibid. p. 973, 30sqq.*). *3) collocatione vocis q. e.* -am *ante orat. rect. (p. 1795, 54sqq.); cf. vice versa* dico *orationi insertum vol. V 1, 983, 11sqq.* *4) formis per analogiam fictis ut e. g.* -io *sec.* aio, -iebat *sec.* aiebat, -itis *sec.* dicitis, -istis *sec.* dixistis.

CONSPECTVS MATERIAE

PARS PRIOR: *de usu.*

caput primum: subi. aut nominatur aut intellegitur.

I *affertur oratio recta*:

A *de ratione q. e. inter* -am *et orationi antecedentia*:

1 *antecedunt varia sine verbo dicendi*: **a** *sollemniora*: *α usu vario: p. 1766, 4.* *β orationem praecedunt locutiones et structurae verbum dicendi apertius praedicantes: p. 1770, 73.* **b** *varia notabiliora*: *α in oratione sententiae secundariae innexa: p. 1772, 1.* *β in interrog. directa: p. 1772, 55.* *γ antecedit acc. obi. pendens: p. 1772, 58.*

2 -am *excipit aliud verbum dicendi*: **a** *formis finitis: p. 1772, 73.* **b** *participio* -ens: *p. 1775, 60.*

3 -am *excipit substantivum dicendi sim.*: *p. 1775, 84.*

4 *cum adminiculis demonstrativis (ad 1—3): p. 1776, 18.*

5 *singulariter, partic.* -ens *construitur cum quolibet verbo: p. 1776, 70.*

B *de additamentis orationi sive insertis sive postpositis: p. 1776, 76.*

C *de abundantia verborum dicendi in ipsa orat. recta: p. 1778, 57.*

II *pendet acc. c. inf.: p. 1778, 67.*

III *pendet enuntiatum: p. 1779, 24.*

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

IV *pendet acc.: p. 1779, 33.*
caput secundum: subiectum desideratur.
I -it:
A *solum inducit verba aliena: p. 1779, 44.*
B *antecedit aliud verbum dicendi sim.: p. 1781, 55.*
? II -am: *p. 1782, 37.*
caput tertium: usu speciali.
I *vi affirmativa et auctiva:*
A -am: 1 *in imperando sim.: p. 1782, 56.* 2 *in exclamando et vocando: p. 1783, 3.* 3 *in negando, prohibendo: p. 1783, 10.* 4 *in affirmando: p. 1783, 48.* 5 *in interrogando: p. 1783, 68.* 6 *usu vario: p. 1784, 1.*
B -it: *p. 1786, 35.*
II *vi continuativa:*
A -am: *p. 1786, 59.*
B -it: *p. 1787, 37.*
III -am *vi explicativa fere pro 'scilicet', 'id est' sim.: p. 1787, 43.*

PARS POSTERIOR: *de collocatione.*

caput primum: orationi inseritur.
I *post primam vocem aut ratione inde explicanda:*
A *in primo orationis membro:* 1 *secundo loco: p. 1788, 9.* 2 *tertio loco: p. 1788, 71.* 3 *removetur in locum quartum aut sequentes: p. 1790, 61.*
B *in quolibet orationis membro posteriore: p. 1791, 69.*
II *in qualibet caesura:*
A *post membra priora:* 1 *sententia interrupta: p. 1793, 17.* 2 *inter duo enuntiata: p. 1793, 53.*
B *inter membra posteriora: p. 1794, 81.*
III *modo liberiore: p. 1795, 16.*
caput secundum: orationi anteponitur.
I *in serm. pedestri: p. 1795, 70.*
II *in poesi: p. 1796, 29.*
caput tertium: orationi postponitur.
I *in reddendis sententiis cum animi commotione dictis: p. 1796, 52.*
II *in laudandis proverbiis sim.: p. 1797, 19.*
III *in fig. 'occupationis' q. v.: p. 1797, 47.*
IV *more liberiore: p. 1797, 57.*

PARS PRIOR: *de usu.*

caput primum: subi. aut nominatur aut intellegitur.

I *affertur* **oratio recta** *(quaelibet verba aliena, ceterum or. obliquae [p. 1775, 17] sim. inserta):* A *de ratione q. e. inter* -am *et orationi antecedentia:* 1 *antecedunt varia sine verbo dicendi sc. voces vel locutiones vel enuntiata secundaria (maxime temporalia) sim., quae apta sunt ad exspectationem tam orationis quam ipsius verbi dicendi movendam. plerumque ellipsis verbi accipienda esse videtur, imprimis ubi subi. ante orationem expresse indicatur. nota acc. obi. orationi antecedentem (cf. p. 1772, 58 cum l. 75 sq.) et verbum q. e.* -am *hic illic aut longius remotum (v. e. g. p. 1791, 77) aut modo incongruo positum (cf. p. 1772, 41. 54 cum l. 81) aut omnino omissum, e. g. Ter. Phorm. 101* ibi continuo Antipho: *'eqs.' 102* alius: *'eqs.' Lucil. 985* deducta tunc voce leo: *'eqs.' (Petron. 32, 11* et clara voce: *'eqs.'). Cic. de orat. 1, 137* tum Crassus: *'eqs.' (rep. 2, 64 div. 2, 72 Bell. Afr. 4, 3 Liv. 23, 12, 8. Homer. 151* tunc: 'sic deinde' senex 'moneo *eqs.' Tac. dial. 3, 3. saepe. cf. l. 56 et infra 74). 2, 260* cum ille: *'eqs.' (Verg. Aen. 5, 867 sqq. Sil. 13, 56 sqq. Tac. dial. 42, 1* finierat Maternus, c. Messalla: *'eqs.'). rep. 1, 38* hic Scipio: *'eqs.' (v. vol. VI 3, 2770, 77 sq.). 1, 56* et ille: *'eqs.' (Verg. Aen. 3, 558. Stat. Theb. 3, 67 sqq.* accurrit ... et: *'eqs.'* [et *ante ipsam orat. ut Cassian. conl. 1, 19, 2]. 10, 336 sqq.* paruit et ... tollens ... palmas: *'eqs.' Tac. dial. 4, 1. 28, 1. Tert. anim. 11, 3* et rursus: *'eqs.' 35, 5* et alibi: *'eqs.' [Hier. epist. 21, 37, 2]. carn. 15 l. 9* et Ieremias: *'eqs.' cf. l. 56 et infra 83. 84). Tusc. 1, 105* bene Accius: *'eqs.' (4, 70* b. ergo Ennius: *'eqs.' v. vol. II 2108, 18 sqq. cf. Hor. epist. 1, 7, 40* haud male Telemachus ...: *'eqs.'). div. 2, 144* at ille: *'eqs.' (Att. 13, 42, 1 Verg. georg. 4, 446. v. vol. II 996, 10 sqq. passim). off. 3, 55* Diogenes contra: *'eqs.' (v. vol. IV 743, 30 sqq. 751, 46 sqq. cf. infra l. 73). Att. 9, 10, 6* in eadem epistula alio loco: *'eqs.' (Tert. carn. 15 l. 12* item Petrus in actis apostolorum: *'eqs.'). Nep. Eum. 11, 5* huic Eumenes: *'eqs.' (post dat. ut Verg. Aen. 9, 92* filius huic contra: *'eqs.' 10, 579. Hor. sat. 2, 8, 33* tum Vibidius Balatroni: *'eqs.' Sil. 11, 554 sqq.* cui simul Hannon: *'eqs.' cf. l. 76). Verg. Aen. 8, 469* rex prior haec: *'eqs.' (post acc. ut Stat. Theb. 7, 253 sqq.* senior cui talia Phorbas: *'eqs.'). 9, 737* olli subridens ... Turnus: *'eqs.' (c. partic. ut 10, 741. 12, 829 Stat. Theb. 2, 545. 3, 711. al.). 12, 631* Turnus ad haec: *'eqs.' (Hor. sat. 2, 8, 75. cf. p. 1766, 2). Plin. nat. 35, 25* cum testis instaret,: *'eqs.' (in apodosi ut Stat. Theb. 3, 150 sqq.* ut vidit ...,: *'eqs.' [3, 227 sqq. 3, 686. 6, 782 sqq.]). Stat. Theb. 6, 631 sqq.* et plures agitabat gloria, ni se ... Hippomedon ... tulisset ... lateque ferens ... orbem ...: *'eqs.' Tac. dial. 33, 4* deinde, cum ..., Messalla: *'eqs.' Tert. anim. 5, 6* unde et Lucretius: *'eqs.' 20, 1* sicut et Seneca saepe noster: *'eqs.' carn. 15 l. 8* de ipso enim Esaias: *'eqs.' (pudic. 20, 8. Cassian. conl. 18, 6, 3* de quibus etiam figuraliter dominus ad Iob: *'eqs.' inst. 5, 22 p. 100, 11. al.):*

a *sollemniora:* α *usu vario:* ① *subi. ante orat. expresse nominato:* Ⓐ *praemittitur subiectum solum (intercedit appositio l. 11, parenthesis l. 11):* TER. Andr. 388 dicturum patrem: 'ducas volo hodie uxorem'; tu: 'ducam' -ies. RHET. Her. 4, 10, 4 hic: 'vix, tamen' -it '*eqs.*' VARRO rust. 1, 2, 12 Scrofa: 'prius' -it '*eqs.*' (*nom. propr. ut* 1, 2, 17. 1, 13, 6. *al.* VERG. Aen. 5, 741 PAVL. FEST. p. 49. *al.* PLIN. nat. 7, 83 idem [*sic Jan,* ideo *codd.*] M. Varro: '*eqs.*' 17, 38 Cicero, lux doctrinarum altera,: '*eqs.*' 18, 260. SIL. 11, 116 Fulvius — huic nam *eqs.*—: '*eqs.*' *al.*). 1, 44, 4 ille: '*eqs.*' (1, 56. 3, 2, 3 VERG. georg. 4, 494. *al.*). BELL. Afr. 45, 2 ex eis centurio legionis XIV: '*eqs.*' VAL. MAX. 9, 11, 5 ex quibus unus: '*eqs.*' SEN. dial. 9, 14, 9 is: 'quid' -it, 'Cane, *eqs.*? ...' CVRT. 4, 11, 2 e quibus maximus natu: '*eqs.*' SIL. 17, 549 fulmineus ductor: 'quisnam se numine caeco composuit nobis' -it 'deus? *eqs.*'

Ⓑ *ad subi. accedunt participia, adiectiva, enuntiata sim.:* ① *additamenta simplicia:* ⓐ *participia (fere coniuncta q. v.):* Ⓐ *praesentis: post subi.:* CATVLL. 45, 2 Acmen Septimius ... tenens in gremio: '*eqs.*' VARRO rust. 1, 2, 27 Stolo subridens: 'dicam' -it '*eqs.*' (3, 2, 7. *cf.* VERG. ecl. 6, 23 ille dolum ridens: '*eqs.*'). OV. am. 3, 9, 55 Delia descendens: '*eqs.*' met. 14, 842 illa verecundo vix tollens lumina vultu: 'o dea (namque ...), duc, o duc' -it 'et offer *eqs.*' LIV. 1, 25, 12 Romanus exultans: '*eqs.*' SEN. contr. exc. 3, 7, 2 hunc Cestius ... obiurgans: '*eqs.*' PHAEDR. app. 27, 7 iuvenis recordans quotiens deceptus foret: '*eqs.*' CVRT. 9, 4, 28 rex Demophontem — is namque *eqs.* — intuens: '*eqs.*' (10, 1, 37 quem Orsines i.: '*eqs.*'). PETRON. 72, 5 ego respiciens ad Ascylton: '*eqs.*' SIL. 12, 600 Fulvius antevolans agmen: '*eqs.*' 15, 392. *al. ante subi.:* NEP. Alc. 8, 5 ab hoc discedens Alcibiades: 'quoniam' -it '*eqs.*' CVRT. 3, 12, 17 quam manu adlevans rex: '*eqs.*' 4, 13, 8 quem intuens rex — namque *eqs.* —: '*eqs.*' (7, 11, 8. 8, 4, 17). QVINT. inst. 6, 3, 32 cui respondens Domitius Afer: '*eqs.*' (IVVENC. 2, 253 r. [-it *ML*] mulier: '*eqs.*' VVLG. I reg. 1, 15 r. Anna [A. ait *vel* dixit *var. l.*]: '*eqs.*' II reg. 18, 32 cui r. [-it *var. l.*] Chusi: '*eqs.*' *al.*). APVL. met. 1, 13, 7 quod vulnus ... offulciens Panthia: '*eqs.*' *al.* Ⓑ *perfecti: post subi.:* VARRO rust. 1, 3 ille non gravatus: 'primum' -it '*eqs.*' CAES. Gall. 7, 77, 3 hic summo ... ortus loco et magnae habitus auctoritatis: '*eqs.*' LIV. 2, 15, 5 rex verecundia victus: '*eqs.*' 36, 28, 4 prope dicentem Phaneas interfatus Romanum: '*eqs.*' SEN. dial. 2, 5, 6 ab hoc Stilbon ... interrogatus, num aliquid perdidisset,: 'nihil' -it, '*eqs.*' (SVET. vita Crispi p. 89, 9 AMM. 14, 6, 8). CVRT. 3, 2, 18 ille ne tum quidem libertatis oblitus: '*eqs.*' 5, 5, 22 quos Alexander ratus ... perituros: '*eqs.*' (5, 11, 8). TAC. hist. 2, 47, 1 ipse aversus a consiliis belli: '*eqs.*' *al. ante subi.:* LIV. 8, 33, 10 secutus pater: 'bene agis' -it, '*eqs.*' 37, 53, 1 reductus a praetore in templum rex et dicere iussus: 'perseverassem' -it '*eqs.*' SEN. suas. 2, 8 captus Laco: 'occide' -it, 'non servio'. LVCAN. 5, 578 fisus cuncta sibi cessura pericula Caesar: 'sperne minas' -it 'pelagi *eqs.*' PETRON. 34, 5 laudatus propter elegantias dominus: '*eqs.*' *al.* ⓖ *fut. act.:* QVINT. inst. 8, 4, 16 obiecturus Antonio Cicero merum et vomitum: 'tu' -it '*eqs.*'

ⓑ *adiectiva praedicativa:* PROP. 2, 29, 8 quorum lascivior unus: 'arripite hunc!' -it '*eqs.*' OV. fast. 2, 103 ille metu pavidus: '*eqs.*' LIV. 40, 7, 5 huius rei ignarus Demetrius: '*eqs.*' PETRON. 36, 5 non minus et Trimalchio eiusmodi methodio laetus: 'carpe' -it. STAT. Theb. 11, 393 nec mitior ille: '*eqs.*'

ⓒ *abl. abs.: post subi.:* CAES. civ. 3, 91, 2 hic signo dato: 'sequimini me' -it, '*eqs.*' LIV. 1, 26, 5 rex, ne ..., concilio populi advocato: '*eqs.*' 31, 7, 2. 37, 54, 4 quorum princeps legationis expositis initiis amicitiae ...: 'nihil' -it '*eqs.*' VAL. MAX. 6, 2, 2 SEN. benef. 7, 24, 1 CVRT. 4, 18, 7. 5, 13, 4. 6, 7, 31. *al.* PETRON. 20, 5 Ascyltos iam deficiente fabularum contextu: '*eqs.*' *al. ante subi.:* LIV. 10, 19, 11 quo animadverso consensu Volumnius: 'quoniam in collegae voluntate interpretanda' -it 'erravi, *eqs.*' 21, 3, 3 Barcinis nitentibus, ut ..., Hanno, alterius factionis princeps,: 'et aequum postulare videtur' -it 'Hasdrubal, *eqs.*' 38, 14, 7 quibus eadem referentibus consul: '*eqs.*' SEN. dial. 5, 23, 2 CVRT. 7, 4, 10. 8, 7, 1. *al.*

ⓓ *enuntiata secundaria (fere temporalia): post subi.:* CIC. de orat. 2, 30 hic, postea quam adriserunt,: 'res mihi videtur esse' -it 'facultate praeclara, *eqs.*' (*cf.* OV. met. 4, 148 quae *Thisbe,* postquam ... vidit ...,: 'tua te manus' -it '*eqs.*' [fast. 3, 572 LIV. 6, 29, 1 PHAEDR. 3, 10, 44. *al.*]). Brut. 191 qui, cum ... legeret eis ... volumen suum et eum ... omnes reliquissent,: 'legam' -it '*eqs.*' (fin. 1, 94 is, c. arderet ... doloribus visitaretque hominem Charmides ... et tristis exiret,: 'mane, quaeso' -it, 'Charmide, *eqs.*' Tusc. 1, 102 quae, c. ... audisset,: '*eqs.*' VARRO rust. 1, 3 Stolo, c. aspexisset Scrofam,: '*eqs.*' NEP. Iph. 3, 4 LIV. 4, 19, 3 VELL. 2, 70, 3 VAL. MAX. 4, 1, 10. *al.*). BELL. Alex. 15, 3 qui, ubi ... animum advertit,: 'videris mihi' -it, '*eqs.*' (VERG. ecl. 7, 8 ille, u. me contra videt,: '*eqs.*' LIV. 9, 1, 3 is, u. legati ... redierunt,: '*eqs.*' LVCAN. 6, 150 hic, u. ... cernit,: '*eqs.*'). OV. met. 2, 423 Iuppiter, ut vidit ... vacantem,: 'hoc certe furtum coniunx mea nesciet' -it, 'aut *eqs.*' (VAL. MAX. 7, 3 ext. 5 qui, ut ⟨in⟩ advocationem venit,: '*eqs.*' VAL. FL. 6, 373). SEN. dial. 9, 11, 5 fortuna illa, quae ludos sibi

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

facit,: 'quo' -it 'te reservem, *eqs.*?' (*relat. ut* epist. 71, 7 Socrates, qui ... et ...,: 'sequere' -it 'illos, si *eqs.*'). *ante subi.* (*usus rarior, cf. additam. ad subi. ut e. g.* at *infra l. 46. 47,* tum *p. 1768, 33sqq. 41. 42*): VARRO rust. 2, 1, 11 cum convertissent in eum ora omnes, Scrofa: 'igitur' -it '*eqs.*' (LIV. 44, 26, 11 c. ad id nihil responderetur, Clondicus, regulus eorum,: 'abi, renuntia ergo' -it 'regi *eqs.*' VAL. MAX. 4, 3 ext. 4. SEN. benef. 1, 13, 1 c. risisset hoc Alexander officii genus, unus ex legatis: '*eqs.*' CVRT. 6, 10, 36). *subiecto sententiae secund. inserto*: LIV. 23, 31, 8 quod ubi sensit consul,: 'utrumque' -it '*eqs.*' (36, 28, 2 id consul u. audivit,: 'etiam atque etiam videte' -it, 'Aetoli, ut *eqs.*' VAL. MAX. 5, 4, 1). PHAEDR. 4, 22, 26 quos casu obvios Simonides ut vidit,: 'dixi' -it '*eqs.*' (CVRT. 10, 5, 2 PETRON. 129, 10).

② *additamenta multiplicia*: CIC. Brut. 217 is, cum tribunus plebis Curionem et Octavium ... produxisset Curioque multa dixisset, sedente Cn. Octavio ..., qui ...,: 'numquam' -it, '*eqs.*' rep. 3, 42 quae cum dixisset Laelius, etsi ..., tamen ... Scipio quasi quodam gaudio elatus: '*eqs.*' CAES. Gall. 7, 38, 1 Litavicus accepto exercitu, cum ..., convocatis subito militibus lacrimans: '*eqs.*' BELL. Afr. 4, 3. VERG. Aen. 12, 931 ille humilis supplexque oculos dextramque precantem protendens: '*eqs.*' LIV. 1, 12, 4 ad ... portam ... Romulus et ipse ... actus, arma ad caelum tollens: '*eqs.*' 1, 32, 6 legatus, ubi ... venit, ... capite velato filo ...: '*eqs.*' 2, 6, 7 Arruns, ubi ... cognovit, inflammatus ira: '*eqs.*' 22, 30, 3 ut constituta sunt ... signa, progressus ... magister equitum, cum ...,: '*eqs.*' 23, 12, 6. 40, 35, 10 is, quia ..., ne ...,: 'quaero' -it 'de te, *eqs.*' VAL. MAX. 6, 4, 2 idem, cum ..., omnibus ... expectantibus: '*eqs.*' 7, 2 ext. 1. SEN. dial. 9, 14, 3 nuntiato naufragio Zenon ..., cum ... audiret ...,: '*eqs.*' 9, 14, 4 CVRT. 4, 10, 26. PETRON. 96, 6 is, ut ... peroravit, respiciens ad Eumolpon: '*eqs.*' SIL. 13, 489 talia dum memorant, umbra veniente Sibyllae, Autonoe: '*eqs.*' FRONTIN. strat. 1, 12, 12 Chabrias ... classe dimicaturus, excusso ... fulmine, exterritis ... militibus: '*eqs.*' 2, 5, 41 Melanthus ..., cum ..., ut primum ...,: '*eqs.*' TAC. dial. 11, 1 quae cum dixisset Aper acrius ..., remissus et subridens Maternus: '*eqs.*' hist. 4, 43, 3. PLIN. epist. 4, 11, 3 idem, cum ..., postquam ...,: '*eqs.*' *et saepe.*

Ⓒ *ad subi. sive solum sive additamentis sub* Ⓑ *descriptis auctum accedunt adverbia (locut. adverb.), coniunctiones sim.*: ① *usitatiora*: at (*v. vol. II 996, 5sqq.*): CIC. Tusc. 2, 38 at vero ille exercitatus et vetus ob eamque rem fortior medicum modo requirens, a quo obligetur,: 'o Patricoles' -it, '*eqs.*' nat. deor. 3, 89 at Diagoras, cum ...,: '*eqs.*' div. 2, 144 at ille: '*eqs.*' (*c. solo subi. ut* VARRO rust. 1, 12, 3 at Scrofa: '*eqs.*' HOR. sat. 1, 9, 7 VITR. 2 praef. 2 CVRT. 8, 14, 42 VAL. FL. 3, 103 APVL. met. 1, 13, 2. TERT. adv. Hermog. 44 p. 173, 17 at tu: '*eqs.*' *et saepe*). Att. 5, 1, 3 at illa audientibus nobis: '*eqs.*' 16, 13a, 1 at ego statim: '*eqs.*' VARRO rust. 2, 6, 1 at Murrius, qui ...,: '*eqs.*' (APVL. met. 1, 2, 6. *al.*). NEP. Epam. 5, 5 idem ille Meneclides cum huic obiceret, quod ..., at ille: 'desine' -it '*eqs.*' ('at' ille 'd.' -it *olim edebatur vix recte, item* Iph. 3, 4 id cum omnibus mirum videretur, at ille: 'merito' -it '*eqs.*' ['at' ille 'm.' -it *Roth al.*]). VERG. ecl. 10, 31 tristis at ille: '*eqs.*' OV. met. 2, 703 at senior, postquam ...,: '*eqs.*' (PETRON. 87, 5). PHAEDR. 2, 8, 8 at ille supplex: '*eqs.*' SEN. Herc. O. 511 at ille, ut ... vidit ...,: '*eqs.*' (PETRON. 86, 7 at ille circumspiciens, ut ...,: '*eqs.*' *al.*). CVRT. 3, 2, 11 at ille ... superbia oblitus: '*eqs.*' 8, 14, 36 at ille, quamquam ..., tamen ... excitatus: '*eqs.*' PETRON. 131, 7 at illa gaudio exultans: '*eqs.*' SIL. 11, 247 at Decius, dum ...,: '*eqs.*' *al.* atque, ac (*cf. p. 1769, 32*): RHET. Her. 4, 55, 68 convolant a. e populo unus: '*eqs.*' CIC. Arch. 24 a. is tamen, cum ... adstitisset,: '*eqs.*' rep. 6, 15 a. ego, ut primum ...,: '*eqs.*' fin. 5, 8 a. ego: '*eqs.*' (*c. solo subi. ut* CAES. Gall. 6, 35, 8 a. unus ex captivis: '*eqs.*' TAC. ann. 14, 9, 3 a. illa: '*eqs.*'). VERG. Aen. 2, 387 a. hic ... exultans ... Coroebus: '*eqs.*' OV. epist. 2, 83 fugiunt conubia Thraces ... a. aliquis: '*eqs.*' LIV. 3, 46, 8 a. ille lacrimabundus: '*eqs.*' CVRT. 7, 2, 2 a. ille sane interritus: '*eqs.*' LVCAN. 2, 68 a. aliquis magno quaerens exempla timori: '*eqs.*' PLIN. nat. 17, 4 ac ne uno quidem denario ... emptum volente Domitio Crassus: '*eqs.*' VAL. FL. 2, 656. APVL. met. 1, 2, 5 ac dum ausculto ..., alter exerto cachinno: '*eqs.*' (2, 6, 4). TERT. adv. Marc. 4, 38 p. 551, 19 a. adeo scribae: 'magister,' -unt 'bene dixisti'. MART. CAP. 9, 898 ac tunc Iuppiter periti patris eructione commonitus: '*eqs.*' et (*v. vol. V 2, 890, 42sqq. cf. p. 1768, 8 et 1769, 58*): CIC. de orat. 2, 28 tum omnes oculos in Antonium coniecerunt, et ille: 'audite vero, audite' -it 'hominem *eqs.*' 2, 234 et Antonius: 'perpauca quidem mihi restant' -it, 'sed *eqs.*' (*c. solo subi. ut* Brut. 119 et ego: '*eqs.*' [*al.*]. 260 et ille: '*eqs.*' [*al.*]. VERG. Aen. 9, 781 TAC. dial. 16, 2 hist. 1, 35, 2. *et saepe*). fin. 5, 5 et ille, cum erubuisset,: '*eqs.*' 5, 8 et ille ridens: '*eqs.*' (5, 86. *cf.* SVET. Galba 4, 2 et ille irridens: '*eqs.*'). VARRO rust. 1, 2, 11 illi interea ad nos et Stolo: '*eqs.*' PETRON. 80, 5 inhibuimus ferrum ... et prior Ascyltos: '*eqs.*' TAC. ann. 11, 4, 3 rogatus sententiam et Scipio: '*eqs.*' 13, 21, 2 et Agrippina ferociae memor: '*eqs.*' ZENO 2, 6, 2 et iterum magi: '*eqs.*' HIER. epist. 55, 4, 2 et rursus homicida: '*eqs.*' AVG. civ. 12, 20 p. 543, 16 D. et tamen psalmus: '*eqs.*' *al.* hic (*v. vol. VI 3, 2770, 75sqq. cf. p. 1768, 36*): CIC. de orat. 1, 78 h. Crassus: 'memento' -it '*eqs.*' (*c. solo subi. ut* 2, 127. Brut. 148 h. ego: '*eqs.*' [*al.*]. 152 rep. 1, 37 ac. 2, 10. *al.* VERG. Aen. 5, 353. *et passim*). rep. 6, 12 h. cum exclamasset Laelius ..., leniter arridens Scipio: '*eqs.*' VERG. Aen. 5, 474 h. victor ... superbus: '*eqs.*' SIL. 2, 26. IVV. 3, 21

h. tunc Vmbricius: '*eqs.*' MART. CAP. 6, 576 h. ... Satura iocabunda: '*eqs.*' *al.* nam, namque (*cf. p. 1770, 14 et* enim *p. 1769, 41*): OV. fast. 2, 483 n. pater armipotens, postquam ... vidit ...,: 'Iuppiter' -it '*eqs.*' LIV. 10, 17, 2 n. P. Decius, ubi ..., advocato consilio: '*eqs.*' SIL. 4, 606 n.que ... Fibrenus ... impatiens: '*eqs.*' (QVINT. inst. 6, 3, 10 n.que unus ex iis: '*eqs.*'). 9, 25 n. turbidus ira infensusque morae ... ductor: '*eqs.*' TERT. pudic. 15, 7 n. et hic: '*eqs.*' (AVG. civ. 9, 13 p. 385, 17 D. n. et ipse, cum ... loqueretur,: '*eqs.*' *cf. p. 1771, 56. 58*). VOPISC. quatt. tyr. 13, 2 n. cum ... luderetur ..., quidam ... scurra: '*eqs.*' (AVG. civ. 4, 4 p. 151, 2 D. n. c. rex ... interrogaret ..., ille libera contumacia: '*eqs.*'). *al.* que (*cf. p. 1770, 20*): CIC. nat. deor. 3, 83 isque, cum ... cursum teneret, ridens: 'videtisne' -it, '*eqs.*' VERG. Aen. 12, 259 expediuntque manus primusque Tolumnius augur: 'hoc erat, hoc votis' -it, 'quod *eqs.*' CVRT. 6, 10, 36 cumque unus ... exclamasset ..., Philotas: '*eqs.*' VVLG. num. 31, 3 statimque Moyses: '*eqs.*' (Esth. 5, 5). II reg. 20, 18 rursumque illa: '*eqs.*' II par. 25, 16 discedensque propheta: '*eqs.*' sed (*cf. p. 1770, 40*): CIC. rep. 6, 10 s. ille: 'ades' -it 'animo *eqs.*' OV. ars 3, 770 s. alma Dione: 'praecipue nostrumst, quod pudet' -it 'opus'. SEN. apocol. 3, 3. PETRON. 47, 10 s. Trimalchio expectatione discussa: '*eqs.*' VAL. FL. 2, 48 s. pectora firmans Hagniades: '*eqs.*' APVL. met. 3, 9, 3 s. anus illa, quae ...,: '*eqs.*' 4, 17, 1 s. suspiciens ego: '*eqs.*' 8, 13, 4 s. Charite ... assistens ... abigens, ubi ... intuetur,: '*eqs.*' IVVENC. 2, 85 Christus s. pectora talia cernens: '*eqs.*' 2, 354. *al.* tum (*cf. p. 1770, 84. 1771, 6 et 1770, 51*): CIC. Verr. II 2, 75 t. iste aliquando: 'age dic!' -it. Planc. 65 t. quidam, quasi qui omnia sciret,: 'quid? tu nescis' -it '*eqs.*?' de orat. 1, 45 t. ille: '*eqs.*' (*c. solo subi. ut* 1, 80. ac. 1, 9 t. ego: '*eqs.*' [*al.*]. BELL. Afr. 16, 2. VERG. Aen. 5, 348 t. pater Aeneas: '*eqs.*' LIV. 10, 27, 9 t. ex antesignanis Romanus miles: '*eqs.*' PHAEDR. 1, 6, 7 quaedam t. stagni incola: '*eqs.*' *et persaepe*). 1, 74 t. ridens Scaevola: '*eqs.*' (2, 367 t. Cotta r.: '*eqs.*' *cf.* 1, 134 t. Crassus adridens: '*eqs.*' [QVINT. inst. 10, 3, 14. *cf. l. 33. 34*]). Brut. 266 t. Brutus ... commotus — utrumque enim *eqs.* —: '*eqs.*' fin. 1, 26 quae cum dixissem ..., t. Triarius leniter arridens: '*eqs.*' (*anteced. sent. temp. ut* nat. deor. 2, 1 t. Velleius: '*eqs.*' 3, 1 t. adridens Cotta: '*eqs.*' off. 2, 89 LIV. 4, 42, 8. 26, 22, 9 post haec, c. ..., t. Torquatus: '*eqs.*' 26, 49, 12 t. rursus mulier: '*eqs.*' AVG. civ. 8, 23 p. 355, 18 D. hic, c. ..., t. ille: '*eqs.*' *al.*). CAES. civ. 3, 85, 4 t. Caesar apud suos, cum ...,: '*eqs.*' SALL. Catil. 31, 9 t. ille furibundus: '*eqs.*' VERG. Aen. 12, 777 OV. fast. 1, 178. LIV. 1, 17, 10 t. interrex contione advocata: '*eqs.*' 1, 39, 3 t. abducto in secretum viro Tanaquil: '*eqs.*' 8, 32, 3 qui simul ... accessit, t. dictator: '*eqs.*' 26, 31, 1 reductis in curiam legatis t. consul: '*eqs.*' SIL. 15, 69 postquam conticuit *Voluptas* ..., t. Virtus: '*eqs.*' TAC. ann. 15, 63, 2 APVL. met. 1, 3, 2. VITA Hil. Arel. 17 l. 13 C. malignus spiritus t., quia ...,: '*eqs.*' *al.* tunc (*cf. l. 1. p. 1767, 67*): VAL. MAX. 7, 3 ext. 4 t. Anaximenes: 'peto' -it '*eqs.*' APVL. met. 2, 11, 2 t. ego vocata Photide: '*eqs.*' 6, 9, 4 t. rursus sublato risu Venus: '*eqs.*' 6, 28, 2 t. illa suspirans altius caelumque ... nutu petens: '*eqs.*' 7, 11, 2 t. hospes ille: '*eqs.*' ② *rariora selecta*: PLAVT. Mil. 63 ibi illarum altera: 'ergo mecastor pulcher est' -it mihi '*eqs.*' (LIV. 8, 5, 3 i., cum ..., Annius ...: '*eqs.*' 35, 16, 2 i. praeparata oratione Minnio: '*eqs.*' PLIN. epist. 5, 1, 9 i. ego: '*eqs.*' *cf. p. 146, 19sq.*). TER. Phorm. 110 ille, qui ..., tantum modo: '*eqs.*' CIC. Cluent. 71 ille vero, simulatque ...,: '*eqs.*' (VAL. MAX. 9, 11, 3 L. v. Catilina ... Cicerone ... dicente: '*eqs.*' *al. cf.* AVG. civ. 15, 8 p. 73, 13 D. verum etiam posterius eadem scriptura: '*eqs.*' [MART. CAP. 6, 705]). de orat. 1, 96 hoc loco Sulpicius: '*eqs.*' (Brut. 163. 248. 269). fin. 1, 14 deinde Torquatus: '*eqs.*' (PETRON. 49, 4 d. ... Trimalchio intuens eum: '*eqs.*' *cf. p. 1771, 23 et* LIV. 2, 40, 4 dein familiarium quidam, qui ...,: '*eqs.*' [3, 47, 7]. APVL. met. 7, 22, 2 denique unus ex illis: '*eqs.*' [10, 16, 6 TERT. virg. vel. 1. *al.*]). 2, 104 Themistocles quidem, cum ...,: '*eqs.*' (Att. 14, 17a, 3 [= epist. 9, 14, 3]. *al.*). 2, 144 is autem: '*eqs.*' (nat. deor. 3, 94 div. 2, 144. VAL. MAX. 4, 3 ext. 2 Sophocles a. ..., cum ...,: '*eqs.*' PLIN. epist. 7, 33, 8. *al.*). nat. deor. 3, 25 is igitur: '*eqs.*' (PETRON. 74, 6 sumptis i. matteis suspiciens ad familiam Trimalchio: '*eqs.*' TAC. ann. 1, 74, 5 i. Cn. Piso: '*eqs.*' *al.*). Att. 16, 13a, 1 ego statim: '*eqs.*' (PETRON. 48, 6 s. Trimalchio: '*eqs.*' FLOR. Verg. p. 186, 13 hic, cum ego respirassem, s. Baeticus: '*eqs.*' *cf. l. 15. p. 1767, 44*). VERG. Aen. 7, 68 continuo vates: '*eqs.*' HOR. sat. 2, 8, 43 sub hoc erus: '*eqs.*' LIV. 22, 7, 8 et cum ..., tandem ... M. Pomponius praetor: '*eqs.*' (32, 20, 3 t. Aristaenus ..., ne ...,: '*eqs.*' 45, 26, 7 t. Theodotus quidam ..., cum ...,: '*eqs.*' APVL. met. 1, 22, 2. *al.*). 33, 13, 5 quamquam ..., Phaneas tamen Aetolus cunctis tacentibus: '*eqs.*' (*cf. p. 1767, 56. 79*). 34, 14, 3 interim consul apud suos: '*eqs.*' (TERT. castit. 9 l. 11). SEN. epist. 12, 7 ideo Heraclitus, cui ...,: '*eqs.*' CVRT. 3, 12, 24 itaque Sisigambis: '*eqs.*' (8, 14, 14 COLVM. 8, 16, 4 PLIN. nat. 7, 108. *al.*). 8, 7, 8 aegre ergo coercitus rursus Hermolaus: '*eqs.*' (*cf. e. g. p. 1767, 78 et supra l. 16. 46.*) 11, 1, 15 siquidem Ischomachus idem ille: '*eqs.*' (*cf. p. 1771, 40*). PETRON. 104, 4 ceterum Lichas, ut ... somnium expiavit,: '*eqs.*' APVL. met. 9, 39, 4 ergo ... Graeca subiciens miles: '*eqs.*' (AVG. civ. 18, 33 p. 304, 12 D.). CYPR. Fort. 5 item apostolus Paulus: '*eqs.*' HIER. epist. 21, 2, 4 unde et Paulus ad ecclesias scribens: '*eqs.*' (22, 29, 1 u. et salvator: '*eqs.*' AVG. civ. 14, 3 p. 7, 3 D. u. etiam idem apostolus ...: '*eqs.*' 21, 3 p. 490, 30 u. Vergilius: '*eqs.*' *al.*).

Ⓘ *subiecto e contextu intellegendo*: Ⓐ *praemittuntur sola*

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

participia, enuntiata secundaria sim.: ① *participia (fere coniuncta q. v.)*: *praesentis*: Liv. 3, 29, 2 consularem exercitum ipsumque consulem increpans: 'carebis' -it 'praedae parte, *eqs.*' (Apvl. met. 1, 25, 3). Cvrt. 5, 12, 11 Bubacen vocari iubet; quem intuens: '*eqs.*' Svet. Tib. 29 dissentiens in curia a Q. Haterio: '*eqs.*' Tert. adv. Prax. 26 p. 279, 3 exultans in spiritu ad patrem: '*eqs.*' *perfecti*: Ov. met. 5, 618 fessa labore fugae: 'fer opem, deprendimur' -am, '*eqs.*' Liv. 1, 12, 7 haec precatus, velut si sensisset auditas preces,: '*eqs.*' 6, 16, 2 arreptus a viatore: 'Iuppiter' -it '*eqs.*' 22, 3, 13 Sen. contr. 9, 2, 20 Cvrt. 8, 14, 43. *al.* *fut. act.*: Svet. Cal. 29, 1 trucidaturus fratrem, quem . . .,: 'antidotum' -it 'adversus Caesarem?'
② *abl. abs.*: Liv. 1, 24, 4 iubente rege: 'sagmina' -it 'te, rex, *eqs.*' 9, 34, 1 haec sine ullius adsensu cavillante Appio: 'est' -it, 'Quirites, *eqs.*' 36, 35, 3. 40, 49, 7. Vell. 2, 86, 3 rogante Caesare, ut . . . proficisceretur . . .,: '*eqs.*' Cvrt. 8, 2, 8. Tac. ann. 4, 8, 4 quibus adprensis: 'patres conscripti, hos' -it 'orbatos parente *eqs.*' Svet. Claud. 40, 2. *al.* ③ *enuntiata secundaria (fere temporalia)*: Ter. Phorm. 633 postquam hominem his verbis sentio mollirier,: 'soli sumus nunc hic' -am, '*eqs.*' (Nep. Epam. 9, 4 id p. audivit,: 'satis' -it 'vixi: *eqs.*' Val. Max. 4, 7, 4 Sen. epist. 120, 7. *al.*). Cic. Verr. II 2, 29 cum ab eo quidam . . . adsectator . . . non impetraret, uti . . ., et id ferret moleste,: 'noli' -it 'mirari, si *eqs.*' (Planc. 65. Brut. 91 c. haec dixissem et paulum interquievissem,: 'quid igitur' -it '*eqs.*' Varro rust. 1, 49, 1. *al.*). de orat. 1, 240 ex quo ut audivit commotumque ut vidit hominem,: '*eqs.*' (Nep. Att. 21, 5 hos ut venisse vidit, in cubitum innixus: '*eqs.*' Verg. Aen. 8, 351 Hor. sat. 1, 9, 14. *al.*). Varro rust. 1, 2, 7 simul aspicit me,: 'certe' -it '*eqs.*' Liv. 1, 7, 10 ubi nomen patremque ac patriam accepit,: 'Iove nate, Hercules, salve' -it; 'te *eqs.*' (27, 14, 1. *al.*).

Ⓑ *antecedunt (orationi inseritur* enim *infra l. 41,* ergo *p. 1770, 72,* que *p. 1770, 34) coniunctiones et adverbia sive sola sive additamentis sub* Ⓐ *descriptis aucta*: ① *usitatiora*: ⓐ atque, ac (*cf. p. 1767, 55*): Cic. Verr. II 3, 145 a. ei cum responsum esset fieri non posse . . .,: 'licet, hercules,' -it 'omnes omnia dicant, *eqs.*' nat. deor. 2, 104 a. hoc loco me intuens: '*eqs.*' Liv. 45, 12, 5 Popilius . . . virga . . . circumscripsit regem ac: 'priusquam hoc circulo excedas' -it, '*eqs.*' Val. Max. 9, 1, 4 quem . . . Crassus . . . interrogavit a., ut respondit . . .,: '*eqs.*' Petron. 131, 3. Sil. 10, 343 a. huic arridens: 'non te maioribus' -it 'ausis *eqs.*' 16, 83 raptat . . . signa ac, postquam . . ., suspiciens caelum: '*eqs.*' Mart. 9, 34, 7 Tac. dial. 42. 2 Svet. Otho 11, 1.

ⓑ enim: ⓐ *inseritur orationi (utrum ad verb. q. e. -am pertineat an a scriptore, qui verba aliena affert, ipsi orationi innectatur, diiudicari plerumque nequit; v. etiam p. 1777, 18 et cf. p. 1770, 72): v. vol. V 2, 575, 16 sqq., ubi adde e. g.* Plin. nat. 18, 27 Cato in conterminis hoc amplius aestimari iubet, quo pacto niteant *agri*; 'in bona' e., -it, 'regione bene nitent'. Tert. carn. 9 l. 40 trepidat ad mortem — 'caro' e., -it, 'infirma'. adv. Hermog. 18 p. 146, 12 adv. Marc. 2, 14 p. 354, 2. *al.* Ambr. hex. 4, 8 p. 137, 24 Cassian. c. Nest. 4, 9, 2. 6, 22, 4 Favst. Rei. spir. 2, 4 p. 139, 19. *separantur*: Tert. adv. Marc. 3, 24 p. 421, 20 'et circumdabis' e. 'illos tibi' -it, 'tamquam *eqs.*' 4, 25 p. 506, 10 'ecce' e. 'nec de nationibus' -it 'nemo'. 5, 13 p. 621, 23 'mortuos' e. 'nos' -it '*eqs.*' *al.* ⓑ *inseritur antecedentibus*: Tert. adv. Marc. 3, 24 p. 421, 12 cum e. dixisset . . .: 'non est' -it '*eqs.*' (Avg. civ. 3, 14 p. 114, 17 D. *al.*). resurr. 52 p. 109, 8 rursus e. . . . revocans et . . . spectans: 'seminatur' -it '*eqs.*' virg. vel. 6 scribens e. ad Galatas: 'misit' -it 'deus *eqs.*' Avg. civ. 7, 28 p. 310, 28 D. dicturus e. de feminis . . .: 'quoniam' -it, '*eqs.*'

ⓒ et (*cf. p. 1767, 68. 1771, 17*): ⓐ *ponitur ante ipsam orat.*: Cic. de orat. 1, 240 deinde . . . Crassum manu prehendit et: 'heus tu' -it '*eqs.*' 2, 145 adrisit hic Crassus et: '*eqs.*' (Apvl. met. 1, 21, 3. *cf.* Ov. met. 13, 774 risit et: 'o vatum stolidissime, falleris' -it, '*eqs.*' [3, 343 Petron. 65, 5. 69, 2. 126, 8]). rep. 6, 9 suspexit ad caelum et: '*eqs.*' (*cf.* Varro rust. 2, 10, 8 simul aspicit ad me et: '*eqs.*' [3, 2, 9]. Petron. 61, 2 respexit et: '*eqs.*' [Apvl. met. 2, 24, 8]). nat. deor. 3, 26 id . . . putare . . . summae adrogantiae censet esse, . . .; et: 'si domus pulchra sit, intellegamus eam dominis' -it 'aedificatam esse non muribus; *eqs.*' Varro rust. 2, 11, 12 devertitur ad nos et: '*eqs.*' 3, 17, 1 Hor. sat. 2, 3, 39 Ov. met. 8, 326 Liv. 3, 71, 3. 36, 34, 8 Phaedr. 17, 6. Sen. clem. 1, 9, 6 interpellavit tandem illum Livia uxor et: '*eqs.*' (Petron. 26, 9. 69, 1. 107, 7 Amm. 27, 7, 6). dial. 5, 23, 2 excepit Demochares et: '*eqs.*' (Petron. 42, 1). Pers. 1, 55 scis . . . et: 'verum' -is 'amo *eqs.*' Petron. 53, 8 excandiut Trimalchio et: '*eqs.*' (100, 4). *al.* Ivv. 4, 125 Tac. ann. 11, 2, 1. Plin. epist. 7, 33, 4 convenit me et: '*eqs.*' (Flor. Verg. p. 183, 9). Apvl. met. 11, 22, 6 at ille . . .: 'o' -it 'Luci, *eqs.*' et: 'quid' -it 'iam nunc stas . . .? *eqs.*' *et passim.* ⓑ *intercedunt varia*: Cic. ac. 1, 14 'immo vero et ista *eqs.*' et simul: 'adsidamus' -am, 'si videtur' (Ciris 224). Tusc. 1, 111 Laconis illa vox, qui, cum . . ., accessit ad senem et gratulatus: 'morere, Diagora' -it; '*eqs.*' (*part. perf. ut* Liv. 8, 5, 8 et conversus ad simulacrum Iovis: 'audi, Iuppiter, haec scelera' -it, '*eqs.*' Sen. epist. 82, 12. *al.*). Verg. Aen. 1, 459 constitit et lacrimans: '*eqs.*' ([Amm. 19, 10, 3]. *part. praes. ut* Ov. trist. 3, 1, 27 paruit et ducens: '*eqs.*' Phaedr. 3, 6, 2 musca in temone sedit et mulam increpans: '*eqs.*' Petron. 69, 9 Tert. adv. Marc. 4, 41 p. 562, 9. *al.*). 8, 113 volat telo obvius ipse et procul e tumulo: 'iuvenes, quae causa subegit ignotas temptare vias, quo tenditis?' -it, '*eqs.*' Ov. met. 3, 383 respicit et rursus nullo veniente: 'quid' -it 'me fugis?' (Svet. Tib. 67, 4 Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 461, 13 paenit. 4, 2. *al. cf.* Avg. civ. 18, 33 p. 305, 12 D. et iterum: '*eqs.*'). 10, 320 repugnat amori et secum: 'quo mente feror? quid molior?' -it '*eqs.*' 11, 720 omine mota est et, tamquam . . .,: '*eqs.*' (Liv. 9, 23, 9). Liv. 6, 23, 8 tota in se averterat castra et, cum . . .,: '*eqs.*' (Sen. contr. 7 praef. 9 Vell. 2, 4, 4. *al.*). 10, 23, 7 aram . . . ibi posuit et convocatis plebeis . . .: '*eqs.*' (*abl. abs. ut* Sen. epist. 95, 2 Cvrt. 6, 11, 18. *al.*). Sen. dial. 5, 12, 6 itaque abstulit . . . potestatem et ob peccatum quoddam commotior: '*eqs.*' Qvint. inst. 9, 2, 43 et post paulo: '*eqs.*' (Avg. civ. 4, 6 p. 152, 30 D. *al.*). Apvl. met. 6, 4, 4 et protinus: '*eqs.*' Hier. epist. 36, 1, 2 et ilico: '*eqs.*' *et passim.*

ⓓ nam (namque *l. 18; cf. p. 1768, 2*): Cic. de orat. 2, 24 non dixi secus ac sentiebam; n.: 'si' -am '*eqs.*' (*nullis interiectis ut* Val. Max. 3, 3, 1. 5, 1, 3. Apvl. flor. 18 p. 88 argumentum retorsit; n.: 'si ita est' -it '*eqs.*' *al.*). rep. 3, 24 n. cum quaereretur ex eo, quo scelere. . .,: 'eodem' -it '*eqs.*' (Tusc. 5, 61. *al.*). Verg. Aen. 2, 69 n.que, ut circumspexit,: '*eqs.*' Apvl. met. 2, 30, 1 n. rursus altius ingemescens: '*eqs.*'

ⓔ que (*cf. p. 1768, 11. 1771, 20*): ⓐ *annectitur intercedentibus (selecta)*: Cic. div. 1, 47 cumque Alexander eum rogaret . . .,: 'optume' -it, '*eqs.*' (Plin. epist. 6, 31, 11. *al.*). Caes. civ. 2, 39, 2 quaerere praetermittit proximaque respiciens signa: '*eqs.*' (*part. praes. ut* Ov. met. 6, 611 iram non capit . . . suam Procne; fletumque sororis corripiens: '*eqs.*' Liv. 3, 48, 5 Sil. 12, 258. *al.*). Ov. met. 2, 550 consequitur . . . cornix auditaque viae causa: '*eqs.*' (*abl. abs. ut* Liv. 38, 51, 7 reus . . . subiit silentioque facto: '*eqs.*' Cvrt. 7, 2, 13. *al.*). 4, 118 utque dedit . . . lacrimas . . . vesti,: '*eqs.*' (fast. 2, 180). 9, 519 erigitur cubitoque innixa sinistro: 'viderit: insanos' -it 'fateamur amores; *eqs.*' (*part. perf. ut* fast. 2, 606. Cvrt. 4, 1, 25 iussit diuque contemplatus: '*eqs.*' Tac. ann. 15, 67, 2 interrogatusque . . .: '*eqs.*' [Svet. Iul. 74, 2]. *al.*). fast. 3, 553 potitur . . . domo seque memor spretum: '*eqs.*' Epiced. Drusi 193 atque aliquis . . . sustulerat . . . manus iamque precaturus: 'quid ego autem credulus' -it '. . .? *eqs.*' Sil. 1, 389. ⓑ *annectitur primae orationis voci*: Ov. epist. 18, 154 (*v. p. 1797, 8*). met. 1, 736 finiat ut poenas tandem rogat 'in'que 'futurum pone metus!' -it '*eqs.*' et . . . iubet *eqs.* 5, 195 (*v. p. 1777, 59*). 5, 514 ibi . . . ante Iovem passis stetit invidiosa capillis 'pro'que 'meo veni supplex tibi Iuppiter' -it 'sanguine *eqs.*' *al.* Val. Fl. 6, 305.

ⓕ sed (*cf. p. 1768, 17*): Val. Max. 8, 7 ext. 7 nomen suum indicare non potuit, s. protecto manibus pulvere: 'noli' -it '*eqs.*' Petron. 3, 1 non est passus Agamemnon me diutius declamare . . ., s.: 'adulescens' -it, '*eqs.*' (*nullis intercedentibus ut* Lvcan. 7, 720 s.: 'quid opus victo populis aut urbibus?' -it '*eqs.*' Apvl. met. 2, 18, 3 commeatum indulsit; s.: 'heus tu' -it '*eqs.*' *al.*). 24, 1 non tenui ego . . . lacrimas, s. ad ultimam perductus tristitiam: '*eqs.*' 79, 12 non repugnavit ille, s., postquam . . .,: '*eqs.*' 113, 2 at non Lichas risit, s. . . . commovens caput: '*eqs.*' Apvl. met. 1, 16, 2 s., cum . . .,: 'iam iam grabatule' -am '*eqs.*' 8, 31, 3. 9, 7, 1. 9, 10, 2. Tert. scorp. 2 p. 148, 20 s. et: 'si ipse prophetes' -it '*eqs.*' *al.*

ⓖ tum (*cf. supra p. 1768, 24. 44*): Cic. nat. deor. 1, 15 t., ut me Cotta vidit,: 'peropportune' -it 'venis; *eqs.*' Caes. Gall. 6, 8, 3 t. praemissis . . . impedimentis atque . . . conlocatis: '*eqs.*' Liv. 4, 49, 13. 45, 39, 18 t.: '*eqs.*' (*solum ut* Capitol. Maximin. 3, 3). Sen. Tro. 452 t. quassans caput: '*eqs.*' Petron. 78, 2 Sil. 17, 559 Plin. epist. 2, 14, 11. *al.*

② *rariora selecta*: Cic. fin. 2, 1 hic cum uterque me intueretur seseque ad audiendum significarent paratos,: 'primum' -am '*eqs.*' Att. 9, 10, 7 inde ad extremum: 'quid si' -is 'Lepidus . . .? *eqs.*' Caes. civ. 3, 91, 3 simul respiciens Caesarem: 'faciam' -it '*eqs.*' Ov. trist. 1, 3, 61 denique: 'quid propero? Scythia est, quo mittimur' -am, '*eqs.*' (Tert. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 20. 4, 29 p. 523, 20. *cf.* Liv. 1, 24, 7 legibus deinde recitatis: 'audi' -it, 'Iuppiter. *eqs.*' [24, 22, 16 Sen. epist. 59, 12. *al.*]). Liv. 40, 8, 7 ibi cum consedisset: 'sedeo' -it '*eqs.*' Sen. dial. 6, 22, 6 conplexus itaque te: 'carissima' -it 'filia *eqs.*' (Cvrt. 3, 6, 12 i.: 'si di' -it, '*eqs.*' [*solum ut* 5, 9, 9 Tert. adv. Marc. 5, 17 p. 636, 24]. Petron. 126, 8 Svet. Iul. 66. *al.*). Cvrt. 4, 14, 9 ceterum . . . oculos . . . circumferens: 'terrarum' -it '*eqs.*' (Petron. 72, 10). Petron. 59, 3 mox silentio facto: '*eqs.*' (98, 6 m. conversus ad me: '*eqs.*' 127, 1. 132, 13 Tac. hist. 3, 24, 3). Stat. Theb. 7, 677 sic tum . . . Capaneus . . . librabat . . . cupressum; ante tamen: 'quid femineis ululatibus' -it 'terrificas . . .? *eqs.*' Cassian. c. Nest. 2, 3, 2 'ecce' ergo -it 'virgo concipiet *eqs.*' (*orationi insertum ut* 2, 3, 4. 2, 5, 5. 4, 2, 1. *al.*).

β *orationem praecedunt locutiones et structurae verbum dicendi apertius praedicantes*: ① *ad quem*: Ⓐ *dat.*: ① *c. subi.*: ⓐ *aliquis alicui (dat. fere ante ipsam orat. posito)*: Cic. Tusc. 5, 92 at vero Diogenes . . . Alexandro roganti, ut . . .,: '*eqs.*' 5, 117 Theodorus Lysimacho mortem minitanti: '*eqs.*' Varro rust. 1, 26, 1 Agrius Fundanio: '*eqs.*' (*praemisso solo subi. et dat. ut* 2, 5, 2. 3, 5, 8. 3, 16, 2. Epiced. Drusi 243 de tribus una mihi: '*eqs.*'). 2, 1, 1 cum Menates discessisset, Cossinius mihi: '*eqs.*' (3, 2, 1. 3, 2, 3 c. accessissemus, Axius Appio subridens: '*eqs.*' Caes. Gall. 7, 50, 4). Nep. Epam. 4, 2 at ille Diomedonti coram: '*eqs.*' Ov. met. 12, 309 ille . . . metuenti vulnera Nesso: '*eqs.*' Liv. 1, 59, 1 Brutus illis luctu occupatis cultrum . . . prae se tenens: '*eqs.*' 8, 10, 4 tum consul triariis: '*eqs.*' (23.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

47, 5). VAL. MAX. 3, 2 ext. 2 qui, cum . . ., . . . socio . . . dubitanti, ne . . .,: '*eqs.*' 6, 2 ext. 3. SEN. benef. 5, 25, 2 Ti. Caesar[i] . . . dicenti cuidam . . ., antequam . . .,: '*eqs.*' *et sim. passim.* ⓑ *alicui aliquis* (*subi. maxime ante ipsam orat. posito*): RHET. Her. 4, 10, 14 ubi visum est, ut . . ., ecce tibi iste de traverso: '*eqs.*' CIC. Planc. 65 huic ego iam stomachans fastidiose: '*eqs.*' de orat. 2, 250. fin. 5, 76 tum mihi Piso: '*eqs.*' (ac. 2, 63). div. 2, 144 huic eidem Antipho: '*eqs.*' (*praemisso solo dat. et subi. ut* VARRO rust. 1, 2, 18 cui Fundanius: '*eqs.*' 2, 3, 1. 2, 4, 1. 2, 10, 9 cui ego: '*eqs.*' NEP. Con. 3, 3 huic ille: '*eqs.*' Epam. 5, 3. *al.*). NEP. Phoc. 1, 3 hic cum . . ., his ille: '*eqs.*' 4, 3 is cum . . ., huic ille: '*eqs.*' VAL. MAX. 3, 2, 15 cui secreto Porcia: '*eqs.*' 6, 2, 7 cui candida fascia crus alligatum habenti Favonius: '*eqs.*' PHAEDR. 3, 15, 2 SEN. dial. 4, 32, 2 epist. 122, 10 VAL. FL. 2, 143 SIL. 7, 539 TAC. hist. 2, 78, 3 PLIN. epist. 1, 5, 5. *al.* ② *subi. e contextu intellegitur*: VARRO rust. 3, 2, 14 Axio admiranti: '*eqs.*' (*praemisso solo dat. ut* CAES. Gall. 7, 50, 6 conantibus auxiliari suis: '*eqs.*' LIV. 22, 22, 13). CAES. civ. 3, 94, 6 se in castra . . . contulit et iis centurionibus, quos . . ., clare, ut milites exaudirent,: '*eqs.*' (LIV. 27, 26, 10 movit ea res Marcellum et conlegae: '*eqs.*' SEN. dial. 4, 23, 1. 9, 14, 7 APVL. met. 1, 26, 3). LIV. 1, 58, 7 adventu suorum lacrimae obortae quaerentique viro . . .: '*eqs.*' (4, 40, 6 vocari iussit coramque ei: '*eqs.*' 7, 13, 3 TAC. hist. 3, 54, 3). 7, 34, 4 itaque consuli territo animi: '*eqs.*' 33, 12, 12 interfanti d e i n d e Phaeneae . . . testificantique . . .: '*eqs.*' (45, 8, 6 haec Graeco sermone Perseo, Latine d. suis: '*eqs.*' SEN. suas. 6, 18). 34, 17, 7 senatores . . . ad se vocari iussit atque iis: '*eqs.*' 35, 35, 16 cum ad suos concessisset, tum equitibus . . . secum missis: '*eqs.*' VAL. MAX. 3, 8, 5. 8, 14, 5 nec tacite id Scipio tulit; namque equiti: '*eqs.*' PLIN. epist. 6, 16, 11 cunctatus paulum . . ., mox gubernatori, ut ita faceret, monenti: '*eqs.*' TERT. adv. Prax. 21 p. 265, 15 exinde discipulis: '*eqs.*' *et passim.*

Ⓑ *praep.*: ad (*maxime ante ipsam orat.; intercedit subi. l. 32. 34. al.; cf. p. 1776, 42*): CIC. rep. 3, 47 ad hunc Scipio: '*eqs.*' HOR. sat. 2, 6, 90 tandem urbanus ad hunc: '*eqs.*' OV. met. 15, 609 rursus ad hos Cipus: '*eqs.*' LIV. 4, 14, 3 cum . . ., . . . Servilius ad Maelium: '*eqs.*' QVINT. inst. 8, 6, 20 nam et Livius saepe sic dicit . . . et contra Cicero ad Brutum: '*eqs.*' AVR. Fronto p. 34, 2 v.d.H. (= p. 35 N.) tum pastor unus ad alterum pastorem, postquam . . .,: '*eqs.*' (*cf.* IVVENC. 4, 321 tunc ad discipulos: '*eqs.*'). APVL. met. 1, 18, 4 et ad illum: '*eqs.*' (2, 7, 5 et tandem ad illam: '*eqs.*' 2, 21, 6 PS. TERT. adv. Iud. 9 l. 97 IVL. VAL. 1, 15 p. 25, 17). TERT. fug. 2, 4 siquidem dominus . . . ad Petrum: '*eqs.*' resurr. 43 p. 89, 13 exinde etiam ad omnes: '*eqs.*' AMM. 22, 9, 11. *et passim.* contra: HOMER. 272 quem c. paucis Priameius heros: '*eqs.*' in *c. acc.*: SEN. contr. 9, 4, 18 et in Domitium . . ., cum . . . coepisset . . . declamare,: '*eqs.*' QVINT. inst. 6, 1, 13 nam egregie in Vatinium Calvus: '*eqs.*'

(II) *ad (contra) quid*: Ⓐ ad: *post subi.*: OV. met. 8, 577 amnis ad haec: '*eqs.*' SIL. 2, 330 Gestar ad haec — namque *eqs.* —: '*eqs.*' IVVENC. 3, 300 *et* 650 Christus ad haec: '*eqs.*' *ante subi.* (*semper in initio enuntiati*): LIV. 1, 22, 7 ad haec Tullus: '*eqs.*' (34, 58, 8 ad h. Quinctius: '*eqs.*' APVL. met. 1, 15, 4. *al. cf.* MAR. MERC. Conc.[3] I 5 p. 209, 9 ad hoc etiam . . . Petrus: '*eqs.*'). 7, 3, 1 ad ea princeps legationis — sic enim *eqs.* —: '*eqs.*' (36, 28, 5. 39, 28, 1). Ⓑ contra (*cf. l. 77*): QVINT. inst. 7, 1, 53 c. quod disertus: '*eqs.*'

(III) *ubi* (*sc. in quo libro sim.; cf. p. 1772, 12*): CIC. ac. 2, 73 is . . . initio libri, qui est de natura,: 'nego' -it '*eqs.*' COLVM. 9, 13, 8 Hyginus quidem in eo libro, quem . . .,: '*eqs.*' (QVINT. inst. 8, 3, 34 nam et in epistula ad Brutum: '*eqs.*' BASS. gramm. VI 262, 19 Catullus in Anacreonteo: '*eqs.*' *al.*). QVINT. inst. 5, 10, 41 nam et Aiax apud Ovidium: '*eqs.*' TERT. adv. Marc. 3, 13 p. 398, 17 et idem alibi: '*eqs.*' CYPR. patient. 2 et alio loco: '*eqs.*' (AVG. civ. 18, 28 p. 294, 1 D.). *al.*

(IV) de *quo*: CIC. div. 2, 100 restant duo . . . genera . . .; de quibus: '*eqs.*' TERT. bapt. 16, 1 lavacrum . . ., de quo dominus: '*eqs.*' ieiun. 9 p. 285, 19 nam de Samuele mater: '*eqs.*' *al.* IREN. 4, 8, 3 HIER. epist. 49, 4, 5 AVG. civ. 16, 3 p. 128, 10 D. *et passim.*

(V) *adverbia et locut. adverbiales*: RHET. Her. 4, 52, 65 inrupit in aedes subito, deinde magna voce: 'ubi est iste beatus' -it '. . .? *eqs.*' (LIV. 7, 9, 8 VAL. MAX. 3, 2 ext. 1. *al. cf.* SIL. 13, 371 clamore feroci. AVSON. 302, 40 p. 175 P. ingenti sono). CIC. de orat. 1, 35 tum Scaevola comiter, ut solebat,: '*eqs.*' (nat. deor. 1, 57). fin. 2, 21 at ille non pertimuit saneque fidenter: '*eqs.*' (nat. deor. 1, 18). 5, 6 tum ille amicissime, ut solebat,: '*eqs.*' *ibid.* tum ille timide vel potius verecunde: '*eqs.*' Tusc. 3, 12 nec absurde Crantor ille . . .: '*eqs.*' (VELL. 2, 83, 3). Cato 47 bene Sophocles, cum . . .,: '*eqs.*' (NEP. Thras. 4, 2 SEN. epist. 7, 11. *cf.* PETRON. 50, 4 melius. QVINT. inst. 9, 4, 23 optime). nat. deor. 2, 95 praeclare. off. 3, 42 scite. Att. 5, 1, 3 humanissime. VARRO rust. 3, 8, 1 non gravate. SEN. contr. 1, 1, 17 colore diverso. VAL. MAX. 7, 2 ext. 12. 8, 10 ext. 1. PHAEDR. 1, 2, 29 tunc contra deus: 'quia noluistis vestrum ferre' -it 'bonum, *eqs.*' (4, 8, 6 PETRON. 74, 13 LVCAN. 6, 606 APVL. met. 2, 22, 1). SEN. nat. 6, 2, 9 egregie Vagellius . . . in illo . . . carmine: '*eqs.*' (*v. vol. V 2, 293, 72 sqq.*). 6, 32, 11 eleganter ille Laelius . . . cuidam . . .: '*eqs.*' (epist. 97, 6). PLIN. epist. 1, 5, 8 suppliciter. 9, 13, 17 tum Satrius Rufus medio ambiguoque sermone: '*eqs.*' SVET. Tib. 53, 1 Graecoque versu: '*eqs.*' TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 413, 16 isdem verbis Esaias: '*eqs.*' *et sim. passim.*

b *varia notabiliora*: α *in oratione sententiae secundariae innexa*: ① *relativae (comparativae)*: *pron.* (*dedi hic non nisi locos selectos, quibus pron. relat. subiectum est, ceteris sub a allatis*): CIC. de orat. 2, 284 Appi . . . illius, qui in senatu, cum . . .,: 'non est' -it '*eqs.*' Tusc. 1, 104 praeclare Anaxagoras, qui, cum . . ., quaerentibus amicis . . .: '*eqs.*' (*c. dat. ut* VAL. MAX. 8, 14 ext. 2 Alexandri . . ., qui Anaxarcho . . . referenti: '*eqs.*' SEN. epist. 24, 9. 70, 6 QVINT. inst. 6, 3, 61. 6, 3, 83. *al.*). PETRON. 15, 1 APVL. met. 2, 2, 5 TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 527, 17. *al.* sicut: TERT. adv. Prax. 13 p. 249, 22 s. idem apostolus: 'ex quibus Christus, qui est' -it 'deus *eqs.*' 22 p. 268, 17 s. ipse rursus: '*eqs.*' scorp. 8 p. 160, 20. PRISCILL. tract. 1, 40 s. et apostolus . . ., cum . . . scriberet,: '*eqs.*' AVG. civ. 2, 21 p. 81, 33 D. ubi: AVG. civ. 16, 29 p. 173, 29 D. in epistula ad Hebraeos, u., cum hospitalitas laudaretur,: 'per hanc' -it '*eqs.*' ut: CIC. de orat. 2, 265 ut ille Gallus . . ., cum . . . .: 'erras' -it '*eqs.*' 2, 268 ut, cum C. Fabricio P. Cornelius . . . gratias ageret, quod . . .,: 'nihil est, quod mihi gratias agas' -it, 'si *eqs.*' *ibid.* ut Asello Africanus . . .: '*eqs.*' (*c. dat. ut* 2, 269. 2, 280. *al.*). HOR. sat. 1, 1, 62 ut bona pars hominum decepta cupidine falso: '*eqs.*' 1, 2, 57. FEST. p. 359 ut Accius: '*eqs.*' *al. nota anacol.* CAEL. AVR. acut. 2, 25, 141 hanc . . . quidam diffinientes passionem, ut Demetrius Herophilus libro duodecimo de passionibus: 'peripneumonia' -it 'est tumor *eqs.*' addere autem debuit *eqs.* velut: CIC. Tusc. 5, 35 v. in Gorgia Socrates, cum esset ex eo quaesitum . . .,: 'haud scio' -it '*eqs.*' (II) *coniunctionali q. v.*: cum: RHET. Her. 4, 52, 65 vix haec dixerat, c. ecce iste praesto: 'sedes' -it, 'audax? *eqs.*' (c. *invers. ut* CIC. Verr. II 3, 79 transactum putabant Herbitenses, c. iste: 'quid? de hordeo' -it 'et *eqs.*' OV. *p. 1777, 12. al.*). CIC. Cato 11 Tarentum . . . quo consilio recepit! c. quidem . . . Salinatori . . .: 'certe' -it ridens, 'nam *eqs.*' (SVET. Iul. 50, 2 Vit. 8, 2). QVINT. inst. 6, 3, 68 qua *ironia* urbane usus est Afer, c. Didio Gallo, qui . . .,: '*eqs.*' *ibid.* metaphora quoque Cicero lusit, c. Vatini morte nuntiata, cuius . . .,: '*eqs.*' TERT. coron. 6 l. 4 ad quas *tabulas legis* et apostolus solet provocare, ut c. in velamine feminae: 'nec natura' -it 'vos docet?' resurr. 18 p. 49, 26 hanc corporis sortem dominus quoque expressit, c. ipse substantia indutus: 'diruite' -it '*eqs.*' donec: LIV. 4, 26, 8 d., cum . . ., Q. Servilius Priscus . . .: 'vos' -it '*eqs.*' 22, 6, 3. PETRON. 55, 5 coepit poetarum esse mentio . . ., d. Trimalchio: 'rogo' -it, '*eqs.*' QVINT. decl. 305 p. 196, 14 tunc rogaverunt, d. iste crudelis lanista: 'concurrite' -it '*eqs.*' ni: LIV. 4, 28, 4 poenas . . . dedissent, ni Vettius Messius . . . suos increpans clara voce: 'hic praebituri' -it 'vos telis hostium estis . . .? *eqs.*' quando: AVG. civ. 3, 15 p. 117, 2 D. satis et Cicero . . . significat . . ., qu. et laudans *Romulum* . . . in libris de re publica . . .: 'tantum est' -it '*eqs.*' quia: TERT. anim. 32, 8 nam etsi . . ., qu. et deus: 'assimilatus est' -it 'homo *eqs.*', non ideo *eqs.* (adv. Marc. 3, 7 p. 387, 18. 5, 4 p. 584, 1. 5, 6 p. 591, 10 resurr. 18 p. 50, 4. *cf. p. 1777, 20*). CASSIAN. conl. 24, 19, 2 inst. 8, 1, 1. quoniam: TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 573, 3 qu. et: 'in nomine eius' -it '*eqs.*' orat. 10 qu. tamen dominus . . . post traditam orandi disciplinam: 'petite' -it 'et accipietis', et sunt, quae petans tur *eqs.* AVG. civ. 15, 7 p. 68, 20 D. si: RHET. Her. 4, 31, 42 ut iquis, cum loquatur de . . .,: 'at non Africani nepotes' -et (-at *d*, -ieti *M*, -it *Prisc.*) '*eqs.*' *ibid.* si quis, de . . . cum dicat,: 'videte nunc' -it, '*eqs.*' ut *consec.*: LIV. 27, 49, 9 adeo . . ., ut postero die, cum . . .: 'quin supersint' -it 'aliqui *eqs.*'

β *in interrog. directa* (*cf. p. 1797, 77*): QVINT. inst. 1, 5, 44 quid? non Livius circa initia statim primi libri: 'tenuere' -it 'arcem Sabini' et mox: 'in adversum Romani subiere'?

γ *antecedit acc. obi. pendens* (*ad praedicatum supplendum cf. quae monui p. 1765, 50; aliter p. 1779, 33*): RHET. Her. 4, 52, 65 ille cum magno spiritu verba: 'metuebam (*v. app. crit.*)' -it, 'ne *eqs.*' CIC. de orat. 2, 259 est . . . ex hoc genere illud, quod tu . . . nuper ei, qui . . .,: 'tu vero' -isti 'molestus non eris' (2, 260 illud . . ., qu. aiunt . . . Scipionem *dixisse*, cum . . .,: 'virum bonum' -it '*eqs.*' Tusc. 5, 27 qu. idem melioribus etiam verbis Metrodorus: 'occupavi te' -it, '*eqs.*'). fin. 2, 24 praeclare Laelius . . ., illudque vere: 'o Publi, o gurges, Galloni! es homo miser' -it; '*eqs.*' nat. deor. 3, 68 at id ipsum quam callide, qui . . .,: 'addo' -it '*eqs.*' SEN. epist. 7, 11 egregie hoc tertium (*sc. eloquium*) Epicurus, cum . . . scriberet,: 'haec' -it 'ego *eqs.*' (IREN. 3, 6, 3 h. . . . ipsum et Ieremias: 'dii' -it '*eqs.*' 3, 20, 3). ARATOR act. 2, 1055 nam talia Paulus: 'Caesaris ad solium vos provoco; Caesaris' -it 'appello Romanus opem'.

2 -am *excipit aliud verbum dicendi* (*dicendo aliquid agendi: cf. p. 1781, 55*): a *formis finitis*: α *usu vario ad orat. rectam inducendam*: ① *utroque verbo eandem vim syntacticam q. v. habente*: Ⓐ *a verbo, quod excipitur, obiectum (enuntiatum) proprium pendet* (*dedi exempla, imprimis ad* ①, *paucissima*): ① *enuntiatum* (*acc. c. inf.*): CATO orig. 83 ostendit exitium . . . maturum; 'censeo' -it, 'si *eqs.*' TER. Phorm. 865 ait esse vetitum intro . . . accedere; 'Sophrona modo fratrem huc' -it 'senis introduxit Chremem'. CIC. Brut. 76 ipse *Ennius* dicit, cur id faciat; 'scripsere' -it 'alii rem vorsibus'. Tusc. 3, 46 explanavit, quid diceret,: 'saporem' -it '*eqs.*' off. 2, 53 accusat, quod . . .; 'quae te, malum', -it 'ratio *eqs.*' CAES. civ. 3, 87, 1 hunc Labienus excepit, ut . . . Pompei consilium . . . laudibus efferret; 'noli' -it '*eqs.*' LIV. 1, 41, 3 orat. ne . . .; 'tuum est' -it '*eqs.*' SEN. nat. 4, 9 adicit . . .,

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quare ...; 'his' -it 'corporibus *eqs.*' epist. 65, 4 putat causam tribus modis dici: 'prima' -it 'causa est *eqs.*' *et persaepe.* *or. recta artius cum praecedentibus coniuncta*: Ter. Phorm. 911 dehortatus est me, ne ... darem: 'nam qui erit rumor populi' -it, 'si ...? *eqs.*' (Cic. ac. 2, 47 Cels. dig. 33, 10, 7, 2). Cic. de orat. 1, 231 commode *orationem* scriptam esse dixit; 'sed' -it, 'ut *eqs.*' (*cf.* Vlp. dig. 33, 8, 8, 7 rescripsit peculium ... deberi: 'verum' -it, 'si *eqs.*'). Plin. epist. 1, 5, 12 respondi nunc me intellegere maligne dictum ...; 'est enim' -am '*eqs.*' (Vlp. dig. 4, 4, 3, 1. *al.* Marcian. dig. 39, 4, 16, 12 Cypr. epist. 59, 7 p. 675, 6. *al.*). Vlp. dig. 6, 2, 11, 10 scribit ... me Publicana usurum; 'item' -it, 'si *eqs.*' (*cf.* 41, 3, 10, 2 scribit Marcellum existimasse ... usucapi ... non posse: 'sic' -it, 'quemadmodum *eqs.*'). 7, 1, 12 pr. materiam ... ipsum succidere ... putat nosse: 'quemadmodum calcem' -it 'coquere *eqs.*' 19, 2, 9, 5 Celsus ... imperitiam culpae adnumerandam ... scripsit: si quis ..., culpam eum praestare debere, 'quippe ut artifex' -it 'conduxit'. Gell. 19, 9, 7. *al.*

② *acc.* (*per ellipsin infra l. 20. 25. 33 et passim*), *locut. praeposit., sim.*: ⓐ *obi. est res*: Cic. Tusc. 2, 44 tantum monet *Epicurus*, quantum intellegit; 'neglege' -it 'dolorem'. Varro rust. 1, 2, 24 suscipit *sc. orationem* Stolo: 'tu' -it '*eqs.*' Cvlex 210 cecinit convicia mortis; 'quis' -it 'meritis ...? *eqs.*' Ov. fast. 5, 681 peragit ... preces: 'ablue praeteriti periuria temporis' -it, 'ablue *eqs.*' Sen. contr. 1, 3, 10 multa contumeliose dixit in ipsam sententiam: '*eqs.*' (2, 1, 29 dixit ... sententiam. 9, 6, 20 Sen. nat. 4, 2, 22. *al.*). 2, 4, 8 non probabat ... sententiam. 2, 4, 9 bella figura egit *sc. declamationem* (Sen. benef. 5, 14, 1. *cf. p. 1774, 22*). Vell. 2, 14, 2 effudit vocem ...: '*eqs.*' (Prvd. perist. 5, 21 verba ... mollia ... effuderat ...; 'rex' -it, '*eqs.*'). Phaedr. 1, 1, 5 iurgii causam intulit. Sen. Herc. O. 528 tunc verba ... addit (*cf. l. 58. p. 1776, 49*). nat. 1, 3, 7 Aristoteles idem indicat (iud- *Z*). 2, 18 omnia ad spiritum rettulit. Qvint. inst. 5, 13, 48 quod factum ... elusit Vibius Crispus ...: '*eqs.*' Plin. epist. 1, 5, 14 subiunxit ... causam. Apvl. met. 3, 11, 6 sermonis vicem refero. *al.* ⓑ *obi. est persona* (*bestia*): Plavt. Cas. 915 ibi appello: 'Casina' -am, 'amabo, *eqs.*' (Cic. Cluent. 72 tum appellat ... hominem ...: 'quid tu' -it 'Paete? *eqs.*' *cf. p. 1776, 19*). Cist. 578 interrogo: 'ubi habitat?' -am '*eqs.*' (Pavl. dig. 32, 97 Macr. Sat. 6, 8, 14. *cf.* Plavt. Mil. 61 rogitabant *mulieres*: 'hicine Achilles est?' -it mihi [*sc. mulierum una*]; 'immo eius frater' -am 'est'. Apvl. met. 1, 21, 2 percontor [Vita Hil. Arel. 20 l. 24 C.]. Boeth. cons. 1, 4, 30 W. quaesivit [*cf. p. 1776, 33*]). Lvcil. 93 Graece ... te ... saluto: 'chaere' -am, 'Tite!' Cic. nat. deor. 2, 22 urguet angustius. Liv. 26, 50, 4 eum sermone ... adloquitur (Sen. epist. 82, 21 quam fortiter illos adlocutus est! 'sic' -it '*eqs.*' Amm. 27, 6, 12. *cf. p. 1776, 25*). Sen. contr. 7, 2, 13 in Ciceronem invectus est. Phaedr. 1, 9, 5 leporem obiurgabat passer. Sil. 10, 87 avocat ... Poenum. Stat. Theb. 11, 669 redit in regem caecumque ... hostem increpitat (-ans *BM, Klotz*). Tert. cult. fem. 2, 6, 3 revincunt dominum: 'ecce' -unt '*eqs.*' Cypr. epist. 13, 3 hortatur (*cf. p. 1776, 40. 44*). mortal. 21 inprobat ... et obiurgat et culpat. Comm. instr. 2, 19, 5 detestatur ... caritatem mundi sequentes. *al.*

Ⓑ *verbo, quod excipitur, praeparatur ipsa oratio recta*: ① *per pleonasmum leviorem excipiuntur verba praeter vim dicendi alios colores habentia*: Plavt. Mil. 178 ubi abit, conclamo: 'heus, quid agis tu' -am 'in tegulis?' (*cf.* Petron. 9, 8 mox ... clamavit: 'non taces' -it, '...? *eqs.*' [Comm. instr. 2, 17, 14]. Apvl. flor. 14 p. 47 maximum exclamat [Amm. 25, 9, 4]). Cic. Tusc. 2, 48 non nimis in Niptris ille ... lamentatur (-tor *X*) vel modice potius: 'pedetemptim' -it 'ite *eqs.*' Sen. apocol. 10, 1 surrexit ... et ... disseruit: 'ego' -it '*eqs.*' Stat. Theb. 4, 200 atque insuper addit: 'non haec apta mihi ...' -it 'tempora, nec *eqs.*' (Ivl. Val. 1, 4 p. 5, 16 tum addidit ille: '*eqs.*' *cf.* Macr. Sat. 3, 14, 1 subiecit). Apvl. Socr. prol. p. 106 Aristippus respondit: 'ut cum omnibus' -it 'hominibus *eqs.*' (Pass. Fructuos. [BHL 3196] 3, 2 Vopisc. Aurelian. 23, 2 Spart. Sept. Sev. 4, 6. Epit. Alex. 79 *bis*. 80 Epist. Alex. *p. 1774, 42*. Firm. err. 18, 3 Amm. 16, 10, 16. 26, 4, 1. 29, 3, 6. Pass. Saturn. Dat. [BHL 7492] 14, 4 [*s. IV*]. Heges. 1, 34, 1 p. 65, 27 [*gr. 1, 391* ἔφη *tantum*]. *al. cf. p. 1775, 73 et p. 1792, 5*). Tert. adv. Hermog. 37 p. 166, 22 et ... superargumentaris (*v. app. crit.*): 'si enim' -is 'esset *eqs.*' Cypr. eleem. 4 mandat et praecipit Esaiae deus: 'exclama' -it '*eqs.*' (Comm. instr. 1, 2, 2. *cf. p. 1775, 61*). epist. 28, 2 et Iohannes ... ponit (p. et dicit *Q*, *solum* dicit *CR*): 'in hoc' -it 'intellegimus *eqs.*' 55, 22 dominus comminatur: 'habeo' -it '*eqs.*' hab. virg. 8 Paulus ... sua voce praescribit: 'sint' -it 'mulieres *eqs.*' Novatian. cib. Iud. 5 p. 236, 15 Zacharias refert: 'si manducetis' -it '*eqs.*' Patric. conf. 40 et item dominus per prophetam praenuntiat (*var. l.* -ans) -it: 'et erit *eqs.*'

② *per pleonasmum duriorem excipiuntur mera verba dicendi*: dico (*cf. sub* (II) *passim et p. 1776, 29. 38. 52. 62. v. et p. 1775, 64. 78. 1791, 80*): Sen. contr. 7, 5, 9 Cestius dixit, cum describsisset, quam leve vulnus esset,: 'nocueras' -it 'mihi, si *eqs.*' Qvint. decl. 386 p. 432, 21/2 reus dicit: 'non' -it 'hoc animo feci, ut vim facerem; ideo' -it 'gladium attuli, *eqs.*' Tert. adv. Prax. 21 p. 264, 22 Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 183. 198. Herm. vulg. sim. 3 et dixit (*Pal.* ait) mihi: 'vides' -it '*eqs.*?' (*gr.* λέγει *tantum*). Cypr. unit. eccl. 8 obsecrat et hortatur et dicit: 'obsecro' -it '*eqs.*' Ps. Cypr. aleat. 3, 1 dominus ad Petrum dixit: 'Petre,' -it 'amas me?' Romvl. fab. 56, 6 rec.

gall. pastorem ... adit et dixit (*om.* rec. W *et* vet.): 'agis mihi gratias' -it, 'si *eqs.*' Salv. gub. 4, 45 Greg. Tvr. Franc. 3, 14 p. 111, 8. 10, 31 p. 535, 4 glor. mart. 50. Vita Caes. Arel. 2, 14 *et* 2, 24 *et* 2, 31 (*ubique* -it *om. R*[*H*]). 2, 42 dixi ad eum: 'veni' -o, 'iuvenis; *eqs.*' loquor (*cf. sub* (II) *passim et p. 1776, 20. 34. v. et p. 1775, 65. 1792, 8*): Sen. epist. 83, 12 in hanc rem locutus est ipse: 'ego' -it '*eqs.*' Cypr. epist. 59, 20 et per Salomonem loquitur spiritus sanctus: 'perversus' -it '*eqs.*' laps. 31 loquitur scriptura divina: 'stans' -it 'Azarias *eqs.*' unit. eccl. 4. Vvlg. num. 16, 5 *et* 23, 4 locutusque (*utrobique* l. est *pars codd.*) ad ...: '*eqs.*' aio (*cf. l. 49. 51. 56.* Svlp. Sev. epist. 16 p. 149, 1. *v. et p. 1775, 82. 1792, 2; qui pleonasmus fortasse recipiendus est ex cod. V etiam ap.* Svlp. Sev. dial. 1, 4, 6. 3, 8, 2. 3, 9, 4. 3, 14, 9 epist. 2, 6 p. 143, 9. 3, 14 p. 149, 9 [*v. Martin, WklPh. 35, 1918, 356 contra Halmium*]): Iren. 4, 9, 1 et ... ait: 'ecce disponam' -it '*eqs.*' 4, 9, 2. 4, 20, 2. Gallican. Avid. 4, 7 processit ... et ait: 'percutite' -it 'me, si *eqs.*' Epist. Alex. p. 213, 11 K. et sacerdos ait (*om. pars codd.*): 'sursum' -it (*var. l.* dixit) omnes *eqs.*' Epit. Alex. 105 adstitit ... et ait: 'o Alexander' -it '*eqs.*' Victorin. Poetov. in apoc. 20, 1 Priscill. tract. 3, 56 Romvl. fab. 52, 6 rec. W. Epiphan. in euang. 11 p. 8, 6 (*v. app. crit.*). 29 p. 51, 11. 45 p. 108, 26 Greg. Tvr. Franc. 5, 44 glor. conf. 4. 39. 81 glor. mart. 36, 50. 57. Thom. p. 108, 19 (ait *om. WR*). vit. patr. 1, 5. 1, 6. Vita Caes. Arel. 2, 6 *et* 2, 20 (-it *om. R*). 2, 31 aiebat (agebat *H*) ad nos: 'dicite mihi' -it (*v. app. crit.*), 'quid *eqs.*' Virg. gramm. epit. 13 p. 76, 9 cum ab eo ... percunctarer ..., ait (*add. N*, ita locutus est *add. A*): 'o fili' -it '*eqs.*' (pro) fari: *v. p. 1776, 23. 67.* Verg. Aen. 10, 491 *R.*

(II) *verbis dicendi diversa vi syntactica q. v. fungentibus*: Ⓐ *excipitur inf. aut quaelibet forma activa ex sent. secundaria*: Cic. Cato 8 ut Themistocles fertur ... respondisse ...: 'nec hercule' -it, 'si *eqs.*' (*ex acc.* [*nom.*] *c. inf. ut* Avg. civ. 22, 8 p. 571, 3 D. respondisse fertur: 'putabam' -it '*eqs.*' *cf.* Optat. 7, 4 p. 176, 11 vides ... de vobis dixisse ... apostolum: '*eqs.*' [Virg. gramm. epist. 3 p. 147, 21]). div. 2, 101 sum exorsus dicere: 'non ignoro' -am '*eqs.*' (Gell. 2, 5 solitus ... est). Att. 13, 38, 1 ad patrem de me quid scripserit nescio, de matre quam pie! 'volueram' -it, 'ut *eqs.*' (*ex sent. interrog. ut*: Avg. civ. 20, 18 p. 446, 21 D. *cf.* Cypr. eleem. 13 nec meministi, quid ... responderit ...: '*eqs.*' Avg. c. Cresc. 4, 16, 18 intende, quid personet ... sententia: '*eqs.*' [Favst. Rei. grat. 1, 1 p. 10, 22]. Barnab. 6, 9 quid dicat ..., discite: '*eqs.*'). Ov. fast. 2, 441 cum (*invers.*) subito ... dea ... locuta ...: 'Italidas matres' -it '*eqs.*' (Vlp. dig. 50, 16, 195, 1 c. de patrono ... loquitur lex: '*eqs.*' *cf.* Val. Max. 6, 4, 4 c. ... is ... dixisset: '*eqs.*', respondit *eqs.* [Favst. Rei. grat. 1, 1 p. 9, 6 spir. 1, 10 p. 119, 3]. Epist. Alex. l. 374 H. c. [*invers.*; tum *vel* tunc *var. l.*] ... respondit [-ens *var. l.*]: '*eqs.*'). Qvint. inst. 9, 2, 70 ut ⟨in⟩ illa controversia, in qua ... pater raptam *filiam* ... interrogat, a quo vitiata sit,: 'quis te' -it 'rapuit? *eqs.*' (*ex sent. relat. ut*: 10, 3, 21 Fronto p. 106, 5 v.d.H. [= p. 111 N.]. Tert. carn. 20 l. 12 quod ... dicit Matthaeus ...: '*eqs.*' [nat. 1, 4, 7 Cypr. epist. 17, 1 Capitol. Pius 10, 5 Greg. Tvr. conf. 1]. adv. Marc. 3, 18 p. 406, 4 Cypr. epist. 10, 4. 69, 8 secundum quod loquitur ...: '*eqs.*' Priscill. tract. 1, 21 de quibus ... ait: '*eqs.*'). Vlp. dig. 3, 5, 5, 14 (12) ut ... Pius ... rescripsit: 'nisi forte' -it '*eqs.*' (Tert. fug. 11, 1 ut Moyses ... ait: '*eqs.*' Priscill. tract. 8, 119 ut ... ponit et dicit: '*eqs.*' Amm. 21, 16, 13 ut ... docet ... increpans ...: 'neque enim quicquam aliud est felicitas' -it, 'nisi *eqs.*' [Romvl. fab. 75, 1 rec. gall.]). Marcian. dig. 39, 4, 16, 4 sicut ... rescripsit: '*eqs.*' (Cypr. Demetr. 20 s. ... loquitur et hortatur. epist. 73, 13 dicit. zel. 14 excitat et hortatur. Ps. Cypr. singul. cler. 15 p. 190, 2 ait). Tert. idol. 23 et bene, quod in animo ... delinqui dominus dixit; 'si' -it '*eqs.*' Cypr. epist. 67, 4 quando ... loquitur: '*eqs.*'

Ⓑ *excipitur forma passiva*: Cic. fin. 3, 54 ab iis ... ponitur: 'ut enim' -unt, 'si *eqs.*' Tert. adv. Marc. 3, 21 p. 413, 7 quando ... a propheta nominentur: 'ecce' -it Esaias '*eqs.*' 4, 15 p. 467, 2 per Amos ... destinatur (-urus *Engelbrecht*): 'vae' -it, 'qui *eqs.*' 4, 35 p. 543, 1 ubi ... revelatio eius apud David canebatur ...: 'lapis' -it, 'quem *eqs.*' 4, 39 p. 553, 11 accipe praedicatum in Zacharia: 'dominus' -it '*eqs.*' Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 132 apud David, quando venturus *Christus* ... nuntiabatur: '*eqs.*' Iren. 3, 18, 3. *al.* Cypr. epist. 63, 8 ut apud Esaiam significari videmus. *ibid.* praecanitur et ante praedicitur. 63, 18 sicut apud Hieremiam scriptum est ... item apud eundem alio loco. Vvlg. Hebr. 8, 5 sicut responsum est Moysi (Ps. Varro sent. 144). Oros. hist. 7, 26, 2 occurritur ... et insultatur: 'eia' -unt, '*eqs.*' Greg. Tvr. Franc. 3, 6 a beato Avito ... dictum est.

Ⓒ *excipitur participium*: ① *positum nominativo*: ⓐ *alii dicendi sim. verbo additum sec. hebr.* לֵאמֹר (*fere ante ipsam orat.; cf. p. 1775, 77 et v. Süss, Stud. zur lat. Bibel I 116 sqq.*): dicens (-ntes; *cf. p. 1776, 38*): Ps. Tert. adv. Iud. 10 l. 135 Amos propheta adnuntiat d.: 'et erit' -it '*eqs.*' Cypr. epist. 58, 6 qui et admonet d.: '*eqs.*' (-it *om. V*). Ps. Cypr. singul. cler. 9 p. 183, 26 quod apostolus adfirmat d.: '*eqs.*' *al.* Priscill. tract. 1, 12 exposuit. Filastr. 115, 2 ut Manichei ... arbitrantur dicentes quod alter quidem bonus deus est, alter autem malus, -unt ('*expectes* -it' *Marx*), in hoc saeculo. *ellipsin formae fin. verbi dic.* (*cf. p. 1765, 50*) *accipere malim locis ut* Iren. 3, 6, 5 et iterum de ... d.: 'qui adversatur et extollit se' -it '*eqs*'; eos, qui ..., significat. 4, 41, 3 sed et de Herode d.: 'dicite' -it 'vulpi huic', nequam astutiam eius ... significans. loquens (*cf. p. 1776, 21*): Favst. Rei.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 7 p. 202, 11 quod . . . signat . . . l.: 'maledictus' -it, 'qui *eqs.*' ⓑ *cuilibet verbo additum*: VITA Caes. Arel. 2, 11 venit suppliciter deposcens: 'cito propera' -it, 'domine; *eqs.*' ② *positum casu obliquo*: SEN. contr. 7, 2, 4 Ciceronem loquentem: 'numquid' -it '*eqs.*?' (PS. CYPR. epist. 4 p. 279, 5 vocem domini . . . loquentis. *al.*). TERT. adv. Marc. 3, 19 p. 408, 25 (= PS. TERT. adv. Iud. 10 l. 105) Christi . . . canentis . . . gloriam suam: 'foderunt' -it '*eqs.*' CYPR. domin. orat. 7 docente domino . . .: 'sic' -it 'orate *eqs.*' (hab. virg. 2 domini verba . . . docentis). eleem. 14 domini . . . vocem increpantem (PS. CYPR. singul. cler. 1 p. 174, 2 apostoli . . . protestantis). 16 instruente et monente (zel. 15 exhortante et m. et . . . pollicente). epist. 55, 22 dei comminantis. 76, 4 praedicante . . . et contestante spiritu sancto (mortal. 22). unit. eccl. 16 praenuntiante . . . et praemonente (zel. 14). PS. CYPR. epist. 4 p. 277, 5 dicente apostolo (singul. cler. 2 p. 175, 16. *al.* VOPISC. quatt. tyr. 9, 5). singul. cler. 24 p. 201, 5 Paulo . . . concionanti.

β inseritur orationi obliquae aut cuilibet sententiae compositae sive ad denuo indicandum sententiam alienam referri sive ad vim singularum vocum aut enuntiationum augendam (*maxime in enuntiatis secundariis; cf. p. 1782, 23*): GAIVS dig. 48, 5, 44 (43) idque Salvius Iulianus respondit, quia adulterium, -it, sine dolo malo non committitur (VLP. dig. 18, 4, 2, 17 ait Labeo emptorem impensam . . . praestare debere, qu. et ea, -it, impensa hereditaria esset. PAVL. dig. 34, 2, 8 OPTAT. 1, 15 p. 18, 8). VLP. dig. 9, 2, 27, 25 Octavenus in uvis adicit, nisi, -it, in terram uvas proiecit, ut *eqs.* (17, 2, 63, 3 ita et Marcellus . . . scripsit, n. forte, -it, *eqs.* 33, 7, 12, 45. *cf.* 43, 23, 1, 8 Labeo putabat hoc interdicto locum esse et si . . . et si forte, -it, *eqs.*). 26, 1, 7 cum quidam filio scripsisset, ut diligenter tutelam gereret, cum scias, -it, periculum ad nos pertinere, *eqs.* MACER dig. 49, 16, 13, 6 dari iussit, ne videatur, -it, *eqs.* BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 210, 2 arbitrantur . . . hi qui dicunt . . . stabilem esse . . . modum . . ., quod omnia, quaecumque facta sunt, -unt, potuerunt praedici. *al. cf. p. 1774, 80.*

in orationis obl. membro remotiore (*perperam ICTorum locis acc. c. inf. ab* -am *pendens statuitur VIR s. v. p. 758, 38sqq., cum sine dubio verbum dicendi sim. e membro antecedente vigere accipiendum sit; cf. p. 1773, 2sqq.*): VLP. dig. 5, 3, 25, 4 sed et fructus non quos perceperunt, -it (*del. Mommsen*), sed quos percipere debuerunt eos praestaturos (*cf. 5, 3, 25 pr.* idem erit dicendum lucrum . . . praestaturum). 6, 1, 5, 1 idem scribit . . . quosdam existimasse . . .; sed si deduci, -it, non possit, . . . esse vindicandum (10, 2, 8 pr. Pomponius scribit . . . non prius . . . tradendas quam . . .; nam et si servus actor, -it, fuerit legatus, non alias eum tradendum, quam *eqs.* [43, 24, 7, 3. 43, 24, 11, 11]. 43, 8, 2, 40 non teneri Labeo scribit: si tamen, -it, . . . paratus fuerit, recte . . . acturum *eqs.* [43, 24, 11, 4]). 8, 5, 6, 4 ait *Papinianus* . . . in solidum agere . . .; sed non idem respondendum, -it, si *eqs.* 10, 2, 8, 2 venire in . . . iudicium putat, si . . .: nam magis esse, ut non desinat nostrum esse, -it, quod . . ., tamdiu quamdiu *eqs.* 10, 2, 20, 3 non videri simplicem donationem . . . Papinianus ait; plane, -it, si . . ., posse cum eo . . . agi (16, 1, 6. 17, 1, 12, 2 FRG. Vat. 80). 10, 3, 7, 5 dicendum esse ait cessare hoc iudicium: nam de clandestina possessione competere interdictum -it. 18, 2, 4, 4 scripsit *Iulianus* eum . . . uti posse: . . .; sed eam actionem sicut fructus, -it, quos . . ., praestaturum. 19, 1, 11, 6 Iulianus . . . agi posse ait . . . utilemque esse actionem ex empto etiam ad distrahendam, -it, emptionem. 21, 1, 1, 9. 21, 1, 25, 4. 47, 10, 17, 20. TERT. nat. 1, 1, 6 scio . . . qua responsione soletis . . . testimonium convenire: non utique eo bonum praeiudicari, quia plerosque convertat et sibi rapiat, -itis (iniquitas *Evans, Vig. Christ. 9, 1955, 37 vix recte*). IREN. 1, 24, 1. EVOD. Aug. epist. 158, 3 respondit . . . praeparari; et . . . senem . . . apparuisse . . .; cumque, -it, . . ., . . . surrexisse.

b *participio* -ens (*pl.* -entes *l. 77. v. etiam p. 1776, 69. 1779, 1. cf. p. 1776, 70*): *α orationi inserto*: TERT. ieiun. 2 praecipit dominus Moysi . . . 'sancta' -ens 'erit *eqs.*' (VVLG. I par. 22, 18). PACIAN. epist. 1, 5 p. 18 castigat 'filius' -ens (*v. app. crit.*) 'meus *eqs.*' HIER. in eccles. 3 p. 1035C dixerit 'de destructione' -ens '*eqs.*' (VEREC. in cant. 9, 53 IORD. Get. 83). 4 p. 1050A locutus est 'de commutatione' -ens 'bonorum *eqs.*' (quaest. hebr. in gen. p. 34, 6). epist. 21, 22, 1 in nomen . . . veritatis erumpit 'pater' -ens, 'peccavi *eqs.*' 52, 8, 2 eleganter lusit. in Ezech. 46, 12 p. 462A docet. in Matth. 1, 18 addidit causam. PELAG. in I Cor. 16, 24 demonstrat 'quo modo' -ens (*om. A*) 'dicet *eqs.*?' PS. AVG. serm. ed. Mai 169, 5 tenebras . . . dispulit . . . 'in principio' -ens '*eqs.*' CHROMAT. beat. 9 suadet. ROMVL. fab. 17, 6 rec. vet. coepit . . . consilium dare. HIL. AREL. vita Honorat. 23 l. 19 C. AVELL. p. 16, 13 respondit (PALLAD. hist. mon. I 7 p. 278A *et* 294C [*gr. utrobique* λέγει *tantum*]). p. 418, 6. p. 418, 24 'non solum' -ens '*eqs.*, sed etiam . . .' dicens '*eqs.*' aperuit, quorum *eqs.* ALC. AVIT. hom. 7 p. 116, 34 ENNOD. opusc. 4, 27 p. 389, 22. PALLAD. hist. mon. I 17 p. 294B exigere coeperunt 'iura' -entes 'his verbis: *eqs.*' *β orationi anteposito*: VVLG. Marc. 12, 26 quomodo dixerit illis deus -ens (*om. pars codd.*, dicens *alii*): '*eqs.*' (*gr.* εἶπεν . . . λέγων). CASSIAN. conl. 12, 11, 2 ita . . . distinxit . . . -ens: '*eqs.*' (RVSTIC. Conc.S I 4 p. 82, 30 infert -ens i. *cf.* c. aceph. p. 1198D sic . . . -ens). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 110, 10 per illa, quae -ens ait. CLAVD. MAM. anim. 1, 13 p. 56, 20 discrevit -ens (RVSTIC. c. aceph. p. 1178D). 2, 2 p. 101, 14 accusat -ens.

3 -am *excipit substantivum dicendi sim.*: CIC. Phil. 12, 5 attendistis, . . . quae esset oratio; 'maestam' -it 'domum *eqs.*' (LIV. 42, 13, 1 reliquom orationis adhortatio fuit. *al. cf. infra l. 45*). VAL. MAX. 7, 2, 13 Demadis . . . dictum sapiens: nolentibus enim Atheniensibus *eqs.* 'videte' -it '*eqs.*' (APVL. flor. 20 p. 96 VOPISC. Car. 20, 2 SPART. Sept. Sev. 18, 11). PETRON. 64, 13 iussit . . . adiecta exceptione: 'si quis' -it '*eqs.*' PLIN. nat. 36, 46 faceto . . . Ciceronis sale . . .: 'multo' -it '*eqs.*' QVINT. inst. 9, 4, 37 qua de re utar Ciceronis . . . verbis: 'habet' -it '*eqs.*' (AVG. civ. 19, 33 p. 393, 8 D. *al. cf. infra l. 46*). decl. 338 p. 338, 1 o admirabilem . . . vocem! 'torqueat' -it '*eqs.*' (TERT. anim. 35, 6. scorp. 7 p. 158, 28 pronuntiavit . . . voce Solomonis: 'sophia' -it '*eqs.*' VITA Hil. Arel. 28 l. 8 C. populi . . . vox procedit: 'haec' -it '*eqs.*'). TERT. anim. 17, 14 Iohannis testationem: 'quod vidimus' -it '*eqs.*' adv. Hermog. 31 p. 160, 13 de auctoritate scripturae . . . arripiam: 'fecit' -it 'deus *eqs.*' adv. Marc. 5, 8 p. 599, 12 compara . . . species apostoli et Esaiae: 'alii' -it *apostolus* 'datur *eqs.*' *al.* PRISCILL. tract. 3, 66 divinum . . . eloquium: 'scrutate' -it '*eqs.*' AVG. pecc. mer. 1, 7, 7 apostolicae . . . sententiae lumen adtende: 'si autem Christus' -it 'in vobis *eqs.*'

4 *cum adminiculis demonstrativis* (*ad 1—3*): **a** *adv.*: ita (*aliter p. 1775, 79*): CIC. Att. 6, 3, 6 me i. appellavit . . .: 'unde' -it '*eqs.*' (BELL. Afr. 16, 1). CATVLL. 63, 78 i. loquitur: '*eqs.*' (AVG. civ. 8, 24 p. 358, 6 D. ut . . . dicat . . . i. loquens: 'sed . . .; iterum' -it '*eqs.*' [14, 4 p. 10, 15. 20, 3 p. 409, 22]. 22, 9 p. 561, 24. *cf. p. 1774, 24*). VERG. Aen. 11, 42 lacrimis i. fatur obortis: 'tene' -it '. . .? *eqs.*' OV. met. 2, 657 suspirat . . . atque i. (4, 476. 10, 408 a. i. complectens . . . membra lacertis. 10, 611 fast. 3, 365. 6, 159). LIV. 1, 45, 6 i. adloquitur: 'quidnam tu . . .?' -it '*eqs.*' (SEN. epist. 26, 5). VLP. dig. 6, 1, 1, 2 et i. Pomponius . . .: 'nisi forte' -it '*eqs.*' (39, 2, 15, 33). GELL. 12, 5, 7 i. disseruit. 15, 3, 3 scripsit (AVG. epist. 118, 2). IREN. 4, 37, 1 dicens i.: '*eqs.*' (*cf.* FILASTR. 42, 1 dixit [SVLP. SEV. dial. 2, 11, 6 *V.* FAVST. REI. spir. 2, 4 p. 138, 10 *P. v. l. 21*]). AVG. civ. 9, 12 p. 383, 9 D. conclusit. *al.* GREG. TVR. Franc. 5, 5 cui i. (dicit *add. edd.*): 'quid tu' -it '. . .? *eqs.*' *al.* sic (*aliter p. 1775, 81. 1795, 80; cf. etiam* VERG. Aen. 10, 491 *R*): OV. fast. 4, 350 s. cetera quaero: 'dic' -am *eqs.*' ELEG. in Maecen. 2, 3 s. est . . . locutus (GELL. 1, 3, 2 scriptum est . . . Chilonem . . . s. locutum. AVG. civ. 15, 2 p. 6, 10 D. *al. cf. infra l. 39*). SEN. contr. 7, 2, 11 s. narravit. 9, 6, 15 s. transcucurrit *quaestionem*. SEN. nat. 1, 3, 6 hoc s. colligunt: 'pelves' -unt '*eqs.*' COLL. Mos. 6, 7, 1 lex divina s. dicit (PS. CYPR. singul. cler. 3 p. 176, 21 s. instruxit dicens [16 p. 191, 6 loquitur. 19 p. 195, 20 intellegit. 22 p. 199, 2. 37 p. 213, 15 hortatur et docet. 44 p. 219, 5 admonet]. 38 p. 214, 5 VITA Caes. Arel. 2, 33). APVL. met. 1, 23, 3 et s.: 'ego te' -it '*eqs.*' (*cf.* 4, 24, 4 ac s.: 'an ego' -it '*eqs.*?'). 2, 25, 4 denique s. ad illam: 'quin abis' -am '*eqs.*?' (2, 31, 2. 6, 22, 3 atque s. ad illum: 'licet tu' -it, 'domine *eqs.*'). 4, 20, 7 s. . . . dehortabar: 'o grande' -am' et *eqs.*' *al.* **b** *pron.* (*adi. pron.*): hic: TER. Phorm. 650 haec . . . fuit . . . oratio: 'ego' -it '*eqs.*' (PETRON. 132, 9). CIC. fin. 1, 68 Epicurus his paene verbis (OV. trist. 1, 3, 81 miscuit haec . . . verba. VELL. 2, 104, 1 illud adiectum his ipsis Caesaris verbis. GELL. 13, 24 [23], 1. APVL. mund. 38 qui audiet Platonis haec verba. *al.*). NEP. Hann. 2, 3 hoc adiunxit (*cf.* GELL. 11, 11, 2 hoc addidit). SEN. contr. 1, 1, 18 Silo Pompeius hoc colore (7, 2, 12. 9, 2, 20. 10, 2, 15 hoc c. narravit). 9, 6, 14 hac figura declamavit. SEN. epist. 110, 14 Attalum memini . . . haec dicere: 'diu' -it '*eqs.*' (QVINT. inst. 6, 3, 60 dixit hoc dictum. GELL. 11, 11, 3. 12, 13, 17 INTERLOC. praef. vig. [CIL VI 266] 16 DON. Ter. Andr. 878, 3 BOETH. herm. pr. 1, 7 p. 94, 4). TERT. nat. 2, 12, 36 in hunc sensum . . . exponit: 'decima' -it '*eqs.*' anim. 5, 3 hoc modo instruxit (adv. Val. 37 in hunc modum censuit. BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 393, 15 dividunt . . . enuntiationes hoc modo: 'enuntiationes' -unt '*eqs.*' mus. 3, 11 demonstratio Archytae huiusmodi). ieiun. 7 p. 283, 19 hanc . . . professus est causam. adv. Prax. 19 p. 261, 2 hoc dictum eius (*cf. l. 53*). *al.* ille: CIC. de orat. 2, 246 illud egregium Sexti . . .: 'manus lava' -it 'et cena'. off. 1, 63. SEN. contr. 2, 1, 37 et illud. 2, 1, 38 dixit et illud (suas. 56). VLP. dig. 48, 5, 14 (13), 1 nam et . . . Caecilius ait, haec lex ad . . . pertinet, et illud Homericum adfert: 'nec enim soli' -it '*eqs.*' (*ι 340*). *al.* is: SEN. benef. 6, 11, 1 exemplo eiusmodi utitur: 'ad quaerendum' -it '*eqs.*' iste: AVG. civ. 9, 3 p. 370, 15 D. verba . . . eius . . . ista sunt: '*eqs.*' talis: IVVENC. 3, 385 talia fatur: 'dic' -it '*eqs.*' VITA Hil. Arel. 18 l. 2 C. tali clamore revocavit. IORD. Get. 183 quem . . . tali refert occasione detectum: 'cum pastor' -ens 'quidam *eqs.*'

5 *singulariter, partic.* -ens (-entes) *construitur cum quolibet verbo* (*cf. p. 1775, 60*): PS. ORIG. in Iob 3 p. 497C haec . . . audientes . . . obstupuerunt 'et putatisne' -entes, 'unde . . .?' ROMVL. fab. 52, 12 rec. vet. equum apparuisse nusquam potuit videre 'digne' -ens '*eqs.*' (*rec. gall.* et ait: '*eqs.*', *rec. W* et sic dixisse fertur: '*eqs.*'). ARNOB. ad Greg. praef. p. 383, 5 faciem convertisti 'id' -ens 'rogo, ut *eqs.*'

B *de additamentis orationi sive insertis sive postpositis* (*de* enim *v. p. 1769, 41,* ergo *p. 1770, 71*): **1** *voce q. e.* -am *verbis, quae afferuntur, inserta*: **a** *accedit subiectum* (*c. aliis supplementis p. 1777, 81*): *α iuxta positum*: ① *subi. postponitur* (*cf. p. 1777, 38. 1778, 47*): Ⓐ *in orat. nullis praemissis allata*: CATO orig. 83 'si alium' -it tribunus 'neminem *eqs.*' 87 magister equitum. RHET. Her. 2, 21, 34 -et quispiam (PS. ASCON. Verr. p. 219, 14. *cf.* CIC. Verr. II 2, 45 -et aliquis [ARNOB. nat. 1, 42. 2, 54. *al.* LACT. inst. 1, 8, 8. 1, 9, 8 ira 20, 1]). CIC. inv. 1, 18 -et adversarius. Planc. 13 -et

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

populus Romanus. de orat. 1, 165 ille (orat. 41 rep. 1, 59 Tusc. 5, 98 nat. deor. 1, 16 off. 3, 53 Varro rust. 2, 5, 4. *al.*). orat. 36 alius (Cael. Cic. epist. 8, 8, 9). leg. 2, 47 Publi filius. off. 2, 75 C. Pontius Samnis. ad Q. fr. 3, 4, 3 idem Sallustius. Petron. 90, 6 ego (102, 1. 127, 3. *al.*). Sil. 13, 785 docta comes Triviae. Qvint. inst. 7, 1, 8 accusator. *et saepe.* Ⓑ *in orat. alii sententiae innexa*: Cic. inv. 2, 2 cum puerorum ... formas ... miraretur, 'horum' -unt illi '*eqs.*' (de orat. 2, 27 tum, quom ille dubitaret ..., 'ego' -it Iulius '*eqs.*' 2, 229. 2, 265. *al.*). fin. 5, 31 quin etiam 'ferae' -it Pacuvius, 'quibus *eqs.*' fat. 3 quibus actis: 'quid ergo' -it ille, 'quoniam ..., ...?' (*sic praemisso abl. abs.* Liv. 37, 45, 7 praebitoque ... consilio ... -it Zeuxis. Plin. nat. 21, 12 ergo ... incipienti haurire opposita manu ... -it illa). Ov. fast. 1, 659 evolvi ... fastos ..., cum mihi — sensit enim — 'lux haec indicitur' -it Musa, '*eqs.*' Liv. 22, 14, 4 ut ... ventum est ..., 'spectatum huc' -it Minucius '*eqs.*' (Petron. 35, 7. *aliter* Plin. nat. 35, 162 atque ut ... contingat auctoritas ...,: 'tripatinium' -it Fenestella '*eqs.*'). Plin. nat. 35, 113 e diverso ... -it Varro. Tert. adv. Marc. 4, 10 p. 444, 14 'videbit' enim -it Esaias 'populus *eqs.*' (4, 33 p. 532, 18). resurr. 28 p. 65, 20 de quo apud ... propheten: 'quoniam et vestrum' -it deus '*eqs.*' Ps. Tert. adv. Iud. 14 l. 40 quia et: 'nativitatem eius' -it Esaias 'quis enarrabit?' Avg. civ. 20, 21 p. 459, 20 D. et: 'non veni' -it idem dominus, '*eqs.*'

(ii) *subi. anteponitur* (*dub.* Cic. de orat. 2, 367 'agite vero' ille [*om. AE, Wilkins al.*] -it '*eqs.*' fin. 2, 11 *BE [v. Madvig ad l.]. v. etiam p. 1779, 16 [in acc. c. inf.], cf. l. 74. p. 1778, 53. duplici subiecto intermittitur l. 32*): Rhet. Her. 4, 3, 5 'quid enim tibi vis?' aliquis -at; '*eqs.*' Cic. de orat. 1, 149 'equidem probo ista' Crassus -it, 'quae *eqs.*' 1, 207. 2, 31. 3, 47. 3, 90. 3, 190. div. 1, 8 nam cum ... in Lyceum venissemus ..., 'perlegi' ille (*om. H*, -it i. *Lambin.*) -it '*eqs.*' Varro rust. 1, 22, 3. 3, 17, 8 'atque' ille -it (-it i. *f*) '*eqs.*' Liv. 8, 7, 5 Ivv. 5, 118. Apvl. met. 2, 20, 7 qui ... cum vellet exsurgere, 'immo mi Thely⟨ph⟩ron' Byrrhena -it '*eqs.*' Avson. 106, 5 p. 423 P. iam 'tibi nos (i prae!)' Iuno -it (*om. V*) et innuba Pallas, '*eqs.*' Prvd. perist. 10, 587 'haec illa crux est omnium nostrum salus' Romanus -it, '*eqs.*' Cassiod. Didym. in I Ioh. 3, 13/14a p. 62, 15.

β *intercedunt quaedam* (*cf. Stangl, Tulliana 16 sq. Petschenig, ALL 5, 1888, 576 sq. Vahlen, Herm. 30, 1895, 26 sq. v. etiam p. 1778, 29*): (i) *subi. postponitur* (*sollemnis verborum ordo restituitur recte ut vid.* Char. gramm. p. 151, 28 *et* 170, 29 B. [*utrobique ex Romano*]. Salv. gub. 1, 31 [*v. Pauly ad l.*]. 1, 32. *v. etiam p. 1779, 6 et cf. p. 1776, 79*): Ⓐ *intra orat.*: Cic. Quinct. 19 'posterius' -it 'ista videbimus' Quinctius; '*eqs.*' de orat. 1, 112 'perge vero' -it, 'Crasse' Mucius, '*eqs.*' 1, 113. 3, 226 Brut. 204. Caes. Gall. 7, 20, 12 'haec' -it 'a me' Vercingetorix 'beneficia *eqs.*' Liv. 2, 55, 5 'provoco' -it 'ad populum' Volero, 'quoniam *eqs.*' 33, 13, 11 'vos' -it 'ipsi' Quinctius '*eqs.*' Sen. dial. 3, 14, 1 'non potest' -it 'fieri' Theophrastus, 'ut *eqs.*' Petron. 67, 2 'quomodo nosti' -it 'illam' Trimalchio, 'nisi *eqs.*' 102, 3 'non impudens' -it 'consilium' Eumolpos, 'si *eqs.*' Sil. 9, 184 'non verborum' -it 'stimulantum' Poenus 'egetis *eqs.*' Apvl. flor. 18 p. 90 'satis' -it 'mihi fuerit mercedis' Thales sapiens, 'si *eqs.*' (*v. app. crit.*). Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 456, 27 'in montem' -it 'excelsum (e.' -it *Gelenius*)' Esaias 'ascende, *eqs.*' Hier. epist. 29, 7, 2 'etsi inperitus sum' -it 'sermone' apostolus, 'sed *eqs.*' Cassian. c. Nest. 5, 6, 1 'quod fuit' -it 'a principio' apostolus Iohannes, '*eqs.*' *in orat. alii sententiae innexa*: Cic. de orat. 2, 59 haec cum ille dixisset, 'quid est' -it 'Catule?' Caesar; 'ubi sunt *eqs.*' (*sic anteced.* cum *hist. sim.*: Brut. 91 c. haec dixissem ..., 'quid igitur' -it 'est causae' Brutus, 'si *eqs.*' Gell. 2, 26, 3. 20, 1, 4. Sidon. epist. 2, 13, 6 qui c. ... efferret, 'vis' -it 'hodie' Dionysius '*eqs.*' [*sic L*, 'vis' -it D. 'h.' *Mohr*]). Ov. met. 5, 195 increpat hos 'vitio'que 'animi, non viribus' -it 'Gorgoneis torpetis' Eryx, '*eqs.*' 14, 37 talia temptanti: 'prius' -it 'in aequore frondes' Glaucus 'et *eqs.*' Liv. 25, 18, 6 postquam in conspectum venere, 'provoco te' -it 'ad pugnam, Crispine' Badius; '*eqs.*' Petron. 63, 1 attonitis admiratione universis 'salvo' -it 'tuo sermone' Trimalchio, 'si *eqs.*' (*anteced. abl. abs. ut* Amm. 22, 14, 5 quibus auditis 'accepi' -it 'olim [o.' -it *ed. Bonon. et Gelen.*] hoc dictum' imperator '*eqs.*' *dub.*: Flor. epit. 2, 6, 7 tergiversantibus Poenis duc legationis 'quae' -it 'mora est?' Fabius [*post* leg. *cod. Paris. 7701, del. Graevius al.*] 'in hoc ego sinu *eqs.*'). Cassian. conl. 24, 19, 2. Ⓑ *oratione finita*: Cic. de orat. 2, 245 'licet' -it 'rogare?' Philippus. 2, 262 qui quom interpellaret odiose, 'audiamus' -it 'pulchellum puerum' Crassus. Hor. sat. 1, 2, 35 'nolim laudarier' -it 'sic me' mirator cunni Cupiennius albi. Liv. 34, 4, 14 'hanc' -it 'ipsam exaequationem non fero' illa locuples *mulier*. Sen. epist. 92, 25 Colvm. 3, 3, 4 Plin. nat. 17, 81 Qvint. decl. 377 p. 420, 18. (ii) *subi. anteponitur* (*vix recte huc olim trahebantur* Nep. Epam. 5, 5 Iph. 3, 4 [*v. p. 1767, 47 sq.*]. *cf. supra l. 23*): Cic. de orat. 2, 13 qui cum inter se ... conlaudassent, 'quid vos tandem?' Crassus, 'num quidnam' -it 'novi?' Ov. met. 3, 693 'praebuimus longis' Pentheus 'ambagibus aures' -it, 'ut *eqs.*' 8, 405 cui 'procul' Aegides, 'o me mihi carior' -it 'pars animae consiste meae! *eqs.*' Tert. adv. Marc. 3, 7 p. 387, 18. Salv. gub. 4, 95 (*v. Pauly ad l.*).

𝔟 *accedunt alia* (*passim c. subi.*; -am *praeter p. 1778, 9. 17. 35 et p. 1769, 41 sqq.* [enim]. *1770, 71* [ergo] *antecedit*): α *iuxta* -am *posita*: *dat.* (*cf. p. 1778, 18. 33 et p. 1795, 57*): Plavt. Mil. 63 (*v. p. 1768, 48*) -it mihi (Cic. Att. 5, 1, 3 tum Quintus: 'en' -it m. 'haec ego patior *eqs.*' Varro rust. 2, 5, 13. 3, 3, 8. *cf. infra l. 55*). Ter. Eun. 425 'quid ais' -am homini, 'inpudens ? *eqs.*' Cic. Mur. 60 'non multa peccas' -it ille fortissimo viro senior magister, 'sed *eqs.*' rep. 1, 59. Catvll. 10, 27 'mane' -ii puellae, '*eqs.*' Liv. 1, 32, 11 his ferme verbis patres consulebat: '...' -it ei, quem ..., '*eqs.*' Phaedr. app. 10, 9 is cum ... excusaret ..., 'non est quod timeas' -it illi rusticus, '*eqs.*' (Tert. pudic. 20, 13). Qvint. inst. 11, 3, 155 -it Calidio Cicero. Gell. 18, 10, 4 Tert. adv. Marc. 4, 28 p. 516, 6 Cypr. hab. virg. 6. 22. Ps. Avg. serm. 217, 3 -unt sibi. Drac. laud. dei 1, 521 clamans mortalibus -it. Cassiod. hist. 1, 10, 8 (*Sozom. 1, 10 p. 890B* πρός). Vita Caes. Arel. 2, 40. ad (*cf. p. 1795, 57*): Salv. eccl. 3, 54 'non est enim' -it ad ... sermo divinus, '*eqs.*' (gub. 4, 8). Ennod. opusc. 3, 152 p. 370, 12. *part. praes.* (*cf. praeterea l. 9. 38*): Cic. Brut. 253 'sed tamen, Brute,' -it Atticus 'de Caesare *eqs.*; qui etiam *eqs.*' -it in me intuens '*eqs.*' (300 tum Brutus: '...; sed tu' -it me i. '*eqs.*'). fin. 2, 119 'eiuro' -it adridens '*eqs.*' (ac. 2, 63 nat. deor. 1, 17. *cf. p. 1772, 29*). 5, 96 -it Pomponius iocans. Hor. sat. 2, 5, 43 'nonne vides' aliquis cubito stantem prope tangens -et, 'ut *eqs.*' *enuntiata sim.*: Lvcil. 240 'qui te bonus Iuppiter' -it Crasso Mucius, cum ⟨quo⟩ cenabat, '*eqs.*' (*relat. ut* Liv. 34, 59, 1. Sen. dial. 7, 26, 4 'nihil magis' -it ille Socrates aut aliquis alius, cui ..., '*eqs.*' Apvl. met. 6, 30, 5 Mart. Cap. 4, 331). Cic. Deiot. 33 'Blesanius' -it — eius enim *eqs.* — 'ad regem' -it 'scribere solebat *eqs.*' (*c. parenth. ut* Sil. 13, 149 'Claudius huic' -it — praestabat Claudius *eqs.* — 'huic' -it 'solum *eqs.*' Tert. adv. Prax. 23 p. 271, 8. *al.*). Sil. 7, 301 'heus!' -it pariterque manus ad tela ferebat '*eqs.*' *alia*: Cic. leg. 2, 58 'hominem mortuum' -it lex (*cf. p. 1780, 31 sqq.*) in duodecim '*eqs.*' epist. 15, 6, 1 -it Hector, opinor, apud Naevium. Pers. 5, 85 -it stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.

β *intercedunt quaedam* (*cf. p. 1777, 36, de* enim *v. p. 1769, 49 sqq.*): Rhet. Her. 4, 52, 65 quod simul ut audivit: 'heus' -it, 'Gorgia' pedisequo ('G. pedisequo *Marx, sed v. Skutsch, Kl. Schr. 119*; pedens aequo, pedissequa *codd.*) puerorum, 'absconde pueros, *eqs.*' (*sic c. dat.*: Cic. de orat. 2, 246 ut iste ... Appius ...: 'cenabo' -it 'apud te' huic lusco familiari meo, C. Sextio, '*eqs.*' Ov. epist. 12, 151 'hinc' mihi 'mater, adi! pompam pater' -it '*eqs.*' *al.*). Cic. leg. agr. 2, 18 'item' -it 'eodemque modo' capite altero, 'ut *eqs.*' nat. deor. 1, 17 'mihi vero' -it Cotta 'videtur; sed ...' me intuens '...; quam ob rem' -it '*eqs.*' (*c. part. praes. ut* Liv. 5, 18, 5 ita verba fecit: '...; en vobis' -it 'iuvenem' filium tenens '*eqs.*' Phaedr. app. 8, 32 his tunc Pompeius super: '..., sed exstillescant oculi sic' -it 'mei' turpe illud imitans ius iurandum militis, 'nisi *eqs.*'). Caes. Gall. 5, 30, 1 cum a Cotta ... resisteretur, 'vincite' -it, 'si ita vultis' Sabinus et id clariore voce, ut magna pars militum exaudiret, 'neque is sum' -it '*eqs.*' Ov. met. 8, 574 tum ... heros ... prospiciens: '...' -it '...' digitoque ostendit '*eqs.*' Plin. nat. 36, 202. *al.*

2 *voce q. e.* -am *orationi postposita*: 𝔞 *accedit subiectum*: α *postponitur* (*v. etiam p. 1796, 43 sqq. passim*): Plavt. Epid. 245 'quisnam is est?' -it altera illi (*c. dat. ut* Poen. 1001 *p. 1797, 21*). Stich. 565 'fiat' ille -it adulescens; 'facis benigne' -it senex. Lvcil. 238. Cic. Brut. 329 'melius quaeso ominare (*v. app. crit.*)' -it Brutus. rep. 1, 17. 6, 8 Att. 7, 2, 4 Varro rust. 1, 2, 2. Ov. met. 3, 501 -it et Echo. Carm. Hyg. fab. 221, 2 'tempus nosce' -it Mitylenis Pittacus ortus. *et passim.* β *anteponitur* (*cf. l. 49*): Hor. sat. 1, 3, 23 *p. 1797, 66.* Ov. met. 11, 207. Sil. 12, 704 *p. 1796, 62.* Vlp. dig. 47, 8, 2, 9.

𝔟 *accedit dat.* (*cf. l. 48*): Plavt. Curc. 338 'salve' -it mihi *eqs.* (Mil. 61 *v. p. 1773, 36. cf. p. 1777, 84*).

C *de abundantia verborum dicendi in ipsa orat. recta* (*alterum verbum passim postponitur. minus audacter* Ov. met. 6, 385 'quid me mihi detrahis?' -it; 'a! piget, a! non est' clamabat 'tibia tanti'): Vlp. dig. 21, 2, 21, 3 Iulianus ... scribit ...: 'plane' -it (*del. Huschke*), 'cum ..., tunc committi stipulationem' Iulianus ait. Comm. apol. 370 *v. p. 1781, 26.* Vita Hil. Arel. 16 l. 18 C. quidam ...: 'sancte' -it 'Hilari, cur me torques?' publica voce proclamat (-ans *A*). Epiphan. in euang. 60 p. 163, 8 'in illis' -it (*om. G*) 'diebus' ait euangelista in praesenti lectione, 'cum *eqs.*' Arator act. 2, 1130 'solvite' proclamat Paulus 'ieiunia fessi et ..., sicut nos vescimur' -it 'iam panem gustate *eqs.*'

II *pendet* **acc. c. inf.** *propter usum p. 1775, 33 sqq. descriptum non sine quadam haesitatione ICTorum locos affero ut* Vlp. dig. 21, 1, 31 pr. Vlpianus libro primo ...: quodsi nolit venditor hominem recipere, non in maiorem summam, -it, quam in pretium ei condemnandum (*cf. acc. c. inf. sine verbo dicendi 21, 1, 30, 1* impensas ... comprehendendas Pedius: sed cibaria ... non esse imputanda Aristo. *22, 1, 31. v. et infra*). 39, 2, 9 pr. hoc amplius Iulianus posse dici compellendum eum, ut *eqs.*; denique, -it, si ..., non inique praetorem curaturum, ut *eqs.*

A -am *anteponitur*: Plin. dub. serm. frg. Char. gramm. p. 153, 30 B. (*ex Romano*) nam et Sisenna -it eum ... oportere dicere. Vlp. dig. 33, 6, 3, 1 et Celsus -it vino legato ... vasa quoque legata videri. Pavl. dig. 13, 5, 19, 1 is, qui ..., si ..., -it Pomponius in hunc utilem actionem esse. 47, 2, 21 pr. nam et qui aurem alicuius tetigit, -it Trebatius totum eum videri tetigisse. Tract. de trin. fid. p. 200, 11 si illis deus promissa solvisset, posteritas -bat esse s[in]e ⟨in⟩fructuosa⟨m⟩. Epist. pontif. 322 Aug. epist. 182, 3 negantes ... auxilium dei -unt hominem sibi posse sufficere. Cael. Avr. chron. 3, 8, 117 -unt ... implendum solium. Clavd. Mam. anim. 1, 3 p. 29, 19 post subicit, quid ...

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

prophetaverint, -ens scriptum: *eqs.* (BOETH. categ. 1 p. 173^C GREG. M. epist. 9, 48). BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 476, 19 GREG. M. epist. 9, 220. RVSTIC. c. aceph. p. 1213^B quia sancta synodus -it complasmari deum carni. B -am *inseritur solito collocandi more*: PAVL. dig. 10, 3, 19, 4 nec videre ⟨se⟩ -it Pomponius, quare *eqs.* TERT. adv. Marc. 5, 18 p. 638, 7 'datam' -it 'sibi' apostolus 'gratiam *eqs.*' HIER. hom. Orig. in Is. 7, 1 p. 280, 17 quomodo . . ., sic, -am, similem . . . factum Moysen. Ps. HIER. indic. de haer. 4 ideoque se descendisse -it, ut *eqs.* CASSIAN. inst. 5, 41 Macari proferetur . . . mandatum . . .; ita -it debere monachum . . . operam dare, ut *eqs.* PROSP. epist. 1, 5 praevisos -unt a domino credituros. CAEL. AVR. acut. 2, 8, 34 semper -it aegros oportere servari. *ibid.* non -it metuendum, si *eqs.* 2, 8, 35. 2, 9, 37 Asclepiades . . . de . . . passionibus scribens multa -it adhibenda . . ., quae *eqs. al.* BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 3 p. 141, 21 haec fere afferunt argumenta; non esse -unt similem *eqs.* CASSIOD. Didym. in Iudam 11 p. 93, 14. VEN. FORT. Mart. 4, 317 vir . . . ipse potens se tunc Arborius -it gemmarum . . . audisse fragorem. GREG. M. epist. 9, 36 quem quoniam intestatum -it (*var. l.* asserit, *ed. pr.* dicit; *cf. Norberg, In reg. Greg. M. I 47*) esse defunctum, *eqs.* 9, 76 coepit insistere . . . paratam se esse -ens . . . respondere (14, 13). 9, 104 qui contra voluntatem suam se -unt oboedire. 9, 170.
C -am *postponitur* (*vix* TERT. *p. 1775, 54*): ARATOR act. 2, 369 nam semine verbi prolem posse dari Paulus quoque saepius -it 'filioli' dicendo 'mei'.

III *pendet* **enuntiatum:** quod: MAR. MERC. Conc.^S I 5 p. 209, 26 -imus . . ., q. aqua . . . figura sit vitae et q. sit *eqs.* CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 34, 25 premente veritate verba commutas -ens, q., quibus adficitur . . . substantia, substantialiter in deo sint, non accessibiliter. quia: GREG. M. dial. 4, 6 p. 239, 3 M. tu . . . ipse -es (*var. ll.* -is, -ens), q. vitam animae . . . ex motibus corporis agnoscis. *interrog.*: BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 15, 20 postquam . . . proposuit dicens: 'primum oportet constituere', quid sit nomen . . ., non statim -it, quid sit oratio, sed mox addidit *eqs.*

IV *pendet* **acc.** (*duplex l. 34*): COMM. instr. 2, 15, 9 abuteris domini mandata et te filium -is. DRAC. laud. dei 1, 416 dixerat ista deus, sanxit natura, quod -it omnipotens (Romul. 5, 84 q. Cassius -it. ARATOR act. 2, 334 'ne sancta', quod -it, 'incipiant violare canes *eqs.*'). BOETH. herm. sec. 1, 2 p. 65, 9 quod . . . adiecit: '*eqs.*', hoc -it: '*eqs.*' (1, 3 p. 77, 21 cum dico: '*eqs.*', h. dico: '*eqs.*' . . .; sin vero dicam '*eqs.*', hoc -am '*eqs.*'). 1, 3 p. 75, 1 postquam . . . constituit, quid -it? RVSTIC. c. aceph. p. 1250^C et illud -o: '*eqs.*'

caput secundum: subiectum desideratur.

1 **-it:** A *solum inducit verba aliena*: 1 *usu artiore in afferendis verbis, quae ex adverso obici finguntur (re vera obiciuntur) aut (et) refutandi causa proferuntur*: a *exspectatur* '-is' (*var. l. infra l. 60. 66. 67. 71 et* SEN. benef. 3, 11, 1. 5, 9, 1 nat. 2, 28, 1 epist. 28, 2. 71, 21. *al., iuxta ponitur* SEN. benef. 4, 2, 3 epist. 118, 5. 124, 13. 124, 16. *al.; cf. Charney, ClPh. 39, 1944, 110*), '-es', '-i(e)t aliquis': α *pertinet ad adversarium alioquin secunda pers. sing. inductum* (*cf. dicendi consuetudinem ap. oratores et inde ap. declamatores saepe obviam, qua in afferendis adversariorum praesentium argumentis sim. quasi ab his ad iudices vel auditores conversi a pers. secunda ad tertiam vel vice versa transeunt ut* CIC. Tull. 53 legibus quas recitasti . . .; 'non' -it 'ad eam rem recitavi, sed ut *eqs.*'; at *eqs.* Verr. II 3, 40 'magno' -it 'decumas vendidi'; quid ais? an tu . . . vendidisti? leg. agr. 2, 66 cur . . . non definis . . .? 'definio' -it '*eqs.*' *et persaepe*): CIC. parad. 23 'a philosophis' -it 'ista sumis'; metuebam, ne 'a lenonibus' diceres. 32. 37 'magna' -it 'bella gessi, *eqs.*'; gere igitur animum laude dignum. fin. 2, 78 (*var. l.* -is). 2, 95 (*dicit Epicurus ?*). 4, 75 *et* 76 (*antecedit primum* dicitis, *tum* perge, te). ac. 2, 109. 2, 115. Tusc. 2, 29 quid me decipis Zeno? (*sed antea*: concludunt *Stoici*) . . . 'nihil est' -it 'malum, nisi *eqs.*' nat. deor. 1, 87 quid est quod te inpediat . . .? 'numquam vidi' -it '*eqs.*'; quid . . . numquidnam . . . vidisti? HOR. sat. 1, 3, 126 cur optas quod habes? 'non nosti quid pater' -it 'Chrysippus dicat; *eqs.*' 1, 4, 79 'laedere gaudes' -it (*var. l.* -is) '*eqs.*'; unde petitum hoc in me iacis? 2, 2, 99 (*var. l.* -is). LIV. 6, 40, 19 SEN. contr. 9, 3, 9. 10, 5, 16. *et saepe.* PHAEDR. 3 praef. 4 vaces oportet, Eutyche, a negotiis, ut *eqs.*; 'verum' -it (-is *Pithoeus*) '*eqs.*' SEN. dial. 7, 11, 2 age, non vides . . .? 'nihil' -it 'poterit *eqs.*'; non vides iterum *eqs.*? clem. 1, 8, 1 grave putas . . .; 'ista' -it (-is *T*) 'servitus est non inperium'; quid? tu non experiris . . .? *al.* TERT. fug. 5, 1 adv. Marc. 2, 26 p. 371, 20. 3, 15 p. 401, 28 ARNOB. nat. 1, 9. *et passim.*

β *pertinet ad adversarium prorsus indefinitum*: CIC. parad. 20 'parva' -it 'est res'; at magna culpa. fin. 2, 93 qui potest . . . habitare . . . mali metus? 'traditur' -it 'ab Epicuro *eqs.*' ac. 2, 133 liceat . . . considerare, utram sententiam sequar; 'praecide' -it, 'statue aliquando quidlibet'. fat. 46 'declinat' -it 'atomus'; primum cur? epist. 9, 22, 4 'battuit' -it 'impudenter, depsit multo impudentius *sc. sonat*'; atqui neutrum est opscenum (*at* 9, 22, 2 -is). *al.* VARRO ling. 8, 70. 9, 48 'cum' -it (-unt *Vertranius coll. antea et postea* aiunt, dicunt, rogant *sc. anomaliae defensores*) '. . ., sequendum *eqs.*'; ego . . . concedo, sed *eqs.* MANIL. 4, 869 (*sed v. app. crit.*). VAL. MAX. 5, 3, 2^k immemor patria . . .; 'at' -it '*eqs.*' SEN. dial. 3, 12, 1 'quid ergo?' -it 'vir bonus non irascitur, si *eqs.*?' non irascetur *eqs.* benef. 3, 14, 4 reddi maxima quaeque non possunt; 'at . . .' -it '*eqs.*' nat. 2, 31, 2 'unde' -it 'scis?' 7, 29, 1 'tarditas' -it 'illorum argumentum est *eqs.*'; utrumque falsum est. *et saepe.* STAT. silv. 4 praef. IVV. 3, 153. 7, 242. 10, 291. 14, 153 TERT. apol. 1, 10. castit. 9 l. 25 (-is *R*). pall 6, 1. *al.* (*cf. Hoppe, Synt. Tert. 105, 2*). *al.*

b *audacius, pertinet ad subiectum alioquin numero plur. appellatum*: α *pers. secunda, exspectatur* '-i(e)tis' (*cf. p. 1779, 46. leviora sunt, ubi numero plur. antecedente sing. sequitur [cf. p. 1779, 60 sq. 62] ut* CIC. div. in Caec. 51 'custodem' -it '. . . me adponite' [*antea*: vobis, *postea*: te]. ac. 2, 101 [*antea*: vestrum, *postea*: te]): CIC. Cluent. 92 vos . . . putatis *eqs.* ? . . . 'non' -it, 'sed *eqs.*'; qui hoc confitentur, *eqs.* ac. 2, 93 erunt *soritae molesti* . . . nisi cavetis; 'cautum est' -it, '*eqs.*' LIV. 6, 40, 8 (*laudantur ipsius rogationis verba? cf. p. 1781, 62*) 'sub condicione' -it 'nos reficietis decimum tribunos' (*postea*: vos. *cf.* 6, 40, 9. 11. 15). SEN. dial. 3, 8, 4 (*postea*: vos). epist. 95, 13 (*postea*: dicitis). *al.* ARNOB. nat. 1, 34 'sed frustra' -it 'nos . . . incessitis . . .'; dissimilia copulare . . . conamini. 1, 36 'sed . . .' -it '*eqs.*'; si vobis iucundum est, amici, edissertate, quinam *eqs.* 3, 6 (*antea*: ingeritis, *postea*: potuissetis). 3, 20. 5, 10 (-itis *Rigaltius al., sed v. Kroll, RhM. 72, 1917/8, 82, 2*). *ibid. iterum* (*iuxta* dicatis). *al.* HIL. coll. antiar. p. 141, 14 dicetis nempe: '*eqs.*'; et haec confessionis vestrae sit venia; 'secuti' -it (-ietis *Coustant*) 'sumus' *eqs.*
β *pers. tertia, exspectatur* '-unt' (*var. l. infra l. 24. cf. B 2*): CIC. Flacc. 55 a Trallianis requiro, . . . suamne dicant *pecuniam* . . .; cupio audire; 'non' -it 'dicimus'. 56. parad. 37 et 'sumus' -it (*var. l.* -unt) 'principes civitatis'. fin. 1, 4. ac. 2, 60 volo . . . videre, quid invenerint; 'non solemus' -it 'ostendere' (*antea*: dicunt). Tusc. 1, 93 (*antea*: putant). SEN. benef. 4, 26, 1 'si deos' -it 'imitaris, *eqs.*'; hoc loco interrogant, an *eqs.*; permitte mihi *eqs.* QVINT. decl. 276 p. 126, 25 (-unt *Ritter*). Ps. ASCON. Verr. p. 240, 19.

2 *usu liberiore in quibuslibet verbis laudandis*: a *legum sim., ut vid. per ellipsin subiecti q. e.*: α '*lex*' (*acced.* CIC. leg. 2, 58 *v. p. 1778, 26. cf.* SEN. contr. 2, 3, 7 lex nihil vult temere fieri; 'magna res est' -it '*eqs.*' VLP. dig. 50, 16, 195, 1 IREN. 5, 8, 3. *v. l. 68. p. 1781, 7 et Kieckers, Glotta 11, 1921, 184 sqq.*): CIC. Tull. 55 furem . . . luce occidi vetant XII tabulae: 'cum . . . hostem . . . teneas, nisi se telo defendit' -it, 'etiamsi . . ., non occides; *eqs.*' (*cf.* leg. 2, 59. 60). QVINT. decl. 244 p. 1, 16 quis . . . dubitat hoc . . . a legibus permissum? 'adulterum' -it, 'cum adultera liceat occidere'. 249 p. 20, 9 ipsam excutere legem volo: 'ne liceat' -it '*eqs.*' 265 p. 82, 8. 365 p. 397, 8 (*postea*: loquitur *sc. lex*). 374 p. 413, 24 (*antea*: vetat, permittit *sc. lex*). *al.*
β '*praetor*' (*acced. e. g.* VLP. dig. 4, 6, 28, 2), '*iuris consultus*' (*cf. l. 47*) *aut quilibet legis (propositorum l. 52) lator seu unus seu plures*: CIC. Quinct. 84 'dominum' -it 'invitum detrudere non placet' (*ex edicto praetoris ut* Verr. II 3, 37 attendite . . . cuiusmodi edicta sint: 'ne tollat' -it '*eqs.*' VLP. dig. 27, 6, 1, 2 *et* FRG. Vat. 322 verba . . . edicti haec sunt: '*eqs.*'). Mur. 26 'fundus' -it, 'qui est in agro, qui Sabinus vocatur' (*est litis formula; postea*: transit idem iuris consultus . . .: 'unde tu me' -it '*eqs.*'). VLP. dig. 5, 3, 20, 15 (*e senatus consulto ut* 5, 3, 25, 4 *et* 8 [*sed* 5, 3, 25, 2 *et* 3 ait senatus]. *al.*). COD. Theod. 11, 36, 14 lex nostri genitoris (*sc. Constantini*) adscita est . . .: 'plectatur' -it, 'qui *eqs.*' DIONYS. EXIG. Conc.^S I 5 p. 299, 37 repperi quaedam . . . proposita ab his, qui . . .; erant autem ista proposita: 'si ex duabus' -it 'naturis *eqs.*' CAES. AREL. serm. 44, 3 tabulae matrimoniales hoc continent; 'liberorum' -it 'procreandorum causa'; videte, quia non dixit '*eqs.*', sed '*eqs.*' *v. etiam l. 13.*

b *litterarum publicarum*: CIC. Verr. II 5, 148 (*ex litteris Syracusanorum*) *v. p. 1781, 59.* Att. 7, 11, 1 (*fere in initio epist.*) 'Cingulum' -it (-is *FP*) 'nos tenemus, Anconem (*luditur ut vid. c. 'Cingulum'*) amisimus; Labienus discessit a Caesare' (*ad Pompei epistulam quandam ad senatum missam refert Fraenkel, Eranos 54, 1956, 190, 1; 'people say' Tyrrell — Purser vix recte*).

c *poetarum*: CIC. Sest. 102 sed te 'id quod multi invideant multique expetant, inscitiast' -it 'postulare, nisi *eqs.*'; nollem idem alio loco dixisset *eqs.* (*Accii [trag. 215/6] ut fortasse* Att. 14, 12, 2 exire aveo, 'ubi nec Pelopidarum' -it [*Trag. inc. 119*]). TERT. pall. 4, 3 'ipsum' -it 'ferrum virum attrahit' (*Hom. π 294*). *cf. p. 1776, 64.*

d *quolibet modo tritis aut divulgatis*: CIC. Tusc. 5, 118 mihi . . . servanda videtur illa lex, quae in Graecorum conviviis optinetur: 'aut bibat' -it 'aut abeat'. QVINT. inst. 5, 11, 21 παροιμίας genus illud, quod est velut fabella brevior . . .: 'non nostrum' -it 'onus: bos clitellas'. MACR. Sat. 3, 17, 10 vetus verbum est: 'leges' -it 'bonae ex malis moribus procreantur'.

e *ex scriptura sacra sumptis*: α *ab ipso deo dictis* (*agitur, ni fallor, de ellipsi vocis q. e. 'deus' sim.* [*acced. raro, e. g.* TERT. resurr. 28 p. 65, 20 deus. IREN. 4, 40, 1 dominus (HIER. epist. 14, 5, 4 PAVLA Hier. epist. 46, 12, 1). HIER. epist. 22, 27, 1 Iesus] *etiam aliunde non ignota, cf. e. g. Havers, Neuere Lit. z. Sprachtabu 1946, 150 sqq.; quem usum, cum ap. ECCL., quantum e schedis nostris perspici potuit, valde praevaleat, in verbis scripturae sacrae per -it sine subiecto laudandis originarium fuisse verisimillimum est, cf. p. 1781, 38; exempla dedi selecta*): TERT. bapt. 8, 4 a patre descendit *spiritus sanctus* . . . columbae figura delapsus in dominum, ut natura spiritus sancti declararetur per animal simplicitatis . . .; ideoque 'estote' -it 'simplices sicut columbae' (*Matth. 10, 16*). carn. 21 l. 6 *et* 9 'ecce' -it 'virgo concipiet *eqs.*' . . .; nam 'et

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pariet' -it 'filium' (Is. 7, 14, cf. Matth. 1, 22 quod dictum est a domino per prophetam: 'ecce virgo eqs.'). fug. 13, 1 omni petenti me dabo ...; 'petenti' -it (Luc. 6, 30). adv. Hermog. 34 p. 163, 13 (Matth. 24, 35). 34 p. 164, 2 sed et 'paludes' -it 'arefaciam eqs.' (Is. 42, 15). idol. 20 nam et in prima parte legis 'non sumes' -it 'nomen domini eqs.' ([exod. 20, 7; at antea: lex prohibet]. adv. Marc. 2, 21 p. 364, 5 nec sabbati ... inspicis legem opera humana .... prohibentem; siquidem: 'sex' -it 'diebus operare eqs.' [exod. 20, 9]). 5, 18 p. 640, 14 mulieres viris subiectas esse debere unde confirmat? 'quia vir' -it 'caput est mulieris' (Eph. 5, 23). adv. Prax. 14 p. 252, 26 (Ioh. 14, 28). spect. 28 p. 27, 5 (Ioh. 16, 20). CYPR. domin. orat. 13 (Matth. 8, 11 sq.). HIER. epist. 52, 14, 1 (psalm. 49, 20 sq.). 53, 4, 2 (Is. 29, 14). 60, 8, 2 (Ezech. 18, 4). 64, 3, 1 (lev. 21, 10). FAVST. REI. epist. 5 p. 184, 14 (Ezech. 18, 21).

β aliis. de subi. ambigere licet, siquidem varia subaudiri possint ut 'scriptura' (acced. e. g. IREN. 3, 12, 5 HIER. epist. 22, 40, 1 AVG. civ. 3, 14 p. 114, 25 D.), *'sermo divinus'* (cf. p. 1778, 11), *'apostolus'* (acced. e. g. TERT. patient. 9, 5 HIER. epist. 49, 17, 1 FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 150, 3), *'propheta'* (acced. e. g. FAVST. REI. grat. 1, 17 p. 55, 5), *'psalmus'* (cf. Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 456, 17 inclamat psalmus: 'eqs.'), *nisi et hic ut locis sub α allatis ecclesiasticos imprimis de ipso deo dicente cogitare accipias* (cf. e. g. infra l. 80. TERT. apol. 31, 3 inspice dei voces, litteras nostras ...; 'eqs.' [affert ipsius apost. verba I Tim. 2, 2]. carn. 12 l. 35/6 ignorando ... dei verbum; 'eqs.' [affert verba ipsius apost. II Cor. 4, 10 iuxta verba Christi Luc. 9, 56]. FAVST. REI. spir. 2, 7 p. 147, 9 vox divina profitetur, sicut in Pentateucho frequentatur: 'locutus est' -it 'eqs.'). *nota subi. post verba laudata additum* COMM. apol. 370 ex Israel legimus hominem resurgere talem: 'et homo est' -it 'et quis ...?' Hieremias (cf. 17, 9) ait. *exempla ea tantum dedi, in quibus subi. e contextu nullo modo erui potest.* *in libro gen.*: TERT. bapt. 3, 2 'in primordio' -it 'fecit deus caelum eqs.' (1, 2). castit 5 l. 11 (2, 24 ut FAVST. REI. spir. 2, 4 p. 139, 19). virg. vel. 5 et 8 v. infra l. 67 sq. AVG. civ. 15, 24 p. 113, 18 D. v. infra l. 80. *I reg.*: TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 15 optimum ... adhuc — 'qualis' -it (deus?) 'non erat in filiis Israhelis' (9, 2) — dignissime adlegerat sc. Saulem deus. *psalm.*: TERT. carn. 6 l. 80 legimus ... manna tum populo esui fuisse: 'panem' -it 'angelorum edit homo' (77, 25; sed l. 63/4 quia scriptura non exhibet). adv. Iud. 3 l. 82 v. p. 1782, 8. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 1 (122, 1; nisi e praecedentibus in psalmo hoc postulatur a domino subi. q. e. 'dominus' durare accipias). 75, 3 (72, 27). *eccles.*: AMBR. fug. saec. 1, 4 p. 165, 11 'omnia' -it (om. pars codd.) 'vanitas, dicit Ecclesiastes' (1, 2). *nov. test.*: TERT. coron. 13 l. 21 'noster' -it 'municipatus in caelis' (Phil. 3, 20; at l. 25 'felices' ait 'lugentes eqs.' [verba Christi Matth. 5, 4]). adv. Marc. 4, 22 p. 496, 12 (Luc. 9, 32). uxor. 1, 5 l. 32 si quae olim detestabilia sunt penes deum, ab iis nunc nos arceat ⟨tempus,⟩ — 'tempus' -it 'in collecto est' (I Cor. 7, 29) — eqs. (at cf. l. 26 cum dicit: 'eqs.' [sc. deus Luc. 17, 27]). CYPR. patient. 21 v. infra l. 69. FAVST. REI. spir. 1, 11 p. 121, 17 v. p. 1782, 19. *γ liberius inseritur relationi secundum script. sacr. factae*: SERM. RevBén. 57, 1947 p. 121, 10 cum haec, -it, dominus ... verba ... profunderet eqs. p. 122, 15 supinis, -it, vultibus aspiciebant in caelum omnes simul apostoli eqs. LAVRENT. Chan. p. 120B paen. p. 98B. al. *ambiguum* AVG. serm. coll. Morin p. 181, 19 quaesivit iudex Petrum ad audiendum: abscessisse cognovit, custodes carceris duci iussit, milites, -it (om. VA, -am Frangip. fort. recte [cf. p. 1787, 43]), interrogatos duci iussit.

B *antecedit aliud verbum dicendi sim. abundantia quadam plus minus manifesta (ad hanc cf. p. 1772, 72. ad locos. quibus script. sacra laudatur, respicias quae p. 1780, 74 et supra l. 14 de subi. aa -it supplendo admonui. dedi exempla notabiliora [ad A 1 et 2]): 1 modo impersonali (passivo sine pers. agente)*: CIC. Verr. II 5, 148 scriptum extat in ... litteris quod iste ... intellegere non potuit: 'ἐδικαιώθησαν' -it, hoc est eqs. LIV. 34, 3, 9 quid ... seditioni praetenditur muliebri (i. mulierum rogationem ferentium)? 'ut auro et purpura fulgeamus' -it 'eqs'. SEN. benef. 5, 7, 3 et 5 apud quosdam Stoicos ... ambigitur, an ...; 'si nocere' -it 'mihi possum, quare ... ? ...; Platon' -it 'agit Socrati gratias eqs.' TERT. bapt. 13, 3 tinguendi forma praescripta est; 'ite' -it, 'docete eqs.' (Matth. 28, 19). virg. vel. 4 opponitur nobis ...: 'quomodo illic' -it, 'ubi eqs.?' 5 mulier est cognominata ...; 'vocabitur' -it 'mulier eqs.' (gen. 2, 23. item 8). CYPR. Fort. 10 p. 333, 3 in Apocalipsi protectio divina promittitur ...; 'nihil' -it 'eorum timeas eqs.' (2, 10). patient. 21 expectare adhuc iubentur martyres ...; 'et cum aperuisset' -it 'quintum signum eqs.' (apoc. 6, 9 sq.). ARNOB. nat. 5, 37 inspiciamus ... quod dicitur hoc modo: 'in nemore' -it 'eqs.' (OPTAT. 2, 20 p. 56, 24 hoc de vobis dictum esse ipsa res ... ostendit ...: 'duo' -it 'ascenderunt eqs.' [Luc. 18, 10]. AVG. [?] un. eccl. 25, 75 p. 322, 2 et 4 [affert Luc. 16, 29 et 31 e parabola Christi]. GREG. TVR. Thom. p. 98, 11 interrogantes ... unum de populo ... dictum est eis: 'rex' -it 'noster eqs.'). PRISCILL. tract. 8, 118 sicut scriptum est: 'quaerite' -it 'et eqs.' (Matth. 7, 7). VVLG. Hebr. 8, 5 sicut responsum est Moysi ...: 'vide' -it, 'eqs.' (exod. 25, 40; gr. κεχρημάτισται ... φησίν). AVG. civ. 15, 24 p. 113, 18 D. sic ... divinitus ... narratur: 'videns' -it 'dominus ..., quia eqs.' (gen. 6, 5). *singulariter* LIV. 8, 23, 8 cum Romanus legatus ... eos (sc. Samnites) ... vocaret, 'quid perplexe agimus?' -it (sc. Samnis quidam) 'eqs.' (ex 8, 23, 3 vigere vid. responsum redditur ab Samnitibus ferox seq. or. obliqua).

2 num. plur. act. (? etiam contra gr. CASSIOD. hist. 9, 39, 1 dicunt ...; 'tunc' -it [-unt recc.] 'eqs.' [Sozom. 7, 18, 12 φασίν]. cf. p. 1780, 22): CIC. Tull. 55 v. p. 1780, 34. SEN. nat. 6, 7, 1 quidam motum terrarum aquae inputaverunt ...; 'per omnem' -it (var. l. -unt) 'eqs.' 6, 8, 4 centuriones ... audivi narrantes ...: 'quidem†' aiebant 'eqs.; ibi' -it 'vidimus eqs.' epist. 85, 24 sic respondere conantur: eqs.; 'quid ergo?' -it 'eqs.' (FAVST. REI. epist. 3 p. 168, 7 qui ... c. adserere: 'non potest' -it [-unt vulgo] 'fieri, nisi eqs.'). TERT. adv. Iud. 3 l. 82 (v. app. crit.) prophetae ... nuntiarunt: 'populus autem' -it, 'quem eqs.' (psalm. 17, 45). FILASTR. 3, 2 Sethiani dicentes quod ...; 'quod pervidens' -it 'mater ... cogitavit, ut ..., ut possint destrui' -it 'virtutes eqs.' (34, 1 et 2 instituerunt heresim d. ...; 'hic enim' -it 'eqs.; virtutibus etenim ... nolentibus' -it 'eqs., hoc sciens' -it 'Iudas eqs.' 110, 4 nuntiaverunt ... ita d.: 'et factum est ...', et 'spiritus' -it 'domini fuit ad me' [Is. 38, 4. sic part. ante ipsam or. rect. posito: GREG. TVR. Thom. p. 126, 16 custodes d.: 'quemadmodum ...; ..., renuntiemus' -it (om. pars codd.) 'eqs.' cf. infra l. 26]). SCHOL. Cic. Gron. D p. 310, 8 argumentabantur accusatores ...; 'poterat' -it 'eqs.' EVSEB. EMES. serm. 12, 16 p. 288, 16 dixerunt ...; 'si enim visus' -it 'es eqs.' FAVST. REI. spir. 1, 11 p. 121, 17 cum dixissent apostoli de Iesu: 'hunc deus ...; nos' -it 'sumus eqs.' (act. 5, 31). 2, 8 p. 151, 6 habitatorem cordis ... sacra eloquia ... spiritum ... esse definiunt: 'dabit' -it 'vobis pater eqs.' (Ioh. 14, 16). *-it inseritur sententiae a priore verbo dicendi artius pendenti* (cf. p. 1775, 17): FILASTR. 1, 1 serpenti deum invidisse adserunt Ofitae, quia scientiam, -it, primus detulit mulieri bonae rei atque malae. 2, 2 alii sunt Caiani ... dicentes ... virtutem maiorem ... invaluisse, -it, ut eqs. (15, 2. 71, 1 haeretici d., quod ... non est iam in carne Christi ..., -it, divinitas). 56, 1. 68, 1 Eunomiani aiunt ... filium ... fecisse, -it, spiritum eqs. 86, 1 putantes melius quid facere, quia et prophetae hoc, -it, faciebant eqs.

? 3 prima pers. sing.: QVINT. decl. 381 p. 426, 13 ego certe interrogavi: 'quid est' -it (om. B, def. Elg, In Faust. Rei. 41) 'venenum?' GREG. TVR. conf. 20 tunc ego: 'nolite' -it (-io postulat Bonnet, Lat. de Grég. 437) 'eqs.' VITA Caes. Arel. 2, 14 p. 330, 20 ego ... coepi servo tuo fateri dicens: 'indulge, domne; ego' -it (add. 1c H, non Morin; egomet Mabillon) 'pannum ... habeo; eqs.'

? **II -am:** VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) 17 p. 754B (s. IV ex.) auxilia ... implorare non desinunt dicentes: 'quid' -am, 'piissime pastor, tuis profuit eqs.?' GREG. TVR. vit. patr. 8, 3 Nicetius commotus contra eum ait: 'vere' -am, 'quia eulogias de manu mea non accipies, eqs.' (sed v. Bonnet, Lat. de Grég. 437, 1).

caput tertium: usu speciali.

I ***vi affirmativa et auctiva*** *(cf. p. 1786, 56), maxime cum vocis (sententiae) augendae geminatione aut cumulatione (cum vi quadam collectiva et finitiva e. g. p. 1783, 14. 1784, 14. 1785, 69, cf. p. 1786, 54), interdum ita. ut etiam vis continuativa* ('id ..., id, -am, et illud', e. g. p. 1785, 3. 42; cf. p. 1786, 51) *aut (et) explicativa* ('id ..., id, -am, quod [quia, nam sim.]', e. g. p. 1783, 44. 1784. 22; cf. p. 1787, 43) *subaudiatur; vox augenda postponitur p. 1784, 27. 1785, 33. 34; post primum geminationis membrum p. 1783, 22. 1784, 28. 1786, 10. (secundi membri vi attenuata p. 1784, 11)*: **A** -am *(exempla etiam in orat. recta inveniuntur, e. g. l. 78. p. 1783, 39. 47. 1785, 27. 28, per -it inducta l. 73. p. 1784, 68, per num. plur. p. 1785, 12. 68, cf. p. 1786, 59): 1 in imperando, adhortando, petendo sim. (prohibitiones sub 3 afferre malui)*: PLAVT. Asin. 461 (457 da modo) da, -am, ... da, quaeso, ac ne formida (cf. Aul. 829 i, redde ... :: reddam ego ...? :: redde, -am, ut huic reddatur). Aul. 40 exi, -am, age exi; exeundum hercle tibi hinc est foras (Curc. 276 heus Phaedrome, e., e., -am, ocius. Most. 5 e. e culina ..., egredere ..., e. [bis dubitanter Lindsay], -am, ... e culina. cf. Rud. 1051 vos confugite in aram ...; ite, -am, domum). Capt. 838 cedo manum :: manum? :: manum, -am, cedo tuam actutum (Persa 423). Epid. 691. Men. 438 (416 quin tu tace modo) tace, -am. Merc. 448 quiesce, -am; istanc rem ego recte videro (cf. TER. Phorm. 713). Mil. 218. Most. 635 dic modo, ausculta mihi; promitte, age, -am: ego iubeo. Stich. 473. 717 bibe ...; age ..., ne nega ...; accipe, -am (APVL. apol. 100 cape ...; a., -am, ... et ... lege ... testamentum). Truc. 912 da nunc savium. :: mitte me, -am, odiosus. TER. Andr. 409 crede, -am, hoc mihi, Pamphile (Haut. 85). 862 rape ...; ... rape, -am. Hec. 496 quo abis? mane (var. l. ades), mane, -am; quo abis? (Phorm. 217). Ad. 696 bono animo es ...; bono animo es, -am. RHET. Her. 4, 55, 68 'fuge, fuge' -it, 'Tiberi; non vides? respice, -am.' CIC. Quinct. 79 dic ... diem; ... quid taces? dic, -am, diem (APVL. apol. 46). Cluent. 65 audete negare ..., negate (bis var. l. et Clark), -am, ...; quid tacetis? Phil. 2, 30 edormi crapulam, -am, et exhala. PRIAP. 12, 11 (loco lacunoso). OV. fast. 6, 608 hunc tali corripit ... sono: 'vadis, an exspectas ...? duc, -am, ...!' SEN. dial. 4, 28, 5 cogita ..., cogita ...; cogitemus, -am, eqs. (coni. hortat. sim. ut PANEG. 12, 25, 2 ignoscat, -am, ... Constantius. AVG. civ. 12, 14 p. 532, 28 D. absit ..., ut [14, 10 p. 26, 28]. COD. Theod. 1, 16, 7 cessent). 6, 12, 4 circumfer ... oculos, occurrent tibi ...; circumspice, -am, ... nominabis eqs. 10, 7, 7 nat. 1, 6, 4. al. *adde*: TER. Haut. 694 (689 amici quoque res est videnda in tutum ut conlocetur) viden-

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dumst, -am, amici quoque res ... in tuto ut conlocetur. SEN. epist. 11, 10 opus est, -am, aliquo, ad quem *eqs.* (*cf. l. 67*).

2 *in exclamando et vocando*: PLAVT. Asin. 384 quis nostras sic frangit fores? ohe, -am, si quid audis (*cf.* QVEROL. p. 56, 4 R. tu nusquam hodie pedem, nisi restituas, quod ...; heia, -am, restitues quod abstulisti). TER. Haut. 346/8 Syre! dic modo ...; Syre, -am! ... Syre, Syre, -am, heus heus, Syre! Phorm. 987 Nausistrata, exi; ... Nausistrata, -am. PACIAN. (?) sim. carn. p. 109, 21 de timore febrium deum timere coeperunt ...; o quam, -am, febrem minime detestandam.

3 *in negando, prohibendo* (*cf. praeterea e. g. l. 58*): non (*cf. p. 1784, 5*): PLAVT. Men. 725 (*719* n. ego istaec ... possum perpeti) n., -am, patiar (*post ipsam negat. ut* TER. Haut. 894 n. :: quid? n.? :: n., -am. CIC. Verr. II 2, 183 n. quaero unde ..., unde ..., unde ..., unde ...; n. -am, iam quaero unde *eqs.* 3, 17. 3, 66. 5, 4 Sull. 75 Cael. 30. Att. 5, 2, 2 ille n. venit? n., -am. LVCR. 5, 620. RVT. LVP. 2, 18 vocem ... omittam? n., -am, nec reticebo. *al.*). Merc. 917 tempus n. est intro eundi. :: enicas. :: n. opus est, -am, nunc intro te ire. TER. Haut. 91 sine me ... :: n. sinam, -am (378). Eun. 534 fac amabo. :: n. possum, -am (SEN. epist. 33, 4 n. possumus, -am, licet temptemus. 40, 14 n. potest tibi ista res contingere ...; n. potest, -am tibi contingere res ista *eqs.*). CIC. Verr. II 5, 169 n. illi, -am, homini, sed causae. Phil. 12, 20 n. ferent, -am, oculi Saxam ..., n. duo praetores, n. ..., n. *eqs.* (SEN. suas. 7, 1). Att. 8, 11, 3. 9, 6, 4. SEN. contr. 9, 4, 7 n. minus, -am, fratrem ... quam tyrannum. suas. 6, 1. SEN. dial. 1, 2, 9 n. video, -am, quid *eqs.* 12, 6, 5 multa tibi n. licent ...; n. licet tibi ...; n. licet tibi, -am, flere (epist. 94, 54 PS. CYPR. spect. 7). epist. 87, 26 n. tamen ideo ...; ... n. ideo, -am, *eqs.* 88, 31 n. est, -am, cur *eqs.* 90, 27 epist. 90, 30. MART. 2, 17, 5 ista tonstrix ... n. tondet, n. tondet, -am. *al.* *alia*: PLAVT. Amph. 596 neque tibi istuc mirum ⟨mirum⟩ magis videtur quam mihi. :: quo modo? :: nihilo, -am, mirum magis tibi istuc quam mihi (*cf.* Capt. 644 quin exploratum dico ... :: certon? :: quin nihil, -am, invenies magis hoc certo certius [CIC. Cluent. 62 n., n., -am, aliud. Mur. 14. orat. 118 n. ... de ..., n. de ..., n. de ... *et sic novies*, n., -am, ... dici ... potest. VARRO ling. 8, 43. *al.*]). Bacch. 993 (*988ª* volo, ut ... :: ... neque ... volo) animum advortito igitur. :: nolo, -am. :: at volo, -am (1064. Most. 1176 nolo ores. :: quaeso hercle. :: nolo, -am, ores. TER. Ad. 781 mitte me. :: noli, -am [*imper. ut* CIC. Verr. II 1, 128. SEN. contr. 9, 4, 20 et illud dixit: 'nolite, -am, *eqs.*' HIER. epist. 58, 1, 3]. *al.*). Merc. 457 (*451 sq.* qui scio, quid sit ei animi, venirene ... velit an non velit?) nescio, -am, velit ... necne abalienarier (Persa 279 FRONTO p. 66, 12 v.d.H. = p. 73 N.). Rud. 688 bonum animum habete ...; ne, -am, timete. CIC. Verr. II 4, 7 haec omnia ... abstulit; nullum, -am, horum reliquit (Att. 6, 2, 4 SEN. epist. 99, 30. *al.*). Font. 3 nemo, nemo, -am, iudices, reperietur, qui *eqs.* (Rab. perd. 23 SEN. contr. exc. 4, 1, 3 SEN. dial. 3, 14, 3 epist. 115, 6). SEN. contr. 10, 5, 5 clamabat iste: 'nondum satis ..., nondum satis, -am, *eqs.*' *al.*

4 *in affirmando*: PLAVT. Amph. 362 haecine tua domust? :: ita, -am (CIC. Phil. 14, 12 [*v. app. crit.*]. *cf. infra l. 65*). Asin. 722 ain vero? :: certe, -am (*dub.* TER. Haut. 1014. *aliter l. 59*). Capt. 1017 (*interpol.?*) intus eccum fratrem germanum tuom. :: quid tu ais? adduxtin illum huius captivom filium? :: quin (*cf. l. 32 p. 1784, 45. 1785, 64*), -am, intus hic est. Pseud. 1153 ita dico ... ita loquor ... admodum, -am. *fere pro ipsa affirmandi voce q. e. 'ita (est)'*: PLAVT. Amph. 725 tu me ... vidisti? :: ego, -am, si vis decies dicere (Capt. 572. *cf.* Most. 369 egomet, -am. *aliter p. 1784, 45*). Bacch. 257 quamne Archidemidem? :: quam, -am, Archidemidem. 852. Capt. 571 tun negas ...? :: nego, -am (*cf.* Most. 554). Merc. 776 me hinc abire vis. :: volo, -am (*cf. supra l. 36*). Most. 362 certe? :: ⟨certe⟩, -am (*cf. l. 50*). 457. 552. 640 (*638* aedīs? :: aedīs) ain tu, aedis? :: aedis, -am. 965 ain tu istic potare solitum ... ? :: aio (*A*, haec *P*, hic *recc.*), -am (Persa 491 ain, apud mest? :: a., -am, apud te est, -am). Poen. 1238 nosne tibi? :: vos, -am. Pseud. 723 egone? :: tu istic ipsus, -am. Trin. 988. TER. Andr. 785 audivi iam omnia. :: an tu haec omnia? :: audivi, -am, a principio. Hec. 214. 847 itane est factum? :: ita, -am. Eun. 809 tun me prohibeas ...? :: prohibebo, -am. Ad. 934 me ...? :: te. :: me? :: te, -am. CIC. Caecin. 49 nonne ... necesse est ...? necesse est, -am, si *eqs.*

5 *in interrogando*: quid (*cf. p. 1787, 1*): PLAVT. Men. 319 qu. ais tu? qu. ais (vis *codd. et edd. nonn. ad aliam pers. referentes*), -am? Truc. 623 qu. tibi huc ventio est? qu. tibi hanc aditio est? qu. tibi hanc notio est, -am, amicam meam? CIC. Verr. II 5, 107 qu. Cleomenes facere potuit? ... qu., -am, ... potuit Cleomenes facere ...? (*post ipsum pron. ut* Caecin. 74 qu. ... refert ...? qu., -am, prodest ...? epist. 9, 22, 1 SEN. epist. 88, 6. *al.*). SEN. nat. 6, 1, 6 epist. 110, 15 FRONTO p. 130, 10 v.d.H. (= p. 138 N.). quis: AVSON. 419, 3 p. 354, 19/20 P. qu. ... locus est ..., qui non *eqs.*? ... qu., -am, locus est, qui non ...? nullus, -am, *eqs.* AVG. civ. 20, 30 p. 485, 26 D. ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 21. *alia*: CIC. Verr. II 5, 75 quem ad finem? ... quam ob causam, quo exemplo, cur tam diu? cur, -am, ...? LVCR. 2, 257 unde haec ..., unde est haec, -am, ... potestas ...? (ANIAN. Chrysost. laud. Paul. 1 p. 473, 26). SEN. contr. 2, 4, 1 ubi est, -am, meretrix? SEN. epist. 94, 12 utrum, -am, ... an ...? APVL. apol. 25 quin ...? quin, -am, ...? quin ...? ARNOB. nat. 5, 24 vultis ... consideremus ...? vultis, -am, videamus ...?

6 *usu vario*: a *pertinet imprimis ad unam certam vocem*: *α pron.* (*adi. pronominalia v. sub β, negativa sub 3, interrog. sub 5*): ① *demonstrat.*: hic (*cf. p. 1786, 60*): PLAVT. Epid. 480/1 quin tu huc producis fidicinam Acropolistidem? :: haec, -am, 'st :: non haec, -am, 'st; ... :: hanc, -am, *eqs.* CIC. Verr. II 5, 177 non is ..., sed hic reus, hic, -am, *eqs.* leg. agr. 3, 12 hos ..., hos ...; hos, -am, ..., quos *eqs.* Flacc. 3 hoc, hoc (*sic Schol., semel codd. Cic.*), -am, tempore (SIL. 2, 302). har. resp. 4 Rab. Post. 22. de orat. 3, 56 hanc, ⟨in⟩quam, cogitandi ... rationem ... Graeci sapientiam nominabant. Lael. 84 haec est, -am, societas, in qua omnia insunt, quae *eqs.* Ov. met. 13, 284 (*oratio Vlixis*) his umeris, his, -am, umeris ego corpus Achillis ... tuli. SEN. dial. 6, 20, 2 haec *sc. mors* ... ostendit ...; haec ... exaequat omnia; haec est ...; haec est ...; haec est ...; haec est ...; haec est, -am, quae efficit, ut *eqs.* epist. 72, 6. MART. 6, 64, 8 nugas, has, -am, nugas, quibus *eqs.* APVL. met. 3, 16, 2 audivi ..., meis his, -am, auribus audivi, quod *eqs.* PS. CYPR. spect. 9 habet Christianus spectacula meliora, si velit *eqs.* (*enumerantur spectacula*); haec, -am, et alia *eqs.* PANEG. 3, 28, 1 hic ipse, hic, -am, ipse dies. LACT. inst. 3, 3, 5. *al.* is (*cf. p. 1786, 74*): CIC. Verr. II 4, 101 id concupisti quod numquam videras, id, -am, adamasti, quod *eqs.* fin. 3, 29 iste vir altus et excellens ..., is, -am, quem efficere volumus ..., *eqs.* Att. 5, 12, 2 tuas ... litteras exspecto, πολιτικώτερον quidem scriptas, quoniam ..., eius modi, -am litteras, ex quibus *eqs.* SEN. epist. 92, 2. ille (*cf. p. 1786, 82*): CIC. Font. 4 quibus in terris ...? illo, illo, -am, loco, quem videtis. Vatin. 24 in rostris, in illo, -am, augurato templo ac loco ..., quo *eqs.* Marcell. 28 illa, -am, illa vita est tua, quae *eqs.* Phil. 12, 7. SEN. epist. 97, 8 inter Ciceronem Catonemque ..., Catonem, -am, illum, quo *eqs.* PANEG. 6, 8, 5 quem sequebatur imperium, illa, -am, illa maiestas, quae *eqs.* ipse: CIC. Mur. 84 non nemo etiam in illo sacrario rei publicae, in ipsa, -am, curia non nemo hostis est. de orat. 3, 191 ipsi occurrent ..., ipsi, -am, se offerent. SEN. dial. 1, 4, 5 ipsis, -am, deus consulit, quos *eqs.* rem. fort. 8, 2. FRONTO p. 138, 11 v.d.H. (= p. 144 N.) ipsi, ipsi, -am, Platoni. APVL. apol. 75 cum ipso ..., cum ipso, -am. met. 5, 26, 4 ipsum illum deae Veneris filium, ipsum, -am, Cupidinem. TERT. apol. 19, 2 PANEG. 12, 24, 4. AVG. civ. 1, 6 p. 10, 18 D. Romanos ipsos ..., ipsos, -am, ... Romanos. SALV. eccl. 3, 37 ipsos se, -am, homines ..., ipsos se, -am, dicimus (*sed v. app. crit.*). iste (*cf. p. 1787, 13*): CIC. Deiot. 8 per dexteram istam te oro, quam ..., istam, -am, dexteram non tam in ... quam in ... firmiorem. PLIN. paneg. 50, 7 amoenissima quaeque ... donas; i⟨s⟩ta, -am, donas, in quae *eqs.* idem (*cf. p. 1787, 8*): CIC. Att. 4, 2, 5 iidem, mi T. Pomponi, iidem, -am, illi, quos *eqs.* SEN. epist. 38, 2 idem facit ratio: ...; eadem est, -am, praeceptorum condicio quae seminum: *eqs.* ⓘⓘ *person. et possess.*: *prima pers.*: PLAVT. Amph. 619 quis istic Sosia est? :: ego, -am; quotiens dicendum est tibi? (Merc. 431 quin e., -am. Most. 367 quis vidit? :: e. met, -am, vidi. PACVV. trag. 365ᵇ ego sum Orestes :: immo enim vero e. sum, -am, Orestes. *cf. p. 1783, 55*). CIC. Cael. 14 me ipsum, me, -am, ... decepit (APVL. met. 5, 30, 1 ipsam matrem tuam, me, -am, ipsam). Att. 7, 2, 6 nostrum, nostrum, -am, *eqs.* (*cf. p. 1787, 24*). FRONTO p. 25, 3 v.d.H. (= p. 26 N.) mihi ..., mihi, -am, meoque ingenio. OROS. hist. 5, 1, 10 nos, nos (*semel D*), -am, ipsos vitaeque nostrae electionem. *secunda pers.* (*cf. p. 1787, 28 sqq. passim*): PLAVT. Aul. 758 haud te invito postulo; sed meam esse oportere arbitror; quin tu iam invenies, -am, meam illam esse oportere (Men. 651 quis is Menaechmust? :: tu istic, -am. 653 egon dedi? :: tu, tu istic, -am [CIC. dom. 124 Phil. 2, 53. 2, 91. 13, 41. PANEG. 3, 23, 4 tu, tu, -am, ..., tu ..., tu ...]. *al.*). Persa 563 ex tuo, -am, usust: eme hanc (CIC. Verr. II 4, 17 tua ... patria ... Messana ..., tua, -am, Messana, tuorum adiutrix scelerum. div. 1, 105). CIC. Quinct. 37 te, te, -am, testem, Naevi, citabo (Q. Rosc. 37 Sest. 45. *cf.* Verr. II 1, 83 teste homine nequam ..., te ipso, -am, teste. 4, 79. 5, 154 tibi favebo, te, -am, adiuvabo. Lig. 15 tu per te, per te [*semel αβ*], -am, *eqs.* Phil. 1, 32. HOR. sat. 2, 7, 22 non dices ..., quorsum ...? :: ad te, -am). Flacc. 94 vestris, vestris (*semel ω*), -am, umeris (PANEG. 10, 11, 7). Sest. 26 vos, -am, equites Romani, et omnes boni *eqs.* (Rab. Post. 13 vos, vos, -am, ipsi et senatus. Mil. 85 vos ..., vos, -am, imploro ..., vosque *eqs.* 101 IVVENC. 1, 672. VVLG. Ruth 4, 10 at ille ... populo [p. ait *pars codd.*]: 'testes vos' -it 'estis ..., quod ...; vos, -am, huius rei testes estis').

β adi. (partic.), numer., adv. (*coniunct.*): PLAVT. Amph. 356 hic, -am, habito ego atque horunc servos sum. 613. Asin. 205 aliam ..., longe aliam, -am, *eqs.* Aul. 821 divitias nimias ..., quadrilibrem, -am, aulam auri plenam. Persa 488 iam liberast? :: ...; libera, -am, est: ecquid audis? TER. Andr. 593 quid dixti? :: optume, -am, factum (*cf.* AVG. civ. 21, 15 p. 519, 3 D. melius ...; melius est, -am, *eqs.* PS. AVG. serm. ed. Mai 66, 1 bene ...; bene, -am, *eqs.* EPIST. pontif. 374 Conc.ˢ I 2 p. 7, 26 bonis ..., bonis, -am [*gr. I 1, 1 p. 78, 14* καλὰς ..., καλὰς φημὶ ἀρχάς]). 715 matura! :: iam, -am, hic adero (CIC. Att. 9, 5, 1 i., ⟨i.⟩, -am, *eqs.* PANEG. 11, 18, 1 i. ...; i., -am, *eqs.*). Haut. 770 nimium, -am. LVCIL. 826 sic, -am, ... illum ... acceptum *i. deceptum* (CIC. Scaur. 1 s., -am, se ... res habet. Att. 2, 5, 2. ad Q. fr. 2, 4, 4 s., -am, ..., ut [*consec.*] *eqs.* [3, 6, 6 SEN. epist. 85, 39]. VARRO ling. 6, 2 s. ...; s., -am, *eqs.*). Acc. trag. 373 ilico, -am, *eqs.* CIC. Verr. II 3, 180 unum mihi reperi ..., unum, -am, da mihi (*β*, m. da -am *O*) ex illis (Phil. 2,

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

112). 5, 29 tum . . ., cum . . ., tum, -am, cum *eqs.* (har. resp. 4 t., -am, t. vidi. *dub.* off. 3, 100. *cf. p. 1787, 4*). Font. 40 frugi . . . hominem, iudices, frugi, -am, et . . . moderatum. Rab. perd. 19 confiterer . . .; lubenter, -am, confiterer, si *eqs.* Mur. 78 intus, intus, -am, est. Sest. 116. 146 multò mihi, multo, -am, iudices, praestat (Att. 1, 16, 4. Sen. dial. 3, 20, 3 multum, -am, interest. epist. 120, 8. *cf.* dial. 4, 21, 1 plurimum, -am, proderit). har. resp. 60 vix . . ., vix, -am. Rab. Post. 35 illinc omnes praestigiae, illinc, -am, omnes fallaciae. Lig. 28 omnes . . .; omnes, -am, *eqs.* (fin. 2, 77. Sen. epist. 59, 15 o., -am, illi tendunt ad gaudium, sed *eqs.* Ps. Cypr. spect. 4 quid . . . interdixit? . . .; omnia, -am, . . . damnavit. Paneg. 6, 2, 5. 8, 20, 5. Salv. eccl. 1, 2 omnes, -am, omnes paene. 3, 41 quid . . . loquuntur? 'omnes -am [*ipse Salv. add.*], qui *eqs.*' *al.*). Deiot. 34 solus, -am, es . . ., cuius *eqs.* (Paneg. 2, 12, 1 s. . . ., s., -am, omnium). Phil. 8, 22. 11, 9 alia . . ., alia, -am, *eqs.* (Tusc. 2, 35 Varro rust. 2 praef. 5 Qvint. decl. 328 p. 289, 25. *cf. p. 1784, 72*). 12, 3. Att. 1, 20, 7 per mihi, per, -am, gratum. 3, 15, 5 caeci, caeci, -am, fuimus. 4, 17, 2 corruerat . . . et plane, -am, iacebat. 6, 2, 9 nimis, nimis (*semel M et Sjögren*), -am, *eqs.* 10, 6, 2 magnum opus est . . .; magnum, -am, opus est (Paneg. 6, 3, 3. *cf.* Sen. epist. 120, 15 maximum). Catvll. 13, 6 cenabis bene . . ., si . . . attuleris . . .; haec si, -am, attuleris, . . . cenabis bene (Ps. Avg. serm. ed. Mai 138, 3). Liv. 22, 60, 17 prius, -am, *eqs.* Pollio or. frg. Quint. inst. 9, 2, 9 furiosum, -am, non inofficiosum (Tert. adv. Prax. 11 p. 242, 25 Avg. civ. 11, 10 p. 474, 24 D.). Val. Max. 2, 1, 10 inde . . ., inde, -am *eqs.* (Sen. dial. 5, 34, 2 nat. 4, 13, 8). Sen. dial. 3, 8, 2. 7, 10, 1 ego . . . nego . . .; clare, -am (-it *A*), ac palam testor *eqs.* benef. 6, 4, 6 saepe . . .; saepe, -am, *eqs.* epist. 110, 4. Sil. 11, 570 cui . . . Hannon: '. . .; nunc en, nunc, -am, *eqs.*' Stat. Theb. 11, 217 praevertit vota Tonanti: '. . .; tandem, -am (um- *P*), . . . *eqs.*' Apvl. apol. 55 tamen . . ., tamen, -am, *eqs.* (59). 95 prorsus, -am, *eqs.* (flor. 15 p. 60. Boeth. c. Eut. 4, 96 omnino . . . disiuncta . . ., p., -am, disiuncta). met. 2, 8, 6 licet . . ., licet, -am, Venus ipsa fuerit, licet *eqs.* Novatian. cib. Iud. 5 p. 236, 1 deus ventre non colitur nec cibis, quos . . .; cibus, -am, verus . . . est fides. Ps. Avg. serm. ed. Mai 152, 2 dies dominicus, dies, -am, regalis, in quo *eqs.* *al.*

γ subst.: Plavt. Amph. 378 cuius es? :: Amphitruonis, -am, Sosia. 625 quis homo? :: Sosia, -am, ego ille. Aul. 763. Men. 648 (*645* palla mi est domo surrupta) sed tu quid ais? :: palla, -am, periit domo. Ter. Phorm. 390 Stilpost. :: quem dixti? :: Stilponem, -am, [est] noveras. Trag. inc. 214 pater, -am, . . . me lumine orbavit, pater. Lvcil. 42 venti . . . vim, ventum, -am, tollas. 924. Cic. Verr. II 3, 18 tuus hospes . . ., hospes, -am, et familiaris tuus. 5, 162 crux, crux, -am, . . . comparabatur. Cluent. 168 quis . . . testis est? . . . pater; pater, -am, illius adulescentis, quem *eqs.* Rab. perd. 27 patrem patriae, parentem, -am, vestrae libertatis. Mur. 80 cives, cives (*codd. semel praeter* Ψ^2), -am, si eos hoc nomine appellari fas est. Flacc. 73. Pis. 19 consulem ego tum quaerebam, consulem, -am, non illum quidem . . ., qui . . ., sed qui *eqs.* Planc. 87. 100 vi me, vi (*v. app. crit.*), -am, Plancius et complexu suo retinuit. Phil. 5, 33 bello (*bis codd. recc.*), -am, decertandum est idque confestim. de orat. 2, 148. 3, 213 actio, -am, in dicendo una dominatur; sine hac *eqs.* nat. deor. 3, 91 Lael. 100. Rvt. Lvp. 1, 11 furor; furor, -am, non ratio. Plin. paneg. 78, 4 collegarum tuorum, collegarum, -am: ita enim *eqs.* Flor. epit. 2, 6, 44 ipsos deos, — deos, -am, nec fateri pudebit. Avr. Fronto p. 234, 15 v.d.H. (= p. 254 N.) per istos dies, — dies dico? menses, -am! — *eqs.* Apvl. apol. 18 paupertas . . .; paupertas, -am, . . . omnium civitatum conditrix. Cypr. ad Donat. 4 p. 6, 17 epist. 43, 1. Ps. Cypr. spect. 10 scripturis, -am, sacris incumbat. Novatian. cib. Iud. 5 p. 236, 14 iustitia, -am, et continentia . . . colitur *deus*. Paneg. 2, 20, 2. 3, 18, 3. Optat. 5, 3 p. 123, 13 testamentum; ⟨testamentum,⟩ -am, quia *eqs.* 6, 1 p. 143, 1 Avson. Symm. epist. 1, 32 Vvlg. Is. 10, 21 Dan. 5, 11. *al.*

δ verba (partic. sub β afferre malui, imper. sim. sub 1): in prima pers.: Plavt. Asin. 377 dico . . . ut facturus sum. :: ne nega :: quin (*cf. p. 1783, 52*) promitto, -am, *eqs.* (Persa 598 [*593* monuisti hau male] qu. laudo, -am, consilium tuum). Persa 484 credo tibi . . . :: eho, an . . .? :: credo edepol, credo, -am, tibi . . ., me dico credere. Stich. 187 oratio . . ., qua . . . utebantur: 'veni . . . ad cenam, sic face, promitte vero . . .; volo, -am, fieri, non amittam quin eas' (*cf. p. 1783, 36*). Cic. Verr. II 3, 59 mitto . . ., mitto . . ., mitto, -am, haec omnia atque in aliud dicendi tempus reicio (4, 116. *cf.* Paneg. 4, 27, 3 praetereo te, Aquileia, te . . ., ceterasque regiones, quibus . . .; praetereo, -am, et haec et alia complura *eqs.* [4, 33, 7]). 3, 137 teneo, ⌊teneo, -am⌋ (⌊ ⌋ *om. β*), . . . furem . . ., teneo, -am, ita, ut *eqs.* 4, 37 scio . . .; scio, -am (Sen. epist. 59, 2 Paneg. 9, 3, 1). 5, 153 malo . . ., malo, -am, *eqs.* Font. 11 insector ultro atque insto accusatori . . .; insector, -am, et flagito testis. Scaur. 25. 49 ⟨e⟩quidem vide⟨o⟩, video, -am, non cogito solum. Sen. epist. 115, 7 poterimus perspicere . . .; cernemus, -am, *eqs.* Avr. Fronto p. 234, 6 v.d.H. (= p. 254 N.). *al.* *temp. futur.* (*cf. l. 77*): Cic. Verr. II 1, 90 reticere *non* poterunt: dicent, -am, *eqs.* Phil. 13, 10 eam *domum* . . . redimet; redimet, -am, Cn. Pompei domum filius. fin. 2, 69 non potes . . ., si . . . perspexeris; pudebit te, -am, *eqs.* Tusc. 5, 80 dabit (*bis edd. vett.*), -am, *eqs.* Sen. nat. 4, 13, 10 epist. 104, 31 Petron. 129, 8. *alia*: Plavt. Stich. 373 Epignomum conspicio . . . :: hem quid? Epignomum elocutu's? :: tuom virum . . .; venit, -am. Cic. Planc. 31 tamen . . . valeret . . .; valeret, -am, *eqs.* Mil. 80 confiteretur, confiteretur, -am, si fecisset, et magno animo et libenter, se fecisse *eqs.* Hor. sat. 1, 10, 64. carm. 2, 8, 13 expedit . . . fallere . . .; ridet hoc (*sc. periurium*), -am, Venus ipsa, rident . . . Nymphae . . . et Cupido. Sen. suas. 2, 1 pudet Lacedaemonios . . ., pudet, -am, Lacedaemonios *eqs.* Sen. dial. 1, 4, 4 ultro se . . . malis optulerunt . . .; gaudent, -am, . . . rebus adversis. 5, 14, 6 potest dici . . .; potest, -am, videri *eqs.* (Anian. Chrysost. laud. Paul. 6 p. 505). benef. 4, 39, 4. epist. 87, 25 erras, -am, si *eqs.* 92, 31 scit, -am, *eqs.* 99, 20 licet, -am, naturae obsequi *sc. lacrimare*. 110, 2. CIL IV 1261 futebatur (*sic*), -am, futuebatur. Paneg. 2, 2, 4 libet . . ., libet, -am, quia *eqs.*

b *pertinet sive ad plures voces sive ad totam sententiam*: Plavt. Amph. 94 certo prodit *Iuppiter* in tragoedia; hanc fabulam, -am, hic Iuppiter hodie ipse aget. 577 quid hoc sit hominis? :: equidem decies dixi: domi ego sum, -am, ecquid audis? Cist. 606 Most. 366. 383. 456. 476. Pseud. 517 praedico, ut caveas, dico, -am, ut caveas; cave. Truc. 285. Lvcil. 111 haec ludus ibi susque omnia deque fuerunt, susque haec deque fuere, -am, omnia ludus iocusque. Rhet. Her. 4, 28, 38 (*inter exempla conduplicationis*) nunc audes etiam venire in horum conspectum, proditor patriae? proditor, -am, patriae, venire audes in horum conspectum? Cic. Verr. II 5, 84 habitare in ea parte urbis, quae . . ., Syracusanum neminem voluit; hodie, -am, Syracusanum in ea parte habitare non licet. har. resp. 8. Varro ling. 8, 9 causa, -am, cur . . ., quam ostendi *sc. est ea, quam ostendi*. rust. 3, 14, 1 sumendus locus cochleariis, quem circum totum aqua claudas, ne . . .; aqua, -am, finiendae, ne fugitivarius sit parandus. Sen. dial. 3, 19, 1 habet, -am, iracundia hoc mali: non vult regi. epist. 78, 4 non iudicabam me . . . mori; putabam, -am, me victurum. Ps. Orig. tract. 7 p. 80, 13 quid isti tres menses significent videamus; tres, -am, menses . . . trinitatis sacramenta portendunt, quia *eqs.* Paneg. 3, 21, 4 quisquis . . . consulatus cupit, nihil necesse est pecuniam . . . quaerat . . .; quisquis, -am, capere magistratum voles, *eqs.* Hier. epist. 16, 1, 2 Christus in paradisum de cruce latronem tulit . . .; Christus, -am, prodigum filium revertentem laetus amplectitur. 46, 11, 3 Vvlg. Ezech. 16, 6 Avg. civ. 16, 37 p. 184, 31 D. *al.*

B -it (*tamquam pro parte ipsius dicentis insertum*): Cic. Verr. II 3, 197 'dic, dic' -it ille 'planius' (*sic post imperat.*: de orat. 2, 28 'audite vero, audite' -it; '*eqs.*' Val. Max. 4, 1, 12 'concurrite, concurrite' -it, 'cives! *eqs.*' Apvl. met. 1, 8, 2 'tace, tace' -it et . . . 'parce' -it '*eqs.*' *cf.* Cic. Mil. 93 'valeant' -it, 'valeant cives [v. v. -it c. *H*] mei; *eqs.*'). Caecin. 24 '. . .; ferro' -it, 'ferro' — et hoc dicit in iudicio — 'te reieci *eqs.*' Mil. 94 '. . .; ubi nunc senatus est, quem . . ., ubi equites Romani illi, illi' -it 'tui? *eqs.*' 104 'minime, minime' -it; 'immo vero *eqs.*' (Tac. dial. 14, 2). Verg. Aen. 8, 351 'hoc nemus, hunc' -it '. . . collem, *eqs.*' (Sen. Herc. O. 813 'hac manu, hac' -it 'ferar . . . victus? *eqs.*' *cf.* Sil. 10, 87 'huc tela, huc' -it 'dextram . . . affer, *eqs.*'). Sen. epist. 70, 26 'quare, quare' -it '. . .? *eqs.*' (*v. app. crit.*). Cypr. unit. eccl. 14 docet hoc . . . apostolus dicens: '. . .; caritas numquam excidet; numquam' -it 'excidet caritas'. epist. 67, 9 apostolus . . . dicit: '. . ., quoniam, qui talia agunt, morte sunt digni . . .; quoniam, qui talia' -it 'agunt, morte sunt digni'.

II ***vi continuativa*** *sc. ad orationem parenthesi, enuntiatis secund. sim. interruptam suscipiendam (praecedit [postponitur* Vvlg. *Ier. 40, 12, cf. infra l. 83. p. 1787, 9. 10] aut pron. [adv.] anaphoricum [interdum collective, e. g. l. 63. p. 1787, 7, cf. p. 1782, 46] aut vox alia quaelibet ex antecedentibus resumpta, ita ut -am plerumque etiam vim auctivam accipiat; nota iterari fere vocem aut initio sententiae aut ante ipsam parenth. sim. positam et quidem non nisi vi quadam praecipua praeditam; dedi exempla selecta, ad usum adumbrandum maxime idonea; v. etiam p. 1782, 48)*: **A** -am (*in orat. recta l. 79, cf. p. 1782, 54 sq.*): **1** *iuxta pron. (adv.) demonstr. aut interrog.*: hic: Cic. Verr. II 1, 49 Tenem ipsum, qui . . ., qui . . ., cuius . . ., hunc ipsum, -am, Tenem . . . abstulit. Cluent. 125 dum . . . eum fuisse Oppianicum constabit, qui . . ., qui . . ., qui . . ., *eqs.*, dum haec, -am, de Oppianico constabunt. har. resp. 24 hanc Matrem . . ., cuius . . ., hanc, -am, accepimus agros . . . peragrare. Phil. 1, 31 hanc tu, P. Dolabella — *eqs.* — hanc tu, -am, potuisti . . . dignitatem deponere? 7, 15 ut omittam innumerabilia scelera (*enumerantur*) . . ., ut haec, -am, omittam *eqs.* (Paneg. 12, 4, 4). 7, 24 Visidio, . . . civi . . . egregio, cuius . . ., huic, -am, tali viro *eqs.* orat. 73 cum hoc decere, quod . . ., cum hoc, -am, decere dicamus, illud non decere, *eqs.* Att. 7, 2, 5 tamen hoc iucundissimum, quod intellexi *eqs.*, hoc mihi, -am, accidit iucundissimum. Cypr. epist. 52, 1 cum . . . dicat: '*eqs.*', cum hoc, -am, . . . dicat. Boeth. arithm. 1, 1 p. 10, 6 ut . . . illum oculum, qui . . ., hunc, -am, oculum . . . inluminent. is: Cic. har. resp. 47 nisi exercitum ⟨C.⟩ Caesaris — *eqs.* — nisi eum, -am, exercitum . . . se inmissurum minitaretur, *eqs.* Mil. 79 si ipse Cn. Pompeius, qui . . ., si is, -am, potuisset. Phil. 1, 24 eas leges, quas . . ., quibus . . ., eas, -am, Caesaris leges nos . . . evertendas putamus? fin. 3, 14 'quonam modo?' -am 'si . . . — erit enim *eqs.* —, id igitur, -am, si *eqs.*' (*in orat. recta ut* Vvlg. Ezech. 21, 24 dicit . . . deus: 'pro eo, quod . . ., pro eo, -am, quod . . ., manu capiemini'). Sen. dial. 11 (12), 8, 3 id actum est . . . ab illo, quisquis . . ., id, -am, actum est, ut *eqs.* ille: Cic. Sest. 53 illo ipso die, qui . . ., cum . . ., illo, -am, ipso die . . . provincia rogatast. Vvlg. Ezech. 24, 27 in die illa, cum . . ., in die, -am, illa aperietur os tuum. Avg. civ. 14, 9 p. 21, 25 D. 14, 13 p. 34, 3.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alia: CIC. Verr. II 5, 165 quid ... tu ipse, cum ..., quid, -am, elocutus es? (Sull. 80 qu. vero? haec auctoritas — *eqs.* — qu.? -am, haec auctoritas ... nihil ... iuvabit? SEN. benef. 3, 28, 5 PANEG. 4, 3, 1. *cf. l. 7*). prov. 6 quae illi ..., cum ..., tum, -am, ... tenuerunt (7 emisti ... t. in illo naufragio huius urbis, quam ..., t., -am, emisti grandi pecunia, ut *eqs.* Tusc. 1, 75 quid aliud agimus, cum ..., cum ..., cum ..., cum ..., quid, -am, t. agimus, nisi *eqs.*?). Att. 1, 16, 8 idem ego ille — *eqs.* — idem, -am, ego recreavi *eqs.* LVCR. 3, 341 non ... ut ..., non, -am, sic *eqs.* GELL. 15, 3, 3 cum dixisset verba haec ... composita ... esse ..., cum haec, -am, ita dixisset, tum *eqs.* (FRONTO p. 46, 8 v.d.H. [= p. 50 N.] at ... proposueram — *eqs.* — i., -am, proposueram ... subire *eqs.*). 17, 21, 1 ut conspectum quendam aetatum ... item virorum ... haberemus, ne ..., ut ab istius modi, -am, temporum ... erroribus caveremus, *eqs.* (AVG. civ. 6, 2 p. 248, 1 D. 17, 16 p. 240, 14). FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 11 inde est — *eqs.* — inde est, -am, quod *eqs.*

2 *usu vario*: CIC. Verr. II 2, 114 vide, quid inter te, cuius ..., cui ..., vide, -am, quid inter te et hunc ... intersit. 2, 128 iste ... excogitat — dixi iam dudum *eqs.* — excogitat, -am, quem ad modum *eqs.* 3, 153 non reprehendo Metellum — *eqs.* — non reprehendo, -am, Metellum, sed *eqs.* 4, 67 rex ... Syracusis in foro — *eqs.* — in foro, -am, Syracusis ... clamare coepit *eqs.* 5, 77 si pridie quam a me tu coactus es confiteri ... ducem vivere, habitare ..., si, -am, pridie ... profugisset, *eqs.* (BOETH. cons. 5, 5, 1 W.). Mur. 63 nostri ... illi — *eqs.* — nostri, -am, illi ... aiunt *eqs.* Flacc. 103 ego te, si ..., ego te, -am, ... prodidero. dom. 25 excitatus aliquando Cn. Pompei — *eqs.* — excitatus, -am, aliquando Cn. Pompei ... dolor subvenit. Mil. 67 tuas, Cn. Pompei — *eqs.* — tuas, -am, suspiciones perhorrescimus (*cf.* Att. 6, 2, 8 id me ... tu, cuius ..., cum ..., tu me, -am, rogas [PANEG. 12, 16, 1 quamobrem te, summe rerum sator, cuius ..., te, -am, oramus *eqs.*]). Phil. 2, 64 bona Cn. Pompei — *eqs.* — bona, -am, Cn. Pompei ... voci ... subiecta praeconis. fin. 2, 72 SEN. contr. 1, 6, 3 VELL. 2, 66, 3. FRONTO p. 151, 18 v.d.H. (=p. 158 N.) Apollonius autem — *eqs.* — Apollonius, -am, qui *eqs.* MIN. FEL. 8, 3 cum ... Protagoram Athenienses ... expulerint ..., quid? (*interpunct. minus apte om. edd. nonnulli, cf. p. 1786, 57sq.*) homines — *eqs.* — homines, -am, deploratae ... factionis grassari in deos non ingemescendum est? *al.*

B -it: CIC. Deiot. 33 *v. p. 1778, 21.* fat. 8 'at enim, quoniam ..., ut ..., quoniam igitur' -it '..., quid mirum est ...?' SIL. 13, 151 *v. p. 1778, 22.* APVL. Socr. 6 p. 132 'non usque adeo' — responderit enim *eqs.* — 'non usque adeo' -it '*eqs.*' DIDASC. apost. 37, 34 si enim in orfanitate constitutus est aut ... aut ..., qui talis, -it, est et laudabitur.

III -am ***vi explicativa*** *fere pro 'scilicet', 'id est' sim.* (*cf.* dico *vol. V 1, 980, 83sqq. et in pleonasmo* [?] -am dico *infra l. 73. v. etiam p. 1782, 49*): A *generatim*: CIC. Att. 8, 3, 5 has compedes, fascis, -am, hos laureatos. HOR. sat. 2, 8, 27 cetera turba, nos, -am. PS. TERT. haer. 1 p. 213, 4 Iudaismi haereticos, Dositheum, -am, Samaritanum, qui *eqs.* IREN. 2, 22, 5 magis honorabilem aetatem ..., illam, -am, provectiorem. PANEG. 7, 3, 3 hunc ...; divi[ni], -am, Constantii filium. FAVST. REI. grat. 2, 5 p. 69, 28 Matthaeus dum incrassatum cor ... clausosque oculos ad culpam hominis refert, cur non sanarentur, ... perdocuit, dum, -am, dicit: 'incrassatum est cor *eqs.*' BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 2 p. 171, 16 de his ... duobus, genere, -am, ac specie. THEOD. MOPS. in Eph. argum. p. 113, 13 adversariorum ..., gentium, -o, et Iudaeorum. 1, 4 p. 122, 2 futura illa bona, resurrectionem, -o, et ... inmortalitatem. 1, 10 p. 129, 5 ex quattuor ... elementis, terra, -o, et aëre et aqua et igne. *cf. p. 1781, 53.* *sim. in verbis transferendis*: CIC. Att. 8, 5, 1 πολλὰ μάτην ... θυμήναντα, multa, -am, mala cum dixisset ..., ut aiunt. B *speciatim per repetitionem vocis explicandae*: Ps. ORIG. tract. 1 p. 4, 12 aut deo ... aut poenae: deo, -am, si ..., poenae autem, si *eqs.* CAEL. AVR. acut. 1 praef. 2 *libros* utiles magis quam necessarios ...: utiles, -am, ut ... *obscure dicta* revelentur: non, -am (nonnunquam *trad.*), necessarios, haec enim *eqs.* 1, 6, 50/51 discernuntur *dormientes phrenetici ab lethargicis* ... colore, charactere ..., febrium magnitudine: colore, -am, dormientium enim mundum corpus ...; magnitudine, -am, febrium, dormientium enim *eqs.* 1, 15, 146 incongrue et intemporaliter et immodice: incongrue, -am, quoniam *eqs.* 2, 36, 189 primo ex praeteritis, dehinc ex ... sudoris ... ordine ...: ex praeteritis, -am, cum ...: ex ordine, -am, sudoris ...: aequalis enim bonus *eqs.* chron. 2, 13, 183 de schemate iacendi atque phlebotomia ...: de schemate, -am, iacendi, siquidem *eqs.* ALC. AVIT. epist. 77 celebravimus vobiscum ..., vobiscum, -am, non loco sed animo. HERACL. Alc. Avit. epist. 54 p. 83, 11 laboris ...: laborem, -am, dico, quia *eqs.*

PARS POSTERIOR: *de collocatione.*

caput primum: orationi inseritur.

ponitur potissimum aut secundo loco aut in qualibet orationis caesura; de collocatione minus sollemni nec tamen prorsus libera v. p. 1795, 16. ad locos, quibus ad vocem q. e. -am additamenta sive iuxta posita sive quibusdam intercedentibus inserta accedunt, v. p. 1776, 76. audaciora inveniuntur hic illic in poesi; in hexametro (cf. p. 1796, 29sqq. 47) collocatur imprimis in fine versus, saepe ante (e. g. VERG. Aen. 5, 474 OV. met. 13, 942 LVCAN. 5, 578 SIL. 13, 405. *cf. p. 1796, 40) aut post (e. g.* OV. met. 4, 108. 6, 170 fast. 2, 441 Pont. 3, 2, 83 VAL. FL. 4, 706 HOMER. 272, *in pentam.* OV. fast. 1, 17, 4. 178) *caesuram, interdum in dactylo paenultimo* (*e. g.* OV. epist. 2, 83 met. 6, 611. 14, 233 LVCAN. 6, 150); *fort. non casu inseritur post primam hexam. vocem e. g.* VERG. Aen. 1, 754 SIL. 1, 399. 2, 389 (*sim. in secundo pentam. hemistichio* OV. fast. 2, 180. 6, 96); *in princ. hexametri* OV. met. 2, 550.

I ***post primam vocem*** *aut ratione inde explicanda*: A *in primo orationis membro* (*enuntiato*): 1 *secundo loco* (*selectissima*): a *post voces leviores*: α *monosyllabas*: ① *interrogativas*: an: CIC. nat. deor. 2, 2 'an' -it 'oblitus es ...? *eqs.*' BOETH. cons. 1, 3, 4 W. cur: VERG. Aen. 11, 855 'c.' -it 'diversus abis? *eqs.*' PHAEDR. 1, 1, 5 TAC. ann. 14, 59, 3 PLIN. epist. 1, 12, 8 APVL. apol. 27. *al.* num: FRONTIN. (?) strat. 4, 5, 12 'n. (numquid *G*)' -it 'et pro patria *eqs.*?' quis (qui): CIC. Att. 1, 16, 10 'quid' -it 'homini Arpinati cum aquis calidis?' (OV. met. 3, 383 SEN. contr. 7, 5, 2 SEN. benef. 4, 2, 3 PETRON. 107, 15. *al.*). OV. met. 7, 171 'quod' -it 'excidit ...? *eqs.*' (PHAEDR. app. 11, 6 SEN. nat. 6, 4, 2. *al.*). 8, 574 'quis' -it ille 'locus?' (FEST. p. 272 PETRON. 104, 4. *al.*). SEN. clem. 1, 9, 10 'quo' -it 'hoc animo facis?' (dial. 9, 11, 5 'quo' -it 'te reservem ...? *eqs.*' TAC. ann. 1, 74, 5 quo ... loco. GELL. 10, 16, 3 quo ... modo. *al.*). ② *varias*: at: CIC. Att. 15, 4, 3 'at' -is 'Ἡρακλείδειον aliquid'. SEN. contr. 4 praef. 11 suas. 2, 18 VAL. MAX. 5, 3, 2ª. cum (*coni.*): CIC. Deiot. 17 'c.' -it 'in castellum ... venisses *eqs.*' 21 VARRO ling. 9, 48 TERT. adv. Val. 36 p. 210, 16 VOPISC. Car. 8, 5. 14, 2. en (*cf. p. 1791, 83*): CIC. Att. 5, 1, 3 'en' -it mihi 'haec ego patior cotidie'. LIV. 22, 6, 3 '⟨en⟩' -it 'hic est ..., qui *eqs.*' SEN. contr. 1, 2, 18 APVL. met. 1, 18, 8 AMM. 16, 12, 31. *al.* iam: SEN. contr. 2, 3, 7 'i.' -it 'angustum tempus est'. 2, 3, 8 *bis.* PETRON. 64, 3. ne: APVL. met. 1, 3, 1 'ne' -it 'istud mendacium tam verum est, quam *eqs.*' 1, 17, 2 'ne' -it 'inmerito *eqs.*' (1, 18, 4). TERT. ieiun. 6 'ne' -it, 'cum *eqs.*' (adv. Marc. 4, 15 p. 465, 24). IVL. VAL. 1, 15 p. 25, 17 'ne' -it, 'quaeso, ne moveare *eqs.*' non (*aliter p. 1793, 67*): CIC. Quinct. 43 'n.' -it 'id ... neque in eo *eqs.*' Tull. 54 (49) 'n.' -it '..., sed *eqs.*' (Brut. 270 SEN. contr. exc. 7, 4 TERT. adv. Hermog. 44 p. 173, 17. *al. cf.* CIC. off. 1, 63 'n.' -it 'solum ..., verum etiam *eqs.*'). Flacc. 55 Brut. 119 CATVLL. 10, 18 OV. fast. 5, 238 LIV. 6, 40, 11. *et passim.* o: PETRON. 24, 2 'o' -it 'hominem acutum *eqs.*' 134, 8 FLOR. Verg. p. 186, 13 APVL. met. 11, 22, 5 (*v. p. 1769, 74*). *passim.* quam: BOETH. cons. 3, 12, 23 W. 'qu.' -am 'me ... delectant *eqs.*!' qui: TERT. anim. 5, 3 'quo' -it 'digresso *eqs.*' adv. Marc. 4, 14 p. 460, 11 GREG. TVR. Franc. 3, 4. sed: QVINT. decl. 375 p. 415, 21 's.' -it 'supervacua erat *eqs.*' APVL. apol. 79 (*v. app. crit.*). AVG. civ. 11, 34 p. 510, 22 D. si: CIC. ac. 2, 80 'si' -it 'deus te interroget *eqs.*' nat. deor. 1, 16 div. 2, 108 TERT. idol. 23 resurr. 57 p. 116, 9. *al.* sic: CIC. rep. 1, 60 's.' -it 'est'. Att. 9, 18, 1 's.' -am 'agam *eqs.*' VARRO rust. 2, 1, 26 (si *trad.*). CATVLL. 45, 13 SEN. epist. 12, 10. *al.* ut: CIC. fin. 4, 75 'ut' -it '..., sic *eqs.*' TERT. ieiun. 10 p. 288, 12 EPIT. Alex. 80. SCHOL. Cic. Bob. p. 80, 7 'ut' -it '... concedam *eqs.*'

β *pyrrhichias*: TER. Eun. 580 'ego' -it 'ad cenam hinc eo' (CIC. de orat. 2, 27 Brut. 292 VARRO rust. 2, 6, 1. *al.*). CIC. Phil. 13, 38 'utrum' -it 'elegantius?' div. 1, 11 'nihil' -it 'equidem novi *eqs.*' (Att. 10, 7, 1 SEN. dial. 4, 32, 3 CVRT. 3, 1, 18. *al.*). fat. 4 'ita' -it 'audiam te *eqs.*' (SEN. contr. 2, 6, 6 SEN. epist. 47, 18 PETRON. 127, 6 FLOR. epit. 4, 12, 15). LIV. 32, 20, 3 'ubi' -it 'illa certamina ...? *eqs.*' (SEN. benef. 4, 32, 4 APVL. met. 9, 39, 4. *al.*). VAL. MAX. 5, 1 ext. 3 nisi (VLP. dig. 9, 2, 27, 25. 33, 7, 12, 45 FRG. de form. Fab. 8). SEN. dial. 1, 2, 10 'licet' -it '... concesserint, *eqs.*' (benef. 5, 14, 1 VITA Hil. Arel. 9 l. 27 C.). benef. 2, 8, 1 tamen (PETRON. 66, 1 QVINT. decl. 374 p. 414, 21). VLP. dig. 47, 2, 43, 10 quia (PATRIC. conf. 9 GREG. TVR. vit. patr. 5, 2).

b *post praepp.*: VVLG. exod. 8, 10 'iuxta' -it 'verbum tuum (t. -it *pars codd.*) *eqs.*' VITA Eugen. 5 'ante' -it 'paucos dies *eqs.*'

c *separat artius secum cohaerentia* (*cf. p. 1789, 68. 1790, 4*): CATVLL. 45, 2 'mea' -it 'Acme, ni te *eqs.*' LIV. 3, 19, 6 'Aulus' -it 'ille Verginius *eqs.*' 6, 16, 2 'Iuppiter' -it 'optime maxime Iunoque regina *eqs.*' PETRON. 85, 5 'domina' -am 'Venus, si *eqs.*'

d *removet enclitica q. v. sim. in locum tertium*: ergo (*cf. p. 1791, 65*): PHAEDR. app. 11, 6 'quod' -it 'e., stulte, meruisti decus ...? *eqs.*' CVRT. 6, 9, 8. VITA Caes. Arel. 2, 42 'da' -it 'e. si *eqs.*' igitur: *v. p. 254, 24sqq.* modo: QVINT. decl. 338 p. 338, 1 'torqueat' -it 'm.: *eqs.*'

2 *tertio loco* (*nota locos, quibus quae antecedunt artius secum conexa sunt, ut e. g. a praepositionibus pendentia [p. 1789, 50], re vera ad 1 pertinere*): a *primum locum obtinent proclitica q. v. sim.*: α *coniunctiones et adverbia*: ① *monosyllaba*: an: CIC. fin. 2, 11 'an potest' -it ille 'quicquam esse suavius *eqs.*?' LIV. 31, 29, 4 TAC. ann. 11, 30, 2. APVL. met. 11, 28, 4 'an tu' -it, '*eqs.*?' at: CIC. Deiot. 25 'at eo' -it 'tempore *eqs.*' OV. trist. 5, 1, 49 'at poteras' -is '*eqs.*' VAL. MAX. 9, 14 ext. 3. QVINT. decl. 376 p. 417, 10 'at enim' -it '*eqs.*' cum: CIC. de orat. 2, 263 'quom tu' -it '*eqs.*' SEN. contr. 9, 3, 10 'c. viderem' -it 'orbum *eqs.*' TAC. ann. 11, 4, 3 'c. idem' -it 'de admissis ... sentiam *eqs.*' cur: TER. Phorm. 620 'c. non' -am, 'Phormio, vides ...? *eqs.*' OV. met. 6, 631 'c. admovet' -it 'alter blanditias ...? *eqs.*' TERT. nat. 1, 5, 5. *al.* dum: VARRO rust. 3, 2, 1 'd. diribentur' -it 'suffragia, *eqs.*' et: LIV. 3, 25, 8 'et haec' -it 'sacrata quer-

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cus *eqs.*' 3, 59, 2 'et libertatis' -it 'nostrae *eqs.*' 44, 36, 12 'et ego' -it '. . . habui, *eqs.*' SEN. contr. 2, 2, 6 'et ideo' -it '*eqs.*' 7, 7, 10 'et suspectus' -it 'iudici est *eqs.*' iam: CIC. dom. 126 'i. fateor' -it 'me . . . fuisse'. VAL. MAX. 3, 2, 20 'i. hoc' -it '*eqs.*' APVL. flor. 3 p. 14 'i. primum' -it '*eqs.*' *al.* nam: CIC. de orat. 2, 24 'n. si' -am, 'Scaevola, *eqs.*' (NEP. Ages. 5, 4). QVINT. inst. 1, 10, 3 'n. quid' -unt '. . .? *eqs.*' GAIVS inst. 2, 218 'n. eo' -it 'senatus consulto *eqs.*' ne: CIC. Verr. II 3, 37 'ne tollat' -it 'ex area *eqs.*' HOR. sat. 2, 1, 5 'ne faciam' -is 'omnino versus?' nec: VARRO rust. 1, 2, 20 'n. ullae' -am 'pecudes *eqs.*' SEN. nat. 4 praef. 7 'n. invidebo' -it 'vobis *eqs.*' CVRT. 7, 5, 12 'n. solus' -it 'bibere sustineo *eqs.*' APVL. met. 6, 23, 4 'n. tu' -it, 'filia, *eqs.*' non: CIC. Flacc. 35 'n. deduxi' -it 'Servilium'. fin. 2, 91 ac. 2, 148 BELL. Afr. 44, 3. APVL. met. 7, 11, 2 'n. modo' -it '. . ., verum etiam *eqs.*' quam: CIC. Brut. 248 'qu. vellem' -it '*eqs.*' SEN. dial. 1, 4, 4. AMM. 22, 11, 7 'qu. diu' -it '*eqs.*?' quin: LIV. 27, 26, 10 'qu. imus' -it 'ipsi . . .? *eqs.*' 40, 7, 5. sed: CATO orig. 83 's. istos' -it 'milites *eqs.*' SEN. contr. 9, 6, 6. ARNOB. nat. 1, 36 's. non' -it 'idcirco *eqs.*' si: CATO orig. 83 'si alium' -it tribunus 'neminem *eqs.*' CIC. ac. 2, 63 'si te' -it '*eqs.*' VERG. Aen. 5, 353 CVRT. 8, 1, 34. ut: CIC. Brut. 19 'ut scribas' -it 'aliquid; *eqs.*' LIV. 2, 38, 2 'ut omnia' -it 'obliviscamini *eqs.*' SEN. epist. 85, 26 'ut vobis' -it 'videtur, *eqs.*'

(ii) *polysyllaba*: TER. Phorm. 93 'numquam aeque' -it 'ac modo *eqs.*' (CIC. Tusc. 2, 29 'n. quicquam' -it '*eqs.*' nat. deor. 1, 87 'n. vidi' -it 'animam *eqs.*' VAL. MAX. 4, 7, 1 SEN. epist. 108, 25). CIC. Mur. 74 'utrum lenocinium' -it '. . . an . . . petebas?' (LIV. 36, 34, 7 VLP. dig. 35, 3, 1, 3. *al.*). de orat. 2, 47 'quia nolo' -it 'omnia . . . tractare *eqs.*' (VARRO Men. 407 'qu. Romanis' -it 'me . . . tradere volebat'. VAL. MAX. 8, 13 ext. 2 SEN. apocol. 8, 2). Brut. 124 'atqui haec' -am 'de incestu *eqs.*' (fin. 2, 9 'a. reperies' -it 'in hoc *eqs.*'). 146 'etsi satis' -it 'mihi videbar *eqs.*' (fin. 5, 7 ac. 2, 10. *al.*). Tusc. 3, 42 'saepe quaesivi' -it 'ex is qui *eqs.*' VARRO rust. 1, 23, 1 'quoniam fructum' -it 'arbitror esse fundi eum, qui *eqs.*' (PS. TERT. adv. Iud. 10 l. 87 'qu. puer' -it 'natus est vobis *eqs.*' *al.*). LIV. 21, 53, 5 'quantum ingemiscant' -it 'patres nostri *eqs.*' 25, 29, 2 'neque primo' -it 'Syracusani a vobis defecimus *eqs.*' (38, 14, 7 TAC. dial. 15, 2 GELL. 10, 16, 6). SEN. contr. 1, 8, 2 'numquid luxuriam' -it 'obicis?' suas. 5, 7 'nisi tollitis' -it 'trophaea, *eqs.*' (SEN. benef. 3, 37, 4. VLP. dig. 4, 9, 3, 1 'n. forte' -it '*eqs.*' *al.*). CVRT. 4, 16, 5 'ecquid videtis' -it 'istos, qui *eqs.*?' PETRON. 67, 2 'quomodo nosti' -it 'illam' Trimalchio, 'nisi *eqs.*' VLP. dig. 4, 8, 7, 1 'quamvis servi' -it 'arbiterium nullum sit'. 39, 2, 15, 33 'ceterum nullus' -it 'finis rei invenietur' (TERT. pudic. 2, 1). TERT. anim. 33, 2 'uti rationem' -it 'patri reddat *eqs.*' orat. 3, 1 'ego veni' -it '*eqs.*' (adv. Prax. 14 p. 251, 13). *al.*

β *pronomina*: CIC. de orat. 2, 287 'me istorum' -it 'nihil credere' (Brut. 123 PETRON. 16, 3. *cf.* LVCAN. 10, 353 'tu mollibus' -it 'nunc incumbe toris *eqs.*'). Brut. 280 'hoc modo' -am '*eqs.*' (VARRO rust. 2, 9, 16 SEN. dial. 1, 5, 5). off. 2, 89 'quid hominem' -it 'occidere?' (Att. 4, 17, 5 SEN. dial. 9, 14, 8). 3, 42 'qui stadium' -it 'currit, *eqs.*' (LIV. 23, 3, 1 SEN. benef. 2, 32, 1 SVET. Aug. 58, 2). *et sim. passim.*

γ *praepositiones*: CIC. Mil. 98 'de me' -it '*eqs.*' (Brut. 151 VARRO rust. 3, 6, 1). Deiot. 33 'ad regem' -it 'scribere solebat *eqs.*' NEP. Pel. 3, 2 'in crastinum' -it 'differo res *eqs.*' (LIV. 26, 33, 7 'in consilio' -it 'arbitror me fuisse *eqs.*'). SEN. contr. 7, 7, 11 'ante comitia' -it 'paratus fuerat *eqs.*' SEN. dial. 5, 15, 11 'apud regem' -it '*eqs.*' TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 463, 12 'secundum haec' -it 'faciebant *eqs.*' *e duobus nominibus a praep. pendentibus praecedit unum*: RHET. Her. 4, 52, 65 'per te' -it 'et quae tibi dulcissima sunt in vita, *eqs.*' SEN. benef. 6, 11, 1 'ad quaerendum' -it 'et accersendum *eqs.*' TERT. adv. Marc. 5, 19 p. 646, 16 'secundum praecepta' -it 'et doctrinam hominum'. *inseritur inter attributum sim. et subst.* (*at v. p. 1790, 63*): CIC. Deiot. 21 'in posterum' -it 'diem *eqs.*' (SEN. benef. 6, 31, 5 'in primo' -it 'statim monte *eqs.*' epist. 58, 15 PETRON. 98, 8). LIV. 1, 59, 1 'per hunc' -it 'castissimum . . . sanguinem *eqs.*' (PETRON. 24, 3 APVL. met. 2, 5, 2). SEN. contr. 2, 1, 19 'sub arbitrio' -it 'patris es'. SEN. benef. 4, 19, 4 'propter maiestatem' -is 'eius eximiam, *eqs.*' nat. 1, 3, 7 'ab omni' -it 'laevitate *eqs.*' QVINT. inst. 6, 3, 32 'ex tui' -it 'animi sententia *eqs.*'

δ *interiectiones sim.*: CIC. Arch. 24 'o fortunate' -it 'adulescens, qui *eqs.*' (Brut. 204 'o magnam' -it 'artem!' Brutus '*eqs.*' 213 Att. 8, 3, 6. SEN. epist. 56, 3 'o te' -is 'ferreum *eqs.*' [PETRON. 106, 1]. PETRON. 90, 5 'o mi' -it 'adulescens' [116, 4 'o mi' -it 'hospites, *eqs.*']. *al.*). LIV. 2, 12, 13 'en tibi' -it, '*eqs.*' (IVVENC. 2, 103). SEN. contr. 2, 1, 30 'ecce nunc' -it (*v. app. crit.*) '*eqs.*' (TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 577, 13).

ε *copula* est *sim.*: CIC. Brut. 260 'fuit accusator' -it 'vetus *eqs.*' VARRO rust. 1, 3, 4 'est altera' -it 'temporum divisio *eqs.*' (SEN. epist. 99, 28).

b *secundum locum obtinent enclitica q. v. sim.*: α *varia*: autem: CIC. Brut. 255 'hanc a.' -it 'gloriam *eqs.*' SEN. contr. 1, 1, 20 'quomodo a.' -it '. . .? *eqs.*' CVRT. 8, 5, 22 'tu a.' -it '. . .? *eqs.*' PETRON. 56, 1 'quod a.' -it 'putamus . . .? *eqs.*' TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 516, 23 'dico a.' -it 'vobis *eqs.*' enim (*aliter p. 1769, 41*): RHET. Her. 1, 16, 26 'illa e.' -it 'patrem meum occiderat'. CIC. Q. Rosc. 26 'pactionem e.' -it 'mecum fecerat'. div. in Caec. 23 'non e.' -it 'illud peto *eqs.*' (SEN. contr. 7, 4, 6 QVINT. inst. 9, 2, 85 TAC. dial. 16, 4. *al.*). de orat. 1, 265 'neque e.' -it '*eqs.*' (VLP. dig. 47, 2, 14, 10. *al.*). fin. 3, 52 'ut e.' -it 'nemo dicit *eqs.*' (4, 76). ac. 2, 55 'cur e.' -es '*eqs.*?' (VLP. dig. 7, 1, 13, 3). 2, 97 'si e.' -it '*eqs.*' (nat. deor. 2, 16. *al.*). QVINT. inst. 4, 2, 109 'Q. e.' -it 'Ligarius *eqs.*' *al.* ergo (*sed v. p. 1788, 66*): CIC. Verr. II 2, 127 'quot e.' -it 'sunt renuntiati?' de orat. 2, 366 'an e.' -it '*eqs.*?' Brut. 158 'pergamus e.' -it '*eqs.*' ac. 1, 13 'quid e.' -am '*eqs.*?' (Att. 7, 7, 7. *al.*). LIV. 2, 7, 9 'numquamne e.' -it '*eqs.*?' *saepe.* igitur (*sed v. p. 1788, 68*): CIC. de orat. 1, 113 'sic i.' -it 'sentio *eqs.*' 1, 207 'peto i.' Crassus -it 'a te, *eqs.*' Brut. 91 'quid i.' -it 'est causae . . .? *eqs.*' (VARRO rust. 3, 2, 10. *al.*). fin. 2, 9 'cur i.' -am '*eqs.*?' fat. 43 'ut i.' -it 'qui *eqs.*' epist. 9, 26, 2 'in eo i.' -is 'consilio *eqs.*' *et passim.* modo (*at v. p. 1788, 69*): CIC. Att. 9, 7, 5 'si m.' -is '*eqs.*' PHAEDR. 2, 8, 8. quidem: CIC. de orat. 2, 97 'me qu.' -it 'recte mones *eqs.*' 2, 143 'et qu.' -it Catulus '*eqs.*' fin. 3, 13 'istud qu.' -am 'optime dicis, sed *eqs.*' *ibid.* 'si qu.' -it '*eqs.*' (VARRO rust. 2, 11, 1. *al.*). 5, 4 'Pomponius qu.' -am 'noster *eqs.*' LIV. 2, 12, 15 'quando qu.' -it 'est *eqs.*' (6, 38, 6. *al.*). SEN. dial. 5, 38, 1 epist. 92, 14. quippe: AVG. civ. 14, 8 p. 16, 21 D. 'voluntas qu.' -unt 'appetit bonum *eqs.*' 15, 12 p. 81, 1. quoque: CIC. fin. 2, 8 'ego qu.' -it 'didicerim *eqs.*' LIV. 7, 40, 15 'me qu.' -it, 'milites, *eqs.*' (26, 15, 12). SEN. benef. 4, 28, 1 epist. 102, 12. *al.* tamen: OV. fast. 3, 553 'thalamis t.' -it 'Elissae *eqs.*' LIV. 32, 32, 16 'non t.' -it, '*eqs.*' SEN. dial. 7, 15, 1 'quid t.' -it '*eqs.*?' PETRON. 45, 13 'munus t.' -it 'tibi dedi'. IVV. 10, 291 'cur t.' -it '. . .? *eqs.*' PAVL. dig. 27, 9, 13, 1 'si t.' -it '*eqs.*' (49, 14, 13, 5). TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 345, 21 'quoquo t.' -is 'modo *eqs.*' vero: CIC. Catil. 3, 10 'est v.' -am 'notum *eqs.*' (rep. 1, 63). de orat. 1, 107 'ego v.' -it '*eqs.*' (1, 209. *al.*). 2, 232 'quasi v.' -it Crassus '*eqs.*' (VARRO rust. 1, 2, 28. *al.*). Brut. 42 'tuo v.' -it 'arbitratu; *eqs.*' rep. 1, 38 'nec v.' -it Africanus 'ita disseram *eqs.*' *saepe.*

β *pronomina et adv. pronom.*: CIC. Quinct. 55 'quid mihi' -it '*eqs.*?' (de orat. 1, 80 'probas m.' -it 'ista, *eqs.*' fat. 4 'an m.' -am '. . .? *eqs.*' BELL. Alex. 15, 3 'videris m.' -it '*eqs.*' *al.*). 63 'hic te' -it 'teneo, *eqs.*' (Planc. 13 'desiderarunt te' -it '*eqs.*' SEN. epist. 65, 15 'quid te' -is 'delectat *eqs.*'?). Sull. 22 'nisi tu' -it 'causam recepisses, *eqs.*' (rep. 1, 14 'quid tu' -it '. . .? *eqs.*' fin. 4, 1 'ne tu' -am, 'Cato, ista exposuisti, ut *eqs.*' LIV. 9, 10, 7 'quin tu' -it '*eqs.*?' *al.*). Brut. 192 'ita se' -am 'res habet; *eqs.*' (284). 266 'ne ego' -it '. . . doleo . . .! *eqs.*' (nat. deor. 2, 1. *cf.* fin. 1, 4 'Synephebos e.' -it 'potius Caecilii . . . legam?' Att. 2, 1, 5 'at e.' -it '*eqs.*' VARRO rust. 1, 2, 22 'anne e.' -am 'sequar *eqs.*?' *al.*). Att. 2, 16, 2 'oppressos vos' -it 'tenebo *eqs.*' (CAES. Gall. 6, 35, 8 'quid vos' -it '*eqs.*?'). NEP. Hann. 2, 3 'pater meus' -it '*eqs.*' (LIV. 9, 4, 8 QVINT. decl. 388 p. 440, 12. *al.*). SEN. contr. 7, 2, 9 'si quis' -it 'volet *eqs.*' (SEN. epist. 94, 31. *al. cf.* 9, 20 si cui. CVRT. 9, 2, 31 nescio quid). *et sim. al.*

γ *copula* est *sim.*: CIC. Quinct. 85 'quid est' -it 'possidere?' (Rab. Post. 34 'non e.' -it '*eqs.*' *al.*). de orat. 1, 45 'non sum' -it 'nescius *eqs.*' (Brut. 292 'aliquotiens s.' -it 'conatus, sed *eqs.*' LIV. 2, 12, 8 'Romanus s.' -it 'civis; *eqs.*'). 40, 47, 6 'missi sumus' -it '*eqs.*' SEN. contr. 9, 2, 20 'sermo erat' -it 'in convivio *eqs.*' suas. 3, 2 'infestae sunt' -it 'tempestates *eqs.*' (SEN. epist. 113, 9 'non s.' -it '*eqs.*' *al.*). VAL. MAX. 6, 2, 2 'non es' -it 'mihi . . . consul, *eqs.*' (FLOR. Verg. p. 183, 14). TERT. resurr. 33 p. 72, 26 'tolerabilius erit' -it '*eqs.*' *al.*

c *antecedunt bina vocabula artius inter se conexa*: CIC. Quinct. 45 'Quincti bona' -it '*eqs.*' fin. 2, 93 'maximus dolor' -it 'brevis est' (*subst. c. attributo ut* LIV. 35, 16, 2 'specioso titulo' -it '*eqs.*' SEN. benef. 6, 15, 1 'isto modo' -it '*eqs.*' [epist. 87, 33. *al.*]. GELL. 11, 11, 3 'vir bonus' -it '*eqs.*' *al.*). VARRO rust. 1, 5, 3 'agri culturae' -it 'quattuor sunt partes *eqs.*' LIV. 7, 10, 4 'macte virtute' -it '. . . esto; *eqs.*' (7, 36, 5. *al.*). 10, 25, 2 'quattuor milia' -it 'peditum *eqs.*' 21, 3, 4 'florem aetatis' -it '*eqs.*' SEN. contr. 7, 6, 17 'M. Cato' -it '*eqs.*' (*nom. propria ut* SVET. vita Ter. 4 'P. Africanus' -it '*eqs.*' *at v. supra l. 4*). *et sim. passim.*

3 *removetur in locum quartum aut sequentes*: a *per ampliationem artius conexorum*: α *a praep. pendentium* (*cf. p. 1788, 72*): (i) *accedunt attributa sim.*: CIC. Q. Rosc. 34 'de tota re' -it '*eqs.*' de orat. 3, 227 'in omni voce' -it Crassus 'est *eqs.*' Brut. 23 'ceterarum rerum causa'. OV. met. 1, 689 'Arcadiae gelidis in montibus'. 2, 703 SEN. contr. 7, 4, 8 VLP. dig. 50, 16, 195, 1. AVG. civ. 9, 3 p. 370, 15 D. 'ex hoc ferme daemonum numero' -it '*eqs.*' (ii) *accedunt leviora*: *varia*: CIC. Pis. 74 'at in altero illo' -it 'haeres: *eqs.*' (SEN. benef. 3, 14, 4). de orat. 3, 132 'non in hac' -it 'una *eqs.*' (LIV. 5, 27, 5. 39, 28, 1). fin. 5, 83 'tamen a proposito' -am 'aberramus; *eqs.*' div. 2, 107 'si sine oculis' -it '*eqs.*' (CVRT. 5, 8, 6. VLP. dig. 5, 3, 25, 7 'si ante litem contestatam' -it 'fecerit'. 17, 2, 52, 2. *al. cf. infra l. 78*). Att. 13, 42, 1 'nihil ad me' -it 'de tempore, *eqs.*' VARRO Men. 153 'nunc de te' -it 'meliusculam spem habeo, *eqs.*' rust. 3, 2, 16 'sed propter luxuriam' -it '*eqs.*' (SEN. dial. 3, 11, 1. *et passim*). LIV. 10, 17, 2 'quid per agros' -it 'vagamur . . .? *eqs.*' (AMM. 29, 5, 22 'qu. de istis nefariis' -it 'proditoribus *eqs.*?'). SEN. nat. 7, 1, 7 'nam per se' -unt '*eqs.*' (VLP. dig. 7, 1, 25, 5 'n. et si ex re mea' -it '*eqs.*' [8, 5, 8, 7]. PS. TERT. haer. 4 p. 221, 1 'n. ex pavore' -it '*eqs.*'). APVL. Socr. prol. p. 106 'ut cum omnibus' -it 'hominibus *eqs.*' TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 413, 11 'et in nomine' -it 'eius *eqs.*' (HIER. epist. 39, 4, 8. *al. cf. l. 78*). 5, 11 p. 612, 24 'tamquam a domino' -it '*eqs.*' resurr. 48 p. 99, 22 'quia per hominem' -it '*eqs.*' (AVG. civ. 16, 3 p. 128, 1 D.). *al.* enclitica (*ad antecedentia cf. supra*): CIC. Brut. 244 'tu quidem de faece' -it 'hauris *eqs.*' fin. 1, 15

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

'quam ob rem tandem' -it '. . . ? *eqs.*' Tusc. 1, 101 'in umbra igitur' -it 'pugnabimus' (Att. 9, 7, 3 'cum hocne i.' -es 'esse vis?' epist. 9, 26, 2. *al.*). CVRT. 3, 5, 11 'in quo me' -it 'articulo *eqs.*' VLP. dig. 18, 7, 1 'propter domini enim' -it 'securitatem *eqs.*' (TERT. ieiun. 15 p. 294, 20 adv. Marc. 5, 4 p. 580, 10. *al.*). TERT. adv. Prax. 23 p. 273, 7 'ante autem sollemnitatem paschae' -it '*eqs.*' (AVG. civ. 19, 23 p. 395, 3 D.). *al.*

β aliorum: CIC. Brut. 177 'festivitate igitur et facetiis' -am 'C. Iulius . . . omnibus praestitit *eqs.*' (AVG. civ. 19, 23 p. 395, 8 D.). 280 'C. Curionem te' -it Brutus 'et C. Licinium . . . arbitror dicere' (OV. met. 4, 148 'tua te manus' -it 'amorque *eqs.*'). LIV. 4, 24, 6 'ut re ipsa' -it 'sciatis, *eqs.*' 8, 20, 11 'quoniam auctores defectionis' -it '*eqs.*' QVINT. decl. 365 p. 397, 8 'quod maior pars' -it 'iudicum statuerit'. *al.*

b *per frequentiam vocum leviorum*: *α* -am *sequitur orthotona q. v.*: CIC. Verr. I 29 'non solum effugiemus' -it 'hominem *eqs.*' de orat. 2, 47 'quor igitur dubitas' -it Catulus 'facere *eqs.*?' Brut. 13 'an mihi potuit' -am 'esse *eqs.*' fin. 1, 16 'nisi mihi Phaedrum' -am 'tu mentitum . . . putas, *eqs.*' ac. 1, 33 'nos vero volumus' -am, 'ut *eqs.*' 2, 47 'nam cum dicatis' -unt '*eqs.*' (VLP. dig. 4, 2, 12, 1 GELL. 10, 16, 12. *cf.* CIC. Tusc. 5, 36 'n. cui viro' -it '*eqs.*' PETRON. 53, 35 'n. et comoedos' -it '*eqs.*' *al.*). Tusc. 5, 92 'nunc quidem paululum' -it 'a sole'. VERG. georg. 4, 494 'quis et me' -it 'miseram . . . ? *eqs.*' (VLP. dig. 6, 1, 3 pr. 'et haec utique gregis' -it 'vindicatione *eqs.*' 10, 3, 7, 5 'et si precario' -it '*eqs.*' *al. cf. e. g. l. 20. 31*). LIV. 10, 23, 7 'hanc ego aram' -it '*eqs.*' 26, 22, 9 'neque ego vestros' -it 'mores *eqs.*' 26, 31, 1 'non adeo maiestatis' -it '*eqs.*' (42, 13, 1 'n. ego haec' -it '*eqs.*' SEN. contr. 1, 7, 4 'qui n. aluit' -it '*eqs.*' 7, 8, 8 'etiamsi n. licet' -it '*eqs.*' SEN. benef. 3, 19, 1 'quia n. potest' -it '*eqs.*' *al.*). VAL. MAX. 9, 3, 1 'ut quam celerrime' -it '*eqs.*' SEN. epist. 113, 14 'sed idem animus' -it '*eqs.*' (QVINT. decl. 244 p. 2, 12 's. ut pertinuerit' -it '*eqs.*' 342 p. 351, 4 's. haec omnia' -it '*eqs.*' VLP. dig. 6, 1, 5, 1 's. si deduci' -it '*eqs.*' APVL. met. 4, 17, 5 's. et nos' -am '*eqs.*' *al.*). POMPON. dig. 40, 4, 40 pr. 'non enim cogetur' -it '*eqs.*' (TERT. adv. Marc. 2, 22 p. 365, 14. *al. cf.* VLP. dig. 3, 5, 9 [10], 1 'is e. negotiorum gestorum' -it 'habet actionem, qui *eqs.*' 4, 4, 3, 1 'neque e. extremo' -it '*eqs.*' *al.*). VLP. dig. 39, 1, 21, 7 'si ita fuerit' -it '*eqs.*' APVL. met. 1, 12, 7 'at hic bonus' -it '*eqs.*' *et sim. passim.*

β inter orthotona q. v. et -am *intercedunt enclitica sim.*: ① *singula* (*ad antecedentia cf. sub α*): CIC. Mur. 70 'quid opus est' -it '*eqs.*?' (Tusc. 1, 99 'sed tempus e.' VARRO ling. 8, 70 'si analogia e.' TERT. resurr. 29 p. 66, 14 'et facta e.' *al.*). Pis. 72 'non ulla tibi' -it 'invidia nocuit, *eqs.*' (rep. 3, 8. *cf.* HOR. sat. 1, 2, 57 'nil fuerit mi'. MART. 3, 46, 11 'ergo nihil nobis'). Deiot. 22 'et fratres meos' -it, '*eqs.*' de orat. 2, 19 'ne Graeci quidem' -it, 'Crasse, qui *eqs.*' (fin. 2, 106 TAC. ann. 15, 67, 4. *cf.* CIC. de orat. 2, 278 'ac magnam qu.' rep. 1, 30 'non audeo qu.' ac. 1, 33 'et recte qu.' *al.*). 2, 224 'quod nisi puberem te' -it '*eqs.*' (fin. 1, 14 QVINT. decl. 331 p. 300, 25. *cf.* VAL. MAX. 7, 2 ext. 6 'quia dixisse me'. SEN. epist. 109, 9 'sed ipse se'). fin. 2, 11 'quid dubitas igitur' -am '*eqs.*?' nat. deor. 3, 8 'quia te quoque' -it '*eqs.*' (LIV. 22, 3, 13 'num litteras qu.' [31, 18, 2]. SEN. dial. 7, 6, 1 'sed animus qu.' [7, 9, 1]). SVET. Tib. 67, 4 'si quando autem' -it '*eqs.*' VLP. dig. 8, 4, 6, 3ª 'ceterum si quis' -it '*eqs.*' (17, 2, 58, 2 'nam et si quid'. TERT. ieiun. 10 p. 287, 13 'et si qua'). *al.* ⓘⓘ *bina aut plura*: CIC. Mur. 26 'unde tu me' -it 'ex iure manum consertum vocasti, inde *eqs.*' Rab. Post. 39 'dominatus est enim' -it 'Alexandriae' (inv. 1, 18 'illa e. meum' -it 'patrem occiderat'. fat. 30 'quaedam e. sunt' -it '*eqs.*' *al.*). Phil. 1, 25 'quas tu mihi' -it '*eqs.*?' (de orat. 1, 104). de orat. 1, 30 'neque vero mihi quicquam' -it '*eqs.*' (1, 167 'ego v. istos' [fin. 5, 76]. LIV. 6, 14, 4 'tum v. ego' [35, 14, 11]). 1, 131 'num tu igitur' -it Sulpicius '*eqs.*?' (2, 259 'iubebis i. te' -it 'suscitari?' Brut. 170 'quid tu i.' epist. 6, 6, 9). 1, 207 'deprehensum equidem me' -it Antonius '*eqs.*' (Brut. 100). Brut. 190 'faciebat ille quidem' -am '*eqs.*' (fin. 1, 28 'tuo vero id qu.' -am 'arbitratu'. 3, 14 LIV. 23, 12, 17). fin. 5, 2 'naturane nobis hoc' -it 'datum dicam, an *eqs.*' BRVT. Cic. epist. 11, 1, 3 'quid ergo est' -is '*eqs.*?' (VAL. MAX. 6, 4, 4. *cf.* 9, 1, 4 'quo e. eam' -it 'minoris fore existimas?' SEN. nat. 5, 4, 1 'quo modo e.' -is [*var. l.* -is e.] '*eqs.*'). VAL. MAX. 3, 2, 15 'non est hoc' -it '*eqs.*' PETRON. 132, 13 'quid autem ego' -am '*eqs.*?' VLP. dig. 42, 5, 15, 1 'si quis tamen' -it '*eqs.*' TERT. carn. 3 l. 12 'sed satis erat illi' -it 'conscientia sua; *eqs.*' *al.*

B *in quolibet orationis membro (enuntiato) posteriore (cf. p. 1794, 81, post vocem geminatam p. 1786, 36 sqq.). saepius in una eademque oratione usurpatur iterum (infra passim), interdum etiam tertium* (*e. g.* CIC. Mil. 94 de orat. 2, 13 SEN. epist. 122, 16 GELL. 13, 11, 3) *et quartum* (GELL. 10, 16, 9), *hic illic ad vim singularum vocum augendam (e. g. p. 1792, 18. 19. cf. p. 1786, 35 sqq. passim), maxime tamen ad declinandam ambiguitatem de personis referentis et re vera dicentis (cf. p. 1795, 17 sq.), imprimis sc. iuxta pers. Iam (e. g. l. 81. 84. p. 1792, 9) aut IIam (e. g. p. 1792, 48. 73). in membro ab initio remotiore primum ponitur e. g.* RHET. Her. 4, 52, 65 VARRO rust. 3, 2, 18 LIV. 23, 12, 10 SEN. nat. 7, 4, 3 SIL. 9, 171. 12, 284. *aliud dicendi verbum orationi praemittitur*: CIC. fin. 2, 96 audi . . . quid dicat Epicurus . . .: '. . .; cum ageremus' -it '*eqs.*' (Tusc. 3, 71 SEN. dial. 7, 25, 8. IREN. 3, 14, 2. 5, 33, 4 et adiecit dicens: '. . .; et Iuda' -it '*eqs.*' [5, 35, 2. *al.* VVLG. deut. 1, 8 locutus est . . . d.: '. . .; en' -it '*eqs.*' VITA Caes. Arel. 1, 36 alloquitur . . . d.: '. . .; video' -it '*eqs.*']. AVG. civ. 5, 12 p. 214, 12 D. 10, 28 p. 447, 12. 19, 4 p. 358, 18 BARNAB. 11, 8 GREG. TVR. Franc. 3, 2). IREN. 5, 6, 2 quemadmodum . . . ait: '. . .; hoc autem' -it '*eqs.*' (5, 35, 2. AVG. civ. 6, 5 p. 252, 27 D. deinde ait: '. . .; primum' -it '*eqs.*' GREG. TVR. Franc. 5, 43 aio: '. . .; satius' -o [*var. l.* -it] '*eqs.*' glor. mart. 22). EPIT. Alex. 79 Indus respondit: 'vivorum; nam' -it '*eqs.*' (GREG. TVR. Thom. p. 121, 2 cui r. Tertia: '. . .; sed tu nos' -it '*eqs.*' HIST. Apoll. rec. A 32 ita r.: . . .; pro dolor!' -it '*eqs.*'). AVG. civ. 2, 9 p. 63, 9 *et* 13 D. sicut . . . loquitur Africanus: '. . .; patiamur' -it, 'etsi . . ., quam si Plautus' -it '*eqs.*' (20, 23 p. 464, 6 sic l.: '. . .; et quaerebam' -it '*eqs.*' *cf. p. 1791, 83*).

1 *usu vario*: PLAVT. Mil. 178 'heus! quid agis tu' -am 'in tegulis?' TER. Eun. 237 'oh, quid istuc' -am 'venatist?' 239 'quid, homo' -am 'ignavissime? *eqs.*' (CIC. Quinct. 78 'qu.? si' -it '*eqs.*' [LIV. 8, 21, 4 SEN. suas. 6, 18. *al.*]. de orat. 1, 102 'qu.? mihi vos nunc' -it Crassus '*eqs.*?' Att. 2, 1, 8 'qu. ergo? istos' -es '*eqs.*?'). RHET. Her. 4, 10, 14 'vix; tamen' -it '*eqs.*' CIC. Quinct. 55 'quid mihi' -it '*eqs.*? viderint' -it '*eqs.*' Q. Rosc. 32 'Panurgum' -it '*eqs.*; in hanc rem' -it '*eqs.*' Mur. 30 'non ex iure manum consertum, sed ⟨mage⟩ ferro' -it 'rem repetunt' (OV. met. 13, 918 'n. ego . . . nec sum . . ., s. deus' -it 'aquae: *eqs.*' COLVM. 3, 3, 4. *et passim*). de orat. 1, 136 'o diem, Cotta, nobis' -it 'optatum! *eqs.*' (*cf.* OV. met. 3, 442 'ecquis, io silvae, crudelius' -it 'amavit? *eqs.*' IVVENC. 3, 297 'absint, Christe, tuis' -it 'tam tristia sanctis monstra procul membris; *eqs.*'). ac. 2, 94 'nihil me laedit' -it; '. . .; sic me' -it '*eqs.*' Tusc. 3, 12 'minime' -it '*eqs.*; si' -it '*eqs.*' (SEN. epist. 71, 7 GREG. TVR. glor. conf. 81). nat. deor. 1, 17 '. . .; ambo enim' -it adridens '*eqs.*' (AVG. civ. 21, 27 p. 545, 10 D. '. . .; sicut e. nullus est' -unt 'dies *eqs.*'). Att. 2, 12, 2 'et inimicissimus quidem Caesaris et ut omnia' -it 'ista rescindat' (LIV. 25, 14, 7. SEN. contr. 7, 7, 10 'et suspectus' -it '. . . est . . ., et nolo' -it '*eqs.*' VAL. FL. 7, 467 'nunc age et has' -it 'cristas . . . resume, *eqs.*'). 9, 18, 1 'sic' -am 'agam . . ., multaque' -am '. . . deplorabo'. CAES. civ. 2, 31, 2 *et* 5 'qua enim' -it '*eqs.*? . . .; quodsi iam' -it '*eqs.*' VERG. Aen. 2, 387 'o socii, qua prima' -it 'fortuna *eqs.*' (*sic est vocat. primum membrum*: 5, 623 'o miserae, quas non manus' -it '. . .! *eqs.*' 10, 491 'Arcades, haec' -it '*eqs.*' LIV. 1, 12, 4 'Iuppiter, tuis' -it 'iussus avibus *eqs.*' *al.*). OV. met. 3, 59 'aut ultor vestrae . . . mortis, aut comes' -it 'ero' (VAL. FL. 2, 143). 9, 519 (*v. p. 1770, 28*). 12, 309 'ne fuge! ad Herculeos' -it '*eqs.*' 14, 163 'qui te . . .? cur' -it '*eqs.*?' fast. 2, 825 'hoc quoque . . .? eloquar' -it, 'eloquar *eqs.*?' LIV. 1, 16, 7 'abi, nuntia' -it '*eqs.*' (44, 26, 11 CVRT. 4, 15, 7). SEN. contr. 2, 1, 23 'volo' -it '. . .; quam bonam' -it 'causam *eqs.*' PHAEDR. 1, 22, 2 'quaeso, parce' -it 'mihi *eqs.*' MART. 4, 72, 4 'aes dabo . . .? non' -is 'faciam *eqs.*' VLP. dig. 33, 7, 12, 27 'omnia, quae . . ., instructo' -it 'continebuntur, *eqs.*' GELL. 13, 11, 3 '. . .; nec loquaces autem' -it 'convivas nec *eqs.*' APVL. met. 2, 21, 6 'et quae, tu' -am 'dic sodes, *eqs.*?' *et sim. passim.*

2 *in periodi hypotacticae q. v. (acc. c. inf.) membro posteriore*: a *in primaria* (*anteced. partic. coniunctum q. v. infra l. 59*): TER. Phorm. 674 'quantum potest, me certiorem' -it 'face, *eqs.*' LVCIL. 552 'si non it, capito' -it 'eum, *eqs.*' (CIC. Planc. 13 'sin . . ., ego quoque' -et populus Romanus '*eqs.*' de orat. 2, 367 'si . . . id tibi reliquit, est nobis' -it 'causa, cur *eqs.*' NEP. Phoc. 1, 4 SEN. benef. 6, 12, 1 PETRON. 114, 11 QVINT. decl. 377 p. 421, 14. *al.*). CIC. Balb. 51 'hostem qui feriet, erit' -it, '*eqs.*' (fin. 3, 12 'quae . . . dicta sunt, eadem' -am '*eqs.*' OV. fast. 5, 251). Mil. 98 'de me' -it '*eqs.*; quamobrem ubi corpus hoc sit, non' -it 'laboro, quoniam *eqs.*' (*cf.* CYPR. unit. eccl. 12 'ubicumque fuerint . . ., ego' -it 'cum eis sum'). LIV. 22, 51, 2 'immo ut . . . scias, die quinto' -it 'victor . . . epulaberis; *eqs.*' (SEN. contr. 9, 4, 6. *al.*). SEN. contr. exc. 3, 1, 2 'circumventus . . . ab illis . . . consumptoribus solus' -it '. . . non potui resistere'. SIL. 13, 497 'Aetherea fruerer cum luce, haud segniter' -it '*eqs.*' (VLP. dig. 27, 3, 1, 2 'nam c. . . . sit, nemo feret' -it '*eqs.*'). *al.* b *in secundaria* (*acc. c. inf.*): CIC. fin. 1, 15 'vide, quantum' -am 'fallare, *eqs.*' (*interrog. ut* HOR. sat. 1, 3, 126 'non nosti, quid pater' -it 'Chrysippus dicat: *eqs.*'). 2, 9 'negat esse eam' -it '. . . expetendam' (*in acc. c. inf. ut* 4, 2. 5, 79 nat. deor. 3, 26 epist. 15, 6, 1 PETRON. 41, 8. 97, 9 VLP. dig. 38, 17, 1, 10. 47, 10, 17, 20). 3, 10 'vide, ne magis' -am '*eqs.*' 3, 20 'progrediamur igitur, quoniam' -it '*eqs.*' VERG. Aen. 12, 259 'hoc erat, hoc votis' -it 'quod saepe petivi; *eqs.*' (*relat. ut* TERT. adv. Prax. 13 p. 249, 22. *al.*). HOR. epist. 1, 7, 93 'pol, me miserum . . . vocares, si velles' -it '*eqs.*' (OV. met. 8, 326 'o felix, siquem dignabitur' -it 'ista virum!' SEN. epist. 120, 7. *al.*). OV. met. 10, 569 'nec sum potiunda, nisi' -it '*eqs.*' (TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 544, 11). LVCAN. 8, 485 '. . .; dat poenas laudata fides, cum sustinet' -it 'quos fortuna premit; *eqs.*' SIL. 2, 241 'tu solve . . . nobis . . . supplicium, ut pandas' -it 'tua moenia leto'. TERT. fug. 12, 5 'felices . . . pauperes, quia illorum' -it '*eqs.*' *al.*

3 *in sententiis secund. (abl. abs.) insertis*: CIC. fin. 4, 2 'cur igitur easdem res' -am 'Peripateticis dicentibus *eqs.*?' (*abl. abs. ut* SIL. 13, 795 'si . . ., quanto maiora futuros facta eadem intrarent hoc' -it 'teste nepotes! *eqs.*'). SEN. contr. 2, 2, 7 'ut, quomodo ego illam' -it '. . ., sic illa [-it] me *eqs.*' SIL. 15, 731 'si, primas' -it 'bello cum amisimus Alpes, *eqs.*' VLP. dig. 10, 4, 5 pr. 'nam, si a nullo' -it 'possideatur, *eqs.*' (MARCIAN. dig. 22, 1, 32, 1). APVL. mund. 38 'deus namque, sicut vetus' -it 'continet ratio, *eqs.*' PORPH. Hor. epist. 1, 19, 10 'statim, ut hoc' -it 'omnibus dixi, *eqs.*' (BOETH. cons. 3, 9. 32 W. 'sed cum, ut in Timaeo

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Platoni' -it 'nostro placet, *eqs.*'). EPIT. Alex. 105 'o Alexander' -it '*eqs.*; nunc, quoniam' -it 'tu nos relinques, *eqs.*'

4 *primum membrum efficiunt per prolepsin dicta*: RHET. Her. 4, 4, 6 'at hoc ipsum difficile est' -unt 'eligere de multis'. CIC. Phil. 8, 27 'ipse autem ut quinquennium' -it 'obtineam; *eqs.*' (CAES. Gall. 7, 20, 8 'haec ut intellegatis' -it 'a me sincere pronuntiari, *eqs.*' LIV. 30, 12, 12 'omnia quidem ut posses' -it '*eqs.*'). ac. 1, 13 '. . .; sed de te ipso quid est' -it 'quod audio?' (epist. 3, 11, 2 'de ambitu vero qu. interest' -es 'an de maiestate?' PLIN. nat. 9, 137 'me' -it, 'iuvene *eqs.*; qua purpura quis non iam' -it '*eqs.*?'). GELL. 10, 16, 9 '. . .; sed Palinuros qui potuit' -it '*eqs.*' PRVD. c. Symm. 2, 123 'caelestia si placet' -it 'scandere, *eqs.*' AVG. civ. 2, 14 p. 71, 1 D. 'ad quos cum accessit' -it 'clamor *eqs.*'

II *in qualibet caesura* (*vocativus simul intercedens saepius postponitur quam anteponitur: ap.* CIC. *115:12*, VARRONEM rust. *5:2*, LIV. *50:11. omittuntur fere quae simul ratione sub I descripta explicari possunt*): **A** *post membra priora*: 1 *sententia interrupta*: a *vocat.*: *anteced.*: CIC. Brut. 252 'sed tamen, Brute,' -it Atticus 'de Caesare . . . ita iudico *eqs.*' rep. 2, 28 'falsum est enim, Manili,' -it 'id totum *eqs.*' fin. 5, 6 'atqui, Cicero,' -it 'ista studia *eqs.*' VERG. ecl. 10, 31 'tamen cantabitis, Arcades', -it 'montibus haec vestris, *eqs.*' OV. met. 1, 545 LIV. 7, 32, 12. *postpon.*: CIC. de orat. 1, 74 'non luctabor tecum' -it, 'Crasse, amplius; *eqs.*' nat. deor. 3, 6 'quam igitur a me rationem' -it, 'Cotta, desideras?' div. 1, 10 'arcem tu quidem Stoicorum' -am, 'Quinte, defendis, *eqs.*' VAL. FL. 6, 274 SIL. 6, 600. b *interiect. sim.*: *anteced.* (*sequitur simul vocat. l. 28. al.*): CIC. Verr. II 1, 133 'nam mehercule' -it 'sic agamus; *eqs.*' (de orat. 1, 163 'ego m.' -it Mucius '*eqs.*' [2, 17 'e. m.' -it, 'Caesar, *eqs.*']. 3, 225 'audivi m.' -it Catulus '*eqs.*' rep. 1 frg. 4 'cognosce m.' -it 'consuetudinem istam *eqs.*' *al.*). de orat. 2, 154 'valde hercule' -it Catulus 'timide *eqs.*' (3, 82 Brut. 254. *al.*). off. 2, 53 'quae te, malum,' -it 'ratio . . .? *eqs.*' (Att. 9, 18, 3 CVRT. 8, 14, 41). OV. met. 13, 5 'agimus, pro Iuppiter!' -it 'ante rates causam . . .? *eqs.*' (VAL. FL. 3, 697 SIL. 2, 26). LIV. 27, 14, 1 'cum eo, nimirum', -it 'hoste *eqs.*' *postpon.*: APVL. met. 10, 11, 1 'non patiar' -it 'hercules, non patiar *eqs.*' c *alia*: *anteced.*: PLAVT. Cist. 570 'istanc, quam quaeris,' -it 'ego . . . dedi, *eqs.*' (CIC. Sull. 21 ac. 2, 60 OV. ars 3, 770 LIV. 30, 44, 6). TER. Ad. 622 'hem, quid istuc, obsecro,' -am 'est?' (CIC. de orat. 3, 226. SEN. epist. 27, 8 o. te. *cf.* CIC. inv. 2, 2 quaeso [Brut. 297 fin. 2, 6. *al. cf. p. 1795, 3*]. VARRO rust. 2, 2, 2 opinor. NEP. Att. 4, 2 oro te [Thras. 4, 2]). CIC. de orat. 1, 122 'saepe, ut dicis,' -it 'animum adverti *eqs.*' (HOR. sat. 1, 9, 5 CVRT. 4, 6, 26 VLP. dig. 19, 2, 9, 5). 2, 51 'atqui, ne nostros contemnas,' -it Antonius '*eqs.*' HOR. sat. 2, 3, 319 'non, si te ruperis,' -it 'par eris' (LIV. 40, 8, 3 FRONTIN. strat. 1, 1, 12 VLP. dig. 33, 4, 1, 9 IVVENC. 4, 317). SEN. epist. 120, 12 'hoc, qualecumque est,' -it 'meum est: *eqs.*' *al.* *postpon.*: CIC. Deiot. 22 'et fratres meos' -it, 'quod erant conscii, in vincula coniecit'. OV. fast. 1, 479 'fortuna viriliter' -it '— siste, precor, lacrimas! — ista ferenda tibi est; *eqs.*' LIV. 4, 33, 4 'fumone victi' -it, 'velut examen apium, . . . cedetis hosti? *eqs.*' SIL. 7, 539 'dabit improbus' -it, 'quas dignum est, poenas; *eqs.*' (APVL. met. 7, 25, 8 AVG. civ. 20, 19 p. 451, 12 D.). APVL. met. 7, 22, 2 'quin igitur publicum istum maritum' -it, 'immo . . . adulterum, . . . victimamus hostiam?' *al.*

2 *inter duo enuntiata aut enuntiatorum membra*: a *eiusdem ordinis*: *α iuxta posita*: (i) *post vocat.*: TER. Andr. 134 'mea Glycerium' -it, 'quid agis? *eqs.*' Hec. 824 'mi Pamphile' -am, 'amabo, *eqs.*' CIC. Att. 14, 17a, 3 'o mi Cicero' -it, '*eqs.*' (epist. 9, 14, 3). CIRIS 224 'o nobis sacrum caput' -it, 'alumna, non tibi *eqs.*' OV. met. 8, 856 'o qui pendentia parvo aera cibo celas, moderator harundinis' -it, '*eqs.*' LIV. 1, 10, 6 'Iuppiter Feretri' -it, '*eqs.*' 22, 59, 1 'M. Iuni vosque, patres conscripti' -it, '*eqs.*' *al.* (ii) *post interiect. sim.*: TER. Eun. 594 'heus tu' -it, 'Dore, *eqs.*' (CIC. de orat. 1, 240 APVL. met. 8, 10, 5. *cf.* OV. met. 11, 720 'heu! miser' -it, 'quisquis es, *eqs.*'). RHET. Her. 4, 50, 63 'at eho tu' -it, 'veni, *eqs.*' 4, 51, 64 'apage te' -it, '*eqs.*' (APVL. met. 1, 17, 6). CIC. de orat. 3, 126 'di immortales' -it, '*eqs.*' (rep. 2, 29). rep. 1, 59 'a te infelicem' -it vilico, '*eqs.*' Cato 47 'di meliora!' -it '*eqs.*' (LIV. 39, 10, 2 VAL. MAX. 4, 3 ext. 2). *al.* (iii) *post negat. et affirmat.*: CIC. Quinct. 71 'non' -it, 'nisi *eqs.*' (Cluent. 92. rep. 1, 56 'n. mehercule'. epist. 4, 9, 3. *al.*). S. Rosc. 52 'immo vero' -it, 'est; nam *eqs.*' (Planc. 33 de orat. 1, 99. *al.*). de orat. 1, 133 'minime vero' -it Cotta, 'nunc enim *eqs.*' (2, 49 Brut. 232. *al. cf.* APVL. met. 9, 17, 2 'm. gentium' -it, 'sed *eqs.*' *v. et p. 1786, 42*). 2, 13 'nihil sane' -it Catulus; et enim . . . '*eqs.*' Brut. 156 'ita prorsus' -it, '*eqs.*' (161. *al.*). div. 1, 8 'optime vero' -am; '*eqs.*' *et sim. passim.* (iv) *post membra longiora*: *quaelibet*: TER. Andr. 254 'uxor tibi ducendast, Pamphile, hodie' -it: 'para, abi domum'. Phorm. 633 'soli sumus nunc hic' -am: '*eqs.*' CIC. Sull. 10 'in Antonium testimonium dixisti' -it; 'Sullam defendis'. de orat. 2, 77 'erras, Catule' -it Antonius; 'nam *eqs.*' (*anteced. vocat. ut* Tusc. 1, 111 LIV. 1, 32, 6. 1, 58, 2 VAL. MAX. 3, 7, 3 SEN. Herc. O. 1718. *al.*). Brut. 212 'summo iste quidem dicitur ingenio fuisse' -it; '*eqs.*' fin. 2, 21 'si alia sentit' -am, 'alia loquitur, *eqs.*' (*sim. inter membra anaphorica*: VERG. Aen. 2, 69 'heu, quae nunc tellus' -it, 'quae me aequora possunt accipere? *eqs.*' OV. fast. 5, 681 trist. 3, 1, 27 LIV. 34, 3, 9. *al.*). VARRO rust. 1, 2, 11 'bono animo este' -it Agrius; '*eqs.*' OV. met. 5, 414 'nec longius ibitis!' -it '*eqs.*' *al.* *interrog.* (*cf. p. 1796, 53*): CIC. Verr. II 3, 62 'quid est, Lolli?' -it; '*eqs.*' (*anteced. vocat. ut* de orat. 1, 160. 3, 17 LIV. 7, 24, 4. 23, 12, 6 CVRT. 8, 4, 17). fin. 5, 83 'quid me istud rogas?' -am '*eqs.*' VERG. ecl. 6, 23 'quo vincula nectitis?' -it '*eqs.*' OV. met. 10, 585 'sed cur certaminis huius intemptata mihi fortuna relinquitur?' -it '*eqs.*' LIV. 34, 59, 1. 40, 5, 11 PHAEDR. app. 15, 5 CVRT. 4, 6, 28 VAL. FL. 6, 373 STAT. Theb. 5, 137. *al.*

β coniuncta aut opposita: aut: CIC. leg. agr. 2, 67 'qui possit arari' -it 'a. coli'. LIV. 27, 40, 9 'a. ex hoste egregiam gloriam' -it 'a. ex civibus victis gaudium . . . capiam'. PETRON. 101, 4 'quae autem hic insidiae sunt' -it 'a. quis . . .? *eqs.*' autem: CIC. ac. 1, 13 'relictam a te veterem Academiam' -it, 'tractari a. novam'. et (*cf. etiam l. 84*): PLAVT. Mil. 63 'ergo mecastor pulcher est' -it mihi 'et liberalis; *eqs.*' CIC. de orat. 3, 148 'pervolgatas res requiris' -it 'et tibi non incognitas, *eqs.*' VARRO rust. 2, 7, 1 'ego quoque adveniens aperiam carceres' -it 'et . . . incipiam, *eqs.*' 3, 5, 8 'si quinque milia hoc coieceris' -it 'et erit epulum . . ., *eqs.*' HOR. sat. 1, 4, 79 OV. ars 1, 652 LIV. 34, 14, 3 SEN. Herc. O. 511. LVCAN. 9, 550 'sors obtulit' -it 'et fortuna viae *eqs.*' TAC. ann. 16, 22, 2 'ut quondam C. Caesarem' -it 'et M. Catonem, ita nunc *eqs.*' *al.* nec (neque): CIC. Tusc. 1, 117 'nemo me lacrimis decoret' -it 'n. *eqs.*' 5, 104 'veni Athenas' -it Democritus 'neque me quisquam ibi adgnovit'. LIV. 4, 45, 8 'quando n. ordinis huius ulla' -it 'n. reipublicae est verecundia, *eqs.*' 9, 11, 1. QVINT. inst. 6, 3, 56 'n. minus niger' -it 'n. minus confidens *eqs.*' que: CIC. de orat. 3, 230 'sed iam surgamus' -it 'nosque curemus *eqs.*' Brut. 297 'longi sermonis initium pepulisti' -am, 'Attice, remque commovisti *eqs.*' Att. 13, 42, 1 VERG. Aen. 8, 439. OV. trist. 1, 3, 31 'numina vicinis habitantia sedibus' -am 'iamque oculis numquam templa videnda meis, *eqs.*' SIL. 4, 473 BOETH. cons. 2, 3, 2 W. sed: CIC. Mur. 60 'non multa peccas' -it . . ., 's. peccas; *eqs.*' de orat. 2, 234 'perpauca mihi quidem restant' -it, 's. tamen . . . requiescam *eqs.*' fin. 3, 11 div. 2, 127 OV. fast. 2, 103. *al.* vel: AMM. 29, 5, 46 'cuius loci es tu' -it 'v. quid . . .? responde'. verum: AVG. civ. 4, 30 p. 184, 22 D. 'non enim philosophi solum' -it, 'v. etiam *eqs.*'

b *varii ordinis*: *α anteced. secundaria*: CIC. de orat. 2, 365 'ut ita ista esse concedam' -it, 'Antoni, quae *eqs.*' (VARRO rust. 2, 10, 8 'ut te audii dicere' -it, '*eqs.*' APVL. flor. 2 p. 6). Tusc. 2, 44 'si summus dolor est' -it, 'brevem necesse est esse' (VARRO rust. 1, 2, 21 'si istuc ita est' -it, 'quo modo *eqs.*?' HOR. sat. 1, 9, 38 LIV. 8, 21, 4. *et passim. cf. l. 53*). nat. deor. 3, 9 'quam simile istud sit' -it, 'tu videris; *eqs.*' (*interrog. ut* GREG. TVR. Mart. 4, 30 'quid tamen nuper sit gestum' -o, 'tibi . . . evolvam; *eqs.*'). div. 2, 103 'quod finitum est' -it, 'habet extremum' (*relat. ut* LIV. 1, 17, 10 'quod bonum, faustum felixque sit' -it, 'Quirites, regem create; *eqs.*' *al.*). VARRO rust. 2, 3, 1 'quoniam satis balasti' -it, 'o Faustule noster, accipe *eqs.*' (2, 11, 1 'qu. promissa absolvimus' -it, 'eamus'. 3, 2, 7). HOR. sat. 1, 5, 59 'o, tua cornu ni foret exsecto frons' -it, 'quid faceres . . .?' (TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 487, 17 'nisi credideritis' -it, '*eqs.*' [AMM. 23, 5, 3]). LIV. 2, 15, 5 'quando id certum atque obstinatum est' -it, '*eqs.*' (40, 56, 4). 24, 16, 11 'priusquam omnes iure libertatis aequati essetis' -it, '*eqs.*' FRONTIN. strat. 3, 12, 2 'qualem inveni' -it, 'talem reliqui'. TERT. adv. Hermog. 18 p. 145, 7 'cum pararet caelum' -it, 'aderam illi, *eqs.*' (FILASTR. 59, 1). *β anteced. primaria*: PLAVT. Stich. 550/1 'immo duas dabo' -it . . ., 'una si parumst; et si duarum paenitebit,' -it 'addentur duae' (RHET. Her. 4, 50, 63 CIC. de orat. 2, 268 rep. 2, 30 SIL. 12, 674 TERT. castit. 4 l. 28). CIC. S. Rosc. 80 'eius modi tempus erat' -it, 'ut *eqs.*' (de orat. 2, 285 'potest etiam fieri' -it, 'ut *eqs.*' LVCR. 1, 897 VARRO rust. 2, 1, 2 LIV. 3, 45, 6 APVL. met. 3, 23, 1). leg. agr. 2, 31 'eodem iure' -it, 'quo *eqs.*' (*relat. ut* de orat. 1, 162 'quin tu igitur facis idem' -it Scaevola, 'quod *eqs.*' LIV. 1, 39, 3 CVRT. 10, 6, 13). de orat. 2, 228 'ego vero ita fecissem' -it, 'nisi *eqs.*' (fin. 2, 6 LIV. 4, 49, 11 AMM. 21, 16, 13). Brut. 183 'quo modo istuc dicis' -it, 'cum . . .?' (Att. 1, 16, 10 VARRO rust. 1, 5, 1 LVCAN. 5, 739). ac. 2, 93 'per me vel stertas licet' -it Carneades, 'non modo quiescas; *eqs.*' VARRO rust. 2, 1, 1 'nos te non dimittemus' -it, 'antequam *eqs.*' BELL. Afr. 54, 2 'maxime vellem' -it 'homines . . . fecissent *eqs.*' LIV. 26, 49, 14 'meae populique Romani disciplinae causa facerem' -it, 'ne *eqs.*' (TERT. bapt. 20, 1). *sim. al.*

c *singularia*: *ante acc. (nom.) c. inf.*: CIC. de orat. 2, 32 'ut igitur de ipso genere sum confessus' -it Antonius 'artem esse *eqs.*' Brut. 150 'cum ex tua oratione mihi videor' -it 'bene Crassum . . . cognovisse, tum *eqs.*' *ibid.* 'quia mihi et tu videris' -it 'tantum . . . scire voluisse, quantum *eqs.*' fin. 5, 77 VARRO rust. 1, 2, 16 LVCR. 1, 803 LIV. 1, 36, 4 QVINT. decl. 318 p. 250, 20. *al.* *varia*: CIC. Phil. 2, 28 'Caesare interfecto' -is 'statim . . . exclamavit *eqs.*' (*post abl. abs. ut* de orat. 2, 295 fin. 3, 41). Brut. 161 'omnibus quidem aliis' -am 'in magistratibus, *eqs.*' (*anteced. per prolepsin dicta ut* Att. 9, 13, 4. epist. 2, 17, 7 'equitibus auxiliariis' -it 'cum amplius frumenti postularemus'. LIV. 30, 16, 13). VARRO rust. 2, 11, 12 'ego ad te missus' -it 'ibam domum *eqs.*' (*colon est partic. coniunctum ut* LIV. 1, 26, 4 'abi hinc cum immaturo amore ad sponsum' -it 'oblita fratrum *eqs.*' CLAVD. 22, 250). STAT. Theb. 6, 319 'urgue alios equos' -it 'stimulisque minisque; *eqs.*' *al.*

B *inter membra posteriora* (*post geminationem p. 1786, 37 sqq.; secundum ponitur e. g. 1795, 2. 3; ad usum cf. quae monui p. 1791, 69 sqq.*): PLAVT. Stich. 551 (*v. supra l. 52*). CIC. Cluent. 70 'ego dem iudicibus? *eqs.*; praecipitantem igitur impellamus' -it 'et peditum

[*Szantyr*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

prosternamus' (de orat. 2, 290. SEN. Herc. O. 790 *et* 794 'accipe has' -it '*eqs.*; pacata tellus' -it 'et caelum et freta, *eqs.*' *al. cf. l. 4*). Brut. 292 'ego' -it '*eqs.*; sed in historia, qua ..., vide, quaeso,' -it 'ne *eqs.*' (ac. 1, 2 'omitte ista, quae ..., qu.,' -it 'et quaere *eqs.*' *cf.* Ov. met. 9, 775 precor [15, 40 SIL. 8, 141]). leg. 2, 64 'si quis bustum, nam ..., aut monimentum' -it 'aut columnam violarit *eqs.*' Cato 81 '...; quare, si haec ita sunt, sic me colitote' -it, 'ut *eqs.*' VARRO rust. 2, 5, 13 '...; cur hoc fiat, vos videritis' -it mihi, 'qui *eqs.*' VERG. Aen. 2, 520 'quae mens ...? aut quo ruis?' -it '*eqs.*' (*sic post plures interrogationes*: 5, 670 'quis furor iste novus? quo nunc, quo tenditis?' -it '*eqs.*' 5, 741. *al.* Ov. *p. 1770, 5.* SIL. 5, 670 IVVENC. 1, 299). HOR. sat. 1, 9, 20 'dubius sum, quid faciam' -it, 'tene relinquam an rem'. Ov. met. 4, 38 'dum ..., nos quoque, quas Pallas ... detinet' -it, '... opus ... sermone levemus: *eqs.*' LIV. 10, 7, 9 'quod cum ..., cui ... indignum videri potest' -it 'eos ... adicere?' *al.*

III ***modo liberiore*** (*in serm. pedestri; plura singularia in poesi invenies, ad hexam. et pentam. cf. p. 1787, 81 sqq.*): A *ad distinctionem personarum referentis sc. et re vera dicentis* (*cf. quae monui p. 1791, 75 sqq.*): 1 -it *iuxta primam pers.*: CIC. leg. agr. 3, 14 'habet agros non nullos' -it 'socer meus desertos *eqs.*' Phil. 8, 25 'utramque provinciam' -it 'remitto: *eqs.*' de orat. 2, 351 '...; sed ut ..., non sum tanto ego' -it 'ingenio, quanto *eqs.*' 3, 19 'cum auctoritas atque amicitia vestra tum Antoni facilitas eripuit' -it 'mihi ... libertatem *eqs.*' ac. 2, 11 'cum Alexandriae pro quaestore' -it 'essem, *eqs.*' LIV. 10, 28, 12 'quid ultra moror' -it 'familiare fatum? *eqs.*' SEN. contr. 9, 6, 10 'itaque hoc debemus' -it 'nobis proponere: *eqs.*' PETRON. 100, 4 'si quis deus manibus meis' -it 'Gitona imponeret, *eqs.*' TAC. dial. 14, 1 'num parum tempestivus' -it 'interveni secretum consilium *eqs.*?' *al.* 2 -it *iuxta secundam pers.*: CIC. Pis. 73 'tuae dicis' -it 'togae summum imperatorem esse cessurum'. Brut. 253 '...; qui etiam in maxumis occupationibus ad te ipsum' -it in me intuens '... scripserit *eqs.*' LIV. 3, 51, 3 'melioribus meis vestrisque rebus reservate' -it 'ista de me iudicia; *eqs.*' (*sic post imperat.*: 9, 9, 1 'interea dedite' -it 'profanos nos, quos *eqs.*' AMM. 21, 9, 8). 22, 50, 6 'capi ergo mavoltis' -it 'ab ... hoste *eqs.*' 45, 8, 6 'exemplum insigne cernitis' -it 'mutationis rerum humanarum; *eqs.*' VAL. MAX. 1, 7 ext. 1 'Italiae vides' -it 'vastitatem: *eqs.*' TERT. ieiun. 15 p. 293, 22 'ne propter pabulum solveritis' -it 'opus dei'. *al.*

B *ante membrorum (enuntiatorum, orationis) colon postremum*: RHET. Her. 4, 52, 65 'ubi est iste beatus' -it 'aedium dominus? *eqs.*' CIC. de orat. 1, 167 'atqui non defuit illis patronis' -it Crassus 'eloquentia *eqs.*' 3, 91 'quorsum igitur haec spectat' -it 'tam longa ... oratio? *eqs.*' Brut. 163 'mihi quidem a pueritia quasi magistra fuit' -am 'illa ... oratio; *eqs.*' div. 1, 47 'o praeclarum discessum' -it 'e vita, *eqs.*' VARRO rust. 1, 2, 26 'et tamen verum dicit' -it 'hic, *eqs.*' 3, 4, 2 'duo genera sunt' -it 'ornithonis, *eqs.*' LIV. 21, 3, 3 'et aequum postulare videtur' -it 'Hasdrubal, *eqs.*' 27, 16, 10 'et Romani suum Hannibalem' -it 'habent: *eqs.*' SEN. nat. 2, 55, 1 'et si conliduntur inter se' -it 'nubes, *eqs.*' (*v. app. crit.*). CVRT. 4, 13, 21 'multa lux' -it 'est' (Ps. APVL. herm. p. 266 FILASTR. 150, 6. *cf.* GELL. 10, 16, 18 '..., quem Vergilius procul dubio exempturus' -it 'fuit'). VLP. dig. 19, 2, 17 'tutelae tamen cum tutore iudicio' -it 'aget, si *eqs.*' *et passim.*

caput secundum: orationi anteponitur. *hunc collocandi morem maxime per analogiam ad verba q. s.* dico (*cf. et usum in sent. secund. l. 76, interrog. dir. p. 1796, 11 et structuras ut acc. obi. p. 1779, 40,* de *p. 1796, 4, alicui p. 1796, 12* [*cf. p. 1777, 83*], ad *p. 1796, 15* [*cf. p. 1778, 10*], *et quae p. 1764, 45 sqq. monui*), aio, infit (*cf. p. 1764, 41 sq. et v. e. g. Blomgren, Stud. Fort. I 70 sq.*) *sim. irrepsisse verisimillimum est (cf. Kieckers, IF 35, 1915, 80), in versu fort. etiam poetarum licentia adiutum (cf. p. 1796, 33 sqq.). ponitur praeter l. 73. 78. 82. p. 1796, 12. 39 (cf. l. 64) ante ipsam orat. incerta sunt*: CATVLL. 55, 11 (*huc refert Rothstein, Philol. 78, 1923, 3, 1; cf. Weyman, Beitr. 114 sqq.*). SEPT. SER. carm. frg. 10 -it amicus ager domino: '*eqs.*' TERT. pudic. 2, 9 adiciens enim ⟨-it⟩: '*eqs.*' *cf. etiam* CHAR. gramm. p. 256, 23 B. (*C*). *falso ut vid. huc olim trahebatur* APVL. met. 8, 18, 4. *ante acc. c. inf. v. p. 1778, 75; de part.* -ens *v. p. 1796, 11 et p. 1775, 77. exempla dedi fere omnia; ad recentiora cf. e. g. Blomgren l. c. 75 sqq.*

I ***in serm. pedestri:*** SEN. epist. 122, 13 deinde ⟨cum⟩ subinde recitasset *Montanus Iulius*: '*eqs.*', ... Varus -it (*edd. ante Fickertum* dicit, '*fort. restituendum*: qu. d.? -it' *Ed. Fraenkel in plagulis*): 'quid dicis? *eqs.*' POMP. dig. 38, 4, 13, 2 quod -it senatus 'si ex liberis quis in civitate esse desisset', eum significat, qui *eqs.* (ZENO 2, 14, 4 qu. autem -it 'consolatus est,' utique intellegitur spe Christi venientis, qui *eqs. sim. in sent. secund.*: Ps. APVL. herm. p. 266 putant, cum -unt: '*eqs.*' RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 229, 18 ut non ... -iam [*sic Schwartz,* -unt *M*]: '*eqs.*'). VLP. dig. 9, 2, 27, 13 (*initio sententiae*) -it lex: '*eqs.*' 25, 1, 1, 3 proinde Fulcinius -it: '*eqs.*' 41, 9, 1, 2 et Iulianus -it: '*eqs.*' APVL. met. 6, 13, 2 nec ..., sed ... subridens ... sic -it (incipit *Stoll,* '*an* infit *coll. 5, 5, 1?*' *Robertson*): '*eqs.*' (BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 97, 28 s. enim -it: '*eqs.*' *cf. p. 1796, 3. 15. 31*). TERT. adv. Iud. 4 l. 14 denique -it per prophetam (*T*, dicit enim Esaias propheta *PNF*): '*eqs.*' et alibi per prophetam (*T*, et alio loco dicit *PF*): 'sabbata mea,' -it (*om. PNF*)

'*eqs.*' (ZENO 2, 6, 4). EPIST. Alex. p. 45, 4 B. tum ille -it (*om. pars codd.*): 'utraque (u. -it *CP, Hilka*) *eqs.*' (GREG. TVR. Iul. 46[a] t. ego eis -o: '*eqs.*' GREG. M. dial. 3, 37 p. 221, 17 M. tunc illi [i. sic *V 3*] -unt: '*eqs.*'). VICTORIN. POETOV. in apoc. 20, 1 ideo ait: '*eqs.*'; de hac resurrectione -it (-it ait *A*): '*eqs.*' (ZENO 1, 13, 6 *antea*: scriptura denotat ... incipiens: '*eqs.*', et de ... dicit: '*eqs.*' *cf. l. 30*). DON. Ter. Hec. 293, 2 et ingeniose non -it '*eqs.*', sed '*eqs.*' (ZENO 2, 1, 1 n. -it '*eqs.*', s. ait '*eqs.*' *cf.* CASSIAN. conl. 14, 16, 3 n. enim prius dixit '*eqs.*' et postea intulit '*eqs.*', s. prius -it: 'beati [b. -it *pars codd.*] *eqs.*' RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 16, 8. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 228, 3 [*v. app. crit.*]. *cf. p. 1795, 80*). LVCIF. Athan. 1, 2 p. 69, 4 si ..., cur tu -e⟨n⟩s ('-ens es *fort.*' *Hartel*): '*eqs.*' HIER. in Ier. 3, 78, 2 illis autem -it ista dicentibus: '*eqs.*' (*c. dat. ut* VEN. FORT. vita Germ. 13, 44 cui rex -it: '*eqs.*' GREG. M. dial. 1, 10 p. 63, 3 M. *cf. l. 2. p. 1795, 64.*). AVG. loc. hept. 3, 22 p. 575, 9 minus ... offendit, si dicatur 'et -ies ad eos dicens' (PASS. Luxor. [BHL 5092] 5 sic ad eum truculenta voce -it: '*eqs.*'). CASSIAN. inst. 5, 8 apostolus -it: '*eqs.*' PATRIC. conf. 5 ipse ... dixit ...: '*eqs.*' et iterum -it: '*eqs.*' (7 *v. app. crit.*). 7 et idem dominus ⌞in euangelio -it⌟ (*om. R,* ⌞⌟ *D*). *al.* CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 36, 5 aio ego: '*eqs.*', -is tu: '*eqs.*' ALC. AVIT. hom. 11, 1 unde -it: '*eqs.*' *al.* DRAC. Romul. 5, 167[a] at -es: '*eqs.*' (*in* '*quaestione*' *ut* 5, 182[a]. 5, 223[a]. 9, 37[a]. 9, 77[a]). BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 355, 27 Aristoteles ita dixit: 'homo est fortasse *eqs.*' ad hoc -it 'fortasse' tamquam si ita diceret: '*eqs.*' in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 5, 12 tunc Fabius ... interrogavit; et ego -am: '*eqs.*' comm. sec. 1, 3 p. 141, 7 iam (ita *FL*) vero -unt: '*eqs.*' CASSIOD. Didym. in I Petr. 4, 17[b]/18 p. 34, 9 adiciens (*var. l.* docens) ... -it: '*eqs.*' (*gr.* φησί *eqs.*). GREG. M. dial. 3, 25 p. 195, 9 M. ei ... dixit: '*eqs.*'; cui ille respondit: '*eqs.*'; at illa -it: '*eqs.*'

II ***in poesi*** (*cf. p. 1795, 62. 64*): *in fine versus*: TER. MAVR. 2132 sed tamen -it *Vergilius*: '*eqs.*' COMM. apol. 377 et psalmus de ipso quartus quadragesimus -it: '*eqs.*' 797 mirans ... sic -it: '*eqs.*' DRAC. Orest. 666 'adcceleramus iter' subicit Pylades et -it: '*eqs.*' VEN. FORT. Mart. 2, 316 sanctis sermonibus -it ('infit *iniuria ... coni. Leo*' *Blomgren, Stud. Fort. I 74*): 'non ita se dominus *eqs.*' (*at inserit* SVLP. SEV. Mart. 24, 7 'non se' -it '*eqs.*'). 3, 309 quem ... mox vidit comminus, -it: 'perge ferox *eqs.*' (*at* SVLP. SEV. dial. 2, 9, 3 'discede' -it '*eqs.*'). 4, 494 vir sacer ... protinus -it: 'quis *eqs.*?' (*at* SVLP. SEV. dial. 3, 14, 9 'quis' -it '*eqs.*'). *liberius*: MART. CAP. 6, 704 hic dudum roseas inter resoluta puellas Voluptas -it anxia: 'unde haec *eqs.*?' ALC. AVIT. carm. 5, 48 ille fremens -it (*ante caes. semiquin.*): '*eqs.*' ARATOR act. 2, 283 principium meminisse iuvat: deus -it: 'Abraham *eqs.*'

caput tertium: orationi postponitur. *locos dedi fere eos, quibus quae afferuntur longiora sunt; ad breviora quaeque cf. quae capite primo adumbravi; nota vocem q. e. -am plerumque propter ipsam longitudinem eorum, quae c. illa artius cohaerent, verbis laudatis inseri vix posse (cf. p. 1778, 46); in hexametro maxime aut in fine versus aut ante caesuram invenitur (cf. p. 1787, 82 sqq.); e contextu ignoto servata ut e. g.* LVCIL. 280. 388 *aut dubie trad. ut* TER. Phorm. 662 *afferre nolui; de -am post acc. c. inf. posito v. p. 1779, 21.*

I *in reddendis sententiis* ***cum animi commotione*** *aut speciali vocis modulatione dictis*: A *interrogativis* (*cf. p. 1793, 84*): PLAVT. Capt. 480 'quis ait 'hoc' aut quis profitetur?' -am. Curc. 345 'dedisti tu argentum?' -am. 351 'quid si abeamus ac decumbamus?' -it. Stich. 566 'habeon rem pactam?' -it. CIC. Phil. 12, 27 quem cum Scato salutasset, 'quem te appellem?' -it. fin. 5, 86 'quo tandem modo?' -it. Att. 16, 15, 3 cum ille diceret ita futurum, 'quid igitur festinamus?' -am. VARRO rust. 1, 2, 3 cum consedissemus, Agrasius: 'vos, qui multas perambulastis terras, ecquam cultiorem Italia vidistis?' -it. Ov. met. 3, 641 'quid facis, o demens? quis te furor?' -it Opheltes. SIL. 12, 704 'quo ruis, o vecors? maioraque bella capessis, mortali quam ferre datum?' Iuno -it et ... dimovit nubem. QVINT. inst. 6, 3, 75 quem ad modum C. Caesar Pomponio ...: 'numquam fugiens respexeris?' -it. FRONTO p. 153, 14 v.d.H. (= p. 160 N.). *al.* *saepe in fig.* '*occupationis*' *q. v.* (*cf. p. 1797, 47*): PLAVT. Amph. 912 'cur dixisti?' -es; ego expediam tibi. CIC. S. Rosc. 47 'quid ad istas ineptias abis?' -es (-it *Schol.*). Tusc. 2, 47 'quonam modo?' -es. Att. 1, 13, 6 'quid id ad me?' -es (*var. l.* -is). 5, 2, 2 'non vidisti igitur hominem?' -es. 7, 5, 5. 7, 11, 2. epist. 2, 12, 3 'spem triumphi?' -is. 15, 16, 3 'qui id tibi in mentem venit?' -es. CATVLL. 24, 7 'qui? non est homo bellus?' -es; est, sed *eqs.* Ov. trist. 5, 1, 35 'quis tibi, Naso, modus lacrimosi carminis?' -is; idem ... qui *eqs.* SEN. epist. 113, 7 'iustitia quid est?' -it; animus quodammodo se habens. MART. 8, 10, 3 'adeo bene emit?' -is; immo *eqs.* *et passim.*

B *imperativis, indignativis, exclamative pronuntiatis sim.* (*quaedam simul huc pertinentia sub II invenies*): TER. Eun. 337 adcurrit ad me ... labiis demissis, gemens: 'heus heus tibi dico, Chaerea' -it; restiti. CIC. Phil. 10, 5 'di meliora!' -es. VERG. Aen. 7, 116 'heus! etiam menses consumimus' -it Iulus — nec plura — adludens. 9, 423 saevit atrox Volcens ...; 'tu tamen interea calido mihi sanguine poenas persolves amborum' -it; simul ... ibat *eqs.* HOR. epist. 1, 16, 35 'pone, meum est!' -it: pono *eqs.* Ov. ars 2, 91 decidit atque cadens: 'pater, o pater, auferor!' -it; clauserunt ... ora loquentis aquae. rem.

[Szantyr]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

665 horrebant saevis omnia verba minis; iamque vadaturus: 'lecticā prodeat!' -it; prodierat: *eqs.* LIV. 9, 8, 2 et Publilius ...: 'dic, Sp. Postumi!' -it. MART. 9, 92, 7 'quod debes, Gai, redde!' -it Phoebus et illinc Cinnamus. *al.* *in formula praeter l. 8* (-am) *et 15 epica* '-it et (-que) *eqs.*' *sec.* 'dixit et *eqs.*' *(v. vol. V 1, 982, 80 sqq.) sim. (v. et l. 31. p. 1796, 63. est tamquam per epexegesin orationi adiectum, cf. e. g. p. 1796, 82)*: TER. Hec. 376 postquam aspexi, 'o facinus indignum!' -am et corripui ilico me inde lacrimans *eqs.* OV. epist. 18, 154 merum ... instillat in ignes, 'cras'que 'erimus plures' -it et ipsa bibit. met. 8, 281 tangit et ira deos; 'at non impune feremus ... non et dicemur inultae' -it et *eqs.* 11, 207 'non impune feres' rector maris -it et *eqs.* 12, 485 'haud tamen effugies! medio iugulaberis ense, quandoquidem *eqs.*' -it et *eqs.* SIL. 4, 281 horrisonis ululatibus erigit iras: 'nemone ...? disce en nunc!' -it et una contorquet *eqs.* 12, 704. ROMVL. fab. 55, 8 rec. gall. (*accipiter ad pullum*) 'non bene cantasti' -it et ... devorare coepit. -que: OV. ars 3, 21 'accipe me, Capaneu! cineres miscebimur' -it Iphias in medios desiluitque rogos. met. 3, 605 'adsumus en!' -it sociorum primus Opheltes utque *eqs.*

II *in laudandis locutionibus formam magis rigidam fixamque habentibus sc.* **proverbiis**, *facete utcumque dictis, verbis memoratu dignis sim.*: PLAVT. Poen. 1001 'avo donnim' -it hic tibi verbis suis. LVCIL. 531 'hoc aliud longe est (*proverb.*)' -it, qui cepe serebat. CIC. Phil. 2, 83 confecto negotio ... augur ... 'alio die' -it. de orat. 2, 261 'ut sementem feceris, ita metes' -it. orat. 157 'idem campus habet' -it Ennius. top. 51. Tusc. 5, 91 Socrates, ... cum magna vis auri ... ferretur, 'quam multa non desidero!' -it. off. 3, 84 'multi iniqui atque infideles regno pauci benivoli [sunt]' -it Accius. Q. CIC. Cic. epist. 16, 8, 2 'ψῦχος δὲ λεπτῷ χρωτὶ πολεμιώτατον' -it Euripides. OV. met. 3, 348 fatidicus vates 'si se non noverit' -it. LIV. 8, 24, 11 increpans nomen abominandum fluminis 'iure Acheros vocaris' -it. 39, 50, 8 'bene habet' -it et ... exspiravit. QVINT. inst. 6, 3, 75 ut Cicero obiurgantibus, quod sexagenarius ... virginem duxisset, 'cras mulier erit' -it. 6, 3, 78. 6, 3, 81. 6, 3, 90 C. Cassius, qui militi sine gladio decurrenti 'heus, commilito, pugno bene uteris' -it. *ibid.* Galba de piscibus, qui ..., 'festinemus, alii subcenant' -it. FRONTIN. strat. 1, 12, 2 C. Caesar, cum forte ... lapsus esset, 'teneo te, terra mater' -it. FRONTO p. 95, 8 v. d. H. (= p. 102 N.) ita rescribere coeperam: 'ama me ut amas' -is; huic verbo respondere ... in animo est *eqs.* VLP. dig. 43, 17, 3, 4 etenim 'qui colere fundum prohibetur, possidere prohibetur' -it Pomponius. TERT. anim. 32, 1 Empedocles, qui ..., 'thamnus et piscis fui' -it. adv. Marc. 5, 7 p. 595, 18 'propter nos enim scriptum est' -it. *al.* -it *additur modo laxiore fere pro* 'ut -it': PLAVT. Trin. 609 quam dudum istuc aut ubi ...? :: ilico hic ante ostium, 'tam modo' -it Praenestinus. CIC. Att. 6, 2, 8 ain tandem, Attice, ... 'ausus es hoc ex ore tuo' -it (ut -it *Wesenberg*) Ennius ... me rogare? 14, 12, 2 exire aveo, 'ubi nec Pelopidarum' -it.

III *in fig.* '***occupationis***' *q. v. (cf. p. 1796, 66)*: -i(e)s: CIC. Lig. 12 'ego vero istud non postulo' -es; ita me hercule existimo, Tubero. epist. 8, 2, 1 'ride modo' -is; non, me hercule, nihil ... enim *eqs.* SEN. epist. 123, 2 'malum panem' -is; exspecta: bonus fit. TERT. apol. 13, 1 'sed nobis dei sunt' -is. anim. 24, 4 adv. Hermog. 23 p. 152, 5. -it: CIC. Phil. 1, 20 quid? isti ordini iudicatus ... non patebat? 'census praefiniebatur' -it. fin. 5, 84 'audeo dicere' -it; non potes, nisi *eqs.* SEN. contr. 2, 6, 1 'sed tu senex es' -it; hoc dicis: *eqs.* TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 511, 5 'sed quasi molesto' -it. -unt: CIC. orat. 169 'hoc me ipsum delectat' -unt.

IV ***more liberiore:*** **A** *in serm. pedestri*: CIC. Planc. 65 'etiam me hercule' -it 'ut opinor ex Africa'; huic ego iam stomachans fastidiose: 'immo ex Sicilia' -am. Brut. 153 'dialecticam mihi videris dicere' -it (-it d. *dett.*); 'recte' -am 'intellegis; sed *eqs.*' rep. 1, 61 'quid? domi pluresne praesunt negotiis tuis?' 'immo vero unus' -it (*del. Christ*). ad Q. fr. 2, 11, 2 Lamia paulo febrius, cum Domitius dixisset 'vestra culpa haec acciderunt, equites Romani; dissolute enim iudicatis',: 'nos iudicamus, vos laudatis' -it. TAC. dial. 42, 2 ac simul assurgens ...: 'ego' -it 'te poetis, Messalla autem antiquariis criminabimur'; 'at ego vos rhetoribus et scholasticis' -it. **B** *in poesi*: HOR. sat. 1, 3, 23 Maenius absentem Novium cum carperet, 'heus tu' quidam ait 'ignoras te, an ... putas?' 'egomet mi ignosco' Maenius -it. epist. 2, 2, 40 post haec ille catus ...: 'ibit, ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit' -it. OV. met. 10, 142 ingemuit tristisque deus 'lugebere nobis lugebisque alios aderisque dolentibus' -it. SIL. 15, 799. MART. 2, 30, 5 is mihi: 'dives eris, si causas egeris' -it. 12, 26 (29), 13 accedit gelidam servus ad auriculam, et: 'rogat ut secum cenes Laetorius' -it. COMM. apol. 520 instr. 2, 24, 4. *al.* PRVD. cath. 9, 32 'membra morbis ulcerosa, viscerum putredines mando ut abluantur' -it: fit ratum, quod iusserat. perist. 12, 26 'ad Christum eundum est, iam resolvor' -it; nec mora ..., poenae datur *eqs.* *singulariter pro praedicato interrog. dir.* (*nisi iuxta locum p. 1772, 55 ponas*): OV. ars. 3, 95 et tamen ulla viro mulier 'non expedit' -it? *Szantyr.*

[solacium. oblectamentum. requies. †**inquamentum** (inqm- *N*). thalamus. cubiculum *eqs.* SYNON. Cic. p. 444, 25 B. inclinamentum *not. q. e.* '*acclinatorium* (*recl-*)' *temptat Wieland.* *quietamentum *dubitanter Svennung in plagulis.*]

inquassābilis, -e. *ab* in *et* quassabilis. *i. q. non quassabilis*: CONC.S I 3 vers. Tur. p. 150, 35 viri anima ... -em suscipit patientiam (*gr. I 1, 2 p. 100, 13* ἄθραυστον).

inquassātus, -a, -um. *ab* in *et* quassatus. GLOSS. ἄθραυστος. ἀσάλευτος. ἄσειστος. ἀσύντριπτος. ἀτίνακτος. inmobilis. *cf. p. 1581, 64.* *i. q. non quassatus*: RVFIN. hist. 10, 8, 2–4 p. 893, 10 non tulit ... invidia ... *Constantini* erga nos studia -a durare (*gr. aliter*). PS. AVG. hypomn. 5, 6, 11 si manserit -um *opus.*

inquem- *v.* enchym-.

intactus inproximus intenuos ('ingenuus?' *Goetz*) **inquerellātus** GLOSS. I p. 81. *cf. Gloss.L II Abav.* QVE 6 querellatus: questus. '*querellis non tactus*' (*antea* inproximus '*non proximatus*' *coll.* improximabilis) *intellegit Svennung in plagulis; cf. vocem medii aevi q. e.* inquerulosus. *E.*

1. inquiēs (-es *l. 18*), -ētis *adi.* *cf.* 1. inquietus *et* mansues: mansuetus *sim.* *de formis*: -em *l. 33. 50*, *abl.* -i *l. 45*, *ceterum praeter* PRISC. *l. 18 nonnisi nom.* -s (*plur.* -es *legitur e coni. dub. p. 1805, 9*). *de mensura*: PRISC. gramm. II 241, 8 'hic' et 'haec' et 'hoc -s' ... '-is', quod quamvis in nominativo e correptam habeat, ut Probo videtur, in genetivo tamen eandem producit secundum genetivum 'quies quietis' principalis (*cf.* 242, 20 *et infra l. 61*). GLOSS. I p. 307 inquietus. GLOSS. sine quiete. inpatiens. *inde a* SALL., *praecipue apud historicos.* [*variat in codd. hic illic c.* inquietus.]

i. q. inquietus: **1** *de animantibus eorumque rebus* (*indicandi modi gratia additur abl.* corpore *l. 33. 52*, animo *l. 44. 52*, *alii l. 32. 33. 41. 44; gen.* animi *l. 36*): **a** *usu generali*: SALL. or. Phil. 11 *Lepidus* agitur ... ac laceratur animi cupidine et noxarum metu, expers consili, -s, haec atque illa temptans *eqs.* 16 maneas in sententia ... te hortor, neu prolatandis seditionibus, -s ipse, nos in sollicitudine attineas. hist. frg. 1, 7 *humanum ingenium* -s atque indomitum semper inter certamina (*v. app. crit.*) libertatis aut gloriae aut dominationis agit (TAC. ann. 1, 68, 1 haud minus [*sc. quam Romani falso pavore consternati*] -s Germanus spe, cupidine et diversis ducum sen⟨ten⟩tiis agebat). 2, 25 corpore et lingua percitum et -em nomine histrionis vix sani Burbuleium appellabat (*cf.* BOETH. cons. 4, 3, 18 W. ferox atque -s [inquietos K^1, inquietus V^2 K^2] linguam litigiis exercet: cani comparabis). 4, 55 -s animi (*de gen. v.* ARVS. gramm. VII 488, 3). LIV. frg. 68 (Plin. nat. praef. 16) iam sibi satis gloriae quaesitum, et potuisse se desidere, ni animus -s (*T*, inquiesce *vel* in quiete *cett.*) pasceretur opere (VELL. 2, 77, 2 *in foedere* a. -s manere non potuit. SEN. dial. 9, 2, 9 *secreta studia* pati non potest a. ad civilia erectus agendique cupidus et natura -s [inquietus A^2, *dett.*]. IVST. 44, 2, 5 *Hispanorum*. HEGES. 4, 4, 1 [inquis *C ante corr.*, inquietus *H; cf. gr. 4, 85*]). VELL. 2, 68, 3 *Milo* vir -s et ... temerarius. TAC. ann. 1, 74, 2 *Romanus Hispo* egens ignotus -s. 6, 18, 1 *Pomponius* moribus -s. 16, 14, 1 *Antistius Sosianus* -s animo et occasionum haud segnis. APVL. met. 9, 42, 2 curiosus ... et -i procacitate praeditus asinus. AMM. 19, 5, 1 -s Persa vineis civitatem ... circumdabat. 29, 1, 5 Procopius quidam, -s homo, turbarum cupiditati semper addictus. SVLP. SEV. chron. 2, 46, 3 *Priscillianus* acer, -s, facundus *eqs.* *de vermibus non cessantibus*: VISIO Pauli 42 p. 145, 16 S. (*cf.* rec. P p. 34, 19 J.) vidi vermem -em *in loco peccatorum* (*cf. Vulg. Is. 66, 24* vermis ... non morietur). **b** *indicatur, ad quid* (*cf. p. 1807, 30*): APVL. met. 2, 16, 4 nec animo tantum, verum etiam corpore ipso (pronus *add. Leo, alii aliter*) ad libidinem -ie[n]s alioquin et petulans *eqs.*

2 *de tempore*: TAC. ann. 1, 65, 1 nox per diversa -s, cum barbari ... cantu ... saltus complerent *eqs.* 3, 4, 1 dies ... modo per silentium vastus, modo ploratibus -s.

2. inquiēs (-es *l. 60*), (-ētis) *f.* *ab* in *et* quies. PROB. cath. gramm. IV 18, 17 ex hoc (*sc.* quies quietis) compositum ... requies requiei, correpta vero es tertiae sunt declinationis, genetivo tis faciunt, ... -es -etis; omnia tamen in genetivo ... producuntur (*cf.* PRISC. gramm. II 326, 22 *et supra l. 18*). *i. q. defectus quietis*: PLIN. nat. 14, 142 hinc (*sc. e vinolentia*) ... furiales somni et -s (inquiens *F*) nocturna. GELL. 19, 9, 5 ut ... labor hic vigiliarum et -s suavitate paulisper vocum atque modulorum adquiesceret. TERT. anim. 25, 3 si desierit -s (inquias *A*) eius *infantis in utero* (*antea*: motus. *cf. p. 1799, 30*). adv. Hermog. 41 p. 170, 22 (*de aequali momento materiae*) haec -s non est, haec turbulent⟨i⟩a et passivitas non est, sed moderatio *eqs.*

1. inquiēsco, -ēvī, -ere. *ab* in *et* quiescere, *cf.* acquiescere *sim. et* 2. inquietus. *i. q. cessare, finiri*: MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 237/8 quando omnia charismata -erunt (*gr.* ἐκλελοίπει. quieverant *Petrus Lombardus, cf. Wilhelmsson, Stud. 93*).

[**2. inquiēsco** *p. 1799, 8 ab* 1. inquietus *formatione q. d. retrograda derivatum esse putat Brender, Rückläufige Ableitung im Lat. 1920, 55.*]

inquiētātio, -ōnis *f.* *ab* inquietare. [*e coni. dub.*: LIV. 22, 17, 3 (*Valla*). SEN. suas. 2, 1 (*Kießling*).] *i. q. excitatio, turbatio*: MARCELL. med. 8, 12 ad omnem epiphoram et -em et tumorem ... sedandum (*cf. p. 1802, 78 sqq.*). VEREC. in cant. 8, 8 p. 105 b 27 violenta -e docentur errare *homines inquieti quasi aquas turbidas interius continentes* (*antea* inquietudines. *cf. Vulg. Ier. 2, 18*).

inquiētātor, -ōris *m.* *ab* inquietare. *i. q. qui inquietat*: TERT. spect. 23 p. 23, 14 auriga ille tot animarum -r, tot furiarum minister. AVIAN. fab. apol. 31 *taurus* de -e suo (*sc. mure*) se cupiens vindicare. COD. Theod. 6, 10, 1, 1 (= Iust. 12, 7, 1, 1) si quis ... ad ... aliam

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

denique ullam rem -r extiterit (*sensu iuridiciali ut*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 221B utrum nos -es essemus an inquietati ad iudicium veniremus). PETR. CHRYS. serm. 39 p. 312A cum pervigil -r accipere meruero *responsum dei sicut panes* (*p. 310B* inquietantis; *v. Luc. 11, 5 sqq.*).

inquiētē *v. p. 1807, 43.*

***inquiēto,** -āvī, -ātum, -āre *et* **inquiētor,** -ārī (*p. 1802, 55*). *ab* 1. inquietus. CHAR. gramm. p. 384, 9 B. -o illum (*cf.* DIOM. gramm. I 314, 19 -o liberum. *Idiom. cas. gramm. IV 569, 2* inquiesco te οὐκ ἐπησυχάζω σοι [*interpretamentum quoddam verbi graeci intransitivi cum lectione genuina contaminatum esse videtur*]). p. 473, 4 *inter verba activa coniug. primae.* -quet- (*v. Stolz-Leumann⁵ 107*): CIL *p. 1800, 1. 2. 3 et saepius in codd.* -quit-: CIL *p. 1800, 1 et saepius in codd., e. g.* ITALA *p. 1802, 30. formae perf. plenae* -averunt *p. 1802, 30*, -averi(n)t *p. 1800, 2. 1801, 14. 1802, 21; ceterae breviores leguntur.* GLOSS. (ἐν)οχλῶ. *cf. p. 889, 23. legitur inde a* SEN. *philos.*, COLVM., PETRON., PLIN. nat., *in poesi nonnisi* PRVD. perist. 10, 79; *adamant* ICTi *inde ab* VLP. (*cf. Kalb, Roms Juristen 26 sq.*), *qui in contextu verbi nonnumquam alios nominat, quorum vetustissimus est Labeo* (*p. 1800, 57*). [*confund. in codd. saepe c.* inequitare. *falso trad.*: COD. Theod. 14, 16, 3 (inquin- *Cod. Iust. 11, 24, 2, 1 recte*). *e coni. dub. vel falsa*: SEN. suas. 2, 1 (*Bursian*). PRISC. gramm. II 396, 19 -o et -or *pro* nequit et nequitur *Quicherat, Add. lex. lat. s. v.*]

I ***transitive*** *i. q. inquietum reddere*: **A** *vi corporali sive integra sive plus minus perspicua*: **1** *c. colore molestandi, infestandi sim.* (*cf. sub B*): **a** *turbatur quaelibet tranquillitas*: **α** *generatim*: SEN. dial. 10, 14, 3 qui per officia discursant, qui se aliosque -ant (*cf.* epist. 2, 1 non discurris nec locorum mutationibus -aris. *v. et p. 1805, 9*). QVINT. inst. 11, 3, 80 corrugare nares ... et inflare et movere et digito -are (*'mit dem Finger sich die Nase putzen' Sittl, Gebärden 353*). TERT. anim. 26, 2 viscera Rebeccae *gravidae* -antur (*infra*: si ... matrem subsultando turbasset *petulantia infantiae. cf. p. 1798, 65*). bapt. 12, 7 navicula illa figuram ecclesiae praeferebat, quod in mari id est saeculo, fluctibus id est persecutionibus et temptationibus -etur (*cf. e. g. Vulg. Matth. 8, 24* motus magnus factus est ... ita ut navicula operiretur fluctibus). CAES. AREL. serm. 4, 4 p. 26, 26 quomodo solent vituli matrum ubera cum grande impetu -are. *cf. de tentigine p. 1800, 44.* **β** *speciatim de aegritudine, doloribus sim.* (*cf. infra l. 56*): SEN. epist. 96, 3 vesica⟨e⟩ te dolor -vit. SOL. 16, 4 aegritudine non -antur *Hyperborei.* ARNOB. nat. 1, 48 p. 32, 19 herbarum et graminum sucos superponere -antibus causis (*sc. morbi*). FIRM. math. 8, 24, 6 eos frequenter vitiosis humoribus concretus sanguis -bit (*cf.* 8, 27, 11 -buntur sanguine). PS. HIPPOCR. epist. p. 23, 4 St. -antur scapulae. THEOD. PRISC. eup. faen. 60 si ... vesiculis fuerint -ti (*sic Rose, v. app. crit.*). log. 41 (= ORIBAS. syn. 8, 18 Aa p. 228) si ... de frigore caput fuerit -tum (43 *bis*). 57 omne corpus -at *catarrus. al.* CAEL. AVR. acut. 2, 37, 198 qua *asperitate* possit aeger aliter -ari (*ibid.* terga iacentium vel alias corporis partes lacessendo -at *asperitas*). chron. 1, 4, 121 *sternutamentis. al.* SIDON. epist. 2, 12, 2 Severiana ... -ta primum lentae tussis impulsu febribus quoque iam fatigatur. *de passione Christi*: CONC.S I 5 p. 139, 28 quomodo ... -are ipsius *dei* templum poterat aut mors aut passio, nisi ipsius sane concessu? (*gr. I 1, 7 p. 61, 20* ἠνώχλει). *transfertur ad famem*: AVG. in psalm. 37, 5 si ... non manducaveritis, -at fames; iste naturalis quidam morbus est *eqs.*

b *turbatur somnus, quies nocturna*: **α** *usu originario*: PETRON. 100, 6 *lacinia ducta* -tus ille (*Eumolpus interrogatus*) moleste tulit (*infra*: requiescere). PLIN. nat. 20, 44 pusulas ... noctibus -antes. PS. QVINT. decl. 10, 2 p. 191, 4 maritus sic filium inclusit (*sc. mortuum incantatione*), tamquam se -ari mater ista quereretur. FRONTIN. strat. 2, 2, 14 ut exercitus ... -retur, dum tota nocte in statione custodiae est ([*infra*: vigilia marcentibus]. 2, 5, 25 t. n. Romanis in vallo statione ac pluvia ... -tis confectisque [*opp.* requietos]. 2, 5, 26 *Epaminondas* t. n. -vit hostem [*opp.* quietum *exercitum*]). SVET. Cal. 26, 4 *Caligula* -tus fremitu gratuita in circo loca de media nocte occupantium. 55, 3 *equi* causa pridie circenses, ne -retur, viciniae silentium ... indicere solebat. 59 hortorum custodes umbris -tos (PLAC. med. 8, 1 rec. α [*cf.* β] a daemonibus vel u.). MIN. FEL. 27, 2 (= CYPR. idol. 7 p. 24, 11) vitam turbant, somnos -ant *impuri spiritus.* TERT. resurr. 16 p. 46, 15 se ... invidia⟨s⟩ animarum somniaturum urguentium et -antium sanguinis sui concubinum (*sc. latronem cum gladio cubantem*). AMBR. Hel. 8, 24 dominum somnolentum. ROMVL. fab. 22, 3 rec. vet. quod inscius ... leonem -asset dormientem *mus transcurrens.* PALLAD. hist. mon. II 14 p. 369C iam quieverunt somnia ⌞quae -are te solebant⌟ (⌞ ⌟ *om. gr.*). *al.* -*atur deus quasi dormiens* (*transit ad p. 1801, 36*): ARNOB. in psalm. 77 p. 438D non orationum gemitibus pulsor, non psalmorum vocibus -or, nec assiduis deprecationibus excitor. -*atur nox*: VEREC. in cant. 9, 25 quod greges pecorum totam pene clamoribus -ent noctem, ut etiam invitos excitent quiescentes. **β** *per similitudinem -antur mortui, sepulcra sim.*: MARCIAN. dig. 11, 7, 39 divi fratres edicto admonuerunt, ne iustae sepulturae traditum, id est terra conditum corpus -etur. TERT. coron. 11 l. 21 mortuus etiam tuba -bitur aeneatoris, qui excitari a tuba angeli expectat? (PETR. CHRYS. serm. 17 p. 243B ut ... mortuos -et *spiritus epulis sim.*). ITALA I reg. 28, 15 (Ps. Philo antiq. 64, 7, *cf.* VVLG.; *loq. Samuel ad Saul*) quid me -asti, ut elevares me? (*gr.* παρηνώχλησάς μοι). CIL VI 142e ⟨Vi⟩ncenti hoc o⟨stium ne in⟩quetes (*Rossi, alii aliter*). 29947 tu ne vellis aliena membra inquitare iacentis. X 2289, 8 quisque manes inquetaberit, habebit illas iratas. XI 147, 6 petimus, ne quis nos -et (inquetet *Symeoni*) ex arca nostra. INSCR. christ. Diehl 1293 monumentum.

2 *notione q. e. clamore implere*: PS. QVINT. decl. 8, 10 p. 155, 3 exequias planctibus (*eqs.*) ... -amus (*infra*: conclamata suprema). *cf. l. 78. p. 1799, 76.*

3 *mera vi movendi, turbandi*: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 21 ventis quibus -batur *mare* ([*cf. N. T. Matth. 8, 23 sqq. al.*]. *sim.*: SCHOL. Lucan. ed. Web. 9, 347 *paludem* torpentem vocat ideo, quia non -atur a vento). patient. 15, 5 amictus ... corpori inpressus ut qui nec inflatur nec -atur (inquinatur *Ursinus*). *in imag.*: CYPR. ad Donat. 14 p. 14, 25 -antis saeculi turbinibus. PRVD. perist. 10, 79 tu ventilator urbis et vulgi levis procella mentes -as mobiles, ne *eqs.* *huc fortasse*: CONC.S I 5 p. 134, 11 bilingues inconstantesque viis suis omnibus -antur (*cf. N. T. Iac. 1, 6 sqq.*).

B *vi incorporali praevalente*: **1** *usu generali*: **a** *turbatur quies animi, mentis, sensuum sim.*: **α** *vario modo*: SEN. benef. 2, 28, 1 invidia, quae nos -at, dum conparat (*cf. infra l. 63*). dial. 5, 11, 1 qui inquirit quid in se dictum sit ..., se ipse -at (6, 17, 1 alios teque). 7, 12, 1 opiniones inter se contrariae mentem -bunt (*cf.* HIL. in psalm. 2, 13 p. 46, 24 mentis adfectionem). 9, 2, 1 qui ... cum reliquias *morbi* effugerunt, suspicionibus tamen -antur. 12(11), 9, 4 non ira eum *defunctum* torquebit, non morbus affliget, non suspicio lacesset, non ... invidia consectabitur, non metus sollicitabit, non levitas fortunae ... -bit. nat. 6, 32, 9 *metus mortis vitam* -at ac perdit. epist. 14, 2 *corporis* nos nimius amor timoribus -at. PETRON. 1, 1 num alio genere furiarum declamatores -antur? (*cf.* ARNOB. nat. 3, 28 p. 130, 26 furialibus stimulis animos). PLIN. epist. 1, 9, 5 nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus -or. TERT. cult. fem. 2, 9, 3 splendor et dignitas cultus ... severitatem *mulierum* appetitionibus -ant. spect. 15 p. 16, 24 deus praecepit spiritum sanctum ... non furore, non bile, non ira, non dolore -are (*cf. N. T. Eph. 4, 30*). CYPR. ad Donat. 3 p. 5, 19 inlecebris. HIL. in psalm. 131, 8 p. 668, 16 quia ... securitatem *leonis* nulla externi terroris timiditas -et. SCHOL. Cic. Bob. p. 94, 19 quasi ... animus aestu quodam magnae sollicitudinis -etur (GREG. M. moral. 23, 37 saecularium negotiorum). POMER. 2, 16, 1 p. 459C quem ... nulla occupatio domesticae sollicitudinis -at (*ibid.* sollicitat, infestat, exagitat). 2, 18, 1 p. 463B non -bat molesta sollicitudo quietum *sc. Adam in paradiso* (*ibid.* fatigabat, opprimebat, angebat). ENNOD. opusc. 3, 95 p. 355, 15 spe novarum rerum perditorum animos. *al.* **β** *actione vel cogitatione libidinosa*: COLVM. 6, 37, 1 *admissarius* saepe ... gravidas -at *equas.* SCHOL. Iuv. 10, 237 *meretricem* artificem ad -andum senis inguinem (*subauditur vis corporalis, cf. p. 1805, 24*). CASSIAN. conl. 2, 13, 4 carnalibus incentivis ac fornicationis spiritu semet ipsum -ari (*inde* VITAE patr. 5, 5, 4 cogitationes fornicationum -ant me). VITAE patr. 5, 5, 22 mulier, de qua -batur ille frater (*cf. 3, 11* in cuius amore impugnabatur; *gr. Nau 1908 p. 56 n. 172* εἰς ἣν ἐπολεμεῖτο). *al.*

b *turbatur quaelibet securitas*: **α** *vario modo*: ⓘ *obi. personae*: SEN. epist. 27, 6 coepit convivas suos -are *Calvisius Sabinus per servos litteratos.* SVET. Aug. 53, 2 ne quem officii causa -ret *Augustus.* Claud. 9, 1 extraneo vel etiam domesticorum aliquo deferente assidue varieque -tus *Claudius.* Nero 34, 1 qui ... in secessu quiescentem *Agrippinam* per convicia et iocos terra marique praetervehentes -rent (TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 381, 3). VLP. dig. 47, 9, 3, 2 (*ex Labeone*) nec ... minus in mari quam in villa per latrunculos -amur vel infestari possumus. TERT. resurr. 5 p. 31, 7 et rudes quique de communibus adhuc sensibus sapiunt et dubii ... per eosdem sensus denuo -antur. ITALA II Macc. 11, 31 (rec. M, *cf.* P) nemo nostrum -bitur (*gr.* παρενοχληθήσεται, *rec. L* molestabitur, *Vulg.* molestiam patiatur). CYPR. ad Donat. 12 p. 13, 23 ne inimica cuiusque locupletioris invidia calumniosis litibus -et *divites* (*syn.* vastet, infestet. *cf.* AVELL. p. 57, 4 calumniis). QVEROL. p. 14, 4 R. quod ... te -at et gravat. AMM. 30, 9, 5 inter religionum diversitates medius stetit nec quemquam -vit neque ut hoc coleretur imperavit aut illud. AVG. in psalm. 106, 14 *haeretici* per quaestiones malignas -ant nos. COD. Theod. 16, 8, 5 eum qui ex Iudaeo Christianus factus est -are Iudaeos non liceat vel aliqua pulsare iniuria. *al.* GREG. TVR. Franc. 9, 42 p. 473, 8 molestari aut -ari. PALLAD. hist. mon. I 17, 2 p. 294A se invicem iurgiis. BENED. reg. 53 ut ... supervenientes hospites (*nom. absol.*) ... non -entur (*deponens suspicatur Linderbauer*; -ent *var. l.*) fratres. *al.* ⓘⓘ *obi. animalia*: COLVM. 8, 5, 11 ne incubantes matrices ab aliis avibus -entur. PROB. Verg. georg. 3, 146/9 *asili solent* armenta bucera -are. SIDON. epist. 8, 6, 12 copulis palam ductis -ari *lepusculos.* ⓘⓘⓘ *obi. res*: SEN. apocol. 2, 3 (*locus varie vexatus*) adquiescunt (*sc. digressionibus amoenis? cf. p. 1798, 64*) omnes poetae, non contenti ortus et occasus describere, ut etiam medium diem -ent; tu sic transibis ...? nat. 5, 18, 8 quid maria -amus *hostem quaerentes*? (SOL. 53, 20 piscationibus. AMBR. Hel. 19, 72 *navigando* [*cf.* 19, 71]). TERT. apol. 38, 2 quae res facile comitia concilia ... aemulis studiorum compulsationibus -ret. scorp. 6 p. 156, 14 Carthaginem ... civitates gratulando -ant. HIL. in Matth. 12, 22 *ut spiritus immundus in gentibus desertis* non -ta habitatione requiesceret. *al.* c. *vi labefactandi, infirmandi*: TAC.

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hist. 3, 84, 2 Vitelliani ... -are victoriam, morari pacem. TERT. nat. 1, 10, 48 (*cf.* apol. 15, 6) honorem ... divinitatis. carn. 1 l. 2 fidem resurrectionis (HIER. c. Ioh. 37 p. 390B [*epist. Isidori presbyteri*]. LEO M. epist. 83, 2 Conc.S II 4 p. 43, 9 ut ... catholicam f. nulla falsitas violet, nulla haeresis -et. IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 14, 27 inopinatis argumentis f. -are [*Cochlaeus*, inequitare *cod.*] catholicam. *cf.* HIL. trin. 6, 46 fidei confessionem ... tentamentis novis). SCHOL. HOR. carm. 3, 29, 34 *vita humana*, dum quieta et laeta est, subito adversis casibus -atur et perturbatur (*cf. p. 1806, 83*). PS. AMBR. serm. Sess. 1, 6 in tuto sunt omnia, quae ad caelum translata sunt, nulla calumnia -antur, nulla lite pulsantur (*cf. p. 1802, 3sqq.*). AVG. civ. 19, 10 p. 370, 18 D. aeternam pacem, quam nullus adversarius -et (CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 216A cum ipsi *adversarii Donatistarum* sint petitores semperque nostram p. -verint atque turbaverint. LEO M. epist. 104, 2 Conc.S II 4 p. 56, 1 ecclesiae). AVELL. p. 56, 11 *iudices* religionem, quam nos iure veneramur, ... -ari patienter accipiunt (SALV. gub. 3, 21 cum ... r. non -etur). COD. Iust. 1, 17, 1, 4 neque nos eorum (*sc. iurisconsultorum non receptorum*) volumina nostram -are dignamur sanctionem.

***β** petendo, querendo, orando sim. fere i. q. moleste adire, fatigare*: ① *homines munere fungentes vel auctoritate probatos* (*in sermone curialium sim.*): PLIN. epist. 9, 15, 1 tam multis undique rusticorum libellis et tam querulis -or. VLP. dig. 3, 1, 1, 5 *Carfania* inverecunde postulans et magistratum -ans causam dedit edicto. NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 2 p. 574, 17 ne ulterius -rentur *martyres a lapsis* (*antea*: urguebantur). AMM. 22, 9, 8 *Iulianum* multitudo -bat, pars ... poscentium, alii querentes *eqs.* LEO M. epist. 106, 5 Conc.S II 4 p. 61, 12 Christianorum principum piissimas aures improbis petitionibus -are (-ari *G*) desiste (CONC.S I 3 vers. Tur. p. 113, 7 litterae ... declarantes seductionem quandam atque mendacium veraces vestras a. -are [*gr. I 1,3 p. 32,22 παρενοχλῆσαι ... ἀκοαῖς*]. MAX. TAVR. serm. 6 a. iudicum et publicas -ant). AVELL. p. 56, 4 *Florentius Puteolanus* mansuetudinem nostram (*sc. imperatoris*) -are conatus dignum tulit improba offensione responsum. COD. Iust. 8, 17, 12 pr. adsiduis aditionibus mulierum -ti sumus. NOVELL. Iust. 23, 3 evenit, ut super minimis causis maximi nostri iudices -entur (*syn.* fatigentur). *al.* ② *deos, ecclesiam* (*cf. p. 1799, 73*): AVG. civ. 10, 11 p. 421, 21 D. ob inveniendum fugitivum ... mentem divinam. VAL. CEM. hom. 4, 3 p. 703B sanctorum ianuas die noctuque precibus -at *pater filii aegrotantis.* *cf. in arte magica*: PS. QVINT. decl. 15, 5 p. 281, 14 -are superos (*sc. cogendo*), sidera diris agitare carminibus *eqs.*

***γ** litigando, vindicando, iniungendo sim. fere i. q. convenire, maxime sine causa, falso* (*in sermone iuridiciali*): ① *aliquem* (ecclesiam *l. 62*, domum *p. 1802, 2*): EPIST. procur. de salt. Bur. I (CIL VIII 10570) 3, 30 ut ... n(on) ultr(a) a conductorib(us) agror(um) fiscalium -em⟨ur⟩ *sc. coloni* ([*suppl. Mommsen, Ges. Schr. III 156; aliter Wilmanns*]. COD. Theod. 13, 1, 10 colonos rei privatae vel ceteros rusticanos pro speciebus, quae in eorum agris gigni solent, -ari non oportet. COD. Iust. 11, 48, 20 pr. ut ... coloni ... nullo modo super reditibus a dominis -entur). VLP. dig. 4, 6, 21, 2 si fuit procurator, cum habueris quem convenias, non debet -ari *absens.* 22, 1, 33 pr. in sortem -ari debitores non debent (*cf.* NOVELL. Valent. 12, 1 pro quibus *debitoribus* neque fideiussores neque mandatores eorum ... -ari volumus, qui plerumque a creditoribus nomine debitorum conveniri ... consuerunt. COD. Iust. 7, 39, 7, 2 [*a. 525*] posteriorem creditorem ... -are utpote imaginem debitoris obtinentem). 34, 9, 4 (*ex Papin.*) si quis unum heredem quasi per falsum adscriptum accusavit, legatum ei non auferri a coherede relictum, quem non -vit (*heredem ut*: COD. Iust. 6, 30, 22, 5. *cf.* MOD. dig. 31, 34, 3 [*verba testamenti*] hoc nomine eam *uxorem* -ari nolo. COD. Iust. 3, 31, 12, 1. 6, 30, 22, 11 eos -are vel ad iudicium vocare vel res hereditarias ... vindicare. CAES. AREL. testam. p. 284, 8 ecclesiam). 38, 5, 1, 14 (*ex Pompon.*) emptorem non esse -andum *Fabiana* (*infra*: conveniendum. COD. Iust. 10, 5, 1, 1 [*a. 228*]. *cf.* PAVL. sent. 5, 2, 5 si ... res ad novum dominum emptione transierit, nec is per viginti annos fuerit -tus. *al.*). 43, 31, 1, 1 super hoc ab adversario -atur (COD. Iust. 4, 66, 2, 1 s. hac causa. 11, 10, 6 s. civilibus vel curialibus muneribus. *cf. l. 50*). 48, 5, 27 pr. probatam ... a marito uxorem et quiescens matrimonium non debet alius turbare atque -are *sc. accusando.* 50, 5, 1, 1 sumptus litis ... praestare iubeatur ei, quem sine causa saepius -vit (*antea*: vexandi). *al.* CONC. *p. 1799, 2.* COD. Theod. 4, 9, 7 *lex* per sedecim annos bona fide in libertate durantes contra eos qui -ant praescriptione defendit (*cf.* LEX Visig. 9, 1, 10 ut *dominus* ... receptum deinceps servum nullo modo -et, sed liber permaneat). 8, 7, 5, 1 perseverent in militia ... ita ut post quindecim annos minime ab aliquo -entur. *al.* COD. Iust. 4, 12, 2 (*a. 287*) ob maritorum culpam uxores -ari leges vetant. 4, 13, 2 (*a. 286*) ne ... ab eo, qui patrem vestrum ... ad munus civile devocaverat, -emini. 4, 13, 3 (*a. 294*) si filius familias invito patre decurio creatus fuerit, pro eo patrem -ari non posse. 4, 65, 13, 1 (*a. 259*) quorum nomine -amini *a locatore.* 7, 33, 1 pr. (*a. 202 ?*) cum ... anni intercesserint sine interpellatione, non est -anda quae nunc possidet persona *eqs.* 8, 17, 6 (*a. 260*) non oportet te ab eo qui postea credidit -ari. 8, 25, 11, 2 rem ... vindicare vel tenentem -are. 11, 66, 6 (*a. 400*) eum, qui curiae ... servierit, res dominica vel intentio privata non -bit (contingет *Cod. Theod. 12, 19, 2*). 12, 35, 18, 6 (*a. 492*) milites criminaliter seu civiliter. *al.* domum: LEX Visig. 8, 1, 7 nullus d. -et absentis. ② *aliquid* (*cf. etiam p. 1801, 62. 68; transit huc p. 1801, 11*): QVINT. decl. 293 p. 164, 11 aerarium. VLP. dig. 37, 12, 1, 3 iudicia. 42, 6, 1, 9 castrense peculium (*cf.* INST. Iust. 2, 12 pr. quod in castris adquisierit miles, ... id vendere vel aliter -are). PAVL. dig. 49, 14, 45, 2 (= sent. 5, 12, 1) *bona* (FRG. de iure fisci 15 pro his b., quae fiscus -at. COD. Iust. 6, 30, 22 pr. quatenus *milites* pro his tantummodo rebus conveniantur, quas ... invenerint, ipsorum autem b. a creditoribus hereditariis non -entur). FRG. Vat. 272 (= COD. Iust. 8, 55, 1, 3; *a. 249*) donationes. COD. Theod. 10, 1, 5 pr. (= Iust. 10, 1, 7 pr.) facultates ... -ari describique (*antea*: inquietudinem fiscus infert). CANON. Dionys. Exig. p. 51, 15 *ut* nec quae propria probantur episcopi, sub occasione rerum -entur (pervadantur *M² marg.*) ecclesiae. COD. Iust. 4, 14, 5 (*a. 243*) res bonorum, quas postea ... quaesisti, -ari minime possunt (7, 73, 7 *a. 259*). 7, 71, 3 (*a. 259*) patrimonium. 8, 50, 6 (*a. 291*) status securitatem. 10, 32, 63 (*imp. Leo*) Docticii ... fortuna super curiali condicione nullo modo -anda.

***δ** bello, seditione sim. i. q. infestare* (*cf. p. 1800, 79. 1801, 12*): FAST. mag. Ost. a. 145 (Inscr. Ital. XIII 1 p. 205), 8 quod provinciam Hispaniam hostiliter ⟨inq⟩uietaverit *legatus tyrannide affectata.* AMM. 14, 3, 2 Mesopotamiae tractus omnes crebro -ari sueti. 17, 1, 3 *barbari* se in tranquillo positos otio tunc parum -ari posse sperabant. HEGES. 1, 22, 3 Romanam rem publicam armis (AVG. civ. 3, 17 p. 122, 3 D. bellis ... discordiis seditionibusque). OROS. hist. 5, 1, 6 hostem (*Romanum*) ultro ostiatim -antem *Hispaniam.* LEO M. epist. 83, 2 Conc.S II 4 p. 43, 13 *provinciae* -tae bello. MARCELL. auct. chron. II p. 107, 543, 3 Sergius in Africa -atur a rebellionibus. IORD. Rom. 226 *rex* a multis dum -retur. *c. vi concitandi*: ITALA act. 17, 6 (cod. d, *cf.* g) qui orbem terrae inquitaverunt (*gr.* ἀναστατώσαντες, *Vulg.* concitant). COD. Theod. 9, 42, 22 opes ... quibus ille (*sc. praedo publicus*) usus est ad omnem ditandam -andamque barbariem. EPIST. pontif. 387 Conc.S I 2 p. 91, 18 longinquas terras remotasque provincias -ant *dogmatis Caelestiani sequaces.* CASSIOD. Ios. antiq. 13, 9 p. 374 *Hierosolymitae timebant*, ne ... vicinae gentes inimicae et propter Ionathae mortem -tae contra se bellum construerent (*aliter gr. 13, 195 διὰ Ἰωνάθην ἠρεμοῦντα*).

2 structurae speciales: **a** *acc. c. inf.*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 60A qui me acciri edictis, qui me ... evocari, qui me laborem itineris pati -vit (*'coegit' Forcellini. infra*: petita, desiderarit). **b** *in c. acc.*: AVELL. p. 15, 21 fama in cognitionem rei cunctos -at. **c** *interrog. indir.*: NICET. virg. laps. 35 cor ... ieiuniis -ans seipsum, quare sit ab inimico subversum.

nota ad I: *refl.* se -are: *l. 42. p. 1799, 26. 1800, 20.* *mediopass.* -ari (*dub.*: PS. SEN. mon. 98): ITALA I Cor. 4, 11 (Mutian. Chrysost. hom. 28, 3 p. 411/2) esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphizamur et -amur et lugemus (*gr.* ἀστατοῦμεν, *codd. d g et Vulg.* instabiles sumus). OROS. hist. 7, 3, 3 *mundus* perniciose -atur (*opp.* tranquille agitur). *item* -ans: SVLP. SEV. epist. 3, 3 *mater* tam longe a patria filio -ante divulsa.

II ***intransitive*** *i. q. inquietum esse*: **A** *de mari*: TERT. pall. 2, 2 extemplo de decumanis -at *mare.* **B** *de hominibus*: ITALA II Thess. 3, 7 (cod. g) non -vimus inter vos (vel non inquieti fuimus *add. cod., cf. cod. d al.* = *Vulg.*, non intemperanter viximus *Ambrosiast., gr.* ἠτακτήσαμεν). *aliter l. 49.*

III ***deponens*** -ārī *alicui fere i. q. infestum, molestum esse* (*sec. gr., cf.* adversari, infestari, molestari *sim.*; *de struct.* '-ari *aliquem*' *l. 59 vix constat*): ITALA act. 15, 19 (cod. e) ego iudico non -ari his qui ex gentibus convertuntur ad deum (*gr.* παρενοχλεῖν τοῖς ... ἐπιστρέφουσιν, VVLG. -ari [*pass. ?*, -are *Bentley; deponens vindicat B. Fischer in plagulis*] eos, *cod. g* molestari his [*cf. Rönsch, Coll. phil. 108*], *Iren. 3, 12, 14 et Ambrosiast. in Gal. 2, 1/2* molestari eos, *cod. d* non sumus molesti his). *formas falso sive substitutas sive traditas v. p. 1799, 22. 1801, 29. cf. p. 1800, 71.*

deriv.: inquietatio, inquietator.

***inquiētūdo**, -inis *f.* *ab* 1. inquietus, *cf.* sollicitudo *sim.* inqiet- *p. 1803, 21.* NOT. Tir. 71, 35. SYNON. Cic. p. 445, 18 B. GLOSS. ὄχλησις. *cf. s. v.* luctamen. *legitur inde ab* APVL., *plur. ut vid. non ante* HIL. [*francog. vet.* enquetume (-umine). *R.*]

i. q. ***defectus quietis, sollicitudo*** (*subintellegitur hic illic etiam actus inquietandi, inquietatio; passim accedit gen. tam obi. quam subi. vel explic.*):

1 corporaliter: **a** *de motu, trepidatione sim.*: ***α*** *rerum naturalium*: APVL. mund. 18 mycetias vocatur taetri rudoris (od- *codd.*) -o terrena (*gr. 396 a 11 μυκηταὶ σεισμοὶ σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμου*). AMM. 28, 2, 4 urgentis amnis. AMBR. in psalm. 45, 9, 3 procellosi maris -e figuratur anima eius, qui quietus esse non novit *eqs.* (ISID. orig. 13, 18, 1 aestus est m. accessus vel recessus, id est -o).

β *animantium* (*spirituum p. 1803, 29*): ① *aegrorum* (*cf. p. 1804, 44 necnon p. 1803, 12. al.*): SOL. 1, 62 *decimo a conceptu die* incipiet et capitis -o ([*Plin. nat. 7, 41* dolores c.]. THEOD. PRISC. eup. faen. 17 phys. 4 p. 252, 4. 9. *cf.* log. 42 [*de capite anathymiasi sollicitato*] vaporis -o). PROB. app. gramm. IV 201, 24 dolorem ... corporis -em esse (*cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 23 ut doloris ... -o quiescat [97. CAEL. AVR. chron. 5, 10, 95 febrium ... -o ac dolorum]). MARCELL.

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

med. 20, 46 (*syn.* febres). CAEL. AVR. acut. 1, 11, 96 sine ulla -e corpus habitare (chron. 1, 4, 113). chron. 4, 3, 49 *cogitatio passionis* provocat -em. *al.* *de impatientia* (*cf. p. 1805, 55*): HEGES. 2, 9, 1 p. 147, 16 gravis ... febrium vis tolerando minuitur, -e augetur. *in re veneria* (*cf. l. 65 sqq.*): ORIBAS. syn. 5, 35 Ab *fatigatus* ortandus est, ut dormiat abundancius, donec -o ipsa requiescat (*gr.* ἕως ἂν ἐκ μὲν τῆς συντονίας ἄνεσιν λάβῃ τὸ σῶμα). (II) *expertium somni*: CHALC. comm. 248 intimorum motuum relaxatur intentio in soporam quietem minime tunc interpellante mentem visus -e (*Plat. Tim. 45E* βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει. *cf.* ISID. ord. creat. 8, 16 -bus somniorum). VEG. mulom. 4, 1, 5 ne inhaerentes corpori *boum* sordes ... -em afferant dormituris (*cf.* CAEL. AVR. diaet. pass. 92 ut ... dormientibus -es faciat ore impleto *sanguis*). THEOD. PRISC. log. 59 -es et vigilias. OROS. hist. 4 praef. 4 si quis nocturnis pulicibus titillatus atque ex eo vigiliis anxius alias forte *priores* ... vigilias recordetur, procul dubio inpatientius feret istarum -em quam illarum recordationem *vigiliarum* (CAEL. AVR. diaet. pass. 65). CAEL. AVR. acut. 2, 6, 26 iugiter titillatu ... hoc facere (*sc. excitare lethargos*) nihil aliud quam stricturam erit asperare ob -em quassationis: dehinc probabilior ... erit quassabili ... vigilantia quieta pressura. *per similitudinem de mortuis*: INSCR. NSc. 1892 p. 6 ne quis ei inqietudinem facere vellit. (III) *vario modo sese moventium*: SCHOL. Stat. Theb. 6, 378 (400) *equi solent* -e pedum anticipare cursum. RVFIN. epist. Clement. 15, 1 cum quiete et silentio epibatae, id est laici, in suis unusquisque resideant locis, ne forte per -em et inconditos inutilesque discursus, si passim vagari coeperint, vel ... nautas inpediant vel in alterum latus per -em eorum navis pressa demergat (*gr.* ἀταξίᾳ). Orig. in gen. 2, 1 p. 27, 15 *ut arca* nec inpulsu ventorum nec inpetu fluctuum nec -e animalium, quae intrinsecus erant, aut inclinari posset aut mergi. AVG. conf. 13, 8, 9 defluentium spirituum. CAES. AREL. serm. 78, 4 *si filia* frequentius se inclinet ad terram et huc atque illuc ita per -em moveatur, ut *eqs.* *laxius significatur discursus visitatorum*: SVLP. SEV. Mart. 10, 3 cum -em se frequentantium ferre non posset.

b *de sonitu* (*in imagine l. 36*): VVLG. Iudith 14, 9 perstrepentes ... -em arte moliebantur, ut ... a sonantibus Holofernes evigilaret. AVG. in psalm. 84, 10 *propheta* quasi obturans aurem contra tumultuantem vitae huius -em. VINDIC. med. 33 p. 230, 14 ab -e vociferantium custodiendi erunt *epileptici*.

2 *incorporaliter*: a *de statu animi, morum, indolis sim. non tranquillo*: *α respicitur industria male sedula, curiositas, inconstantia, intemperantia, defectus ordinis vel disciplinae sim.* (*usu fere christiano, exempla selecta*): IREN. 5, 24, 2 *ut absistens a deo homo* in omni -e et homicidio et avaritia sine timore versaretur. HIL. trin. 9, 59 (*de incredulis*) quiescentium adhuc animorum subituras -es non ignorat *virtus naturae Christi* (AVG. conf. 8, 6, 13 cavens innotescere personis ... maioribus, devitans in eis omnem -em animi, quem volebat habere liberum et ... feriatum). AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 42 levitatem et -em instabilitatemque morum (HEGES. 1, 9, 2 ut se habet -o m., bello pacem mutavit *Alexander*). Hel. 19, 71 (*de avaritia mercatorum*). HEGES. 1, 20 p. 31, 24 gentis *Iudaeorum*. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 8, 3 ex -e et inoboedientia (*Migne gr. 35, 732B* ἀταξίᾳ καὶ ἀναρχίᾳ). AVG. civ. 16, 2 p. 122, 17 D. haereticorum calida -e exagitantur *quae ad fidem pe tinent* (epist. 55, 31. *cf.* GREG. M. moral. 3, 45 haeretici ... student calere; ... -o immoderatae curiositatis intemperato concordat calori). conf. 1, 19, 30 studio spectandi nugatoria et imitandi ludicra -e. Ps. AVG. quaest. test. I 115, 29 intemperantia et -o. CASSIAN. conl. 5, 16, 5 (*in catalogo vitiorum ut* POMER. 3, 4, 1). LEO M. epist. 94 Conc.S II 4 p. 50, 7 remota -e ac pravitate paucorum facile firmabitur probanda concordia. CANON. Turner II 2 p. 244 a 10 si permanserit -e *presbyter vel diaconus parrocia derelicta* (*gr. Mansi 2, 1309C* ἀταξίᾳ, *aliae verss.* intemperantia et obstinatione, indisciplinatione. *cf.* CANON. Dionys. Exig. p. 6, 4 St. [*gr. Mansi 1, 31* ἀταξίᾳ]). FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 3 vitium superbiae atque -is. GREG. M. moral. 18, 68 p. 78B *corda* desideriorum suorum -bus feriuntur. *al.* *de motu carnis*: AVG. c. Pelag. 1, 17, 35 *concupiscentia* et castos etiam nolentes eamque temperantia castigantes -e inordinata importunaque sollicitat *eqs.* (*syn.* inoboedientia). in psalm. 40, 5 -em carnis et saeculi. *β respicitur cura, timor sim.*: HIER. epist. 108, 21 nobis -em et sibi discrimen afferebat *sancta Paula aegrota*. AVG. in psalm. 37, 2 sq. *David* in nescio qua -e erat, qui cum gemitu requiem recordabatur; ipse itaque -em, quam patiebatur, narrat ... deo ... timens *iram dei*.

b *de cuiuslibet securitatis defectu, molestia, infestatione sim.* (*coniungitur* molestia *passim, nota* '-o molestiae' *p. 1804, 28*): *α usu vario* (*exempla selecta*): IVL. VAL. 3, 59 p. 167, 17 *sacerdos Alexandri* ubi functus fuerit sacerdotio, omni reliquo munere vel -e sit solutus (*Hist. Alex. M. I p. 143, 6 Kr.* ἔσται ἀνύβριστος καὶ πάσης λειτουργίας ἀπολυθήσεται. *vix pertinet ad β*). HIL. trin. 1, 1 (*infra*: securitas a labore). DICT. 1, 22 *Clytemestra Menelaum aliosque* inclamans, ab -e Iphigeniae cohiberent sese (*i. ab inquietanda Iphigenia. cf.* AVG. c. Gaud. 1, 8, 9 p. 205, 17 [*verba Gaudentii*] a christianorum -e recedentem. OROS. hist. 7, 40, 6 absque cuiusquam -e. *al.*). PELAG. in I Tim. 2, 2 persecutionis ... et perturbatio et omnis -o (*opp.* quies et tranquillitas). VEREC. in cant. 2, 32 p. 32 a 43 qui ... bella ... gerunt et -es excitant scandalorum. GREG. M. moral. 2, 75 actionis. 3, 68 laborum. *al.*

β de conventione, quae fit litigando, vindicando sim. (*usu iuridiciali, cf.* inquieto *p. 1801, 42; exemplum certi temporis antiquissimum habes l. 9*): EPIST. imp. Licin. Lact. mort. pers. 48, 4 citra ullam -em ac molestiam sui id ipsum observare *sc. religionem Christianorum* ([*Euseb. hist. 10, 5, 6* ἄνευ τινὸς ὀχλήσεως]. COD. Theod. 9, 42, 1, 1 [= Iust. 9, 49, 9, 1]. 10, 18, 1 ut c. -em quaestionis omnis fiscalis calumnia conquiescat). TRACT. Pelag. p. 43, 14 interrogo conscientiam di itum, ... si causarum (*cf. infra l. 27*) vel litium -e vacant (COD. Iust. 7, 33, 2 [*a. 286*] possessionem continuatam nec interruptam -e litis). PAP. Thead. 13, 12 (APF 3, 1906, 341; *a. 322/3*) exactor civitatis nullam in⟨quiet⟩udinem contra iustitiae rationem ... eundem susceptu⟨m tuu⟩m sustinere patietur (*cf. gr. 10* ἐνόχλησιν. COD. Theod. 5, 12, 32, 2 Kr. [= 5, 12, 3 M.] molestiam aut inquie⟨tudinem⟩. *al.*). COD. Theod. 4, 3, 1 (= Iust. 6, 17, 2) ut ... novus heres ... sine -e rebus utatur interdum alienis (16, 35, 14, 1 *si cohortalini* in officiis s. -e et intermissione permanserint [COD. Iust. 7, 37, 3, 1]. 13, 6, 4 bona ad se transmissa s. -e possideant [16, 5, 2 firmiter. *al.*]. GREG. M. epist. 9, 195 p. 183, 22). 5, 9, 1 omni repetitionis -e penitus submovenda (12, 6, 6. COD. Iust. 11, 59, 11, 1 [*a. 400*]. *al.*). 6, 23, 4, 1b (= Iust. 12, 5, 2, 1. 12, 16, 3, 2) *domus decurionum* immunes ab omni hospitum ... -e (13, 3, 10 uxores *medicorum et magistrorum*). 7, 8, 10 pr. (= Iust. 12, 40, 5 pr.) devotum possessorem ab omni -e liberamus (NOVELL. Theod. 26 pr. exactionis. CASSIOD. var. 12, 8, 3 compulsorum). 10, 1, 5 pr. (= Iust. 10, 1, 7 pr.) quibus aliquam -em fiscus infert (10, 8, 3. Iust. 8, 53, 36 pr. molestia vel -e. *al.*). 12, 1, 181 pr. (= Iust. 10, 32, 54) *decurionem* liberum ab -e (14, 25, 1 corpora ... l. ab aenei frumenti -e [*opp.* obnoxia]. GREG. M. epist. 6, 13 p. 392, 12 causarum -bus liberior). 14, 3, 9 ab -e istius molestiae segregari. *al.* INTERPR. cod. Theod. 11, 3, 5 remota ... -e (ENNOD. epist. 3, 20, 2 p. 87, 3 [*antea*: molestiis]). EPIST. pontif. 386 Conc.S I 2 p. 90, 10 ut omnis ab his insidiantium -o discedat et ... sit tuta possessio (*antea* ut ... ius dominiumque violetur). ENNOD. epist. 3, 10, 4 p. 78, 25 qualiter ab huiusmodi -e relever (*sc. fideiussionis. antea*: conventione et iniuria). COD. Iust. 7, 22, 2 (*a. 300*) ut his ... praescriptio adversus -em status eorum prodesse deberet. 7, 37, 3 pr. vel evictionis vel alterius -is gratia. 11, 62, 14 pr. (*a. 491*) nullam penitus super dominio ... actionem vel molestiam aut quamlibet -em formidare. *et saepius.* *γ de bello, seditione sim.* (*exempla significantiora*): AMBR. epist. 20, 1 moles -um gravium coepit moveri. HEGES. 1, 11, 2 exorta est ei causa -is Antiochi ... expeditio (*gr. 1, 99* θορύβων). OROS. hist. 3, 18, 1 *ne quisquam opinetur* Italiam tantummodo Romana -e fatigatam. 5, 1, 12 -o ... bellorum, qua illi attriti sunt (*sim.* 5, 18, 29 bellicae. *cf.* GENNAD. vir. ill. 40). *per lusum verborum*: OROS. hist. 4, 18, 16 quies a tumultu bellorum intercessisse visa est, quia -o morborum in castris erat *eqs.* (*cf. p. 1802, 78*). *δ de fatigatione, quae fit adeundo, orando sim.*: RVRIC. epist. 2, 6, 3 ut, si agnoscitis ... iusta *esse*, quae repeto, nec me iniuriam diutius nec vos -em sustinere patiamini. 2, 20, 1 -em mihi ab aliis et vobis a me facit amicitia communis, quia ... ad ecclesiolam nostram ... confugiunt *supplices* (*infra*: precibus oboedire). CAES. AREL. serm. 4, 4 p. 26, 22.

1. *inquiētus, -a, -um. *ab* in *et* quietus. *scrib. in codd. hic illic* -quet-, -quit-. *compar. inde a* Ps. QVINT., *superl. inde a* SEN. *philos.* (*cf.* nimis -us *p. 1805, 36*, satis -us *p. 1806, 12. 1807, 28*, semper -us *p. 1806, 7. 45. al.*). SYNON. Cic. p. 420, 29 B. dux ... -us, rerum novarum cupidus *eqs.* 428, 28 invisa ... inplacata, -a, suspecta *eqs.* 429, 27 inpulsor ... -us, tumultuosus *eqs.* GLOSS. ἄτακτος. -um: ἀνήσυχον, ἀκοίμητον. -a: inplacata. *legitur inde ab* HOR., PRIAP. (*p. 1805, 24*), LIV. [*confund. c.* inquinatus *infra l. 74*. *dub. vel falso trad.*: SEN. suas. 2, 1. AMM. 16, 12, 30 (inreq- *em. Kellerbauer coll. 33. 14, 2, 1. al.; ad confusionem v. et p. 1807, 22*). *in contrarium vertitur exemplar graecum* (*cf. p. 1802, 36; aliter p. 1807, 57*): VITAE patr. 5, 7, 33 frater quidam erat in congregatione -us et frequenter movebatur ad iram (*gr. Nau 1908 p. 278 n. 201* ἡσυχαστής). PALLAD. hist. mon. II 16 p. 373D -iores *fratres* (*opp.* religiosiores. *gr. p. 66, 12 B.* ἀπραγοτέρους, *opp.* εὐλαβεστέρους καὶ λογιωτέρους).]

i. q. **non quietus, quietis expers** ('*irrequietus*' *p. 1807, 22; per oxymoron* 'quies -a' *p. 1805, 50, cf. p. 1805, 8. 1806, 48; additur* motu *p. 1805, 1*, ingenio *p. 1806, 5, 7* animi *p. 1806, 56*):

I *vi corporali*: A *strictius*: 1 *pertinet ad motum*: a *rerum naturalium*: *α maris sim.*: HOR. carm. 3, 3, 5 Auster, dux -i turbidus Hadriae. SEN. suas. 1, 2 litora ... saeviente fluctu -a. SEN. Tro. 837 maris (dial. 12 [11], 9, 6 [*in imag.*]. MIN. FEL. 3, 3 semper m. etiam positis flatibus -um est. PORPH. Hor. carm. 1, 14, 19. SOL. 22, 5 undosum -umque. PANEG. 2, 10, 1 m. aestibus -a [*W2*, inquinata *cett.*, inquietata *Burkhard*] sunt). dial. 6, 18, 7 -is et sine vento fluctuantibus aquis. MART. 4, 55, 14 *Plateam* fluctu tenui, sed -o *Salo ambit*. SOL. 27, 3 aestibus. HEGES. 3, 20 p. 223, 13 *undae* in fluctus relapsae -um illum maris sinum reddunt (*cf. gr. 3, 421*). 4, 27 p. 285, 21 canalis (*cf. gr. 4, 614*). CAES. AREL. serm. 233, 1 p. 880, 5 nimiis fluctibus -o saeculi huius pelago. *al.* *cf. p. 1805, 23.* *β aëris sim.*: SEN. nat. 1, 2, 9 -um aera (*infra*: inconstantia caeli. 2, 11, 1 -us ac turbidus. *cf.* 6, 16, 4). 6, 12, 2 hiberno tempore et -o. PLIN. epist. 2, 17, 16 ventis (ventus *var. l.*) -us *dies* (*opp.* serenus ... et immotus). *γ materiae inordinatae*: TERT. adv. Hermog. 18 p. 145, 16 *sophiam* materiam

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . materiarum, . . . non motu -am (*opp.* compositam). 28 p. 156, 9 informem et confusam et -am (inconditam *Pamelius*, incultam *Iunius*) illam *materiam* fuisse. 43 p. 172, 23 'sic erat', inquis, 'materiae motus antequam disponeretur: concretus, -us *eqs.*' AVG. conf. 13, 9, 10 aqua supra oleum fusa infra oleum demergitur; . . . minus ordinata -a sunt: ordinantur et quiescunt.

b *animantium* (*adhibetur etiam de rebus motis vel de ipso motu*): *α vario usu*: SEN. Herc. f. 1215 -a montium (*i. Symplegadum*) iaceam mora. clem. 1, 3, 5 -i (-is N^1, '*an* -es?' *Gertz*) discurrimus (*praedicative ut*: STAT. silv. 4, 3, 6 *Hannibal* quatit -us agros. MART. 12, 18, 1 -us erras . . . in Subura). dial. 3, 1, 3 furentium cer a indicia sunt . . . citatus gradus, -ae manus *eqs.* (4, 35, 3 artus trepidi, -ae m., totius corporis fluctuatio *iratorum*). epist. 121, 8 *supina testudo* -a est . . . nec ante desinit [niti,] quatere se, quam in pedes constitit. MART. 5, 80, 10 -a lassi marmora Sisyphi (*cf.* 10, 5, 15 -i . . . Sisyphi). APVL. met. 1, 13, 1 tremore viscera quatior, ut grabattulus etiam succussu meo -us super dorsum meum palpitando saltaret. 10, 31, 6 *puella* -o capite et oculis in aspectu minacibus . . . demonstrabat Paridi *eqs.* PS. APVL. Ascl. 6 anima mundi (*i. caeli*) -a semper agitatione nutritur. SOL. 27, 60 gesticulatis motibus -ae *simiae*. AVG. *p. 1761, 53.* SIDON. carm. 23, 337 nec gressum cohibent, sed -o duratum pede stipitem flagellant *equi*. PASS. Mar. Iac. 7, 7 vehiculi promoventis -a iactatio. *al.* *in compar.*: AMBR. Hel. 19, 71 fluctibus -ior *negotiator*. *β respicitur tentigo* (*cf. p. 1806, 31*): PRIAP. 83 (Tib. 2 *vel Vergilii*), 43 -us inguina arrigat tumor neque incitare cesset. *γ respicitur immoderatio*: VVLG. Iac. 3, 8 linguam . . . -um malum (*gr.* ἀκατάστατον, *aliae verss.* inconstans, incontinens, incontentibile, instabile. *cf.* VAL. CEM. hom. 5, 1).

2 *pertinet ad sonitum*: a *de clamore sim. forti, continuo*: APVL. met. 7, 7, 2 *matrona* procurrens in cubiculum clamoribus -is cuncta miscuit. HEGES. 2, 9, 1 p. 146, 16 intercipitur . . . sermo omnis . . ., si contionalis fragoris et -i strepitus exanimetur impedimento (*gr. 2, 347* ἐὰν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται). PRVD. perist. 10, 1105 aliter silere nescit oris garruli vox -a (PALLAD. hist. mon. I 9 p. 281C). b *de auribus tinnientibus*: APVL. apol. 48 quaesisse me, ecquid illi *mulieri* aures obtinnirent . . .; ubi responderit dexteram sibi aurem nimis -am, confestim discessisse.

B *laxius*: 1 *respicitur defectus somni*: a *de animantibus*: HOR. epod. 5, 95 -is adsidens praecordiis pavore somnos auferam. SEN. Herc. O. 1526 regnum canis -i (*i. vigilis*). PS. QVINT. decl. 10, 7 p. 195, 4 iacebat haec *mater* insomnis, -a. APVL. met. 4, 19, 1 (*v. app. crit.*) servulus strepitu scilicet ⟨vel certe⟩ divinitus -us. EPIST. Alex. l. 167 H. nos vigiliis -os (*cf. p. 1807, 1*). b *de nocte sim.*: LIV. 5, 42, 6 nec tranquillior nox diem . . . excepit; lux deinde noctem -am (-a *Gronovius, an recte?*) insecuta est (VAL. MAX. 8, 14 ext. 1 *Themistoclem* stimulis virtutis agitatum et ob id n. -as exigentem. SEN. clem. 1, 9, 3 *cogitando*. PS. QVINT. decl. 15, 7 p. 282, 26 iamiam non -is n. vagus [*syn.* pervigil amator]. HIST. Apoll. rec. B 18). 10, 43, 12 -um omne tempus noctis expectando timendoque lucem egere *Samnites*. SEN. epist. 56, 8 non est quod existimes placidum, si iacet corpus; interdum quies -a est (APVL. met. 8, 9, 2. *cf.* PLIN. epist. 6, 20, 2 somnus -us et brevis [AVG. civ. 22, 22 p. 607, 4 D. somniorum visis . . . -us]). *cf. l. 62.*

2 *respicitur aegritudo*: a *de animantibus*: PLIN. nat. 28, 259 caprinum fimum -os infantes adalligatum panno cohibet. PELAG. in I Cor. 7, 3 -o aegro et neganti se posse a pomis omnibus abstinere (*de impatiente, cf. p. 1803, 3*). PHYSIOGN. 85 p. 113, 12 *Aristoteles* dicit quotiens torus in fronte est superpositus superciliis, -os esse ac furiosos *eqs.* b *de morbis*: PS. ANTON. MVSA epist. ad Maec. 7 subita . . . tussis arida et -a nascetur. *per imag.*: AVG. virg. 35, 35 non . . . aliter invenitur requies animae nisi -o tumore digesto. c *de vigiliis*: PS. HIPPOCR. epist. p. 23, 4 St. cogitationes sequuntur . . . vigiliae -ae.

3 *de vario tumultu*: SEN. epist. 17, 3 si navigandum est *pauperibus*, non strepunt portus nec unius comitatu -a sunt litora (*i. frequentata. cf.* APVL. apol. 75 fenestrae canticis circumstrepitae, triclinium comisatoribus -um, cubiculum adulteris pervium. HIL. myst. 1, 40, 2 [*de manna*] esse ea . . . vermibus -a). PS. QVINT. decl. 2, 18 p. 35, 19 hominis qui ferro occiditur, tumultuatur exitus . . .; quid? quod necesse est nulla mors -ior sit quam quae statim tota est (*opp.* tamquam per illam quietem [*sc. somni*] transierit in mortem). *per imag.*: FACVND. defens. 7, 6 p. 699C *dissensionem ecclesiarum* sanctorum patrum modestia sopitam . . . -a imperitia suscitamus.

II *vi incorporali*: A *non indicatur finis*: 1 *generatim pertinet ad quamlibet sollicitudinem*: a *de animantibus eorumque rebus* (*deo p. 1806, 58*): *α strictius c. respectu ordinis vel disciplinae deficientis fere i. q. tumultuosus* (*m. pro subst. p. 1806, 9. 24. al.*): Ⓘ *vario usu*: Ⓐ *gentili et communi*: LIV. 1, 46, 2 *Tarquinius regnum adfectavit* et ipse iuvenis ardentis animi et domi uxore Tullia -um animum stimulante (25, 7, 11 Phileas Tarentinus . . . vir -i a. et minime otium . . . patientis. AVG. civ. 5, 12 p. 216, 12 D. metus coepit . . . ab illis perturbationibus alia maiore cura cohibere a. -os et ad concordiam revocare civilem). 3, 46, 2 -um hominem . . . locum seditionis quaerere (QVINT. decl. 263 p. 74, 22 h. -us. qui publicis utilitatibus ter obstitit. AMM. 20, 10, 2. *cf.* CALP. decl. 6 p. 7, 11 [*de affectata tyrannide*] -a res est h., cui *eqs.* HEGES. 4, 16, 1 p. 265, 19 -um genus hominum bellis potius quam otio vel quieti amicum). 26, 2, 11 *milites Romani* feroces et -i inter socios, ignavi et inbelles inter hostes. 31, 28, 6 ne gens *Aetolorum* -a adventu Romanorum fidem mutaret (33, 44, 7 ne Aetolos quidem quieturos, cum ingenio -am, tum iratam Romanis g. VOPISC. quatt. tyr. 7, 1 Saturninus oriundo fuit Gallus, ex g. hominum -issima *eqs.*). *al.* VELL. 2, 11, 1 *C. Marius* semper . . . -us. SEN. Ag. 1000 (*loq. Aegisthus*) ut -am virginem (*sc. Electram*) carcer domet. Oed. 684 ab -o saepe simulatur quies (*syn.* regnare cupienti). OCTAVIA 837 (*loq. Nero*) *exultans turba non ferre* pacem potest, sed -a rapitur . . . audacia *eqs.* ASCON. Mil. p. 42, 6 C. Sallustius et Q. Pompeius, utrique et inimici Milonis et satis -i (*syn.* seditiosior). APVL. Plat. 2, 24 -os et indomitos ac propterea pessimos cives. *al.* Ⓑ *christiano*: *loci script. sacr.*: ITALA I Thess. 5, 14 (cod. d *al.* = VVLG.) corripite -os (*gr.* ἀτάκτους). II Thess. 3, 7 (*v. p. 1802, 52. ad vss. 6 et 11 spectat* CANON. apost. 65, 29 qui -i ambulant [*def. Tidner p. 234. cf. p. 1807, 44*]). *exempla ecclesiastica*: TERT. praescr. 30, 2 ob -am semper curiositatem . . . eiecti *Marcion et Valentinus* (*infra l. 69*). adv. Prax. 1 p. 228, 2 iste primus ex Asia hoc genus perversitatis intulit Romanae humo, ⟨homo⟩ et alias -us, insuper de iactatione martyrii inflatus. RVFIN. Basil. reg. 98 tamquam -us et indisciplinatus confundatur, usquequo discat loci sui ordinem custodire (PS. AVG. quaest. test. I 112, 26 p. 297, 2. BENED. reg. 2 l. 46 L. *opp.* oboedientes . . . et mites et patientes). AVG. conf. 5, 2, 2 fugiant a te -i iniqui. serm. coll. Morin p. 175, 8 -i . . . resiliunt ab spiritu sancto, rixarum amatores *eqs.* CONST. Sirmond. 2 -is adque deiectis *sacerdotibus* (*opp.* innoxiis. *infra*: tumultus popularis auctores). LEO M. epist. 109, 2 Conc.S II 4 p. 137, 22 superbi . . . et -i *monachi*, qui sacerdotum contemptu et iniuriis gloriantur (*opp.* sanctis et veris). 118, 2 *ibid.* p. 72, 27 ⟨ad⟩ disciplinam -os revocari. *al.*

Ⓘ *spectat ad libidinem* (*cf. p. 1805, 24*): PS. QVINT. decl. 15, 10 p. 286, 14 hic (*sc. amor lascivus, opp.* mitis et serius) . . . quo perditis visceribus adhaeremus -i, lascivientis adhuc aetatis instinctu tumultuosus ac petulans *eqs.* (*antea*: inpatientiam, tormenta). AVG. conf. 2, 3, 6 pubescentem et -a indutum adulescentia. contin. 12, 27 (*v. p. 1760, 68*). POMER. 3, 7 -os carnis affectus.

β laxius respicitur inconstantia, curiositas, negotiositas sim. in univ. (*adamant philosophi et ecclesiastici vitae publicae vel mundanae sollicitudinem significantes*): SEN. benef. 7, 26, 4 torporem mentis ac senium et contraria huic -i pectoris agitationem tumultusque perpetuos (VOPISC. Car. 13, 1). 7, 26, 5 inter adfectus -issimos rem quietissimam, fidem, quaeris? dial. 5, 5, 1 moribus (*opp.* compositis et remissis). 5, 30, 2 -is et stolidis ingeniis (FRONTO p. 217, 6 v. d. H. = p. 228 N. ut sunt i. hominum -a et agitandi ac turbandi cupida, noctes diesque negotiis exercebant. *al.*). 8, 6, 1 ⟨ut⟩ semper -us sis (epist. 3, 5 utrosque reprehendas, et eos qui s. -i sunt, et eos qui s. quiescunt; nam illa tumultu gaudens non est industria *eqs.*). 9, 12, 3 *formicis* plerique similem vitam agunt, quorum non immerito quis -am inertiam dixerit (*cf.* AVG. conf. 2, 2, 2 superba deiectione et -a lassitudine). 10, 18, 1 per laboriosa et -a documenta exhibita virtus. 11 (12), 6, 6 mobilis . . . et -a homini mens data est, . . . vaga et quietis impatiens *eqs.* (CASSIOD. inst. 1, 16, 2 si otiosum tempus non haberet m. -a mortalium). *al.* OCTAVIA 409 tertium sollers genus novas ad artes exstitit, sanctum tamen; mox -um *eqs.* MART. 10, 30, 3 -as fessus exuit curas. APVL. met. 6, 1, 1 Psyche variis iactabatur discursibus, dies noctesque mariti vestigationibus -a animi (*Robertson*, animo *F*; v. intenta et quanto magis -a *v. d. Vliet*). MIN. FEL. 10, 5 molestum illum *deum* volunt, -um, impudenter etiam curiosum, siquidem adstat factis omnibus *eqs.* NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 6 p. 554, 14 ne . . . accedat ad criminum cumulum, quod etiam -i fuerunt *lapsi* (*supra* praestare patientiam). ARNOB. nat. 4, 28 ubi amores desideria voluptates, ubi omnis animorum adfectio ab -is perturbationibus veniens. AMM. 31, 14, 3 ut castigatius agerent -i. AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 42 Cananaei . . . mobiles, -i sunt; . . . affectus instabilis et -a contentio (*opp.* tranquillitatem cordis et animi serenitatem). 1, 10, 44 expulsis . . . -is et mobilibus cogitationibus. AVG. conf. 1, 1, 1 tu excitas, ut laudare te delectet, quia fecisti nos ad te et -um est cor nostrum, donec requiescat in te. LEO M. serm. 49, 4 carnalibus curis et occupationibus -is. POMER. 2, 21, 2 qui mortuus est carne . . . non -a curiositate (*cf. supra l. 17*) raptatur, non domesticae sollicitudinis cura distenditur *eqs.* *al.*

b *de rebus variis fere turbidis, non securis*: SEN. Herc. O. 1537 si quis . . . fecerit silvas aper -as (*de regione infestata ut*: SVET. Tib. 9, 1 Comatam Galliam . . . et barbarorum incursionibus et principum discordia -am. Galba 7, 1 Africam . . . et intestina dissensione et barbarorum tumultu -am. FLOR. epit. 3, 6, 2 -a Mithridaticis proeliis Asia). epist. 36, 1 res est -a felicitas: ipsa se exagitat. movet cerebrum . . .: alios in aliud irritat *eqs.* TAC. dial. 37, 6 turbidis et -is temporibus (OROS. hist. 2, 3, 9 maiorum . . . t., bellis -issima. CASSIOD. inst. 1 praef. 1 t. -is). hist. 1, 20, 2 ubique hasta et sector, et -a urbs actionibus (auctionibus *apogr.*). PLIN. epist. 7, 2, 2 aestatem -am vobis exercitamque transcurrere. GELL. 4, 9, 13 *fama* magna et -a et invidiosa. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 34 varietatem et vices vitae humanae, quem ad modum ⟨modo⟩ quieta ac laeta est, modo adversis casibus -a ac turbulenta, . . . describit (*cf. p. 1801, 9*). PANEG. 3, 13, 3 principatum laboribus

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

curis vigiliis -um. Avson. 195, 23 p. 53 P. felix quietis si maneres litteris . . . nec -o temporis tyrannici palatio te adtollieres. Avg. catech. rud. 16, 24, 3 volunt . . . requiescere in rebus -is et non permanentibus. Leo M. epist. 15, 10 p. 685B mundanarum rerum mobilis status et -a diversitas. *al.*

c *aliquid* '-um agere': Amm. 17, 1, 13 *reges iuraverunt* ⟨nihi⟩l -um acturos, sed foedera . . . servaturos (*cf. l. 46*).

2 *speciatim pertinet imprimis ad sollicitudinem anxiam, timorem*: Sen. dial. 2, 19, 2 ne -a agenda sit vita omnium risus, omnium linguas timenti (epist. 24, 23 [*Epicur. frg. 498 Us.*] cum v. -am tibi feceris metu mortis. Tac. dial. 13, 1 -a et anxia oratorum v. [*opp.* securum et quietum . . . secessum]). 10, 17, 1 voluptates . . . trepidae et variis terroribus -ae. epist. 4, 9 *ultimae horae* metus omnes alias -as facit. Plin. epist. 2, 9, 1 anxium me et -um habet petitio. Porph. Hor. carm. 2, 16, 10 -am sollicitudinibus mentem (*Hor* tumultus mentis et curas, *cf. Epicur. gnomolog. 81 τὴν τῆς ψυχῆς ταραχήν*). Avg. civ. 4,3 p. 149, 19 D. divitem timoribus anxium, maeroribus tabescentem, cupiditate flagrantem, numquam securum, semper -um *eqs.*

3 *singulariter pertinet ad assiduitatem notione q. e. irrequietus*: Vita Caes. Arel. 1, 15 spreta omni sollicitudine curaque terrestri . . . sollertiam . . . credidit sub dei obtestatione committendam et totum se verbo dei et lectioni, -is (inreq- *1b, cf. p. 1804, 59*) etiam praedicationibus mancipavit (*cf. 1, 59* insistebat . . . praedicationibus incessanter *eqs.*).

B *accedunt structurae finales*: 1 *indicatur persona infestata per dat.* (*cf. p. 1806, 80*): Lvcif. moriend. 13 p. 311, 30 cur nobis es ⌊semper -us⌋ (*V*, perinq- *ed. pr.*) et semper infestus . . . ? Avg. conf. 1, 17, 27 proponebatur . . . mihi negotium animae meae satis -um praemio laudis et dedecoris . . . metu. 2 *indicatur res appetita* (*cf. p. 1806, 56*): ad: Cypr. zel. 2 p. 420, 13 (*ad N. T. I Petr. 5, 8*) *diabolus* terrorem turbidae persecutionis intentans, ad debellandos servos dei -us (-os *B*) semper et semper infestus. Avg. conf. 6, 3, 3 ad quaerendum intentus et ad disserendum -us erat animus meus. serm. coll. Morin p. 365, 33 (*ad N. T. Matth. 11, 29*) ad hoc . . . -i estis, dum quaeritis, ut invenientes quod quaeritis aliquando requiescatis. *al.* in (*per zeugma* Liv. 22, 21, 2 -a avidaque in novas res . . . ingenia): Ivst. 41, 3, 8 *Parthi* semper aut in externos aut in domesticos motus -i *eqs.*
gen.: Ps. Avg. serm. ed. Caillau 2, 7, 3 (*loq. mulier Chananaea*) tua pietas est, quod -a persisto tui beneficii, quod latrare non desino.

acc. n. pl. pro adv.: Apvl. met. 5, 22, 6 quamvis alis (*sc. Cupidinis*) quiescentibus extimae plumulae . . . tremule resultantes -a lasciviunt.

adv. **inquiētē,** *compar.* -ius. *i. q. sine quiete*: Itala II Thess. 3, 6 (cod. d *al.*) ab omni fratre -e ambulante ([*v. p. 1761, 65*]. 3, 11 [cod. d *al.* = Vvlg.; *Ambrosiast.* intemperanter, *gr.* ἀτάκτως]. *cf. p. 1806, 16*). Amm. 15, 5, 4 Dynamius -ius agens (Greg. M. in Ezech. 1, 12, 18 *opp.* quiescere. *cf. l. 7 et* Amm. 27, 3, 2 -ius agitans multa). Pelag. in I Thess. 4, 11 -e per diversorum discurrebant domos. Anian. Chrysost. laud. Paul. 4 p. 493 cum . . . Paulum Romae quidam persequerentur, aliquando hoc ipsum dogma (*sc. fidem christianam*) -ius praedicabant *cupientes Neronem in eius odium commovere* (*gr.* τῷ Παύλῳ . . . πολεμοῦντες). Canon. *p. 1761, 6.*

deriv.: inquieto, inquietudo. *cf.* 1. inquies, 2. inquiesco.

2. inquiētus, -a, -um. *ab* in *et* quietus *vi auctiva* (*cf.* 2. infacetus *sim.*), *nisi ex* in quiete *vel* 1. inquiesco *ortum est* (*v. Löfstedt, Beitr. 117 sq. Svennung, Unters. Pallad. 577*). *i. q. quietus*: Didasc. apost. 29, 27 noli . . . relinquere ministerium verbi tui . . ., sed permane -us et noli mediare verbum (*Const. apost. 2, 58, 4* ἡσύχιος). *vix cum exemplis versionis contrariae p. 1804, 61 allatis referendum est ad* 1. inquietus *not. q. e.* '*assiduus*' (*l. 19*). *Reichmann.*

inquilīnātus, -ūs *m.* *ab* inquilinus, *cf.* incolatus. 1 *i. q. habitatio, commoratio* (*translate de hominis in terra vel de animi in corpore commoratione*): Tert. anim. 38, 5 (*v. p. 1808, 56*). Avg. in psalm. 38, 21 quae domus est, quo migrandum est ex hoc -u? (61, 12 ab -u migrabo, de domo caelesti non emigrabo). 118 serm. 7, 4 de isto -u vel incolatu non est sermo coarctandus. *inde de loco, ubi aliquis habitat*: Avg. cur. mort. 16, 19 (*Paulinum alloquitur*) ipsis etiam hominum aspectibus confessorem adparuisse Felicem, ⌊cuius -um pie diligis⌋ (*sic codd. plurimi*, civibus vel inquilinis [-lis *F*] pie a se dilectis [delictis *E*] *EFVβ*), . . . audivimus. 2 *i. q. condicio inquilini* (*ad rem v. p. 1809, 38*): Cod. Theod. 12, 19, 2 (*cf.* Cod. Iust. 11, 66, 6) si colonatus quis aut -us quaestionem movere temptaverit. Sidon. epist. 5, 19, 1 *impunitatem* sub condicione concedo: si stupratorem pro domino iam patronus originali solvas -u (*infra*: si . . . cliens factus e tributario plebeiam potius incipiat habere personam quam colonariam).

***inquilīnus,** -ī *m. et* -a, -ae *f. et* **-us**, -a, -um. *ab* incola, *cf.* Esquilinus (*Stolz-Leumann⁵ 84; vice versa* Mar. Victorin. gramm. VI 13, 22 'incola' ab '-o'); *ad notionem aliquid contulisse vocem q. e.* vicinus *suspicatur Leumann, Romanica Helv. 20, 1943, 162 sq., cf. p. 1808, 18. 31. 38. 77. 81.* *litt. gr.* Appian. *p. 1808, 45.* Not. Tir. 13, 55.
de notione: Pavl. Fest. p. 107 -us qui eundem colit focum vel eiusdem loci cultor. Appian. *l. c.* Avg. in psalm. 118 serm. 8, 1 -i non habentes propriam domum habitant in aliena, incolae autem *eqs.* (*in differentiis ut*: Isid. diff. 1, 322 -us dicitur quamdiu peregrinatur. orig. 9, 4, 37 sq. -i vocati quasi incolentes aliena, non enim habent propriam sedem, sed in terra aliena inhabitant; . . . -i . . . sunt qui emigrant et non perpetuo permanent). Gloss. ἔνοικος. domesticus. colonus. peregrinus. Gloss.[L] I Ansil. in 1403 sq. -i: coloni condicionales (= III Abstr. in 196). advenae vel accolae. *legitur praeter dictum* Catilinae (*l. 44*) *inde a* Varrone (*l. 50* -ae, *cf. l. 57. 77. p. 1809, 54. 55*), Cic. (*subst.* -us *bis ut postea passim*), Sall. (*l. 46* '-us civis', *sim. per appositionem postea saepius*); *adi. de rebus p. 1809, 1 sqq. 37. 72.* [*dub.* inq CIL IV 8395, *v. p. 1763, 64.*]

I *usu originario*: **A** *strictius i. q. conductor aedium sim.* (*opp.* colonus *et* dominus, possessor *al.*; *adhibetur fem. l. 50. 57*):
1 *proprie*: Cic. Phil. 2, 105 te -o (*sc. villae Varronis*), non enim domino, personabant omnia vocibus ebriorum. Att. 14, 9, 1 *tabernae* rimas agunt; itaque non solum -i, sed mures etiam migraverunt (*cf.* Vlp. dig. 39, 2, 28 propter emigrationem -orum). Priap. 70, 1 illusit mihi pauper -us. Labeo dig. 19, 2, 58 pr. ut emptori mercedes -orum accederent. 43, 16, 20 si -us tuus vi deiectus fuerit (*opp.* colonus). Sen. epist. 56, 4 fabrum -um et serrarium vicinum. Svet. Claud. 38, 2 quod . . . -os praediorum suorum . . . multasset. Nero 44, 2 -os privatarum aedium atque insularum pensionem annuam repraesentare fisco *iussit* (Vlp. dig. 9, 2, 27, 11 -orum insulae). Pompon. dig. 41, 2, 25, 1 et per colonos et -os aut servos nostros possidemus (*cf.* Gaivs inst. 4, 153 possidere . . . videmur . . . si nostro nomine aliquis in possessione sit, licet is nostro iuri subiectus non sit, qualis et colonus et -us. *al.*). Gaivs dig. 19, 2, 25, 1 ut et colono frui et -o habitare liceat (*cf.* Vlp. dig. 19, 1, 13, 30. 43, 17, 3, 3 *placuit testari* dominum non prohibere -um ne habitaret, sed ne possideret. Pavl. dig. 19, 2, 24, 2 si deseruerit habitationem vel fundi culturam colonus vel -us. Cod. Iust. 6, 31, 1 [*a. 214*] non ut heredem in domo, sed ut -um vel custodem habitare. *al.*). 19, 2, 25, 2 teneri locatorem -o (*al.*). *ibid.* quin liceat colono vel -o relinquere conductionem. Vlp. dig. 39, 2, 13, 5 vicinis . . . -isque eorum et -orum uxoribus cavendum esse (39, 2, 13, 6 an -is suis dominus aedium cavere possit *eqs. al.*). Pavl. dig. 43, 16, 20 de coloni colono, de -i -o. Marcian. dig. 41, 2, 37 ut is qui hypothecam dedisset, pro colono, in agro, ⟨in⟩ aedibus autem pro -o sit. *et saepius* (*in tit.*: CIL XI 1346 coloni et -i. 4209 [*a. 240*] possessores, -i, negotiantes viae strate, cultores Herculis). *c. respectu cohabitandi* (*cf. infra l. 76*): Mart. 1, 86, 12 vicinus Novio vel -us sit, si quis Novium videre non vult. Cypr. epist. 55, 13 p. 633, 9 neque . . . aequandi sunt . . . ille qui -os vel amicos ad facinus (*sc. sacrificium*) conpulit et qui -is et colonis pepercit ('*Hausgenosse*' *Hartel in indice*).

2 *per convicium de municipalibus in urbe constitutis* (*frustra iuris publici vocabulum quaeri videtur; aliter p. 1809, 8*): Catilina Appian. civ. 2, 2, 5 *ἐς . . . ξενίαν τῆς πόλεως ὀνομάζων* (*Catilina Ciceronem*) *ἰγκουΐλῖνον* (*ἰγκουλ- var. l.*), *ᾧ ῥήματι καλοῦσι τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις* (Sall. Catil. 31, 7 M. Tullius -us civis urbis Romae). *inde pendere videtur* Vell. 2, 128, 2 M. Catonem novum etiam Tusculo urbis -um.

3 *per comparationem, imaginem, translationem*: Varro Men. 495 in quarum locum subierunt -ae impietas perfidia impudicitia. Sen. epist. 70, 16 nemo nostrum cogitat quandoque sibi ex hoc domicilio exeundum: sic veteres -os indulgentia loci et consuetudo etiam inter iniurias detinet. 108, 5 *qui philosophos audientes nihil procedunt*, ego non discipulos philosophorum, sed -os voco. Tert. anim. 38, 4 sq. domus animae caro est et -us carnis anima; desiderabit ergo -us ex causa et necessitate huius nominis profutura domui toto inquilinatus sui tempore (resurr. 46 p. 95, 13 -a). Zeno 2, 40 *post baptisma* vetus quidem videtur domicilium, sed novus est -us (*cf.* 2, 41). Ps. Avg. (= Qvodv.) serm. ed. Mai 120, 3 -um te debitoremque cognoscere noluisti; in domo aliena manes. Sidon. epist. (carm. 22) 2 *Phoebum* tibi iure poetico -um factum constat ex numine (*cf. l. 68*). *v. et p. 1809, 17.*

B *vi laxiore et derivata*: 1 *fere i. q. incola, habitator*:
a *de animantibus* (*femina l. 77*): α *proprie*: Plin. nat. 21, 73 huius -i *sc. Hostiliae vici* (Inscr. Dessau 6323 [*a. 121*] -i vici Lartidiani). Lex Manc. 4, 28 (*cf.* 4, 22) coloni -i eius f(undi) (*opp. stipendiarii; v. Rostowzew, Stud. z. Gesch. d. röm. Kolonates 341 sq.*). Apvl. met. 8, 21, 4 locorum (ccc- *F*) -um *draconem*. Min. Fel. 7, 5 *templa* augusta numinibus incolis, praesentibus, -is (*cf. l. 61; vix recte Scheidweiler, Herm. 82, 1954, 492* i. p. -is⟨que⟩ *peregrinis*'). Chalc. comm. 121 caelum . . . exornatum est sapientibus et aeternis animalibus -is (a. et -is *duo codd.*). 134 caeli regionibus sortitis daemonas -os. Avg. conf. 6, 9, 14 congregatis -is fori. Sidon. epist. 8, 9, 5 v. 43 contra Scythicae plagae catervas . . ., Eorice, tuae manus rogantur, ut Martem validus per -um defendat tenuem Garunna Thybrim (*i. vel circa Garunnam cultum vel inter Getas exortum, nisi* '*peregrinum*'). *c. respectu cohabitandi* (*cf. supra l. 37*): Itala exod. 3, 22 (Lugd., Aug. loc. hept. 2, 12) poscet . . . mulier a vicina et ab -a sua vasa argentea (*gr.* συσκήνου, *Vulg.* hospita. *cf.* Avg. *ad l.*: graecus habet 'a cohabitatrice sua', hoc est σ., quod aliqui latini interpretati sunt 'a concellaria sua'). Vvlg. Iob 19, 15 -i domus meae et ancillae meae (גָּרֵי, *Hier. interpr. Iob* vicini). β *acerbe vel iniuriose dictum*: Amm. 30, 5, 6 erant perpetui carcerum -i. Avg. epist. 36, 13 (*verba* '*cuiusdam urbici*') nubis -us *Moyses.* γ *translate*: Arnob. nat. 2, 37 *homines* terreni corporis -i. Zeno 2, 4 unigenitus filius cordis eius (*sc. dei*) nobilis -us.

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *de rebus domesticis, nativis, propriis (fere adi.)*: ZENO 1, 6, 7 *diabolus* ipsum *Iob* postremo, quem divitiis exspoliaverat magnis, magnis vestit ulceribus ..., ut ... adventicium vulnus -o vulnere finiretur. VIGIL. TRID. ad Ioh. 2 p. 553^{A} cui -um est Anagnia vocabulum, locus. 6 p. 555^{B} purpureus flos locis vernantibus -us. 10 p. 557^{B} Alexandria ... privatis religiosa portentis ..., blanda postremo -orum mater criminum, quin potius noverca.

2 *fere i. q. accola, peregrinus (opp.* civis, domesticus, indigena *sim.; adhibetur de hominibus praeter l. 37)*: a *in script. sacr. (in* ITALA *redditur gr.* πάροικος*)*: α *proprie*: ITALA lev. 25, 6 (Aug. quaest. hept. 3, 89 p. 309, 3) erunt sabbata terrae esca tibi ... et mercenario tuo et -o qui applicitus est ad te ([*Vulg.* advenae qui peregrinatur apud te]. 25, 40 [Lugd.; *Vulg.* colonus]. VVLG. lev. 22, 10 omnis alienigena ..., -us sacerdotis et m. [*conductorem aedium intellegit* HESYCH. *ad l.*]). 25, 35 (Lugd.) suscipe eum quasi prosylitum et -um (*Vulg.* peregrinum. *item* 25, 47). β *translate* (*c. notione q. e.* '*conductor aedium*' *ludit* AVG. in psalm. *ll. cc. et* 60, 6. 148, 11): ITALA psalm. 38, 13 (Veron. *al.*, Aug. in psalm. 38, 21; *cf.* HESYCH. in lev. 23, 39 p. 1095^{D}) -us ego sum apud te *deum* et peregrinus (*Vulg. et Hier. psalt. sec. Hebr.* advena, *Psalt. Rom.* incola). 60, 5 (Veron., *cf.* Aug. in psalm. 60, 6) -us sum in tabernaculo tuo (*gr.* παροικήσω, *Vulg. et Psalt. Rom.* inhabitabo, *Hier. l. c.* habitabo). 118, 19 (Veron., Aug. in psalm. 118 serm. 7, 4. 8, 1) -us ego sum in terra (*Vulg. et Psalt. Rom.* incola, *Ambr. ad l. et Hier. l. c.* advena, *Hil. ad l.* adcola, *cf.* AVG. *ad l.*). Eph. 2, 19 (Aug. c. Faust. 12, 24 p. 352, 14, *cf.* serm. 200, 3, 4) iam non estis peregrini et -i, sed estis cives sanctorum et domestici dei (*cod. d et Vulg.* advenae, *aliae verss.* incolae, accolae).

b *apud ceteros scriptores (aliter p. 1808, 42, dub. p. 1808, 68. 74)*: α *proprie*: IVST. 43, 4, 5 non aliter Massilienses, qui nunc -i videantur, dominos quandoque regionum futuros. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 2 p. 458 quod -i per provinciam Iudaei violentiam habitatoribus eius ingererent, dum illi indigenas se demonstrabant *eqs.* (*gr. 16, 59* τὴν χώραν αὐτῶν νεμόμενοι). β *translate*: ARNOB. nat. 1, 12 vobisne sit genitus et fabricatus mundus an in eum veneritis alienis ex regionibus -i (*antea*: cum ipse sis non tuus, aliena etiam in possessione verseris). *adi. de re insolita (ut vid.)*: PS. AVG. serm. 3, 3 emortua seni (*sc. Sarae*) viscera ... usque ad partum -is sunt caloribus animata.

II *usu novato*: A *apud Romanos i. q. colonus glebae addictus (fem. l. 54, ambigue l. 58 sqq., de re l. 72; inter* -os *et* colonos [c. adscripticios *sim.*], tributarios, originarios *quid interfuerit, vix apparet, v. l. 65. p. 1808, 4 et cf. Seeck, Gesch. d. Untergangs d. antiken Welt 1³ 585 sqq. Kübler, Gesch. d. röm. Rechts 348)*: CALL. dig. 27, 1, 17, 7 -i castrorum a tutelis excusari solent nisi eorum, qui et ipsi -i sunt et in eodem castro eademque condicione sunt (*burgarios dici probavit Seeck, RE III 1067; cf. Grosse, Röm. Militärgesch. 67, 6*). VLP. dig. 50, 15, 4, 8 si quis -um vel colonum non fuerit professus, vinculis censualibus tenetur. MARCIAN. dig. 30, 112 pr. si quis -os sine praediis quibus adhaerent legaverit, inutile est legatum. AVSON. 415, 29 p. 274 P. *Philon vilicus* adit -os, rura, vicos, oppida soli et sali commercio. COD. Theod. 5, 15 (17) tit. (= LEX Burg. 6, 2) de fugitivis colonis, -is et servis. 5, 16 (18) tit. de -is et colonis (*Cod. Iust. 11, 48 tit.* de agricolis censitis vel c.). 5, 16, 1 pr. si quis colonus originalis vel -us ante hos triginta annos de possessione discessit. 10, 12, 2, 2 si quis ... vel tributarius repperitur vel -us ostenditur. 12, 19, 1 quorum -as vel colonas vel ancillas duxerint (*fem. ut* COD. Iust. 10, 32, 29 [*a. 365*] nati ex -arum nostrae domus matrimonio et patre decurione). NOVELL. Valent. 27, 4 de originariis et colonis, -is ac servis utriusque sexus (*in eadem serie* 35, 3). Sev. 2 si qui vel si qua ex corporibus publicis ... servis vel colonis se crediderint copulandos, agnationem eorum ad eos dominos pertinere, quorum -us vel colonus fuisse constiterit. COD. Iust. 3, 26, 11 (*a. 442*) domorum nostrarum colonus aut -us aut servus. 3, 38, 11 (*a. 334 ?*) servorum vel colonorum adscripticiae condicionis seu -orum. 11, 48, 6 (*a. 366*) fugitivos adscripticios colonos vel -os. 11, 48, 12 pr. (*Arcadii et Honorii*) servos vel tributarios vel -os. 11, 48, 13 pr. (*a. 400*) -os colonosve, quorum quantum ad originem pertinet vindicandam indiscreta eademque paene videtur esse condicio, licet sit discrimen in nomine. 11, 53, 1 pr. (*a. 371*) colonos -osque per Illyricum ... abeundi rure, in quo eos originis agnationisque merito certum est immorari, licentiam habere non posse censemus. (1) inserviant terris non tributario nexu, sed nomine et titulo colonorum. PAP. Tjäder 10/11 IV 2 (*a. 489*) -os sive servos. *adi. de re*: SALV. gub. 5, 44 (*43* coloni divitum fiunt) iugo se -ae abiectionis addicunt.

B *de Israelitis in Aegypto servientibus*: ITALA deut. 5, 15 (Lugd.) -us fuisti in terra Aegypti (*gr.* οἰκέτης, *Vulg.* servieris). 6, 21 (Lugd.) -i habitatores eramus Pharaonis (*gr.* οἰκέται ἦμεν, *Vulg.* servi eramus). *usum cum exemplis sub I B 2 allatis cohaerere monet B. Fischer in plagulis.*

deriv.: inquilinatus. *compos.*: coinquilinus. *cf. Onom.*

inquim- *v.* enchym-. *Hubbard.*

inquinābiliter *adv. ab* inquinare, *cf.* coinquinabilis. *i. q. inquinando*: GREG. M. moral. 18, 24 *haeretici* fluxe et -r ... scripturae sacrae contexunt testimonia (*v. p. 1814, 51*).

inquinābulum, (-ī) *n.* NOT. Tir. 13, 50 (inquon-, incun- *varr. ll.*). GLOSS. I 248 -um μόλυμμα. II 582, 38 -um (incin- *b*) pollutio. *Heraeus, ALL 12, 1902, 76 formam vulgarem vocis q. e.* incunabulum (-la) *esse suspicatur; quod si rectum est,* GLOSS. *fortasse fluxerunt e fictione gramm., qui aut scripturam perperam interpretati aut potius etymologiam vocis q. e.* incunabulum *enucleare conati sunt. vocem genuinam ab* inquino *derivatam esse censet Svennung in plagulis; ad scripturam cf. p. 1811, 54.*

ˣ**inquināmentum,** -ī *n. ab* inquinare. *de origine*: PAVL. FEST. p. 11 ancunulentae feminae menstruo tempore appellantur: unde trahitur -um. *scribitur* iniq-: GREG. TVR. Franc. 1, 10 p. 12, 21 (*D 1*). *cf. p. 1811, 56 et variam lectionem l. 31. de notione*: GELL. 2, 6, 25 (= MACR. Sat. 6, 7, 19) ut ... 'squalor' de re alia nulla quam de solis -is dici coeperit. GLOSS. μόλυνσις. μίασμα. μολυσμός. *legitur sensu proprio inde a* VITR., *translato inde ab* ITALA, TERT.; *deest in poesi.*

fere i. q. sordes (hic illic respicitur magis actus inquinandi, v. e. g. l. 65 et nota vocem iuxta 'inquinatio' *adhibitam in versionibus e graeco factis l. 38. 58)*: 1 *corporaliter*: a *generatim*: VITR. 8, 4, 2 *si* neque inquinatus ab aliquo -o is locus fuerit, sed puram habuerit speciem. HEGES. 5, 24, 3 p. 357, 15 -a alvi *i. excrementa (gr. 5, 550* λυμάτων). VVLG. Ezech. 24, 11 *ut* confletur ... -um eius (*sc. ollae calefactae*) et consumatur rubigo eius. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 203 *qualitas cataplasmatis* quae attrectata manibus nihil de se -i dimittat: Graeci ... amolynton vocaverunt. FAVST. REI. grat. 1, 2 p. 14, 7 *si* atro -o candorem niveae vestis aspergat (*cf.* CASSIOD. var. 11, 6, 4 si aliquo -o sordescant *vestes*). *luditur c. notione incorporali*: TERT. apol. 15, 4 (= nat. 1, 10, 46) *in amphitheatro* super sanguinem humanum, super -a poenarum (*i. homines punitos*) ... saltant dei vestri. 30, 6 post omnia -a (*sc. sacrificii velut grana turis, guttas vini, sanguinem reprobi bovis*). cult. fem. 2, 7, 2 *feminas alienos capillos suis adicientes* pudeat -i, ne exuvias alieni capitis, forsan immundi, forsan nocentis et gehennae destinati, sancto et Christiano capiti supparetis (*cf.* SVLP. SEV. epist. app. 2, 10 p. 237, 11 munda ab omni -o [iniquitate *V*] caput, quia crimen est illud post chrismatis sanctificationem ... pigmenti suco ... sordidari).

b *speciatim de menstruis (cf. l. 8. p. 1812, 74)*: DIOSC. 1, 83 p. 45, 24 M. -um mulierum (*cetera dub. interpr., gr. desunt*).

2 *incorporaliter, imagine passim servata (in script. sacr. et ap. eccl.)*: a *c. respectu legis leviticae (ex usu* ITALAE, *v. p. 1813, 74)*: ITALA lev. 7, 18 (Wirc.) *si carnes hostiae tertia die comeduntur*, -um est (*gr.* μίασμα, *Lugd.* inquenatio, *Vulg. aliter*). TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 441, 15 *quaeritur an dominus tetigerit leprosum* per contemptum -i (*cf.* p. 441, 19. 20). patient. 8, 5 non vasculorum -is, sed eorum quae ex ore promuntur hominem communicari (*sec. N. T. Marc. 7, 15*). NOVATIAN. cib. Iud. 2 p. 229, 24 *si institutio animalium immundorum* propter -um suum debuisset auferri. 3 p. 230, 14 *pecus* quod ex natura aliquit habet quasi -um notatum. 7 p. 239, 9 simulacris immolatorum *ciborum* -o. VVLG. deut. 7, 26 *idola* velut -um ac sordes abominationi habebis. Ezech. 36, 25 ab omnibus -is vestris et ab universis idolis vestris mundabo vos (*sim.* 36, 29). PS. AVG. c. Fulg. RevBén. 58, 1948 p. 203, 1 (*verba Donatistae*) dominus per Aggaeum prophetam (*2, 12 sqq.*) immundos tactus -a conferre ... monstravit (*sim.* p. 203, 17). serm. 155, 3 quae de profanis gentilium sacrilegiis inferebantur super eam *terram* (*gr.* μολυσμῶν).

b *de variis immunditiis vel peccatis*: α *in script. sacr.*: ITALA sap. 7, 22 (Ambr. off. 2, 13, 65. *al.*) *est in sapientia* spiritus ... sine -o (*gr.* ἀμόλυντον, *Vulg.* incoinquinatum). 7, 25 (Fulg. Rusp. c. Fab. frg. 8 p. 761^{B}. *al.*) nihil -i in illam incurrit (*gr.* μεμιαμμένον, *Vulg.* inquinatum). II Cor. 7, 1 (codd. d g, Tert. pudic. 15, 8. *al.* = VVLG.) mundemus nos ab omni -o carnis et spiritus ([*gr.* μολυσμοῦ, *Aug. serm. 346, 2* inquinatione. *locum explicant* RVFIN. Basil. reg. 147 PS. PRIMAS. *ad l.* p. 569^{D}]. *cf. infra l. 65. 75 et* TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 617, 14 c. et sanguinis. RVFIN. Orig. in exod. 3, 3 p. 166, 9 animae et corporis [*v. infra l. 69*] et sp. Orig. in lev. 13, 5 p. 477, 2 c. et morum. *al.*). β *ap. eccl.*: (I) *exempla generalia selecta*: TERT. idol. 10 p. 41, 6 scholarum de ... sollemnitatibus -a. pudic. 1, 14 *ut saeculum pudicitiam* in feminis nostris -is potius carnis quam tormentis punire contendat (uxor. 2, 2 l. 48 c. sanctae in carne gentili -um. *cf. etiam l. 58. 75*). PS. ORIG. tract. 4 p. 38, 21 *ex corde* dicit dominus omnia -a procedere (*Matth. 15, 11; v. vol. III 1565, 16*). AMBR. in psalm. 37, 33, 3 *seminaria illicite effusa* -um corporis ... operantur (*cf. supra l. 62*). RVFIN. Orig. in lev. 14, 3 p. 483, 2 immunditiam labiorum ... et -a oris (*cf. Is. 6, 5*). AVG. enchir. 20, 76 ab omni -o interiori mundari. *et passim.* (II) *c. gen. explic.*: TERT. spect. 10 p. 13, 12 inter cetera idololatriae etiam spectaculorum -a. AMBR. apol. Dav. I 11, 57 p. 338, 22 *in Christo* et conceptus virginalis et partus sine ullo fuit mortalis originis -o (*cf.* p. 339, 3 naturae. virg. 3, 19 carnis [LEO M. serm. 22, 2 humanae. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 5 fetulentae. *v. etiam l. 58. 65*]). Cain et Ab. 2, 1, 2 p. 378, 18 animae senectus, quam nulla perfidiae -a maculaverint (MAX. TAVR. serm. app. 22 p. 892^{A} Arianae). 2, 3, 10 p. 387, 6 si ... sacrificio purificationis et mysterio baptismatis delictorum nostrorum -a lavemus (TRACT. Pelag. p. 76, 12 qui vitam suam probroso d. -o et turpissimo flagitiorum caeno foedaverint. EVCHER. form. 7 p. 40, 21 [*ad Sirach 30, 1*] pix -um et nigredo d. VEREC. in cant. 2, 40 p. 39 b 36 carnalium). in psalm. 1, 52, 2 *libri* non ... atramento scripti, sed vestigiis delictorum et flagitiorum -o. HIER. hom. Orig. in

[Scheller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ezech. 9 p. 408, 22 libidinis (RVFIN. Orig. in lev. 9, 1 p. 418, 25). RVFIN. Orig. in lev. 9, 4 p. 424, 9 peccati (Orig. in Ios. 6, 1 p. 321, 17). AVG. epist. 125, 3 p. 5, 18 non per sacramenta Christi, sed per -a daemonum iuraverat. PETR. CHRYS. serm. 94 p. 465^A vetustae ... passionis. 162 p. 638^A immunda mundi -a (VITAE patr. 5, 5, 34 p. 883^A [*gr. Nau 1908 p. 272 n. 186* ἀκαθαρσίας]. GREG. M. in euang. 12, 1 p. 1118^B). FVLG. RVSP. serm. 11, 6 p. 837^B fornicationis. *al.*

inquinātē *v. p. 1815, 16.*

***inquinātio,** -ōnis *f. ab* inquinare. -quen- *p. 1810, 39. cf. l. 17. plur. l. 16. 26 bis. 28. 41.* GLOSS.^L II Abav. I 246 (*cf.* SQ 2) sordor (-des). GLOSS. II 589, 30 pelicatio: zelus, -o. *inde ab* ITALA; *deest in poesi.* [*confund. c.* iniquitas *l. 34. cf. l. 56. p. 1810, 9. e coni. l. 16.*]

i. q. actus inquinandi vel inquinamentum (*mera vi corporali nonnisi* GREG. M. *l. 39*): 1 *generatim*: ITALA lev. 7, 18 (*v. p. 1810, 39. respicitur lex levitica ut*: ASSVMPT. Moys. 5, 3 contaminabunt -bus [ingenat- *trad.*, in nat- *alii*] domum servitutis suae. VITA Amator. [BHL 356] 28 *cutis* lepraticae -is deteriorata languore. *v. p. 1813, 74*). II Cor. 7, 1 (*v. p. 1810, 59*). HERM. vulg. sim. 10, 3, 2 *virgines castae* si habuerint domum tuam puram, tecum permanebunt; sin autem pusillum aliquid -is acciderit, protinus a domo tua recedent; hae enim virgines nullam omnino diligunt -em (*Pal.* sin a. in aliquo spurca fuerit domus tua, *infra*: spurcitiam). PS. AMBR. paenit. 13 p. 986^C *anima* peccati sorde et sceleris -e polluta (*c. gen. explic. ut*: GREG. M. epist. 5, 41 p. 335, 5 adulationis [elat- *var. l.*]. 11, 18 p. 280, 22 vos ... ab omnis culpae -bus tergeat. in euang. 7, 2 quisquis se luxuriae -bus polluit. moral. 1, 47 contagii. *al. cf.* PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 2 p. 264, 23 quis se iniquorum factis accommodans non ab eorum -bus peccati aculeo perforetur?). 33 p. 1004^C purgemus conscientias nostras ab omni -e. VVLG. (= ITALA) sap. 14, 26 (*de corruptione nuptiarum*) animarum (*gr.* μιασμός. AVG. civ. 14, 5 p. 12, 27 D. euntium atque redeuntium a. mundatio et -o. mus. 6, 14, 43 -em et aggravationem animae). AVG. civ. 2, 4 p. 57, 26 D. quae *est* -o, si illa (*sc. spectacula obscena*) lavatio? de mend. 15, 25 stuprum ... vel aliquam execrabilem -em (iniquitatem *F*^1). *al.* MAXIMIN. Aug. c. Maximin. 2, 14, 4 *si anima generat* nullam sentiens diminutionem, non -em aliquam. GREG. M. epist. 11, 56^a p. 343, 2 (*de pollutione nocturna*). moral. 8, 32 maculas -is (*opp.* munditiam sanctitatis). *al.* *corporaliter*: GREG. M. epist. 5, 43 p. 337, 24 sordida vascula, ut -e terrae careant, cum terra mundari solent.

2 *specialim in arte magica de veneficiis vel fascinationibus*: DAMIG. lapid. 40 *lapis melas facit ad* magicas -es et potionum et precum maiorum incantationem.

inquinātor, -ōris *m. ab* inquinare. *i. q. qui inquinat* (*hac voce Donatista baptizatorem Christianum conviciatur*): AVG. c. Petil. 3, 24, 28 p. 184, 11 quasi conscientiae meae non obsit, quod -is, ut dicit, mei sacrilegam ignoravi conscientiam (*p. 184, 15* baptizatoris mei). *cf. p. 1814, 60.*

inquinātus *v. p. 1814, 56.*

***inquino,** -āvī, -ātum, -āre. *orig. inc.; sunt qui conferant* caenum (*v. p. 1812, 10*), cunire (*v. l. 52*). *inter verba activa coniugationis primae affert* CHAR. gramm. p. 473, 7 B. *de origine*: PAVL. FEST. p. 50 cunire est stercus facere, unde et -are. PRISC. gramm. II 489, 12 ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, unde et -o (vel c *s. s. G; cf. p. 1814, 16 et vol. III 1565, 15 sqq. 71*). *de script. et formis*: incun-: VARRO rust. 3, 16, 34 (*vix recte explicatur p. 1078, 62*). AVG. agon. 18, 20 p. 120, 24 (*C*^1). *cf. l. 53 et* inquinabulum, inquinosus. iniq- (*sec.* iniquus, *cf. p. 1810, 9 et supra l. 34*): ASSVMPT. Moys. 8, 4. *de* inquen- *v.* inquinatio. *formae perf. breviores leguntur* -asti (SEN. contr. 10, 3, 1 GLOSS.), -asse(n)t (PHAEDR. 1, 2, 21 QVINT. inst. 10, 1, 101 TERT. paenit. 2, 6; *sed* -avissent CIC. Tusc. 1, 72). NOT. Tir. 13, 53 -at. GLOSS. μολύνω. μιαίνω. -atur: sordidatur. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE; *deest e. g.* LVCR., CAES., SALL., VERG., TIB. [*catal.* enconar, *hisp.* enconar. *R.*] [*confund. c.* inquietare *p. 1799, 20. cf. p. 1804, 74. dub. vel falso trad.*: TERT. spect. 7 p. 9, 3 (inquirantur *Wissowa*). PANEG. 2, 10, 1 (*v. l.* inquietus *p. 1804, 74*). FIRM. math. 5, 1, 29 (*v.* ingratus *p. 1563, 61*). *contextu dubio*: QVINT. decl. 388 p. 440, 24 oscula sua venaliciario (*an* venaliciarii ore *?*) -at.]

I ***strictius*** *in malam partem fere i. q. spurcum reddere* (*augendi gratia opp.* inficere *p. 1812, 37. 59, attenuandi* adspergere *p. 1813, 35; accedit abl. passim, in c. abl. p. 1812, 13. 1813, 81. al.,* ad *p. 1814, 3,* super *p. 1814, 9,* cum *p. 1814, 46, cf.* '-ari *aliquid*' *p. 1812, 4. 1813, 83* [*aliter p. 1812, 68*]): **A** *corporaliter*: 1 *vi originaria*: **a** *generatim de variis sordibus*: *α proprie* (*subi. est etiam ipsa materies -ans passim, absol. p. 1812, 21*): PLAVT. Capt. 267 involucre inicere *cui capillos tondent* ... vestem ut ne -et (*cf.* Pseud. 1279 pallium *vomitu*. VITR. 2, 4, 1 *si harena vestimentum candidum* non -verit. *al.*). Mil. 325 mihi sunt manus -tae. :: quidum? :: quia ludo luto (SCRIB. LARG. 80 medicamento. QVINT. decl. 377 p. 420, 3. *cf. etiam p. 1812, 39. 58*). CATO agr. 65 *olea* si -ta erit, lavito, a foliis et stercore purgato. CATVLL. 23, 23 digitum *excremento*. CIC. Tusc. 5, 97 aquam ... cadaveribus -tam (VARRO rust. 3, 5, 2. FRONTIN. aq. 91 *Anio alienas* aquas -bat. VLP. dig. 43, 20, 1, 27 -etur vitietur corrumpatur deteriorve fiat. *cf.* OV. met. 14, 53 *gurgitem maris* dea praevitiat portentificisque venenis -at. SEN. nat. 4, 13, 9 *aquae* colorem saporemque paleis. FRONTIN. aq. 89 *aquarum* splendor ... integer nihil ... pluvia -atur). VARRO rust. 2, 2, 18 ne lana -etur. 3, 7, 5 *stercus columbarum* quod eum -at locum (VITR. *p. 1810, 17*). HOR. sat. 1, 8, 37 (*loq. Priapus*) merdis caput -er albis corvorum (*cf.* LACT. inst. 2, 4, 2 cum aves ... simulacris *Priapi* ... insidant nidificent -ent). PROP. 3, 17, 18 nova pressantes -et uva pedes (VVLG. cant. 5, 3 lavi p. meos, quomodo -bo illos?). OV. fast. 4, 928 -et arma situs. PAVL. FEST. p. 32 puerili stercore -are. SEN. Ag. 463 exigua nubes sordido crescens globo nitidum cadentis -at Phoebi iubar (*solem ut*: TERT. spect. 20 sol et in cloacam radios suos defert nec -atur [*cf.* AVG. serm. 267, 7 coenum non -at solis radium. QVODV. adv. haer. 5, 7. *al.*]). clem. 1, 21, 4 ⟨ab⟩ animalibus ... obterentem -antibus reducenda manus est. epist. 107, 2 queri quod spargaris in publico aut -eris in luto (FLOR. epit. 2, 18, 10 *milites emolliti* l. -ari, qui sanguine nollent, iubebantur [*cf.* VEG. mil. 3, 10 p. 93, 6]. *al.*). CVRT. 8, 9, 32 -ari putant ignem *cadaveribus crematis*. PETRON. 102, 15 color arte compositus (*i. atramentum*) -at corpus, non mutat *in Aethiopem*. MART. 4, 4, 6 bis murice vellus -tum (*exemplum mali odoris; ad rem cf. vol. II 2007, 37*). 5, 8, 9 *subselliis in theatro reservatis* est reddita dignitas equestris, turba non premimur nec -amur (*transit ad B, v. p. 1813, 6*). PORPH. Hor. sat. 1, 3, 56 *vas* vitioso suco inlinitur atque -atur. PLIN. med. 2, 26 p. 70, 9 hoc medicamentum non -at (*cf. p. 1811, 78*). AVIEN. orb. terr. 179 pestifero afflatu serpens vagus -at aethram. VVLG. Sirach 13, 1 qui tetigerit picem, -bitur ab ea (*gr.* μολυνθήσεται). PRVD. c. Symm. 1, 641 splendorem dentis nitidi (*i. vomeris*) scrobis -at atra. *al.* *c. contemptu dictum*: TERT. cult. fem. 2, 6, 1 *feminae capillos croco colorantes* decorum putant, quod -ant.

β in imag., compar.: CIC. Pis. 72 idem casus *Philodemum* ... istius impurissimae atque intemperantissimae pecudis (*i. Pisonis*) caeno et sordibus -vit (SEN. contr. 7 praef. 4 orationis ... splendorem his admixtis s. non defendi, sed -ari. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 8 pecunia nullis s. foedi quaestus -ta. HIER. epist. 4, 2, 2 peccatorum [APRING. in apoc. 3, 4]. AVG. epist. 55, 6 *dei partem* commixtam principibus tenebrarum et eorum s. -tam. PALLAD. hist. mon. I 36 p. 323^C vitae). fin. 5, 22 obscurantis ... splendorem honestatis, ne dicam -antis. VAL. MAX. 9, 15, 2 ut ... sanctissimi penates ... falsi (*sanguinis, i. filii*) sordida contagione -rentur. SEN. epist. 59, 9 diu in istis vitiis iacuimus, elui difficile est; non enim -ti sumus, sed infecti. 94, 59 *metalla effossa* magis -ant animos quam corpora *effodientium*. QVINT. decl. 324 p. 277, 14 manus -vit *sacrilegio* (CYPR. laps. 22 p. 253, 21. *al.*). FRONTO p. 183, 19 v. d. H. (= p. 195 N.) infamiae aspergo -at simul multos et dedecorat. TERT. bapt. 4, 5 quoniam vice sordium delictis -amur, aquis *baptismatis* abluamur. 15, 3 Israel cotidie lavat, quia cotidie -atur. *ibid.* felix aqua ..., quae non adsiduitate sordium infecta rursus quos diluit -at. cult. fem. 2, 1, 1 -tam sedem (*sc. hominem quasi templum*). CYPR. sent. episc. 7 p. 441, 3 eos, qui a contrariis baptizati -ti sunt, primo purgari *eqs.* (*de baptismo haereticorum ut*: FIRMIL. Cypr. epist. 75, 23 p. 824, 23 ecclesiae sanctificatione purgatus alienarum sordium contactibus -aris). LACT. inst. 4, 17, 21 *deus Iudaeos prohibuit* ne terrenis serviant simulacris ac se luto -ent; luto enim se oblinunt, qui *eqs.* (PRVD. perist. 2, 247 istum libido foetida ... l. et cloacis -at). 4, 26, 11 peccatorum labibus ac vitiorum maculis -tos (*cf.* ira 19, 3). PS. HIL. hymn. 2, 51 a quorum *peccatorum* non sum -tus fecibus. OPTAT. 4, 7 p. 112, 7 (*ad psalm. 140, 5*) ut oleum peccatoris non -ret caput *Christi*. 5, 1 p. 120, 13 ut -tus totus orbis ... lavacro interveniente in faciem pristinam mundaretur (*de cataclysmo imagine baptismatis*). AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 46, 1 mentem ... inmundis cogitationibus -tam lavare (*ut manum*). *al.*

b *speciatim de sanguine*: *α c. respectu caedendi*: manus: SEN. contr. 10, 1, 8 civili sanguine non -tas solum m., sed infectas (QVINT. decl. 291 p. 160, 28 nullus est tam vilis hominis s., ut non m. -et. ITALA Is. 59, 3 [Cypr. testim. 2, 4 p. 65, 16. *al.; gr.* μεμολυμμέναι, *Aug. c. Parm. 2, 3, 6* coinq-, *Vulg.* pollutae]. LACT. mort. pers. 9, 11 m. suas iustorum s.). SEN. dial. 5, 41, 3 caedibus. benef. 5, 14, 2 latro est etiam antequam m. -et, qui (quia *N*) ad occidendum iam armatus est. *al.* *cf.* SEN. Herc. O. 1454 dextra -etur *caede uxoris.* *alia*: SEN. contr. 7, 2, 7 defluente sanguine ... locum (10, 3, 1 filiae s. penates. PHAEDR. 1, 29, 11 [*loq. aper*] -ari nolo ignavo s. FLOR. *supra l. 14*. ITALA gen. 37, 31 [Lugd., Ottob., Quodv. prom. 1, 26, 37] -verunt tunicam *Ioseph* sanguinem [-ne *Quodv.; gr.* ἐμόλυναν, *Vulg.* tinxerunt]. *cf.* VVLG. Is. 63, 3). SEN. Herc. O. 1702 nec aras impias quisquam -at. Med. 523 ut te caede cognata -es. PRVD. perist. 10, 1046 *sacerdotem tauroboliatum* -tum talibus contagiis, tabo recentis sordidum piaculi.

β de menstruis (*cf. p. 1810, 8. 35*): PAVL. FEST. p. 32 'bubinare' (*q. v.*) est menstruo mulierum sanguine -ari.

2 *vi dilatata*: **a** *de cibis stomachum infestantibus*: SEN. epist. 2, 4 fastidientis stomachi est multa degustare, quae ubi varia sunt et diversa, -ant, non alunt. **b** *de herbis nocentibus segeti inimicis*: VLP. dig. 9, 2, 27, 14 (*ex Celso*) si lolium aut avenam in segetem alienam inieceris, quo eam tu -res.

B *incorporaliter* (*hic illic sublucente imagine*): 1 *generatim fere i. q. corrumpere, depravare, dehonestare sim.*: **a** *homines* (*animos l. 84*): CIC. Cael. 78 hominem ... ore, lingua, manu, vita omni -tum. fin. 4, 63 homines sceleribus et parricidiis -tos (Tusc. 5, 6 hoc parricidio se -are audet. *al.*). Tusc. 1, 72 *animi e corpore excedentes*

[*Scheller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qui se humanis vitiis contaminavissent et se totos libidinibus dedissent, quibus caecati . . . domesticis vitiis atque flagitiis se -issent (SEN. rem. fort. 16, 6 *uxorem* bene institutam nec maternis -tam v. *al.*). Q. CIC. pet. 56 comitia . . . -ta largitione. VARRO frg. Non. p. 168, 5 saepe . . . unus puer petulans atque inpurus inqui⟨na⟩t gregem puerorum. LIV. 9, 46, 10 senatum . . . libertinorum filiis lectis (*cf. p. 1812, 19 et* GAIVS dig. 40, 16, 1 ne quorundam dominorum erga servos nimia indulgentia -ret amplissimum ordinem eo, quod paterentur servos suos in ingenuitatem proclamare). SEN. contr. 1, 2, 10 *mulier in lupanari* conservarum o⟨s⟩culis -atur (*cf.* PETRON. 21, 2 *cinaedus nos* basiis olidissimis -vit). 1, 7, 10 deprecabar . . . ne fratrem occideret, tyrannicidam (*i. se ipsum*) -ret, patrem respergeret (*cf. infra l. 32*). 9, 6, 7 uxorem nullis adhuc -tam fabulis. 9, 6, 19 liberos. VAL. MAX. 3, 3, 5 falsa criminatione -ando fidum lateri eius custodem eripuit (*cf.* QVINT. decl. 355 p. 387, 4 pupillum falso crimine adulterii. *usu pressiore l. 63*). LVCAN. 5, 290 facinus quos -at aequat (*cf.* DRAC. laud. dei 2, 478). PETRON. 46, 7 (*loq. centonarius*) litteris satis -tus est *puer*. QVINT. decl. 259 p. 56, 2 ne qua . . . infamiā -retur *virgo*. FRONTIN. strat. 1, 9, 3 *milites seditionis expertes* custodiendis quoque nocentibus adtenderunt, ne illorum fuga -rentur. *et passim.* **b** *res incorporeas*: CIC. S. Rosc. 68 omnibus flagitiis vita -ta (VAL. MAX. 6, 9, 6 libidine, vino, ludicrae artis amore. *cf. p. 1814, 84*). Planc. 46 officiosam amicitiam nomine -as criminoso (*cf.* SPART. Carac. 11, 4 ne . . . severitas illius *Severi* crudelitatis nomine -retur). Deiot. 32 immanitate . . . humanitatem. off. 3, 60 nullum . . . eorum factum potest utile esse, cum sit tot vitiis -tum (SEN. Herc. O. 816 facta -entur, fiat hic summus labor *sc. nex Lichae*). HOR. epod. 16, 64 *Iuppiter* -vit aere tempus aureum. carm. 3, 6, 18 fecunda culpae saecula nuptias primum -vere et genus et domus (*v.* PORPH. *ad l.*). OV. fast. 3, 496 amplexus -at illa tuos (*i. Bacchi, quem puellas Indicas amare suspicatur Ariadne*). LIV. 29, 37, 11 famam (QVINT. decl. 344 p. 358, 18). LIV. perioch. 88 pulcherrimam victoriam crudelitate. SEN. contr. 1, 7, 14 hoc scelere etiam tyrannicidium -veras (*cf. supra l. 11*). VAL. MAX. 2, 9, 3 amplissimi honoris maiestatem tam tetro facinore -verat. SEN. dial. 3, 7, 3 si *ratio* miscuit se illis *adfectibus* et -vit. benef. 7, 30, 2 nemo non superioris dignitatem querendo, etiam si non -vit, adspersit. OCTAVIA 251 morum . . . vitiis nomen Augustum. QVINT. decl. 306 p. 200, 13 magna . . . cupiditatis invidia -at laudem. GELL. 9, 10 tit. Annaeus Cornutus versus Vergilii . . . reprehensione spurca et odiosa -vit. TERT. paenit. 2, 6 quidquid error vetus -asset, quidquid . . . ignorantia contaminasset. IVST. 22, 1, 7 nec in verecundia quod -ret habere videbatur. CLAVD. 8, 305 -at egregios adiuncta superbia mores. *al. spectat ad artem scribendi vel dicendi* (*cf. p. 1814, 80. 1815, 18*): CIC. orat. 163 locorum splendidis nominibus illuminatus est versus, sed proximus -tus insuavissima littera *sc. 'f'* (*aliter l. 38*). QVINT. inst. 2, 5, 24 multa . . . licebit eligere, sed curandum erit, ne iis, quibus permixta sunt, -entur *exempla stili boni ex antiquis auctoribus sumpta*. 4, 2, 102 ne bona *argumenta* . . . permixtis malis -entur (10, 1, 100 utinam non -asset *Afranius* a. *togatarum* puerorum foedis amoribus). TAC. dial. 20, 5 poeticus decor. non Accii aut Pacuvii veterno -tus. **c** *res corporeas*: CIC. Phil. 2, 43 agros ereptos rei publicae turpissimis possessoribus -vit (*regionem ut*: LACT. inst. 1, 9, 1 *Hercules* orbem terrae, quem . . . purgasse narratur, stupris adulteriis libidinibus -vit. AVG. civ. 7, 26 p. 307, 24 D. *Mater Magna* mollibus professis et publicis . . . -vit terram et caelo fecit iniuriam [*aliter p. 1814, 5*]. PS. RVFIN. [= IVLIAN. AECL.] in Am. 5 p. 1080^C regionem . . . sacrilegiis -tam). PHAEDR. 1, 2, 21 *ranae lignum pro rege datum* cum -assent omni contumelia. LAMPR. Heliog. 19, 3 *vasa argentea sculpta* schematibus libidinosissimis -ta. **d** *absolute*: TERT. uxor. 2, 2 l. 68 *immundum* cum sancto non habet partem, nisi ut de suo -et et occidat. AVG. serm. 8, 2, 3 (= coll. Morin p. 173, 8; *cf.* CAES. AREL. serm. 100, 3) veritas . . . mundat, vanitas . . . -at.

2 *de opprobrio criminis i. q. criminari* (*cf. supra l. 13. 22 et theod. 'anschwärzen'*): CVRT. 6, 11, 37 Philotan -are innoxios velle suspicabantur.

3 *de impudicitia i. q. stupro polluere* (*ad colorem cf. supra l. 9 sq., ad usum christianum infra l. 76*): PETRON. 25, 5 (*loq. Quartilla*) infans cum paribus -ta sum (*vindicat Ed. Fraenkel per litteras coll. Plaut. Asin. 807 Truc. 381*; inclinata *Buecheler post ed. mai. et sic p. 943, 43*). ITALA gen. 34, 13 (cod. n. 101 ed. Beuron.) quod -verint (-verant *corr.*) Dinam (*gr.* ἐμίαναν, *Lib. iubil. 30, 4* polluerant, *Vulg.* ob stuprum). TERT. pudic. 5, 12 (*de moechia*) ibidem est et homicidium, ubi homo, cum -atur, occiditur. DIDASC. apost. 62, 28 quicumque . . . alienam uxorem sollicitans -verit (*gr.* μιάνῃ).

4 *usu script. sacr. et eccl.* (*cf. p. 1815, 7*): **a** *c. respectu legis leviticae de contactu hominis leprosi vel cadaveris, commercio gentilium, concubitu damnato, certis ciborum speciebus adsumptis* (*maxime in* ITALA *et ap. scriptores eam sequentes; in* VVLG. *non retinetur nisi p. 1814, 15*): **α** *in univ.* (*fere med.-pass.* -ari *ad redd. gr.* μιαίνεσθαι [ἐκμ- *vel alia p. 1814, 3. 16. 19*]): ITALA lev. 5, 3 (Lugd., *cf.* Wirc., Aug. loc. hept. 3, 6 quaest. hept. 3, 2) quamcumque tangens *immunditiam hominis* . . . si -tus fuerit (*Vulg.* pollui). 11, 23 (Monac.) in eis (*sc. volucribus, quadrupedibus*) inq⟨uinabimini⟩ (*Lugd. et Wirc.* coinq-, *Vulg. deest*). 11, 44 (Lugd., Wirc., *cf.* Monac.) non -bitis (-amini *Monac., v. p. 1811, 71*) animas vestras in omnibus serpentibus (*gr.* μιανεῖτε, *Vulg.* polluatis). 13, 14 (Lugd., Aug. quaest. hept. 3, 47) *homo leprosus* -bitur (*Vulg.* polluetur). 18, 20 (Monac., Aug. quaest. hept. 3, 65) ad uxorem proximi tui non dabis concubitum . . . -ari ad eam (*gr.* ἐκμιανθῆναι, *Lugd. et Wirc.* coinq-, *Vulg.* commaculaberis. *sim.*: 18, 23 [Monac.]). 18, 25 (Monac.) -ta est terra *stupris* ([*Lugd.* coinq-, *Vulg.* polluta]. deut. 21, 23 [Ps. Tert. adv. Iud. 10 l. 11] non -bitis t. *non sepelientes corpus hominis suspensi ipsa die necis* [*Lugd.* coinq-, *Vulg.* contaminabis]. *cf. p. 1813, 54*). 21, 11 (Aug. quaest. hept. 3, 81 Hier. epist. 64, 4, 1) super patrem suum (patre suo *Hier.*) . . . non -bitur (*Vulg.* contaminabitur). *al.* num. 5, 14 (Aug. loc. hept. 4, 9) *si uxor* non fuerit -ta *stupro* (*Lugd.* coinq-, *Vulg.* polluta). Ezech. 20, 18 (Ps. Cypr. singul. cler. 35) nolite -ari (*Vulg.* polluamini). Ioh. 18, 28 (cod. e) *Iudaei* non introierunt in praetorium, ne -rentur (*cod. q* coinq-, *Vulg.* contaminarentur, *aliae verss. aliter*). Hebr. 9, 13 (cod. d = VVLG.) sanguis hircorum . . . -tos (-tus *d*) sanctificat (*gr.* κεκοινωμένους, *cod. t* coinq-). *inde pendent*: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 441, 8 *dominus* tetigit leprosum; a quo et si homo -ari potuisset, deus utique non -retur, incontaminabilis scilicet (*ibid. saepius*). IREN. 1, 6, 3 (= 1, 1, 12 H.) -ari ab iis *idolothytis* (*gr.* μολύνεσθαι). NOVATIAN. cib. Iud. 2 p. 229, 2 *animalia* quasi non munda et ipsos edentes -tura. PRVD. perist. 2, 366 Iudaea . . . plebs aureo bove -ta. ASSVMPT. Moys. 5, 4 quidam altarium -bunt . . . qui non sunt sacerdotes, sed servi de servis nati.

β *pressius i. q. -tum pronuntiare* (*sec. gr.* μιαίνειν, *quod Hier. partim per* contaminare, *partim accommodatius ad sensum vertit*): ITALA lev. 13, 3 (Lugd., Monac., Aug. loc. hept. 3, 27 quaest. hept. 3, 42) -bit eum *leprosum sacerdos* ('-tum pronuntiabit' AVG. *ad l.*). *sim. saepius in eodem capite.*

b *usu vario*: **α** *de contagione paganitatis, haereseos, idololatriae sim.*: ① *in script. sacr.*: ITALA I Cor. 8, 7 (cod. d *al.*) conscientia eorum (*sc. idolo immolatum manducantium*) . . . -atur ([*gr.* μολύνεται, *Ambrosiast. al.* coinq-, *Vulg.* polluitur]. Tit. 1, 15 [cod. d *al.* = VVLG.] -tis [*gr.* μεμιαμμένοις, *Vulg.* coinq-] . . . et infidelibus nihil mundum, sed -ta [-tae VVLG.] sunt eorum et mens et c. [*gr.* μεμίανται, *cod. g* coinq-, *Hier. ad l. al.* polluta]). ② *ap. eccl.*: TERT. uxor. 2, 2 l. 53 si a gentili -amur *in matrimonio* (*cf. ibid.* l. 62 qui in matrimonio gentili a fide deprehenduntur, propterea non -antur, quia cum ipsis alii quoque sanctificantur). CYPR. sent. episc. 40 p. 451, 7 qui haereticum ad communicationem sine baptismo admittit . . ., nec haereticos purgat et Christianos -at. NOVATIAN. cib. Iud. 7 *creatura dei* omnis munda est; sed cum daemoniis immolata fuerit, -ta est . . . deo. LACT. inst. 5, 13, 1 -ari sacrificio *pagano* (*cf.* mort. pers. 37, 2 *cibis more gentilium delibatis aut sacrificatis* -tus . . . atque impurus. OPTAT. 3, 8 p. 90, 21. PASS. Petr. Paul. long. 5 in idolis et sculptilibus -ti [coinq- *var. l., gr.* βέβηλοι]). HIL. ad Const. 1, 3, 1 Ariana et pestifera contagione -ti (*cf.* VITA Anton. 82 p. 84, 11 nolite vos -are cum Arianis [*gr.* μιάνητε ἑαυτοὺς μετά, *Euagr.* videte ne fidei vestrae sinceritas Ariana labe sordescat]). OPTAT. 1, 10 p. 13, 7 falso baptismate -tus (*sim.* 1, 12 p. 14, 16). COD. Theod. 16, 5, 54, 6 *si* sacrum mysterium fuerit -tum (*de sacris haereticorum*).

β *de corruptione librorum sacrorum i. q. falsare* (*cf. p. 1809, 81*): RVFIN. hist. 5, 28, 17 emendata, magis autem -ta exemplaria *scripturarum sacrarum haeretica* (*gr.* ἠφανισμένα).

II laxius *in neutram partem i. q. oblinere*: VITR. 7, 3, 11 cum paries totus luto -tus fuerit (*antea*: linuntur, *infra*: luto inducto. *cf. p. 1812, 13. 49*).

p. p. p. ***inquinātus**, -a, -um *pro adi.* (*exempla, quibus vis verbalis plus minus servatur, v. supra*). *compar.* -ior (*cf.* magis -us *infra l. 77*) *et superl.* -issimus *inde a* CIC. SYNON. Cic. p. 417, 29 B. *inter synonyma* (*cf.* p. 419, 9. 440, 33. 447, 7). GLOSS. II 297, 12 ἐναγής -us (*ed. Steph.*, -tor *cod.*) sceleratus. 371, 33 μιαντός -us. III 408, 14 -um μεμολυμμένον.

i. q. spurcus: **1** *corporaliter*: VARRO rust. 3, 16, 6 *nulla apis* adsidit in loco -o. 3, 16, 34 (*v. p. 1078, 63*). PAPIR. FAB. frg. Char. gramm. p. 135, 21 B. (*cf.* Prob. nom. gramm. IV 209, 22 *et* Explan. in Don. *ibid.* 542, 16) cur sal aliud perlucidius, aliud -ius aut nigrius? PLIN. med. 3, 30 p. 104, 7 digitis. COD. Theod. 1, 33, 1 (*cf.* Iust. 11, 8, 2) -ae naevum adluvionis (*de baphiis*). CASSIOD. in psalm. 39, 2 viam petralem, ubi non -is, sed mundis pedibus ambulatur (*antea*: in . . . coenositate volvuntur). **2** *incorporaliter* (*imago servatur l. 83. p. 1815, 5. al.*): CIC. Verr. II 3, 65 sermo -issimus et blanditiae flagitiosae. Flacc. 53 nihil . . . illo homine levius, nihil egentius, nihil -ius (*cf.* GELL. 7, 11, 1 cum -issimis hominibus [*infra*: inpudentes et inprobos. NOVELL. Iust. 37, 5 a sceleratissimis nec non -is . . . h.]). Cael. 13 quis in voluptatibus -ior *Catilinā*? (har. resp. 51 *an Clodius* foedior aut -ior [*P corr., alii alia*] in Cn. Pompeio accusando . . . fuit? HEGES. 2, 8, 3 Florus -issimus in obscenitatibus [*gr. 2, 278* ἐν . . . τοῖς αἰσχροῖς ἀναιδέστατος]). har. resp. 25 quid magis -um, deformatum, perversum, conturbatum dici potest? Phil. 2, 98 eorum reditus -os (aequatos *Camerarius, Madvig*), quorum causam Caesar dissimilem (*i. turpiorem quam ut revocarentur*) iudicarit. opt. gen. 7 *est vitiosum* in verbis si *quid* -um, si abiectum, si non aptum *est* (*cf. p. 1813, 42. 1815, 18*). off. 2, 21 pretio ac mercede ducuntur, quae sordidissima est . . . ratio et -issima. CATVLL. 33, 3 dextra pater -iore, culo filius est voraciore. SEN. contr. 10, 4, 18 -um et infamem reum. VAL. MAX. 4, 2, 7 vita (8, 1 damn. 2 -issimae [AVG.

[Scheller]

fid. et op. 16, 30]. *cf. p. 1813, 20*). 7, 7, 6 obscena Genucii *castrati* praesentia -aque voce. SEN. dial. 1, 5, 3 virgines *i. meretrices* (*opp.* nobilissimas *i. Vestales*). 9, 7, 4 *in amicis legendis* dabimus operam, ut quam minime -os adsumamus (*comparantur morbo correpti in pestilentia*). MART. 11, 61, 2 Nanneius *cunnilingus* Summemmianis -ior buccis. APVL. apol. 74 neminem ... viliorem ... aut improbiorem aut -iorem. TERT. idol. 18 p. 51, 19 habitus *tamquam paganos* (*usu eccl. ut*: spect. 10 p. 12, 2 -issimis arbitris funerum et sacrorum *paganorum*. OPTAT. 4, 9 p. 116, 5 idolorum -am ... religionem [*cf.* ASSVMPT. Moys. 8, 4 idola]. RVFIN. hist. 2, 13, 8 -issimae ... haeresis *ritus obscaenos colentis* [*gr.* μυσαρωτάτη]. *al. cf. p. 1813, 74*). orat. 12 *non* agnosci poterit ⟨a⟩ spiritu sancto spiritus -us (LACT. inst. 4, 27, 2 sp. -os *i. daemonas*). FIRM. math. 8, 27, 13 turpi vita, -o ore. *al.* *m. pro subst.*: PHYSIOGN. 17 frons angusta indocilem, -um, voracem significat: refertur ad porcum.

adv. **inquinātē,** *compar.* -ius. *i. q. turpiter*: CIC. Brut. 140 *Antonius* diligenter loquendi laude caruit, neque tamen est admodum -e locutus (258 confluxerunt ... et Athenas et in hanc urbem multi -e loquentes ex diversis locis. *cf. p. 1813, 42. 1814, 80*). AVG. haer. 46 p. 35 (= PRAEDEST. 1, 46 p. 602^A) *Manichaei* in ceteris ... hominibus ... hanc partem bonae divinaeque substantiae ... arctius et -ius colligari putant.

deriv.: inquinabiliter, inquinamentum, inquinatio, inquinator. *cf.* inquinabulum, inquinosus. *compos.*: coinquino.

? **inquinōsus** (incyn-), -a, -um. *si recte explicatur, ab* inquinare, *cf.* maculosus. *i. q. (sanie) inquinatus, infectus*: COLVM. 12, 55, 1 *suem* cum occideris, bene exossato: nam ea res minus -am et magis durabilem salsuram facit (*trad.* incyn-, *sub quo* inquin- *latere putat Svennung in schedis coll.* Cyntillianus, Cyrinalis *pro* Qui-; *cf. p. 1811, 54*).

inquio *v.* inquam. *Scheller.*

***inquīro,** -sīvī *et* -siī, -sītum, -ere. *ab* in *et* quaerere (*cf.* PAVL. FEST. p. 21 ab quaerendo -ere. PRISC. gramm. II 38, 1. 44, 15 '-o' pro 'inquaero'). *de script. et formis: inter verba coniug. III^ae enumerat* CHAR. gramm. p. 477, 17 B. *formae coniug. II^ae inveniuntur in codd. HPV* IORD. Get. 123 -ent. 212 -et. *negatur assimilatio praepositionis* in: GRAMM. suppl. 295, 18. *?* unq-: *l. 63.* -qu(a)er- (*cf. l. 33. 59 et* conquaero *vol. IV 355, 9.* exquaero *vol. V 2, 1816, 39*): CIC. fin. 5, 53 (*N*). PLIN. nat. 30, 103 (*VR*). PAPIN. dig. 41, 2, 44, 1 (*F*). DARES 43 (inquaesitam *L pro* -at eam). CARM. adv. Marc. 5, 67 -ta. GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 5, 13 *et* 15 (*var. l.*). LEX Visig. Eur. 291 (-i- Visig. 5, 4, 15). *coniecit Klotz* CAES. Gall. 1, 18, 10 *et* 2, 21, 6 *ex lectione* in quaerendo *sim. iuxta* inquir-. *perf. act.* -vit (PLIN. nat. 6, 203 QVINT. decl. 332 p. 309, 20. 347 p. 368, 8. ITALA I Macc. 14, 4 *et* 14, 14 [rec. B]. AVG. anim. 4, 5, 6 p. 386, 1. *al.*) *et* -vi (ITALA psalm. 33, 5 [Aug. in psalm. 33 serm. 2, 9 = PSALT. Rom.]) *iuxta* -siit (SVET. Aug. 51, 2) *et* -sii (PAVL. dig. 47, 2, 67, 4). *ceterum non inveni nisi formas breviores* -sisse(n)t, -sisse, -sieri(n)t, -sieris, -sisti(s), -sierunt. *part. praes. gen. pl.* -entum: VITA Hil. Arel. 9 l. 18 C. (*V bona clausula*). *supin.* -tum: CIC. Verr. II 4, 145 venerit. Scaur. 23 ieris. LIV. 40, 20, 3 missi. -tu: MACR. Sat. 7, 16, 2 quaestio ... et -tu et scitu digna est. BOETH. divis. p. 884^C. NOT. Tir. 29, 27 -it. 29, 34 -vit. *de notione*: CHAR. gramm. p. 390, 1 quaerimus disciplinam, -imus de quo dubitamus (*cf.* ISID. diff. 1, 313 -imus ea de quibus dubitamus, quaerimus ignota. DIFF. ed. Beck p. 79, 4 quaerimus causam vel etiam aliqua nova; -imus casum vel de quibus dubitamus; requirimus *eqs.*). FVLG. myth. 3, 11 zeton ... -ens. SYNON. Cic. p. 420, 1 *et* 430, 33 B. GLOSS. ἐπιζητῶ. ἐκζητῶ. -it: percontat, explorat, abscultat (*i.* ausc-). *inde a* PACVV., CIC., LVCR. [*francog. vet.* enquerre, *francog.* enquérir, *it. vet.* incherere, *it.* inchiedere, *raet.* ancurí, *cat.* enquerre, *quae formae redire videntur ad* inquaerere (*-ire). *R.*] [*confund. in codd. c. simplici et aliis compositis, maxime c.* an- (*var. l.* CIC. de orat. 1, 151 off. 1, 9. 1, 11. 1, 105. 1, 125 CASSIAN. conl. 11, 2, 1. *conicitur* an- *saepius, v. infra p. 1816, 54. 1817, 2. 22. 33. 1818, 47*). *dub., utrum huc an ad* conq- *pertineat* unq- ITALA Marc. 9, 14 (cod. k; *gr.* συζητοῦντας, *Vulg.* conquirentes. *cf. p. 1823, 6*).]

fere i. q. ***quaerendo invadere, valde quaerere*** ('quaestionem -ere' *in fig. etym.* ARNOB. nat. 2, 24. CANON. Turner I 1, 2 p. 118, 15 rec. II [*sec. gr.*]. *cf. supra l. 50. p. 1819, 44*), *maxime* diligenter (CIC. leg. 1, 4. *et passim*), studiose (CIC. orat. 190 FILASTR. 130, 3 ITIN. Eucher. p. 134, 15), cum cura *sim.* (LIV. 21, 20, 8. 22, 3, 2. 22, 7, 5. EDICT. *p. 1817, 35*), sedulo (COLVM. 5, 1, 1 APVL. met. 4, 9, 4), curiose (SVET. Vesp. 1, 4 VVLG. Dan. 6, 11), perspicaciter (AMM. 29, 1, 38), intente (CASSIAN. conl. 2, 13, 5), sollicite (EPIST. pontif. *p. 1817, 9*), subtiliter (CASSIOD. in psalm. 7, 15), examussim (LEX Visig. suppl. p. 467, 30) *sim.* *opp.* quaerere: PS. AMBR. trin. 13 p. 524^C credere ... nobis haec, non discutere licet: humiliter quaerere, non superbe -ere (sapere *cd. Rom.*).

CAPVT PRIVS: *quolibet modo* ***obtinendi*** *causa* (*c. acc., hic illic subaudiendo; structuras speciales v. p. 1817, 13*).

I *generatim*: PACVV. trag. 220 te, Sol, invoco, ut mihi potestatem duis -endi mei parentis. LIV. 22, 7, 5 Flamini ... corpus ... magna cum cura -tum non invenit (*cf.* SEN. Phaedr. 1279 corporis partes vagas. CYPR. epist. 40 p. 586, 5 cadaver). 25, 31, 10 propinquis etiam -tis honori ... memoriam eius *Archimedis* fuisse. 30, 37, 12 placuit naves reddi et homines utique -i. GELL. 16, 19, 19 navitas -tos. MIN. FEL. 23 (22), 1 Isis perditum filium ... -it (*cf.* LACT. inst. 1, 21, 24). ITALA Ezech. 34, 4 (Cypr. epist. 57, 4 Aug. serm. 46, 2, 3) quod periit non -istis ([*gr.* ἐζητήσατε, *Vulg.* quaesistis]. *cf.* 34, 6 [Cypr. *l. c.*] non fuit qui -ret *oves meas* [*gr.* ἐκζητῶν, *Vulg.* requireret]. 34, 10 [Cypr. *l. c. et* testim. 1, 14] -am oves meas de manibus eorum [*v. infra l. 41; gr. et Vulg. ut antea*]. CARM. adv. Marc. 5, 67 inquaesita ..., sed non erepta probatur *ovis*). LUC. 4, 42 (cod. e) turbae multae -bant eum *Christum* (*gr.* ἐπεζήτουν, *Vulg.* requirebant). VVLG. Tob. 5, 4.

II *significantius et pressius, sc. ita ut ratio sectandi, inhiandi, appetendi sim. respiciatur*: A *in sermone iuris et usu inde derivato*: 1 *i. q. deprehendendi et iudicio tradendi causa persequi* (*homines praeter l. 19. 28*): LIV. 31, 19, 2 perfugas et fugitivos, quos -endo vestigare potuerint (VLP. dig. 11, 4, 1, 2 *et* 11, 4, 3 *saepius sec. rescr. impp. Marci, Commodi, Pii; syn.* requirere). SEN. contr. 10, 1 (30), 2 non desinam -ere percussorem et fortasse iam inveni. SEN. dial. 4, 9, 3 proscriptorum latebras. APVL. met. 7, 1, 4 latrones (10, 15, 1. AVG. c. Gaud. 1, 20, 23 p. 221, 11 quos -i leges ... iusserunt). 7, 2, 3 reum poenas daturum sceleris (*cf.* RVFIN. hist. mon. 16 p. 436^B ad ... poenas). TERT. apol. 2, 7 Traianus rescripsit hoc genus -endos ... non esse *sc. Christianos* (2, 8 *ter.* 5, 7 leges ..., quas Traianus ... frustratus est vetando -i Christianos. GREG. TVR. dorm. 1. 4). ITALA Tob. 2, 8 (Lucif. non parc. 8 p. 227, 8) -tus est huius rei caussa ut interficeretur (*gr. cod. Sin.* ἐπεζητήθη. *cf.* COD. Theod. 9, 21, 2 pr. = Iust. 9, 24, 1 pr. ut investigati tradantur iudiciis). FILASTR. 130, 5 scripturae divinae -bantur et conburebantur a gentilibus. SVLP. SEV. dial. 3, 11, 4 haereticos.

2 *fere i. q. exigere*: a *pecuniam sim.*: POMPON. dig. 1, 2, 2, 22 quaestores ... dicti ab eo, quod -endae (in requ- *P m. pr.*) et conservandae pecuniae causa creati erant (VVLG. Tob. 5, 2 [requ- *var. l.*]. *aliter infra l. 67*). COD. Theod. 6, 4, 21 pr. subterfugere -entium sollicitudinem. COD. Iust. 3, 43, 2, 1 si ... noluerit recipere is qui dedit, procurator noster hoc -at et in opus publicum convertat. CASSIOD. var. 3, 32, 2 a quietis ista, non obsessis -imus (*infra*: exigas). b sanguinem *sim.* (*usu eccl.*): ITALA psalm. 85, 14 (Veron. *al.*, Aug. in psalm. 85, 19) -ierunt animam meam *sc. vitae insidiantes* ([*gr.* ἐζήτησαν, *Vulg. aliter*]. 141, 5 [Veron.; *gr.* ἐκζητῶν, *Vulg.* requiret]. *subest formula hebr.* בִּקֵּשׁ נֶפֶשׁ). Ezech. 3, 18 (Lucif. non parc. 10 p. 229, 21) sanguinem eius de manu tua -am ([*gr.* ἐκζητήσω, *Vulg.* requiram. *cf. supra l. 8*]. IREN. 3, 18, 5 [= 3, 19, 4 H.]. 5, 14, 1). *per ellipsin* (*dub.*: ITALA = VVLG. IV Esdr. 6, 19 -ere ... ab eis, qui iniuste nocuerunt): CYPR. GALL. gen. 342 (*ad 9, 5*) homo si ferro fuerit vel dente ferino perditus, -am. c *alia*: ITALA deut. 23, 21 (Cypr. testim. 3, 30) -ens requiret illud *votum* dominus ... a te (*gr.* 22 ἐκζητῶν ἐκζητήσει, *Vulg.* requiret *tantum*). NICET. spir. 1 quia ... ratio a nobis -itur, necessario reddenda est.

3 *fere i. q. vindicare* (*sc. res*): GAIVS dig. 41, 3, 1 ad -endas res suas (inst. 2, 44 INST. Iust. 2, 6 pr. *cf.* COD. Iust. 1, 12, 6, 6 [*a. 466*] *res mobiles* studio et providentia ... oeconomi sive defensoris ecclesiae diligentia -tae ... proferantur).

B *extra sermonem iuris*: 1 *absol. vel c. acc.*: a *in univ.* (*adamant ecclesiastici; dub.* CIC. Tusc. 3, 3 [anq- *Moser, v. vol. II 122, 72*]): SIL. 1, 485 (*loq. Murrus ad Hannibalem*) Italiam tellure -e sub ima. TERT. praescr. 9, 4 *deus* non aliud tibi mandat -endum quam quod instituit. ITALA Matth. 6, 32 (codd. a b *al.* = VVLG.) haec (*i. res ad vivendum necessarias*) ... gentes -unt (*gr.* ἐπιζητοῦσιν *fere i. q.* '*curant*'). Is. 1, 17 (Lucif. Athan. 1, 39 p. 135, 20) -ite iudicium (*gr.* ἐκζητήσατε, *Vulg.* quaerite). LACT. mort. pers. 12, 1 -itur ... dies aptus et felix (*cf.* AVG. civ. 1, 9 p. 15, 10 D. opportunius tempus). HIL. coll. antiar. p. 65, 7 *principatum ecclesiae.* AMM. 16, 12, 53 lucis usuram oculis morientibus -bant. HIER. epist. 23, 3, 1 stillam digiti minoris (*cf. Luc. 16, 24*). VVLG. psalm. 33, 15 (= PSALT. Rom.) pacem (*gr.* ζήτησον, *Hier. psalt. sec. Hebr.* quaere). Hebr. 11, 14 patriam *sc. caelum* (*gr.* ἐπιζητοῦσιν). RVFIN. hist. mon. 16 p. 438^A secretiores -as thesauros (*sic divitias sim.*: AVG. util. cred. 7, 16 ab -enda pecunia [*aliter l. 32*]. CASSIAN. conl. 11, 2, 2 euangelicam margaritam [*v. Matth. 13, 45*]). VAL. CEM. hom. 15, 5 p. 740^C fontes longe positos sitientes -unt. SALV. eccl. 2, 1 -endae salutis (VEREC. in cant. 7, 23 p. 100 a 11). IORD. Get. 123 venationes. CAES. AREL. serm. 208, 3 sibi de industria aliquas occupationes. b *in sacr. script.* '-ere dominum' *sec. gr. pro hebr.* דָּרַשׁ *not. q. e.* '*imprecari, ut auxilium ferat*' *vel* בִּקֵּשׁ (*cf.* PELAG. in Rom. 3, 11 AVG. in psalm. 33 serm. 2, 9): ITALA psalm. 33, 5 (Aug. *l. c.* = PSALT. Rom.; *gr.* ἐξεζήτησα, *Vulg.* exquisivi, *Hier. psalt. sec. Hebr.* quaesivi). 77, 34 (Filastr. 128, 6 = PSALT. Rom.; *gr.* ἐξεζήτουν, *Vulg.* quaerebant, *Hier. l. c.* requirebant). 118, 2 (Cypr. Fort. 12 p. 344, 24; *gr.* ἐκζητήσουσιν, *Vulg. et Psalt. Rom.* exquirunt, *Hier. l. c.* requirunt). *al.* *inde ap. eccl.*: TERT. apol. 40, 10 non -endo innocentiae magistrum et nocentiae iudicem et exactorem. PS. CYPR. tract. 9 deum. INSCR. christ. RevA. V 28 (1928) p. 382 n. 105 locus -endi dominum ex toto corde. c *visitandi causa*: IVVENC. 4, 370 Christus ... -it tumuli sedem. CASSIAN. conl. 11, 2, 1 sanctos patres ... -ere (anquirere *Π¹*) desiderabamus. inst. 7, 11 -unt contubernia feminarum. 10, 2, 4 illos vel illas

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

debere parentes -i. *cf. p. 1818, 19.* **d** *inhabitandi causa*: IVST. 3, 4, 10 ad sedes -endas (anqu- *Nipperdey*, conq- *Castiglioni*) proficiscuntur. SALV. gub. 1, 35 ut deserat terram suam, -at alienam *Abraham*. **e** *tangendi vel corripiendi causa* (*infeste l. 6*): HIER. tract. p. 392, 16 *Maria Magdalena* voluit -ere pedes eius. ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18, 23 p. 285, 30D. ignis pontumque polumque -ens. **f** *c. colore desiderandi, postulandi tamquam necessarium*: DIOM. gramm. I 492, 17 extremitas nominum ad metricam conpositionem necessario indaginem -it. EPIST. pontif. 784 Alc. Avit. epist. 42 p. 71, 15 novi exitus sollicite diligentiam relationis -ant. ENNOD. opusc. 3, 57 p. 345, 16 quamvis tantae rei necessitas probatissimae personae pondus -at. CASSIOD. inst. 1 praef. 9 *orthographia* studium magnum lectoris -it.

2 *c. (acc. c.) inf.*, ut: PHILIPP. in Iob 37 p. 744A a sancto Iob discere -it *Heliu*. VVLG. Tob. 14, 10 -ite (*i. operam date*), ut faciatis quae sunt placita illi *domino*. CONC.S II 3, 1 p. 137, 16 gesta quae in causa Eutychis . . . acta sunt, -imus publicari (*gr. II 1, 1 p. 153, 25* ἐπιζητοῦμεν δημοσιευθῆναι).

CAPVT ALTERVM: ***intellegendi, cognoscendi*** *causa.*

I *sine structuris personam interrogatam indicantibus* (*nota formulas* '-enti respondere' APVL. met. 2, 12, 5 [anq- *vulg.*]. CASSIAN. conl. 4, 2. 20, 2, 3, 'ad -ta respondere' BOETH. cons. 1, 6, 8 W.): **A** *absolute*: 1 *in serm. iuris et usu inde derivato*: CIC. Verr. I 6 cum ego diem -endi in Siciliam (Sicilia *var. l., sed cf. II 1, 30 et p. 1819, 84*) perexiguam postulavissem. II 1, 16 in Siciliam sum -endi causa profectus (2, 138 SEN. contr. 10, 1, 12. *cf.* ASCON. Scaur. p. 23, 2 neque profecti sunt ad -endum [PLIN. epist. 3, 9, 31]). *ibid.* vim in -endo tantam habui, quantam mihi lex dabat (1, 97 cum istius in -endo multa furta ac flagitia cognosset. Flacc. 13. *cf.* LIV. 9, 25, 3 quin Romam quoque et ad principum quosdam -endo [-endos *var. l.*] ventum est [PAVL. *e Labeone* dig. 22, 6, 9, 2 diligenter -endo notam *rem* habere]). Scaur. frg. 3 -ente (anqu- *Mommsen*) Cn. Domitio tribuno plebis. *al.* EDICT. imp. Claud. de Anaun. (CIL V 5050) 18 in rem praesentem misi Plantam Iulium . . ., qui . . . summa cura -ierit et cognoverit. PLIN. epist. 6, 5, 2 sicut accusatoribus -endi testibusque denuntiandi potestas ex ea lege esset, ita *eqs. al.* 2 *de pervestigatione scientiae*: CIC. fin. 5, 53 nisi ut omne tempus -endo (in quer- *RV*) ac discendo in naturae cognitione consumant. LIV. 7, 6, 6 si qua ad verum via -entem ferret. PLIN. nat. 30, 103. TAC. ann. 2, 61, 1 *altitudo Nili* nullis -entium spatiis penetrabilis. SVET. Vesp. 1, 4 ne vestigium quidem de hoc, quamvis satis curiose -rem, inveni. CENS. 20, 1 (*antea*: cognoscere). *al.* 3 *in re militari*: LIV. 10, 20, 6 ex quibus -endo cognoscit ad Vulturnum flumen sedere hostem. 23, 43, 6 longe alia omnia -enti (*sc. Hannibali*) comperta sunt, quam quae . . . audierat. 4 *vario usu*: LIV. 21, 22, 9 nec ultra -ret sineretque fata in occulto esse. SEN. Herc. O. 483 partem . . . in omnem vultus -ens eat. epist. 46, 3 PETRON. 127, 2. *c. vi interrogandi* (*syn.*): ITALA iud. 6, 29 (Lugd.) interrogabant et -bant (*gr. cod. Alex.* ἐξεζήτουν, *Vulg.* cumque perquirerent auctorem facti). AVG. mag. 12, 40 verbis . . . -entibus (*ibid.* interrogat, quaeritur; *opp.* docentibus). CASSIAN. conl. 4, 9, 1 (*syn.* interrogat).

B *c.* in *c. acc.* (*cf. supra l. 25*): 1 in *aliquem* (*pers. myth. l. 58*): CIC. Verr. II 4, 4 dum in istum -o. 4, 145. Mur. 45 accusationem cogitare, -ere in competitores, testīs quaerere. Brut. 283 nimium . . . -ens in se atque ipse sese observans (SEN. dial. 9, 1, 1 epist. 28, 10). orat. 190 studiose. Att. 6, 6, 4 OV. Pont. 3, 6, 33 SEN. contr. 1, 2, 1. TAC. Germ. 34, 2 obstitit Oceanus in se simul atque in Herculem -i. VLP. dig. 26, 5, 18 in dando tutore ex inquisitione et in eum -itur, qui senator est. PAVL. dig. 47, 2, 67, 4 MOD. dig. 26, 2, 4. TERT. adv. Val. 9 p. 187, 11 *Sophia* prorumpit in patrem -ere. AMM. 26, 6, 5. *explicatur per interrog. indir.* (*impers.* -itur): CIC. off. 2, 44 in eum, quid agat, quemadmodum vivat, -itur. PAVL. sent. 5, 29, 2 in reum maiestatis -i prius convenit, . . . quibus hoc auctoribus fecerit. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 34/35.

2 in *aliquid*: CIC. leg. 1, 4 ne nimis diligenter -as in ea, quae isto modo memoriae sint prodita. OV. met. 1, 148 filius ante diem patrios -it in annos *i. quam diu pater victurus sit* (*aliter*: SEN. contr. 9, 2, 3 in totum annum *i. in omnia, quae anno vertente facta sunt*). 12, 63 *Fama* totum . . . -it in orbem. LIV. 40, 16, 2 -endo in utriusque vitam, mores (SEN. contr. 1, 2, 11 *lex* -it in maiores, in corpus, in v. SEN. benef. 1, 1, 2 diligenter in patrimonium et v. debitoris -imus. MIN. FEL. 10, 5 deum . . . in omnium m., actus omnium, verba denique et occultas cogitationes diligenter -ere). SEN. dial. 12 (11), 6, 1 in animum. epist. 13, 10 in rem diligenter. LVCAN. 9, 558 -e in (-ere *VG² s. l.*) fata nefandi Caesaris. PLIN. paneg. 68, 6 in secreta. LACT. inst. 2, 6, 7 in (*om. B*) eam *vetustatem*. COD. Iust. 9, 9, 25 (*a. 293*) in adulterium ⌊crimen⌋ (*del. Mommsen*). FIRM. math. 3, 3, 24 in Iove . . . in (*om.* 3, 4, 40. *al.*) duodecatemorium diligenter -e. AMM. 15, 5, 12 in negotium (15, 6, 1. 19, 12, 17. 28, 1, 21). 30, 5, 3 in . . . necem. NOVELL. Valent. 7, 2, 2 in . . . commissa.

C *c. acc. solo* (*deest* CIC., *nam potius zeugma habeas* Cluent. 82 omnia, quae ad eam rem pertinent, et ex huius et ex aliorum tabulis agitatis, tractatis, -itis): 1 *aliquid* (*cf. p. 1818, 83; ponitur pers. pro re l. 3. 7*): **a** *per se*: LVCR. 4, 1189 omnīs -ere risus (anquirere nisus *Lamb.*). HOR. sat. 1, 3, 28 -ant vitia ut tua rursus et illi. OV. am. 3, 14, 41 nil (LIV. 45, 28, 6). met. 1, 616 ut auctor desinat -i (*i. quis auctor sit*). LIV. 10, 40, 10 iuvenis . . . rem -tam, ne quid incompertum deferret, ad consulem detulit. 21, 20, 8 ibi omnia ab sociis -ta cum cura ac fide cognita *sunt* (22, 7, 11 priusquam ordine o. -issent. *al.*). *al.* MANIL. 4, 908 Iovem (*i. caelum*). SEN. suas. 4, 2 natales (*i. positus siderum*). VAL. MAX. 1, 1, 1 *aliquid* vel extis vel sortibus. SEN. nat. 6, 3, 4 causas (APVL. met. 1, 17, 6. MIN. FEL. 13, 4 *opp.* respondit [CASSIAN. conl. 20, 2, 3 c. . . . -enti . . . respondit]. *al. cf. infra l. 21*). epist. 88, 6 annos Patrocli et Achillis. COLVM. 5, 1, 1 quamvis -entem sedulo, quae *eqs.* 9, 2, 5. QVINT. inst. 1, 6, 28 etymologia, quae verborum originem -it (ENNOD. epist. 2, 15, 5 p. 57, 6). 6, 2, 6 veritatis -endae (PAVL. dig. 2, 11, 10 pr. LACT. inst. 1, 1, 1. *al. cf.* COD. Iust. 9, 22, 5 [*a. 230*] -i fides veritatis . . . potest. 9, 9, 23, 1 [*a. 290*] -ta fide veri [7, 32, 5]). decl. 332 p. 309, 20 -vit meam fidem (ARNOB. nat. 4, 16 facti. AMM. 14, 7, 21 nullo inpositorum . . . f. sollemniter -ente. COD. Theod. 11, 8, 3, 1 [= Iust. 1, 55, 9, 1] *opp.* probata. *cf. l. 15*). *et passim.* *nota*: VVLG. act. 10, 17 domum (*gr.* διερωτήσαντες *i. percontando quaerentes*). **b** *explicatur*: **α** *interrog. indir.*: MANIL. 1, 717 -unt . . . sacras . . . causas, num *eqs.* TRYPH. dig. 26, 3, 8 hoc praetor -ere debet, an duraverit patris voluntas (*pron. praepar. ut*: VLP. dig. 36, 1, 4 [*interpol.?*]. 43, 19, 1, 2 praetor non -it, utrum . . ., sed hoc tantum, an *eqs.* COD. Theod. 4, 23, 1, 1 [= Iust. 8, 5, 1 pr.]. BOETH. cons. 3, 10, 2 W. *al.*). CHIRON 191 racionem huius morbi, unde nascitur. COD. Theod. 3, 16, 1 pr. placet . . . haec sola crimina -i, si homicidam (*eqs.*) . . . maritum suum esse probaverit (*cf. ibid. iterum*). **β** de: TERT. nat. 1, 3, 6 quod de reo -atur. ITALA act. 23, 20 (cod. g, *cf.* VVLG.) tamquam aliquid certius -turi sint de eo (*gr.* τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ, *cod. h* ab eo). AVG. anim. 4, 5, 6 p. 386, 17 si . . . de sua origine quod nescit -at *anima*. ACT. Archel. 67, 7 requiramus . . . magis quae de bonis et malis etiam barbari -ierunt.

2 *aliquem* (*i. in aliquem*): **a** *t. t. iur.*: PAVL. sent. 3, 5, 11 de reis -endis (COD. Theod. 2, 1, 2, 2). CANON. Turner I 1, 2 p. 141, 10 rec. IV si . . . -ti inutiles fuerint (*gr. Mansi 2, 677A* εἰ δὲ ἡ ἀνάκρισις ἀνεπιτηδείους αὐτοὺς εὕρισκοι, *rec. I* si inquisitio i. eos invenerit). COD. Theod. 2, 12, 3 (= Iust. 2, 12, 24) persona debet -i et utrum . . . mandato utatur accepto ([p. d. -i procuratoris, an . . . mandatum a domino litis habeat *Iust.*]. CONSVLT. 3, 2). 11, 7, 16 (= Iust. 10, 19, 7, 1) debitores. 15, 1, 5 omnes iubemus -i. *cf.* VLP. dig. 27, 8, 1, 3 nomina *tutorum*. **b** *usu philos.*: AVG. civ. 7, 31 p. 314, 16 D. habemus mentem atque rationem, qua eum ipsum, qui haec omnia condidit (*i. deum*), -amus.

D *c. interrog. indir.* (*sc. sola; aliter l. 20. 38. 60. p. 1817, 62, v. etiam p. 1819, 11. 26*): HOR. sat. 2, 3, 41 -am, quid sit furere. OV. met. 1, 512. 9, 552 Pont. 4, 8, 19. LIV. 6, 25, 10 circumspiciebat omnia, -ens (anq- *Gebhardus*) oculis, ubinam bellum fuisset. 33, 40, 1 sq. Romanos tam diligenter -ere, quid regi Antiocho faciundum . . . fuerit *eqs.* (*fere i. q. curare*). 40, 14, 2. VAL. MAX. 2, 6, 4 Areios pagus quid quisque ageret . . . diligentissime -ere solebat. SEN. dial. 5, 11, 1. nat. 1, 17, 1 (*de philosophis*). epist. 88, 8. 117, 31 QVINT. decl. 347 p. 368, 8. TRAIAN. Plin. epist. 10, 38, 2 quorum vitio . . . pecuniam Nicomedenses perdiderint. VLP. dig. 39, 2, 13, 3. 48, 5, 14, 5 MIN. FEL. 18, 5 TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 305, 5. *al.* ARNOB. nat. 1, 48 non -o, non exigo (7, 6. 7, 19). 2, 56 neque nosse contendimus neque -ere aut vestigare curamus. *et passim.* *nota*: VLP. dig. 1, 7, 17 pr. (*interpol.?*) -endum est, ne (*'ob nicht etwa' Kalb, Wegweiser 95*) forte turpis causa adrogandi subsit. *c. vi deliberandi*: ENNOD. opusc. 3, 95 p. 355, 12 inimicus (*i. diabolus*) . . . -it, quibus virum integerrimum passionibus lacessiret.

E *c.* de (*cf. supra l. 28. p. 1819, 16; explicatur per interrog. indir. l. 62. 74*): 1 de *aliqua re*: LIV. 40, 20, 3 speculatum . . . -tumque missi de iis *sermonibus*. SEN. epist. 90, 29 de animo . . ., unde esset *eqs.* (*cf.* AVG. civ. 22, 12 p. 589, 1 D. de . . . capillis . . ., utrum redeat quidquid tondentibus decidit. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 164, 2 neque de ea re quae sit . . . -itur). CVRT. 6, 8, 25 de capitalibus rebus . . . -bat ⟨rex, iudicabat⟩ exercitus. PLIN. nat. 6, 203 Iuba de Fortunatis ita -vit. QVINT. inst. 3, 11, 21 de opere, quod adgressi sumus. TAC. ann. 16, 34, 1 VLP. dig. 2, 15, 8, 17 PAVL. dig. 48, 18, 18, 8. PELAG. in I Cor. 1, 20 de rebus obscuris. BARNAB. 2, 10 certius . . . -ere debemus . . . de salute nostra (*gr.* ἀκριβεύεσθαι . . . περί. *notio proxime accedit ad p. 1816, 70*). COD. Theod. 1, 2, 6 (= Iust. 1, 22, 4) de veritate precum. 2 de *aliquo*: VAL. MAX. 6, 3, 7 de his, quae sacris Bacchanalium inceste usae fuerant. SEN. epist. 32, 1 -o de (*sic vel in recc., a cett.*) te et ab omnibus sciscitor . . ., quid agas *eqs.* (*cf.* CLAVD. MAM. anim. 1, 20 p. 69, 20 de quopiam quale sit corpus eius). TERT. apol. 18, 1 de deo -ere et -to invenire. ITALA Matth. 2, 8 (cod. k *m. 2*) diligenter de puero (quaer- *m. 1, gr.* ἐξετάσατε, *cod. a al. et Vulg.* interrogate). VVLG. (= ITALA) sap. 12, 14 in conspectu tuo . . . de his, quos perdidisti (*gr. cod. C* ἀντοφθαλμῆσαι . . . σοι περί). PASS. Theclae Cd 43 p. 123, 14 -vit de Thamiro et audivit eum mortuum (*A* invenit . . . Thamirum mortuum).

II *cum structuris indicantibus, quis interrogetur*: **A** ab *aliquo* (*cf. p. 1817, 13; falso trad. l. 73; nota formulam* '-entibus ait' *p. 1819, 9*): 1 *c. acc. rei* (*cf. p. 1819, 19 et v. p. 1817, 84*): VLP. dig. 37, 10, 3, 5 (*interpol.?*) hoc . . . diligentissime praetori examinandum est, an

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

..., et maxime -ere hoc a cognatis ... debet. TRACT. de trin. Miscell. Ehrle 1, 1924 p. 47, 30 ne (me *cod.*) in parvo quidem iacturam calumniae faciens proprietatem a me sermonis -is. RVFIN. hist. mon. 31 p. 457B ut iter ab eo salutis -ret. AVG. bapt. 3, 2, 2 quid adhuc a me possit -i. epist. 197, 5 qui mallem quidem eorum, quae a me -isti, habere scientiam quam ignorantiam. CASSIAN. conl. 2, 13, 5 *abbas Apollo* intentius ab eo causas occulti doloris coepit -ere (*cf.* PASS. Alex. pap. [BHL 266] 16 hoc est, quod a te -o, quae tantae rei causa est). inst. 5, 34 *Theodorus* fratribus ... ab eodem quosdam scripturarum sensus -entibus ait. EVGIPP. epist. 7 patria, de qua fuerit oriundus *Severinus*, ... a nobis -itur. PASS. Stephan. (BHL 7845) 7 -ens ab eo Nemesii facultatem (16). 2 *c. interrog. indir.* (*cf. l. 8. 10. 20 et v. p. 1818, 44sqq.*): RVFIN. Orig. princ. 4, 2, 3 p. 311, 24 -endum ... ab his puto ..., quomodo *eqs.* (*gr.* ἀπαγγελλέτωσαν). SVLP. SEV. chron. 2, 15, 5. ROMVL. fab. 80, 2 (rec. gall.). CASSIAN. inst. 5, 39, 1 VICT. VIT. 2, 51 PASS. coron. 2 p. 326, 17. 3 *c.* de (*v. p. 1818, 60*): VITA Ioh. Penar. (BHL 4420) 5 -vit ab eo ... de omnibus. 4 *absol.*: SCHOL. Iuv. 4, 48 (*v. p. 1822, 63*). IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. ed. Froben I 908C -ere a nobis non possunt, sed cogitant hoc in cordibus suis. II 1203B Petrus -it a domino dicens. EVGIPP. epist. 8 (*antea*: quaerentes, cuius nationis esset vir).

B *aliquem* (*nota formulas* '-tus dixit, respondit' *sim. l. 22. 27*): 1 *absol.*: HESYCH. in lev. 18, 19/23 p. 1015A dominus -tus a scriba ... dixit (GREG. M. moral. 2, 89 *syn.* requisitus. *cf.* dial. 3, 33 p. 209, 11 M. quod *miraculum* -tus ... fatebatur). GREG. M. dial. 2, 32 p. 124, 21 M. quem *rusticum* ... dei famulus -vit dicens: 'ubi est *filius*?' cui ille respondit *eqs.* (4, 28 p. 270, 22). 2 *c. interrog. indir.*: HESYCH. in lev. 23, 27/32 p. 1092C -tus ..., quis maior esset in regno coelorum, respondit *Christus* (CASSIOD. inst. 1, 1, 8 a quodam. VEN. FORT. vita Germ. 21, 64 a pontifice. PASS. Fel. Adauct. [BHL 2878] 5. *cf.* CASSIOD. hist. 8, 1, 7 a praesentibus -tus ... inquit [*Socr. 4, 23* πυθομένων]. VEN. FORT. vita Germ. 7, 23 -ta a coniuge ... ait. BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 10 p. 265, 19 -ti ... adsignabimus [*gr. p. 11, 11* πυνθανομένων, *syn.* interrogatis]). AVELL. p. 721, 4 (*ad Matth. 16, 13*) quid ... interesset, ut quem se homines dicerent discipulos suos vellet -ere? GREG. M. dial. 4, 59 p. 321, 20 M. qualiter ... vivere potuisset, -vit *episcopus nautam*. 3 *c.* de: VITAE patr. 3, 92 dum ... singuli *fratres* eum (*sc. abbatem Ioannem*) de propriis cogitationibus -rent atque ille responsum omnibus daret (*5, 16, 3* exquirentes ab eo ... de c., *gr. Cot. p. 471A* ἐξήταζον αὐτὸν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ). CASSIOD. inst. 1 praef. 2 de locis obscurissimis -tos. 4 *aliquid*: GREG. M. past. 2, 11 p. 50A cum spiritale aliquid a subditis pastor -itur.

p. p. p. **inquisitus,** -a, -um *v. supra* (*n. pl. pro subst. p. 1817, 23*).

adv. **inquisītē,** *compar.* -ius. *i. q. diligenter, accurate*: GELL. 1, 3, 9 satis -e (*ed. Gryphiana a. 1537*, inquit si te [scite *P*, *recc.*] *codd.*; anquisite *ex coniectaneis Carrio, item infra*) satisque sollicite quaesiverunt. 1, 3, 21 Theophrastus ... -ius ... super hac ipsa re et exactius pressiusque quam Cicero disserit.

deriv.: inquisibilis, inquisitio, inquisitivus, inquisitor (-trix). [*compos.* ad-, praeter- *non probantur*.]

inquisibilis, -e. *ab* inquirere. *i. q. inquirens*: AVELL. p. 591, 12 -i ratione (*i. inquisite, studiose*) doctrinam sanctorum apostolorum secundum traditionem sanctorum patrum tenens similiter honorem ... trinitati offero, sicut in Nicaea ... coetus promulgavit *eqs.*

inquisitē *v. l. 43.*

***inquisitio,** -ōnis *f.* *ab* inquirere. -ques-: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 8, 2 (*var. l.*). GREG. TVR. vit. patr. 20, 3 p. 742, 33. *litt. gr.*: INSCR. *p. 1820, 39.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἰνκουσιτίονα· ἀναζήτησις. *adde*: THEOPHIL. inst. Iust. 1, 20, 3 κατὰ inquisitíona (*cf.* SCHOL. Sinait. 46). *de notione*: AVG. trin. 9, 12, 18 -o est appetitus inveniendi, quod idem valet si dicas, reperiendi. GLOSS. ἐπιζήτησις. ἐκζήτησις. διαζήτησις. indagatio, investigatio. *cf. l. 58.* *legitur inde a* CIC., LIV. (*vix probab.* PLAVT. Cas. 530 -e *pro* in quaesitione [*ad confusionem cf.* AMM. 15, 13, 2. 16, 6, 3 LEX Burg. lib. const. 77, 2]; *suppl.* LEX repetund. [CIL I² 583] 30); *deest poetis.*

i. q. actio inquirendi (*auget notionem vocis q. e.* quaestio *p. 1821, 50, cf. p. 1820, 17. 1821, 11. 38 et nota* '-e perquirere' *p. 1820, 62,* '-o quaestionum' RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 8, 2; *metonymice adhibetur de inquirentibus p. 1820, 10. 1822, 18, de inquisitis p. 1820, 28*):

I *fit intellegendi, cognoscendi causa*: A *non indicatur, in quid vel quem inquiratur*: 1 *in serm. iuris et usu inde derivato*: a *exempla generalia* (*attuli usque ad* DIG. *omnia, inde selecta*): CIC. Verr. II 2, 11 reum absentem contra -em accusatoris ... esse defensum. Mur. 44 non placet mihi -o candidati (*gen. obi.?*) praenuntia repulsae, non testium potius quam suffragatorum comparatio (*cf. p. 1817, 55*). Flacc. 13. Scaur. 30 quod -em, quod priorem actionem totam sustulisti. LIV. 4, 12, 10 acerba *praefecti annonae*. 30, 37, 11 nec -o erat facilis, adversantibus paci qui arguerentur. CIL IX 3664 (*a. 18, contextu mutilo*). SEN. contr. 7, 5, 3 quaererem ...; nunc -em nostram ... effugit (*cf.* TRYPH. dig. 11, 4, 5 [*rescr. imp. Pii*] ad fugiendam -em vel iustitiam animadversionis. *v. et p. 1821, 10*). ORAT. imp. Claud. (Berl. Urk. 611) 3, 6 p⟨raeteriti⟩s inquisiti⟨onis⟩ di⟨e⟩bus (ASCON. Scaur. p. 23, 1 -is [*Kiessling-Schoell pro* -es *vel* -em] in Sardiniam ... dies tricenos acceperunt. p. 24, 19. *cf.* PS. ASCON. Verr. p. 205, 3 cum -is tempus in Siciliam postulasset [*v. p. 1817, 25*]). COLVM. 1, 8, 17 tanto ... curiosior -o patris familiae debet esse pro tali genere servorum, ne ... iniuriose tractentur. PLIN. nat. 29, 18 decuriae ... censuris principum examinantur, -o per parietes agitur (*cf.* COD. Theod. 13, 5, 38, 1 peragenda est). 30, 15 QVINT. decl. 328 p. 290, 14. 383 p. 428, 9 sollicita (INTERPR. cod. Theod. 1, 16, 12). TAC. Agr. 2, 3. 43, 2 sive cura illud sive -o erat. ann. 13, 43, 1 -em annuam impetraverant *accusatores*. PLIN. epist. 3, 9, 31 -is officium. 5, 20, 2 *Bithyni* inducti in senatum -em postulaverunt (*cf. p. 1821, 30*). 5, 20, 6 -em ... dandam (6, 29, 8). PAPIN. dig. 26, 2, 28, 2 fides -is (26, 5, 13, 2. VLP. dig. 26, 10, 3, 15 corrupta f. -is *i. inquirentium*). TRYPH. dig. 26, 6, 4, 4 -e per praetorem habita idoneus apparuit *tutor* ([*infra*: -o fit]. VLP. dig. 26, 10, 7, 3 [*interpol.?*] diligenti [INTERPR. cod. Theod. 11, 7, 20]. COD. Iust. 5, 29, 1 [*a. 224*]. INSCR. christ. Diehl 3865. *cf. p. 1821, 37*). VLP. dig. 22, 6, 6 nec scrupulosa -o exigenda (*infra*: delatoria curiositas. MARCIAN. dig. 30, 119 ne s. -o fiat. FRG. Vat. 314 non admitti. *cf. l. 57. p. 1821, 56*). 39, 2, 4 pr. (*interpol.?*) localem. SYMM. rel. 21, 3 iustae. AVG. civ. 3, 24 p. 136, 12 D. cum quaestionem haberet iam iudiciaria -e ceteros persequens *Lucius Opimius consul* (LEO M. epist. 118, 2 Conc.S II 4 p. 72, 21). COD. Theod. 9, 19, 4, 2 (= Iust. 9, 22, 23, 2) civilis. 9, 42, 7 (= Iust. 9, 49, 7, 4) secunda. 10, 10, 29, 4 palatina. 11, 36, 27 cognitio -oque. CONC.S I 3 p. 110, 10 ante iudicium et -em ([*gr. I 1, 3 p. 29, 19* πρὸ δίκης καὶ ἐξετάσεως]. II 3, 3 p. 40, 28 [*gr. II 1, 3 p. 33, 9* κρίσεως καὶ ζητήσεως]). I 4 p. 72, 31 fieri ... -es in scripto (*I 5 p. 370, 32* quaestiones in scriptis, *gr. I 1, 7 p. 73, 6* γενέσθαι ... ἐγγράφως τὰς ζητήσεις). VAL. CEM. hom. 18, 4 p. 748C (*ad II Macc. 7, 24*) minacis -em sermonis. GREG. M. epist. 3, 8 p. 169, 1 synodali. *et passim.* *metonymice*: CONC.S II 3, 1 p. 76, 14 ad subtilem -is notionem (*gr. II 1, 1 p. 98, 35* εἴδησιν τῶν ζητουμένων). b *formulae sollemnes* (*pendet ex praepositionibus*): ex -e: NERAT. dig. 26, 3, 2 pr. confirmabitur *tutor* (26, 3, 2, 1). GAIVS epit. 1, 7, 2 ex -e iudicis pupillis tutores dantur (SCAEV. dig. 26, 5, 26 VLP. dig. 26, 2, 19, 1. *al.* HERMOG. dig. 26, 3, 7, 1. COD. Iust. 5, 42, 4 [*a. 294*]. *et saepius. cf.* VLP. dig. 27, 10, 8 si non ex -e detur *curator* [*al.*]). PAPIR. dig. 50, 8, 12, 4 (*ex rescr. impp. Antonini et Veri*) cum a praeside ex -e eligatur *curator kalendarii*. COD. Iust. 5, 70, 7, 6 ex -e curator ... nominetur. INST. Iust. 1, 20, 4 ut ... praesides ex -e tutores crearent. INSCR. Afr. Gsell I 2145 M. Cornelio Frontoni ... eq⟨uiti⟩ R⟨omano⟩ ex -e allecto (*de equite probando ut*: INSCR. Wien. Anz. 1949 p. 235 [*Bithyn.*] ἵππῳ δημοσίῳ τετειμημένον ἐξ ἰνκουισιτιῶνος). *cf.* per -em: PAPIN. dig. 26, 3, 5 (*interpol.?*) per -em idoneis pronuntiatis *tutoribus*. COD. Theod. 3, 17, 4, 4 (= Iust. 5, 35, 2, 4) dari minoribus defensores (COD. Iust. 5, 59, 5 pr. tutoris [5, 59, 5, 2]). COD. Iust. 5, 37, 22, 1 (*a. 326*) rusticum praedium ... vendere ... licebat, scilicet per -em iudicis. citra -em: PAPIN. dig. 26, 3, 6 si filio puberi pater tutorem aut impuberi curatorem dederit, c. -em praetor eos confirmare debebit. *cf.* sine -e: MOD. dig. 26, 2, 4 *tutor* confirmatur (HERMOG. dig. 26, 3, 7 pr. INST. Iust. 1, 13, 5).

2 *de pervestigatione scientiae sim.*: VAL. MAX. 1 praef. p. 1, 5 *facta ac dicta*, quae apud alios latius diffusa sunt quam ut breviter cognosci possint, ... digerere constitui, ut documenta sumere volentibus longae -is labor absit (*cf.* PLIN. epist. 5, 8, 12). SEN. dial. 8, 5, 5 acies nostra aperit sibi investigandi viam et fundamenta vero iacit, ut -o transeat ex apertis in obscura et aliquid ipso mundo inveniat antiquius. PLIN. nat. 2, 117 miror ... omnino nihil addisci nova -e, immo ne veterum quidem inventa perdisci. PS. QVINT. decl. 13, 16 p. 261, 18 *ratio nostra* maria -e sua sideribus inmiscuit. FRONTIN. aq. 64 quem *modum* ipsi scrupulosa -e ... invenerimus. MIN. FEL. 13, 4 respondit ille (*sc. Simonides*), quod sibi, quanto -o tardior pergeret, tanto veritas fieret obscurior. TERT. adv. Marc. 5, 1 p. 568, 24 praescr. 7, 12. FIRM. math. 1, 4, 3 difficili. 2 praef. 4 verae (6, 33, 1 facillimis ac verissimis ... -bus [rationibus *var. l.*; *infra*: inquire]). 2, 29, 3 sagaci (4, 1, 2 s. ac sollerti. 8, 1, 6 res divinas ... s. ac pervigili ... -e perquirit. *al.*). 3, 14, 10 diligenti (*al.* AVG. pecc. mer. 2, 17, 26 p. 98, 26 BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 6 p. 152, 12). *et passim.* *inde de curatione medicorum* (*sed cf. p. 1821, 60*): PHILAGR. med. 1 p. 151, 24 -o ... eius (*sc. distemperantiae splenis*) extrinsecus est utilissima (*cf. ibid. l. 22* curatio).

3 *vario usu*: a *strictius*: COLVM. 3, 6, 4 nec ... ultra quadriennium talis extenditur -o (*in re rustica, cf. p. 1821, 17*). IREN. 2, 18, 7 (*antea*: exquisitio patris. *cf. p. 1821, 24*). ARNOB. nat. 5, 28 Liber Stygem Cerberum (*eqs.*) ... curiosa -e conlustrat. AMM. 24, 4, 3 civitatis situm diligenti -e exploraturus (*in re militari, cf. p. 1817, 43 et* CLAVD. DON. Aen. 1, 310 p. 67, 25). b *laxius fere i. q. quaestio, interrogatio*: SYMM. epist. 4, 20, 2 respondendum est -i, qua scire postulas, quibus actibus vitam colamus (AVG. in euang. Ioh. 103, 2 [*antea*: interrogari]. quaest. Dulc. 5, 4 HIL. Aug. epist. 226, 3 FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 1 p. 153A. FERRAND. epist. 3, 2 p. 890C [*antea*: quaeris]. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 117, 29 -e praemissa et subdita responsione. CLAVD. DON. Aen. 1, 370 p. 82, 30. 1, 375 p. 84, 2 AVG. cur. mort. 1, 3 p. 623, 15 quaest. hept. 2, 14). CLAVD. DON. Aen. 6, 320 p. 551, 26 (*syn.* interrogatione). AVG. c. adv. leg. 1, 20, 43. epist. 54, 5, 6 prima ... -o tua, quam ... posuisti (FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 2 p. 154A). mag. 4, 7. 7, 19. CASSIAN. conl. 10, 9, 1 -o vestra tam minuta atque subtilis (BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 25, 20 [*p. 24, 11 et 13*

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quaestio. *p. 25, 12* quaerunt]). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 26, 16 haec ... non mediocriter utilis -o ita resolvitur. CASSIOD. hist. 4, 25, 14 (*Theodoret. 2, 9, 9 πεῦσιν. cf. 10* interrogavit). IORD. Rom. 6 (*1* interrogationibus). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 73, 1^{a} ad p. 489, 12/13 (iniq- *cod., cf. gr. διαπορoῦντος*). GREG. M. dial. 3, 1 p. 138, 13 M. (*antea*: requireret). moral. 16, 48.

B *accedunt structurae*: 1 *gen. obi.* (*fere rerum; dub. p. 1819, 73*): CIC. off. 1, 13 veri -o et investigatio (PRISCILL. tract. 8, 120. *cf.* QVINT. decl. 338 p. 336, 19 veritatis [COD. Iust. 9, 9, 10 (*a. 225*) delictum ... refugientis v. -em. *al.*]. TERT. anim. 46, 12 verae divinitatis). SEN. contr. 10, 1, 1 paternae mortis (VLP. dig. 29, 5, 1, 25 quaestionem ... sic accipimus non tormenta tantum, sed omnem -em et defensionem m.). SEN. dial. 9, 12, 7 auscultatio et publicorum secretorumque -o et multarum rerum scientia, quae nec tuto narrantur nec tuto audiuntur. nat. 7, 25, 4 tantorum. epist. 95, 65 *Posidonius* adicit causarum -em, aetiologian quam quare nos dicere non audeamus ..., non video. COLVM. 3, 5, 4 -o et electio malleo⟨lo⟩rum. QVINT. inst. praef. 1 instituti operis. 3, 1, 2 opinionum. decl. 348 p. 370, 1 diligentiorem rerum -em (MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 3. *al.*). GELL. 13, 1 tit. -o verborum istorum M. Tullii curiosior. APVL. met. 3, 28, 6 facinoris. RESCR. impp. Sev. et Ant. Macer dig. 49, 14, 34 causae. MIN. FEL. 17, 2 universitatis. TERT. apol. 3, 8 utriusque (*sc. sectae et auctoris*) -e et agnitione neglecta. praescr. 9, 4 unius ... et certi instituti. IREN. 1, 3, 1 patris (*gr. ζήτησιν. cf. p. 1820, 70. 1817, 61*). *et passim.* *c. gerund.*: HIL. in Matth. 23, 1 reperiendae accusationis. *-o fit in rem*: PASS. Rogat. 3 ad cuius (*sc. Donatiani*) -em ... exorsus est *praeses.* 2 *praepp.* (*hic illic c. adminiculis verbalibus*): in *c. acc.* (*cf. p. 1819, 82. 84*): QVINT. decl. 313 p. 229, 6 non scrutor, quid voluerit legum lator ...; sera -o in praeterita est. PLIN. epist. 3, 9, 6 nominatim ... in eos -em postulaverunt. PRISCILL. tract. 8, 118 inventa in secretum -is indagine. de: ITALA num. 23, 10 (Lugd.) quis ad certam venit -em de semen Iacob? (*gr. ἐξηκριβάσατο τὸ σπέρμα, Vulg.* dinumerare possit pulverem). VVLG. act. 12, 19 -e facta de custodibus (*gr. ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, cod. d* interrogatione). AVG. civ. 19, 23 p. 397, 20 D. de ipso *deo.* CASSIAN. conl. 5, 1 tit. (*interrogatur abbas, item* 6, 1 tit.). CONC.^{S} *infra l. 54.* EVGRAPH. Ter. Andr. 79 motus est in filium iuste, qui semper de moribus -em habuerit. FVLG. RVSP. praedest. 2, 2 hac ... fratrum quaestione tractata, generalem de parvulis sine baptismate morientibus -em suscepti operis series subrogavit. VEN. FORT. vita Leob. 14, 44 GREG. M. epist. 5, 58 p. 370, 27. *liberius* contra, ad, in *c. abl.*: SEN. contr. 1, 2, 23 *Hybreas* describere coepit mariti adfectum, in quo non deberet exigi inhonesta -o (SEN. nat. 1, 3, 14 in aliis rebus vaga -o est. FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 27 p. 549^{C} tanquam -o [*sc. deo iudice*] in eo non sit futura). EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12043, *cf.* V 2781) 43 manen⟨te⟩ contra eos -e, qui *eqs.* PS. ASCON. Verr. p. 228, 19 si vellet Tullius non ad legem repetundarum -em facere, sed ad universa quae commiserat Verres. 3 *interrog. indir.*: QVINT. inst. 5, 7, 23 cura et -e opus est, quis reum premat *eqs.* RVFIN. Orig. in num. 11, 4 p. 82, 20 (*de ultimo iudicio*). AVG. serm. coll. Morin p. 170, 14 quaestionem, immo -em et disputationem, quid *eqs.* CASSIAN. conl. 4, 2 tit. (*in textu*: inquirentibus ... respondit). 21, 11 tit. (*interrogatur abbas*). CONC.^{S} II 3, 1 p. 123, 1 (*gr. II 1, 1 p. 140, 10 πεῦσις. infra*: interrogetur). p. 162, 26 fieri -em si falsata sunt gesta (II 2, 1 p. 72, 2 de falsatis gestis ... -em fieri, *gr. II 1, 1 p. 174, 6 περὶ τοῦ παραπεποιῆσθαι τὰ ὑπομνήματα ... τὴν ἐξέτασιν γενέσθαι*). COD. Iust. 8, 37, 11 scrupulosam -em, utrum ..., penitus amputantes. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 tit. (*gr. ἐξέτασις*). 4 *adi.*: CASSIOD. inst. 2, 7, 3 lunae cursum pro -e paschali *comprehendere.*

II *fit quolibet modo obtinendi causa*: A *generatim*: CELS. 7, 26, 3^{B} longa -e *calculorum* vesica laeditur (*cf. p. 1820, 65*). PLIN. nat. 8, 106 *ab hyaena* sepulcra erui -e corporum. PLIN. epist. 6, 25, 1 scribis Robustum ... cum Atilio Scauro ... commune iter peregisse, deinde nusquam comparuisse; petis, ut Scaurus veniat nosque ... in aliqua -is vestigia inducat. TERT. patient. 12, 6 (*de pastore erroneam ovem requirente, cf. Luc. 15, 4 et p. 1816, 7. huc quodammodo spectat*: PS. AVG. serm. ed. Mai 4, 1 pro te [*sc. populo Iudaeo*] dominicae -is sollicitudo pervigilat, et dominum tuum non vis quaerere [*v. p. 1822, 8*], dum quaeraris?). FIRM. math. 8, 17, 8 metallorum inventores, qui latentes ... venas ... sollertibus -bus persequantur (*cf.* INTERPR. cod. Theod. 10, 19, 14 -is huius licentiam *sc. metalli*). PS. MAR. VICTORIN. phys. 22 p. 1306^{D} ad -em domini pergentibus *magis.* SERV. Aen. 4, 121 (*v. p. 1106, 27*). CLAVD. DON. Aen. 1, 575 p. 114, 4. 2, 740 p. 248, 7 (*antea*: perditam quaerere *Creusam*). AVG. quaest. euang. 2, 51 (*fructuum, cf. Marc. 11, 13. aliter p. 1822, 4*). util. ieiun. 8, 10. VITA Eugen. 8 p. 611^{A} fit ... per totam provinciam -o (*sc. Eugeniae*). INSCR. christ. Diehl 1112 hic inventa est d(e)p(ositio) ... Iucundi ... per -e Amaci.

B *speciatim c. vi sectandi sim.*: 1 *usu vario*: a *quaeruntur res*: SEN. epist. 110, 10 quidquid nobis bono futurum erat, deus ... in proximo posuit; non expectavit -em nostram et ultro dedit (*cf.* FVLG. myth. 3, 11 -o boni. *ibid.* bona [boni *Helm*] -o. PROSP. c. coll. 12, 4 p. 246^{A} totius mundi -o circa inveniendum summum bonum *nihil egit*). PS. CYPR. tract. 13 parabulam magnae -is (*spectat ad Luc. 19, 12 sqq.*). AMBR. Abr. 2, 3, 8 p. 570, 18 ut se a terrenis -bus ad altitudinem divinae cognitionis elevaret (*cf.* GREG. M. moral. 11, 6 huius mundi occupatos -bus). PS. AMBR. serm. Sess. 1, 3 p. 113^{B} regni caelestis. HIER. epist. 15, 1, 2 pretiosae margaritae (*cf. p. 1816, 68 et* PS. AVG. serm. 99, 2 *auri*). PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) praef. in proph. p. 960 *nihil acrius incitat* ad -em novorum *fructuum* quam praecedentium votiva perceptio (*aliter p. 1821, 73*). AVG. conf. 8, 7, 17 *sapientiae.* SALV. eccl. 1, 47 revocare ab -e ultimi remedii periclitantes. *al.* *c. gerund.*: AVG. coll. c. Don. 3, 2, 2 p. 52, 3 *morarum* interponendarum. b *quaeritur deus* (*cf. p. 1816, 72*): AVG. in euang. Ioh. 63, 1 semper quaeramus *deum*, et fructus inventionis non sit finis -is. 104, 3 ('quaerite faciem eius semper'). in psalm. 26, 1, 8 ('vultum tuum, domine, requiram'). *al.* CAES. AREL. serm. 7 tit. c *singularia*: BOETH. herm. sec. 1, 2 p. 59, 16 hinnitus equi consueti equi -em ... monstrat. GREG. TVR. vit. patr. 20, 3 p. 742, 33 *Leobardo erat* sollicitudo pro populis, -o pro regibus (*fere i. q. studium, cura*).

2 *in re militari i. q. dilectus, conquisitio militum*: CVRT. 4, 6, 30 Amyntan ... in Macedoniam ad -em (conqu- *Vogel*) novorum militum misit *rex.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 30, 2 lecti si sunt, -o (*meton. i. q. inquirens vel inquirentes*; inquisitor *Catanaeus in ed. alt.*) peccavit. APVL. met. 7, 4, 3 suadet ... -i commilitonum potius insisteretur et tirocinio novae iuventutis ad pristinae manus numerum Martiae cohortis facies integraretur (*iocose de latronibus*).

3 *in serm. iuris et usu inde derivato c. respectu deprehendendi, iudicio tradendi, vindicandi sim.* (*pro gen. obi. accedit pron. poss. l. 26*, in *c. acc. l. 27*): a *quaeruntur homines*: APVL. met. 6, 6, 1 Venus terrenis remediis -is (*sc. Psyches*) abnuens caelum petit (*cf.* 6, 8, 6 nescire te fingis, quantos labores circa tuas -es sustinuerimus?). TERT. apol. 2, 6 invenimus -em quoque in nos prohibitam (*sc. in Christianos, v. p. 1816, 23. item*: 2, 8. 2, 9. PROSP. in psalm. 118, 84 ecclesiae. PASS. mart. Graec. [BHL 3970] 8 dum per multos dies -o operaretur [*antea*: perquiri]). COD. Theod. 7, 18, 8 pr. adhibita -e correptum ordinario iudici offerre *desertorem.* 7, 18, 10 vagorum. 16, 5, 40, 5 (= Iust. 1, 5, 4, 4; *de Manichaeis aliisque persequendis*) in mortem quoque -o tendit (tendatur *Iust.*). *tropice de vindicatione Abrahae, quae fit ab angelis iustitiae et iniquitatis disceptantibus*: NICET. psalm. 3 p. 70, 11 -o Abrahae (*tit. libr. apocr.; cf. Hier. hom. Orig. in Luc. 35 p. 207, 8 sqq.*). b *vindicantur bestiae, res*: PAVL. dig. 41, 2, 3, 13 (*pecus aberravit aut vas excidit*) cessat interim diligens -o. SYMM. epist. 5, 54, 4 ob -em mobilium (5, 66, 3). CASSIOD. Ios. antiq. 1, 27 p. 29 de sacris ... furatis -em fieri iussit (*gr. 1, 322 ἔρευναν. cf. gen. 31, 32 sqq.*). COD. Iust. 1, 12, 6, 8 (*a. 466*) rerum ubicumque depositae sunt procedat -o. NOVELL. Iust. 36, 5 ut actor ... habeat quadriennium ad huiusmodi -em (*antea*: rerum ... requisitionem). LEX Burg. lib. const. 16, 1 (*de inquirendis animalibus*) is, qui eum de domo sua ab -e repulerit, pro fure teneatur obnoxius.

inquīsītīvus, -a, -um. *ab* inquirere, *cf.* interrogativus *sim. et* acquisitivus. *i. q. ad inquirendum pertinens*: 1 *t. t. gramm.*: PRISC. gramm. III 274, 7 desiderativa vel -a *verba* accusativo sociantur: 'quaero te'. 2 *t. t. philos.*: BOETH. top. Arist. 1, 2 p. 911^{D} *dialectica* cum sit -a, ad omnium methodorum principia viam habet (*gr. p. 101 b 3 ἐξεταστική*).

adv. **inquīsītīvē**: GLOSS. V 422, 36 examussim.

***inquīsītor**, -ōris *m.* *ab* inquirere. -quaes- AVELL. p. 371, 9 *cod. B.* GLOSS.^{L} II Abav. IN 244 quaestor. GLOSS. V 287, 9 disceptator (407, 31). *legitur bis ap.* CIC. *et inde a* SEN. *philos.*, PLIN. nat.; *in poesi nonnisi* IVV. 4, 49. [*dub.*: SEN. nat. 6, 12, 1 (*coni. Axelson, Senecastudien 1933, 82 sq.*). TRAIAN. *supra l. 18.* CASSIOD. inst. 2, 3, 1 (*var. l. pro* explanator).]

i. q. qui inquirit (*passim c. gen. obi.; de rebus l. 78. p. 1823, 9*): 1 *intellegendi, cognoscendi causa*: a *in serm. iuris et usu inde derivato*: CIC. Verr. I 6 ille Achaicus -r ne Brundisium quidem pervenit. SEN. benef. 5, 25, 2 *Tiberius* -em habebat veterem amicum. IVV. 4, 49 cum plena et litora multo delatore forent? dispersi protinus algae -es agerent cum remige nudo (SCHOL.: id est in alga, cum a piscatoribus inquirebant). TAC. ann. 15, 66, 1 *Faenium Rufum* eundem conscium et -em non tolerabant *indices* (*cf. 15, 58, 3*). PLIN. epist. 3, 9, 29 quidam ... Norbanum Licinianum, legatum et -em, reum postulavit. SVET. Iul. 67, 1 desertorum ac seditiosorum et -r et punitor acerrimus. Claud. 16, 3 plures notare conatus, magna -um neglegentia ..., innoxios fere repperit. COD. Theod. 16, 5, 9, 1 sublimitas ... tua det -es, aperiat forum, indices denuntiatoresque sine invidia delationis accipiat. LEO M. epist. 5, 5 p. 616^{B} ut eo (*Anastasio episc.*) -e atque custode ... ecclesiasticae disciplinae ... ordo servetur. *al.* -r Galliarum (*v. Hirschfeld, Kl. Schr. 128 sq. Ruggiero, Diz. epigr. IV 57 sqq.*): CIL XIII 1690 L. Cassio Melior⟨i⟩ Suessioni omnibus honorib. apud suos functo -i Ga⟨ll.⟩ III prov. Gall⟨iae⟩. 1695 Q. Iulio Severino Sequano ... -i Galliarum tres provinciae Galliae. 1697 -i. 1703 i⟨nquisit.⟩ Galliar⟨um⟩. 3528 (*s. III in.*) ⟨in⟩quisitor Ga⟨ll.⟩. *transfertur ad ignem iudicii*: CASSIAN. conl. 15, 10, 2 in illo ... examinis die ... ille ignis ... -r meritorum omnium. b *de pervestigatione scientiae*: CIC. ac. frg. 19 non ... vocabulorum opificem, sed rerum -em decet esse sapientem (SEN. nat. 6, 13, 2 Straton ... r. naturae -r fuit. PETR. CHRYS. serm. 96 p. 470^{D} -es r. omnium dimisit ignaros *diabolus. aliter p. 1823, 42*). SEN. nat. 7, 3, 3 diligens ... -r *Conon* (AVG. cons. euang. 3, 13, 49 p. 336, 1. *al.*). TERT. adv. Marc. 5, 1 p. 569, 18 in persona discipuli et -is (*sc. Pauli*) conversor.

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ITALA Bar. 3, 23 (Legion., Rem.) et fabulatores ⟨et⟩ -es prudentiae: viam ... sapientiae non recognoverunt (fabularum -es: p. v. et sapientiam n. r. *Rem.; gr.* ἐκζητηταί, *Vulg.* exquisitores. *antea*: exquirunt [quaerunt *Rem.*] intellectum). FILASTR. 148, 3 sine traditione atque doctrina parentum eum (*Melchisedech*) fuisse -em. VVLG. I Cor. 1, 20 ubi sapiens? ubi scriba? ubi -r huius saeculi? (conq- *var. l. ut Itala Tert. idol. 9. al., gr.* συζητητής. *cf.* AVG. gen. ad litt. 5, 16 p. 160, 6 trin. 3, 2, 7). AVG. c. acad. 1, 9, 24 p. 22, 3 veritatis (*al. cf.* MACR. somn. 1, 11, 1 veri sollicitior -r philosophiae cultus). serm. 2, 2, 2 humiles (*cf.* 7, 3 cautum). *al.* PRISC. gramm. II 354, 9 Caper, antiquitatis doctissimus -r (IORD. Get. 58). *et saepius.* c *usu laxiore*: AVG. in epist. Ioh. 3, 9 sortilegorum -es (*cf.* in psalm. 91, 10 p. 1178 omnes amatores mundi, omnes -es nugarum, omnes consultores sortilegorum *eqs.*). in psalm. 40, 3 p. 456 inspectores ephemeridarum et -es atque observatores temporum et dierum. SALV. epist. 9, 4 ita ut dignissime huic -i (-turi *B*[1], -turo *ed. pr.*) angelicum illud respondeatur (*cf.* 9, 1 quaeris). CASSIOD. var. 6, 16, 2 sollicitis -bus saepe et vultu proditur, quod tacetur. IORD. Get. 221 ut erat sagacissimus -r, presensit *Attila* (*220* animadvertit).

2 *quolibet modo obtinendi causa*: **a** *generatim*: PLIN. nat. 8, 147 *canis* scrutatur vestigia atque persequitur, comitantem ad feram -em (*i. venatorem*) loro trahens. FVLG. aet. mund. p. 155, 9 *Saul* paternorum iumentorum -r oberrans asinas quaerit et regnum invenit. AVG. in psalm. 138, 11 si me abscondero, te (*sc. deum*) invenio -em, et non -em tantum, sed et investigatorem. VEREC. in cant. 2, 24 p. 27 a 40 occultandi locus inquiritur; dum invenerit -r *eqs.* VITA Caes. Arel. 1, 5 coram -bus missis matris suae flumen transiens visus ab eis non est. **b** *usu iuridico: de eo, qui aliquem deprehendendi et iudicio tradendi causa persequitur*: SVET. Iul. 1, 2 *ut* commutare latebras cogeretur seque ab -bus pecunia redimeret. RVFIN. hist. 4, 15, 11 -es eius (*i. Polycarpi*) ingressi correptis duobus pueris et altero ex his verberato per indicium eius ad Polycarpum perveniunt (*gr.* τοὺς συνελαύνοντας). AVG. de mend. 13, 24 p. 444, 9 potest fortasse ab illo loco -r averti (*cf. 13, 23 p. 442, 13* apparitores). *v. et l. 27.* *i. q. exactor*: COD. Theod. 13, 11, 6, 1 si quid ... fundis addi in praestatione potest, tenax -r (adqu- *var. l., cf. ibid. pr.* exactor) incumbat. c *usu eccl.*: RVFIN. Orig. in Rom. 2, 5 p. 881[C] -r huius gloriae et honoris et incorruptionis per patientiam boni operis vitam consequitur aeternam (*antea*: requirunt). AVG. conf. 6, 10, 17 *Nebridius* beatae vitae -r ardens et quaestionum difficillimarum scrutator acerrimus. serm. 40, 5, 7 voluptatum. PETR. CHRYS. serm. 121 p. 532[B] deus humanae salutis avidus -r (CASSIOD. in psalm. 46, 4 terrenarum rerum a. -r *Esau* [*aliter p. 1822, 80*]).

f. **inquīsītrīx,** (-īcis). *i. q. quae inquirit*: SCHOL. Stat. Ach. 1, 105 'sollers' *Thetis*: -x.

deriv.: inquisitorie.

inquīsītōriē *adv. ab* inquisitor. *i. q. more inquisitorum*: IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. ed. Froben I p. 908[C] 'ergo omnes boni bona inveniunt et mali mala ...?' et respondeo eis: 'ita est.' et illi mihi non -e, sed contumeliose dicunt: 'quomodo dixit Hieremias (12, 1): 'quare via impiorum prosperatur?''

inquīsītrīx *v. l. 43.* **inquīsītū** *supin. v. p. 1815, 50.*

1. inquīsītus (inquaesītus *p. 1815, 39*), -a, -um *v.* inquiro.

2. inquīsītus (inquaesītus), -a, -um. *ab* in *et* quaesitus. -is- PLAVT., -(a)es- NAEV., GLOSS. GLOSS. inqueritus (inquestus): ἀζήτητος. *i. q. non quaesitus* (*sollemniter de causa incognita, v. Fraenkel, RE Suppl. VI 629*): NAEV. com. 12 nimio arte colligor; cur re -a (inq̄sita *trad. cod. Char. gramm.*) colligor? PLAVT. Amph. 847 istam rem -am certum est non amittere (1017 quaestionem).

Lumpe.

inr- *v.* irr-.

īnsacrātus, (-a, -um). *ab* in *et* sacratus. *i. q. non sacratus*: CANON. Caes. Arel. Morin II p. 59, 11 non oportet -os (*vox deest collectioni Hispanae et canonibus Laodicensibus*) ministros licentiam habere in secretarium ... ingredi.

1. īnsaeptus, -a, -um. *ab* in *et* saeptus. PAVL. FEST. p. 111 '-um' non saeptum; ponitur tamen et pro aedificatum. [*e coni. dub. p. 885, 69.*]

2. īnsaeptus, -a, -um. *ab* in *et* saepire. PAVL. FEST. *l. 66.* [*dub.*: SEN. benef. 4, 19, 2 *deum Epicuri* -um (inters- *Madvig*, saeptum *Castiglioni et Ed. Fraenkel in plagulis* in *ex sequentibus errore praereptum censentes*) ingenti ... et inexplicabili muro divisumque a contactu et a conspectu mortalium.]

īnsaevio, -iī, -īre. *ab* in *et* saevire *fort. sec. gr.* ἐμμαίνεσθαι (*v. l. 81*) *formatum.* *fere i. q. infeste saevire, ingruere, invadere sim.*: ITALA gen. 37, 18 (Lugd., Ambr. Ioseph 3, 11) *fratres* -bant occidere (ut occiderent *Lugd. m. 2, Ambr.*) eum *Ioseph* (*gr.* ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν, *Vulg.* cogitaverunt). exod. 5, 23 (Lugd., *inde suppl.* Aug. quaest. hept. 2, 14) *Pharao* -iit in populum hunc (*gr.* ἐκάκωσε τὸν λαόν, *Vulg.* adflixit p. *cf.* EPIST. pontif. 223 Hil. coll. antiar. p. 157, 13 vehementius ... in auctores eius *Arriani dogmatis* -at *expertus*). act. 26, 11 (cod. g) -ens eis *Christianis Paulus* (*gr.* ἐμμαινόμενος αὐτοῖς. *cf. p. 1832, 11*). AMBROSIAST. in Gal. 2, 4 5 p. 347[D] ex cuius *epistolae* auctoritate plus -bant credentes Iudaei. PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 1, 6/8 p. 1062[A] ut ... a summis ad imos -at una vastatio. CASSIOD. var. 1, 37, 2 videmus ... arietes pro suis ovibus capitaliter -ire.

īnsagitto, -āre. *ab* in *et* sagittare. *i. q. sagittis conficere*: ITALA psalm. 10, 2 (Eugipp. exc. Aug. p. 432, 16) paraverunt sagittas suas in pharetra, ut -ent (*cod. V saec. VII*, sag- *cett. ut Aug. epist. 55, 10 et Vulg.; gr.* κατατοξεῦσαι) in obscura luna rectos corde.

īnsalātus *v.* insalo.

īnsalio, -īre. *ab* in *et* salire (sal), *cf.* insalare. *i. q. sale inficere, condire*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 6, 6 p. 383, 27 (*ad 16, 4* neque sale salita) grande opus est -iri. qui sale conditur, gratia plenus est (*cf. Col. 4, 6. infra*: salimur, saliri). *cf. s.* insalo.

īnsalo, -ātum, -āre. *ab* in *et* sal, *cf.* salsare, insalire. -sul-: ORIBAS. syn. 4, 1, 14 Aa. GLOSS. II 225, 4 ἁλίζω -o salso (salsum *trad.*; ἁ. insalio *ed. Stephani*).

i. q. sale inficere, condire: ITALA Marc. 9, 49 (cod. a) omnis hostia -bitur (*gr.* ἁλὶ ἁλισθήσεται, *Vulg.* sale salietur). ORIBAS. syn. 4, 1, 14 Aa pisces qui -andi sunt (*om. gr.*). *in imag.*: EVSEB. EMES. serm. 10, 17 (*ad. Matth. 5, 13*) si adhuc usque -[i]ant (*delevi*) et absentes operantur *discipuli*. 13, 21 piscantur ... et -ant (insallant *cod. m. pr.*, ut insaliant *m. alt.*), quia sunt piscatores et sales -antes vere et illuminati. *ibid.* recedit ..., qui -at (-it *m. alt.*). 27, 17 *Abraham* continentiae sales misit ad Sodomam Loth, ut eius iustitia continerentur ut a sale et non corrumperentur. illi autem et sales calcaverunt et dixerunt ad eum qui -bat: 'habitare venisti *eqs.*'

p. p. p. **īnsalātus,** -a, -um (*cf.* exsalatus). *fere i. q. salsus*: ANTHIM. 12 carnes ... bualinae -ae (in sale *B*, insalite *l*) non sunt congruae (ORIBAS. eup. 2, 1 A 13 Aa *et* La [*cf. gr. 25* ταριχεύουσι]. syn. 4, 8, 1 Aa *et* La [*gr.* ταριχευθέντα]. 9, 58, 2 Aa [*gr.* ταριχηροῦ, *La* salsas]). ORIBAS. syn. 1, 19, 14 La p. 68, 13 Mø. piscis (2, 2 Aa p. 95, 4 [*gr.* ταριχηρῶν, *La* salsis]. 4, 1, 14 Aa *et* La [*gr.* ταριχευθέντες. *cf. ibid. infra de pelagicis*]. 9, 61, 5 La [*gr.* ταριχηρῶν]. *cf.* 5, 9, 11 sardine [*gr.* ταρίχου]). 1, 19, 16 La p. 69, 7 olivas (7, 6, 7 Aa [*gr.* ἁλμάδας, *La* in sale conditas]). 4, 13, 6 La capparis (*gr.* ταριχευθεῖσα, *Aa* in sale ... conditae). *in imag. de apostolis*: EVSEB. EMES. serm. 13, 37 'sales' quia -i sunt.

īnsalsus *v.* insulsus.

īnsalūbris (-ber *l. 45?*), -e. *ab* in *et* salubris. *compar.* -ior *ap.* GELL.; *superl.* -errimus *ap.* PLIN. *utrumque, cf. l. 52.* *legitur inde a* SEN. *philos.; de ipsis verbis Reguli l. 47 non constat.* [*e coni. dub.*: HIPPOCR. aer. 19 sub insalus arturos (-es *Kühlewein, 'fort.* issulos' *Gundermann, gr.* αὐταῖς).]

i. q. non salubris (*in fig. litot. l. 50, cf. adv. l. 69; 'alicui' l. 52. 61,* potui *vel* potu *l. 44. 45. 52*): 1 *proprie, sc. vi naturali*: SEN. dial. 6, 17, 5 gravis et -is aestas (*cf.* PLIN. epist. 4, 2, 6 -errimo tempore). CVRT. 7, 10, 13 *Oxus flumen* -is est potui (*cf.* PLIN. nat. 31, 52 amnes. 36, 190 *Belus amnis* lentus ... ⌊cursu, -er potu⌋ [*B*, currit -i(s) p. *aL*[2], *om. cett.*]). 9, 10, 13 ciborum (FRONTIN. strat. 2, 5, 13 *syn.* semicruda ... carne). COLVM. 1, 4, 2 M. Atilius Regulus (*cos. 1 a. 267*) dixisse memoratur fundum sicuti ne fecundissimi quidem soli, cum sit -is, ita nec effeti, si vel saluberrimus sit, parandum (*cf.* PLIN. nat. 18, 27). PLIN. nat. 18, 33 antelucanas auras -es. 19, 65 non -es *cucumeres.* 20, 154 aquae (GELL. 19, 5, 3 *Aristoteles dixit* aquam nivalem frugibus ... fecundam ..., sed hominibus potu nimio [nimis *TY*] -em esse [*5* deterrimam ... potu. *cf.* 19, 5, 7 quod est ... -ius. *8* salubrius]. LACT. inst. 6, 17, 22). 23, 40 vinum ... fumo inveteratum -errimum (*ibid.* quae sunt admodum exalbida, haec vetustate -ia fiunt. GELL. 13, 5, 5 -e ... atque asperum). 23, 120 *fici* autumno -es. 31, 33 *medici* ex gelu ac nivibus -errimos potus praedicant. QVINT. inst. 3, 2, 3 cum viderent alia salubria, alia -ia *in medicina homines.* PLIN. epist. 5, 6, 1 Tuscos ... putas -es (*2* gravis et pestilens ora Tuscorum. *opp.* Appennino, saluberrimo montium). -e est *c. (acc. c.) inf.*: PLIN. nat. 17, 20 in Africa meridiem vineas spectare et viti inutile ⟨et⟩ colono -e est. 23, 40 condire eo (*sc. vino amaro*) aliud minus annosum -e est. *n. pl. pro subst.*: VEREC. in cant. 6, 30 -bus ... salubria commiscentur *in cibis.* 2 *translate fere i. q. incommodus*: SALV. eccl. 1, 12 *pietas* non solum non ad omnia utilis (*cf. I Tim. 4, 8*), sed paene in omnibus -is. CAES. AREL. serm. 62 p. 260, 4 consilium.

adv. **īnsalūbriter.** *fere i. q. incommode*: LEO M. epist. 106, 3 Conc.[S] II 4 p. 60, 32 superflue non concedenda appetens et -r contraria concupiscens. SALV. eccl. 3, 4 *dictum domini* causae huic non -r coaptatur. 3, 9 parentibus ... naturae -r indulgentibus.

īnsalūtāris, -e. *ab* in *et* salutaris. *i. q. non salutaris*: HIL. in psalm. 118 mem 11 p. 472, 20 tristes cupiditatum -ium febres.

īnsalūtātus, -a, -um (*in tmesi* VERG.). *ab* in *et* salutatus. *i. q. non salutatus*: VERG. Aen. 9, 288 *matrem* ignaram huius ... pericli ... inque salutatam linquo ([SERV.: -am, et est tmesis]. ENNOD. epist. 7, 4, 1 p. 174, 24 velut incognitum. *cf.* DON. Ter. Ad. 432 relinquere [EPIST. Austras. 22 p. 135, 5 nec illum -um]. PAVL. NOL. epist. 16, 1 p. 114, 18 praetermitterem). HIER. vita Pauli 14 cur -us abis? (*i. non data facultate te salutandi. cf.* VAL. CEM. hom. 2, 6 p. 699[B] -o patrefamilias ... discedere *exosos*). SIDON. epist. 4, 10, 1 erumpo in salutationem licet seram ..., annis ipse iam multis -us. 9, 9, 3 tuis libris -us *sum.* *E.*

***īnsānābilis,** -e. *ab* in *et* sanabilis. *compar. ap.* LIV., AVG. (*cf. adv.*); *superl. deest* (*falso* ORIBAS. syn. 9, 1, 10 La -issimi *pro* -is

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mihi). de notione: AVG. in euang. Ioh. 7, 18 qui aegrotat cum spe, sanabilis dicitur; qui aegrotat cum desperatione, -is. GLOSS. ἀνίατος. δυσίατος. ἀθεράπευτος. graece respondet, nisi quid aliud adnotatur, ἀνίατος. legitur in serm. ped. inde a CIC., LIV.; in poesi non nisi singulis locis ap. HOR., IVV. (? l. 34), PRVD., CLAVD.

1 usu passivo i. q. qui sanari non potest (c. abl. l. 40. 58; fig. etym. l. 24): a -is dicitur morbus, vitium sim. (n. pro subst. infra l. 18): α proprie et in imagine: CIC. Tusc. 5, 3 morbos -īs et dolores intolerabilīs (LIV. 5, 5, 12 longinquum et forsitan -em. SEN. contr. exc. 3, 9, 3. SEN. epist. 77, 5 non -i . . ., sed longo et molesto. al.). LIV. 5, 13, 5 pestilens . . . aestas . . ., cuius -i pernicie . . . nec causa nec finis inveniebatur. CELS. 5, 26, 1C vulnera (CVRT. 9, 5, 26. COLVM. 7, 5, 13 ita -e . . ., ut . . . pes amputandus sit. al.). SEN. epist. 92, 25 dolor (VVLG. Ier. 30, 15). CVRT. 9, 8, 20 cum etiam leves plagae -es essent veneno (ITALA deut. 32, 24 [Lugd.; Vulg. morsu amarissimo]. al.). COLVM. 7, 5, 16 sacer ignis. SCRIB. LARG. 171 ut . . . liberentur vitio, quod adhuc . . . inter omnes quasi -e constitit (de morsu canis rabidi ut: PLIN. nat. 25, 17 -e ad hosce annos fuit rabidi canis morsus). PLIN. nat. 24, 157 -i leto perire. 29, 71 serpentium ictus. 29, 141 sanare ulcera alias -ia (30, 117. ORIBAS. syn. 8, 10 La [gr. 8, 9, 2 κνήμας . . . ἀνιάτως ἡλκωμένας]). ITALA II par. 21, 18 (Complut., cf. VVLG.) languore (gr. ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἰατρεία). IREN. 2, 23, 1 (= 2, 34, 1 H.) passione (CAEL. AVR. chron. 5, 2, 34. al.). 2, 30, 5 (= 2, 46, 4 H.) insani sunt gnostici summa et -i insania. VVLG. Sirach 28, 30 ne . . . sit casus tuus -is in mortem. al. liberius de causa morbi (cf. et l. 18. 19. 25): PLIN. nat. 7, 64 -i veneno morsus inficitur (VVLG. deut. 32, 33). PRISCILL. tract. 7, 114 irae ictus, pollicitatio -is, arma serpentis.

β translate: CIC. orat. 89 orator vitabit -īs contumelias. LIV. 28, 25, 7 quod nihil tristius nec -ius esset quam id, quod querebantur milites (42, 42, 9 n. certe -e . . . commisi). SEN. dial. 4, 5, 5 maius malum et -e saevitia (LACT. inst. 7, 15, 7. al.). 5, 40, 5 ira, quae iam -is est. QVINT. inst. 6 prooem. 5 coniux morte sua -em attulit marito dolorem (PLIN. epist. 1, 12, 2 NICET. virg. laps. 4). IVV. 7, 51 tenet . . . ⌊consuetudo mali, tenet -e multos⌋ (⌊ ⌋ om. L[1], del. Jahn) scribendi cacoethes. ITALA Is. 13, 9 (Cypr. Demetr. 22 p. 366, 16. al.) dies domini venit -is (Vulg. crudelis. cf. HIER. ad l. p. 210B non est enim illud tempus poenitentiae, sed poenarum. in Ioel 1, 15 p. 959C similiter). HERM. Pal. mand. 5, 2, 4 (cf. vulg.) insania . . . fit . . . -e peccatum (AVG. conf. 5, 10, 18 -ius. cf. quaest. hept. 4, 25 p. 334, 1 quod genus peccati [i. superbiam] non dixit ullo genere sacrificii purgari oportere tamquam -e iudicans illa . . . curatione [ad num. 15, 30sq.]). CYPR. epist. 65, 4 p. 724, 18 si . . . apud insanos furor -is perseveraverit (LACT. inst. 4, 19, 1). RVFIN. hist. 5, 1, 15 odio. AVG. c. Pelag. 2, 2, 2 p. 461, 23 ut eam (sc. concupiscentiam) velut malam valitudinem sanari . . . permittant, desinendo . . . tamquam -em credere. EPIST. pontif. 321 Aug. epist. 181, 8 p. 712, 3 error. HESYCH. in lev. 11, 9/12 p. 909A ignorantiam. MVTIAN. Chrysost. hom. 31, 2 p. 433/4 ruina. al.

b -is dicitur aegrotus: α proprie: CVRT. 10, 2, 21 remedia -bus conor adhibere (pro subst. ut: PS. QVINT. decl. 8, 5 p. 149, 28 ille vester -is, . . . ille moriturus. PRVD. perist. 10, 593 sanus videbit, lippus oculos obteget; removete lumen, dicet -is, iniuriosa est nil videnti claritas). HIER. in Ier. 6, 7, 7 putridas carnes et -es (de part. corp. ut: AVG. epist. 157, 22 p. 472, 3 membra. PHILAGR. med. 3 p. 169, 16 M. splen . . . -is aut certe vix sanabilis). AVG. civ. 6 praef. p. 242, 20 D. non malo medici, sed aegroti -is morbus invictus est. al. in imagine: HIER. interpr. Iob 24, 20 lignum (Vulg. infructuosum. explicat AVG. in Iob p. 560, 6 quod non sanat [sanatur P, fort. recte]). β translate: HOR. ars 300 tribus Anticyris caput -e (296 opp. sanos). LIV. 1, 28, 9 tuum -e ingenium est (antea: si . . . discere posses). SEN. dial. 3, 16, 3 tibi -is animus et sceleribus scelera contexens. CLAVD. carm. min. app. 13, 1 non tibi vina placent, o -is hospes? apud ecclesiasticos c. respectu salutis aeternae (de daemonibus malis l. 69): LACT. inst. 7, 1, 16 sani . . ., id est non ita vitiis inmersi, ut -es sint. HIER. hom. Orig. in Ier. 2, 12 p. 300, 6 omnis anima recipere potest salutem et neque una apud deum est -is (AVG. serm. 164, 9, 13 haeretica, -is, animosa). RVFIN. Clement. 3, 65 ne . . . -es fiant gentes (AVG. c. Fel. 2, 8 p. 837, 13 Manichaei. c. Parm. 1, 4, 8 p. 26, 27 Donatistae. cf. epist. 186, 1 p. 46, 5 ne offensus -ior redderetur Pelagius). AVG. civ. 9, 3 p. 371, 2 D. daemones debitā poenā -es. in psalm. 58 serm. 2, 8 nemo est -ior eo qui sibi sanus videtur.

2 usu activo vel instrumentali i. q. ad sanandum non aptus (cf. et supra l. 57): CHIRON 175 morbus odore suo plures coinquinat, unde et ipsa curatio eorum -is est (352 et statura et curationis -is est maleos arida).

adv. **īnsānābiliter** (compar. AVG., GREG. M.). [var. l. p. 1838, 4.] i. q. modo insanabili: 1 usu passivo (spectat ad aegrotum vel morbum): a proprie et in imagine: ITALA Ier. 8, 17sq. (Hier. in Ier. 2, 61, 1. 2, 62) serpentes mordebunt vos . . . -r cum dolore cordis vestri deficientis (gr. ἀνίατα, Vulg. om.). FAVSTIN. trin. 1, 10 p. 44D impie haeretice, -r aegrotas (AVELL. p. 8, 12 [libellus Faustini et Marcellini] animi morbo Arrius. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 2 p. 515 stultitiae morbo [cf. gr. 18, 25]). PHILO vita contempl. 2 animas . . . pessimis imbecillitatibus -r detentas (gr. νόσοις . . . δυσιάτοις). GREG. M. moral. 1, 50 p. 550C incautum repentino . . . vulnere durius -iusque transfigit diabolus. b translate: AVG. c. Cresc. 2, 12, 15 p. 374, 1 inexpiabiliter atque -r . . . errare. serm. coll. Morin p. 454, 2 quanto sibi sapere videntur, tanto -ius et desperatius desipiunt. VICTOR Fulg. Rusp. epist. 9, 2 p. 373A -r saecularibus illecebris sic nostra deservit intentio.

2 usu activo vel instrumentali (spectat ad curationem): CAEL. AVR. chron. 5, 2, 45 medici quidam -r simul atque indocte descensum ab aliis in alias species (sc. medicaminum) faciendum iubent.

? **īnsānandus**, -a, -um. si recte trad., ab in et sanandus. [falsa var. l. p. 1832, 74.] i. q. insanabilis: SEN. epist. 123, 16 superstitio error -us (B A[1], insanus cett., coniecerunt alii alia, v. app. crit.; cf. sanandus c. not. q. e. 'sanabilis' Sen. dial. 6, 1, 5).

[**īnsānātus** falsa var. l. pro insanus QVINT. inst. 8, 6, 41 (ex CIC. Mil. 53).]

īnsānctus ὁ μὴ ἅγιος. ἀνόσιος GLOSS. ab in et sanctus.

īnsānē v. p. 1836, 32.

īnsanguineus, -a, -um. ab in et sanguineus. i. q. sine effusione sanguinis oblatus: CANON. Turner I 2, 1 p. 32[1] 18 sacrificium purum adque -um (Const. apost. 8, 46, 15 ἀναίμακτον).

***īnsānia**, -ae et **īnsāniēs**, acc. -em f. ab insanus. de formis: -es (cf. sanies et 2. insanio): SCHOL. Verg. Bern. georg. 3, 513 -em. CHIRON 528 (sanies cod., suppl. Oder ex VEG. mulom. 2, 14, 5 -a). NOT. Tir. 74, 10a -es (post sanies. addubitat Heraeus, ALL 12, 1902, 89). var. l. -em pro -am: CIC. Tusc. 4, 53 PHYSIOGN. 79 p. 107, 7. plur. (cf. infra l. 63): PLAVT. Aul. 642 (iuxta intemperiae). CIC. Verr. II 2, 35. 4, 47 Mil. 22 Att. 9, 7, 5 epist. 4, 1, 1 PLIN. nat. 26, 118 et saepius ap. recentiores. de notione v. infra l. 36sqq. legitur inde a PLAVTO, ENN. (? p. 1828, 11), CAECIL., TER., ACC., VARRONE, RHET. Her., CIC.; in titulo libri VARRO 'Orestes vel de -a' (Gell. 13, 4, 1; v. Cichorius, Röm. Stud. 240); fusius -a tractatur a medicis. [hisp. saña, port. sanha. R.] [variat in codd. c. infamia PLIN. nat. 19, 22 IVV. 2, 71. falso trad. vid. pro sanies PLIN. nat. 24, 95; pro insomnia CAEL. AVR. acut. 1, 2, 31.]

i. q. **mentis alienatio** (-a mentis p. 1827, 17. 45. 60. 76, cf. FIRM. err. 6, 5 animi furentis -am).

doctrinae, definitiones, differentiae: 1) philosophorum: CIC. Tusc. 3, 8 nomen -ae significat mentis aegrotationem et morbum, ⌊id est insanitatem et aegrotum animum, quam appellarunt -am⌋ maiores nostri (⌊ ⌋ del. Bentley). 3, 9 his rebus (sc. tranquillitate constantiaque) mentem vacuam appellarunt -am. 3, 10 insanitas quaedam, quae est -a eademque dementia. 3, 11 hanc . . . -am, quae iuncta stultitiae patet latius, a furore disiungimus sc. tamquam a re maiore. APVL. Plat. 1, 18 p. 217 aegritudinem mentis stultitiam esse dicit eamque in partes duas dividit. harum unam inperitiam nominat, aliam -am vocat (infra: furorem). cf. p. 1828, 4sqq. 2) medicorum: CELS. 2, 1, 6 bilis atra, quam μελαγχολίαν appellant Graeci, -a, morbus comitialis (2, 13, 2 longi valentesque morbi sine febre . . ., ut c., ut -a. 2, 15, 4. cf. PLIN. nat. 22, 133 -ae melancholicae, comitialibus). 2, 1, 15 -a febricitantium, quam phrenesin appellant (3, 18, 1 [alia genera describit 3, 18, 17. 19]. cf. SEN. dial. 3, 13, 3 phrenesin atque -am. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 15 hoc [sc. passio sensuum] intardans, inquit Asclepiades, ac sine febribus furor vocatur, quem vulgo -am dicunt; recens autem atque cum febribus . . . phrenitis intelligitur [sim. 1, 4, 42]. 1, 5, 48 in phreniticam passionem ex -a venisse). CAEL. AVR. chron. 1, 5 tit. de furore sive -a, quam Graeci manian vocant (CASS. FEL. 61 p. 149, 13. cf. 79 p. 191, 8 metromaniam latino sermone matricis furores sive -am dicimus). 3) variorum: SYNON. Cic. p. 415, 9 B. (enumeratur inter syn.). coniungitur passim c. voce q. e. furor, augendi gratia FIRM. math. 3, 3, 16 quorum furor ad -am procedat (eiusdem acumina habes l. 35 et 6, 29, 15 -ae furoribus. 8, 9, 4 furoris -a). distinguuntur ISID. diff. app. 30 furor vitium temporis est, -a perpetua (cf. DIFF. gramm. suppl. 279, 13). graece resp. μανία passim (infra non adnotatur; cf. CHAR. gramm. p. 39, 15 B. -a μ. [inter singularia tantum usu 'non usque quaque observato']. GLOSS.), ceterum ἀποπληξία (p. 1827, 75), ἀτοπία (RVSTIC. Conc.S I 4 p. 49, 7; gr. I 1, 5 p. 132, 15), μαργοσύνη (PHYSIOGN. 28 p. 44, 11; gr. Adamant. 1, 11 p. 323, 3. al.), φρενοβλάβεια (RVFIN. hist. 2, 5, 1), δυσμένεια (CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 145. cf. p. 1836, 41 et Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 1955, 87). explicatur p. 1827, 41.

I **de habitu** (per metonymiam significantur insani e. g. p. 1828, 45. 1829, 11): A proprie **animantium** et rerum ad animantia pertinentium (de bestiis p. 1827, 9): 1 usu stricto: a de morbo: α generatim (exempla pauca selecta): ① hominum: PLAVT. Amph. 719 non est puero gravida. :: quid igitur? :: -ā. :: equidem sana sum eqs. (cf. 798). Aul. 642 larvae hunc atque intemperiae -aeque agitant senem. Capt. 620 me -am neque tenere neque mi esse ullum morbum (CIC. Verr. II 4, 1 venio nunc ad istius, quemadmodum ipse appellat, studium, ut amici eius, m. et -am, ut Siculi, latrocinium. cf. FIRM. math. 8, 25, 9 -ae valitudine). Men. 921 (ad medicum) quid cessas dare potionis aliquid prius quam percipit -a? (cf. 916 insanire). RHET. Her. 1, 11, 18 quae fecisset per -am Aiax (CIC. top. 75 per somnum, vinum, -am. ac. 2, 51 SEN. contr. 9, 4, 9. al.). VARRO Men. 146 me bilem atram agitare clamitantes opinionem mihi -ae meae confirmant. CIC. off. 3, 97 simulatione -ae (cf. PLIN.

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nat. 35, 129). *et passim.* in (ad) -am *agi sim.* (*cf. infra l. 28. 50. p. 1826, 59*): SEN. contr. 1, 7, 17 ⟨in⟩ -a⟨m⟩ mali⟨s⟩ actus est (QVINT. inst. 1, 10, 33). 2, 1, 25 ut ⟨in⟩ -am non casu incideret (ad -am ... caderet *exc.*), sed iudicio perveniret. ITALA act. 26, 24 (cod. h) multae te litterae in -am conve⟨rterunt⟩ (VVLG. ad -am. *cf. l. 9*). FIRM. math. 3, 4, 15 ut ... ad -am transferantur. RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 2 p. 248, 14 in nonnullis historiis refertur, quod in -am quidam ex amore deciderint, alii ex iracundia, nonnulli etiam ex tristitia vel nimio gaudio.
(II) *bestiarum* (*cf. p. 1829, 13*): PELAGON. 54 ne ⟨in⟩ -am convertatur. 404 tit. de rabie vel de cursu lunae vel de -a vel de paralytico. 404 solet -a equum tenere, qui praesepium frangit. VEG. mulom. 1, 38, 1 gravedo, febris, -a, capitis dolor (*cf.* CHIRON 150. 152). 4, 3, 4 (*de bobus*). CHIRON 286. 288. *al.*

β *specialia* (*cf. p. 1826, 45 sqq.*): (I) *i. q.* λυκανθρωπία: PAVL. FEST. p. 120 lucumones quidam homines ob -am dicti, quod loca, ad quae venissent, infesta facerent. (II) *de lunaticis*: IVVENC. 1, 446 (*ad Matth. 4, 24*) lunae cursum comitata -a mentis.

b -a *mystarum, bacchantium sim.*: ACC. trag. 236 ('Bacchae') vagant matronae percitatae -a ([*Eur. Bacch. 36* ἐξέμηνα δωμάτων]. *in cultu Bacchi ut*: OV. met. 3, 536 mota -a vino [*cf.* 3, 670]. PRVD. c. Symm. 1, 132 ebria ... satyrorum -a. AVG. civ. 6, 9 p. 263, 12 D.). ARNOB. nat. 5, 7 Agdestis ... convivantibus ... furorem et -am suggerit (*infra*: instigator ... -ae. 5, 13 furias A. -amque subiecit). VVLG. sap. 14, 23 -ae plenas vigilias habentes (*gr.* ἐμμανεῖς ἐξάλλων θεσμῶν κώμους ἄγοντες). *per similitudinem de poetis*: HOR. carm. 3, 4, 6 an me ludit amabilis -a? (SCHOL.: furor poetarum. *cf. p. 1829, 4*). RVFIN. Orig. princ. 3, 3, 3. *alia*: IREN. 1, 13 (7 H.), 2 *Marcus gnosticus* in -am mittens illam infelicem (*gr.* ἐξοιστρήσας [ἐκστήσας *Hippol.*]). CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 6 -a bacchatoris (*de Antichristo, cf. p. 1828, 46*).

c -a *daemoniacorum*: EVAGR. vita Anton. 64 p. 933 daemoniosus ... oppressus -a. SEDVL. op. pasch. 3, 5 p. 234, 18 diabolicae feritatis -am a membris ... excludit *Christus* (*carm. pasch. 3, 40* rabidas nigrorum ... iras spirituum). GREG. TVR. Mart. 1, 26 p. 601, 12 diabolicae artis -ae (*plur.*). *in imagine de persecutoribus* (*cf. p. 1828, 43*): HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 442, 20 daemonium habent, patiuntur -am.

2 *usu plus minus hyperbolico*: **a** *in certis locutionibus*: α quae -a (est *sim.*)?: PLAVT. Aul. 68 noenum ... quid ego ero dicam meo malae rei evenisse quamve -am, queo comminisci. VERG. Aen. 2, 42 quae tanta -a, cives? (SERV. auct.: dementia). 12, 37 quae mentem -a mutat? (SERV.: -a enim est illuc reverti, unde vix evaseris). STAT. Theb. 5, 624 quae mentem -a traxit? 10, 804 unde hic mortis amor? quae sacra -a menti? CARM. c. pag. 30 quae fuit haec rabies animi? quae -a mentis? GREG. TVR. Franc. 7, 22 p. 341, 18 quae virum coepissit (*i. cepisset*) -a (Thom. p. 111, 3 mentem). *c. (acc. c.) inf.*: HIL. trin. 10, 70 quae ... -a est ... calumniari ...? HIER. epist. 54, 15, 2 tanta. SALV. eccl. 2, 69 quemquam hominum esse posse, qui *eqs.* *c.* ut: SALV. eccl. 2, 36 quae -a est, ut non, quanta potes omnino, facias? β (usque) ad, in -am (*cf. supra l. 1 et p. 1828, 31. 59*): *agere, venire sim.*: TER. Ad. 111 pro Iuppiter, tu homo adigis me ad -am (*cf.* SEN. epist. 42, 10 quae nos agunt in -am). CLAVD. DON. Aen. 4, 375 p. 408, 17 'heu furiis incensa feror': ad -am ... me res pravae perducunt. PASS. Paul. 11 p. 36, 11 ad tantam sunt -am devoluti, ut *eqs.* *cf.* LIV. 7, 2, 13 quam ab sano initio res (*i. ludi*) in hanc vix opulentis regnis tolerabilem -am venerit (*cf.* SEN. clem. 1, 25, 2 *saevitia* ad -am pervenit ultimam, cum *eqs.*). *aliquid sentire*: CIC. Verr. II 2, 87 haec *signa* iste ad -am concupiverat. SVET. Cal. 55, 1 omnibus ad -am favit. *c. adi.*: APVL. met. 9, 36, 4 ad extremam -am vecors. CYPR. laps. 26 p. 256, 16 usque ad -am mentis excordes dementiae furore quatiuntur. AMM. 14, 7, 17 audaces usque ad -am homines (28, 1, 53 ad usque -am. *suppletur* 17, 8, 1). γ ab -a: CIC. S. Rosc. 68 tanta temeritas, ut non procul abhorreat ab -a. Tusc. 3, 4 quorum ... ita perturbantur animi, ut non multum absint ab -a (4, 72 amor ..., qui nihil absit aut non multum ab -a). 3, 8 *gloriosa sapientia* non multum differt ab -a.
δ -ae est: CIC. dom. 106 domum ... adfligere, quod est praesentis -ae quasi tempestatis repentinae. DON. Ter. Eun. 729, 2 hoc -ae (*Wessner*, -a *TC*, insani *V*; *opp.* ebrietatis) est. *c. inf.*: AVG. de duab. anim. 17 p. 73, 28 peccati reum tenere *impotentem* ... summae iniquitatis est et -ae. epist. 54, 6 insolentissimae. ε -a est: *c. inf.*: CIC. orat. 236 composite et apte sine sententiis dicere -a est. ac. 2, 54 quod velle efficere non mediocris -a (-ae V^2) est. SEN. dial. 4, 25, 1. benef. 3, 1, 5 parentes suos non amare inpietas est, non adgnoscere -a. SERV. *supra l. 42*. AVG. civ. 5, 9 p. 203, 6 D. apertissima. CONC.^{S} I 5 p. 339, 16 (*gr. I 1, 1 p. 27, 22* ἀποπληξία. *I 2 p. 38, 29* stuporis. *I 3 p. 22, 5* vesania. *I 5 p. 51, 1* summae dementiae). BOETH. c. Eut. 4, 43 praecipitatae mentis. *c.* quod: SPART. Pesc. 2, 7 par ... -a fuit, q. cum Severo ... de imperio egisse fertur (*4* stulte. *5* dementia). *cf.* QVINT. inst. 11, 1, 38. AVG. conf. 3, 2, 2 (*de dolore voluptario spectatoris*) quid est nisi mirabilis -a? ζ -am *dicere sim.* (*cf. p. 1828, 12*): OV. trist. 1, 11, 11 seu stupor huic studio, sive est -a nomen. SEN. clem. 1, 25, 2 *saevitiam voluptariam* possumus -am vocare. nat. 5, 18, 9 hoc ... quid aliud quis dixerit quam -am, circumferre pericula ...? ARNOB. nat. 7, 29 non iam istud errori obiciendum est ludicro, sed ... -ae dementiae caecitati. VVLG. sap. 5, 4 vitam illorum aestimabamus -am. η ad instar -ae: APVL. met. 11, 29, 3 me cogitationis aestu fluctuantem ad i. -ae percitum. *v. et l. 66.*

b *ex certis quibusdam doctrinis vel opinionibus sive expressis sive comprehensis -ae affines esse dicuntur*: α *amor, libido* (*cf. p. 1827, 7. 64 et v.* QVINT. inst. 7, 3, 28 *quaestio*, an amor -a): CIC. Sull. 70 (*de Lentulo*) -am libidinum (TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 17 in masculos et in pecudes). TERT. nat. 2, 9, 22 Fauni filia pudicitia praecellebat ... rubore -ae paternae. PASS. Petr. 2 p. 24, 24 amoris. *al.* β *ira* (*cf. p. 1827, 8*): CIC. Tusc. 4, 52 an est quicquam similius -ae quam ira? quam bene ENNIVS (frg. inc. 18) 'initium' dixit '-ae'. 4, 77. SEN. dial. 3, 1, 2 quidam ... e sapientibus viris iram dixerunt brevem -am. 5, 34, 2 ira et -a. epist. 18, 14 (= *Epicur. frg. 484 Us.*) inmodica ira gignit -am. *al.* γ *stultitia* (*in doctrina Socratis et Stoicorum, cf. p. 1826, 36 sqq.*): HOR. sat. 2, 3, 221 ubi prava stultitia, hic summa est -a. SEN. epist. 41, 9 communis -a (*cf.* 94, 17 inter -am publicam et hanc, quae medicis traditur, nihil interest nisi quod haec morbo laborat, illa opinionibus falsis. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 82 vulgi). 94, 69. δ *hilaritas nimia, maxime ebriorum* (*cf. etiam p. 1827, 8. 20 sq.*): SEN. dial. 7, 12, 1 hilarem -am insanire ac per risum furere (epist. 59, 15 ebrietas, quae unius horae h. -am longi temporis taedio pensat. *cf.* 29, 7 genus -ae hilare). epist. 83, 18 nihil aliud esse ebrietatem quam voluntariam -am. 83, 26. APVL. flor. 20 p. 97 sapientis viri super mensam celebre dictum est: 'prima', inquit, 'creterra ad sitim pertinet, secunda ad hilaritatem, tertia ad voluptatem, quarta ad -am'. ε *alia v. sub a.* *cf.* AVG. civ. 20, 1 p. 405, 26 D. pervicacia simillima -ae.

c *per meram hyperbolen de animo turbato, intemperanti, stulto, perverso sim.*: α *in re publica*: (I) *generatim*: CIC. Pis. 46 mihi ... numquam venerat in mentem furorem et -am optare vobis, in quam incidistis (*cf.* 50). Mil. 22 populares -as (PS. CYPR. laud. mart. 4 p. 29, 7. *cf.* CLAVD. 17, 248 vulgi). Phil. 5, 29 novi hominis -am, adrogantiam. Att. 9, 7, 3 *litteras* Caesaris ... sana mente scriptas, quo modo in tanta -a. 9, 7, 5 horum -as. HYD. chron. II p. 18, 51 tyrannidis. (II) *pressius de bello, seditione sim.*: CIC. epist. 4, 1, 1 incideram in hominum pugnandi cupidorum -as. VERG. Aen. 7, 461 saevit amor ferri et scelerata -a belli (SEN. benef. 1, 10, 2 bellorum ... civilium). 10, 871 (= 12, 667) aestuat ingens uno in corde pudor mixtoque -a luctu. SIL. 4, 100 ad pugnas Martemque -a concors. MART. 9, 70, 7 ferri. FLOR. epit. 3, 21, 18 civilis. ARNOB. nat. 3, 26 militaris. CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 22 ardet bellandi impius furor, atroxque -a armis delectatur et rapto. COD. Theod. 1, 29, 8 (= Iust. 1, 55, 6) latronum. *al.* (III) *ap. eccl. de persecutione ab infidelibus facta* (*v. infra l. 75 et cf.* IVVENC. 4, 755 sanctum ... corpus, quod crucis in ligno scelerata -a fixit [*i. homines insani*]. VVLG. Is. 37, 28 *cognovi* -am tuam contra me): VICTORIN. POETOV. in apoc. 8, 2 Antichristi (*cf. p. 1827, 29*). RVFIN. Clement. 1, 53 infideles ... immensa adversum nos -a commoventur (*cf.* AVG. c. Pelag. 1, 14, 28 p. 447, 12). PRVD. perist. 5, 168 qui tuam calcat, tyranne, -am. AVG. civ. 1, 1 p. 5, 19 D. ingrata superbia atque impiissima -a eius *Christi* nomini resistunt corde perverso. serm. 278, 1, 1 illius furoris atque -ae, qua pertrahebat Christianos ad necem *Paulus*. PASS. Mar. Iac. 2, 5 in hos ... crudelitatis exercebatur -a (*sc. praesidis*). *al.* *v. et p. 1827, 35.*

β *specialia varia*: (I) *de avaritia, luxuria*: CIC. Verr. II 2, 35 quibus in rebus istius cupiditates et -as quis ignorat? 4, 47 ut ... omnium cupidissimorum -as ... expleret. ad Q. fr. 3, 1, 5 ea villa ... tamquam philosopha videtur esse, quae obiurgat ceterarum villarum -am. SEN. dial. 11 (12), 10, 1 quisquis modo nondum pervenit in -am omnia subvertentis avaritiae atque luxuriae. 11 (12), 11, 3 aes paucorum -a pretiosum. benef. 7, 9, 4 muliebris. epist. 82, 6 cupiditatum mansuescit -a *ratione*. PLIN. nat. 9, 127 purpurae. 13, 91 mensarum. 19, 22 vestium. 33, 95 argenti metalla ..., quae sequens -a est. 35, 51 nostrae aetatis -am in pictura non omittam. 36, 1 morum. *al.* MART. 8, 48, 7 foedi ... -a lucri. (II) *de oratione tumida* (*in lusu verborum*): CIC. Brut. 284 *orator Atticus* insulsitatem ... et insolentiam tanquam -am quandam orationis odit. (III) *de intemperantia ludorum* (*cf. p. 1827, 55*): MIN. FEL. 37, 11 in ludis curulibus quis non horreat populi in se rixantis -am? TERT. apol. 38, 4 cum -a circi, cum inpudicitia theatri, cum atrocitate arenae *eqs.* (SALV. gub. 6, 94 circorum -as. *cf.* AVG. conf. 6, 7, 11 circensium). PS. CYPR. spect. 7 p. 10, 6 tragicae vocis -as (*cf.* AVG. civ. 1, 32 p. 49, 22 D. ludorum scaenicorum delicata ... -a). SALV. gub. 6, 95 ad ludos ..., ad -as ..., in theatris ..., in circis. *al.* (IV) *de dolore nimio* (*cf. p. 1827, 8*): STAT. silv. 5, 5, 23 tanta mihi feritas, tanta est -a luctus. CLAVD. DON. Aen. 2, 740 p. 248, 11 -a durissimi doloris. (V) *de infidelitate* (*ap. eccl.; cf. supra l. 43 et* VVLG. psalm. 39, 5 Os. 9, 8): TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 448, 26 et auctoritas divina et rerum natura et communis sapientia non admittunt -am haereticam (HIL. syn. 50 stultissima h. -ae perversitate. AVG. anim. 3, 14, 20 p. 376, 8. *cf.* CYPR. epist. 73, 5 p. 781, 17 singularum *haeresium* vel ineptias ⌊vel -as⌋ [*om. B*]. COD. Theod. 16, 5, 65 pr. haereticorum). CYPR. epist. 60, 3 p. 693, 24 *apud Novatianos* dissensionis et zeli recrudescit -a. AVG. c. Iul. 2, 3, 7 secundum Manichaeorum -am (2, 5, 12. *v. p. 1829, 25*). COD. Theod. 15, 5, 5 vel Iudaeae impietatis amentia vel stolidae paganitatis errore adque

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-a. 16, 10, 2 sacrificiorum. VICT. TONN. chron. II p. 193, 497, 4 Arriana (ISID. vir. ill. 41). *al.*

γ in universum: HOR. epist. 2, 1, 118 hic error ... et levis haec -a *sc. scribendi poemata* (HIER. epist. 125, 18, 1). OV. trist. 2, 15 at nunc — tanta meo comes est -a morbo — saxa malum refero rursus ad icta pedem. SEN. contr. 10, 5, 24 supra quod non possit procedere -a (*cf.* suas. 2, 17 eo pervenit -a eius, ut *eqs.*). PLIN. nat. 18, 31 *in villa aedificanda* optimum ... est, ut volgo dixere, aliena -a frui. APVL. apol. 28 huiusce accusationis obeundae ira et rabies et denique -a. *et passim. metonymice*: SVLP. SEV. epist. 3, 21 *triumphantes* confusis plausibus populorum honoret -a.

B *transfertur ad* **res naturales** (*cf.* NON. p. 465, 7 -am non hominibus solum aut animalibus, verum et his, quae sine anima sint): SEN. suas. 1, 4 tantus ventorum concursus, tanta convulsi funditus maris -a est. SEN. nat. 4ᵃ, 2, 6 rapidam -am Nili. STAT. silv. 4, 4, 86 nec Marrucinos agat haec -a montes. CARM. de Iona 74 (*ad 1, 12*) en ego tempestas, ego tota -a mundi.

II **-a persona**: CAECIL. com. 168 consequitur *Amorem* comes Insomnia, ea porro -am affert. OV. met. 4, 485 Luctus comitatur euntem *Tisiphonen* et Pavor et Terror trepidoque -a vultu.

compos.: insanifusor.

1. īnsāniāns *v. p. 1832, 18.* **2. īnsāniāns** *v. p. 1832, 27.* **īnsāniēns** *v. p. 1831, 71.* **īnsāniēs** *v. p. 1826, 20.*

īnsānifūsor, -ōris *m. ab* insania *et* fusor *iocose fictum ad vocem q. e.* Manichaeus *a μανία et χεῖν derivandam; v. p. 1828, 83. 1831, 33. 1835, 24. 1836, 42 et cf.* vinifusor. *qui insaniam fundit*: AVG. c. Faust. 19, 22 p. 521, 11 iuratis et per paracletum, non sane illum, quem Christus discipulis ... misit, sed per eum ipsum, ut latine nomen eius interpreter, -em.

1. ᴴīnsānio, -īvī *et* -(i)ī, -ītūrus, -īre (*de* -iāre *et* -īrī *v. infra*). *ab* insanus. *de formis*: -iare (*per confusionem c.* sanies, *cf.* 2. insanio *et* insanies *p. 1826, 21*): *p. 1831, 70. 1832, 16. 18. imperf.* -ib- TER. Phorm. 642; -ieb- AVG. conf. 5, 8, 15 SALV. gub. 6, 69. 87. *perf.* (*v.* CHAR. gramm. p. 321, 10 B. PRISC. gramm. II 419, 8): -ivisti (PLAVT. Mil. 755) *iuxta* -isti(s) (CIC. Scaur. 45ⁿ LIV. 28, 27, 11. 28, 29, 3. *al.*), -ivit (CIC. Verr. II 3, 113. OPTAT. 3, 3 p. 74, 15 [-uit *B*, -it *G*]. *al.*) *iuxta* -(i)it (SEN. contr. 10, 5, 27 -it. PETRON. 59, 5 -it [*vix praes.*]. SERV. auct. Aen. 4, 471 -iit [-it *F*, -ivit *T*]). *ceterum in schedis non inveni nisi formas breviores* -isse(t), -ieri(n)t, -ierunt. -iturus: CIC. Att. 13, 29, 2 (1) RVT. NAM. 1, 620. *inter activa tantum enumerat* CHAR. gramm. p. 468, 15 B.; *impers.* -endum est SEN. Herc. f. 109 dial. 4, 9, 4. *al.*, -itur SEN. contr. 2, 1, 15 (*iuxta* peccatur); *depon.* -untur ORIBAS. syn. 1, 6, 2 La p. 40, 16 Mø. (*gr.* τοὺς ... ἐκμανέντας). *dub. l. 45.* GLOSS. μαίνομαι. ἐνθουσιῶ. θειάζω. GLOSS.ᴸ II Abav. BA 3 bacchatur: -it[ur] vel furit (*cf.* FV 26. IN 255). *cf. p. 1831, 72 et infra ad singulos locos. graece resp.* μαίνεσθαι *passim; alia v. p. 1831, 24. 27. legitur inde a* PLAVTO, TER., CORNELIA (*p. 1831, 10*), RHET. Her., VARRONE, CIC. (*falso trad. vid.* CAECIL. com. 262).

I **intransitive** *i. q. insanum esse,* μαίνεσθαι (-isse *fere i. q.* -ire *coepisse l. 64. p. 1830, 11. 1831, 16. al.; in fig. etym.* -o insaniam *p. 1830, 61,* insaniā *p. 1831, 48,* insanus *p. 1830, 67,* sanus [*per oxymoron*] *p. 1831, 46*):

A *proprie de animantibus* (*de rebus ad homines pertinentibus p. 1830, 47. 79. 1831, 28. 30, de bestiis l. 65. p. 1830, 48. 81*):

1 *usu stricto*: a *de morbo*: PLAVT. Amph. 753 (*loq. Sosias ad Amph.*) quaeso edepol, num tu quoque etiam (*sicut Alcumena, v. p. 1826, 74*) -is, quom id me interrogas ...? Men. 831sq. quid mihi meliust quam, quando illi me -ire praedicant, ego med adsimulem -ire ...? 916 (*loq. medicus*) iam hercle occeptat -ire primulum (931. *cf. 921* insania). *al.* CELS. 2, 7, 26. 3, 8, 16. SEN. Herc. f. 109 ut possit animo captus Alcides agi, magno furore percitus, vobis *Furiis* prius -endum est. dial. 4, 36, 5 -ire furiosi *se negant.* PETRON. 59, 5 *Agamemnon* Iphigeniam ... Achilli dedit uxorem; ob eam rem Aiax -it (*i.* -*ire coepit, ut vid.*). *al.* -*unt boves*: PLIN. nat. 27, 101.

b *de mystis, bacchantibus, vatibus, poetis* (*cf. p. 1832, 8*): HOR. carm. 3, 19, 18 -ire (SCHOL.: debriari) iuvat: cur Berecyntiae cessant flamina tibiae? SEN. Med. 383 recepto maenas -it deo. STAT. Theb. 10, 726 (*loq. Menoeceus*) si ipse reclusis comminus ex adytis in me -ret Apollo (*v. Weinreich, Genethliakon W. Schmid 237sq.*). TERT. uxor. 1, 6 l. 19 quae Delphis -unt. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 321 poetarum more -is (*cf.* ars 295 *ait Democritus* eos solos poetas esse veros, qui -ant). VVLG. sap. 14, 28 (*de cultoribus idolorum*). *al. ambigue*: STAT. Theb. 3, 669 (*loq. Capaneus ad sacerdotem*) illic augur ego et mecum quicumque parati -ire manu (SCHOL.: furere manibus, bellare, non ut tu vaticinationibus furis). *in imagine*: CIC. Sest. 23 eos ... vaticinari atque -ire dicebat *Piso Epicureus.* ARNOB. nat. 1, 1 comperi nonnullos, qui se plurimum sapere ... credunt, -ire, bacchari et velut quiddam promptum ex oraculo dicere.

c *de daemoniacis*: MIN. FEL. 27, 3 sic -unt, sic bacchantur, sic rotantur: par et in illis instigatio daemonis. ITALA Ioh. 10, 20 (cod. a *al.* = VVLG.) daemonium habet et -it.

2 *usu plus minus hyperbolico* (*fere auget notionem errandi p. 1830, 21, peccandi p. 1830, 22. 24. al., desipiendi p. 1830, 29. 1831, 33sq., irascendi infra l. 32; praedicatur ratio vel modus deficiens l. 38 et 60*): a *in certis quibusdam locutionibus*: *α in allocutione*: -is: PLAVT. Aul. 653. Epid. 575 tu homo -is. TER. Eun. 657. Ad. 937 (DON.: congrue seni 'deliras', iuveni '-is'). MART. 3, 38, 9. ITALA act. 12, 15 (cod. d *al.* = VVLG.; *cf. l. 12*). RVFIN. hist. mon. 19 p. 441ᶜ -is ... et mente captus es subito. at ille: ego, inquit, non -o. *cf. p. 1829, 57 et* TER. Andr. 535 id (*vix obi. int.*) viso tune an illi -ant. Eun. 556 rogitando ..., sanus sim anne -am. VARRO Men. 137 tu non -is, quo⟨m⟩ ...? CIC. Verr. II 4, 41 litterae mittuntur isti ... -ire hominem. Cael. 36 quid tumultuaris soror? quid -is? -i(vi)sti: PLAVT. Mil. 755 -ivisti hercle, nam idem hoc (*sc. cena sumptuosa*) hominibus sat erat decem. ITALA act. 26, 24 (cod. h; VVLG. -is, *gr.* μαίνῃ. *v. p. 1827, 4*). *β exempla varia*: TER. Ad. 147 si ... adiutor sim eius iracundiae, -am profecto cum illo. 197 minime miror, qui -ire occipiunt ex iniuria ([*v. p. 1829, 60; paratragoedare poetam censet* DON.]. *cf.* RHET. Her. 4, 50, 63 coepi -ire et in isdem fundamentis aedificare [*al.*]). CIC. S. Rosc. 33 hominem longe audacissimum ... C. Fimbriam et, quod inter omnes constat, nisi inter eos, qui ipsi quoque -unt, insanissimum (Mur. 13 nemo ... fere saltat sobrius, n. forte -it. Att. 7, 10 n. ego -o. AVG. civ. 4, 13 p. 163, 21 D. n. qui prorsus -it. BOETH. cons. 4, 2, 41 W. n. quis -at). 142 fateor me errasse qui hoc maluerim, fateor -isse qui cum illis senserim (LIV. 30, 13, 10 peccasse ... sese atque -isse. *cf.* CIC. Rab. Post. 25 in quo aequi sperasse Postumum dicunt, peccasse iniqui, ipse etiam -isse se confitetur). Verr. II 3, 113 erravit an potius -vit Apronius? 4, 39 usque eo commotus est, ut sine ulla dubitatione -ire omnibus ac furere videretur (epist. 5, 5, 3. 9, 21, 1. *al.*). ac. 2, 21 (20) ita qui sentiet, non apertissime -at? (*cf.* AVG. civ. 1, 27 p. 43, 22 D. quisquis hoc adgrediendum ... putat, non dico desipit, sed -it [persev. 6, 11]). LIV. 45, 23, 7 non adeo -o (*cf.* PLIN. epist. 9, 26, 7 non ita -o). SEN. contr. 2, 6 (14), 4 luxuriosus adulescens peccat, at senex luxuriosus -it. SEN. dial. 4, 9, 4 si tantum irasci vis sapientem, quantum scelerum indignitas exigit, non irascendum illi, sed -endum est. *al.* *γ proverbialiter dicta*: SEN. dial. 9, 17, 10 sive Graeco poetae (*Anacreont. 8*) credimus, 'aliquando et -ire iucundum est'. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 138/9 securius est -ire quam sapere.

b *ex certis doctrinis vel opinionibus* -ire *dicuntur*: *α amantes, libidinosi* (*bestiae l. 48, res l. 47; v. etiam de amore non moderando* TER. Eun. 63 si des operam ut cum ratione -as [*inde* HOR. sat. 2, 3, 271]): PLAVT. Curc. 187 pariter hos perire amando video, uterque -unt. Merc. 265 amavi ... olim in adulescentia, verum ad hoc exemplum numquam, ut nunc -o. 325 hic homo ex amore -it (*cf.* HOR. sat. 1, 4, 27 hic nuptarum -it amoribus, hic puerorum [*abl. ut p. 1831, 7*]. PROP. 2, 34, 25 Lynceus ... seros -it amores. EVGRAPH. Ter. Eun. 297 in amore). VERG. ecl. 10, 22 Galle, quid -is? SEN. benef. 7, 26, 4 libidine (VVLG. Ezech. 23, 11. *cf. l. 52 et* 23, 9 *filii* Assur, super quorum -vit l. *Oolla*). AVG. nupt. et concup. 1, 25, 28 ut ... turpius et procacius -ire non desinat *concupiscentia.* *c. vi inhiandi*: ARNOB. nat. 3, 27 -unt in liberos matres (HIER. tract. in psalm. I p. 84, 9 de equis, qui -unt in feminas [*cf.* in Am. 6, 12sqq. p. 1066ᴰ ad feminas. *ibid.* -unt et se tenere non possunt et gestiunt ad libidinem]. VVLG. Ezech. 23, 5 in amatores. 23, 7). VVLG. Ezech. 23, 16 -vit super eos concupiscentia oculorum suorum (23, 20 libidine s. concubitum). *β stulti* (*sec. doctrinam Stoicorum*): CIC. parad. 27 tit. ὅτι πᾶς ἄφρων μαίνεται: omnes stultos -ire. Tusc. 3, 9 (*del. Bake*). 4, 54. HOR. sat. 2, 3, 32 -is et tu stultique prope omnes (*saepe in hac sat., nota* 63 similem *errorem.* 302 qua ... stultitia). 2, 7, 117 aut -it homo aut versus facit. epist. 1, 1, 101 sollemnia. SEN. benef. 2, 35, 2. 5, 17, 3 dial. 2, 3, 1 epist. 87, 5 CAEL. AVR. chron. 1, 5, 144. *cf.* SEN. epist. 85, 9 falsa est ... ista mediocritas (*i.* μεσότης *Peripateticorum*) ..., eodem loco habenda, quo si quis diceret modice -endum, modice aegrotandum. *γ hilares, irati*: SEN. dial. 7, 12, 1 hilarem insaniam -ire ac per risum furere (*v. p. 1828, 20 et cf. colorem ebrietatis p. 1829, 67*). ARNOB. nat. 1, 17 quid est ... aliud irasci quam -ire, quam furere? (*cf. l. 13. 32*).

c *per meram hyperbolen fere i. q. saevire, ineptire sim.*: *α generalia quaedam*: TER. Andr. 692 age, si hic non -it satis sua sponte, instiga. Ad. 727 non clamas? non -is? CIC. Scaur. 45ⁿ incurristi amens in columnas, in alienos insanus -isti (SEN. dial. 7, 27, 1 in caelum [*antea*: incursitate]. OP. imperf. in Matth. 2 p. 644 quare sine causa -is in pueros, *Herodes*? *cf.* GREG. M. moral. 2, 29 contra iudicium flagellantis). VERG. ecl. 3, 36 -ire libet quoniam tibi (*sc. frustra contendendo, cf.* SERV.). HOR. epist. 2, 2, 134 signo laeso non -ire lagoenae. SEN. contr. 10, 4, 22 nostri quoque bene -erunt (*sc. inepta dicendo. cf.* 10, 5, 27 *Spyridion* multo ... vehementius -it quam nostri phrenetici. suas. 1, 12 ex quo homines diserti -ire coeperunt. 2, 16 -erunt ... multi circa Othryaden [PLIN. nat. 25, 106 Magi utique c. hanc *verbenacam* -unt: hac peruncto*s eqs.*]. *al.*). SEN. dial. 10, 14, 3 cum bene (*cf. l. 72*) -ierint *inquieti.* epist. 81, 27 propter quae vulgus -it. TERT. adv. Val. 32 p. 208, 20 ne Achamoth ... -at, ne Theletus irascatur, ne Fortunata acerbetur. *al. de rebus humanis*: CIC. Tusc. 4, 50 nisi -ire coepit *fortitudo.* SEN. suas. 1, 16 quae -unt (*i. ineptiae; opp.* sana). *de leone*: SEN. Oed. 919 qualis per arva Libycus -it leo.

β specialia varia: ① *de avaris, luxuriosis sim.* (*cf. supra l. 11. 31*): TER. Phorm. 642 a primo homo -ibat. :: cedo quid postulat? :: quid? nimium. CIC. Att. 13, 29, 2 (1) Othonem vincas volo

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. licitando in auctione*); nec tamen -turum illum puto. HOR. sat. 1, 2, 49 Sallustius in quas *libertinas* non minus -it (*i. pecuniam effundit*) quam qui moechatur (SEN. nat. 7, 31, 1 invenit luxuria aliquid novi, in quod -at. epist. 94, 71 omnium, in quae -imus). SEN. epist. 115, 8 (*ex Aristone*) circa tabulas et statuas -imus carius inepti *quam pueri* (PLIN. nat. 37, 204 *aurum*, c. quod omnes mortales -unt). PLIN. nat. 10, 110 harum *avium* amore (*cf. p. 1830, 42*) -unt multi. AVG. serm. 261, 5, 5 iussit deus, ut nudum vestires: tremuisti; iussit avaritia, ut vestitum exspoliares: -isti. (II) *de tumultuantibus, bellicosis (in vita publica)*: CORNELIA epist. frg. 2 ecquando desinet familia nostra -ire? CIC. epist. 16, 12, 4 *Caesar* videtur, si -et, posse opprimi. LIV. 22, 39, 6 (*syn.* furere). 30, 42, 17 (*opp.* sapere et consulere). 38, 8, 6 gentis ... nolle dicere iniuriis, miseriis certe coactae -ire. STAT. Theb. 10, 658 ipsa -ire videtur Sphinx galeae custos. HEGES. 4, 11 p. 259, 22 furore (*i. proeliis domesticis*). *al.; cf. p. 1829, 75.* *speciatim de militibus seditiosis* (*cf. infra l. 82*): LIV. 28, 27, 11 vos contagione -istis (28, 34, 4 cum velut c. quadam pestifera ... castra quoque Romana -ierint). 28, 29, 3 -istis ..., milites. CVRT. 10, 2, 22 secundis rebus ... -ire coepistis. TAC. hist. 1, 83, 4 neque ... plures consternatione proxima -isse crediderim. *de Christianorum inimicis, persecutoribus sim.* (*persecutione l. 28; cf. p. 1832, 11 et* VVLG. IV reg. 19, 28 -isti in me): TERT. apol. 39, 8 quod fratres nos vocamus, ... -unt. LACT. inst. 5, 21, 1 adversus nos -unt. RVFIN. hist. 5, 1, 53 -ire magis in eos coepit populi multitudo (*gr.* ἠγριώθη). COMM. instr. 1, 28, 11 grassaris, -is, detractas nunc et dei nomen? CASSIOD. hist. 10, 33, 10 *imperatores* contra veritatis ministros vehementer -erunt ([*Theodoret. 5, 39, 24* ἐλύττησαν]. GREG. M. dial. 3, 32 p. 207, 11 M. dum c. catholicorum vitam ... persecutio ... vehementer -ret). *al.* (III) *de genere dicendi intemperanti*: QVINT. inst. 12, 10, 73 vitiosum et corruptum dicendi genus, quod aut verborum licentia exultat ... aut specie libertatis -it. (IV) *de haereticis*: FILASTR. 83 *Donatistae* supra baptismum ecclesiae catholicae alium suum baptisma -unt promittentes. AVG. civ. 11, 22 p. 491, 31 D. sic ... Manichaei non desiperent vel potius -rent, si *eqs.* (c. Iul. 4, 1, 1 sicut Manichaeus -it *i. -ens dicit* [serm. 151, 3, 3]. *cf.* c. Pelag. 2, 1, 1 *Pelagiani* alio genere perversitatis -unt *ac Manichaei. v. p. 1829, 25*). c. Gaud. 1, 38, 52 p. 251, 23 vos si non vitam vestram ... existimatis insaniam (*v. Vulg. sap. 5, 4*), desperatius -itis. CIL VIII 20 497 (*?*). (V) *de iis, qui dolore exacerbantur*: CLAVD. DON. Aen. 2, 745 p. 248, 14 ('amens') dolore ... nimio -ire coepi (AVG. conf. 5, 8, 15). SVLP. SEV. dial. 3, 6, 1 prae dolore totus -o. (VI) *de ludorum studiosis*: HIER. epist. 43, 3, 3 habeat sibi Roma suos tumultus, harena saeviat, circus -at, theatra luxurient. AVG. civ. 1, 32 p. 49, 30 D. ut ... in theatris cotidie certatim pro histrionibus -rent (serm. 51, 1, 2 quam multi ... de amphitheatro victi revertuntur, victis eis pro quibus -unt?). SALV. gub. 6, 69 ecclesia Carthaginensis -bat in circis, luxuriabat in theatris. 6, 87 sani -bant.

γ struct. peculiares: (I) *inf.*: RVFIN. Clement. 3, 3 *deum ingenitum* quasi per se ipsum factum dicere insania -erunt. COMM. apol. 662 *Iudaei* -erunt quasi nequam perdere morti *dominum*. instr. 1, 9, 8 vane, non -is colere deos pictos in axe? (II) *interrog. indir.* (*notione certandi*): AVG. serm. 9, 13, 21 -itis, quis plus donet; si -retis, quis plus servet, non essetis ferendi; quis plus servet -ire, avaritiae est; quis plus donet -ire, profusionis est.

B *transfertur ad res naturales* (*cf. p. 1832, 22*): SEN. nat. 6, 17, 1 (*de terrae motu*) cum offenditur et retinetur *aer*, -it et moras suas abripit. THEOD. PRISC. eup. faen. 73 si ... ignis ille sacer adhuc -ierit. RVT. NAM. 1, 620 -turis ... fretis.

index structurarum ad 1: accedit abl. passim; acc. obi. int. p. 1830, 43. 55. 56sq. 61. ad *p. 1830, 49*; adversus *l. 23*; circa *l. 5. p. 1830, 75*; contra *l. 26. p. 1830, 69*; cum *l. 84*; ex *p. 1830, 15. 41. al.*; in *c. acc. l. 2. p. 1830, 48. 67. al., c. abl. p. 1830, 43sq. al.*; prae *l. 40*; pro *l. 44*; super *c. abl. vel acc. p. 1830, 45. 51.* *inf., interrog. indir. v. l. 47sq.*

II ***transitive*** *i. q. insanum reddere,* μαίνειν: PS. AVG. serm. ed. Caillau 2 app. 18, 1 (*loq. diabolus*) *Christus* meam venit -ire versutiam (mea ... versutia *Bibl. Cas. I floriveg. 146b*), ut praecipitem me submergat in profunda. *ibid.* 18, 3 (*loq. una e matribus Bethleem.*) meus filius Caesarem (*i. Herodem*) -ire nescivit et in saeculari malitia defecit. GLOSS.^L V Abba OD 8 oestrum: genus tabani, quod boves exagitat et -iat.

partic. ***īnsāniēns**, -entis. -ians *p. 1832, 18, cf. p. 1829, 31.* ISID. diff. 1, 297 insanus est, qui perpetuo animi furore tenetur; -s subito incitatus indignatione vel ira. GLOSS. μαινόμενος. οὐ σώφρων, ἄφρων. [*contextu mutilo*: TAB. devot. RevA. V 34, 1931 p. 374 n. 132.]

i. q. insania affectus, insanus (*accedit* in *c. acc. p. 1832, 11, cf. l. 61*): 1 *de animantibus*: TER. Ad. 561 venit post -s *Ctesipho* (DON.: αὐξητικῶς non iratum [*403*] praedicat, sed insanum). CIC. Tusc. 4, 53 (*ad Trag. inc. 66; sunt qui verba ipsi poetae dent*) proelium restituit -s *Aiax* (CELS. 3, 18, 19 Aiacem vel Orestem). off. 3, 95 si gladium quis apud te sana mente deposuerit, repetat -s. LIV. 7, 39, 10 ex iniuria -is exercitus (*i. seditiosi*). SEN. suas. 7, 5 *Antonium* hominem et vitio naturae et licentia temporum -em, ... sanguine civili luxuriantem. CELS. 2, 12, 1B cum tristitia -bus (2, 13, 1 c. quadam hilaritate. 3, 18, 20 c. risu ... c. serio). 3, 18, 4 dolus -is. 3, 18, 10 sic. 3, 18, 23 -es vehementer exerceri debere. *al.* (*v. infra l. 71*). SEN. frg. 34 sanitatis patrocinium est -ium turba. CVRT. 8, 7, 2 scelere et malis -em *Hermolaum*. PETRON. 3, 2 (*proverbialiter, cf. p. 1833, 66*) cum -bus furere. PLIN. nat. 20, 52 antiqui et -bus dabant crudum *allium*, Diocles phreneticis elixum (20, 106. 227). 25, 54 *veratrum* nigrum medetur ... -bus (25, 60 morbis comitialibus ..., melancholicis, -bus *eqs.*). QVINT. decl. 314 p. 237, 1. TAC. ann. 11, 31, 2 Bacchae (*cf.* FILASTR. 75, 1 *Ascodrugitae* -es ... et bacchantes, sicut illi pagani Liberipatriani, insanis mentibus more gentilium furentes). ITALA act. 26, 11 (cod. e = VVLG.; *cf. p. 1823, 81*) -s in (*om. e*) eos *Christianos* persequebar *Paulus* (OP. imperf. in Matth. 1 p. 626 filios ... ad bellum idoneos et -es in sanguinem). FIRM. math. 8, 11, 5 populi (CLAVD. DON. Aen. 7, 590 p. 89, 9 MARCELL. chron. II p. 102, 521. APON. 12 p. 223 profanorum. *cf.* RVFIN. hist. 5, 1, 44 vulgi -is furor). OPTAT. 3, 4 p. 82, 2 (*de circumcellionibus agonisticis*). HIER. psalt. sec. Hebr. 91, 6 a morsu -is meridie (-iantis, insidiantis *varr. ll.; Psalt. Rom. et Vulg.* daemonio meridiano). VVLG. IV Esdr. 15, 30 Carmonii -es (-ieantes; *Ambian., v. Rönsch, Coll. phil. 224; transitivum vix recte intellegunt Souter, Blaise*) in ira. AVG. in psalm. 98, 5 p. 1261 plus illum dolet -em quam phreneticum febrientem. *al.* *per oxymoron de sapientia Epicureorum*: HOR. carm. 1, 34, 2 -is ... sapientiae consultus erro. 2 *transfertur ad rem naturalem*: HOR. carm. 3, 4, 30 Bosporum (SCHOL.: inquietum).

deriv.: insanitivus (*?*).

2. īnsanio, -āre. *ab* in *et* saniare, *cf.* exsaniare. *de confusione c.* 1. insanio *v. p. 1829, 31.* -ans *i. q. sanie inficiens* (*nisi infectus*): THEOD. PRISC. eup. faen. 96 umor corruptus -ans (-ens *rB*, in sanies *Gelen., om. b*), qui omne corpus visu horrido funestarit (*cf. Rose, ind. p. 539, qui cft. 1, 66* cum saniare coeperit *vulnus. apud eundem occurrit* insanire *p. 1831, 56*).

īnsānitās, -ātis *f.* *ab* insanus, *cf.* sanitas. GLOSS. V 642, 48 -s (*ex* NON. p. 122, 24): insania. *i. q. status insanus*: VARRO Men. 133 apage in directum a domo nostra istam -em. CIC. Tusc. 3, 8. 10 (*v. p. 1826, 38. 40*).

īnsāniter *v. p. 1836, 53.*

? **īnsānītīvē** *in loco turbato* CAEL. AVR. acut. 1, 3, 40 *pro* insontine *coniecit Bendz, Eranos 43, 1945, 53sqq. conferens gr.* μανικῶς (-i *Drabkin, i.* μανιώδεις). *si recte, ab* insanire.

īnsannātio, -ōnis *f.* *ab* in *et* sannari. *fere i. q. illusio, irrisio*: PS. TIT. epist. l. 368 Gabaonites ... interpraetantur filii confusionis, qui ... ludibria -em derisum deduxerunt *in corpus Christi*.

***īnsānus**, -a, -um. *ab* in *et* sanus. *de prosodia*: CIC. orat. 159 'indoctus' dicimus brevi prima littera, '-us' producta. *compar.* -ior *et superl.* -issimus *inde a* PLAVTO. NOT. Tir. 53, 26.

de notione: CIC. Tusc. 3, 11 eos ... sanos quoniam intellegi necesse est, quorum mens motu quasi morbo perturbata nullo sit, qui contra adfecti sint, hos -os appellari necesse est; ... non est scriptum (*Lex XII tab. 5, 7*) 'si -us', sed 'si furiosus escit' (DIFF. ed. Beck p. 64, 16 -us perpetuum vitium est; f. temporis, quasi ferarum ritu vivens; vesanus male sanus, cui remedia poterunt subvenire. *cf. infra l. 67*). SYNON. Cic. p. 413, 5 *et* 426, 11 B. ISID. diff. 1, 297 (*disting.* insaniens, *q. v.*). GLOSS. μαινόμενος. μανικός. ἀνυγιής. μανιώδης. παράφρων. *ad singulos locos v. infra; inepte explicatur 'nimis, valde sanus' p. 1834, 40.* *legitur inde a* PLAVTO, ENN., CAECIL., CATONE, TER.

I *i. q.* ***mente*** *vel* ***sensibus alienatus, vesanus*** (*per euphemian quandam, v. Hofmann, Umgangsspr. 147*): A *proprie de* ***animantibus*** *et rebus ad animantia pertinentibus* (*de bestiis infra l. 72. p. 1834, 42*): 1 *usu stricto*: a *spectat ad morbum*:

α generatim (*exempla selecta*): PLAVT. Men. 373 haec mulier aut -a aut ebria est (CIC. Tusc. 4, 52 et -i et ebrii multa faciunt saepe vehementius. div. 2, 120. 121). 927 hau pro -o (*cf. p. 1833, 71*) ... respondit mihi. OV. fast. 6, 497 *Ino* -is natum complexa lacertis (*cf.* STAT. silv. 2, 1, 143 ab hoc Athamas -os flecteret arcus). QVINT. decl. 349 p. 376, 5 dic -um, dic furiosum (FIRM. math. 3, 11, 12 -i ac f. *cf. l. 67. 69*). IVV. 6, 620 si fecisset Iuno maritum -um (*cf.* AVG. civ. 19, 4 p. 357, 21 D. si aliquo morbo efficiatur -us. *al. v. et p. 1833, 53*). GAIVS epit. 2, 2, 3 furiosi, id est mente -i ([*infra*: -i ... per intervalla]. FIRM. math. 3, 11, 3 m. -os aut freneticos. 6, 31, 53 praepostera m. semper -os. LEX Burg. Rom. 36, 6 furiosus aut m. -us. *cf.* RVFIN. apol. Orig. epil. p. 619^A vel mente motus vel cerebro ... -us). *et passim.* *nota usum alienum esse a* CELSO, *qui hac notione adhibet* insaniens, *alia* -us *p. 1835, 82.*

β de bestiis rabidis, cerebrosis: NEMES. cyn. 214 (*de rabie canum*) -os ... infigere morsus. PALLAD. 3, 7 ne pastu suo pecoribus noceat et boves reddat -os *ervum* (insanandos *G; cf. Colum. 2, 10, 34* cerebrosos). CHIRON 17 apioso, -o, cardiaco, caduco, frenetico, distentiosis, sideraticio, rabioso. 255. 258. 276. 280 (*trad.* sanus). 284 si quod iumentum a bile sicca -i⟨u⟩s fuerit factum. 295. *in imag.*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 127, 1 ne ... canes heretici rabido furore exciti -i oblatrarent.

γ ipsae -ae dicuntur res naturales insaniam gignentes (*cf. p. 1833, 20. 1834, 48*): (I) (*herba*) -a *i. q. hyoscyamus L., herba venenata* (*cf. gr.* ἐμμανές *et theod.* '*Rasenwurz*'): SER. SAMM. 363 *herba* quae vulgari sermone -a vocatur — Graecus hyoscyamon propria scit dicere lingua. PS. DIOSC. Vind. 4, 68 p. 224, 9 ὑοσκύαμος ... οἱ δὲ

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἐμμανές . . ., Ῥωμαῖοι ἰν⟨σ⟩άνα (*inde codd. interpol.* Ps. Apvl. herb. 4 l. 26; *cf. cod. Vratisl. ibid.*). Oribas. eup. 2, 1 Y 2 La. Isid. orig. 17, 9, 41 -a vocatur, quia usus eius periculosus est: denique si bibatur vel edatur, insaniam facit. (II) *mel* -um: Plin. nat. 1, 21, 45 de melle -o (*21, 77* genus . . . mellis, quod ab insania, quam gignit, maenomenon vocant).

b *de mystis, bacchantibus sim.*: *α usu originario*: (I) *in cultu Bacchi*: Plavt. Amph. 704 Bacchae bacchanti si velis advorsarier, ex -a -iorem facies, feriet saepius. Ov. met. 3, 711 prima est -o concita cursu *Penthei mater*. Stat. Theb. 5, 92 -o . . . thyias rapta deo (*nimis morose* Schol.: -um Liberum dicit, qui cultores suos faciat -os). 9, 480 -ae maculant trieterida matres. 11, 319 montis (*i. Cithaeronis*). *tropice de ebrio*: Val. Fl. 1, 140 multo . . . -us Iaccho Rhoetus *Centaurus*. *cf. de Ascodrugitis p. 1832, 9.* (II) *in cultu Cybeles*: Prop. 2, 22, 16 Phrygis -os caeditur ad numeros. Avg. civ. 2, 7 p. 61, 9 D. in templis daemonum Galli absciderentur . . ., -i secarentur. 7, 24 p. 305, 20 iactatio -a membrorum. 7, 28 p. 311, 33 Mater . . . Magna, apud quam . . . abscisorum seseque secantium atque iactantium -a perstrepit turpitudo. *cf.* Ov. fast. 4, 364 inter . . . viridem Cybelen altasque Celaenas amnis it -ā, nomine Gallus, aquā; qui bibit inde, furit.

β per similitudinem de vatibus, poetis (*cf.* Serv. ecl. 3, 36 -i dicuntur poetae): Enn. scaen. 320 superstitiosi vates inpudentesque harioli, aut inertes aut -i aut quibus egestas imperat. Cic. div. 2, 110 quid vero habet auctoritatis furor iste, quem divinum vocatis, ut quae sapiens non videat ea videat -us? 2, 112 (*de Sibyllinis*) hoc scriptoris est, non furentis, adhibentis diligentiam, non -i. Verg. Aen. 3, 443 -am vatem aspicies *i. Sibyllam* (Serv.: alii magnam dicunt, sed melius deo plenam et vaticinatricem intelligimus. *cf.* Serv. auct., Clavd. Don., Gloss. IV 447, 36 *necnon p. 1834, 41*). Stat. Theb. 3, 613 si ipse . . . Apollo mugiat -o penitus seclusus in antro *Delphico*. 10, 607 vittas . . . caesaries -a *Tiresiae* levat. Prvd. apoth. 441 perdidit -os mendax Dodona vapores.

γ de prophetis: (I) *in vet. test. contumeliose dictum a contemptoribus religionis* (*hebr.* מְשֻׁגָּע): Vvlg. IV reg. 9, 11 (*servi ad Hieu*:) quid venit -us iste ad te? Os. 9, 7 -um virum spiritualem. (II) *in serm. christ. de pseudoprophetis*: Iren. 1, 13, 4 (= 1, 7, 3 H.) ab huiusmodi -o *sc. Marco gnostico*, qui se divinum spirare simulabat (*gr.* θιάσον, *fort. corrupt.*). Hil. ad Const. 2, 9, 1 Montanus per -as feminas suas (*sc. Priscam et Maximillam*) 'paraclytum alium' defendit (Hier. epist. 21, 3, 3. 41, 4, 1. *cf.* Hier. vir. ill. 26 cum Prisca et Maximilla, -is vatibus, incipiente Montano [40]. Rvfin. hist. 5, 16, 9 spiritus [*gr.* νόθον]. 5, 16, 12 fantasias. Vincent. Ler. 18, 6 -a illa -arum mulierum . . . somnia).

c *de daemoniacis*: Ivvenc. 2, 72 (*ad Marc. 5, 15*) -um . . . iuvenem . . . resipisse. Rvfin. hist. mon. 15 p. 434B (*loq. diabolus*) quem *monachum* cum credentem mihi -um reddidissem. Prvd. apoth. 400 audiat -um bacchantis energima monstri, quod rabidus clamat capta inter viscera daemon. Drac. laud. dei 2, 117 mentibus obsessis -a clade furoris.

2 *usu plus minus hyperbolico*: **a** *in certis locutionibus*: *α praedicative* (*exempla quaedam generalia; cf. p. 1832, 65*): Plavt. Amph. 1084 me uxor -um facit (Ter. Eun. 254 ex stultis -os). Cic. Att. 4, 6, 2 -us . . . existimor (Phil. 13, 43 aut impium aut -um). Hor. sat. 1, 3, 82 Labeone -ior inter sanos dicatur. Apvl. apol. 100 -um putabit *illud* (-am *Casaub., sc. Pudentillam*). *β in allocutione*: Plavt. Curc. 19 quid tu ergo, -e, rogitas valeatne ostium? Truc. 286 quid clamas, -e? Ter. Eun. 861 abin hinc, -a? Cic. de orat. 2, 269 'quid tibi vis', inquit, '-e?' (*cf.* Hor. sat. 2, 6, 29 Prop. 1, 5, 3 Pers. 5, 143). *al. cf.* Plavt. Most. 450 -in estis? *γ non* tam (ita) -us: Cato or. frg. 51 nemo . . . tam -us esset, qui iudicaret *eqs.* Ps. Cypr. rebapt. 3 p. 73, 5 nemo nostrum adeo ita -us reperitur aut contumax, ut *eqs.* Avg. conf. 6, 4, 6 neque . . . tam -us eram, ut *eqs.* *δ proverbialiter vel facete dicta*: Varro Men. 148 -is sani et furiosi videntur esse -i (*cf.* Op. imperf. in Matth. 1 p. 635). Hor. sat. 2, 3, 40 -os qui inter vereare -us haberi (*cf.* Boeth. c. Eut. praef. 30 ne iure viderer -us, si sanus inter furiosos haberi contenderem. *v. et* Symph. 16. *Otto, Sprichw. 151*). Sen. epist. 94, 17 si quis furioso praecepta det . . ., erit ipso, quem monebit, -ior. *ε comparationes* (*cf. infra l. 79*): Cic. Att. 9, 12, 3 coner illuc ire ut -us? (Mod. dig. 48, 4, 7, 3 ut -is illis *temerariis* parcendum est). Varro ling. 8, 33 quas si quis servet analogias, pro -o sit reprehendendus (Ps. Apvl. Ascl. 25 religiosus pro -o, inreligiosus putabitur prudens. Dares prol. p. 1, 15 haberetur [Hier. epist. 18A, 15, 5]. *cf. p. 1832, 61*). Hor. epist. 1, 5, 14 parcus . . . nimiumque severus adsidet -o. Sen. nat. 6, 29, 1 -is attonitisque similes. Petron. 92, 8 tanquam -um. Apvl. apol. 75 quasi -us (100). Vlp. dig. 21, 1, 4, 1 (*interpol.?*) more -orum.

b *ex certis quibusdam doctrinis vel opinionibus -i dicuntur*: *α amantes, libidinosi* (*addidi comparationes; cf.* Serv. ecl. 8, 66 amantes -os vocamus): Plavt. Merc. 263 quam *mulierem* ego . . . non ita amo ut sani solent homines, sed eodem pacto ut -i solent. 446 numquam . . . fuit . . . ille senex -ior ex amore quam ille adulescens (*cf.* Pallad. hist. mon. I 53 p. 336A -us amore femineo). Lvcil. 894 quod tu *meretrix* ab -o auferas. Cic. Sest. 16 hominis fraternis flagitiis, sororiis stupris, omni inaudita libidine -i (*fort. corruptum, v. app. crit. et Sydow, RhM. 89, 1940, 76*). Tusc. 4, 73 -us videtur etiam suis. Verg. ecl. 10, 44 -us amor (Aen. 2, 343 [*cf.* Serv. auct.]. Hor. carm. 3, 21, 3 Prop. 2, 14, 18 Ov. ars 1, 372. *al.* Sen. benef. 6, 25, 2. *al.*). Ciris 289 Amor -ae luctum portavit alumnae. 345 -i pectoris ictus (Sen. Phaedr. 640 pectus -um vapor amorque torret. 1193). Hor. sat. 1, 2, 97 te hoc facit -um. 1, 4, 49 -us amicā filius. Prop. 3, 17, 3 Veneris. Val. Max. 7, 3, 10 inconcessis ac periculosis facibus accensum ab -a cupiditate inhibere (Firm. math. 3, 3, 11 circa amores -a c. praeposteros. *cf.* Avg. civ. 14, 8 p. 18, 18 D. adulescens -a flagrans cupidine). Sen. Phaedr. 361 flammis. Calp. decl. 23 p. 21, 20 per -am libidinem (Cypr. ad Donat. 9 p. 11, 1 l. -is in viros viri proruunt. Arnob. nat. 5, 5 -a et furialis l. et ex utroque sexu). *al.* *β Fortuna*: Pacvv. trag. 366 Fortunam -am esse et caecam et brutam perhibent philosophi. 369 -am . . . aiunt, quia atrox incerta instabilisque sit. *γ stulti* (*sec. doctrinam Stoicorum, quam tangere videtur etiam* Lvcil. 732): Cic. Mur. 61 nos . . ., qui sapientes non sumus, fugitivos, exules, hostis, -os denique esse dicunt *Stoici* (de orat. 3, 65 ac. 2, 144 Tusc. 4, 54 nat. deor. 3, 11. Porph. Hor. sat. 2, 3, 32 -os et stultos). parad. 17 nescis, -e, nescis, quantas vires virtus habeat (*cf.* Hor. sat. 2, 7, 95 cum Pausiaca torpes, -e, tabella). *al.* Hor. sat. 2, 3, 44 (*et passim in hac sat.*). Sen. benef. 2, 35, 2 Arnob. nat. 1, 64.

c *per meram hyperbolen indicatur status perversus, ineptus, turbidus, intemperans sim.*: *α generatim*: (I) *exempla varia selecta*: Plavt. Mil. 371 ego stulta . . ., quae cum hoc -o fabuler. Truc. 950 stultus atque -us damnis certant. Ter. Haut. 32 quor -o serviat? Eun. 616 ne quam ille hodie -us turbam faciat . . . Thaidi. Cic. Verr. II 4, 148 Theomnastus quidam, homo ridicule -us, quem Syracusani Theoractum vocant (*cf.* 4, 149). Verg. Aen. 6, 135 si . . . -o (Serv.: magno) iuvat indulgere labori (Min. Fel. 5, 6 -o atque inepto). Hor. sat. 1, 5, 35 -i ridentes praemia scribae. 2, 6, 69 conviva solutus legibus -is. epist. 1, 6, 15 -i sapiens nomen ferat. Valg. carm. frg. 2, 7 falleris -us quantum si gurgite nauta Criseae quaerat flumina Castaliae (*cf.* Prop. 1, 9, 16). Lygd. 5, 13 -ae . . . iurgia mentis (Ivvenc. 2, 625 vocibus -a . . . m. profusis. Prvd. psych. 351). Prop. 1, 6, 16 *ut Cynthia* -is ora notet manibus (3, 8, 4 Ov. am. 3, 6, 58). Prop. 3, 8, 2 vocis . . . -ae . . . maledicta (Ov. epist. 11, 74). Sen. dial. 9, 3, 2 in hac . . . tam -a hominum ambitione. epist. 94, 64 -us amor magnitudinis falsae. Pers. 3, 46 morituri verba Catonis . . . et -o multum laudanda magistro (*inepte* Schol. ed. Kurz: id est nimis sano, ut est illud Virgilii [*p. 1833, 28*] '-am vatem . . .' pro valde sanam). *et passim.* (II) *de bestiis*: Hor. carm. 1, 16, 15 leonis. Sil. 4, 333 vultu *tigridis*. Stat. Theb. 3, 203 Molossi *canes* (Clavd. 5, 420). 4, 442 iuvenci (*cf.* Avian. fab. 28, 4 pecus). 7, 414 -as latrare Lycaonis (*in lupum transformati*) umbras. 11, 230 cornu *tauri*. Symph. 114 dentibus *lupi* (*in imag. de diabolo sec. I Petr. 5, 8*: Prvd. cath. 4, 80 *fera* -os acuens furore d.). Pacian. epist. 2, 6 p. 36, 10 tigris. Clavd. 8, 63 quadrigae. Avian. fab. 9, 24 fera. (III) *ipsa -a dicitur herba quasi insaniam movens* (*cf. p. 1832, 81*): Plin. nat. 16, 239 *laurum* -am vocant, quoniam, si quid ex ea decerptum inferatur navibus, iurgia fiunt. (IV) -us *cognomen virorum*: Plin. nat. 34, 81 (*de Apollodoro fictore, qui erat sui iudex iniquus et iracundus*). Gell. 18, 7, 1 (*de Domitio grammatico, homine intractabili et moroso*). *cf.* CIL IV 9078.

β in re publica: (I) *de tyranno*: Cic. Verr. II 3, 25 in hostis victos -i edictum atque imperium tyranni. (II) *de tumultu*: Cic. Mil. 45 -issima contio ab ipsius mercennario tribuno plebis concitata. rep. 1, 9 -os atque indomitos impetus volgi. Verg. georg. 2, 502 forum ([Serv.: litigiosum]. Prop. 4, 1, 134. Tac. dial. 13, 5 -um . . . et lubricum. Cypr. ad Donat. 10 p. 11, 22 f. litibus mugit -um. Comm. apol. 587). *al.* (III) *de bello*: Verg. Aen. 7, 550 accendam . . . animos -i Martis amore (Sil. 6, 6. *cf.* Stat. Ach. 1, 442 Bellipotens). 9, 760 caedis . . . -a cupido. Calp. ecl. 1, 59 enses (Sil. 9, 314). Sil. 6, 335 -o pugnae . . . amore. *al.* Stat. Theb. 3, 622 licet hic *Capaneus* -a minetur. 7, 22 ferri . . . -a voluptas. 10, 919 pugnas. Prvd. psych. 27 -i . . . pericula belli (Schol.: insensati). *al.* (IV) *de persecutione Christianorum*: Prvd. perist. 2, 47 ducis (*i. imp. Valeriani*). 5, 203 lumina *persecutoris*. 11, 39 -o rectori christicolas . . . vexanti . . . viros. c. Symm. 2, 673 rabiem *Decii*. Bachiar. repar. laps. 14 p. 1051A *martyr* cum ab -o populo lapidibus urgeretur. *al. cf. p. 1835, 18.*

γ specialia varia: (I) *de avaritia, luxuria sim.*: Cic. Verr. II 4, 39 similis istius *Verris* cupiditas, hoc etiam acrior atque -ior, quod illa *Eriphyla* cupiebat id quod viderat, huius lubidines . . . etiam auribus excitabantur (Cypr. ad Donat. 12 p. 14, 2 Ambr. Nab. 1, 2 in psalm. 118 serm. 8, 5, 1. *cf.* Merob. poet. 100 auri . . . -a cupido). Sen. epist. 39, 5 inpotentiae atque -ae libidini (85, 7). Cvrt. 6, 2, 2 perpotandi pervigilandique -a dulcedo. Sil. 11, 33 luxus et -is nutrita ignavia lustris *Capuae* (*cf. 29* furorem). *al.* *transfertur ad ea, quae insaniam produnt*: Cic. Mil. 53 substructiones (*cf.* Qvint. inst. 8, 6, 41). 85 substructionum -is molibus (Petron. 120 v. 91 perfossa dehiscit molibus -is tellus). Hor. sat. 2, 2, 5 inter lances mensasque nitentes, cum stupet -is acies fulgoribus. Avson. 393, 18 p. 245 P. pretiis (Macr. Sat. 3, 16, 9). (II) *de intemperanti genere dicendi vel scribendi*: Cic. Brut. 233 *C. Fimbria* omnia magna voce dicens verbo-

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rum sane bonorum cursu quodam incitato ita furebat tamen, ut mirarere tam alias res agere populum, ut esset -o inter disertos locus. MART. 4, 49, 8 Musa nec -o syrmate nostra tumet (cf. MART. CAP. 8, 809 irrisoria semper lepidaque versutia inter -a semper deridebas vatum tumores). QVINT. inst. 11, 3, 45 ne dicamus omnia clamose, quod -um est. cf. SVET. Aug. 86, 2 M. . . . Antonium ut -um increpat *Augustus*, quasi ea scribentem, quae mirentur potius homines quam intellegant.
(III) *de dolore, timore sim. acerbo*: VERG. Aen. 2, 776 -o . . . indulgere dolori ([SERV. auct.: hic sine ratione, aut certe magno]. SER. SAMM. 399 subito d. -us [-um *Burmann*] furit incitus ictu. 473 d. -us tota desaevit in alvo. *al.*). LIV. 32, 17, 16 ut . . . trepidationem -am (vanam *Mueller*, non vanam *Madvig*) superstantibus armatis praebuerit *turris*. STAT. Theb. 6, 203 parentes (SCHOL.: impatienter dolentes vel dolore furiatos). 10, 557 -is (incertis *var. l.*) lymphatam horroribus urbem. 12, 274 ululatibus *Cereris* (CLAVD. 15, 134). silv. 2, 1, 12 gemitus. APVL. met. 8, 6, 5 *uxor* -a voce casum mariti quiritans. *al.* *cf. de fame* LVCAN. 7, 413 (*'quae ad insaniam redegit' Forcellini nimis morose*). (IV) *de infidelitate, maxime haereticorum* (*cf. p. 1832, 78. 1834, 66*): IREN. 2, 30, 2 (= 2, 46, 1 H.) -orum hominum. 2, 30, 5 (*p. 1825, 23*). HIL. c. Const. 16 p. 594[A] ut per recti speciem prava confirmet et per rationis nomen -a constituat *imp. Constantius*. PRVD. apoth. 179 cede, Sabelli, depositorque patris natique -e negator. AVG. civ. 5, 22 p. 235, 4 D. -is adversus deum linguis (conf. 9, 4, 8 quod . . . *Manichaei* -i essent a. antidotum, quo sani esse potuissent). conf. 5, 9, 16 -us corde sacrilego. serm. 182, 7, 7 haereses mendaces, deceptrices, -ae. *al.* CONC.[S] I 3 p. 149, 33 -ae mentis et haereticus Apolinaris (*gr. I 1, 2 p. 97, 5* φρενοβλαβής). I 4 p. 97, 33 -issimam eius *Nestorii* doctrinam (*gr. I 1, 7 p. 150, 30* ἐκτοπωτάτην). *al.* OP. imperf. in Matth. 10 p. 686 -as haereticorum disputationes. CE 911, 6 luem (*i. superstitionem paganorum*). *al.* (V) *de studio ludorum*: AVG. civ. 1, 33 p. 50, 8 D. in psalm. 147, 21 studium -orum, qui sunt in amphitheatro. 149, 10. serm. 32, 19, 19 spectaculis. *al.*

B *transfertur ad* **res naturales**: 1 *epitheta ornantia* (*maxime in poesi*): a *de fluctibus, undis, mari sim.*: VERG. ecl. 9, 43 -i feriant, sine, litora fluctus ([SERV.: id est magni]. SIL. 17, 435 STAT. Theb. 12, 729 Ps. QVINT. decl. 9, 12 p. 178, 1 DRAC. laud. dei 2, 354. *in imag.*: SEN. Herc. f. 1093 animi. SIL. 8, 32 curarum. HIER. in Ezech. 27, 26 p. 261[A]). georg. 1, 481 proluit -o contorquens vertice silvas . . . Eridanus (SERV.: magno). PROP. 3, 7, 6 tu *pecunia* Paetum . . . obruis -o terque quaterque mari (SEN. Ag. 540. 599 asperis -a coris. Med. 765 Phaedr. 700. ARNOB. nat. 1, 46 furibunda et -a. AVSON. 469, 5 p. 4 P. HEGES. 5, 46, 1 p. 397, 12 HIER. epist. 3, 4, 4). OV. epist. 1, 6 obrutus -is . . . aquis (AVIAN. fab. 11, 2). 7, 53 aequora. 17, 28 freti (SIL. 1, 638 MART. 4, 63, 2). SEN. Phaedr. 351 -i belua ponti. AVIEN. Arat. 315 ut . . . -o penderet saepe profundo *navita* (ARATOR act. 2, 1109 -i rabiem . . . profundi). AVSON. 325, 70 p. 112 P. -i . . . metum pelagi (*cf.* OP. imperf. in Matth. 39 p. 846 [*interpretatio allegorica ad Matth. 21, 21*] homines . . . ex se quasi -as voces pelagi dimittunt). 398, 39 p. 228 *ostrea* -ā generata Propontidis actā. PRVD. perist. 5, 438 unda (RVT. NAM. 1, 539. *cf.* RVFIN. Basil. hom. 5, 15 -os undarum tumores). SIDON. epist. 9, 14, 5 *rivulus* depositurus -am . . . abundantiam. b *de ventis*: TIB. 2, 4, 9 mallem . . . stare . . . -is cautes obnoxia ventis (SEN. Phoen. 429 SIL. 10, 226 STAT. Theb. 6, 300 AVIEN. Arat. 1678 PRVD. apoth. 650). OV. met. 12, 510 -is . . . viribus austri (*cf.* GERM. 327 -os obscuris flatibus austros [STAT. silv. 2, 2, 27]). SEN. Phaedr. 736 fugit *Hippolytus* -ae similis procellae (Thy. 636). 1130 -i boreae minas. Phoen. 420 procellae turbine -o (SIL. 8, 663 STAT. Theb. 1, 366). SIL. 6, 175 -o saevior euro spiritus erumpit. AVIEN. Arat. 109 Creta ubi fluctu tunditur -is late circumsona chauris. 116 aquilonibus (orb. terr. 400). AVIAN. fab. 16, 2 -i turbine . . . noti. c *varia*: HOR. carm. 3, 7, 6 post -a Caprae sidera frigidas noctis . . . agit (SCHOL.: tempestuosa). PERS. 3, 5 siccas -a canicula messes iam dudum coquit. VAL. FL. 3, 676 -o iamdudum turbidus aestu *Hercules*. 4, 641 saxa (*i. rupes Cyaneae*). SIL. 1, 251 imbrīs. STAT. Theb. 5, 373 puppem . . . -a flagellat arbor (*i. mālus vehementer vacillans. cf.* SCHOL.). 12, 655 fulmina. silv. 4, 8, 5 -i . . . damna Vesaevi.

2 *nomina propria*: a -i montes *Sardiniae, gr.* τὰ Μαινόμενα ὄρη (*Ptol. 3, 3, 7*), *fort. a tempestatibus ita appellati nisi a flammis evomitis* (*v. Philipp, RE IX 1560 sq.*): LIV. 30, 39, 2 ibi (*sc. in Sardinia*) superantem -os m. multo et saevior et infestioribus locis tempestas adorta disiecit classem *Romanorum*. FLOR. epit. 2, 6, 35 gentium feritas -orumque, nam sic vocantur, immanitas m. CLAVD. 15, 513 (*fusius*). b -us lacus: PLIN. nat. 31, 18 Iuba (*275 F 40 Jac.*) *dicit* in Trogodytis l. -um malefica vi appellatum ter die fieri amarum salsumque ac deinde dulcem *eqs.*

3 *species vitis* (*sc. mira; aliter de herbis p. 1832, 81. 1834, 48*): PLIN. nat. 16, 115 *vites triferas* ob id -as vocant, quoniam in his alia maturescunt, alia turgescunt, alia florent.

II *i. q.* **aeger, infirmus** (*cf.* GLOSS. IV 539, 3 morbida -a; *e coni. dub.* PHILVM. med. 2 p. 128, 1 M. sanis . . . ⟨in⟩sanis [*Mihaileanu*; satis, sana *varr. ll., fort.* aliis . . . aliis]): CELS. 8, 22, 1 si in priorem partem erumpit *talus*, a posteriore latus nervos durus et -us (in se nisus *P*, intentus *Lindenus; v. p. 1832, 71*) est. MACR. Sat. 7, 5, 24 -us fit ille, cui merus sal cibus est, si hoc ipsum voraciter invaserit (*opp.* sanitatis compos). ANON. med. ed. Piechotta 132 qui guttur habuerit -um (*supra*: si quod in guttur natum fuerit vulnus).

indiculus structurarum: abl. resp. p. 1832, 67. 1835, 25, caus. p. 1833, 83. 1834, 1. 7. 1835, 40. 55; cf. ex *p. 1833, 82.* adversus: *p. 1835, 23.*

? n. sg. **īnsānum** *pro exclamatione*: CAECIL. com. 181 -um: auspicium aliter histrion⟨i⟩um est atque *eqs.* (*sic distinxit Leo in schedis*). CARM. c. pag. 37 vano ritu pecudumque cruore polluere, -um, . . . aras (*sic Morel,* polluit *cod.; an pro adv. ?*).

locutiones fere adverbiales: 1 *acc. n. sg.* **īnsānum:** a *i. q. valde* (*cf. l. 21 et v. Hofmann, Umgangsspr. 78*): PLAVT. Bacch. 761 -um magnum molior negotium (*cf.* PAVL. FEST. p. 113 '-um' pro valde magnum usus est Plautus). Mil. 24 epityrum (*v. app. crit.*) estur -um bene ([*A*, -e *P et Varro ling. 7, 86, cf. Klotz, Philol. 96, 1944, 23 sq.*; VARRO *l. c.* id vehementer cum vellet dicere ⟨edi⟩, dixit '-e', quod insani omnia faciant vehementer]. Most. 761 *aedes* exaedificatas -um [has sane *P*] b.). Most. 908 -um bonam *porticum*. *dub.* Trin. 673 -um [et] malumst (-um et malumst *B*, -umst et malum *CD*, et *del. Leo putans ortum ex correctura* -$\overset{e}{u}$m) in hospitium devorti ad Cupidinem. b *i. q. furiose*: PLAVT. Curc. 177 totum -um amare, hoc est quod meus erus facit. Nerv. frg. 6 -um valde uterque deamat (NON. p. 127, 27 *ad l.*: '-um' pro 'insane'. *inde* GLOSS. V 643, 7). AVSON. Mos. 466 -um . . . ruens per saxa rotantia late in mare . . . Aturrus. BOETH. cons. 2 carm. 3, 7 spiret -um nebulosus auster. *fort. potius acc. obi. int.*: AMM. 23, 6, 80 *Persae* abundantes inanibus verbis -umque loquentes et ferum (*v. vol. VI 1, 606, 51 sq.*). CLAVD. 18, 318 -um gemino proclamat ab ore . . . Ianus.

2 *acc. n. pl.* **īnsāna:** VEN. FORT. carm. praef. 5 quo *poemate* . . . auditores inter acernea pocula salute bibentes -a Baccho iudice debaccharent. *aliter p. 1834, 64.*

3 in (ad) īnsānum modum: AVSON. 302, 20 p. 174 P. *Croesus* dives -um in m. (*i. valde*). AMM. 29, 1, 5 ad -um percitus m.

adv. **īnsānē**, *compar.* -ius, *superl.* -issimē. [*cf. l. 14 et interpret. l. 21. 55.*] *i. q. modo insano*: 1 *usu hyperbolico*: PLAVT. Curc. 176 bonum est pauxillum amare sane, -e non bonum est (Ps. SEN. mon. 143 quam -e amaretur virtus, si videretur). HOR. sat. 1, 10, 34 in silvam non ligna feras -ius ac si magnas Graecorum malis inplere catervas. PLIN. epist. 4, 2, 2 *Regulus* amissum *filium* . . . luget -e. DON. Ter. Eun. 1031 -e exsultat nuptiis *Chaerea*. AVG. epist. 69, 2 p. 245, 21 operare in agro dei, . . . ubi tam multa . . . completa sunt, ut ea, quae restant, -issime desperentur. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 2 blasphemiam . . . -e prolatam (*gr.* ὑπὸ δυσμενείας). *de haeresibus, gestis haereticorum*: AVG. civ. 1, 20 p. 35, 4 D. Manichaeorum errori -issime adquiescimus? c. Cresc. 3, 11, 14 p. 421, 14 quod si absurdissime atque -issime dicitur. c. Parm. 2, 10, 20 p. 66, 21 *hoc* -issime negant *Donatistae*. SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2 episcopi quaedam in libris illius *Origenis* -ius scripta memorabant. CASSIAN. c. Nest. 7, 4, 3 quam -e . . . tu ei (*sc. deo*) impossibilitatem humanam obicis, cui possibilitas ipsa debetur. RVSTIC. CONC.[S] I 4 p. 96, 5 *Nestorius, qui* dogmatibus ecclesiae peregrina -e auribus inseverit (*gr. I 1, 7 p. 149, 2* ἀνοσίως). LEO M. epist. 157, 1 CONC.[S] II 4 p. 109, 6 quae Alexandriae -issime gesta sunt. 2 *de bacchantibus*: SERV. auct. Aen. 4, 302 *Thyiadas* quidam ἀπὸ τοῦ θύειν, quod est -e currere, dictas volunt.

adv. **īnsāniter.** POMPON. Atell. 17 (NON. p. 509, 30 PRISC. gramm. III 70, 16) metuo illum: iocari nescit, ludit nimium -r (PRISC.: pro 'insane').

deriv.: insania (-ies), 1. insanio, insanitas. *Lumpe.*

īnsapidus, īnsapiēns *v.* insip-.

īnsapōro, -āre. *ab* in *et* saporare. *i. q. saporando inficere*: CASSIOD. var. 12, 4, 3 licet . . . Graecia . . . vina sua aut odoribus condiat aut marinis permixtionibus -et.

īnsarcio *v.* infarcio.

***īnsatiābilis,** -e. *ab* in *et* satiare, *cf.* insaturabilis, inexsatiabilis, satiabilis. *abl. sing.* -e *p. 1837, 23. compar. p. 1837, 70; superl. deest, cf.* nimium -is *p. 1837, 61.* NOT. Tir. 20, 88. *de notione*: SYNON. Cic. p. 414, 12 B. alieni appetens, -is, inexsaturabilis. DIFF. ed. Beck p. 40, 109 avidus habet mensurae modum, -is est qui non potest satiari. GLOSS. inexplebilis, insaturabilis. ἀκόρεστος. ἀπλήρωτος. ἀχόρταστος. GLOSS. I p. 83, 73 avidus, ambigus (*v. adn.*). GLOSS.[L] III Abol. IN 215 (*cf.* Corp. I 360. I Ansil. IN 1465. 1467 = GLOSS. IV 100, 7. V 303, 39) -is (*vel* -soc-, -sauc-, -sc-): qui satiari (*vel* soc-, sauc-, vulnerari, vulnerare) non (*vel* nequaquam) potest. *legitur inde a* LVCR. (*adv.*), CIC. (*cf.* insaturabilis), SALL., OV. [*confunditur in codd. saepius c.* instabilis (*cf. p. 1837, 45; restituitur* -is *p. 1837, 38*). *alia v. l. 70. p. 1838, 4.*]

I *sensu passivo i. q. qui satiari non potest, inexplebilis* (*in fig. etym. p. 1837, 33, cf. p. 1837, 75; iuxtapos.* inexplebilis *p. 1837, 4. 5. 41. 58,* infinitus *p. 1837, 52. 54; accedit gen. p. 1837, 19. 30. 34. 46. al., abl. instrum. p. 1837, 24. 27. 39. al., limit. p. 1837, 43,* ab *p. 1837, 45; c. notione temporali p. 1837, 62* [*cf. p. 1837, 67. 82*]):
A *spectat ad famem, sitim*: 1 *proprie*: a *de animantibus, part. corp.*: OV. Ib. 172 de . . . tuo fiet . . . -bus corpore rixa lupis. SEN. epist. 60, 3 tam -em nobis natura alvum dedit . . . ? (*cf.* APVL. met. 7, 27, 3 -em profundumque ventrem [VAL. CEM. hom. 10, 2]). 89, 22 profunda et -is gula (VAL. CEM. hom. 1, 5. 19, 1. 19, 3). PLIN. nat. 1,

[*V. Schmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11, 79 animalia (*cf.* 11, 202 -ia animalium). STAT. Theb. 11, 87 miseri (-is *P*, -um *ω*) -is edit ... caput *Tydeus.* SERV. georg. 1, 119 'improbus anser' -is, nulli probandus (3, 431). **b** *de appetitione*: AMBR. hex. 5, 23, 83 *seleucidi* creator inexplebilem dedit ... naturam, ut -i pastu plagam (*i. locustas*) ... possit extinguere. 6, 9, 71 inexplebilem atque -em cibi et potus ... cupiditatem. CAEL. AVR. acut. 3, 14, 113 appetentia -is bibendi. chron. 3, 2, 16 sitis. EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953C -em vescendi ... orexim (*gr. ἀπέραντον*). 2 *in imagine de iis, qui sitiunt sanguinem*: LIV. 9, 14, 14 minime cuiquam militum consules odio in hostes cessisse aut cessuros; quin duces sicut belli, ita -is supplicii futuros fuisse (-is *gen., quasi de affectu, vix sensu activo ut Weissenborn-Müller, vixque acc. plur. ut Petterson, Comm. Liv. 21*). VAL. MAX. 9, 10 ext. 1 -em cruoris sitim. SEN. clem. 1, 25, 1 ut iste animus ferox, -e gentium malum, citra sanguinem caedemque satietur. SIL. 9, 245 hortando ... iterum atque iterum -is urget factis quemque suis *Hannibal.* 13, 218 ruit obvia in arma Scipio et oblatum metit -is agmen. TAC. hist. 1, 44, 1 Otho ... nullum caput tam -bus oculis perlustrasse dicitur (*aliter infra l. 34*). IVST. 1, 8, 13 (*inde* OROS. hist. 2, 7, 6) satia te ... sanguine quem sitisti cuiusque -is semper fuisti (*cf.* AVR. VICT. Caes. 17, 7 -em sanguinis *Commodum*). EVTR. 5, 8, 1 -i ira victorum consumpti sunt *hostes* (OROS. hist. 5, 20, 9. 6, 2, 7). CASSIOD. in psalm. 3, 1 mors. GREG. M. moral. 32, 18 Isaias ... cum cerneret vitam peccantium ab antiquo et -e hoste (*i. diabolo*) devorari. CAES. AREL. serm. 178, 2 p. 682, 12 *diabolus* -is homicidiis nostris primos parentes ... peremit.

B *spectat ad appetitiones animi*: 1 *de animantibus, part. corp., animo sim.*: LIV. 4, 13, 4 est humanus animus -is eo, quod fortuna spondet (APVL. met. 5, 23, 1. PORPH. Hor. carm. 2, 16, 33 *opp.* animi aequitate. AVR. VICT. Caes. 39, 6 a. potentiae expers, tamquam inedia refecti, -is est). SEN. contr. 1, 8, 8 adulescentem -em gloriae (*cf.* VAL. MAX. 8, 14 ext. 2 Alexandri pectus -e laudis). VELL. 2, 11, 1 *Marius* immodicus gloriae, -is, impotens semperque inquietus. SEN. benef. 4, 37, 2 quomodo tot milia hominum -ia satiabuntur? dial. 11 (12), 8, 6 spectaculo, cuius -es sunt *oculi* (VVLG. prov. 27, 20. Sirach 14, 9 -is oculus cupidi in parte iniquitatis [*gr. πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐκ ἐμπίπλαται μερίδι*]. *cf.* TERT. spect. 30 p. 29, 12 conspectum. LACT. inst. 2, 6, 6 contemplatione. *aliter supra l. 17*). CVRT. 7, 8, 19 ad pecora nostra avaras et -es (*Acidalius*, instabiles *codd.*) manus porrigis (PASS. Mar. Iac. 2, 5). APVL. met. 7, 17, 1 Fortuna meis cruciatibus -is. IREN. 4, 38, 4 (= 4, 63, 3 H.) -es et ingrati. CYPR. epist. 65, 3 lucra desiderant, quibus prius -es incubabant. AMBR. epist. 38, 8 inexplebilis -isque opibus suis. VVLG. psalm. 100, 5 superbo oculo et -i corde (*gr. ἀπλήστῳ, Hier. psalt. sec. Hebr.* altum corde. *cf.* AVG. in psalm. 100, 9 -es corde). CLAVD. 5, 498 -is auri proluvies (*conviciose de Rufino*). AVG. in Iob p. 572, 22 'egestate et fame instabiles': a variis desideriis -es (-bus *editio Benedictinorum*). PHYSIOGN. 83 p. 112, 9 -es ... veneris. *al.* 2 *de appetitione et affectu*: CIC. Phil. 11, 8 crudelitatem (SEN. benef. 7, 19, 8 APVL. met. 9, 38, 2). fin. 1, 43 cupiditates (Tusc. 1, 44 veri videndi. TERT. castit. 12 l. 1 carnis. AMBR. Cain et Ab. 1, 5, 21 de avaritia ..., -i pecuniae c. *al. cf.* CVRT. 9, 2, 9 avaritia gloriae et -is cupido famae). 4, 12 -is quaedam e cognoscendis rebus voluptas (GELL. 16, 8, 16 discendi. LACT. inst. 4, 26, 12 infinitae cupiditates ... vel -es v.). Tusc. 5, 70 ex quo -i gaudio compleatur *mens* (*cf.* POMER. 1, 6, 2 delectatione). SALL. Catil. 11, 3 infinita -is est *avaritia* (SEN. dial. 10, 2, 1 CVRT. 8, 8, 12. *al. cf.* AVG. serm. 261, 5, 5 cum a., cum muliere immunda et -i). LIV. 33, 11, 8 aviditatem praedae. 40, 8, 18 regni ... -is amor. IVV. 14, 125 adquirendi ... -e votum. CYPR. Demetr. 13 p. 360, 15 quae haec est -is carnificinae rabies, quae inexplebilis libido saevitiae? AMM. 30, 4, 9 inter rapinas -es inopes. SORAN. p. 57, 15 cum -i virorum desiderio *feminae* (*gr. p. 320, 1 ἀκάθεκτος*). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 79, 37 -e quiddam ... nequitia est et -e nimium. VAL. CEM. hom. 1, 3 p. 693D *poena aeterna* hos ... -i tormentorum persequitur dolore (*cf. p. 1838, 43*). *al.* *liberius de honore*: NOVELL. Theod. 3, 10 quae -i catholicae religionis honore (amore *Pithoeus*) decrevimus.

II *sensu instrumentali (vel activo) i. q. quo aliquis satiari non potest, ex quo aliquis satietatem vel fastidium non concipit* (*cum notione temporali l. 73. 75, cf. l. 82. p. 1836, 79; ambigue de ipsa satietate l. 75; vix huc pertinet l. 10*): CIC. nat. deor. 2, 98 quorum omnium incredibilis multitudo -i varietate distinguitur. 2, 155 nulla est ... -ior species, nulla pulchrior *circumitu solis et lunae* (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 1 p. 922A *solis* aspectio [*gr. ἀκόρεστος*]). phil. frg. V 53 M. caeli signorum admirabilem ordinem -emque pulchritudinem (Ps. AVG. serm. ed. Mai 21, 3 si ... amor *dei* sempiternus erit, quia illa -is p. erit). VVLG. prov. 15, 16 thesauri magni et -es (*hebr. aliter, fere i. q. 'th. m. et sollicitudo'*). AVG. serm. 170, 9, 9 satietas erit -is, nullum fastidium; semper esuriemus, semper saturi erimus (*cf.* 362, 28, 29 'amen' ... dicemus, sed -i satietate. quia enim non deerit aliquid, ideo satietas: quia vero illud, quod non deerit semper delectabit, ideo quaedam, si dici potest, -is s. erit. quam ergo insatiabiliter satiaberis veritate, tam -i veritate dices 'amen').

adv. ***insatiābiliter.** *i. q. modo insatiabili* (*in fig. etym. l. 79; iuxtapos.* avide *p. 1838, 4; c. not. temporali l. 83. p. 1838, 2. cf. l. 67*): LVCR. 3, 907 cinefactum te ... -r deflevimus aeternumque nulla dies ... maerorem ... demet. 6, 978 spurcities ... subus haec iucunda videtur, -r toti ut volvantur ibidem. TAC. ann. 4, 38, 5 cetera principibus statim adesse: unum -r parandum, prosperam sui memoriam. PLIN. epist. 9, 6, 3 tam -r desidere *in spectaculis.* Ps. QVINT. decl. 18, 10 p. 329, 4 teneat -r (insanab- *V*), avide *mater filium.* IREN. 1, 6, 3 (= 1, 1, 12 H.) carnis voluptatibus -r inservientes (*gr. κατακόρως*). LACT. epit. 56, 5 qui nesciunt fines eius (*i. cupiditatis*), -r opes congerere nituntur. SERM. Arian. frg. II 2 p. 631C -r aspiciens (*cf.* CASSIOD. anim. 12 p. 1306D -r videre cupiunt). RVFIN. Clement. 5, 7 -r eis perfrui cupit (POMER. 1, 3, 2 [*antea*: inexplebiliter ... conspiciunt]). AVG. pecc. orig. 41, 48 scio vos ea ... -r legere. serm. 362, 28, 29 (*v. p. 1837, 79*). CASSIOD. hist. 7, 4, 2 pollutio sanguinis, quam publice -r ... celebrabant *sacerdotes (Socr. 3, 24 κατακόρως). al.*

deriv.: insatiabilitas.

īnsatiābilitās, -ātis *f.* *ab* insatiabilis. *i. q. insatiabilis cupiditas*: AMM. 31, 4, 11 turpe commercium duces ... cogitarunt et quantos undique -s colligere potuit canes, pro singulis dederunt mancipiis. Ps. ORIG. in Iob 1 p. 421D depraedati sunt ... Esau per -em et petulantiam *spiritus maligni tamquam praedones.*

īnsatiābiliter *v. p. 1837, 81.*

īnsatiātrīx, -īcis *f.* *ab* in *et* satiare; *a* VEN. FORT. *iuxta* insatiatus, insaturabilis *ad rationem carminis figurati formatum.* *i. q. insatiabilis*: VEN. FORT. carm. 2, 4, 12 -i morti fames accidit.

īnsatiātus, -a, -um. *ab* in *et* satiatus. GLOSS. -a avida. *fere i. q. insatiabilis* (*c. gen. l. 25. 29, abl. l. 31. 32*): STAT. Theb. 6, 305 *equo* -us eundi ardor. 7, 12 Mavors ... arma tubasque -us havet caraeque in sanguine gentis luxuriat. AMBR. virg. 3, 5, 29 ferculum ..., quo -a epulis feritas vesceretur. PRVD. psych. 478 amor -us habendi. MAX. TAVR. hom. 75 p. 411A ut ... gregem ... bestiae rabies -a laniaret. FVLG. myth. 2, 1 p. 36, 16 *vita activa* habendi -a. VEN. FORT. virt. Hil. 13, 37 vellem adhuc -us sacratissimi viri miracula quasi peculiariter decantare. vita Germ. 40, 113 *femina* -a gaudio. vita Radeg. 14, 33 flens, lacrimis -a *Radegundis.*

īnsatietās, -ātis *f.* *ab* in *et* satietas. *i. q. animus insatiabilis*: PLAVT. Aul. 487 *avidi*, quorum animis avidis atque -bus neque lex neque sutor capere est qui possit modum.

īnsaturābilis, -e. *ab* in *et* saturare, *cf.* insatiabilis, inexsaturabilis, saturabilis. GLOSS. *ἀκόρεστος.* *i. q. qui saturari non potest* (*c. gen. l. 41*): CIC. Sest. 110 abdomen (*cf.* VVLG. prov. 13, 25 venter ... impiorum). ANTH. 649, 9 votum -e habendi (VEN. FORT. epist. [carm. 10, 4] 1 -i v. suscepisse ... epistulas). AMBR. in Luc. 7, 52 lupus ... humanae necis -is. VVLG. prov. 30, 15 tria sunt -ia ...: infernus et os vulvae et terra, quae non satiatur aqua. CASSIOD. inst. 1, 33, 2 nos -i dolore persequitur *diabolus* (*cf. p. 1837, 62*).

adv. **īnsaturābiliter.** *i. q. modo insaturabili*: CIC. nat. deor. 2, 64 Saturnus ... est appellatus quod saturaretur annis; ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit aetas temporum spatia annisque praeteritis -r expletur. VEN. FORT. carm. 3, 9, 79 inferus -r cava guttura pandens.

īnsaturātus, -a, -um. *ab* in *et* saturatus, *cf.* insatiatus. *i. q. non saturatus, insaturabilis* (*c. gen. l. 52. abl. l. 51. 53*): AVIEN. Arat. 183 novercae -ae odiis. 1838 ovis cupido si gramina tondeat ore -a cibi. SCHOL. Hor. gloss. *Γ* epist. 1, 15, 29 'inpransus' -us. SEDVL. carm. pasch. 5, 278 mors ... opimis -a (instaurata *var. l.*) malis (*cf. op. pasch. 5, 23 p. 292, 22* nullis umquam saturata funeribus).

[īnsaturo *falso pro* instauro COLVM. 4, 17, 2 (*ad confusionem cf. l. 53*).**]**

īnsaturus, -a, -um. *ab* in *et* saturus. *fere i. q. insaturabilis*: CORIPP. Ioh. 3, 369 tantis implevit praedia rebus -us *heres* (*postea*: ardor numquam satiatur avaris). *V. Schmidt.*

īnsatus *v.* 2. insero. ? **īnsauciābilis** *v. p. 1836, 70.*

īnsauciātus, -a, -um. *ab* in *et* sauciatus. *i. q. non sauciatus*: CASSIAN. inst. 6, 4, 2 *continentes* securos et -os (*sc. ab incentivis vitiorum*) semper existere non posse. 12, 6, 2 ut huius inimici (*sc. superbiae*) telum possit -us evadere *David.*

īnsaucius, -a, -um. *ab* in *et* saucius. *i. q. non saucius*: PALLAD. hist. mon. II 20, 15 si ... commemoraverimus mala quae a daemonibus inferuntur nobis, erimus -i.

īnscalp- *v.* insculp-.

īnscandalizābilis, -e. *ab* in *et* scandalizabilis, *cf.* *ἀσκανδάλιστος.* *i. q. qui offendi non potest*: ORIG. in Matth. 12, 23 p. 121, 5 qui tale aliquid ... loquitur, scandalum est alteri, licet ille -is sit (*gr. τοῦ μὴ σκανδαλισθησομένου*).

[īnscelerātus (*iuxta* impius) *pro* scel- *exhibet cod. F* ITALA II Macc. 4, 11 (rec. B).**]**

īnscendo, -ī, -ēnsum, -ere. *ab* in *et* scandere. *scrib.* -ind- *p. 1839, 7. 21. ?* -and- *l. 81.* GLOSS.L III Abstr. IN 209 (= V Abba IN 165) -it: ascendit (*v. app. crit.*). *inde a* PLAVTO. **[***falsa vel dubia*: AMM. 15, 8, 4 (*ed. Gelen.*). AVG. civ. 3, 17 p. 123, 7 D. (*perperam Vives pro* inc-, *cf.* OROS. hist. 2, 12, 5). CE 1542, 4 sextu⟨m annum insce⟩ndens. 1753 (= INSCR. christ. Diehl 3422, 7; *Honorio consule*) inscanderin *vel* isc- (*inter lacunas*).**]**

i. q. scandendo supervenire: **1** *c. acc.*: **a** *vario usu*: PLAVT. Amph. 450 quadrigas si nunc -as Iovis (*cf.* AVR. Fronto p. 60, 13 v. d. H. = p. 66 N. vehiculum). SISENNA hist. 78 Pomponius ...

[E.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

superiorem locum -e⟨re⟩ ([*suppl. Quicherat,* insedit *Mueller*]. *cf.* HIL. in psalm. 67, 14 p. 290, 7 montem regni caelestis -ere [*ex* sc- *P*, asc- *TE*]). CVLEX 236 conati quondam cum sint -ere (inc- *dett.*, rescindere *V ex Verg.*) mundum *Otos et Ephialtes* (*cf. Hom.* λ *316* ἵν' οὐρανὸς ἀμβατὸς εἴη). APVL. met. 1, 25, 4 *aedilis* iubet officialem suum insuper (*vix praep.*) pisces -ere. 2, 17, 4 -so grabattulo (*cf.* 5, 4, 3 torum). 8, 17, 3 quosdam *canes* iacentes -ere (*vulg.*, -ind- *F*). CONSVLT. Zacch. 2, 12 p. 74, 29 solium. **b** *equitandi causa*: SVET. Nero 48, 1 equum (Tit. 4, 3 *equo* -so [asc- *Q*]. AVR. Fronto p. 33, 25 v. d. H. = p. 35 N. APVL. met. 8, 5, 4. IVL. VAL. 1, 43 p. 54, 7 [*A*, inc- *P*, 'conscenso ?' *Kuebler ut l. 26; Hist. Alex. M. I p. 46, 8 Kr.* ἀναβὰς ... ἐπὶ τὸν ἵππον. *p. 47, 5* ἵππον ἀναβάς]). GELL. 5, 2, 3 haud umquam -i sese ab alio nisi ab rege passus *Bucephalas*. APVL. met. 6, 27, 6. 7, 25, 1. 9, 39, 1. 9, 40, 4. **c** *coeundi causa* (*de asino*): APVL. met. 7, 21, 4 festivus hic amasio ... mulierem ... gestiebat -ere. 10, 22, 1 matronam.

2 *c. praepp.*: in *c. acc.*: PLAVT. Asin. 776 in lectum. Aul. 678 in arborem. Men. 863 in currum. Merc. 259 -o (*A*, asc- *CD*, esc- *B*) in lembum. CIC. div. 1, 47 in rogum ardentem. Ps. APVL. Ascl. 10 -ere (asc- *var. l.*) ... in caelum. supra: CATO agr. 127, 2 s. pilam. in *c. abl.*: CIL III 633 I 9 (= INSCR. Dessau 5466) Hostilius Philadelphus -entibus (-scind- *lapis, v. Fredrich, AM 33, 1908, 39*) in templo petram excidit d(e) s(uo).

3 *absolute*: PLAVT. Asin. 702 si ... decorum *est* erum vehere servom, -e. 705 -e actutum. Mil. 116 mihi navem paro, -o (inc- *CD*).

deriv.: inscensio, inscensus.

īnscēnsio, -ōnis *f.* ab inscendere. *i. q. actus inscendendi*: PLAVT. Rud. 503 in navem -o. ITIN. Alex. 44 ausuris eius saxi -em (inc- *cod.*).

īnscēnsus, -ūs *m.* ab inscendere. *i. q. actus inscendendi*: *bestiam coitu*: APVL. met. 7, 14, 5 *asinus* daturus dominis equarum -u generoso multas mulas alumnas. *montem*: ITIN. Alex. 48 petram adgresso ... transfugae duces coepti moliminis viam praeeunt ei -us.

īnsciē *v. p. 1846, 1.* *E.*

insciēns, -entis *adi.* ab in *et* sciens; *v. Wackernagel, Synt. I² 283 et cf.* SACERD. gramm. VI 444, 17 *participia* adiecta praepositione transeunt in nomen, ut ... -s; ... nemo enim dicit ... 'inscio'. *compar. non exstat nisi var. l. p. 1843, 12, superl. non nisi p. 1840, 27.* GLOSS. ἀγνοῶν. -es: ἰδιῶται. *cf. l. 69. 74. p. 1840, 15.*

legitur in rogatione a. 217 et inde a PLAVTO, CATONE, TER., CIC.

de usu et differentiis factis inter -s, inscius, nescius, nesciens (*cf. Char. gramm. p. 396, 16 B.* inscius aliquid nescit, nescius nihil novit: alter in parte errat, alter in toto) *haec monenda esse videntur: ex scaenicis* PLAVT. -s *habet 6ies* (inscius *falso* Trin. 215 *P*), nescius *passive et active* Capt. 265 Rud. 275, nesciens Mil. 893 (*c. struct.*); TER. -s *5ies* (inscius *falso* Andr. 782 *b*); TVRPIL. com. 65 inscius (nescius *Grautoff propter hiatum*). *poetae ceteri adhibent* inscius *et* nescius (*copulate p. 1844, 28*); -s *deest* (*falso trad.* CATVLL. 61, 222); nesciens *extra dactylos occurrit, inde a* SEN. *trag.* *sermonis pedestris auctores* -s *adamant in locutionibus praedicativis et in abl. absol., posteriores raro adhibent* (LIV. *praeter adv. in Ia tantum dec.; ex ICTis praeter* DIG. *nonnisi* COD. Iust. *p. 1840, 8, si recte trad.*; MAR. VICTORIN. *variandi causa iuxta* inscius); nescius *ap.* RHET. Her. *et* CIC. *nonnisi in formulis q. s.* 'non sum n.' *sim. occurrit, crebrescit usu etiam passivo ap.* TAC. (*31ies*, inscius *et* nesciens *singulis locis*, -s *deest*) *et* APVL. (*14ies*, inscius *praeter adv. bis*, nesciens *semel trad.*, -s *deest*), *repudiatur in* DIG. *et minus frequentatur ap. ICTos ceteros quam* inscius *et* nesciens; *liberius adhibentur* inscius *et* nesciens, *sed hoc praeter* VARRONEM ling. 6, 62 (scienti *cod.*, *suppl. Scaliger*) *non ante* SEN. *philos.* (*12ies*, inscius *6ies*, *falso* nescius benef. 3, 12, 3 *M*, *dub.* -s *l. 61*). *v. etiam p. 272, 19 sqq.*

[*dubia vel falsa*: SEN. dial. 6, 22, 3 (*Fickert*, intibus *A*, insciis *dett.*; *v. supra*). APVL. apol. 80 p. 89, 3 (*Krueger pro* sciens, '*inepte*' *Helm*). ITIN. Alex. 20 (*v. app. crit.*).]

i. q. non sciens (*in fig. litot. q. d. p. 1840, 2*): **1** *usu originario*: **a** '-s facio' *sim.*: LEX Liv. 22, 10, 5 (*verba rogationis de vere sacro factae a. 217*) si quis rumpet occidetve -s ... (6) si atro die faxit -s (PLAVT. Capt. 45 plus -s quis fecit quam prudens boni. TER. Haut. 632 si peccavi ..., -s feci. :: ... scio te -em atque inprudentem dicere ac facere omnia [SCHOL.: ignorans ... stultam]. CIC. Balb. 13 *opp.* scientem. 14). PLAVT. Capt. 46 -es ... ita compararunt ... dolum ... ut *eqs.* Men. 492 quid mihi male dicas homini ignoto -s. Pseud. 842 peccavi -s. Trin. 215 -s prosilui amicum castigatum innoxium. TER. Andr. 782 iocularium in malum -s paene incidi (*huc spectat* GLOSS. V 535, 49 incipiens prodens, *ubi latet* insipiens inprudens). Haut. 970 scelestus quantas turbas concivi -s. QVINT. inst. 3, 6, 26 sciens commiserit an -s. SVET. Claud. 29, 1 honores ... largitus est, et quidem -s plerumque et ignarus. IVLIAN. dig. 12, 6, 37 servum meum -s a te emi (*i. nesciens eum meum esse*). PAVL. dig. 49, 15, 29 eas res etiam -es usucapere solemus. **b** *abl. absol.*: PLAVT. Trin. 167 me apsente et -e, inconsultu meo, aedis venalis hasce inscripsit litteris (CIC. Att. 7, 2, 8 -e me [epist. 1, 9, 20]. epist. 3, 12, 2 me -e [5, 2, 3]). CATO agr. 5, 4 -e domino (ALF. dig. 41, 3, 34 CALL. dig. 47, 21, 3, 1. 48, 15, 6, 2 invito vel -e d. dominave. VLP. dig. 9, 3, 1 pr. 9, 3, 5, 6. 9, 4, 2 pr. *opp.* sciente. PAVL. dig. 12, 6, 36. 39, 3, 5. *cf.* inscius *p. 1845, 25 et* nesciens *e. g. Colum. 1, 8, 16 Marcian. dig. 20, 1, 16, 1*). CIC. inv. 1, 48 (*contextu dubio*). Tull. 53 hoc -e. Pis. 89 omnibus -bus. Phil. 2, 93 non -e te. 12, 9 -bus eis ... nec solum -bus, sed etiam invitis (leg. 2, 50 eo -e. NEP. Hann. 9, 4 -bus iis). epist. 7, 23, 4 illo et absente et -e. CAES. Gall. 1, 19, 1 non modo iniussu suo et civitatis, sed etiam -bus ipsis. 5, 7, 5 -e Caesare. NEP. Eum. 12, 4 -e Antigono. LIV. 7, 5, 3 -bus cunctis. PLIN. nat. 14, 90 viro -e. VLP. dig. 17, 2, 55 -e socio (*opp.* sciente). COD. Iust. 3, 41, 2 (*a. 239*) -bus (nesc- *CMb ut saepe*) vobis vel etiam prohibentibus. MAR. VICTORIN. adv. Arium 4, 21 p. 1128C *forma orta est* inscio patre an iubente? si iubente, non ergo a se. an -e? **c** *alia*: CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 3 saepe -bus nobis et cenantibus obrepit *Cratippus* (*cf.* BELL. Hisp. 3, 8 cum -bus accidisset). PLIN. nat. 20, 6 in arietis lana alligatum -is lumbis *semen*.

2 *transit in notionem q. e. imperitus, inscitus*: TER. Phorm. 59 abi sis, -s (DON.: '-s' nunc pro inscito posuit. vel '-em' modo stultum dicit, alias ignarum [*cf.* SCHOL. Bemb.]. EVGRAPH.: stultissime). FRONTO p. 221, 9 v. d. H. (= p. 233 N.) nulla ... tam sit inportuna et -s lanifica, quae *eqs.* AVG. in psalm. 113 serm. 2, 3 haec insinuare atque inculcare quasi -bus.

adv. **īnscienter** (*superl. l. 27*). **1** *fere i. q. inscite, imperite*: CIC. top. 33 ut si partiri velis tutelas, -r facias, si ullam praetermittas (ac. 2, 17. *suppletur* VARRO ling. 9, 96). LIV. 25, 10, 4 *Romana tuba* -r a Graeco inflata. HERM. Pal. vis. 5, 4 totus sum maerore confectus quod sic ei respondissem nequiter et -r (*gr.* ἀφρόνως, *vulg.* insipienter). SCHOL. Cic. Bob. p. 167, 28 *dicit Cicero* nuntiasse se Cn. Pompeio patriae conservationem nec -r de semet ipso gloriatum. HYG. astr. 2, 12 p. 46, 10 ut quidam -issime interpretantur. 2, 42 p. 79, 8 *Phaethon* patris -r curru vectus. AVG. bon. viduit. 69 ut id quod aliis melius habes in corpore et spiritu, idem ipse spiritus ... nec extollat insolenter nec discernat -r. **2** *fere i. q. sine consilio*: DON. Ter. Hec. 580, 1 'numquam sciens commerui' bona exceptio, quia possumus -r (*i. inscientes*) aliquem laedere.

deriv.: inscientia.

inscientia, -ae *f.* ab insciens, *cf.* scientia, conscientia *sim.* NOT. Tir. 21, 90a. *plur. deest.* *de notione*: GRILL. rhet. p. 18, 10 M. (*ad* CIC. inv. *l. 61*) -a est, si dicas te nescire quod vere nescias. GLOSS. ἄγνοια. GLOSS.L III Abstr. IN 214 inperitia (Abol. IN 51 rusticitas, i. 194 -a [inscitia *v*]: i., ignorantia). Abol. IN 192 -am: inprudentiam. *graece resp.* ἄγνοια (VVLG. sap. 14, 22. 17, 12), ἄνοια (*ibid.* 19, 3), ἀπαιδευσία (CONC.S I 3 Rustic. p. 168, 12; *gr. I 1, 2 p. 70, 21*).

legitur inde a TVRPIL., CIC. *per totam latinitatem.* *de ratione intercedente inter* -a *et* inscitia (nescientia *aevi cadentis est*): *ex scaenicis* inscitia *habent* PLAVT., TER., ACC., -a *nonnisi* TVRPIL. *iuxta* dementia (*falsa var. l.* CAECIL. com. 282 TER. Haut. 630). *poetis ceteris* -a *deest.* *ex sermonis pedestris auctoribus utrumque fere pariter adhibent* CIC., SEN. *philos.* (*singulis locis*), COLVM.; inscitia *praefertur ap.* LIV., PLIN. nat., QVINT., TAC. (-a *nonnisi* dial.; *de* Germ. 16, 1 *v. p. 1842, 33*); *sola adhibetur compluribus locis* -a *c. g. a* CAES. *et ICTis*, inscitia *e. g. a* GELL. (-a *nonnisi exemplificandi gratia* 19, 8, 6; *falsa var. l. p. 1842, 8*) *et* AMM. *notiones etsi diversam originem habent, praeter* TVRPIL. *ne apud* CIC. *quidem satis manifeste distinctae* (-a *l. 61. 65 iuxta* inscitia *p. 1841, 68. 1842, 19*) *apud recentiores prorsus confunduntur, ita ut in varia lectione passim haereamus nec confidamus nos errorem vitasse.* [*confunditur in codd. praeterea c.* scientia (*passim*), insipientia (*l. 77. p. 1841, 18*).]

strictius de statu inscientis fere i. q. ignorantia, laxius de statu inscii vel insciti fere i. q. imperitia, inscitia (*cf.* inscienter; *metonymice de hominibus p. 1841, 4*): **1** *non indicatur, cuius rei*: **a** *vario usu*: TVRPIL. com. 96 huius -a (insolentia *Maehly*) ac dementia extorrem facit *me*. CIC. inv. 1, 2 propter errorem atque -am (*testatur* GRILL. *l. c.*; inscitiam *var. l.*) caeca ac temeraria dominatrix animi cupiditas ... viribus corporis abutebatur (Sull. 40. fin. 1, 46 [*v. Madvig ad l.*]. *cf. p. 1841, 68*). 1, 41 inprudentia ... in purgationem confertur, cuius partes sunt -a, casus, necessitas (*cf. p. 1842, 19*). 2, 5. Phil. 2, 81 inplicata -a (inscitia *dett.*) inpudentiast: nec scit quod augurem ... decet. de orat. 1, 203. 3, 142. ac. 1, 41 *Zeno* (*frg. 60 A.*) si *illud* ita erat comprensum ut convelli ratione non posset, scientiam, sin aliter, -am nominabat (1, 42 VARRO ling. 9, 112. COLVM. 3, 3, 6 per avaritiem vel -am. HIL. trin. 9, 70 cum ... scientiae -a [inscitia *var. l.*, *cf. p. 1841, 59*] adversa sit [MART. CAP. 4, 377]. *al.*). 2, 146 *maiores voluerunt eum qui iurabat* teneri si sciens falleret, quod -a multa versaretur in vita (nat. deor. 3, 90). div. 1, 118 interpretum. CAES. Gall. 3, 19, 3 hostium. 7, 43, 4 propter -am levitatemque vulgi. ALF. dig. 9, 2, 52 pr. medici -a aut domini neglegentia (TAC. dial. 28, 2 MIN. FEL. 4, 3. *cf. p. 1841, 18. 1842, 1*). LIV. 22, 25, 12 clades per temeritatem atque -am (scientiam, insipientiam *varr. ll.*; inscitiam *ed. Ven. et Luchs, cf. p. 1841, 76*) ducum acceptas (TRACT. Pelag. p. 89, 30 quia aut, si gnari sunt, animi temeritate ducantur, aut, si ignari, -ae caecitate teneantur. *cf.* FIRM. math. 1, 3, 8 hominis fallax ac temeraria ... -a [inscitia *var. l.*]). SEN. epist. 48, 6. QVINT. inst. 9, 4, 39 *imperiti* dum librariorum insectari volunt -am (inscitiam *PV*), suam confitentur (*eadem var. l.* HIER. epist. 34, 3, 2). TAC. dial. 33, 2 desidiae et ⟨in⟩scientiae (*opp.* studia. *infra*: nesciamus). APVL. Plat. 2, 16 propter -am. Ps. APVL.

[*Hubbard*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ascl. 22 inperitia atque -a. PAVL. dig. 5, 1, 28, 5. ARNOB. nat. 2, 55 -ae . . . atque ignorantiae (*cf.* LEO M. epist. 102, 2 Conc.^{S} II 4 p. 53, 30 de ignorantiae -a [ignorantia et -a *var. l.*] vel de intellegentiae difficultate). SYMM. epist. 2, 36, 4 hoc . . . parvi faciet -a (*i. inscientes*). 8, 17 defensoris. AMBR. Iob 3, 9, 26 qui per imprudentiam praetendebat insensibilitatem et -am bestialem. LEO M. epist. 166, 1 infantiae. VITA Melaniae (BHL 5885) prol. p. 4, 22 insipienti. *al.*

b -ae videtur, est *c. inf.*: ITIN. Alex. 18 -ae visu⟨m⟩ iri (*cf. p. 1842, 13*) de re, quae omnis esset sua, partem malle quam universitatem. 24 noctis fortunae confidere . . . et imprudentiae est et -ae.

c -ā *fere pro adv. i. q.* inscienter: ARNOB. ad Greg. 20 p. 430, 1 -a lapsi sumus, ignoratione peccavimus, meremur veniam pro his, quae peccavimus nescientes. DIONYS. EXIG. epist. de pasch. 1 p. 63, 13 Kr. *regulam* vel arrogantia despicientes vel transgredientes -a.

2 *c. structuris*: a *gen. obi.*: CIC. de orat. 1, 233 *Socrates* damnatus est . . . propter dicendi -am (*gerund. ut*: fat. 38 miserabilem -am disserendi. COLVM. 3, 10, 6 seminum eligendorum. QVINT. inst. 12, 11, 14 -a [insipientia *var. l.*] tradendi vel neglegentia). CAES. Gall. 3, 9, 4 propter -am locorum. 3, 13, 6 propter . . . usus -am. PAVL. FEST. p. 114 'inbelliam' belli -am (*cf. p. 1842, 40*). VVLG. sap. 17, 12 causae (*gr.* ἄγνοιαν). TRACT. Pelag. p. 80, 11 eorum (*opp.* scientia). p. 96, 2 veritatis. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 144, 25 speciei (inscitiam *F*). p. 145, 13 differentiae (*supra*: nesciamus). b *inf.* (*cf. supra l. 8*): PLIN. nat. 17, 94 illam -am (inscitiam *vulgo ante Harduinum*) pudendam esse conveniet adultas *arbores* interlucare iusto plus *eqs.* (*infra*: imperitiam).

inscindo, -scissum, -ere. *ab* in *et* scindere. [*pro* -scend- *p. 1838, 75.*] *fere i. q.* scindendo afficere: PS. PETR. CHRYS. serm. 149 p. 599^{C} (*fort.* SEVERIAN.) ut -ret (*i. rescinderet*) concordiam, ut convelleret charitatem, ut disrumperet pacem *diabolus*. EPIST. Merov. 8 p. 448, 14 unusquisque in diversum imperitiae hamo -itur (*i. ducitur*). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 405^{A} *umida substantia* multipliciter disseminetur in plura rivulorum principia, quae sunt per omne corpus -ssa (*i. distributa. paulo aliter Migne gr. 44, 249^{C}* ἐφ' ἅπαν τὸ σῶμα πολυσχιδῶς κατασπείρονται, εἰς μυρίας ὀχετῶν ἀρχὰς . . . κατὰ πᾶν μέρος διασχιζόμενοι *sc.* ὀχετοί).

[inscio *v. p. 1839, 36.***]**

[in[s]cisio RVSTIC. c. aceph. p. 1218^{B} (*ex epistula Cyrilli*) = p. 1213^{C} (incisio, *v. p. 925, 81*).**]**

inscissus, -a, -um. *ab* in *et* scissus. *i. q.* non scissus, non incisus (*de Christo vel trinitate*): HIL. trin. 10, 52 (*de ecclesiae fide*) neque tripartita Christum fide scindit, cuius desuper texta vestis -a est, ut Iesum Christum et in Verbum et in animam et in corpus incidat (*respicitur Ioh. 19, 23* tunica inconsutilis, *v. p. 1015, 47*). AVX. Maximin. c. Ambr. 42 deum . . . -um (PS. ORIG. hom. in Matth. 1, 1 p. 240, 19 -us, indivisus. *cf.* EVSEB. EMES. serm. 4, 12 ab hoc *patre* . . ., non nato manente indiviso, -o, impartito . . . est filius natus).

inscītē *v. p. 1843, 30.*

***inscitia**, -ae *f.* *ab* inscitus. *plur. bis p. 1842, 4.* *trisyll., ut vid., infra l. 71.* NOT. Tir. 21, 91. *de notione*: PAVL. FEST. p. 111 '-a' stultitia. GLOSS.^{L} II Abav. IN 258 (= V Abba IN 173) inperitia, rusticitas. GLOSS. IV 527, 53 ignorantia aut ignare (*v.* I p. 414). *graece resp.* ἀγνωσία EVAGR. sent. mon. 99 (*opp.* scientia *i.* γνῶσις). *legitur inde a* PLAVTO, TER., ACC., CIC. *per totam latinitatem tam in poesi quam in serm. ped.; de -a et* inscientia, *quae in codd. passim confunduntur, v. p. 1840, 43 sqq.* [*contextu dubio*: PLIN. nat. 29, 23 (inscitam *T*, *Pintianus*).]

strictius de statu insciti fere i. q. imperitia, insipientia, *laxius de statu inscii fere i. q.* ignorantia, inscientia (*opp.* scientia *l. 53. p. 1842, 54. al., cf. p. 1840, 68; usu metonymico de hominibus l. 71*): 1 *generatim*: a *non indicatur, cuius rei*: α *vario usu*: PLAVT. Mil. 542 *obsecro*, -ae meae et stultitiae ignoscas; nunc demum scio *eqs.* Truc. 845 sex talenta magna dotis demam pro ista -a (*respicit ad 827* istuc insipienter factum; *cf.* stultitia *e. g. Aul. 752*). TER. Haut. 630 Iuppiter, tantam esse in animo -am. CIC. Mil. 56 -am pransi, poti, oscitantis ducis (VELL. 2, 1, 4 IVST. 4, 5, 6. *adde l. 77*). leg. 1, 6 antiquorum *historicorum* languorem et -am. 1, 31 sic ab errore mentis tamquam salutare aliquid adsciscitur; similique -a (inscientia *Lambinus, cf. p. 1840, 61*) mors fugitur (BOETH. cons. 2, 4, 22 W. error vos -aque confundit. 4 carm. 5, 21 stupet . . . subitis mobile vulgus; cedat -ae [*i. inscitorum*; inscientiae *P*, insciti *Cally*] nubilus error. *cf. p. 1842, 22*). parad. 20 gubernatoris. nat. deor. 3, 39 volgi atque imperitorum -am. off. 1, 122 ineuntis . . . aetatis (*opp.* senum . . . prudentia). 3, 72 (inscientia *p*). epist. 9, 3, 2 barbarorum (*antea*: nesciunt). NIGID. Gell. 19, 14, 8 Graecos non tantae -ae arcesso. LIV. 6, 30, 6 ab ducibus . . . proditae temeritate atque -a res (8, 33, 17. 22, 9, 7. 26, 2, 7. 42, 49, 5 ducum. TAC. ann. 13, 20, 3. VINCENT. LER. 3, 3 [inscientiae *var. l., cf. p. 1840, 76*]. *v. et p. 1842, 6. 29*). COLVM. 4, 24, 22 per hanc -am (TAC. hist. 1, 54, 2. 2, 88, 3. PS. AVR. VICT. epit. 41, 8 p. -am [inscientiam *C*] immodicam. OROS. hist. 2, 14, 21. *cf. p. 1842, 32*). PERS. 5, 99 ut teneat vetitos -a debilis actus (*101* nescius). PLIN. nat. 2, 110. 26, 5 *obiit* medicorum -a sectus (inscientia *var. l., item* 29, 18). 35, 100 tabulae gratia interiit pictoris -ā. QVINT. inst. 2, 10, 3 licentia atque -a declamantium. 2, 11, 2. 3, 6, 1. 11, 3, 19 neglegentia vel ⟨in⟩scitia (*cf. p. 1840, 75*). TAC. Agr. 5, 1 (iustitiam *B*). hist. 2, 77, 3 in Vitelli torpore, -a, saevitia (*opp.* sapientia *Vespasiani*). *al.* FRONTO p. 197, 9 v. d. H. (= p. 207 N.) Syrorum munditias . . ., Pannoniorum -as (*coni. alii alia, sed plur. etiam* TERT. anim. 20, 4 -ae, ignaviae, desidiae *eqs.*). GELL. 6, 17, 6 insolentis hominis. 13, 30, 1 *verba ex propria significatione decedunt* consuetudine et -a temere dicentium, quae, cuimodi sint, non didicerint (15, 5, 1 ignoratione et -a improbe d., quae non intellegant). 20, 1, 5 (inscientiae *OX*). *al.*

β -a (ea -a *l. 16*) est, -ae videtur (*l. 13*): (*acc. c.*) *inf.* (*suppl. l. 11*): PLAVT. Curc. 185 male mereri de inmerente -a est (*cf. infra l. 82*). TER. Phorm. 77 -ast, advorsum stimulum calces (DON.: deest . . . 'iactare'). Eun. 1071 si idem vobis prodest, vos non facere -ast. ACC. trag. 215. CIC. fin. 2, 34 *illud* putare . . . summae mihi videtur -ae (*cf. p. 1841, 8*). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 6 p. 15, 13 (inscientia *var. l.*). si: PLAVT. Poen. 921 quae audivistis modo, nunc si eadem hic iterum iterem, -ast. quod: CIC. Brut. 67 ea in nostris -a est, q. . . . *subtilitatem Atticam* in Catone ne noverunt quidem *obtrectatores*.

γ -ā *fere pro adv. i. q.* inscite, inscienter (*v.* GLOSS. *p. 1841, 52 et cf. p. 1841, 68. 76. al.*): CIC. part. 42 factum . . . necessitate, -a (inscientia *Lambinus, cf. p. 1840, 65*), casu (LACT. inst. 5, 3, 24 -a hoc, non malitia feceris. BOETH. mus. 2, 8 p. 234, 23 ne id casu atque -a [inscientia *dett.*] facientes error ullus difficultatis inpediat. *cf. infra l. 31. 36*). PLIN. nat. 31, 131 medici -a ad duo nomina eas *spongeas* redegere. GELL. 2, 8, 6 *Epicurus* non -a (*cf. 1* inscite) videtur partem istam synlogismi praetermisisse (TER. MAVR. 2237 in metra peccant arte, n. -a). AVG. civ. 1, 18 p. 30, 15 D. obstetrix virginis . . . integritatem manu velut explorans sive malevolentia sive -a (inscientia *var. l.*) sive casu, dum inspicit, perdidit.

b *c. structuris*: α *gen. obi.*: CIC. prov. 11 non temeritate redemptionis aut negotii gerendi -a (inscientia *G¹*) . . . eversos publicanos (*gerund. ut*: nat. deor. 1, 85 quod ille *Epicurus* -a [inscientia *D*] plane loquendi fecerit, fecisse consulto. TAC. Agr. 28, 3 amissis per -am regendi navibus. Germ. 16, 1 -a aedificandi [inscientia *Hersf. teste Decembrio; v. Güngerich, Gnomon 13, 1937, 263*]). de orat. 1, 99 quod . . . faciebam . . . istius disputationis insolentia atque earum rerum, quae quasi in arte traduntur, -a ([*L et Non. meliore clausula*, inscientia *M*]. HOR. epist. 1, 3, 33. QVINT. inst. 5, 13, 38 rerum verborumque). off. 1, 144 *ut*, hoc idem si *qui* in convivio faciat, inhumanus videatur -a temporis (*cf.* PLIN. nat. 7, 155 temporum). NEP. Epam. 7, 4 propter praetorum imprudentiam -amque belli (LIV. 7, 34, 13 -a b. ac pigritia. *cf. p. 1841, 20*). HOR. sat. 2, 1, 81 sanctarum -a legum. 2, 2, 131 vafri -a iuris. 2, 3, 43 quem mala stultitia et quemcumque -a veri caecum agit. SEN. benef. 5, 25, 6 officii. PLIN. nat. 29, 25 nominis (*inde corr. Mayhoff* 33, 115). TAC. dial. 19, 5 non infirmitate ingenii nec -a litterarum . . ., sed iudicio et intellectu. hist. 1, 1, 1 -a rei publicae ut alienae. SVET. Nero 41, 1 artis. GELL. 11, 6, 6 *Varro adseverat* -a antiquitatis viros dicere 'edepol' coepisse. ARNOB. nat. 3, 20 *dei* ventura praedicere -a nesciunt atque ignorantia futurorum. BOETH. cons. 4, 2, 31 W. bonorum (*syn.* ignorantiae). β *interrog. indir.*: LIV. 7, 12, 2 multorum -a, qui aut unde hostes advenissent. γ erga: TAC. ann. 11, 25, 5 is . . . illi finis -ae e. domum suam fuit: haud multo post flagitia uxoris noscere ac punire adactus. TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 624, 17 zelo eorum e. deum . . . -am (inscientiam *Rhenani ed. tertia, al.*) e. eundem deum (*infra*: non per scientiam, ignorantes scilicet eum). δ *adi. pro gen.*: AVSON. 415, 16 p. 274 P. siderali.

2 *speciatim de rusticitate gestus* (*cf. p. 1843, 15*): QVINT. inst. 1, 11, 16 ne indoctae, rusticae manus, ne status indecorus, ne qua in proferendis pedibus -a.

? **inscitulus**, -a, -um. *ab* inscitus, *cf.* scitulus. *c. negat. fere i. q.* scitulus: AFRAN. com. 386 novi non -am (*Gulielmius*, inscituram *codd. Nonii*) ancillulam † vespere † et vestispicam (inscitam ancillam vestrae erae et v. *Buecheler post Roeperum. cf. p. 1843, 9*).

inscītus, -a, -um. *ab* in *et* scitus. *compar. p. 1843, 11. 12. 26, superl. l. 79; cf. adv.* *de notione v. infra l. 83. p. 1840, 15.* *inde a* PLAVTO, TER., CIC. *philos.; adamat* GELL. [*confunditur in codd. c.* inscitia (*p. 1843, 28. al.*), inscius (*infra l. 75. p. 1845, 15*), insitus (*p. 1843, 22 et saepius in codd.* PLAVTI), insolatus (COLVM. 5, 6, 6). *dub.*: EPIST. Alex. l. 419 H. (= p. 54, 5 B.).**]**

i. q. non scitus (*in fig. litot. p. 1843, 8. 9. 14*): 1 *spectat ad ineptias*: a *animantium*: PLAVT. Bacch. 1077 quam se ad vitam . . . praecipitem -us capessat. Men. 440 mulier haec stulta atque -a est (Mil. 736 qui deorum consilia culpet, stultus -usque sit). 443 sed ego -us qui domino me postulem moderarier (Most. 208 [*interpol.?*] -a ecastor tu quidem es. :: quapropter? :: quae istuc ⟨cures⟩, ut te ille amet [*194* stulta, *cf. 176. 187*]. APVL. apol. 84 sed sum⟨ne⟩ ego -us [*Vulcanius*, inscius *cod.*] qui postulo . . .? Socr. prol. p. 109 [*loq. vulpes*] ne ego -a, quae . . . frustra certaverim). Merc. 1019 *sexagenarium scortantem* -um arbitrabimur. Most. 1135 (*Callidamates*:) sed tu, istuc quid confugisti in aram? :: (*Tranio*:) -issimu's: adveniens perterruit me *Theopropides* (-issimus *pro subst. displicet*). Truc. 192 si illud quod volumus dicitur, palam cum mentiuntur, verum esse -i credimus. TER. Hec. 740 omnis res cautius ne temere faciam adcuro; . . . -um offerre iniuriam tibi [me] inmerenti iniquom est (DON.: me scilicet. *deinde* '-um' inelegans, non bonum [*intellexisse videtur* '-um est', *cf. p. 1843, 10 et ad sententiam*

[*Hubbard*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1842, 10]. et bene non dixit 'durum' . . . sed '-um', quo maxime verbo mulieres et meretrices utuntur. 'scitum' enim dicunt quod placet, '-um' quod displicet [*postea abundantiam nescio quam statuit*]. GLOSS.^L III Abol. IN 193 ignorantem). *in allocutione*: AVSON. 138, 3 p. 313 P. Auxilium te . . . vocas, -e magister. da rectum casum: iam solicismus eris (*cf. 2* cum vitio). **b** *rerum*: PLAVT. Rud. 597 mirum atque -um somniavi somnium (*cf. Prop. 3, 8, 15* dementia somnia. *Colum. 1, 8, 2* ineptias somniat). SVET. Nero 28, 1 non -us iocus. GELL. 2, 23, 8 ancillam . . ., non -o puellam ministerio et facie haut inliberali (*cf. p. 1842, 60*). -um est, videtur *c. (acc. c.) inf.* (*cf. p. 1842, 84*): CIC. nat. deor. 2, 36 quid . . . est -ius quam eam naturam . . . non optumam dici? (div. 2, 127 quid -ius [inscientius *A primitus*] . . . est quam mentes mortalium falsis . . . visis concitare?). GELL. 10, 10, 2 (*ex Apione*) non -um visum esse.

2 *spectat ad rusticitatem stili vel doctrinae*: QVINT. inst. 9, 4, 56 ut magis non ἄρρυθμον, quod esset -um atque agreste, quam ἔνρυθμον, quod poeticum est, esse compositionem velit (*cf. p. 1842, 56*). GELL. 1, 22, 11 qui dicit . . . 'superesse se' ei, quem defendit, nihil istorum vult dicere, sed nescio quid aliud indictum (indoctum *Falster, cf. infra l. 37*) -umque (insuetumque *Cornelissen*) dicit (*in usu verborum* ut: 12, 13, 29 [*de locutione q. e.* 'intra Kalendas'] neque id fit quasi privilegio quodam -ae [insitae *var. l.*] consuetudinis, sed certa rationis observatione [*infra*: recte dicitur]). 7, 2, 8 (= *Chrysipp. frg. 1000 Stoic. Vet. frg. II 292*) *ingenia* aspera et -a et rudia nullisque artium bonarum adminiculis fulta. 19, 10, 14 'tibi', inquit, 'Fronto, postea uni dicam, ne -iores audiant ac discant'.

3 *singulariter in oppositione dei omnia scientis*: CONC.^S I 5 p. 152, 13 -ae (*Garnier*, -tia *cod.*) humanitatis mensuram subit *filius* (*p. 264, 38* ignorantis, *gr. I 1, 6 p. 124, 21* ἀγνοούσης).

adv. **īnscītē** (*compar. l. 53, superl. l. 41*). [*falsa var. l. pro* scite: CIC. Att. 14, 20, 3.] 1 *fere i. q. inepte, illepide, inerudite sim.* (*c. adi. l. 51; saepe adhibetur in fig. litot., accedit* hercle *sim. l. 37. 40. 48*): PLAVT. Trin. 95 si quid scis me fecisse -e aut improbe. CIC. fin. 3, 25 -e . . . medicinae et gubernationis ultimum cum ultimo sapientiae comparatur. 5, 38 ut non -e illud dictum videatur (Tusc. 2, 47 non -e. GELL. 7, 6, 2 inproprie et -e [15, 5 tit. i. -eque]. 17, 2, 26 non usitate . . ., set non hercle -e nec ineleganter. 19, 8, 12 indocte et -e). Tusc. 3, 18 non -e . . . disputat. div. 2, 30 Democritus non -e — nugatur ut physicus . . . — verum is tamen . . . censet. 2, 62 non -e respondisse (GELL. 3, 1, 12 non hercle -e). HOR. epist. 2, 1, 167 turpem putat -e (in scriptis *var. l.*; PORPH.: stulte) metuitque lituram. HYG. Gell. 10, 16, 5 -issime . . . petit. QVINT. inst. 11, 3, 39 si -e recipiatur *spiritus* (*seq.* vitiosa distinctio). FRONTO p. 102, 10 v. d. H. (*ad* p. 109 N.) persequitur non -e. GELL. 1, 15, 15 Epicharmium . . . non -e se habet. 2, 8, 1 inperfecte atque praepostere atque -e synlogismo esse usum Epicurum dicit *Plutarchus* (*6* non inscitiā). 4, 15, 1 plura -e aut maligne vellicant. 4, 17 tit. *particulae* intendi atque produci barbare et -e videntur (16, 6, 3 legebat b. -eque). 5, 11, 13 formam modicam . . . Favorinus non mi hercule -e appellabat 'uxoriam'. 10, 26 tit. reprehensum (18, 11 tit. [*cf.* 18, 11, 2 hoc . . . petulanter -eque, quod . . . scripsit]). 18, 5, 7 si quis modo non -e inepteque argutior sit. 18, 10, 6 pervulgate magis quam -e locutus es. LACT. inst. 7, 15, 14 non -e . . . distribuit. AVG. epist. 29, 10 p. 120, 27 tanto violentius quanto -ius illam consuetudinem retinentibus *peregrinis*. divers. quaest. 51, 4 neque -e distinguitur. 2 *fere i. q. imperite, non artificiose*: LIV. 36, 43, 6 Romanas naves . . . -e factas immobiles esse (COLVM. 4, 27, 2 [*de pampinatione*] id plurimum refert non -e facere).

deriv.: inscitia, inscitulus (?).

***īnscius**, -a, -um. *ab* in *et* scio, *cf.* nescius, conscius *sim.* *voc.* -e *p. 1845, 63* (*cf.* GELL. 14, 5, 3 sq.); *compar. et superl. desunt, sed cf.* penitus -us *p. 1844, 11.* NOT. Tir. 21, 87. *de notione*: SYNON. Cic. p. 432, 9 B. (*v. p. 272, 7*). p. 443, 8 non sum -us. ISID. orig. 10, 143 -us, quia sine scientia est. GLOSS. ἄπειρος. ignavus (-rus?) vel alienus. -a: ἀγνοοῦσα. ἀγνοούμενα. *cf. p. 1839, 41. 1844, 83. 1845, 43.* *legitur inde a* TVRPIL., RHET. Her., VARRONE, CIC. *per totam latinitatem; de usu et differentiis v. p. 1839, 40 sqq.* [*confunditur in codd. c.* anxius (VAL. FL. 1, 684), inconscius (*p. 1845, 17*), insciens (*p. 1839, 43. 45, cf. p. 1845, 51*), inscitus (*p. 1842, 75. 1845, 15*), nescius (*passim; de* CIC. fin. 5, 51 *v. Madvig ad l.*). *dub.*: CIC. Planc. 40 (*interpol.?*) me ignaro necopinante -o (*recc. et edd.*, in sieco *T*, in sicco *E*; *suspicionem movet, quod* CIC. *in abl. absol. vocem q. e.* insciens *adhibere solet*). ARNOB. nat. 2, 54 p. 90, 17 (*Ursinus pro* nescio *post* nesciente. *v. B. Axelson, Textkrit. zu Florus . . . 58. McCracken, Vig. Christ. 3, 1949, 41*).]

I active *i. q. qui nescit, ignarus sim.* (*saepe in fig. litot. q. d., sed non ap.* CIC.; 'sibi -us' *p. 1844, 5. 47, cf.* conscius): **A** *c. structuris*: 1 *pendet casus solus*: **a** *acc.* (*cf. Heraeus, ALL 15, 1908, 563 sq.*): TVRPIL. com. 65 scies ea quae fuisti -us (*v. p. 1839, 45*). CE 492, 16 (*s. III*) nec vellerum -a fila *erat femina*. **b** *gen.* (*gerund. l. 84; de rebus inanimis fere i. q. expers*): RHET. Her. 3, 11, 20 qui non -i sunt eius artificii. CIC. Brut. 292 *Socrates* se omnium rerum -um fingit et rudem (OV. fast. 2, 789. QVINT. inst. 2, 21, 14 eius esse oratorem rei de qua dicet non -um. IREN. 1, 9, 4 [= 1, 1, 20 H.; *est versus non idoneus*] *Herculem* magnarum non -um r. [*Hom. φ 26* μεγάλων ἐπίστορα ἔργων]. *al.*). opt. gen. 11 -i faciendi cum aliqua sollertia iudicandi. BELL. Afr. 50, 3 insidiarum. 62, 2 adventūs. VERG. georg. 3, 189 *eculeus* etiam -us aevi ([SERV.: nondum habens ab annis fiduciam]. Aen. 8, 627 haud vatum ignarus venturique -us a. *Vulcanus* [*inde* CARM. de resurr. 41]. OV. met. 15, 11 veteris non -us [immemor *pauci codd.*] a. *senior*. VAL. FL. 5, 3 *Idmon* extremi sibi tum non -us a. [*temptaverunt alii alia in vocibus q. s.* sibi *et* tum *offendentes*]). Aen. 12, 648 sancta ad vos anima atque istius -a (nescia *dett. pauci propter metrum*) culpae descendam (*sic de innocentibus*: SEN. nat. 3, 30, 8 scelerum. STAT. silv. 3, 1, 33 felix simplexque domus fraudumque malarum -a. PRVD. c. Symm. 2, 1131 sit . . . criminis -a Roma. CONSVLT. Zacch. 1, 36 p. 44, 1 vitiorum ac peccatorum penitus -i . . . infantes). HOR. carm. 4, 4, 6 *alitem* laborum . . . -um. OV. epist. 8, 33 acti. LIV. 3, 48, 2 haud -um eius dimicationis. FEST. p. 310 ubi quis id docet alterum, cuius ipse -us est. SEN. Oed. 545 lucis et Phoebi -us . . . umor (*cf.* AVIEN. Arat. 1876 *confinia* -a lunaris . . . facis [*gr. 1152* χήτει]). Phaedr. 461 truculentus et silvester et vitae -us (epist. 22, 14 timidum mortis, . . . -um v.). VAL. FL. 4, 367 -a somni lumina (AVIEN. Arat. 181 custodia). 5, 541 astūs. 6, 317 Canthe, tui non -a funeris Argo. SIL. 1, 41 *Iuno* venientum haud -a cladum (*cf.* 10, 338 irarumque Iovis Latiique haud -a fati). 1, 215 Numidae gens -a freni. STAT. Theb. 4, 367 *lupus* magni . . . fugit non -us ausi. 4, 800 (793 Kohlm.) malorum -us (nescius *N*) et vitae multum securus. silv. 1, 6, 53 sexus rudis -usque ferri (*cf.* QVINT. inst. 2, 12, 2 armorum). IVV. 11, 66 *haedulus* -us herbae. TAC. hist. 1, 11, 1 *Aegyptum* provinciam . . . -am legum, ignaram magistratuum (HYG. astr. 2, 1 p. 30, 22 COD. Iust. 6, 23, 29, 7). PLIN. paneg. 63, 4 -a verae maiestatis ambitio. APVL. met. 5, 25, 4 *Pan Psychen* utcumque casus eius non -us . . . permulcet. MIN. FEL. 33, 2 priorum aut oblitus aut -us. AVIEN. Arat. 115 nescia signa salis nocturnique -a casus (*cf.* 368 salis). 690 *Sagitta* -a nervi[s], -a nam domini est. *al.* PRVD. apoth. 575 *Maria* maris -a mater (*cf.* cath. 3, 75 *apis* nexilis -a conubii). CLAVD. carm. min. app. 14, 7 nullius . . . -a laurus (*cf. rapt. Pros. 2, 109* venturi praescia). *et saepius.* **c** *abl.* (*falso trad. l. 29*): PS. VEN. FORT. carm. app. 1, 248 *Maria* -a coniugio feta negante viro (*246* ignara amplexu. *v. Blomgren, Stud. II 82 sq.*).

2 *pendet (acc. c.) inf. vel enuntiatum*: **a** *inf.*: VARRO Men. 211 sutrinas facere -us nihil, homo, agis? STAT. Theb. 3, 388 altus consiliis pater (*sc. Adrastus*) imperiique haut flectere molem -us. PAVL. PELL. 471 rectam servare fidem non -us ipse. **b** *interrog. indir.*: CAES. Gall. 7, 7, 1 *obsessi* -i quid in Haeduis gereretur. SALL. (?) rep. 2, 6, 1 non -us neque inprudens sum . . ., quae saevitia quaeque tempestates hominum nobilium futurae sint. VERG. Aen. 1, 718 -a Dido insidat quantus miserae deus. 6, 711 (*in struct.* ἀπὸ κοινοῦ *q. d.*). HOR. carm. 3, 5, 37 unde vitam sumeret -us (aptius *δ*). LIV. 1, 54, 3 -a multitudine quid ageretur (*cf.* 33, 14, 11 -is omnibus quid pararet). 7, 6, 9. SIL. 6, 479 non Carthago . . . -a, quantum en nobis restet, iuvenes parat. DARES 9 p. 11, 23. VVLG. sap. 18, 19 ne -i, quare mala patiebantur, perirent (*gr.* ἀγνοοῦντες). ROMVL. fab. 32, 9 (recc. gall., vet.) *ovis* -a sibi quid (nescia q. s. *rec. vet. cod. Vindob.*) esset, masculus an femina. **c** *acc. c. inf.*: AMBROSIAST. in Gal. 1, 15 p. 343^C *Paulus* -us iam tempus legis servandae non esse. SVLP. SEV. chron. 2, 7, 2 Daniel non rudis neque -us deo preces, non homini deferendas. **d** quod: HEGES. 3, 15, 4 *Iosephus* delitiscebat haut -us (nescius *var. l.*), q. studiosius . . . requireretur.

3 *pendet* de, ad: TRYPH. dig. 16, 3, 31, 3 latro spolia . . . posuit apud Seium -um de malitia deponentis. LEO M. serm. 33, 2 p. 241^C de mirandi luminis claritate viri (*sc. magi*) ad haec spectanda non -i magnitudinem significationis intelligunt.

B *absolute*: 1 *fere i. q. non conscius, insciens*: **a** *praedicative*: **α** *nom.* (*maxime in poesi*): LVCR. 3, 878 *qui fortunas cadaveris queritur*, facit esse sui quiddam super -us ipse. CIC. Phil. 9, 10 *Sulpicium* vos -i ad mortem misistis. VERG. Aen. 2, 372 socia agmina credens -us *Androgeos*. CIRIS 141 *Scylla* violaverat -a sedem *Iunonis*. 323 -a . . . scelus es conata nefandum (*322* nescis). OV. epist. 20, 2 iuraret ne quos -a lingua deos. ars 1, 458 -a . . . est verbis capta puella (*sc. Cydippe*) suis. met. 4, 675 *Perseus visa Andromeda* trahit -us ignes. 8, 515 -us atque absens flamma Meleagros ab illa uritur. trist. 2, 105 -us Actaeon vidit sine veste Dianam ([*104* imprudenti]. 3, 5, 49 -a . . . crimen viderunt lumina. HYG. astr. 2, 4 p. 34, 18. *cf.* CLAVD. carm. min. 53, 105 respexit). Pont. 4, 1, 12 nomen rettulit in ceras -a (conscia *vulg.*) dextra tuum (VAL. FL. 3, 40 cadit -a clavo d. *Tiphyos*). *al.* SEN. contr. exc. 5, 5 tit. qui sciens damnum dederit, quadruplum solvat, qui -us, simplum. PHAEDR. 4, 9, 3 cum decidisset vulpes in puteum -a. SEN. Phaedr. 914 generis . . . leges -us servat pudor *ferarum*. epist. 108, 19 cum possent *homines* in parentis animam -i incurrere. 108, 24 -i rapimur. LVCAN. 9, 974 -us . . . rivum transierat (*sc. siccum*). PETRON. 139, 2 v. 5 tulit -us arma Telephus. VAL. FL. 6, 660 alit -a curas *Medea*. HOMER. 39 si qua, ut luerem . . . poenas, -us admisi. VLP. dig. 3, 3, 15 pr. -um . . . procuratorem teneri satis incivile est (*opp.* sciente). 27, 6, 9 pr. (*ex Pompon.*) qui dolo malo adhibuit, ut alius auctoraretur -us. VVLG. num. 15, 28 quod -a peccaverit (*Itala Lugd.* nollens, *Aug. loc. hept. 4, 50* nolenter). *al.* *in fig. litot.*: VERG. Aen. 10, 907 *Tyrrhenus* iugulo . . . haud -us accipit ensem (*i. 'sciens volensque'. cf.* SERV.: non . . . dicit 'non ignarus', sed expectans omnibus votis). OV. met. 8, 66 quis . . . tam durus, ut in te dirigere . . . non -us audeat

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hastam? (*cf. 65* imprudens). VAL. FL. 2, 278 facit ipse verendam ... deus (*sc. Bacchus Hypsipylen*) et flatu non -a gliscit anhelo (*'ipsa sentit sibique placet superbitque divino acta adflatu' Wagner; aliter Burman, Langen*). *β acc.*: CIC. carm. frg. 33, 6 B. (Tusc. 2, 20) *Deianira* me inretivit veste furiali -um (*cf. Soph. Trach. 1051sq.*). CAES. Gall. 4, 4, 5 -os inopinantesque Menapios oppresserunt. FRONTIN. strat. 1, 1, 9 -um duplicatis adgressus copiis superavit. CLAVD. DON. Aen. 11, 760 p. 527, 18 sequebatur -am tacitus *Arruns Camillam*. OROS. hist. 3, 12, 22 *Philippus* -os iuvenes vita regnoque privavit. *γ dat.*: [VERG.] catal. 13, 15 -o repente clamatum insuper 'thalassio, thalassio'. SEN. Thy. 1107 instruere similes -o fratri cibos. benef. 3, 12, 3 beneficium -o (nescio *M*) et, si scisset, non accepturo inpositum (*supra*: ignorans). PLIN. nat. 27, 52 -o sub capite positum *absinthium*.

b *abl. absol.* (*cf. p. 1844, 43sq.; dub.* CIC. *p. 1843, 69*): BELL. Afr. 10, 2 omnibus in exercitu -is (inscitis *S*) et requirentibus imperatoris consilium (37, 2 o. -is neque suspicantibus. NEP. Dat. 3, 1). LIV. 1, 58, 1. 3, 49, 5. 21, 12, 4 (inconsciis *sim. var. l.*). 21, 18, 11 nobis -is (SEN. dial. 4, 1, 1 [non *suppl. Hermes*]. CLAVD. DON. Aen. 2, 685 p. 241, 23 n. -is omniumque ignaris et trepidis. COD. Theod. 15, 15, 1 n. -is atque inconsultis. COD. Iust. 11, 47, 1 [*a. 364*]). 27, 19, 10. SEN. contr. 7, 7, 8 -is custodibus ... ignorante re publica. 7, 7, 15. ASCON. Mil. p. 45, 8 -o Milone (*opp.* iussu Milonis). SVET. Claud. 16, 2 se -o (se in socio *MGL*, sine -o *P*) et sine commeatu (COD. Iust. 12, 5, 4, 4 [*imp. Leonis*] nolente se vel -o [*supra*: aut invito domino aut ignaro]). IAVOL. dig. 46, 3, 78 -o vel invito domino (IVLIAN. dig. 46, 1, 19. VLP. dig. 2, 13, 4, 3 *opp.* voluntate domini. COD. Theod. 2, 30, 2 [= Iust. 8, 15, 8]. 5, 19 tit. [*1* inconsultis atque ignorantibus patronis, *Interpr.* nescientibus]. *et saepe. cf. p. 1839, 82*). SCAEV. dig. 34, 3, 31 pr. eo -o. VLP. dig. 9, 2, 30 invito vel -o viro (SVLP. SEV. chron. 1, 9, 4). 23, 3, 34 -a invitave uxore (frg. Vat. 269 *opp.* sciente). 43, 24, 15 pr. -o vel etiam invito me (47, 2, 48, 4). COD. Iust. 6, 21, 10 pr. (*a. 246*) -o patre milite (MAR. VICTORIN. *p. 1840, 9. al.*). GALLICAN. Avid. 4, 6 -o ipso *duce* (8, 6 vel invitis vel -is. LEX Visig. 4, 4, 2 [*supra*: nesciis; *opp.* consciis]). *al.*

c *alia*: NEP. Dion 10, 1 ab -is pro noxiis conciduntur (*infra*: falsa suspicione ducti). COD. Iust. 8, 45, 2 (*a. 240*) genus eiusmodi contractus -um creditorem ... non adstringit (*opp.* cum sciret prudensque esset).

2 *fere i. q. imperitus, inscitus*: **a** *generatim*: *α nom. praedic.*: CIC. leg. 2, 13 si quae *praecepta* -i inperitique *medici* pro salutaribus mortifera conscripserunt. phil. frg. V 84 M. *ceteras res* -i n⟨o⟩n attingunt. SVEIVS carm. frg. 1, 8 mollusca haec nux est, nequis forte -us erret. VERG. Aen. 2, 307 stupet -us ... accipiens sonitum ... pastor ([SERV.: non ignarus; nam videt: sed qui non valde sit causarum peritus, id est simplex, ἄπειρος]. 7, 381. 10, 249). OV. met. 2, 148 nondum premis -us axes *Phaethon*. STAT. Theb. 1, 559 *sacra* non -a suasit religio (6, 575 Palladios n. -us haustus incubuit). CLAVD. 26, 283 si ... barbarus ignotas invaderet -us Alpes. rapt. Pros. 3, 222 *Venus* meritum ... loci velut -a quaerit. COMM. instr. 1, 30, 3 (= 1, 37, 5) vadis ubi nescis, et -us inde recedis. *pressius*: SIL. 2, 649 *mater moribunda* ambiguos cecidit super -a natos (*i. gemellos non dinoscens*). *β vario usu*: CATVLL. 61, 222 facile -eis (-ens *cod.*) noscitetur ab omnibus (*subst. ut*: CIC. ac. 2, 22 qui distingues artificem ab -o? CELS. 2, 10, 16 *opp.* perito. CLAVD. DON. Aen. 2, 320 p. 192, 1 instruxit -um. VVLG. Sirach 10, 28 -us non honorabitur [*om. gr.; opp.* servo sensato, vir prudens et disciplinatus]. CAES. AREL. serm. 1 p. 3, 14). VARRO ling. 10, 60 qui eam *naturam* usu -o depravabit. LIV. 25, 20, 7 expertus, qualis sub -o duce exercitus esset. COLVM. 6 praef. 6 inertem et -um (*dett.*, scium *SAR*) pastorem (*opp.* prudentem diligentemque). CLAVD. DON. Aen. 6, 710 p. 600, 11 merito requirebat causas, quia -us fuerat (*opp.* novit. *cf.* VVLG. Sirach 32, 12 in multis esto quasi -us [*gr. 8* γινώσκων]). 10, 220 p. 321, 20 ut quasi incognitam fabulam -is lectoribus indicaret. *in allocutione*: CORIPP. Iust. 3, 38 quid noster senior potuit pater, -e, disce.

b *usu Christiano*: PRVD. c. Symm. 1 praef. 86 *Symmachus* spirat sacrilegis flatibus -us erroresque suos indocilis fovet. COMM. apol. 458 -is indoctis ignorantibus talia fingunt *Iudaei*. 694 nescit ubi primum occurrat -us ille, ac idolis servit. instr. 1 praef. 3 quod discredunt -a corda. 5 erravi ... fana prosequendo parentibus -is ipsis. 8 doleo pro civica turba, -a quod pergit periens deos quaerere vanos. CONSVLT. Zacch. 2, 11 p. 70, 24 cuique *haeretico* libuit plebem -am fallendo seducere (*cf. de laicis*: CONSTANTIVS vita Germ. 26 veniunt sacerdotes, occurrit -a multitudo).

3 *singulariter de cane non vigili*: CE 1512, 8 (*s. II?*) altum iam tenet -am *Myiam canem* sepulchrum (*supra*: cum viveret, ... somni conscia semper et cubilis).

? **II** ***passive*** *i. q. ignotus sim.* (*cf.* nescius *et v. p. 1843, 64*): APVL. met. 5, 26, 1 *Psyche* ⟨cum⟩ aliquam multum viae ... pererrasset, -o quodam tramite ... accedit quandam civitatem (-a *post alios Robertson, sed contulit Weyman 7, 25, 1* ignaram ... viam *aliosque locos. pressius fortasse dictum Psychen nescire se ad sororem venturam, non omnino tramitem non nosse*). SCHOL. Stat. Theb. 3, 358 ('nocte doloque viri nudum ignarumque locorum nequiquam clausere') quantae occasiones periculorum fuerint, Tydeus exponit: nox, dolus, ipse -us locus (loci *Pb. res eo magis incerta est, quod sequentia corrupta leguntur*).

adv. **insciē.** *i. q. imperite, inscite*: FRONTO p. 56, 22 v.d.H. (= p. 62 N.) *homo semidoctus indicat se* verborum ignarum esse, eaque male probare et temere existimare et -e contrectare. APVL. Socr. 123 p. 8 *deos* plurimi sed non rite venerantur, omnes sed -e metuunt, pauci sed inpie diffitentur. *Hubbard.*

*ⁿ**īnscrībo**, -psī, -ptum, -ere. *ab* in *et* scribere. *scribitur* -scrIb-: CIL V 875, 14 VI 32 323, 60. 37 156, 7 XIII 2026. -bserunt: CIL III 7467. iscrisi (?): INSCR. christ. Diehl 2800A. -btum: PRISCILL. tract. 1, 30 COD. Theod. 9, 37, 2. iscr- *praeterea e. g.* CIL VI 34 689. VIII 2438 (*a. 197*). CE 662 (*a. 363*). *v. Schuchardt, Vokalismus II 350 de 'i' prothetica, qua fit, ut lectionibus variantibus inter* scribere *et* -ere *passim haereamus* (*v. et Lilliedahl, Florusstud. 71, 3 ad* FLOR. epit. 2, 2, 14. *cf.* IORD. Rom. 166). *notatur* CIL I² 1813 ins(cripta) s(unt). NOT. Tir. 6, 90 -it. 7, 2 -psit. *de notione*: AGROEC. gramm. VII 117, 8 -ere accusationis, adscribere adsignationis *eqs.* (ISID. diff. 1, 99. *al.*). GLOSS. ἐγγράφω. ἐπιγράφω. -it: ἐγγράφεται. -tus: ἔγγραφος. -itur: notatur. -ere: ad dandum censum vel a re sua alienare. *de usu*: ARVS. gramm. VII 481, 17 -tum in illa re (*affert* CIC. *p. 1847, 73*); -tus illam rem (*affert* VERG. *p. 1848, 79*). GRAMM. suppl. 177, 25 *trahit* accusativum. *legitur inde a* PLAVTO, TER., AFRAN., CIC., VARRONE; *deest e. g.* CATVLLO, LVCR., CAES., SALL., HOR., PROP. [*francog. vet.* enscrire, *francog.* inscrire. *R.*] [*confunditur in codd. saepe c.* scribere, *cf. l. 11.*]

I -ere ***'aliquid aliqua re'*** *fere i. q. scribendo complere, ornare, signare sim.* (*qua re, indicatur per abl. scripturae passim* [facies *ut inscriptio pro subiecto l. 62*], *coloris sim. e. g. l. 59. 60. 65. 66* [*cf.* ex eo *lapide l. 48*], *instrumenti l. 42. 54; praeterea adhibetur de quolibet modo incidendi l. 41. 54, illinendi l. 48[?]. 50. 58. 59. 60. 65*): **A** *generatim*: **1** *proprie*: **a** *de rebus variis*: PLAVT. Trin. 168 aedes venales (*praedicative, cf. etiam l. 75*) hasce -psit litteris (TER. Haut. 144 mercede [SCHOL.: pretio deputavi]. *aliter*: LIV. 25, 10, 9 domos ... quae -tae non essent. BOETH. mus. 1, 34 p. 224, 33 nominibus ... aedificia -untur). CIC. Verr. II 2, 167 statuae ..., quas ... poni -ique iussisti (SPART. Sept. Sev. 22, 3 s. Getae nomine -ta. CIL XIV 325 in⟨scriptione⟩. *cf.* PLIN. nat. 36, 71 *obelisci*. MART. 9, 44, 1 basis. TAC. ann. 16, 7, 2 effigiem ... ita -tam '...'. SVET. Aug. 7, 1 imaguncula eius ... hoc nomine *eius* -tam). dom. 100 sepulcrum inimico nomine -tum (*cf.* TAC. Germ. 3, 2 tumulos ... Graecis litteris -tos. PLIN. epist. 7, 29, 2 monimentum ... ita -tum '...'. CIL XIV 3857 cippis -tis). div. 2, 86 quis robur illud cecidit, dolavit, -psit? BELL. Hisp. 18, 5 glandem. VERG. Aen. 1, 478 versa pulvis -itur hasta (SERV.: dilaceratur [*affert* PLAVT. *infra l. 54*]. *cf.* GLOSS. IV 528, 40 artatur ad periculum [*fortasse*: aptatur ad vericulum]). VAL. MAX. 2, 4, 5 aram 'Diti ...' -tam (SVET. Cal. 8, 1 a. ... -tas 'ob ... puerperium'. TERT. nat. 2, 9, 4 'ignotis deis'. CIL XIII 1948 vivus sibi -psit). PLIN. nat. praef. 26 *opera* pendenti titulo -ise ut 'Apelles faciebat' *eqs.* (*ibid.* 27). 28, 29 duabus litteris Graecis *PA* chartam -tam. 36, 141 fictilia ex eo *lapide* -ta. QVINT. inst. 4, 5, 22 -tis lapidibus (*spatia itineris indicantibus ut*: RVT. NAM. 2, 8. *de terminis*: HYG. lim. grom. p. 159, 18. 162, 3. 169, 7. *al.*). IVV. 8, 168 lintea. *sequitur acc. c. inf.*: BELL. Hisp. 13, 3 glans missa est -ta, ... se scutum esse positurum. LIV. 40, 29, 4 litteris Latinis Graecisque ... arca -ta erat ... Numam ... sepultum esse. **b** *de hominibus (l. 55) vel part. corp.*: PLAVT. frg. inc. 45 corpus tuum virgis ulmeis -am (*cf. supra l. 42*). PLIN. nat. 18, 21 *stigmatibus* -ti ... vultus (*servorum ut*: MART. 8, 75, 9 -ti [*pro subst.*]. AVSON. 16, 5 p. 326 P. -e istam, quae non vult scribere, dextram *servi fugitivi*. CLAVD. 20, 344 facies. CORIPP. Ioh. 6, 83 fronte). 22, 2 mares ... apud Dacos ... corpora sua -unt (*inlinendo ut*: 26, 62 lacte ... -to corpore). FRONTIN. strat. 1, 11, 14 Alexander ... -psit medicamento haruspicis manum.

2 *in imag. et transl.*: OV. met. 6, 74 sua quemque deorum -it facies (*i. imaginem dei nomine signat ut inscriptio, cf. supra l. 37*). TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 10 mundus -tus est *illo in creatorem testimonio* et omni a conscientia legitur. HIL. in Matth. 17, 10 -tos nos ... et Christi nomine consignatos. AMBR. c. Aux. 23 sanguine -tam animam. ANIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 977 ut ... sicut atramento illi *libri*, ita corda nostra -rentur a spiritu (*gr.* ἐγγεγράφθαι).

B *speciatim de libris sim.*: **1** *solo titulo signatis* (*afferuntur tituli librorum sim. accusativo [nom.] passim, praepos.* de *e. g. l. 78. p. 1847, 7. 15, genetivo e. g. l. 80. p. 1847, 16. 19, add.* [a] nomine *l. 74. 80. p. 1847, 8,* titulo *p. 1847, 24,* ex numero ... et appellatione *l. 84; epistularum dativo l. 78. p. 1847, 8, praepos.* ad *p. 1847, 1; orationum praepos.* in *p. 1847, 10,* pro *p. 1847, 10*): **a** *formae variae*: CIC. de orat. 1, 55 ceteros libros artis suae nomine, hos rhetoricos et -unt et appellant (*similiter acc.*: 3, 122 rhetoricos. PLIN. nat. praef. 24 κηρίον -psere. PLIN. epist. 4, 14, 8 has nugas -ere hendecasyllabos. SVET. gramm. 21, 2 *fabulas* -psit ... trabeatas. *al.*). 2, 217 -tos esse de ridiculis. Att. 6, 3, 8 epistulam -tam patri suo. epist. 15, 20, 1 oratorem meum — sic enim -psi. PAVL. FEST. p. 61 Casinam fabulam Plautus -psit ab ancillae nomine Casina. FEST. p. 198 Originum libros ... -psit Cato (*similiter gen.*: PLIN. nat. praef. 25 *Diodorus* βιβλιοθήκης historiam suam -psit. GELL. praef. 4 eas -psimus 'Noctium' esse 'Atticarum'. 6 Musarum -pserunt. *al.*). SVET. gramm. 6 -isse (scripsisse *trad.*) se ... ex numero *Musarum* ... et appellatione. RVSTIC. Conc.⁸ I 4 p. 216, 32 [*V. Schmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-tos ad te apices. *al.* *singulariter in arte musica de modo (vergit in not. nominandi)*: BOETH. mus. 4, 17 p. 344, 3 modo, qui -itur (*sc. in schemate?*) hypermixolydius (p. 345, 23; *an pertinet ad l. 83?*).

b *formae usitatiores*: qui (quae, quod) -itur (*c. inversione l. 10; rarius* qui -tus est: CIC. div. 2, 1 qui est -tus Hortensius. GELL. 1, 15, 9. *saepius.* PS. AVR. VICT. orig. 1, 6. *paulo aliter*: CIC. de orat. 2, 61 qui sunt fere -ti de rebus notis *eqs.* Att. 8, 5, 2 fasciculus, qui est -tus 'M. Curio'. QVINT. inst. 2, 15, 5 nomine eius. *de formarum ap.* CIC. *distinctione male Krebs-Schmalz, Antibarb. II 664*): CIC. Brut. 205 Cottae pro se lege Varia quae -itur (*cf.* TAC. dial. 21, 2 in Vatinium. 38, 2 pro heredibus. SVET. Iul. 55, 2 pro Sardis). ac. 2, 12 qui Sosus -itur (*post tit. ut*: nat. deor. 1, 32 Cato 13 SEN. epist. 19, 9 PLIN. nat. 14, 92. *al. ante tit.*: CIC. Tusc. 1, 57 qui -itur Menon. off. 2, 31 Laelius [*del. varii*]. VARRO ling. 7, 70 COLVM. 12, 18, 1. *al.*). nat. deor. 1, 41 de Minerva (FEST. p. 241. 347 SEN. epist. 81, 3 QVINT. inst. 2, 15, 10. *al.*). VARRO rust. 1, 5, 1 φυτῶν ἱστορίας (*gen. ut*: VITR. 9 praef. 14 FEST. p. 218 SEN. epist. 100, 1. *al.*). *al.* quem (quam, quod) -psit (*praesens*: TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 419, 16 quod -imus de spe fidelium): CELS. 2, 14, 1 volumine, quod communium auxiliorum -psit (*gen. ut*: PLIN. nat. praef. 33 ἐποπτίδων. PS. TERT. haer. 6 p. 224, 6 syllogismorum). SEN. epist. 95, 45 περὶ καθήκοντος. COLVM. 12, 46, 1 quos -psit nominibus coci *eqs.* PLIN. nat. 18, 107 *fabula*, quam Aululariam -psit. QVINT. inst. 8, 6, 71 quem -psit ὕμνους. AVG. civ. 18, 18 p. 278, 13 D. quos asini aurei titulo -psit. *al.*

2 *nomine auctoris signatis*: LIV. 39, 52, 3 Naevius, adversus quem oratio -ta P. Africani est (*gen. ut*: FEST. p. 217 fabula quaedam Naevi -itur. ASCON. Scaur. p. 26, 30 Iuli. TERT. bapt. 17, 5 quae Pauli perperam -ta [scripta *trad.*] sunt. HIER. epist. 65, 3, 2 *duo psalmi* -untur David, primus et novissimus filiorum Core et Asaph). ASCON. Mil. p. 30, 5 qui Ciceronis nomine -itur de optimo genere oratorum (QVINT. inst. 2, 15, 10. 3, 5, 14 sunt -ti n. Hermagorae. GELL. 3, 3 tit. verae atque falsae n. eius -tae *comoediae Plauti. al.*). QVINT. inst. 1, 4, 3 qui falso viderentur -ti (*cf. l. 28. 32*). AVG. civ. 17, 8 p. 225, 16 D. psalmus ... titulo nominis eius -tus est.

II -ere '***aliquid alicui*** *(rei)' fere i. q. scribendo indere (cui, indicatur per dat. vel* in *c. abl. vel* in *c. acc. l. 43. p. 1848, 55,* ad *l. 50, abl. certum l. 49; pro obi. est* sanguis *l. 65, pro subi.* buxus *effigiem formans l. 61; adhibetur de quolibet modo signandi l. 60. 61. 62. 65. p. 1848, 56; auget vocem q. e.* infundere *l. 75, contra augetur voce q. e.* insculpere *p. 1848, 25)*: **A** *vi plena*: 1 *usu sollemni (praep.* in *valente fere idem ac gr.* ἐπί*)*: a *generatim*: α *varia quaedam selecta*: (I) *proprie*: AFRAN. com. 415 -at aliquis in ostio 'arse verse' (*similiter pro obi. sunt verba ipsa*: VARRO Men. 143 in ianuam 'cave canem'. CIC. Att. 6, 1, 17 nihil habuit aliud -tum nisi 'censor' ea statua. epist. 12, 3, 1 TIRO Gell. 10, 1, 7. OV. ars 2, 744 -at spoliis 'Naso magister erat'. SEN. epist. 21, 10. *al.*). CIC. Verr. II 2, 127 *sortes*, in quibus ... esset -tum nomen Theomnasti (4, 93 in femore litteris minutis. har. resp. 58 monumentis. BELL. Alex. 58, 3 ut ... n. in scutis -tum haberent. LVCAN. 8, 792 stipite. CIL VIII 2438 [*a. 197*] ad latus basis). Tusc. 5, 64 senariolos ... in eius monumento esse -tos (*versus ut*: NEP. Paus. 1, 3 epigrammate [VITR. 8, 3, 21]. PLIN. nat. 35, 154 versibus [CIL VIII 1359]). R. GEST. div. Aug. 35 id ... in vestibulo ... -endum esse. TIB. 1, 3, 54 lapis -tis stet super ossa notis. OV. met. 10, 215 *Phoebus* suos gemitus foliis -it et 'Ai Ai' flos habet -tum (*cf.* PLIN. nat. 21, 66 Graecarum litterarum figura *AI* legatur -tum). LIV. 4, 20, 6 titulus ... spoliis -tus (23, 19, 18 SEN. contr. 1, 2, 1 SEN. epist. 89, 7. ITALA Marc. 15, 26 [cod. 1 = VVLG., *cf.* cod. n] t. causae eius -tus [*gr.* ἐπιγεγραμμένη]. CIL III 7467 X 4539. *al.*). PLIN. nat. 34, 17 *coepere* honores legendi aevo basibus -i. SIL. 13, 328 *Pan* vix ulla -ens terrae vestigia cornu *pedis*. PLIN. epist. 5, 6, 16 pulvinus, cui bestiarum effigies ... buxus -psit. PRVD. apoth. 493 quis ... -to signaret tempora ligno (*i. cruce. cf.* psych. 360 -ta oleo frontis signacula. c. Symm. 2, 713 cruce fronti -ta). CIL XIV 725 Caelius ... -psit (*absol. ut*: 3721. *al.*). *al.* *pro obi. est color ad scribendum adhibitus*: PRVD. apoth. 365 cui sanguis in ore ... -tus ... rubet.

accedit: (acc. c.) inf.: CIC. Verr. II 2, 150 -tum esse video quandam ex his statuis aratores dedisse. LIV. 38, 35, 4 consulem dedisse. SEN. epist. 77, 20 MART. 9, 15, 1. VLP. dig. 11, 7, 6 (*inf.*). *interrog. indir. (v. et l. 74)*: LEX de flam. Narbon. (CIL XII 6038) 12 ius ... nomen ... et unde sit ... -endi. CALL. dig. 50, 10, 7, 1 PORPH. Hor. sat. 1, 8, 11 CIL VIII 18 629. ut: PORPH. Hor. sat. 2, 3, 84 testamento -ret, ut heredes ... insculperent *eqs.*

(II) *in imagine vel translate*: CIC. Catil. 1, 32 sit ... -tum in fronte uniuscuiusque, quid de re publica sentiat. de orat. 2, 355 non infundere in auris tuas orationem, sed in animo ... -ere. SEN. benef. 4, 38, 2 litteras *stigmatis* ... oculis *occurrentium* -endas. ITALA II Cor. 3, 2 (codd. d e, Iren. 5, 13, 4. *al.*) epistula nostra vos estis, -ta in cordibus nostris ..., -ta non atramento, sed spiritu dei (*gr. bis* ἐγγεγραμμένη, *Vulg. bis* scripta). CLEM. ad Cor. 2, 8 praecepta ... dei in latitudine cordis vestri -bantur (*gr.* ἐγέγραπτο). RVFIN. patr. 10, 1 p. 327[B] in corde, quae dicuntur. HIL. AREL. vita Honorat. 22 l. 12 C. -ta sensibus. *al.*

β *accedit acc. praedicat. (v. et p. 1848, 16. 28. 37. 61; aliter vid. supra l. 2)*: CIC. Verr. II 2, 154 eum ... sotera -tum vidi. OV. epist. 2, 145 -bēre meo causa ... sepulcro. 7, 193 nec ... rogis -ar Elissa Sychaei. PLIN. nat. 29, 9 cum monumento suo ... iatronicen se -pserit. SVET. gramm. 4, 2 *venalem* in titulo ... litteratorem -i. TERT. resurr. 2 p. 26, 26 cuius (*i. carnis*) condicio Christum et hominem et filium hominis -pserit. 40 p. 83, 8 *caro* post exilium animae cadaver -itur.

b *speciatim*: α *titulum, nomen*: (I) *proprie*: (A) *de nominibus auctorum libello, operi sim. -endis*: CIC. Arch. 26 philosophi ... in ... libellis ... nomen suum -unt (Tusc. 1, 34 *in statua.* PANEG. in Mess. 38 in actis. VAL. MAX. 8, 14, 6 *parietibus pictis.* QVINT. inst. 1, 6, 36. *al.*). GRATT. 106 auctorem ... operi. COD. Iust. 1, 17, 2, 10 qui auctor legis fuit, ... digestis -tus est. (B) *de titulis librorum*: AMBR. in psalm. 38, 1, 1 sic -tus est titulus *psalmi* (45, 1, 1 ita -itur. AVG. c. Pelag. 4, 8, 22 epistula, cuius 'de mortalitate' -itur t.).

(II) *in imag.*: (A) *ad designandum auctorem cuiuslibet rei*: OV. met. 10, 199 mea dextera leto -enda tuo est. 15, 128 -psere deos sceleri. SEN. dial. 10, 16, 5 auctores illis *vitiis* -ere deos. FAVST. Aug. c. Faust. 22, 2 p. 592, 24 qui hunc *deum* ... nefariis suis religionibus -pserunt. (B) *ad designandam rem vel personam (cf. et* nomen -ere *e. g. p. 1847, 47)*: CIC. Tusc. 5, 73 Epicuro, qui ... induit personam philosophi et sibi ipse hoc nomen -psit. SEN. dial. 7, 12, 3 vitiis suis sapientiam -it. epist. 68, 3 non est quod -as tibi philosophiam aut quietem. SIL. 10, 618 qui Martem -ant genti.

β *stigmata servis, reis sim.*: SEN. benef. 4, 37, 3 ut ... avidissimo naufrago stigmata -ret (GAIVS inst. 1, 13 servi ..., quibus ... s. -ta sunt). 4, 37, 4 dignus ..., cui non -rentur illae litterae, sed insculperentur.

γ *varia indicibus, instrumentis sim.*: (I) *quibuslibet (in imag. l. 33 sqq. 37)*: SEN. benef. 7, 7, 4 quibus *rebus* dominus -tus est (epist. 98, 10). HYG. grom. p. 74, 10 in publicis instrumentis significanter -ta territoria (*Sic. Flacc. grom. p. 128, 16* descripta). VLP. dig. 26, 8, 5, 4 nomina ... instrumentis -i (COD. Iust. 2, 7, 13 pr. [*a. 468*] matriculae. 4, 50, 4 [*a. 290*] instrumento emptionis). TERT. anim. 37, 2 cum ... fato iam -itur *fetus* (*i. libro fati ? cf. Waszink ad l.*). resurr. 34 p. 73, 20 totum hominem elogio transgressionis -psit. adv. Val. 29 p. 205, 9 animas ... animali censui -tas. CANON. apost. 67, 22 -tus operarius (*gr.* ἔγγραφος). CASSIOD. hist. 6, 4, 12 populum ... -i praecepit (*Sozom. 5, 4, 5* ἀπογράφεσθαι). NICET. symb. frg. 1 heres regni caelestis -itur. (II) *accusandi causa (resp.* arguo *l. 43,* accuso *l. 47; crimen indicatur per gen. l. 43, acc. pron. l. 46)*: RVFIN. hist. 11, 25 p. 1032, 2 -tum Tyrannum ad tormenta deducit. AVG. serm. 82, 8, 11 *homicidam*. 82, 9, 12 ne te -at inimicus. COD. Theod. 9, 37, 2 aliquid iniuriae merito inscriptionis illatae tolerarit -tus. CONC.[S] I 5 p. 266, 2 *falsa* dicentes impietatis -imus (*p. 53, 11* arguimus, *gr. I 1, 6 p. 126, 8* γραφόμεθα). p. 315, 15 apud vos (CASSIOD. hist. 5, 43, 6 [*Theodoret. 2, 29, 7* παρ' Εὐδοξίῳ ἐγράψαντο]. FACVND. defens. 8, 5 p. 728[B]). II 2, 1 p. 11, 8 in his quae -psi ... Eutychin (*gr. II 1, 1 p. 135, 4* ἐφ' οἷς ἐγγράφως ᾐτησάμην. *II 3, 1 p. 116, 29* quibus scripto accusavi. *cf. Vulg. act. 25, 11* quae hi accusant me). *al.* *singulariter fere i. q. -endo se obligare*: LEX Burg. Rom. 7, 1 *licentia* -endi se cum eo, quem accusat, corporali supplicio.

2 *pressius (praep.* in *valente fere idem ac* inter *vel* intra*)*: a *inter verba testamenti vel epistulae, sc. addendo vel corrigendo*: MOD. dig. 50, 1, 36 sublato alieno nomine -toque suo. DIG. 28, 4 rubr. quae in testamento delentur, inducuntur vel -untur. b *intra lineas (in arte geom.)*: GROM. Cantor 30 (*cf.* GROM. Mortet 39) in trigonum ortogonium circulum -ere, qui omnes eius lineas tangat.

B *vi attenuata vel mutata*: 1 *vergit ad vim q. e.* scribere *alicubi (-tus ad redd. gr.* ἔγγραφος *l. 67. 68, cf. l. 36. 46. p. 1846, 17; ceterum nota, quae admonui de vocibus q. s.* -ere *et* scribere *p. 1846, 9)*: VARRO ling. 5, 73 in latinis litteris veteribus nomen ... -itur ... Polluces, non ... Pollux (*sim. de varia lectione*: RVFIN. Orig. in Ios. 7, 2 p. 328, 19 hic sermo [*i.* ἀλαλαγμός] in scripturis iubilatio magis quam ululatio consuevit -i). GELL. 19, 10, 12 in eius tragoediae choro -tos esse hos versus legimus. HIL. in psalm. 134, 1 in eo *psalmo* continentur, quae libro Exodi -ta sunt. BARNAB. 7, 3 -ta lege (*in sacr. script.; gr.* γεγραμμένης). CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 196, 25 -tam professionem (*gr. I 1, 4 p. 22, 22* ἔγγραφον). II 3, 3 p. 39, 19 vultis -ta? ... vultis non scripta? (*gr. II 1, 3 p. 32, 1* ἔγγραφα). BOETH. herm. sec. praef. p. 5, 22 sonum qui -i litteris possit (*cf. p. 4, 24* scribi). COD. Iust. 1, 17, 2, 22 qui eas *notas, abbreviationes* -ere (scribere *var. l.*) ausus fuerit. *al.*

2 *fere i. q.* ascribere: SEN. benef. 1, 15, 3 *beneficium* quod ostentare libet *accipientem* et -ere sibi (*sc. digno*). TERT. apol. 21, 11 rationi ... propriam substantiam spiritum -imus. anim. 9, 3 corporales quoque illi (*animae*) -imus lineas. COD. Iust. 1, 17, 2, 13 (14) imbecillitati humanae ... hoc -at. *fortasse huc pertinet (cf. vol. II 773, 42)*: PETR. CHRYS. serm. 5 p. 198[A] *pater substantiam dividit* dando iuniori *filio* (*i. paganis*) ... beneficia naturae, seniori (*i. Iudaeis*) ... legis libros divinitus -endo.

III ***structurae speciales***: **A** -tus nomen: VERG. ecl. 3, 106 -ti nomina regum flores. CLEM. ad Cor. 43, 2 virgas -tas uniuscuiusque tribus nomen (*gr.* ἐπιγεγραμμένας ... κατ' ὄνομα). CLAVD. 24, 348 dentes *elephantini* -ti rutilum caelato consule nomen. **B** -ere *aliquid aliquid (cf. Löfstedt, Synt. I² 250)*: CIL V 1863, 6 titulum immanem montem Alpinum ingentem litteris -psit.

[V. Schmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. p. p. **īnscrīptus** *pro adi. i. q.* ἔγγραφος *p. 1846, 16. 1848, 36. 58, subst. p. 1846, 56. 1848, 42.*

n. subst. **īnscrīptum,** -ī (*aliter p. 1848, 67*). GLOSS. titulum. **1** *i. q. stigma*: IVV. 14, 24 quem ... adficiunt -a, ergastula, carcer (*alii iung.* -a erg.). **2** *i. q. titulus libri*: GELL. praef. 9 quaedam alia -a nimis lepida. DON. de com. 6, 4 comoediarum -a (scripta *trad.*). **3** *de adscriptione testamento addita*: CIL VIII 23 828 ex testamento ... curante ... herede, ex -bto eius epulo d(ecurionibus) dato (*vix 'non scriptus', ut intellegere videtur Dessau in adnot.: 'fortasse voluntas defuncti non comprehensa testamento'*).

deriv.: inscripticius, inscriptio, inscriptor, inscriptura, *?* 3. inscriptus. *compos.*: circuminscribo (*?*). *V. Schmidt.*

īnscrīptīcius, -a, -um. *ab* 1. inscriptus, *ad redd. gr.* ἐναπόγραφος, *cf.* adscripticius. *i. q. adscripticius* (*de colonis, agricolis censitis*): CONC.^{S} II 3, 2 p. 178, 20 suscipere ... servos aut -os praeter voluntatem dominorum (*gr. II 1, 2 p. 157, 9* ἐναπογράφους. *cf. II 3, 2 p. 179, 18* adscripticios. *II 2, 2 p. 17, 16* originarios). NOVELL. Iust. 123, 4 servili et -a (inscripti *var. l.*) fortuna episcopos liberos esse praecipimus (*gr.* ἐναπογράφου τύχης). 123, 17, 1 adscripticios ... in ipsis possessionibus, quarum sunt -i (inscripti *var. l.*), clericos ... fieri permittimus (*gr.* ἐναπόγραφοι).

īnscrīptilis, -e. *ab* in *et* scriptilis. *i. q. qui scribi non potest*: DIOM. gramm. I 420, 13 *vox articulata* litteralis vel scriptilis appellatur, ... *vox* confusa est inrationalis vel -is ..., quae scribi non potest, ut est equi hinnitus.

ˣīnscrīptio, -ōnis *f. ab* inscribere. -scribt- *saepius* COD. Theod. (*suppl.* CIL XIII 5106. 11492. 11493). GLOSS. ἐγγραφή. ἐπιγραφή. subscriptio vel scriptio. tituli -o: στηλογραφία. *legitur inde ab* ENN. (*infra l. 80*), CIC., R. GEST. div. Aug., VELL.; *deest* SALL., LIV. *et poetis praeter* ENN. [*confunditur c.* scriptio *saepius, cf. p. 1846, 9.*]

i. q. inscriptum vel actus inscribendi: **A** *generatim*: **1** *de titulis monumentorum, aedium, tabularum sim.* (*iuxta pos.* titulus *l. 64. 69, cf. praeterea* tituli -o *l. 28. 51. 54 sqq.*, titulus -is *l. 63; c. dat. l. 44, [acc. c.] inf. l. 39. 46*): **a** *accedit gen. obi.*: **α** *rei, cui -o inditur*: CIC. Verr. II 2, 168 nominibus in statuarum -e oppositis (dom. 81 [scriptionem *trad.*]. Att. 6, 1, 26 SVET. Aug. 97, 2). VELL. 2, 25, 4 -o templi adfixa posti. PLIN. nat. 29, 11 illa infelicis monumenti -o turba se medicorum perisse (COD. Iust. 3, 44, 6 *a. 224*). HYG. lim. grom. p. 161, 16 aeris. SVET. Cal. 8, 3 arae (HIER. in Tit. 1, 12 p. 572^C). CIL X 4643, 25 basis. **β** *rei* (*personae l. 48. 49*), *quae in -e nominatur, affertur*: CIC. dom. 51 nominis (R. GEST. div. Aug. 20 Capitolium ... refeci sine ulla -e n. mei. VLP. dig. 50, 10, 2 de -e n. sui operibus. COD. Theod. 6, 4, 13, 2). VELL. 2, 104, 2 cum speciosissima -e operum (*cf.* TAC. ann. 2, 83, 2 cum -e rerum gestarum ac mortem ob rem publicam obisse). HYG. lim. grom. p. 162, 10 finium. GELL. 13, 25, 2 quid nobis videretur significare ... 'manubiarum' illa -o. TERT. apol. 13, 9 sancti dei. ITALA Matth. 22, 20 (cod. d, *cf.* IREN. 4, 36, 7 = 4, 58, 9 H. *al.*) cuius imago haec et -o? (*gr.* ἐπιγραφή, *aliae verss. et Vulg.* supra- *vel* superscriptio. *cf.* VVLG. Marc. 12, 16 Luc. 20, 24). COD. Iust. 2, 15, 1 (*a. 408*) ut nostrae ... domus ... titulorum -e legantur. CIL XI 970, 19 decre⟨ti⟩. *al.* *inde pendet usus Vulg., quae hebr.* מִכְתָּם *vocem dubiae significationis vertit ut* מִכְתָּב (*q. e. epigramma; sim. LXX:* στηλογραφία) *locutione q. e.* tituli -o (*apud eccl. saepe refertur ad titulos librorum, cf. p. 1850, 14*): VVLG. psalm. 15, 1 t. -o ipsi David. 55, 1 David in t. -e (56, 1. 57, 1. 58, 1. 59, 1). HIL. in psalm. 55, 1. HIER. in psalm. 15 p. 25, 11 t. -o proprie in tumulis et sepulcris est. AVG. in euang. Ioh. 117, 5 (*-em cruci adfixam subintellegit*).

b *nude* (*exempla selecta*): CIC. Phil. 13, 9 statuam in rostris cum -e praeclara. QVINT. inst. 1, 7, 21 'optimus maximus', ut mediam i litteram ... acciperent ... Caesaris -e (instructione *var. l.*) traditur factum. HYG. lim. grom. p. 161, 23 notas imponemus et, ubi potuerit, -es. CALL. dig. 50, 10, 7, 1 titulo -is uti (MACR. Sat. 1, 11, 16). LACT. inst. 1, 11, 33 ex titulis et -bus sacris. SENT. Delph. et Antic. (CIL III 567) 19 lapides ..., quorum in altero Graeca -o, quae signet ... terminum, adhuc manet. CIL II 1305 -o ... data (XI 4206. 6123, 21). III 6885 pro meritis ... -o facta est. *al.* *in imag.*: FVLG. myth. 1 praef. p. 14, 6 quo mentes ... temulentis -bus depinxisset *virguncula*. PS. AVG. serm. ed. Mai 70, 2 o magni regales tituli, o quam fortis caelestis -o!

2 *de quibuslibet in varia materia scriptis* (*vergit in not. q. e. scriptura*): **a** *fere i. q. nota, notatio*: PETRON. 55, 2 'ita' inquit Trimalchio, 'non oportet hunc casum sine -e transire' statimque codicillos poposcit. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 23, 17 littera est -o atque figura ... vocis articulatae, elementum vero sonus ipsius -is. p. 33, 23 in litterarum -e. *?* **b** *fere i. q. modus scribendi* (*nisi mavis legere* scriptio, *cf. supra l. 30*): BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 264, 8 fertur ... etiam alia -o. p. 272, 28 in hac -e (scriptione *ed. pr., cf. p. 271, 20* alia ... scriptio loci). **c** *fere i. q. praescriptum*: ENNOD. dict. 22, 7 p. 495, 10 huiusmodi non dico lege, sed tyrannica -e.

B *specialim*: **1** *i. q. nota fronti inusta, stigma*: ENN. scaen. 37ʼ cum spolia generi⟨s⟩ detraxeritis, quam -em dabitis? SEN. dial. 5, 3, 6 varia poenarum *genera*, lacerationes membrorum, -es frontis (PETRON. 106, 1 VITA Cypr. 7, 11). PETRON. 103, 2 sequar ego frontes notans -e sollerti, ut videamini stigmate esse puniti. ITALA apoc. 14, 9 (Cypr. testim. 3, 59 p. 163, 23) si quis adorat bestiam et simulacrum eius et accepit -em in fronte sua aut super manum suam (*gr.* χάραγμα, *Vulg.* caracterem. *sim.*: apoc. 16, 2 [cod. h]. 20, 4 [Cypr. Fort. 12 p. 345, 22]. *cf.* AVG. civ. 20, 7 p. 419, 13 D. 20, 9 p. 431, 4. p. 431, 21 notam scilicet criminis). ENNOD. opusc. 2, 126 p. 326, 13 sectamini hominem toto ecclesiasticae -is non dicam stilo sed ense perfossum.

2 *i. q.* ἐπιγραφή *librorum sim.* (*explicatur voce q. e.* titulus *l. 21, cf.* titulorum -o *l. 14*, -is titulus *l. 17*): CIC. top. 1 Aristotelis Topica ..., qua -e commotus *eqs.* Att. 16, 11, 4 quod de -e quaeris, non dubito, quin καθῆκον 'officium' sit, ... sed -o plenior 'de officiis'. PLIN. nat. praef. 24 -is apud Graecos mira felicitas. QVINT. inst. 2, 17, 15 Agnon ... detraxit sibi -e ipsa fidem. GELL. praef. 4 festivitates -um. 10 Atticas noctes inscripsimus ... ceteris ... in ipsius ... -is laude cedentes. HIL. in psalm. 63, 1 cum ... psalmi, qui secundum titulorum -es res gestas continere creduntur, in plurimis a tituli sui ... proprietate dissentiant (65, 1 RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 76, 26. *al.*). SCHOL. Cic. Bob. p. 169, 30 -is titulum orationis. AVG. civ. 21, 8 p. 504, 14 D. libris, quorum -o est: de gente populi Romani (*cf.* BOETH. herm. sec. 1 praef. p. 13, 10 de libri -e. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 7, 9. *v. et* 1, 1 p. 5, 3 quintum, quae sit eius operis -o, quod ἐπιγραφήν Graeci nominant [p. 5, 5]). in psalm. 72, 1 -em ..., id est titulum. *al.* *in imag. de appellatione*: SEN. dial. 7, 13, 3 titulus ... honestus eligatur et -o ipsa excitans animum (*cf. 13, 2* nomine). PLIN. epist. 5, 19, 3 ars ... eius (*i. liberti Zosimi*) et quasi -o comoedus.

3 *i. q. nominis* (*rerum l. 46*) *in codice publico ascriptio* (*accusationis causa praeter l. 46; ad rem v. Mommsen, Strafr. 384 sqq.; exemplum -is adulterii affert* PAVL. dig. 48, 2, 3 pr.): DIG. 48, 2 rubr. de accusationibus et -bus (= COD. Theod. 9, 1 tit. COD. Iust. 9, 3 tit.). VLP. dig. 48, 5, 2, 8 si ... libellos -um deposuerit (PAVL. dig. 48, 2, 3 pr. 48, 2, 3, 1 si l. -um legitime ordinati non fuerint, rei nomen aboletur. *cf.* COD. Iust. 9, 1, 3 pr. [*a. 222*] -um pagina). SYMM. rel. 49, 1 quid habeat condicionis -o. 49, 3 quem non tenebat -o. AVG. in epist. Ioh. 3, 10 -em minatur. COD. Theod. 9, 1, 11 nullus ... crimen ... exequatur, nisi subeat -is vinculum (9, 1, 19 pr. [= Iust. 9, 2, 17 pr.] -btionis. 9, 2, 6 -is vinculo reos factos. *al. cf.* COD. Iust. 1, 49, 1, 7 [*a. 475*] -um laqueos). 9, 1, 17 (*cf.* Iust. 9, 2, 15) criminalis per -em causa. 9, 7, 2 (= Iust. 9, 9, 29, 3) etsi omne genus accusationis necessitas -btionis adstringat. INTERPR. cod. Theod. 9, 1, 19 -e per ordinem facta (9, 37, 1. CASSIOD. hist. 2, 24, 5 adversus presbyterum [*Theodoret. 1, 21, 7* γραφήν]). CONC.^{S} I 5 p. 315, 27 -em sustinuisse ([*Migne gr. 83, 1265^D* γραφήν]. FACVND. defens. 2, 5 p. 577^A [= PELAG. defens. 6 p. 62, 16. *Conc.^{S} II 5 p. 30, 27* circumventionem]. *al. cf.* CASSIOD. hist. 4, 15, 1 -em passus [*Sozom. 3, 8* γραφήν]). II 3, 2 p. 52, 14 multas adversus eum ... -es depositas (COD. Iust. 9, 1, 1 [*a. 195*]. *cf.* 9, 2, 16 pr. [*a. 395*] in causis criminalibus dignum est, ut -es proponantur). COD. Iust. 1, 2, 22 pr. *res ecclesiae* lucrativorum -bus liberas immunesque esse. NOVELL. Iust. 22, 47 pr. criminalem contra eum -em (*gr.* γραφήν). PASS. Aureae (BHL 808) 8 Aurea ... -bus fuerat damnata. *al.*

īnscrīptor, -ōris *m. ab* inscribere. [*dub.*: INSCR. RevA VI 4, 1934, 272 n. 164 ora pro iscriptorem, *cf. p. 1846, 9.*] *i. q. qui inscribit* (*nomina candidatorum*): CIL VI 29942 -r, rogo te ut transeas hoc monumentum ... quoius candidati nomen hoc monumento inscriptum fuerit *eqs.*

īnscrīptum, -ī *n. v.* inscribo.

īnscrīptūra, -ae *f. ab* inscribere. inscribt- *l. 56. 60.* *i. q. inscriptio, nota*: HYG. grom. p. 71, 17 ⟨sic⟩ erit -a (inscributurae *trad.*, inscribta *suspicatur Thulin*) sursum versus, ut *eqs.* HYG. lim. grom. p. 158, 16 (*interpol.?*) -am (scriptura *A*, inscriptionem *P*) lapidi adplicabimus. NIPS. grom. p. 293, 2 L. ex lapidum inspectione et -a (scriptura *var. l.*). p. 294, 15 haec -btura (scriptura *var. l.*) demonstrabit tibi, quomodo debeas typum ... conlocare. *in imagine*: TERT. adv. Val. 30, 1 p. 206, 3 nobis ... -a huius seminis, qui imperfectae essentiae sumus.

1. īnscrīptus, -a, -um *v.* inscribo.

2. ˣīnscrīptus, -a, -um. *ab* in *et* scriptus. GLOSS. ἄγραφος. *i. q. non scriptus*: **1** *de bonis portitori vel publicano non indicatis*: LVCIL. 722 -um e portu exportant clanculum, ne portorium dent. VARRO rust. 2, 1, 16 ad publicanum profitentur *greges ovium*, ne, si -um pecus paverint, lege censoria committant. **2** -um maleficium (*i. in lege non scriptum vel descriptum; nonnisi apud* SEN. *rhet. et* QVINT.): SEN. contr. 3 praef. 17 ut praetor nomen eius reciperet lege -i m. exc. 5 praef. -i m. sit actio (QVINT. decl. 252 p. 29, 3. 344 p. 357, 9. 370 p. 407, 3). QVINT. inst. 7, 4, 36 finguntur in scholis et -i m. (*sc. quaestiones*), in quibus aut hoc quaeritur, an -um sit, aut hoc, an maleficium sit (script- *bis trad.*). decl. 252 p. 29, 29 -um esse m. *al.* *per ellipsin*: QVINT. decl. 252 p. 29, 15 ubi de -o constat, quaeri solet de maleficio. 370 p. 407, 11 non est ... -um (scriptum *trad.*), quia certa lege comprehensum est. *al.* **3** *in univ.*: QVINT. inst. 3, 6, 38 unde et illa divisio est, alia esse scripta, alia -a. CHALC. comm. 6 *naturalis iustitia* -a instituendis legibus ... tribuit ... substantiam.

? **3. īnscrīptus,** (-ūs) *m. ab* inscribere. *i. q. inscriptio*: TREB. trig. tyr. 7, 2 sepulchra ... brevi marmore inpressa humilia, in quibus ⌊unus⌋ (titulus *vel* unus versus *Casaubonus*) est -us (*cf. Löfstedt, Verm. Stud. 127 sq.*). *Klug.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***inscrūtābilis,** -e. *ab* in *et* scrutari *ad redd. gr.* ἀνεξερεύνητος (-αυν-) *N. T. Rom. 11, 33 in Vetere Latina q. d. formatum; cf.* inexscrutabilis, imperscrutabilis. *compar.* -ior Avg. c. Iul. op. imperf. 1, 119. 3, 24 persev. 9, 21 Ps. Prosp. vocat. gent. 2, 23 p. 709C; magis -is Avg. civ. 20, 2 p. 408, 13 D. Ps. Prosp. *l. c.* 1, 25 p. 686B; *superl. deest.* *inde ab* Itala; *in poesi* Prosp. *l. 44.*

i. q. quod scrutando explorari non potest (*c. dat.* Ambr. in psalm. 47, 20, 2 Avg. gest. Pelag. 3, 11 p. 62, 23 in psalm. 118 serm. 6, 2; '-is ratione' *l. 17*): **1** *de rebus divinis:* **a** *in script. sacris:* Itala Rom. 11, 33 (cod. g, Novatian. trin. 8. *passim*) o altitudo divitiarum et (*om. al.*) sapientiae ... dei: quam -ia (vel inreprehensibilia *add. g*) iudicia eius et investigabiles viae eius (scrut- *cod. gue errore, v. Dold ad l.; gr.* ἀνεξερεύνητα *vel* -αυν-, *Cypr. et Hil.* inexscr- [*v. p. 1332, 43*], *Gaudent. serm. 18, 15 G.* imperscr-, *cod. d et Vulg.* incomprehensibilia; *alia v. ap. Wordsworth-White ad l.*). Vvlg. Iob 5, 9 *deus* fecit magna et -ia et mirabilia absque numero ([investigabilia *Hier. interpr. Iob.* Greg. M. moral. *ad l.*: -ia ratione]. *cf.* 37, 5 [quae nesciebamus *Hier. l. c.*]). **b** *ap. eccl. maxime loco* Italae *eiusque contextu sive laudato sive menti obversante* (*v. et Vulg. psalm. 35, 7* iudicia tua abyssus multa): Hil. trin. 8, 38 investigabilium et -ium caelestium sacramentorum profundo (Max. Tavr. hom. 77 p. 415B -e unicae maiestatis ... s.). Ambr. fid. 4, 9, 111 ab -i supernae generationis arcano (*cf.* Epist. pontif. 931 SBMünch. 1940, 2 p. 7, 18 tam -is mysterii et dispensationis arcano. Max. Tavr. hom. 68 p. 392B secreti). Avg. civ. 12, 15 p. 533, 20 D. altitudinem investigabilem vestigare et -em perscrutari (cur. mort. 13, 16 p. 647, 10 iudiciorum [epist. 186, 17]. c. Iul. op. imperf. 6, 12 *gratiae.* Leo M. serm. 21, 1 divini consilii. Alc. Avit. c. Arr. 6 p. 4, 9 dei). in euang. Ioh. 53, 7 ad -ia perscrutanda (*n. pl. pro subst. ut*: in psalm. 118 serm. 6, 1 sciebat -ia dei. serm. 26, 12, 13 scrutare -ia [27, 7, 7]. Ps. Prosp. vocat. gent. 1, 14 p. 666C *opp.* manifestis. Rvric. epist. 2, 34 p. 419, 8 -ia et inaccessa pertemptans). gest. Pelag. 3, 11 p. 62, 23 iudicii modum, qui est -is nobis. c. Iul. op. imperf. 1, 40 ineffabilem et -em gratiam (Ps. Prosp. vocat. gent. 1, 22 p. 675C). 3, 24 quanto excelsior, tanto -ior divina quam humana iustitia. c. Pelag. 4, 6, 16 p. 539, 8 scrutari ... -em quaestionem. serm. 155, 8, 8 divitiae ... dei -es. *al.* Consvlt. Zacch. 2, 15 p. 81, 24 -is dei sapientia (*cf.* Leo M. serm. 52, 1 -e propositum sapientiae dei). Cassian. conl. 13, 15, 2 pietate. 13, 17, 1 (*cf.* tit.) viis. Conc.S II 3, 1 p. 83, 20 (*cf.* II 3, 2 p. 8, 27 *var. l.*) inenarrabilem et -em concursum ad unitatem (*gr. II 1, 1 p. 105, 20* ἀπορρήτου, *aliae verss.* arcanum, secretum). Ps. Prosp. vocat. gent. 2, 4 p. 690B gratiae ... -es investigabilesque mensuras. 2, 23 p. 709C cum -ior sit causa donorum ... quam miseriarum. *passim* '-ia iudicia'; *sing.* Prosp. carm. de ingrat. 774 (763) *Christi* iudicium ... -e et altum. Ps. Prosp. vocat. gent. 1, 25 p. 686B dei. 2, 17 p. 704C. -e est *c. interrog. indir.*: Ps. Prosp. vocat. gent. 2, 22 p. 709A -e ... est valdeque secretum, cur tantis differentiis conditio humana variata sit.

2 *de natura, corde humano:* Vvlg. prov. 25, 3 caelum ... et terra ... et cor regum -e (Ier. 17, 9 pravum est cor omnium et -e: quis cognoscet illud? ego dominus scrutans cor *eqs.* [Hier. in Ier. 3, 74, 1 *ad l.*: '-e' sive 'desperabile' eo, quod nullus cor hominum valeat invenire]). *cf. l. 34sq.*

adv. **inscrūtābiliter.** *i. q.* ἀπερινοήτως: Mar. Merc. Conc.S I 5 p. 50, 18 (= II 3, 1 p. 83, 15. II 3, 2 p. 8, 21) inenarrabiliter atque -r factus homo (*v. p. 1635, 59*).

deriv. (*retrogr.*): scrutabilis.

inscrūtātus, -a, -um. *ab* in *et* scrutatus (*pass.*). *i. q. non exploratus:* Martyr. gramm. VII 167, 11 haec nos, quoniam lecta non invenimus, -a relinquimus.

inscrūtor, -ātus sum, -ārī. *ab* in *et* scrutari, *fort. favente* i *prothetica (nota var. l.).* *i. q. scrutari alicubi, aliquid, de aliqua re:* Itala gen. 31, 33 (Aug. loc. hept. 1, 116) *Laban* -tus est in domo Liae (scrut- *NLSb ut Lugd., cf. Vulg. 34 et Fischer ad l.; gr.* ἠρεύνησεν εἰς τὸν οἶκον). Iren. 1, 23, 1 (= 1, 16, 1 H.) universam magicam adhuc amplius -ans *Simon Magus* (scrut- *var. l., Stieren*). Virg. gramm. epist. 2 p. 121, 15 *de pronomine 'ego'* tam multi innumeras ventilabant quaestiones, -antes quomodo et qua ratione ... desimilibus literis idem pronomen conpositum sit. *E.*

insculpo *et* **īnscalpo,** -psī, -ptum, -ere. *ab* in *et* scalpere (sculpere, *v. l. 77*), *cf.* exsculpere *et* Diom. gramm. I 378, 31 scalpo -ulpo. issc- *vel* iisc- *p. 1852, 53; de* isc- *v.* sculpo. -scalp- (*praeter locum notionis singularis* Don. *nonnisi p. p. p., cf. vol. V 2, 1831, 48*): Plin. nat. *p. 1852, 33* (*sed* -sculp- *p. 1852, 29*). Epist. Secundi *p. 1852, 39.* Ivl. Val. *p. 1852, 69* (*cf.* inscalptio). Don. *p. 1852, 82 et var. l. p. 1852, 76.* *p. p. p.* -(s)cultus *saepius var. l.* Gloss. ἐγγλύφω. τορύνω. *v. et vol. III 76, 10 sq.* *legitur inde a* Cic. *philos. et* Hor., *apud quos primos etiam* sculp- *iuxta* scalp- *traditur.* [*variat in codd. c. simplici, aliis compositis,* inscribere (*v. infra*). *e coni. dub.*: Damig. lapid. 7 (*v.* sculpo).]

1 *i. q. scalpendo inscribere, maxime ad memoriam aeternam* (*copulatur c.* inscribere *p. 1852, 8 et per amplificationem p 1852, 25, c.* incidere *p. 1852, 22. 30,* -i *c.* innasci *p. 1852, 56*): **a** *c. notione indendi* (*cui, indicatur per* in *c. abl. ap.* Cic., Liv. *et rarius postea in serm. ped., dat. inde a poetis et titulis aevi Aug.,* Val. Max., Sen. [*hic primum certum, l. 25*] *passim, ? abl. l. 13,* super *l. 40,* ibi *l. 17; quomodo, indicatur per abl. 'litteris' sim. l. 4. 15. 37*): **α** *proprie:* Cic. div. 2, 85 perfracto saxo sortis erupisse in robore -ptas (-ptis *B corr.*) priscarum litterarum notis. Hor. sat. 2, 3, 90 *Staberius* summam patrimoni -ere saxo heredes voluit (*84* incidere sepulcro. *cf. similia l. 9. 23. 29. 37 et* Porph. *ad l.*: ut heredes sui sepulchro eius -rent, quis quantum in partem sumpserit). Lex Quinctia (Frontin. aq. 129) 43 quibus *maceriis* inscripta -ptaque (-ptave *Mommsen*) essent ... nomina (Mela 2, 112 sepulcrum, cui n. eius *Iovis* -ptum est. Tac. ann. 2, 69, 3 n. Germanici plumbeis tabulis -ptum. Ivst. 3, 5, 10 ut *milites* ... tesseras -ptis suis et patrum n. dextro bracchio deligarent). Ov. met. 15, 621 cornua ... postibus -unt longum mansura per aevum. Liv. 2, 33, 9 nisi foedus cum Latinis ⟨in⟩ (*add. Mueller*) columna aenea -ptum monumento (*dat. fin.*) esset *eqs.* 28, 46, 16 *Hannibal* aram condidit ... cum ingenti rerum ab se gestarum titulo Punicis Graecisque litteris -pto. 39, 37, 16 quae monumentis litterarum in lapide -ptis (sculptis *Lov. 2*) in aeternam memoriam sancta atque sacrata sunt. Vitr. 8, 3, 22 ibi est epigramma -ptum (*21* inscriptum). At. Cap. Macr. Sat. 7, 13, 13 *usus* signaturas pretiosis gemmis coepit -ere (*antea*: imprimebatur ... sculptura materiae anuli. *cf.* Macr. *ibid.* 11 deorum formas -i anulis). Decret. decur. Pis. de L. Caesare (cil xi 1420) 31 cippo ... hoc decretum ... incidatur -aturve. Val. Max. 8, 7 ext. 12 id ... ignotum esse posteris ... Iophon noluit, sepulcro patris quae retuli -endo. 8, 14, 4 anulo ... -ptam ... traditionem. Sen. benef. 4, 37, 4 *miles ingratus* dignus ... fuit, cui non inscriberentur illae litterae (*sc. stigmata*), sed -rentur (Qvint. inst. 1, 1, 27 tabellae. Itala exod. 36, 37 [Lugd.] -erunt in eo *auro* litteras deformatas signaculi [*gr.* ἔγραψεν, *Monac. et Vulg. 39, 29* scripserunt]). Lvcan. 10, 180 (*loq. Caesar*) quodcumque vetustis -ptum (inscriptum *G*) est adytis. Plin. nat. 7, 82 *mirifica* -pta monumento (Plin. epist. 8, 6, 14 incisa et -pta [inscalpta *Ald.*] sunt publicis aeternisque m. praetoria ornamenta Pallantis [*antea*: aere signari. *cf. 13 in senatus consulto*: inciderentur]. Svet. Nero 41, 2 -ptum [-ptu in *G*] m. militem). 36, 42 sunt ... in columnarum spiris inscalptae (-sculptae *B²*) nominum eorum (*sc. Saurae et Batrachi*) argumento lacerta atque rana. Act. Arv. a. 90 l. 64 ut acta -rentur. Sent. Delph. et Antic. (cil iii 567) 4 *sententia* Delphis in latere aed⟨is insculpt⟩a est (*legit olim Cyriacus*). Svet. Claud. 1, 5 nec contentus elogium tumulo eius *Drusi* versibus a se compositis -isse (exc- *X*) *Augustus.* Epist. Secundi (cil xii 4393) 2, 19 vestram ⟨adsen⟩sionem ... aereae tabulae inscalptam. Itala II par. 3, 5 (Complut.) -psit super eam *domum* palmas *eqs.* (*gr.* ἔγλυψεν, *Vulg.* scalpsit). I Macc. 13, 29 (rec. L) fecit in columnis armamenta ... et secus armamenta naves -ptas (*gr.* ἐγγεγλυμμένα *vel* ἐπι-, sculptas *cod. G, recc. BX, Vulg.*). Vopisc. Aurelian. 5, 5 in qua *patera* -ptus erat Sol. Serv. Aen. 1, 640 (*cf.* Serv. auct. 641) 'caelata'. 10, 497 'inpressum'. Ambr. epist. 37, 32 lex vera non -pta tabulis nec aere incisa, sed impressa mentibus atque infixa sensibus. Macr. Sat. 1, 21, 12 Osirin Aegyptii ... quotiens hieroglyphicis litteris suis exprimere volunt, -unt sceptrum inque eo speciem oculi exprimunt. Cod. Theod. 14, 4, 4, 4 haec ... omnia aeneae tabulae ... ad aeternam memoriam oportebit -i. Cod. Iust. 1, 8, 1 (*a. 427*) signum ... Christi ... vel in solo vel in silice vel in marmoribus ... -ere (sculpere *tit.*) vel pingere. Alc. Avit. epist. 87 p. 97, 4 quid -endum sigillo. CIL VI 31 956 (= Inscr. christ. Diehl 155) cum dolore meo isssculpi (iisculpi *Sirm.*) iussi. **β** *in imagine:* Cic. ac. 2, 2 ut litteris consignamus quae monimentis mandare volumus, sic ille *Lucullus* in animo res -ptas habebat (nat. deor. 2, 12 omnibus ... innatum est et in a. quasi -ptum esse deos [*cf.* 1, 45 *natura* -psit in mentibus, ut eos *deos* aeternos et beatos haberemus]. Ivl. Sev. rhet. 24 p. 370, 8 si in [*V, om. cett.*] a. frequenti usu -pta [*F,* sculpta *cett.*] permanserint *praecepta*). Tert. anim. 36, 2 sexus proprietatem alteri substantiae adscribere ..., ut aut caro animae aut anima carni -ret sexum (*cf.* Pacian. [?] sim. carn. p. 116, 1 *caro* similitudinem peccati velut -ptam sibi oblitterare non poterit). pudic. 22, 15 cicatrices Christiano proelio -ptae.

b *c. notione ornandi* (-ptus *aliquid l. 78*): **α** *proprie:* Val. Max. 1, 1 ext. 2 dentes eburneos ... -ptos gentis ... litteris. Vlp. dig. 19, 2, 13, 5 si gemma includenda aut -enda data sit (Apvl. flor. 9 p. 34 *Hippias* anuli et orbiculum circulaverat et palam clauserat et gemmam -erat [*cf. Plat. Hipp. min. 368C* ἐπιστάμενος δακτυλίους γλύφειν]). Ivl. Val. 3, 52 p. 161, 4 vas ... inscalptum erat atque caelatum navalibus proeliis. Clavd. 5, 342 *Rufinus iussit* -i (inscribi *var. l.*) propriis aurum fatale figuris. Pavl. Nol. carm. 27, 388 -ptum camera crispante lacunar. Physiogn. 109 p. 132, 15 ⟨γλαφυρὸν ... intelligendum est⟩, quod non uniforme est nec congestum, sed discretum tanquam interrasum vel -ptum (prosc- *ed. Molinii*). *de mundo ideis figurato:* Ps. Apvl. Ascl. 17 per formas ... solas specierum, quarum imaginibus videtur -pta (inscalpta *B*) *cava mundi rotunditas,* quasi visibilis creditur, cum depicta monstratur. **β** *in imagine:* Tert. apol. 35, 7 cuius non praecordia -pta appare⟨re⟩nt ... Caesaris scaenam ... praesidentis (parere⟨n⟩t ... Caesarem ⟨in⟩ scaena ... praesidentem *Φ*).

2 -scalpere *i. q. scabere* (*cf.* exscalpere *vol. V 2, 1831, 68*): Don. Ter. Phorm. 315, 2 *Ambivius Turpio* aurem minimo -ens (scalp- *V*) digitulo.

deriv.: inscalptio.

[Reichmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(īnsculptio,) īnscalptio, -ōnis *f.* *ab* inscalptus (IVL. VAL. *p. 1852, 69*). *i. q. caelatura*: IVL. VAL. 1, 4 p. 7, 19 annulo aureo ..., cui -o erat solis effigies *eqs.* (*gr. Hist. Alex. M. I p. 9, 4 Kr.* δακτυλίῳ χρυσῷ ἐν λίθῳ γλυφὴν ἔχοντι). 2, 29 p. 100, 25 *lapidis* -o adeo tenuis erat, ut *eqs.* (*gr. l. c. p. 88, 19* ὕελος ... περιεκέχυτο).

ἄγλυφος **insculptus** incaelatus GLOSS. II 216, 37. *ab* in *et* sculptus.

īnsecābilis, -e. *ab* in *et* secare, *cf.* secabilis *et gr.* ἀμέριστος *sim.* GLOSS. ἄτμητος. *inde a* VITR., SEN. epist., *in poesi semel ap.* PRVD.

i. q. qui (quod) secari non potest, individuus sim. (*n. pl. pro subst. infra l. 34*): 1 *in sermone technico*: a *generatim*: SEN. epist. 118, 17 aliquid difficulter secari cogitavimus: novissime crescente hac difficultate -e inventum est. CLAVD. MAM. anim. 1, 5 p. 38, 21 omne ... -e secabili ... praeponitur. b *t. t. philos.*: VITR. 2, 2, 1 atomos, quas nostri -ia corpora, nonnulli individua vocitaverunt ([*infra*: nec sectionibus dividuntur]. QVINT. inst. 2, 17, 38. 3, 3, 13. LACT. opif. 2, 10 [= ISID. orig. 8, 6, 16] -bus ac solidis). LACT. ira 9, 4 minutis seminibus et -bus (10, 24 [insensibilia *B*]). c *t. t. arithm., geom., metr.*: FAV. EVL. p. 3, 5 monas singularitas -is, indivisa, sola, non ex partibus constans ([*infra*: quod in partes sui divisione ⟨non⟩ discedat]. *sic de unitate*: p. 6, 24 monadem. BOETH. arithm. 1, 10 p. 23, 8 unitatis. ISID. lib. num. 5 *numerus unitatis* [*3* indivisibilis]. *cf.* MART. CAP. 6, 707 monas ... -is procreatio numerorum est [*infra*: parte nulla discernitur]. 7, 732 *monadis* linea). MART. CAP. 9, 971 primum *genus numeri* ... tempus est, quod in morem atomi nec partes nec momenta recisionis admittit, ut est in geometricis punctum, in arithmeticis monas ...; atque hoc erit brevissimum tempus, quod -e memoravi; compositum vero, quod potest dividi *eqs.* BOETH. arithm. 1, 10 p. 22, 3 *numerus pariter impar* in partes aequales recipit sectionem, partes vero eius mox indivisibiles atque -es permanebunt. 2, 4 p. 89, 23 constat punctum ... omnium intervallorum esse principium et natura -e, quod Graeci atomon vocant *eqs.* d *t. t. gramm.*: PRISC. gramm. II 553, 26 *verba* propria, quae -em substantiam demonstrant, ut 'Socrates', 'Scipio' (*opp.* secabilem). e *in doctrina christiana de trinitate*: HIL. trin. 2, 5 aliter sentientibus ... -ia desecantibus, incorrupta scindentibus, indivisa partientibus. PRVD. ham. praef. 61 deum perennem findit in duos deos, audet secare numen -e *Marcion* (*cf. 44* summam ... dividit substantiam).

2 *usu non technico c. respectu*: a *societatis*: HIL. coll. antiar. p. 100, 3 per quam *caritatem* admixtos -i in dei nomine affectu nulla vis saecularium motuum aut dissolvit aut dividit (*cf. Rom. 8, 35*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 1, 1 (*per alleg.*) indivisibilem et -em tunicam Christi (*sc. pacem ecclesiae*) ... disrumpens inimicus et scindens (*Migne gr. 35, 721A* ἄτμητον καὶ ἀμέριστον). b *duritiae*: SIDON. epist. 4, 23, 2 nisi scopulis durior duras aut adamantibus rigidior perseveras -bus.

Reichmann.

1. (īnseco, īnsequo). *verbum mancum, vix seiungendum a gr.* ἐν(ν)έπειν, *v.* LIV. ANDR. *l. c.; vulgo conferunt* inquam (*sed v. Stolz-Leumann*⁵ *163sq.*), *umbr.* prusikurent '*pronuntiaverint*', sukatu '*declarato*' (*sed v. Devoto, Tab. Iguv. 395*); GELL. 18, 9, 3. 7sqq. *grammaticum quendam atque* 'doctores et interpretes vocum Graecarum' *secutus* -o *et* ἐν(ν)έπω *quodammodo coniungit c.* insequi *et* ἕπεσθαι (*doctrinam graecam a scholiis Homeri genuinis alienam esse ceterumque fere non servari nisi Etym. M. 367, 12 G. et in veriloquiis vocis q. e.* ἔπος *confirmat U. Fleischer per litteras*). *de scripturis* -c- *et* -q- *fusius disputat* GELL. 18, 9 *dicens formam* -cenda (CATO) *ab illo grammatico sec.* -que (ENN.) *in* -quenda *mutari, sed illic a Velio vocem q. e.* insectiones *et interpretationem quandam Varronianam conferente formam* -ce *substitutam eandemque sibi ap.* LIV. ANDR. *in* 'libro verae (venerandae *Oiselius, malim* reverendae *vel* verecundae *ut 18, 5, 11; cf. 2, 3, 5* mirandae) vetustatis' *bibliothecae Patrensis obversatam esse (ad rem cf. Suet. gramm. 24, 1. Leo, Plaut. Forsch.*² *23sqq.). veteres si verbi formas singulas certa ratione variasque una scripserunt,* -q- *an, quod Gellio* 'lenius leviusque' *sonat,* -c- *adhibuerint, non liquet; pridem enim falso irrepere potuit tam* qu *ex confusione interpretum illo modo graecissantium quam, quod monuit M. Leumann per litteras,* c *ex eiusmodi doctrina, qualem Velius protulit.*

de notione: PAVL. FEST. p. 111 -que apud Ennium dic, -xit dixerit (*inde* GLOSS.ᴸ II Philox. IN 466 -que εἰπέ. *cf. Lindsay in ed. Festi a. 1930 p. 235*). GELL. 18, 9, 3 *grammaticus dixit* traditum ... esse -que quasi 'perge dicere' et 'insequere' (*cf. p. 1867, 17*), itaque ab Ennio scriptum *eqs.* GLOSS.ᴸ IV Ps. Plac. I 39 -quis: narras, refers; et interdum pergis (*lemma ex imitatore poetae veteris haustum esse putat M. Leumann*).

imper. -ce (-que) *i. q. incipe dicere*: LIV. ANDR. carm. frg. 1 (Gell. 18, 9, 5) virum mihi, Camena, -ce versutum (*Hom. α 1* ἔννεπε). *inde* ENN. ann. 326 (Gell. 18, 9, 3; *cf.* Paul. Fest. *l. c.*) -que (-ce *edd. Ennii*) Musa ... induperator quod quisque ... gessit (*v. Leo l. c. 92. Ed. Fraenkel, RE Suppl. V 606*). *contextu incerto*: ENN. (?) frg. inc. 36 (Paul. Fest. *l. c.*) -xit. CATO or. frg. 10, 1 (Gell. 18, 9, 1) -cenda (*vox in verbis e Catonis oratione laudatis sive lacuna sive corruptela periit, sed exstat in Gellii commento*). GLOSS. -quis (*v. supra*).

deriv.: 1. insectio(nes). *E.*

2. īnseco, -uī, -ctum, -āre. *ab* in *et* secare. NOT. Tir. 104, 4 -at. *inde a* CATONE, *in poesi semel ap.* OV.; *attuli omnia exempla praeter p 1854, 47.* [*falso trad.*: COLVM. 5, 9, 7 -tis *S pro* iniectis.]

1 *i. q. secando laedere* (*dividendi gratia l. 14, cf. veriloquium l. 17*): a *stirpes, fructus sim.* (*subi.* vimen *l. 7*): CATO agr. 41, 3 surculos vitigineos ... -tos (*2* praeacutos. *cf. Colum. 4, 29, 14 sarmentum* leviter circumrasum. *arb. 8, 3 Plin. nat. 17, 115 Pallad. 3, 17, 7*). COLVM. 4, 15, 3 -atur superior pars curvaturae *vitis* usque ad medullam (*infra*: praeciditur. *cf. Plin. nat. 17, 205* inciditur. *Pallad. 3, 16, 2* reciduntur). 4, 29, 10 vimen, cum inaruit, penetrat et -at corticem. 5, 11, 6 in trunco arboris locum seminibus serra facere, -tasque partes ... levare. 9, 15, 9 ferramento ... -andi sunt favi (*opp.* desecentur. *cf. 4* subsecentur [*SA*, succidantur *R*], *opp.* eradantur). 12, 49, 3 quidam olivam non contundunt, sed acuta arundine -ant ...; alii sive contuderint sive -uerint (inliserint *SA*) olivas *eqs.* (*cf. Pallad. 12, 22, 3* intercides. *Geopon. 9, 28, 1* ἔντεμε). 12, 56, 3 napi ... integri, si minuti sunt, maiores autem -ti (*cf. 4* divisos). b *carnem, corpus sim.*: CIC. Tull. 21 tantum ... odii crudelitatisque ⟨hab⟩uerunt *servi Fabi*, ut eos (*sc. servos Tulli*) omnes gurgulionibus -tis (exs- *Mart. Cap. 5, 509*) relinquerent. VARRO ling. 5, 110 insicia ab eo quod -ta caro. LIV. 38, 21, 10 interdum -ta cute, ubi latior quam altior plaga est, etiam gloriosius se pugnare putant *Galli*. PLIN. nat. 10, 109 auro -tis alarum articulis *columbarum*. CHIRON 49 (*cf.* 890) si iumentum rota -tum fuerit (*ex* insecuta f. *et* in se cum f. *restituit Mus. Helv. 13, 1956, 165 sq. coll. Veg. mulom. 2, 85* elisum [ill- *A*]). *in arte anatomica*: PLIN. nat. 19, 86 regibus *Aegyptiis* corpora mortuorum ad scrutandos morbos -antibus. GELL. 10, 10, 2 (*ex Apione*) -tis apertisque humanis corporibus, ut mos in Aegypto fuit, quas Graeci ἀνατομὰς appellant.

2 *i. q. secando indere*: RHET. Her. 3, 14, 24 ut ... eas res, quas demonstrabimus, inserere atque -are (intersecare, insectare *al.*) videamur in animis auditorum. 4, 49, 62 'iste, qui ... tamquam iubatus draco serpit dentibus aduncis ... circumspectans ... si quem reperiat, cui aliquid mali faucibus adflare, ore adtingere, dentibus (*om. H*) -are, lingua aspergere possit' (*cf. Demosth. 25, 52* προστρίψάμενος). *c. vi efficiendi*: OV. met. 6, 58 (*v. app. crit.*) *subtemen* inter stamina ductum percusso paviunt -ti (inserti *codd. Heins.*) pectine dentes. VITR. 10, 12, 1 per media ... spatia tignorum -antur ⟨et⟩ exciduntur formae, in quibus excisionibus includuntur capitula catapultarum *eqs.*

p. p. p. pro adi. ***īnsectus**, -a, -um. PAVL. FEST. p. 111 -a non secta; sed et aliquotiens significant secta. 1 *in univ. i. q. pectini similis, serratus*: PLIN. nat. 9, 115 (= *Iuba 275 F 71*) concham ... similem (-i *codd.*) pectini -o. 16, 90 *folia* -a pectinum modo ([*cf. Theophr. hist. plant. 1, 10, 6* ἐντομὰς ἔχοντα]. PS. APVL. herb. 53 l. 23 [*interpol.; Diosc. 4, 65, 1* πεπρισμένα τὴν περιφέρειαν]). 2 -a *animalia* (*n. pl., usu Pliniano*): PLIN. nat. 10, 190 eorum *animalium* quae -a dicuntur. 11, 1 (*cf.* 1, 11, 1) -a appellata ab incisuris (*cf. Arist. hist. anim. 4 p. 523 b 14*). 11, 279. *pro subst.*: PLIN. nat. 10, 210. 10, 212. 11, 13 omnia (*al.*). 11, 73 cetera. 11, 96 (*cf.* 1, 11, 33) -orum ... quaedam (11, 108 plurima -orum). 11, 100 quaedam (11, 173). 11, 112 multa. 11, 153 omnia talia et pisces et -a. *et saepius in eodem libro.*

deriv.: 2. insectio. *cf.* isicium.

īnsecro, -āre *et* -or, -ārī. *ab* in *et* sacrare. GLOSS. II 247, 9 ἀρῶμαι -or, exsecror (343, 39 καταρῶμαι e., -or). 306, 10 ἐπαρῶμαι -o. *fere i. q. exsecrare*: AVELL. p. 531, 27 *haereticos* viritim et singulos -ari (insectari *cod. unus, Baronius*) convenit atque damnari (*antea*: execrabiles). *Reichmann.*

īnsectanter *v. p. 1856, 80.*

***īnsectātio**, -ōnis *f.* *ab* insectari. SYNON. Cic. p. 433, 19 B. simultas. -o. disceptatio. *inde a* BRVT. Cic. epist., LIV.; *in dactylis* IVVENC. 1, 466. 1, 471. [*confund. hic illic c.* insecutio.]

i. q. actio insectandi (*sc. hostiliter*): 1 *per se ponitur* (*accedit gen. subi.* [*hominum praeter l. 69*] *vel obi. passim,* adversus *l. 67,* erga *l. 64,* in *c. acc. p. 1855, 4*): a *generatim*: BRVT. Cic. epist. 11, 1, 2 tanta est hominum insolentia et nostri -o. LIV. 3, 65, 5 sine -e potestatis (21, 47, 2 sine tumultu atque -e hostis). TAC. ann. 2, 55, 3 haud nescium Germanicum quibus -bus petitus foret. TERT. adv. Marc. 5, 1 p. 570, 4 Saulis ... asperitas -is erga David (*cf.* CYPR. zel. 5 p. 422, 15 Saul simultatis adque -is furias de livore concepit). HIL. in Matth. 1, 6 post -em Iudaeorum (*sc. quae in Christum facta est*). AMM. 29, 1, 18 maligna -e (OROS. hist. 7, 29, 2 m. ... adversus deum verum diaboli -o. 7, 32, 6). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 106 *Ionas* comprehendebatur ab -e maris (*gr. aliter*). hist. 4, 24 *sacerdotes* tamquam solliciti pastores insidiantes lupos gregibus Christi clamoribus simul -busque repellere nitebantur. SVLP. SEV. Mart. 22, 5 (*ad diabolum*:) si ... ab hominum -e desisteres. COD. Theod. 8, 4, 26 (= Iust. 12, 57 [58], 11) urgente criminis -e (*i. propter crimen*). *al.*

b *speciatim* -o *fit verbis, oratione sim.* (*exempla quaedam ad l. 60sqq. trahi posse non negaverim. ad usum rhet. cf.* QVINT. inst. 5, 7, 6 interim adversus singulos dirigitur actio: quod -is genus et permixtum defensioni legimus in orationibus plurimis. PS. IVL. RVF. schem. dian. 10 p. 62, 9 χλευασμός ... Latine dicitur -o): LIV. 2, 56, 7 cum Volero nihil praeterquam de lege loqueretur, -e abstinens consulum. 39, 26, 8 *Thessalos* licentiam vocis et linguae experiri et iactare sese -e et conviciis dominorum. *al.* SEN. suas. 6, 9 temporum (TAC. ann. 14, 11, 2 t. ... Claudianorum obliqua -e). contr. 9, 5, 6 accusatio novercae et -o patris. SEN. benef. 7, 30, 1 quid opus est maledictis? quid querellis? quid -e? CVRT. 4, 2, 20 Tyrii ... per ludibrium exprobrabant ...; haec

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ipsa -o *eqs.* ASCON. Pis. p. 11, 11 ut Piso . . . responderit . . . -i eius (*cf.* p. 11, 20). QVINT. inst. 6, 3, 28 inhumana videri solet fortunae -o (*antea*: contumeliose et aspere dicere. *inde* 11, 1, 86 turpis). TAC. hist. 3, 53, 1 litteras . . . nec sine occulta in Mucianum -e (4, 4, 1 in Vitellium). ann. 1, 53, 3 litterae . . . cum -e Tiberii (15, 18, 3 priorum principum. GELL. 4, 15 tit. quam *sententiam* iniqui eius cum -e maligni reprehenderint. AMM. 15, 5, 19 cum -e malivola . . . conpellabatur). 12, 14, 1 *Gotarzes* quamquam per -es et nuntios ad proelium vocaretur. PLIN. paneg. 28, 1 pecuniam profudisti non ut flagitii tibi conscius ab -e eius averteres famam. SVET. Cal. 23, 1. *et saepe.*

2 *explicatur per gen. inhaerentiae sim.*: VEREC. in cant. 4, 6 p. 55 b 32 -bus poenarum et durioribus affligebantur iniuriis. ISID. orig. 11, 1, 71 *per digitum impudicum* probri -o exprimitur (*v. p. 1856, 19*).

īnsectātor, -ōris *m.* *ab* insectari. SYNON. Cic. p. 434, 23 B. maledicus. -r. contumeliosus. calumniosus. conviciator (p. 437, 27). GLOSS. V 305, 2 persecutor. [*var. l.*: HEGES. 1, 41, 4 p. 96, 18 *pro* insectantes.]

i. q. qui insectatur: 1 *hostiliter sive verbis sive factis, i. q. persecutor* (*opp.* sectator *l. 28, cf.* insectari *l. 66*): LIV. 3, 33, 7 ut plebicola repente omnisque aurae popularis captator *Appius* evaderet pro truci saevoque -e plebis. QVINT. inst. 10, 1, 129 (*inde* LACT. inst. 5, 9, 19) *Seneca* egregius . . . vitiorum -r fuit (GELL. 1, 15, 8 atrocissimus huiusce vitii -r *Cato*). TERT. apol. 46, 6 apud -es veritatis (*sc. daemones*). adv. Marc. 4, 15 p. 463, 16 (*cf.* 19) *prophetarum.* EVTR. 10, 16, 3 *Iulianus* religionis christianae -r (PS. AVG. serm. 279, 3 = CAES. AREL. serm. 184, 3 *syn.* persecutor). AMM. 28, 4, 1 calumniarum acerrimus -r. SERV. auct. Aen. 4, 216. AVG. civ. 1, 26 p. 41, 14 D. pudicitiae. in euang. Ioh. 76, 1 nec -r domini, sed sectator (OROS. hist. 7, 28, 24 *Arrius* vel notus vel notatus inter confusos vulgo sectatores -esque factus est). in psalm. 55, 10 callidos -es, aucupes verborum *eqs.* 99, 12 -es alterutrum. SVLP. SEV. Mart. 27, 3 *Martini.* AVELL. p. 56, 23 sanctissimae sedis. HYD. chron. II p. 16, 31 Priscilliani. 2 *cum studio vel favore, i. q. sectator* (GLOSS.[L] II Philox. IN 462 ⌊insecta στατορ⌋ [*i.* -r]: ἐπιτηδευτής, μιμητής): MAR. VICTORIN. in Phil. 3, 13 p. 1222[B] *Paulus* Iudaeus fuit, . . . -r legis.

cf. 2. insector.

1. īnsectio, -ōnis *f. pluraliter. ab* 1. (inseco). GELL. 18, 9, 4 *Velius Longus scripsit* a veteribus, quas 'narrationes' dicimus, '-es' esse appellatas. 18, 9, 11 antiqui nostri narrationes sermonesque '-es' appellitaverunt.

2. īnsectio, -ōnis *f.* *ab* insecare. GLOSS.[L] II Philox. IN 475 -es: αὐλακισμοί, ἐνσχισμοί. [*e coni. dub.*: SEN. nat. 1, 7, 3 (*Schultess*).] *i. q. actio insecandi*: MACR. Sat. 7, 8, 1 isicium, ab -e, amissione N litterae. *t. t. med.* (*syn.* incisio): PS. SORAN. quaest. med. 235 quibus -bus singulae partes obaudiunt? rectis incisionibus obaudiunt crura et collum absque sublatione . . ., caput autem et frons . . . planis -bus cum sublatione.

[3. īnsectio *v. p. 1857, 3.*]

1. *īnsector, -ātus sum, -ārī *et* īnsecto, -āre. *ab* insequi, *cf.* sectari. *passive adhibentur* -tus BELL. Afr. 71, 2 AVG. adv. Don. 18, 24 p. 123, 2 MARCELL. chron. II p. 61, 2, 380; -ari HIER. hom. Orig. in Ier. 11 p. 664[A] RVFIN. Orig. in iud. 5, 6 p. 497, 16 AVG. ord. 1, 3, 8 p. 126, 23; -atur VITAE patr. 5, 15, 64. *formae activae leguntur* -bit PLAVT. *l. 71. 72* (*iuxta formas medias, cf. Hernando, Emérita 2, 1934, 46 sqq.*), -bunt ITALA apoc. 17, 16 (Primas. in apoc. 4 p. 903[B]), -at *l. 58; falso trad.* -ant SEN. contr. 2, 4, 12 (*v. p. 1356, 66*), -are OPTAT. 6, 1 p. 143, 25. NOT. Tir. 49, 27 -atur. *de notione*: SYNON. Cic. p. 416, 28 B. -atur. p. 428, 19 -at. p. 433, 14 -ari. GLOSS.[L] III Abstr. IN 225 -atur: insidiose persequitur. IV Plac. I 26 -andi et compellandi: cum iniuria appellandi. V Abba IN 164 -tus: persecutus. GLOSS. IV 526, 62 -atur: conviciatur, persequitur. *legitur inde a* PLAVTO, RHET. Her., CIC.; *deest e. g.* TER., CAES., SALL., VELL., SEN. *philos.* [*restituendum est ex* insp-: PLAVT. *l. 73.* VARRO rust. 3, 16, 8 *et fort.* PLIN. nat. 21, 179 SVET. Iul. 86, 1; *var. l.* LIV. 28, 40, 10 STAT. Theb. 9, 97.]

I *vi originaria i. q. hostiliter sequi, instare sim.* (*accedit* hostiliter *l. 79, opp.* sequi, sectari *l. 78 sqq. p. 1856, 12. 13*; *adhibetur absolute vel c. acc., cui succedit* 'post' *per hebraismum* RVFIN. Orig. in exod. 5, 5 p. 190, 13): A *generatim*: 1 *fere agendo aliquid* (*exempla quaedam transeunt ad 2, cf. p. 1856, 9*): PLAVT. Capt. 549 hastis -tus est domi matrem et patrem (552. *in imag.*: CIC. leg. agr. 1, 6 videntur prope hasta praeconis -ari Cn. Pompei exercitum). 593 nos -bit lapidibus (Poen. 528 nos populus -bit l. Rud. 843 ego quasi canem hominem -rer [inspect- *codd. deficiente A*] l. nequissimum?). Cas. 662 *ancilla* -atur omnīs domi per aedīs. CIC. leg. 1, 40 *sceleratos* agitant -anturque furiae, non ardentibus taedis . . ., sed angore conscientiae *eqs.* nat. deor. 2, 127 multae *bestiae* . . . -antes odoris intolerabili foeditate depellunt. div. 2, 144 *aquila* -ans alias avīs. Att. 10, 1, 4 aut nos temeritatem bonorum sequamur aut audaciam improborum -emur (*cf.* AVG. c. Iulian. 1, 4, 11 haec lumina civitatis dei audes hostiliter -ari, quae sectari fideliter debuisti *eqs.* [POMER. 3, 9, 2 p. 487[A] -ando sectandos et diligendos abominando]). *al.* ANTON. Cic. Att. 14, 13 A, 2. PVBLIL. S 40 stultitia est -ari, quem ⟨di⟩ diligunt. BELL. Afr. 71, 2 LIV. 3, 65, 4. 22, 34, 2. VAL. FL. 4, 388 haud procul -ans Argum. TAC. ann. 4, 52, 2. SVET. Claud. 1, 4 *Drusus* summo . . . saepius discrimine duces Germanorum tota acie -tus. IVST. 15, 3, 11 palantes *hostes* (HEGES. 3, 4, 2). *al.* *tropice de rebus naturalibus quasi impugnandis*: VERG. georg. 1, 155 nisi et adsiduis herbam (terram *APR, ex v. 119*) -bere rastris *eqs.* (*cf. p. 1865, 84*). QVEROL. p. 32, 18 R. *anseres* hordea -antur (*infra*: vorant).

2 *fere dicendo, scribendo sim.* (*maxime in re forensi, cf.* PS. IVL. RVF. schem. dian. 10 p. 62, 4 χλευασμός est ironiae proxima figura, cum aliquos amara oratione non sine derisu -amur ac laedimus; *subaudiuntur hic illic etiam facta, qualia cum dictis expresse coniunguntur l. 37. 47. 48. 53 [in definitione convicii]; subi.* invidia *l. 11. 51,* libertas *l. 55*): RHET. Her. 4, 26, 36 virtutis comes invidia, quae bonos sequeris plerumque atque adeo -aris (*cf.* GELL. 2, 9, 5 has . . . curas vocum . . . non modo non sectatur Epicurus, sed etiam -atur). CIC. Font. 11 -or ultro atque insto accusatori, iudices; -or, inquam, et flagito testes (Planc. 48 i. a. urgeo, -or [*recc.*, -sertor *T*, -sequor *E*] posco atque adeo flagito crimen). Sest. 110 petulantissime. Cael. 32 quod nos patroni facere debeamus, nisi ut eos qui -antur repellamus? (*cf.* nat. deor. 1, 5 qui admonent amice, docendi sunt, qui inimice -antur, repellendi). Deiot. 30 ficto crimine (TAC. ann. 5, 7, 2 criminibus aut probris. 6, 40, 3 crebris. VLP. dig. 1, 18, 6, 2 calumniosis. APVL. apol. 96 maleficii. AVG. civ. 6, 6 p. 256, 12 D. falsis). fin. 2, 80 maledictis (PAVL. FEST. p. 108 inclamare conviciis et m. -ari. LACT. inst. 5, 11. *al. cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 136, 13 maledicis vocibus). 5, 3 *Pomponium* vos ut deditum Epicuro -ari soletis (QVINT. inst. 11, 1, 89 *Cicero* Allobrogas ut hostes -atur. TAC. hist. 2, 66, 2. 4, 80, 2 SVET. Aug. 68. AMM. 23, 6, 44 *barbari* excedentes . . . e vita . . . conviciis -antur ut degeneres et ignavos. *cf.* LIV. 39, 28, 13 tamquam inimicum et hostem). Lael. 57 acerbius in aliquem invehi -arique vehementius. Att. 1, 16, 1 sum -tus levitatem senum, libidinem iuventutis. *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4 (= 9, 11 Sj.), 2 honestius iudico . . . miserorum fortunam non -ari. BRVT. (?) Cic. ad Brut. 1, 17 (= 9, 25 Sj.), 5 desinat *Cicero* . . . gloriando etiam -ari dolores nostros. SALL. (?) in Tull. 6 etiamne molestissimis verbis -bere? (SVET. Tib. 32, 2 ne verbo quidem. FRONTO p. 67, 10 v.d.H. = p. 74 N.). HOR. sat. 2, 7, 41 tu cum sis quod ego et fortassis nequior, ultro -ere velut melior verbisque decoris obvolvas vitium? epist. 2, 1, 69 non equidem -or delendave carmina Livi esse reor. PROP. 4, 7, 49 non tamen -or, quamvis mereare, Properti. LIV. 34, 5, 2 cum . . . M. Porcius non auctoritate solum, quae tacita satis momenti habuisset, sed oratione etiam longa et accurata -tus sit rogationem nostram (*cf. supra l. 8*). *al.* SEN. contr. 10, 4, 18 -tus saeculi vitia *Labienus* (QVINT. inst. 10, 1, 65 antiqua comoedia . . . -andis v. praecipua. PLIN. epist. 1, 10, 7 -atur v. non homines, nec castigat errantes, sed emendat. 6, 21, 5 ornavit virtutes, -tus est v.). VAL. MAX. 3, 7, 7 PHAEDR. 3, 11, 3 PLIN. nat. praef. 26. 33, 134 iuvat . . . -ari inexplebilem istam habendi cupidinem (*sc. Crassi*). QVINT. inst. 1, 5, 56 *non Romanorum* sermone utentem Vettium Lucilius -atur. *al.* TAC. ann. 1, 20, 1 *manipuli* retinentis centuriones inrisu et contumeliis, postremo verberibus -antur (SVET. Nero 33, 1 rerum verborumque. LACT. epit. 47, 3 verborum). 15, 25, 4 *Paetum* facetiis -ari satis habuit Caesar, his ferme verbis: *eqs. al.* SVET. Tib. 53, 2 *Agrippinam* absumptam criminosissime -tus est (FRONTO p. 199, 16 v.d.H. = p. 209 N. virtutes maximas invidia criminosius in⟨sect⟩atur). PAVL. sent. 5, 4, 21 convicium contra bonos mores fieri videtur, si obscaeno nomine aut inferiore parte corporis nudatus aliquis -tus sit. LACT. inst. 3, 25, 16 -tus est conviciis . . . redemptorem Seneca (MARCELL. chron. II p. 61, 2, 380. *adde supra l. 26*). 6, 14, 4 libertas . . . si alios -etur potius quam -antibus resistat, contumacia est. *al.*

B *specialim c. respectu eiciendi, repellendi ab aliquo* (*syn. l. 61*): VITAE patr. 5, 15, 64 quando *canis* -atur (*pass.*), foras egreditur (*opp.* vocatur. *gr. Nau 1912 p. 205 n. 306* ὅταν ἐκβληθῇ). 6, 3, 2 *vidi angelum* -antem ab eo daemones (*gr. Cot. p. 544[B]* διώκοντα . . . ἀπ' αὐτοῦ. *cf. 3, 195* repellebat et eiciebat).

II *vi debilitata*: A *fere i. q. respicere ad aliquid* (*incertum, an cum* in *c. acc.*): OPTAT. 5, 5 p. 132, 6 vos non dicitis *ad baptizatos*: quid (*sc. quod baptisma, Christi an alterius*) accepistis, sed a quo (*utrum ab catholico an ab Donatista*) accepistis, et -amini personas (-amini in p. *R, edd. veti., def. Blomgren, Eranos 37, 1939, 102*) hominum et vultis iterare, quod semel est (*cf. p. 131, 24* non post personam . . . interrogavit, sed post rem). B *fere i. q. vehementer captare, affectare*: RVFIN. hist. 6, 2, 3 ut *Origenes* -ari ipsam mortem et rapere velle videretur (*gr.* προπηδᾶν τε καὶ ὁρμᾶν). ACT. Archel. 67, 8 *postquam* tenebrae contemplatae sunt lucem, tamquam melioris rei sumpta concupiscentia -bantur ea⟨m⟩ et coadmisceri ac participari de ea cupiebant. C *fere i. q. intendere, studere*: ASTER. ad Renat. RevBén. 47, 1935, 106 quod maxime -atur, si laqueaverit monachum *femina illecebrosa.* *c. inf.*: CONC.[S] II 2, 2 p. 13, 4 propter hos qui substantiae secretum evertere -bantur dicentes *eqs.* (*gr. II 1, 2 p. 129, 7* ἐπιχειροῦντες, *aliae verss.* temptavere, conantur, nituntur, moliuntur). PALLAD. hist. mon. II 15 p. 370[A] fascinatio nugacitatis diabolicae, quae -atur obscurare bona (*om. gr.*).

partic. praes. adv. **īnsectanter.** [*e coni. dub.*: CIC. Sest. 14 (*Klotz*).] *i. q. hostiliter, acerbe, acriter*: GELL. 19, 3, 1 turpius esse dicebat Favorinus . . . exigue atque frigide laudari quam -r et graviter vituperari (*cf. 2* acerbius).

deriv.: insectator, insectatio.

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2. īnsector: contumeliosus, molestus GLOSS. V 304, 38. *cf.* insectator, insecutor *et Wright-Wülcker, Anglo-Saxon and Old English Vocabularies I 424, 32 (= 499, 22)* insectiones (*sed* insectatum *425, 11*). *v. etiam* sector.

1. īnsectus, -a, -um. *ab* in *et* sectus. PAVL. FEST. *p. 1854, 36.* GLOSS. II 219, 39 ἀθέριστος -a. [*dub.*: VEG. mulom. 1, 56, 35 (-a *ed. pr. pro* intacta).] *i. q.* *indivisus*: SCHOL. Pers. 3, 56 *Pythagoras* Y litteram ad modum vitae humanae figuravit; quae in infantia ... -a est, at postquam in adulescentiam venerit, dividitur.

2. īnsectus, -a, -um *v.* 2. inseco.

īnsecundus, -a, -um. *ab* in *et* secundus. NOT. Tir. 57, 64. *i. q.* *non secundus, infelix*: EVTR. 9, 24 Galerius Maximianus primum adversum Narseum proelium -um habuit (*sic PD, cf. Paean.* ἐναντίαν ἔσχε τὴν ἔκβασιν. *alii aliter*).

insecus *v. p. 799, 63. cf. vol. VII 2, 51, 62.* [*sard.* inségus. *R.*]

***īnsecūtio,** -ōnis *f.* *ab* insequi, *cf.* insectatio *et* persecutio *sim.*

i. q. actio insequendi (*saepius c. gen. obi., cui succedit adi. infra l. 29*): **1** *hostiliter* (*maxime de persecutione Christianorum*): APVL. met. 8, 16, 1 caecae festinationis temeritate ac metu incertae -is. IVL. VAL. 2, 31 inefficacem illam -em Alexander laboraret. HIER. chron. a. Abr. exord. 1 p. 63ᴮ quibus temporibus ... Vespasianus -em sive destructionem templi eorum (*Iudaeorum*) miserit. VVLG. act. capit. ser. M 22 p. 15 W.-Wh. de exordio -um Pauli. *al.* AVG. in psalm. 29, 2, 8 *dei* populus modo angustatur modo tribulatur tantis tentationibus, tantis scandalis, tantis -bus, tanta pressura. VITAE patr. 5, 5, 26 dum ... quidam curialis -em iudicis pateretur (*gr. Nau 1908 p. 269 n. 177* διωκόμενος). CASSIOD. Ios. antiq. 4, 4 p. 96 -e perterruerunt *Hebraei Amorraeos* (*gr. aliter*). in psalm. 118, 161 cruentas Christianorum -es (*cf.* GREG. TVR. glor. mart. 103 p. 557, 31 -o christiana). var. 10, 32, 1 -es ..., odium ..., damna. GREG. TVR. Franc. 6, 4 *Brunichildis* condolens fidelis sui -es iniustas. PS. VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 2 p. 156ᴬ non levem ... ecclesiae dei vel sacerdotibus -em intulisse videtur *Constantius. al.* **2** *cum studio, favore sim.*: SORAN. p. 6, 11 accidentia mitigare propter -em causae (*gr. p. 5, 18 Ilb.* κατὰ τὴν πρὸς τὸ πάθος ἀκολουθίαν *i.* '*accommodationem*', *quod interpres vix recte intellexit*). *cf.* GLOSS.ᴸ II Abav. IN 261 -o: secta (AE 25 haeresis: -o. s. SE 8 s.: haeresis. -o [-stit-]. GLOSS. IV 410, 36 eresis: s. -o. V 412, 8).

***īnsecūtor,** -ōris *m.* *ab* insequi, *cf.* insectator *et* persecutor *sim.*

i. q. qui insequitur: **1** *hostiliter* (*pro subst.; cf.* SYNON. Cic. p. 429, 17 B. -r. persecutor. peremptor. perditor): APVL. met. 7, 2, 1 quo velocius frustratis -bus ... abderet sese. TERT. apol. 5, 4 tales semper nobis -es iniusti inpii turpes (*sic de persecutione christiana*: VVLG. act. capit. ser. M 18 p. 13 W.-Wh. sanctorum saevus ... -r *Simo magus. al.* PRVD. cath. 12, 127 Christi. EPIPHAN. in cant. 192 p. 80 *Paulus* -r discipulorum. GREG. TVR. Iul. 1 p. 564, 11 *martyris*). ITIN. Alex. 25 Scythae ... levati -e. IVL. VAL. 2, 27 cassum laborem referunt -es. *in imag. de aemulatore*: ENNOD. epist. 1, 1, 5 p. 3, 1 *Olybrium* vicinis calcibus pernix -r adiunges ('adurges *fort.*' *Hartel*). **2** *vi temporali* (*pro adi.*): FERREOL. reg. 26 p. 968ᴰ ut *agricolae* laetam minus segetem facilius fervoribus -bus eripiant, dum in exordio diei blandi aeris temperamenta custodiunt.

cf. 2. insector. *Kröner.*

īnsēdābilis ἀκατάπαυστος GLOSS. II 222, 25. non cessans *ibid.* 584, 26. *ab* in *et* sedare.

adv. **īnsēdābiliter.** *i. q. eo modo, ut sedari non possit*: LVCR. 6, 1175 -r sitis arida ... aequabat multum parvis umoribus imbrem.

īnsedeo *v.* insideo.

īnsēdūcibilis (-duct-), -e. *ab* in *et* seduc(t)ibilis. *i. q. qui seduci non potest*: PS. ORIG. in Iob 2 p. 486ᴮ *Iob* immobilis, indeclinabilis, insubvertibilis, -is (-ctibilis *ed. de la Rue*, -cibilis *Paucker, Suppl.*).

adv. **īnsēdūcibiliter.** *i. q. sine seductione, constanter*: ORIG. in Matth. ser. 43 p. 88, 5 istae ... animae ... quia facile seducuntur, non possunt -r (-docibiliter *codd.*, -ctibiliter *de la Rue*) permanere a conspectu abominationis.

īnsēdulus ἀσπούδαστος GLOSS. II 248, 24. *ab* in *et* sedulus.

? **īnsegestus,** -a, -um. *si recte trad., iocose formatum ab* in *et* seges, *cf.* Segesta *nomen deae segetis*, intempestus. *i. q. non seminatus* (?): PLAVT. Truc. 314 ibo ad forum atque haec facta narrabo seni neque istuc -i tergo coget examen mali ('*cf. Buechelerus in Woelfflini arch. 1, 114 ubi* -i mali *coniungit quasi* ἀσπάρτου κακοῦ. *idem in praef. Schoellii p. 45* insegestri tergo *posuit quasi* ἀστεγάστῳ. *neutri interpretationi convenit* istuc, *fort.* is huic' *Leo in app. crit.*).

1. īnsegnis, -e. *ab* in *et* segnis. GRAMM. suppl. 98, 17 -is -is -e insegnitia (-sign- *ubique cod.; iuxta* segnis). *vix ad* 2. insegnis *trahendum.*

adv. **īnsegniter.** *i. q. non segniter*: CASSIOD. hist. 1, 9, 5 haec ... lege firmata sunt -rque (-sign- *var. l.*) omnia ... completa (*Sozom. 1, 8, 5* ἀμελλητί). Ios. antiq. 3, 6 p. 70 ad hoc opus -r accedentibus (*gr. 3, 101* ἀόκνως). 5, 3 p. 124 *voluntatem* -r offeretis neque ... eritis ... tardiores (*gr. 5, 94* ἄοκνον). 6, 7 p. 157 militibus -r (-sign- *ed.*) eum sequentibus (*gr. 6, 122* οὐκ ὀκνούντων). 7, 13 p. 210 (-sign- *ed.; gr. 7, 319* μηδὲν μελλήσαντα). 7, 15 p. 213 repente et -r (-sign- *ed.*) et nullam habentes moram (*gr. 7, 357* μηδὲ μικρὸν διαλιπόντες).

deriv.: insegnitia.

2. īnsegnis, -e. *ab* in (*vi intensiva q. d.*) *et* segnis. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 479 -es ἀδρανεῖς (*cf. Svennung, Unters. Pallad. 577*).

? *adv.* **īnsegniter** innobiliter GLOSS.ᴸ Corp. I 109. [in]segniter (*del. praeter necessitatem*) inmobiliter (*probab.*) *vel* insigniter nobiliter *Lindsay.*

3. īnsegnis *v.* insignis.

īnsegnitia, -ae *f. v. p. 1857, 74.*

[īnsellem sine ictu sellici corporis GLOSS.ᴸ I Ansil. IN 1487. *scribendum videtur* inbelle[m] sine ictu: scilicet corporis (*scutum, non corpus Pyrrhi icit Priamus Verg. Aen. 2, 544* telum ... imbelle sine ictu coniecit).**]**

īnsemel *v.* semel.

? **īnsēminātrīx** *f. legunt complures codd.* AVG. quaest. Simpl. 1, 1, 2 *pro* insinuatrix (*v. sub hac voce*), *fortasse recte.* *ab* inseminare.

īnsēmino, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* seminare. *perf. non nisi* -asti *l. 33. 40.* GLOSS. insitum -tum. *inde a* VITR. [*hisp. dial.* ensemiar. *R.*]

1 *i. q. semen spargere* (*absol.*): VITR. 7 praef. 4 nisi propagationibus -ando curaret augendam *bibliothecam.* MACR. Sat. 1, 17, 35 *Sol* generat universa, -ando, fovendo, producendo *eqs.* (*ibid.* 68 -at, progenerat, fovet *eqs.*).

2 *i. q. seminando implere, gravidare*: VITR. 8 praef. 1 terram ... e caelestium imbrium conceptionibus -tam fetus gentium et ... animalium ... procreavisse.

3 *i. q. (seminando) indere, immittere sim.* (*acced. dat. l. 28. 29. 36. 37. 42, in c. acc. vel abl. l. 30. 37. 39*): **a** *proprie et in imag.* (morbos *l. 28*): GELL. 19, 5, 3 *Aristoteles dicit* aquam nivalem ... tabem ... et morbos visceribus -are (*eandem sententiam refert* MACR. Sat. 7, 12, 27 morborum genera v. -antur). IREN. 1, 13, 2 (= 1, 7, 2 H.) -ans granum sinapis in bonam terram (*gr.* ἐγκατασπείρουσα). 5, 10, 1 (= 5, 10, 2 H.) -at inimicus materiam zizaniae (*cf. Vulg. Matth. 13, 25* superseminavit [*gr.* ἐπέσπειρεν]. *inde et* PS. ORIG. in Iob 3 p. 490ᴮ *ad diabolum*: zizania -asti). ARNOB. nat. 2, 70 p. 104, 24 hi gentium ... ex conventu Iovis -ti et nati sunt. **b** *transl.*: IREN. 1, 7, 5 (= 1, 1, 14 H.) spiritalia ... -at (*gr.* κατασπείρῃ). 2, 17, 10 (= 2, 22, 4 H.) ignorantiam ... -tam Aeonibus. 3, 11, 1 (= 3, 11, 7 H.) qui a Cerintho -tus erat hominibus *error.* 4, 10, 1 (= 4, 20, 1 H.) -tus est ubique in scripturis eius *Moysis* filius dei. AMM. 30, 4, 18 -tam (interminatam *vulgo*) petendi licentiam. PS. ORIG. in Iob 3 p. 490ᴮ in ... muliere (*i. Eva*) ... insipientiam -asti. AVG. nupt. et concup. 2, 33, 55 vitium. pecc. mer. 1, 25, 38 ratio ... insita et quodammodo -ta in parvulis latet. serm. 117, 8, 11 voluit ... dominus -are omni animae initia intellectus.

deriv.: inseminatrix (?).

īnsēmitātio ἀνοδία GLOSS. II 86, 55. *ab* in *et* semita.

īnsenēscibilis, -e. *ab* in *et* senescere. GLOSS. ἀγήρατος. *i. q. qui non senescit*: IREN. 2, 14, 8 (= 2, 18, 7 H.) -is (*nomen Aeonis Valentinianorum, cf. 1, 1, 2* Ageratos *sec. gr.* Ἀγήρατος). RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 162, 23 -es et aeternas ... coronas. OP. imperf. in Matth. 1 p. 619 *virtus* -is est (*antea opp.* exhausta marcescit).

īnsenēsco, -uī, -ere. *ab* in *et* senescere. *fere i. q. senescere* (*ubique c. abl.*): HOR. epist. 2, 2, 82 -uit ... libris et curis. OV. Pont. 1, 4, 48 te ..., quam iuvenem ... reliqui, credibile est nostris -uisse malis. QVINT. inst. 10, 3, 11 qui singulis actionum partibus -at. TAC. ann. 4, 6, 3 cum plerique isdem negotiis -rent. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 2, 4 cygnum ..., qui ... paludes ac flumina, quibus -ret, est secutus.

[īnsēns CE 366, 1 (= CIL XIV 3945) *sub forma* insentibus *latere sibi persuaserunt editores, sed probavit Heraeus* in sentibus (*v. Mus. Helv. 14, 1957, 193 sqq.*).**]**

? **īnsēnsābilis,** -e. *si recte trad., ab* in *et* sensus; *cf.* insensatus, insensibilis, irrationabilis. [*var. lect. v.* insensibilis *p. 1859, 84.*] *i. q. sensu carens*: PS. TIT. epist. l. 572 o -is rex depraedare (*inf.*) populum in indignationem.

īnsēnsātē *v. p. 1859, 73.*

īnsēnsātio, -ōnis *f.* *ab* insensatus. *i. q. dementia, stultitia sim.*: IREN. 1 praef. 2 observare se a profundo -is (*gr.* ἀνοίας). 2, 17, 1 (= 2, 21, 2 H.) propter illorum (*Valentinianorum*) -em et nos de his, quae non sunt, quaerentes. 4, 41, 4 (= 4, 68, 2 H.) dementiam -is eorum (*haereticorum*).

***īnsēnsātus,** -a, -um. *ab* in *et* sensatus. *inter exempla IIae declinationis affert* PS. ASPER gramm. suppl. 41, 1. 61, 17 adnot. *compar.* -ior *p. 1859, 18. 19. superl.* -issimus *p. 1859, 14. cf.* valde -us *p. 1859, 17,* nimis -us *p. 1859, 7.* SCHOL. Prud. psych. 27 insani: -i. GLOSS. ἀναίσθητος. ἀνόητος. *graece resp., ubi nihil adnotatur,* ἀνόητος, *ad quam vocem alludit etiam* FILASTR. 53, 1 -i cuiusdam nomine Noëti. *legitur inde ab* ITALA *apud script. eccl.* (*inde et* NOVELL. Iust.) *in sermone pedestri. in libris Vulgatae non invenitur nisi in iis, quos Hieronymus non tractavit* (*praeter* Gal. 3, 1); *itaque exempla horum librorum extra ordinem locis veterum versionum asserui.*

I *i. q. sensu carens* (*in fig. litot. p. 1859, 15*): **A** *de quibuslibet hominibus et rebus ad homines pertinentibus* (*transfertur ad locum p. 1859, 32; pro subst. e. g. p. 1859, 7. 8. 9. 13 [masc.]. 1859, 27 [neutr.]; acced. gen. p. 1859, 21, in c. abl. vel* ad *p. 1859, 9;* -um est *c. inf. p. 1859, 29*): **1** *usu sollemni fere i. q. demens, stultus, insipiens sim.* (*iuxta pos. p. 1859, 5*): **a** *de hominibus ipsis*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*exempla significantiora attuli selecta*): ITALA deut. 32, 21 (Verec. in cant. 2, 21) in gente -a (*gr.* ἀσυνέτῳ, *Lugd.* sine sensu, *Vulg.* stulta. *inde de paganis*: RVFIN. apol. Orig. 5 p. 575B -ae gentis electio [*gr.* ἀσυνέτων. *sim.*: Orig. princ. 4, 1, 4]. *al.*). Ier. 4, 22 (Iren. 4, 2, 6 = 4, 4, 1 H.) filii -i et imprudentes (*gr.* ἄφρονες. *cf.* VVLG. Sirach 25, 4 senem fatuum et -um [*gr.* ἐλαττούμενον συνέσει]. HERM. vulg. vis. 3, 6, 5 stultus ... et -us [*gr.* ἀσύνετος, *Pal.* non sentis]. RVSTIC. c. aceph. p. 1219B nimis -orum et insipientium. *al.*). Luc. 24, 25 (codd. a c d e, Tert. adv. Marc. 4, 43 p. 566, 25 Iren. 3, 16, 5. *al.*) o -i et tardi (graves *cod. a*) corde in credendo ([ad credendum *Iren.*; *Vulg.* stulti]. *in allocutione ut*: Gal. 3, 1 [Tert. praescr. 27, 3 = VVLG.] o -i Galatae. CLEM. ad Cor. 23. HERM. vulg. vis. 3, 8 -e homo [*gr.* ἀσύνετε, *Pal.* insensibilis]. IREN. 1, 9, 3 [= 1, 1, 20 H.] discite ..., -i. MVTIAN. Chrysost. hom. 33, 3 p. 445 6 o ingratissimi et -issimi Iudaei [*gr.* ἀναίσθητε]. *al.*). VVLG. II Macc. 11, 13 quia non -us erat (*gr.* ἄνους. *aliae verss.* sine sensu). IREN. 2, 7, 7 (= 2, 6, 3 H.; *de haereticis ut*: 4, 28, 1 [= 4, 44, 1 H.] valde -os. CONC.S I 4 p. 229, 30. II 5 p. 150, 30). CHRYSOST. ed. Froben III 868D irrationabilibus -iores fuimus (*Migne gr. 50, 447* ἀλόγων ... ἀνοητότερον). 869C lapidibus -iores (*ibid.* l. homines -iores. *Migne gr. 50, 447 bis* ἀναισθητότεροι). ORIG. in Matth. 17, 6 p. 592, 33 non omnino -i existentes eminentiae suae (*gr.* ἀναίσθητοι τῆς ... ὑπεροχῆς).

b *de rebus ad homines pertinentibus*: VVLG. sap. 11, 16 (= ITALA) cogitationibus ... -is iniquitatis (*gr.* ἀσυνέτων). AMBROSIAST. in I Cor. 1, 23 quae, dum rationi mundanae non congruunt, -a videntur. AVG. in psalm. 96, 19 libidine. CONC.S I 3 Rustic. p. 192, 24 blasphemias Nestori (*gr. I 1, 4 p. 34, 18* ἀνοσίους, *vers. Tur.* scelestissimas). II 2, 1 p. 66, 38 (*n. sing. pro subst.*; *gr. II 1, 1 p. 167, 3* ἀδιανόητον). NOVELL. Iust. 146 praef. interpretationibus (*gr.* ἀλόγοις). ISID. in gen. 18, 7 (*bis*) stultitia. *al.* -um est *c. inf.*: CONC.S I 5 p. 264, 17 -um ... omnino est ... metuere (*gr. I 1, 6 p. 123, 27* ἀσύνετον). MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 3 p. 399 400 stultum ... erat et -um permanere illic.

c *transfertur ad locum profani ideoque stulti cultus* (*cf. supra l. 3*): VEN. FORT. vita Pat. 10, 31 ut fanum profani cultus ereptis hominibus deputaretur pecoribus et -us locus fieret animalium clausura.

2 *speciatim spectat ad sensum odoris, fere i. q. odoratu carens*: PROSP. in psalm. 134, 18 p. 387A aperiuntur oculi caecorum et aures surdorum, inspirantur nares -orum.

B *de animalibus et infantibus fere i. q. ratione, intellectu carens*: 1 *de animalibus*: ITALA psalm. 48, 13 *et* 21 (Veron., Aug. gen. ad litt. 3, 12 p. 78, 11. *al.*) iumentis (pecoribus *Aug.*) -is (*Vulg.* insipientibus). Os. 7, 11 (Hesych. in lev. 27, 2 p. 1170B) sicut columba -a non habens cor (*gr.* ἄνους, *Vulg.* seducta. *cf.* HIER. in Os. *ad l.* p. 878C insipiens sive -a, ἄνους enim utrumque exprimere potest). CASSIAN. conl. 13, 12, 2 inrationabile atque -um animal (GREG. M. epist. 4, 27 p. 262, 3 moral. 10, 23). 2 *de infantibus* (*cf. et supra l. 5*): VVLG. sap. 12, 24 (= ITALA) infantium -orum more (*gr.* ἀφρόνων). 12, 25 pueris (*gr.* ἀλογίστοις. AVG. in psalm. 46, 3 serm. 21, 8. 62, 12, 18. *cf.* 95, 3 'exceptis p. et mulieribus' quasi ... essent -i et effeminati). MVTIAN. Chrysost. hom. 22, 3 p. 377, 8 qui ... -us est, parvulus est (*gr.* ἄφρων).

C *de rebus inanimis fere i. q. natura patibili carens* (*n. pro subst. l. 53. 61. 65. 68*): VVLG. sap. 15, 18 (= ITALA) -a (*i. idola*) ... comparata his (*animalibus adoratis*), illis (*idolis*) sunt deteriora (*animalia. gr.* ἄνοια ... συγκρινόμενα. *ad interpr. cf. Mohrmann, Vig. Christ. 6, 1952, 28 sqq.*). ZENO 1, 14, 2 idolis ([*opp.* viventi deo]. AVG. epist. 93, 13, 51 -a et exanima. *al. cf.* FVLG. aet. mund. p. 167, 23 marmorea atque -a divinitas. AVG. cons. euang. 1, 34, 52 simulacris. serm. 24, 3 *de statua Herculis. v. et l. 63 sq.*). IREN. 2, 14, 6 (= 2, 18, 5 H.) quae sensibilia et -a sunt. 2, 30, 9 (= 2, 47, 2 H.) et visibilia et invisibilia et sensibilia et -a. PAVL. NOL. epist. 31, 6 p. 274, 11 crux in materia -a vim vivam tenens. AVG. pecc. mer. 2, 5, 6 lapidibus (serm. 24, 6 [*de idolo ut*: PETR. CHRYS. serm. 27 p. 277A]. Orig. in Matth. 16, 20 p. 544, 30 [*postea opp.* vivus]. *cf. supra l. 19*). in psalm. 144, 13 terra, ligna et quaeque -a. HESYCH. in lev. 14, 33–47 p. 960B lignis et lapidibus et parietibus -is. CASSIOD. hist. 6, 38, 2 sal (*Socr. 3, 13* ἀναίσθητον). IOS. c. Ap. 2, 265 *Anaxagoras solem* -um et ignitum asseruit (*gr.* μύδρον ... διάπυρον). var. 1, 45, 10 facit muta canere, -a vivere. GREG. M. moral. 31, 37 -os invivificatosque. *al.*

II *i. q. non sentitus*: IREN. 4, 37, 7 (= 4, 61, 1 H.) esset ... nostrum -um bonum, quod esset inexercitatum (*cf. Hoppe, Glotta 26, 1938, 133, 1*).

adv. **insēnsātē.** *i. q. sine ratione, stulte sim.*: VVLG. sap. 12, 23 (= ITALA) qui ... -e et iniuste vixerunt (*gr.* ἐν ἀφροσύνῃ). EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 99, 19 ut neque passionibus debilitemur neque tristitiam -e feramus (*Migne gr. 31, 228* ἀναισθήτως). CONC.S I 5 p. 274, 24 detrahunt -e omni rationi pietatis (*gr. I 1, 6 p. 135, 12* ἀσυνέτως). PS. FVLG. RVSP. serm. 76 p. 947D animalia sensato homini famulantur et homines deum -e contemnunt. PASS. Iust. Terg. (BHL 4604) 3 -e agere.

deriv.: insensatio.

*insēnsibilis, -e. *ab* in *et* sensibilis. *compar.* -ior *p. 1860, 50. 53. 59. 1861, 25*; *superl. deest.* GLOSS. ἀσύνετος. *legitur inde a* GELLIO, TERT. [*var. l.* insensabilis *p. 1860, 75. 1861, 2.*]

I *passive i. q. qui sentiri non potest* (*fere de rebus*): A *de iis, quae comprehendi non possunt*: GELL. 17, 10, 17 neque id quoque inenarrabile esse ... et propemodum -e, quod nubem atram fumare dixit *Vergilius* ... favilla candente. TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 604, 14 placidum descensum eius *Christi* et -em de caelo in carnem. AVG. civ. 21, 7 p. 502, 14 D. quod *magnes lapis* nescio qua sorbitione -i ... ferrum rapiat.

B *de iis, quae sensibus percipi non possunt*: PS. APVL. Ascl. 19 (*contextu non sano*) ⟨in⟩mortalibus mortalia sensibiliaque -bus adnexa sunt (*n. plur. ut*: IREN. 1, 21, 4 [= 1, 14, 3 H.] non oportere ... perfici ... ea, quae mente concipi non possunt, et incorporalia ⌊et -ia⌋ [⌊ ⌋ *om. gr.*] per sensibilia et corporalia. RVFIN. Orig. princ. 4, 4, 10 a sensibilibus ... ad -ia, quae sunt incorporea et intellectualia. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 137, 14 *opp.* subiecta sensibus). TERT. apol. 22, 5 invisibiles et -es *vires spiritales*. SER. SAMM. 31 morbus. ARNOB. nat. 2, 28 *animae* in ... corporibus positae et prope -es. CHALC. comm. 340 p. 364, 22 speciem ... invisibilem -emque (insensilem *var. l. cum transl., Plat. Tim. 52A* ἀναίσθητον). HIL. trin. 3, 20 neque ... aliquid tamquam lapsu -i ligna et lapides *parietis* admittunt *ianuis clausis*. AMBR. in Luc. 4, 20 p. 149, 13 *eucharistia* per -em substantiam ... corda confirmat. NOVELL. Iust. 38 praef. pr. quod in multitudinem dividitur, onus -e propemodum facit (*gr.* ἀνεπαίσθητον).

II *active i. q. qui sentire non potest* (*accedit* ad *l. 43. 52*): A *de iis, qui (quae) ratione, mente carent* (*iuxta* stolidus *l. 30, syn.* fatuus *l. 33, opp.* sapiens *l. 29*): 1 *de hominibus* (*m. plur. pro subst. l. 26. 31*, nihil -e *l. 29*): IREN. 1, 6, 4 (= 1, 1, 12 H.) hoc suadent -bus (*gr.* ἀνοήτους). HERM. Pal. vis. 3, 8, 9 -is homo, nonne vides ...? (*gr.* ἀσύνετε, *vulg.* insensate). AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 24 in quo grege (*fidelium*) nihil possis -e repperire ..., quoniam fides sapientes fecit. HIER. in eccles. 7 p. 1066A -em et stolidum. AVG. in Iob p. 568, 22 *sapientia* non est -bus. VITAE patr. 3, 27 sicut tu -is es, ita ... -em bestiam adduxisti (*gr. Cot. p. 506C* σαλέ, κύνα σαλὸν ἤνεγκας *eqs.*; *5, 14, 4* bavose, canem fatuum *eqs.*). 2 *de animalibus* (*v. et l. 31*): FVLG. aet. mund. p. 177, 21 quae -is suis catulis nequaquam ingerit fera, illud (*pro* illa) mater in suis visceribus faceret efferata.

B *de iis, qui (quae) sensibus (sensu, affectu) carent, sive corporaliter sive incorporaliter* (*nonnulla vergunt ad A, e. g. l. 44 sqq.*): 1 *de animantibus* (*fere hominibus, praeter l. 40. 55*): a *ipsis* (*eorumque animis sim.*; *m. pro subst. l. 41, de deo et homine tamquam inanimis l. 40. 46*): LACT. inst. 7, 3, 7 -is ... deus, quoniam membra (*i. mundus*) sensu carent. PRISCILL. tract. 11, 144 -bus sensibilitatem, tenebrosis visum ... distribueres *deus*. AMBR. in psalm. 38, 14, 3 ut tamquam -is ad dolorem plagam sentire non possit. HIER. hom. Orig. in Luc. 22 p. 184, 21 homines -es et ... duros (*gr.* ἀναισθήτους. in Is. 60, 17–20 bruti ... et -es. MYTHOGR. 2, 63 p. 96, 15 *Prometheus* fecit ... h. inanimatum et -em). in Is. 43, 1–13 mens ... bruta ... et -is (GREG. M. moral. 6, 25 duram atque -em [29, 20]. 6, 42). tract. in psalm. I p. 196, 29 -is anima non habet sensum neque dolorem (VITAE patr. 5, 11, 23 -is facta est et non timet deum [*gr. Cot. p. 607A* ἀναισθητεῖ]). ANIAN. Chrysost. hom. 6, 5in. cinere frigidiores et mortuis -iores facti (*gr.* τεθνηκότων νεκρότεροι). PS. AVG. (= AMBROSIAST.) quaest. test. I 68, 2 non patiens, sed -is. GREG. M. in euang. 11, 2 ad terrena ... desideria velut -em. 17, 14 tanto -iores intus efficimur, quanto ad ea quae foris sunt studiosiores videmur. *al.* *de animali*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 23 p. 70, 22 animal ... -e, ut sunt ostrea vel conchilia ... vel arbores.

b *de rebus ad animantes pertinentibus*: α *incorporeis*: LACT. ira 17, 8 si ... patientia nominanda est et non stupor -is (AVG. in psalm. 55, 6 p. 651 s. ... amisit sensum doloris, tanto -ior, quanto peior). RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 184, 10 nihil emortuum, nihil -e. ALC. AVIT. hom. 2 p. 105, 18 ex immobili atque -i quiete. CHRYSOST. ed. Froben II 1193B -i passione tenetur ..., non sentit dolorem (*Migne gr. 52, 452* ἐν ἀναισθησίᾳ ἔχει τὸ πάθος). CASSIOD. in psalm. 5, 13 remedia ... -i duritia respuerunt. GREG. M. in cant. p. 178, 23 ab -i ... statione ... mentes movit. moral. 8, 27 caecitate. β *corporeis*: PS. SORAN. quaest. med. 53 *ungues*. 54 *capilli vel pili*. CASSIAN. conl. 7, 26, 4 immobilis ... atque -is figura *paralytici*. CAEL. AVR. acut. 2, 16, 99 -is est omnis pulmo; debuit igitur fieri nullus dolor. ORIBAS. syn. 1, 31, 1 La p. 85, 19 Mø. partes carnium, quae non facile sentiunt et -is sunt (*gr.* δυσαισθήτων). 7, 22, 21 Aa *nervo inciso* locus -is ... efficitur (*gr.* ἀνάπηρον, *La* inutilis). 7, 34, 1 Aa (*cf.* La) *tumor* (*gr.* ἀναίσθητος). GREG. M. dial. 4, 33 p. 278, 19 M. ossa *mortui*.

2 *de rebus inanimis* (*subst. p. 1861, 1*): LACT. inst. 1, 11, 54 elementa (AMBR. hex. 3, 1, 1 SERM. Caspari p. 187, 3. *al.*). 4, 1, 2 figmenta (epit. 52, 9. *al. de idolis ut*: 6, 13, 13 simulacra [insensabilia *var. l.*; RVFIN. hist. mon. 9 p. 427B mutis et -bus. *al.*]. VIGIL. TRID. ad Ioh. 5 idola [PELAG. in I Cor. 10, 20. *al.*]. *al.*). FIRM. err. 22, 3 saxum (*cf.* RVFIN. Orig. in lev. 13, 5 p. 477, 5 lapidum [CASSIAN. inst. praef. 2]). GAVDENT. serm. 9, 29 G. metalla (CASSIOD. in psalm. 113, 16. *cf.* PS. HIER. epist. 32, 5 p. 241B [= PELAG.?] aurum [PELAG. in Rom. 1, 16. VITA Caes. Arel. 1, 33 argentum et a.]). HEGES. 5, 53, 1 p. 409, 10 ut anima ... infundat -i materiae sensus vigorem (PS. HIER. in Rom. 9, 19. CASSIAN. conl. 1, 14, 8 mutam atque -em m. carnis. *al.*). CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 32, 14 lux et -is est pariter et vulnerabilis. *al.*

[W.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

n. pro subst. (*plur. praeter l. 4. 7*): Ps. Cypr. or. 1, 1 p. 145, 5 tibi omnes aquae . . . confitentur, te -ia (insensabilia *var. l.*) sentiunt. Lact. inst. 1, 20, 22 vana et -ia culturos (*de idolis ut*: 2, 2, 17 adorant . . . -ia, qui sentiunt. *al.*). 2, 8, 38 sensu praeditum ex -i . . . numquam potest oriri (*cf. infra l. 58*). Heges. 1, 32, 6 p. 62, 25 -ium commotiones *i. motus terrae* (*gr. 1, 377* ἀψύχων). Boetii. Porph. isag. p. 36, 1 *differentia* animati et inanimati, sensibilis et -is (p. 36, 14 [*gr. p. 10, 16* ἀναισθήτου]). *al.*

adv. **insēnsibiliter.** *compar.* -ius *l. 25.* *i. q. modo insensibili*: 1 *de iis, qui (quae) non sentiuntur*: Ambr. epist. 79, 2 si non audisti eum, ille tamen quasi deus -r locutus est (*cf.* Cassian. conl. 7, 9 adloqui eam *animam* -r). Cassian. conl. 7, 10 spiritum spiritui -r coniugari. inst. 2, 10, 1 vox . . . quae . . . -r cordi obrepserit. Cass. Fel. 46 p. 116, 5 urina per guttas -r excluditur. Greg. M. epist. 9, 147 p. 144, 13 cum . . . -r . . . delectatio subripit. past. 2, 7 p. 42A (= epist. 1, 24 p. 35, 36. 7, 5 p. 447, 18) *capilli* super cerebrum -r oriuntur (*postea*: nobis non sentientibus). 2 *de iis, qui (quae) non sentiunt*: Cassian. conl. 7, 3, 3 -r mens inde revoluta . . . prolabitur. 10, 13, 1 -r eo subtracto *textu* ad alterius scripturae textum nesciens stupensque devolvitur. 12, 7, 2 quae *corpora* . . . -r . . . capiunt incrementa et ita, dum nesciunt, . . . provehuntur. Conc.S I 5 p. 180, 2 fabulemur ineffabiliter, ut sentiatur -r? (*Migne 48, 1037A* et sentiamus -r *sec. Migne gr. 28, 1357* καὶ νοήσωμεν ἀνοήτως). II 5 p. 5, 3 *occisi* corpus . . . -r tractum subdebatur iniuriis (*II 1, 3 p. 125, 9* ἀναισθήτως). Greg. M. moral. 7, 24 contra flagella . . . -r perdurare. 9, 88 mens nostra -ius obdurescit (*antea*: nec . . . damna sentimus). 10, 21 -r seducti (*ad Sirach 19, 1* paulatim decidit). 25, 14 robur -r perdens . . ., dum nescit, senescit. *singulariter pro adiectivo*: Oribas. syn. 7, 27, 3 La perfecte -r fiunt . . . membra (*gr.* ἀναίσθητα).

deriv.: insensibilitas.

***insēnsibilitās,** -ātis *f.* *ab* insensibilis. *inde ab* Ambr.

i. q. status eius, qui sentire non potest vel non sentit (*inferior habetur voce q. e.* insensualitas *l. 35*): 1 *c. respectu sensuum* (*hominum praeter l. 45. 47*): Ambr. bon. mort. 7, 26 -em defuncti corporis. Avg. gen. ad litt. imperf. p. 473, 26 tenebrae, -s quaedam, vel si melius insensualitas dicitur, id est non sentire, quamvis inferantur quae sentire possent. p. 474, 15 -s . . . tenebrae sunt huius lucis, qua quidque sentitur. Ps. Avg. categ. 18 p. 1438 inter libidinem et -em, quam Graeci ἀναισθησίαν vocant, temperantia constituta est. Mar. Merc. Conc.S I 5 p. 62, 32 -is, quae ex morte evenit, similitudinem. Ps. Soran. quaest. med. 208 animae (*cf.* Cass. Fel. 65 p. 158, 11 animi). Cass. Fel. 63 p. 155, 17 sensuum pressura, somno similis, -s *lethargicorum*. Boeth. top. Arist. 2, 3 p. 931C visum sequi sensum, caecitatem autem -em; opponitur . . . sensus -i, ut habitus et privatio. Chrysost. ed. Froben III 827D lapidum -e . . . duriorem (*Migne gr. 49, 401* πέτρας ἀναισθητοτέραν. Isid. in exod. 31, 1 lapidis. *cf.* Greg. M. moral. 18, 52 lapis pro -e ponitur). Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 29 p. 396D arborum (*Migne gr. 44, 232A* ἀναισθησίας). *al.* 2 *c. respectu rationis, mentis* (*vergunt huc etiam l. 35. 41. 45*): Ambr. Iob 3, 9, 26 homo . . ., qui . . . praetendebat -em et inscientiam bestialem; homo enim eo probatur, si capax sit rationis et gratiae. Conc.S II 3, 2 p. 32, 25 ex -e . . . non fugi (*gr. II 1, 2 p. 18, 39* ἀναισθησίας, *al. vers.* insipientia). II 5 p. 151, 22 fuge -em (*cf. p. 150, 30* insensatus Sabellius).

insēnsibiliter *v. l. 9.*

insēnsilis, -e. *una c. voce q. e.* sensilis *a* Lvcr. *formatum.* 1 *active i. q. qui sentire non potest*: Lvcr. 2, 866 ea, quae sentire videmus . . ., ex -bus . . . confiteare principiis constare. 2, 870 ex -bus . . . animalia gigni. 2, 888 ex -bus . . . sensile gigni. Arnob. nat. 6, 15 p. 227, 15 quae -ia fuerunt . . ., facit ut sint viva. 2 *passive i. q. qui sensibus percipi non potest*: Chalc. transl. p. 52A speciem semotam a sensibus . . . invisibilem -em, soli mentis intentioni . . . perspicuam (*v. p. 1860, 17*).

[**insēnsio** *v.* insessio.]

insēnsuālis, -e. *ab* in *et* sensualis. 1 *i. q. sensu carens*: Ps. Avg. sent. 13 animalia mortalia, -ia, irrationabilia ut arbores. Cassiod. var. 2, 40, 12 ut rem -em (*i. chordam*) sponte se movere faciat *vicina chorda pulsata*. Isid. sent. 3, 37, 4 tamquam aes aut cymbalum sonum facit aliis, ipse tamen sibi manet -is. 2 *i. q. qui sensibus non percipitur*: Vindic. med. 32 p. 228, 19 aer per vias . . . corporis -es (*Wellmann*, inseuartis *cod.*) . . . egeritur.

deriv.: insensualitas.

insēnsuālitās, -ātis *f.* *ab* insensualis. *i. q. status eius, qui sensu caret*: Avg. c. Faust. 15, 4 p. 422, 1 per lapidis -em significatum est cor non intellegens, per carnis sensualitatem . . . cor intellegens. gen. ad litt. imperf. p. 473, 26 (*praefertur voci q. e.* insensibilitas, *v. supra l. 36*). Isid. sent. 2, 35, 2 carnales . . . per -em mentis non agnoscunt *eqs.* *W.*

***insēparābilis,** -e. *ab* in *et* separabilis. *neutr. nom. sg.* -i Oribas. *p. 1863, 6.* *compar.* -ior *p. 1863, 26*; *superl. deest*; summe -is *p. 1863, 26.* *de notione*: Fvlg. Rvsp. epist. 14, 3 hoc . . . vere -e dicitur, quod nullatenus separationem potest recipere; nam quod non separatur, sed separari potest, -e non est. Gloss. ἀ(δια)χώριστος. *in graecis respondet* ἀχώριστος, *quod non adnotavi, praeter p. 1862, 34. 40. 41.* *inde a* Sen. *epist.*, Gell., Apvl.; *deest poetis.*

i. q. qui vel separari vel dividi non potest (*in fig. etym. e. g. infra l. 50. 66*): I *de duabus vel pluribus sive rebus sive animantibus, item de ipsa coniunctione, fere i. q. qui seiungi non potest* (*accedit* ab *saepe, abl. separ. p. 1863, 1, resp. l. 36, 38. 62. p. 1863, 27 [cf.* in *l. 35. 69], dat. l. 17 [per zeugma]. 62 [an abl.?]. 63, gen. l. 39. 65; n. pro subst. l. 23. 57. 67. 83. p. 1863, 1*): A *generatim*: 1 *de rebus* (*incorporeis praeter l. 15*): Sen. epist. 66, 10 *tam* iuncta est privata et publica utilitas . . . quam -e est laudandum petendumque. 85, 18 negat umquam virtutem esse sine voluptate: ita si ei iuncta semper est atque -is, et sola satis est. 118, 10 *bonum honestumque* aliquid inter se mixtum habent et -e. Lact. inst. 7, 27, 16 *iustitia* -is comes (Chalc. comm. 31 -i corporum c., . . . anima. *al. cf.* Chalc. comm. 87 propter -em prope concursum comitatumque *planctum* [251]). Gavdent. serm. 17, 36 G. dividi . . . quadraginta isti martyres ab invicem nullo modo possunt, quorum sunt -es et indiscretae reliquiae. Rvfin. Orig. princ. 2, 6, 7 umbra corporis nostri -is est a corpore. Avg. c. Iulian. op. imperf. 6, 18 *animal* cui fuit amissibile naturale bonum et -e voluntarium malum. nat. et grat. 50, 58 humana natura -em nihil peccandi possibilitatem habere defenditur. Boeth. cons. 4, 3, 11 W. de malorum . . . -i poena. Cassiod. var. 8, 10, 7 vulnera . . . opinio -is, propria lingua virtutis. *al.* *in comparatione trinitatis* (*cf. infra l. 55*): Hil. trin. 9, 37 haec . . . ab se -i protensione manent (*rivus a fonte sim.*). Rvfin. symb. 4 p. 342A unum et -e . . . fluvius et fons. Avg. trin. 9, 5, 8 *mens, amor, notitia*: miro . . . modo tria ista -ia sunt. Clavd. Mam. anim. 2, 6 p. 119, 5 tria haec (*i. mensura, numerus, pondus*). Expos. fid. Caspari Anecd. p. 284, 11 tria -ia esse, ignem lucem et motum.

2 *de hominibus* (*spiritu l. 29. 39, deo Socratis l. 32*): Apvl. met. 9, 15, 4 anus . . . cotidie -is aderat (Hil. trin. 12, 2 nobis adest -is [insuperabilis *ed. vet.*] fidei spiritus. *cf.* Apvl. met. 9, 17, 5 adsidebat). 11, 19, 1 deae ministeriis . . . adpositus contuberniisque sacerdotum individuus et numinis magni cultor -is. Socr. 16 p. 156 *deus Socratis* adsiduus observator, individuus arbiter, -is testis. Itala II reg. 1, 23 (Ambr. off. 3, 9, 61; *cf.* obit. Valent. 79 Heges. 3, 16 p. 211, 20) Saul et Ionathas speciosi et clarissimi, -es (*gr.* οὐ διακεχωρισμένοι, *om. Vulg.*) in vita sua et in morte non sunt separati. Iren. 3, 14, 1 semper iunctus ei et -is . . . ab eo. Ambr. exc. Sat. 1, 6 ante corpore -is, nunc individuus affectu. Rvfin. hist. mon. 21 mansione quidem . . . divisi, animo autem et fide et caritate coniuncti et -es. Avell. p. 253, 24 et spiritus huiusmodi hominum -is est. Pallad. hist. mon. I 6 p. 274A sensum cordis mei -em a deo (*gr. p. 53, 16 B.* ἀπερίσπαστον). Orig. in Matth. 14, 17 *animam* -em esse a Christo (*gr.* μὴ χωρισθῆναι). *al.*

3 *de ipsa coniunctione vel separatione sim.*: Gell. 1, 9, 12 coibatur societas -is, tamquam illud fuit . . . consortium. Paneg. 4, 6, 3 -is et indiscreta permixtio. Iren. 2, 12, 2 (= 2, 13, 1 H.) ab unita coniugatione et -i et unum existente (*cf.* Avg. nupt. et concup. 1, 21, 23 coniunctionis [Conc.S I 3 vers. Tur. p. 131, 2 -em ad divinam naturam habens c. *al.*]). Lact. epit. 44, 5 ut divisio ipsa compage -i vinciatur (*cf.* Pavl. Nol. epist. 14, 1 per -em caritatis tuae copulam. Pass. Petr. 12 p. 34, 20 S. -e vinculum caritatis). inst. 4, 3, 6 nexu (Ps. Ambr. serm. Sess. 3, 11). Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 42 -is separatio, et in patre filius et in filio pater (*cf.* Avg. conf. 13, 11, 12 quam . . . -is distinctio et tamen distinctio). Favst. Rei. grat. 2, 4 p. 66, 1 geminum hoc . . . bonum -i consertum . . . amplexu.

B *specialim*: 1 *in doctrina christiana*: a *de personis trinitatis* (*de processione spiritus l. 61*): Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 50 p. 1079A spiritus -is a semetipso (*i. a deo*). in Eph. 1, 1 p. 1236B -ia esse deum et eius voluntatem et tamen quasi separabilia. Hil. syn. 40 -ia . . . inter . . . patrem et filium cuncta. trin. 7, 11 ut a patre . . . -is doceretur *Christus* (8, 4. 8, 47 Favstin. trin. 1, 3. *al.*). 7, 39 -es esse patrem et filium (Avg. in euang. Ioh. 20, 3. *al.*). Svagr. reg. 8 p. 152, 18 K. processio continua atque -is *spiritus ex patre*. Ambr. fid. 4, 3, 35 -is . . . deus pater verbo, -is virtute, -is sapientia per divinae unitatem substantiae. Ps. Rvfin. fid. 61 p. 1154B -is vel indivisus patri filius habetur. Conc.S IV 2 p. 66, 13 patrem in filio . . ., mentem suo verbo indivisibilem et verbum suae mentis -e. Edict. imp. Iust. de fide p. 73, 21 unaquaeque persona trinitatis solum intellegitur mente separante -ia. *al.* b *de duabus naturis Christi* (*templum pro corpore l. 74*): Hil. trin. 8, 13 naturam carnis nostrae iam -em sibi homo natus assumpsit. Ps. Avg. serm. 246, 1 substantiae . . . in una eademque persona -es. Leo M. serm. 22, 4 virtutem -is a suo homine deitatis. Avell. p. 249, 28 unum Iesum Christum . . . in duabus inconfusis et -bus *naturis*. Conc.S I 2 p. 61, 34 (= I 3 vers. Tur. p. 78, 16) -is a visibili deus (*cf.* Dionys. Exig. Conc.S I 5 p. 305, 11 huic visibili deus -is est). I 3 p. 24, 28 sine peccato templum et a divina -e natura. *al.*

2 *in sermone philos.*: Chalc. comm. 293 corpus est unum . . ., quia -es eius partes sunt et invicem sibi cohaerent. 294 qualitatem -em . . . silvae (*deum*). Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 19 p. 1052D speciem. 3, 7 p. 1103D inhaerens alteri -is forma. Avg. civ. 11, 10 p. 476, 9 D. a corpore incorruptibili -is incorruptibilitas. trin. 5, 4, 5 quaedam dicuntur accidentia -ia, quae graece appellantur ἀχώριστα (Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 2 p. 88, 14. comm. sec. 4, 1 p. 240, 7 -e vero a. est ut nasi curvitas, caecitas oculorum. 4, 17 p. 282, 5 sqq. *passim*). Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 30, 16 quinque haec . . . -ia a corporibus. 2, 2 p. 88, 15 **differentiam** (p. 88, 17. 20. 89, 1. *al.*). Prisc. Lyd. solut. 1

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 45, 31 -e enim materia impossibile impassibile fieri ad materiam (a materia *G*[1]). *al.*

3 *in arte medicinali*: CAEL. AVR. chron. 3, 2, 16 dentium confixio sive concubitus -is, capitis gravedo (*Drabkin; alii edd. interpunxerunt post* concubitus). ORIBAS. syn. 5, 44, 10 Ab *humidae naturae* -e corporis mollities est. 6, 6, 1 Aa proprium et -i signum.

4 *in arte grammatica*: PRISC. gramm. III 502, 21 -es praepositiones ... quae per se separatae numquam possunt inveniri.

II *de una re, i. q. indivisibilis*: A *vario usu*: CYPR. epist. 60, 1 -em fratrum caritatem (69, 5. AVG. in euang. Ioh. 110, 4 patris et filii. *cf.* CAPREOL. epist. 2, 12 -i omnino atque indivisibili ... affectu). 69, 4 -is atque individuae domus (*i. ecclesiae*) unitatem. 69, 6 -e unitatis sacramentum. HIL. trin. 5, 38 et naturae et nominis -em professionem. ZENO 1, 2, 2 spei ac fidei unam -emque esse naturam. AVG. civ. 22, 30 p. 633, 7 D. erit ... una in omnibus et -is in singulis voluntas libera. serm. 282, 1, 1 *Perpetua et Felicitas* suis nominibus munus -e nos accepturos esse testantur. RVSTIC. c. aceph. p. 1186^D omne individuum substantivum, quod a deo fit et -e est, una species est et una natura (p. 1187^B.C). *al.*

B *in doctrina christiana* (*de trinitate et de persona Christi*): HIL. trin. 7, 31 naturae -is atque indissimilis unitatem (8, 41. 9, 20 FVLG. RVSP. epist. 14, 3). 8, 34 -is illius atque indissolubilis unitatis (9, 2 AMBR. fid. 1, 8, 57. *al. cf.* CONC.^S I 5 p. 123, 7 individua ... et -is summa illa enosis). GAVDENT. serm. 9, 33 G. in integram atque -em trinitatem (EXPOS. fid. Migne 13, 651^D indivisibilem et -em. AVG. civ. 11, 29 p. 503, 2 D. trin. 15, 23, 43 -ior. 15, 23, 44 summe -em vereque immutabilem. LEO M. serm. 76, 3 indiscreta opere, -is dilectione. ENNOD. epist. 9, 31, 3 p. 255, 5. INSCR. christ. Diehl 3853 [= CIL XI 329]. *al.*). AVG. adult. coniug. 1, 18, 21 opera trinitatis (epist. 164, 17 in euang. Ioh. 20, 3. *al.*). civ. 11, 24 p. 494, 21 D. unus deus propter -em divinitatem (EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 308, 1. *cf.* LEO M. serm. 77, 2 deitatis). PS. AVG. serm. 240, 1 utriusque harum trium personarum substantia -is (VINCENT. LER. exc. p. 102, 16 unam atque -em. *al.*). CAPREOL. epist. 2 Conc.^S II 3, 3 p. VII, 19 unius ... atque -is ... personae. *al.*

adv. *inseparābiliter. *compar. et superl. desunt. in graecis respondet* ἀχωρίστως, *cf. praeterea l. 67. 68. inde a* CYPR. [*e coni. dub.*: AVG. correpti. 12, 38 -r *pro* insuperabiliter *Erasmus, cf. p. 1862, 29.*]

i. q. indivisibiliter (-r unum esse *l. 77. p. 1864, 9*, -r communem esse *l. 54. 81; ceterum adhibetur c. formis verborum*): A *generatim*: 1 *de rebus -r conexis* (*plerumque incorporeis*): CYPR. unit. eccl. 7 vinculum concordiae -r cohaerentis (RVFIN. Orig. in Rom. 4, 6 p. 980^C IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 133. *cf.* AVG. in Iob p. 546, 15 haereant. IVLIAN. *l. c.* 3, 9 adhaerere [6, 18]). *ibid.* totam semel et solidam firmitatem -r obtinebat *Christus*. LACT. inst. 3, 11, 4 in his duobus (*i. religione et sapientia*) -r conexis. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 2 -r iunctum (AVG. epist. 11, 4 POMER. 3, 13). PHILO quaest. in gen. 4, 200 p. 238 R. *sollertissimorum* armonia -r sibi consonat. PS. AMBR. spir. sanct. p. 1005^C habet (AVG. in euang. Ioh. 48, 6 oculus noster non in seipso h. -r lucem). RVFIN. apol. Orig. 3 p. 564^A splendor ex lumine -r generatur (*cf.* Orig. princ. 1, 27 procedens). AVG. nat. et grat. 50, 58 (*verba Pelagii*) -r insitum ... naturae (51, 59). 52, 9, 21 quod separatim pronuntiavi, -r cogitavi. FVLG. RVSP. epist. 1, 7, 15 est -r utriusque commune. CASSIOD. in psalm. 146, 9 peccatorum nigredine -r vestiuntur. *al.*

2 *de hominibus*: CYPR. domin. orat. 15 caritati eius -r adhaerere (AVG. serm. dub. 372, 2, 2 POMER. 1, 25, 2. 2, 16, 2. *cf.* RVFIN. Orig. princ. 2, 6, 3 -r ei atque indissociabiliter inhaerens [2, 6, 5. 2, 6, 7 LEO M. serm. 90, 3. FAVST. REI. grat. prol. p. 3, 20 patrono vel domino -r pedisequens minister i.]. AVG. cons. euang. 2, 17, 37 ei -r cohaerent [contin. 7, 17]). PS. CYPR. singul. cler. 32 hi ... sese -r diligunt (RVFIN. Orig. in Rom. 7, 13 p. 1137^B). HIL. trin. 8, 17 -r unitis (LEO M. epist. 75, 2 -r atque indifferenter. serm. 72, 1). RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 8 indesinenter et -r adsint ei. AVG. epist. 84, 1 nobiscum -r convivemus. LEO M. serm. 70, 4 huic sacramento ... ut -r congruamus. EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 100, 4 sicut deus ... -r sum vobiscum. CONC.^S II 3, 3 p. 73, 3 *civitas* -r erat circa me (*gr. II 1, 3 p. 66, 2* δυσαποσπάστως εἶχε περὶ ἐμέ). ORIG. in Matth. 15, 21 -r Christum sequantur (*gr.* ἀπερισπάστως). *al.*

B *speciatim*: 1 *in doctrina christiana*: a *de personis trinitatis*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 60 cyclica causa -r conversa. PS. AMBR. serm. 36, 1 *spiritus* a patre filioque -r procedit (*cf.* RVFIN. apol. Orig. 3 p. 564 salvator ... -r [*om. gr.*] et indesinenter generatur ex patre). HIER. Didym. spir. 22 -r cum filio est (AVG. in euang. Ioh. 70, 1 in patre. *cf.* epist. 169, 5 simul sint -r. serm. 52, 5, 15 adest). AVG. epist. 120, 17 -r sint unius eiusdemque substantiae. 238, 13 -r unum sunt et sempiterne unum sunt. in euang. Ioh. 71, 2 neque ... si separati essemus, -r operari ulla ratione possemus (75, 5. *al.* LEO M. serm. 51, 6). 77, 2 *trinitatem* nos distincte audire, -r intellegere (LEO M. serm. 75, 3). *ibid.* si semper -r diceretur *trinitas* (LEO M. serm. 76, 2). FVLG. RVSP. c. Arrian. 10 p. 224^C *spiritus* -r est utrisque communis. 14, 8 -r pater referatur ad filium. *al.* b *de duabus naturis Christi* (*per analogiam de corpore et spiritu, de Christo et ecclesia sim.*): AVG. epist. 205, 9 corpus ... spiritui iam -r copulatum est (EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 101, 18 MAX. TAVR. hom. 19 p. 263^A. *cf.* LEO M. serm. 27, 2 unitus [GREG. M. in Ezech. 1, 8, 25]. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 79, 33 coniunctum -r semper [CONC.^S I 5 p. 134, 2. 160, 21]). in psalm. 85, 4 -r a corpore suo loquitur. AVELL. p. 339, 16 Christum ... in duabus naturis ... inconfuse incommutabiliter -r agnoscendum (CONC.^S II 2, 2 p. 8, 30 EPIST. pontif. 9, 37 Conc.^S IV 2 p. 140, 37. *cf.* IOH. MAXENT. Conc.^S IV 2 p. 5, 7 cognoscendum [CONC.^S IV 2 p. 98, 20]). FVLG. RVSP. epist. 14, 11 *duas naturas* -r unius esse personae. RVSTIC. c. aceph. p. 1207^D -r unum esse est. p. 1235^C una est duarum naturarum ... subsistentia -r, indivise, inconvertibiliter. *al.*

2 *in sermone philos.*: CHALC. comm. 292 -r cohaerere alicui qualitati (*cf.* 303 -r adhaerens). AVG. immort. 2, 2 *harmonia corporis* in subiecto corpore sit necesse est -r (4, 5. *al. cf.* AVG. immort. 10, 17 inesset). MACR. somn. 1, 22, 2 quae -r involuta in se necessitas iunxit. MART. CAP. 4, 361 *subiectum* ipsum nulli accidit alii -r (BOETH. diff. top. 2 p. 1194^B Porph. isag. p. 39, 13). *al.*

deriv.: inseparabilitas.

insĕparābilitās, -ātis *f. ab* inseparabilis. *i. q. status inseparabilis* (ab *l. 20*, cum *l. 27*): 1 *trinitatis*: FAVSTIN. trin. 1, 3 -s eius (*Christi*) a patre sine initio declaratur (RVFIN. apol. Orig. 3 p. 563^B. *cf.* FAVSTIN. trin. 1, 8 verbi dei a deo -em). AVG. epist. 11, 3 -s trinitatis (187, 16). 11, 4 cum agantur omnia summa communione et -e. in euang. Ioh. 20, 3 aequalitas et -s personarum. serm. 52, 5, 14 personarum distinctionem et operationis -em. trin. 1, 8, 17. 15, 23, 43. FVLG. RVSP. epist. 14, 3 *trinitas* una natura, quae non potest in personis dividi, ipsa -e sua. 14, 8. 9. 12 sqq. 2 *naturarum Christi*: HESYCH. in lev. 6, 20 p. 851^D dominicae carnis cum ea *divinitate* -s. ALC. AVIT. c. Arr. 17 p. 7, 16 personae -em. c. Eutych. 1 p. 19, 16 ne aliquid de hac -e (immutabilitate *var. l.*) cunctemur. 3 *aliorum*: AVG. epist. 167, 4 illud de -e virtutum ... omnibus philosophis placuit ...; hoc autem de paritate peccatorum soli Stoici ausi sunt disputare. nat. et grat. 52, 60 ubi est ergo -s possibilitatis?

insĕparābiliter *v. p. 1863, 36.* **insĕparātē** *v. l. 55.*

insĕparātus, -a, -um. *ab* in *et* separatus. *i. q. non separatus vel inseparabilis*: 1 *de personis trinitatis*: TERT. adv. Prax. 9 p. 239, 13 -os ab alterutro patrem et filium et spiritum. 18 p. 260, 15 filium ... individuum et -um a patre (19 p. 262, 27). 22 p. 267, 25 nonne duos demonstrat, tam duos quam -os? ... docebat -os duos esse (PHOEBAD. c. Arrian. 21, 26 D.). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 34 connexum ergo est et -um est. MAX. TAVR. serm. 48 quorum indivisa sunt munera, est utique -a divinitas. 2 *de duabus naturis Christi*: CONC.^S I 3 Rustic. p. 77, 14 (*cf.* p. 78, 16) indivisibilis a visibili deus: propter hoc -i (indivisi *vers. Tur.*) honorem non separo (*gr. I 1, 2 p. 48, 1* τοῦ μὴ χωριζομένου). I 3 vers. Tur. p. 200, 21 -us ab eo qui videtur deus (*gr. I 1, 4 p. 27, 10* ἀχώριστος τοῦ φαινομένου θεός). I 5 p. 133, 37 in passionibus carnis deitas -a (*gr. I 1, 7 p. 54, 19* ἀχώριστος). II 3, 1 p. 70, 14 si non post adunationem -as (indivisas *var. l.*) et inconfusas duas naturas dixeris (*gr. II 1, 1 p. 93, 30* ἀχωρίστους). RVSTIC. c. aceph. p. 1188^A eius (*Christi*) -a persona est; naturae vero eius non [in]separatur una, sed -ae ut duae unitae sunt. 3 *de aliis*: PS. ORIG. in Iob 3 p. 502^C assederunt ei (*Iob*) ... indivulsi, -i atque indissociati. PRISC. LYD. solut. 1 p. 49, 12 omne ... quod sine corpore operatur, et corpore est separatum, ut non quod est -um habeat meliorem operationem essentia.

adv. **insĕparātē**. *i. q. sine separatione*: AVELL. p. 261, 12 -e ei (*Christo*) angeli aderant.

[**insĕparo** *falso, ut vid., l. 50.*]

insepelio, (-pultus? *v. l. 65*), -īre. *ab* in *et* sepelire. NOT. Tir. 58, 63^a -it (*dubitans Heraeus, ALL 12, 1902, 45*). *i. q. sepelire in aliqua re*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 15, 1 ut ... veterem Adam -at aquis *baptizans* (*Migne gr. 36, 352 B* ἵν' ἐνθάψῃ τῷ ὕδατι).

1. *insepultus, -a, -um. *ab* in *et* sepultus. NOT. Tir. 58, 64^1 -us. NON. p. 354, 26 'nudum' -um. GLOSS. ἄταφος. inhumatus. *legitur inde a* NAEV., PLAVTO. [*falsa var. l. pro* sepultus: CIC. Phil. 14, 33. GLOSS.^L Abstr. PO 20 polinctus: [in]sepultus (*vix ad* insepelio).]

i. q. non sepultus: 1 *proprie*: a *de hominibus eorumque part. corp.* (*vita* NAEV., *anima p. 1865, 2*): NAEV. praetext. 2 vita -a laetus in patriam redux. PLAVT. Most. 502 me defodit -um. CIC. inv. 1, 108 hostili in terra turpiter iacuit -us (LIV. 24, 21, 3 -um i. corpus. VAL. MAX. 1, 7 ext. 9 SEN. rem. fort. 5, 2. 3 LACT. epit. 60, 7 INSCR. christ. Diehl 3845. *al.*). Catil. 4, 11 cerno animo sepulta in patria miseros atque -os acervos civium. Mil. 91 frangetis impetum vivi, cuius vix sustinetis furias -i? rep. 4, 8 quod -os relinquissent eos (LIV. 36, 8, 4 POMPON. dig. 11, 7, 28. *cf.* CVRT. 5, 4, 3 deserere). HOR. epod. 5, 99 -a membra different lupi. LIV. 1, 49, 2 Romulum ... -um perisse (PLIN. nat. 19, 6). 29, 9, 10 *tribunos* interfecit nec satiatus vivorum poena -os proiecit (perioch. 58 QVINT. decl. 299 p. 180, 8. *al.*). SEN. contr. exc. 8, 4 tit. homicida -us abiciatur (QVINT. decl. 274 p. 221, 17. 337 p. 325, 19 LACT. inst. 6, 6, 17. VVLG. II Macc. 5, 10 qui -os multos [*gr.* πλῆθος ἀτάφων] abiecerat, ipse et illamentatus et -us [*om. gr.*] abicitur. *al.*). SEN. Phoen. 98 patrem -um trahere. rem. fort. 5, 1 iniuria corporis -i (PS. QVINT. decl. 5, 6 VLP. dig. 11, 7, 12, 3 AVG. civ. 1, 12 p. 23, 8 D. *al. v. et l. 69*). PLIN. nat. 2, 159 ossibus (PS. QVINT. decl. 12, 13 IVST. 25, 5, 2. SIDON. epist. 3, 2, 1 quantum doluisti campos sepultos o. -is. [Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Inscr. RevA. VI 6, 1935 p. 221 n. 59). Tac. ann. 1, 60, 5 reliquiae Vari legionumque -ae. Tert. anim. 56, 2 querellas animae -ae. Rvfin. hist. 5, 1, 59 capita punitorum -a ... servabantur (*gr.* ἀτάφους). *al.* *pro subst.*: Plin. nat. 28, 45 *dentem* -o exemptum. Tac. ann. 1, 62, 2 imagine caesorum -orumque (*plur. ut*: Tert. anim. 56, 2 -os non ad inferos redigi quam iusta perceperint. Serv. Aen. 3, 68 Clavd. Don. Aen. 6, 325 p. 552, 6. *al.*). b *de sepultura, morte*: Cic. Phil. 1, 5 illam -am sepulturam effecerant (*ut vid. sec. gr.* τάφος ἄταφος, *cf. Hey, ALL 15, 1908, 462. aliter* Optat. 3, 4 p. 83, 2 ut -am faceret sepulturam *i. infectam*). Sen. dial. 9, 14, 3 minabatur Theodoro philosopho tyrannus mortem et quidem -am.

2 *translate*: Fronto p. 12, 21 v.d.H. (= p. 16 N.) ubi testamentum naufragio submersum est, illa demum et res et domus et familia naufraga atque -a est. Ennod. epist. 4, 25, 1 p. 116, 11 -am caritatem testis pectoris sermo recluderet.

? 2. **insepultus** *v. p. 1864, 65.*

insequella (-illa), -ae *f.* *ab* insequi. *i. q. obsequela*: Rvric. epist. 2, 14 p. 394, 7 ut, quod illius in bono tribuit gratia, vestra in domino custodiat -a (-illa *cod.*). *Alt.*

1. insequēns, *adv.* **insequenter** *v.* insequor.

2. insequēns, -entis *adi.* *ab* in *et* sequens. *i. q. inconsequens*, ἀνακόλουθος (*de verborum structura, cf. p. 1008, 13 sqq.*): Ps. Ascon. Verr. p. 214, 7 animadvertitur -ens (inconsequens *Danesius ut p. 223, 4; v. Stangl, Pseudoasconiana 83*) locutio similisque soloecismi. *inde adv.* **insequenter:** Gell. 10, 29, 4 in his Vergilii versibus ... existimatur obscure et -r particula ista posita esse. Fortvn. rhet. 3, 8 p. 125, 13 quid in copulatis *verbis observabimus*? ne -r ac perturbate proferantur, vel generibus vel casibus vel personis.

(insequo) *v.* 1. (inseco).

***insequor,** -secūtus sum, -sequī. *ab* in *et* sequi (*cf. Leumann, Glotta 23, 1935, 141*). *de scriptura et formis* (*de* -qu- *et* -c- *v.* sequor): Gramm. suppl. 295, 17 'in' praepositio ... manet, ut ... -or. Char. gramm. p. 467, 9 B. *inter depon. coniug. III^ae^.* -tus *passive*: Evseb. Emes. *p. 1868, 57.* Apon. 4 p. 71 cervorum -torum more. *abl. part. praes. adi.* -enti *testatur* Char. gramm. p. 170, 24 *ex* Pollione *et habent auctores plurimi; sed codd. hic illic etiam* -ente *praebent, quod in abl. absol. solum adhiberi videtur.* Not. Tir. 30, 8. *de notione et differentiis*: Qvint. inst. 5, 10, 75 haec consequentia dico, ἀκόλουθα ...; illa -entia, παρεπόμενα, quae postea facta sunt aut futura. Diff. Suet. p. 289, 16 consequimur praecedentem, assequimur studio, -imur inimicum (*cf.* Isid. diff. app. 57 Diff. ed. Beck p. 64, 18 Diff. gramm. suppl. 275, 15). Non. p. 295, 2 'exercere' -i. p. 364, 32 'premere' -i, fugare. Gloss. ἐπιδιώκω. καταδιώκω. ἐπακολουθῶ. μετέρχομαι, μεταδιώκω. persevero (*ad* Verg. *p. 1866, 75*). -itur: propinquat. -i: persequi vel insectari. *al.* *legitur inde a* Volcac. *p. 1867, 26*, Com. pall. *l. 70*, Cic., Lvcr. [*it.* inseguire, *francog. vet.* ensuivre, *prov.* enseguir. *R.*] [*confund. in codd. c.* sequi, con-, per-, sub- *passim*; -tus *c.* insectus *p. 1854, 21.*]

I ***usu originario*** *i. q. instanter subsequi, proprie* (in) cursu (Com. pall. *l. 71.* Homer. 940 [*var. l.* rursus]. *cf. l. 66*), vestigiis (Tac. Agr. 26, 1 Qverol. p. 23, 16 R. *cf. etiam infra l. 65. 66. p. 1867, 5 necnon* 'vestigia -i' Ivst. 32, 3, 14 Pavl. Nol. epist. app. 2, 12 = Hier. epist. 148, *fort.* Pelag.). *modus pone vel statim sequendi illustratur adverbiis* confestim (Cic. Att. 7, 24 Lvcr. 4, 315 [340] Liv. 33, 1, 6 Cvrt. 4, 4, 9 Qvint. inst. 4, 2, 54. *al.*), deinceps (R. Gest. div. Aug. 22 Qvint. inst. 9, 4, 14. *al.*), deinde (Cic. epist. 9, 21, 3 Liv. 3, 10, 5. 5, 42, 6 Cels. 3, 23, 5 Colvm. 2, 17, 4. 4, 14, 1. *al.*), denique (Cic. Brut. 41 Qvint. decl. 266 p. 86, 11), extemplo (Liv. 8, 38, 5), iuxta (Homer. 294), mox (Colvm. 1, 9, 9 Plin. nat. 18, 259), nunc (Vitr. 5, 9, 9. 10, 7, 1), post (Volcac. *p. 1867, 27.* Liv. 21, 22, 8 Papin. dig. 46, 2, 27), protenus (Cvrt. 9, 8, 26 Qvint. inst. 11, 3, 38 decl. 324 p. 277, 14), statim (Pavl. Fest. p. 128 Lact. inst. 4, 15, 22 Vindic. gyn. p. 436[v]), subinde (Liv. perioch. 130 p. 118, 13 Avson. 421 p. 379, 1 P.), super (Homer. 940). *cf. locutiones l. 71. p. 1866, 12. 1867, 31. 1868, 24 et* Lvcr. 3, 400 comes -itur. Vitr. 9, 5, 3 parvo intervallo. Scrib. Larg. 188 e vestigio. Petron. 31, 3 ad pedes (*sim.* Avien. Arat. 725 gemina ad vestigia). Sil. 10, 20 propinquo ... cursu. *al.* *distinguitur a* sequi: Avg. in psalm. 30, 1, 12 *opprobrii* confessionem non mors sequitur, sed cruciatus -itur.

A ***strictius*** *de actu*: 1 *proprie et in imag., sc. vi locali integra* (*cf. p. 1866, 27*): a *generatim*: α *sensu hostili*: Com. pall. inc. 43 modo pueros, modo adulescentes in cursu a tergo -ens necopinantīs adsecuta est *senectus*. Cic. Rab. perd. 21 *M. Aemilius* non ad -endum sibi tarditatem pedum, sed ad fugiendum impedimento fore putabat. Balb. 39 classibus -ti sunt *Gaditani Carthaginienses*. har. resp. 2 egredientem *Clodium*. Phil. 2, 21 *Clodium* gladio -tus es (Caes. Gall. 2, 23, 1). 10, 21 hunc *Antonium* A. Hirti, C. Caesaris exercitus -ti sunt. or. frg. A XII 1 -ar fugientem, quoniam congredi non licet cum resistente (Caes. civ. 1, 45, 2 Liv. 25, 26, 5. *al.*). off. 3, 68 ipsae ... ferae nullo -ente (insidiante *p*) saepe incidunt *in plagas*. Att. 5, 20, 3 cedentīs (Caes. Gall. 2, 19, 5. *al.*). Caes. Gall. 1, 15, 2 cupidius novissimum agmen -ti *equites* (Hirt. Gall. 8, 12, 3. *al.*). 1, 53, 5 Caesarem hostes equitatu -entem ([per- *a*]. Hirt. Gall. 8, 10, 2 acrius. *al.*). *et passim.* *tropice* (*impugnatur terra colendo, cf. p. 1856, 3*): Verg. georg. 1, 105 iacto qui semine comminus arva -itur. *de igni serpente*: Vitr. 2, 7, 2 (*de saxis*) ignis ... penitus -ens interveniorum vacuitates occupans fervescit. β *in neutram partem*: Cic. Arat. 355 (*v. app. crit.*) quam *Coronam* ... -itur Piscis (*sic de stellis*: 390 -itur labens per caeli lumina Navis. Vitr. 9, 1, 12 Germ. 312. Plin. nat. 2, 61 inferiores *planetae* ... solem -untur. *al.*). Att. 2, 19, 3 Caesar cum venisset mortuo plausu, Curio filius est -tus. Lvcr. 4, 315 (340) -itur candens confestim lucidus aer (4, 350). Caes. civ. 2, 38, 3 rex *Iuba* cum omnibus copiis -batur. Bell. Alex. 21, 2 quo multitudo hominum -ta cum inrumperet *eqs.* Hisp. 18, 1 introeuntem. Hor. carm. 1, 12, 8 vocalem temere -tae Orphea silvae. Liv. 10, 40, 12 -itur acies. *al.* Cvrt. 3, 8, 12 -entibus more patrio agmen coniuge ac matre. *al.* *in imagine* (*de rebus incorporeis*): Verg. Aen. 9, 276 te ... mea quem spatiis propioribus aetas -itur. Aetna 60 -itur miranda ... sua fabula montem. Tert. pudic. 5, 6 pompam quandam ... aspicio moechiae, hinc ducatum idololatriae antecedentis, hinc comitatum homicidii -entis. *tropice* (*oculis*): Ov. met. 11, 468 Alcyone -itur fugientem lumine pinum.

b *c. colore speciali*: α *affligendi, feriendi*: Ov. met. 12, 234 *Thesei* ora protervis -itur manibus generosaque pectora pulsat. 13, 568 *Hecuba in canem transformata* missum rauco cum murmure saxum morsibus -itur. Apvl. met. 3, 26, 7 *equus et asinus* deiectis auribus iam furentes infestis calcibus -untur. β *obviam eundi, se praebendi*: Sen. Herc. f. 1041 praebeo occurro -or: macta. Herc. O. 1730 recedentem Hercules -itur ignem. Oed 964 truces oculi steterunt et suam intenti manum ultro -untur, vulneri occurrunt suo. Stat. Theb. 3, 86 (*loq. Maeon morte negata semet ipsum interimens*) vado ... exultans ereptaque fata -or.

2 *translate, sc. praevalente vi incorporali* (*notione locali hic illic adhuc perspicua, v. e. g. l. 81*): a *usu vario* (*fere hostiliter*): α *agendo* (*simul verbis sim. l. 32 bis, cf. etiam l. 48*): Cic. S. Rosc. 145 quid vis amplius? quid -eris, quid oppugnas? Verr. II 3, 157 quantam iniuriam fecerunt Verri aratores, ut eos etiam libertus ... tam irato animo ac litteris -atur? Sest. 25 non modo negando, sed etiam inridendo. or. frg. A II 1/2 in inimicissima civitate urgent, instant, -untur, ... pugnant *adversarii*. de orat. 2, 10 nec ... te ... rhetoricis nunc quibusdam libris, quos tu agrestīs putas, -or ut erudiam. fin. 1, 50 improborum facta primo suspicio -itur, dein sermo atque fama, tum accusator, tum iudex. *al.* Nep. Att. 9, 2 *inimici* Antonii familiares -bantur. Verg. Aen. 1, 241 eadem fortuna viros tot casibus actos -itur (*cf.* 1, 616 casus). 5, 788 *Iuno* reliquias Troiae, cineres atque ossa peremptae -itur. 8, 147 bello. Hor. epist. 2, 2, 19 -eris ... hunc et lite moraris iniqua. Ov. met. 8, 130 crimen. Val. Max. 7, 8, 7 auctorem ... benivolentiā, propulsatores odio -tus (Ps. Sen. mon. 96 Tert. adv. Marc. 4, 12 p. 453, 21). *et passim.* *in serm. iuridico de poena sim.*: Cod. Theod. 5, 6, 3 poena ..., quae recipientes ... -itur (7, 4, 30, 1 = Iust. 12, 37, 13). Novell. Valent. 6, 2 aversum ... animum a communi defensionis studio iure talis severitas -itur (Cassiod. var. 5, 14, 3 legum). Maior. 5 pr. quos iuris vigor -itur. β *fere dicendo, scribendo sim.* (*simul gestu l. 49. 55, cf. etiam l. 29; adhibetur maxime in re forensi*): Cic. Cluent. 24 cum A. Aurius ... clamore hominem ac minis -i coepisset (Cael. Cic. epist. 8, 4, 3 [?]. Sen. dial. 3, 19, 1 cum c. et tumultu et totius corporis iactatione quos destinavit *iracundia* -itur adiectis conviciis maledictisque). Flacc. frg. 1 accusatorem urgebo atque -ar et ultro crimen ab adversario flagitabo. de orat. 3, 32 *genus dicendi* acriter -ens. Att. 14, 14, 5 homines benevolos ... grave est -i contumeliā (*cf.* Petron. 109, 3 nec verbo contumelioso ... nec vultu). *al.* Sen. contr. 2, 1, 99 Albucius ... divitias -tus est. Val. Max. 5, 5, 4 convicio deos (Dict. 1, 19). 8, 5, 2 destricto testimonio. Sen. epist. 9, 18 *Stilbonem* Epicuri epistula -itur. 108, 36 *vitium* (Qvint. inst. 12, 1, 22 v. orationis ... inimice). Val. Fl. 1, 112 talibus (*cf.* 4, 239 sic). Qvint. inst. 12, 10, 14 *Ciceronem* ut alienigenam *eqs.* ([12 incessere]. *cf.* Lact. inst. 1, 11, 36 poetas velut mendaces et sacrilegos). decl. 388 p. 434, 27 non -ar eam malignis suspicionibus, nisi quod suos libentius mortuos agnoscit. Tac. dial. 4, 1 agitare et -i poetas. 34, 7 orationibus. *al.* Herm. Pal. sim. 6, 2, 3 ut domini nomen nefandis -rentur blasphemiis (*gr.* ἐβλασφήμησαν. vulg.: in nefandis -ti sunt verbis). *et passim.*

b *speciatim c. vi*: α *insistendi, pergendi* (*hostiliter l. 68. 69. 73*): Cic. Verr. II 3, 51 pergam atque -ar longius: iniqua lege vendebas, quo pluris venderes (leg. 2, 44 reprimam iam me, non -ar l., eoque minus, quo plus poenarum habeo quam petivi). Ov. ars 1, 486 quod rogat illa, timet; quod non rogat, optat, ut instes; -ere et voti postmodo compos eris. Lvcan. 5, 315 (*ad Caesarem*) lassare ..., liceat scelerum tibi ponere finem. saeve quid -eris? quid iam nolentibus instas? (*cf. supra l. 30*). *c. inf.* (*e coni.* Tert. adv. Val. 28, 2 p. 204, 16): Verg. Aen. 3, 32 rursus et alterius *arboris* lentum convellere vimen -or *eqs.* (*v. p. 1865, 44*). Comm. apol. 482 Salomon de ipso *Christo* prophetat et magis -itur plenius ostendere iustum. *c. acc.* (*fere i. q. continuare*): Qvint. inst. 11, 3, 38 illam distinctionem 'litora' protenus altero spiritus initio -ar. β *investigandi, inquirendi* (*syn.*): Ov. am. 3, 14, 42 nil equidem inquiram: nec, quae celare parabis, -ar et falli muneris instar erit. γ *colendi, observandi* (*sublucente fere imagine*): Vitr. 2 praef. 5 -ar ingressus eorum, qui ... inventiones perquisitas scriptorum praeceptis dedicaverunt (*em. Krohn*). Traian. Plin. epist. 10, 76 (80) quod potissimum existimaveris, -ere (id sequere

[Kröner]

Rivinus). TERT. nat. 1, 3, 5 quam *rationem* -imini ad expugnationem nominis. HIER. chron. a. Abr. praef. p. 1 b 1 F. (= epist. 57, 5, 6) difficile est . . . alienas lineas -entem non alicubi excedere (excidere *var. l.*). SIDON. epist. 1, 1, 1 Quinti Symmachi rotunditatem, Gai Plinii disciplinam maturitatemque vestigiis praesumptuosis -turus. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 12 p. 169, 3 ⟨se⟩ eorum illum maxime tractatum -i, quem Peripatetici . . . reliquerint. *δ inhiandi, appetendi* (*sec. gr.* διώκειν): ITALA I Tim. 6, 11 (Theod. Mops. *ad l.*) haec fuge . . . -ere autem iustitiam *eqs.* (*gr.* δίωκε, *Vulg.* sectare). VVLG. (= ITALA) Sirach 31, 5 qui aurum diligit, non iustificabitur; et qui -itur consumtionem, replebitur ex ea (*gr.* διώκων). MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 4 p. 283 4 quamdiu non quiescam -i (*Wilhelmsson*, in requie *cod.*) incomprehensibili⟨a⟩? (*gr.* διώκων ἀκίχητα). 33, 4 p. 449/450 paupertatem . . . appetamus, . . . -amur (*gr.* διώκωμεν). *al.* *c. praepos.*: ITALA Phil. 3, 14 (Ambrosiast.) secundum destinatum -or ad palmam supernae dei vocationis (*gr.* κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς *vel* ἐπί, *Vulg.* persequor). *ε enarrandi, describendi* (*cf. p. 1853, 60*): PS. ORIG. tract. 17 p. 183, 21 'ipse', inquit *Paulus* (*I Thess. 5, 23*), 'deus pacis sanctificet vos totos'. et quasi non sufficeret dixisse 'totos', adhuc -itur omnem substantiam hominis: 'ut *eqs.*' (*infra*: nominatim distinxit). GREG. TVR. Franc. 6, 8 p. 278, 27 sed et alia multa fecit, quae -i longum putavi (glor. conf. 5 glor. mart. 97. *cf.* Mart. 2, 60 l. est).

B *laxius* *de ordine* (*passim* -ens *i.* '*proximus*', *cui succedit* -tus *l. 63sqq. 82. p. 1868, 17. 20*): **1** *c. respectu cuiuslibet seriei*: **a** *generalia quaedam ad varium ordinem pertinentia* (*sc. loci, temporis, dignitatis*): VOLCAC. carm. frg. 1, 9 (*cui palma comoediae deferatur*) post -i Licinium facio Atilium. CIC. orat. 150 extremorum verborum cum -entibus primis concursus (FRONTO p. 155, 5 v. d. H. = p. 162 N.). 161 vocalis -batur (QVINT. inst. 11, 3, 34 -ente). 190 -entis sententiae. CAES. civ. 1, 60, 2 *Oscenses aliosque* Tarraconenses . . . et paucis post diebus Illurgavonenses -untur. VERG. Aen. 5, 321 (*contendunt cursu*) proximus huic *Niso* . . . -itur Salius. 7, 793 (*in describendo scuto*) -itur nimbus peditum. LIV. 28, 20, 4 primi -entes extrahentes manu (*al. cf.* CELS. 4, 20, 1 prior *morbus* acutus est, -ens esse longus potest [*al.*]). VITR. 7 praef. 6 quem *poetam* maxime animadverterunt multitudini placuisse, ei primum praemium, -enti secundum tribuerunt. COLVM. 3, 15, 2 quod deinde cum est factum, fossor -itur (4, 14, 1. 5, 5, 13; *ibid.* pampinator). VAL. FL. 1, 398 -eris . . ., Phalere (*in catalogo heroum ut* HOMER. 175). *et passim*.

b *usu fere technico*: *α de partibus librorum*: HIRT. Gall. 8 praef. 2 superioribus atque -entibus eius *Caesaris* scriptis. VITR. 2 praef. 5 -atur ordo de aedibus sacris *eqs.* (*antea*: primo volumine). 2, 9, 17 -itur animadversio. 2, 10, 3 -enti *volumine* (5, 12, 7. 6, 8, 10. *al. cf.* 3, 5, 15 libro [4, 9, 1 COLVM. 1, 9, 9]). VAL. MAX. 1, 7, 7 vincit huiusce somni dirum aspectum quod -itur. 3, 8, 3 narratione -enti. QVINT. inst. 6, 2, 32 -itur ἐνάργεια. RVFIN. Adamant. 5, 23 ostenditur ex his quae -untur (*gr.* ἐκ τῶν ἐπιφερομένων). EPIST. pontif. Thiel Symm. 12, 5 quia . . ., de -entibus . . . cognoscere poterit tua paternitas. *al.* -itur *c. inf.*: VITR. 10, 7, 1 -itur nunc . . . monstrare. *β in re logica*: QVINT. inst. 1, 10, 37 ex prioribus geometria probat -entia et certis incerta: nonne id in dicendo facimus? (*infra*: conclusio, syllogismis). EVSEB. EMES. serm. 25, 5 p. 160, 22 'sede ad dexteram meam', quam rem -itur et a sinistra esse. *γ in iuris sermone de gradu agnationis* (*cf. vol. I 1348, 71sqq.*): VLP. dig. 38, 16, 3, 9 *qui in utero fuit* solet remorari -entes sibi adgnatos, quibus praefertur, si fuerit editus (*opp.* qui pari gradu sunt). reg. 26, 5 quod si nemo eorum (*sc. agnatorum eiusdem gradus*) adierit, ad -entem gradum ex lege hereditas non transmittitur. *δ in describenda terra*: PRISC. perieg. 187 *Carthaginem* -itur Syrtis.

2 *praevalente vi temporali*: **a** *de ipso tempore*: -ens (*specimina pauca*): CAES. civ. 3, 21, 2 anni. 3, 112, 9 diebus. HIRT. Gall. 8, 23, 1 nocte. BELL. Hisp. 10, 1 luce. 15, 5 tempore. LIV. 30, 8, 4 biduum. *passim.* -tus: LIV. 6, 8, 8 nox (SVLP. SEV. chron. 1, 31, 2). PLIN. nat. 7, 49 mensibus. PAPIN. dig. 46, 2, 27 temporis (COD. Iust. 11, 42, 1, 1 CIL III 184, 11). DICT. 1, 2 diebus. *usu verbali*: LIV. 5, 42, 6 lux deinde noctem inquietam -ta (secuta *dett.*) est (*al.*). 34, 12, 1 nocte, quae -ta est (*al.*). CELS. 3, 5, 5 -itur tempus meridianum. *al.*

b *de variis rebus* (*hic illic c. colore causali*): *α in univ.*: CIC. Phil. 14, 23 grave bellum Octavianum -tum est. Tusc. 3, 72 opinio mali, quo viso . . . aegritudo -itur necessario (*in arte medicinali ut*: LVCR. 3, 172 -itur languor terraeque petitus. CELS. 5, 26, 13 vomitus bilis. *al.* SCRIB. LARG. 118 sudor [PLIN. nat. 27, 101]. *al.*). PLANC. Cic. epist. 10, 8, 1 de -enti officio (*sic de magistratu*: BELL. Hisp. 42, 2 -ente praetura. LIV. 7, 40, 9 duo -entes consulatus). LVCR. 6, 285 percitus ardor, quem gravis -itur sonitus. VERG. Aen. 1, 87 -itur clamorque virum stridorque rudentum (HOMER. 294. APVL. met. 11, 17, 4 populi. *al.*). 4, 161 -itur commixta grandine nimbus (*cf.* SEN. nat. 4b, 6, 1 grando). LIV. 21, 58, 9 tanta . . . vis frigoris -ta est (*cf.* SEN. dial. 4, 19, 4 inclinatum calorem frigus -itur). 30, 26, 1 haec . . ., -entia (*subst. ut*: QVINT. inst. 5, 5, 2 *opp.* antecedentia [5, 10, 102. *al.*]. 5, 10, 48. *al. cf.* 5, 7, 18 de ante actis, . . . de -tis). *al.* VAL. MAX. 2, 7, 10 -entis certaminis (*opp.* praeteritae . . . pugnae). SEN. Herc. O. 249 fletus -itur minas. benef. 3, 12, 4 -enti iniuria. CVRT. 9, 8, 26 protinus altior -tus est somnus. PLIN. nat. 18, 242 -ti aestus. *et passim.* *β t. t. iur. de iis, quae eventu certa vel rata fiunt*: IAVOL. dig. 12, 4, 10 *mulier nuptura pecuniam sibi debitam* acceptam fecit neque nuptiae -tae sunt (24, 1, 64 IVLIAN. dig. 12, 4, 7, 1. VLP. dig. 23, 3, 43, 1 *syn.* secutae. COD. Iust. 7, 2, 8 [*a. 240*]. *al. cf.* INST. Iust. 2, 7, 3 matrimonium). AFRIC. dig. 17, 1, 34, 5 morte -ta (PAPIN. dig. 39, 6, 42, 1 VLP. dig. 24, 1, 11 pr. *al. cf. infra l. 41*). MARCELL. dig. 46, 8, 17 -ta ratihabitione. COD. Iust. 4, 27, 1, 1 (*a. 290*) *si* pactum etiam stipulatio -ta est (CONSVLT. 9, 9 et acceptilatio). 5, 16, 13, 1 (*a. 286*) obligatio. 7, 55, 2 (*a. 242*) condemnatio. *cf.* COD. Theod. 3, 12, 4 illo sine dubio -turo, quod *eqs.*

c *de hominibus*: *α iunioribus*: CIC. Brut. 41 denique hunc *Pisistratum* proximo saeculo Themistocles -tus est. epist. 9, 21, 3 PROP. 4, 10, 23. VELL. 1, 3, 2 -entem Thessalum (*sc. Thesprotium; opp. Herculis filius*). QVINT. inst. 3, 1, 8 artium . . . scriptores antiquissimi Corax et Tisias Siculi, quos -tus est . . . Gorgias. *al.* *β succedentibus* (-ens *pro subst. l. 19*): LIV. 9, 28, 8 -entes consules (10, 44, 7. *al.* VELL. 1, 14, 4. *al.*). VELL. 1, 2, 2 -entes . . . archontes. SVET. Aug. 50 -ti . . . principes (Dom. 23, 2 -entium [AVR. VICT. Caes. 10, 2 *opp.* priores. *al.*]). LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) II 10 -ens eius. DICT. 1, 9 deinceps -ti reges. *al.* *cf. de morientibus, qui mortuos sequuntur*: RVFIN. hist. 5, 1, 55 praemissos ad martyrii coronam filios -i . . . festinat *Blandina* (*gr.* ἔσπευδεν πρὸς αὐτούς). 7, 22, 9 -bantur paene eos, quos suis umeris ad sepulchra devexerant (*gr. aliter*). GREG. TVR. Franc. 1, 47 p. 31, 24 sepultam ipse non post multum -itur. *γ supplendo adiectis*: ROG. de Germ. (NSc. 72, 1948, 48sqq.; *a. 19/20*) 7 centuriae -entes v Germanici Caesaris.

***structurae* ad I:** *acc. passim.* *dat.*: VLP. *p. 1867, 55* (*ad* -ens *sec.* proximus). CHIRON 352 pulmoni (*abl.?*) corrupto tussis -itur. EVSEB. EMES. serm. 6, 30 p. 174, 3 his verbis -tum est opus. post: ITALA exod. 14, 8 (Rufin. Orig. in exod. 4, 1 p. 172, 12) *Pharao* -tus est p. filios Istrahel ([*gr.* κατεδίωξεν ὀπίσω τῶν υἱῶν, *Vulg.* persecutus est f.]. *vi hostili per hebraismum ut*: I Macc. 4, 16 [rec. L; *gr.* διώκειν ὄπισθεν αὐτῶν, *Vulg.* sequens *eum*]. 16, 9 [rec. X; *gr.* κατεδίωξεν αὐτούς, rec. L *et* VVLG. -tus est eos, *rec. B* persecutus]. RVFIN. Orig. in exod. 5, 5 p. 190, 18 ACT. Archel. 66 [55], 2). COD. Iust. 5, 38, 6 (*a. 294*) temporis, quod -itur p. tutelae translationem. RVFIN. Orig. princ. 3, 1, 20 p. 234, 22 p. haec -batur illa quaestio (*gr.* πρὸς τούτοις ἦν). PHYSIOGN. 28 p. 44, 6 si . . . p. nigrum circulum pallidus -atur. secundum, ad *p. 1867, 15.* *inf. p. 1866, 74.* quo: BELL. Alex. 40, 3.

II *vi praep. deflexa*: **A** *fere i. q. assequi, consequi*: **1** *aliquem* (*vix recte trad.* CIC. div. 2, 62 mors -ta Gracchum est [*cf.* consequor *vol. IV 407, 20sq.*; Gracchi *Davies probabiliter, v. supra l. 6*]): CVRT. 5, 9, 2 *Nabarzanes cum Besso Dareum* conprehendere et vincire decreverant, ea mente, ut, si Alexander ipsos -tus foret, tradito rege vivo inirent gratiam victoris (*opp.* sin autem cum effugere potuissent). **2** *aliquid*: TERT. nat. 2, 10, 9 *Larentina* per Herculem fuerat -ta agrum. ITALA Matth. 5, 7 (cod. k) baeati misericordes, quia ipsi misericordiam -itur *i.* -entur (*gr.* ἐλεηθήσονται, *cod. aur. al. et Vulg.* consequentur). SORT. Sangall. 33, 11 eris curialis et honores -eris (*cf. 50, 10* consequeris). COD. Theod. 12, 13, 4 ne id, quod voluntate offertur, . . . necessitatis iniuria -atur. COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 229 ut verius -amur.

B *fere i. q. exsequi*: OROS. hist. 1, 14, 3 *Scythae dixere* sibi non exspectandum, dum ad se veniatur, sed ultro praedae obviam ituros; nec mora, nam dicta factis -untur (*v. Svennung, Orosiana 145, qui confert Liv. 4, 28, 6* exsequentem . . . dicta). *passive*: EVSEB. EMES. serm. 11, 21 p. 271, 4 si voluisset dicere *Iesus* 'arescite', mox -ta fuisset et iussio (exsecuta *Bulhart, RevBén. 67, 1957, 223*).

part. praes. **insequēns** *v. supra* (*pro subst. m. l. 19, n. pl. p. 1867, 48. 50. 80sq.*).

? abl. **insequentī** (*sc.* '*tempore*') *pro adv.* THEOD. PRISC. log. 57. 63. 64. *al.* *utrum ad* insequor *pertineat* (*cf.* sequenti) *an ex* in sequenti *coaluerit, non liquet; v.* sequor.

adv. **insequenter.** NON. p. 376, 18 'protinus': -r, deinceps. *i. q. verbis insequentibus, sic* (*ut vid.*): PRISCILL. tract. 10, 130 (*attulit Gal. 5, 17*) quia humanae intellegentiae sensus . . . non statim apostolici sermonis . . . capax esset, -r apostolus Paulus, cur peccantibus nobis devicta vitiis caro . . . subiaceret, ostendit dicens (*Eph. 6, 12*): 'non *eqs.*' (LVCVLENT. 18 p. 857D hoc in loco [*Matth. 24, 43 = Luc. 12, 39*] propter quid nos oportet vigilare, -r ostenditur [*I Petr. 5, 8*]: 'quia *eqs.*' *num respicitur his locis ordo librorum sacr. script., not. q. e.* '*infra*'?). VEREC. in cant. 4, 26 p. 69b 28 multorum -r (*an i. q.* '*consequenter*' *? cf. p. 1865, 25*) dicere debuerat: 'et virtutes eorum conterantur'. sed ait: 'virtus eorum conteratur'.

deriv.: 1. insector, insecutio, insecutor, insequella. *cf. Onom.*

Kröner.

? **Inserābiliter** *adv.* *si recte trad., ab* in *et* serare *not. q. e.* '*reserare*'. *i. q. ita, ut reserari non possit*: ITIN. Alex. 44 aditu reserato, quem -r (inres- *Peiper, cf.* irreseratus) obstruxerant *Sogdiani.*

? **1. Inserātus** *v. p. 1869, 5.* **[2. Inserātus** *v. p. 1874, 55.***]**

inserēnus, -a, -um. *ab* in *et* serenus. *i. q. non serenus, nimbosus*: STAT. silv. 1, 6, 21 non tantis Hyas -a nimbis terras obruit aut soluta Plias, qualis per cuneos hiems Latinos plebem grandine contudit serena[m].

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

īnserinuntur v. 1. insero.

1. *īnsero, -seruī, -sertum (-situm), -ere. *ab* in *et* serere (serui). -inuntur LIV. ANDR. *infra l. 67 (v. Stolz-Leumann⁵ 305sq.; inferinuntur Baehrens). ? inf.* -ui PAP. Marini 113 (= Wessely, Pap. Wiens 1914 p. 4 n. 14), 4 (*a. 504*). *? p. p. p.* -serātus PELAGON. 442 (-serta *Ihm, an* -sertata *?*).

de distinctione ab 2. insero *facta et de formis confusis*: PAVL. FEST. p. 111 -itum ab -endo tractum, sed aliquotiens significat inpositum (*cf.* GLOSS.). DIOM. gramm. I 376, 21 -or -rtus et -itus facit; et tradunt quidam -itus arborum et pomi esse, -rtus hominis vel alicuius rei. SERV. georg. 2, 32 (= ISID. diff. 1, 319) -itas arbores dicimus, -rtas vero causas aut fabulas. PRISC. gramm. II 532, 9 a 'sero seris' ... composita, quando mutant simplicis significationem, per 'ui' separatas proferunt praeteritum ...; '-o' pro 'immitto' '-ui'. si enim de arbore dicam, '-o -evi' facit et participium '-itus', non '-rtus' (*affert* VERG. ecl. 1, 73 georg. 2, 33) ...; vetustissimi tamen etiam in simplici 'serui' protulisse inveniuntur, pro 'ordinavi' et pro 'sevi' (*affert Enn. frg. var. 33* seruit). 534, 10 'satus, -itus, obsitus' (*affert* VERG. georg. *l. c.*) ...; 'deserui' vero 'desertum' et '-ui -rtum' ... faciunt supina (*cf. de* i *correpta formae* -itus 545, 15. 570, 1). GLOSS.ᴸ I Ansil. IN 1553 -ita: -rta (*al.*). II Abav. IN 263 -rtum: -itum. SE 58 sevit: -uit vel plantavit. IV Plac. c 74 consiturus: -rturus. -everit *falso p. 1873, 50. formae* **-itus** *pro* -rtus *ita adhibitae, ut hic illic vox q. e.* situs *subaudiatur (resp.* ἐγκείμενος *l. 35, cf. p. 1875, 26. 1878, 26 et* 3. insitus*), exempla probabiliora sive sermonis pedestris propria sive poetica in schedis inveni haec*: CALL. dig. *p. 1873, 62.* VLP. dig. *infra l. 83 (addubitatur).* VEG. *p. 1872, 10.* PAVL. NOL. carm. 19, 554 sinu clausae mandaverat -ita praedae pondera *praedo.* 19, 637 (*de monogrammate Christi*) has *virgas* inter medio coeuntibus -ita puncto virga quasi sceptrum ... extat. 21, 467 locus ... aedibus ... coniunctus et -itus (*cf.* GREG. TVR. Mart. 2, 48 *pagus* Andecavo terreturio habetur -itus. *paulo aliter p. 1870, 28. 1872, 48*). epist. *p. 1873, 31.* MACR. *p. 1873, 34.* MART. CAP. 1, 67 cui *calymmati* gemmis -itum *erat* diadema pretiosis. CONC.ˢ II 3, 2 p. 45, 13 regulis -itam ... sententiam (*gr. II 1, 2 p. 28, 15* τὰ τοῖς κανόσιν ἐγκείμενα). CAEL. AVR. *p. 1871, 68.* EPIPHAN. in euang. 35 p. 73, 12 *discipuli Christi* necessitatibus corporalibus -iti (-rti *B*). CORIPP. *p. 1874, 84.* *de formis* -ui *et* -rtus *ad* 2. insero *insinuatis v. p. 1875, 35.* *propter has confusiones et notiones quasdam in confinio positas (v. maxime p. 1871, 56. 1872, 6. 40. 1874, 32) verba aetate inferiore difficillime discernuntur.*

de notione v. praeterea: SYNON. Cic. p. 429, 11 B. -it se. interponit *eqs.* GLOSS.ᴸ III Abstr. IN 43 indens: -ens vel demonstrans. V Aa I 667 -am: inmisc⟨e⟩am. 668 -uit: conposuit. Abba IN 39 inditus: iniunctus, -rtus, inmissus. 49 indidit: -uit, immisit. GLOSS. (παρ)εντίθημι. -it: ἐνείρει. *al., v. et* insuo. *legitur inde a* LIV. ANDR. *infra l. 67,* TER. *p. 1871, 10,* CIC. (*dub.* ENN. *p. 1388, 10*); *translate non adhibetur ante aevum Augusti, nisi huc referas* CIC. *p. 1875, 45.* [*it. mer.* nserta *'sertum ceparum'; cf. p. 1875, 69sq. R.*]

[*confunditur in codd. maxime c.* serere *eiusque compositis aliis,* inferre (*p. 1871, 40. al.; restituitur* -ere *e. g. p. 1870, 71. 1874, 60.* AMM. 15, 3, 5, inferre AMM. 19, 1, 5), ingerere (*p. 1871, 10.* MORET. 97 [99]. *al., cf. variationem inter* COD. Theod. *et Iust.* 2, 14, 1, 3), inservire (*q. v.*), insuere (*q. v.*), misereri (SVLP. SEV. chron. 1, 10, 4; *cf.* -rta *pro* miseria PVBLIL. F 28); -rtus *c.* incertus (*p. 1871, 50. al.; falso trad. hoc p. 1874, 69.* GERM. frg. 4, 40. *al., illud p. 880, 48. 49 et* RVFIN. Basil. reg. 77 *pro gr.* ἄδηλον), infestus (-rtus *e coni. probab. p. 1872, 24.* PLIN. nat. 18, 296), insectus (OV. met. 6, 58; -ct- *fort. restituendum* EVGRAPH. Ter. Eun. 383).]

I *'***aliquid** *(aliquem)* **alicui***' sim. fere i. q. serendo indere* (*quo vel ubi, indicatur passim per dat.* [*gerund. p. 1873, 8, cf. p. 1871, 16*], *in c. acc. vel abl., inter sim., per abl. loci e. g. p. 1873, 16. 30* [*falso trad. e. g.* VAL. MAX. 8, 7 ext. 1 ore. SEN. *p. 1870, 8.* GAIVS *p. 1873, 66.* VOPISC. Tac. 15, 5 volumine], *? acc. p. 1870, 47; '-rtus aliquid' p. 1871, 24. 41*): **A** ***proprie*** *vel in imagine*: **1** -ere *res* (*imaginem animalis p. 1870, 25; n. pl.* -rta *p. 1870, 12. 20*): **a** *strictius 'intro, inter'*: **α** *usu vario*: LIV. ANDR. carm. frg. 26 milia (*v. vol. VIII 981, 34*) alia in isdem *navibus* inserinuntur (*v. supra l. 3 et cf. ad rem p. 1871, 72*). CIC. carm. frg. 32, 7 B. (Tusc. 2, 23) *Mulciber* cuneos fabrica crudeli -ens perrupit artus *Promethei* (*feriendo, infligendo ut*: LIV. 34, 39, 6 non modo ad caecos ictus, sed ne ad -endum quidem ex propinquo telum. SEN. Phaedr. 1177 ferrum [STAT. Theb. 1, 522. *al.*]. LVCAN. 6, 547 -rtum manibus chalybem *i. clavum. al. cf. p. 1870, 51 et structuram inversam p. 1874, 58*). de orat. 2, 162 *magistri, qui* omnia minima mansa ut nutrices infantibus pueris in os -ant (*cf.* VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 *de apibus*: labellis mel -endo). CAES. Gall. 3, 14, 5 falces ... -rtae adfixaeque longuriis. VERG. georg. 3, 509 *vinum* -rto ... infundere cornu *sc. ori* (NEMES. cyn. 222. *cf.* COLVM. 6, 18, 1 fistulam vel arundinem). OV. am. 2, 1, 27 -rta ... posti ... sera. 3, 7, 9 *puella* oscula ... -uit cupide luctantia linguis (*significatur* καταγλώττισμα. *laxius c. vi applicandi, imprimendi*: STAT. Theb. 4, 21 galeis [CLAVD. carm. min. 30, 215]). met. 6, 56 *stamini* -itur medium radiis subtemen (SEN. epist. 90, 20. *cf. de intexendo*: QVINT. inst. 8, 5, 28 [*v. app. crit.; seq.* intertexta ... vestis]. VLP. dig. 34, 2, 23, 1 quae sunt -itae picturae [insutae *Mommsen; seq.* insuuntur]. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 6, 1 *bis* [*ibid.*: intexuit]). 13, 166 (*loq. Vlixes*) arma ego femineis ... mercibus -ui. FEST. p. 182 oreae freni, quod ori (ore *Paul.*) -untur (*cf. in imagine*: STAT. silv. 3, 5, 27 -rtas ... habenas. AVSON. 322, 76 p. 265 P. -rtis ... lupatis). CELS. 5, 23, 1ᴬ venena vel per morsus vel per cibos aut potiones nostris corporibus -rta (HIER. in eccles. 10 p. 1096ᴮ. AVG. serm. 362, 22, 25 *in imagine. al. cf.* LVCAN. 9, 930 pestis. VEG. mulom. 3 praef. 6 odor ... visceribus -et morbos [*transit ad B, p. 1874, 43*]). SEN. Herc. O. 521 tabum ... *Nessi* ungulae (-la *var. l.*) -rtum. 1154 Athos nemus ... -et astris (*cf.* AVIEN. Arat. 889 Pelius ... -it aeriis iuga nubibus. *v. et infra l. 37. 41. p. 1871, 41*). benef. 7, 21, 2 *Pythagoricus* per clostrum ... denarios in tabernam -uit ac misit. dial. 8, 4, 2 mari ac terris -rta. nat. 1, 3, 6 piscinam ... -rtis (*v. app. crit.*) parietibus divide. COLVM. 5, 11, 7 (*fere* = arb. 26, 6; *de insitione*) *in fissura trunci* cuneum, quo diducatur, -ito (*cf. p. 1869, 68 et* 2. insero *p. 1877, 57*). LVCAN. 6, 504 si ... tellus -ret (inferret *var. l.*) ... suas flammis caelestibus umbras. PLIN. nat. 20, 247 *sisymbrium* -itur coronis (*de sertis ut*: TERT. coron. 5 l. 22 flores et -rti et innexi et in filo et in scirpo. cult. fem. 1, 9, 3 uno lino decies sestertium -itur *sc. margaritae. al. sim.*: DRAC. Romul. 10, 205 -rtae pendent per templa coronae [*cf. p. 1881, 39*]). 36, 170 *lapidem* -ere tecto (*cf.* CELS. dig. 19, 1, 38, 2 -rta et inclusa aedificio. VOPISC. quatt. tyr. 3, 2 vitreis quadraturis bitumine [*abl. instr.*] ... -rtis [infectis *Petschenig*] domum instruxisse. *al.*). *al.* STAT. Theb. 1, 306 *Mercurius* dextrae *suae* virgam -uit (*cf.* TAC. ann. 2, 31, 1 prensare servorum dextras, -ere gladium). MART. 3, 40 (41), 1 -rta phialae ... lacerta (*i. insculpta. cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 12, 2 p. 335 per medium *craterarum* ... sculptura pulchris lapidibus [*sc. adhibitis*] -rta [*v. gr. 12, 80*]). QVINT. inst. 2, 20, 3 qui grana ciceris ex spatio ... missa in acum continuo ... -bat. PLIN. epist. 3, 19, 1 praedia agris meis ... -rta. 5, 6, 35 *in hippodromo* alternis metulae surgunt, alternis -rta sunt poma (*cf.* 2. insero *p. 1875, 74*). *al.* *mediopassive*: LVCR. 2, 115 solis lumina ... -rti fundunt radii per opaca domorum (*cf.* AVIEN. Arat. 1524 lumine ... -rto *sc. lunae.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 3 p. 923ᴮ -rtam *lunae* ... lucem [*gr.* περικείμενον]. *al.*). SEN. nat. 2, 9, 2 *aqua* attollitur *spiritu* -rto. STAT. silv. 1, 3, 2 cernere ... -rto geminos Aniene penates (*cf.* TAC. Agr. 10, 6 mare ... montibus -i [*syn.* influere]. AVIEN. orb. terr. 624 -rto ... undique ponto *sc. insulis. al.*). IVVENC. 2, 746 -rto arescunt radicum fila calore. AVIEN. ora 139 montium minae caelo -untur (*cf.* CONSTANTIVS vita Germ. 31 p. 274, 8 iuga nubibus -rta. *al.*). PAVL. NOL. carm. 23, 221 -rto sub ... oculi penetralia clavo. OROS. hist. 1, 2, 70 *Hispaniae* angulus ... Narbonensium finibus -itur. *al.* *reflexive*: LVCAN. 6, 411 -uit ... prope se ... Pelion astris (*cf.* AVIEN. ora 59 ut longe in undas -ant sese iuga). PANEG. 6, 22, 1 *fontium* scaturigines ... osculis sese -ere velle *videntur*. AVIEN. Arat. 1552 cum se per noctis amictūs -it ... fulgor *solis* (*cf.* SERV. auct. *p. 1874, 52 et* AMBR. off. 1, 14, 56 p. 40ᴬ si ... radius solis ... in ea, quae clausa sunt, se -it, ... quomodo non potest ... dei splendor in cogitationes hominum ... semet ... -ere?). ora 681 *Rhodanus* stagnum (in *add. Unger, fort. recte*) ... -it semet *eqs.* (*cf.* orb. terr. 104 se pontus ... -it in terras [*Dionys. perieg. 70* ἐγκέχυται]). *al.* HEGES. 5, 42, 5 p. 389, 17 in interiora se templi penetralia -uit ignis. *al.*

β *in medicina sim.* -*untur*: ① *chirurgorum instrumenta* (*cf. p. 1869, 69*): CELS. 7, 7, 6ᴮ aversum specillum -endum *est, sc. in oculum.* COLVM. 7, 11, 2 per inpressum vulnus scalpellum -ito. VEG. mulom. 1, 26, 2 circumcisorium -es (*A*, inferes *cett.*) inter unguem et solum *ungulae.* ⓘⓘ *medicamenta*: CELS. 6, 18, 2ᴬ clystere inter eam *glandem colis* cutemque aqua ... -enda est. 7, 7, 5 *linamentum* in ... angulum *oculi.* 7, 7, 15ᴱ linamenta *sc. in vulnus* (PLIN. nat. 29, 98 intus ... pilos combustos -uere vulneri [*v. app. crit.*]. PS. APVL. herb. 3, 8 l. 27 *herbam* in ulcus ... -rtam. *al.*). 8, 5, 2 id, quod -itur *naso* ([*8, 5, 3* quod intus inditum est]. COLVM. 7, 5, 18 naribus. PLIN. nat. 10, 157 pinna per traversas -rta nares. *al.*). COLVM. 6, 4, 2 ovum ... faucibus *pecudis* (6, 13, 3. 7, 5, 15 [infundere *var. l.*]. 8, 5, 21 qui micas alii ... f. -ant [*unus cod. rec.*, inferant *cett. et Josephson, at cf.* PALLAD. 1, 27, 2 -itur]. *al.*). 6, 14, 1 radix ... perforatae auriculae -itur (7, 5, 14 per auriculam. 7, 10, 7 [auribus *var. l.*]. *al.*). 6, 30, 4 musca viva (*eqs.*) ... -itur naturalibus (PELAGON. 162 n. locis. *al. cf.* PLIN. nat. 35, 186 *alumen* oculorum medicamentis -itur apte verendisque utriusque sexus). *al.* SCRIB. LARG. 95 (= MARCELL. med. 16, 9) *medicamentum* in cavernam eius *dentis* -rtum (*Marcell.*, infertur *trad. ap. Scrib.*). PLIN. nat. 28, 8 boum perforatis cornibus -entes ossa humana. CAEL. AVR. gyn. 2, 48 l. 640 spongia ... interius -enda *est, sc. ori matricis* (*Drabkin*, inferenda *trad.; cf. Soran. gyn. 3, 41, 6* παρεντιθέναι). *al.* ⓘⓘⓘ *condimenta* (*cf. supra l. 67*): PLIN. nat. 20, 256 *feniculum* condimentis prope omnibus -itur. 21, 15 *rosa* emplastris atque collyriis -itur (*v. app. crit.*). 21, 133 *baccar* vestibus odoris gratia -itur (27, 52 *absinthium* v. -rtum). 25, 59 dissectis raphanis -ere helleborum. *al.* SER. SAMM. 328 *grana piperis* nicolao ... -rta. *al.*

b *laxius 'ad, supra'* (*cf. p. 1869, 80*): CVRT. 4, 3, 22 *Tyrii* arae ... Herculis ... -uere vinculum, quasi illo deo Apollinem retenturo (COLVM. 4, 26, 2 sarturae *iugi* ... v. -antur. *cf.* CVRT. 7, 5, 36 collo -rta catena. EVTR. 7, 15, 1 furca capiti [capite *var. l.*] ... -rta. MACR. Sat. 1, 11, 9 *iugum* cervicibus [*in imag.; antea*: imposito]. *structuram originariam v. ex. gr. p. 1871, 34. 40. 53sq. 76*). 9, 1, 29 aureis soleis -uerat gemmas, lacerti quoque et brachia margaritis ornata erant (HIER.

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

chron. a. Abr. 2312 vestibus calciamentisque [diademaque in capite *add.* Iord. Rom. 299; *syn. Eutr. 9, 26* indidit, *Cassiod. chron. II p. 149, 1022* conseruit]. Val. Cem. hom. 7, 3 p. 714C collo. *al.*). Stat. Theb. 2, 711 *Tydeus quercui* galeas perfossaque ... -it arma ([*ex Verg. Aen. 11, 6* induit]. Rufin. Greg. Naz. orat. 1, 101 p. 75, 2 corpori [*gr.* πανοπλίᾳ ... σῶμα ... περισκέποντα]). Amm. 14, 6, 9 *lacernas* in collis -rtas iugulis ... adnectunt (*cf.* 31, 2, 5 tunica collo -rta). *al.*

2 -ere *partes corporis* ('caput' *rei in imag. l. 41. 42*): **a** *proprii*: α *manum sim.*: Ter. Haut. 564 manum in sinum ... meretrici -ere (ingerere *A, corr. m. rec.*). Ov. am. 2, 15, 12 laevam tunicis -uisse manum. Liv. 33, 5, 11 rami locum ad -endam manum non relinquunt (*cf. Polyb. 18, 18, 13* παρείραντα τὴν χεῖρα). Vell. 2, 103, 4 vota paene -entium caelo manus (Sen. Herc. O. 169 *de Briareo*). Val. Max. 9, 12 ext. 9 *quercum fissam* -rtis ... manibus divellere. Colum. 6, 6, 4 manu per anum *bovis* -rta (*in medicina ut*: 6, 30, 8 alvo. 6, 30, 10. *al.*). Lucan. 2, 300 ignibus atris *faciendis* (*in imag. c. not. admovendi ut* 8, 552 caelo ... tonante profanas -uisse m.). 9, 483 Romana iuventus procubuit ... -uitque manus terrae. Petron. 97, 5 vinculo. Plin. nat. 32, 17 *pisces* ora ... manibus -endis praebent (*sim. leoni mansueto*: Stat. silv. 2, 5, 6 [*Itali*, incertas *M*]. Mart. 2, 75, 2 in ora. *cf. p. 1881, 22*). Max. Tyr. hom. 103 p. 492B *salutans* manui *amici* manum -it (*cf. p. 1875, 13*). *al.* *cf. p. 1875, 7 et* Sen. Phoen. 481 laeva *manus* se clipeo -at ([ingerat *var. l.*]. Paul. Nol. carm. 23, 284). Stat. Theb. 6, 356 citharae ... manus -rtus Apollo. *similia*: Prop. 3, 14, 30 *puella* vadit circumdata turbā nec digitum ... est -uisse ([*sc. vesti sim., cf. Ov. ars 1, 606* velle latus digitis]. Ov. met. 12, 321 amento. Cels. 7, 29, 2 *syn.* demittere. *al.*). Ov. met. 9, 57 (*loq. Achelous*) vix ... -ui (exserui *var. l.*) ... bracchia *sc. amplexui Herculis* (Aster. ad Renat. RevBén. 47, 1935, 106 collo). Quint. inst. 11, 3, 98 binos ... digitos distinguimus, sed non -rto pollice (Suet. Galba 20, 2 per os). Sol. 27, 14 -rtis in ora unguibus *leonum* (*Plin. nat. 8, 46* coniectis). Paul. Petric. Mart. 2, 598 -rtam *sc. faucibus daemoniaci* ... dextram. β *alia*: Cic. Verr. II 4, 37 (*in imag.*) homini iam perdito et collum in laqueum -enti (Sen. Phoen. 148 laqueis. *al.*). Font. 43 -ite (inferte *Itali*, intendite *H. J. Müller*) oculos in curiam, introspicite *eqs.* (Ov. met. 2, 94 in pectore [pectora *var. l.*]. Val. Max. 3, 3 ext. 1 miraculo. *al. cf.* Aster. ad Renat. RevBén. 47, 1935, 105 vultum. Paul. Nol. carm. 18, 371 aciem. Gaud. Aug. c. Gaud. 1, 10, 11 p. 205, 28 -rto invicem aspectu. *al.*). Phil. 2, 82 *Antonius* caput in ... lecticam -ens ([*V*, inferens *cett.*]. Ov. met. 14, 737 *laqueo*. Liv. 8, 36, 6. Sen. Ag. 92 nubibus ... -rta c. turris. Herc. O. 493 astris -it Pindus c. Plin. nat. 10, 169 viperae mas c. -it in os. *al.*). Ov. am. 3, 2, 64 cancellis primos -uisse (imposuisse *var. l.*) pedes (Lucan. 4, 628 victor ... *victi* inguina ... -rtis p. distendit. *al. cf.* Ser. Samm. 776 calces). Phaedr. 1, 26, 8 *ciconia lagonae* rostrum -ens. Apul. met. 5, 6, 9 *Psyche marito* imprimens oscula ... et ingerens verba ... et -ens (*v*, ingerens *F*) membra. *al.* *peculiariter de lingua retracta* (*opp.* exserere *vol. V 2, 1855, 55*): Paul. Fest. p. 116 lingula ... alias a similitudine exsertae *linguae* ..., alias -rtae, id est intra dentes coercitae.

b *alieni*: Colum. 6, 19, 2 -rto (incerto *var. l.*) *sc. numellae* capite *bovis*. 8, 2, 15 (*om. SA*) per excisam partem *corii* galli pes -itur. Tac. ann. 1, 34, 2 -uerunt digitos *Germanici oribus suis*. Suet. Nero 49, 2 hominis cervicem -i furcae. Prud. perist. 5, 251 hostis ... ligno ... plantas *martyris* -it *sc. in carcere*.

c *speciatim in serm. medicorum de nexu naturali* (*fere mediopass. praes., raro refl. vel p. p. p.; exempla posteriora fort. transeunt ad* 2. insero, *v.* ἐμφύεσθαι *l. 69 et* -itus *l. 68*): Cels. 1 praef. 24 sive quid *viscerum atque intestinorum* -itur alteri sive quid partem alterius in se recipit. 8, 1, 13 tubercula *vertebrae*, quae inferiori -antur (*syn.* insinuantur). 8, 1, 19 umeri caput ... parvo excessu vertici ... ossis -itur. 8, 1, 20 cubitus ... duobus ... verticibus ... in sinum (sinu *var. l.*) umeri ... se -it. 8, 1, 27 *os calcis* in sinum *tali* ... -itur. Macr. Sat. 7, 4, 17 inferius *ventris orificium* ... demissum intestinis adiacentibus -itur. 7, 9, 21 prima ... συζυγία nervorum ... petit oculos ..., secunda in aures diffunditur, ... tertia naribus -itur. Vindic. epit. alt. 27 inde venientes fistule sub ... cervice vissice -untur inter membranas. Cael. Aur. chron. 2, 4, 71 *ossibus* natura -rti sunt *dentes*. 5, 4, 67 *vesica est* altioribus -ita locis *corporis* atque celata. gyn. 1, 17 l. 122 *seminalis via* -itur collo *vesicae* (*Soran. gyn. 1, 12, 2* ἐμφύεται). *al.*

3 -ere *animantia* (*per circumscriptionem l. 76. 84. p. 1872, 3. 13. 21sqq. 26*): **a** *strictius c. notione inferciendi*: Hor. sat. 1, 5, 12 trecentos -is *sc. in naviculam* (*cf. p. 1869, 67*). Val. Max. 7, 4, 4 *Salinator* solo vix unum exercitum capiente (capienti L^2) alterum -uit. 9, 2 ext. 11 mactatarum pecudum intestinis ... egestis homines -ere, ita ut capitibus ... emineant (*cf.* Capitol. Opil. 12, 5 *bubus* singulos milites -i). Plin. epist. 7, 27, 11 inveniuntur ossa -rta catenis et implicita (Tert. adv. Marc. 5, 18 p. 639, 18. *cf.* Heges. 5, 50 p. 406, 2 *Tiridates* laqueolo -rtus [*gr. 7, 250* βρόχον ... αὐτῷ περιβαλών τις]. *struct. inversam v. p. 1870, 79*). *reflexive*: Paul. Nol. epist. 29, 2 p. 248, 27 ut se foraminis acus hoc est viae verbi vel crucis ... -ret *publicanus* (*cf. N. T. Matth. 19, 24*).

b *usu laxiore et ad B transeunte fere i. q. recipere, inferre sc. in coetum sim.*: Hor. carm. 1, 1, 35 quodsi me lyricis vatibus -es. 2, 5, 21 *Gygen* si puellarum -res choro. 3, 25, 6 Caesaris ... decus stellis -ere et consilio Iovis. Sen. epist. 95, 72 quo *facto* illum *Tuberonem* Catonibus -am. Plin. nat. 35, 8 *Messala* prohibuit -i genti suae Laevinorum alienam imaginem. Stat. silv. 5, 5, 72 *adoptaturus puerum nascentem* -ui vitae (*i. viventibus*). Suet. Aug. 42, 2 manumissos -rtosque civium numero (Auson. 197, 11 p. 56 P. *al.*). Tib. 3, 1 -rtus (intersertus *var. l.*) est et Liviorum familiae adoptato in eam materno avo (Claud. 39, 2 neminem umquam per adoptionem f. Claudiae -rtum *esse. cf. infra l. 19. 26 et* 2. insero *p. 1879, 72*). *al.* CE 1109, 32 (*aet. Flaviorum*) turba stipatus Amorum laetus Adoneis lusibus -eris. Veg. mil. 2, 2 cum proprios et sibi -itos equites ... matriculis teneat *legio* (*cf. p. 1873, 78 et* Cod. Theod. 7, 20, 12 pr. quisquis ... legionibus -endus. Cod. Iust. 2, 7, 25, 3). Hier. epist. 2, 2 ne consortio beatorum -retur ... caput *meum* (Cod. Iust. 12, 16, 5, 4 *a. 497/9. al.*). Cod. Theod. 1, 6, 11, 1 quemvis Romanis corporibus -rtum (*antea*: corporatum. 14, 3, 10). *al.* *reflexive*: Ov. ars 1, 605 -e te turbae. Liv. 3, 17, 10 patres ... -entes ... se in circulos *plebis* sermones ... serere (*cf. infra l. 79*). Val. Max. 6, 2 ext. 1 -it se tantis viris mulier (*in imag., sim. p. 1873, 25. 27*). 9, 15 tit. qui ... mendacio se clarissimis familiis -ere conati sunt (*cf. l. 6 et* Porph. Hor. sat. 1, 6, 34 senatorio ordini). Tac. hist. 2, 19, 1. 3, 20, 1 ann. 1, 28, 4. *al.* *cf.* Ov. met. 13, 33 (*loq. Aiax ad Ulixem*) quid ... -is Aeacidis alienae nomina gentis *i. tua* ? (Cod. Theod. 12, 1, 19 militiae. *aliter e. g. infra l. 56*). Tac. ann. 6, 2, 2 ignobilitatem suam magnis nominibus. *mediopassive*: Liv. 22, 49, 14 consul ... nulli fugientium -rtus (*Bauer*, infestus *codd.*, infertus *Perizonius*) agmini. Val. Max. 9, 7, 2 neque oportere clarissimae familiae ignotas sordes -i (*i. Equitium, qui se Ti. Gracchi filium simulabat. cf. Cic. Sest. 101* insitivum Gracchum *et v. quae monui supra l. 8*). Sil. 5, 31 -rti ... globo pedites. Stat. Theb. 11, 208 Tisiphone ... -rta ministris. Tert. spect. 20 p. 21, 8 *mentio*, quae ... prohibeat eiusmodi conventibus -i (interesse *var. l.*) servum dei. Iuvenc. 1, 293 *mater Iesum* vatum ... choreis invenit -rtum (*cf. N. T. Luc. 2, 46*). *al.*

c *spiritualiter de incarnatione dei*: Hil. trin. 2, 25 p. 66C deus ... virginis utero -rtus. Ioh. Maxent. Conc.S IV 2 p. 12, 7 si formatae ... carni semet verbum dei -uit in utero virginali (*antea*: semet ... univit). Leo M. serm. 25, 3 p. 210A tam ei (*i. essentiae divinae*) proprium fuit totam homini -i quam ei proprium est totam a patre non dividi.

B ***translate***: **1** *notione sollemni fere i. q. interserere, interponere* (*saepe c. colore subdendi, e. g. infra l. 61. 74. p. 1873, 43 sqq., cf. supra l. 3. 21 necnon* 2. insero): **a** *generatim*: Liv. 6, 38, 7 nihil patricium magistratum -am concilio plebis. 27, 23, 2 minimis ... rebus prava religio -it deos. 33, 47, 4 factionibus Carthaginiensium -ere publicam auctoritatem *Romanorum*. Manil. 4, 731 adde sonos totidem vocum, totidem -e linguas *eqs.* Orat. imp. Claud. (CIL XIII 1668) 1, 17 *Tarquiniis Prisco et Superbo* -rtus Servius Tullius. Sen. Thy. 323 liberos sceleri. benef. 2, 6, 2 contumeliam meritis. epist. 91, 10 *civitas Lugdunensis Galliis* et -rta erat et excepta. Lucan. 6, 609 moras. 9, 1072 quid ... -uit nostro sua tela labori *Ptolemaeus*? Plin. nat. 14, 19 -rta castris ... vitis. 33, 29 anuli ... tertium ordinem mediumque plebei et patribus -uere (Min. Fel. 17, 8 autumni et veris -ere m. temperamentum. *al. cf.* Gell. 2, 22, 18 in media loca [*infra*: intersiti]. Chalc. comm. 17 [*cf.* transl. p. 32B] medietatem [Boeth. arithm. 2, 50 p. 160, 16 *syn.* internectere]). *al.* Quint. inst. 12, 10, 68 *musici sonis* his, quos interposuerunt, -unt alios. *al.* Tac. dial. 10, 3 nomen *suum* ... famae (*cf. supra l. 21*). Plin. paneg. 37, 7 *Nerva* immunitatem in paternis bonis filio tribuit ... ratus improbe ... his nominibus -i publicanum. 70, 9 ⟨be⟩ne suffragiis consularium virorum urbes, populi, gentes -untur. Suet. Cal. 18, 1 *Caligula muneribus gladiatoriis* -uit catervas ... pugilum. Ps. Cypr. pudic. 3 p. 16, 8 *impudicitia* alienis affectibus suos -ens filios ([ingerens *var. l.; syn.* inducens]. Cod. Theod. *et* Iust. 2, 14, 1, 4 litibus. *cf.* Amm. 14, 6, 15 lucris quosdam et prandiis -unt subditicios). Hil. syn. 73 p. 528B quid tantorum virorum doctrinis atque dictis -imus ... ingenia ...? Rufin. Orig. in cant. prol. p. 75, 16 *logicen* non tam separari quam -i ceteris *disciplinis* convenit et intexi (*antea*: innexam consertamque. *per definitionem ut*: Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 7 p. 17, 18 *genera, species eqs.* in ... praedicamentis *Aristotelis* inseparabiliter videntur -rta. *al.*). Paul. Nol. carm. app. 1, 70 nec curas steriles -uere polis *fideles*. Aug. in psalm. 64, 6 ut -rentur *gentes* talibus opinionibus et sacrilegiis. *et passim.* *reflexive* (*cf. l. 49. 56. 64. al.; dub.* Sen. suas. 2, 7): Ov. met. 3, 117 nec te civilibus -e bellis (Claud. 18, 272. *cf.* Plin. nat. 15, 125 bellicis ... se rebus -uit *myrtus*). Val. Max. 9, 15 ext. 1 nihil ad se pertinentibus bonis. Sen. epist. 66, 6 animus ... toti se -ens mundo et in omnes eius actus contemplationem suam mittens (*sim. contemplando*: Hil. trin. 2, 10 in hoc secretum [*syn.* te ... immerge]. Phoebad. c. Arian. 11, 14 D. Macr. somn. 1, 8, 8. *al.*). Tac. hist. 2, 61 Mariccus ... -ere sese fortunae et provocare arma Romana ... ausus est. ann. 5, 4, 1 *Rusticus in senatu* -ere se dubitantibus ac monere *eqs.* (*sim. loquendo* [*aliter p. 1873, 10*]: Rufin. Adamant. 2, 1 p. 61, 15 certamini. 2, 6 p. 69, 11. Clement. 1, 68 disputationibus. *al.*). Ps. Quint. decl. 9, 14 p. 179, 23 *filius* -it (interserit *var. l.*) se *sc. inimicitiis patrum*. Itala I Tim. 6, 10 (cod. d *al.*, *cf.* Vulg.) quidam ... erraverunt a fide et se -uerunt doloribus multis ([*gr.* ἑαυτοὺς περιέπει-

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ϱαν ὀδύναις. cf. p. 1874, 43]. sic fere i. q. se implicare, sc. malis: RVFIN. Adamant. 3, 1 p. 115, 29 diversis erroribus ⟨se⟩ -unt. GREG. M. moral. 3, 35 p. 618A pravae semetipsos actioni. al.). CYPR. hab. virg. 20 p. 201, 19 sic se expugnator inimicus per artes suas -it ([inde PRISCILL. tract. 7, 115 per hanc corruptelam e. i. a. s. -it]. de diabolo ut PS. AVG. quaest. test. I 112, 9 p. 290, 22 [antea: -rtum habet hostem]. al.). al. mediopassive: SEN. benef. 4, 7, 1 divina ratio toti mundo ... -rta. LVCAN. 5, 93 terris -rta regendis ... pars magna Iovis. MIN. FEL. 27, 8 daemones -rti mentibus imperitorum odium ... serunt (cf. l. 6). al.

𝔟 speciatim in orationem, sermonem, librum sim. (pro opere substituitur persona l. 44; subiectum est sermo ipse l. 32; opp. applicare l. 38, syn. allegare l. 81. 82; usu laxiore -rtum esse fere i. q. 'inesse' l. 36. p. 1874, 12): α aliquid, aliquem (audacius sine obi. RVFIN. l. 42, reflexive l. 18. 25. 27. 42. p. 1874, 6, aliter p. 1872, 17. 79): ① usu vario: OV. trist. 2, 444 nec obfuit illi Sisennae historiae turpis -uisse iocos. LIV. 5, 21, 8 -itur huic loco fabula (PLIN. nat. 3, 65 hoc loco. HIER. epist. 20, 1 in hoc loco non esse nomen -rtum. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 21, 17 -at se ... l. praesenti illa obtestatio. al.). 35, 17, 2 suas quisque nunc querellas, nunc postulationes -it. 45, 25, 3 non -am simulacrum Catonis ..., quae dixerit, referendo. SEN. contr. 7, 4, 3 Latro ... nullas quaestiones iuris -uit. suas. 3, 4 Arellius Vergilii versus -uit. al. VELL. 2, 107, 1 tantae rerum magnitudini hoc. VAL. MAX. 1, 6 ext. 1 externa Latinis litteris -rta (al.). 3, 2, 17 togae ... fortitudo militaribus operibus -enda est (3, 8, 6 te, Sempronia, ... virorum o. ⌞-entem te⌟ [edd. pro -ens vel inferens]. cf. sing. 9, 1 pr. CELS. 4, 7, 5. al.). 5, 9, 2 sententiam orationi (al.). 8, 7, 7 tantorum virorum laudibus ... se persona histrionis -uit. SEN. benef. 1, 3, 8 nec his praeceptis fabulas, sed haec fabulis -it Chrysippus. al. CVRT. 6, 8, 12 verba ... sermoni (QVINT. inst. 8, 2, 15 interiectione oratores ... utuntur, ut medio sermone aliquem -ant sensum [seq. interponitur]. PAVL. NOL. epist. 8, 3 p. 48, 5 sermonibus -itum Christi nomen. al. cf. TER. MAVR. 787 -it ... graeca sermo noster nomina). STAT. silv. 2 praef. consolationem ... libro (PLIN. epist. 9, 11, 1. VOPISC. Prob. 18, 6 eosdem. MACR. Sat. 3, 9, 4 dei ... nomen ... libris -itum. al. cf. SVET. Dom. 18, 2 libello). 4 praef. hendecasyllabos ... volumini (RVFIN. hist. 5, 8, 13 -rtam divinis v. veritatem [Iren. 3, 21, 2 τὴν ἐν ταῖς γραφαῖς, lat. quae esset in scripturis]. al.). MART. 4, 31, 4 volo te chartis -uisse meis. QVINT. inst. 2, 4, 30 locum communem non tam -rtum quam adplicitum. al. PLIN. epist. 7, 17, 5 si ... multa -as, multa commutes (cf. 9, 28, 5). 7, 33, 1 (ad Tacitum) historiis tuis -i cupio. CARM. de fig. 73 intersertio fit, cum -itur sententia. RVFIN. hist. 3, 31, 2 sicut iam superius -uimus. AVG. pecc. mer. 2, 1, 1 p. 72, 2 disputationi si se ... -uerit quaestio. et passim. suppositicia: TREB. trig. tyr. 4, 2 Postumus fuit ... ita ... disertus, ut eius controversiae Quintiliano (i. Quintiliani controversiis) dicantur -rtae. c. vi interpolandi (loco corrupto VELL. 2, 60, 4): PRISCILL. tract. 1, 26 heretici interpolantes scribturas et sensum infelicitatis suae divinis sermonibus -entes (sim. scripturis sacris: 3, 59 si qua ab ... hereticis sunt -rta. AVG. de duab. anim. 18 p. 74, 24 quod scripturis divinis hoc ... corruptor -uerit [-everit B]. al.). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 12 p. 549B non catholice dicta -rta ab aliis sc. in libris Origenis (Orig. princ. 3 praef. p. 194, 3 velut -rta ea ab aliis et adulterata. al. SVLP. SEV. dial. 1, 6, 2 quae adsertores eius ... ab haereticis ... fraudulenter -rta dicebant).

② usu iuridico et curiali q. d. (cf. p. 1874, 19. 24. 31): VAL. MAX. 9, 4, 1 cum quidam M. Crassum et Q. Hortensium ... tabulis falsis heredes -uisset (cf. IVLIAN. dig. 34, 8, 1 -rtae testamento institutiones [INST. Iust. 2, 17, 3 fere ex EDICTO impp. Severi et Antonini dig. 36, 1, 30]. SCAEV. dig. 31, 89, 3 [= 36, 1, 80 pr.] codicillis ... verba. COD. Iust. 6, 26, 1 [a. 146] partes testatorem substitutioni tacite -uisse). POMPON. dig. 31, 11 pr. condicionem legato (CALL. dig. 35, 1, 82 condicio ... l. -ita [antea: praeposita]. VLP. dig. 7, 4, 1, 2 intra diem l. tuo -rtum. al.). 39, 2, 39, 3 exceptio ... stipulationi -enda erit (VLP. dig. 12, 1, 7. 45, 1, 7. al.). GAIVS dig. 20, 1, 15, 1 conventio -i solet cautionibus (al.). inst. 4, 24 in forma legis Furiae ... verbum (cf. formulae: 4, 119. 4, 136 [formula cod.]). VLP. dig. 2, 14, 7, 8 (ex Pedio) persona pacto -itur (COD. Iust. 4, 57, 3 pr. [a. 224] factum. al.). 12, 1, 1, 1 multa ... iura sub hoc titulo praetor -uit. 50, 15, 4, 1 numerum arborum -i censui (COD. Theod. 7, 13, 6 pr. iunior ..., qui censibus tenetur -rtus. 11, 1, 28 terras. cf. 7, 13, 7, 4 [3]). al. PAP. Corp. 217, 36 (a. 237) secundum adfirmationem -rtam (sc. huic instrumento sim.). PANEG. 3, 30, 1 mandanda sunt litteris, -enda monumentis, mittenda in posteros ... miracula (VOPISC. Tac. 2, 3 in m. publicis. al. sed cf. p. 1878, 51). CAPITOL. Gord. 4, 8 publicis actis ... nomen filii (COD. Theod. 15, 14, 9. al. CONC.S II 3, 2 p. 23, 7 monumentorum [syn. indi; gr. II 1, 2 p. 12, 9 ἐμφερέσθω]. al.). VOPISC. Car. 4, 4 Carum albo curiae (v. app. crit.) Aquileiensis civitatis -rtum. VEG. mil. 2, 5 matriculis -untur milites (COD. Theod. 6, 24, 2. COD. Iust. 2, 7, 20, 1 a. 497. al.). 2, 19 nomina ... brevibus (al.). AVG. pecc. orig. 3, 3 p. 168, 21 (gesta eccl. Carth.) recitatum est ... usque in finem libelli ... superius -rti (cf. 5, 5 p. 169, 24 qui gestis ... allegatus est). serm. 164, 8, 12 allegata sunt ista, gestis -rta (al.). et passim. seq. ut (cf. p. 1874, 28): SCAEV. dig. 18, 5, 10, 1 venditor eam legem -uit, ut eqs. 18, 7, 10 venditioni -uit pactum conventum, uti ne eqs. NOVELL. Theod. 14, 7 (= COD. Iust. 5, 9, 5, 7) illud ..., ut (al.). COD. Iust. 6, 20, 17 (a. 472) hoc ..., ut (al.).

③ usu rhet. et gramm.: syllabas, litteras: SEN. epist. 117, 5 coguntur nostri ... unam syllabam 'expetendo' interponere, quam sermo noster -i non sinit; ego illam ... adiungam. VEL. gramm. VII 59, 16 in nomine ... -rtum ... 'u'. 68, 14 'h' littera se ... -uit vocibus aut praeposuit eqs. (GELL. 2, 3, 1 -bant eam 'h' litteram veteres nostri plerisque v. verborum firmandis eqs.). al. numeros, metra: BASS. gramm. VI 261, 15 secundum primum spondeum -rtus ... hendecasyllabo anapaestus (al. cf. TER. MAVR. 2841). 272, 4 metra -rta numeris et intermixta carminibus. QVINT. inst. 9, 4, 61 in omni ... corpore orationis ... numerus -rtus est (cf. Cic. orat. 170 inesse). TER. MAVR. 2331 si vel hoc vel talibus pes -atur (MART. CAP. 9, 980). PORPH. Hor. ars 254 -itur spondeus (syn. interseri). al.

β c. structuris variis: interrog. obl.: VELL. 1, 14, 1 huic loco -ere, quae ... deducta sit colonia. CLAVD. DON. Aen. 2, 670 p. 239, 2 AVG. pecc. mer. 3, 1, 1 p. 129, 17. VITA Hil. Arel. 22 l. 24 C. praefecti quae fuerit sententia, credidi -endam. LEX Burg. lib. const. 48, 1 legibus tenetur -rtum, quemadmodum ... iudicetur (LEX Visig. 5, 1, 2). VEN. FORT. vita Leob. 19, 62 -atur in pagina, qualiter ... evanuerunt incendia. al. acc. c. inf.: SVET. Tib. 61, 6 annalibus suis vir consularis -uit ... interrogatum eum Tiberium ... obiurgasse. VLP. dig. 37, 6, 5, 1 boni viri arbitratu collationem fieri edicto praetoris -rtum est. FAV. EVL. p. 14, 4 Vergilius -it ... animae ... esse decursum. de: RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 190, 10 ut inter istos ordines caritatis etiam de affectu odii ... -amus. AVG. c. epist. fund. 12 p. 208, 5 (verba epist. fund.) de his a plerisque in variis scripturis ... -rtum atque commemoratum est. ut (cf. p. 1873, 82): EVGRAPH. Ter. Andr. 872 Pamphilus -it, ut noscatur, quod Crito ... dicat (cf. 898 insinuatur). quod: LEX Burg. Rom. 14, 7 Gregoriani constitutionibus ... tenetur -rtum, q. ... in potestatem habeat creditor.

2 singularia et recentiora plus minus ad 2. insero vergentia (de not. q. e. 'ingenerare' v. p. 1875, 43): a fere i. q. imprimere, insculpere (cf. sub A p. 1869, 80. 1870, 25; dub. VELL. 2, 126, 1): VAL. MAX. 6, 3, 1a Manlii supplicio aeternae memoriae nota -rta est. 8, 9 ext. 3 malorum vitae imagine audientium pectoribus -rta. b fere i. q. inferre, praebere (hic illic infligendo): EDICT. impp. Diocl. et Maxim. coll. Mos. 15, 3, 4 Manichaeos civitatibus maxima detrimenta -ere (inferre Pithoeus, ingerere Schulting). CLAVD. DON. Aen. 7, 755 p. 104, 27 ut serpentibus -re⟨t⟩ somnum sacerdos ([immitteret edd. vett.; Verg. spargere]. ORIBAS. eup. 4, 88 Aa p. 604 [inferentes Ab]. cf. VITAE patr. Iurens. 2, 6 p. 146, 30 quiete [incerta trad.]). AMBR. in psalm. 1, 28, 6 avaritia morbos excitat, dolores -it (pendet ex ITALA p. 1872, 84. v. et p. 1870, 7). PS. HIER. epist. 5, 1 p. 61B fomes dictorum consolantium -it ut medicus sospitatem (antea: levamen ... animis introducit). PS. VARRO sent. 81 philosophia ... praemium ... menti -endum promittit, fortuna corpori.

II 'aliquid (aliquem) aliqua re' fere i. q. implere (res indita subiectum est l. 62. 73. 84): **A** -rtae fenestrae: VERG. Aen. 3, 152 se plena per -rtas fundebat luna f. locus licentiam poeticam redolet. fortasse recte SERV. auct.: quas lumine suo luna -uerat, ab -endo, quod se per rimas -ret (cf. structuram originariam apud LVCR. p. 1870, 31 et GLOSS. '-rtas fenestras' solis aut lunae lumine penetratas). aliter SERV.: '-rtas' aut clatratas (cf. AVG. trin. 11, 2, 4 p. 987 -rtarum f. cancelli) aut non seratas, ut sit quasi 'inseratas', id est non clausas eqs. (cf. CLAVD. DON.: fenestris patentibus. GLOSS.L II Philox. IN 476 -rtas: ἀνεῳγμένας).

B acu, telis sim. i. q. configere (structuram originariam v. p. 1869, 69; e coni. dub. HEGES. 4, 15, 2 p. 264, 7 v. insuo): TERT. virg. vel. 12 virgines adultae acu ... comam sibi -unt (Rig., inferunt trad.; cf. PACIAN. epist. 3, 25 p. 94 nonnulla pars indumenti sinu plicante subsuitur aut acu -ente reparatur). ITALA Is. 14, 19 (Tycon. reg. 7 p. 71, l. 76, 22) qui ceciderunt -rti gladio (gr. ἐκκεκεντημένων μαχαίραις, Vulg. qui interfecti sunt g.). Ioh. 19, 34 (cod. e) miles lanceā latus eius Christi -uit (gr. ἔνυξεν [ἤνοιξεν var. l., unde Vulg. aperuit], cod. c perfodit, sim. alii). CLAVD. DON. Aen. 10, 885 p. 401, 9 scutum iaculis iam fuerat infinitis -rtum (HEGES. 3, 26, 3 p. 237, 5 sagittae iaculo -rtus). 11, 860 p. 539, 7 non ... percuteretur Arruns, si sagitta non esset eiecta, cuius volatu ... -rtus est (Georgii, incertus trad.). PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 641D clavorum confixione corpus -rtum et lanceae illisione confossum. SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 302 cum vel -rti ⟨sint⟩ sudibus vel pedes inmerserint aggeri hostes. CORIPP. Ioh. 6, 642 iecur -it hasta corque virorum. in imag.: PS. CYPR. singul. cler. 37 p. 213, 19 abscidenda sunt ... de agro vestro cuncta quae pungere et lacerare consueverunt, ne animus agricultoris in possessione sua malignis sentibus -atur.

C vario usu: ITALA Iob 10, 11 (Ambr. Iob 1, 6, 18 p. 223, 12, sim. Petr. Chrys. serm. 143 p. 584C et HIER. interpr. Iob; loq. Iob ad deum) corium et carnem me induisti, ossibus et nervis me -uisti (gr. ἐνεῖρας, Vulg. conpegisti, Ambr. bon. mort. 3, 12 p. 713, 13 intexuisti. cf. RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 11 p. 1400C mortui non o. ac n. -rti sunt). FVLG. myth. 2, 9 p. 49, 8 Scylla ab inguine lupis ... -rta est (cf. Verg. ecl. 6, 75 succinctam ... inguina monstris). CORIPP. Ioh. 2, 131 Mauris -ita non ullis stringuntur cingula bullis. de spiritu pene-

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

trante (cf. p. 1881, 41): Drac. laud. dei 1, 601 spiritus . . . dei, quo corpora cuncta moventur, omnia complectens agitat fovet -it urget ('inseminat' Vollmer minus apte). 2, 38 quaecumque creantur aut generata valent, haec spiritus -it (ingerit var. l.).

? **III 'aliquid aliquid':** Tert. pall. 4, 10 latrinarum antistes . . . armillas (armillis pars edd.), quas . . . ipsae quoque matronae . . . usurpassent, . . . manus -it (acc. duplicem statuit Löfstedt, Verm. Stud. 149 coll. Min. Fel. p. 1880, 15; fort. potius referendum ad attractionem inversam q. d.). cf. p. 1871, 24. 41. cave huc trahas p. 1870, 47.

IV i. q. **conserere** (dub.: Enn. p. 1388, 10. Tib. 1, 1, 74 rixas -uisse [imposuisse Q, conseruisse dett.]. Sen. nat. 2, 29 debent . . . nubes utrimque -i [dissecari var. l., conseri Gercke, in se ferri Schultess]): Cypr. Gall. gen. 863 ut . . . necteret -rtis concordia foedera dextris (cf. p. 1871, 22). Cassiod. var. 12, 14, 4 mare supernum atque infernum -rtis frontibus adunatum. Greg. M. dial. 2, 33 p. 126, 12 M. femina orans . . . -rtas digitis (abl. instr.) manus super mensam posuit. 'sermonem -ere' c. vi efficiendi (aliter p. 1879, 53): Cassiod. Ios. antiq. 15, 7 p. 439 Herodes communem s. cum Caesare -uit (gr. 15, 187 κοινωνῆσαι λόγου . . . ἠξιώθη). 15, 9 p. 441 Caesari . . . s. -uit (gr. 15, 217 Καίσαρι . . . εἰς λόγους ἦλθεν).

deriv.: insertio, inserto. cf. p. 1880, 22.

compos.: subinsertio.

2. *insero, -sēvī (-seruī), -situm (-sertum), -ere. ab in et serere (sevi). de scriptura p. p. p.: Ins-: CIL X 3704, 12. ensit-, inset-: Gloss., cf. infra l. 69. -sat-: Gloss. Not. Tir. 57, 40^a (post satum, vix i. q. 'non satum'; sed 57, 42 -itum post situm).

de formis: **-evi** raro traditur, primum translate (Cic. Tim. p. 1879, 40. Hor. p. 1879, 44. Capitol. p. 1879, 67. al.), ceterum de insitione arborum not. 'implendi' (Colvm. p. 1876, 77. Plin. nat. 17, 122 bis); sub IA et 1. insero (falso p. 1873, 50) non adhiberi videtur. **-itus** transl. inde a Rhet. Her. p. 1878, 28. 30 passim; de ins. arb. Cic. p. 1877, 62 (in comparatione) et passim inde a Varrone (sic tantum, item Plin. nat.); sub IA extra imagines non certum, receptum sub 1. insero p. 1869, 23. cf. -iturus (Cato p. 1876, 75. Colvm. arb. 8, 2) necnon in prisca Latinitate insitio, Insitor. per confusionem c. 1. insero (v. testimonia grammaticorum p. 1869, 7 sqq., deriv. p. 1880, 22, voces Romanicas infra l. 69 sqq.): **-ui** (cf. Ennianum illud seruit p. 1869, 18) de ins. arb. Varro p. 1877, 11. Colvm. p. 1876, 63. Lex Manc. (CIL VIII 25 902) 3, 10 (hic primum not. 'implendi'; 2, 22 seruerit. 3, 6 satum est). Lex Hadr. (CIL VIII 26416) 3, 8 i⟨nse⟩ruerit (inde suppletur CIL VIII 25943, 3, 11 aet. Hadriani). Tert. p. 1877, 65. al. de usu transl. propter notionem ad 1. insero affinem non satis constat. exempla bonae aetatis sive cum illo cohaerentia sive in -evi corrigenda (-ui fere i. q. ingeneravi): Cic. inv. 2, 161 naturae ius est, quod non opinio genuit, sed quaedam in natura vis -uit (-evit Lambinus et edd. sec. l. 27; cf. p. 1869, 47). Manil. 4, 582 Cytherea . . . -uit . . . suos . . . piscibus ignes. Plin. nat. 1, 29, 17 naturae benignitatem etiam foedis animalibus -uisse . . . remedia (22, 15 herbis. cf. apud eundem 11, 2 [syn. collocavit, adplicavit]. 27, 146 [infra: -ret]. de forma -evi v. l. 29). confidentius infra attuli Tert. (p. 1879, 43) et exempla recentiora; legitur in var. l. dubia Lact. inst. 5, 5, 10 epit. 56, 3 (-rtus ap. eundem traditur p. 1879, 7). Avg. p. 1879, 59. desideratur sub IA; aliter p. 1876, 28. **-rtus** de ins. arb. Colvm. p. 1876, 50 (quater, at -itus 21$^{i.s}$, quod praefert etiam Pallad.). Mart. p. 1877, 64 (in lusu verborum) et saepius inde ab Itala (p. 1877, 76; in locis dependentibus adhibetur -rtus saepe, -itus Tert. p. 1877, 81. Hil. in psalm. 51, 22 p. 114, 22. al., utrumque e. g. Ambrosiast. p. 1878, 1. Cassiod. p. 1878, 13), not. q. e. 'impletus' e. g. Porph. p. 1876, 72. usu translato vix probatur ante Tert. p. 1879, 2. 5; variat c. -itus p. 1879, 28. sub IA extra imagines non certum nisi aevo cadente; aliter p. 1870, 29. cf. -rturus Avg. in euang. Ioh. 16, 5. Not. Tir. 57, 24 -it. 57, 38 -[a]evit. cf. l. 25.

de notione et differentiis (cf. 1. insero p. 1869, 7 sqq.): Agroec. gramm. VII 125, 5 -ita arbor est, cui incisae alienum germen includitur; adsita, cui incolumi aliud . . . adiungitur. Synon. Cic. p. 429, 34 B. -itum. innatum. ingenitum eqs. Gloss. ἐγκεντρίζω (δένδρον). -itum: inseminatum. innatum. -itus: ἔμφυτος. ἐγκείμενος. -itae: ἐμφυτευταί. al. legitur inde a Catone, Rhet. Her., Cic. [it. sept. nserí et hisp. vet. engerir 'insitionem facere', port. engerirse 'rigescere'; it. mer. nsiertu, it. dial. ínsitu, énseto, hisp. injerto, catal. eixerc, port. enxerto, prov. ensert 'surculus -itus, -rtus'. R.] [de mendis librariorum v. sub 1. insero.]

I proprie vel in imagine (cf. p. 1878, 15): **A** c. respectu **plantandi, seminandi: 1** structura sollemni, sc. vi immittendi (c. notione 'interserendi' p. 1876, 7. 23, cf. p. 1870, 29. 1876, 80; de Colvm. 5, 7, 3 v. sub inservio): Cato agr. 45, 1 taleas, quas . . . saturus eris, . . . sic -ito. Varro rust. 1, 26 cupressos pro ridicis . . . -unt. Pavl. Fest. p. 25 ea, quae terrae -untur ([-unt, miserunt sim. varr. ll.]. Cvrt. 6, 5, 14 arborum ramos intortos rursus -unt t. [antea consitae, 15 conserunt]. Colvm. 3, 10, 16 planta . . . vel t. vel etiam stirpi recisae -itur [cf. sub B]). Plin. nat. 17, 158 surculos vitium -i (syn. postea serere. cf. Qvint. inst. 6, 3, 88 des mihi surculum ex illa arbore, ut -am [ex Cic. de orat. 2, 278 quos seram surculos. sed cf. p. 1876, 46]). 21, 20 rosae caule conciso -untur (Theophr. hist. plant. 6, 6, 6 φυτεύουσιν); et ocellis radicis . . . unum genus -itur. 21, 26 inventa est et in his liliis ratio -endi (inficiendi Pintianus, serendi Mayhoff; seq. seruntur). Calp. decl. 26 p. 24, 12 agricolae antiquas arbores exstirpant, ut novas -ant (Lex Sal. 27 add. 7 si quis in agrum alienum arborem -rtum exciderit [an ad B?]). Pompon. dig. 43, 16, 11 vim facere possessioni alterius sive -endo sive fodiendo eqs. Ambr. hex. 3, 13, 55 p. 98, 5 secundum . . . fructiferam ficum agrestem ficulneam . . . -ere (Bas. hex. 5, 7 p. 112^B παραφυτεύουσι). Diosc. 4, 157 p. 75, 7 elleborum vitibus -rtum (gr. 4, 162, 4 συμφυτευθείς). Inst. Iust. 2, 1, 33 quae inaedificantur aut -untur sc. solo (ex Gaio dig. 41, 1, 9, 1 seruntur). Ven. Fort. carm. 3, 12, 41 -ita pomorum . . . plantaria surgunt (an ad B?). Caes. Arel. serm. 7, 1 p. 39, 19 agricolae diversa genera seminum conantur -ere (serere var. l.). in imag.: Liv. 38, 17, 13 generosius in sua quidque sede gignitur: -itum alienae terrae in id, quo alitur, . . . degenerat. Lact. epit. 55, 5 sicut . . . priusquam serere incipias, . . . arva purganda, sic de nostris animis prius vitia detrahenda sunt et tunc demum virtutes -endae (56, 2 opp. eruendae). Ivvenc. 2, 319 succidere messem, quae non est vestro sulcis -rta labore (cf. N. T. Ioh. 4, 38). Ps. Avg. serm. ed. Mai 97, 14 infructuosa synagogae ficulnea . . . evulsa est et gentilium in fertilitate fidei arbor -rta est (confunditur parabola Luc. 13, 6 sqq. cum Rom. 11, 17 sqq., v. p. 1877, 76). al. Hesych. in lev. 26, 20 p. 1148^D mentes sunt agri ligna, sicut -rtae . . . corpori. Conc.^{S} II 2, 2 p. 83, 21 non desinit diabolus . . . in ipsis pietatis seminibus zizania sua -ere (alia vers. p. 105, 10 z. super pietatis -ere semina. aliter gr. II 1, 2 p. 126, 16 διὰ τῶν . . . ζιζανίων . . . ἐπιφυόμενος, at cf. Vulg. Matth. 13, 25 superseminavit [gr. ἐπέσπειρεν] z. in medio tritici. Alc. Avit. hom. 20 p. 133, 21 -rtum tritico lolium dogmatis Arriani. v. et p. 1879, 48). Pallad. hist. mon. I 13 p. 291^A talium . . . vitas hominum paginis libelli huius inseruimus, sicut et inter . . . paradisi arbores lignum illud . . . -itum scimus (gr. p. 80, 16 B. ἐνθεῖναι τῷ βιβλιδαρίῳ . . ., καθάπερ . . . φυτοῖς . . . τὸ ξύλον). al. **2** structura inversa, sc. vi implendi (terram sim.; cf. Non. p. 270, 28 conserere: -ere [serere Guietus]): Cvlex 411 his floribus tumulus super -itur (infertur var. l.). Ven. Fort. carm. 10, 9, 33 cautibus -rtis densantur in ordine vites (an recte trad.? -rtae edd.; antea: palmite vestitos . . . colles).

B t. t. agr. de **insitione arborum** notionibus q. s. immittere (surculum sim.) et implere (arborem sim.) hic illic alternantibus neque semper distinctis; adhibetur maxime de insitione per surculos facta, ita ut distinguatur ab emplastratione, inoculatione (Verg. georg. 2, 73 -ere atque oculos imponere. Plin. nat. 17, 121. 17, 133 inoculare et -ere. al.), sed saepe cum his confusum ad quodlibet genus insitionis spectat (Plin. nat. 17, 129 -itur . . . calamo et inoculatione [Theophr. caus. plant. 1, 6, 10 ἐνοφθαλμίζειν ἢ ἐμφυτεύειν]. Pallad. 4, 10, 32 -itur . . . et oculis et surculis. Evstath. Bas. hex. 5, 7 p. 917^C oculos . . . -ere [gr. ἐμβάλλοντας, cf. Ambr. hex. 3, 13, 55 praeiaciunt]. cf. e. g. l. 70 et Serv. georg. 2, 69 [v. insitio]):

1 strictius: **a surculum** sim.: Cato agr. 40, 3 surculum, quem -ere voles. 41, 2. Colvm. 3, 10, 4 sive . . . pastinato deponitur sive trunco -itur (cf. Pallad. 4, 10, 6 secto trunco. 10, 14, 3 melius trunco fisso quam cortice. al.). 4, 29, 4 s. -itum (4, 29, 15 [de eadem re arb. 8, 3 -rtos]. Pallad. 4, 10, 16. 10, 14, 3 cydoneo). 4, 29, 9 s. . . . -rtus (arb. 8, 3 bis. 26, 1 [incertos var. l.; 5, 11, 1 resectos]. Serv. georg. 2, 72 ad p. 225, 4). 5, 11, 1 (fere = arb. 26, 1) arbori (5, 11, 12 = arb. 27, 1. al.). al. similia: Varro rust. 1, 39, 3 semina quae -untur ex arboribus in arbores. 1, 40, 6 ramuli, quem -et. Hor. epod. 2, 14 feliciores ramos -it (Greg. Tvr. vit. patr. 10, 3 p. 708, 1 -uerat [-everat unus cod., corr. m. post.]. al. cf. p. 1877, 59). Colvm. 3, 10, 16 (v. p. 1875, 79) plantam (Plin. nat. 17, 117 sativae plantae vitium silvestrium radicibus -untur eqs. al.). 4, 29, 6 sarmentum (arb. 8, 1). 5, 11, 5 in una arbore . . . plures calamos (Plin. nat. 17, 102 syn. imprimebant. 17, 107). 5, 11, 12 (= arb. 27, 1) omne genus surculorum in omnem arborem (ibid. omni generi arboris). 5, 11, 14 (suppl. ex arb. 27, 3) cacumina, quae -ere voles (5, 11, 15 fissurae fici [arb. 27, 4 aptato]). arb. 8, 2 quicquid -ueris. Avg. gen. ad litt. 8, 8 p. 243, 16 positis seminibus, plantatis surculis, translatis arbusculis, -itis (-rtis unus cod.) malleolis. al.

b arborem sim. (cf. p. 1869, 10 sqq. 1875, 63 et Prisc. gramm. II 375, 22 '-itur arbos'): Varro rust. 1, 40, 6 arbor, quam -ere vult. Colvm. 5, 10, 6 (suppl. ex arb. 20, 2) a. -ita (5, 11, 11 Plin. nat. 17, 120 Serv. georg. 2, 59. cf. l. 72). 11, 2, 37 possunt . . . -i oleae vel emplastrari ceteraeque . . . arbores eodem emplastrationis genere -i. arb. 26, 8 (5, 11, 10 emplastraturus). al. Plin. nat. 17, 140 de a. . . . serendis -endisque. Porph. Hor. epod. 16, 46 -rtas a. (syn. insitivis. cf. Schol. ad l.: cum de -itis loqueretur Vergilius). Pallad. 11, 12, 7 surculus (Hier. epist. 125, 11, 4 vel gemmis vel s. al.). al. similia: Cato agr. 40, 2 quem ramum -iturus eris. Ov. met. 14, 631 qua falce . . . fisso . . . cortice lignum -it Pomona. Colvm. 3, 3, 3 stirpes vitium -itae. 3, 21, 11. arb. 26, 9 materiem quam -everis. Plin. nat. 17, 109 si crassior truncus -atur (Pallad. 4, 1, 1. v. et l. 80). Garg. Mart. pom. 2, 11 quotiens . . . surculo . . . -ita sint germina. al. huc pertinere videtur etiam Verg. georg. 2, 302 neve oleae (gen.) silvestris -e truncos (PRγbc Serv. al., olea M, quod def. pars edd.; oleas vix recte Jahn et de Plinval, Mus. Helv. 1, 1944, 83 acc. duplicem statuens. cf. Brev. Expos., Serv. auct. ad 2, 312 necnon l. 78. Pallad. 5, 2, 1. 'plantare inter vites' intellegunt Schol. Bern., Heyne aliique, cf. p. 1870, 29. 1875, 74).

[Stiewe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

c *vario usu*: *α generatim*: CATO agr. 7, 4 poma, mala (*eqs.*) ..., item alia genera ... serito aut -ito. 40, 1 ficos, oleas, mala, pira, vites -i oportet *eqs.* 40, 3. 41, 2 *et* 3 vitem. *et passim inde a* VARRONE (rust.), VERG. (ecl., georg.), COLVM., PLIN. nat. *sive nude sive c. obi., laxius etiam* vineam (COLVM. 4, 22, 8 v. fructuosis ... surculis -enda erit. *al.* PALLAD. 4, 1, 1), loca (COLVM. arb. 8, 4 humida loca de uva alba, sicca de nigra -ito. *cf.* 4, 29, 17), arbusta (PALLAD. 4, 10, 32), olivetum (PALLAD. 5, 2, 1 ex o. -ito. CAES. AREL. serm. 15, 3 p. 72, 28 si -uit o., ... quando -rtum est). *β speciatim indicatur (cf. sub a et b)*: *cui arbori*: VARRO rust. 1, 40, 5 in singulis arboribus quot genera -ita sint. *ibid.* si in pirum silvaticam -ueris (-everis *edd. vett.*) pirum ... bonam *eqs.* 1, 40, 6 in quamcumque arborem -as (*sine obi. ut ibid.* species ex arbore in arborem -endi. 1, 41, 3. *al.*). COLVM. arb. capit. 25 olivam fico. *al.* in se (*cf. l. 22*): GARG. MART. pom. 2, 11 persicus et in semetipsam -itur et in amygdalum *eqs.* PALLAD. 2, 15, 4 sorba -untur in se, in cydoneo ... vel trunco vel cortice. 3, 25, 30 *morus* in fico et in se tantum sub cortice. 4, 10, 21 *mespilus* -itur ... in se et in piro *eqs.* (*cf.* ins. 107 sese ... -it). *al.* *quibus surculis vel ex qua arbore*: VARRO *l. 13.* VERG. georg. 2, 69 -itur ... et (ex *var. l.*) fetu nucis arbutus *eqs.* COLVM. 4, 22, 8 (*l. 5*). 5, 11, 3 (*fere* = arb. 26, 2) ex qua arbore -ere voles (*sine obi. ut*: 5, 11, 9 de. arb. 26, 8 ex). arb. 8, 4 (*v. l. 7*). PLIN. nat. 17, 122 -evit castaneam suomet ipsam surculo. *al.* *qua parte*: PLIN. nat. 17, 109 inter corticem et lignum (17, 111. *al.*). GARG. MART. pom. 2, 11 vel in cortice[m] vel in ligno. PALLAD. *l. 16. 17.* *al.*

d *p. p. p. pro subst.*: *α n.* -itum *i. q. surculus immissus vel locus arboris, in quo immissum est aliquid* (*e. g. l. 34. 42; in notionem insitionis vergere videtur l. 38*): VARRO rust. 1, 41, 1 aqua recenti -ito inimica *est* (*Theophr. caus. plant. 1, 6, 6* τῷ ... ἐνοφθαλμισμῷ). COLVM. 3, 21, 1 milia malleolum ex -itis *percipere*. 4, 29, 17 incrementum -iti. 5, 11, 6 (*cf.* arb. 26, 5) dum minime quattuor digitis -ita extent (PLIN. nat. 17, 112). 5, 11, 8 (*fere* = arb. 26, 6) cum surculos ... aptaveris, ... terram circa arborem adaggerato usque ad ipsum -itum (*cf.* PLIN. nat. 17, 115 -itum ... operire terrā. PALLAD. 3, 17, 5). *al.* PLIN. nat. 7, 64 *mulieris menstruantis* superventu ... moriuntur -ita (17, 222). 15, 57 neque omnia -ita (insitu *Harduinus*) misceri fas est. 15, 97 minimum in ... arbore *mori* ingenia profecerunt, nec nominibus nec -itis (insitu *Dalecampius*, insitione *Mayhoff, sed cf.* 17, 59 -ito). 17, 8 -ita et arborum ... adulteria. 17, 58 aut ... semine proveniunt *arbores* ... aut propagine aut avolsione aut surculo (*sc. demisso in terram*) aut -ito aut (in *var. l.*, et *edd. vett.*) consecto arboris trunco (*cf. Theophr. hist. plant. 2, 1, 1*). 17, 116 *ne* plus quam binis ab -ito emineret oculis *calamus*. 17, 138 propaginum -itorumque. *al.* PALLAD. 5, 2, 2 cum conprehenderit oleaster, -emus in infimo vel -itum ponemus (*cf.* imponere *p. 651, 41 sqq.*). *al.* *cf. p. 1878, 13.* *β f.* -itae *sc. arbores sim.*: COLVM. 4, 29, 12 haec per fissuram -itarum (*sc. vitium*) est ordinatio. PLIN. nat. 17, 248 nec -itas circumfodere oportet (*sc. arbores vel amygdalas*). SCHOL. Hor. *p. 1876, 73.*

2 *usu laxiore et derivato* (*exempla ad* 1. insero *proxima*): COLVM. 11, 3, 53 *Bolus* praecipit ... laxatis vel rubi vel ferulae *sectae* medullis stercus inmittere atque ita semina cucumeris -ere, quae ... incremento suo coeant rubis et ferulis; ... sic -itam stirpem frigoribus quoque cucumeris praebere fructum (*cf.* PLIN. nat. 19, 68 in medulla rubi semine cucumeris -ito. 19, 144 est inter herbas genus -endi praecisis germinibus caulis et in medullam semine ex aliis addito; hoc et in cucumere silvestri). PALLAD. 2, 15, 3 si minus ferre coeperit *sorbus*, tedae cuneus eius radicibus -atur (3, 25, 30. *cf.* 1. insero *p. 1870, 14 et* 2, 15, 9 tedae cuneum ... mergamus vel silicem ... -amus). OPTAT. 6, 8 *auceps arbori succisae* adulterinos -it ramos.

3 *in imagine, comparatione, lusu verborum*: **a** *generatim*: *α notione q. e. immittere*: CIC. Brut. 213 tanquam in unam arborem plura genera, sic in istam domum multorum -itam ... sapientiam. MART. 6, 49, 11 (*loq. Priapus e cupressu factus*) si ... laeseris racemos, nascetur ... -rta tibi ficus (*i. ulcus*) a cupressu. TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 337, 23 *Marcion* imperitissimus rusticus ... malam in bonam -uit *arborem* (*Kroymann pro* in malam bonam, *i. creatoris sui malitiam bonitati veri dei; seq.* blasphemiae surculus). AVG. nupt. et concup. 2, 4, 10 p. 262, 20 haeresim Pelagianam tamquam venenosa virgulta fruticibus catholicis ... -ere. *al.* *β notione q. e. implere*: PERS. 5, 63 *tu* iuvenum ... -is aures fruge Cleanthea (*cf. p. 1880, 10*). FRONTO p. 149, 14 v.d.H. (= p. 155 N.) confusam ... eloquentiam cata⟨c⟩hannae ritu partim pineis nucibus Catonis, partim Senecae mollibus ... prunuleis -itam. CASSIOD. in psalm. 79, 13 p. 583[B] *gentes* silvis ... comparantur, quae adhuc -itae de fructuoso germine non fuerunt (*cf. sub b*). *al.*

b *speciatim in parabola olivae et oleastri, sc. Iudaeorum et gentilium*: ITALA Rom. 11, 17 (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) aliqui ex ramis *olivae* fracti sunt, tu autem, cum oleaster esses, -rtus es in illo⟨s⟩ (*gr.* ἐνεκεντρίσθης). 11, 19. 23. 24 (*ibid.*). *interpretantur vel pendent e. g.*: TERT. test. anim. 5, 6 *Iudaei*, in quorum oleastro (olea ex oleastro *Latinius probabiliter*) -iti sumus. IREN. 5, 10, 2 quemadmodum oleaster -rta substantiam ... ligni non amittit, qualitatem autem fructus immutat, ... sic et homo per fidem -rtus et assumens spiritum dei *eqs.* PRISCILL. can. 25 p. 121, 16 quod ... -rtae sint gentes gratiae dei. AMBROSIAST. in Rom. 11, 17 p. 151[B] gentes -itae sunt per fidem in spem promissionis, ... sed non iuxta legem agriculturae, quia bonum surculum -unt in non bonam arborem (*eqs.*) ...; ideo oleastrum dicit -rtum, ut fructum surculus radicis afferat (*sim.*: PELAG. in Rom. 11, 24 RVFIN. Orig. in Rom. 8, 10 p. 1195[A] AVG. in psalm. 72, 2 p. 915. *al.*). RVFIN. Orig. in Rom. 8, 10 p. 1193[C] quicunque advenae ad fidem ... veniebant, Christo qui erat verus Israel -bantur. PRVD. apoth. 340. AVG. in epist. Ioh. 2, 2 p. 1990 hortamini ... quae praecisa sunt, ut iterum -antur *sarmenta vitis* (*respicitur etiam parabola Ioh. 15, 1 sqq. ut*: psalm. c. Don. 227 [= 236 L.]. *al.* EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 915[D] *nos*, qui ... -rti sumus ecclesiae, sarmenta nuncupavit [*gr.* ἐμπεφυτευμένους]). CASSIOD. compl. in Rom. 11, 13 p. 1328[D] gloriari non debet -itum (*subst.*) contra illud, ubi constat -rtum. *et saepe; v. et p. 1876, 19. 1877, 74. 1879, 81.*

II ***translate*** (*saepius sublucente imagine seminandi vel surculi immittendi, e. g. infra l. 60. p. 1879, 37. 48; hic illic usus vix discernitur ab* 1. insero, *v. p. 1869, 38. 1875, 42*): **A** ***'aliquid** (aliquem)* ***alicui'*** *sim. i. q. infigere, immittere sim.* (*pressius opp.* collocare *p. 1879, 42*, innasci *ad* -i *p. 1879, 46*, *cf.* SYNOD. Hil. ad Const. 1, 2, 3 non -itam, sed ingenitam tuam bonitatem): **1** -ere *res* (*animum, spiritum sim. infra l. 63. p. 1879, 1. 4. 39. 55. al.*): **a** *partic. perf. pass. sive pro adi.* (-ita *pro subst. l. 82*) *sive c. vi verbali positum* (*graece resp. e. g.* ἔμφυτος *ad* -itus *passim ex sermone philosophorum, ad* -rtus *p. 1879, 26*, προσών *ad* -itus CASSIOD. hist. 4, 28, 3 [*Socr. 2, 23*], *ad* -rtus *p. 1879, 22*, σύμφυτος *ad utrumque p. 1879, 29; nota* '-ita et quodammodo inseminata' *p. 1858, 41*): *α* **-itus** (*cf.* situs *et v. p. 1869, 23*): Ⓘ *vario usu*: RHET. Her. 3, 16, 28 naturalis est ea *memoria*, quae nostris animis -ita est et simul cum cogitatione nata (CIC. fin. 1, 31 hanc quasi n. atque -itam in animis ... inesse notionem. *al.*). 4, 55, 68 -itam virtutem. CIC. S. Rosc. 53 amorem ... penitus -itum (Cluent. 4 opinionem tam p. -itam, tam vetustam. leg. agr. 2, 14. har. resp. 55 *odium* -itum p. et inustum animis. Tusc. 4, 26 [*iuxta* inhaerentem, *v. p. 1588, 80*]. *al. cf. l. 40 et* IVVENC. 1, 672 alte. MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 4 p. 15, 6 W. intus [PROSP. carm. de ingrat. 27]). Verr. II 3, 177 -itum in (*om. O, del. Klotz*) natura malum (leg. 1, 18 lex est ratio summa, -ita in [*del. Madvig*] n. LIV. 37, 54, 21 natura -ita [TAC. hist. 1, 55, 1 *seq. inf. ut* 2, 20, 1. HIL. syn. 46 p. 515[A] loquendi]. PLIN. nat. 2, 239 ignes ... lapidum ... -iti naturae. *al. cf. e. g. l. 64*). 5, 139 *causa* non recepta, sed innata, neque delata ad me, sed in animo sensuque ... penitus adfixa atque -ita est (*v. p. 1692, 10. 16*). Mur. 30 de -ita cuiusque virtute (*c. gen. poss. ut*: Sest. 99 propter -itum ... animi [animis *Lambinus*] furorem. LIV. 28, 24, 1 -ita hominum [hominibus *pauci codd.*] libidine. 38, 10, 5 -ita gentis tranquillitate. *al.*). part. 5 *argumenta* ducuntur ex locis aut in re ipsa -itis aut adsumptis (*in arte rhet. ut*: 6 -ita, quae inhaerent in ipsa re [*opp.* remota. *cf.* 7 quae infixa sunt rebus ipsis]. top. 31 *notio* est -ita et animo praecepta ... cognitio. BOETH. cons. 3, 12, 35 W. -itis domesticisque probationibus [*opp.* extrinsecus sumptis]). nat. deor. 2, 25 calorem -itum in terris. *al.* LVCR. 1, 901 non est lignis ... -itus ignis (*seq.* semina). 5, 182 notities ... divis unde -ita primum est? (*cf.* 5, 1047). 5, 329 facta virum *non* ... famae monimentis -ita florent (*cf. p. 1873, 72*). 5, 538 *terra partibus aeriis mundi* -ita vivit. HOR. carm. 4, 4, 33 doctrina ... vim promovet -itam. LIV. 9, 29, 8 iam inde antiquitus -itam pertinaciam familiae (*cf.* IREN. 3, 12, 6 olim -itam opinionem). 27, 16, 6 vetere ... -ito odio (TAC. hist. 2, 38, 1 v. ac iam pridem -ita ... cupido. ann. 1, 4, 3. *cf. l. 31*). 28, 40, 7 -itae ingenio ... cunctationis. 30, 33, 9 proprio atque -ito ... odio (TERT. anim. 12, 1 suggestum animae ingenitum et -itum et nativitus p. *al.*). *al.* MANIL. 4, 154 per ... nervis -ita verba ingenitumque sonum. 4, 410 quae *signa* sint -ita cuique *signo dominanti*. SEN. benef. 2, 26, 1 -itum mortalitati vitium. 4, 6, 6 -ita sunt nobis omnium aetatium ... semina. *al.* TAC. ann. 2, 43, 2 Pisonem ... -ita ferocia a patre. 15, 29, 3 -ita adhuc oculis ... caedes (*cf. p. 1879, 61*). TERT. spect. 2 p. 4, 1 spiritus ... -itus corpori. *al.* Ⓘ (hoc *sim.*) -itum est, -itum habeo, teneo *c.*: ut (ne *l. 66*): CIC. Sull. 83 hoc natura est -itum, ut ... oderis (LIV. 29, 21, 11. HIER. epist. 9, 2 quod n. lynces -itum habent, ne *eqs. cf.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 22 p. 675[B] naturaliter). NOVELL. Valent. 8, 2 pr. habet hoc -itum (institutum *var. l.*) ... aequitatis examinatio (VEN. FORT. epist. [carm. 10, 2] 2 natura). *acc. c. inf.*: CIC. Tusc. 1, 27 illud erat -itum priscis ... esse in morte sensum. 3, 63 nisi -itum illud in animis haberemus omnis ... maerere oportere. ARNOB. nat. 1, 33 p. 22, 1 quisquamne est ..., cui non sit ingenitum, non adfixum, immo ... paene in genitalibus matris non impressum, non -itum, esse regem *deum* ...? AVG. pecc. mer. 1, 24, 34 p. 33, 20 ecclesiae ... -itum tenent. SIDON. epist. 2, 9, 6 quo *more* -itum institutumque *est*. BOETH. cons. 2, 4, 28 W. *tibi* persuasum atque -itum ... scio. ENNOD. opusc. 3, 15 p. 334, 18. *inf.* (*cf. supra l. 37. p. 1879, 27*): CIC. off. 3, 114 ut esset -itum militibus ... aut vincere aut emori. SEN. benef. 4, 17, 2 TREB. Gall. 4, 3. AMBR. hex. 6, 4, 17 p. 213, 16 *canibus* -itum est natura quadam referre gratiam. AVG. civ. 14, 17 p. 40, 28 D. tenent -itum. *al.* *gen. gerund.*: HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 205, 21 nisi esset nobis natura -itum id, quod iustum est, iudicandi (iudicare *var. l.*). Ⓘ *n. pl.* -ita *pro subst.*: CIC. top. 69 *anteponantur* innata atque -ita (*sc. bona sim.*) adsumptis atque adventiciis.

[Stiewe]

β -rtus: ① *vario usu*: Tert. resurr. 40 p. 83, 6 *anima* figmento iam homini appellato postea -rta est (*cf. infra l. 40. p. 1878, 63 et* Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 10 p. 548^A *animas* corporibus -rtas *esse*). adv. Val. 25 p. 202, 2 homo spiritalis (*i. semen spiritale*) flatui *demiurgi* ... -rtus et pariter corpori *Adae* inductus (*cf. Iren. 1, 5, 6* συγκατασπαρεὶς τῷ ἐμφυσήματι, *lat.* conseminatus). Lact. frg. 5 hi motus ... a deo ... existunt conditi et naturae humanae ... sunt -rti ([-iti *Brandt sec. usum auctoris*]. Pelag. in Rom. 6, 19 naturam corporis -rtum habere peccatum. Rvfin. Basil. hom. 6, 1 p. 1781^C [*gr.* ἐνέσπαρται]. Cassian. inst. 7, 1 *syn.* ingenita, inviscerata. *al.*). Hil. in psalm. 1, 22 p. 35, 3 quia sit illis aliquid infidelitatis -rtum. Rvfin. Basil. hom. 1, 2 p. 1725^C si qua ... animis ... fuerint -rta (*gr. aliter*). 5, 9 p. 1771^B -rta *homini* ... naturaliter salutaris seminis germina ([*gr.* ταῖς κατεσπαρμέναις ... ἀφορμαῖς]. Consvlt. Zacch. 1, 18 p. 21, 8. 12 Ioh. Maxent. Conc.^S IV 2 p. 60, 8. *al.*). Herm. Pal. vis. 3, 9, 7 mala vestra ... in cordibus ... -rta habetis (*vulg.* continetis. *anticipant et male intellegunt gr.* ἐνεσκιρωμένοι ἐστέ). Cassian. conl. 8, 23, 1 *remedium* intrinsecus vigebat -rtum. 14, 3, 2 (*opp.* quae sunt extrinsecus). 23, 14 *lex naturalis* membris humanae infirmitatis -rta. inst. 5, 11, 2 -rtam carni luxuriam. *al.* Vita Hil. Arel. 8 l. 1 C. amorem ... secreti ... medullitus hausit -rtum. Conc.^S I 3 vers. Tur. p. 40, 20 tua sanctitas -rta sibimet sapientia utens (*gr. I 1, 1 p. 100, 22* προσούσῃ. *sic resp.*: Cassiod. hist. 4, 31, 2 propter -rtam rectitudinem [-itam *Jacob-Hanslik, cf. p. 1878, 24; gr. Socr. 2, 23*]). p. 40, 26 -rta et cohaerenti tibi bonitate (*gr. I 1, 1 p. 100, 27* ἐνούσῃ καὶ ἐνυπαρχούσῃ). p. 182, 12 *tranquillitas* eis semper -rta est (*gr. I 1, 3 p. 69, 10* ἔμφυτον. *sic resp.*: Rvstic. Conc.^S I 4 p. 117, 1 [*gr. I 1, 7 p. 152, 28*]. *al.*). *al.* ⑪ -rtum est *c. inf.* (*cf. p. 1878, 76*): Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 42 -rtum est mox ex prima generatione Iudaeis haec divina dogmata nominare (*gr.* σύμφυτον. *cf. alteram versionem* Rvfin. hist. 3, 10, 5 -ita ... atque ingenita fides).

b *ceterae formae* (*iuxta* -itus *l. 39; de* Cic. inv. 2, 161 *aliisque exemplis bonae aetatis formam* -ui *exhibentibus v. p. 1875, 42*): *α vario usu*: Rhet. Her. 3, 14, 24 eas res ... -ere atque insecare ... in animis auditorum (Apvl. Plat. 1, 2 in ... animum [*opp.* expulisset]. *al. cf.* Ambr. off. 1, 14, 56 -uit mentibus. Favst. Rei. grat. 1, 9 p. 29, 27 *deus* sensum ... in unamquamque animam -uit inspiravit infudit). Cic. Cael. 76 amputanda plura sunt *adulescentiae* ... quam -enda. de orat. 1, 114 *haec* -i ... et donari ab arte non possunt. orat. 97 *eloquentia* -it novas opiniones, evellit -itas. Tim. 44 cum ... animos corporibus ... -evisset *procreator* (*Perionius*, animis corpora *sim. trad., quod def. Plasberg et Ax; gr.* σώμασιν ἐμφυτευθεῖεν *sc.* αἱ ψυχαί, *43* satis ... animis. *cf.* Tert. resurr. 7 p. 36, 1 *deus animae suae umbram* collocavit ... an potius -uit et inmiscuit carni?). Hor. sat. 1, 3, 35 numqua tibi vitiorum -everit (insederit *var. l.; inepte* Porph.: pro '-⟨e⟩verit se' aut '-ita fuerit') olim natura. Sen. epist. 94, 53 falsos nobis metus. 121, 17 *cura sui* animalibus inest cunctis nec -itur, sed innascitur. Lvcan. 9, 572 hoc nobis non altius -et Hammon. Ps. Hil. libell. 15 p. 88, 23 credere ... quae deus iussit, cum quae diabolus -uerat abnegamus (*respici videtur parabola p. 1876, 25 notata ut* Tract. Pelag. p. 86, 15 quae Christus -uit, ... quae diabolus supersevit). Avien. Arat. 17 *primus pater* calorem, quo ... solidaret semina mundus, -uit (*cf. p. 1878, 48*). Heges. 4, 23, 1 p. 276, 11 iactare primo paucioribus coepit ...; -ere paulatim sermonem ... principibus, postremo infundere per universos (*gr. non respondet; aliter* 1. insero *p. 1875, 17*). Hier. Didym. spir. 49 p. 144^B his ... spiritus sanctus -itur (*cf. p. 1878, 63*). Avg. gen. ad litt. 6, 8 p. 180, 5 sermo *dei* ... non quasi humanis auribus instrepebat, sed rebus factis rerum faciendarum causas -bat ([*cf.* 6, 15 p. 190, 3 *causas* mundo ... -uit]. quaest. hept. 2, 21 p. 103, 11 causas ... et rationes seminarias r. -evit [-it, -uit *varr. ll.*]). Ps. Avg. serm. ed. Mai 107, 1 ut vestris auribus -atis ... officia (Val. Cem. hom. 17, 2 p. 744^D non solum auribus, sed etiam oculis [*cf. p. 1878, 62*] ... fides ... -itur. *al.*). Mart. Cap. 9, 908 (vers.) *Amphion melo* sensus ... cautibus -uit. Cassian. conl. 8, 23, 1 *deus homini* naturaliter (*cf. l. 13. p. 1878, 67*) ... scientiam legis -uit. Alc. Avit. epist. 45 p. 74, 28 fidem vestram telis -ite (*infra*: iacula ... votis armate). *al.* *β pendet acc. c. inf.*: Capitol. Ver. 9, 1 multa ... simultates fecisse non ... veritas indicabat, sed ... rumor -everat. *cf. p. 1880, 4 et interrog. obl. per zeugma* Avg. quaest. hept. 1, 30 p. 18, 20 considerandum est, quemadmodum hoc dicat A. Gellius, et diligenter -endum.

2 -ere *animantia* (*cf. de semine supra l. 4; adhibetur fere part. perf. pass.*): Cic. Sest. 72 (*v. app. crit.*) *tribunus* a ... Gaviis in ... Atilios -itus *per adoptionem* (Tac. ann. 13, 14, 2 -itus et adoptivus *i. Nero. cf. p. 1872, 6 et v.* insitivus). Sall. (?) in Tull. 1 reperticius ac paulo ante -itus huic urbi civis. Colvm. 6, 36, 2 ut discordantem utero suo generis alieni (*i. asinini*) stirpem -itam facile recipiat *equa*. Mela 3, 66 *Liberum* femori Iovis -itum *esse* (Schol. Stat. Theb. 7, 166 femini ... -itus [infixus *var. l.*, insutus *Klotz, cf. sub* insuo] est). Stat. silv. 2, 7, 127 *Polla te, Lucane*, colit ... imis altius -itum medullis (*sim. per amicitiam*: Pavl. Nol. carm. 11, 54 te ... tenebo fibris -itum. 17, 11 animis ... -itus nostris). Pavl. Nol. carm. 21, 562 (*ad deum*) speciali nos tibi amore -rtos ... voluisti prodere (*subesse videtur parabola p. 1877, 76 illustrata ut*: epist. 13, 26 p. 106, 5 per Christum deo vincti et -iti sumus. Avg. pecc. mer. 1, 9, 10 p. 11, 13 baptizatos ... parvulos suo -it corpori *Christus. al.*). Avg. epist. 27, 5 p. 101, 9 cito ... totum Alypium -am praecordiis tuis (*sc. scribendo*). Ven. Fort. Mart. 2, 442 vir ... in affectu *Christi* -rtus solidatus adultus (*seq.* velut arbor agri). *al.* *praedicative*: Petr. Chrys. serm. 50 p. 341^C *venia peccatorum* deum illum *Christum* pectoribus -bat humanis (*nisi suppl.* 'esse', *cf. p. 1879, 65*).

B ***'aliquem (aliquid) aliqua re'*** *fere i. q. serendo implere* (*dub.*: Lvcr. 5, 1094 multa ... caelestibus -ita flammis fulgere [*coni. varii varia; cf. 1, 900* flammai fulserunt flore coorto]. Cic. *p. 1879, 40.* Oribas. syn. 5, 2 add. p. 47 l. 12 -rtum [*contextu corrupto*]): Optat. 1, 20 p. 22, 6 ut rumoribus falsis cunctorum aures -rent *accusatores* (auribus *var. l., quod attrahentes e seqq.* mendacium *def. edd. vett.; cf. p. 1877, 70*). Ennod. carm. 2, 31, 1 si tibi sunt animae, pictor, quibus -is artem *i. artificium*. 2, 90, 6 pectora clausa remotis -is officiis et dextro numine conples. Vita Marcell. Ebred. (BHL 5228) 17 tela pennis -ita.

C ***'aliquem aliquid'*** (*cf.* induere *sim.*): Min. Fel. 16, 5 homines ... *non* fortuna nanctos, sed natura -itos esse sapientiam (*parallelismi gratia, v. Löfstedt, Verm. Stud. 148 sq.; vix conferendum* Verg. *p. 1876, 80 et Tert. p. 1875, 7*).

-itus *pro subst. m. p. 1879, 72, f. p. 1877, 45, n. p. 1876, 13. 1877, 26. 1878, 13. 82.*

deriv.: insiticius, insitio, insitivus, insitor, insitus (-ūs). *cf.* (*sec.* -rtus *pro* -itus) inserticius, insertio *l. 66 sqq.*, insertivus, insertor, insertorium, insertus (-ūs).

inserpo, -ere. *ab* in *et* serpere. [*dub. vel falso trad.*: Stat. Theb. 1, 340 Somnus ... -it curis (*codd. plurimi*, inrepsit *P recte ut vid., cf. 8, 217* inrepere, *at Verg. Aen. 2, 269* serpit). Diosc. 1, 108 p. 54, 15 M. *ebenum* -it ignem (in se r⟨a⟩pit *Bulhart in schedis; gr. 1, 98, 1* ἀνάπτεται). *e coni. vix necessaria*: Stat. Theb. 6, 586 *lanugo* deserpit ... genis (-it *Garrod, at cf. Apul. apol. 63* deserpat).] *i. q. intro serpere, irrepere*: Apvl. met. 7, 5, 2 *iuveni* commodum lanugo malis -bat (Amm. 31, 10, 18 dum ... l. genis -ret). Clavd. rapt. Pros. 1, 258 credas ... -ere murmur harenis. Merob. carm. 4, 8 laureis ... sertis -ant hederae (*cf. Verg. ecl. 8, 13* serpere). *transl.*: Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 58^B ut ... in eliciendae veritatis examen non -at aliquatenus calumniosa suspicio.

insertātio, -ōnis *f.* *ab* insertare. *i. q. actus insertandi, infigendi*: Cael. Avr. chron. 1, 1, 43 hellebori usus adhibendus *est*, sed primo ex eius -e radicibus penetratis (*cf. p. 1870, 76*).

inserticius, -a, -um. *ab* insertus '*insitus*' *sec.* insiticius, *cf.* insertivus. Synon. Cic. p. 439, 34 B. peregrinus. advena. alienigena. extraneus. -us. hospes *eqs.* Gloss. -us ἐγκεντρίσιμος. ἐντάξιμος. -um ἐγκεντρίσιμον. ἐνερραμμένον (*cf.* insuo).

insertio, -ōnis *f.* *ab* 1. inserere (insertus), *cf.* insitio. *plur. l. 84. p. 1881, 2.* Gloss.^L I Ansil. in 1498 -o insitio (V Abba in 306 = Gloss. V 504, 38). 1499 -o dicitur quod de alia arbore aliae inserit (*lege* -itur). Gloss. II 283, 55 ἐγκέντρισις insitus -o. 299, 16 ἔνθεσις ἀμπέλου. III 191, 36 ἐγκέντρισμα. *legitur e coni. ap.* Vel. gramm. *et inde ab* Iren. (*falso* Colvm. 4, 29, 1 -is *cod. l pro* inserendi). [*confund. in codd. c.* insitio *l. 83 et* Serv. georg. 2, 32 (-e *H*).]

i. q. actus inserendi (*meton. l. 76. p. 1881, 2*): **1** *usu originario* (*ad* 1. insero): **a** *de immissione sim.*: Vel. gramm. VII 63, 12 ut ... necessaria [esse] s litterae -o[r] sit (*em. Rabbow in schedis; aliter Keil*). Chalc. comm. 12 p. 77, 23 in triangularibus formis medietatis -o consideratur in huius modi forma (*syn. 11 p. 76, 14* interiectu). Ambr. spir. 3, 11, 82 *cum adoratur in Christo pater*, non ... -o corporis intelligitur, sed unitas potestatis. Ivlian. Aug. c. Iulian. op. imperf. 3, 102 *id* illorum scriptorum ... -e patefeci (*i. inserens scripta libro meo*). Cael. Avr. gyn. 2, 96 l. 1173 D. -e embriulcorum perficienda *est* detractio *fetus* (*Soran. gyn. 4, 11, 2* διὰ τῆς καταπάρσεως). **b** *de consertione*: Conc.^S I 3 vers. Tur. p. 49, 23 pendet in dei cultura nostrae vitae (conversationis *Rustic.*) status et multa his inest cognatio et -o (*gr. I 1, 1 p. 115, 1* τὸ συγγενές τε καὶ προσφυές). Cassiod. Ios. antiq. 12, 2 p. 335 compagine partium *mensae* invicem ita colligata, ut invisibilis existeret nec intelligeretur eorum -o (*gr. 12, 76* τὰς συμβολάς).

2 *de arboribus inserendis et usu inde derivato i. q. insitio* (*sec.* insertus '*insitus*'; *cf. supra l. 44*): **a** *loci pendentes e parabola olivae et oleastri* (*p. 1877, 76*): Iren. 5, 10, 1 (*cf. 5, 10 tit.* insitionem) uti non ... respuamus -em spiritus ([*gr. Reynders p. 34* ἐνκεν⟨τρισμόν⟩; *seq. Rom. 11, 17*]. 5, 10, 2 quemadmodum ... oleaster, si non percipiat -em, ... sic et homo non assumens ... sp. -em [*infra*: infusionem]. 5, 11, 1). *ibid.* si ... tenuerit -em (sertionem *var. l.; gr. Reynders p. 34* ἐνκεντρισμόν) *oleaster* et transmutetur in bonam olivam. *ibid.* homines ... velut -em accipientes verbum dei. Avg. epist. 140, 50 p. 196, 23 -em oleastri ... dominus in euangelio praedixit. in psalm. 65, 5 praecisi sunt ante Iudaei, insertae sunt gentes: de ipsa -e (*i. surculis insitis*) praecisi sunt haeretici. serm. 203, 3, 3 (*sim.* Caes. Arel. serm. 195, 3 p. 749, 7) cum hoc oleastro ... silvesceret ... mundus, per -is gratiam pinguefactus enituit. spir. et litt. 26, 46 p. 200, 11 *gentiles* per -em, quam oleastro praestitam dicit *apostolus*, ad ... oleam ... pertinent. **b** *alia*: Schol. Hor. epod. 16, 46 ut, quod apud nos magno labore -o facit, ibi ipsa natura suggerat (*seq. de insitis sc. arboribus*). Avg. gen. ad litt. 9, 16 p. 289, 17 (insitio *PRS*). Macr. Sat. 1, 7, 25 *Saturno* -es surculorum pomorumque educationes ... tribuunt.

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ISID. orig. 17, 6, 2 arbor novella . . ., in qua -o fieri potest. *in imag.*: OROS. comm. 1 p. 152, 1 malignas *haereticorum* . . . plantationes vel -es erue atque succide (*infra*: insertum). PS. FVLG. RVSP. serm. 53 p. 921A numquid in ea (*Anna pariente*) solius carnalis concupiscentiae praevaluit coitus, aut virilis tantum -o pullulavit? *cf.* subinsertio.

insertīvus, -a, -um. *ab* insertus '*insitus*' *sec.* insitivus, *cf.* inserticius. *i. q. immissus quasi per insitionem, extraneus*: CALP. decl. 24 p. 22, 22 nemo umquam magistratum fecit vicarium nec in alio militavit nec sacra gentil⟨ic⟩ia -ā (insitiva *Gronovius*) stirpe corrupit (*i. inserto alienae gentis vicario*).

īnserto, -āsse, -ātum, -āre. *ab* 1. inserere, *cf.* exsertare; *metri gratia a* VERG. *formatum esse contendit Wölfflin, ALL 11, 1900, 507.* GLOSS.L I Ansil. IN 1496 sq. -bam inserebam. inmittebam. GLOSS. inserebam vel contexebam. [*it. mer.* nsertare, *hisp.* enjertar, *port.* enxertar, *basc.* txertatu, *prov.* ensertar '*insitionem facere*'. *R.*] [*fort. restituendum p. 1869, 6.*]

i. q. (intente) inserere: **1** '*aliquid alicui*': **a** *proprie*: *α manum sim.*: VERG. Aen. 2, 672 clipeo . . . sinistram -bam aptans (insertebam *M.* SERV. auct.: cunctationem ostendit hoc verbo *eqs., cf. ad 10, 383 et Macr. exc. gramm. V 651, 24*). SEN. epist. 85, 41 leonibus (leonum oribus *Hermes*) magister manum -at ([inserat *P*, *cf. p. 1871, 19*]. PAVL. NOL. carm. 27, 195 -are manum dapibus. FAVST. Aug. c. Faust. 18, 2 p. 491, 5 [*in imag.*] Saturniacis manus -are catenis *i. suscipere sabbatorum otium*). STAT. Theb. 6, 891 lateri *Tydei* dextram -are (12, 460 dextras . . . -are catenis). PRVD. ham. 861 digitum -are palato *sitientium*. *β alia*: SIL. 5, 482 aesculus . . . nubibus -ans . . . caput. PRVD. apoth. 464 *sacerdos* -to reserarat viscera *hostiarum* cultro. perist. 10, 902 *medicus* scalpellum in usque guttur *martyris* -ans agit. *γ refl.*: CAEL. AVR. acut. 2, 37, 212 *vina sufficiunt* omni . . . particulae *corporis* sese -are et per omnes . . . vias . . . percurrere.

b *translate*: STAT. Theb. 3, 550 *vates* piget . . . caelo mentem -asse vetanti. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 51 p. 255, 43 *digressionem* in omnibus orationis partibus -ari ac subici posse.

2 '*aliquid aliqua re*' (*cf. p. 1874, 48 sqq.; eadem structura fort. retinenda est* PETRON. 97, 8 servus -ans commissuras secure [*sic et in margine* securi *cod.*, '*quasi* insecans *scriptum fuerit*' *Buecheler a. 1862*; commissuris secures *vel* securem *edd.*]): **a** *coronis fere i. q. ornare*: PRVD. c. Symm. 2, 727 quibus -bo c. atria? (*cf. p. 1870, 19 et* sertatus *Mart. Cap. 1, 85. 5, 426, unde verbum hoc loco a* sertare [?] *derivandum censet K. Müller per litteras*). **b** *sine abl. de ipsa re indita fere i. q. penetrare, invadere* (*cf. p. 1874, 84*): ORIBAS. syn. 9, 54 add. Aa p. 381 per poros invisibiles inflatio latens singula membra -at.

deriv.: insertatio.

insertor, -ōris *m.* *ab* 2. inserere (insertus '*insitus*') *sec.* insitor. *i. q. qui inserit, sc. arbores*: AVG. in psalm. 134, 7 ecce iam oleaster in manu -is (*pendet e parabola p. 1877, 76*). *cf. Onom.*

postmurium (pomarium *Heraeus, ALL 10, 1898, 516 cum Arevalo*) **insertōrium** GLOSS. V 606, 40. *ab* 2. inserere (insertus '*insitus*'), *cf.* plantarium, seminarium.

1. īnsertus, -a, -um *v.* 1. 2. insero.

2. īnsertus, (-ūs) *m.* *ab* 2. inserere (insertus '*insitus*'), *cf.* 2. insitus. GLOSS. II 398, 5 παρένθεσις ἐπ⟨ὶ⟩ φυτοῦ -s.

[**3. īnsertus** '*non seratus*' *v. p. 1874, 55.*] *Stiewe.*

***īnservio,** -iī, -ītum, -īre. *ab* in *et* servire. *de formis*: *legitur imperf.* -ieb- *inde a* CIC., -ib- SIL. 7, 341. *fut.* -bis PLAVT. Most. 216. *imper.* -i CIC. epist. 16, 17, 2; -i⟨t⟩o Q. CIC. pet. 40 (*Turnebus, an* -i[o] ?). *formas perf. act. non inveni nisi breviores* -ieris, -ierat, -isse. *de notione*: ISID. diff. 1, 517 servire tantum dominis, -ire cuiusque praeceptis. *inde a* PLAVTO (*trans.*), TER. (*intrans.*). [*variat in codd. c.* (de)servire (*falso* ins- NEP. Alc. 1, 3 *M*), inserere (*p. 1882, 49. al.*), inservare (*p. 1882, 76, cf. l. 65*); *restituitur ex* instruere COD. Theod. 9, 42, 7 (= Iust. 9, 49, 7, 1). *dub.*: SEN. epist. 104, 29. SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 18 *nauta* in navi -it (inservat *Keller, WSt. 23, 1901, 110; fort. aut* n. -it *aut* in n. servit).]

I *transitive i. q. serviendo colere, curare*: **A** *aliquem*: PLAVT. Most. 190 matronae, non meretricium est unum -ire amantem (*cf.* 216 si illum -bis solum). **B** *aliquid*: PLAVT. Poen. 927 (*interpol. ?*) et hoc docte consulendum, quod modo concreditumst, et illud autem -endumst (*i. non neglegendum*) consilium vernaculum.

II *intransitive i. q. serviendo indulgere, operam dare, obsequi sim.* (*iuxta* studere *p. 1882, 20, cf.* COD. Theod. 6, 22, 3, 1 iussis obsequi, parere praeceptis, -ire mandatis): **A** *strictius de actu*: **1** *-itur animantibus* (*bestiis l. 83, absolute l. 82. p. 1882, 3*): TER. Haut. 418 filium meum amico . . . suo video -ire et socium esse in negotiis (*419* obsequi). CIC. Verr. II 3, 94 rapaces magistratus in provinciis -bant publicanis. Flacc. 87 praesentibus *praetoribus* -unt, abeuntes deserunt. off. 1, 49 a quo . . . plurimum sperant, . . . ei potissimum -unt. 1, 113 mulieribus (SPART. Carac. 7, 3 ut . . . addictus m. semper -at). Att. 9, 5, 3 optimatibus . . . nihil confido, nihil iam ne -o quidem. epist. 6, 12, 2 nihil est a me -tum temporis causa. Q. CIC. pet. 23 quemadmodum cuique -as. 24. 40. VARRO rust. 2, 8, 2 matri suppositiciae *pabulis* (*bestiae ut*: SIL. 7, 341 feroci pervigil -ibat equo fessumque levabat). LIV. 2, 21, 6 *plebi* summa ope -tum erat. LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 48 -endo mihi o⟨peram dedisse te⟩, ut *eqs.* (*cf.* 2, 27). TAC. dial. 28, 4 liberis. hist. 2, 81, 1 Antiochus . . . -entium (serv- *Novák*) regum ditissimus. FRONTO p. 146, 7 v.d.H. (= p. 152 N.) ut magistro discipulus haereat semper et -at. HIER. adv. Iovin. 1, 47 (*ex Theophrasto*) nec posse quemquam libris et uxori pariter -ire.

2 *-itur rebus sive bonis sive malis*: **a** *generatim*: *α c. dat.* (*subaudiendo l. 17*): CIC. Marcell. 28 huic (*i. posteritati*) tu -as, huic te ostentes oportet (*cf. 29* servi . . . iudicibus). de orat. 1, 13 *artibus* (HIER. in Dan. 11, 10 *magicis*. VVLG. II par. 33, 6 maleficis. NOVELL. Theod. 6, 1 = COD. Iust. 11, 10, 5 pr.). orat. 68 vocibus magis quam rebus -unt *poetae* (*cf.* GELL. 13, 21, 21 auribus). fin. 2, 117 suis commodis (BRVT. Cic. epist. 11, 4, 2 communi. APVL. flor. 9). off. 2, 4 honoribus (epist. 3, 13, 1. HOR. ars 167 aetas animusque virilis . . . -it honori. *cf.* VAL. MAX. 4, 5, 4 dum ineptae rei -ret [d. consulatus petitioni deserviret *Paris*]). epist. 16, 17, 1 (*verba Tironis*) valetudini fideliter -endo (*cf.* 16, 17, 2 valetudo tua me valde sollicitat; sed -i et fac omnia. 16, 22, 1). ad Q. fr. 2, 13 (14), 1 communi dignitati. Q. CIC. pet. 21. 49 studiose -ire negotiis ac periculis amicorum. BELL. Alex. 12, 2 veteres reficere naves accuratiusque huic rei studere atque -ire. NEP. Alc. 11, 3 studiis *Thebanorum. ibid.* Boeotii magis firmitati corporis quam ingenii acumini -unt (serv- *Cobet*, acumine vigebant *P; cf. 11, 4* se dedisse). LIV. 45, 37, 11 parum licentiae, parum avaritiae suae -tum censent. GRATT. 248 *canem* operi iuvet -isse benigne (COLVM. 9, 14, 2 fortius operibus -unt *apes*. POMER. 3, 10, 3). PAVL. FEST. p. 215 epulis et potationibus. VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 *litteris*. SEN. dial. 8, 7, 1 contemplationi (*syn.* vacat). COLVM. 5, 7, 3 ⟨si⟩ frumento non -itur (*lectionem codicum affirmat Josephson per litteras*; frumentum non inseritur *ed. pr.; infra*: si segetibus indulgetur). TAC. ann. 16, 27, 2 hortorum . . . amoenitati. PLIN. paneg. 95, 5 reverentiae. GELL. 1, 25, 10 legibus rationibusque . . . definitionum. APVL. met. 10, 35, 1 lectulo probe coaptando (*gerund. ut*: TREB. Claud. 11, 6 AVG. c. acad. 3, 20, 43 pecc. orig. 38, 43 p. 201, 11. SIDON. epist. 9, 13, 3 religiosis . . . narrationibus vaca; . . . his redicendis sollicitus auditus -at. *cf. infra l. 48*). MIN. FEL. 10, 5 cum nec singulis -ire possit . . . nec universis sufficere *deus. et saepius*. *de natura*: ARNOB. nat. 1, 9 quid . . . -ire elementa tuis necessitatibus postulas . . .? *β c. enunt. fin.*: HIRT. Gall. 8, 8, 1 omnibus rebus (*abl.*) -endum statuit, quo celerius hostes . . . prodirent in aciem.

b *in sermone iuris*: *α de iis, qui officiis publicis funguntur*: COD. Theod. gest. in sen. 7 constitutionariorum, quos iam dudum huic officio -ire praeter culpam probamus (8, 4, 1 civilibus o. et curiae necessitatibus. 12, 1, 15 necessariis o. publicis. 12, 6, 11 allegationis o.). 8, 1, 8 scriniis. 10, 20, 14 (= Iust. 11, 8, 11, 1) sollemnibus ministeriis. 12, 1, 123, 5 curiae (*cf.* COD. Iust. 10, 32, 64 pr. *et* 66 pr. [*s. V*] curiae commoditatibus). 12, 1, 179, 2 propriis . . . muneribus (*cf.* COD. Iust. 8, 10, 8 pr. [*a. 377*] muniis). 16, 2, 3 civilibus obsequiis. COD. Iust. 2, 7, 26, 6 (*a. 524*) qui controversiis movendis -unt (controversias inserunt *R*) aut excipiendo seu praeparando vel officio quolibet alio. 3, 26, 10 (*a. 385*) exactioni vel chartis. *β de iis, qui poenae servili addicti sunt*: COD. Theod. 14, 17, 6 sub vinculis pistrino . . . -at. 15, 12, 1 metallo.

3 *-itur numinibus, deo sim.* (*absolute l. 61*): PORPH. Hor. epist. 2, 1, 230 templorum ac numinum, quibus -unt *aeditui*. LACT. inst. 5, 10, 11 terrenis istis simulacris. IVVENC. 1, 629 divitiis deoque -ire ([*Matth. 6, 24* servire]. PRVD. c. Symm. 2, 339 POMER. 1, 3, 2. PASS. Iren. Sirm. 1, 2 cui operibus rectis -bat). AVG. civ. 18, 18 p. 280, 22 D. ut falsos deos . . . colant et hominibus mortuis . . . templis, altaribus, sacrificiis, sacerdotibus . . . -ant. *al.* *de natura*: PRVD. cath. 13, 36 regnator . . ., cui lux et aethra -unt. BOETH. cons. 4, 6, 13 W. seu anima seu tota -ente natura . . . fatalis series texitur.

B *laxius de statu apto fere rerum* (*fere i. q. adhiberi, usui esse*): PORPH. Hor. carm. 1, 4, 10 liberae et cultui non -entes *terrae*. GARG. MART. pom. 2, 3 *māla* tunc -ire arboribus debent (*sc. eo quod seruntur*), cum extra hiare coeperint. SCHOL. Pers. 6, 23 *rhombus* divitum mensis -it. MART. CAP. 9, 967 numerus est diversorum modorum ordinata conexio, tempori pro ratione modulationis -ens. 9, 984 *spondeus* ⟨sacrificiis⟩ -it. COD. Theod. 11, 20, 3 *salinae* populi Romani lavacris -unt. 15, 7, 6 (*de equis*) *illud* spectaculis . . . . urbanae plebis -at. CASS. FEL. 54 p. 139, 19 *nervi* motibus membrorum -unt. COD. Iust. 11, 43, 6 pr. (*a. 440?*) aquaeductum . . . thermarum . . . commoditatibus -ire (*cf.* 11, 43, 6, 3).

īnservo, -āre. *ab* in *et* servare. [*e coni. dub. p. 1881, 65.*]

1 *i. q. observare*: STAT. Theb. 6, 935 fata patent homini, piget -are, peritque venturi praemissa fides ([SCHOL.: attendere auspicia. alii 'inservire' legunt et est verbum augurum de caelo servatum *eqs.*]. *cf.* 8, 194 an tibi, *Amphiarae*, felices lucos . . . Averni rector et Elysias dedit -are [insinuare *C*] volucres? [SCHOL.: proprio usus est augurii verbo, qui . . . dicuntur caelum servare]). 10, 886 gemit -ante (infestante, infestare *varr. ll.*) noverca Liber (SCHOL.: custodiente).

? 2 *i. q. conservare*: AMM. 31, 15, 11 *sagittae* volitantes vires integras -bant (reserv- *Mommsen et Clark*, serv- *aut* conserv- *alii*). PS. AVG. c. Fulg. (RevBén. 58, 1948) p. 211, 25 ut pravitas emendetur, veritas -etur, *Hugenschmidt.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Insessio, -ōnis *f.* *ab* insideo, insido. 1 *genus lavacri, i. q.* ἐγκάθισμα (*cf.* 2. insessus): Cass. Fel. 46 p. 117, 22 -is (sens- *p*) fomentationes, nam Graeci encathisma vocant. Oribas. eup. 4, 112 La p. 619 -es (insens- *trad.*) ... educunt menstrua (*Aa* incatismata, *gr. 4, 110, 11* ἐγκαθίσματα). 2 *fere i. q. obsessio*: Cassiod. in psalm. 21, 12 obsidio ... dicta est quasi hostium -o, id est hostilis circumdatio.

Insessor, -ōris *m.* *ab* insideo, insido. 1 *fere i. q. obsessor*: Pavl. Fest. p. 111 -es latrones, quod circa vias insidientur sedentes (*cf. p. 103* hodoedocos latro atque obsessor viarum. *item de latrone* Symm. epist. 2, 48, 1 -r viarum). Merob. poet. 24 -r Libyes *Gensericus*. 2 *i. q. vector*: Ivl. Val. 3, 51 p. 159, 19 currus aureus visebatur una ... equis atque -e aureo laboratus.

1. Insessus, -a, -um *v.* insideo, insido (*fere i. q.* 'insessor' *p. 1888, 5*).

2. Insessus, -ūs *m.* *ab* insideo, insido; *cf.* insessio. Gloss. II 308, 25 ἐπικάθισμα hic -s (491, 36). 583, 27 -s conventus, concilium.

? **3. Insessus** '*sede carens*' *v. p. 1888, 8.*

†**insetie** ἔγκειται Gloss.L II Philox. in 465. insidet *vel* insedit (*cf. 461*) *vel* insequitur *Vulcanius*; insita est *Lindsay olim*; intestinae ἔγκατα (*cf. 683*) *Heraeus, Sprache d. Petron. 41.*

Insibilātio, -ōnis *f.* *ab* insibilare, *cf.* inspiratio. *fere i. q. insufflatio*: Avg. c. Fort. 29 (*dixerat Fortunatus sec. gen. 2, 7*: fecisse deum ... hominem et insufflasse in eum animam) de illa -e respondebo (*cf. l. 50*).

Insibilātor, -ōris *m.* *ab* insibilare, *cf.* inspirator. *qui insibilat*: Avg. in euang. Ioh. 8, 6 (*de diabolo, v. l. 36*) serpens veternosus, venenorum -r et inspirator antiquus.

Insibilo, -āvī, -āre. *ab* in *et* sibilare. *ap.* Ov., Sil., Stat. *et inde a* Mar. Victorin.

1 *intransitive i. q. alicui vel alicubi sibilum edere*: **a** *strictius* (*usu proprio vel tropico*): Ov. met. 15, 603 ubi trux -at (immurmurat *duo codd. Ambrosiani*) eurus (*inde* Ven. Fort. carm. 1, 20, 13. *cf.* Sil. 9, 517 *Vulturnus* obvius arma quatit patuloque -at ore [ori *Heinsius, sed v. l. 47*]). Sil. 12, 616 membris ... -at ignis *fulminum*. Hier. in Os. prol. p. 820A ut simpliciter et non superbe, sicut quidam meorum amicorum semper -at (-et *Migne*), tuae prudentiae fatear. Avg. serm. 299, 12 *serpens i. diabolus* susurrat et -are non cessat (*cf.* Favst. Rei. grat. 1, 1 p. 7, 12 *gemini errores* diverso quidem studio, sed spiritu unius serpentis -ant. Ennod. opusc. 2, 50 p. 303, 11 in vobis ... virus serpentis -at. Cassiod. var. 1, 45, 6 aeneus anguis -at. Caes. Arel. serm. 184, 3 per os eius *seductoris* vox antiqui serpentis -at). Cassian. inst. 5, 14, 2 donec dei gratia, spiritu roris sui in cordibus nostris -ante, aestus carnalis concupiscentiae ... valeant consopiri (*cf.* Greg. M. moral. 30, 59 bonis ... mentibus superni spiritus gratia -at).
b *transfertur ad aerem ictum*: Stat. Theb. 6, 421 densis -at aer verberibus *aurigarum.*

2 *transitive i. q. sibilando immittere*: Sil. 2, 626 verbera Erinnys incutit (*sc. in parricidam*) atque atros -at ore tumores (*O*, tim- *LFV*). Avg. in psalm. 57, 14 aspides insidiosae volunt venena immittere et spargere et -are. *de deo spiritum immittente* (*cf.* insibilatio): Mar. Victorin. gen. div. verb. 26 in eum *filium* -vit *deus animam*? (*obscurius infra*: si quod -vit, ipsum fuit filius. *syn.* inspiravit *et* insufflavit *sec. gen. 2, 7, ubi Ps. Aug. serm. ed. Caillau 1, 27, 2 exhibet* sibilavit).

deriv.: insibilatio, insibilator.

Insiccābilis, -e. *ab* in *et* siccare, *cf.* 1. insiccatus, siccabilis. *i. q. qui siccari non potest*: Avg. in psalm. 41, 2 apud deum est fons vitae et -is fons, in illius luce lumen inobscurabile. Sidon. epist. 9, 16, 2 -is gelu pagina.

Insiccat Not. Tir. 80, 89a. *ab* in *et* siccare; *cf.* 2. insiccatus.

1. Insiccātus, -a, -um. *ab* in *et* siccatus. *i. q. non siccatus, recens* (*ut vid.*): Stat. Theb. 3, 364 vulnera ... ista ferens putri -a cruore protinus ire peto.

2. Insiccātus, -a, -um. *ab* in *et* siccatus; *cf.* insiccat. *i. q. siccitate inhaerens*: Stat. Theb. 8, 246 *tum primum Oedipoden ferunt* -um ... cruorem deiecisse genis (Schol.: inhaerentem. '*non siccatum*' *post alios intellegit Forcellini, sed hoc speciei squalidae et verbo* deicere *minus convenit*).

Insicium *sim. v.* is-. *E.*

***Insideo** (-sed- ?) *et* ***Insido**, -sēdī (-sīdī ?), -sessum, -sidēre *et* -sīdere. *ab* in *et* sedere, sidere.

de script., formis, prosodia sim.: *trad. praes.* -sed-: Liv. 7, 38, 7 (*MPF*, -sidientem *A*). Plin. nat. 24, 13 (*Vd²*, sed- *d¹*). *et saepe, aevo cadente fort. ex usu genuino auctorum.* *trad. perf.* -sid- (*probant quidam edd.*): Cvlex 279 (*pars codd.*). Cels. 8, 3, 9 *et* 8, 4, 17 (*FV*; -sed- *J ut* 3, 1, 5. *al.*). Sen. epist. 55, 2 (*P*; -sed- *etiam* nat. 3, 26, 8. 4, 13, 5). Plin. nat. 7, 64 (-cid- *anon. ap. Dalecampium*, -sed- *Gelenius ut* 5, 146. *al.*). Sil. 5, 3 (*ChV*). Tac. ann. 3, 61, 2. 16, 27, 1 (-sed- *passim*). Avien. Arat. 186 (*V*; -sed- *etiam* ora 464 orb. terr. 1221). Amm. 28, 6, 4. 31, 10, 16 (-sed- *saepius*). *al.* *formae certae pertinentes ad* -ēre *occurrunt inde a* Naev. com. 107 (-et *em. L. Spengel et Fleckeisen metri causa pro* -it), *ad* -ĕre *inde a* Varrone ling. 7, 14 (*in veriloquio*), Verg., Ov. *in codd. passim variantur* -et *et* -it, -ea(n)t *et* -a(n)t, -ent *et* -unt. *in sermone pedestri nisi rhythmo vel clausulis confidas, hic illic dubitare licet, maxime ap. posteriores, qui neque* -ēre *de actu considendi (v. e. g. infra l. 43 sq. necnon iam* Liv. *infra l. 58) neque* -ĕre *de statu sedendi (v. l. 76. p. 1885, 45. 1886, 2. 1887, 46 et in poesi p. 1886, 20, cf. l. 5. 7) aspernati esse videntur, cf. p. 1886, 6. 1888, 1 sq.*

ex formis ambiguis metro firmantur -sīdĕre Ov. met. 10, 257; -sīdens Sen. Med. 29 Phoen. 122; -sīdens *vi fere durativa q. d.* Avson. 122, 1 p. 428 P. 132, 1 *et* 133, 1 p. 422. Drac. laud. dei 1, 260 (*ad* -ēre *producta i trahit Vollmer, ed. mai. p. 364. 442 coll.* 2, 41 -sīdet [-it *Arevalo*]); ? -sīdiens Ven. Fort. carm. 1, 21, 30 vix ... -ens (*maior pars codd.*, -sidians *DG*, -sīdens *R*, -siliens *Mommsen*; insidire *statuit Leo, sed cf. l. 21*) ungula mergit equi. *fut. non probatur nisi* Qvint. inst. 6, 2, 31 (-et) *et fort. p. 1888, 4* (-es). Not. Tir. 50, 55 -ssus.

de notione v. p. 1885, 33. 1886, 30. Gloss. -edit: ἐπιβουλεύει (*cf.* insidior). ἐγκαθέζεται. optinuit. *legitur inde a* Naev. (*trans.*), Cic. (*intrans.*). [*confund. in codd. c.*: sedere *et aliis compos. saepius*; ads- *substituit Palmer* Ov. epist. 19, 134 (20, 136) -o ... toro *aegrae* (*cf. 137* adsidet aegrae; *aliter p. 1885, 56, nihil adiumenti affert p. 1886, 46*). incidere (-cīd-): Sen. nat. 1, 1, 14 Lact. opif. 1, 8 Vvlg. Tob. 2, 11. *reicitur* -ere Sen. contr. 9, 6, 4 (*Kiessling*). Cels. 3, 4, 18 (*Lyngby, Textkr. Stud. 24 sqq.*). Sen. clem. 1, 5, 1 (*v. p. 907, 3*). inserere: Hor. sat. 1, 3, 35 (inseverit *var. l., recte*). Avien. Arat. 1371 (insevit *Schrader*). insidiari: Cic. Att. 1, 18, 2 Colvm. 8, 10, 2 Lact. inst. 6, 20, 33. *al. cf. l. 8. p. 1883, 72. 1886, 35. 1894, 58. 1896, 52.* -ens *c.* insequens: Flor. epit. 1, 13, 20. -ssus *c.* incessus, infessus: *ibid.* 2, 2, 13. *lectio dubia est* Stat. Theb. 12, 236 (*v. app. crit.*). Mart. 12, 38, 2 (*v.* incedo *p. 853, 60*). Amm. 31, 7, 3.]

I transitive *i. q. sedendo tenere vel considendo occupare* (*de acc. v.* Arvs. gramm. VII 480, 13): **A** *de animantibus* (*domo p. 1885, 6*): **1** *generatim*: **a** *vario usu*: Naev. com. 107 dictator ubi currum -et (*v. p. 1883, 80*), pervehitur usque ad oppidum (*cf.* Vita Mitriae [BHL 5973] p. 13, 17 sedile ... mularum rector -edit). Sen. Phoen. 122 hoc saxum (saxo *A*) -ens *Oedipus tamquam Sphinx*. Plin. nat. 9, 10 ascendere eum *maximum hominem* navigia ... statimque degravari, quas -erit partes. 10, 202 -unt ... pardi condensa⟨m⟩ arbore⟨m⟩. Stat. Theb. 2, 151 postquam ... congressi *sunt* ... locumque, quo serere arcanas aptum atque evolvere curas, -unt (*pendet ex Verg. Aen. 8, 467* residunt). silv. 5, 2, 167 *Caesar* patrias dabit -isse curules (Boeth. cons. 2, 3, 8 W. *filiis* in curia c. -entibus). Tac. ann. 3, 61, 2 supplicibus Amazonum, quae aram -erant. 12, 64, 1 fastigium (*Nipperdey*, -o *cod.*) Capitolii examen apium -edit. Ampel. 22, 2 corvus galeam ... -edit (*cf.* Serv. Aen. 4, 462 bubo, si cuius aedes -erit *eqs.*). Apvl. met. 3, 1, 2 grabattum cossim -ens. Marcell. chron. II p. 102, 16, 525 *Iohannes papa* dexter dextrum -edit solium. Cassiod. var. 11, 40, 7 tenaces laqueos avis cauta declinat, haerentem viscum ales suspecta non -et. *per imag.*: Cassiod. in psalm. 88, 4 'sedes' ... est domini omnis sanctus, quem quasi splendidissimum thronum dignatione suae maiestatis -erit (*affert N. T. act. 2, 3; v. p. 1886, 57*). *translate de munere ineundo* (*cf. l. 37*): Novell. Valent. 2, 4 quis ... se ei officio novus professor inserat, quod veteranus -erit ...?

b *de equitantibus*: Gell. 18, 5, 8 hominem equo -entem et equum, qui (quo *Π¹*, cui *Skutsch*) -retur (*cf.* Avg. in psalm. 31, 2, 23 domat deus iumentum, cui -et: quia iumento expedit, ut -eatur). Apvl. met. 9, 32, 1 *dominus* dorsum -ens meum.

2 *c. respectu obsidendi, possidendi*: **a** *in re militari* (*usus tritissimi exempla selecta*): Sall. hist. frg. 1, 11 plebes ... armata montem sacrum atque Aventinum (*cf. l. 58*) -edit. 1, 97 paucos saltum -entes (*ad* -do *affert* Arvs. gramm. VII 480, 16). Verg. Aen. 2, 616 summas arces ... Pallas -edit. Liv. 3, 50, 13 eunt agmine ad urbem et Aventinum -unt. 21, 54, 3 Mago locum monstrabit, quem -eatis. 25, 13, 2 priusquam ... viae ... omnes hostium praesidiis -rentur (*al.* Tac. ann. 2, 59, 3. *al. cf.* Liv. 26, 44, 2 militibus. Tac. hist. 3, 69, 3 mixto milite et quibusdam senatorum equitumque. 4, 71, 4 manu. Plin. epist. 8, 4, 2 castris [Flor. epit. 2, 6, 47]. Flor. epit. 3, 23, 6 exercitu. 4, 8, 1 classe medium mare. *sim. saepius*). *al.* Sil. 12, 487 *Hannibal* Tifata -it. Tac. ann. 2, 16, 2 campum et prima silvarum barbara acies tenuit: soli Cherusci iuga -edere. *et passim.* *presse de praetorianis*: Tac. ann. 4, 5, 3 quamquam -ret urbem proprius miles. *in imag.*: Lact. opif. 1, 8 utrubique saltus -et *diabolus*.

b *habitando*: Verg. Aen. 10, 59 non satius cineres patriae -isse supremos atque solum, quo Troia fuit? (Clavd. Don.: in solo genitali resedisse). Plin. nat. 5, 62 metatus est eam *Alexandriam* Dinochares architectus ... xv p. laxitate -ssa. 5, 94 -ent verticem Pisidae. 5, 146 *Galli* partem eam -edere. Val. Fl. 1, 513 horrida ... arva ... strictosque -edimus (-edibus *trad.*) amnes. 2, 177 Sarmaticas ... -isse domos tristesque habitasse pruinas. Tac. ann. 12, 62 loca. *al.* Porph. Hor. carm. 4, 4, 18/21 Vindelici ... Alpium ... loca -isse dicuntur. Sol. 10, 7 *Haemi* aversa ... plurimae -unt nationes (*Plin. nat. 4, 41* optinent). *al.*
in imag. de deo sim. (spiritualiter praeter Plin.): Plin. paneg. 1, 5 quem *locum* (*i. aras*) deus ille (*sc. Iuppiter*) tam manifestus ac praesens quam caelum ac sidera -edit. Val. Fl. 4, 445 mea ... vates -edit Apollo pectora (*cf. Langen ad l.*). Cypr. ad Donat. 15 p. 15, 24 domum ..., quam dominus -edit templi vice, in qua spiritus sanctus coepit habitare. Hil. trin. 1, 6 exteriora sua interior -ens *deus*. Hil. Arel. vita Honorat. 17 l. 9 C. pectus suum (*i. Honorati*) quasi praecelsam arcem et splendidissimum templum -erat *Christus*. Cassiod. in psalm. 10, 5 'caelum' ...

[*Wolf*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sanctos viros significat, quos praesentia maiestatis suae divinitas -ere dignatur.

c *vario usu*: CVLEX 279 turba ferarum . . . regionem -erat. PLIN. paneg. 5, 4 turba, quae limen -erat. 26, 1 -ere vias examina infantium futurusque populus solebat. 34, 1 non solitudinem illi *delatores*, non iter, sed templum, sed forum -erant. SIDON. epist. 2, 9, 2 domus utraque non solum tramites . . . verum etiam calles . . . atque pastoria deverticula -edit (*sc. exploratoribus*), ne . . . dispositis officiorum insidiis elaberemur.

B *de rebus*: 1 *corporeis*: VITR. 8, 6, 11 vapor ex eo *plumbo flato* -ens corporis artus. PLIN. nat. 5, 69 Iope Phoenicum . . . -et collem. STAT. Theb. 2, 36 sublimis apex . . . fessis -itur astris (SCHOL.: astra considunt. *cf.* FIRM. math. 6, 1, 6 haec loca quodcumque stellarum sidus -erit *eqs.*). silv. 1, 1, 56 -ssa . . . pondere toto subter anhelat humus. 3, 1, 79 innumerae gaudentia rura superne -edere domus (*cf. l. 6*). AMBR. hex. 3, 3, 15 potuit . . . aquarum vis profundiora ea facere, quae -erat tanto fluctuum motu *eqs.* *de plaga tamquam telo penetrante* (*cf. p. 1886, 83*): LVCIF. reg. apost. 12 p. 64, 27 quia te plaga hostilis (*i. diaboli*) -edit, trade te curandum medicinae.

2 *incorporeis*: a *c. vi infestandi*: LIV. 3, 16, 5 non bellum, sed vanam imaginem belli . . . Capitolium -isse. PANEG. 2, 24, 4 quas *terras* illa pestis (*i. dominatio usurpatorum*) -erat. b *c. vi inolescendi*: APVL. mund. 24 vetus opinio est atque cogitationes omnium hominum penitus -edit (*gr. p. 397b 13* πάτριός ἐστι *sc.* λόγος). LACT. inst. 7, 10, 4 nisi pectus quod -edit perpetua statione munierit *virtus*. THEOD. MOPS. in psalm. 4, 2 p. 21, 8 *error* hominum . . . mentes -erat. *cf. etiam* APVL. apol. 50 *regalis pars animi* verticem hominis velut arcem et regiam -edit.

II ***intransitive*** *i. q. alicubi sedere vel considere* (*nude vel c. struct. variis, v. indicem infra additum; copulatur c. trans. p. 1884, 49. 51 et per hebraismum p. 1886, 4*): A *de animantibus*: 1 *generatim*: a *vario usu*: VERG. Aen. 1, 719 inscia Dido, -at quantus miserae deus (-eat *R al.*, *cf.* SERV. auct.: '-eat' in sinu sedeat; legitur tamen et '-at', ⟨id est,⟩ ut quidam volunt, 'insidias faciat'). 6, 708 apes . . . floribus -unt (PLIN. nat. 11, 18 mortuis ne floribus quidem, non modo corporibus, -unt. *al.*). VITR. 9 praef. 10 *Archimedes* animadvertit, quantum corporis sui in eo *solio* -ret, tantum aquae . . . effluere (SVET. Aug. 82, 2 -ens ligneo s. *aliter*: VAL. MAX. 6, 9 ext. 7 *Syphax* regio -ens s. [CLAVD. DON. Aen. 11, 300 p. 456, 18. *cf.* AMBR. hex. 5, 21, 68 p. 190, 14 *rex* regalibus thronis -et. *al.*]). CELS. 7, 26, 2^{D} duobus sedilibus iunctis duo valentes -unt. SEN. Med. 29 curru -ens *Sol* (*sic de vectis*: PLIN. nat. 11, 262 portentis. AMM. 15, 7, 4 vehiculo [*al.*]. 16, 10, 6 carpento). COLVM. 6, 16, 3 *muscae* ulceribus -erunt (CHIRON 147 cui m. . . . super tergus -ent. VITAE patr. 3, 204 si . . . tepida fuerit *olla*, -ent in ea [*gr. Cot. p. 620^{A}* ἐπικάθηται αὐτῷ. *cf.* 7, 39, 3 -unt in eam. *Luculent. 4 p. 817^{D}* tepidae . . . superinsedunt, *Mart. Brac. sent. patr. 42* tepidae . . . superinsidunt (insidunt *M*, superincidunt *V*, insidiunt *L; v. p. 1887, 26*)]. *al.*). 8, 10, 2 quibus *perticis* -ant *turdi*. 9, 15, 2 *fuci* -entes seminibus. PLIN. nat. 7, 64 fructus arborum, quibus -idere *mulieres in menstruis*, decidunt. 10, 17 *aquila* -ens cornibus (*sic saepe de avibus*). 21, 176 ad -endum decoctae (*cf.* 26, 155 vesicae -entium decocto medetur *cyclamini radix*. *al. absol.*: 24, 184 -unt. 26, 151 -entibus. *al.*). *al.* FRONTIN. strat. 3, 13, 6 *militem* -entem duobus inflatis utribus. AVIEN. Arat. 186 (*de sidere Engonasin q. v.*) sic membra genu subnixa sinistro sustentasse ferunt, sic -isse (*sc. serpenti*) labore devictum *Herculem* fama est. PS. SORAN. puls. p. 275, 9 ut . . . lectulo *aegri* -eas (*opp.* iuxta lectulum sella). CASSIOD. var. 1, 4, 6 qua moderatione praetoriano culmini locatus -erit. 6, 21, 5 tribunalibus -ere. *al.* *per imag.*: ITALA num. 11, 25 (Lugd., Monac.) -edit super eos spiritus (*gr.* ἐπανεπαύσατο, *Vulg.* requievisset). AMM. 29, 2, 21 coetus furiarum horrificus . . . cervicibus Asiae totius -edit.

b *de equitantibus*: CIC. rep. 2, 67 -ens beluae (*cf.* LIV. 27, 14, 10 *belua* -entis magistri imperio regitur). TIB. 1, 2, 72 ille . . . -eat celeri . . . equo (LIV. 2, 13, 11 *Cloelia* -ens equo [SEN. dial. 6, 16, 2 equestri -ens statuae. *v. Hermes ad l.*]. *passim. cf.* GELL. 5, 2, 4 -ens in eo *equo*). LIV. 10, 41, 6 -entes mulis calones. 37, 40, 12 his *camelis* -bant Arabes sagittarii. CVRT. 6, 5, 18 *Bucephalas* nec in dorso -ere suo patiebatur alium (PLIN. nat. 7, 26 dorsis). TAC. ann. 15, 15, 3 *Vologaeses* elephanto -ens (AVSON. 122, 1 p. 428 P. Faustulus -ens formicae ut magno e. [*Anth. Pal. 11, 104, 1* ἱππεύων]. AMM. 25, 1, 15). GELL. 16, 19, 23 delphinus vehens et homo -ens. CLAVD. 24, 351 -edit nigra cervice *elephantorum* . . . dea. CASSIOD. or. frg. p. 475, 6 vulnerato quoque quo videbatur -ere cornipede. *al.* *per imag.*: HIL. in Matth. 21, 2 p. 1035^{B} *gentium* mentibus tamquam vector -ens *dominus*. AVG. *p. 1884, 51*. FVLG. RVSP. epist. 3, 29 p. 335^{C} quibus *superbiae generibus* diabolus velut quadrigis vehitur, et ad gehennam miserorum quibus -et mortifero cursu raptatur.

2 *c. respectu obsidendi, possidendi*: a *habitando*: VERG. Aen. 8, 480 urbis Agyllinae sedes, ubi Lydia quondam gens . . . iugis -edit Etruscis. MELA 3, 38 Scythae Nomades freti litoribus -ent. PLIN. nat. 6, 53 Anthropophagi Scythae -ent. TAC. ann. 4, 67, 3 Tiberius duodecim villarum nominibus et molibus -erat. ITALA lev. 18, 25 (Lugd., *cf.* Monac., Aug.) -entibus in ea *terra* (Monac. *et* Aug. loc. hept. 3, 45 quaest. hept. 3, 67 qui -ent super eam, *gr.* ἐγκαθημένοις ἐπ' αὐτῆς, *Vulg.* habitatores. *cf.* AVG. *loco priore*: sedes habent, quod est 'habitant'). num. 13, 19 (Lugd., Aug. quaest. hept. 4, 21) populum, qui -it (-et *Aug.*) super eam *terram* (*gr.* ἐγκαθήμενον, *Vulg.* habitator). 13, 20 (Lugd., *cf.* Aug.) quae terra sit, quam hi -ent in ea (Aug. loc. hept. 4, 35 in qua isti -ent super eam, *gr.* εἰς ἥν οὗτοι ἐγκάθηνται ἐπ' αὐτήν, *Vulg. aliter*). iud. 2, 2 (Lugd.) -entibus in terram istam (*gr.* ἐγκαθημένοις εἰς τὴν γῆν ταύτην, *Vulg.* habitatoribus). AMM. 22, 8, 25 *Achaei* verticibus montium -edere semper nivalium. COD. Theod. 5, 11, 12 (= Iust. 11, 59, 8) si vacanti ac destituto solo novus cultor -erit. CASSIAN. conl. 18, 15, 1 *Pafnutius* in . . . Scitioticae heremi . . . secretis . . . -edit. IORD. Get. 123 *Hunnorum natio* Meotida palude ulteriore ripa -ens. 126 *Boisci* ripae istius Scythiae -bant. Rom. 216 *Amantini* inter Saum Draumque flumina -ent. *al.* *de penatibus*: CIC. nat. deor. 2, 68 di Penates . . . ab eo, quod penitus -ent. *de deo vel diabolo* (*fere notione spirituali*): IREN. 3, 11, 8 (= 3, 11, 11 H.) evangelia . . ., in quibus -et Christus Iesus (*gr.* ἐγκαθέζεται). HIL. in Matth. 12, 22 -entem plebis istius pectoribus spiritum immundum lex . . . eiecit (CASSIOD. in psalm. 131, 14 ipsa est . . . requies domini, ipsum speciale tabernaculum in hominum religiosissimis p. -ere et sic ubique esse, ut in his dicatur . . . habitare). PS. DAMAS. epigr. 65, 3 sidereo sanctis -it numine regnis *Christus* (*antea*: regnat). AVG. in psalm. 46, 10 p. 530 *anima* servit interius -enti sibi domino suo. serm. 7, 6 patres nostri dominum in angelis agnoscebant, habitantem in habitatione intellegebant; non portantibus, sed -enti gloriam dabant. HIL. AREL. vita Honorat. 38 l. 5 C. tuis . . . medullis Christus -erat. PASS. Saturn. Dat. (BHL 7492) 23, 3 semper illi *ecclesiae* -et deus, adest dominus Christus, collaetatur . . . spiritus sanctus.

b *in re militari* (*plus minus subaudiuntur insidiae, cf. p. 1885, 34*): VERG. Aen. 11, 531 iuvenis . . . arripuit . . . locum et silvis -edit iniquis (SERV.: proprie: nam '-ere' est dolose aliquem exspectare: unde et insidiae nominatae sunt. *inde* ISID. orig. 10, 151). LIV. 35, 30, 11 ibi excepti ab -ente hoste passim . . . caesi . . . sunt. AMM. 28, 6, 4 *Austoriani* suburbano eius *civitatis* uberrimo -idere per triduum. *per imag.*: ITALA Ezech. 35, 5 (Sangall. ed. Dold 1940 p. 31) eo quod fueras inimica aeterna et -isti[s] domui Israhel dolo (*gr.* ἐνεκάθισας, '*pro* insidiasti' *Dold ut Wirc., sed cf. etiam* assederis *Hier. in Ezech. ad l.; Vulg. aliter*). HESYCH. in lev. 14, 33sqq. p. 963^{D} -entes . . . doctores in pravis libris. COD. Theod. 8, 8, 9, 1 (= Iust. 12, 60, 3, 1) *si executor* regionis visceribus praedator -ens deprehensus fuerit remorari *eqs.*

c *in univ.*: STAT. Theb. 11, 422 montibus -unt patriis *manes*.

3 *translate fere i. q. incumbere, insistere*: TRACT. de indur. cord. Phar. 29 l. 5 *Pharaonis* cordi insertus *diabolus* limosis et cruentis facinoribus -endo bonum naturae . . . mutavit. PS. RVFIN. (= IVLIAN. AECL.) in Am. 7, 4 p. 1090^{A} locustarum . . . operi quod susceperant -entium. GREG. TVR. Franc. 7, 14 p. 336, 6 pater eius pectinibus -edit (*an i. 'adsedit'?* inseruit *A 1*) lanasque conposuit.

B *de rebus* (*pers. pro re p. 1887, 47*): 1 *generatim*: a *corporaliter*: VARRO ling. 7, 14 sidera *dicuntur*, quae ⟨qua⟩si -unt (*cf. Mart. Cap. 8, 817* sidera a considendo). HOR. epod. 3, 15 siderum -edit vapor siticulosae Apuliae. SEN. nat. 1, 1, 13 in magna tempestate apparere quasi stellae solent velo -entes. 1, 1, 14 si minore vi utuntur *fulmina*, defluunt tantum et -unt, non feriunt nec vulnerant. COLVM. 2, 2, 22 quo . . . iugum . . . melius aptum cervicibus *boum* -at. PLIN. nat. 11, 112 *ros* -et . . . folio (16, 31 rores melleos e caelo . . . cadentes . . . -ere frondibus). TAC. ann. 2, 21, 1 *militi* -ens capulo manus. ITALA act. 2, 3 (Cypr. testim. 3, 101 Aug. c. epist. fund. 9. *al.*) visae sunt illis linguae divisae quasi ignis, qui et -edit in (super *Aug.*) unumquemque illorum (*gr.* ἐκάθισεν, *Vulg.* sedit. *cf.* PS. CYPR. rebapt. 17 p. 90, 34. 18 p. 91, 14. CASSIOD. *p. 1884, 46*). *al.* *de aqua stante*: VITR. 1, 4, 12 quibus *municipiis* . . . -entes sunt paludes et non habent exitus profluentes . . ., stando putescunt. PALLAD. 9, 8, 4 si neque lacuna est neque aliquis ibi ex consuetudine umor -et aut praeterit (12, 7, 21 -ens limo). *de part. corp. inhaerentibus* (*t. t. med.*): CELS. 4, 1, 5 *iecur* prominens leviter ventriculo -et. 7, 7, 14^{E} ut inferiori parti -at *suffusio*. 7, 18, 10 *venae* tunicae -ent. 7, 22, 2 ubi supra tertiam tunicam ramex -edit. 8, 1, 3 inferiora ossa superioribus leniter -unt. 8, 1, 17 *iugulum* altero *capite* in exiguo sinu pectoralis ossis -it.

b *incorporaliter fere i. q. proprium esse vel fieri*: CIC. de orat. 3, 199 his tribus figuris -ere quidam . . . debet color. PLIN. paneg. 82, 9 quis adeo dissolutus, cuius non occupationibus aliqua species severitatis -eat? TERT. resurr. 18 p. 50, 15 vocabulum mortuorum . . . dispice, cui substantiae -at. AVG. in psalm. 78, 3 id . . . nomen usitatius -erit genti Iudaeorum.

2 *pressius c. notione penetrandi, desidendi* (*fere vi ingressiva q. d.; accedit* alte *l. 83 bis. p. 1887, 43*, deorsum *p. 1887, 2*, intus *l. 84. p. 1887, 42*, penitus *passim; opp.* attingere *p. 1887, 1; iuxta pon.* inveterascere *p. 1887, 52. 61, alia p. 1887, 65sqq.*): a *mera vi corporali*: CIC. nat. deor. 2, 128 cum . . . in locis semen -edit (*cf.* AVSON. 369, 11 p. 96 P. ubi conceptus genitali -erit arvo). VITR. 1, 4, 6 *fervidum caelum* -it in apertas venas (*cf.* 5, 3, 1 venas, in quas -unt aurarum flatus). CELS. 5, 26, 23^{C} utraque (*i. sutura et fibula*) . . . quo mitius corpori -at. 5, 26, 35^{A} ubi tenue sed altum vulnus -edit (*cf. p. 1888, 11*). 7, 5, 1^{A} si non alte telum -edit (*cf.* 7, 5, 2^{A} *sagitta* altissime. 7, 5, 4^{A} *genus telorum* intus -edit). 7, 12, 1^{A} oportet . . . candens ferramentum gingivis

[Wolf]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

admoveri, ut attingat leviter, non -at. 8, 4, 17 lammina, quicquid *ossis* deorsum -edit, attollendum *est* (*cf. 13* desidat). SEN. epist. 55, 2 bilis -erat faucibus. nat. 3, 7, 3 nec habent terram, cui . . . -ant *pluviae*. 3, 26, 8 illae *aquae*, quae non emittunt quicquid -edit, magis minusve aestuant (*cf. 4b, 10* quemadmodum . . . in omni umore faex ima est, ita in aëre spississima quaeque desidunt). CAEL. AVR. chron. 4, 3, 58 ne lateribus vel fundo iugi mansione -at *lac*. *i. q. tactu imprimi*: Ov. met. 10, 257 *Pygmalion* credit tactis digitos -ere membris. PS. QVINT. decl. 6, 7 p. 116, 27 -unt ossibus catenae. *i. q. deorsum curvari*: VITR. 6, 8, 2 *postes subiecti* non patiuntur -ere trabes (*antea*: pandantes).

b *de rebus incorporeis fere inolescentibus, inveterascentibus* (*ponitur homo pro re l. 47*): *α in animo, mente, pectore, memoria sim.* (*auribus l. 41*): CIC. Verr. II 3, 95 si ex ipsorum domestico incommodo nullus dolor -ret *eqs*. Arch. 29 -et quaedam in optimo quoque virtus. Balb. 4 orationi, quae non praetervecta sit aures vestras, sed in animis omnium penitus -erit (Tusc. 2, 11). Deiot. 8 ut in . . . animo . . . fictum crimen -ret. de orat. 2, 122 nihil . . . egit orator, quod non in memoria mea penitus -erit. orat. 9 *artificis* in mente -bat species pulchritudinis (18). leg. 1, 47 *voluptas* penitus in omni sensu inplicata -et (HIL. in Matth. 7, 7 malarum voluptatum -entium). Tusc. 4, 84 his . . . malis -entibus non modo beati, sed ne sani quidem esse possumus. Tim. 45 quae ex igni anima aqua terra turbulenta et rationis expertia -erint (*gr.* προσφυντα). Att. 1, 11, 1 quiddam . . ., quod magis in animo eius -erit. 1, 17, 1 -isse quasdam odiosas suspiciones. 1, 18, 2 *sollicitudinum aculei* -ent et urgent *eqs*. epist. 5, 13, 2 *cogitatio* penitus -erat. LVCR. 3, 901 nec tibi earum iam desiderium rerum super -et una (3, 918. PS. APVL. Ascl. 22 necesse est cupiditatum desideria et reliqua mentis vitia animis humanis -ere). LIV. 1, 21, 1 deorum adsidua -ens cura (PLIN. epist. 2, 11, 1 -et . . . animo tuo maiestatis publicae c.). 8, 6, 12 -enti iam animo tacitae religioni. 10, 41, 2 metus -ens pectoribus (28, 26, 7 animis). 45, 1, 4 omen . . . lactum -bat animis. VITR. 5 prooem. 4 in quemcumque sensum -erit *numerus versuum*. SEN. dial. 6, 1, 7 vitia penitus -unt (QVINT. inst. 2, 3, 2 *vitia sermonis* quae semel -erint. LACT. inst. 6, 20, 3 ne quid vitiorum pectoribus -at. *cf. l. 28*). epist. 33, 6 facilius . . . singula -unt circumscripta et carminis modo inclusa. 40, 3 facilius . . . -it, quod exspectatur, quam quod praetervolat. 95, 37 quaedam -ent nobis, quae nos ad alia pigros, ad alia temerarios faciunt. QVINT. inst. 1, 1, 11 -ere illi, *quae vitiose dicta sunt* (*cf.* 10, 7, 2 dum illa verba . . . memoriae -ant. ENNOD. opusc. 3, 38 p. 340, 8 haec Rusticio . . . dicta penitus -erunt). *al.* PLIN. paneg. 61, 7 clamor auribus -erat. CYPR. zel. 17 p. 431, 16 amaritudo omnis, quae intus -erat. CLAVD. DON. Aen. 1, 720 p. 140, 2 *amor* sensibus Didonis altius -erat (AMBR. exc. Sat. 1, 37). PRVD. perist. 10, 461 error pectori -edit tuo (HIL. AREL. vita Honorat. 17 l. 21 C.). AVG. bapt. 5, 6, 7 p. 268, 22 quantus paene in omnium mentibus . . . horror -at (-eat *ed. Maurina*, '*-eat' intellegit Petschenig in indice*). CASSIOD. chron. II p. 161, 1364 *Eutharicus* tanto amore civibus Romanis -erat, ut *eqs*. (*cf.* var. 3, 28, 1 gratus nobis est eorum . . . aspectus, qui nostris animis gloriosis actionibus -erunt). *al.* -et *c. inf.*: VITA Amator. (BHL 356) 4 p. 53A si voluntati tuae -et hoc munus conservare illaesum. *β in corpore* (*fere de passionibus, morbis sim.*): CIC. Tusc. 4, 24 cum . . . fervor . . . animi inveteraverit et tamquam in venis medullisque -erit. CELS. 3, 1, 5 morbus cum penitus -edit (SCRIB. LARG. 112. *cf.* CELS. 5, 26, 31E *malum* penitus -edit. PS. QVINT. decl. 8, 16 p. 161, 1 cui . . . parti *corporis* grave tacitae pestis pondus -erit). SEN. Oed. 224 torpor -edit per artus (MART. CAP. 3, 227 iubebat . . . alios, quis plenitudo obtunsior atque immobilis t. -erat, gradus percurrere). nat. 4b, 13, 5 ebrietas continua visceribus -edit. PLIN. epist. 1, 12, 6 dolor non pedibus solis . . . -bat, sed omnia membra pervagabatur (APVL. met. 7, 17, 3. *cf. et supra l. 14*). *per imag.*: CIC. Manil. 7 *macula* penitus iam -edit ac nimis inveteravit in populi Romani nomine. LIV. 7, 38, 7 in urbe -entem labem crescentis in dies fenoris. *t. t. med.* (*fere part. praes.; adi. probatur abl.* -i *l. 67*): PLIN. epist. 7, 19, 3 -ent febres (CAEL. AVR. acut. 2, 12, 84 -entibus f.). CAEL. AVR. acut. 3, 4, 36 -ente atque infirmata (*v. p. 1441, 8*) et stante passione. chron. 4, 7, 93 si tumor fuerit -ens atque roboratus. 5, 3, 52 cum -enti atque perseveranti querela. *γ in univ.*: TERT. bapt. 4, 1 *qualitatem* spiritalem et penetrare et -ere facilem.

? **8** sibi -ĕre *fere i. q. in se coire*: QVINT. inst. 1, 4, 11 quaeret hoc . . ., quo modo duabus . . . vocalibus in se ipsas coeundi natura sit . . . littera i sibi -it ('coniicit' enim est ab illo 'iacit') et u, quomodo nunc scribitur 'vulgus' et 'servus'.

index structurarum ad II: dat. (*cf.* SERV. Aen. 6, 708 ARVS. gramm. VII 480, 12; *saepe ab abl. non discernitur*)*: in poesi inde a* LVCR. 3, 901 HOR. epod. 3, 15 VERG. *passim, in serm. ped.* CIC. de orat. 3, 199 rep. 2, 67 *et saepe inde a* LIV., VAL. MAX., CELSO. *abl. certus* (*falso trad.* PLIN. nat. 10, 202 *pro acc.*): SEN. Med. 29 curru (*nisi dat.*). CLAVD. 24, 351 MART. CAP. 1, 20 CASSIOD. or. frg. p. 475, 6 IORD. Get. 123. in *c. abl.*: CIC. *saepe*. LIV. 7, 38, 7 VITR. 9 praef. 10 CELS. 8, 1, 17 CVRT. 6, 5, 18 *et ap. posteriores, in poesi* PRVD. perist. 11, 144. *c. acc.*: VITR. *ter*. ITALA *p. 1886, 6 (de statu sedendi, item* VITAE patr. *p. 1885, 45*). *1886, 57*. super *c. acc.*: ITALA *saepe*. CHIRON 147 (*iuxta dat., item* VVLG. Tob. 2, 11 [incid- *var. l.*]). *c. abl.*: CE 1135, 2. supra: CELS. 7, 22, 2. *struct. mixtae p. 1886, 4. adverbia* ibi (PLIN. nat. 36, 204), illic (SORAN. p. 69, 2 illic . . . -at *b l*, illuc . . . -eat *h*, illic . . . -eat *Rose*), ubi (ROMVL. fab. 96, 1 rec. gall.), alibi (VEN. FORT. carm. 10, 11, 19). *cf.* INSCR. RevA. 28 (1928) p. 370 n. 71 periege, qum -es ⟨a⟩d ⟨me⟩.

III ***recentiora:*** **A** -ssus *i. q. qui -edit* (*cf.* insessor): *?* SIC. FLACC. grom. p. 100, 22 Th. (*de municipiis*) accidit . . . ⌊ut -ssarum gentium populi saepe mutarent sedem⌋ (⌊ ⌋ -ssarum earum g. p. s. mutantes id *trad.*; '*quae certam sedem non habent*' *Goesius vix recte*, '*fort.* diversarum' *Thulin. cf. infra*: -edere). INSCR. RevA. VI 12 (1938) p. 314 n. 8 ⟨ab i⟩nsessis Veteri Aug. aria⟨e⟩. **B** se -ēre *i. q.* -ĕre (*v. Löfstedt, Komm. 142. Synt. II 392*): CHIRON 669 hoc facito, donec se vulnus ei -at (*cf. p. 1886, 82*).

deriv.: insessio, insessor, insessus (-ūs), insidiae. *cf.* insiduitas. *? compos.*: superinsid(e)o (*v. p. 1885, 46 sq. 1887, 26*). *cf. Onom.*

Wolf.

***insidiae**, -ārum (*sing. infra l. 33*) *f. ab* insideo, *cf. gr.* ἐνέδρα *et ad formationem* praesidium, obsidium *sim.* (*v. l. 19. 83. p. 1889, 10. 1892, 72*) *necnon plur.* excubiae, suppetiae. *de orig.*: VARRO ling. 5, 90 -ae . . . ab sedendo (indie ab abs- *cod.*; *antea explicantur* praesidium, obsidium). *cf. p. 1886, 31*. hins- *restituit Politianus* CATVLL. 84, 2 *et* 4 (*deriaetur Arrius*). acc. -es *propter homoeoteleuton* CE 920 (= INSCR. christ. Diehl 1625), 4 (*3 signes*; *carmen Eborae litteris s. VIII scriptum antiquioris originis esse videtur Buechelero, qui ad* -es *cft.* '*e contrario* effigias effigies *al.*'). NOT. Tir. 29, 84.

de numero: CHAR. gramm. p. 36, 1 B. -ae ἐνέδραι (*inter feminina semper pluralia. cf.* DIOM. gramm. I 328, 1. EXC. Bob. gramm. I 549, 11 -ae venatorum βόθυνοι. *al.*). p. 123, 5 inimicitiae' et '-ae' pluraliter dici debent; sed Sallustius (*p. 1889, 31*) de -is prima' inquit (*cf.* SERV. georg. 2, 98 subaudiendum reliquit '-a', quod penitus dicere non possumus. Aen. 1, 896). AVG. loc. hept. 7, 59 (*v. p. 1892, 14*) -ae singulari numero graece dicuntur nec potest latine dici '-a'. triplices -as *dicit* SALL. *l. c.*, duplices VEG. mil. 4, 24 p. 145, 14. *forma singularis* -a (-um *sec.* obsidium *sim. l. 36*): ITALA num. 35, 20 *et* 22 (Lugd.) ex -a (*gr.* ἐξ ἐνέδρου, Coll. Mos. 1, 1, 3 ex -is, VVLG. per -as. *cf.* Ios. 8, 9 [Lugd.; *gr.* ἔνεδραν, VVLG. -arum locum]. GLOSS. II 298, 28 ἐνέδρα -um subsessum obsessum [-ae obsessio *interpr. ed. Steph.*]. 362, 61 λόχος ἢ ἐνέδρα -a). psalm. 54, 12 (Cas.; *gr.* ἀδικία, HIER. psalt. sec. Hebr. -ae, *Vulg.* iniustitia). Os. 5, 1 (Lucif. Athan. 1, 35 p. 128, 8; *gr.* σκοπιᾷ, *Vulg.* speculationi). act. 9, 24 (cod. p *m. pr.*; *gr.* ἐπιβουλή, *al. et* VVLG. -ae. *cf.* 20, 3 [cod. e]. 23, 30 [cod. g]. *v. et p. 1891, 36*). *al.* VVLG. (= ITALA) sap. 14, 24 per -am (*sic legendum pro trad.* inv-, *cf.* ITALA cod. B -as *et gr.* λοχῶν). VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) 16 diaboli (*v. p. 1891, 42*). GREG. TVR. Franc. 7, 31 p. 351, 2 *et saepe de -a diaboli*. VEN. FORT. Mart. 1, 101 insidiaē (*item* CORIPP. Ioh. 4, 605). PS. VEN. FORT. vita Med. 5, 15.

de notione: AVG. in Iob p. 560, 26 (*ad 25, 3*) -as . . . dicit tentationes (*cf. p. 1891, 70*). SYNON. Cic. p. 426, 10 B. 427, 33. 430, 16. ISID. diff. 1, 143 dolus animo fit, -ae loco sive telo, fraus circa fidem mutuam (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 58, 33). GLOSS.L II Philox. IN 483 ἐνέδραι, ⟨ἐπι⟩βουλαί. III Abol. IN 185 doli, molestiae (*trad.* mod-), fraudes. GLOSS. IV 355, 54 fraudes, inlecebrae. *al. cf. supra l. 27. 36*. *graece resp. verbo ad verbum expresso* ἐνέδρα (τὸ ἔνεδρον, τὰ ἔνεδρα) *et* ἐπιβουλή (-αί) *passim, ceterum* ἀδικία (*supra l. 37. al.*), διαβολή (*p. 1891, 15*), δολιότης (*p. 1891, 66*), δόλος (ITALA Is. 53, 9 [Cypr. testim. 2, 15]. Marc. 14, 1 [cod. k]), ἐνέργεια (*infra l. 62*), μεθοδεῖαι (*p. 1891, 32*), σκοπιά (*supra l. 38*).

legitur inde a PLAVTO, TER. *aliisque scaenicis*, LVCIL., SISENNA, VAL. ANT., CIC. [*port.* enseia, *francog. dial.* ancheye. *R.*] [*confunditur in codd. c.* iniuria (DARES 1 COD. Iust. 8, 55, 10 pr.), invidia (SALL. Iug. 28, 5 Ov. met. 1, 131. *al. cf. supra l. 41 et* VITAE patr. 3, 94 per -as diaboli [*v. p. 1891, 32; alt. versio 7, 10, 1* invidiam, *gr. Cot. p. 567C* ἐνέργειαν]. *voces coniunguntur* QVINT. inst. 6, 5, 10 -arum invidiam).]

I *praevalente* ***notione incorporali*** *fere i. q. actio dolose insidendi* (*sed v. l. 70. p. 1889, 25*): **A** ***strictius:*** **1** *c. plena vi insidendi fere de militibus necnon latronibus sim., qui in latebris ad aliquem inopinato aggrediendum exspectant, vel in imaginibus eo pertinentibus* (*-arum militarium praecepta fusius dat* FRONTIN. strat. 2, 5. 3, 10): **a** *locutiones sollemnes*: *α iungitur c. praepos.* (*passim accedit color localis, v. sub II A*): ① ex -is: *agere vel pati*: PLAVT. Asin. 881 aucupemus ex -is clanculum, quam rem gerant (Men. 570 ARGVM. Plaut. Cist. 4). Aul. 62 ne mi ex -is verba imprudenti duit *eqs*. Cas. 436 hinc ex -is hisce ego -as dabo. Cist. 187 viderat. CIC. off. 3, 99 captus *Regulus*. CAES. civ. 3, 30, 2 adoriri (BELL. Afr. 69, 1). 3, 37, 5 consurrexerunt (LIV. 2, 50, 6). HIRT. Gall. 8, 7, 7 prohibere. SALL. Iug. 61, 1 ex -is aut suo loco pugnam facere. 113, 6 undique simul ex -is invaditur. VERG. Aen. 11, 783 telum . . . concitat *Arruns*. LIV. 2, 11, 9 concurrit (9, 25, 8). 2, 63, 5 accepta clade. *al.* *fugere*: CIC. Verr. II 5, 157 qui ex praedonum -is . . . profugissent. div. 2, 13 *nemo melius conicit* evasurum . . . ex -is exercitum . . . quam imperator. ⑪ in -as: PLAVT. Asin. 105 si forte in -as devenero, tun redimes me, si me hostes interceperint? (Men. 136 perii, in -as deveni. :: immo in praesidium, ne time. *cf.* QVINT. inst. 12, 11, 4 antequam in has aetatis veniat -as *orator*, receptui canet *eqs*.). CIC. Mil. 10 si vita

[*Hubbard*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nostra in aliquas -as, si in vim et in tela aut latronum aut inimicorum incidisset (*v. p. 897, 81 sqq.*). NEP. Hann. 5, 3 inductum. LIV. 2, 51, 5 praecipitavere (*al.* TAC. hist. 2, 25, 1 AMM. 24, 4, 3). *al.* (iii) in -is: PLAVT. Pseud. 959 ingredere in viam dolose: ego hic in -is ero (TER. Phorm. 229 ego in -is hic ero subcenturiatus. SEN. contr. exc. 5, 7, 1 hostes fuisse. *al.*). SISENNA hist. 24 post villarum macerias ac parietinas quinque cohortis in -is reliquit (CIC. Mur. 79 in speculis atque -is). 126 quam maxime celatim poterat, in -is suos disponit (HIRT. Gall. 8, 16, 4. 8, 18, 1 BELL. Alex. 36, 4 LIV. 23, 1, 6. *al.*). CIC. Cael. 67 fortis viros ab imperatrice in -is atque in praesidio balnearum locatos (collocatos *T ut* CAES. Gall. 3, 20, 4 HIRT. Gall. 8, 17, 1. *al.*). Deiot. 21 posuerat (FRONTIN. strat. 2, 5, 23. *al.*). BELL. Afr. 7, 6 latent. 50, 2 consedit (LIV. 10, 4, 11. 43, 23, 4 loco obscuro. *cf.* 1, 14, 7 subsidere. 22, 42, 11 sedere). LIV. 31, 36, 2 caetratos ... loco opportuno ... in -is abdiderat. *al.* (iv) *forma recentior* de -is (*cf. p. 1893, 11*): ITALA iud. 9, 35 (Lugd.) surrexit ... de -is ([*gr. A* ἐκ τῶν ἐνέδρων, *B* ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, VVLG. de -arum loco]. I Macc. 9, 40 [rec. L, *cf.* B; *gr.* ἀπὸ τοῦ ἐνέδρου, VVLG. cum -is *i. insidiatoribus?*]). VVLG. Ios. 8, 7 consurgetis de -is (ITALA Lugd. *et* Aug. quaest. hept. 6, 11 ex -is).

β -as dare *i. q. speculari* (*aliter p. 1890, 36*): PLAVT. Bacch. 286 lembus *praedonum* nostrae navi -as dabat. Cas. 436 (*v. p. 1888, 73*). Mil. 303 eadem (*sc. opera*) illi -as dabo, quam mox horsum ... iuvenix recipiat se (*cf.* Pseud. 594 huic, quam rem agat, hinc dabo -as). Pseud. 1239 (*1241* insidiantur). 1245 Vid. 68.

b *exempla varia* (*hic illic apparatum insidentium intellegi posse vix negaverimus*): PLAVT. Mil. 597 sinite me prius perspectare, ne uspiam -ae sient concilium quod (*i. ei concilio q.*) habere volumus. LVCIL. 856 haec tum conventus tela -asque (*edd.*, -isque *vel* -aeque *Non.*) locavi (LIV. 2, 50, 6 circa ... iter. *al. cf.* CIC. Mil. 27 conlocaret [CAES. Gall. 5, 32, 1 civ. 3, 37, 5. *al.*]). CIC. S. Rosc. 98 positas -as (BELL. Hisp. 40, 3. SALL. hist. frg. 2, 29 quis a Sertorio triplices -ae per idoneos saltus positae erant: prima, quae *eqs.* LIV. 27, 16, 14. *al. cf.* HIRT. Gall. 8, 12, 1 disponunt [8, 48, 2 BELL. Afr. 95, 2. *al.*]. TAC. ann. 12, 54, 3 componere [13, 47, 2. *al.*]). de orat. 1, 210 (*quaeritur, quae sit ars imperatoris*) de -is faciendis atque vitandis (VARRO ling. 7, 52 latrones ... latent ad -as faciendas. NEP. Alc. 9, 2. *al.*). div. 2, 16 -as imperator *providet*. ad Q. fr. 1, 1, 5 nullas ... -as hostium ... pertimescimus (BELL. Afr. 73, 2 dolos, -as, artificia. LIV. 25, 15, 11 *opp.* fraudis intestinae. *al. cf. l. 40. 59. p. 1890, 50. 1891, 34*). CAES. civ. 3, 38, 4 nostri cognitis [hostium] -is ... duas nacti turmas exceperunt (SALL. Iug. 49, 5. *al.*). HIRT. Gall. 8, 18, 1 velut indagine hunc *campum* -is circumdederunt. SALL. Iug. 106, 6 -is circumventos (NEP. Hann. 4, 3. *al.*). 113, 4 *Bocchus* Numidae -as tendit (FRONTIN. strat. 2, 5, 31 pabulatoribus. *al.*). hist. frg. 2, 96 multi ... commeatus interierant -is latronum (PLIN. nat. 8, 61 SVET. Aug. 27, 4). VERG. Aen. 10, 753 Thronium Salius *deicit* Saliumque Nealces -is, iaculo et longe fallente sagitta (*transit ad B*). Ov. met. 13, 106 ipse nitor galeae ... -as prodet manifestabitque latentem. fast. 2, 214 -as armaque tecta parant *Veientes* (STAT. Ach. 1, 155 -as ... et bella. *al. cf.* LIV. 22, 22, 17 praeparatas [29, 33, 3 ab tergo. *al.*]). trist. 2, 272 et latro et cautus praecingitur ense viator: ille sed -as, hic sibi portat opem. LIV. 1, 14, 8 trahuntur ad locum -arum (35, 29, 3. CVRT. 4, 15, 1 *de muricibus ferreis in terram diffusis*. FRONTIN. strat. 2, 5, 37. *al.*). GAIVS dig. 13, 6, 18 pr. latronum hostiumve incursus, piratarum -as. *et passim.* *insidiari videntur loca -is apta*: SEN. contr. 7, 7, 14 inexploratis locorum -is. SIL. 5, 95 circa nemorosa minantur -as iuga. STAT. Theb. 2, 501 -as natura loco caecamque latendi struxit opem (*i. ita instruxit locum, ut -is aptus esset*). *transfertur ad bestias* (*cf. l. 84 sqq.*): PHAEDR. 4, 2, 18 procul ... -as cernens hostis callidi (*i. mustelae mus*). APVL. met. 8, 15, 8 vitantes undique latentes -as *luporum*. PASS. Perp. 4, 4 *draco* ascendentibus -as praestabat (*gr.* ἐνήδρευεν).

2 *vi plus minus dilatata de machinationibus fere insidentium* (*transit ad notionem fraudis sub B illustratam; cf. etiam l. 46*): **a** *venatorum*: *α usu primario* (*cf. p. 1888, 27; ambigue*: CIC. epist. 2, 11, 2 *pantherae queruntur*, quod nihil cuiquam -arum in mea provincia nisi sibi fiat. PLIN. nat. 19, 11): LVCIL. 1320 velut olim auceps ille facit cum improviso -isque (*'-is adverbialiter dictum' Marx scribens* clam *pro* cum; *sed sententia fort. non integra est*). VERG. georg. 1, 271 -as avibus moliri (PLIN. nat. 16, 248). Aen. 7, 478 -is cursuque feros agitabat Iulus. 12, 752 *cervus* -is ... territus (SERV. auct.: pro formidine, *cf. 750*). TIB. 1, 4, 49 -is ... claudere valles. Ov. ars 1, 766 longius -as cerva videbit anus. 2, 149 caret -is hominum, quia mitis, hirundo. GRATT. 91 fraus teget -as habitu mentita ferino. COLVM. 8, 8, 2 aucupum. PLIN. nat. 32, 12 scit ... mugil esse in esca hamum -asque non ignorat. *al.* IVVENC. 1, 424 sinuosa volumina lini piscibus -as (*i. ut -as*) disponere. 1, 431. AMM. 23, 6, 87 piscantium. *et saepius.* *cf. de coralliis captandis*: PLIN. nat. 13, 142 (= *Iuba 275 F 67 Jac.*) si fefellerint (*i. latuerint; aliter vol. VI 1, 186, 3, sed v. ibid. 189, 23*) -ae, in lapidem transfigurari *fruticem* (*cf. 32, 22*). *in imagine*: PLAVT. Mil. 1389 ipsus illic sese iam impedivit in plagas; paratae -ae sunt (Persa 481). TIB. 1, 6, 4 an gloria magna est -as homini composuisse deum? nam mihi tenduntur casses (PROP. 2, 32, 19 -as in me componis inanes; tendis iners docto retia nota mihi). *metonymias v. p. 1892, 33.* *β transfertur ad bestias* (*cf. l. 58 sqq.*): VERG. ecl. 5, 60 nec lupus -as pecori nec retia cervis ulla dolum meditantur (georg. 3, 537 non lupus -as explorat ovilia circum *eqs.* COLVM. 7, 12, 9 lupi repellere -as). LIV. 24, 3, 5 greges ... numquam -is ferarum, non fraude violati hominum. FRONTO p. 53, 18 v.d.H. (= p. 58 N.) columbae cum lupis et aquilis cantantem sequebantur inmemores -arum et unguium et dentium. LACT. *p. 1895, 75.*

b *percussorum* (-ae mortis *p. 1892, 68*, letales *p. 1893, 3; potius per distinctionem e. g.* CIC. Catil. 4, 2 mortis periculo atque -is. 4, 18 ex plurimis periculis et -is atque ex media morte): VAL. ANT. hist. 21 ut ... a proximorum -is salutem tutaretur. CIC. S. Rosc. 26 -as vitae huiusce Sex. Rosci parare (30 vita infesta, saepe ferro atque -is appetita [*cf.* PLIN. nat. 7, 149 totiens petita -is vita]. Planc. 71. *al. cf. p. 1889, 1*). Cluent. 20 vitae periculum et cotidianas capitis -as (CVRT. 6, 2, 4 conparatae in caput eius -ae. 6, 7, 31. 6, 9, 17). Mil. 6 -as Miloni a Clodio esse factas. Deiot. 21 crimina -arum (LIV. 42, 48, 2 Eumeni factarum). rep. 2, 38 cum Tarquinius -is Anci filiorum interisset (off. 2, 26 ex -is [periit *var. l.*]. *al.*). epist. 15, 2, 6 dixit ad se indicia manifestarum -arum esse delata (AMM. 26, 4, 4. *cf.* SVET. Iul. 81, 4 libellum ... -arum indicem). *al.* LVCR. 5, 1420 ut letum -is ... obiret. SALL. Catil. 26, 5 -ae, quas consulibus in campo fecerat. SEN. nat. 6, 32, 5 sive illam *animam* -ae sive morbi petent *eqs.* CVRT. 7, 2, 30 -ae Parmenionis in regem. *et passim.*

c *furum*: VERG. ecl. 3, 18 caprum excipere -is (*cf.* CALP. ecl. 1, 40 non ... -as praedator ovilibus ullas afferet). VITR. 6, 5, 2 feneratoribus et publicanis ... ab -is tuta *facienda sunt vestibula*. VAL. MAX. 7, 1, 2 thesauros omnium -is et cupiditatibus expositos. COLVM. 7, 12, 2 unum genus *canum* adversus hominum -as eligitur, et id villam ... custodit.

B ***laxius*** *respiciuntur quaelibet rationes latenter infestandi, subdola consilia in aliquem vel aliquid intenta, conatus fraudulenter adoriendi sim.* (*per translationem perspicuam de hostibus domesticis l. 47 sqq.; ceterum imago originaria saepissime animo obversatur*):

1 *indicantur vel intelleguntur -ae animantium* (*Fortunae l. 68, diaboli vel daemonum p. 1891, 28*): **a** *generalia quaedam paucissima*: PLAVT. Aul. 662 emortuom ego me mavelim leto malo quam non ego illi dem hodie -as seni (Ov. ars 2, 594. *cf. p. 1889, 20*). Bacch. 1206 suis qui filiis fecere -as (Poen. 788 mihi ut -ae fierent. TER. Phorm. 274 Eun. 532. LVCIL. 1234 [*sublucet notio -arum militarium*]. CIC. Verr. I 4. *al. nota sententiam*: PVBLIL. N 38 nisi qui scit facere, -as nescit metuere). Poen. 549 *lenoni* paratae ut sint -ae (FRONTO p. 204, 9 v.d.H. = p. 215 N. fraudes et captiones et -ae. *al. cf.* PLAVT. Poen. 884 dum ero -as paritem). Rud. 474 metuo hercle, ne illa mulier -as locet, ut comprehendar *eqs.* (FRONTO p. 204, 6 v.d.H. = p. 215 N. *al.*). ACC. trag. 214 vigilandum est semper; multae -ae sunt bonis. CIC. S. Rosc. 46 ex perfidia et malitia, per quam -ae tenduntur alicui. Cluent. 176 moliri nefaria mulier coepit -as filio. Catil. 2, 11 domesticum bellum manet, intus -ae sunt, intus inclusum periculum est, intus est hostis (*cf.* 3, 17 nisi ex domesticis -is in castrense latrocinium compulissem. MANIL. 2, 598 -as ... fori, caedes in moenibus ipsis. TAC. hist. 1, 27, 1 instantes -as ac domesticum hostem. INSCR. Dessau 429 [*a. 208*] detectis -is hostium publicorum. *al.*). Sest. 133 mihi ... omnis est -as sceleratissime machinatus *Vatinius*. Cael. 63 o magnam vim veritatis, quae contra hominum ingenia, calliditatem, sollertiam contraque fictas omnium -as facile se per se ipsa defendat. Att. 3, 9, 2 quorum opera, quorum -is, quorum scelere perierimus. epist. 5, 12, 4 multorum in nos perfidiam, -as, proditionem notabis. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 ut Curio, qui nihil consilio facit, ratione et -is usus videretur (SALL. Iug. 88, 2 consilia et -as. TAC. hist. 1, 31, 1 forte magis et nullo adhuc consilio ... ⟨quam⟩ ... -is et simulatione). CATVLL. 15, 16 ut nostrum -is caput lacessas (*i. ut mihi puerum dilectum eripere coneris. sim.* 21, 7 -as mihi instruentem). PVBLIL. P 39 paratae lacrimae -as, non fletum (luctum *Bothe*) indicant. Q 42 qui omnes -as timet, in nullas incidit. VERG. Aen. 1, 754 -as ... Danaum (*al. cf. p. 1892, 25*). LIV. 21, 34, 1 non bello aperto, sed suis artibus, fraude et -is, est prope circumventus *Hannibal* (*sic de Poenis*: VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 Punica fortitudo dolis et -is et fallacia instructa. SIL. 12, 737 fraudem -asque putant et Punica corda [*sc. recessum Hannibalis*]. FLOR. epit. 2, 6, 36 -is Punicae fraudis. *al.*). SEN. epist. 8, 3 munera ista fortunae putatis? -ae sunt ([*infra*: viscata beneficia]. APVL. met. 7, 25, 3 *Fortuna* novas instruxit -as. COD. Iust. 6, 27, 6. 7, 63, 5, 1[c]). *et passim.* *infestantur res*: PLAVT. Bacch. 299 videmus auro -as fieri. CIC. Verr. I 17 famae fortunisque ... comparantur (52. II 2, 41. *al.*). leg. agr. 2, 16 -as fieri libertati vestrae. 2, 49 -as se posuisse ... contra Cn. Pompei dignitatem. Sull. 14 -as rei publicae (*cf.* 45. TAC. ann. 6, 8, 6 -ae in rem publicam). leg. 1, 47 (*v. p. 1891, 69*). epist. 15, 2, 5 nullas -as neque vitae (*v. l. 11*) suae neque regno ... fieri. VAL. MAX. 8, 2, 3 Titinium patrimonio Fanniae -as struentem. PETRON. 3, 3 nisi quasdam -as auribus fecerint (*sc. adulatores. cf. p. 1891, 21*). PLIN. nat. 29, 20 testamentorum. *al.*

b *speciatim*: *α in re amatoria*: PLAVT. Curc. 25 num tu pudicae cuipiam -as locas ...? COM. pall. inc. 3 sq. ubi advenit Megaram, -as fecit virgini; -as postquam fecit, vim in loco attulit (SEN. Phaedr. 782 somnis facient -as tuis). PROP. 1, 20, 30 *Hylas* volucres ramo submovet -as (*sc. Boreadarum oscula rapientium*). Ov. epist. 19, 68 -is esto capta puella meis. COLVM. 10, 278 hinc nullae -ae nymphis, non ulla

[*Hubbard*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rapina (*sc. qualem Proserpina est passa*). STAT. Ach. 1, 568 (blande ... novas nil tale timenti *Deidamiae* admovet -as *Achilles*. CLAVD. 18, 80 omnes ... pudoris (-ri *Heinsius*) hauserat -as. COD. Iust. 9, 13, 1, 3^b. *de amore siderum*: MANIL. 2, 519.

β in re iudiciaria sim. (*de calumniis, quae in iudiciis vel apud principem fiunt*): CIC. Scaur. 40 pateat ... hoc perfugium dolori, pateat iustis querellis, coniuratio⟨ni⟩ vi⟨a⟩ intercludatur, obsaepiatur -is. part. 121 a reo ... querela conflati criminis collectarumque suspicionum et accusatoris -ae et item commune periculum proferetur. TAC. ann. 12, 4, 3 Silanus -arum (*sc. quibus dicebatur cum sorore incestum fecisse*) nescius. LAMPR. Comm. 7, 1 cum -is illius Arrius Antoninus fictis criminibus ... esset occisus. IVST. 32, 3, 2. AMM. 14, 9, 2 *Vrsicinus* in peiores haeserat plagas ... aemulis consarcinantibus -as (invidias *Petschenig*) graves apud Constantium. NOVELL. Valent. 25, 5 calumniantum (CASSIOD. inst. 1 praef. 4). CASSIOD. hist. 3, 2, 24 (*Sozom. 2,12,1* διαβολῆς). *al.*

γ in re oratoria (*hic illic in imagine militiae; artis genus* 'inopinatis eruptionibus aut incursioni ex -is factae simillimum' *describit* QVINT. inst. 6, 4, 14): CIC. orat. 38 *in genere epidictico* de industria ... non ex -is, sed aperte ac palam elaboratur, ut verba verbis ... respondeant *eqs.* (*infra*: occultius). 170 nimis ... -arum ad capiendas aures adhiberi videtur, si *eqs.* 208 compositae orationis. SEN. contr. 1 praef. 21 magis nocent -ae, quae latent; utilissima est dissimulata subtilitas. QVINT. inst. 12, 9, 3. 12, 9, 5 advocatorum. *cf. infra l. 66 sqq. et* HIER. epist. 49, 13, 5 videbitis ... quam dissimulator sit eius quod agit *Paulus*; videntur ... verba simplicia et quasi innocentis hominis ac rusticani et qui nec facere nec declinare norit -as.

δ apud Christianos: (i) *-ae diaboli, daemonum* (*cf. etiam de temptationibus infra l. 70 et p. 1888, 46*): TERT. patient. 11, 5 aut erroribus nostris aut mali -is aut admonitionibus domini intervenimus. scorp. 6 p. 158, 4 adversarii. ITALA Eph. 6, 11 (cod. g = VVLG.) diaboli (*gr.* μεθοδείας. CYPR. epist. 43, 3 p. 592, 7. *al.*). CYPR. hab. virg. 20 p. 201, 19 (= PRISCILL. tract. 7, 115) -is per occulta fallentibus diabolus obrepit. unit. eccl. 1 p. 209, 6 subdoli hostis (GREG. M. dial. 3, 19 p. 187, 2 M. antiqui. *al.*). VITA Anton. 22 p. 37, 14 multae ... sunt astutiae eorum (*sc. daemonum*) et -ae ipsorum [et] (*del. Bulhart in schedis*) motus maximus est (*gr.* τὰ τῆς ἐπιβουλῆς κινήματα). HIER. hom. Orig. in Luc. 31 p. 187, 9 callidissimi ... inimici (AVG. in euang. Ioh. 7, 7. *al.*). *et passim.* *c. gen. explic.*: CYPR. Fort. praef. 2 p. 317, 23 omnia genera temptandi et artes adque -as deiciendi ... edidicit *diabolus*. *ponitur pro cuiusvis mali causa* (*fere sing.*): VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) 16 uni ex pauperculis -a obviante diaboli manus pectori adhaesit (GREG. TVR. vit. patr. 1, 1 p. 664, 20 -as d. [*i. imbrem lapidum ut* VITA Caes. Arel. 2, 22]). GREG. TVR. glor. mart. 106 p. 561, 18 *cum musca* rursus reverti niteretur, sensit *presbyter* esse -am inimici (*al.* VEN. FORT. vita Germ. 17, 52 i. pervasus -is. SACR. Greg. 207, 3 discedant *ab aqua exorcizata* omnes -ae latentis i.). vit. patr. 11, 1 p. 710, 2 non ambigitur eius *diaboli* hanc fuisse immissionis -am (has ... immissiones -arum *cod. unus*). *al.* VEN. FORT. vita Germ. 26, 77 cum talibus decepta inluderetur -is, ut quotiens ad ecclesiam voluisset accedere, gressum facere non valeret. (ii) *-ae haereticorum, persecutorum sim.*: CYPR. sent. episc. 11 p. 442, 16 qui de -is haereticorum confugiunt ad ecclesiam (AVG. fid. et symb. 1, 1 p. 4, 14. *al.*). HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 442, 9 *apostoli* patiebantur -as (*infra*: persecutus est eos). AVG. in Iob p. 569, 27 ne *ecclesia* ..., haeresum vel schismatum laniaretur -is. PASS. Alex. Baccan. (BHL 273) 1 cum essent -ae paganorum adversus Christianos. *al.*

2 *insidiantur res*: **a** *formula* '-as habere' *i. insidiosum esse*: CIC. off. 1, 35 quae *pax* nihil habitura sit -arum. PHAEDR. 1, 19, 1 habent -as hominis blanditiae mali (*cf. Publil. H 12* habet suum venenum blanda oratio). MART. 12, 14, 5 -as et campus habet: nec fossa nec agger nec sint saxa licet, fallere plana solent. QVINT. decl. 282 p. 147, 13 bella quoque -as habent.

b *usu pleno* (*iuxta -as hominum l. 69. 73; auctores -arum potius homines intelleguntur in exemplis velut* CIC. *supra l. 22.* ITALA psalm. 49, 19 [Cypr. epist. 45, 2] lingua tua conplectebatur -as [*gr.* δολιότητα, *Vulg.* dolos]. FRG. Vat. 37, 2 [*a. 369*] interpretationis -as [AVELL. p. 103, 16]. VICTRIC. 20 amotis sermonum -is. *cf. gen. explic. p. 1892, 67 sqq.*): CIC. leg. 1, 47 animis omnes tenduntur -ae vel ab *educatoribus* ... vel ab *voluptate* (*cf.* TERT. uxor. 1, 3 l. 12 -as temptationum [*v. p. 1888, 46*]. MACR. somn. 1, 13, 6 cupiditatum dulces -as). LVCR. 2, 557 infidi maris -as virisque dolumque (SEN. nat. 5, 18, 7 vadosi. VAL. FL. 1, 416. *cf.* OV. trist. 1, 11, 27 simul -is hominum pelagique laboro). VERG. georg. 1, 426 numquam te crastina fallet hora neque -is noctis capiere serenae. PLIN. nat. 21, 78 quid sibi voluisse naturam his arbitremur -is (*i. mellis venenati*) ...? 30, 130 lapis aetites ... custodit partus contra omnes abortuum -as. GARG. MART. med. 2 aqua pota ... efficaciter pugnat contra -as venenorum (*cf. p. 1892, 22*). DAMIG. lapid. 22 p. 181, 8 qui habet ... hunc lapidem (*sc. Syrtium*), armatus est adversus omnem fraudem, et omnibus maleficiis et apud -as aliorum lapidum resistit. COD. Theod. 15, 1, 39 (= Iust. 8, 11, 14) ut ex his *aedificiis* incendium vel -as vicinitas reformidet (COD. Iust. 1, 17, 2, 7^a pro aedificiis dirutis et eorum -is. *transit his locis in notionem periculi vel damni, cf. p. 1895, 64*). *in parabola*: IVVENC. 3, 247 farris ... cavendas -as (*239* noxia farra. *dicitur doctrina Pharisaeorum et Sadducaeorum*). *v. et p. 1888, 84. 1890, 68.*

II ***metonymice***: **A** *de loco -arum* (*v. p. 1889, 52 et nota variationem p. 1888, 35. 1889, 17*): CAES. civ. 3, 38, 3 cum ... turmae -as intravissent. *transeunt huc locutiones p. 1888, 70 sqq. positae.*

B *de insidiantibus, insidiatoribus* (*in* ITALA *resp. gr.* τὰ ἔνεδρα *vel* τὸ ἔνεδρον): **1** *usu pleno*: HIRT. Gall. 8, 19, 3 qui sustinuerant primos impetus -arum (insidiatorum *Iurinius ut 8, 18, 4*), hoc ipso fiunt superiores, quod nullum ab insidiantibus imprudentes acceperant detrimentum. BELL. Hisp. 40, 5 a tergo -ae clamore sublato circumveniunt. TAC. hist. 2, 24, 2 donec -ae coorerentur. ITALA Ios. 8, 18 (Lugd.) -ae surgant velocius de locis suis (8, 19 [Lugd., *cf.* VVLG.] -ae surrexerunt ... et exierunt *eqs.* 1 Macc. 11, 69 [rec. L *al.*, *cf.* VVLG.]). 8, 21 (Lugd.). iud. 16, 9 (Aug. loc. hept. 7, 59, *cf.* VVLG.) -ae ei sedebant in cubiculo ([*Lugd.* insidiatores. *cf.* AVG. *l. c.*: pro his, qui insidiabantur]. 16, 12 [Lugd., *cf.* VVLG.]). VVLG. iud. 20, 33. *fort. huc pertinet etiam p. 1889, 18.*

2 *per circumscriptionem*: MART. CAP. 4, 328 *Dialecticae* laeva sub pallio occulebat -as viperinas (*i. insidiantem viperam. cf.* CASSIOD. in psalm. 101, 8 ne aut ipsa *avis* a praedatore capiatur aut fetus eius serpentinis devorentur -is). COD. Theod. 9, 38, 4 ne temere ... -as venenorum raptusque violentiam sinamus evadere (*i. insidiosos veneficos. cf. p. 1891, 78*).

C *de instrumentis insidiandi* (*cf. p. 1889, 25*): **1** *exempla varia*: **a** *proprie*: VERG. Aen. 2, 36 pelago Danaum -as suspectaque dona praecipitare iubent (*i. equum ligneum. cf. p. 1890, 62*). PROP. 4, 7, 36 -is (*i. veneno; vix adverbialiter dictum*) pallida vina bibi. SIL. 2, 117 opposito procul -is ... corpore praeripuit letum (*i. sagittae. cf. p. 1889, 46*). 14, 333 (*de machinis Archimedis*). **b** *per imaginem de illecebris blandientis*: SEN. nat. 4 praef. 11 (*3 adulatores* artifices sunt ad captandos superiores) inexpugnabilem virum adversus -as, quas nemo non in sinum recipit.

2 *significatur apparatus venatorius velut plagae, laquei, hami sim.* (*c. gen. explic. l. 46; cf. p. 1888, 27. 1889, 71*): **a** *proprie*: SEN. dial. 4, 11, 5 cum maximos ferarum greges linea pinnis distincta contineat et in -as agat (*cf.* SERV. auct. georg. 1, 309 intra -as cogit). PLIN. nat. 32, 13 (*syn.* hamo). ITALA psalm. 63, 6 (Cas.; *gr.* παγίδας, *Vulg.* laqueos). PRVD. ham. 808 laqueos ... auceps praetendit lentoque inlevit vimina visco, sparsit et -as siliquis et farre doloso. SEDVL. op. pasch. 3, 26 *piscis* voravit tremulas hami decipientis -as (*carm. pasch. 3, 317* fila). LEX Visig. 8, 4, 23 feris -as vel laqueos preparavit. *in bello*: BELL. Afr. 35, 4 num quae fossae aut -ae elephantis ante castra ... factae essent. **b** *per imaginem*: OV. am. 2, 4, 12 -ae sunt pudor ille meae. MART. 4, 56, 4 (*de captatore sub specie piscatoris inducto*) qui potes -as dona vocare tuas. HIER. psalt. sec. Hebr. 35, 7 frustra absconderunt mihi -as retis sui (*Vulg.* interitum laquei *sec. gr.* διαφθοράν).

III -ae ***personae*** (*transit huc* OV. met. 1, 131): VERG. Aen. 12, 336 circum ... atrae Formidinis ora Iraeque -aeque, dei comitatus, aguntur. PETRON. 124 v. 257 facibus ... armata Megaera Letumque -aeque et lurida Mortis imago. SIL. 13, 583 Curaeque -aeque atque ... Senectus. STAT. Theb. 7, 50 occultis ... ensibus adstant -ae (Invidiae *r*) geminumque tenens Discordia ferrum.

appendix syntactica et stilistica:

1 *determinationes*: **a** *indicatur, quis -as faciat, per gen. subi. vel pron. poss. passim. succedit* ab *fere c. verbis metuendi, imminendi*: CIC. Planc. 71 rep. 6, 14 epist. 5, 6, 2 NEP. Dat. 2, 3 SEN. nat. 2, 39, 3 FIRM. math. 3, 4, 34 FAV. EVL. p. 1, 16. *adi. v. sub d.*

b *indicatur, quis -as patiatur, per gen. obi.* CIC. Cluent. 20 Sull. 14 Cael. 54 LIV. 42, 59, 8 PLIN. nat. 29, 20. *al. succedunt praepositiones in locutionibus verbalibus* CIC. *p. 1890, 72 sq.* PROP. *p. 1889, 83 et passim, ceterum hic illic iuxta gen. subi. vel ad pron. poss. vitandum* (CIC. epist. 5, 12, 4 multorum in nos ... -as. CVRT. *p. 1890, 22.* SVET. Cal. 24, 3 -arum adversus se) *et liberius* TAC. ann. 4, 67, 3 adversum Agrippinam ... -is. 6, 8, 6 (*v. p. 1890, 74*). *al.* CHRYSOST. ed. Froben I 535^B in pecuniam domesticas -as. *pron. poss.*: GREG. TVR. Franc. 5, 25 p. 231, 13 rogo, ut te de meis removeas -is. **c** *accedit gen. explic.* (*v. et supra l. 22. p. 1891, 48. al.*): CIC. Cluent. 201 mortis (COD. Theod. 9, 7, 4 = Iust. 9, 16, 8). Catil. 2, 6 caedis atque incendiorum. TERT. idol. 1 p. 30, 9 erroris. AVG. contin. 4, 10 diabolicarum suggestionum. SALV. gub. 6, 14 inlecebrarum. COD. Theod. 9, 14, 2 (= Iust. 3, 27, 1) quicumque ... itinera frequentata -is adgressionis obsederit. *gerund. p. 1891, 40.* **d** *adi.*: PLAVT. Pseud. 1047 hostilibus (*v. vol. VI 3, 3051, 15*). CIC. Verr. I 4 nefariae (APVL. met. 5, 11, 4. *cf.* CLAVD. 5, 270 nefandas). II 1, 39 occultiores (Cluent. 178. Catil. 2, 1 *opp.* apertum latrocinium. LIV. 40, 8, 2. *al.*). Catil. 2, 6 urbanas (TAC. ann. 14, 57, 2). 3, 3 absconditis. 3, 17 (*v. p. 1890, 48*) domesticis (epist. 5, 2, 1 a d. -is et ab intestino scelere. SEN. benef. 6, 39, 2 epist. 4, 8. *al.*). Sull. 45 crudelis. epist. 15, 2, 6 manifestarum (COD. Theod. 2, 19, 2 = Iust. 3, 28, 28, 2. *al.*). VAL. MAX. 2, 5, 3 clandestinis (*v. vol. III 1261, 37*). SEN. dial. 1, 4, 8 nocturnis (SVET. Iul. 74, 1 AMM. 18, 8, 2). CVRT. 6, 9, 17 inpias. PLIN. nat. 28, 105 magicas. VAL. FL. 5, 631 fallacibus (CYPR. zel. 3 p. 420, 16 *opp.* apertas minas. *cf.* hab. virg. 20 p. 201, 19 fallentibus). QVINT. decl. 301 p. 187, 8 forenses. TAC. ann. 14, 43, 2 serviles. SVET. Iul. 86, 2 immi-

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nentis. COD. Iust. 2, 20, 6 (*a. 293*) perspicuis. SPART. Carac. 7, 4 muliebres. CAPITOL. Opil. 4, 8 militaribus (VOPISC. Tac. 13, 5). AMM. 15, 2, 4 letalis. 16, 12, 23 obscuris. 24, 4, 3 perniciosas. 30, 1, 19 inlecebrosis. VEG. mil. 3, 22 p. 112, 12 secretiores (CONC. Rom. a. 499 p. 404, 26 occultas ... fraudes et coniurationum secretas -as). RVFIN. Orig. in Ios. 14, 2 p. 379, 21 non vi nec apertis impugnationibus, sed improvisis -is callidisque. PRVD. c. Symm. 1, 536 coniuratas. CLAVD. 15, 285 bilingues. SACR. Leon. 1304 diabolicas. *al.*

2 *locutiones adverbiales*: **a** *c. praepos.*: ab -is: PROP. 3, 25, 6 semper ab -is, Cynthia, flere soles. *?* de -is (*cf. p. 1889, 15*): CIC. off. 1, 109 nihil ex occulto, nihil de (ex *p*) -is agendum. ex -is: *locutio inde a* PLAVTO (*p. 1888, 71*) *tritissima abit in vim adv.* CIC. *p. 1891, 20.* QVINT. inst. 5, 10, 52 bona mente factum, ideo palam, mala, ideo ex -is, nocte, in solitudine. per -as: CIC. Quinct. 46 qui ... hunc p. -as vi de agro communi deiecerit. Verr. II 5, 31 perducta p. dolum atque -as ([*3, 78* vi]. CAES. Gall. 4, 13, 1 petita pace). dom. 59 interficere (CVRT. 9, 2, 7. *al.*). 66 subripuisset. CAES. Gall. 1, 42, 4 circumveniretur. SALL. Catil. 45, 1 deprehendant. OV. epist. 1, 99 ademptus. LIV. 21, 59, 10 intercepti. 42, 47, 5 bella ... gessisse. CVRT. 8, 3, 14 interemisset (VOPISC. Prob. 20, 1. *al.*). 10, 2, 3 trucidatum. SIL. 12, 475 occiderat. *al.* (*sing. p. 1888, 41*). sine -is: CIC. off. 3, 51 cetera s. -is agere. OV. met. 15, 102 cuncta s. -is ... erant. FRONTO p. 204, 6 v.d.H. (= p. 215 N.). AMM. 16, 2, 11. *?* **b** *merum abl.* -is *pro adv. adhiberi credunt editores* LVCIL. *p. 1889, 67.* PROP. *p. 1892, 27 aliisque locis; usus vix probatur nisi forte* DICT. 2, 12 clam atque -is Graecos invadit.

3 *index iuncturarum potiorum c. acc.*: -as dare: *p. 1889, 20. 1890, 36.* facere: *p. 1889, 35. 1890, 37. 71. 81. al.* locare: *p. 1889, 29. 1890, 42. 80* (con-: *p. 1889, 29*). machinari: *vol. VIII 17, 38.* maturare: SALL. Catil. 32, 2. moliri: *p. 1889, 69. 1890, 45. al.* nectere: VAL. MAX. 3, 8 ext. 5. 5, 9, 4 SEN. benef. 3, 26, 2. *al.* (in-: IVVENC. 1, 431 AMM. 15, 2, 4). parare: *p. 1889, 48. 81. 1890, 11. 40. al.* (com-: *p. 1890, 71. al.* prae-: *p. 1889, 49. al. cf.* paritare: *p. 1890, 42*). ponere: *p. 1889, 30. 1890, 72. al.* (dis-: *p. 1889, 33. al.* com-: *p. 1889, 34. 82. al.*). struere: CIC. Cluent. 190 (instr- *M*). OV. met. 1, 198 LIV. 23, 17, 10. *al.* (in-: *p. 1890, 60. al.*). tendere: *p. 1889, 43. 1890, 45. 1891, 69. al.*

deriv.: insidior, insidiosus.

insidians, insidianter *v. p. 1896, 73. 75.*

insidiātio, -ōnis *f. ab* insidiari. GLOSS.[L] II Philox. IN 484 -o ἐπιβουλή, ἐνέδρα. *fere i. q. insidiae*: ORIG. in Matth. ser. 103 p. 224, 9 (*ad 26, 55*) nullam habet rationem idoneam neque -o vestra adversus me neque militia vestra 'cum gladiis et fustibus' facta.

***insidiātor**, -ōris *m. ab* insidiari. GLOSS.[L] II Philox. IN 481 ἐνεδρευτής, ἐπίβουλος. *inde a* RHET. Her., CIC.; *in poesi singulis locis habent* HOR. sat., AVSON., PRVD., CLAVD. (-trix PHAEDR.).

i. q. qui insidiatur (*in appositione fere pro adi. l. 63. 64. 67. 81. p. 1894, 2. 26. 28. 32*): **1** *strictius*: **a** *more latrocinantium* (*nota gradationem l. 56*): RHET. Her. 4, 15, 22 bonorum -es, latrocinia, vitam innocentissimi cuiusque petistis; tantamne ex iniquitate iudiciorum vestris calumniis adsumpsistis facultatem? CIC. Mil. 10 -i ... et latroni quae potest inferri iniusta nex? (*cf.* 11 -em interfici iure posse. *inde* QVINT. inst. 3, 5, 10. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 21 MART. CAP. 5, 451. 461. *v. et p. 1894, 20*). 19. 28 hic -r (*ironice de Milone*). 30. 49 Miloni, si -r esset, ... subsidendum atque exspectandum fuit. 54. Att. 5, 20, 6 -bus eius *Ariobarzanis.* SALL. Iug. 35, 4. LIV. 2, 13, 2 (*de Mucio Scaevola*). 40, 9, 1 latro et -r. 40, 12, 4 ultro mihi non -is modo, sed latronis manifesti et percussoris speciem induit *Perses. al.* SEN. clem. 1, 9, 11 (*verba Augusti ad Cinnam*) -i ac parricidae (*4* percussorem). TAC. hist. 1, 75, 1 ann. 2, 65, 4 SVET. Claud. 10, 1. 42, 1 hostem vel -em. ITALA *p. 1892, 15.* ITIN. Alex. 45 regis. SPART. Hadr. 23, 10. Sept. Sev. 15, 4 (*inde suppl.* CIL III 427) vitae (CANON. Dionys. Exig. p. 6, 30 St. *semet ipsum abscidens. cf.* HEGES. 1, 44, 8 salutis). AVSON. 459 p. 400 P. *Telemachus* vitatis ... -bus procis advehitur in patriam (*cf.* 460 increpatis ... -bus filii). AMM. 25, 4, 9 apertos ... inimicos -es suos. 27, 11, 2 dirum. HEGES. 5, 24, 3 p. 357, 12 *absorbuerant aureos*, ne deprehensis, quia -es omnia perscrutabantur, ... periculo forent (*gr. 5, 550* στασιασταί). AVG. lib. arb. 1, 5, 11 utrum vel hostis irruens vel -r sicarius sive pro vita sive pro libertate sive pro pudicitia sine ulla interficiatur libidine. *al.* *c. gen. rei insidiose exspectatae, appetitae*: EPIST. Alex. l. 391 H. si mortis tuae tibi -em prodidero (*v. app. crit. et cf. p. 1896, 7. 72*).

b *in re militari*: CIC. Catil. 2, 27 nullus est portis custos, nullus -r viae. HIRT. Gall. 8, 18, 4 nostri constanter incursum sustinent -um. BELL. Afr. 66, 1 -es ... in convallibus latentes. NEP. Dat. 9, 4. 5. LIV. 9, 31, 15 versus ... est terror in -es, easdemque latebras, quibus se ... texerant, ... fuga repetebant. *al.* FRONTIN. strat. 1, 2, 8. *al.* IVST. 13, 8, 6 VEG. mil. 3, 6 p. 77, 9. NOT. dign. occ. 7, 107 -es. 33, 50 auxilia -um. *al.*

c *in re venatoria*: AMM. 22, 15, 22 itineris (*sc. hippopotami*) lineas -es secuti. SERV. auct. Aen. 12, 7 'latronis' -is. *cf. p. 1894, 12. 28 et de bestiis* COLVM. 8, 2, 7 ne obsidiis hominum aut -um (insidiosorum *R*) animalium diripiantur *aves.*

2 *laxius spectat ad quaslibet artes occultas*: **a** *fere hominum*: **α** *de amatoribus dolosis* (*cf. supra l. 68*): RHET. Her. 4, 40, 52 suae pudicitiae proditor est, -r alienae. ARNOB. nat. 5, 9 obrepere conquiescentis (*sc. deum matris*) pudori filius ... -r enisus est. LACT. inst. 1, 21, 25 libidinem ... -is. AMBR. Abr. 1, 2, 6 -es pudoris eius (*sc. Sarae*). **β** *de tumultuosis* (*cf. etiam p. 1893, 66*): NEP. reg. 2, 2 *Dionysius* nullius pepercit vitae, quem eius *imperii* -em putaret. LIV. 24, 25, 5 cum inter liberatores patriae -r ipse libertatis creatus esset praetor (*cf. p. 1893, 68*). ITALA II Macc. 3, 38 (recc. LX) hostem aut -em rerum ([*gr.* ἐπίβουλον, VVLG. regni tui -em]. 4, 2 [recc. LP; *gr. et* VVLG. *ut supra, recc. BM* adversarium]). 14, 26 (recc. LX *al.* = VVLG.) regni -em ([*gr.* ἐπίβουλον, *recc. BM* adversarium]. SYMM. or. 4, 12. *al.*). *al.*

γ *de captatoribus*: HOR. sat. 2, 5, 25 captes astutus ubique testamenta senum neu, si vafer unus et alter -em (*tamquam piscatorem*) praeroso fugerit hamo, ... spem deponas. NOVELL. Maior. 6, 8 si ... matri ... externus heres -rque subrepserit. **δ** *vario usu*: TERT. patient. 3, 6 *Christus* ingratos curavit, -bus cessit. ITALA Luc. 20, 20 (aur. *al.* = VVLG.) miserunt -es, qui se iustos simularent, ut caperent eum in sermone *eqs.* (*gr.* ἐγκαθέτους). SYMM. epist. 1, 27 -i meo. VVLG. Esth. 8, 5 *Aman* -is et hostis Iudaeorum. Sirach 8, 14 ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi -r ori tuo (*gr. 11* ἔνεδρον). RVFIN. Adamant. 1, 12 p. 27, 32 velut inimicos atque -es interimi (*gr.* ἐχθρῶν *tantum, item* p. 29, 2). CLAVD. 22, 120 *sub te* non -r oberrat facturus quemcumque reum. AVG. in euang. Ioh. 55, 4 *Iudas* explorator pastoris, -r salvatoris. ORIG. in Matth. ser. 134 p. 274, 16 -es ecclesiae Christi. *et passim.*

b *significatur diabolus*: AVSON. 153 (= PAVL. NOL. carm. 5), 78 p. 10 P. procul exige saevum -em blandis erroribus anguem. HIER. tract. in psalm. I p. 241, 14. PRVD. ham. 129 Marcionita deus, tristis, ferus, -r (*in imagine venatoris*). AVELL. p. 675, 21 antiquus (RVRIC. epist. 2, 28). SACR. Gelas. 3, 85 p. 293 nocturni -is fraudes. GREG. M. epist. 9, 141 p. 139, 11 sicut corpus ab exteriori hoste, sic animam ab interni -is impugnatione protegitis. DYNAM. vita Max. (BHL 5853) 3 viri conspectui diabolus -r ... sese offert. *al.*

f. **insidiātrix**, -īcis. *i. q. quae insidiatur* (*c. dat. l. 42, gen. l. 37. 43*): **1** *de hominibus* (*subst. vel adi.*): PHAEDR. app. 27, 4 cum blandiretur iuveni meretrix perfida ..., sic -x *loquitur.* AMM. 24, 4, 29 foveas ... subsidisse manum -em latenter (27, 10, 11). COD. Iust. 5, 17, 8, 3 (*a. 449*) nec ullo modo expellat *vir uxorem* ... nisi sui veneno vel gladio vel alio simili modo -em (*2* insidiantem). CASSIOD. Ios. antiq. 17, 7 p. 492 quam *epistulam* cum legerit *Herodes*, scio puniturum Salomen tanquam -em (*gr. 17, 137* ἐπίβουλον). *cf. de oppido* (*in veriloquio*): HIER. nom. hebr. p. 16, 15 Arebla (*num. 34, 11*) -x. **2** *de rebus* (*adi.*): EDICT. imp. Diocl. I 30 utilitatibus publicis -em audaciam. AMM. 23, 5, 21 *aviditas rapiendi* -x saepe Romani militis fuit (31, 4, 10 quorum -x aviditas materia malorum omnium fuit). AMBR. in Luc. 5, 42 noli -es (*an* insidiantibus *vel* insidiatoribus*? cf. p. 1890, 77*) aperire aures, ut putes filium quasi infirmum rogare *eqs.* RVFIN. Orig. in Ios. 14, 2 p. 379, 20 virtutes -es, quae humanas animas ... improvisis insidiis ... decipiant. ENNOD. opusc. 4, 30 p. 390, 12 famae.

deriv.: insidiatorie.

insidiātōriē *adv. ab* insidiator. *i. q. more insidiatorum*: ORIG. in Matth. 17, 13 p. 620, 3 quicumque -e volunt tenere verbum veritatis *i. Christum* (*gr.* ἐπιβουλευτικῶς).

insidiātrix *v. l. 33.* [**insidio**, -īre *v. p. 1884, 9.*]

***insidior**, -ātus sum, -ārī *et* insidio, -āvī, -āre. *ab* insidiae.

de deriv.: PRISC. gramm. II 435, 12 'sedeo sedes' neutrum, '-or -aris' deponens *eqs. inter depon. etiam ibid.* 379, 2 '-or tibi'. CHAR. gramm. p. 465, 8 *et* 479, 19 B. *de script. et formis*: -antum PS. AVG. serm. ed. Mai 2, 1 (-antium *Liverani*). insedientium ITALA psalm. 77, 70 (Sangerm.) '*pro* -antium, *ut vid.*' *Weber, gr.* λοχευομένων. *cf. p. 1896, 52 et de confusione c.* insideo (insedeo), insido *p. 1884, 21.* *passive p. 1896, 56 sqq.* *formae activae* (*saepius in var. l. pro formis verborum q. s.* insideo, insido; *vix recte coniecit Oehler* -et TERT. uxor. 2, 7 l. 11): CALL. dig. 48, 19, 28, 11 -verint. ITALA gen. 49, 23 (Ottob.) -bant (*gr.* ἐνεῖχον, Lugd. *et* Ambr. in psalm. 43, 19, 3 -ti sunt, *Rufin. patr. 10, 1* intendebant ... insidias, *Vulg.* inviderunt). psalm. 35, 3 (Cas.) -at. 104, 25 (Cas.) -are. Ezech. 35, 5 (Wirc.; *v. p. 1886, 36*). CONC.[S] *p. 1896, 21.* EPIPHAN. in euang. 38 p. 85, 8 -bant (-bantur *AB*). GLOSS. (-o, -at, -vit). NOT. Tir. 29, 84[a] -antes. i *post* d *consonans*: ENN. ann. 436 insidiantēs (*v. Skutsch, Kl. Schr. 262*). *de notione*: SYNON. Cic. p. 430, 27 B. (*inter syn.*). GLOSS.[L] II Abav. IN 264 -at: fraudatur, †coat (*cf.* co 9). Philox. IN 480 -atur: ἐνεδρεύει, ἐπιβουλεύει. GLOSS. I p. 81, 15 ⌊-vit⌋ invidiavit zelavit emulavit (⌊ ⌋ *an dittographia?*). *legitur singulis locis ap.* PLAVT., ENN., TER. *et inde a* CIC.; *vox poetis vix familiaris est praeter* OV. [*port.* ensejar, *sard.* inseiare, *dial. francog.* ancheiá. *R.*]

I ***intransitive*** *i. q. insidias tendere*: **A** *absolute*:

1 *strictius c. respectu opperiendi ex latebris*: **a** *generatim* (*de venatore p. 1895, 3*): PLAVT. Pseud. 1241 *in aliis comoediis* cum stimulis aut flagris -antur (*1239* insidias dare). CIC. Tull. 34 tempus ad -andum atque celandum idoneum. Deiot. 19 nullus erat alius -andi locus. OV. fast. 3, 382 error ut ante oculos -antis (*sc. furis*) eat. LIV. 33, 29, 3 quidam in ipsis itineribus ad notas latebras ab -antibus ... opprimebantur. *al.* PAVL. FEST. p. 111 *et* 118 *de latronibus.* SEN. dial. 3, 20, 4 ut execrentur, -entur, opprimant. clem. 1, 3, 3 mucronibus -antium.

[Hubbard]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Colvm. 7, 12, 3 *villae custos canis* nec visus quidem horribili fremitu suo fuget -antem (*cf.* 7, 12, 4). 8, 13, 2 *anser* clangore prodit -antem, sicut . . . in obsidione Capitolii. Plin. nat. 8, 66 *tigridis fetus* ab -ante (*sc. venatore*) rapitur. Apvl. met. 10, 24, 2 *uxor* coepit puellam . . . primo suspicari, dehinc detestari, dehinc crudelissimis laqueis mortis -ari. Vlp. dig. 29,5,1,18 veneno vel quo alio more. Cypr. hab. virg. 11 p. 195, 11 ubi fur nullus effodiat, quo nullus -ans grassator inrumpat. Vvlg. psalm. 9, 30 -atur in abscondito quasi leo in spelunca sua (*gr.* ἐνεδρεύει). prov. 7, 12 *meretrix* nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos -ans (23, 28 -atur in via quasi latro, et quos incautos viderit interficiet). Avg. civ. 15, 7 p. 71, 12 D. fratrem -tus occidit *Cain.* Cassiod. var. 7, 7, 2 *praefecto vigilum* fallere -antes fas est. *et passim.* *de bestiis*: Hier. epist. 21, 25 necubi coluber -ans plantam gradientis invaderet. Vvlg. Iob 38, 40 in specubus -antur *catuli leaenae.* thren. 3, 10 ursus -ans factus est mihi: leo in absconditis (*cf. supra l. 8*). Rvfin. hist. 4, 24 -antes lupos (*gr.* θῆρας ἀγρίους. *cf.* Avg. epist. 35, 4 nos oves vestras -antibus morsibus luporum more depraedemur).

b *speciatim in re militari*: Enn. ann. 436 hic -antes vigilant, partim requiescunt. Cic. off. 1, 108. Caes. Gall. 6, 34, 6 ex occulto. 7, 18, 1 -andi (*β*, insidiarum *α*) causa (*cf.* Bell. Afr. 53, 1 -andi gratia [62, 1]). Hirt. Gall. 8, 19, 3 nullum ab -antibus imprudentes acceperant detrimentum (*syn.* insidiarum. *fere i. q. insidiator ut*: Sall. Iug. 113, 5. *al.*). Bell. Afr. 65, 3 cum magno equitatu levique armatura -turus locis idoneis considit. Liv. 38,41,5 ne latebras quidem ad -andum praebent *angustiae* (*cf.* Amm. 29, 5, 44 sublimia collium ad -andum aptissima). *al.*

2 *laxius c. respectu quorumlibet consiliorum occultorum* (*sublucente fere imagine*): **a** *de hominibus*: Cic. de orat. 1, 136 quod . . . neque precibus unquam nec -ando nec speculando assequi potui. orat. 210 non . . . id agit *auditor*, ut -etur et observet, sed iam favet *eqs.* (*cf. de oratore* Qvint. inst. 10, 1, 21). Liv. 3, 9, 7 patres dicunt -tum eum et tempore capto adortum rem publicam. 32, 33, 11 in conloquiis -ari et captare; in bello non congredi aequo campo. Rvt. Lvp. 2, 13 qui secundis rebus libenter adsentantur, idem, simul ac se fortuna contristaverit, primi -antur. Sen. dial. 10, 7, 2 quam diu -entur *homines occupati.* epist. 14, 9 nihil habeamus, quod cum magno emolumento -antis (*quasi latronis*) eripi possit. Plin. nat. 18, 225 quibus est cura -andi, negotiatores avari (*em. Mayhoff*). 36, 75 aemulis -antibus. Amm. 15, 2, 2 susurris -antium clandestinis (*cf.* 15, 3, 3. 20, 2, 2). Avg. c. Adim. 9 p. 131,18 -antur . . . Manichaei et dicunt *eqs.* (*cf.* c. Pelag. 3, 3, 4 p. 488, 13 mentiuntur, -antur, tergiversantur *Pelagiani.* in psalm. 60, 5 -antur haeretici. *al.*). *et passim.* *adde*: Plin. nat. 37, 4 Fortunae -antis manu (*cf. p. 1896, 43*). **b** *de rebus*: Prop. 3, 7, 37 (*36*) fallit portus et ipse fidem) natura -ans pontum substravit avaris. Stat. Theb. 7, 643 sagitta (*Verg. Aen. 10, 753* longe fallente). Qvint. inst. 8, 3, 12 quod non -etur *oratio* (Avg. soliloq. 2, 14, 25 tam diu quasi ad -andum obambulavit oratio). 12, 1, 7 cum -atur *mala mens.* Paneg. 2, 9, 4 otii. Avg. c. Pelag. 1, 1, 2 p. 424, 13 pestilentibus et -antibus eorum *haereticorum* scriptis. Greg. M. moral. 3, 65 vitia. 9, 53 culpae (*infra*: latrocinanti fraude). *al.* **c** *de diabolo*: Cypr. epist. 4, 2 p. 474, 2 ne diabolo -anti et saevire cupienti ad nocendum detur occasio (Priscill. tract. 10, 132. *al.*). 14, 3 p. 512, 2 adversarium (zel. 1 p. 419, 10. *al.*). Greg. M. epist. 9, 152 p. 153, 8 inimici. *al.* -ans *pro subst.*: Boeth. c. Eut. 8, 69 -antis fraudibus. Greg. M. epist. 7, 33 p. 482, 22 -antis . . . laqueos.

B *indicatur, in quem vel quid insidiae fiant* (*vi finali p. 1896, 4. 40. 42*): **1** *dat.*: **a** *hominibus vel eorum vice fungentibus*: Ter. Hec. 70 hiscine tu . . . non contra -bere? Cic. Catil. 1, 11 quamdiu mihi consuli designato . . . -tus es (*cf.* 1, 32). 2, 10 inertes homines fortissimis viris -ari *eqs.* Mil. 37 *sica Clodi* -ta Pompeio est. 47 ut -retur *Milo* in via Clodio. Bell. Alex. 4, 1. 25, 2 navibus. Nep. Phoc. 2, 4 Piraeo. *al.* Ov. met. 13, 212 hostibus -or. Liv. 1, 5, 3 deditis ludicro . . . -tos . . . latrones. *al.* Sen. epist. 103, 1 incendium (incidentium *trad.*) . . ., ruinam, ali⟨a⟩ qua⟨e⟩ nobis incidunt, non -antur (*opp.* quae nos observant, quae captant). Cvrt. 6, 10, 24 regi (6, 11, 20). *al.* Plin. nat. 22, 3 per quod facilius . . . corruptor -etur nuptae. Plin. paneg. 62, 9 audientibus -antes susurros. *et passim.* sibi: Vlp. dig. 37, 6, 1, 23.

b *bestiis eorumque cubilibus sim.*: Verg. Aen. 9, 59 pleno lupus -tus ovili (*cf.* Arnob. nat. 1. 11). Phaedr. app. 8, 4 *miles* -tus nocte iumentis . . . avertit mulos. Colvm. 8, 15, 5 ubi . . . animalibus -entur *aves.* Plin. nat. 8, 34 *dracones* -ari bibentibus *elephantis.* 8, 136 -antes ferae *venatores. al.* Mart. 12, 14, 10 apris. Sol. 26, 7 *ursi* -antur alvearibus apium, maxime favos appetunt *eqs.* Lact. inst. 5, 17, 33 calliditas . . . et astutia in mutis quoque animalibus sunt, vel cum -antur aliis et dolo capiunt . . . vel cum insidias aliorum . . . deludunt. *al.*

c *rebus*: *α vario usu*: Cic. Catil. 1, 26 vigilare non solum -antem somno maritorum, verum etiam bonis otiosorum (Ov. epist. 10, 6. Lact. inst. 1, 21, 25 *Priapum* s. eius *Vestae* ac pudicitiae -tum. *al. cf. p. 1890, 82 et* Ivvenc. 2, 797 sopori). Sall. Iug. 22, 4 Adherbalem dolis vitae suae -tum (Liv. 42, 47, 6 Ascon. Mil. p. 43, 22. *al. cf.* Sen. contr. 7, 1, 9 mortes -antur . . . animae [Vvlg. I reg. 24, 12. 28, 9]. Cvrt. 6, 11, 6 capiti [8, 8, 6]. Call. dig. 48, 19, 28, 11 saluti [Clavd. Don. Aen. 12, 5 p. 547, 13]. Vvlg. prov. 1, 11 sanguini [12, 6. Sirach 11, 34; *gr.* εἰς αἷμα ἐνεδρεύει]). Liv. 34, 33, 8 libertati (Ivst. 8, 1, 3). Plin. nat. 29, 73 paelicum formae. Vlp. dig. 27, 2, 5 pudicitiae (Lact. *p. 1895, 78.* Avg. c. acad. 3, 16, 35 p. 73, 25. *cf.* Arnob. nat. 2, 1 matrimoniis [Pallad. hist. mon. I 25 p. 310[C]]. Hil. in psalm. 118 samech 11 p. 493, 23 coniugio). *al.* *β c. vi inhiandi per insidiosam observationem* (*cf.* '-ari somno' *p. 1895, 77 et v. infra l. 41. 70 sqq.*): Ov. epist. 9, 160 ne videar fatis -ta tuis ([*aliter codd. dett.*]. *cf.* Greg. M. epist. 3, 52 p. 209, 11 -ari . . . mortibus [*v. infra l. 72. p. 1893, 70*]). Liv. 23, 35, 16 huic Gracchus -andum tempori ratus (Plin. nat. 9, 29. *pluraliter*: Vell. 2, 21, 2. Itala II Macc. 9, 25 [recc. LX = Vvlg.; *gr.* τοῖς καιροῖς ἐπέχοντας, *rec. P* inhiantes, *rec. B* observare tempora]. Ivst. 30, 3, 1). Sen. dial. 12, 8, 1 occasione data -bitur solitudini tuae dolor (Vvlg. Esth. 16, 14). Plin. nat. 18, 32 avaritia -antium caritati[s]. Frontin. strat. 3, 3, 2 hilaritati et . . . socordiae. Greg. M. moral. 15, 31 *diabolus* -atur depraedationibus proximorum (*v. l. 41*). *γ c. vi malefaciendi, nocendi*: Rvfin. Adamant. 4, 8 p. 159, 9 *deus* etiam his, quae a se fuerant condita, -tus videtur, cum eis reservavit partem adversariam semper futuram (*gr.* τὰ μέγιστα . . . ἠδικῆσθαί μοι δοκεῖ τοῦτο). Orig. in num. 12, 1 p. 96, 24 puteis (*sc. terra iniecta*). Orig. in cant. 3 p. 235, 14 (*ad 2, 15*) *vulpes* -antur vineis. Macr. Sat. 7, 5, 11 corvos . . . omnibus inhiare cadaveribus universisque seminibus -ari, fructus arborum persequi (Conc.[S] II 2, 2 p. 11, 9 non desinit . . . malignus -are pietatis s. [*gr. II 1, 2 p. 126, 16* ἐπιφυόμενος, *II 2, 2 p. 7, 5* semina . . . adoriri, *II 3, 2 p. 134, 12* contra semina p. insurgere, *aliae verss. aliter. cf. Matth. 13, 24 sqq.*]). *δ c. vi contradicendi*: Avg. c. Adim. 12 p. 143, 14 huic . . . sententiae multum -ari solent negantes corporum resurrectionem. c. Faust. 22, 20 p. 608, 11 veteribus libris tamquam vituperantibus deum. fid. et symb. 4, 8 p. 11, 23 cui temporali dispositioni multis modis -antur haeretici. serm. 1, 1 Manichaeorum . . . calumnias, quibus veteri testamento -antur.

2 *praepp.*: Itala iud. 9, 34 (Aug. loc. hept. 7, 42) -ti sunt super Sicimam (*gr.* ἐνήδρευσαν ἐπὶ Σ., *Lugd.* sederunt, *Vulg.* tetendit insidias). psalm. 61, 4 (Cas. = Hier. psalt. sec. Hebr.) -amini contra virum ([*gr.* ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον, *Vulg.* inruitis in hominem]. Vvlg. prov. 1, 18 *peccatores* c. sanguinem suum -antur et moliuntur fraudes c. animas suas). 104, 25 (Cas., *cf.* Veron.) odire populum eius, -are (ut -arentur *Veron.*) in servis suis ([*gr.* τοῦ δολιοῦσθαι ἐν, *Vulg.* ut dolum facerent in servos, *Hier. psalt. sec. Hebr.* ut dolose agerent contra s.]. Vvlg. Mich. 7, 2 omnes in sanguine -antur). Ps. Thom. euang. 7, 2 -bantur ⌊adversus Iesum⌋ (ei *cod. Vat.; gr. 9, 2* ἐπηρέαζον αὐτόν). *c. vi inhiandi*: Ps. Avg. serm. ed. Mai 2, 2 (*de Pharisaeis*) bestiae quae -bantur ad praedam (*v. l. 14*).

3 *enunt. fin., inf.* (*fere i. q. per insidias operam dare*): Qvint. inst. 6 prooem. 8 illud . . . -antis, quo me validius cruciaret, fortunae fuit, ut *eqs.* Itala psalm. 9, 29 (Cas., *cf.* Hier. psalt. sec. Hebr.) habitat -ans . . . in absconso occidere innocentem (ut interficiat i. *Hier.; gr.* ἐγκάθηται ἐνέδρᾳ . . . ἀποκτεῖναι, *Vulg.* sedet in insidiis). 9, 30 (Veron. *al., cf.* Vvlg., Hier. *l. c.*) -atur, ut rapiat inopem, rapere pauperem (*gr.* ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁ. π.). 35, 3 (Cas.) invenire (*gr.* ἐδόλωσεν . . . τοῦ εὑρεῖν, *Vulg.* dolose egit). II Macc. 2, 6 (rec. M) ut invenirent (*gr. aliter*). Vvlg. (= Itala) Sirach 12, 15 *inimicus* -atur, ut subvertat te in foveam (*gr.* βουλεύσεται ἀνατρέψαι). Epiphan. in euang. 50 p. 125, 19 *vulpes* -ans (-ens *R*) circa domos rarere praedam domesticam. Cassiod. Ios. antiq. 16, 7 p. 468 eo cadebant, in quod ceteros -bantur immittere (*gr. 16, 239* καθ' ἣν ἑτέροις ἐπεβούλευον *sc.* πεῖραν). Hist. Apoll. rec. A 34 p. 70, 11 -batur exitus rerum videre.

II ***transitive*** *i. q. insidiis petere*: **A** *usu passivo* (*liberius in gerundivo per attractionem iam* Cic. Cael. 51 in legatis -andis vel in servis . . . sollicitandis): Plin. nat. 10, 138 cum -entur *scopes* (*d² in ras. T*, -dentur *E²*, assidientur *cett.*). Inscr. RevA. VI 33 (1949) p. 74 n. 136 (*a. 334*) plurimos ex agrariensibus . . . -tos a Saracenos perisse. Ps. Hil. hom. Spicil. Liber. I p. 114 *Paulus* in Hierusalem assistitur, caeditur, ligatur, -atur. Caes. Arel. serm. 120, 4 p. 481, 10 Samson -atur a Dalila. **B** -ari *c. acc.* (*fere per graecismum; aliter p. 1895, 4, falso* Hyg. fab. 18 [*coni. Schmidt in contextu incerto pro* infic-]. Vvlg. gen. 3, 15 [*var. l.*]): Itala deut. 19, 11 (Lucif. Athan. 1, 7 p. 77, 13) si fuerit homo odiens proximum et -atur eum (*gr.* ἐνεδρεύσῃ αὐτόν, *Lugd.* seduxerit eum, Vvlg. -tus fuerit vitae eius). act. 23, 21 (cod. e) -antur . . . illum (*gr. ut supra, al. et* Vvlg. ei). Theod. Mops. in Gal. 2, 6 p. 17, 8 -antes libertatem nostram. *c. vi observandi* (*cf. l. 4 sqq.*): Conc.[S] II 5 p. 13, 16 -tus . . . transitum . . . Marciani quo migravit ad deum (*gr.* ἐπιτηρήσας . . . τὴν . . . ἐκδημίαν. *cf.* p. 18, 37 -tus . . . mortem, magis autem t. ad caelos).

part. praes. **insidians,** -antis *pro adi. v. supra passim* (*subst. inde ab* Hirt. Gall. 8, 19, 3 Sall. Iug. 113, 5 Ov. fast. 3, 382 Liv. 24, 37, 2. *al.*).

adv. **insidianter.** *i. q. insidiose*: Drac. Romul. 5 tit. post 167 pauper inimicus -r potuit de morte divitis cogitare (*cf. 169* insidiis).

deriv.: insidiatio, insidiator (-trix). *compos.*: circuminsidior.

***insidiosus,** -a, -um. *ab* insidiae. *de comparatione* (*cf. adv.*): -ior Cic. Verr. II 2, 192 Pvblil. R 10 Avg. in euang. Ioh. 98, 7. *al.*; -issimus Colvm. 11, 1, 29 Plin. nat. 29, 28 Plin. paneg. 95, 3. *al.* Not. Tir. 29, 85. Synon. Cic. p. 412, 29 B. Gloss. ἐνεδρευτικός, ἐπίβουλος. *legitur singulis locis ap.* Laev. *et* Rhet. Her., *saepius inde a* Cic.; *deest historicis praeter* Bell. Afr., Amm.; *in dactylis occurrit inde ab* Hor. epist. (*semel*). Ov. [*in codd. passim confunditur c.*

[*Hubbard*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

invidiosus, *v. infra et sub adv.; falsa var. l.* -us Ov. epist. 16, 126 met. 4, 795. *al.; emendatur* -us *pro* inv- PHYSIOGN. 25 p. 40, 10 (*Foerster; Adamant. 1, 8 p. 314, 3 ἐπίκλοπα*). 36 p. 53, 3 (*Rose; Adamant. 1, 16 p. 333, 1 ἐπίβουλοι*), *minus certe* CIC. Verr. II 1, 38 totam vitam periculosam, -am (*Lambinus,* inv- *codd.; an ad p. 1898, 17?*) infestamque reddemus.]

i. q. insidiarum plenus:

I *usu communi de iis, qui vel quae insidias struunt* (*accedit dat. incommodi l. 29 sq. 47 sqq., abl. instr. l. 50. 78; in gradatione*: LACT. opif. 1, 6 *oblectamenta terrae* sunt non tantum fallacia, quia dubia, verum etiam -a, quia dulcia): A *plena vi q. e. dolosus, latenter malitiosus, callidus sim.*: 1 *de hominibus* (*dea l. 21, cf. prosopopoeian l. 21. 24; tropice dicuntur calculi l. 19*): RHET. Her. 2, 19, 29 homo timidus, nocens, conscius sui peccati, -us (BELL. Afr. 73, 2 Gallos, h. apertos minimeque -os, qui per virtutem, non per dolum dimicare consuerunt. *al.*). CIC. Verr. II 2, 192 quis acerbior, quis -ior, quis crudelior umquam fuit? dom. 29 apertis inimicis ... -is (inv- *Lange*) amicis. NIGID. Serv. auct. Aen. 11, 715 Ligures ... latrones, -i, fallaces, mendaces (*cf.* MART. 14, 18, 1 *de calculis*: -orum ... bella latronum). BELL. Afr. 10, 3 nationis. HOR. epist. 2, 1, 172 lenonis. Ov. rem. 148 adfluit incautis -us Amor. fast. 1, 266 portam, Saturnia cuius dempserat oppositas -a (*praedicative i. 'occulte, secreto'*; inv- *var. l.*) seras (6, 508 dissimulata deam Latias S. Bacchas instimulat fictis -a [inv- *var. l.*] sonis). Pont. 4, 6, 8 *Fortuna* votis ... malignum opponit nostris -a (inv- *var. l.*) pedem. VAL. MAX. 9, 8 ext. 1 *Hannibal* velut -um (inseditiosum *A*) cursus rectorem interemit. MART. 14, 172, 1 (*de Sauroctono*) ad te reptanti, puer -e, lacertae parce. PLIN. paneg. 95, 3 -issimo principe *Domitiano*. CYPR. zel. 9 p. 425, 3 quicumque es invidus et malignus, videris quam sis eis quos odisti -us perniciosus infestus (*c. dat. ut*: POMER. 3, 9, 1 *invidi* -i cunctis secum in simplicitate viventibus). *al.* *pro subst. poni videtur*: VAL. MAX. 7, 8, 5 fallacis et -i (*sc. Q. Caecili*) cadaver. TERT. adv. Hermog. 32 p. 161, 4 et hebetes et -os (*plur. ut*: EVOD. Aug. epist. 161, 3 FACVND. defens. 2, 6 p. 577^{D}). PHYSIOGN. 59 p. 81, 2 *crassae manus* tergiversatorem, -um et furem indicant (*Adamant. 2, 20 p. 366, 4 μαργίας sc. σημεῖον*).

2 *de bestiis* (*pro diabolo l. 40*): PHAEDR. 2, 4, 9 aprum. HIL. in Matth. 7, 10 vulpes est animal -um ... domesticis avibus insidians (PHYSIOGN. 126 p. 140, 13 lupus. 128 p. 141, 9 coluber). AVG. in psalm. 57, 14 aspides. VAL. CEM. hom. 19, 2 p. 750^{A} avis. DRAC. laud. dei 1, 471 *serpens* sermone maligno -us adit heu mollia corda puellae (*i. Evae*).

3 *de rebus* (*cf. supra l. 19*): a *variis*: CIC. leg. agr. 2, 7 simulationes. 2, 12 sedulitas. Catil. 2, 28 bello. Flacc. 87 sermo -us, adsentatio perniciosa. Phil. 13, 1 condicio -a pacis (PLIN. nat. 29, 28 -issima. 31, 27). Att. 8, 16, 2 clementia *Caesaris*. epist. 3, 10, 7 nihil ... perfidiosum et -um et fallax (SEN. dial. 6, 22, 3 n. est tam fallax quam vita humana, n. tam -um). Ov. ars 1, 134 *ex raptu Sabinarum* theatra ... formosis -a manent (*c. dat. ut*: EPIST. Sapph. 22 facies oculis -a meis. COLVM. 11, 1, 29 res est agrestis -issima cunctanti. HIL. in psalm. 14, 16 p. 95, 22 -a innocentibus *munera*). epist. 19, 210 malum verba ferens doctis -a notis. met. 7, 744 limina (*i. ubi insidias Cephali passa erat Procris*). 14, 294 pocula *Circes*. SEN. contr. exc. 6, 3, 2 quod latet *in circumscriptione*, -um *est*. contr. 10 praef. 15 sententias. VAL. MAX. 7, 3 ext. 8 beneficii -a adumbratio. 7, 3 ext. 10 ratione (AMM. 15, 5, 19 probis quidem, sed -is). 9, 2 ext. 6 congeriem. 9, 6 praef. occultum ... et -um malum, perfidia. SEN. dial. 4, 31, 5 animos (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 27 p. 225, 13 -us, latens atque instructus dolis). benef. 4, 26, 1 ne interrogatione -a capiamur (PLIN. epist. 1, 5, 7 nec me laqueis tam -ae i. involveram). 5, 12, 2 haec quae videntur callida et -a (*i. quaestiones captiosae*). epist. 15, 11 bona. 31, 2 locum -a voluptate suspectum (*alludit ad Sirenum cantum ut* 88, 7 -a blandimenta aurium). STAT. silv. 1, 4, 57 quies. Ach. 1, 589 *Iuppiter* oscula securae dabat -a sorori frater adhuc. QVINT. inst. 5, 13, 20 praecipites, -ae, impotentes deprehenduntur *actiones*. FRONTIN. (?) strat. 4, 1, 43 expeditionem asperam et -am. PLIN. paneg. 66, 3 tranquillitate. GELL. 6, 3, 35 ἐπαγωγήν ... rem admodum -am et sophisticam neque ad veritatem magis quam ad captiones repertam. 9, 16, 7 vitium -um et sub falsa legis specie latens (*i. quod graece ἀντιστρέφον dicitur*, -um *sc. dicenti*). 20, 1, 8 nocturni grassatoris -am violentiam. APVL. apol. 81 versutiam. *al.* *n. pl. pro subst. fere i. q. insidiae*: ITALA psalm. 33, 14 (PS. Hil. libell. 18) labia tua ne loquantur -a ([*gr. δόλον, Cypr. unit. eccl. 24* (*cf. var. l. testim. 3, 13*) insidiose, *Vulg.* dolum]. 34, 20 [Cas.; *gr. δόλους, Vulg.* dolos]. *cf. p. 1891, 66*). CASSIOD. in psalm. 101, 8 *passer* diaboli -a (insidias *var. l.*, *cf. supra*: serpentinis ... insidiis) formidans. b *de locis periculosis* (*cf. l. 46; in imag. l. 77*): CIC. Mil. 49 *vel* 50 (*om. ET*) -o (-e *Klotz*) et pleno latronum in loco occidisset (GAIVS dig. 6, 1, 36, 1. 39, 6. 4). SEN. suas. 2, 1 *Thermopylis* mare ... -is excipitur angustiis (*infra*: fallentia cursus vada). SEN. epist. 44, 7 per -um iter vitae (SVET. Iul. 58, 1). PLIN. nat. 3, 78 Capraria -a naufragiis. STAT. Theb. 6, 322 *Sol Phaethonta* astra -a docebat. CYPR. ad Donat. 10 p. 11, 11 vias (*cf. 6* itinera latronibus saepta, maria obsessa praedonibus). SOL. 32, 43 Alexandria -o accessu aditur, fallacibus vadis, caeco mari (AMM. 22, 16, 9 fallacibus et -is a.). c *de laqueis sim.* (*in imag. p. 1898, 1*): LAEV. carm. frg. 29 decipula. PS. QVINT. decl. 13, 3 p. 249, 19 plagas. ARNOB. nat. 6, 16 *araneorum* retia atque -os casses. PRVD. psych. 261 scrobibus. CASSIOD. in psalm. 49, 20 laqueos -os, qui absconduntur arte verborum (LAVRENT. eleem. p. 115^{B} *diaboli* -issimi l.).

B *colore fallendi deterso fere i. q. malus, noxius*: 1 *generatim*: ITALA II Macc. 15, 5 (rec. M) *Nicanor non perfecit* -um consilium suum *sc. proelii committendi die sabbati* (*gr. σχέτλιον, om. Vulg.; cf. 2* ferociter et barbare). *cf.* ITALA psalm. 5, 10 (Cas.) cor eorum -um (*gr. ματαία, Vulg.* vanum, *Hier. psalt. sec. Hebr.* interiora eorum insidiae). 2 *in re medicinali*: CAEL. AVR. acut. 2, 39, 226 -um atque vexabile corporum eorum (*sc. clysterum*) usum iudicamus. chron. 2, 12, 140 est ... -a curationi temporum inopinata varietas.

C *singulariter de ratione et consilio fere i. q. nimis studiosus, sagax* (*cf. p. 1890, 57*): MACR. Sat. 5, 22, 1 scitis apud illum (*sc. Vergilium*) unam ex comitibus Dianae Opin vocari, quod nomen vulgo fortasse temere impositum ... putatur ab ignorantibus -um poetam cognomen, quod ... ipsi Dianae fuerat impositum, comiti eius adsignare voluisse (*cf. 6* de nimia doctrina).

II *singularia*: A *i. q. insidiis obnoxius, ut vid.* (*cf. p. 1897, 5*): PVBLIL. R 10 res quanto est maior, tanto est -ior (inv- *Bothe, fort. recte*). B *i. q. insidiis effectus*: AMM. 23, 5, 7 *Gordiani* -um interitum.

adv. ***īnsidiōsē.** *inter adv. in* e *enumerat* PS. ASPER gramm. suppl. 55, 14. *compar.* -ius PS. AVG. serm. cod. Guelf. app. 8, 2 p. 197, 30 LEO M. serm. 46, 1 p. 292^{B}; *superl.* -issime CIC. ad Q. fr. 1, 3, 8 SEN. benef. 5, 20, 3 CAPITOL. Gord. 24, 3. *inde a* CIC.; *deest poetis.* [*var. l.* invidiose *l. 31*, -e *falso* RHET. Her. 4, 20, 28; *e coni. probab.* CIC. Att. 7, 13, 2 spes omnis in duabus -e (*Pius et plerique edd.*; inv- *codd., def. Sjögren*) retentis paene alienis legionibus.]

fere i. q. dolose, perfida mente: CIC. S. Rosc. 110 hos ... fallere, ... hisce -e spem falsam ostendere. Rab. Post. 33 si per eum reductus -e redissem (*sc. in gratiam cum Gabinio. antea*: simulate). Mil. 66 omnia falsa (false *β*) atque -e (*β*, -a *α*, invidiose *unus Oxon., Clark*) ficta. off. 3, 68 ne quid -e, ne quid simulate, ne quid fallaciter (*sc. fiat*). ad Q. fr. 1, 3, 8 *Hortensius* me summa simulatione amoris summaque adsiduitate cotidiana sceleratissime -issimeque tractavit. SEN. dial. 10, 10, 4 decepit (DIFF. gramm. suppl. 289, 1 capimus arte, decipimus -e). benef. 5, 20, 3 -issime nocet, cui gratiae aguntur pro iniuria. GELL. 5, 19, 6 ne -e adpetita sint *bona*. FLORENT. dig. 18, 1, 43, 2 *dolus malus* non tantum in eo est, qui fallendi causa obscure loquitur, sed etiam qui -e (-ae obscure *F*) dissimulat. TERT. anim. 18, 11 de intellectu non -e praeferendo (*sc. animae*). ITALA lev. 19, 16 (Monac.) non ambulabis -e in gente tua (*gr. δόλῳ, Vulg.* non eris criminator et susurro). psalm. 33, 14 (*v. p. 1897, 70*). CYPR. epist. 41, 1 p. 587, 8 multa inprobe et -e esse molitum (*infra*: fraudes ... et rapinas). *al.*

insidium *v. p. 1888, 36.* **insido** *v.* insideo. *Hubbard.*

sedulitas **īnsiduitās** GLOSS. IV 423, 14. *cf. c.* insidēre, assiduitas (*quod add. codd. e f*).

[**īnsigātae** *v. s.* 2. insipio.] ? **insignanter** *v.* insigno.

1. īnsignātus, -a, -um *v.* insigno.

? **2. insignātus,** -a, -um. *si recte legitur, ab* in *et* signatus. GLOSS.^{L} II Philox. IN 490 (= 492) -um (*Buecheler,* insignitum *trad.*) ἀσήμαντα.

***insigne,** (-is) *n.* *vix ab* insignis *pro subst.* (*p. 1906, 72*) *derivandum, sed suae originis esse videtur, ut Leumann litteris suggerit; cf.* signum *et gr. ἐπίσημον, παράσημον.* *scribitur* -sic-: CIL VI 746, 11 (*a. 183*). *formae gen. et dat. sing. non leguntur, gen. plur. non nisi* TAC. ann. 15, 16, 4 *iuxta* armorum. PAVL. NOL. epist. 31, 5 p. 272, 9 divinorum. MART. CAP. 5, 432 *iuxta* linguarum. ENNOD. opusc. 3, 149 p. 369, 16 (*solum*). *abl. sing.* -e: SCHOL. Hor. carm. 3, 3, 16; *plur.* -ebus: CIL XII 2702. *nom. sing.* -ium: HIL. in psalm. 131, 27. *de notione*: SYNON. Cic. p. 415, 19 B. arma. tela. -ia. ornamenta militaria. spolia. GLOSS. σύνθημα. παραθήματα. ἀναθήματα. ornamenta aut indicia vel praecipua. -bus ornatu (-to *codd.*). *v. et p. 1902, 19.* *ad singulos locos v. infra.* *legitur inde a* PLAVTO, ENNIO, ACC., CIC. [*deriv. a plur. it.* insegna, *francog.* enseigne, *prov.* ensenha. *R.*]

fere i. q. **signum** (*acced. gen. obi. vel subi. passim, explic. e. g. l. 77. p. 1899, 65. 75. 1900, 41*):

I *c. respectu* **distinguendi:** A *corporaliter* (*per comparationem p. 1900, 11*): 1 *de ornatu*: a *militum* (*cf. etiam l. 60; fort. huc pertinet* ACC. trag. 632; *transfertur ad certantes p. 1899, 5 sqq.; aliter p. 1901, 26*): α *arma, signa armorum sim.* (*distinguuntur ordines mil. p. 1899, 2 sqq.; de praemiis l. 81. p. 1899, 6, cf. et p. 1901, 1*): PLAVT. Bacch. 70 pro -i sit corolla plectilis. ENN. ann. 417 induvolans secum abstulit hasta -e (*i. apicem, cf. Verg. Aen. 12, 493*). VARRO ling. 7, 37 haec -ia atque ornamenta militaria (VAL. MAX. 5, 6, 2. *cf.* TAC. hist. 1, 82, 3 militiae). VERG. Aen. 2, 389 Danaum ... -ia nobis aptemus (SERV.: omnia arma). 2, 392 clipei ... -e decorum ([SERV.: ornamentum. auct.: c. -e περιφραστικῶς pro clipeo]. PRVD. c. Symm. 1, 487 clipeorum -ia Christus scripserat. *cf.* VERG. Aen. 7, 657 clipeo ... -e paternum centum angues gerit. AMM. 16, 12, 6 scutorum). 8, 683 belli -e superbum *corona navalis* (SERV. auct.: quasi principale decus. *aliter p. 1899, 1. 1901, 5. cf.* VELL. 2, 81, 3 -e coronae classicae ... Agrippa ... meruit). LIV. 9, 40, 1 ut acies ... fulgeret novis armorum -bus (TAC. hist. 1, 57, 2). 27, 33, 3 -e galeae (*cf.* SIL. [Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

12, 224 galeam atque -e. 12, 241 galeam atque -ia). TAC. hist. 1, 38, 3 ut praetorianus aut legionarius -bus suis distingueretur. 4, 29, 1 si quis audacia aut -bus effulgens (*cf. l. 14*). MOD. dig. 48, 10, 27, 2 qui se pro milite gessit vel illicitis -bus usus est. EPIST. Alex. l. 106 H. qui non legitimis indutus -bus ... deprehensus est. *al.* *in certamine de praemio*: STAT. Theb. 6, 643 finiti cursus operumque -ia praesto. FIRM. math. 6, 31, 3 *athleta* victor famosa reportet -ia coronarum (8, 20, 1. 8, 24, 4). β *vexilla sim.*: CIC. leg. 2, 45 tincta ... absint nisi a bellicis -bus (*cf.* PRVD. psych. 420 belli -e gerenti. *aliter p. 1898, 81*). CAES. Gall. 1, 22, 2 id se a Gallicis armis atque -bus cognovisse (FRONTIN. [?] strat. 4, 7, 12 TAC. hist. 4, 46, 2). 2, 21, 5 non modo ad -ia accommodanda, sed etiam ad galeas induendas. VAL. MAX. 5, 5, 3 legiones cum -bus suis (*cf.* TAC. ann. 1, 24, 3 legiones ... neque -bus fulgentes [*cf. l. 3*]. LACT. inst. 1, 11, 19 *legio* cuius -e aquila est. epit. 11, 3 figura huius animalis -e legionis est [VEG. mil. 2, 6]). STAT. Theb. 6, 214 versis ... -bus. 10, 8 inhonora cohors laceris -bus. AMM. 15, 5, 16 a draconum et vexillorum -bus. OROS. hist. 5, 4, 4 Viriatus trabeas fasces ceteraque -ia Romana in montibus ... tropaea praefixit (*pendet a p. 1904, 50*). *al.*

b *aliorum animantium*: α *deorum, daemonum*: VARRO Men. 170 -bus Martis. CIC. Verr. II 4, 48 illud -e penatium hospitaliumque deorum (div. 1, 75. SVET. Cal. 52 fulmen tenens aut fuscinam aut caduceum d. -ia. IVST. 8, 2, 4. AVG. civ. 7, 5 p. 280, 10 D. simulacra d. et -ia ornatusque). LVCR. 2, 608 quo ... -i (*sc. murali corona*) ... fertur divinae matris imago. OV. met. 3, 286 *Iuppiter* sua ... -ia sumat (*cf.* VAL. FL. 6, 53 cuncta phalanx -e Iovis ... gestat *sc. scuta fulminibus ornata*). 6, 598 -ia Bacchi induit. 9, 776 te, *dea* (*sc. Isi*), ... tuaque haec -ia vidi. PLIN. nat. 37, 5 ut Musis quoque singulis sua redderentur -ia. STAT. Theb. 10, 254 Phoebea -ia, frondes. 11, 83 mea laeta -ia (*sc. Tisiphonae*). CIL VI 746, 11 (*a. 183*) domini (*sc. Mithrae*) insicnia habentes. TERT. idol. 8 p. 37, 1 si ... -ia aut etiam domum fabricaveris *idolorum*. CLAVD. DON. Aen. 1, 15 p. 13, 21 *Iuno* -ia numinis sui ... conlocaverat *Carthagine*. PAVL. NOL. epist. 31, 5 p. 272, 9 divinorum curiosa -ium (ALC. AVIT. carm. 6, 653 d. -e gerentes). INSCR. christ. Diehl 1956, 1 sedes celsa dei praefert -ia Χρ̄ι. *al.*
β *magistratuum, honoris sim.* (*vergunt quaedam ad II, cf. p. 1901, 19*): CIC. Cluent. 154 toga praetexta, sella curulis, -ia, fasces *eqs.* leg. agr. 2, 32 -ia ... potestatis, nondum ipsam potestatem (ad Q. fr. 1, 1, 13 maiora ... praeferant fasces ... ac secures dignitatis -ia quam p. VAL. MAX. 6, 5, 2. *et passim*). Catil. 3, 26 nullum -e honoris (Sull. 50 honos ad patrem, -ia h. ad te delata sunt. 88 Sest. 17 LIV. 3, 38, 1. SEN. benef. 1, 5, 6 nihil horum honor est, sed h. -e. FLOR. epit. 1, 26, 5 h. decora et -ia. *al.*). Phil. 2, 105 dignitatis -ia (TAC. ann. 16, 31, 2 gemmas et vestes et d. -ia. *al. cf. l. 39*). SALL. Catil. 51, 38 -ia magistratuum (LIV. 3, 51, 12 VAL. MAX. 3, 2, 7. *al.*). NOT. dign. or. 3, 1 -ia viri illustris praefecti praetorio (5, 1 *occ.* 2, 1. 4, 1. *et passim*). COD. Theod. 6, 4, 17, 1 ad laticlavum atque -ia procedere. CIL XII 2702 (= CE 694, 1; *a. 487*) ⟨ins⟩ignebus pariter et nomine clarus. *imperatoris*: CIC. leg. agr. 1, 6 -bus atque infulis imperi (har. resp. 3 rep. 2, 55. SALL. Catil. 3, 1 fascibus atque aliis i. -bus. LIV. 1, 8, 2. EVTR. 9, 26 i. -e in chlamyde purpurea ... erat. *al.*). CAES. civ. 3, 71, 3 neque in fascibus -ia laureae praetulit *Pompeius imperator appellatus*. 3, 96, 3 detractis imperatoriis -bus (SPART. Sept. Sev. 14, 3 CAPITOL. Max. Balb. 8, 1). SEN. contr. exc. 8, 4, 2 imperatoris. *al.* *regis*: CIC. Sest. 57 cum purpura et sceptro et illis -bus regiis (58 rep. 2, 31 BELL. Alex. 67, 1 LIV. 3, 63, 3 VELL. 2, 56, 4. *al.*). Phil. 3, 12 regni -e accipere (VERG. Aen. 11, 334 VELL. 1, 11, 1 SEN. Phoen. 41 CVRT. 7, 5, 24. *al.*). LVCR. 5, 1138 capitis summi praeclarum -e (LIV. 24, 21, 7. 27, 31, 4. 45, 19, 10 SEN. epist. 80, 10. *cf.* STAT. Theb. 11, 559 -e comarum). VERG. Aen. 8, 506 regni ... coronam cum sceptro misit mandatque -ia (SERV.: omnia ornamenta regalia. auct.: alii -ia pro fascibus accipiunt ...; aliud est enim -e singulari numero, aliud -ia, in quibus vestis et sella regia accipi potest). 12, 289 regis ... -e gerentem (TAC. hist. 2, 58, 2 FLOR. epit. 3, 19, 6 ITIN. Alex. 30. *al.*). CVRT. 4, 1, 21 regiae vestis -bus. FRONTIN. strat. 2, 1, 14 ut ... reges abiectis -bus fugerent (*cf.* FLOR. epit. 1, 18, 7 proiectis -bus). *al.* *consulum*: CIC. Pis. 23 his ... -bus consulatum declarari. LIV. 2, 1, 8 omnia -ia primi consules tenuere. 4, 7, 2 imperio et -bus consularibus (TAC. hist. 4, 4, 2 ann. 12, 21. 13, 10, 1. 16, 17, 2 VLP. dig. 3, 2, 2 pr. *al.*). VELL. 2, 20, 4 retinens -ia consulatus (VAL. MAX. 1, 7, 5 FIRM. math. 8, 15, 4. *al.*). 2, 58, 3 fasces atque -ia ... consulis. *al.* γ *variorum* (*equi l. 79, statuae l. 78*): CIC. Rab. Post. 25 saepe palliatum fuisse, aliqua habuisse non Romani hominis -ia. div. 1, 30 lituus ... quod clarissimum est -e auguratus (*sic de sacerdotibus sim.*: LIV. 1, 20, 4 tunicae ... pictae -e *Saliorum*. 2, 39, 12 sacerdotes ... suis -bus velatos. 10, 7, 9 pontificalia atque auguralia. PAVL. FEST. p. 18 sacerdotum. STAT. Theb. 8, 96 -bus *Amphiarai*. *al.*). IMP. AVG. Plin. nat. 2, 94 id -e (*sc. sidus crinitum*) simulacro capitis eius *Caesaris* ... adiectum est. VERG. Aen. 11, 89 bellator equus positis -bus ... it (SERV.: sine faleris). HOR. epod. 5, 12 constitit -bus raptis puer (*sc. praetexta et bulla. cf.* PAVL. FEST. p. 36 bulla aurea -e erat puerorum praetextorum. PLIN. nat. 33, 10 -e id *sc. bullam*. VIR. ill. 6, 9 puerorum ingenuorum -ia. *v. et p. 1901, 13*). sat. 2, 7, 53 proiectis -bus, anulo equestri Romanoque habitu (*cf. de anulo equestri* LIV. 23, 12, 2 PLIN. nat. 33, 32). LIV. 34, 7, 9 munditiae et ornatus et cultus, haec feminarum -ia sunt (*sic de mundo muliebri*: VAL. MAX. 5, 2, 1 vetustis ... aurium -bus *feminarum* novum vittae discrimen adiecit. STAT. Theb. 4, 201 nec miserae placeant -ia formae *sc. monilia Eriphylae* [*antea*: ornatibus]. CYPR. hab. virg. 12 p. 195, 25 ornamentorum ac vestium -ia. *al.*). 45, 44, 20 -ia ordinis eius gerere (*i. libertorum*). STAT. Theb. 11, 145 maesta -ia (*cf.* TAC. ann. 2, 82, 3 -bus lugentium. COD. Iust. 2, 11, 15 [*a. 239*] tristior habitus ceteraque hoc genus -ia. *v. etiam l. 83 sq.*). CAPITOL. Maximin. 27, 8 -ia sponsaliorum (*cf.* AMBR. Isaac 6, 55 nuptialis vestis ... -ia). FIRM. math. 3, 5, 18 coronarum ... -ia (6, 31, 14 PRVD. tituli 194. *al. cf. p. 1899, 7*). *al.* *per comparationem*: TERT. uxor. 2, 5, 12 margaritae vestrae sunt ... quotidianae conversationis -ia. AMBR. Abr. 1, 9, 89 inaures Rebeccae pii auditus -ia et viriae ... ornamenta factorum.

c *rerum*: α *vario usu*: CIC. Arat. frg. 2 praeclara -ia caeli (*sidera ut*: nat. deor. 1, 100. LVCR. 5, 700 cum veniat radiatum -e diei. *cf. p. 1899, 78*). CIC. Att. 1, 4, 3 Minerva singulare est -e eius gymnasii (*sim. aedium*: SALL. hist. frg. 2, 70, 2 exornatis aedibus per aulaea et -ia. TIB. 2, 4, 23 suspensa sacris -ia fanis. PRVD. psych. 851 gemmarum -ia textis parietibus distincta micant). OV. Pont. 2, 1, 31 clara ... pictas -ia vestes. PAVL. FEST. p. 57 castrensi corona ..., cui -e erat ex auro vallum (*cf.* GELL. 5, 6, 17 ea corona -e valli habet). MACR. Sat. 5, 7, 10 ipsa ... utriusque tumuli -ia (*sc. Palinuri et Patrocli*). β *in re nautica*: *in nave ducis*: CAES. civ. 2, 6, 4 navem D. Bruti, quae ex -i facile agnosci poterat. LIV. 29, 25, 11 in praetoria nave -e nocturnum. PLIN. nat. 19, 22 *bis de velis tinctis*. *de certa specie velorum*: SEN. epist. 77, 2 siparum Alexandrinarum *navium* -e [indicium] est. *de imagine navi affixa*: TAC. ann. 6, 34, 2 sive id animal seu navis -e fuit *sc. aries*. HIER. chron. a. Abr. 634 navis ... cuius -e aries erat. 698 cuius -e fuit taurus. VVLG. act. 28, 11 cui erat -e Castorum (*gr.* παρασήμῳ Διοσκούροις). γ *pressius de imaginibus* (*cf. l. 17. 28 sqq. 44. p. 1898, 80*): RVFIN. hist. 7, 18, 4 -ia ... veterum reservari ad posterum memoriam (*antea syn.* imagines). PRVD. c. Symm. 1, 232 adsistunt ... priscorum -ia regum: Tros, Italus *eqs.* LVX. Anth. 320, 3 nympha ..., quam cingunt variis -ia clara metallis (*cf. v. 15* signa).

2 *de notis corporis*: a *cicatrice in bello accepta* (*cf. p. 1903, 12. 54. 1908, 13*): PLAVT. Curc. 400 ob rem publicam hoc intus mihi quod -e habeo (*sc. vulnus sub fascia*). b *macula nativa*: PAVL. FEST. p. 96 Gn⟨a⟩eus ... corporis -e (*i. naevus*) et pronomen. c *variis*: COLVM. 8, 2, 7 *gallinae* conspicuae propter -e candoris. 8, 2, 8 quae *gallina* hoc virile gerit -e (*sc. transversum calcar*). PLIN. nat. 8, 42 quos ... pardi generavere, semper -i hoc (*sc. iuba*) carent. 8, 154 Bucephalan eum vocarunt ... ab -i taurini capitis armo impressi (*inde* SOL. 45, 8 ab -i, quod taurinum caput armo inustum habebat). 8, 184 -e ei *Api* in dextro latere candicans macula. 8, 186 femina bos ... suis et ipsa -bus. 35, 201 hoc (*i. cretati pedes*) est -e venaliciis gregibus. STAT. Theb. 5, 572 capitis ... -e corusci emicat (*sc. serpentis*). SVET. Nero 1, 1 quod -e (*sc. rutili capilli*) mansit et in posteris eius. FRONTO p. 118, 3 v.d.H. (= p. 124 N.) *pullis* omnia generis -ia ab ovo iam insita sunt. TERT. adv. Marc. 3, 7 p. 388, 6 manifestis notatus -bus dominicae passionis (*sim.* PS. TERT. adv. Iud. 14 l. 65). resurr. 57 p. 116, 10 substantia ... cum sua forma ... et cum -bus suis reliquis. LACT. inst. 5, 13, 9 aeterna poenarum -ia et impressas visceribus suis notas. *al.*

B *incorporaliter* (*v. et supra l. 11*): 1 *de ornatu orationis*: CIC. de orat. 2, 36 orationem variare ... quasi quibusdam verborum sententiarumque -bus (part. 72). 3, 96 ut sint quasi in ornatu disposita quaedam -ia et lumina (orat. 134 quasi l. [*sc. orationis*] ... similia illis, quae in amplo ornatu scaenae aut fori appellantur -ia, non quia sola ornent, sed quod excellant. 135. Brut. 275 l., quae vocant Graeci σχήματα, quibus tamquam -bus in ornatu distinguebatur omnis oratio. IVL. VICT. rhet. 27 p. 447, 39 et verborum l. et figurarum -ia). IVV. 8, 227 maiorum effigies habeant -ia vocis. FRONTO p. 17, 12 v.d.H. (= p. 21 N.) omnis tunc imago (*sc. in oratione*) patriciis pingebatur -bus. p. 41, 25 v.d.H. (= p. 46 N.) ut ... -ia animadverteris eius rei cuius imaginem pingeres, item in scribendo facies *eqs.* ENNOD. dict. 9, 7 p. 452, 8 -ia eloquentiae tuae. *al.* 2 *de appellatione*: MIN. FEL. 18, 10 cum per singulos propriis appellationum -bus multitudo (*sc. deorum*) dirimenda est (CYPR. idol. 9 p. 26, 16). PANEG. 2, 5, 4 Romani duces Macedonici Cretici Numantini de vocabulis gentium subactarum adoptivum -e sumebant. SYMM. rel. 15, 1 huiusmodi -e. AMM. 28, 4, 7 praenominum claritudine conspicui quidam, ... cum Reburri et Flavonii ... appellantur ..., aliisque ita decens sonantibus originum -bus multis.

II *respicitur* **indicium**, *documentum*, τεκμήριον (*respondet p. 1901, 20; huc spectant etiam quaedam sub I allata, maxime p. 1899, 38 sqq.*): A *generatim*: 1 *-e indicat aliquid (factum) esse* (*subi. est inf. p. 1901, 21*): CIC. inv. 2, 70 eius *gloriae* aeterna -ia posteris ... relinquere (epist. 10, 13, 2 FIRM. math. 3, 8, 6. *al. cf.* CIC. Catil. 3, 26 laudis [4, 23 Sull. 26. *al.*]. epist. 7, 5, 3 gloriolae). Verr. II 1, 152 indicium atque -e fortunae (LIV. 5, 41, 2 AMM. 15, 6, 3 AVG. ord. 1, 11, 31. *al.*). Manil. 8 ut ... -ia victoriae, non victoriam reportarent (Pis. 92 -ia et monumenta. PLIN. paneg. 8, 2. *al.*). Pis. 18 maerorem relinquis, maeroris aufers -ia (*cf.* VAL. MAX. 1, 1, 15 abstersis lacrimis depositisque doloris -bus. *v. etiam l. 6*).

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

63 praemia periculorum, virtutis -ia (epist. 3, 13, 1 -ia ... v. multi ... sine virtute adsecuti sunt. LIV. 5, 41, 2 PLIN. nat. 33, 9. CASSIOD. hist. 5, 28, 6 multis v. ornatum -bus [*Theodoret. 2, 22, 1* εἴδεσιν]. *al.*). 73 pacis est -e et otii toga (SERV. georg. 1, 12 *oliva*). Phil. 6, 2 belli -ia suscepta a senatu (*aliter p. 1898, 81*). ac. 2, 36 notum iis esse debebit -e veri. VARRO rust. 2, 4, 10 dignum -e nuptiarum *porcus* (*qua voce etiam muliebre virginum appellabant*). HOR. sat. 2, 3, 254 -ia morbi, fasciolas, cubital, focalia (*cf. infra l. 23*). OV. ars 1, 31 (= trist. 2, 247) vittae tenues, -e pudoris. LIV. 2, 23, 3 quidam cum omnium malorum suorum -bus. PLIN. nat. 7, 93 Caesari proprium et peculiare est ... clementiae -e. TAC. Germ. 45, 2 -e superstitionis formas aprorum gestant (TERT. idol. 18 p. 51, 27 *praetexta et stola* nativitatis -ia, non potestatis, generis, non honoris, ordinis, non s.). GELL. 12, 1, 8 pulchritudinis (*i. ubera*). MIN. FEL. 9, 2 occultis se notis et -bus noscunt. AMBR. hex. 3, 7, 29 in hac ... specie ... imago est vitae humanae et naturae ... nostrae -e quoddam spectatur et speculum elucet. Isaac 6, 52 aloen ... et murram, -ia sepulturae. HIER. epist. 65, 14, 5 ebur ... et dentes -e esse mortis. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 7 saecularium ... decora dignitatum ... ab extrinsecus positis cernuntur -bus (*gr.* τεκμηρίων). PAVL. NOL. epist. 3, 2 -e praecipuum dilectionis et sollicitudinis tuae. PS. AVG. serm. ed. Mai 30, 3 mori et resurgere et solius deitatis -e (*subi. inf. ut*: 31, 2 pro servis mori -e est caritatis ..., documentum ... amoris). THEOD. PRISC. log. 2 certa ... -ia, quibus morborum possit comprehendi materia (50 c. -ia, quae maenomenos produnt. *cf. supra l. 8*). NICET. spir. 6 nisi per operum -ia, quid sit *spiritus sanctus*, non potest plenius sciri. *al.* **2** *-e iubet aliquid fieri* (*v. et l. 33*): CAES. Gall. 2, 20, 1 vexillum proponendum, quod erat -e, cum ad arma concurri oporteret. 7, 50, 2 quod -e pactum esse consuerat. 7, 88, 1 quo -i in proeliis uti consueverat. **3** *pendent struct. speciales*: *acc. c. inf.*: CIC. de orat. 3, 133 quod erat -e eum ... facere civibus ... consilii sui copiam. *gen. c. part. perf.*: SVET. Claud. 17, 3 navalem coronam ... traiecti et quasi domiti Oceani -e. *gen. c. gerundivo*: AMBR. parad. 8, 39 servandorum omnium. MART. CAP. 3, 224 curandorum vulnerum.

B *accedente notione exempli*: FIRM. math. 1, 7, 14 cum doctrina eius vitae sequeretur -ia, cum id quod docebat, ... proprio ... ostenderet exemplo. AMBR. hex. 5, 23, 79 *Phoenix* sine exemplo ... ipsa sibi -ia resurrectionis instaurat. in psalm. 118 serm. 10, 3 Iesus docens virtutem atque -e patientiae (10, 4 summum p. -e praestabat). 19, 20 maius ... reconciliationis -e. HEGES. 4, 11 p. 260, 3 non minora ... sapientiae commenta sunt quam -ia fortitudinis. HIER. epist. 45, 7 exemplum pudicitiae et virginitatis -e.

C *c. notione symboli numero inhaerentis* (*de nomine Iesu ad redd. gr.* ἐπίσημον, *cf. p. 1905, 84 et vol. V 2, 679, 25*): IREN. 1, 14, 7 (= 1, 8, 8 H.) insignem ... numerum ... qui ab -i figuratus est. 1, 15, 2 (= 1, 8, 13 H.) huius nominis -e ..., hoc est Iesus filius (*v. Harvey ad l.*).

III *fere i. q.* **miraculum** (*sec.* signum, *nisi exempla ad* insignis *trahere malis, v. p. 1905, 57. 1906, 72*): TERT. apol. 21, 19 *Christus* suffixus multa mortis illius propria ostendit -ia. anim. 49, 2 Neronis ... seri somniatoris et Thrasymedis -e (*cf. p. 1905, 63*). PAVL. NOL. carm. 22, 23 triumphantum laudans -ia regum. 23, 250 da ... famulo ... munus ..., praesta hoc -e diei, sancte, tuo. PAVL. PETRIC. Mart. 1, 10 *Christus* sevit et in nostris miracula ... terris donans ... Martini -ia. ENNOD. opusc. 3, 149 p. 369, 16 -ium eius *Epifani* relatione. 4, 6 p. 384, 18 beati Antoni narraturus -ia. PS. CHROMAT. Ps. Hier. epist. 48 ea quae sunt Christi -ia. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 272C virtutum operabatur -ia. PASS. Theclae Ca 1 p. 5, 2 (*cf.* Cb p. 5, 6) ut omnia verba domini ... doceret eos et etiam -ia demonstrabat eis (*Cc* signa, *gr.* μεγαλεῖα). *al.*

deriv.: insigniarius, 1. insignitus. *cf.* insignis.

insigniārius, -ī *m.* *ab* insigne. GLOSS. ὁπλοπάροχος -us armiger. qui militibus armaturam providit. CIL IV 8915 Crescens -us Campanus.

1. insignificābilis, -e. *ab* in *et* significabilis; *cf.* 1. insignificatus. GLOSS.L I Ansil. IN 1523 (*cf.* III Abstr. IN 221) -e quod significari non potest. GLOSS. V 635, 32 -e incertum quod significare non potest. *v. et l. 69*.

? **2. insignificābilis,** -e. *ab* insignis *et* facere; *cf. ?* 2. insignificatus. GLOSS. IV 98, 15 -e quod significabile (non significabile *Mai*, quod significari non potest *var. l.*).

insignificātīvus, -a, -um. *ab* in *et* significativus. *i. q. non significativus*: DIOM. gramm. I 340, 38 *infinitivum modum* impersonativum ... nonnulli et -um dixerunt.

1. insignificātus, -a, -um. *ab* in *et* significatus; *cf.* 1. insignificabilis. *i. q. non significatus*: HESYCH. in lev. 13, 2 p. 933B additamento ... nominis -um eum ... minime dereliquit.

? **2. insignificātus,** -a, -um. *ab* insignis *et* facere, *si recte legitur*; *cf. ?* 2. insignificabilis. *? i. q. insignitus*: ARNOB. nat. 3, 8 p. 117, 1 esse ... corpora *deorum*, si sunt mares ac feminae, -a ex generum disiunctione (⟨aut⟩ -a⟨m⟩ esse g. disiunctione⟨m⟩ *Reifferscheid*, in significata et *Marchesi*; *alii alia. cf. p. 1908, 38*).

insignio *v.* 1. insignitus.

***insignis,** -e. *ex* 1. insignitus *formatione retrograda q. d.*; *cf. gr.* ἐπίσημος. *scribitur* -segn-: CE 770, 1 -em genetum. CLAVD. 21, 28 *cod. B. cf. p. 1857, 74*. -sígn-: CIL VIII 23226, 3. *notatur* insig: CIL VIII 23832, 7. insign: CIL IX 2565. *de formis*: *nom. plur.* -eis: CIL V 6731, 2. *ab* *-us: *plur.* -i COMM. *p. 1906, 22*, *abl.* -o GREG. TVR. *p. 1905, 67 (var. l.)*. *compar.* -ior *singulis locis apud* RHET. Her., NEP. (*adv.*), LIV. (*infra l. 66, in I^a dec. ut* insignitior *quater*, magis -is *ter*; *ceterum non nisi* magis -is *bis*), GERM., FLOR., APVL., *saepius inde a* TERT., *resp. gr. superl. p. 1905, 56*; *cf.* magis -is *inde a* LIV. (*apud* TAC. *semel*, *sed* insignitior *bis*). *superl.* -issimus *inde a* TERT., HIER.; *cf.* maxime -is *inde a* CIC. (*l. 43. 57*; *apud* LIV. *et* TAC. *quaternis locis*), nimis -is *infra l. 71*. *de notione* (*cf. et p. 1903, 32*): PAVL. FEST. p. 111 -is tam ad laudem quam ad vituperationem inflecti potest (*cf.* SCHOL. Cic. Gron. B p. 331, 13 -is medium est: perfectam enim vel malam rem vel bonam significat). SYNON. Cic. p. 440, 21 B. pravus. distortus. deformis ... enormis. inhonestus. -is. indecorus. 442, 34 summus vir ... clarus. notus. generosus. inlustris. -is. nobilis. NON. p. 331, 6 -e dicitur magnum vel praestans. DIFF. ed. Beck p. 45, 26 inter clarum et inlustrem et -em: ... -is, qui in virtutibus admirabilis est. GLOSS. ἐπίσημος, ἔξοχος. ἐπιφανής. nobilis vel magnus seu ornatus. altus, nobilis, clarus, decorosus. -em nominatissimum. -bus magnificis aut indiciis (*cf. p. 1898, 62*). -e praecipuum (*cf. p. 1898, 62*). -ior sublimior, nobilior. nobilis. GLOSS.L II Abav. IN 266 -e ⟨n⟩obile, γνώριμον. *ad singulos locos v. infra*. *legitur inde a* CATONE, TER., LVCIL. [*confund. in codd. c.* praesignis (OV. epist. 5, 125 met. 15, 131), in signo *sim.* (PLIN. nat. 19, 110. 31, 79), insignitus (PHYSIOGN. 59 p. 80, 7). *falso vel dub. trad.*: CVLEX 127 SEN. epist. 74, 33. LACT. Phoen. 133 (*v. p. 1908, 40*). AGROEC. gramm. VII 114, 16 (*v. p. 1857, 74*).]

i. q. (*signo*) **conspicuus, notabilis** (*respicitur cum nota distinguens* [*cf.* insignitus, *qua voce explicatur p. 1903, 33*] *tum quaelibet distinctio sive oculis sive animo obvia*; *in fig. etym. p. 1903, 78. 1905, 67*):

I ***in malam*** *partem* (*vi bona aut expresse depravata aut comprehensa l. 71. p. 1903, 3*): **A** *spectat ad infamiam, ignominiam* (*cf. p. 1908, 13*): **1** *de rebus* (*fere pro subst. infra l. 56*): **a** *per se malis*: CATO or. frg. 8, 2 intercutibus stupris obstinatus, -bus flagitiis (SEN. epist. 99, 13 PLIN. nat. 35, 119). TER. Eun. 771 contumeliam tam -em (CIC. leg. agr. 2, 54 quae vehementer et -is est et nova. SVET. Iul. 79, 1 APVL. apol. 99. *al.*). SISENNA hist. 138 cum dolore et -i cruciatu. CIC. Quinct. 28 accepta -i iniuria (Verr. I 7 Caecin. 36. *al.*). S. Rosc. 72 tam -e supplicium (*cf.* Mil. 86 poenam). Verr. II 4, 66 impudentiam (5, 178. *al. cf.* TAC. ann. 13, 45, 1 non minus -is ... impudicitia). prov. 2 scelus (rep. 3, 27 s. et audacia [COD. Theod. 8, 5, 15. 9, 24, 3. *aliter p. 1905, 23*]. TAC. ann. 14, 40, 1). har. resp. 36 illud ... maxime inlustre atque -e periurium. Phil. 14, 8 L. Antonius, -e odium omnium hominum (Att. 14, 13 B, 3 in ipsum ... Clodium meum -e o. LIV. 42, 6, 2). de orat. 2, 243 in aliquo -i ad inridendum vitio (ad Q. fr. 1, 1, 38. TERT. uxor. 1, 5 l. 26 -iora. *al.*). Att. 1, 12, 3 infamia (TERT. nat. 2, 13, 21. *cf.* TAC. ann. 14, 21, 4 dehonestamento). LVCR. 3, 1015 metus ... poenarum pro male factis est -bus -is. CAES. Gall. 1, 12, 6 calamitatem (LIV. 2, 23, 2. *al.*). VERG. georg. 3, 266 ante omnis furor est -is equarum (SERV.: notabilis, praecipuus). LIV. 2, 7, 4 publica maestitia eo ante omnia -is, quia *eqs.* (*cf.* 9, 38, 14 dolorem). 8, 28, 1 ob unius faeneratoris simul libidinem, simul crudelitatem -em. 9, 22, 5 -is utrimque clades (10, 35, 3 PERS. 6, 44 SIL. 11, 1). PLIN. nat. 33, 152 calumniam. SVET. Cal. 57, 2 caedem. *al.*

b *ignominiose dictis vel mala nota distinctis*: TER. Eun. 1001 quam ob rem -e aliquid faceret iis (*cf. 999* aliquid ... mali). CIC. Caecin. 37 in re tam -i tamque atroci. dom. 43 quod maxime sit -e ad memoriam crudelitatis (de orat. 2, 90 qui ... illa, quae -ia ac paene vitiosa, consectentur. LIV. 28, 24, 16 minus -ia fore, quae *eqs. al.*). prov. 6 memoriam turpitudinis (LIV. 27, 34, 5 ignominiae acceptae). 25 -i quadam nota atque ignominia nova. LIV. 3, 36, 3 diem denuntiatione ingentis terroris -em fecere (6, 1, 11 d. ... duplici clade -em ... Alliensem appellarunt *eqs.*). 4, 12, 6 annus ... multiplici clade ac periculo -is (SVET. Tit. 1 -i a. Gaiana nece. *al.*). 4, 29, 6 -em titulum crudelitatis. 6, 28, 8 locum -em memoria cladis (SIL. 7, 229 nullum clade nova claraeque fragore ruinae -em fecisse l.). 10, 15, 5 -iora monumenta vastitatis. 30, 30, 4 bello ... cladibus -i. MELA 2, 26 flumen Aegos, naufragio classis Atticae -e. *al.* *in rhet. de numeris male aptis* (*aliter p. 1905, 1*): CIC. de orat. 3, 182 sed sunt -es percussiones eorum numerorum et minuti pedes. orat. 218 *dochmius* iteratus ... numerum apertum et nimis -em facit. *ambigue* (*cf. p. 1903, 3*; *subauditur notio q. e.* '*illustris*' *etiam* OV. Pont. 4, 13, 14 et mea Musa potest proprio deprensa colore -is vitiis forsitan esse suis): LIV. 28, 19, 1 maxume -es et magnitudine et noxa Iliturgi et Castulo. TAC. ann. 3, 65, 1 sententias ... -es per honestum aut notabili dedecore. *al.*

2 *de hominibus* (*pro subst. l. 81*; *adde metonymiam supra l. 44*): CIC. Rab. perd. 24 hominem omnibus -em notis turpitudinis. Phil. 11, 10 notos atque -is latrones (MOD. dig. 49, 1, 16. ITALA Ioh. 18, 40 [cod. e] Barrabas -is l. [*om. Vulg. et gr.*]. *cf.* TERT. spect. 21 p. 22, 15 -iori cuique homicidae. VVLG. Matth. 27, 16 habebant ... vinctum -em [*gr.* ἐπίσημον]). ad Brut. 2, 2 (= 9, 2 Sj.), 3 -es aliquot, qui improbissime sentiunt. HOR. sat. 2, 1, 46 flebit et -is tota cantabitur urbe. LIV. 2, 27, 12 unum -em ducem seditionum. SEN. benef. 1, 9, 4 si quis nulla se amica fecit -em. PLIN. nat. 13, 46 Iudaea, gens contumelia

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

numinum -is. TERT. pall. 4, 5 *Physico et Sardanapallus* -es libidinum. praescr. 30, 37 -iores et frequentiores adulteros veritatis. COMM. instr. 2, 5, 10 -is illā *poenā* vivas. *al.* *ambigue* (*cf. p. 1902, 71*): MART. 3, 91, 4 -is forma nequitiaque puer (TAC. ann. 13, 19, 2 *Iuliana Silana* -is genere, f., lascivia). TAC. ann. 1, 55, 1 -em utrumque perfidia in nos aut fide. APVL. apol. 24 *gentes* quaedam stultitia vel sollertia -iores. IVST. 6, 8, 3 nec virtutibus, sed cladibus -es *Thebani.*

B *spectat ad deformitatem, debilitatem* (*cf. p. 1908, 7*): **1** *de rebus*: LVCIL. 545 *Helenam* aliquam rem -em habuisse, verrucam, naevum, . . . dentem eminulum unum. GELL. 11, 13, 10 homines -i deformitate ac facie deridicula. FIRM. math. 5, 3, 50 habebunt . . . aut vitium aut valitudinem aut ex igni et ferro -em cicatricem. **2** *de hominibus* (*absol. l. 15. 19. 22*): LVCIL. 583 -is varis cruribus et petilis. CIC. leg. 3, 19 -is ad deformitatem puer. LIV. 6, 18, 8 magis -is sordibus et facie reorum turba Manliana. CVRT. 9, 1, 24 *infantes* -es aut aliqua parte membrorum inutiles. QVINT. inst. 1, 1, 2 prodigiosa corpora et monstris -ia (HIER. in Ezech. 12 praef. p. 369D quamvis pulchra sint c., unius pravitate ac deformitate membri -iora fiunt). *al.* TAC. Germ. 31, 2 *Chatti intonsi* canent -es et hostibus simul suisque monstrati. SVET. Aug. 38, 3 *equitibus* senio vel aliqua corporis labe -bus. Cal. 26, 5 -es debilitate aliqua corporis (HIER. epist. 64, 2, 2). TERT. resurr. 57 p. 116, 11 et caeci et claudi et ut quis -is excesserit. *al.*

II *in* **neutram** *vel* **bonam** *partem* (*v. et l. 3. p. 1902, 71*): **A** *praevalente vi corporali* (*comprehenduntur hic illic incorporea, verbis expressis e. g. l. 51. 53. 55. 58. 70. 71. 72; respicitur magnitudo l. 51. p. 1904, 36. 37. 43. 56*): **1** *de animantibus* (*vel part. corp.; pro subst. infra l. 83*): **a** *pertinet ad corpus ipsum*: **α** *bestiarum* (*de Centauro v. l. 42*): LVCIL. 716 cocus non curat caudam -em esse illam, dum pinguis siet (*falso* NON. p. 331, 8 -e utile, necessarium. *cf.* PLIN. nat. 9, 159 gyrinos . . . oculis tantum et cauda -es [10, 78 picarum genera, quae longa -es c. variae appellantur]). VERG. georg. 3, 56 *bos* maculis -is et albo (PAVL. FEST. p. 114 -es appellantur b. qui in femine et in pede album habent quasi insigniti. MELA 1, 58 *Apis* b. niger certis maculis -is. AMM. 22, 14, 7 Apis b. . . . maxime . . . omnium corniculantis lunae specie latere dextro -is. *al. cf.* PLIN. nat. 8, 38 -ia . . . boum ferorum genera, iubatos bisontes excellentique et vi et velocitate uros). 4, 82 *rex apium* -bus alis. 4, 92 hic melior, -is et ore et rutilis clarus squamis. OV. ars 3, 335 fulvis -ia villis vellera. met. 8, 429 magnis -ia dentibus ora. SIL. 16, 362 *equus* -is multa cervice (AVSON. 430, 4 p. 384 P. -es candore et celeritate). LACT. Phoen. 135 -is mixto viridante zmaragdo . . . cuspis (*sc. Phoenicis avis*). SYMPH. 132 quattuor -is pedibus manibusque duabus *Centaurus. al.* *laxius de forma quovis modo conspicua* (*cf. l. 60*): CIC. p. red. in sen. 28 equis -bus et curru aurato (TAC. hist. 1, 88, 3 conspicua arma, -es c. ann. 3, 45, 2. *al.*). FRONTIN. strat. 1, 11, 13 cervam candidam -is formae. SVET. Dom. 6, 2 aquila. **β** *hominum, deorum*: VERG. georg. 3, 7 umero . . . Pelops -is eburno. HOR. carm. 1, 33, 5 -em tenui fronte Lycorida. OV. am. 1, 1, 11 crinibus -em . . . Phoebum (STAT. Theb. 9, 758. *cf.* SVET. Nero 20, 3 -es pinguissima coma). ars 3, 348 -is cornu Bacche. LIV. 1, 9, 42 *virginem* longe ante alias specie ac pulchritudine -em. 25, 16, 9 Paenula -is inter . . . centuriones et magnitudine corporis et animo (*cf.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 19 *Simon* fortitudine . . . corporis et audacia animi -issimus [*gr. 2, 469 διαφέρων*]). LIV. 6, 20, 9 pectus -e cicatricibus bello acceptis (45, 39, 16 -e corpus honestis c. PLIN. nat. 7, 101. *cf.* TAC. ann. 2, 9, 1 Flavus -is fide et amisso per vulnus oculo. *v. p. 1900, 37*). SEN. Phaedr. 1041 oculi . . . caerula -es (-is *codd.*) nota. PLIN. nat. 7, 10 Arimaspi . . . uno oculo in fronte media -es. TAC. hist. 3, 17, 1 consilio manu voce -is hosti, conspicuus suis (ann. 2, 17, 4 inter quos -is Arminius m.-v. vulnere). PHYSIOGN. 59 p. 80, 7 manus et articulis et musculis -es (insigniti *var. l.*). *al.* *laxius de forma quovis modo conspicua* (*cf. l. 42*): VERG. Aen. 7, 762 Hippolyti proles pulcherrima . . ., Virbius, -em quem mater Aricia misit. HOR. carm. 3, 20, 6 -em . . . Nearchum. LIV. 8, 7, 3 -em . . . inter eos . . . consulis filium. 27, 19, 8 puerum . . . forma -i (30, 12, 17 SEN. clem. 1, 19, 2 CIL XI 4446. *al. cf.* IVST. 24, 8, 5 iuvenem -is pulchritudinis). STAT. Theb. 6, 572 effulsere artus . . ., -es umeri (9, 267). *al.*

b *pertinet ad ornatum* (*statuae l. 78, bestiarum l. 68 sqq. 79*): VERG. Aen. 4, 134 ostroque -is et auro stat sonipes (*cf.* 5, 310 equum phaleris -em. OV. met. 8, 33 stratis -ia pictis terga *equi*). 6, 167 *Misenus* et lituo pugnas -is obibat et hasta. 6, 403 Aeneas pietate -is et armis (7, 745 te . . ., Vfens, -em fama et felicibus a. 11, 291 ambo animis, ambo -es praestantibus a. [*cf.* LIV. 6, 24, 10 a. animisque. HOMER. 201 animisque -is et a.]. *al. cf. notionem incorporalem p. 1906, 40*). 6, 808 ille . . . ramis -is olivae (*cf.* AMM. 14, 6, 17 quos -es faciunt virgae dextris aptatae). HOR. carm. 1, 21, 11 *Apollinis* -em . . . pharetra fraternaque umerum lyra. TIB. 1, 3, 66 gerit -i myrtea serta coma. OV. met. 4, 24 biiugum pictis -ia frenis colla *lyncum*. 14, 315 signum . . . iuvenale . . . multis . . . -e coronis (*cf. de statua Corneliae*: PLIN. nat. 34, 31 soleis . . . sine ammento -is). 15, 131 victima . . . vittis -is et auro. LIV. 2, 20, 8 inter . . . eos -em veste armisque Manilium. 34, 4, 14 cur non -is auro et purpura conspicior? (34, 7, 6). SIL. 1, 415 *Garamas* -is flexo galeam per tempora cornu. TAC. hist. 3, 10, 4 ut quemque notum et aliquo militari decore -em aspexerat. GELL. 6, 4, 2 quod eiusmodi condicionis mancipia -ia esse (*sc. pilleis*) in vendendo debe-rent. APVL. flor. 22 p. 102 clava -is *Crates ut Hercules.* TERT. virg. vel. 9 ut in ecclesiam notabilis et -is (*sc. velamine*) introeat *virgo. al.*

2 *de rebus sive ornantibus sive ornatis* (*sc. qualibet nota corporali distinctis*): **a** *de habitu, armatura sim.* (*cf. etiam l. 36 sq.*): CIC. Mur. 52 cum illa lata -ique lorica, . . . ut omnes boni animadverterent. LVCR. 1, 929 (= 4, 4) -em . . . petere inde coronam (VERG. Aen. 7, 76 c. -em gemmis. LIV. 6, 20, 7 TAC. ann. 15, 33, 2. *al.*). 6, 47 -em conscendere currum (VERG. Aen. 7, 655. STAT. Theb. 8, 127 vittis lauruque -is . . . c.). SALL. hist. frg. 2, 63 armis -bus (VERG. Aen. 10, 170. 10, 539 conlucens veste atque -bus a. [albis *Probus apud* SERV.]. LIV. 8, 8, 6. *al.*). VERG. Aen. 3, 468 conum -is galeae ([CLAVD. DON.: comantem]. 5, 367). LIV. 1, 20, 2 *sacerdotem* -i . . . veste . . . adornavit (CVRT. 3, 13, 7. *cf.* SIL. 4, 534 -i fulsit velamine. CLAVD. 5, 84 habitum). 10, 39, 14 *spolia* -ia publicis . . . locis decorandis. SIL. 11, 535 anulus . . . haud parvo -is acervo. HOMER. 630 -em vario caelamine balteum (*cf. Hom. H 305 ζωστῆρα . . . φοίνικι φαεινόν*). STAT. Theb. 9, 332 clipeus . . . -is et auro lucidus (TAC. ann. 2, 83, 3). APVL. met. 11, 16, 8 pinus . . . splendore sublimis, -i[s] carchesio conspicua (flor. 23 p. 102 *navis* -i c., splendentibus velis). *al.* *resp. signum crucis* (*nisi subst. praed., cf. p. 1905, 65*): PRVD. perist. 1, 36 praeferunt -e lignum (*v. 34* Caesaris vexilla linquunt, eligunt signum crucis). **b** *de sideribus* (*cf. p. 1900, 15*): CIC. nat. deor. 2, 80 -em vim et inlustrem faciem *deorum* (*i. solis, stellarum*). VARRO ling. 7, 73 primum notasse quaedam in caelo signa quae praeter alia erant -ia. OV. met. 1, 768 iubar . . . radiis -e coruscis. GERM. 89 -i (*varr. ll.* -is *et* -es; *gr. 88 αἳ μὲν φαέων ἐπιμεμφέες*) caelum perfundent lumine Chelae. 213 et capite et longa cervice -ior exit stella nitens (PLIN. nat. 2, 110 adnotavere s. -es scilicet effectu visuve. 2, 178). AVIEN. Arat. 226 -is ardens venas ophiuchus (*gr. 76 φαεινόμενον*). 648 longos -is aquarius artus. 840 -is late vomitur globus ignis. AVSON. 409, 2 p. 266 P. stridebat . . . freto Titan -is (iam segnis *Peiper*) Hibero. *pressius de mundo sideribus signato et quasi sculptura ornato* (*cf. l. 57*): MANIL. 1, 680 *zodiacus* -em . . . facit caelato lumine (culmine *Housman*) mundum. *sim. de sphaera solida q. d.*: ANTH. 761, 4 mallem . . . opus solidis -e figuris *quam picturam.* **c** *vario usu*: HOR. sat. 2, 3, 241 bacam (*cf.* CVRT. 9, 1, 30 pendebant ex auribus -es candore ac magnitudine lapilli. PLIN. nat. 36, 146 androdamanta . . . pondere ac duritia -em. *al.*). LIV. 10, 7, 9 quorum domos spoliis hostium adfixis -es inter alias feceritis (*cf.* ASCON. Pis. p. 18, 29 cuius *domus* exitus, quo magis -is esset, in publicum versus declinaretur. STAT. silv. 4, 2, 18 tectum . . . non centum -e columnis). 24, 39, 8 -em munimento naturali locum (*cf.* PLIN. nat. 4, 63 *Euboea* promunturiis duobus . . . -is. 6, 170 *Berenicen Epi Dires* -em loco. CLAVD. 28, 529 -ior auctis collibus et nota maior se Roma videndam obtulit). 41, 20, 9 Delon aris -bus . . . exornavit. PLIN. nat. 22, 96 *fungi* candidi, velut apice flaminis -bus pediculis (*sim. de herbis, arboribus*: AGENN. grom. p. 34, 16 *arbores* clavicatas vocant, quas finis declarandi causa denotant, . . . in aliis regionibus -es aut notas. GELL. 17, 15, 4 duas species ellebori esse discerniculo coloris -es. PALLAD. ins. 123 -es foliis platanos. *al.*). SIL. 14, 682 trophaeum (FLOR. epit. 2, 17, 16 -ia trabeis et fascibus nostris . . . t. [*inde p. 1899, 18*]). STAT. Theb. 12, 491 nemus . . . cultu . . . -e verendo vittatae laurus (*i. conspicuum. inepte* SCHOL.: pro insigniter reverendo). TAC. hist. 5, 22, 3 praetoriam navem vexillo -em. SVET. Aug. 72, 1 sine . . . -i pavimento conclavia. PRVD. perist. 10, 1084 -is auri lammina. GREG. TVR. Mart. 4, 26 p. 656, 3 ac desuper, qui eosdem *axes* obpremerent, -es fuerant lapides collocati (*i. magni*). *al.* *pressius de materia sculpta vel impressa* (*cf. p. 1908, 54*): IREN. 4, 30, 2 (= 4, 46, 2 H.) -e aurum et argentum . . . cum inscriptione et imagine Caesaris (*opp.* non signatum). VVLG. lev. 26, 1 non facietis vobis idolum et sculptile . . . nec -em (*Itala Lugd.* sculptile) lapidem ponetis in terra vestra.

B *praevalente vi incorporali pertinet ad virtutem sive notabilem, peculiarem sive laudabilem, illustrem* (*quod difficillimum erat colores accuratius separare, varia in unum colligere exempla malui; pressius distinguntur* usitatus *l. 70. 71,* obsoletus *infra l. 82* [*cf. opp.* notus *p. 1906, 81; sed v. p. 1905, 18*], *iuxta ponuntur* singularis *p. 1905, 7* [*cf. p. 1906, 76*], proprius *p. 1905, 30* [*cf. p. 1906, 81*]): **1** *de rebus* (*n. pro subst. l. 78. 80. p. 1905, 62*): **a** *in arte rhetorica* (*v. et p. 1902, 68*): **α** *tractantur mnemonica*: RHET. Her. 3, 22, 35 usitatae res facile e memoria elabuntur, -es et novae diutius manent in animo. 3, 22, 36 docet . . . se natura vulgari et usitata re non exsuscitari, novitate et -i quodam negotio commoveri. 3, 23, 38 item fit in imaginibus, ut, quae nobis diligenter notata (p^3, *Orelli*, nota *cett.*) sit, ea parum videatur -is aliis. **β** *de oratione ornata vel proprio colore distincta* (*cf. p. 1900, 55*): RHET. Her. 4, 26, 36 cum ad electius verbum accedas, -iorem rem facias. CIC. orat. 78 -is ornatus *sermonis* quasi margaritarum. 96 quoddam . . . -e et florens orationis pictum et expolitum genus. HOR. carm. 3, 25, 7 dicam -e recens, adhuc indictum. PLIN. epist. 9, 26, 5 plurimum . . . refert reprehendenda adnotes an -ia; omnis enim advertit, quod eminet et extat. FRONTO p. 146, 10 v.d.H. (= p. 152 N.) tu . . . verbis pulchris et -bus uteris? ego immo volgaribus et obsoletis. GELL. 1, 15, 19 loquacitatem . . . Aristophanes -bus vocabulis denotavit. *laxius de quibuslibet scriptis laudabilibus*: HOR. carm. 1, 12, 39 Regulum . . . gratus -i referam camena. PLIN.

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 2, 10, 1 libros. 11, 4, 1 Euripidis versus ... verbis, sententia, brevitate -es inlustresque (MAR. VICTORIN. gramm. VI 72, 1 -es ... in metris sunt aut dactylici ... aut spondiazontes [*opp.* vitiosi]. *aliter p. 1902, 68*). HIER. chron. a. Abr. 1976 (= SVET. frg. p. 41, 3) epigrammata. *al.*

b *usu vulgato*: **α** *de bonis, virtutibus sim.*: CIC. leg. agr. 2, 5 tam -e, tam singulare vestrum beneficium (INSCR. NSc. 1948 p. 45 ob inlustria eius merita et -ia b.). Sest. 85 -i quadam inaudita nova magnitudine animi gravitate fide. prov. 35 cum illa -i laude (LVCR. 6, 95 VERG. Aen. 1, 625 TIB. 1, 3, 32. *al.*). har. resp. 41 praestabili -ique virtute (Lael. 102 posteris ... clara et -is. LIV. 24, 15, 6. *al. v. et l. 15. cf.* LIV. 30, 30, 13 decus -e virtutis pietatisque). Att. 1, 14, 5 -is ... opera (LIV. 10, 44, 5 -em multis locis. PHAEDR. 1, 11, 14 qualis videtur o. tibi vocis meae [*sc. asini*]? -is, inquit *leo*). 4, 1, 8 pietate, virtute, fide (PLIN. nat. 8, 224 *glirium*. SIL. 4, 470 PRVD. cath. 5, 106). VERG. Aen. 12, 322 -is gloria facti (OV. epist. 3, 121. *al.*). LIV. 1, 37, 2 *hostium* fluitantia arma ad urbem cognita in Tiberi prius paene quam nuntiari posset -em victoriam fecere (*i. notam, manifestam. aliter* 45, 12, 9 clarus consulatus -i v. VAL. MAX. 4, 1 ext. 4 -em ... v. clariorem ... fecit. *al.*). 1, 47, 12 -is ad invidiam locupletiorum fortuna. 10, 46, 2 triumpho (SEN. contr. 9, 1, 6. *al.*). 22, 31, 11 gloriam ... -em ducis (*ironice* CLAVD. 20, 327 -is edendi g. *al.*). SEN. dial. 6, 16, 2 audaciam *Cloeliae* (*aliter p. 1902, 41*). MIN. FEL. 25, 1 -is et nobilis iustitia Romana (TERT. apol. 21, 4. *al.*). CIL III 13242, 1 militia. VIII 12422, 2 liberalitatem. 23085, 7 ob -em ... adfectionem et simplicitatem. *al.* **β** *de rebus ambiguis laude notatis*: CIC. de orat. 2, 259 -i aliqua et nota re. 3, 36 maxime -e illud exemplum (LIV. 28, 42, 1 fortunae. SEN. epist. 78, 21. *al.*). leg. 1, 31 etiam in pravitatibus -is est humani generis similitudo (LIV. 39, 53, 3 PLIN. nat. 34, 46). ac. 2, 101 -em illam et propriam percipiendi notam (LIV. 9, 36, 5 ne qua inter conloquia -i n. haesitantes deprendi possent *exploratores. al.*). Tusc. 5, 30 titulus hic (*sc. sapientis*) ... -is et pulcher (LIV. 30, 45, 7 -es imaginum t. claraque cognomina familiarum. *al. cf.* LIV. 6, 8, 15 si quo -i magis imperii honorisve nomine ... appellabitis ducem [29, 14, 12 inter quas unius Claudiae Quintae -e est n. *al.*]). nat. deor. 1, 12 visum quendam ... -em et illustrem. VERG. Aen. 10, 450 aut spoliis ... laudabor opimis aut leto -i (SIL. 10, 574 gloria l. ... parta -i). HOR. carm. 1, 7, 4 vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos -is (*sic de urbe sim.*: CVRT. 4, 4, 19 urbs et vetustate ... et fortunae varietate ad memoriam posteritatis -is [TERT. apol. 19, 2 u. -es historiarum]. MELA 1, 34 Vtica et Carthago ... illa fato Catonis -is, haec suo. *al.*). LIV. 2, 8, 5 quia nulla gesta res -em fecerit consulatum (TAC. ann. 3, 31, 1. *cf.* LIV. 3, 54, 12 tribunatum. *et sim. al.*). 2, 60, 4 annum ... -em maxime comitia tributa efficiunt (4, 29, 8 magnis rebus. STAT. silv. 4, 1, 2. *al. cf.* LIV. 5, 52, 10 -i ob excellens matronarum studium celebrique ... die [*al.*]. TERT. ieiun. 10 p. 286, 28 tres istas horas ut -iores in rebus humanis [*ibid.* p. 287, 4]). 4, 20, 10 pugnam (26, 39, 14. *al.*). SEN. nat. 3, 1, 2 quas *aquas* -es aut sapor aut aliqua reddidit utilitas (*cf.* PLIN. nat. 31, 12 fontem ... -em plurimis bullis stillantem, ferruginei saporis). 3, 22 *Histrum et Nilum* vastos amnes magisque -es (AMM. 23, 6, 21). PLIN. nat. 12, 11 platanus ... -is utriusque linguae monimentis. 16, 169 *harundinibus* spadonum nomine -bus. TAC. ann. 6, 6, 1 -e visum est earum Caesaris litterarum initium. APVL. Plat. 1, 5 evidentiam. TERT. apol. 21, 1 -issimae religionis (*cf.* CASSIOD. hist. 1, 11, 1 -issimam ecclesiam [*Sozom. 1, 12* ἐπισημοτάτην]). PASS. Perp. 14, 1 hae visiones -iores ipsorum martyrum (*gr.* ἐμφανέσταται). *al.* *pressius de miraculis, prodigiis sim.* (*cf. p. 1901, 48*): PLIN. nat. 36, 60 pro miraculo -i quattuor *columnas ex onyche* ... posuit (APVL. met. 11, 14, 3 -i permotus m. BOETH. cons. 4, 6, 31 *et* 50 W.). TAC. ann. 15, 7, 2 magis -i prodigio. FLOR. epit. 3, 3, 21 (*de victoria per deos nuntiata*) quo quid admirabilius, quid -ius fieri potest? FRONTO p. 208, 19 v.d.H. (= p. 220 N.) somnium. RVFIN. hist. 5, 5, 4 pro -is facti miraculo (*gr.* τὸ παράδοξον πεποιηκυῖαν. PRVD. tituli 149 *de resurrectione Lazari*). PRVD. cath. 9, 2 gesta Christi -ia (*v. 7* miracula). *peculiariter respicitur signum crucis* (*cf. p. 1904, 19*): GREG. TVR. glor. mart. 105 p. 561, 8 tuta frontem tuam signum (signo *var. l.*) crucis -e (-i, -o *varr. ll.*). **γ** -e est *sim. c. enunt. vel inf.*: quod: LIV. 24, 49, 8 id modo eius anni ... ad memoriam -e est, quod *eqs.* 40, 59, 3 nihil ... magis -e fuit quam quod *eqs.* 41, 28, 11 unum ante cetera -e fuit T. Flaminini, quod *eqs.* PLIN. nat. 13, 116 -e in ea *arbore*, quod *eqs.* 19, 110 (*var. l.* in signo). 31, 79 -e (*var. l.* in signo) de eo proditur, quod *eqs.* PLIN. paneg. 92, 1 illud (LAMPR. Alex. 67, 2. SPART. Geta 4, 2 huius i. pueri fertur -e, quod *eqs.*). TREB. trig. tyr. 23, 5 huius *Saturnini* -e est, quod *eqs.* PALLAD. 4, 9, 16 in cucurbitis. (*acc. c.*) *inf.*: PLIN. nat. 16, 113 -e proditur ... ficos sub folio ... nasci. TAC. hist. 1, 15, 1 tibi -e Sulpiciae ... decora nobilitati tuae adiecisse. PLIN. epist. 1, 17, 4 neque ... magis decorum et -e est statuam in foro ... habere quam ponere. 7, 20, 3 erit rarum et -e duos homines ... alterum alterius studia fovisse.

c *peculiariter in doctrina numerorum*: **α** *apud astrologos*: PLIN. nat. 7, 161 quoniam momentis horarum -bus lunae dierum, ut VII atque XV ... ingens turba nascatur. CENS. 11, 1 in Graecia dies habent quadragensimos -es; nam praegnans ante diem quadragensimum non prodit in fanum *eqs.* **β** *apud ecclesiasticos* (*cf. p. 1901, 43*): IREN. 1, 14, 4 (= 1, 8, 5 H.) Iesus ... est -e nomen sex habens litteras (*gr.* ἐπίσημον. *v. Harvey ad l.*). 1, 14, 6 (= 1, 8, 7 H.) cum esset -is octonatio *Christus* (*gr.* ἐπίσημον). *ibid.* qui manifestatus est -is in eum numerum (*i. sex*); hinc etiam duplices litteras numerum -em habere ait; -is enim n. commixtus viginti quattuor elementis XXX litterarum nomen explicuit (*gr. ubique* ἐπίσημος. 1, 14, 7 [= 1, 8, 8 H.] *v. p. 1901, 45.* AVG. civ. 15, 19 p. 98, 8 D. *Enoch* -i n. in ordine generationum ..., septimo scilicet ab Adam. *al.*).

2 *de hominibus* (*pro subst. l. 18. 19, metonymice de auctoritate l. 59*): **a** *generatim*: **α** *de personis variis*: CIC. epist. 3, 11, 1 nihil de -bus ad laudem viris obscure nuntiari solet (VERG. Aen. 1, 10 pietate. LIV. 21, 51, 2 nobilitate. 25, 17, 3 tam claro et -i. SEN. contr. 10, 2, 16 -ium v. exempla. GELL. 17, 21, 1 vel ingenio vel imperio nobiles -esque. *al.*). Q. CIC. pet. 12 qui nequaquam sunt tam genere -es quam vitiis nobiles (*cf.* LIV. 39, 42, 5 unum -em et nobilitate et honoribus L. Quinctium. SIL. 12, 470 genus -is ... Fulvius. INSCR. christ. Rossi II p. 113, 78, 7 fascibus -is generis nec stimmate peior. *v. et l. 12*). HOR. carm. 1, 34, 13 -em attenuat deus, obscura promens. 3, 1, 15 aequa lege Necessitas sortitur -īs et imos. PROP. 3, 24, 4 versibus -em ... meis *Cynthiam* (*cf.* CE 1988, 52 haec *Allia Potestas* titulo -is). 4, 11, 46 viximus -es. LIV. 10, 38, 1 consul -is ... qua paterna gloria qua sua. 24, 42, 8 reguli (*cf.* COMM. apol. 511 tam clari et -i reges). 25, 8, 9 erat venandi studio -is *Philomenus*. MANIL. 1, 765 Pylium ... senecta -em triplici. SEN. epist. 120, 9 quos -es egregium opus fecerat. PLIN. nat. 14, 44 Catonum ille primus, triumpho et censura super cetera -is. STAT. Theb. 10, 443 par -e animis. IVV. 8, 32 indignus genere et praeclaro nomine tantum -is. TREB. trig. tyr. 8, 2 *Marium* -iorem brevissimum fecit imperium. HIER. vir. ill. 69 *Dionysius* Origenis -issimus auditor. HYD. chron. II p. 15, 8 *Ambrosius et Martinus* virtutum habentur -es. *al.* **β** *de artificibus, scriptoribus sim.*: VERG. Aen. 5, 705 Pallas quem (*Nauten*) docuit multaque -em reddidit arte (*cf.* OV. trist. 4, 10, 16 -es ... ab arte viros. CELS. 1 prooem. 8 vir et arte et facundia -is *Hippocrates*). HOR. ars 401 Homerus (*cf.* AVG. civ. 5, 12 p. 212, 31 D. poeta -is illorum [VITA Hil. Arel. 14 l. 24 C.]). PLIN. nat. 34, 53 *artifices*. 34, 92 maxime cognomine -is est Callimachus. SVET. frg. p. 84, 2 (= HIER. chron. a. Abr. 1992) orator habetur -is (CASSIOD. chron. II p. 143, 829). RVFIN. hist. 2, 4, 2 Filo -issimus scriptorum (*gr.* ἐπισημότατος). CASSIOD. chron. II p. 140, 736 Apollonius Tyaneus philosophus -is habetur (p. 141, 772). inst. 1, 19 declamator -is doctorque mirabilis. *al.* **γ** *de militibus, imperatoribus sim.* (*v. et p. 1903, 51sqq. 70sqq.*): VERG. Aen. 6, 837 victor aget currum, caesis -is Achivis (*cf.* SIL. 15, 206 *Scipio* fusis -is Hiberis). LIV. 1, 36, 2 *centurias* suo ... -es relinquere nomine. 2, 10, 5 *Horatius Cocles* -is ... inter conspecta cedentium ... terga. 6, 24, 7 dux (AMM. 27, 8, 10 d. scientia rei militaris -em. *al.*). 9, 17, 12 milites (9, 40, 9. 45, 38, 12. INSCR. christ. Diehl 1196, 10 -is meritis clarusque. *al.*). 30, 42, 12 -is ... inter ceteros Hasdrubal. 34, 43, 5 Hannibal, Romanis cladibus -is imperator. HOMER. 603 -em bello ... Hectora. TAC. ann. 4, 73, 3 centuriones. PANEG. 4, 15, 4 iuvenes ... in dimicando praeter ceteros -is. *al.* *acced. inf.*: SIL. 1, 248 *Hannibal* turbae ... Libyssae -is sagulo duris certare maniplis. 16, 561 Glagus, -is ventos anteire lacerto.

b *vergit in vim tituli honorifici* (*cf. s. v.* illustris *p. 396, 76*): **α** *magistratuum variorumque nobilium*: CIL VI 1397, 7 (= Dessau 1203; *post imp. Aurelianum*) L. Crepereio Rogato c. v. ... septemviro et -i luperco. IX 1576, 2 (= Dessau 1239) Clodio Celsino -i et c. v. ... corr(ectori) regionum duarum (*praef. urbi a. 351*). ENNOD. opusc. 3, 35 p. 339, 17 vir -issimus Bonosus presbyter, tam nobilis sanctitate quam sanguine. *in allocutione et titulis epistularum*: COD. Theod. 7, 7, 3 (= Iust. 11, 61, 2; *a. 398*) -is auctoritas tua (*ad magistrum militum ut* 8, 5, 56 *a. 396*). AVG. epist. 116 tit. domino eximio et merito -i *consulari* (133, 3 [*cf.* tit.] *tribuno et notario*. 189, 1 [*cf.* tit.] *comiti Africae. al.*). 134, 1 (*cf.* tit.) domine -is et merito sublimis *proconsul* (134, 4). 137, 20 (*cf.* tit.; *Volusiano*) domine inlustris et merito -is (FVLG. RVSP. epist. 6, 1, 1 [*cf.* tit.] *senatori*). *al.* FAVST. REI. epist. 5 tit. domino -i et summo honore ... excolendo (*nobili Burdigalensi*). *ad feminam*: AVG. epist. 131 p. 78, 23 et p. 79, 5 (*cf.* tit.) domina -is et merito inlustris. **β** *episcoporum*: CONC.S I 3 vers. Tur. p. 45, 12 sanctorum et -ium episcoporum (p. 87, 28 -bus metropolitanis deo amabilibus e. p. 88, 20 -bus reverentissimis e. metropolitanis. *gr. resp. ubique* ἐπίσημος). ENNOD. opusc. 3, 88 p. 353, 21 vir -issimus Epifanius (*alias* splendidissimus, venerandus).

n. pro subst. ***insigne** (*fere plur.; hic attuli exempla seiungenda a subst.* insigne, *ceterum licet dubites de exemplis p. 1901, 48 allatis; v. et p. 1902, 56. 1904, 78. 80. 1905, 62*): 1 *accedunt adminicula pronominalia sim.*: CIC. fin. 3, 28 *homo iure laudatus* habet -e quiddam et ad decus et ad gloriam (SEN. nat. 7, 27, 6 -e q. et singulare). VAL. MAX. 5, 2, 9 multa -ia Pompeio ([*infra*: admirabilius]. MELA 1, 63 operibus ... eius *Semiramidis* -ia m. sunt; duo maxime excellent. FLOR. epit. 3, 10, 4 cum m. Romanorum militum -ia, tum illud egregium ipsius ducis). APVL. flor. 12 p. 44 non ... omnibus psittacis id -e, sed illud omnibus proprium. TERT. nat. 2, 9, 1 haec ... aut notiora aut -iora. *al.* 2 *accedit gen.* (*cf. l. 79 et in iunctura* '-e est' *p. 1905, 68. 70. 73. 74*): PLIN. nat. 1, 7, 18 -ia corporum (*i. mira, insolita*). 1, 13, 9. 1, 14, 5 -ia culturae et vinearum. 16, 37 *Roma scandula contecta* sil-

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

varum ... distinguebatur -bus (*i. lignorum natura et colore*). 24, 167 abunde sit hactenus attigisse -ia Magorum in herbis. 29, 12 percensere -ia priscorum in his moribus. 32, 153 -ia piscium tradit *Ovidius* (*sequuntur infinitivi*). AMM. 25, 9, 7 nullis ante actae vitae -bus cognitum *Iovianum*. 3 *absolute*: PLIN. nat. 3, 23 nunc redduntur -ia praeter supra dicta. 14, 20 nec omnia ..., sed maxime -ia. 34, 37 -ia maxime et ... notata attigisse. TAC. ann. 1, 77, 4 multa decernuntur; ex quis maxime -ia, ne *eqs.* TERT. anim. 46, 3 pauca de -ioribus. AVG. civ. 5, 4 p. 194, 31 D. ut de -bus loquar. CASSIOD. chron. II p. 140, 729 his conss. -issima Romae facta sunt, id est forum Traiani *eqs.*

structurae: 1 *acced. casus*: *abl.*: *passim, e. g. p. 1902, 77. 1903, 13; c. part. perf. p. 1903, 54. 55. 1906, 41. 42. dat.*: *p. 1905, 11. 76. 1906, 80. cf. et p. 1904, 74. dat. gerundivi*: *p. 1904, 14. gen.*: *p. 1903, 1. 1905, 40. 1906, 29.* PRVD. perist. 7, 1 -em meriti (*var. l.* meritis). *ad n. pro subst. v. p. 1906, 82. acc. graec. q. d.*: *p. 1904, 29. 1906, 16.* STAT. Theb. 7, 279 *Amphion* lyra galeam tauroque -is avito (*var. l.* lyram galea). 2 *acced. praepos.*: ab: *p. 1906, 32.* ad: *p. 1902, 45. 57. 1903, 14. 1905, 20. 68. 1906, 11. 76. al.* ante: *p. 1902, 50. 51. 1903, 50.* LIV. 41, 4, 6. in *c. abl.*: *p. 1905, 3. 28. 47. 71. 75. 1906, 7. 49.* VAL. FL. 3, 430 SIL. 1, 319. 14, 606. inter: *saepe apud* LIV., *e. g. p. 1903, 51. 80. 1904, 38. 1905, 35. praeterea* TAC. *p. 1903, 58.* IVST. 5, 2, 6. ob: *p. 1905, 45.* CYPR. epist. 76, 2. per: *p. 1902, 75.* praeter: *p. 1904, 24. 1906, 49.* IVST. 8, 3, 7. 11, 10, 8. 21, 6, 1. super: *p. 1906, 25.* 3 *alia*: *acced. inf.*: *p. 1906, 50.* *cf.* -e est *c. inf. et enunt. c.* quod: *p. 1905, 67.*

adv. ***insigniter.** *compar. l. 32. 35 sqq., superl. l. 51, cf.* tam -r *l. 55,* satis -r *l. 46.* GLOSS. ἐπισήμως. GLOSS.[L] I Ansil. IN 1535 *sqq.* praecipue, clare, nobiliter. magnifice, ornate, praeclare. *legitur inde a* CIC. (*semel*), NEP., QVINT. [*falsa var. l. v. s.* 1. insegniter.]

i. q. modo insigni (*adhibetur cum adi. l. 33. 52. 53*): 1 *not. q. e. praecipue, notabiliter*: CIC. part. 80 parentibus ... praecipue atque -r diligendis. NEP. Ages. 3, 2 quo studiosius armarentur -iusque ornarentur. SVET. Tib. 14, 2 pullus -r cristatus. PAVL. NOL. carm. 27, 144 uberius decet atque -ius ... exultare. AVG. civ. 6, 1 p. 245, 34 D. si ... aetas ipsa floreret -ius. 16, 11 p. 143, 10 -ius atque eminentius ... coalescentes. 16, 17 p. 154, 2 societas hominum ... -ius excellebat (c. Faust. 32, 12 -r excellentia). epist. 100 tit. -r ... laudabili filio (*ibid.* 1). *al.* 2 *not. q. e. significanter, evidenter* (*de oratione, usu verborum sim.*): QVINT. inst. 8, 5, 15 -r Africanus apud Neronem de morte matris (*sc. dixit*). PLIN. epist. 2, 11, 18 dixit pro Mario ... Fronto Catius -r (GELL. 1, 15, 20 neque minus -r veteres ... nostri ... dixerunt [*cf. 19* insignibus vocabulis]. 10, 3, 4 quod aut ampliter -rque aut lacrimose atque miseranter ... dixerit. 19, 7, 2 verborum nove aut -r dictorum). APVL. apol. 73 congruentissima voce '-r' adclamant. SCHOL. Cic. Bob. p. 129, 5 -r et βιαίως hanc αὔξησιν determinavit. AVG. epist. 166, 6 satis hoc -r dilucideque declarat. *al.* 3 *not. q. e. praeclare, egregie*: PLIN. epist. 9, 29, 1 satius unum aliquid -r facere quam plurima mediocriter (FRONTO p. 32, 14 v.d.H. [= p. 33 N.]. GELL. 20, 10, 4). TREB. Val. 5, 1 honores et magistratus -r gestos. IVST. 33, 2, 1 -r dimicat. HIER. chron. a. Abr. 2060 (= SVET. frg. p. 128, 8) Clodius Quirinalis ... -issime docet. ISID. in gen. praef. 5 -r eloquenti Gregorio. *al.* 4 *in malam partem fere i. q. turpiter, cum infamia*: GELL. 11, 16, 4 quod non -r asperum absurdumque esset. 18, 3, 1 graviter -rque accusabat. TERT. adv. Marc. 3, 9 p. 409, 6 qui ... tam -r crucifixus est.

deriv. dub.: 2. insignificabilis, 2. insignificatus.

compos.: perinsignis.

īnsignītē *v.* 1. insignitus. **īnsigniter** *v.* insignis (*l. 26*).

īnsignītīvus, -a, -um. *ab* 1. insignitus. *i. q. qui insignit, designat*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 15 p. 42, 17 subscriptivae ... rationes sunt demonstrativae et quodammodo -ae proprietatis illius rei.

īnsignītor, -ōris *m.* *ab* insignire. *i. q. scalptor* (*cf. p. 1908, 54*): AVG. civ. 21, 4 p. 494, 4 D. adamantem lapidem ... habent ... aurifices -esque gemmarum.

1. *īnsignītus, -a, -um *et inde* ***īnsignio,** -īvī, -īre. *ab* insigne, *ut vid.* (*falso* PRISC. gramm. III 497, 13 *a* signire). -ire *inter exempla coniug. IV^ae^ affert* CHAR. gramm. p. 478, 20 B. *indicat. imperf. non legitur nisi* -ibat (-ibant, -ibar): VERG. Aen. 7, 790 STAT. Theb. 7, 56 APVL. met. 11, 24, 4 SERV. Aen. 1, 505 CLAVD. rapt. Pros. 1, 249. *perf.* -vere: TAC. hist. 3, 78, 3 ann. 16, 13, 1. -vit: CHALC. comm. 222 AMM. 17, 4, 8 HIER. hom. Orig. in Ezech. 6, 3 p. 380, 9. -vimus: BOETH. mus. 4, 7 p. 323, 9. -nisti: ENNOD. epist. 9, 9, 1 p. 234, 6 opusc. 3, 199 p. 383, 4. -nisse: VITAE patr. Iurens. 2, 11 p. 150, 15. *compar.* -tior LIV. *p. 1908, 15. 20. 71. 1909, 45* (*adv.*), TAC. *p. 1908, 17. 26,* IVL. VAL. *p. 1908, 13,* AVG. *p. 1909, 46* (*adv.*), GLOSS. *l. 82*; magis -tus RHET. Her. *p. 1908, 63; cf.* insignis *p. 1902, 4.* SYNON. Cic. p. 439, 31 B. pulsavit. verberavit. ... -it virgis. GLOSS. -tus ἐπίσημος. ornatus. -ta characterita. -o nobilito, clarifico (sacrifico *trad.*). -it ornat. exultat (*i.* exaltat), decorat. GLOSS.[L] I Ansil. IN 1538 -it[us] designa⟨t⟩, dicit, hoc est signo notare (-at). IV Plac. I 31 (*cf.* SERV. Aen. 11, 386 *cod. T*) -it insigne facit vel signum imponit, ... ab animalibus quae nota signantur. V Abba IN 156 (*cf.* Aa I 674) -iri insignem fieri. 175 -tior nobilior sublimior. *legitur part.* -tus *inde a* PLAVTO, ENNIO, CATONE, RHET. Her., CIC., VARRONE; *aliae formae inde a* VERG. (*p. 1908, 44. 45*). SEN. epist. (*l. 72*), PLIN. nat. (*l. 41*). [*confund. in codd. c.* insigno *l. 53. 66. p. 1909, 3. 22. 29. cf. et p. 1898, 50.*]

I -tus *i. q. ornatus, insignis,* -ire *i. q. signando ornare, insignem reddere aliquem (aliquid) aliqua re* (*subi. sunt animantia praeter l. 44. 51; n. plur.* -ta *pro subst. infra l. 73, aliter p. 1909, 33*):

A *in malam partem* (*huc vergunt etiam l. 67. 69. 72 sq.*): 1 *spectat ad deformitatem, debilitatem* (*cf. p. 1900, 37. 39*): PLAVT. Sitell. 2, 1 -tos pueros ... aut varum aut valgum aut compernem ... filium. PETRON. 110, 4 me non tralaticia deformitate esse -tum. GELL. 1, 12, 3 *virgo* quae lingua debili ... aliave qua corporis labe -ta sit. APVL. apol. 50 cutim vitiligine -it. ITALA II reg. 9, 3 (Legion. = n. 91 ed. Beuron.) pedibus -tis (*gr.* πεπληγὼς τοὺς πόδας, *Vulg.* debilis pedibus). IVL. VAL. 3, 45 cicatricibus -tior. *al.* 2 *spectat ad infamiam, ignominiam* (*cf. p. 1902, 32*): CATO or. frg. 9 -tas iniurias, plagas, verbera. LIV. 4, 4, 5 maior aut -tior contumelia. 4, 29, 6 Imperioso ... Manlio cognomen inditum, Postumius nulla tristi nota est -tus (*de homine ut*: TAC. ann. 3, 70, 3 Capito -tior infamia fuit. SPART. Sept. Sev. 14, 5 ut ... gravi eum -ret iniuria. ARNOB. nat. 4, 32 p. 167, 22 falsis quemquam notare atque -ire criminibus). 7, 15, 10 foeditate supplici ... ignominia populi Romani -tior fuit. SEN. dial. 5, 26, 3 non est Aethiopis inter suos -tus color nec rufus crinis ... apud Germanos virum dedecet. TAC. Agr. 41, 3 cum ... omnis annus funeribus et cladibus -retur (ann. 16, 13, 1 annum ... dii tempestatibus et morbis -vere. GELL. 15, 7 tit. laboribus aut interitu aut clade. *cf.* SVET. Cal. 31 quod *tempora* nullis calamitatibus ... -rentur). hist. 3, 78, 3 duces *cunctando* ... finem eius *belli* -vere. ann. 4, 51, 2 -tius flagitium. *al.*

B *in neutram vel bonam partem*: 1 *corporaliter ornantur*: a *milites* (*cf. p. 1898, 69*): ENN. ann. 332 -ta ... milia militum octo duxit delectos. VARRO ling. 5, 142 quas *pinnas* -ti milites in galeis habere solent.

b *alii homines* (*dei l. 36 sq.*): OV. epist. 9, 101 Sidonio ... -tus amictu (*veste ut*: IVL. VAL. 2, 1. AVG. civ. 10, 18 p. 431, 23 D. -iri purpura ... vel diademate excellere. MACR. Sat. 1, 6, 8 -ens puerum ... praemiis virilitatis et honoris. *v. etiam l. 69*). APVL. met. 11, 24, 3 circumnotatis -ibar animalibus *in chlamyda.* LAMPR. Diad. 4, 2 solent ... pueri pilleo -iri naturali. IVL. VAL. 1, 4 deum ... cornibus -tum (*Hist. Alex. M. I p. 8, 12 Kr. rec. B'* ἔχοντα κέρατα). ARNOB. nat. 3, 9 p. 117, 17 cur -ti sint *dei* his locis, quibus sexus se solet ... recognoscere (*cf.* 3, 15 p. 122, 9). *al.*

c *animalia* (*cf. p. 1907, 81. dub.*: LACT. Phoen. 133): PAVL. FEST. (*v. p. 1903, 33*). PLIN. nat. 9, 64 *mulli* barba gemina -untur. AVG. civ. 18, 5 p. 262, 25 D. vitulus ... albis ... maculis ... -tus.

d *res*: α *quolibet modo*: VERG. Aen. 7, 790 clipeum ... Io (*i. eius imago*) auro -ibat (SERV.: signo suo clarum esse faciebat). 11, 386 tropaeis -is agros ([SERV.: nobilitas, clarificas]. SIL. 6, 108 tu ... -te t. Sidoniis Trebia. 14, 32 portus ... -ire t.). STAT. Theb. 7, 56 fastigia templi captae -ibant gentes. GELL. 5, 6, 18 *corona navalis* quasi navium rostris -ta est. IVL. VAL. 1, 22 corona ... -ta ... margaritis (*Hist. Alex. M. I p. 26, 18 Kr.* πεπληγμένον διὰ μαργαριτῶν. *cf.* AMBR. obit. Theod. 47 diadema gemmis -tum [HEGES. 1, 41, 1 sedile. 1, 46, 2 lectus]). AVIEN. Arat. 151 quae stella caput flammarum -it honore (*gr. 54* ἐπιλάμπεται. *cf.* AMBR. hex. 1, 7, 27 caelum -tum stellis). SERV. Aen. 3, 113 *civitates* -tas (insignatas *var. l.*) turribus. *al.*

β *forma, effigie sim.* (*cf. p. 1900, 32; huc spectant et l. 35. 44. 47. 52*): SOL. 52, 56 *adamantes* scalptoribus in usum -endae ... gemmae expetuntur (ISID. orig. 16, 13, 2). 52, 60 *lychnites* si ... -ta est. AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 42 *lapis* euglyphus, hoc est bene -tus atque mirabilis. NOVELL. Valent. 16 pr. -ti solidi eorum (*parentum*) nominibus.

2 *incorporaliter* (*expressa imagine l. 69. p. 1909, 6 sqq.; accedit notio scribendi p. 1909, 1 sqq.*): a *technice in arte rhet. de oratione sim. ornata vel proprio colore distincta*: RHET. Her. 3, 22, 37 quo magis -ta sit forma (*antea syn.* notatior). 4, 13, 18 verborum exornatio est, quae ipsius sermonis -ta continetur perpolitione. CIC. de orat. 2, 358 imaginibus ... acribus -tis. SEN. suas. 7, 11 suasoria -ta est (insignata *B*). SEN. epist. 56, 2 institores mercem sua quadam et -ta modulatione vendentes. 114, 4 non tam -ta illius verba sunt quam cultus ...? (*cf. 7* tam improbe structa *eqs.*). TAC. dial. 26, 1 orationem ... fucatis et meretriciis vestibus -ire.

b *vario usu*: α *de quolibet modo distinguendi*: LIV. 7, 6, 6 lacus nomen ab hac recentiore -tius fabula est. SEN. epist. 18, 4 non excerpere se nec -iri nec misceri omnibus. AVG. ord. 1, 8, 26 p. 138, 24 quando poterant tam -ta ... memoriam effugere? in psalm. 118 serm. 30, 5 -ta sunt tempora natalibus martyrum. AVIAN. fab. apol. 33 aucam tanto genii munere -tam, quod ... ova ponebat aurea. MACR. somn. 1, 6, 82 tot virtutibus -tus septenarius *numerus.* *al.*

β *pressius cum notione*: (i) *denotandi, significandi nomine vel nota* (*sive homines sive res*): PLIN. epist. 8, 22, 4 ille ... sileatur, quem -ire exempli nihil ... refert. TREB. trig. tyr. 31, 2 -ta est hoc titulo, ut castrorum se diceret matrem (OPT. PORF. carm. 11, 8 tantis Romanum gloria nomen -it t. NOVELL. Valent. 6, 1, 1 personam ... -tam militari t. *al.*). HIER. epist. 98, 12, 4 ut ... *angeli* his nominibus -rentur (hom. Orig. in Ezech. 6, 3 p. 380, 9 hom. Orig. in Ier. 3, 1 p. 304, 13. MART. CAP. 8, 850 *planetas* propriis n. -tos). VICTOR. metrol.

[Ali]

p. 87 *assis* partes ... propriis sunt -tae vocabulis, notis etiam ... excogitatis. BOETH. mus. 4, 7 p. 323, 9 differentiam ..., quam simili notula -vimus ⚹ (insignavimus *var. l. cf.* 4, 9 p. 328, 16 quae ⚹ littera -itur. 4, 15 p. 343, 3 unaquaeque vox diversis notulis -ta est). ⓑ *imprimendi* (*animum sim.; cf. p. 1908, 54*): CHALC. transl. p. 51A quod (*i. animus*) omnibus ... figuris ... -etur. AMBR. epist. 27, 15 -ta *anima* (*opp.* sine signo). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 165, 14 ut ... vestris -amur characteribus. BOETH. cons. 5, 5, 1 W. animus ... passione -itur.

II *i. q. signando (imprimendo sim., cf. l. 5) indere aliquid alicui* (in *c. abl. l. 29*, in *c. acc. l. 23; adv.* altius *l. 14*, penitus *l. 16*): **A** *animo sim.*: CIC. top. 27 quaedam conformatio -ta et impressa intellegentiā. div. 1, 64 animorum, in quibus tamquam -tae notae veritatis appareant. CHALC. transl. p. 26B delectatio altius -it (infigit *var. l.*) mentibus cognita. p. 37C omnia in anima fieri eidemque -iri. comm. 256 vestigiis doloris penitus -tis. PS. AVG. serm. ed. Mai 151, 4 innocentiae tenerae characterem cruoris -ens. *al.*

B *materiae corporeae*: **1** *variis modis*: IVL. VAL. 3, 33 formas ... varias simiarum, quas referre difficile est hominibus non -entem. CHALC. comm. 88 ut una per medios orbes ducta linea spinam duobus planis orbibus -at. CLAVD. rapt. Pros. 1, 249 *Proserpina texens* sedes ... paternas -ibat acu (insignabat *var. l.*). BOETH. cons. 1, 1, 4 W. in utrasque litteras *intextas* ... gradus ... -ti videbantur. CORIPP. Iust. 1, 278 vestem, Iustinianorum series ubi ... laborum ... auro -ta fuit. **2** *sculpendo, incidendo*: CHALC. transl. p. 50E materiis mollibus inpressionique cedentibus -ire formas (*gr.* ἀπομάττειν. comm. 222 f., quam -vit ars. 311. 331). AMM. 17, 4, 8 *notas obelisco incisas* initialis sapientiae vetus -vit auctoritas. BOETH. trin. 2, 22 formam, qua in eo (*sc. aere*) -ta (insignata *var. l.*) est effigies. **3** *scribendo, adnotando*: CASSIOD. inst. 1, 5, 7 libris ... capitula -ire.

III -tus *aliquid c. abl. (dat.?) fere i. q. (signo) inscriptus*: BOETH. cons. 1, 4, 17 W. notas -ti frontibus.

n. plur. subst. **īnsīgnīta,** (-ōrum); *aliter p. 1908, 73.* *i. q. notae laesa cute effectae*: PLIN. nat. 27, 18 sanari ... -a ac livida. 27, 128 -a ... et alia liventia (*cf. Diosc. 3, 2, 3* πελιώματα καὶ λειχῆνας).

adv. **īnsīgnītē.** *compar.* LIV. *l. 45*, AVG. *l. 46* (*cf. p. 1907, 73*). satis -e *l. 52*. NON. p. 130, 22 cum indicio notae. GLOSS. designate, clare, evidenter.

i. q. aperte, evidenter, expresse (*plerumque in malam partem; augetur adv. l. 44, adi. l. 44. 45; pro adi. c.* fio *l. 48*): **a** *usu vario*: PLAVT. Cas. 1010 mihi ... -e (insigne te *P*) factast magna iniuria (Men. 1008 -e fieri tantam i. Mil. 560 [insignitam *A*]. Rud. 643. *cf.* Poen. 809 iniuriam illic -e postulat). Rud. 1097 haud iniquom dicit ... :: immo hercle -e inique ('*potius* iniquom' *Leo*). CIC. Quinct. 73 tam -e improbus. Phil. 3, 10 tam -e impudens. LIV. 8, 13, 1 quo -ius omissa res Aemilio ... exprobraretur. AVG. anim. 4, 2, 3 p. 382, 2 nos -ius (*varr. ll.* insignius *et* designantius) videaris adtingere eo quod dixisti. cur. mort. 4, 6 p. 630, 9 ea quae -e (*varr. ll.* insignitae *et* insigniter) fiunt sepulcra mortuorum. **b** *de modo dicendi sim.*: RHET. Her. 3, 16, 29 locos appellamus eos, qui breviter, perfecte, -e (*var. l.* insigniter) ... sunt absoluti. CIC. de orat. 2, 349 nec improbum *virum* notari ac vituperari sine vitiorum cognitione satis -e atque aspere posse. GELL. 7, 15, 5 neque se tam -e locuturum, ut absona inauditaque diceret.

deriv.: insignis (*retrogr.*), insignitivus, insignitor.

[2. īnsīgnītus *v. p. 1898, 50.*]

īnsīgnium *v.* insigne.

īnsīgno, -ātum, -āre. *ab* in *et* signare, *cf.* insignire. SCHOL. Iuv. 10, 55 'genua incerare deorum': ... insignare. GLOSS. ἐγχαράσσω -o inciso. -a⟨t⟩, designa⟨t⟩, dicit (*cf. p. 1907, 79*). [*francog.* enseigner, *prov.* ensenhar, *it.* insegnare, *hisp.* enseñar, *val.* însemna, *port.* ensinar. *R.*] [*falsae varr. ll. pro* insignire *v. p. 1908, 1.*] *fere i. q. insignire, designire*: IVNIL. 2, 16 vestis quae XII tribuum nomina lapidibus -ta (*var. l.* insignita) gestabat. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 48, 12C res a deo creatas propriis arroganter -are vocabulis (*gr.* καλεῖν). 59, 6 postes conservandorum -ti sunt sanguine (*gr.* σημείῳ ... διακρίνας).

? *part. praes. adv.* **īnsīgnanter.** *si recte trad., fere i. q. signanter vel insigniter*: PRIMAS. in apoc. p. 817A *Matthaeus* in Christo regiae dignitatis et prosapiam narrat et gloriam -r praedicat (*falso tradi pro* signanter *putat Souter*).

īnsīgnus *v.* insignis. *Alt.*

[īnsilentia *v.* insolentia.]

īnsilia *n. plur.* *orig. inc.; v. Leumann, Adj. auf -lis 77.* [*dub.*: NOT. Tir. 77, 54 ensilia (*Heraeus, ALL 12, 1902, 82*).] *de nescioqua parte iugi textorii* (*Blümner, Technol. I² 150, 3*): LVCR. 5, 1353 levia ... -ia (in ins- *Q*) ac fusi radii scapique. *W.*

*****īnsilio,** -uī (-īvī, -iī), -īre. *ab* in *et* salire (*cf.* MART. CAP. 3, 233 PRISC. gramm. II 438, 22). -sul-: *p. 1910, 6.* -ibat: *p. 1910, 23,* -iebant *p. 1910, 28.* -ui *inde a* PLAVTO. -ivi *e. g. p. 1910, 8. 71.* -ii *e. g. p. 1910, 25. 48.* -issem: *p. 1910, 84* (*at* -uisset *p. 1910, 9,* -uisse *e. g. p. 1910, 9. 31*). NOT. Tir. 90, 26 -it. PAVL. FEST. p. 7 -uisse ..., quod Graece ἅλλεσθαι dicitur. GLOSS. ἐμπηδῶ. εἰσπηδῶ. καταπηδῶ. ἐφάλλομαι. καθάλλομαι. V 504, 42 -ere insurgere. *legitur inde a* PLAVTO, LVCIL., POMPON., CAES., SALL.

i. q. saliendo inire: **I** *intransitive* (*structuras sollemnes l. 5 sqq. dispositas etiam in ceteris capitulis invenies; praeterea adhibentur* ad *l. 49. 51. 62*, contra *l. 44. 46*): **A** *de animantibus*: **1** *proprie* (*in imag. l. 6. 12*): **a** *vi plena*: **α** *generatim*: *c. praepos.*: in *c. acc.*: PLAVT. Mil. 279 maxumum in malum cruciatumque -suliamus (*cf. lusum verb. 280* istam insulturam et desulturam). Rud. 366 ⟨de⟩ navi ... in scapham -uimus (HEGES. 3, 26, 3). POMPON. Atell. 40 -ui in ... eculeum. LIV. 6, 7, 3 in equum -it (8, 9, 9 -ivit [-uit *var. l.*]. 22, 3, 11 -uisset. HYG. astr. 2, 24 -uisse [-iisse *var. l.*]). supra: PHAEDR. 1, 2, 20 lignumque s. (super *P*) turba *ranarum* ... -it. super: ITALA Ioel 2, 5 (Rufin. Orig. in Rom. 2, 4 p. 876C) sicut vox curruum s. vertices montium -ent (*gr.* ἐπὶ ... ἐξαλοῦνται, *Vulg.* exilient). *c. dat.*: OV. met. 8, 142 -it undis ([undas *var. l.*]. *cf.* SEN. Phoen. 24 freto. STAT. Theb. 9, 230 vadis). 8, 367 -uit ... ramis. 12, 346 tergo ... Bienoris ... -it (PLIN. epist. 9, 33, 6 *delphini*). LVCAN. 9, 252 -uit puppi (*cf.* 10, 507 carinis. STAT. Ach. 2, 20 alno). *al.* *c. adv.*: OV. met. 11, 731 -it huc (huic *vel* hunc *varr. ll.*). *absolute*: MART. 4, 22, 7 -ui mersusque vadis *eqs.* VEG. mil. 1, 18 et -ire (-ere *var. l.*) *in equos* et desilire.

β *speciatim*: ⓐ *accedente notione hostilitatis fere i. q. aggredi*: LVCIL. 179 adsequitur ..., in caput -it. CAES. Gall. 1, 52, 5 qui in phalangem -rent. PLIN. nat. 8, 50 *leo* dum sequitur, -it saltu. GELL. 9, 11, 7 corvus ... -ibat ... et unguibus manum laniabat. APVL. met. 8, 17, 2 *canes* contra nos ruunt et ... passim -unt. ITALA gen. 4, 8 (Quodv. prom. 1, 8 p. 738A) Cain ... -iit super Abel (*gr.* ἀνέστη, *Vulg.* consurrexit). HEGES. 4, 30, 1 -uerunt (-ierunt *CV*, inruerunt *H*) super Caecinam. PS. RVFIN. (= IVLIAN.) in Os. 6, 10 viatoribus -uisse. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 147, 29 -iebant veluti bestiae (*gr. I 1, 2 p. 93, 10* ἐπεπήδων). ENNOD. carm. 2, 68, 2 dentibus (*instr.*) -ens. *al.* ⓑ *de deo et daemonibus animas occupantibus*: PS. CYPR. rebapt. 15 p. 88, 18 spiritum *dei* ... -uisse in homines (*ibid. l.* 28 PS. PHILO antiq. 28, 6 VVLG. I reg. 10, 6. 10, 10 super eum. 11, 6 AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 488, 21). PALLAD. hist. mon. II 20, 16 -uerunt ... in eum daemones (ORIG. in I reg. 10 p. 18, 8 in hos cum daemon -uerit).

b *vi debilitata vergit in notionem*: **α** *currendi*: ITALA II Macc. 12, 22 (rec. M) -uerunt huc atque illuc in fugam diffusi (*gr.* εἰς φυγὴν ὥρμησαν ἄλλος ἀλλαχῇ φερόμενος, *Vulg.* in fugam versi sunt, alius alio). **β** *insurgendi*: PHYSIOGN. 98 p. 123, 10 qui -it frequenter imis pedibus et calcaneis saepius insurgit.

2 *translate*: **a** *maledicendo, conviciando sim.*: CE 1512, 9 (*s. II?*) nec sevire potes nec -ire. ITALA act. 23, 4 (Cypr. epist. 3, 2 p. 470, 23. *al.*) sic -is in sacerdotem dei maledicendo? (*gr.* λοιδορεῖς, *Vulg.* maledicis). AMBR. Iob 2, 2, 4 cur vos in me -itis et conviciamini ...? PS. AVG. (= AMBROSIAST.) quaest. test. I 102, 15 -ire contra eum (*sc. spiritum sanctum*). AVG. vera relig. 28, 51 qui non pueriliter -unt, sed pie ... pertractant. CASSIOD. hist. 6, 13, 4 quasi contra paganos -entem (*Sozom. 5, 11* νεανιευσάμενον κατά). *al.* **b** *convertendo se*: PS. AMBR. paenit. 4 p. 976A -iit in furorem. AMBROSIAST. in Eph. 5, 17 ad litem. AVG. quant. anim. 33, 73 -i quarto gradui *animae*. AVG. (?) un. eccl. 20, 53 in eos cohercendos. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 195, 6 ter desideratis libenter -ire (*gr. I 1, 4 p. 20, 25* ἐπιπηδᾶν). II 5 p. 20, 18 ad ... vesaniam. NOVELL. Iust. 18, 10 neque petulantes ... abnegationibus -ant (*gr.* ἐπιπηδοῖεν). **c** *occupando* (*gr. resp.* ἐπιπηδῶ *praeter l. 56*): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 15, 29 dignitati. Conc.S II 3, 3 p. 61, 6 sedi. CANON. Dionys. Exig. p. 50, 16 sponte sua ... -ens *episcopus in aliam paroeciam* (*gr. Mansi 2, 1317A* ἐπιρρίπτοντα). MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 1 p. 291/2 ab alio ... fieri *sacerdotem*, et non ipse -it. *ibid.* tamquam non extantes, sed -entes *sacerdotes Iudaeorum*. *ibid.* qui -ire sacerdotio voluerunt.

B *de rebus*: OV. trist. 1, 4, 8 prorae puppive ... -it *unda* (*cf.* SIL. 14, 541 -ente mari [AMBROSIAST. in Rom. 8, 23]). PLIN. nat. 17, 175 *palmes* in iugum -it. VVLG. sap. 5, 22 *fulgura* ad certum locum -ent (*gr.* ἁλοῦνται). PRVD. ham. 489 quem non ... machina ... arietat -ens. *translate*: MVTIAN. Chrysost. hom. 5, 5 p. 277/78 bestia ... est, facile -it iracundia (*Wilhelmsson, Stud. 47 ex gr.* ἐπιπηδῶν; illi fit *i. trad.*). 15, 3 p. 337/8 in animam -it *peccatum* (*gr.* εἰσπηδῶσα).

II *transitive* (ARVS. gramm. VII 488, 16. PRISC. gramm. III 325, 7 magis per ellipsin 'in' praepositionis): **A** *proprie et in imag.*: **1** *generatim*: SALL. hist. frg. 5, 5 equom -ire (FRONTO p. 122, 17 v.d.H. [= p. 128 N.] e. sublimitus -ire [*opp.* aegre ... repere]. APVL. met. 8, 5, 5. SOL. 45, 13 -ivit [-uit *var. l.*]. *al. cf.* SVET. Claud. 21, 3 -unt ... defessos *tauros*. APVL. met. 7, 18, 1 lumbos *asini*. PRISC. periheg. 1028 elephantos). HOR. ars 466 *Empedocles* Aetnam -uit. LVCAN. 3, 626 -uit puppem (VAL. FL. 8, 133. *cf.* IVST. 25, 4, 8 quinqueremem ex scapha). VAL. FL. 4, 683 ex aethere ... -unt ... scopulos. STAT. Theb. 2, 209 *Fama* Thebas -it. SOL. 10, 3 rogos (*cf.* HIL. in psalm. 65, 21 ignem. HEGES. 5, 53, 1 p. 410, 25 pyram). PANEG. 2, 34, 1 ripam. *al.*

2 *speciatim*: **a** *sensu hostili fere i. q. aggredi*: APVL. met. 3, 18, 4 fores. 8, 5, 6 quem ... -at *bestia* (TERT. apol. 30, 7). HIL. in psalm. 120, 15 ne pardus (*i. diabolus*) -at *animam*. **b** *in coitu bestiarum*: ISID. orig. 12, 2, 28 feminas canes ... admitti ad tigres bestias, a quibus -iri *eqs.*

B *translate* (*conviciando sim.*): TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 466, 5 regem ... -it per Esaiam *deus*. 4, 23 p. 497, 17 nec ... eos -isset, si

[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non . . . incredulos . . . fuisset expertus. CIL VIII 647, 11 (= CE 116) irasci numquam aut -ire quemquam noverat.
deriv.: insultura. *González-Haba.*

[īnsilitus *v. p. 958, 3.*]

īnsimilis, -e. *ab* in *et* similis. 1 *i. q. dissimilis*: THEOD. PRISC. log. 102 mixti cibi -es . . . digestiones impediunt. EVSEB. EMES. serm. 3, 25 non . . . comparemus -ia ut similia. 2 -es *i. q.* Ἀνόμοιοι (*haeretici filium dissimilem patri asserentes*): CANON. Turner II 3 p. 408 rec. I omnem heresem, id est Eunomianorum, -ium, Arrianorum *eqs.* (*recc. III, IV* Eunomianorum vel Anomianorum).

īnsimul *v.* simul. *W.*

***īnsimulātio,** -ōnis *f.* *ab* insimulare. DON. Ter. Phorm. 359 -o est et falsi et veri criminis incusatio. GLOSS. παραπροσποίησις. *legitur inde a* RHET. Her., CIC.; *deest poetis.* [*confund. in codd. c.* sim-: SYMM. epist. 7, 100 OROS. hist. 2, 15, 1. *al.*]

1 *fere i. q. accusatio, criminatio* (*saepe falsa; accedit enunt. c.* quod *l. 27*): RHET. Her. 1, 11, 18 constitutio est prima deprecatio defensoris cum accusatoris -e coniuncta (*c. gen. accusatoris ut*: ITALA II Macc. 14, 27 [rec. P] -bus ipsius pessimi [*gr.* διαβολαῖς, *Vulg.* criminationibus]. HIL. in Matth. 12, 1 Pharisaeorum. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 110, 6 eorum. p. 110, 10 ipsorum [*gr. bis* διαβολῆς]. SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 17 inimicorum). CIC. Verr. II 5, 23 -o . . . capitalis atque invidiosi criminis (*c. gen. culpae ut*: Font. 39 in falsam atque iniquam probrorum -em. CLAVD. DON. Aen. 6, 430 p. 563, 16 falsis criminum -bus. COD. Theod. 6, 4, 22, 3 culpae. 9, 16, 10 maleficiorum). CALP. decl. 12 noverca filios . . . -e persequitur. APVL. apol. 2 falsae (met. 10, 33, 2. *v. l. 23. 24*). AVG. quaest. hept. 1, 147 ut . . . de illa -e, quod exploratores essent, nihil diceretur. EPIST. pontif. 930 SBMünch. 1940, 2 p. 16, 27 fidei nostrae. *al.* *transire videtur in not. q. e. crimen, delictum*: PROSP. chron. I p. 466, 1247 vir sanctus . . . insons et nulli -i obnoxius pulsus est.

? 2 *i. q. simulatio, imago*: PRIMAS. in apoc. p. 881^D ipsam -em dicit bestiae (bestiam *trad.*) habere plagam gladii (*apoc. 13, 14* imaginem bestiae; *cf. Caes. Arel. in apoc. 11 p. 247, 7* imago . . . eius, simulatio eius. *an* [in]sim- *vel* in sim- *et postea* bestiam ?).

īnsimulātor, -ōris *m.* *ab* insimulare. SYNON. Cic. p. 420, 28 B. concitator. turbator. instinctor. -r. . . . turbulentus. *i. q. qui insimulat*: APVL. apol. 30 piscium -r. PANEG. 2, 43, 4 eodem teste quo -e. CONC. Rom. a. 381 Migne 13, 584^A vel inimico vel calumniatori vel istiusmodi viris, quales nuper -es patuit exstitisse. PELAG. defens. 5 p. 46, 14 si tertius . . . -r extiterit dicens *eqs.*

1. īnsimulātus, -a, -um *v. s.* insimulo (*l. 84. p. 1912, 60*).

2. īnsimulātus, -a, -um. *ab* in *et* simulatus. SYNON. Cic. p. 429, 34 B. ingenitum. -tum ('*an* insinuatum ?' *Barwick*). . . . naturale. infucatum. *i. q. non simulatus*: VVLG. sap. 18, 16 -um imperium tuum (*gr. 18, 15* ἀνυπόκριτον).

***īnsimulo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* simulare. *inter verba act. I^ae coniug. affert* CHAR. gramm. p. 473, 10 B. *scribitur* -simil-: LVCIL. 1017 (= Non. p. 420, 30). *formae perf. breviores* (*plenae desunt praeter* APVL. apol. 25 -vistis): -asti: CIC. Phil. 2, 99. -astis: APVL. apol. 90. -aras: CIC. Verr. II 1, 83. -arim: CIC. Att. 10, 17, 4. -asset: LIV. 40, 20, 3 AMM. 14, 7, 18. -asse: OV. epist. 6, 22 CAPITOL. Pert. 3, 7. *de notione*: PAVL. FEST. p. 111 -are crimen in aliquem confingere (*cf.* DON. Ter. Phorm. 359 crimen ingerere). CHAR. gramm. p. 398, 12 B. qui -at, vel arguit vel fingit; qui simulat, probare vult quod non est. SYNON. Cic. p. 441, 27 B. criminatur. incusat. -at. invehitur. *v. et p. 1912, 20.* GLOSS. κατηγορῶ. διαβάλλω ἐπὶ διαβολῆς. προσποιοῦμαι. -at criminatur vel accusat. incriminat. fingit. recusat, reponit. qui ficto crimine accusat. -ret insultaret. -bo ἐλέγχω. *dep.* (*v. et p. 1912, 60*): GLOSS.^L II Philox. IN 495 -atur διαβάλλει (*sec.* criminatur?). *legitur in poesi apud* PLAVTVM, TER., LVCIL., OV., PAVL. PETRIC., *in serm. ped.* (*saepe in re forensi*) *inde a* RHET. Her., CIC., CAES., SALL., LIV. [*falsa var. l. pro* adsim-: CIC. off. 3, 98.]

I *i. q. simulando proferre, suspicari sim.*: A *c. accus. rei prolatae, maxime pron.*: PLAVT. Amph. 820 istuc facinus, quod tu -as. Persa 129 non ad istuc quod tu -as (*cf.* CIC. Verr. II 5, 153 id quod ego -o [*opp.* defendis]. Caecin. 3. Catil. 3, 12 ex iis, quae Galli -bant. APVL. apol. 25 ostenditis quod -vistis, scelera *eqs.* ? 90 me omnium, quae -astis, . . . purgavi). APVL. apol. 52 falsum pro vero -as. B *c. accus. c. inf.* (*inf. suppl. l. 71. 75*): PLAVT. Amph. 902 nisi etiam hoc falso dici -turus es. APVL. met. 10, 5, 3 nimia temeritate -at privigni veneno filium . . . interceptum. AVG. util. cred. 18, 36 p. 47, 1 cum . . . hanc esse veteris testamenti disciplinam -rent; quod . . . falsissimum est. *per ellipsin, ut vid.*: PLAVT. Aul. 288 alio vorsum dixeram, non istuc quo (*Bothe*, quod *trad.*) tu -as *sc. me dixisse.*

II *i. q.* (*simulando*) *accusare, criminari sim.* (*maxime falsis criminibus*): A *acced. obi.*: 1 *personae*: **a** *solum* (*part. perf. pro subst. l. 84*): PLAVT. Men. 806 insontem -es. Mil. 297 si falso -as Philocomasium (CIC. Verr. II 5, 107 CVRT. 9, 7, 26 QVINT. inst. 9, 3, 43). Persa 358 -ari nolo. RHET. Her. 4, 22, 30 quem -em. CIC. inv. 2, 32 qui -atur. Verr. II 1, 83 quos tu -aras. rep. 1, 66 *populus* magistratus . . . insequitur, -at, arguit. *al.* LIV. 8, 15, 7 Vestalis . . . -ta . . . apud pontifices ab indice servo. *al.* APVL. apol. 1 -ari quivis innocens. HEGES. 1, 40, 8 p. 88, 7 -tis inreconciliabilis, amicis incredulus *rex*. EVSTATH. Basil. hex. 9, 5 p. 963^B quis . . . praeceptorem -bit infantum, qui *eqs.* ? (*gr.* ἐγκαλοίη). *al.*

b *indicatur, qua de causa*: **α** *casibus*: ① *gen.* (*cf.* PRISC. gramm. III 326, 4): PLAVT. Amph. 477 -bit eam probri (888 p. falso -tam [Mil. 365. 396]. Mil. 508 CIC. Phil. 2, 99. *cf. et* PLAVT. *l. 48*). TER. Phorm. 359 malitiae. CIC. Verr. II 1, 128 avaritiae et audaciae. Tusc. 3, 64 peccati . . . se -ant. *al.* CAES. Gall. 7, 20, 1 proditionis (7, 20, 12. 7, 38, 2 SALL. hist. frg. 2, 20 OROS. hist. 3, 1, 17). LIV. 25, 6, 13 Cannensem . . . exercitum fugae aut pavoris. *al.* QVINT. inst. 4, 2, 15 repetundarum. *al.* ② *accus. criminis*: PLAVT. Amph. 859 me -are falso facinus tam malum. Mil. 392 id me -tam perperam falsum esse somniavi. LVCIL. 1017 haec tu me -as? RHET. Her. 2, 4, 6 id, quod ipse -etur. ③ *abl.* (*criminis vel instrum.*): OV. epist. 6, 22 criminibus falsis -asse virum (LIV. 6, 16, 1 falso c. 44, 16, 6 proditionis c. [perioch. 92]. SVLP. SEV. chron. 2, 18, 1 falsis. *cf.* VELL. 2, 77, 3 falsis criminationibus). PS. ORIG. in Iob 1 p. 431^A -are mendacio deum . . . tuis sceleribus. OROS. hist. 2, 5, 1 revocandorum . . . regum placito. COD. Iust. 9, 2, 7 falsis . . . notoriis. *al.*

β *locut. praedic.*: TER. Haut. 204 illum -at durum (SCHOL. Bemb.: -are dicitur et qui falsum dicit et qui verum). TAC. hist. 2, 68, 4 servus . . . ut percussor Vitellii -atur (AMM. 16, 7, 2 ut procacem [*seq. inf.*]. 28, 1, 34). GELL. 11, 15, 4 eum tamquam . . . minus intellegentem. ARGVM. Plaut. Merc. 2, 12 eam . . . scortum. SCHOL. Cic. Bob. p. 82, 10 Torquatum quasi defensorem coniurationis. HIER. epist. 57, 4, 2 te hereticum.

γ *infinitivo* (*v. et l. 22; aliter p. 1911, 70*): CIC. Verr. II 2, 59 -ant hominem fraudandi causa discessisse. 2, 60 litteras publicas corrupisse. 4, 100 illud fecisse. 5, 72 leg. agr. 3, 10. off. 3, 97 -ant eum (*i. Vlixem*) tragoediae simulatione insaniae militiam subterfugere voluisse (*cf.* LIV. 34, 27, 9 Ilotarum . . . quidam . . . transfugere voluisse -ti). *al.* LIV. 3, 40, 11. *al.* VAL. MAX. 8, 4, 1 servus . . . servum occidisse -tus. TAC. ann. 1, 74, 3. *al.*

δ *enuntiato c.* quod (*ubique c. coniunctivo*): HEGES. 1, 40, 6 p. 86, 19 -tum . . . Feroram, quod venenis adpetivisset fratris salutem. 5, 22, 1 p. 346, 24 RVFIN. Clement. 1, 59. hist. 2, 5, 3 qui *Appion* cum in ceteris . . . -ret Iudaeos, tum maxime quod honorem Caesari non deferrent (*gr.* πολλὰ εἰς τοὺς Ἰ. ἐβλασφήμησεν, ἄλλα τε λέγων καὶ ὡς κτλ.). CONC.^S IV 2 p. 68, 17 PELAG. defens. 5 p. 43, 5.

ε *locut. praepos.* (*v. et l. 26*): VITAE patr. 3, 41 p. 765^A qui in te (*i. te necavisse*) -atur (*cf. Rufin. hist. mon. 28 p. 450^B* qui calumniam patitur).

2 *acced. obi. rei*: LIV. 29, 20, 3 neque aliud quam patientia aut pudor, quod legato pepercisset, -ari posset. 38, 44, 1 callidam malitiam. APVL. apol. 82 cuiavis oratio -ari potest. MART. CAP. 5, 472 dominatum Antonii latenter -at. COD. Theod. 9, 19, 4, 1 tabulas testamenti . . . testationesque . . ., pacta et epistulas *eqs.*

B *absol. vel obi. suppl.* (*part. praes. pro subst. l. 52; dub. in fine fragmenti* PLAVT. Amph. frg. 9 quin . . . -es probri): CIC. Q. Rosc. 25 cur igitur -as? OV. am. 2, 7, 13 nunc temere -as. VELL. 2, 60, 3 velut insidiis eius petitus sceleste -are coepit. CYPR. ad Donat. 10 p. 12, 5 inimicus -at, calumniator inpugnat, testis infamat. COD. Theod. 9, 2, 3, 3 -anti adcommodetur adsensus. *al.*

III *recentiora*: **A** *c. not. simplicis, fere i. q. simulare, fingere sim.* (*part. perf. quasi dep. med. l. 60*): 1 *generatim*: PAVL. PETRIC. Mart. 3, 376 -ans verum falso diademate regem. COD. Iust. 5, 5, 4, 1 errore acrissimo, non adfectato -tove. THEOD. MOPS. in I Tim. 6, 21 p. 187, 20 sub nomine scientiae, quam mentiti -ant. *huc fortasse pertinet*: PS. AVG. serm. ed. Mai 49, 1 persuasum habet . . . error . . . religionem divinam superstitionibus fingere, usu -are, ratione decolorare. 2 -tus *fere i. q. simulator*: PS. CYPR. adv. Iud. 2 p. 135, 7 -tos et perfidos . . ., veros autem et fidei plenos.

B *c. not. assimilandi, fere i. q. comparare*: PETR. CHRYS. serm. 47 p. 331^A *Christus* caelestia terrenis commendat exemplis, . . . invisibilia visibilibus -at argumentis; probant hoc similitudines, quas *eqs.*
deriv.: insimulatio, insimulator. *Wolf.*

īnsincēritās, -ātis *f.* *ab* insincerus. *i. q. habitus insincerus*: EPIST. pontif. 701 Schwartz p. 15, 20 sacrae religionis -e (sinceritate *F*) polluti. AVELL. p. 409, 20 -e corporis et mentis. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 214, 14 -s adulationis ad principes.

1. īnsincērus, -a, -um. *ab* in *et* sincerus. *i. q. non sincerus, immundus sim.*: 1 *proprie*: VERG. georg. 4, 285 quo . . . modo caesis . . . iuvencis -us apes tulerit cruor (SERV.: vitiatus, corruptus [*postea* putrefacto]. SCHOL. Bern.: immundus corruptus vitiatus vel -us valde sincerus. *inde* ISID. orig. 10, 242). PRVD. ham. 4 -a acies oculorum. SALV. epist. 7, 6 terram me . . . squalidam et -um cinerem iudicabo.

2 *translate*: **a** *de rebus*: FRONTO p. 48, 1 v.d.H. (= p. 52N.) haec . . . quae tu putas obliqua et -a (sincera *m^1*) *eqs.* (*n. plur. ut*: AMBR. hex. 3, 16, 39 dubia morum atque -a. *cf. sing.*: AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 20 adulterantes sermonem dei et -um proferentes, quicquid perfido et . . . ebrio ore deprompserint). HIL. in psalm. 124, 10 negotiandi -us profectus. AMBR. Cain et Ab. 2, 6, 18 conscientia -ae oblationis. OROS. comm. 1 -a cultura *terrae* (insincere culta '*terra*'
[*W.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

var. l.). Ps. LEO M. humil. 10 p. 170B divinae gratiae simulata et -a confessio. PROSP. chron. I p. 483, 1373 -o famulatu *spadonis.* *de contagio maculante*: EPIST. pontif. 665 Schwartz p. 32, 8 indiscretae illius mixtionis -um ... contagium (*cf.* p. 32, 34 communione). **b** *de homine, daemonibus*: GELL. 5, 3, 7 Protagoras -us quidem philosophus, sed acerrimus sophistarum. MIN. FEL. 26, 8 spiritus ... -i, vagi (*inde* CYPR. idol. 6 p. 23, 12 MAX. TAVR. c. pag. [JThSt. 17, 1916] p. 337).

adv. ? **insincērē** *v. p. 1912, 84.*

adv. **insincēriter.** *i. q. modo non sincero*: EPIST. Austras. 3 p. 114, 35 vinculo caritatis inrupto -r.

deriv.: insinceritas.

[**2. insincērus** valde sincerus *v. p. 1912, 75.*]

[GLOSS.L III Abstr. IN 3 inaccessas: invias **insinuas.** *latere videtur* i. sine via, *cf. I Ansil. IN 11* inaccessas: invias *et 2017* invius: absque via.] *W.*

1. *insinuātio, -ōnis *f.* *ab* 1. insinuare. *plur.*: FIRM. math. 6, 10, 3 Ps. SEN. epist. Paul. 14 CLAVD. DON. Aen. 5, 300 p. 457, 10. 5, 730 p. 509, 28. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 42, 11 (*gr. I 1, 5 p. 128, 5* εἰσηγήσεσι). EPIST. imp. Constant. Migne 56, 500A ENNOD. epist. 3, 1, 1 p. 71, 7. GLOSS. παρεγγύη. ἡ φανέρωσις. GLOSS.L II Philox. IN 497 διδασκαλία. *legitur usu rhet. inde a* RHET. Her., CIC. inv., QVINT., *ceterum inde a* TERT. (*cf. p. 1914, 34. 65*). [*confund. in codd. c.* institutio *l. 61*, persuasio *l. 64.*]

i. q. actio (se) insinuandi (*subintellegitur res insinuata l. 64. 66 sqq. 70. 77. p. 1914, 15; accedit adv. p. 1914, 13,* in *c. acc. p. 1914, 15,* per *p. 1914, 12*):

I ***strictius*** *de benivolentia petenda, t. t. rhet. vel gramm. de genere exordii i. q.* ἔφοδος (*accedit gen. obi. l. 47. 50*): RHET. Her. 1, 4, 6 exordiorum duo sunt genera: principium ... et -o, quae epodos nominatur (*de eadem divisione*: 3, 4, 7 CIC. inv. 1, 20. 25. 26 [*ad l.*: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 15 p. 197, 1sqq. GRILL. rhet. p. 85, 22sqq. M.]. QVINT. inst. 4, 1, 42 FORTVN. rhet. 2, 14 p. 109, 15sqq. SVLP. VICT. rhet. 17 p. 322, 11 MART. CAP. 5, 546). *ibid.* sin turpe causae genus erit, -e utendum est (*sim.*: QVINT. inst. 4, 1, 42 MART. CAP. 5, 547. *cf. l. 37*). 1, 6, 9 de -e aperiendum est; tria sunt tempora (*cf.* 1, 9, 16) ...: aut cum turpem causam habemus ... aut cum animus auditoris persuasus esse videtur *a contrariis* ... aut cum defessus est (*sim.*: CIC. inv. 1, 21. 23 QVINT. inst. 4, 1, 48). 1, 7, 11 -o eiusmodi debet esse, ut occulte per dissimulationem eadem ... conficiamus (*i. benivolum faciamus auditorem. cf.* CIC. inv. 1, 20 -o est oratio quadam dissimulatione et circumitione obscure subiens auditoris animum. FORTVN. rhet. 2, 14 p. 109, 13 quid est -o? subdolum principium, quo occultius inrepimus in animum iudicis. SVLP. VICT. rhet. 17 p. 322, 15 SERV. Aen. 11, 411). FORTVN. rhet. 2, 13 p. 109, 9 quid in paradoxo? benivolum per -em *faciemus iudicem.* DON. Ter. Phorm. 1, 1 hoc initium ad destructionem personae adversarii sumitur coniunctum cum -e personae Terentianae (35, 3 -o p. eius, quae inducitur *eqs.* Eun. 539, 1). Eun. 1067, 1 mira -e agit, qui non ut consentiant, sed ut audiant paucis petit. Ad. 272, 3 -o beneficii ex periculo ⟨et⟩ difficultate ob tempus. *al.*

II ***laxius*** *de quolibet modo (se) indendi sim.* (*c. gen. subi. vel obi. passim; respicitur certa species sinus p. 1914, 14*): **A** *incorporaliter*: **1** *de suggestione, explicatione sim.* (*c. enunt. interrog. ? l. 62; de litteris e. g. 66. 67. 68. 77, de voce l. 72. 74. 75*): TERT. anim. 46, 12 ab inquisitione verae divinitatis abducunt ex -e falsae (resurr. 2 p. 27, 10 in alterius d. -e adversus deum mundi). FIRM. math. 6, 3, 4 incorrupta fidei -e commendat (*commendantis ut*: SYMM. epist. 4, 67, 2 LEO M. epist. 105, 4 Conc.S II 4 p. 59, 9. serm. 39, 5 speciali. RVRIC. epist. 2, 32 p. 416, 20 peculiari. *al.*). 6, 3, 7 malae -is latenti ... invidia (6, 10, 3 m. -um et acerbarum accusationum). IVL. SEV. rhet. 7 p. 358, 28 narratio -o (institutio *var. l.*) est totius causae, quemadmodum facta est. Ps. HIL. tract. 1, 10 quid agere deberet, eorum -e edidicisse. ZENO 1, 1, 1 legis. Ps. SEN. epist. Paul. 14 minime flectuntur -bus (persuasionibus *var. l.*) tuis. SYMM. epist. 9, 16 si ... petitionem domestica -e suggesserit (*petentis ut*: AMBR. epist. 57, 4 -i meae ... assensionem detulit. MART. CAP. 9, 890. NOVELL. Theod. 24, 3 si -i adnuerit. EPIST. pontif. Thiel Gelas. 22 petitorii ... -e [GREG. M. epist. 2, 9. 2, 15. *al. cf.* 9, 49 petitoria. *al.*]. *al. cf. p. 1916, 62*). or. 2, 26 unum ... stricta -e contingam (ENNOD. dict. 8, 13 p. 449, 15. *cf.* MART. CAP. 6, 622 succincta). rel. 30, 3 Viventii ... -e consultus (*suadentis ut*: CLAVD. DON. Aen. 2, 130 p. 163, 31 Vlixis. *al.*). PHILIPP. in Iob 38 p. 762A voce, id est affectu clamoris et -is instinctu (*refertur ad vocem ut*: Ps. AVG. serm. ed. Mai 4, 3 latratum meum iam frequenti debes -e suscipere. PROSP. in psalm. 120, 5 frequens -o inculcat auditui, quod *eqs.*). AVG. serm. (RevBén. 41, 1929, 148 sqq.) l. 71 unum (*i. ut noscamus*) agat -o, alterum (*i. ne obliviscamur*) commemoratio. LEO M. epist. 136, 1 Conc.S II 4 p. 90, 32 -em meam tam libenter accepit. CANON. Turner I 2, 1 p. 330, 56 cum dicit 'ego semper tecum', et fuisse et futurum esse hac -e patefecit. *et saepe.* *in aperiendo testamento* (*cf. p. 1917, 42*): COD. Iust. 6, 23, 23 (*a. 524*) ex incongrua -e. 6, 30, 22, 9 in testamenti -em.

2 *de insertione, inscriptione* (*in actis sim.*): **a** *pertinet ad professionem, quae fit 'apud acta'* (*cf. p. 1916, 72; ad rem v. Jörs-Kunkel, Röm. Privatrecht 100. 247*): COD. Iust. 7, 37, 3, 4 in donationibus sine -e gestorum ... firmitatem habentibus. 8, 53, 32 (*a. 496*) qui ad huiuscemodi -em pervenerint. 8, 53, 36 pr. gestis ... non subsecutis super -e eiusdem quantitatis. *ibid.* 3 usque trecentos solidos factae donationes et sine -e firmitatem obtinere iussae sunt. INST. Iust. 2, 7, 2 nostra constitutio et quantitatem *donationum inter vivos* usque ad quingentos solidos ampliavit, quam stare et sine -e statuit, et quasdam donationes invenit, quae penitus -em fieri minime desiderant. **b** *pertinet ad inscriptionem clericorum* (*cf. infra l. 27*): NOVELL. Iust. 123, 16 pr. nulla ... propriis conclericis dare pro sua -e (*gr.* ἐμφανείας).

B *corporaliter*: **1** *generatim*: HIL. trin. 9, 51 p. 322B neque ... corporali -e patrem in filio praedicamus. CAEL. AVR. diaet. pass. 15 rigoris ... per corpus alterna -e. 54 ruboris ... per membra paulatim -e.

2 *speciatim*: **a** *de sinu maris* (*cf. etiam l. 25. p. 1918, 32*): AVIEN. ora 397 in caespitem -o *Oceani.* orb. terr. 397 eadem -o ponti Europam et Libyam ... disterminat. **b** *de incursione, impetu*: Ps. HIER. epist. 5, 10 p. 74A cum ... hostilibus iaculis quateretur eumque frequens latronis -o truculenta pulsaret. **c** *de perlustratione* (*fortasse huc iam spectat* SYMM. epist. 1, 87 non solum epistulam, sed -em ... actuum meorum tibi ... exhibebit): ENNOD. opusc. 3, 15 p. 334, 18 sacerdotum corpora sagaci debere -e lustrari, ne quid debile ... esse contingat.

2. insinuātio, -ōnis *f.* *ab* 2. insinuare. **1** *i. q. incurvatio*: AMBR. hex. 6, 9, 62 -o (*codd. meliores,* sinuatio *cett.*) ... interiorum aurium. **2** *i. q. concavatio*: CAEL. AVR. chron. 4, 8, 107 totius vultus paulatim nimia -o.

insinuātīva, (-ōrum) *n.* *ab* 1. insinuare. *i. q. emphanistica* (*v. vol. V 2, 526, 48 sqq. cf. supra l. 8*): NOVELL. Iust. 56 tit. ut ea quae vocantur -a ('*alias* insinuata' *gloss. Accursii*) super clericis in maiori quidem ecclesia dentur, in aliis autem ecclesiis penitus non dentur (*gr.* τὰ καλούμενα ἐμφανιστικά). *ibid.* 1 nulli in eis clericorum licentiam esse penitus pro his quae vocantur -a aliquid ferre (*gr.* ἐμφανισίμων).

insinuātor, -ōris *m.* *ab* 1. insinuare. GLOSS. V 628, 57 fautor ... -r. 634, 27 factorem (*i.* fautorem ?) -em. *inde a* TERT. (*cf. l. 65. p. 1913, 23*). *i. q. qui insinuat, suggerit* (*c. gen. obi. praeter l. 37*): TERT. nat. 2, 1, 9 -a⟨to⟩res deorum aut philosophos. ARNOB. nat. 1, 63 p. 44, 2 -r, magister atque auctor *Christus* (*def. Wiman, Eranos 45, 1947, 132*). AVG. epist. 118, 2, 12 -em christianae veritatis. util. cred. 7, 15 neminem ... cuiuspiam religionis -em (*syn.* professores). CASSIAN. inst. 5, 31 (*opp.* impugnator). SALV. eccl. 4, 1 ut -em salutis atque animarum sermonem ament. *de eo, qui scriptum tradit* (*cf. p. 1916, 51*): COD. Iust. 12, 63 tit. publicae laetitiae ... nuntiatores vel -es constitutionum et aliarum ... litterarum.

f. **insinuātrix,** -īcis. *i. q. quae insinuat, suggerit* (*pro adi. l. 47*): AVG. epist. 110, 1 *epistula tua* non mihi rei novae -x ... fuit. quaest. Simpl. 1, 1, 2 si lex non est peccatum, sed -x (inseminatrix *var. l.*) peccati. ENNOD. dict. 11, 4 p. 459, 23 ubi causa etiam sine -is linguae placet officio.

1. *insinuo, -āvī, -ātum, -āre. *per hypostasin q. d. ab* in sinum. *inter verba (activa) Iae coniug. afferunt* CHAR. gramm. p. 473, 4 B. Ps. ASPER gramm. suppl. 49, 12. *de formis*: -endus *v. p. 1915, 32.* *formae perf. breviores*: -asti (AMBR. epist. 37, 1. *al.*), -astis (CYPR. epist. 76, 6), -arunt (CONC.S II 5 p. 45, 6; -verunt CAES. Gall. 4, 33, 1. *al.*), -arit (LVCR. 3, 485. 5, 73. 6, 89 = 6, 385; -verit TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 315, 3. *al.*), -arat (TERT. monog. 8, 8. *al.*; -verat LIV. 40, 37, 4), -aratis (AVG. epist. 44, 2, 3), -asset (CIC. Caecin. 13. *al.*), -asse (CIC. Tusc. 5, 34. *al.*). NOT. Tir. 55, 15 -at. *de notione*: SYNON. Cic. p. 429, 12 B. offert. -at. intimat. applicat. p. 440, 2 prodita. -ta. provulgata. GLOSS. ἐγκολπίζω. ἐμφανίζω. -at significat. intimat. manifestat. indicat. nuntiat. -vimus ἐγνωρίσαμεν. GLOSS.L II Philox. IN 496 -ate δηλώσατε. 498 -vit ἐνεκωμίασεν (*pro* ἐνεκόλπισεν ?). III Abstr. IN 217 -at ingerit, commendat. *ad singulos locos v. infra.* *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, SISENNA, RHET. Her.; *aetate priore parcius adhibetur praeter* CIC. (*10ies*), LVCR. (*30ies*), LIV. (*7ies*); *frequentissime inde a* TERT. (*cf. l. 34. p. 1913, 23*); *deest e. g. apud* TER., VARRONEM, CATVLLVM, SALL., HOR., TIB., OV. [*confunditur c.* sinuare *e. g. p. 1918, 31. 38* (*e coni. falsa* MANIL. 4, 604), induere *p. 1917, 24,* instruere *p. 1917, 58,* intimare AVG. cons. euang. 1, 5, 8. *al.* (*v. s. v.*), introire *p. 1918, 71.* *suppletur*: CIC. Rab. perd. 33 nullum extraneum malum est, qu⟨od insi⟩nuare ... ⟨pos⟩sit (*Niebuhr; cf. p. 1916, 29*).]

CAPVT PRIVS: *fere i. q. (quasi) in sinum* ***immittere,*** *ingerere, indere sim.* (*maxime clam, paulatim; adamatur mediopass. vel reflex.; indicatur, cui vel quo, dativo passim, acc. direct. p. 1915, 63. 84, praepos.* in *c. acc. p. 1915, 2. 62. 64. 1916, 1. 18. 1918, 31. 33. 47. al.,* in *c. abl. p. 1916, 74. 77,* ad *l. 83. p. 1915, 1. 42. 66. 1916, 25,* inter *p. 1915, 53. 1916, 8,* per *p. 1915, 66. 1916, 30. 1917, 20; accedit adv. e. g.* familiariter *p. 1915, 5. 14,* penitus *p. 1915, 21. 74,* latenter *p. 1915, 43,* paulatim *p. 1915, 46*):

I *respiciuntur quaelibet* ***interiora,*** *artius conexa sim.*: **A** *strictius de familiaritate, benivolentia petenda* (*rerum p. 1915, 42; subi. homines praeter p. 1915, 14 sq. 21. 23. 34*): **1** *usu sollemni fere i. q. familiariter applicare*: **a** *se*: PLAVT. Cist. 89 quo is homo -vit pacto se ad te? :: ... in amicitiam -vit cum matre et mecum simul blanditiis, muneribus, donis (Mil. 105 hic miles ... -at

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sese ad illam amicam ⟨mei⟩ eri). Cic. Verr. II 3, 157 quibus rebus ac muneribus se (*om. β*) -et in familiaritatem Metelli (Caecin. 13 qui iam diu ... se in eius f. -asset. Ps. Avr. Vict. orig. 5, 3. *cf.* Liv. 40, 21, 11 per ... obsequium ... in ... familiarem usum). leg. agr. 2, 12 cum familiariter me in eorum sermonem -rem ac darem. Lael. 99 aperte ... adulantem nemo non videt ...; callidus ... et occultus ne se -et, ... cavendum est. Liv. 3, 15, 2 quantum iuniores patrum plebi se magis -bant. Tert. praescr. 10, 8 non habent aliud, quo se mihi -antes me sibi adducant. Ivst. 5, 2, 5 cui se celeriter officii comitate et obsequendi gratia -vit (*cf.* Val. Cem. hom. 17, 3 nos huic ... officiis). Heges. 1, 12, 3. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 1, 17 p. 636 plures ... amicorum sese explorandi causa -bant (*gr. 1, 468 παρεδύοντο*). Avg. civ. 15, 25 p. 114, 5 D. si non utatur scriptura talibus verbis, non se quodammodo familiarius -bit omni generi hominum (*cf.* Epist. pontif. 1056 Conc.S IV 2 p. 127, 18 eadem series sic se -at, ut credi aliter contradicat). Val. Cem. hom. 15, 3 se frequentibus patrociniis -et *Christo*.

b *alios* (*res l. 18. 19. 29, cf. p. 1917, 21; mediopass. l. 35*): Sen. epist. 95, 35 -anda virtus; ... hanc ament *eqs.* Stat. Theb. 5, 448 Iuno arma habitusque virum ... mentibus Lemniadum -at. silv. 2, 1, 234 desolatam ... sororem ... et miseros perge -are parentes *Atedio.* Plin. paneg. 62, 2 quod penitus illos animo Caesaris -vit (Regvla Tarnat. 18 p. 984D a. suo feminas. *cf.* Paneg. 2, 6, 2 utrumne te magis nostris mentibus virtus an obtutibus vultus -et. Symm. epist. 2, 80 ut eum ... pectori tuo ... -em). Svet. Cal. 12, 2 per hanc *Naeviam* -tus Macroni (Otho 2, 2 Prob. Verg. ecl. praef. p. 328, 2 Rvfin. hist. 10, 12 tit.). gramm. 21, 2 *Melissus* Augusto ... -tus est. vita Hor. p. 44 *Horatius* primo Maecenati, mox Augusto -tus non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Iren. 1, 8, 2 (= 1, 1, 16 H.) quanta ... de iis, quae (qui *trad.*) extra Pleroma sunt ..., ⌊ad suos -are⌋ conantur ex scripturis (⌊ ⌋ *gr. προσοικειοῦν*). Capitol. Gord. 24, 3 cum ... bonos pellerent, detestandos -rent *principi.* Symm. epist. 1, 40 amicum. Pap. Corp. 262, 15 (*saec. IV*) benivolentiae *tuae* eundem -endum putavi. Avg. epist. 204, 9 bene. Cod. Theod. 6, 10, 3, 3 quos domesticum ... nobis nomen -at. Prosp. carm. de ingrat. 926 hoc patribus primis mortis sator -tus consilio est. Ennod. dict. 11, 4 p. 459, 21 -andum *discipulum* ... miseratio, orationem religiosum commendat officium. *al.* *pressius*: Tert. uxor. 1, 6 l. 23 *feminae* alias eis *viris* ... loco suo -ant (*i. amplexui dant*). Ivl. Val. 3, 32 -at (*i. concredit*) ... traditque Candaules Alexandro ... exercitus sui partem (*Hist. Alex. M. I p. 118, 29 Kr. ἔλαβεν tantum*).

2 *usu rhet. et gramm. fere i. q. insinuatione inducere* (*cf. p. 1913, 28*): Rhet. Her. 1, 6, 10 his nos rebus -bimus ad causam (*reflexive ut*: Schol. Cic. Bob. p. 77, 13 se animis iudicum latenter -at. Mart. Cap. 5, 439 [*loquitur Rhetorica*] *Ciceronis* exemplis me per omnes -o praeceptionis ductus consequenter usuram). Grill. rhet. p. 15, 14 genus causae admirabile ..., quod -atur paulatim. Don. Ter. Andr. 175, 1 locus ..., in quo Davus -atur spectatoribus. Phorm. 50, 3 ad -andam personam Davi (109, 1. 120, 2. Ad. 288, 3 personae aut ex suis verbis aut ex alienis -antur).

B *laxius de qualibet ratione indendi, ingerendi*: **1** *corporaliter* (*v. et p. 1916, 50*): **a** *-antur res variae*: **α** *reflexive*: Lvcr. 2, 436 cum res extera sese -at *in corpus.* Liv. 32, 13, 1 per ... angustias, quas inter valle se (valles *B*) flumen -at (*cf.* Cvrt. 5, 3, 2 *Tigris* leni tractu aquarum Persico mari se -at). Petron. 101, 9 navigia portubus se gravatius (*Buecheler*, curvatis *trad.*) -ant. Apvl. mund. 18 spiritus ... -antes se telluris angustiis (*Ps. Arist. p. 395 b 33 ἐγκατειλήθῃ*). Avg. conf. 10, 34, 51 *lux* -at ... se ita vehementer, ut, si repente subtrahatur, cum desiderio requiratur (*vergit ad A*). doctr. christ. 1, 13, 12 formam vocis, qua se -et auribus *cogitatio* (*cf. p. 1917, 36*). **β** *non reflexive* (*saepius mediopass., maxime apud* Lvcr.): Lvcr. 2, 684 sapor -atur sensibus. 4, 525 auditur sonus et vox ..., in auris -ta ... pepulere ubi ... sensum. 4, 1030 quibus aetatis freta (*acc. dir.*) primitus -atur semen. 6, 277 -tus ibi vortex. 6, 802 odor -atur ... in cerebrum. 6, 860 cum vix possit *sol* per saepta domorum -are suum ... aestum. 6, 955 morbida vis ... extrinsecus -atur. 6, 1031 *aer* per crebra foramina ferri parvas ad partis subtiliter -tus. Prop. 3, 9, 28 cum ... tam faciles -entur opes (*fort. 'in sinu condantur', cf. p. 1918, 40*). Tert. anim. 27, 8 *semina* -ta sulco (*cf.* Ivvenc. 2, 814 *granum* -ans ... agello. Gavdent. serm. 21, 8 G. semina ... gremio *humi. v. etiam p. 1918, 44*). Itala cant. 2, 14 (Ambr. in psalm. 118 serm. 6, 33, 2. *al.*) ostende mihi faciem tuam et -a vocem tuam ([*gr. ἀκούτισον, Vulg.* sonet vox]. 8, 13 [Ambr. bon. mort. 5, 18 p. 720, 6; *gr. ἀκούτισον, Vulg.* fac me audire]). Avien. Arat. 313 terris -are ratem. Avson. 287, 7 p. 145 P. quod est penitus ... repostis -ta locis *Alexandria.* Prvd. ham. 589 *maritus viperae* caput inserit ... coniugis in fauces ... -ans oris coitu genitale venenum. Cael. Avr. acut. 2, 9, 45 faucibus -ari liquorem. 2, 37, 212 *vina possunt* alia ... nutrimenta ... inducta corporibus -are (chron. 4, 3, 38 digestibilis cibus et qui facile corpori -etur). chron. 4, 3, 72 corporum motus per gestationem vel deambulationem -andus. *al.* *audacius fere i. q. involvere*: Gell. 15, 1, 4 aedificatio ... correpta atque -ta flammis.

b *-atur anima* (*mediop.; refl. p. 1916, l. 5. 6*): Lvcr. 1, 113 nata sit an contra nascentibus -etur *anima.* 1, 116 an pecudes alias divinitus -et se. 3, 671 (*v. Heinze ad l.*) si ... natura animai ... in corpus nascentibus -atur (Lact. inst. 3, 18, 2 *opp.* nasci. opif. 17, 7 post partum). 3, 689 adnecti ... corporibus nostris extrinsecus -tas (3, 698. 3, 722 vermibus). 3, 729 corporibus perfectis (3, 738. Lact. inst. 7, 12, 30 se novis). 3, 780. 3, 782. Avg. lib. arb. 3, 214 an ... in ipso fiant an ... alicunde mittantur vel propria voluntate se -ent.

c *-antur homines* (*reflex. praeter l. 12. 13*): Caes. Gall. 4, 33, 1 cum se inter equitum turmas -erunt (Liv. 7, 10, 10 cum ... -asset se i. corpus armaque *adversarii*). Bell. Alex. 52, 2 Minucius Silo ..., quasi responsum peteret, celeriter dato loco cum se -asset. Liv. 9, 2, 8 intrandae primae angustiae sunt et ... eadem, qua te -veris, retro via repetenda. 44, 41, 8 Romani, quacumque data intervalla essent, -bant ordines suos. *in imag.*: Avson. 342, 6 p. 160 P. -at caelo disque inserit emeritos laus.

2 *incorporaliter* (*in homines, animum sim. praeter l. 18. 20. 21. 25. 34. 67 sqq.*): **a** *generatim*: **α** *-antur homines, deus, daemones* (*reflexive praeter l. 20. 25*): Cic. Tusc. 5, 34 Zeno ..., advena quidam ..., -asse se (*om. duo codd.*) in antiquam philosophiam videtur. Apvl. met. 11, 22, 6 dies ... quo ... per ... meas manus ... sacrorum arcanis -eris. Paneg. 4, 7, 3 -at ... sese totam scrutatura divinitas *in cogitationum recessus.* Lact. inst. 2, 14, 14 *daemones* quoniam spiritus sunt tenues ..., -ant se corporibus hominum (*cf.* 5, 21, 3 spiritus ... -ant se mentibus. Cassiod. in psalm. 139, 4 *diabolus* lubrico se vestigio semper tectus -at. *v. et p. 1915, 34*). Firm. math. 6, 23, 4 hos ad omnes glorias bonae famae testimonium ... -at. Avg. conf. 8, 2, 4 te -asti illi pectori (*deus ut*: Alc. Avit. c. Arr. 30 p. 14, 23 se ... Iudaeo ... spiritus sanctus -at. Greg. M. moral. 9, 88 te -as mihi).

β *-antur res variae*: Brvt. (?) Cic. ad Brut. 1, 16 (= 9, 24 Sj.), 10 futura *mala* ... explores, ne se -ent (*reflexive ut*: Firm. math. 7, 1, 3 scientia divinationis. Hier. epist. 1, 10, 3 per omnes torpor. Avg. nupt. et concup. 2, 26, 42 p. 295, 4 perversitas ... cordibus. Ps. Phoebad. fid. 1 p. 34B auribus nostris ... aliquid latenter. Alc. Avit. epist. 51 p. 79, 23 sollicitudo). Stat. Theb. 7, 110 anhelos -are metus (*cf. l. 44*). Apvl. mund. 27 caelestis potestas ... vim suae maiestatis -at ([*Ps. Arist. p. 398 b 21 δίδωσι*]. Consvlt. Zacch. 2, 6 quod filio pater ... iudicii potentiam ac v. ... maiestatis -et). Ps. Cypr. pudic. 1 p. 13, 9 doctrina ... -ta conlataque (Firm. math. 6, 27, 1 *Luna et Mercurius* omnes d. ... -ant). Lact. inst. 4, 15, 8 *Christus* surdorum ... auribus -bat auditum (Ambr. in Luc. 5, 100 in aures. Ps. Ambr. serm. 46, 4, 14 surdis). Hil. in Matth. 16, 10 diabolus ... opinionis istius Petro -vit affectum (Favst. Rei. grat. 2, 12 p. 93, 21 -emus ei a. boni, intellectum mali. *al.*). trin. 11, 38 scientiam (Filastr. 151, 2. Hier. Didym. spir. 31 p. 130D menti. Tract. Pelag. 4 p. 94, 15 s. magis ... quam timorem). Schol. Cic. Bob. p. 97, 29 ut illis mentiendi non tantum voluntas -retur (insuaretur *trad.*), verum etiam necessitas irrogaretur (*cf.* Prvd. c. Symm. 2, 465 velle adigunt *fata* pravum -antia votum). Hier. in Ier. 1, 49, 2 non ut deponant venena pectoris, sed ut ceteris -ent. Avg. conf. 1, 7, 12 conatus animantis -asti (*sc. deus corpori*). *al.*

γ *-antur scripta sim.* (*quodammodo confunditur vis corporalis c. usu infra l. 81 sqq. illustrato*): (I) *tradendo* (*sc. alicui*): (A) *vario usu*: Cod. Iust. 1, 23, 3 (*a. 292*) ut authentica ipsa atque originalia rescripta ..., non exempla eorum -entur (*ad rem v. Wilcken, Hermes 55, 1920, 15, 2; fort. huc pertinent*: Cod. Theod. 15, 1, 41 -ta auctoritate rescripti. Cod. Iust. 12, 21, 8, 4 [*a. 484*] -andis nostrae serenitatis apicibus). Ivl. Val. 2, 15 cum ... -asset ... mandata (*Hist. Alex. M. I p. 70, 6 Kr. ἀναδιδόασι τὰ ψηφίσματα*). Amm. 25, 8, 12 provinciarum ... rectoribus -are ... principis scripta. *al.* (B) *de iis, quae apud magistratus proponuntur*: Symm. rel. 41, 1 -to per rationalem patrimonii modo. Cod. Theod. 11, 36, 24 provocationem nostrae -are clementiae. 12, 1, 9 -to iudici desiderio (Novell. Marc. 1, 1 Novell. Valent. 13, 6. *cf.* Novell. Theod. 17, 2, 3 petitionem [Cassiod. var. 1, 20, 2]. Cod. Iust. 11, 43, 5 [*a. 440*] preces [Novell. Iust. 112, 1. 112, 3 pr.]). 12, 12, 15 (= Iust. 10, 65, 6) decreta sua ... praefecto Augustali. Cod. Iust. 8, 48, 5 (*a. 502*) *rescriptum* apud competentem iudicem. *al.*

(II) *inserendo* (*sc. volumini sim.*): (A) *vario usu*: Clavd. carm. min. 40, 22 festinet littera ... libris atque animis -anda meis. Anvlin. Aug. epist. 88, 2 scripta ... apud acta. Cod. Iust. 12, 37, 17, 2 (*a. 491—505*) formam ... gestis. Inst. Iust. 4, 11, 3 mandatum actis. *cf.* Ps. Anatol. pasch. 13 p. 326, 5 solis ascensum (*sc. describendum*) ... huic opusculo. (B) *de iis, quae profitendi causa offeruntur* (*cf. p. 1913, 83*): donationes: Cod. Iust. 5, 3, 20 pr. actis intervenientibus (5, 3, 20, 8 Inst. Iust. 2, 7, 2. *cf.* 5, 16, 25, 2 [*a. 528*] in actis. 8, 53, 31 pr. [*a. 478*] actis. 8, 53, 36, 3 gestis intervenientibus). 8, 53, 30 pr. (*a. 459*) apud magistrum census (8, 53, 32 [*a. 496*]. *cf. ibid.* apud defensores ... vel in aliis ... locis). *alia*: Cod. Iust. 3, 10, 3 transactionibus ... et secundis confessionibus, sive -tae sint sive non, *eqs.* 7, 72, 10, 3 *circumscriptionem* apud defensorem ... gestis intervenientibus -ari.

b *speciatim de cognitione, suasione sim. intimanda fere i. q. docendo, suadendo sim. ingerere, suggerere* (*in animum sim., add.* mentibus *p. 1917, 33* [*cf. l. 68. p. 1915, 21. 23. 24. 43*], auribus *p. 1917, 36.* oculis *p. 1917, 69* [*cf. p. 1917, 20*]; *usus recentiore aetate*

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tritissimus ex confusione c. verbis dicendi, cf. syn. ait *l. 26*, dicere *l. 63. 72*, referre *p. 1918, 14, gr. resp.* ἐρεῖ *l. 33*, λέγειν *l. 62, al. v. l. 10. 18. 27. 35. 71; pro subi. sunt res c. g. l. 5. 20. 39. 40. 54. 65sq.*): **α** *accedit acc. simpl.*: ① *deorum, hominum*: Tert. adv. Marc. 1, 19 p. 315, 3 separatio legis et evangelii ..., quae alium deum evangelii -verit adversus deum legis (scorp. 4 p. 152, 24 alium. Arnob. nat. 5, 29 p. 200, 21 hoscine nobis deos importatis, -atis, infligitis? *al.*). Firm. math. 5, 2, 16 infelices ... et qui populo mala[m] fama[m] ⟨se⟩ semper -ent (*cf.* 6, 11, 8 malignis rumoribus male ... -ari [*gr.* διαβολὰς .. παρέχων. 6, 16, 6 Avg. (?) un. eccl. 25, 73 p. 320, 13]). 6, 8, 2 hos ... populorum iudicio fideli commendatione ... -ant. 6, 10, 10 populo cum notitia. Schol. Verg. Bern. ecl. 8 praef. sub nomine Daphnidis Augustum -at (*significando ut*: Avg. in psalm. 30, 2 serm. 1, 2 Paulus ... se ipsum -ans ait *eqs.*). Hier. Didym. spir. 38 p. 135B -ans eum nescientibus. Avg. conf. 8, 6, 14 -ans ... virum ignorantibus. c. Petil. 2, 30, 69 p. 59, 30 dominum illis ignotum ... illorum notitiae -are. Cassiod. hist. 1, 11, 23 elati per gloriam semet ipsos expompant et cunctis -ant (*Sozom. 1, 13, 12* καταδήλους ποιοῦσιν). *al.* ② *rerum*: Vlp. dig. 32, 11, 2 voluntatem suam ... heredibus -are (Avg. doctr. christ. 2, 3, 4 vexilla ... per oculos -ant v. ducum). Tert. cult. fem. 2, 5, 1 non in crudam ... habitudinem -andam (*suadendo ut*: uxor. 1, 8 l. 27 quidvis mali [*inde* Hier. epist. 22, 29, 5]. Iren. 4, 16, 3 [= 4, 28 H.] *iuxta* praecipiebat. Cypr. unit. eccl. 8 p. 216, 21 unitatem. Vvlg. I Petr. 5, 5 invicem humilitatem -ate [*var. l.* induite, *gr.* ἐγκομβώσασθε *vel* ἐγκολπίσασθε]. *al. cf. l. 47. 67. p. 1915, 17. 1918, 17*). Iren. 2, 14, 4 (= 2, 18, 4 H.) quae ... ille ait ..., haec hi de salvatore -ant. Itala psalm. 118, 27 (Rom., Ambr. *ad l.* serm. 4, 12, 1. *al.*) viam iustificationum tuarum -a mihi (*gr.* συνέτισόν με. Aug. *ad l.* serm. 10, 4 vel sicut nonnulli codices habent 'instrue me' [*Vulg.*], quod expressius de graeco dicitur 'fac me intellegere' [*Hier. psalt. sec. Hebr.*]. 142, 8 [Cas.; *gr.* γνώρισόν μοι, *Vulg.* notam ... fac]). Lact. inst. 2, 6, 10 *ratio* tibi non ab alio -ta, sed a te ipso inventa. Chalc. transl. p. 48A (*gr.* ἐρεῖ). Hil. in psalm. 13, 1 mentibus audientium (Synod. Hil. coll. antiar. p. 96, 2 Avg. serm. 52, 8, 20. *cf. l. 36. p. 1915, 19. 23. 1916, 23. 43*). Heges. 4, 28, 1 epistulam (*recitando. gr.* παραναγνούς). Hier. in Is. 5, 7 p. 79C auribus (Avg. serm. coll. Morin p. 331, 17 a. et mentibus. *al. cf. et p. 1915, 59*). Ps. Hier. monogr. p. 198, 6 quadragenario et senario ... nobis mystice -ta est dominici corporis forma (*significando ut*: Avg. civ. 15, 15 p. 89, 6 D. cum ... istae duae series ... has duas ... -ent civitates. Cassiod. hist. 9, 29, 2 signum crucis -are ... vitam superventuram [*Socr. 5, 17* σημαίνειν]. *al.*). *et saepe.* *in aperiendis testamentis*: Cod. Iust. 1, 3, 40 (*a. 524*) turpissimum -andi ultimas ... voluntates genus (*cf. 6, 23, 23* intimationis). 6, 30, 19, 3 postquam testamentum fuerit -tum. 6, 32, 2 (*a. 256*) ut secundum leges ... -entur *tabulae testamenti*.

β *accedit acc. praedic.* (*non facile distinguitur ab inf. suppl. l. 56*): Tert. monog. 8, 7 sanctitatem carnis ..., quam illis ... -arat et docendam et agendam (*acc. gerundivi ut*: Heges. 1, 14, 1 p. 21, 6 Hyrcanum ... -at ... regi fovendum [*Ios. bell. Iud. 1, 124* ἐπαινῶν ... παρῄνει δέξασθαι]. Avg. catech. rud. 2, 4, 13 quae credenda -antur. *al.*). Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 5, 13 p. 770 Domitianum ... populo rectorem (*gr. 4, 654* συνίστησι). Avg. civ. 4, 10 p. 158, 24 D. Iuppiter -atur natus ex tempore. cons. euang. 2, 7, 20 quem fratrem ... Herodis ... -at. Greg. M. moral. 8, 9 p. 806C ne ... superbia se auctoritatem ... -et aut torpor ... humilitatem fingat. *al.*

γ *accedit (acc. c.) inf.* (*inf. suppl. l. 64. 65; cf. l. 46. 79. p. 1918, 7*): Tert. adv. Val. 11 p. 190, 12 illud ... -atur, expedire *eqs.* Cypr. Fort. praef. 4 p. 319, 4 -antes (instruentes *var. l.*) et docentes hoc esse baptisma ... maius. Ps. Cypr. pasch. 3 p. 251, 6 referendo ... et -ando nobis ... dominum divisisse. CIL XI 6335, 2 (*a. 256*). Arnob. nat. 4, 13 p. 151, 6 (*iuxta* traditum). Heges. 4, 23, 3 p. 278, 9 (*gr. 4, 543* λέγειν, ὅτι). Ps. Qvint. decl. exc. Paris. 2 p. 389, 18 se ... appeti patri -at, venenum etiam illi parari (*cf. p. 20, 6* dixit). Macr. Sat. 1, 24, 23 -at ... cenae tempus (*sc. esse?*) et dominos iam vocare. Mar. Victor aleth. 2, 28 penuria ... -at ... dulce (*sc. esse*) mori. *et saepe.*

δ *accedunt enuntiata*: ut: Cypr. zel. 12 p. 427, 14 quid ... -vit crebrius ... quam ut ...? Cod. Iust. 3, 3, 3 (*a. 294*). Ps. Hil. libell. 12 p. 85, 16 illud ..., ut *eqs.* Gavdent. serm. 9, 23 G. Leo M. serm. 73, 4 p. 396A hoc docuit, hoc ... et oculis -vit et cordibus, ut dominus ... agnosceretur resuscitatus. Conc.S I 3 vers. Tur. p. 119, 2 (*gr. I 1, 3 p. 52, 28* γνωρίζωμεν ... ὥστε). *al.* ne: Cypr. Fort. praef. 5, 7 p. 320, 15 -andum ..., ne perdant. Spart. Hadr. 25, 1 (*syn.* dicere). Heges. 1, 29, 9 p. 51, 7 -tum ..., ne ... putaret (*gr. 1, 276* ἐπικηρυκεύσασθαι). quia, quod, quoniam: Vvlg. act. 17, 3 adaperiens et -ans, quia *eqs.* (*gr.* παρατιθέμενος. Greg. M. dial. 4, 30 p. 270, 3 M. epist. 6, 26 p. 404, 24 moral. praef. 3 p. 517D Vita Caes. Arel. 1, 53). Avg. virg. 32, 32 quod (Mart. Cap. 8, 817. Anon. Vales. 14, 85 de Albino ..., eo q. *eqs.* Rvstic. Conc.S I 4 p. 188, 14. 201, 4 Greg. M. epist. 9, 207. *nota contaminationem*: Greg. M. epist. 1, 9 eo q. homines ... velle [velint *var. l.*]). Greg. M. epist. 3, 35 quoniam ... fungantur. *interrog. indir.*: Arnob. nat. 5, 19 p. 191, 5 *in Bacchanalibus* -atur ... sacratis, ut ... distractus ab Titanis Liber sit (*cf.* Avg. serm. coll. Morin p. 321, 24 quomodo eliguntur ..., hoc -o. Conc.S I 5 p. 89, 18 quemadmodum [*gr. I 1, 7 p. 89, 18* πληροφορῆσαι]). Rhet. min. p. 309, 3 quid esset (Avg. civ. 10, 1 p. 402, 7 D. quid velim dicere. 19, 15 p. 381, 20. *al.*). Synod. Hil. coll. antiar. p. 130, 3 quae fecissent (Dict. 2, 9. *al.*). Pelag. in Rom. 5, 8 quantum nos diligat. Avg. epist. 82, 34 a quibus Iudaeis, utrum ab eis ... an *eqs.* *et saepe.* *coniunctivus nudus*: Vita Caes. Arel. 2, 9 *deus* -verat, omnia (quia o. *R*) ... erogando ... ditaretur *Caesarius.* Greg. M. epist. 1, 34 -vit nobis de loco quodam ..., tua eos fraternitas expulisset (-pulisse *var. l.*; quod *ante* tua *duo codd., sed v. Norberg, Synt. Forsch. 262*).

ε *accedit* de (*cf. etiam l. 7. p. 1917, 26. 77*): Capitol. Aur. 12, 14 cum ... populo -asset de bello. Ivl. Sev. rhet. 11 p. 361, 9 de vitiis argumentorum ... plene a Tullio -tum est. Ps. Hil. tract. 2, 5. Ambr. exc. Sat. 1, 11 de quo hodie nobis -vit propheta dicens *eqs.* Cod. Theod. 11, 16, 8 de ceteris ... -etur nobis. Greg. Tvr. Franc. 1, 24 Pylatus *Tiberio* ... de virtutibus Christi ... -at (*Rufin. hist. 2, 2, 1* refert, *cf. Oros. hist. 7, 4, 5*).

ζ *absolute* (*c. adv.*): Arnob. nat. 5, 5 p. 177, 11 quemadmodum ipse scribit -atque. Mar. Victorin. in Eph. 2, 7 ut saepe monet *Paulus* et ego -o (Symm. epist. 2, 55, 1 ut -are dignatus es). Avg. gen. ad litt. 11, 37 p. 372, 11 sicut iam supra ... -vimus (nupt. et concup. 2, 3, 7. Soran. p. 110, 3 s. frequentius retro -vimus. Avell. p. 188, 12 s. ... litterae tuae ... -ant. *al.*). Alc. Avit. c. Arr. 1 p. 1, 9 sic ... apostolis ... -vit dicens *eqs.* *in abl. absol. part. praes.*: Capitol. Gord. 25, 2 quod te -ante ... didici ea. Symm. rel. 43, 1 ut decretum ... ad ... fratres ... clementia tua -ante perveniat. Epist. pontif. 255 Migne 13, 1138A caritate tua -ante. Victric. 12 scriptura -ante. Mart. Cap. 3, 232 natura ... -ante. Conc.S I 3 vers. Tur. p. 91, 24 (*gr. I 1, 3 p. 9, 27* γνωρίσαντος). Cassiod. Ios. antiq. 14, 19 p. 410 (*gr. 14, 256* εἰσηγησαμένου). *al.*

II *respiciuntur certi quidam* **sinus** (*nota fig. etym. l. 38. 49, cf. l. 31. 42*): **A** *vertebrarum*: Cels. 8, 1, 13 ceterae *vertebrae* processibus ... in inferiores -antur (*J*, sinuantur *FV*) ac per sinus ... superiores accipiunt. **B** *maris, terrae* (*fortasse per confusionem c.* 2. insinuo): Mela 2, 91 se in terras pelagus -at et ... in duos sinus promunturio ... finditur. Sol. 2, 21 -ti freti. 27, 3 *Africa* harenis Catabathmi Aegypto -ta. Avien. ora 82 semet -at salum. 149 mare -are se ... terris. orb. terr. 19 qua se salis -at vis terrarumque cavis inlabitur. Avson. 297, 4 p. 150 P. -ant qua se Grais Allobroges oris. *de insula in sinu sita* (*cf. p. 1915, 75*): Sol. 24, 5 insula -ta (sinuata *A*) sinibus alvei recurrentis et in quibusdam aequoris spiris sita. **C** *vestis* (*huc fortasse spectat p. 1915, 67*): Apvl. met. 9, 5, 5 siccine vacuus et otiosus -tis manibus ambulabis ...? Tert. resurr. 28 p. 65, 14 Moyses manum in sinum condit et ... profert et rursus -at et ... explicat (*ad Vulg. exod. 4, 6sq. ut*: Hil. myst. 1, 31, 3 -ta manus). **D** *gremii* (*cf. et p. 1915, 70*): Sol. 1, 62 prius ... quam penetralibus se matris -et (infundat *var. l.*) umor paternus. Lact. inst. 4, 12, 1 sanctam virginem, cuius utero se -ret *spiritus sanctus.* Evagr. alterc. p. 41, 9 B. *angeli* sciebant Christum verbo (-um *var. l.*) in virginem -tum. *similiter*: Sacr. Gelas. 3, 91 p. 751 patriarcharum ... sinibus -are *animam.*

CAPVT ALTERVM: *fere i. q. quasi (in) sinum* **intrare**, *illabi, subrepere sim.* (*maxime clam, paulatim; improvide, fort. sublucente imagine cassium, l. 65; accedit acc. direct. l. 57. 66. 68. 70. 74,* in *c. acc. l. 54. 55. 65. 71,* per *l. 75. 76. 77. 79. 80, dat. l. 75. 78*):

I *strictius de familiaritate sim. petenda*: Plavt. Cist. 92 in amicitiam (*iuxta reflex.; v. p. 1914, 83*). Cic. Att. 2, 24, 2 -vit (*Orelli*, in sinu aut *trad.*) in familiaritate⟨m⟩ adulescentis. fam. 4, 13, 6 in ipsius consuetudinem ... -bo. Epit. Alex. 5 tempus ... Alexandri amicitiam -andi. Epist. ad Laod. 4 (Ps. Aug. spec. 50 p. 516, 17) quorundam vaniloquentia -antium (*cf. N. T. Gal. 2, 4* subintroierunt). ? *usu rhet. vel gramm.* (*nisi mavis intellegere usum p. 1915, 41 allatum, obi. suppl.*): Don. Ter. Eun. 116 omnia pedetemptim dicuntur -andi gratia. Mar. Victorin. in Eph. 1, 1 *apostolus* sumit ... initium Christum, ut -et et eum se evangelizare profiteatur.

II *laxius de quolibet modo illabendi*: **A** *-ant homines*: Cato orig. 83 milites ... in locum -ant fraudi et perniciei obnoxium (*v. l. 51*). Sisenna hist. 68 agmen perturbatum pedites -ant ac loco commovent (Non. p. 58, 16 -are [-ari *var. l.*] est immitti, quasi sinu accipi). Lvcr. 1, 409 caecas ... latebras -are ... et verum protrahere inde. 5, 44 quae proelia nobis atque pericula tumst (*Lachmann*; sunt *codd., Merrill*) ingratis -andum (-anda *Merrill*). Cic. Phil. 5, 8 potestas in forum -andi (introeundi *D*). de orat. 2, 149 ut penitus -et in causam *animus.* **B** *-ant res* (*fortasse huc pertinet p. 1914, 70*): Lvcr. 3, 485 si durior -arit causa. 4, 306 dolorem oculis quae gignunt -ando (*sc. semina ignis*). 5, 73 quibus ... modis ... metus -arit pectora (*cf.* Verg. Aen. 2, 229 per pectora cunctis -at pavor [Serv.: -at pro -atur. Serv. auct.: -em introeam penitus]). 6, 89 (= 6, 385) quo pacto per loca saepta -arit *fulmen.* 6, 778 multa meant inimica per auris, multa per ipsas -ant naris infesta. Liv. 40, 37, 4 -verat suspicio animis. Cael. Avr. acut. 3, 14, 116 vultus fervor cum rubore per ora -ans (gyn. frg. p. 145, 16. Oribas. syn. 9, 40 add. Aa p. 347 per oras).

deriv.: 1. insinuatio, insinuativa, insinuator (-trix).

2. īnsinuo, -ātum, -āre. *ab* in *et* sinuare, *cf.* incurvare. *fere i. q. sinuare, incurvare*: Ambr. hex. 4, 2, 7 p. 115, 24 corpus *lunae* ... in orbem diffunditur et velut deficiente portionis luce -atur (*cf.*

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ov. met. 3, 682 sinuantur cornua lunae). Noe 9, 28 p. 430, 18 intestina non extenta ..., sed -ta (sinuata var. l.) ... ac reflexa. SIDON. epist. 1, 2, 5 arcum -tis (sinuatis F) e regione capitibus intendit. cf. p. 1918, 23.
deriv.: 2. insinuatio. Hugenschmidt.

insipidus, -a, -um. ab in et sapidus. -sap- l. 16, cf. etiam l. 7. GLOSS. IV 456, 17 obtunsa pectora hebetes animos vel -a corda. [port. vet. ensebre. ad formam insapidus pertinent: port. enxabido, hisp. enjábido, hisp. dial. jaudo, jauto. R.] [falso: GELL. 7, 1, 2 (lect. vulg. pro insubidius). loco interpolato: FIRM. math. 2, 12 (= 2, 10) sec. ed. Pruckneri Georges.]

i. q. non sapidus, sapore carens (maxime per imaginem; fig. etym. l. 20): PAVL. NOL. epist. 39, 4 nos ipsi sumus et ultra betam semicoctam ... -i. AVG. in euang. Ioh. 9, 3 quid tam -um et fatuum invenies? (postea: sapit, inebriat. spectat ad aquam in vinum conversam ut: PS. AVG. serm. 139, 1 quidquid in vobis -um est. serm. [WSt. 50, 1932] p. 136, 29 -os [-sap- pars codd.] haustus merificat. GREG. ILIB. in cant. 1, 1 p. 137, 26 anima ... -a et aquata in merum spiritum conversa. RVST. HELP. hist. testam. 55 -i ... laticis elementa saporem ... sumpsere meri). c. Faust. 22, 56 p. 651, 19 (= ISID. in gen. 25, 19) rem ... pulchram et suaveolentem, sapore autem -o (sc. mandragoram). PS. ORIG. (= GREG. ILIB.) tract. 5 p. 51, 4 sapientiae mero ... -am sectam quasi aquam vino miscentes. OP. imperf. in Matth. 3 p. 649 eloquiis -is et insuavibus (antea opp. mellea). ALC. AVIT. carm. 2, 397 ex ... -o ... reatu plus salsum ... sapit Eva. EPIPHAN. in euang. 16 p. 12, 10 sal ... sapientia dicitur, quod salat -am carnem (insulsam var. l., cf. p. 1920, 77). FVLG. Theb. p. 180, 18 testa -a est, nucleus saporem gustandi reddit.

***insipiens**, -entis adi. ab in et sapiens. inter exempla compositorum nominum afferunt PRISC. gramm. II 568, 22 GRAMM. suppl. p. CCLII, 15. sed cf. p. 1922, 2. -sap- l. 42. p. 1920, 6. 49. cf. CIC. orat. 159 -em non insapientem (sim. CAPER gramm. VII 110, 7). NOT. Tir. 52, 49 -s. de formis: abl. sing. adi. -e: l. 77. p. 1920, 6, -i: l. 75. 83, pro subst. nonnisi ab -e: QVINT. decl. 283 p. 148, 5. p. 1920, 43. 46. al. gen. plur. -um: QVEROL. p. 1920, 5. AMBR. Abr. 2, 5. compar. -ior inde a PLAVTO l. 66, CIC. l. 67; superl. -issimus inde a SEN. nat. infra l. 80, cf. multum -s p. 1920, 23. de notione: AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 55 (ad v. 158) aliqui ... codices habent ἀσυνετοῦντας (pro -θετ-, Vulg. praevaricantes), hoc est -es, non intellegentes (Veron. insensatos). ISID. orig. 10, 240 cuius (i. sapientis) contrarius est -s, quod sit sine sapore nec alicuius discretionis vel sensus. SYNON. Cic. p. 428, 31 B. -s. vanus. vecors. p. 443, 20 stultus. ... -s. excors. hebes. GLOSS. -s (-sap- II 86, 50 add. III 177, 61) ἄφρων. ἔκφρων. ἀνόητος. GLOSS. I p. 83, 54 -s, brutus ..., nugax, blateron, stolidus. in graecis saepe respondet ἄφρων, quod non adnotavi. legitur inde a PLAVTO, CIC. (inv. semel, ceterum inde ab a. 49 p. 1921, 4, maxime philos.), CATVLLO, VITR., SEN. nat., QVINT. [confunditur in codd. c. incipiens p. 1920, 14. DRAC. Orest. 117; restituitur -s p. 1920, 30 (cf. p. 1839, 74), incipiens RVFIN. Basil. hom. 1, 2 (Migne gr. 29, 213^A εἰσαγομένοις).]

i. q. non sapiens (in fig. litot. l. 69. p. 1920, 31. 51, fig. etym. p. 1920, 54): I de defectu sapientiae, rationis sim.: A de animantibus: 1 de hominibus: a ipsis (de deo p. 1920, 31; pro subst. passim): α respicitur quaelibet stultitia (error haereticorum vel incredulorum e. g. l. 72. p. 1920, 11, cf. p. 1921, 69): ① in allocutione: PLAVT. Bacch. 627 non taces, -s? ... sanus satis non es. Cas. 209 tace sis, stulta ...: : satin sana es? ...: : -s, eqs. VVLG. deut. 32, 6 popule stulte et -s (Lugd. non sapiens). psalm. 93, 8 intellegite, -es ..., et stulti, ... sapite (HIER. psalt. sec. Hebr.: stulti ... -es). prov. 8, 5 intellegite, parvuli, astutiam, et -es, advertite. I Cor. 15, 36 -s, tu quod seminas, eqs. (aliae verss. stulte). PAVL. NOL. carm. 31, 211. COMM. instr. 1, 6, 7 -s ... tu credis. 1, 27, 3 vinceris, -s. al. adde: ITALA Iob 2, 10 (Cypr. mortal. 10. al.) tamquam una de -bus mulieribus locuta es (Vulg. stultis. cf. PASS. Lucian. 6 loqueris quasi unus de -bus). HIER. epist. 31, 2, 2 facta es -s ut columba (sec. Os. 7, 11 v. p. 1920, 68). ② de ipso loquente: PLAVT. Cas. 878 sed ego -s nova ... facio (Trin. 937 s. e. sum -ior, qui eqs. [sic et 1057]. CIC. div. 2, 51 s. e. -ior ..., qui eqs.). Pseud. 908 sumne ego homo -s, qui ...? (cf. Trin. 929 quis homo est me -ior, qui ... quaeritem?). CIC. Phil. 13, 40 ego lanista? et quidem non -s (HIER. interpr. Iob 13, 2 n. sum vobis -ior [Vulg. inferior]). ITALA II Cor. 11, 23 (cod. g, Ambrosiast. ad l.) ut -s dico (gr. παραφρονῶν, cod. d et Vulg. minus sapiens). VVLG. Tit. 3, 3 eramus ... et nos ... -es, increduli, errantes (gr. ἀνόητοι, aliae verss. stulti, inconsulti). al. ③ varia notabiliora: CIC. part. 112 si -s, si amans, si commota mente. Cato 80 nec vero tunc animum esse -em, cum ex -i corpore evasisset (AVG. civ. 2, 1 p. 53, 13 D. -ium morbus a. PHYSIOGN. 14 p. 25, 3 calidum, -em, libidinosum). Lael. 54 nec quicquam -e fortunato intolerabilius. VITR. 7, 5, 6 propter non magnum vitium -es eos esse iudicatos (ibid. propter haec vitia). 8, 3, 22 fons e quo qui imprudentes biberint, fiunt -es. SEN. nat. 2, 59, 7 timidissimus omnium ... et -issimus. QVINT. inst. 6, 3, 8 a scurris, mimis, -bus. SVET. Nero 33, 1 ut -is atque deliri. TERT. adv. Val. 2 p. 178, 17 propterea -es quia simplices. ITALA deut. 32, 21 (Tert. adv. Marc. 4, 31 p. 523, 16; cf. VVLG. Rom. 10, 19) in natione -i (gr. ἀσυνέτῳ, Lugd. sine sensu, Monac. insensata, Vulg. stulta. cf. VVLG. psalm. 73, 18 populus [AVG. civ. 6, 1 p. 246, 23 D.]). prov. 9, 4 (Cypr. testim. 2, 2. al.) -s ... egentibus sensu (VVLG. parvulus ... -bus). 9, 16 (Vincent. Ler. 21, 26) qui est ... vestrum -issimus (Vulg. parvulus). HERM. Pal. (cf. vulg.) sim. 9, 22, 4 stulti ... et -es (gr. μωροὶ καὶ ἀσύνετοι). QVEROL. p. 12, 17 R. -um (var. l. -ium) atque improborum. SCHOL. Cic. Bob. p. 135, 25 magis quasi de viro insapiente quam de malo. VVLG. psalm. 75, 6 turbati sunt omnes -es corde (gr. ἀσύνετοι, Hier. psalt. sec. Hebr. 76, 6 superbi). Eph. 5, 15 non quasi -es (gr. ἄσοφοι), sed ut sapientes. II Petr. 3, 17 (gr. ἀθέσμων, Itala Aug. fid. et op. 14, 22 infaustorum). AVG. civ. 10, 11 p. 420, 13 D. tamquam -issimi pueri. LEO M. serm. 27, 4 ut sol ... a quibusdam -ioribus ... adoretur. ACT. Archel. 5, 6 sicut plurimi -ium faciunt (gr. οἱ τῶν πολλῶν ἀφρονέστεροι). al. ? pendet inf.: GILD. Brit. 69 chron. III p. 64, 27 in mundi ... vanitate ... post idola ... claudicare ... -is (incipientis var. l.).
-is est sim. c. inf.: CIC. Phil. 12, 5 cuiusvis hominis est errare, nullius nisi -is perseverare in errore. EVSTATH. Basil. hex. 3, 4 p. 894^C puerilis ... et -is est mentis (Migne gr. 29, 61^B ἁπλῆς διανοίας).

β respicitur magis ignorantia: PLAVT. Persa 168 satis fuit indoctae, immemori, -i dicere totiens. CIC. inv. 1, 4 infantes et -es homines (opp. disertos). GELL. 19, 12, 6 cuipiam Thraco -i et rudi. LACT. inst. 1, 8, 8 imperiti et -es (2, 3, 22. RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 2 p. 174, 14 imperitissimi ... atque -issimi. cf. AVG. gen. c. Manich. 16, 25 imperitus ... si multum est -s). PRISCILL. tract. 1, 2 non ita obscuro editi ... loco aut -es vocati sumus. VVLG. Sirach 10, 3 rex -s (gr. ἀπαίδευτος) perdet populum suum. Rom. 2, 20 eruditorem -ium (gr. ἀφρόνων), magistrum infantium. PELAG. in Rom. 1, 14 sapientes Graecos ..., barbaros -es appellat (VVLG. Gr. ac b., s. et -bus, gr. ἀνοήτοις). AVG. civ. 22, 25 p. 617, 12 D. docti et indocti, sapientes mundi et -es. PS. AVG. serm. ed. Mai 119, 1 Christus erudit -es, facit sapientes. VINDIC. med. 31 hoc ... contingit -bus (-cip- codd., corr. Wellmann) et qui causas non intellegent. CASSIOD. hist. 7, 40, 19 deum non impotentem, non -em (Theodoret. 4, 22, 17 οὐκ ἄσοφον). al.

γ in sermone Stoicorum (pro subst. praeter l. 37; ex Ciceronis exemplis elegi, cetera omnia attuli): CIC. fin. 2, 50 quid turpius quam sapientis vitam ex -ium sermone pendere? 3, 35 perturbationes animorum, quae vitam -ium miseram ... reddent. 3, 59. 4, 15. 4, 56 -es ... ut nullo modo ad sapientiam possent pervenire. 5, 92 Polycrates si -s — quod certe, quoniam tyrannus — numquam beatus. ac. 2, 144 defendimus etiam -em multa conprendere. Tusc. 3, 9 omnium -ium animi in morbo sunt [: omnes -es igitur insaniunt] (del. Bake, cf. 3, 10. 4, 54). 4, 66 negare umquam laetitia adfici posse -em (cf. Plut. Stoic. rep. 25 p. 1046^B τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χαίρει). et saepius. FRONTO p. 137, 5 v.d.H. (= p. 143 N.) quis dubitat sapientem ab -e ... discerni ...? GELL. 19, 1, 19 hoc inter -is sapientisque animum differre dicunt, quod -s, qualia ... visa sunt ..., talia esse vero putat ...; sapiens autem eqs. LACT. inst. 5, 22, 10 contumeliis adfici ab -e sapientem. FAV. EVL. p. 8, 9 -ium animi velut tempestatibus agitantur. AMBR. epist. 27, 7 neminem -ium divitem putat.

b de rebus ad homines pertinentibus: CATVLL. 43, 8 saeclum insapiens et infacetum. CIC. Tusc. 4, 29 adfectio ... discrepans sibi ipsa, dum est -s, sed non distorta nec prava. LACT. inst. 6, 15, 3 non -s disputatio. HIL. trin. 3, 25 humanae naturae -s prudentia est. 8, 10 ingenio -is aut perversae intelligentiae. AMBR. fid. 4, 5, 58 non est ... -s sapientia (i. deus filius, cf. I Cor. 1, 24. MAXIMIN. c. Ambr. 105. AVG. doctr. christ. 1, 8, 8 ipsa s. nec fuit ... -s nec esse ... potest). VVLG. Is. 19, 11 sapientes consiliarii ... dederunt consilium -s. AVG. civ. 10, 27 p. 445, 28 D. per caecam -emque sententiam. 11, 11 p. 477, 26 rationalem vitam licet -em. CONC.^S I 5 p. 78, 34 in illo -issimo tractatu.
neutr. -s (est sim.) c. (acc. c.) inf. (dub.: AMM. 17, 5, 13): AMBR. fid. 4, 5, 60 quid -ius quam de maiestate dei argumenta discutere? AVG. civ. 5, 6 p. 199, 6 D. quid -ius dici aut credi potest quam ...? (seq. acc. c. inf.). DRAC. laud. dei 3, 99 quam sit -s contemnere velle. quod est -ius in parenthesi: AVG. in Iob p. 619, 26.

2 de animalibus: ITALA psalm. 48, 13 et 21 (Iren. 4, 4, 3 [4, 7 H.]. al. = VVLG.) comparatus est iumentis -bus ([gr. ἀνοήτοις, Veron. insensatis, om. Hier. psalt. sec. Hebr., Psalt. Cas.]. FAVST. REI. grat. 1, 7 p. 23, 6 brutis animantibus et i. -bus). Os. 7, 11 (Hier. ad l., cf. p. 1919, 64) erat Ephraim quasi columba -s non habens cor (gr. ἄνους, Vulg. seducta, cf. p. 1859, 43).

B de mundo: CIC. nat. deor. 2, 36 homo ... sapiens fieri potest, mundus autem, si in aeterno praeteriti temporis spatio fuit -s, numquam profecto sapientiam consequetur.

II in imagine saporis deficientis, fere i. q. insipidus (cf. p. 1919, 40): AVG. in euang. Ioh. 8, 3 quia et nos aqua eramus et vinum nos fecit, sapientes nos fecit; sapimus ... fidem ipsius, qui prius -es eramus (cf. p. 1919, 14). CHROMAT. in Matth. 4, 1 apostoli sal terrae corporis nostri, quam dudum -em ac sensu vanitatis insulsam evangelicae praedicationis sapientia salierunt (cf. p. 1919, 25).

adv. ***insipienter.** GRAMM. suppl. 213, 27 (= 261, 9) ex integro (sc. in-) et corrupto (sc. -sip-). compar. deest; superl. p. 1921, 10. 11, cf. nimis, penitus -r p. 1921, 12. 15. 16. ap. PLAVT., CIC. et inde ab ITALA. i. q. non sapienter (opp. l. 84, fig. litot. p. 1921, 4. 9. 17, fig. etym. p. 1921, 16): PLAVT. Mil. 561 a me -r factum esse arbitror (Truc. 827 ut istuc -r f. sapienter feras. ITALA deut. 22, 21
[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[Lugd.] fecit -r [*gr.* ἀφροσύνῃ, *Aug. quaest. hept.* 5, 33 inprudentiam, *Vulg.* nefas]. PELAG. in Rom. 12, 1. *cf.* VVLG. I par. 21, 8 -r egi [VITAE patr. 3, 62; *gr. Nau 1908 p. 271 n. 183* ἀφρόνως ἐποίησα, *cf.* 5, 5, 31 stulte feci]). CIC. fam. 5, 20, 4 (*a. 49*) rem ... non -r excogitatam. Cato 68 sperat. LACT. inst. 1, 22, 7 *libros* concremavit. -r id quidem. 3, 28, 10 (*Cic.?*) '-r' inquit. MAR. VICTORIN. in Eph. 5, 18 non ambulare -r. OPTAT. 5, 1 p. 119, 6 principium sermonis tui -r praestruens ordinasti. AMBR. fid. 4. 5, 60 -r aliqua ... exempla propono (AVG. bon. viduit. 13, 16 non -r). VVLG. Iob 42, 3 (*aliter Hier. interpr. Iob et gr.*) -r locutus sum (AVG. trin. 9, 3, 3 -issime. *cf.* AVG. adult. coniug. 2, 5, 4 p. 386, 24 quod -issime dicitur [gen. ad litt. 11, 8 p. 341, 17 inerudite atque -r. c. Pelag. 3, 7, 21 p. 511, 13 nimis ... -r. c. Petil. 3, 52, 64 p. 216, 29 non inaniter nec pueriliter nec -r]. OROS. hist. 2, 3, 5 murmurant). RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 1 p. 173, 12 quod velut stulte et penitus -r ... credamus. AVG. civ. 17, 13 p. 234, 20 D. hoc ... bonum quisquis ... sperat, -r sapit. pecc. mer. 3, 11, 19 nimis -r atque infeliciter repugnare. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 2 p. 33 non -r (*gr. 2, 17* οὐκ ἀσυνέτως) huiuscemodi discretionem protulit visionis. FACVND. defens. 10, 2 p. 772^A negligenter et -r audiebat. *al.*

deriv.: insipientia, 1. insipio. *cf. Onom.*

***insipientia**, -ae *f.* *ab* insipiens. *scribitur* -sap- *l. 23. 41. 42.* *plur. deest.* *de notione*: Ps. AVG. quaest. test. I 115, 78 omnis ignorantia -a est, -a vero stultitia est. GLOSS. ἄνοια. ἀφροσύνη (*var. l.* insapientia). *legitur ap.* PLAVT., CIC. (*philos., cf. p. 1919, 45*) *et inde a* GELL., TERT., ITALA. [*confunditur in codd. c.* incip- SIDON. epist. 6, 1, 3. PELAG. in Phil. 1, 29 p. 395, 9 *app. crit.* (= Ps. PRIMAS.). *falso pro* in sapientia TERT. adv. Marc. 2, 2 p. 335, 11 (*cf. l. 42*).]

i. q. defectus sapientiae, stultitia, imprudentia sim. (*fig. etym. l. 51, expresse opp.* sapientia *l. 41. 42. 63. 64*): **1** *hominum*: **a** *generatim*: **α** *in locutione* -a (-ae) est *c.* (*acc. c.*) *inf.* (*inf. suppl. l. 33*): PLAVT. Amph. 36 iusta ... ab iniustis petere -a est. Mil. 878 stultitia atque -a mea istaec sit me ire *eqs.* Poen. 1090 inimico possum *fieri subdolus*, amico -a est. Pseud. 448 iam istaec -ast iram in promptu gerere. *cf.* OP. imperf. in Matth. 25 p. 763 quae ... est ista -a vestra odire *eqs.*? -ae est: HEGES. 1, 44, 8 cum extremae -ae sit cogitasse *eqs.* (*cf. gr. 1, 630* ἄφρων). RVFIN. Orig. princ. 1, 2, 6 cum hoc ... suspicari ... ultimae -ae *sit.* **β** *alia exempla notabiliora*: GELL. 1, 15, 18 quod ... 'eloquentia' cum -a minime conveniret (*ad Sall. Catil. 5, 4* satis eloquentiae, sapientiae parum. *cf.* AVG. anim. 1, 3, 3 si, cum laudatur eloquentia, persuadeatur -a). TERT. anim. 29, 3 opponemus contrarietates ... sapientiae et -ae (-sap- *var. l.*). *ibid.* nec -am (in sapientiam *var. l.*) ex sapientia ... obtundi. ITALA prov. 9, 6 (Aug. civ. 17, 20 p. 249, 18 D.) derelinquite -am ... et quaerite prudentiam (*gr.* ἀφροσύνην, *Vulg.* infantiam). II Tim. 3, 9 (Lucif. moriend. 10 = VVLG.) -a eorum manifesta erit omnibus (*gr.* ἄνοια, *aliae verss.* dementia, imperitia, ignorantia, error). HERM. Pal. sim. 9, 22, 2 intravit ... -a fatua (*gr.* ἀφροσύνη, *vulg.* praesumptio). AMBR. Noe 23, 85 tenebrosam (*opp.* virtutem. *cf.* AVG. de duab. anim. 7 -a, quam tenebras animi congrue dixerimus. CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 76, 20 tenebrescit -ā. *v. et infra l. 58*). AMBROSIAST. in II Cor. 11, 19—20 nonne plus sapit -a apostoli quam horum prudentia? VVLG. Sirach 20, 33 (*gr.* μωρίαν). Bar. 3, 28 (*gr.* ἀβουλίαν). II Petr. 2, 16 (*gr.* παραφρονίαν). AVG. civ. 3, 30 p. 142, 14 D. qua -a vel potius amentia (8, 17 p. 347, 4. *cf.* PROSP. resp. ad Vinc. 11 qua ... -a quave dementia). 21, 14 p. 517, 4 -a vel imperitia (VITAL. CONST. Capreol. epist. 2 p. 849^C). CONC.^S II 3, 2 p. 32, 25 ex -a ... mea (*gr. II 1, 2 p. 18, 39* ἀναισθησίας, *al. vers.* insensibilitate). *al.* *fere pro gen. definitivo*: IREN. 5, 29, 1 in profundo -ae. LACT. inst. 4, 26, 10 caligine ac tenebris -ae (*cf. l. 48*). AMBR. Hel. 16, 59 ebrietas venenum -ae. RVFIN. Adamant. 2, 22 -ae ... et ignorantiae ... errore (*cf. gr.* ἠλιθίους). APON. 8 p. 158 -ae ... infirmitate. PRIMAS. in apoc. p. 900^C malus ... spiritus -ae.

b *speciatim*: **α** *in serm. Stoicorum*: CIC. fin. 1, 46 sapientiam ... expetendam et -am ... esse fugiendam. 4, 21 omnium -am, iniustitiam. Tusc. 3, 10 ut sapientia sanitas sit animi, -a autem quasi insanitas quaedam, quae est insania eademque dementia. 3, 68 neque -a ullum maius malum est. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 144 Stoici duplicem furorem dixerunt, sed alium -ae genus, quo omnem imprudentem insanire probant, alium ex alienatione mentis. **β** *in serm. eccl. fere i. q. error haereticorum, incredulorum sim.* (*cf. p. 1919, 54*): AMBR. fid. 1, 16, 101 ut -ae *Arianorum* ... indulgeam. HIER. hom. Orig. in Ezech. 4, 8 p. 368, 26 ob nonnullorum -am. RVFIN. Adamant. 2, 18 p. 99, 29 quis non obstupescat eorum -am ...? (*gr.* ἄνοιαν). AVG. in euang. Ioh. 97, 2 suavius hauriunt -am quam putant scientiam. c. Iulian. op. imperf. 3, 187 si ... irrisae huic -ae acquiescere nollet. LEO M. epist. 31, 4 Conc.^S II 4 p. 15, 7 contra singulare sacramentum salutis humanae blasphema -a protulit. 75, 1 *ibid.* p. 33, 18 profana quorundam -a. CONC.^S I 5 p. 322, 6 rec. Q proximum ... potant -a (*rec. B p. 321, 28* eversione. *Migne gr. 26, 1052^B* ἀνατροπὴν θολεράν. *cf. Vulg. Hab. 2, 15* mittens fel [*locum explicat Hier. in Hab. 2, 15 p. 1300^A*]). *al.*

2 *animalium* (*cf. p. 1920, 64*): EVAGR. vita Anton. 82 p. 959 per -am iumentorum similis pecudum eorum expressus est animus (*Migne gr. 26, 959^B* ἡ τῶν ἡμιόνων ἀλογία).

cf. Onom.

1. īnsipio, -ere. *ab* insipiens *formatione retrograda q. d., cf.* desipere. SACERD. gramm. VI 444, 20 nemo dicit innoceo ... vel inscio sicut ... insipiens -o. *i. q. insipientem esse, desipere*: SYMM. epist. 1, 8 videor quasi multae luxuriae ebrius mentis -ere (*cf. vol. V 1, 730, 19*). PHYSIOGN. 33 p. 50, 15 quod per aures et oculos -unt (*var. l.* inspiciunt).

2. īnsipio, -uī, -ere *et* (*apud glossographos*) īnsipo (-sup-), -āre. [*ab in et* *sipere, supare (*l. 10 et Gloss.*), *cf.* dis-, obsipare *et ad formarum varietatem e. g.* capere: occupare. *Leumann.*] PAVL. FEST. p. 105 -sipere (-sipare *frg. Wirceb.*) far in olam, iacere pultis. 111 -supare inicere, unde fit dissipare. FEST. p. 310 supa⟨re iacere (*sic suppl. proponit Leumann*) ... dissip⟩at disicit ... -sipit ... inicit far in ollam (PAVL. FEST. p. 311 supat iacit unde dissipat disicit et obsipat obicit et -sipat, hoc est inicit). GLOSS.^L II Philox. IN 485 insigatae (*i.* -sipare ?) ἐπιρῖψαι. III Abol. IN 69 -supare inicere.

i. q. inicere: CATO agr. 85 -sipito in aulam novam. 90 far -sipiat. POMPON. Atell. 50 facite ut ignis fervat, ligna -sipite (*Scaliger*, instipite *trad.*), far concidite. 86 partem -sipui, conclusi, condepsui. VARRO ling. 5, 105 quod ita sonet, cum aqua⟨e⟩ ferventi -sipitur.

[īnsipti αὐτοί (*pro* ipsippe, ipsipte ?) GLOSS.^L II Philox. IN 499 (= 517).] *Alt.*

īnsistenter *v. p. 1926, 42.*

***īnsisto**, -stitī, (-stitūrus? *l. 38*), -ere. *ab* in *et* sistere. *de perf.* -stet- (*cf.* VEG. mulom. 2, 16, 6 intesteris *A*) *et de abbrev.* ins *v.* insto. *passive perraro, v. l. 42. 80.* *de casibus*: SERV. Aen. 6, 563 (*v. infra l. 54*) '-o illam rem' dicimus, non 'illi rei': quod qui dicunt decipiuntur propter 'insto illi rei' (*cf.* 6, 708). ARVS. gramm. VII 481, 12 '-o illum locum' (*afferuntur* VERG. *l. c. et* TER. *l. 48*) ... '-o illo loco' (SALL. *p. 1923, 13*) ... '-o plantis' (VERG. *infra l. 51*). GLOSS. ἐφίστημι. ἐφίσταμαι. ἐνίσταμαι. ἐπίκειμαι. -it: loqui coepit. incipit. perseverat. -am: ingrediam. -ere: ἐπιτεθῆναι. instare. *legitur inde a* PLAVTO, TER. *aliisque scaenicis*, CIC., LVCR., CAES. *formas perf. communes habet c.* instare. *hic exempla ad verbi notionem genuinam respondentia attulimus; quae vero sensu hostili praedita (v. p. 1924, 40. 56 sqq.) ad usus sec.* insto *novatos pertinent, quamvis discerni non possint, illuc traximus.* [*confunditur in codd. c.* instare (AVG. gen. ad litt. 12, 30 p. 425, 7. *al.*; *cf. p. 1924, 47. 58 et* GLOSS. [*l. 30. p. 1999, 19*]), instituere (*maxime perf.*; *dub.* VICTORIN. POETOV. in apoc. 13, 3 p. 120, 13 vitam -stiturus [-stituturus *dett. in rec. Hier.*], *cf.* -staturus *p. 1999, 5*). *de* TER. Ad. 55 *v.* insuesco. *locis corruptis*: CIC. ac. 2, 80 CARM. de Sod. 161.]

CAPVT PRIVS: ***transitive*** *i. q. consistendo occupare* (*v. l. 25; passive l. 57. 67*).

I *proprie vel in imagine, sc. vi locali*: **A** *iter sim.* (*cf. etiam l. 72*): PLAVT. Capt. 794 omnes itinera -ant sua (Cist. 679 utrum hac an illac i. -erit. LIV. 37, 7, 8. PETRON. 84, 1 rectum i. vitae. IVL. VAL. 1, 47 p. 59, 6. 2, 31 p. 103, 10 [*P*, instituerat *cett.*]). Epid. 416 rectam (*Lambinus, cf. p. 2004, 8*; recte *codd.*) -itit. Mil. 793 erro quam -as viam (TER. Eun. 294 [DON.: legitur et 'qua via']. PACVV. trag. 50. VERG. georg. 3, 164 domandi). ACC. trag. 100 quot luna circlos annuo in cursu -itit. LVCR. 1, 406 cum semel -erunt vestigia certa viai *canes* (VERG. Aen. 11, 574 pedum primis ... v. plantis [*cf. l. 28 p. 1923, 67*]). **B** *quemlibet locum*: PLAVT. Cas. 845 -itit plantam *meam* quasi luca bos. ACC. trag. 506 quemcumque -eram grummum aut ... iugum. VERG. Aen. 6, 563 (*inde* AVSON. 359, 12 p. 216 P.) limen. HOR. epod. 16, 11 barbarus heu cineres -et victor. STAT. Theb. 3, 319 Othryn ... -itit *Iuppiter* (*cf.* 12, 650). 7, 766 nec -i madidus dat temo. APVL. met. 2, 21, 5 *senex* -bat lapidem (2, 29, 1 editiorem). 3, 2, 2 primum angiportum. TERT. scorp. 8 p. 160, 12 gradum. AMM. 17, 13, 25 tribunal (-li *Novák ut* 15, 8, 4. 24, 3, 3). PS. BOETH. grom. p. 169, 15 My. *lineam.* *tropice de sono*: VEL. gramm. VII 78, 1 (*de nom.* '*coniunx*' *sim.*) 'n' litteram, quam (qua *ed. pr.*) sonus enuntiationis -it.

II *translate, sc. incumbendo, indulgendo, operam dando* (*fere i. q. incipere, sed hic illic potius c. respectu obtinendi, perseveranter agendi; cf. p. 1925, 69*): PLAVT. Merc. 16 hoc parum ... more ⟨a⟩maturum -iti (*c. neutr. pron. ut*: Ps. QVINT. decl. exc. Paris. 18 p. 424, 25 matri ... id -endum est quid tormentis inquisierit pater [*cf. decl. 18, 1*]. GREG. TVR. glor. conf. 91 p. 806, 25 quae prosecutio mea contra hunc Francum -it. *al.*). Mil. 774 accipe a me ... rationem doli, quam -it[u]i (Stich. 430. CAES. Gall. 3, 14, 3 pugnae). 929 -ite hoc negotium sapienter. frg. inc. 43 hunc sermonem -iti. TER. Phorm. 848 num mirum aut novomst revocari, cursum quom -eris (instiuteris *var. l.*). CIC. de orat. 3, 176 quonam ... modo tantum munus -emus? (SYMM. epist. 1, 90, 1 scribendi). HOMER. 942 alternis poterant (properant *Higt*) -ere coepta periclis *Achilles et Hector* (*cf.* GREG. TVR. glor. conf. 42 p. 774, 17 opus coeptum). MARTYR. gramm. VII 165, 4 artem ... grammaticam ... -ere. HIST. Apoll. rec. B 8 p. 12, 8 classes navium *sc. faciendas* (*rec. A* praeparabant). *c. gerundivo*: LEX Visig. 2, 2, 4 actionem ... peragendam.

CAPVT ALTERVM: ***intransitive*** (*pass. impers.* -endum *inde a* CIC. *p. 1924, 9 passim*, -itur *p. 1923, 8. 1925, 7. 1926, 2 et e coni. p. 1415, 14*, -i *p. 1923, 64*).

I *proprie vel in imagine, sc. vi locali* (*tropice p. 1924, 4 sqq.*): **A** *generatim i. q. consistere in aliquo loco*: **1** *indicatur*,

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ubi: **a** *adv.*: PLAVT. Amph. 1063 ubi quisque -erat, concidit (HIL. in psalm. 131, 14 p. 673, 15. *cf.* CIC. nat. deor. 1, 24 ubinam mens constans et vita beata possit -ere. HIL. trin. 8, 24 alicubi. *v. et p. 1924, 24*). VAL. FL. 4, 312 super -ens. QVINT. inst. 8, 5, 27 cum illa rotunda ... -ere invicem nequeant. HIL. in psalm. 131, 6 p. 666, 18 illic (131, 14 p. 673, 12 cum statur in uno loco, ex quo decedi non oporteat, consistitur; ubi vero pedibus statur, i. toto corporis officio -itur).

b *locat. (l. 26), abl. vel dat.*: *α variis locis*: TRAG. inc. 126 exultantem te ... repriment validae legum habenae atque imperi -ent iugo (sistent *Kießling, sed cf. infra l. 46*). CIC. Verr. II 3, 172 si singulis -ere velim *gradibus peccatorum* (VELL. 2, 3, 1 summis. CVRT. 7, 11, 15). CAES. Gall. 2, 27, 3 iacentibus. SALL. hist. frg. 3, 100 quo *loco* ... -issent (LIV. 9, 31, 15 aequo. IVL. VAL. 3, 6 p. 116, 14. *cf. p. 1924, 31. 1925, 76*). VERG. georg. 3, 114 rotis (*cf.* AVSON. 12, 4 p. 324 P. rotulae). CVLEX 239 tantis -ere terreor umbris. OV. am. 3, 2, 10 -am ... vehendus equis. epist. 20, 85 (21, 87) -eram terrae (fast. 1, 507. *al.*). met. 5, 299 -erant ramis ... picae (LVCAN. 3, 407 SIL. 7, 671). 5, 598 -o propiori (-ris, -ri in *varr. ll.*) margine fontis (PLIN. epist. 8, 8, 6 margini. *al.*). 8, 52 castris (consistere *dett.*). 15, 149 umeris. 15, 593 aggeribus. LIV. 5, 16, 10 muris (IVL. VAL. 1, 51 p. 61, 27). 21, 36, 5 molli nec praealtae (peralta *M²*) nivi facile pedes ingredientium -bant. VAL. MAX. 6, 4, 3 quo *solo*. 8, 7 ext. 1 vadosis litoribus -ens *Demosthenes*. 8, 13 praef. quibus *adminiculis* -ens *spes*. SEN. dial. 3, 20, 2 non habet ira cui -at (*tamquam fundamento*). COLVM. 3, 13, 12 ut tanquam suppositae basi ... -ret *ciconia*. 6, 15, 2 ferventi cineri bos cogitur -ere. 8, 14, 4 humi. *al.* PLIN. nat. 2, 101 antemnis ... -unt *stellae*. 7, 22 ferventibus harenis ... alternis pedibus -ere (*cf. l. 65*). 8, 182 curru (SIL. 5, 654 curribus [PLIN. epist. 9, 6, 2. IVL. VAL. 1, 12 p. 22, 20; *Hist. Alex. M. I p. 20, 1 Kr.* ἕστησαν ... ἐποχούμενοι]. *cf.* TAC. ann. 14, 14, 1 curriculo [15, 44, 5]). IVV. 9, 144 circo. TAC. hist. 1, 86, 1 bigae, cui Victoria -erat. *al.* PLIN. epist. 2, 17, 19 culmini eius *cryptoporticus* -it *sol*. APVL. met. 6, 13, 4 -entem ... rupi montis ... verticem. IVL. VAL. 3, 16 p. 125, 16 insulae. p. 126, 3 illi *bestiae immensae* perfacile -entes etiam super dorsum elephantos. ARNOB. nat. 3, 40 nec est aliquid fidum, quo -ere mens possit (*infra*: labant sententiae). *al.* *β viis sim.*: CIC. Cael. 41 quibus *viis* illa *adulescentia* -ere aut ingredi sine casu ... vix posset (IREN. 3, 5, 2 viae. PASS. Ferreol. [BHL 2911] 4 cui ... viae. *cf. p. 1922, 48*). de orat. 3, 33 quibus vestigiis primum -iti (LIV. 5, 30, 2 laudum. 24, 4, 5 suis ... v. ... et disciplinae. *al. cf.* BOETH. arithm. 1 praef. p. 4, 30 alieno itineri, non v. *v. et p. 1922, 50; aliter 1924, 44*).

c *praepos.*: in *c. abl.* (*cf. p. 1924, 7*): CIC. Verr. II 4, 110 -bat in manu Cereris dextra ... simulacrum ... Victoriae. Sest. 141 in tanta gloria (HIL. in Matth. 4, 1 *syn.* positus). de orat. 3, 6 in quo *vestigio* ... -isset. rep. 6, 21 in quo *cingulo terrae*. CAES. Gall. 4, 33, 3 per temonem percurrere et in iugo -ere. BELL. Alex. 17, 5 qui in litore aequo -erant. LIV. 45, 37, 9 in statione ... intentius -isti (stetisti *Madvig, alii aliter*). CVRT. 7, 7, 6 in terra. QVINT. inst. 9, 4, 27 cui adplicari et in quo possit -ere *structura saxorum*. LACT. epit. 55, 4 in qua (*sc. innocentia*) iustitia velut primo gradu -it. HIL. in psalm. 127, 3 in multis *viis*. *al.* super (*cf. etiam l. 34*): OV. met. 5, 558 s. fluctus alarum -ere remis (*de alis cf. l. 61*). GELL. 9, 11, 7 s. galeam tribuni -it *corvus*. ITALA iud. 6, 31 (Lugd.) viros, qui -bant s. eum *i.* '*ad*' (*gr. rec. A* ἑσταμένους ἐπ' αὐτόν, *rec. B* ἐπανέστησαν αὐτῷ, *om. Vulg., hebr.* ''*alâw*'). AVSON. 435, 2 p. 387, 3 P. vallum fossamque s. HIER. epist. 64, 21, 2 s. creaturas creator -ens *quasi auriga*. *alia*: APVL. met. 4, 4, 3 rivulum ... aquae propter. PRVD. c. Symm. 2, 530 -erant tenues cumbae ... inter turritas ... Liburnas. EVCHER. laud. her. 13 ad radices montis obvius -itit (CIL III 10107, 4 ad capitella columnarum. *cf. p. 1924, 53*).

2 *indicatur instrumentum -endi*: **a** *per abl.* (*adde etiam l. 7. 28. 51. p. 1922, 52*): LVCR. 6, 836 ubi nixari nequeunt -ereque alis *aves*. OV. met. 8, 398 -erat digitis primos suspensus in artus (SEN. suas. 2, 17 summis [CELS. 8, 10, 5B neque ... ignorari oportet, si femur fractum est, ... s. ... d. postea cruris eius -i]. PLIN. nat. 10, 130 ternis). LIV. 44, 5, 7 alii elephanti pedibus -entes, alii clunibus subsidentes (COLVM. 3, 10, 11 *radicibus* quasi p. PLIN. nat. 10, 59 alternis [QVINT. inst. 11, 3, 128]. SOL. 26, 7 posticis). PAVL. FEST. p. 12 plantis (IVV. 6, 96 tremulis). FEST. p. 359 talis. PLIN. nat. 34, 56 uno crure (MART. CAP. 6, 712 quasi cruribus). **b** *per praepos.* in: *c. acc.*: QVINT. inst. 11, 3, 125 male ... in sinistrum pedem -entium dexter aut tollitur aut summis digitis suspenditur. *c. abl.*: FRONTO p. 78, 6 v.d.H. (= p. 83 N.) aegre ... -o dolore digitorum in sinistro pede.

3 *absolute* (*exempla notabiliora*): **a** -unt *animantes*: CAES. Gall. 4, 26, 1 *nostri* neque ordines servare neque firmiter -ere neque signa subsequi poterant (*cf.* SVET. Cal. 26, 3 firme). LIV. 44, 5, 9 stabilem ad -endum nanctis locum. CELS. 8, 1, 14 homo e⟨t⟩ rectus -it, et aliquid ... curvatur. COLVM. 6, 2, 12 aut -ere aut progredi. PLIN. nat. 8, 160 peritissimo auriga -ente. 10, 114 *aves* residunt et -unt. *al.* **b** *metonymice -unt vestigia*: HIL. trin. 10, 23 *si* neque aquae -entibus vestigiis cedant.

B *pressius fere i. q. subsistere, immorari* (*in c. abl. p. 1924, 7. al., dat. vel abl. p. 1924, 17. 31*, ubi *p. 1924, 24, alia adv. p. 1924, 20. 35. 36*): **1** *mera vi locali*: CIC. Phil. 12, 8 ut non referat pedem, -et (sistet *Gulielmius, Schoell*) certe *exercitus*. leg. 1, 15 crebro -ens, interdum adquiescens ... disputat (*aliter p. 1924, 19 sq.*). nat. deor. 2, 51 tum omnino ne moventur quidem, sed ad quoddam tempus -unt *planetae* (*cf.* 2, 103). SIL. 10, 156 non certa per aequor interdum -ens Perusinus membra ferebat. TAC. ann. 4, 60, 2 (*opp.* averti).

2 *vi tropica* (*technice*): **a** *ap. rhet., gramm.*: *α in doctrina numerorum, clausularum sim.*: CIC. de orat. 3, 190 ne -at interius (celerius *Reid*), ne excurrat longius *oratio* (orat. 170 claudēre aut -ere. 207 in singulis ... sententiis. 228 numero coacta debet -ere). orat. 187 quoad perveniat ad finem et -at *circumitus*. 212 -it ... ambitus. 221 ut aut citius -endum sit aut longius procedendum. 222 sin membratim volumus dicere, -imus. QVINT. inst. 9, 4, 18 -entes clausulae. 9, 4, 67 ut initia clausulaeque plurimum momenti habent, ... sic in mediis quoque sunt quidam conatus iique leviter -unt. *β respicitur status i.* στάσις: CIC. top. 93 in quo *statu* primum -it quasi ad repugnandum congressa defensio. QVINT. inst. 3, 6, 5 in eo pars utraque -it. *γ de fine sententiae, vocis*: BASS. gramm. VI 265, 5 ita ut ... in tribrachum cadat et -at *versus*. QVINT. inst. 9, 3, 64 (*ad Verg. Aen. 3, 234 sq.*) quamvis ... pars ... posterior participio -at. *δ in univ.*: CIC. fin. 2, 3 cum in rebus singulis -as (*opp.* oratione perpetua). 2, 51 ut altior fieres, ut interdum -res. 5, 75 quae cum dixisset paulumque -isset. QVINT. inst. 10, 7, 6 velut salientes huc illuc nec usquam -entes.

b *ap. philosophos*: *α de cunctatione dubitantium fere i. q.* ἐποχὴν ἄγειν: CIC. fin. 4, 45 aequius videbatur Zenonem cum Polemone disceptantem ... a communibus initiis progredientem videre ubi primum -ret et unde causa controversiae nasceretur. ac. 2, 94 negas te usque ad obscura progredi; ⟨in⟩ inlustribus igitur rebus -is ([*antea*: me ... ante sustineo]. *ibid.* sin ... usque ad novem ... respondes pauca esse, in decumo -is, etiam a certis et inlustrioribus cohibes adsensum. 2, 107). GELL. 11, 5, 4 ea ... qualia ... sint, cunctantur atque -unt *Sceptici*. *β de animo*: CIC. Tusc. 1, 43 animus ... -it et finem altius se ecferendi facit (4, 41 a. perturbatus et incitatus nec cohibere se potest nec, quo loco vult, -ere [*antea*: sustinere se]. nat. deor. 1, 54 in qua *ora* possit -ere. div. 2, 128 numquam a. -ens agitatione et motu esse vacuus potest).

c *in arte arithmetica*: AVG. gen. ad litt. 4, 2 p. 95, 8 quarum *partium* summa nec citra -at nec ultra excrescat (p. 97, 2). p. 96, 7 septenarium ... infra -entem.

d *in medicina* (*aliter p. 1925, 25*): PLAC. med. 23, 5 rec. *β* *medicamen* incipientem subfusionem non patitur -ere. ORIBAS. syn. 9, 4 p. 276 tusse ... -ente (*gr. 9, 4, 10* ἐνερειδούσης).

C *usu sec.* insto *novato (nota l. 47) fere i. q. hostiliter invadere, premere*: MOD. dig. 49, 16, 3, 4 is, qui exploratione emanet hostibus -entibus aut qui a fossato recedit *eqs.* (CLAVD. DON. Aen. 9, 170 p. 210, 19 h. infestus. *al.*). PANEG. 2, 38, 5 cum ita vestigiis eius ac tergo ardens miles -ret (*aliter p. 1923, 39. cf.* AMM. 24, 2, 8 fugientium ... cervicibus). DICT. 2, 43 cedentibus acrior -ens *Aiax*. CLAVD. DON. Aen. 10, 785 p. 389, 26 Aeneas ... eduxit gladium et animo ferventi -bat (*pro Vergiliano* instat *ut* 12, 760 p. 627, 25. *al.*). VVLG. II Macc. 10, 17 multa ... vi -entes loca obtinuerunt (*gr.* προσβαλόντες). CASSIOD. Ios. antiq. 1, 20, 1 -ente fratre (*gr. 1, 328* ἐπιθεμένου). *al.*

D *peculiariter*: **1** *fere i. q. accedere* (*cf. p. 2003, 65 sqq.*): IREN. 1, 8, 2 (= 1, 1, 16 H.) *virginem* -ens dominus a mortuis liberavit (*gr.* ἐπιστάς). **2** *fere i. q. resistere*: HIL. in Matth. 4, 7 nihil ... sordidum ad occursum divinae claritatis -it (*opp.* visui et occursui dei esse patentes. *cf. p. 1923, 59*).

II *translate*: **A** *vi plena fere i. q. incumbere sive incipiendo* (a primo *l. 65*, principio *p. 1925, 40*) *sive perseverando* (*usu sec.* insto *novato vergit in notionem imminendi l. 76 sqq. p. 1925, 5 sqq. 18 sqq.* [*syn.* instare *l. 84. p. 1925, 30*, instantia *p. 1925, 15; v. supra l. 47 et cf. ad affinitatem verborum* 'instanter -ere' GREG. TVR. Franc. 7, 1 p. 326, 19 THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 12 p. 148, 1]; *accedente abl. fere i. q. niti p. 1926, 5 sqq.*): **1** *absolute vel c. solo dat. pers.* (*in p. 1925, 16*): **a** *de animantibus* (*animo l. 66, bestia l. 82*): *α absolute*: ① *in univ.*: PLAVT. Poen. 972 quin tu -is fortiter? (*cf. 974* incipere). TER. Hec. 484 vide ne inpulsus ira prave -as. Phorm. 604 petam hinc unde a primo -iti (*trad.* insti *vel* institui). CYPR. patient. 24 p. 415, 13 -amus ... et elaboremus. AVG. conf. 11, 27, 34 -e, anime meus, et adtende fortiter. *al.* *abl. absol.* '-ente *aliquo*': CIL V 3329, 2 (*a. 265*) -ente Aur(elio) Marcellino ..., curante Iul(io) Marcellino (*sic in titulis*: IX 1563, 11 [*a. 423/450*] curabit -ente ... Firmo. XIII 6562, 8. *al. cf. p. 1925, 75 et* insto *p. 2001, 4*). RVFIN. Orig. princ. 3 praef. p. 193, 6 te non solum -ente, verum etiam cogente. COD. Theod. 8, 8, 6 (*cf.* Iust. 12, 60, 1) illo -ente, disponente adque agnoscente. *al.* ⑪ *de eis, qui loqui incipiunt* (*cf.* infit): VERG. Aen. 4, 533 sic adeo -it secumque ita corde volutat: '*eqs.*' (*ad* PLAVT. *p. 1922, 71 revocat* SERV. auct.; *cf. p. 1922, 29*). 12, 47 -itit ore (incipit *M ut 12, 692*). ⑪ *de hostibus, adversariis sim.* (*v. supra l. 57*): APVL. met. 9, 15, 2 *mulier* ut cubiculo primum processerat -ens iubebat ... plagas mihi quam plurimas irrogari. ITALA Luc. 11, 53 (aur. = VVLG.) coeperunt Pharisaei ... graviter -ere (*gr.* ἐνέχειν). AVIEN. orb. terr. 1364 (*de bello Bacchi*) -ente deo. AMBR. obit. Valent. 18 cum hominem ... accusator urgeret et praefectus -ret. PRVD. perist. 10, 862 carnifex ..., qua posset arte, -ere. AVIAN. fab. 18, 11 *leo* aggreditur pravis -ere verbis. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 71, 6 quod adversarii valde -ant (*I 5 p. 378, 26* instarent, *gr. I 1, 7 p. 81, 11* ἐνίστασθαι). EVSEB. EMES. serm.

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

26, 29 frater -it (*28* exprobrans, *30* adversum me exsurrexit). *al.* (IV) *in medicina fere i. q. succurrere*: THEOD. PRISC. log. 64 cum de faucibus . . . *haemorragia* eruperit, sucis (*abl.*) . . . -emus (*infra*: imminendum erit. *v. p. 460, 70*).

β *c. dat. pers.* (*gerund. l. 8; de sensu hostili v. p. 1924, 57; ceterum occurrit praes. c. dat. inde a* COLVM. *p. 1926, 9, cf. etiam sub b et l. 37*): TAC. ann. 2, 62, 1 ut . . . fracto iam Maroboduo usque in exitium -retur. CYPR. epist. 55, 12 p. 632, 14 sollicitandis de ecclesia fratribus violenter -unt. PS. RVFIN. in Am. 1, 3 p. 1060ᴬ *cum* Amos decem . . . tribubus . . . -ret. COD. Theod. 1, 10, 8, 2 iudicibus . . . oportebit -ere. AVELL. p. 693, 4 principi vehementer. CASSIOD. hist. 7, 2, 25 var. 11, 2, 5. THEOD. MOPS. in Phil. 3, 18 p. 241, 15 vehementer illis -it: '*eqs*'. *al.* *temptando*: PALLAD. hist. mon. I 25 p. 310ᴬ cum . . . ei mulier -ret (*gr. p. 117, 15 B.* ἐπικειμένης. *cf. II 15 p. 370ᴮ* rabida mulieris contra se instantia).

γ *in aliquem*: SORT. Sangall. 41, 9 in quem suspicaris, -e in eum.

b *de rebus ingruentibus, imminentibus* (*v. p. 1924, 57*): **α** *vario usu*: CVRT. 8, 4, 8 vis mali -bat. CLAVD. DON. Aen. 4, 280 p. 391, 16 cum . . . metus divinae iussionis -ret. CAEL. AVR. acut. 2, 18, 109 -ente periculo. PETR. CHRYS. serm. 9 p. 214ᴮ *vitia* -unt nobis et imminent. 81 p. 428ᴮ -bant mentibus eorum (*sc. discipulorum Christi*) cogitationum catervae. ENNOD. epist. 9, 13, 1 p. 238, 10 cum aegritudo mihi et quorundam -at infirmitas. VITAE patr. 3, 9 impugnatio -bat ei. GREG. TVR. vit. patr. 19, 4 p. 740, 27 febre (*aliter p. 1924, 37*). ORIBAS. eup. 4, 37 rec. La dolores -unt (*gr. 4, 36, 9 aliter*). *al.* **β** *vi temporali* (*de rebus adversis; usus ab* insto *derivatus est*): TERT. adv. Val. 10 p. 188, 11 metuere . . ., ne finis . . . -ret. ITALA Luc. 21, 34 (Tert. adv. Marc. 4, 39 p. 558, 12) *ne* -at ⟨vobis⟩ repentinus dies ille velut laqueus ([*gr.* ἐπιστῇ, *Vulg.* superveniat, *cod. a* instet]. II Thess. 2, 2 [Tert. resurr. 24 p. 60, 13; *gr.* ἐνέστηκεν, *Vulg.* instet]). I Thess. 5, 3 (Tert. resurr. 24 p. 60, 6) illis repentinus -et interitus (*gr.* ἐφίσταται, *Vulg.* superveniet). IVVENC. 4, 179 (*ad Matth. 24, 43*) certum furis -ere tempus (PS. RVFIN. in Os. 1, 2/5 p. 967ᴰ exercendae . . . ultionis). PETR. CHRYS. serm. 13 p. 226ᴮ caelesti resonante iam tuba, angelico -ente occursu. *al.*

2 *indicatur, ad quid vel in qua re* (*iuxta dat. pers. l. 66. p. 1926, 9, cf. l. 44*): **a** *inf.*: PLAVT. Capt. 584 (*572* tune huic credis?) vide sis, ne quid tu huic temere -as credere. TER. Hec. 381 hanc habere orationem mecum principio -itit. Phorm. 192 ubi Antiphonem reperiam, aut qua quaerere -am via ([viam *var. l.*]. CATVLL. 66, 50 qui principio sub terra q. venas -itit. CVRT. 4, 7, 27. 6, 7, 25). ACC. trag. 134. 428 TRAG. inc. 57 AFRAN. com. 81 CIC. Arat. 460. fam. 10, 16, 1 (instituit *var. l.*). LIV. 8, 35, 2. *al.* CVRT. 9, 1, 33. GELL. 1, 23, 12 quid (ipsi *add. Macr. Sat. 1, 6, 24*) mater audire -isset. *al.*

b *praepos.*: **α** in: *c. acc.*: PLAVT. Mil. 357 age nunciam -e in dolos. CAES. Gall. 6, 5, 1 in bellum. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 22, 2 in id diligenter. *c. abl.*: CYPR. Fort. 8 tit. -endum esse et perseverandum in fide *eqs.* HIL. in psalm. 118 aleph 2 p. 360, 6 quisquis . . . in praeceptis eius -erit. RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 97, 32 quod omnibus placet et in quo omnes -erant (*gr. I 1, 7 p. 150, 29* τὴν εἰς τοῦτο παρὰ πάντων ἔνστασιν). PRAEDEST. 3, 6 p. 643ᴬ nisi in ieiuniis multis -ero. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 2, 4 in laboribus -bant *Hebraei* (*gr. 3, 58* πρὸς . . . τῷ ποιεῖν ἦσαν). PS. MATTH. euang. 6, 3 *Maria* semper in oratione . . . -bat (*AB*, permanebat *cett.*). CAES. AREL. serm. 1, 6 p. 7, 12 ut nos in his . . . iugiter studeamus -ere. **β** ad: LIV. 22, 51, 5 *Poeni* ad spolia legenda foedamque . . . spectandam stragem -unt ([exeunt *vel* sistunt *Madvig*]. *cf.* IVVENC. 1, 34 ad desperandum. PASS. Gervas. Protas. [BHL 3514] 22 [= PS. AMBR. epist. 2, 15] ad immolandum). PS. MATTH. euang. 6, 1 -bat *Maria* . . . ad opus lanificii (*C*, operi lanifico *cett.*). **γ** pro: AVELL. p. 588, 21 tenete . . . hanc piae sollicitudinis curam et p. catholicorum pace . . . -ite. RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 75, 27 p. dogmatibus rectis (*I 5 p. 372, 41* urgeremus, *gr. I 1, 7 p. 75, 9* ὑπὲρ . . . ἐνστῆναι). 226, 21 quod -erit . . . rogans . . . Paulus p. his (*gr. I 1, 4 p. 32, 17* ἐνέστη . . . παρακαλῶν . . . ἕνεκα). **δ** de: RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 91, 21 ut nobis (*de dat. v. l. 5*) violentus -at de . . . propositionibus. **ε** circa: MAR. MERC. Conc.ˢ I 5 p. 45, 34 de his . . . urgetis et c. exactionem vehementer -itis.

c *dat. rei* (*? abl. l. 75 et* COD. Theod. 16, 4, 2 -ere motu [motum *YD*] . . . perseverationis): PANEG. in Mess. 135 magnis -ere rebus incipe (LIV. 37, 60, 2 SEN. contr. 2, 1, 27 SEN. epist. 59, 9. *al.*). OV. rem. 315 profuit adsidue vitiis -ere amicae. Pont. 1, 8, 53 ne solitis -ant pectora curis. LIV. 24, 4, 5 (*p. 1923, 39*). 28, 45, 21 -itit operi (AVG. c. Cresc. 1, 9, 12 p. 335, 21 perseveranter -o. GREG. TVR. glor. mart. 12 p. 496, 7 bono opere. CIL III 200sq. *cf. p. 1924, 68*). MANIL. 2, 159 binis *signis* (2, 643. *cf.* 3, 159). SEN. contr. 1, 7, 14 huic loco vehementer -itit (4 praef. 8 -ere iubebat eidem l.: permanebat. *cf. p. 1923, 13*). suas. 5, 6 his solis -itit. VELL. 1, 17, 4 quisquis temporum -erit notis. VAL. MAX. 3, 8 ext. 4 criminibus. *al.* CELS. 1 prooem. 20 huic *concoctioni*. CVRT. 7, 6, 23 *Alexander* acrius obsidioni -itit. SCRIB. LARG. praef. p. 5, 9 partibus disciplinae . . . curiose -itimus. PLIN. nat. 7, 177 *fratrem* funeri -isse. 13, 100 ei *arbori* (*sc. tractandae*). 22, 2 potius . . . curae rerum quam copiae -itimus. VAL. FL. 3, 519 animis -e tuis (*i. irae*). QVINT. inst. 1, 12, 10 studiis. TAC. hist. 2, 46, 2 spei. DECRET. decur. Tufic. (CIL XI 5694) 9 petitioni . . . ita -isse, ut *eqs.* APVL. met. 7, 4, 3 suadet, . . . inquisitioni . . . -retur. *al.* *c. gerundivo*: TAC. hist. 3, 77, 3 perdomandae Campaniae. CYPR. eleem. 7 p. 378, 22 IVL. VAL. 3, 7 p. 117, 9 AMM. 24, 1, 13. 24, 4, 9. *al.*

d *abl. instr., fere i. q. niti*: PS. CYPR. tract. (ZntW. 15, 1914 p. 74sqq.) 35 si quae concupiveris, et uteris, lege contraria -is. 39 quid adinventionibus eius *diaboli*, non maximo praecepto -es? (*cf. p. 1925, 50*). PS. RVFIN. in Os. 2, 3 p. 972ᴰ quo *subsidio* . . . -ens . . . sententia.

e *enunt. secund.*: **α** ut (ne *l. 12*): COLVM. 12, 3, 9 -ere atriensibus, ut *eqs.* (*c. dat. pers. [v. p. 1925, 5] ut*: COD. Theod. 11, 7, 16 [= Iust. 10, 19, 7 pr.]. ENNOD. epist. 5, 6, 5 p. 129, 12 deo . . . precibus. *al. cf.* AVELL. p. 692, 12 principi . . ., ne *eqs.*). PS. ASCON. Verr. p. 244, 26 non -itit, ut probet *eqs.* MAXIMIN. c. Ambr. 19 p. 10, 15 *Ambrosius* legendam iusserat epistulam Palladi; -ente (*suprascr.*, exist- *cod.*) vero Palladio, ut legeretur *eqs.* AVG. conf. 13, 1, 1 -isti . . . vocibus, ut audirem. *al.* RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 91, 33 si . . . episcopum non . . . -ere humanae voluntati sive errori fueris exhortatus, magis vero -eris, ut ab illo recedat (*gr. I 1, 7 p. 146, 11 sq.* ἐνστῆναι . . . ἐπείξειας ἀποστῆναι). *al.* *cf.* CLAVD. DON. Aen. 4, 125 p. 371, 20 *Iuno* sic -bat, ut *eqs.* **β** *acc. c. inf.*: AVG. c. Faust. 19, 17 p. 515, 21 hoc . . . fieri magnopere -bant (CIL III 5630, 7 Orgetia Vrsa . . . inpendio heredis f. -itit [*legebatur olim* instituit]). PS. AVG. quaest. test. I 49, 1 -itit fieri oportere. EPIST. pontif. 599 Schwartz p. 6, 4 quos . . . ab apostolica -isti sede damnari. DRAC. laud. dei 3, 431 -itit occidi *captivos Regulus.*

f *partic.*: VVLG. iud. 7, 22 -bant . . . viri bucinis personantes. CONC.ˢ I 2 p. 12, 25 eadem facere non desierunt, sed -unt per dies singulos implentes aures omnium vocibus lacrimosis. p. 34, 11 (= I 3 vers. Tur. p. 59, 2) cum . . . -remus responsum quaerentes accipere (*gr. I 1, 2 p. 10, 24* ἐπεμένομεν ζητοῦντες). I 3 vers. Tur. p. 114, 19 dicentes (*gr. I 1, 3 p. 45, 15* ἐνίστανται . . . λέγοντες). ARATOR act. 2, 518 -e loquens.

B *c. nom. praedic. fere i. q. accidere, evenire, existere* (*v. et p. 2002, 28*): AVG. epist. 44, 13 Maiorem Caelicolarum, quem audieramus novi apud eos baptismi institutorem -isse (instituisse, exstitisse *edd. vett.*). OROS. hist. 5, 11, 5 quae clades tam repentina ac tam violenta -itit, ut *eqs.* CASSIOD. Ios. antiq. 11, 3 p. 310 eis videbatur minor templi constructio -isse (*gr. 11, 83* ἐλαττοῦσθαι τὸν ναὸν τοῦ κατασκαφέντος. *antea*: arbitrati quantum a priori felicitate minores existerent). THEOD. MOPS. in psalm. 4, 2 p. 21, 12 non esse qui rerum inspector -at.

partic. praes. **īnsistēns** *v. sub* insisto.

adv. **īnsistenter.** *i. q. urgenter, instanter*: NEPOTIAN. 21, 1 cum Etrusci in urbem Romam -r irruerent (*Val. Max. 3, 2, 1* inrumpentibus).

deriv.: institio, institium. *v. et* institor. *? compos.*: superinsisto (*v. p. 1923, 4*). *Kröner.*

īnsiticius, -a, -um. *ab* 2. inserere, *cf.* insitivus *et* inserticius. GLOSS. ἐγκεκεντρισμένος. -um ἐγκεντρισθέν, ἐμφυτευθέν. [*dub. trad.*: APVL. met. 6, 31, 6 -um et fartilem asinum ('*impletum, sc. virgine insuta*' *intellegit Armini, Eranos 30, 1932, 82, cf. l. 56 et p. 1871, 75*; insiciatum *Heinsius, edd.*). *e coni. dub.*: SEN. dial. 11, 7, 10 (*Pincianus pro* instituta, *cf. l. 62*; insitiva *Gertz*). GLOSS. II 583, 22 insitius filius su⟨s⟩pectivus (insicius *b*, -us *Loewe, Gloss. nom. 55; fort.* insitivus).]

i. q. quasi insitione facta generatus (*l. 56*), *adventicius, extraneus sim.*: **1** *de animantibus*: VARRO rust. 2, 8, 1 mul[t]i et item ⟨hinni⟩ bigeneri atque -i *sunt*, non suopte genere ab radicibus. SALL. (?) rep. 2, 11, 3 cum *patribus* . . . maiorum virtus partam reliquerit gloriam . . ., cetera multitudo pleraque -a sit (*v. Edmar, Stud. 114*). **2** *de rebus*: VARRO rust. 1, 2, 5 aestivo die, si non diffinderem meo -o somno meridie (*Victorius*, insiticiosum numeri die *trad.*), vivere non possum. PLIN. epist. 4, 3, 5 *non* coniectura eget, quid sermone patrio exprimere possis, cum hoc -o (instituto *var. l.*) et inducto (*i. Graeco*) tam praeclara opera perfeceris. SIDON. epist. 4, 14, 4 hanc in te ipse virtutem, si naturalis est, excole, si minus, ut -am appone.

ᵃ**īnsitio**, -ōnis *f.* *ab* 2. inserere; *cf.* insertio. *scrib.* -sat- *p. 1927, 37.* *de notione*: SERV. georg. 2, 69 (*sim.* BREV. EXPOS., SCHOL. Verg. Bern., *cf.* ISID. orig. 17, 6, 11) transit ad -em, quae duplex est: nam aut -o dicitur, cum fisso trunco surculus fecundae arboris sterili inseritur, aut oculorum inpositio, cum inciso cortice libro alienae arboris germen inserimus (inponimus *Brev. expos.*, inmittitur *Isid.*). GLOSS. II 404, 15 περιποίησις -o (*ed. Stephani*, visitio *trad.*), adiectio. III 263, 50 ἐγκέντρισμα -o. *v. et sub* insitio. *legitur inde a* CATONE, *plur. inde a* CIC., VARRONE. [*confund. in codd. c.* incisio *p. 1927, 3*, infinitio BREV. EXPOS. Verg. georg. 2, 69 *bis*, insertio *p. 1880, 49*, institutio *p. 1927, 27 et* SCHOL. Verg. Bern. georg. 2, 52 (-e *restituit Hagen*).]

I *i. q. actus inserendi* (*pro tempore inserendi usurpatur p. 1927, 28*), *t. t. agr. spectans ad arbores meliorandas per immissos surculos sim. aliarum arborum fructiferarum* (*includuntur* inoculatio, emplastratio *e. g. p. 1927, 3*; *pressius* -o *sc. per surculum p. 1927, 21*): **a** *agitur de -is modis*: CATO agr. 41, 2 vitem sic inserito: praecidito . . ., eam mediam diffindito . . ., eo surculos . . . artito . . .; altera -o est: si vitis vitem continget, utriusque vitem teneram praeacuito, obliquo inter sese . . . conligato. 41, 3 tertia -o est: terebrā vitem . . . pertundito, eo duos surculos . . . artito. COLVM. 4, 29, 7 inseritur . . . vitis vel recisa vel integra

[*Stiewe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

perforata terebra; sed illa frequentior . . . -o, haec rarior (*cf.* 4, 29, 13 haec . . . tutior et certior est -o *sc. per terebrationem*). 5, 11, 1 (*fere* = arb. 26, 1) tria genera . . . -um (incisionum *var. l.*) antiqui tradiderunt: unum, quo resecta et fissa arbor . . . surculos accipit, alterum, quo resecta inter librum et materiam semina admittit, quae utraque genera veris temporis sunt; tertium, quo ipsas gemmas cum exiguo cortice in partem sui delibratam recipit, quam vocant agricolae emplastrationem vel, ut quidam, inoculationem. hoc genus -is aestivo tempore . . . usurpatur (*cf.* PALLAD. 3, 17, 1 celebratur -o, quae fit tribus generibus *sc. aut sub cortice aut in trunco aut emplastro*). 5, 11, 2 (*fere* = arb. 26, 2) quarum -um rationem cum tradiderimus, a nobis repertam quoque docebimus (*v. 5, 11, 12 = arb. 27, 1*). 5, 11, 8 (*fere* = arb. 26, 7) tertium genus -is cum sit subtilissimum, non omni generi arborum idoneum est, sed fere recipiunt talem -em *i. emplastrationem*, quae humidum (*eqs.*) . . . librum habent, sicut ficus. 5, 11, 12 (= arb. 26, 9) quartum illud genus -is (*sc. per terebrationem*) iam docuimus, cum de vitibus disputavimus. 11, 2, 59 his . . . diebus arbores ficorum inoculant, quod genus -is emplastratio vocatur (*cf.* PALLAD. 7, 5, 2 celebratur -o in pomis, quae inplastratio dicitur). arb. 9, 1 est etiam genus -is, quod uvas tales creat, in quibus varii generis ac saporis . . . reperiuntur acini. PLIN. nat. 17, 101 *inoculationem* natura ipsa docuit, -em autem casus . . . ad hunc modum *eqs.* (*cf. l. 26*). PALLAD. 3, 17, 8 Hispanus quidam mihi hoc genus novae -is ostendit (*sc. unde persici poma sine ossibus nascerentur*).

b *exempla varia*: CATO agr. 41, 1 (*cf.* capit. 48) vitis -o. *ibid.* pirorum ac malorum -o. *ibid.* oleae et ficorum -o. LVCR. 5, 1361 specimen sationis et -is origo ipsa fuit . . . natura (*cf. l. 21*). CIC. Cato 54 nec consitiones modo delectant, sed etiam -es (institutiones *Non. p. 270, 32*). VARRO rust. 1, 18, 8 -es ficulnas. OV. rem. 195 venerit -o. SEN. epist. 112, 2 non quaelibet -em vitis patitur. COLVM. 1 praef. 27 tot . . . species -um, tot putationum (11, 1, 8 p. -busque vineti). 3, 9, 6 cum fecunditas vitis comprobata est, . . . -bus ad maximum numerum perducitur. *ibid.* -e facta (4, 22, 9). 4, 29, 2 (incisionem *var. l.*). 4, 29, 10. 4, 29, 16 nos terebram *Gallicam* . . . ad hanc -em commenti (*sim.* arb. 8, 4). 4, 29, 17 (= arb. 8, 4) vitium. 5, 9, 17. 5, 11, 3 (*sim.* arb. 26, 2). 11, 2, 23 arborum atque vitium (11, 2, 26). PLIN. nat. 17, 114 (*cf.* 1, 17, 22. 24) pirum vel florentem inserere licet et in Maium quoque mensem protendere -es (-em *var. l.*). PALLAD. 1, 7, 1 -e (insatione *V*) meliorum *surculorum*. 4, 1, 2 (incisione *p*). ins. praef. 1 de arte -is. *al.* *in imag.* (*pendet e parabola p. 1877, 76*): IREN. 5, 10 tit. *oleastri* qualitas tantum, non natura per -em mutatur (*at in textu 5, 10, 1 sqq.* insertio). RVFIN. patr. 1, 6 p. 308C (*ibid.* insertus).

2 *metonymice fere i. q. surculus immissus vel locus arboris, in quo immissum est aliquid* (*cf.* insitum *p. 1877, 26*): COLVM. 4, 29, 1 vitium inserendarum tuendarumque -um praecepta. arb. 8, 3 infra -em (incisionem *var. l., item infra*) et adligaturam . . . vitem vulnerato . . ., ut ex his potius plagis humor defluat, quam ex -e ipsa abundet. 8, 4 talis -o facillime convalescit. PALLAD. 5, 2, 2 -em prope infra terram nutriemus.

īnsitīvus, -a, -um. *ab* 2. inserere, *cf.* insiticius *et* insertivus. *scribitur* -tib- *l. 63 et* GLOSS.L I Ansil. IN 1556 -is: grafiolis qui inseruntur. NOT. Tir. 57, 45 -um. *vox e p. p. p.* insitus *sec. usum eius translatum (v. p. 1877, 62. 1879, 70 sqq.) derivata legitur inde a* CIC., *quae vero ad usum proprium redit, praeter l. 72 non ante s. III.* [*falso trad.*: PLIN. nat. 18, 177 (in stiva *Pintianus*). 20, 256 (*var. l. pro* in sativo). *dub.*: CIL IV 4478 *et e coni. p. 1881, 10. 1926, 51. 53.*]

1 *in imagine i. q. quasi insitione facta adventicius, extraneus, non legitimus sim.*: **a** *de hominibus*: CIC. Sest. 101 cum . . . -um Gracchum *i. Equitium* . . . censu prohibuisset *Metellus* (*cf. p. 1872, 26*). SEN. contr. 2, 1, 21 periculosam sibi futuram adoptionem . . . tota familia expellere -um heredem cupiente. PHAEDR. 3, 3, 10 coniugem esse adulteram et -os (illegitimos *var. l.*) significari liberos. OCTAVIA 249 Nero -us (*Gronovius, Lipsius, cf. p. 1879, 72*; insidivo, insidioso *sim. trad.*). **b** *de rebus*: CIC. rep. 2, 34 -a (-tib- *cod., corr. m. sec.*) quadam disciplina doctior facta *est* . . . civitas (*cf.* AVR. VICT. Caes. 11, 13 urbem Romam . . . -is artibus . . . crevisse). GELL. 12, 1, 17 nobilitatem . . . nati modo hominis . . . -o degenerique alimento lactis alieni (*sc. nutricis, non matris*) corrumpere. HIL. trin. 7, 39 p. 232C pater . . . in filio est et filius in patre . . . *non* per -am capacioris substantiae naturam, . . . sed per nativitatem viventis ex vivente naturae.

2 *sine imag. de insitione arborum*: **a** *de pomis i. q. per insitionem immissus vel generatus* (*sc. ex surculis immissis; n. pl. pro subst. l. 73. 76. 80*): HOR. epod. 2, 19 *rusticus* -a decerpens pira. AMBR. hex. 3, 8, 33 p. 81, 5 -a . . . in superioribus germinant. HEGES. 3, 6, 3 p. 196, 15 portio *Peraeae* . . . -is utilis pomis ([*gr. 3, 44* καρπῶν ἡμέρων]. 3, 6, 4 p. 197, 23 silvestria vel -a [*gr. 3, 49* ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ ἡμέρου]). 3, 26, 2 p. 236, 4 *uvae et ficus* sunt in -is regalis cuiusdam gratiae (in *om. pars codd.*; *gr. aliter*). *in imag.* (*confunditur c. imagine plantandi*): AMBR. epist. 2, 8 p. 881C unusquisque . . . vas possideat suum, quo subacto quodam sui corporis solo fructus exspectet debitos . . . atque in hac dumosa quondam passionum fragilitate -a virtutum effloreant. **b** *de arboribus i. q. per insitionem impletus*: PORPH. *p. 1876, 72.*

īnsitor, -ōris *m.* *ab* 2. inserere, *cf.* insertor. GLOSS.L I Ansil. IN 1557 -es: qui inserunt arbores inserta insitione (incerta intisitiore *trad.*). [*confund. in codd. c.* institor, *q. v.*] **1** *nomen dei seminantis* (*cf.* Sator): FAB. PICT. Serv. auct. georg. 1, 21 (*inter deos*, quos invocat flamen sacrum Cereale faciens Telluri et Cereri). **2** *i. q. qui inserit arbores*: PROP. 4, 2, 17 -r . . . solvit . . . vota . . ., cum pirus . . . mala tulit. PLIN. nat. 18, 329 hunc *flatum* caveat -r calamis gemmisque inoculator.

1. īnsitus, -a, -um *v.* 1. 2. insero.

2. īnsitus, (-ūs) *m.* *ab* 2. inserere, *cf.* 2. insertus. GLOSS. *p. 1880, 46.* [*dub.*: PLIN. nat. 14, 36. *cf. p. 1877, 36. 38.*] *i. q. actus inserendi* (*c. gen. arboris impletae*): PLIN. nat. 15, 52 est quibusdam *malis* sanguineus colos, origine ex mori -u (*edd.*, in sinu *trad.*) tracta.

3. īnsitus, (-a, -um). *singulariter, ut vid., in monumento sepulcrali ab* in *et* situs, *cf.* consitus, illatus (*v. Church, ALL 12, 1902, 218*); *nota scripturam per* -I-. [*non constat de* HEMINA hist. 37 (Plin. nat. 13, 86) -os (*duo codd. optimi, Peter*), *quod post* insuper *facile corrigas in* sitos. *ceterum frustratur Stowasser, WSt. 25, 1903, 269, etsi in p. p. p.* insitus *vocem q. e.* situs *subaudivisse videntur posteriores* (*v. p. 1869, 23*).] *i. q. illatus*: CIL VI 6421 Chryseros DorcadIs lIbert(us) hic insItus est.

[*? 4.* **īnsitus** (-sat-) *'non satus' v. p. 1875, 26.*] *Stiewe.*

? **īnsōbrius**, -a, -um. *ab* in *et* sobrius *vi intensiva q. d., ut putat Niedermann, Essais 60 sq.* *? i. q. valde sobrius*: CE 1622 (= INSCR. christ. Diehl 1675), 4 rite carne devicta, -a, fama casta (*Niedermann*; in sobria *trad.*, *'in sobrietatem' explicat Buecheler, cui assentitur Svennung in plagulis coll. Tert. adv. Hermog. 37 p. 167, 21 sq.* devinci et edomari ⟨in⟩ melius).

īnsociābilis, -e. *ab* in *et* sociabilis. GLOSS. ἀκοινώνητος. *v. et p. 1836, 70.* [*e coni. falsa*: TAC. Agr. 3, 1 *pro* dissociabilis.]

i. q. non sociabilis: **1** *de eis, qui (ad)iungi non possunt* (*c. dat. l. 33, inter, cum l. 42, abl. instr. l. 42*): **a** *de animantibus*: LIV. 27, 39, 8 invisitati . . . nec videre . . . advenam . . . adsueti omni generi humano -es (insociales *pars codd.*) erant (*accedit dat. ut*: TAC. ann. 4, 12, 4 anum . . . potentiae anxiam -em nurui efficiebat. DON. Ter. Ad. 529, 2 agrestes inhumanosque . . . et -es aliis ob asperitatem). TAC. ann. 15, 68, 2 *Vestinum* praecipitem et -em credebant. AVIEN. Arat. 31 deorum (*i. Aetheris atque Erebi*). AVG. civ. 19, 12 p. 374, 29 D. cum sint pleraeque -es et solivagae *ferae*. epist. 91, 3 homines . . . -es reddit. *de rebus ad animantes pertinentibus*: OCTAVIA 541 pectore -i vultuque *coniugis*. APVL. Plat. 2, 16 inhumanam atque -em vitam. AVG. civ. 19, 12 p. 373, 23 D. propter . . . -em feritatem. **b** *de rebus naturalibus*: PLIN. nat. 16, 226 quaedam et inter se et cum aliis -ia glutino. 17, 137 qua vel diversae -esque arborum naturae copulentur.

2 *de regno, quod participari, commune esse non potest*: CVRT. 10, 9, 1 admovebantur . . . bella civilia, nam et -e est regnum et a pluribus expetebatur (TAC. ann. 13, 17, 1 *homines* antiquas fratrum discordias et -e r. aestimantes).

īnsociālis, -e. *ab* in *et* socialis. *i. q. non socialis*: PORPH. Hor. epist. 1, 18, 6 'inconcinna' -is. *v. et l. 33.*

? **īnsociātus**, -a, -um. *ab* in *et* sociatus, *si genuinum.* *i. q. non sociatus*: CE 1290, 6 *liqui vitam* -a viro (insocia *lapis*). *W.*

īnsōlābilis, -e. *ab* in *et* solari, *cf.* inconsolabilis. *i. q. cui solacium afferri non potest*: PAVL. NOL. carm. 31, 389 illis internus stupor -e pectus desertis . . . sensibus obsideat.

adv. **īnsōlābiliter.** *i. q. sine solacio*: HOR. epist. 1, 14, 8 Lamiae . . . rapto de fratre dolentis -r (*Heinze confert gr.* ἀπαραμυθήτως πενθεῖν. SERV. Aen. 3, 313 -r et impatienter). ENNOD. epist. 8, 41, 1 p. 226, 13 -r amantum ferretur absentia, nisi opem darent remedia litterarum.

īnsōlātio, -ōnis *f.* *ab* insolare, *cf.* solatio. *i. q. actus insolandi,* ἡλίωσις: PLIN. nat. 21, 84 *cera Punica* candidissima . . . fit post -em . . . recocta.

***īnsolēns**, -entis *adi.* *ab* in *et* solens. *abl.* -i *inde a* CIC. Tusc. 5, 42, -e LIV. 5, 48, 9 (*sed* -i 26, 13, 15). HIL. in psalm. 128, 8. *gen. plur.* -um: NOVELL. Maior. 3. *compar.* -ior *inde ab* HIRT. Gall. 8, 13, 4 (*cf. adv.*; *nota* nimio -ior ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 1, 39), *v. et p. 1929, 52*; *superl.* -issimus *inde a* CAEL. Cic. fam. 8, 12, 3 (*nota* valde -issimus SCHOL. Cic. Bob. p. 80, 5), *cf.* nimis -s *p. 1929, 32. 35.* NOT. Tir. 28, 42. *de notione*: NON. p. 322, 10 -s inpudens et audax dicitur consuetudine (*affert* CIC.) . . . -s rursum non solens (*inter alios affert* TVRPIL. *p. 1929, 43*). CHAR. gramm. p. 411, 24 B. superbus non sum . . . adrogans non sum. -s non sum. SYNON. Cic. p. 414, 26 adrogans. superbus. -s. tumidus. p. 423, 19 effrenatus. immodicus. inpotens. -s. p. 437, 27 procax. pervicax. -s. insectator. DIFF. ed. Beck p. 28, 4 -s est qui non solito more felicitatem suam in aliorum exercet iniuriam. GLOSS. -s: ἀπειράγαθος. ἀγέρωχος. ἀσυνήθης. ἀπειρόκαλος, ἀηδής, ἀηθής, αὐθάδης. superbus, inoportunus (?), infestus. inportunus, inpotens, intolerandus. inp[r]udens (?). -ior: ὑπερήφανος καὶ ἀλαζών, ἀπειρόκαλος, ἀγέρωχος. *al.* *ad singulos locos v. infra.* *legitur in poesi apud* TER., PACVV., TRAG. inc., TVRPIL., HOR., PHAEDR., SEN. trag., HYMN. Ambros., PRVD. (*adv. apud* CATVLLVM); *in serm. ped. inde a* CIC., CAES., SALL.

1 *c. respectu consuetudinis i. q. inconsuetus*: **a** *de eis, qui (quae p. 1929, 12. 18) non solent alqd. facere vel pati* (*c. gen. praeter*

[*Klug*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 2. 13. 19, c. inf. l. 18; hic illic accedit color impatientiae, e. g. l. 7. 11. 13): TER. Andr. 907 quid tu Athenas -s? (SCHOL. p. 93, 13 insuetus, non solitus venire). CIC. de orat. 1, 207 ea requiruntur a me, quorum sum ignarus atque -s (*sim. de ignaro*: SALL. Catil. 3, 4 animus . . . -s malarum artium. GELL. 6, 17, 6 -is hominis inscitiam. AMBR. epist. 2, 29 -s rerum huiusmodi medicus). Att. 2, 21, 3 -s infamiae, semper in laude versatus (*cf.* TAC. hist. 2, 88, 2 -s contumeliarum animus [ann. 6, 34, 1. APVL. apol. 3 laudis assuetudine contumeliae -s]). CAES. civ. 2, 36, 1 multitudo -s belli diuturnitate otii (TAC. hist. 1, 87, 2 bellorum. HEGES. 4, 4, 1 adsuetus latrociniis, bellorum -s). SALL. hist. frg. 4, 57 -s vera accipiendi (*cf.* SEN. Phaedr. 136 durus et veri -s . . . regius . . . tumor). HOR. carm. 1, 5, 8 aspera . . . aequora . . . emirabitur -s. TAC. ann. 3, 53, 1 obsequii -s (*cf.* HEGES. 3, 24 disciplinae. SVLP. SEV. chron. 2, 4, 6 plebs assueto malo -s parendi). 15, 67, 3 audiendi quae faceret -s erat *Nero*. GELL. 19, 12, 7 ruris colendi. AMBR. in psalm. 36, 16, 6 qui se frustra extollit . . . -s devotionis. HEGES. 1, 40, 2 quae . . . satis praesentium -s extollere sese occoeperat fastu superbo. SVLP. SEV. chron. 2, 33, 7 -s humana suscipere terra *impatiens aedis*. ROMVL. fab. 55, 7 rec. W acceptor qui ad praedam et -s venerat (-em *suspicatur Thiele praeter necessitatem*). BOETH. cons. 2, 4, 16 W. adversitatis. CASSIOD. var. 6, 9, 2 -s libertatis (libertati *var. l.*) genus est rusticorum, qui . . . sibi putant licere voluntaria (*an ad l. 76 sqq.?*).

b *de eis, quae non solent esse vel reperiri sim.*: *α de variis rebus*: PACVV. trag. 60 aegritudo. PLIN. nat. 33, 41 alia . . . differentia -s. APVL. mund. 18 quae fontes pariunt -bus locis (*i. ubi id non solet fieri. cf.* PALLAD. 12, 4, 2 si regio -s et incustodita contigerit; *i. non frequentata*). MIN. FEL. 9, 2 ut etiam non -s stuprum . . . fiat incestum. *β de verbis sim.* (*apud rhet.*): CIC. Brut. 274 verbum . . . aut durum aut -s aut humile (orat. 25 *iuxta* odiosum. CAES. anal. frg. Gell. 1, 10, 4 inauditum atque -s. QVINT. inst. 4, 1, 58. FRONTO p. 115, 21 v.d.H. [= p. 121 N.] -s aut intempestivum. GELL. 11, 7, 1 -bus novitatisque durae. 19, 2, 2 nimis). orat. 29 quod nihil habeat -s aut ineptum *Lysias*. FRONTO p. 36, 7 v.d.H. (= p. 40 N.) nulla figura obscura aut -i. *γ* -s est, ut: AVG. civ. 13, 11 p. 568, 16 D. quia nimis est -s, ut simul et vivens esse dicatur et moriens. PROSP. in psalm. 103, 10 non est . . . -s, ut qui montes sunt propter . . . magnitudinem, convalles sint propter . . . humilitatem (*Aug. ad l. serm. 2, 10* non repugnat, ut *eqs.*).

2 *c. respectu morum fere i. q. immodestus sim.* (*cf. et colorem impatientiae l. 7. 11. 13*): **a** *de animantibus* (*hominibus praeter l. 58*): *α superbis, crudelibus sim.* (*pro subst. l. 55. 56, praeterea* HIL. in Matth. 16, 3. *al.*; *iuxta* superbus *l. 55*, crudelis *l. 56*): ① *exempla varia selecta*: TVRPIL. com. 100 ille -s . . . ut fastidit carnifex (NON. *aliter, v. p. 1928, 69*). TRAG. inc. 65 victor (HOR. epod. 16, 14. VAL. MAX. 6, 5, 7 v. alioquin -s, hoc imperio iustissimus. *al.*). CIC. dom. 92 non tam -s sum, quod Iovem me esse dico, quam *eqs.* fam. 2, 16, 2 in hominum -ium indignitate (9, 20, 2. CAEL. Cic. fam. 8, 12, 3 -issimi. SALL. [?] rep. 2, 3, 6 h. inertissimi . . . dominationem . . . -es agitant. *al.*). epist. frg. IV 21 -s adrogans iactans. *al.* HOR. carm. 2, 4, 2 Achillem (PORPH.: superbum et adrogantem . . .; alioquin -s crudelis dicitur). LIV. 5, 48, 9 ab -e Gallo (AMM. 15, 12, 1 avidi iurgiorum et sublatius -es). *al.* VAL. MAX. 2, 7, 1 ut -issimos . . . spiritus . . . contunderet (5, 1, 6. *cf.* CONC.[S] I 5 p. 160, 38 durum sensum -emque [*gr. I 1, 6 p. 138, 5 ἀγέρωχον*]). *al.* SEN. benef. 2, 12, 2 parum . . . foede furioseque -s fuerat *Caligula*. dial. 2, 11, 1 superbi -esque (VOPISC. Aurelian. 28, 4. *al.*). epist. 4, 7 crudelis et -s. 83, 20 crescit -i superbia. *al.* PLIN. paneg. 31, 2 superbiebat ventosa et -s natio. *et saepe.* *de asino*: PHAEDR. 1, 11, 12 PHYSIOGN. 119 p. 137, 17. ② *indicatur causa*: *abl.*: HIRT. Gall. 8, 13, 4 secundis . . . rebus -iores (*cf.* SEN. dial. 4, 33, 1 magna fortuna). SALL. Iug. 100, 1 victoria socors aut -s factus (IVST. 42, 5, 4 -ior . . . redditus). SEN. contr. 9, 1, 15 adulescentem tumidum et nobilitatis suae cogitatione -em. FRONTIN. strat. 1, 3, 3 successibus (AMM. 28, 6, 13). PS. AVR. VICT. epit. 9, 3 fiducia meritorum (HIL. in Matth. 16, 1 legis f.). 12, 8 scelere. *al.* in *c. abl.*: BELL. Alex. 8, 6 in victoria. HIL. in Matth. 19, 4 in lege. per: EVTR. 1, 9, 1 per diuturnitatem potestatis. ③ *indicatur, in quem* (*quid*): in *c. acc.*: TERT. nat. 1, 10, 40 in deos. OROS. hist. 6, 18, 17. *dat.*: AVR. VICT. Caes. 9, 12 miseris. HIL. in psalm. 128, 8 cervice . . . operibus fidei -e. AMBR. exc. Sat. 1, 24 modestiae gratus nec -s efficaciae. in psalm. 38, 9, 1 ei. *ibid.* sibi (38, 10, 1). CASSIOD. var. 6, 22, 3 PASS. Alex. Baccan. (BHL 273) 14. ④ *alia*: PS. AVR. VICT. epit. 14, 6 ad ostentationem sui -s (HEGES. 4, 6, 1 -iores ad flagitia coacervanda). RVFIN. hist. 2, 23, 21 -s moribus (*gr. θρασὺς τὸν τρόπον*). THEOD. MOPS. epit. in psalm. 53, 5[C] ad p. 349, 11 —13 viribus -es (*gr. l. 12 ἰσχυροί tantum*).

β intemperantibus sim. (*accedit* in *c. abl. l. 78 bis. 79. 82, abl. limit. l. 83*): CIC. S. Rosc. 23 qui in sua re fuisset egentissimus, erat . . . -s in aliena. Sest. 119 *sum* non tam -s in dicendo, ut omni ex genere orationem aucuper (*an ad 1? sed cf.* de orat. 2, 358 ne in re nota . . . multus et -s sim. GELL. 17, 10, 8 ut Pindaro . . ., qui nimis opima pinguique esse facundia existimatus est, -ior . . . tumidiorque sit *Vergilius*). de orat. 2, 242 non fuisse -em in pecunia. SEN. Phaedr. 497 nec trabes multo -s suffigit auro. VITA Hil. Arel. 4 l. 26 natura humana . . . -s appetitu, non contenta . . ., non satiata.

b *de rebus*: *α variis*: CIC. Vatin. 8 gravis voltus, superba responsa, -s vita. Marcell. 9 victoria, quae natura -s et superba est (fam. 4, 4, 2. LIV. 26, 13, 15 v. -i subnixos). rep. 1, 24 ostentatio (parad. 42 tua tam -s o.). NEP. Timol. 4, 2 nihil . . . neque -s neque gloriosum (HYMN. Ambros. I 3, 3 nil -s mens cogitet. *cf.* GELL. 2, 27, 5 quod est . . . -s et immodicum). HOR. carm. 3, 29, 50 Fortuna . . . ludum -em ludere pertinax (SCHOL.: iniquum vel novum). LIV. 45, 23, 17 legationis (*opp.* miserabilis et supplex). VAL. MAX. 2, 8, 7 crudelissimi et -issimi successus. 3, 6, 6 paene -s factum (AMM. 22, 10, 5). 9, 1 ext. 2 servorum . . . -issimae dominationi. PLIN. nat. 35, 201 fortunae. QVINT. inst. 1 prooem. 14 nomen . . . -issimum . . ., ut soli studiosi sapientiae vocarentur. CAPITOL. Gord. 7, 2 tam -es iniurias (SALV. gub. 8, 4). COD. Theod. 3, 16, 2, 1 -is divortii poenam. *al.* *β de affectibus sim.*: CIC. rep. 1, 51 superbiae (CAPITOL. Maximin. 28, 1 -issimae). fin. 1, 10 tam -s . . . fastidium. Tusc. 5, 42 quem . . . temperantia . . . -i alacritate gestire non sinat. BELL. Alex. 51, 2 -i voluptate (voluntate *codd.*) efferebatur (PANEG. 4, 32, 8). HOR. carm. 2, 3, 3 mentem . . . ab -i temperatam laetitia (LIV. 42, 60, 2. *cf.* CVRT. 4, 6, 26 -i gaudio . . . elatus [AMM. 20, 7, 16]). PHAEDR. 5, 7, 2 fiduciam. SEN. benef. 7, 26, 4 aestimationem sui nimiam et tumorem . . . -em. APVL. Socr. 3 p. 122 -issimo spretu (*postea*: contemptu . . . tumida). CYPR. patient. 2 p. 398, 15 -s adfectatae libertatis audacia. PRVD. cath. 7, 86 gens -i praepotens iactantia. *al.*

adv. **ˣinsolenter.** *var. l.* insul-: LEX Burg. lib. const. 38, 9. 76, 1. *compar.* -ius *inde a* CIC. Catil. 2, 20, *superl.* -issime VAL. MAX. 3, 2, 21 LACT. mort. pers. 9, 9 OROS. hist. 2, 13, 4; *cf.* nimis -r *l. 34*. GLOSS. ὑβριστικῶς. ὑπεροπτικῶς. inportune. *inde a* CIC., *in poesi non nisi apud* CATVLLVM; *deest e. g. apud* SALL., TAC.

i. q. modo insolenti (*c. verbis praeter l. 56, verbum suppl. l. 62, in lusu verborum l. 31. 64*): **1** *i. q. contra consuetudinem*: CIC. inv. 1, 43 evenire vulgo soleat an -r et raro. div. 1, 99 -r . . . disputat *contraria eis, quae antea dixit*. CATVLL. 25, 12 ne . . . -r aestues *doloribus*. GELL. 1, 21, 5 non . . . primus finxit hoc verbum -r. 10, 13, 4 -ius paulo hac figura est ita usus (AVG. retract. 1, 5, 3 nimis -r). 14, 5, 4 -ius quidem paulo, sed rectius . . . pronuntiandum. AVG. civ. 10, 1 p. 403, 15 D. verbum a significanda observantia . . . -r auferri. in psalm. 87, 9 totum pro parte non -r accipitur (*antea*: scriptura consuevit). quaest. hept. 3, 25 -r putantes . . . senatum dici interpretati sunt ordinem seniorum.

2 *i. q. superbe, arroganter sim.* (*iuxta* superbe *l. 50. 55*): CIC. Catil. 2, 20 qui se . . . sumptuosius -iusque iactarunt (*cf.* Flacc. 38 nec volitabo in hoc -ius. Tusc. 4, 20 se efferens [4, 38. CAPITOL. Ver. 9, 2 -ius quam verecundus senator. AMM. 14, 6, 1 ultra modum . . . dignitatis. *al.*]. Att. 1, 16, 8 gloriari [CAES. Gall. 1, 14, 4. *al.*]. CYPR. domin. orat. 26 p. 286, 23 ne quis se -r extollat [epist. 11, 1. *al.*]). Phil. 2, 65 quam -r . . . invasit. 9, 7 laete atque -r tulit (PORPH. Hor. epist. 1, 8, 17 non -r). Att. 5, 10, 3 multa vel iracunda vel -r . . . dicuntur et tacentur (VAL. MAX. 9, 5 ext. 2 utrum -ius dictum an imprudentius. QVINT. inst. 1, 5, 9 -r . . . aut minaciter aut crudeliter. *cf.* VOPISC. Aurelian. 27, 1 superbius -iusque rescripsit. SCHOL. Cic. Bob. p. 167, 25 epistulam . . . -ius scriptam). fam. 4, 3, 3 nihil faciam -r. CAES. civ. 1, 45, 1 hostem -r atque acriter nostros insequentem (*cf.* 3, 46, 3 -ius atque audacius nostros premere. BELL. Alex. 27, 5 incaute atque -r succedere. VAL. MAX. 3, 2, 21 -issime obequitantem. OROS. hist. 7, 36, 9 obsistentem). LIV. 2, 45, 6 adeo superbe -rque . . . eludebat (*cf.* FLOR. epit. 1, 26, 3 satis -r inrisa). 23, 36, 2 ab re bene gesta -r laetum exercitum. 39, 26, 7 -r et immodice abuti . . . indulgentia (VAL. MAX. 8, 1 absol. 3 VINCENT. LER. 17, 14. *cf. l. 69*). SEN. epist. 103, 5 -r tractata et contumaciter *philosophia*. PLIN. paneg. 37, 7 improbe et -r ac paene impie. CYPR. epist. 14, 2 p. 511, 19 sibi -r adsumpsit (71, 3. *cf.* COD. Theod. 1, 29, 7 [= Iust. 1, 55, 5] vindicantes. OROS. hist. 2, 13, 4 praesumebant). *al.* *verbum suppl.*: VAL. MAX. 9, 5, 3 Pompeius quam -r. 9, 5 ext. 2 Xerxes . . . suo iure, tam⟨en⟩ -r, quod *eqs.* *sim. in lusu verborum* (*cf. supra l. 31*): PETRON. 59, 3 ut -r solent. *relatione ad verbum deficiente, ut vid., fere i. q. insolentiā*: OROS. hist. 4, 1, 4 Romanus exercitus . . . iniuriam -r (*i. insolentiā Tarentinorum*) acceptam crudeliter vindicat.

3 *i. q. immodeste sim.* (*cf. et supra l. 41*): CIC. orat. 176 Gorgias . . . avidior est . . . et his festivitatibus . . . -ius abutitur, quas Isocrates . . . moderatius temperavit (*cf. l. 57*). COLVM. 3, 10, 9 ne per omnes vices . . . vagetur -r oratio. COD. Theod. 7, 13, 7 pr. quod aurum . . . immane deposcitur atque . . . coemptio . . . -ius quam convenit aestimatur.

deriv.: insolentia, insolesco. *compos.*: perinsolens. *Klug.*

ˣinsolentia, -ae *f. ab* insolens. *plur.*: PHAEDR. 3 epil. 31 GELL. 6, 17 tit. 13, 21, 22. EPIST. Synod. Migne 56, 831[C] (*sec. gr. Theodoret. 1, 9, 10 ἀταξίας, cf. Cassiod. hist. 2, 12, 11* indisciplinationes; *sed sing. pro gr. plur.*: RVFIN. hist. 4, 6, 1 -am [*gr. ἀπονοίαις*]). ENNOD. opusc. 3, 117 p. 361, 8 THEOD. MOPS. epit. in psalm. 68, 20[a]. *de notione*: SEN. epist. 87, 32 nihil . . . aliud est -a quam species magnitudinis falsa. CHAR. gramm. p. 411, 24 B. adrogans non sum. . . . nihil mihi adsumo. -am fugio. GLOSS. ἀπειροκαλία. ἀήθεια. ἀλαζονία. ἀπειθία. αὐθάδεια. instabilitas, intemperantia. inquietudo vel lascivia. stultitia. novitate. *legitur in poesi apud* TVRPIL., ACC., HOR., PHAEDR., *in sermone pedestri inde a* CIC., CAES., SALL., NEP., LIV.

[W.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*falsa var. l.* insilentia: EVTR. 8, 12, 1. GLOSS. V 365, 33 -a inquietudo (*cf. p. 1930, 82*). *dub.*: THEOD. PRISC. log. 65 si . . . sanguinis . . . perseveraverit -a (molestia *var. l.; cf. Cael. Aur. chron. 2, 13, 170* si solutio perseveraverit).]

1 *de statu vel habitu*: **a** *c. respectu consuetudinis i. q. status inconsuetus* (*tam ignorantis quam rei ignotae*): *α vario usu*: Ⓘ *absol.*: TVRPIL. com. 16 ineptus quid mihi vellem ex -a nescibam (LIV. 23, 18, 11. 30, 42, 17 SOL. 4, 2). CIC. inv. 1, 2 *homines feros* propter -am reclamantes. Ⓘⓘ *c. gen.*: ACC. trag. 276 luminis conspiciendi -a (*cf.* SOL. 26, 6 lucis). CIC. S. Rosc. 88 fori iudiciorumque. Pis. 24 rerum secundarum. Deiot. 5 loci (SALL. Iug. 50, 6 asperitas et -a l. PANEG. 9, 3, 2 l. . . . -a, non dicendi novitate. AMM. 24, 1, 2 locorum). de orat. 1, 99 istius disputationis -a atque earum rerum . . . inscitia. rep. 1, 62 libertatis. SALL. Iug. 94, 2 itineris. TAC. ann. 3, 38, 3 -ā nostri (*i. Romanorum*). 3, 59, 2 arguens -am sententiae aureasque litteras contra patrium morem. 6, 10, 3 continuam potestatem et -a parendi graviorem. PORPH. Hor. epist. 1, 19, 15 faciendi. SOL. 49, 11 mutati aeris. IVL. VAL. 3, 6 ob -am eiusmodi proelii (*cf. Hist. Alex. M. I p. 101, 24 Kr.* τὸ ξένον). BOETH. cons. 2, 7, 7 W. loquendi diversitate, . . . commercii -a. DIONYS. EXIG. vita Pachom. 13 ciborum (*postea*: cibos insolitos).

β usu rhet. (*cf. p. 1929, 28*): CIC. de orat. 3, 44 neque solum rusticam asperitatem, sed etiam peregrinam -am fugere (MART. CAP. 5, 510 qualitates . . ., quod nomen numquam fuerat in Latinis, quo et auribus temperandum et -a fugienda). 3, 50 tanta . . . -a ac turba verborum, ut oratio . . . tenebras afferat (GELL. 13, 21, 22 cum -as v. a veteribus dictorum . . . respueret *Cicero*). Brut. 284 insulsitatem et -am tamquam insaniam quandam orationis odit. GELL. 1, 21, 4 cum . . . displicita esset -a et insuavitas illius 'sensu torquebit amarum'. 6, 17 tit. grammatico -arum et imperitiarum pleno. 9, 14, 8 ab -a . . . vocis istius (*i.* dii *pro* diei) abhorrentes. 16, 8, 5 novis . . . vocibus . . ., quas pati aures per -am vix possent. MART. CAP. 4, 339 debetis . . . -am perferre sermonis, qui Graiam dissertare Latialiter compulistis.

b *c. respectu morum*: *α de superbia sim.*: Ⓘ *exempla varia selecta*: CIC. inv. 1, 42 ex -a arrogantia (Phil. 2, 84 a. . . . -amque. SEN. epist. 87, 35 -am, tumorem, a. [*disting.* magnitudinem *animi. cf. p. 1930, 79*]. *al.*). Verr. II 3, 106 *iuxta* luxuria, licentia, nequitia. 4, 89 illa tua singularis -a, superbia, contumacia (Phil. 8, 21 non solum audaciam et scelus, sed etiam -am superbiamque. SEN. benef. 2, 13, 3 [*syn.*]. *al.* EVSTATH. Basil. hex. 6, 10, 7 ne . . . ⌊adfectemus s. vel -am⌋ [⌊⌋ *gr.* μέγα φρονεῖν]). Phil. 2, 102 -a elatus (AMM. 17, 11, 3. *cf.* FLOR. epit. 1, 24, 2 eo -ae e. EVTR. 8, 12, 1 ad nullam -am [-sil- *G1*]). *al.* SALL. Iug. 4, 2 per -am . . . studium meum laudando extollere. *al.* HOR. epod. 17, 75 meae (*i. Canidiae*) . . . terra cedet -ae (PORPH.: quasi novae potentiae. *cf.* SEN. suas. 1, 5 ipsa suasoria -am eius coarguit: orbis illum suus non capit). LIV. 37, 49, 2 *legati* offenderunt aures -a sermonis (*cf.* VAL. MAX. 9, 2, 2 animi ac verborum). VAL. MAX. 1, 5, 8 ut . . . victoris -am dicti tumore protraheret (*cf.* IVST. 11, 11, 12 *iuxta* tumor. 39, 2, 1 tumens . . . spernere . . . superba -a coepit. AMM. 15, 5, 35 -a . . . et tumore. *v. et l. 36*). *al.* FRG. Vat. 272 (= COD. Iust. 8, 55, 1, 2) magis . . . ad obsequium . . . quam ad -am (*cf.* AMBR. epist. 27, 8 contrariae sibi sunt . . . disciplina atque -a). PHYSIOGN. 132 p. 144, 5 et equi -am et simiae malignitatem. CONC.S I 2 p. 80, 10 chartulam . . . -a . . . et ignorantia plenam (*gr. I 1, 3 p. 21, 28* ἀπονοίας, *I 3 Rustic. p. 105, 16* pertinacia). I 3 vers. Tur. p. 116, 5 (*gr. I 1, 3 p. 47, 5* προπέτεια). *al.* Ⓘⓘ *accedunt structurae variae*: *indicatur, in quem -a fiat*: in *c. abl.*: CAES. civ. 1, 32, 6 crudelitatem et -am in circumscribendis tribunis plebis. DICT. 3, 14 memores paulo ante in Patroclo -ae barbarorum. *gen. obi.*: GREG. M. epist. 3, 59 propter monachorum -as (*postea*: monachis . . . securius liceat celebrare). *indicatur causa genetivo* (*sec.* fiducia): OROS. hist. 6, 18, 30 Lepidus magna viginti legionum -a tumens (*sec. Suet. Aug. 16, 4* superbientem viginti legionum fiducia). -ae est *c. inf.*: QVINT. inst. 1, 6, 20 (*iuxta* iactantiae). AVG. civ. 5, 2 p. 193, 6 D. -a est *c.* ut: LACT. inst. 4, 23, 5 quae -a est, ut . . . ?

β de immoderantia sim.: CIC. leg. agr. 1, 18 modeste -am suam continebunt. 2, 97. Cael. 75 -a voluptatum. Phil. 9, 13 huius saeculi -am (*opp.* maiorum continentiam). rep. 2, 45 victoriis divitiisque subnixus exultabat -a, neque suos mores regere poterat neque suorum libidines. fam. 9, 20, 1 nec . . . ad hanc -am, sed ad illam tuam lautitiam. SALL. Iug. 40, 5 plebem ex secundis rebus -a ceperat. AVELL. p. 408, 26 quamvis . . . -a corporalis . . . refrenanda sit . . . castigatione ieiunii. SACR. Leon. 929 ut . . . salutaris castigatio mortalitatis -am mitigaret (*antea*: exuberantiam corporalem).

2 *? de incremento* (*vocis, cf. p. 1932, 57*): VEN. FORT. vita Albin. 16, 44 praetereunte *carcerem* . . . Albino fiebat -a de vocibus inclusorum.

[**insolentiōne** (*pro* -tia*? Lindsay*): intemperantia GLOSS.L Corp. I 257.] *W.*

[**insoleo** *falso trad. vid. pro* soleo: CAECIL. com. 164.]

***insolēsco**, -ēvī (-uī *? p. 1932, 1*), -ere. *ab* insolens (*cf. Walde-Hofmann I 704sq.*). CHAR. gramm. p. 469, 18 B. *inter* verba, quae apud Latinos active proferuntur, apud Graecos autem passive. -lisco: *p. 1932, 3. 6. 47* (*var. l. saepius*). *formae perf.*: -verat AMBR. psalm. 118 serm. 10, 2, 2 (*var. ll.* soluerat, -uerat). HEGES. 2, 10, 6. 3, 13, -visset HEGES. 2, 1, 2, -vit *l. 3. 6.* NOT. Tir. 91, 75 -liscit. *de notione*: SYNON. Cic. p. 431, 1 increvit. invaluit. -vit. inolevit. GLOSS. -o: ἀλαζονεύομαι. ἀπεθίζω. -it: crescit, augmentatur. mutatur. non solitus erat et inportunus. -ere: ἐναβρύνεσθαι, ὑπερηφανεύεσθαι, κατεντρυφᾶν. insuperbire. -liscere: superbire. -vit: invaluit, inhaesit vel increvit. *al.* GLOSS.L V Aa I 703 -ere: superbe agere. *legitur in serm. ped. inde a* TIRONE, SALL., TAC., TERT., *in poesi non nisi apud* PRVD. *l. 39.* [*confunditur c.* inolesco *saepius, cf. p. 1738, 22*; -ens *falso pro* insolens *edd. vett.* AMM. 15, 12, 1. *dub.*: DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 199, 22 fides . . . servetur intacta, . . . in nullis profanis vocum novitatibus -ens (*Migne 67, 411C* turbida, *gr.* ἐπιθολουμένῃ. *fortasse legendum* insordescens, *cf. p. 200, 7* sordesceret. *Prud. ham. 458* de . . . profanato . . . sordescere cultu).]

fere i. q. insolentem (insolitum) fieri (*vel esse*): 1 *respiciuntur mores, fere i. q. superbum fieri, se extollere sim.* (*passim c. notione intemperantiae; pro subi. sunt mores l. 52* [*part. praes. pro adi.*], *fortuna l. 26, aliae res l. 35. 41. 42; accedunt adverbia* magis *l. 45*, magis magisque *l. 32*, vehementius *l. 35*, nimium *l. 49*, *cf.* immane quantum *l. 50*): **a** *c. additamentis*: *α indicatur effectus*: TIRO Gell. 6, 3, 15 ne Romani . . . ad superbiam ferociamque et immodicum modum -rent. VEN. FORT. vita Germ. 20, 59 in sancti pontificis -it iniuriam. *β indicatur modus*: SALL. Catil. 6, 7 eo modo minume posse . . . per licentiam -ere animum humanum ([*syn. 7, 1* se . . . extollere]. VVLG. Esth. 3, 8). COD. Theod. 11, 30, 11, 1 per iactantiam. ENNOD. dict. 24, 4 p. 499, 9 ne successionibus -at *fortuna* (*i. repetitis miseriis insolentiam suam exerceat*). CASSIOD. in psalm. 136, 10 ut res fragilis (*i. caro*) tantis ausibus -at. var. 10, 5, 1 nullis praesumptionibus. *γ indicatur causa*: *ablativo*: TAC. hist. 2, 7, 1 rebus secundis etiam egregios duces -ere (IVST. 31, 8, 8 *opp.* animos minuere. *cf.* SACR. Leon. 875 prosperitatibus [*opp.* deficiat]). AVR. VICT. Caes. 39, 12 ne . . . ingenium magis magisque victoria -ret. SYMM. epist. 1, 43, 1 successu. AMBR. hex. 5, 15, 52 p. 179, 5 nec -bat (-liscibat *pars codd.*) . . . perpetua potestate (*opp.* frangebatur). CASSIAN. inst. 5, 14, 2 lasciviam carnis, quae fotu escarum vehementius -it. *praepos.*: HIL. in psalm. 66, 9 in secundis rebus . . . ex naturae vitio -it (ZENO 1, 7, 4 in regno. *cf. etiam l. 12*). 118 gimel 16 per recens adeptam . . . gratiam ([*ad I Tim. 3, 6* inflatus. *cf. infra l. 46*]. *ibid.* nun 9 per opes [*syn.* tument]. PRVD. perist. 2, 208 ne per salutem viscerum mens -at turgida). *δ indicatur, in quem*: HIL. in Matth. 27, 2 adversum conservos (RVFIN. Basil. hom. 2, 7 a. virtutem . . . vitia -ere). RVFIN. Orig. in gen. 1, 15 cum in nullo caro contra voluntatem spiritus -it.

b *sine additamentis* (*selecta quaedam*): TAC. ann. 2, 63, 4 quando -rent Suebi. 2, 75, 2 neque ipse gaudium moderans et magis -ente Plancina. ITALA I Tim. 3, 6 (Canon. Turner I 1, 2 p. 184 rec. V) -liscens (*gr.* τυφωθείς, *Vulg.* in superbiam elatus. *cf. supra l. 38*). HIL. in Matth. 6, 3 ambire, -ere, fastidire. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 2, 2 nimium . . . -verat (*var. ll. v. l. 1*) et inflato se corde iactaverat. HEGES. 2, 10, 6 immane quantum -verat. RVFIN. Basil. hom. 8, 2 p. 1792B (*Migne gr. 29, 464D* παρωθῆται ἡμᾶς). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 11 (*gr. 3, 289* ἐπαιρομένην). SALV. gub. 6, 63 morum -entium pravitate. FAVST. REI. grat. 2, 1 p. 60, 1 *opp.* mitescit. *al.*

2 *respicitur magnitudo insolita (cf. p. 1931, 75. 1933, 25), i. q. nimis increscere sim.*: **a** *corporaliter* (*fortasse sec.* intumescere, *cf. p. 1929, 62. 81. 1930, 20. 21. 1931, 36. 48. 62*): TERT. nat. 2, 12, 7 coepit . . . Caelo *pubescenti* vox -ere (*sc. tonitribus*) et ubera Terrae lapilliscere (*aliter virg. vel. 11, 8* vox obsolefacta *virginis*). anim. 30, 4 lues et fames et bella . . ., tamquam tonsura -entis generis humani. carn. 4 l. 7 uterum de die -entem (HIER. virg. Mar. 18 novem mensibus). **b** *incorporaliter de vitiis sim.* (*nota confusionem c.* inolescere; *v. et p. 1738, 23*): TERT. cult. fem. 2, 11 l. 6 ut luxuria negotietur aut gloria -at. patient. 2, 3 sustinens *deus* . . . luxuriam avaritiam iniquitatem malignitatem cotidie -entem (luxuriā *eqs.* -entes *Kroymann dubitanter*). ARNOB. nat. 4, 11 nec . . . mala ista . . . ferveant et cotidianis accessionibus -ant (inol- *ed. pr.*, *cf. p. 1739, 41*). CAES. AREL. in apoc. 6 p. 231, 1 redundantibus et -entibus (-lisc- *C*, inol- *edd.*) peccatis. serm. 114, 3 -entibus vitiis tamquam populis Chananaeis (*114, 2* increscentes. *cf. p. 1739, 23. aliter l. 41*).

insolidus, -a, -um. *ab* in *et* solidus. *i. q. non solidus*: OV. met. 15, 203 *vere ineunte* herba nitens et roboris expers turget et -a est. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 61, 10a ad p. 404, 20—22 caduci et -i, qui dei adminiculis non utuntur (*gr.* ἀσθενεῖς).

***insolitus**, -a, -um. *ab* in *et* solitus. *var. l.* insul-: CARM. de resurr. 139. NOT. Tir. 28, 37. *compar. et superl. desunt.* GLOSS. -us: inconsuetus. -am (inol- *trad.*): non notam. *legitur inde a* LAEV., CIC., LVCR., VARRONE AT., CAES., SALL., VERG., HOR.; *deest e. g.* CATVLLO, TIB., PLIN. nat. [*confunditur in codd. c.* solitus, insolutus *saepius. fortasse recte*: FRONTO p. 147, 6 v.d.H. (= p. 153 N.) -a ('*corr. manus sec. ex* inedita' *Hauler in schedis*) obscenitas. *suppl.*: PLIN. paneg. 71, 3 *ed. Iuntina.*]

i. q. non solitus, insuetus: 1 *de eis, quae (qui p. 1933, 72 pro subst.) non solent esse, reperiri sim.* (*iuxta ponuntur* novus *e. g. p. 1933, 16. 75* [*cf. p. 1933, 44. 62; disting. p. 1933, 18*], rarus

[*Klug*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 39. 82, inusitatus *l. 48. 81, cf. l. 27. 70*): **a** *c. subst.*: *α absolute*: Ⓘ *respicitur magis consuetudo singulorum*: LAEV. carm. frg. 4, 4 te (*coronam*) Andromacha ... capiti meo ... -a plexit munera (-o ... munere *trad.*). CIC. Verr. II 3, 26 ab usu rerum rusticarum ad -am litem atque iudicium. Manil. 45 Mithridatem -a inflatum victoria. Sest. 20 qui ... ne lucem quidem -am aspicere posset (CLAVD. carm. min. 53, 47. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 8, 245 p. 150, 30 -um et inimicum ... lumen). Tusc. 1, 58 in tam -um tamque perturbatum domicilium. VARRO AT. carm. frg. 22, 3 liceat pelagi volucres ... cernere ... velut -um pennis infundere rorem. HOR. carm. 4, 4, 8 *pullum aquilae* laborum ... inscium ... -os docuere nisus venti (*cf.* OV. met. 10, 554 labor [QVINT. inst. 11, 3, 26 *vocis*. TAC. hist. 2, 16, 2. *al. v. et infra l. 55*]). PROP. 1, 8, 8 tu potes -as, Cynthia, ferre nives? OV. epist. 12, 40 ut ... ferorum -o premeres vomere colla boum. LIV. 4, 30, 10 peregrina atque -a piacula. 4, 33, 2 forma ... -ae pugnae (*cf.* CVRT. 9, 1, 16 -um genus pugnae). 24, 27, 5 nova atque -a libertas (VAL. MAX. 8, 9, 1). *al.* CELS. 1, 3, 9 *cubile* -um ... lassat (*om. FV; opp.* cotidianum). SEN. nat. 6, 3, 2 cum illa non sint nova, sed -a. CVRT. 8, 14, 23 stridor *elephantorum*. PETRON. 117, 11 sub -o fasce. STAT. Theb. 6, 427 iratus ... oneri -o *equus alium ferre coactus*. APVL. met. 4, 1, 4 -um alioquin ... faenum. PALLAD. ins. 89 illius *platani* -as miratur persicus umbras. HIL. trin. 1, 19 ut rerum familiarium consuetudine admonente ... ad -i sensus opinionem educeremur (*sim.* PRISCILL. tract. 6, 92. 10, 128). *al.*

Ⓘ *respicitur magis consuetudo communis (c. emphasi dicitur de rebus magnis e. g. l. 39. 41. 42. 45, terribilibus e. g. l. 32. 37, sim.)*: *de variis rebus*: CIC. Sest. 119 ad -um genus dicendi labi (*cf.* Balb. 36 priscum aliquod aut -um verbum [PORPH. Hor. ars 50 non exaudita v. tamquam ⟨in⟩solita et impermissa]. HOR. ars 217 eloquium). LVCR. 5, 100 ubi -am rem adportes auribus ante (SALL. Iug. 64, 2 commotus -a re. 75, 10 magna atque -a. SEN. nat. 7, 1, 1. *al.*). SALL. Catil. 31, 3 belli timor -us (PROP. 1, 3, 29 CORIPP. Ioh. 5, 160. *cf.* SALL. Iug. 99, 3 metu. AMM. 28, 6, 15 pavor). Iug. 38, 5 perculsi tumultu -o (*cf.* PETRON. 115, 1 murmur. STAT. Theb. 1, 431 clamorem [PLIN. epist. 2, 14, 10 immodicum -umque]). 49, 5 facies (*cf.* TAC. hist. 4, 62, 3 spectaculo [PLIN. paneg. 22, 2]). LIV. 9, 45, 15 -o silentio moti (22, 42, 1 -um s. admirationem fecit. CVRT. 4, 13, 17). 41, 23, 14 usurpatio itineris -i. *al.* SEN. Herc. O. 851 pestem. Phaedr. 1221 exitia ... -a effera (*cf.* LVCAN. 9, 736 mortes. PRVD. perist. 11, 83 -um leti ... genus). nat. 7, 1, 5 rarus et -ae figurae ignis *cometae* (*cf.* 7, 5, 3 grande -umque caelo lumen). *al.* PETRON. 123 v. 184 ausus (*cf.* AMM. 24, 7, 7 temptamenta). *al.* FRONTIN. aq. 9 abundantiam. TAC. hist. 2, 95, 1 ingenti paratu et ante illum diem -o. *al.* SER. SAMM. 216 tumor. *et saepe.* *de prodigiis sim.*: VERG. georg. 1, 475 -is tremuerunt motibus Alpes *Caesare exstincto* (SERV.: aut novis ... aut magnis et maioribus solito). LIV. 5, 15, 2 in altitudinem -am crevit *lacus* (*cf.* 30, 38, 10 etiam aquarum -a magnitudo in religionem versa). PETRON. 122 v. 136 ignibus. *ibid.* v. 180 voces. TAC. hist. 1, 86, 1 -os animalium partus. AVG. civ. 10, 16 p. 427, 21 D. inusitati partus ... et ... rerum -a facies. SEDVL. op. pasch. 1, 13 per -as diei moras (*cf. p. 1934, 14*).

β accedit dat. (*eius, cui alqd. -um videtur, sive eius, ad quem res -a pertinet, cf. e. g. l. 56. 57 c. l. 53. 54; utrumque indicat variando* PAVL. NOL. epist. 16, 1 -a a te mihi neglegentia; *nota dat. rei l. 64; v. et infra l. 76. 81*): CIC. Manil. 3 in hac -a mihi ex hoc loco ratione dicendi. de orat. 2, 36 hanc -am mihi loquacitatem. Brut. 282 -ae adulescentibus gloriae. SALL. Catil. 7, 5 talibus viris non labor -us ... erat (TAC. hist. 2, 19, 1 urbano militi). LIV. 38, 17, 5 haec, quibus -a atque insueta sunt. SEN. nat. 6, 3, 2 ex -o formido maior est. quare autem quicquam nobis -um est? TAC. ann. 2, 42, 3 quia regibus aequa, nedum infima -a sunt. PLIN. epist. 4, 2, 2 foeda et -a parentibus ... simulatione. PANEG. 9, 1, 1 ad -um mihi tribunal. IVST. 2, 7, 11 -is sibi versibus. 12, 3, 6 -um feminis habitum. 13, 3, 8 diadema -um antea regibus Macedonicis. CLAVD. DON. Aen. 12, 865 p. 632, 4 novum *torporem* dixit aut qualem nemo ante sensisset aut -um sibi et repentinum. AVG. civ. 20, 21 p. 457, 24 D. -a nobis beatitudo. in euang. Ioh. 118, 3 quae locutio scripturis sanctis -a non est. -um sibi *in parenthesi*: SIL. 8, 19 caede sine ulla — -um sibi — bella geri. TAC. hist. 4, 23, 3 machinas etiam — -um sibi — ausi.

b *pro subst.*: *α neutr.* (*plur. praeter l. 57. 69, cf. et l. 84*): SALL. hist. frg. 3, 38 -a vescentibus (SIL. 2, 473 -is ... vesci). AETNA 8 per -um Phoebo duce tutius itur. SEN. Phaedr. 205 -a appetit. AVG. civ. 21, 4 p. 494, 10 D. adhuc ... -a (*disting.* inexperta). conf. 2, 6, 13 -a et repentina. in euang. Ioh. 39, 3. gen. ad litt. 7, 18 p. 406, 20 (*opp.* cotidiana). *β masc. plur.*: AVG. epist. 140, 42 ut ... -orum ... personis visis ... irritentur *canes* (*opp.* cum quibus habent consuetudinem).

c -um (est): *c. (acc. c.) inf.*: TAC. ann. 12, 37, 4 novum ... et moribus veterum -um feminam signis ... praesidere. CALL. dig. 48, 19, 27 pr. id ... -um esse fieri (ARATOR act. 1, 530 posse quod -um f.). VLP. dig. 4, 4, 18, 3 -um esse alium ... tribuere nisi solum principem. COD. Iust. 9, 41, 2 (*a. 204*) -um est et grave exemplo audiri servos. SVLP. SEV. chron. 2, 18, 3 -um neque ante permissum. CONC.[S] I 5 p. 119, 38 quod ... non sit inusitatum nec -um sanctis patribus dicere *eqs.* (*gr. I 1, 7 p. 37, 18* ἀσύνηθες). *c.* ut: PLIN. paneg. 60, 6 in principe rarum ac prope -um est, ut se putet obligatum. COD. Theod. 7, 16, 1 Stilicho novum atque -um reppererat, ut litora ... vallaret.

2 *de eis, qui (quae l. 14. 16) non solent aliquid facere vel pati* (*accedit gen. obi.* [*cf.* ARVS. gramm. VII 486, 19 -us huius rei] *l. 6. 7. 10. 12 [?] abl. l. 16,* ad *l. 5. 9, inf. l. 11. 14. 15; iuxta pos.* invitus *l. 5*): CIC. Verr. II 1, 94 cur ... feminas in tantum virorum conventum -as invitasque prodire cogis? CAES. civ. 3, 85, 2 -um ad laborem Pompei exercitum. SALL. Iug. 39, 1 pars -a rerum bellicarum. hist. frg. 2, 39 genus armis ferox et servitii -um. VERG. georg. 3, 543 -ae fugiunt in flumina phocae. CIRIS 357 virginis -ae (-us H^2) sermo novus errat in ore. OV. fast. 4, 216 *leones* praebent -as ad iuga ... iubas. trist. 4, 10, 106 -ā cepi ... arma manu. LIV. 10, 28, 9 -os (-us *var. l.*) eius tumultus ... equos. SEN. dial. 9, 1, 11 animum -um arietari percussit. CVRT. 7, 3, 13 multos exanimavit rigor -os (-us *var. l.*) nivis. VEG. mil. 3, 23 praeter novitatem, si ab -is videatur *camelus*. CLAVD. 24, 369 et -ae mirantur carbasa tigres. SEDVL. carm. pasch. 1, 165 *sol* -us frenare diem (*cf. p. 1933, 49*). CASSIOD. hist. 6, 12, 5 virgines -as a populo videri (*Soz. 5, 10, 6* ἀήθεις ὁρᾶσθαι). CORIPP. Ioh. 5, 155 -us virtute pavor.

adv. **insolitē.** *i. q. modo insolito*: AVG. civ. 4, 1 p. 146, 1 D. ea, quae suis temporibus -e acciderint, per alia retro tempora accidere non solere (doctr. christ. 2, 23, 36). CORIPP. Ioh. 2, 432 crescentia sidera credens -e (-i *T*) esse polis. GREG. M. moral. 27, 42 ea, quae de supernis conspicit, -e miratur.

adv. **insolitō.** *i. q. modo insolito*: PAVL. NOL. carm. 21, 681 ut omnem -o siccam prius inroraret harenam. VITA Amator. (BHL 356) 27 cur tristis est -o facies tua? (*cf. Vulg. gen. 40, 7*). *Klug.*

insollers, -rtis *adi. ab* in *et* sollers. *compar. i. q. parum sollers*: BOETH. syll. categ. 2 p. 809[C] -ior compositio *domus* (*opp.* aequabilem sollertemque).

adv. **insollerter.** *i. q. modo insollerti*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 5, 4 quod intentionem ... libri -r interpretarentur, de inscriptione quoque ... apud quosdam minus callentes haesitatum est.

insollicitus dies ἀμνήμονος (ἀμέριμνος *Heraeus*) ἡμέρα GLOSS. III 452, 36. 483, 6. *ab* in *et* sollicitus. *Alt.*

insōlo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* sol *sec. gr.* προσηλιάζω, διηλιόω, *v. Pomoell, Filol. anteckn. till Colum. språk ... 1946, 79; cf.* solatus. GLOSS. -o: ἡλιάζω. -or: ἡλιάζομαι. *i. q. in sole exponere*: COLVM. 4, 17, 8 -atur humus. 4, 27, 3 uvae commodius -tae (in sole *var. l.*) percoquuntur (12, 39, 2 quas per triduum -veris [*cf. 12, 39, 3* in sole sint. *Plin. nat. 14, 81* sole adustis]. 12, 44, 2 cum iam -ta est). 5, 6, 6 sameram ..., quae ... compluribus diebus -ta (in sale ita, in sole *varr. ll.*) iacuerit. 12, 12, 3 *lagoenam* quadraginta diebus -tam. 12, 18, 6 *vasa* in solem producuntur; deinde cum satis -ta sunt *eqs.* -tus *i. q. apricus*: COLVM. 11, 3, 51 tepidis diebus et -tis.

deriv.: insolatio. *Klug.*

***insolūbilis,** -e. *ab* in *et* solvere, *cf.* solubilis. *compar. et superl. desunt.* NOT. Tir. 30, 1. SERV. Aen. 6, 27 'inextricabilis' (*error*): -is, indeprehensibilis. Horatius (*carm. 3, 5, 31*) '... extricata ... cerva plagis'; si extricata est soluta, inextricata insoluta sine dubio (*inde* GLOSS. V 553, 4 inextricabilis: -is, inreversibilis). GLOSS.[L] V Abba IN 78 inenodabile: -e. *inde a* SEN. benef., QVINT., PS. APVL., MIN. FEL., IREN. [*e coni.*: QVINT. inst. 5, 10, 74 signorum -ium (*Regius,* immutabilium *sec. Ald. edd.,* innumerabilium *trad.*; *cf. p. 1935, 23*). *e versione falsa pro gr.* ἀλυσιτελές: HIPPOCR. progn. 14.]

i. q. qui (dis-, ab-)solvi non potest (*de rebus praeter p. 1935, 34. 40; accedit dat. l. 74. p. 1935, 33, praep.* cum *l. 75*): **1** *strictius pertinet ad nexum sim.*: **a** *respicitur obligatio*: *α de debito*: SEN. benef. 4, 12, 1 (*bis*) beneficium creditum -e esse. PAVL. NOL. epist. 23, 46 quomodo ... -e debitum ... solveremus (LEO M. serm. 17, 2 ne per dolosa beneficia laqueos iniciat -ium d. [RVRIC. epist. 2, 48 p. 431, 3]. PETR. CHRYS. serm. 126 p. 548[C]). SIDON. epist. 8, 15, 2 ut quod mihi -e videtur, tibi quoque videatur inreposcibile. *β de culpa*: AVG. c. Cresc. 4, 8, 10 p. 511, 16 hunc reatum -is aeternique peccati (GREG. M. dial. 4, 41 p. 297, 12 M. *iuxta* duriora). PS. PROSP. vocat. gent. 2, 20 -is culpae vincula (GREG. M. dial. 4, 57 p. 315, 3 M. 4, 59 p. 322, 18). FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 6 omnem reatum aut solvit conversio aut -em facit ... neglectio. 1, 24 quod ... ecclesia ... non solverit, ita -e permanet, ut ... solvi nullatenus possit. *γ de variis rebus obligantibus* (*sublucente sensu separativo, q. e. 'a quo solvi non potest'*): ZENO 1, 4, 7 tui propositi (*i. voti castitatis*) -is nodus aeternus (*aliter p. 1935, 14*). EPIST. pontif. 255 Migne 13, 1139[A] -i lege constringimur (AMBR. hex. 2, 1, 1 concordiae caritatisque. CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 91, 14 -bus atque aeternis). AVG. civ. 17, 7 p. 222, 12 D. -em ... sententiam ... et omnino perpetuam (EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 43, 11 malefactor, cui s. mea -is est. p. 43, 16 vere -is est illa s. cum eo, cui illata est insolubiliter. *al.*). LEO M. serm. 5, 3 cum firmamento -is iurationis (*cf.* PROSP. in psalm. 131, 1 iuramento. CASSIOD. inst. 1, 22 promissionis -e sacramentum). 25, 5 condemnatio -is permaneret (*cf.* EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 47, 17 damnatio [701 Schwartz p. 11, 26]).

b *respicitur coniunctio*: *α de vinculis sim.*: PS. CYPR. singul. cler. 19 p. 195, 11 -i catena devinctos (BOETH. cons. 2, 6, 18 W. quem ... libidines -bus adstrictum retinent c.). HIL. trin. 6, 43 nexus (FVLG. RVSP. fid. 31. *cf.* LEO M. serm. 45, 2 -is manet connexio). TRACT. de trin. fid. p. 186, 26 sacri vinculi -em copiam (*cf.* MACR. somn. 1, 6,

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

24 -i inter se vinculo elementa devinxit [SACR. Greg. 200, 3 pacis. *al.*]). AMM. 14, 11, 26 necessitatis -i retinaculo. 16, 12, 20 antepilanis ... velut -i muro fundatis. 20, 11, 24 munimentum velut -e claustrum. *al.* *sim. de affectu mutuo*: PS. ATHAN. ad mon. 3 p. 74A caritatis -is habetur affectus. SERV. Aen. 1, 720 *Gratiae sunt* ideo conexae, quia -es esse gratias decet. CONC.S II 3, 3 p. 74, 28 per consensum compassionis -em (*gr. II 1, 3 p. 67, 22* εἰς ἄλυτον συμπαθείας ὁμοφροσύνην).
β de rebus indivisis: MACR. somn. 1, 22, 2 illae vere -es causae sunt, quae mutuis invicem nexibus vinciuntur. SIDON. epist. 9, 7, 3 structura ... coniunctionum ... perfacetarum nexa caesuris -bus. PRISC. LYD. solut. 1 p. 43, 15 *anima* simplex ... et incomposita et -is, ut uniformis.

c *respicitur implicatio*: IREN. 2, 10, 2 (= 2, 9, 2 H.) non exsolventes quaestiones ..., sed ... nodum -em inserentes (*aliter p. 1934, 69*). SERV. Aen. 5, 626 quaestionem hanc unam esse de -bus (HIER. epist. 120, 10 p. 503, 6. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 119, 2 aenigmata et q. *al.*). 9, 361 locum hunc esse unum de XII Vergilii sive ... obscuris sive -bus sive emendandis (*sim.* 12, 74 de -bus XIII, quae habent obscuritatem, licet a multis ... resolvantur). SCHOL. Stat. Theb. 1, 66 aenigmata (*v. et l. 16*). NOVELL. Iust. 18, 7 difficilium ... et -ium ... causarum (*gr.* ἀλύτων). *al.*

2 *laxius pertinet ad soliditatem sim.* (*cf. et supra l. 3*):
a *argumentorum sim.*: QVINT. inst. 5, 9, 3 ubi est signum -e, ibi ne lis quidem est (*antea*: ἄλυτα σημεῖα. *v. et p. 1934, 51*). CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 121, 15 argumentis. 2, 9 p. 133, 19 argumentatione. 3, 2 p. 155, 5 formidabili ... atque ... -i syllogismo (BOETH. anal. pr. 2, 27 p. 711C *opp.* solubilis [*Arist. 70 a 29* ἄλυτος]). **b** *variarum rerum* (*hominum l. 31. 34; subintellegas notionem temporalem e. g. l. 30. 32. 35*): PS. APVL. Ascl. 40 quae aeternitas inaversibilis, immobilis, -is est. MIN. FEL. 34, 4 mundum perpetuum et -em ... esse (*opp.* solubilem et ... mortalem). LACT. inst. 7, 21, 3 caro illa ... -is ac permanens in aeternum. HEGES. 1, 35, 6 quandoquidem -e maneat opus et mari et vetustati. VVLG. Hebr. 7, 16 vitae (*gr.* ἀκαταλύτου). PS. AVG. quaest. test. I 19 *Adam* potuit -is manere. CONC.S II 5 p. 79, 33 -is ... potestas permaneat in aeternum. OP. imperf. in Matth. 2 p. 642 myrrha corpus defunctorum -e servat. *al.* *usu medicorum*: CHIRON 35 firmiorem ... locum faciunt et -em cutem (VEG. mulom. 1, 28, 3). ORIBAS. syn. 1, 19, 9 Aa p. 67, 11 Mø. stercus (*gr.* δυσμάλακτον).

3 *usu recentiore de hominibus, qui absolvi non possunt* (*cf. p. 1934, 62*): EPIST. pontif. 701 Schwartz p. 12, 2 -is ... perseverat nec potest ... absolvi. AVELL. p. 486, 13 de quo sic positum est -em fore.

adv. ***īnsolūbiliter.** *i. q. inseparabiliter, firme* (*c. adi. l. 47. 48*): AVG. civ. 21, 10 p. 511, 6 D. *spiritus* poterunt corporum suorum vinculis -r alligari. MACR. somn. 1, 6, 23 non tenaciter tantum, sed etiam -r vinciuntur. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 43, 17 (*v. p. 1934, 75*). CONC.S I 3 vers. Tur. p. 155, 32 -r unum factum est (*gr. I 1, 2 p. 84, 3* ἀλύτως). CASSIOD. or. frg. p. 465, 14 -r ... obnoxii. GREG. M. past. 3, 14 p. 72C lingua ... discrete frenanda est, non -r obliganda. *al.* *nota oxymoron*: CONC.S I 5 p. 180, 4 quis umquam vidit ... sapientem sine sapientia, iuvantem sine adiutorio, solvendum -r, ut admittam passum impassibiliter? (*Migne gr. 28, 1357C* λυόμενον ἀλύτως).
deriv.: insolubilitas.

īnsolūbilitās, -ātis *f.* *ab* insolubilis. *i. q. status insolubilis, obscuritas*: SIDON. epist. 4, 11, 2 si forte oborta quarumpiam quaestionum -e labyrinthica scientiae suae thesauri eventilarentur.

[īnsolum insolitum *falso* NON. p. 124, 19 (*inde* GLOSS. V 642, 61) *ad* AFRAN. com. 40 *et* 342, *ubi legendum est* in solum.**]**

[īnsolvo *falso trad.* AVG. serm. 117, 5, 7; *fortasse* involvit.**]**

1. īnsolūtus, -a, -um. *ab* in *et* solutus. SERV. Aen. 6, 27 *v. p. 1934, 48.* *i. q. non solutus, insolubilis*: DESCENS. Christi rec. A 4, 3 -is vinculis peccatorum constricti. AVG. civ. 15, 23 p. 107, 30 D. quam quaestionem ... reliquimus -am (c. Pelag. 4, 6, 16 p. 539, 25 etiamsi haec profunda -a sit q. serm. 338, 3, 3). c. Iulian. 2, 4, 9 nec ... peccati alicuius reatus relinquitur -us.

? **2. īnsolūtus,** -a, -um. *per hypostasin ab* in soluto (*e. g. Lib. col. I grom. p. 236, 21* in soluto remansit), *cf.* solutus (*v. l. 73*), *'nisi ubique legendum* in soluto' (*Lachmann in indice*). *apud grom., i. q. limitatione non obligatus* (*ad rem cf. Rudorff ap. Lachmann, grom. II 393*): PS. AGENN. grom. p. 57, 3sq. ubi -a (in soluta *p*) loca remanserunt. haec autem sunt l. quae -a dicuntur, quae ... in saxuosis ... locis sunt ... quia ... nullis necesse fuit limitum regulis obligari. propterea et soluta loca vocati sunt (p. 67, 25 *syn.* relicta). LIB. col. II grom. p. 254, 28 ceterum ... -um est (*opp.* assignatus). *Alt.*

īnsomnia, (-ae) *f. et* **-a,** (-ōrum) *n. pl. et* (*retrogr., ut vid.*) **-um,** -ī *n.* [*ab* insomnis, *cf. gr.* ἀυπνία *ab* ἄυπνος. *neutrum ex contaminatione c.* 1. insomnium *ortum esse videtur, v. p. 1936, 47. 58. Leumann.*] *de notione et differentiis*: NON. p. 209, 14 'insomnium' generis neutri; feminini Caecilius. DON. Ter. Eun. 219, 3 '-a' vigiliae; legitur et 'adiget', ut sit '-a' numeri singularis (*cf.* SCHOL. p. 69, 9. SCHOL. Bemb.: vigil⟨iae *?*⟩. invig⟨ilatio *?*⟩). SERV. Aen. 4, 9 'insomnia terrent' (*v. p. 1938, 16*): et 'terret' et 'terrent' legitur; sed si 'terret' legerimus, '-a' erit vigilia; hoc enim maiores inter vigilias et ea quae videmus in somnis interesse voluerunt, ut '-a' generis feminini numeri singularis vigiliam significaret, 'insomnia' vero generis neutri numeri pluralis ea quae per somnium videmus, ut (*Aen. 6, 896 v. p. 1938, 18*) ...; sciendum igitur, quia si 'terret' dixerimus, antiqua erit elocutio; '-a' (-am *F*) enim, licet et Pacuvius et Ennius frequenter dixerit (dixerint *F*), Plinius tamen exclusit et de usu removit (*deinde ambiguitatem lectionis eo explicat, quod Dido insomniis territa vigilias quoque perpetiatur. cf.* CHAR. gramm. p. 129, 5 B. 'insomnia' plurali numero significare volunt grammatici somnia ..., ut Graeci dicunt ἐνύπνια; nam et Vergilius [*Aen. 6, 896*] ...; singulari vero numero vigiliam significare, ut Pacuvius ...; sed idem Vergilius '-a' etiam pluraliter pro vigiliis posuit [*Aen. 4, 9*] ..., quamvis et hic somnia intellegi possint. GLOSS. V 553, 1). 4, 466 'in somnis' pro '-is' (*an* in somniis*? cf. 1, 353. al.*), id est vigiliis. SYNON. Cic. p. 445, 17 vigiliae. excubiae. stationes. -um. inquietudo. pernoctatio. GLOSS. -a: ἀγρυπνία. vigilia(e). *legitur f. sg. apud priscos auctores eosque fere, qui priscos imitantur, cf. l. 4. neutr. falso Terentio vindicat* DON. (*p. 1935, 79*), *Vergilio* CHAR. (*l. 10; aliter* SERV. *l. 1.* MACR. *p. 1938, 1*); *adamat* VAL. FL. (*ter,* insomnis *ter,* somnium *bis,* 1. insomnium *deest*); *a pl.* insomniis '*somniis*' *et* somnium *distinguere videtur* CASSIAN. -um *ut* AMM. -am, *v. l. 36. 61. p. 1938, 56. 59.* *de exemplis discernendis aliter iudicant Getty, AJPh. 54, 1933, 1sqq. Ussani jr., -a: Saggio di critica semantica 1955.* [*dub. trad.*: ARNOB. nat. 2, 40 *ut homines* miserorum ex sanguine supputandis augere⟨n⟩t -a milibus (-am *Hildebrand,* insania *alio contextu Sabaeus haud male, cum auctor ceterum* insomnia '*somnia*' *dicat; cf. corruptelam p. 1938, 48, lusum verborum l. 30*).]

i. q. ἀυπνία, ἀγρυπνία, *vigilia*:

1 *f. sg.* **-a** (*nom., abl.*): PLAVT. Merc. 25 (*locus Leoni suspectus*) amori accedunt etiam haec ...: -a, aerumna, error, terror et fuga *eqs.* ENN. frg. inc. 25 (*v. l. 4*). CAECIL. com. 168 consequitur comes -a; ea porro insaniam affert (*v. p. 1935, 79; an pro pers.?*). TER. Eun. 219 aut iam revortere aut mox noctu te adiget horsum -a (adigent *codd., v. p. 1935, 79*). PACVV. trag. 9 perdita inluvie atque -a (*v. l. 9*). 430 (*v. l. 4*). AVR. Fronto p. 6, 2 v. d. H. (= p. 9 N.) accipe nunc perpaucula contra somnum pro -a (*Fronto p. 8, 20* vigilia). GELL. 7, 4, 4 (*ex Tuditano*) eadem ... -a cruciatos interisse *captivos Poenos* (*antea*: somno diu prohibitum *Regulum*). AMM. 19, 2, 14 continuus cum -a labor. *e coni. l. 23. 59; aliter l. 56.*

2 *abl. pl.* **-is** (*fort. f. sec.* vigiliae, *v. l 41 et supra l. 12; neutr. intellegunt Getty et Ussani*): CIC. Cato 44 caret *senectus* ... vinulentia et cruditate et -is. SALL. Catil. 27, 2 dies noctisque festinare vigilare, neque -is neque labore fatigari (*cf. 15, 4* vigiliis). epist. Mithr. 7 Persen ... -is occidere *Romani* (*cf. l. 35*). *dub.*: SALL. (?) rep. 2, 12, 6 neque tibi nox neque dies curam animi sedaverit, quin -is exercitus, furibundus ... feraris (*ad* 1. insomnium [*v. p. 1938, 51sqq.*] *trahunt Skard, Sall. u. seine Vorgänger 63 et Ussani l. c. 47sqq. colorem poeticum* [ENN. *?*] *statuentes; sed cf. l. 41*).

3 *n. pl.* **-a** (*nom., acc.*): PROP. 2, 25, 47 cum satis una tuis -a portet ocellis, una sit et cuivis femina multa mala (*cf. 1, 5, 11* non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos. *animo obversari somnium carmine sequenti descriptum monet Tränkle, v. 2, 26a, 1* in somnis). VAL. FL. 1, 329 quos iam mente dies, quam saeva -a curis prospicio. 2, 140 longo mulcent -a penso. 7, 6 (*cf. p. 1937, 23*) vertere ... varios per longa -a questus (HIL. AREL. vita Honorat. 33 l. 20 [*verba morientis*] miror ... post tam l. -a — nam et praecesserant — gravem vobis meum somnum videri). *pro persona* (*vix ad 1*): PRVD. psych. 465 (*de comitatu Avaritiae*) Dolus, Commenta, -a (*i. 'Curae insomnes', v. p. 1937, 60*), Sordes. *de dubiis vel falso huc relatis v. l. 15sqq.*

4 *n. sg.* **-um** (*cf. supra l. 13*): SVET. Cal. 50, 3 incitabatur -o (-no *var. l.,* -a *Stephanus*) maxime; neque enim plus quam tribus nocturnis horis quiescebat ac ne iis quidem placida quiete, sed pavida miris rerum imaginibus. CASSIAN. inst. 2, 17 somni ... seu -i.
cf. insomnietas.

***īnsomnietās** (-it-), -ātis *f.* *ab* insomnis; *ad formam pleniorem cf.* insomnia (-um) *et* anxietas *sim.* -iet- *ap. medicos,* -it- SCHOL. Pers. (*var. l.* -iet-), MAX. TAVR. (*si recte impressum est*).

i. q. defectus somni, ἀγρυπνία (*resp. gr.; fere t. t. med.*):
1 *sing.*: SCHOL. Pers. 3, 84 siccitate febrium et -e diversorum imagines oculis eorum *infirmorum* formantur. PHILAGR. med. 3 p. 159, 3 -em ... incurrunt *splenetici.* PHILVM. med. 2 p. 117, 7 dolor est nimius cum -e et defectione animi (PS. SORAN. quaest. med. 116 CASS. FEL. 71 p. 170, 15. ORIBAS. syn. 6, 18 Aa p. 107 [*gr.* ἀγρυπνία]). 3 p. 141, 9 corpus -e consumptum. VINDIC. med. 28 somnos ... fieri ... sedato fervore, qui -em facit. PLIN. VAL. 5, 5 (*trad.* somnietatem; *Alex. Trall. I 525 P.* ἀγρυπνία). 5, 35 qui -em patiuntur ([*Alex. Trall. II 367 P.* ἀγρυπνοῦσι]. CASS. FEL. 48 p. 122, 13. ORIBAS. syn. 1, 27, 3 Aa p. 81, 8 Mø. [*La* vigiliis, *gr.* ἠγρυπνηκότες]. *al.*). CASS. FEL. 51 p. 131, 9 sequitur -s (62 p. 154, 6 lucubratio sive -s). MAX. TAVR. serm. app. 5 p. 851C *Herodes* -em talem sustinebat, ut dies noctesque pervigiles duceret. *al.* **2** *plur.*: THEOD. PRISC. log. 4 *febris procurat* -es cum levibus mentis erroribus. 9 (= ORIBAS. syn. 8, 2 Aa add. p. 203) iuges. 13 -bus et alienationibus (*infra*: vigiliarum, falso veluti somno). 26 -es vel certe somnos terribiles patiuntur (ORIBAS. syn. 5, 46, 7 Ab p. 82 vigilias p. aut -is [*La* †persomnietas, *gr.* ἀγρυπνητικοί]). 40 (= ORIBAS. syn. 8, 18 Aa add. p. 227) -es nimiae procurantur.
[*Hugenschmidt-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

īnsomnior, -ārī. *ab* 1. insomnium, *cf.* somniari. *i. q. somniare, ὀνειρώττειν*: Ps. Theod. Prisc. simpl. med. 95 -⟨i⟩ari minime permittit *radix nymphaeae* (*cf. p. 1938, 35*).

īnsomnis, -e. *ab* in *privativo et* somnus, *cf.* exsomnis *et gr.* ἄυπνος. *formae plur. non leguntur praeter* -es (-īs) *passim*, -bus *l. 62. cf. p. 1938, 37.* Gloss. ἄυπνος. ἀκοίμητος. sine somno. qui dormire non potest. pervigilans. -e: pervigile. -es (-is): qui dormire non possunt (aut vigiles). *cf. l. 11.* *legitur, nisi recte emendatur* Cato *l. 16, inde a* Verg. *et* Hor. (*cf.* exsomnis), *in serm. ped. inde a* Sen. contr. (*e coni. probab.*), Qvint., Frontin., Tac. [*dub. vel falso trad.*: Ter. Andr. 430 (in somnis *codd.*; Don.: alii '-is' vigilans, sed melius per noctem. *cf.* Serv. Aen. 3, 151). Verg. Aen. 6, 556 (*R*, exs- *MP*). Diosc. *p. 1938, 37.* Avell. p. 359, 1 quae de Pelagianis sensibus nec -is ('*somniando*' *Guenther, an* '*attentus*' *?* in somnis *Carafa, edd. vett.*) omnino contigerat (contigerant *Binius*). *e coni. dub.*: Cato agr. 157, 8 ⟨ins⟩omnis vel siquis est seniosus (*suppl. Keil ex Plin. p. 1938, 32*). Val. Fl. 3, 121 CE 2040 (= Inscr. christ. Diehl 1765), 10.]

i. q. somno carens, vigil: **1** *generatim*: **a** *de animantibus*: **α** *hominibus*: ① *ipsis*: Hor. carm. 3, 7, 8 noctes ... -is ... agit *Gyges*. Pers. 3, 54 -is quibus ... iuventus invigilat. Val. Fl. 2, 223 *Lemniades invadunt* quosdam -es et cuncta tuentes (*cf. Verg. Aen. 9, 345* vigilantem et c. videntem). 2, 262 -i lassatas turbine ... domos. 7, 23 -em lux orta refecit amantem *Medeam* (*9* pervigil. *cf. p. 1936, 52*). Stat. Theb. 7, 454 urbem ... territat -em Nox. 10, 74 -i vallum statione teneri (*cf.* Greg. M. moral. 19, 33 p. 118^{D} custodia. *an ad b?*). 10, 304 traxerat -is cithara ludoque suprema sidera ... Ialmenus (*cf. infra l. 49 sq.*). Ps. Qvint. decl. 10, 7 iacebat haec *mater* -is, inquieta. Frontin. strat. 2, 9, 1 -em ... hostem detinuit *Marius* (*infra*: inrequietum). Tac. ann. 1, 65, 1 -es magis quam pervigiles *Romani* (Plin. paneg. 63, 3 alii marcidi somno ..., alii ... p. et -es. *cf.* Clavd. Don. Aen. 3, 170 p. 289, 6 -is quasi sine somno ac per hoc vigilans *Aeneas*). Clavd. carm. min. 21, 2 Manlius indulget somno noctesque diesque; -is (in sompnis *J*) Pharius sacra profana rapit. Sidon. epist. 2, 2, 14 Camenam, quam saepe nocturnis carminum certaminibus -es ... Tityri exercent. *sg. pro subst.*: Macr. Sat. 7, 6, 7 -em medici ... oblinunt *vino* ...; nam vino somnus reduci solet. Alterc. Hadr. et Epict. 55 quid est culcita ? -is (-e, in somnis *varr. ll.*; *an* -i *? cf. 14. 54*) volutatorium. ② *part. corp., mente*: Stat. Theb. 3, 328 -is ... oculos rubor excitat. Prvd. perist. 5, 263 totum cubile spiculis armant dolores anxii, -e qui subter latus mucrone pulsent obvio. Coripp. Ioh. 6, 4 castra vicissim conservant lucri vigiles nec lumina claudunt; laeta per -es discurrunt gaudia mentes. **β** *bestiis*: Ov. met. 9, 190 poma ... ab -i concustodita dracone (Serv. auct. Aen. 4, 246 [*F*, pervigil *T*]. Comment. Lucan. 4, 549 -is [*H. I. Mueller, cf. l. 48*; Iasonis *trad.*] vellus ... custodiebat). Sen. contr. 7, 5, 12 -e (inomne *codd.*) et experrectum est animal canis. Sen. Med. 473 somno ... iussum lumina ignoto dare -e monstrum. Sil. 2, 552 ianitor (*i. Cerberus*). *adde*: Lvcan. 4, 552 -i (*i. -is draconis*) dente creati *viri*.

b *de rebus*: nox: Verg. Aen. 9, 167 n. custodia ducit -em ludo ([Stat. Theb. 2, 74 -em ludo certatim educere n. *cf. supra l. 26*]. Vvlg. Esth. 6, 1. Coripp. Ioh. 8, 286 vigil. Greg. M. in euang. 26, 11). Lvcan. 4, 200 extrahit -is bellorum fabula n. (*cf. supra l. 26 et* Coripp. Ioh. 2, 435 pervigil -em miles Maurusque trahebat armatus n. 7, 20 dux ... -em ... n. protrahit). 5, 806 Sil. 15, 110. Qvint. decl. 258 p. 54, 16 -es n. ago (Tac. hist. 2, 49, 2 n. quietam ..., non -em. *cf. supra l. 20*). Coripp. Anast. 43. cura (*i. vigilando acta; pro pers. l. 60*): Lvcan. 2, 239 *Brutus* nocte sopora ... atria ... pulsat ... Catonis; invenit -i volventem publica c. fata virum. Lact. Phoen. 20. Symm. epist. 9, 42, 1 testatur -es c. eius inbecillitas corporis (*antea*: pervigili animo). Clavd. 3, 38 Avaritiae complexae pectora matris -es ... veniunt ... C. Mart. Cap. 6, 571 (vers.) quod vigil -es ducat sollertia c. Ps. Prosp. carm. de prov. 166 -bus aegram ... mentem (*157* vigiles). somnus (*per oxymoron*): Petr. Chrys. serm. 22 p. 261^{B} regis nostri exspectatione pervigiles -em s. saeculi nesciamus; 'non dormiunt' inquit (*prov. 4, 16*), 'nisi cum male fecerint'.

2 *speciatim de eo, qui se somno non indigere gloriatur*: Apvl. met. 2, 23, 4 vides hominem ferreum et -em.

deriv.: insomnia, insomni(e)tas.

īnsomnitās *v.* insomnietas.

1. *īnsomnium, -ī *n.* *per hypostasin q. d. ab* in somnis *sec. gr.* ἐνύπνιον *formatum esse vid., cf.* insomnia (*v. p. 1938, 12*), somnium. *v. Meillet, Esquisse 219 sq. Leumann, Kl. Schr. 155.* *de formis*: *praevalet plur., fere* -a (-is *p. 1938, 51 sqq.*, -orum *p. 1938, 2*); *sing. praeter grammaticos exstat p. 1938, 62 sqq.* -ni *trad.* Arnob. nat. 7, 39, -nis Apvl. Socr. 16 p. 156 Amm. 23, 3, 3. *al. cf. p. 1936, 12 et* Char. gramm. p. 52, 28 B. *de notione et differentiis* (*cf. p. 1935, 78 sqq.*): Serv. Aen. 5, 840 ('somnia') ut 'Somnum' ipsum deum dicat *Vergilius*, 'somnium' (somnum *G*) quod dormimus, '-um' quod videmus in somnis, ut *6, 896* (*cf.* Serv. auct. Aen. 10, 642 'quae somnia' pro 'qualia -a', quae per somnum videmus). Macr. somn. 1, 3, 2 (*de generibus somniorum*) aut ... est ὄνειρος secundum Graecos, quod Latini somnium vocant ..., aut est ἐνύπνιον, quod -um dicitur *eqs.* (*cf.* 1, 3, 5 hinc et -o nomen est, non quia per somnum videtur ..., sed quia in ipso somnio tantummodo esse creditur *eqs.* 1, 3, 6 falsa esse -a nec Maro tacuit [*Aen. 6, 896*] ...; amorem quoque describens, cuius curam semper secuntur -a, ait ... [*Aen. 4, 9*]. 1, 3, 17 falsitatis -orum). Char. gramm. p. 457, 61 B. ὄνειρος. Gloss. ἐνύπνιον. ὄνειρος. visio. *cf. infra l. 19.* *legitur, nisi in exemplis ab* insomnia (2. insomnium) *discernendis fallimur, bis ap.* Verg. Aen. (somnia *ter*, in somnis 6^{ies}), *deinde frequentata voce q. e.* somnium *singulis locis ap.* Ov. (in somnis *bis*), Liv. (in somnis *semel in* I^{a} *dec.*, somnium *ter ibid.*), Sen. *utrumque* (in somniis [-nis *M*] *Sen. contr. 3 praef. 12*), *quater ap.* Plin. nat.; *cf. p. 1936, 15 sqq.* *de incerto vetustae latinitatis vestigio v. p. 1936, 46.* [*it.* insogno, *hisp.* ensueño. *R.*] [*restit. ex* insania *l. 48. cf. p. 1936, 23. dub. trad.*: Spart. Hadr. 25, 2.]

i. q. somnium, ἐνύπνιον (*efficit insomniam l. 16. 21. 53. 59, cf. iuxta pos.* vigiliae *l. 31. 47; coniung.* visio, visa *l. 41. 43, cf. etiam l. 68*): **1** *generatim*: **a** *proprie*: **α** *plur.*: ① *nom., acc.*: Verg. Aen. 4, 9 (*loq. Dido insomnis*) Anna soror, quae me suspensam -a terrent (terret *Serv. var. l., v. p. 1935, 81 et p. 1936, 16; cf. Apoll. Rhod. 3, 636* οἷόν με βαρεῖς ἐφόβησαν ὄνειροι. *Prop. 3, 8, 15* somnia terrent. *Ov. l. 22*). 6, 896 falsa ad caelum mittunt -a manes (Serv.: id est somnia, *cf. p. 1936, 2. 8. 1937, 79. 84; opp.* veris ... umbris. *v. Hom. τ 562* ὀνείρων. *Tib. 2, 6, 37 et Auson. 157, 34 p. 15 P.* mala somnia). Ov. trist. 3, 8, 27 ut tetigi Pontum, vexant -a vixque ossa tegit macies *eqs.* (*cf. Pont. 1, 2, 45* somnia me terrent ... et vigilant sensus ... mei). Sen. epist. 56, 6 dormientium quoque -a tam turbulenta (*cf. l. 28. 48*) sunt quam dies (Evseb. Emes. serm. 6, 3 p. 152, 25 ambitionem ... et -a d. habent). Plin. nat. 18, 118 puls fabata ... hebetare sensus existimata, -a quoque facere ([*cf. Diosc. 2, 105, 1* δυσόνειρος, *ceterum* somnia *26, 52. al.*]. Cael. Avr. chron. 1, 4, 94 turbulenta. *cf.* Diosc. 4, 69 p. 40, 1 -a non bona et fantasmata inducet *radix strychni* [*gr. 4, 73, 2* φαντασίας ... οὐκ ἀηδεῖς. non bona *fort. ex confusione c.* somnia '*somni*', *cf. 4, 60 p. 32, 22* somnia inducit]). 20, 82 (*inde* Garg. Mart. med. 30 p. 167, 8) -a ... vigiliasque tollere decoctam *brassicam Cato tradit* (*v. p. 1937, 16. cf. Geopon. 12, 17, 15* ἀγρυπνίαν παύει καὶ περιπίπτειν φαντασίαις οὐκ ἐᾷ). 20, 186 *anesum* -a levat suspensum in pulvino, ut dormientes olefaciant (*cf. 189* potum somnos conciliat [concitat *codd.*]). 26, 94 *nymphaea adimit* -a ... veneris (*cf. p. 1937, 2 et Diosc. 3, 132, 2* πρὸς ὀνειρωγμούς [*lat. 3, 143 p. 435, 15* insomnibus videntibus. *an* -ia *v. ?* -is veneris *?*], *ceterum* somnia *20, 146. 214*). Sil. 10, 357 exercent rabidam truculenta -a mentem (*348* somnia. *cf. 17, 159* turbabant somnia m.). Anth. 935, 5 mala. Arnob. nat. 1, 46 per vana -a (Evseb. Emes. serm. 18, 35 p. 31, 17 p. -a et visionem. 25, 26 p. 172, 8 visiones p. -a sunt factae [*ibid. et 25, 27 saepius; syn.* p. somnium]. *cf. infra l. 67*). 2, 7 quibus modis fiant -a, quibus visa (*cf. infra l. 65*). Damas. epigr. 27 (21 F.), 9 nocte soporifera turbant -a mentem ([*cf. l. 39 et Petron. 128, 6 v. 1* somnia]. Coripp. Ioh. 2, 453 animos -a t. sollicitos variasque ostendunt nocte figuras). Clavd. 19, 39 iam tibi nulla videt fallax -a Nilus (*cf. 18, 313* Aegyptia ... somnia). Cael. Avr. acut. 1, 2, 31 vigiliae iuges aut turbatus somnus et -a (*Bendz*, insania *trad.*) turbulenta (*cf.* chron. 1, 4, 63). Evseb. Emes. serm. 18, 44 p. 38, 14 (*syn.* somnia, *cf. Vulg. gen. 40, 8*). *al.* Pallad. hist. mon. I 11 p. 287^{B} contra -a nocturna confligens (*gr. p. 75, 3 B.* φαντασίας). ② *abl.* (*cf. p. 1936, 43*): Liv. 25, 38, 5 (*oratio L. Marcii*) Scipiones me ambo dies noctesque curis -isque agitant et excitant saepe somno ([*sim. 40, 56, 9* curis ... et vigiliis, cum identidem species et umbrae ... filii agitarent, *cf. Diod. 29, 25* ὀνειροπολούμενος]. Sen. contr. 7, 7, 15 praesagiis ... et -is ... agitatum [*infra*: ⟨s⟩omnium]. Amm. 23, 3, 3 [*infra*: visorum]. *cf. etiam l. 69*). ? Apvl. Socr. 16 p. 156 tum -nis (in somniis *V*, somniis *Colvius, cf. 6 p. 134. 14 p. 150*), tum signis ... mala averruncare *eqs.* Cassian. conl. 10, 10, 8 sublato ... sopore multis me noctibus diabolicis -is ... fatigatum omnemque ... refectionem nocturnae quietis exclusam (*v. e. g. 21, 26, 4* phantasias ... somniorum).

β *sing.*: ① *de specie* (*syn.*): Tac. ann. 11, 4, 2 nocturnae quietis species ... obiecta ...; quidam ... coronam ... visam ... tradidere ...; illud haud ambigitur, qualicumque -o ... perniciem allatam. ② *in univ.*: Arnob. nat. 2, 7 (*sec. Plat. Theaet. p.* 158^{B}*; cf. l. 43*) an ipsum vigilare quod dicitur somni sit perpetui portio, et quod agere videamur, -um. 7, 39 rusticulo ... Iovem per -um dixisse, uti *eqs.* (*cf. l. 40. infra*: vanum ... -um *et* -ni ... visione). Ps. Avg. serm. ed. Mai 28, 2 *Pilatus* -o exagitatur uxoris (*cf. supra l. 53 et Vulg. Matth. 27, 19* per visum).

b *translate* -a *i. q. nugae* (*cf.* somnium): Sil. 11, 102 o confuse nimis Gradivi turbine Varro, ut perferre queas furibunda -a (examina *Heinsius*, furibundi somnia *Burman*) consul?

2 *per metonymiam* -a *de somniantibus*: Stat. Theb. 5, 543 *Archemoro* moriens vagitus in auras excidit et ruptis inmutuit ore querellis, qualia non totas peragunt -a voces.

deriv.: insomnior.

2. īnsomnium *v.* insomnia. *Hugenschmidt-Ehlers.*

īnsonābiliter *adv.* *ab* in *et* sonabilis *sec. opp.* invisibiliter *formatum.* *i. q. sine sono, insensibiliter*: Avg. epist. 147, 37 p. 311, 18 'unigenitus ... filius' ... deitatis naturam ... -r 'narrat' et ideo ... oculis etiam invisibiliter monstrat.

***īnsono,** -uī (-āvī), -āre. *ab* in *et* sonare. *de formis perf.*: -uēre (-uerunt Avg. serm. 343, 1): Verg. Aen. 2, 53. 7, 515 Lvcan.

[*Hugenschmidt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

infra l. 75 SIL. 12, 181 ARATOR act. 2, 1169. -avi *sim.* (*falsa var. l. p. 1940, 4*): VEREC. in cant. 9, 17 p. 117^b -vit (-uit *inde a* VERG. *passim*). CASSIOD. var. 9, 18 pr. -arunt. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 80, 6^c ad p. 557, 13/17 -verat (-uerat HIER. in Ezech. 21, 6/7 p. 203A). NOT. Tir. 39, 90^a -at. GLOSS. ἐπηχῶ. *cf. l. 11.* *de usu*: ARVS. gramm. VII 480, 17 '-uit' illa re, Verg. (*infra l. 43*) ... '-uit' illam rem, idem (*p. 1940, 32*). *legitur inde a* VERG., OV., *in serm. ped. inde a* SEN. contr., QVINT., PLIN. epist. [*in codd. confunditur c.* sonare (*e coni. falsa* SEN. Oed. 645), et sonare (OV. met. 6, 286), personare (VVLG. III reg. 22, 36), insenescere (PORPH. Hor. epist. 2, 2, 82 legitur et '-uit' ... 'instrepuit atque exercuit vocem'), intonare (*cf. l. 16 et vol. VII 2, 26, 38*). *e versione falsa*: CANDID. epist. 1 p. 178, 31 H. quibus non -uit (*Theodoret. 1, 5, 2* ἀκατηχήτων, *cf.* excatechizatus).]

I *usu originario de sono (im)mittendo fere forti, continuo, terribili, etiam tonitrus simili* (*p. 1940, 45. 49, cf.* intonare); *opp.* muttire *p. 1940, 52.* *respondent interrogationi 'in quem vel quid' dat. l. 34sqq. 39. 46. 58. al.,* adversum *p. 1940, 41; 'ubi' abl. loci, ut vid., l. 28. al.,* in *c. abl. l. 71,* illic *p. 1940, 11. 29. respondet gr.* ἐν- *l. 34. 35. al.,* ἐπι- *l. 37. 47. al., cf. l. 5.* *ceterum etsi praeverbium sonum fortem, continuum quasi incedentem, ingredientem significare potest, hic illic notiones q. s. 'sonare incipere'* (ἀποσημαίνειν *l. 79*) *vel 'sonare'* (ἠχεῖν *l. 78,* φθέγγεσθαι *p. 1940, 28. 59*) *se offerunt.*

A *intransitive i. q. sonum (im)mittere*: **1** *generatim*: **a** *de animantibus* (*Borea l. 45, pectore l. 54*): **α** *absolute*: ① *de hominibus, deis: decidentibus* (*cf. infra l. 70*): VERG. Aen. 11, 596 levis caeli delapsa per auras -uit *Opis*. VAL. FL. 2, 91 ruit ille *Vulcanus* polo ..., Lemni cum (dum *Schenkl*) litore tandem -uit. *exscreantibus*: QVINT. inst. 11, 3, 121 si memoria fefellerit ..., quasi faucibus aliquid obstiterit, -are. *clamantibus, loquentibus*: TER. MAVR. 253 graecus pueros ut docet -ans magister (*cf. p. 1940, 61*). SCHOL. Stat. Theb. 11, 297 'exaestuat ira': graviter -at. ANIAN. Chrysost. hom. 6, 4 Iudaei ... nec prophetis quidem -antibus crediderunt (*gr.* ἐνηχούντων). Chrysost. laud. Paul. 3 p. 485 inimicis -are terribiliter, hostes minaciter intueri ([*gr.* φοβερὸν ἐμβοῶν ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς]. *c. dat. ut*: AVG. spir. et litt. 9, 15 p. 167, 3 surdis. trin. 2, 13, 23 auribus). MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 4 p. 349/350 (*gr.* ἐπιφωνεῖ). ② *de bestiis* (*cf. l. 55. p. 1940, 39*): SIDON. epist. 2, 2, 14 quam volupe auribus -are cicadas ..., ranas *eqs.* ISID. orig. 12, 2, 25 -at *canis*.

β *c. abl. instr. vel modi* (*v. supra l. 6*): ① *variarum rerum*: VERG. Aen. 5, 579 signum clamore paratis Epytides longe dedit -uitque flagello (SIL. 2, 616 *Tisiphone* dirum -uit Stygio ... f.). Ov. met. 13, 608 mox vera volucris -uit pennis *anima Memnonis* (*cf.* trist. 3, 10, 45 quamvis Boreas iactatis -et alis). PLIN. epist. 7, 27, 9 capiti catenis -bat *effigies*. ITALA Ezech. 25, 6 (Hier. *ad l.*) -uisti pede *insultans* (*gr.* ἐπεψόφησας, *Vulg.* percussisti). ② *instrumenti musici*: Ov. met. 11, 161 calamis agrestibus -at *Pan*. STAT. Ach. 1, 876 grande tuba ... Agyrtes -uit (MVTIAN. Chrysost. hom. 27, 1 p. 403/4 si ... quis tubis -et [*gr.* σαλπίζῃ]). HIER. in Am. 1, 2 p. 994A cum dominus ... quasi clara buccina -uerit (VVLG. iud. 3, 27 [*Itala Lugd.* cecinit in tuba]. II reg. 2, 28 [sonuit, bucinam *varr. ll.*]. Ezech. 33, 6 [*3* cecinerit]). ③ *soni, vocis sim.*: PETRON. frg. 40, 7 (vers.) alto -uit gemitu turbatum murmure pectus. SOL. 15, 7 terrificis latratibus ultra rugitus -antes *canes* (*Plin. nat. 8, 150* intonuit. *cf. l. 40*). Ps. RVFIN. in Ioel 2, 12/14 p. 1045B multiplici fragore motae animadversionis -uit *deus* (AVG. spir. et litt. 25, 42 p. 196, 17 praeceptis iustitiae ... -at sensibus). MART. CAP. 9, 907 (vers.) hoc nunc permulsit -uitque melo *Orpheus*. GREG. M. past. 2, 11 p. 49B sermone aliis -ant *doctores*. 3, 40 p. 124C ut praedicator ... plus actibus quam vocibus -et (PASS. Fabii [BHL 2818] p. 126, 3 dum praeco argutis v. crebriter -ret).

b *de rebus*: **α** *variis*: VERG. Aen. 2, 53 (*inde* AVSON. 359, 19 p. 217 P.) -uere cavae gemitumque dedere cavernae *equi lignei*. 7, 515 qua *voce Furiae* ... contremuit nemus et silvae -uere profundae (*cf.* Ov. fast. 2, 467 -uit [int- *var. l.*] vento nemus). 12, 366 Boreae cum spiritus alto -at Aegaeo (*cf. supra l. 45*). Ov. met. 4, 689 unda -uit. 6, 695 (*loq. Boreas*) ut medius nostris concursibus -et (int- *recc., cf. vol. VII 2, 26, 70*) aether. VAL. FL. 3, 79 hasta ... transtris -uit. 6, 366 -uit quae *galea* lapsa solo. SIL. 14, 428 fervor ... flammis victricibus -at alveo. HIER. epist. 45, 2, 2 in manu mea aes ... -uit? (son- *N*). VVLG. III reg. 1, 40 -uit terra ad clamorem eorum. 1, 45 -uit (int- *R*) civitas. PHYSIOGN. 86 p. 115, 11 ἀδολέσχους Aristoteles dicit esse, ... quorum voci -ant nares. IORD. Get. 215 armis -antibus (*cf. l. 77*). **β** *instrumentis musicis* (*cf. sub γ*): LVCAN. 1, 578 -uere (int- *var. l.*) tubae (SIL. 12, 181 -uere t. passim clamorque [*eqs.*] ... et ... arma. ANIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 980 terribiliter [*gr.* σάλπιγγος ἠχούσης]. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 293 -ante priore [*infra*: cum vero secunda sonuisset, tertia vero sonante. *gr.* ἀποσημήναντος γὰρ τὸ πρῶτον ... πρὸς τὴν δευτέραν ... τρίτον δὲ σημήναντος]. *cf. p. 1940, 47*). SOL. 5, 19 *tibiae gingrinae* breviores licet subtilioribus tamen modis -ant (5, 20). **γ** *sono, voce sim.* (*cf. l. 76*): SEN. contr. 1, 8, 4 quis hic subitus -uit tumultus? STAT. Theb. 6, 404 -uit contra Tyrrhenum murmur (*sc. tubae*). IREN. 3, 3, 3 (2 H.) -antem praedicationem apostolorum (*gr.* ἔναυλον). HIER. epist. 22, 28, 6 quidquid novum -uerit (AVG. gen. ad litt. 12, 18 p. 407, 9 quod ... n. -uit auribus). 53, 2, 2 viva vox ... fortius -at ([son- *var. l.*]. VVLG. Ios. 6, 5 cum ... -uerit [-averit *var. l. contra usum Hieronymi*] v. tubae longior ... et in auribus vestris increpuerit [*Itala Lugd.* cecinerint tubae]. *al. peculiariter*: PHYSIOGN. 98 p. 124, 1 qui voce est tenui et tamquam quae -et gutturi [*I 416, 4* ἐπικλάζουσα]). reg. Pachom. 5 p. 14, 9 sin ... signum *tubae* -uerit ([son- *B*]. *al.* GREG. TVR. glor. conf. 94 p. 808, 16). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 19, 7 qui *libri* per eloquentiam mortuis auribus -ent (*Migne gr. 78, 1453A* ἐνηχουμένων). CLAVD. MAM. anim. 1, 21 p. 76, 17 num ... canor illic (*sc. in intellectu*) -at ...? *et saepius.*

c *impers.*: AVG. serm. 51, 5, 6 quomodo de murmure vestro pio -uit?

2 *speciatim pendent*: **a** *acc. c. inf.*: RVFIN. hist. 5, 1, 30 impiae plebis undique clamor adtollitur, hunc ipsum esse -ant Christum (*gr.* ἐπιβοήσεις ... ποιουμένων ὡς κτλ.). CASSIOD. var. 9, 18 pr. diversorum querellae nostris auribus crebris susurrationibus -arunt quosdam ... affectare *eqs.* **b** *or. recta* (*aliter infra l. 35*): AVG. in euang. Ioh. 76, 2 *Christus* causa est, de qua sacer -at psalmus: 'iudica *eqs.*' (c. Gaud. 1, 39, 54 de quibus ... sententia *concilii* tanto strepitu -uit: '*eqs.*' VEREC. in cant. 9, 17 p. 117^b sermo Daviticus). in psalm. 118 serm. 2, 1 si auribus divinum -ret oraculum: '*eqs.*' ARATOR act. 2, 1169 murmure diro -uere simul: '*eqs.*' NICET. vigil. 2 illis -ant verba Salomonis: '*eqs.*' (*infra*: scriptura proclamante). -o dicens (*cf. l. 49*): AVG. in psalm. 118 serm. 2, 2 cum psalmus sanctus -et d.: '*eqs.*' LEO M. serm. 40, 2 auribus ... lectio. CASSIOD. in psalm. 79, 17 p. 584D de ipso *filio* vox paternae veritatis -uit d.: '*eqs.*' MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 2 p. 239/240 (*gr.* φθέγγεται λέγων). -o ac dico: LEO M. serm. 54, 5 quasi quaedam illic vox domini -ret ac d.: '*eqs.*'

B *transitive i. q. facere, ut sonet* (*v. p. 1939, 6; falsa var. l. p. 1939, 52, e coni.* PHAEDR. 5, 7, 26): **1** *c. subst.*: VERG. Aen. 7, 451 verbera ... -uit *Allecto* (*cf. l. 37. p. 1939, 43*). STAT. silv. 2, 7, 114 te *Lucanum* nobile carmen -antem (CARM. inc. Mall. Theod. gramm. VI 595, 6 pastor ... dulce c. -at. MART. CAP. 9, 926). RVFIN. hist. 4, 15, 36 cum 'amen' -uisset *martyr* (*gr.* ἀναπέμψαντος ... τὸ ἀμήν. *cf. l. 18 sqq. et* SIDON. epist. 1, 10, 2 ne 'famem populi Romani' theatralis caveae fragor -et). CLAVD. 28, 625 -uit ... verbere (*cf. l. 32. p. 1939, 43*) signa magister *militum* (ORIG. in Matth. ser. 114 p. 239, 12 signum diei galli cantus -uit nobis). Ps. AVG. serm. ed. Caillau 1, 23, 2 resurrectionem ... euangelistae suis testificationibus nostris auribus -ant. AVELL. p. 737, 16 ubi non adversum tanta fidei fundamenta quasi quoddam bellicum hostium dei -uit exercitus? ALC. AVIT. epist. 31 p. 62, 14 *constipatio* virilibus animis virus anguis sibilo feminei sermonis -uit (*sc. sicut in paradiso*). CASSIOD. in psalm. 45, 7 quam *praedicationem* ... tonitruali virtute per universum mundum omnipotens doctor -uit. GREG. M. epist. 2, 52 p. 156, 25 gehennae supplicia terribiliter -ando. 10, 20 p. 255, 11 fidelibus euangelicae tuba lectionis -uit adpropinquantem finem mundi. in euang. 29, 4 p. 1215C mysteria. moral. 17, 54 p. 37C tonitruum adventus illius *dei* ... psalmista -at dicens: '*eqs.*' past. 3, 40 p. 126A verba exhortationis (*infra*: clament). **2** *c. neutr. pron., adi.* (*aliter p. 1939, 43. 49*): AVG. civ. 4, 30 p. 185, 4 D. nec quod in hac disputatione disertus -at, muttire auderet in populi contione *Balbus* (CASSIOD. var. 8, 7, 2). conf. 9, 4, 9 -ui (sonui *CD*) multa graviter ac fortiter. c. Cresc. 3, 19, 22 p. 428, 15 quid -et, quid increpet ... os. CONC.^{S} II 3, 1 p. 211, 28 talia subiectis (*I 5 p. 96, 29* garriant, *gr. I 1, 7 p. 96, 23* τοιαῦτα τοῖς ὑπηκόοις ἐνηχεῖν). SIDON. epist. 9, 15, 1 vers. 45 ista ... melodis -are pulsibus. CASSIOD. in psalm. 45, 4 vocem, quae non tantum auribus, quantum mentibus -ret. MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 2 p. 245/6 altiora (*gr.* ὑψηλὰ φθέγγεσθαι. *syn.* sonat, eloquitur). 9, 1 p. 297/8 semper illi (*sc. magistro ludi*) necessitas erit eadem ipsa -are puero (*gr.* τὰ αὐτὰ ἐνηχεῖν τῷ παιδί. *cf. p. 1939, 32*). GREG. M. moral. 18, 91 p. 94A numquid ... aliud veritas, aliud praedicator -at veritatis?

II *usu secundario fere i. q. significare* (*cf.* sonare): CASSIOD. var. 6, 8, 1 sicut nominis ipsius sentitur -are vocabulum.

^{x}**insōns**, -ontis *adi.* *ab* in *et* sons. *vocem communem esse trium generum docent* PRISC. gramm. II 319, 21 GRAMM. suppl. 123, 4. *de script. et formis*: íns-: CE 1165, 3 (*aevi Traiani*). *?* -os: CIL V 5049, 18 (*s. I ?*) ⟨in⟩sos (*Mommsen*, sospes *Montebello*). *cf. l. 76.* *abl. sg. adi.* -i *p. 1941, 50. 51, subst.* -e AMM. 30, 4, 19. *gen. pl. in serm. ped.* -ium (VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 TAC. hist. 2, 13, 1. *al.*), *in poesi* -um (SIL. 14, 105. DRAC. 5^{ies}). *desunt nom. et acc. pl. n., compar., superl.* (*finxisse vid.* Ps. PALAEM. gramm. V 536, 18 -s, -ior, -issimus). NOT. Tir. 39, 90 -s. *de mensura*: PROB. cath. gramm. IV 6, 12 *nominativus* habet ... o correptam ut '-s, -is' (*ex analogia cas. obl.*). *cf.* 28, 27 (= SACERD. gramm. VI 479, 18; 'insons, *non* insos *dicendum esse praecepisse videtur grammaticus' Keil loco corrupto*). PRISC. gramm. II 319, 21 teste Probo. *de notione*: PAVL. FEST. p. 111 -s extra culpam. p. 296 sons nocens; -s innocens. GLOSS. ἀναίτιος. ἀνεύθυνος. innocens. -es: innoxii. *legitur inde a* PLAVTO, SALL., VERG., HOR., Ov., LIV.; *deest* DIG. [*in codd. confunditur c.* innocens (VVLG. exod. 23, 7), insolens (PHAEDR. 3, 10, 36). *loco incerto*: TAC. ann. 15, 65 ut ... traderetur ... imperium Senecae, quasi -bus (-i *et Acidalius et pars edd. probabiliter, cf. p. 1941, 44; alii aliter*) claritudine

[Hugenschmidt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

virtutum ... delecto. *dub. trad.*: CLAVD. carm. min. 51, 13 falso -em tonitru Salmonea (sontem *Buecheler*, instantem *Birt*).]

fere i. q. culpa carens, innocens (*saepe praedicative vel pro subst.*): **I** *vi primaria*: **A** *generatim*: **1** *sollemniter indicatur iniuria, poena, calamitas sim. immerita* (*accedit* falso *sim. l. 13. 16. 22*, temere *l. 25*, *cf.* 'sicuti sons' *l. 14*, 'quamquam -s' *l. 43. 45; spectat ad certa crimina vel ipsos mores* {*iuxta pos.* nobilis *l. 30*, *cf. p. 1942, 5*; pudicus *l. 34*; clarus *l. 44*}): **a** *de hominibus* (*Harpyis l. 19*): PLAVT. Amph. 869 Alcumenae, quam vir -em probri ... accusat. 890 dicta, quae in me -em protulit. 895 (*locus Leoni suspectus*) illi dudum meus amor negotium -i exhibuit, nunc autem -i mihi illius ira in hanc et male dicta expetent. Asin. 889 ancillas meas suspicabar atque -īs miseras cruciabam. Bacch. 474 Pistoclerum falso atque -em arguis. Men. 806 quae -em insimules. SALL. Catil. 16, 3 -īs sicuti sontīs circumvenire, iugulare. or. Macri 10 exitium ... -is tribuni (APVL. met. 10, 4, 6). VERG. Aen. 2, 84 *Palamedem* falsa sub proditione Pelasgi -em infando indicio ... demisere neci. 2, 93 casum -is ... amici (5, 350. *cf.* SEN. Herc. O. 748 quis me casus -em premat). 3, 249 Harpyias -īs pellere regno. 5, 841 somnia tristia portans -i *Palinuro Somnus*. 6, 435 qui sibi letum -es peperere manu (*huc spectat* AVG. civ. 1, 19 p. 32, 21 D. non -em, sed male sibi consciam se peremit *Lucretia*). 10, 630 manet -em *Turnum* gravis exitus. LIV. 1, 51, 2 oblato falso crimine -em oppressit. 24, 5, 13 adiecti ... poenae ceteri iuxta (*sc. ac Thraso*) -es (*cf.* SVET. Claud. 10, 2 quasi ad poenam raperetur -s. Vesp. 15 temere ... punitus -s [AVR. VICT. Caes. 2, 1 = PS. AVR. VICT. epit. 2, 9 -es, noxios. *al.*]. AMM. 29, 2, 23 -ium poenis [CLAVD. DON. Aen. 1, 10 p. 11, 24. *al.*]. *sim. saepius*). 35, 34, 7 -em indemnatum consenescere in exilio. 40, 56, 9 -is interempti filii. *al.* VELL. 2, 28, 4 in multos -īs saevitum. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 capitibus ... -ium infesta fortuna (CVRT. 10, 1, 27 spado potentiam ... in caput nobilissimi et -is exercuit). 7, 3 ext. 10 ut -es notaret. PHAEDR. 3, 10, 36 maligna -em *mulierem* deprimit suspicio (*38* innocentis). SEN. Phaedr. 825 nefanda iuveni crimina -i apparat (*cf.* 1196 iuvenis ... castus crimine incesto iacet pudicus, -s). *al.* CVRT. 6, 10, 25 an impiorum amicis -bus quoque moriendum est? (8, 7, 14. *cf.* DRAC. laud. dei 3, 126 -um mortes vitasque nocentum [Romul. 5, 31. 8, 170]). *al.* SIL. 14, 105 -um rapta sororum corpora prosternunt. STAT. Theb. 9, 443 spoliis et sanguine gaudes -is pueri (9, 666. *cf. l. 48 et* VVLG. num. 35, 33 -ium cruore [DRAC. laud. dei 3, 218]). TAC. hist. 3, 14 milites ignaros et -es trucidant. ann. 3, 67, 2 multa adgerebantur etiam -bus periculosa (*cf.* 13, 33, 3 tamquam -i periculum fecissent. APVL. met. 9, 10, 2 -es periclitantur homines. AMM. 21, 13, 14 -ium pericula). 4, 20, 4 ut quamquam -es magistratus et culpae alienae nescii ... uxorum criminibus ... plecterentur. 14, 58, 2 clari atque -es si interficerentur. *al.* SVET. Nero 3, 1 quamquam -s damnatus. AVR. Fronto p. 55, 15 v. d. H. (= p. 60 N.) saepe ... -e⟨i⟩ tibi irascor. APVL. met. 5, 11, 2 parricidium struentes contra sororem -em. MIN. FEL. 5, 10 interitum ... -ium nocentiumque. *al.* *per enallagen* -s sanguis (*cf. l. 38*): IVVENC. 3, 71 *Christus* ubi cognovit iusti (*sc. Iohannis*) miserabile letum, deserit -i (-is *var. l.*) pollutam s. terram. PAVL. PELL. 337 *caedem* -i a s. avertens *deus*. **b** *transfertur ad res, bestias*: OV. trist. 3, 10, 66 cremat -es hostica flamma casas. COD. Theod. 16, 10, 10 (*cf.* 12 pr.) nemo -em victimam caedat.

2 *liberius* (*de deis l. 62, bestiis l. 73. p. 1942, 3, animabus p. 1942, 1. 21, variis rebus animantium l. 66 sqq. p. 1942, 13*): **a** *c. respectu certi criminis, culpae sim.*: **α** *absolute*: OV. am. 2, 19, 14 finxit culpam, quantumque licebat -i (-is *var. l.*), speciem praebuit esse nocens (*cf.* LIV. 2, 54, 10 adeo ... neminem noxiae paenitebat, ut etiam -es fecisse videri vellent). SEN. Herc. f. 1098 solus te iam praestare potest furor -em. Med. 502 omnes coniugem infamem arguant ..., solus -em voca; tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens (Phoen. 204). Tro. 753 vatem et -es deos praetendis? hoc est pectoris facinus tui. CVRT. 7, 2, 7 ut -bus et fortibus viris parceret. 10, 1, 41 videbantur -es *rei*. TAC. ann. 4, 22, 3 accusata ... -s iudicatur *Numantina*. 13, 32, 2 -em nuntiavit *coniugem Plautius*. *al.* *de animo sim., manu*: LIV. 1, 58, 7 (*loq. Lucretia*) corpus est tantum violatum, animus -s. STAT. Theb. 2, 305 quid -es nati (*i. Alcmaeonis*) meruere furores? (*cf. l. 60*). 6, 150 *Hypsipyle* narrabat servatum fraude parentem -esque manus (*sc. suas esse*). EVSTATH. Bas. hex. 6, 7, 11 -s ... censenda est homicidae vel furis audacia (*gr.* οὐ γὰρ τοῦ κλέπτου τὸ ἀδίκημα). **β** *indicatur, a quo crimine*: *gen.*: OV. met. 13, 149 (*loq. Vlixes in armorum iudicio*) mihi ... pater est fraterni sanguinis -s (STAT. Theb. 8, 574 magni ... etiamnum s. -s *leo*). LIV. 22, 49, 7 culpae cladis. 34, 32, 8 publici consilii. 41, 24, 11 omnis iniuriae. CLAVD. DON. Aen. 1, 230 p. 52, 14 delicti. *abl.*: LIV. 4, 15, 1 regni crimine -s ([*cf. 4, 44, 11* c. innoxia]. VAL. MAX. 8, 1 damn. 4). ab: HEGES. 2, 6, 4 -es ... a flagitio latrocinandi vel sicariorum contubernio. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 204, 11 a fraterna punitione.

b *c. respectu morum, habitus sim.* (*accedit* vita, vitam *p. 1942, 16. 17*): **α** *ap. scriptores varios*: HOR. sat. 1, 6, 69 purus et -s ... si et vivo carus amicis. SEN. Phaedr. 487 non illum avarae mentis inflammat furor, qui se dicavit montium -em iugis. VAL. FL. 3, 407 Celaeneus -es errore luit (*opp. 389* sontes). 6, 131 ignotis -s Arimaspe metallis. *al.* SIL. 2, 506 nemo -s (*cf.* PRVD. apoth. 914 nec quisquam nascitur -s). 9, 46 animas (STAT. silv. 2, 1, 229 AVIEN. orb. terr. 725 AVG. anim. 2, 9, 13 p. 347, 3. 4, 11, 16 p. 395, 20 *opp.* peccatrices). STAT. Theb. 6, 425 dirum ... expaverat -s *Polynicen equus Adrasti*. silv. 3, 3, 17 -es castosque voco (*opp.* nocentes, conscius). TAC. ann. 13, 1, 1 virum ... -em, nobilem *Silanum*. TERT. nat. 1, 19, 6 iniquos aeterno igni, pios et inson⟨tes amoeno⟩ in loco ... perpetuitatem transacturos (DRAC. laud. dei 2, 430 inter tot scelerum turbas pius unus et -s *Loth* [*ibid.* iustus, sine crimine]. *cf.* 3, 755 additus -i populo sub sorte piorum). ANTH. 853, 1 *Tiberius* egregie vixit privatus et -s imperiis, Auguste, tuis. COMPVT. Carth. 2, 17 p. 297, 31 -ium astuta simplicitas ..., ipocritarum ... errores. DRAC. laud. dei 1, 478 *Eva* capit -em iam noxia femina victum. CORIPP. Ioh. 4, 586 (*inter epitheta Recinarii*). ARATOR act. 2, 667 aetas. *al.* **β** *in tit. sepulcr.* (*praecipue de infantibus*): ANTH. 92, 1 nobilis adque -s occasu inpubes acerbo decessit. CE 395, 4 -is gnat(a)e. 740, 3 doli expers, culpa procul, -s, honesta. 770, 2 ⟨i⟩nsontem, nulla peccati sorde fucatum. 1230, 2 ut vita -em, sic pietate bonum (*cf.* 1530 A [= AVIEN. carm. ad Nort.], 5 vitam -s, integer aevum). 1407, 1 hic tenera -is quiescunt membra S⟨an⟩c⟨t⟩i. 1988, 8 fortis, sancta, tenax, -s, fidissima custos, munda *eqs.* DAMAS. epigr. 44, 4 puerum (*sc. martyrem*). CIL VI 31934 filiae. INSCR. christ. Diehl 4837, 6 -em animam ... sine sorde. *al.*

B *speciatim in poesi fere i. q. innocuus, innoxius* (*c. dat. l. 25*): **1** *de Cerbero blandiente*: HOR. carm. 2, 19, 29 te (*i. Bacchum*) vidit -s Cerberus ... leniter atterens caudam (PORPH.: non 'semper -s', sed 'tibi -s', idest 'qui tibi nocere non potuit').

2 *de pacificis*: **a** *rebus corporeis*: VAL. FL. 1, 103 quibus arvorum studiumque -is aratri. STAT. Ach. 1, 115 hominum nullos experta cruores spicula ..., sed pharetrae -es. Theb. 6, 75 *Archemoro* et pharetras brevioraque tela dicarat ... pater -esque sagittas. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 63 post arma tubasque -es gladios cessasse a crimine caedis. *transfertur ad olivam pacis signum*: STAT. Theb. 12, 682 ille *Phegeus* quidem ramis -is olivae pacificus, sed bella ciet *eqs.* **b** *ira certantium*: STAT. silv. 3, 1, 44 -es iuvenum sine caestibus irae ... peragunt certamina. **c** *bellatoribus*: CORIPP. Ioh. 2, 348 ignosces gentibus -s. 3, 326 miles ... in propriis laetatus sedibus -s.

II *c. vi efficiendi fere i. q. lustralis*: STAT. Theb. 8, 765 mystica lampas et -s Elisos multa purgavit lumina *Minervae* lympha. *cf.* Insontius.

[**insontine** *v. p. 1832, 36.*]

īnsonus, -a, -um. *ab* in *et* sonus, *cf. gr.* ἄφωνος *l. 48*. [*falso*: CE 2112, 3 ('*vix recte descriptus*' *Lommatzsch*) pascibus insōnis ('fascibus insignis ?' *Heraeus in exemplari suo*).] *i. q. non reddens sonum*: **1** *de vestigio sim. suspenso*: APVL. met. 3, 21, 3 ad ... cubiculum suspenso et -o vestigio me perducit *Photis*. AMM. 27, 12, 8 passi⟨bu⟩s ... -is expeditis mucronibus repens iuventus. 29, 5, 54 -is gradibus relicto cubili. **2** *in arte gramm. de litteris mutis*: APVL. mund. 20 ex quibus *litteris* aliae sunt -ae, semisonantes aliae, pars sonantes (*gr.* φωνηέντων καὶ ἀφώνων γραμμάτων). ISID. orig. 1, 4, 4 vocales *litteras* ... et semivocales et mutas a veteribus sonas et semisonas et -as dictas. *Hugenschmidt.*

īnsōpībilis, -e. *ab* in *et* sopire. *i. qui non potest sopiri, exstingui* (*cf.* GLOSS. V 620, 20): MART. CAP. 1, 7 -is (*var. l.* -es) perennitatis igniculos ... incendit *Vulcanus Psychae*. 9, 910 superioris melodiae ..., quae in honorem cuiusdam ignis arcani ac flammae -is fundebatur *a Harmonia*.

īnsōpītus, -a, -um. *ab* in *et* sopitus. *i. q. non sopitus*: **a** *de animantibus i. q. semper vigilans*: OV. met. 7, 36 -um ... draconem *Colchicum* (LVCAN. 9, 357 -i ... tutela d. *cf.* CLAVD. 26, 22 -is ... refusum tractibus aurati custodem velleris anguem). EVSTATH. Basil. hex. 7, 5, 9 cuncta ... speculatur oculus *dei* ... -us et omnibus praesto est (*gr.* ἀκοίμητος). **b** *de igne i. q. inexstinguibilis*: CLAVD. rapt. Pros. 3, 401 ne deficerent tantis erroribus, ignes *taedarum* semper inocciduos -osque (-sospitesque *S*) manere iussit *Ceres*.

īnsopor, -ōris *adi.* *ab* in *et* sopor, *cf.* ἄυπνος. [*dub.* GLOSS.^{L} II Abav. sc 29, *cf. Heraeus, Kl. Schr. 95, 5.*] *i. q. sine sopore, qui sopiri nequit*: OV. epist. 12, 101 (*de dracone*) -r ecce vigil (pervigil e. draco P^2, insuper e. v. *Heinsius*).

īnsopōrātus, -a, -um. *ab* in *et* soporatus. *i. q. non soporatus, inexstinguibilis*: PS. TIT. epist. l. 168 o doli complexus, -i fervores perdicionis animae.

NOT. Tir. 103, 86 a (*post* absorbit) **īnsorbit.** 103, 86 b (*post* absorbsit) -bsit. *ab* in *et* sorbere.

(**īnsordēsco**), -uī, (-ere). *ab* in *et* sordescere. [*variat c. simpl.* CAES. AREL. in apoc. 7 p. 235, 28. *coni. pro* insolesco *p. 1932, 13.*]

i. q. sordidum, tenebrosum fieri: PETRON. BONON. serm. (Rev. Bén. 14, 1897, 4) 1, 13 quoties ... fuscata aëre facies speciosi orbis -uit, squalent tunc omnia colore deformi (*cf.* RVT. NAM. 1, 617 subitis tectus nimbis -uit aether. SIDON. epist. 2, 2, 16 si turbo austrinus -uit, immane turgescit *pelagus*. *in imag.*: 4, 12, 3 serenitas laetitiae ... nubilo superducti maeroris -uit). SIDON. epist. 5, 13, 1 operas cogit *Euanthius* eruderare, si quid forte deiectu caducae frondis agger -uit.

īnsordido, -ātum, -āre. *ab* in *et* sordidare. GLOSS. III 157, 41 -as: ῥυπαίνεις (157, 42. 43). *i. q. sordidum reddere*: EXPOS. mundi 5 ita inlibata est vestis ..., quae neque -ari potest (*rec. interpol.* [*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sordidari). VISIO Pauli 50 p. 41, 23 J. neque -tae sunt vestes *centum annos non exutae.*

? **1. însors,** -sortis. *ab* in *et* sors. GLOSS.[L] IV Ps. Plac. I 42 -em: infelicitatem (= GLOSS. V 77, 11 -em: infelicem, *quod tutatur Deuerling;* in s.: in f. *Heraeus, ALL 6, 1889, 553 sq.*).

2. însors, -sortis *adi. ab* in *et* sors, *cf.* exsors. 1 *i. q.* ἄμοιρος, ἄκληρος: FILASTR. 152, 4 ut ... natura *hominis* non -s Christi inveniatur ⟨aut⟩ aliena penitus. ? 2 *i. q. infelix: v. l. 3.*

[(însortior), -sortîtus sum, (-îrî) *falso trad.* PLAVT. Cas. 306.**]**

inspargo *v.* inspergo.

[înspatiantem *var. l. pro* exsp- PRVD. apoth. 130 *v. vol. V 2, 1883, 79* (*cf.* SCHOL.: -em deambulantem).**]** *Sz.*

înspeciâtus, -a, -um. *ab* in *et* species *ad redd. gr.* ἀνείδεος *iuxta* informis *a* TERT. *formatum, cf.* speciatus. *i. q. specie carens* (*de materia*): TERT. adv. Val. 10 p. 189, 12 *esse* spiritalem ... substantiam illam ..., sed informem et -am (*Gelenius,* inspectatam *codd.; cf. Iren. 1, 2, 4 = 1, 1, 3 H.* i. vero et sine specie [*gr.* ἄμορφον δὲ καὶ ἀνείδεον]. *Tert. adv. Hermog. 40, 2* informe in mundo, ... speciatum in materia).

înspeciôsus, -a, -um. *ab* in *et* speciosus. non -us *fere i. q. admodum speciosus* (*cf. Wackernagel, Synt. II 298*): SEN. contr. 10, 4, 2 huic non -a (speciosa *codd., del.* non *Ab; em. Walter, WSt. 40, 1918, 135*) facies est: potest formonsus mendicus esse. PETRON. 74, 8 puer non -us (*cf. 41, 6* p. speciosus. *83, 7* non proinde speciosus).

înspectâbilis, -e. *ab* inspectare, *cf.* spectabilis. *fere i. q. conspicuus*: GELL. 4, 18, 3 (*oratio Scipionis adv. M. Naevium ficta*) pacem ... et victoriam vobis peperi -em (spectabilem *Scioppius,* insperabilem *dett.*).

înspectâtio, -ônis *f. ab* inspectare, *cf.* inspectio, spectatio. [*in codd. fere variat c.* inspectio, *cf. l. 77. p. 1944, 42.*] *i. q. actus inspectandi, inspectio*: 1 *proprie*: TRAIAN. Plin. epist. 10, 48, 1 *proconsules* abstinuisse -e rationum suarum, cum, ipse ut eas inspiceres, non recusaverint. TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 18 species ipsius vitii (*sc. leprae*) et -is summi sacerdotis. CHALC. comm. 158 p. 213, 26 principalis causa est itineris faciendi vel negotiatio vel ruris -o. CLAVD. DON. Aen. 9, 390 p. 242, 18 curiosa (*sc. loci*). 2 *translate*: TERT. adv. Marc. 2, 17 p. 358, 25 veni denique ad -em doctrinarum (*eqs.*) ... eius *dei.* TRYPH. dig. 49, 15, 12, 9 hoc non multum onerat praesentem -em (*i. quaestionem, cf. p. 1944, 76*). CONSVLT. Zacch. 2, 14 p. 78, 4 plana est ... speratae expositionis -o.

[înspectâtîvus *v. p. 1945, 42.*]

înspectâtor, -ôris *m. ab* inspectare, *cf.* inspector, spectator. *i. q. qui inspectat*: 1 *subst.*: CHALC. comm. 188 p. 233, 14 daemones -es (inspectores *var. l.*) speculatoresque meritorum. MYTHOGR. *p. 1946, 34.* 2 *adi.*: THEOD. MOPS. in psalm. 4, 2 p. 21, 21 -es (in peccatores *cod. m. pr.*) singulis negotiis oculos admovere (*cf. p. 1947, 37*).

[înspectâtus *falso trad. pro* inexspectatus SEN. epist. 33, 2. FRONTIN. strat. 3, 9, 7 (insperata *dett.*), *cf. p. 1945, 75; pro* inspeciatus *l. 16.*]

×înspectio, -ônis *f. ab* inspicere. *plur. p. 1944, 6. 22. 40. 74.* EVAGR. sent. mon. 135 (*gr.* θεωρίαι, *alt. vers.* considerationes). GLOSS. GLOSS. ἐποψία (ἐφ-). ἐπιθεώρησις. καθόπτευσις. *definitur p. 1944, 68. legitur inde a* CELSO, SEN. *philos.,* COLVM., QVINT.

i. q. actus inspiciendi: **I** *de ipso actu*: **A** *vigente vi corporali* (*in imag. l. 70. p. 1944, 42, cf. p. 1945, 6*): 1 *strictius c. notione examinandi, explorandi, observandi sim.*: **a** *usu fere technico*: **α** *medicinali*: SEN. epist. 57, 5 ad vulneris ... tractationem -emque succidunt (*cf.* LEX conviv. [Querol. p. 60, 1] ut ... de plagis et vulneribus infixis summoto strepitu criminali amicorum praestetur -o). PS. QVINT. decl. 8, 17 p. 161, 6 hominis. VLP. frg. Vat. 130 si ... valetudo adfirmetur, -o praetoris necessaria est. AMBR. epist. 5, 2 -i adiudicandam constituebas virginem (*cf.* 5, 4. 5, 5 genitalium secretorum. 5, 19 -o et visitatio. *v.* inspicio *p. 1953, 6*). AVG. civ. 22, 8 p. 570, 29 D. PS. SORAN. puls. p. 275, 2. *al.* THEOD. PRISC. log. 6 urinarum (CAEL. AVR. acut. 2, 19, 119). 63 *sanguinis effusiones* cum horrenda et terribili -e visitantur. CAEL. AVR. acut. 2, 3, 14 -i linguam exerere. *al.* INST. Iust. 1, 22 pr. (*de pubertate cognoscenda*) habitudinis corporis. NICET. psalm. 9 leprae. *in imagine*: HESYCH. in lev. 14, 44 p. 964[D] sacerdos non ex longinquo auditu, sed -e sua cognoscit, quod permanens est impietatis passio. **β** *commerciali*: COLVM. 1, 4, 1 Caesonianum praeceptum ..., agrum esse revisendum saepius eum, quem velis mercari; nam prima -e ...; -is quoque velut formula nobis a maioribus tradita est agri *eqs.* PALLAD. 1, 38, 1 (*de apibus emendis*). *cf. in rebus nuncupandis*: TERT. anim. 28, 5 (*clipeum Euphorbi suum dixit Pythagoras*) quid, si ab aedituo redempta clam -e cognovit? ITALA II Macc. 5, 18 (recc. BM) *Heliodorus* missus ... ad -em (inspectationem *D*) thesaurorum templi (*gr.* ἐπίσκεψιν, *Vulg.* ad expoliandum aerarium). **γ** *gromatico*: [HYG.] grom. p. 74, 21 Th. agrorum quae sit -o (*cf. p. 77, 1* inspector). NIPS. grom. p. 293, 2 ex lapidum -e et inscriptura. PS. AGENN. grom. p. 69, 20 Th. COD. Theod. 2, 26, 1, 1 fidelis. LEX Visig. 10, 3, 5 iudicantium. **δ** *publico*: SENT. subpraef. (CIL X 3334) 9 necessariam fuisse -em aedificiorum et loci. COD. Theod. 3, 1, 2, 1 publica vel fiscalis. 7, 4, 28 pr. militis (*in annona eroganda*). *al.* *in censu discutiendo* (*cf.* inspector *p. 1946, 51,* inspicio *p. 1954, 25*): COD. Theod. 11, 12, 3 (= Iust. 4, 61, 6 pr.) omnium rerum ac personarum, quae privatam degunt vitam, in publicis functionibus aequa debet esse -o. 11, 20, 6 pr. pro -is futurae veritate ac fide tributa publica soluturus (*cf.* 11, 20, 6, 2). 13, 11, 1 discussiones -esque ... agitari. 13, 11, 15. NOVELL. Theod. 10, 1, 4 (= COD. Iust. 2, 7, 6) nulla eis (togatis *Cod. Iust.*) -o, nulla ingeratur peraequatio. **ε** *militari* (*cf. etiam de exploratione p. 1945, 6*): VEG. mil. 3, 4 p. 71, 14 campicursionem, ut ipsi appellant, ⌊-em armorum⌋ (-emque a. *var. l.; del. Lang, def. Andersson 153*) adsidue faciant. OP. imperf. in Matth. 52 p. 932 si voluerit *rex* aspicere exercitum et considerare arma illorum, ... qui ... arma sua studuit immaculata custodire, paratus ... currit ad -em. *de conscribendo* (*cf. p. 1953, 46*): ITALA num. 26, 18 (cod. 110) hae sunt plebes filiorum Gad ex -e illorum XLIIII D (*gr.* ἐξ ἐπισκέψεως, *Lugd. et Vulg.* numerus). 26, 22 (*ibid. ex suppl.*). II par. 26, 11 (Complut.) numerus -is eorum (*gr.* ἀριθμὸς αὐτῶν, *om. Vulg.*). **ζ** *sacro: inspiciuntur exta*: FVLG. myth. 3, 10 p. 78, 15 in aruspicinis ... fibrarum particularumque -o (RVFIN. Orig. in num. 16, 7 p. 147, 23 APON. 7 p. 123). CONSVLT. Zacch. 1, 27 p. 33, 16 extorum. COD. Theod. 16, 10, 9 (= Iust. 1, 11, 2) -e iecoris extorumque praesagio. *alia*: VOPISC. Aurelian. 21, 4 post -em librorum sacrificiorumque curas. AVG. quaest. hept. 5, 29 p. 393, 8 -es prodigiorum (*v. p. 1947, 1*). SCHOL. Ter. p. 133, 28 ariolus dicitur ab ararum -e (*v. p. 1947, 9*). **η** *nautico* (*syn.* cura): RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 5, 1 (*de magisterio adsumendo*) ne nautae quidem probabili *novum est,* si res poscat, ad -em prorae transferri vel ... ad ipsa navis gubernacula provocari, vel fortissimo militi curam turmae ... committi *eqs.* (*Migne gr. 35, 412[B]* τὸ πρωρατεῦσαι).

b *usu generali inspiciuntur*: **α** *scripta* (*cf. supra l. 21*): QVINT. inst. 5, 5, 2 -o (*sc. tabularum*) ... saepe falsum deprehendit (*cf.* VLP. dig. 29, 3, 2, 5 -o tabularum etiam lectionem earum indicat. 29, 3, 2, 6). COD. Iust. 4, 21, 4 (*a. 239*) -o rationum fiscalium fidem demonstrabit. SYMM. epist. 4, 5, 1 quid ... *senatus* censuerit, plene ... gestorum curialium -e cognosces. 4, 29, 2 sola argumenti -e (*opp.* ubi dicta legeris). 4, 52, 2 omnes *paginas* arguto legendi transitu percucurri, ne -em residentis morarer. 5, 9, 2 dictorum. AVG. doctr. christ. 2, 12, 17 nonnullas obscuriores sententias plurium codicum saepe manifestavit -o. c. Faust. 16, 32 p. 481, 16 figurarum non formatione occupatus, sed -e commonitus *lector. al.* **β** *varia*: APVL. apol. 13 speculi. MART. CAP. 1, 16 *Apollinem* ⌊in conspectu⌋ (*'del. esse videtur' Dick*) quattuor urnulas adopertas vicissim atque alternis -bus (inconsp- *β*) enudare. *in imag.* (*cf. p. 1952, 2*): PAVL. NOL. epist. 50, 9 p. 412, 6 *prophetis donabatur* -o (*var. l.* inspectatio) mentium.

2 *laxius c. notione contemplandi, aspiciendi*: FRONTIN. strat. 1, 1, 5 *Caesar* per speciem securitatis -i urbis atque operum ... deditus (*infra*: captum ... gratia locorum. *regionis ut*: CLAVD. DON. Aen. 6, 675 de summo -e habita. 7, 30 p. 8, 27 luci apparentis -o [prospicit *Verg.*]). IREN. 1, 5, 6 (= 1, 1, 10 H.) quem *partum* secundum -em ... angelorum ... generavit *Achamoth* (*gr.* θεωρίαν. *cf.* 2, 19, 4 = 2, 29 H.). ARNOB. nat. 2, 9 illa ... oculata vidistis -e et manibus tractata tenuistis? MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 57 (*syn.* visione. *cf.* FAVSTIN. trin. 1, 9). CLAVD. DON. Aen. 6, 500 p. 572, 17 malorum -o evidens fuit (*sc. Deiphobi laniati*; vidit *Verg.*). PAVL. NOL. epist. 31, 6 p. 274, 19 *crucis.* AVG. in psalm. 103 serm. 4, 3 bona (*cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 9, 6 p. 267 gratissima [*gr. 9, 133* κάλλιστον ... θεαμάτων]). *al.*

B *plena vi incorporali*: 1 *de cognitione, intellectu sim.* (*cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 8, 2 a theoria et rationabili -e [*Migne gr. 36, 344[A]* ἀπὸ θεωρίας *tantum*]. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 39, 25 intellegibilis -o): **a** *in sermone artium*: CELS. 1 prooem. 68 communium -o contraria est, propriorum tantum salutaris (*antea*: contemplatione). SEN. nat. 2, 53, 3 fulminis. 4[b], 13, 2 naturae (*cf.* epist. 65, 19 rerum naturae. 65, 23. BOETH. in top. Cic. 1 p. 273, 19 cum ... et in naturalibus -em speculationemque adhibeat et in moralibus actionem *philosophia*). 6, 4, 2. epist. 89, 14 ut prima *pars philosophiae moralis* esset -o suum cuique distribuens *eqs.* QVINT. inst. 2, 17, 42 et -e et exercitatione, ut artes ceterae, constat *rhetorice* (*41* perceptionibus, *cf. Dion. Thr. p. 115* καταλήψεων). 2, 18, 1 cum sint ... artium aliae positae in -e, id est cognitione et aestimatione rerum, qualis est astrologia ... rei ... intellectu contenta, quae θεωρητική vocatur (*cf.* 2, 18, 3 potest ... rei ... -e esse contenta *rhetorice*). SVLP. VICT. rhet. 3 p. 314, 25 thesis est res rationalem disputationem recipiens, cuius finis -o (*cf.* p. 314, 33. PRISC. rhet. 11, 32 p. 559, 24 -o sive intellectus [*Rhet. gr. II 17, 35 Sp.* θεωρία]). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 362[D] qui se anatomicis -bus occuparunt (*Migne gr. 44, 157[C]* ταῖς ἀνατομικαῖς θεωρίαις). *al.* *pressius ap.* ICTos *i. q. quaestio* (*cf. p. 1943, 38*): TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 incurrit hic et alia -o. 41, 1, 63, 3 -o in illo est, num *eqs.* PAVL. dig. 44, 7, 44, 1 circa diem duplex -o est (45, 1, 91, 4 quae -o d. est, ut primo quaeramus *eqs.*).

b *usu vario*: TERT. nat. 1, 4, 2 prius erat cognoscere auctorem, ut cognosceretur secta, quam de secta -em auctoris retinere (*cf. apol. 3, 7 et* fug. 1, 2 omnis ... rei -o auctore cognito planior [*inde* ISID. orig. 1, 29, 2 etymologia cognita]). 1, 20, 14 erroris -o et veritatis recognitio (*cf.* LEO M. serm. 54, 5 veritatis -o [PS. PROSP. vocat. gent. 1, 4 p. 651[B]. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 44, 21 v. vel falsitatis]). PORPH.

[Furnée-Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Hor. ars 24/25 spreta rerum -e. SYMM. epist. 4, 38 obsequiorum. *et saepe.* *fere i. q. respectus*: LEO M. epist. 159 praef. pro -e temporalium necessitatum adhibenda curatio est.

2 *de visitatione dei vel Christi res mundanas dispensantis* (*cf. p. 1957, 30 et* PETR. CHRYS. serm. 166 p. 635ᴮ [*ad num. 13, 26*] nostri corporis terram ... explorat ... et circuit caelestis -o): HIER. interpr. Iob 10, 12 -o tua custodivit spiritum meum (*gr.* ἐπισκοπή, *Vulg.* visitatio). VVLG. Sirach 2, 21 qui timent dominum, ... patientiam habebunt usque ad -em illius (*om. gr.; cf.* 15, 8. PS. ORIG. in Iob 1 p. 375ᶜ usque in finem sufferte; erit enim vestra -o *eqs.*). PS. RVFIN. in Am. 9, 9/10 p. 1102ᴬ indignatio mea ... quasi cauta manu et sollicita vos -e concutiet instar ... cribri (*cf.* LAVRENT. paen. p. 93ᴬ 'habens ventilabrum ...' [*Matth. 3, 12*]: quod est -o vel ponderatio poenitudinis ac peccati). Ios. bell. Iud. 2, 7 p. 668 deum extra omnem mali patrationem -emque constituunt *Sadducaei* (*gr. 2, 164* τοῦ ... ἐφορᾶν). AVG. in psalm. 43, 15 non venit ille *deus* ad -em meritorum, sed ad remissionem peccatorum. EVCHER. form. 1 p. 7, 3 oculi domini intelleguntur -o divina. FAVST. REI. grat. 2, 2 p. 61, 20 *generalis praescientia dei* species de humani actus -e mutuatur. *al.*

II *metonymice de munere procuratorio*: ITALA psalm. 108, 8 (cod. 136 Cas.) -em eius accipiet alter (*gr.* ἐπισκοπήν, *Vulg.* episcopatum. *cf. act. 1, 20*).

deriv.: inspectionalis. *cf.* circuminspectio.

īnspectiōnālis, (-e). *ab* inspectio *ad explic. gr.* σημειωτικός *formatum.* *i. q. ad inspectionem pertinens* (*t. t. med.*): PS. SORAN. quaest. med. 7 semiotica *pars medicinae* est -is, quae versatur in naturali tactu corporis et mentis consideratione (28 *pathognomicam partem medicinae* s. i. -em et aetiologicam i. causalem. *cf. praef. p. 246, 7* s. est inspectio vel probatio vitiorum. *14* s. ..., per quam inspicimus quae naturaliter insunt).

īnspectīvus, -a, -um. *ab* inspicere *ad redd. gr.* θεωρητικός *sim. formatum, cf.* contemplativus, speculativus *et opp.* activus. GLOSS.ᴸ V Aa T 249 theoretica: -a. *i. q.* θεωρητικός (*t. t. philos., rhet.*): RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75, 9 generales disciplinae, quibus ad rerum scientiam pervenitur, tres sunt, quas Graeci ethicam, physicam, enopticen (ep-, theoricen *varr. ll.*) appellarunt; has nos dicere possumus moralem, naturalem, -am (p. 76, 5. CASSIOD. in psalm. 48 concl. quidquid ad -am, quidquid ad moralem pertinet d. *cf.* inst. 2, 3, 4 philosophia dividitur in -am et actualem [ISID. orig. 2, 24, 9. 10]). p. 75, 21 -a dicitur, qua ... de divinis aliquid ... contemplamur eaque mente sola intuemur, quoniam corporeum supergrediuntur adspectum (CASSIOD. inst. 2, 3, 6. ISID. orig. 2, 24, 11 [inspectativa *T*]). p. 76, 12 -um ... locum *Solomon tradidit in cantico* (p. 78, 30 *de Iacob*). PRISC. rhet. 11, 32 p. 559, 23 nominaverunt ... quidam has *quaestiones* activas, illas -as sive intellectivas (*Rhet. gr. II 17, 34 Sp.* θεωρητικάς). CASSIOD. inst. 2, 3, 22 ad illam -am (spect- *pars codd. interpol.*) contemplationem (*21* quae *scientia* abstractam considerat quantitatem). 2, 6, 4 (= PS. BOETH. grom. p. 394, 5) -a mentis sublimitate. in psalm. 3 concl. partem. 33, 9 qualitatem. 40 concl. claritate. 44 praef. lumen. 118, 48 virtutem (*opp.* partem ... actualem).

cf. spectivus (*var. lect. l. 46*).

˟īnspecto, -āvi, -ātum, -āre. *ab* inspicere, *cf.* spectare. GLOSS. ἐφορῶ. *inde a* PLAVTO, CATONE, *ap.* CIC. *semper in abl. absol., in poesi post* PLAVT. *nonnisi ap.* STAT. (*ter*). *quae ratio* PLAVTO *inter* -o (*15ⁱᵉˢ*) *et* inspicio (*29ⁱᵉˢ*) *intercesserit, demonstravit Pfister, Zum Aspekt der Verba des Sehens bei P., Diss. München 1936, 54 sqq.* [*in codd. confunditur c.* spectare (*passim; restit. p. 1946, 15*), exspectare (*p. 1946, 17. al.*), insectari (*p. 1855, 63 sq.*), instare (LIV. 21, 45, 4); -tus *c.* inexspectatus (*l. 75; cf. p. 1943, 48*), inasperatus (EPIST. Alex. l. 100 H.).]

i. q. intente vel otiose inspicere, contemplari, fere corporaliter (*strictius auget notiones verborum q. s.* videre *l. 66. p. 1946, 8,* spectare *l. 65,* aspicere *l. 68; accedit* intentus diutino *l. 77*): 1 *c. acc.*: **a** *solo*: PLAVT. Bacch. 487 (*interpol.?*) illius -andi ... copia. Capt. 65 faciam, ut pugnam -et non bonam, adeo ut spectare postea omnīs oderit. Poen. 682 videre equidem vos vellem, quom huic aurum darem. :: illinc (illic *A*) procul nos istuc -bimus. Rud. 755 postea aspicito meum *tergum*, quando ego tuum -vero. 1168 qui non circumspexi ⌊centiens, prius me ne⌋ (c. p. me, ne *dist. pars edd.*) quis -ret, quam rete extraxi ex aqua. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4ᵃ (= 9, 12 Sj.), 3 quod utinam -are possis timorem ... meum. LIV. 10, 46, 4 -ta spolia Samnitium. STAT. silv. 3, 3, 2 *Pietatis* gratissima caelo rara profanatas -ant numina terras. HYG. grom. p. 72, 3 Th. meridie⟨m⟩ (*syn.* spectanti). ARGVM. Plaut. Most. 10 -at illas *aedes* (inspicere *Plaut. 674. al.*). ? ZENO 2, 17, 3 nec pecudum -tā (inexsp- *var. l.*) morte rapti iecoris spirantis consulunt fibras. DICT. 3, 9 -tis omnibus (*antea*: revisunt, circumeunt). RVFIN. hist. 10, 15 p. 981, 2 cum intentus diutino pueros -ret. PS. THEODOT. hom. 6, 1 p. 1418ᴰ sol ... sublunaria -at (*cf.* 6, 6 p. 1422ᶜ omnia -ans iustitia). *ap. ICTos fere i. q. respicere* (*cf.* inspicio *p. 1956, 75*): PAVL. dig. 22, 1, 12 ut per singulas pensiones condicio -retur (*antea*: observaretur). COD. Iust. 5, 27, 11, 4 editionis tempus ... esse -andum (*antea*: inspiciatur). **b** *acc. et partic.*: PLAVT. Mil. 174 nescioquis -vit ... Philocomasium atque hospitem osculantīs (*cf.* 506 inde -visti meum ... hospitem amplexum amicam, quom osculabatur, suam). AVR. Fronto p. 36, 17 v.d.H. (= p. 40 N.) malunt te -are (spectare *Naber*) inconstantius agentem. **c** *acc. c. inf.*: PLAVT. Poen. 710 ut tute -es aurum lenoni dari. Rud. 1021 -vi procul te hunc *vidulum* habere.

2 *c.* cum (*cf. p. 1945, 84*): PLAVT. Bacch. 1192 egon, cum haec cum illo accubet, -em?

3 *absolute*: **a** *variae formae*: PLAVT. Cist. 620 ego -vi. Rud. 869 viden ... ? :: video, atque -o lubens. 1019 at ego -vi e litore. STAT. Theb. 6, 650 -ant taciti ... Inachidae. HIL. in Matth. 18, 7 coetu ecclesiae -antis (*cf.* RVFIN. hist. 5, 1, 52 ora -antis populi [*om. gr.*]. VITA Mauril. [BHL 5730] 13 coram universa -antis plebis frequentia). -antes *fere i. q. spectatores* (*cf. p. 1955, 5*): SOL. 15, 25 -antium facies *smaragdi concavi aemulantur*. DICT. 5, 12 magno -antium gemitu. **b** *abl. absol.* (*pro 'in conspectu', 'coram'; cf.* inspicio *p. 1955, 8*): PLAVT. Amph. 998 vobis -antibus (*Pylades*, spect- *codd. deficiente A*). CATO or. frg. 9. TAB. triumph. Aemil. 2 (*cf.* LIV. 40, 52, 6). LAEL. (?) or. frg. Fest. p. 182. QVADRIG. hist. 10ᵇ (exp- *var. l.*). CIC. *oratt. 32ⁱᵉˢ.* de orat. 2, 233 ac. 2, 116 div. 1, 32. 1, 72. 2, 23 Att. 3, 15, 7. 4, 3, 2 fam. 1, 9, 19. 6, 18, 2 Q. CIC. pet. 10 CAES. Gall. 7, 25, 1 civ. 2, 20, 4 BELL. Afr. 76, 1. 85, 9 LIV. 4, 42, 3. 38, 55, 12. 40, 9, 11 SEN. contr. 9, 2, 9. 10 (?). VAL. MAX. 3, 2, 24 PLIN. nat. 10, 27. STAT. Theb. 9, 97 dis coram et caelo -ante (insectante *var. l.*). GELL. 3, 15, 3 APVL. met. 4, 1, 6. *al.*

deriv.: inspectabilis, inspectatio, inspectator.

compos.: adinspecto (?). *cf.* circum -o *vol. III 1113, 32.*

˟īnspector, -ōris *m.* *ab* inspicere, *cf.* spectator. GLOSS. ἐπόπτης (ἐφ-). -es: οἱ ἔφοροι. *inde a* SEN. benef., VLP., TERT., ITALA. [*loco corrupto* SEN. nat. 1, 7, 3, *mutilo* FRG. Vat. 39.]

i. qui inspicit: **I** *subst.*: **A** *de hominibus* (*hominum oculis l. 37, animo l. 79*): **1** *usu profano*: **a** *vigente vi corporali*: **α** *generatim fere i. q. spectator*: SEN. benef. 1, 9, 3 coniugem ... vulgo admissis -bus vehi perspicuam undique. ZENO 1, 14, 1 ut nesciret -r, in eo (*sc. templo Salomonis*) quid potissimum miraretur. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 4, 16 -r (inspectator *Mythogr. 1, 150*) fuerat suarum calamitatum *Cadmus* (*cf.* ALC. AVIT. carm. 5, 696 -r cladis propriae *Pharao*). ORIG. in I reg. 11 p. 20, 15 sanctae lucis. RVFIN. Clement. 7, 37 oculos nostros, quos deus operis sui -es esse voluit et testes (*cf. p. 1947, 37*). TRACT. Pelag. 6 p. 131 dei brevis temporis -es (*cf.* CASSIOD. hist. 1, 2, 2 -r et conviva filii dei *Abraham* [*Sozom. 1, 1 p. 856ᴬ* αὐτόπτης]). ARNOB. in psalm. 26 p. 359ᴰ mundi pulchritudinem, quae ... speciosa est in aspectu et mentita facie decipit -em. SIDON. epist. 2, 2, 16 vestigio -is inadibilis *lacus*. 6, 12, 3. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 275 -r ... talium indiciorum et auditor effectus *Moyses* (*gr.* θεατής). *al.*

β *fere technice c. vi examinandi, aestimandi, explorandi sim.*: Ⓘ *pretii*: VLP. dig. 13, 6, 10, 1 si rem -i dedi (*infra*: dum volo pretium exquirere. *cf. p. 1952, 64*). AVG. serm. 37, 3, 3 audiat aestimatorem verorum lapidum ...; audiat, inquam, quendam artificem ornamenti -em. Ⓘⓘ *finium*: SYMM. epist. 6, 9 adhibiti ... -es muro ... dividi loca nostra dixerunt. LEX Visig. Eur. 276 (= Visig. 10, 3, 5) nullus novum terminum ... sine -e (spect- *cod. Eur.*) constituat. Ⓘⓘⓘ *census, i. q. discussor,* ἐπόπτης (*v. Seeck, RE V 1183 sqq. et cf. p. 1944, 1. 1954, 25*): COD. Theod. 7, 19, 1, 3 diligens dirigatur -r (11, 20, 5 pr. [*antea*: -em specialem ... accepisse]. 13, 11, 10 idoneus). 10, 3, 7, 1 -em loca debere discutere (*opp.* probatissimi peraequatoris generalis electio). 11, 1, 31 electos ... -es ... esse mittendos (11, 20, 6 pr. -e seu peraequatore. NOVELL. Valent. 1, 3, 4). 11, 1, 33 (= Iust. 10, 16, 12, 1) ut ... nullus ... ad possessiones ... -r accedat (CASSIOD. var. 10, 26, 2 ut eius *praefecti praetorio* ordinatione ... ad praedium ... diligens -r a.). 11, 28, 2 iuxta -um relationem. 13, 11 rubr. (= Iust. 11, 58 rubr.) de censitoribus, peraequatoribus et -bus. 13, 11, 4 patrimonium suum admisso patiatur -e censeri. 13, 11, 13 -is arbitrio. NOVELL. Theod. 26, 1 copia ... -es sibi specialiter expetendi. Ⓘⓥ *variarum rerum*: VVLG. Ios. capit. ser. F 8 p. 34 (*ad Ios. 18, 4 sqq.*) ad reliquam, quae necdum subiecta fuerat, terram dirigit -es (*cf.* RVFIN. Orig. in num. 8, 1 p. 49, 4 [*Caes. Arel. serm. 108, 1 p. 428, 6* speculatores, *sed* -es *hom. Spinal.*]). COD. Theod. 15, 7, 1 ut -bus missis sedula exploratione quaeratur, an *eqs.* AVELL. p. 76, 13 fideli nuntio et -e. RVRIC. epist. 2, 2 p. 373, 12 vigilantissimus -r, inportunissimus exactor, districtissimus executor *in visitatione* (*infra*: omnia ... inspecta).

γ *fere i. q. lector*: TERT. adv. Marc. 5, 21 p. 649, 24 memento, -r, quod ... probaverimus. PROSP. resp. ad Gall. praef. p. 157ᴬ ut facile vel tenuis diligentiae advertat -r, quam *eqs.* (*antea*: lectoris).

b *plena vi incorporali*: **α** *fere i. q. scrutator sc. naturae*: TERT. anim. 10, 5 philosophi ... renuntiaverunt ...; dic mihi, -r curiosissime, oculos habent *insecta* ...? **β** *fere i. q. arbiter*: CASSIOD. var. 8, 13, 2 ab illo -e meritorum *Theodorico*. GREG. M. epist. 3, 15 p. 174, 15 actorum. LAVRENT. eleem. p. 112ᴬ sit animus tuus arbiter factorum tuorum ponderumque -r tuorum *tamquam statera*; inspice diligenter *eqs.*

2 *in rebus sacris, superstitione*: **a** *vario usu*: ITALA deut. 18, 10 (Coll. Mos. 15, 1, 2) -r avium ([*gr.* οἰωνιζόμενος, *Lugd.* auspicans et augurans, *Vulg.* qui ... observat ... auguria]. GLOSS. V 606, 29 avispex: a. [*trad.* ov-: ov-] -r). 18, 11 (Rufin. Orig. in num. 16,

[*Furnée-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7 p. 148, 12, *cf.* Aug. quaest. hept. 5, 29) portentorum -r ([*gr.* τερατοσκόπος, *Lugd.* ariolus, *cf. Coll. Mos. 15, 1, 2* portenta inspiciens; *aliter Vulg.*]. IREN. 1, 15, 6 = 1, 8, 17 H. *in versibus senioris cuiusdam in Marcum invecti* [*gr.* τερατοσκόπε]). NON. p. 63, 20 'fulguratores': ut 'extispices' et 'aruspices', ita hi fulgurum -es. AVG. in psalm. 40, 3 -es ephemeridarum et inquisitores atque observatores temporum et dierum (*cf.* ISID. orig. 8, 9, 17 haruspices nuncupati, quasi horarum -es: dies enim et horas ... custodiunt). GLOSS.^{L} III Abstr. AR 53 aruspex: arae -r (GLOSS. IV 486, 2. *cf. l. 7. p. 1944, 23*).

b *de genere mystarum q. d.* ἐπόπτης: AVG. civ. 10, 11 p. 420, 7 D. (*ex epistula Porphyrii ad Anebontem data*) cum ... a cadaveris contactu prohibeatur -r (*Iambl. myst. 6, 1* ἐπόπτην).

B *de deo, Christo* (*angelis infra l. 33*): **1** -r cordis (*v. Mohrmann, Altchristl. Sonderspr. 234 sq. et cf. p. 1952, 4*): *in script. sacr.* (*cf.* HIER. epist. 148 [= PAVL. NOL. epist. app. 2; *fort.* PELAG.], 32, 2 scriptum esse c. -em deum): ITALA act. 15, 8 (Iren. 3, 12, 14 = 3, 12, 17 H.) c. -r deus (*gr.* καρδιογνώστης, *Vulg.* qui novit corda). VVLG. prov. 24, 12. *ap.* ECCL.: Ps. AMBR. paenit. 16 p. 990^{B} AMBROSIAST. in Rom. 9, 16 p. 136^{C}. HIER. in Ier. 2, 110, 3 (*ad 11, 20*) renis et c. BASIL. admon. ad fil. p. 34, 18. AVG. spir. et litt. 8, 14 c. ipsius et intimae voluntatis. *al.* *pluraliter*: Ps. AVG. serm. ed. Mai 119, 3 a cordium -e *Christo*. **2** *alia* (*expresse respicitur cor inspectum l. 27. 34*): HIL. in psalm. 118, 1 secretorum (*cf.* EVAGR. vita Anton. 39 secretae mentis [*aliter Migne gr. 26, 899^{B}*]. CASSIAN. inst. 6, 21 non solum secretorum actuum nostrorum, verum etiam cogitationum cunctarum diurnum pariter nocturnumque -em ... et conscium. *al.*). 119, 21 qui scrutans corda et renes deus est, cogitationum nostrarum -r est (*cf. l. 25*). Ps. RVFIN. in Am. 8, 7 p. 1094^{B} animorum (8, 13/14 p. 1097^{B}. LEO M. serm. 14, 2 iustus. *al.*). 9, 1 p. 1098^{C} totius orbis. AVG. epist. 211, 10 superno. in psalm. 50, 9 acutus -r omnium peccatorum. 85, 3 interior -r est deus; ibi appendit, ibi examinat. Ps. AVG. serm. 62, 10 conscientiae. IVLIAN. in Iob 1, 6 angeli ante deum diversorum hominum et actuum (*cf. l. 25*) -es astare dicuntur. *al.* COMM. instr. 2, 18, 9 est deus -r, penetrat qui singula corda. CONC.^{S} IV 2 p. 101, 27 omnium ([*Socr. 1, 9 p. 85^{C}* παντεφόρῳ]. CASSIOD. hist. 3, 7, 8 [*Socr. 1, 34 p. 168^{B}* ὁ πάντων ἔφορος]. *al.*). *et saepe.*

II *adi.*: CASSIOD. hist. 8, 8, 3 qui oculis -bus talia didicissent (*Socr. 4, 25 p. 525^{C}* δι' ὀφθαλμῶν. *cf. p. 1943, 45. 1946, 37*).

cf. circuminspector, superinspector.

f. **inspectrīx,** -īcis. *i. quae inspicit*: Ps. LACT. PLAC. fab. Ov. 4, 4 foedissimi spectaculi fuerat -x *morus arbor*. AMBR. epist. 5, 10 legimus ... in veteri testamento obstetrices, sed non -es (*v.* inspicio *p. 1953, 6*).

inspectus, (-ūs) *m. ab* inspicere, *cf.* aspectus *sim.*, inspectio. *? plur. l. 49.* [*e coni. dub.*: Ps. SORAN. puls. p. 276, 8 supino ... iacenti melior dextra visa est -u (*Rose*, inspectio *cod. ut saepe, an* inspectio⟨ni⟩ *?*).]

fere i. q. inspectio: **1** *incorporaliter de cognitione*: MANIL. 4, 901 unus ⟨in⟩ -us (*suppl. Bentley,* et -us *GL²; sing. restituit Breiter, cetera male*) rerum viresque loquendi ... educitur *homo*. SEN. epist. 92, 6 vacat ... animus ... ad -um universi nihilque illum avocat a contemplatione naturae.

2 *corporaliter*: **a** *de aspectu*: TERT. adv. Marc. 4, 43 p. 567, 25 -ui eorum *discipulorum* manus et pedes suos offert *Christus* (*cf. p. 1954, 63 et v. N. T. Luc. 24, 40*). **b** *de speculatione* (*ex falsa vers.*): ITALA Os. 9, 8 (codd. 175. 176) -s Efrem cum deo (*gr.* σκοπός, *Vulg.* speculator). **c** *de extispicio*: AMM. 22, 1, 2 aruspicinae peritus Aprunculus Gallus orator ... -u iecoris, ut aiebat ipse, praedoctus.

cf. supinum p. 1958, 7.

? **inspeculor,** -ātus sum, (-ārī). *ab* in *et* speculari, *cf.* inspicere. *fere i. q. inspicere*: Ps. PHILO antiq. 50, 4 (*oratio Annae, cf. V. T. I reg. 1, 11*) nonne tu, domine, -tus (*ed. pr.*, inspeculator *cod. Adm., Kisch*) es cor (cordium *M, Kisch*) generationum omnium, antequam plasmares seculum?

insperābilis, -e. *ab* in *et* sperabilis, *cf.* insperatus. [*in codd. variat c.* inseparabilis *l. 70,* inspectabilis *p. 1943, 26.*] *i. quod sperari non potest* (*c. dat. l. 71*): **1** *de rebus bonis*: IREN. 3, 20 (21 H.), 1 qui *deus* -em salutem ei *Ionae* donasset (*ibid.* -em homo a deo percipiens s. *cf. p. 1948, 38*). DICT. 1, 20 magnum atque -e (inseparabile *pars codd.*) cunctis remedium excogitavit *Vlixes*. **2** *de re mala*: AMM. 15, 5, 17 perfertur Mediolanum -is nuntius aperte Silvanum demonstrans ... ad augustum culmen evectum (*18* casus inopini. *cf. 21, 11, 1* n. metuendus ... et insperatus).

insperāns, -antis *adi. ab* in *et* sperans. [*in codd. saepius* -spir-.] *i. q. non sperans*: **1** *bona*: TER. Andr. 603 (*loq. Davos*) feci hodie ut fierent *nuptiae*, -e hoc (*Simone*) atque invito Pamphilo. CIC. de orat. 1, 96 -i ... mihi et Cottae, sed valde optanti utrique nostrum cecidit, ut *eqs.* Marcell. 21 quibus tu salutem -bus reddidisti. CATVLL. 107, 2 si quoi quid cupido optantique optigit ... -i (EPIT. Alex. 29 multa multis -bus [sper- *cod., corr. Reitzenstein*] obtingere solere). 107, 5 *te mihi* restituis cupido atque -i. SALL. (?) rep. 2, 4, 3 neque illis tantae voluptati est, tametsi -bus accidit, dominatio *eqs.* TIB. 1, 9, 43 -i venit tibi *puella*. Ps. CYPR. laud. mart. 18 tam larga est maiestas dei, ut -bus cunctis etiam ea offerat, quae nobis ... nefas fuerat optare. **2** *mala*: CE 376, 2 -s incidit aetas. 1034, 6 me potius manes rapuissent ... quam ... -i triste dedisset opus *Cerberus*.

adv. **insperanter.** *i. q. insperato, inopinanter*: GLOSS. Verg. ed. Hagen A 176 p. 458 'adtulit' (*Aen. 5, 201* a. ipse viris optatum casus honorem): -r (inspir- *trad.*) dedit.

insperāte, insperātō *v. p. 1949, 30. 40.*

***insperātus,** -a, -um. *ab* in *et* speratus. *superl.* -issumus *l. 72; compar. deest (dub. p. 1949, 55). cf.* tam -us *l. 26. 29. 34. al.* NOT. Tir. 31, 56 -um. GLOSS. ἀνέλπιστος. ἀπροσδόκητος. *cf. etiam p. 1949, 5 et definitionem p. 1750, 14.* *inde a* PLAVTO, TER., LVCIL. (*adv.* -o), POMPON. Atell., RHET. Her., CIC., VERG., HOR., LIV.; *deest e. g.* PLIN. nat., TAC., *adamatur ab* AMM. (insperabilis *semel*), CLAVD. DON. [*in codd. saepe confunditur c.* inseparatus, inspiratus, speratus. *var. lect. dubia vel falsa*: VAL. FL. 1, 130. FRONTIN. *p. 1943, 49.* PLIN. epist. 9, 26, 4 EPIST. Alex. l. 218 H. *contextu incerto*: CLAVD. DON. Aen. 4, 105 p. 369, 13 (-i *i.* '*rei -ae*' *vix idoneum est*). *e coni.*: APVL. mund. 33 nec diversis et ⌊-is temporibus⌋ (*Goldbacher*; spatiis temporum *F*, in sp. temporibus *cett.*; *gr. 400 a 23* οὔ ποτε ἀλλοιωθέντα).]

1 *passive i. q. non speratus, inexspectatus* (*c. dat. l. 31. 61. al.*): **a** *de rebus* (*n. pl. pro subst. l. 37 sq. 47 sq.*): **α** *bonis, sc. quas sperare non audemus* (*de ipsa spe l. 24*): PLAVT. Men. 1081 di immortales, spem -am date mihi quam suspicor. Stich. 304 *non possum, quin* illam augeam -o (*A*, ex -o *P*) opportuno bono (*Gulielmius,* domo *A,* modo *P*). TER. Haut. 414 tam -um gaudium (LIV. 29, 32, 13 CVRT. 8, 4, 27. GELL. 3, 15, 1 cognito repente -o g. [*4* inopinati]. APVL. met. 1, 17, 4. *al. cf.* POMPON. Atell. 141 laetitias). Eun. 605 occasionem ... tam optatam, tam -am. CIC. Catil. 2, 20 -is ac repentinis pecuniis (*cf.* FIRM. math. 3, 3, 5 divitiae. IVST. 35, 2, 2 opes). Sest. 7 -o aspectu conplexuque. Phil. 4, 3 -um omnibus consilium, incognitum certe. 10, 24 -um et repentinum rei publicae praesidium. VERG. Aen. 3, 278 -a tandem tellure potiti. LIV. 1, 14, 4 pax (38, 28, 7). FEST. p. 289 honorem (SEN. dial. 9, 11, 11 tam -is. *cf.* PANEG. 3, 22, 3 nova ... fuit honorum deferendorum et -a congestio). VAL. MAX. 5, 6, 5 victoria (IVST. 20, 5, 3 *opp.* sperata. *al.*). SEN. clem. 1, 1, 7 spes inprobissimas conplectuntur -a adsecuti (*subst. ut*: SYMM. or. 1, 11 si, cum -a concederes, adhuc speranda differres). CVRT. 9, 9, 26 salutem (APVL. met. 9, 28, 4. VVLG. [= ITALA] sap. 5, 2 in subitatione -ae s. [*gr.* ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας]. PANEG. 10, 5, 1 tam -am. *al. cf.* IVVENC. 2, 66 -a ... dona salutis). SIL. 2, 519 -us adest vigor. GELL. 9, 4, 5 adductus mira atque -a vilitate libros ... emo. APVL. met. 2, 26, 5 lucro (AMM. 17, 10, 3). ITIN. Alex. 14 quod -a sit copia sibi hostium data. PANEG. 2, 19, 2 mavis hominibus sperata procedere quam -a supervenire beneficia (5, 1, 4 tam -a). *al.* **β** *malis vel mediis, sc. quas non exspectamus*: PLAVT. Most. 197 te ille deseret ... :: non spero. :: -a accidunt magis saepe quam quae speres (*subst. ut*: CLAVD. DON. Aen. 2, 680 p. 240, 25 incerta ... et -a loquentis in⟨ter⟩veniunt). RHET. Her. 1, 8, 13 -um incommodum, subitam laetitiam (CIC. inv. 1, 27). CIC. Sest. 43 -a commutatione rerum. Tusc. 3, 28 -o et necopinato malo (CLAVD. DON. Aen. 2, 55 p. 154, 18 repentinum et -um. *al.*). VERG. Aen. 8, 247 -a deprensum luce repente *Cacum*. HOR. carm. 4, 10, 2 -a tuae cum veniet pluma superbiae. LIV. 3, 26, 5 nihil tam inopinatum nec tam -um accidere potuit (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 11 quid ... novum, quid -um ... accidit ...? *cf. l. 47*). VAL. FL. 4, 293 -a turbatum fraude *Amycum*. GELL. 2, 19, 2 factum ... occultius aut inopinatum -umque. 2, 19, 5 de ... rebus ... vel -is vel expectatis ([*4* quae ... contra spem opinionemve usu venerint]. LACT. mort. pers. 19, 5 -ae novitate rei turbatis. AMM. 15, 1, 2 -am et arduam. *al.*). TERT. adv. Marc. 3, 16 p. 402, 17 speratum et -um *nomen*. spect. 30 p. 28, 18 nationibus -us *dies iudicii*. VVLG. (= ITALA) sap. 17, 14 subitaneus ... illis et -us timor supervenerat ([*gr.* ἀπροσδόκητος]. 18, 17 [*gr.* ἀδόκητοι]). FIRM. math. 8, 6, 13 repentinum et -um mortis exitium (AMM. 17, 12, 4. *cf.* 20, 7, 13 mortibus [OROS. hist. 1, 10, 15 *opp.* desperatae salutis]. 27, 12, 9 neces). *al.* *t. t. rhet. de verbis vel sententiis remotis, altius requisitis*: SEN. contr. 7 praef. 2 sententiae, quas optime Pollio Asinius albas vocabat, simplices, apertae, nihil occultum, nihil -um adferentes, sed vocales et splendidae. FRONTO *v. p. 1750, 12. 14.*

b *de personis*: **α** *in formula* 'salve, -e': PLAVT. Men. 1132 o s., -e, multis annis post quem conspicor. Poen. 1127 o mi ere, s., Hanno, -issume mihi tuisque filiis, s. 1259 s., -e nobis pater. Rud. 1175 s., mi pater -e. **β** *in locutionibus praedicativis*: SIL. 1, 426 qua *parte* se -a iuventus extulerat portis. STAT. Theb. 6, 739 tandem -us ... prosilit Alcidamas. AMM. 16, 2, 7 *Iulianus* venit Tricasas adeo -us, ut *eqs.* 17, 8, 2 ut anni maturitate non exspectata barbaris occurreret -us (-is *V*). CLAVD. DON. Aen. 3, 305 p. 307, 25 ut ... Aeneas -us apparuisset. 3, 345 p. 314, 13 -us processerat *Helenus*. 9, 30 p. 190, 15 ut -i effusos et incautos invaderent. VEG. mil. 3, 10 p. 91, 17 -us (*Lang*; -os, -o, inparatos *codd.*) superveniat. HIER. epist. 77, 8, 2 -i ubique aderant *Huni*. SVLP. SEV. dial. 3, 1, 5 subito et -i ... concurritis. BOETH. cons. 2, 1, 3 W. quos -a reliquerit *Fortuna*. *cf. p. 1949, 3.*

2 *active i. q. insperans, non exspectans* (*usus Orosii proprius esse videtur iuxta 1, v. Svennung, Orosiana 138; falso trad. l. 77. 80*):

[Furnée-Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

OROS. hist. 1, 15, 7 ut ... ex inproviso adgredi et -as circumvenire maluerit *Hercules Amazonas* (*cf. Iust. 2, 4, 19* inopinantes). 5, 18, 13 Marius ... victores -os (*PR*, -us *LD*) oppressit.

subst. **īnspērāta,** (-ōrum) *v. p. 1948, 22* (*? sing. p. 1948, 17*).

ex īnspērātō *pro adv.* SYNON. Cic. p. 444, 18. GLOSS. ex improviso. ex inopinato. quod non sperabatur. [*var. lect. l. 35. p. 1948, 25.*] *i. q. praeter spem, exspectationem*: LIV. 1, 25, 9 clamore, qualis ex -o faventium solet. 2, 35, 1 quae sola alimenta ex -o fortuna dederit. 5, 23, 2 velut ex -o inmensum gaudium fuit. 9, 7, 10 in patriam revertentes ex -o incolumes. 28, 39, 9 ex -o (sperato *var. l.*) repente misistis nobis hunc P. Scipionem. 30, 10, 20 gaudium adfulserat (42, 65, 11 spes). 44, 5, 9 vix tandem ex -o (exspirato *V*, *corr. ed. pr.*) stabilem ... nanctis locum. VELL. 2, 112, 6 victoriam vindicaverunt. VAL. MAX. 1, 5 ext. 2 superatis hostibus. PLIN. nat. 25, 17 servatus ... est *miles a rabido cane morsus*. [LIV.] perioch. 22 p. 26, 23 receptis filiis (*Liv. 22, 7, 13* repente). AMBROSIAST. in I Thess. 5, 1/3 subito ... et ex -o apparebit *Christus*. PELAG. in Gal. 6, 1 quae leviora sunt et ex -o contingunt. RVFIN. hist. 5, 1, 32 misericordia ... conquiritur (*gr. aliter*). HIL. Macc. 173 ex -o remanent tibi, Sarra, nepotes (*in initio hexam. ut*: PRISC. Anast. 285 salute, ex -o dederat quam numen Olympi). OROS. hist. 5, 15, 17 conturbatis destitutisque Mauris ac Numidis. AVELL. p. 37, 24 quod domum suam ex -o divina misericordia visitasset. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 124, 36 scissam ... confessionem ex -o deus in semet ipsam reduxit. OP. imperf. in Matth. 24 p. 756 *malum* accidit.

dē īnspērātō *pro adv.* *i. q. praeter exspectationem*: OROS. hist. 3, 23, 21 ut Eumenen de -o (*R corr.*, desperato *fere cett.*) opprimat, perurguet *Neoptolemus Antipatrum* (*cf. Iust. 13, 8, 5* laeto ... et securo ... Eumeni).

adv. **īnspērātō.** [*var. lect. l. 47. p. 1948, 80.*] *i. q. praeter spem, exspectationem*: LVCIL. 1093 -o abiit (*i. decessit*), quem una angina sustulit hora. SVLP. APOLL. perioch. Ter. Andr. 11 filiam Glycerium -o adgnitam. ARGVM. Plaut. Aul. 1, 14 cum perdidisset aulam, -o invenit (FVLG. aet. mund. p. 165, 14 indubitanter pugnam insperatam arripuit et -o [ex -o *S*] victoriam dubitatam invenit *Alexander*). APVL. met. 9, 38, 6 -o et longe contra eius *divitis* opinionem resistens iuvenis. FVLG. aet. mund. p. 155, 21 -o capiti *Saul* fermentum diadematici germinis inroravit *Samuel*. AVG. serm. coll. Morin p. 146, 33 -o mihi *Sarrae* natus est filius.

adv. **īnspērāte.** [*var. lect.* AMM. 31, 9, 2 *pro adi. solito.*] *i. q. praeter spem, exspectationem*: VVLG. (= ITALA) sap. 11, 8 dedisti illis abundantem aquam -e (*gr.* ἀνελπίστως). SCHOL. Stat. Theb. 5, 263 (= MYTHOGR. 2, 162) Deianiram ... ⌊-e suo matrimonio⌋ (s. m. -o *Pb*) copulavit *Hercules*. PS. ORIG. in Iob 1 p. 430^{B} (*ad 1, 19*) derepente, -e, illico ... procella venit (OP. imperf. in Matth. 51 p. 926 *dies domini* -e veniens sicut fur [*cf.* ORIG. in Matth. ser. 56 p. 130, 9 subito et -e veniet, *ubi* -o eveniet *L*]. CASSIOD. var. 7, 6, 4 dum venit -e *Nilus*, diluvium *est*). 2 p. 454^{C} repente, subito, -e septem filios et tres filias ... mortuos ... vidit *Iob*. CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 196, 31 de nave -e delapsis (*gr. I 1, 4 p. 22, 27* ἀδοκήτως). CASSIOD. Ios. antiq. 13, 19 p. 385 *Theodorus* -e Iudaeos invasit (*gr. 13, 356* οὐ προσδοκῶσιν ἐπιπεσών). EVGIPP. Sev. 24, 3 Heruli -e protinus irruentes. ORIG. in Matth. ser. 100 p. 220, 1 ut ... nihil tale suspicans Iesus ... sic -e conprehendatur.

? adv. compar. **īnspērātius** *loco vix sano* VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 *dett. nonnulli et Kempf*, speratius *LA*. *v. p. 1948, 9.*

Furnée-Ehlers.

***īnspergo,** -rsī, -rsum, -ere. *ab* in *et* spargere. *forma recomp.* -argo (*saepe var. l.*) *codicum consensu invenitur e. g. l. 79. p. 1950, 18.* GLOSS. -argo ἐπιρραίνω. *legitur inde a* CIC., HOR., MORETO, LYDIA; *deest e. g.* VERG., OV., LIV., TAC.; *adamant* CELS., PLIN. nat., MARCELL. med. [*confund. in codd. c.* spargo *et* aspergo *saepe* (*vix recte Iucundus* -ito *pro* spargito *vel* aspergito CATO agr. 65); -sus *c.* expressus *p. 1950, 8. 55. 65,* impressus *p. 1950, 23. 33. 65. dub. trad.*: PLIN. nat. 30, 107 polentaque imposita -sa (insuper *Mayhoff*).]

I *structura originaria aliquid alicui rei* (*obi. sunt homines p. 1950, 57; obi. suppl. p. 1950, 25*) *i. q. spargendo immittere, indere sim.* (*opp. vel disting.* inlinere *e. g. l. 84. p. 1950, 1. 3,* infundere *p. 1950, 9,* instillare *p. 1950, 11; add. adv.* paulatim *l. 77. p. 1950, 10,* digitis moderantibus *p. 1950, 9; subauditur notio interspergendi l. 81. p. 1950, 20. 29. 61 sqq., dispergendi p. 1950, 56 sqq. 60 sqq.; accedit dat. passim, abl. p. 1950, 52. 59 [?], praep. p. 1950, 48 sqq., 57, adv. p. 1950, 51. 64*): **A** *proprie* (*in imagine p. 1950, 27 sqq. 53. 59*): **1** *strictius*: **a** *non indicatur, cui rei aliquid -atur*: **α** *vario usu* (*obi. sunt res aridae praeter l. 76. 79*): CIC. div. 2, 37 simul ac molam et vinum -seris *sc. in cor.* COLVM. 12, 20, 4 reliqua aromata contusa et cribrata paulatim -es *sc. in defrutum* (-arges *SA*). 12, 52, 12 nitrum torretur et contritum -itur. PLIN. nat. 17, 44 *acaunumarga* -itur rara. 18, 115 gypsi pars quarta -argitur. 19, 179 absinthi sucus decocti -sus. 26, 62 si cinis -atur (-arg- *vel* spargatur *pars codd.*). IVVENC. 2, 798 loliumque -it amarum *sc. inter semen bonum* (spargit *M*). PALLAD. 10, 3, 1 columbinum stercus aut cupressi folia oportet -argere *sc. in terram* (-erg- *var. l.*). **β** *usu medicinali*: *res aridas* (*in ulcus praeter p. 1950, 10 sqq.*): CELS. 5, 22, 1 ut -amus aut ... inlinamus *medicamenta. ibid.* eaque vel arida -ere ... vel excepta cadmia inlinere. 5, 22, 6 vitellus combustus et contritus -i debet (-argi *F*, aspergi *P*). 6, 11, 2 priora *medicamenta* arida -untur, hoc cum melle inlinitur. *al.* PLIN. nat. 20, 30 arida farina -sa (23, 161 foliorum. 26, 140 [-arsa *var. l.*]. *al.* MARCELL. med. 4, 62 lupini). 20, 249 *lini semen* -sum polentae modo ([*disting.* inlitum]. GARG. MART. med. 6 *s. cucurbitae*). 28, 242 asini ungularum cinis (MARCELL. med. 8, 184 impositus vel -sus. 31, 23). *al.* PLIN. med. 1, 6 nitrum tritum et siccum -arsum (sparsum, expressum *varr. ll.*). MARCELL. med. 7, 19 *herbas* infundes, immo manu vel digitis moderantibus paulatim -es. *ibid. lithargyrum* mittes, sed paulatim de manu -ens. 27, 8 vinum instillatur ... vicissimque ceterae species -arguntur. *al.* *res liquidas* (*sc. in locum morbo affectum*): PLIN. nat. 28, 116 -so vino. 28, 255 *caprarum* fel ... -sum. GARG. MART. med. 45 *citrium* aqua tritum et -sum.

b *c. dativo*: **α** *vario usu* (*obi. sunt res aridae praeter l. 17. 25; v. et l. 37*): MORET. 96 his *bulbis* salis -argit micas (-ergit, aspergit *varr. ll.*). SEN. suas. 6, 19 capiti orique eius -sa sanie (*Haase*; insponsa, impensa *trad.*). COLVM. 10, 318 -arsa novali ocima. 11, 2, 18 stercoris ... pars oleis et ceteris arboribus -argenda. 11, 3, 62 rapae semina ... iacentibus ... in area paleis -argi (PLIN. nat. 19, 168 hoc. *s. papaveris* ... panis ... crustae -itur). PLIN. nat. 12, 78 folia ... -ere potionibus. 13, 35 e maribus flore ac lanugine, interim vero tantum pulvere, -so feminis *palmis*. PALLAD. 1, 10, 1 *harena* panno vel linteo ... -sa (impressa *var. l.*). CLAVD. DON. Aen. 5, 855 p. 527, 10 excutiens ... ramum rore Stygio -sit Palinuri temporibus (*sc. rorem*). AVG. cur. mort. 6, 8 cineres *martyrum canumque* fluvio Rhodano ... -sos. *in imagine*: AVG. in euang. Ioh. 35, 9 *fons*, unde tibi ros -sus est. CONC.^{S} II 2, 2 p. 63, 12 (*cf.* II 3, 2 p. 153, 11 = IV 2 p. 138, 12) zizania sationibus pietatis -ere (*gr. II 1, 2 p. 126, 16* διὰ τῶν ... ζιζανίων ... ἐπιφυόμενος. *aliae verss. II 2, 2 p. 83, 21* [*105, 10*] inserere). **β** *usu medicinali* (*obi. sunt res aridae praeter l. 35*): *in ulcus, in locum morbo affectum* (*lanae, quae imponitur l. 34; morbo ipsi l. 34*): CELS. 6, 15, 1 anthera umido ulceri arida -sa (impressa *J*). PLIN. nat. 21, 157 *thymum* tritum ac lanae -sum. 22, 26 *glycyrrhiza* -sa ... pterygiis (*morbo ipsi ut*: MARCELL. med. 33, 57 cinis -itur vitiis veretrorum). 23, 8 *oenanthe* vulneribus -itur, stomacho inlinitur. 23, 162 farinam, quae -itur ulceribus (27, 80. 27, 116). 30, 148 pulverem ... corpori -sum (MARCELL. med. 33, 34 ulceri). 32, 65 *cinis* -itur ... ambustis ([spargitur *var. l.*]. MARCELL. med. 33, 40 ulceribus. 33, 44 veretro. *v. et l. 35*). MARCELL. med. 4, 13 folia rubi ... capiti -untur. *al.* *cibo, potioni*: PLIN. nat. 22, 145 *lens* polentae modo potionibus -itur. 23, 13 -itur farina ... polentae modo potioni (26, 44. 26, 73. PLIN. med. 3, 30 aprini fimi arida f. potioni). 24, 144 *aron* aridum potioni (potione *var. l.*). 24, 155 *oenobreches* siccata in farinae modum et -sa vino. 26, 58 *radix* minute concisa -itur oleri. 26, 83 *crethmos* hordeo. 27, 119 *peplis* cibis. 28, 202 cinis -sus potioni aquae (28, 215 [*cf.* PLIN. med. 2, 18 MARCELL. med. 26, 85]. *al.*). 30, 67 lapillos ... potioni (PLIN. med. 2, 17). *al.*

c *c. praep.* super: CELS. 5, 28, 3^{D} s. ulcus ... -enda arida aloe ... est. 5, 28, 15^{D} s. eas *pustulas* nitrum -ere. 5, 28, 19^{D} s. vitliginem -unt farina⟨m⟩ (-argunt *P*).

d *c. adv.*: CELS. 7, 13, 2 intus -enda adurentia.

2 *laxius*: HOR. sat. 1, 6, 67 egregio -arsos (-ers- *var. l.*) ... corpore naevos (*cf. in imag.*: CYPR. epist. 45, 2 p. 601, 8 fama mendaci ... maculas -ere *sc. in innocentiam* [-argere *CR*]). PLIN. nat. 33, 49 -so argenteis vasis auro (experso, expresso *varr. ll.*). *c. not. dispergendi*: ITALA Ezech. 12, 15 (Weing. ed. Dold 1923 p. 67) si dissipabo eos in gentes et -argam eos in regiones (*gr.* διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις, *Vulg.* disseminavero). EVSEB. EMES. serm. 19, 39 istud fermentum toto -arsum (*antea*: in multa conspersione abscondito).

B *translate*: **1** *c. not. dispergendi*: LYDIA 46 gaudia -arsa mundo. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 405^{A} spiritus vigor singulis membris -sus (*Migne gr. 44, 249^{C}* ἐπιπεμπόμενον). **2** *c. not. interspergendi*: GELL. 1, 7, 18 *locutiones* his ... adnotamentis -simus. 18, 2 (lemma) atque inibi -sa quaedam sophismata et aenigmata oblectoria (expsa, impressa *varr. ll.*). MIN. FEL. 28, 6 omnium fama, quae semper -arsis mendaciis alitur.

II *structura inversa aliquid aliqua re i. q. spargendo afficere* (*abl. suppl. l. 73; usu medic. praeter l. 70*): CELS. 6, 11, 1 -ique ulcera debent alumine scissili. PLIN. nat. 28, 32 aquāque illā eos, quibus medearis, -i. APVL. met. 10, 16, 5 altilia pipere -sa, pisces ... iure perfusos. PLIN. med. 2, 22 *ulcera quae serpunt* cinere -untur. MARCELL. med. 10, 5 sfongiae particulam ... eodem *aceto* -sam. 17, 48 potionem aut cibum ... -e (*nisi* in p., *v. app. crit.*). 28, 69 rafanus ... sale ... -itur.

deriv.: inspersio, 2. inspersus.

compos.: superinspergo.

? **inspēria,** (-ae) *f.* *si recte legitur, ab* in *et* spes, *cf.* iniuria (*v. Theander, Eranos 23, 1925, 168*). GLOSS.^{L} V Aa I 529 inopi[l]a: inspiria (-sper-?), paupertas (*malim, quae proponuntur in app. crit.*: '*an* inopi⟨n⟩a: insperata. ⟨inopia:⟩ paupertas *? cf. Abba IN 136-7*').

[**īnsperno** *pro* (i)sperno: ITALA IV Esdr. 7, 81 (cod. L) -verunt (*cett.* spreverunt; *cf. ibid. 7, 79 cod. A* inspiraverunt pro spreverunt).]

īnspersio, -ōnis *f.* *ab* inspergere. -spars-: GLOSS. II 583, 36 infectio: -arsio, iniunctio (instinctio *b*, inunctio *?* intinctio *? Goetz*).

[Furnée]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. actus inspergendi: PALLAD. 4, 9, 13 cineris -e (inpressione *E*). APON. 3 p. 56 peccatorum emundatio per -em.

īnspersus, -ūs *m.* ab inspergere. *i. q. actus inspergendi*: APVL. met. 7, 22, 3 *asini* corium adfirmatum cineris -u (9, 30, 3 comae . . . sordentes -u c.). *Furnée.*

īnspex, (-icis) *m.* avium -x *pro* auspex (avispex) *sec.* inspicere. CIL II 5078 (= Dessau 4960; *litteris aevi Antoniniani*) L. Valerius L. l. Auctus avium -x (*i. auspex*) blaesus.

***īnspicio,** -exī, -ectum, -ere. *ab* in *et* specere; *cf.* PRISC. gramm. II 562, 11 '-o' . . . a 'specio'. *de script. et formis*: isp-: CIL VIII 27994^{b}. -xĕrunt: PHAEDR. 3, 8, 5. -xere: AMM. 27, 10, 10 ARATOR act. 1, 453. -entum: LEX conviv. (Querol. p. 60). -und-: TER. Eun. 21. *al.* NOT. Tir. 26, 38 inspecit. 26, 47 -xit. *de notione et differentiis* (*cf. l. 29. p. 1952, 18. 1953, 45*): AGROEC. gramm. VII 122, 7 aspicimus sursum, conspicimus palam, respicimus retro, -imus intus (*cf.* GRAMM. suppl. 279, 8 aspicimus casu, -imus iudicaturi *eqs.* [DIFF. ed. Beck p. 39, 102]. ISID. diff. 1, 21 -imus introrsum). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 39, 21 (*de differentia videndi et -endi*) -endi sermo intellectualem significat perceptionem (*affert* ITALAM *p. 1957, 21. cf.* 4, 12 p. 71, 19). GLOSS. *ἐπισκοπῶ. ἐφοπτεύω. ἐνορῶ. ἐπισκέπτομαι. ἐφόψομαι.* -it: *ἐπιβλέπει.* diligenter inquirit. -xit: circumspexit. -ens: *ἐφιδών.* *legitur inde a* PLAVTO (*cf. p. 1945, 55*), ENNIO, CATONE, TER., TITIO, CIC., VARRONE; *deest e. g.* CAES. (*sed* BELL. Alex. *semel*), SALL., NEP., *frequentatur ap.* ICTOS. [*confunditur in codd. c. simplici* (*p. 1954, 40*) *et* aspicere (*p. 1954, 13.* CIC. Verr. II 3, 175. *al.*), conspicere (*p. 1953, 30. 1955, 82*), perspicere (*p. 1954, 71*), incipere (*p. 1953, 65. 1956, 61.* AVIEN. Arat. 1095), insistere (PETRON. 84, 1), sperare (*p. 1952, 82*); -ens *c.* insipiens (*p. 1954, 8.* CAES. AREL. serm. 222, 1 p. 833, 1), -ctura *c.* spretura (STAT. Theb. 2, 740. *cf.* SCHOL.: '-ctura' pro rimatura vel inquisitura accipitur). *contextu dubio vel falso trad.*: CIC. Att. 14, 21, 3 OV. ars 3, 232 HOMER. 468 STAT. Theb. 8, 41 LABEO dig. 19, 2, 60, 5 IVL. VAL. 1, 4 p. 9, 27 CHIRON 134. *al.*]

CAPVT PRIVS: *vi praeverbii* **vigente** *i. q.* εἰσορᾶν, ἐπισκοπεῖν, *intueri, fere aucta notione videndi* (*v. p. 1954, 43, cf. p. 1955, 29*) intro *sim.* (*p. 1957, 77*), cum cura (LIV. 44, 1, 6), propius (SEN. contr. 2, 1, 21. *al.*), diligenter (FEST. p. 162 *compar.* [VAL. MAX. 6, 2 ext. 1. 9, 8 ext. 1 PETRON. 14, 5. *al.*]. VAL. MAX. 5, 9, 1 *superl.* APVL. apol. 16 saepe ac d. *al.*), penitus (PLIN. epist. 1, 10, 2. *al. cf. l. 42*), altissime (*ibid.* 5, 14, 5. *cf. compar.* PRVD. apoth. 673. *al.*), anxie (TERT. cult. fem. 2, 8 l. 11), curiosius (TERT. adv. Iud. 1 l. 7. *al.*), sollicite (PANEG. 7, 6, 5. *al.*), certius (AVG. epist. 167, 15 p. 603, 9), sedulo (SIDON. epist. 2, 9, 5), ex otio (*ibid.* 4, 9, 1 penitissime et veluti ex o.), sollerter (CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 29, 24 s. intro), subtiliter (CASSIOD. in psalm. 66 praef.), attentius (BOETH. herm. sec. 6, 13 p. 437, 13) *sim.*, *liberius* raptim ac breviter (SIDON. epist. 7, 13, 1), *cf. opp.* perdiscere *p. 1952, 34*.

I *usu originario de* **animantibus** (*oculis l. 52, rebus pro pers. p. 1952, 12. 1956, 33. 60, cf. de equo ligneo p. 1953, 45*): **A** *corporaliter* (*proprie vel imagine manifesta; accedit* oculis [*p. 1954, 41. 51. al.*], ante oculos [SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 112, 16 VITA Hil. Arel. 16 l. 8], obtutibus [SIDON. epist. 7, 10, 1], a foris [*p. 1952, 12*], *cf. de ipsis oculis p. 1955, 16. 18. 19*): **1** *strictius c. respectu perspiciendi, examinandi, explorandi, recognoscendi sim.* (*fere transitive vel absolute*; in *c. acc. l. 59. p. 1952, 9. 25, c. abl. p. 1952, 53. 1954, 2*; intro *l. 67*; ubi *p. 1952, 5; c. enunt. secund. ad acc. apposito p. 1952, 10. 13. 14. 1953, 1. 15. 30. al., solo l. 82. p. 1952, 11. 28. 1953, 84. al.* [*succedere videtur locutio praedicativa p. 1954, 23. 32*]): **a** *generatim*: **α** *varia*: ① *oculis immissis*: PLAVT. Amph. 442 saepe in speculum -xi (TER. Ad. 415 tanquam in sp. in vitas omnium [429 t. in sp. in patinas]. APVL. apol. 13. *cf.* PHAEDR. 3, 8, 5 sp. . . . forte -erunt [*transitive ut*: APVL. apol. 16 saepe ac diligenter. 103. TERT. cult. fem. 2, 8 l. 11 omni occasione consulere, anxie -ere]. APVL. apol. 13 [*absolute*]). 787 certum est aperire atque -ere *sc. cistulam* (CATO agr. 76, 4 aperito, dum -as, bis aut ter. APVL. met. 6, 19, 7 a. vel -ere . . . pyxidem). Aul. 565 exta -ere (*cf. p. 1953, 61*) in sole e⟨i⟩ vivo licet: ita is pellucet *eqs.* Bacch. 723 ubist biclinium vobis stratum? :: . . . subsequere propius me ad fores: intro -e. Men. 254 marsuppium. VARRO rust. 3, 12, 4 Archelaus scribit, annorum quot sit *lepus* qui velit scire, -ere oportere foramina naturae. IVV. 3, 45 ranarum viscera numquam -xi (*sc. veneni indagandi gratia*). APVL. apol. 33 *servus mihi piscem* attulit ad -undum (40 pisciculum. 41 piscis). 53 (*de involucro*) numquam se ait -isse *libertus* (*infra*: libere scrutandum et -endum . . . exponebam. *postea*: facultas -endi). *al.* *in imagine* (*cf. comparationem l. 59 sq. et* SEN. epist. 30, 9 velut propius -ctae *mortis*): PLAVT. Epid. 386 non oris causa modo hominīs aequom fuit sibi habere speculum, ubi os contemplarent suom, sed qui perspicere possent . . . cordis copiam; ubi id -issent *eqs.* (*cf.* AVG. perf. iust. 8, 19 speculum . . . ubi -atur vita iustorum. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 114 speculum virtutis, ut inde sumeret -ctos , . . imitatio mores. *al.*). Mil. 638 nisi qui ipse amavit, aegre amantis ingenium -it (SEN. epist. 33, 5 *opp.* summatim degustare). SEN. benef. 6, 38, 5 se quisque consulat et in secretum pectoris sui redeat et -at, quid tacitus optaverit (*cf.* IVVENC. 2, 353 *Christus* -ens, quid pectora clausa tenerent). epist. 79, 18 tenue est mendacium: perlucet, si diligenter -eris. 115, 3 si nobis animum boni viri liceret -ere, o quam pulchram faciem . . . videremus. *al.* MART. 9, 28, 8 interius mentes -it ille deus *sc. imperator* (QVINT. decl. 369 p. 406, 2 si . . . mens in factis spectatur, meam -ite). IVVENC. 4, 7 *Christus* -ens saevi penetralia cordis (*cf. p. 1951, 83. 1953, 5 et* AVG. c. Pelag. 3, 4, 9 in ipsa voluntate intus est reus, ubi . . . -it deus). *al.* ② *oculis admotis*: PLAVT. Amph. 774 salvom signum est? :: -e (*cf.* Poen. 1075 ostende, -am [*v. app. crit.*]. CIC. Flacc. 36 signum publicum [37. PETRON. 14, 5 *pallii. al.*]. GAIVS dig. 29, 3, 7 sigilla *testamenti. in imag.*: VVLG. Sirach 42, 19 *dominus* -xit in signum aevi *futuri* [*gr.* ἐνέβλεψεν εἰς]). Aul. 39 aurum -ere volt, ne subreptum siet (*c. enunt. secund. ut*: CIC. ad Q. fr. 2, 13 [12], 2 *filio viso* -am, quid discat, quam saepissime. TERT. cult. fem. 2, 13 l. 18 ut et a foris -at *pudicitia* quasi supellectilem suam, quae conveniat *eqs.* IREN. 4, 36, 6 [= 4, 58, 7 H.] eos . . . -ens, si conveniens habeant indumentum). Poen. 595 aurum ([*cf.* 597 agite, -ite]. QVEROL. p. 44, 25 R. *adde l. 10*). Curc. 654 cedo, ut -am (*sc. anulum*). TER. Eun. 21 quam *fabulam* nunc acturi sumus . . ., perfecit *Luscius* ut sibi -undi esset copia *sc. apud aediles actam* (SCHOL.: intellegendi et auscultandi). CIC. ac. 2, 57 *gallinarii* cum ovum -erant, quae id gallina peperisset, dicere solebant. VARRO ling. 6, 4 solarium dictum id, in quo horae in sole -bantur (PETRON. 71, 11. *cf. p. 1954, 5*). PETRON. 70, 3 -ctos *cultros* . . . miratus est; etiam nobis potestatem fecit, ut mucronem ad buccam probaremus (*cf.* SVET. Tit. 9, 2 ferramenta pugnantium [*v. p. 1953, 55*]). QVINT. inst. 5, 10, 124 -ctis demensisque singulis (*sc. nervis*). IVV. 1, 97 *dispensator* faciem prius -it . . .: agnitus accipies. IVVENC. 4, 10 -ite in nummum . . ., Caesaris expressum facile est ubi cernere vultum. *al.*

β *scripta* (*cf. p. 1953, 66. 1954, 30*): PLAVT. Curc. 427 -am, quid sit scriptum (*c. orat. obl. ut*: CIC. Quinct. 17 in tabulis -isse, quantum deberetur. OV. trist. 3, 1, 9. PLIN. epist. 2, 20, 11 observavit scribentem, -xit, an scripsisset. *al. cf. l. 46*). Stich. 454 libros -xi (GELL. 9, 14, 1 id nos aliquot veteribus l. -ctis exploravimus. *al.*). Trin. 795 apud portitorem eas *epistulas* resignatas sibi -ctasque esse (810). CATO ad fil. frg. 1 (Plin. nat. 29, 14. 27) quod bonum sit illorum *Graecorum* litteras (ingenia *Plin. altero loco*) -ere, non perdiscere (TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16 *iudex* tabulas poscit, l. -it [*cf.* CIC. Verr. II 3, 171 posco rationes, -o l.]. TAC. ann. 16, 17, 4 *i. epistulam. al.*). CIC. Verr. II 2, 186 -bamus . . . tabulas societatis (POMPON. dig. 29, 2, 29 t. litteras rationes -ere mortui [*de testamento ut saepe ap.* ICTOS. *definit* VLP. dig. 29, 3, 2, 4^{a}]. *cf.* CIC. leg. 3, 38 tabellam [OV. ars 2, 396]). Balb. 11 (*inde* VAL. MAX. 2, 10, 1) cum . . . tabulae circumferrentur -endi nominis causa (*cf. l. 37 et* LIV. 6, 27, 8 -cto aere alieno). 32 leges (LIV. 3, 25, 4. *al.*). VARRO frg. Aug. civ. 7, 34 p. 317, 10 D. principia *librorum*. OV. ars 3, 471 -e (*seq.* leges. *absol. ut*: FRONTO p. 146, 17 v.d.H. [= p. 153 N.] satis temporis ad -endum habebis. TERT. castit. 4 l. 32 -e et lege. *al.*). epist. 4, 6 notas. fast. 3, 87 peregrinos -e fastos (6, 59 -e, quos habeat . . . Aricia f. *cf.* 6, 61 -e Tibur). *al.* SEN. contr. 2, 7, 6 censum. SEN. dial. 11 (12), 10, 9 rationes (PETRON. 115, 15 patrimonii. TRAIAN. Plin. epist. 10, 48, 1 [*cf.* 2 hoc, quod -cturus es]. *al.*). QVINT. decl. 365 p. 399, 7 verba (GAIVS dig. 2, 15, 6 -ctis cognitisque v. testamenti [29, 3, 1, 1]. *al.*). SVET. Cal. 27, 1 nullius -cto elogio. APVL. met. 1, 1, 1 papyrum. DIG. 29, 3 rubr. testamenta quemadmodum aperiantur, -antur et describantur (COD. Iust. 6, 32 rubr.). *al.* *nota*: AVG. spec. 1 p. 11, 7 -amus in sequenti levitico.

b *fere technice*: **α** *in commercio sim.*: ① *res, bestias*: PLAVT. Most. 674 cupio hercle -ere hasce aedīs (753. *al. cf. usum absolutum* 772. 806 *et* SVET. Otho 6, 2 venalem domum). CIC. Att. 12, 12, 1 *hortos* (*al. cf.* COLVM. 1, 3, 1 -endo agro. GAIVS dig. 18, 6, 9 post -ctum praedium). HOR. sat. 1, 2, 87 regibus hic mos est, ubi equos mercantur: opertos -unt (SEN. epist. 47, 16 stultus est, qui equum empturus non ipsum -it, sed stratum eius ac frenos [*sim.* APVL. Socr. 23 p. 172]. *cf.* VLP. dig. 21, 1, 38, 11 [*ex Cael. Sab.*] *ut*, venale cum esset, sic ornatum -retur *iumentum*). OV. ars 1, 423 *merces*. COLVM. 9, 8, 2 (*de apibus mercandis*) si non fuerit -endi facultas (*ibid.* consideremus, contemplari). MART. *l. 74*. PAPIN. dig. 47, 2, 79 rem -endam quis dedit (*inde* VLP. dig. 19, 5, 17, 2. *cf. p. 1946, 45*). SIDON. epist. 1, 7, 8 serica (*eqs.*) . . . rimari et quasi mercaturus -ere prensare. *al.* *transfertur ad Verrem pro emptore raptorem factum*: CIC. Verr. II 2, 36 ut eum *Heraclium* roget -unda, quae non reddat. 4, 1 *nego ullas res fuisse*, quin conquisierit, -erit, quod placitum sit abstulerit. *al.* ② *homines*: PROP. 4, 7, 39 per viles -cta est publica noctes *Chloris meretrix* (SEN. contr. 1, 2, 3 *virgo* nuda in litore stetit ad fastidium emptoris; omnes partes corporis et -ctae et contrectatae sunt). MART. 6, 82, 2 quidam me . . . diligenter -ctum velut emptor aut lanista *eqs.* 9, 59, 3 -xit molles pueros *Mamurra* (10, 80, 2 pocula . . . aut p. nobiliusve citrum).

β *in re medicinali*: ① *usu vario*: PLAVT. Persa 316 -ere morbum tuom lubet (AVG. civ. 5, 5 p. 195, 25 D. medicinaliter -ens Hippocrates). LIV. 1, 41, 5 -ctum vulnus absterso cruore (PANEG. 5, 5, 3). CELS. 3, 4, 8 ut aegri vires subinde adsidens medicus -at. COLVM. 6, 12, 1 (*inde* VEG. mulom. 4, 9, 1) ungulam. PERS. 3, 88 '-e . . ., -e sodes' qui dixit medico (*absol. ut*: PLIN. epist. 6, 24, 3. APVL. apol. 48 ad -endum [51]. AVG. civ. 22, 8 p. 570, 6 D. -it medicus [serm. coll. Morin p. 622, 24 *de Christo*; -ere *B*, sperare *A*]. *al.* CAEL. AVR. chron. 3, 4, 52 -entes . . . falluntur [*cf.* CASS. FEL. 76 p. 181, 11 -entis palma]). PS. QVINT. decl. 8 lemma (*bis*) vitalia *exsecti*. SVET. Dom. 12, 2 cum . . .

[Furnée-Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-retur nonagenarius senex, an circumsectus esset (*cf.* PRVD. perist. 10, 984 haustus vel patentes -e, lateatne quidquam *eqs. al.*). MACER dig. 49, 16, 12, 2 valetudinarios. APVL. apol. 48 -ctam *mulierem* (54 aegram. AVG. civ. 22, 8 p. 570, 27 D.). AVG. serm. coll. Morin p. 495, 17 venam (p. 570, 15 cordis [*in imag. ut saepius. cf. p. 1952, 4. 1957, 29*]. VICT. VIT. 1, 26). *al.* (II) *ventrem muliebrem* (*inde natum l. 11*): EDICT. praet. Vlp. dig. 25, 4, 1, 10 mittant ..., quae ventrem -ant (*ibid. iterum. inde* DIG. 25, 4 rubr. *sqq.* [*cf.* VLP. dig. 25, 3, 1, 12 *ex Iuliano*]. PAVL. sent. 2, 24, 5. 7. 8). *ibid.* simul omnes *mulieres* -ant (*absol. ut ibid. iterum.* AVG. civ. 1, 18 p. 30, 16 D. *al.*). *ibid.* quod natum erit, his ..., si -ere volent, ostendatur (*infra*: sive q. n. e., ... -i non licuerit. *cf.* TERT. anim. 26, 2 partus aperitur et numerus -itur). RESCR. Vlp. dig. 25, 4, 1 pr. (*a. 161/8; cf.* VLP. *l. c.* 6. 7) eam Domitiam -ant *obstetrices* (*mulierem ut* CYPR. epist. 4, 3 p. 474, 22 quod -i et probari possit, an virgo sit. 4, 4 p. 475, 24. AMBR. epist. 5, 21 -i et visitari. *al.*). SORAN. p. 117, 16 ad -endam altitudinem (*sc. matricis*) mulieris. *cf.* CYPR. epist. 4, 3 p. 475, 3 *virgo potest* et ex alia corporis parte peccasse, quae corrumpi potest et tamen -i non potest. (III) *leprosos*: TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 16 *Christus* -xit illos *leprosos*. ITALA lev. 14, 36 (Lugd., Monac., *cf.* Tert. pudic. 20, 8) introibit sacerdos -ere domum (*gr.* καταμαθεῖν, *Vulg.* ut consideret lepram domus).

γ in re militari (*cf. p. 1952, 23*): (I) *usu vario*: CIC. Caecin. 61 non ... reperies quemquam iudicem ..., qui tamquam si arma militis -unda sint, ita probet armatum (LIV. 24, 40, 10 iuventutem Apolloniatium armaque et urbis vires [*infra*: ea visa -ctaque]. 44, 1, 6 cum a., viros, equos cum cura in⟨sp⟩exisset. frg. 22 CAPITOL. Gord. 28, 3. SIDON. epist. 4, 20, 1 a. et armatos). BELL. Alex. 56, 6 classem. LIV. 29, 24, 13 singulos milites (COD. Iust. 12, 35, 18, 4 *a. 492*). *al.* LVCAN. 7, 560 -it (con- *V*) ... gladios, qui toti sanguine manent *eqs.* STAT. Ach. 2, 128 -ctis ... telis. 4, 135 enses. INSCR. Dessau 9133 (*a. 128*) exercitationibus -ctis. VOPISC. Aurelian. 9, 3 ad -enda et ordinanda castra. VEG. mil. 1, 25 a centurionibus fossa -itur. COD. Theod. 7, 22, 5, 2 eos etiam, qui iam probati sunt, diligenter -ant. (II) *de exploratoribus*: LIV. 25, 16, 9 loco satis -cto atque undique explorato. 34, 38, 3 ubi satis omnia -xit. ITALA gen. 42, 9 (Cassian. conl. 17, 25, 2) exploratores estis: infirmiora terrae venistis -ere (*gr.* ἰδεῖν, *Vulg.* videatis). iud. 18, 9 (Lugd.) -ximus terram ([*gr.* εἴδομεν, *Vulg.* vidimus]. VVLG. num. 13, 33 [*Itala Lugd.* consideraverant, *Aug. loc. hept. 4, 38 quaest. hept. 4, 22* exploraverunt]. iud. 18, 2 ut explorarent t. et diligenter -rent [*Itala Lugd.* explorare t. et excrutari]). AMM. 27, 10, 10 viam ... quam -xere proculcatores (*cf. 7* exploratis accessibus). CASSIOD. Ios. antiq. 9, 6 p. 265 ut ad civitatem venientes -ret *explorator* (*gr. 9, 114* ἀφορᾶν). *cf. de equo ligneo*: VERG. Aen. 2, 47 machina ...-ctura domos (GLOSS.[L] I Ansil. IN 1581 sq. speculatura. visura). (III) *de conscribentibus* (*cf. p. 1944, 13*): ITALA num. 1, 3 (Ps. Philo antiq. 14, 1) incipe -ere plebem meam (*gr.* ἐπισκέψασθε, *Lugd.* considerate, *Vulg.* numerabitis. *cf.* PS. PHILO *l. c.* 14, 2 erit, cum -eris, conscribes numerum eorum).

δ in re rustica: CIC. de orat. 1, 249 si qui fundus -endus *est* (*antea*: fundos ... obire *eqs.*). VARRO rust. 3, 16, 17 ter in mense mellarius -ere debet fumigans leniter eas *alvos* (COLVM. 9, 7, 3 [*infra*: summum *ordinem vasorum* ... parum commode curator -it]. *al. cf.* 9, 15, 6 [*absol.*]. PALLAD. 11, 13 *alvearia*). COLVM. 11, 1, 20 instrumentum rusticum ... recognoscat et saepius -at ferramenta *vilicus* (*cf. p. 1952, 23*). 12, 1, 5 quae domum ... inferuntur, diligenter -ere, ne delibata sint, et ita explorata atque inviolata recipere. 12, 10, 4 pira ... diligenter -ito. arb. 2, 1 vites -it, an perseverent esse fecundae. *al.*

ε in rebus sacris, superstitione: (I) *exta*: CIC. div. 1, 131 Democritus ... censet sapienter instituisse veteres, ut hostiarum immolatarum -rentur exta (*v. vol. V 2, 1965, 4 sqq. cf. p. 1951, 65 et* AMM. 25, 6, 1 hostiis ... extisque). OV. met. 15, 137 fibras. VITR. 1, 4, 9 iocinera (VAL. MAX. 1, 6, 9). PLIN. nat. 11, 186 cor in extis haruspices -ere coeperunt. COMM. instr. 1, 22, 3 (*absolute*). *per metonymiam*: SEN. Thy. 757 fibras tractat ac fata -it (incipit *E*). (II) *libros Sibyllinos* (*transfertur ad ea, quae -endo inveniuntur, l. 67. 77*): OV. fast. 4, 258 carminis Euboici fatalia verba sacerdos -it; -ctum (inventum *prop. Bömer coll. Liv. 29, 10, 6*) tale fuisse ferunt: '...'. LIV. 7, 27, 1 imperare decemviris, ut libros Sibyllinos -rent (29, 10, 4 VAL. MAX. 1, 8, 2. 8, 15, 12 FRONTIN. aq. 7 CAPITOL. Gord. 26, 2 VOPISC. Aurelian. 18, 5. *cf.* TREB. Gall. 5, 5 Sibyllae l. [LACT. inst. 1, 6, 13]. SCHOL. Cic. Bob. p. 144, 8 Sibyllinis). 7, 28, 7 libris ... -ctis (22, 36, 6 adire atque -ere. *al.* VOPISC. Aurelian. 18, 7. 20, 3. 7). 22, 9, 9 -ctis fatalibus libris (42, 2, 6 VOPISC. Aurelian. 19, 1. 2 PS. AVR. VICT. epit. 34, 3). 25, 12, 11 (*ad a. 212*) senatus consultum factum est, ut decemviri (libros *add. Walters-Conway sec. ed. Rom. 1469, cf. infra*) de ludis Apollini reque divina facienda -rent; (12) ea cum -cta (reperta *vel* inventa *Ruperti, cf. infra*) relataque ad senatum essent *eqs.* (*sermone usitatiore Macr. Sat. 1, 17, 29* libros Sibyllinos adirent; in quibus cum eadem reperta nuntiatum esset). (III) *astra, horoscopum* (*t. t. astrol.; cf. p. 1952, 9*): SEN. nat. 7, 4, 1 Apollonius Myndius, peritissimus -endorum nat[ur]alium. IVV. 6, 579 -cta genesi. FIRM. math. 2, 20, 3 conditiones ... stellarum diligenter -es (*al.*). 2, 20, 7 -e ..., quae stella ... fines possideat (*infra*: -e dominum ..., quem locum geniturae possideat *eqs. cf.* 6, 32, 6 signum, utrum *eqs. al.*). *saepe.* PS. PHILO antiq. 4, 16 c(o)eperunt ... -ere in astris (astra *ed. pr., cf.* CLAVD. 8, 146 te ... -ctis Babylonius horruit astris). AVG. civ. 5, 3 p. 194, 15 D. constellationes (*al.* SIDON. epist. 8, 11, 9). 5, 5 p. 196, 13 -enda conceptionalis hora (*cf. p. 1952, 20*). p. 196, 14 non -cto conceptionis horoscopo (5, 7 p. 201, 7 notati et -cti). conf. 4, 3, 6 arte -ctorum siderum. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 159, 20 Chaldaeorum terra plurimos habet stellarum motus -entes (*vers. Tur.* insipientes, *gr. I 1, 2 p. 87, 30* τῇ κινήσει ... προσέχοντας). (IV) *hominem*: SVET. Tit. 2 metoposcopum ... adhibitum, ut Britannicum -ret. (V) *portenta*: ITALA *p. 1947, 2.* AVG. quaest. hept. 5, 29 p. 393, 1 ista portenta, quae -i prohibentur.

ζ in variis rebus publicis: LIV. 4, 36, 4 ut ... ad rem -endam (asp- *V*) tribuni militum proficiscerentur (21, 6, 3 mitti legatos ... ad res sociorum -endas. *al.* IVST. 2, 15, 7. 34, 1, 4. *cf.* LIV. 34, 62, 16 audita -ctaque re. *al.*). S. C. Frontin. aq. 104 ii, quibus negotium a senatu est imperatum, ut -rent aquas publicas. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (CIL X 4842) 20 specus reficiundi aut -endi causa. VLP. dig. 1, 16, 7, 1 (*de officio proconsulis et legati*) aedes sacras et opera publica circumire -endi gratia, an sarta ... sint *eqs.* (*cf.* COD. Theod. 9, 17, 2, 1). 1, 18, 7 -ctis aedificiis *a praeside provinciae.* INTERLOC. praef. vig. (CIL VI 266) 27 locum. LAMPR. Diad. 4, 1 purpuras ... procurator aerarii maioris -xit. COD. Theod. 3, 30, 3, 6 curatore sollicito, ut easdem vestes -at frequenti re⟨cogni⟩tione incolumes (*i. 'an i. sint', ut vid.; cf. l. 32*). 8, 5, 30, 1 mensuram vehiculorum et vim onerum. 13, 11, 15 si qui ... dominus desertum praedium suum -i forte voluerit *sc. ab inspectore* (*cf.* 13, 11, 17. *v. p. 1944, 1. 1946, 51*). COD. Iust. 10, 26, 2 pr. (*a. 364*) horrea. DRAC. laud. dei 1, 513 (*de aquilege*) -cta tellure. *al.*

η in re gromatica: HYG. grom. p. 94, 9 Th. consuetudines finitionum -cta⟨e⟩ cum fuerint. p. 96, 19 -ctis ... perscrutatisque omnibus condicionibus. lim. grom. p. 138, 5 Th. lapidum inscriptiones (*cf.* p. 171, 1 lapides inscriptos. NIPS. grom. p. 290, 21 scripturam. *al.*). p. 171, 3 *agri* totam positionem ad verum formatam (*i. 'an ad v. formata sit'? cf. l. 23*) -emus. SIC. FLACC. grom. p. 104, 3 Th. intuendae erunt consuetudines regionum ...; -endum erit et illud ..., ne *eqs.* (*cf.* p. 111, 19 si fossis fines observabuntur, -endum ..., regionum quae sit consuetudo, et videndum, quales fossae. p. 112, 7). *al.*

2 *laxius fere i. q. contemplari, inspectare, aspicere* (*auget notionem videndi l. 43*): **a** *c. acc.*: *α solo*: PLAVT. Men. 141 vin tu facinus luculentum -ere? (ENN. scaen. 286 Sol, qui res omnis [in]spicis ..., -e hoc f. [*Eur. Med. 1252* κατίδετ' ἴδετε τὰν ὀλομέναν γυναῖκα]). 597 qui hodie forum umquam oculis -xi meis. Fug. 1 specta, vide vibices quantas. :: iam -xi (SEN. contr. 9, 5, 11 se nepotem suum non videre velle, sed -ere). CIC. Deiot. 42 munera. fam. 9, 7, 2 praedium suum (PLIN. epist. 8, 20, 3). HOR. epist. 1, 2, 20 *Vlixes* multorum ... urbes et mores hominum -xit (*Hom. α 3* ἴδεν ἄστεα καὶ νόμον ἔγνω). OV. met. 12, 42 orbe locus medio est ...; unde, quod est usquam ..., -itur. fast. 4, 389 proxima ... cum Romam -erit Eos. SEN. contr. 10, 2, 12 laudes ... in foro -i. SEN. rem. fort. 16, 6 quam *uxorem* ... circumlatam per urbem populus ab omni parte aeque quam maritus -erit. PETRON. 115, 8 corpore *humano ad litus delato* coepi ... umentibus oculis maris fidem -ere. PLIN. nat. 35, 64 ut ... -erit virgines ... nudas *pictor* (PANEG. 7, 6, 5 comminus vos intuendo, -endo sollicite *eqs.*). STAT. Theb. 4, 541 (*loq. Tiresias*) opertas -xi sedes Hecate ducente. 8, 137 -cto ... hiatu. PS. QVINT. decl. 8, 8 in carceribus ... religiosius ... pallor -itur. TAC. Agr. 10, 2 Gallis in meridiem etiam -itur *Britannia.* hist. 2, 6, 1 auditi ... saepius ... Caesares quam -cti (TERT. nat. 1, 7, 17. *al.*). SVET. Aug. 18, 1 conditorium et corpus Magni Alexandri, cum ... subiecisset oculis, ... veneratus est consultusque, num et Ptolemaeum -ere vellet, 'regem se voluisse' ait 'videre, non mortuos' (*cf.* SPART. Hadr. 5, 9 ad -endas reliquias Traiani). APVL. mund. praef. p. 136, 4 regiones *caelestes* (*gr. p. 391 a 10* κατοπτεῦσαι. *cf.* TERT. nat. 2, 4, 15 caelum). TERT. carn. 5 l. 59 *Christus* manus et pedes suos discipulis -endos offert 'adspicite' dicens (*cf. p. 1947, 54*). SPART. Sept. Sev. 17, 4 Memfim (*eqs.*) ... diligenter -xit. COMM. instr. 2, 29, 16 -itis dicentes, quibus vos ostenditis ultro (*fere i. q. 'visitatis'. cf.* 2, 30, 15). SIDON. epist. 6, 12, 1 prius soles indigentum respicere causas quam -ere personas. CE 78, 1 -xi lucem, subito quae erepta est mihi. *al.* *subst.* -cta, -ōrum: IREN. 2, 33, 3 (= 2, 52 H.) simul atque ab -ctis abesset oculus. 2, 33, 4 (= 2, 53 H.) memoriam -ctorum. *β acc. dupl.* (*praedicative*): PLAVT. Rud. 1288 numquam ... Gripum -etis vivom (Stich. 638 [*AB*, perspiciet *CD*]). TERT. adv. Hermog. 40, 2 nemo se apud tonsorem pro homine mulum -xit (*in speculo*). EPIST. Alex. l. 151 H. quaedam *serpentes* auri fulgori consimiles -bantur. QVEROL. p. 52, 8 R. -xi locum terramque motam. CYPR. GALL. num. 642 conspicuum ... videt ... regem auxiliumque sibi ... rogantem -it *Balam.* *γ acc. c. inf.*: AVIEN. Arat. 942 speciem super -e lactis protendi caelo (*gr. 474* σκεψαμένῳ). SEV. MINOR. p. 739[A] multitudinem convenisse -ximus. *cf. p. 1955, 79.*

b *absolute*: CIC. Deiot. 19 (*sc. munera. cf. supra l. 43*). orat. 37 ad -undum delectationis causa comparatum est (*sc.* ἐπιδεικτικόν). MIN. FEL. 32, 5 si diutius -as (*sc. solem*). ITALA psalm. 32, 13 (cod. 136 Cas.) de caelo -xit dominus, ut videret omnes filios hominum (*gr.* ἐπέβλεψεν, *Vulg.* respexit. *cf. p. 1955, 15*). EPIST. Alex. l. 10 H. quemadmodum -xi (*antea*: vidi. *cf.* RVFIN. hist. 7, 18, 3 sicut ipsi oculis

[*Furnée-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nostris -ximus [*gr.* ὡς ... ὄψει παραλαβεῖν. Cassiod. hist. 5, 34, 18; *Socr. 2, 40 p. 337*^{B} καθὼς ... αὐτοψίᾳ παρέλαβον]). Ivst. 4, 1, 18 ea est ... procul -entibus natura loci. Sidon. epist. 1, 5, 1 eorum, qui -erint. Cassiod. hist. 1, 1, 3 purpura ... et corona, qua videris propter -entes ... circumdari ([*Sozom. praef. p. 845*^{B} πρὸς τοὺς θεωμένους]. *subst. ut*: 6, 3, 2 haec se audisse ab -entibus [*Sozom. 5, 12 p. 1216*^{A} παρὰ τῶν τεθεαμένων]. Ios. antiq. 4, 129 [*gr.* τῶν ὁρώντων]. *cf.* inspecto *p. 1946, 12*). '-ente *aliquo*' *pro* '*in conspectu*', '*coram*' (*cf.* inspecto *p. 1946, 14*): Vvlg. II Macc. 7, 4 fratribus et matre -entibus (*gr.* συνορώντων, *recc. LXP* conspicientibus, *BM* vidente). Cod. Iust. 5, 17, 8, 2 (*a. 449*) ipsa -ente.

c *c. praepos.*: super *c. acc.*: Itala iud. 6, 14 (Lugd.) -xit s. illum nuntius domini (*gr.* ἐπέβλεψεν [*A*, ἐπέστρεψεν *B*] πρός, *Vulg.* respexit ... ad). psalm. 52, 3 (cod. 136 Cas.) deus de caelo -xit s. filios hominum, ut videret *eqs.* (*gr.* διέκυψεν ἐπί, *Vulg.* prospexit in). 65, 7 (*ibid.*) oculi eius *dei* s. gentes -unt (*gr.* ἐπὶ ... ἐπιβλέπουσιν, *Vulg.* respiciunt). *al.* in *c. abl.*: Itala psalm. 91, 12 (cod. 136 Cas.) -xit oculus meus in adversariis meis (*gr.* ἐπεῖδεν ... ἐν, *Vulg.* despexit ... inimicis). Vvlg. Sirach 17, 16 oculi *domini* ... -entes in viis eorum (*gr. 17, 19* ἐνδελεχεῖς ἐπὶ τὰς ὁδούς).

d *c. orat. obl.*: Avien. Arat. 1137 -e, ceu ... referatur *signum* (*cf. 196* aspice, ceu).

B *incorporaliter* (*imagine attenuata vel per plenam translationem, cf. p. 1951, 18 et* Sidon. epist. 7, 14, 9 cordis oculo [Pallad. hist. mon. II 9 p. 354^{B}; *gr. p. 44, 8 B.* διορατικῷ ὄμματι. *sim.* Boeth. arithm. 1, 1 p. 10, 5]. Apring. in apoc. 4, 1 intro ... mente [Isid. orig. 2, 24, 11]): 1 *usu communi*: a *strictius i. q. experiendo vel explorando cognoscere* (*auget notionem intellegendi*: Hil. in Matth. 12, 12 vel simpliciter intellectus vel -ctus interius *sermo dei*): α *c. acc.* (*nom. in struct. pass.*): ① *solo* (*accedit orat. obl. l. 42*): Ⓐ *aliquid*: Plavt. Mil. 129 -xi mulieris sententiam. Ov. ars 3, 530 quem quisque erit aptus ad usum, -ite (*transit ad p. 1956, 6 ut*: Petron. 102, 13 iter salutis quaerendum est; -ite, quod ego inveni). Sen. contr. 1 praef. 6 quo plura exempla -cta sunt (*syn.* cognoscere). Val. Max. 8, 7 ext. 2 legibus ac moribus -ctis (Qvint. inst. 2, 2, 1 *magistrorum* -i mores oportebit [2 examinandum]. *al. cf. p. 1954, 45*). Cels. 1 prooem. 66 facilius ... id in iis, quae fluunt, -i potest (*antea*: intuentem). Sen. nat. 1 praef. 17 haec -ere, haec discere, his incubare (*antea*: cognoscere). 3 praef. 18 rerum naturam (epist. 121, 3 n. eius *hominis*. Mar. Victorin. rhet. 1, 24 p. 216, 26 tripliciter ... debemus in homine -ere [considerare *F in ras. m. 2*] atque explorare n.). 4^{a}, 2, 17 ad -endas causas, propter quas aestate Nilus crescat (*seq. orat. obl. ut*: Tert. ieiun. 9 p. 284, 15 -amus ... xerophagiarum novitatem ..., si non et in his ... operatio est. adv. Marc. 3, 13 p. 396, 12 [= Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 36]). *al.* Lvcan. 9, 595 si successu nuda remoto -itur virtus. Qvint. inst. 3, 9, 9 -enda ... materia est, quo praecepimus ordine, scribenda, quo dicemus. *et saepe.* c. *respectu probitatis*: Ov. trist. 1, 5, 26 ut ... spectatur in ignibus aurum, tempore sic duro est -enda fides. Qvint. inst. 8, 2, 8 ne in his quidem virtus oratoris -itur. Plin. epist. 6, 31, 2 principis iustitiam, gravitatem, comitatem in secessu quoque ... -ere (10, 86, 2 a quibus i. eius et humanitas penitus -cta est). Sidon. epist. 1, 4, 1 tibi ... -cta sinceritas, spectata sedulitas ... laudi fuere (*fere pro adi. ut*: Pavl. Petric. Mart. 6, 198 inmemor -cti ... favoris. Cassiod. var. 2, 1, 4 probitas -cta [con- *K*]. *al.*). 4, 9, 5 qua industria viri ac temperantia -cta. *al.* Ⓑ *aliquem*: Cic. Phil. 2, 44 visne ... te -amus a puero? Liv. 6, 41, 2 qui se -i, aestimari fastidiat. Sen. contr. 2, 1, 21 ut diviti displiceret propius -ctus *filius pauperis* (Plin. epist. 7, 22, 3 hominem). Sen. dial. 9, 6, 1 -ere ... debebimus primum nosmet ipsos, deinde ... negotia, deinde eos *eqs.* (*2* aestimare). epist. 76, 32 cum voles veram hominis aestimationem inire et scire, qualis sit, nudum -e. *al.* Colvm. 1, 8, 2 *vilicus* eligendus est rusticis operibus ... duratus et -ctus experimentis ([*sim.* Isid. reg. monach. 2, 1 *de abbate*]. 11, 1, 7 multis ... prius e. -endus erit futurus vilicus). Stat. silv. 5, 1, 80 -ctis ambit latus omne ministris *imperator* (*usum militarem p. 1953, 23 confert Vollmer. cf.* Sidon. epist. 2, 6, 1 amicus tuus longo istic tempore -ctus). Plin. epist. 1, 10, 2 *Euphraten philosophum* in Syria ... penitus et domi -xi (paneg. 82, 1). *al.* Tert. spect. 2 p. 4, 9 domino cognito etiam aemulum eius -ximus. *al.* *indicatur norma aestimandi*: Sen. contr. 1, 6, 4 quis fuit Marius, si illum suis -erimus maioribus? Ⓒ *pass. impers.*: Fest. p. 162 cum, si diligentius -atur, ... intellegi possit *eqs.*

② *acc. c. inf.* (*ap.* Sen. *pendet ex pron. praepar.*): Sen. epist. 42, 6 hoc ... in his ... -ere debemus, aut nihil in illis commodi esse aut plus incommodi. Lvcif. moriend. 2 p. 287, 9 contemni te -ens. non parc. 13 p. 236, 24 tibi ... renuntiasse nos cum videris et a fide nullo pacto recessuros ... -eris. 20 p. 252, 21 Cypr. Gall. gen. 26. Comm. instr. 1, 39, 1 -e Liam typum synagogae fuisse. Conc.^{S} II 5 p. 46, 28 (*infra*: videns). Chrysost. hom. III 816^{B} (*locus fort. pertinet ad p. 1954, 76*) festinare multos -o ([*Migne gr. 49, 373* ὁρῶ πολλοὺς ... ἐπειγομένους]. *inf. pro partic. gr. ut*: III 870^{B} *homines* -imus condolere [*Migne gr. 50, 448* ἴδῃς ... συμπαθοῦντας]. Cassiod. Ios. antiq. 2, 21 quos dum ... -ret [con- *var. l.*] ita consistere [*gr.* ὁρῶν ἔχοντας]). Cassiod. in psalm. 114, 3. 140, 3 Arator act. 2, 1010.

③ *nom. c. inf.*: Lvcif. Athan. 2, 1 p. 147, 10 fundendo sanguinem ... -imini esse latrones (*infra*: manceps latronum *esse* cognosceris).

④ *acc. dupl.*: Epist. pontif. 387 (Conc.^{S} I 2 p. 90, 16) talem ... sanctitatem tuam, qualem noveramus, -ximus, simplici scilicet puritate gloriosum *eqs.*

β *c. orat. obl.* (*pendet ex pron. praepar. l. 13. 14; c. indic. l. 8. al., cf. p. 1955, 32; huc transit* Cic. *p. 1952, 11*): Hor. epist. 1, 7, 39 -e, si possum donata reponere laetus (Tert. adv. Marc. 1, 14 p. 308, 25 volo -ere, si ex fide saltim). Sen. dial. 6, 21, 3 -cto, quanto quis vixerit spatio. benef. 2, 18, 1 qualis pater esse debeat, cum -eris, scies *eqs.* epist. 20, 11 mens aestimanda est -endumque, an *eqs.* (Mart. 1, 54, 6 -e, qui novus paratur, an possit fieri vetus sodalis. Tert. carn. 12 l. 7 hoc ..., an). *al.* Qvint. inst. 11, 1, 8 Plin. epist. 5, 14, 5. Gell. 15, 3, 8 illud ... -i quaerique dignum est, versane sit ... praepositio ... an *eqs.* *al.*

γ *absolute* (*hic illic obi. subaud.*): Sen. dial. 1, 6, 5 bona ..., quanto magis versaverit aliquis et undique -erit, meliora. epist. 5, 6 dissimiles esse nos vulgo sciat, qui -erit propius (Plin. epist. 4, 15, 3. 10, 94, 1 quanto nunc [*Winterfeld*, hunc *codd.*] p. -xi). 115, 9 -e, et scies *eqs.* Plin. epist. 4, 17, 4 quem ... magis admiratus sum, postquam penitus -xi; -xi enim penitus. Gell. 2, 2, 7 dum -imus quaerimusque. *al.* c. *respectu paenitendi*: Avg. serm. 176, 6, 6 forte in aliquo variasti et -isti et in melius sententiam commutasti. Greg. M. moral. 2, 32 ut hinc adversarius -at et ad poenam suam victus erubescat.

δ *c.* quod: Dionys. Exig. Conc.^{S} I 5 p. 297, 7 advertentes ... modum incarnationis -imus q. duae naturae ... sibi convenerunt (*gr. I 1, 6 p. 153, 17* ὁρῶμεν ὅτι, *Rustic. I 4 p. 234, 14* videmus quia).

b *laxius fere i. q. respicere, observare* ('*sequi*' *l. 41; accedente negatione vergit in notionem neglegendi l. 33. 36. 37. 40. al.; specialia v. l. 75. p. 1957, 29*): α *c. acc.*: Sen. contr. 9, 6, 6 'veneficae ... filia est': si parentes -untur, cur ...? Sen. dial. 10, 2, 5 ille ... te ... respexit ...: tu non -ere te umquam, non audire dignatus es (*antea*: qui sibi ipse nunquam vacat). epist. 44, 1 stemma non -it *philosophia*. Flor. epit. 4, 2, 5 si duces ... -as *eqs.* Frontin. (?) grom. p. 35, 12 Th. quom ... modus spectetur, solet tempus (*cf. l. 76*) -i et agri cultura[e]. Tert. adv. Marc. 2, 21 nec sabbati ... -is legem (*cf. p. 1952, 42*). adv. Prax. 28 p. 283, 1 qui nec ipsam vim -as nominis huius (*i. Christi*). Clavd. Don. Aen. 4, 315 p. 399, 15 animus Didonis -endus est (Hier. epist. 1, 1 non possibilitatem -i debere, sed a. *cf. p. 1951, 75 sqq.*). Sidon. epist. 7, 2, 7 socru non -ente substantiam, sponsa non despiciente personam. Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 6 decet non vanas opiniones -ere, sed *eqs.* (*gr.* ταῖς ... δόξαις ἐπακολουθεῖν). Vita Caes. Arel. 1, 17 *medicus* non -ens voluntatem (*cf. p. 1957, 3*) aegrotis, sed sanitatem desiderans ... infirmis. *al.* β *c. praepos.*: in, super *c. acc.*: Itala psalm. 118, 6 (Aug. pecc. mer. 2, 6, 7 p. 78, 5. *al.*) -o in omnia mandata tua (*gr.* ἐπιβλέπειν ἐπί, cod. 136 Cas. -ens super, *Vulg.* perspexero in ... mandatis). Pavl. Nol. epist. 34, 2 p. 304, 13 -amus diligenter in omnia verba (*eqs.*) ... dei. Conc.^{S} II 3, 1 p. 111, 26 nec ... in abscisionem -imus (asp- *D*), sed ad incrementum (*gr. II 1, 1 p. 130, 23* εἰς ... ὁρῶμεν ... εἰς). Theod. Mops. in Col. 3, 24 p. 306, 4 in illam mercedis remunerationem. ad (*cf. l. 48*): Itala psalm. 21, 20 (cod. 400) ad defensionem meam -e (*gr.* εἰς ... πρόσχες, *Vulg.* conspice). Conc.^{S} I 5 p. 160, 39 ad id tantummodo, quod ipsis bene habere videtur, -unt (p. 277, 6 hoc ... -unt, *gr. I 1, 6 p. 138, 6* πρὸς ... ὁρῶσι). Evseb. Emes. serm. 29, 20 p. 230, 3 non ... ad id -ere debemus, quod datum est, sed si quid eidem derelictum est. Cassiod. Ios. antiq. 1, 72 ad virtutem semper -entes ([*gr.* πρὸς ... ἀποβλέποντες]. Theod. Mops. in Gal. 2, 15/16 p. 31, 18 valde. in I Thess. 1, 6 p. 5, 15). c. Ap. 1, 31 neque ad pecunias neque ad honores -ere (*gr.* πρὸς ... ἀποβλέπειν). Theod. Mops. in Phil. 3, 20/21 p. 243, 16 ut ... omnia ad illum *Christum* -ant, quasi principatorem *eqs.* (p. 244, 2. in Col. 1, 20 p. 276, 13 [incipiunt *codd.*]).

2 *in sermone iudiciali* (*v. p. 1951, 16*): a *c. acc.* (*acc. c. inf. l. 73*): α *strictius c. notione cognoscendi, explorandi*: Ov. trist. 2, 94 nec male commissa est nobis fortuna reorum lisque (*Heinsius*, usque *codd.*) decem deciens -enda viris. Val. Max. 5, 8, 3 causam (5, 9, 1 diligentissime. *al.* Fronto p. 183, 11 v.d.H. [= p. 194 N.]. *cf.* Qvint. inst. 3, 9, 7 totis causae partibus diligenter -ctis. 8 praef. 10 vis tum causarum, tum actionum -i *solet*). 9, 8 ext. 1 diligentius -cta veritate (Tert. nat. 1, 20, 15 damnate v., sed -ctam). Petron. 15, 2 uti ... iudex querellam -ret. Cypr. epist. 15, 3 p. 515, 11 desideria ponderetis, ut pote amici domini et cum illo postmodum iudicaturi -atis et actum et opera et merita singulorum, ... delictorum genera ... cogitetis. *al.* *seq. acc. c. inf.*: Cod. Iust. 8, 48, 6 cum -ximus in emancipationibus vanam observationem custodiri. β *laxius c. notione respiciendi* (*indicatur, qua ratione, l. 77. p. 1957, 4. 5*): ① *pertinet ad tempus* (*cf. l. 35*): Scaev. dig. 33, 7, 28 an ... instructus fundus eo tempore -i debeat, quo *eqs.* (Florent. dig. 28, 5, 50, 1 [= Inst. Iust. 2, 19, 4] id duobus t. -itur. *ibid.* ius heredis eo vel maxime t. -endum est, quo *eqs.* [*infra*: tria tempora -i debent]. Tryph. dig. 23, 3, 45 pr. [1 tempus -itur]). Papin. dig. 41, 3, 44, 1 constat ... traditionis tempus -endum (Pavl. dig. 21, 2, 15 pr. *al. cf. l. 79. 80 et structuram mixtam* Pavl. dig. 44, 1, 4 si quaeratur, an ..., illud t. -itur, an pecuniam ... habeat *pupillus*, quo petit). ② *vario usu*: Papin. dig. 41, 3, 44, 2 evenit, ut non initium praesentis possessionis, sed

[Furnée-Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

causam antiquiorem traditionis ... -amus (*al.*). VLP. dig. 7, 2, 1, 1 persona ipsius, non dominorum -cta (*al.; cf. l. 5*). PAVL. dig. 28, 6, 43 pr. voluntatem principis (*al.; cf. p. 1956, 42*). 29, 5, 10 pr. *illud* ex eventu -etur (*cf.* COD. Iust. 7, 11, 7 [*a. 290*] eventum -i). 33, 1, 11 per singula legata ius capiendi -etur; idem in servo -endum est ex persona dominorum (*al.; cf. p. 1956, 78*). *et passim.*

b *c. orat. obl.* (*c. indic. e. g. l. 11. 16; pendet ex pron. praepar. l. 13*): PS. QVINT. decl. 1, 13 tuitus sum adulescentis ... causam; nunc -ere volo, quanto certioribus argumentis noverca teneatur. IAVOL. dig. 34, 5, 28 (*ex Labeone*) quod si non appareret, primum -endum esse, an *eqs.* VAL. dig. 34, 1, 22 pr. -endum est, quae defunctus solitus fuerat ei praestare, deinde quid ceteris ... reliquerit. VENVL. dig. 45, 1, 137, 4 illud -endum est, an *eqs.* (VLP. dig. 45, 1, 38, 17 [= INST. Iust. 3, 19, 19]. MARCIAN. dig. 20, 5, 7, 1. *cf.* MOD. dig. 28, 7, 27 hoc). COD. Iust. 3, 28, 6 (*a. 212*) cum quaeritur, an filii ... possint dicere, si quartam bonorum ... testator reliquit, -itur. *et passim.*

3 *in sermone christiano*: **a** *deum vel Christum, fere i. q. cognoscere*: **α** *c. acc. solo* (*de visione spirituali*): TERT. paenit. 6, 14 dominum simul cognoveris, timeas, simul -eris, reverearis. ITALA Matth. 5, 8 (Cassiod. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 39, 23; *v. p. 1951, 18*) beati mundo corde, quoniam ipsi -ent deum (*gr.* ὄψονται, *Vulg.* videbunt). **β** *c. acc. dupl.*: CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 39, 17 advertens ... divinitatem -it eum *Christum* gloriam habentem *eqs.* 5, 20/21 p. 82, 8 cum solus ... verus deus sciatur pater, verus deus -itur filius. IOS. c. Ap. 2, 166 eum *deum* cunctos -ere tamquam causam ... existentem (*gr.* εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾶν [ἐφ- *var. l.*] ὡς αἴτιον ... ὄντα). IOS. antiq. 2, 345 *Hebraei* deum ... suum adiutorem -bant (*gr.* ἔχοντας βοηθοῦντα).

b *de deo res humanas cum favore respiciente* (*cf. de inspectione cordis p. 1952, 4 et de visitatione tamquam medicinali* [*v. p. 1952, 75 et* inspectio *p. 1943, 58*] AVG. serm. 176, 5, 5 *deus* venturus est ad te et -cturus dona sua et mala tua; quomodo bono eius usus fueris, -it te): **α** *c. acc.*: ITALA Luc. 1, 48 (cod. e) *deus* -xit humilitatem ancillae suae (*gr.* ἐπέβλεψεν ἐπί, *Vulg.* respexit h.). HIL. myst. 1, 6, 2 -untur munera Abel, Cayn autem non videntur (*infra*: dei conspectum placitarum rerum esse indicium *eqs. cf. l. 42*). ATHAN. Lucif. epist. 6 p. 326, 17 ut iam -ere dignetur, ut est misericors, ecclesiam catholicam *deus.* VVLG. Sirach 35, 15 noli -ere sacrificium iniustum (*gr. 35, 11* μὴ ἔπεχε θυσίᾳ). CASSIOD. hist. 4, 35, 2 vestras lacrimas atque gemitus semper -xit *deus* ([*Sozom. 3, 22* ἐπιδόντι]. VITA Roman. rec. [BHL 7306] 6). **β** *c. praepos.*: in: ITALA gen. 4, 4 (Mutian. Chrysost. hom. 22, 1 p. 373/4) in Abel -xit et in hostias eius *deus* (*gr.* ἐπὶ Ἀ. ἐπέβλεψε, *sed LXX* ἐπεῖδεν, *Vulg.* respexit ... ad. *cf. l. 35*). super *c. acc.*: ITALA Hab. 1, 13 (Lucif. Athan. 1, 35 p. 129, 10) cur -is s. contemptores? (*gr.* ἐπιβλέπεις ἐπί, *Vulg.* respicis s.). psalm. 101, 18 (cod. 136 Cas.) -xit s. orationem fatigatorum et non repellet deprecationes eorum (*gr.* ἐπέβλεψεν ἐπί, *Vulg.* respexit in).

4 *in sermone rhetorico i. q.* θεωρεῖν: SVLP. VICT. rhet. 3 p. 314, 28 cum -endi tantum gratia disputabitur, erit thesis (*cf. p. 1944, 72*).

II *usu secundario de* **rebus** (*aliter pro pers. p. 1951, 47*):
A *generatim*: STAT. Theb. 3, 176 collis ... apicem, qui conscius actis noctis et -xit gemitus.

B *speciatim de directione*: **1** *stellarum*: FIRM. math. 8, 2, 3 *stellae* -entes istam partem *sc. nonagesimam* (2 respiciant). **2** *partium terrae*: PEREGR. Aeth. 5, 4 summitatem montis, quae -bat super ipsa valle tota. MART. CAP. 6, 646 Pelorias ... Italiam ... -it (*Plin. nat. 3, 87* vergens in I., *Sol. 5, 2* videt).

CAPVT ALTERVM: *vi praeverbii* **attenuata** *vel* **deflexa.**

I *corporaliter*: **A** *de eis, qui oculos tollunt ad videndum* (*aliter p. 1954, 82. 1955, 14*): ITALA Ios. 5, 13 (Lugd.) -ens oculis videt hominem stantem contra se (*gr.* ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς, *Cypr. testim. 2, 19 p. 86, 12* circumspexit [circum -xit *A*] o., *Vulg.* levavit oculos). VVLG. I reg. 17, 42 cum ... -isset Philistheus et vidisset David, despexit eum (aspexisset *cod. unus, hebr.* '*jabbeṭ*'). **B** *de eis, qui visu praediti sunt*: EVSEB. EMES. serm. 26, 8 p. 179, 12 miserabiles ... sunt, qui non -unt; beati vero oculi eorum, qui vident.

II *incorporaliter fere i. q. providere*: EVGRAPH. Ter. Ad. 711 ('cavebo') dabo operam ... -am et providebo. *seq. acc. c. inf.*: CASSIOD. var. 7, 2, 1 prudenter ... -xit antiquitas provinciarum dignitates annua successione reparari.

index structurarum:
accedit: acc. passim; dupl. l. 22. p. 1954, 70. 1956, 3 et pro orat. obl., ut vid., p. 1954, 23. 32; cf. acc. c. inf. l. 70. p. 1954, 76. 1955, 72, nom. c. inf. p. 1955, 84. *praepos.* in *c. acc.* (*inde a* PLAVTO) *l. 41. p. 1951, 54. 1956, 44, c. abl. p. 1951, 54. 1955, 17;* super *c. acc. l. 44. p. 1955, 12. 1956, 46, c. abl. l. 57;* ad *p. 1956, 48. 50.* *adv.* intro *p. 1951, 67, cf. vol. VII 2, 54, 45;* interius *p. 1952, 2. 1955, 29. al.;* intus *p. 1951, 15;* introrsum *p. 1951, 17;* ubi *p. 1952, 5.* *enunt. secund. ad acc. appositum p. 1951, 55. 1955, 42, solum l. 7. p. 1951, 56. 1955, 21. 1956, 6.* quod: *p. 1956, 25.* *struct. mixtae p. 1956, 82.* SIDON. epist. 5, 8, 2 quid illic (*sc. in trochaeis*) inesse fellis ... -xi.

partic. praes. **īnspiciēns**, -entis *pro subst. p. 1952, 83. 1955, 5.*

p. p. p. **īnspectus**, -a, -um *fere pro adi. p. 1955, 52. 64; n. pl. pro subst. p. 1954, 68.* [*dub. compar.*: CONC. Valent. a. 546 Mansi 8, 621B -ior censitio (inspectio certior *Mansi in marg., incertum unde*).]

gerund. **īnspiciendus**, (-a, -um) *pro titulo honorifico* (*cf.* inspectabilis, spectabilis): FERRAND. epist. 2 pr. domino beatissimo et cum omni veneratione -o sancto patri Fulgentio episcopo.

supin. **īnspectū** (*cf. p. 1947, 44*): SIDON. epist. 8, 11, 4 *Lampridius* difficilis aditu, cum facilis -u.

deriv.: inspectio, inspectivus, inspecto, inspector (-trix), inspectus. *cf.* inspex, inspicium.

compos. (*etiam disiuncta*): circum-, intro-, superinspicio (*aliter p. 1954, 76*).

īnspicium, (-ī) *n.* extorum -is *pro* extispiciis *sec.* inspicere. CARM. adv. Marc. 1, 13 extorum -is (*i. extispiciis*) res ... exspectare futuras.

īnspīco, -āre. *ab* in *et* spica, *cf.* incīdere *et* spicatus, spicare. CHAR. gramm. p. 473, 5 B. -[i]o (*inter verba coniug. I^ae*). EVTYCH. gramm. V 457, 16 spica ⌊spico spicas⌋ (*om. B*) -o -as. *de notione loci Vergiliani*: SERV. *ad l.* 'faces -at': incidit ad spici et aristarum imaginem. (auct.:) et aliter: '-at' findit in modum spicae, cui multae sunt aristae (*cf.* BREV. EXPOS. *ad l.*: incidit, infindit, acuit. GLOSS.L II Abav. DI 30 diffi⟨n⟩dere: -are [-ere *trad.*]. IN 276 -are: diffindere vel in modum spicarum concidere [V Abba IN 321. Aa I 714]. *al.*). GLOSS.L I Ansil. IN 1587 -at: fissae (rissae *trad.*) faculae taedas mittit. GLOSS. II 353, 31 κόπτω ὅ ἐστι τέμνω. [*falso trad.*: EPIST. Merov. 8 p. 448, 3 virtutum lumina aequiperis affatibus -are (*cod. Lugd.*, -ere *cett.*, *sed* convenienti oratione celebrare *cod. Belfort. interpol.; fort.* explicare *ut p. 448, 6 depravatum in* splic- [*v. vol. V 2, 1724, 24*], isplic-).]

-are faces, i. q. incidere ita ut ad instar spicarum multifidae efficiantur (*cf.* incīdere *p. 907, 37 et Gratt. 484* spicatas ... faces): VERG. georg. 1, 292 quidam seros hiberni ad luminis ignes pervigila ferroque faces -at acuto. *Furnée-Ehlers.*

[? **īnspīnōsus,** *v. p. 1697, 67.* *si recte trad., ab* in *et* spinosus.]

īnspīrāculum, -ī *n.* *ab* inspirare, *cf.* spiraculum. *fere i. q. inspiratio*: GREG. M. moral. 9, 50 illa libera contemplationis -a perdidit et deorsum corporeis voluptatibus laetatur *genus humanum.*

īnspīrāmen, -inis *n.* *ab* inspirare. **1** *fere i. q. spiritus, flatus*: ITALA *v. infra l. 64.* **2** -e *fere i. q. inspiratione*: VITA Marcell. Ebred. (BHL 5227) 2 cum ... praeceptum divino -e concepisset (CASSIOD. in psalm. 121, 1 ISID. sent. 3, 13, 5). 12 dei. CASSIOD. in psalm. 102, 21 -e suo voluntates eorum *angelorum* ad suum velle convertit *deus.* *de conceptione virginali*: PS. AVG. hypomn. 1, 2, 2 -e mystico ex virginis utero in vera natus est carne (CASSIOD. anim. 7 p. 1293A).

īnspīrāmentum, -ī *n.* *ab* inspirare. **1** *fere i. q. spiritus, flatus*: ITALA *v. infra l. 65.* **2** *fere i. q. actio spiritus ducendi*: CAEL. AVR. chron. 2, 13, 150 ex quibus (*foliis, ramis*) ... constrictivus aer adnatus ... congrue aegrotantibus -is inseratur (*infra*: inspiratione).

īnspīrantia, -ae *f.* *ab* inspirare. *fere i. q. inspiratio*: PAVL. NOL. epist. 33, 2 aut ... nullus mihi de -ae (insipientiae *Latinius, Sacchinus*) siccitate aut amarus de malitiae felle fons intus est.

***īnspīrātio,** -ōnis *f.* *ab* inspirare. *plur. l. 84. p. 1959, 8. 24, cf. l. 58.* GLOSS. ἐμπνευμάτωσις. quod subito venit. *graece resp.* πνοή *l. 62. p. 1959, 25* (*cf.* AVG. anim. 1, 14, 19 civ. 13, 24 p. 595, 12 D.), ἀναπνοή *p. 1959, 21. 22,* ἔμπνευσις *p. 1959, 6,* ἐπίπνοια CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 37. *legitur inde a* TERT. *et* ITALA; *deest poetis.* [*dub. interpr., fort. falso trad.*: DIDASC. apost. 59, 1 (*plur.; v. Tidner, Komm. 238 sq.*).]

i. q. actus inspirandi, spiritus: **I** *proprie et in imagine*: **A** *de spiritu vitali*: **1** *c. respectu creationis* (*c. gen. obi. infra l. 79*): **a** *in script. sacr.* (*gr.* πνοή, *cf. p. 1959, 25*): ITALA gen. 2, 7 (Rufin. Orig. princ. 1, 3, 6 [*var. l.*]. *al.*) insufflavit in faciem eius -em vitae (*Rufin. l. c.* [*var. l.*]. *al.* inspiramen, *Priscill. tract. 1, 23. al.* inspiramentum, *Vulg.* spiraculum). Is. 42, 5 (Ps. Vigil. Thaps. trin. 12, 146) *dominus* dat -em populo ([spir- *var. l.; Vulg.* flatum]. VVLG. act. 17, 25 vitam et -em [*Italae codd.* spiramentum *vel* spiritum]). 57, 16 (Ps. Cypr. exhort. paen. p. 15) spiritus ... a me prodiet et -em omnem ego feci (*Vulg.* flatus). **b** *apud alios*: CHALC. comm. 55 deum ... intimis eius *corporis* -em proprio flatu intimasse *eqs.* 300 homini ... a deo datam esse animam ex -e caelesti. HIL. myst. 1, 5 p. 6, 25 neque dei -e in animam viventem materies inanimis commovetur *in creatione mulieris* (*cf.* p. 7, 12). in psalm. 118 iod 8 p. 443, 14 (*ad gen. 2, 7*) -i ..., per quam natura animae et corporis in vitae perfectionem quodam inspirati spiritus foedere contineretur. 134, 14 FILASTR. 97, 6. 98, 1 alia est heresis, quae dicit -em animam esse, non -em in animam datam fuisse *eqs.* AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 15 divina. 10, 16. PS. AVG. quaest. test. II vet. 3 p. 425, 8 -o, quae legitur facta a deo in Adam, animae traditio est. *al.* *c. gen. obi.* (*cf. p. 1959, 25*): LACT. opif. 19, 5 *dei est* conceptus ... et corporis informatio et -o animae (CHALC. comm. 26). HIL. in psalm. 118 iod 8 p. 443, 25 -e spiritus in viventem animam commovetur *homo.* **2** *in univ.*: ITALA IV Esdr. 7, 78 recedente -e de corpore ([spir. *Ps. Ambr. de anima p. 228, 26*]. *cf.* 7, 80 haec -es in habitationes non ingredientur). PS. ANATOL. pasch.

[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1 p. 317, 21 solis ... totius mundi elimentorum virtutem et -em adferentis.

B *de variis flatibus*: **1** *animantium*: ITALA psalm. 17, 16 (Veron. *al.* = VVLG.; *cf.* VVLG. II reg. 22, 16) revelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua, domine, ab -e spiritus irae tuae (*gr.* ἐμπνεύσεως). GREG. M. moral. 33, 62 p. 713^C quidquid ... contigerit sola narium -e tabefacit *Leviathan* (*antea*: flatu. *cf.* 33, 63 p. 713^D noxiis -bus). **2** *rerum naturalium*: VITA Amator. (BHL 356) 5 nonne omnium florum suavitatem hiems ... adussit? et unde nunc tanta -is bonitas ... prosilivit? *huc pertinere videtur*: Ps. PHILO antiq. 32, 8 paradisus reddita -e fructus sui. **3** veritatis (*in imag.*): AVG. lib. arb. 2, 13, 35 (*de unguentis*) quid fraglantius, quid iocundius -e v.? (*infra*: cum ab illa inspiramur). CASSIOD. in psalm. 34, 6 voluntates peccatorum, cum v. fuerint -e commonitae (-motae ?), ... sublevantur.

C *fere i. q. actio spiritus ducendi*: CAEL. AVR. chron. 1, 1, 31 sic ... capitis densitas ... solvetur, cum -o facilis totum per corpus fuerit effecta. 2, 13, 150 *constrictivus aer* impausabiliore -e adductus (*antea*: inspiramentis). 2, 14, 197 difficultate -is (3, 1, 4. *cf.* diaet. pass. 127 -o difficilis). ORIBAS. syn. 1, 5 La p. 39, 11 Mø. -is officium (spir- *var. l.*; *gr.* *1, 5, 2* ἀναπνοήν). 5, 49 La p. 85 -o [et] magna (*Ab* adspir-, *gr.* *5, 49, 1* ἀναπνοῆς). *opp.* respiratio: PRISC. LYD. solut. 2 p. 53, 7. 57, 13. 7 p. 77, 7.

II *translate, sc. spiritualiter* (*plur. l. 47. 52. al.*; *c. gen. obi. e. g. l. 39. 56. 58sq.*, *cf. p. 1958, 79*): **A** *in script. sacr.* (*gr.* πνοή, *hic illic subaudiendo spiritu vitali*): ITALA Iob 26, 4 (Ps. Vigil. Thaps. trin. 12, 148) -o ... cuius est, quae prodit a te? (spir- *var. l.*; *Vulg.* spiramentum). 33, 4 (Aug. anim. 1, 14, 19. *al.* = HIER. interpr. Iob) spiritus divinus, qui fecit me, -o (aspir- *var. l.*) autem omnipotentis, quae docet me (*Vulg.* spiraculum. *cf.* VVLG. Iob 32, 8 = HIER. *l. c.* [spir- *var. l.*; *Itala Aug. l. c.* aspir-]). prov. 1, 23 (Ps. Vigil. Thaps. trin. 12, 144 sq.) proferam vobis meae -is professionem (adspir- *var. l.*; *Vulg.* spiritum). 20, 27 (*ibid.* 12, 141) lux domini -o est hominum (spir- *var. l.*; *Vulg.* spiraculum). **B** *apud alios*: TERT. apol. 27, 4 spiritus daemonicae et angelicae paraturae, qui ... de mentibus vestris adversus nos proeliatur occulta -e modulatis *eqs.* (AVG. epist. 217, 23 gratiae dei. gen. ad litt. 1, 5 p. 9, 8 vocationis. 8, 5 p. 238, 25 salubritatis. *al.*). patient. 1, 2 gratia divinae -is (CYPR. Fort. praef. 1 FIRMIL. Cypr. epist. 75, 3. FIRM. math. 5 praef. 3 mentis. 6, 30, 25 ingenii. *al. cf.* AMBR. fid. 5, 1, 22 divinitatis). IREN. 4, 34, 3 (= 4, 56, 2 H.) propheticam (*cf.* CHALC. comm. 255 prophetarum -e veridica). CYPR. eleem. 9 Paulus dominicae -is gratia plenus. epist. 73, 13 post -em ... et revelationem factam (*antea*: in melius ... a sancto spiritu revelatum). sent. episc. 28 dei (AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 45 *iuxta* munus, gratia. *al.*). SOL. 7, 23 quod poti *fontes* -em facerent litterariam. HIL. trin. 3, 9 -em diabolicae fraudulentiae (*cf.* LEO M. serm. 28, 6 diabolicarum -um virulenta mendacia [ENNOD. epist. 2, 19, 1 p. 60, 4]). AMBR. hex. 5, 10, 30 *piscis utitur* -e naturae. MAXIMIN. c. Ambr. 121 spiritus sancti -e ... prospexerat *propheta* (RVFIN. Orig. in num. 20, 2 p. 190, 11 maligni. 26, 3 p. 247, 15 dei. Orig. princ. 1, 8, 3 p. 100, 19 ex assumptione ... vel -e sp. sancti. CHROMAT. in Matth. 4, 1, 2 per -em sancti sp. deo renati *apostoli et credentes. al.*). DIDASC. apost. 32, 28 -es maligni (*cf. l. 49*). PHILIPP. in Iob 36 p. 734^D castigationes et secretas -es (GREG. M. moral. 30, 4). RVFIN. hist. 5, 14 prophetissas velut ex ipsius factas -e iactabat *Montanus*. AVG. epist. 188, 13 caritatis (grat. christ. 35, 38. 39, 43 per spiritum sanctum. *cf.* c. Pelag. 4, 5, 11 dilectionis). 194, 30 fidei et timoris dei (PASS. Mar. Iac. 3, 5 nisi etiam alios martyras f. suae -e fecissent). pecc. mer. 1, 10, 11 gratiae spiritalis (SACR. Gelas. 1, 88 p. 611 calestis. *al.*). *et saepe.*

cf. adinspiratio.

inspīrātor, -ōris *m.* *ab* inspirare. *i. q. qui inspirat*: **1** *res varias spirituales*: AVG. civ. 11, 25 p. 496, 12 D. amoris ... -r *deus* (*iuxta* auctor, dator). in euang. Ioh. 8, 6 *diabolus* serpens veternosus, venenorum insibilator et -r antiquus. LEO M. serm. 75, 5 p. 403^B *sanctus spiritus* -r fidei, doctor scientiae *eqs.* 79, 4 p. 420^A *deus* et bonarum est -r voluntatum et bonarum est auctor actionum. PROSP. resp. ad Gall. 1, 3 -em eorum (*bonorum operum*) deum. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 144 eius (*furoris divini*) ... Apollinem -em esse. GREG. M. moral. praef. 2 in illius (*Iob*) opere -r exstitit *spiritus sanctus*. 30, 16 non solum -em ... intelligentiae, sed etiam auctorem locutionis. **2** *animam*: CASSIAN. c. Nest. 7, 5, 2 qui opifex illic (*in apibus*), qui fabricator est, qui formator corporum, qui -r animarum?

f. **inspīrātrix**, -īcis. *i. q. quae inspirat*: IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 98 Manichaeus dicit: in omnibus hominibus -x malae voluntatis tenebrarum natura delinquit.

inspīritālis, -e. *ab* in *et* spiritalis. *i. q. non spiritalis*: PAVL. NOL. epist. 22, 1 epistolas, quas per nostrum illum -em (spir- *var. l.*) monachum miseras, vere spiritalis tabellarius intercepit et pertulit (*cf. 17, 1* parum spiritalibus buccis).

[a]**inspīro**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* spirare. *scribitur in codd. hic illic* -sper-, *cf. p. 1960, 14.* *inf. perf. et coni. plusqpf. breviores tantum occurrunt.* NOT. Tir. 53, 97 -at. *de notione*: AVG. gen. ad litt. 7, 1 p. 201, 16 (*ad gen. 2, 7, v. p. 1960, 51*) nonnulli ... codices habent ... '-vit' ...; sed cum graeci habeant ἐνεφύσησεν, non dubitatur 'flavit' vel 'sufflavit' esse dicendum (ALC. AVIT. c. Arr. 30 p. 13, 31 illi dixerunt 'insufflavit in animam', cum scriptum sit '-vit in faciem'; -are enim incorporeus potest, insufflare nisi corporeus non potest. *cf. infra l. 54. 71*). GLOSS. ἐμπνέω. -at: oluit. *legitur inde a* LVCR., VERG., OV., SEN. *utroque*, CELSO, CVRT., COLVM. [*francog. vet.* espirer, enspirer. *R.*]

[*confunditur in codd. c.*: spiro (isp-) *passim, v. infra et cf. e. g.* TERT. apol. 27, 5 odium ... timor -at (*Φ*, spirat *cett.*). AVG. civ. 13, 24 p. 597, 24 D. quem *aerem* -ando (*V al. pro* spir-, *sed cf. l. 23*) ac respirando ducimus. aspiro: VERG. Aen. 8, 373 (-at *dett.*, *Claud. Don.*). QVINT. inst. 3, 1, 4 (*Lucr. 1, 938, ubi codd. exhibent* contingunt). *alia v. infra.* exspiro: PS. QVINT. decl. 6, 22 (ex- *dett. recte*, spir- *V*). AMM. 22, 15, 13 *Nilus* auras nullas -at (ex- *Heraeus ex Plin. nat. 5, 58 Sol. 32, 16*). impero: *p. 1961, 79.* (in)sper- (*cf. p. 1959, 81*): HEGES. 3, 26, 4 p. 237, 24 (sperata *M² al.*, separata *H*). AVG. *p. 1962, 28.* ACT. Petr. 5 p. 50, 18 (insperato *Usener al.*). *struct. dubia*: TERT. nat. 1, 20, 7 unde scientia instru⟨itur⟩ et consilium -at et iudicium gubernatur (-atur et i. gubernat *Reifferscheid. cf. p. 1961, 20*). coron. 8 l. 30 et ipso ⟨deo inspi⟩rante *A*, ab i. d. -ta *cett.*]

CAPVT PRIMVM: ***de spiritu ducendo.***

I *i. q. spiritum ducere*: LVCR. 4, 1109 -ant pressantes dentibus ora. SEN. epist. 31, 4 surge et -a et clivum istum uno ... spiritu exsupera. ISID. diff. 2, 66 -andi et respirandi tractu (PRISC. LYD. solut. 2 p. 53, 18 *anima* -ans et respirans. *cf. l. 9*).

II *i. q. spirando ducere*: CHALC. comm. 129 aër iste, quem homines -ant (spir- *c, ed. pr.*).

CAPVT SECVNDVM: ***de spiritu mittendo.***

I *proprie et in imagine*: **A** *i. q. spirando (im)mittere* (*c. obi.*; *accedit dat. vel* in *c. acc. saepius*): **1** *generatim*: **a** *res varias*: VERG. georg. 4, 237 laesae *apes* ... venenum morsibus -ant (APVL. apol. 8. PRVD. psych. 329 halitus inlex *florum* -at ... per ossa v. *cf.* OV. met. 2, 800 -at ... nocens virus *Invidia* [AVG. civ. 21, 6 p. 499, 16 D. *in imag.*]). Aen. 7, 351 vipeream -ans (spir- *MV*) animam *anguis* (OV. met. 4, 498 angues -ant ... graves a. [animos *var. l.*]. LVCAN. 7, 769 terram [terra *P*] ... nocentem [nocentes *F*] -asse animas. APVL. carm. frg. 4, 11 donaci [animum ... dona et *codd.*]). CELS. 7, 27, 3 *medicamenta* per scriptorium calamum -buntur (COLVM. 6, 17, 7 trita sepiae testa ... per fistulam ter die oculo -ta. PLIN. nat. 34, 127 ut gravitati [gravitate *var. l.*] aurium per fistulas -etur *pars chalcanthi*). PS. QVINT. decl. 13, 13 *apes* omnibus quibus insedere odorem mellis -ant. PS. AVG. serm. ed. Caillau 1, 26, 3 p. 44 species, quibus nardum -tum est. APON. 7 p. 137 lex ... vel evangeliorum doctrina ab austro spiritalem virtutem suo calore -ans humanis mentibus ut arbusculis indidit dulcissimi succi medullam. *c. adi. neutr. plur.* (*cf. p. 1962, 70*): CASSIOD. var. 12, 12, 1 *in caseo* redolet ... varius odor herbarum: naribus agnoscitur pecudum pastus, qui fragrans virtute diversa thuris sentitur -are similia. **b** *spiritum vitalem*: COLVM. 3, 10, 9 videmus hominibus -tam velut aurigam rectricemque membrorum animam (LACT. inst. 1, 11, 16 animantibus. 6, 20, 18 ad vitam. *al.*). ITALA gen. 2, 7 (Hil. in psalm. 118 iod 8 p. 443, 12. *al.* = VVLG.) -vit in eum spiritum vitae ([*gr.* ἐνεφύσησεν *vel* ἐνέπνευσεν. *cf. p. 1959, 84*]. CHALC. comm. 219 divinum. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 3, 6). AMBR. exc. Sat. 1, 19 nihil *profuit* flatus meos -asse morienti (AVG. civ. 13, 24 p. 597, 28 D. flatum, quem corpori hominis inserendo -asse vel insufflasse convenientissime dictus est *deus*).

2 *c. vi efficiendi*: GELL. 1, 11, 13 qui fistula brevi sensim graviusculum sonum -ret. MART. CAP. 2, 203 vocabula ... iugatis alternatisque litteris -ta.

B *i. q. spiritum (im)mittere* (*absolute vel c. dat.*, *in c. acc.*; *nota abl. instr.* flatibus *infra l. 82*): **1** *de animantibus*: **a** *vario usu*: OV. met. 1, 334 conchae (concha *MN al.*) ... sonanti -are. CELS. 5, 28, 12^L *calamus* ori fistulae aptandus *est* -andumque, ut ea medicamenta intus conpellantur. STAT. Theb. 6, 604 *Parthenopaeum* gradu premit ... Idas -atque umero flatuque ... terga premit. FLOR. epit. 3, 19, 5 in ore abdita nuce, quam ... igne stipaverat, leviter (leniter *Ald.*) -ans flammam inter verba fundebat. ITALA Ioh. 20, 22 (Cypr. epist. 73, 7 p. 783, 19. *al.*) -vit et ait illis: 'accipite spiritum sanctum *eqs.*' (*gr.* ἐνεφύσησεν, *cod. d al. et Vulg.* insuflavit. *cf.* NICET. spir. 5 p. 24, 19 -ante domino in faciem apostolorum). *in creatione hominis*: AVG. civ. 13, 24 p. 594, 14 D. animam rationalem ..., qualem deus insufflando vel, si commodius dicitur, -ando indidit homini, id est hominis corpori (*cf. supra l. 54 et* gen. ad litt. 7, 24 p. 223, 8 donec eam *animam* ... sufflando, hoc est -ando, ... corpori insereret). *sensu infesto* (*cf. p. 1959, 5*): CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 75 deus -vit (*gr.* ἀντέπνευσεν, *pro quo interpretem legisse* ἐνέπνευσεν *suspicatur Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 55*). **b** *de spiritu aspero*: GELL. 2, 3, 2 satis notum est Atticos ἰχθὺν ... -antis primae litterae dixisse.

2 *de ventis aliisque rebus*: SEN. Phaedr. 1008 nullus -at salo ventus (COLVM. 1, 5, 4 *nebulae* nisi vi maiore -antium v. submoventur. CASSIOD. hist. 9, 45, 14 vehementissimus [*Socr. 5, 25* ἐπιπνεύσας]). QVINT. inst. 10, 3, 24 -antes ramis arborum aurae (HIER. Didym. spir. 14 p. 117^B ut salutaris a. opportunis flatibus -et). ITALA Ezech. 37, 9 (Aug. gen. ad litt. 10, 5 p. 301, 12) dic ad spiritum: ... -a (spira *R¹, ed. pr.*) in mortuos hos (*gr.* ἐμφύσησον εἰς, *Vulg.* insuffla super). PS. AVG.

[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

serm. ed. Mai 1, 1 illic verni temporis amoenitate dies -at (asp- *ibid. 7, 2, 1*). EPIPHAN. in cant. p. 37 bonus odor apostolicae fidei iam nobis -vit (PASS. Restitut. [BHL 7197] 3 suavissimus nimis -vit).

C *i. q. spirando implere (c. obi.; pro abl. instr. succedit gen. infra l. 27)*: **1** *usu vario*: **a** *de ventis sim. (cf. p. 1962, 31)*: COLVM. 1, 6, 10 granaria ... modicis fenestellis aquilonibus -entur. ITALA cant. 4, 16 (Epiphan. in cant. p. 59) veni auster, -a hortum meum (*gr.* διάπνευσον, *Vulg.* perfla). *replentur pulmones, nares*: AVG. gen. c. Manich. 1, 15, 24 tenuitas aeris ... non eos -bat. in psalm. 134, 25 (= PROSP. *ad l.*) aperiuntur oculi caecorum et aures surdorum, -antur nares insensatorum *eqs.* **b** *de canentibus*: PLIN. nat. 10, 84 foramen *harundinum* -antes. STAT. Theb. 7, 170 ad -ta rotari buxa. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 364B licet ab eo qui tibicinae artis peritus est -etur *instrumentum* (*gr.* ἐμπνέηται). **c** *in exorcismo fere i. q. exsufflare*: CANON. Hippol. ed. Hauler 78, 23 te non illum *diabolum* cedente, sed -ante (*cf. Tidner, Komm. 265*).

2 *speciatim refertur ad spiritum vitalem (divinum halitum vel rationem l. 29. 31)*: **a** *per se positum*: MIN. FEL. 5, 8 homo et animal omne, quod nascitur, -atur, attollitur. 17, 4 esse aliquod numen ..., quo omnis natura -etur, moveatur, alatur, gubernetur (*cf. p. 1960, 17*). LACT. inst. 6, 10, 6 ab uno deo -ti omnes et animati sumus. *al.* CHALC. comm. 33 p. 98, 2 corpus animalium, quod -atur animae (animi *var. l.*) vigore (*cf.* 187 p. 232, 31 animis, quae homines -ant. AVG. serm. 348, 2, 3 sicut ... corpus animo -tum, sic deo -tus ipse animus vivit). ZENO 2, 27, 3 *fons sacer* homines suscipit mortuos et -tos aqua coelesti mox efficit vivos. AVG. c. epist. fund. 31 animam et corpus, illam vivificantem, hoc vita -tum. *al.* *nota structuram 'alicuius rei' (sec. implere sim.)*: NOVATIAN. trin. 1 p. 887B cuius (*hominis*) etsi corporis terrena primordia, caelestis tamen et divini halitus -ta substantia. MAR. VICTOR aleth. praef. 84 quod per te (*i. ipse, sc. deus*) nobile terrae, -ans rationis, opus de pulvere vili ... erexisti hominem (*cf. 1, 211* mentis ... plenus. *212* prudens rationis). **b** *c. struct. finalibus*: LACT. epit. 22, 2 *deus hominem* -vit ad vitam. ZENO 2, 5, 2 *homo* -atur a deo in animam viventem. **c** *accedit adi. proleptic. q. d.*: MART. CAP. 1, 36 vivos ... vultus aeris aut marmoris signifex animator -at.

II *translate*: **A** *i. q. spirando (im)mittere (c. obi. vel structuris rem inditam significantibus; accedit dat. saepius,* in *c. abl.* INSCR. Tun. Merlin 470 b, 3): **1** *c. acc. rei*: **a** *solo*: **α** *generatim*: VERG. Aen. 1, 688 cum dabit *Dido* amplexus ..., occultum -es ignem. 6, 12 magnam cui *Sibyllae* mentem animumque Delius -at vates (SEN. Thy. 275). CVRT. 4, 13, 12 fortitudinem. VAL. FL. 7, 255 permixtum ... odiis -at amorem *Venus* (SIL. 2, 517 *Fidei*. PRVD. psych. 279 laudis. *al.*). STAT. silv. 1, 2, 194 honorem conubii. QVINT. inst. 12, 10, 62 hic iram, hic misericordiam -bit (*sc. orator*). decl. 323 p. 270, 17 animis voluntatem ... propositum mentis. MIN. FEL. 37, 5 -ta patientia doloris (LACT. inst. 5, 13, 12). TERT. bapt. 5, 3 delicta, quae -at *diabolus*. spect. 10 daemonas ... artium ingenia -asse (FIRM. math. 6, 30, 22 divinum. *cf.* 1, 10, 15). CYPR. Fort. 10 p. 333, 25 constantiam et fiduciam loquendi. epist. 48, 4 p. 608, 10 gubernanter (*v. vol. VI 2, 2353, 73*) -ans ac subministrans *dominus* et ... vigorem et ... lenitatem. ARNOB. nat. 7, 43 malum quod -verat *Iuppiter*. LACT. inst. 6, 4, 20 aliis ... -at invidiam *diabolus*. *et passim.* *reflexive*: Ov. met. 8, 819 *Fames* se ... viro -at faucesque ... adflat. *dub.* AVIEN. Arat. 76 totis se (*ed. pr., om. codd.*) Helicon -at ab antris (*cf. orb. terr. 818* t. H. aspiret ab a.). **β** *speciatim -antur dicta vel scripta (usu eccl., v.* AMBR. spir. 3, 16, 112 scriptura divina θεόπνευστος omnis ex hoc dicitur, quod deus -et, quae locutus est spiritus; *ex paganis cf.* PS. APVL. Ascl. 1 nobis divino numine -torum *sermonum*): ITALA II Tim. 3, 16 (Tert. cult. fem. 1, 3, 3. *al.* = VVLG.) omnis scriptura divinitus -ta ([spir- *g*, *gr.* θεόπνευστος]. HIER. epist. 27, 1, 2 *dominica verba*. RVFIN. hist. 3, 10, 1 *libri* iuste creduntur d. -ti [*gr.* τὰ δικαίως θεῖα πεπιστευμένα]. LEO M. epist. 12, 10 sanctorum patrum ... decreta. *al.*). RVFIN. symb. 36 *spiritus sanctus* in veteri testamento legem et prophetas, in novo evangelia et apostolos -vit *eqs.* NOVELL. Iust. app. 3 *quaestio* patrum ... regulis definita, immo adventu superni numinis -ta.

b *c. acc. gerund.*: AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 489, 26 tam grande signum quis eius (*Gedeon*) animo atque consilio faciendum nisi dominus -vit?

c hoc, ut (*cf. et l. 79 sqq.*): AVG. pecc. mer. 2, 11, 16 hoc ei (*Iob*) divinitus credimus -tum, ut praesciret *eqs.*

2 *c. structuris variis (passive l. 79)*: IREN. 3, 21, 2 (= 3, 24, 1 H.) *deus* -vit Hesdrae ... rememorare *eqs.* ([*gr.* ἐνέπνευσεν Ἔσδρᾳ, *quod vertit* RVFIN. hist. 5, 8, 15 -verit deus Esdram ..., ut]. *inf. ut*: AVELL. p. 634, 4 *salvator* vobis hoc opus -vit incipere. CAES. AREL. serm. 44, 8 p. 191, 30. 54, 6 p. 230, 18. *cf. acc. c. inf.* RVFIN. Orig. princ. 4, 3, 15 p. 347, 30 eas *divinas litteras* conscribi). AVG. conf. 9, 6, 14 quod ... nutriebatur *Adeodatus* a nobis in disciplina tua, tu -veras nobis. epist. 102, 17 *deus* -at et docet, quo modo colendus sit. serm. 180, 4, 4 divinitus mihi -tum (imperatum *var. l.*) esse ..., ut *eqs.* (DRAC. laud. dei 2, 15 tu deus -as, ut sol auriga vocetur. PALLAD. hist. mon. I 49 p. 333B [*gr. p. 156, 1 B.* ἐνέθηκεν]. GREG. M. moral. 9, 62 quasi pater ut amaretur -vit *deus*. *cf. l. 69. p. 1962, 13*).

B *i. q. spiritum mittere (absolute vel c. dat.; accedit* de *p. 1962, 13)*: **1** *usu rhet. (cf. l. 44)*: SEN. contr. 2 praef. 2 quotiens inciderat aliqua materia, quae convicium saeculi reciperet, -bat magno magis quam acri animo *Papirius Fabianus*. QVINT. inst. 2, 5, 8 quibus viribus -et, qua iucunditate permulceat *oratio* (*cf.* 5, 14, 32 non -et *eloquentia*? non augeat?).

2 *usu eccl.*: **a** *formae variae*: MIN. FEL. 27, 1 impuri spiritus ... adflatu suo auctoritatem quasi praesentis numinis consequuntur, dum -ant[ur] ... vatibus (*cf. infra l. 34*). DIDASC. apost. 43, 16 -vit diabolus et concitavit plebem (*aliter Const. apost. 6, 8, 1* ἐνήργησεν ... εἰς τὸν λαόν. *vix recte notionem operandi statuit Tidner ad l.*). 54, 35 non solum per semet ipsum docens, sed et per Romanos -ans *dominus* (*ut supra Tidner*). AVG. conf. 3, 7, 14 sicut deus iuberet atque -ret (*cf.* CAES. AREL. serm. 2 p. 21, 9 rec. G ita omnibus clericis ... -are dignabitur *deus*, ut *eqs.*). de: VITAE patr. 5, 9, 7 nisi deus -asset seni illi de me (*gr. Cot. p. 589C* ἐπληροφόρησε τὸν γέροντα). **b** *abl. absol. (nude praeter l. 18. 23)*: CYPR. epist. 63, 1 p. 702, 3 quando aliquid deo -ante (ad- *ed. Oxon.*) et mandante praecipitur (GENNAD. dogm. 21 miserante et -ante. CONC.S II 4 p. 29, 17 -ante atque auxiliante. ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 32 cordibus [*c. dat. ut*: CASSIOD. var. 5, 16, 2. 5, 43, 1 CAES. AREL. reg. virg. 64 p. 119, 12 VITA Caes. Arel. 2, 12]. CAES. AREL. reg. virg. 1 p. 101 -ante et iuvante. *al.*). 73, 26 p. 799, 1 permittente domino et -ante (CLAVD. MAM. anim. epil. p. 193, 10 -ante d. et auxiliante. *al.*). HIER. in Is. 10, 28 p. 141D Christo (27, 13 p. 314C adiuvante, immo -ante nobis. *al.*). RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 5 diabolo. AVG. gen. ad litt. 4, 34 p. 134, 12 spiritu veritatis (EVCHER. instr. 1 p. 78, 17 sancto). SALON. in prov. p. 982D divina gratia. *al.* **c** *abl. gerund.*: AVG. bon. viduit. 17, 21 p. 330, 17 ut det quod iubet adiuvando et -ando (spir-, sper- *varr. ll.*). c. Iulian. op. imperf. 1, 84 -ando tribuit charitatem *Christus*. serm. 193, 2 adiuvet (*infra*: vocando praestitit). GREG. M. moral. 24, 18 quam *animam* -ando deus inhabitat.

C *i. q. spirando implere (c. obi.)*: **1** *-at ventus (cf. p. 1961, 5)*: APVL. met. 6, 12, 1 crepitu ... aurae divinitus -ta ... vaticinatur ... harundo (AVSON. 416, 20 p. 283 P. -ta ... vento cantavit h.).

2 *plena vi spirituali*: APVL. Socr. 6 p. 134 vatibus -andis (IVST. 18, 5, 7. *al. cf.* CYPR. idol. 7 p. 24, 8 *spiritus* adflatu suo vatum pectora -ant). MIN. FEL. 40, 3 a quo *deo* -tus oravit. IREN. 1, 23, 3 (= 1, 16, 2 H.) prophetas ... a ... angelis -tos dixisse prophetias ([*gr.* ἐμπνευσθέντας]. HIL. in psalm. 64, 3 propheta ... non suo sensu, sed -tus haec loquitur. RVFIN. hist. 1, 3, 8 -et et repleat. DIONYS. EXIG. Conc.S IV 2 p. 204, 5 [*gr. p. 193, 22* ἐν προφήταις ἐμπνεύσαντα]. *al.*). *al.* IVST. 43, 1, 8 qui -ari solent, fatuari dicuntur. HIL. trin. 2, 32 spiritus sanctus ... patriarchas illuminans, Ioannem etiam in utero matris -ans (VVLG. II Petr. 1, 21 spiritu sancto -ti locuti sunt sancti homines dei [*Itala cod. h al.* acti, *gr.* φερόμενοι]. *al.*). AVSON. 393, 11 p. 245 P. *Musae* -ant vacuos aliena mente poetas. *et saepe.* *c. struct. variis*: PS. HIL. libell. 1 p. 71, 22 *spiritus dei* -bat homines sanctos, qui loquerentur *eqs.* HIER. epist. 124, 8, 7 (*verba Origenis, cf. Rufin. Orig. princ. 3, 3, 5*) parvuli ... malis replentur spiritibus et in divinos atque ariolos -antur. RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 5, 4 sic ... nos ... dicere -amur ab spiritu (*gr.* λέγειν ἐμπνεόμεθα. *cf.* AVELL. p. 210, 11 appellare). Orig. princ. 3, 3, 4 movetur et provocatur ad bona et -atur ad caelestia vel divina. PATRIC. epist. 21 deus -at illos, ut *eqs.* (*cf. p. 1961, 73*). *c. acc. neutr.*: AVG. lib. arb. 2, 14, 37 quod te -at *veritas*. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 71, 1 *Petrus* respondit non quod fuerat interrogatus, sed quod desuper fuerat -tus.

CAPVT TERTIVM: ***notione q. e. spirare*** *(sec. gr. l. 60. 62, ceterum fort. favente i prothetica; accedit* in *c. abl. l. 66. 68; neutr. plur. part. praes. pro subst l. 60)*.

I *absolute*: **A** *de animantibus fere i. q. vivere*: ITALA Ios. 11, 11 (Lugd.) occiderunt omnia -antia (*gr.* πᾶν ἐμπνέον, *Vulg.* animas). II Macc. 7, 5 (rec. L [*v. de Bruyne p. LXIII*], VVLG. *var. l.*) iussit eum igni admoveri adhuc -antem (*gr.* ἔμπνουν, *recc. XP et Vulg.* spir-, *recc. BM* vivum). OROS. hist. 2, 5, 5 cum corpus a capite desectum perditionem eius, per quod -bat (spir- *var. l.*), meditaretur (*cf. Liv. 2, 32, 11* quo vivimus vigemusque *sc. sanguine*). **B** *de spiritu*: GREG. TVR. glor. mart. 103 p. 557, 23 in quo *sacerdote* nihil aliud quam tenuis anhelitus -bat. ISID. orig. 11, 1, 10 spiritus *dictus* ... pro eo quod -et (spiret *FK*) in corpore.

II *c. adi. neutr. plur. (cf. p. 1960, 44)*: ISID. Goth. 30 chron. II p. 279, 17 dum ... hostilia -ret (*Hyd. ibid. p. 27, 156* spirans h.).

deriv.: inspiraculum, inspiramen, inspiramentum, inspirantia, inspiratio, inspirator (-trix).

compos.: adinspiratio (*q. v.; fort. add.* IREN. 3, 24, 1).

González-Haba.

īnspisso, -ātum, -āre. *ab* in *et* spissare. [*var. l.*: PHILVM. med. 1 p. 110, 13 *cibi* sunt qui -ant (*cod. unus et ed. pr.*, spissant *vel* respissantur *cett.*).] -ari *i. q. spissum fieri*: CHIRON 99 sarcosis est tuberum, in quo caro -ta quomodo in verrucis invenitur (con- *codd. loco iterato et Veg. mulom. 2, 30, 1* [in- *ed. pr., A*]). MARCELL. med. 36, 38 quae -ta et congluttinata panno inlita pedibus adponuntur. PHILVM. med. 2 p. 120, 5 *caseus* dum -etur (con- *M*), damus eum ad manducandum.

ἐνλάμπω **īnsplendēsco** GLOSS. II 299, 39. *ab* in *et* splendescere.

īnspoliābilis, -e. *ab* in *et* spoliare *una cum* spoliabilis *formatum*, *cf.* inspoliatus. *i. q. quod spoliando demi non potest*: MAR. MERC.

[Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Conc.^{S} I 5 p. 46, 34 *deus* habet naturam nostram deitatis -e vestimentum (*p. 39, 33* numquam spoliabile, *cf. Rustic. Conc.^{S} I 4 p. 7, 24* habet inseparabiliter quam suscepit).

īnspoliātus, -a, -um. *ab* in *et* spoliatus. *i. q. non spoliatus*: SALL. (?) rep. 1, 2, 7 quasi sacro atque -o fano. VERG. Aen. 11, 594 *Camillae* corpus et arma -a feram tumulo (SERV.: aut indetracta aut ipsius -ae. *cf. Stat. Theb. 11, 562* arma ... spoliare). SEN. contr. 10, 1 thema (= exc.) quidam ... occisus -us inventus est (10, 1, 3 cadaver. 10, 1, 10. 10, 1, 11 [= exc.]. SVLP. VICT. rhet. 35 p. 333, 13). QVINT. inst. 7, 1, 33 hominem occisum esse constat, ... non praedae gratia, quia -us est.

īnspongio, -āre. *ab* in *et* spongiare. *i. q. spongia tractare*: CAEL. AVR. acut. exc. 19 p. 720 oleo unguendi sunt et -andi (*antea*: facies ... ex spongiis ... foveantur, *cf. acut. 3, 5, 58*).

? **īnsprētio** *v.* spretio.

īnspūmo, -āre. *ab* in *et* spumare. *fere i. q. spumare, saevire*: TERT. apol. 12, 6 infrendite, -ate (*vocem allitterandi gratia formatam esse censet Waltzing*).

īnspuo, -uī, -ere. *ab* in *et* spuere. GLOSS. IV 414, 7 -it satis [in]spuit. [*dub.*: ITALA II Macc. 6, 20 (rec. L) *Eleazar* conpellebatur carnem suillam manducare; ad ille ... -ens *eqs.* (*gr.* προπτύσας, *recc. XBM* respuens. in- *fort. irrepsit ex* intuens *vel* inspiciens, *v. Vulg. et varr. ll. in rec. L v. 19*).]

1 *intrans. i. q. sputum immittere*: SEN. dial. 5, 38, 1 cui *Diogeni* de ira cum maxime disserenti adulescens protervus -uit. 5, 38, 2 cum agenti causam *Catoni* in frontem ... attracta pingui saliva -isset Lentulus (*cf.* 11 [12], 13, 7 in faciem [PETRON. 75, 3]). LVCAN. 6, 683 quibus os dirum nascentibus -uit, herbas. PLIN. nat. 28, 38 urinae -ere (ex- *ER*[1]), similiter in calciamentum. SVET. Vesp. 7, 2 restituturum oculos, si -isset. *pass. impers.*: PLIN. nat. 28, 37 (= PLIN. med. 6 p. 19, 20) si quod animal ⌊aurem intraverit et -atur⌋, exire (i. et -atur in a. *Plin. med.*, *cf. Marcell. med. 9, 107* saliva ... auriculae indita).

2 *c. obi.*: **a** *i. q. spuendo indere*: PLIN. nat. 10, 105 pullis ... salsiorem terram collectam gutture in ora -unt *columbae*. 22, 52 tradunt ..., conmanducata ea *herba* si -at⟨ur⟩ ('*an* -atur ori *?*' *Mayhoff coll. Diosc. 4, 25* ὃν ἐάν τις μασησάμενος ἐμπτύσῃ εἰς στόμα ἑρπετοῦ), mori serpentem. 31, 105 oculis iumentorum -itur *sal*. HYG. fab. 257, 12 eam *linguam praecisam* ... regis in faciem -uit *Harmodius*. AVG. catech. rud. 10, 12 suavius est matri minuta mansa -ere parvulo filio quam ipsam mandere ... grandiora (*cf. Cic. de orat. 2, 162* in os inserant).
b *i. q. conspuere, spuendo implere*: ITALA Luc. 18, 32 (codd. b q) *filius hominis* tradetur ... gentibus et inludetur et -etur (*gr.* ἐμπτυσθήσεται, *cod. a al. et Vulg.* con-. *cf.* PS. PROSP. carm. de prov. 522 -itur lux *i. Christus*). SERV. auct. Aen. 2, 247 Apollo os (*cf. l. 34*) eius *Cassandrae osculum dantis* -uit.

īnspurco, -āvī, -āre. *ab* in *et* spurcare. NOT. Tir. 52, 22 -at (*simplex desideratum latere suspicatur Heraeus, ALL 12, 1902, 44*). *fere i. q. inquinare*: SEN. epist. 87, 16 utrum illum (*Natalem impudicum divitem*) pecunia inpurum (purum *Muretus*) effecit an ipse pecuniam -vit?

[**īnspurius** *v.* spurius.]

īnspūto, -āre. *ab* in *et* sputare. *i. q. sputo inficere, conspuere* (*sc. ominis causa in morbo comitiali*, *cf.* despuo *Plin. nat. 10, 69. 28, 35*): PLAVT. Capt. 550 illic isti qui -atur (*Pylades*, sput- *codd. deficiente A*) morbus interdum venit. 553 eum morbum mi esse, ut qui me opus sit -arier. 555 multos iste morbus homines macerat, quibus -ari saluti fuit *eqs.* *Ehlers.*

1. īnstabilio, -īre. *fort. ab* instabilis, *cf.* (con)stabilire *et* inconstabilitio, inconstabilitus. *i. q. infirmare (ut vid.)*: HYG. mun. castr. 54 angulos castrorum circinari oportet, quia coxas efficiunt -untque opus propugnationem tutans (*sic pro* tutant *v. Domaszewski vertens 'weil sie ... das Werk schwächen, welches die Vertheidigung sichert'*; propugnationum tutantes *Gemoll; notioni constabiliendi obstat etiam Vitr. 1, 5, 2* angulus magis hostem tuetur quam civem).

? **2. īnstabilio** *v.* instabilitus *et cf. l. 63.*

***īnstabilis,** -e. *ab* in *et* stabilis. *compar.* TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 18; *superl. deesse videtur* (maxime -is: EVSTATH. Basil. hex. 6, 10, 7). NOT. Tir. 24, 49. GLOSS. ἄστατος. ἀβέβαιος. *in versionibus resp.* ἀκατάστατος *p. 1964, 26. 28*, ἄστατος *p. 1964, 57. al.*, ἀστήρικτος *p. 1964, 38 bis*, τρεπτός CASSIOD. Didym. in Iudam 4/5 p. 89, 13. *cf. p. 1965, 71. 76 et* LACT. inst. 3, 6, 10 asystatum, quod latine -e vel inconstans possumus dicere. HIER. in Os. 8, 5/6 p. 884^{C} 'inconstans' vel '-e', id est ἀκαταστατῶν. quaest. hebr. in gen. p. 9, 22 σαλευόμενος, id est -is et fluctuans ac sedis incertae (*inde* ISID. in gen. 6, 19). PHYSIOGN. 73 p. 93, 10 levem et -em hominem ..., ⟨quem Graeci ἀλλοπρόσαλλον vocant⟩. *inde a* PACVV., RHET. Her., VARRONE, CAES., VERG.; *adamat* IREN. (*cf.* inconstabilis). [*confunditur in codd. c.* insatiabilis (*q. v.*), stabilis. *var. l.*: SACR. Gelas. 3, 91 p. 751 (*v. vol. VIII 1202, 67*).]

I *i. q.* ***qui stare non potest*** (*c. abl. instr. vel limit. saepius*, ad *p. 1965, 40. 51* [*cf. p. 1965, 57*], circa *vel* in *p. 1964, 29. 30*): **A** *praevalente vi incorporali* (*sed nota imaginem in exemplo antiquissimo p. 1964, 3 et cf. e. g. p. 1964, 27. 32. al.*): **1** *usu sollemni de qualibet inconstantia, mutabilitate, infirmitate*: **a** *bonorum incertorum sim.*: PACVV. trag. 369 *Fortunam* saxo ... instare in globosso (*v. vol. VI 2, 2049, 61*) praedicant *philosophi* volubili; ... insanam autem ⟨esse⟩ aiunt, quia atrox incerta -isque sit (RHET. Her. 4, 32, 44 SEN. contr. 1, 1, 5 TAC. hist. 4, 47. *al. cf.* APVL. met. 1, 6, 4 fortunarum lubricas ambages et -es incursiones et reciprocas vicissitudines). SEN. contr. 1, 1, 3 omnis -is et incerta felicitas est. SEN. Thy. 217 ubi non est pudor ..., -e regnum est. dial. 10, 17, 4 omne ..., quod fortuito obvenit, -e est. IVV. 9, 79 (*interpol. ?*) -e ac dirimi coeptum et iam paene solutum coniugium (SCHOL.: infirmum. *cf.* FIRM. math. 6, 26, 5 nuptias). TAC. ann. 13, 19, 1 nihil rerum mortalium tam -e ac fluxum est quam fama potentiae non sua vi nixae. APVL. Plat. 1, 12 -e ... quiddam et incurrens intercedere solere. COD. Theod. 8, 13, 5 donationes. *al.* *n. pl. pro subst.*: AVG. agon. 1, 1 diligunt -ia et mutabilia.
b *animantium, animi, affectuum sim.* (*de Fortuna v. sub a*): VARRO Men. 78 quibus -is animus ardens mutabiliter avet habere et non habere fastidiliter inconstanti pectore (VERG. georg. 4, 105 -īs a. *apium* ludo prohibebis inani [SERV.: suadentes inanem vagandi licentiam]. SEN. epist. 69, 1). SEN. dial. 9, 2, 7 semper -es mobilesque sunt, quod necesse est accidere pendentibus. epist. 2, 2 ne ista lectio auctorum multorum ... habeat aliquid vagum et -e. TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 18 *Marcion* Hamaxobio -ior. 2, 7 p. 344, 3 o dominum futtilem, -em, infidelem, rescindentem quae instituit (*cf.* 2, 21 p. 364, 2 contrarietates praeceptorum ei *deo* exprobras ut mobili et -i. CLAVD. 5, 441 -es ... deos ac lubrica numina). HERM. Pal. mand. 2, 3 malum ... est aliquem infamare et -e daemonium, nunquam in pace consistens, sed in discordia semper habitans (*gr.* ἀκατάστατον, *vulg.* inconstans. ACT. Petr. 17 p. 64, 9). ITALA Iac. 3, 8 (Hier. epist. 51, 6, 10 *Epiphan.*) linguam ... -e malum (*gr.* ἀκατάστατον, *Vulg.* inquietum, *v. p. 1805, 26*). FIRM. math. 3, 2, 17 circa adfectus uxoris semper -es (5, 3, 25 c. mulieres). 3, 4, 3 in omnibus semper -es. 4, 7, 3 -es cupiditatibus. 6, 14, 3 levitate mentis -es. *al.* *c. respectu fragilitatis humanae*: TERT. anim. 23, 1 hominem ... primo ... opus futtile et invalidum et -e in terra vermis instar palpitasse, quod consistendi vires deessent. VICTORIN. POETOV. in apoc. 13, 4 p. 130, 6 quod -es (stabiles *rec. Hier.*) homines ⟨signis⟩ falsis et portentis evertantur seducti de salute. PS. PHILO antiq. 26, 14 genus hominum -e (fragile *P*) est. HIER. hom. Orig. in Ier. 2, 4 *magistros* infirmos, -es *eqs.* VVLG. thren. 1, 8 -is facta est *Ierusalem*. II Petr. 2, 14 pellicentes animas -es (*gr.* ἀστηρίκτους). 3, 16 indocti et -es (*gr.* ἀστήρικτοι). PS. AVG. quaest. test. I 83, 6 Evam. *c. respectu eloquentiae deficientis*: CHALC. comm. 322 neque Timaeus ... -is orator (*antea*: inbecillitate sermonis).

2 *usu recentiore*: **a** *de vanitate, statu absurdo* (*hic usus quodammodo pendet ex l. 31 sqq.*): IREN. 1, 31, 3 (= 1, 29 H.) in his tam miserrimis et -bus fabulis. 2, 3, 1 -is ... qui est secundum eos Bythus. 2, 19, 8 (= 2, 31, 3 H.) regula ... infirma et -is, adhuc etiam et vana. 2, 24, 1 (= 2, 34, 3 H.) falsum ... commentum ... et -e figmentum. 2, 30, 1 (= 2, 46, 1 H.) praesumtione vana et -i gloria tumidi. ARNOB. nat. 3, 18 *suspiciones* -es, lubricas et vanorum similitudines somniorum. LACT. inst. 4, 3, 23 honos ille (*sc. religio deorum*) -is et incertus. VVLG. prov. 11, 18 impius facit opus -e. *al.* -e est *c. inf.*: IREN. 2, 3, 1 dicere. *n. pl. pro subst.*: IREN. 2, 24, 4 (= 2, 36, 2 H.) nec -ia nec deliramenta. 2, 30, 6 (= 2, 46, 5 H.) sanum quidem nihil dicentibus, -ia autem delirantibus. **b** *de ambiguitate, intellectu dubio*: IREN. 1, 21, 1 (= 1, 41, 1 H.) redemptionis ... traditionem evenit invisibilem esse et incomprehensibilem: ... et propter hoc cum sit -is, non simpliciter neque uno sermone referendum est (*gr.* ἄστατον). RVFIN. Basil. hom. 5, 7 p. 1769^{A} varius ... et -is *sermo*. CAEL. AVR. acut. 2, 32, 167 haec (*sc. signa cardiacae passionis*), ut Soranus ait, sunt incerta et -ia. OP. imperf. in Matth. 30 p. 790 intellectus loci non vagus aut -is ..., sed firmus et stabilis. BOETH. herm. sec. 39 p. 214, 9 non ... definite, sed utrumlibet et -i modo. **c** *de assiduitate*: HIER. Orsies. doctr. 2 perdemus ... gaudium sempiternum, quod patres nostri ... labore -i reppererunt (*22* incessabili l.).

3 *singulariter in astrologia* (*aliter de sole p. 1965, 2 et de luna s. v.* instabilitas *p. 1966, 2*): FIRM. math. 6, 31, 67 si vero Luna cum Iove fideli fuerit radiatione coniuncta ... si vero -es fuerint Lunae radii (*i. vel in secundum vel sextum vel octavum vel duodecimum locum aut signum missi, ut suspicatur E. Boer; opp. fidelis vel solida radiatio, i. sive diametra sive trigona sive quadrata sive exagona*).

B *accedente vel praevalente vi corporali* (*saepe per imaginem vel ita, ut species externa prodat virtutem inconstantem, infirmam, infidam sim.; cf. p. 1963, 82*): **1** *de actu, habitu sim.*: CAES. Gall. 4, 23, 5 celerem atque -em motum *rerum maritimarum* (CHALC. comm. 31 corporis. PRISC. gramm. II 405, 22 *temporis*). LIV. 24, 34, 15 ingressum. CVRT. 7, 11, 16 gradus (8, 11, 13 -i et lubrico. HEGES. 4, 15, 2 p. 264, 12). LVCAN. 5, 556 gressu *cornicis* (SIL. 14, 160. IVVENC. 3, 374 [*ad Matth. 17, 19*] labat ... -is fidei nutans per lubrica g. AMBR. Hel. 16, 60). PLIN. nat. 31, 63 volutatione. STAT. Theb. 5, 374 -i procumbens pondere *arbor navis* (PLIN. paneg. 26, 6 nutaturum ... -i p. *caput*). TAC. ann. 6, 37, 2 fluminum -is natura. PLIN. paneg. 22, 4 suspensum et -e vestigium (APVL. met. 2, 4, 2 pilae volubilis. HEGES. 5, 27 p. 362, 22). APVL. met. 9, 11, 1 -i machinarum vertigine. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 2 -i rerum cursu (ZENO 2, 46 -i c. ... dies salutaris advenit. PRISC. gramm. II 414, 12 cum ... tempus fluvii more -i volvatur c. *cf.*

[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1964, 5). PRVD. psych. 190 feritate *equi*. PS. AVG. serm. 182, 4 aquarum iter -e. SEDVL. op. pasch. 1, 22 mobilitate *solis* (carm. pasch. 1, 252 -em rapidis discursibus ignem). *al.*

2 *de rebus variis vacillantibus vel vagis*: VERG. georg. 4, 195 cumbae -es fluctu (flatu *P*) iactante saburram ([SERV.: fluctuantes]. PRVD. tituli 138 RVRIC. epist. 1, 13. *cf.* TIB. 1, 9, 10 rates [CVRT. 8, 13, 11]. Ov. met. 2, 164 labant curvae iusto sine pondere naves perque mare -es nimia levitate feruntur [CVRT. 4, 2, 9 pendentes et -es]). PANEG. in Mess. 44 -is natat *libra*. Ov. met. 1, 16 sic erat -is tellus, innabilis unda (SIL. 14, 346 haereat anne pendeat -is t.). 6, 191 -em ... locum Delos dedit (SVLP. SEV. dial. 1, 3, 4 -i l. arentibus harenis ad omnem motum ventorum cedentibus. *aliter infra l. 56. cf.* STAT. Ach. 1, 388 Delo [SCHOL. Stat. Theb. 5, 533]). trist. 1, 10, 34 Cyaneas (*cf.* CLAVD. 3, 173 Symplegadas). LIV. 23, 24, 9 *arbores* alia in aliam -em per se ac male haerentem incidentes. 39, 7, 8 malus in circo -is ... procidit. SEN. Herc. O. 779 Euripus undas flectit -is vagas (*cf.* AVIEN. Arat. 307 salum ... fluctibus -e. orb. terr. 206 sale. *al.*). LVCAN. 3, 217 Tyros (*cf. Sen. nat. 6, 1, 13* infamis ruinis. *6, 26, 4*). PLIN. nat. 36, 95 ne in lubrico atque -i *solo* fundamenta ... locarentur (AMBR. fug. saec. 4, 21 [*in imagine*] -i et incerto atque umido). 36, 118 tam infida -ique sede (PS. QVINT. decl. 9, 17 (*in imagine*). CHALC. comm. 352 -em tremulamque *silvae*. HIER. in psalm. 86 -es fortuitasque [*i. vagas ut*: AVG. gen. c. Manich. 1, 23, 39 habere incertam s. et -em, sicut volantes aves]). CHALC. comm. 326 -is mutabilisque *ignis* (*cf. etiam de sole caelum lustrante l. 3*). HIL. trin. 12, 2 vagi -esque venti (*cf.* RVT. NAM. 1, 246 aera). ENNOD. opusc. 1, 26 p. 268, 18 sumpta sunt plaustra vice tectorum et in domos -es confluxerunt omnia. *al.* *metaphorice in doctrinis technicis*: QVINT. inst. 9, 4, 126 membrum *periodi* longius iusto tardum, brevius -e est (*em. Badius*). CENS. 16, 4 *tempus praesens* adeo ... -e, ut ibidem sit numquam. MAR. VICTORIN. gramm. VI 38, 18 ut iugatae -es semper et lubricae sint *litterae*. BOETH. mus. 4, 14 parhypate et lichane ... -es approbantur (*infra*: non sunt inmobiles). *n. sg. pro subst.*: AMBR. hex. 1, 6, 22 ut supra -e atque inane stabilis perseveret *terra*.

3 *de partibus corporis* (*cf. p. 1964, 74*): Ov. met. 11, 177 *Apollo* -es ... imas *aures Midae* facit et dat posse moveri. CLAVD. 11, 12 ventis -es comae. MARCELL. med. 34, 3 genua. PHYSIOGN. 23 p. 39, 1 oculi ... fluctuantes et tanquam in aestu -es (immobiles *var. l.*). SIDON. carm. 22, 85 plantas. VEN. FORT. virt. Hil. 10, 27 pes.

4 *de animantibus*: **a** *vacillantibus, labantibus*: LIV. 9, 35, 6 fluctuantem ... et -em aciem (*cf.* 27, 18, 14 -em eundem *hostem* ad comminus conserendas manus). 21, 5, 14 pedes -is ac vix vado fidens (*opp.* equo ... stabili). SEN. dial. 5, 4, 2 corpus *irascentium*. LVCAN. 9, 465 SIL. 15, 236. FRONTO p. 198, 30 v.d.H. (= p. 208 N.) equi lubrico -es. FIRM. math. 8, 17, 9 tremulo (*edd.*, tremulus *trad.*) corpore -is. *al.*
b *vagis* (*cf. p. 1965, 74*): ITALA I Cor. 4, 11 (cod. d *al.* = VVLG.) -es sumus (*gr.* ἀστατοῦμεν). ANTH. 682, 6 silvicola -is saltator *Pan*. CLAVD. DON. Aen. 12, 760 p. 628, 15 cum fugam Turnus peteret et Aeneas conprehendere niteretur -em. HIER. psalt. sec. Hebr. 109, 10 -es vagentur liberi eius *impii* (*Vulg.* nutantes). AVG. in psalm. 124, 5 passer ... -is res est; cito movetur, cito volat hinc et inde. ENNOD. carm. 2, 71, 1. CASSIOD. var. 7, 7, 3 *raptor* circumspectus ad omnia, -is ad ventura, trepidus ad insidias quemadmodum potest capi, qui more venti nullo situ cernitur contineri?

II *i. q.* ***ubi facultas standi non est***: GERM. frg. 3, 17 Aegoceros ... frigora durat -ique gelu fallit vestigia passus. SEN. Oed. 910 quidquid excessit modum, pendet -i loco (TAC. ann. 1, 64, 2 l. uligine profunda, item ad gradum -is, procedentibus lubricus. *aliter v. l. 10*).

adv. **īnstabiliter.** *i. q. modo instabili, mobiliter*: AVG. conf. 13, 20, 28 genus humanum profunde curiosum et procellose tumidum et -r fluvidum.

deriv.: 1. instabilio (*?*), instabilitas.

***īnstabilitās**, -ātis *f.* *ab* instabilis. GLOSS. IV 529, 10 insolentia -s (V 303, 16 i. -s intemperantia). *inde ab* IREN. (*cf.* inconstabilitas), ARNOB. [*falsa var. l. pro* stab-: PLIN. nat. 24, 162. ITALA deut. 28, 65 (Ps. Tert. adv. Iud. 11 l. 50).]

i. q. status mobilis, infirmus sim.: **1** *incorporaliter*: IREN. 2, 24, 1 (= 2, 34, 3 H.) consternationem sive confusionem et -em scientiae ... et extortum (*cf. p. 1964, 46*). DON. Ter. Eun. 1038 mari et tempestatibus ... amicae mobilitas et -s comparatur. VITA Anton. 36 p. 49, 5 morum -s ([*Garitte pro* stab-, *gr.* ἀκαταστασία, *cf. Euagr.* cordis hebetatio]. AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 42 levitatem et inquietudinem -emque m. [*opp.* constantiam]). VVLG. eccles. 9, 9 diebus vitae -is tuae (*infra*: vanitatis). RVFIN. Basil. hom. 5, 15 p. 1779[B] rerum mortalium (AVG. serm. 270, 3). Greg. Naz. orat. 5, 9, 2 multum -is et incerti *sc. in vita rebusque humanis est tamquam in mari* (*gr.* ἄστατον). Orig. in cant. 2 p. 127, 18 inconstantia sua et -e. Orig. in gen. 2, 6 p. 37, 20 cogitationum varietate et -e mentis ... multiplex (CASSIAN. conl. 5, 16, 5 m. et corporis. *al.*). CASSIAN. conl. 10, 10, 11 -e cordis exaestuo (GREG. M. moral. 28, 37 persecutores ... -e c. inquieti). CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 82, 16 *poenalia sunt* animo cogitandi (*Schottus pro* cogitanti) -s et angustiae formidandi (*opp.* tranquillitas in cogitatione). BOETH. cons. 2, 4, 25 W. fortunae. VITAE patr. 3, 34 vanitatem et -em praesentis mundi. CHRYSOST. ed. Froben V 764[B] -em atque inconstantiam ... animorum *tamquam harenae* (*infra*: -s animi et ignavia). *al.* *ambigue de luna*: ARNOB. nat. 6, 10 *luna* per habitus mille cottidiana -e mutatur (*antea*: semper in motu est). **2** *corporaliter* (*cf. l. 2. p. 1965, 79*): ARNOB. nat. 7, 44 (*in contextu ab edd. vel omisso vel secluso vel transposito*) si ... puer ... decidat fortuito ⟨tabulati⟩ alicuius -e prolapsus. SCHOL. Stat. Theb. 1, 701 *Delos* -e sua hospes est litorum diversorum (*v. p. 1965, 10*).

īnstabiliter *v. p. 1965, 59.*

? **īnstabilītus,** -a, -um. *ab* in *et* stabilitus, *cf.* constabilitus; *sed vide, ne in ex i prothet. ad* stab- *ortum sit.* [*dub.*: PROB. app. gramm. IV 199, 10 (*cf. Heraeus, ALL 11, 1900, 329*). *v. et p. 1963, 63.*] *i. q. constabilitus*: PSALT. Cas. 111, 8 -um cor eius (*gr.* ἐστήρικται, *Vulg.* confirmatum. *cf.* stabilitus *ibid. 110, 8. 118, 89*). *González-Haba.*

[*?* **īnstabor:** instar vel similitudo GLOSS.[L] IV Ps. Plac. I 43. instauror *O. Mueller, cf. p. 1975, 40.*]

1. īnstāgno, -āre. *ab* in *et* stagnare. [*dub.*: NOT. Tir. 113, 77 -at (*inter* stagnum *et* restagnat). *latere potest* instannat *vel* (i)stagnat, *v. Heraeus, ALL 12, 1902, 43.*] *i. q. stagnosum fieri*: COSMOGR. 1, 45 *Nilus* facit lacum magnum, qui currit ⌊in circulo -ans⌋ (in stagna *L*) milia CLIIII.

? **2. īnstāgno** (-stānno) *v. l. 17.* *si ad* stagnum *i.* stannum *pertinet, latere potest* (i)st-, *cf.* istagnatus *Diosc. 1, 34 p. 23, 2 M.* *Ehlers.*

1. īnstāns *v.* insto.

2. īnstāns, (-antis) *adi.* *ab* in *et* stans, *cf.* instabilis, inconstans. *i. q. non stans, inconstans*: SYNON. Cic. p. 430, 26 inconveniens. -s. incongruum. *cf. p. 2004, 51.*

[*?* **ī(n)stantārius** *v.* stant-.] **īnstanter** *v.* insto.

***īnstantia,** -ae *f.* *ab* instare. *scrib.* ist-: CIL VIII 21696, 6 (-sia). *al.* INSCR. christ. Diehl 2055, 4; stantia: CIL VIII 25998, 8 INSCR. christ. Diehl 2410[b]. *plur. p. 1968, 22. 29. 36.* SYNON. Cic. p. 416, 19. GLOSS. ἔνστασις. ἐντρέχεια. ἔπειξις. σπουδή, παρουσία, ἐπιμονή. vigilantia. per -am: διὰ βοηθείας. *legitur singulis locis ap.* NIGID., CIC., *binis ap.* PLIN. epist., GELL., *saepius inde ab* APVL., TERT. [*prov.* estansia, *francog.* instance. *R.*] [*in codd. confund. c.* iustitia: ITALA II Macc. 14, 38 rec. L. *alia v. infra.* *dub. vel falso trad.*: ARNOB. nat. 3, 39 (in substantia *Sabaeus, cf. p. 1967, 83*). DON. Ter. Andr. 69, 1 'interea' est, cum habet -am (-um *var. l.*) et superiorum actorum (*cf. 363, 4* temporis longi significatio). *in contextu corrupto*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 29 p. 397[D] hominem velut -am qua⟨n⟩dam ratione ante formantis (*fort.* statuam luteam... formatam *sec. gr. Migne gr. 44 p. 233[C]* οἱονεὶ πήλινον ἀνδριάντα; *cf. infra* institutioni luteae *et 31 p. 405[A]* terrenam ... statuam [*gr. p. 249[D]* γήϊνον ... ἀνδριάντα]). *errore lapicidae*: CIL III 8333, 6 ('*requiritur* instantibus' *Mommsen*).]

I *usu originario fere i. q. imminentia*: **A** *spectat ad quemlibet impetum urgentem et assiduum* (*apparet vis localis instandi l. 60. 70. 77. al.; nota vim perseverantiae l. 73. 74, resp. l. 66. 75, iuxta pos. l. 82*): **1** *usu vario* (*c. respectu agendi vel loquendi; instant res l. 54. 56. al.*): **a** *absolute vel c. gen. subi.*: NIGID. Gell. 9, 12, 6 (*v. p. 2001, 20*) ab -a atque imminentia fraudis, quam vel facturus cuipiam vel passurus est *infestus homo*. PLIN. epist. 3, 5, 18 quid est ..., quod non aut illae occupationes inpedire aut haec -a non possit efficere? (*antea*: quid studiis laboris impenderit). 5, 8, 10 *oratio* vi, amaritudine, -a *placet*. GELL. 7, 2, 5 (*ex auctoribus incertis*) *peccata hominum* inducenda sunt ... necessitati cuidam et -ae, quae oritur ex fato. 17, 15, 1 (*ex Carneade*) ne quid ... -am vigoremque mentis labefaceret. APVL. met. 8, 7, 6 -a pervicaci ... extorquet. 11, 21, 3 meam differens -am *sacerdos* (AVG. nupt. et concup. 2, 2, 2. serm. ad Caesar. 9 p. 178, 2 *opp.* auferre). 11, 28, 2 numinis premebar -a (ENNOD. opusc. 1, 45 p. 273, 13 inimica legiones tuae premebantur -a). *al.* TERT. anim. 57, 5 -a divinae gratiae victus *daemon*. adv. Marc. 4, 26 p. 510, 11 accipere ... laboris et -ae fructus est (*al.* CLAVD. DON. Aen. 4, 75 p. 365, 24. RVRIC. epist. 2, 13 p. 392, 5 quanto l. quantaque -a militasti saeculo. *al.*). spect. 19, 3 aut ultione iudicantis aut infirmitate defensionis aut -a quaestionis. *al.* ITALA II Macc. 14, 38 (rec. L) et corpus et animam tradens cum omni -a ([*gr.* ἐκτενίας, *Vulg.* pro perseverantia]. CLEM. ad Cor. 58, 2 c. -a et tranquillitate [*gr.* μετ' ἐκτενοῦς ἐπιεικείας. *item 62, 2*]. *al.*). II Cor. 11, 28 (cod. g = VVLG.) -a mea cotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum (*gr.* ἐπίστασις, *aliae verss.* concursus *vel* incursus in me). SOL. 2, 46 *avis agmen insequitur*, ut -a urgeat tarditatem. VITA Anton. 11 p. 27, 9 videns -am ipsius *Antonii* (*gr. p. 860[B]* σπουδήν). AVSON. 438, 3 p. 388, 7 P. Iris ..., cuius -a Achilles ... egreditur. AMM. 24, 2, 19 obsidentium. 28, 1, 19 pertinaci negabat -a. CLAVD. DON. Aen. 4, 85 p. 367, 6 *cum* ad effectum plenum sola deesset -a, torpuerant omnia *eqs.* VVLG. Eph. 6, 18 vigilantes in omni -a (*gr.* προσκαρτερήσει, *Ambrosiast.* perseverantia). OROS. hist. 5, 19, 7 *Marius* persequentum -a (insania *PR*) circumsaeptus. *al.*

b *indicatur structuris*: **α** *cui rei (pers. p. 1967, 20) opera detur*: ① *c. gen. obi. vel explic.* (*suppl.* TERT. nat. 2, 5, 17): TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 510, 19 *ut homo* labore et (laboraret *codd.*) -a petendi acciperet et quaerendi inveniret et pulsandi introiret. 4, 36 p. 543, 16 orandi perseverantiam et -am mandans parabolam iudicis ponit coacti audire viduam -a[m] et perseverantia[m] interpellationum eius (HIER. epist. 39, 1, 2. *al. cf.* CYPR. domin. orat. 8 p. 272, 3 oratio-

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nis ... et -a simul et concordia [HIER. in Ier. 2, 105, 2 p. 144, 22 o. ac fletuum. *al.*]). IREN. 3, 14, 3 propter -am inportunitatis sumit *panem* (*cf. N. T. Luc. 11, 8*). PS. CYPR. singul. cler. 21 p. 197, 9 doctrinae (CHROMAT. beat. 7, 2). PS. AMBR. serm. Sess. 3, 1 vigiliarum. PHILIPP. in Iob 21 p. 674^C omni alacritatis -a .... vigilabit (*cf.* CASSIOD. var. 2, 2, 4 vivacitatis). 31 p. 720^A bonorum operum (MAX. TAVR. [?] serm. 60 p. 654^C. *aliter p. 1968, 3*). AVG. c. Cresc. 1, 8, 10 p. 333, 13 praedicandi. c. Gaud. 1, 29, 33 p. 232, 1 perficiendae unitatis. *al.* (ii) *per praepos.*: PS. CYPR. spect. 2 p. 5, 1 ut animis nostris -a maior excitaretur in rebus profuturis (CLAVD. DON. Aen. 8, 415 p. 176, 1 -am Vulcani in armorum praeparatione. PAVL. NOL. epist. 45, 8 -am ... eius in litteris exigendis). VITA Anton. 3 p. 19, 9 omne[m] desiderium et totam -am [ut] habe⟨b⟩at in propositum sibi studium religionis ([*gr.* σπουδήν ... περί, *Euagr.* sollicitudinem erga]. 22 p. 37, 12 -am habet [aut] in quam affectionem [*gr.* περὶ ποῖον ἐπιτήδευμα ... ἔχει σπουδήν, *Euagr.* studia]. *al.*). 4 p. 19, 22 -am ad orationes (*gr.* τὸ πρὸς τὰς εὐχὰς σύντονον). AVELL. p. 526, 12 laudabili circa fidem vestrae dilectionis -a. CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 143, 10 -am ... pro fide ([*gr. I 1, 3 p. 51, 2* ἔνστασιν ... ὑπέρ]. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 100, 12 pro haeresi. *al.*). CIL X 1727, 10 ob amorem et -am erga patriam civesque (INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 210, 5). *β quis impugnetur*: PS. AMBR. act. Seb. 3, 9 p. 1025^B *diaboli* saeva contra vos ... et periniqua -a ([constantia *var. l.*]. PALLAD. *p. 1925, 15*). CASSIOD. hist. 12, 4, 16 -am Nestorii adversus hereticos (*Socr. 7, 31* τῇ ... περὶ τοὺς αἱρετικοὺς ὁρμῇ).

2 *in re iudiciaria vel publica*: **a** *de animantibus*: *α de litigantibus*: SCAEV. dig. 13, 7, 43, 1 *cullei* -a ... creditoris reciperati sunt. MARCIAN. dig. 22, 1, 32, 1 *si* omissa esset repetendi debiti -a, non protinus per debitorem mora facta intellegitur. 49, 6, 1, 2 -am petentis dimissorias constitutiones desiderant. COD. Iust. 2, 58, 1 pr. contentiosa litigantium -a (NOVELL. Iust. 35, 5). 2, 58, 2 pr. putans se bona -a uti ad reluctandum (INST. Iust. 4, 16, 1). 7, 4, 16, 4 non ex nostra lege, sed ex sua lugentes -a (LEX Visig. 2, 3, 8). 9, 22, 24 (*a. 389*) incumbat probatio ... ei, qui stricta -a falsum arguere paratus est. *β de iudice, magistratu, officiali sim.* (*c. resp. iussi efficiendi* [efficaci *l. 53*], *legis exercendae sim.; vi urgendi hic illic plus minus evanida vergit in notionem q. e. operatio sim., e. g. l. 47. 48*): VLP. dig. 22, 1, 33 pr. prospicere rei publicae securitati debet praeses provinciae, dummodo non acerbum se exactorem nec contumeliosum praebeat, sed moderatum et cum efficacia benignum et cum -a humanum. COD. Theod. 1, 10, 6 palatinorum iudicibus incumbat -a (10, 8, 5 [= Iust. 10, 10, 5 pr.] *electorum p.* -a ... proconsul ... diligenter inquirat *eqs.*). 1, 15, 10, 1 apparitores tuos maneat et coactionis -a et deceptionis invidia. 7, 10, 1, 1 quod nisi omni -a fuerit observatum *eqs.* 8, 8, 9 pr. (= Iust. 12, 60, 3 pr.) quid eius -a exactum fuerit *eqs.* 10, 8, 4 mancipia ... rustica et possessiones et domus ad fiscum pertineant officii tui -a. 11, 22, 4 -am conpulsorum. 12, 11, 2 ne ... ea ... novis calumniarum facibus inardescant, tua providebit -a. 13, 5, 38 pr. *et* 1. 14, 4, 3 ut ... ipse totius exactionis -am adque periculum ad suam curam sollicitudinemque revocare contendat (COD. Iust. 9, 9, 18, 2 [*a. 258*]). 15, 7, 13 summa -a. COD. Iust. 4, 7, 3 (*a. 290*) -a *iudicis* (LEX Visig. 2, 3, 7. 3, 2, 1). 8, 50, 6 (*a. 291*) praeses provinciae efficaci -a compellet eum legibus obtemperare. **b** *de edicto*: VLP. dig. 5, 1, 73, 2 (*ex opere* 'de omnibus tribunalibus', *quod s. III ex. vel IV in. compilator conscripsisse videtur*) circumducto edicto *peremptorio* videamus an amplius reus conveniri ⟨non⟩ (*add. Mommsen*) possit, an vero salva quidem lis est, verum -a tantum edicti periit: et magis est ut -a tantum perierit, ex integro autem litigari possit (*ut Kunkel per litteras docet, respicitur vis urgens edicti peremptorii, quae, nisi periisset, una sola per edictum in certum diem constituta actione litem ad cognitionem et finem perduxisset; falso V.I.R.* '*statio iudicii*', *Dirksen* '*praesens iudicium, coram certo iudice celebrandum*').

3 *in operibus faciendis*: CIL III 5565, 8 (*a. 310*) templum ... a novo fieri iussit per -am Val(erii) Sambarrae (10275, 6. *al.* VIII 608, 5 [*a. 294/305*]. 27816 [*a. 290/294*]. *al.*). 7450, 5 (*a. 258*) sumptibus suis et -a fabricavit (VIII 969, 13 [*a. 400/401*]). 8088, 6 ob -a aqu(a)educt(us) *eqs.* VIII 4224, 4 (*ante a. 305*) ⟨pri⟩ncipalium -a. 8480, 8 (*ante a. 395*) sua -a ... curam ⟨agente curatore⟩ (*al.* 27817 [*a. 368/370*] diligenti -a s. INSCR. Dessau 9359 inpensa r. p., -a sua. *al.*). 20982, 5 (*Sept. Sev. Caes.*) consilio et -a. X 2403, 4 -a et laboribus suis. XIII 8262, 4 (*a. 392/4*) *iuxta* iussu. COD. Theod. 7, 17, 1 pr. *naves* de integro constructae instrumentisque suis universis armatae ducis -a. 10, 19, 13 privatorum manus ab exercendo quolibet marmoreo metallo prohiberi praecipimus, ut fiscalibus -a locis liberior relaxetur. COD. Iust. 8, 11, 22 (*a. 472*). CASSIOD. var. 3, 48, 1 ut eius -a ... domicilia construatis. *al.*

B *spectat ad adventum, praesentiam*: **1** *temporaliter*: **a** *in neutram partem*: CIC. fat. 27 ut praeterita ea vera dicimus, quorum superiore tempore vera fuerit -a, sic futura, quorum consequenti tempore vera erit -a, ea vera dicemus. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 27, 15 pro resurgendi -a. BOETH. cons. 5, 6, 16 W. *praevidentiam* non esse praescientiam quasi futuri, sed scientiam numquam deficientis -ae. **b** *de rebus adversis* (*c. vi urgendi, cf. p. 1966, 46 et abundantiam p. 1968, 2*): TERT. orat. 4, 5 sub -a (substantia *codd., corr. Vrsinus*) passionis (LEO M. serm. 59, 6 *var. l.* praesentia). CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 67^A si omnium negotiorum advertamus -am, primo *eqs.* LEO M. epist. 108, 4 in tempore necessitatis et in periculi urgentis -a. serm. 53, 1 mortis. ALC. AVIT. epist. 90 p. 98, 15 ab -a ruralis operis vacuum *tempus* (*aliter p. 1967, 6*).

2 *localiter*: IOH. BICL. chron. II p. 219, 590, 1 *Marciani imperatoris* -a Calchedonensis synodi decreta firmata sunt (*antea*: praesentia). CHRYSOST. ed. Froben III 866^A et angelorum -a locus decoratur; nam et angeli praesunt (*gr.* πάρεισιν, *antea*: praesentia).

C *spectat ad festinationem* (*cf. p. 2005, 36. 2006, 10*): TERT. anim. 56, 2 -a funeris (*opp.* moram). PACIAN. (?) sim. carn. p. 121, 1 quod exequi plenius -a non admittit. AVELL. p. 76, 18 illud ... monemus ut ... quae praecepta sunt, effectui celeri tradantur -a (*antea*: celeri festinatione).

II *recentiora* (*in versionibus ex graeco factis*): **A** *in sacris Iudaeorum i. q.* ἐνδελεχισμός (*resp. gr.*): ITALA exod. 29, 38 (Lugd.; *v. p. 2006, 3*) holocaustum -ae (num. 28, 6 [Lugd.; *Vulg.* iuge]). 29, 42 (Lugd.) de hostia -ae (*Vulg.* sacrificium domino oblatione perpetua). Dan. 12, 11 (Sangall. ed. Dold 1923 p. 263) a tempore mutationes -ae (*Vulg.* iuge sacrificium). CLEM. ad Cor. 41, 2 victimae -arum.

B *t. t. rhet., fere i. q. propositio contraria*, ἔνστασις (*resp. gr.*), *quantum e schedis nostris colligi potest non nisi apud* BOETH. (*cf. p. 2003, 82 et* instantivus. *plur. l. 29. 36 et passim. definitur* BOETH. anal. pr. 2, 26 p. 710^A -a ... est propositio propositioni contraria. differt autem a propositione, quoniam contingit quidem -am esse in parte, propositionem vero aut omnino non contingit, aut non in universalibus syllogismus. fertur autem -a duobus modis et per duas figuras. p. 710^D *ter.* top. Arist. 2, 2 p. 925^C -a erit argumentum ad positionem): BOETH. elench. soph. 1, 8 p. 1018^A si ... haec habemus, et solutiones habemus, nam illarum -ae solutiones sunt. top. Arist. 2, 3 p. 931^C -a, quod non necesse est *eqs.* (4, 4 p. 948^{A-B}. *cf.* 2, 4 p. 934^A quoniam [*al.*]. 3, 2 p. 936^A si). *ibid.* vera (8, 1 p. 995^B). 3, 2 p. 936^D -a huius est, quod non verum sit *eqs.* (4, 3 p. 946^B. *al.*). 4, 3 p. 946^D -a, in sanitate et aegritudine *eqs.* 8, 1 p. 995^C -am invenire. p. 995^D ferre (*al.*). *ibid.* habere (*al.*). 8, 2 p. 996^D efflagitare (*al.*). p. 997^A in quo -a est (*al.*). p. 997^B si sine -a negat. 8, 4 p. 1002^D ad interrogantem erit -a. 8, 5 p. 1008^A circa propositiones et -as. *et saepius.*

īnstantīvus, (-a, -um). *ab* instantia. *fere i. q. ad propositionem contrariam pertinens* (*cf. l. 20*): BOETH. top. Arist. 8, 5 p. 1008^A est ... dialecticus propositivus et -us (*gr. p. 164 b 3* ἐνστατικός).

Kröner.

īnstar *subst. indecl. neutr.* (*nom. et acc.* [*sed cf. l. 48 sqq.*], *item c. praep. non nisi acc. regentibus*) *et adv.* (*praep.*). *de origine parum constat, vulgo derivatur ab* in *et* stare; *aliter Puhvel, Glotta 37, 1958, 290 sqq.* *de genere, numero, declinatione sim.*: *testim. gramm.*: CHAR. gramm. p. 40, 11 B. sunt quaedam nomina singulariter tantum monoptota, quae pluralia non habent et sunt neutralia velut ... -r ὅμοιον, ἀντίτυπον (p. 44, 12). SERV. Aen. 2, 15 nomen est indeclinabile, licet Probus '-ris' declinaverit ut 'nectaris' (*cf.* VIRG. gramm. suppl. p. 198, 18 '-r' 'fas' nonnulli putant nomina esse inflectabilia, sed nos adverbia esse non ambigimus). PROB. cath. gramm. IV 17, 2 nomen tertiae declinationis '-ris' faciens genetivo. nom. gramm. IV 207, 11 (*inter exempla ablativorum*). *abl.* -ri *legitur semel* VITAE patr. Iurens. 3, 21. *de usu c. praep. v. p. 1970, 14 sqq.* *de notione* (*cf. et p. 1969, 40. 1970, 10. 19. 1972, 60*): SERV. Aen. 6, 865 '-r': similitudo (AVG. gramm. V 499, 35). SYNON. Cic. p. 443, 27 simile. par. idem. geminum. duplex. -r. exemplar. GLOSS. ἀπεικόνισμα. ἀφομοίωμα. ὁμοίωμα. ἀντίτυπον τὸ ἰσότυπον. similitudo vel magnitudo aut institutum. *legitur inde a* CIC., CATVLL., LVCR., CAES., VARRONE. [*loco corrupto*: FEST. p. 178 AVIEN. Arat. 266 VITA Caes. Arel. 1, 35.]

vox comparandi sui generis. usum adverbialem (quasi praepositionalem) e substantivi positione praedicativa (v. p. 1971, 41) nec non appositiva (v. p. 1972, 52) ortum esse verisimillimum est. acced. fere gen. (*deest e. g. p. 1969, 6. 1970, 11. 1971, 29* [ad -r]; -r pondo quincuncem *p. 1972, 12; pro gen. ponitur adi.* apostolicum *p. 1969, 15*, divinum *p. 1970, 7*, murale *p. 1971, 32*). *c. pron. vel adi.* (*cf. supra*): aliquid *p. 1969, 42*, hoc *p. 1971, 29*. AMBR. hex. 5, 15, 52, ingens *p. 1969, 61*, magnificum et hospitale -r vestrum *p. 1970, 13*, parvum *p. 1969, 32*, quantum *p. 1969, 6*, quoddam *p. 1969, 38. 1970, 74*. CYPR. ad Donat. 11 HEGES. 5, 53, 1, sacrum *p. 1969, 70*.

I *vi* **subst.** *plena* (*cf. p. 1971, 41*): **A** *usu libero*: **1** *praevalet notio aequalitatis sc. sub specie ponderis, auctoritatis sim.* (*pellucet imago pendendi l. 76, cf. syn.* pondus et -r *l. 78*): **a** *generatim*: *α de rebus* (*maxime in serm. iuris; exempla selecta*): -r habere (*iunctura saepissime obvia, v. infra passim*): CIC. off. 3, 11 ut omnia ex altera parte collocata vix minimi momenti -r habeant. OV. ars 1, 676 inprobitas muneris -r habet. 3, 490 Aetnaei fulminis. epist. 2, 30 scelus hoc meriti pondus et -r habet. Pont. 2, 3, 42 -r ... hanc vitam mortis habere puta. PAPIN. dig. 29, 7, 13, 1 codicillorum -r habere voluit *scripturam*. 45, 1, 120 nec placuit -r habere condicionis sermonem. VLP. dig. 16, 2, 10, 3 in stipulationibus ..., quae -r actionum habent. AVSON. 159, 10 p. 29 P. voce ciere animas funeris -r habet. *varia*: IVLIAN. dig. 39, 6, 17 legatorum -r obtinent *donationes* (PAPIN. dig. 12, 6, 56 VLP. dig. 44, 7, 37 pr. TERT. coron. 4 l. 41 praecepti -r obtinuit

[Alt-Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

edictum. CYPR. epist. 69, 12 asparsionem . . . aquae -r salutaris lavacri optinere. *cf. e. g. infra l. 50*). VLP. dig. 19, 2, 46 hoc donationis -r inducit. CLAVD. DON. Aen. 1, 370 p. 82, 5 interrogatio propositionis -r retinet. COD. Theod. 12, 1, 142 cum duae partes ordinis . . . totius curiae -r exhibeant. *β de hominibus (per prosopop. de urbe l. 12)*: VERG. Aen. 6, 865 (*de Marcello*) qui strepitus circa comitum! quantum -r in ipso! ([*v. Alt, Mus. Helv. 16, 1959, 159 sqq.*]. IVST. 4, 4, 7 mittitur Gylippus solus, sed in quo -r omnium auxiliorum erat. CONSTANTIVS vita Germ. 14 erat in illis apostolorum -r). 7, 707 magnum agmen agens Clausus magnique ipse agminis -r. Ov. am. 3, 11, 47 (*ad puellam*) magni mihi numinis -r (*per vocat. ut* SIL. 13, 623 [*de Scipione*]. MART. 7, 12, 11. *cf.* LVCAN. 1, 199 [*de Roma*] summi . . . o numinis -r). LVCAN. 8, 263 (*Pompeius ad milites suos*) comites bellique fugaeque atque -r patriae. DRAC. Romul. 5, 233 -r habent hostis, quos sanctio nulla coercet. CONSTANTIVS vita Germ. 23 apostolicum -r sui temporis sacerdotem suscipiens.

b *specialia*: *α in indicanda quantitate* (*dub.* CATVLL. 115, 1 Mentula habet -r [iuxta *Scaliger,* noster *Muret*]. *nota* -r magnitudinis *l. 29*, -r ad *l. 28. cf. p. 1970, 37. 1971, 28. 1972, 5. 77*): CIC. Att. 16, 5, 5 mearum epistolarum nulla est *συναγωγή*, sed habet Tiro -r septuaginta. VARRO rust. 1, 1, 10 de Magonis *libris* dempsit *Cassius Dionysius* -r librorum VIII (PLIN. nat. 36, 97 eius operis ornamenta plurium l. -r optinent. *cf.* VELL. 2, 29, 2 multorum voluminum). BELL. Alex. 19, 3 cohortium trium -r in terram exposuerat (*cf.* LIV. 35, 49, 10 videretis vix duarum male plenarum legiuncularum -r [VELL. 2, 20, 4 triginta legionum]. 42, 55, 9 Aetolorum alae unius -r). COLVM. 7, 5, 15 urinae tepefactae trium heminarum -r . . . infundere. arb. 5, 3 -r digiti unius . . . relinquas. 8, 5 cum -r ad ervi amplitudinem acini habuerunt. PELAGON. 288 -r magnitudinis nucis Abellanae . . . dabis. CARM. de pond. 83 scripuli . . . -r. *significantius*: Ps. RVFIN. in Os. 1, 10 p. 970[B] arenarum . . . -r excedet numerus fidelium. *β in compensando, substituendo*: LIV. 28, 17, 2 parvum -r eorum, quae . . . magnitudine animi concepisset, receptas Hispanias ducebat. SVET. Galba 10, 2 e primoribus . . . vel -r senatus . . . instituit. CASSIAN. inst. 7, 9, 1 in *nummorum* . . . praesidio alarum sibi -r aptavit.

2 *praevalet notio similitudinis sc. sub specie habitus sim.* (*cf.* APVL. Plat. 2, 26 -r similitudinis): **a** *generatim fere i. q. imago, simulacrum, forma, species sim.* (*cf.* VLP. dig. 39, 1, 21, 3 -r quoddam . . . et quasi facies quaedam. CLAVD. DON. Aen. 6, 865 p. 615, 25 -r eius, hoc est corporis forma. PAVL. NOL. carm. 24, 455 speculum . . . mentis et fidei -r. EPIST. pontif. 1056 Conc.[S] IV 2 p. 124, 22 sicut imaginem quandam, . . . sicut -r aliquid [Ps. PROSP. carm. de prov. 745 imaginis -r *ut* ARATOR act. 2, 638 *syn.* speciem]): *α c. gen. eorum, quae sensibus percipiuntur*: Ⓘ *rerum visibilium*: Ⓐ *sub specie quantitatis* (*cf.* GELL. 20, 1, 39 ad tantae amplitudinis -r. CLAVD. DON. Aen. 7, 215 p. 34, 5 altitudinis moenium . . . -r): CIC. Verr. II 5, 89 quae *navis* si in . . . pugna versaretur, urbis -r habere inter . . . myoparones videretur (CLAVD. rapt. Pros. 2, 25 [*de hasta*] -r habet silvae. DRAC. laud. dei 1, 286 -r montis habens incedit bestia moles). Tusc. 1, 40 ad universi caeli complexum quasi puncti -r optinere (*de terra ut* CHALC. comm. 59. AMM. 15, 1, 4 ad magnitudinem universitatis. *de tempore praesenti*: HIER. hom. Orig. in Luc. 30 p. 185, 9 ad comparationem aeternitatis). APVL. flor. 12 p. 42 (*de psittaco*) -r illi minimo minus quam columbarum. RVFIN. hist. 8, 1, 5 amplitudo *domuum orationis* . . . concludere -r urbium videretur (PAVL. NOL. carm. 18, 180 -r magnae dant [*sc. basilicae*] visibus urbis. *cf. supra l. 47*). *in imag.*: IVVENC. 3, 376 -r quae *fides* minimi possit praestare sinapis (*cf. Vulg. Matth. 17, 20* fidem sicut granum sinapis). Ⓑ *sub qualibet specie* (*cf.* Ps. APVL. Ascl. 17 -r qualitatemque): LIV. 33, 5, 8 qua *arbore* evulsa portae -r extemplo patebat. VAL. MAX. 4, 1, 1 excelsiore loco positae *aedes* -r arcis habere videbantur. STAT. Theb. 6, 369 aspicit . . . ingens certaminis -r (*cf.* FLOR. epit. 3, 5, 18 belli). APVL. met. 1, 25, 3 florem Thessalicae regionis ad -r solitudinis . . . deducitis. Plat. 1, 8 mundo -r . . . sphaerae a . . . deo quaesitum est. ANTH. 532, 2 *unda* concreta gelu marmoris -r habet. PALLAD. 1, 40, 3 ceroti -r efficies. AVSON. 339, 15 p. 157 P. mundi (363, 5 p. 90). AVG. c. Faust. 12, 14 p. 344, 4 humani corporis. MACR. Sat. 1, 17, 67 aquilae . . . exprimunt -r volatus. PROSP. in psalm. 124, 1 montis. ARATOR act. 1, 1068 sideris. *de statua, signo*: SVET. Iul. 61 cuius *equi* -r pro aede . . . dedicavit. PAVL. NOL. carm. 19, 460 qua crucis -r erat (19, 608. 24, 875 sacrum. QVODV. [?] prom. 1, 7, 11 expressit. *cf.* 1, 40, 57 crucifixi). Ⓘⓘ *vocis*: PRVD. perist. 5, 315 vocis -r aemulae conclave reddit concavum.

β c. gen. eorum, quae animo percipiuntur: CIC. orat. 44 invenire et iudicare, quid dicas, magna illa quidem sunt et tanquam animi -r in corpore. PLIN. paneg. 37, 4 *civitas* -r erat odii et discordiae *eqs.* TERT. anim. 45, 3 (*de ecstasi*) amentiae -r. ZENO 2, 18, 3 orationis -r per carnificis tormenta meditatur *martyr.* CLAVD. DON. Aen. 11, 5 p. 406, 20 quantae gloriae -r extitit in morte Mezenti. AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 43, 3 beatitudinis. PAVL. NOL. carm. 23, 267 cernite . . . animis tanti discriminis -r. AVG. epist. 55, 9 propter -r universitatis *ecclesiae.* COD. Theod. 9, 17, 6 humanitatis. LEO M. epist. 162, 3 Conc.[S] II 4 p. 106, 28 praesentiae meae -r exhibeant. CONC.[S] IV 2 p. 182, 34 apostolicae clementiae -r in eo conspexi. AVELL. p. 352, 22 violatae fidei. ENNOD. opusc. 3, 63 p. 347, 4 supernae . . . dominationis -r possidet qui imperium suum pietate sublimat. CASSIOD. var. 11, 9, 4 -r nostrae geritis dignitatis. *al.*

b *specialia*: *α fere i. q. exemplar*: CYPR. eleem. 2 p. 374, 11 adsidua et iugis operatio baptismi -r imitata (Fort. 11 p. 339, 19 passionis dominicae). VITA Cypr. 9, 7 divinae clementiae -r exercens inimicos quoque dilexit. AVSON. 419, 5 p. 355, 40 P. animi nostri celeritas divinum -r adfectat. AMBR. in psalm. 1, 3. AMBROSIAST. in Gal. 2, 14 p. 350[C] Iudaeorum -r sequendum erat. PAVL. NOL. carm. 21, 579 ut magnae pietatis luceat -r. *β ad reddendam vocem q. e. ἦθος* (*cf.* GLOSS.[L] II Philox. IS 7 -r [*trad.* ister]: ἔθος, συνήθ⟨ε⟩ια, τύπος, τρόπος. *v. etiam p. 1968, 57*): ITALA act. 6, 14 (cod. g) immutabit -r, quod tradidit nobis Moyses (*cod. e et h* consuetudinem [-es], *Vulg.* traditiones). CLEM. ad Cor. 1, 2 magnificum et hospitale -r vestrum.

B *cum praep. (fere pro adv.; aliter e. g. p. 1969, 45. 63. 80). c. praep. coniungi posse negat* SERV. Aen. 2, 15 (*affert solum* SEPT. SER. carm. frg. 24 'ad -r'; *cf.* 12, 923). 6, 865 (*testem appellat* PROB.).

1 ad instar: *non probatur ab* AGROEC. gramm. VII 118, 6 '-r illius rei' dicere debemus, non 'ad -r' (*cf. l. 15*); *at legitur inde a* SEPT. SER. *v. l. 15*, APVL., TERT. *ad notionem cf.* APVL. met. 11, 24, 4 ad -r . . . et in vicem (CYPR. hab. virg. 22 ad -r et v.). TERT. orat. 16, 2 ad ordinem . . ., non ad -r. AVG. in psalm. 47, 9 ad -r similitudinemque (*cf.* GLOSS.[L] V Aa A 372 ad -r: ad similitudinem). *per pleonasmum* quasi ad -r *l. 74. p. 1971, 13; cf.* prope ad -r *l. 56. cf. adv.* (*praep.*) -r *sub III, c. quo saepius in codd. variat.*

a *c. gen.* (*fere postponitur* [*aliis intercedentibus e. g. l. 32. 41. 61.* TERT. anim. 16, 1 ad -r iam naturalitatis], *hic illic interponitur* [*e. g. l. 55. 74. 84. p. 1971, 2.* VEG. mulom. 1, 36. 1, 56, 2 Ps. RVFIN. in Os. 2, 14 p. 977[C] SVLP. SEV. dial. 2, 2, 5 COD. Theod. 11, 30, 63 ALC. AVIT. carm. 4, 76], *antecedit semel in poesi infra l. 80*): *α determinatur subst.*: Ⓘ *attributive vel appositive* (*dub. infra l. 61*): APVL. met. 10, 30, 1 erat mons ligneus ad -r incliti montis illius, quem *eqs.* TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 420, 18 *semen* ad -r quoque stellarum. Ps. CYPR. singul. cler. 40 imaginem ad -r angelorum. IVL. VAL. 3, 37 tectum ad -r integrae domus. CLAVD. DON. Aen. 2, 15 p. 148, 26 ad -r montis equum. VVLG. II par. 17, 12 domos ad -r turrium. IORD. Get. 178 vicum . . . ad -r civitatis amplissimae. GREG. TVR. Mart. 1, 8 p. 592, 18 ad -r nivis candorem. *speciatim in indicanda mensura* (*cf. etiam p. 1969, 17. 1972, 5. 77*): PLIN. med. 1, 6 manna turis ad -r coclearii. Ⓘⓘ *praedicative in struct.* esse (fieri) ad -r *alicuius rei* (*cf. p. 1971, 42*): TERT. resurr. 55 p. 114, 21 ad -r emortuae exsanguis est *manus,* exalbida, frigida. VEG. mil. 4, 45 ad -r . . . terrestris proelii superventus fiunt ignorantibus nauticis. VVLG. Iob 20, 5 quod laus impiorum brevis sit et gaudium hypocritae ad -r puncti (GREG. M. moral. 15, 4 *ad l.*: ad similitudinem puncti est). NOVELL. Iust. 15 praef. quae . . . aguntur . . . ad -r non actorum sunt (*postea*: in similitudine, *gr.* ἐν ἴσῳ).

β determinatur adi.: APVL. Plat. 1, 6 labentia et ad -r fluminum profuga.

γ determinatur verbum (*enuntiatum*): Ⓘ *pertinet ad partem agentem*: APVL. met. 2, 9, 3 ad -r speculi reddit imaginem gratiorem *capillus obunctus* (mund. 16 [*de Iride*] colorat *sol nubem* [*Ps. Arist. π. κόσμου p. 395[a], 34 ὡς ἐν κατόπτρῳ*]). 2, 21, 2 ad -r oratorum conformat articulum. 9, 26, 4 ad -r testudinis alveum succubabat. 9, 32, 4 ad -r scoparum . . . exolescunt *lactucae. al.* IVL. VAL. 3, 51 ad serpentium -r secessus sibi . . . laboravere. EVANTH. de com. 3, 2 Latini ad -r Graecorum habent *deos machinatos.* VEG. mil. 3, 14 prope ad -r onagri dirigit saxa *fustibalus.* CLAVD. DON. Aen. 7, 90 p. 17, 23 ad -r defuncti hominis iacens. Ps. AMBR. serm. 46, 11 ad -r Pharaonis insequitur. HIER. in Dan. 12, 1 p. 576[A] ad -r astrorum splendebunt (CONC.[S] I 3 Rustic. p. 192, 22 ad -r lucis [*gr. I 1, 4 p. 34, 16 φωτὸς δίκην*, vers. Tur.: splendorem ad -r l.]. *cf.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 9, 3 p. 412, 17 ad -r fulgere lunae. CASSIOD. inst. 1, 21, 1 ad -r solis . . . lamparet). *et passim.*

Ⓘⓘ *pertinet ad partem actu affectam*: Ⓐ *in constr. pass.* (*exempla selecta*): APVL. met. 4, 13, 5 turres s⟨tructae⟩ tabularum nexibus ad -r circumforaneae domus. 11, 21, 7 traditionem ad -r voluntariae mortis . . . celebrari. Plat. 1, 7 ad -r syllabarum . . . copulari. 2, 24 quae *res publicae* ordinatae ad -r animarum forent. Ps. ORIG. tract. 5 p. 49, 4 ad -r vestimenti dominici deputentur. IVST. 36, 3, 2 ad -r castrorum clauditur *vallis.* GAVDENT. serm. 3, 2 G. renovatas ad -r caeli ac terrae neophytorum animas. TYCON. reg. 7 p. 73, 23 ad -r ecclesiae fabricatus est *mundus.* SCHOL. Cic. Bob. p. 167, 24 ad -r voluminis scriptam *epistulam.* VEG. mulom. 2, 12, 1 ut ad -r indomitorum nec capi possit *iumentum insaniens* (*Chiron 288* tamquam indomitum). HIER. epist. 2, 1 loca quasi ad quoddam paradisi -r sanctorum coetibus obsideri. PAVLA Hier. epist. 46, 11, 1 ad -r palatii . . . exstructae basilicae. MARCELL. med. 9, 126 tritis ceteris . . . et ad -r collyrii levigatis. CASSIOD. inst. 1, 5, 2 ad -r caeli fuisse formatum *templum.* IORD. Get. 77 consertis navibus ad -r pontis. COD. Iust. 3, 28, 37, 1[g] peculia, quae ad -r castrensis peculii introducta sunt. VEN. FORT. carm. 2, 4, 4 conditur . . . Adam factoris ad -r. PASS. Montan. 22, 1 ad -r ducis dirigi meruit. Ⓑ *in constr. act.*: APVL. mund. 29 divina mens mundanas varietates ad -r unius concentionis relevat. EVANTH. de com. 1, 5 Iliadem ad -r tragoediae . . . fecisse monstratur *Homerus* (*postea*: ad imaginem). VEG. mil. 4, 33 ad earundem *navium* -r classem Romani

[*Alt-Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

principes texuerunt. mulom. 2, 7, 2 ceram ... linteolo inter auriculas ad ceroti -r imponis. 2, 27, 1 ad -r cuniculi carnem indurat. HEGES. 3, 3, 4 belli artes ad -r Romanae militiae docere. VVLG. Iob 36, 27 effundit imbres ad -r gurgitum. FAVST. Aug. c. Faust. 24, 1 p. 720, 5 unum reddit ad -r eius, qui unus est. CASSIAN. c. Nest. 6, 2, 4 tribuens ... curam ad -r ... cibi. IORD. Rom. 262 ut ad -r Troiae Romam incenderet. Get. 270 dona ..., quae ad -r strenuae acciperent. *al.*

Ⓘ *in compar. compendiaria q. v.* (*cf. p. 1974, 8*): Ⓐ *in indicando loco, tempore sim.*: TERT. adv. Iud. 3 l. 89 ad -r ⟨erat⟩ aeternitatis redactus (*i. tamquam in aeternitatem*). PS. AMBR. serm. 40, 4 stridor ... dentium ad -r hiberni temporis semper erit in illis tenebris. AVG. anim. 3, 5, 7 in faciem defuncti filii ... ad -r primaevae originis insufflasse. SALV. gub. 1, 38 quasi ad -r futuri iudicii iudicavit. RVRIC. epist. 1, 5, 3 tempore *verno* ... orbis ... ad -r resurrectionis emergit. COD. Iust. 3, 29, 4 (*a. 286*) non est ... necessarium ... auxilium ad -r inofficiosi testamenti (3, 29, 8 pr. [*a. 294*]. *al.*). 4, 25, 6 (*a. 294*) ad -r actionis institoriae. Ⓑ *in indicando modo, instrum. sim.*: APVL. met. 10, 6, 4 *ne* ad -r barbaricae feritatis ... damnaretur aliquis inauditus. 11, 29, 3 ad -r insaniae percitum. Plat. 1, 6 ad -r cerae formas ... signari. TERT. anim. 38, 2 fines suos ad -r ficulneae contagionis prurigine accingit. PORPH. Hor. carm. 4, 5, 6/7 praesentia tua ad -r vernae gratiae exhilarantur omnia. VITA Cypr. 12, 5 ad -r liquidi sermonis expressit. COD. Iust. 4, 49, 17 ad -r interdicti seu actionis promissae experiendum esse (8, 4, 4 [*a. 294*]. 8, 8, 3 [*a. 293*]). Ⓒ *alia notabiliora*: APVL. met. 4, 26, 8 sic ad -r Attidis vel Protesilai dispectae *nuptiae*. HIER. epist. 52, 1, 2 ad -r boum pendentibus ... palearibus. CASSIOD. inst. 1, 1, 7 tres libros ... in centum quinquaginta tribus titulis comprehendit ad -r piscium (*i. 'numeri p.'*).

𝔟 *sine gen.*: APVL. mund. 32 ad hoc -r mundi salutem tuetur deus. SOL. 9, 7 eluvione ossa ... detegi ad -r (*om. S*) quae sunt e corporibus humanis sed modo grandiora. IORD. Rom. 227 elefantos innumeros turritos et ad -r murale in acie ordine sitos.

2 *alia*: in -r: IORD. Get. 63 in -r pontium tabulatis atque consertis *navibus*. iuxta -r: COD. Theod. 6, 30, 3 primicerii scriniorum ... per triennium i. -r sacrorum scriniorum administratione fungantur. secundum -r: RVFIN. Basil. reg. praef. p. 486^A ut s. -r Cappadociae omnia monasteria eisdem ... instituta ... vivant. CASSIOD. Ios. antiq. 15, 14 p. 452 s. -r illius *templi Salomonis*. NOVELL. Iust. 38 praef. s. regiae urbis -r adunare ... nobiles viros (*gr.* κατὰ ... μίμησιν). 53, 6 pr. s. -r illius ... constitutionis (*gr. ut supra*).

II *vi inter* **subst. et adv. (praep.)** *ambigua*: **A** *praedicative*: **1** '*esse (videri) -r alicuius*' (*per ellipsin verbi e. g. l. 54. 66. 1972, 4. cf. et* ad -r esse *p. 1970, 39*): **a** *de aequalitate* (*cf. p. 1968, 72*): **α** *generatim*: ① *in locut. 'id est mihi -r illius' sim.* (apud *alqm. l. 56*): mihi (*cf. p. 1972, 25*): CIC. Pis. 52 unus ille dies m. ... immortalitatis -r fuit, quo in patriam redii (SEN. epist. 61, 1 -r totius vitae. *cf. infra l. 60*). Brut. 191 Plato ... m. unus -r est centum milium (*sim. de personis* [*cf. infra l. 82*]: Ov. met. 14, 124 numinis -r eris semper m. VAL. MAX. 4, 7 ext. 2 m. Pompeium ... -r esse Alexandri). Ov. trist. 3, 8, 21 est -r m. muneris ampli: *eqs.* cuilibet: Ov. ars 2, 286 his ... aut illis ... carmen ... forsitan exigui muneris -r erit. VAL. MAX. 8, 15, 1 illi -r atrii Capitolium est. SEN. benef. 7, 15, 2 Mucio manus in hostili ara relicta -r occisi Porsinae fuit. PLIN. nat. 13, 64 messium -r incolis *prunus Aegyptia*. CALP. decl. 6 sceleratis ingeniis ... non dominari -r servitutis est. TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 619, 25 quae *natura* legis est -r ignorantibus legem. apud: SVET. Cal. 5 quod (*sc. venando abstinuisse*) a. Parthos iusti⟨ti⟩ -r est. TERT. apol. 19, 1 a. vos ... religionis est -r fidem de temporibus adserere.

② *usu libero*: Ⓐ *de rebus*: CIC. fam. 9, 6, 4 Tusculanenses dies -r esse vitae puto (*cf. supra l. 45*). Ov. am. 2, 11, 48 tumulus mensae quilibet -r erit (*var. l.* esse potest). met. 14, 569 habet ... deos pars utraque, quodque deorum est -r, habent animos. trist. 5, 2, 22 pars ... poenae totius *sc. poenae* -r erit. VAL. MAX. 2, 8, 5 ipsa nomina *Scipionis et Marcelli* -r aeterni sunt triumphi. SEN. benef. 3, 34. PLIN. nat. 18, 149 ut ipsa *avena* frumenti sit -r. STAT. Theb. 6, 351 metarum -r erat hinc ... quercus ..., hinc saxeus umbo. PLIN. paneg. 81, 1 -r refectionis existimas mutationem laboris. GELL. 18, 1, 14 non accessio neque supplementum, sed sola ipsa vitae beatae -r est *virtus*. CARM. de Sod. 15 luxuries illic ... -r legis erat. NOVELL. Maior. 7, 17 quod -r ... volumus esse praecepti. *subi. est (acc. c.) infin.* (*cf. etiam l. 55. 58*): CIC. Rab. perd. 24 latere mortis erat -r turpissimae, cum Saturnino esse furoris et sceleris. Ov. am. 3, 14, 42 falli muneris -r erit. trist. 3, 4, 67 grati ... erat -r honoris versibus in nostris nomina vestra legi. PLIN. paneg. 52, 5 -r ultionis videretur cernere laceros artus. SATVRN. dig. 48, 19, 16 pr. MIN. FEL. 17, 2 sacrilegii ... -r est humi quaerere, quod in sublimi debeas invenire (COD. Theod. 1, 6, 9 [= Iust. 9, 29, 2]. COD. Iust. 1, 23, 5 [*a. 385*]. *cf. l. 81*). CLAVD. DON. Aen. 10, 310 p. 333, 17. MART. CAP. 5, 436 *dis* placere immortalitatis -r ac pretium videbatur. CASSIOD. var. 7, 19. 10, 18, 1. *subi. est enunt. c.* ut: SYMM. epist. 3, 34 naevi -r est, ut frater meus ... in ... provincia retardetur. CONC. Rom. a. 502 p. 446, 29 iniquum est ... et sacrilegii -r, ut *eqs.*

Ⓑ *de animantibus*: Ov. epist. 16, 366 (*de Hectore*) unus is innumeri militis -r erit (*sim. c. gen. pers.*: MANIL. 5, 64 -r erit populi. *cf. supra l. 48 sq.*). LIV. 38, 7, 5 armati ruinis superstantes -r munimenti erant. SEN. dial. 11, 1, 4 possum -r efficacissimae consolationis esse ipse consolator. PLIN. nat. 5, 3 dracones custodiae -r fuisse. 12, 87. TAC. ann. 3, 36, 2 principes ... -r deorum esse. CASSIAN. c. Nest. 6, 6, 5 Christum statuae -r adfirmans. ARATOR ad Parth. 38 codicis -r eras!

β *speciatim in indicanda mensura sim.* (*cf. l. 77. p. 1969, 17. 1970, 37*): CIC. orat. 222 quattuor ... quasi hexametrorum -r versuum ... sit *periodus*. CAES. civ. 3, 66, 1 cohortes quasdam, quod -r legionis videretur (BELL. Afr. 3, 2 quorum *oppidanorum* numerus duarum legionum -r [*trad.* intus] erat). COLVM. 8, 15, 3 solum ... stagni per circuitum, quod sit -r modi totius duarum partium, ... muniendum est (11, 2, 87 q. s. -r unius sextarii. *cf. l. 7 et* 12, 28, 1 irim cribratam, quae sit -r pondo quincuncem [12, 42, 1 quae *mala* sint -r sextariorum trium]). arb. 5, 1 simul atque pampinus -r quattuor digitorum erit. CENS. 16, 6 unius -r horae.

𝔟 *de similitudine* (*copulatur c. adi. l. 24. cf. p. 1969, 36*): **α** *sub specie quantitatis* (*acced. abl. limit.* magnitudine *l. 21*): CIC. Att. 10, 4, 1 eam *epistulam* ..., quae voluminis -r erat. fam. 15, 4, 9 Eranam ..., quae fuit non vici -r sed urbis (LIV. 25, 25, 5 -r urbium sunt *urbis partes*). Ov. met. 13, 851 (*loq. Polyphemus*) unum est ... lumen mihi ..., sed -r ingentis clipei. PAVL. FEST. p. 180 orchitis genus oleae ex Graeco dictum, quod magnitudine sit -r testiculorum. EVSTATH. Basil. hex. 7, 4, 3 beluae, quae sunt -r montium (*gr.* τῶν ὀρῶν κατὰ τὸ μέγεθος ἐοικότα). **β** *sub specie formae vel cuiuslibet qualitatis*: Ov. am. 1, 14, 23 cum graciles essent *capilli* ... et lanuginis -r. EPIST. Sapph. 142 antra ... pendentia tofo, quae mihi Mygdonii marmoris -r erant (*cf.* HIER. in Ezech. 1, 22 p. 29^D -r lapidis sapphiri videbatur *firmamentum* [*antea*: habebat similitudinem crystalli]). COLVM. 12, 38, 3 ut sit *mustum* -r iuris crassi. LVCAN. 10, 112 ipse locus templi ... -r erat. TERT. nat. 2, 2, 18 cuius *ignis* -r vult esse naturam Zenon. HIL. in Matth. 7, 9 ecclesia ... -r est navis. AVSON. 405, 5 p. 238, 5 P. ipsa *chronica Nepotis* -r sunt fabularum. SYMM. epist. 1, 50, 2 abstine ... epistulis, quae sunt -r edicti. MACR. Sat. 7, 2, 2 de ... reprehensione ..., quae speciem accusationis habet, sed quae vituperationis -r est. *al.*

2 *in constr. acc. (nom.) duplicis q. v.* (*pro obi. directo est enunt. c.* si *l. 42* [*cf. l. 36*], *infin. l. 37. 43*): CIC. fin. 5, 55 (*de somno Endymionis*) id ... si accidat, mortis -r putemus (off. 2, 69 clientes appellari mortis -r putant). PRIAP. 40, 4 hunc *penem* pathicae summi numinis -r habent (Ov. am. 3, 6, 93 [*ad rivum*] fontis habes -r pluviamque nivesque solutas. met. 12, 266 teli ... habet -r ... cornua cervi. VELL. 1, 8, 6 centum homines electos ... -r habuit consilii. SYMM. epist. 1, 48 incommodum periculi -r. 1, 107 ut ... commendatio ... testimonii -r habeatur. 2, 80 ut -r gratiae habeas, si *eqs.*). Ov. met. 6, 443 magni mihi muneris -r germanam vidisse dabis (SIL. 6, 133 ensem nobis magnorum ... -r honorum virtutisque ergo dedit. *cf.* HIER. in Ier. 1, 14, 2 -r sponsaliorum ... verborum distribui monilia. CLAVD. 24, 97 -r ... trophaei rettulit ... vectigal). PANEG. 3, 9, 2 in monumentum ... victoriae trophaei -r exstruxerat *Augustus Nicopolim*. HIER. in Ezech. 4, 3 -r muri ... ponitur *ferrea sartago*. MARCELL. med. 23, 36 deiciet *tumorem* per ventrem -r sanguinis. MACR. Sat. 1, 21, 20 solis -r excipitur *Apis*. RVT. NAM. 1, 595 famam ... veneratur numinis -r. IOH. MAXENT. Conc.^S IV 2 p. 35, 30 a vobis ... corpus dei -r creditur vestimenti.

B *appositive* (*cf. p. 1970, 30. 1973, 49*): CIC. Att. 10, 1, 4 haec est ἄλη, in qua nunc sumus, mortis -r. VARRO ling. 5, 133 l⟨a⟩ena, quod de lana multa, duarum etiam togarum -r. VERG. Aen. 3, 637 lumen *Polyphemi* terebramus ... ingens, quod ..., Argolici clipei aut Phoebeae lampadis -r. SIL. 5, 482. STAT. Theb. 10, 361 per ducis errantes, -r mihi numinis, umbras. SYMPH. 9 nec mediocre fuit, magni certaminis -r, ponere (*sc. aenigmata*) diverse vel solvere quaeque vicissim. 217 lumen habens *lanterna* intus, divini sideris -r.

III *vi* **adv. (praep.)** *plena* (*ad notionem cf.* SERV. Aen. 2, 15 -r ... est 'ad similitudinem'. ISID. orig. 19, 10, 1 [= GLOSS. V 78, 15] -r veteres pro 'similitudine' ponebant): **A** *determinatur subst.* (*locos, quibus determinatio laxiore nexu subsequitur, sub II B afferre maluimus. ad originem cf. usum praedicativum p. 1971, 41 sqq.*): **1** *sub specie quantitatis* (*de voce v. p. 1973, 9*): **a** *generatim*: **α** *gen. anteponitur*: CIC. Verr. II 5, 44 navem ... cybaeam maximam triremis -r. LVCR. 6, 614 guttai vix -r ... unius adaugmen. PLIN. nat. 5, 74 tetrarchiae regnorum -r singulae. 12, 9 ramis arborum (*v. app. crit.*) -r (*cf. l. 76*). SVET. Aug. 6 *locus* permodicus et cellae penuariae -r. Nero 31, 1 stagnum maris -r. *in compar. compendiaria q. v.*: AMM. 23, 3, 9 Xerxis illius ... -r classis advenit. **β** *gen. postponitur*: VERG. Aen. 2, 15 -r montis equum ... aedificant (SEN. Herc. O. 1167 [*interpol.?*]. TAC. ann. 2, 61, 1 -r montium eductae pyramides). Ov. epist. 7, 19 -r Carthaginis urbem. SEN. epist. 90, 43 domos -r urbium (IVL. VAL. 1, 24 -r u. vicis). CVRT. 9, 1, 10 rami -r ingentium stipitum (SVET. Vesp. 5, 2 -r arboris [*cf. l. 68*]).

𝔟 *speciatim in indicando numero, pondere sim.* (*cf. p. 1973, 16 et ad usus originem supra l. 5. p. 1970, 37*): LIV. 26, 28, 11 Cincio ... milites dati duarum -r legionum. COLVM. 2, 5, 1 acervi stercoris -r quinque modiorum disponentur. 4, 8, 2 recedere ... -r unius digiti spatio. 6, 14, 1 porri sucus -r heminae pari olei mensurae miscetur (6, 38, 1). 6, 30, 7 (= PELAGON. 43) sucus -r trium cyathorum (*Hippiatr. gr. I p. 132, 14* ὅσον τρεῖς κυάθους).

2 *usu vario*: **a** *gen. anteponitur*: CIC. ad Q. fr. 3, 1, 9 mu-

[*Alt-Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nus fundi suburbani -r. EPICED. Drusi 471 (*ad Liviam de Tiberio*) est tibi . . . multorum filius -r. PLIN. nat. 19, 80 huic *raphano* . . . sapor . . . asper et medicamenti -r. SYMM. epist. 1, 11, 2 en vobis chirographi -r litteras. CHIRON 94 locum ⟨cuniculi⟩ -r (*cf.* VEG. *p. 1971, 2*). CLAVD. 21, 230 robur numinis -r. MART. CAP. 1, 7 strophio . . . flammarum -r e cocco. 1, 14 alius *amnis* lactis -r candidaeque lucis. MEROB. carm. 3, 5 Spartani marmoris -r ⟨por⟩rigit excisum buxus amoena latus.

b *gen. postponitur*: PAVL. FEST. p. 31 album *basilisci* . . . -r diadematis. LVCAN. 7, 571 -r inmensae vocis gemitus. AVSON. 419, 19 p. 358, 127 P. *certat Ulixes* oratione . . . -r profundae grandinis. VVLG. exod. 25, 33 (= 37, 19) scyphi -r nucis (*var. ll.* ad [in] -r; *antea et Itala Lugd.*: in modum). 34, 1 (= deut. 10, 3) duas tabulas lapideas -r priorum (*var. ll.* ad [in] -r; *Itala Lugd.* sicut, quemadmodum). PRVD. cath. 5, 93 -r fellis aqua. MACR. Sat. 7, 15, 4 fistulas -r canalium. ENNOD. carm. 1, 13, 26 remissio paschalis -r gratiae.

B *determinatur adv. vel adi.*: COLVM. arb. 10, 3 alte -r digiti. VVLG. exod. 4, 6 *manum* leprosam -r nivis (*Itala Lugd.* facta est manus . . . tamquam nix). MART. CAP. 1, 80 *sertum* albidi salis -r candidum atque spumarum canitiei concolorum. 2, 114 vestem peplumque lactis -r fulgidum. 6, 667 lanam . . . -r serici pretiosam.

C *determinatur verbum* (*enuntiatum*): **1** *pertinet ad partem agentem*: **a** *gen. anteponitur: in poesi* (*in hexam. facit c. voce q. e. -r semper finem versus*): CATVLL. 17, 12 insulsissimus est homo, nec sapit pueri -r bimuli. VERG. Aen. 12, 923 volat *hasta* atri turbinis -r. OV. epist. 8, 62 lacrimae fluminis -r eunt (GERM. 48 abrupti f. -r inmanis Serpens sinuosa volumina torquet. CORIPP. Ioh. 1, 308 lacrimas . . . fundit [8, 339]). met. 4, 135 exhorruit aequoris -r quod tremit. MART. CAP. 6, 584 puncti -r medio haeserat *tellus* ima loco. CORIPP. Ioh. 5, 386 cernuntur fulminis -r . . . faces . . . currere (6, 313 veniant vel f. -r omnia tela simul). IVST. 4, 245 sacri luminis -r . . . aspectus *consulis* gemmas vincebat. *in serm. pedestri*: TERT. anim. 23, 1 in terra vermis -r palpitasse *hominem*. AMM. 22, 2, 5 famae -r cuncta . . . occupasse *Iulianum*. HIER. in Is. prol. 3/4 p. 20A brutorum animantium -r quid dicerent ignorabant. ANIAN. Chrysost. hom. 8, 3 p. 1054 in longinqua transire hominis -r (*Migne gr. 57, 86* ἀνθρωπίνως). VVLG. Ier. 46, 8 Aegyptus fluminis -r ascendit (*antea*: quasi flumen). PS. RVFIN. in Am. 7, 79 p. 1090C reorum mortibus leonis -r inhiantem. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 13, 13 regit aurigae -r. BOETH. cons. 5, 6, 33 W. PALLAD. hist. mon. I 37 p. 325B ut solis -r . . . luceret (*gr. p. 143, 9 B.* ὡς ἥλιον).

b *gen. postponitur: in poesi*: HOR. carm. 4, 5, 6 -r veris . . . voltus . . . adfulsit. VAL. FL. 4, 202 -r scopuli . . . devolat *Gigas*. AVSON. 146, 8 p. 12 P. -r . . . densae grandinis torrente lingua perstrepo *libros*. CLAVD. 5, 41 squalet *tellus* . . . -r anhelantis Libyae. ORIENT. comm. 2, 323 -r flammantis fulgebunt lumina solis. *in serm. pedestri* (*exempla selecta*): CAES. Gall. 2, 17, 4 ut -r muri . . . saepes munimentum praeberent (DICT. 2, 3 cum . . . ingruentibus semet -r m. opponerent *duces*). IVL. VAL. 2, 26 ut -r saxi viabilem sese . . . praebeat *Stranga fluvius*. AVSON. 321 p. 260, 14 P. venustula ut essent *versicula* magis quam forticula -r virginum (*tamquam per epexegesin ut*: AMM. 24, 3, 12 ad usque . . . mare pertinent *palmae* . . ., -r ingentium nemorum. HIER. in Am. 5, 8 p. 1042B in Ezech. 24, 1 p. 227A AVG. nupt. et concup. 2, 3, 7 MACR. Sat. 7, 16, 6). AMM. 14, 1, 10 ad vertenda opposita -r rapidi fluminis inrevocabili impetu ferebatur *Caesar* (HIER. in Is. 15, 2 p. 232A *mendacium* transit. *cf.* epist. 58, 10, 1 -r fontis purissimi dulcis incedit. in Ezech. 26, 1 p. 240C [= p. 241A] -r fluctuum . . . ascendere [RVSTIC. Conc.S I 4 p. 229, 37 -r fluctuum conflictum habet intolerabilem]. 47, 1 p. 467A ferebatur aqua -r . . . torrentis). 14, 2, 2 -r turbinis degressi montibus. 16, 12, 49 miles -r turrium fixa firmitate consistens. 28, 6, 1 -r exarsere flammarum. HIER. in Dan. 2, 22 -r avium . . . aetherea . . . desiderat (in Is. 31, 6 p. 356D protegente *deo Ierusalem* . . . -r a. [*antea*: in similitudinem a.]. adv. Pelag. 2, 12 p. 546D -r a. praesentibus contenti). in Ezech. 1, 7 p. 24A -r aurigae sedere deum. 27, 28/29 p. 262D crinem suum -r Nazaraeorum domino consecrarant. 30, 1 p. 289D -r ignis cuncta depopuletur. in Is. 5, 26 p. 90C -r leonis . . . ad . . . vorandum venerit. 17, 12 p. 245C -r maris furentibus. VVLG. Ios. 3, 16 -r (*var. l.* ad -r) montis intumescentes apparebant *aquae*. 7, 5 -r aquae liquefactum est *cor* (*Itala Lugd.* ut, *gr.* ὥσπερ). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 61, 6 cecinit -r . . . sponsae (*cf.* VITA Caes. Arel. 1, 19 ut . . . -r clericorum . . . cantarent). SVLP. SEV. Mart. 14, 5. MART. CAP. 5, 427 -r Iovis . . . posset . . . fulmina iaculari. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 195, 24 vitam -r canis amittere. *et al.*

2 *pertinet ad partem actu affectam*: **a** *in constr. pass.*: CVRT. 4, 14, 22 duces . . . reorum (regum *trad.*) -r vinctos habet (*sim. iuxta part. perf.* AVSON. 419, 7 p. 355, 53 P. -r filii ad imperium frater adscitus. AMM. 20, 3, 12 [*de terra*] rerum . . . magnitudini -r exigui subditum puncti. MARCELL. chron. II p. 98, 512, 5 iactis pluviae -r lapidibus [*cf. p. 1974, 2*]). RVF. FEST. 20 -r Aegypti fecundatur *Mesopotamia*. HIER. epist. 64, 18, 4 -r (*var. l.* ad -r) puncti . . . a cunctis vallatur *terra* elementis. 140, 4, 2. in Ezech. 37, 1 p. 350A -r Lazari . . . suscitantur. in Is. 25, 9 p. 292C -r pulveris conterendas *fortitudines contrarias*. 32, 1 p. 360A -r aquae pro magistrorum voluntate huc illucque fertur et trahitur *populus Iudaeorum*. 38, 10 p. 393C ne generatio . . . -r tabernaculi dissolvatur. PS. RVFIN. in Os. 2, 8 p. 975A -r pecorum . . . sub actu verberis excitabatur *gens*. CASSIAN. conl. 15, 3, 4 -r inmensi pelagi . . . aquarum eruptione contegitur *Aegyptus*. MARCELL. chron. II p. 95, 501, 2 -r imbrium iaciuntur *saxa* (*cf. p. 1973, 76*). CONSTANTIVS vita Germ. 17 p. 264, 9 -r civitatis aptatur *ecclesia*. LVCVLENT. 1 p. 804C -r prioris reformabitur *corpus resurrecturum*. **b** *in constr. act.*: AVSON. 321, 2 p. 259 P. -r protreptici luseram *libellum*. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 152, 22 proprietates naturarum -r fermenti commiscet. EVGIPP. epist. 4 si moles -r (*var. l.* ad -r) parietum . . . componat *eqs.*

3 *in compar. compendiaria q. v.*: **a** *in indicando loco, tempore sim.*: STAT. Theb. 9, 460 surgit *in amne* tempestas -r pelagi. AVSON. 325, 29 p. 111 P. aeriae Minoia fabula Cretae picturarum -r tenui sub imagine vibrat. DICT. 1, 22 -r . . . aestivi temporis ⟨mare⟩ reseratum est. MART. CAP. 2, 114 ex qua *gemma* . . . virgo -r secreti Troiani (*i. Palladii*) . . . resplenduit. CASSIAN. conl. 12, 11, 5 suscitet flammam -r ad mirabilis illius . . . visionis. **b** *in indicando modo, instrum. sim.*: HIER. epist. 60, 1, 3 ut . . . laudes . . . dicerent et -r lugubrium carminum ad fletus . . . concitarent. in Ezech. 25, 8 p. 236D -r incendii in cineres . . . dissolvitur. CASSIAN. c. Nest. 4, 6, 7 bene apostolus -r divinorum verborum docens . . . dicit *eqs.* **c** *pertinet ad gen. possess.*: HIER. in Is. 66, 1 p. 652A si . . . -r sedentis in solio atque regnantis caelum thronus *dei* . . . est, *eqs.* **d** *immiscetur locutioni praepos.*: TERT. nat. 2, 5, 16 si omnia *caelestia* . . . aequis vicibus sub legis -r (*i. tamquam sub legem*) constituta . . . occurrere meminerunt, *eqs.* AVSON. 303, 13 p. 176 P. quae geras, quae gesseris, ad usque puncti tenuis -r (*i. tamquam ad usque punctum tenue*) quaerere. *Alt-Sz.*

vicit II revocatus II **instauratiam** tertias I *partes tulit* CIL VI 10 055, 9. *Maffei cft. Macr. l. 31,* -ti⟨ci⟩a[m] (*sc. die*) *dubitanter Heraeus in schedis*; instauratim *suspicatur Svennung in plagulis, coll.* continuatim, iteratim.

instaurāticius, -a, -um. ab instaurare, *cf.* instaurativus. *i. q. instaurationis causa additus* (*v. et l. 26*): MACR. Sat. 1, 11, 5 ad propitiandum Iovem additus est illis Circensibus dies isque -us dictus est non a patibulo . . . Graeco nomine ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, sed a redintegratione, ut Varroni placet, qui instaurare ait esse instar novare.

***instaurātio,** -ōnis *f.* *ab* instaurare. *plur. non nisi l. 68.*

de notione: AVG. c. Iulian. op. imperf. 3, 151 aliud est sanari, aliud innovari: propter sanandos curatio, propter innovandos -o necessaria est. ISID. orig. 19, 10, 1 aedificatio nova constructio est, -o vero quod reparatur ad instar prioris. *legitur inde a* CIC., CASS. Cic. epist., LIV., VAL. MAX., GELL.

I *fere i. q. renovatio* (*syn. l. 47. p. 1975, 5; fere c. gen. obi., c. gen. subi. l. 76, accedunt praepos. ex et in l. 66*): **A** *praevalente notione iterandi*: **1** *de -e ludorum, sacrorum sim.*: CIC. har. resp. 23 mentes deorum . . . ludorum -e placantur (VAL. MAX. 1, 7, 4 adtenta l. -e. ARNOB. nat. 7, 39 p. 272, 28. *cf.* LIV. 2, 36, 1 ludi . . . ex -e magni Romae parabantur. 41, 16, 7 Latinarum -o [-e *codd., corr. Kreyssig*]). LIV. 5, 52, 9 -o sacrorum auspiciorumque renovatio (*cf.* LACT. inst. 3, 20, 3 -e sacrificii scelus expiatur). AVELL. p. 462, 6 cur non, quod ad vitiosum cultum redegistis . . ., competenti -e reparatis?

2 *de -e variarum rerum*: **a** *usu sollemni*: GELL. 13, 25, 9 haec repetitio -oque eiusdem rei sub alio nomine (*aliter infra l. 68*). 15, 18, 2 pugnae. TERT. scorp. 2 p. 150, 14 praeceptorum (*cf.* NOVELL. Valent. 32 pr. ut *constituta* . . . -e solidiora reddantur [*antea* recenti iussione]. AVELL. p. 590, 1 constitutorum). DON. Ter. Phorm. 40 -em (rest- *var. l.*) voti. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 61 febrium. SALV. gub. 6, 75 ut -o peccatorum non instaurasset excidium. *al.* **b** *in sermone iuridico* (*cf. p. 1976, 47*): PAVL. sent. 5, 5A, 10 eius causae -o iure deposcitur (COD. Iust. 2, 53, 2 [*a. 215*]). COD. Theod. 11, 31, 7 -em . . . postulare (*postea* reparatio). *ibid.* praesidium amissae -is. COD. Iust. 2, 30, 1 (*a. 197*) aetas tua litis -em admittit (8, 44, 20, 1 [*a. 293*]). 2, 31, 2 (*a. 294*) ex -e negotii. 2, 53, 1 (*a. 212*) -em iudicii . . ., ut ex integro defensionibus tuis utaris.

B *praevalente notione restituendi*: **1** *de -e rerum*: **a** *variarum* (*sive incorp. sive corp.*): CASS. Cic. fam. 12, 13, 1 -e tuarum laudum. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 8 'aetas altera' -o vitae (SCHOL. Hor. gloss. Γ *ad l.* HIL. in psalm. 2, 41 huius v. . . . ex vitiis in virtutem novam quasi -em). VEG. mil. 3, 25 armorum. HIER. epist. 130, 3, 2 doloris. AVG. serm. 361, 11, 11 mutationes -esque rerum (*aliter supra l. 51*). COD. Theod. 7, 17, 1 antiquarum *navium*. 15, 3, 4 itinerum (*cf.* NOVELL. Valent. 10, 3 militarium viarum). NOVELL. Theod. 1, 4 totius operis (*sc. codicis Theod.*). **b** *aedificiorum, urbium sim.* (*transl. l. 84*): PANEG. 8, 21, 2 refectione operum publicorum et templorum -e (HIER. chron. a Abr. 2044 prol. gal. p. 3, 6 VVLG. IV reg. 12, 7. *al.*). 9, 4, 1 *huius* operis -e (LAMPR. Alex. 44, 8 o. et publicorum et privatorum [COD. Theod. 1, 32, 7]. COD. Iust. 8, 11, 22 [*a. 472*] quae vetusta sunt et -em requirunt). SYMM. epist. 1, 10 Capuani praetoris -o in graves cogit expensas. 9, 136, 2 dandum . . . -i largius tempus (*syn.* reparatio). HEGES. 3, 3, 5 murorum. HIER. tract. in psalm. 145 p. 287, 20. 22 Hierusalem (ANIAN. Chrysost. hom. 4, 2extr. [*gr.* ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς]. AVG. in psalm. 148, 4). VVLG. IV reg. 12, 5 si quid necessarium viderint -e. COD. Theod. 15, 1, 23 ad portus et aquaeductus -em (Iust. 8, 11, 7 [*a. 384*] sive extructionem. 12, 3, 2, 3 [*a. 452*]). COD. Iust. 1, 5, 10, 3 (*a. 457*) de earum *ecclesiarum* -e (VEN. FORT. vita Pat. 16, 48 in e. -e vel nova aedificatione). *transl. de ecclesia*: MAX.

[*Alt*]

TAVR. hom. 94 p. 469^{C} *dominus* -i collapsi capitis adfuit (*ibid.* ecclesiam . . . rediviva constructione reparavit).

2 *de -e hominum*: HIL. in psalm. 2, 41 resurgentium corporum (91, 5 *de curatione paralytici*). HIER. in Eph. 3, 15sqq. p. 475^{A} novi hominis (4, 22 p. 508^{A} exterioris [*syn.* renovatio]. AVG. in Rom. 32–34 novi h. -o in resurrectione significata est). RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 5 p. 179, 10 ad firmiorem sui (*i. animae*) compagem -emque. CAEL. AVR. chron. 4, 9, 136 humanum genus . . . ita . . . tenuerit vitia, ut nulla possit -e purgari, nec ullum novitati liquerit locum. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 673^{B} ab eo speres . . . -em tuam, cui . . . debere nosti originem. *al.*

de receptione militum missorum: COD. Iust. 12, 35, 6 semel causaria missis militibus -o non solet concedi.

II *fere i. q. creatio, institutio*: AMBR. spir. 3, 11, 83 ut in operum -e filium a patre minime separaret, sed patri iungeret. PS. AMBR. apol. Dav. II 12, 70 ut nec patrem a novi testamenti gratia secernamus nec rursus ab -e mundi filium separemus.

īnstaurātīvus, -a, -um. *ab* instaurare. *i. q. instauratione factus*: CIC. div. 1, 55 civitas ad arma repente est excitata itaque ludis intermissis -i constituti sunt (*cf. ibid.* ludos iterum instauratos. *v. et l. 72. p. 1974, 42*).

īnstaurātor, -ōris *m.* *ab* instaurare. *i. q. qui instaurat (fere c. gen.; ? c. praep.* ad *l. 35)*: A *fere i. q. renovator*: 1 *aedificiorum*: CIL VIII 22 672, 11 -i moenium publicorum (IX 2639, 3 [*a. 352/7*]. INSCR. RevA. VI 4, 1934 p. 276 n. 173). X 5200, 7 cur. et -i aedium publicarum. AMM. 27, 3, 7 non ut veterum -r, sed conditor. VEN. FORT. carm. 1, 13, 8 -em (-turem *M²*) te docet esse suum (*sc. templi*). 1, 13, 22 cum sua templa tenet sanctus habitando quiete -i reddet amore vicem. *fort. huc pertinet*: CIL VI 467 add. p. 3005 curat. et -r (*var. l.* rest-). VIII 12 524 -i adque am⟨plificato⟩ri. 2 *variorum*: CIL X 677 -i orbis terrarum. HEGES. 5, 53, 1 p. 408, 23 Iosias piorum -r sacrorum (secretorum *var. l.*). HIER. in Os. 2, 7 p. 880^{C} -es veteris haereseos. virg. Mar. 7 sive Moysen . . . auctorem Pentateuchi, sive Ezram eiusdem -em operis. AVDAX Aug. epist. 260 -r spiritalis gloriae (AVG. epist. 261, 2). SEDVL. op. pasch. 3, 16 iterum . . . adest . . . noxius -r ad dolos artium vetustarum (*cf. p. 1976, 44*).

B *fere i. q. auctor*: AMBR. epist. 43, 4 huius agonis -r . . . deus est.

***īnstauro**, -āvī, -ātum, -āre. *orig. alienam suspicantur Ernout-Meillet³ s. v., fortasse ab* in *et* σταυρός, *v. Walde-Hofmann³ s. v.* *de orig.: ab* instar *ducunt* VARRO frg. Macr. Sat. 1, 11, 5 -are ait *Varro* esse instar novare. PAVL. FEST. p. 111 cum aliquid ad pristinam similitudinem reficitur (*sim.*: SERV. Aen. 2, 15 unde non restaurata, sed -ta dicuntur aedificia *eqs.* ISID. orig. 19, 10, 1). GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1602 -ant epulas: restaurant . . . Latinum non est *eqs.* *inter verba act. coniug. I^ae affert* CHAR. gramm. p. 473, 4 B. *formae perf. brev.*: -assent CIC. Att. 1, 13, 3, -arunt LIV. 27, 6, 19. 31, 50, 2, -asset RVF. FEST. 28 CLAVD. 26, 597 GREG. TVR. Mart. 1, 8, -asse FVLG. aet. mund. 139, 17 AVG. civ. 3, 21 p. 133, 26 D. (-visse HEGES. 3, 20, 1). NOT. Tir. 55, 9 -at. *de notione (v. et l. 40 sqq.)*: PS. AVG. quaest. test. I 127, 23 qui renovatur, -atur. SYNON. Cic. p. 429, 30 -at. innovat. renovat. GLOSS. -are: renovare. -at: reparat. redintegrat aut renovat. recuperat. -ans: ἀνανεῶν. -antes: instituentes. -ti: renovati. -andae litis: παλινδικίας. *al. ad singulos locos v. infra. legitur inde a* CIC., VARRONE (*l. 40*), BELL. Alex., SALL., VERG., LIV. (*notionem vi repetitionis carentem solam adhibet* TAC., *qui substituit* restaurare). [*francog. vet.* estorer '*instituere*'. *R.*] [*confunditur in codd. c.* restaurare *e. g. p. 1977, 40. 51.* *dub. vel falso trad.* LVCAN. 10, 410 HOMER. 791 IVST. 3, 5, 2.]

I *c. notione* **renovandi** (*syn. vel iuxta pos.* renovare *e. g. l. 73. p. 1976, 20. 39,* repetere *l. 80,* reparare *p. 1976, 22. 1977, 25. 73, opp.* facere novum *p. 1977, 68. 76,* condere *e. g. p. 1978, 6; nota pleonasmum* iterum *p. 1976, 2. 26. 44,* rursus *p. 1976, 23. 36,* de integro *p. 1976, 23. 24. 32. 48,* -are novum *p. 1976, 18. 21. 23. 24; accedit dat. e. g. p. 1976, 6. 10. 35 [fin. p. 1977, 42], inde vergit ad notionem reddendi p. 1976, 46. 1977, 46 [sine dat. p. 1976, 74]; abl. instr. e. g. p. 1977, 20. 62, inde vergit ad notionem instruendi p. 1976, 14. 30 [cf. etiam p. 1977, 47]; praep.* ad *p. 1977, 7 sq. 40;* in *c. acc. p. 1977, 6. 1978, 2, c. abl. p. 1977, 23. 27; sequitur inf. p. 1976, 78*): A *de iteratione (frequenti p. 1976, 12. 14. 33. 34, cf.* -are solere *p. 1976, 36,* consuevisse *p. 1976, 40*): 1 *-antur sacra sim.* (*cf. p. 1976, 28. 67; aliter p. 1978, 26*): a *de ea repetitione, quae ritu male observato fieri debet*: α *ludorum*: CIC. har. resp. 21 quorum *pontificum* de sententia illa eadem (*sc. ludi sim.*) renovata atque -ta celebrantur. LIV. 23, 30, 16 per triduum -ti (25, 2, 10 p. biduum [29, 38, 8 *iuxta* biduum *tantum*. 33, 42, 10]. *cf.* 27, 21, 9 in singulos dies). 23, 30, 17 ter -ti (28, 10, 7 ter toti [30, 39, 6 *al.*]. *al. cf.* 27, 36, 8 semel [28, 10, 7 s. toti]. 29, 11, 12 septiens [33, 25, 1]. 38, 35, 6 quinquiens toti). 25, 2, 8 diem unum -ti (27, 6, 19. *al. cf.* 27, 36, 9 biduum -ti. *v. et l. 74. sim. de spatio temporis*: 31, 4, 6 biduum -tum est). *al.* ARNOB. nat. 7, 38 -tis his *ludis* . . . et curiosa observatione repetitis. LACT. inst. 2, 7, 20 AVG. civ. 4, 26 p. 178, 18 D. p. 179, 2. 9. 8, 13 p. 340, 18. β *variarum rerum*: CIC. ad Q. fr. 2, 4, 4 Latinae -antur (LIV. 5, 19, 1 ludi Latinaeque. 32, 1, 19 feriae L. *al.*). Att. 1, 13, 3 sacrificium cum . . . -assent (LIV. 25, 16, 3 haruspicum monitu. VAL. MAX. 1, 6, 8 SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 23. *cf.* LIV. 5, 16, 11 sacra . . . patria, quorum omissa cura est, -ta . . . facito [5, 52, 9 STAT. Theb. 11, 232. *v. et l. 3. p. 1978, 28*]). LIV. 27, 37, 4 iterum novendiale -tum. AVELL. p. 462, 4 maiores . . . si vitiose . . . sacrum aliquid celebrassent, -andum esse ducebant.

b *liberius de qualibet repetitione sacrorum sim.*: VERG. Aen. 3, 62 -amus Polydoro funus (*aliter* SERV.: sepulcrum, quod . . . diruerat). 4, 145 Delum . . . invisit Apollo -atque choros (*i. denuo instituit ut*: SOL. 1, 28 certamen Olympicum . . . intermissum Ifitus . . . -vit. AVG. civ. 3, 18 p. 126, 24 D. -ti sunt . . . ludi saeculares, quorum celebritas . . . memoria neglegente perierat). 5, 94 inceptos genitori -at honores (*continuando interruptos*). STAT. Theb. 7, 94 trieteride multa -are diem (*i. temporis recursu ut*: silv. 1, 4, 18 -ti . . . ara Tarenti *saecularibus*. 4, 1, 18 saecula. *cf. infra l. 33*). *audacius* diem -are, *fere i. q. diem iterata sollemnitate agere*: VERG. Aen. 4, 63 *Dido* -at . . . d. donis (SERV.: quia iam supra sacrificaverat. CLAVD. DON.: saepius faciebat). STAT. Theb. 2, 88.

2 *-antur variae res*: a *agendo, suscipiendo sim.*: α *generatim*: CIC. S. Rosc. 153 ne nova et multa crudelior . . . proscriptio -ta esse videatur (*cf.* VELL. 2, 66, 1 -tum Sullani exempli malum, proscriptio). Verr. I 11 scelus illud pristinum renovavit et -vit. dom. 6 -andae caedis (SIL. 9, 490 novam). prov. 19 -tas . . . belli reliquias ac renovatas (*cf.* BELL. Alex. 42, 5 bellum [LIV. 24, 42, 6 *iuxta* reparandis. 37, 19, 5 novum de integro. SIL. 13, 878 rursus. *al.*]. VERG. Aen. 2, 669 proelia [LIV. 39, 31, 11. *al.*]. LIV. 10, 29, 1 novam de integro . . . -are pugnam [SIL. 1, 391 *al.*]. 27, 14, 1 certamen [VAL. FL. 3, 470 *al.*]. SIL. 1, 35 iterum -ta capessens arma [SEDVL. carm. pasch. 2, 186 altera . . . -ans arma *diabolus*]). SALL. or. Phil. 20 qui rapinas et incendia -are cupiunt et rursus . . . armare. VERG. Aen. 7, 146 epulas ([CLAVD. DON.: convivium revocant]. 8, 283. STAT. Theb. 1, 515 recentes. *cf.* VAL. FL. 5, 690 -at mensas pacemque reducit [SIL. 11, 421 dapibus]. IVV. 8. 158 pervigiles . . . popinas. IVST. 12, 13, 7 -ta comisatione. AMBR. Hel. 13, 48 de integro potum -ant. *aliter p. 1978, 21*). COLVM. 4, 17, 2 quin omnibus -etur annis *opus* (RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 8 p. 62, 14 indesinenti . . . o. . . . -to. *cf.* COLVM. 11, 2, 98 omne genus operis). SIL. 6, 583 dum non . . . poenae . . . -et monstra paternae. STAT. Theb. 2, 743 iter (*cf.* 5, 9 rursus . . . -are vias [CLAVD. 1, 10 saepe soles . . . -are v. *sc. sol*]. PORPH. Hor. carm. 1, 34, 4—5 'iterare cursus . . .' non '-are', sed 'ad eosdem redire'). 11, 499 nefas. CYPR. epist. 43, 1 p. 591, 9 veterem . . . impugnationem (*iuxta* denuo renovant). PANEG. 11, 16, 1 ut . . . clades . . . duplicent et -ent. AMBR. hex. 5, 12, 36 -are consuerunt *cantum aves*. AVG. conf. 3, 8, 15 cum . . . deus aliquid . . . iubet, etsi numquam . . . factum est, faciendum est, et si omissum, -andum et si institutum non erat, instituendum est. AVELL. p. 56, 13 initia religionis (*i. baptisma*). SEDVL. carm. pasch. 3, 189 iterum veteres -ans . . . artes (*cf. p. 1975, 34*). *al.* *singulariter de malis ulciscendo redditis*: VERG. Aen. 6, 530 di, talia Grais -ate, pio si poenas ore reposco. β *speciatim in sermone iuridico (cf. p. 1977, 29)*: VAL. MAX. 8, 1 absol. 4 discussa enim quaestione aliam . . . de integro -ar, non placuit (COD. Iust. 2, 4, 13, 1 [*a. 290*] q. terminatas). PAPIN. dig. 27, 3, 20 pr. materiam litis . . . -andae (COD. Theod. 4, 8, 5, 1 -ta l. COD. Iust. 2, 4, 33 [34; *a. 294*] decisam. 3, 1, 4 [*a. 228*] semel finitam. *al.*). 48, 16, 4, 1 idem crimen ab eodem in eundem -ari (COD. Iust. 9, 8, 6 pr. 9, 42, 1 [*a. 287*] semel finita). NOVELL. Valent. 8, 1, 4 ne qua -andi litigii quaeratur occasio. COD. Iust. 1, 8, 7 (*a. 294*) causa decisa . . . non -atur (2, 3, 4 [*a. 206*] c. finitam -ari). 2, 4, 6 (*a. 230*) -ari . . . semel omissam querellam. 2, 4, 25 (*a. 294*) -ari finita (7, 52, 5 *a. 294*). 7, 52, 2 (*a. 215*) res iudicatae. 8, 25, 9, 1 (*a. 290*) obligatio semel extincta. 9, 45, 3 (*a. 258*) accusationem. *al.*

b *dicendo, ostendendo sim.*: EDICT. imp. Nervae Plin. epist. 10, 58, 9 -tis . . . precibus. APVL. met. 3, 9, 6 praecedens facinus -are nova ostensione. TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 426, 14 nobis fidem *apostoli* . . . insinuant, *apostolici* . . . -ant. ITALA Rom. 13, 9 (cod. e = VVLG., *cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 21) non adulterabis, non occides . . ., et si quidem aliud mandatum, in hoc verbo -atur: 'diliges proximum . . .' (*gr.* ἀνακεφαλαιοῦται, *aliae verss.* restauratur, recapitulatur, consummatur. *cf.* HIER. in Ier. 3, 81, 5 praeceptum [AVELL. p. 55, 14]). LVCIF. Athan. 2, 12 p. 168, 29 cum sis memorias martyrum . . . -ans (*cf.* MACR. Sat. 2, 2, 1 *Hannibal*, cuius memoria -at Romanorum triumphos). PS. ASCON. Verr. p. 225, 12 non tam nova dicere quam dicta libri superioris -are. HIER. in Ier. 4, 41, 7 heresin (RVFIN. hist. 5, 28, 1 [*gr.* ἀνανεώσασθαι]. *al.*). vir. ill. 71 dogma (*al.*). MART. CAP. 3, 326 haec cum Grammatice velut rerum exordium -tura dixisset (*postea* repetitura). COD. Theod. 8, 7, 7 -ta . . . sanctione. *audacius de sensu litteris reddito*: APVL. met. 11, 16, 7 eae litterae votum -bant de novi commeatus . . . navigatione.

B *de restitutione, refectione*: 1 *c. obi. simpl.*: a *incorporaliter*: α *-antur homines, animi sim.*: VERG. Aen. 2, 451 -ti animi . . . succurrere (HOMER. 742 -ant . . . a. recreato milite. IVL. VAL. 1, 4 p. 8, 28 [*Hist. Alex. M. I p. 10, 6* εὔθυμον . . . ἀπεκατέστησεν]. AVG. util. cred. 6, 13 p. 18, 9 reficiendis -andisque. *cf.* PS. HIL. hymn. 2, 75 pectusculum. PELAG. epist. ad Demetr. 27 recentibus virtutum incrementis mens -anda est). AMBROSIAST. in II Tim. 3, 16 ut . . . -et deformes *scriptura*. PS. AVG. quaest. test. I 123, 11 *Adam* non solum -tus est, sed et melioratus. PS. RVFIN. in Am. 7, 7—9 p. 1091^{A} medelam,

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

per quam sanarentur et -rentur. PAVL. NOL. carm. 10, 276 ut lapsum rectis -et amicum moribus. epist. 38, 6 p. 330, 16 solus potest -are *hominem*, quem fecit *deus* (SEDVL. carm. pasch. 1, 71 pereuntem h. . . . -as meliore cibo). AVG. gen. ad litt. 9, 18 p. 292, 22 per dei gratiam, qua adiuvatur et -atur *natura hominis* (grat. Christ. 37, 41 [*verba Pelagii*] in melius [*Pelag. epist. ad Demetr. 3* instructa]). grat. Christ. 38, 42 (*verba Pelagii*) *iuxta* renati. in psalm. 118 serm. 19, 3 ad vitam. 140, 15 nondum sum totus -tus ad imaginem fabricatoris mei (*cf. infra l. 28*). SACR. Leon. 1041 (= SACR. Gelas. 1, 98 p. 624) exsecutio sacramenti . . . ad tuam magnificentiam capiendam divinis effectibus semper -et (*sim. in oratione*: SACR. Gelas. 1, 14 p. 504 [= SACR. Greg. 74, 4] *beneficiis*. 2, 64 p. 204 mysteriis. SACR. Greg. 7, 8). POMER. 3, 13 in peccatis . . . mortuos suscitat, languentes sanat, perditos -at. *al.*

β *-antur res*: (i) *generatim*: SVET. Nero 57, 2 de -anda societate. GELL. 2, 15, 6 ille pristinus honos -atur (SYMM. rel. 15, 3 h. . . . annorum recursus -et. FACVND. defens. 5, 1 p. 629^{B} h. ei episcopatus et ecclesiam . . . -ari). 15, 2, 5 (= MACR. Sat. 2, 8, 6) refici integrarique animos ad -anda sobrietatis officia (SYMM. epist. 1, 35). APVL. met. 4, 25, 2 novi et -ti maeroris (*cf.* SYMM. epist. 1, 100, 1 -ant dolorem sera solacia). CYPR. laps. 36 p. 264, 3 reparat . . . vires, quibus fides -ta vegetetur (*aliter p. 1976, 61*). SYMM. epist. 5, 47, 2 -ta securitas. HIER. psalt. sec. Hebr. 104, 30 -bis faciem terrae ([*Vulg.* renovabis]. *cf.* VVLG. Eph. 1, 10 -are omnia in Christo [*gr.* ἀνακεφαλαιώσασθαι, *verss. Italae* recapitulare, recensere *sim., cf. p. 1976, 64*]. *explicat locum* AVG. enchir. 16, 62 [*cf.* PETR. CHRYS. serm. 57 p. 359^{C} *iuxta* reparaturus]). RVFIN. hist. 9, 4, 2 rabies. AVG. civ. 3, 21 p. 136, 26 D. -asse ac renovasse rem publicam. 3, 30 p. 143, 14 libertatem. spir. et litt. 27, 47 ut imaginem dei . . . -et in nobis (*cf. supra l. 8*). PS. AVG. quaest. test. I 123, 8 perfectionem Adae -ari. *al.* (ii) *speciatim in sermone iuridico* (*cf. p. 1976, 47*): FRONTIN. aq. 107 omnis aquae cum possessore -atur beneficium. PAPIN. dig. 17, 1, 56, 2 quod . . . non acceptis rationibus mandatum -verit. HERMOG. dig. 24, 1, 62, 1 divortio facto nec -to matrimonio. COD. Iust. 8, 25, 9, 1 (*a. 290*) obligatio semel extincta -ari non potest.

b *corporaliter* (*nota de numero sim. l. 53*): α *-antur animantes (homines praeter l. 57. 59), partes corporis, vires sim.*: (i) *reficiendo, sanando sim.*: AETNA 422 *lapis* semel atque iterum patiens . . . -at vires (STAT. Theb. 12, 600 anhelas. HIER. in Ier. 2, 36, 2 corporis. CASSIOD. var. 11, 10, 2 effetas). LACT. inst. 7, 24, 2 cum . . . iustos . . . ad vitam -verit ([rest- *var. l.*]. *de resurrectione ut*: AVG. in psalm. 24, 13 -ti corporis [POMER. 1, 4, 2 corpora membris omnibus -ta]. 141, 3 hoc [*i. corpus*]). AVG. conf. 9, 10, 23 -bamus nos navigationi. MARCELL. med. 8, 109 oculis . . . lumen -at. SACR. Gelas. 3, 69 p. 735 -ta . . . sanitate. ARATOR act. 1, 838 -ta dies (*i. vita*). VEN. FORT. virt. Hil. 4, 12 post . . . vulnera membris omnibus -ta est cutis una. *singulariter de homine sanitati reddito*: GREG. TVR. Mart. 1, 22 ille . . . sanitati . . . -atur. (ii) *instruendo ordinem sim.*: VERG. Aen. 10, 543 -ant acies (SERV.: ante fusas). RVF. FEST. 28 cum suorum ordines . . . -asset. PRVD. psych. 349 -at . . . levem dictis mordacibus alam. *inde pendere videtur*: VVLG. Iob 10, 17 -as testes tuos contra me . . . et poenae militant in me (HIER. interpr. Iob: -ans [rest- *var. l.*] in me tormenta mea [tua *var. l.*], *gr.* ἐπανακαινίζων . . . τὴν ἔτασιν). (iii) *supplendo numerum sim.*: AVSON. 419, 77 p. 374, 534 P. illis ministeria perditorum -are lixarum. VVLG. III reg. 20, 25 -a numerum militum, qui ceciderunt. RVFIN. Orig. in gen. 5, 4 p. 62, 2 recuperandi . . . humani generis desiderium . . . atque -andi saeculi . . . exordium. AVG. civ. 22, 1 p. 554, 19 D. ut . . . suppleat et -et partem, quae lapsa est angelorum. EVSTATH. Basil. hex. 9, 2, 7 *anguillarum* genus nec ovum nec alter . . . partus -at, sed . . . de limo gignendi sortiuntur originem (*gr.* τὴν διαδοχὴν συνίστησιν).

β *-antur res*: (i) *variae*: PLIN. nat. 14, 126 vinorum medicaminis tanta cura est, ut cinere . . . -entur. SIL. 4, 14 repostae -ant galeae coni decus. HIER. in Ier. 5, 33, 3 ut confracta *vasa* non valeant -ari. tract. in Marc. p. 332, 8 *scissa retia* (*postea* innovasset). vir. ill. 113 corruptam . . . bibliothecam . . . in membranis -are. PS. HIER. epist. 18, 3 p. 184^{D} *margaritum* fractum . . . non potest -ari. RVFIN. hist. 5, 1, 21 -tis ignibus (*gr. aliter*. MART. CAP. 9, 888 [vers.]). CLAVD. 15, 417 rates (*cf.* NOVELL. Valent. 29, 2 navem nec facere novam nec -are). AVG. serm. 362, 11, 11 species (*i. oleum lucernae*). COD. Theod. 12, 6, 1 ut quidquid . . . dilapidavit, ipse . . . -et. *in imag.*: VVLG. Iob 29, 20 arcus meus in manu mea -bitur (*inde* GREG. M. moral. 19, 56). (ii) *aedes, urbes sim.*: PANEG. 9, 3, 2 ut . . . scholae . . . iuxta cetera, quae -antur opera ac templa, reparentur (LAMPR. Alex. 25, 3 o. veterum . . . -vit, ipse nova . . . constituit. *al.*). 9, 18, 1 tot urbes . . . -ari moenibus (TREB. Gall. 13, 1 ITIN. Alex. 13, 8. *al.*). LAMPR. Alex. 26, 11 pontes (*opp.* novos fecit). CAPITOL. Alb. 11, 1 civitates (VVLG. Is. 61, 4. AVG. civ. 18, 8 p. 266, 6 D. -tam . . . vel conditam. CASSIOD. Ios. antiq. 11, 2 [*cf. gr. 11, 19* ἀνάστασιν]). Pius 8, 2 templum (IVVENC. 4, 548 iterum. VVLG. IV reg. 12, 14. *al.* THEOD. MOPS. epit. in psalm. 50, 21^{a} ad p. 341, 25—27 [*gr.* κατασκευασθέντος]. *al. v. et l. 73*). EVAGR. vita Anton. 10 p. 859 aedificium ([*gr.* πάλιν . . . ὁλόκληρος, *Vita Anton. 10 p. 26, 21* iterum integra]. AMM. 31, 14, 4 vel -vit vel a primis instruxit auspiciis. CIL XIV 2919, 7 a. . . . conlapsa . . . refici adq. -ari. *al.*). DARES 26 murum diligenter -ant (HEGES. 3, 3, 2. CIL VI 1188/90 [*a. 408*] urbi. *al. cf.* HIER. in Is. 30, 12—14 p. 343^{D} interruptio muri -ari). HIER. in Is. 66, 12 p. 661^{A} exstructa Ierusalem et -ta in priorem statum. VVLG. Ezech. 36, 10 -vero ruinosa (36, 33. *cf.* Am. 9, 11 ea, quae corruerant, -bo et reaedificabo illud *eqs.*). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 5 p. 607 Gadaram (*gr. 1, 155* ἀνακτίζει). AVG. civ. 18, 2 p. 259, 5 D. *opp.* condidisse. COD. Theod. 1, 16, 12 mansiones instruere et -are. 15, 1, 16 ornamenta urbium . . . ad speciem pristinam . . . -ent. *al.*

2 *accedit acc.* (*nom.*) *praedic.*: AVSON. 372, 12 p. 97 P. octavum -at revolubilis orbita *hebdomadis* solem (*cf. v. 5* primum supremumque diem . . . habet sol). HEGES. 3, 20, 1 eam . . . (*sc. Iopen*) opportunam sibi ad excursus . . . reparatis aedificiis . . . -visse (*gr. 3, 414* ἀνακτίζουσιν Ἰόππην ὁρμητήριον). RVFIN. hist. 5, 1, 19 ablatis . . . doloribus -batur recentior ad agones *martyr* (*gr. aliter*). PRVD. perist. 10, 884 utrum . . . se imminuti corporis damnis novum -et (*comparatur martyr hydrae*). AVELL. p. 365, 12 ut libertas . . . -retur reparata per gratiam. CASSIOD. var. 10, 11, 2 dignitas . . . collectis viribus hilarior -ta. GREG. TVR. Mart. 1, 8 quod eam . . . -asset incolomem.

II *c. notione* ***instituendi*** (*accedit dat. l. 19. 20, 25. 27. 28, abl. instr. l. 26*): **A** *-antur variae res*: PLIN. nat. 11, 77 tunicas sibi -are densas. 31, 6 monumenta sibi -verat *Cicero*. 34, 46 quod primum operis -ti (instaurationi *var. l.*) fuit. TAC. ann. 6, 50, 3 epulas (*cf.* AMBR. Ioseph 10, 52 convivium [Tob. 14, 50 HEGES. 1, 41, 1]). TERT. pudic. 16 p. 254, 28 quanta remedia spiritus sanctus -at. CHALC. transl. p. 35^{B} divisionem -ans hactenus (*gr.* ἤρχετο). AMBR. hex. 5, 23, 79 ipsa sibi insignia resurrectionis -at *Phoenix*. HEGES. 3, 3, 4 propugnacula. CLAVD. rapt. Pros. 3, 216 nectare largo -are dapes. **B** *-antur sacra sim.* (*aliter p. 1975, 70*): SIL. 3, 218 deum regi Martique . . . -tus honos (*i. sacrificium*). TAC. hist. 2, 70, 4 -bat sacrum dis. TERT. ieiun. 16 p. 295, 25 precem indigitant, hostiam -ant. resurr. 8 p. 37, 8 sacrificia deo grata . . . caro . . . -at. ANTH. 941, 83 pompae genialis honorem.

deriv.: instauraticius, instauratio, instaurativus, instaurator. *cf.* restauro.

īnstēllo *v.* instillo.

[īnstemātum *pro* aestimatum (existimatum) *ut vid.* LEX Sal. 9, 5.**]**

īnstentīna *v.* intestinus.

? **īnstercorātus,** -a, -um. *si recte trad., ab* in *et* stercorare. *i. q. stercore permixtus*: COLVM. arb. 4, 5 sulcum cum -a terra ad medium completo (*cf. 3, 15, 5* permixta stercori. *11, 3, 48* stercorata terra . . . in dimidium sulcum aggeranda).

īnsterilis, -e. *ab* in *et* sterilis. *i. q. non sterilis*: BREV. EXPOS. Verg. georg. 2, 69 cum fisso trunco surculus -is (in sterili *P*, infecundae *G*, fecundae *Serv.*) arboris sterili (*Serv.*, fertili *codd.*) inseritur.

īnsterno, -strāvī, -strātum, -ere. *ab* in *et* sternere. *inde a* CATONE. [*falso*: SVET. Nero 48, 4 *var. l.*; PEREGR. Aeth. 29, 4 *pro* in strata. *? per prothesin q. d. ex* sternere *v. l. 58*.]

1 *-ere aliquid alicui (rei), fere i. q. sternendo imponere, immittere* (*c. dat. praeter l. 53. 54. 56, in c. abl. l. 58*; -ta *pro subst. l. 50; mediopass.* -tus *aliquid l. 60*): a *imponuntur res*: CATO agr. 10, 3 -ta asinis (*pro subst.; in indice instrumentorum ut*: 11, 4 ornamenta asinis -ta. *cf.* VLP. dig. 34, 2, 25, 3 stragulas . . . quae equis -i solent). VARRO ling. 5, 167 quicquid -bant, . . . stragulum appellabant. VERG. Aen. 12, 675 pontes (TER. MAVR. 1160). HOR. ars 279 -vit pulpita tignis. STAT. silv. 3, 1, 36 -tum . . . umeris . . . hostem (*i. pellem leonis, cf. l. 60*). VLP. dig. 34, 2, 23, 1 quae induendi, . . . amiciendi, -endi, iniciendi . . . causa parata sunt (*de struct. dub. cf. l. 52*). ITALA Marc. 11, 8 (gat.) vestimenta -verunt in via (*nisi* straverunt [*sic Vulg.*, istraverunt *C*] *auctum per 'i' protheticam q. d. accipias, gr.* ἔστρωσαν). *mediopass.* -tus *aliquid*: SIL. 5, 148 sonipes . . . -tus . . . tigrim (*i. pellem, cf. l. 55*). b *imponuntur homines*: STAT. Theb. 9, 374 *filium* -it . . . toris. 11, 600 *Oedipus* -it totos frigentibus *filiis* artus. 12, 800 turbine quo sese . . . -verit (impleverit *P*) . . . ignibus Euadne.

2 *-ere aliquid (aliquem) aliqua re, fere i. q. sternendo contegere* (*mediopass. l. 79; non indicatur, qua re l. 72. 81. 82; acced. adv.* super *l. 78. p. 1979, 2; transl. l. 75*): a *teguntur res*: LVCR. 5, 987 -ta (intrata *Q*) cubilia fronde (VERG. georg. 3, 230 frondibus. *cf.* SIL. 7, 289 -tos . . . gramine campi . . . toros [SVET. Aug. 73 modice]. CAPITOL. Aur. 2, 6 -to pellibus lectulo). PLIN. nat. 6, 176 utres . . . -entes ponte (-endos, sternentes *var. ll.*). 19, 84 si . . . caverna paleā -atur. VAL. FL. 3, 463 -unt tabulata toris. GELL. 20, 1, 29 arca . . . vestimentis -ta (*cf.* 20, 1, 30 -i . . . delicate arceram). PAVL. dig. 33, 10, 5 pr. subsellia . . . quibus *tapetis* -i solent. *ibid.* 1 quibus *tapetis vel linteis* -untur vehicula. PALLAD. 12, 13, 5 tabulis solum . . . -ere (instruere *E*). AVIEN. orb. terr. 1081 tellus -itur herbis. *translate*: AMBR. in Luc. 9, 9 ut latente mysterio penetralia nostrae mentis -ret (sternerent *X*). b *teguntur homines*: BELL. Hisp. 33, 3 *imperavit* optimis -endum vestimentis. VERG. Aen. 2, 722 latos umeros subiectaque colla veste super fulvique -or pelle leonis (SERV. auct.: eleganter tamquam onus laturus, ut de animalibus). STAT. Theb. 3, 213 terra . . . -ar avita. c *teguntur animalia*: VERG. Aen. 7, 277 -tos ostro alipedes. LIV. 21, 27, 9 *equos* -tos frenatosque (21, 54, 5. 28, 14, 7. 34, 7, 3 speciosius -tus . . . quam uxor vestita. FRONTO p. 122, 15 v. d. H. [= p. 128 N.] pulvillis). STAT. Theb. 11, 398 -tus . . . ostro sonipes (*aliter supra l. 60*). FRONTIN. strat.

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 4, 6 iumentorum . . . -torum centunculis. IVVENC. 3, 632 molli . . . super velamine . . . -unt pullum.

deriv.: ? instrages, instragulum, 2. instratus.

***īnstīgātio**, -ōnis *f. ab* instigare. -stic- *l. 7. plur. inde a* GAIO *(l. 25)*, LACT. *(l. 17)*, AVG. *(l. 20) saepius.* GLOSS. ἐρεθισμός. διδασκαλία, ἀπελασία. ἐγκεντρισμὸς ἐπὶ τοῦ παροξύνοντος. IV 286, 35 stimulus: conpunctio, -o *(scrib.* -stic-). *legitur semel apud* RHET. Her. *et inde a* GAIO dig. *(semel)*, MIN. FEL., TERT. apol. *(semel)*, LACT. *[dub. var. l. p. 1983, 72.]*

1 *i. q. actus instigandi*: **a** *c. gen.*: **α** *obi.*: RHET. Her. 2, 30, 47 amplificatio . . . -is auditorum causa sumitur. FIRM. math. 6, 25, 3 divina mentis -e. GREG. M. in cant. p. 169, 20 ut cor nostrum ad -em sacri amoris accenderet. **β** *subi. (dubites de affectibus l. 18)*: MIN. FEL. 27, 3 par . . . in illis *furentibus* -o daemonis, sed argumentum dispar furoris *sc. atque in vatibus* (28, 5. *cf.* AVG. pat. 24, 21 immundi spiritus *[al.]*. CASSIOD. in psalm. 122 div. diaboli *[al.]*). LACT. inst. 4, 18, 6 Herodis. 5, 19, 2 qui praedonum suorum -bus parent. HIL. in psalm. 118 caph 4 cupiditatum (*cf.* CASSIAN. conl. 2, 11, 5 furtivi . . . desiderii. 8, 21, 9 libidinis). AVG. civ. 2, 25 p. 91, 15 D. mitius . . . suis cupiditatibus quam illorum *deorum* -bus exarsissent. LEO M. epist. 130, 2 Conc.S II 4 p. 83, 33 haereticorum -bus. *al.*

γ *explic.*: GREG. M. moral. 4, 42 eius *(sc. diaboli)* malitiam -e suae conversationis inflammant *pii.* 33, 68 flamma . . . oris eius *(sc. Antichristi)* est ipsa -o occultae locutionis.

b *absolute*: GAIVS dig. 5, 2, 4 novercalibus delenimentis -busve corrupti *parentes (adi. pro gen. subi. ut*: PROSP. resp. ad Gall. praef. aliena -e commoti *[v. et l. 35]*. NOVELL. Iust. 77, 1 pr. diabolica *[gr.* ἐνεργείας*]*. *cf.* CASSIAN. conl. 8, 25, 4 sua [CASSIOD. in psalm. 118, 121 suas immissiones -esque]. GREG. TVR. Iul. 30 nostra. EPIST. Austras. 9 p. 123, 9 quasi vêstro voto, consilio et -e). TERT. apol. 23, 3 compar exitus furoris et una ratio est -is *(sc. a daemonibus factae)*. CASSIAN. inst. 8, 9 ingruentibus repentinis ac lubricis -bus. VAL. CEM. hom. 10, 2 p. 723C amica -e. CASSIOD. in psalm. 138, 23 malis -bus. *al. metonymice de eo, quod -e suggeritur, fere i. q. consilium*: HIL. in psalm. 128, 4 hominibus alienae *(i. diaboli)* -is operariis.

? 2 *i. q. status instigati, suscensio, indignatio sim.*: COD. Theod. 16, 5, 7, 1 in hac . . . sanctione iustae sensu -is (*'fortasse* indignationis' *Mommsen)* agnoscimus *eqs.*

īnstīgātor, -ōris *m. ab* instigare. GLOSS. ἐγκεντριστής. *inde a* TAC., APVL. *[falso* ORIG. in Matth. ser. 27 p. 47, 13 iugatore (-e *de la Rue)*.] *i. q. qui instigat (c. gen. praeter l. 42. 45. 47)*: TAC. hist. 1, 38, 3 nullo tribunorum . . . adhortante, sibi quisque dux et -r. APVL. apol. 74 hic . . . pueruli huius -r, hic accusationis auctor. PAPIN. dig. 3, 2, 20 videris accusationis -r fuisse. ARNOB. nat. 5, 7 p. 179, 17 insaniae. AVSON. Symm. epist. 1, 32, 5 superfluus -r agitabo. AVG. civ. 14, 3 p. 8, 14 D. talium peccatorum suasor et -r occultus *(diabolus)*. MAX. TAVR. serm. app. 29 p. 908B non solum . . . consentiens, sed -r. CASSIOD. hist. 4, 25, 1 infremuit adversus -es *(var. l.* instigationis) malorum *(Theodoret. 2, 8, 54* κατὰ τῶν ταῦτα τετυρευκότων *[var. l.* τετορνευκότων*])*. in psalm. 17, 41 suo. 17, 43 eorum.

deriv.: instigatorius.

f. **īnstīgātrīx**, -īcis. *[falso* MAR. MERC. Migne 48, 134A *pro* irritatrix, *quod solum legitur in Conc.S I 5 p. 10, 7.]* *i. q. quae instigat*: TAC. hist. 1, 51, 3 pars Galliarum . . . acerrima -x adversum Galbianos.

īnstīgātōrius, -a, -um. *ab* instigator. *i. q. ad instigandum idoneus*: CASSIAN. conl. 16, 20 nisi . . . -is verbis . . . inritent.

īnstīgātrix *v. l. 52.*

1. īnstīgātus, -a, -um *v. s.* instigo.

2. īnstīgātus, *abl.* -ū *m. ab* instigare. *[e coni. v. p. 1983, 74.]* *i. q. instigatio*: VLP. dig. 9, 1, 1, 6 si -u alterius fera damnum dederit.

***īnstīgo,** -āvī, -ātum, -āre. [c. *steig- *'acutus' (cf. gr.* στίζω) *et* instinguere *conferunt e. g. Walde-Hofmann³ s. v. vix recte, cum potius* *-stig- *(cf.* -dicāre, -ducāre) *flagitares; fort. ex radice* *steg- *(germ.* *stek-, *cf. theod.* stechen) *vocali producta, sc. a verbo* *stēgāyō *(cf.* cēlāre, sēdāre *sim.), quod si ruris proprium fuit (v. p. 1981, 9) in suburbana dialecto (an Sabina? cf. Walde-Hofmann³ s. v.* hīra) *in* -stīg- *immutari potuit. Szemerényi.]* *inter verba act. coniug. I^ae affert* CHAR. gramm. p. 473, 4 B. *formae perf. brev.*: -asti *p. 1980, 7. 47*, -asse *p. 1980, 8*, -asset *p. 1980, 52. 70; plenae non nisi* -vit *e. g. p. 1981, 19*, -verit INTERPR. Paul. sent. 5, 15, 2, -verint *p. 1981, 28.*

NOT. Tir. 55, 11 -at. *de notione*: PAVL. FEST. p. 111 -are: incitare. SYNON. Cic. p. 414, 22 monet, accendit, -at, stimulat. p. 428, 22 contumeliis lacessit, iurgiis -at. p. 444, 2 impellit, -at, substituit. NON. p. 304, 9 fatigare: -are, cogere. GLOSS. ἐγκεντρίζω ὅ ἐστιν παροξύνω: instimulo, -o. -at: ἐποξύνει, ἐφιστᾷ, ἐπισπουδάζει. cogit, hortatur. stimulat, agitat. incendit, immittit. suadet. *al. ad singulos locos v. infra. legitur inde a* TER., LVCIL., RHET. Her., CIC., LVCR., CAES., VERG., OV.; *deest e. g. apud* SALL., HOR., PROP., TIB. *[it. sept.* stigar, *prov. et catal.* estigar. *R.]* *[falsa var. l. p. 1983, 72.]*

i. q. incitare, stimulare sim. (maxime incorporaliter; de not. corporali cf. p. 1980, 43. 1981, 9; -ant stimuli *p. 1980, 77; -antur iam incitati p. 1980, 4. 13. 41; accedunt adv.* vehementer *p. 1980, 9*, ferociter *p. 1981, 10*, nequiter *p. 1980, 69)*: **I** *-antur animantes*:

A *homines (deus l. 60, manus hominis l. 67)*: **1** *absolute vel c. obi. solo (de abl. in struct. pass. v. infra l. 24)*: **a** *-ant homines, dei (e. g. l. 11 sq.), daemones (e. g. l. 15. 23)*: TER. Andr. 692 si non insanit satis sua sponte, -a (EVGRAPH.: impelle et coge). Phorm. 186 loquarne? incendam; taceam? -em. 547 ni -emus etiam, ut nullus locus relinquatur preci (SCHOL. p. 134, 20 provocemus ad amaritudinem). 969 non hercle ex re isti⟨u⟩s me -asti (SCHOL. p. 139, 22 commovisti). LVCIL. 1068 invitasse aut -asse. RHET. Her. 3, 15, 26 si quam rem docere eos et vehementer -are velimus. LIV. 2, 38, 6 populos (RVFIN. hist. 3, 33, 2). *al.* SEN. epist. 28, 3 vatis . . . concitatae et -tae. *al.* STAT. Theb. 10, 163 sive hanc Saturnia mentem, sive novum comitem . . . -bat Apollo. QVINT. decl. 349 p. 375, 26 cotidie me hortor et -o animum meum. PLIN. epist. 3, 7, 15 ut currentem quoque -em *(cf. p. 1981, 11)*. HIL. c. Const. 7 fautores -as. SYMM. epist. 1, 34, 1 nisi -are pergo (instare *var. l.*). RVFIN. hist. 2, 13, 3 -bant daemones quosdam . . ., qui dicerent *eqs. (gr.* προεβάλλοντο). AVG. civ. 8, 24 p. 361, 3 D. malo spiritu -tus. EVSTATH. Basil. hex. 2, 5, 2 -antem vitare *(Migne gr. 29, 40A* τῷ παροξύναντι). *al. in abl. abs.*: CIC. Pis. 26 ignibus iniectis -ante te. HIRT. Gall. 8, 31, 2. LIV. 10, 19, 18 velut -ante dea *(cf.* COLVM. 10 praef. 4 quasi numine -ante. AVG. civ. 4, 27 p. 180, 25 D. *deis)*. TAC. hist. 4, 39, 2 -antibus amicis aut propria libidine. PRAEF. bibl. monarch. in Luc. sancto -ante *(var. l.* -tus) spiritu. LACT. inst. 4, 27, 5 daemonibus. GENNAD. dogm. 55 diabolo (APON. 11 p. 214 GREG. TVR. Franc. 9, 41 p. 400, 2. *al.*). *al.* **b** *-ant res (comprehenditur etiam abl. in struct. pass.; aliter l. 37)*: CAES. Gall. 5, 56, 1 Senones . . . conscientia facinoris -ari. SEN. Phaedr. 1156 quis te dolore percitam -at furor? (Thy. 27). dial. 4, 2, 4 cantus nos . . . et citata modulatio -at. 5, 2, 1 ira (AVG. civ. 8, 17 p. 347, 9 sq. D.). 5, 6, 1 nihil . . . quo -eris. epist. 108, 7 rapit illos -atque . . . pulchritudo. RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 2 p. 248, 1 virtus . . . -at et perurget. in Rom. 9, 14 p. 1221A -amur iniuriis (VAL. CEM. hom. 17, 6). GREG. M. moral. 4, 66 cogitationum -antium tumultus. *al. in abl. abs.*: SVET. Otho 5 -ante super animi dolorem etiam magnitudine aeris alieni. AVG. div. daem. 3, 7 p. 604, 8 vitio curiositatis. VAL. CEM. hom. 19, 1 desiderio. RVRIC. epist. 2, 52 p. 433, 23 affectu. OP. imperf. in Matth. 46 p. 894 misericordia. LEX Burg. lib. const. 52 tit. adulterio. *al.*

2 *c. structuris*: **a** *accedit abl. instr. vel causae (v. etiam l. 51. 58. 67 et cf. supra l. 24)*: VERG. Aen. 5, 228 sequentem -ant studiis. 11, 730 variis . . . -at vocibus alas ([SERV.: incitat et inritat]. CORIPP. Ioh. 5, 164 -at voce cohortes). LIV. 1, 47, 6 his aliisque increpando iuvenem -at. 6, 23, 4 hic per se iam milites incitatos insuper -bat elevando *eqs.* AVSON. 433, 6 p. 386 P. Neptunus . . . multitudinem praesentia maiestatis -at. PRVD. perist. 11, 107 -ant *martyrem* subitis clamoribus atque flagellis *(v. p. 1979, 82)*. c. Symm. 2, 893 ambage Sibyllae. CLAVD. 26, 559 dictis.

b *accedunt praepos.*: **α** contra *(sc. aliquem)*: BELL. Afr. 54, 4 milites . . . c. rem publicam -asti. HIER. in Ezech. 21, 8 p. 204D c. adversarios. *cf.* HIER. in Tit. 3, 3 p. 593B cum in tantum odii c. salvatorem -tus exarserit *Paulus.* **β** in: *aliquem (cf. p. 1981, 6)*: LIV. 2, 39, 7 tribuni iam ferocem per se plebem criminando in primores . . . -bant. 33, 47, 3 Romanos in Hannibalem. SEN. benef. 5, 6, 7 -asset in se regem insolentem. ASCON. Mil. p. 35, 5 in Ciceronem . . . multitudinem. *in aliquid (cf. l. 48)*: SEN. contr. 2, 6, 2 in fraudes et scelera et mutuum odium. VELL. 1, 12, 1 in arma (TAC. hist. 1, 73). SEN. epist. 105, 1 hominem in perniciem hominis. LACT. inst. 5, 21, 3 nescios in furorem (CONC.S I 5 p. 137, 6 in furores *[gr. I 1, 7 p. 58, 14* κατεθήγοντο . . . πρὸς κτλ.*]*). RVFIN. hist. 3, 6, 22 ut . . . praedones maledictis in necem sui . . . -ret *(gr.* ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν). *al. in aliqua re*: GREG. M. moral. 3, 4 ut in subditorum suorum cruciatibus -etur *deus.* **γ** ad *(aliquid; v. p. 1981, 11)*: LIV. 29, 31, 12 infensum *Syphacem* . . . ad reliquias belli persequendas -bant *(c. gerundivo ut*: RVT. LVP. 1, 11 ad bellum inferendum. CYPR. epist. 62, 1 p. 698, 22 *iuxta* confortare. LACT. mort. pers. 10, 6 AVG. contin. 5, 13 GREG. M. moral. 33, 67). FRONTIN. aq. 1 non ad diligentiam modo, verum ad amorem quoque. TAC. hist. 4, 78, 1 *l. 73.* APVL. met. 9, 29, 4 ad exitium eius. CYPR. laps. 14 p. 247, 9 ad precem. zel. 2 p. 420, 8 manum iniuriis . . . ad petulantiam caedis -at. ARNOB. nat. 7, 25 p. 259, 14 *(emend. Reifferscheid)*. HIL. in psalm. 118 aleph 8 ad peccandum (GREG. M. moral. 25, 6 ad p. nequiter -tus. *de gerundio v. et p. 1981, 11)*. VVLG. II Macc. 4, 1 tamquam ipse . . . -asset ad haec *(gr.* ἐπισεσεικώς, *Italae verss.* concussisset, conturbasset). *al.* **δ** pro: TAC. hist. 4, 78, 1 Gallos pro libertate, Batavos pro gloria, Germanos ad praedam -antes *Tutor et Classicus et Civilis.* **ε** circa: MVTIAN. Chrysost. hom. 28 p. 417/8 virorum animos c. mulieres irritat et -at *(gr.* παροξύνει . . . κατὰ κτλ.).

c *accedit inf. (aliter p. 1981, 26; fort. addas p. 1981, 28)*: LVCR. 4, 1082 stimuli . . ., qui -ant laedere id ipsum *(acc. deficiente ut*: AVG. in psalm. 103 serm. 3, 23 CASSIAN. conl. 1, 20, 5 FVLG. RVSP. epist. 3, 2). RVFIN. hist. 4, 15, 41 -batur . . . Niceta . . . adire iudicem *(sim. in struct. passiva*: CASSIAN. conl. 2, 13, 9. 9, 14. 10, 10, 6). CYPR. GALL. gen. 1420 -ans migrare senem. Ios. 80. *al.*

d *accedit enunt. c.* ut *(aliter l. 5; cf. et* qui *c. coni. l. 15)*: PANEG. 11, 3, 7 *Hercules* -at . . . illos . . ., ut . . . multa faciant ipsius similia. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 5 p. 174, 35 sq. volentem . . . ut magis

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

velit, -o; ... nolentem ... ut magis nolit, -o. RVFIN. Basil. hom. 1, 5 p. 1730^D ut se sequantur, provocat et -at (*Migne gr. 29, 1730^D ἐπιστρέφειν ἐπιχειρῶν*). EVCHER. pass. Acaun. 3 APRING. in apoc. 22, 11.

B *-antur animalia* (*accedit abl. l. 5,* in *c. acc. l. 6,* ad *l. 11*): Ov. met. 3, 243 rapidum solitis hortatibus agmen *canum* ... -ant (*cf.* PETRON. 95, 8 canem ... trahit -atque in Eumolpon. GREG. M. moral. 30, 12 lenis sibilus equos mitigat, catulos -at). PLIN. nat. 29, 71 neque anguis venenatus est nisi ... luna -tus. DON. Ter. Phorm. 186 (*v. p. 1980, 5*) -ari proprie fera dicitur. RVFIN. hist. 5, 1, 56 tauro ferociter -to (*gr. ταύρῳ tantum*). EPIPHAN. in cant. praef. p. 1 si quis ... equum pedibus percutiens ad currendum -et.

II *-antur res*: **A** *obi. est id, quod -ando generatur vel augetur*: **1** *ventus*: AETNA 565 fabriles operae ... folles ... exanimant pressoque -ant agmine ventum. **2** *affectus, actiones sim.* (*de voce l. 17*): SEN. epist. 10, 2 animus ... iracundiam -at (*cf.* TAC. dial. 31, 3 ut facilius iram iudicis vel -et vel leniat). STAT. silv. 4, 4, 33 vires -at alitque ... quies. APVL. flor. 17 p. 80 avium -ti ⟨cl⟩angores. LACT. inst. 6, 20, 29 *histrionum motus* libidines et docent et -ant. SERV. Aen. 7, 330 (*ad* 'acuit') inritavit et -vit eius insaniam. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 46, 13 qui -at lites, qui calumnias -et. MART. CAP. 7, 725 (vers.) curam ... -at in artes *Pallas*. VAL. CEM. hom. 12, 4 odia. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 19 p. 378^D metus ... subiectionem generat et odium aversionem malignitatis -at (*Migne gr. 44, 193^B ποιεῖ*).

B *obi. est id, quod -ando suggeritur* (*cf. c.* iubeo [*v. l. 28*] *et exemplis l. 18. p. 1980, 15. 18. 76. allatis hunc usum iuvantibus*): **1** *acc. c. inf. pass.*: TERT. adv. Iud. 3, 20 deus ... filium Moysi ... -at circumcidi. **2** *neutr. pron.*: ARNOB. nat. 2, 30 p. 73, 25 non, quod cupidines iusserint atque -verint, facere (*nisi ellipsin aut zeugma infinitivi accipias*). AVG. nat. et grat. 35, 40 si non fecerint, quod -at libido. **3** *interrog. indir.*: APRING. in apoc. 2, 5 quid faciat *peccatrix*, -at et commonet *Iesus*.

deriv.: instigatio, instigator, instigatrix, 2. instigatus.

īnstillātio, -ōnis *f.* *ab* instillare. *i. q. actus instillandi vel liquor instillatus*: PLIN. nat. 29, 133 (= PLIN. med. 1, 6) canini lactis -o. PALLAD. 12, 10 *urinam* suffundi, ut ad radices -o ipsa descendat.

***īnstillo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* stillare. *scrib.* -stell- *l. 52. 73.* *formae perf. brev.* -arunt *p. 1982, 5. 19,* -asse *p. 1982, 23.* GLOSS.^L II Philox. IN 542 -are ενισεςε (inicere). *legitur inde a* CATONE, CIC., MORET., HOR. [*confunditur in codd. saepius c.* stillare, *e. g.* CELS. 6, 7, 1^D PLIN. nat. 28, 73 *al.; c.* destillare MORET. 113. *al.*]

I *transitive*: **A** *i. q. guttatim indere* (*sive intro* [*e. g. l. 49. 72. p. 1982, 3*] *sive supra* [*e. g. l. 65. 69. 72. 82. 84*]; *accedit dat. passim* [*dat. morbi v. infra l. 74*]; in *c. acc. l. 50. 51. 69. 72. 74. 81. 84, c. abl. l. 52. 73;* super *l. 82;* per *l. 52. 53. 59. p. 1982, 1* [*aliter l. 64. 66*]; ab *l. 78;* de *l. 83. p. 1982, 26; v. praeterea infra l. 75*): **1** *proprie et in imag.* (*l. 80. p. 1982, 5; -antur res liquidae praeter l. 53; nota part. perf. n. plur. pro subst. p. 1982, 3*): **a** *animantibus* (*part. corp. praeter l. 71; usu med. praeter l. 61*): **α** *in aurem* (*cf. l. 76. p. 1982, 21*): CATO agr. 157, 16 *sucum* in aurem intro ... -ato (CELS. 6, 7, 1^F crassius medicamentum ..., quam ut in aurem -ari possit. *cf.* ORIBAS. syn. 5, 12 in aure instellatur [*gr. ἐνστάζουσαν*]). CELS. 6, 7, 1^C per striglem (*cf.* 6, 7, 4^B squama ... aeris cum sandaracha contrita per fistulam ... -atur). 6, 7, 7^C. PLIN. nat. 20, 4 auribus surdis (*dat. ut*: 20, 53. 83. 146 verminosis [*cf. Diosc. 3, 35 W. ἐνσταζόμενος*]. 20, 162 a. -atur ad sonitus atque tinnitus. 24, 92 purulentis [27, 114]. *al.* SER. SAMM. 11. MARCELL. med. 9, 11. *al.* PLAC. med. 7, 5 rec. *β. al. cf.* GARG. MART. med. 3 auriculis [MARCELL. med. 9, 23 a. dolenti et ulcerosae. 9, 41 laboranti. *al.*]). 30, 21 cinis ... -tus ex oleo ... per aurem. *al.* PLAC. med. 2, 3 rec. *β* -ta aurium dolorem sanat. *al.*

β *in alias partes*: Ov. trist. 3, 3, 22 subpressa ... lingua palato vix -to restituenda mero (*locus non expresse indicatur ut*: CELS. 8, 10, 1 -andum vinum est. COLVM. 6, 11 lamina candente sebum ... -atur. 6, 14, 6 oleo per ardentem lucernam -to. PLIN. nat. 28, 73 contra morsum ... bibitur -aturque *lac. al.*). COLVM. 6, 12, 5 vetus *dolor* uritur et supra ustum butyrum ... -atur. 7, 5. 13 candens sevum vulneri per ardentem tedam -ato (PLIN. nat. 26, 22. *cf.* 20, 41 ad dentes conluendos -vere et plagis bestiarum [23, 129. 32, 33. *cf.* 28, 111 morsibus]). PLIN. nat. 20, 138 phreneticis ... in tempora et cerebrum (*cf.* 24, 63 capiti. 32, 40 cerebro). 20, 158 naribus supinis (32, 130. 34, 126). 21, 140 infantibus (24, 83. 28, 259 contra comitiales. *cf.* 32, 36 comitialibus -atur ore diducto). 24, 8 oculis. 28, 69 in pedem. 28, 258 in os (*cf.* ORIBAS. syn. 5, 14 add. p. 54 instellantes in ore). 32, 75 -antes ... sucum in vestigia evulsorum *pilorum.* **γ** *c. dat. morbi* (*cf. etiam contra l. 64. 71,* ad *l. 56*): PLIN. nat. 20, 28 aurium gravitati (23, 154 aurium dolori aut g. 24, 18 g. aut vermibus aurium). 20, 190 capitis doloribus (20, 201 aurium d. [*Diosc. 4, 64, 4 W. ἐγχεόμενος.* 32, 35]. 24, 77 -vit dentium d. a contraria aure. *v. et l. 76*). 25, 143 -atur ... sucus lippitudini.

b *rebus*: **α** *variis*: CIC. Cato 36 (*in imag.*) nisi tamquam lumini oleum -es. Ov. epist. 18, 153 merum ... -at in ignes (*cf.* fast. 2, 579 vina. ARNOB. nat. 7, 30 p. 264, 1 si ... vini ... rores super vividam ieceris atque -veris prunam. IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 23 vinum de poculo in mensam). CELS. 8, 3, 3 paulum rosae vel lactis *in terebram.* COLVM. 9, 8, 9 per quod foramen exiguo melle ... -to *in arundinem.* QVINT. inst. 1, 2, 28 ut vascula angusti oris superfusam ... copiam respuunt, sensim autem influentibus vel etiam -tis complentur (*in vas ut*: CYPR. GALL. exod. 1045 creterrae -ans aliam *partem sanguinis*). AVG. c. acad. 2, 2, 5 p. 26, 22 (*in imag.*) flammulae -arunt ... unguenti guttas (*cf. l. 9*). gen. ad litt. imperf. p. 492, 20 *dicunt* terram imbribus madefactam antris ... -are atque insudare tantum, quantum ... erumpat in fontes. *al.* **β** *cibis* (*l. 9. 11*), *medicamentis* (*apud* CELS. *praeter l. 16*): MORET. 113 guttas -at olivi (CASSIAN. conl. 8, 1, 1 illam olei g. *cf. l. 5*). HOR. sat. 2, 2, 62 cornu ... bilibri caulibus -at *oleum*, veteris non parcus aceti. CELS. 5, 17, 2^B mixtis his -atur ... acetum (5, 18, 19 mel. *cf.* 5, 18, 36 quibus, dum contunduntur, hemina vini ... -atur [6, 18, 8^B q., dum teruntur invicem rosa et vinum -atur]). 5, 18, 31 -ta aqua (*abl. abs. ut*: 5, 25, 3^B -to subinde passo). 5, 20, 6. 5, 24, 2. 5, 25, 3^B. 6, 7, 1^D. *cf. de antidoto poculis indito*: SER. SAMM. 1074 si hederae sucum ... -es pateris (parvis *trad.*), poterunt haud ulla nocere pocula.

2 *translate*: CIC. Att. 9, 7, 1 quae *litterae* mihi quiddam quasi animulae -arunt (*rest. Lambinus*). HOR. epist. 1, 8, 16 praeceptum auriculis hoc -are memento (*cf.* TRACT. de trin. fid. p. 194, 11 aliquid secretis auribus [HIER. epist. 73, 5, 2 fidis. BOETH. cons. 1, 4, 38 W. a. cogitationibusque]). VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 maximo ingenio ... eloquentiae -asse videntur alimenta *apes Platonis parvuli labellis mel inserentes.* SEN. benef. 6, 16, 6 *iuxta* tradidit. dial. 9, 3, 3 virtutem -at (instituat *trad.*) animis. ITALA II Macc. 8, 27 rec. P initium miserationis -ante *deo* illis de caelo (*gr. τάξαντος* [*var. l. σταξ-*], *Vulg.* stillans, *al. verss.* destillans, pluens). Ps. SEN. epist. Paul. 14 quibus ... sermo dei -tus ... parit. Ps. ATHAN. ad mon. 1 p. 71^B -ta doctrina (*antea* insinuata). EPISC. GALL. Leo M. epist. 99, 3 quod diabolus ... -at. VEN. FORT. vita Leob. 10, 32 mortiferum ... venenum.

B *i. q. guttatim madefacere*: CIC. carm. frg. 32, 38 B. (Tusc. 2, 25) excidunt guttae, quae saxa ... -ant. VEN. FORT. carm. 8, 3, 252 luminis -ans ora lavabat aquis.

II *intransitive i. q. guttatim defluere, decidere*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 15 -ans humor et ... decedens atque meatus singulos invadens.

deriv.: instillatio.

? **īnstimulātio,** -ōnis *f.* *ab* instimulare, *nisi legendum* in stimulationem (*cf. l. 43 sq.*) *aut* stimulatio (*auctum per 'i' protheticam q. d., cf. script.* istimulationis *Itala psalm. 59, 5* [*Aug. ad l.*]. *v. Schuchardt, Vokalismus II 343 sqq.*). *i. q. actus (in)stimulandi*: ITALA iud. 11, 35 (codd. n. 91. 94. 95) -o doloris facta es mihi (*gr. A εἰς σκῶλον, Ambr. off. 3, 78* stimulus [in stimulum *var. l.*], *Aug. quaest. hept. 7, 49 p. 485, 17* in offendiculum, *aliter Vulg. et gr. B*).

īnstimulātor, -ōris *m.* *ab* instimulare. GLOSS. ἐγκεντριστής. *i. q. qui instimulat*: CIC. dom. 11 seditionis ... -r et concitator tu fuisti.

īnstimulo, -ātum, -āre. *ab* in *et* stimulare. SYNON. Cic. p. 420, 6 incusat, -at, incitat. GLOSS. -o: ἐγκεντρίζω ὅ ἐστιν παροξύνω. GLOSS.^L II Philox. IN 543 -at: ἐπ⟨ε⟩ίγει, παροξύνει, παρακελεύεται, προτρέπεται. V Abba IN 162 -at: instigat, cogit, hortatur. [*falso trad.* PLAVT. Persa 129 *pro* insimulas. *confunditur c.* stimulare *l. 54. 58. 62.*]

i. q. stimulare, incitare sim. (*c. inf. l. 54*): VERG. Aen. 4, 576 deus ... festinare fugam ... -at (stim- *M, Serv.*). Ov. met. 14, 495 talibus iratam Venerem ... -at verbis stimulisque resuscitat iram (*c. abl. ut*: fast. 6, 508 Bacchas ... fictis ... sonis. SIL. 2, 543 voce. STAT. Theb. 1, 715 dapibus. AVIAN. fab. 26, 8 securam placidis -are dolis. OROS. hist. 6, 17, 3 populus dolore -tus [stim- *var. l.*]). VAL. FL. 2, 134 hinc rabidas dolor undique matres -et (4, 285 h. pudor, h. ... spes ... -at. OROS. hist. 3, 15, 9 cum h. ira ..., inde gloria ... pugnantes -ret). 3, 645 -at ducitque faventes. MARCELL. dig. 5, 2, 3 falso parentes -ti liberos ... exheredant. SEDVL. carm. pasch. 1, 237 -ante fame (stim- *var. l.*).

deriv.: instimulatio (?), instimulator.

īnstinctio, -ōnis *f.* *ab* 1. instinctus. GLOSS. ἐρεθισμός. *i. q. instinctus*: RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 2 p. 247, 19 etiamsi nulla diaboli provocasset -o (*l. 13* instinctu). GREG. M. moral. 16, 45 nunquidnam haec ... suis -bus et non magis divinis impulsionibus agitantur? (*antea* occulto instinctu).

īnstinctor, -ōris *m.* *ab* 1. instinctus. SYNON. Cic. p. 420, 38 concitator, turbator, -r. *i. q. instigator, concitator*: TAC. hist. 1, 22, 3 Ptolemaeus, ... sceleris -r. 4, 68, 5 acerrimo -e belli Iulio Valentino (AMM. 21, 12, 20 a. belli -r. *cf.* 30, 1, 2 acer dissensionum -r). TERT. bapt. 4, 1 *spiritum* super aquas -em (*T*, intinc- *B*) moraturum. adv. Marc. 2, 10 p. 384, 4 in diabolum ... ut in -em delicti. RVFIN. Orig. in Ios. 1, 6 p. 294, 23 et superbiae et zeli ... sunt aliqui incentores angeli et -es horum malorum.

īnstinctūra, -ae *f.* *ab* 1. instinctus. *i. q. instinctus, instigatio*: FVLG. aet. mund. p. 136, 17 sicut his -a cataclismi praerogat scelus, ita pueris tinctura fontis diluit facinus (*cf. Friebel, Fulgentius 123, 1*).

1. *īnstinctus, -a, -um *et* **īnstinguo,** -nxī, -ere (*v. p. 1983, 43*). [*una c.* instigare (*q. v.*) *ut* dis-, interstinguere *a *steig- derivant Walde-Hofmann³ I 707 ad semivoc.* -u- *conferentes* unguere *vocem no-*

[Alt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tionis prorsus alienae; conferendum potius c. radice germ. *stenkw- (ex *stengW-), cf. got. stigqan (bi-, ga-) '*illidere, offendere, irruere*'. *Szemerényi.*] *legitur* -tus *inde a* VARRONE, CIC., LVCR., OV., LIV. [*confunditur in codd. c.* instrictus *e. g.* QVINT. inst. 10, 1, 81 (*e coni. falsa* APVL. met. 8, 22, 3); *falsa var. l. pro* instrinxit GELL. 17, 20, 7.]

1 *part. perf.* -tus *i. q. instigatus, commotus sim.* (*de hominibus praeter l. 14. 25. 32, pro subst. e. g. l. 40. 42; accedit acc. graec. q. d. l. 25. 39,* in *c. acc. l. 32. 36,* ad *l. 30. 38*): **a** *ablativo indicante causam vel auctorem* (*e. g. l. 26. 27*): VARRO Men. 117 videmus populum furiis -tum (LIV. 1, 47, 7). CIC. Verr. II 5, 188 nefario quodam furore et audacia (dom. 141. VAL. MAX. 6, 2, 3 tribunicio f. LVCAN. 5, 150 -tam sacro mentem . . . f. *cf. de aliis affectibus malis*: VAL. MAX. 1, 5 ext. 1 adrogantiā. 9, 2 ext. 8 consimili genere aemulationis. CVRT. 8, 14, 33 belua -ta rabie. APVL. met. 3, 3, 4 privatis simultatibus -tum odio proprio saevire). phil. frg. X 3 vinolenti adulescentes tibiarum . . . cantu . . . -ti (*cf.* APVL. apol. 42 carmine). LVCR. 1, 925 amorem musarum, quo . . . -tus . . . avia Pieridum peragro loca. OV. fast. 6, 597 talibus *sc. verbis* -tus (TAC. Agr. 16, 1 his atque t. invicem -ti. *cf.* LIV. 6, 14, 9 his vocibus [9, 40, 7. TAC. hist. 4, 24, 3 h. inter se v. -tos flammavere insuper . . . litterae. ann. 2, 46, 3 h. v. -tos . . . propriae quoque causae stimulabant]. SEN. epist. 108, 22 his. STAT. Theb. 1, 83 votis . . . -ta paternis. APVL. met. 9, 23, 5 his -ta verbis). LIV. 5, 15, 10 quae . . . cecinerit divino spiritu -tus (QVINT. inst. 12, 10, 24 -tis divino s. vatibus. *al. cf.* 5, 21, 2 numine *Apollinis* [GELL. 15, 22, 5 *cervam* -tam Dianae n. PORPH. Hor. carm. 3, 25, 1 n. eius mentem -tus. *al.*]. VAL. MAX. 1, 8, 10 impulsu . . . numinis. SEN. Phaedr. 339 Venere. Phoen. 16 deo [IVVENC. 1, 276 vatis vox -ta d.]. dial. 10, 9, 2 *vates* velut divino ore -tus [*def. Dahlmann, Hermes 76, 1941, 103*]. HIL. myst. 1, 26 spiritali motu). QVINT. inst. 1, 2, 29 celebritate audientium. SVET. Iul. 19, 2 iniuriā. APVL. met. 9, 18, 1 *iuxta* inflammatus. Plat. 2, 2 ad eius (*sc. boni*) ardorem. ARNOB. nat. 6, 16 p. 229, 11 -ta (*Gelenius*, dist- *P*) veritate naturae *animalia*. IVST. 12, 7, 8 repentino impetu mentis in sacros . . . ululatus -tus. *al.* **b** *non indicata causa* (*liberius iunctus vid. abl.* LIV. 4, 33, 2 velut fanatico -ta cursu in hostem ruit [fanatico furore *Cornelissen, sed cf. vol. IV 1529, 53 sqq.*]): VELL. 1, 12, 1 universa . . . -ta in bellum Achaia. SEN. epist. 71, 36 te quoque -tum esse . . . video (*acced.* sum *ut*: CVRT. 4, 14, 7 sic duces, sic proximi militum -ti sunt. TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 501, 7 non ad fraudem sunt -ti, sed ad mercedis compensationem). SIL. 8, 242 Arpos tendunt -ti pectora Poeni. 12, 518 -ti glomerant gressus. 15, 135 sed quamquam -tis tacitus tamen . . . pectora subrepit terror. TAC. dial. 14, 1 Maternus, concitatus et velut -tus. Agr. 35, 2 -tos ruentesque . . . disposuit.

2 *aliae formae, fere c. not. q. e. instigare, pulsare* (GLOSS. III 452, 40 -it: παροξύνει [= 482, 66, *sed alia manu* instigat *adscriptum*]): TERT. anim. 26, 4 exultat Elizabeth, Iohannes intus impulerat; glorificat dominum Maria, Christus intus -nxerat. *cf. etiam l. 5.*

deriv.: instinctio, instinctor, instinctura, 2. instinctus.

2. *instīnctus, -ūs *m. ab* 1. instinctus. *abl. praeter p. 1984, 67 sqq., plur. l. 74. p. 1984, 77.* GLOSS. οἶστρος ὁ παροξυσμός. -u: in accensu. GLOSS.L II Philox. IN 540 -i⟨n⟩ctis (-us): ἐνθουσιασ⟨μός⟩. III Abstr. IN 226 (= V Abba IN 317) -u: impulsu. V Abba IN 315 -o dei: inspiratione dei. *legitur inde a* CIC. (*p. 1984, 19. 52*), SALL. (?), VAL. MAX., SEN. philos., *in serm. ped. praeter* STAT. (*l. 65. p. 1984, 36*), PRVD. c. Symm. 2, 669.

i. q. instigatio, impulsus (*iuxta* inflatus *p. 1984, 20,* adflatus *p. 1984, 20,* motus *p. 1984, 12. 80,* impetus *p. 1984, 37; opp.* actus *p. 1984, 43,* opus *p. 1984, 81; accedit gen. obi. e. g. p. 1984, 53. 76, gen. explic. p. 1984, 46. 80*): **I** *ponitur ablativo* (*plur. l. 74*): **A** *in locutione q. e.* '-u *aliquid facere*' *sim.* (*nota hinc pendere etiam p. 1984, 52. 1985, 4*): **1** *sc. instigatum ab alio* (*vel aliqua re; opp.* sponte *p. 1984, 27. 30,* per se *l. 72. p. 1984, 34* [*cf. p. 1984, 55*]): **a** *c. gen. instigantis*: **α** *deorum, hominum, diaboli*: ? SALL. hist. frg. 2, 6 (Serv. georg. 1, 14) matris (*Sallustio trib. Maurenbrecher*). VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 dearum (*cf.* STAT. Theb. 5, 104 superum. GELL. 16, 17, 1 vi atque -u eius dei [OPTAT. 7, 3 p. 172, 21. *al.*]. CYPR. laps. 25 p. 255, 16 divinae maiestatis. FIRM. math. 6, 31, 54 divinitatis [VEG. mil. 2, 21 non tantum humano consilio, sed etiam d. -u. *al.*]. *sim. al.*). CVRT. 3, 8, 15 purpuratorum. *al.* TAC. hist. 1, 70, 1 in Italia manentes -u decurionum. ann. 1, 32, 3 paucorum. SVET. Vesp. 7, 3 -u vaticinantium effossa sunt . . . vasa. TERT. anim. 21, 3 quod -u serpentis operatus est (PELAG. in Rom. 8, 19 non per semet ipsos peccantes, sed s. -u [instigatione consilio, instigante consilio *var. ll.*]. *cf.* PS. CYPR. aleat. 7, 2 diaboli [extigatu *var. l.*, instigatu *Wölfflin apud Miodoński. al.*]. LACT. inst. 4, 30, 1 -bus daemonum [RVFIN. hist. 5, 1, 14 *gr.* ἐνέδραν. PALLAD. hist. mon. I prooem. p. 245/6; *gr. p. 9, 7 B.* ἐνεργείας. *al.*]. *cf. et p. 1984, 57. 73*). VLP. dig. 47, 11, 5 cuius -u ad infamandum dominum servus . . . confugisse compertus erit. EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12 043) 21 (*cf.* COD. Theod. 9, 5, 1 pr. = Iust. 9, 8, 3, 1) cuius consilio atque -u ad accusationem accessisse videatur. *al.* *accedit part. perf. praedic.* (*cf. p. 1984, 16*): FLOR. epit. 1, 9, 1 quodam quasi -u deorum concitatus . . . destituit. LACT. inst. 4, 27, 12 -u daemonis percitus . . . dementit. AVG. nupt. et concup. 33, 55 conpulsus. PS. AVG. serm. 60, 2 commonitus. SVLP. SEV. dial. 3, 15, 3 agitatus. **β** *rerum* (*maxime*

affectuum sim.): VAL. MAX. 2, 4, 6 eius (*sc. lautitiae*) -u Campanam imitatus luxuriam *eqs.* 2, 9, 6 aemulationis (*cf.* CYPR. zel. 4 p. 421, 11 zeli). SEN. epist. 94, 66 tot pericula . . . adpetisse virtutis -u (RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 3 p. 250, 16). PS. QVINT. decl. 5, 12 p. 98, 27 tacito mentis -u . . . amemus (FIRM. math. 1, 3, 8. *cf.* 5, 3, 34 animi sui. *v. et infra l. 77*). APVL. Plat. 2, 13 *amor* est adpetitus ardens, cuius -u *eqs.* (*cf.* FIRM. math. 3, 12, 20 amoris [*al.*]). ARNOB. nat. 2, 50 p. 87, 17 facultatis. FIRM. math. 1, 7, 24 furoris (err. 18, 2 SVLP. VICT. rhet. 37 p. 334, 33. *al. cf. l. 17*). 2, 30, 13 cupiditatis -u aut . . . temeritatis ardore (3, 5, 10. *al. v. et infra l. 71*). 3, 6, 25 libidinis (COLL. Mos. 6, 4, 2. *al.*). HIL. trin. 9, 59 *cogitationes* non solum praesenti motu incitatas, sed etiam -u futurae voluntatis agitandas (POMER. 2 praef. 1 propriae. *cf. etiam l. 80*). AVG. civ. 3, 13 p. 111, 11 D. quanto et quam iusto doloris -u. PS. AVG. serm. ed. Mai 2, 1 non studio, sed dolore, non odii praeiudicio, sed veritatis -u. EVCHER. pass. Acaun. 2 in furorem -u indignationis exarsit. *al.* *accedit part. perf. praedic.* (*cf. p. 1983, 80*): LACT. epit. 7, 4 -u furoris elatus . . . trucidavit. HIL. trin. 2, 5 malignitas -u diabolicae fraudulentiae excitata . . . eludit.

b *c. adi. pro gen. posito* (*cf. etiam l. 53. 62. 69*): CIC. div. 1, 12 aliquo -u inflatuque divino futura praenuntiat (1, 34 -u d. adflatuque. 1, 66. CVRT. 8, 10, 15 non d. -u, sed lascivia. CYPR. Demetr. 11 p. 359, 6 d. spiritu et -u. *al. cf.* SEN. dial. 9, 17, 11 sacro). SEN. epist. 36, 8 nec . . . opus esset, in id . . . acui, in quod -u quodam voluntario iremus. APVL. apol. 96 vestro (ISID. epist. 10, 4 [*verba Braulionis*]). HIL. trin. 1, 7 rerum pulchritudinem . . . sensus naturali metitur -u (RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 5, 3 [*Migne gr. 35, 1233C* φύσεως οὕτως ἔχοντες]. *al.*). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 237 alieno -u, non sua sponte. *al.*

c *absolute et c. aliis attrib.*: **α** *instigant dei, homines, diabolus*: CVRT. 8, 6, 16 -u videbatur futura praedicere. PLIN. paneg. 73, 2 -u quodam et imperio (*opp.* sponte). HIL. in Matth. 29, 2 -u prophetico (myst. 1, 10 [*postea*: nesciens prophetavit]). AVG. gen. ad litt. 2, 17 p. 61, 16 *vera ab astrologis* -u quodam occultissimo dici (*cf.* 11, 32 p. 366, 23 occulto -u ad hoc illa conturbatione compulsi sunt [11, 33 p. 367, 25. GREG. M. moral. 16, 45 *opp.* per se. *aliter infra l. 48*]). VITA Maxent. (BHL 5973) 8 -u cogitare coeperunt (*postea* diabolus immisit). **β** *instigat affectus quidam*: STAT. Theb. 11, 673 horruit -u rabido. TAC. hist. 1, 57, 2 -u et impetu et avaritia (ann. 14, 16, 1 non i. et -u nec ore uno fluens *species carminum*. PLIN. epist. 1, 22, 10 i. quodam et -u procurrere ad mortem . . ., deliberare vero *eqs.*).

2 *sc. instigando alium*: FRONTIN. strat. 2, 7, 12 *Marius* hostem ostendens 'illinc' inquit 'petenda est (*sc. aqua*)'; quo -u adsecutus est, ut *eqs.* TERT. anim. 27, 5 animam et carnem simul fungi, animam concupiscentia, carnem opera, animam -u, carnem actu. CYPR. epist. 41, 2 p. 588, 9 -u suo quietem fratrum turbans. FIRM. err. 21, 5 venerando -u hoc . . . denuntians per prophetas *Christus*. PHILIPP. in Iob 38 p. 762A deus . . . voce, id est affectu clamoris et insinuationis -u, . . . iubet (*cf.* RVRIC. epist. 2, 64 p. 441, 11 suae inspirationis -u). AVG. civ. 2, 26 p. 93, 9 D. spiritus occulto -u . . . agitans mentes (gen. ad litt. 11, 27 p. 360, 10. *aliter supra l. 33*). gen. ad litt. 11, 27 p. 360, 11 si solo -u occultius ageret. PRAEDEST. 3, 10 p. 648A Pauli sententiam evidenti manifestamus -u.

B *vario usu*: **1** *post praepos.*: CIC. Tusc. 1, 64 ut . . . poetam . . . carmen sine caelesti aliquo mentis -u putem fundere (CYPR. epist. 36, 3 p. 575, 3 neque . . . s. -u quorundam ausuros fuisse. AVG. pat. 24, 21 *voluntas mala* potest et s. alterius spiritus -u se ipsa seducere. PALLAD. hist. mon. I 58, 5 s. -u dei [*gr. p. 168, 16 B.* ἀθεεί]). TERT. anim. 16, 1 quod acciderit ex serpentis -u (adv. Marc. 4, 34 p. 536, 9 ex libidinis, non ex legis -u. LACT. inst. 7, 18, 1 cum prophetae ex dei spiritu tum . . . vates ex -u daemonum cecinerunt). CYPR. epist. 55, 27 p. 645, 12 de adversarii -u . . . natae concupiscentiae. COD. Theod. 2, 8, 18 (= 8, 8, 3. 11, 7, 13) qui a sanctae religionis -u rituve deflexerit. **2** *usu liberiore*: GELL. 1, 11, 14 impulsu et -u extraneo naturalis . . . Gracchi vehementia indiguisse non . . . existimanda est (*cf.* HIL. in psalm. 51, 7 quod . . . caret sensu intellegentiae, caret et rationis -u). HIL. in Matth. 4, 21 relicto voluntatis -u. in psalm. 52, 2 -u nequitiae interioris urgente . . . eloqui.

II *ponitur aliis formis* (*deest dat.; plur. l. 77*): PS. QVINT. decl. 4, 3 p. 69, 25 primam fatalis -us necessitatem (*c. adi. pro gen. ut*: HIL. in Matth. 20, 7 diabolici -us calore. SYMM. epist. 5, 20, 2 tuus coegit -us). 4, 19 p. 85, 24 tamquam sequar classici vocantis -um. 15, 8 p. 284, 1 infandae cupiditatis -um. TERT. adv. Marc. 1, 2 p. 292, 16 passus . . . huius praesumptionis -um (LACT. inst. 4, 5, 5 divini spiritus . . . p. -um). HIL. in Matth. 10, 4 satanae -us (*cf.* 16, 10 diabolicae artis -um. in psalm. 128, 2 diaboli [*opp.* exsecutio]. RVFIN. Orig. princ. 3, 2, 4 p. 251, 8 mali angeli [*antea* suggeri]). 19, 3 prohibendorum infantium subrepit -us (*cf.* 21, 10 interrogandi . . . -us). myst. 2, 2 diversos humanae mentis -us (HIER. in Ezech. 18, 1—2 p. 169B primus pulsus cogitationis, immo parvus mentis -us. *cf.* in psalm. 1, 9 ad haec . . . nos vitia naturae nostrae propellit -us). in psalm. 53, 10 malignae voluntatis -us ac motus (trin. 1, 10 v. -um . . . incitabit). 57, 4 malignitatis. 128, 4 alterius opus, alterius -us est. SYMM. or. 1, 4 haesit . . . maestior rebellis -us (*sine gen. ut*: AVELL. p. 505, 3 -us ipse [*postea* ipsum velle]). GREG. TVR. Franc. 9, 41 p. 400, 10 reddentes . . . dilectionis -um. *post praepos.*: ITALA II Thess. 2, 11 (TERT. adv. Marc.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 16 p. 631, 10) erit eis ⟨in⟩ -um fallaciae (*gr.* πέμπει . . . ἐνέργειαν πλάνης, *Vulg.* mittet . . . operationem errroris. ⟨in⟩ *Kroymann*, -um *nom. non recusant Harnack, Soden* [*v. Festg. Jülicher 235*]). HIL. in Matth. 14, 6 praeter gerendi munus -umque. in psalm. 67, 24 per -um proditionis peccant (LEX Burg. lib. const. 45 p. . . . cupiditatis -um). *sequitur inf.*: HIER. epist. 96, 6 ignorans, quod daemonici spiritus esset -us sophismata . . . sequi *eqs.*

instinguo *v.* 1. instinctus. *Alt.*

īnstīpo, -āre. *ab* in *et* stipare. GLOSS. -at: congerit. ἐνστοιβάζει. [*falso trad.* POMPON. Atell. 50 *v. p. 1922, 17.*] *i. q. (in aliquid) stipare, infercire* (*c. dat. l. 13*): CATO agr. 113, 2 *vini amphoras* in cuneum componito et -a⟨to⟩. MARCELL. med. 10, 64 *ficus coctae* naribus -antur (PLIN. VAL. 1, 25).

īnstipulor, -ātus sum, -ārī. *ab* in *et* stipulari. *scribitur* istip- *l. 21, nisi* i-*protheticam q. v. accipias.* *de passiva significatione loquitur* PRISC. gramm. II 388, 9 sqq. *afferens* PLAVT. Pseud. 1096 *et* Rud. 1381 (*v. infra*). NOT. Tir. 67, 30 -atur. *i. q. stipulatione pacisci, stipulari*: PLAVT. Pseud. 1069 (*Ballio ad Simonem*) minae viginti sanae . . . sunt tibi, . . . quas aps te est -tus (stip- *A*) Pseudolus. Rud. 1381 ni dolo malo -tus sis. TAB. vendit. Journ. d. Sav. 1930, 27 (*a. 494*) istipulatus est *emptor* (*cf. l. 15*). *Sz.*

īnstita, -ae *f.* [*vix ab* instare (*Walde-Hofmann³ I 707, cf. Schwyzer, DLZ 1933, 1128*), *quod notionibus non convenit; fort.* -a '*limbus*' *a gr.* *εἰσθέτη (*pro* *īstita *urbane* -a), -a '*resticula grabbati*' *a gr.* *εἰστάτη (*εἰστείνω, *cf.* ἐντείνω). *Szemerényi.*] ist-, -stat-, ?*nom.* -is (*plur.* -es [-ae *Lindsay* GLOSS.^L Corp. I 119]): GLOSS. *de notione*: SERV. Aen. 2, 616 *limbus* est pars vestis extrema, quae -a dicitur (*affert* HOR. sat. 1, 2, 29 *v. infra l. 40*). SCHOL. Hor. sat. 1, 2, 28/29 -a . . . dicitur τὸ περιπόδιον, quod togae subsuebatur, quo (qua *edd. vet.*) matronae utebantur. 1, 2, 29 (*cf. app. crit.*) -a . . . est tenuissima fasciola, quae praetextae adicitur (SCHOL. Stat. Theb. 7, 654 f. est, quae imam vestem suo pingit ornatu [*affert* HOR. *locum supra laudatum*]). GLOSS.^L I Ansil. IN 1625 -is: id est parvis linteolis aut nastalis (-ul-) unde mortuorum pollices ligantur, sicut in euangelio scriptum est propter Lazarum quia ligatos pedes et manus habebat -is (*sim.* V Abba IN 179. *al.*). GLOSS. ἐπενδύτης. ἀκροζώνη. -ae: grabati (*trad.* gravati *vel* gravatae) resticulae. -is: palliolum (-orum? palliorum ?) fasciae. nastalis (-ul-), ligamina mortuorum. *cf. l. 58.*

1 *fere i. q. limbus in veste matronali* (*cf. E. F. Leon, Class. Journal 44, 1949, 378 sqq.*): HOR. sat. 1, 2, 29 illas, quarum subsuta talos tegat -a veste. OV. ars 1, 32 (= trist. 2, 248) quae . . . tegis medios -a longa pedes. *per synecdochen*: OV. ars 2, 600 in nostris -a nulla iocis.

2 *fere i. q. fascia*: SCRIB. LARG. 47 (= MARCELL. med. 10, 8) involvere . . . eam *pinnam* fasciola tenui lintea quasi -a (*Marcell.*, insita *ed. pr.*). 133 ventrem . . . constringere extra -a longa. PETRON. 20, 4 (*contextu incerto*) duas -as ancilla protulit de sinu alteraque pedes nostros alligavit, altera manus. 97, 4 imperavi Gitoni, ut . . . grabatum subiret annecteretque pedes et manus -is, quibus sponda culcitam ferebat (*in lecto ut*: ITALA prov. 7, 16 [Ambr. Cain et Ab. 1, 4, 14 Didasc. apost. 5, 20; *cf.* Ps. Ambr. apol. Dav. II 3, 14] -is texui [extendi *Didasc.*, intexit *Ps. Ambr.*] lectum meum [*gr.* κειρίαις, *Vulg.* funibus]. HIER. in Os. 13, 14 p. 938^A *terrigena* ligatur -is lectulorum). STAT. Theb. 7, 654 candida pampineo subnectitur -a pilo (infula pileo *Imhof*). ITALA Ioh. 11, 44 (cod. b *al.* Iren. 5, 13, 1 = VVLG.) *Lazarus* ligatus pedes et manus -is (*gr.* κειρίαις, *codd. p r* fasceis. *cf.* AMBR. exc. Sat. 2, 80 *syn.* vincula. *sic de mortuis*: VITA Amator. [BHL 356] 21 corpus *uxoris* . . . diligentissime -is redimitum collegit et . . . tumulavit).

[GLOSS.^L I Ansil. IN 1624 **īnstita[t]**: qui (quae) mortuum involvet (-it), *unde* instito mortuum involvo *gloss. lat.-arab. p. 263 Seyb.*]

īnstitio, -ōnis *f.* *ab* insistere, *cf.* solstitium *et* institium. *i. q. actio insistendi, statio*: CIC. Tusc. 1, 62 qui errantium stellarum cursus praegressiones -es (*Manutius, cf. p. 1924, 1*; institutiones *codd.*, inter se notiones *dubitanter Dougan*) notavit.

īnstitium, (-ī) *n.* *ab* insistere *sec.* solstitium *formatum, cf.* institio. *i. q. actus insistendi* (*de solstitio*): MENOL. Colot. Iun. 7 (CIL I² p. 280) ⌊solis -um⌋ (solstitium *Menol. Vall.*).

[**īnstito** *v. l. 59.*]

*****īnstitor,** -ōris *m.* *ab* instare, insistere (instititi). *de orig.*: VLP. dig. 14, 3, 3 -r appellatus est ex eo, quod negotio gerendo instet (SALON. in prov. p. 990^B -r dicitur negotiator, propterea quod semper instat, ut acquirat et multiplicet merces et lucra sua). GREG. M. moral. 18, 35 -es . . . negotiatores dicimus pro eo, quod exercendo operi insistunt. ? -stat- *p. 1986, 54.* NOT. Tir. 55, 13. *inter communia habet* CHAR. gramm. p. 53, 20 B. *cf. l. 81.* *de notione* (*ad singulos locos v. infra*): GAIVS inst. 4, 71 qui tabernae praeponitur, -r appellatur (VLP. dig. 14, 3, 5 pr. cuicumque . . . negotio. PAVL. dig. 14, 3, 18 tabernae locove ad emendum vendendumve . . . sine loco ad eundem actum. INST. Iust. 4, 7, 2 negotiationibus. *cf. p. 1986, 48*). VLP. dig. 4, 9, 1, 5 caupones . . . aeque eos accipiemus, qui cauponam vel stabulum exercent, -esve eorum. 14, 3, 5, 4 sqq. (*circitores, muliones aliosque esse -es dicendos docet infra Labeonem secutus*). 14, 3, 7, 1 parvi . . . refert, quis sit -r, masculus an femina, liber an servus proprius vel alienus. SCHOL. Hor. epod. 17, 20 duo sunt genera negotiatorum: -es et exercitores. *ibid.* proprie . . . -es sunt, qui exercent ipsam mercaturam. SYNON. Cic. p. 445, 9. GLOSS. ἐργαστηριάρχης. ἐνθηκάριος. ἐργοδιώκτης. introductor, qui operatoribus praeest. qui mercibus et navi praeest. -es (*trad.* -stitut-): negotiatores. *legitur inde a* CIC., HOR. [*confund. in codd. c.* institutor *passim* (*infra non adnotatur, v. et l. 2*), imitator *l. 11*, insitor *l. 14. 22. 60.* *e suppl. dub.*: CIL III 13 523, 5.]

fere i. q. mercator tabernae vel cuilibet negotiationi praepositus, tabernarius sim. (*v. Klingmüller, RE IX 1564 sq.*; *saepe cum contemptu dicitur de hominibus infimi ordinis, cf. de arrogantibus l. 56. 69 sq.*; *at apponuntur epitheta laudantia l. 37. 58*): **1** *proprie*:

a *c. gen. indicante*: **α** *rem venalem*: CIC. Phil. 2, 97 quorum (*commentariorum et chirographorum*) . . . -es (*Pantagathus*, imitatores *codd.*) sunt, qui ea tamquam gladiatorum libellos palam venditent. LIV. 22, 25, 19 patrem lanium fuisse ferunt, ipsum -em mercis (MANIL. 5, 409 [408] -r [insitor *LG¹*] aequoreae . . . m. SEN. benef. 6, 38, 3 delicatarum. epist. 42, 8. MART. 12, 57, 14 sulphuratae. PAPIN. dig. 26, 7, 37, 1 servus -r dominicae m. [VLP. dig. 14, 3, 11, 7]. COD. Iust. 12, 57, 12, 3 [*a. 436*]). SEN. benef. 6, 17, 1 sordidissimorum . . . artificiorum. SCRIB. LARG. 22 (= MARCELL. med. 8, 3) pigmentarii (*om. Marcell.*) ⌊-es eius rei⌋ *sc. opii* (⌊ ⌋ *delenda censet Helmreich*; -es huiusce rei *Marcell.*, -es egregii *Barthius*). PLIN. nat. 18, 225 vestis (*cf.* HIER. adv. Iovin. 1, 47 p. 389, 9 [= SEN. frg. 52] gemmarum sericarumque vestium). IVV. 7, 221 -r (insitor *C*; SCHOL.: negotiator, qui pro qualitate temporis mercem suam distrahit) hibernae tegetis niveique cadurci. NON. p. 548, 19 -es molochini coloris 'molocinarios' (*Plaut. Aul. 514*). HIER. in Is. 23, 8/9 p. 277^B margaritarum (*spectat ad* VVLG. *l. 58 et Matth. 13, 45, v. infra l. 54*). in Matth. 21, 12/13 p. 151^C columbarum. *per metonymiam*: PLIN. nat. 33, 32 eius culpae (*i. mercium popinalium. antea*: popinarum poenis). QVINT. decl. 260 p. 64, 20 vitiorum (*i. ciborum luxuriosorum*). **β** *locum negotii*: SEN. epist. 56, 2 omnes popinarum -es mercem . . . vendentis. PAVL. sent. 2, 8, 3 tabernae (CIL III 14206, 21 4 -r tabernas Aprianas).

b *absolute et c. gen. subi.* (*l. 58*): HOR. epod. 17, 20 amata nautis multum et -bus ([SCHOL.: mercatoribus]. *cf.* carm. 3, 6, 30 *uxor* surgit . . ., seu vocat -r [SCHOL.: mercator] seu navis Hispanae magister, dedecorum pretiosus emptor. OV. rem. 306 -r, heu, noctes, quas mihi non dat, habet). PROP. 4, 2, 38 pisces calamo praedabor et ibo mundus demissis -r in tunicis. OV. ars 1, 421 (419) -r ad dominam veniet discinctus emacem *eqs.* LIV. 26, 16, 8 -um opificumque. VAL. MAX. 2, 7, 1 -um et lixarum (*in castris*). SEN. nat. 4 b, 13, 8 habet -es aqua. PLIN. nat. 12, 103. MART. 7, 61, 1 abstulerat totam temerarius -r urbem. POMPON. dig. 33, 7, 15 pr. Servius respondit . . . in cauponio -es . . . mercesque . . . legatas videri. GAIVS dig. 14, 3, 2 quo *nomine* -r contraxit. MARCELL. dig. 7, 8, 20 servus . . . adquirit mihi, si -r erit et operis eius utar in taberna (PAPIN. dig. 14, 3, 19, 1 dominus, qui s. -em apud mensam pecuniis accipiendis habuit. 32, 91, 2. VLP. dig. 5, 1, 19, 3 [*ex Labeone*] vendendarum mercium gratia. *al.* CIL XI 1621 seplasiari negotiantis ser(vo) -i. *v. etiam l. 16*). VLP. dig. 14, 1, 1 pr. qui -em tabernae vel negotio praeposuit (14, 3, 5, 13 -i ad emendas merces praeposito. *al. cf. p. 1985, 75*). PAVL. dig. 14, 3, 17, 3 cum -e exercente mercem. *et saepe ap. ICTos* (*v. V.I.R.*; *adde* COD. Iust. 4, 25, 2 [*a. 222*]). ARNOB. nat. 2, 32 -bus atque planis. EDICT. imp. Diocl. I 24 SERV. auct. ecl. 9, 1. HIER. epist. 58, 6, 4 quem senseris tibi . . . de nummis loquentem . . ., -em potius habeto quam monachum. 125, 16, 3. in Is. 23, 17 p. 204^D (instator *Migne*). in Matth. 13, 45/46 p. 94^D (*lemma et Vulg.* homini negotiatori). VVLG. Iob 28, 8 non calcaverunt eam *semitam* filii -um ('*šaḥāṣ*', glorificantium *Ambr. Iob 1, 9, 29*, arrogantium *Hier. interpr. Iob*; *v. et* PHILIPP. in Iob 28 p. 698^C; *gr.* ἀλαζόνων). prov. 31, 14 navis -is. Is. 23, 8 *Tyri* negotiatores principes, -es eius inclyti terrae. Ezech. 27, 13. 17. 20. PRVD. cath. 2, 40 miles, togatus, navita, opifex, arator, -r (insitor *var. l.*; SCHOL.: negotiator). AVIAN. fab. apol. 23 (*syn.* venditori). SIDON. carm. 23, 260. CAES. AREL. serm. 72, 1 p. 290, 12 -es (sutores *recc.*), aurifices, fabri vel reliqui artifices.

c *accedit adi. professionem indicans*: CIL VI 10 007 -r unguent(arius ?). IX 3027 sutori -i caligario.

2 *in imag. et translate*: **a** *strictius de eis, qui corpore quaestum faciunt*: VAL. MAX. 6, 1, 6 -es libidinis. **b** *laxius*: SEN. epist. 52, 15 philosophia potest in penetralibus suis ostendi, si modo non -em, sed antistitem nancta est. QVINT. inst. 8, 3, 12 velut -r quidam eloquentiae *orator* (11, 1, 50 tumidum ac sui iactantem et ambitiosum -em e.). DON. Ter. Ad. 699, 1 sui beneficii. CLAVD. 18, 198 -r imperii, caupo famosus honorum.

deriv.: institorius. *cf. Onom.*

*****īnstitōrius,** -a, -um. *ab* institor. ? GLOSS.^L II Philox. IS 8 -ae: ἐμπορευταί (*Buecheler*, istonae πορ. *trad.*). *inde a* SVET. (*subst.*), IVLIAN. dig. [*in codd. passim confund. c.* institutorius, *quae res infra non adnotatur.*]

i. q. ad institorem pertinens: **1** *t. t. iur.*: **a** -a actio (*v.* DIG. 14, 3 rubr. COD. Iust. 4, 25 tit. INST. Iust. 4, 7, 2 *et Steinwenter, RE IX 1565*; *saepe per ellipsin*): IVLIAN. dig. 14, 3, 12 utilis -a a. adversus me tibi competet (VLP. dig. 14, 3, 5, 16. *al.* PAVL. dig. 14, 3, 17 pr. COD. Iust. 4, 25, 3 [*a. 230*]. INST. Iust. 4, 7, 5). AFRIC. dig. 4, 4 si . . . de -a a. quaeratur (14, 1, 7, 2). GAIVS dig. 14, 5, 1 etiamsi deficient superiores a., id est exercitoria -a tributoriave. inst. 4, 71 *praetor* comparavit duas alias a., exercitoriam et -am. PAPIN. dig. 14,

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 19, 2 -a ab eo petetur. VLP. dig. 14, 3, 5, 13 locus est -ae (*al. cf.* 14, 3, 5, 14 -am locum habere [*al.* INST. Iust. 4, 7, 2]). 14, 3, 5, 15 dominum -a teneri (*al.* PAVL. dig. 15, 1, 47 pr. INST. Iust. 4, 7, 8). VLP. dig. 14, 3, 5, 17 dari -am a. (*al.* PAVL. dig. 14, 3, 6). 14, 3, 7, 2 obligat eum ... -a a. (COD. Iust. 4, 25, 1 [*a. 212*]). 14, 3, 11, 7 si -a recte actum est (*al.*). *quasi* -a: PAPIN. dig. 3, 5, 30 (31) pr. ad exemplum -ae a. (14, 3, 19 pr. VLP. dig. 19, 1, 13, 25 [*ex Papin.*]. COD. Iust. 4, 25, 5 [*a. 294*]). VLP. dig. 14, 3, 5, 8 (*ex Labeone*) dandam in eum quasi -am a. (17, 1, 10, 5 [*ex Papin.*]). PAVL. dig. 14, 3, 16 exemplo. COD. Iust. 4, 25, 4 (*a. 293*) ad similitudinem. 4, 25, 6 (*a. 294*) ad instar. **b** -a formula: GAIVS inst. 4, 71 -a ... f. tum locum habet, cum *eqs.* 4, 74 cui ... exercitoria vel -a f. competit. **2** *extra sermonem iuris*: HIER. virg. Mar. 21 p. 206^A quae *virgo* -as exercet artes (*antea*: tabernariam virginem).

subst. **institōrium,** -ī *n.* [*e coni. dub.*: ARNOB. nat. 2, 16 -um (*Wiman, Textkrit. Stud. 15 sq., cf. l. 22*; institutum *cod.; alii aliter*) superciliumque.] **1** *fere i. q. munus institoris, ut vid.* (*cf.* gladiatorium): SVET. Nero 27, 3 deversoriae tabernae parabantur insignes ganea[e] et matronarum -o copas imitantium (*v. app. crit.; antea*: scortorum ... et ambubaiarum ministeria). **2** *fere i. q. ostentatio, iactantia* (*cf. l. 15 et v. p. 1986, 56*): IREN. 3, 15, 2 *discipulus Valentini* inflatus ... cum -o (*A*, -turio *CV*) et supercilio incedit gallinacii elationem habens. *Kröner.*

***instituo,** -uī (-ūī, ?-ūvī), -ūtum, -ere. *ab* in *et* statuere. *perf. mensuratur in fine vers.* -ūī PLAVT. Epid. 363 (-ūvī *Salmasius*, -īvī *Bothe falso*). Most. 85 (*at* 776 *al.* -ŭ-); *cf. Solmsen, Stud. z. lat. Lautgesch. 166 sq.* *scribitur*: ist-: CIL VIII *passim.* inist-: INSCR. christ. Leblant 247 (*cf. Prinz, Glotta 26, 1938, 101*). st-: CIL XI 2834 (*a. 376*). INSCR. RevA. 4, 10, 1907 p. 184; *cf. Prinz l. c.* -stet-: CIL VIII 9977 (*a. 398*). 9982 (*a. 416*). *errore lapicidae* institus *pro* -tus: CIL VIII 9984. *graecis litt.*: ἰνστιτοῦτος THEOPHIL. inst. Iust. 2, 15, 4 (*quater*). 2, 16 pr. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A. *notatur*: ist(ituit) CIL VIII 9981 (*a. 364*). 21805 (*a. 359*). *ad formam* ist(itutus) *v. Lindsay, Notae Lat. 429.* isti(tuerunt) CIL VIII 9985. *de formis*: ?*perf.* -uvi (*cf. l. 25; at v. Sommer, Handb.*^{2.3} *559*): CIL VIII 9975 (*a. 392*) -vvit. 9976 -vvisse. 9984 -vverunt. *de* -ivi *v. l. 26* (*potius litteras errore transpositas quam huius formae vestigia accepimus* CIL VIII 24934 -tivt). *part. fut. act.* -turus: CYPR. GALL. exod. 731 COD. Iust. 6, 24, 4. *cf. p. 1922, 38.* NOT. Tir. 24, 65 -it. 52, 2 heres -tus (52, 3 -tus h.). GLOSS. ὁρίζω ἐπὶ πράγματι. ἐμβιβάζω. -(u)it: κατέστησεν. iussit, deliberavit vel docet. -tus: eductus, instructus, imbutus. -ta: disposita. *legitur inde a* PLAVTO, ENNIO, TER. *per totam latinitatem.* [*confunditur in codd. c.* const-, stat-, instruere, *perf. c.* instit*i passim*; -tus *c.* insitus (*p. 1878, 67. al.*; *iuxtaponuntur* SIDON. epist. 2, 9, 6), insiticius (*p. 1926, 51?. 62*), intestatus (PAPIN. dig. 31, 77, 26. 37, 5, 11); -endus *c.* intuendus (*vol. VII 2, 92, 8*; *cf.* CIC. de orat. 1, 58). *dub. trad.*: ORIBAS. syn. 1, 19, 9 La p. 67, 12 Mø. stercore ⌊-to molle⌋ (*gr.* δυσμάλακτον, *Aa* insolubilis).]

CAPVT PRIMVM: ***praeverbii vi locali*** *et usu inde derivato.*

I *fere i. q. statuendo* **erigere**, *exstruere, creare, condere, fundare sim.* (*saepe* novum -ere *sim.*, -i coeptum esse *sim. infra l. 74*, -tus '*modo -tus*' CIC. fam. 3, 9, 4 [*opp.* inveterata]; *adhibetur imprimis incorporaliter et quidem ita, ut evanescente notione erigendi vis verbi simplicis q. e. decernere, determinare, destinare sim. fere eluceat*): **A** *generatim*: **1** *vi strictiore*: **a** *res corporeas vel incorporeas* (*pers. pro re l. 78*): PLAVT. Most. 779 novicium mihi quaestum -ui non malum (CIC. Quinct. 12 sibi. *cf. p. 1988, 27 et* CIC. Phil. 3, 30 mercatum). Rud. 935 regnum magnum -am ([*postea*: instruere]. ENN. frg. var. 60 [*contextu ignoto, iuxta* paravit]. AMM. 23, 6, 58. *cf.* CIC. rep. 2, 4 *rem publicam.*). CIC. inv. 1, 68 *corporis* causa est -ta *medicina* ([*postea*: comparatae]. PLIN. nat. 29, 4. *cf.* CIC. de orat. 1, 186 artem [top. 51. *al.*]. VARRO rust. 3, 3, 5 *culturam rusticam. sim. saepius*). Q. Rosc. 6 codicem (*cf.* Font. 2 tabulas [top. 50 fam. 7, 21. *al.*]). Verr. II 4, 54 officinam (CAES. civ. 1, 34, 5 BELL. Alex. 2, 2 NEP. Ages. 3, 2). leg. agr. 2, 67 ubi -i vineae possunt (COLVM. 3, 12, 4. 5, 5, 16 novellam. *al. cf. p. 1988, 52 et* COLVM. 2, 17, 3 *prata* nova ... -enda vel antiqua renovanda. *al.* PLIN. nat. 13, 37 plantaria. *sim. saepius; aliter p. 1991, 27 sqq.*). fam. 13, 17, 1 amicitia pervetus mihi cum eo est ... -ta (SALL. Iug. 14, 5. *al. cf.* LIV. 21, 60, 3 societatibus ... novis -endis [*opp.* renovandis. 34, 35, 9]). *al.* CAES. Gall. 2, 30, 3 quod tanta *machinatio sc. turris* ... -retur ([*var. l.* instrueretur]. *cf.* 5, 52, 2 -tas turres, testudines munitionesque [7, 69, 6 BELL. Alex. 20, 5]. 7, 70, 1 opere -to [LIV. 5, 7, 13]. *al.*). 3, 24, 1 acie -ta (4, 14, 1. *al.*). 4, 18, 4 pons -i coeptus est (*cf.* HOR. ars 22 amphora coepit -i). civ. 3, 46, 5 fossas (FRONTIN. strat. 3, 7, 4 et aggerem). VARRO rust. 1, 2, 21. *al.* NEP. Timoth. 2, 2 deae pulvinar (*antea*: factae). VERG. Aen. 6, 70 Phoebo ... templum (SIL. 12, 103. *al.*). LIV. 2, 27, 5 collegium (ASCON. Pis. p. 16, 5. *al. cf.* TAC. ann. 1, 54, 1 sodales Titios [*sim.* LAMPR. Alex. 57, 7 CAPITOL. Aur. 26, 6. *v. et p. 1989, 11*]). 39, 24, 2 metalla ... vetera intermissa recoluit et nova -uit. *et passim; adamatur in titulis* (*obi.* domus, monumentum *sim.*).

b *homines*: **α** *sollemniter, sc. conferendo officium, munus, dignitatem sim.* (*cf. p. 1989, 8. 1991, 40*): ① *vario usu*: LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 587) 2, 37 ante ... legem rogatam utei legerentur -tei sunt *praecones.* SISENNA hist. 117 iudices. TERT. praescr. 21 l. 3 *praedicatores.* PAVL. sent. 4, 12, 9 sibi procuratorem (COD. Theod. 2, 12, 1 = Iust. 2, 12, 23. *al.*). AMM. 30, 10, 6 principem. CONC. Aurel. a. 549 p. 105, 12 *praepositos. et saepius.* *c. additamentis*: CIC. Verr. II 3, 77 Aeschrio ... novus -itur publicanus (*praedicative ut*: dom. 37 ut ille filius -atur [*sc. adoptetur*]. Sest. 111 tutorem [de orat. 1, 228. *al.*]. LIV. 1, 59, 12 praefecto urbis. *et saepius*). TERT. scorp. 3 p. 151, 25 -uit super illos deus Critas (*cf.* GREG. TVR. Franc. 8, 41 *Fredegundis* Melantium, quem prius episcopum posuerat, ecclesiae -uit *i. praefecit*). AVR. VICT. Caes. 39, 45 ad explorandum. ② *speciatim* (*aliquem*) heredem -ere: *v. vol. VI 3, 2650, 55 sqq.* (liberum et h.: GAIVS inst. 2, 154. *al.*). *cf.* ORIG. in Matth. ser. 51 p. 114, 31 in hereditatem. *per breviloquentiam*: IAVOL. dig. 29, 4, 11 ab -to et substituto (*p. p. p. fere pro subst. ut*: SCAEV. dig. 28, 3, 19 pr. 31, 88, 4 VLP. dig. 28, 5, 9, 5 PAVL. dig. 5, 2, 14). SCAEV. dig. 28, 2, 29 pr. sic posse -i postumos nepotes. 28, 2, 29, 15 si ... nepotem nondum natum -as. 28, 3, 1, 19 pr. si ego et Titius -ti simus. *al.* **β** *liberius*: CIC. Verr. II 4, 21 *praedones* aliquos sibi -unt amicos (*praedicative ut*: IREN. 4 praef. 4 [3] non solum apostatas eos faciens, sed et blasphemos ... -it. SVLP. VICT. rhet. 44 p. 340, 27 divites reos. LVCIF. Athan. 1, 27 p. 113, 13 quia te auctorem -eris [*cf.* non parc. 1 p. 210, 7 te ... imitatorem]. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 58). Q. CIC. pet. 18 sunt -endi cuiusque generis amici. QVINT. inst. 1 praef. 9 oratorem ... illum perfectum *sc. fingendo, concipiendo* (1, 10, 4 [*postea*: formantes]. *cf.* 10, 2, 20 *et v. p. 1990, 55*).

2 *vi laxiore ea, quae quolibet modo comparantur*: **a** *in univ.*: CIC. Verr. II 5, 61 quaestus -untur ex uno genere navali ... quam multi! (*cf. p. 1987, 57*). CAES. Gall. 5, 11, 4 Labieno scribit, ut ... naves -at (*cf.* SALL. Catil. 56, 1 legiones. LAMPR. Comm. 17, 7 classem [EVTR. 8, 3, 2 = RVF. FEST. 20 = CASSIOD. chron. II p. 140, 749]. AVG. civ. 3, 19 p. 129, 10 D. *exercitum*). VAL. CEM. hom. 6, 4 p. 711^B dolores (*antea*: componi). OP. imperf. in Matth. 23 p. 754 tranquillitas *maris* -ta (*antea*: restituta). **b** *subauditur notio propria q. e. statuere*: CAES. Gall. 5, 40, 6 multae praeustae sudes, magnus muralium pilorum numerus -itur. LVCAN. 4, 198 duro ... caespite mensas -unt (SIL. 15, 273). VAL. FL. 4, 487 toros.

B *accedunt notiones speciales*: **1** *disponendi, ordinandi sim.*: **a** *de quibuslibet*: PLAVT. Epid. 363 ego hanc astutiam -ui: deveniam ad lenonem ..., eum ... docebo *eqs.* (Mil. 237. *cf.* 774 accipe a me ... rationem doli, quam -ui). Poen. 925 (*interpol.?*) ita (*A*, id *P*) negotium -tumst, non datur cessatio. TER. Andr. 67 sapienter vitam (CIC. fin. 4, 17 philosophorum praeceptis. SALL. Catil. 31, 7 ita. EVAGR. vita Anton. 4 p. 845 suam [*gr.* ἑαυτὸν ἄγων]. AVG. c. Pelag. 3, 4, 10 recte. *cf. p. 1993, 57*). CIC. Phil. 11, 33 nostro more -tus exercitus *Deiotari* (*cf.* SVET. Iul. 24, 2 disciplina cultuque Romano -tam et ornatam *legionem* [VEG. mil. 2, 18 bene]). de orat. 1, 86 de civitatibus -endis (3, 122 et regendis. *al.*). *al.* LIV. 1, 32, 1 sacra ..., ut ab Numa -ta sunt, facere. SEN. contr. 2, 6, 7 non bene -tam (-tae *exc.*) domus legem (*cf.* FRONTO p. 169, 4 v. d. H. [= p. 178 N.] disciplinae ad priscum morem -tae). SEN. dial. 5, 35, 4 laborant *oculi*, si male -ti sunt (*cf.* epist. 17, 4 bene -tos *ventres*). COLVM. 4, 21, 3 bene -tarum vinearum (*v. p. 1987, 65*). QVINT. inst. 2, 2, 10 severe -tis scholis. *al.* **b** *de deo creatore sim.*: TERT. nat. 2, 3, 4 ab aliquo -tus *mundus Platone auctore* (2, 3, 6 carn. 8 l. 10. AVG. enchir. 12, 38 factum vel creatum vel conditum vel -tum. *al.*). adv. Hermog. 45, 2 substantias. spect. 2 p. 2, 6 omnia (p. 3, 4. *cf.* PRVD. c. Symm. 2, 133 cuncta). PS. TERT. haer. 1 p. 214, 12 hominem (2 p. 216, 25 [*antea*: fecisse]. *al.*). CYPR. hab. virg. 11 tura et merum et ignem. *et passim.* *c. additamentis*: TERT. nat. 2, 13, 8 immortales -ere potuisset *deus deos* (*c. adi. praedicativo ut*: adv. Marc. 2, 10 p. 348, 14 adv. Iud. 2 l. 77. CYPR. hab. virg. 21 [= PRISCILL. tract. 7, 114] estote tales, quales vos manus patris -uit [*antea*: fecit]. *al.*). anim. 52, 2 *hominem* in mortem ([adv. Marc. 2, 8 p. 345, 2]. HIL. in psalm. 2, 15 p. 48, 10 in id, quod sumus. *cf.* NOVATIAN. trin. 1 p. 887^A ad ... servitutes). castit. 2 l. 36 te ... liberae potestatis (*gen. qual. ut*: adv. Marc. 2, 5 p. 340, 13 liberum et sui arbitrii *eqs.* 2, 6 p. 341, 17. 2, 10 p. 349, 25. *cf. abl.* PS. AVG. hypomn. 4, 5, 7 natura non tali sum -tus). spect. 2 p. 3, 5 *omnia* usui (*v. app. crit. et cf.* p. 4, 14 integritati).

2 *innovandi, introducendi sim.* (*hic illic inveniendi* [*opp.* TERT. apol. 11, 7 AVG. civ. 11, 25 p. 496, 1 D.]; *saepe* primus, primum -o *sim.*, *cf.* VITR. 2, 1, 4 ex iis ... originibus -ta. 2, 1, 8 origines ... sunt -tae [CYPR. epist. 73, 7 CIL V 32326, 8]. 7, 5, 1 initia ... -erunt. SACR. Leon. 955 principiis -ta; *accedit dat. l. 80. 82 sqq. p. 1989, 5 sqq. al.*): **a** *formae variae*: **α** *c. acc.* (*duplici p. 1989, 14*): ① *res*: GRACCH. or. frg. Fest. p. 150 eo exemplo -to (CIC. or. frg. A VII 18. CAES. Gall. 7, 77, 3 -i et posteris prodi. *al.*). Gell. 9, 14, 16 ea luxurii causa aiunt -i. MVMM. Atell. 4 maiores velut bene multa -ēre, optime hoc (*sc. Saturnalia*). CIC. leg. agr. 3, 10 novas adsignationes (*antea*: inducit). Mur. 60 iniquam ... legem ... et miseram condicionem (QVINT. decl. 254 p. 41, 24. IVST. 3, 2, 7 Spartanis [*cf.* AVG. civ. 2, 16 p. 72, 4 D.]. *al.*). dom. 1 multa divinitus ... a maioribus nostris inventa atque -ta sunt. Mil. 80 quas res divinas talibus -tas viris (*sc. tyrannicidis*), quos cantus, quae carmina! (*sacra alicui ut*: nat. deor. 3, 58 cui *Dionyso* Sabazia sunt -ta. VARRO ling. 6, 19. rust. 1, 1, 6 Robigo feriae

[Kröner-Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Robigalia, Florae ludi Floralia -ti. *al. cf. dat. rei*: PLIN. nat. 18, 287 Vinalia ... degustandis vinis [*sim.* 18, 289. *al.*]. SVET. Aug. 98, 5 AVSON. 158, 3 p. 28, 10 P.). de orat. 3, 155 verbi translatio (*antea*: reperta). rep. 2, 27 *ludos* ([*antea*: invenit]. VARRO *l. 1.* OV. met. 1, 446. *al.*). *al.* LVCR. 5, 15 fruges ... *et* liquoris vitigeni laticem mortalibus (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 35, 6 porcinae carnis usum populo. AVG. civ. 4, 9 p. 157, 12 D. qui populis -erunt simulacra. *al.*). *et passim.*

② *animantes* (*cf. p. 1987, 82*): LVCIL. 485 terriculas Lamias, Fauni quas Pompiliique -ēre Numae. CIC. Verr. II 3, 21 qui primum ... -erit ... decumanos. leg. agr. 3, 5 tyrannis -tis (*postea*: constituit). de orat. 3, 73 a Numa ... -ti *pontifices* (*cf.* PLIN. nat. 18, 6 sacerdotes [CAPITOL. Pius 5, 2. *al.*]. VIR. ill. 3, 1 flamines [*syn.* creavit. *al.*]. *v. et p. 1987, 78*). rep. 2, 56 Att. 6, 1, 8. VARRO frg. Non. p. 142, 5 *modimperatores* sunt -ti potandi magistri (*cf.* p. 519, 20 hos *censores* arbitros). OV. fast. 3, 128 hastatos (*cf.* VEG. mil. 2, 1 sunt equites -ti). LIV. 5, 52, 10 peregrinos deos transtulimus Romam et -uimus novos (TERT. nat. 2, 1, 4. *al.*). PAVL. FEST. p. 148 'muli Mariani' ... a Mario -ti (*cf.* PS. AVR. VICT. orig. 7, 1 boves). TAC. ann. 11, 22, 4. *al.*

β *c. inf.* (*act. praeter* PLIN. nat. 7, 211 AMM. 15, 5, 18): ① *-untur communia*: CIC. de orat. 3, 67 *Arcesilam ferunt* primum ... -isse ... ostendere ... disputare. orat. 40 rep. 2, 12 Lael. 96 CAES. Gall. 7, 30, 4 VARRO ling. 5, 105 SALL. Iug. 18, 9 VERG. ecl. 2, 33. 5, 30 OV. am. 2, 14, 5 LIV. 39, 15, 3. *al.* *inf. suppresso*: PLIN. nat. 34, 58 *Myron dicitur* capillum ... non emendatius fecisse, quam rudis antiquitas -isset. LAMPR. Alex. 41, 3. ② *-untur propria, fere i. q. consuescere* (*var. l.* CAES. Gall. 5, 1, 1): CAES. Gall. 7, 13, 1 submittet *equites*, quos ab initio secum habere -erat (civ. 3, 57, 1). NEP. Hann. 2, 4 ad aram adduxit, apud quam sacrificare -erat. *inf. suppresso*: CIC. Att. 3, 24, 2 velim ad me scribas, et ita, ut -isti (ad Q. fr. 3, 1, 22. PAP. Corp. 247^{a}, 14 ama nos, ut -isti. *cf.* CAES. Gall. 6, 3, 4 uti -erat [6, 44, 3]. FRONTIN. aq. 1 sicut in ceteris negotiis -eram). NEP. Att. 14, 2 neque ... affluentius vixerit, quam -erat.

γ *c. acc. c. inf.* (*fere pass. aut depon.; ambiguae interpr.* VERG. georg. 1, 148 prima Ceres ferro mortalis vertere terram -uit ['*mortales docuit, sc. vertere' explicant alii, cf. p. 1990, 70*): VERG. Aen. 6, 143 hoc sibi ... suum ferri Proserpina munus -uit. VITR. 4, 2, 5 denticulos fieri. VELL. 2, 6, 3 frumentum plebi dari. VAL. MAX. 2, 2, 9. 2, 3, 3 veloci saltu iungere se equitantibus et rursus ... delabi *pedites* (*antea*: repertum est). 8, 15 ext. 3 PLIN. nat. 15, 46 SVET. Aug. 31, 4. COD. Theod. 16, 2, 15, 1 recens usus -uit.

δ *c. enunt. secund.*: ① ut: CIC. rep. 2, 55 *Publicola* -uit ... primus, ut ... lictores praeirent. fin. 2, 2 Tusc. 5, 58 div. 1, 131 LIV. 31, 49, 10 VAL. MAX. 4, 1 ext. 8. *al.* *cf.* CIC. off. 2, 64 ita ... -isse et ... imperavisse, ut *eqs.* (TERT. nat. 1, 10, 12). VARRO ling. 5, 165 ius -tum ..., ut *eqs.* (TAC. hist. 4, 25, 2 facinus. VEG. mil. 2, 20 illud). ② *coni. nudo*: SVET. Iul. 41, 3 -it, quotannis (ut q. *Polak*) ... subsortitio ... fieret. VITA Caes. Arel. 1, 15 (ut *add. pars codd.; v. Cavallin, Stud. 88*). ③ quod: CVRT. 8, 1, 29 male -isse Graecos, quod tropaeis ... nomina inscriberent.

ε *absolute* (*cf. etiam l. 23. 28*): OV. Pont. 3, 2, 57 sic -ēre parentes (TAC. Germ. 32 maiores).

b -tum (est): CIC. inv. 2, 101 si semel -tum sit, ut *eqs.* (VARRO ling. 5, 90 cibaria ut darentur, -tum. 10, 27 ut ..., est -tum. rust. 1, 2, 19. *al.* CAES. civ. 3, 92, 5 LIV. 3, 55, 13. *et saepe*). 2, 131 si sit -tum omnibus dari ... potestatem peccandi *eqs.* (*c. acc. c. inf. ut*: VITR. 6, 7, 4 DECRET. decur. Pis. de L. Caesare [CIL XI 1421] 33 VAL. MAX. 1, 1, 10. PLIN. nat. 9, 77 [*v. app. crit.*]. 34, 38. *al.*). VARRO ling. 5, 182 ut tum -tum, etiam nunc *eqs.* (LIV. 1, 32, 1. *cf.* TAC. ann. 13, 17, 3 ita maioribus -tum referens. PANEG. 10, 13, 4 sicut a maioribus -tum est). LIV. 39, 13, 14 ne (PAVL. FEST. p. 97). PLIN. nat. 7, 187 cremare ... non fuit veteris instituti: ... postquam ..., tunc -tum (*suppl. inf.*, *qui accedit* 34, 139. 35, 16 QVINT. inst. 1 praef. 13. *al.*).

c *n. pl.* -ta *pro subst.*: TAC. hist. 4, 8, 1 cur antiquitus -ta exolescerent (*antea*: vetera exempla). SVET. rhet. 25, 5. S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 26 male -ta servare et quae turpiter servanda essent -ere.

II *fere i. q. statuendo* **dirigere**, *flectere, agere sim.*: **A** *generatim, sc. utcumque moderando* (animum TER., *ceterum* se): PLAVT. Amph. 956 ita servom par videtur frugi sese -ere: proinde eri ut sint, ipse item sit. TER. Phorm. 240 ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum -ere (SPART. Hadr. 5, 1 ad priscum se ... morem -uit. LACT. inst. 4, 28, 1 EVAGR. vita Anton. praef. p. 837). LVCIF. Athan. 1, 42 p. 142, 4 qualem te -eris adversus nos, sis talis permanens. AVG. op. monach. 23, 28 p. 574, 14 se ita -erint, ut *eqs.* (CASSIOD. Didym. in I Ioh. 5, 3/5 p. 75, 30 de mandatis i. semet ipsum -it, ut ea perducat ad actiones [*gr.* διατεθείς]).

B *speciatim, sc. praecipiendo, monendo sim., fere i. q. erudire, educare, imbuere, docere sim.* (*syn. et iuxta pos. passim, pressius per distinctionem* CIC. Mil. 10 [= orat. 165] ad quam *legem* non docti, sed facti, non -ti, sed imbuti [*cf.* de orat. 2, 162 et doctrina ... -tus et ... imbutus usu]. VARRO frg. Non. p. 447, 37 educit ... obstetrix, educat nutrix, -it paedagogus, docet magister. PLIN. epist. 4, 19, 6 manibus educatam, ... praeceptis -tam [PELAG. argum. p. 3, 17 *opp.* epistulis ... edocet. *cf. p. 1990, 3. al.*]. POMPON. dig. 1, 2, 2, 43 -tus ..., instructus autem [*v. Wenger, Quellen 611 sq.*]. *al.*): **1** *homines* (animum *sim. passim*, aspectum *infra l. 42*, vocem *l. 58 cf.* COLVM. 12, 4, 2 diligentiam ... praeceptis -ere [instruere *SA*]. QVINT. inst. 1, 2, 7 palatum ... os. FIRM. math. 2, 30, 10 cupiditates. CASSIOD. var. 1, 4, 5 aequitatem): **a** *notione dirigendi perlucente*: α ad *aliquid* (*cf. p. 1989, 79*): CIC. Verr. II 3, 161 -ere atque erudire ad maiorum instituta *eqs.* Cael. 72 ad ... usum forensem, ad capessendam rem publicam *eqs.* (*c. gerund. ut*: de orat. 2, 162 rudem ... ad dicendum. VITR. 1, 1, 16 PLIN. paneg. 84, 1. *al.*). *al.* SEN. epist. 7, 9 formandus ... -endusque ad intellectum. QVINT. inst. 1, 7, 17. FRONTO p. 90, 4 v. d. H. (= p. 95 N.) recta via ad eloquentiam ... inductus atque -tus. *al.* *vergit in notionem praeparandi*: IREN. 4, 12, 1 ad adventum Christi. ARNOB. nat. 7, 44 ad summos apices gravitatis. IVST. 23, 4, 8 ad spem maiestatis. PS. AVR. VICT. epit. 34, 1 ad uxorem. β ut (*v. etiam l. 80, cf. praeterea l. 25*): PLIN. paneg. 79, 1 nos -uit et induxit, ut ... cupiamus. SVET. Tib. 44, 1. PARIS 9, 13 ext. 4 (*antea*: docuit). CHROMAT. in Matth. 15, 1, 2 mandatis. CASSIOD. hist. 10, 8, 3 (*Socr. 6, 8* ἀντιτίθησιν αὐτοῖς ... ὅπως ἄν). ? γ *dat.*: CASSIOD. hist. 6, 29, 13 eos ... benefactis -e ('*fort.* insuesce' *Hanslik*) docens eos *eqs.* (*Sozom. 5, 16, 12* εὐποιΐαις προέθιζε). *ambiguae interpret.*: ENNOD. epist. 2, 19, 2 p. 60, 16 ignara cautionis est mens -ta victoriis. *v. etiam l. 43.*

b *notione dirigendi evanescente*: α *pertinet ad formandam indolem, naturam sim.* (*significantius* -tus '*bene -tus*' *e. g. l. 28*): ① *nude vel c. adv. sim.*: CIC. Quinct. 11 viro ... non ita -to, ut iura ... nosse posset (Phil. 10, 20 -ti atque imbuti. CAES. Gall. 1, 14, 7. *al. cf.* CIC. Quinct. 69 sic ..., ut. SALL. Iug. 14, 18 ita ..., ne. *al.*). Flacc. 2 quae *accusatio* ... potius odio ... quam ... virtuti atque -tae adulescentiae conveniret (*cf.* de orat. 2, 117 ad -endos adulescentulos). Brut. 239 Glabrionem bene -tum avi ... diligentia (*c. adv. ut*: 280 parum. rep. 1, 36 non inliberaliter. Cato 50 prudentibus et bene -tis [*item fere pro subst.*: TERT. nat. 2, 7, 7 sordide natos, inhoneste -tos. AMM. 29, 2, 12 recte -tis]. *al.* SEN. dial. 4, 21, 1 salubriter. *et saepius*). LIV. 3, 44, 2. QVINT. inst. 3, 6, 83 rudes. decl. 298 p. 178, 4 sub quo -tus patre. SVET. Cal. 25, 4 infantem ... alendam -endamque. GELL. 1, 9, 1 discipulos. *al.* ② *aliqua re* (*vel argumento ut l. 64 vel instrumento ut p. 1989, 83*): CIC. Verr. II 1, 47 si in pueritia non iis artibus ac disciplinis -tus eras, ut *eqs.* (Cael. 45 ratio ... bonis a. -ta. de orat. 3, 139 MANIL. 4, 192. *al.*). Arch. 19 rebus optimis (VITR. 1, 1, 7). de orat. 3, 125 -tus liberaliter educatione doctrinaque puerili (Brut. 173. *cf. p. 1989, 80*). orat. 115 Chrysippi disciplina -tum (LIV. 5, 18, 5. *al. cf. l. 38*). VITR. 1, 2, 6 offendetur aspectus aliis ante ordinis consuetudinibus (*vix dat.*) -tus (*cf.* IVV. 14, 74 artibus et ... moribus [ARNOB. nat. 5, 29 pudicis. *al.*]. HIL. trin. 8, 1 virtutum bonis. AMM. 22, 16, 21 prudentia). QVINT. inst. 1, 1, 15 litteris (1, 12, 9. *al.*). 1, 12, 19 *studiis* (FRG. Vat. 69 liberalibus. *al.*). *et saepius.* ③ *c. obi. duplici*: CIC. leg. agr. 2, 1 non tales fuerint *maiores*, quales nos illorum sanguine creatos disciplinisque -tos videtis. VITR. 6 praef. 6 eos *liberos* viros bonos -bant. SACR. Gelas. 1, 96 p. 622 eum ... strenuum sollicitumque.

β *pertinet ad intimandam scientiam, peritiam sim.*: ① *aliquem*: CIC. Quinct. 84 tibi quid facias definit, te -it, tibi praecepta dat. Cluent. 18 -it accusatores, instruit testes (*sc. alliciendo ad sua consilia ut*: Att. 2, 24, 3 dixit ..., ut qui ... factus -tusque venisset). de orat. 2, 85 ego tibi oratorem ... -am *sc. perfectum* (QVINT. inst. 1, 1, 10 [*postea*: formando]. *al.* PLIN. epist. 3, 5, 5 ab incunabulis -it et perficit. *cf. p. 1988, 24 et* QVINT. inst. 12, 1, 25 non ... forensem quandam -imus operam nec mercennariam vocem neque ... litium advocatum *eqs.*). leg. 3, 14 Theophrastus ... -tus ab Aristotele. *al.* VITR. 2 praef. 5. SEN. epist. 64, 3 -unt, disputant, cavillantur, non faciunt animum *philosophi*. *et saepius.* *c. additamentis*: CIC. de orat. 3, 148 quis ... de isto genere non docuit, non -it ...? (SACR. Leon. 947 [= Greg. 2, 3]. THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 1 p. 140, 5). Brut. 37 *Demetrius* non tam armis -tus quam palaestra (*abl. ut*: QVINT. inst. 1, 10, 13 lyra. VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 9 p. 9, 1 eloquentia[m]). SEN. contr. exc. 5, 3 tit. filios pancratiastas (*cf.* VLP. dig. 48, 19, 8, 11 *servi* -untur venatores *eqs. v. etiam l. 47*). QVINT. inst. 1, 11, 1 in hoc *sc. in pronuntiando* (VVLG. Phil. 4, 12 in omnibus -tus sum [*gr.* ἐν πᾶσιν μεμύημαι]). IVV. 1, 71 *matrona* -it ... rudes ... propinquas ... nigros efferre maritos (*inf. ut*: AMM. 25, 6, 14 EPIST. RevBén. 40, 1928 p. 296, 10 SACR. Leon. 1053. *cf. p. 1989, 34*). LVCIF. non parc. 31 p. 276, 18 -eris sic credendum (*sc. esse*) quomodo ... Arrius. HIER. epist. 96, 12, 3 nec prophetarum chorus ... haec eum -it (*antea*: docuit. *cf. l. 65 et* ISID. orig. 3, 25, 1 Aegyptios astrologiam. '-or grammaticam' *dici posse putat* PRISC. gramm. II 391, 25 [*iuxta* doceor, moneor]). ② *aliquid* (*cf. supra l. 74*): VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 quoniam religiosum cultum beneficiorum -uimus (*i. fere descripsimus*), nunc neglectum ... referemus. TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 304, 17 -ere vel demonstrare quid (*i. aliquid*) aptum et necessarium rebus humanis.

2 *bestias*: VARRO rust. 1, 20, 3 -endum *boves*, ut ... ducant plaustra. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 ore aperto ex alto ventos recipientes sitim ... sedare -erit *natura capras* (*c. inf. ut*: SEN. clem. 1, 16, 5 *venator* -it catulos vestigia sequi. FRONTIN. strat. 3, 13, 8). SEN. epist. 121, 6 CVRT. 8, 14, 39. COLVM. 6, 2, 8 *boves* perdomiti ... ad aratrum -antur.

[Kröner-Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 *res* (*per prosopopoeiam; aliter p. 1990, 2sqq*): HOR. carm. 3, 8, 11 amphorae fumum bibere -tae. PALLAD. ins. 62 phyllida . . . grandi mitescere fructu -ens *insitor* (*cf.* 88 robora . . . fetibus -it plena rubere novis).

III *fere i. q. statuendo* **ponere alicubi,** *inducere, insinuare sim.* (*accedit* in *c. acc. vel abl. l. 8. 38. al.*, inter *l. 35, dat. l. 10sqq.; ad notionem cf. p. 1988, 69*): **A** *aliquid*: **1** *incorporaliter*: PLAVT. Most. 85 diu cogitavi argumentaque in pectus multa -ui ego atque in meo corde . . . rem . . . diu disputavi. PRVD. ham. 245 nec . . . rabiem nascentibus . . . -uit *deus*. SACR. Gelas. 1, 27 p. 526 (= 3, 51 p. 720) famulis . . . bonos mores . . . -e (*postea*: in eis . . . infunde. *docendo ut*: ALC. AVIT. epist. 46 p. 75, 16 respondetis proavis, quod regnatis in saeculo; -istis posteris, ut regnetis in caelo. 87 p. 97, 16 qui *figulus* nobis, qualibus strui mensuris . . . possit *cenabulum*, -at). ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24, 15 formato . . . corpori *Christi in Maria* debita infirmitatis -is (*postea*: iniungis). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 179 consonantiam nobis (*gr.* ἐμπεποίηκεν).

2 *corporaliter*: **a** *technice in agri cultura fere i. q. inserere*, ἐμφυτεύειν: VARRO rust. 1, 37, 4 arandum . . ., ut si segetes -as. COLVM. 4, 17, 8 pruinosis regionibus simplices ordines *vitium* -endi (*aliter l. 29. cf.* SVET. gramm. 23, 2 vitem . . . -tam [*var. l.* consitam et -tam, *pars edd.* insitam] . . . uvas edidisse [PALLAD. 3, 14. 13, 2]). 5, 6, 5 arbustum novum. SVET. Galba 1 arborem (TERT. adv. Val. 20 p. 199, 8 in . . . terra. INSCR. Tun. Merlin 243). TERT. castit. 6 l. 19 silvam . . . -it et crescere sinit (*aliter l. 29*). PALLAD. 3, 23, 1 *canneta*. Ps. AVR. VICT. epit. 39, 6 olera (VITA Anton. 50 p. 60, 11 [*gr.* ἐγεώργησεν]). *al. inde ipsum agrum sim., fere i. q. colere, instruere* (*aliter p. 1987, 65sqq.*): COLVM. 3, 13, 3 relicto spatio . . . sequentem ordinem -unt (*antea*: peragant ordinem). 4, 33, 4 nucibus . . . silvas. 11, 3, 11 quem *agrum* velimus autumno -ere (instruere *S*), mense Maio convertemus. ITALA Soph. 1, 13 (Cypr. testim. 3, 61 p. 165, 3) -ent vineas et non bibent vinum earum (*gr.* καταφυτεύσουσιν, *Vulg.* plantabunt). **b** *singularia*: vestigia -ere *fere i. q. insistere* (*cf. p. 1922, 51*): VERG. Aen. 7, 690 v. nuda sinistri -ēre pedis. *fere i. q. collocare*: AMM. 24, 1, 4 sarcinas (*eqs.*) . . . inter utrumque latus -uit procedentium ordinatim.

B *aliquem*: **1** *generatim*: TER. Ad. 38 quemquam . . . hominem in animo -ere aut parare quod sit carius quam ipse est sibi (*velut filium*).

2 *speciatim ad munus suscipiendum* (*cf. p. 1987, 87*): CIC. fam. 14, 18, 2 velim tabellarios -atis certos, ut cotidie . . . litteras accipiam. CAES. Gall. 3, 9, 1 remiges ex provincia -i, nautas . . . comparari iubet (*sic in re milit. sim.*: VEG. mil. 1, 15 iaculatoribus -tis atque perdoctis. 2, 19 milites. COD. Theod. 13, 5, 14, 3 *navicularios*). COLVM. 1, 8, 1 vilicum (*cf.* 12, 1, 4 vilicam. CONC.^S II 2, 2 p. 106, 20 oeconomum vel defensorem vel custodem [*p. 33, 9* fecerit, *p. 54, 13* promoverit, *p. 87, 19* ordinaverit; *gr. II 1, 2 p. 158, 13* προβάλοιτο]). *minus technice*: HIST. Apoll. rec. B 33 *feminam* in lupanar. THEOD. MOPS. in psalm. 4, 9 p. 25, 18 singulariter me -isti separans ab illorum consortio, qui *eqs.*

3 *singulariter ad redd. gr.* παραδιδόναι: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 26 p. 391^D *Iesus adulescentem* viventem matri -uit (*gr.* παρέδωκεν, *cf. Vulg. Luc. 7, 15* dedit).

CAPVT SECVNDVM: *praeverbii vi* **inceptiva** *i. q. sibi proponendo vel adeundo incipere* (sibi *p. 1992, 61; variatur c.* initium facere *p. 1992, 52* [*v. et* VITR. 10, 2, 1 incipiemus . . . primumque -emus], *distinguitur a* suscipere *p. 1992, 53; per abundantiam* PRAEF. bibl. monarch. in Marc. p. 171, 5 initium principii . . . -ens [RVFIN. hist. 1, 10, 1; *gr.* καταρχὴν . . . ποιεῖται. *cf.* COD. Iust. 8, 55, 10, 2 primordium]).

I *c. inf.* (*suppresso p. 1992, 18*): **A** *notione verbali vigente*: **1** *in sent. primariis*: **a** *in serm. communi*: PLAVT. Bacch. 1082 ego dare me meo gnato -ui. CIC. Verr. II 3, 10 nunc tractare causam -imus (*cf.* Tim. 23 deinde. PLIN. nat. 35, 62 postea [GELL. 16, 19, 8 tum p.]. *al.*). Att. 9, 10, 1 cum me aegritudo . . . somno privaret, . . . scribere -ui (fam. 7, 3, 2 [*antea*: coepi]. LEP. Cic. fam. 10, 34, 1. *cf.* CIC. fam. 7, 19, 1 ut primum . . . coepi, -ui. VARRO frg. Non. p. 542, 20 posteaquam . . . coeperunt, -erunt. *al.*). *al.* VITR. 7 praef. 10 TAC. ann. 3, 65, 1. *et saepius.* **b** *in serm. historico* (*adamatur a* CAES., *deest* TAC.): *inf. anteponitur*: CAES. Gall. 3, 23, 6 duces . . . deliguntur; hi . . . loca capere, castra munire, . . . nostros intercludere -unt (*sim. c. pluribus inf.* 5, 3, 4 civ. 1, 36, 4). 5, 23, 2 his *navibus* deductis . . . exercitum reportare -it (*post abl. absol. ut*: 6, 9, 3. *al.* HIRT. Gall. 8, 35, 3 BELL. Alex. 35, 3 BELL. Hisp. 7, 2 LIV. 4, 13, 2. *al.* IVST. 39, 2, 2). 6, 1, 1 motum exspectans . . . dilectum habere -it (*post partic. coniunct. ut*: 7, 1, 1 certior factus. *al.* BELL. Afr. 26, 3 commotus, cum . . ., . . . -uit. FRONTIN. strat. 3, 9, 9 oppugnaturus). 7, 11, 1 cum . . . venisset . . ., oppugnare -uit (*al.* HIRT. Gall. 8, 26, 3 LIV. 38, 7, 6. 38, 18, 7 FRONTIN. strat. 1, 4, 8. *al. cf.* CAES. civ. 2, 1, 1 dum. *al.* BELL. Alex. 12, 2 posteaquam. LIV. 33, 3, 2 postquam [VAL. MAX. 9, 11, 2]. *al.*). *al.* NEP. Alc. 5, 1 Cato 3, 3. *et saepius.* *inf. sequitur* (*non ap.* CAES.): BELL. Afr. 42, 2. 51, 2. NEP. Att. 11, 2 (*v. app. crit.*). LIV. 28, 46, 11 (*v. app. crit.*). FRONTIN. strat. 1, 4, 5. 1, 4, 9^a. 2, 1, 18. 2, 5, 20.

2 *in sent. secundariis*: **a** *plenis* (*adamantur* facere, dicere, agere, scribere): *inf. antepositi exempla paucissima*: TER. Eun. 19 si perget laedere ita ut facere -uit (*cf.* CIC. Verr. II 3, 24 uti dicere -ui [Caecin. 15 COLVM. 3, 21, 11 TAC. dial. 35, 2. *al.*]. Cluent. 8 sicut facere. *al.*). SISENNA hist. 31 (*contextu ignoto*) cum . . . resistere . . . -issent (RHET. Her. 4, 3, 6 c. scribere artem -unt [*opp.* c. scribunt]. CIC. inv. 1, 1. Cluent. 22 agere. LVCR. 2, 849 facere. *al.*). CIC. Verr. I 33 nunc, quoniam pugnare . . . -isti. Att. 16, 16, 6 ut primum (*cf.* QVINT. decl. 257 p. 49, 4 statim ut). ad Q. fr. 3, 5 (6), 1 quos *libros* . . . scribere -ui (*opp.* cessavi. *in enunt. relativo ut*: CAES. Gall. 7, 27, 1 facere [*opp.* perfectis. civ. 1, 21, 3 CATVLL. 110, 2. *al.*]. LIV. 40, 39, 5 agere. *al.*). LIV. 43, 2, 11 quod (QVINT. inst. 3, 2, 2 [*antea*: coepisse]). *inf. sequitur* (*afferuntur exempla usque ad* TERT. *omnia*): CIC. Verr. I 34 quod -eram dicere ([II 2, 65. *al.*]. *in enunt. relativo ut*: II 2, 30. 57 Mil. 75 rep. 1, 17 fam. 1, 1, 2 POMP. Cic. Att. 8, 12^B, 2). II 2, 41 ut -ui dicere (*cf.* COLVM. 4, 21, 1 quemadmodum). 5, 71 cum -isset . . . producere (Att. 6, 8, 1 scribere. SEN. epist. 122. 9. *al.*). fin. 5, 59 etsi . . . -uit docere et induxit in ea, quae *eqs.* (*postea*: inchoavit). SEN. dial. 12 (11), 18, 1 quoniam (TERT. apol. 11, 1. *al*). epist. 120, 22 ut, qualem -eris praestare te, talem . . . serves. **b** *contractis* (*inf. suppresso*): RHET. Her. 4, 1, 1 ita, uti -uimus, persolvemus (CIC. inv. 1, 77. *al.* PLANC. Cic. fam. 10, 24, 8 LIV. 33, 41, 4. *et saepius. cf.* CIC. Cluent. 22 quemadmodum [leg. 3, 48 VITR. 4, 6, 6]. fam. 13, 64, 2 sicut [COLVM. 10 praef. 3]. 16, 20 quam [NEP. Hann. 8, 3 LIV. 2, 27, 7]). CIC. de orat. 1, 111 dicam equidem, quoniam -ui (fam. 7, 32, 3 q. . . . -isti . . ., scribe *eqs.*).

B *usu periphrastico* (*exempla dedimus certiora; cf.* incipere *p. 919, 14sqq.*): **1** *forma* '*facere -eris*' *sim.* (*hic illic post* '*feceris*' *sim.*): COM. pall. inc. 83 beneficia in volgus cum largiri -eris, perdenda sunt multa (COLVM. 5, 6, 3 c. . . . paveris et postea . . . dare -eris. 5, 9, 4. *cf.* IVLIAN. dig. 46, 1, 15, 1 si . . . petere -eris [VLP. dig. 2, 8, 11 si . . . acceperis . . . et postea . . . agere -eris]). CIC. Cael. 49 si . . . patefecerit . . . conlocaverit . . . uti -erit (COLVM. 1, 8, 20 facere. IVLIAN. dig. 9, 2, 47 agere [30, 84, 5. 6]. 46, 8, 22 pr. si . . . exegerit . . . habuerit . . . petere -erit. *al. cf.* CAES. civ. 1, 33, 3 quascumque *res* agere -erit). IVLIAN. dig. 16, 1, 15 si . . . solvero . . . et agere -ero. **2** *formae aliae*: *praes. pro fut.*: CIC. Mur. 2 antequam pro L. Murena dicere -o, pro me ipso pauca dicam. *coni.*: CIC. fin. 3, 55 hoc . . . -amus . . . dicere. Att. 13, 50, 1 admonitus . . ., ut . . . litteras mittere -rem (CAES. Gall. 7, 29, 7). LIV. 34, 2, 1 si . . . quisque nostrum . . . ius . . . retinere -isset, . . . haberemus. Ps. CYPR. tract. 30 ut non . . . hoc iterum repetendo mortem sibi adquirat, quod . . . magis non timere -at. *imper.*: AVG. c. Fort. 22 p. 104, 18 si . . . vultis . . ., -ite non iurare (CASSIOD. var. 6, 20, 5 -e pecunias n. quaerere).

II *c. acc. obi.* (*inde ab* ENN. *p. 1993, 12, falso trad.* TER. *p. 1922, 72; inf. subaudiri potest in enunt. relat. velut* CIC. inv. 2, 122 ad tempus id, quod -uit *orator* [*sc. tractare*], accommodabitur *sententia scriptoris*. de orat. 1, 164 exaedificare id opus, quod -isti. PLIN. epist. 5, 6, 43 facit, quod -uit): **A** *solo*: **1** *obiecto indicato* (*fortasse per ellipsin l. 73*): **a** *generalia quaedam*: CIC. inv. 1, 51 (*v. p. 1244, 71sqq.*) quicum -ta est *oratio* (1, 95. *al.* CAES. civ. 3, 17, 6. *cf.* CIC. inv. 1, 52 sermonem [de orat. 2, 296. *al.* CVRT. 8, 5, 10. VEL. gramm. VII 46, 2 necessarium arbitror de orthographia s. -enti a litterarum potestate initium facere. *et saepius*]). Verr. II 2, 54 rem occulte (dom. 30 -endam . . . comparandam . . . perficiendam. fam. 5, 12, 2 susceptarum r. et iam -tarum). Manil. 40 ab -to cursu (PANEG. 4, 5, 7. *al. cf.* CATO Cic. fam. 15, 5, 3 itinere [HOR. carm. 3, 27, 5. *al.*]). dom. 135 pontifici primam . . . post sacerdotium initum religionem -enti (*cf.* 141 -tas caerimonias persequi. PROP. 3, 10, 30 sacra. LIV. 40, 24, 5 sacrificium [VAL. MAX. 5, 6 ext. 3]. *al.*). orat. 148 ad -tam disputationem revertamur (rep. 1, 12 -ta et suscepta. *al.*). fin. 4, 34 Phidias potest a primo -ere signum idque perficere, potest ab alio inchoatum . . . absolvere (*infra*: -tum . . . absolvere). ac. 1, 44 cum Zenone . . . Arcesilas sibi omne certamen -uit (Tusc. 3, 51). fam. 13, 2 opera (CAES. civ. 1, 75, 1 ab -to o. discedit. BELL. Alex. 19, 5 altero o. effecto . . . altero -to. *al. cf. supra l. 46*). *al.* VARRO ling. 7, 109 -tis sex libris . . ., e quis tres scripsi (*cf.* rust. 3, 1, 9). *al.* CAES. civ. 1, 16, 1 dilectum . . . -i iubet (BELL. Alex. 56, 4). 1, 54, 4 pontem (*opp.* perficit *ut* CIL VI 31402, 7). *al.* VERG. Aen. 7, 109 -unt . . . dapes (*cf.* SIL. 11, 270 epulas). *et passim.* **b** *speciatim in rebus forensibus* (*accedit* adversus, contra *passim, dat. p. 1993, 8*): CIC. Cluent. 181 occisis hominibus -tam esse quaestionem de morte Oppianici (*antea*: constituitur. QVINT. inst. 7, 1, 13). Mur. 22 tu actionem -is, ille aciem instruit (Phil. 9, 11 *opp.* tollere. GAIVS dig. 9, 4, 1 adversus [*al.*]. PAVL. dig. 11, 1, 12, 1 contra [*al.*]. *et saepe. per ellipsin?* COD. Iust. 2, 55, 4, 4 in factum . . . vel in rem utilem -ere [actionem *add. codd. aliquot*]). Att. 7, 3, 9 auctionem (LEX met. Vipasc. [CIL II 5181] 4 COD. Theod. 10, 2, 1). QVINT. inst. 7, 4, 29 iudicia (PAPIN. dig. 25, 2, 30 contra mulierem). SCAEV. dig. 34, 3, 31, 2 post -tam accusationem (VLP. dig. 5, 2, 6, 2. COD. Iust. 2, 19, 10 [*a. 294*; = 8, 37, 9, 1] -tae vel futurae. *et saepe*). PAPIN. dig. 5, 2, 15, 1 non . . . sufficit litem -ere, si non in ea perseveret (EPIST. imp. Diocl. [?] Bruns fontes⁷ p. 264 l. 11 l. -tam diu trahi. COD. Iust. 5, 37, 28, 1^a. *al.*). 27, 1, 28 pr. petitionem -tam (VLP. dig. 43, 3, 1, 4 TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 363, 20). VLP. dig. 5, 2, 8 pr. querellam (PAVL. dig. 5, 2, 21 pr. *al.*). COD. Theod. 2, 1, 8 pr. causas (*cf. p. 1993, 2*). COD. Iust. 3, 8, 3 (*a. 262*) crimini prius -to civilis causa adiungitur

[*Kröner-Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(3, 28, 14 *a. 239.* 9, 34, 1 *a. 231. cf. infra*). *c. abl. fere i. q. instruere* (*verba distinguuntur p. 1992, 71*): CALL. dig. 48, 18, 15, 2 causam tuam aliis probationibus -ere (instruere *Mommsen*) debes (VLP. dig. 48, 5, 2, 8 accusationem parante et p. -ente atque muniente *marito*). *fere i. q. insimulare sim.*: COD. Iust. 9, 1, 3 pr. (*a. 222*) qui crimen publicum -ere properant (9, 1, 13 [*a. 294*] si magnum et capitale c. ac non leve frater contra fratrem suum -erit [*var. l.* const-]. *cf. supra et* EVGRAPH. Ter. Eun. 986 non adulescenti c. -it [*i. crimini dat*], quod vir sit *eqs.*). 9, 22, 23, 1 (*a. 376*) si quis tabulas testamenti (*eqs.*) ... vel si quid prolatum aliud -ere (insimulare *Theod. 9, 19, 4*) conabitur, habeat accusandi facultatem.

2 *neutr. p. p. p. pro subst.*: ENN. frg. inc. 44 -ta omisi (CIC. leg. 1, 9 absolvo. div. 2, 6 perfecero). CIC. ad Q. fr. 3, 6 (8), 3 revertar ad -tum idque perficiam.

B *accedit gerundivum*: NON. p. 30, 23 vestis ordiri dicitur, cum -itur detexenda. CIL III 6270, 5 aedem ... faciend(am) -uit (*opp.* perfecit. X 5175, 9 macerias ... f. ... -uit consummavitque).

III *c.* ut (*cf.* ingredi, ut *p. 1572, 69*): CIC. inv. 2, 128 si -atur, ut ab scripto recedatur. TRYPH. dig. 27, 1, 39 cum ... -ret, ut proferret excusationem, ... impeditus est. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 1, 9 (*Daphne*) vim ut adferret, -uit *Apollo*.

CAPVT TERTIVM: *praeverbii vi* **attenuata** *i. q. edicendo, determinando sim. statuere* (*alicui l. 27. 35. 68.* in *aliquem vel aliquo l. 49. 50*).

I *c. enunt. vel (acc. c.) inf.*: PLAVT. Pseud. 676 quo modo quicque agerem ..., iam -ta, ornata cuncta in ordine, animo ... certe deformata habebam (*interrog. obl. ut*: ENN. scaen. 236 cui quod agat -tumst. SVET. rhet. 25, 2 maiores nostri, quae liberos suos discere ... vellent, -erunt. CALL. dig. 50, 11, 2. TERT. nat. 2, 5, 12 ut fiat et per quid fiat). CIC. Verr. II 5, 157 civis Romanos ad necem producere (*inf. ut*: SVET. Nero 22, 3 coronas ... mittere). SVLP. SEV. chron. 1, 50, 2 sacrificia ordinavit celebrarique Pascha -uit (*acc. c. inf. ut*: VEN. FORT. carm. 2, 8, 14 membra *martyris* terenda trahi). COD. Theod. 14, 4, 4, 2 illud ... salubriter -tum est, quo suariis aestimandi licentia denegetur. AVELL. p. 53, 15 est istud divinitus -tum mansuetudini nostrae, ut ... numquam ... cessemus (CASSIOD. Ios. antiq. 1, 165 ut esset *Abraham* inter sapientissimos Aegyptiorum, -uit *Pharao. cf. l. 29*).

II *c. acc. obi.*: A *pron. neutr.* (*cf. l. 26. 34. 35; accedit* de, circa): CIC. Verr. II 1, 109 de iure ... si quis novi quid -it. 1, 111 quod C. Verres sua sponte -isset (*antea*: edixit. PLIN. epist. 10, 108, 2 quae sunt ab aliis -ta, ... infirma sunt, nisi illis ... contingit auctoritas *principis*. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 125, 8 omnia, quae ... -ta sunt, confirmare). fam. 13, 48 ea ... -ere, quae sequantur alii. SIC. FLACC. grom. p. 118, 24 quidquid -erunt *agrimensores*, curandum erit, ut fide aestimetur (HYG. mun. castr. 45 circa compositionem castrorum). COD. Theod. 11, 30, 52 nihil ... de ea parte negotii debet definiri, de qua nihil ... aut -tum fuerit ac probatum. B *subst.*: CIC. Cluent. 42 -ta ratione vitae (orat. 162 dixi ... longius ... quam -ta r. postulabat. CAES. Gall. 4, 17, 2 pontis. *al.*). dom. 126 poenam ... in alium (MOD. dig. 48, 9, 9 pr. *cf.* GELL. 11, 1, 2 multam. ITALA IV Esdr. 3, 7 -isti in eum [eo *var. l.*] mortem et in nationibus eius). Brut. 158 -tum ordinem persequamur (VITR. 2, 1, 8 COLVM. 12, 1, 1 PLIN. nat. 4, 91. 29, 58 QVINT. inst. 1, 5, 55 SVET. Iul. 21. HIL. trin. 5, 17 ex lege. *al.*). ac. 1, 17 duobus vocabulis philosophiae forma -ta (const- *var. l.*) est Academicorum et Peripateticorum (QVINT. decl. 264 p. 80, 10 *vitae*. TAC. hist. 4, 8, 2 civitatis). off. 1, 5 qui summum bonum sic -it, ut *eqs.* 2, 30 ad cuiusque vitam -tam (Att. 1, 17, 5. fam. 15, 4, 14 [?]. *cf. l. 48. 55 et p. 1988, 42*). Att. 6, 1, 1 nec οἰκονομίαν meam -am, sed ordinem conservabo tuum. CAES. Gall. 5, 4, 1 ab -to consilio *deterreri*. LIV. 1, 43, 12 ad -tam ab Servio Tullio summam *centuriarum* (COD. Theod. 7, 21, 3 pr. [praest- *Gothofredus*]. *cf.* EPIST. imp. inc. de Tymand. [CIL III 6866] 32 numerum). VITR. 5 praef. 5 ordinationes (COLVM. 12, 3, 10 COD. Theod. 1, 15, 11. COD. Iust. 6, 23, 31 pr. sub certa definitione legum). PLIN. nat. 8, 68 plus -to onere. VAL. FL. 1, 566 (*Iuppiter:*) durum vobis iter et grave caeli -ui. SIC. FLACC. grom. p. 116, 21 limitibus -tis (p. 118, 14. *al. cf.* HYG. astr. 1, 6 p. 25, 4 definitione). IVVENC. 4, 640 pretium. COD. Theod. 7, 39, 7, 4 -tae diei certae (*cf.* 10, 10, 27, 1 -tum sibi integri anni spatium. LEX Sal. Merov. 88 E. tempus). BENED. reg. 11, 6 dicantur tria cantica ..., quas -erit abbas.

part. praes. **īnstituēns,** -entis *pro subst. fere i. q. institutor, magister*: VITA Hil. Arel. 4 l. 3 suis -bus. AVELL. p. 720, 10 annuntians mysticam sine -e doctrinam.

masc. p. p. p. **īnstitūtus,** (-ī) *pro subst. v. p. 1988, 14. 1990, 32.*

neutr. p. p. p. ***īnstitūtum,** -ī *pro subst.* (*ad plur. v. etiam l. 12. p. 1989, 63*). NOT. Tir. 24, 73 (*cf.* 59, 91 sq.). SYNON. Cic. p. 435, 3 mos. natura. ingenium. -um. propositum. GLOSS. -um: ἐπιτήδευμα. ἔθος. εἰσαγωγή. exemplum, propositum. -a: δόγματα, διατάξεις, τύποι. προοίμια, καθεσταμένα. exempla, dispositiones, praecepta. bona -a: bona doctrina. *legitur inde a* CATONE (*semel*), RHET. Her. (*bis*), CIC., VARRONE, CAES.; *non ap. poetas.* [*variat in codd.* -a *c.* statuta *passim (infra non adnotatur). falsā var. l.* -um *pro* iustitium HIER. epist. 22, 35, 2.]

I *quod institutum est*: A *incipiendo, adeundo, suscipiendo sim.*: 1 *de scriptorum inceptis, propositis sim.* (*tam de ordine et dispositione argumenti* [*cf.* DON. Ter. Ad. 419, 1 contra -um argumenti] *quam de ipsa scriptorum materia*): *sing.*: CATO agr. praef. 4 nunc ut ad rem redeam, quod promisi -um (*i.* ad -um, qu. pr.), principium hoc erit. RHET. Her. 3, 21, 34 ab -o nostro recessissemus. CIC. inv. 1, 86 illa ... alio tempore atque ad aliud -um ... explicabuntur. 2, 164 neque ad ... -um pertinet (top. 28 libri). de orat. 2, 113 sed iam ad -um revertar meum. off. 2, 1 pauca prius de -o ... dixero. PLIN. nat. 35, 1. *plur.*: RHET. Her. 3, 1, 1 proficisci ad -a pergemus (*cf.* CIC. off. 2, 8 sed iam ad -a pergamus [AQVILA rhet. 20 p. 29, 21]). CIC. de orat. 3, 90 sed iam ... ad -a redeamus (Brut. 220. *cf.* AMM. 20, 3, 12 verum ad -a iam revertamur). 2 *de quolibet consilio, fine sim.*: CIC. div. in Caec. 45 ne ille ... te ... ab -is tuis cogitationibusque abducat. Phil. 8, 1 confusius ... est acta res ... quam postulabat -um. nat. deor. 1, 8 me ... -i mei paenitet. FIRM. math. 3, 12, 20 ab -o decidant. CLAVD. DON. Aen. 4, 330 p. 401, 24 contra -um suum Iove cogente. 6, 690 p. 597, 29 certus ... de -o tuo fui. AVG. beat. vit. 26 p. 109, 4 -um voluntatemque ... successio prospera consecuta est.

B *utcumque statuendo*: 1 *vigente notione erigendi. abiliendi sim. et usu inde derivato*: a *de moribus, ritibus, usibus sim.*: α *varia communia* (*selectissima*): ① *plur.*: CIC. Verr. II 1, 38 mores atque -a maiorum (rep. 2, 8 civitatum. 5, 1 veterem m. ac maiorum -a. LIV. 30, 25, 10. *al.*). 3, 15 -a omnium, consuetudinem a maioribus traditam ... commutare. 3, 42 ab lege, ab -is non recesserunt (rep. 2, 2 leg. 1, 42. Tusc. 1, 30 non -is ..., non legibus. CAES. Gall. 1, 1, 2 LIV. 38, 34, 3. IVST. 3, 2, 4 -is Solonis et Lycurgi l.). Sest. 17 iura atque -a maiorum (GELL. 16, 13, 8). Pis. 30 non leges, non -a, non mores, non iura (de orat. 3, 74 fin. 4, 61). rep. 3, 17 iuris, -orum, morum consuetudinumque (LIV. 3, 31, 8). TAC. Germ. 27, 2 gentium -a ritusque. hist. 4, 65, 3 -a cultumque (ann. 2, 56, 2). ② *sing.*: CIC. div. in Caec. 5 adductus ... bonorum exemplo, vetere consuetudine -oque maiorum (69). leg. agr. 2, 1 in more positum ... -oque maiorum (nat. deor. 1, 44. CENS. 2, 2 id m. -ique). VARRO rust. 2 praef. 2 servaverunt -um (CAES. civ. 3, 75, 2. 3, 84, 2. 3, 89, 1). CAES. civ. 3, 57, 1. BELL. Hisp. 25, 1 pristino illo ... utebantur -o (NEP. praef. 4). FEST. p. 278 lege aut -o. TAC. ann. 13, 16, 1. FRONTO p. 164, 26 v. d. H. (= p. 173 N.) veteris -i exemplo.

β *strictius pertinet ad mores singulorum hominum proprios*: ① *in universum fere i. q. vitae ratio instituta, propositum, regula sim.* (*cf. iuxtaposita infra l. 48. 59*): Ⓐ *plur.*: CIC. Quinct. 55 in vita ... -a virorum bonorum requiramus. Verr. II 3, 157 familiae praecepta et -a et disciplinam (LIV. 25, 38, 6 d. ... et -a *Scipionum* sequi). 4, 12 abducuntur homines ... ab -is suis magnitudine pecuniae. har. resp. 24 sunt more -isque ... casti (de orat. 2, 182 mores et -a et facta et vitam. LIV. 1, 32, 2. *cf. l. 47 et* RVFIN. Orig. in exod. 2, 3 p. 152, 12 -a morum [COD. Theod. 2, 17, 1 pr. = Iust. 2, 44, 2 pr.]). rep. 3, 15 vitae ... -a (fin. 4, 40. Tusc. 1, 2 mores et -a v. PANEG. 3, 10, 3 v. tuae -a rationemque. *al. cf.* PRISCILL. tract. 2, 43 vivendi). fin. 3, 37 agrestibus -is vivit (CASSIOD. var. 1, 4, 18). fam. 15, 9, 1 QVINT. inst. 12, 8, 14. TAC. ann. 1, 10, 7 de habitu cultuque et -is *Tiberii*. 14, 56, 3 -a ... commutat. AMBR. epist. 63, 66 monachorum (SVLP. SEV. dial. 1, 2, 2). PALLAD. hist. mon. I 19 p. 297C huius modi -a (*gr. p. 93, 8 B.* τοῦτον τὸν τύπον).

Ⓑ *sing.*: CIC. Cael. 50 mulier ... vita -oque meretricio (VLP. dig. 7, 8, 12 huius esse -i et v. FIRM. math. 1, 7, 3. *al.* AVG. mor. eccl. 1, 33, 68 mores, ..., v., ... ordinem, ... -um). ac. 2, 13 eorum *virorum* ... -um sequi (FIRM. err. 6, 9. 12, 4. 29, 4). TAC. ann. 3, 30, 2. FRONTO p. 132, 13 v. d. H. (= p. 114 N.). PAVL. dig. 38, 1, 17 -um vel propositum vitae (FIRM. err. 15, 5 genus, -um, artem propositumque. *al.* AVG. civ. 5, 6 p. 198, 9 D. -o ... et pr. vitae ... dispares. *cf. l. 64*). FIRM. math. 8, 6, 4 -um *Catonis* imitari. AVR. VICT. Caes. 24, 11 infimis genere -oque (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 40, 18 ortu ... atque -o pastorali). PS. AVR. VICT. epit. 9, 15 -um ... uniforme ... tenuit *Vespasianus* (PALLAD. hist. mon. I 2 p. 257C propositi sui [*gr. p. 25, 6 B.* πολιτείας]. *cf. l. 75 et* EVAGR. vita Anton. 19 p. 871 tenendus est ... -i rigor [*gr.* ἀσκήσεως]). EVAGR. vita Anton. 3 p. 843 arduum arripuit -um (*gr.* καρτερικῶς ἑαυτὸν ἄγων). AMM. 25, 4, 16 -o rectissimo (*cf.* COD. Theod. 13, 6, 7, 1 liberale. CASSIOD. var. 1, 18, 1 laudabile [3, 13, 2]). HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 3 p. 393, 5 -i boni et conversationis quietae. COD. Theod. 13, 1, 10 -um vitae et voluntatis (*cf.* PALLAD. hist. mon. I 29 p. 315A vivendi [*gr. p. 128, 10 B.* σκοπόν]).

② *de singulis propositis vel moribus* (*c. gen. explicat. l. 77 sqq.*): CIC. div. in Caec. 5 manere in -o meo videor et non ... a defendendis hominibus ... decedere. Verr. II 2, 41 utatur -o suo nec cogat *eqs.* (Cluent. 144 CAES. Cic. Att. 9, 7C, 2). 4, 46 tenuit *Verres* hoc -um (Tusc. 4, 7 fam. 16, 6, 1). LIV. 37, 54, 9 ne ... decederetis -o vestro (37, 54, 13). 44, 16, 5 -um ... servarat *Philippus* cotidie ... foederis ... perlegendi (*sim. c. gen.*: FRONTIN. strat. 2, 1, 16 -um ... non pugnandi. TERT. cult. fem. 1, 4 l. 13 de ... -is ... humilitatis et castitatis. CASSIAN. conl. 11 praef. 1 anachoreseos -a).

b *usu recentiore de effectu creandi*: TERT. cult. fem. 2, 10 l. 29 (*de deo*) institutorem ... non ... dispensatorem -orum suorum. NOVATIAN. trin. 7 p. 898A -um ..., non institutorem (*antea*: creaturam). LACT. inst. 7, 9, 2 -orum *dei* ... miracula. PRISCILL. tract. 6, 94 mundi -a.

[*Kröner-Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *praevalente notione edicendi, decernendi sim.*: **a** *de edictis magistratuum sim.* (*cf.* CIC. Brut. 269 iuris ... leges atque -a. FIRM. err. 28, 8 legis -a [PS. ORIG. hom. in Matth. 1, 3 p. 243, 3]. LEX Visig. 5, 1, 3 canonum): CIC. Verr. II 3, 24 novis -is et edictis (3, 42 [*iuxta* senatus consulto]. 5, 7 omnium -a atque e. praetorum. *al.*). 3, 25 praetoris ([*postea*: edictum, imperium]. 5, 8). 3, 112 imperio atque -o *Verris*. 3, 227 novis -is ... imperentur *decumae*. ac. 2, 3 fam. 3, 8, 7. *al.* LEX Rubr. (?) frg. Atest. (CIL I² 600) 12. EDICT. imp. Comm. de salt. Bur. (CIL VIII 10570) 4, 5 -i mei. TERT. anim. 52, 2 ex -i auctoritate. COD. Theod. 11, 36, 4 publici -i respectu. *de ordine actionum*: TERT. nat. 1, 3, 6 crimina ..., quae neque -um dirigit *eqs.* (*opp.* probatio, sententia). **b** *de praescriptis artificum vel grammaticorum* (*transit ad II*): VITR. 6, 7, 7 aedificia ... Graecorum -is conformantur (*sim. in architect.*: 7 praef. 17 legitimis artis -is. 7, 5, 7 tectoriorum. COD. Iust. 10, 66, 2 *a. 344*). QVINT. inst. 1, 5, 60 nec alienis (*i. alienarum linguarum*) egere -is fatebantur *grammatici* (*cf.* GELL. 17, 2, 15 grammaticorum nova -a).

3 *in formulis* (*maxime ad 1 a*): **a** *locut. adverb.*: *α* *per abl.*: ① *sing.*: CIC. Quinct. 56 virorum bonorum -o vivere (CASSIOD. var. 6, 11, 1 malo ... -o). Verr. II 2, 41 nulla lege, nullo -o. 2, 102 aliorum exemplo -oque (Sull. 49 vetere. Cael. 73. LACT. inst. 7, 22, 28 hoc e. et -o). 5, 169 more atque -o suo (Caecin. 2 omnium. Mur. 1 maiorum [*al.*]. BELL. Alex. 37, 3 APVL. apol. 40). Cluent. 199 vetere (Mur. 72 dom. 132 CAES. civ. 3, 110, 5. NEP. Att. 7, 3 vitae. *al. cf. l. 21 et* VAL. MAX. 1, 1, 1 prisco [TAC. ann. 13, 32, 2]). Brut. 79 patrio (213 FIRM. err. 13, 2). fin. 3, 5 veterum (5, 23). Tusc. 3, 13 nostro (*antea*: Stoicorum more. *cf.* fam. 13, 55, 2 tuo [13, 56, 3]. CAES. Gall. 1, 50, 1 suo [*cf. l. 22. al.*]). LIV. 28, 24, 9 militiae. FEST. p. 321 quocumque modo atque -o. TERT. monog. 8, 7 eodem. COD. Theod. 10, 9, 3 moris veteris -o (*cf.* SEDVL. op. pasch. 4, 19 consuetudinis [CIL XI 5265, 16]). *nude*: CIC. Quinct. 63 more et -o (dom. 134 rep. 2, 56). top. 90 et natura et -o. PS. AVR. VICT. orig. 20, 1 solito -oque. ⑪ *plur.*: CIC. Verr. II 3, 13 voluntate et -is. Cluent. 43 veteribus (dom. 122 COD. Theod. 5, 20, 1). rep. 2, 44. 3, 41 patri⟨i⟩s ... -is et moribus (off. 1, 148). ad Q. fr. 1, 1, 33 suis. *al.*

β *per praep.*: ① contra: *plur.*: CIC. Verr. I 12 omnium (II 3, 131. 3, 142 COD. Theod. 16, 6, 1). Manil. 60 maiorum (*al.*). off. 3, 63 c. mores, leges, -a. TAC. ann. 2, 59, 2 c. -a Augusti non sponte principis. TERT. nat. 1, 4, 14 naturae. *sing.*: GELL. 1, 11, 9 c. ... -um ... disciplinae. TERT. pudic. 17 p. 258, 25 suum (CLAVD. DON. Aen. 4, 330 p. 401, 24). AVG. civ. 2, 2 p. 54, 22 D. c. -um moremque bellorum. COD. Iust. 2, 50, 3 (*a. 223*). *al.* ⑪ ex: *sing.*: CIC. Verr. II 2, 37 ex -o ac lege Rupilia. 5, 55 (*c. gen. pers. ut*: LIV. 43, 7, 11 FEST. p. 321. *al.*). TREB. Cic. fam. 12, 16, 3 meo (*cf.* BELL. Afr. 41, 2 suo). VARRO ling. 10, 27 sole⟨a⟩nt. *ibid.* debet. rust. 2, 1, 9 vetere (LIV. 42, 31, 2. *al.*). BELL. Afr. 66, 1 ⟨ex⟩ cotidiano -o. *al.* *plur.*: VARRO Men. 162 ex his ... -is ac vita. VITR. 4, 1, 2. ⑪ *alia*: CAEL. Cic. fam. 8, 11, 2 pro ... natura et -o ([*sim.* BELL. Afr. 89, 5]. TERT. apol. 47, 3 pro -o curiositatis [*v. app. crit.*]. CAPITOL. Aur. 5, 8. NOVELL. Marc. 1, 5 pro priscis ... -is). TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 509, 12 de. PS. AVR. VICT. epit. 41, 9 ad veterum -a. PRISCILL. tract. 1, 4 secundum (1, 26 CLAVD. DON. Aen. 4, 695 p. 421, 6. GREG. M. epist. 6, 3 s. canonica -a). COD. Theod. 8, 12, 4 iuxta. COD. Iust. 6, 52, 1 adversus.

b -um est *sim. c. enunt.*: LIV. 1, 7, 13 -um mansit ..., ne *eqs.* (TERT. virg. vel. 2, 1 est). 7, 2, 12 -um manet, ut *eqs.* (AVELL. p. 334, 14 floruit). VAL. MAX. 2, 6, 16 Persarum ... -um fuit, quod *eqs.*

c -i est *sim. c. inf.*: PLIN. nat. 7, 187 cremare *mortuos* ... non fuit veteris -i. AVELL. p. 48, 1 optimum eligere sacerdotem ... populi Romani cernimus -i.

II *i. q. praeceptum* (*tam de materia quam de instrumento praecipiendi*): **A** *usu communi*: **1** *plur.*: CIC. inv. 2, 7 -a *Aristotelis* sequebantur *rhetores* (*iuxta* praecepta *ut*: off. 1, 1 philosophiae. VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 Pythagorae. VEG. mil. 2, 3). Brut. 31 refellere ... -a *sophistarum*. fin. 5, 7 ex ... scriptis et -is *Peripateticorum et Academicorum* ... omnis doctrina liberalis ... sumi potest. SEN. benef. 3, 34 -is liberalibus profeci (RVFIN. Orig. in lev. 7, 7 p. 392, 25 imbutae *animae* l. -is vel rationalibus disciplinis. AVG. epist. 179, 2 eruditi). COLVM. 7, 12, 6 talibus -is formemus *natos* (*antea*: disciplina mores facit. *cf.* PELAG. in I Cor. 14, 6 p. 207, 4 vos moralibus doceam -is. CASSIOD. var. 5, 40, 5 talibus ... -is edoctus). FIRM. math. 2, 29, 1 ex ... -is ... locum ... explicare. 3, 7, 19 ex ... artibus et -is. 8, 1, 7 dabunt ... -a ... scientiae notionem. HIL. syn. 27 doctrinae (trin. 1, 10. *al. cf.* LEO M. serm. 10, 1 traditionis. COD. Iust. 1, 5, 10, 2 [*a. 466/472?*] fidei). PRISCILL. tract. 1, 26 doctrinas adque -a (2, 45 vel dogmata). 5, 86 praeceptorum. PELAG. in Eph. argum. p. 344, 6 moralia praecipit -a. *de bestiis*: EVSTATH. Basil. hex. 8, 4, 5 *apes* secutae ... -a regnantium (*gr. p.* 173ᴮ ὑποδείγματα). **2** *sing.*: TERT. praescr. 9 l. 9 unius ... -i infinita inquisitio. 17 l. 3 ad dispositionem -i *sc. haereseos*. FIRM. math. 1, 2, 5 ex ... artis -o. 3, 8, 3 ars atque -um.

B *per confusionem c. voce q. e. 'institutio'*: **1** *de actu vel statu eruditionis*: AVR. VICT. Caes. 39, 28 Aureliani Probique -o (institutione *Freudenberg al.*). AMM. 26, 7, 4 -is bonarum artium spectatissimi. VEREC. in cant. 2, 14 p. 18ᵇ illorum ... -o formati. THEOD. MOPS. in II Tim. 2, 15 p. 208, 9 recto edoce -o. **2** -a *de institutionum compendiis*: SACERD. gramm. VI 470, 21 artium grammaticarum ... -a (491, 9 ⟨in⟩ -is a. [492, 22 PROB. cath. gramm. IV 40, 11. *al.*]. *cf.* 496, 5 de -is artis grammaticae. POMP. gramm. V 178, 14 in arte Probi, id est -is ipsius). PRISC. gramm. II 282, 8 -orum *Gai* (*cf.* BOETH. in top. Cic. 2 p. 299, 18 in ... -is *Vlpiani*. p. 303, 20 -orum *Pauli* libro secundo. NOVELL. Iust. 18, 9 in nostris -is. *al.*). IVNIL. praef. p. 468, 15 in duos ... libellos regularia ... -a collegi. BENED. reg. 73, 5 collationes ... et -a.

deriv.: institutio, institutor. *cf.* institutorius.

compos.: superinstituo.

***institūtio**, -ōnis *f. ab* instituere. *scribitur* ist-: CIL VIII 14436. *litt. graecis* ἐνστιτουτιόνεμ GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ. *notatur* inst CIL III 3294, 4. GLOSS. ἀγωγή. ἄσκησις. εἰσαγωγή. -e: instructione. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., *tum ap.* VITR., VAL. MAX., SEN. *phil. al.*, *saepius primum inde a* TERT., *non ap. poetas.* [*confunditur in codd. c.* institio, instructio *passim. falso trad. ut vid.*: ITALA II Macc. 6, 3 (rec. B) afflictiosa -o malorum, quae omnia possederat (*gr. cod. A V* ἐπίστασις, *aliae recc.* seditio, violentia, circumstantia, *Vulg.* incursio. *an pro* institio?).]

i. q. actio instituendi (*ad metonymiam v. e. g. l. 59. 66. 77. p. 1997, 8. 60*):

I *de conditione, creatione, dispositione sim.*: **A** *mera vi condendi, struendi sim.*: **1** *spectat ad dispositionem, structuram, statum eorum, quae iam effecta sunt*: **a** *de natura, condicione, habitu sim.*: *α* *rerum*: RHET. Her. 3, 9, 16 ab -e artis profectum *dispositionis genus* ([3, 9, 17]. *ibidem bis* ex -e a. disponemus). CIC. top. 90 -o ... aequitatis tripertitast. nat. deor. 2, 35 rerum (PS. HIL. libell. 17 p. 89, 21). *β* *animantium*: CIC. fin. 4, 41 ipsa hominis -o si loqueretur, hoc diceret *eqs.* (PS. ORIG. tract. 1 p. 3, 16 aliam. HIL. in psalm. 129, 4. *cf.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 400ᶜ humanae -i⟨s⟩ *sc. corporis humani* [*gr.* κατασκευῆς]). 5, 24 *animalium* -em confusam ... et incertam. TERT. anim. 21, 7 naturae *animarum*. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 10 secundum -em (*opp.* ex voluntate). RVFIN. Clement. 3, 31 non ... eiusdem -is fuimus *in vigilando* (*syn.* naturae, *opp.* consuetudo). **b** *de ordine, ratione sim.*: *α* *vivendi sim.*: CIC. ac. 1, 23 haec ... fuit apud *Peripateticos* ... morum -o (VITR. 10 praef. 4. BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 11 p. 235, 14 *Socratis*). off. 1, 7 vitae (2, 39 ratio atque -o. DECL. in Catil. 32 [*de Catilina*] ista -e v. praeditum. PS. HIL. libell. 11 p. 83, 25 RVFIN. hist. mon. 16 p. 437ᴰ. OROS. hist. 2, 17, 15 novam). Att. 1, 17, 10 rationem -emque nostram (HIER. mon. Pachom. p. 151, 5 B.). ad Q. fr. 1, 1, 19 -o atque disciplina. NOVATIAN. Cypr. epist. 36, 3. TRACT. Pelag. 4 p. 71 malae -is consuetudo. *ibid.* bonae conversationis -e. IOH. MED. (?) PS. Chrysost. hom. I 938ᴬ mala consuetudo mutanda, vetus -o dimittenda. CASSIOD. var. 4, 3, 4 probatae -is (*cf.* 4, 12, 1 probabili -e vivitur). PALLAD. hist. mon. I 50 p. 34 ᶜ egregia monachorum -e viventes (*gr. p. 157, 23 B.* τὸν ἄριστον ... βίον). *al.* *plur.* -es *fere i. q. mores*: RVFIN. hist. mon. 11 p. 429ᴮ omni continentia et castissimis -bus. Orig. in cant. prol. p. 72, 21 sanctissimis. Orig. princ. 4, 3, 12 (24) quibus legibus quibusque -bus ... vivendum sit. *β* *aedificandi*: VITR. 1, 2, 5 *Doricarum aedium* -o proprietatis (*i. proprietas -is*). 4, 1, 2 propriam coronarum ... non habuerat *columna Corinthia* -em. 4, 2, 6 de Ionicis et Corinthiis -bus. VAL. MAX. 8, 12 ext. 2 rationem -is.

2 *spectat ad actum efficiendi, creandi sim.*: **a** *instituunt quilibet*: *α* *usu communi*: ① *incorporaliter*: CIC. rep. 1, 41 rei publicae ... -o (AVG. civ. 15, 5 p. 64, 18 D.). fin. 1, 70 amicitiae. PRISCILL. tract. 6, 95 legis (CASSIOD. var. 7, 46, 1). EPIST. pontif. 364, 1 Migne 20, 777ᴮ ecclesiae. *metonymice de ipsa ecclesia sim.*: CYPR. epist. 46, 1 contra -is catholicae unitatem. 55, 24 ut ... -is suae fundamenta constituat *Novatianus*. ⑪ *corporaliter*: ITALA II Macc. 2, 29 (rec. P) novae domus ([*gr.* καταβολῆς, *aliae recc.* structura, instructura]. CLAVD. DON. Aen. 7, 125 p. 21, 7 -em domorum ... suscipe. *cf.* 4, 75 p. 365, 21 novi domicilii). HIL. in psalm. 121, 4 tabernaculi (*antea*: aedificatio, exstructio). SERV. auct. georg. 1, 270 p. 194, 12 novi operis. INSCR. Afr. Gsell I 1286, 2 fori Novi. *metonymice de aedificiis sim.*: SYMM. or. 2, 20 aggerum -es mole vallavit (*c. gen. inhaer. ut*: RVFIN. Orig. in num. 7, 3 p. 41, 30 synagogae). CE 297, 5 Solomon(is) insti⟨tu⟩tion(em) nemo expugnare valevit (*i. muros*). *β* *speciatim*: ① *de heredibus constituendis*: IVLIAN. dig. 35, 1, 24 ad heredum -es (GAIVS dig. 34, 5, 5 pr. *et persaepe. cf.* PAVL. dig. 28, 6, 43, 2 uxoris. sent. 3, 4ᵇ, 9 postumorum). GAIVS dig. 28, 6, 5 iure -is (VLP. dig. 28, 5, 9, 15. *cf.* NOVELL. Iust. 18, 1 -is modo [GREG. M. epist. 6, 12 p. 391, 7]). AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 42, 3 testamentum et -es. COD. Iust. 6, 27, 5 legatum vel -o (6, 38, 4 pr.). 6, 30, 21, 2 ita scripta est -o: *eqs.* (*cf. ibid.* -em conscriptam. INST. Iust. 1, 6, 2 scriptura -is). *metonymice de ipsa re testamento legata*: SCAEV. dig. 35, 2, 25 pr. si ex -e filii tantum retineat, quantum *eqs.* NOVELL. Iust. 53, 6, 2 partem -is (*gr.* ἐνστάσεως). ⑪ *de qualibet ordinatione*: VITA Hil. Arel. 11 l. 18 -e ... pontifices ordinare. EPIST. pontif. 389 Migne 50, 585ᴬ in -e praedicatoris (*gr.* καταστάσει. *item c. gen. obi.*: COD. Iust. 1, 3, 25, 2 [*a. 456?*] procuratoris). CONC.ˢ II 2, 2 p. 106, 23 de ordinatione ⟨vel⟩ -e (ordinationis -e *Schwartz*), quae per quaestum facta est (*gr. II 1, 2 p. 158, 18* χειρο-

[Kröner-Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

τονίας ἢ προβολῆς. cf. p. 33, 11 ordinatione tantum. p. 54, 15 o. vel promotione).

b instituit deus creator: TERT. adv. Hermog. 45, 3 ab -e mundi (NOVATIAN. trin. 13 p. 908[A] ante m. -em. VVLG. Hebr. 4, 3 [gr. καταβολῆς]. al.). CHALC. comm. 23 temporis. transl. p. 41[C] mortalium generum (gr. δημιουργίαν. cf. 12, 1 p. 511, 26 hominis [al.]). VVLG. Sirach 16, 26 operum (gr. ποιήσεως). AVG. civ. 11, 29 p. 503, 20 D. herbarum ... atque lignorum. de ipsa creatura: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 29 p. 397[C] ligneam vitam primae ... -is (gr. καταστάσεως). p. 397[D] -is luteae (gr. πλάσματος).

B respicitur simul notio introducendi, inveniendi (cf. l. 17), innovandi sim. (cf. e. g. nova -o TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 453, 3 CASSIOD. in psalm. 143, 9, -is novitas TERT. l. c. p. 453, 4 et 7, -is exordium ALC. AVIT. hom. 6 p. 109, 3): 1 de actu: TERT. adv. Marc. 2, 7 p. 344, 6 ⟨in⟩ -e liberi arbitrii (opp. rescissione). AVG. nupt. et concup. 2, 27, 45 habent nuptiae a deo ... -em. EVCHER. instr. 1 p. 74, 13 de onagris ... -e Anae nascuntur asini. c. gen. obi.: TERT. adv. Marc. 2, 22 p. 365, 10 de sacrificiorum ... -e. AVG. civ. 1, 32 p. 49, 5 D. scaenicorum ... ludorum. adv. Iud. 6, 7 novorum sacramentorum (opp. remotione). nupt. et concup. 2, 16, 42 nuptiarum. al. 2 metonymice de ipso -is obiecto (c. gen. rei vel pers. pro re l. 31 sqq.), interdum de instituta consuetudine (e. g. l. 32), ratione (cf. l. 27) sim.: TERT. adv. Marc. 2, 7 p. 344, 9 male hominem -e ... usurum sc. libero arbitrio. monog. 4, 6 -o dei sc. monogamia. orat. 22 p. 196, 7 -⟨em⟩ ... antecessoris commovendam. spect. 6 p. 8, 11 secundum -is antiquitatem (cf. COD. Theod. 8, 7, 22, 1 priscae -is). COD. Theod. 16, 5, 5 nefaria. VICTOR. pasch. chron. I p. 677, 5 (de ratione paschali) -o Latina vel Graeca. plur.: TERT. nat. 2, 1, 7 adversus -es maiorum. adv. Marc. 2, 7 p. 343, 15 bonis et rationalibus -bus dei. p. 344, 11 -um qualiumcumque. p. 344, 18. FIRM. math. 6, 30, 24 genitura divinarum et caelestium -um. c. gen. explic. sim.: TERT. coron. 7 l. 53 coronati capitis (i. coronationis) -em. adv. Marc. 3, 21 p. 413, 14 illorum proselytorum (sim. c. gen. pers.: RVFIN. Orig. in num. 13, 7 p. 118, 18 magorum genus et -o). -o est, ut: PS. AVG. quaest. test. I 272, 26 (antea: instituit, ut).

II de praeceptione, eruditione, doctrina sim.: adhibetur de prima doctrina e. g. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 10 p. 158, 22 (syn. introductio). COD. Iust. 1, 17, 2, 11 prima legum argumenta continebant libri et -es vocabantur. 1, 17, 2, 23 -um seu elementorum (INST. Iust. tit.). cf. prima -o infra l. 50. 82. al. (abundanter pr. -o initiorum RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 138, 27). per gen. inhaer. q. v.: TERT. anim. 39, 4 ex -is disciplina (iuxtapon. l. 82. p. 1998, 2. al.). CYPR. epist. 43, 3 traditio ... -is (55, 28. iuxtapon. 45, 1). unit. eccl. 19 magisteria ... -is (FIRM. math. 3, 1, 19. cf. 1, 8, 6 magisterii -e. iuxtapon. 2 praef. 2. al.). HIL. trin. 5, 18 doctrinae -o (5, 21. cf. PASS. Petr. 5 p. 29, 5 S. -is doctrina. iuxtapon. l. 68. al.). PRISCILL. tract. 4, 75 -is praecepta (iuxtapon. CIC. de orat. 3, 34. al.).

A usu communi: 1 in universum: a sing.: α de actione: RHET. Her. 3, 16, 19 illis ... utilis haec erit -o (antea: praeceptione). CIC. de orat. 2, 1 prima illa puerili -e (QVINT. inst. 1, 1, 9). 3, 35 doctoris (CASSIOD. var. 3, 11, 4. sic c. gen. subi. pers.: RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 111, 14 tutorum curatorumque. v. etiam e. g. l. 72. 75. 76. c. gen. rei: FIRM. err. 8, 4 sacrarum lectionum. RVFIN. Orig. princ. 3, 6, 8 legis). SEN. epist. 94, 30 si praecepta nihil adiuvant, omnis -o tollenda est. 94, 45 contemplationem -o tradit. 95, 56 sine -e subtili evaserunt probi. FRONTIN. aq. 2 ad meam -em regulamque. SVET. gramm. 23, 1 puerorum vel iuvenum (c. gen. obi. ut: PANEG. 9, 9, 2 ad -em eius. PRISCILL. tract. 6, 95/96 animae. al.). FRONTO p. 54, 4 v. d. H. (= p. 59 N.) aetas -i sufficiens. TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 472, 7 me nulla ... -e formaverit. al. β metonymice: ① de praeceptorum summa, arte sim.: CIC. top. 57 ad hanc -em (sc. artis rhetor.) necessariae conclusiones. fin. 4, 3 quorum Peripateticorum fuit haec -o eqs. SEN. benef. 2, 20, 2 ex -e Stoica se egisse (cf. TAC. ann. 16, 34, 1 Cynicae -is doctori). TERT. praescr. 36 l. 23 haec est -o ..., quae futuras haereses praenuntiabat. COD. Theod. 16, 5, 3 profana -o docetur. 16, 5, 12 vitiorum (i. vitiosa) -o deo ... exosa. al. ② de statu eruditionis, peritia sim. (cf. l. 78): VLP. dig. 46, 3, 31 inter artifices longa differentia est et ingenii ... et doctrinae et -is. RVFIN. hist. 2, 4, 3 v. p. 1998, 9. ③ de discipulis: CASSIAN. c. Nest. 7, 31, 4 cuius magistri discipuli atque -o sumus.

b plur.: CIC. nat. deor. 1, 8 Graecis -bus eruditi (ARNOB. nat. 2, 25 magistrorum ... -bus. al.). VITR. 4, 9, 1 his -bus explicabuntur ararum deformationes. 7 praef. 10 -es novas comparare (antea: indicibus). HIL. trin. 4, 7 stultas ... -es ... coarguendas. HIER. Orsies. doctr. 30 contemptis -bus patris. PS. HIER. in I Cor. 3, 12 p. 32, 5 acceptis -bus magistrorum (syn. praecepta). RVFIN. Basil. reg. 87 p. 523[C] veritas -um. BASIL. ad fil. p. 47, 13. CONC.[S] II 4 p. 113, 6 -bus non egere. de statu eruditionis, peritia sim. (cf. l. 67): TERT. anim. 24, 4 pro -bus et pro corpulentiis ac valetudinibus. COD. Theod. 14, 9, 1 meritis singulorum -busque conpertis.

2 c. indicatione rei vel generis -is: a gen. (cf. supra l. 53): CIC. ac. 2, 102 earum ... rerum ... prima -o et quasi disciplina. QVINT. inst. 2, 1, 9 rhetorices (cf. CAPITOL. Aur. 22, 5 philosophiae. SPART. Geta 2, 2 litterarum [VEG. mil. 2, 6]. BOETH. mus. 3, 10 p. 283, 9 musicae [3, 16 p. 300, 3]). 12, 11, 12 vitae honestae. AMBR. Hel. 8, 22 lenitatis (antea: magisterium, disciplina, postea: inlecebra). HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 7 religionis (NOVELL. Maior. 6, 3). RVFIN. Basil. hom. 2, 7 virtutis. OROS. hist. 6, 17, 10 humilitatis (CASSIAN. inst. 4, 7 imbutus ... prima -e h. ac patientiae [postea: exercitatione]). BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 14 p. 327, 17 differentiae et speciei. b praep.: de: CIC. off. 1, 7 HIL. trin. 4, 14 p. 107[C]. in c. acc. vel abl.: GELL. 13, 17, 1 quod Graeci παιδείαν vocant, nos eruditionem -emque in bonas artis dicimus. RVFIN. hist. 2, 4, 3 in liberalibus litteris (gr. παιδείας).

c interrog. indir.: CASSIOD. gramm. VII 144, 2 v. l. 26.

B de compendiis praeceptorum, artium sim. (maxime in titulis librorum; afferuntur selectissima): 1 sing.: QVINT. inst. praef. 1 libros, quos ... de -e oratoria scripseram (MAR. VICTORIN. gramm. VI 206, 1 ars ... de metrica -e. AMBR. inst. virg. tit. de -e virginis ... liber unus. PRISC. gramm. II 231, 9 in libro, qui est de -e officiorum). LACT. inst. 1, 23, 8 prima ... -o (i. primus -um liber). FIRM. math. 2, 4, 6 in isto -is libro (HIER. vir. ill. 73 decem libris arithmeticae -is. al.). PRISC. gramm. II 1 tit. -o ... de arte ... grammatica. III 231, 24 in -e artis grammaticae (cf. CASSIOD. inst. 2 praef. 1 -em ... divinarum lectionum). 2 plur.: GAIVS inst. tit. Gai -um commentarii quattuor (cf. dig. 1, 1, 9 libro primo -um [FLORENT. dig. 1, 1, 3. et saepe]. LACT. epit. tit. epitome divinarum -um. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75, 26 -um ... voluminibus). LACT. inst. 1, 1, 12 -es civilis iuris compositas ediderunt. ira 11, 1 in nostris -bus (COD. Iust. de emend. cod. 1. al.). SVLP. VICT. rhet. tit. Sulpicii Victoris -es oratoriae. CASSIOD. gramm. VII 144, 2 post -es, quem ad modum divinae ... debeant intellegi lectiones, duobus libris ... impletas. INST. Iust. de inst. promulg. 4 in ... quattuor libros ... -es partiri iussimus.

III de insitione: COLVM. 3, 3, 15 -is vinearum ... praecepta dabimus. CIL III 3294, 4.

IV de decretione sim. (significantiora): PLIN. epist. 10, 10, 1 secundum -em (var. l. -es) principum (TRAIAN. Plin. epist. 10, 7). COD. Theod. 16, 10, 7 -e moneamus. COD. Iust. 4, 61, 13 prisca -o disposuerat. CAES. AREL. reg. virg. 62 p. 118, 11 ut nihil de ... regulae -e minui permittatis (p. 119, 10. 19).

***institūtor**, -ōris m. ab instituere, cf. con-, restitutor sim. GLOSS. εἰσαγωγεύς. -r puerorum: παιδαγωγός. cf. s. v. educarius. inde a TERT. [confund. in codd. c. institor passim.]

qui instituit: 1 fere i. q. auctor, fundator sim. (accedit primus l. 42, prior l. 43): a vario usu: TERT. apol. 3, 7 ab -e sectae. monog. 2, 1 novae disciplinae (4, 1 opp. restitutorem. AVG. civ. 12, 10 p. 526, 20 D. primi liberalium d. aliarumque artium -es. al.). al. ARNOB. nat. 6, 3 quis prior fuerit -r templorum, quis fabricator. LACT. inst. 1, 22, 9 ineptarum religionum (LVCIF. Athan. 1, 31 p. 120, 6 aedificator falsae r. atque -r). FILASTR. 29, 2 haereseos. AMM. 14, 8, 6 urbium (17, 4, 2. 20, 7, 1). AVG. civ. 4, 30 p. 185, 1 D. simulacrorum -es atque cultores (un. bapt. 4, 5 p. 5, 18). al. OROS. hist. 2, 4, 9 militaris rei. VINCENT. LER. 22, 4 non -r sed sectator in fide. CASSIOD. Ios. antiq. 1, 21 gentes ab -bus positas appellationes ... servant (gr. ὑπὸ τῶν κτισάντων). FERREOL. reg. p. 959[D] monasterii (CAES. AREL. reg. virg. 72 p. 123, 25 -bus m. et regulae conditoribus). CAES. AREL. serm. 178 p. 682, 6 inventor mortis, superbiae -r, radix malitiae diabolus. CIL X 3857 -i novor(um) ac renovatori operum publicorum. al. b de deo creatore: TERT. nat. 2, 16, 3 dei est ministerium -is (antea: auctorem). adv. Marc. 2, 6 p. 342, 1 -em bonum, scilicet bonorum conditorem. 5, 5 p. 585, 2 hominis et universitatis creatorem et -em. NOVATIAN. trin. 31 p. 949[A] deus pater omnium -r (HIL. coll. antiar. p. 69, 1 [gr. κτίστην]). al. LACT. inst. 2, 8, 17 materiae. AVG. c. Secundin. 19 p. 934, 29 creatori, hoc est factori et -i. et passim.

c de plantatore, consitore: SCHOL. Hor. carm. 2, 13, 1 -em eius arboris (Hor. posuit, statuit). CASSIOD. var. 8, 14, 1 providus -r hortum suum fecundis nititur ornare plantariis.

2 fere i. q. praeceptor, doctor sim.: TERT. praescr. 30 l. 18 -r et praeformator. test. anim. 5 p. 140, 23 de principali -e sc. deo (RVFIN. hist. 8, 12, 3 pater ... nutritor ... -r). NOVATIAN. cib. Iud. 5 p. 235, 4 -r ... veritatis Christus (antea: magister, doctor. c. gen. rei praeceptae ut: EDICT. imp. Diocl. III/IV 7, 66 magistro -i litterarum [gr. χαμαιδιδασκάλῳ]. TREB. trig. tyr. 3, 1 morum et actuum. al. cf. RVFIN. hist. 8, 6, 5 -r in disciplina et magister in officiis). trin. 8 p. 899[A] -es generis nostri apostoli. PANEG. 2, 8, 5 parentes atque -es. LAMPR. Comm. 1, 7 (antea: magistri). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 10 p. 548[A] nec -i suo parcit sc. Origeni Hieronymus. PETR. CHRYS. serm. 24 p. 267[B] carnis. ALC. AVIT. hom. 29 p. 150, 27 -r rudium, labentium restitutor. al. transfertur ad res: CASSIOD. in psalm. 10 concl. humanae vitae ... gloriosissimus -r decalogus. 111, 1 -r fidelium psalmus pro psalmista (118 concl.).

cf. institutorius.

institūtōrius, -a, -um. ab institutor vel instituere sec. oratorius, declamatorius sim.; cf. con-, restitutorius. [ad confusionem c. institorius v. p. 1986, 75 et cf. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357[A] ἰνστι[τον]τορία.] i. q. ad institutionem (sc. eruditionem sim.) pertinens: POMP. gramm. V 165, 17 -am (-r iam codd., corr. Steup) artem scripsit Donatus. EVAGR. vita Anton. 16 p. 867 -a ... praecepta.

institūtum, -ī n. v. p. 1993, 74. Kröner-Sz.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

*insto, -stitī, -statūrus, -āre. *ab* in *et* stare (*cf. Leumann, Glotta 23, 1935, 41*). *de script. et formis*: CHAR. gramm. p. 473, 7 B. *inter verba activa coniug. 1ae*. ist-: INSCR. Germania 23, 1939 p. 34. inist-: CIL VIII 4498 = 18 639 (*v. Prinz, Glotta 26, 1938, 101*). steti: CE 2013, 3 (*cf.* prestetit *1245, 5*). *v. et p. 1922, 23.* -staturus: LIV. 10, 36, 3 FRONTIN. strat. 2, 6, 10. DECL. in Catil. 24 (instauratas, institutas *sim. varr. ll.*). DON. Ter. Ad. 279, 3. *cf.* -stiturus*? p. 1922, 38.* -stitus (*forma ficta?*): PS. PRISC. gramm. III 525, 10 (*iuxta* status). *passive l. 34. p. 2004, 27. abbreviatur* ins: CIL VII 1084 ins(tante), *nisi* ins(istente). NOT. Tir. 24, 43 -at. 24, 57 -itit. *de structura*: SERV. Aen. 6, 563 '-o illi rei'. ARVS. gramm. VII 483, 8 '-at illis locis' (VERG. *p. 2003, 55*) ... '-at illi rei' pro 'imminet' (*id. p. 2003, 56*) ... '-at illam rem' pro 'festinat' (*id. p. 2004, 26*) ... '-at illa re illam rem' (VERG. Aen. 12, 748, *ubi codd.* urget). *de notione*: CHAR. gramm. p. 410, 12 B. frequenter cum eo sum. adsidue agito. -are non desino. SYNON. Cic. p. 428, 1 invadunt. -ant. urguent. premunt. adoriuntur. 429, 6 imminet. -at. inpendet. supra caput est. 430, 12. 435, 26 dat operam. incumbit. studet. -at. id agit. urguet. GLOSS. ἐπίκειμαι. ἐνίσταμαι. -at: ὀχλεῖ. ἐφέστηκεν. insistit, vigilat. urguet, imminet. adest. (praesens) est. -are: perdurare. *al. legitur inde a* PLAVTO, CAECIL., TER. *aliisque scaenicis*, RHET. Her., CIC. *formas perf. c.* insisto *communes habet. huc pertinere apparet et exempla vi hostili praedita et usum temporalem p. 2001, 63; quae exempla meram vim operae dandae praebentia potius ad notionem verbi* insisto *propriam respondent, quamvis distingui non possint, illic invenies, v. p. 1922, 32.* [*prov. vet.* estar *et francog. vet.* inster '*insistere*'. *R.*]

[*confunditur in codd. c.* adstare (*cf. p. 2003, 63*), exstare (*v. vol. V 2, 1929, 32; dub. var. l.* OV. met. 11, 358 STAT. Theb. 4, 90), stare (*favente* i *prothetica, cf. l. 3; resp.* stare *p. 2003, 67. 68. 75. 76,* στῆναι *p. 2003, 70. 71. 75*); insistere (*v. p. 1922, 35 et p. 2003, 63*), inflare (*v. p. 1466, 42; fort. etiam* AFRAN. com. 12), instaurare (*v. l. 6. al.*), instigare (HIRT. Gall. 8, 31, 2), intrare (*v. vol. VII 2, 56, 69. 65, 38*), minitari (VAL. MAX. 3, 8, 5).]

CAPVT PRIVS: **intransitive** (*pass. impers.* -andum est LIV. 1, 37, 5 SEN. benef. 2, 11, 2. *al.*, -atur LIV. 2, 44, 12 SEN. dial. 6, 10, 4. *al.*).

I *notione* **pone standi,** *quae illustratur locutionibus* cursu (VERG. Aen. 12, 751), gressu (STAT. Theb. 6, 773), ex propinquo (SALL. hist. frg. 3, 96), ab tergo (LIV. 9, 12, 10. *al.* SEN. dial. 6, 10, 4. *al.* FRONTIN. strat. 1, 5, 1. *al.*; a fronte *in oppositione* LIV. 37, 42, 8 CVRT. 3, 11, 6), post terga (CLAVD. 21, 367), *cf. dat.* tergo (VERG. Aen. 5, 168 -antem t. et propiora tenentem. LIV. 37, 38, 4 SEN. epist. 94, 61. PLIN. paneg. 17, 2 curru. *al.*), vestigiis (LIV. 27, 12, 9. 29, 33, 8 prope. PLIN. epist. 6, 11, 2 FLOR. epit. 4, 11, 8. *al.*). *accedunt adv.* acriter (PLAVT. Cas. 341 Merc. 177. TER. Hec. 121 acrius. *al.*), cupidius (CIC. Quinct. 77 CAES. Gall. 5, 44, 12), vehementius (CIC. Verr. II 4, 76 SEN. epist. 108, 12. *al.*), impensius (OV. met. 7, 323 AVG. epist. 130, 30), ferociter (LIV. 1, 37, 3. *al.* CVRT. 4, 16, 5), intentius (LIV. 3, 32, 6. *al.*), gravius (SEN. contr. 1 praef. 14 CVRT. 4, 15, 18), perseveranter (VAL. MAX. 3, 8, 3 AVG. in psalm. 26, 1, 8), constanter (CVRT. 8, 14, 25), acerbe (QVINT. inst. 1, 1, 20), pertinacius (SVET. Aug. 65, 3), subinde (SVET. Galba 3, 4). *al. cf.* -o multus (SALL. Iug. 84, 1 PANEG. 4, 26, 1), ferox (SALL. *l. c.* FLOR. epit. 4, 2, 28), acrior (VERG. georg. 3, 154. CVLEX 175 acer), fervidus (VERG. Aen. 10, 788 STAT. Theb. 6, 475), gravis (LIV. 27, 4, 1 SEN. dial. 9, 2, 2 epist. 94, 61), molestus (SEN. benef. 7, 14, 5), atrox (LVCAN. 2, 658 VAL. FL. 6, 644. *al.*), impiger (SIL. 1, 321), pugnax (SIL. 3, 363), violentior (SIL. 12, 690). *al.*

A *proprie et in imagine, sc. vi locali* (*cf. etiam p. 2003, 42*): 1 *sensu hostili fere i. q. urgere, premere, persequi sim.*: a *de rebus*: α *usu proprio*: PLAVT. Merc. 879 nonne ex advorso vides, nubis atra imberque ⟨ut⟩ -at? (STAT. silv. 5, 1, 31 gravibus ... oculis uxorius -at i. [*de lacrimis; 'inest' Vollmer, vix recte*]). Poen. 919 satine prius quam unumst iniectum telum, iam (tam *P*) -at alterum (VERG. Aen. 12, 916 t. [*MR et Auson.*, letum *P*] ... -are tremescit *Turnus*. STAT. Theb. 5, 695 iam ... faces et tela penatibus -ant. *al.*). LIV. 2, 51, 2 adeo ... id bellum ipsis -itit moenibus, ut primo pugnatum ad Spei sit *eqs.* (*aliter p. 2001, 75*). MANIL. 5, 70 gelidus boreas aquilonibus -at acutis. GERM. 302 exanimat pavidos -antis aquae mons. frg. 4, 80 flamina ... adsiduo terris -antia (*Grotius*, tum stantia *codd.*) pulsu. SEN. nat. 4a, 2, 22 (*ex Euthymene Massiliensi*) eicitur mare -antibus ventis. 6, 11 si acrius -itit *vapor*. 6, 20, 4 vehementius -itit *spiritus*. SIL. 12, 614 -at tempestas oculis, hostique propinquo Roma latet. STAT. Theb. 9, 487 -ant undae (silv. 1, 5, 49 labris ['*inest*' *Vollmer, vix recte*]. MART. epigr. 25^b, 3). ALC. AVIT. carm. 5, 668 pontus fugientibus -at occurritque sequens. sibi: SEN. Herc. f. 685 Maeander ... cedit sibi -atque.

β *in imagine*: SEN. epist. 78, 17 quemadmodum perniciosior est hostis fugientibus, sic omne fortuitum incommodum magis -at cedenti et averso. STAT. Theb. 7, 445 nulli ... aliis a montibus -ant despectus.

b *de animantibus* (*part. corp.*): α *usu proprio*: ① *sine dat.*: CIC. Verr. II 1, 69 caedere ianuam saxis, -are ferro ... coeperunt (PLIN. paneg. 52, 4 -are f., saevire securibus). LVCR. 3, 651 scandit et -at *pugnans*. CAES. Gall. 1, 25, 6 *Helvetii* rursus -are et proelium redintegrare coeperunt. 2, 25, 1 hostes ... ab utroque latere -are (3, 5, 1 BELL. Afr. 15, 2 LIV. 6, 23, 2. *al. cf. p. 2001, 14*). civ. 1, 80, 5 -bat agmen Caesaris atque universum inminebat. 3, 46, 3 Pompeiani hoc insolentius atque audacius nostros premere et -are coeperunt. *al.* HIRT. Gall. 8, 14, 3 militibus -antibus. BELL. Afr. 70, 6 -ando. SALL. Iug. 36, 2 cedere -anti et paulo post ... -are. *al.* VERG. georg. 3, 154 mediis fervoribus acrior -at *asilus* (*sic de bestiis*: Aen. 12, 751 venator cursu canis et latratibus -at. OV. met. 3, 82 sustinet incursus -antiaque ora *draconis* retardat. *al.*). Aen. 1, 468 curru (*syn.* premeret. *inde emendatur* OV. met. 12, 73. *cf. p. 1999, 43*). 8, 250 *Hercules* telis premit ... et ramis vastisque molaribus -at. 10, 713 iaculis tutisque procul clamoribus -ant (SIL. 1, 321. 4, 452 propioribus). 12, 887 Aeneas -at contra. *al.* PROP. 2, 5, 20 -anti laesa repugnat ovis (*19* hostem). OV. met. 5, 162 *Perseus* sustinet -antes (VELL. 2, 112, 3). *al.* LIV. 1, 14, 8 studio -andi sequendique (*cf.* 35, 30, 7 -are et persequi). 10, 36, 9 non -erunt Samnites. 28, 19, 18 ex altera parte Laelius -itit (34, 29, 11 -ret). 34, 28, 11 ni Achaei locorum prudentes -issent. *al.* SIL. 15, 720 telo ... sequaci (STAT. Theb. 9, 865. *cf.* 5, 385 iactu telorum). TAC. hist. 5, 18, 2 ne eques quidem -itit. ann. 15, 10, 3 minus acriter Vologaeses -erat. *al. et saepius.*

② *c. dat.* (*cf. p. 1999, 41*): CIC. Phil. 11, 26 Antonius ... -at Epiro, urget Oricum. SALL. Iug. 51, 5 hostibus dubiis -are (PANEG. 2, 10, 2. *al.*). hist. frg. 3, 96 p⟨rae⟩dantibus. VERG. Aen. 10, 692 odiisque viro telisque ... -ant. *al.* HOR. sat. 1, 1, 115 -at equis auriga suos vincentibus (*aliter p. 2003, 45*). TIB. 1, 6, 32 -bat tota cui tua nocte canis (*sic de bestiis*: OV. trist. 3, 5, 35 lupus et turpes -ant morientibus ursi. PLIN. nat. 8, 57 neque profugienti ... fera -erat). OV. met. 12, 134 cedenti ... sequens -at (LIV. 1, 37, 3. 33, 10, 3 Quinctius cum -isset cedentibus. *al.* CVRT. 8, 11, 18 -itere. *al.*). 14, 238 fugientibus (LIV. 27, 13, 4 -istis. 35, 1, 9 -issent. CVRT. 3, 11, 13. *al.*). LIV. 1, 37, 5 perterritis (*cf.* 24, 42, 5 territis [33, 9, 10. *al.*]). 2, 65, 2 perculsis -are (29, 2, 16 -erunt. *al.* CVRT. 4, 16, 4. *al.*). 8, 38, 5 insecutus ... -itit agmini. 23, 45, 1 victis (*al.*). *al.* VAL. MAX. 5, 5, 4 CVRT. 3, 11, 8 VAL. FL. 6, 644. SIL. 13, 172 profugo. *al.* STAT. Theb. 2, 603 trepidis. *al.* FRONTIN. strat. 3, 9, 3. *al. invaduntur res*: SEN. dial. 5, 2, 6 *barbari* gaudent feriri et -are ferro et tela corpore urgere (*admisceri videtur notio incumbendi, v. p. 1071, 69*). STAT. Theb. 6, 235 *milites* -ant flammis multoque soporant imbre rogum.

β *in imagine*: ① *in controversia*: CIC. Planc. 48 quid tergiversaris? etiam atque etiam -o atque urgeo, insector *eqs.* (Font. 44 infestis prope signis inferuntur Galli ... et -ant atque urgent summo cum studio. or. frg. A II 1/2). Font. 11 insector ... atque -o accusatori (*v. p. 1856, 14*). de orat. 1, 43 -ret Academia (*antea*: urgerent, impetum fecissent). part. 133 adversario. SEN. contr. 9, 6, 20 acerrume -bat accusator (QVINT. inst. 6, 3, 86 ei). ② *in imag. varia*: HOR. epist. 1, 2, 71 quodsi cessas aut strenuos anteis, nec tardum opperior nec praecedentibus -o. SEN. benef. 4, 40, 4 ut referre gratiam etiam invitis his ... properemus et -emus recedentibus.

2 *in neutram partem*: a *fere i. q. prope stare*: CIC. Arat. 294 summi Iovis ales nuntius -at (*gr. 522* ἐγγὺς ... ἀητεῖται. *antea*: contingens, tenet, adhaeret, simul ... sunt. *infra*: propter ... tangit). 468 Aurigam -antemque Capram ... simul Haedos. LVCR. 2, 113 cuius ... rei simulacrum et imago ante oculos semper nobis versatur et -at. MANIL. 1, 317 iunctis -at ... iuvencis *Bootes*. SIL. 12, 487 Tifata ..., propior qua moenibus -at collis. CLAVD. 21, 367 -bant aliae post terga biremes. ALC. AVIT. carm. 5, 526 ponto qua Magdalus -at. b *fere i. q. incumbere, insistere* (*c. dat. rei, cf. p. 2002, 77*): CALP. ecl. 4, 121 *massam offendens* arator ... presso magis et magis -at aratro (*v. p. 1073, 30*). AVSON. 322, 44 p. 263 P. hac gradiare via, qua nos praecessimus et cui ... *maiores* -ant (*cf. p. 2004, 7*). ARATOR act. 2, 27 cuius *ducis* pede gressibus -et *caecus*.

B *translate*: 1 *non indicatur, ad quid*: a *-ant animantes* (*part. corp.; res pro pers. p. 2001, 28*): α *strictius vi quovis modo infestandi, imminendi sim.* (*passim dictis, acced.* 'vocibus' *p. 2001, 28; vis hostilis evanescit p. 2001, 4*): ① *non indicatur, cui*: Ⓐ *usu vario*: PLAVT. Cist. 583 (*post orat. rectam*) ⟨non⟩ hoc longe destiti (dedisti *codd.*) -are, usque adeo donec se adiurat anus iam mihi monstrare (OCTAVIA 589 desiste tandem, iam gravis nimium mihi, -are. *cf. p. 2002, 44*). Merc. 177 (*syn.* flagitas). 725 dictum oportuit. :: non possum, ita -as; urges quasi pro noxio (CIC. Mil. 87 *Clodius*. Att. 1, 13, 3 -at et urget Cato. 13, 32, 1 urge, -a, perfice). CAECIL. com. 150 ita plorando orando -ando atque obiurgando me optudit *uxor*, eam *ancillam* uti venderem (*gerund. ut*: LIV. 2, 4, 3 evincunt. 29, 31, 4 -ando stimulandoque pervincit. *al.*). TER. Hec. 121 primo se negare: sed postquam acrius pater -at *eqs.* Haut. 738 Phorm. 717. Ad. 278 Syre, -a. CIC. Quinct. 77 cum cupidius -ret *Roscius* ..., dixi (*antea*: cum a me peteret et summe contenderet). Verr. II 3, 135 -itit, oppressit, non remisit (*cf. p. 2002, 64*). de orat. 1, 99 tibi cupienti atque -anti saepissime negasse (OV. met. 10, 412 dixit. fast. 3, 687 inquit. *al.*). VERG. georg. 3, 106 *aurigae* -ant verbere torto et proni dant lora. HOR. sat. 2, 6, 39 'si vis, potes', addit et -at. carm. 3, 3, 3 voltus -antis tyranni (SEN. contr. 2, 5, 4 ante denuntiationibus quam tormentis. 2, 5, 6). LIV. 37, 26, 13 -are et dicere (d. *del. M. Müller, sed cf.* VAL. MAX. 3, 8, 3 AVG. gest. Pelag. 30, 54. *v. et p. 2003, 39*). PERS. 5, 133 'surge' inquit Avaritia, 'heia surge'. negas. -at, 'surge' inquit. QVINT. inst. 1, 3, 6 sunt

[Kröner]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quidam, nisi -eris, remissi, quidam imperia indignantur. 4, 1, 67 pressit atque -itit *Cicero*. PLIN. paneg. 33, 2 -itit ultro et . . . admonuit. CAES. AREL. serm. 59, 1 p. 248, 28 quomodo tunc -itit . . ., sic nunc -at. *al.* *abl. absol.* '-ante *aliquo*' (*vi hostili inferiore aetate plus minus evanida*): CIC. Att. 3, 15, 3 quod . . . cum sua sponte tum te -ante faciet. QVINT. inst. 1, 12, 9 quamvis nullo -ante omnia fere locuntur *pueri*. TAC. hist. 1, 14, 1 (*opp.* propria electione). EPIST. procur. de salt. Bur. (CIL VIII 10 570) 2, 6 -antibus ac suplicantib(us) . . . nobis. CIL III 5817, 7 faciendum curavit -ante Managnio (VI 1474, 10 VII 484. 585 *a. 221.* 882. 964 sub cura M⟨o⟩di Iuli . . ., -ante Ael⟨. . .⟩ [965 *a. 222.* 967. 1046]. *al. cf. p. 1924, 67. 1967, 63. 2002, 80*). *al.* Ⓑ *in re amatoria* (*cf.* imminere *p. 460, 67*): OV. epist. 16, 78 (17, 80) *oculos* -antes. met. 10, 568 -antem turbam . . . procorum (*cf.* Pont. 3, 1, 108 procos). fast. 2, 805 -at amans hostis precibus pretioque minisque. *al.* SEN. Phaedr. 727 nefandi raptor Hippolytus stupri -at premitque . . ., ferro pudicam terret. MART. 1, 10, 2 petit . . . nuptias . . . et cupit et -at et precatur et donat. 11, 98, 2 effugere non est . . . basiatores: -ant, morantur, persecuntur, occurrunt *eqs.*

Ⓘ *c. dat.* (*cf. p. 2002, 41*): Ⓐ *usu vario*: NIGID. Gell. 9, 12, 6 (*de voce q. e.* infestus) qui -at . . . alicui eumque properans urget opprimereque eum studet festinatque (*infra*: ab instantia atque imminentia fraudis). HOR. sat. 2, 5, 88 nimium -erat viventi *mulieri heres*. LIV. 3, 9, 12 ne Aequi quidem . . . nobis bello -ere. SEN. contr. 2, 5, 1 -bat cottidie viro uxor, exigebat *eqs.* VAL. MAX. 3, 8, 5 truculentius sibi -anti Sullae . . . inquit *Scaevola*. SEN. dial. 5, 1, 2 quidam insultant -antque summissis. epist. 53, 3 -iti . . . gubernatori et illum . . . coegi, peteret litus. amic. p. 28 debitoribus. LVCAN. 5, 315 quid iam nolentibus -as? VAL. FL. 1, 302 visa . . . tutela carinae vocibus his -are duci: '*eqs.*' QVINT. inst. 6, 4, 19 proficientibus. *al.* Ⓑ *sibi*: SEN. contr. 1 praef. 14 sine intervallo gravius sibi -bat nec desinebat *eqs.* SEN. benef. 7, 14, 5 desine tibi molestus -are. dial. 9, 2, 2 ut alicubi obstes tibi, alicubi irascaris, alicubi -es gravis. nat. 3 praef. 3 sibi -bit *animus*. QVINT. inst. 10, 1, 73 semper -ans sibi Thucydides. *per metonymiam*: LIV. 35, 15, 4 gravem successorem eum -are senectuti suae. SIL. 7, 178 *Falernus senex* -bat . . . senectae.

β laxius c. respectu indulgendi, perseverandi sim.: CIC. progn. frg. 6, 2 matutinis acredula vocibus -at, vocibus -at et adsiduas iacit ore querellas (*cf.* AVIEN. Arat. 1760 innumero si cantu graculus -at). VERG. Aen. 2, 244 -amus . . . et monstrum . . . sistimus arce. 12, 783 nititur acer et -at. LIV. 5, 5, 7 -are ac perseverare (SEN. epist. 71, 35 QVINT. decl. 338 p. 336, 26). SEN. Oed. 621 -at et Stygias preces geminat sacerdos. benef. 1, 3, 1 qui -at et onerat priora sequentibus. LVCAN. 2, 658 *Caesar* nil actum credens, cum quid superesset agendum, -at atrox. PETRON. 92, 5. ITALA act. 2, 46 (cod. g) cottidie -antes (*gr.* προσκαρτεροῦντες, *cod. d* perseverantes, *Vulg.* perdurantes. *cf. p. 2003, 1 et* AVG. civ. 21, 27 p. 551, 20 D. orando et -ando vigilantius). CLAVD. 26, 274 nunc -are manu, toto nunc robore niti . . . decet. CYPR. GALL. iud. 432 *legati* hostem . . . -are loquuntur. *al.*

b *-ant res*: *α vario usu* (*vi infestandi, imminendi sim.; exempla quaedam transeunt ad β*): CIC. Verr. I 24 urgebant comitia . . ., -bat iudicium. Tusc. 3, 71 *dolor* premit . . . atque -at, nec resisti potest. OV. ars 1, 717 quod refugit, multae cupiunt, odere, quod -at. LIV. 1, 29, 4 iam equitum clamor . . . -bat. 24, 19, 6 cum res maiores -rent. SEN. Herc. O. 62 -itit virtus mihi Iunone peior. Phoen. 286 non levis fessis venit ruina Thebis; tela flammae vulnera -ant. Thy. 269 nescio quid animo (*Leo*, animus *codd.*) maius . . . tumet -atque pigris manibus. PLIN. nat. 26, 43 *alvus* -at ut creditor. VAL. FL. 1, 249 *facta nostra* nepotibus -ent ('*nepotes instigent*' *Langen*). SIL. 7, 349 -at trepidis stimulatque ruentis . . . timor. MART. 7, 97, 5 -ent . . . premantque curae (*al. cf. p. 2004, 43*). QVINT. decl. 369 p. 405, 20 -at livor. TAC. hist. 2, 52, 1 cum alius insuper metus senatoribus -ret. PLIN. epist. 3, 5, 8 -antis et deserentis *somni*. *al.*

β vi temporali (*fere i. q. proxime futurum vel praesentem esse; accedit* prope *l. 67*, iam, nunc *saepius; opp.* incipere *p. 2002, 4* appropinquare *l. 72; laxius syn.* praesentem esse *passim, cf. l. 76. p. 2002, 11 et gr.* εἶναι *p. 2002, 30*): Ⓘ *de rebus fere adversis, gravibus sim.* (*perf. l. 76*): TER. Ad. 307 partus -bat prope, cui *eqs.* (PHAEDR. 1, 18, 2 VVLG. gen. 38, 27). CIC. progn. frg. 4, 2 cana fulix . . . nuntiat horribilis clamans -are procellas (AVIEN. Arat. 1793 [*gr. 1065* ἐπερχόμενον χειμῶνα]). inv. 1, 22 quae incommoda acciderint aut quae -ent difficultates. Catil. 2, 11 quibus . . . impendere fatum aliquod et poenam . . . aut -are iam plane aut certe appropinquare (OV. met. 8, 772). div. 1, 59 iter (Att. 13, 23, 1 et subitum et longum. 13, 42, 1). 1, 63 mortem (SEN. epist. 70, 8. CE 485, 5 omnibus. *al.*). 1, 112 terrae motus (PLIN. nat. 2, 191. *cf.* OV. fast. 1, 475 motus). Att. 14, 9, 3 bellum (LIV. 2, 48, 6 praesentia. *al. perf.*: ITALA I Macc. 8, 24 [rec. L = VVLG.; *gr.* ἐνστῇ, *rec. B* supervenerit]. HIER. chron. a. Abr. 230 [instituit, instituerunt *varr. ll.*]). fam. 6, 2, 2 tantum -are malorum (*cf.* LIV. 5, 37, 1 tanta moles mali). BRVT. Cic. fam. 11, 20, 1 tibi ab eis -are periculum (LENT. *ibid.* 12, 14, 6. *al.*). VERG. georg. 1, 464 tumultus (OV. met. 15, 794). Aen. 8, 537 heu quantae miseris caedes Laurentibus -ant (IVVENC. 3, 352). HOR. epod. 10, 15 quantus -at navitis sudor tuis *eqs.* sat. 1, 9, 29 -at fatum mihi triste. OV. ars 1, 409 tunc tristis hiemps, tunc Pliades -ant (*v. vol. VI 3, 2776, 62. al.*). trist. 5, 5, 15 -bat dominae miserabile vulnus (*cf. p. 2001, 55*). EPICED. Drusi 409 hoc . . . terris -are. LIV. 34, 27, 7 donec ea, quae -et, tempestas praetereat (SEN. Thy. 959 -at nautis fera t.). *al.* VAL. MAX. 4, 6, 1 uxori . . . celerem obitum -are. CELS. 3, 5, 10 cum . . . febris -et, incipiat, augeatur *eqs.* 3, 12, 3 quae *accessio* -are tertia potest. *et saepius.* -at *c. inf.*: CE 1567, 8 (*s. I ex.*) cui contigit nasci, -at et mori. IVVENC. 3, 594 quem *calicem* sibi praeceptis -ret sumere patris.

Ⓘ *in neutram partem* (*perf. l. 21. 23 et* THEOD. MOPS. in Gal. 4, 1 p. 61, 20 dum futura -erit perfectio): Ⓐ *generatim*: PLAVT. Persa 492 tibi multa bona -ant a me (*cf. p. 2004, 15*). CIC. inv. 1, 39 quae -ent in praesentia (S. Rosc. 22 *opp.* quae praeterita sunt. div. 1, 126 *opp.* quae praeterierunt. *cf.* inv. 1, 82 quod [*al.* VERG. ecl. 9, 66 nunc. Aen. 4, 115. *saepe*]). 2, 96 cum sacrificii dies -ret (CAES. Gall. 1, 16, 5. OV. epist. 20, 43 [21, 45] cum . . . d. caris optata parentibus -at. LIV. 8, 23, 11 comitiorum. *al.*). Pis. 65 ludi. rep. 1, 33 earum . . . rerum . . . quae nunc -ant (LVCR. 1, 461 transactum quid sit in aevo, tum quae res -et, quid porro deinde sequatur). Att. 1, 18, 3 -at hic nunc annus egregius. LVCR. 3, 1086 quidve ferat nobis casus quive exitus -et. SALL. Catil. 55, 1 noctem quae -bat (LIV. 25, 36, 1 iam [27, 12, 10]). NEP. Alc. 4, 1 -bat tempus ad bellum proficiscendi (OV. met. 9, 770 dilata . . . tempora taedae -erant. Pont. 3, 3, 85. LIV. 27, 4, 1 comitiorum . . . consularium. SEN. dial. 10, 15, 5 *opp.* transiit, venturum est. *al.*). PANEG. in Mess. 119 maiora peractis -ant. OV. fast. 1, 315 -erint nonae. LIV. 4, 13, 5 iam comitia consularia -bant (10, 13, 2). *et passim.* *subi. persona pro re*: MART. 1, 15, 3 bis iam paene tibi consul tricensimus -at. *singulariter de ordine scriptorum* (*cf. p. 2005, 6*): CIC. de orat. 3, 102 (*Enn. scaen. 86 sqq.*) 'quid petam praesidi?' . . . -at enim: 'o pater *eqs.*' Ⓑ *fere i. q. evenire, esse* (*cf. p. 1926, 32; aliter l. 5*): CASSIOD. Ios. antiq. 12, 14 p. 356 septimus annus -bat, in quo *eqs.* (*gr. 12, 378* εἶναι). Ⓒ *fere i. q. permanere, durare*: GREG. TVR. vit. patr. 6, 7 p. 685, 18 assiduo -ante psallentio. COD. Iust. 6, 30, 19, 4 sin . . . -ante annali tempore decesserit *heres* (*syn. 2* intra annale tempus, *opp. 3* annali tempore translapso). 8, 40, 26, 6 si secundo tempore -ante mortuus fuerit (*opp. 5* effluxerit, *cf. ibid.* intra primum tempus). Ⓓ *fere i. q. praesto esse, adesse*: ORIG. in Matth. 12, 20 p. 115, 33 (*de trinitate*) qui sunt tres dies simul -antes perpetue eis qui *eqs.* (*gr.* ἐνεστηκυῖαι). 12, 34 p. 147, 3 post consummationem . . . saeculi huius -ante futuro saeculo (*gr.* ἐνισταμένου). ser. 54 p. 124, 2 verbum, quod in verbo dei humanum est, a creatione mundi usque ad consummationem non transiit; -at enim et operatur *eqs.*

2 *indicatur, ad quid vel in qua re* (*iuxta dat. pers. l. 47 sq. 74. p. 2003, 13. 14; de perf. v. p. 1999, 22*): *α enunt. secund.*: Ⓘ ne: PLAVT. Cas. 341 uxor acriter tua -at, ne mihi detur. TER. MAVR. 73 -at callida cautio, ne *eqs.* Ⓘ ut: TER. Andr. 661 numquam destitit -are, ut dicerem (*662* suadere, orare. Hec. 827 coepi -are). Eun. 619 Thais porro -are, ut hominem invitet. RHET. Her. 4, 56, 69 nosmet ipsi nobis -emus (innitemur *H*) . . ., ut . . . consequamur artis rationem (*c. dat. pers. ut*: CIC. Quinct. 34 Caecin. 8 LIV. 3, 19, 1. *al.*). CIC. Verr. II 1, 75 adest -at urget Dolabella, ut quam primum securi feriantur. 2, 188 Att. 2, 1, 2 LIV. 1, 35, 1. *et saepius.* Ⓘ *acc. c. inf.* (*e coni. l. 63*): *affirmando*: PLAVT. Merc. 242 -are factum simia (TER. Andr. 147 ego illud sedulo negare factum; ille -at f. [DON.: est ἀρχαϊσμός. vetuste, id est: -at dicere f. esse]). *perseveranter contendendo* (*vi finali*): SIL. 2, 377 (*non interpol.*) Hannon reddi propere certamine rapta -at (*375* censendi). AVG. coll. c. Don. 1, 9 p. 43, 15 aliquamdiu conflictio producta est, cum catholici -rent recitari mandatum, illi autem recusarent. VEN. FORT. carm. 6, 5, 41 -ant legati Germanica regna requiri (*cf. l. 76*). Ⓘ *interrog. obliqua*: OV. fast. 4, 357 -eram, quare . . . ludi . . . forent (SEN. contr. 2, 1, 36 -itit adsidue, q. non adpareret). Ⓥ quod: AVG. epist. 104, 1 absit, ut, ista cuiquam . . . q. ingerantur, -emus.

β inf. (*dub.*: PACVV. trag. 249 Spartam reportare [*Mueller pro* -ponare; reportari *Lindemann*] -at, id si perpetrat): CIC. Verr. II 3, 136 (*v. p. 2000, 76*) -at Scandilius poscere reciperatores (IVVENC. 3, 222). LVCR. 3, 1064 auxilium tectis quasi ferre ardentibus -ans. 4, 998 (999). 5, 298 taedae . . . tremere ignibus -ant (*de rebus ut*: IVVENC. 2, 29 consurgere in iras pontus . . . -at [coepit *var. l.*] *eqs.* VEN. FORT. carm. 6, 8, 32 -bat lympha rigare pedes). VERG. Aen. 2, 627 ornum . . . -ant eruere agricolae certatim. 10, 118. CVLEX 175 (*aliter Helm, Herm. 81, 1953, 62*). 321 PROP. 1, 20, 27 SIL. 1, 374. *al.* STAT. Theb. 4, 649 ardent -antque. *al.* *et saepius.* *vi finali*: TAC. ann. 11, 34, 1 -bat . . . Narcissus aperire ambages et veri copiam facere. CLAVD. rapt. Pros. 3, 33 mihi *Iovi* cum magnis -at Natura querellis humanum relevare genus. CASSIOD. hist. 1, 12, 6 apostolicis . . . doctrinis -bat aperte resistere *sc. diabolus* (*Theodoret. 1, 2, 10* ἀντιτείνειν ἀνέπειθε *sc.* Ἄρειον). VEN. FORT. carm. 6, 5, 47 -ant legati . . . reverti (*cf. l. 57*).

γ dat. rei: Ⓘ *generatim*: VERG. georg. 1, 220 si . . . solis . . . -bis aristis. 3, 123 his animum adversis -ant sub tempus, et omnis impendunt curas *eqs.* Aen. 1, 504 *Dido* -ans operi regnisque futuris (SIL. 2, 407 PLIN. paneg. 18, 2 CIL VIII 12 228. *a l.*). 9, 350 furto fervidus -at *Euryalus*. OV. ars 2, 535 animus maioribus -at. STAT. Theb. 4, 328 magnis conatibus. 7, 18 plausibus. QVINT. inst. 5, 7, 16 nimium -are interrogationi. 12, 10, 56 -andum his, quae placere intellexeris, resiliendum ab his, quae *eqs. al.* TAC. hist. 3, 52, 2 coeptis. TERT. patient. 11, 4

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

emendationi. ITALA act. 1, 14 (cod. g) erant -antes ... orationi (*gr.* προσκαρτεροῦντες, *Vulg.* perseverantes. *al.*). *et saepe.* *c. gerund.*: TERT. nat. 2, 16 Cato ... *Africae* sub⟨igendae⟩ semper -bat. VLP. dig. 14, 3, 3 (*v. p. 1985, 69*). AMM. 22, 7, 7 cum corrigendis civilibus ita diligenter -ret. AVG. civ. 2, 26 p. 93, 9 D. *al.* Ⓘ *pressius c. colore promovendi sim.*: OV. epist. 8, 30 vir ... uxori, frater succurre sorori: -ant officio nomina bina tuo. SEN. epist. 22, 4 -are fortunae ferenti ([*antea*: felicitatem cursu sequi]. TAC. hist. 5, 15, 2. *cf.* LVCAN. 1, 148 successus urguere suos, -are favori numinis. SIL. 1, 268 fatis [AMM. 17, 9, 4 ultimis hostium f. (factis *cod.*) -amus. *cf. p. 1073, 40*]). STAT. Theb. 11, 259 periclo. TAC. Agr. 18, 3 -andum famae (*suppl.* ann. 13, 8, 3).

δ praepos.: ① de (*cf. p. 2004, 19*): SEN. contr. 7 praef. 1 -atis mihi cotidie de Albucio. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 137, 16 rogans, ne de hoc ei ulterius -retur ab eis. CONC.S II 3, 3 p. 90, 33 si alter contra eum quilibet de his ipsis -are voluerit (*gr. II 1, 3 p. 83, 8* τῷ πράγματι συνισταμένου). Ⓘ in: *c. abl.* (*cf. p. 2005, 30*): TERT. ieiun. 10 p. 288, 13 hominem ... -antem tam diu in officio. VVLG. I Tim. 4, 16 -a in illis (*gr.* ἐπίμενε, *Itala cod. d* permane, *cod. g* mane; in *om. pars codd.*). CASSIOD. hist. 1, 13, 11 haec ... dicentes ... et in his inpudenter -antes (*Socr. 1, 6 p. 48A* ἐπὶ τούτοις ἀναισχυντοῦντας). 10, 6, 8 in sua intentione semper -bat (*Socr. 6, 6 p. 677B* τοῦ οἰκείου σκοποῦ οὐκ ἐξέβαινεν). *c. acc.*: ITALA Rom. 13, 6 (Rufin. Orig. in Rom. 9, 29 p. 1229A) in hoc ipsum -antes (*gr.* εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες, *Vulg.* servientes). CASSIOD. Ios. antiq. 3, 40 erant ... in hoc -antes (*gr.* πρὸς τοῦτο ἐνάγοντες). Ⓘ ad (*cf. p. 2005, 27. 34*): TERT. resurr. 33 p. 72, 19 viduae -antis ad perseverantiam orationis. Ps. AVR. VICT. epit. 15, 6 ad eos ... persequendos. FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 8 -are meditando ad id quod desideras (*cf.* p. 27, 6 sq.). HEGES. 1, 31, 3 -are ad praedam Romani, Herodes resistere. COD. Theod. 15, 1, 23 (= Iust. 8, 11, 7) ad portus ... instaurationem. VEN. FORT. carm. 1, 12, 8 cuius ad hoc votum iugiter -at amor. PASS. Quirin. 4 p. 523 cur -ans es ad mortem ...? Ⓘ pro: CONC.S II 3, 3 p. 45, 18 -o pro ea petitione usque ad mortem (p. 46, 3; *gr. II 1, 3 p. 36, 37 et 37, 18* ἐνιστάμενος ὑπέρ). DRAC. Romul. 5, 226 pro voto divitis -at *pauper*. CASSIOD. hist. 2, 11, 2 usque ad mortem pro hac -are fide (*Socrat. 1, 8 p. 72A* ἐν αὐτῇ ἐνίστασθαι τῇ πίστει). PASS. Paul. 15 dum -rent (orarent, intrarent, interrogarent *varr. ll.*) obnixius pro salute sua.

ε partic.: TERT. pudic. 17, 9 -at ... apostolus prohibens regnare delinquentiam. VVLG. exod. 5, 13 -bant dicentes (CONC.S I 3 vers. Tur. p. 143, 17; *gr. I 1, 3 p. 51, 9* ἐνίσταται λέγουσα [*item* II 3, 1 p. 79, 23; *gr. II 1, 1 p. 102, 9*]. CASSIOD. Didym. in Iac. 4, 2 p. 7, 21).

II *fere i. q.* **stare in** *aliquo loco*: A *de statu superno*: 1 *generatim*: PACVV. trag. 367 Fortunam ... saxo ... -are in globosso ... volubili (*v. vol. VI 2, 2049, 61*). OV. epist. 8, 105 altus equis (*i. curru, aliter p. 2000, 23*) Titan radiantibus -at (Pont. 2, 8, 50 purpureus niveis filius -et e.). LVCAN. 8, 177 in altum surget et -bit summis minor Vrsa ceruchis (*sic de stellis* [*aliter p. 2000, 49*]: AVIEN. Arat. 827 qua pulcher Aquarius -at. HYG. astr. 2, 13 p. 48, 7 in umero *Erechthonii*. 3, 23 p. 91, 11). ALC. AVIT. carm. 4, 539 -bat montibus arca. *al.*

2 *speciatim c. colore minandi* (*exempla cum notione sub I indicata contaminantur; accedit saepius* super, supra): LVCR. 1, 65 *religio* horribili super aspectu mortalibus -ans (*in imagine, cf.* VAL. FL. 1, 30 super ipsius ingens -at fama viri virtusque haut laeta tyranno. *aliter p. 2000, 52*). VERG. Aen. 8, 693 tanta mole viri turritis puppibus -ant (*cf.* AMM. 26, 8, 9 transtris -bant armati). 10, 196 *Centaurus insigne navis* -at aquae saxumque undis immane minatur (*v. p. 1999, 12*). 11, 529 -are iugis et grandia volvere saxa (*v. p. 1999, 12*). PROP. 2, 30, 7 -at semper Amor supra caput: -at amanti, et gravis ipse super libera colla sedet (SEN. contr. 9, 6, 18 -bam super c. non accusator, sed tortor). SIL. 5, 136 Scylla super ... -bat *in casside*. AMM. 19, 5, 6 *hostibus* -antibus supra.

B *de statu medio* (*cf. p. 1999, 63. 74*): SVET. Tib. 72, 3 -ans in medio triclinio, astante lictore.

III **recentiora**: A *fere i. q.* (*ad*)*stare, adsistere* (*vi insistendi sive consistendi l. 69. 70*): ITALA Luc. 2, 38 (cod. d) -ans depraecabatur deo (*gr.* ἐπιστᾶσα, *Vulg.* superveniens). 4, 39 (cod. d) -ans super eam increpavit febri ([*gr.* ἐπιστάς, *cod. a* adstans, *cod. e* astitit, *alii et Vulg.* stans]. *cf. p. 1923, 53. 2005, 48*). 10, 40 (cod. d) -ans ... dixit (*gr.* ἐπιστᾶσα, *cod. a* adstans, *cod. c* assistens, *Vulg.* stetit). CASSIOD. Ios. antiq. 3, 310 astitit ... nubes et -ans supra tabernaculum significavit dei praesentiam (*gr.* παρῆν ... στᾶσα). 8, 11 p. 242 -ans in loco excelsiore (*gr. 8, 275* στάς). MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 3 p. 399/400 ad -andum iterum (*gr.* ἐπιστῆναι. *infra*: reversus est). VEN. FORT. carm. 6, 8, 7 cocus illic regius -ans absenti nautas abstulit. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 274A clausis ... ostiis ... coepi -are (*gr. p. 53, 18 B.* ἔστην. *infra*: super quam *mattam* stare). PASS. Theclae 24 Ca p. 65, 3 retro illi -bat (*A* staret retro, *Ba* retro stans, *gr.* ὄπισθεν ἑστῶσα).

B '-are super *aliquem*' *fere i. q. praeesse, moderari*: VVLG. I Esdr. 3, 9 stetit ... Iosue et filii eius ..., ut -rent super eos, qui faciebant opus in templo dei (starent, instaurarent *sim.*, intrarent, indicarent *varr. ll.*; *hebr.* 'lᵉnăṣēaḥ'). Iudith 8, 3 *vir Iudith* -bat ... super alligantes manipulos in campo (stabat *var. l.*; *cf. gr.* ἐπέστη ... ἐπὶ τοὺς δεσμεύοντας).

C *t. t. rhet. fere i. q. propositionem contrariam facere,* ἐνίστασθαι (*gr. resp.*), *apud* BOETH. (*cf. p. 1968, 20 et* instantivus; *definitur* top. Arist. 8, 5 p. 1008B -are *est* ... quod unum est, facere plura): BOETH. anal. pr. 2, 26 p. 710B quando postulatur omni inesse, -amus quoniam nulli, aut quoniam alicui non inest. *al.* top. Arist. 2, 2 p. 925C problema propositionem sibi facientem -are. 8, 2 p. 997A in altero (*al.*). *ibid.* universali. *ibid.* propositioni. 8, 3 p. 1002C non ... sufficit -are, ne quidem si falsum sit quod interimitur, sed *eqs. al.*

CAPVT ALTERVM: ***transitive*** (*pass. l. 27*).

I *proprie* (*vi locali*): A viam, *fere i. q. calcare* (*in imagine, cf. p. 2000, 58 et v.* insisto *p. 1922, 48*): PLAVT. Asin. 54 rectam -as v. B hostes, *fere i. q. invadere*: NEP. Epam. 9, 1 cum acie instructa audacius -ret h. (*codd. mell.*, hostibus *cett.*). Eum. 4, 2 acrius h. (hostibus *var. l.*) -itit (insistit *var. l.*, *Roersch*).

II *translate*: A *aliquem*: 1 *fere i. q. premere*: PLAVT. Curc. 376 si magis me -bunt *creditores*, ad praetorem sufferam. 2 *vi temporali fere i. q. manere*: PLAVT. Persa 514 nescis quid te -et boni (*cf. p. 2002, 10*). Poen. 918 tantum eum -at exiti.

B *aliquid, fere i. q. vehementer agere, contendere* (*syn. l. 19. 21 sq.*): 1 *obi. pron. neutr.*: TER. Haut. 895 magis ⌊unum⌋ (hoc u. *D¹G*, hoc nunc *p*) etiam -are, ut hodie conficiantur nuptiae (CAES. civ. 3, 17, 5 Libo ... u. -are de indutiis vehementissimeque contendere). OV. ars 1, 485 quod non rogat, optat, ut -es. AVG. coll. c. Don. 3, 16, 30 p. 79, 10 hoc ..., ut (adv. Don. 4, 6 p. 103, 9 *syn.* agebamus [c. Cresc. 2, 26, 32 p. 392, 16]). *alicui, sc. inculcando*: SIL. 7, 458 (*post orationem*) haec (*om. V*, hic *ed. Rom. pr., alii aliter*) aligeris -at Cytherea ('*instanter dicit*' *Delz per litteras*). 2 *obi. subst.*: NOVIVS Atell. 61 mercaturam. VERG. Aen. 8, 434 *Cyclopes* Marti currumque rotasque ... -bant (*v. p. 1999, 13*). HIL. in psalm. 14, 2 p. 84, 25 ut temperetur, -etur *praeceptum*. SERM. Arrian. frg. I 4 p. 606B labores pietatis atque sudores.

partic. praes. ***īnstāns**, -antis *pro adi.* (*subst. l. 41. 76. p. 2005, 10*). *exempla, quibus vis verbalis praevalet, supra sub verbo attuli* (-em esse *p. 2003, 31*). *compar.* -ior *inde a* QVINT., TAC., *superl.* -issimus *non ante* ECCL., *v. sub 2 et l. 33; cf. adv.* *de notione*: SERV. Aen. 1, 722 -es dicimus industrios. SYNON. Cic. p. 431, 15 industrius. laboriosus. adsiduus. -s. ... perseverans. p. 438, 20 imminens. -issimus. incumbens. GLOSS. παρών. ἐνεστώς. perseverans. resistens. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., CAES., SALL., NEP., VERG.

1 *c. respectu temporis fere i. q. proximus, praesens*: a *de rebus adversis*: RHET. Her. 3, 2, 3 -is aut consequentis periculi (NEP. Paus. 3, 5 LIV. 24, 38, 4. *al.*). CIC. Phil. 11, 24 bello (CAES. Gall. 6, 4, 3 CIRIS 358. *al.*). Tusc. 4, 11 quae ... venientia metuuntur, eadem adficiunt aegritudine -ia (*syn.* praesentibus. *cf.* 4, 64 quibus ... rationibus -ia feruntur, eisdem contemnuntur sequentia). SALL. hist. frg. 3, 3 curis (CVRT. 3, 3, 2. 6, 2, 1. *al. cf. p. 2005, 19*). VERG. Aen. 10, 624 fatis (*622* praesentis leti. CVLEX 227. *al. cf.* MANIL. 4, 22 fortunam). Hor. carm. 2, 14, 3 senectae. CARM. de bell. Aeg. 38 acies (*i. proelia*). LIV. 2, 36, 6 malis praeteritis -busque (SEN. dial. 6, 26, 2 TAC. hist. 4, 38, 1. *al.*). 3, 6, 4 clades. 29, 4, 1 terror (*infra*: praesentibus periculis). 31, 40, 10 obsidionem. GERM. frg. 4, 13 morbos (CELS. 3, 2, 6). *al.*

b *in neutram partem*: *α t. t. rhet. et gramm.* -s tempus (*saepe per ellipsin*; -s modus *l. 66*, cursus *l. 73*) *i. q. praesens* (*sec. gr.* ἐνεστὼς *sc.* χρόνος, *sed quasi 'non stans' explicari videtur l. 55; de futuro* [*opp.* exstans '*praesens*'] *l. 73*): ① *doctrinae*: SACERD. gramm. VI 432, 19 *t.* -s, id est praesens (*al.* PROB. inst. gramm. IV 155, 36 p., quod est et -s. *sim. saepe*). PRISC. gramm. II 406, 6 -s ... individuum est, quod vix stare potest (*cf. 405, 22* instabili volvitur motu *tempus*, *sim. 414, 12*); unde merito a quibusdam -s imperfectum nominatur (*significatur* παρατατικὸς ἐνεστώς *Stoicorum* [*Stoic. vet. frg. II 48, 7*], *cf. 415, 1 et* GRAMM. suppl. 209, 14). Ⓘ *exempla*: RHET. Her. 2, 5, 8 *argumentum* dividitur in t. tria: praeteritum, -s, consequens. *ibid.* ⟨in⟩ -i t. quaeretur, num *eqs.* CIC. de orat. 2, 105 plerumque ex futuri, raro ex -is aut [f]acti *controversia*. part. 37 in temporibus ... praesentia, praeterita, futura cernuntur; in his ipsis vetusta, recentia, -ia paulo post aut aliquando futura. QVINT. inst. 5, 10, 42 praeteritum, -s, futurum. GELL. 17, 7, 7 (*syn.* praesentis). TER. MAVR. 410 t. -i quod αὐδᾷ, ηὔδα infecto facit (*abl. ut* PROB. inst. gramm. IV 160, 23. *al.* CHAR. gramm. p. 336, 8 B. verba, quae -i modo similiter efferuntur. *et saepius*). SACERD. gramm. VI 435, 30 'amo' verbum ... t. ... -is (*gen. ut* PROB. inst. gramm. IV 156, 15 indicativo ... modo t. ... -is. *al.* CHAR. gramm. p. 210, 13 B. *participium* -is t. *et passim*). CHAR. gramm. p. 340, 24 B. subiunctivorum -s (*c. gen. ut* DIOM. gramm. I 358, 35 *bis*. 387, 29 verbi -s. *al.*). DIOM. gramm. I 387, 27 infinitivum (-i *var. l.*) -s (*cf.* 388, 25 -i finitivo. 388, 30 subiunctivo -i. MACR. exc. gramm. V 615, 12 activo -i verborum). MART. CAP. 9, 894 cursus ... exstantis (*i. praesentis*), -is (*i. futuri*) et rapti. *plur.*: CHAR. gramm. p. 322, 11 B. perfecta similia ab -bus derivata diversis (DIOM. gramm. I 371, 27).

β usu communi: ① *n. pl.* -ia *pro subst.* (*cf. etiam l. 41*): NEP. Them. 1, 4 et de -bus ... et de futuris (*Thuc. 1, 138, 3* τῶν τε παραχρῆμα ... καὶ τῶν μελλόντων). LVCAN. 4, 515. TAC. hist. 3, 36, 1 praeterita, -ia, futura. ann. 4, 69, 2 praeterita ... et -ia. 6, 48, 2 acta et -ia. ITALA Rom. 8, 38 (cod. g *al.* = VVLG.) neque -ia neque futura (*gr.* ἐνεστῶτα, *Hil. in psalm. 65, 24. al.* praesentia. *item* BARNAB. 4, 1. 17, 2). *al.* *cf.* CARM. adv. Marc. 5, 74 temporis angusti cernens -ia multa. Ⓘ *adi.*: OV. fast. 6, 247 -es mediis sex lucibus idus. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 victoriae. S. C. de aedif. (CIL X 1401) 6 saeculi (IVVENC. 4, 141

[*Kröner*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MART. CAP. 9, 894). STAT. Theb. 12, 2 diem. APVL. met. 1, 12, 8 et praecedentis dicacitatis et -is curiositatis. VLP. dig. 24, 3, 7, 1 anni. 43, 13, 1, 8 aestatem (*opp.* priorem). IVVENC. 2, 286 nunc -is cursus iam temporis urget (HYG. astr. 2, 40 p. 77, 13. VVLG. Hebr. 9, 9; *gr.* ἐνεστηκότα). *al.*

γ peculiaria: ① *de ordine scriptorum sim.* (*cf. p. 2002, 26*): PLIN. nat. 29, 1 remediorum ... -ium ac praeteritorum (*i. praedictorum*; praeceptorum *var. l.*). SCAVR. gramm. VII 14, 16 vocalibus -bus (*antea*: ubi 'a' littera subiungenda erat). ② -s *pro subst. fere i. q. propositum*: PRISC. rhet. 2, 9 nunc ad -s veniamus (*Hermog. prog. 3* τὸ συνέχον).

2 *c. respectu impetus assidui*: **a** *vi hostili fere i. q. acer* (*iuxta pos. l. 15. 17. 19. al.*), *vehemens, pertinax*: *α de rebus*: PERS. 5, 157 nec tu cum obstiteris semel -ique negaris parere imperio, 'rupi iam vincula' dicas. QVINT. inst. 9, 3, 54 acriora facit et -iora quae dicimus, et vim quandam prae se ferentia velut saepius erumpens adfectus. 11, 3, 92 in exprobrando et coarguendo acer atque -s *gestus* (11, 3, 93 est hic adhuc priore gestus -ior). 11, 3, 164 argumentatio ... agilior et acrior et -ior. TAC. ann. 2, 55, 6 -ior cura (PAVL. PETRIC. Mart. 5, 661. *cf. p. 2004, 43*). GELL. 13, 25, 19 duplex ... conpellatio admonitionem facit -iorem (AVG. epist. 22, 5 lenissimis quidem sed -issimis). AVG. pecc. mer. 1, 8, 8 -issima et acerrima intentione. retract. 1, 19, 9 -issimam petitionem. ALC. AVIT. hom. 7 p. 117, 15 -issimo aestu ferventis desiderii. BENED. reg. prol. l. 9 -issima oratione deposcas. *β de animantibus*: TAC. hist. 4, 83, 3 donec ... species (*i. iuvenis per quietem oblatus*) terribilior iam et -ior exitium ... denuntiaret. VITA Anton. 28 p. 42, 18 *daemones* in nihilo sunt ... -issimi nisi ad nocendum (*antea*: ad n. parati, *cf. p. 2003, 25; gr.* οὐδὲν αὐτοῖς ἐστι περισπούδαστον ὡς τὸ βλάπτειν). AVG. epist. 130, 15 petitor -issimus et molestissimus. SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 227 'procax': -s in petendo (*cf. p. 2003, 16*).

b *in neutram partem*: *α fere i. q. industrius, sedulus*: AVSON. 415, 19 p. 274 P. non cultor -s, non arator gnaruris (VEN. FORT. carm. 3, 8, 27 cuius *ecclesiae* ad ornatum bone c. iugiter -s [*cf. p. 2003, 31*]). AMBROSIAST. in I Tim. 5, 17 p. 479B -ior ... fit *bonus dispensator*, si non humilietur inopia. *β fere i. q. celer*: PAVL. PETRIC. Mart. 5, 319 petit ... -i furialia limina gressu.

3 *c. respectu loci*: **a** *fere i. q. desuper imminens*: AVSON. Mos. 284 despectant ... pendentes saxis -i (-es *R expunct.*, -i *suprascr.*; ext- *Cannegieter, cf. 20* culmina ... edita) culmine villae. **b** *fere i. q. supernus* (*cf. p. 2003, 42; spectat ad onus*): CE 1144, 4 ossa sub -i sum positus lapide.

adv. ***instanter.** *scrib.* stanter *l. 47.* *compar.* -ius *inde a* QVINT., TAC., *cf.* magis -r OP. imperf. in Matth. 51 p. 927; *superl.* -issime *inde a* GELL., APVL. PS. ASPER gramm. suppl. 55, 20. SYNON. Cic. p. 448, 11 -ius. GLOSS. I p. 81, 9 festinanter ... celeriter velociter ... stanter ('= -r' *Goetz*). *inde a* QVINT., TAC. [*dub.*: ITALA I reg. 19, 20 (cod. n. 91; *sim.* 94.95) stabat -r super eos (*gr.* εἱστήκει καθεστηκώς, *Vulg.* stantem s. e.; '*constanter*' *intellegit Rönsch, Sem. Beitr. II 72, cf. Salonius, Vitae patr. 401 sq.; fort. emend.* instans *ex usu p. 2003, 65 allato*).]

1 *generatim fere i. q. urgenter, studiose, perseveranter sim.*: QVINT. inst. 9, 3, 30 ab isdem verbis plura acriter (et *add. PV, cf. l. 55. 57*) -r incipiunt. 9, 3, 50 cum quid -ius dicimus (9, 4, 126 acriter ... et -r ⟨et⟩ pugnaciter). TAC. ann. 6, 35, 2 concurrunt, -ius (*sc. Orode*) Pharasmanes. PLIN. epist. 4, 9, 14 respondit ... -r et graviter. 5, 19, 6 intente -rque pronuntiat. 6, 20, 10 acrius et -ius ... inquit. 7, 22, 1 tam -r petisse (MARCIAN. dig. 49, 6, 1, 2 -r et saepius. *al.*). SVET. Claud. 5 -ius ... flagitanti (AMM. 25, 9, 1. *al.*). GELL. 4, 18, 7 desiderabant ... -issime. APVL. met. 3, 9, 6 quam -issime compellunt (GREG. M. epist. 4, 5 p. 237, 11 -issime atque studiosissime. *al.*). 4, 22, 6 -r ac fortiter manducantem. 4, 25, 2 -issime ... requirenti. 8, 9, 5 -r garrienti. TERT. monog. 10, 1 tanto -ius praeculcandum est. Scap. 5, 1 cum persequeretur -r (DARES 21. *al.*). ITALA Ion. 3, 8 (Lucif. Athan. 2, 33 p. 206, 12) proclamaverunt ... -r (*Vulg.* in fortitudine, *gr.* ἐκτενῶς *ut*: act. 12, 5 [cod. g *al.*] oratio ... -issime fiebat [*Vulg.* sine intermissione, *cod. e* incessanter]. CLEM. ad Cor. 34, 7 vociferemur). Luc. 7, 4 (cod. e) rogabant Iesum -r (*gr.* σπουδαίως, *Vulg.* sollicite. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 306A frequenter atque -r [*gr. p. 110, 13B.* πολλὰ παρακαλέσαντες]. *al.*). IREN. 3 praef. fiducialiter ac -issime resistes. 4, 37, 7 (= 4, 61, 1 H.) vigilantes -r. PS. CENS. frg. 3, 9 *signa* solida vehementer et -r efficiunt. CYPR. Demetr. 20 p. 366, 2 iugiter adque -r oramus (epist. 11, 5 p. 498, 23 *syn.* adsiduis precibus. p. 499, 3 -r ac vigilanter. VVLG. Tob. 8, 6. *al.*). epist. 11, 1 p. 495, 13 adsiduis orationibus et enixis precibus -r incumbere (PS. CYPR. singul. cler. 14 p. 189, 2 commerciis. *al.*). IVST. 6, 2, 11 -ius ... poscentibus (AVG. anim. 3, 1, 1 pie, subpliciter -rque). DON. Ter. Ad. 604 ostendit se prompte agere et -r quod promisit. LVCIF. non parc. 19 p. 215, 28. AMM. 27, 2, 3 urguente -⟨r⟩ victore (28, 4, 26 CYPR. GALL. num. 264. *cf.* HEGES. 4, 6, 7 perurguerentur). PS. AMBR. act. Seb. 5, 18 *futura* vita manet iugiter et perseverat -r (SACR. Gelas. 3, 50 in ... fide). CE 1613, 9 nudo pede, caste et pudice et -r ... civitates apparui ('apparere' *hic sec.* servire, ministrare *c. acc. iungendum esse censemus*; '*quasi* īnstando *sive insistendo* c.' [*cf. p. 2004, 9*] *Buecheler, vix recte*). *et saepius.* *in re grammatica*: DON. Ter. Ad. 363, 1 'quaeritare' -r quaerere. CLAVD. DON. Aen. 2, 455 p. 212, 27 ('iactabant') satis -r ... iaciebant.

2 *specialia*: **a** *fere i. q. indesinenter, continuo* (*in sacris Iudaeorum, cf. p. 1968, 15*): ITALA exod. 29, 38 (Lugd.) haec sunt quae facies super altare: agnos ... binos diurno -r holocaustum instantiae (*gr.* ἐνδελεχῶς, *Vulg.* iugiter). num. 28, 3 (Lugd.) agnos ... duos in die in holocaustum -r (*gr.* ἐνδελεχῶς, *Vulg.* sempiternum). III Esdr. 6, 24 (cod. Colbert. 630 Sabatier) ubi sacrificabitur per ignem -r (*gr. 23* διὰ πυρὸς ἐνδελεχοῦς, *Vulg.* igni adsiduo). VVLG. III Esdr. 6, 30 (= ITALA) -r per singulos annos (*gr. 29* ἐνδελεχῶς). **b** *fere i. q. celeriter, festinanter* (*cf. p. 2005, 46*): ITALA Dan. 2, 25 (Weing.) -r intro duxit Daniel (*gr.* ἐν σπουδῇ *vel* κατὰ σπουδήν, *Vulg.* festinus). Luc. 1, 39 (cod. e) abiit ... -r (*gr.* μετὰ σπουδῆς, *Vulg.* cum festinatione). RVFIN. hist. 2, 10, 7 -r ... reportatur (*gr.* μετὰ σπουδῆς, *Cassiod. Ios. antiq. 19, 8 p. 571* cum festinatione). *al.*

deriv.: instantia, instantivus. *v. et* instita, institor; instar. *compos.*: superinsto (*cf. p. 2003, 51*). *cf.* circum instans *vol. III 1113, 35* (*addend., ut videtur,* VAL. MAX. 7, 5, 2). *Kröner.*

īnstrāgēs (str- *ed. Stephani*, '= istr-' *Goetz*) σύμπτωσις ἐπὶ σωμάτων GLOSS. II 443, 12. *ab* insternere (*cf.* strages), *nisi c.* i- *prothet.*

īnstrāgulum, -ī *n.* *ab* insternere, *cf.* stragulum. GLOSS. V 28, 31 (= 78, 16) -a (*var. l.* -strug-): stragula (istr- *Goetz*), ab sternendo. *i. q. stragulum, operimentum*: *inter instrumenta oliveti aut vineae* CATO agr. 10, 5 -a (-strac- *trad.*) VIII. 11, 5 -a IV.

[**īnstrāmentum,** -ī. *falso olim edebatur pro* str- PS. AVG. serm. ed. Mai 118, 1 (*v.* stramentum). *coni. dub. pro* -strum- SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 47 (*v. p. 2011, 71*).]

1. īnstrātus, -a, -um *v.* insterno.

2. īnstrātus, *abl.* -ū *m.* *ab* insternere, *cf. subst.* stratus. *i. q. stragulum, tegimentum*: PLIN. nat. 8, 154 *Bucephalus* regio -u ornatus (-tus ornatu *edd. vett.*).

īnstremmo, -āre. *ab* in *et* stremma. [*sard. vet.* instrumare *? R.*] *i. q. per stremmam curare*: CHIRON 24 quibuscumque *iumentis* cretiatio in pedibus ... permanserit et -em⟨m⟩are eum volueris, semissabis eum hoc modo: *eqs.* (*cf. 22* stremmam facies; *Veg. 1, 26, 2* stremmare).

īnstrēnuus, -a, (-um). [*ab* in *et* strenuus, *cf. gr.* ἄπονος, ἀπράγμων *sim. J.B.H.*] *i. q. non strenuus, ignavus, iners sim.* (*fere per litot.*): PLAVT. Most. 106 nequam homo, indiligens[que], cum pigra familia, immundus, -us (str- *codd.*). TER. Haut. 120 illud inceptum ... animist pudentis signum et non -i (SVET. Vesp. 4, 5 cum exercitu ampliore et n. -o duce. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 28 p. 848 spes n. -a nos illexit [*gr. 7, 380* οὐκ ἀγεννής, *postea*: evanuit *spes*]).

adv. **īnstrēnuē.** *i. q. non strenue, ignave* (*per litot.*): IVST. 17, 2, 1 non -e moriens *Lysimachus*.

īnstrepito, -āre. *ab* in *et* strepitare. *i. q. cum strepitu volare*: VEN. FORT. carm. 3, 9, 26 construitura favos apes ... floribus -ans (-pid- *A*) poplite mella rapit.

īnstrepo, -uī, (-itum), -ere. *ab* in *et* strepere. *de notione cf.* PORPH. Hor. epist. 2, 2, 82 si 'insonuit', '-uit' atque 'exercuit vocem' intellegitur. [*variat c. simpl.* str- MAR. VICTORIN. gramm. VI 34, 8. *cf. l. 61. 69.* *falso pro* incr- LIV. 4, 43, 10 *D⁵*.]

i. q. strepere c. not. strepitum aut incipiendi aut insinuandi (*c. dat. l. 58. 68.* -ere strepitu *l. 69,* fremitu *l. 57*): 1 *intransitive* (*c. acc. neutr. pro adv. l. 57*): **a** *i. q. strepitum dare, insonare*: VERG. georg. 3, 173 valido ... sub pondere faginus axis -at. CLAVD. 17, 223 nec dentibus -is horrendum (-o *V¹*) fremitu nec verbera poscis. AVG. conf. 13, 23, 34 in auribus. **b** -ere auribus *i. q. strependo illabi, intrare* (*praeter l. 61 de ipso sono*): AVG. civ. 11, 2 p. 462, 25 D. deus cum homine non per aliquam creaturam loquitur corporalem, corporalibus -ens a. epist. 147, 29 non sonus a. -ens (*var. l.* str-), sed imago mentibus innotescens (in euang. Ioh. 96, 4 ut ... spiritalem ... vocem ... non ... aliquo s. corporalibus a. -ente, sed interiore ... auditu nosse possitis). gen. ad litt. 6, 8 p. 180, 4 non quasi humanis a. -bat *sermo divinus*, sed rebus factis rerum faciendarum causas inserebat. BOETH. cons. 5 carm. 4, 34 cum vel lux oculos ferit vel vox a. -it. 2 *transitive i. q. cum strepitu pronuntiare aliquid* (*cf. l. 57; c. dat. l. 68*): APVL. met. 2, 27, 6 ille senior lamentabiles questus singulis -bat. AVG. conf. 8, 2, 5 quisque ut eum noverat, -erunt (*var. l.* str-) nomen eius strepitu gratulationis.

deriv.: instrepito.

īnstriāta ξυστρωτά GLOSS. III 78, 10 (*c. interpretamento parum dilucido* 461, 19 [= 504, 37] -a [intr- *b*] instructa, delectabilia). *ab* in *et* striare.

? **īnstrico** defendo GLOSS. I p. 206 adn.

īnstrictio, *abl.* -ōne *f.* *ab* instringere, *nisi* in- *syllabam protheticam q. v. accipias* (*cf.* strictio, *v. Niedermann, Recueil 98*). *i. q. strictio, tensio*: GLOSS. med. ed. Heiberg p. 82, 9 spasmus est tensio atque contractio partium corporis cum valde acuta -e.

īnstrictūra, (-ae) *f.* *ab* instringere, *cf.* strictura; *sed v. etiam Niedermann* (*l. 77*). *i. q. actus instringendi vel status instrictus, strictura*: ISID. orig. 19, 10, 1 intinctio ferri in aqua -a ('*fortasse* str-' *Lindsay*) est; nisi enim candens tinguatur, stringi et cohaerere non potest ferrum. GLOSS. med. ed. Heiberg p. 81, 15 -a nimia *ventris* (*opp.* solutio). [*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

īnstrīd(e)o, -ere (-ēre). *ab* in *et* stridere (-ēre), *cuius verbi part. praes. apud Verg. et Sil. aliis formis usitatius est.* SIL. 14, 436 ambusto -ens (*i. e. stridore incidens*) pelago *fax.*

īnstringo, -strīnxī, -strictum, -ere. *ab* in *et* stringere. [*confunditur in codd.* -tus *c.* instinctus, distinctus, instructus (*e. g.* CATVLL. 76, 11 *edd.* istinc te. OV. met. 11, 167 *edd. recc.* -strict- *vix recte.* APVL. met. 9, 18, 1. *v. etiam l. 16. 30 et Drakenborch ad* LIV. 5, 15, 10. *cf. p. 1983, 4*), instr- *c.* str-, constr-, exstr- (VVLG. exod. 28, 28 LEX Sal. 20, 1. *cf. l. 14*), -strinx- *c.* -strux- (*v. l. 12. 28 et cf. l. 5*).]

1 *i. q. (arte) ligare, amicire, implicare sim.*: **a** *generatim*: PS. QVINT. decl. 5, 16 p. 103, 25 *corpus* iacet inter vincula, quibus -erat (*var. l.* -strux-) ... pirata captivum. APVL. met. 10, 12, 3 erat ... feralibus amiculis -tus atque obditus. ADNOT. Lucan. 9, 732 *perit* elephans, dum -itur (*var. l.* str-) et tenetur *a dracone.* AMBR. Iob 4, 1, 2 venit *Christus* ad ... retia volensque se induit, sed non implicatus est nec -tus ([*var. l.* -struct-]. *in imag. ut* AVG. in epist. Ioh. 5, 2 fortiter -xit apostolus *quaestionem vix solubilem proponendo* [*cf. 5, 1* in medio coarctavit]). CHRYSOST. ad neoph. 9 W. *diabolum* nodis (nobis *edd., gr.* ἔδησε δεσμοῖς). sursum -ere: CHIRON 547 caput *iumenti* ... s. -ito (*Veg. 2, 34, 2* constringe). **b** *speciatim*: *in architect. de coagmentatione partium aedificii*: ISID. orig. 19, 10, 1 (*nota lusum verb.*) constructio ... vel instructio vocata eo quod -at (*'fort.* str-' *Lindsay*) et cohaerere faciat, ut lapides luto et ligna et lapides invicem sibi. *in medic. de ventris spasmo*: GLOSS. med. ed. Heiberg p. 58, 19 dulcia omnibus contraria, ante cibum sumta ventrem -it (in- *prothetica ?, cf. Niedermann, Recueil 98*), post cibum ventrem solvit (*postea*: restringunt).

2 *i. q. intendere (transl.) sc. incitare, animare* (ad *alqd. l. 29*): GELL. 17, 20, 7 admonitio ... non modo non repressit, sed -xit (*var. ll.* -stinx-, -strux-) etiam nos ad elegantiam Graecae orationis ... adfectandam. APVL. met. 8, 22, 3 dolore paelicatus uxor ... -ta (instincta *ed. Ald.*). **3** gladium -ere *i. q. stringere*: VLP. Coll. Mos. 1, 6, 3 (*rescr. Hadriani*) si g. -xit aut telo percussit *eqs.* (*cf. Marcian. dig. 48, 8, 1, 3* strinxerit).

deriv.: instrictio, instrictura. *Sz.*

īnstrūctē *v. p. 2024, 43.*

īnstrūctilis, -e. *ab* instruere. *qui instrui (sc. condi) potest, structilis*: TERT. anim. 14, 1 simplex et de suo tota est *anima*, non magis -is (str- *ed. Iunii*) aliunde quam divisibilis ex se, quia nec dissolubilis (*at postea*: structilis).

***īnstrūctio**, -ōnis *f.* *ab* instruere. *plur. inde ab* AMM. (*p. 2008, 23*). GLOSS. παρασκευή. ποίησις ἤ κατασκευή. διδασκαλία ἐπὶ διδάσκοντος πρᾶγμα. παιδεία. de -e: περὶ εἰσαγωγῆς. -i[bu]s: ἐμφανισμοῦ. *legitur rarius inde a* RHET. Her. (*semel l. 52*), CIC. (*bis l. 54*), VITR. (*semel p. 2009, 56*), *saepius inde a* TERT., *in poesi non nisi* PAVL. PELL. 124. 231 ARATOR act. 1, 438. [*confunditur in codd. c.* constr-, destr-, extr-, inscriptio, institutio, -e *c.* in statione FRONTIN. strat. 2, 5, 31. *interpr. inc.*: VEL. gramm. VII 66, 14 habet ὀρθοέπεια -em (destr- *R*, demonstrationem *Semler*) suam.]

i. q. actio instruendi (*per meton. persaepe aut de re instruente aut de instruendi effectu*):

I *de constituendo*: **A** *sub specie disponendi, certo quodam ordine collocandi sim.*: **1** *de exercitu*: RHET. Her. 3, 10, 18 dispositio locorum tamquam -o militum ... parere poterit victoriam (CIC. Caecin. 43). CIC. nat. deor. 2, 85 exercitūs (PAVL. FEST. p. 9 DARES 20). FRONTIN. strat. 2, 3, 4 commutavit -is ordinem (*cf.* VEG. mil. 3, 14 -is [*var. l.* institutionis] lex). GELL. 10, 9 tit. -um ... vocabula (*i. nomina*). **2** *de choro*: FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 18 Terpsicore, id est delectans -em. **3** *de chordis*: BOETH. mus. 1, 20 p. 208, 16 in ... ordine atque -e *chordarum citharae.*

B *sub specie erigendi, comparandi sim.*: **1** *de condendo, creando, fundando* (*plur. l. 65*): TRAIAN. Plin. epist. 10, 24 novi balinei. MOD. dig. 50, 12, 12, 1 operis (NOVELL. Theod. 10, 1, 4). HIER. in Is. 60, 19/20 p. 597[B] ecclesiae (*opp.* subversione). AVG. doctr. christ. 2, 28, 42 humani corporis *Christi.* COD. Theod. 15, 3, 6 (= Iust. 11, 75, 4 pr.) -em viae ... et pontium stratarumque operam (*ibid.* ad -es reparationesque itinerum p.que). PROSP. c. coll. 12, 2 *templi* (*var. l.* constr-). CHRYSOST. hom. III 821[A] porticuum. *al.* *meton. de mundo*: CASSIOD. hist. 1, 11, 5 huius -is (*Sozom. 1, 12, 6* κατασκευῆς). *translate*: EPIST. pontif. 232 ZntW. 35, 1936 p. 19, 6 apostolorum -e fundatam *dignitatem episcoporum.* PS. BOETH. fid. cath. 248 auctoritas ... scripturarum aut traditio universalis aut ... propria ... -o (*postea*: privatis ... constitutionibus et propriis informationibus).

2 *de exercendo aut parando* (*cf. p. 2008, 13*): TERT. fug. 2, 2 propter persecutionis -em. CASSIOD. hist. 5, 50, 7 -e belli ... derelicta (*Sozom. 5, 1, 6* παρασκευήν).

II *de ornando, muniendo, armando sim.*: **A** *generatim*: PAVL. sent. 3, 6, 40 neque -is neque instrumenti appellatione continentur *mulieres.* APVL. met. 5, 29, 6 ad -em ([*antea*: supellectilem]. FIRM. math. 8, 9, 3 eius studii *sc. venationis.* CHALC. transl. p. 47[C] vitae hominum. RVFIN. epist. Clement. 15 navis. COD. Theod. 12, 6, 28 provinciae). TERT. anim. 17, 11. CHALC. comm. 234 hominis -i sunt sensus ... necessarii. AMM. 20, 7, 17 -e ... varia inaccessum *munimentum.* CLAVD. DON. Aen. 1, 635 p. 124, 3 cum cotidiano ornatu -o solita *domus.* PAVL. NOL. epist. 49, 2 p. 391, 28 navalis. ENNOD. dict. 12, 9 p. 463, 19 vulneribus nulla ... subducit -o. CASSIOD. hist. 9, 23, 5 (*de exercitu*) praesentiam -is imperialis et signorum eius adventum (*Socrat. 5, 14* παρασκευήν). *acced. gen. explic. sim.*: PAVL. FEST. p. 98 *mensae* crescentes per -em epularum (*cf.* FVLG. myth. 1, 15 p. 26, 20 escae). ITALA I reg. 17, 7 (Filastr. 108, 4) -em portabant armorum ([*gr.* τὰ ὅπλα, *Vulg. aliter*]. EVSTATH. Basil. hex. 8, 7, 12 a. ... -e vel adparatu [*gr.* τῶν ὅπλων παρασκευῆς]. CASSIOD. Ios. antiq. 10, 3 p. 283 [*gr. ut supra*]). GAVDENT. serm. 5, 5 G. sine -e calciamentorum legalium. AVG. epist. 243, 1 p. 569, 2 ad bellandum ... -e decem milium idoneum esse.

B *speciatim*: **1** *de testimoniis sim. praebendis* (*fere metonymice de ipsis documentis sim., cf. p. 2013, 54*): **a** *in causis iudicialibus probandis vel praeparandis*: **α** *sing.* (*fere collect.*): HIL. ad Const. 2, 3, 1 dabis ... id ... -is ad causam, ut ... eum ... usque ad confessionem falsorum ... adducam. COD. Theod. 1, 12, 3 causae ... -o (11, 30, 8. *cf. ibid.* -o *litis* [COD. Iust. 5, 37, 28, 1a]). 2, 18, 1 (= Iust. 7, 61, 1, 1) plena (*cf.* 11, 30, 6 -is universae ... transmissio. 11, 30, 11 pr. integra -o ... conferatur). 10, 10, 26 -is luce. 11, 20, 4, 2 si ... -em praebuerint (15, 1, 41. *cf.* COD. Iust. 3, 11, 1 pr. [*a. 294*] spatium -is exhibendae). 11, 30, 9 (= Iust. 7, 62, 15) -is probationisque causa. EPIST. pontif. 300 Migne 20, 516[B] omnem ... -em chartarum. COD. Iust. 3, 21, 2 -o sufficiens et nota testimonia et verissima ... documenta praestari. *al.* **β** *plur.*: AMM. 28, 1, 15 -es ... ex ... tabulariis. AVG. pecc. orig. 8, 9 p. 172, 15 *litteras* cum ceteris -bus misimus. COD. Theod. 10, 1, 13 necessariae (11, 30, 9 [= Iust. 7, 62, 15]. NOVELL. Valent. 12, 2). NOVELL. Maior. 4, 3 congruis -bus ... adlegari. Valent. 7, 1, 1 causarum titulorumque -bus fictis. 7, 3, 2 ut tabularios ... cum ratiociniis -busque transmittant.

b *de scriptura sacra ut documento* (*cf. p. 2014, 40*): PS. CYPR. tract. 3 per -em ... credentibus demonstratur. 32 scripturae divinae et -is (VITA Caes. Arel. 2, 31 de s. d. et de -e sancta). PETR. CHRYS. serm. 37 p. 303[C] sicut ... dominica signavit et patefecit -o. FAVST. REI. grat. 1, 4 p. 19, 9 -is sermo. PS. BOETH. fid. cath. 28 vetus ac nova ... -o. *de singulis locis*: AVG. quaest. hept. 3, 27 p. 260, 7 quid ... faciendum sit, indicat superius exposita -o, ubi dicit *eqs.* SEDVL. op. pasch. 2, 15 p. 218, 13 ait ... lectionis -o: *eqs.*

2 *sub specie praecipiendi, docendi, erudiendi sim., fere i. q. praeceptio, informatio*: **a** *in univ.*: **α** *sing.*: ① *usu libero*: Ⓐ *absolute*: TERT. adv. Hermog. 22, 2 curam -is nostrae insumpsit. adv. Marc. 2, 25 p. 370, 14 humanae. CLAVD. DON. Aen. 7, 330 p. 53, 20 -o ... rem ... breviter signans. RVFIN. apol. Orig. praef. 2 p. 546[C] volumina referta ... utilitatis et -is. hist. 10, 32 ut ... -e corrigeret (*cf.* VITA Hil. Arel. 3 l. 6 -e formans [*syn.* adhortatione]. 17 l. 8 necessaria -e perdocuit). AVG. conf. 8, 2, 4 imbutus ... primis -is (*var. ll.* -bus, -um) sacramentis. QVODV. Aug. epist. 221, 3 p. 444, 8 quantum -i satis est. CASSIAN. conl. 2, 13, 4 -em necessariam ... conferre (LEO M. epist. 109, 3 Conc.[S] II 4 p. 137, 34. *cf. l. 44*). *al.* ENNOD. dict. 13, 10 p. 467, 4 -is ... sudore. epist. 8, 30, 2 p. 220, 1 -is et consolationis ... eloquia. GREG. M. epist. 8, 34 p. 37, 3 haec ... recordatio magna vobis debet esse -o. 9, 222 p. 214, 18 vestrum illis exemplum -o ... sit. *al.* *de statu fere i. q. peritia, scientia sim.* (*exempla certiora*): RHET. min. p. 589, 6 (*inter 'accidentia personarum'*) genus, sexus, aetas, -o, ars *eqs.* AVG. epist. 60, 1 p. 222, 1 si ... desit *monacho* -o necessaria aut personae ... integritas. SEDVL. epist. 1 p. 11, 5 de ... meritis aut -e (*var. l.* institutione). ENNOD. dict. 10, 4 p. 456, 17 sanguinem (*i. nobilitatem*) non prodit -o. *de -is libris* (*cf. l. 74. p. 2009, 18*): GENNAD. vir. ill. 22 composuit ... sex ... -is libellos. CONSVLT. Zacch. 2 praef. p. 48, 13 M. -o ex multis collecta voluminibus breviarii vicem dabit.

Ⓑ *c. additamentis ad -is genus, fontem, materiam sim. pertinentibus*: ① *gen.* (*cf. l. 82. p. 2009, 5*): IREN. 4, 24, 2 (= 4, 38, 2 H.) sine -e litterarum. HIL. in Matth. 6, 1 perfectae scientiae. trin. 7, 19 non ignorationis ... sed ... fidei (EPISC. Gall. Leo M. epist. 68, 1). RVFIN. Orig. in gen. 10, 5 p. 99, 25 divinorum librorum (*cf.* CASSIAN. inst. 2, 9, 3 huius *libri*). PELAG. in II Tim. 3, 17 legis (GREG. M. moral. 14, 47). AVG. in psalm. 32, 2 serm. 1, 8 musicae artis (MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 5 p. 725). CASSIAN. conl. 18, 1, 3 perfectae vitae. inst. 6, 7, 1 spiritalis agonis. LEO M. epist. 71 Conc.[S] II 4 p. 32, 13 paternarum auctoritatum. 113, 4 Conc.[S] II 4 p. 67, 2 gestorum synodalium ... parum clara ... -o. PAVL. PELL. 124 doctae ... linguae. INSCR. Tun. Merlin 251, 15 eloqui. *fere per abundantiam*: LEO M. epist. 113, 2 Conc.[S] II 4 p. 65, 35 responsionis. PAVL. PELL. 231 studiorum. ENNOD. epist. 7, 31, 5 p. 198, 13 lectionis. opusc. 3, 35 p. 339, 17 disciplinarum. *in titulo libri* (*cf. l. 56*): HIL. in psalm. instr. tit. -o psalmorum. ② *praep.*: RVFIN. hist. 3, 36, 15 de fide. CASSIAN. conl. 10, 1 super ... imagine. ③ *enunt.* quod: ARATOR act. 1, 438 quod spiritus almus sit deus, ex multis plena est -o libris. ④ *adi.*: EPIST. pontif. 281 Migne suppl. 1, 791 divina (HERACL. Alc. Avit. epist. 54 p. 83, 21. *cf.* CASSIOD. Didym. in Ioh. 1 p. 49, 14 euangelicam). SIDON. epist. 8, 11, 2 rhetorica. ENNOD. epist. 1, 5, 10 p. 12, 4 grammaticae.

Ⓗ *in locutionibus*: ad -em: VLP. dig. 27, 2, 3, 5 pupillorum (*gen. obi. pers. ut*: RVFIN. Orig. princ. 4, 3, 12 p. 341, 13 humani generis [*syn.* inluminationem]. CASSIAN. conl. 8, 13, 2. *al. cf.* PRISCILL.

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tract. 1, 15 p. 14, 12 ingenii. HIER. epist. 130, 15, 1 animae). Ps. CYPR. mont. 6 nostram (AVG. gen. ad litt. 11, 12 p. 345, 3 GREG. M. dial. 1, 10 p. 59, 1 M. *cf.* LEO M. epist. 7, 1 p. 621A vestram. ENNOD. epist. 1, 4, 4 p. 8, 18 suam). Ps. HIL. libell. 11 p. 83, 29 (*syn.* aedificationem) RVFIN. apol. Orig. praef. 2 p. 546D scientiae (*c. gen. explic. ut*: AVG. epist. 44, 1, 1 p. 110, 6 salutis. AVELL. p. 526, 8 fidei. CASSIOD. inst. 1, 16, 4 disciplinae). CASSIAN. conl. 7, 34, 2 communem. *al.* *alia*: HYG. mun. castr. 50 causa -is (CLAVD. DON. Aen. 3, 380 p. 318, 11. *cf.* FAV. EVL. p. 7, 17 -is gratia [CASSIAN. conl. 2, 10, 3]). TERT. adv. Prax. 2 p. 229, 21 propter -em et munitionem quorundam (CLAVD. DON. Aen. 3, 385 p. 319, 7 manifestiorem. HIER. epist. 130, 19, 3 virginis). ARNOB. nat. 5, 15 pro -e (PAVL. NOL. epist. 4, 1 nostra [GREG. M. epist. 9, 24]. FAVST. REI. epist. 3 p. 168, 9 rei).

β plur.: LVCIF. reg. apost. 6 p. 48, 24 -es potius quam increpationes. CLAVD. DON. Aen. 7, 330 p. 52, 20 acuebat ... Iuno *Furiam* verbis ... et -bus pessimis (*cf.* AVELL. p. 466, 5 -bus excitantes). RVFIN. hist. 6, 15 in ... -bus vel institutionibus adimplendis (*gr.* κατηχήσει). *de libris -um* (*cf. p. 2008, 56*): RVFIN. hist. 4, 24 -um ... libelli (*gr.* κατηχητικὰ ... βιβλία. *cf.* EVCHER. instr. tit. -um libri duo). COMM. instr. tit. -es per litteras versuum primas. CASSIOD. var. 7, 15, 5 det operam libris, antiquorum -bus vacet. PRIMAS. in apoc. prol. p. 794D nostris. NICET. symb. frg. 1 -es ... ex divinarum scripturarum praedicatione collectas.

b *accedunt notiones speciales* (*maxime in serm. magistratuum, principum sim., praecipue de documentis sim. scriptis*): *α referendi, communicandi sim., fere i. q. relatio*: *sing.*: SYMM. epist. 10, 23, 14 haec ita esse gesta ... -o subiecta testabitur. COD. Theod. 1, 12, 2 officialium -e (11, 7, 14 ex officialis [Iust. 10, 19, 5 officiali] -e). *ibid.* fidelis ... -o (CASSIOD. var. 1, 21, 2 ad nos -em fidelissimam destinate). 6, 2, 17 disquisitionis ... et ... manifestae -is. 10, 1, 11 erogationibus ... aperta -e patefactis (12, 6, 14). 11, 1, 13 ut plena -o ad officium ... praefecturae ... deferatur (11, 36, 3 plenissimam). 14, 4, 2 -e ... perpensa. CONC.S II 3, 1 p. 182, 5 secundum relectam -em (*var. l.* libellum). EPIST. pontif. 784 Alc. Avit. epist. 42 p. 70, 24 ut ad notitiam ..., si quid actum fuisset, ... perferret -o. CASSIOD. var. 10, 4, 7 fiet ... -e certissimum (*opp.* incognitum). *al.* *plur.*: COD. Theod. 12, 12, 14 legationum provincialium -es ... legi pensarique. CASSIOD. var. 9, 11, 2 nobis fecimus -es deferri. EPIST. episc. Greg. M. epist. 1, 16 a p. 18, 20 -bus informati. *β praescribendi, mandandi sim., fere i. q. ordinatio* (*cf.* ALC. AVIT. epist. 90 p. 98, 22 mandati -e): *sing.*: COD. Theod. 1, 8, 1 pro infra scripta -e, ... praecipimus (*cf.* 6, 30, 15 iuxta -em. CONC. Rom. a. 501 p. 432, 1 ex -e). AVELL. p. 451, 13 sub hac -e direxit. LEX Burg. lib. const. 75, 1 ne ... iudicibus competens deesse videatur -o. *de ratione paschali*: LEO M. epist. 122 Conc.S II 4 p. 76, 21 (*var. l.* institutionis). 142 p. 95, 18. *plur.*: LEO M. epist. 69, 2 Conc.S II 4 p. 31, 24 manifestatis -bus, quas misimus. EPIST. pontif. 378 Conc.S I 2 p. 25, 7. 613 Schwartz p. 112, 9 -bus ... non docentur *haeretici*. AVELL. p. 152, 14. *γ petendi, suggerendi sim., fere i. q. rogatio* (*gr. respondet* διδασκαλία, *var. ll.* petitio, postulatio, *syn.* suggestio. *cf.* TVRRIB. epist. 3 p. 694A non adhortatio auctoritatis ..., sed potius suggestionis -o): CONC.S II 3, 3 p. 43, 9 -o et deprecatio. p. 44, 4 petimus ... -em ... gestis inencti, ut nullum haec lateant. *in subscriptione ibid.* p. 45, 12 confessus est se fecisse hanc -em (p. 45, 13 feci hanc -em. *al.*).

III *de iniungendo, inserendo*: VITR. 5, 9, 7 propter ... tubulorum in cloacas -em.

īnstrūctor, -ōris *m.* *ab* instruere. GLOSS. κατασκευαστής. auctor, hortator. *legitur semel ap.* CIC. *et inde a* TERT., ITALA. [*variat in codd. c.* structor *passim*, instinctor *p. 2010, 1.* *falso pro* institor SALON. in prov. p. 990C (*bis*); *cf. p. 1985, 70.*]

i. qui instruit:

1 *parando, condendo, fabricando sim.*: CIC. p. red. in sen. 15 conditores -esque convivii. *de fabris, architectis sim.* (*resp. gr.* οἰκοδόμος, *ubi nihil aliud adnotavi. cf.* ISID. orig. 19, 8, 1 τέκτονας ... id est -es [*antea*: fabros, artifices]): ITALA II par. 34, 11 (Complut.) fabris et -bus ([*Vulg.* cementariis]. CASSIOD. Ios. antiq. 7, 3 p. 187). CYPR. idol. 2 p. 20, 3 (*de Neptuno*) mercedem operis ... -r (str- *M*) *murorum Troiae non* accepit. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 163, 33 -r aedificat domum. CASSIOD. Ios. antiq. 9, 8 p. 269 caesores lapidum -esque. 10, 5 p. 285 (*gr. 10, 56* ἀρχιτέκτονας). var. 7, 5, 5 parietum (*cf.* ACT. Archel. 26 [23], 5 muri). GLOSS. V 260, 43 (= 343, 53). *de deo creatore*: TERT. coron. 8 l. 31 deo ... prospectore ⌊et -e⌋ ... hominis (⌊⌋ *om. A*). AVG. serm. 60, 6 (7) RevBén. 58, 1948 p. 41, 136 mundi (*var. l.* str-, *antea*: architectus). *de Christo, apostolis*: HESYCH. in lev. 15 praef. p. 967C (*de Christo*) sicut ... -r sapiens ... lapidem poliens. PRAEDEST. 3, 6 p. 643A (*de Paulo*) o sapientem architectum et bonorum omnium -em! (*postea*: fabricat). GREG. M. moral. 6, 50 (*de Petro*) primi -is.

2 *docendo, moderando sim.*: OPTAT. app. 1 p. 189, 25 aurem commodare ... malis -bus (instructionibus *C*). TRACT. in Luc. 1, 18 Migne suppl. 1, 330 *Iohannes* Israhelis -r et invitator. 5, 4 *ibid.* 1, 339 Paulo, ... gratiae -e. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 9 p. 590D introductorem et -em ad logicam. AVG. c. Pelag. 4, 9, 26 (*de Cypriano*) veritatis -r (str- *D*). OROS. apol. 24, 4 (*de Pelagio*) novorum dogmatum -r (*var. l.* instinctor) adfirmat *eqs.* (*nisi ad 1 referas*).

īnstrūctum, -ī *v. p. 2024, 31.*

īnstrūctūra, -ae *f.* *ab* instruere. *plur. l. 17. 19. 20.* [*var. lect. pro* str-: FRONTIN. strat. 2, 3, 17. FRONTO p. 18, 3 v. d. H. = p. 22 N. (*de oratione, cf. l. 19*). AVG. quaest. hept. 1, 6. *v. etiam l. 11. 20.*]

1 *i. q. structura, constructio*: **a** *aedificiorum sim.*: ITALA III reg. 7, 15 (Legion.) grossamen -ae columnae (*gr.* τὸ πάχος τοῦ στύλου, *deest in Vulg.; cf. Roensch, Collect. 153*). II Macc. 2, 29 (rec. X) architecto de universa -a *domus* curandum (*gr.* καταβολῆς, *Vulg.* structura). Eph. 2, 21 (Ambrosiast.) -a (*var. l.* str-) compacta crescit in templum (*gr.* οἰκοδομή, *Vulg.* aedificatio). AVG. in psalm. 121, 4 aedificaverunt ... -am ... basilicae. HESYCH. in lev. 14, 33/47 p. 962C tectum domus sive -a. ISID. orig. 19, 18, 1 -am ... parietum ... ad perpendiculum respondere oportet. *organi aquatici*: PRIMAS. in apoc. p. 910C religata ... -a vasorum. *technice ap.* GROM. *i. q. saepimentum finium*: LIB. col. II grom. p. 255, 25 per -as ... fines servantur. GROM. p. 347, 8 terminos posuimus aut ... -am fecimus (p. 349, 14 -as). **b** *orationis* (*cf. l. 6*): EVSTATH. Basil. hex. 6, 2, 7 verborum -as (str- *C*) ... excolere (*gr.* τορευταὶ λέξεων).

2 *? de ornatu equorum*: GLOSS. I p. 42 postilena ... specialiter dicitur -a caballa (*'in stratura caballi?' Goetz in Thes. gloss. emend. s. v.* postilena; *cf. Gloss. II 154, 31*).

1. īnstrūctus, -a, -um *v. sub verbo.*

2. īnstrūctus, -ūs *m.* *ab* instruere. *num. sing. usurpatur imprimis abl.* -u, *deest dat.; plur. semel l. 33.* *heteroclit. abl.* -o *in lect. var. l. 44. 45. 49.* *apud* CIC. (*semel*) *et inde ab* APVL. TERT. ITALA. [*in codd. variat c.* instinctus *l. 49.*]

fere i. q. instructio: **1** *de apparatu, ornatu sim.*: **a** *quolibet*: CIC. de orat. 3, 23 quocumque ingreditur *oratio*, eodem est -u ornatuque comitata. APVL. met. 11, 30, 1 -um teletae comparo. TERT. apol. 6, 9 habitu, victu, -u ... proavis *renuntiare* (42, 1 eiusdem v., habitus, -us *esse*. anim. 32, 5 sortita est *anima* et v. et -us *alios*). anim. 19, 2 cum omni -u suo nasci *substantiam animalem*. SYMM. epist. 5, 11 -us consularis. 5, 20, 2 et vestes subsericas ... et -um reliquum muneralium praemiorum. COD. Theod. 10, 8, 1 (= Iust. 10, 10, 2) possessionis vel domus. CASSIAN. inst. 5, 37 tit. de traditis ... cum -u suo cellis. *ad redd. vocem q. e.* ἀποσκευή: ITALA exod. 12, 37 (Aug. quaest. hept. 2, 47 p. 116, 19. *cf.* p. 117, 7) in sescenta milia peditum, viri praeter -um (*Vulg.* absque parvulis. *de syn. q. s.* census, substantia *fusius* AVG. *l. c.*). **b** *bellico*: SERV. Aen. 5, 402 quorum *caestuum* -u *suetus Eryx ferre manum in proelia*. OROS. hist. 2, 14, 18 castra ... cum universo -u ... expeditionis amittunt. 4, 6, 24 *Agathoclem* bello parem -u (-o *L*) copiarum (5, 6, 3 *bellum* atrox ... -u c.). 5, 4, 3 cum magno -u (-o *L*) belli. 5, 14, 1 bellum maximo -u (-o *L*) conparanti. LEO M. serm. 52, 3 p. 315C -us armorum. *in imag.*: SIDON. epist. 8, 12, 7 (*ad Trygetium*) veni cum mediterraneo -u ad debellandos ... Medulicae supellectilis epulones. **2** *de instigatione, praeceptione*: PAVL. NOL. epist. 3, 3 -u (*var. ll.* -o, instinctu) tuo. LEO M. epist. 28, 2 Conc.S II 2, 1 p. 26, 3 apostolicae ... praedicationis ... -um (*var. l.* structuram). **3** *de conditione*: COD. Theod. 15, 3, 4 ad -um munitionis *sc. viarum* (*antea*: ad reparationem).

[**īnstruem** lignorum, pyram GLOSS.L II Abav. IN 283 (*cf.* PY 1) *c.* 'i' *prothetica falso correcta in* in, *pro* str-.]

īnstrūmentārius, -ī *m.* *ab* instrumentum. *i. q.* χαρτοφύλαξ: LYD. mag. 3, 19 ὁ καλούμενος ἰνστρουμεντάριος (ἰστρ- *O*): ἀντὶ τοῦ χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων τοῦ δικαστηρίου. 3, 20 (ἰνετρ- *O*). MON. Asiae min. ant. I p. XIV ταβουλαρίων.

***īnstrūmentum,** -ī *n.* *ab* instruere. *scribitur*: *litt. graec.* εσορμ-: PAP. Marini 122, 78 (*a. 591*). estrom-: *ibid.* 122, 90. hinstrom-: *ibid.* 114, 78 (*a. 539*). histrom-: *ibid.* 114, 98 (*a. 539*). 120, 81 (*an pro* his str-, *cf. ibid.* 122, 84). istr-: CIL VIII 12457 c TAB. vendit. Journal des Savants 1930 p. 26 (*a. 493/4*). *saepius in codd.* str-: TAB. vendit. *l. c.* p. 27 (*a. 494*). PAP. Marini 122, 84. *passim in codd.* *c. apicibus* instrúmentó: EPIST. Secundi (CIL XII 4393) 2, 25. *abbreviatur* i(?): CIL VI 220, 27 (*a. 200; sec. Mommsen*). instr: CIL III 1315. instrum: CIL III 1470 = 7974. *litt. graecis* (*cf. l. 60*): *e. g.* THEOPHIL. inst. Iust. 1, 24, 1 ἰνστρουμέντον. NOVELL. Iust. 128, 8 ἰνστρουμέντου (LYD. mag. 3, 35). NOT. Tir. 65, 36. *de notione* (*cf. etiam p. 2013, 58*): QVINT. inst. 2, 21, 24 -um voco, sine quo formari materia in id, quod velimus effici opus, non possit. VLP. dig. 33, 7, 12 pr. -um est apparatus rerum diutius mansurarum, sine quibus exerceri nequiret possessio. ISID. orig. 5, 25, 26 -um est, unde aliquid construimus, ut cultrus, calamus, ascia. GLOSS. ἐξάρτησις γραμματίου, παντὸς πράγματος ἐφοδιασμός. ἐξαρτία παντὸς πράγματος. γραμματεῖον. ὄργανον. διδαχή, παρασκευή. συμβόλαιον. quod instruat. -o: ornamento. -a: ἀσφαλίσματα, δικαιώματα, ἐργαλεῖα, ὠναὶ χρηστήρια. peritiae utensilia vel materiae. -is virilibus: armis. *legitur inde a* CATONE, SCIP. min., RHET. Her., CIC. [*it.* strumento, *francog. vet.* estroment, *prov. et catal.* estrumen, *port. vet.* estromento, *hisp. dial.* estrumento. *R.*] [*confund. in codd. c.* frumentum, indumentum, testamentum, vestimentum. *al.* *falsa var. l. ut vid.* CIC. frg. Colum. 12, 3, 1.]

I *usu communi i. q. res instruens* (*distinguitur ab* instructio

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

infra l. 22. adhibetur de animantibus e. g. l. 13 sqq. 34. p. 2012, 8. 17. 47. 64. instructus -o *l. 41*): **A** *generatim*: 1 *proprie*: **a** *pertinet ad plura, fere i. q. apparatus, ornatus, armamentum sim.* (*cf. p. 2012, 61*): *α sing. collect.* (*saepe* omne -um, *e. g. l. 8. 19. 20. 24. 25; 2013. 13. iuxta plur. vocum affinium e. g. l. 12. 17. 27. dedi selecta*): ① *exempla varia*: CATO agr. 1, 5 -i ne magni siet villa (CIC. Verr. II 3, 53. *cf.* CATO agr. 1, 5 minimi. CIC. Verr. II 3, 121 minore). CIC. Verr. II 3, 57 omne (3, 198. 199 Catil. 4, 17. *al.*). 4, 97 in -o atque in supellectile (VARRO rust. 1, 22, 6 -um et s. rusticam omnem. SVET. Aug. 73, 1 MOD. dig. 33, 10, 8. *al.*). Att. 12, 32, 3 (2) quid viatici, quid -i satis sit *ad iter faciendum.* NIGID. Serv. auct. Aen. 1, 177 ferramenta, vasa, -um armamentaque. VARRO ling. 5, 105 de victu, de vestitu, de -o. rust. 1, 5, 4 de hominibus, per quos colendum, et de reliquo -o. 1, 17, 1 -i genus vocale et semivocale et mutum; vocale, in quo sunt servi, semivocale, in quo sunt boves, mutum, in quo sunt plaustra. LIV. 22, 14, 13 -o atque adparatu *classis* (SVET. Iul. 37, 1. *al.*). 45, 42, 4 comites, pecuniam, argentum, -um. QVINT. inst. 8, 4, 24 ex -o (*i. ex armis*) . . . heroum. SVET. Aug. 71, 1 calicem ex -o regio. Tib. 36 religiosas vestes cum -o omni *caerimoniarum.* SCAEV. dig. 33, 7, 7 et vasis et -o (TERT. resurr. 16 p. 46, 23 omne . . . vas vel -um). VLP. dig. 33, 7, 12, 2 nihil animalis -i esse opinabatur *Alfenus.* PAVL. sent. 3, 6, 40 neque instructionis neque -i. TERT. resurr. 63 p. 124, 8 (*in imag.*) habet *anima* -um, habet cultum, habet mancipium. EXVP. 6 armis copiisque et omni -o. ② *c. gen. rei -o praeditae*: SCIP. min. or. frg. Gell. 6, 11, 9 omne -um fundi (VARRO rust. 1, 22, 4. COLVM. 1, 8, 20 et supellectilem. VLP. dig. 7, 1, 15, 6 vel domūs. *al. cf.* VLP. dig. 33, 6, 3, 1 agri [*al.*]). CIC. dom. 62 -um aut ornamenta villae (ALF. dig. 33, 7, 16 pr. v. -o . . . suppellectilem non contineri. *al.*). Att. 7, 8, 5 triumphi (SVET. Iul. 84, 4). CAES. Gall. 5, 31, 4 hibernorum. PAVL. FEST. p. 52 scaenarum. VELL. 2, 114, 2 balinei. SEN. epist. 60, 2 mensae (*v. app. crit.*). SVET. Cal. 39, 1 aulae (GREG. TVR. Franc. 2, 9 p. 56, 6). ALF. dig. 33, 7, 16, 1 vineae. NERAT. dig. 33, 7, 23 tabernae (*al.*). PAVL. dig. 33, 7, 13 pr. cauponae. ③ *c. gen. pers. agentis*: CIC. Verr. II 3, 119 omne -um aratorum. FRONTIN. aq. 2 (*de ministris*) ut manus quaedam et -um agentis. PAVL. dig. 33, 7, 18 pr. lanionis. 33, 7, 18, 10 medici (*al.*). sent. 3, 6, 63 pictoris (MARCIAN. dig. 33, 7, 17 pr.). *al.* ④ *c. gen. materiae*: INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 285 omni . . . refuso -o aeris et plumbi . . . refec(it) *cellam.* ⑤ *epitheta notabiliora*: CAES. Gall. 6, 30, 2 omni militari -o (LIV. 42, 1, 9. *cf.* 42, 53, 4 bellicum). LIV. 30, 10, 3 nautico. VAL. MAX. 4, 4, 6 rustico (PHAEDR. 4, 5, 24. COLVM. 1, 5, 6 supellectilemque [SCAEV. dig. 33, 7, 20 pr. instructi r. -o, supellectile, pecore *eqs.*]. 1, 6, 7 omne [PLIN. nat. 18, 42. PAVL. dig. 33, 7, 18, 9 et urbano]. *al.*). PLIN. epist. 3, 19, 3 venatorii. POMPON. dig. 33, 10, 1 supellex est domesticum patris familiae -um. VLP. dig. 23, 2, 43, 9 cauponii (PAVL. sent. 3, 6, 61 MARCIAN. dig. 33, 7, 17, 2). 34, 2, 19, 12 cocinatorii. PAVL. dig. 33, 7, 13, 1 balneario (MARCIAN. dig. 33, 7, 17, 2). 33, 7, 18, 1 pistorio. 33, 10, 5, 1 viatorii. MARCIAN. dig. 33, 7, 17, 1 piscatorio. APVL. met. 5, 3, 2 cenatorium. IVST. 15, 1, 8 privatum (15, 2, 7 cum p. -i ministerio. 21, 5, 2). CASSIOD. Ios. antiq. 4, 301 neque mulier utatur -o virili *i. indumento* (*gr.* σκευῇ). *al.*

β plur.: ① *exempla varia selecta*: VARRO rust. 2, 10, 5 -a, quae pecori et pastoribus opus sunt. SALL. hist. frg. 2, 86 pocula et alias res aureas, diis sacrata -a. OV. met. 14, 767 in iuvenem rediit *Vertumnus* et anilia demit -a sibi. trist. 1, 1, 9 ornent . . . -a (*i. ornamenta*) libellos. SEN. contr. 2, 5 (13), 4 -a . . . ad excutiendam . . . conscientiam proponuntur (*antea*: crudelitatis . . . adparatus). 7, 1 (16), 2 omnia -a *navis.* SEN. dial. 6, 10, 1 -is scaena adornatur. 7, 25, 2 -is splendentibus et delicato apparatu. benef. 5, 25, 6 -a cessant, nisi illa in opus suum artifex movit. epist. 87, 14 (*de -is musicis ut*: BOETH. mus. 1, 2 p. 187, 22). 121, 5 artifex -a sua tractat ex facili. COLVM. 2, 18, 3 -a . . ., quibus fruges coguntur. SCAEV. dig. 33, 7, 7, 1 legaverat *tabernam* cum mercibus et -is et supellectili. 35, 2, 94 domum . . . praelegavit cum -is. VLP. dig. 19, 1, 13, 5 -a et mancipia. PAVL. dig. 16, 3, 26 pr. arcam . . . cum veste et -is. APVL. apol. 30 diversa -a magis attribuis. TERT. apol. 12, 2 vasculorum -orumque (*ibid.* v. et -is. resurr. 16 p. 46, 20). MIN. FEL. 21, 5 -a conficere. NOVATIAN. trin. 1 p. 886B omnia (*sc. mundum*) propriis . . . -is et ornata et plena *digessit deus.* PANEG. 12, 12, 3 (*de falcibus*) -a cultui pecudum praeparata. FIRM. math. 8, 27, 5 -a bellis . . . necessaria. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 24 p. 282, 39 arma . . . et -a (*i. impedimenta.* AMM. 18, 6, 4 commeatus, milites, a. ceteraque -a). SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 47 -a (instramenta *Stowasser*), quibus animalia sternuntur. NOVELL. Theod. 22, 2, 3 (= COD. Iust. 10, 35, 2, 2) mobiles . . . res vel se moventes vel -a. ISID. reg. monach. 20, 4 -orum et ferramentorum. *de part. corp. sim.* (*cf. l. 81sq.*): QVINT. inst. 12, 5, 5 naturalia . . . -a: vox, latus, decor. CHALC. transl. p. 45A -a, quae adminicularentur . . . animae motibus, adsignavit *faciei deus* (*gr.* ὄργανα). ② *c. gen. rei -is praeditae*: CIC. Verr. II 3, 226 agrorum (CELS. dig. 33, 10, 7, 1 agri aut domūs. *cf.* SCAEV. dig. 19, 1, 48 fundi). COLVM. 4, 33, 6 vinearum. PLIN. epist. 8, 17, 4 ruris. PAVL. dig. 33, 7, 13 pr. loci. IVST. 38, 10, 4 culinarum . . . argentea -a. CHALC. comm. 247 (*de sensibus*) capitis -a (*cf.* AVG. gen. ad litt. imperf. p. 474, 4 corporis -a desunt *caecis aut surdis*). PASTOR libell. p. 44, 17 omnia -a *mundi.* ③ *c. gen. pers. agentis*: SEN. contr. 7, 1 (16), 23 parricidae. SVET. frg. p. 135, 1 -a scribae calamus et pinnae (*cf.* ISID. orig. 6, 14 tit. *librariorum*). TERT. praescr. 40 l. 13 sacrificantium ministeria et -a et vasa. PALLAD. 1, 42 tit. agrestium. SCHOL. Iuv. 6, 257 retia, manicae et ⟨cetera⟩ gladiatorum -a sunt. ISID. orig. 4, 11 tit. medicorum. ④ *epitheta notabiliora*: VARRO ling. 5, 134 rustica (*cf.* COLVM. 12 praef. 9 agrestium. OROS. hist. 6, 10, 3 ruralia). PAVL. FEST. p. 116 bellica (SEN. dial. 3, 17, 1 [*de affectibus*] velut b. -a. RVFIN. Adamant. 1, 10 p. 25, 14 armis et -is aliquibus b. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 125, 20 [*de militibus*] b. -a). SVET. frg. p. 15, 1 mimicis. CHALC. transl. p. 52E pistoriis (*gr.* ὀργάνων). DICT. 5, 17 remigibus reliquisque nauticis -is. AMM. 23, 4, 15 muralibus (*i. machinis*). SCHOL. Iuv. 6, 419 balnearia. PS. RVFIN. in Os. 2, 14/17 p. 978B musica. NICET. vigil. 1 p. 56, 15 in carnalibus -is id est victui ac vestitui necessariis.

b *pertinet ad singula, fere i. q. instruendi organum, adminiculum, subsidium* (*cf. p. 2013, 12*): RHET. Her. 4, 32, 43 -o dominum *appellare* (*sc. re gesta personam gerentem*). CIC. Mil. 33 (*de librario*) -um tribunatus. COLVM. 7, 1, 3 tamquam maxime necessarium -um desiderat *rus* asellum (*de animantibus etiam e. g.* VLP. dig. 33, 7, 12, 3 non pro -o in fundo fuerat *servus coloni vice fungens*). PLIN. nat. 10, 54 (*de stramento*). 13, 125 (*de medicamento*) noxio -o. 33, 27 (*de anulo*). QVINT. inst. 4, 2, 55 (*in causis inter 'rerum accidentia' de -o caedis ut*: 5, 10, 23. 5, 10, 51 *bis.* 5, 10, 94). PAPIN. dig. 14, 2, 3 (*de arbore*) navis -um (PAVL. dig. 33, 7, 29 scapha navis non est -um n.). AMM. 16, 5, 5 absque -o, quotiens voluit, evigilavit *Iulianus.* MACR. Sat. 2, 2, 6 (*de galla*) sutorium . . . -um. PROSP. in psalm. 150, 4 in quolibet -o musico.

2 *translate*: **a** *de apparatu doctrinarum, artium sim.*: CIC. de orat. 1, 165 in oratoris . . . -o (2, 366. *cf.* 2, 146 -um causarum et generum universorum. 3, 92 forense. QVINT. inst. 2, 21, 24. TAC. dial. 31, 4 parato omni -o *oratorio*). Brut. 331 graviorum artium -o. fin. 2, 111 in . . . artibus comparandis. 5, 7 sine . . . -o *Academicorum.* APVL. apol. 91 doctrinae -um. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 3 p. 140, 15 supellex atque -um *philosophiae* (*de logica ut e. g.* p. 141, 20. 142, 14). **b** *de virtutibus animi vel corporis* (*de ipso corpore l. 39*): CIC. Brut. 268 -a naturae *sc. indoles* (*cf.* SEN. epist. 92, 14 naturalia -a *sc. valetudo sim.* [EVSTATH. Basil. hex. 6, 1, 8]). rep. 3, 5 -a animi (*cf.* AMM. 16, 1, 2 -a omnia mediocris ingenii). TERT. cult. fem. 2, 8 l. 15 pudicitiam sine -o suo, id est sine gravitate. uxor. 1, 7 l. 1 continentia ad -um aeternitatis demonstrata est a domino. AVG. mus. 6, 5, 10 (*de sensu*) -um est corporis. MART. BRAC. sent. patr. 8 voluntaria paupertas et tribulatio cum patientia . . . -a sunt monachi. *de corpore tamquam -o animae sim.*: AMBR. bon. mort. 6, 25 anima *iusti hominis* utitur corpore ut -o aut organo (*cf.* AVG. civ. 10, 6 p. 410, 28 D. tamquam famulo vel tamquam -o utitur anima *corpore*). AVG. in psalm. 103 serm. 1, 8 l. 38 adhibuit -a mortalia (*de Christi natura humana ut*: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 26, 13 hominem, divinitatis . . . -um. I 5 p. 156, 6 -i praebeat officium *Christo corpus* [*gr. I 1, 6 p. 130, 16* ὀργανικὴν . . . ὑπουργίαν]. p. 270, 19 -i . . . ministerium. c. aceph. p. 1239D indumentum et . . . -um). **c** *de ipsis hominibus*: TAC. hist. 1, 22, 2 (*de mathematicis*) pessimum . . . matrimonii -um. AVG. util. cred. 12, 27 p. 35, 9 est *stultus* tamquam -um ministeriumque sapientis. **d** *varia*: CIC. Rab. Post. 3 in augenda re . . . -um bonitati quaerere. SEN. epist. 9, 15 summum bonum extrinsecus -a non quaerit. GELL. 18, 7, 3 minus improbitas -i haberet, *si muti essemus.* AMM. 29, 2, 18 miserum . . . -um senectuti recordationem crudelitatis. AVG. civ. 13, 4 p. 561, 34 D. ut mors . . . -um fieret, per quod transiretur ad vitam. serm. 164, 8, 12 mundatoria -a sunt leges . . . mundanae. BOETH. herm. pr. 1, 4 p. 69, 24 (= sec. 2, 4 p. 92, 23) est . . . oratio omnis . . . significativa non sicut -um, sed . . . secundum placitum ([*gr. p. 17a 1* ὄργανον]. p. 70, 8 rerum naturalium supellex . . . atque -um. *al.*).

3 *syntactica ad 1 et 2*: **a** *determinatur res -o (-is) agenda, efficienda sim.*: *α gen. obi.*: ① *pertinet ad plura* (*cf. p. 2011, 3*): Ⓐ *sing. collect.*: CIC. ac. 2, 3 belli -o et adparatu (TAC. hist. 1, 88, 3. *al.*). ad Brut. 1, 15, 4 regni (BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4, 5. *cf.* TAC. hist. 4, 7, 3 [*de hominibus*] boni imperii). HOR. sat. 1, 3, 131 artis *sutoriae* (COLVM. 1 praef. 29. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 9 *medicae. cf. supra l. 28*). LIV. 7, 38, 5 voluptatium. VAL. MAX. 7, 6, 1 militiae. TEST. Galli (CIL XIII 5708) 2, 26 studi. TERT. cult. fem. 1, 2 l. 10 muliebris gloriae. VLP. dig. 33, 7, 12, 13 *aucupii* (*cf.* PAVL. sent. 3, 6, 41 piscationis vel venationis). TREB. trig. tyr. 22, 3 seditionum. Ⓑ *plur.*: CIC. Catil. 2, 9 industriae subsidia atque -a virtutis (PS. SEN. mon. 138 non . . . virtutes, sed . . . -a v. QVINT. decl. 369 p. 406, 9 *de armis. al.*). leg. 2, 45 aes atque ferrum duelli -a, non fani (LIV. 21, 30, 9 belli. *al.* CVRT. 9, 3, 11 LVCAN. 10, 402 IVST. 9, 8, 5 AMM. 21, 6, 6. *al.*). ac. 2, 31 vel -a vel ornamenta vitae (SEN. epist. 45, 12. *al.*). SALL. Catil. 25, 2 luxuriae (OV. fast. 5, 279. *al.*). Iug. 43, 3 militiae (LIV. 29, 1, 8 DICT. 1, 16). CARM. de bell. Aeg. 41 saeva . . . -a necis (OV. met. 3, 698. *cf.* 10, 385 mortis [SEN. contr. exc. 5, 1, 2. *al.*]). VAL. MAX. 6, 3, 10 decoris -a *oculis comparare.* SEN. dial. 5, 20, 4 epularum. 5, 39, 3 ultionis (*al.*). 9, 9, 5 (*de libris*) studiorum. epist. 14, 6 doloris. 94, 57 periculorum. PLIN. nat. 7, 168 dentes . . . ac ciborum -a. QVINT. decl. 359 p. 391, 8 itineris (p. 391, 19). inst. 3, 6, 25 coniecturae et qualitatis. TAC. Agr. 14, 1 servitutis (*cf.* AVG. serm. 163, 3, 3 captivitatis). hist. 1, 20, 1 vitiorum. ann. 12, 66, 2 regni. APVL. apol. 53 magiae. TERT. pudic. 7 p. 231, 29 gubernacula disciplinae et timoris -a

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf.* IVST. 2, 5, 4 metus). PORPH. Hor. carm. 3, 26, 6/8 amoris. PANEG. 5, 8, 4 clarorum -a modulorum. CHALC. transl. p. 42ᴰ (*de luna sim.*) -a sunt temporis (*gr.* ὄργανα). IVL. VICT. rhet. 6, 1 p. 396, 38 *artium* (AMM. 21, 12, 8. *al.*). AMM. 14, 6, 18 histrionici gestus. HIER. in Ioel 3, 9sqq. p. 983ᴮ agriculturae. ENNOD. dict. 12, 7 p. 463, 9 (*de hominibus*) memoriae. ISID. orig. 19, 29 tit. (*de telis sim.*) vestium. *c. gerund.*: SEN. contr. 10, 4 (33), 12 vivendi (*cf.* CHALC. comm. 187 vitae agendae). SEN. epist. 24, 14 excarnificandi ... hominis. 42, 3 explicandae nequitiae. HIL. trin. 12, 39 fabricandi caeli. RVT. NAM. 1, 623 venandi. BOETH. herm. pr. 1, 4 p. 70, 5 (*de oculis*) videndi. sec. 1, 4 p. 94, 2 (*de auribus*) audiendi.

Ⓘ *pertinet ad singula* (*cf. p. 2012, 13*): PVBLIL. M 45 meretrix est -um contumeliae (*de pers. etiam* SEN. benef. 6, 20, 2 me -um utilitatis suae fecit). VELL. 2, 81, 2 (*de aqua*) salubritatis -um. SEN. contr. 7, 5 (20), 5 (*de lumine*) ne -o parricidii detegerem parricidium (QVINT. decl. 281 p. 146, 4 *de gladio*). SEN. nat. 1, 16, 1 nullum -um irritandae voluptatis libido contemnat (*sim. c. gerund.*: QVINT. inst. 12, 11, 24 dicendi. TERT. patient. 15 p. 23, 17 carens *spiritus dei* -o sustinendi *sc. patientia*. BOETH. herm. sec. 1, 4 p. 93, 3 [*de oratione*] significandi). epist. 17, 8 erit *philosophia* ... vitae -um et ... additamentum (74, 1. PLIN. nat. 34, 138 v. -o ⟨est⟩ *ferrum*. FRG. Vat. 113). Ps. QVINT. decl. 17, 15 (*de veneno*) cum hoc mortis -o. ADNOT. Lucan. 9, 70 (*de tumulo*) -um doloris. TERT. paenit. 6, 23 (*de metu*) paenitentiae. IVST. 1, 1, 8 proxima quaeque victoria -um sequentis *victoriae*. CHALC. comm. 166 -um voluptatis (*de divitiis sim. ut*: Ps. HIL. libell. 9 p. 80, 23 misterium [*i. ministerium*] malitiae aut -um ... libidinis. AMBR. Hel. 20, 76. AVG. in euang. Ioh. 40, 10 erit ... nummus -um peregrinationis, non irritamentum cupiditatis). MART. CAP. 3, 292 (*de turbine*) puerilis ludi -um. PETR. CHRYS. serm. 116 p. 519ᴰ (*in imag.*) -um sanitatis ... mutavit in vulnus.

β praep.: ① ad *aliquid*: CIC. de orat. 3, 195 ad ... intellegentiam *picturarum sim.* a natura minus habent -i. leg. 1, 59 quanta ... -a habeat ad obtinendam ... sapientiam. SEN. dial. 5, 23, 2 (*de contumeliarum patientia*) ingens -um ad tutelam regni. PLIN. epist. 10, 33, 2 TERT. cult. fem. 1, 5 l. 17 idol. 10 p. 40, 14. CHALC. comm. 244 (*de solis lumine*) -um animae ... ad visibilium specierum contemplationem. PETR. CHRYS. serm. 115 p. 517ᶜ (*de membris*) -um, quod ad vitam erat. Ⓘ in *aliquid*: SEN. benef. 7, 10, 2 ne ... -um in caedes ... deesset. TERT. anim. 40, 3 addicta *caro* ... animae ut suppellex, ut -um in officia vitae.

b *acced. gen. defin.* (*inhaerentiae*): VARRO ling. 9, 22 -um vestis atque auri (*cf.* Ps. AVR. VICT. epit. 16, 9 [= EVTR. 8, 13, 2] -um regii cultus). CELS. dig. 33, 10, 7, 1 supellectilem ...: -um ... rerum ad cottidianum usum paratarum. APVL. flor. 9 p. 36 supellectilis multiformi -o (PALLAD. hist. mon. I 17 p. 294ᴬ [*gr. p. 84, 10 B.* χρηστήρια]). TERT. apol. 17, 1 cum omni -o elementorum, corporum, spirituum. resurr. 7 p. 36, 9 omni -o sensuum fulciatur *anima* (BOETH. cons. 5, 5, 1W. -a. *cf.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 9 p. 358ᶜ manuum -a [*gr.* τῶν χειρῶν ὀργανά]). ITALA II Macc. 12, 27 (rec. P) tormentorum et telorum magnum -um ([*gr.* παραθέσεις, *aliae recc. et Vulg.* apparaturam, paraturam, adparatus]. *cf.* IVST. 12, 4, 8 -a armorum equorumque. HEGES. 5, 20, 2 p. 342, 1 obsidialium -a machinarum). SEDVL. op. pasch. 1, 1 p. 177, 2 fidelis -o sermonis. ARATOR act. 1, 815 -a precum.

B *speciatim de documentis, testimoniis sim.* (*saepius sing. collect., cf. e. g. p. 2014, 21, plur. de singulis -is e. g. p. 2014, 10. sq. 17. metonymice de tabulario l. 84*): 1 *in causis iudicialibus sim. probandis de tabulis, chirographis, chartis sim.* (*cf.* PAVL. dig. 22, 4, 1 [= sent. 2, 17, 13] -orum nomine ea omnia accipienda sunt, quibus causa instrui potest: et ideo tam testimonia quam personae -orum loco habentur): a *exempla varia selecta*: QVINT. inst. 4, 2, 88 -is *adiuvantur falsae expositiones* (*cf.* FRG. Vat. 34 -is ... firmatum. 168 -is probas. 265 -o palam fecit). 5, 6, 2 causae -a (NERAT. dig. 44, 2, 27. *al. cf.* QVINT. inst. 12, 8, 12 intueri ... litis -um [*al.*]). 5, 7, 36 -a firmanda vel destruenda. SENT. Delph. et Antic. (CIL III 567) 11 ex -is ... colligi (FRONTIN. grom. p. 8, 19 cognoscimus. *cf.* VLP. dig. 11, 1, 11, 12 -is vel epistulis ... edoctus). HYG. grom. p. 74, 9 publicis (SVET. Cal. 8, 5. FIRM. math. 4, 14, 6 p. vel fiscalia -a. COD. Theod. 9, 19, 1 pr. [= Iust. 9, 22, 21] p. privatisque. COD. Iust. 4, 21, 20, 2 forensibus vel p. -is. *al.*). DIG. 22, 4 tit. de fide -orum (CONSVLT. 9, 6. *al.*). GAIVS dig. 2, 13, 10, 3 -is vel testibus (COD. Theod. 1, 22, 2 [= Iust. 3, 14, 1]. *al.*). CALL. dig. 35, 1, 82 cautiones -aque omnia (LIB. pontif. p. 75, 14 c. vel -a). 48, 19, 27 pr. probationum -a (SCHOL. Cic. Bob. p. 100, 7). VLP. dig. 11, 3, 11, 1 rationes ceteraque similia -a (26, 7, 5, 6 *nec* r. ... nec ... -a. *al.*). 29, 3, 2 pr. tabularum testamenti -um (SCHOL. Cic. Bob. p. 100, 13. *cf.* MOD. dig. 20, 1, 26, 1 -um chirographi. COD. Theod. 4, 4, 1 codicilli). 37, 10, 3, 5 vel -a ... vel quaedam alia argumenta. 42, 5, 15 pr. corpora -orum. 47, 2, 31, 1 tabulas -orum. 49, 14, 45, 5 neque -a neque acta. PAVL. sent. 5, 25, 1 testamentum quodve aliud -um (INST. Iust. 4, 18, 7 t. vel aliud -um). MOD. dig. 26, 7, 32 pr. neque inventaria neque alia -a. FIRM. math. 3, 7, 3 praepositos ... -orum (3, 7, 13. *cf.* 3, 7, 17 -orum ... custodes. CIL III 1315 ver(na) ab (-is) tab(ulariis). *sim. passim*). COD. Iust. 7, 58 rubr. ex ... -is vel testimoniis. ISID. orig. 5, 24, 1 legalium -orum. *metonymice de tabulario* (*cf. l. 81sq.*): SVET. Vesp. 8, 5 -um imperii ..., quo continebantur ... senatus consulta. APVL. flor. 9 p. 31 provinciae. CIL V 3387 curatores -i. VIII 12898 adiut(or) ad -u(m) commentariorum.

b *indicatur res -o firmanda*: α *gen.*: IVLIAN. dig. 9, 2, 42 alicuius rei -um (ENNOD. epist. 3, 20, 2 p. 86, 25 omnia huius r. -a. *cf.* COD. Iust. 8, 13, 12 [*a. 293*] eius facti). SCAEV. dig. 13, 7, 43 pr. emptionis (*al.*). VLP. dig. 2, 15, 9, 2 transactionis (*al.*). 5, 1, 65 dotis (*al.*). PAVL. dig. 32, 92 pr. contractuum -a (COD. Iust. 1, 2, 14, 6 [*a. 470*]. *al.*). MOD. dig. 13, 7, 39 venditionis (*al.*). 20, 6, 9, 1 cautionis (*al.*). FRG. Vat. 268 donationis (*al.*). IORD. Rom. 259 -a matrimonii (*plur. pro sing. ut*: COD. Iust. 5, 4, 13). COD. Iust. 3, 42, 4 (*a. 230*) -a tui iuris. 4, 29, 23, 1 intercessionis. 4, 30, 14, 1 depositionis. 4, 38, 12 pr. testationis. *al.* β *adi.*: SCAEV. dig. 19, 1, 48 ex -is hereditariis (35, 2, 95, 2. *al.*). 33, 4, 17, 1 dotalibus ... -is (PAPIN. dig. 38, 16, 16. *al.*). PAVL. dig. 27, 7, 8, 1 tutelaria. COD. Iust. 4, 21, 17, 1 emptionalibus ... -is (7, 17, 2, 1. *al.*). 5, 11, 1 (*a. 231*) nuptiali -o (5, 27, 10 pr. *al.* GREG. M. epist. 3, 40 p. 198, 3 uxorem factis n. -is accipiat).

2 *ap. script. eccles.*: a *latius fere i. g. testimonium, apparatus testimoniorum*: α *sing.* (*fere collect.*): TERT. apol. 18, 1 adiecit -um litteraturae (cult. fem. 1, 3 l. 18 omne. HIER. vir. ill. 38 p. 27, 1 de saecularis l. -o. *cf.* TERT. coron. 3 l. 11 sine ... scripturae -o [adv. Iud. 1 l. 48 ex -o divinarum s. CASSIAN. conl. 10, 10, 3 de toto scripturarum ... -o]). carn. 6 l. 23 ut ... ab ea fide, quam impugnat, -um argumentationibus suis mutuetur. adv. Marc. 1, 19 p. 314, 24 in summo -o habent *opus Marcionis*. 5, 1 p. 569, 22 non probantur nisi de -o creatoris. 5, 6 p. 590, 2 secundum ... -um. p. 590, 24 eodem ... -o ... nititur. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 33 -um divinum, quod apostoli ... tradiderunt, ... compilare. *al.* β *plur.*: TERT. apol. 10, 4 de ... -is revincetur. 19, 1 -is ... auctoritatem ... antiquitas vindicat. 21, 1 antiquissimis Iudaeorum -is sectam ... subfultam. anim. 11, 3 in sequentibus -is ipso deo pronuntiante: *eqs.* monog. 4, 1 -a scripturarum pristinarum (7, 1 vetera ... -a legalium s. CASSIOD. inst. 1, 32, 3 s. -a dogmatica. *cf.* ENNOD. opusc. 3, 30 p. 338, 11 librorum ... -a). praescr. 40 l. 19 -a ... divinarum rerum et sacramentorum. resurr. 21 p. 53, 26 alia -a divina. 39 p. 81, 19 apostolica ... -a testantur. 63 p. 125, 3 pristina (p. 125, 7. *cf.* TRACT. in Luc. 5, 14 Migne suppl. 1, 341 [*de testam. vet.*] vetera. *v. etiam l. 31*). OPTAT. 1, 13 p. 15, 22 -a divinae legis (6, 5 p. 152, 17). *al.*

b *artius sing.* -um *de ipsa scriptura sacra* (*ad plur. v. e. g. l. 38. cf.* -um [-a] scripturae [scripturarum] *l. 22. 33*, litteraturae *l. 21*, librorum *l. 34. de euangelio tamquam charta redemptionis servorum e. g.* AVG. serm. 317, 2, 3 euangelium -um est, ubi ... empti sumus. serm. coll. Morin p. 52, 4 et pretium dedit *Christus* et -um confecit. p. 573, 17 emptionis -um. serm. [Migne suppl. 2, 832 sqq.] 5 servorum -um): α *de testamento aut alterutro aut utroque* (*cf.* AVG. c. Pelag. 3, 4, 12 p. 498, 15 distinctius 'vetus -um' quam 'vetus testamentum' vocatur. *nota*: testamenti -um RVFIN. Orig. in Ios. 20, 5 p. 424, 11 AVG. c. Faust. 32, 9 p. 768, 20. *cf. l. 66. var. l.* testamentum *saepius*): -um vetus *et* (*aut*) novum (*selectissima*): TERT. apol. 47, 9 v. -um ... interverterunt *philosophi*. adv. Hermog. 20, 4 p. 149, 2 (*de euangelio*) supplementum -i v. GAVDENT. serm. 8, 1 G. tam v. ... -i ... quam n. (*cf.* HIER. epist. 108, 26, 2 v. et n. [120, 8, 5. *al.*]). HIER. epist. 55, 1, 2 in v. ... -o (*al.* hom. Orig. in Luc. 1 p. 3, 14 *et* 9 p. 54, 13 in n. -o [*gr.* διαθήκη vel γραφῇ]. *al.*). in Is. 1, 3 p. 27ᴬ scripturarum tam v. quam n. -i (AVG. persev. 11, 26 omnes v. -i s. retract. 1, 9, 6 p. 46, 20. *al. cf.* HIER. in Ier. 4, 61, 2 testimonia scripturarum de v. et n. -o. AVG. c. Faust. 12, 37 p. 364, 22 in v. -o scripturarum). adv. Pelag. 2, 2 p. 535ᴰ testimonium n. -i (RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 44, 22 v. -i). praef. Vulg. Iob p. 69, 6 omnia v. -i volumina (*cf.* AVG. civ. 20, 4 p. 410, 28D. de libris -i n. [adv. Iud. 2, 3 -i v.]. Ps. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 1, 18 p. 366ᶜ de v. et n. -i litteris). AVG. c. Faust. 20, 31 p. 535, 15 universus ... adparatu v. -i. *sine designatione*: TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 315, 1 utriusque -i (HIER. epist. 54, 17, 4 in Ezech. 12, 41 p. 404ᴮ adv. Iovin. 1, 4 p. 215ᴬ. *cf.* CASSIAN. conl. 14, 10, 2 duplicis). praescr. 38 l. 26 integro -o (*cf.* adv. Prax. 20 p. 263, 11 totum -um utriusque testamenti [pudic. 16 p. 256, 1]). NICET. psalm. 2 p. 69, 2 -i testimonia.

β *de singulis partibus testamentorum*: TERT. adv. Hermog. 19, 1 ad originale -um Moysei (adv. Marc. 1, 10 p. 303, 7). adv. Marc. 4, 2 p. 426, 7 euangelicum (*cf.* 5, 16 p. 632, 4 euangelii). 4, 3 p. 428, 12 germanum ... apostolorum -um (*cf.* pudic. 12 p. 241, 20 apostolico). 4, 10 p. 448, 12 ex -o Danihelis. 5, 2 p. 574, 3 de -o Actorum. 5, 14 p. 625, 16 prophetae *Esaiae* (*cf.* resurr. 33 p. 72, 1 prophetico). adv. Prax. 28 p. 284, 1 totum -um *Pauli*. resurr. 38 p. 80, 27 Iohannis. *al.*

II *vergit ad vim verbalem, fere i. q. actio instruendi, instructio* (*fere in locut.* ad -um): A *de praecipiendo sim.*: COLVM. 4, 3, 2 nec disciplinis aut ceteris corporis excolunt *liberos* -is. QVINT. inst. 2, 15, 32 perniciosa nocentissimis moribus dare -a et nequitiam praeceptis adiuvare. PROSP. c. coll. 2, 1 ad -um inimicorum ... proferre doctrinam. B *de exornando sim.*: TERT. fug. 2, 1 praecedere ... dei voluntatem circa fidei probationem ..., sequi autem diaboli iniquitatem ad -um persecutionis (*antea*: iniquitatem non patrocinium prae-

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sentare persecutioni, sed ministerium). spect. 2 p. 2, 14 ad -um terrae dedit *deus marmora, caementa sim.* SCHOL. Cic. Bob. p. 84, 10 ad -um fidei necessaria (AMBR. Abr. 2, 7, 38 p. 593, 16 navis). FVLG. Virg. cont. p. 85, 2 colligere, quae ad -um . . . proficiant desiderii. TEST. Leon. I (CIL X 114) 15 volo . . . comparari . . . ad -um tricliniorum . . . candelabra et lucernas. 21 ad -um Augustalium.

deriv.: instrumentarius.

***īnstruo,** -strūxī, -strūctum, -ere. *ab* in *et* struere. *perf. abbrev.* -xti PLAVT. Mil. 981. NOT. Tir. 65, 19 -it. 65, 26 -xit. 65, 33 -ctum. *de differentiis et notione*: AGROEC. gramm. VII 117, 11 (*inde* DIFF. ed. Beck p. 32, 39 ISID. diff. app. 122) exstruere est in altum struere, -ere aciem vel actionem, adstruere adfirmare, construere in struendo coniungere, substruere re aliqua superposita subter struere. SYNON. Cic. p. 413, 2 doctus. peritus. experiens. expertus. -ctus. p. 422, 26 docet. exponit. -it. demonstrat. probat. indicat. declarat. aperit. ostendit. palam facit. p. 442, 33 paratus. doctus. perfectus. eruditus. -ctus. p. 444, 1 -it. impellit. instigat. GLOSS.[L] V Aa IN 722 -it: molitur, armat. 723 -xit: ordinavit, composuit. GLOSS. ἐξαρτίζω. καταρτίζω. παρασκευάζω. -it: praeparat, ornat. componit vel docet. -ite: εὐτρεπίσατε. -ere: ἀναδιδάξαι. -es: ἐπιστήσειας, διδάξειας. -ctus: ἐμπαράσκευος. peritus. praesumptus, confidens. -ctum: ποίημα, τὸ κατασκεύασμα. -cta: καταρτίσματα. *legitur inde a* PLAVTO, ENN. (*p. 2017, 65*), TER., CATONE *per totam Latinitatem.* [*francog. vet.* estruire '*parare*' *et* enstruire '*docere*', *francog.* instruire *et prov.* estruire '*docere*'. *R.*] [*in codd. confunditur persaepe c. simpl.* str- *et passim c. compos.* con-, ex-, ob-, *praeterea c.* instituere *et hic illic e. g. c.* inferre, inserere, insternere, instaurare, -ctus *c.* instrictus. *falso trad. ut vid.* -entium *pro* inservientium COD. Iust. 9, 49, 7, 1 (*a. 369*).]

I *i. q.* ***struendo parare*** *aut* ***comparare***: **A** *praevalet notio comparandi sc. erigendi, creandi sim.*: **1** *exstruendo, aedificando, fundando sim.* (*ad indicandam materiam accedit abl. l. 37. 38. 43. 54. 74, ab l. 68. 75, de l. 63, ex l. 38. 40. 61. 70, unde l. 66*): **a** *corporaliter*: *α res*: ① *strictius aedificia, officinas, mundum sim.*: PLAVT. Pseud. 742 in corde -ere . . . coepit pantopolium (*cf.* Rud. 529 thermipolium. CIC. leg. 1, 36 [*in compar.*] officinas [BELL. Afr. 20, 3]. VARRO rust. 1, 59, 2 oporothecen). SISENNA hist. 79 caementis . . . murum (NEP. Them. 6, 4. CVRT. 5, 1, 25 laterculo. VEG. mil. 1, 24 ex *caespitibus* . . . velut m. -itur. *al.*). VERG. Aen. 3, 231 mensas (STAT. Ach. 742 torosque [silv. 5, 1, 126]). OV. epist. 7, 188 sepulcra. VITR. 2, 8, 2 ex minutissimis sunt -enda *genera structurarum.* VAL. MAX. 7, 6, 5 altitudinem *aggeris* (*cf.* TAC. hist. 2, 22, 2 aggerem). SEN. clem. 1, 19, 6 -ere in altum editas arces. CVRT. 5, 1, 33 saxo pilae . . . -ctae. 9, 10, 10 tuguria conchis. SCAEV. dig. 32, 42 monumentum. VLP. dig. 8, 5, 8, 7 cuniculum. APVL. met. 7, 10, 5 ignem (*cf.* IVST. 18, 6, 6 pyra. HIST. Apoll. rec. A 26 rogum [*syn.* aedificatur]). mund. 24 orbem (*cf.* TERT. apol. 11, 5 mundi corpus. LACT. inst. 1, 5, 13 mundum [*al.*]). ITALA II par. 20, 8 (Complut.) sanctuarium (*gr.* ᾠκοδόμησαν, *Vulg.* extruxerunt). 24, 4 (*ibid.*) domum domini ([*gr.* ἐπισκευάσαι, *Vulg.* instauraret]. *al.*). 32, 29 (*ibid.*) civitates *i. urbes* ([*gr.* ᾠκοδόμησεν, *Vulg.* exaedificaverit]. *al.*). LACT. Phoen. 89 -cto . . . nido. IVVENC. 1, 315 stratas. AMM. 31, 14, 4 vel instauravit *aedificia* vel a primis -xit auspiciis (*al.*). AVG. in psalm. 2, 11 ad regnum . . . -endum et sublimandum (MACR. somn. 1, 7, 7). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 10 p. 445 auro . . . et argento puro cunctis -ctis (*gr. 272 πεποιημένων*). *al.* ⑪ *latius epulas sim.*: LIV. 3, 29, 5 epulae -ctae . . . ante . . . domos (26, 13, 17 parataeque. SEN. Ag. 875 Thy. 62. *al.*). 45, 32, 11 convivium -ere et ludos parare (SEN. contr. 2, 1, 11 populis. CVRT. 8, 4, 22 barbarā opulentiā. HIL. in Matth. 9, 1. VVLG. Tob. 8, 21 [*var. l.* pararet]. *al.*). APVL. met. 4, 13, 2 publicas voluptates. 8, 29, 1 gaudiales -unt dapes. TERT. coron. 6 l. 20 omnia . . . ex quibus spectacula -untur (spect. 2 p. 2, 8).

β hominem: VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 4 *et* 9 hominem de humo. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 166, 14 imaginem . . . divinitatis (*gr. I 1, 2 p. 78, 28 κατασκευάσας*).

b *incorporaliter*: *α res*: CIC. leg. 1, 39 (*de institutionibus publicis sim.*) satis scite . . . -cta et conposita. OV. fast. 4, 690 unde . . . -retur opus *Fastorum* (TERT. nat. 1, 20, 7 scientia). CELS. praef. 74 -i *medicinam* . . . ab evidentibus causis. TERT. bapt. 11 p. 210, 25 -cta efficacia lavacri per passionem *Christi.* spect. 24 p. 24, 12 omnia *ad spectacula pertinentia* propter diabolum instituta et ex diaboli rebus -cta. ITALA II Macc. 11, 3 (rec. M) sacerdotium (*gr.* ποιήσειν, *recc. BP et Vulg.* facturum). PORPH. Hor. sat. 1, 8, 34/35 sic . . . -it Horatius *sermonem* (*cf.* ISID. orig. 2, 18, 1 conponitur . . . -iturque omnis oratio verbis). IVL. VICT. rhet. 4, 2 p. 387, 33 dominationem. MACR. Sat. 6, 8, 18 a nimio impetu et vi mentis -ctum '*vehemens*' (*antea*: compositum). COD. Iust. 1, 17, 2, 18 si quid in edicto . . . non inveniatur, hoc . . . possit nova -ere auctoritas. *al.* *β homines*: CIC. de orat. 3, 65 ab hoc, quem -imus, oratore.

2 *moliendo, machinando sim.*: PLAVT. Persa 325 iam omnes sycophantias -xi et comparavi. Rud. 936 magnas res . . . agito in mentem -ere. TER. Phorm. 321 iam -cta sunt mihi in corde consilia omnia. CATVLL. 21, 7 insidias mihi -entem (LIV. 6, 23, 6. APVL. met. 7, 25, 3 novas. IVST. 24, 2, 1. *al.* AVSON. 220, 4 p. 74 P. CASSIOD. hist. 4, 5, 3 [*Theodoret. 2, 3, 7* ἐτεκταίνετο]. *al.*). SALL. Iug. 38, 4. LIV. 23, 35, 14 -endae fraudi . . . intentior quam muniendis castris (28, 19, 8 in semet ipsos . . . -ctam. *cf.* SEN. Phaedr. 828 -itur omni fraude . . . dolus). 26, 25, 10 ira magis -it quam consilio bellum (TAC. hist. 4, 69, 3 -endo b. intentus. IVST. 8, 5, 2 neque spatium erat -endi b. AVR. VICT. Caes. 32, 5 anceps diuturnumque. *al. aliter l. 26 p. 2019, 33*). 26, 43, 1 obsidionem (*cf.* 26, 44, 1 oppugnationem [FRONTIN. strat. 3, 10, 2 relicta oppugnatione, quam -erat]). 27, 48, 4 ab sinistro *cornu* pugnam -it (*cf.* STAT. Theb. 2, 486 proelia [EVTR. 3, 23, 1]). VLP. dig. 37, 14, 1 calumniam . . . eis (48, 18, 1, 26 in se. AMBR. spir. 3, 16, 115. CASSIOD. hist. 4, 24, 13 propter c. adversus istos -ctam [*Theodoret. 2, 8, 11 διὰ τὴν . . . συκοφαντίαν tantum*]. *cf.* OROS. apol. 28, 11 novam calumniae machinam). APVL. met. 1, 12, 5 fugam (*aliter p. 2019, 40*). 5, 15, 4 novum commentum. 7, 17, 1 aliam mihi denuo pestem -xit. IVST. 9, 8, 9 -ere inter concordantes odia. MAX. TAVR. serm. 109 p. 749[B] insidiari innocentibus, -ere factiones. CASSIOD. hist. 2, 12, 11 indisciplinationes (*Sozom. 1, 9* ἐμποιῆσαι). *al.* *actionem, litem sim.* (*transit ad p. 2020, 19 sqq. et vice versa*): CIC. Cluent. 18 -itur *accusatio* atque omnibus . . . opibus et copiis comparatur (TAC. ann. 2, 74, 2 crimina et a. PAPIN. dig. 37, 1, 14 SCHOL. Cic. Bob. p. 97, 36. *al.*). PAVL. dig. 50, 7, 12 (11), 1 -ere et defendere causam. COD. Theod. 10, 10, 12, 1 actiones. *al.*

3 *pressius*: **a** *fere i. q. exercere, exigere, agere sim.* (*exempla certiora*): PAVL. dig. 41, 1, 65, 3 mensura . . . erit -enda. APVL. met. 10, 21, 2 pura atque sincera *oscula* -it. TERT. idol. 11 p. 41, 25 pompae, . . . sacerdotia, . . . sacrificia. ITALA II Macc. 10, 14 (rec. P) adversus Iudaeos bellum -bat (*gr.* ἐπολεμοτρόφει, *recc. LX et Vulg.* debellabat). **b** *? i. q. formare*: AVIAN. fab. 41, 5 mobile . . . lutum tepidus . . . -it aer, discat ut admoto rectius igne coqui.

B *praevalet notio parandi sc. aptum vel promptum reddendi, plerumque armando, muniendo, utcumque ornando, ita, ut nonnulla ad II B transeant* (*cf. e. g.* promptum -ere TAC. ann. 4, 47, 3, -ere et expedire *p. 2017, 13. usurpatur maxime in p. p. p., persaepe iuxta* [prae]armatus, [prae]paratus, ornatus *sim., hic illic iuxta* intentus. *acced. dat. l. 56. 66. 69. 75. p. 2017, 23. 42,* ad *l. 64. 70. 71. 79. 80. p. 2017, 4. 24. 25. 33,* in *aliquid p. 2017, 41,* contra *l. 54. 60.,* adversus *p. 2017, 19. ad notionis colores speciales v. l. 38 sqq.; dedi selectissima*): **1** *in serm. milit. (et usu inde derivato) de exercitu sim. sive utcumque expediendo sive in aciem formando* (-ere acie *l. 68.* AMM. 25, 1, 16, in acie *l. 65,* in aciem *l. 55.* in ordines *l. 69* [*cf.* -ere ordines *p. 2017, 2*], ordine [ordinibus] *l. 55.* LIV. 33, 18, 12), *componendo* (compositus -ctusque *l. 49. 73, 78.* LIV. 40, 28, 1), *collocando* (-ctum collocare *l. 47, cf.* CIC. Caecin. 41 -cti et . . . conlocati), *constituendo* (*cf.* BELL. Afr. 86, 1 -ctos constituit. LIV. 2, 43, 8 stare -ctos [31, 42, 4 paratus -ctusque stetit. *et saepe*]): **a** *milites* (*per similit. quoslibet homines e. g. p. 2017, 4,* elephantos *l. 65,* verborum copiam *l. 60*): PLAVT. Amph. 221 more nostro et modo -ximus legiones (222. HIRT. Gall. 8, 14, 5 ibi. 8, 15, 3 l. -ctas conlocat. 8, 36, 4 armatam -ctamque adducit. BELL. Afr. 40, 4 pro castris. VERG. Aen. 9, 368 campis. LIV. 34, 16, 2 compositam -ctamque. *al.*). Men. 107 (*de cibis tamquam militibus*) cari, qui -ontur, deserunt. TER. Eun. 781 (*Thraso ad Gnathonem*) tu hosce -e, ego ero post principia: inde . . . signum dabo. 782 (*Gnatho ad Thrasonem*) ut hosce -xit, ipse sibi cavet loco. CATO orig. 101 exercitum . . . paratum . . . eduxit foras atque -xit (QVADRIG. hist. 92 e. -cto . . . milites ducere coepit. CIC. Catil. 2, 24 contra . . . Catilinae copias. BELL. Afr. 59, 1 in aciem. LIV. 8, 8, 9 ordinibus. AVSON. 423, 4 p. 380, 5 P. proelio. *et saepe*). CIC. Verr. II 4, 94 manum fugitivorum -ctam armatamque venisse (5, 186 -cta et comparata). Caecin. 33 multitudinem hominum coegerit, armarit, -erit (HIRT. Gall. 8, 19, 2 ex silvis -cta m. procedit peditum. LIV. 5, 43, 2 in foro). LVCR. 4, 512 (*in imag.*) contra sensus -cta parata *verborum copia* (CAES. Gall. 2, 8, 5 c. . . . eductas -erant. 7, 18, 3 in loco edito. civ. 1, 64, 6 c. -it . . . *et* aciem ducere incipit. BELL. Afr. 41, 1 in campo. LIV. 33, 15, 9 colligi atque -i. *al.*). CAES. civ. 3, 46, 2 idoneis locis funditores. HIRT. Gall. 8, 15, 2 cohortibus -ctis (LIV. 6, 24, 2 armatas -ctasque. 23, 18, 3 ad id. VITR. 1, 5, 7 in acie. *al.*). BELL. Afr. 30, 2 elephantis . . . ante aciem -ctis (*al.*). SALL. hist. frg. 2, 66 pugnae suos. SALL. (?) rep. 2, 10, 9 ignarei . . . militiae domi factione -cti *homines* (*cf. Kroll, Herm. 62, 1927, 391*). VERG. Aen. 11, 449 -ctos acie . . . Teucros. LIV. 1, 15, 2 dimicationi ultimae -ctus intentusque *Romanus.* 8, 8, 4 in plures ordines -bantur *phalanges.* 9, 14, 6 ad pugnam. 9, 41, 16 milites (31, 26, 4 ad oppugnandum castellum. 36, 38, 2 intra vallum m. -ctum tenuit. CVRT. 4, 10, 9 -cto . . . m. et conposito agmine. HOMER. 128. 160). 22, 12, 9 statio conposita -ctaque. 27, 28, 8 custodias vigiliasque . . . intentius -unt. 42, 66, 4 adversus -ctos et praeparatos. PS. AVR. VICT. orig. 13, 1 Troianos militariter -ctos. CLAVD. 26, 551 suos belloque viaeque -it. 28, 217 inopina . . . cunctis -it arma locis. *de ipso duce sim.*: CIC. Phil. 3, 1 -ctum et paratum *Antonium* (AMM. 27, 2, 1). LIV. 1, 51, 5 armatusque. 10, 34, 5 conpositus -ctusque moenibus successit *consul.* CVRT. 3, 2, 10 satis . . . -ctus ad obterendum hostem. IVST. 22, 4, 1 ad obsidionem ferendam. *al.*

b *aciem sim.* (*cf.* VEG. mil. 3, 14 p. 97, 7 acies dicitur exercitus -ctus): CIC. Mur. 22 tu actionem instituis, ille aciem -it (LIV. 8, 8, 15 ordine. 37, 13, 8 navium. *et saepissime. in imag.*: PLIN. nat. 11, 58 *apium.* VAL. CEM. hom. 10, 3 p. 724[A] poculorum. 15, 5 p. 740[D] vitio-

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rum. 20, 10 p. 756^C virtutum). Hirt. Gall. 8, 8, 4 quadrato agmine -cto (Liv. 2, 49, 3. *al.*). Bell. Alex. 37, 4 ordinibus -ctis (75, 2. Sall. Catil. 59, 1 -ctos o. in locum aequom deducit. Liv. 8, 9, 2. Amm. 17, 12, 9 o. Sarmatarum more certaminis -xit ad preces). Lvcr. 2, 5 belli certamina ... per campos -cta. Verg. Aen. 8, 676 totum ... -cto Marte ... fervere Leucaten. *inde*: Verg. Aen. 5, 549 paratum agmen habet ... cursusque -xit equorum.

c *classem sim.* (*notione armandi sim. interdum praevalente*): Cic. Verr. II 5, 133 -ctarum ornatarumque navium (Lent. Cic. fam. 12, 15, 2 -ctas et paratas [*al.*]. Caes. Gall. 5, 2, 2 Verg. Aen. 2, 254. Liv. 28, 45, 21 armataeque [Marcian. dig. 42, 5, 34 armandae vel -endae]. *al.*). 5, 135 classem -ctam atque ornatam (Caes. civ. 2, 4, 3. Bell. Alex. 14, 3 c. producunt atque -unt. 25, 3 expediri atque -i. Liv. 22, 56, 7 paratam -ctamque [*al.*]. Paneg. 8, 13, 4 -ctis armatisque). Dict. 1, 18 p. 16, 17 classium numerus ... praeparatus -ctusque. *al.*

d *res varias*: omnia: Cic. Sull. 53 cum o. ordinarentur, -rentur, pararentur (Liv. 24, 46, 3 parata o. atque -cta [28, 19, 5. 42, 52, 3]). Liv. 7, 23, 5 o. -ctis conparatisque. 24, 38, 6. 42, 43, 3 consilia o. praeparata atque -cta. 45, 31, 7 adversus Romanos. *alia*: Cic. Tusc. 4, 52 satis ... -cta, parata, armata per sese *fortitudo*. Liv. 7, 14, 10 -cto ... terroris apparatu. Sen. epist. 79, 6 *verba* (*antea*: parata).

e se -ere: Sall. hist. frg. 1, 121 se recipere aut -ere proelio. Liv. 36, 43, 12 parantes -entesque se ad ... certamen. 39, 31, 1 se iungere atque -ere. Porph. Hor. carm. 1, 14 praef. se -ere ad pugnam (*P*, se *om. cett. fort. recte*).

f *obi. supplendo* (*cf. l. 25*): Liv. 8, 38, 8 -unt contra et hostes. 9, 37, 3 relicto hostibus ad -endum ... spatio (10, 19, 15). 24, 48, 7 armandi ornandique et -endi ... artem.

2 *usu magis communi* (*dedi non nisi exempla c. addit. finalibus, cetera ad p. 2018, 17 sqq. et 2019, 4 sqq. referens; quaecumque in imagine magis perspicua usurpantur, sub 1 invenies*): **a** *aliquem* (*aliquid*): ad *aliquid*: Plavt. Bacch. 373 omnis ad perniciem -cta domus opime atque opipare (Ter. Haut. 450 -cta *meretrix* pulchre ad p.). Cic. orat. 20 ad permovendos et convertendos animos -cti et parati *oratores* (*c. gerund. ut*: fin. 4, 61 ad ... tuendam *rem publicam* ... ornari atque -i. off. 2, 36 ad faciendam iniuriam. Apvl. Plat. 1, 13 ad sentiendas ... qualitates sensus -cti). Sen. epist. 31, 9 ad quod *iter*. 90, 16 ad quaecumque nos cogebat *natura*, -xit. Tert. virg. vel. 17, 9 paratas et -ctas ad omnem dei mentionem *virgines*. Physiogn. 101 p. 125, 8 oculos -ctos ad speciem bonitatis. in *aliquid*: Sen. benef. 2, 14, 5 in id (*iuxta* inpellit). *dat.*: Sen. epist. 109, 8 satis ... vitae -ctus, satis armatus. **b** se -ere: Cic. off. 2, 24 ita se -unt, ut metuantur (Firm. math. 8, 1, 5). Hil. trin. 6, 11 p. 165^C ostensurus ..., in quem se exitum praemissio ... subdoli sermonis -erit.

II *i. q.* **struendo suppeditare** (*vel acquirere*) *aut* **suppeditando** (*vel acquirendo*) **locupletare**: **A** *aliquid alicui, fere i. q. praebere, praestare sim.* (*fere c. dat.*): **1** *aliis*: Plavt. Cist. 487 -xi illi aurum atque ves⟨tem⟩ (Mil. 1100). 488. Mil. 981 aurum atque ornamenta, quae ... -xti mulieri (1127. 1147). Vitr. 6, 7, 4 hospitibus ... triclinia *eqs.* Sen. Thy. 1107 fratri cibos (Avson. 419, 76 p. 373, 522 P. *cf.* Apvl. met. 9, 37, 1 canibus ... dapem). Vlp. dig. 29, 3, 2, 6 materiam falso fabricando. Tert. anim. 35, 1 tibi ... fabulam. *singulariter c. inf.*: Tert. anim. 10, 6 modicis animalibus sine ... membris ... vivere -erit *deus*. **2** *sibi*: Plavt. Mil. 745 (*loq. Periplectomenus*) serviendae servituti ... servos -xi mihi. Rud. 930 (*loq. piscator*) ubi liber er⟨o⟩, igitur demum -am agrum atque aedis, mancipia. Val. Max. 1, 7, 2 aditum sibi ad caelum. Plin. paneg. 75, 5 non -endum illis iter ad bonam famam, sed non deserendum. Ps. Avg. serm. ed. Mai 31, 2 sibi ... servitutem.

B *aliquid vel aliquem aliqua re vel persona sim., fere i. q. ornare, augere, armare, munire, implere sim.* (*cf. p. 2016, 30*): **1** *usu vario*: **a** *corporaliter*: **α** *-untur res*: ① *aliqua re vel persona sim.*: Ⓐ *c. abl.*: ① *rerum* (*et animantium l. 70. 71. cf. p. 2018, 6*): Enn. scaen. 96 auro, ebore -ctam *domum* (*cf.* Verg. Aen. 1, 638 domus interior regali splendida luxu -itur). Cic. Verr. II 4, 62 omnibus ... rebus -ctum et paratum *convivium* (nat. deor. 2, 95 ornata *domicilia* signis atque picturis -ctaque r. ... o., quibus *eqs.* Caes. Gall. 5, 5, 2 naves. *al.*). Caes. civ. 1, 36, 2 parum clavis aut materia atque armamentis -ctis (*de navibus ut*: Colvm. 4, 3, 1 ministrisque. Amm. 14, 8, 14. *cf.* Ov. epist. 15, 329 armis -cta *classis* virisque [Manil. 1, 345]. trist. 2, 529 bella ... telis). Ov. met. 4, 763 paratu *convivia* (*cf.* Liv. 9, 44, 9 apparatu *castra* [24, 34, 13. 34, 29, 3. Apvl. met. 3, 17, 4 officinam. Amm. 20, 8, 1]). 7, 276 rebus (*sc. herbis sim.*) propositum *medicamentum*. 8, 572 epulis mensas (Apvl. met. 4, 13, 4 Ven. Fort. carm. 11, 22 a, 3. *cf.* Mart. 3, 45, 3 dapibus [*al.*]. Gell. 2, 24, 9 pomis oleribusque *cenam*. Paneg. 2, 14, 4 fructibus). 11, 167 fidem gemmis et dentibus Indis. trist. 2, 481 lapillis *tabellam*. Liv. 24, 34, 3 genere omni tormentorum *muros* (27, 15, 5 telorum [28, 6, 3]). Vitr. 2, 8, 12 tabernam omnibus copiis. Plin. nat. 23, 2 odores atque unguenta omphacio *eqs.* Frontin. aq. 9 salientibus *urbem* (76). strat. 3, 17, 4 munitione *castellum*. Frontin. (?) strat. 4, 7, 23 hostili habitu *classem*. Tac. ann. 13, 13, 4 cultus (*i. ornamenta muliebria*) *donis*. Plin. epist. 8, 18, 11 statuis *hortos*. Svet. Aug. 46 operibus *Italiam*. Tib. 43, 2 libris *cubicula* ([*antea*: adornavit]. Gell. 19, 5, 4 *bibliothecam*). Nero 48, 4 lectum ... culcita *eqs.* Scaev. dig. 33, 7, 20 pr. instrumento *fundos*. Tert. pall. 2, 6 l. 73 Asiam novis urbibus. Itala II par. 3, 5 (Complut.) domum ... lignis ... cedrinis (*gr.* ἐξύλωσε ξύλοις, *Vulg.* texit). Paneg. 6, 13, 1 armatis navibus Rhenus -ctus. *al.*

② *animantium* (*et rerum l. 7. 10. cf. p. 2017, 64*): Cic. Pis. 5 exercitu et pecunia -ctam et ornatam *provinciam*. Bell. Alex. 10, 4 *et* 45, 2 propugnatoribus naves (30, 6 funditoribus et sagittariis. Liv. 33, 48, 2 remigio *i. remigibus* [*al.*]. 42, 45, 6 [Gran. Lic. p. 5, 4]. *cf.* 21, 50, 3 sociis *classem*. Lvcan. 8, 542 sociis ... gladiisque carinam. Homer. 183 milite *rates*). Liv. 24, 37, 4 parata -ctaque omnia custodiis ac vigiliis erant (27, 45, 7 ordinibus virorum mulierumque). Tac. Agr. 24, 1 partem Britanniae ... copiis (hist. 4, 34, 1 aciem). Dict. 4, 2 p. 82, 12 cornu dextro sagittariis, altero peditibus -cto.

Ⓑ ex *aliqua re*: Mart. 10, 59, 3 dives et ex omni ... -cta macello cena.

Ⓒ *c. solo obi.* (*cf. p. 2017, 30*): *hortos, fundum sim.* (*transit in notionem q. e. colere l. 21*): Cato agr. 10, 1 oletum (*cf.* Varro rust. 1, 18, 1 olivetum). 11, 1 *vineam*. Cic. Phil. 6, 14 *agrum* (Liv. 6, 5, 5. Colvm. 9, 6, 3 *alvis*. *al.*). off. 3, 59 emit -ctos *hortos* (Colvm. 11, 2, 25 his diebus commode -untur h. Vlp. dig. 33, 7, 12, 39. *al.*). Varro rust. 1, 22, 3 *fundum* (Labeo dig. 33, 7, 5 'f. cum instrumento' an 'f. et instrumentum' an 'f. -ctum'. Pavl. dig. 33, 7, 1 pr. sive cum instrumento fundus ... sive -ctus. *cf.* Scaev. dig. 15, 1, 54 praedia [*al.*]). *aedificia, urbes sim.*: Cic. Verr. II 2, 84 domum ... exornatam atque -ctam (4, 9 Nep. Ages. 7, 4. *al.*). Cluent. 178 -ctam ... et ornatam tabernam (Pompon. dig. 33, 7, 15 pr. *al. cf.* Sen. suas. 6, 7 popina tributo gentium -itur [*al.*]). Svet. Iul. 44, 1 de ornanda -endaque urbe. Cal. 41, 1 -ctis ... cellis (Vlp. dig. 33, 9, 3, 11. *cf.* Rvfin. hist. mon. 23 p. 447^B cellulas). Heges. 3, 3, 4 p. 188, 8 muros. Rvfin. hist. mon. 23 p. 447^B habitacula. *al.* *varia*: Cato agr. 10, 2 vasa olearia -cta (11, 1 Varro rust. 1, 22, 4). Cic. Phil. 11, 23 -ctam ornatamque ... provinciam (Fronto p. 161, 7 v. d. H. [= p. 169 N.]). Sen. Herc. f. 156 -it *piscator* hamos. Ivv. 5, 97 -it ... focum provincia *sc. annonā suppeditatā*. Apvl. met. 9, 22, 3 mensa largiter -cta. Tert. adv. Hermog. 29, 2 nondum -cta *terra* (*cf.* Ps. Hil. libell. 5 p. 74, 29 [*de mari et terra*] minus -cta). idol. 11 p. 42, 27 -endis aut formandis idolis. uxor. 1, 2 l. 3 replendo orbi et -endo saeculo *sc. progenie*. *al.*

Ⓓ *aliquid -it aliquid*: Sen. dial. 11 (12), 10, 3 ultra Phasin capi volunt, quod ... popinam -at. Petron. 94, 14 novacula ... -erat thecam. Plin. nat. 34, 100 -unt *metalla* medicinam *i. medicamentorum apparatum* (*nisi ad l. 31 sqq. referas*). Avson. 344, 6 p. 162 P. pultificum far -xit mensas. Prvd. epil. 23 -unt *vasa* ... domum.

β *-untur animantes*: ① *ipsi* (*in imag. animus sim.*): Ⓐ *aliquem aliqua re* (*persona sim.*): ① *c. abl.*: ⓐ *rerum* (*et animantium e. g. l. 49. 50. 51. cf. l. 74*): *armandi, muniendi sim. causa* (*iuxta* armare, munire, ornare *passim*): Cic. Manil. 20 copias omnibus rebus ornatas atque -ctas. Verg. Aen. 3, 471 (= 8, 80) armis *socios* (Liv. 10, 16, 8 a., stipendio. 24, 24, 8 viris a. que. 29, 1, 3 equis a. que. Tac. dial. 32, 2 [*in imag.*]. Amm. 27, 10, 6 et subsidiis rei cibariae. Sidon. epist. 1, 6, 2 equis, a., veste. *al.*). 12, 124 ferro (Decl. in Catil. 83 ac flamma). Ov. am. 1, 1, 12 cuspide Phoebum. epist. 9, 117 manum clava. trist. 2, 268 igne manus. Liv. 6, 32, 11 apparatu bellico (38, 20, 2. *al.*). Apvl. met. 3, 28, 2 gladiis et facibus (4, 22, 5). Ps. Orig. tract. 7 p. 77, 23 (*in imag.*) pectora muro infidelitatis. Veg. mil. 1, 20 p. 21, 16 armorum genere vel -endi vel muniendi (p. 24, 16 omni). *sim. passim.* *usu vario*: Cic. leg. 1, 35 quasi muneribus ... -ctos et ornatos. Ov. met. 7, 196 magos ... herbis. fast. 2, 318 cultibus Alciden ... suis (*cf.* Frontin. strat. 2, 5, 10 habitu Illyriorum. 3, 2, 4 ornatu). Pomp. Trog. Iust. 38, 7, 4 Scythiae praeter arma ... locorum quoque solitudinibus vel frigoribus -ctae. Vell. 2, 19, 4 viatico ... et veste (Sen. benef. 4, 37, 1). Val. Max. 2, 2, 7 argenteis vasis *magistratus*. Sen. epist. 109, 8 -ctus omnibus rebus agricola. Cvrt. 4, 10, 15 copiā commeatuum (*cf.* Frontin. strat. 3, 5, 2 commeatibus [Ivst. 16, 3, 11 auxiliisque]). Tac. dial. 22, 4 supellectile. Plin. epist. 6, 32, 1 veste, comitatu (*syn.* augetur). Firm. math. 8, 19, 7 divitiis. Ivst. 5, 9, 9 stipendio (22, 4, 4 frumento et st. [22, 6, 12]). Vvlg. Ezech. 23, 24 curru et rota. *al.*

ⓑ *partium corp., sensuum sim.*: Cic. fin. 5, 34 sensibus -ctus *animus* (Avg. conf. 1, 7, 12 corpus). Val. Max. 5, 4 ext. 6 filium loquendi usu defectum ... ministerio vocis. Tert. anim. 43, 12 suis -cta *anima* ... membris. adv. Prax. 10 p. 242, 4 pennis hominem ad volandum. Lact. opif. 2, 4 cornibus *animalia*. Hier. epist. 38, 3, 2 capillis alienis verticem.

ⓒ *animantium* (*et rerum l. 75. 76. cf. l. 45*): *exercitu sim.*: Cic. dom. 119 copiis -ctus (Phil. 5, 6 pecunia, peditatu, equitatu, *c. al.*). Liv. 8, 36, 4 ita -xit aciem loco ac subsidiis (Tac. ann. 2, 80, 3 ordinibus ac s. Paneg. 12, 6, 4. *cf.* Frontin. strat. 2, 12, 3 exspectatis *auxiliis*). Pomp. Trog. Iust. 38, 4, 5 a Pyrrho ... quinque milibus ... -cto. Val. Max. 7, 3 ext. 9 exercitu (Ivst. 22, 3, 1. 38, 3, 8). Traian. Plin. epist. 10, 28 militibus (Hier. in Is. 19, 23 p. 187^C Syro ... milite). Ivst. 16, 2, 1 viribus (39, 2, 4. *al.*). Dict. 4, 14 p. 92, 18 legionibus. *alia*: Tac. ann. 14, 52, 4 doctoribus. Traian. Plin. epist. 10, 62 libratore. Vlp. dig. 33, 7, 12, 31 *ministeriis* (*cf.* Prvd. apoth. 193 [*tropice*] ministris).

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

② de *aliqua re*: TERT. cult. fem. 2, 5 l. 22 erit *Christianus* ... eius (*sc. diaboli*), de cuius (*i. rebus*) -i concupiscit (*cf. Löfstedt, Zur Spr. Tert. 5sq.*).

③ *absolute* (*ad distinctionem cf. p. 2017, 30*): CIC. fam. 15, 1, 4 -ctos et ... praesidiis munitos (HIER. epist. 36, 12 '-cti' sive 'm.'). CAEL. Cic. fam. 8, 1, 4 magno congiario donatus ... nec beatus nec bene -ctus est. SALL. Iug. 75, 6 eo modo -ctus *sc. aqua* ... proficiscitur. SEN. contr. 3 praef. 6 -ctus *sc. commentariis orator.* SEN. dial. 7, 24, 1 illum -o dignum, quem non deducat paupertas. epist. 70, 27 adversus ... casus (*in imag. ut*: AVG. catech. rud. 7, 2 a. tentationes. *al. proprie*: FRONTO p. 194, 18 v. d. H. [= p. 205 N.] a. Romanos. *cf.* SEN. epist. 113, 28 contra hostes -cti [*opp.* inermes]). 81, 14. 123, 3 locupletibus et -ctis (*subst.*). SVET. Vesp. 14 maritavit dotavit⟨que⟩ etiam et -xit. VLP. dig. 47, 8, 2, 25 si ... res -endi sui causa emerit *eqs.* PAVL. sent. 3, 6, 44 -endi gratia habere *vestes.* COD. Iust. 6, 38, 2 pr. (*a. 293*) ut ipse pater familias ... vel fundus esset -ctus. AVG. in psalm. 106, 14 l. 86 -ctus est humilis (*i. pauper*).

Ⓑ *aliquid -it aliquem*: LIV. 26, 43, 6 et vos -et et hostis nudabit *apparatus belli.* SEN. contr. 1, 7, 7 tyrannos -it *patrimonium,* ... adulteros facit. SEN. epist. 87, 13 non ... id ..., quod -it musicum, sed quod facit. FRONTIN. strat. 3 praef. traditurus ... quae obsessos -ere possint.

Ⓒ se -ere: CIC. Verr. II 4, 41 ad iudicium nondum se satis -erat *sc. pecunia* (TREB. Claud. 6, 2 ad ... bellum). 4, 60 neque se satis ... -isse et ornasse *opibus.* CAES. civ. 1, 57, 2 magno ... numero pilorum. PLIN. epist. 6, 25, 3 quadraginta milia nummum ad -endum se ornandumque donaveram. VLP. dig. 50, 1, 6, 2. PAVL. sent. 3, 6, 55 quidquid ... -endi se (*om. L*) gratia habuit.

Ⓓ *mediopassive*: OV. met. 6, 591 *Bacchi* ritibus -itur *Procne* furialiaque accipit arma. SEN. epist. 74, 19 nullus ... contra fortunam inexpugnabilis murus est: intus -amur.

(II) *transfertur ad animantium actus sim.*: CIC. leg. agr. 2, 77 bellum facere atque -ere (2, 90 ad b. -endum et ad exercitus ornandos. Phil. 13, 37 ad b. renovandum -endumque. *al. aliter p. 2016, 3*). VAL. MAX. 7, 5 praef. (*in imag.*) viam (*cf.* MIN. FEL. 37, 9 viatico ... vitae iter [AMM. 23, 3, 6 re cibaria]). SEN. dial. 6, 18, 7 vitam (7, 3, 3. 10, 9, 1 inpendio vitae v. -unt. epist. 76, 24. *al.* LACT. ira. 13, 8 rerum et copiarum abundantia ... v. -ere atque ornare). benef. 4, 5, 1 luxuriam (7, 20, 2). nat. 1, 16, 8 concubitus. epist. 22, 12 pecunia ... otium. MOD. dig. 48, 17, 5, 3 *fugam.* APVL. met. 10, 17, 2 voluptates.

b *incorporaliter*: *α generatim*: ① *-untur homines*: Ⓐ *aliquem aliqua re* (*c. abl.*): CIC. Cael. 39 divinis ... bonis -ctum atque ornatum (LIV. 3, 12, 6 naturae fortunaeque. SEN. contr. 1, 6, 6. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 227, 16 -unt et imbuunt animas). de orat. 1, 21 3 *oratorem* -ctum voce et actione et lepore (3, 213). fin. 1, 62. Tusc. 5, 28 omnibus ... virtutibus -ctos et ornatos (COLVM. 1, 8, 10 IVST. 7, 4, 4. *al.*). VERG. Aen. 2, 152 dolis -ctus *Sinon* et arte Pelasga (VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 et insidiis et fallacia. OCTAVIA 869. *al. cf.* FRONTIN. strat. 3, 3, 6 fallacia [*cf. l. 48*]. TERT. anim. 2, 3 calliditate). HOR. epist. 2, 1, 131 orientia tempora (*i. homines futuri temporis*) notis -it exemplis. LIV. 3, 36, 2 consiliis (VAL. MAX. 1, 7 ext. 2. *al. aliter p. 2021. 18. cf.* APVL. met. 5, 10, 9 cogitationibus). LIV. 34, 61, 7 -ctum mandatis *Hannibalis Aristonem* (COD. Theod. 6, 29, 10 pr.). VAL. MAX. 2, 7, 5 abunde ... gloria disciplinae ... -ctae *civitates.* 4, 1 ext. 6 moderatione pectus. 8, 7 ext. 3 *ingenii* abundantia. SEN. dial. 3, 17, 2 ratione. SVET. Tib. 29 potestate. PAVL. dig. 22, 6, 9, 3 prudentia (HIL. in Matth. 10, 12 p. 971[A] syn. 23 p. 498[A]). APVL. Plat. 2, 20 ornamentis suis ... -ctum *sapientem* (SCHOL. Cic. Bob. p. 105, 13 morum vel dignitatis. *al.*). TERT. orat. 29 p. 199, 13 dolentes sufferentia. spect. 3 p. 4, 18 conscientia. FIRM. math. 6, 24, 5 malitia. COD. Iust. 2, 7, 11, 2 (*a. 460*) peritia iuris. 5, 53, 5 (*a. 294*) aliis iudiciis -ctum *iudicem.*

Ⓑ se -ere: CIC. de orat. 2, 38 nisi domesticis se -erit *orator* copiis, aliunde dicendi copiam petere non possit (*c. abl. etiam* rep. 3, 6 cum maiorum institutis tum doctrina. FIRM. math. 2, 30, 2). Tusc. 2, 51 (*vigente imag. armandi*). SEN. epist. 98, 4 contra. Ⓒ *mediopassive*: SEN. dial. 11 (12), 17, 4 litteris non ad sapientiam utuntur, sed ad luxuriam -untur *feminae.*

(II) *-untur res* (*maxime de sermone, libris sim.*; se -ere *l. 73*): *c. abl.*: CIC. de orat. 2, 49 praeceptis *causas* (2, 62 *historiam*). 2, 145 *materiam dicendi* -ctam ornatamque ... rebus ... et sententiis (2, 315. orat. 64 nec s. nec verbis -cta *oratio philosophorum*). 3, 91 quam plurimis ... rebus -cta *oratio* (*cf. l. 72*). VAL. MAX. 6, 3 ext. 1 Romanae severitatis exemplis totus terrarum orbis -i potest. 8, 10 praef. se -xit *eloquentia ornamentis.* PETRON. 118, 1 versum pedibus. LACT. inst. 1, 1, 10 vi sua -cta *veritas.* FIRM. math. 4, 19, 3 exemplo *rationem.* SCHOL. Cic. Bob. p. 119, 27 praeparationibus -cta narratio. p. 179, 3 figuris carmen. ex *aliqua re*: EDICT. Theodor. 158 -cta ex omnibus relatione. unde: GRILL. rhet. p. 35, 7M. de quibus *Graecis* ... excerpsit omnia, unde -xit ... libros (*cf. p. 2015, 66*). *absolute*: CIC. de orat. 3, 105 *exercitationem* (*sc. artis praeceptis ut*: FRONTIN. strat. 1 praef. rei militaris scientiam. SVET. gramm. 3, 1 grammaticam). orat. 98 illud *genus dicendi.* SEN. dial. 3, 13, 4 ira, ebrietas, metus ... virtutem *non* -unt. QVINT inst. 12, 1, 1. GELL. praef. 17 parum plana ... aut minus plena -ctaque *scripta.* 14, 6, 5. PACIAN. epist. 1, 2 p. 5, 7 si haec ..., quae scribis, non satis -rem (*postea*: summatim ... colloquemur). CLAVD. DON. Aen. 1, 595 p. 117, 29 formam *orationis.*

β speciatim testimoniis, documentis, probatione, auctoritate sim. (*cf. p. 2016, 16*): ① *-untur homines* (se -ere *l. 12*): CIC. Cluent. 192 his rebus ... -ctum accusatorem (*sim. c. abl.*: rep. 1, 59 testimoniis satis -ctum. VLP. dig. 2, 13, 6, 9 instrumento ... professionis. TERT. carn. 8 l. 1 istis capitulis). PLIN. epist. 10, 81, 4 tamquam ... parum -ctus dilationem petere coepit (PAVL. dig. 21, 2, 53, 1). VLP. dig. 37, 10, 5, 4. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 13 ad accusationem ... dando probationes. APVL. apol. 34 ut ... -ctus accuses. COD. Theod. 2, 7, 1 (= Iust. 3, 11, 2). CONSVLT. 5, 7 -ctus ... lege rescripti. COD. Iust. 2, 1, 8 (*a. 225*) se ... -ere. *de personis allegatione munitis*: HIL. ad Const. 1, 6, 1 post synodi sententias ... legationem ... -i (CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 81, 9 [*gr. I 1, 2 p. 52, 20 παρεσκευασμένην*]). COD. Theod. 11, 1, 13 procuratores -ctos ... transmittant (COD. Iust. 1, 12, 6, 3 [*a. 466*] sollemniter. *al.*). EPIST. pontif. 1055 Conc.[S] IV 2 p. 112, 6 personas (CASSIOD. var. 1, 27, 3. 4, 44, 2 legibus. 5, 12, 3 iure. GREG. M. epist. 2, 20 p. 117, 13. *al.*).

(II) *-untur res*: CIC. Mur. 46 ut ... accusationem et petitionem ... diligenter adornet atque -at (VAL. MAX. 6, 5, 5 criminibus. *cf. p. 2016, 16*). VLP. dig. 48, 10, 9, 4 lites (HERMOG. dig. 48, 10, 20 advocatione, testibus. COD. Iust. 5, 37, 28 pr. secundum leges). PAVL. dig. 22, 4, 1 instrumentorum nomine ea omnia accipienda sunt, quibus causa -i potest (COD. Iust. 2, 43 [44], 2 [*a. 226*] defensionibus. *al.*). APVL. met. 10, 7, 5 veritatem criminum fidemque probationibus certis (TERT. nat. 1, 2, 6). TERT. carn. 25 l. 2 satis ... -ctam ... probationem. adv. Hermog. 30, 1. coniecturam. SVLP. VICT. rhet. 20 p. 323, 26 seminibus argumentorum. MACR. Sat. 5, 19, 6 omnia ... -cta auctoritate ... probavi. COD. Theod. 9, 37, 3 *res* munita ... testibus, -cta documentis, signis ... expedita (*cf.* Iust. 4, 19, 25). *al.* *absolute*: TERT. anim. 5, 3 Zeno consitum spiritum definiens animam hoc modo -it: '*eqs.*'

2 *c. notione docendi, erudiendi, informandi sim., maxime de scientia vel peritia impertienda, rarius de animi indole formanda (e. g. l. 48. 57. p. 2021, 59), interdum vi monendi, compellendi sim.* (*pressius* TAC. dial. 19, 5 non -ctus, at ... imbutus. POMPON. dig. 1, 2, 2, 43 institutus ..., -ctus autem. *iuxtaponuntur e. g.* docere, emendare, erudire, hortari, informare, instituere, monere, praeparare. *luditur c.* construere *l. 59. ambigua sub 1 afferre malui, v. e. g. p. 2019, 53. 64*): **a** *pertinet ad animum vel mentem* (-ere a. *p. 2022, 18,* m. *l. 81 p. 2021, 3,* animam *l. 80. 82. al.,* se -ere *p. 2021, 15. 2022, 7.* LACT. opif. 1, 3 VVLG. Ezech. 38, 7. *al.*): *α sine indicatione rei intimandae*: ① *absolute*: Ⓐ *-unt homines aut deus* (*fortuna infra l. 63*): ① *ipsos homines* (*deum l. 60*): CIC. Cluent. 18 instituit accusatores, -it testes. Vatin. 3 -ctos et subornatos *accusatores.* orat. 121 -ctus *orator* (QVINT. inst. 8, 6, 2. 8, 6, 28 oratorem -entibus. *aliter p. 2015, 78*). ac. 2, 115 viros a se *Peripateticis* -ctos. OV. met. 8, 203 -it *Icarum Daedalus ... et* ait: 'moneo, ne *eqs.*' STAT. silv. 5, 3, 177 Romuleam stirpem proceresque futuros. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 6 non -xit transgredientem. TERT. coron. 1 l. 37 ut ... qui ... quaerunt -antur. resurr. 2 p. 28, 5 -i, dirigi, muniri. ITALA psalm. 118, 34 *et* 73 (cod. 136 Cas.) -e me (*gr. συνέτισόν με, Hier. psalt. sec. Hebr.* doce me, *Vulg.* da mihi intellectum). 118, 102 (*ibid.*) -xisti me (*gr. ἐνομοθέτησάς μοι, Hier. psalt. sec. Hebr.* inluminasti me, *Vulg.* legem posuisti mihi). Matth. 28, 15 (cod. h) sicut erant -cti (*gr. ὡς ἐδιδάχθησαν, Vulg.* docti). *al.* IREN. 4, 23, 1 (= 4, 37, 1 H.) -cti a prophetis. CYPR. epist. 4, 1 p. 473, 13 -it dicens: '*eqs.*' (*al.*). 58, 1 p. 656, 14 domini -entis dignatione. PANEG. 9, 20, 3 -endae pueritiae causa. VVLG. Is. 40, 14 -xit eum et docuit eum semitam iustitiae. I Cor. 14, 19 (*gr. κατηχήσω*). AVG. epist. 140, 69 p. 217, 7 ut ... construatur *creatura,* non ut deus -atur. COD. Theod. 10, 12, 2 pr. *a delatore* -ctus. HIL. AREL. vita Honorat. 9 l. 24 vestiebantur, -bantur, alebantur. IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 4, 41 -ere et emendare. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24, 26 -erit ignorantem. BOETH. cons. 2, 8, 4 W. illa *fortuna* fallit, haec -it. *al.*

② *transfertur ad res, quae ad homines pertinent, sc. actum, scientiam sim.* (*v. etiam e. g. l. 77. 79. p. 2021, 1. 13. 21*): CIC. Tusc. 5, 6 *vitam* (*al.*). SEN. dial. 1, 2, 11 fugam. FRONTIN. aq. 103 senatus ... consulta ad -endum actum *curatoris aquarum* pertinentia. PLIN. epist. 10, 96, 1 ignorantiam -ere (*cf.* COD. Theod. 1, 10, 1 -cta cognitio. 1, 16, 7, 1 notionem. NOVELL. Anth. 1, 1 universorum ... notitiam evidenter -ere [CASSIOD. inst. 1, 15, 10. 1, 30, 2]). VLP. dig. 27, 9, 5, 11 praetoris religionem (AQVILA dig. 26, 10, 12. *cf. e. g. l. 77*). AQVILA dig. 26, 7, 34 ad -endam diligentiam iudicantis. ENNOD. epist. 9, 2, 3 pietatem.

Ⓑ *-unt res* (*cf. praeterea e. g. p. 2022, 23. 41. 69*): SEN. contr. 2 praef. 3 *eloquentia.* SEN. dial. 9, 9, 4 turba *librorum.* epist. 58, 19 docet et -it facies (*i. idea*) *artificem.* COLVM. 1, 1, 15 scriptorum monumenta. VLP. dig. 29, 4, 6, 4 suspicio ... religionem praetoris. 48, 18, 1, 16 quaestio ... consilium *iudicis.* TERT. adv. Hermog. 20, 2 scriptura (*al.*). patient. 15 p. 22, 20 humilitatem *patientia.* pudic. 20 p. 266, 11 disciplina. test. anim. 5 p. 141, 28 potiora sunt ad -endam animam priora quam postera. CYPR. domin. orat. 1 p. 267, 6 mentes *praecepta.* ad Donat. 1 p. 4, 2 animam ... auditus. epist. 20, 1 p. 527, 8 mandata. VEG. mil. 4, 41 p. 160, 11 aer ... et mare ... nubiumque magnitudo ... -it nautas. AMBR. in psalm. 1, 7, 1 historia -it, lex docet, ...

[v. Kamptz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

moralitas suadet. 118 serm. 13, 3, 1 -it *vox* perfectionem hominis. 22, 3 perfectio et plenitudo numeri . . . -at et informet. AVG. civ. 8, 4 p. 326, 25D. doctrina. serm. coll. Morin p. 442, 28 mentem *regula fidei*. LEO M. serm. 73, 1 p. 395A nos . . . -xit aspectus *apostolorum*, nos erudivit auditus. ENNOD. epist. 2, 1, 5 p. 39, 16 veterum ornamenta morum. CASSIOD. inst. 1, 26, 1 ut vos labor noster -ret. var. 12, 23, 1 porrecta notitia *numerariorum*. GREG. M. moral. 23, 28 recta . . . -ant. *al.*

(II) *c. additamentis instructionis modum sim. indicantibus*: Ⓐ *abl.* (*v. etiam infra e. g. l. 66. p. 2022, 15. 34. cf. p. 2022, 47*): OV. ars 3, 342 *carminibus*. met. 15, 479 dictis (ARATOR act. 2, 198 d. -ta fides. *cf.* PS. CYPR. spect. 1 p. 4, 1 paucis [*sc. verbis ut* CLAVD. DON. Aen. 1, 260 p. 61, 5]. CLAVD. DON. Aen. 1, 410 p. 88, 14 verbis [*al.*]. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 282A sermonibus [*cf. p. 2022, 22. 2023, 13*]). VELL. 2, 129, 2 praeceptis (SEN. epist. 13, 1 antequam -res te p. COLVM. 12, 4, 2 [*v. app. crit.*]. PETRON. 140, 2. *al.*). SEN. epist. 83, 13 exemplis (PS. SEN. epist. Paul. 7. *al. cf. infra l. 66 p. 2022, 21*). QVINT. inst. 2, 5, 1 orationum lectione. PLIN. epist. 10, 87, 2 consilio (IREN. 4, 37, 3 [= 4, 60, 1 H.]. *cf. infra l. 58. aliter p. 2019, 51*). APVL. met. 11, 29, 3 divinatione (*cf.* PORPH. Hor. carm. saec. 37 oraculis [*cf. infra l. 56*]). PORPH. Hor. carm. 4, 4, 33 virtutem . . . -i . . . doctrinae disciplina. CYPR. epist. 58, 2 p. 657, 25 magisterio et hortamento . . . sermonis (CLAVD. DON. Aen. 1 praef. p. 5, 13 HIER. epist. 53, 2, 1). hab. virg. 12 p. 195, 28 *scripturis sacris* -i . . . et moneri. MOYS. Cypr. epist. 31, 1 p. 557, 11 -cti et . . . animati litteris (52, 1 p. 616, 15 NOVATIAN. cib. Iud. 1 p. 226, 19. *cf.* AVG. civ. 14, 9 p. 21, 24 D. epistulis). AMM. 31, 9, 2 exploratorum relatione . . . aperte -ctus (NOVELL. Valent. 23, 6. *cf. l. 76. p. 2022, 13*). AVG. catech. rud. 3, 3 docendo. *al.* Ⓑ *acc.*: PAPIN. dig. 48, 4, 8 consulem indicium *coniurationis* . . . -xit *mulier*. HIER. psalt. sec. Hebr. 119, 98 -is me mandata tua (*Vulg.* mandato tuo). Ⓒ *praep.*: CIC. Brut. 233 mediocriter a doctrina -ctus (off. 1, 155 a doctoribus atque d. *al.*). TERT. resurr. 55 p. 115, 7 de . . . exemplo (scorp. 12 p. 173, 8. test. anim. 5 p. 141, 29 de vestris *litteris* -cta⟨m⟩ *animam*. *cf. p. 2022, 4. 28*). PS. CYPR. tract. 3 per divinam lectionem (HIL. trin. 12, 20 p. 445B per doctrinam. VVLG. Rom. 2, 18 per legem. PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 5 p. 267 per . . . parabolas. *al. cf. p. 2022, 33. 2023. 29. 30*). RVFIN. hist. 3, 33, 3 ex quo *apologetico* . . . -i plenius scire cupientes (EVSTATH. Basil. hex. 6, 4, 10 ex . . . signis. BOETH. mus. 2, 23 p. 255, 31 ex arithmeticis. *cf. p. 2022, 8*).

β cum indicatione rei intimandae: Ⓘ *praep.*: Ⓐ in: *c. abl.*: CIC. de orat. 1, 249 in iure civili . . . satis -cti . . ., ad hoc dumtaxat, ne *eqs.* QVINT. inst. 5, 10, 102 in hoc . . ., ut *eqs.* (PELAG. in I Cor. 11, 3 p. 187, 10). FRONTIN. strat. 1 praef. in his, quae *eqs.* (2 praef.). FIRM. math. 4, 19, 11 in reliquis. PSALT. Rom. 31, 8 in via (*Hier. psalt. sec. Hebr.* monstrabo viam). RVFIN. hist. mon. 22 p. 445A in verbo *domini*. AVG. anim. 2, 1, 1 p. 336, 10 in rebus. PS. AVG. neoph. 2 p. 1207 -i in omnibus et doceri. ENNOD. epist. 2, 6, 3 p. 45, 3. CASSIOD. var. 5, 44, 4 in futuris. *c. acc.*: GREG. M. in Ezech. 1, 7, 11 p. 846B ad ultionem erigit, . . . ad patientiam mitigat, . . . in praedicationem -it, . . . ad poenitentiae lamenta compungit.

Ⓑ ad (*cf. l. 41. v. etiam p. 2017, 33*): CIC. de orat. 3, 139 ad liberandam patriam inpulit, -xit, armavit *Dionem Plato* (*sim. c. gerund.*: fin. 2, 57 ad mortem contemnendam, ad exilium, ad . . . dolorem. VLP. dig. 47, 2, 50, 3 persuadet et impellit atque -it consilio ad furtum faciendum. CYPR. domin. orat. 14 hortatur et -it. MACR. somn. 1, 7, 7 oraculo. *al.*). orat. 12 *non* satis . . . -ctus *orator* (*v. app. crit.*) ad forenses causas. Cato 29 ut adulescentes doceat, instituat, ad omne officii munus -at. Att. 5, 6, 1 consiliis idoneis ad . . . negotium. OV. trist. 2, 258 ad vitium mores. SEN. dial. 9, 11, 9 ad . . . patientiam. epist. 94, 3 ad totam vitam (PALLAD. hist. mon. I 1 p. 252B ad mores v. que monachorum [*gr.* ἐν τῷ μονήρει βίῳ]). QVINT. inst. 8 praef. 2 ad eloquentiam. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 13 ad accusationem . . . dando probationes. CYPR. eleem. 4 p. 375, 20 ad spem (CASSIOD. in psalm. 2, 7 l. 164). idol. 14 p. 31, 1 ad praecepta. HIL. in Matth. 10, 14 p. 971C ad . . . scientiam. CLAVD. DON. Aen. 1, 10 p. 11, 13 hoc dicendo. AVG. nat. et grat. 38, 45 p. 265, 28 paucis exemplis ad multa necessaria. EVGRAPH. Ter. Phorm. 49 ad cibum infantem. *al.*

Ⓒ de: VLP. dig. 27, 9, 5, 11 requirere . . . eum, qui se -at de fortunis pupilli. 40, 5, 37 de singulis. TERT. idol. 9 p. 39, 19 adv. Marc. 5, 8 p. 600, 1. ITALA psalm. 93, 12 (cod. 136 Cas.) de lege (*gr.* παιδεύσῃς, *Vulg.* docueris). CYPR. epist. 9, 1 p. 489, 2 plenissime. PS. HIL. libell. 21 p. 93, 13 informat et -it. HIER. epist. 65, 1, 6 erudiunt et -unt. PEREGR. Aeth. 14, 2 de scripturis bene -ctus (20, 9 valde. AVX. Maximin. c. Ambr. 46 p. 73, 40 caute). RVFIN. hist. 5, 19, 2 de his plenius. AVG. civ. 11, 12 p. 479, 12D. de hac re (ROMVL. fab. 78 pr. rec. gall.). NOVELL. Maior. 5, 2 de omnibus missa relatione (THEOD. MOPS. in I Tim. praef. p. 67, 9). EVGRAPH. Ter. Phorm. 24 aliquid . . . de comoedia. NICET. symb. frg. 4 p. 8, 8 B. -endus . . . et docendus. *al.*

Ⓓ *alia*: CYPR. epist. 15, 1 p. 513, 15 monere . . . et -ere plenissime circa euangelii legem (45, 4 p. 603, 14 c. omnia). 52, 1 p. 616, 11 adversus . . . machinas *haereticorum* plenissime. HIER. epist. 49, 1 super omnibus (EPIST. impp. de Asia [Bruns, fontes⁷ p. 270] I 24. *cf.* HIER. hom. Orig. in Luc. 18 p. 113, 1 s. quibus. EPIST. imp. Gord. subscr. [CIL III 12336] 3 s. his, quae *eqs.*). AVELL. p. 502, 10 erga.

(II) *enunt.*: Ⓐ *interrog. indir.* (*cf. p. 2023, 12*): QVINT. inst. 10, 1, 4 -amus, qua in ratione . . . facere quam optime . . . possit. VLP. dig. 11, 1, 11, 12 plenius -ctus, quid faciat (TERT. patient. 5 p. 7, 11 de suo experimento [*v. app. crit.*]. ITALA exod. 4, 12 [Cypr. Fort. 10. *al.*] quid loquaris [*gr.* συμβιβάσω σε ὃ μέλλεις λαλῆσαι, *Vulg.* docebo]. CYPR. epist. 14, 2 ut . . . -antur et discant. *al.*). 28, 8, 5 pr. ut . . . -ere se possint, expediet nec ne *eqs.* PORPH. Hor. epist. 2, 1, 130 ut . . ., cuius modi futura sint *tempora*, . . . -amur ex ante gestis (*cf.* CYPR. epist. 73, 5 quemadmodum [MACR. somn. 2, 15, 6 COD. Iust. 9, 9, 23, 1 *a. 290*]. SACR. Leon. 1297 quibus modis). TERT. coron. 7 l. 51 quo satis -amur, quam alienum iudicare debeamus *eqs.* ARNOB. nat. 1, 3 quotiens. AMM. 28, 1, 53 SVLP. SEV. epist. 2, 17. SORAN. p. 115, 18 ipsa mulier relatione sua -ere poterit, ad quae officia inpediatur. CASSIOD. in psalm. 115, 9. COD. Iust. 5, 31, 6 (*a. 224*).

Ⓑ ut (*cf. p. 2023, 30*): CYPR. domin. orat. 34 p. 292, 17 voce . . . monentis -ctus est, ut *eqs.* epist. 40 p. 585, 12 admonitos . . . et -ctos . . ., ut *eqs.* patient. 13 p. 407, 3 ut patientes . . . sint, -it et docet dicens: *eqs. al.* FIRM. math. 2, 30, 1 animum . . . ita formare atque -ere, ut *eqs.* HIL. in Matth. 15, 5 p. 1005B CLAVD. 22, 106. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 2 responso. CASSIOD. var. 2, 26, 2. COD. Iust. 1, 12, 6, 10 (*a. 466*). THEOD. MOPS. in Eph. 5, 25 p. 185, 1 exemplo (ORIG. in Matth. 12, 9 p. 81, 5. VITA Caes. Arel. 1, 53 hortatu . . ., sermone et e.). ORIG. in Matth. ser. 21 p. 37, 5 sermo nos -it, ut *eqs.*

Ⓒ ne: CYPR. epist. 15, 2 p. 514, 19 ignorantes -ere, ne *eqs.* 64, 1 p. 717, 17 satis fuit obiurgare . . . et -isse, ne *eqs.* 73, 16 p. 790, 3 praemoneat adque -at. HIER. epist. 51, 6, 10 (*Epiphan.*). CASSIOD. var. 6, 3, 2 vox praeconis -ens iudicem, ne *eqs.*

Ⓓ quia: MOYS. Cypr. epist. 31, 6 p. 562, 18 de scripturis, q. . . . peccatum commiserint, -endi *peccatores*.

Ⓔ quod (*c. pron. praepar. infra l. 70. 73*): SCHOL. Iuv. 15, 23 Φ -it, q. Vlixes mentiatur. HIER. in Is. 38, 10sqq. p. 393D q. . . . corpus . . . appelletur tabernaculum, . . . -it dicens: *eqs.* COD. Iust. 4, 30, 13 per . . . argumenta . . . -ere, q. *eqs.*

(III) *nudus coniunct.*: SVLP. SEV. chron. 1, 15, 1 mandatis dei -itur *populus* . . . cognosceret.

(IV) *acc. c. inf.*: TERT. praescr. 4 l. 5 -it dominus multos esse venturos *eqs.* adv. Prax. 24 p. 275, 7. CYPR. domin. orat. 22 p. 283, 19 -itur et docetur peccare se cottidie. epist. 67, 4 p. 738, 11 -it et ostendit. PALLAD. 7, 7, 1. PS. HIL. libell. 5 p. 76, 4 (*v. app. crit.*). LVCIF. non conv. 13 p. 27, 25 PAVL. PELL. praef. 3. ROMVL. fab. 72 pr. rec. gall. breviter nos -it . . . fabula. THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 7 p. 116, 12.

(V) *inf.*: HIL. in Matth. 10, 7 p. 969A -it eos dominus non admisceri eorum domibus . . ., qui *eqs.* ALC. AVIT. carm. 6, 280 discere. 6, 425 cognoscere. ARATOR act. 1, 879 caelestia . . . non terrena sequi. 2, 802 causas aperire. THEOD. MOPS. in I Tim. argum. p. 67, 6 non intendere illis, qui *eqs.* VITA Caes. Arel. 1, 23.

(VI) *casus*: Ⓐ *abl.* (*cf. p. 2021, 9*): CIC. de orat. 1, 73 omnibus ingenuis artibus -ctus (Brut. 214 parum. fin. 2, 112 a. atque virtutibus -ctum et ornatum. OV. epist. 15, 366 LIV. 1, 18, 4 FEST. p. 185. *al. cf.* VLP. dig. 13, 7, 25 artificiis [19, 1, 13, 4]). orat. 4 minus -ctus . . . artium disciplinis (CAPITOL. Max. Balb. 16, 4. *al. cf.* ARNOB. nat. 2, 10 omnibus . . . disciplinarum generibus). VITR. 1, 1, 12 eruditionibus variis. VAL. MAX. 2, 7, 6 litteris, . . . armis (PS. AVR. VICT. epit. 20, 8 Latinis l. sufficienter -ctus, Graecis sermonibus eruditus. ORIGO Const. 2, 2 minus. CIL V 3897, 4). COLVM. 11, 3, 65 -ctum atque eruditum omni opere rustico *vilicum* (HIL. in Matth. 25, 2 p. 1053B diabolicis . . . et o. et dictis). QVINT. inst. 1 praef. 23 scientia (*al. cf.* QVINT. inst. 1, 10, 5 cognitione. 4, 2, 24 notitia [CALL. dig. 35, 1, 82, 3]). APVL. flor. 20 p. 97 doctrina (met. 9, 35, 2. *cf. p. 2019, 64 et* AVG. nat. et grat. 68, 82 p. 297, 7 sanitate doctrinae). IREN. 4, 27, 1 (= 4, 42, 2 H.) sapientia. FIRM. math. 3, 7, 7 computo aut calculo. 5, 7, 4 coniectura. PS. HIL. libell. 13 p. 87, 11 rebus deificis (ADDIT. Prosp. Haun. chron. I p. 339, 22 bellicis). CASSIOD. inst. 1, 32, 3 eloquio (*i. eloquentia*).

Ⓑ *acc.* (*aliter p. 2021, 28 sqq. 77*): *pron. neutr.*: FRONTO p. 144, 7 v. d. H. (= p. 150 N.) ea *verborum lumina* . . . variis exercitationibus -bamus (THEOD. MOPS. in I Tim. praef. p. 68, 4 de ceteris . . . omnibus ea . . . -ens eum). FIRM. math. 1, 8, 7 quod (CASSIOD. var. 1, 31, 3). HIER. in Ier. 4, 1, 1 euangelio hoc ipsum plenius -ente (THEOD. PRISC. log. 114 hoc . . . nos -xit . . ., quod nervos . . . frigida nocuerunt. THEOD. MOPS. in Tit. 2, 3 p. 247, 1 [*gr.* διδάσκει]. *cf.* AVELL. p. 556, 25 haec vos). THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 7 p. 146, 9 alios . . . ista. in Col. 1, 11 p. 258, 22 illa . . . eos (ORIG. in Matth. 14, 6 p. 286, 19 illud . . . nos -it, quod . . . peccatorum . . . revocationem faciet deus [*gr.* ταῦτα διδάσκειν . . . ὅτι]). *alia*: TERT. ieiun. 7 p. 283, 14 et ordinem et significationem somnii . . . -itur *Daniel* (*iuxta form. pass. item*: AMM. 30, 4, 15 nomen et vim negotii . . . -untur *advocati*. AMBROSIAST. in Rom. 16, 3/6 p. 178C viam [*cf. p. 2023, 2*] . . . diligentius -ctus [PS. AVG. quaest. test. I 3, 1 p. 21, 17 peritiam. EPIST. pontif. Thiel Gelas. frg. 49 fidem, *cf. p. 2024, 5*]). adv. Marc. 4, 15 p. 464, 16 amplitudinem disciplinae . . . -endo ([*Kroymann*, -endae *codd.*]. *in constr. gerund. etiam* praescr. 39 l. 4 in excogitandis -endisque erroribus). ITALA lev. 10, 11 (Aug. quaest. hept. 3, 33 p. 266, 8) filios . . . omnia legitima ([*gr.* συμβιβάσεις . . . πάντα τὰ νόμιμα, *Vulg.* doceatis . . .

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

o. l.]. VITAE patr. 3, 109 o. te). psalm. 118, 27 (cod. 136 Cas. = VVLG.) viam (*cf. p. 2022, 78*) mandatorum . . . -e me (*gr.* ὁδὸν . . . συνέτισόν με, *Hier. psalt. sec. Hebr.* fac me intellegere, *Psalt. Rom.* insinua mihi). 118, 144 (*ibid.*) testimonia tua . . . -e me (*gr. ut supra, Hier. psalt. sec. Hebr.* doce me, *Vulg.* intellectum da mihi). LACT. opif. 1, 2 in litteris nihil aliud quam linguam -entibus. HIER. in psalm. 111 mores nos -ens *psalmus*. VVLG. Iob 33, 16 erudiens eos -it disciplinam. BASIL. ad fil. p. 30, 10 novam doctrinam (novā doctrinā *V*) te. COMM. instr. 1, 1, 9 ignaros . . . verum (*cf.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 144, 32 nos per . . . litteras . . . veritatem). IORD. Get. 69 philosophiam eos. *ibid.* logicam . . . eos. 71 *viros* theologiam. THEOD. MOPS. in II Thess. argum. p. 42, 10 eos et Antichristi adventum et qualiter vel quomodo sit adpariturus. in I Tim. 3, 2 p. 109, 6 sermone . . . unumquemque dogmata pietatis.

© *gen.* (*cf. p. 2024, 2*): PELAG. defens. 2 p. 6, 7 vir et sacrorum librorum et alterius eruditionis . . . sufficienter -ctus (*gr.* τῶν ἱερῶν βίβλων καὶ τῆς ἄλλης παιδείας . . . ἱκανὸς ἐπιστήμων). LIB. gener. chron. I p. 90, 21 oportet -ctum esse veritatis diaconum. THEOD. MOPS. in psalm. 34 praef. p. 172, 22 praedici . . . faciebat omnia . . ., ut . . . eos . . . studii melioris -ret.

γ *conspectus adverbiorum notabiliorum ad α et β (maxime iuxta p. p. p.)*: bene: *p. 2021, 73.* breviter: *p. 2022, 41.* diligenter: APVL. met. 6, 13, 1. diligentius: *p. 2022, 78.* LACT. inst. 4, 8, 3. magis: ALC. AVIT. hom. 8, 3 p. 119, 13. male: OPTAT. 1, 5 p. 7, 2. manifestius: FIRM. err. 28, 13. minus: *p. 2022, 55.* TERT. praescr. 22 l. 14 COD. Iust. 7, 32, 2. plenius: *p. 2021, 38. 75. 2022, 69.* PACIAN. epist. 1, 7. *al.* plenissime: *p. 2021, 71. 79. 81.* PAVL. dig. 40, 13, 4. satis: *p. 2021, 41. 56. 2022, 11.* QVINT. inst. 2, 13, 15 AMBR. paenit. 1, 4, 15 AVG. catech. rud. 10, 3. valde: *p. 2021, 73.*

b *pertinet ad corpus*: PRVD. ham. 323 per varios gustus -cta *gula*, ut *eqs.* CLAVD. 7, 42 per duros -xit *pater* membra *filii* labores.

III *i. q.* **struendo indere,** *ingerere, inserere*: CAES. civ. 2, 9, 1 eam *contabulationem turris* in parietes -erunt (*cf.* 2, 9, 8 tigna *contabulationis* . . . lateribus -bant). VITR. 1, 5, 3 in crassitudine *muri* . . . -antur *taleae*. 2, 8, 7 in crassitudinem *parietum* -entes *longitudines caementorum*. 5, 9, 7 in . . . parietibus *cloacarum* . . . tubuli -antur. HERM. Pal. sim. 9, 5, 4 in fundamentis -cti sunt *lapides* (*gr.* εἰς τὰ θεμέλια . . . ἐτέθησαν).

part. praes. **īnstruēns,** -entis *pro subst. v. p. 2020, 45.*

p. p. p. ***īnstrūctus,** -a, -um *pro adi.* *i. q. instruendo in certum statum redactus, instrumento praeditus*:

A *posit. v. sub verbo (m. pro subst. p. 2019, 13).*

B *compar.* -ior, -ius (*inde a* RHET. Her. [*compar. latet omnibus locis, ubi expresse nihil indicavi*], *pl. pro subst. p. 2024, 27*) *et superl.* -issimus, -a, -um (*inde a* CIC.): 1 *de statu apparato sc. armato, munito, utcumque expedito, apto, prompto sim.*: a *corporaliter*: α *hominum (aut rerum ad eos pertinentium, in imag. l. 48)*: *c. abl.*: RHET. Her. 4, 9, 13 omnibus rebus -iores et apparatiores (LIV. 42, 47, 3). SEN. benef. 4, 18, 1 (*in imag.*) hoc *beneficiorum commercio* . . . -ior vita (*cf. l. 57*) contraque incursiones subitas munitior. PANEG. 12, 5, 2 numero *militum* (*cf.* IVST. 6, 1, 3 militibus . . . -ior [17, 2, 13]). OROS. hist. 7, 33, 13 exercitatione virium rerumque abundantia -issimis *Gothis*. 7, 34, 5 equis armisque -issimas *gentes*. *absolute*: LIV. 8, 39, 1 -issima *acies*. 27, 45, 3 copiae (*cf.* OROS. hist. 5, 10, 1 cum -issimo . . . exercitu). PHAEDR. app. 2, 2 longe . . . -ius *genus humanum*. PAPIN. dig. 32, 91, 1 dominus *fundi* (VLP. dig. 33, 7, 12, 39. *cf.* 33, 7, 12, 15 pater familias [33, 7, 12, 27. 43]. 33, 7, 12, 47 *mater*). ARNOB. nat. 3, 22 vita (*cf. l. 49*). AVG. in psalm. 65, 19 l. 14 non . . . ditior, non . . . -ior fit. β *rerum (cf. l. 46)*: *c. abl.*: CIC. inv. 1, 58 omnibus . . . -ior rebus et apparatior *domus*. FRONTIN. strat. 2, 5, 14 -issima castra omnibus esculentis. OROS. hist. 6, 8, 11 paratae atque omni genere armorum -issimae *naves*. *ad aliquid*: CVRT. 5, 1, 36 nihil urbis . . . ad inritandas . . . cupiditates -ius (BOETH. arithm. 1 praef. p. 3, 8 ad facinus). *absolute*: TERT. anim. 30, 3 orbis *terrarum* (*antea*: cultior). iciun. 9 p. 285, 9 cum -issimo ferculo. LACT. inst. 4, 10, 10 epulis. COD. Iust. 6, 38, 2, 1 (*a. 293*) fundus.

b *incorporaliter (animantium et rerum, maxime ad animantes pertinentium. transit ad 2 e. g. l. 69)*: *c. abl.*: HOR. epist. 1, 18, 25 vitiis (*antea*: dives). LIV. 30, 1, 4 *bonis animi*. VELL. 2, 94, 2 optimis studiis maximoque ingenio -issimus. VAL. MAX. 2, 6, 8 ut omnibus virtutibus ita humanitatis quoque laude -issimus (CIL V 5127, 4). 5, 3 ext. 3 clementia et liberalitate -issimus. *? dat.*: TERT. ieiun. 17 p. 297, 5 convivandi frequentior, . . . obsonandi pollucibilior, . . . calicibus -ior. *ad aliquid*: CIC. de orat. 3, 31 ad dicendum -issimus a natura. *in aliqua re*: LACT. inst. 5, 1, 11 in virtutibus. *in aliquid*: AVG. serm. coll. Morin p. 363, 4. *absolute*: GELL. 1, 13, 9 -ius deliberatiusque *theorematium sc. additis exemplis*. APVL. Plat. 1, 14 divino beneficio -ior auctiorque *sollertia hominum*. LACT. opif. 3, 15 et -ior est ceteris animalibus et ornatior *homo accepta ratione*. AVG. c. Fel. 2, 1 p. 828, 10 (*sc. rebus ad causam agendam necessariis sicut* INTERPR. cod. Theod. 1, 22, 2). *al.*

2 *de statu hominum docto, erudito sim. (transfertur ad res e. g. p. 2024, 14. 16. 24)*: a *c. additamentis materiam eruditionis indicantibus*: α *casus*: *abl.*: CIC. de orat. 1, 256 a viro optimo et istis rebus (*sc. iuris prudentia sim.*) -issimo. 3, 137 eloquentia litteris -ior, fin. 1, 26 doctrinis (*cf.* LACT. inst. 1, 6, 3 -issimus omni genere doctrinae). PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 17, 5 *artibus* -issimum. *gen. (ambigue*: TERT. anim. 6, 6 Sorano methodicae medicinae -issimo auctore. *cf. p. 2023, 14*): SVLP. SEV. chron. 2, 42, 3 vir divinarum rerum -issimus. *acc. graec.* (*cf. p. 2022, 75 sqq.*): QVEROL. p. 61, 19 R. iura (*var. ll.* iuris, iure) -issimum. β *praep.*: CIC. Brut. 161 a philosophia, a iure civili, ab historia . . . -ior. TERT. praescr. 24 l. 16 in aliam doctrinam (*c. abl.*: CLAVD. DON. Aen. 3, 85 p. 275, 27 in omnibus. RVFIN. hist. 6, 31, 2 in divinis . . . studiis atque omni Graecorum doctrina -issimum [*gr.* εὖ μάλα διαπρέψαντα]. PALLAD. hist. mon. II 15 p. 370[A] -issimus in divinis scripturis [*gr. p. 117, 5 B.* διαλεκτικώτατον]). LAMPR. Alex. 21, 6 ad omnia -issimus. SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 9 de omnibus *rebus* -issimus. γ *nexu laxiore c. inf.*: TERT. apol. 45, 3 quid -ius, iniuriam non permittere an nec vicem iniuriae sinere? (*antea*: quid eruditius?). b *absolute*: TERT. adv. Prax. 2 p. 229, 1 -iores per paracletum. adv. Val. 5 p. 182, 10 -issimis voluminibus. LACT. opif. 1, 2 -iores doctioresque . . . fiant (AMBROSIAST. in I Cor. 14, 39. PROSP. Aug. epist. 225, 2 p. 456, 8 intellegentiores . . . -ioresque. BOETH. top. Arist. 6, 3 p. 974[A] [*gr.* ἀκριβεστέροις]). CLAVD. DON. Aen. 3, 455 p. 325, 18 ut -ior abeas (*cf.* 9, 1 p. 183, 16 venturus -ior [9, 10 p. 185, 30]. AVG. conf. 6, 9, 15 p. 114, 22 experientior -iorque discessit). 6, 320 p. 551, 22 ut -iorem redderet requirentem (6, 755 p. 605, 12 SIDON. epist. 9, 13, 3 CASSIOD. var. 4, 21, 1 GREG. TVR. Thom. p. 107, 24). 9, 245 p. 220, 21 invenietur intellectus (*i. orationis sensus*) -ior. AVG. epist. 167, 18 p. 605, 14. MACR. Sat. 5, 22, 10 grammaticorum omnium . . . -issimus *Didymus*. VEREC. in cant. 6, 7 p. 79a -issimi sapientes. *al.* *m. pl. compar.* instructiores *pro subst.*: FERRAND. canon. 219 ut prius . . . cum -ioribus tractet *preces*. FACVND. defens. 11, 3 p. 804[B] quaerendum est prius et cum -ioribus conferendum.

n. subst. **īnstrūctum,** -ī. *ad notionem cf.* VLP. dig. 33, 7, 12, 27 omnia, quae eo collocata sunt, ut instructior esset pater familias, -o . . . continebuntur. ISID. orig. 5, 25, 27 -um, quod per instrumentum efficitur, ut baculus, codex, tabula. *i. q. apparatus, supellex fundi, domus sim.* (*distinguitur ab* instrumentum VLP. dig. 33, 7, 12, 27. *cf. etiam l. 38 sqq. et p. 2018, 22 sqq.*): SCAEV. dig. 33, 7, 20 pr. non amplius . . . quam . . . -i appellatione contineri. 33, 7, 27, 4 ad -um. PAPIN. dig. 33, 7, 3 pr. -i (*var. l.* instrumenti). DIG. 33, 7 rubr. de -o vel instrumento (tit. libr. 25, 58 de -o et i. NOVELL. Iust. 128, 8. *in form. legationis*: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVI[b] 12 cum omni iure -oque i. [GREG. M. epist. 14, 14 p. 434, 6 *et* PAP. Tjäder 13, 6 -o i. que]). COD. Theod. 10, 8, 1 (= Iust. 10, 10, 2) ad -um possessionis vel domus.

adv. **īnstrūctē.** *praeter l. 48 non nisi compar.* -ius. *i. q. modo instructo*: α *fere i. q. copiose, ample*: LIV. 1, 35, 7 ludos opulentius -iusque quam priores . . . fecit. β *fere i. q. accurate, subtiliter* (*sub specie informandi, docendi*): TERT. castit. 7 l. 11 plenius atque -ius (*var. l.* str-) praescribitur. AVELL. p. 694, 25 -e atque plenissime . . . universa rescribite. PS. AVG. serm. ed. Mai 169, 5 -ius revelatione . . . debriatus. γ *fere i. q. prompte*: ANIAN. Chrysost. hom. 5, 1 p. 1022 paratius atque -ius ad recentia *audienda* convolatis (AVG. epist. 167, 2 p. 588, 10 vaniloquiis . . . p. -iusque resistimus). δ *fere i. q. diserte*: VITAE patr. Iurens. 2, 15 p. 152, 35 ab his instrui vel doceri, quibus efficacius atque -ius adapertio oris . . . ad loquenda . . . mysteria praestabatur (*antea*: facundior, disertior).

deriv.: instructilis, instructio, instructor, instructura, 2. instructus, instrumentum.

compos.: perinstruo. *v. Kamptz.*

īnstudiōsus, -a, -um. *ab* in *et* studiosus. GLOSS. II 253, 25 ἀφιλόπονος. *i. q. non studiosus*: APVL. apol. 40 si medicinae neque -us neque imperitus quaepiam remedia ex piscibus quaero.

? **1. īnstultus,** -a, -um. *ab* in *vi augmentativa et* stultus (*at cf. Goetz, Thes. gloss. emend. s. v.* praestultus). *i. q. valde stultus*: GLOSS. II 393, 54 παννανόητος: -us (*cod. e* praest-).

? **2. īnstultus,** -a, -um. *ab* in *vi minutiva et* stultus (*cf. e. g.* imbrutus, incanus). *i. q. aliquatenus stultus*: GLOSS. II 583, 10 -us ('ist- ?' *Goetz*): ⌊ex parte stultus⌋, inverecundus (⌊ ⌋ *om. cod. b*).

? **īnstupeo,** -ēre. *ab* in *et* stupere, *si recte trad.* -ēns *i. q. stupescens*: *corporaliter*: PLIN. nat. 28, 38 torporem *sputo* sedari quocumque membro -ente (*E, alii* stup-). *incorporaliter*: PASS. Perp. 20, 8 -entibus (*cod. 1, alii* stup-) omnibus ait: '*eqs.*' (*gr.* θαμβούντων ἁπάντων).

? **īnstupro,** -āvī, -āre. *ab* in *et* stuprare, *cf. composita ut* impolluere, insordidare, intemerare. *i. q. stuprare*: GREG. M. epist. 4, 6 p. 238, 6 dicitur eam *Petronellam* . . . Agnellus corruptis eius moribus -asse (*R 1,* stupr- *alii et edd.*) atque sentiens gravidam de monasterio seduxisse (*cf. Norberg, In reg. Greg. M. stud. II 152*).

[ἀνήδονος iniucundus, **īnsuābilis** (-avis *a et Goetz*, -abis *ed. Stephani*) GLOSS. II 227, 2. *var. l. falsa l. 83, e coni. vix probab. p. 2025, 33.*]

? (**īnsuādeo,** -āsī), -āsum, (-ēre). *ab* in *et* suadere. GLOSS. II 88, 33 -sus (*suspicatur Heraeus pro* insulsus, *v. Goetz s. hac voce*): ἐμπεπεισμένος.

īnsuādibilis, -e. *ab* in *et* suadibilis, *cf.* persuadibilis. GLOSS. incredibilis (IV 98, 16 *var. ll.* insidiab-, insuab-). *i. q. non suadibilis*: a *obiective i. q. cui persuaderi non potest* (*gr. respondet*

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἀπειθής sim.): ITALA deut. 21, 18 (Lugd.) si ... fuerit ... filius -is et contumax, non obaudiens vocem patris et vocem matris *eqs.* ([*Vulg.* contumacem et protervum]. 21, 20 -is ... et proritator [*Vulg.* protervus et contumax]). Zach. 7, 12 (Lucif. Athan. 1, 37 p. 132, 10 Gild. Brit. 88 chron. III p. 74, 25) cor suum statuerunt -e (Gild. *var. l.* indissuadibile. *Vulg.* ut adamantem). Tit. 3, 3 (Theod. Mops. in Tit. p. 252, 13) eramus ... sine intellectu, -es, errantes (*Hier. in loc.* inobedientes, *Vulg.* increduli). OROS. hist. 7, 37, 8 -em in plurimis et contradicentem civitatem. THEOD. MOPS. in Philem. argum. p. 265, 14 quis sic -is aut animum habens induratum, qui non *eqs.*? **b** *subiective i. q. qui persuadere non potest* (*de dictis*): THEOD. MOPS. in Gal. 5, 15 p. 96, 26 ne ista talia -ia esse viderentur (5, 16 p. 97, 9 in Col. 1, 16 p. 271, 21). in Philem. 16 p. 281, 5 adiecit 'forsan' haesitatione dictum suum non -e faciens.

īnsuāsibilitās, -ātis *f.* *ab* *insuasibilis, *cf.* insuadibilis *et* (per)suasibilis. *i. q. status eius, cui persuaderi non potest, ἀπείθεια, incredulitas*: HIER. in Eph. 5, 6 'venit ira dei super filios diffidentiae' sive '-is': ἀπείθεια enim magis a 'suasione' quam a 'fiducia' ... intellegi potest. *ibid.* -is ... sive diffidentiae.

īnsuāsibiliter *adv.* *ab* *insuasibilis, *cf.* insuadibilis *et* (per)suasibilis *et* persuasibiliter. non -r *i. q. persuasibiliter*: PS. AVG. categ. 17 categoriarum numerum terminavimus ... n. -r doctis, satis vero clare volentibus discere.

īnsuāsum, -ī *teste* FESTO p. 302 *legisse quosdam ap.* PLAVT. Truc. 271 *pro* suasum, *ubi vide. inde interpret. ut* PAVL. FEST. p. 111 -um (*trad.* insursum) appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio *et* GLOSS. II 88, 34 -um εἶδος δοκαρίω⟨ν κε⟩καπνισμένων.

1. īnsuāsus,¹ -a, -um. *ab* in *et* suasus. *i. q. non persuasibilis*: GLOSS.ᴸ II Philox. IN 564 p. 202 -um: ἀσυμβούλευτον.

2. īnsuāsus, -a, -um *v. s.* insuadeo.

? **īnsuāvidus,** -a, -um. *ab* insuavis; *si recte traditum* (*cf.* insipidus, gravidus *et v. Niedermann, IF 10, 1899, 230*). *i. q. insuavis*: HIPPOCR. aer. 7 *aquas* magis duras et -iores (insuabiliores *coni. quidam in schedis nostris, aliter Wenz, Quaest. gramm. ad ... transl. libri Hippocr. eqs. 61 sq. ex gr. κακώδεα explicans*). *Sz.*

īnsuāvis, -e. *ab* in *et* suavis. *compar.* -ius: RHET. Her. 3, 12, 22 CIC. orat. 157 GELL. 1, 7, 20. 13, 21, 12 CASSIOD. Ios. antiq. 5, 293; *cf. etiam* satis (*i. 'nimis'*) -is *l. 61*, minus -is *p. 2026, 31.* *superl.* -issimus (*e coni. l. 43*): CIC. orat. 163 MART. CAP. 3, 224 NOT. Tir. *v. infra.* NOT. Tir. 21, 55 -is. 21, 58 -issimus. GLOSS. ἀηδής. ἀήδονος. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., VARRONE, *non apud poetas praeter* HOR. sat. (*v. p. 2026, 36*). [*conicitur* CIC. orat. 158 -issima praepositio est 'af' (*Jahn* [*cf. infra l. 78*], *alii alia, codd.* una). FIRM. math. 5, 1, 10 ⟨in⟩suaves (*Dittmann in schedis nostris*, graves *Skutsch*) doctores (doctos *vulgo*) et qui graviter irasci consueverint (*an* suaves d., ⟨s⟩ed *eqs.?*, *cf. ibid. infra* fortes moderatos, sed quorum indignatio *eqs.*).]

i. q. non suavis (*c. dat. personae vel rei v. l. 74*, -is ad *p. 2026, 42.* -em facere *v. l. 80 sq.*, reddere *p. 2026, 12. per litot.* non -is *passim. gr. respondet* ἀηδής, *ubi nihil aliud adnotavi*):

I *proprie de sapore non dulci, amaro sim.* (*de ipso homine l. 64, per compar. l. 69.* -is gustu *l. 60*): VARRO rust. 3, 16, 26 e fico mel -e, ⟨e⟩ cytiso bonum, e thymo optimum. VITR. 8, 1, 2 *aqua* (*cf.* 8, 1, 7 partes *aquarum* [*antea*: gravissimae duraeque]. PALLAD. 9, 8, 2 venas [*postea*: suavitate praecipuas. 9, 8, 3 salsae, graves, tepidae, -es]). PAVL. FEST. p. 53 Lucilius (*1146*) vinum -e crucium dixit ([*cf.* ISID. orig. 20, 3, 9]. NON. p. 243, 49 'asperum *sc. v.*' [*Ter. Haut. 458*] significat -e. ANTIDOT. Brux. app. 208 [*opp.* bonum]. ORIBAS. syn. 4, 15, 18 [*coniunct.* austerus, *opp.* non bene olens]). CELS. 4, 23, 2 cum pleraque utilia -ia sint (*sc. medicamenta ut* 4, 26, 6 gustu [*Marx*, -o *trad.*] non -e. CAEL. AVR. acut. 2, 19, 115 non satis). PLIN. nat. 24, 154 cibo non -is *myrris*. APVL. met. 9, 32, 4 lactucae veteres et -es. ORIBAS. syn. 2 add. p. 139, 9 ructus (5, 47, 5 Ab [*gr.* κνισώδεις]. *cf.* NICET. vigil. 9 ne cruditates eructantes et crapulam ... ipsi nobis -es simus). 4, 14, 5 malum odorem aut -em gustum *piscium* (La mali[s] saporis et -is). 4, 30, 3 -ia sunt *mala* et nihil iuvamen habent (*antea*: sine sapore). *in comparat. et imag.*: AMBROSIAST. in I Cor. 8, 1 omnia ... sola -ia sunt et nociva; quia nec panis solus bene editur *eqs.* AVG. in psalm. 111, 4 non evomet eum *virum misericordem* deus ex ore suo tamquam -em. LEO M. epist. 15, 15 nisi venenata pocula quodam melle praelinirent *haeretici*, ne ... sentirentur -ia, quae essent futura mortifera. PS. ORIG. hom. in Matth. 4, 3 p. 266, 6 -em et malum ... fructum *diaboli*.

II *translate*: **A** *usu sollemni fere i. q. ingratus, iniucundus, non amoenus* (*c. dat. pers. p. 2026, 14. 26. 39* [*cf. l. 64*], *rei p. 2026, 23*):

1 *de iis, quae sensus offendunt*: **a** *auditum* (*de ipso sono, aliter p. 2026, 10 et sub 2 a β.* -is sonitu *infra l. 81*, dictu profatuque *l. 83*):

α *ap. gramm. et rhet.* (*cf. s. 2 a β*): CIC. orat. 157 erat -ius '*medidies*' quam '*meridies*'. 163 versus inquinatus -issima littera *sc.* 'f'. GELL. 1, 7, 20 illud *dictum* iucundius ... completiusque, -ius hoc imperfectiusque. 13, 21, 12 -ius facias, si mutes 'quem das finem ...' (*Verg. Aen. 1, 241*) *in* '*quam d. f.*' (13, 21, 25 sonitu). 17, 2, 10 'sole occaso' non -i vetustate (*var. l.* venustate) est. 18, 11, 2 quae *vocum fictiones Furii Antiatis* mihi ... *non* visae sunt ... dictu profatuque ipso taetrae aut -es esse (*postea*: ficta dure et rancide). **β** *alia*: RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 234, 24 -em ... et iniucundam esse haereticorum vocem, qui ... blasphemias in deum ... loquuntur. MART. CAP. 3, 224 vocis -issimae diritate. **b** *odoratum*: COLVM. 12, 53, 3 oleum ... non -is odoris (THEOD. PRISC. eup. faen. 45 oris). **c** *aspectum*: AMM. 31, 2, 3 in hominum figura, licet -i, ita visi sunt asperi, ut *eqs.* OP. imperf. in Matth. 50 p. 923 (*in imag.*) ut cogat eos (*sc. ecclesia homines*) deponere corticem veteris hominis inutilem et -em.

2 *de iis, quae animum vel mentem offendunt*: **a** *de rebus* (*transfertur ad personam l. 34*): **α** *variis*: RHET. Her. 3, 12, 22 quid -ius quam clamor in exordio causae? CIC. de orat. 2, 25 vitam -em sine ... studiis *sc. disputationibus* (Att. 10, 4, 6 litteras *Q. Ciceronis* ad Caesarem missas ita graviter tulimus, ut ... ipsius videremur v. -em reddidisse. PORPH. Hor. carm. 3, 12 praef. -em esse v. sine hilaritate et amore). Lael. 88 -em ... admirationem ei fore (*opp.* iucundissima). VARRO frg. Gell. 16, 18, 6 in principiis ... ipsis ineptae et -es videntur *disciplinae* (*opp.* voluptas ... vel utilitas ... disciplinarum. *cf.* GELL. *ibid.* disciplinae ... cognitio ... taetra et aspernabilis -isque). APVL. met. 5, 28, 5 squalentium foederum -e fastidium (*antea*: incompta et agrestia et horrida cuncta). **β** *de oratione* (*pertinet quodammodo etiam ad 1 a α*): ① *imprimis sub specie formae*: QVINT. inst. 8, 6, 5 neque ... vulgaris esse neque humilis nec -is ... potest *translatio*. LACT. inst. 5, 1, 28 eloquentia non -is (*opp.* sermo ieiunus ... et ingratus). NON. p. 460, 27 quod auribus triste, -e, austerum, rancidum est, 'putidum' dici posse auctoritas vetustatis admisit. AQVILA rhet. 40 p. 35. ⓘⓘ *imprimis sub specie materiae*: AQVILA rhet. 1 p. 23 necessarium dictu, set -e audientibus aut odiosum nobis. CANDID. gen. div. 11 p. 12, 23 W. nullus ... velut -e accipiat Iesum opus esse dei omnimodis perfectum. PACIAN. epist. 2, 2 p. 26 litteras meas repetas, an aliquo felle respersae sint, quid superbum, quid -e responderim (*syn.* amarum, *opp.* dulce). AVSON. 340 A p. 158, 8 materia. MART. CAP. 8, 840 et alia *astronomica* non minus -ia quam morosa. OP. imperf. in Matth. 3 p. 649 legis (*sc. veteris testam.*) ... eloquiis insipidis et -bus et agrestibus (*opp.* mellea eloquia dei). ⓘⓘⓘ *transfertur ad scriptorem*: LACT. ira 20, 2 poeta non -is (MART. CAP. 3, 229).

b *de hominibus non mansuetis, trucibus sim.* (*dub. p. 2025, 44. aliter l. 33. p. 2025, 51*): HOR. sat. 1, 3, 85 nisi concedas, habeare -is. APVL. met. 7, 23, 4 trucem ... amatorem ... atque -em ... mitiorem efficere. 9, 16, 1 -is et odiosi mariti ... caperratum supercilium. ITALA sap. 2, 12 (Cypr. testim. 2, 14 Lact. inst. 4, 16, 7 *al.*) -is est nobis et contrarius est operibus nostris *vir iustus* (*gr.* δύσχρηστος, *Vulg.* inutilis).

B *singulariter* -is ad *aliquid fere i. q. non idoneus, non aptus* (*cf.* inutilis et -is *l. 7, v. etiam l. 41*): BOETH. top. Arist. 1, 5 p. 914ᴬ omnino obscura et -is plane fuerit *methodus* ad propositum negotium.

neutr. pl. pro subst.: PS. SORAN. quaest. med. praef. p. 244, 15 videt *medicus* horrenda et tangit -ia.

adv. **īnsuāviter.** *i. q. non suaviter, non amoene, non pulchre*: *de dicendo*: AVG. catech. rud. 14, 1 si ... tristis -r catechizas *eqs.* doctr. christ. 4, 11, 21 quod (*sc. oratio*) ... si fiat -r, ad paucos ... studiosissimos suus pervenit fructus. *de sonando*: AVG. mus. 4, 16, 34 ista duo metra ... nemo ambiget suaviter singula repeti ...; at ista -r. BOETH. mus. 1, 8 cum alter *sonus* alteri officit, ad sensum -r uterque transmittitur (*antea*: aspera atque iniucunda permixtio *sonorum*, *opp.* mixtura *sonorum* suaviter uniformiterque auribus accidens). 5, 11 dissonae *voces* ... sunt, quae non permiscent sonos atque -r feriunt sensum.

deriv.: *?* insuavidus, insuavitas.

īnsuāvitās, -ātis *f.* *ab* insuavis. *i. q. status insuavis, ingratus, iniucundus*: GELL. 1, 21, 4 insolentia et -s illius *dicti* (*cf.* AVG. dialect. 7 ad suavitatem soni vel -em [*antea*: asperitatem ... et ... lenitatem]). TERT. mart. 3, 1 duritia et inbonitas et -s *vitae in papilionibus* (*opp.* deliciis). paenit. 10, 10 per -em *curationum ut sectionis, cauterii sim.* (*syn.* offensam). AVG. c. Faust. 21, 13 p. 584, 7 amara sive aspera sive aliqua -e respuenda *esca* (*opp.* dulcis, suavis. *cf.* p. 584, 24 offensio vel amaritudo vel asperitas vel -s *cibi*. CASSIAN. conl. 5, 11, 3 degustatione modicae -is offensus). CAEL. AVR. acut. 2, 19, 115 non satis ... insuavia *medicamenta deductoria* aut amaritudinis causa aut alia qualibet ⟨-e⟩ ut copiae vel coloris (*an* ⟨a⟩ut c. vel c. *sc. causa?*, *cf. Hippocr. acut. 23 p. 121, 6 K.*). *Ruhstaller.*

īnsubditīvus, -a, -um. *ab* in *et* subdere (*ad formam cf.* subditivus). *i. q. non subditus sc. passioni sim., impassibilis*: TERT. adv. Val. 27, 3 permansit *Soter* in Christo impassibilis, inlaesibilis, inadprehensibilis; ... proinde nec matris semen admisit iniurias, aeque -um (*cf. Iren. 1, 7, 2* [= *1, 1, 13 H.*] impassibile [*gr.* ἀπαθές]).

īnsubditus, -a, -um. *ab* in *et* subditus. *i. q. non subditus, non subiectus* (*c. dat. l. 80*): ITALA I Tim. 1, 9 (Theod. Mops. *in l.* p. 76, 1) iusto lex non est inposita, iniquis autem et -is, impiis et peccatoribus (*gr.* ἀνόμοις ... καὶ ἀνυποτάκτοις, *cod. d* non obaudientibus, *Ambrosiast.* inobsequentibus, *Vulg.* non subditis). ZENO 2, 17, 1 ut ... -a ... humanis gressibus liquidi aequoris terga ... perambularet.

īnsubidus, -a, -um. *ab* in *et* subidus (*v. Leumann, Glotta 20, 1932, 284 sq.*). *compar. p. 2027, 8. 9.* GLOSS.ᴸ I Ansil. IN 1647 -s (irsutus *suspicatur Schlutter*, '*pro* hispidus' *Lindsay*): setosus (*var. l.* securus, [Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

De-Vit insecurus). [*in codd. confunditur c.* insipidus *l. 16*, insubitus *l. 14.*]

i. q. non subidus: 1 *notione originaria i. q. qui libidine venerea non incitatur, languidus* (*cf. Leumann l. c.*): GELL. 19, 9, 9 ne nos ... tamquam profecto vastos quosdam et -os ἀναφροδισίας condemnetis *eqs.* 2 *notione secundaria i. q. insipidus, stolidus, insulsus sim.*: GELL. 7, 1, 2 'nihil est prorsus istis' inquit *Chrysippus* '-ius, qui opinantur bona esse potuisse, si non essent ibidem mala'. 12, 2, 11 inepti et -i hominis ioca. 13, 21 (20), 4 -ius nescio quid facies et pinguius. 18, 8, 1 quam sint -a et inertia et puerilia *scitamenta Isocratiorum* (*sc.* ὁμοιοτέλευτα, πάρισα *sim.*), facetissime ... significat *Lucilius*. LAMPR. Comm. 17, 3 fuit *Commodus* forma quidem corporis iusta, vultu -o, ut ebriosi solent. SYMM. epist. 1, 3, 1 animadverto litteras meas tibi -as (*var. l.* -bit-) non videri (CASSIOD. var. praef. 2 ut quod modo putabatur acceptum, postea legentibus videretur -um [*var. l.* insipidum]).

adv. **insubidē.** [*e coni.* GELL. 20, 1, 31 *pro* ipsum vide, *v. Heraeus, RhM. 82, 1933, 322, 2.*] *i. q. modo insubido, insipienter*: GELL. 1, 2, 4 multa atque inmodica ⟨de⟩ philosophiae doctrinis intempestive atque -e disserebat *adulescens*. MACR. Sat. 7, 14, 3 ipsam videndi naturam non -e introspexit Epicurus.

insubiectibilis, -e. *ab* in *et* subiectibilis (*cf. l. 26*). *i. q. non subiectibilis, inobsequens*: ITALA num. 20, 10 (Lugd.) dixit *Moyses ad synagogam*: audite, -es, numquid de petra hac producemus vobis aquam? (*gr.* ἀπειθεῖς, *Vulg.* rebelles et increduli).

insubiectus, -a, -um. *ab* in *et* subiectus. *i. q. non subiectus*: **a** *fere i. q. inoboediens, non deditus*: ITALA Tit. 1, 6 (Hier. in Agg. 2, 11sqq. p. 1406^{D} Theod. Mops. *ad l.* p. 238, 3 *c. interpr.*) filios habens fideles, non in accusatione luxuriae aut -os (*gr.* ἀνυπότακτα, *codd. d e al.* non subiectos, *Ambrosiast.* inobsequentes, *Vulg.* non subditos). 1, 10 (Theod. Mops. *ad l.* p. 241, 18) sunt ... multi -i, vaniloqui et seductores (*gr. ut supra, aliae vers.* non subiecti *vel* non subditi *vel* non oboedientes, *Vulg.* inoboedientes). HIER. epist. 55, 3, 3 Christus in his, qui fideles sunt, subiectus est patri ...; in his autem, qui increduli sunt, ... -us dicitur, quia pars membrorum eius non est subiecta fidei. **b** *fere i. q. non subditus, liber*: PRVD. ham. 699 (*deus ad hominem primum*) vade, homo ... -e, potens (*var. l.* in subiecta p.), rerum arbiter, arbiter idem et iudex mentis propriae, mihi subdere soli sponte tua. **c** -us oculis *i. q. invisibilis*: AVIEN. Arat. 1412 (*de aëre madido*) occulte patulo praetexitur agro -um o. terramque supernatat omnem.

? **insubitātus,** -a, -um. *ab* in *et* subitatus. *i. q. non (subito) oppressus*: ITALA II Macc. 8, 14 (rec. B) rogabant deum, ut liberarentur, quos Nicanor -os ('insubagitatos *? aut* insubiectos *?' Bulhart in schedis nostris*) vendiderat (*gr.* πρὶν συντυχεῖν, *rec. M* comprehensos, *Vulg.* priusquam in comminus veniret).

insubitus, -a, -um. *ab* in *et* subitus. *i. q. non(dum) subitus, inconsuetus*: ORIBAS. syn. 5, 29 Ab -os labores (*antea*: si ... exercere consuetus erat sive non erat; *gr. aliter*).

insubiugābilis, -e. *ab* in *et* subiugare. *i. q. qui subiugari non potest*: IVL. VAL. 1, 4 p. 6, 9 (*ad Olympiadem Alexandrum parituram*) habes ..., o mulier, ex nobis haec invicta et -ia foedera (*an per contaminationem c.* fetus *?, gr. p. 8, 1 Kr.* σπέρματα ἀνίκητα καὶ ἀνυπότακτα).

insūblum, -ī *v.* insubulum.

insubrēptibilis, -e. *ab* in *et* subrepere (*ad graeca cf. l. 59*). *i. q. quem nemo subrepere potest, incorruptibilis*: CONC.^{S} I 2 p. 77, 38 -es habens aures (= I 3 vers. Turon. p 102, 14 -em ... auditum; *cf. p. 106, 10* ne subripiatur [*pro* -repatur] ab aliquo piis auribus principum; *gr. I 1, 3 p. 18, 26* ἀσυνάρπαστον).

? **insubsidiātus,** -a, -um. *ab* in *et* subsidium, *si recte trad.* *i. q. subsidio carens*: VVLG. III Esdr. 9, 11 quoniam ... tempus hybernum et non possumus -i stare (*gr.* αἴθριοι; *an* in subdiali *vel* in subdivali *?, cf. Itala Ezech. 9, 3* [*Ps. Tert. adv. Iud. 11 l. 35*] in subdival [*var. l.* in subdivali] domus [*gr.* εἰς τὸ αἴθριον]).

insubsistēns, -entis *adi.* *ab* in *et* subsistens. *i. q. non subsistens, insubstantialis,* ἀνυπόστατος: RVSTIC. c. aceph. p. 1196^{A} si ... humana Christi natura individua est, erit igitur non -s verbum (*antea*: subsistentem).

[**insubstantia,** -ae *falso editum pro* in s. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 30 p. 1163^{C}.]

insubstantiālis, -e. *ab* in *et* substantialis. *i. q. non substantialis, sine substantia*: **a** *de natura dei*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 13 deum dicemus supra omnem exsistentiam ..., supra omne ὂν et ὄντως ὄντα, quippe ... invisibile ..., -e, incognoscibile. CANDID. gen. div. 8 -is ... deus; si autem -is, nullum ergo consubstantiale cum deo est. IOH. MAXENT. Conc.^{S} IV 2 p. 24, 1 non ... -is esse videatur *naturae qualitas*, ut nihil est (*cf.* p. 24, 3 -is ... aestimetur *natura*). **b** *alia*: PS. AVG. hypomn. 1, 5, 7 cum ... dicimus 'nihil', nomen -e nominamus, cum vero addimus 'est', rem significamus; cur ergo nomen -e, id est 'nihil', tamquam vere aliquid sit dicimus addendo 'est'?

insubstantiātus, -a, -um. *ab* in *et* substantia. *i. q. in substantiam inditus*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 26 p. 1059^{B} si ... omnia unum, quippe in substantia, multo magis deus et filius, non solum -um, sed consubstantiatum; -ta enim sunt omnia ὄντα in Iesu, hoc est ἐν τῷ λόγῳ *eqs.*

insubstantīvus, -a, -um. *ab* in *et* substantivus. *i. q. non substantivus*: **1** *i. q. substantiae expers, insubstantialis*: **a** *de dei natura* (*generatione l. 27*): IREN. 1, 14, 1 (= 1, 8, 1 H.) pater *sc. Bythos* ..., qui est inexcogitabilis et -us ([*gr.* ἀνούσιος]. 1, 15, 5 [= 1, 8, 16 H.] incorporalem et -um [*gr.* τὸ ἄρρητον καὶ ἀνεννόητον]. *cf.* 1, 14, 1 [= 1, 8, 1 H.] -um et ingenitum Aeona). HIL. syn. 4, 6 *Christum* verbum esse tantum confitentur *haeretici*, prodeuntem scilicet loquentis ore sermonem et -ae vocis incorporalem sonum (*cf.* EPIST. pontif. 235 Canon. Turner I 2, 1 p. 287 verbum filium dei ... a patre separatum, -um et finem habiturum esse contendunt [*gr.* ἀνυπόστατον]. PS. VIGIL. THAPS. trin. 7, 29 'verbo domini' [*psalm. 32, 6*] non sonum vocis -um [inconsubst- *rec. II*] esse accipias). AMBR. fid. 3, 14, 109 neque ... -us est *deus*, qui aliis dedit habere substantiam. *ibid.* nec posset -us filius dei esse, per quem cuncta subsistunt (AVELL. p. 303, 10. *cf.* RVFIN. Orig. princ. 1, 2, 2 nemo ... putet aliquid nos -um dicere, cum eum *Christum* dei sapientiam nominamus. RVSTIC. c. aceph. p. 1184^{B} nec substantiva nec -a, sed supersubstantiva res [*cf. l. 25*] est *Christus*. *v. etiam l. 13sqq.*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 22, 2 neque ... -a nomina nominamus, id est unam solam subsistentiam sentientes *in trinitate eqs.* (*cf.* IOH. MAXENT. Conc.^{S} IV 2 p. 23, 35 -am quandam et inanem naturam *trinitatis* [p. 23, 26. 43. p. 24, 7 non bene -am aestimas ... n., sine qua nulla potest persona subsistere. p. 24, 23 res (*cf. l. 20*) ... ista sive n. ... quasi -a ... aestimatur]). symb. 7 p. 346^{B} -a est generatio *Christi*. *ibid.* -um in se nihil habuit *substantia illius aeternae lucis sc. dei.* **b** *alia*: IREN. 1, 9, 4 (= 1, 1, 20 H.) unumquemque ... sermonum ... denudabit et -um ostendet figmentum ipsorum (*gr.* ἀνυπόστατον. *cf. 2, 8, 3* [= *2, 7, 3 H.*] vacuum ostensum est figmentum *haereticorum*). AMBR. hex. 1, 2, 7 minuta et -a principia *caeli et terrarum*. RVFIN. symb. 7 p. 348^{A} si ... -a scintilla, quae ignis est, ex se creaturam *sc. lucem* ... gignit *eqs.* RVSTIC. c. aceph. p. 1184^{C} mundum non esse -um. **2** *de syllogismo ad reddendum gr.* ἄπορος: RVFIN. Orig. in Rom. 2, 14 p. 920^{B} videtur ... sermo ... incurrisse in syllogismum, qui dicitur aporus, id est -us, qui et falsus appellatur.

insubtilis, -e. *ab* in *et* subtilis. *i. q. non subtilis* (*per litot.*): PAPIN. dig. 30, 11 Iulianus non -i ratione motus patrem, cuius filius heres institutus est, extero quidem habita ratione legis Falcidiae restituere hereditatem respondit, quoniam *eqs.*

adv. **insubtiliter** *vel* -supt-. *i. q. non subtiliter, non subtili ratione* (*per litot.*): VLP. dig. 2, 14, 7, 6 quod non -r dici potest. 28, 5, 1, 5 Marcellus non -r non putat ... hoc procedere.

insubtus *adv.* *ab* in *et* subtus. GLOSS. V 496, 24 deorsum, desursum, -s.

insubvertibilis, -e. *ab* in *et* subvertere, *cf.* invertibilis, inconvertibilis. *i. q. qui subverti non potest, stabilis*: PS. ORIG. in Iob 2 p. 486^{B} ipse ille *Iob* immobilis, indeclinabilis, -is, inseducibilis *respexit ad uxorem*. CONC.^{S} I 5 p. 267, 25 non quiescit conturbare rectam et -em fidei rationem (*gr. I 1, 6 p. 127, 20* ἀδιάστροφον).

insūbulo, -āre. *ab* in *et* subula. *verbum ab* ISID. orig. 19, 29, 1 (*v. l. 57*) *ad vocem q. e.* insubulum *explicandam ut vid. fictum qua ratione c.* subula *cohaereat minime liquet.*

insūbulum (-sūbl- *l. 59*), -ī *n. et* -ī, (-ōrum) *m.* (*v. l. 57*) *et ?* -a, (-ae) *f.* (*v. l. 58*). *ab* in *et* subula *derivant Walde-Hofmann II 620.* *de origine*: ISID. orig. 19, 29, 1 -i *dicti sunt*, quia infra et supra sunt vel quia insubulantur. *de notione*: GLOSS. II 88, 30 -subula: ἀντίον καὶ ἀντία (III 209, 57 -subla [*corr. ex* subla]). 230, 7 -sublum: ἀντλον, ἔνθα ὑφαίνουσιν αἱ γυναῖκες (III 321, 74. 366, 41 -subulum: ἀ.). [*it.* subbio, *francog.* ensouple, *prov.* ensouble, *sard.* issulos *et* insubros, *hisp.* enjullo, *raet.* sughel *i. q. 'iugum textorium'; val.* sul *i. q. 'cylindrus'. R.*] *nomen cuiusdam partis iugi textorii* (*cf. Blümner, Technol. I² 150*).

insūcātio, -ōnis *f.* *ab* insucare. *i. q. actus insucandi, madefaciendi*: PS. SORAN. epit. 64 manibus calidis et mollibus lanis et pressis in oleo dulci et calido leniori oportebit dolore (lenire ... dolorem *?*), si interdum etiam -bus eorundem locorum.

insuccessibilis, -e. *ab* in *et* succedere. *i. q. successore carens*: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 47, 16 -ia regni sceptra (*gr. I 1, 5 p. 130, 25* ἀδιάδοχα, *cf. I 5 p. 354, 12* sine ... successore regni sceptra).

insūc(c)idus, -a, -um. *ab* in *et* suc(c)idus. *i. q. non sucidus, aridus*: PS. AVG. serm. 7, 1 marcida membra *Sarae* ... pueritiae rubore viruerunt et -succido tepore veterascens iam corpus non tanquam concubitus, sed promissio vegetabat.

insūc(c)o, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* in *et* suc(c)us. *i. q. suco implere, madefacere, umidare*: COLVM. 7, 4, 5 lana ... vino ... et oleo -anda (7, 5, 18. *cf.* 9, 13, 5 uvae passae ... austero vino -tae [insucae *SA*]). CAEL. AVR. acut. 3, 8, 77 pane -to ex ... mulso.

deriv.: insucatio.

? **insūcus,** -a, -um *var. l. pro* -atus *l. 78.* Sz.

insūdo, -āvī, -āre. *ab* in *et* sudare. GLOSS. -andum sudore quaerendum. *inde ab* HOR., CELSO. [*var. l. dub. pro*: sudare: CELS. 1, 4, 2 (*V*). AVG. serm. coll. Morin p. 364, 7 sub onere peccatorum

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nostrorum -antes (*B, cf. etiam l. 13*; sudantes *V Mai, cf. infra*: sudatis). adsudare: CLAVD. 24, 364 (*v. vol. II 906, 62*).]

1 *intransit.*: **a** *proprie i. q. sudorem emittere*: HOR. sat. 1, 4, 72 libellos, quīs manus -et volgi. CELS. 1, 3, 10 ei, qui perfrixit, opus est in balineo ... involuto sedere, donec -et (3, 22, 5. 6, 6, 34. CHIRON 320 [sudent *Veg. mulom. 2, 88, 8*]). 1, 4, 2 in tepidario -are. 2, 2, 2 corpus ... circa partes aliquas ... -at (2, 3, 2. 2, 5, 2 [*suppl. I*]. 2, 7, 8. 3, 19, 3). 2, 17, 8 vestimentis involvendus est, ut ... -et (CHIRON 296 [*trad.* uti sudent, *quod def. Grevander, Unters. 72, 1, sed* uti *Oder non affert in indice*; ut sudent *Veg. mulom. 2, 12, 7*]. 319 [*trad.* aut]. 417 [sudet *Veg. mulom. 2, 122, 2*]). 4, 2, 9 exerceatur, -et *eqs.* *in imag.*: GREG. M. moral. 2, 75 p. 591B sub magno cordis sui pondere vehementer -at (*cf. l. 1*).

b *latius et translate c. vi incumbendi*: *α c. dat.*: CALP. ecl. 5, 10 iam ... potes -are labori (EPIST. pontif. 1056 Conc.S IV 2 p. 119, 1 duris contradictionum l. CASSIOD. var. 5, 4, 4 advocationis. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 16 terrenis [*pendet* ut, *cf. infra l. 37*]. moral. 25, 32 p. 342C amplius). FVLG. Theb. p. 184, 26 saecularibus scientiis. PELAG. epist. ad Demetr. 1 p. 16C (*inde* AVG. grat. Christ. 37, 40, *cf.* CAES. AREL. epist. ad virg. 1, 1 p. 130, 15) proposito -emus operi (SALON. in prov. p. 982D virtutibus et bonis o. [GREG. M. in euang. 13, 1 p. 1123D]. CIL X 6850/1 [= INSCR. christ. Diehl 35], 8 o. iniuncto naviter). COD. Theod. 8, 4, 28, 1 qui ... strenue susceptis armis -verit (*an abl. absol.?*). COD. Iust. 12, 35, 15 pr. (*a. 458*) milites ... solis debent publicis utilitatibus occupari nec agrorum cultui (*eqs.*) ... -are. CASSIOD. var. praef. 7 velut mediocribus fascibus -anti. 2, 31 publicis ... utilitatibus (GREG. M. epist. 8, 16 p. 18, 8 ecclesiasticis). 8, 18, 1 forensibus negotiis. GREG. M. dial. 2, 8 p. 95, 7 M. sacrificiis sacrilegis. epist. 5, 53a, 2 p. 355, 33 paulo diutius contemplationis latitudini ac moralitatis -o. in euang. 17, 8 contra peccata ... vel orationis studio vel praedicationis. moral. 29, 66 p. 514C periculis ac adversitatibus. 31, 20 p. 584D defendendis patrimoniis. *β nude*: STAT. silv. 3, 1, 126 *Hercules* -at validaque solum ... bipenni ... fodit. EVSEB. EMES. serm. 3, 5 quid ... laboro ...? quid -o? GREG. M. moral. 2, 23 p. 567A *deo* cotidie serviens -bas. *γ c. struct. variis*: SYMM. or. 3, 3 pro senibus puer dimica[n]s, pro liberis nostris aequaevus -as (CASSIOD. var. 2, 5, 2). LEONT. epist. pontif. Thiel Hil. 5, 2 fortiter sanctitati tuae -andum et anhelandum est, ut ... perducas (*v. etiam l. 17*). GREG. M. epist. 11, 39 p. 312, 10 in spiritalis operis studio ... multiplicius (moral. 16, 57 p. 1149A in huius mundi laboribus). *v. et l. 30.*

2 *transit. i. q. sudando indere*: **a** *proprie res liquidas*: AVG. gen. ad litt. imperf. p. 492, 20 terram imbribus madefactam antris ... instillare atque -are tantum, quantum ... erumpat in fontes. FVLG. myth. 2, 16 nocturni roris humor, quem vaporea (*?, v. app. crit.*; aporria *Heraeus*) siderum ... animandis herbarum sucis -ant. **b** *translate rem labore effectam*: BOETH. diff. top. 1 p. 1173D M. Tullii topicis lucem plenae expositionis -vimus.

īnsūdum ἄνυδρον, ἄβροχον GLOSS.L II Philox. IN 560. *ab* in *et* sudus.

īnsuēfactus, -a, -um. *cf. c.* 1. insuesco *et* assuefactus, consuefactus; *v. Skutsch, Kl. Schr. 290.* *fere i. q. assuefactus*: CAES. Gall. 4, 24, 3 cum illi ... notissimis locis ... equos -os incitarent.

[**īnsuēs** (*Goetz dubitanter in indice*, inserens *trad.*, insolens *Lindsay*): insolitus GLOSS. IV 98, 5 = GLOSS.L III Abol. IN 191.]

1. īnsuēsco, -ēvī, -ētum, -ere. *cf.* assuescere, consuescere *et* (*postea*) suescere. *formae perf. breviores leguntur* -eram (PLAVT. Capt. 306) *et* -erat (TAC. ann. 4, 57, 2 [-everat *ter*, -everant *semel*]; *v. et l. 64*), -erit (TER. *l. 71.* LVCR. 4, 880), -ero (*l. 61*). *de notione*: AGROEC. gramm. VII 118, 21 (= ISID. diff. 1, 104 DIFF. ed. Beck p. 46, 34 GLOSS.L I Ansil. IN 1652) consuescimus bona, -imus mala, adsuescimus utraque. GLOSS. ἐθίζω. -ero (-erit *Goetz sec.* TER. *l. 71*): consuetudine[m] fecerit. *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCR., SALL. [*dub.*: VARRO frg. Non. p. 483, 36 non -erunt (*Mueller*, in suarum *trad.*) manu⟨m⟩ opificio. TERT. anim. 31, 4 (-erat *Hartel pro* insuerat, *quod def. Waszink*). BASIL. ad fil. 16 p. 56, 16 ne ad maledicendum quemquam -as (con- *var. l.*, as- *Migne*) linguam tuam. p. 57, 2 (*L 1 et Migne pro* con-).]

1 *intrans.*: **a** *i. q. in consuetudinem faciendi vel patiendi aliquid adduci: pendent*: *α inf.*: PLAVT. Capt. 306 qui imperare -eram, nunc alterius imperio obsequor. TER. Ad. 55 qui mentiri aut fallere -erit (-vit, insuet *varr. ll.*, -verit *Don.*, *v. etiam l. 57. 61*; instituerit *Mart. Cap. 5, 495, unde* institerit *Kauer-Lindsay*) patrem. LVCR. 4, 880 quae res tantum hoc oneris protrudere nostri corporis -erit (*i. soleat*). SALL. Catil. 11, 6 *in Asia* primum -vit exercitus populi Romani amare potare *eqs.* Iug. 8, 2 *Scipio* Iugurtham ... monuit, ut ... neu quibus largiri -ret. TAC. ann. 2, 45, 2 *Germani* longa ... militia -verant sequi signa *eqs.* 4, 57, 2 *Tiberius* vitare coetus, recondere voluptates -erat. GELL. 2, 1, 1 id ... accepimus Socratem facere -visse (*Plat. conv. 175B* ἔθος γάρ τι τοῦτ' ἔχει). LAMPR. Alex. 1, 6 milites iam -verant sibi imperatores et ... facere et ... mutare. PRVD. ham. 571 *nati* -unt gignentum vivere poenis. *β dat.*: COLVM. 6, 37, 8 cui (*pullo asinino*) ... cum decem diebus -vit equa. TAC. ann. 6, 32, 2 omisso cultu Romano, cui per tot annos -verat *Phraates*. 6, 34, 2 Hiberi Albanique saltuosos locos incolentes duritiae patientiaeque magis -vere. 11, 3, 2 quibus -verat exercitationibus. 11, 29, 3 paelices, quarum is (*Claudius*) corpori maxime -verat. *γ* (ita,) ut: TAC. ann. 4, 39, 2 *Seianum* ita -visse, ut spes votaque sua ... ad principum aures conferret. GELL. 1, 17, 3 (*loq. Socrates*) cum illam (*Xanthippen*) domi talem perpetior, -o et exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam ... facilius feram. *δ* in *c. abl.*: RVFIN. Basil. hom. 1, 4 p. 1728B -ere in operibus bonis.

b *fere i. q. invalescere, inolescere*: VITR. 1, 7, 1 uti non -at in urbe adulescentibus ... veneria libido. PHILIPP. in Iob 38 p. 758B gratiam sensim -entem visceribus et medullas animae penetrantem.

2 *trans. i. q. assuefacere*: LVCR. 4, 1282 facit ... femina ..., ut -at ⟨te⟩ secum degere vitam (*c. inf. ut*: LIV. 5, 6, 1 intererat -ere militem nostrum ... victoria frui *eqs.* PRVD. cath. 9, 95 mortuos ... ut redire -ret *Christus*). HOR. sat. 1, 4, 105 -vit (insevit *recc.*) pater ... hoc me ([SCHOL.: ad libere loquendum]. EVCHER. epist. ad Val. p. 725D hoc tu caligantem mentis aciem nequaquam refugus -e). COLVM. 6, 4, 4 habetur salutaris amurca, si tantundem aquae misceas et eā pecus -as ([*SAR*, -at *kM et Lundström coll. Veg. mulom. 4, 2, 11* consuescat]. *cf.* PELAG. epist. ad Demetr. 13 p. 28B colla iugo vel frenis ora -unt [RVFIN. Orig. in lev. 14, 2 p. 481, 11 si qui os suum cotidiana paene consuetudine hoc vitio -unt]). 11, 3, 6 *semina* sic -i debent, ut *eqs.* RVFIN. Basil. reg. 69 se ipsum ad contradicendum -it (CASSIOD. hist. 6, 30, 2 ut ad paganitatem milites -ret [*Sozom. 5, 17, 2* ἑλληνίζειν προσεθίζων]. *adde l. 15*).

partic. -tus *i. q. assuetus, consuetus*: LIV. 24, 48, 6 ita se a pueris -tos.

2. īnsuēsco, -ere. *ab* 1. insuetus *formatione retrograda q. d., cf.* desuescere. GLOSS.L II Abav. IN 286 (= V Abba IN 178. Aa I 105 [inbu-]. 733. *cf.* GLOSS.L Corp. I 318) -it extra consuetudine(m) efficit(ur). GLOSS. IV 413, 59 -it (insilescit *f*) sine consuetudine facit.

[**insueto** *v.* insulto *p. 2042, 65.*]

īnsuētūdo, -inis *f. ab* 1. insuetus. *fere i. q. defectus consuetudinis*: SPART. Sept. Sev. 16, 2 fluente ... per -em cibi alvo militum. VICT. VIT. 1, 26 plerosque -o navigii ... afflixerat.

1. *īnsuētus, -a, -um. *ab* in *et* suetus. *voc.* -e STAT. Theb. 4, 831; *compar. et superl. desunt* (*praeter compar. adv.*). -sue- *bisyll.* PHAEDR. 1, 11, 5. GLOSS. ἀήθης. ἀσυνήθης. *legitur singulis locis apud* PACVVIVM (*l. 50*), RHET. Her., CIC. *saepius inde a* CAES. *et in poesi inde a* VERG. [*dub.*: LIV. 23, 30, 3 carnis ... ⌊suetae ⟨-ae⟩que⌋ (⌊⌋*Fabri*, -ae *Otto*). LVCAN. 5, 163 *Pythia* -o (invito *var. l.*) concepit pectore numen. NEMES. ecl. 1, 76 (*coni. Heinsius*). AMM. 27, 2, 6 -a (*edd. vett.*, *cf. l. 64*; et sueta *V*, et -a *E*, sueta *vulgo*, *Clark*) vexillorum ... facie territi. *fort. interpol.*: VEG. mil. 4, 12.]

i. q. non suetus (*in fig. litot. l. 54. p. 2031, 13. 18*): 1 *de eis, quae* (*qui l. 61, cf. etiam de bestia in imagine l. 81*) *obversari non solent, inusitata, nova sim. accidunt* (*hic illic c. emphasi de rebus inauditis, enormibus sim., v. e. g. l. 52. 64. 76. p. 2031, 14. al. et cf. Löfstedt, Coniectanea I 90*): **a** *adi.*: *α absolute*: ① *generatim* (*afferuntur exempla omnia usque* AMM., *inde selecta*): PACVV. trag. 239 quis tu es, mulier, quae me -o (hoc *Pomp. gramm. V 206, 27*, inconsueto *Ps. Iulian. Tol. gramm. V 319, 31 contextu turbato*) nuncupasti nomine? HIRT. Gall. 8, 23, 5 centurio ... -a re (*i. caede iussa*) permotus (CYPR. epist. 60, 2 p. 693, 16 novae adque -ae rei pavore *i. persecutionis*). VERG. ecl. 1, 49 non -a gravīs temptabunt pabula fetas. 5, 56 -um miratur limen Olympi ... Daphnis ([PHILARG.: id est aut hominibus aut sibi -um]. CE 1347 B, 20 novus -is incola l.). Aen. 6, 16 Daedalus ... -um per iter gelidas enavit ad arctos. [VERG.] catal. 9, 9 -is iactor ... curis. OV. Pont. 3, 4, 49 reformidant -um lumina solem (*cf.* SEN. Herc. f. 653 hebetes ... visus vix diem -um ferunt. PRVD. perist. 10, 955 lucis. COD. Theod. 9, 38, 6 luminibus [EVANG. de nativ. Mar. 9, 2 *virgo* lumen coeleste -um non habebat]). LIV. 2, 64, 11 -o sedente equite et insuper aures agitante sonitu saeviebant *equi*. 3, 52, 5 solitudo. 7, 17, 3 sacerdotes ... incessu furiali militem Romanum -a turbaverunt specie (*cf.* AMM. 25, 1, 14 aspectum). 28, 27, 16 -os fetus animalia edere (*de prodigiis ut*: SEN. Phaedr. 175 prodigia ... orbis -a audiet. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 10 p. 816, 26 de inopinato et -o malo). 39, 23, 13 urbes novae atque -ae libertatis vitio ... turbatas. 39, 31, 2 -a ignominia milite Romano accenso. SEN. suas. 2, 1 animus, qui frangeretur metu, -aque arma (-oque a. *vel* -o armaque *codd.*) non passurae manus. CELS. 7, 16, 2 *intestina* alienantur externo et -o spiritu circumdato (SEN. nat. 6, 27, 2). PHAEDR. 1, 11, 5 ut -a voce terreret feras *asinus*. SEN. Thy. 821 -o novus hospitio Sol Auroram videt occiduus. LVCAN. 5, 807 -a quies uni (*Corneliae*). 8, 537 laetatur honore rex puer -o, quod iam sibi tanta iubere permittant famuli. CALP. ecl. 4, 3 statione (*cf.* AMM. 20, 4, 16 -a peregrinaque metuitis loca). STAT. Theb. 8, 67 si quando novis asperrima monstris, triste, -um, ingens, quod nondum viderit aether, ede nefas, quod mirer ego *eqs.* ANTH. 426, 8 Britannia ... subdidit -o colla premenda iugo (PRVD. perist. 11, 90). AMM. 16, 12, 57 spumans ... cruore barbarico decolor alveus -a stupebat augmenta. CHIRON 355 album sputum remittit -um et alienigenum. PRVD. c. Symm. 1 praef. 74 seps (spes *trad.*) -a subit (*i. incipit*) serpere flexibus *eqs.* (*de recenti paganorum impetu*). MEROB. pros. frg. 2 B 2 quam enormis ubique et quam -a gratulatio sit. *al.* ⓘⓘ *speciatim de nondum inventis*: SIL. 5, 12 *Tyrrhenus* -a tubae monstravit

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

murmura primus gentibus. COMMENT. Lucan. 8, 458 *Venerem* relictis sedibus suis -o ante illud tempus navigio se conmisisse. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 16, 13 Nemrod . . . arripuit -am primus in populo tyrannidem.

β c. dat. (*cf. p. 2030, 56*): LIV. 30, 37, 8 (*Hannibal Gisgonem detraxerat*) quae -a liberae civitati species cum fremitum populi movisset. 38, 17, 5 haec, quibus insolita atque -a sunt, Graeci . . . timeant: Romanis Gallici tumultus assueti, etiam vanitates notae sunt. 41, 2, 13. 45, 29, 2 -a omnia oculis auribusque, quae vel socios, nedum hostes victos terrere possent. SVET. Dom. 2, 2 poeticae studium tam -um antea sibi quam postea spretum et abiectum. HEGES. 2, 9, 1 p. 150, 22 CLAVD. DON. Aen. 9, 640 p. 271, 4. CASSIOD. in psalm. 24 praef. quod . . . scripturis divinis non cognoscitur -um.

b -a *acc. int.*: VERG. Aen. 8, 248 *Cacum* -a rudentem.

c *n. pro subst.*: IREN. 2, 19, 4 (= 2, 30 H.) in dissimilibus et in -is. *ibid.* in contrariis et in -is. CLAVD. DON. Aen. 8, 105 p. 130, 21 venire navibus per -a. 8, 220 p. 147, 25 metus -i (-us *edd. vett.*). CLAVD. 1, 159 non improba posco, non -a dabis: domus haec de more requirit. SVLP. SEV. chron. 1, 32, 3 more vulgi, cui praesentia fastidio, -a desiderio sunt. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 43 nisi parva -orum multis fuerint consuetis admixta.

2 *de eis, qui (quae) aliquid facere vel pati non consueverunt*: **a** *absolute*: VERG. Aen. 8, 92 miratur nemus -um . . . scuta . . . fluvio . . . innare. TIB. 1, 4, 48 nec te paeniteat . . . opera -as atteruisse manus. OV. met. 7, 119 *Iason boves* cogit . . . -um ferro proscindere campum. LIV. 21, 35, 3 -is adeundi propius metus erat. 38, 21, 6 *Galli* saxis . . . ut -i . . . utebantur (AMM. 19, 8, 6. 30, 1, 12 ut peregrinus et -us). MANIL. 1, 741 nec signa -a tulisse . . . flammas. CELS. 1, 3, 2 laborem facilius vel puer vel senex quam -us homo sustinet. 1, 3, 3 si . . . -us aliquis laboravit. 1, 9, 6 minime . . . frigus et calor tuta sunt, ubi subita -is sunt (*cf.* 3, 22, 4 si corpus -um subita multitudine oneraverit. NOVATIAN. trin. 18 lux solis subita . . . splendore nimio -is oculis . . . faciet caecitatem). PHAEDR. 1, 2, 8 *Pisistratus* gravis omnino -is *Atheniensibus* (*aliter Heinsius, sed cf. Krischan, WSt. 67, 1954, 78 sq.; v. et l. 61*). VAL. FL. 2, 330 -is . . . iam pia munera templis reddit. STAT. Theb. 5, 91 Polyxo . . . thalamis . . . -a relictis evolat (SCHOL.: praeter solitum tollitur in furorem). 11, 94 -os angues nimia astra soporant. IVST. 1, 8, 6 *filius Tamyris* -os barbaros vino se onerare patitur. *al.*

b *accedunt structurae*: *α casus solus*: ⓘ *gen.*: RHET. Her. 4, 4, 6 -i rerum (*sic E*) maiorum. CIC. Att. 2, 21, 4 contumeliae (*cf. 3* insolens infamiae). CAES. Gall. 5, 6, 3 navigandi (*cf.* NEP. Dion 7, 3 male audiendi). 7, 30, 4 laboris. civ. 1, 44, 3 huius generis pugnae. 3, 49, 2 operum. SALL. hist. frg. 1, 29 libertati⟨s⟩. LIV. 6, 34, 6 moris eius. SIL. 3, 358 galeae. VITA Anton. 49 p. 59, 11 eius *viae* (*gr.* ἄπειρος . . . ταύτης, *Euagr.* ignarus). ⓘⓘ *dat. vel abl.* (*cf. l. 43. 56*): LIV. 23, 18, 10 exercitum . . . adversus omnia humana mala . . . duratum, bonis inexpertum atque -um. 28, 18, 6 Syphacem . . . barbarum -umque moribus Romanis. SEN. nat. 4a, 2, 1 -am aquis caelestibus terram.

β praepos.: ad: CAES. civ. 1, 78, 1 corpora -a *erant* ad onera portanda. LIV. 31, 35, 6 eques . . . -us ad stabilem pugnam. 41, 20, 11 -orum ad tale spectaculum *gladiatorum*. IREN. 4, 38, 1 (= 4, 62 H.) *a deo facta sunt* -a et inexercitata ad perfectam disciplinam (*gr.* ἀσυνήθη . . . πρός). HIER. epist. 148 (= PAVL. NOL. epist. app. 2; *fort.* PELAG.), 13, 2 rudi adhuc populo et hominibus ad oboedientiam -is. CASSIOD. hist. 1, 11, 26 ad vitam monachicae perdurationis -us (*Sozom. 1, 13, 14* τλinitε παθείας ἀήθει). in: IREN. 5, 13, 2 in (*om. A*) palaestra -i (*gr.* ἀπάλαιστροι). *γ inf.*, ut (*l. 61*): VERG. Aen. 10, 364 Arcadas -os acies inferre pedestrīs (*cf.* CORIPP. Ioh. 3, 199 conferre manum). LIV. 4, 31, 4 maesta civitas fuit vinci -a (10, 35, 2. *cf.* STAT. Theb. 4, 831 domari). 31, 18, 3 vera audire. SEN. Ag. 853 arbor . . . -a carpi. ROMVL. fab. 27, 7 rec. vet. (*cf.* W) *Athenienses* -i erant . . . deservire (gall.: ut . . . servirent).

adv. **insuētē,** *compar.* -ius. *i. q. more insueto*: AVG. epist. 137, 5 corporis sensus aliquanto -ius (mansuetius *K*; *antea attulit Cic. Tusc. 1, 38* cogitationem a consuetudine abducere) et vigilantius perscrutetur *mens humana*. CAEL. AVR. chron. 5, 3, 54 *urina* -e . . . renibus immorata. salut. praec. 56 oportet calidum vel frigidum potum non -e accipere.

deriv.: 2. insuesco, insuetudo.

2. īnsuētus *v. p. 2030, 26.*

īnsufferibilis (-rāb- *? l. 72*), -e. *ab* in *et* sufferre. [*dub. var. l. pro* intolerabilis: Ps. PHILO antiq. 16, 1 (*ed. pr.*, insufferabilis *P*).] *i. q. intolerabilis*: OP. imperf. in Matth. 28 p. 779 lex -e pondus est. ORIG. in Matth. ser. 62 p. 145, 6 qui puniuntur cogitantes fore finem doloris et propter hoc volentes viriliter eos sufferre, conpulsi tormentis -bus, dentibus stridunt.

īnsufficiēns, -entis *adi.* *ab* in *et* sufficiens. *compar. deest, superl. p. 2032, 2.* SYNON. Cic. p. 428, 5 incontrarius. invalidus. -s. inpotens. inbecillus. *i. q. non sufficiens, impar sim.* (*absol. vel c. dat.*): 1 *de hominibus, virtute divina*: TERT. adv. Hermog. 15, 1 nisi si -s fuit divina virtus omnibus producendis, quae aliquid protulerit ex nihilo. COD. Iust. 5, 62, 11, 1 (*a. 231*) an tibi adiungi . . . curatores oporteat, praeses provinciae, si te -em (*5, 36, 3* non sufficientem) deprehenderit, aestimabit. COMMENT. Lucan. 8, 376 *Parthus* -s diei et calori[s]. Ps. THEODOT. hom. 6, 1 p. 1419A quid nos dicturi sumus . . ., qui longe -issimi simus nihilque dignum habeamus, quod sacro diei argumento conferamus? 2 *de rebus*: FAVST. Aug. c. Faust. 16, 2 p. 441, 1 tibi sane -es referam gratias (EPIST. pontif. Arel. 47 p. 69, 32 LEO M. epist. 142, 1 VICTORIN. ad Ruric. epist. 2 p. 444, 15 ENNOD. epist. 7, 9, 2 p. 178, 25. 8, 15, 2 p. 210, 17. *cf.* ACT. Luciani et Marciani [BHL 5015] 9 laudes). CAEL. AVR. acut. 1, 5, 46 quamquam sit etiam hoc -s discretioni (*morborum*). GREG. M. moral. 9, 30 p. 876B *Iob* omne quod gerit, esse sibi -s pensat. VIGIL. THAPS. c. Arian. 1, 15 ne forte unius apostoli probatio -s esse perfidis videatur.

adv. **īnsufficienter.** *fere i. q. non satis, parum*: AMBROSIAST. in Eph. 3, 18 *ut* gratiae huic (*i. deo*) -ragantur (AVELL. p. 601, 20. ACT. Luciani et Marciani [BHL 5015] 7. PASS. Perp. 3, 8 p. 62, 21 B. [-es *var. l.*]). SORAN. p. 31, 17 unus . . . cibus -r duobus animalibus subministratur.

deriv.: insufficientia.

īnsufficientia, -ae *f.* *ab* insufficiens, *cf.* sufficientia. *i. q. defectus virium, inopia sim.*: TERT. uxor. 1, 4 l. 32 saecularis concupiscentia causas habet gloriam, cupiditatem, ambitionem, -am, per quas necessitatem nubendi subornat. BOETH. cons. 3, 3, 10 W. qui . . . eget aliquo, non est . . . sibi ipse sufficiens; . . . tu itaque hanc -am plenus . . . opibus sustinebas?

***īnsufflātio,** -ōnis *f.* *ab* insufflare, *cf.* sufflatio, inspiratio. *plur. l. 41.* *inde ab* ITALA, IREN.

i. q. actus insufflandi, inspiratio: 1 *usu christiano*: **a** *de inspiratione animae* (*v. infra l. 76*): IREN. 1, 5, 6 (= 1, 1, 10 H.) latuit . . . demiurgum conseminatus -i eius a Sophia spiritalis homo (*gr.* ἐμφυσήματι). 1, 30, 9 (= 1, 28, 5 H.) mundialem. 1, 30, 14 (= 1, 28, 7 H.). 3, 24 (38 H.), 2 vitae (*c. gen. obi. ut*: AMBR. Noe 25, 92 animae [AVG. anim. 1, 19, 33 p. 333, 8 *et* 26 novarum]. Ps. HIER. epist. 37, 3 [= RVFIN. apol. Orig. 9 p. 605C] non aliud dicunt esse animam quam -em spiritus dei [OROS. apol. 26, 5 vitalis. ENNOD. opusc. 10, 4 p. 420, 9]). MAR. VICTORIN. adv. Arium 3, 6 dei (AMBR. parad. 5, 28. 29. *al.*). RVFIN. Adamant. 2, 7 p. 71, 11 creatoris -o est anima (*gr.* ἐμφύσημα. *cf.* p. 73, 14. 20). *et saepe.* *inde per comparationem de inflatione utris*: AVG. anim. 3, 4, 5 emitte flatum in utrem . . .; vide, illa -o qualia damna . . . fecisset *eqs.* (*cf. Vinc. Vict. ibid.* ex utris inflatione [-e *B*]). **b** *varia*: ITALA *p. 2033, 15.* AVG. in euang. Ioh. 99, 7 (*ad Ioh. 20, 22, v. p. 2033, 20*) illa -o (*eodem spectant*: 122, 2 LEO M. serm. 73, 2. *al.*). Ps. AVG. symb. 3, 1, 1 p. 661 (*de baptismo praeparando*) exorcismis, orationibus, canticis spiritualibus, -bus *eqs.* Ps. VIGIL. THAPS. c. Marivad. 3, 84 tit. de communi -e (*patris et filii ut supra, spiritus sancti sec. p. 2033, 8*).

2 *usu medicinali* (*cf. l. 61*): CAEL. AVR. chron. 1, 4, 136 naribus aceti [insufflati] -e *adhibita*.

īnsufflātus, *abl.* -ūm. *ab* insufflare. *i. q. insufflatio*: AVELL. p. 250, 10 si ab -u suscepissent *apostoli* spiritum, non diceret *Christus* 'accipite' (*v. p. 2033, 21*).

***īnsufflo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* sufflare, *cf.* inspirare. *in codd. saepius scrib.* -sufl-, *e. g.* ITALA Ioh. 20, 22 (codd. d e). *formas perf. in schedis inveni breviores* -asse (IREN. 1, 5, 5 [= 1, 1, 10 H.] *al.*), -asset (HIER. Didym. spir. 2. *al.*), *longiores* -verat (AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 16, 2), -verit (AVG. civ. 18, 31 p. 299, 4 D.). *de differentia ab* inspirare *v. p. 1960, 2. 3; cf. l. 79.* *graece resp.* ἐμφυσᾶν, *ubi nihil aliud adnotatur.* *legitur inde a* SCRIB. LARG., ITALA, *in poesi nonnisi* PRVD. *p. 2033, 33.*

intransitive i. q. flatum immittere, transitive i. q. flando immittere (os plenum *pro materia infra l. 64; in fig. etym.* insufflationem *l. 83. p. 2033, 15,* flatum *infra l. 78*) *vel inficere* (*l. 72. p. 2033, 29. 38, cf. var. l. p. 2033, 16*): 1 *usu profano* (*cf. p. 2033, 14*): **a** *de hominibus*: *in arte medica* (*transitive*): SCRIB. LARG. 10 (= MARCELL. med. 1, 10) *medicamina* per pinnam vel calamum scriptorium naribus -entur ([*Helmreich ex Marcello*, suffl- *trad.*]. VEG. mulom. 1, 10, 4 per fistulam vento naribus. 2, 21 per quam *fistulam* . . . os plenum vino -et [*Chiron 84* rostrum mero impleat et . . . sufflet]. MARCELL. med. 11, 34. THEOD. PRISC. eup. faen. 42 [*sim.* Ps. THEOD. PRISC. add. p. 272, 21]. CASS. FEL. 31 p. 63, 12 per calamum. *cf.* 30 p. 61, 16 naribus calamo). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 122 acetum . . . naribus. CASS. FEL. 30 p. 61, 19. ORIBAS. syn. 5, 10 p. 55 (*gr. 5, 10, 2*). *ad cibum refrigerandum*: AVIAN. fab. apol. 29 cuius *pulmenti* ille volens mitigare calorem . . . crebrius -vit. **b** *de serpente*: Ps. APVL. herb. 130 l. 8 quod viderit, -at et incendit *holochrysus*. **c** *de vento* (*cf. p. 2033, 8*): ITALA (= VVLG.) IV Esdr. 11, 2 omnes venti coeli -bant ad eum (*i.* ἀετόν, ad eam *var. l.*, in eam *Vulg.*). VEREC. in cant. 1, 9 -ante vento urente tota nocte mare vertit in siccum.

2 *usu christiano spectat ad*: **a** *spiritum vitalem*: *α de deo creatore*: ITALA gen. 2, 7 (Tert. resurr. 5 p. 32, 17. *al.*) *deus* -vit in faciem eius flatum vitae (in eum, ei *sim. et* spiritum, spiraculum *aliae verss.*; *Vulg.* inspiravit). VVLG. sap. 15, 11 qui inspiravit illi animam . . . et qui -vit ei spiritum vitalem (*gr.* ἐμπνεύσαντα . . . ἐμφυσήσαντα). *huc respiciunt e. g.*: IREN. 1, 5, 5 (= 1, 1, 10 H.) demiurgus fecit . . . hominem choicum . . . et in hunc -asse psychicum definiunt *haeretici*. 3, 24 (38 H.), 2 deus insufflationem vitae -vit in (*om. pars codd. et edd.*) eis. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 10, 2 -vit te *ani-*

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mam deus et fecit in animam viventem (Avg. anim. 1, 14, 17 p. 317, 14 singulis. *al.*). Alc. Avit. c. Arr. 30 p. 13, 23 (*affertur textus scripturae sacrae confictus*) -vit deus spiritum in animam vitae. *β de prophetis vel spiritu mortuos resuscitantibus*: Itala III reg. 17, 21 (Aug. quaest. Simpl. 2, 5) *Elias* -vit puero ter (*Vulg. aliter. cf. de Elisaeo* [*IV reg. 4, 34*]: Ambr. inst. virg. 11, 74. Avg. anim. 3, 5, 7 p. 366, 1 in faciem . . . ad instar primaevae originis). Ezech. 37, 9 (Iren. 5, 15, 1 Ambr. exc. Sat. 2, 75. *al., cf.* Vvlg.; *ad spiritum*) -a in mortuos (super interfectos *Vulg., gr.* εἰς) istos et vivant.

b *spiritum irae divinae* (*in compar. c. folle fabrili l. 14*): Itala Ezech. 21, 31 (cod. n. 176) in igni irae meae -bo in te (*gr. 21, 36* ἐπί σε, *Vulg.* sufflabo). 22, 20sq. (Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 237^D, *cf.* Ambr. in psalm. 118 serm. 3, 15, 3 [*v. 21*]) sicut recipitur aeramentum . . . in medio camini ad -andum in igni, ut confletur (*gr.* τοῦ ἐκφυσῆσαι εἰς αὐτὸ [ἐμφυσῆσαι εἰς αὐτὰ *A*] πῦρ, *Vulg. aliter*): ita . . . -bo ⌊in vos insufflationem ignis⌋ irae meae (⌊ ⌋ in vos in igne [vos in i. *vel* in vos i. *varr. ll.*] *Ambr., gr.* ἐκφυσήσω ἐφ' ὑμᾶς [εἰς ὑ. ἐκφύσημα *A*] ἐν πυρὶ ὀργῆς μου, *Vulg.* succendam vos in igne furoris mei).

c *spiritum sanctum*: Itala Ioh. 20, 22 (codd. d e *al.* = Vvlg.) *Christus* -vit (in eos *add. d*) et ait (dicit, dixit *varr. ll.*) illis *apostolis*: 'accipite spiritum sanctum'. *hinc pendent e. g.*: Firmil. Cypr. epist. 75, 16 p. 821, 1 in . . . apostolos. Ambr. spir. 1, 4, 55 *spiritus sanctus* -tus est apostolis (*al.*). Hier. Didym. spir. 2 in faciem discipulorum (Avg. serm. 265, 8, 9 Avell. p. 250, 14). Epist. pontif. 937 Conc.^S IV 2 p. 166, 35 in discipulis.

d *varios flatus sive salutares sive noxios*: Itala Tob. 11, 13 (Reg., Sangerm. 4. 15) -vit in oculis Thobis *caeci* (*gr. 11, 11 cod. S* εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, *Vulg. aliter*). Iob 4, 21 (Clem. ad Cor. 39, 6) *deus* -vit eos et mortui sunt (*gr.* αὐτοῖς, *Hier. interpr. Iob* afflavit, *Vulg. aliter. cf.* Ambr. Iob 1, 4, 10 qui -ret domos luteas inhabitantibus). Nah. 2, 1 (Hier. in Nah. 1, 15 p. 1243^A Aug. civ. 18, 31 p. 299, 2 D.) *deus* ascendit -ans (qui -at *Aug.*) in faciem tuam *in tribulatione* (*Vulg. aliter*). Prvd. perist. 10, 920 *Romanus* ut hos paratus (*paganae sacrificationis*) perspicit, -at, ipsos ceu videret daemonas (*cf.* Pass. Aureae [BHL 809] 13 *fidem deserere iussa* -vit in faciem vicarii. Pass. Sus. [BHL 7937] 4). Salv. gub. 8, 18 *Iudaei* cum inridebant *Christum*, cum maledicebant, cum -bant in faciem eius. Greg. Tvr. vit. patr. 18, 1 p. 734, 22 dedit . . . ei *Vrso* dominus et gratiam curationis, ita ut, -tis (suffl- *cod. 4*) inergumenis, protinus daemonia eicerentur a corporibus obsessis (*de exorcismo ut* Isid. eccl. off. 2, 21, 3 -atur in eis). Ven. Fort. vita Albin. 12, 34 illo -ante in eius faciem temerator sacerdotis celeri morte multatus est.

structurae ad notionem immittendi: dat., in *c. acc. passim*, in *c. abl. l. 25. 27. 40. p. 2032, 83*, ad *p. 2032, 73*, super *l. 8*.

deriv.: insufflatio, insufflatus. *Kuhlmann.*

? **insultās,** -ātis *f.* *ab* in *et* suere, *cf.* 2. insutus, inconsutus. *i. q. qualitas texturae non consutae*: Potam. subst. 5 Migne suppl. 1, 204 cuius *tunicae* . . . indiscissis pinnarum lateribus . . . -s et fila servantur *in texendo* (*tractat Ioh. 19, 23*). *W.*

insul insulis sicut exul declinatur et consul consulis (Gloss. V 522, 48). *vox notionis incertae, fort. ad analogias illas ficta.* *Kuhlmann.*

***insula, -ae** *f.* [*falso derivatur ab* in *et* sal '*mare*', *quod poetarum graecissantium proprium est, vix recte ab* in *et* salum; *potius fluxisse videtur ex gr.* νῆσος, *ita ut aut in forma* *nisula *ex osc.* *nīsida (<*gr.* νησίδα, *cf. Skok, Glotta 25, 1936, 222*) *recepta* n *post praepos. in praecideretur et in* *isula *restitueretur* n *ante* s *urbanitatis causa* (*cf.* tensaurus *etc.*) *aut* *ēsula (<*nēsa <*gr.* νῆσος *f.*) *in* *ēnsula > īnsula *deflecteretur. Szemerényi.*] *de origine ab* in salo: Pavl. Fest. p. 111 (*l. 72*). Mart. Cap. 6, 643 inter fluenta emergentes terras, quae, quod in salo sint, -ae vocitantur. Cassiod. in psalm. 71, 10 Isid. orig. 14, 6, 1 Gramm. suppl. 264, 31. *de scriptura*: insol-: *passim.* isul-: CIL VI 33864. isol-: Diosc. 8^{ies} (insula *deest*). iscla (*v. infra l. 80 sqq.*): Diosc. 4, 148 p. 69, 11. *cf.* 5, 132 p. 226, 1 scla. Inscr. christ. Diehl 1092, 7 (*carm. s. VI e cod. Hispano*) in scola. *notatur*: ins: CIL III 460. insul: Fast. ann. Iul. Esquil. Febr. 13 (CIL I² p. 210). CIL III 450 VI 67. 3973. insular: CIL XI 1331. Not. Tir. 42, 50. *de prosodia*: Serv. Aen. 1, 187 *producitur* 'in' syllaba, ut '-a', 'infula'. *de notione*: Pavl. Fest. p. 111 ⌊-ae dictae proprie, quae non iunguntur communibus parietibus cum vicinis⌋ circumituque publico aut privato cinguntur; a similitudine . . . earum terrarum, quae in fluminibus ac mari eminent suntque in salo (⌊ ⌋ Gloss.^L III Abol. in 68). Don. Ter. Ad. 578, 1 ('angiportum', *v. vol. II 46, 65*) inter portus . . ., hoc est inter domos; nam domos vel portus vel -as veteres dixerunt. Gloss. II p. XII urbs . . . dividitur in sex partes id est templa domos vicos -as plateas et angiportas . . . -ae qui inter vicos sunt horti (*v. l. 81 sq*). Gloss. νῆσος. συνοικία. οἰκία. terra brevis mare cincta. *graece resp.* νῆσος, νησίς, *quod fere non adnotatur.* *legitur inde a* Naev. (carm. frg. 39), Plavto, *notione sub II illustrata inde a* Cic.
[*ad I: it.* isola, *hisp.* isla, *port.* ilha, *francog.* île, *prov.* iscla, *catal.* illa.
ad II: port. ilha, *it.* isola. *not. q. e. 'regio hortis vel virgultis iuxta flumen insignis' (v. l. 76): It. mer.* isca, *Francog. mer.* iscla. *R.*]

[*confunditur in codd. c.* incola (Prop. 4, 9, 9 Ivst. 32, 2, 2), infula (Cic. Att. 9, 10, 2 [*loco corrupto*]. *al.*), inlusa (Caes. civ. 3, 23, 1), (in) silva (Caes. Gall. 6, 31, 3 Plin. nat. 16, 5 [*restit.* -a 12, 66. 16, 111]). *dub. vel falso trad.*: Lvcil. 311. Vitr. 7, 7, 3 (in sola *Krohn*). Pavl. coll. Mos. 12, 6, 1. Hyg. fab. 79, 2 per -am (*'suspectum' Schmidt*, ⟨paen⟩insulam *Bolte, RE IV A 2031, 36*) Taenaream. *dub. interpret.*: CIL V 8139 (= Inscr. Ital. X 1, 85) -a Minervia (*v. edd. ad l.*).]

I *i. q.* ***terra aquis*** *(mari, flumine, lacu)* ***cincta*** (*c. respectu incolarum e. g.* Cic. Manil. 55 -a Delos . . . nihil timebat. fam. 15, 4, 15 *v. p. 2037, 27; de -is sub aequore latentibus v.* Varro *vol. II 389, 37.* Gell. 12, 13, 18): **A** ***strictius***: **1** *exempla notionem illustrantia*: **a** *pertinent ad definitionem*: *α iuxta posita varia*: Cato orig. 96 urbes -asque. Cic. Flacc. 30 sinus, promunturia, litora, -as, urbis maritimas. Balb. 13 vos . . ., mutae regiones, inploro, et sola terrarum ultimarum, vos, maria, portus, -ae, litora. nat. deor. 2, 99 agri -ae litoraque. 2, 100 -arum . . . orarum ac litorum. Liv. 23, 26, 3 -as maritimamque oram. Plin. nat. 37, 3 -arum ac litorum. Apvl. mund. 4 *terra* sinuosis inflexa litoribus, distincta -is. Tert. adv. Iud. 7 l. 36 et abditarum multarum gentium et provinciarum et -arum nobis ignotarum (Optat. 2, 1 p. 33, 11 Novell. Valent. 1, 1, 1 Oros. hist. 1, 2, 106. *al.*). Comm. apol. 883 per mare, per terras, per -as atque latebras. *al.*

β opposita et affinia (*cf.* paeninsula *infra l. 48*): scopulus: Varro ling. 7, 22. Val. Max. 3, 2, 23 in scopulum vicinum -ae (*ibid. iterum*). Mela 3, 4 scopulo magis quam -ae (Plin. nat. 4, 51 verius [5, 42]). Tert. anim. 30, 3 nec -ae . . . nec scopuli. Clavd. carm. min. 53, 63 nunc -a deserit aequor, nunc scopuli latuere mari. continens (*cf. vol. IV 710, 44sqq.*): Liv. 31, 3, 5 circa omnes non continentis modo urbes, sed etiam -as. Vell. 1, 2, 3 Sen. dial. 6, 17, 2 Cvrt. 4, 2, 5. *al.* Mela 3, 55 quae Sarmatis adversa sunt, . . . alias -ae videntur alias una et continens terra. Plin. nat. 5, 76 Tyros, quondam -a . . ., nunc vero . . . continens. *al.* saxum: Sen. nat. 2, 26, 5 saxum . . . in magnitudinem -ae crevit. Avien. ora 353 (*de columnis Herculis*) dicit Euctemon . . . non esse saxa aut vertices adsurgere . . . memorat -as duas interiacere. orb. terr. 605 ut quaeque . . . surrexerit -a ponto, ordine quo steterint pelago circumflua saxa. *al.* terrae: Mela 3, 1 terrarum -arumque (Tac. Germ. 45, 5). Avg. civ. 12, 10 p. 526, 22 D. regio parsque terrarum, . . . -a. Novell. Iust. 9, 3 omnes terrae, omnes -ae. *al.* promunturium (*cf. supra l. 12*): Plin. nat. 5, 119 in promunturio, quod -a fuit. Flor. epit. 2, 2, 32 omnibus promunturiis -isque. Isid. orig. 14, 7, 1 commune est -is ut promineant; inde et loca earum promuntoria dicuntur. petrae: Plin. nat. 12, 108 in -is petrisque. 13, 136 circa Cretam -am . . . in petris (*cf.* 32, 66 in Creta -a iuxta terram in petris). mons: Vvlg. apoc. 6, 14 omnis mons et -ae. loca: Svlp. Sev. chron. 1, 4, 4 loca atque -as. Greg. M. epist. 5, 34 -ae et loca.

b *similitudines, comparationes*: *α in describendis terris*: ① *paeninsulis*: paene -a, paeninsula (*diiungitur l. 64*; -a *praecedit l. 65; opp.* -a *l. 49. 52. 58*; Gloss. χερρόνησος, *cf. l. 53*): Catvll. 31, 1 p. -arum, Sirmio, -arumque ocelle. Caes. civ. 3, 40, 2 *moles* p. -am oppidum effecerat (Plin. nat. 3, 95. 4, 97. Oros. hist. 1, 2, 69 *de Hispania. cf.* facere: Plin. nat. 6, 7 *de Asia.* Ampel. 7, 4 *de Peloponneso.* Hier. in Am. 1, 9/10 p. 1000^A ut ex -a p. -am faceret *Alexander*, quam Graeci vocant χερρόνησον [*de Tyro ut* in Hab. 1, 6sqq. p. 1279^B]). Liv. 25, 11, 1 in p. -ae modum. 25, 11, 11. 26, 42, 8 ab intimo sinu p. -a excurrit (Plin. nat. 3, 129 Histria ut p. -a excurrit. 4, 107. 6, 18). 32, 21, 26 p. -a est Peloponnesus (Mela 2, 38 quasi p. -a extenditur. Plin. nat. 4, 9. *cf. l. 52. p. 2037, 75*). 33, 17, 6 Leucadia nunc -a . . . tum p. -a (Plin. nat. 4, 5). Mela 1, 84 in cornu p. -ae. 1, 89 abit in p. -ae faciem. 1, 98 in cervice p. -ae. 1, 112 *regio* p. -am reddit (2, 4). 2, 24 in radicem . . . p. -ae. Plin. nat. 2, 211 Taurorum (*cf.* 4, 85). 3, 99 Calabriam in p. -am emittens *sinus.* 6, 143 p. -a Arabia inter duo maria . . . procurrens (12, 84. 86). *al.* Flor. epit. 3, 6, 11 (*inter latebras piratarum*). 4, 2, 59 Pharon. Avien. ora 708. Amm. 22, 8, 41 longo exinde intervallo p. est -a. Rvt. Nam. 1, 528 *villa* latet expulsis -a p. fretis. *e coni. supra l. 4.* *liberius*: Liv. 5, 33, 7 mari supero inferoque, quibus Italia -ae modo cingitur (*in lusu verborum*: Prosp. c. coll. 21, 2 p. 271^C *Coelestinus Coelestium* totius Italiae finibus iussit extrudi; . . . ordinato Scotis episcopo [*sc. Palladio*], dum Romanam -am studet servare catholicam, fecit etiam barbaram Christianam). Cvrt. 3, 1, 13 *Asia* quia continenti adhaeret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, speciem -ae praebet. Mela 2, 80 Mesua collis incinctus mari paene undique ac, nisi quod angusto aggere continenti adnectitur, -a. Lvcan. 6, 25 *urbs Dyrrachium* clausa profundo undique . . . exiguo debet, quod non est -a, colli. ⓘⓘ *orbe terrarum*: Cic. rep. 6, 21 omnis . . . terra, quae colitur a vobis . . ., parva quaedam -a est circumfusa illo mari quod *eqs.* nat. deor. 2, 165 quasi magnam quandam -am . . ., quam nos orbem terrae vocamus (*infra*: partes eius -ae . . ., Europam Asiam Africam). Apvl. mund. 4 omnem hanc terrenam inmensitatem Atlantici maris ambitu coerceri -amque hanc unam esse cum -is suis omnibus. 7 hanc nostram -am id est hunc terrarum orbem. Firm. math. 1 prooem. 5 quatenus Oceanus . . . terrae spatium in modum -ae undarum suarum circumfusione concludat. Avien. orb. terr. 12 Oceani . . . terra salo praecingitur omnis, parva ut . . . caput effert -a ponto (*cf.* Prisc. periheg. 9 -a ceu). ⓘⓘⓘ *terris inundatis*:
[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SEN. nat. 3, 27, 13 *in diluvio* -arum modo eminent 'montes *eqs.*' ([*Ov. met. 2, 264*]. 4 a, 2, 11 oppida -arum m. exstant, *cum Nilus se in agros ingessit*). CVRT. 9, 9, 18 aestus . . . campos inundaverat tumulis dumtaxat eminentibus velut -is parvis. Ⓘⓥ *Aegypto* (*respicitur Delta*): PLIN. nat. 5, 48 inter -as quidam Aegyptum retulere, ita se findente Nilo, ut triquetram terrae figuram efficiat.

β de navibus, ceto: Ov. fast. 4, 303 *carina* velut medio stabilis sedet -a ponto (SIL. 10, 321 Lagea ratis, vasto v. -a ponto conspecta). EVSTATH. Basil. hex. 7, 6, 7 *cetus* putatur esse -a, cum se ad summas undas . . . sustulerit (*gr.* νήσων . . . φαντασίαν παρέχεται).

c -a *terra longinqua vel remota habetur*: *α de terra fabulosa, commenticia*: PLAVT. Asin. 34 apud fustitudinas ferricrepinas -as, ubi vivos homines mortui incursant boves. Trin. 549 fortunatorum . . . -as, quo cuncti qui aetatem egerint caste suam conveniant (*v. vol. VI 1, 1197, 25sqq. cf.* CIC. fin. 5, 53 in beatorum -is [phil. frg. V 50 M.]. HOR. epod. 16, 42 arva beata . . . divites et -as [carm. 4, 8, 27]). 928 ad Rhadamantem in ⌊Cecropia -a⌋ (*corruptum*; Cercopia *Meursius, Guietus*).

β de loco exilii: VELL. 2, 100, 5 Iulia relegata in -am (TAC. ann. 3, 68, 2 in -am Gyarum. PLIN. epist. 8, 14, 12. TERT. apol. 12, 5 in -is [-as *Fuld.*]. *et passim ap.* ICTOS, *in formula* VLP. dig. 48, 22, 7, 17 moris est ita pronuntiari 'illum provincia illa -isque eis [eius *Haloander*] relego *eqs.*'). SEN. dial. 11(12), 6, 4 deserta loca et asperrimas -as, Sciathum et Seriphum . . . percense: nullum invenies exilium *eqs.* PLIN. nat. 7, 36 deportatum in -am desertam (TAC. ann. 4, 13, 2 in -am Amorgum. *et passim ap. ICtos*). TAC. hist. 1, 46, 5 tamquam in -am seponeretur (*cf.* CAPITOL. Pius 8, 10 ut . . . in -a deserta poneretur). 4, 44, 2 egressos exilium in easdem -as redegit. ann. 1, 3, 4 uti nepotem . . . in -am Planasiam proiecerit (4, 71, 4). 1, 53, 1 *Iulia* Pandateria -a . . . clausa (14, 63, 1). 1, 53, 4 amotus Cercinam, Africi maris -am, . . . exilium toleravit (4, 31, 3. *cf.* 6, 30, 1 demoti). 2, 85, 3 in -am Seriphon abdita est. 2, 85, 4 in -am Sardiniam veherentur (*cf.* 3, 1, 1 Corcyram -am advehitur. SVET. Tit. 8, 5 in asperrimas -arum avehi). 3, 38, 2 ut teneretur -a (*cf.* SVET. Aug. 19, 2 continebantur [TERT. fug. 9, 1]). 13, 43, 5 in -a⟨s⟩ Baleares pellitur. *al.* PLIN. paneg. 35, 2 cum . . . -as omnes . . . delatorum turba conpleret. SVET. Aug. 65, 3. 65, 4 Agrippam . . . in -am transportavit. *al.* TERT. apol. 39, 6. VLP. dig. 1, 12, 1, 3 -am, quam imperator adsignaverit (*al. cf.* 32, 1, 3 adnotavit). 48, 22, 7, 1 damnare in . . . -am. PAVL. sent. 1, 21, 4 in -am dari (SVLP. SEV. chron. 2, 51, 4 COD. Iust. 9, 51, 5). SPART. Hadr. 5, 5 in -a exulabat. HIER. hom. Orig. in Ezech. 10, 1 p. 417, 2 in -a aliqua solitudinis vivere. p. 417, 9 de -a et de exilio. *al.*

γ de secessu monachorum: HIER. epist. 3, 4, 2 puer . . . -am . . ., cui asperae cautes et nuda saxa et solitudo terrori est, quasi quidam novus paradisi colonus insedit. 60, 10, 2 aut ad Aegypti monasteria pergere . . . vel certe -arum Dalmatiae . . . solitudines occupare. SVLP. SEV. Mart. 6, 5. RVT. NAM. 1, 440 squalet lucifugis -a *Capraria* plena viris. EVCHER. instr. praef. p. 66, 1 primo -arum (*sc. Leri et Lerini*), postea etiam ecclesiarum magistro (FAVST. REI. epist. 7 p. 202, 10 per omnes -as et ecclesias. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 654G *abbas* praefertur -ae *Lirinensi*, praeparatur ecclesiae). HIL. AREL. vita Honorat. 12 l. 6. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 654F -ae Lirinensis (ENNOD. opusc. 4, 37 p. 391, 28 VITA Hil. Arel. 7 l. 2). *al.* ENNOD. opusc. 3, 93 p. 354, 23 singula sanctarum habitationum loca visitavit: medianas -as, Stoechadas (*Sirmondius*, cycladas *trad.*), Lerum ipsamque nutricem summorum montium (*i. episcoporum*) planam Lerinum adiit (*cf.* 4, 40 p. 392, 25 in illa nutrice sanctorum -a). GREG. M. epist. 1, 48 dura est in -is congregatio monachorum. 1, 50 huius -ae (*sc. Gorgonae*) monasteria (*ibid. de providendo in Corsica monasterio*). *al.* *ni fallimur, transfertur ad ipsum coenobium* (*syn.*): VITA Caes. Arel. 1, 12 defuncto abbate in suburbana -a civitatis (*sc. Arelatensis*) dirigitur . . ., ut monasterium . . . ad disciplinam formaret abbatis; suscepit ergo vitam in suburbano coenobio (*cf.* 1, 13. '*huius monasterii nullum amplius exstat vestigium*' *Mabillon*).

2 *stilistica et iuncturae*: **a** *de descriptione*: *α c. verbis, quae spectant ad*: ⓘ *aquas ferentes, circumdantes*: PLAVT. Men. 231 an quasi mare omnis circumimus -as? CIC. rep. 2, 8 fluctibus cinctae natant (*v. vol. III 1066, 5sqq.*). CATVLL. 31, 1 quasumque . . . fert . . . Neptunus (*cf.* AVIEN. orb. terr. 803 vehit). Ov. fast. 3, 568 quam . . . verberat unda freti. LIV. 21, 27, 4 -ae circumfusum amnem (*cf.* 28, 32, 8 circumfusam Oceano -am [VELL. 1, 2, 3]. APVL. mund. 4 *-as* circumfundit Oceanus. *v. et p. 2034, 76*). VELL. 2, 101, 1 quam amnis Euphrates ambiebat (PLIN. nat. 6, 73 -as mari *ambiente*. APVL. mund. 4 sicut hae -ae interfluuntur . . ., ita illae . . . fretis . . . ambiuntur). MELA 1, 51 -am amplexus *Nilus* (PLIN. nat. 5, 63 PANEG. 6, 6, 4. *cf.* PLIN. nat. 5, 41 complectuntur [6, 86]). PLIN. nat. 3, 57 mari circumdata (PRISC. perieg. 1081). SIL. 12, 355 circumvallata profundo. TAC. hist. 4, 12, 2 *-am* mare Oceanus a fronte, Rhenus amnis tergum ac latera circumluit. ann. 2, 6, 4 -as circumveniens *Rhenus*. AVIEN. ora 159 circumlatrat . . . pontus -as. 283 -am . . . amnis . . . undique adlapsu ligat. AMM. 23, 6, 25 -as . . . circumfluens *Euphrates*. *al.* ⓘⓘ *situm, formam* CIC. Manil. 55 posita (PLIN. nat. 27, 2. *al. cf. p. 2036, 30 et* PLIN. nat. 5, 140 adpositae). CAES. civ. 3, 100, 1 obiectam (3, 112, 2 LIV. 26, 42, 8 CVRT. 10, 1, 11. *al. cf.* LIV. 44, 28, 6 interiecta. NOVELL. Valent. 1, 2, 1 circumiectis). VERG. Aen. 3, 104 iacet (*v. p. 21, 51sqq., ubi addas* PLIN. nat. 4, 102. *cf.* LIV. 35, 23, 9 circumiacentibus. COLVM. 8, 11, 1 obiacent [MELA 2, 102 PLIN. nat. 6, 153]. MELA 2, 100 adiacent [3, 46 PLIN. nat. 5, 135]. *al.*). 3, 211 stant (LVCAN. 10, 509 VAL. FL. 8, 217 AVIEN. ora 453. PRISC. perieg. 564 mole gravi. *cf.* PLIN. nat. 2, 187 distante [37, 136]. AVIEN. ora 430 antistat). 3, 692 praetenta (MART. CAP. 6, 696. *cf.* TAC. Agr. 10, 2 obtenditur. AVIEN. orb. terr. 777 extenditur [OROS. hist. 1, 2, 76. *al. v. et p. 2034, 57*]). 8, 416 erigitur (*cf. l. 2*). LIV. 9, 28, 7 sitam in conspectu (COLVM. 8, 2, 2. *al.*). 21, 49, 1 -as . . . Italiae imminentes (*cf.* AMM. 22, 8, 43 prominet). SEN. dial. 6, 18, 5 sparsae . . . per vastum (APVL. mund. 7. *al. cf. l. 34 et* MELA 2, 124 dispersae [PRISC. perieg. 610]). MELA 1, 50 late patentem (AVIEN. ora 112 patet. *al.*). PLIN. nat. 4, 101 sternuntur. *al.* PLIN. epist. 6, 31, 16 adsurgit (*cf.* AVIEN. ora 494 surgit [orb. terr. 605 *v. p. 2034, 34. cf. l. 28*]. orb. terr. 734 consurgunt [798]). AVIEN. ora 52 quicquid . . . -arum attollitur (orb. terr. 712. *cf.* 620 se . . . tollit ab alto. *v. et l. 43*). 96 sese exerunt. orb. terr. 563 sedet (*cf. p. 2035, 8*). *al.* MART. CAP. 6, 702 constitutas (OROS. hist. 1, 2, 105 ISID. orig. 14, 6, 14).

ⓘⓘⓘ *ortum (artificiosum l. 22. 23), interitum*: CAES. Gall. 4, 10, 4 *Mosa* in plures diffluit partes . . . -is effectis (6, 31, 3 PLIN. nat. 3, 148. *al. cf.* VARRO rust. 3, 14, 5 [*de cochleariis*] -is in areis factis [LIV. 2, 5, 4. *al. nota de Centumcellis*: RVT. NAM. 1, 240 -a facta]. POMPON. dig. 41, 1, 30, 2 tribus modis -a in flumine fit: *eqs.*). LIV. 39, 56, 6 -am . . . novam editam e mari esse. LABEO dig. 41, 1, 65, 4 -a . . ., quae in flumine . . . nata est (SEN. nat. 6, 21, 1. *ICti saepe. cf.* CVRT. 9, 8, 30 enatam [*v. vol. V 2, 554, 18sqq.*]). SEN. dial. 1, 1, 3 -arum in vasto exsilientium mari. nat. 2, 26, 4 cum -a in Aegeo mari surgeret (*cf. l. 15*). 6, 4, 1 novas in profundo -as erigit *terra* (*cf. l. 9*). 6, 21, 1 *spiritus potest* -as non ante visas in medio mari ponere (*cf. p. 2035, 82*). CVRT. 8, 9, 7 stagnat -asque molitur *Indus*. PLIN. nat 2, 201 congestae. 2, 203 emersit (*v. vol. V 2, 474, 52sq.*). *ibid.* exstitisse (PANEG. 9, 18, 2). 5, 42 subsedisse (*cf.* TERT. nat. 1, 9, 6 *-ae* pessum ierunt . . . *-am* mersam). 5, 53 *Nilus* -as . . . innumeras spargit (*cf. l. 12*). *al.* OROS. hist. 7, 6, 13 -a de profundo emicuit ⓘⓥ *mobilitatem fere arbitrariam*: VARRO ling. 5, 71 -a in aqua commovetur (*cf.* SEN. nat. 3, 25, 8 sustinetur . . . compellitur . . . movetur levi flatu [PLIN. nat. 2, 209. PAVL. dig. 41, 1, 65, 2 *iuxta* sustinetur. MART. CAP. 9, 928]). Ov. epist. 20, 83 (*de Delo*) laberis in magno numquid, ut ante, mari? met. 6, 334 (*item*) cum levis -a nabat (*cf.* SEN. nat. 3, 25, 7 natant [3, 25, 8 *seq.* vehitur. MELA 1, 55 *seq.* pellitur. 2, 82. *v. et p. 2035, 68*]. PLIN. epist. 8, 20, 5 innatant). MELA 3, 22 -a Antros nomine, quam pendere et adtolli (*cf. l. 17*) aquis increscentibus . . . incolae existimant. PLIN. nat. 2, 209 (*cf.* 1, 2, 96) quaedam -ae semper fluctuantur (3, 109. *cf.* 16, 168 fluvitantibus [PLIN. epist. 8, 20, 6]). ARNOB. nat. 1, 36 errantibus.

β gen. -ae (-arum) *pendet a subst.* (*adi. pro subst. l. 55. 58*): CIC. Verr. II 2, 2 civitates (CAES. Gall. 4, 21, 5 LIV. 28, 28, 5. *cf.* LIV. 22, 20, 7 urbe, quae caput -ae est. 28, 7, 2 urbs [35, 51, 10]. PLIN. nat. 33, 81 Lindos -ae Rhodiorum). ad Q. fr. 2, 15, 4 litus -ae (LIV. 45, 25, 12 MELA 3, 1 PLIN. nat. 6, 76. *al. cf.* MELA 3, 31 ripis). CAES. Gall. 4, 20, 4 magnitudo (SEN. nat. 2, 26, 5. *al.*). 5, 13, 1 latus (LIV. 27, 6, 14 PLIN. nat. 6, 88. *al.*). SALL. hist. frg. 2, 1 positum (PRISC. perieg. 567 p. regionis et auras [oras *codd.*]. *cf.* APVL. mund. 7 situs). LIV. 25, 25, 2 agros mediterraneaque. SEN. dial. 1, 1, 3 spatia (TAC. Germ. 1, 1. OROS. hist. 1, 2, 95 loca, nomina et sp.). CVRT. 8, 13, 23 regionem. PLIN. nat. 6, 148 ambitum. 10, 94 rostrum. 12, 38 suggestu. 27, 141 maritimis. *al.* SVET. Tib. 60 tergo. APVL. mund. 7 aggeres. AVIEN. ora 471 dorsa. *al.* *v. et p. 2034, 58sqq.*

γ epitheta (*participia v. etiam sub α*): abrupta: PLIN. nat. 5, 134. abundans: FLOR. epit. 3, 9, 1 divitiis. AVIEN. ora 164 herbarum. *al.* amnica: PLIN. nat. 3, 148. amoena: TAC. ann. 6, 3, 3. ampla: CVRT. 8, 13, 17 PLIN. nat. 6, 71. angulosa: OROS. hist. 1, 2, 103 promunturiis. angusta: ISID. orig. 14, 6, 6. aquosa: PLIN. nat. 6, 98. 169. ardua: VERG. Aen. 8, 416 saxis. aspera: SEN. dial. 11 (12), 6, 4 nat. 4a, 2, 3. *al.* brevis: AVIEN. ora 453. circumflua: Ov. met. 15, 625. SIL. 1, 289 ponto. concava: AVIEN. orb. terr. 573. crebrae: PAVL. FEST. p. 24 CVRT. 8, 13, 12. deserta: CIC. Manil. 32 LIV. 31, 45, 7 PLIN. nat. 6, 110. *al.* dives: STAT. Theb. 5, 305 agris *eqs.* AVIEN. ora 96 metallo. *al. cf. p. 2035, 16.* egena: TAC. ann. 4, 30, 1 aquae. erratica: CLAVD. DON. Aen. 3, 75 p. 274, 6 ex e. et mobili stabilis et inmobilis facta. fecunda: ISID. orig. 14, 6, 11 copia metallorum. ferax: AVIEN. ora 494 olivi. fertilis: PLIN. nat. 6, 86 pabuli. fructuosa: CIC. leg. agr. 2, 87 APVL. flor. 15 p. 50. frugifera: LIV. 26, 40, 16 APVL. flor. 15 p. 50. generosa: VERG. Aen. 10, 174 metallis. grandis: MELA 3, 70. 93. herbida: PLIN. epist. 8, 20, 5 harundine *eqs.* humilis: TAC. hist. 5, 23, 3. iacens: ISID. orig. 14, 6, 35. immensa: PLIN. nat. 2, 246 AVIEN. orb. terr. 777. immitis: TAC. ann. 3, 69, 5. immobilis: *l. 71.* importuosa: PLIN. nat. 4, 73. inaccessa: HIL. AREL. vita Honorat. 15 l. 8. inculta: CIC. Verr. II 3, 85. infesta: TAC. ann. 2, 23, 3 saxis abruptis vel per occulta vada. ingens: CAES. Gall. 4, 10, 4 PRISC. perieg. 610. inhospita: AVIEN. ora 159. inhospitalis: ISID. orig. 14, 6, 26 saxis. inops: LIV. 44, 14, 10. lata: PLIN. nat. 4, 120 PRISC. perieg. 401. longa: PLIN. nat. 4, 120. 5, 50. magna: VARRO rust. 3, 14, 5 LIV.

[*González-Haba*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

28, 37, 5 MELA 3, 31. *al.* maritima: IAVOL. dig. 33, 7, 11. *cf. p. 2038, 42.* mobilis: *p. 2036, 71.* modica: SALL. hist. frg. 3, 12 SIL. 15, 222 TAC. ann. 2, 6, 4. *al.* navifraga: HIER. epist. 3, 4, 2. nebulosa: PLIN. nat. 6, 204. 37, 108. nemorosa: COLVM. 8, 11, 1 MART. CAP. 6, 702. oblonga: AMM. 22, 8, 6. odorifera: PLIN. nat. 6, 155. palmifera: MART. CAP. 6, 702. palustris: TAC. hist. 5, 23, 3. parva: CIC. Manil. 55. LIV. 45, 25, 12 et sterilis agri. *al.* pelagia: AVIEN. ora 164. pestifera: PLIN. nat. 5, 131 navigantibus. plana: SIDON. carm. 16, 110 ISID. orig. 14, 6, 35. portuosa: AMM. 14, 8, 14 ISID. orig. 14, 6, 26. praerupta: SEN. nat. 4a, 2, 3. pulchra: PLIN. nat. 5, 132. quaestuosa: PLIN. nat. 6, 110 margaritis. rotunda: PLIN. nat. 4, 70. rubens: PLIN. nat. 6, 97. saxosa: SIL. 8, 542. silvestris: CVRT. 8, 13, 17. silvosa: PLIN. nat. 37, 39. sitiens: PLIN. nat. 6, 169. solitaria: COD. Theod. 16, 5, 53. spatiosa: PLIN. nat. 4, 82. *al.* stabilis: *p. 2036, 71.* ITIN. Anton. Aug. p. 529, 3. *cf. p. 2035, 8.* sterilis: PLIN. nat. 5, 131. tenuis: CIC. Verr. II 3, 85. triquetra: CAES. Gall. 5, 13, 1. vacans: HIL. AREL. vita Honorat. 15 l. 8. vacua: ISID. orig. 14, 6, 23 cultoribus. vasta: OV. met. 5, 346.

δ c. gen. materiae: COLVM. 8, 15, 4 *anatibus* cordi est vel -is tamaricum aut scirporum frutectis immorari.

b *de appellatione: α -ae distinguuntur nominibus vel quibuslibet determinationibus:* ① *singularum propriis (in enumerando adhibetur plur. -ae passim, antecedit sing. -a* VARRO *infra l. 65.* ITIN. Anton. Aug. p. 510, 4. *al.* CASSIOD. *infra l. 69.* GREG. M. epist. 5, 17 p. 299, 1): Ⓐ *nomina sollemnia:* ① -a *sequitur:* PLAVT. Rud. 544 Siciliam . . . -am (PLIN. nat. 3, 75. *al.*). TER. Andr. 222 apud Andrum -am (LIV. 32, 16, 7. *al.*). CIC. fam. 15, 4, 15 Cyprus -a et Cappadociae regnum . . . loquentur (PAVL. FEST. p. 52 PLIN. nat. 2, 243. *al.*). VARRO rust. 2, 3, 3. BELL. Afr. 8, 3 ad Cercinam -am (LIV. 33, 48, 3). LIV. 34, 35, 9 in Creta -a (37, 60, 2 VELL. 1, 1, 2. *al.* SEN. nat. 3, 11, 5 PLIN. nat. 4, 16. *al.*). 35, 50, 9 in Euboeam -am (FLOR. epit. 2, 8, 9 APVL. met. 2, 13, 6). 37, 56, 6 Rhodum -am (VITR. 7, 13, 2 PAVL. FEST. p. 58 PLIN. nat. 5, 104). 45, 31, 14 in Lesbo -a (VELL. 1, 2, 3. 1, 4, 4 PLIN. nat. 13, 118. *al.*). *al.* PAVL. FEST. p. 183 Delos -a (PLIN. nat. 2, 229. 13, 4). *al.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 18. PHAEDR. 4, 22, 8 in Cia -a (PLIN. nat. 16, 114 Ceo [Cea *vulg.*, Coo *Detlefsen*]. 31, 15 [*e Varrone*] Cea. *al.*). SEN. nat. 6, 24, 6. CVRT. 4, 1, 5 Aradus . . . -a. MELA 2, 97 Gades -a. PLIN. nat. 2, 201 a Pharo -a (*al.* APVL. apol. 32). 11, 77 in Coo -a (17, 133 TAC. ann. 2, 75, 2. *al.*). 18, 76 Chio -ae (36, 11 ISID. orig. 14, 6, 30). 37, 181 Samothraca -a. *al.* TAC. ann. 4, 67, 1 Capreas . . . in -am (AVR. VICT. Caes. 2, 2). *al.* ② -a *praecedit:* TVRPIL. com. 152 -a . . . Cypros (PAVL. FEST. p. 20. 59 VELL. 2, 45, 4 VAL. MAX. 1, 5, 6 PLIN. nat. 7, 195. *al.*). CIC. Verr. II 4, 103 -a . . . Melita (LIV. 21, 51, 1 TAB. Peut. 7, 1). 4, 106 -am Siciliam (4, 144. *al.*). Manil. 55 -a Delos (CIL I² 2500, 29. *al.*). fat. 36 in -a Lemno. fam. 15, 16, 2 -am Britanniam. VARRO rust. 1, 8, 5. *al.* BELL. Afr. 2, 2. PRAEF. triumph. a. 61 (Plin. nat. 7, 98) -a Creta (ALF. dig. 39, 4, 15 SCRIB. LARG. 171 PLIN. nat. 12, 11. *al.*). VARRO rust. 1, 8, 5. *al.* BELL. Alex. 45, 1. 47, 2. OV. met. 5, 346 -a . . . Trinacris (*cf.* FRONTO p. 7, 3 v. d. H. = p. 10 N. apud -am Trinacriam). LIV. 33, 32, 5 -am Euboeam (*al.* PLIN. nat. 14, 26). *al.* VITR. 1, 6, 1 in -a Lesbo (8, 3, 12. *al.*). 8, 3, 22 in -a Cia (VAL. MAX. 2, 6, 8 Cea [COLVM. 9, 2, 4 PLIN. nat. 2, 206]). 9, 6, 2 in -a et civitate Coo (PAVL. FEST. p. 101 PLIN. nat. 29, 4. QVINT. inst. 8, 6, 71 [Coa *P*]). PAVL. FEST. p. 33. VELL. 1, 9, 4 in -am Samothraciam (*cf.* PLIN. nat. 4, 73 -a Samothrace [FLOR. epit. 2, 12, 9]). VAL. MAX. 6, 9, 15. CVRT. 4, 8, 1 -a Pharo (PLIN. nat. 36, 83). PLIN. nat. 6, 148 -a Ascliae. *al.* TAC. ann. 2, 55, 3 apud -am Rhodum (TAB. Peut. 10, 1). 4, 13, 3 in -am Cercinam. SVET. Aug. 26, 3 in -a Samo. 92, 2 apud -am Capreas. *al.*

Ⓑ *determinationes variae (exempla notabiliora):* ① *adi.:* CIC. Verr. II 4, 144 Syracusanam (*cf. p. 2038, 15*). Att. 12, 12, 1 Arpinas. BELL. Afr. 2, 2 Aponianam. VITR. 3, 2, 3 Tiberina (CLAVD. 24, 173. *cf. l. 72. p. 2038, 19*). PAVL. FEST. p. 75 Diomedia (*v. Onom. III 171, 82sqq. et cf. l. 74*). PLIN. nat. 4, 79 Sarmaticam. *al.* *forma '-a Cretica' i. Creta (adde p. 2035, 52; dub. p. 2034, 4):* VARRO rust. 2 praef. 3 ex -a Coa (*cf. l. 53*) et Chia (PLIN. nat. 32, 150 [?]). 2, 3, 4 Melia (*Keil*, Media *trad.*). VAL. MAX. 3, 2, 23 Britannicae. TAB. Peut. 8, 5—9, 1 Cretica (*cf.* HYG. fab. 139, 3 Cretensi [*? v. Onom. II 706, 41*]). DARES 9 Cytheream (10 ISID. orig. 14, 6, 25). CASSIOD. var. 7, 16 tit. -ae (*dat.*) Curitanae et Celsinae (7, 16, 1 C. et Celsinae -is). GREG. M. epist. 9, 1 p. 236, 14 Melitensis. ② *gen.:* CIC. Verr. II 5, 99 Cereris (*sc. Sicilia*). CAES. Gall. 4, 10, 1 Batavorum (*v. vol. II 1784, 27sqq.*). VERG. Aen. 3, 386 Circae. LIV. perioch. 11 Tiberis (TAC. hist. 1, 86, 1 Tiberini amnis. *cf. l. 61 et* SVET. Claud. 25, 2 Aesculapii). PLIN. nat. 4, 83 Achillis (*v. vol. I 394, 19*). 12, 6 Diomedis (*v. Onom. III 170, 67 et cf. l. 62*). *al.* SIL. 8, 542 Telonis (*sc. Capreae*). AVIEN. ora 153 Pelopis (orb. terr. 562 PRISC. perieg. 401. *cf. p. 2034, 56*). *al.* *forma '-a Cretensium' i. Creta (cf. p. 2038, 11; liberius* CIC. Manil. 46 eorum): VAL. MAX. 4, 6 ext. 3 Lemniorum. 5, 2 ext. 1 Samiorum. PLIN. nat. 19, 12 Rhodiorum (33, 81. 155). AVIEN. ora 112 Albionum. HYG. astr. 2, 4 p. 36, 3 Ceorum (*v. Onom. II 289, 73*). *forma -a Cretae' i. Creta (dub.* ITIN. Anton. Aug. p. 514, 7 GREG. M. epist. 1, 50 p. 76, 23): MANIL. 4, 787 Trinacriae. TAB. Peut. 8, 2 Sasonis. CASSIOD. hist. 7, 17, 1 Aradi (*Theodoret. 4, 16, 1 Ἄραδον . . . τὴν νῆσον*). 12, 2, 9 Rhodi (*Socr. 7, 25 ἐκ τῆς Ῥόδου*). ③ *praepos.:* CIC. Mil. 74 -am in lacu Prilio.

Ⓒ *multitudinis propriis (iuxta ipsum nomen -ae l. 3. 7. 13; de Fortunatis v. p. 2035, 14):* CATVLL. 4, 7 Cycladas (CAES. civ. 3, 3, 1 LIV. 34, 26, 11. VITR. 7, 7, 3 -ae Cycladi Melo. *al.*). CIC. nat. deor. 3, 55 -as propter Siciliam, quae Volcaniae nominabantur (PLIN. nat. 3, 92 SERV. Aen. 1, 52. *cf.* LIV. 21, 49, 2 ad -am Vulcani [21, 51, 3 -as]). VARRO frg. Non. p. 552, 22 Aegatis (NEP. Ham. 1, 3 LIV. 21, 10, 7. *al.*). rust. 3, 5, 7 in -is Pontiis, Palmariae, Pandateriae (PLIN. nat. 32, 154. SVET. Tib. 54, 2 *sing.*). BELL. Afr. 23, 3 Baleares (LIV. 22, 20, 9. *al. sing.*: LIV. perioch. 28 a minore Baleari -a [Balearium *Liv. 28, 37, 8. cf.* CIL II 4538]. SVET. Galba 10, 1. *more p. 2037, 77 illustrato:* PLIN. nat. 8, 217 Baliarum [Balearibus *edd. vett.*] -is). CVRT. 4, 5, 14 -as inter Achaiam atque Asiam. MELA 3, 99 Gorgades. PLIN. nat. 2, 238 Hiera -a Aeolia (*v. vol. I 990, 24sqq.*). 6, 201 Hesperidum (MART. CAP. 6, 702 ISID. orig. 14, 6, 10). *al.*

β nude significantur (fere nom. propr.): -a *Syracusana (v. p. 2037, 60):* CIC. Verr. II 4, 117 pars oppidi, quae appellatur -a. 4, 118 *quattuor urbium, ex quibus Syracusae constant,* una est . . . -a (*describitur*). *al.* LIV. 24, 21, 6 et -am et arcem. 24, 22, 4 portas -ae. 25, 24, 8 ab -a, quam ipsi Nasson vocant. *al.* -a *Tiberina (v. p. 2037, 61):* FAST. ann. Iul. Esquil. Febr. 13 (CIL I² p. 210). Praen. Ian. 1 (*ibid.* p. 231). Amitern. Dec. 8 (*ibid.* p. 245). OV. met. 15, 740 -a nomen habet. fast. 1, 292. 2, 194 LIV. 33, 42, 10. 34, 53, 7 PAVL. FEST. p. 110 PLIN. nat. 29, 16 CIL VI 33864. -a *Rhodano et Isara (?) effecta (cf. Polyb. 3, 49, 5 τὴν καλουμένην Νῆσον):* LIV. 21, 31, 4 ad -am pervenit *eqs.* -ae *Graecae provinciam efficientes (v. Marquardt, Staatsverw. I² 348sq.):* RVF. FEST. 10 sub Vespasiano . . . -arum provincia facta est (CIL III 450 [*a. 292/305*] praes(es) p. insul. [7162]. AVELL. p. 714, 28). COD. Theod. 13, 5, 32 (= Iust. 11, 2, 4) -arum praeside (COD. Iust. 3, 22, 5 tit. [*a. 294*]). NOVELL. Iust. 8 not. 34 a iudice -arum.

B ***laxius*** *in script. sacris per hebraismum sec. 'ī' de qualibet ora maritima (fere plur.; script. ecclesiastici passim allegorice interpretantur, cf. etiam* HIER. epist. 7, 3, 1 inter minaces saeculi fluctus in tuto -ae, hoc est ecclesiae gremio): ITALA gen. 10, 5 (Aug. civ. 16, 3 p. 128, 17 D. = VVLG.) segregatae sunt -ae gentium (nationum *Ambr. Noe 33, 124. al.*) in terra sua (10, 32 [Aug. *l. c.* p. 128, 12; *Vulg.* gentes. *cf.* COMM. apol. 169 per -as terrae]. *al.*). psalm. 71, 10 (Veron. *al.* = VVLG.) reges Tharsis et -ae munera offerent (CASSIOD. *ad l.*: -ae . . . sunt, qui circumfluentia mundi vitia a suis corporibus excluserunt *eqs.*). 96, 1 (*ibid.*) iucundentur -ae multae (EVCHER. form. 3 p. 21, 13 *ad l.*: -ae animae vel ecclesiae dei, quae diversis temptationum tunduntur fluctibus). I Macc. 6, 29 (rec. L, *cf.* B *et* VVLG.) de regnis aliis et de -is (et *add. cod. X, Vulg.*) maritimis venerunt (*cf.* -ae maris: 14, 5 *et* 15, 1 [recc. LXB = VVLG.]. VVLG. Is. 11, 11 [HIER. *ad l.* p. 150ᶜ occidentalem plagam significat, quae Oceani ambitu clauditur. *v. vol. VIII 386, 52sqq.*]. *al.*). VVLG. Sirach 47, 17 ad -as longe (Is. 66, 19 [HIER. *ad l.* p. 670ᴬ vel totius orbis gentes vel ecclesias in toto orbe dispersas]. *cf.* 49, 1 audite -ae et attendite populi de longe [*v.* HIER. *ad l.* p. 464ᴬ]. Ier. 31, 10 [*v.* IREN. 5, 34, 3 *ad l.*]). Is. 20, 6 habitator -ae huius (HIER. *ad l.* p. 260ᴬ id est saeculi. *cf.* 23, 2. 6 *et v. l. 53*). 40, 15 ecce gentes . . ., ecce -ae (41, 1 -ae et g. [HIER. *ad l.* p. 412ᴰ g., id est -ae]). 41, 5 (*gr. ἔθνη, Hier. ad l.* p. 412ᴰ gentes. *item* 42, 4 [*v.* HIER. *ad l.* p. 442ᶜ]). 59, 18 (HIER. *ad l.* p. 582ᴰ urbes Iudaeas significat; nam et supra habitatoribus -ae, id est Ierusalem dominus loquitur). *al.*

II *i. q.* ***aedes conducticiae*** *fere altius eminentes (olim de aedibus circumitu cinctis dictum fuisse affirmat* PAVL. FEST. *p. 2033, 69 a similitudine terrarum in aquis eminentium, cf. l. 67 cum p. 2035, 1sqq.; ad rem cf. Wotschitzky, Serta phil. Aenipontana 7/8, 1961, 363 sqq.):*

A *accedunt iuxta posita (de partibus v. sub B):* **1** *varia: possessiones:* CIC. fin. 2, 83 fundos et -as amicis anteponamus (PETRON. 71, 2 Philargyro . . . fundum lego . . ., Carioni . . -am [*cf.* IAVOL. dig. 28, 5, 11]. MART. 4, 37, 4). PROC. dig. 8, 2, 13 pr. qui habet post horrea mea -am, balnearia fecit secundum parietem communem (PAVL. dig. 1, 15, 3, 2. 19, 2, 56. OROS. hist. 7, 7, 5 horrea . . . magnaeque illae veterum -ae). SVET. Nero 11, 2 naves, -ae, agri (VLP. dig. 43, 8, 2, 3 *publicus locus secundum Labeonem pertinet* et ad areas et ad -as et ad agros *eqs.*). TERT. cult. fem. 1, 9 l. 20 saltus et -as. *montes, muri:* AMM. 29, 6, 18 montes soli et quidquid -arum celsius eminebat, a praesenti metu (*sc. inundatione Tiberis*) defendebatur. 31, 16, 7 murorum ambitum -arumque spatiis inmensis oblongum (*cf.* AVG. serm. 81, 9 de excelsis -is et amplissimis moenibus). **2** domus *sim.* (*cf. p. 2033, 75; pro parte -ae p. 2039, 10; idem atque -a significare dicitur p. 2033, 74, cf. p. 2039, 1. al.*): VERG. (?) catal. 10, 7 Tryphonis . . . domum . . . nobilem -amve Caeruli. SEN. benef. 6, 15, 7 labentem domum . . . et agentem ex imo rimas -am. TAC. ann. 6, 45, 1 exsolutis domuum et -arum pretiis. 15, 41, 1 domuum et -arum et templorum. 15, 43, 2. SVET. Nero 16, 1 ut ante -as ac domos porticus essent, de quarum solariis incendia arcerentur. 38, 2 praeter immensum numerum -arum domus priscorum ducum arserunt. PAPIN. dig. 32, 91, 6 -am . . . iniunctam domui (*cf.* VLP. dig. 39, 2, 15, 14 -a adiacens domui). TERT. idol. 8 p. 37, 18 quot templa et aedes . . . aedificantur ? domus vero et praetoria et balnea et -ae quantae ? CAPITOL. Pius 9, 1 PS. SEN. epist. Paul. 11 CVRIOS. urb. p. 105, 2 N. *cf.* SVET. Iul. 41, 3 inquilinos privatarum aedium atque -arum.

B *exempla generalia:* CIC. Cael. 17 intellego P. Clodi -am esse venalem, cuius hic *Caelius* in aediculis habitat decem . . . milibus (*18*

[González-Haba]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

domum). off. 3, 66 Claudius *Centumalus* proscripsit -am [vendidit], emit P. Calpurnius Lanarius (*ibid.* aedes). Att. 15, 17, 1 merces -arum (LABEO dig. 19, 1, 53 pr. [*infra*: quanti -a locata est]). 16, 1, 5 fructum -arum (*cf.* IAVOL. dig. 7, 1, 53 usus fructus [*ICTi saepe.* CIL VI 10248 *seq.* reditu]). ALF. dig. 18, 6, 12 si vendita -a combusta esset. *ibid.* in -a custodienda. 19, 2, 30 pr. qui -am triginta conduxerat, singula caenacula ita conduxit, ut *eqs.* (SCAEV. dig. 33, 7, 7 -a, in qua caenaculum fuit. CIL IV 138 -a Arriana Polliana Cn. AlleI NigidI Mai, locantur . . . tabernae cum pergulis suis et cenacula equestria [*v. vol. V 2, 717, 82*] et domus. VI 29791 in his praedis -a Sertoriana . . . cinacula . . . tabernas). *ibid.* dominus -ae (SVET. Iul. 41, 3 Tib. 48, 1 DIG. *saepe.* COD. Iust. 4, 65, 3 [*a. 214*] *seq.* domum). VITR. 1, 6, 8 convertendae sunt ab regionibus ventorum directiones vicorum, uti advenientes ad angulos -arum frangantur *eqs.* 2, 9, 16 in subgrundiis circum -as (*infra*: aedificia). SEN. dial. 5, 35, 5 parietes -arum exesos *eqs.* nat. 2, 14, 2. 6, 32, 5 -arum cadentium fragor (*cf.* AFRIC. dig. 7, 1, 36 pr. -am ibi [*sc. in area*] aedificavit: ea . . . decidit vel deusta est *eqs.*). PETRON. 95, 3 non viduae hanc -am esse, sed M. Mannicii. 96, 4 procurator -ae Bargates. TAC. hist. 1, 86, 2. ann. 15, 43, 1 cohibita . . . aedificiorum altitudine ac patefactis areis additisque porticibus, quae frontem -arum protegerent (CIL II 3428 -is emptis cryptam et porticum . . . fecit. *adde p. 2038, 76*). DIG. *passim* (*v. Vocab. iurispr. Rom. s. v.*). GELL. 15, 1, 2 -am . . . multis arduisque tabulatis editam (*infra*: domus. TERT. adv. Val. 7 p. 184, 1 -am Feliculam credas tanta tabulata caelorum [*cf.* CVRIOS. urb. p. 88, 11 N. -am Felicles]). SCHOL. Iuv. 3, 269 ('quod spatium tectis sublimibus') quanto in excelso sunt -ae vel quemadmodum coniunctae. CIL IV 4429 M. Iuni -a sum. VI 67 in tut(elam) -(ae) Bolan⟨. . .⟩. 1682 corporis corariorum -as. 3973 Helenus Liviae ad insul. (9383 exactor ad -as. *cf.* XIV 2769 supra -as). 8511 heroum maceria cinctum cum superficio -ae comparavit. 9824 popa de -a Q. Critoni. 10250 -am Eucarpianam. 33893 oficinator -e Vitaliane. INSCR. NSc. 1933 p. 510 (*Romae*) -a Eutychetis. *al.*

appendix ad II de -is nomine proprio distinctis (cf. Gall, RE IX 1594sq.; dub., an huc pertineat p. 2034, 5): accedit gen. l. 18. 25. 27. 28. 30. 32. p. 2038, 72. 83, adi. l. 8. 10. 24. 31 bis; supplementum ambiguum est l. 28.

deriv.: insulanus, insularis, insularius, 1. insulatus, insulosus.

compos.: paeninsula (*v. p. 2034, 47*).

[**īnsulāneus** *v. l. 41. 50.*]

īnsulānus, -a, -um. *ab* insula. GLOSS.[L] II Philox. IN 562 insulan[e]us νησ⟨ι⟩ώτης. 563 -i νησιῶται. [*falsa var. l. infra l. 68. dub.*: Ps. HIER. epist. 37, 1 miror . . . attonitus, cur stillicidium -i rivuli dignemini haurire (*cf. in fine epistulae*: stillantis liquoris).]

1 *subst.* -us *i. q. incola insulae*: CIC. nat. deor. 3, 45 Astypalenses -i. EXC. barb. p. 272, 1 Fr. -os . . . dimisit liberos *Alexander*.

2 *adi. fere i. q. ad insulam pertinens*: **a** *generatim*: PANEG. 2, 23, 3 pauci homines et -i. SERV. Aen. 6, 618 (*inde* MYTHOGR. 1, 205. 2, 109) *Phlegyae* secundum Euphorionem populi -i fuerunt (8, 725 Carae). **b** *spectat ad insulas monachorum* (*cf. p. 2035, 43*): MAX. epist. Migne suppl. 1, 1094 Danihelem . . . -ae (-eae *Reifferscheid e cod. Cas.*) solitudinis tantummodo possessorem . . . pretiosi gregis idoneum ducem . . . transmisi. ITIN. Eucher. p. 125, 1 Fausto presbytero -o. EVCHER. instr. 1 praef. p. 66, 3 Hilarii tunc -i tironis, sed iam nunc summi pontificis. SIDON. epist. 9, 3, 4 precum. FAVST. REI. epist. 8 p. 210, 6 perfectam magni alicuius monasterii scholam vel certe -am angelicae congregationis militiam. Ps. EVSEB. GALLIC. hom. p. 655[G] -o illo stadio. VITA Fulg. p. 67, 5 L. monachos.

cf. Onom.

īnsulāris, -e. *ab* insula. *adamat* AMM., *cf.* insulosus. [*dub. vel falso trad.*: PRIAP. 32, 13 (*def. Buchheit, Stud. 139 sqq.*; insularius *Burman*). POMPON. dig. 18, 1, 20 *F.*] *fere i. q. ad insulam pertinens*: AMM. 14, 5, 3 -i solitudine damnabatur *adversarius* (*cf.* 15, 7, 2 -i poena multavit. 26, 10, 7 supplicio -i. *v. p. 2035, 19*). 15, 11, 3 *amnes* post circumclausum ambitu -i Parisiorum castellum, Luticiam nomine, consociati (24, 2, 9 civitatem . . . a. -i circumvallatam *sc. Euphrate. cf.* 23, 5, 1 moenia . . . ambiunt flumina velut spatium -e fingentes). 17, 13, 4 -em anfractum . . . ambiens *Danubius*. 22, 8, 10 velut -is circuitus litorea navigatio. GILD. Brit. 33 chron. III p. 44, 24 -is (-e *D*, insulane *A*) draco. CASSIOD. var. 12, 24, 3 (*de loco inundato*) qui nunc terrestris, modo cernitur -is.

***īnsulārius**, -ī *m.* *ab* insula. *scribitur* is- CIL VI 6299. *notatur* ins (CIL IV 7766 VI 6215), insul (CIL VI 4446. 5857. *al.*), insula (*ibid.* 8856), insular (*ibid.* 6217). NOT. Tir. 42, 51. GLOSS. ἐνοικολόγος. vilicus. [*e coni. dub.*: PRIAP. 32, 13 (*v. l. 60*). IVST. 32, 2, 2 (*Buecheler, Kl. Schr. I 340*).]

i. q. custos insulae, sc. aedium conducticiarum (*vulgo inquilini intelleguntur l. 79. 83. al. vix recte*): ALF. dig. 50, 16, 203 (*de servis*) dispensatores, -i, vilici, atrienses, textores *eqs.* PETRON. 95, 8 coctores -ique (*v. Heraeus, Kl. Schr. 96*). POMPON. dig. 7, 8, 16, 1 dominus proprietatis . . . fundum vel aedes per saltuarium vel -um custodire potest. 50, 16, 166 pr. non multum abest a vilico -us: ⟨-us⟩ autem urbanorum *servorum* numero est. VLP. dig. 1, 15, 4 imperatores Severus et Antoninus . . . ita rescripserunt: '-os et eos, qui neglegenter ignes apud se habuerint, potes fustibus . . . caedi iubere *eqs.*' 14, 3, 5, 1 Servius . . . ait, si quid cum -o gestum sit vel eo, quem quis aedificio praeposuit vel frumento coemendo, in solidum eum teneri. CIL IV 7766 Veientonem Satrium ins. rogamus aed(ilem) (*cf. della Corte ad l.*). VI 3974. 4347 M. Antonius Felix -us. 4446 Sabinus Messallae insul. 5857. 6217 curatores Musaeus . . . , Eros insular. dec. (33863 Quintio -us decurio). 6299 Eros isularius ex horteis Pompeia(nis). 8855 ⟨Au⟩gusti lib. Daphnus praepos. -orum. 8856 Papia Ti. Caesaris ser. insula. *al.*

1. īnsulātus, -a, -um. *ab* insula. *i. q. in insulam redactus*: APVL. mund. 34 quae *regiones* prius fuerint continentes, hospitibus atque advenis fluctibus -as, alias desidia maris pedestri accessu pervias factas (*gr. p. 400 a 27* ἠπείρους ἐθαλάττωσαν *sc.* ἐπιδρομαὶ κυμάτων).

2. īnsulātus *v. p. 1824, 11.* *González-Haba.*

īnsulcātio, -ōnis *f.* *ab* insulcare. *i. q. actio insulcandi sive status sulcando effectus*: IVL. VAL. 1, 24 *vicis* flumina . . . intererrabant . . . , sicuti nunc etiam ad memoriam veteris -is datur visere (*cf. Hist. Alex. M. I p. 29, 1 Kr.* διεκδρομαὶ ἀναπερραγμέναι).

īnsulco, -āre. *ab* in *et* sulcare. NOT. Tir. 95, 85 -at (*post* sulcat). GLOSS. V 504, 40 -at infert (*an falso pro* inculcat?). [*it. dial.* insolcare. *R.*]

i. q. sulcando insecare sim.: GREG. M. moral. 32, 24 alios *martyres* armata ferro -ans ungula carpsit (*enumerantur poenae martyrum*).

deriv.: insulcatio.

īnsulenter *v.* insolenter. **īnsulio** *v. p. 1910, 6.* *W.*

īnsulōsus, -a, -um. *ab* insula. *i. q. insulis abundans* (*ap.* AMM., *cf.* insularis): AMM. 22, 8, 2 *mare Aegaeum* per Sporadas est -um (-sol- *V*) atque Cycladas. 23, 6, 10 -um et celebre Persicum . . . mare. *González-Haba.*

īnsulsē *v. p. 2041, 61.*

īnsulsitās, -ātis *f.* *ab* 1. insulsus. *i. q. status absurdus, ineptus, stultitia*: 1 *usu communi*: CIC. Rab. Post. 36 nostis -em Graecorum. de orat. 2, 217 *de facetiis Graecorum disputantes* sic insulsi exstiterunt, ut nihil aliud eorum nisi ipsa -s rideatur. Brut. 284 *orator Atticus* -em . . . et insolentiam tanquam insaniam quandam orationis odit (*opp.* sanitatem . . . et integritatem. *cf. antea*: qui nec inepte dicunt nec odiose nec putide). Att. 5, 11, 1 (*Athenis*) non dici potest, . . . quam vix harum rerum -em feram. QVINT. inst. 5, 13, 38 *reprehensio* inscitiae rerum verborumque et -is etiam, qualis in Antonium est. AVR. VICT. Caes. 40, 12 si a doctis pectoribus proficiscerentur neque -e offenderent, haud dubie praecipua haberentur *naturae beneficia.* *de domo -em domini indicante*: CIC. Att. 13, 29, 2 (1) in villa, cuius -em bene noram. 2 *significantius c. respectu enormitatis*: SCHOL. Cic. Bob. p. 145, 13 notare voluit -em cervicum eius *Vatinii*: inmodicum fuisse corpulentas traditur. p. 166, 23 nimiam Laterensis et inmoderatam contumeliosae audaciae -em (*infra*: inmodica et ab inpudentiae temeritate venientia).

īnsulsor, (-ārī). *ab* 1. insulsus, *cf.* (in)fatuari. GLOSS. II 257, 59 βλαροῦμαι -or (*cf. 374, 46* fatuor *et v. l. 66*).

1. ***īnsulsus**, -a, -um. *ab* in *et* salsus. *de orig.*: VEL. gramm. VII 67, 12 fit . . . a salso -us ([insalsus *var. l.*]. *sim.*: PRISC. gramm. II 25, 12 GRAMM. suppl. 85, 33). *de scriptura et formis*: -sals-: *l. 49. 67. 78.* -sult-: GLOSS. *compar. inde a* QVINT. *et* GELL. *p. 2041, 44.* TERT. *p. 2041, 57; superl. inde a* CATVLLO *p. 2041, 19.* PRIAP. *p. 2041, 10.* PETRON. *p. 2041, 20, cf.* -us admodum *sim. p. 2041, 6. 26. 38. 40,* male *p. 2041, 21,* impudenter *p. 2041, 27.* NOT. Tir. 90, 31 -um. *de notione* (*cf. p. 2041, 39. 52*): VARRO ling. 8, 62 non salsum -um. QVINT. inst. 6, 3, 19 salsum . . . erit, quod non erit -um. NON. p. 33, 12 '-um', proprie fatuum, quasi sine sale. p. 150, 11 'perperos', indoctos, stultos, rudis, -os, mendaces. DON. Ter. Eun. 1079, 2 (*v. p. 2041, 15*) '-us' sine sale et sapientia, aut sine saltu ac facilitate. 7 'fatuus est' verbis ac dictis, '-us' corde atque animo (*cf.* 10 sunt qui 'f.' animo putent, '-um' dictis, sed male). 9 '-um' qui non sit salax et cupidus coitus. HIER. in Ezech. 16, 4/5 p. 127[D] vulgo sapientes salsi et stulti vocantur -i. hom. Orig. in Ezech. 6, 6 p. 383, 28 in communi proverbio salsus dicitur gratiosus et e contrario -us, qui non habet 'gratiam'. SYNON. Cic. p. 427, 30 ineptus. -us. absurdus. abhorrens. GLOSS. ἄναλος. ἀνόητος. ἄχαρις ὁ μὴ ἔχων χάριν. βλαρός (*cf. supra l. 47*). ἄστομος. insalsus ἀβέλτερος. *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCIL., CIC. [*it. dial.* sulso, *raet.* insus, *hisp.* soso, *port.* ensosso. *R.*] [*confund. in codd. c.* insuetus, inconsultus *p. 2041, 36. 46,* invisus *p. 2041, 51,* insipidus EPIPHAN. in euang. 16 p. 12, 10. *dub. vel falso trad.*: GLOSS. III 492, 66 (*v.* GLOSS. in salsum). V 496, 70.]

I *proprie vel in imagine i. q. sale carens, sale non conditus* (*cf. p. 2041, 5*): **A** *usu profano*: COLVM. 2, 9, 10 amurga -a (5, 9, 14 [*Schneider*, in singulis *codd.*]. 5, 9, 16. 11, 2, 29 PALLAD. 3, 8. *al.*). HIER. epist. 22, 40, 5 si cibus -ior fuerit. PLIN. VAL. 2, 30 butyri -i. *n. pro subst.*: VVLG. Iob 6, 6 poterit comedi -um, quod non est sale conditum? (*Hier. interpr. Iob* sine sale . . . panis). **B** *usu christiano*: ITALA Marc. 9, 50 (cod. a *al.* = VVLG.) quodsi sal -um (insalsum *gat., Vulg. var. l.*) fuerit, in quo illud condietis? (*gr.* ἄναλον. *cf. Matth. 5, 13*). *inde pendent*: CHROMAT. in Matth. 4, 1, 3 *terram corporis nostri* dudum insipientem ac sensu vanitatis -am euangelicae praedicationis sapientia salierunt *apostoli*. 4, 3, 4 fide . . . condire -a corda credentium. ORIG. in Matth. ser. 37 p. 70, 4 postquam . . . infatuati fuerint ipsi sales, tunc . . . et ea quae saliebantur ab eis sicut -a infatuantur.

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *translate i. q. acumine egens, absurdus, fatuus, ineptus, stultus sim.* (*in fig. litot. l. 14. 19. 51. 54. 55, cf. p. 2040, 56; accedit* verbis, animo *sim. l. 52. p. 2040, 60, cf. p. 2040, 81*): A *generatim*: 1 *de animantibus, animo* (*per enallagen v. l. 32 sqq.*): **a** *in lusu verborum c. not. propria*: PLAVT. Poen. 246 *muriatica* salsa sunt . . .; item nos sumus . . . -ae admodum et invenusta[t]e sine munditia et sumptu. Pseud. 794 coquom . . . -um (*D*³, sin sulsum *cett., deficit A*) inutilem. Rud. 517 (*ad naufragum*) te ex -o salsum feci. CIC. Att. 13, 31, 4 o gulam -am (*i. hominem edacem, cf. vol. VI 2, 2357, 14*). PRIAP. 10, 1 -issima quid puella rides? . . . nimirum tibi salsa res videtur adstans inguinibus columna nostris. TERT. anim. 32, 1 Empedocles . . . 'thamnus et piscis fui,' inquit; cur non magis et pepo, tam -us, et chamaeleon, tam inflatus? *cf. p. 2040, 73 sqq.* **b** *usu vario*: PLAVT. Mil. 1071 non -um huic (*Ritschl*, non hoc -um hinc *codd.*) ingenium. TER. Eun. 1079 fatuos est, -us, tardus, stertit noctes et dies (*v. p. 2040, 58*). LVCIL. 1117 senium atque -e sophista. CIC. Cael. 69 ab . . . adulescente . . . non tam -o quam inverecundo. Att. 10, 9, 1 Philotimi — at cuius hominis, quam -i *eqs.* (fam. 12, 4, 2 Dolabella valde vituperabatur ab h. non -is. *cf.* CATVLL. 17, 12 -issimus est h., nec sapit pueri instar. PETRON. 23, 2 cinaedus, h. omnium -issimus). CATVLL. 10, 33 -a male ac molesta vivis. 37, 6 SEN. epist. 40, 10. PETRON. 53, 11 baro -issimus. MART. 12, 55, 2 gratis qui dare vos iubet, puellae, -issimus improbissimusque est. TERT. resurr. 6 p. 33, 27 *bestiae* -issimae (*i. elephanti*). LVCIF. Athan. 2, 18 p. 181, 11 -issime rex. moriend. 6 p. 297, 10 Constanti . . . imperator, semper -issime. non parc. 1 p. 209, 24 populo. 21 p. 255, 1 multum te -um ostendes. AVG. doctr. christ. 1, 9, 9 nemo est . . . tam impudenter -us, qui dicat (*cf.* quaest. hept. 5, 54 p. 414, 20). epist. 143, 3 p. 253, 4 *moriones* absurdi et -i. EPIST. pontif. 885 Conc.ˢ IV 2 p. 209, 13 sicut Nestorius sentit -us. IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. hom. I 867ᴰ -as quinque virgines (*cf. Vulg. Matth. 25, 2* fatuae, *gr.* μωραί). 938ᴬ duri et -i (*subst. ut*: 949ᴰ insipientes, -os, iracundos *eqs.*). CORIPP. Ioh. 4, 223. *per enallagen*: IVV. 6, 658 Tyndaris illa bipennem -am et fatuam . . . tenebat. PRVD. ham. praef. 28 ille mortis inchoator rusticus (*i. Cain*) -a terrae deferens libamina.

2 *de rebus*: **a** *c. subst.*: CIC. Att. 4, 1, 6 more hoc -o (insueto, in consulto *sim. varr. ll.*) et novo. ad Q. fr. 2, 9 (8), 1 mea factum est -a verecundia. PLANC. Cic. fam. 10, 24, 6 efflagitatione. GELL. 9, 10, 5 -a nimis et odiosa scrutatione. PRVD. c. Symm. 1, 213 -um tenuit . . . credulus usum (SCHOL.: stultum). AVG. civ. 1, 27 p. 43, 6 D. perversitas. CONC.ˢ I 3 Rustic. p. 13, 13 quomodo . . . non est -a valde haec res? (*vers. Tur.* valde levis, *gr.* εὐήθες λίαν). SIDON. epist. 9, 11, 5 -ae lectionis verbis inanibus. ORIG. in Matth. 16, 16 p. 527, 10 sermo. **b** -um est *sim.*: PHAEDR. 4, 7, 17 hoc quoque -um est . . . falsoque dictum. QVINT. inst. 6, 3, 26 nihil . . . est . . . -ius ([*opp.* salsa]. GELL. 16, 12, 6. *cf.* AVG. gen. ad litt. 5, 22 p. 166, 21 quid . . . absurdius, quid -ius [incsultius *S*] sentiri potest . . .?). IREN. 2, 23 (34 H.), 2 -um . . . et inconveniens est . . . dicere. AVG. c. Pelag. 2, 7, 16 p. 478, 15 quodsi absurdissimum, -issimum, dementissimum est (*seq. a. c. i.*). *al.*

B *specialiter c. respectu doctrinae vel artis*: 1 *de hominibus*: CIC. de orat. 2, 217 (*v. p. 2040, 32*). Tusc. 1, 15 Epicharmi, acuti nec -i hominis ut Siculi. PERS. 5, 9 -o (inviso *P*) . . . Glyconi *histrioni* (SCHOL.: qui sine iocis fuit aut moribus -us *eqs.*). 2 *de genere dicendi sim.* (*cf. p. 2040, 56*): CIC. de orat. 2, 259 est etiam in verbo positum non -um genus *ridiculi*. fam. 9, 16, 4 incidunt . . . in sermone vario multa, quae fortasse . . . nec inlitterata nec -a esse videantur. TAC. dial. 22, 5 *orator* fugitet foedam et -am scurrilitatem. TERT. nat. 1, 3, 8 vitium et soloecismus et -ior figura. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 9 p. 23, 1 tam -ae divisionis errore. *n. pl. pro subst.*: AVSON. 340 A p. 158, 6 P. *ut* absurda concinerent, -a resiperent, hiulca congruerent.

adv. ***insulsē,*** *superl.* -issimē. *i. q. modo insulso* (*in fig. litot. l. 63. 68. 74*): CIC. de orat. 2, 221 nonnulli ridiculi homines hoc ipsum non -e interpretantur. 2, 239 ne quid -e *dicas*. Att. 4, 18, 4 est latum hercule -e. 5, 10, 3 multa . . . in omni genere stulte, -e, adroganter et dicuntur et tacentur cottidie. 15, 4, 1 nescio quid ab eo litterularum . . .: sane -e, ut solet, nisi forte quem non ames omnia videntur -e fieri. epist. frg. V (= IV Sj.) 17 locutus -e est. MART. 7, 85, 1 non -e scribis tetrasticha (LACT. inst. 1, 11, 1). GELL. 12, 2, 6 hoc etiam addidit -issime. APVL. apol. 34 locum non minus -e quam absurde commentum. IREN. 2, 24, 5 (= 2, 36, 3 H.). DON. vita Verg. l. 172 -issime παρῳδήσας. EVTR. 7, 13, 1 *Claudius* medie imperavit, multa gerens tranquille atque moderate, quaedam crudeliter et -e. AMM. 17, 11, 1 sine modo strepentes -e. 21, 10, 8 -e . . . et leviter. AVG. gen. ad litt. 11, 21 p. 353, 9 nec -e . . . vel inerudite. c. Iulian. op. imperf. 5, 60 p. 1495 impudentissime atque -issime. *al.*

deriv.: insulsitas, insulsor. *compos.*: subinsulsus.

[2. insulsus '*sine saltu*' *v. p. 2040, 59.***]** *v. Kamptz.*

insultābilis, -e. *ab* insultare. *i. q. cui insultari potest*: ITALA prov. 11, 4 (Sangerm. 15; *add. manus secunda*) promptus . . . et -is impiorum interitus (*gr. 11, 3* ἐπίχαρτος).

insultābundus, -a, -um. *ab* insultare. *i. q. insultans*: AVG. epist. 36, 2, 3 in luxurias . . . -us invehitur. c. Iulian. 6, 12, 38 quemadmodum . . . -us obiectas. PASS. Mar. Iac. 8 in res nostras curiosus -a voce perquirit.

***insultātio,** -ōnis *f.* *ab* insultare. *plur.*: Ps. QVINT. decl. 14, 12 AVG. gen. c. Manich. 1, 1, 2 in psalm. 39, 11. 26 serm. 164, 10, 15. 254, 4, 5. 361, 13, 14 CASSIOD. in psalm. 41 concl. 136 div. DIFF. ed. Beck p. 55, 13 exultatio gaudium significat, -o malis alienis gratulari demonstrat. GLOSS. ἐπίχαρσις. *v. et l. 39.* *inde a* VAL. MAX.

i. q. actus insultandi (*verba et affectus insultantis v. l. 8*): 1 *i. q. superbia, exsultatio, irrisio sim.* (*de affectu solo adhibetur maxime l. 12. 30. 31. 32; -o fit verbis l. 13. 17. 18. 20. 24. 26. al.; in lusu verborum c.* insolentia *l. 32*): VAL. MAX. 6, 8, 4 Cassium . . . obtruncatum -i hostium subtraxit (*gen. subi. ut*: Ps. QVINT. decl. 14, 12 lupanarum. FLOR. epit. 4, 12, 36 barbarum. Ps. HIL. libell. 14 p. 87, 28 inimici. HIER. in Ezech. 26, 1 p. 241ᴮ -e eius et gaudio. AVG. serm. 280, 2, 2 illorum -o facta est nostra exsultatio. 361, 13, 14 audiens -es eorum. *al.*). PANEG. 4, 31, 5 -e interitus (*gen. obi. ut*: CLAVD. DON. Aen. 1, 360 p. 80, 2 Pygmalionis. MYTHOGR. 1, 140 p. 45, 12 Apollinis. AVG. in Gal. 56ⁱⁿ· liberationem eius *peccati* potius quam -em. OROS. apol. 6, 5 Iohannis). Ps. IVL. RVF. schem. dian. 10 p. 62, 11 amara (AVG. conf. 9, 8, 18 amarissima -e vocans 'meribibulam'). DON. Ter. Eun. 1011 maioris . . . -is est, si *eqs.* (*cf.* EVGRAPH. Ter. Eun. 1002 scaena -em continet). SERV. Aen. 3, 289 -em carminis. SCHOL. Stat. Theb. 8 argum. p. 379, 17 Thydei -o Thebanis fugientibus (*indicatur et quis insultet et cui insultetur ut*: MACR. Sat. 5, 2, 17 -o Achillis in . . . Lycaonem. ALC. AVIT. epist. 74 p. 91, 9 -em meam in vos . . . excitandam). AMBROSIAST. in I Cor. 16, 14 hortatio . . ., non -o. Ps. RVFIN. in Am. 4, 4—6 per ironiam et -em. AVG. epist. 23, 5 cum -e potius quam cum dilectione. serm. 254, 4, 5 -es, opprobria (*cf.* LEO M. serm. 68, 3 vanae -is o.[CASSIOD. in psalm. 30, 2 (1) humanae -is . . . o.]). RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 81, 31 -is et illusionis. ALC. AVIT. epist. 5 p. 33, 7 -is dentem (*iuxta* invidiae nodum). CASSIOD. in psalm. 43, 14 derisus vox est confusa laetitiae -em suam immoderata hilaritate denuntians. GREG. M. moral. 16, 18 per -em laetantur. *nota*: VITAE patr. Iurens. 1, 13 p. 138, 26 cum . . . causam totius insolentiae gutturis nosset -e turgescere.

2 *i. q. motus salientis sim.*: **a** *de impetu sim. oratoris*: QVINT. inst. 8, 5, 11 epiphonematis modo non tam probatio quam extrema quasi -o.

b *de motu corporali*: SOL. 52, 20 ut elephantos . . . facillima -e transiliant. SERV. Aen. 10, 541 -e eum (*i. hostem iacentem*) . . . adumbrat. *in coitu animalium* (*cf. p. 1910, 80*): GLOSS. II 583, 39 -o vox animalium coire volentium (*i.* '*vocabulum, quod pertinet ad coitum animalium*').

insultātor, -ōris *m.* *ab* insultare. *i. q. qui insultat*: 1 *irridendo, superbiendo sim.*: TERT. paenit. 10, 4 *periculum ruboris* penes -es (*Borleffs*, insultaturos *trad.*) in risiloquio consistit (*cf.* AVG. in psalm. 90 serm. 1, 4 erubescunt inter -es). AMBROSIAST. I Cor. 4, 7 hoc quasi -es apostoli agebant (*sc. in Paulum*). AVG. c. Faust. 15, 9 p. 435, 21 imperitum -em. in psalm. 36 serm. 1, 7. 39, 16 inter . . . infideles, ineptos, -es. 41, 8 -es mei. 74, 3 non ultori, non -i. 80, 11 exagitatores, . . . -es, . . . detractores. serm. 105, 8, 11 -bus et blasphematoribus nominis christiani. 105, 9, 12 *opp.* deprecator et . . . exhortator. serm. coll. Morin p. 96, 20 *disting.* persecutorem. p. 97, 19. IOH. MED. (?) Ps. Chrysost. hom. I 943ᶜ incendens suos -es *daemon*. 2 *aggrediendo*: SCHOL. Hor. gloss. Γ epist. 1, 2, 32 '*latrones*' -es et raptores.

f. **insultātrix,** -īcis. *i. q. quae insultat* (*transl.*): HIER. in Is. 23, 1 Tyrum inimicam et -em subversionis Ierusalem.

insultātōrius, -a, -um. *ab* insultare. *i. q. insultans* (*sc. irridendo sim.*): TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 610, 5 verbum -um de morte et triumphatorium (*ad I Cor. 15, 55* ubi est, mors, victoria? *eqs.*). AVG. in psalm. 34, 2, 11 -a laus eorum (*sc. qui Christum laudando illudebant*).

adv. **insultātōriē.** *i. q. per insultationem*: SIDON. epist. 1, 7, 2 libere queror, non -e.

insulto,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* saltare. *inter verba activa coniug. I*ᵃᵉ *affert* CHAR. gramm. p. 473, 7 B. -salt- APVL. met. 10, 31, 5, -suet- GLOSS.ᴸ I Ansil. IN 1655. *formae perf. breviores*: -asti ITALA *p. 2044, 1*, -astis HIER. in Ezech. 25, 1—7 p. 233ᴮ, -arunt AMM. 26, 3, 4 (-verunt ITALA *p. 2045, 12. al.*), -arat SIL. 10, 468 (-verat SALL. hist. frg. 2, 23 *al.*), -asset TERT. adv. Marc. 4, 42 p. 564, 12, -asse OV. trist. 2, 571 LIV. 1, 48, 2 *al.* NOT. Tir. 89, 100 -at. *de notione*: NON. p. 330, 18 -are dicitur insilire (*affert* VERG. *p. 2043, 23*). p. 330, 20 -are: iniuriosius aliquid dicere (*affert* LVCIL. *p. 2043, 76*). SYNON. Cic. p. 428, 17 invehi . . . probra iactare. -are existimationi. p. 449, 7 vellicat. violat. -at. GLOSS. -o ἐπιγαυριῶ. ἐπιχαίρω. inrido (irrideo). -at ἐπιγαυριᾷ, ἐπιχαίρει, ἐπεμβαίνει, ἐπιφύεται (-φέρ-). qui de alterius iniuria gaudet. -are ἐμπαῖξαι. contradicere. insolenter invadere. -bis insilies. *al.* *ad singulos locos v. infra.* *de usu* (*v. et p. 2045, 29*): SERV. Aen. 2, 64 'inludo tibi' . . . et 'inludo te' . . . et 'inludo in te'. simile est et '-o' (*similiter* 9, 631). *legitur inde ab* ENNIO, TER., LVCIL., RHET. Her., CIC., CATVLLO, LVCR. **[de confusione c.* exsultare *v. vol. V 2, 1947, 17 sqq.* (*ad* FVLG. serm. ant. 8 p. 114, 11 *v. ibid. p. 1949, 80*). *falso trad.* -turos *pro* insultatores *l. 43.***]**

I *intransitive* (*acced. obi. int. q. d. p. 2045, 10*): A *proprie fere i. q. saltando se (ad)movere sim.* (*comprehendi vid. notio ex-*

[W.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sultandi l. 4. 5. 7. 27. 37. 38, illudendi, contemnendi sim. l. 8. 12. 15. 19. 25. 36; subi. sunt res l. 8sqq. 29. 36): 1 *absolute* (*c. adv.* desuper *l. 8; c. abl. instr. l. 5. 6. 7. 12. 15. 19*): Enn. scaen. 127 alacris Bacchico -ans modo (Clavd. 5, 431 ruunt ad gaudia matres -antque a.). Apvl. met. 10, 31, 5 Terror et Metus nudis -antes gladiis (*cf.* Prvd. ham. 421 sagittis). Ivvenc. 2, 51 compedibus ... -are solutis ludus erat. Drac. Romul. 7, 28 plausibus -ent ... puellae. *pro subi. sunt res*: Sen. Thy. 164 poma ... desuper -ant. Cassiod. var. 7, 4, 1 ubi nec solum vox praeconis insonat, sed tubarum crepitus frequenter -at. Prisc. Lyd. solut. 3 p. 63, 10 plaga ... aut clamore -ante insilit tota *anima* corpori. *adde exempla, in quibus obi. ad duo verba trahi potest*: Lvcr. 3, 1032 contempsit equis (*abl. instr.*) -ans murmura ponti *Xerxes*. Verg. Aen. 6, 571 sontīs ... Tisiphone quatit -ans. Liv. 28, 22, 11 fideles potius ea ... absumerent manus, quam -rent superbo ludibrio hostes. Sen. Ag. 839 *Geryonen* stipite incusso fregit -ans. Flor. epit. 1, 18, 4 Romanas classes vident atque hostem rati emicant, sine discrimine -ant (et -ant *Iordanes*). Apvl. met. 2, 32, 3 fores nostras ... irruentes ac ... crebrius -antes. Clavd. carm. min. 53, 83 super -ans ... curru (*abl. instr. ?*) ... membra terit *Mars*.

2 *indicatur ubi vel quo*: a *accedente dat. vel abl.* (*casus dub. praeter l. 23. 32; adv.* hinc *l. 28, abl. instr. l. 31*): Varivs carm. frg. 3 *equum* -are docet campis (Sil. 8, 670 victrix ... belua [*i. elephanti*]. *cf.* Verg. georg. 3, 117 solo. Aen. 11, 600 fremit aequore toto -ans sonipes). Verg. georg. 4, 11 neque oves ... floribus -ent. Aen. 12, 339 caesis hostibus -ans *Turnus* (*cf.* Val. Fl. 6, 596 acervis *hostium*. Paneg. 4, 29, 5 his, quos ... hasta deiecit, -ans equus proterit). Hor. carm. 3, 3, 41 dum ... busto -et armentum. Prop. 2, 8, 20 -et ... rogis, calcet et ossa mea. Sen. Thy. 672 loco. Lvcan. 10, 538 hinc tergo -ant pedites. Sil. 1, 602 -at ... ignis culminibus. 4, 66 -asse iugo. 10, 468 -arat equo (*cf.* Mart. 5, 31, 1 iuvencis). 14, 363 pelago (*cf.* Tac. ann. 2, 8, 3 aquis. Avson. Mos. 173 vadis). Stat. Theb. 10, 877 -ans gressuque manuque molibus. Tert. anim. 32, 6 quomodo ... aeri ... -bit in aquila ...? (*sc. anima post metempsychosin*). Sol. 2, 26 ardentibus lignorum struibus. Potam. subst. 19 Migne suppl. 1, 209 quod gradibus mari[s] -at.
b *praepp.*: in *c. abl.*: Ivvenc. 4, 568 palmae in (*om. pars codd.*) malis colaphique in vertice crebri -ant. per: Avson. Mos. 182 -antes ... per freta ludere Nymphas. Pavl. Nol. carm. 25, 31 nulla per ornatas -et turba plateas.

B *translate* (*sublucente imagine e. g. l. 81. p. 2044, 8. 10, cf. p. 2042, 84*) *fere i. q. superbum vel superiorem se gerere* (*sive solo affectu sive comitantibus dictis* [*v. e. g. l. 56. p. 2044, 12. 20*] *vel factis* [*v. e. g. l. 62. p. 2044, 20*]; *expresse indicatur not. superbiae l. 54. 70. p. 2044, 33. 41. 59* [*cf. etiam l. 15*]; *iuxta* inludere [*syn. p. 2045, 15*] *sim. l. 60. p. 2044, 28. 54. 63; transit in not. exsultandi* [*iuxta pos. e. g. l. 63. p. 2044, 79, ad differentiam cf. l. 50. 53*] *sim. maxime l. 58. 65. 66. 69. 74. p. 2044, 1. 39. 40; accedit abl. instr. l. 56. 73. p. 2044, 10*): 1 *absolute* (*part. praes. pro subst. l. 62* (*bis*). *65. 66. al.*): Cic. Flacc. 38 non -bo vehementius ... neque in istum nugatorem ... invehar. Sest. 34 -bat, minabatur. Catvll. 64, 169 nimis -ans ... saeva Fors. Verg. Aen. 2, 330 victor ... Sinon incendia miscet -ans ([Serv. auct.: -are est in alienum dolorem, exsultare vero gaudere]. Ivst. 2, 10, 10 ut nec v. -verit nec victus doluerit). 10, 20 Rutuli (Serv.: -are ... est inimicis irridere per cavillationem, exsultare vero gloriari et laetum esse). Liv. 2, 45, 10 impune se -turos (25, 18, 11). 6, 23, 8 hostis ... superbiā -at (Oros. hist. 3, 9, 2 provocantis atque -antis h.). Sen. benef. 6, 4, 6 -are, gloriari, ... iactare. Val. Fl. 3, 235 talibus (*sc. verbis*). Sil. 10, 359 -ans astare ad moenia Romae. Tac. hist. 3, 65, 2 non -ans et miseranti propior. 4, 2, 3 lasciviam -antis volgi (4, 62, 4 gaudium -antis v. Greg. Tvr. Franc. 6, 8 p. 278, 10. *cf.* Cypr. laps. 28 p. 258, 9 -antis populi [Capitol. Maximin. 31, 5]). Min. Fel. 25, 6 -are et inludere. Tert. resurr. 1 p. 25, 12 sacrificat an -at ...? (*sc. blasphemando*). Cypr. patient. 7 p. 402, 10 -antium sputamina. epist. 62, 2 p. 699, 27 -antium libidinis contagione. Ivst. 9, 4, 3 (*iuxta* exultasse, *quod disting.*: Avg. serm. 290, 6, 6 -as, non exultas). Hier. in Ezech. 6, 11 p. 61[A] εὐγε, quod magis -antis est quam plangentis. in Mich. 2, 6—8 p. 1170[B] non debes -are, sed timere. Heges. 5, 6, 2 sicut moris est -antibus, clipeis concrepabant. Qvodv. (?) Aug. serm. cod. Guelf. app. 9, 5 p. 204, 132 lugendo potius ... quam -ando. Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 82, 37 laetabatur ... flagellatus, -bat cum torqueretur, extentus ... gaudebat. Cassiod. var. 2, 27, 1 non ... -are videantur elati. Pallad. hist. mon. I 6 p. 276[B] hoc sibi quasi -ando dicebat (*gr. p. 57, 2 B.* τερετίζων). *al.* *per prosopopoeiam*: Tert. adv. Marc. 4, 42 p. 564, 12 caelum luminibus floruisset, magis sol radiis (*abl. instr.*) -asset. Ven. Fort. carm. 11, 11, 7 -ant (*i. gaudent?*) epulae stillanti germine fultae.

2 *indicatur in quem* (*quid*): a *praepp.*: in *c. acc.*: Lvcil. 914 -a miserum ... in me. Rhet. Her. 4, 39, 51 in horum miserias. Cic. Mil. 87 in hano rem publicam. nat. deor. 2, 74 in omnes. Psalt. Rom. 34, 19 ut non -ent in me (*gr.* ἐπιχαρείησαν, *Vulg.* supergaudeant, *Hier. psalt. sec. Hebr.* laetentur, Aug. *ad l.* -ent mihi). 34, 24 (= Aug. *ad l.*) ut non -ent in me (*gr. et Vulg. ut supra*, Hier. psalt. sec. Hebr. -ent mihi). Conc.[S] I 5 p. 352, 14 mors quae in vitale corpus -are ausa est (*gr. I 1, 4 p. 60, 6* ἐπιπηδῆσαι). adversus: Itala psalm. 68, 13 (Aug. in psalm. 68 serm. 1, 16) a. me -bant (*gr.* ἠδολέσχουν, *Vulg.* exercebantur). super: Itala Ezech. 25, 6 (Weing.; *cf.* Hier. *ad l.*) -asti in anima tua super terram Israhel (*gr.* ἐπέχαρας, *Vulg.* gavisa es. *explic.* Hier. *ad l.* p. 233[B] -astis et gavisi estis, quia ..., et super terram Israel, quoniam desolata est). de (*aliter infra l. 78*): Avian. fab. 7, 13 *canem ornatum* -antem ... de plebe superbum.

b *dat. vel abl.* (*certo non nisi l. 30, vergente in abl. causae, cf. infra l. 74*): α *-atur miseris, victis, invalidis sim.*: Ⓘ *eludendo, triumphando sim.*: Ⓐ *hominibus*: Cic. Verr. II 5, 132 tibi -are in calamitate. Verg. Aen. 8, 570 huic capiti (Svet. Iul. 22, 2 omnium capitibus [*dictum Caesaris ab adversario obscene detortum*]). Prop. 2, 5, 7 nec mihi tam duris -et moribus *quam Cynthia*. Ov. Pont. 4, 3, 27 iacenti ... mihi (trist. 2, 571 Clavd. 8, 112. *cf.* Hier. in Mich. 2, 6—8 p. 1169[D] cadentibus). Liv. 3, 62, 1 sibi (*i. Romanis*) ... per contumelias hostem -are (*quasi ignavis, inopibus. cf.* Stat. Theb. 10, 451 elusis ... -are Pelasgis. Amm. 24, 7, 7 -antes nobis ... Persae. Veg. mil. 3, 11 cum adversarii -are [ex- *var. l.*] coeperint his, quos non putant exituros). 5, 7, 4 ne ... tribuni plebis velut ab se victae rei publicae -rent (Val. Max. 7, 4, 1 victis. *cf.* Min. Fel. 37, 1 Christianus ... triumphator et victor ipsi, qui adversum se sententiam dixit, -at). 39, 47, 6 quam ... indigne ... sibi nec ullo suo merito -tum ab omnibus esset. Sen. suas. 6, 10 contumelias -antium Ciceroni et verbera. Val. Max. 2, 7, 12 Romano sanguini ... -are non adtinet. Sen. dial. 5, 1, 2 -ant instantque summissis. Flor. epit. 3, 15, 6 mortis reliquis (-quiis *var. l.*). Paneg. 6, 13, 1 reliquiis afflictae gentis (*cf.* Pomer. 2, 21, 2 afflictis). Capitol. Max. Bab. 14, 7 senatui et populo. Arnob. nat. 2, 45 virginibus et matrimoniis alienis (*cf.* Ps. Ambr. epist. 1, 9 -turus puellae. Avg. civ. 1, 19 p. 33, 10 D. Christianis feminis in captivitate compressis). Ivvenc. 4, 669 -at plebis fixo vesania Christo (*cf.* Avg. serm. 175, 2, 2 irridebatur, -batur ei *sc. Christo*). Amm. 25, 3, 16 dolores ... -ant ignavis. Vvlg. Tob. 2, 15 beato Iob -bant reges. Clavd. 21, 383 si ... -ret atrox famula Carthagine Maurus. 28, 198 profugo. rapt. Pros. 3, 328 -ate mihi, ... regnate superbi. Petr. Chrys. serm. 122 p. 535[A] lingua ... quae -vit pauperi. Sidon. epist. 7, 14, 7 qui mihi ... turgidi -ant. *al.* Ⓑ *rebus* (*sc. fortunae malae sim., cf. etiam l. 76 sq.*): Ov. trist. 3, 11, 1 -es qui casibus ... nostris (5, 8, 4. *cf.* Liv. 36, 29, 9 adversis rebus [Ampel. 30, 1]. Val. Max. 4, 7 ext. 2 incommodis. Stat. Theb. 2, 18 malis [Apvl. met. 7, 22, 4]. Qvint. decl. 296 p. 170, 28 fortunae [Ivst. 5, 7, 1]. Hier. adv. Rvfin. 3, 17 p. 469[B] miseriis). Val. Max. 5, 1 ext. 4 quod tanti viri ... ruinae ... effuso gaudio -ret (Hier. in Ezech. 25, 1—7 p. 233[A] r. Ierusalem templique incendio. *ibid.* p. 234[D] nimio cordis affectu). Stat. Theb. 1, 78 superbi ... -ant tenebris *Oedipodis*.

Ⓘ *contemnendo, superando sim.* (*maxime rebus adversis*): Sen. contr. 4 praef. 6 ingentis animi ... malis suis -antis. Tert. nat. 1, 18, 11 flagris mulier -vit. Amm. 14, 9, 6 temporum iniquitati. Pelag. in I Cor. 15, 55 morti (Avg. pecc. mer. 3, 11, 20 p. 147, 13. Oros. apol. 32, 10 m. atque peccato. Fvlg. Rvsp. praedest. 3, 25 p. 664[D]). Prvd. apoth. 141 -ans famulante rogo *deus* (*sc. pueros in igne illaesos servans*). Pavl. Nol. epist. 38, 1 p. 325, 3 -ans huic mundo et litteras eius ... despiciens. Petr. Chrys. serm. 122 p. 535[B] aestibus. CE 1362, 3 (= Inscr. christ. Diehl 1070 a, 3; *a. 501*) acta ... caeruleis -at vita latebris. *in comparandis rebus*: Felix Anth. 211, 1 nobilis -at Baiarum fabrica thermis (*cf. 213, 4* nova transcendunt priscas fastigia sedes).

β *-atur deis, dominis, melioribus sim.* (*sc. se extollendo*): Liv. 1, 48, 2 satis illum diu per licentiam eludentem -asse dominis. Val. Max. 5, 3 ext. 1 ne nostra confessis alienigenae urbes -ent. Sen. dial. 9, 5, 3 -verat agmini tyrannorum *Socrates*. Sil. 13, 606 duro imperio. Tert. adv. Marc. 1, 7 p. 298, 27 quanti nequam servi regum nominibus -ant ...? monog. 12, 6 *digami* -antes ... apostolo. Lact. inst. 5, 23, 2 qui ... -verint (-arint *var. l.*) ... deo superbius (mort. pers. 1, 5. *al.*). Avg. civ. 1, 1 p. 5, 16 D. petulanter et procaciter -are servis Christi. in psalm. 44, 1 -bant sancto dei calvo (Pavl. Med. vita Ambr. 16 -ari a perfidis sanctis suis). Vincent. Ler. 33, 1 memoriae sancti Caelestini (*postea* irrideat, contemnat, proculcet). Cassiod. in psalm. 78, 12 auctori. Pass. Felicit. 1 diis nostris (*i. paganorum*). *al.*

γ *-atur malis, male agentibus sim.* (*sc. invehendo, increpando*): Symm. epist. 5, 41, 2 errori. Clavd. Don. Aen. 6, 620 p. 589, 5 Phlegyas ... reis ... -ans. Hier. in Mich. 2, 6—8 p. 1170[D] ne -et generationi pristinae et aliena non sit ab opprobriis -ando. Avg. civ. 3, 31 p. 144, 1 D. indignius -ant temporibus Christianis. gen. c. Manich. 1, 13, 19 per infructuosas arbores -atur hominibus. 2, 21, 33 illi lex divina -at ore dei, qua insultatione nos admonemur *eqs.* in psalm. 48 serm. 2, 5 discipulo ... dubitanti (*Thomae*). Ioh. Maxent. Conc.[S] IV 2 p. 31, 6 nobis quasi superflua quaerentibus. *al.*

3 *indicatur causa* (*cf. part. perf. praedic. p. 2043, 74*): a *abl.* (*cf. etiam l. 5. 33*): Prop. 3, 6, 24 gaudet me ... tabescere ...; si placet, -et ... morte mea (*cf.* Vopisc. Aurelian. 41, 9 Valeriani nece. Clavd. carm. min. 22, 22 iugulo). Sil. 1, 323 -at fraude pharetrae (*i. sagittis venenatis*). b *praep.* de (*aliter supra l. 3*): Tert. apol. 49, 4 de qua iniquitate ... vulgus exsultat et -at. coron. 7 l. 32 -antem ... novercam de exuviis ... privigni. Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 150, 25 de pristinis malis quasi de bonis. *iuxta dat.*: Clavd. Don. Aen. 5, 410 p. 470, 22 ut -ret ei de caestibus et fraterna morte. Hier. praef. Vulg. Is. ne Iudaei de falsitate scripturarum ecclesiis ... -rent. Avg. civ. 1, 12 p. 23, 8 D. de corporibus insepultis -are Christianis. epist. 78, 8 de

[*W.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lapsu . . . diaconorum . . . disciplinae Prouliani. **c** *acc. c. inf.*: GAVDENT. serm. 12, 13 G. spolia se . . . detraxisse . . . -ans. AVG. civ. 17, 12 p. 233, 11 D. infidelitas gentium, cum dei populum exultabat atque -bat esse captivum. CASSIOD. inst. 1, 17, 1 ne -et habere se . . . Graecia . . ., quod vobis iudicet esse subtractum. PASS. Fructuos. 7, 1 increpans pariter et -ans nihil illi profuisse *eqs.* **d** *enunt. c.* quod (*cf. etiam l. 33; c.* quia, quoniam *v. p. 2044, 2*): CAPITOL. Alb. 9, 6 quibus *litteris* -vit, quod . . . dilexissent. SCHOL. Iuv. 1, 146 -ant, quod . . . sit mortuus intestatus. AVG. serm. 279, 8 IVLIAN. in Iob 32, 17.

4 *accedit acc. pron.* (*obi. int. q. d.*) *sec. gr.*: . ITALA Zach. 12, 10 (Hier. *ad l.*; Aug. civ. 20, 30 p. 483, 4 D.) aspicient ad me pro eo quod -verunt (*gr.* κατωρχήσαντο, *Vulg.* quem confixerunt. *cf.* HIER. epist. 57, 7, 4 Iohannes [*19, 37*] . . . iuxta Hebraicam veritatem: 'videbunt in quem compunxerunt', pro quo in Septuaginta legimus: '. . . ἀνθ' ὧν ἐνωρχήσαντο', quod interpretati sunt Latini: '. . . pro his quae inluserunt' sive '-verunt'. *similiter disserit* AVG. *l. c.*). *adde* (*an zeugmate explicandum?*): CASSIOD. var. 5, 17, 3 non habet quod nobis Graecus ⌊imputet⌋ aut Afer -et (⌊ ⌋ *om. R*).

II *transitive fere i. q. saltando (sive superbe) calcare, intrare, aggredi sim.* (*v. etiam p. 2043, 11*): **A** *proprie*: TER. Eun. 285 istas *fores* . . . calcibus saepe -bis ([-culc- *var. l.*; DON.: nova locutio. EVGRAPH.: in fores saltabis, hoc est insilies. SCHOL. p. 100, 7 feries, pulsabis]. APVL. met. 2, 26, 7 palmis . . . latera suffodere, c. -are). VERG. Aen. 7, 581 attonitae Baccho nemora avia matres -ant thiasis. IVL. VAL. 1, 9 p. 20, 4 tergum quadrupedis -at (*Hist. Alex. M. I p. 18, 4 rec. B'* ἥλατο). PAVL. NOL. carm. 24, 369 navi relicta . . . -at solum (*cf.* SVLP. SEV. Mart. 23, 6 fremitu terram -antium). **B** *translate*: SALL. hist. frg. 2, 23 bonos (*explic. Serv. Aen. 10, 643* quamvis possit illi [*i. verbo* -are *c. acc. usurpato*] alia esse significatio . . . hoc est impetum fecerat'). TAC. ann. 4, 59, 3 qui . . . patientiam senis et segnitiam iuvenis iuxta -et. TERT. anim. 1, 2 *philosopho* nec consolanda est iniuria, sed potius -anda. SERM. Arian. frg. I 1 p. 595^{A} quomodo nos -atis, quod deos dicimus esse? (*sim. c.* quod: THEOD. MOPS. epit. in psalm. 78, 4 ad p. 544, 8 morientes -verunt, quod nihil nobis . . . *dei* cultura profuerit [*cf. gr.* ὀνειδίζοντες ὡς *eqs.*]). CLAVD. 15, 378 -andi . . . iacemus (*cf. p. 2044, 11*).

part. praes. **insultāns,** -antis *pro adi. e. g. p. 2043, 55. 56. 58. 59, pro subst. v. p. 2043, 47.*

adv. **insultanter.** *i. q. per insultationem*: DON. Ter. Eun. 926, 1 quod -r . . . confectam virginem quasi dicat superatam . . . pro alio. 963 -r *dixit* (*sc.* 'an is est?') . . .; nam sciebat ipsum esse (*cf.* Ps. RVFIN. in Am. 4, 4—6 p. 1071^{C} -r obiectat [*antea* per ironiam et insultationem]. AVG. c. Iulian. op. imperf. 6, 25 p. 1561 audes . . . irridere eorumque me principem -r appellas contra scientiam . . . tuam). CLAVD. DON. Aen. 9, 125 p. 204, 5 intellectum . . . -r exponit. 11, 385 p. 474, 4 haec . . . -r prosecutus est. 11, 855 p. 538, 8 tamquam praesentem -r appellat (*cf. l. 44*). Ps. RVFIN. in Os. 7, 13—16 p. 1000^{A} quasi -r . . . illatum. AVG. serm. 88, 18, 20 neque superbientes *sitis*, ut -r arguatis *malos*.

deriv.: insultabilis, insultabundus, insultatio, insultator (-trix), insultatorius.

insultūra, -ae *f.* *ab* insilire *iocose fictum.* *i. q. actus insiliendi*: PLAVT. Mil. 280 ne . . . in malum . . . insuliamus. : : tu sali solus, nam ego istam-am et desulturam nil moror.

? **insultus,** -ūs *m.* *ab* insilire, *cf.* insultatio. [*dub. an aetati nostrae tribuendum* Ps. LACT. carm. de pass. dom. 33. *suppl. in lacuna* VEG. mil. 4, 7 cod. Paris. (*s. XIV*).] *i. q. insultatio*: CE 701, 8 (= INSCR. christ. Diehl 326^{b}; *a. 523/4*) -us . . . nullus subrepsit in actus (*i. nulla insultatio [v. 9 intellege* 'nec ambitio nec libido'*]; gen.* -us *suspicantur editores praeter necess.*; insidios *legit Frisius; titulum esse* '*lectionis minime certae*' *iudicat Diehl*).

[**insulula** *edd. vett. pro* insula CIC. Verr. II 3, 85 (insicula *var. l.*).] *W.*

***īnsum,** -fuī, -esse. *ab* in *et* esse. *de formis: pers. I^{ae} non leguntur nisi* -sum (GLOSS.), -sumus (LVCR. *p. 2049, 63*), -essemus (HIL. *p. 2049, 75. 76*), *pers. II^{ae} omnino desunt. perf. nonnisi* -uerit (PLAVT. Cist. 733 Rud. 1310), -uerunt (PLAVT. Rud. 1313, -uere *ibid.* 1359), -uit (SVET. *p. 2046, 53*, GLOSS., NOT. Tir.). -es *pro* -est CE 923, 2. *de part. praes. et fut. v. infra l. 80. 81.* *producitur* in- CARM. de resurr. 58 CE 765, 2 (?). NOT. Tir. 4, 94^{a} -uit. GLOSS. -sum ἔνειμι. -est μέτεστιν. -erat ibi erat. -est notitia ὑπάρχει γνῶσις. GLOSS. I p. 302 -est in eo est vel iunctum est. *legitur inde a* NAEVIO, PLAVTO, ENNIO, TER., LVCIL., AFRAN., RHET. Her., CIC.; *deest e. g. apud* CATVLLVM, CAES., PERS., PETRON., IVV.; *in* VVLG. *non legitur nisi bis in libris ab Hier. praetermissis* (*v. p. 2048, 5. 2049, 23*).

[*dub. vel falso*: LVCIL. 309 gyzeria ni sunt (*Marx,* -sunt *Lachmann,* gyzerini sunt *trad.*). CIC. off. 1, 15 -est (*del. Weidner,* in⟨de⟩ est *Goldbacher*). LIV. 42, 39, 3 -erat (*ed. pr.,* -erant *trad.,* venerant *vel* ierant *alii*). TERT. praescr. 41, 4 *var. l. pro* interest. CE 366 (= CIL XIV 3945) insentibus (*lege* in sentibus; *v. MusHelv. 14, 1957, 193 sqq.*). NOT. Tir. 5, 1 infuturum (*lege* in futurum). *contextu parum dilucido*: AFRAN. com. 268 nulla -est paratio (mi est *Ribbeck*). *e falsa lectione gr.*: CASSIOD. Ios. antiq. 7, 13 mors quidem -erat (*gr. 7, 324* ἐν ἦν *sine var. l.*).]

i. q. alicubi inditum, praesto esse (*iuxta* 'esse in *c. abl.*' [*v. p. 771, 12 sqq.*] *e. g.* CIC. top. 63 LVCR. 3, 786 SEN. dial. 3, 1, 1 PROC. dig. 34, 2, 11; *cf. e. g. l. 25. 49. p. 2048, 15. 2050, 6. 2051, 19 et distinctionem p. 2049, 77. 81, confusionem p. 2051, 55, zeugma [?] p. 2049, 43. 2050, 63*):

I *usu* **sollemni** (*sc. servata vi praepositionis*): **A** *strictius* '*intus,* ἔνδον' (*comprehenduntur etiam exempla ut* 'in insulis' *sim., e. g. l. 17. 50. 54. 55; de locis minus definitis v. l. 30. p. 2047, 10; syn. e. g.* contineri CIC. Verr. II 4, 60 *al.*, inhaerere CIC. har. resp. 57 *al.*, latere CIC. leg. 2, 3 *al.*; *accedit adv.* interius *infra l. 57*, in medio *sim.* PLIN. nat. 10, 148. 11, 134. *cf. etiam l. 81*): 1 *corporaliter* (*in imagine p. 41. 60. 79*): **a** *-sunt res* (*pisces capti l. 53*, grex venalium *infra l. 34*): **α** *intra corpus vel spatium quoddam positae*: *absol.*: PLAVT. Rud. 925 quidquid -est (1140). frg. inc. 6 tene cruminam; -erunt triginta minae. VARRO ling. 5, 157 ossa *in doliis.* CELS. 5, 28, 3^{B} umor *in ulcere.* 6, 7, 9^{B} *in aure. al.* CVRT. 8, 13, 9 occulta . . . saxa *sub aqua.* COLVM. 2, 17, 1 spinas . . . -esse *in pratis. al.* LVCAN. 2, 338 sanguis. PLIN. nat. 9, 17 viscera (11, 5). *al.* VAL. FL. 6, 250 iam cuspis -est *in corpore infixa.* TAC. hist. 4, 23, 4 alimenta et multum imbellis turbae *in castris.* PRISC. periheg. 1022 amethystos *in terris Indorum.* PANEG. 8, 8, 4 quae plura -erant perfugia silvarum (*eis locis; an gen. pro dat.? cf. p. 2051, 28*). *al.* *c. adv.*: PLAVT. Amph. 783 pateram hic -esse oportet (Asin. 653 h. . . . in crumina. 734 Cist. 635 Persa 321 Rud. 924^{C}. 926. INSCR. RevA. VI 6, 1935 p. 225 n. 76 reliquiae). Cas. 380 ne qua illic -sit alia sortis sub aqua . . . : : nulla est (Rud. 1188). Cist. 734 ibi (Rud. 1134. 1310 in vidulo . . . quid i. -uerit. IVST. 36, 3, 5 i. . . . opacitas -est *in ea valle*). Pseud. 671 ubi (Rud. 1130. IVL. HON. cosmogr. A 46 mari . . ., u. -est insula. HIL. trin. 8, 24. CHIRON 261 in illa parte capitis, ubi . . . ea causa -esse videtur. VITA Caes. Arel. 2, 26 ad locum . . ., u. flamma -erat). Rud. 1078 isti (1082 istic in cistula -sunt, quae istic -est in vidulo. 1109 isti . . . in isto vidulo [*ita et* 1133]. 1136 isti. 1149 istine. Stich. 321 istic. SEN. Med. 775 istic). *c. praepos.*: in *c. abl.* (*cf. l. 23. 26. 31. 57*): PLAVT. Cist. 733 mirum quin grex venalium in cistella -uerit una. Poen. 782 in istoc . . . marsuppio (Rud. 1313). Rud. 1318 in crumina (*cf. l. 23*). CIC. rep. 1, 22 sphaerae genus, in quo solis et lunae motus -essent (*cf. p. 2050, 35*). nat. deor. 1, 120 imagines . . . -esse in universitate rerum. div. 1, 76 in quo *vase* -erant sortes. LIV. 40, 29, 4 in altera *arca.* VITR. 10, 13, 7 quod -erat in eo canali . . . tignum. COLVM. 12, 16, 3 in aheno parum -esse olei. ALF. dig. 9, 2, 52, 1 flagello . . ., in quo dolo -erat. TERT. anim. 27, 8 in quo *homine* . . . semen suum -sit (*in imag.*: IREN. 1, 15, 3 [= 1, 8, 14 H.] *gr.* ὑπάρχει. *cf.* TERT. adv. Val. 25 p. 201, 16 peculium quoddam seminis spiritalis). intra: VITR. 10, 8, 2 i. arcam. circa: PLIN. nat. 2, 80 multitudo *stellarum* conferta -est c. dimidios orbes lunae. *c. dat. vel. abl.* (quo *l. 59*): HOR. sat. 2, 6, 105 *fercula* -erant . . . canistris. CELS. 6, 18, 2^{C} levis iis *ulceribus* umor -est. 8, 10, 5 ei *canali* coxa. SEN. nat. 1, 5, 5 guttas . . . nubibus -esse (2, 12, 3 ignem). PLIN. nat. 9, 132 his *nassis* esca. 11, 139 talpis visus non est, oculorum effigies -est. 16, 161 cui *calamo* plurima -est medulla. *al.* TAC. Germ. 45, 5 nemora . . . insulis terrisque (AVIEN. ora 358 templa). ann. 14, 8, 3 cubiculo modicum lumen -erat et ancillarum una. 15, 38, 2 tabernas, quibus id mercimonium -erat. SVET. rhet. 25, 6 (*e vetere controversia*) extractis *retibus* piscis nullus -uit. IVL. VAL. 3, 18 navigia . . . amni (*cf.* ZENO 2, 57 illi *mari* nullae -erant naves). AVIEN. Arat. 1046 olli (*i. orbi signifero*) cancer -est (*gr. 545* τῷ ἔνι . . . ἐστί). orb. terr. 1242 arcus . . . -est laevae (*manui*). CHIRON 678 quibus -est aliqua causa vexata interius. GREG. M. moral. 32, 50 seminaria . . . viris in lumbis -esse, -esse autem feminis in umbilico. *al.* quo (*abl. an pro* ubi?): IVVENC. 4, 412 alabastro, quo . . . -erant . . . unguenta.

β *aliis rebus immixtae sim.*: PLAVT. Cas. 221 (*in imag.*) ubi amor condimentum -erit ([inierit *var. l.*]. LVCR. 1, 171 materies. 3, 787 [= 5, 131] quicquid). *c.* in *c. abl.*: LVCR. 3, 786 (= 5, 130) nec cruor in lignis neque saxis sucus -esse (VITR. 2, 7, 2 umor . . . in his *s.* minus -est). VARRO frg. Gell. 3, 14, 3 *argentum* in eo scypho (VLP. dig. 34, 2, 27, 6 a. factum . . ., quod neque in massa . . . neque in signato . . . -sit. *cf.* ITALA II par. 9, 15 [Complut.] DC aurei -erant in uno scuto [*gr.* ἐπῆσαν, *Vulg. aliter*]). VITR. 2, 9, 3 in his *arboribus* . . . liquor (2, 9, 12). *absol.*: LIV. 39, 13, 12 sulphur *in facibus.* VITR. 5, 9, 5 plus *umoris.* TAC. ann. 13, 15, 4 temperamentum *in veneno.* PALLAD. 1, 33, 1 si qua -sunt . . . semina *in stercore* (*an ad p. 2050, 67?*). AVIEN. Arat. 479 plurimus ignis -est *in stellis.* *c. dat.* (*abl.?*): SEN. nat. 2, 9, 4 solido . . . aer -est. 4 b, 13, 2 plus illi *nivi* spiritus quam aquae -esse (6, 16, 1). COLVM. 2, 2, 18 sucum (*cf.* 2, 18, 3 humor herbis). 2, 9, 15 virus terrae (PLIN. nat. 8, 83 caudae . . . animalis. *cf.* 8, 130 veneficium. 16, 50 venenum. 20, 32 amatorium). 11, 242 -esse pabulis salem. 31, 32 aquae sordium plurimum (*cf.* 31, 34 limi . . . plus). 33, 80 omni auro argentum -est.

b *-sunt animantes*: **α** *homines* (*v. et supra l. 20. 34. 51; cf. de rebus ut hom.* SEN. epist. 123, 9 admissae . . . -sunt *malae voces*): CIC. leg. agr. 2, 91 homines non -erant in urbe, qui *eqs.* VAL. FL. 5, 402 iam . . . -erat populo mediaeque incognitus urbi. TAC. ann. 14, 32, 2 -erat . . . militum manus *in oppido* (*cf.* 15, 4, 2 -erant . . . milites et provisi . . . commeatus *in castris*). APVL. mund. 34 locum illum . . .; -erant boni baiuli. ITALA exod. 8, 22 (Aug. loc. hept. 2, 46 p. 549, 25) terram Ges-

[Furnée-W.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sem, in qua populus meus -est super eam (*gr. 8, 18 ἐφ' ἧς . . . ἔπεστιν ἐπ' αὐτῆς, Vulg.* in qua . . . est). CIL III 3996, 1 huic arcae -est Severilla (*cf. p. 2046, 24*). *de transfiguratis*: AVSON. 101, 2 p. 350 P. Salmacis . . . concreta est nympha marito; felix virgo, sibi si scit -esse virum. LVX. Anth. 370, 4 aut haec *pica loquens* Picus erat aut homo rursus -est. *β deus, numen sim.* (*cf. p. 2049, 68*): CIC. nat. deor. 1, 52 in ipso mundo deus -est aliquis (HIL. trin. 8, 24 alicubi. INSCR. christ. Rossi II 99, 12, 2 claustra docent intus -esse d.). 2, 90 -esse aliquem non solum habitatorem in hac caelesti . . . domo, sed etiam rectorem (CLAVD. 3, 2 curarent superi terras an nullus -esset r.). OV. am. 3, 1, 2 illi numen -esse loco (fast. 3, 296 n. -est *in luco*. QVINT. decl. 323 p. 273, 21 sacris. LACT. epit. 23, 7 simulacris. PRVD. perist. 10, 265. *cf.* PS. DAMAS. epigr. 106, 4 quantum numinis intus -est). PS. APVL. Ascl. 14 -erat mundo spiritus. ARNOB. nat. 6, 19 p. 231, 21 in cunctis . . . degere atque -esse simulacris *Vulcanum*. *γ animalia* (*v. et p. 2046, 53*): COLVM. 12, 47, 4 si vermiculus -est *in malis* (PLIN. nat. 11, 135 cervis in capite -esse v. sub linguae inanitate et circa articulum . . . produntur. *cf.* 27, 145 *lumbricos* -esse Aegypti . . . populis [*syn.* innasci]. CAEL. AVR. chron. 4, 8, 120 animalia *in corpore*). PALLAD. 1, 22 quae -sunt animalia *in cohorte*.

2 *incorporaliter*: a *-sunt res* (*animantes ut res l. 24. p. 2048, 46. 70. 84. 2049, 56. 59*): *α in animantibus*: (I) *in hominibus*: (A) *indoles, animus, affectus sim.* (*addas etiam* SVET. Iul. 1, 3 Caesari multos Marios -esse): PLAVT. Mil. 632 -est in hoc emussitata . . . indoles (*cf.* Pseud. 1109 boni ingeni quicquam. CIC. Brut. 282 ingenium . . . et orationis . . . copia). Poen. 198 -est amoris macula huic homini in pectore. TER. Ad. 822 multa in homine . . . signa -sunt (*continuatur* 826 quae . . . -esse in illis video). NOVIVS Atell. 106 huic puellae . . . libido -est. RHET. Her. 4, 38, 50 aliquid -esse in nobis . . . egregium. CIC. Manil. 28 in . . . imperatore . . . has res -esse oportere: scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, felicitatem (de orat. 3, 143. *cf.* TAC. ann. 13, 3, 3 elementa doctrinae). har. resp. 57 dedecus. off. 1, 56 *virtus* (*al. cf.* HIL. in Matth. 12, 15 plus . . . virtutis. *v. et l. 31*). *al.* LVCR. 6, 984 varii sensus animantibus -sunt (OV. Pont. 3, 9, 16. *al.*). SALL. Catil. 17, 2 maxuma necessitudo et plurumum audaciae (*cf.* 23, 2 non minor vanitas . . . quam audacia). Iug. 64, 1 contemptor animus et superbia (*al.*). NEP. Epam. 5, 2 plus . . . virium (*cf.* LIV. 1, 57, 7 vigor [SIL. 12, 18]. 28, 12, 1 tantam -esse vim . . . in . . . duce [SEN. epist. 92, 29. *al.*]. VAL. MAX. 6, 4, 4 robur [LAVS Pis. 72 r. mentis]). HOR. sat. 2, 4, 94 cura (OV. trist. 3, 13, 5. *al. cf.* LIV. 2, 41, 2 sollicitudo). OV. fast. 2, 224 metus (SIL. 8, 292 TAC. ann. 16, 5, 2). LIV. 28, 35, 6 maiestas. SIL. 8, 561 horror (*sc. Scipioni*). QVINT. inst. 8, 1, 3 in Tito Livio . . . -esse . . . Patavinitatem (*cf. p. 2048, 23*). TAC. hist. 1, 55, 2 diversitas animorum (4, 27, 3 PLIN. paneg. 59, 6). 1, 72, 7 odium . . . et . . . desiderium (CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 49, 8 [*gr. I 1, 1 p. 119, 9 ἔγκειται*]). 2, 11, 1 tarditas. ITALA Rom. 7, 21 (Pelag. *ad. l.* = VVLG. *FL; cf.* Ambrosiast. *ad l.*) quia mihi -est malum (*gr. παράκειται, ceteri codd. Vulg.* adiacet). MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 49, 38 pusillitatis, quae mihi -est (*gr. I 1, 1 p. 26, 7 ἐνούσης*). *et saepe*. *cf.* (in) animo *sim.*: CIC. orat. 41 in mente (Tusc. 1, 44. AVIEN. orb. terr. 1222 menti fiducia [AVG. civ. 9, 13 p. 384, 16 D. *al.*]). leg. 2, 3 in animo ac sensu (fin. 1, 31 div. 1, 66 VELL. 2, 128, 3. *al.*; *dat.* animo [-is]: LIV. 5, 6, 5 SEN. benef. 5, 25, 6 LVCAN. 5, 18. *al.*). LYGD. 4, 84 nec . . . vota nec . . . crimen pectore -esse (SEN. dial. 3, 5, 3 pectori). TERT. anim. 20, 1 *animae* (41, 1. *al.*). (B) *res externae* (*cf. p. 772, 38*): TER. Hec. 326 si periculum ullum ⌊in te⌋ (*om. A*) -est (est *D'P*). IREN. 1, 25, 1 (= 1, 20, 1 H.) evacuavit . . . passiones, quae -erant hominibus (*gr. προσόντα*). CE 892, 2 (*s. IV*) qui sit honos, quem mihi -esse negas. AVG. civ. 15, 4 p. 63, 31 D. *miseria* quae -erat (*cf.* BOETH. cons. 3, 5, 5 W. maiorem regibus -esse . . . miseriae portionem). POMER. 2, 5, 1 doctoribus . . . et censura -esse debet. BOETH. cons. 4, 4, 18 W. -est eis . . . impunitas. *sim. de qualitate sim. corporis* (*cf. p. 2049, 35*): LIV. 9, 16, 13 praecipua pedum pernicitas -erat. CELS. 5, 26, 30[B] febris, inflammatio. LVCAN. 5, 216 nec qui solet esse timenti, terribilis sed pallor -est. LAMPR. Alex. 4, 4 robur. CAEL. AVR. chron. 4, 8, 114 maciem. *cf. de aetate*: BOETH. cons. 1 carm. 1, 10 dolor aetatem iussit -esse suam.

(II) *in animalibus*: *c.* in *c. abl.*: CIC. fin. 5, 38 aliquid simile virtutis (*cf.* off. 1, 50 -esse fortitudinem). div. 1, 15 in ranunculis vis . . . significans aliquid. AVG. civ. 11, 27 p. 500, 7 D. in sensibus . . . animalium . . . scientiae similitudo. *c. dat.* (*abl.?*): SEN. dial. 4, 16, 1 multum . . . irae. nat. 2, 31, 2 mortifera vis (PLIN. nat. 8, 218). epist. 121, 19 *scientia*. PLIN. nat. 9, 143 *sensus* (9, 146 LACT. inst. 2, 5, 36). 9, 148 *intellectus* (10, 108). *al.* MART. 1, 109, 14 pudor. LACT. mort. pers. 9, 2 barbaries. *al.* *absol.*: PLIN. nat. 11, 68 auditus . . . -esse sensum.

β in rebus incorporeis (*in animantibus ut rebus v. l. 84. p. 2048, 1. 70. 73*): (I) *causa, effectus, qualitas sim.*: (A) *in variis rebus*: PLAVT. Capt. 250 -est spes nobis in hac astutia (SEN. epist. 115, 10 illis *honestis*. *cf. p. 773, 56*). Men. 135 ecqua in istac pars -est praeda mihi? (*cf.* TER. Haut. 609 in ea *captiva* lucrum. CIC. rep. 2, 9 commoditas. SEN. benef. 4, 20, 1 utilitas [PLIN. epist. 7, 9, 14]. MART. 12, 74, 4 usus). Merc. 359 quid ibi -est amoeni? (*cf.* Rud. 459 voluptatem -esse [CIC. fin. 2, 34. *al. cf. p. 771, 78*]. AFRAN. com. 258 iucunditatis plus -est in te mihi quam . . . edulibus). ENN. scaen. 266 magna -est certatio (*sc. in ista re; an in hom. ut in gr. Eur. Med. 366 ἔτ' εἰσ' ἀγῶνες τοῖς . . . νυμφίοις?*). TER. Eun. 59 in amore haec . . . -sunt vitia (LVCR. 4, 822 VITR. 2, 10, 3. *al.*). Phorm. 108 vis boni in ipsa . . . forma. RHET. Her. 4, 14, 21 ne quid -sit amari *in amore* (*cf.* VVLG. Sirach 37, 1 tristitia *in amicitia falsa* [*gr. ἔνι; an i. q. est? cf. p. 2051, 55*]). CIC. S. Rosc. 76 in his rebus . . . culpam -esse concedam (Verr. II 5, 42. *cf.* II 2, 82 in uno *facinore* omnia maleficia. II 4, 60 omnia nefaria contineri . . . atque -esse. OV. epist. 16, 218 nostro crimen -esse tuum [Pont. 3, 3, 70. TAC. hist. 1, 1, 2 adulationi . . . c. servitutis, malignitati falsa species libertatis -est]. MARCIAN. dig. 20, 6, 8, 7 suspicio). orat. 185 in verbis -est quasi materia . . ., in numero . . . expolitio. top. 73 naturae auctoritas in virtute -est. fin. 3, 24 ut in ipsa *arte* -sit, non foris petatur . . . artis effectio. SALL. or. Cottae 14 cura . . . imperio. OV. ars 2, 14 casus -est illic (*sc. in quaerendo*), hoc erit artis opus. SEN. dial. 3, 19, 6 *sceleribus* calliditas. STAT. Theb. 3, 137 terror -est lacrimis. QVINT. inst. 6, 2, 26 *affectibus* -est vis mentis et veritas morum. TAC. ann. 3, 55, 5 nisi . . . rebus cunctis -est quidam velut orbis. FRONTO p. 11, 4 v.d.H. (= p. 14 N.) in iis rebus . . . nullum -est periculum (p. 145, 15 [= p. 151 N.] sententiis). MIN. FEL. 14, 4 -esse et incredibili verum et in verisimili mendacium (*v. app. crit.*). CLAVD. 20, 50 quam caecus -est vitiis amor. CIL XI 301, 8 (*s. VI extr.*) qui quod -est tanto tulit honore decus. *et saepe*. (B) *in scriptis, dictis sim.* (*cf. p. 2047, 43*): *c.* in *c. abl.*: PLAVT. Asin. 13 -est lepos ludusque in hac comoedia (Rud. 352 in nuntio. CIC. off. 1, 134 in eo *sermone*). RHET. Her. 4, 14, 21 festivitas (CIC. inv. 1, 27). 4, 24, 34 multum . . . acrimoniae et gravitatis (CIC. Brut. 111 off. 2, 48. *cf.* Sull. 12 non minus . . . auctoritatis quam facultatis [QVINT. inst. 10, 1, 11]). CIC. inv. 2, 102 conquestionem . . . et . . . indignationem -esse. de orat. 2, 96 luxuries. *al.* *absol.*: CIC. inv. 2, 71 quid . . . indignationis aut conquestionis. Phil. 1, 28 contumelia. LYGD. 6, 49 fides (*in iuramento; an in puella?*). *c. dat.* (*abl.?*): SALL. Catil. 40, 6 auctoritas sermoni (SCHOL. Cic. Bob. p. 77, 11. *cf.* TAC. hist. 2, 18, 2 plus auctoritatis . . . consiliis). HOR. sat. 1, 4, 47 acer spiritus ac vis nec verbis nec rebus (QVINT. inst. 9, 4, 13 numeris ac modis -est . . . tacita v.). PLIN. epist. 2, 11, 17 respondit . . ., quod eximium orationi eius -est, σεμνῶς. *al.* *c. adv.*: SIDON. epist. 5, 8, 2 quid illic -esse fellis leporis piperataeque facundiae . . . inspexi.

(II) *partes scriptorum sim.*: (A) *verba, argumenta sim.*: *absol.*: PLAVT. Capt. 56 neque spurcidici -sunt versus *in comoedia*. TAC. ann. 2, 30, 2 -erant . . . stolida *in libellis*. 5, 3, 2 verba *in litteris*. FRONTO p. 20, 10 v.d.H. (= p. 24 N.) barbarismus *in epistula*. *c.* in *c. abl.*: CIC. fam. 7, 23, 1 litteras, in quibus hoc -erat liberalissimum . . . se facturum (EPIST. pontif. 111 Cypr. epist. 49, 1 p. 610, 1 in istis l.). VARRO rust. 1, 1, 7. *c. dat. vel abl.* (*certo l. 51*): PROP. 4, 9, 72 sancte pater, salve . . .; sancte, velis libro dexter -esse meo ([*Rothstein ad l. cft. Callimach. hymn. 3, 138 τῇ ἔνι*]. PAVL. dig. 26, 7, 46, 5 nomina). PLIN. epist. 2, 19, 8 -esse repetundarum legi, quod postularemus. 3, 19, 3 -est huic computationi sumptus suppellectilis. GELL. praef. 25 rerum, quae cuique commentario -sunt. VLP. dig. 43, 17, 1, 5 hoc interdicto. (B) *partes verborum*: CIC. top. 36 in 'finitumo' . . . non plus -esse 'tumum' quam in 'meditullio' 'tullium'. nat. deor. 2, 72 his . . . in verbis omnibus (*i. 'elegans, diligens, intelligens'*) -est vis 'legendi'. off. 1, 142 modestiam, quo in verbo 'modus' -est. VARRO ling. 7, 30 'ambe', quod -est in 'ambitu'. *absol.*: CIC. fam. 9, 22, 4 -est (*sc. in voce q. e. 'divisio'*) obscenum (*i. 'vissio'*). *casus, rhythmus sim.*: RHET. Her. 4, 20, 28 tametsi casus non -sunt in verbis, tamen similes exitus sunt. de orat. 3, 185 -est numerus in voce (orat. 170 in oratione. 190 in solutis etiam verbis). orat. 164 in quibus ipsis *verbis* concinnitas -est.

(III) *notiones, significationes sim.*: (A) *in genere sim. dispertiendo*: *c.* in *c. abl.*: CIC. fin. 2, 47 in quo (*i. genere honesti*) -est ordo et moderatio (*cf.* off. 1, 15 modo, in quo -est modestia et temperantia). Tim. 16 ut in hoc universo -essent genera illa universa (*cf. gr. 32[C] ἕκαστον εἴληφεν eqs.*). *al.* VARRO ling. 10, 43 in hac formula . . . duo -erunt logoe. VITR. 1, 1, 3 in architectura haec duo -sunt *eqs.* QVINT. inst. 3, 4, 11 in omni genere -esse laudem ac vituperationem. 3, 5, 9 in omni . . . speciali *quaestione* -est generalis. *al.* GAIVS dig. 50, 17, 147 specialia generalibus -sunt. BOETH. herm. pr. praef. 11 p. 18, 2 -sunt . . . in homine bipes et animal. *c. dat.* (*abl.?*): QVINT. inst. 5, 10, 7 -esse epichiremati apodixin et esse partem eius. 5, 11, 30 dissimilibus -esse simile. SER. SAMM. 769 podagrae, cui ter tricenas species . . . dixit -esse. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 105, 23 -esse Socrati calvitium. in Porph. comm. pr. 2, 31 p. 130, 25 proprium semper uni speciei -est. sec. 4, 4 p. 250, 14 differentia (*syn.* adest). *al.* (B) *in signo interpretando*: OV. fast. 1, 178 omina principiis . . . -esse solent. 5, 728 notis (*i. 'QRCF'*) . . . fuga regis (*i. 'quando rex comitio fugit'*). QVINT. inst. 9, 3, 46 in illo . . . 'vidi' -est 'ipse'. GELL. 2, 6, 5 'vehere', in quo -est vis . . . quaedam alieni arbitrii (*cf. supra l. 53*). TERT. pudic. 16, 5 vita . . ., quae -est regno. LACT. inst. 4, 26, 7 huic virtuti alia significatio (PS. VIGIL. THAPS. trin. 4, 36). SVLP. SEV. chron. 2, 44, 7 sententiam, cui -erat occultus dolus, filium dei non esse creaturam *eqs.* ARATOR act. 2, 811 Noe, quem Iustum dicit Hebraeus . . ., quod Christus -est (*sc. praefiguratus. cf. et p. 2051, 67 sq.*).

[Furnée-W.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ⓒ *in definitionibus iuris (sc. de eis, quae etsi non expressa sunt, tamen comprehenduntur):* *c. dat.* (*abl. certo l. 8*): IVLIAN. dig. 38, 1, 24 etsi non verbis, at re ipsa -est obligationi tractus temporis. AFRIC. dig. 46, 3, 38 pr. tacite (VLP. dig. 13, 4, 2, 3. 6. *cf.* 28, 5, 25 tacita substitutio [COD. Iust. 8, 17, 12, 4 hypothecam]. *cf. l. 14*). VLP. dig. 7, 8, 14, 1 *opp.* deest. COD. Iust. 8, 41, 8, 1 hoc ... naturalibus -esse rebus volumus et non verbis extrinsecus supervenire. *al.* *certo abl.*: VLP. dig. 19, 1, 11, 1 potestate. 33, 4, 1 pr. actione. PAVL. dig. 17, 1, 46 ipso mandato. COD. Iust. 3, 28, 36 pr. ipso iure. *absol.*: POMPON. dig. 34, 2, 21 pr. VENVL. dig. 45, 1, 138, 1 (*opp.* expressae *ut*: PAPIN. frg. Vat. 329 non e. tacite. VLP. dig. 36, 2, 7, 5 COD. Iust. 5, 13, 1, 6. *cf.* MARCELL. dig. 35, 1, 47 quamquam id expresserit ..., quod, et si non fecisset, -esset tamen). PAPIN. dig. 18, 1, 72 pr. *syn.* contineri. 35, 1, 99 tacite (*v. et l. 4*). *al.* *c.* in *c. abl.*: VLP. dig. 32, 47, 1 in empto (*syn.* contineri). COD. Iust. 5, 13, 1, 1 b in ... articulis tacitas hypothecas -esse (*syn.* latere). *c. adv.*: VLP. dig. 28, 5, 2 pr. hic ... condicio.

γ in rebus corporeis (*hominibus ut rebus v. l. 52. 59*): (I) *sensus, anima sim.:* *c.* in *c. abl.*: LVCIL. 488 signis cor -esse in ahenis. LVCR. 1, 173 certis in rebus -est secreta facultas. CIC. nat. deor. 1, 48 ratio ... in hominis figura (2, 30 in partibus mundi. *al. cf.* 2, 32 intelligentiam [*al.*]). 2, 22 in oliva tibicini quaedam scientia (*cf. ibid.* in platanis -esse musicam). *al.* VVLG. Bar. 6, 24 in quibus *idolis* spiritus non -est (*gr.* ἐν οἷς οὐκ ἔστιν). *al.* *absol.*: LVCR. 3, 714 linquuntur et -sunt *semina animae in corpore exanimo.* TERT. anim. 51, 7 quae si -essent (*sc. reliquiae animae in corpore mortuo*). *c. dat. vel abl.* (*certo* LVCR.): LVCR. 3, 634 toto ... corpore -esse sensum (OV. trist. 5, 5, 31 nebulis. VAL. MAX. 6, 9, 8 mutis rebus. *al.*). SEN. nat. 2, 53, 1 -est vis fulmini pestifera (COLVM. 3, 10, 21 v. fecunditatis certis ... membris. LVCAN. 3, 464 ferro. PLIN. nat. 9, 42 pennae v. soporiferam -esse. *al. cf.* PLIN. nat. 14, 25 aceti ... nequitiae -est virtus [AVG. civ. 21, 4 p. 494, 23 D. illi *lapidi*]). epist. 58, 10 arbustis animam -esse (*cf.* TERT. anim. 19, 3 illis *arboribus* ... vis animae). PLIN. nat. 24, 116 praecipuam naturam -esse arbori. SVET. Tib. 62, 2 ne cui *cadaveri* residui spiritus quicquam -esset. *al.* (II) *qualitas corporea (cf. p. 2047, 62):* *c. dat.* (*abl.?*): LVCR. 3, 1054 pondus -esse animo (AVIEN. orb. terr. 932 taxis). OV. fast. 4, 489 color unus -est rebus (5, 358 c. et species floribus. LACT. Phoen. 127 foliis). SEN. benef. 5, 25, 6 oculis -est acies. epist. 85, 5 duritia (PLIN. nat. 37, 177). COLVM. 12, 23, 3 mucorem vino -esse (*cf.* PLIN. nat. 15, 107 -est ei *lacti*, quod ... dici dulce ... non possit. 15, 124 oleo ... vini sapor). PLIN. nat. 15, 89 putamini ... rotunditas. *al.* STAT. Ach. 1, 298 gemmis lux maior -est et blandius aurum (*cf.* SIL. 2, 431 ardor -est oculis. MART. 14, 145, 1 candor. AVIEN. ora 189 splendorem ... -esse fluctibus). *al.* *c.* in *c. abl.*: LVCR. 5, 542 totum corporis in pedibus pondus. CIC. nat. deor. 2, 24 vis ... caloris in omni corpore (*cf. ibid.* in reliquiis *cibi* -est calor. 3, 36 *ignis* in corporibus). 2, 136 in pulmonibus ... raritas (VITR. 2, 9, 6 in eo corpore aëris r.) VITR. 2, 6, 5 qualitates ... in terra. (III) *mensura, numerus sim. (cf. p. 772, 9):* *c.* in *c. abl.*: CIC. orat. 193 ut in iis *pedibus* singulis modus -sit aut sesquiplex aut duplex aut par. *fortasse addendum*: NOVELL. Valent. 5 pr. negotiatores ..., in quibus manifestum est maximam -esse multitudinem magnamque ... diligentiam (*per zeugma, ut vid.; cf. l. 59; nisi multitudo mercium intellegenda*). *c. dat.* (*abl.?*): PLIN. nat. 2, 86 sextam ... partem huius ... spatii ... -esse altitudinis spatio. TAC. hist. 2, 93, 2 cohortes ..., quis singula milia -essent. HEGES. 1, 35, 5 saxa ... quibus -esset ... altitudo pedum quinquaginta. MART. CAP. 6, 616 ipsi *terrae* tantundem latitudinis -esse. *absol.*: CLAVD. DON. Aen. 10, 310 p. 333, 21 multos -esse (*sc. in Latinis prostratis [cf. l. 52] sive in turmis*).

b *-sunt animantes* (*deus e. g. l. 67. p. 2050, 2; aliter p. 2046, 78. 2047, 21*): *α in negotio sim.* (*cf. p. 773, 22*): LVCR. 3, 1080 versamur ibidem atque -sumus usque (*i. in isdem actionibus*). AVSON. Symm. epist. 1, 32, 2 pondus prohibet -esse dulcedini. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 18/20 p. 49, 18 fallacibus -esse doctrinis. VITA Caes. Arel. 1, 15 cotidiano -esse ... officio. *β de communione dei et hominum:* (I) *-esse dicitur deus in homine* (*usu christ. praeter* OV.): OV. ars 3, 548 numen -est illis *vatibus* ...; est deus in nobis. HIL. trin. 8, 27 spiritum Christi ... -esse credentibus (*syn.* manere, habitant. *postea*: cum sp. Christi -est, -est sp. dei. AVG. gen. ad litt. 5, 8 p. 152, 7 scribenti). 9, 21 verbum *dei* ... in his qui crederent. SACR. Leon. 975 dum ... infirmis tuis -esse digneris. (II) *-esse dicitur homo in deo* (*cf. p. 2051, 63*): HIL. trin. 8, 13 vel se in Christo vel Christum sibi -esse. 9, 55 corporeae ... assumptionis ..., per quam ei tamquam in vite modo palmitis -essemus (*ibid.* tamquam viti palmites). 10, 25 ut nos ... in eo ... -essemus. *γ in trinitate sim.*: HIL. c. Const. 18 -esse atque esse commune est (*ad Ioh. 10, 38* pater in me est et ego in patre). trin. 9, 38 filius ... unitati paternae naturae (FILASTR. 51, 1 f. intrare in patrem et ut vas in vase -esse. *cf.* PRVD. ham. 28 deum ... in quo Christus -est. IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 41, 18 ut ... non ... secundum esse, sed secundum -esse cognoscant *Christum in trinitate*). PS. VIGIL. THAPS. trin. 1, 9 per singula nomina singulas personas -esse distinxit (4, 9 [*BF*, s. n. per s. p. *alii, ed.; cf. p. 2050, 57*]. 4, 35 rec. II [rec. I proprietates ... in singulis personis -esse]). *de duabus naturis Christi*: THEOD. MOPS. in Col. 1, 16 p. 269, 21 inseparabilem deum verbum, qui -est ei *Christo* unitus.

B *laxius:* **1** *c. praepositionis vi q. e. 'ad' vel 'supra'* (*seclusimus exempla ut p. 2046, 50. 54. 2047, 63*): **a** *generatim:* *α -sunt res:* (I) *ornamenta, partes corporis sim.:* *c. dat. vel abl.* (*certo l. 8*): PLAVT. Amph. 144 meo patri ... torulus -erit aureus sub petaso; id signum Amphitruoni non erit. LVCR. 1, 590 maculas ... corpore -esse. OV. met. 1, 14, 32 comae, ... quas vellet capiti Bacchus -esse suo (*cf.* VAL. FL. 6, 62 candidus ... crinis). met. 9, 688 fronti cornua. fast. 4, 658 nec digitis anulus ullus -est. 6, 134 unguibus *strigum* hamus -est. SEN. Phaedr. 653 -erant lacertis ... fortes tori. CALP. ecl. 7, 79 nobis ... rustica vestis (*cf.* PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 7 p. 667, 41 amictus [*cf. gr. 2, 161* ἀμπεχομέναις]). PLIN. nat. 8, 91 *delphinorum* dorso ... -est spina. 11, 88 *scorpionibus* -esse pinnas. *al.* TAC. ann. 12, 64, 1 suis fetum ..., cui accipitrum ungues -essent. in *c. abl.*: AVG. in psalm. 48, 18 serm. 2, 7 ornamenta -sunt in corpore. *absol.*: CORIPP. Ioh. 4, 494 cassis -est *in capite.* *nota* corpus (*cf. Cic. nat. deor. 1, 68* non c. esse in deo): AVG. civ. 20, 18 p. 448, 10 D. illis. in euang. Ioh. 43, 12 -est c., sed nullus est sensus (*sc. mortuo*). EVSEB. EMES. serm. 24, 23 et spiritali homini et c. -est ... et anima. (II) *res variae:* *c. dat.* (*abl.?*): TIB. 1, 6, 34 clavis -est foribus. OV. trist. 3, 10, 64 ferro ... virus. LIV. 26, 4, 4 ferro, quale hastis ... -est. VITR. 7, 3, 1 quibus -est operibus *quercus.* CVRT. 9, 5, 23 hamos -esse telo. COLVM. 12, 47, 2 lanugine, quae malis -est. PROC. dig. 34, 2, 11 aurum, cui neque gemmae neque margaritae -essent. HIL. in Matth. 14, 12 -esse uvas vitibus. *absol.*: OV. met. 7, 678 nodus (*in hastili*). CELS. 7, 5, 2[C] harundo (*in ferro sagittae*). COLVM. 4, 29, 6 plures oculos ... -esse (*in sarmento*). CLAVD. 8, 587 amethystus -est (*in veste*). *c.* in *c. abl.*: AVG. civ. 16, 2 p. 125, 9 D. ut aptari possint *nervi*, -sunt et cetera in compaginibus organorum. super: MART. CAP. 7, 802 si ... ullus -est nostris s. halitus aris.

β -sunt animalia: VITR. 9, 5, 1 in qua (*i. cauda serpentis*) -est corvus (*sidus*). PLIN. nat. 7, 27 nec capiti nec vestibus ... noxia ... -esse animalia. LVX. Anth. 292, 1 aper genitus iugis -esse montium.

b *speciatim -est signum, imago, scriptura sim.* (*cf. p. 2046, 36*): *α corporaliter:* *absol.*: NAEV. carm. frg. 19 -erant signa xpressae (*cf. Ed. Fraenkel, JRSt. 44, 1954, 14 sqq.*). PLAVT. Poen. 837 nomina *in doliis.* LAVS Pis. 102 talis -est habitus. PLIN. nat. 9, 3 rerum ..., non solum animalium simulacra -esse *piscibus* (*var. l.* esse). SVET. Nero 52 multa et deleta et inducta et superscripta -erant *in pugillaribus.* *c.* in *c. abl.*: PLAVT. Bacch. 733 iam imperatum in cera -est. TER. Andr. 857 tristis veritas -est in voltu atque in verbis fides (SALL. Catil. 15, 5 vecordia). CIC. Verr. II 4, 74 -erat in illa magnitudine *statuae* aetas atque habitus virginalis. de orat. 3, 162 in sphaera fornicis similitudo non potest -esse (GELL. 3, 10, 3 *circuli*). Tusc. 5, 65 in qua *columella* ... -erat ... figura. FEST. p. 285 in ... galeis ... effigies. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 267/8 in ... libro et scriptoris nomen -est et eius de quo scribitur. *c. adv.*: TER. Eun. 584 ibi (*in tabula*) -erat pictura haec. VERG. Aen. 6, 26 hic ... amor tauri ... -est (*in foribus templi ut*: SIL. 1, 625). *c. dat.* (*abl.?*): OV. fast. 3, 651 vestigia ripis. SIL. 6, 657. STAT. Ach. 1, 165 plurima vultu mater -est. SVET. Dom. 4, 4 coronis ... imago. CE 923, 2 scultu⟨s⟩ -es⟨t⟩ lapidi vult⟨us⟩. *β incorporaliter:* *c.* in *c. abl.*: CIC. Verr. II 5, 51 -erat ... in illo foedere ... quasi quaedam nota servitutis (orat. 146 part. 40 ac. 2, 103 nat. deor. 1, 12). rep. 1, 43 similitudo. *? c.* in *c. acc.*: PS. VIGIL. THAPS. trin. 4, 1 rec. I nomina propria in singulas personas *trinitatis* -esse (*rec. II* in singulis personis. *v. et p. 2049, 83*). *c. dat.* (*abl.?*): OV. epist. 16, 42 raris nomen -esse meum ([*i. n. pudicitiae*]. Pont. 3, 3, 104 grandius ingenio. IREN. 1, 31, 2 [= 1, 28, 9 H.] id quod -est ei operationi n. [*v. Lundström, Stud. z. lat. Iren.-übers. 112*]. SYMPH. 92. VICT. VIT. 1, 35 cui n. -erat Capsur. ARATOR act. 2, 774 ianua n.). ars 2, 331 vestigia curae. trist. 4, 4, 3 animo patrii candoris imago (TAC. ann. 3, 34, 2 cui parens Messalla -eratque i. paternae facundiae). FLOR. epit. 3, 13, 1 *legibus* species aequitatis. *absol.*: FILASTR. 137, 9 similitudo. CARM. de resurr. 58 suam voluit -esse figuram *deus in homine.*

2 *c. vi praepositionis q. e. 'inter'* (*cf. et p. 2046, 70*): **a** *c. structuris sollemnibus et absol.:* *α in multitudine:* CIC. har. resp. 48 in quibus legibus -erat curiata illa lex. div. 2, 143 hoc (*i. veste amicae contegi Alcibiadem mortuum*) -erat in rebus futuris. off. 1, 134 vitium aliquod ... -esse in moribus. Att. 9, 5, 2 decem annorum ..., in quibus -erat ille etiam annus. GELL. 10, 20, 5 plebes ... ea *pars* dicatur, in qua gentes ... patriciae non -sunt. *absol.*: CIC. Att. 1, 16, 3 pauci ... boni (*in iudicio, inter iudices*). COLVM. 9, 9, 7 unum regem -esse (*in examine apium*). TAC. ann. 1, 57, 4 feminae nobiles (*in manu propinquorum*). *dub.*: COLVM. 12, 51, 2 si quid -est stercoris (*inter olivas*), separetur. *c. dat.* (*abl.?*): OV. fast. 4, 900 *diem* festis gaudet -esse suis. PANEG. 11, 5, 5 -esse laudibus vestris alia maiora. SCHOL. Cic. Bob. p. 81, 11 ea ... -esse moribus (SACR. Leon. 1104).
β in intervallo (*cf. p. 2051, 1*): PRVD. perist. 11, 97 temonis vice funis -est *inter equos*, qui terga *equorum* ... dividit (*nisi aut suppl. 'in bigis' aut iung.* vice *c.* -est).

b *accedit praep.* inter: VITR. 9 praef. 17 sapientium ... sententiae ... cum -sunt i. consilia et disputationes. CLAVD. DON. Aen.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 605 p. 230, 15 i. homines ac deos mediam -esse caliginem. Lvx. Anth. 369, 2 constructas i. moles ... hortus ... -est.

syntactica *ad I*: 1 *de usu structurarum: praefertur* in *c. abl. dativo a* Plavt. (*14:2* [*dat. nonnisi c. struct. explic. v. l. 9. 16*]), Ter. (*7:0*), Cic. (*173:1* [off. 1, 151]), Lvcr. (*5:2*), Vitr. (*11:1*); *rarius adhibetur a* Sall. (*1:7*), Liv. (*1:7*), Ov. (*1:35*), Sen. (*1:39*), Plin. nat. (*2:69* [*praeterea v. l. 8*]), Tac. (*0:21*). *iuxta adhibentur* in *c. abl. et dat.*: Afran. com. 258 (*?, cf. p. 2046, 63*). Plin. nat. 11, 10. 11, 250. Min. Fel. 14, 4 (*dub.*). *al.; explicatur dat. per* in *c. abl. p. 2046, 57. 2047, 17. 27. ablativi certa exempla (nonnisi apud poetas et ICTos) v. p. 2046, 59. 2047, 54. 2048, 21. 51. 2049, 8. 27. 2050, 8. de gen. pro dat. v. l. 28. aliae praepositiones*: circa *p. 2046, 44. 2047, 17* (*iuxta dat.*), inter *p. 2050, 83*, intra *p. 2046, 43*, sub *p. 2046, 25* (*iuxta* illic). *2047, 17* (*iuxta dat., item p. 2050, 6*), super *p. 2047, 1* (*iuxta* in, *sec. hebr.*). *2050, 30. adverbia adhibent post* Plavt. (*23*) *et* Lvcr. (*4*) *pauci raro; explicantur per praepos. p. 2046, 23. 25. 26. 31 (ter). omittuntur structurae rarius, frequentius apud* Tac. *solum* (*14*).

2 *coniungitur nomen praedicativum* (*aliter infra l. 63*): Plavt. Bacch. 941 quae hic sunt scriptae litterae, hoc in equo (*i. tabella equo Troiano comparata*) -sunt milites. Cas. 221 *p. 2046, 61.* Rud. 1362 omnia -sunt salva. Cic. fam. 7, 23, 1 *p. 2048, 43.* Prop. 4, 9, 72 *p. 2048, 46.* Sen. epist. 123, 9 *p. 2046, 79.* Val. Fl. 5, 402 *p. 2046, 81.* Iren. 1, 5, 4 (= 1, 1, 10 H.) ignem ... iis -esse mortem (*gr.* ἐκπεφυκέναι *Harvey,* ἐμπ- *Holl*). Prvd. ham. 531 maior -est vis illa homini. Avg. civ. 1, 30 p. 47, 30 D. libido ..., quae ... meracior -erat. 21, 4 p. 493, 12 etiam dum non apparet, sciatur -esse sopitus *ignis in calce.* Theod. Mops. in Col. 1, 16 p. 269, 21 *p. 2050, 2. audacius c. illa traiectione relationis, q. d. 'gen. pro dat.'* (*cf. fort. l. 65. p. 2046, 21*): Prvd. apoth. 549 vis tanta novellae credulitatis -est (*i. tanta est v., quae n. credulitati -est*). Ven. Fort. vita Radeg. 35, 81 ut olei testimonium (*praedic.*) odor -esset capitis et ventris nulla pernicies (*v. Blomgren, Stud. Fort. I 5*).

3 *pro subi. est inf. vel enunt.: inf.* (*aliter infra l. 70*): Cic. fin. 2, 32 in qua *voluptate* tantum -est nihil dolere. Tusc. 1, 22. 1, 88 -est ... velle in carendo. Q. Cic. pet. 49 et si -est aliquid ex illo genere, benigne respondere, studiose inservire *eqs.* Rvfin. Orig. in Rom. 7, 4 p. 1113[A] illis (*i. creaturis superioribus*) -est gaudere *eqs.* Clavd. Mam. anim. 3, 16 p. 186, 2 substantialiter -est animae ratiocinari. Boeth. herm. p. 1, 9 p. 122, 4 ipsum sedere mihi non ex necessitate -est (*sim. ibid.* p. 122, 6). Vitae patr. 3, 2 naturaliter -est homini esurire (*ibid. postea*: etiam irasci n. -est h.). Prisc. Lyd. solut. 9 p. 95, 21. *acc. c. inf.* (*aliter infra l. 70; dub.*: Cic. div. 2, 18 in qua rerum natura -est id futurum? fam. 7, 23, 1 *p. 2048, 43*): Call. dig. 35, 1, 82 -est his verbis ... heredes ... instrui. *enunt. c.* ut: Cic. Tusc. 3, 74 in qua opinione illud -sit, ut *eqs.* (*c. pron. praepar. ut*: Tert. dig. 1, 3, 27 hoc. Vlp. dig. 17, 1, 8, 5 hoc. Ps. Avg. categ. 10 p. 1429 illud. Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 211, 18 hoc). Ivlian. dig. 30, 81, 3 Vlp. dig. 13, 6, 5 pr. Hil. in Matth. 16, 4. Cassiod. Didym. in I Ioh. 4, 7/8 p. 68, 29 cui ..., ut peccare possit, non -erit (Ios. c. Ap. 1, 218 non ... -erat eis, ut ... possent ... sequi [*gr.* ἐνῆν ... παρακολουθεῖν, *de graecismo v. Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 163 sq.*]). *enunt. c.* quod (*cf.* Cic. Att. 1, 17, 7 illud ... commodi, quod *eqs.*): Ivlian. dig. 19, 2, 18 hoc, quod *eqs.* Victor Cap. frg. Spicil. Solesm. I p. 268 IV unde ei -erat, quod ... noverat ...?

II *usu* ***recentiore***: A *adhibetur pro voce q. e.* esse (*varia a variis exempla huc trahuntur, quae tamen aliter explicari possunt, maxime quae pertinent ad locos minus definitos p. 2046, 8, de rebus externis p. 2047, 55, de mensura p. 2049, 49, c. praedicativo l. 18; v. etiam p. 2048, 2. 7. 2050, 18 sqq.*): 1 *c. notione existendi* (*resp. gr.* ἔνι; *cf. p. 2048, 7*): Itala Gal. 3, 28 (Hil. trin. 8, 8) non -est Iudaeus neque Graecus, non -est servus neque liber, non -est masculus neque femina (*Vulg.* est; *sed vim praepositionis retineri posse docet Mar. Victorin. ad l., qui ante* non est *addit*: in Christo). ? 2 *c. praedicativo* (*aliter supra l. 18*): Drac. satisf. 158 *David* sceleris certus adulter -est (erat *Eugenius*, sceleri *suspicatur Vollmer; an gen. pro dat. ut p. supra l. 28?*). Arator act. 2, 300 *Maria*, quae coniugis expers mater -est (*an sc. in illa propagine?*). 2, 1143 agnus Christus -est, panis quoque Christus habetur (*an intellegendum 'agnus, qui est Christus, latet praefiguratus, sc. in illo agno ante nominato'?*).

B *impersonaliter* -est *c.* (*acc. c.*) *inf. i. q. possibile est* (*cf. l. 41. 49 sqq.*): Prisc. Lyd. solut. 1 p. 51, 3 non ... -est intellegere (*cf.* 7 p. 87, 20 -est videre). 7 p. 81, 3 contraria non -est ... coniungi. 10 p. 103, 14 -est ... ventos in contrarium sibi existere.

Furnée-W.

insūmentum, -ī *n. ab* insuere. *i. quod insuitur, assumentum*: Itala Marc. 2, 21 (cod. a) nemo ... -um panni rudis mittit tunicae veteri (*postea*: supplementum; *gr.* ἐπίβλημα, *cod. f* additamentum, *l* plagulam, *aliae vers. et Vulg.* assumentum; *cf.* Luc. 5, 36 [cod. a] nemo -um tunicae rudis adsuit panno veteri, alioquin et novum scindet et veteri non conveniet -um [*cod. c* additamentum] a novo [*utrobique gr. ut supra, cod. d* immissura, *Vulg.* commissura]). *Sz.*

insūmo, -psī, -ptum, -ere. *ab* in *et* sumere. *perf.* -sumsit *commendat* Mar. Victorin. gramm. VI 21, 13 'sumsit' et '-sumsit' et demsit' sine dubio per 'ms' scribetis. *cf.* -sumsi Avr. Fronto p. 64, 3 v.d.H. (= p. 70 N.). Synon. Cic. p. 415, 6 adversis rebus. ... perditis. -ptis. depensis. exhaustis. Gloss. Verg. ed. Hagen A 22 p. 453 absumere, conficere, -ere. *legitur inde a* Cic. (*quater*), *tum semel ap.* Liv., Vitr., Cels., Sen. *philos., bis ap.* Plin. nat. *et* Qvint., *saepius ap.* Tac. *et posteriores (de* Caes. *v. infra); in poesi non nisi ap.* Hor. (*bis*) *et* Stat. [*confunditur in codd. c.* ass-, cons- (-summ-) *vel simpl. passim. e coni. vix probab.* Caes. Gall. 3, 14, 1. *falso trad. pro simpl.* Tac. ann. 6, 32, 2. 14, 44, 1. *in falsa interpr.* Cassiod. Didym. in Iac. 4 p. 7, 31 ad concupiscentias -entibus (*var. l.* -endas) volunt possidere quae poscunt (*gr.* καταδαπανῆσαι [*legisse vid.* -σασιν]; *cf. l. 28 sqq.*).]

I *i. q. consumere, absumere*: A *transitive*: 1 *impendendo, fere i. q. expendere* (*finis indicatur per* in *c. acc. inde a* Cic. [*v. l. 16. 42*] *vel* in *c. abl. inde a* Qvint. [*v. l. 27. 50. 70*], ad *l. 49. 72, dat. inde a* Sen. phil. [*v. l. 24. 43. 63. 78*], *cf. praeterea adv.* quo *l. 23, et enunt. c.* ut *l. 56*): a *pecuniam, opes, sumptum sim.* (sumptum -ere *l. 37, cf. l. 17*): in *aliquid* (*aliquem*): Cic. inv. 2, 113 *quaeretur*, quid sumptus in eam rem aut laboris -erit (Avr. Fronto p. 62, 7 v.d.H. [= p. 68 N.] aliquid). Att. 5, 17, 2 ut nullus teruncius -atur in quemquam. 12, 35 plus ... in monimentum. Gell. 2, 24, 3 in singulos dies centenos aeris -i concessit *senatus*. 2, 24, 11 sestertios trecenos in cenam. Conc.[S] I 5 p. 373, 27 quae expendenda in usus pauperum, in suos -unt milites (*cf. I 4 p. 76, 17* expendunt, *gr. I 1, 7 p. 75, 43* ἀναλίσκουσι). quo: Hor. sat. 2, 2, 102 quod superat non est melius, quo -ere possis? *c. dat.* (*duplici l. 26*): Apvl. Plat. 2, 25 acceptam mercedem ... communibus epulis (CIL VIII 12421, 11 ut ... usurae ... pugilibus et gymnasio itemque decurionibus epulo ... -rentur). in *aliqua re*: Vvlg. Iac. 4, 3 ut in concupiscentiis vestris -atis (*var. ll.* sum-, consum- *vel* consumm-, permaneatis) *sc. quod petitis* ([*gr.* δαπανήσητε]. *inde*: Caes. Arel. serm. 182, 4 in his *luxuriis* volunt -ere, quo desiderant abundare [*antea*: consumere]. *de* Cassiod. Didym. in Iac. 4 p. 7, 31 *v. supra l. 9*). *sine addit.*: S. C. de sumpt. lud. glad. (cil ii 6278) 8 (*a. 176/7*) quae *pecunia* tam sanct[a]e paratur quam -itur (Don. Ter. Ad. 854 'sumptum' dicimus pecuniam, quae -enda est [*antea*: '... sumamus ...', non 'accipiamus', sed 'impendamus' et 'consumamus']). Tert. apol. 42, 8 plus nostra misericordia -it vicatim quam vestra religio temptatim. Symm. rel. 25, 4 de aestimatione sumptuum, quos ... -psit expensio. Hier. epist. 54, 14, 1 quod luxuriae parabatur, virtus -at (66, 5, 1 [= Ps. Hier. ad mon. p. 313[D]] deliciarum ... supellectilem v. -it). Cod. Theod. 6, 24, 2 ut annonae, quae amplius -untur vel per tractorias deferuntur, recidantur. 6, 24, 3.

b *laborem, operam sim.*: in *aliquid* (*cf. etiam l. 54*): Cic. inv. 2, 113 *v. supra l. 17 et cf. l. 56. 61. c. dat.*: Sen. dial. 7, 9, 2 non ... huic herbulae ... tantum operis -ptum est (*cf. l. 58*). Tac. ann. 3, 44, 2 libellis accusatorum ... operam (Tryph. dig. 41, 1, 63, 3 alii rei. *cf. l. 51. 56. 59*). 16, 23, 1 portui ... aperiendo curam (Tert. adv. Hermog. 22, 4 instructioni [-is *trad.*] nostrae. *cf. l. 49. 62*). Avr. Fronto p. 64, 3 v.d.H. (= p. 70 N.) epistulis ... dictandis spiritum. ad: Plin. nat. 9, 153 omnis ... cura ad speculandum hoc malum -itur. in *aliqua re*: Qvint. inst. 3, 4, 5 plurimum in consiliis ac iudiciis -batur operae (Tac. dial. 30, 1 nec in auctoribus cognoscendis nec in evolvenda antiquitate ... satis o. -itur. Clavd. Mam. anim. 3, 17 p. 188, 14 multo ... amplius o. -endum est in utroque horum quam in alterutrum. *cf.* Marcell. dig. 36, 1, 46, 1 in cogendis fructibus -it operam). Ps. Qvint. decl. 13, 15 p. 261, 6 in illis *animalibus* ... multus ... -itur labor. ut: Lact. inst. 7, 4, 5 non ideo -it operam, ut ..., sed ut *eqs.* (CIL VI 8619, 11). Clavd. Mam. anim. 3, 2 p. 156, 6 studium atque opus. *sine addit.*: Cic. Verr. II 3, 150 qui tantum ... lucrum nulla opera -pta contempserit (Hor. ars 443 nullum ... verbum aut o. -bat inanem. Liv. 10, 18, 14 frustra [Avg. beat. vit. 2, 9 p. 96, 13]. Plin. nat. 28, 2 omnem ... o.). Vitr. 7, 5, 7 laborem et industriam. Plin. paneg. 77, 6 idem curae, idem sudoris -it.

c *tempus*: *c. dat.*: Ps. Qvint. decl. 13, 9 p. 255, 13 operi totus -itur dies (Tac. ann. 2, 53, 2 paucos d. ... reficiendae classi. 3, 1, 1. Apvl. met. 8, 7, 7 d. totos totasque noctes -bat luctuoso desiderio. *cf. l. 74*). Tac. Agr. 23, 1 quarta aestas obtinendis, quae ..., -pta. dial. 9, 2 carmina et versus, quibus totam vitam Maternus -ere optat. Avg. c. Cresc. 4, 57, 68 ne tempus nunc rebus non necessariis -amus (Clavd. Mam. epist. 2 p. 205, 28 ut ... nullum lectitandis his t. -as. *cf. l. 71. 73. 75*). in *aliqua re*: Apvl. flor. 21 p. 101 quantumvis morae in officio libenter -unt. Avg. epist. 235, 2 tempus necessarium in superfluis. ad: Canon. Turner II 1 p. 97 (rec. VI) ad agendam paenitentiam prolixius tempus -ant. *sine addit.*: Qvint. inst. 9, 3, 73 vix paucis diebus -ptis re infecta redierat. Clavd. Mam. anim. 3, 12 p. 176, 7 pauxillum temporis.

d *alia* (verbum -ere *l. 60*): Iren. 5, 29, 1 conditio (*i. omnia, quae a deo condita sunt*) -itur homini: non enim homo propter illam, sed conditio facta est propter hominem (*sic c. dat.* Pass. Fabii [BHL 2818] AB 9, 1890 p. 131, 14 membra *martyris* ... beluarum pastibus -antur).

2 *intus sumendo* (*de cibis sim.*): a *generatim, sc. edendo* (*cf. II A 1*): Epist. Alex. l. 187 H. pisces ... extrahebant *aves e stagno* -bantque (*var. l.* sum-). Pelag. in I Cor. 11, 21 p. 191, 1 omnia soli, qui obtulerant, -bant (*cf. Ps. Hier. in l.* comedentes ... consumebant). Rvfin. Greg. Naz. orat. 1, 94, 1 (*gr.* ἀναλίσκεσθαι). Orig. in num. 11,

[Ruhstaller]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6 p. 87, 26 non ... ut servent, sacerdotes accipiunt primitias, sed ut -ant. p. 88, 13 quae *esca* quanto magis -itur, tanto magis crescit (*postea*: comederis). CYPR. GALL. gen. 721 iam ... panes cunctos vinumque -erat *mulier* omne (*Vulg. gen. 21, 15* consumpta [*var. l.* consummata]).

b *speciatim, sc. per corpus digerendo*: CAEL. AVR. acut. 1, 11, 85 solutioni plurimus convenit cibus, siquidem celerius -atur plurimae exalationis causa. chron. 3, 2, 20 non -antur vel digestioni tradantur accepta, sed ... evomantur. 5, 11, 132 ne plura corpus quam -it accipiat.

3 *afficiendo i. q. conficere, debilitare, destruere sim.*: **a** *in malam partem*: *vires corporis*: CAEL. AVR. acut. 2, 37, 214 corporis virtus -pta ex immodicis nutrimentis oppressa mortis dabit effectum (*cf.* chron. 2, 12, 140 vires corporis [*antea*: corpus affecerint. CASS. FEL. 47 p. 121, 15 ne v. aegrotantis minuto corporis nutrimento -antur]). chron. 1, 4, 127 arteriotomia patientes partes -it. 2, 1, 60 sunt ... ea, quae stomachum vitiant, fugienda, ut sunt corpus -entia (ORIBAS. syn. 5, 1 add. p. 47, 1 partus corpora femi⟨na⟩rum -at necesse est). ORIBAS. syn. 5, 1 add. p. 47, 6 minus esse -ptas sive morbis affectas *mulieres, quae se continent.* *vestimentum* (*in imag.*): ARNOB. ad Greg. 18 p. 420, 15 texatur tibi ... tunica pietatis, quam non invadat tinea, non ulla vetustas -at. **b** *in neutram partem*: CAEL. AVR. acut. 3, 4, 43 cum fuerit liquor *sub sole positus* -ptus, infundemus alias quattuor heminas (3, 17, 174 suppositis carbonibus ..., donec l. -atur. *cf.* 3, 17, 151 coquere, donec aqua -atur). chron. 5, 11, 137 convenit ... post sumptionem *cibi* ... vigilare, in requie quidem, quo multa corpus exhalatione -atur vigilando (*cf.* salut. praec. 41 aliqui solis carnosis hominibus prodesse dixerunt *cibi vel potus dilationem*, ut exinde aliquid corporis -atur).

B *reflexive* se -ere *i. q. se dissolvere*: PELAGON. 242 astulas ... siccas comburito, ita ut paulatim se ... -ant, et cum combusseris et in cinerem redegeris *eqs.*

II *i. q. intus sumere, assumere* (*cf. I A 2*): **A** *proprie*: **1** *de cibis fere i. q. edere, manducare* (*aliter p. 2052, 80*): CELS. 3, 21, 8 si plus umoris excernitur quam -itur (*var. l.* assum-) *eqs.* RVFIN. hist. 3, 6, 6 si quid ... -ptum iam fuerat, revocabant (*antea*: ederent). TRACT. Pelag. 6 p. 132 (*aliter Caspari ad I referens*). AVG. serm. 28, 2 *Iesus* cibus est, qui -itur et non consumitur. CASSIAN. conl. 2, 26, 2. THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 4 p. 143, 3 ideo factae sunt escae, ut ... unusquisque eas -at (p. 143, 11 *et* 22). 5, 23 p. 172, 21. in Phil. 3, 19 p. 242, 14 (*gr.* φάγωσιν). in Tit. 1, 16 p. 245, 2 *et* 4 (*gr.* μεταλαμβάνειν).

2 *singulariter i. q. in possessionem sumere, occupare* (*loco interpol.* STAT. Theb. 2, 39 medium cava nubila montis -psere latus): ARNOB. ad Greg. 21 p. 431, 23 sollicitudinum tuarum fructus -pserit *alius.*

B *translate*: STAT. Theb. 5, 110 par -ite robur luctibus. 11, 627 paulatim -erat (*var. l.* sumps-) iras mortis. 12, 643 dignas -ite (*var. l.* cons-, *Burman* ass-) mentes coeptibus.

deriv.: insumptio.

īnsūmptio, -ōnis *f.* *ab* insumere. **1** *i. q. consumptio: de pecunia fere i. q. expensio*: COD. Theod. 6, 24, 3 pr. sportularum diversa esse debebit -o. *de corpore fere i. q. dissolutio, destructio*: CAEL. AVR. acut. 2, 38, 220 aiunt ... corporis -em retineri, cum *eqs.* (*antea*: corpora resolvunt. CASS. FEL. 49 p. 128, 7 *morbus regius* est fortitudo fellis cum totius c. -e). **2** *i. q. actus sumendi intus*: THEOD. MOPS. in I Tim. 4, 5 p. 143, 26 -o escarum (in Tit. 1, 15 p. 244, 21 [*gr.* βρώματα]).

[īnsūmptum, -ī *falso afferunt quidam ex* NOT. Tir. 41, 7 *pro* in sumptu (*var. l.* in -um).**]**

īnsūmptuōsus, -a, -um. *ab* in *et* sumptuosus. *i. q. non sumptuosus, vilis, simplex*: PS. HIL. epist. ad fil. 5, 2 non serico habitu, sed nativis coloribus et -o textu vestiri (6, 2). CASSIOD. Ios. antiq. 18, 5 p. 515 cibus illis *Essenis* simplex est, habitus -us et mundus.
Ruhstaller.

***īnsuo,** -uī, -ūtum, -ere. *ab* in *et* suere. *inter verba act. coniug. III^ae*: CHAR. gramm. p. 477, 14 B. NOT. Tir. 83, 53 -it. *de notione*: CASSIOD. gramm. VII 204, 4 (*ex Caesellio*) 'sui' ... est et '-i', quasi alicui rei immitti. GLOSS.^L I Ansil. IN 1674 -to inligatum (*i.* -gato. *respicitur* VERG. *p. 2054, 16*). GLOSS. insero. ἐνείρω (*cf. l. 81*). ἐνράπτω. ῥάπτω. -tum ἐνερραμμένον. *legitur inde a* PLAVTO; *omnia dedi exempla praeter p. 2054, 5—8.*

[*confunditur in codd. c.*: induere: *p. 2054, 11. cf. l. 81. p. 2054, 1. 32.* inserere (*v. l. 68*): PLIN. nat. 29, 28 (-ere *falsa var. l.*). FRONTIN. *p. 2054, 23. cf. l. 81. p. 2054, 34 et* LIV. 40, 51, 2 ins⟨er⟩uerat *Douiatius.* PORPH. Hor. sat. 1, 3, 35 ins⟨e⟩verit *Meyer.* VIRG. gramm. epit. 4 p. 17, 4 ins⟨er⟩uit *Huemer.* -tus *c.*: insitus: COD. Iust. 9, 17, 1 (insit- *L falso*). GLOSS.^L I Ansil. IN 1675 (insito *edd.; sim.* 1677). *cf. p. 2054, 19. p. 1879, 77.* hirsutus: *p. 2054, 39. cf. p. 2066, 54.* *falso trad. etiam* OV. trist. 3, 10, 19 (pellibus -tis *Q pro* p. et sutis, *cf. p. 2054, 39*). SEN. contr. 7, 1, 10. *locis dubiis*: APVL. apol. 31 qui vim herbarum (*eqs.*) ... in mare transferatis et penitus piscium ventribus -atis (*an* induatis *?* inseratis *?*). HIER. vita Pauli 17 qui uno filo villarum -unt praedia (pretia *cod. Veron., an* inserunt pretia*? pendet enim ex Tert. p. 1870, 18*). MART. CAP. 5, 566 v. 4 *loquax pagina* voluminis vix umbilicum multa opertum fascea turgore pinguis -it rubellulum (inserit *vel* induit *Birt, Buchrolle 234 sq. Kritik u. Hermeneutik 330, 4*).**]**

1 *i. q. suendo indere* (*acced. dat., abl.*, in *c. abl. vel acc.*): **a** *vi strictiore*: **α** *animantia*: PLAVT. Vid. frg. 12 hunc -i in culleo (*v. exempla vol. IV 1289, 58 sqq., quibus addas*: LIV. perioch. 68 p. 79, 13. SCHOL. Cic. Gron. D p. 310, 25 culleis. *al. subauditur* culleo *sim.*: SEN. contr. 7, 1, 1 filium -e. 7, 1, 24 *bis.* GLOSS.^L I Ansil. CU 50 [= III Abstr. CU 32; *cf.* V Abba CU 1. *al.*] -ta mittebantur in mare). OV. met. 3, 312 *Liber* patrio ... -itur femori (PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 3, 3 *Iuppiter* Liberum ... femore -it. *cf. p. 1879, 76*). Ib. 319 ut Atarnites -tus (indutus *var. l.*) pelle iuvenci. APVL. met. 6, 31, 5 vacuefacto praecordiis *asino* per mediam alvum ... virginem ... -ere. **β** *res* (*fere c. notione assuendi, pro* 'internectere' *l. 24*): TVBERO hist. 9 palpebras *Reguli* ..., ne conivere posset, sursum ac deorsum diductas -bant *Poeni.* VARRO rust. 2, 9, 15 intra capita *clavulorum* -itur pellis mollis *sc. in collaribus.* VERG. Aen. 5, 405 *caestus* plumbo -to ferroque rigebant (STAT. Theb. 7, 311 ter -to servantur pectora f.). OV. ars 3, 131 nec prodite graves -to vestibus auro (VLP. dig. 34, 2, 23, 1 quae sunt insitae [-utae *Mommsen*] picturae clavique qui v. -untur). PS. QVINT. decl. exc. Paris. 1/2 p. 389, 21 reperit ... -tum venenum (in sinu *R c. decl. 2 p. 20, 10, sed v.* p. 391, 4 -tum repertum est [*cf. l. 5* suit]). FRONTIN. strat. 3, 13, 3 (*interpol. ?*) venationi (-ne *HP*) ... et pecoribus quidam -erunt litteras (inseruerunt *dett., sed cf.* 3, 13, 6 utribus l. -tas habentibus). SCHOL. Stat. Theb. 8, 168 'internectere plagas': -ere. metaphoram a medicis traxit, qui solent letalia vulnera suturis adnectere.

b *fere i. q. infigere*: SIDON. carm. 21, 1 quattuor haec ... pisces nox -uit hamis (*cf. l. 32*).

2 *i. q. suendo implere*: **a** *strictius*: COLVM. 3, 15, 1 linea per totidem pedes, quot destinaveris ... spatiis, purpura vel quolibet alio conspicuo colore -itur. **b** *c. notione figendi*: AVSON. 393, 57 p. 247 P. -tos terrenis vermibus hamos (indutos *Toll.; cf. l. 28 et syn.* inductos *p. 1235, 29*). HEGES. 4, 15, 2 p. 264, 7 si quis *Iudaeorum* ... evasurus aestimaretur, -batur (inserebatur *Rönsch, Coll. phil. 87; gr. aliter*) sagittis.

3 *absol. i. q. acu pingere*: TERT. cult. fem. 1, 1, 3 si ab initio rerum ... Tyrii tingerent et Phryges -rent et Babylonii intexerent.

4 *i. q. consuere* (*cf. l. 24*): PRVD. c. Symm. 2, 290 pellibus -tis (hirsutis *var. l.*) ... sumamus amictus (*pendet ex* OV. *p. 2053, 78*).

deriv.: insumentum, insutus -(ū). *Stiewe.*

***īnsuper** *adv. et praep.* *ab* in *et* super. *scrib.* in super (*iuxta* -r): LEX par. fac. Put. (CIL I² 698) *bis.* NOT. Tir. 1, 39. *de notione*: SERV. Aen. 9, 724 'ultro' -r (*om. F*). GLOSS.^L II Abav. IN 290 quin etiam (QVI 14). III Abstr. IN 216 adhuc, super. GLOSS. ἐπὶ τούτοις. πρός. προσέτι. ἐκ περιττοῦ. ἐπάνω. valde. et amplius. -r etiam: καὶ ἐπὶ τούτοις. *cf. p. 2059, 69.* *legitur adv. inde a* PLAVTO, ENN., CATONE, TER., HEMINA, LEGE par. fac. Put., RHET. Her., TIRONE, CAES. *et Caesarianis,* SALL., VERG.; *praep. inde a* CATONE, LEGE *laudata,* LVCR., VERG.; *omnino deest e. g.* CIC., CATVLLO, TIB., PROP. [*in codd. confunditur c.* super *passim; iure restitui videtur p. 2056, 7. 2059, 22, cf. p. 2059, 9.*]

CAPVT PRIVS **adverbium.**

I *proprie*: **A** *indicatur ubi vel quo, fere i. q. supra* (*ad praeverbium* super- *l. 73. 80*): **1** *generatim*: ENN. ann. 415 concidit et sonitum simul -r arma dedere. CATO agr. 40, 4 -r lingua bubula obtegito *stirpem* ..., ne aqua in librum permanet; eam linguam -r libro (*Pontedera, edd., cf. Keil ad l.*; librum *codd., om. b*) alligato (*inde* PLIN. nat. 17, 112 l. b. ... -r optegi iubet *Cato* eamque inligari). 76, 4 pruna -r et circum operito. 114, 1 terram -r inicito (115, 2. CAES. civ. 2, 9, 4 [-r *om. pars codd.*]. LIV. 44, 5, 4. CELS. 7, 19, 5 [*J*, incid- *FV*]. TAC. Germ. 12, 1). 160 ferrum -r iactato. 162, 1 deinde alteram *pernam* -r ponito (BELL. Hisp. 5, 1 [*e coni.*]. COLVM. 12, 39, 1 tum -r cannas ponere). 162, 2 sale -r obrue. HEMINA hist. 37 in eo lapide -r libros III [in]sitos (*v. p. 1928, 16*) fuisse. LEX *p. 2059, 34.* CAES. Gall. 4, 17, 6 -r ... trabibus immissis. 7, 23, 3 his (*trabibus et saxis*) conlocatis ... alius -r ordo additur (HOR. sat. 2, 4, 68 OV. epist. 14, 126 met. 7, 273). BELL. Afr. 91, 2 pyram construxerat, ut ... tum demum se ipse -r interficeret. BELL. Hisp. 32, 2 conlocabantur ... -r ... capita hominum (VITR. 1, 1, 5. 1, 6, 4. 4, 2, 1). SALL. Catil. 55, 4 eum *locum* muniunt undique parietes atque -r camera (*cf.* CIL VI 24710 iugmentum et paries -r). VERG. Aen. 1, 61 pater omnipotens speluncis abdidit *ventos* ... molemque et montes -r altos imposuit (3, 579 VITR. 4, 8, 1 PLIN. nat. 28, 214. ITALA lev. 2, 15 [Lugd.] superfundes -r oleum et inpones -r thus [*gr.* ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτὴν ... ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτήν, *Vulg.* fundens supra oleum et tus imponens]. *cf. p. 2055, 36*). OV. met. 13, 933 -r exposui (desuper *et* imposui *recc.*, diversos posui *Koch*) *pisces.* LIV. 22, 2, 8 incumbebant. VITR. 8, 3, 8 fons, in quo natat -r oleum. 10, 13, 6 in quo -r constitutus aries. *al.* CELS. 5, 26, 23H imposito quo id *vulnus* iuvetur, -r circumdare lanam. 8, 5, 6 SEN. Oed. 565. benef. 7, 9, 4 iunguntur inter se *uniones* et -r alii binis superponuntur (suppon- *G*). epist. 78, 23 TAC. Germ. 16, 3. HYG. mun. castr. 11 tribunal statuitur, ut ... -r ascendat *dux.* PALLAD. 12, 8, 2. QVEROL. p. 3, 17 R. odoribus -r (super *R*) infusis. APIC. 4, 117 -r nivem sub ora asparges (4, 181). *al.* *in imag. de dignitate*: VVLG. eccles. 5, 8 excelso excel-

[González-Haba]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sior est alius et super hos quoque eminentiores sunt alii et -r universae terrae rex imperat servienti.

2 *speciatim*: a *in describendis terris de locis septentrionalibus*: TAC. Germ. 34, 1 utraeque nationes usque ad Oceanum Rheno praetexuntur ambiuntque inmensos -r lacus. b *fere i. q. extrinsecus*: VITR. 10, 15, 6 -r coriis crudis totus aries erat involutus. COLVM. 12, 46, 2 alii foeno vel culmo singula *mala* involvunt et -r luto paleato crasse linunt. ITIN. Eucher. p. 127, 21 praesepe domini exornatum -r argento atque auro.

B *indicatur unde, fere i. q. desuper*: LIV. 21, 34, 6 viam ... subiectam iugo -r inminenti (37, 16, 7. *cf.* desuper *vol. V 1, 789, 33*). SEN. Herc. f. 317 demersus ac defossus et toto -r oppressus orbe *Hercules*. Oed. 98 sonuit horrendum -r *Sphinx*. LVCAN. 3, 611 sed eam *manum* gravis -r ictus amputat.

II *translate*: A *plena vi cumulativa fere i. q. ultro*: 1 *per quamlibet gradationem*: a *pertinet ad partes orationis affirmativas*: α *dissimiles*: ① *apponitur membris primariis*: PLAVT. Cas. 441 ut etiam in maerore -r inimico nostro miseriam hanc adiungerem. Trin. 1025 nisi etiam laborem ad damnum apponam epithecam -r. LIV. 4, 58, 11 haec sua sponte agitata -r tribuni plebis accendunt (*cf.* 6, 23, 4 per se iam milites incitatos -r instigabat. 22, 22, 14 rei suapte natura gratae ... -r gratiam ... adiciam. TAC. hist. 1, 5, 1 *miles* pronus ... scelere -r ... agitatur. APVL. met. 4, 30, 5 hunc quamquam genuina licentia procacem verbis quoque -r stimulat. *sim. al.*). 21, 14, 2 cum ... pavor ... urbem pervasisset, alius -r tumultus ... auditur (21, 55, 6 c. vix iam ..., obruti sunt -r. PRVD. perist. 5, 313. *cf. p. 2056, 84*). 21, 63, 6 ea res ... novam -r iram infestis iam ante patribus movit (QVINT. inst. 4 prooem. 1 perfecto ... libro ... nova -r ... causa ... accessit. 6 prooem. 3 TAC. hist. 1, 50, 1. *cf.* PLIN. paneg. 38, 5 quemquam filio amisso -r adfici alio dolore [*v. l. 25*]). 32, 20, 2 quibus ... obtorpuerant ... animi, eos orationes quoque -r turbaverant. *al.* PLIN. nat. 2, 191. SIL. 1, 383 prostratum ... premens telo, voce -r urget. 14, 280 TAC. hist. 1, 46, 3. *al.* SVET. Claud. 6, 2 et in tertiis heredibus eum ... nuncupatum, legato etiam ... prosecutus commendavit -r exercitibus. *al.* FRONTO p. 47, 12 v.d.H. (= p. 51 N.) ⟨ne⟩ necessariis laboribus tuis ego -r aliquod molestiae atque oneris inponerem (*cf. p. 2054, 72*). APVL. met. 1, 25, 4 profusa ... sportula iubet officialem ... -r (*vix praep.*) pisces inscendere. AVG. civ. 5, 6 p. 198, 13 D. praeter actus ... -r (perf. iust. 4, 10 praeterquam [PS. AVG. vit. christ. praef. p. 1032 praeterquam quod ..., adhuc -r et]. LEX Sal. Merov. 10, 2 E. praeter quod ..., et -r). RVSTIC. c. aceph. p. 1243^D super tanta, quae ante dixisti, -r testimonia profers. *al.* *in parenthesi*: LIV. 41, 10, 10 fatigatus consul et contumeliis singulorum et multitudinis — nam -r inridebant — ludibriis. ② *apponitur membris secundariis*: LIV. 4, 50, 3 saxo ictus turba excedit -r increpante, qui vulneraverat *eqs.* QVINT. inst. 8, 6, 70 crescit interim hyperbole alia -r addita (FLOR. epit. 1, 18, 6 addito -r ... terrore). FRONTIN. (?) strat. 4, 1, 2 disciplinam ... restituit *Metellus*, cum -r prohibuisset *eqs.* (TAC. hist. 2, 52, 1 c. alius -r metus ... instaret. OROS. hist. 3, 12, 12). SVET. Vit. 6 interemit *filium*, insimulatum -r parricidii. APVL. met. 6, 13, 5 vasculum -r ei graviora comminata tradidit.

β *similes*: ① *sine copula* (*dub. p. 2054, 56*): PLAVT. Truc. 894 ego minam auri fero ... ad amicam meam: ... hoc addam -r. TER. Ad. 246 omnes dentes labefecit mihi; praeterea colaphis tuber est totum caput; etiam -r defraudet? VARRO frg. Plin. nat. 36, 93 supra quem orbem quattuor pyramides -r ... stant (*antea*: supra id quadratum pyramides stant quinque). LIV. 2, 45, 9 crescit ardor pugnandi; accendunt -r hostes ferocius multo *eqs.* 44, 39, 8 castra ... ripa tuta, vallo -r saepta *eqs.* SEN. Med. 498 restat hoc unum -r. PLIN. nat. 36, 105 amnes ... auferre omnia coacti, -r (super *var. l.*) ... concitati *eqs.* SIL. 17, 437 fugisse satis fuerit; Latione cruore -r externas petitis perfundere terras? (*cf. p. 2056, 39*). FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 36 donato ei equo pecuniam -r largitus *eqs.* TAC. hist. 2, 93, 2. PLIN. epist. 3, 18, 4 *amici modeste* admoniti ... foedissimis -r tempestatibus ... convenerunt. TERT. apol. 29, 5 adv. Prax. 1 p. 228, 2. CYPR. epist. 67, 6 p. 740, 13 cum ... Basilides et Martialis nefando idololatriae libello contaminati sint, Basilides adhuc -r praeter libelli maculam ... in deum blasphemaverit *eqs.* AVG. civ. 3, 15 p. 118, 7 D. *al.* tantummodo ..., non -r et (*cf. p. 2057, 5*): PS. AVG. serm. 7, 2 t. moriturus, n. -r et patris gladio obiturus. ② *cum particulis conexivis vel adversativis* (*cf. l. 55. 67. p. 2057, 25*): atque: PLAVT. Amph. 889 aut satisfaciat mi ille a. adiuret -r *eqs.* TIRO Gell. 6, 13, 15 a. etiam ... -r. LIV. 30, 21, 5 SVET. Galba 15, 2. et (*sequitur l. 81*): CATO agr. 158, 2 adde vini Coi cyatum unum, bibe, interquiesce, deinde iterum eodem modo, deinde tertium: purgabis te bene; et si voles -r vinum Coum mixtum bibere *eqs.* LIV. 2, 64, 11 et insueto sedente equite et -r aures agitante sonitu (*per polysyndeton ut*: VAL. MAX. 1, 8, 1 QVINT. inst. 2, 15, 13 APVL. met. 9, 21, 6. TERT. praescr. 22 l. 27 etiam ... et ... et ... et -r. *al. cf. p. 2056, 1. 3.* SEN. epist. 97, 2 atqui [atque *var. l.*] ... et ... -r). PLIN. nat. 14, 16 ollis ... et -r doliis. SIL. 4, 661 poenasne superbas -r et nomen Trebiae delere minaris ...? FRONTIN. strat. 2, 7, 7. TAC. ann. 4, 39, 1 Seianus nimia fortuna socors et muliebri -r cupidine incensus (*diiungitur ut*: 12, 44, 5 ignaro et or⟨n⟩ante -r Mithridate. CYPR. epist. 59, 15 p. 685, 13 inemendabiles et protervi et ... contaminati et post haec adhuc -r et superbi). FRONTO p. 10, 3 v.d.H. (= p. 13 N.). SCAEV. dig. 22, 2, 5 APVL. met. 9, 28, 4. IREN. 3, 11, 9 (12 H.) vani omnes et indocti et -r audaces (*gr.* προσέτι δὲ καί). *al.* -que (*sequitur l. 7*): OV. met. 6, 362 perstant ... minasque ..., conviciaque -r addunt (LIV. 2, 2, 10 cum bonorum amissione additaque alia -r ignominia). LIV. 26, 25, 10. VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 tyrannus supplicium fidei remisit -rque eos rogavit *eqs.* (7, 8, 9 [*Aldus*, superq. *codd.*]. FRONTIN. strat. 2, 11, 5. PROB. Verg. georg. 3, 129 -rque ... etiam). TAC. hist. 2, 71, 2 ann. 1, 4, 5 SVET. Aug. 21, 3. 65, 4. *al.* sed: STAT. Theb. 5, 153 lucus ... opacat humum niger ipse, s. -r ingens mons premit. ceterum: TERT. ieiun. 9 p. 284, 21.

b *pertinet ad partes orationis negativas*: α *negatio animo obversatur*: ① parum est: PLAVT. Merc. 693 p. ne est malai rei, quod amat Demipho, ni sumptuosus -r etiam siet? (VVLG. IV reg. 3, 18 -r [et *add. pars codd.*] ... e. AVG. serm. 230). OV. trist. 2, 129 -r accedunt ... paternae, tamquam vita p. muneris esset, opes. LIV. 3, 67, 4 si id p. est, -r poenas expetite. ITALA gen. 30, 15 (Aug. c. Faust. 22, 57 p. 653, 9) p. est tibi, quod ..., -r et ...? ([*gr.* μὴ καί, *Vulg.* nisi etiam]. AVG. civ. 19, 6 p. 365, 27 D. p. est illi, quod non est reus, si non sit -r et beatus?). CYPR. Demetr. 12 p. 359, 22 p. est quod ...: adhuc -r *eqs.* PANEG. 2, 11, 4. *cf.* DRAC. laud. dei 2, 293 parva putant homines ..., -r *eqs.* ② *liberius*: TER. Eun. 1014 an paenitebat flagiti, te auctore quod fecisset adulescens, ni miserum -r etiam patri (p. -r e. *E p*, e. -r p. *Don.*) indicares?

β *negatio exprimitur* (*cf. l. 71. p. 2057, 6*): ① non modo (solum, tantum), sed -r *sim.*: sed -r: RHET. Her. 4, 23, 33 non modo id non fecit, s. etiam -r ipse ... victus est (VAL. MAX. 3, 7, 6 TERT. uxor. 1, 3 l. 34. SACR. Leon. 1099 s. -r etiam). TERT. patient. 8 p. 14, 12 non modo inlaesus abis ..., s. -r *eqs.* CYPR. epist. 59, 18 p. 688, 7 qui ... non tantum rogari ..., s. adhuc -r coeperint ... dominari. NOVELL. Theod. 22, 2, 11. verum -r: IVST. 15, 1, 8 non solum cum suis rebus, v. etiam additis -r muneribus. AVG. civ. 18, 16 p. 276, 24 D. non solum ..., v. et -r. PS. AVG. serm. ed. Mai 120, 1 non solum ... non ..., v. -r et. BOETH. cons. 1, 1, 8 W. non modo nullis remediis ..., v. dulcibus -r ... venenis. adhuc -r: ORIBAS. eup. 2, 1 B 3 Aa p. 443 non solum ..., a. -r et (*gr. 2, 1 B 8* ἔτι καί). -r etiam: FILASTR. 148, 7 non solum ..., -r e. CANON. (= PS. HIER. epist. 17) Turner I 2, 1 p. 356, 42 non solum non ..., -r e. (p. 358, 141). ② *modus indicatur locutionibus q. s.*: satis est (*cf. p. 2055, 61*): OV. met. 5, 24 haud s. est, quod te spectante revincta est *coniunx* ... : -r, a quoquam quod sit servata, dolebis ...? CYPR. Demetr. 12 p. 359, 24 s. non est ...: adhuc -r (epist. 59, 14 p. 683, 9 post ista a. -r). AVSON. 237, 4 p. 79 P. nec s. est ...: -r et. SALV. eccl. 2, 40 nec hoc s. est: nudis quoque -r ... pedibus *eqs.* *cf.* TERT. nat. 1, 2, 6 non ... satiata *est* cognitio ..., verum -r *eqs.* (*cf. apol. 2, 4* nisi et). contentus: FLOR. epit. 2, 6, 17 non c. simulatis transfugis Hannibal ... -r *eqs.* APVL. met. 3, 7, 4. 7, 18, 1 nec ... inmodico sarcinae pondere c. ... ipse quoque -r lumbos meos (*sc. asini*) insiliens residebat. TERT. spect. 23 p. 23, 18. sufficit: HIER. hom. Orig. in Ezech. 8, 2 p. 402, 15 nec suffecisse ..., sed -r *eqs.* PS. HIER. epist. 41, 5 p. 283^C non sufficit ...: adhuc -r (CAES. AREL. serm. 26, 3 p. 111, 5. 55, 4 p. 233, 1 a. -r et ... a. et. 73, 2 p. 294, 29). VVLG. III reg. 16, 31 CE 787, 42. ③ *copulae variae*: VAL. MAX. 8, 1 damn. 2 nec reum damnavit et -r ei poenas ... pependit (CELS. 7, 26, 3^A. SCAEV. dig. 40, 7, 40, 5 neque ... neque ... et -r etiam). AVG. civ. 21, 7 p. 501, 5 D. vel non negant vel -r et praedicant. INTERPR. cod. Theod. 3, 16, 2 nec ... atque -r ... nec ... nec. ④ *exempla liberiora*: LIV. 2, 59, 4 quibus nihil infractus ferox Appii animus cum -r saevire vellet *eqs.* (OROS. hist. 4, 8, 11 nihil ... proficientibus iaculis atque omni telorum ictu inrito ... c. -r ... videret *eqs.*). 37, 20, 8 nec ipsi quicquam ex solita neglegentia, -r etiam eludentes paucitatem, mutarunt (APVL. met. 7, 23, 2 cum ... possit *asinus* neque ... surgere vosque ... liberare, -r e. *eqs.* HIER. epist. 52, 12, 2 non ... nec ... -r e. AVG. civ. 20, 7 p. 419, 1 D. ut earum [*sc. resurrectionum*] prima a quibusdam non intellecta -r e. in quasdam ridiculas fabulas verteretur). VAL. FL. 4, 428 neque extorrem tantum nec lucis egentem *Phineum* -r Harpyiae ... depopulant. OPTAT. 2, 20 p. 57, 12 deinde cum vobis ... gravia peccata non desint, -r et superbos vos esse gratulamini (AVSON. 72, 4 p. 319 P. fletu non motus Achilas, -r et silicis verbere dissicuit *testam hominis*). AVIAN. fab. 8, 12 postquam ... negavit, -r et magnae sustulit auris onus.

2 *corrective* (*post negat. praeter l. 73. 75*): quin (etiam) -r: TER. Eun. 645 hocine tam audax facinus facere esse ausum! ... q. etiam -r scelus. TERT. apol. 24, 2 religionem ... non modo neglegendo, q. -r expugnando. patient. 11 p. 17, 11 cui magis patientiam quam domino praebeamus? q. (qui *N*) -r gratulari ... nos decet (*Latinus*, docet *codd.*). SEDVL. carm. pasch. 5, 253 nulla ... metuerunt signa ..., q. -r *eqs.* (*cf.* op. pasch. 5, 21). immo -r: TERT. nat. 1, 10, 32 consentiunt ... ipsi nihil esse quod deierant, i. -r et praemio afficiunt *eqs.* (AVG. anim. 4, 3, 4 non moleste ferrem, i. -r et gratias agerem). 1, 20, 1 non agnoscitis, i. -r execramini vestros. CYPR. epist. 73, 2 p. 779, 16 quando ipse in ecclesia non sit, i. adhuc -r contra ecclesiam rebellis ... extiterit. -r *nude*: DON. Ter. Ad. 110 nihil prodesset, -r obesset *eqs.*

3 *adversative*: a *respondet affirmationi*: LIV. 2, 43, 3 qui terrores cum conpescere deberent, auxere -r animos plebis (APVL.

[González-Haba]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 7, 17, 5 c. deberet potius ..., contra lapidibus additis -r *eqs.* Lact. inst. 5, 1, 7. *cf. p. 2055, 25*). Svet. Vesp. 14 ut monentibus amicis cavendum esse Mettium Pompusianum ..., -r consulem fecerit. Pelag. in Rom. 3, 7 -r iudicor (*sc. tamquam peccator*) ego ..., qui laudari deberem. non -r, sed (*cf. p. 2055, 69*): Avg. epist. 126, 7 p. 13, 19 n. eos ... -r accusemus, s. magis ... permittamus. **b** *post negationem*: sed -r: Val. Max. 5, 6, 8 ac ne beneficio senatus ⟨quidem⟩ ... quisquam uti voluit, s. -r id *tributum* omnes promptissimis animis praestiterunt. Svet. Iul. 66 non negando minuendove, s. -r amplificando ementiendoque. Tert. apol. 40, 10 *humana gens deum* non requisivit, s. et alios -r sibi commentata *est* (non solum n. r. timendum, sed et a. s. citius commenta *Φ*), quos coleret. patient. 3 p. 3, 12 adultus non gestit agnosci, s. contumeliosus -r sibi est. Cypr. patient. 10 p. 404, 19 nec rependisse inimico vicem, s. occisum adhuc -r et vindicasse (*cf.* Optat. 1, 21 p. 23, 17 Cain nec reus a deo percutitur, s. occisus -r [*om. ed. pr.*] vindicatur). Avg. civ. 3, 15 p. 118, 5 D. quaest. hept. 4, 48 p. 356, 11. -r *nude*: Avg. civ. 20, 2 p. 407, 27 D. qui videtur nec nasci debuisse, diutissime -r vivat. conf. 7, 20, 26 non flebam, -r et (*om. pars edd. vett.*, autem *S*) inflabar scientia.

4 *in comparatione* -r quam (*cf.* super): Liv. 23, 7, 3 haec pacta; illa (alia *ed. Mogunt. 1518*) -r, q. quae pacta erant, facinora Campani ediderunt: nam *eqs.*

B *praevalente vi additiva fere i. q. praeterea*: **1** *generatim*: **a** *strictius ita, ut vis augendi quodammodo servetur*: *α cum particulis conexivis vel adversativis* (*cf. p. 2055, 70*): atque: Verg. Aen. 12, 358 *mucronem* tinguit iugulo a. haec -r addit (Stat. Theb. 4, 199. Gell. 13, 25, 11 etiam). Tac. hist. 2, 11, 2 quinque praetoriae cohortes et equitum vexilla cum legione prima, ac deforme -r auxilium, duo milia gladiatorum. Gell. 12, 13, 15. et: Verg. Aen. 11, 107 quos ... Aeneas ... prosequitur venia et verbis haec -r addit. Svet. Nero 44 partem etiam census omnes ordines conferre iussit et -r inquilinos ... pensionem ... repraesentare. Apvl. met. 8, 28, 1. 9, 22, 2. Tert. resurr. 7 p. 35, 22 electissimo et -r operosissimo ... auro. scorp. 1 p. 146, 16 fustibus ... et ungulis -r. adv. Val. 7 p. 184, 15 Ennoiam, quam et Charin et Sigen -r nominant (*antea*: hunc ... *Προπάτορα* et ..., etiam Bython *appellant*). Itala I Macc. 7, 7 (rec. B; *gr. καί, rec. L et Vulg.* et). Hippocr. aer. 16 propter has causas ... et -r propter (*Kühlewein*, insupter *trad.*) leges (*gr. καὶ προσέτι*). Conc.^{S} II 3, 3 p. 14, 15 (rursus *var. l.*; *gr. II 1, 3 p. 10, 13 ἔτι*). *al.* -que (*sequitur l. 44*): Verg. Aen. 2, 593 dextraque prehensum continuit roseoque haec -r addidit ore (Priap. 54, 1). Val. Fl. 7, 603 suscitat ipse *Iason taurum* genu saevaque agit -r hasta. Tac. Agr. 22, 1. Decret. decur. Tergest. (CIL v 532) 1, 14 patriam suam nosque -⟨r⟩. Cod. Iust. 6, 50, 8, 1 (*a. 233*) -rque (*cf.* CE 1977, 2 [*a. 299*] -r areq. [*'debuit* -rque arae' *Diehl*]). vero: Tert. coron. 13 l. 2 coronant et publicos ordines laureis publicae causae, magistratus v. -r aureis. Conc.^{S} II 3, 3 p. 14, 18 synodus, ⌊-r v.⌋ et nostra humilitas (⌊ ⌋ rursus *var. l.*; *gr. II 1, 3 p. 10, 16 ἔτι τε καί*). sed: Qverol. p. 25, 5 R. dicebat nescio quis ...; s. -r adiecit *eqs.* autem: Avg. civ. 5, 11 p. 210, 30 D. et animae inrationali dedit *deus* memoriam ..., rationali a. -r mentem. Novell. Iust. app. 6 -r a. de cetero.

β ipsum adiungit: ① *singulas voces* (*nomina vel verba*): Cels. 1, 10, 3 *cibus* semel die tum commodius adsumitur; -r etiam modicus (7, 5, 3. Apvl. met. 11, 28, 5 inanimis contentus cibis, -r e. deraso capite ... orgiis inlustratus. *al.*). Stat. Theb. 10, 249 -r ... sibi iungit Agyllea vates Actoraque. Tac. Agr. 14, 1 redactaque ... in formam provinciae proxima pars Britanniae, addita -r veteranorum colonia (Hier. epist. 21, 1, 2. *al.*). *al.* Svet. Aug. 98, 3 inter varia munuscula togas -r ac pallia distribuit. Nero 31, 1 item stagnum maris instar ...; rura -r *eqs. al.* Apvl. met. 8, 29, 6 turpissimam scaenam patefaciunt, -r ridicule ... laudantes castimoniam. Tert. idol. 11 p. 41, 22 si eaedem merces ... etiam hominibus ad pigmenta medicinalia, nobis quoque -r ad solacia sepulturae usui sunt. ieiun. 8 p. 284, 8 cum charismate -r. *al.* Itala II Macc. 15, 9 (rec. B, *cf.* M) alloquens etiam eos de lege ..., admonens -r eos et (a. eos -r etiam et *M*) pugnarum certamina (*gr. δὲ ... καί, rec. LX et Vulg.* etiam, *rec. P* praeterea etiam). Luc. 14, 26 (cod. a *al.*) *qui* non odit patrem (*eqs.*) ..., -r et animam suam ([*gr. ἔτι δὲ καί vel ἔ. τε κ., Vulg.* adhuc autem et]. Ps. Cypr. adv. Iud. 4 testis est caelum et terra ...; -r et omnis creatura testis est *eqs.* Vvlg. Ier. 2, 33 Ezech. 20, 12 Avg. civ. 18, 42 p. 320, 26 D. Conc.^{S} I 5 p. 347, 3 [*gr. I 1, 4 p. 54, 1 ἔτι τε πρὸς τούτοις*]. *al. cf. l. 65*). Iren. 1, 9, 2 (= 1, 1, 19 H.) recapitulans ... -r exponit (*gr. ἐπεξηγεῖται*). Lact. inst. 6, 23, 23 ut cum quis habeat uxorem, neque servam neque liberam habere -r velit. Filastr. 132, 5 -r etiam et (Canon. [= Ps. Hier. epist. 17] Turner I 2, 1 p. 356, 61 aut invidens aut inpotens pater, -r e. et temporalis ⟨filius⟩. *cf. l. 65*). Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 5, 7 p. 764 accedebat eius crudelitas, -r iracundia (*gr. 4, 535 καί*). Cod. Theod. 8, 15, 5, 1 praeterea officiales ..., -r principales ..., curatores etiam. Boeth. in Porph. comm. sec. 5, 12 p. 321, 8 *differentiae* aliae rursus ... rursus ... etiam ... -r. Cassiod. hist. 4, 19, 4 primum ... deinde ... -r (*Socr. 2, 17 καί*). *et saepius.* ② *enuntiata*: Tert. carn. 16 l. 1 (*tractantur doctrinae haereticae*) -r argumentandi libidine ... locum sibi fecit Alexander. Qverol. p. 24, 24 R. et nos ipsi funus illud nescio quo ferebamus ...; -r etiam deflebamus defunctum. Anth. 762, 7 (*laudes philomelae*) -r est avium spatiis garrire diurnis, tu *eqs.* Comm. instr. 1, 24, 15 vis inter utrumque vivere, sed inde peribis; -r et dicis *eqs.* (Facvnd. c. Moc. p. 866^{C}). Cod. Theod. 10, 24, 3, 1 -r si *eqs.* (Rvstic. c. aceph. p. 1173^{B} *syn.* amplius, si). 16, 10, 13, 2. Victorin. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 14 p. 110, 17 (*infra*: amplius. *gr. γάρ*). Cod. Iust. 1, 5, 8, 8 (*a. 455*) nulli -r (super *M*) Eutychianistae ... tribuatur facultas (*antea*: nullum praeterea Apollinaristam). *et saepius.* ③ *abl. abs.*: Cassiod. Ios. antiq. 2, 165 -r et fame annis adhuc quinque permansura (*gr. ἄλλως τε καί*). Cod. Iust. 9, 5, 1, 1 (*a. 486*) primatibus -r officiorum eiusdem criminis laqueis constringendis. de cod. confirm. 1 multis -r aliis ... mandatis (Inst. Iust. 4, 11, 4 alia -r cautela ... exponenda).

b *laxius in sermone fere continuando coniunguntur*: *α enuntiata* (*secundaria infra l. 19*): Itala psalm. 70, 24 (Sangerm. *al.*) exultabunt labia mea ... et anima mea ..., -r et lingua mea meditabitur *eqs.* ([*gr. ἔτι δὲ καί, Veron.* adhuc et, *Vulg.* sed et]. Vvlg. II par. 28, 2 ambulavit in viis regum Israhel, -r et statuas fudit Baalim. psalm. 15, 9 [= Psalt. Rom.; *gr. ἔτι δὲ καί, Hier. psalt. sec. Hebr.* et]. prov. 19, 7. *al.* Hier. psalt. sec. Hebr. 71, 18 [-r *om. K cum Vulg. al.*]). II Macc. 2, 20 (rec. B, *cf.* M) quae ... contigerunt ..., -r etiam quae ... bella ... et quae de caelo ostensa sunt (*gr. ἔτι τε, recc. LP* adhuc etiam, *rec. X* et, *Vulg.* sed et). *β participia*: Itala II Macc. 6, 4 (recc. L BM) mulieribus se adpropiantibus, -r (*add.* etiam *B*, quoque *M*) intro inferentibus ea, quae *eqs.* (*gr. ἔτι δέ, rec. X* et, *om. Vulg.*). 12, 14 (recc. BP) maledicentes, -r etiam et (*om. P*) blasphemantes *eqs.* (*gr. καὶ προσέτι, rec. L et Vulg.* ac, *rec. X* et). Vvlg. Esth. 3, 8 novis utens legibus et caerimoniis, -r et regis scita contemnens. *γ nomina*: Itala II Macc. 12, 2 (recc. BM) Timotheus et Apollonius ..., -r etiam Ieronimus et Demofon, ⌊adhuc etiam⌋ et Nicanor (⌊ ⌋ *om. M*; *gr. ἔτι δέ, recc. LX* adhuc et, *P* adhuc etiam, *Vulg.* sed et). Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 30 p. 570^{B} Graecae et Latinae, -r et Iudaicae eruditionis (Avg. conf. 7, 5, 7. Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 5, 7 ad nos ... et ad ... Irinaeum ..., -r et ad ... Musaeum et Helladium. p. 33, 25 Iohannis adventum et eorum ..., -r et illorum *eqs.* Conc.^{S} II 3, 3 p. 14, 9 [*gr. II 1, 3 p. 10, 7 ἔτι δὲ καί*]). Conc.^{S} II 3, 2 p. 69, 11 archiepiscopis ..., -r etiam et ... patribus (p. 120, 16 Carosus et Dorotheus et ... et reliqui ... monachi et Barsumas ..., -r e. et Calopodius [*gr. II 1, 2 p. 115, 16 ἔτι μὴν καί*]). *enclitice*: Cod. Theod. 6, 29, 10 pr. per diversas regiones atque provincias, litora -r portusque et loca alia. Novell. Theod. 24, 5 tam Thracici quam Inlyrici nec non etiam Orientalis ac Pontici limitis, Aegyptiaci -r (et A. et *O*) Thebaici Libyci. Cod. Iust. 2, 2, 2 (*a. 239*) patronum seu patronam eorumque parentes et liberos, heredes -r. 12, 52, 3 pr. (*a. 444?*) cornicularii et primiscrinii, numerarii -r (-r n. *I*, et n. -r *K*). de emend. cod. 2 per Tribonianum ... nec non ... Dorotheum, Menam -r et Constantinum et Iohannem.

2 *speciatim*: **a** *de numeris*: Manil. 3, 487 hunc numerum revocabis in ipsum multiplicans decies, adiectis -r eidem quinque tamen summis. Plin. nat. 6, 210 Africam ... quintam et -r sexagesimam *partem totius terrae esse.* Grom. Mortet 12 erunt iugera XVIII, -r pedes mille sescenti. Iren. 1, 16, 2 (= 1, 9, 2 H.) abstrahens ... episemum et -r coniungens (*gr. ἐπισυντιθείς*) incrementum litterarum. Sol. 1, 39 non ante trecentesimum sexagesimum quintum diem, abundante -r quadrantis particula. Avson. 371, 11 p. 101 P. octo dies decies octonis -r addens quadrantemque dii *eqs.* Prvd. praef. 2 per quinquennia iam decem ... fuimus; septimus -r annum cardo rotat, dum *eqs.* Boeth. mus. 1, 4 p. 191, 25 quotiens maior numerus totum intra se minorem continet et eius aliquantas -r partes. CIL VIII 26938 cum esset annorum LX, hoc opus ... dedicavit, -r vixit annis VI, fiunt totius vitae eius, quoad vixit, an. LXVI *eqs.* (*cf.* CE 563, 4 vita fuit bis ternos menses et -r unus et totidem anni, nec plus fuit. 1282, 7 *vixit annos* octo puer ... et ... soror ... abiit uno -r anno). **b** *de tempore*: Stat. silv. 4, 1, 35 manet -r ordo longior *curulium.* Tert. anim. 15, 2 quod pleraque animalia ademptis eis partibus corporis; in quibus ..., et -r vivant aliquatenus et *eqs.* (*cf. l. 57*).

indiculus abundantiarum ad A et B: **1** *c. verbis*: abundare: *l. 51.* accedere: *p. 2055, 29* (nova). *2056, 15.* addere: *p. 2055, 53 et passim* (*accedit* alius *p. 2054, 65. 2055, 46. al.*, etiam *p. 2056, 32. 2057, 27. al.*). adicere: *l. 46. p. 2055, 22.* Svet. Iul. 10, 2 etiam. adiungere: *p. 2055, 19* (etiam). *cf.* iungere *p. 2057, 55*, coniungere *l. 50.* apponere: *p. 2055, 19* (etiam ... ad). augere: *p. 2056, 84.* Liv. 21, 26, 1. 26, 40, 7 Flor. epit. 2, 2, 17. **2** *c. adi.*: alius (*cf. l. 66*): *p. 2054, 80. 2055, 25. 30. 48. 2057, 11* (et a. -r). *al.* novus: *p. 2055, 27. al.* tertius: Liv. 25, 34, 10. **3** *c. particulis*: adhuc: a. -r: *p. 2056, 20. 30. 41. 50. 81. al.* (praeterquam quod ... a. -r et *p. 2055, 40*, a. -r praeter *p. 2055, 67*, post haec a. -r et *p. 2056, 1*, post ista a. -r *p. 2056, 42*, a. -r et *p. 2056. 51. 2057, 14*). -r a.: Avg. adv. Don. 20, 26 p. 125, 6 -r a. etiam. serm. dub. 386, 1 p. 1696 -r a. et. Comm. instr. 1, 13, 4 -r et ... a. et: -r et: *v. vol. V 2, 911, 30 sqq., cf. l. 74. 75. 76. 77. 80.* et- r: *p. 2055, 41* (praeter quod ..., et -r). *2056, 33. cf. l. 72.* etiam: *v. vol. V 2, 938, 64 sqq.* (-r e. et *p. 2057, 65. 75. 2058, 24. 34*). quoque: q. -r: *p. 2055, 24. 31. 2056, 43. 47. 2057, 62.* -r q.: *l. 22.* **4** *c. praepos.* (*coniunct. l. 83*): ad: *p. 2055, 19.* cum: *p. 2057, 63.* inter: *p. 2057, 58.* post: *p. 2056, 1. 42.* praeter (quam, quod): *p. 2055, 38. 67.* super (*cf. p. 2054, 54*): *p. 2055, 41.*

[González-Haba]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

C *locutiones peculiares*: 1 -r habere *fere i. q. despicere, neglēgere*: FRONTO p. 59, 12 v.d.H. (= p. 65 N.) visus ... es mihi -r habuisse, cum ordinem verbi tui immutassem, uti ante 'tricipitem' diceres quam 'Geryonam' nominares. p. 197, 4 (= p. 207 N.) pulverem confertum pro nebulis pati, sudorem in armis ut in ludicris -r habere. GELL. 1, 19, 8 constantiam ... non -r habendam (4, 1, 18 haec ego ... cum philosophiae me dedissem, non -r tamen habui discere. PS. ARNOB. confl. 1, 11 p. 256^{A} quae si -r non habetis). APVL. met. 4, 25, 6 lacrimis istis ... -r habitis (*inde coniecit Muretus* 1, 12, 5 *pro* subter-). PAPIN. dig. 11, 7, 43 strictam rationem. 34, 9, 7 qui *heres* sciens defuncti vindictam -r habuit. ITALA lev. 5, 19 (Lugd.) -r ... habebit (habuit *Roensch*) indiligentia[m]: indiligens fuit ante deum (*gr.* ἐπλημμέλησε ... πλημμελείᾳ [*var. l.* πλημμέλησιν], *Wirc.* neglexit ... n⟨eglegen⟩tia, *Vulg.* per errorem deliquit, *Aug. quaest. hept. 3, 20 p. 239, 8* deliquit ... delictum). Sirach 19, 4 (Aug. spec. 23 p. 134, 9 = VVLG.) qui delinquit in animam suam, -r habebitur (*gr.* πλημμελήσει). II Macc. 14, 28 (rec. P) aegre ferebat -r habere quae disposita erant (*gr.* εἰ ... ἀθετήσει, *recc. LX et Vulg.* si ... inrita faceret, *recc. BM* ne ... dissolverentur). LVCIF. Athan. 2, 30 p. 201, 18 (*verba Constantii*) peccavit Athanasius, et idcirco qui illum ... interemerit erit episcopus; qui -r habendum censuerit non erit. reg. apost. 4 p. 44, 17 es habens -r (*cf. Hartel, praef. XII sq., qui corrigit etiam* Athan. 1, 5 p. 73, 4 ⟨in⟩super habuissent). SYMM. epist. 1, 1, 1 scribendi munus. 2 -r ferre *fere i. q. indignari*: AMBROSIAST. in Rom. 9, 16 p. 137^{A} -r ferens quia semel et iterum non sit auditus, cum esset indignus, nec in prece perstitit (*infra*: impatiens et ... indignatus).

CAPVT ALTERVM: ***praepositio*** (*in anastrophe l. 37. 60 sq. 72 sqq. et per hyperbaton l. 58; per ellipsin l. 49 sqq.; dub.* CATO *p. 2054, 56.* CAES. civ. 2, 9, 2 hanc -r [super *Nipperdey, v. Meusel, Krit. Anh.*] contignationem. APVL. *p. 2055, 37. 2056, 47*).

I *c. acc.*: A *proprie fere i. q. supra* (*indicatur ubi vel quo*): CATO agr. 18, 5 -r arbores ... trabem ... inponito (LEX par. fac. Put. [CIL I² 698] 1, 13 sqq. -r id limen ... i.; -r id et antas mutulos ... proicito ...; -r [*adv.*] simas ... offigito; -r mutulos trabiculas ... i. ferroque figito). 18, 6 trabes, quae -r arbores ... stant. 21, 4 -r foramen librarium ferreum ... indito. LVCR. 6, 1284 suos consanguineos aliena rogorum -r extructa ... locabant. LYDIA 67 flores, quos -r (quotiens super *Heinsius*) accumbebat. VITR. 3, 5, 12 -r coronas simae ... faciendae sunt. 4, 8, 1 -r stylobata⟨m⟩ columnae constituuntur. 5, 3, 3 -r fundamenta ... gradationes ab substructione fieri debent. 5, 12, 4 -r eam exaequationem pila ... ibi struatur. 8, 3, 7 *lacus palustres* ita sunt salsi, ut habeant -r se salem congelatum. 10, 14, 2 conlocentur ... -r basim tigna duo. *ibid.* -r hanc compactionem erigantur (*Jocundus*, exig- *trad.*) postes. CELS. 8, 1, 2 duae *suturae* -r (*J*, super *FV*) aures tempora a superiore capitis parte discernunt. APVL. met. 8, 5, 7 Tlepolemus iaculum ... -r dorsum bestiae contorsit. 11, 16, 9 -r fluctus libant intritum lacte confectum. CHIRON 835 -r lardum pinguem videto ne pulpam ... ibi relinquas. THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 16 p. 137, 2 *spiritus* in specie columbae -r illum venit. *per ellipsin* (*cf.* VITR. 9, 4, 6 [*del. Rose*] -r arietis signum): VITR. 9, 4, 2 tauri quidem et arietis -r Perseus. 9, 4, 4 inde sagittarii, scorpionis, librae -r serpens *eqs.*

B *translate fere i. q. praeter*: SCAEV. dig. 33, 7, 20 pr. respondit ... Seiae: -r fundum, legatum. CASSIOD. Ios. antiq. 7, 14 p. 212 habes autem -r haec et qui *eqs.* (*gr. 340* ἔχεις δὲ καί).

II *c. abl.* (*et dat. ?; vix recte l. 39*): A *proprie fere i. q. supra*: LVCR. 6, 192 ubi per magnos montis cumulata *nubila* videbis -r esse aliis alia atque urgere superne (*cf.* 6, 522 *ubi* aliis aliae nubes nimbique rigantes -r atque omni vulgo de parte feruntur). VITR. 5, 1, 9 supra trabes ... pilae sunt conlocatae ...; supra eas ... trabes everganeae circa sunt conlocatae; quibus -r transtra ... conlocata *eqs.* (10, 15, 4 quo -r). 10, 15, 3 lateraria ..., quibus -r contabulatio circumdata contegebat inferiora. *in imag. de dignitate*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 25 p. 700 diversis ... militum generibus ordinatis alios decadarchis alios chiliarchis subdidit: et -r his rectores (*gr. 578* κἀπὶ τούτοις).

B *translate* -r his *fere i. q. atque etiam, praeterea*: 1 -r *antecedit*: VERG. Aen. 9, 274 (*272—274 delevit Peerlkamp*) praeterea ... genitor ... matrum corpora (*eqs.*) ... dabit ..., -r his campi quod rex habet ipse Latinus ([is *M*, campis *R*, quos *M al.*, *unde coniecerunt alii alia.* SERV.: super haec. auct.: est figurata elocutio, per dativum casum]. PHOC. carm. de Verg. 59). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 16 p. 630 (*gr. 404* ἐπὶ τούτοις). 2, 25 p. 699 et -r his (*gr. 564* πρὸς οἷς). 7, 24 p. 836 (*gr. 138* ἐπὶ τούτοις). 2 -r *sequitur*: EPIST. pontif. 1056 Conc.^{S} IV 2 p. 119, 1 sed his -r factum Petri ... vestra fraternitas ad memoriam reducat. COD. Iust. 2, 7, 23, 5 (*a. 506*). 8, 53 (54), 34, 1^{b}.

compos.: deinsuper. *González-Haba.*

1. ***īnsuperābilis**, -e. *ab* in *et trans.* superare, *cf.* superabilis, inexsuperabilis. *compar. et superl. desunt.* SYNON. Cic. p. 427, 21 invictus. -is. inecsuperabilis. p. 437, 17 operosum. inaccessum. arduum. -e. GLOSS. -e: invictum. *legitur inde a* VERG., AETNA, OV., LIV. (*p. 2060, 47. 48, ubi* inexsup- *Wölfflin*).

i. q. non superabilis:

I *usu primario i. q.* ἀκαταγώνιστος, *qui non potest vinci, subigi sim.* (*tam de animantibus quam de rebus, cf.* AETNA 539 [*ex Heraclito*] nihil -e gigni. *nota locutiones* -em facere *p. 2060, 15. 28. 61,* reddere *l. 8. 20*): A *spectat ad animantes*: 1 *ipsos* (*tropice* caput -e *l. 5. 25, aliter* CLAVD. 15, 459 [*de Roma*]. -is *c. abl. limit. sub II afferre malui*): a *absolute*: α *de hominibus*: VERG. Aen. 4, 40 *Gaetulorum* genus -e (intractabile *R*, *cf.* SERV. Aen. 1, 339) bello (OV. met. 12, 613 [*de Peleo*] caput. HEGES. 4, 23, 1 multitudinem maximam et b. -em). AMPEL. 18, 17 Sertorius, qui ... totam Hispaniam redegit in suam potestatem et ... -is fuit (*cf.* PROSP. sent. 392 -es imperatores). HEGES. 2, 9, 1 p. 151, 7 Rheni fluenta ... *Gallos* -es reddidisse ... aestimantur. 5, 41, 2 p. 386, 3 cum his ... esse proelium, qui se -es credant. *in imag. sub specie morum sim.*: SEN. dial. 7, 8, 3 incorruptus vir sit externis et -is. AMBR. off. 1, 35, 178 quam -is Daniel, qui ... non expavit leones! (*cf.* HEGES. 5, 53, 1 p. 408, 9 -es vos dixerim, si nullus adhuc vos mortis vicerit metus). AVG. civ. 20, 12 p. 436, 2 D. dei munere -es fiunt sancti (*cf.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 24 p. 684^{A} de charitate Christi, qua eos, quos diligit, -es facit, id est usque in finem perseverantes [*postea*: tentatione non vinci. 2, 11 p. 697^{A} stabiles et perseverantes atque -es. VEREC. in cant. 9, 29]). LEO M. epist. 154 Conc.^{S} II 4 p. 101, 15 in euangelica ... doctrina -es perstitistis. PS. MACAR. epist. 442^{A} (*de monacho*) athleta -is (MVTIAN. Chrysost. hom. 30 p. 427/8 a. perficit *exercitatio* fortiorem et -em reddit in certaminibus et inexpugnabilem declarat [*gr.* ἀκαταγώνιστον]).
β *de deo*: AVG. serm. 214, 4 incommutabilis et ... -is volens est *deus* (*antea*: non potest vinci). 214, 7 oportebat, ut ... -is ligno suspenderetur *Christus*.

b *accedit dat.*: VAL. FL. 3, 510 (*de Hercule*) *Iunonis* odiis caput -e. FRONTIN. strat. 1, 10, 1 (= 4, 7, 6) -es sunt *cohortes* universas adgredienti. AMBR. Noe 15, 55 -is passionibus (POMER. 3, 20, 1 quosdam ... -es asperis p. facit mundi cupiditas). AVG. civ. 4, 5 p. 152, 10 D. Romanis imperatoribus -es *gladiatores*. ORIENT. carm. app. 3, 51 deus -is hosti.

2 *transfertur ad res ad animantes pertinentes*: a *ad animum, virtutem sim.* (*quaedam transeunt in notionem sub II descriptam*): LACT. inst. 6, 17, 26 excelsa et -i mente dolorem ... calcabimus. AMM. 17, 13, 10 -i contumacia *barbarorum*. FVLG. aet. mund. p. 165, 3 illuc ... -is virtus devoluta cesserat Scythica (HEGES. 5, 33, 2 *Romanorum*. FVLG. RVSP. praedest. 3, 7 *dei* voluntas incommutabilis et v. -is inveniatur). AVG. epist. 89, 1 si pertinacia -es vires habere conatur, quantas decet habere constantiam. CONC.^{S} I 3 p. 82, 11 -i auctoritate *ecclesiae* (*vers. Tur.* invicta). FVLG. RVSP. rem. pecc. 2, 2 p. 552^{A} omnipotentis dei voluntas incommutabilis et -is (p. 552^{B} -i v. divinae frustra resistere). b *ad actum* (*cf. l. 46*): AVG. in psalm. 143, 6 proelium *adversus carnem* (*antea*: difficillimum, laboriosum). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 221 coactu -i. LEO M. serm. 72, 2 persecutio (OP. imperf. in Matth. 35 p. 828 magnam et -em p.).

B *spectat ad res* (*cf. supra l. 31*): 1 *de locis inviis, inexpugnabilibus sim.* (*transfertur ad actum* [*cf. etiam l. 41*] *e. g. l. 47 sq.*): LIV. 21, 23, 4 longinquitate viae -ique Alpium transitu (*cf.* AMM. 14, 1, 1 -is expeditionis). 21, 36, 5 via -is fuit *per Alpes* (*cf.* AMM. 15, 10, 11 iter antehac -e fecit *Hannibal* [HEGES. 3, 9, 1 i., quod per montes ... invium atque -e foret]). SEN. epist. 82, 5 in -i loco stat animus (*postea*: arce se sua vindicat). PANEG. 6, 11, 2 nihil ... tam -i vallo natura praecludit, quod non penetret audacia (*postea*: inexpugnabilis murus. *cf.* LEO M. serm. 39, 4 munimentis). AVSON. 153, 15 p. 8 P. (= PAVL. NOL. carm. 5, 15) obscurae chaos -e noctis. CASSIOD. Ios. antiq. 3, 304 montes (*gr.* ἀμήχανα). *n. pl. pro subst.*: AVSON. 419, 82 p. 375, 566 -ia Rhaetiae. *ad redd. gr.* ἄπειρος: RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 7, 2 *deus* ⟨ut⟩ -e quoddam ... pelagus. 2 *varia*: OV. met. 15, 807 -e fatum ... movere paras (*cf.* GELL. 13, 1, 2 -is ... necessitas fati). VAL. FL. 3, 12 telum (*cf.* AVG. in psalm. 34 serm. 1, 2 armis [*syn.* invictis]. LEO M. epist. 82, 1 Conc.^{S} II 4 p. 41, 20 armorum potentiam -em facit *fides et caritas*). TERT. adv. Hermog. 11 invincibile et -e erit malum (*postea*: frustra laboremus de auferendo malo). HIER. in Zacch. 6 p. 1452^{C} aenei *montes*, id est -es ... et qui nulla possent vetustate consumi (*cf.* PS. ORIG. in Iob 2 p. 467^{A} 'adamas' appellatur, utpote -is). PAVL. MED. vita Ambr. 20 ignis -is ... aedificium communiret (PS. ORIG. in Iob 1 p. 402^{C}. *cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 34 p. 455/6 flamma -is res est [*gr.* ἀνύποιστος]). VEN. FORT. Mart. 4, 235 rigens informis forma columnae *removendae*, immanis habitu, tractu -is amplo. *de morbo fere i. q. insanabilis*: PLIN. epist. 1, 22, 8 ut, si esset -is (*var. l.* inexsup-) *valetudo*, sponte exiret e vita *aegrotus*, si tantum difficilis et longa *eqs.* CAEL. AVR. acut. 1, 11, 86 -es mentis alienationes.
de argumento fere i. q. irrefutabilis: LEO M. serm. 61, 1 hoc quasi -e repererunt *Iudaei*, ut *eqs.* RVSTIC. c. aceph. p. 1247^{A} hoc argumentum ... -e invenitur.

II *usu secundario fere i. q.* ἀνυπέρβλητος, *summus sim.* (*imprimis ad ipsam elationem*): A *de rebus* (*cf. etiam l. 32*): SEN. epist. 74, 11 ad illud bonum immensum et -e (*postea*: summum). PANEG. 6, 16, 8 -e genus est largitionis, cum ipse militi praemium est imperator. AMBR. Iac. 2, 7, 30 -is erat fides *Iacobi* ... atque devotio. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 9 p. 670 religionem (*gr. 2, 198* ἀνυπερβλήτου). CONC.^{S} I 4 p. 21, 5 malitia. p. 56, 30 pietati (*gr. I 1, 7 p. 70, 10 ut supra*). p. 221, 14 o -is insania, ... o ineffabilis temeritas! PRAEDEST. praef. p. 585^{A} -i aequitate conscriptus *liber*. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 24 -em potentiam praescientiae *dei* (*cf.* PS. MATTH. euang. 30, 1 -is scientia

[*Ruhstaller*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

virtutis). serm. 4, 6 cuncta mirabili atque -i ordine (divinitate *codd.*) disposuit *deus.* 11, 1 -em caritatem *dei.* **B** *de hominibus* (*c. abl. limit.*, *cf. p. 2060, 5*): AMBR. spir. 2 praef. 5 fortitudine -is *Samson.* HEGES. 5, 53, 1 p. 408, 6 sacerdotalis gratiae virtute. PALLAD. hist. mon. I 32 p. 317^{D} nobilitate generis.

n. pl. pro subst. v. p. 2060, 55.

adv. **īnsuperābiliter.** *de spatio fere i. q. modo immensurabili*: CHALC. comm. 312 infinita *est silva* ..., non ut quae immense lateque et -r porrecta sunt, sed ut quae possunt aliquo limite circumiri *eqs.* (AVG. civ. 5, 8 p. 201, 23 D. potestas *dei* -r per cuncta porrigitur). *de actu fere i. q. indeclinabiliter, incommutabiliter*: AVG. corrept. 12, 38 subventum est ... infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter et -r ageretur. FVLG. RVSP. praedest. 3, 22 omnia ... -r facit *deus* (rem. pecc. 2, 2 p. 552^{A}).

Ruhstaller.

2. īnsuperābilis non remanens GLOSS. II 584, 24. *ab* in *et intrans.* superare '*superesse*'.

īnsuperātus, -a, -um. *ab* in *et* superatus. [*loco corrupto* TERT. nat. 2, 16, 7 quos ob artes sanctifi⟨catis, laeditis i⟩n ipsis artibus et provocatis in aemulis -is (-os *A*, et in ae. superatis *Reifferscheid*).] *i. q. non superatus, insuperabilis*: DAMIG. lapid. 19 pugnator ... -us permanebit. MAXIM. eleg. 1, 34 tolerantia ... spernebat cunctas -a minas.

insolescere **īnsuperbīre** GLOSS. V 523, 2. *ab* in *et* superbire.

īnsupero, -āvī, -āre. *ab* in *et* superare. [*falso trad.* -antum *pro* induperantum ENN. ann. 427.] *i. q. superare, devincere*: IVL. VAL. 3, 2 quae *tot milia Darei* ego dux in proeliis -avi (sup- *P*).

īnsupo *v.* insipo *s.* 2. insipio.

īnsupportābilis, -e. *ab* in *et* supportare. *i. q. qui non potest supportari, importabilis, intolerabilis*: PS. ORIG. in Iob 1, 429^{C} subito spiritus venit ab eremo ... ita vehemens ... atque -is, ut tangeret quattuor angulos domus. 3 p. 490^{D} poena -is, intolerabiles dolores.

īnsuprā *adv.* *ab* in *et* supra, *cf.* insuper *et e. g.* inultra. [*var. l. pro* et supra *l. 39. loco corrupto* NEP. (?) frg. Fronto p. 120, 23 v.d.H. (= p. 127 N.) *manu antiqua sub* innectit (*cf. Hauler, WSt. 31, 1909, 269*).] *i. q. insuper*: CONC. Aurel. a. 511 p. 82, 4 ut clericus a diaconatu[m] -a (et supram *R*, et supra *edd. praeter Maassen*) pecuniam non commodit ad usuras (*cf. p. 73, 14* ut nullus clericorum a subdiacono et supra [*var. l.* -a] ... propriae ... misciatur uxori).

īnsuptīliter *v.* insubtiliter.

īnsurdo (-or ?), -āre. *ab* in *et* surdare. *i. q. surdum fieri, surdescere*: ITALA psalm. 38, 3 (Vita Anton. 27 p. 41, 17) cum asteterit peccator in conspectu meo, -bar et humiliabar et tacebam a bonis (*gr.* ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα, *Veron.* obsurdui, *Casin.* mutus tacebam, *Vulg.* obmutui et humiliatus sum et silui). *Sz.*

***īnsurgo,** -surrēxī, -ere. *ab* in *et* surgere. *inter verba III^{ae} coniug.*: CHAR. gramm. p. 477, 17 B. *formam II^{ae} coniug. v. p. 2063, 40. pass. impers. l. 50. p. 2062, 1. 2063, 14.* NOT. Tir. 72, 99 -it. 73, 5 -xit. *de notione*: GRAMM. suppl. 289, 15 exsurgo de lecto, resurgo a morte, consurgo cum aliis, -o in alios (*cf.* ISID. diff. 1, 519 -itur ad vindictam). GLOSS. ἐπανίσταμαι. *legitur inde a* VERG., HOR., OV., *in sermone pedestri a* SEN. *philos.*, MELA, PLIN. *utroque*, QVINT., TAC., *adamatur in* ITALA *et* VVLG. [*confund. in codd. c. simpl. et aliis compos. passim; c. eisdem variat in versionibus sacr. script.* *e coni. dub.*: LIV. 22, 4, 2, *cf. vol. I 688, 7.* *e transl. falsa*: MVTIAN. Chrysost. hom. 10, 4 p. 309/310 qui eis -erunt (*gr.* ἐφησθέντας).]

CAPVT PRIVS: *vi originaria*: **I** *intransitive i. q. aliquo surgere, se erigere* (*accedit* alte, altius, altior *l. 64 bis. 65. 66. p. 2062, 3. 45. 2064, 41* [*cf. l. 63. p. 2062, 14*], arduus *infra l. 70. 75* [*cf. l. 76. p. 2062, 60*], vastius *p. 2062, 38*): **A** *proprie et in imagine* (*vergit ad transl. l. 69. 79*): **1** *de animantibus* (*per enallagen p. 2062, 23*): **a** *c. not. minandi*: **α** *de pugnantibus*: VERG. Aen. 5, 443 ostendit dextram -ens Entellus et alte extulit. 12, 902 *saxum* torquebat in hostem altior -ens (SIL. 5, 294 a. -ens galeam super exigit ictum. PRVD. psych. 31. *cf.* SIL. 1, 401 ferit alte -ens gladio ... cassidis aera [STAT. Theb. 6, 839 grandibus a. -ens umeris hominem super improbus exit]). SEN. Phaedr. 1064 contra feroci natus (*i. Hippolytus*) -ens minax vultu ... magnum intonat. VAL. FL. 4, 274 *Pollux pugilans* paulatim -ere fesso *Amyco* (*transit ad B*). SIL. 4, 208 ferit -ens. 10, 259 arduus -ens totum permiscuit ensem. STAT. Theb. 6, 769 irrita frendit -ens seque ipse premit. VEG. mil. 1, 11 ut ita tiro ad inferendum vulnus -ret, ne qua parte ipse pateret ad plagam. CYPR. GALL. num. 372 incita turba saxa capit totoque -ens corpore librat. **β** *de bestiis noxiis*: VERG. Aen. 11, 755 *serpens* arrectis ... horret squamis et sibilat ore arduus -ens (SIL. 2, 546 sibilat -ens capiti *Tisiphones* ... multus ... serpens. *cf.* APVL. met. 11, 3, 5 -entium viperarum. 11, 4, 3 -bat aspis caput extollens arduum cervicibus late tumescentibus). TERT. scorp. 1 p. 144, 9 *cauda scorpionis* arcuato impetu -ens ... spiculum ... stringit (*cf.* HIER. in Ioel praef. p. 948^{B} -at licet scorpio et arcuato vulnere ferire conetur [*transit ad B*]). *adde de Ceto sidere*: MANIL. 1, 434 Cetus convolvens squamea terga orbibus -it tortis (*cf. p. 2062, 45 sq.*).

b *c. not. incumbendi, insistendi sim.*: **α** *instrumentis*: VERG. Aen. 3, 207 vela cadunt, remis -imus ([SERV. auct.: id est exsurgentes fortius remigamus. *cf. Apoll. Rhod. 2, 661* ἐπερρώοντ' ἐλάτῃσιν]. 3, 560 -ite r. [5, 189]. VAL. FL. 2, 13 vela legunt, r. -itur. *cf.* 1, 450 -it transtris et remo Nerea versat). SIL. 15, 374 tortae ... hastae altius -it (*cf.* AMBROSIAST. in Rom. 8, 18 milites ... in gladios -ere non dubitant. HEGES. 5, 28 p. 366, 27 laevam extendens clypeum supra caput extulit et dextera vibrans gladium immane quantum in arma -xit. ARATOR act. 2, 709 -ite telis). VEG. mil. 2, 23 -ere tripudiantes in clipeum rursusque subsidere *tirones adsuescant* (*cf.* DRAC. Romul. 10, 580 *Sparti* -unt clipeis). **β** *membris suis*: VAL. FL. 7, 377 *avis fetus* hortatur ... brevibus ... -ere pinnis. CHIRON 724 *iumentum* incedere non poterit nec cubare cruribus nec isdem -ere. PHYSIOGN. 98 p. 123, 11 *androgynus* insilit frequenter imis pedibus et calcaneis saepius -it (*Adamant. p. 416, 2* ἐπιθρώσκει, ἁλματίας ἐστί). **γ** *locis*: OV. am. 3, 2, 79 (*ad aurigam*) supera spatioque -e patenti. VAL. FL. 4, 415 intonat alto -ens caelo genitor. 7, 613 (*de armatis e dentibus draconis exortis*) pariter ... creari armarique phalanx totisque -ere campis (*cf. l. 34*).

c *in neutram partem*: **α** *vario usu*: TAC. Germ. 39, 2 si forte prolapsus est, attolli et -ere haud licitum. PS. QVINT. decl. 12, 28 non de sepulchris -unt ... umbrae nostrorum. APVL. met. 1, 4, 4 pone lanceae ferrum ... puer ... -it. 3, 27, 3 quantum extensis prioribus pedibus adniti poteram, -o valide. IVL. VAL. 2, 26 p. 93, 25 -ens ... Darius ... inquit (*Hist. Alex. M. I p. 83, 16 Kr.* ἐπαναστὰς τοῦ κλιντῆρος). *per enallagen de ipso motu*: TERT. anim. 10, 6 *vermes incedunt* -ente conatu. **β** *de acie in collem adsurgente* (*accedit* velut): TAC. Agr. 35, 3 *ut* ceteri per acclive iugum convexi velut -rent (*cf. vol. V 2, 1959, 73 sq.*). **γ** *de evigilante*: ITALA psalm. 72, 20 (Mediol.) perierunt ... velut somnium -entes (*i.* -entis, *gr.* ἐξεγειρομένου [*cf. sub B p. 2063, 37. al.*], *Vulg.* surgentium, *Hier. psalt. sec. Hebr.* evigilantis). **δ** *de confirmato* (*in imag.*): AVG. c. acad. 2, 3, 8 ego eum (*filium Romaniani*) reprimo, ut disciplinis necessariis prius excultus vigentior et firmior -at.

2 *de variis rebus* (*impetu rei surgentis l. 38; saepe c. not. minandi*): **a** *vi motus vigente*: VERG. Aen. 9, 34 prospiciunt Teucri ... tenebras -ere campis. HOR. epod. 10, 7 -at Aquilo, quantus altis montibus frangit trementes ilices (*sic de ventis sim.*: LVCAN. 5, 704 -ere caelo fracturum pelagus boream. AVIEN. orb. terr. 1109 notus -it qua nubifer. AVIAN. fab. apol. 4 flante ... borea quanto tempestas acrior -xit). OV. met. 11, 530 vastius -ens decimae ruit impetus undae (*sic de aquis*: SEN. nat. 4, 2, 5 per ... rupes Nilus -it. MELA 2, 81 *Atax flumen* cum ... intumuit imbribus, usque eo solitus est -ere, ut se ipse non capiat. TERT. adv. Val. 14 p. 194, 6 [*in imag.*] -ente ... fluctu [DRAC. laud. dei 2, 358 in cumulos montesque]. IREN. 2, 35, 3 [= 2, 58, 1 H.; *v. app. crit.*]. RVFIN. Basil. hom. 5, 15 p. 1779^{B} undas adversus animam -entes [*in imag.*; *gr.* κύματα καὶ κλύδωνα ... ἐπανιστάμενον τῇ ψυχῇ]). MANIL. 2, 884 *regio caeli* altius -it (*cf.* 2, 920 culmina ... -unt occasus inter et ortus. *v. et p. 2061, 81*). PLIN. nat. 13, 109 *herbam* subrigi et ... emergere extra aquam ... atque etiamnum -ere, ut plane ab aqua absit alte (*cf.* PALLAD. 1, 6, 10 ut ... quattuor pedibus a terra ... summitas eius *vitis* -at). APVL. met. 11, 16, 8 iam malus -it (*i. erigitur*). PALLAD. 12, 22, 1 has constructiones usque ad vasculi plenitudinem patieris -ere. HEGES. 5, 20, 1 p. 340, 21 extruebantur aggeres ...; praecipui quattuor -erant (5, 49, 1 p. 403, 13). AVG. gen. ad litt. 2, 14 p. 55, 7 ab oriente usque in meridianam altitudinem sol -it (CE 420, 17 ⟨terti⟩us -ens mihi *s. i. annus*). PASS. Theclae Cc 22 p. 59, 16 -xit (exarsit *var. l.*, exsurrexit *Ca al.*) ignis in circuitu.

b *vi motus attenuata vel evanida fere i. q. eminere, imminere*: VERG. Aen. 8, 234 stabat acuta silex ... speluncae dorso -ens (*sim. de locis excelsis*: TAC. ann. 2, 16, 1 pone tergum -bat silva. APVL. met. 2, 4, 6 pone tergum deae saxum -it in speluncae modum. 4, 6, 5 -it speluncae ... turris ardua. AVIEN. orb. terr. 428 rigidis -unt rupibus Alpes. 502 Lucanorum regio -entibus alte cautibus horrescit). SEN. Oed. 363 hostile valido robore -it latus *iecoris* (*360* capita ... consurgunt). SIL. 16, 556 crista nitenti -ens cono. APVL. met. 3, 13, 2 vultuosam frontem rugis -entibus adseverabat. 8, 4, 4 aper ... setis -entibus spinae hispidus. HIER. adv. Iovin. 2, 21 protensus est aqualiculus, -unt humeri, turget guttur *effeminati*.

3 *singulariter* -ere in se *de spiritu divino* (*in doctrina eorum, qui generationem a deo* 'iuxta nominatum typum' *factam esse dicunt*): CANDID. gen. div. 9 p. 11, 10 W. -ente in se spiritu apparuit tantummodo aliud sine aliqua effulgentia (*antea*: spiritus ... naturam suam nunc intendit, nunc in semet ipsum residit [*v. app. crit.*]).

B *translate*: **1** *c. not. infestandi* (*verbis p. 2063, 23. 68. al.*): **a** *generatim*: **α** *de animantibus, animo sim.* (*bestiis p. 2063, 41*): ① *indicatur persona vel res infestata*: Ⓐ *dat.* (*cf. p. 2061, 69*): OV. met. 9, 445 *Minos Miletum* credens ... suis -ere regnis. ITALA Iudith 16, 20 (Reg.) vae gentibus -entibus generi meo (*gr.* ἐπανισταμένοις τῷ, VVLG. super). psalm. 26, 12 (Veron.; *gr.* ἐπανέστησάν μοι, Rom. *et* VVLG. in [*inde* BARNAB. 5, 13]). act. 18, 12 (cod. e; *gr.* κατεπέστησαν ... τῷ, VVLG. in). *al.* VVLG. thren. 3, 62 labia -entium mihi et meditationes eorum adversum me. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 87 *bestia* -xit (ex- *var. l.*) ecclesiis (*gr.* ἐπαναστάντα). 3, 15, 4 *verbi* -ere facientis filium ... parentibus (*gr.* ἐπεγείρουσα ... τῷ). CONC.^{S} I 5 p. 254, 23 nostris dictis conatur -ere (*gr. I 1, 6 p. 112, 3* ἐπιπλήττειν). CASSIOD. var. 5, 27, 2 ut melius possit hostibus violen-

[*v. Kamptz*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tus -ere. *iuxta* super: ORIG. in Matth. ser. 34 p. 64, 18 civitates s. civitates -unt aut gentes gentibus (*cf. l. 37*). Ⓑ *praep.*: in *c. acc.*: STAT. Theb. 1, 628 saevior in miseros ... Delius -it. ITALA Iob 6, 21 (Aug. in Iob p. 520 15 = HIER. interpr. Iob) -istis in me sine misericordia (*gr.* ἐπέβητέ μοι, *Vulg. aliter*). psalm. 43, 6 (Rom.) -entes in nos (*gr.* ἐπανισταμένους ἡμῖν, VVLG. in nobis). 53, 5 (Rom.) -erunt in me (*gr.* ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, VVLG. = HIER. psalt. sec. Hebr. adversum). 91, 12 (Rom. = VVLG.) -entes in me (*gr.* ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμέ, HIER. *l. c.* adversum). Matth. 10, 21 (cod. a *al.* = VVLG.; *cf.* Marc. 13, 12 [gat.]) -ent filii in parentes (*gr.* ἐπαναστήσονται ... ἐπί, cod. k super). *al.* LVCIF. non conv. 2 p. 4, 17 murmuravit populus contra deum et -erunt in Moysen. HEGES. 2, 10, 6 p. 161, 6 -entibus in eum pluribus (*gr. 2, 443* ἐπανίστανται ... αὐτῷ). 2, 14, 5 p. 173, 6 cognito, quod a Iudaeis in Romanas acies -retur (con- *var. l.*). 3, 2 p. 185, 15 cum populus in Simonem -ret, ut lapidaretur. *al.* VVLG. Esth. 2, 21 Ps. AVG. quaest. test. I 102 p. 210, 13. *al.* *c. abl.*: VVLG. *l. 6.* MARCELL. auct. chron. II p. 104, 535, 1 miles in proprio duce -it. super: ITALA gen. 4, 8 (Lucif. Athan. 1, 2 p. 68, 7 Aug. loc. hept. 1, 13 p. 509, 15) -xit Cain s. Abel (*gr.* ἀνέστη ... ἐπί, *Vulg.* consurrexit). iud. 9, 18 (Lugd.) -istis s. domum patris mei (*gr.* ἐπανέστητε ἐπί, *Vulg.* surrexistis). psalm. 3, 2 (Veron., Aug. *ad l.*; *gr.* ἐπανίστανται ἐπ', Rom. adversum, VVLG. adversus, *Hier. psalt. sec. Hebr.* consurgunt). *al.* VVLG. Iudith 16, 20 (*p. 2062, 76*). Ezech. 35, 13 -istis s. me ore vestro (*cf. Hier. ad l.* magnifice locuti estis). RVFIN. Adamant. 1, 12 p. 27, 30 populus -xit s. Moysen (*gr.* ἐπῆλθεν ἀνελεῖν Μωσέα). AVG. in psalm. 85, 19. ROMVL. fab. 21, 11 rec. gall. fustes et lapides arripiunt et s. asinum -unt. OP. imperf. in Matth. 1 p. 626, 28 stimulatus ab -ente diabolo, qui solet -ere s. genus humanum ad evertendum. *v. et supra l. 2.* supra: ITALA deut. 22, 26 (Lugd.) si quis -at homo s. proximum (*gr.* ἐπαναστῇ ... ἐπί, *Vulg.* consurgit). ad: ITALA *p. 2064, 66.* adversus, adversum (*locos sacrae scripturae v. l. 7. 9. 22. 37*): LACT. inst. 5, 9, 9 cum a. ipsum deum ... -erit ... populus. HEGES. 1, 44, 7 p. 116, 18. 3, 1, 3 p. 183, 19 RVFIN. Adamant. 1, 10 p. 25, 6. 1, 24 p. 47, 14 (*gr.* γενέσθαι κατ' αὐτοῦ). Ps. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 17 p. 689 (*gr. 2, 427* ἐπαναστήσωσι *c. dat.*). AVG. civ. 5, 24 p. 236, 30 D. *al.* contra: ITALA Matth. 24, 7 (cod. b *al.*) -et ... gens c. gentem et regnum c. (adversus *cod. q al.*) regnum (*gr.* ἐγερθήσεται ... ἐπί, *Vulg.* consurget). TREB. Val. 2, 2 *orbis Romanus* c. te totus -et. FIRM. math. 6, 16, 4 VVLG. Iudith 8, 20. num. capit. ser. *Γ* b 21 p. 8 -ent (*praes.*) c. Moysen et Aaron Core et ceteri. RVFIN. hist. mon. epil. 8 p. 462B bestiae, quae c. nos -erant. *al.*

ⓘⓘ *indicatur, ad quid efficiendum*: Ⓐ *praep.*: ad (*cf. etiam l. 28. p. 2061, 51. 71; deficiente vi hostili p. 2064, 30*): SEN. dial. 3, 1, 5 *animalia* ad nocendum -erunt (*c. gerund. ut*: LACT. ira 17, 20 ira est motus animi ad coercenda peccata -entis. 23, 8 ne ad perdendos homines indignatio eius *dei* -at. RVFIN. Orig. in num. 9, 4 p. 59, 7). LACT. ira 16, 5 ad ultionem. HEGES. 3, 15, 1 p. 209, 10 ad solum fere subeundae mortis affectum. in *c. acc.* (*cf. p. 2064, 25*): IREN. 3, 4, 3 -erunt in suam apostasiam. HEGES. 1, 45, 3 p. 122, 11 in periculum sororis. 5, 46, 2 p. 401, 15 in necem hostium. VVLG. I Macc. 6, 4 -erunt in proelium (*gr.* ἀντέστησαν αὐτῷ εἰς πόλεμον, *recc. LB* restiterunt ei in p. [proelio *B*]). MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 9, 35 in ... ruinam pudoris. CONSVLT. Zacch. 1, 21 p. 26, 25 in aedificationem turris *Babylonicae*. LEO M. epist. 109, 1 Conc.S II 4 p. 137, 19 in multorum perniciem. *c. abl.*: ITALA psalm. 75, 10 (Veron.) cum -et in iudicio ... deus (*gr.* ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν, *Vulg.* exsurgeret in iudicium, *Hier. psalt. sec. Hebr.* surrexerit ad iudicandum). adversus (*cf. vol. I 861, 52sqq.*): AMBR. Iob 4, 8, 29 -cturos Iudaeos a. domini passionem. pro: HEGES. 5, 2, 1 p. 297, 25 quia non -ret pro templi defensione. Ⓑ *supin.*: STAT. Theb. 9, 10 profanatum Melanippi funus ... ultum Cadmeia proles -unt. Ⓒ ut (*cf. supra l. 15*), *inf.*: ITALA num. 22, 22 (Aug. quaest. hept. 4, 48 p. 356, 8. 4, 49 p. 356, 24) -xit angelus dei, ⌊ut non permitteret⌋ eum *Balaam* in via (⌊ ⌋ differre *loco altero; gr.* ἀνέστη ... ἐνδιαβάλλειν αὐτόν, *Vulg.* stetit. *cf.* AVG. *ad l.*: '-xit' quod dictum est, utique commotione intellegendum est). Ps. PHILO antiq. 32, 11 -erat Sisara servificare nos.

ⓘⓘⓘ *absolute vel c. solo abl. instr.*: VAL. FL. 5, 671 coeperat ardens hic iterum alternis Mavors -ere dictis. SIL. 6, 338 Poena -it vis saeva virorum. STAT. Theb. 8, 605 -unt iusto firmata pudore agmina. ITALA deut. 33, 11 (Lugd.) -entibus (*i.* -entium; *om. Vulg.*) inimicorum ipsius (*gr.* ἐπανεστηκότων αὐτῷ). psalm. 34, 11 (Veron.) -entes testes iniqui (*gr.* ἀναστάντες, *Vulg.* = *Hier. psalt. sec. Hebr.* surgentes). II Macc. 4, 40 (rec. P, *cf.* VVLG.) -ente ... turba et in iracundia se adtollente (*gr.* ἐπεγειρομένων δὲ τῶν ὄχλων καὶ ταῖς ὀργαῖς διεμπιπλαμένων, recc. LX supervenientibus turbis et -entibus animis irarum). HEGES. 5, 46, 2 p. 401, 14 omni virtute -ite. *al.* VVLG. Sirach 46, 2 -entes hostes (*gr.* ἐπεγειρομένους). RVFIN. Adamant. 1, 12 p. 27, 32 iustum ... erat eos qui -erant velut inimicos atque insidiatores interimi (*gr.* τοὺς ἐπελθόντας). OROS. hist. 7, 15, 8 cum -issent gentes. *al.*

β de rebus: SEN. dial. 6, 8, 1 (*in marg. add. A*³) dolorem ... cotidie -entem et contra remedia effervescentem. VAL. FL. 2, 82 fremitus -ere opertos caelicolum. SIL. 5, 609 propior ... -ere Mavors coeperat (*sim. de bello*: ITALA psalm. 26, 3 [Mediol., Aug. in psalm. 26, 1, 3, *cf.* Rufin. Greg. Naz. orat. 6, 2, 5] si -at in me bellum [proelium *var. l.*; *gr.* ἐπαναστῇ, *Vulg.* exsurgat, *Hier. psalt. sec. Hebr.* surrexit]. DARES 28 proelium acre -it. HEGES. 2, 10, 6 p. 161, 10 nec ... bellum remotum, nam multo gravior motus -xit). TERT. cult. fem. 2, 12, 1 saeculi improbitas cotidie -ens. IREN. 3, 21, 8 Aegyptiorum praevaricationem, quae -bat adversus dei dispositionem. LACT. mort. pers. 17, 4 (*v. app. crit.*) morbo iam gravi -ente. FIRM. math. 6, 15, 20 ipsis varia periculorum discrimina semper -unt (6, 17, 4 ut ... publicae contra illos sententiae discrimen -at). HIL. in Matth. 25, 2 -entibus malis. FILASTR. 79, 3 *angustiae* -unt peccantibus. Ps. RVFIN. fid. 33 p. 1141B -entia sibi *animae* carnis vitia. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 83, 24 -entes molestias. ORIBAS. eup. 2, 1 M 12 La ulceribus ... in pectore ... -entibus (*gr. 23* ἐγκατασκήπτει). GREG. M. moral. 20, 47 p. 165C contra nos -ere derisoris odia. PALLAD. hist. mon. I 7 p. 278A huiusmodi cogitationes tibi vehementer -unt ([*gr. p. 60, 15 B.* σοὶ ἐπέθεντο]. II 20, 12 p. 380C). II 2 p. 347A temptatio -xit validius. MART. BRAC. ira 4, 6 iram cohibere, ne -at (*cf. p. 2063, 75*).

b *speciatim inhibendi vel castigandi causa* (*de hominibus praeter l. 21*): COLL. Mos. 6, 4, 1 (= COD. Greg. 5, 1, 2, 1) ea cum vel cohibenda sunt vel etiam vindicanda, -ere nos disciplina nostrorum temporum cohortatur (*absolute ut*: COD. Theod. 9, 7, 3 [= Iust. 9, 9, 30] iubemus -ere leges). 8, 1, 3 -entes adversus eum *testem iniustum* (HEGES. 1, 37, 2 p. 73, 23 Herodes -ere a. dilectam nequibat). Ps. RVFIN. in Os. 11, 8/9 p. 1020A in peccata tua castigator -o (EPIST. pontif. 304 Migne 20, 538A in homines perditissimos. 326 Hier. epist. 136 in quem). in *aliquid efficiendum* (*cf. p. 2063, 48*): AVELL. p. 61, 1 in quorum castigandum factum mansuetudinem nostram rite oporteret -ere.

2 *c. not. crescendi, se extollendi pertinet ad*: **a** *animum*: SEN. dial. 11 (12), 20, 1 *animus* modo se levioribus studiis oblectat, modo ad considerandam suam universique naturam veri avidus -it. QVINT. inst. 12, 2, 28 haec sunt, quibus mens pariter atque oratio -ant.

b *orationem*: *α generatim*: SEN. epist. 40, 8 non aliquando et -et? (*sc. oratio philosophorum*). QVINT. *l. 31.* *de loquentibus*: QVINT. inst. 10, 1, 96 lyricorum ... Horatius fere solus legi dignus: nam et -it aliquando et plenus est iucunditatis *eqs.* 12, 10, 23 (*de Demosthene*) non -it locis? PANEG. 5, 5, 2 verecundia modum fecit, ne adroganter -rem. SCHOL. Cic. Bob. p. 171, 22 multa cum acerbitate -xit. Ps. RVFIN. in Os. 12, 14 p. 1026B vigore ... pronuntiantis -ens. *de voce*: QVINT. inst. 11, 3, 13 mala vel inbecilla *vox* ... inhibet multa, ut -ere et exclamare. *β c. certo respectu*: QVINT. inst. 8, 4, 27 *multiplicatio* crescere solet verbis omnibus altius atque altius -entibus (*sim. de narratione*: 9, 4, 134 et verbis, ut saepius pressa est, ita interim -it). 9, 4, 23 augeri ... debent sententiae et -ere (*antea*: ne decrescat oratio). 9, 4, 44 (*attulit verba Ciceronis*) magis -bat, si verteretur. 9, 4, 92 (*de syllabarum compositionibus*) acres quae ex brevibus *syllabis* ad longas -unt, lĕviores quae a longis in breves descendunt (*inde* DIOM. gramm. I 467, 7). 9, 4, 136 *iambi* omnibus pedibus -unt et a brevibus in longas nituntur et crescunt.

c *potestatem, auctoritatem*: TAC. ann. 1, 2, 1 Caesar ... -ere paulatim, munia senatus magistratuum legum in se trahere. 11, 16, 2 adimi veterem Germaniae libertatem et Romanas opes -ere.

3 *c. not. incumbendi*: PLIN. paneg. 66, 2 invigilare publicis utilitatibus et -ere.

4 *c. not. exoriendi*: PETR. CHRYS. serm. 72 p. 405B stupor -it. NOVELL. Iust. 22, 20 pr. dubitatione ex utroque similiter -ente (*gr.* ἀνισταμένης).

II *transitive i. q. surgendo occupare*: APVL. met. 1, 2, 6 *iugum* -imus. MART. CAP. 7, 755 *numerus* (*i. forma geometrica*) cum deinde crassitudinem (in c. *Grotius*) -at figurasque plures efficiat.

CAPVT ALTERVM: *i. q. extollere*: CASSIOD. Ios. antiq. 2, 272 B. *draco* tamquam contra persequentes suum caput saevissimus -bat (*gr.* τὴν κεφαλὴν ἐπανέτεινεν).

deriv.: insurrectio. *compos.*: adinsurgo. *cf.* superinsurrectio.

īnsurrēctio, -ōnis *f.* *ab* insurgere. GLOSS. ἐπανάστασις.

1 *generatim fere i. q. impugnatio*: ITALA II par. 25, 27 (Complut., Lucif. non parc. 5 p. 219, 24) insurrexerunt ad eum -e (*gr.* ἐπέθεντο αὐτῷ ἐπίθεσιν, *Vulg.* tetenderunt ei insidias). RVSTIC. Conc.S I 4 p. 82, 9 -es in invicem (*ad Matth. 10, 21* insurgent, *v. p. 2063, 10*). ORIG. in Matth. ser. 36 p. 69, 9 -es aliorum adversus alios (*ad 24, 7* exsurget [*in- p. 2063, 36*]. *cf.* p. 69, 13 -es et lites et perturbationes. 37 p. 71, 6 -es gentium super gentes et regnorum adversus regna). *de rebus*: AMBR. Abr. 2, 3, 11 p. 573, 6 -es passionum corporalium. **2** *speciatim in arte med. i. q. tumor*: CASS. FEL. 43 p. 105, 14 est ... splenetica passio causatio in splene, quae contingit cum -e. 76 p. 181, 14 -o ventris superdistensa (p. 182, 3 -o v. et distensio praecordiorum). *cf.* superinsurrectio *25 p. 42, 9.* *v. Kamptz.*

īnsursum *v.* sursum.

īnsusceptibilis, -e. *ab* in *et* susceptibilis. *i. q. non susceptibilis, incapabilis*: **a** *i. q. qui suscipere non potest* (*c. gen.*; *gr. respondet* ἀνεπίδεκτος): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 52, 36 incorruptibilis ... divinitas et omnis mutationis -is ([insuptibilis *M*]. I 5 p. 252, 33 mutabilitatis ... et conversionis). p. 96, 31 inmutabilem subsistere ... dei sermonem ... et omnis passionis -em (p. 98, 40. 163, 28. *cf.* p. 245, 17 secundum nullam ... patitur rationem qui naturaliter est -is passionis

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*antea*: impassibilis]). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2,18/20 p. 50, 9 dum nec quantulumcumque simul valeant esse virtutis -es et illi, qui eam habere noscuntur. **b** *i. q. qui suscipi non potest* (*gr. respondet* ἄδεκτος): RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 65, 14 ut omnia . . ., quae . . . ab illis dicta sunt -ia et inconsequentia viderentur. p. 68, 6 cognovimus . . ., quomodo illa . . ., quae adversariorum sunt, -ia facta sunt vestro . . . iudicio (*opp.* digna susceptione).

īnsusceptus, -a, -um. *ab* in *et* susceptus. *i. q. non susceptus*: EPICED. Drusi 197 iratus vota -a reliquit . . . destituitque preces (*antea*: irrita vota).

īnsuspectus, -a, -um. *ab* in *et* suspectus. *i. q. non suspectus,* ἀνύποπτος (*resp. gr.*): ANIAN. Chrysost. hom. 4, 5$^{extr.}$ historiae veritas -a servatur (*antea*: fidei . . . firmitatem). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 9 p. 444 veniam . . . donavit *Herodes Custobaro*, sed non -um in posterum pro prioribus conatibus dereliquit. *n. pl. pro subst.*: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 207, 22 sufficiebat . . . -is omnino anathematizare . . . impium Nestorium.

adv. **īnsuspectē.** *i. q. non suspecte*: **a** *obiective*: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 130, 34 quae -e dicta ab orthodoxis invenimus, sane nulla accusatione sunt digna. BOETH. top. Arist. p. 995^{D} -e se habent respondentes ad eos, qui videntur iuste argumentari (*gr. p. 156 b, 18* ἀνυπόπτως . . . ἔχουσιν). **b** *subiective*: CASSIOD. Ios. antiq. 12, 1 p. 329 nequaquam Iudaeis resistentibus, quomodo hostile nihil existimabant et ideo otiose vel -e segnes erant (*gr. 12, 4 διὰ τὸ ἀνύποπτον*).

īnsuspicābilis, -e. *ab* in *et* suspicabilis. *i. q. non suspicabilis*: **1** *i. q. imperspicabilis, inintellegibilis*: ZENO 2, 3 in profundo suae sacrae mentis arcano -i ac soli sibi nota conscientia . . . amplectebatur *Christum deus*. 2, 8, 1 -is secreti . . . cognitio est deum non nosse nisi deum. **2** *i. q. non suspectus, non dubius*: EVSEB. EMES. serm. 6, 12 p. 158, 3 -is . . . sit sanctitas. 14, 4 p. 324, 25 -is testificatio *Iudaeorum* (*postea*: instrumenta fortia ad documentum). **3** *i. q. non exspectatus, non speratus*: MAX. TAVR. hom. 94 p. 469^{C} beatissimas atque -es mansiones daturum se promittit *deus* in caelo. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 676^{E} videbit homo merita sua -i retributionum *dei* largitate decrescere (*cf. Max. Taur. serm. app. 19 p. 886^{B}* insuperabili [*corrigend. ex* insep-] retributionum largitate). *fere i. q. immensus*: FACVND. defens. 5, 2 p. 636^{C} illius -is blasphemiae.

pro subst. (ad 3): *masc. sg. et pl.*: VVLG. Sirach 11, 5 multi tyranni sederunt in throno et -is portavit diadema (*gr.* ἀνυπονόητος. *cf.* CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 27 -es sceptris iustarum sedium Augustos depellunt). *neutr. pl.*: VVLG. Sirach 25, 9 -ia cordis magnificavi (*sec. var. l. gr.* ἀνυπονόητα *pro* ὑπονοήματα).

inopinatus **īnsuspicātus** GLOSS. IV 529, 41. *ab* in *et* suspicatus, *cf.* inopinatus.

īnsustentābilis, -e. *ab* in *et* sustentabilis. GLOSS. ἀν[ο]υπόστατος. **[***e coni.* HERM. Pal. vis. 1, 3, 4 virtute -i (*Hilgenfeld, trad.* sust-) et sensu . . . magno (*gr.* ἀοράτῳ δυνάμει καὶ κραταιᾷ. *'fort. restituendum* sua invisibili' *Gebhardt*).**]**

i. q. non sustentabilis, intolerabilis: **1** *in imag. et translate*: LACT. inst. 7, 16, 4 -i dominatione vexabit *hostis potentissimus* orbem. mort. pers. 49, 4 -i dolore usque ad rabiem mentis elatus est (THEOD. PRISC. log. 16 *pleuriticorum*. CAEL. AVR. acut. 2, 16, 100 [*antea*: acuti doloris]. *cf.* 2, 32, 167 respiratio *cardiacorum*. ALEX. TRALL. 2, 36 non ferentes -em mordicationem venenosam humorum [*gr. 2 p. 279$^{extr.}$ P.* μὴ δυνηθέντες ὑπενεγκεῖν τὴν ἄμετρον δῆξιν τῶν χυμῶν]). ITALA or. Man. (Verec. in cant. 7, 10 p. 94 a = VVLG.) -is ira super peccatores comminationis *dei* (*gr.* ἀνυπόστατος. VEREC. *l. c.* -em . . . i. dominicae c. *cf. ibid.* -is est . . . comminatio divini furoris. 7, 11 p. 94b -em iram). RVSTIC. c. aceph. p. 1251^{C} -ia gehennae tormenta. **2** *proprie*: EVSTATH. Basil. hex. 1, 9, 7 sciscitantibus, ubi sit ampla et -is terrae gravitudo firmata (*gr.* ἀφόρητον).

īnsustinibilis, -e. *ab* in *et* sustinere. *i. q. insustentabilis, intolerabilis*: PS. CYPR. mont. 8 tonitrua facta sunt ⌊et tenebrae⌋ -es (*var. l.* -ia; ⌊ ⌋ *add. vulgo ante Hartelium*).

īnsūsum *v.* sursum.

īnsusurrātio, -ōnis *f.* *ab* insusurrare. *i. q. actus insusurrandi, secrete suadendi sim.* (*fere malo consilio*): CAPITOL. Aur. 19, 11 cum suos mores semper teneret *Marcus Aurelius* neque alicuius -e mutaretur *eqs.* CHALC. comm. 167 succedit errori . . . de divitiis . . . et ceteris falso putatis bonis -o. AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 2 ne cuius saeva -o rudis fidei temptaret infantiam. PALLAD. hist. mon. I 20 p. 299^{B} ex illius dicti -e discordes *feminae*.

*?***īnsusurrātus,** -ūs *m.* *ab* insusurrare. *i. q. insusurratio*: ITALA psalm. 57, 6 (Cas.) quae *colubra* non exaudiet vocis incantantium -u veneni astute (*gr.* φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ, *Vulg.* et venefici incantantis sapienter, *Hier. psalt. sec. Hebr.* nec incantatoris incantationes callidas).

īnsusurro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* susurrare. NOT. Tir. 27, 58 -at. GLOSS. ἐπιψιθυρίζω. [*pro simpl. edebatur olim* ITALA psalm. 40, 8 (Aug. fid. invis. 4, 7 p. 177$^{in.}$) adversum me -bant (*var. l.* loquebantur; *cf. p. 2066, 38*).]

1 *vi praep. vigente i. q. susurrando insinuare* (*c. dat. pers. passim*, auribus *p. 2066, 8. 23*, in [ad] aurem [-es] *p. 2066, 2. 5.* AMBR. in psalm. 40, 18, 1 AVG. discipl. 8, 9. *acced. adv.* secreto *p. 2066, 32, cf. etiam l. 48,* pressius . . . atque timidius *l. 21*): **a** *absolute*: CIC. Verr. II 1, 120 cum erat ad eum ventum et in aurem . . . -tum (ad Q. fr. 1, 1, 13 sint aures . . ., quae id, quod audiunt, existimentur audire, non in quas ficte et simulate quaestus causa -etur). II 5, 107 ad aurem familiariter. SVET. Cal. 22, 4 cum Capitolino Iove secreto fabulabatur *Caligula*, modo -ans ac praebens in vicem aurem, modo clarius nec sine iurgiis. TERT. adv. Marc. 2, 7 p. 344, 17 *haec* peroraturus in creatorem . . ., nunc tibi -a pro creatore *eqs.* PANEG. 12, 1, 5 auribus (AMBR. bon. mort. 3, 11). MACR. Sat. 1, 4, 1 Praetextatus Avienum videns Furio -antem . . . inquit *eqs.* (*fere eadem recurrunt* 6, 7, 1 [*syn.* inmurmurat]). ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 22, 23 sicut -tum fuerat principi et ipse insinuat sacerdoti: '*eqs.*' **b** *indicatur, quid -etur*: *α acc. obi.*: CIC. Att. 1, 19, 8 ut . . . mihi . . . -et Epicharmus cantilenam illam suam: '*eqs.*' SEN. dial. 10, 14, 4 vix adlevatis labris -tum . . . nomen *clientium patrono*. epist. 10, 5 turpissima vota dis -ant; si quis admoverit aurem, conticescent. 94, 59 ea *vox* . . ., quae . . . exsurdato salubria -et verba, quae dicat: '*eqs.*' CAPITOL. Aur. 6, 8 aliqua adversum eum. SPART. Hadr. 15, 2 facile de amicis, quidquid -batur, audivit. SYMM. epist. 4, 54, 2 quid mihi -as frugis . . . tenues commeatus? AVG. discipl. 9, 9 non possum facere, ut nemini iungaris, cui mala ista, quae . . ., -es. epist. 191, 2 qui eum *errorem* pressius quidem atque timidius, sed tamen -are non cessant (*opp.* garrire liberius). in euang. Ioh. 97, 3 illicitae divinationes . . . -antur auribus hominum periturorum per colloquia perditorum (FVLG. RVSP. fid. 2 illa, quae infideles homines a. volunt -are fidelium). in psalm. 136, 21 quando discit *infans* amare, nisi quod -erint parentes? (*postea*: instruunt et docent). MACR. Sat. 2, 4, 13 'vale' dicenti hoc tantum -vit: '*eqs.*' POMER. 3, 16, 2 turpia . . . desideria . . . immittit ac . . . fastidienti blandum nescio quid molliter -at. *β acc. c. inf.*: CIC. ac. 2, 147 non solum nauta significat, sed etiam Favonius ipse -at navigandi . . . tempus esse. PORPH. Hor. epist. 1, 8, 17 indicato ei . . . et -to futurum, ut *eqs.* SIDON. epist. 5, 6, 2 secreto. *γ or. recta*: CIC. Tusc. 5, 103 illo susurro delectari se dicebat *Demosthenes* aquam ferentis mulierculae . . . -antisque alteri: '*eqs.*' CAPITOL. Aur. 6, 9. AVG. in psalm. 73, 25 l. 71 non . . . cessat . . . serpens (*i. diabolus*) -are et dicere: '*eqs.*' (*syn.* suggerit).

2 *vi praep. evanida i. q. susurrare*: **a** *hostiliter fere i. q. maledicere, fremere* (contra *aliquem l. 38,* de *aliquo l. 41*): ITALA psalm. 40, 8 (Cas.) contra me -su⟨su⟩rrabant omnes inimici mei, contra me cogitaverunt mala mihi, verbum iniquum posuerunt adversum me (*gr.* κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον, *Vulg.* susurrabant [*cf. p. 2065, 80*]). *ibid.* 49, 20 de fratre tuo -bas, contra filium matris tuae ponebas scandalum (*gr.* κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, *Vulg.* adversus fratrem tuum loquebaris). AMBR. hex. 6, 2, 3 audio . . . aliquos -are dicentes: '*eqs.*'; et iusta est conquestio, sed *eqs.* **b** *in neutram partem fere i. q. voce suppressa loqui*: RVFIN. Orig. in Ios. 20, 1 p. 416, 5 carmina quaedam . . . -antes . . . ex solo vocis sono . . . sopiunt serpentes (*cf. Iust. 4, 18, 5* susurris magicis). MAX. TAVR. bapt. 3 p. 781^{A} qui *deus* cum verba omnia, quamlibet secreto -antes, audiat, qui cum omnes omnium cogitationes intelligat . . ., *eqs.* *Sz.*

1. īnsūtus, *abl.* -ū *m.* *ab* insuere. *i. q. actus insuendi*: APVL. met. 7, 4, 2 expromptis mille aureum, quos -u laciniae contexerat *latro*.

2. īnsūtus, -a, -um. *ab* in *et* sutus, *cf.* inconsutus. GLOSS. V 212, 43 (= GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1676) -um et hirsutum ⌊ita distinguitur: -um non sutum, hirsutum pilosum⌋ (⌊ ⌋ *om. Ansil.; de confusione verborum cf. p. 2053, 77*). *Stiewe.*

intābēsco, -uī, -ere. *ab* in *et* tabescere. [*pro simplici falso olim edebatur* CIC. nat. deor. 3, 84.]

1 *fere i. q. tabescere*: **a** *de animantibus (inde de herba l. 72; passim in imag.) i. q. marcescere, languescere, flaccescere sim.*: HOR. epod. 5, 40 interminato cum semel fixae cibo -issent pupulae (*cf.* PS. QVINT. decl. 5, 9 p. 96, 11 riget squalidi capitis concreta canities, vigor pristini vultus vacuis luminibus -uit). OV. met. 2, 780 nec fruitur *Invidia* somno vigilacibus excita curis, sed videt ingratos -itque videndo successus hominum. SEN. dial. 11, 16, 5 (*ad Helviam propter filii exilium tristem*) -ere volneri. 12, 5, 2 quid . . . iuvat dolori -ere . . .? PERS. 3, 38 virtutem videant -antque relicta *sc. virtute*. QVINT. inst. 12, 10, 77 nec oratorem macerat et coquit aegre verba vertentem et perpendendis coagmentandisque eis -entem. EVCHER. epist. ad Val. p. 713^{C} fas non est . . . animam . . . neglectam morbis suis -ere. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 58, 16 ut mira calamitatis specie -ant *canes esurientes*. *de herba*: COLVM. 4, 3, 5 sic -it *vinea*, ut nullis deinceps impensis recreari possit. **b** *de inanimis i. q. liquescere, resolvi*: OV. met. 3, 487 -ere . . . igne levi cerae matutinaeque pruinae sole tepente solent. 14, 826 plumbea . . . solet medio glans -ere caelo (*antea*: dilapsum).

2 *singulariter de lue i. q. tamquam tabem (sc. saniem) illabi* (*c. dat.*): PANEG. 8, 18, 1 neque . . ., si metu *Constantii Caesaris* . . . lues illa (*sc. piratica*) solis Britanniae visceribus -uit, idcirco nescimus, quanto se alias furore iactasset, si *eqs.* (*ad interpr. cf. e. g. Cassian. conl. 10, 10, 9* membris . . . intepuisse fervorem *et Verg. Aen. 3, 138* tabida . . . lues, *Amm. 19, 4, 1* lue tabifica; *v. etiam Klotz, RhM. 66, 1911, 571*).

? **intacitus,** -a, -um. *ab* in *et* tacitus. *i. q. non tacitus*: RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 213, 21 *v. vol. V 2, 611, 18.* *Sz.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

intāctilis, -e. *ab* in *et* tactilis. *i. q. quod tangi non potest,* ἀναφής: LVCR. 1, 437 sin -e erit (*sc. quodcumque erit*), . . . hoc id erit, vacuum quod inane vocamus (*v. 435* cui si tactus erit).

1. *intāctus, -a, -um. *ab* in *et* tactus. *compar.* -ior IVV. *p. 2068, 71; superl. deest.* SYNON. Cic. p. 432, 4 incolumis. sanus. integer. -us. inlibatus. inviolatus. inviolabilis. p. 443, 25 salvus. sospes. . . . -us. incorruptus. GLOSS. -us ἄθικτος. ἀνέπαφος. ἀνέφικτος. -a integra. inpolluta, indomi[na]ta (*v. p. 2068, 55*). *legitur inde a* LVCR., CIC. rep., CAEL. Cic. fam. (*a. 51*), CATVLLO, SALL., VERG., HOR., TIB., PROP., OV., LIV.; *aetate recentiore adamatur ab* AMM., COD. Iust. [*francog. vet.* entait, *wallon.* était '*contentus*'. *R.*] [*falso trad.* CATVLL. 64, 153 (*v. p. 1611, 70*). *falsa var. l. pro* impacta IVV. 10, 59 (*cf.* SCHOL.: si -a, nova; si impacta, percussa). *v. et infra l. 31.* *contextu dubio*: ALBINOV. carm. frg. 19.]

i. q. non tactus (*in figura litot. l. 75. p. 2069, 43. 46 [bis]; accedit abl. vel dat. passim,* ab *c. abl. inde a* CAEL. *p. 2069, 15,* LIV. *p. 2068, 34 saepius, gen. p. 2068, 47. 78. 2069, 50 [dub. p. 2068, 77. 2069, 23. 44]; additur abl. limit. p. 2068, 41, acc. resp. infra l. 47*): **I** *deest merus contactus* (*transit ad notionem q. e. qui tangi non potest l. 21. 22. 41. 46*): **A** *praevalente vi corporali*: **1** *de rebus*: **a** *variis*: LVCR. 1, 334 locus est -us inane vacansque (*cf.* 5, 358 inane . . ., quod manet -um). 6, 1060 ut aestus pervolet -us. OV. trist. 4, 3, 6 cum . . . vester (*i. Arctorum*) ab -a circulus extet humo. VITR. 2, 8, 20 ut sit -um ab rudere et pavimento *solum*. 5 praef. 4 *cybus iactus* dum est -us, immotam habet stabilitatem. VAL. FL. 3, 554 -as . . . superfugit undas *cervus transiliens*. SIL. 3, 267 solis *Aethiopibus* honor ille metalli -um chalybem (*i. ferrum*) vicino ducere saxo (*i. magnete ferrum abigente. sic Delz per litteras coll. Plin. nat. 36, 130, alii* '*immixtum c. metallo*' *sive* '*non tactum manibus vel instrumentis*'). STAT. Theb. 7, 150 -ae ceciderunt . . . uvae (Ach. 1, 878 vestes). MART. 11, 21, 3 rota transmisso . . . -a petauro (-a *def. Housman ad Manil. 5, 442,* impacta *pars codd. et edd.*). SER. SAMM. 481 terrā . . . -a *virga myricae* (*cf. Plin. nat. 24, 68* ut neque terram . . . attingeret). **b** *de locis sim. non accessis*: VERG. georg. 3, 41 Dryadum silvas saltusque sequamur -os ([SERV.: quod ante ipsum nullus latine carmen georgicum scripsit]. CVRT. 8, 1, 13). PROP. 3, 1, 18 (*in imag.*) via (FLOR. epit. 3, 10, 22 v. et nives). LIV. 21, 36, 5 cum super veterem nivem -am nova . . . esset (CLAVD. 24, 289 RVT. NAM. 2, 68. *v. et l. 36*). PLIN. nat. 22, 3 -a . . . ancoris . . . vada. STAT. Theb. 5, 336 Ponti. NEMES. cyn. 11 (*in imag.*) -o premimus vestigia musco. CLAVD. 26, 180 nubibus -um . . . Olympum. carm. min. 27, 9 -as aegris animalibus oras. **c** *de rebus rudibus* (*cf. p. 2068, 5*): OV. fast. 1, 79 vestibus (*sc. non coloratis*). ARNOB. nat. 6, 15 p. 227, 8 si . . . haec corpora (*sc. argentum, aes eqs.*) -a atque infecta permanserint.

2 *de hominibus et part. corp.* (*de sidere l. 46*): GERM. 643 caput abditur, ipse . . . Cepheus altis -us ab undis. SEN. Thy. 518 hae te precantur pedibus -ae manus. STAT. Theb. 9, 457 -us aquis umerosque manusque. IVV. 14, 194 caput -um buxo. *in arte medic. de locis nondum tractatis*: MARCELL. med. 8, 11 collyrium . . . ad omnia -a faciens (*cf. 8, 1* neque adhuc alio medicamento tacta *epiphora*).

B *praevalente vi incorporali*: **1** *de rebus non susceptis sim.*: **a** *agendo sim.*: SALL. Iug. 66, 1 nihil -um neque quietum pati, cuncta agitare (SEN. epist. 77, 16. *cf.* HOR. carm. 1, 35, 35 quid -um nefasti linquimus [*sunt qui explicent ut* '*inviolatum*', *cf. p. 2069, 22*]. PANEG. 4, 3, 5 si quid -um . . . reservet). 83, 3 bellum -um trahi. PLIN. nat. 34, 65 nova -aque ratione. PLIN. paneg. 38, 1 largam ac prope -am bene faciendi materiam. epist. 8, 23, 8 honorem. PRVD. c. Symm. 2, 1121 integrum decus -umque reliquit.

b *scribendo* (*recitando l. 72*): **α** *de novis, inauditis* (*cf. et imag. l. 34. 36. 39*): HOR. sat. 1, 10, 66 Graecis -i carminis auctor (STAT. silv. 1, 2, 238 thalamis -um dicere c. 3, 1, 67 novos Pieridum flores -aque c.). IVV. 7, 87 Agaven (SCHOL.: cantionem inauditam). PLIN. epist. 5, 8, 12 -a et nova *tempora* (*opp.* scripta aliis). MART. CAP. 1, 2 nescio quid inopinum -umque moliens. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 12 p. 322, 16 duae supersunt integrae atque -ae . . . discrepantiae (*opp. e. g. l. 12 et 21* iam dictae). **β** *de omissis*: QVINT. inst. 12, 10, 49 mihi ne hic quidem locus -us est omittendus. ARNOB. nat. 7, 12 p. 246, 14 partes . . . inexplicatas transcurrimus atque -as. LACT. opif. 1, 14 quod . . . paene omisit -um. HIL. in Matth. 19, 2 locum hunc sicuti est -um relinquamus. HYG. astr. 4, 14 p. 114, 20 -am . . . rationem relinquentes. HIER. in psalm. prol. p. 1, 8 nonnulla eum vel praestrinxisse leviter vel -a penitus reliquisse. *recitando*: VVLG. Ios. 8, 35 nihil . . . reliquit -um.

2 *de hominibus* (*nisi mavis trahere ad p. 2069, 39 sqq.*): LIV. 5, 15, 6 vir haud -i religione animi. 10, 40, 3 nullum . . . genus hominum . . . -um cupiditate pugnae.

II *deest laesio, corruptio sim.* (*cf. syn. et iuxta pos. e. g.* incolumis *l. 81,* inviolatus *p. 2068, 35. 2069, 33* [inviolabilis *p. 2068, 21*], integer *p. 2068, 11. 30. 39. 58,* incorruptus *p. 2068, 19. 83*): **A** *praevalente vi corporali*: **1** *generatim*: **a** *de rebus*: **α** *variis*: CIC. rep. 2, 11 ut . . . incolumis atque -a permanserit *arx* (CVRT. 9, 4, 8. SIL. 2, 661 -a prius bellis). SALL. epist. Mithr. 15 regnum . . . bello -um (TAC. ann. 15, 27, 2 vastationibus. AMM. 18, 2, 14). VERG. Aen. 7, 808 segetis (*sc. falce*). HOR. sat. 2, 5, 7 neque . . . aut apotheca procis -a est aut pecus (*sim. de bonis sim.*: SEN. epist. 9, 19 bona [*in imag.*]. AMM. 20, 8, 22 re familiari. 22, 10, 1 fortunis. NOVELL. Theod. 22, 1, 6 quartam partem bonorum . . . salvam -amque). carm. 3, 24, 1 -is . . . thesauris Arabum (LIV. 29, 8, 9. 29, 18, 4. 29, 18, 8). OV. met. 1, 101 immunis rastroque -a nec ullis saucia vomeribus . . . tellus (*cf.* COLVM. 2, 1, 5 -a et silvestria loca. FRONTO p. 203, 1 v.d.H. [= p. 213 N.] agrum -um si conserat. *v. et l. 8. p. 2067, 41*). *al.* LIV. 2, 39, 5 custodibus inter populatores missis, qui patriciorum agros -os servarent (24, 20, 15. *al.* TAC. hist. 5, 23, 3 agros villasque. *al.*). 5, 41, 5 *tecta* -a et referta praedā (*cf.* DICT. 3, 26 -is inviolatisque . . . domibus. *v. et l. 9*). 21, 25, 6 muris (*cf.* IVST. 25, 2, 5 integris et -is munimentis [AMM. 17, 1, 13]). *al.* GRATT. 245 gyro (*i. non interrupto*). LVCAN. 3, 427 bello . . . -a . . . inter nudatos stabat densissima montes *silva* (LACT. inst. 7, 26, 4. *cf.* PLIN. nat. 16, 6 roborum vastitas. PS. BOETH. grom. p. 401, 4 arbores [*i. non signatas ut ibid. l. 6. 19*]). PETRON. 13, 3 tunicula adhuc . . . -is aureis plena. PLIN. nat. 2, 137 dolia exhauriuntur -is operimentis. *al.* MART. 11, 89, 1 coronas (*opp.* vexatas *sc. a puella*). IVVENC. 4, 663 tunicae. PALLAD. 10, 10, 3 ab ungulis iumentorum . . . servetur -us *locus*. COD. Theod. 16, 10, 3 ut aedes templorum . . . -ae incorruptaeque consistant. *al.* *de numero* (*cf. l. 15*): ARNOB. nat. 2, 26 p. 69, 23 numerus . . . -us et inviolabilis. **β** *de cibis sim. non gustatis* (*n. plur. pro subst. l. 24*): CALP. ecl. 4, 123 vino (*in libatione ut*: STAT. Theb. 8, 302 -o spargens altaria lacte). PLIN. nat. 12, 38 pomum . . . propter asperitatem -um omnibus animalibus (*cf.* 25, 3 quadrupedium pabulo -a. 25, 112 quadripedi. APVL. met. 10, 15, 4 faenum prorsus -um *sc. ab asino*. DRAC. laud. dei 1, 271 floribus *sc. a iumentis*). QVINT. decl. 298 p. 178, 18 residua potio et ex . . . cena nescioquid -um. IVV. 5, 169 pane. TAC. ann. 4, 54, 1 -a ore *poma*.

b *de hominibus* (*eorumque part. corp.*): SALL. Iug. 54, 10 nemo omnium -us profugit (67, 3. *cf.* LIV. 5, 38, 6 integri -ique fugerunt). VERG. Aen. 10, 504 Pallanta. 11, 419 adhuc -a iuventus. HOR. epod. 7, 7 Romanus. EPICED. Drusi 228 corpus (LIV. 1, 25, 11 ferro [AMM. 16, 12, 53]. 7, 10, 11 ab omni alia vexatione. SEN. dial. 11 [12], 15, 4. *al. cf.* LIV. 41, 21, 6 cadavera -a a canibus [LVCAN. 9, 802 volucrum rostris]. VVLG. IV reg. 23, 18 ossa). LIV. 2, 12, 14 liberum te -um inviolatumque . . . dimitto (SEN. dial. 3, 8, 7 incolumes -osque. *cf.* LIV. 2, 13, 8 ⟨-am⟩ inviolatamque . . . remissurum. VAL. MAX. 4, 1, 15 reduci iussit). 8, 10, 6 prope -i evasere (23, 47, 8 CVRT. 9, 8, 21). 10, 36, 3 integri atque -i abissent (42, 66, 3. SIL. 10, 64 integer . . . -usque abeas). 24, 34, 9 volnere -i (SIL. 7, 399). *al.* STAT. Theb. 5, 221 per colla refusis -um . . . comis *Crenaeum*. TAC. ann. 15, 57, 2 senatores . . . -i tormentis. FLOR. epit. 1, 17, 1 Vmbri in id tempus -i (*cf. Liv. 9, 41, 8* gentis integrae a cladibus belli). AMM. 17, 13, 10 ferro quidem -i, sed superruentium conlisi ponderibus. *al.* RVFIN. Basil. hom. 1, 1 p. 1724[A] (*in imag.*) -is perseverantiam salutis adhibere (*Migne gr. 29, 212*[A] τὸ ἀκέραιον διασώζει). hist. 5, 1, 55 ab his *bestiis* -a perdurat (*gr. diversa relatione*: μὴ . . . βεβλημμένη). CAEL. AVR. salut. praec. 12 -us . . . morborum. *al.* *de partibus corporum*: CELS. 7, 9, 3 altera pars *cutis* incidenda, altera -a habenda est (*cf.* PRVD. perist. 6, 105 cute). CVRT. 6, 5, 28 altera papilla *Amazonum* -a servatur . . .; aduritur dextera. LACT. mort. pers. 21, 9 ut locus nullus in corpore relinqueretur -us *facibus*. *sim. de viribus*: CVRT. 9, 7, 13 -is viribus iugum *deditionis* excipere.

c *de animalibus*: VERG. georg. 4, 540 (*sim.* 551) -a . . . cervice iuvencas (*sc. iugo* [SERV.: indomitas]. AVIAN. fab. 36, 1. *cf.* VERG. Aen. 6, 38 grege. HOR. epod. 9, 22 boves [PORPH.: indomitas]). TIB. 1, 7, 17 ut volitet . . . -a per urbes . . . columba. OV. fast. 1, 441 -ae fueratis, aves. LIV. 10, 27, 9 lupus integer et -us (21, 46, 2 laniatis . . . obviis ipse -us evaserat [33, 26, 9]). 25, 16, 3 -os angues abisse. PLIN. nat. 30, 44 *cocleas* subfervefieri -o corpore. CLAVD. DON. Aen. 5, 485 p. 479, 23 pinnis. VEG. mulom. 1, 18 animalia . . . a morbo -a.

2 *speciatim respicitur castitas vel concubitus non patratus* (*quodammodo confunditur c. vi incorporali, cf.* PRVD. c. Symm. 2, 1072 adempta voluptas corporis -i — mens non -a tenetur): **a** *de feminis* (*de corpore l. 74. transfertur ad vestimenta virginis* GERM. 648): CATVLL. 62, 45 virgo dum -a (innupta *Quint., v. p. 1729, 55*) manet (62, 56. GERM. 418 [*de sidere, cf. Hesiod. op. et d. 257* αἰδοίη]. *al. cf.* SVET. Aug. 62, 1 -am adhuc et virginem. LAMPR. Heliog. 31, 1 -am velut virginem *meretricem*). VERG. Aen. 1, 345 cui pater -am dederat (*sc. Dido*). HOR. carm. 1, 7, 5 Palladis. PROP. 2, 6, 21 Sabinas (*cf.* IVV. 6, 163 -ior omni . . . Sabina). OV. am. 3, 7, 83. *al.* SEN. Phaedr. 668 respersa nulla labe et -a. HOMER. 693 -a suo (*Achillis*) Briseis corpore. CLAVD. DON. Aen. 1, 45 p. 21, 31 sacerdotem. AVG. civ. 1, 18 p. 30, 30 D. corpore ([*opp.* oppresso]. CE 706, 8 -o castam servarunt c. mentem. *v. et l. 64*). epist. 140, 6 femina . . . sive viro -a sive iam mixta. quaest. hept. 5, 31 p. 394, 9 *opp.* vidua. *al.* *saepe apud Christianos de virgine Maria*: TERT. anim. 26, 4 altera . . . seminis stupida (*sc. Elizabeth*), altera -a. PRVD. apoth. 568 -am thalami . . . puellam. 584 latebris (*i. utero*). psych. 70 -ae post partum virginis (DIONYS. EXIG. Conc.[S] IV 2 p. 203, 31 [*gr. p. 193, 11* ἄφθορος]. *al.*). AVG. catech. rud. 22, 7 quae . . . a viro -a conceperit semperque -a permanserit. DIONYS. EXIG. Conc.[S] IV 2 p. 203, 6 matrem servat -am (*gr. p. 192, 23* παρθένον. PS. ORIG. hom. in Matth. 1, 1 p. 239, 11 *iuxta* immaculata, incorrupta). *al.* **b** *de maribus*: PROP. 2, 12, 19 -os isto . . .

[*Furnée*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

temptare veneno (*sc. amore*). 2, 34, 73 -um . . . qui temptat Alexin . . . carpere. Ov. fast. 5, 242 fieri sine coniuge mater et parere -o . . . viro. SEN. Phaedr. 923 silvarum incola ille efferatus, castus, -us, rudis *Hippolytus*. PETRON. 128, 7 non tam -us Alcibiades in praeceptoris sui lecto iacuit. STAT. silv. 3, 5, 25 -um thalamis. c *de animali*: CLAVD. DON. Aen. 6, 250 p. 542, 26 -um *animal* (*de agna; syn. l. 30* a Veneris rebus immune). d *de ipsa pudicitia sim.*: SEN. contr. 1, 2, 20 pudicitiam (AVG. civ. 5, 23 p. 235, 24 D. COD. Iust. 5, 35, 3 pr.). ARNOB. nat. 7, 22 p. 255, 24 virginitatis (PALLAD. hist. mon. I 2 p. 258D [*gr. p. 27, 10 B.* ἄθικτον]. *cf.* PRVD. perist. 14, 8 -um ab omni crimine virginal). PRVD. cath. 11, 55 pudoris -um decus. CE 1801, 7 pudore.

B *praevalente vi incorporali* (*v. et p. 2068, 63*): 1 *de eis, qui (quae) non offenduntur sim.*: **a** *de hominibus*: CAEL. Cic. fam. 8, 2, 1 -us ab sibilo pervenerat Hortensius ad senectutem. HOR. sat. 2, 1, 23 quamquam est -us *sc. versu* (*cf. v. 21* laedere versu). epist. 2, 1, 151 *opp.* dente . . . lacessiti *sc. in Fescenninis*. LIV. 38, 51, 5 infamia -um invidia . . . urgent. PANEG. 3, 4, 2 nemo ab iniuria liber, nemo -us a contumelia.

b *de rebus*: α *variis* (*v. et supra l. 7*): LIV. 45, 35, 5 -a invidiā media sunt (*postea*: Paulum . . . obtrectatio carpsit). SEN. Thy. 221 quid . . . reliquit crimine -um . . .? dial. 12 (11), 16, 4 quam nihil sacrum -umque sit fortunae (*cf. ibid.* 5 nihil inausum sibi reliquit *fortuna*, nihil -um relinquet; ibit violentior per omnia. *v. p. 2067, 54*). STAT. silv. 5, 1, 77 fidem. IVV. 6, 336 his -a malis . . . sacra. AMM. 15, 5, 21 potestate. PRVD. apoth. 17 vis -a patris, non admiscenda caducis. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 57, 18 hereditatem paternae fidei -am servari. β *de iure sim.*: COD. Theod. 5, 1, 3 (= Iust. 6, 57, 4) -a pro solido successio deferatur (*cf. l. 27. p. 2068, 1*). 14, 4, 6 (= Iust. 11, 17, 1) quatenus id quod et ante constitutum est et nulla postmodum iussione mutilatum, indubitatum adque -um faciat perdurare. NOVELL. Theod. 24, 4 (= COD. Iust. 11, 60, 3, 1) competens ei actio . . . -a servabitur. Marc. 1, 6 quod . . . constat esse decretum, -um inviolatumque servetur. 2, 5 ratio. COD. Iust. 1, 2, 19 iura (2, 40, 5, 1. *al.*). 1, 3, 22, 1 (*a. 445*) privilegia . . . -a atque illibata servari (2, 7, 13, 1 [*a. 468*] -is inviolatisque [12, 20, 6, 1; *a. 386*]. *al.*). 3, 33, 16, 1 usum fructum (3, 33, 17, 1). 5, 3, 20, 7 constitutio (5, 3, 20, 9 -a illibataque). 9, 35, 11 mos iudiciorum. *al.*

2 *de eis, qui (quae l. 45. 48) non depravantur sim.* (*cf. etiam p. 2067, 74*): VELL. 2, 3, 2 -a perniciosis consiliis plebs. SEN. dial. 11 (12), 13, 3 quem non violaverit hoc . . . exitium (*i. libido*), omnis alia cupiditas -um praeteribit (*cf.* epist. 41, 4 -um cupiditatibus). CVRT. 4, 6, 12 non -ae a superstitione mentis (SIL. 1, 179 m. -a manet, superat . . . dolores. *cf.* 11, 425 -um . . . secundae fortunae ingenium vitia . . . quassant). STAT. silv. 5, 2, 131 -a . . . caedibus arma. TAC. hist. 2, 78, 1 nec erat -us tali superstitione. ann. 3, 41, 1 haud . . . ulla civitas -a seminibus eius motus fuit. PLIN. paneg. 33, 2 omni adfectione aut -us aut maior. TERT. castit. 13 l. 41 re a qua paradisus -us est (instructus *vel* obstructus *var. ll.*). idol. 17 p. 50, 19 ab omni specie idololatriae. RVFIN. hist. 2, 6, 2 templum . . . profanae contagionis -um (*gr.* ἄψαυστος). CLAVD. 1, 41 -um vitio servare rigorem. 17, 214 -a . . . pectora lucro. *al.* CASSIOD. Didym. in I Ioh. 5, 18 p. 78, 32 a maligno (*gr.* ἄψαυστος). *al.*

2. intāctus, (-ūs) *m.* *ab* in *et* tactus (*opp.; cf.* intactilis). *i. q. status rei, quae tangi non potest,* ἀναφεία: LVCR. 1, 454 tactus corporibus cunctis, -us inani *est* (*versum seclusit Lachmann; cf. Bailey ad l.*). *Furnée.*

intāminābilis, -e. *ab* in *et* *taminabilis, *cf.* (in)contaminabilis. *i. q. non contaminabilis, inviolabilis*: ITALA II Macc. 4, 33 (rec. L) in -i loco continens (*gr.* ἄσυλον, *aliae recc.* in locum asylum *sim., Vulg.* in loco tuto se continens). AVG. c. adv. leg. 1, 24, 50 spiritus sanctus intaminatus et -is.

1. intāminātio, -ōnis *f.* *ab* intaminare. *i. q. actus intaminandi, contaminatio*: DIDASC. apost. 43, 18 inspiravit diabolus . . . plebem, ut mitterent . . . pseudoapostolos ad -em verbi (*gr.* βεβήλωσιν).

2. intāminātio, -ōnis *f.* *ab* in *et* *taminatio, *voce in statu nascendi ex* contaminatio *soluta.* *i. q. status incontaminabilis, inlaesibilis*: ITALA II Macc. 3, 12 (recc. LX) loci et templi . . . venerationi et -i (*gr.* ἀσυλίᾳ, *recc. BM* qui *locus* tutior omnibus locis praedicatur, *rec. P* tutelae inviolabili, *Vulg.* sanctitate).

intāminātus, -a, -um. *ab* in *et* *taminatus, *cf.* incontaminatus. GLOSS. -us: immaculatus. -a: ἄθ[ε]ικτος. inconfusa (*var. l.* inconcussa).

i. q. non contaminatus, integer: 1 *negatur status maculatus, inquinatus* (*in imag. vel translate*): HOR. carm. 3, 2, 18 virtus, repulsae nescia sordidae, -is fulget honoribus. TERT. coron. 15, 1 serva deo rem suam -am (*var. ll.* inatt-, incont-). CLEM. ad Cor. 29 -as manus levantes ad *deum* (*gr.* ἁγνὰς καὶ ἀμιάντους). AMBR. off. 2, 6, 27 immaculatum . . . corpus *feminae* et inviolatum atque -um pudorem (*cf.* HEGES. 5, 16 p. 324, 2 -am . . . coniugem. EVAGR. alterc. p. 8, 11 *et* 19, 10 vulvae -ae [*var. l.* incont-] iaculatus *Christus*. CIL VI 5817 virgo [INSCR. christ. Diehl 1726]). PS. ORIG. in Iob 1 p. 377A (*de Iob*) homo erat -us et immaculatus atque illibatus, homo . . . integrum custodiens. AVG. c. adv. leg. 1, 24, 50 *v. supra l. 62.* AVELL. p. 28, 8 -ae fidei. p. 30, 13 -ae plebi Romanae. 2 *negatur status mutatus, deformatus*: **a** *percipitur sensibus*: α *de corpore*: HEGES. 5, 16 p. 327, 25 cum adhuc -um crinem servaret *Samson*. PS. ORIG. in Iob 1 p. 444C -um remisit *cetus Ionam* (*antea*: illaesum). β *de verbis*: MACR. exc. gramm. V 636, 38 praepositionibus saepe ⟨corruptis⟩ nihilo minus -a perdurant *verba composita ut* λέγω, συλλέγω. **b** *percipitur animo*: PS. AVG. quaest. test. I 91, 12 promissum -um est dei (*antea*: verum est, quod promisit deus). SVLP. SEV. chron. 2, 14, 7 ut -a ab ore corrupto vel falsis vera miscente intra sua tantum mysteria contineretur historia *sacra* (*antea*: nihil . . . contigerunt).

adv. **intāminātē.** *i. q. sine contaminatione*: IREN. 3, 2, 2 apostolos . . . admiscuisse ea, quae sunt legalia, Salvatoris verbis, . . . se vero indubitate et -e et sincere absconditum scire mysterium (*pro adi. attrib., cf. antea*: se . . . sinceram invenisse veritatem).

intāmino, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* *taminare, *cf.* attaminare, contaminare. GLOSS. -ta: μιανθέντα. [*francog.* entamer, *francog. dial.* entomer (*intagminare ?), *it. dial.* intamnà, ntamari; -tus: *francog.* entamé, *it. vet.* intamato '*putridus*', *it. mer.* ntamatu '*corruptus*'. *R.*]

i. q. contaminare, polluere, dehonestare: HEGES. 2, 10, 4 arcere accessu belli excitores, ne templum -rent (*gr. 2, 424* τοὺς μιαίνοντας). VISIO Pauli 6 rec. P p. 12, 23 J. -erunt homines sanctum nomen *dei*. LIB. iubil. 30, 30 impie egit -are *semen suum sc. filiam* (*antea*: polluerit).

obi. est res per sacrilegium usurpata, fere i. q. intervertere: MART. BRAC. canon. 16 si . . . res ecclesiasticas episcopus in suas voluntates usurpare voluerit et lucra ecclesiae . . . -erit (*var. l.* cont-) *eqs.* 17 pro hoc ipso, quod de sacrosancto altario -erint, id cum episcopi potestate dimissum est. *deriv.*: **1.** intaminatio.

intantum *v. supra p. 759, 19 sqq. et s.* tantus.

intardo, -ātum, -āre. *ab* in *et* tardare. *i. q. tardum fieri, inveterascere* (*de morbis. accedit dat. l. 36. 38*): -ans *fere i. q. perseverans, chronicus*: CAEL. AVR. acut. 1 praef. 15 hoc (*sc. alienatio mentis*) -ans . . . ac sine febribus furor vocatur (*opp.* recens. *cf.* 1, 4, 43 magis -ans atque perseverans perspicitur *deliratio* [*opp.* levis atque solubilis]). chron. 2, 7, 110 -ante (*Drabkin*, in t. *alii*) passione (*opp.* recentem atque novam. 3, 5, 69 nunc celeriter circumscripta nunc corporibus -ans et propterea chronia appellata *p. sc. morbus regius*. 5, 1, 38). -tus *fere i. q. inveteratus* (*n. pl. pro subst.*): CAEL. AVR. chron. 2, 3, 70 si . . . -ta corporibus emoveri . . . mutatione poterunt curationis.

[**intardum** *falso editur pro* in t. (*v. p. 762, 84*), *vix pro* interdum.]

intardus, -a, -um. *ab* in *et* tardus. *i. q. non tardus*: CAES. AREL. serm. 56, 3 p. 239, 14 non sanitati credendum est, non aetati: in remedium salutis suae semper -us (*var. ll.* tardus, non . . . tardandus, incertus, paratus; intentus *Engelbrecht Serm. Corp. Vind. 21 p. 279, 1*) est, qui vitae suae semper incertus est (*postea*: 'nolite tardare' [*Sirach 5, 8*]; *eadem recurrunt 66, 2 p. 271, 16, ubi* -us *pro* tardus *restituendum vid.*).

intaticus *scribitur passim pro* entaticus, *ubi adde* CAEL. AVR. acut. 3, 18, 175 ORIBAS. eup. 4, 107 Aa p. 614 *et* 615 (*bis*). syn. 3, 33 p. 860. 3, 88 p. 869.

σκέπασμα ἐπὶ στέγης tegmentum (tegimen *a*), **intēctāmentum** GLOSS. II 433, 7. *ab* integere.

1. intēctus, -a, -um. *ab* in *et* tectus. GLOSS. ἀκάλυπτος. ἀσκέπαστος. [*falsa var. l. pro* interfectus PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 35. *e coni.* CHIRON 952 -o digito (*Heraeus in schedis nostris*, in t. eligito *trad.*).]

i. q. non tectus, inopertus, nudus (-us et [atque] nudus [nudatus] *l. 64. 68. 83, cf.* -um nudare *p. 2071, 1. 3. c. acc. graec. q. v. l. 78. 81, cf.* cetera -us *l. 66* [*cf. l. 62*]. *nota* -um tegere *l. 62.* prope -us *l. 63. 67*):

1 *proprie vel in imag.* (*compar.*): **a** *de animantibus* (*part. corp. sim., per prosopop. l. 83, comparatur res l. 81*), *qui carent*: α *vestimentis sim.* (*de anima corpore spoliata l. 83*): SALL. hist. frg. 3, 104 Germani -um (-i *Coler*) renonibus corpus tegunt ([cetera -um *Dietsch, cf. l. 66*]. SEN. dial. 1, 4, 15. TAC. hist. 4, 46, 2 prope. APVL. met. 10, 31, 1 [*coniunct.* nudus *ut* ARNOB. nat. 3, 10]. AVR. VICT. Caes. 21, 3 cum . . . semet dedisset *Iulia* inte[lle]cto c. *cf. l. 84*). TAC. Germ. 17, 1 tegumen omnibus *Germanis* sagum . . ., cetera -i *eqs.* (*cf. l. 62*). hist. 5, 22, 3 prope. ann. 2, 59, 1 pedibus (APVL. met. 9, 20, 4. *cf. l. 77*). APVL. met. 3, 20, 4 -i atque nudati bacchamur in Venerem. ITALA I Cor. 11, 5 (Tert. orat. 22, 4) mulier adorans et prophetans -o capite ([*gr.* ἀκατακαλύπτῳ, *Vulg.* non velato]. TERT. virg. vel. 14, 4 *bis*. PS. HIL. libell. 11 p. 84, 6 [*cf. Vulg. I Cor. 11, 4. 7*]. 19 p. 91, 23 AMBR. Abr. 1, 9, 93 HIER. hom. Orig. in Ezech. 3, 3 p. 351, 11 *bis*. PS. PRIMAS. in I Cor. 11, 4 p. 187, 19 [*Pelag.* nudo]. *v. et p. 2071, 2. cf.* TERT. virg. vel. 9, 6 sedet *vidua* -a. AMBR. exhort. virg. 12, 82 vultum aperuit *Sotheris*, soli invelata atque -a martyrio). PANEG. 3, 13, 3 hieme pruinam . . . -is verticibus perferatis. ARNOB. nat. 3, 14 *deos* seminudos, -os, aut . . . fluidarum vestium superiectione perfusos. AVIEN. orb. terr. 1144 -i . . . artus erepunt *Erembes* ardua (*Dionys. perieg. 965* γυμνοί). AMM. 26, 6, 84 ut . . . nihil videatur -um. SERV. auct. Aen. 8, 343 in . . . similitudinem *Liberi* -i cultores eius (*postea*: nudi). CLAVD. carm. min. 25, 28 *Venus* -a papillas. *in compar. et imag.*: HEGES. 5, 42, 5 velut -o latere patuit *lignum* incendio. RVFIN. Basil. hom. 2, 1 p. 1734A si . . . nuda . . . atque -a (*sc. sine corpore*) anima viveremus. β *armis sim.*: TAC. hist. 4, 77, 2 -o corpore promptus inter tela (AMM. 15, 4,

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11 c. nudantes -a . . . truncabantur. *cf. p. 2070, 62*). ann. 3, 41, 3 capite -o (*sc. sine galea ut* 13, 35, 4. AMM. 27, 10, 10 HEGES. 5, 4, 1. *cf. p. 2070, 69*). AMM. 19, 11, 15 *milites latera* nudantes -a. *in compar.*: Ps. PRIMAS. in Eph. 6, 17 p. 384, 18 non numquam . . . suis armis exspoliatus occiditur: ita sine dei verbo iustitia omnis -a (*Pelag.* intuta). *γ sepulcro*: CYPR. GALL. deut. 81 corpus . . . perempti . . . -um.

b *de rebus* (*cf. p. 2070, 60*): SALL. hist. frg. 2, 64 domus -ae parietesque templorum ambusti manus Punicas ostendebant (*cf.* SERV. Aen. 7, 59 penetrale est omnis interior pars domus, licet sit -a). PLIN. epist. 10, 99 (100) contegi aquam . . ., si -a salubritati obest. APVL. met. 9, 32, 3 sub dio et -o conclusus stabulo continuo discruciabar frigore.

2 *translate i. q. apertus, sincerus*: TAC. ann. 4, 1, 2 Tiberium variis artibus devinxit *Seianus*, adeo ut obscurum adversum alios sibi uni incautum -umque efficeret.

2. intĕctus, -a, -um *v. s.* intego. *Sz.*

ORIBAS. syn. 2, 56, 68 p. 128, 15 Mø. (La) *casmia* deintus **intefros** et iudes (*Aa* vulbastra [*i.* volvastra, *cf. Mørland, SyOsl. 19, 1939, 123*] et iodes, *gr.* ἔντεφρος καὶ ἰώδης).

integellus, -a, -um. *ab* integer *deminutive, cf. e. g.* tenellus. *i. q. satis integer* (*c. blanditiis, indulgentia sim.*): *α sub specie castitatis*: CATVLL. 15, 4 (*ad Aurelium poetae puerum domi suae excipientem*) peto . . ., ut, si quicquam . . . cupisti, quod castum expeteres et -um, conserves puerum . . . pudice. *β sub specie indemnitatis*: CIC. fam. 9, 10, 2 suavissimum συμβιωτὴν nostrum praestabo -um (*opp.* condemnaro).

***integer,** -gra, -grum. [*ab* in- *privativo et* *tag-ro-s *adi.* (*ad* tango) *compositum sicut fort. umbr.* antakre(s) *'integris' notione q. e. 'intactus' in vim incolumitatis deflexa. Szemerényi.*] *scribitur in codd.*: -tig- THEOD. MOPS. in psalm. 3, 8 p. 20, 5. 11, 2 p. 69, 4. *al.* LEX Visig. 8, 3, 13. it- CIL XII 2406, 3 (*a. 547*). *?* -cer CIL IV 3811, 1. *abbreviatur*: integr(um) CIL IV 3741, 2. i(n) i(ntegrum) PROB. litt. sing. gramm. IV 276 nr. 69. *mensuratur in hexam.* -ēgr- LVCR. 1, 927 (= 4, 2). 3, 705. 6, 231 VERG. ecl. 4, 5 georg. 4, 302 HOR. sat. 2, 2, 113. 2, 4, 54 CIRIS 311. *al.* *compar.* -grior *inde a* CIC. *passim. cf.* -r magis MARTYR. gramm. VII 183, 12. *superl.* -errimus *saepe inde a* RHET. Her., -grissimus CIL II 1085, 10 IX 2878, 4 X 30, 6. *cf.* maxime -r SEN. nat. 4a, 2, 21 COLVM. 9, 15, 10. *de differentiis et notione* (*v. etiam e. g. p. 2073, 46*): DIFF. ed. Beck p. 83, 19 solidum ad naturam adtinet, -um ad quantitatem. SYNON. Cic. p. 432, 4 incolumis. sanus. -r. intactus. inlibatus. inviolatus. inviolabilis. p. 443, 25 salvus. sospes. incolomis. -r. inviolatus. intactus. incorruptus. GLOSS. ὁλόκληρος. ἄρτιος. τέλειος. εἰλικρινής. ἀκαίρεος (ἀκέραιος *Boucherie*). τρανός. ὕγιος. inpollutus vel incontaminatus. -a: inviolata. -o animo: sincero. *legitur inde a* NAEV., PLAVTO, ENN., CAECIL., CATONE *per totam Latinitatem.* [*francog.* entier, *hisp.* entero, *port.* inteiro, *val.* întreg, *It. sept.* intrek, *hisp. vet.* intrego, *sard. vet.* intreu. *R.*] [*confund. in codd.* -os *c.* improbos CIC. de orat. 1, 32, -r *c.* impiger ELEG. in Maecen. 1, 39. *e coni. e. g.* GERM. 711 (*pro* interit). *dub. interpr.*: HESYCH. in lev. 25, 50/55 p. 1136A (*de homine, qui se a peccatis liberavit*) nec hic -um (*an adv., nisi* ⟨in⟩ -um *legas?*) de se confidat, ut qui semel infirmatus est . . . secum tractet et disceptet. EPIPHAN. in euang. 43 p. 102, 4 nos de nos ipsos trepidi timemus, cum non videmus -um neque oboedire dominicam vocem . . . sed *eqs.* VIRG. gramm. epist. 1 p. 113, 17 monens nondum -um (*item adv.?*) discipulos, immo monere audens.]

i. q. ***intactus, non tactus*** (-r et [*sim.*] intactus *e. g.* LIV. 5, 38, 6. 10, 14, 20. 10, 27, 9. 10, 36, 3 SIL. 10, 63 IVST. 25, 2, 5 PRVD. c. Symm. 2, 1121. neque intactus neque -r CVRT. 5, 6, 5. *per litot.* non -r *passim*):

I *negatur* **actus tangendi:** A *i. q. tangendo non affectus, non temptatus, inexpertus* (*quaedam vergunt ad II*; *iuxta* novus *e. g. l. 67. p. 2072, 84*): 1 *agendo, suscipiendo, tractando sim. fere i. q. infectus, in suspenso manens sim. et inde i. q. libero arbitrio relictus (in locut. praedicat. persaepe c. dat.), liber (iuxtapon. p. 2072, 30. 37), non impeditus sim.*: a *usu communi (de rebus)*: *α generatim*: ① *attributive*: Ⓐ *modo libero*: PLAVT. Cas. 626 novam atque -am audaciam (LIV. 7, 32, 17 n. atque -um . . . triumphum . . . petite. 32, 17, 6 n. atque -i laboris). TER. Haut. 4 ex -a Graeca -am comoediam . . . sum acturus (SCHOL. p. 142, 13: intacta. Bemb. :'-a' a nullo translata; '-am . . .': novam, in s⟨caena nondum vi⟩sam. *at v.* EVGRAPH. *ad l.*). CIC. Cluent. 57 rem . . . -am (*opp.* iudicatam. Att. 9, 10, 8 in -a re [VLP. dig. 42, 1, 59, 3. *al.*]. LIV. 28, 40, 3 de -a re). fam. 9, 20, 1 -am famem (*i. non sedatam*). Ⓑ *in abl. absol.*: rebus -is (re -a): CIC. Quinct. 67 fit r. omnibus -is . . ., ut *eqs.* Verr. II 3, 27 -a re an perdita. 5, 51 recentibus . . . officiis, -a re. Rab. Post. 15 -a re causaque. Marcell. 15 (*opp.* in ipso bello). fam. 1, 7, 10. *al.* CAES. Gall. 7, 30, 2 HIRT. Gall. 8, 32, 2 LIV. 9, 19, 14. *al.* TAC. hist. 3, 39, 2 ann. 15, 25, 1. PLIN. epist. 3, 4, 2 -a re (*opp.* peracta *ut*: 6, 13, 4. 8, 14, 16). GAIVS inst. 4, 123. *et saepe.* *alia*: NERAT. dig. 2, 14, 58 -is omnibus (PAVL. dig. 17, 2, 65, 10 manentibus. CYPR. epist. 34, 4 p. 571, 3. *al.*). GAIVS dig. 17, 1, 27, 3 -o adhuc mandato (INTERPR. Paul. sent. 2, 15, 1).

② *loco praedicat.* (*cf. p. 2073, 35*): -um relinquere: TER. Ad. 10 eum Plautus locum reliquit -um (DON.: reliquit -um, cum alia transferret. SCHOL. p. 149, 15: intactum, nihil inde dicens). CIC. Phil. 5, 33 libidini cuiusque nos ita addixit, ut ne sibi quidem quicquam -um, quod non alicui promissum iam sit, reliquerit. Att. 5, 21, 13 rem et causam. PLIN. epist. 4, 9, 7 cum reus ipse nihil -um advocatis reliquisset. reservare (*cf. p. 2073, 4*): CIC. Verr. II 1, 86 dicere praetermittam . . . *et* omnia testibus -a reservabo (*c. dat. ut*: VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 PLIN. epist. 10, 2, 3 SVLP. SEV. chron. 2, 41, 8). 1, 103 alia testibus. 3, 84 hoc mihi reservabo genus totum -um, ad illam . . . causam . . . revertar. 4, 19. Sest. 70 causam (fam. 13, 4, 2 ad Brut. 1, 18, 6). fam. 11, 21, 5 totam *rem.* PLIN. paneg. 25, 1 -a inlibataque. servare: CIC. leg. 3, 47 -am *causam* . . . iudicio (BELL. Alex. 35, 1 Caesari). ac. 2, 10 rem . . . Lucullo. fam. 10, 17, 1 omnia mihi (*sim. c. dat.*: ANTON. Cic. Att. 10, 8a, 2 LIV. 10, 25, 17 PLIN. epist. 7, 6, 14. *sine dat.*: PLANC. Cic. fam. 10, 21, 6. LIV. 41, 23, 17 ego nihil novi censeo decernendum servandaque o. -a, donec *eqs.*). LIV. 39, 4, 4 uti . . . disceptatio -a in adventum suum servaretur. differre: BELL. Alex. 35, 2 eum postulare, ut in Caesaris adventum res -a differretur (LIV. 3, 9, 12. 3, 44, 12. 26, 15, 9. 34, 59, 8. 39, 23, 7 PLIN. epist. 10, 72). TAC. ann. 3, 52, 2 negotium ad principem. reicere (*nisi quaedam ad p. 2073, 26 referas*): LIV. 26, 16, 4 -am rem ad senatum (38, 39, 17). 31, 2, 2 consultatio . . . ad consules (39, 7, 7 ad novos magistratus). 36, 35, 10 causam . . . Romam (40, 17, 6 ad senatum). esse (*per ellipsin l. 37. cf. etiam l. 64*): CIC. Verr. II 5, 79 volo esse . . . totum mihi crimen hoc -um (*i. non tractatum*). Lig. 1 ut id -um iam non esset (*cf.* Phil. 5, 2 ut vobis iam nihil sit -um nisi *eqs.* 12, 5 quid . . . non -um est sapienti, quod restitui potest? Tusc. 5, 17 id tibi concedo, alterum autem iam -um non est. fam. 2, 3, 1 quod tibi . . . non esset -um. AVSON. 321 p. 260, 7 P. nunc tibi utrumque -um est). Phil. 13, 34 quibus *veteranis* adhuc omnia -a sunt (*sim. c. dat.*: Att. 8, 12, 2. fam. 1, 9, 21 ac libera. LIV. 36, 5, 6 sibi [39, 47, 11]. 41, 22, 8 o. illis -a esse ⟨ad⟩ instituendam . . . amicitiam. *sine dat.*: 35, 32, 13 dum -a o. essent). off. 2, 82 rem . . . -am ad reditum suum iussit esse (LIV. 42, 50, 8 dum -ae ⟨r. sint⟩ [POMPON. dig. 18, 5, 2. *al.*]. COD. Iust. 2, 12, 13 [*a. 239*] si -a r. est [*al.*]). fam. 1, 5b, 1 nobis adhuc -a est *causa* (LIV. 10, 8, 1 tamquam -a sit). LIV. 42, 28, 6 ut uni *praetori* sors -a esset. SEN. epist. 19, 3 quibus -a sunt et prima consilia (*opp.* tibi liberum non est). TAC. ann. 5, 5 -a . . . sibi cuncta postulavit (*per ellips. verbi ut*: 15, 17, 1 -a utrique c. respondit. *cf.* 16, 26, 5 illi . . . -a quae supersint). COD. Iust. 3, 32, 19 (*a. 293*) negotium. *alia*: TER. Hec. 80 (*Parmeno ad servum*) si non quaeret *Laches*, nullus dixeris, alias ut uti possim causa (*i. excusatione*) hac -a. CIC. Caecin. 98 retinet -am causam. Catil. 3, 7 negavi me esse facturum, ut . . . non ad consilium publicum rem -am deferrem. Att. 5, 18, 3 si -a in senatu . . . causa ad kal. Ianuarias manserit (COD. Iust. 8, 47, 10, 1c). fam. 13, 7, 3 ut . . . causam illi -am conservares. CAEL. Cic. fam. 8, 9, 2 causa . . . -a in proximum annum transferetur. PLANC. Cic. fam. 10, 24, 2 omnia -a sustinuimus. SALL. Iug. 108, 2 sese omnia cum illo -a habere (MIN. FEL. 15, 1 cum Octavius -a et inlibata habeat singula). LIV. 8, 12, 9 cum . . . -r labor restaret. TAC. ann. 3, 10, 3 -am . . . causam ad senatum remittit. 3, 56, 3 cum . . . -um . . . iudicium tenuisset. 12, 40, 1 non . . . -as res invenit. CYPR. epist. 48, 2 p. 606, 15 omnia interim -a suspenderentur, donec *eqs.*

β pressius: ① *i. q. nondum exactus, imperfectus sim.*: LIV. 2, 62, 5 -o . . . decedens bello (23, 13, 2 b. . . . tam -um habemus, quam habuimus. 35, 6, 6 a b. -o avocaret. TAC. hist. 2, 57, 1. ann. 15, 18, 1 adhuc). 34, 62, 17 -o certamine (*antea*: omnia suspensa . . . relinquere). ② *i. q. nondum inceptus*: LIV. 32, 6, 8 nihil . . . a Villio actum -umque bellum insequentem consulem . . . accepisse (36, 22, 4 rege superato b. Aetolicum -um restare. 38, 24, 1 supererat [CVRT. 9, 4, 16]).

b *transfertur ad personam*: CIC. Flacc. 51 me ad id, quod adtulerit *testis*, -um conservabo. Att. 7, 26, 2 me . . . admones, ut me -um, quoad possim, servem.

c *specialia*: *α* (non, haud) est -um (SYNON. Cic. p. 432, 31 licet. licitum est. lubet. liberum est. tutum est. -um est. datur. tribuitur. praestatur. conceditur. remittitur. *exempla dedi omnia. cf. l. 25. v. etiam l. 83*): CIC. Rab. perd. 18 *et* 19 si mihi esset -um. Mur. 8 neque . . . iam mihi licet neque est -um, ut *eqs.* (Tusc. 5, 62 ei ne -um quidem erat, ut *eqs.* Ps. ARNOB. confl. 1, 10 p. 254C. *cf.* PHOEBAD. c. Arrian. 3 -um illis est, . . . dicant). Flacc. 105 (*bis*) quibus -um est. Pis. 58 non est -um Cn. Pompeio consilio . . . uti tuo (*sim. c. inf.*: PANEG. 4, 10, 3 quiescere virtuti -um non est. SYMM. epist. 7, 82. *c. acc. c. inf.*: DICT. 2, 26 ulterius . . . differri inimicitias haud -um vobis est). Phil. 1, 26 loquor de legibus promulgatis, de quibus est -um vobis. 12, 4 resistendum est aut concedenda . . . libertas; at non est -um: constituta legatio est. rep. 1, 20 nihil est adhuc disputatum et, quoniam est -um, . . . concessero. fam. 5, 2, 8 respondit, sibi non esse -um. 11, 7, 3 ut non sit -um (Att. 15, 26, 1. 16, 2, 4). Att. 4, 2, 6. 9, 2a, 1. 13, 35, 2. 15, 23 quoad erit -um. EVTR. 10, 17, 2 cum -um fuit. SVLP. SEV. Mart. 4, 2. 20, 6. ORIG. in I reg. 11 p. 1008D non est -um, si dicatur *eqs.*

β neutr. sing. integrum, -i *pro subst.*: ① *usu libero*: CIC. Catil. 4, 6 ego institui referre ad vos . . . tamquam -um (sit *add. Clark*), et de facto quid iudicetis, et de *eqs.* Balb. 17 nihil . . . mihi novi, nihil

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-i ... ad dicendum reliquit (LIV. 36, 7, 6 n. -i futurum sit. *cf.* 10, 42, 3 nec iam -i quicquam esse. 30, 12, 20 ne quid relinqueret -i ... Laelio ... consulendi. SEN. clem. 1, 22, 1 cui aliquid -i superest). fam. 1, 9, 10 ut -um mihi de causa Campana ad ... reditum *Pompei* ... reservarem (CAEL. Cic. fam. 8, 6, 5 de Dolabella -um tibi reserves). (II) *in form.* in -o est, manet *sim.*: est (*per ellips. verbi l. 10*): CIC. Verr. II 2, 97 cum isti ... de Sthenio in -o tota res esset (*sim. c. dat.*: 2, 98 fam. 15, 16, 3. *sine dat.*: Att. 11, 15, 4 fam. 5, 20, 7. LIV. 3, 10, 13 dum in -o r. sit. PANEG. 2, 3, 5). de orat. 3, 14 haec iam neque in -o nobis esse possunt. Att. 12, 5, 4 ei in -o omnia (SEN. dial. 8, 3, 4 adhuc. IVLIAN. dig. 18, 1, 39 pr. creditori. POMPON. dig. 18, 6, 18. 38, 6, 5, 2 PAVL. dig. 4, 4, 24, 2. 19, 2, 24, 4 colono). TAC. hist. 3, 2, 4 quibus fortuna in -o est. ann. 3, 50, 3 vita. 15, 2, 3 vis et gloria. VLP. dig. 41, 2, 13 pr. dominium. PAVL. dig. 10, 2, 44 pr. iudicium. LACT. inst. 3, 18, 7 soli *deo* vindicta in -o (v. -a *V*) semper est. *alia*: LIV. 39, 29, 2 ut omnia in -o (*v. app. crit.*) manerent (GAIVS inst. 4, 58). SEN. epist. 108, 21 omnia tibi in -o serva. QVINT. decl. 260 p. 68, 15 reservavi filios iudiciis vestris et, si quando ignosceretis, in -o habui (SCHOL. Cic. Bob. p. 164, 11 civem). GAIVS inst. 4, 131 futuram ... obligationis praestationem in -o relinquere.

2 *adeundo sim.* (*dedi non nisi exempla certiora*): LVCR. 1, 927 (= 4, 2) iuvat -os accedere fontes (HOR. carm. 1, 26, 6). MANIL. 2, 53 (*in imag.*) -a quaeramus ... prata. FLOR. epit. 2, 17, 7 novam -amque provinciam ... invasit. GAIVS dig. 50, 16, 30, 3 -a ... est *terra*, in quam nondum dominus ... pecus immisit.

B *i. q. de -o sc. denuo agendus, actus, agens* (*cf. p. 2080, 43*): 1 *usu communi*: SALL. Iug. 73, 1 rursus tamquam ad -um bellum cuncta parat festinatque (TAC. ann. 2, 46, 2 ipsorum in manu sit, -um ... b. an pacem ... malint). LIV. 6, 4, 10 -o semper certamini (*antea*: labor ... continuus, non ... remissus). 8, 9, 13 Romani exsolutis religione animis ... pugnam -am ediderunt (22, 47, 9 -am p. ineunt). 35, 5, 11 -o rursus ... proelio ... dimicaturos. SEN. epist. 118, 5 licet ... haec in vicem scribere et hanc semper -am egerere materiam. TAC. ann. 4, 40, 1 cum tempus ... ad -am consultationem petivisset. *in form.* rem -am referre (*nisi quaedam ad p. 2071, 83 sqq. referas; cf. p. 2072, 19*): CIC. Att. 4, 17, 3 si qui intercessisset, r. -a referretur (*antea*: rem ad senatum detulerunt). LIV. 2, 5, 1 de bonis regiis, quae reddi ante censuerant, r. -a refertur ad patres (*cf.* 9, 42, 10 ad senatum [36, 1, 5. 39, 19, 1. TAC. ann. 3, 63, 1 rursum]). 4, 7, 7. 27, 25, 2 postea, ... cum tranquillior status Italiae esset. 39, 38, 6. PLIN. epist. 10, 56, 2 ad te. 2 *transfertur ad personam agentem*: LIV. 38, 25, 14 procul clamore pavido suorum audito ... -i profligatam pugnam acceperunt.

II *negatur* **status tangendo effectus** (*sc. utcumque afficiendo, maxime corrumpendo, debilitando, detrahendo, minuendo sim., cf.* BELL. Alex. 35, 2 id ... esse -um, quod ita esset, ut fuisset. *v. etiam p. 2071, 39*): A *pertinet magis ad qualitatem incolumem vel inlaesam* (-a incolumitas MACR. Sat. 7, 16, 16. *transit in notionem q. e. inlaesibilis*: CIC. S. Rosc. 109 nullum ius tam sanctum atque -um, quod non ... violarit et imminuerit *perfidia Capitonis* [Rab. perd. 11]. SEN. Herc. f. 486 mortem coactus -r Cycnus pati [*antea*: vulneri et ferro invius]): 1 *animantium* (*fere hominum*): a *spectat imprimis ad corpus*: α *de ipsis animantibus*: (I) *in universum*: (A) *c. subst. collect.*: PLAVT. Bacch. 1071 domum reduco -um omnem exercitum (Persa 754. LIV. 22, 29, 5 *opp.* victi. TAC. hist. 2, 32, 2 *al. cf.* LEP. Cic. fam. 10, 34, 1 omnis *equitatus* ex proelio -r discessit [LIV. 44, 42, 1 prope. EVTR. 4, 7, 1]. CAES. civ. 3, 47, 3 -as atque incolumes copias [*al.*]. TREB. Val. 2, 1 auxilia -a et incolumia). CIC. Manil. 26 gentes (dom. 60 -errimas. VELL. 2, 115, 2 -as immunesque adhuc clade belli. *cf.* LIV. 6, 7, 1 ex -errimis diutina pace populis). SEN. dial. 6, 26, 2 -o domus statu (*i. familiae ut*: TAC. ann. 1, 3, 1 -a ... tum domo *Augusti* [6, 40, 2 *opp.* convulsa. HIL. myst. 2, 10, 1]. 3, 4, 2 -am ... subolem ac superstitem). *al.* (B) *alia selecta*: CIC. Planc. 86 florentis atque -os sine ferro viceram (NOVELL. Valent. 12 pr. *opp.* spoliatis, egentibus). fin. 2, 33 -um ... salvumque (5, 41). CAES. civ. 2, 42, 2 partim fugientes ... interficiuntur, partim -i procumbunt. SALL. Iug. 53, 3 noctis ... auxilio -i abeunt. HOR. carm. 4, 4, 66 -um ... victorem. VELL. 2, 17, 1 exarmatiquam -i. *opp.* saucius *sim.*: CIC. Caecin. 42 pelluntur -i (*opp.* saucii *ut*: Mur. 50 BELL. Afr. 78, 6 SALL. Catil. 60, 4 LIV. 24, 39, 5. *al. cf.* PANEG. 4, 33, 5 *opp.* sauciato). SALL. Iug. 60, 7 *opp.* volneribus confecti (*cf.* LIV. 1, 25, 7 *opp.* vulnere adfectum. 26, 45, 6 *opp.* vulneratis [27, 14, 9. 27, 27, 6 TAC. Agr. 38, 1. *et saepe*]). SEN. contr. 1, 4, 3 *opp.* truncus (PLIN. nat. 7, 50). 10, 4, 3 *opp.* debiles (SEN. epist. 85, 40. *al.*). CVRT. 8, 11, 23 *opp.* mulcati. STAT. silv. 2, 1, 156 -r et nullo temeratus corpora damno. Theb. 3, 369 vulnera cerno -r. TAC. hist. 3, 13, 3 -os incruentosque. CALP. decl. 9 p. 9, 16 *opp.* excaecatus. GAIVS inst. 3, 214 *opp.* clodum ... aut luscum. *opp.* victus (*cf. l. 55*): CAES. civ. 2, 5, 2 LIV. 30, 29, 5 VIR. ill. 71, 2.

(II) *pressius*: (A) *fere i. q. validus, vigens, recens, refectus, requietus* (*app. passim*): RHET. Her. 3, 12, 21 commutationes *vocis* ... faciunt, ut ... in omni voce -i simus. 4, 46, 59 defatigatus cursor -o facem ... tradit (CAES. Gall. 5, 16, 4. 7, 48, 4. 7, 85, 5 civ. 3, 40, 1). CIC. div. 1, 60 si ad quietem -i iremus (*opp.* onusti cibo et vino). CAES. Gall. 7, 41, 2 *opp.* defessis (civ. 1, 45, 7. 3, 94, 2 LIV. 9, 44, 11. 32, 11, 6). NEP. Eum. 9, 6 diem unum opperitur ad lassitudinem sedandam militum ac reficienda iumenta, quo -iore exercitu decerneret. LIV. 8, 10, 4 *opp.* fessos (9, 32, 8. *et saepe*). 34, 15, 2 *opp.* fatigatos. 44, 36, 2 *opp.* adfectos (*lassitudine et siti*). *sim. al.* (B) *fere i. q. sanus*: CIC. ad Q. fr. 2, 6, 2 vidi plane -um *Quintum* (*opp.* perleviter commotus). CELS. 1, 10, 1 adhuc -r. 3, 4, 17 si duabus horis -r futurus esset aeger (*de statu febri libero ut ibid. iterum et tertium* quam -errimo *et* ex toto -r. *cf. l. 13*). APVL. met. 1, 18, 3 -r, sanus, incolumis (IREN. 5, 12, 6 [= 5, 12, 5 H.]. DRAC. laud. dei 2, 127. *al.*).

β *de rebus ad animantes pertinentibus*: (I) *de corpore vel part. corp.* (*ap. script. med. maxime sub specie sanitatis, interdum significantius de statu febri libero, cf. l. 8*): PLAVT. Merc. 550 sanguis *adulescentis* (*cf. p. 2079, 45. aliter* CELS. 2, 10, 17 *opp.* vitiosus. QVINT. inst. 8 praef. 19 corpora sana et -i s.). CIC. Sest. 135 sanae parti corporis ... atque -ae (fin. 3, 17 *opp.* imminutas aut detortas. CELS. 4, 3, 3 oris [*opp.* adfectis]. 8, 3, 10 *opp.* emortuam. *al.* PLIN. nat. 31, 127). Tusc. 1, 46 oculis et auribus (VARRO Men. 176). 2, 54 corpore (LIV. 2, 20, 6 -is c. animisque [*opp.* fessos]. *al.* FEST. p. 292 solidi -ique. VITR. 2, 9, 1 *syn.* sana. CELS. praef. 41 *opp.* inciso. 2, 10, 10 *opp.* inbecillum. *al.* SEN. epist. 70, 18 -i ac sani. *et saepe*). VARRO rust. 2, 5, 7 membris (VEG. mil. 1, 16. *al.*). LIV. 1, 55, 5 (*de monstro*) caput humanum -a facie ... apparuisse. 4, 58, 13 quid ... -i esset in corpore loci ad nova volnera accipienda (CELS. 5, 26, 34[C] *opp.* vitiatum). VITR. 1, 4, 9 -am et solidam naturam iocinerum. CELS. 5, 26, 6 habitus *aegrotorum* (*opp.* corrupti). 5, 26, 35[A] cute (*opp.* conlisa. 8, 6, 1 *opp.* rupta. *al.*). *al.* PLIN. nat. 30, 23 *dentes* -os dolentes (*opp.* exesis). *sim. passim.* *neutr. pro subst.*: CELS. 6, 18, 3[B] ut aliquid etiam -i (-o *J*) trahat *partem corporis corruptam praecidens.* QVINT. inst. 10, 4, 3 medicis etiam -a secantibus. (II) *de aetate annis intacta* (*subauditur interdum notio pubertatis, cf. p. 2079, 4; v. etiam p. 2079, 45. 69. 55*): aetas: PLAVT. Pseud. 203 ubi sunt ..., quibus ae. -a est ...? TER. Andr. 72 egregia forma atque ae. -a ([DON.: quae in flore constitit, cui neque addendum iam sit neque adhuc quicquam sit imminutum]. AFRAN. com. 63 TERT. anim. 51, 6. *al.*). Eun. 473 quam liberali facie, quam ae. -a! ([DON.: in flore et pubera. SCHOL. Bemb.: adulescentem]. PACVV. trag. 253 ae. -a, ... f. procera. SVET. Cal. 25, 3 neque f. insigni neque ae. -a). CIC. Cael. 59 -erruma ae., optimo habitu, maxumis viribus. TAC. Agr. 44, 3 medio in spatio -ae ae. ereptus. SVET. Tib. 10, 1 -a ae. ac valetudine (FRONTO p. 189, 19 v. d. H. [= p. 201 N.] quoad ae. ... et v. -a fuit). *al.* *adde*: CAECIL. com. 153 aetatula. TAC. ann. 12, 2, 3 iuventa. (III) *de viribus sim.*: CIC. Verr. II 2, 2 viribus quam -errumis (CAES. Gall. 3, 4, 2 *et* 3. 3, 19, 4 BELL. Alex. 2, 3 LIV. 10, 5, 5 CELS. 3, 2, 4. FRONTIN. strat. 2, 1, 2 -is et recentibus. 2, 2, 14 *opp.* marcentibus. PANEG. 7, 9, 5 -ae solidaeque. *al.*). orat. 76 valetudine (Tusc. 4, 29 COLVM. 12, 1, 1 S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 2 COD. Theod. 7, 1, 4. *cf. l. 40*). SEN. contr. 1 praef. 15 novato atque -o robore (TAC. hist. 3, 56, 3 exercitus). STAT. Theb. 6, 472 impetus *equorum*. PLIN. epist. 3, 1, 10 aurium oculorum vigor -r. FRONTO p. 142, 25 v. d. H. (= p. 149 N.) vox facilis, vox -a, vox lenis (*opp.* difficilis, tr⟨unc⟩a, imperfecta. MARCELL. chron. II p. 93, 484, 7 praecisis linguis ... -a v. ... loquentes).

b *spectat ad mentem, rationem, sensus* (*tam de tranquillitate sim. quam de sanitate*): AFRAN. com. 348 amantes, quibus animi non sunt -i, surde audiunt (CIC. div. 1, 81. TAC. ann. 3, 12, 1 -is a. iudicandum). CIC. fin. 3, 56 -i sensus, ... bona valetudo (5, 18 ac. 1, 19. 2, 19 -is incorruptisque. 2, 80 sanis ... et -is. Tusc. 5, 45 acerrumis -errumisque. LIV. 6, 22, 7 SEN. epist. 58, 33. *al.*). Tusc. 4, 48 concitatus et abstractus ab -a certaque ratione non constantiam solum amittit, verum etiam sanitatem. SCAEV. dig. 28, 3, 20 -a mente et valetudine testamentum fecit ([*opp.* mente captus]. TERT. praescr. 22 l. 15 quis ... -ae m. credere potest ...? COMM. instr. 1, 17, 11. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 2, 95 p. 159, 27 -o statu mentis [*antea*: insanum, *Verg.* 'demens']. HIL. AREL. vita Honorat. 30 l. 2 inpollutae ... mentis vigorem ... -um). CLAVD. DON. Aen. 1, 50 p. 24, 18 iratis et flammatis aestibus animorum non datur -a consiliorum intentio. TEST. Iulian. (CIL XIV 2934) 15 sanus, salbus, sana quoq(ue) mente -o(que) consilio ... testamentu(m) feci (*fere in eadem formula* PAP. Tjäder 4/5 B II 2. IV 3).

c *spectat ad animi naturam, mores, affectus sim.*: α *sub specie probitatis* (*persaepe iuxta adi. syn. aut affinia*): (I) *de ipsis hominibus vel deo* (*exempla selectissima*): (A) *in universum*: RHET. Her. 2, 19, 29 virum fortissimum, -errimum (*superl. ut*: CIC. Mur. 3 Phil. 2, 103 VAL. MAX. 6, 6, 1 DECL. in Catil. 102. 106 CIL II 1085, 10. *al. posit.*: CIC. Planc. 14 SEN. benef. 4, 11, 1. *al.*). CIC. S. Rosc. 119 homines nobilissimi atque -errimi (*superl. ut*: div. in Caec. 70 Verr. I 13. II 2, 110 Mur. 76. *al. posit.*: div. in Caec. 9 Verr. II 3, 140. 4, 7. *al.*). Verr. I 30 iudices (*ibid. iterum.* de orat. 2, 187 AMM. 26, 3, 1. *al. cf.* IVV. 8, 80 arbiter. AVG. doctr. christ. 1, 27, 28 aestimator). 46 nulla est ... laus ibi esse -um, ubi nemo est, qui ... conetur corrumpere. 52 praetore. Font. 41 in omnibus vitae partibus honestus atque -r. Cluent. 47 servus ... frugi atque -r. Planc. 50 nobilitas -a ... atque innocens (*cf.* TAC. hist. 1, 4, 3 pars populi -a [*opp.* sordida]). fin. 1, 71 incorruptis atque -is testibus. HOR. carm. 2, 4, 22. TERT. apol. 11,

[Kuhlmann

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

15 probi et -i et boni *dei*. CYPR. epist. 43, 1 p. 590, 11 presbyter. 72, 2 p. 777, 2 sacerdotes (*al.*). HIPPOCR. progn. 1 -r et bonus medicus (*gr. p. 79, 3* δικαίως). MVTIAN. Chrysost. hom. 33, 4 p. 449/50 pater optimus et -r (*gr.* οἱ πατέρες οἱ γνήσιοι. CIL XII 764, 8). *masc. pl. pro subst. ponitur e. g.* CIC. Cael. 42 SALL. or. Phil. 9 CVRT. 10, 2, 10 TAC. hist. 1, 26, 1. *al.* Ⓑ *de statu casto, pudico*: PLAVT. Truc. 821 filiam ... -am stupravit. TER. Hec. 150 -am *virginem* ... reddam, ut accepi a suis (DON.: honestam, *opp.* vitiata. CATVLL. 61, 36. TERT. virg. vel. 6, 5 *de Maria*. CYPR. epist. 66, 7. AVG. serm. 161, 12, 12 et intus et foris. *al.*). GELL. hist. 15 uti ... -as raperent *mulieres*. CATVLL. 34, 2 puellae et pueri -i (34, 3). HOR. carm. 3, 4, 70 -ae temptator Orion Dianae. SEN. contr. 1, 2, 20 an pura esset, an -a *puella ad sacerdotium ventura*. STAT. Theb. 7, 366 *Antigonam*. TERT. anim. 33, 9 -ae feminae Didoni (*al.*). AVG. serm. 224, 3, 3 *viros*. *ibid.* -as *uxores* (CIL IX 2878, 4 -errimae). Ⓒ *de statu indemni sim.* (*selecta*): CIC. inv. 2, 36 si eo ipso in genere, quo arguetur, -r ante fuisse demonstrabitur *reus*. dom. 87 profectus sum -r (*antea*: expulsi ... inique). HOR. carm. 3, 2, 30 (*opp.* incesto). Ov. trist. 3, 3, 35. VAL. MAX. 7, 7, 7 -o civi iura reddere (9, 7, 3 -errimi [*opp.* taeterrimi]). SEN. clem. 1, 9, 3.

(II) *de rebus ad homines pertinentibus*: RHET. Her. 2, 3, 5 vitam (CIC. Planc. 3 -errimam. MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8. PS. CYPR. laud. mart. 23 -iorem. FIRM. math. 5, 1, 17 -ae ac rectae. err. 19, 2 et incorrupta. *al.*). CIC. inv. 2, 37 animus non omnino -r, sed ab ... culpa remotus (Verr. II 3, 134 non modo a. -um, sed ne animam quidem puram. FIRM. math. 5, 3, 21 boni consilii, -i et incorrupti a.). Quinct. 49 existimatio (SVET. Nero 12, 1 fortunae atque e. -ae. *al. cf.* CIC. Quinct. 97 fama [*al.*]. LIV. 7, 13, 5 gloria [34, 22, 12 non plenam nec -am. *al.*]. PAVL. dig. 6, 1, 21 opinionis [*al.*]). Font. 32 mentes tam castae, tam -ae (Mil. 61 pura m. atque -a. rep. 2, 45 Cato 72 nat. deor. 2, 71 Att. 3, 13, 2 HOR. carm. 1, 31, 18. *al.*). Cluent. 49 -um consilium, iudicii corrupti nulla suspicio. de orat. 2, 184 mores ... iustos, -os, religiosos (TAC. ann. 1, 4, 1 FIRM. err. 6, 9. *cf.* TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 6 -os et bonos usus. EVGRAPH. Ter. Andr. 79 *et* 93 disciplinam [CIL X 30, 6 -issimae]). SALL. Iug. 63, 3 ingenium. FRONTIN. strat. 1, 9, 3 conscientia (TERT. cult. fem. 2, 2 l. 3 spect. 29 p. 27, 24. *al.*). QVINT. decl. 250 p. 112, 23 -r status *civis* (TAC. ann. 6, 26, 1. VLP. dig. 48, 4, 11 qui in reatu decedit, -i s. decedit). TAC. Agr. 4, 2 bonam -amque naturam *Agricolae* (dial. 28, 6 sincera et -a et nullis pravitatibus detorta). hist. 2, 97, 2 -um ... proconsulatum *Vespasiani*. CIL XIII 2200, 10 vixit ... -o corde. *neutr. pro subst.*: CIC. Scaur. 43 -i nihil ... in ... gente (*sing. ut*: FILASTR. 89, 5 -um custodivit [PS. ORIG. in Iob 1 p. 377^{A}]). top. 69 comparantur ... innata ... adventiciis, -a contaminatis, iucunda minus iucundis *eqs.* (*plur. ut*: ROMVL. epist. Aesop. 10 composui -a bonis [*antea*: opposui vera malis]).

β *sub specie simplicitatis, ingenuitatis, sinceritatis, fidelitatis sim.*: (I) *de ipsis hominibus*: PLAVT. Cas. 832 -ae atque imperitae *virgini* ... impercito. CIC. Flacc. 61 vera atque -a Graecia. Sest. 115 multitudo (LIV. 39, 50, 5. *cf.* 9, 46, 13 populus [*opp.* forensis factio. TAC. hist. 4, 64, 3 sincerus et -r]. 24, 24, 9 plebem). nat. deor. 3, 7 rudem ... et -um discipulum. LIV. 40, 11, 3 -i et sinceri *legati* (*opp.* imbuti ... et infecti). QVINT. inst. 12, 10, 16 pressi et -i *Attici oratores*, contra inflati ... et inanes *Asiani*. TAC. hist. 4, 52, 1 ne criminantium nuntiis temere accenderetur -umque se ac placabilem filio praestaret. ann. 14, 24, 4 promptius obsequium -i retinerent. PS. ORIG. in Iob 1 p. 375^{C} devoti atque -i amici (p. 376^{A}). CASSIOD. hist. 6, 1, 12 Christianus (*Socrat. 3, 1* γνήσιος). (II) *de rebus ad homines pertinentibus*: RHET. Her. 4, 30, 41 descende in -am defensionem ..., stude verum invenire (*cf.* CIL III 6844, 6 ob aequam et -am iuris dictionem). CIC. Sull. 86 -o animo ac libero ... causam defendere. TAC. ann. 3, 8, 1 *ut* -um iudicium ostentaret (SCHOL. Cic. Bob. p. 101, 16 CASSIOD. var. 8, 22, 3). SVET. Claud. 15, 2 aequitatem (*cf.* PS. ORIG. in Iob 1 p. 380^{A} non erat *iustitia* simulata, sed -a). *de affectibus sim.* (*subauditur plerumque notio plenitudinis*): QVINT. decl. 265 p. 82, 3 pudor (CE 652, 1 *a. 368*). inst. 5, 7, 2 fides (TAC. hist. 1, 71, 2 mansit Celso ... f. -a. 3, 41, 2 TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 574, 20. *et passim*). FRONTO p. 66, 9 v. d. H. (= p. 73 N.) gaudium. CYPR. epist. 59, 19 p. 689, 18 -a ac sincera dilectio (*cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 2 p. 421/2 sincerae atque -ae caritatis [*gr.* εἰλικρινῆς ... καὶ ὄντως ἀγάπη. CAES. AREL. serm. 151, 7]). 67, 8 p. 742, 9 religio (*al.*). FIRM. math. 5, 3, 3 affectu (5, 3, 32 SORAN. p. 32, 7). CASSIOD. hist. 5, 36, 2 non ... -o corde ..., sed volentes se principi commendare (*Sozom. 4, 24, 2* οὐκ ἀπὸ γνώμης).

2 *rerum*: **a** *de statu non laeso, incorrupto sim.*: **α** *corporalium*: (I) *in universum*: RHET. Her. 3, 19, 31 -as (*v. app. crit.*) simulacrorum *animo conceptorum* figuras (*cf.* CIC. Verr. II 4, 130 ad hanc diem -um inviolatumque servatum est *signum Iovis*. LIV. 5, 22, 6 *Iunonem i. statuam Iunonis*). CIC. Verr. II 1, 131 (*de templo*) sartum tectum -umque *monumentum* (*cf.* 1, 132 templum. 1, 133 [*de aede*] cetera nova atque -a. COD. Theod. 16, 10, 25 -a *delubra* ... destrui). 2, 187 litterae constarent -ae ([*opp.* in litura]. 2, 191. *cf.* Font. 3 tabulae). Catil. 3, 6 signis (*i. sigillis*). LVCR. 6, 231 vasis (POMPON. dig. 19, 16, 4. *cf.* PAVL. dig. 19, 1, 27 dolia [*opp.* quassa]. GARG. MART. cur. boum 18 ollam. *al.*). 6, 348 -a transit *fulmen* multa. CAES. Gall. 6, 32, 5 superioris anni munitiones -ae manebant (civ. 3, 66, 7. *cf.* LIV. 9, 38, 1 aut deleta ... aut -a *castella*. 32, 17, 15 muri pars adhuc -a. 36, 24, 6 muros [*opp.* semirutos]). HOR. carm. 1, 14, 9 lintea (*cf.* LIV. 37, 24, 6 naves [*antea*: claudas mutilatasque. SEN. contr. 7, 1, 7. TERT. anim. 52, 4 (*in imag.*) -am ... an dissipatam. *al.*]). Ov. met. 13, 118 clipeus. LIV. 39, 13, 12 -a flamma efferre *faces ex aqua*. 40, 29, 6 libros non -os modo, sed recentissima specie. VITR. 2, 8, 18 -as parietum ... structuras. SEN. nat. 4^{a}, 2, 21 -ae adhuc nives. PLIN. epist. 6, 30, 2 -a manent *aedificia* aut levissime laesa (*antea*: vetustate vexata. *cf.* VLP. dig. 39, 2, 13, 11 *aedes* [*opp.* vitiosas]). TERT. anim. 17, 6 remus (*opp.* inflexus, infractus). PANEG. 12, 12, 4 gladii -i acutique (*opp.* conlisi obtunsique). AMBROSIAST. in Rom. 15, 20 linea. *de locis, urbibus, mundo sim.*: CIC. Tull. 14 -um atque ornatissimum *agrum*. Arch. 8 -errimi municipi ... fidem *eqs.* CAES. civ. 1, 49, 2 loca (LIV. 3, 7, 3). SALL. Iug. 97, 2 finibus. LIV. 5, 53, 1 omnia. 34, 19, 9 regionis (TAC. ann. 15, 8, 1. 15, 40, 2). SEN. nat. 6, 20, 6 -is *partibus terrae* (*opp.* extenuatis *aqua*). TAC. hist. 4, 72, 1 sedem. FLOR. epit. 2, 15, 13 *Carthago* (*opp.* semiruta). TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 13 -o mundo. *al.* *de plantis* (*maxime serendis*): COLVM. 3, 15, 3 plantam diligenter exemptam et -am. 3, 18, 2 -a et inviolata *stirps* (*opp.* vexata et infracta). 4, 22, 3 robusta et -a *superficies trunci* (*opp.* vetus et exesa). 5, 10, 6 (= arb. 20, 1) semina *arborum* ... recta, ... procera, sine ulceribus, -o libro. *al.* PALLAD. 12, 7, 12 radix ... -a et inlaesa. *neutr. sg. pro subst.*: LIV. 29, 8, 10 naves laceratae naufragiis nihil in terram -i ... extulerant. PAVL. FEST. p. 128 humor ex -o, sed non solido ... erumpit. TERT. resurr. 4 p. 30, 14 in -um de corrupto, in solidum de casso *eqs.*

(II) *pressius*: Ⓐ *fere i. q. recens, non putridus sim.*: *de fructibus sim.*: CATO agr. 99 si voles, uti -ae sint *fici aridae eqs.* 116 -a servabitur *lens* (VARRO rust. 1, 41, 2. 2, 5, 15 pabulum. *al.*). VARRO rust. 1, 59, 3 *mala* (COLVM. 12, 42, 1. SVET. Tib. 68, 1 recens et -um. *cf.* COLVM. 12, 10, 4 *pira* [*postea*: sine vitio aut vermiculo]. 12, 47, 2 cydonea [*postea*: sine macula]). COLVM. 1, 6, 17 *granum* (*opp.* vitiatum. 2, 9, 13. *cf.* COD. Theod. 14, 15, 1 frumenti -i adque intemerati). 12, 20, 7 *vinum*. 12, 39, 3 uvam ([*opp.* corrupta]. arb. 2, 2 -ae et incorruptae). *al.* *de carne*: HOR. sat. 2, 2, 92 *aprum* (*opp.* vitiatum). MACR. Sat. 7, 16, 16 carne (*antea*: putruerunt apri). COD. Theod. 7, 4, 2 porcina. Ⓑ *fere i. q. purus, merus*: CELS. 3, 24, 4 *vinum* -um, austerum. COLVM. 3, 10, 3 terrae -o atque inlibato suco. ACT. lud. saec. Sept. Sev. 3, 82 aquam. *al.*

β *incorporalium*: (I) *in universum*: CIC. Sull. 49 inviolata ... amicitia, -o officio (APVL. met. 2, 3, 5). 89 -a fortuna (SVLP. VICT. rhet. 20 p. 329, 3 -ae atque florentis). or. frg. D II 2 amicitiis (*cf.* FIRM. math. 4, 19, 17 -a et incorrupta amicitiae necessitudo). CAES. Cic. Att. 10, 8^{b}, 1 re ... -a (*opp.* proclinata. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 30 p. 17, 1 -is opibus). CIRIS 311 cum spes -a maneret (LIV. 4, 24, 2. *al.*). LIV. 24, 29, 12 foedere (*al.*). TAC. hist. 2, 4, 4 quies. CYPR. ad Donat. 15 p. 16, 1 honore -o *animae*. *al.*

(II) *de doctrinis, documentis sim. non fucatis, non spuriis, veris sim.*: CIC. de orat. 2, 188 tam -ae sententiae, tam verae, ... tam sine pigmentis fucoque (GELL. 11, 13, 10 -a et sincera). part. 132 *scriptum*. TERT. carn. 8 l. 2 -i et incorrupti euangelii (adv. Marc. 4, 3 p. 428, 9 [*postea*: veritatem ... interpolaverunt]. 4, 5 p. 431, 18 *opp.* adulterata. *cf.* praescr. 17 l. 2 scripturas [SALV. gub. 5, 6 plenas, inviolatas, -as]). LVCIF. Athan. 28 p. 197, 31 doctrinam *apostolorum*. RVFIN. Adamant. 4, 12 recti et -i dogmatis (*gr.* ὀρθοτάτου). AVG. bapt. 3, 14, 19 p. 208, 28 sacramentum (*opp.* perversam fidem). pecc. mer. 2, 19, 33 p. 104, 18 ad -errimam regulam veritatis *sc. scripturam sacram* (PRAEDEST. 1, 44). *al.* *neutr. pl. pro subst.*: LVCIF. non parc. 20 p. 252, 27 -a et manifesta ... dicentium.

(III) *de iuris vel obligationis statu salvo manente aut restituto* (*aliter p. 2078, 30. cf. p. 2080, 11. quaedam vergunt ad I*): SEN. dial. 1, 1, 1 manente lite -a. IVLIAN. dig. 12, 4, 7 pr. causa debiti -a (*al.*). 44, 7, 18 *obligatio* (*al.*). POMPON. dig. 10, 4, 47 pr. actionem (*al.*). VLP. dig. 26, 7, 5, 8 officium tutorum. PAVL. dig. 5, 2, 21, 2 petitionem (*al.*). GELL. 6, 18, 7 statum *captivorum* ... -um incolumemque (COD. Theod. 9, 1, 13 causae. 9, 42, 1 pr. legum. *al.*). PS. ASCON. Verr. p. 250, 29 testamentum ... -um cum voluntate mortui permanere (*opp.* solvi). *sim. saepius.* *neutr. sg. pro subst.*: PAVL. dig. 4, 4, 34, 1 -i restitutionem (sent. 1, 7, 1 -i r. est redintegrandae rei vel causae actio. *al.*).

(IV) *ap. script. gramm. et rhet. et usu inde derivato de sermone, declinatione, accentu sim.* (*aliter p. 2078, 45*): FRONTO p. 117, 16 v. d. H. (= p. 123 N.) linguae ... -o lepore. GELL. 7, 13, 11 verbis propriis atque -is (SERV. Aen. 2, 12 *opp.* corruptis. 12, 801 *opp.* anomalum. AVG. conf. 1, 18, 28 -is et rite consequentibus. doctr. christ. 4, 10, 24 minus -is). DON. Ter. Hec. 563, 3 'interdico ne velis' non est -um (Phorm. 249, 2 -um esset, si diceret: *eqs.* ADNOT. Lucan. 10, 506. *de 'casu recto'* POMP. gramm. V 182, 3. 12). DIOM. gramm. I 453, 24 (*de soloecismo*) -i sermonis corruptio (ARNOB. nat. 1, 59 *opp.* vitiosus. SERV. Aen. 1, 26 s. aut -i sint aut pathos habeant. *cf.* AVG. anim. 1, 3, 3 p. 305, 12 ad -um et solidum ... revocari *sermonem* modum). 433, 31 in -is dictionibus (*opp.* peregrinis, barbaris). SERV. auct. Aen. 8, 529 ictus non -r (*cf.* PRISC. gramm. III 511, 25 accentum). MACR. exc. gramm. V 647, 25 -a et solita declinatio (PRISC. gramm. II 456, 16). POMP.

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gramm. V 283, 27 singulas ... partes *verbi compositi* esse -as, sed connexionem non esse -am (PRISC. gramm. II 437, 10 compositionis). PRISC. gramm. II 525, 17 in compositione -as servant simplices litteras. *al.*

b *de statu non diviso, non conciso sim.*: *α de frugibus, cibis sim.*: CATO agr. 71 -um *ovum* ... devoret *bos aegrotus* (COLVM. 6, 4, 2). VARRO rust. 1, 7, 3 nuces (*cf.* APIC. 8, 397 nucleos [*opp.* concisos]). SEN. epist. 72, 8 quicquid excepit *canis*, protinus -um devorat (*cf.* COLVM. 8, 17, 11 -os *cibos* hauriunt. *v. et l. 6*). 84, 6 quaecumque hausimus, non patiamur -a esse *sc. digerendo* (*antea*: solida innatant, *postea*: digeriem. *cf.* SCRIB. LARG. 138 ut sumuntur, ita -i deiciuntur *globuli*). COLVM. 8, 6, 1 salibus (*opp.* trito. 12, 50, 2. 12, 52, 10 MARCELL. med. 1, 17). 12, 9, 1 faseoli. 12, 52, 13 olearii baccam -am prelo non subiciunt (12, 54, 1). PS. GARG. MART. p. 210, 8 piscibus (*opp.* in frusta concisis. *cf.* SCHOL. Iuv. 4, 131 possit *rhombus* -r coqui [*opp.* conciditur]). PALLAD. 2, 9, 2 faba (*opp.* fresa. MARCELL. med. 27, 118. *al.*). 3, 25, 8 -a ... in ... vase clauduntur *poma*. PELAGON. 29 nec satis minutae ... castaneae, nec rursus -ae. MARCELL. med. 27, 35 testas. APIC. 2, 56 pipere (*al.*). 6, 9 *pullum* -um vel carptum. ANTHIM. 67 non minutatum sed -um *coriandrum*. *al.* *β alia*: LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 54 lapidibus perpetuis -is (LIV. 31, 26, 12. ITALA deut. 27, 6 *et* Ios. 8, 31 [Lugd.], *ubi gr.* ὁλοκλήρους, *Vulg.* informibus et impolitis. ISID. orig. 16, 4, 10 *opp.* comminutus. *cf.* SEN. benef. 4, 6, 2 -as lapidis ... moles). VERG. georg. 4, 302 per -am solvontur viscera pellem. COLVM. 7, 3, 16 -um conceptum ... extrahat vel ferro divisum. QVINT. inst. 7, 9, 4 -o verbo (*opp.* diviso. *cf.* GELL. 18, 15, 1 -as partes orationis [*opp.* divisis et mixtis]). LIB. de asse 1 de -a (*i.* -orum, *cf. l. 31*) divisione (*cf.* 4 -ae rei ... in partes divisae [7. *al.*]. 5 -ae unitates). CYPR. unit. eccl. 7 p. 215, 14 vestis (*infra*: incorrupta adque individua tunica. *cf.* ORIG. in Matth. ser. 128 p. 265, 28 *vestimentum* [*opp.* conscissum]). *γ neutr. pro subst.*: LIB. de asse 1 ab -is deriventur minutiae (*ibid.* ex -orum divisione. *cf. l. 27*). AVSON. 419, 11 p. 356, 75 P. cum teneamus duo (*sc. pater et filius*) -um (*sc. magisterium praefecti*), neuter desiderat separatum.

B *pertinet magis ad quantitatem plenam vel totam* (*cf.* -a magnitudo SEN. epist. 104, 15, quantitas SCAEV. dig. 31, 88, 8 VLP. dig. 2, 15, 8, 4; -um totum *p. 2078, 65*. LIB. de asse 5, -r totus *p. 2079, 38*, -r et totus *e. g. 2079, 39*. TERT. resurr. 12 p. 40, 28 virg. vel. 8, 4, -r et plenus *e. g. l. 43. 46. p. 2078, 40*. MART. CAP. 9, 933 PS. ORIG. hom. in Matth. 1, 1 p. 240, 22 PAP. Tjäder 2, 30): **1** *rerum*: **a** *de ambitu, amplitudine, modo, gradu, vi sim.*: *α corporaliter*: ① *opes, pecunia sim.*: PLAVT. Truc. 245 de thesauris -is (725 -um et plenum. QVEROL. p. 55, 1 R. -um atque inlibatum). LABER. mim. 49 de -o patrimonio meo memordi nummum centum milia (SVET. Iul. 42, 3. *al.*). CIC. S. Rosc. 52 partem (PAPIN. dig. 31, 77, 27 VLP. dig. 17, 2, 63, 5. HIL. myst. 2, 7, 1 -a et plena. *cf.* VLP. dig. 14, 4, 5, 19 portionem [*al.*]). 147 praedam (IVST. 12, 11, 1 EVTR. 9, 21). Verr. II 3, 40 fructus (Sull. 88 [*in imag.*]. PAPIN. dig. 7, 4, 2 pr. *al. cf.* COD. Iust. 3, 33, 2 [*a. 205*] usu fructu [*al.*]). Manil. 21 vectigalibus. HOR. sat. 2, 2, 113 opibus (*opp.* accisis. *al.*). LIV. 31, 33, 4 frumentum. SEN. dial. 2, 6, 5 -um incolumemque ... censum. IVLIAN. dig. 14, 2, 6 onus *navis* -um pertulit. GAIVS epit. 2, 4, 3 hereditatem aut -am aut pro parte restituat (INTERPR. Paul. sent. 4, 1, 13 *syn.* omnis. 4, 3, 2 *syn.* totam. *al.*). SCAEV. dig. 32, 102, 2 omnia -a (VVLG. lev. 6, 5). COD. Theod. 11, 20, 5 pr. canonem ex parte vel -um. COD. Iust. 4, 44, 12 (*a. 294*) pretium. 6, 50, 19 -a (*i.* -orum) legatorum solutione. ② *fundus, regnum sim.* (*contextu ignoto* NAEV. carm. frg. 39 insulam -am urit): LIV. 38, 59, 1 regnum (TAC. ann. 12, 20, 2 de populis r. que -is). SCAEV. dig. 35, 2, 23 fundus (*al. cf.* PAPIN. dig. 21, 2, 64, 1 modo terrae -o). IVL. VAL. 1, 9 p. 20, 10 orbis -i dominum ([*cf. p. 16, 18* omni]. VEG. mil. 2, 17 p. 52, 12). FIRM. err. 29, 2 civitatibus (*ibid. iterum.* AVG. civ. 3, 20 p. 131, 20 D. SALV. gub. 7, 79 [*cf. 7, 83* totius rei publicae]). RVFIN. hist. 3, 37, 3 populos (*cf. l. 58*). COD. Theod. 12, 12, 9 pr. -a dioecesis in commune (*opp.* singulae ... provinciae). EPIST. Austras. 7 p. 119, 25 tota Italia, -a Africa. ③ *varia*: CATO agr. 14, 4 tegula. MELA 1, 53 sinit *sol* ... -um *Nilum* et ut est plenissimus surgere (2, 79 se ... per medium *Lemannum lacum* -r agens quantus venit egreditur *Rhodanus* [*antea*: tenet impetum]. TAC. hist. 5, 6, 2 lacum -r perfluit *Iordanes*). FRONTO p. 192, 5 v. d. H. carmine secundo -o. ITALA exod. 25, 36 (Wirc.) -⟨grum tor⟩natum (*gr.* ὅλη, *Lugd.* totum, *Vulg.* universa). LVCIF. Athan. 1, 8 p. 78, 25 pondera -a et mensuras iustas (NOVELL. Valent. 16 pr. *al. cf.* PS. ASCON. Verr. p. 253, 18 mensuris [RVFIN. apol. Orig. praef. 25]). AVG. enchir. 22, 85 integratur quod nondum erat -um. MARCELL. med. 22, 37 trochiscos (*opp.* dimidios). CASSIOD. in psalm. 146, 7 -a lyra dici non potest, cui aliqua chorda subtrahitur. COD. Iust. 8, 11, 20 (*a. 439*) angiportus -os vel partes. *per enallagen*: TERT. resurr. 57 p. 116, 15 resurrectionem (*infra*: -es deus suscitat).

β incorporaliter: ① *in universum*: CIC. inv. 2, 169 incolumitas est salutis rata atque -a conservatio. PLANC. Cic. fam. 10, 8, 7 -errimorum et maximorum periculorum. SALL. Iug. 110, 4 gratia (LIV. 40, 29, 11 FRONTO p. 84, 25 v. d. H. [= p. 90 N.]. *al.*). SEN. benef. 2, 4, 3 beneficia ... inlibata, ... -a ..., sine ulla ... deductione. epist. 85, 8 unum vitium -um (*opp.* leviora quidem, sed omnia). PETRON. 140, 6 simulationem. SVET. Iul. 56, 4 parum diligenter parumque -a veritate (CYPR. epist. 69, 16 p. 765, 19. COD. Theod. 13, 11, 13 mera fide et -a v.). VLP. dig. 2, 11, 9, 1 poenam (*cf.* HESYCH. in lev. 25, 50 p. 1136^{B} poenitentiam. 26, 18 p. 1148^{A} vindictam). GELL. 2, 7, 21 propositio (*sc. syllogismus. cf.* MART. CAP. 4, 406 ratiocinatio. BOETH. in top. Cic. 5 p. 365, 16 syllogismus). TERT. orat. 18 p. 191, 16 oratio (IVL. VICT. rhet. 1 p. 373, 29). IREN. 4, 41, 4 (= 4, 58, 2 H.) -um ... opus exprobrationis ... praebebimus (MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 4 p. 413/4 -um o. ... perfecisse [*gr.* τὸ πᾶν]. *cf.* FIRM. err. 12, 4 ut -um facinus impleret). MAR. VICTORIN. defin. p. 20, 13 definitio non plena, non -a (*al.*). VVLG. act. 3, 16 sanitatem (*gr.* ὁλοκληρίαν). CASSIAN. conl. 19, 9, 1 non -a ... perfectio, sed pars perfectionis. CONC.^{S} II 3, 2 p. 114, 2 adunatio (*gr. II 1, 2 p. 110, 5* τέλεια ἕνωσις). p. 124, 4 -iorem ... probationem (*gr. II 1, 2 p. 117, 40* τελειοτέραν). COD. Iust. 3, 11, 3 (*a. 318*) sive pars sive -a dilatio. *transit in notionem q. e. diligens, accuratus, subtilis* (*gr. resp.* ἀκριβής): PLIN. epist. 10, 110, 2 cognitionem (*cf.* FIRM. math. 2, 30, 15 scientiam [7, 1, 3]. EPIST. imp. de Asia [Bruns, fontes^{7} p. 270] I 19 rerum omnium -am notitiam). LACT. opif. 15, 6 erit nobis ... -a disputatio (*cf.* TRACT. Pelag. 3 p. 62 consideratione. CONC.^{S} I 3 Rustic. p. 51, 33 inquisitio [*al.*]. I 4 p. 46, 10 -errimam discussionem perscrutationemque [*I 5 p. 353, 46* diligens]). FIRM. math. 1, 8, 6 -a magisterii institutione (*cf.* COD. Theod. 11, 30, 11 pr. instructio [*al.*]). COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 229 rationem. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 135, 12 per -errimae translationis sinceritatem. *al.* *ap. philos. fere i. q. absolutus*: SEN. epist. 98, 3 bonum illud -um (AVG. enchir. 4, 13 bonum omni malo carens -um b. est. *cf.* SEN. epist. 124, 7). BOETH. herm. pr. 1, 2 p. 51, 25 nomina (*Aristot. p. 16 a 30* ἀόριστος). in Porph. comm. pr. 1, 17 p. 52, 9 species (1, 23 p. 69, 22 -ior). comm. sec. 4, 16 p. 280, 2 -um atque absolutum proprium. *al.*

② *de potestate sim. plena, non impedita, libera* (*saepius iuxta* liber *sim.; cf. p. 2076, 60 et 2071, 64*): CIC. Phil. 7, 26 erit -a potestas nobis deliberandi (*cf.* 2, 8 iudicandi. SEN. dial. 7, 4, 3 salva et -a p. COD. Theod. 4, 12, 3 -am ... nec imminutam. 16, 2, 27 pr. libera ... voluntas ..., -a ... p. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 63, 20 -errimam [*gr. I 1, 3 p. 37, 16* ὁλοτελῆ]). div. 2, 150 nulla adhibita sua auctoritate iudicium audientium relinquere -um ac liberum (TAC. hist. 1, 16, 2 adoptandi. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 5, 2 p. 1361^{A} non -um. AVELL. p. 11, 23 -o et libero i. damnaverant). SEN. dial. 10, 5, 3 -ae semper libertatis et solidae (*opp.* semiliber. INTERPR. cod. Theod. 4, 7, 1 -a et plena. BOETH. cons. 5, 4, 9 W. -a atque absoluta. *cf. infra*). benef. 5, 16, 6 ius -um libertatemque ... reddiderat (POMPON. dig. 8, 6, 19 pr. nihil iuris amitto ..., sed manet mihi i. -um. PAVL. dig. 20, 4, 1, 6 totum i. ... -um relinquitur. *saepe*). TAC. hist. 1, 29, 1 auctoritas (PANEG. 10, 10, 4 AMM. 25, 3, 22).

③ *ap. script. gramm. de vocibus, metris sim.* (*aliter p. 2076, 71*): QVINT. inst. 1, 5, 46 pro nomine -o positum ... deminutum 'peculiolum' (*cf.* SCHOL. Verg. Bern. ecl. 1, 12 'capellas' deminutive, 'capras' -o *sc. nomine* dicimus). 1, 5, 68 ex duobus Latinis -is ut 'superfui' (*sim. per ellips. subst. ibid.* ex -o et corrupto. PROB. inst. gramm. IV 53, 26 -um vel -a sunt, quae *eqs. et saepe. cf. l. 48*). VEL. gramm. VII 65, 11 'per' ... praepositio omnibus -a praeponitur, nisi cum *eqs.* (PROB. inst. gramm. IV 150, 15. *al. cf.* 146, 16 -os sonos *praepositionum* [*al.*]). GELL. 4, 17, 7 metrum (*cf.* PORPH. Hor. epod. 1, 1/2 praecisos versibus -is subiectos [DIOM. gramm. I 485, 29 legitimis et -is. 499, 2]. MAR. VICTORIN. gramm. VI 81, 4 alia -a *genera metrorum*, alia clauda. 81, 7 rectum et -um iambicum. 136, 9 -r trimeter). 5, 12, 5 id plenum atque -um est 'Iovispater' (*cf.* DON. Ter. Phorm. 373, 2 B 'ain': ... -um 'aisne'. MACR. gramm. V 640, 34 -um 'potesse'). DON. Ter. Phorm. 904 sensus(Ad. 606). CHAR. gramm. p. 188, 6 B. (*ex Cominiano*) ad -am formam *genetivi* (*cf.* p. 241, 13 figuram [*postea*: imminuunt]). DIOM. gramm. I 498, 31 -a et plenissima dictione (PRISC. gramm. III 511, 29. *al. cf.* SERV. gramm. IV 438, 10 elocutio [*al.*]). PRISC. gramm. III 102, 16 significatio. *al.* *nota*: QVINT. inst. 8, 3, 82 brevitas -a *i. omnia exprimens.*

γ neutr. pro subst.: *sing.*: MIN. FEL. 4, 4 de toto -o (t. et -o P^{2}) mihi cum Octavio res est. PS. FAVST. REI. symb. 2 pars pro -o (*opp.* pro parte totum). COD. Iust. 4, 2, 12 (*a. 294*) si ... mutuam sumpsisti pecuniam ... et post -um (*var. l.* eam post -am) solvisti (*cf.* 5, 18, 8 [*a. 294*] qui non reddiderit -um). *plur.*: CONSVLT. Zacch. 1, 2 exiguis manus dare, ut -a subruatis (*antea*: parte destruere). BOETH. cons. 3, 10, 5 W. ab -is absolutisque (*opp.* ab deminutis inconsummatisque). 3, 10, 9 omnia ... perfecta minus -is priora esse.

b *de tempore*: *α generatim*: CIC. Sest. 12 aestatem -am (Att. 12, 41, 4 -am restare). prov. 17 annus est -r vobis expectandus (Mil. 24. *ibid. iterum* plenum atque -um. LIV. 27, 7, 6 MOD. dig. 33, 1, 1, 5 VEG. mil. 4, 39 p. 156, 14. VITAE patr. 5, 5, 34 [*gr. Nau 1908 p. 272 n. 186* ἐπὶ ἐνιαυτόν *tantum*]. *al.*). HOR. carm. 4, 5, 38 die (LIV. 45, 36, 2 -o sibi d. ad causam ... orandam opus esse. 45, 37, 6 COLVM. 3, 6, 4 GELL. 3, 10, 6 PANEG. 4, 19, 1 AMM. 20, 6, 3. VITAE patr. 5, 4, 26 d. -a aquam non bibebat [*gr. Cot. p. 534^{A}* μίαν]. *cf.* CELS. 3, 3, 1 biduum [AMM. 18, 6, 22]). IVLIAN. dig. 8, 2, 32, 1 -o statuto tempore (POMPON. dig. 45, 1, 15. *al.*). ITALA lev. 23, 15 (Aug. loc. hept. 3, 57 p. 580, 24) septem septimanas -as ([*gr.* ὁλοκλήρους, *Vulg.* plenas]. PEREGR. Aeth. 28, 3. VITAE patr. 3, 195 p. 802^{C} s. ... -a [*gr. Cot.*

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 543^B *τὴν ἑβδομάδα tantum. 6, 3, 2* una]. BENED. reg. 18, 25). PORPH. Hor. carm. 2, 17, 7 vitam (*cf.* FIRM. math. 5, 3, 34 -um vitae spatium). PALLAD. 12, 22, 2 una nocte -a (AMM. 21, 12, 12). *al.*
β speciatim aetas -a *sc. pubes, iusta* (*cf. etiam* CIC. Cluent. 154 sibi ad honores petendos ae. -am restitui oportere. *v. et l. 45. p. 2074, 30*): INTERPR. cod. Theod. 2, 16, 2 plena et -a ae. (*antea*: in annis minoribus). 4, 22, 1 legitimas ... et -a ae. personas. COD. Iust. 6, 61, 8, 1 filium familias -ae ae.

c *de numero*: *α i. q. totus, plenus*: CIC. fam. 3, 3, 2 -um militum numerum fuisse (TREB. trig. tyr. 31, 11. 33, 7 FIRM. math. 2, 25, 2. *al.*). PAVL. sent. 3, 6, 20 grege -o manente (VEG. mulom. 3 praef. 5. *cf.* 4, 3, 5 aut -is armentis aut omnibus domitis afferunt *morbi* interitum). LAMPR. Alex. 52, 3 legiones (*inde* EVTR. 8, 23 HIER. chron. a. Abr. 2239). EVTR. 6, 20, 4 peditum non -a xxx milia.
β i. q. omnis (*ambigua sub α afferre malui, e. g. l. 12*): APVL. apol. 84 -as epistulas matris ... adservavit. FIRM. math. 6, 22, 1 -as mixturarum efficacias intimemus. 8, 3, 5 formas -as ordinationis. RVFIN. hist. 10, 15 p. 981, 13 -is interrogationibus et responsionibus. COD. Iust. 1, 27, 2, 4^a quando -ae Africanae servabantur sub Romano imperio provinciae (1, 27, 2, 4^b. 1, 27, 2, 7. *cf. 1, 27, 1, 7* omnes ... provincias *Africanas*).

2 *animantium*: **a** *proprie et in imag.*: HOR. carm. 2, 17, 8 nec superstes -r. VAL. FL. 2, 58 Titan -r in fluctus ... decidit (*de sole ut*: AVIEN. Arat. 1270 -r Oceani cum se Centaurus in undas iecerit. 1565). IVV. 10, 288 cecidit ... Cethegus -r et iacuit Catilina cadavere toto. AVIEN. Arat. 1292 hoc *tauro* una *aries* caelum subit -r (*gr. 714 πανσυδίῃ*). PELAG. in Rom. 6, 6 non ex parte, sed -r est cruci fixus *Christus*. PS. AVG. serm. ed. Mai 188, 2 puer (*opp.* mediatus). CASSIOD. in psalm. 134, 15 deus *paganorum* ... non exaudit -r (*opp.* imminutus). THEOD. MOPS. in psalm. 15, 9 p. 98, 14 -um hominem et a parte animae et a parte carnis (15, 10 p. 99, 2 [*gr. utrobique τὸ ὅλον*]. PS. PRIMAS. in Rom. p. 423^A [*Pelag.* toto]). *de deo Christianorum sim.*: TERT. apol. 16, 7 -um et totum deum (AVG. anim. 3, 3, 3 in epist. Ioh. 8, 14 *bis*. PS. PHOEBAD. fid. 4 p. 40^B -um, sanctum, totum. *al.*). HIER. epist. 17, 2, 2 (*de trinitate*) veras, -as perfectasque personas. PRVD. apoth. 270 generavit ... -r -um (*sc. deus Christum ut*: PS. PHOEBAD. fid. praef. p. 32^C totum de toto, -um de -o). AVG. serm. 117, 2, 3 verbum (245, 4, 4). **b** *translate*: GELL. 12, 1, 5 sine eam *mulierem* totam -am matrem esse. TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 324, 18 qua *vita* toti et -i fruimur. TRACT. Pelag. 2, 3 p. 18 -os *non* esse Christianos, qui quaedam bona faciunt, quaedam vero operantur mala. EVSTATH. Basil. hex. 3, 1, 8 ut ... penitus mihi vos -os praebeatis (*gr. ὅλον ... σεαυτόν*).

III ***structurae*** (*ad I et II*): **A** *gen.* (*fere limit., nisi interdum vim separat. accipias, e. g. l. 49; cf. etiam p. 2080, 41*): ENN. scaen. 414 deos aevi -os (VERG. Aen. 2, 638. 9, 253 OV. met. 9, 441 STAT. silv. 2, 6, 46. 5, 2, 63 AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 19, 1 HEGES. 5, 22, 1 p. 351, 5 ENNOD. opusc. 3, 183 p. 378, 21. *cf.* STAT. Theb. 1, 415 annorum). HOR. carm. 1, 22, 1 vitae. sat. 2, 3, 65 mentis. 2, 3, 220 animi. VAL. FL. 2, 374 urbis. SYMM. epist. 1, 101, 2 fati (*v. app. crit.*). AMBR. epist. 2, 20 nuptiarum. PRVD. perist. 2, 226 per artus debiles, intus decoris -i. PAVL. NOL. carm. 33, 51 muneris. PASS. Petr. 9 (*Petrus ad comites*) si caritas vestra in me vera est et viscera -a in me pietatis ostenditis *eqs.* GLOSS. IV 94, 35 (= 98, 45) sanguinis (*var. l.* sanguine, *cf. sub. C*). **B** *dat.*: CIL XI 6146, 13 filis -a *mater*. **C** *abl. limit.* (*separat. fort. l. 58. contextu ignoto* SALL. hist. frg. 2, 33 copiis -a): CIC. fam. 13, 4, 3 omnibus rebus -os incolumisque. SALL. or. Cottae 5 fama et fortunis (CASSIOD. var. 6, 10, 2). ELEG. in Maecen. 2, 5 aevo (*cf.* CE 1522, 13 -r iuventa, inviolatus artus). PROP. 4, 5, 59 rugis -r annus. SEN. epist. 66, 25 -um omnibus membris et inlaesum (SEDVL. op. pasch. 1, 21). MART. 6, 28, 6 castus moribus, -r pudore. SVET. Aug. 19, 1 neque aetate neque corpore (APVL. apol. 43 c. decorus atque -r. PRISC. rhet. 7, 23 p. 557, 8 [*gr. ἐρρωμένοι τὰ σώματα*]. *al.*). TERT. orat. 28 p. 199, 1 innocentia. IVST. 27, 3, 2 viribus. PS. AVR. VICT. epit. 45, 8 sensu -r exspiravit (PS. ASCON. Verr. p. 210, 23 s. universis [*v. app. crit.*]). AVSON. 319, 62 p. 24 P. MACR. Sat. 1, 1, 4 castitate (CIL V 8722, 3). VITA Fulg. 7 p. 43 L. CE 667, 1 -r adque pius vita. *cf. l. 53.*
D *acc. graec.*: STAT. Theb. 4, 94 artus (AVIEN. Arat. 485 CIL V 6250, 3). 8, 487 malasque comamque. AVIEN. carm. ad Nort. (= CE 1530 A) 5 aevum. **E** *ab*: TER. Hec. 145 ut virgo ab se -a ... siet (*a persona ut*: CIC. Verr. II 5, 16 ab isto *Verre*. LIV. frg. 22 l. 51 adhuc ab hoste). CIC. inv. 2, 24 animus a talibus factis vacuus et -r. Verr. I 14 liberos coniugesque ... -as ab ... petulantia *Verris*. fam. 13, 50, 2 ab omni ... incommodo, detrimento, molestia sincerum -umque. CAES. Gall. 3, 26, 2 ab labore. SALL. hist. frg. 1, 86 a populi suffragiis. LIV. 6, 3, 10 inviolatum -umque ab omni clade belli (9, 41, 8). 37, 54, 22 ingenium sincerum -umque a (*om. B*) contagione accolarum (TERT. pudic. 13 p. 246, 9). 38, 14, 6 -os (*om. B*) a populatione agros. 45, 37, 8 -ioris iudicii a favore et odio. SEN. dial. 3, 18, 3 a ... vitiis (SVLP. SEV. Mart. 2, 6 CIL VI 1756 B, 2. *cf. l. 81*). TAC. ann. 6, 34, 3 -os ... a Parthico dominatu. 15, 52, 2 a coniuratione. GELL. 3, 5, 1 a stupro. TERT. apol. 11, 12 a crimine aut vitio (AMBR. Iac. 2, 4, 14). pudic. 13 p. 245, 5 ab *incestu et blasphemia*. HIL. in psalm. 61, 4 p. 211, 20 vitam -am ... ab ... contradicentium ... obtrectatione. AVG. civ. 20, 26 p. 474, 7 D. ab omni sorde ac labe (SVLP. SEV. epist. 2, 8). in euang. Ioh. 98, 8 l. 23 sapientes quidem in bono, -os autem a malo. CHROMAT. in Matth. 4, 2, 3 totum hominem -um a peccato incorruptumque. EPIST. pontif. Thiel Hil. 1, 2 a damnatione ... viri innocentem me -umque servavi (*gr. ἀπὸ τῆς καταδίκης ... ἀθῷον ... καὶ ἀκέραιον*).
F *ad* (*cf. p. 2072, 31. 2074, 24*): CIC. fam. 1, 9, 18 neque desipiente populo nec -a re mihi ad consulendum (*sim. c. gerund.*: VARRO rust. 2, 5, 7 ad fructos ferendos -ae *pecudes*). CAES. civ. 1, 85, 2 ut quam -errima essent ad pacem omnia. MACR. Sat. 5, 1, 19 ad omnium mores -a *eloquentia*. BOETH. herm. sec. 2, 6 p. 134, 19 diversum et non ad oppositionem -um.

IV ***locut.*** *plus minus* ***adverbiales***: **A** *ad indicandam restitutionem in statum pristinum* (*cf. p. 2076, 60*): 1 in -um (GLOSS. II 83, 12 *εἰς ἀκέραιον* [286, 46]. 323, 45 *εἰς ὁλόκληρον*):
a restituere in -um: *res*: TER. Phorm. 451 quod te absente ... filius egit, restitui in -um aequom esse. S. C. de Asclep. (CIL I² 588) 5 *facta iudicia* (*gr. εἰς ἀκέ⟨ρ⟩αι⟨ον⟩*). CIC. Flacc. 79 *praedia*. LIV. 31, 32, 2 praecipitata raptim consilia neque revocari neque in -um restitui possint. SEN. epist. 66, 53 in -um restituit, quidquid erraverat. IAVOL. dig. 38, 2, 35 usus fructus (*antea*: in causam pristinam). CALL. dig. 42, 1, 33 causam (49, 14, 3, 9. *cf.* VLP. dig. 4, 6, 1, 1 actionem). LAMPR. Comm. 6, 4 velut. IVST. 31, 1, 3. AMM. 20, 3, 1 in -um restitutum *solem antea deficientem. al.* *personas*: CIC. Verr. II 5, 12 ut damnati in -um restituantur (CAES. civ. 3, 1, 4 AFRIC. dig. 37, 1, 13. *al. cf.* CIC. Phil. 2, 56 condemnatum [*al.*]. GAIVS inst. 4, 57 reus [*al.*]). Cluent. 98 BELL. Alex. 70, 5 SEN. dial. 6, 22, 3 benef. 3, 14, 2 epist. 48, 10 PETRON. 140, 12 SVET. Iul. 16, 2. VVLG. Iob 12, 23 subversas *gentes*. AVELL. p. 118, 6 (*iuxta* purgari). *persaepe ap. iurisconsultos.* **b** restitutio in -um: PAPIN. dig. 46, 3, 95, 3 intra tempora in -um restitutionis. CALL. dig. 48, 19, 27 pr. TRYPH. dig. 4, 4, 37 pr. VLP. dig. 3, 1, 1, 10 de in -um r. 4, 4, 16 pr. citra in -um r. PAVL. dig. 4, 4, 36 per in -um r. SCHOL. Sinait. 13, 35. *saepe ap. iurisconsultos.*
c *alia*: PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 8 transactum est neque iam revocari in -um potest (AVG. civ. 22, 20 p. 600, 8 D. mortuorum natura corporum. *al.*). FRONTO p. 83, 13 v. d. H. (= p. 88 N.) redigi. VOPISC. Aurelian. 17, 5 reddidit (Car. 2, 6 LAMPR. Alex. 7, 2). HIER. in psalm. 2 p. 8, 15 nequaquam in -um conpingi potest *testa fracta*. LEO M. epist. 114, 1 Conc.^S II 4 p. 70, 25 redisse (*gr. II 1, 2 p. 61, 34 εἰς τὸ ὑγιές*. INTERPR. Paul. sent. 1, 7, 3).

2 ad -um (*c. gen. l. 41*): TER. Haut. 1010 redeat ad -um *oratio* (EVGRAPH.: ad narrationem rediit. SCHOL. p. 125, 25: ad perfectum). EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000) 1, 4 ad -um prisci honoris r⟨eduxit⟩ (2, 5).

B *ad indicandam actionis resumptionem fere pro denuo, rursus sim.*: 1 de -o (*cf.* SYNON. Cic. p. 429, 2 iterum. rursus. denuo. ... de -o): TER. Andr. 26 faciet de -o comoedias ([DON.: utrum denuo an ex -is Graecis?]. S. C. de Asclep. [CIL I² 588] 5 utei ... de -o iudicium ... fiat [*gr. ἐξ ἀκεραίου*]. CIC. Cluent. 28. LIV. 22, 9, 9 non rite factum de -o ... faciundum. *al.*). Haut. 674 ineunda *ratio* (LIV. 9, 8, 6. *cf.* CIC. Brut. 201 ordiens. BELL. Hisp. 35, 4 coeperunt [LIV. 21, 25, 11. 45, 36, 10]. LIV. 21, 58, 7 initium fuit). Phorm. 174. Ad. 153 ecce ... de -o! PACVV. trag. 92 oriuntur (*cf. l. 61 et* CIC. Verr. II 2, 139 creari. Brut. 208 nasci. LIV. 21, 8, 2 coortum. SEN. nat. 3, 29, 5 generentur). CIC. Cluent. 167 datum. 177 habetur de -o quaestio. Phil. 5, 10 easdem leges de -o ... ferri. Att. 13, 27, 1. 13, 51, 2 fam. 12, 30, 2. SALL. Iug. 62, 9 bellum sumit. LIV. 1, 36, 2. 22, 14, 1 prope (PANEG. 4, 38, 4). 23, 20, 9 consulendum (27, 9, 11 SEN. benef. 4, 35, 2). 24, 42, 6 temptandum (42, 62, 15). *al.* SEN. contr. 1, 3, 3. SEN. epist. 10, 4 suscipe. COLVM. 2, 17, 3. *et saepe.* *per abundantiam*: LIV. 1, 19, 1 urbem novam, conditam ... armis, iure eam ... de -o condere parat (5, 5, 6 rursus novus de -o ... exsudetur labor. 22, 5, 7. 24, 16, 2. 30, 34, 12 novum de -o proelium ortum est. COD. Theod. 7, 17, 1 pr. *cf. l. 64. 65*). 3, 9, 10 de -o ... redigi (*cf.* 5, 17, 3 repeterentur. 8, 2, 2 reconcilietur. COLVM. 4, 32, 4 refodi. FLOR. epit. 3, 5, 14 *revivescit*. VEG. mil. 2, 16 reparata). 10, 29, 1 novam de -o ... instaurare pugnam (37, 19, 5 novum ... bellum. VAL. MAX. 8, 1 absol. 4).

2 ab -o: CATO or. frg. 1, 7 omnia ab -o paranda erant. CIC. Verr. II 1, 147 columnam efficere ab -o novam. VERG. ecl. 4, 5 nascitur (SERV.: vel denuo vel ab initio). LIV. 43, 16, 7.

3 ex -o (*cf.* SYNON. Cic. p. 429, 31 instaurat. innovat. renovat. ... iterat. repetit. redintegrat. ex -o facit): SEN. nat. 3, 30, 8 ex -o ... generabitur. QVINT. inst. 10, 3, 18 fabricandum (SVET. Aug. 16, 1). PLIN. epist. 10, 56, 4 ius ... ex -o agendi (VENVL. dig. 46, 8, 8 pr. *al.*). SVET. Aug. 34, 1 sanxit *leges* (*opp.* retractavit). IVLIAN. dig. 47, 12, 6 *actionem* dari (GAIVS dig. 40, 12, 25, 1. *al.*). VLP. dig. 17, 2, 58, 3 ex -o ... inchoatam. 28, 1, 21, 1 facienda (42, 5, 8, 1. *cf. l. 70*). 46, 7, 3, 3 cavendum (*al.*). 49, 14, 7 cognosci (INTERPR. cod. Theod. 11, 37, 1. *al.*). EPIST. Alex. l. 282 H. accenduntur *ignes*. IVST. 2, 15, 1 *urbem* condere moliuntur (18, 3, 19). 12, 3, 4 velut ex -o (COD. Iust. 3, 8, 4 [*a. 336*]. *al.*). HIER. epist. 54, 18, 3 eadem ex -o scribere. *et passim.* *per abundantiam*: QVINT. inst. 10, 1, 20 perlectus liber ... ex -o resumendus (*cf.* TAC. hist. 3, 59, 1 renatum. PLIN. epist. 7, 9, 6 recalescere. PAVL. dig. 48, 2, 3, 1 repetendi. IVST. 20, 5, 6 restaurat. CIL III 12119, 4 restituit. *al.*). PLIN. epist. 3, 9, 35 rursus ... ex -o (ARNOB. nat. 7, 39. *cf.* VLP. dig. 39, 2, 15 pr. iterum ... ex -o). LACT. mort. pers. 33, 2 nova ex -o cura.

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

C *ad indicandum modum (statum, gradum) plenum* (*cf. p. 2077, 35*): 1 ex -o (Gloss. II 303, 56 ἐξ ὁλοκλήρου [*cf.* 303, 57]): *iuxta adi.*: Colvm. 9, 13, 8 cibus ex -o recens. Avell. p. 428, 7 non ex -o omnes *gentes.* *iuxta verb.* (*saepius ad determinandum ipsum obi. aut subi., e. g. l. 15. 19. 20*): Veg. mulom. 1, 22, 11 non ex -o hordeum consequantur, sed a bilibribus incipiant (Cod. Theod. 12, 6, 28). Ps. Ambr. act. Seb. 56 si ex -o ... caerimonias abiceres. 57 separavero. Pelag. in Rom. 7, 2 ad Christum ... transeamus. in II Cor. 1, 14 cognoscetis (*opp.* ex parte *ut*: Macr. Sat. 6, 2, 1 vel ex -o vel ex p. Cod. Theod. 11, 28, 15 Novell. Marc. 5, 2). Rvfin. hist. 3, 23, 11 perditioni se tradens (*gr.* ἅπαξ). 4, 30, 3 (*gr.* παντελῶς). 6, 38 Paulum ex -o respuunt (*gr.* τέλεον). Marcell. med. 25, 20 radices ex -o tritae. Vindic. med. 14 membra ex -o conformata. Cod. Theod. 5, 13, 35 conferebant expensas. 9, 42, 16 solvi *canonem.* Interpr. cod. Theod. 4, 8, 5 amittat *spem.* Marcell. chron. II p. 90, 470 prophetam ex -o ad verbum commentatus est. Praedest. 3 prol. p. 628^{A} ex -o defendenda defendite, ex -o damnanda damnate. Sidon. epist. 8, 6, 17 neque ... ex -o flecti ... ad hoc possum, ut *eqs.* Cod. Iust. 6, 56, 4, 3 (*a. 380*) ad matrem solacia ex -o revertantur. Lex Burg. lib. const. 55, 5 barbarus ex -o cum mancipiis ... perceperit *agrum.* Lex Visig. 5, 7, 2 manumiserit (*al.*). Bened. reg. 48, 15 legant *codices.* Ps. Matth. euang. 12, 4 purgatam. *al.*

2 in -um: Scaev. dig. 45, 1, 122 pr. cum in -um summam ... optulerit. Pavl. dig. 42, 1, 25 in -um teneri. Interpr. cod. Theod. 8, 18, 10 in portionibus *mortuorum emancipatorum* ... in -um filii ... succedant (*antea*: in totam ... portionem). Conc. Aspas. a. 551 p. 113, 12 cum ... aliqua per incuriam ... non in -um servata constiterint. Cod. Iust. 8, 12, 1, 1 (*a. 485/6?*) non in -um promissa quantitate ... erogata. Pap. Tjäder 22, 11 in -um fundi (*cf. l. 38*).

3 in -o: Ps. Orig. in Iob praef. nec ante pro infirmo ... ordinant *medici* curam, quam in -o eius agnoverint causam. Compvt. Carth. 1, 1 firmarentur. 1, 4 determinare (*cf.* 2, 14 terminatum). 2, 1 defixam (2, 8). *al.* Ps. Boeth. fid. cath. 45 nec vetus ... recipere testamentum neque in -o novum. Greg. M. epist. 6, 42 p. 418, 16 domum in -o cum horto suo. 13, 46 p. 409, 13 quartam in -o portionem (*cf.* Pap. Tjäder 20, 4 omnem portiunculam meam in -o cum terris *eqs.*). Pap. Tjäder 16, 12 sex unciarum principalium in -o totius substantiae me⟨ae⟩. 22, 2 ⟨trium⟩ unciarum ... in -o fundi (*cf. l. 29*). *al.*

4 ad -um: *iuxta adi. sim.*: Rvfin. hist. 4, 5, 1 nullis ad -um monumentis (*gr.* οὐδαμῶς). Marcell. med. 6, 24 calvo ad -um capiti. Soran. p. 12, 17 sanae (Alc. Avit. hom. 7 p. 113, 13). Interpr. cod. Theod. 11, 30, 2 discussis ad -um omnibus. Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 108, 6 nihil ad -um novimus. Evgraph. Ter. Eun. 56 ad -um aequali ... ratione. *iuxta verb.* (*saepius ad determinandum ipsum obi. aut subi., e. g. l. 55. 56. 59*): Rvfin. Orig. in Rom. 3, 2 p. 930^{A} non quidem ad -um recordor ..., suspicor tamen *eqs.* Avg. trin. 15, 28, 51 reformes (Lex Visig. 4, 3, 3). Consvlt. Zacch. 3, 3 p. 101, 16 praecepta ad -um implere (Lex Visig. 9, 2, 5. *cf.* Gild. Brit. 12 chron. III p. 32, 14 necdum ad -um expleto). Macr. somn. 1, 5, 6 carens (Rvric. epist. 1, 9, 2 Alc. Avit. hom. 6 p. 111, 30). Interpr. cod. Theod. 4, 17, 3 cognoscatur (Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 105, 4. *cf.* Sidon. epist. 6, 12, 8 conicere. Interpr. Paul. sent. 2, 1, 5 scire). novell. Maior. 11 ad -um scripta non est *lex.* Cassian. conl. 19, 9, 1 adsequi puritatem. inst. praef. 4 retinere. 12, 29, 2 poterit ... morbus ad -um declinari. Ioh. Bicl. chron. II p. 213, 572 (?), 1 Constantinopolim ad -um perducti *thesauri.* Mar. Avent. chron. II p. 239, 574, 2 paene ad -um interfecti sunt. Pavl. Faust. Rei. epist. 4 p. 181, 22 pro parte an ad -um. Favst. Rei. serm. 11 p. 263, 19 interdicunt. Lex Visig. 3, 3, 5 tradatur *facultas* ad -um. 5, 4, 10 reddito ad -um pretio. *al.*

masc. pro subst.: *sing.* integer, -ī *inde ab* Hor. carm. 1, 22, 1. *plur.* integrī, -ōrum *inde a* Cic. (*cf. e. g. p. 2075, 5*).

neutr. pro subst.: *sing.* integrum, -ī *p. 2072, 82. 2074, 28. 2075, 41. 2076, 23. 68. 2077, 33. 2078, 65. cf. etiam p. 2078, 49. in locut. adverb. v. sub IV.* *plur.* integra, -ōrum *p. 2074, 30. 2075, 43. 2076, 58. 2077, 31. 2078, 69. cf. etiam p. 2078, 50.*

adv. ***integrē.** *ad formationem cf.* Char. gramm. p. 263, 1 B. (*ex Romano*) -e ut impigre. *scrib.* -ae CE 1615, 29 (*?, v. app. crit.*). -tig- Theod. Mops. in psalm. 1 praef. p. 2, 22. 4, 2 p. 21, 20. *notatur* integr CIL III 2920^{a}, 6. *comp.* -grius: Leo M. serm. 85, 2 p. 436^{B} (= Max. Tavr. serm. 72 p. 681^{A}). Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 174, 18 Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 212. *sec. gr.* ἀκριβέστερον: Conc.^{S} II 3, 3 p. 91, 12 Cassiod. Ios. antiq. 1, 286. *dub. l. 76.* *superl.* -errimē *inde a* Val. Max.; satis -e Evgraph. Ter. Haut. 617. *legitur inde a* Cic., *non in poesi* (*dub. l. 67*). [*confund. c.* impiger Avit. Brac. Lucian. epist. 1, 2 p. 192. *falso* ex -e *pro* ex -o Misc. Tir. p. 51, 23 *v. vol. V 2, 1126, 27.* *restituendum ut vid.* interius *pro* -ius Cassiod. Ios. antiq. 1, 250 (*gr.* προσωτέρω).]

i. q. modo integro (non -e *passim inde a* Tert., parum Gell. 17, 1, 1, minus Schol. Cic. Bob. p. 77, 10):

A *spectat magis ad qualitatem*: 1 *sub specie probitatis, sinceritatis sim.*: **a** *fere i. q. honeste, probe, pie, caste sim.*: Cic. Manil. 2 in ... periculis caste -eque versatus *labor oratoris* (Tac. Agr. 7, 3 ac strenue. CIL VI 1736, 10 caste ... -eque [*postea*: neque aequitati ... neque iustitiae defuerit]). Flacc. 5 (*iuxta* iure, more, vere, religiose, *opp.* impie, temere, cupide). Scaur. 37 (*iuxta* more, *opp.* improbe). fin. 1, 30 incorrupte atque -e iudicante (Avg. conf. 7, 17, 23. *cf.* Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 212 examinantibus -ius [*gr.* μετὰ δυσμενείας]. Cod. Iust. 1, 39, 2 [*a. 450*] causas ... -e disceptare atque tractare). 4, 63 cum caste et -e viverent (Amm. 26, 2, 7 splendide -eque. Canon. Turner I p. 343 l. 23 -e deo serviens vivit). Val. Max. 6, 9, 7 gessit ... se -errime atque splendidissime (Lex colleg. salut. Dian. et Antin. [CIL XIV 2112] 2, 21. Cod. Theod. 9, 1, 4 -e adque iuste. CIL V 5305, 10 ac liberaliter). Qvint. inst. 12, 1, 16 -errime provincia administrata (Svet. Vesp. 4, 3. CIL VIII 11058, 7 indust⟨r⟩ie adque -e. *cf.* Plin. epist. 7, 25, 2 procuratione ... provinciae -errime functus. Cod. Iust. 2, 7, 9 [*a. 442*] post peractam -e ac sine ulla opinionis labe administrationem). Tac. hist. 1, 48, 4 severe -eque rexit *Galliam Vinius.* 1, 52, 1 (*opp.* ambitione, iudicio). ann. 13, 46, 3 -e sancteque egit (Mar. Victorin. in Eph. 1, 4 p. 1239^{C} se. *cf.* Capitol. Pert. 3, 1 se ... tenuit). Cypr. hab. virg. 5 -e et pure ... perseveret *virgo.* *nota*: Tert. apol. 48, 13 profani ... et qui non -e ad deum *sc. sunt.* *c. adi.*: Tert. anim. 33, 7 -e morati. **b** *fere i. q. sincere, aperte, sine dissimulatione sim.*: Calp. decl. 11 p. 11, 20 dolere -e. Tert. apol. 46, 7 -e praestant *veritatem Christiani* (*opp.* adfectando). Lvcif. Athan. 2, 7 p. 160, 22 non -e loqui. Schol. Cic. Bob. p. 77, 10 minus -e ... testimonium dixi. Avell. p. 186, 18 -e glorifica *trinitatem* et eris integer (*gr.* ὑγιῶς. *cf.* Vict. Vit. 2, 99 non honorificent -e trinitatem). Conc.^{S} II 3, 3 p. 80, 32 semet ipsum diligi (*gr. II 1, 3 p. 73, 6* γνησίως *ut*: Mvtian. Chrysost. hom. 26, 5 p. 401/2 si de futuris germane et -e curam gesserimus). Iord. Rom. 55 deum ... coluit.

2 *sub specie rectitudinis, veritatis sim.*: **a** *de dicendo fere i. q. modo correcto, non mendose, polite sim.*: Cic. opt. gen. 12 Attice dicere, id est quasi sicce et -e (*antea*: subtiliter. *postea*: ornate et copiose). Gell. 1, 22, 3 qui -e ... locuti sunt (6, 11, 2 proprie atque -e. 13, 6, 4 pure atque -e. 17, 1, 1 parum -e atque inproprie atque inconsiderate. Avg. doctr. christ. 4, 3, 5). 18, 9, 4 recte atque -e scriptum (*antea*: nihil mendum). Clavd. Don. Aen. 1, 365 p. 80, 18 -e posuit: *eqs.*

b *de sonando fere i. q. pure*: Avg. in epist. Ioh. 6, 13 videte, si -e sonant *vasa* (*antea*: crepuerint et male resonent).

c *usu vario*: α *fere i. q. accurate, convenienter, veraciter sim.* (*iuxta verba sciendi, cognoscendi sim. sublucet notio plenitatis, e. g. l. 52. 54. 55; gr. resp. fere* ἀκριβῶς): Tert. adv. Marc. 1, 2 p. 293, 7 unum *deum* ... non -e viderant *caeci* (*cf.* Rvfin. Orig. in cant. 1 p. 105, 17 -e et absque ulla falsitate ... colores ... deprehendet *oculus.* Boeth. mus. 5, 2 p. 352, 27 sensus non -e ... agnoscit [*opp.* confuse]). Firm. math. 1, 7, 29 -e ac verissime ... fatorum necessitas explicata (8, 32, 1 [*postea*: veris ... explicare sententiis]. *cf.* Boeth. herm. sec. 2, 7 p. 159, 5 non ... -e id, quod ab Aristotele dicitur, ostendit). Pomp. gramm. V 283, 19 quam bene et -e dicit *Plinius de soloecismo* (Rvfin. Orig. in gen. 15, 3 p. 130, 10 non -e dicitur. Cassiod. in psalm. 143, 15 [17] si nos servi ... *dei* -e dicimur [*syn.* veraciter]). Rvfin. apol. Orig. 3 p. 563^{B} si -e intellegatur (Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 92, 3). Leo M. epist. 130, 3 Conc.^{S} II 4 p. 84, 18 in Graecum sermonem -e diligenterque translatam *epistulam* (*antea*: epistulam ... falsasse). Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 17, 28 -e novi (p. 40, 40. p. 48, 20 -errime. Conc.^{S} II 3, 3 p. 25, 2. *cf.* Cassiod. Ios. antiq. 1, 286 -ius cognoscere [Pass. Petr. Paul. brev. 4; *antea*: plenius, *postea*: optime]). p. 61, 23 scientes (Conc.^{S} II 3, 3 p. 26, 26 neque scimus -e. p. 60, 29 Facvnd. defens. 9, 2 p. 744^{A}. 744^{C}. *cf.* Conc.^{S} II 3, 3 p. 26, 25 nescimus -e, sicut autem audimus *eqs.*). p. 87, 9 a multis ... subtiliter et -e didicimus (p. 93, 24 exponens). Boeth. arithm. 1, 30 p. 64, 5 exempla -e planeque ... pernotare (*postea*: convenienter). mus. 3, 8 p. 278, 25 dividere (*cf.* p. 278, 29 partiri). Mvtian. Chrysost. hom. 13, 2 p. 323/4 adverte -e. *al.* β *fere i. q. iure, iuste sim.*: Cypr. epist. 34, 1 -e et cum disciplina fecistis ..., quod ... Gaio Didensi ... censuistis non communicandum. Hier. Victorin. Poetov. in apoc. 20, 1 -e creditur '*hominem probum* regnare cum Christo'. Avg. serm. 273, 4, 4 rite et -e. Theod. Mops. in psalm. 4, 2 p. 21, 20 hoc ... responsionis genere -e occurritur errantium questioni. Pass. Saturn. Dat. (BHL 7492) 6, 3 -e se celebrasse collectam, quando cum ipsis etiam presbyter fuerat. γ *pertinet ad ipsum obiectum vel subiectum* (*cf. p. 2083, 15*): Lvcif. reg. apost. 7 p. 53, 21 nisi bene essem faciens et -e essem credens (*i. integra ut*: Pelag. in II Tim. 1, 13). Filastr. 143, 1 -e inviolateque de trinitate sentientes (Ps. Hier. in II Cor. 5, 12 [*antea*: recta pervertimur via]. Theod. Mops. in psalm. 1 praef. p. 2, 22 recta sententia, id est ut pie ... et -e sentiatur). Avg. doctr. christ. 4, 10, 24 utetur etiam verbis minus integris, dum tamen res ipsa doceatur atque discatur -e (*cf.* Gennad. dogm. 52 recipiantur *haeretici* quidem ut baptizati ..., sed doceantur -e). Ps. Avg. serm. cod. Guelf. app. 6, 2 p. 190, 28 -e ... dixerunt *Christum resurrexisse.* Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 14 p. 41, 12 bene et -e respondisse.

B *spectat magis ad quantitatem (plenitudinem), fere i. q. plene, perfecte sim.* (*cf. p. 2083, 5*): 1 *c. verbis*: **a** *usu communi*: Tert. pudic. 9 p. 237, 13 nec in Iudaeum -e filii *amissi* imago concurrit (*cf.* Rvfin. hist. 2, 10, 10 concordare). uxor. 2, 1 l. 13 si -e sapis, certe scis *eqs.* (Rvfin. Basil. hom. 2, 6 p. 1741^{B} recte et -e sapienti). Schol. Pers. prol. 6 (*in marg.*) non -e doctus. Ps. Ascon. Verr. p. 245, 2

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non numerata ... pecunia aut non -e numerata. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 96, 2 effugere. hist. 4, 7, 1 crediderant (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 136, 13 -errime. *cf.* AVG. grat. Christ. 41, 45 p. 158, 10 perfecte atque -e et liberum arbitrium confitemur et gratiam). Orig. in gen. 4, 6 p. 57, 21 ut ... sacramentum trinitatis plene et -e et perfecte mereamur agnoscere. HESYCH. in lev. 25, 31 p. 1126[B] -e ... liberatae sunt. 25, 40 p. 1131[D] mundatus. APIC. 5, 206 pisae -e elixae. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 86, 15 non -e permutare. GREG. TVR. stell. 12 tota -e concrematur *Phoenix.* *i. q. omnino*: TERT. bapt. 1 p. 201, 15 cui *mulieri* nec -e (-⟨a⟩e *Iunius al.*) quidem docendi ius erat. *i. q. definite, certe*: RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 151, 1 -errime ac non ambigue. CONC.[S] II 3, 3 p. 25, 28 (*opp.* in dubio, *gr. II 1, 3 p. 21, 10* τελείως). *de declinatione non defectiva*: EXPLAN. in Don. gramm. IV 547, 18 -e declinantur *possessiva* (POMP. gramm. V 172, 25).

b *pertinet ad ipsum obiectum aut subiectum* (*cf. p. 2082, 68*): DIOM. gramm. I 414, 32 -e efferuntur *praepositiones in compositis* (*cf.* CONSENT. gramm. p. 30, 10 N. -e scripturam reliquerint). AMM. 28, 1, 17 -e restituit *frumentum.* RVFIN. apol. ad Anast. 4 -e et perfecte futuram *resurrectionem* (*cf.* apol. Orig. praef. p. 541 resurrectio carnis credenda est -e atque perfecte). hist. 1, 1, 3 ut ... -e quae sunt gesta narremus (*gr.* ἐπαγγελίαν ἐντελῆ καὶ ἀπαράλειπτον). Orig. in cant. 3 p. 189, 11 aut nihil ... aut non -e egerunt. COD. Theod. 1, 27, 1 causae -e habere debet *iudex* arbitrium (9, 14, 3, 2 ut habeant ... -e emolumentum ... heredis [*Iust. 9, 8, 5, 3* integrum]). CONC.[S] II 3, 1 p. 94, 10 sancte et -e et catholice exposuit *rem Flavianus* (*gr. II 1, 1 p. 114, 22* ἁγνῶς καὶ ὁλοκλήρως). EVGRAPH. Ter. Haut. 154 non -e vita ostenditur, ubi non nudatur *eqs.* BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 61, 13 ut sit verbum -e. mus. 2, 9 p. 237, 29 *et* 238, 12 differentia -e (*var. l.* integra) ... permensa *numeros.* 3, 3 p. 275, 2 -e v toni ex duabus diatessaron consonantiis constare. GREG. TVR. Franc. 10, 31 p. 536, 19 intervalla ... -e non potuimus repperire.

2 *c. adiectivis* (*cf. etiam p. 2082, 83. 84*): LEO M. serm. 85, 2 p. 436[B] tanto -ius erant *facultates* salvae, quanto sanctius probabantur expensae. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 8 p. 99, 20 sunt -e et vere propria (2, 16 p. 115, 11 nominantur).

compos.: adintegre.

adv. **integriter.** *i. q. integre*: CHAR. gramm. p. 263, 1 B. (*ex Romano*) -r vitiose ... dici, sed integre.

? adv. **integrum** *v. p. 2071, 51. 55.*

deriv.: integellus, integritas, integritudo, integro.

compos.: semiinteger.

integ(i)mentum *v.* integumentum.

intego, -ēxī, -ēctum, -ere. *ab* in *et* tegere. *de notione*: SYNON. Cic. p. 416, 6 adoperit. vallat. -it. oppandit. obumbrat. GLOSS. III 483, 25 -o: σκευάζω, id est operio (*cf.* 452, 47). *ad verb. q. e.* intexere *referre malim* IV 448, 15 -erat: discreverat (*cf. Verg. Aen. 4, 264 = 11, 75 et vol. VII 2, 11, 17 sq.*). *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, SISENNA, VARRONE. [*confunditur in codd. c. simpl. passim,* intingere *l. 81. varia lectio falsa ut vid.*: LIV. 7, 23, 6 (*pro simpl.*). *loco non sano*: HIRT. Gall. 8, 5, 2. *e coni.*: FLORENT. dig. 34, 2, 29 pr. *bis* (-tect- *pro* -iect- *haesitanter Mommsen*).]

I *i. q. tegendo operire* (*maxime aliquid insternendo; in aliquid involvendo e. g. l. 66. 79. p. 2084, 11. mediopass. l. 79.* stramento *l. 70. 80*): **A** *proprie*: **1** *-itur aliquid (aliquis) aliqua re*: **a** *absolute*: PLAVT. Rud. 101 villam -undam ... totam (*sc. tecto ut*: CIL I^2 1494 a *et* b, 4 viam [PLIN. nat. 19, 23 forum ... v. que sacram ... et clivum]. FEST. p. 333 *sacellum* [*opp.* aperto]). CATO agr. 41, 4 omnia luto depsto oblinito, alligato -itoque (*in insitione ut*: 42 *librum*). PLIN. nat. 11, 153 pisces et insecta non habent genas nec -unt oculos. 12, 23 fructum *suum* -ens *foliis ficus Indica.* 16, 224 si non -antur *pinus ad aquarum ductus in tubos cavatae*, cito senescunt (*antea*: obrutae terra). 16, 232 -i *ligna alio ligno* et vilioris ligni e pretiosiore corticem fieri. 17, 160 -i oportet *surculos terra.* 18, 145 subigitur *solum* autumno, mox aratum et occatum -itur (*'an inducitur?' perperam Jan-Mayhoff collato Colum. 2, 17, 4*) crate iterum ac tertium. 24, 26 -endus est *sucus*, quoniam ... adpetitur a muscis. IVL. VAL. 3, 54 p. 162, 10 -ctum (*trad.* invectum, *corr. Ausfeld*) *fetum* ad regem detulit *mater* (*Hist. Alex. M. I p. 131, 16 Kr.* κατακαλύψασα). **b** *aliqua re*: *α abl.*: SISENNA hist. 107 puppis ... centonibus. LVCR. 1, 405 -ctas fronde *ferarum* quietes (*sc. domicilia ut*: LIV. 27, 3, 3 stramento *tecta.* PLIN. nat. 9, 35 *testudinum* superficie ... casas. SIL. 17, 88 castra ... calamo cannaque). CAES. Gall. 7, 22, 3 coriis *turres* (civ. 1, 54, 2 corpus navium). 7, 73, 7 viminibus ac virgultis *scrobem* (*cf.* 7, 79, 4 fossam cratibus). civ. 1, 25, 9 terra atque aggere *rates.* 2, 2, 3 lignis ... porticus. 2, 15, 2 crates luto. VARRO rust. 1, 47 tabellis *seminaria* (*cf.* PLIN. nat. 17, 11 culmo). 3, 11, 3 saeptum ... rete. PROP. 2, 19, 26 suo Clitumnus flumina luco -it. CVRT. 5, 12, 20 pellibus vehiculum. COLVM. 11, 3, 52 specularibus *vasa.* PLIN. nat. 7, 85 alis *quadrigam* (34, 83 quadrigulam ... currumque et aurigam). 13, 108 sole occidente papavera ... comprimi et -i foliis (*opp.* aperiri). 17, 57 stramento -cta *fimeta.* 18, 76 *triticum* mutata *aqua* (*var. l.* intinguatur). 18, 135 sulco *lupinum* (*cf.* 18, 146 terra *Medicam*). 26, 141 tritam *ulcerique impositam plantaginem* suis foliis. 34, 15 auro *imagines.* APVL. met. 2, 19, 1 lecti aureis vestibus -cti. *animantes* (*cf. l. 79*): VARRO rust. 2, 2, 18 pellibus *oves.* SEN. Oed. 551 amictu corpus. PLIN. nat. 1, 9, 50 crusta -cti *polypi* (*de superficie naturali ut* 9, 43. 11, 267. *cf.* 9, 40 alia *aquatilia* corio et pilo -untur, ... alia corio tantum. 11, 204 intestina ... omento -untur). STAT. Theb. 5, 606 artus ... comis. CARM. Frg. Bob. gramm. VI 625, 24 chlamyde caput. *β praep.*: NEMES. ecl. 3, 65 de vitibus hastas -it *Bacchus* (*sc. thyrsos, cf. Verg. ecl. 5, 31* foliis ... intexere ... hastas. *Ov. met. 3, 667*). MARCELL. med. 8, 115 ex altera parte panni ... oculos (*postea*: supra oculos pones).

2 *-it aliquid aliquid* (*aliquem*): LVCR. 3, 22 semper ... innubilus aether -it *sedes deorum.* LIV. 26, 17, 12 densa nebula saltum ... camposque ... -xit. PLIN. nat. 2, 217 aestus ... spatia *oceani* (*opp.* nudant. *cf.* 13, 141 mare *silvas.* 16, 3 aquae circumdata). 2, 226 lapidem ... cortex. STAT. Theb. 4, 461 *ararum* frontes ... cupressus. CE 1001, 5 cineres humus. *animantes*: SEN. Phaedr. 802 caesaries ... perfundens umeros ornat et -it *Hippolytum.* STAT. Theb. 4, 303 cassida crines. PLIN. nat. 8, 7 corpus (*i. caro*) -xit *dentes elephantinos. al.*

B *translate*: PROP. 2, 23, 6 quaenam nunc porticus illam (*sc. Cynthiam*) -it?

II *i. q. tegendo imponere*: VARRO rust. 2, 11, 7 quam habuit *ovis pellita* pellem -ctam (iniectam *Iucundus*), eam intrinsecus ... perinungunt et tegunt rursus (*cf. p. 2083, 84*).

deriv.: intectamentum, integumentum.

compos.: superintego.

integrāsco, -ere. *ab* integrare (*cf.* PRISC. gramm. II 428, 9 [*inter verba incohativa*] integro, -o [*affert* TER. Andr. 688 *v. infra*]). -esc- *v. l. 31.* GLOSS. restauror. *v. etiam l. 31.*

i. q. de integro fieri, renovari: TER. Andr. 688 arare iussit ... era, iam ut ad sese venias *eqs.*: vah perii, hoc malum -it (DON.: integratur, quod ad integrum redit, quod repetitur, quod instauratur. EVGRAPH.: -it [-esc- *FS*], renovatur. *huc pertinet* GLOSS. V 535, 43 incrudescit).

integrātio, -ōnis *f.* *ab* integrare. GLOSS. ἐπανάλημψις. ὁλοκληρία. renovatio. initiatio. restauratio, repetitio. [*in contextu lacunoso*: PAP. Corp. 239 II 22.]

i. q. actus integrandi, redintegratio, restitutio, renovatio: **1** *generatim*: TER. Andr. 555 amantium irae amoris -ost (DON.: instauratio [SCHOL.: renovatio, i.]. *cf.* IVL. VAL. 1, 15 [*Alexander ad Philippum et Olympiadem*] agite ... post iram -em coniugalis adfectus). PS. CHRYSOST. de solstit. l. 204 initium filiorum dei de -e hominum ... mense *Martio* concipiebatur. MAX. TAVR. serm. 83 p. 698[C] de sui -e securus *Maccabaeus manibus pedibusque truncatus* (*postea*: reparandi corporis). **2** *speciatim in re iudiciaria*: COD. Iust. 2, 40, 2 (*a. 258*) non -o amissae causae ... datur, sed integra ipsa causa servatur (*antea*: in integrum restitutio. *cf.* SYMM. epist. 10, 28, 2 status *amissi*). SYMM. epist. 3, 73 rei familiaris (NOVELL. Valent. 3, 12, 3 rerum). AVELL. p. 55, 9 ut condemnati iudicio ... -em iudicii frustra ... precarentur.

integrātor, -ōris *m.* *ab* integrare. *qui integrat, restitutor*: TERT. apol. 46, 18 quid simile philosophus et Christianus, Graeciae discipulus et caeli ..., amicus et inimicus erroris, veritatis interpolator et -r ...?

***integritās,** -ātis *f.* *ab* integer. *de origine*: GRAMM. suppl. 69, 8 in 'as' dirivata a genetivo secundae declinationis veniunt addita 'tas' syllaba producta et 'i' paenultima correpta ut ... 'integri' '-s'. *scribitur* ingrit- INSCR. christ. Diehl 4342, 1, -tegrt- INSCR. christ. Silvagni 3971, 4, -taegr- CIL VIII 17535, 2. *mensuratur* -tēgr- PHAEDR. 3, 11, 5. 3 epil. 30. *plur.*: CASSIOD. in psalm. 71, 6 -bus. var. 1, 10, 7 -um. GLOSS. ἀκαιρεότης (*i.* ἀκεραιότης). *legitur inde a* CIC. (*saepe*), BELL. Afr., SALL., NEP., LIV.; *deest poetis praeter* PHAEDR. *et* PRVD.

i. q. status integer (*tropice p. 2085, 49. 2086, 33. 44. 62*):

I *pertinet (magis) ad qualitatem incolumem* (incolumis -s CYPR. epist. 51, 1 p. 615, 4): **A** *de statu non laeso, non corrupto, non debili sim.*: **1** *animantium*: **a** *spectat ad corpus* (*hic illic de -e naturali in universum, maxime tamen pressius de statu aut non mutilato [saepius distingui vid. a vocibus q. s.* valetudo, sanitas *ut e. g. l. 70. 71. p. 2085, 7; iuxtaponuntur e. g. l. 72. 76. 78. 80. 82] aut non aegro [v. e. g. l. 81. p. 2085, 1; cf.* -s valetudinis CIC. Tusc. 5, 99]. *v. etiam p. 2085, 55*): -s corporis: CIC. fin. 2, 34 non -em c., non valitudinem (5, 84 valitudo [*opp.* morbus], ... -s c. [*opp.* debilitas]). 5, 40 ex -e c. et ex mentis ratione perfecta. GELL. 18, 1, 5 c. -s sanitasque. TERT. patient. 14 p. 22, 9. resurr. 57 p. 116, 21 (*opp.* vitiatio). DAMIG. lapid. 9 ad omnem c. -em utilis est *lapis haematites.* COD. Theod. 14, 18, 1 (= Iust. 11, 26, 1) et -s corporum et robur annorum. *al.* *alia*: CIC. fin. 3, 51 in valitudine, ... in -e sensuum, ... in doloris vacuitate (PAVL. NOL. epist. 41, 2 p. 356, 23). 4, 20 bonam valitudinem, ... dolorum omnium vacuitatem, ... -em oculorum (*cf.* CHALC. comm. 243 visus [*opp.* passione]). 5, 80 valitudinem, vires, ... formam, -em unguiculorum omnium (*opp.* deformitatem, morbum, debilitatem). CELS. 3, 3, 3 sic desinunt *febres*, ut ex toto sequatur -s. *al.* SEN. epist. 92, 14 valitudine, ... membrorum -e (RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 9. AVG. civ. 19, 1 p. 347, 17 D. m. -s et salus atque incolumitas *corporis. al.*). TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 578, 21 carnis (*de statu incircum-*

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ciso ut: monog. 5, 4). ITALA act. 3, 16 (cod. h) fides dedit *aegroto* ... -em (*gr.* *ὁλοκληρίαν, Vulg.* integram sanitatem). ARNOB. nat. 1, 63 debilibus -em *restituit Christus.* PS. ASCON. Verr. p. 258, 21 sanitatem -s virium *consequitur.* AVG. civ. 1, 18 p. 30, 19 D. membri *feminei* (*cf.* 14, 26 p. 54, 8 salva -e feminei genitalis). MACR. somn. 1, 6, 70 anno *septimo* plena absolvitur -s loquendi *infantium.* CAEL. AVR. salut. praec. 4 (*bis*) naturalis -s (*opp.* sanitate). *in imag.*: AVG. c. Pelag. 4, 12, 34 p. 570, 17 ut ab aliorum salute atque -e vitentur *lupi i. haeretici.* *de sanguine generis*: TERT. pudic. 1 p. 219, 3 decor sexuum, -s sanguinis, fides generis.

b *spectat ad intellectum, animi habitum sim.*: CIC. ac. 2, 52 non eandem esse vim neque -em dormientium et vigilantium nec mente nec sensu. LABEO dig. 28, 1, 2 -s mentis, non corporis sanitas exigenda est *a testantibus* (BOETH. cons. 4, 6, 24 W.). ARNOB. nat. 2, 27 neque ... -em conservantes suam possunt *animae* rerum scientiam ponere. CLAVD. DON. Aen. 4, 295 p. 394, 20 a consiliorum omnium -e depellitur *amans* (*comparatur cum furente. antea*: integrum mentis ... statum). SORAN. p. 14, 3 cum -e animae et hilaritate *mulieribus concipientibus necessaria* (*gr.* *εὐσταθεῖς ... τὴν διάνοιαν καὶ ἱλαράς*). LEO M. serm. 56, 1 p. 326B -em sanae intellegentiae. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 288 Aegyptiorum sapientiae atque -i (*gr.* *δεινότητος*).

c *spectat ad virtutes, mores, affectus sim.*: *α in universum*: CIC. Q. Rosc. 25 hominis (Sest. 71. *cf.* VAL. MAX. 2, 10, 1 tanti viri [VOPISC. Car. 6, 3]). Verr. II 5, 38 tueri *provinciam* singulari ... -e (Phil. 3, 26 BELL. Afr. 88, 5. *al.*). Mur. 15 dignitatem ... -is. Sull. 79 cum summa ... -e vixistis. Sest. 21 ad -em maiorum ... vocabant. Cael. 55 plena est *domus* -is. de orat. 2, 35 (*opp.* fraus *ut* CASSIOD. var. 1, 10, 6). ad Q. fr. 1, 1, 20 summa (*al.*). PHAEDR. 3 epil. 30 sincerae (FLOR. epit. 3, 12, 2 s. adhuc et innoxia pastoriae illius sectae [*sc. gentis antiquae*] -s. BOETH. c. Eut. 8, 34). TERT. resurr. 26 p. 63, 24 in illa -e, qua fuerat *homo* ante delictum transgressionis (*sim. de -e originali*: AVG. epist. 186, 37 p. 77, 9). spect. 2 p. 3, 7 interest inter corruptelam et -em. ITALA II Tim. 4, 5 (PS. Cypr. aleat. 4) ministerium tuum cum -e persupple (*gr.* *πληροφόρησον et Vulg.* imple *tantum*). CYPR. laps. 3 cordis (*cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 84, 11 animi. RVFIN. Orig. in lev. 12, 5 p. 463, 11 animae. *al.*). PS. CYPR. tract. ZntW. 15, 1914 p. 81, 203 (*opp.* iniquitatis). PANEG. 4, 7, 2 non virtutis (*i. fortitudinis*) magis quam -s. 4, 15, 3 pro merito -is (COD. Theod. 11, 14, 1 = Iust. 10, 26, 1, 2). ARNOB. nat. 2, 29 viros recti atque -is auctores. 2, 48 -is perfectione. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 122, 9 sacerdotis ... -em (sinceritatem *W*, *gr.* *καθαρότητα*). EVAGR. vita Anton. 20 principalis -s *animae.* PELAG. in Rom. 2, 2 *iudicum* (AVG. epist. 115 p. 662, 13. *al. cf.* CASSIOD. var. 11, 32 iudicantis [LEX Burg. lib. const. 1, 2]). PRVD. perist. 2, 198 violatur auro -s. AVG. civ. 12, 3 p. 515, 23 D. adimunt *vitia* -em. COD. Theod. 9, 1, 4 simulata -e. EVGRAPH. Ter. Andr. 28 animus et -s *servi* ... per officia completa liberalis. APON. 7 p. 138 post damnum -is criminumque naufragia. CASSIOD. in psalm. 16, 5 tota (CIL VI 32041, 2). COD. Iust. 1, 3, 33 (*a. 472*) castissima. CIL XIV 1945, 1 mirae (*al.*). *in allocutione*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4 p. 67C -is tuae edictis (p. 71C).

β de statu indemni, innocenti (*exempla certiora*): PS. QVINT. decl. 17, 2 -is agere causam. PLIN. epist. 6, 22, 5 Bruttiano iustissimum -is testimonium redditum. SEN. contr. exc. 8, 6, 4 -s ... explorata. COD. Iust. 9, 51, 13, 2c (*a. 321*) comperta -s *patris deportati.*

γ de statu casto, pudico (*corporis e. g. l. 58. 62; cf. l. 4*): SEN. contr. 2, 7, 3 in ... servandae -is custodias nulla libido inrumpet. APVL. apol. 76 nomen potius adferens *virgo* puellae quam -em. TERT. cult. fem. 2, 1 l. 18 in ... carnis -e et stupri aversatione (pudic. 1 p. 221, 5 uxor. 1, 1 l. 20 CYPR. hab. virg. 5 RVFIN. Orig. in lev. 12, 5 p. 463, 10. APRING. in apoc. 4, 3 -em intemeratae c. *al. aliter p. 2084, 84*). 2, 12 l. 22 castae mentis -s. pudic. 5 p. 226, 12 post spiritalem ... castitatem sanctitatemque corporalis sequebatur -s (*cf.* RVFIN. hist. 2, 17, 19 casti corporis [*gr.* *ἁγνείαν*]). uxor. 1, 8 l. 8 in *virginibus* ... -s solida et tota sanctitas. 2, 2 l. 37 viduas et innuptas -i perseverare mavult. CYPR. patient. 20 in virginibus ... -em, in viduis ... castitatem. AMBR. inst. virg. 5, 35 intemeratae -is (*Mariae ut*: virg. 1, 2, 5. *al.*). HIER. epist. 49, 17, 6 germanae et purae. RVFIN. Orig. in lev. 12, 5 p. 463, 17 (*in imag.*) in virginali -e permansit (AVG. civ. 1, 27 p. 43, 15 D. *cf.* PS. RVFIN. in Am. 5, 1/2 p. 1075A [*in imag.*] *virginis.* LEO M. serm. 21, 2 p. 192A virgineae [*al.*]). *et passim.*

δ i. q. ἀκρίβεια (*resp. gr., ubi nihil aliud adnotavi; cf. p. 2086, 43 sqq. passim*): CONC.S I 5 p. 317, 43 rescripsit ... nobis et -em nostram ... testatus est. CASSIOD. hist. 5, 21, 4 cum omni -e et examinatione conscriptam ... fidem. 9, 11, 2 dogmatis iura sub -e servabat (*Sozom. 7, 6, 3* *πιστοτάτη ... οὖσα φύλαξ*). Ios. antiq. 1, 82 multa -e signatum *tempus.* 1, 325. *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 1 p. 243/4 non potest *sermo* cum -e quod molitur exprimere.

ε stilistica et grammatica (*ad α—δ*): Ⓘ *iuxtaposita: singula*: CIC. Q. Rosc. 26 innocentia et -e (div. in Caec. 27 Cluent. 152. *al.*). Verr. II 1, 17 fide (Mur. 58 Lig. 2 LIV. 25, 40, 1. *al.*). 1, 64 pudicitia. 3, 3 virtus (3, 7 Font. 39. *al.*). Flacc. 100 pudoris (CYPR. hab. virg. 6). ad Q. fr. 1, 1, 8 continentia (1, 1, 18 CYPR. epist. 4, 3 p. 475, 17. *cf.* TAC. Agr. 9, 4 abstinentiam). LIV. 4, 11, 7 iustitiae (CIL VIII 25524, 3). SEN. clem. 2, 1, 4 pietatem. CYPR. sent. episc. 49 p. 453, 11 castitatem (VAL. CEM. hom. 19, 5 p. 751B). *al.* *plura*: CIC. Verr. I 51 severitatis, -is, fidei, religionis (II 1, 4 veritatis, -is, f., r.). Cluent. 133 pudore, -e, virtute. leg. agr. 2, 23 Sest. 60. *al.*

Ⓘⓘ *additamenta notabiliora*: Ⓐ *ad determinandum actum sim.*: *per gen.*: CIC. Brut. 265 vitae ... gravitas et -s (SALL. Catil. 54, 2 *Catonis.* NEP. Phoc. 1, 1. QVINT. inst. 7, 2, 33 probi ... mores et ... v. -s. *al.*). APVL. apol. 66 morum (ARNOB. nat. 2, 11. *al.*). CYPR. epist. 9, 1 p. 489, 3 administrationis *papae* (NOVELL. Theod. 24, 3). 67, 1 p. 735, 14 pro fidei vestrae -e (laps. 2 f. tenacis -s. AVG. serm. 192, 2, 2 et pietatis. *al.*). *al.* *per praep.*: TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 346, 20 ad -em a delicto. AVG. nupt. et concup. 2, 29, 51 tam magnum -is in fide perhibuit testimonium. Ⓑ *ad determinandam ipsam virtutem -is* (*per gen. defin.* [*inhaer.*] *sim.; ad originem cf. iuxtapos. p. 2085, 79 sqq., v. etiam p. 2084, 69*): FLOR. epit. 2, 6, 40 de virginitatis -e (RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 142, 19 AVG. serm. 192, 1, 1 VAL. CEM. hom. 17, 6 INSCR. christ. Diehl 4356 [*a. 381*]. *cf. l. 19*). APVL. apol. 3 pudoris (LEO M. epist. 12, 8). ARNOB. nat. 6, 19 simplicitatis. TRACT. Pelag. 4 p. 82 iustitiae. AVG. civ. 18, 4 p. 261, 21 D. castitatis (in euang. Ioh. 97, 4 IORD. Get. 160. LEX Visig. 3, 3, 1 virginitatis aut c.). LEO M. epist. 106, 1. CONC.S II 4 p. 60, 1 continentiae. RVSTIC. CONC.S I 4 p. 62, 15 pietatis (*gr. I 1, 3 p. 38, 28* *τὸ ἀκριβές*).

2 *rerum*: **a** *corporalium*: *sub specie saporis vel puritatis*: VITR. 8, 6, 11 propter saporis -em fictilibus *vasis* utuntur. CYPR. epist. 74, 10 p. 808, 12 aqua collecta eadem ... -e repraesentatur, qua de fonte proficiscitur. *usu vario*: COLVM. 8, 11, 9 illibatam ... -em *ovorum decidentium.* TERT. anim. 17, 2 remos in aqua inflexos vel infractos adseverat *visus* adversus conscientiam -is. AVG. civ. 20, 24 p. 468, 14 D. salvis ... superioribus *caelis* et in sua -e manentibus. 20, 30 p. 485, 7 calamo quassato perdita -e ... comparati sunt *Iudaei circumcisi.* CASSIOD. in psalm. 71, 6 ut in suis -bus perseverent *vellera.*

b *incorporalium*: *α spectat ad puritatem aut rectitudinem sermonis* (*per metonymiam de ipso sensu genuino e. g. l. 38*): CIC. Brut. 132 incorrupta ... Latini sermonis -s (*cf.* ALC. AVIT. epist. 57 p. 86, 22 latinitatis). 284 sanitatem ... et -em *orationis* (DIOM. gramm. I 467, 14 deformant o. -em). opt. gen. 12. DON. Ter. Hec. 770 magis ... consuetudine dictum ... quam -e. CLAVD. DON. Aen. 2, 430 p. 206, 28 pronuntiationis (p. 207, 11). 5, 345 p. 461, 14 verborum. PS. RVFIN. praef. in proph. p. 961A elocutionis (in Ioel praef. p. 1034). AVG. cons. euang. 2, 80, 157 p. 265, 4 *et* 26 locutionis (doctr. christ. 2, 13, 19 quid est ... -s l. nisi ... consuetudinis conservatio ... ? 4, 3, 5 qua *arte grammatica* discitur l. -s). doctr. christ. 3, 3, 7 loquendi ... -s litterata (*opp.* consuetudo vulgaris). ord. 2, 12, 36. *β spectat ad veritatem doctrinae, fidei sim.* (*in meton. l. 46. 52*): TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 619, 19 de ... instrumenti (*i. scripturae sacrae*) -e. monog. 2, 4 dicente ... -e praedicationis. praescr. 38 l. 10 doctrinae. spect. 20 p. 21, 23 veritatis -s et ... disciplinae plenitudo (ARNOB. nat. 6, 19 SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 128, 6). HIL. trin. 2, 22 fidei ... -em *euangelica auctoritas commendat* (CONSVLT. Zacch. 2, 16 p. 85, 5. LEO M. epist. 28, 1 CONC.S II 2, 1 p. 24, 18 [*gr.* *τῆς ὑγιοῦς πίστεως*]. 45, 1 *ibid.* II 4 p. 24, 9 [*gr.* *τὸ ἀκέραιον*]. *al.*). AMM. 31, 5, 10 fida. TRACT. Pelag. 4 p. 80 nec quid homines loquantur, sed quid legis -s habeat ... agnoscere cupiamus. EPIST. pontif. 761 Schwartz p. 156, 21 (*opp.* error). LEO M. epist. 29 CONC.S II 4 p. 9, 28 Christianae confessionis -s (*opp.* erroris pravitas). 104 *ibid.* p. 55, 14 ecclesiae (*gr. II 1, 2 p. 59, 4* *καθαρότης*. 105 *ibid.* p. 58, 33. *et saepe*). RVSTIC. CONC.S I 4 p. 79, 27 dogmatum (*gr. I 1, 7 p. 84, 17* *ἀκρίβειαν*. CONC.S I 3 vers. Tur. p. 5, 6 pro rectitudine et -e d. [*gr. I 1, 1 p. 12, 1* *ὀρθότητι καὶ ἀκριβείᾳ*]. FACVND. defens. 9, 2 p. 745A). *al.*

B *de statu non diviso*: AVG. serm. 218, 9, 9 unitatis -em (*alludit ad tunicam inconsutilem* [*Ioh. 19, 23*]). CASSIOD. in psalm. 109, 3 quibus *quaerentibus deum patrem* ait -s *sc. Christus*: 'qui me videt, videt et patrem' (*Ioh. 14, 9*).

II *pertinet (magis) ad quantitatem plenam* (-s universa *l. 80*, omnis COD. Theod. 1, 32, 3, 1; universi -s *l. 72. iuxta* plenitudo *l. 77*):

A *de ambitu, amplitudine, spatio sim.*: **1** *corporaliter*: COLVM. 8, 6, 2 -em ovorum *in muria deficientem* (*antea*: minuit *sal* ova, nec sinit plena permanere). ARNOB. nat. 2, 37 ad consummandam molis (*i. mundi*) ... -em partem ... conferunt homines (*cf.* 2, 59 rerum). CHALC. comm. 45 limma ... est, cum aliquid deest -i. ANON. de mach. bell. 16, 2 in formam pontis adsociata partibus explicatur -s. AVG. civ. 19, 6 p. 383, 32 D. omnis pars ad universi, cuius pars est, -em refertur. *al.* MACR. somn. 2, 14, 8 pars movetur quiescente -e. SIDON. epist. 3, 5, 2 fundi. CASSIOD. var. 1, 10, 2 aliquid de ... -e *solidorum* subducere (*antea*: integri ponderis solidos). GREG. TVR. stell. 16 crescit *luna* ad -em.

2 *incorporaliter*: APVL. Plat. 2, 19 adprobationis -s et modus. TERT. pudic. 17 p. 257, 15 -em et plenitudinem disciplinarum (*opp.* ex parte). AMBR. in psalm. 118 serm. 1, 2, 2 doctrina sine vita -em non habet. MACR. exc. gramm. V 623, 18 *verbi non contracti.* somn. 2, 17, 17 universa philosophiae -s. VICTOR. pasch. chron. I p. 681, 7 quaestionis. BOETH. mus. 1, 6 p. 194, 6 multiplicitas omnis in -e se continet *unius numeri* (*postea*: totum *numerum*). *al.*

B *de numero*: ANON. de mach. bell. 5, 5 de summa -is *exercitus* (*ibid.* -s ... manebit exercitus). RVFIN. Orig. in gen. 5, 6 p. 65, 6

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

actuum. Avg. enchir. 16, 62 civitatis (*i. civium*). in psalm. 94, 14 saeculorum (*postea*: numerum). Cassiod. in psalm. 2, 8 (9) omnium creaturarum . . . -s. Lex Burg. extr. 21, 12 medietas *fundi* cum -e mancipiorum.

integritūdo, -inis *f.* *ab* integer. *i. q. integritas, probitas*: Edict. imp. (*Traiani?*) Vlp. dig. 29, 1, 1 pr. animi . . . -em ('aegritudinem?' *Mommsen*) erga optimos fidelissimosque commilitones.

integro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* integer. *formae perf. breviores*: -vere: Liv. 9, 43, 17 Cvrt. 10, 6, 4. -asse: Cael. Avr. chron. 4, 3, 29. *de notione*: Pavl. Fest. p. 12 -are . . . et adtegrare minus factum est in statum redigere. Non. p. 126, 32 -are: redintegrare (Gloss.). Char. gramm. p. 473, 4 B. instauro, -o. Gloss. -o: ὁλόκληρον ποιῶ. *cf. etiam l. 57.* *legitur singulis locis ap.* Pacvv., Accivm, Sisennam, Cic., Lvcr., Verg., *saepius ap.* Liv. *et passim ap. posteriores.* [*hisp. et port.* entregar '*tradere, exhibere*', *neoprov.* entregá '*levare*'. *R.*] [*in codd. confunditur* -are *c.* iterare, -tus *c.* ingratus, integer. *falsa ut vid. var. l.* -ti *pro* ingravati Nicet. vigil. 9.]

i. q. de integro creare (agere) aut integrum reddere, efficere (*vigente fere ubique notione [in] statum priorem restituendi, restaurandi, renovandi sim. [per abund.* Stat. Theb. 11, 329 iterum . . . -ta resurgit. *cf.* -are novum *l. 48,* novitate Arnob. nat. 3, 38, novando *l. 63]. acced. dat. e. g. l. 29. 30. 40. 41,* ad *l. 69. p. 2088, 17. nota paronomasiam* integer -at *l. 75*):

I *-antur evanida, deperdita, deleta sim.* (*v. etiam infra l. 66*): **A** *incorporalia*: Pacvv. trag. 111 (*loquitur Chryses*) cesso inimicitiam -are? (*cf.* Flor. epit. 4, 10, 1 -ta amicitia. Clavd. Don. Aen. 7, 545 p. 83, 10 dissipatam pacem [*postea*: in integrum revocare]). Stat. Theb. 5, 30 vulnera (*i. dolorem*). Apvl. met. 2, 17, 5 voluptatem. Itin. Alex. 34 usum ratium . . . sibique pecorique. Paneg. 9, 19, 4 *antiquorum* temporum statum. Symm. epist. 4, 4 aliis tributus, aliis -tus est honor (*cf. 4, 4, 2* honorem restituere). 4, 65 -tum mihi . . . pignus religionis. or. 8, 3 de . . . -to natalium (*i. generis*) splendore (*antea*: recuperandi). *ap. iurisconsultos*: Papin. dig. 27, 3, 8 tutelam pristinam. 29, 5, 21, 1 -to iure. Cod. Iust. 9, 51, 8 (*a. 321*) dominium prius. **B** *corporalia*: Itala Dan. 9, 25 (Tert. adv. Iud. 8 l. 31) -ando et aedificando Hierusalem (*gr. aliter, Vulg.* ut iterum aedificaretur). Comm. apol. 144 -atur homo *mortuus* (*resuscitando ut*: Pavl. Nol. carm. 22, 145 -at *Christus* . . . putres vita remeante sepultos). *recuperando vel reddendo*: Itin. Alex. 19 Alexander Palaestina sibi -ta ire Aegyptum destinat. Ivl. Val. 3, 34 -tae nurus . . . laetitia. Optat. app. 9 p. 213, 25 vitae aeternae correctis erroribus suis -ari. Symm. epist. 4, 19, 2 -ta . . . bona . . . auctione . . . detrahentur. Dionys. Exig. Greg. Nyss. creat. 28 tit. in omnia elementa . . . corporibus resolutis iterum ex communi proprium singulis -ari (*gr.* ἀποσωθῆναι).

II *-antur intermissa, interrupta sim.*: **A** *usu communi*: Sisenna hist. 89 ultro citroque -ant in oppido caedem (Liv. 9, 43, 17). Liv. 3, 70, 6 ne quis reveheretur . . . ad proelium aut -ret pugnam (6, 24, 4. 7, 7, 8 novam. *cf.* 10, 20, 14 proelium . . . iam profligatum [Amm. 16, 12, 37]. Sil. 12, 680 acies [Amm. 16, 12, 39]. Stat. Theb. 8, 656 bellum [*var. l.* iterabat]). 5, 25, 11 seditionem. 28, 15, 10 -ta (*var. l.* integra) fuga. Stat. Theb. 6, 42 -to . . . clamore. Apvl. apol. 3 peccatum . . . confidentius -at ac iam . . . quo saepius eo apertius delinquit. Avell. p. 58, 13 ne . . ., quod definitum fuerit, -etur. *de affectibus*: Liv. 1, 29, 5 lacrimas (*cf.* Pavl. Nol. carm. 18, 341 planctum). Cvrt. 10, 6, 4 luctum. Apvl. met. 2, 31, 1 cachinnum. **B** *acced. vis frequentativa*: Verg. georg. 4, 515 miserabile carmen -at *philomela* (Serv.: renovat). CIL VIII 251, 6 (*saec. III*) iugiter et fletum et gemitus. Ambr. exc. Sat. 1, 76 l. 6 dies noctesque maerorem -at (*var. l.* iterat. *postea*: fletum . . . renovat . . . lacrimarum ubertatem instaurans).

III *-antur utcumque debilia*: **A** *invalida, corrupta, vitiata sim.* (*cf.* Tert. resurr. 12 p. 41, 13 ut -et, vitiat): **1** *pertinet ad res*: Acc. trag. 124 ut mea ope opes Troiae -em. Lvcr. 2, 1146 omnia (*sc. rerum naturam*) debet . . . cibus -are novando (*postea*: fulcire, sustentare). Avg. vera relig. 33, 62 remum (*opp.* frangi). **2** *pertinet ad animantes* (*per prosopopoeiam ad dolorem l. 70*): **a** *reficiuntur vires animi vel corporis* (*transit ad usum sub I descriptum e. g. l. 70. 72. 74*): Cic. inv. 1, 25 animus defessus audiendo aut admiratione -atur aut risu novatur (Homer. 615. Gell. 15, 2, 5 modicis . . . inter bibendum remissionibus refici -arique animos ad instauranda sobrietatis officia). Sen. Med. 672 vim . . . praeteritam -at *dolor* (Itin. Alex. 25 levati insecutore -ant *Scythae* vires). Avson. 403, 7 p. 235 P. post infaustas vigor -tus habenas (Symm. epist. 1, 45, 1 animi [Clavd. Don. Aen. 3, 55 p. 272, 6]. Amm. 17, 12, 3). Symm. epist. 6, 20 sanitatem. Pavl. Nol. epist. 23, 13 -atur *spiritus sicut Samson restituta coma.* Avg. serm. 104, 6 manens integer -at *nos cibus caelestis.* Cael. Avr. chron. 3, 7, 87 omnium partium motus . . . ac totius corporis -at exercitium. 4, 3, 29 virtutem *corporis.* **b** *reficitur incolumitas corporis* (*sub specie morum l. 80*): Tac. hist. 4, 81, 2 elapsos in pravum artus. Ps. Cypr. tract. 22 ⟨ne⟩ adolescentis iniquitatis secta . . . corpus expurgatum et -tum perdat (*in imag. sicut* Pavl. Nol. epist. 5, 15 -to c. *vulnerato*). Greg. Tvr. Mart. 4, 30 p. 657, 8 inluminare caecos ac debiles -ari (*postea*: redintegratum).

B *defectiva, non plena sim.* (*cf.* -are plenum *sim. p. 2088. 10. 14. 20. 29*): **1** *supplendo, addendo*: **a** *c. obi. rei non plenae*: **α** *usu communi*: Lvcr. 1, 1032 avidum mare fluminis undis. Stat. silv. 5, 3, 22 *lunam* (*opp.* minuat). Avg. enchir. 22, 85 (*de fetu abortivo sine debilitate resurrecturo*) -etur, quod nondum erat integrum. Mart. Cap. 8, 839 duodecim signorum -at *zodiacus* portiones. *in imag. et translate*: Itin. Alex. 46 sub fine Alexandro Persarum imperium -tum est. Ter. Mavr. 1683 post tres pedes reperta *syllaba* nomen -at (*affert Verg. Aen. 2, 2.* Mar. Victorin. gramm. VI 65, 22 s. . . . sensum . . . coli -at). Clavd. Don. Aen. 10, 5 p. 291, 3 iungendum est cetera, ut -etur narratio (11, 600 p. 508, 21. *cf.* Sedvl. epist. 2 p. 172, 17 [*de libris*] -are non plena [*postea*: quae defuerant primis *libris*, addita sunt secundis]). Avg. catech. rud. 21, 13 ut . . . figura *mystica prophetae* -retur, facta est in Ierusalem restitutio templi dei. epist. 112, 2 -antur *benefacta* intima veritate (*antea*: maiores melioresque fiunt). c. Faust. 19, 27 p. 529, 18 ut . . . semiplena . . . -retur *lex.* Lavrent. eleem. p. 116C repara quod amisi, . . . -a quod minoravi. **β** *sub specie numeri*: Apvl. met. 7, 4, 3 *ut* ad pristinae manus numerum . . . cohortis facies -retur. Pavl. sent. 2, 15, 3 si minoris vendiderit, . . . pretii summa poterit -ari. Itin. Alex. 35 equorum numerum (Ps. Ambr. serm. 31, 3 [*opp.* minoratus]. *cf.* Mart. Cap. 7, 734 decas . . . plena . . . -atur). Pacian. paraen. 1 p. 100 -to (*per prolepsin*) gregi referens peccatricem *ovem.* Avell. p. 602, 14 -ari membra sua . . . sperat ecclesia *haereticis restitutis.* **b** *c. obi. rei addendae*: Ps. Avg. serm. 96, 2 quod natura non dederat, Christus artifex -vit (*antea*: formavit).

2 *conficiendo, exercendo sim.*: Arnob. nat. 1, 33 si . . . quirent *arbores, glaebae sim.* . . . verborum articulos -are *eqs.* (*cf.* 2, 25 discit . . . verba psittacus et -are et nomina rostris exprimere). 2, 15 virtutum omnium servamus atque -amus tenorem. 3, 38 quonam modo . . . religionis potestis -are vim plenam, cum circa ipsos erretis deos. Comm. instr. 2, 27, 4 (*ad diaconos*) -ate locum vestrum (*antea*: exercite). Mart. Cap. 3, 253 *litterae q. e. k* effectus c *litteram* -are (*cf. Mar. Victorin. gramm. VI 195, 20* locum . . . explere). Cael. Avr. chron. 4, 3, 74 cycli partes.

C *disiuncta*: Avson. 350, 2 p. 206 P. sparsa colligere et -are lacerata *in centone.* Clavd. Don. Aen. 12, 505 p. 611, 30 -emus, quod interposita diviserunt.

deriv.: integrasco, integratio.
compos.: adintegro (?), deintegro, redintegro.

intēgulātus, -a, -um. *ab* in *et* tegula. *i. q. tegulis stratus*: Avg. in psalm. 128, 11 fenum tectorium herba est, quae nascitur in tectis, in solario -o.

integumentum, -ī *n.* *ab* integere, *cf.* tegumentum. *forma q. e.* integimentum *servatur in var. lectione e. g. ap.* Plavt. Bacch. 601 *BC* (*?D*). Cic. p. red. in sen. 16 *PGE¹*. Ambr. Iob 3, 4, 10 *BP¹D.* Heges. 3, 24, 1 p. 229, 23 (*praeter Z*); *sola, quantum editorum notis confidere licet, legitur ap.* Fest. p. 305 Ps. Apvl. Ascl. 8 Ambr. Isaac 4, 37 p. 664, 3. 6, 35 p. 679, 18. *al.* integmentum Hil. trin. 10, 55 *in var. lectione et* Ambr. epist. 2, 15 *in ed. Amerbach. a. 1492.* Gloss. IV 98, 47 -is: opertoriis. *dub.* IV 98, 39 (= V 212, 44. 461, 31) inoperimentis *et* V 212, 45 inopertoriis (*Goetz ubique* in teg-: in oper-). [*in codd. variat c. simpl.* teg- *passim (infra non adnotavi)*. *contextu suspecto*: Liv. 40, 59, 8 (= Obseq. 7) lanx (*trad.* lana, *corr. Cuper,* laena *Scheffer*) *Iovi apposita* . . . cum -is (intrimentis *Oudendorp,* legumentis *vel* leguminibus *Giltbauer*) . . . decidit de mensa (*cf. Madvig, Emend. Liv. 590*).]

fere i. q. tegumentum, operimentum, velamentum (*maxime in imag. aut per allegoriam;* -o contegere *l. 72;* -o esse *alicui l. 68. 74*):

1 *usu vario*: **a** *de praesidio, munimento sim.* (*c. dat. l. 62, cf. l. 61*): Plavt. Bacch. 601 (*loq. parasitus*) illius sum -um corporis (*sim. de hominibus*: 602 [*Pistoclerus ad parasitum*] nequam esse oportet, cui tu -um . . . es. 605 [*idem ad eundem*] tu, -um, vale). Trin. 313 (*loq. Lysiteles*) istaec ego mi semper habui aetati -um meae. Ambr. Isaac 4, 37 p. 664, 3 hoc -o (*de petra, cf. p. 2089, 6*) animae . . . indutae iam nudae non sunt (*antea*: praesidio passionis, fidei munimento, *postea*: praemunitio). Noe 2, 3 munit et vestit *naturae bonum homines* velut quibusdam -is . . ., quae sunt salus, valitudo, bona *eqs.* (*postea*: muniti). off. 1, 35, 177 suis lacertis magis quam alienis -is nititur *virtus.* Heges. 3, 24, 1 p. 229, 23 aliis . . . arma oneri sunt, nobis -o.
b *de tecto*: Liv. 10, 38, 12 -o consaepti. Ambr. Iob 2, 5, 20 stillicidiis umescebant montium et, quia -um deerat, petra sese operiebant.
c *de vestimentis et inde de ipso corpore*: Ps. Apvl. Ascl. 8 mundano -o contegeret *deus hominem* ([*postea*: texit eum corporea domo]. *sim. de corpore humano*: Ambr. Isaac 4, 16 p. 653, 10. *cf. p. 2089, 9*). Ps. Avr. Vict. orig. 13, 1 eis -o erant *pelles.* Ambr. epist. 2, 15 sine -o in hoc mundo nascimur. Isaac 6, 55 p. 679, 18 (*postea*: operimento).
d *de quolibet velamento, involucro sim.*: Cic. Cael. 47 ut . . . tenebras atque . . . flagitiorum -a non quaerat *mulier.* de orat. 1, 161 ornamenta . . . ingenii per quaedam involucra atque -a perspexi. Fest. p. 305 (*de supercilio*) -um oculi. Avg. in psalm. 8, 1 ut fructus ab -is purgentur (*cf. ibid.* -is . . . id est paleis . . . exuuntur *frumenta*). Mart. Cap. 5, 470 (*de causae ductu figurato*) significatione alia atque -is vestita.

2 *c. gen. definitivo*: Cic. p. red. in sen. 16 frontis . . . -o ad occultanda . . . flagitia . . . uti (Pis. 12 nequitiam f. involutam -is nondum cernat). de orat. 2, 350 evolutum . . . -is dissimulationis. Ps. Orig.

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tract. 10 p. 105, 14 allegoriae -is obvoluta *verba* (16 p. 169, 6). AMBR. Iob 3, 4, 10 ne amitteret -a virtutis (parad. 13, 62). AVG. in psalm. 83, 1 exuitur carnalium desideriorum -is quasi vinaciis. serm. coll. Morin p. 293, 12 remotis -is veterum (*i. veteris testamenti*) promissorum. *corporaliter*: ITALA cant. 2, 14 (Ambr. Isaac 4, 37 p. 664, 1) secura -o petrae (*gr. ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας, Vulg. aliter*). HIL. trin. 10, 55 (*in imag.*) pullos ... pennarum -o obumbrare. AMBR. Iob 3, 4, 10 quaerit *Adam* -a foliorum. in psalm. 118 serm. 14, 9 p. 303, 15 ut ... non operiatur -o corporis (spir. 3, 33). *Kuhlmann.*

intellēctibilis, -e. *ab* intellegere. *i. q. qui (solo) intellectu percipitur* (*distinguitur* intellectualis *l. 19. 20,* intellegibilis *l. 22. 28*): 1 *n. pro subst.* (*sing. l. 19; sibi ipse vocem finxisse visus est* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 13 νοητά, ..., quoniam Latino sermone numquam dictum repperi, -ia egomet mea verbi compositione vocavi): CANDID. gen. div. 11 p. 13, 4 W. corporum aut incorporum, -ium aut intellectualium, intellegentium aut intellectorum *eqs.* MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 24 p. 1057^{D} -ium et hylicorum. 4, 2 p. 1114^{C} in supernis aeternisque, id est in -bus atque intellectualibus. gen. div. verb. 7 p. 19, 18 W. (*sing.; disting.* intellectuale). *ibid.* -ia sunt ea, quae *eqs.* (*disting.* intellectualia). EVSTATH. Basil. hex. 1, 5, 2 (*Migne gr. 29, 13^{A} νοητῶν*). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 8 (*disting.* intellegibilia *ut*: p. 9, 3). p. 9, 5. 2 *alia*: FILASTR. 150, 2 haec rationabilia sunt et -ia ... nuntiata (*de allegoria*). EVSTATH. Basil. hex. 1, 2, 13 lumen ([*Migne gr. 29, 9^{A} νοερόν*]. 1, 5, 2 [*gr. p. 13^{A} νοητόν*]). BOETH. categ. 1 p. 183^{D} substantiae (in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 9, 2). in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 11 unam speculativae partem (p. 8, 20 *disting.* intellegibilis).

intellēctio, -ōnis *f.* *ab* intellegere. interl- *l. 38.* GLOSS. νόησις. intellectus. [*dub. trad. pro* iniectionem (*vel* interiectionem) CAEL. AVR. acut. 1, 10, 75. *e coni. pro* interiectione *vel* interfectione TERT. uxor. 2, 6 l. 14.]

i. q. actus intellegendi: 1 *de interpretatione*: RHET. Her. 4, 33, 44 -o est, cum res tota parva de parte cognoscitur *eqs.* (*i. synecdoche*). TERT. nat. 2, 12, 22 quid sibi vult -o ista? PRISC. gramm. II 408, 16 veram. 2 *de officio oratoris* (*cf.* νόησις, *v. Lausberg, Hdb. d. liter. Rhet. § 97*): SVLP. VICT. rhet. 4 p. 315, 7 *officia oratoris sunt* tria: -o, inventio, dispositio (*seq.* intellegere ..., cuiusmodi causa sit). *cf. fortasse* GLOSS. II 519, 6 interlectio ὁ στοχασμός.

intellēctīvus, -a, -um. *ab* intellegere. *i. q. in intellectu positus,* θεωρητικός: PRISC. rhet. 11, 32 p. 559, 23 nominaverunt ... quidam has *quaestiones* activas, illas inspectivas sive -as. BOETH. anal. post. 1, 1 p. 711 omnis doctrina et omnis disciplina -a (*Aristot. 71a 1 διανοητική*).

ˣ**intellēctor,** -ōris *m.* *ab* intellegere. *i. q. qui (bene) intellegit* (*pro adi. v. l. 63*): ITALA Dan. 12, 10 (Iren. 1, 19, 2. *al.*) -es intellegant (*gr. LXX οἱ διανοούμενοι, Theodot. νοήμονες, Iren. οἱ συνιέντες, Vulg.* docti. *inde* IREN. *l. c.* et seipsos esse albos et -es [*gr.* εὐσυνιέντας]). IREN. 3, 21, 2 (= 3, 24, 1 H.) perfectiores scripturarum -es et utriusque loquelae ([*gr.* ἐμπειροτάτους]. AVG. c. Adim. 15 p. 155, 12 utriusque s. venerator et -r). AVG. doctr. christ. praef. 9 -em alium non requirat, per quem sibi quod opertum est retegatur (in euang. Ioh. 24, 6. FACVND. defens. 9, 3 p. 752^{C} non ... ingeniosum -em, sed ... lectorem non fastidiosum. *cf.* AVG. in psalm. 34 serm. 1, 8 desiderant. 95, 1 quaerit [serm. 252, 1, 1 (*inde* MAX. TAVR. serm. 107 p. 743^{B}). FACVND. defens. 11, 2 p. 802^{B}]). epist. 148, 15 p. 345, 4 talis ego sum in scriptis aliorum, tales volo esse -es meorum. c. Iulian. 6, 23, 7 o acutum -em, o divinorum eloquiorum egregium tractatorem! c. Iulian. op. imperf. 1, 67 catholicos -es apostoli. in psalm. 72, 6 -es regni caelestis. 144, 10 serm. 136, 4 legis doctores, legis -es (153, 2, 3). IVLIAN. Aug. c. Iulian. 4, 16, 80 verum -em operis dei. EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 39, 10 Nicaeni concilii ... -es expositoresque eruditiores. CASSIOD. Clem. Alex. adumbr. 3 p. 212, 3 *bis* (*gr.* γνωστικός). *al.* *pro adi.*: ITALA prov. 29, 7 (Ps. Aug. spec. 10 p. 361, 8) impius non intellegit scientiam et inopi sensus non est -r (*gr.* ἐπιγνώμων).

[**intellēctuābiliter** *v. p. 2090, 39.*]

ˣ**intellēctuālis,** -e. *ab* 1. intellectus. [*dub.*: APVL. Plat. 1, 3 (*in distinctione philosophiae naturalis, rationalis, moralis; v. Hildebrand ad l.*).]

i. q. ad intellectum pertinens: 1 *de eis, qui intellegunt, eorumque facultatibus sive actionibus* (*disting.* intellegibilis *l. 82. p. 2090, 5* [*sed v. p. 2090, 24; iuxta pos.* MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 9 p. 21, 9 W.], spiritalis *l. 81; opp.* sensualis *ex. gr. l. 76. 77; pro subst. l. 77. p. 2090, 9*): TERT. anim. 6, 4 sensus corporales et -es (CASSIAN. conl. 7, 12, 2. *cf.* RVFIN. Orig. princ. 1, 1, 9 p. 27, 10 genus *sensuum*). 18, 4 corporalium sensuum et -ium virium (18, 8 *opp.* sensualis). 18, 5 (*m. plur. pro subst.; opp.* sensualibus). 18, 8 animus (NEBRID. Aug. epist. 6, 2 *opp.* phantasticus). 24, 1 *animam* (MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 8 p. 20, 8 W. SERV. Aen. 5, 81 [*inter quattuor animas; cf. 8, 564 νοητική*]. AVG. civ. 10, 2 p. 404, 26 D. a. rationalem, sive potius -is dicenda sit. 10, 27 p. 444, 13 *disting.* spiritalem. PS. AVG. sent. 15 a. intelligibilis, quia intelligitur; -is, quia ... intelligit. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 234, 4 [*gr. I 1, 6 p. 153, 7 νοεράν, cf. I 5 p. 296, 37* intellegibilem]. *al.*). IREN. 1, 5, 2 (= 1, 1, 9 H.) caelos (*i. angelos; gr.* νοητούς). PHILIPP. in Iob 5 p. 630^{A} fame ... sive praesenti sive ... -i. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 4 p. 544^{A} oculo (VITAE patr. 5, 18, 3 p. 979^{C}. *al.*). Orig. princ. 2, 9, 1 p. 164, 11 rationabilium creaturarum vel -ium (*al.*). AVG. conf. 12, 15, 20 mens rationalis et -is (gen. ad litt. 12, 10 p. 392, 14 ut intellegibilis sit res ... quae solo intellectu percipi potest, -is autem m. quae intellegit. *al.*). HESYCH. in lev. 7, 16—20 p. 865^{C} rationalis et -is est homo. PS. SORAN. quaest. med. praef. p. 243, 16 *modus aphorismi* -is dicitur eo quod intellectu ... aegritudines ... considerat. *al.* *n. sing. pro subst.*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 446, 22 *iuxta* cogitatorium. AVG. anim. 4, 22, 36 p. 414, 14 mentem ... nisi rationale et -e nostrum dicere non solemus. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 363^{D} hoc -e hominis (*gr. p. 160^{D} νοερόν*).

2 *de eis, quae (solo) intellectu percipiuntur* (*disting.* intellectibilis *v. p. 2089, 11*): TERT. anim. 9, 2 *animam* effigians -bus formis. adv. Val. 32 p. 208, 3 spiritus (IREN. 1, 7, 1 [= 1, 1, 12 H.; *gr.* νοερά]. *al.*). HIER. epist. 124, 14, 3 -em ... rationabilemque naturam (*al.*). RVFIN. Adamant. 3, 4 p. 119, 29 (*gr.* νοητά; *opp.* sensibilia et corporalia). AVG. conf. 12, 9, 9 creatura (*al.*). MART. CAP. 2, 202 empyrio quodam -ique mundo (2, 203 *opp.* sensibilis). *al.* *n. pro subst.* (*plur. praeter l. 24. p. 2089, 19*): TERT. anim. 18, 1 *opp.* corporalibus. 18, 6 differentiam sensualium et -ium. CANDID. gen. div. verb. 7 (*cf. p. 2089, 16. 18*). RVFIN. Orig. princ. 1, 1, 5 p. 20, 20 -bus, id est incorporeis. AVG. gen. ad litt. 12, 10 p. 392, 23 -e et intellegibile sub eadem significatione appellamus. *al.* *pressius de eis, quae sensu allegorico accipienda sunt*: CASSIAN. conl. 1, 22, 2 -is ... bestia, vel leo vel draco. 5, 22 in -i Aegypto (*cf.* CASSIAN. conl. 21, 28, 3 -es Aegyptii). 12, 11, 2 -is ... Iacob, id est subplantatoris. inst. 12, 22 -bus Syris, id est nequitiis spiritalibus. VEREC. in cant. 1, 5 p. 3^{b} 38 -is ... equus (*postea*: spiritalem ... Pharaonem). 1, 11 p. 6^{b} 7 -is est profunditas carnalis conversatio. 2, 2 p. 10^{b} 11 -es pecudes, sine dubio daemones. CASSIOD. in psalm. 68, 24 p. 486^{B} utriusque legis -is epulatio. GREG. M. moral. 35, 36 p. 770^{A} -e ... animal (*postea*: in his animalibus ... fidelium universitas designatur). *al.*

adv. ˣ**intellēctuāliter.** *i. q. ratione intellectuali*: MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 26 p. 1059^{D} intelligibiliter ... erat et -r λόγος *ante incarnationem*; sensibiliter autem et incarnaliter tunc manifestatus est (CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 117, 17 esse hos *numeros* in corpore visibiliter, in anima -r [intellectuabiliter *var. l.*]). AVG. gen. ad litt. 1, 9 p. 13, 21 -r ... inpressas ... rationes, tamquam intellegibiles locutiones. 12, 11 p. 393, 4 (*ad Matth. 22, 39*) corporaliter litterae videntur, spiritaliter proximus cogitatur, -r dilectio conspicitur. CASSIAN. conl. 6, 10, 1 virtutem ... -r possidere. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 237, 43 carnis ... animatae -r ([*gr. I 1, 6 p. 159, 14 νοερῶς, cf. I 5 p. 300, 36* anima rationali]. p. 239, 30 [*gr. I 1, 6 p. 162, 14 νοερῶς, cf. I 5 p. 302, 32* rationabiliter]). BOETH. trin. 2, 17 in naturalibus ... rationabiliter, in mathematicis disciplinaliter, in divinis -r versari oportebit. VEREC. in cant. 2, 38 p. 37a 11 apostoli sagittae -r nuncupantur. 4, 2 p. 51a 15 licet hoc de Iacob dictum sit, sed -r transfertur ad Christum (*aliter* 4, 12 p. 59b 24 hoc est 'transferre' non localiter, sed -r, mores ... commutare). CASSIOD. Didym. in Iud. 11 p. 94, 3 quia haec habeant -r falsi doctores. ISID. ord. creat. 10, 7 -r ecclesiae mysteria per haec designantur. *al.*

deriv.: intellectualitas.

intellēctuālitās, -ātis *f.* *ab* intellectualis. *i. q. facultas intellegendi, intellectus*: TERT. anim. 38, 6 animae ... habenti ... rationalitatem sensualitatem -em.

intellēctuāliter *v. l. 35.*

intellēctum, (-ī) *n. v. l. 72.*

intellēctuo, -āre. *ab* 1. intellectus. [*e coni.*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 7 p. 20, 1 W. ὁ νοῦς intellectualem potentiam animae inlustrat et inluminat et invultuat (-at *ed. Basil.*) ac figurat.] *i. q. intellectu instruere*: AVG. in psalm. 118 serm. 18, 4 (*ad psalm. 118, 73* da mihi intellectum, *gr.* συνέτισόν με) si quemadmodum dici potest a sanitate sanare te, ita dici posset ab intellectu -are te. *ibid.* intellectum dare homini et quasi, ut ita dicam, -are hominem.

intellēctuōsus, -a, -um. *ab* 1. intellectus. GLOSS. IV 565, 60 sententiosus, -us, integre iudicans. [*in var. l.*: ROMVL. epist. Aesop. 12 rec. gall. intellegenti (-o *M*).]

1. ˣ**intellēctus,** -ūs *m.* (intellectum *n. v. l. 72*). *ab* intellegere. *inter subst. IV^{ae} decl. affert* PS. ASPER gramm. suppl. 44, 14. *de formis*: *nom. sing. neutr.* -um ITALA IV Esdr. 10, 30 (*pars codd.*). *dat.* -ui *inde a* VITR. 2, 1, 9, -u DIDASC. apost. 6, 7. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 3 p. 176, 2 (*cod. G*). CASSIOD. var. 7, 28, 1 (*codd. praeter A*). *abl.* -o ITALA Luc. 2, 47 (cod. d). ORIBAS. syn. 8, 1, 3 La. *plur. saepius inde a* QVINT. inst. 3, 8, 2 (*v. maxime sub II*). *de notione*: DIFF. Suet. p. 290, 5 Reiff. sensus naturalis est, -s in rebus obscuris (*inde* DIFF. gramm. suppl. 278, 1. *cf.* ISID. diff. 1, 497 sensus ad naturam refertur, -s ad artem [*similiter* DIFF. ed. Beck p. 82, 10]). CHALC. comm. 342 *Plato* -um adpellat ... motum animi comprehendentem. AVG. in psalm. 32, 2 serm. 2, 22 occultus visus -s vocatur. GLOSS.^{L} II Philox. IN 580 -um: νοῦν, διάνοιαν. GLOSS. νόημα. νόησις. σύνεσις. αἴσθησις. *de usu vocum q. s.* -s *et* intellegentia (*priore numero notantur exempla vocis q. e.* -s, [*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

altero alterius): TER. *0:1*, RHET. Her. *0:1*, CIC. *1? (v. l. 4)*: *65*, VARRO *0:1*, VITR. *2:0*, VELL. *1:0*, VAL. MAX. *1:0*, SEN. *philos. 16:0*, PLIN. *21* (nat.): *1* (dub. serm.), QVINT. inst. *53:2*, decl. *8:0*, TAC. *6:0*, PLIN. epist. *0:2*, VVLG. *62:28*. [*dub.* CIC. inv. 2, 22 hoc -u (-o *J*, *Mar. Victorin., fort. recte*). NOVATIAN. cib. Iud. 3 p. 230, 10 (-o *Gelenius, fort. recte*).]

I *i. q. actus vel facultas intellegendi: opponitur perceptio sensuum e. g.* SEN. epist. 124, 1 *opp.* sensu (TERT. anim. 18, 6 *et saepius in eodem capite.* FILASTR. 100, 4 AVG. util. cred. 13, 28 p. 36, 11. *et saepe. subtilius distinguit* TERT. anim. 18, 7). QVINT. inst. 8, 2, 6 *opp.* auditu (TERT. resurr. 37 p. 79, 14. *al. cf. et p. 2092, 48*). 10, 1, 14 *opp.* visu oculorum (APVL. Socr. 1 p. 116 RVFIN. Clement. 2, 51. *al.*). HIER. hom. Orig. in Is. 6, 3 p. 273, 24 *opp.* oculos (AVG. in euang. Ioh. 47, 3. *al.*); *sed comprehenditur perceptio sensuum e. g. infra l. 22. 23. 24. 31; apud Eccl. opponitur vel distinguitur* fides *e. g.* TERT. bapt. 10 p. 209, 7 adv. Marc. 4, 19 p. 481, 21 AVG. epist. 137, 15. 194, 5, 21 in psalm. 118 serm. 18, 3 CONSVLT. Zacch. 1 praef. p. 8, 3. *al.*; *-s tribuitur bestiis e. g. infra l. 33. 35. 70 (arboribus infra l. 72), negatur e. g. infra l. 38.*

A *generatim*: 1 *exempla selecta*: a *praevalente notione actus*: VITR. 2, 1, 9 nulla materiarum genera . . . sine principiorum coetu . . . subici -ui possunt. 5, 2, 2 vox . . . -ui non poterit esse audientibus. PLIN. nat. 11, 280 neque . . . est -s ullus (*sc. veneni*) in odore vel sapore (*cf.* 31, 87 *de sapore*). QVINT. inst. 1, 1, 28 *in distinguendis litteris.* 11, 2, 37 sine manifesto -u (*cf.* GAIVS dig. 1, 2, 1 evidentiorem [PELAG. in Gal. 3, 16 p. 321, 8]. AVG. epist. 162, 2 liquidum certumque). TAC. dial. 19, 1 iudicio et -u. ann. 13, 38, 3 dissimulato . . . -u. SCAEV. dig. 17, 1, 16, 3 tacito -u (*sc. consentientium*). MIN. FEL. 18, 8 ad -um pectus angustum est. TERT. adv. Marc. 3, 6 p. 383, 31 vim -us ademptam. FAV. EVL. p. 14, 30 H. (= 21, 3 W.) quo facilior -s existat. PELAGON. 210 ventrem sine -u maiorem *iumentum* (*Hippiatr. gr. I p. 202, 7 ἀνεπαισθήτως*). EVSTATH. Basil. hex. 9, 3, 12 boves . . . perturbationem aëris naturali praesentientes -u (*gr.* αἰσθήσει). *al.*

b *praevalente notione facultatis*: SEN. epist. 121, 19 esse . . . illis *animalibus* -um (*tribuitur bestiis ut*: PLIN. nat. 9, 148 *spongeis.* 28, 19 *serpentibus.* 29, 106 *de muscis. cf.* QVINT. inst. 2, 16, 15 *loqui* magis deesse ceteris animalibus quam -um). nat. 1 praef. 10 siquis formicis det -um hominis (*negatur -s bestiarum ut*: QVINT. inst. 11, 2, 6. ITALA psalm. 31, 9 [Filastr. 100, 3, *cf.* VVLG.; *gr.* σύνεσις, *Hier. psalt. sec. Hebr.* intellegentia]. AVG. in euang. Ioh. 15, 19. *al.*). QVINT. inst. 1, 2, 28 maiora -u. TERT. paenit. 5, 5 -ui suo, id est dei dono. ITALA II par. 1, 10 (Complut.) sapientiam et prudentiam et -um ([*Vulg.* intelligentiam, *gr.* σύνεσιν *ut* 1, 11, *ubi Vulg.* scientiam]. GAVDENT. serm. 8, 34 G. VVLG. deut. 4, 6 Dan. 1, 20. BARNAB. 2, 3 [*gr.* σύνεσις]. *al. v. et p. 2092, 22*). Is. 52, 13 (Aug. cons. euang. 1, 31, 47) in -u erit puer meus (-um intellegit *var. l.*, *gr.* συνήσει, *Vulg.* intelliget). IV Esdr. 10, 29 -s meus alienatus erat. CHALC. comm. 339 -u . . . cum ratione (*cf. iuxtapos.* ratio: AVG. civ. 7, 3 p. 275, 24 D. BOETH. c. Eut. 2, 32. *al.*). AVG. epist. 149, 9 (*iuxta* memoria *ut*: serm. 52, 9, 21 trin. 4, 21, 30. *al.*). in euang. Ioh. 3, 4 in mente, in -u (15, 19. *al. cf.* in psalm. 42, 6 *mens* vocatur -s). *al.* *in serm. iur. de mente sive matura sive sana*: GAIVS inst. 3, 109 qui *pupillus* iam aliquem -um habet (PAVL. dig. 50, 17, 124 pr. *de muto*). PAVL. dig. 29, 2, 93, 1 si -u non careat *mutus* (MACER dig. 1, 18, 14 [*ex rescripto impp. Marci et Commodi*] ut continua mentis alienatione omni -u careat). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 160, 33 delirus est factus et perdidit -um.

2 *structurae et iuncturae notabiliores*: a *indicatur obi. intellegendi*: α *gen. obi.*: VELL. 1, 13, 5 manere adhuc rudem Corinthiorum *vasorum* -um (*syn.* prudentia). VAL. MAX. 5, 1, 11 humanitatis. SEN. benef. 1, 2, 5 extra -um atque aestimationem beneficii. 3, 17, 2 rei optimae ac dulcissimae (epist. 121, 19 aut salutaris aut mortiferae r. QVINT. inst. 2, 18, 1 LACT. inst. 6, 1, 10). dial. 7, 5, 1 felicitatis. 9, 3, 4 deorum (APVL. Socr. 3 p. 124 huius dei. IREN. 3, 10, 1 [= 3, 11, 1 H.] d. et domini. CYPR. epist. 63, 11 p. 710, 12. RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 7 p. 192, 11 theoria et -s d. *al.*). epist. 53, 7 sopor . . . animum . . . altius mergit, quam ut in ullo -u sui sit (*aliter* 120, 13 fecit multis -um sui). 91, 15 sortis suae. 124, 8 boni ac mali (TAC. ann. 6, 36, 3 neque b. -s neque mali cura. TERT. paenit. 5, 5. *al.*). PLIN. nat. 2, 149 rerum naturae (PS. QVINT. decl. 8, 17 p. 161, 6). 8, 3 religionis ([*de elephantis*]. CYPR. idol. 7 p. 25, 1 verae). 8, 159 adhortationis et gloriae (10, 108 columbis inest quidam et g. -s). 10, 51 sapientiae (*de anseribus*). 11, 174 saporum. 13, 35 veneris (*de palmis*). 19, 171 acrimoniae. QVINT. inst. 1, 1, 15 disciplinarum. 2, 13, 10 artis. 11, 3, 39 spiritum . . . recipere sine -u morae. VLP. dig. 24, 2; 11, 2 vel tenuis -s . . . nolentis nuptam. APVL. apol. 66 peccatorum. TERT. bapt. 5 p. 204, 28 spiritalium. adv. Marc. 3, 16 p. 402, 9 sacramentorum. virg. vel. 11, 3 sui . . . sexus -um. ITALA Luc. 1, 77 (Iren. 3, 10, 3) salutis (*gr.* γνῶσιν, *Vulg.* scientiam). IREN. 1, 2, 1 (= 1, 1, 2 H.) in -um et desiderium exquisitionis patris sui adducere (*gr.* ἔννοιαν). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 106, 9 -s herbarum pigmentorumque peritia. *al.*

β *praepos.*: de: ARNOB. nat. 3, 19 p. 125, 3 unus est -s de dei natura certissimus. CHIRON 132 de febricitantibus -s (*i.* διάγνωσις). PELAG. in I Cor. 14, 2 de his quae dicuntur accipit -um. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 161, 10 de his recipient -um. Orig. princ. 2, 7, 3 p. 150, 1 multi sunt -us de Christo. AVG. c. Faust. 22, 95 p. 702, 3 de his figuris . . . noster . . . -s vel ratio vel opinio. in psalm. 8, 2. BARNAB. 5, 3 de futuris non sumus sine -u (*gr.* ἀσύνετοι). CONC.^{S} II 3, 2 p. 129, 5 (*gr. II 1, 2 p. 129, 5* ἔννοιαν). CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 2 p. 53, 15. 24. in: VVLG. III Esdr. 1, 33 -s eius in lege domini. AVG. catech. rud. 10, 13 -s . . . in penetralibus. NICET. spir. 18 p. 34, 3 in his plenus est sapientibus -s. γ *enunt.*: AMBR. Isaac 8, 69 p. 691, 7 qua . . . ratione . . . velit, -s manifestus est. HIER. in Is. 14, 20 p. 163^{A} difficilis -s est, quomodo . . . perdiderit. AVG. in psalm. 67, 27 de quibus dictum sit, non est facilis -s. δ *acc. c. inf.*: COD. Iust. 6, 25, 7 pr. cui . . . ferendus est -s . . . liberos . . . defraudari?

b *coniungitur c. synonymis sim. (fig. etym. infra l. 27)*: *per gen. synon.*: APVL. Plat. 1, 10 cogitationis. VVLG. Sirach 1, 4 prudentiae (*gr.* σύνεσις. 1, 24; *gr. deest*). AVG. civ. 14, 22 p. 46, 19 D. mentis (ROMVL. fab. 44 pr. rec. vet.). in euang. Ioh. 8, 2 cognoscendi . . ., dignoscendi et distinguendi. *cf. gen. hominis prudentis*: ITALA Is. 29, 14 (Wirc., *cf.* VVLG.) -um prudentium (*gr.* σύνεσιν. *inde* I Cor. 1, 19 [Hil. trin. 3, 24] -um intellegentium [*Vulg.* prudentiam prudentium]). *per gen.* -us: ITALA exod. 28, 3 (Aug. quaest. hept. 2, 114 p. 166, 17) sapientibus . . ., quos replevi spiritu -us ([*gr.* αἰσθήσεως, *Vulg.* prudentiae]. Is. 11, 2 [Tert. adv. Marc. 3, 17 p. 404, 25 = VVLG.] s. sapientiae et -us [*gr.* συνέσεως. *inde de donis spiritus sancti, cf.* VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 7 HIER. hom. Orig. in Is. 3, 1 p. 253, 15 in Is. 11, 1/2 p. 145^{C}. *al.*]. *al.*). Is. 10, 13 (Tycon. reg. 7 p. 75, 24) sapientia -us (*gr.* συνέσεως, *Vulg.* in sapientia . . . intellexi). AVG. ord. 2, 2, 7 p. 149, 28 interiores -us oculos. *in fig. etym. sim. (cf. l. 18)*: ITALA II par. 2, 12 (Complut.) scientem prudentiam et -um ([*gr.* σύνεσιν, *Vulg. aliter*]. 2, 13 [*ibid.*; *gr. ut supra*]. *cf.* Is. 56, 11 [Lucif. non parc. 34] nescientes -um [*gr.* σύνεσιν, *Vulg.* intelligentiam]). 2, 14 (Complut.) excogitare -um omnem (*gr.* διανόησιν, *Vulg. aliter*). 30, 22 (Complut.) intellegentium -um domino bonum (*gr.* σύνεσιν, *Vulg.* qui habebant intelligentiam).

B *speciatim, t. t. rhet. i. q.* νόησις (*cf. p. 2089, 35*): SVLP. VICT. rhet. 4 p. 315, 10 de -u . . . nihil tradit *Tullius.* 16 p. 321, 26 in -u et in inventione et in dispositione.

II *metonymice*: A *de significatione sim.*: 1 *generatim*: SEN. nat. 2, 50, 1 *quaedam fulmina* significant . . . id, cuius -s ad nos non pervenit (PLIN. nat. 8, 48 precum). epist. 83, 7 pro fluctu . . . aut vento . . . et ceteris sine -u sonantibus. PLIN. nat. 31, 88 -s *vocis q. e. 'sal'.* QVINT. inst. 1, 5, 2 duplex (2, 14, 2. 3, 6, 43 PAVL. dig. 38, 10, 10, 15. *al.*). 1, 5, 71 cum alium natura -um, alium loco praebent *verba translata* (1, 7, 2. *al.*). 7, 9, 2 diversos (HIER. hom. Orig. in Ier. 3, 4 p. 313, 15 [*postea* differenti . . . notione]. *al.*). 8, 3, 44 obscenum. TERT. virg. vel. 4, 6 vocabulis . . . comprehendentibus in se specialium -um. IREN. 4, 35, 4 (= 4, 57, 4 H.) magnitudinem eius -us, qui ibidem continetur. PROB. inst. gramm. IV 120, 17 nomina positione singularia, -u pluralia (DON. gramm. IV 377, 1. *al.*). DON. gramm. IV 375, 26 sono feminina, -u masculina (CONSENT. gramm. V 345, 3. *cf.* AVG. serm. 28, 4 in eo quod loquor, duo . . . sunt: sonus et -s). PAVL. dig. 45, 1, 91, 3 expeditum -um habet constitutio. NON. p. 424, 15 'osculum' et 'savium' his -bus discernuntur (*similiter saepius*). FORTVN. in Matth. (Corp. Christ. 9, 367sqq.) 3 l. 27 spiritali (GAVDENT. serm. 8, 20 G. HIER. epist. 18^{a}, 2, 1. *al.*). GAVDENT. serm. 9, 4 G. simplicis (AMBR. Ioseph 14, 83 p. 121, 16. *al.*). SCHOL. Pers. 5, 40 simulacrorum. MAXIMIN. c. Ambr. 121 p. 86, 29 *iuxta* significantia. HIER. epist. 18^{b}, 2 (18), 2 mysticos (21, 28, 1. 30, 12. *al.*). *et saepe.* *nota de versione*: PS. CYPR. Iud. incred. 8 p. 129, 2 *Graeci sermonis* translationem in -um Latinum. MACR. somn. 2, 3, 1 Graeco -u.

2 *speciatim de notionibus mente conceptis*: a *in sermone iuris*: MAECIAN. dig. 29, 5, 14 ut rei -um capere possent (PAVL. dig. 41, 2, 1, 3). PAPIN. dig. 5, 3, 50 pr. hereditas etiam sine ullo corpore iuris -um habet (31, 66, 2). 35, 2, 11, 6 revocandi sunt ad -um institutionis. 36, 1, 57 (55), 5 tollit -um restitutionis. VLP. dig. 45, 3, 5 ut -u magis partes habeant quam corpore. PAVL. dig. 41, 2, 1, 9 ut habeat -um possidendi. b *in philosophia (cf. p. 2090, 80; de ideis* CHALC. comm. 304. 342): BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 40, 16sqq. vox . . . et -um rei significat et ipsam rem; ut cum dico 'lapis' et -um lapidis et ipsum lapidem . . . designat, sed prius -um, secundo vero loco significat rem (in Porph. comm. sec. 1, 11 p. 167, 2 diversus. 2, 3 p. 176, 2 significatae r.). herm. sec. 1 praef. p. 7, 11 his (*sc. nomine et verbo*) . . . quidquid est in animi -bus designatur (*ibid.* p. 7, 22. 11, 21sq.). *ibid.* p. 8, 24 *agitur de decem praedicamentis.* 1, 1 p. 28. 10 primi . . . -us quid discrepabunt, ut non sint imaginationes? (*Aristot. anim. 3, 8 p. 432 a 12* νοήματα). in Porph. comm. pr. 1, 24 p. 74, 12 solitario et proprio -u. in Porph. comm. sec. 3, 5 p. 215, 8 speciei.

B *de cogitatione, sententia sim.*: ITALA sap. 4, 11 (Cypr. testim. 3, 58. *al.*, *cf.* VVLG.) ne malitia mutaret -um illius (*gr.* σύνεσιν). Luc. 3, 16 (cod. d) cognoscens -um eorum (*gr.* νοήματα). HIL. coll. antiar. p. 86, 10 auctores mali -us (*de haeresi ut*: PS. AMBR. symb. Migne suppl. 1, 608 mortiferum). VITA Anton. 88 p. 88, 3 adversus -us diaboli (*Migne gr. 26, 965^{B}* νοημάτων). HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 8 p. 397, 20 carnei -us (*cf.* hom. Orig. in Is. 6, 5 p. 276, 17 corporei -us et cogitationes). hom. Orig. in Is. 6, 5 p. 276, 5 cogitationes sanctae et -us divini. PASS. Macc. 5, 13 abice -um vanum (*cf. gr. 5, 11 cod. A*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

λογισμόν). RVFIN. Basil. hom. 3, 6 -bus piis et religiosis disciplinis. Orig. princ. 1, 4, 4 p. 67, 4 humanarum cogitationum atque -uum. AVG. civ. 21, 25 p. 537, 10 D. hunc -um auferunt. EPIST. pontif. 1056 Conc.[S] IV 2 p. 124, 4 bonorum ... -uum et rectorum dogmatum. EPIST. pontif. Arel. 48 p. 71, 35 ab -u ... Calchedonensis synodi. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 5, 5 apostolicum (*gr. I 1, 1 p. 11, 33 σύνεσιν*). I 5 p. 198, 14 -us sive cogitationes. EVSEB. EMES. serm. 8, 2 ventris -s, non animae sensus. CASSIOD. hist. 2, 12, 14 -uum iniquorum (*Theod. Lect. νοημάτων, Socr. 1, 59 ῥημάτων*). *al.*

C *in titulis psalmorum i. q. carmen didacticum* (*gr.* σύνεσις *sec. hebr.* maśkîl [*nos* 'Lehrstück', 'Kunstlied', *v. RGG[3] V 673*]; *Hier. psalt. sec. Hebr. vertit* eruditi *sive* eruditio[nis]; *v. etiam explicationes* HIL. in psalm. 52, 1 AMBR. in psalm. 43, 2 HIER. tract. in psalm. I p. 274, 21 II p. 51, 3 CASSIOD. in psalm. 77, 1; VVLG. *consentit c.* PSALT. Rom. *praeter l. 16, cf. et p. 2095, 20*): PSALT. Rom. 31, 1 (*genetivo ut*: 41, 1 [VVLG. in -um]. 51, 1. 52, 1 [*Vulg.* intellegentiae]. 53, 1. 54, 1. 73, 1. 77, 1. 87, 1. 88, 1. 141, 1). 43, 1 ad -um (44, 1).

D *de aeone quodam gnosticorum* (*i.* Νοῦς): FILASTR. 29, 5 -um ... alium adserit esse *Simon Magus*. 32, 2 *apud Basilidem*. 38, 3 *apud Valentinum*.

deriv.: intellectualis, intellectuo, intellectuosus.

2. intellĕctus, -a, -um *v.* intellego.

intellegēns, -entis *et* **intellegenter** *v. post* intellego.

*****intellegentia**, -ae *f. ab* intellegere. *de orig.*: SIDON. epist. (carm. 14) 4 ab eo, quod est ... intellegere. *scribitur* -lig- (*cf. p. 2096, 55*) *saepe in codd. plur. inde a* CIC. (*v. p. 2094, 46*).
de notione: CIC. inv. 2, 160 (*inter partes prudentiae*) -a est, per quam *animus* ea perspicit, quae sunt (*explicat* MAR. VICTORIN. rhet. 52 p. 301, 34sqq.). phil. frg. V 97 -am, quae est mentis acies. HIL. in psalm. 52, 7 p. 121, 22 -a humanae rationis officium est. RVFIN. Adamant. 1, 23 p. 47, 1 -am pro scientia vel agnitione scripturae ponere videntur. MACR. somn. 1, 12, 14 -am, quod ... θεωρητικόν vocant. FVLG. RVSP. c. Fastid. 15 p. 521[C] -a est, qua illa, quae memoria concepimus, cogitatione versamus. GLOSS. III 279, 31 ἐπίνοια. *in tit. libr.*: EVCHER. formulae spiritalis -ae. *legitur inde a* TER. (*de usu v. p. 2090, 84*). [*dub. trad.*: Q. CIC. pet. 1 quae consequi ingenio aut usu homines aut -a (diligentia *recc., fort. recte*) possunt.]

I *i. q. status intellegentis (de actu intellegendi e. g. p. 2094, 7 sqq.): opponitur vel distinguitur perceptio sensuum e. g.* CIC. Tim. 28 non sensu, sed -a ([*gr. 37[C] τὸ λογιστικόν*]. *cf.* CHALC. comm. 63 non visu et sensibus ..., sed ad rationis -aeque remedia). nat. deor. 2, 42 sensum ... et -am (*similiter iunguntur*: 2, 43 astrorum. AVG. de duab. anim. 2 p. 52, 9 sensu corporis aut -a. *al.*). div. 1, 70 PS. APVL. Ascl. 41. HIER. in Ier. 4, 2, 4 per ... sensus ad ... -am animi (*similiter* AVG. civ. 7, 23 p. 301, 31 D. *de gradibus animae sec. Varronem expositis*. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 10 p. 25, 9 a rerum sensu ad -am). *al.*; *distinguitur sententia expressa* AVG. catech. rud. 2, 6 *opp.* sonus oris; *raro comprehenditur perceptio sensuum, nota* CIC. ac. 2, 20 *in gustatu et odoratu* -a etsi vitiosa est quaedam tamen. APVL. Plat. 1, 14 *sensus ad sensibilia* -am cognatam tenent. MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 9 p. 22, 2 in sensuali -a; *distinguitur vel coniungitur* sensus *i. q.* νοῦς *sim. e. g. l. 59. p. 2094, 28. 36; dicitur inesse bestiis* VVLG. Iob 38, 36 (*negatur e. g. infra l. 63. 81*), *mundo sim. e. g. l. 42. 65. 73. 74.*

A *exempla notabiliora selecta*: TER. Hec. 31 vostra -a ..., si erit adiutrix nostrae industriae. RHET. Her. 1, 1, 1 recta -a et definita animi moderatione. CIC. inv. 1, 56 novi vestram -am. S. Rosc. 49 *iuxta* studio. Verr. II 4, 46 in homine -am esse, non avaritiam. de orat. 1, 12 ab imperitorum -a sensuque (GELL. 10, 22, 24 sensu ... -aeque ... fide. ITALA Ier. 51, 15 [Tert. adv. Hermog. 45, 2; *gr. 28, 15 σοφίᾳ, Vulg.* sapientia]. ARNOB. nat. 5, 43 sensum atque -am. *al.*). orat. 10 ratione et -a (fin. 4, 12. Tim. 3 [*gr. 28[A] νοήσει*]. div. 1, 70. DECL. in Catil. 41 cum ... r. careant atque -a *ferae* [*de eadem re cf.* AVG. anim. 4, 23, 37 p. 415, 15 FVLG. RVSP. fid. 65 p. 700[C]]. LACT. opif. 2, 1 -a ... sensus ac r. *al.*). ac. 2, 119 *stellas sim.* deos esse, quod quaedam animalis -a per omnia ea permanet. Tusc. 5, 68 ad cognitionem -amque (*cf.* Ps. APVL. Ascl. 41 *syn.* cognitione. TERT. adv. Marc. 3, 6 p. 384, 15 agnitionis et -ae [RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 164, 28]). Tim. 19 mentem atque -am ([*gr. 34[A] φρόνησιν*]. CHALC. comm. 39 HIER. epist. 98, 6, 4. *al.*). 51 -ae sapientiaeque (ITALA prov. 4, 5 [Hier. epist. 52, 3, 1; *gr. Orig. σύνεσιν, Vulg.* prudentiam]. TERT. apol. 21, 16. Ps. PHILO antiq. 20, 3 vestimenta s. ... et zona -ae. HIER. in Ier. 4, 48, 3. *al. v. et l. 84. p. 2094, 31*). nat. deor. 2, 32 *in mundo* inesse -am. 2, 43 praestantem -am in sideribus esse. off. 1, 156 -am prudentiamque (QVINT. inst. 12, 1, 3. FRONTO p. 167, 21 v. d. H. [= p. 176 N.]. Ps. APVL. Ascl. 16 divina. VVLG. Bar. 3, 23 exquisitores p. et -ae [*gr. συνέσεως solum*]. *al. cf.* AVG. in epist. Ioh. 8, 6 habet hanc -am, qui habet prudentiam). VARRO Men. 32 animus ad -am tributus. PLIN. dub. serm. frg. Pomp. gramm. V 292, 13 quando sit schema, sola -a discernit (*cf. Pomp. l. 24* scientia). ITALA psalm. 31, 9 (Aug. spec. 6 p. 31, 16) sicut equus et mulus, in quibus non est -a (*gr. σύνεσις, Vulg.* intellectus). Is. 40, 14 (Tert. adv. Hermog. 17, 1) viam -ae et scientiae ([*gr. συνέσεως, Vulg.* prudentiae]. TERT. anim. 17, 11. VVLG. exod. 31, 3 sapientia, -a et s. VINCENT. LER. 20, 3 -a, s., sapientia). TERT. adv. Marc. 5, 8 p. 599, 15 *sermo scientiae* erit sermo -ae et consilii (VVLG. Iob 12, 13 [*Hier. interpr. Iob* intellectus]). VEG. mil. 2, 4 memoria -aque ... comprehendi (AVG. serm. 283, 3, 3. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 18 p. 772[A] m., -a et voluntas: *al.*). CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 25, 28 errantis est secundum paganos ... -ae (*gr. I 1, 1 p. 31, 30 διανοίας*). *et saepe.*

B *structurae et iuncturae notabiliores*: **1** *indicatur obi. intellegendi*: **a** *per gen. obi.* (*aliter p. 2095, 6; v. et l. 21*): CIC. inv. 1, 91 sapientia est pecuniae quaerendae -a. Phil. 9, 10 iuris (Brut. 102. 178). de orat. 3, 195 in picturis et in signis et in aliis operibus, ad quorum -am *eqs.* fin. 2, 34 rerum (ARNOB. nat. 2, 24 *disting.* scientia. *al.*). APVL. Plat. 1, 14 eorum ..., quae ... mutantur. PS. APVL. Ascl. 6 divinae rationis. CYPR. laps. 35 p. 262, 14 delicti (FIRMIL. Cypr. epist. 75, 4 p. 812, 27). ARNOB. nat. 4, 16 p. 154, 25 obscurarum -a causarum. LACT. inst. 2, 12, 16 boni ac mali (RVFIN. Orig. princ. 3, 5, 8 p. 279, 2). HIL. in Matth. 23, 7 cognoscendi dei (trin. 5, 5 FAVSTIN. trin. 7, 2 p. 77[C]. *al. cf.* FVLG. RVSP. c. Arian. 9 p. 220[A] divinitatis [fid. 29 p. 686[A] cogitandae, cognoscendae diligendaeque d.]). myst. 1, 12, 1 veri (*cf.* PALLAD. Maximin. c. Ambr. 87 veritatis [*al.*]). *al.* **b** *per enunt. interrog.* (*simul c. gen.* Tusc.): CIC. Tusc. 1, 51 animi quid aut qualis esset -a. nat. deor. 1, 49 -am capere, quae sit ... beata natura. **c** *per praepos.*: TERT. ieiun. 9 p. 284, 22 in omni litteratura. LACT. inst. 5, 17, 34 ad bonum rectumque faciendum. SVLP. VICT. rhet. 1 p. 313, 22 de his rebus (FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 28 p. 784[C]). VVLG. II par. 30, 22 -am bonam super domino.

2 *coniungitur c. synonymis sim.*: **a** *per gen.* -ae: CIC. nat. deor. 1, 27 -ae nostrae vim et notionem. PS. APVL. Ascl. 7 illum -ae divinum ... sensum (HIL. syn. 24 trin. 1, 7. *al. aliter infra l. 75*). ITALA deut. 34, 9 (Lucif. Athan. 1, 9) spiritu -ae ([*gr. συνέσεως, Vulg.* sapientiae]. sap. 7, 22 [Ambr. incarn. 10, 116 = VVLG.; *gr.* πνεῦμα νοερόν]. Is. 11, 2 [Tert. adv. Marc. 5, 8 p. 598, 4] s. sapientiae et -ae [*gr. συνέσεως, Vulg.* intellectus, *v. p. 2092, 22*]. *al.*). HIL. trin. 8, 10 ingenio insipientis ... -ae (GREG. M. moral. 6, 12 p. 735[D]). **b** *per gen. syn.*: PS. APVL. Ascl. 29 -a mentis (PANEG. 9, 8, 2 divina -a m. aeternae. AVG. de duab. anim. 3 p. 54, 5. *al.*). 32 -a ... sensus humani (IREN. 1, 14, 3 [= 1, 8, 4 H.] sublimius allevans s. -am [*gr.* νόημα]. GREG. TVR. Mart. 1, 21 mei s. -am. *cf.* HIL. trin. 1, 7 sentiendi). RVFIN. Basil. hom. 2, 6 rationis ([*Migne gr. 31, 212[B] λογισμῷ solum*]. Orig. princ. 2, 8, 1 p. 152, 18). *cf. gen. hominis intellegentis*: HIL. in psalm. instr. 5 -a docti ad legendum. NOVELL. Valent. 23 pr. prudentium.

II *metonymice*: **A** *de notione, significatione sim.*:
1 *de notionibus rerum mente conceptis* (*in philos. praeter l. 54; addendum fortasse* CIC. fin. 3, 21 -am vel notionem potius, quam appellant ἔννοιαν *Stoici*): CIC. leg. 1, 26 *natura* rerum plurimarum obscuras nec satis ⟨inlustratas⟩ -as (intellegendas *AB*) incohavit quasi fundamenta quaedam scientiae (1, 27 ab iis, quorum ex prima et incohata -a genera cognovit. 1, 30 quae ... in animis inprimuntur ... incohatae -ae similiter in omnibus inprimuntur). 1, 59 quoniam principio rerum omnium quasi adumbratas -as animo ac mente conceperit. top. 27 quaedam conformatio insignita et impressa -a, quam notionem voco (*cf. l. 49*). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 1 p. 14, 8 spiritus ... figurationes -arum (*i. idearum*) inscriptas ex aeterno in nostra anima movet.
in definiendo: CAEL. AVR. acut. 1 praef. 21 -am sive diffinitionem passionis *phreneticae*.

2 *de significatione verborum sim.*: **a** *usu sollemni*: ARNOB. nat. 5, 35 p. 205, 16 *res* in res alias atque -as vocare (*sc. per allegoriam*). IVL. VICT. rhet. 27 p. 448, 15 neque ... dimidiatae sententiae sit -a requirenda. DON. Ter. Andr. 45, 1 enuntiatio ... continens ... -am. HIL. c. Const. 27 p. 603[A] audi verborum ... -am (AVG. in euang. Ioh. 45, 7. *al.*). in Matth. 13, 1 sermonis capere ... -am (in psalm. 2, 2 multimodam [*antea* verborum significationibus]. *al.*). 20, 11 ratio spiritalis -ae (HIER. in Am. 2, 4—6 p. 1027[D] iuxta allegoriam, id est s. -am. RVFIN. Orig. in gen. 1, 1 p. 2, 12 *opp.* litteram. *al.*). in psalm. instr. 17 dictorum (in psalm. 1, 21 proprietatem d. et -am continet. *al.*). in psalm. 9, 1 (*syn.* sensus *ut*: HIER. in Ier. 4, 38, 9. *al.*). 67, 24 eandem -am verbis significantibus. GAVDENT. serm. 8, 19 G. caelestem ... atque arcanam (RVFIN. Orig. in gen. 15, 7 p. 135, 8). FVLG. Theb. p. 180, 16 latet sub sensu litterali mystica -a (HIER. epist. 64, 9, 2 RVFIN. Orig. in lev. 7, 1 p. 373, 5. *al.*). HIER. epist. 36, 13, 3 diversas ... et voces et -as (CHRYSOST. hom. III 834[B] AVG. epist. 205, 16. *al.*). tract. in psalm. I p. 58, 13 omne, quod scriptum est, secundum -am intellegere. RVFIN. Orig. in gen. 5, 5 p. 64, 20 allegoricam. 7, 5 p. 75, 27 historialis (patr. 1 praef. 4). *al.* *nota* sensus -ae (*fort. subaudienda notio q. e. 'locus intellegendus', v. p. 2095, 3; cf.* sensus -a HIER. tract. in psalm. II p. 83, 13 PHILIPP. in Iob 22 p. 692[A]; *aliter l. 28*): HIL. in psalm. 53, 4 proprietates ... verborum ... -ae huius exigunt s., ut *eqs.* 137, 4 duplex -ae huius ... s. est. RVFIN. patr. 1 praef. 3 s. -ae ipsius invenisse. AVELL. p. 292, 27 secundum subiectos -ae s. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 224, 2 tripartitus -ae s. **b** *accedit gen. rei significatae*: HIL. trin. 4, 33 significata personarum *trinitatis* -a et distincto ... sensu (MACR. exc. gramm. V 647, 14 *si dixeris* 'contingit interfuisse ...', nulla hic -a certae p.). 5, 11 in angelo ... officii ... -a est. 7, 5 '*et patrem*' -am non admittit

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

unius (*cf.* 7, 38 cum ... dicitur 'et patrem', exclusa est singularis atque unici -a). 9, 62 professio ignorandi non habet nesciendi -am. **c** *singulariter de significatione verbis expressa* (*cf. p. 2094, 75*): HIL. trin. 12, 37 p. 456A (*ad prov. 8, 23. 25* 'terram ... montes ... colles') cum collium significatio post montes sit, montium vero -a post terram sit.

B *de cogitatione, sententia sim.*: ITALA Phil. 4, 7 (Ps. Ambr. in Phil. Migne suppl. 1, 618 = VVLG.) corda vestra et -as vestras (*gr.* νοήματα). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 27 p. 1060D *anima* -as parit. ad Iust. 12 p. 1006D tam amentem -am confiteri. HIL. trin. 8, 2 letales doctrinas et morbidas -as. CONC. Aquil. a. 381 Ambr. epist. 8, 13 p. 920B haec fides nostra est, haec -a catholica (*cf.* LEO M. epist. 145, 2 Conc.S II 4 p. 96, 13 una fide unaque -a). RVFIN. Orig. princ. 4, 2, 2 p. 308, 26 falsae (*gr.* ψευδοδοξιῶν). LEO M. epist. 129, 1 Conc.S II 4 p. 84, 36 Christiana (serm. 15, 2). 130, 1 *ibid.* p. 83, 25 sanctorum patrum (AVELL. p. 305, 19). CONC.S II 3, 2 p. 151, 24 (*gr. II 1, 2 p. 139, 37* ἐννοίας). MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 2 p. 239/240 (*gr.* νοήματα). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 10 p. 360A -arum, quae per aures reponuntur interius (*gr. p. 152C* νοημάτων). *al.*

C *in titulis psalmorum i. q. carmen didacticum* (*gr.* σύνεσις *sec. hebr.* maśkîl, *Vulg.* intellectus *praeter l. 23, v. p. 2093, 10*): ITALA psalm. 31, 1 (Veron.; *cf.* AVG. *ad l.*). 44, 1 (Hier. epist. 65, 3, 1) in -am (*Engelbrecht*, -a *plerique codd.*). VVLG. psalm. 52, 1 -ae (*var. l.* intellectus).

deriv.: intellegentialis.

intellegentiālis, -e. *ab* intellegentia. *i. q. ad intellegentiam pertinens, intellegentia praeditus*: MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 32 p. 1065A anima ... definitionem ... habet: vitalem potentiam et -em (1, 39 p. 1070C activa p. ... quae ... sit -is).

deriv.: intellegentialitas.

intellegentiālitās, -ātis *f.* *ab* intellegentialis. *i. q. vis intellegentialis*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 7 p. 19, 12 exsistentia, vita, intellegentia et ... exsistentialitas, vitalitas, -s (*Haffter in plagulis*; intellegentitas *sive* intellegentia *trad.*). adv. Arium 1, 50 p. 1079A (*agitur de deo*) divinitas, substantialitas, beatitudo, -s, vitalitas, optimitas.

[intellegentitās *v. l. 34.*]

¤intellegibilis, -e. *ab* intellegere. -lig- *in codd. saepius* (*cf. p. 2096, 55*). -vilis BENED. reg. 63, 19 (*A*). *compar.* -ior BOETH. divis. p. 882C; *cf.* magis -s ALC. AVIT. epist. 49 p. 77, 29; *superl. deest.* *de notione*: CHALC. comm. 302 -ia ... sunt, quae intellectu comprehenduntur (*opp.* sensilia). HIER. in Is. 7, 10 p. 106B νοητά ..., quae nos possumus ... dicere ... -ia. AVG. civ. 8, 6 p. 330, 22 D. -ia, quae conspectu mentis intellegi *queunt* (*opp.* sensibilia *ut*: GRAMM. suppl. 174, 24 ISID. diff. 2, 89). gen. ad litt. 12, 10 p. 392, 11sqq. (*disting.* intellectuale, *v. p. 2089, 71*). *legitur inde a* SEN. *philos.*, APVL., TERT. [*confunditur hic illic c.* intellectibilis, *e. g.* CHALC. comm. 7 FILASTR. 155, 1.]

1 *i. qui intellegitur sive intellegi potest*: **a** *de eis, quae sola mente intelleguntur* (*abl. instr. l. 60; opp.* sensibilis *sim. e. g. l. 62. 66*, visibilis *e. g. l. 55. 57. 63*, corporalis *sim. l. 57. 74*): SEN. epist. 124, 2 quicumque voluptatem in summo ponunt, sensibile iudicant bonum, nos contra -e, qui illud animo damus (124, 12. AVG. spir. et litt. 21, 36 p. 190, 2 mentis bonum, ... hoc est -e b. *al.*). APVL. Plat. 1, 9 *naturam* cogitabilem et -em (*ibid. opp.* visibilis. CHALC. comm. 5. 9 sensilem -emque. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 159, 19 -is et incorporeae. AVG. doctr. christ. 1, 7, 7 visibilibus et corporalibus, -bus ... et spiritualibus. EVAGR. sent. mon. 133 p. 1186B [*gr.* νοεράς; *al. vers. Leclercq, Scriptorium V 2, 1951 p. 213* intellectuales]. *al.*). Ps. APVL. Ascl. 16 mente sola -is *deus* ... rector ... est sensibilis dei (19. CHALC. comm. 7 [intellectibili *var. l.*]. 255. *cf.* 105 divinitatis). 33 *rerum* (CHALC. comm. 51 *opp.* sensibiles. AVG. civ. 22, 1 p. 553, 10 D. *opp.* visibilibus. *al.*). 34 -em mundum, id est qui mentis solo obtutu dinoscitur ([*opp.* sensibilis]. CHALC. comm. 25 *opp.* sensilis. AMBR. Noe 7, 16 p. 424, 16. *al.*). CHALC. transl. p. 51C *species* ([*gr.* νοητόν]. 349 *opp.* sensiles. AVG. divers. quaest. 6 *opp.* sensibili). AVG. c. acad. 3, 11, 25 p. 65, 26 *numerorum* (doctr. christ. 2, 38, 56. epist. 3, 2 *opp.* sensibilis [*cf. Marrou, S. Aug. et la fin de la cult. ant. 1938, 254, 3*]. mor. Manich. 2, 11, 24). CONC.S I 2 p. 56, 29 (= I 5 p. 93, 20) *filium dei* terrenum et caelestem, visibilem et -em (*gr. I 1, 2 p. 43, 16* νοούμενον). CASSIOD. in psalm. 96, 4 linea ... -is est longitudo sine latitudine. *al.* *n. pro subst.* (*plur. praeter* CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 91, 22): IREN. 1, 22, 1 (= 1, 15 H.) sive sensibilia sive -ia. CHALC. comm. 145 *opp.* corporea. RVFIN. Clement. 3, 6. AVG. civ. 22, 29 p. 628, 25 D. mentis aspectu -ia videri et sensu corporis sensibilia. *al.* *pressius de eis, quae sensu allegorico accipienda sunt*: AMBR. apol. Dav. I 12, 59 p. 341, 3 nix. epist. 7, 4 p. 906A non materialis ..., sed -is drachma. hex. 1, 4, 14 p. 12, 16 *Pharao* (VEREC. in cant. 1, 10 p. 6 a 8). in psalm. 45, 12, 1 *paradisus* (AVG. civ. 13, 20 p. 585, 5 D. in spiritali, hoc est -i, p.). HIER. tract. in psalm. I p. 194, 7 oleum. AVG. civ. 17, 16 p. 238, 19 D. spiritali atque -i chrismate (*opp.* visibili). CONC.S I 3 vers. Tur. p. 145, 15 *et* 18 cervorum (*gr. I 1, 2 p. 98, 16 et 19* νοητῶν). ORIG. in Matth. 14, 7 p. 291, 7 pecuniis (*gr.* λογικοῖς). *al.*

b *vario usu* (*accedit ex l. 2, abl. instr. l. 4. 13, dat. l. 12; adv. l. 6. 10. 11. 13*): TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 504, 13 ex ... operibus ... -em deum. adv. Prax. 7 p. 236, 22 quid est ... sermo nisi ... aer offensus -is auditu ...? ([*inde similiter* Ps. PHOEBAD. fid. prol. p. 32A]. *spectat ad perceptionem sensuum ut*: SERV. georg. 3, 395 salis occultum, id est vix -em, ... saporem. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 6 verbi -i prolatione). CHALC. comm. 267 oratio (*cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 4, 16 *vox*. DIOM. gramm. I 462, 19 *aenigma est* dictio obscuritate allegoriae non -is. AVG. serm. 164, 5 sermo avaritiae). AVG. trin. 10, 11, 18 (*n. plur. pro subst.*). EVAGR. sent. mon. 132 difficile[s] -es ... visiones (*gr.* δυσνόητοι, *al. vers.* p. 1186B vix -es). CAEL. AVR. acut. 3, 6, 64 manifesta et omnibus -ia (*sc. signa morbi*). salut. praec. 8 sensibus -em ... esse sanum. BOETH. in top. Cic. 4 p. 334, 16 facile -es comprehensibilesque partes. *al.*

2 *i. qui intellegit sive intellegere potest* (*iuxta* intellectualis *l. 21. v. etiam p. 2089, 71*): ITALA sap. 7, 23 (Fulg. Rusp. c. Fab. frg. 28 p. 786D) qui capiat per omnes *spiritus* -es, mundos, subtiles ([*gr.* νοερῶν, VVLG. q. c. o. s. -is, mundus, subtilis]. *inde* AMBR. incarn. 10, 116 per omnia penetrans s. -ium). Sirach 3, 32 (Aug. spec. 23 p. 120, 6 = VVLG.) sapiens cor et -e (*gr. deest*). MAR. VICTORIN. adv. Arium 1, 60 p. 1085D -is et intellectualis *animae* (AMBR. Noe 25, 92 p. 478, 9 *opp.* sensibilis. HIER. epist. 98, 6, 4 rationalis et -is et mentem habens. DIONYS. EXIG. Conc.S I 5 p. 296, 37 [*gr. I 1, 6 p. 153, 7* νοεράν]). AMBR. hex. 2, 4, 17 p. 56, 12 -es virtutes (*i. contemplativas*). Ps. AVG. quaest. test. I 123, 2 *homo est* animal -e. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 8, 9 ([*v. p. 2089, 28*]. *n. plur. pro subst. ut*: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 8 p. 357A [*gr. p. 145B* νοερᾶς. *opp.* sensibilia]. LICINIAN. epist. 2 p. 696B *opp.* non intelligentibus). CASSIOD. hist. 8, 8, 2 deus pro visibilibus oculis -es condonavit *Didymo* (*Socr. 4, 25 p. 525B* νοητούς). EVANG. de nativ. Mar. 4, 1 -es annos. BENED. reg. 63, 19 aetatem (VITA Maxent. [BHL 5804] 1). *al.*

adv. **¤intellegibiliter.** *compar.* -ius *l. 38 bis.* **1** *i. q. perspicaciter, sapienter sim.*: ITALA prov. 23, 1 (Rufin. Orig. in exod. 2, 3 p. 158, 9) -r intellege, quae *eqs.* (*gr.* νοητῶς, *Vulg.* diligenter; *aliter explicat* RVFIN. Orig. in Rom. 8, 7 p. 1183A non ... visibiliter ... sed -r, hoc est spiritaliter facturus). **2** *i. q. perspicue sim.*: Ps. AGENN. grom. p. 51, 9 quae a veteribus obscuro sermone conscripta sunt, apertius et -ius exponere. AVG. in psalm. 105, 13 alii codices -ius habent 'festinaverunt' *eqs.* **3** *i. q. modo intellectuali, spiritali sim.* (*sc. insensibili, incorporali; v. et l. 36. p. 2090, 36*): CHALC. comm. 137 cum in exemplari, hoc est intellegibili mundo, inferioris naturae semina -r exstent (*cf.* RHET. min. p. 592, 29 quae *forma* -r in aeternis rebus exsistit. PRISC. gramm. III 135, 8 constiterunt). RVFIN. Orig. princ. 1, 1, 6 p. 23, 5 *mens* non corporaliter, sed -r crescit. AVG. civ. 10, 15 p. 425, 18 D. *deus loquitur* non corporaliter, sed spiritaliter, non sensibiliter, sed -r. conf. 13, 24, 37 in signis corporaliter editis et rebus -r excogitatis (*cf.* epist. 118, 4, 27 quasi ... cogitentur incorporaliter atque -r). CONC.S I 3 p. 193, 32 carnis *animatae* -r ([*gr. I 1, 4 p. 36, 10* νοερῶς]. I 5 p. 255, 27 corpus animatum -r [*gr. I 1, 6 p. 113, 21* νοερῶς]). *al.*

¤intellego, -lēxī (-lēgī *v. infra l. 72*), -lēctum, -ere. [*ab* inter *et* legere, *i. 'e medio colligere' sc. mente* > *'comprehendere'; cf.* interlegendus. *Szemerényi.*] *de orig. et pronuntiatu*: PRISC. gramm. II 50, 6 pro interlego (*similiter* II 523, 16). *inter verba activa IIIae coniug. affert* CHAR. gramm. p. 477, 13 B. *de scriptura*: -leg- *postulat* GRAMM. suppl. 182, 1 (*cf. Sommer, Handb.2.3 107*); *sic legitur in titulis* (SENT. procos. Sard. [CIL X 7852] 19 EPIST. imp. inc. ad Ianuar. [CIL VI 8619] 7 DECRET. fabr. Sentin. [CIL XI 5748] 22 EDICT. imp. Diocl. I 28 II 10 CIL VI 27365, 14 CE 98, 8) *praeter* CIL VI 29580, 9 ut legentes intellIgant; *de mss. vix constat; praevalere vid.* -leg-, (*sic in palimps.* CIC. rep. [*suprascr.* i 1, 60] *et* FRONTO; *cf.* PAP. Corp. 24, 43. 25, 41. 57, 9 [*sed* -lig- 23, 32]); *de singulis script. cf. e. g. Lodge, Lex. Plaut.* (-lig- *maxime codd. JE*); *Fuchs, Ind. ad Cic. inv.; Cic. ed. Müller II 1 p. IV, II 2 p. XXII, II 3 p. XI, III 1 p. VII; de* VVLG. *v. ed. comm. pont. vol. IV 442 s. v.* lego. *per unam* l LIV. epit. Oxyrh. 7, 182 indelegem (*pro* -ens). LEX Sal. Merov. 35, 8 (*C 6*). ? -leg- *in arsi* (*cf.* i *longam l. 60*): CE 2202, 1 qui legis -e iacentem. *de formis*: -ito CHIRON 442. *perf.* -lēx- (*cf.* PRISC. gramm. II 421, 25. 525, 3) *inde a* PLAVTO (*nota* Cist. 625 -xes [-xisse *sim. inde a* RHET. Her. 4, 44, 57]. Rud. 1103 -xti [TER. Andr. 201. 500. 506 Phorm. 198 Eun. 768. *falso coni.* CIC. Att. 13, 32, 3. -xisti *inde a* PLAVT. Truc. 684 CIC. Verr. II 4, 44]). *perf.* -lēg- (*dub.* SALL. Iug. 6, 2 CAPITOL. Alb. 8, 2. *al.*): LVCR. 6, 17 -legit. LAMPR. Alex. 67, 1 -legisti (-xisti *dett.*). FILASTR. 142, 1 -legisse (-xisse *var. l.*). GLOSS. III 408, 18 -legi ⟨ἐ⟩νόησα. *supin.* -ctu: RHET. Her. 4, 33, 45 *facile* ... -ctu (CIC. part. 88 fat. 44. BELL. Afr. 48, 4 [*v. app. crit.*]. NEP. Dion 9, 5 TAC. ann. 4, 28, 3. *al.*). NEP. Att. 15, 1 *difficile* ... -ctu (HYG. astr. 4, 14 p. 115, 7. VVLG. Petr. 3, 16 [*gr.* δυσνόητα]). *al.* NOT. Tir. 25, 72 -it (25, 74 non -it). 25, 73 -xit (25, 75 non -xit). *de notione et differentiis*: QVINT. inst. 10, 1, 13 et '-o' et 'sentio' et 'video' saepe idem valent quod 'scio'. 10, 1, 14 *non recte dicitur* de visu oculorum '-o'. SYNON. Cic. p. 413, 17 conicio. -o. constituo. p. 443, 5 scio. novi ... teneo. -o. p. 447, 27 ut cognovi. ut sensi. ut didici. ut comperi. ut -xi. CHALC. comm. 341 -ens fidem rerum rationis

[Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

habet indagine comprehensam (*disting.* vere opinantem). Ps. Ascon. Verr. p. 214, 16 -itur argumentis, animadvertitur ... sensibus. Rvfin. Adamant. 1, 2 p. 45, 18 -ere ... agnoscere dicitur (*gr.* τὸ ... συνιεῖν γιγνώσκειν λέγεται). Avg. epist. 13, 4 *-ere duobus modis*: aut ipsa per se mente atque ratione intrinsecus ... aut admonitione a sensibus. ord. 2, 3, 10 p. 153, 21 si menti hoc est -ere, quod sensui videre. Greg. M. moral. 1, 44 p. 547A neque ... hoc est sapere, quod -ere. Gloss. συνίημι. νοῶ. γινώσκω. αἰσθάνομαι. calleo. -ere: ἐννοεῖν. *al. legitur inde a* Plavto, Enn., Catone, Ter.; *deest apud* Verg. [*francog. vet.* entelgir, *val.* întelege, *raet.* entelgir *et* incler, *vasc.* endelgatu. *R.*] [*dub. trad.*: Cic. inv. 1, 32 de orat. 2, 275. *falsa var. l.*: Cic. off. 1, 142 *pro* appellemus. Sen. contr. 2, 7, 2 *pro* interrogo. Gell. 9, 9, 12 *pro* in legendis.]

i. q. (discernendo, eligendo) ***cognoscere, comprehendere*** *sim. significat simul perceptionem sensuum l. 60. p. 2098, 7. 2100, 48; cf. iuxtapos.* sentire (*e. g.* Plavt. Truc. 545 Cic. Sest. 100 fam. 1, 9, 24 Sen. dial. 10, 1, 3), audire (Cic. Phil. 7, 14 Svlp. Sev. dial. 2, 13, 3), videre (*e. g.* Cic. Quinct. 18. 79 Att. 3, 20, 3. *nota*: Itala Matth. 7, 3 [cod. k] vides stipulam in oculo fratris ..., trabem ... in oculo tuo non -is [*gr.* κατανοεῖς, *Vulg.* vides], Avg. soliloq. 1, 6, 12 *deum* videre, id est -ere); *distinguitur* sentire (*e. g.* Cic. nat. deor. 2, 39 div. 2, 94 Apvl. Plat. 1, 13 Tert. anim. 18, 6 Avg. doctr. christ. 2, 2, 3), audire (*e. g.* Varro ling. 8, 40 Qvint. inst. 11, 1, 84; *cf. infra l. 59*), videre (*e. g.* Sen. epist. 58, 17 Plin. nat. 8, 10 Tac. dial. 16, 5 Avr. Fronto p. 55, 20 v. d. H. [= p. 61 N.]; *cf.* Vlp. dig. 28, 4, 1 pr. non -i, sed oculis perspici). *subauditur hic illic notio discernendi, maxime. p. 2101, 63, cf. iuxtapos.* dinoscere Ps. Apvl. Ascl. 32, discernere Avg in psalm. 148, 3 Cod. Theod. 8, 5, 14, 1. *in script. sacr. et apud eccl. opponitur* credere (*cf.* Cic. nat. deor. 3, 15 non ... -o deos esse; quos ... credo esse. Don. Ter. Andr. 4, 2 quod credimus ..., quod -imus *eqs.*) *e. g.* Itala Is. 7, 9 (Tert. adv. Marc. 4, 20 p. 487, 18) nisi credideritis, non -etis (*gr.* συνῆτε, *Vulg.* permanebitis. *cf. interpret.* Hier. *ad l.* Avg. epist. 120, 3 serm. 43). Tert. apol. 18, 9. 21, 16 bapt. 10 p. 209, 5 Cypr. domin. orat. 18 p. 280, 8 Hil. trin. 8, 10 Avg. c. acad. 3, 20, 43 in euang. Ioh. 29, 6. *-ere dicuntur bestiae e. g. l. 73. 76. p. 2098, 7 (facultas -endi negatur e. g. p. 2102, 16 et* Cic. nat. deor. 2, 133), *mundus sim. e. g.* Cic. nat. deor. 2, 39 (*cf. p. 2103, 12*).

I *cum structuris*: **A** *per obi.*: **1** *simpl.*: **a** *acc.*: **α** *praevalet notio percipiendi*: ① *-untur res*: Ⓐ *sola mente*: Plavt. Capt. 142 tum ... nostra -imus bona, quom ... amisimus (Cic. Tusc. 3, 46 nat. deor. 1, 111 Sen. epist. 32, 5 Plin. nat. 14, 94. *al.*). Ter. Andr. 17 faciuntne -endo, ut nil -ant? (Haut. 776 Cic. Att. 16, 15, 5. *al.*). 201 quid, hoc -xti? (Rhet. Her. 4, 2, 3 haec omnia -it et idonea ... eligit. Cic. Quinct. 37. *al.*). Rhet. Her. 4, 1, 1 nostram rationem (Cic. Caecin. 58. *al.*). Cic. inv. 1, 102 -cta veritate (Phaedr. app. 5, 18. *al.*). Tull. 32 consilium (Att. 8, 12, 1. *al.*). Cluent. 11 principiis ... cognitis multo facilius extrema -etis. leg. agr. 2, 92 *iuxta* perspici. Att. 2, 7, 2 si quid -es aut suspicabere. Lvcr. 1, 53 mea dona (*cf.* Lvcan. 5, 529 munera [*al.*]). Sen. dial. 5, 13, 3 quod iram suam multi -rent, nemo sentiret. Plin. nat. 35, 103 quod -retur *ars* (Qvint. inst. 2, 5, 8. *al.*). Qvint. inst. 11, 1, 84 ut iudex -at potius dolorem ... quam audiat. Ivv. 9, 129 obrepit non -cta senectus. Tac. Germ. 30, 2 nosse ordines, -ere occasiones. ann. 2, 65, 3 dolum (12, 66, 1. *cf.* 14, 6, 1 *insidias* [*al.*]). Ps. Apvl. Ascl. 32 *iuxta* dinoscendam. Itala prov. 23, 1 (Rufin. Orig. in exod. 2, 3) intellegibiliter -e, quae *eqs.* (*gr.* νόει, *Vulg.* diligenter attende). Hil. trin. 10, 46 p. 380A ut passiones ... nesciant et vulnera ignorent et mortes non -ant. Hier. epist. 64, 10, 2 multo ... plus -itur, quod oculis videtur, quam quod aure percipitur. *al.* Ⓑ *mente simul et sensibus*: Ter. Phorm. 876 censen me potuisse omnia -ere extra ostium, intus quae ... ipsi egerint? (*cf.* Svlp. Sev. dial. 2, 13, 3 vix -ctum sermocinantium sonum pro foribus audisse). Q. Scaev. dig. 50, 17, 73, 3 quae ... ita sunt scripta, ut -i non possint (*de litteris legendis ut*: Cic. fam. 16, 22, 1 ad Q. fr. 2, 10 [11 Sj.], 4 Caes. Cic. ad Q. fr. *ibid.*). Cic. de orat. 3, 192 in oratione pauci prima cernunt, postrema plerique; quae quoniam apparent et -untur, varianda sunt. Ov. met. 2, 666 pars ... querellae -cta parum. 11, 42 os *Orphei* ... auditum saxis -ctumque ferarum sensibus (*cf.* Stat. silv. 2, 1, 11 silvis chelys *Orphei* -cta ferisque). Vitr. 5, 2, 2 vox ... auribus ... -cta. Pavl. Fest. p. 110 quia non tam facile noctis horae quam diei possint -i. Sen. epist. 94, 19 ut colorum proprietates oculus -at. Colvm. 12, 20, 6 ne ... sapor -atur (12, 21, 5). 12, 23, 2 ne gustus ... possit -i. Plin. nat. 8, 58 vestigia hominum -i a feris. 16, 82 quis ... potest in ilice -ere *pinguiorem sucum*? 21, 106 caulis prior -itur quam folium. Sil. 7, 203 vix -ctis ... verbis. Tert. apol. 12, 7 quas *statuas* milvi et mures ... -unt. Vvlg. psalm. 5, 2 verba ... auribus ... percipe ..., -e clamorem (*gr.* σύνες). 57, 10 priusquam -rent spinae ... ramnum (*gr.* συνιέναι, *melius vertunt aliae verss.* producant). *in cognitione morborum sim.*: Colvm. 7, 5, 6 *scabies* sic -itur *eqs.* (Pelagon. 256). Vlp. dig. 21, 1, 1, 6 si -atur vitium morbusve mancipii. Chiron 152 signa vitiorum -ere, unde quaeque oriuntur *eqs.*

Ⓘ *-untur animantes*: Cic. Tusc. 1, 66 deus ... qui -itur a nobis (Sen. dial. 4, 16, 2 Ps. Apvl. Ascl. 1. *al. cf.* Tert. adv. Marc. 5, 5 p. 586, 26 *creatorem* [Hier. tract. in psalm. I p. 161, 14]. Cypr. testim. 1, 3 tit. dominum [Avg. civ. 17, 4 p. 209, 18 D. *iuxta* scit]) Sen. contr. 7, 7, 6 reum -ite, crimina audistis. Vell. 2, 114, 5 *virum* aut cognoscere aut -ere (*aestimando ut*: Sen. dial. 2, 1, 3 Catonem ... parum. epist. 79, 14 *opp.* ignoravit, respuit. Plin. nat. 35, 88 artificem. *al.*). Sen. dial. 1, 4, 5 gubernatorem in tempestate, in acie militem -as. Plin. nat. 8, 146 *canes* dominum novere et ignotum quoque, si repente veniat, -unt. 33, 11 ita ... honoratissimi -bantur. Sil. 7, 268 *Hannibal dolos fingens* -ctus erat Fabio (*detegendo, perspiciendo ut*: Tert. nat. 1, 4, 13 Christianum. Cypr. unit. eccl. 1 p. 210, 5 *syn.* agnitus adque detectus. Arnob. nat. 5, 20 p. 192, 1 *Iuppiter sub tauri specie apparens* -ctus et cognitus evolat. *al.*). Mart. epigr. 30 (29), 6 -cto principe. Tert. apol. 48, 9 si -as te (*sec. gr.* 'γνῶθι σαυτόν' *ut*: Hier. epist. 57, 12, 4 te ipsum. *cf.* Mvtian. Chrysost. hom. 23, 4 p. 383/4 [*gr.* ἐννόησον]). virg. vel. 11, 2 se *virgo* (*sc. mulierem esse, cf. p. 2099, 49*). Itala Hebr. 10, 24 (Mutian. Chrysost. hom. 19, 1 p. 357/8) -amus invicem (*gr.* κατανοῶμεν, *Vulg.* consideremus, *aliae verss.* cognoscamus, aspiciamus. *cf. Mutian. ad l.*: in eum intendamus). Rvfin. Orig. in psalm. 37 hom. 2, 1 p. 1381A -e mihi fidelem ... hominem (*sc. excogitando ut*: Orig. in Matth. ser. 62 p. 143, 17 -e m., quasi in exemplum accipiens, aliquem regem). *al. vergit in notionem audiendi* (*cf. p. 2097, 77*): Ps. Vigil. Thaps. trin. 3, 16 -e ... Iohannem dicentem: '...' ([*cf. 3, 15* dictum accipe]. Orig. in Matth. 16, 21 p. 547, 18 Iesum d. talia).

β *praevalet notio interpretandi*: ① *c. obi. rei significantis*: Ⓐ *obi. est sermo sim.*: Plavt. Bacch. 449 huius dicta (Qvint. inst. 6, 3, 84 aliter. *al. cf.* Cic. Phil. 2, 32 quae diiunctius dicuntur [*similiter al.*]. 3, 22 quod nemo -at, dicere. fin. 4, 2 multa dicunt, quae vix -am). Ter. Andr. 207 quantum -xi ... senis sententiam (Cic. Caecin. 50. *al.*). Cic. Verr. II 5, 148 scriptum exstat in isdem litteris, quod iste ... neque attendere ... neque -ere potuit (*cf.* Att. 13, 32, 3 quod ... scripsi, parum -xisti. Vlp. dig. 28, 4, 1 pr. quae sunt scripta [*opp.* oculis perspici]. *ibid.* si extrinsecus -untur *scripta* [Hier. epist. 50, 2, 3. *al.*]). de orat. 2, 25 orationem (fin. 2, 15. Varro ling. 8, 26 cito. Cvrt. 6, 9, 35. *al.*). 2, 61 verbum ... nullum (fin. 3, 17. Qvint. inst. 1, 8, 15 quot ... modis. *al.*). orat. 30 *contiones.* div. 2, 125 somnia. Att. 7, 13a, 1 (13, 5) aenigma (Plin. nat. 34, 48 Qvint. inst. 6, 3, 98. *al.*). Varro ling. 8, 40 *vocem* ([*opp.* audimus]. Ov. met. 10, 365). Ov. met. 7, 759 carmina (Plin. nat. 8, 185. Qvint. inst. 1, 6, 40 Saliorum). Qvint. inst. 8, 2, 19 quem *sermonem* (Hil. in Matth. 12, 12 simpliciter -ctus vel inspectus interius. *al.*). 11, 3, 66 saltatio frequenter sine voce -itur. Tac. hist. 4, 83, 2 talia (*i. omina et miracula*). Itala Luc. 24, 25 (codd. aur. e *al.* = Vvlg.) scripturas ([*gr.* συνιέναι]. Tert. resurr. 18 p. 49, 4 Cypr. testim. 1, 4 tit. Hier. tract. in psalm. I p. 269, 3. Orig. in Matth. 17, 18 p. 637, 6 [*gr.* ἐξηγηκότας]. *al.*). Avg. dialect. 5 p. 7, 6 Cr. verbum est uniuscuiusque rei signum, quod ab audiente possit -i. *de lingua* (*cf. p. 2101, 68*): Pacvv. trag. 83 qui linguam avium -unt (Cic. Tusc. 5, 116 Sen. apocol. 5, 2 Petron. 73, 3. Vlp. dig. 45, 1, 1, 6 ut uterque alterius l. -at sive per se sive per ... interpretem. *al. cf.* Svlp. Sev. chron. 1, 4, 6 -cto linguarum ritu). Plin. nat. 10, 137 alitum colloquia. 29, 72 avium sermones. Apvl. met. 10, 17, 6 asinum voces humanas -entem.

Ⓑ *obi. est ipse loquens* (*cf. supra l. 22*): Cic. fin. 2, 15 qui ita loquatur, ut non -atur (Hier. epist. 36, 14, 2 sic l., ut -ar. Avg. trin. 1, 3, 5. *cf.* Varro ling. 6, 67 qui ita leniter loquitur, ut magis e sono id facere, quam ut -atur, videatur). Ov. fast. 2, 716 non -cto ... deo (*sc. oraculum edenti*). trist. 5, 10, 37 qui non -or ulli (*sc. loquens Latine*). Phaedr. 3, 12, 8 me. Sen. apocol. 2, 2 puto magis -i. epist. 7, 9 te. 7, 12 quem. 114, 4 si non vitasset -i. Stat. Theb. 11, 241 nuntius ... vix -ctus. Qvint. inst. 1, 4, 4 poetas. 2, 5, 19 *Sallustium.* 12, 5, 6 auditum eum et -ctum. Tert. orat. 17 p. 191, 4 mutum ... -o (*sec. Herodot. 1, 47, 3* κωφοῦ συνίημι). Hier. epist. 48, 4, 2 prophetas (61, 3, 2. *cf.* 53, 8, 16 Esaiam ... vel -ere vel exponere). *al.*

Ⓘ *c. obi. rei significatae*: Ⓐ *sine additamentis*: ① *-it audiens*: Rhet. Her. 4, 33, 45 in superioribus plures Hispani ... et hic unum pectus -itur. Cic. inv. 1, 88 cum dicebas ..., hoc -bam. 2, 120 si id, quod adversarius accipiat, fieri aut -i voluisset (de orat. 3, 155. Fest. p. 124 perediam ... Plautus finxit ..., cum -i voluit cupiditatem edendi. Sen. benef. 7, 22, 2 Qvint. inst. 9, 2, 50. *al. cf.* Cod. Iust. 2, 44, 4 illam tantummodo aetatem -ctam esse videri volumus). Caecin. 89 *iuxta* sentire. de orat. 3, 166 ut aliud dicatur, aliud -endum sit. Sen. epist. 9, 2 poterit ... contrarium ei, quod significare volumus, -i. 58, 17 Homerum -as, cum audieris poetam. Plin. nat. 18, 214 cum Attica nominata fuerit, simul -ere Cycladas insulas. Qvint. inst. 8, 6, 30 neutrum ... nomen est positum et utrumque -itur. *et saepe.*

② *-it loquens*: Cic. inv. 1, 88 ex ea parte, quam ipse -xeris. 2, 117 quod adversarius -at. fin. 1, 16 quid ego -rem. 5, 61 haec honesta, quae -imus. Ov. Ib. 95 illum ego devoveo, quem mens -it, Ibin. Sen. epist. 83, 11 id -o, quod significari verbo isto solet. 117, 13 cum dicimus sapientiam, corporale quiddam -imus. Qvint. inst. 6, 2, 13 ἦθος quod -imus. Pavl. dig. 18, 1, 34 pr. eum Stichum ..., quem venditor -xerit. Tert. carn. 13 l. 7 ut carnem nominantes animam -amus et animam significantes carnem interpretemur. *et saepe.* ③ *-untur non dicta, non scripta sim.*: Rhet. Her. 2, 10, 14 illud, quod sine

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

scripto -i potuerit. CIC. de orat. 3, 202 plus ad -endum, quam dixeris (SEN. epist. 114, 1 p. -endum quam audiendum). RVT. LVP. 2, 11 *aliquid* tacitum -itur (*cf.* TAC. ann. 3, 35, 2 quod silebat. MOD. dig. 35, 1, 52 omissa tacite -i). QVINT. inst. 6, 3, 88 quod non dicitur (*cf.* 8, 5, 12 ea quae non dicunt). 9, 3, 61 res quaecumque relinquitur -enda. COD. Iust. 8, 53, 34, 1 hoc pro non scripto vel -cto esse credatur. *al.*

Ⓑ *cum additamentis, quae indicant*: ① *ex quo signo* (*cf. p. 2102, 41*): RHET. Her. 4, 33, 44 de parte totum (CIC. ad Q. fr. 3, 9 [7 Sj.], 3. *al.*). 4, 33, 45 ab uno plura (PORPH. Hor. carm. 1, 22, 15. *al.*). CIC. de orat. 3, 168 ex parte totum (*ibid.* ex pluribus unum. *al.*). off. 1, 142 εὐταξία, in qua -itur ordinis conservatio (PLIN. nat. 18, 278. *al.*). SEN. contr. 1, 2, 15 sub hoc verbo multa (PORPH. Hor. epod. 3, 7. *al.*). PLIN. nat. 27, 8 per quem *casum* (DIOM. gramm. I 458, 23 p. Cererem panem. *al.*). HIER. epist. 36, 12 pro eo, quod 'armati' diximus, ... et 'instructi' possit -i. in Ier. 3, 44, 2 inter bestias ... canes quoque ... -e. ② *quo modo* (*aliter p. 2102, 4*): CIC. fin. 4, 15 summum bonum, quod tertia significatione -itur (PAVL. FEST. p. 11 propria). PAVL. FEST. p. 41 conventus quattuor modis -itur (PLIN. nat. 18, 218 binis. VLP. dig. 46, 3, 29 duobus. *al. cf.* PAVL. dig. 38, 10, 10, 15 duplici modo. 50, 16, 142 triplici. *al.*). SEN. epist. 72, 7 quomodo (QVINT. decl. 350 p. 378, 8 interpretari et -ere. PAVL. dig. 23, 2, 14, 4. *al.*). 87, 39 aliter (TERT. resurr. 39 p. 81, 26. *al.*). PAVL. dig. 38, 10, 10, 14 quadrifariter (*cf.* 38, 10, 10, 18 quadrifariam). 38, 10, 10, 15 dupliciter (*al.*). TERT. resurr. 19 p. 51, 14 spiritaliter (RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 5 p. 189, 7 sive s. sive ... secundum litteram. *al.*). HIER. epist. 51, 5, 4 (*Epiphanii*) allegorice. ORIG. in Matth. 13, 5 p. 191, 11 moraliter ([*gr.* τροπολογητέον]. *al.*). *al.*

b *gen.* (*per graecismum, si recte legitur, cf.* audio *c. gen.*): ITALA IV Esdr. 8, 19 ideo audi meam vocem et -e ⌊sermonum meorum⌋ (*SA*¹, sermonem meum *A*², sermones meos *ψ*; *ad constructionem cf. psalm. 5, 2* σύνες τῆς κραυγῆς μου).

2 *dupl.*: a *usu sollemni*: α *de quolibet modo cogitandi, putandi sim.*: ① *c. adi.*: RHET. Her. 1, 3, 5 turpe *causae* genus -itur, cum *eqs.* (*cf. antea* honestum ... putatur). CIC. inv. 1, 84 enumeratio vitiosa -itur. Tim. 12 quod ... pulcherrimum ... -i potest (*gr. 30*ᴰ τῷ ... τῶν νοουμένων καλλίστῳ). nat. deor. 1, 25 nos deum nisi sempiternum -ere qui possumus (3, 38 fortis d. -i qui potest ... ? TERT. adv. Marc. 2, 23 p. 366, 8 levem. *al.*). COLVM. 2, 9, 13 *granum* leve. PLIN. nat. 8, 172 *equa* sterilis -itur. 28, 146 *fel* subtilius -itur et ideo ... utilius existimatur. TAC. ann. 3, 3, 1 ne ... falsi -rentur. 15, 15, 3 *pontem* validum et fidum. *et saepe.* ⓘ *c. subst.*: SEN. nat. 2, 6, 1 ut ... materia ... -i debeat *aer.* epist. 42, 1 *iste* vir bonus tam cito nec fieri potest nec -i. PLIN. nat. 9, 18 odorem ... non aliud quam infectum aëra -i. 12, 1 munus ... arbores ... -bantur. 33, 8 vinculum id ... -i voluit (37, 16 ostentum id credi ... clareque -i). TAC. ann. 6, 40, 2 quod signum mortis -xere. TERT. carn. 14 l. 23 angelus -endus *Christus.* fug. 1, 5 agonem -i ... persecutionem. virg. vel. 12, 3 se mulieres -xerunt *virgines.* *al.*

β *in interpretandis verbis, notionibus sim.*: CIC. inv. 1, 41 adiunctum negotio ... id -itur, quod *eqs.* (*cf.* top. 38 si aquam pluviam eam modo -remus, quam *eqs. similiter al.*). parad. 42 quem ... -imus divitem ... ? (*c. adi. vel part. praedic. ut*: Tusc. 3, 11 sanos. SEN. dial. 3, 9, 3 *iram* effrenatam. PLIN. nat. 14, 130 *mustum* novissime expressum. GAIVS dig. 38, 10, 3, 2 avum et aviam tam maternos quam paternos. *al.*). SALL. or. Lep. 25 quae si vobis pax et composita -untur. OV. fast. 6, 291 nec tu aliud Vestam quam vivam -e flammam. PAVL. FEST. p. 122 Cerus manus -itur creator bonus. SEN. nat. 2, 45, 1 eundem, quem nos, Iovem -unt (*cf.* COD. Iust. 6, 61, 5 pr. [*a. 473*] idem -i maritum et sponsum). TERT. anim. 58, 8 carcerem ... inferos -imus (*syn.* interpretamur). HIL. in Matth. 18, 6 *iuxta* sentienda. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 35, 2 Naason bene -itur Christus. *et saepe.*

b *specialia*: α *accedunt particulae comparativae sim.*: COLVM. 7, 3, 5 mutilus *aries* ..., cum se tamquam exarmatum -at (IREN. 4, 2, 4 [= 4, 3, 2 H.]. HIL. in psalm. 146, 9 INST. Iust. 3, 19, 4). PAPIN. dig. 35, 2, 11, 5 legata ... quasi primis ... relicta -untur (VLP. dig. 1, 9, 7, 1 PAVL. dig. 15, 1, 47, 6 PORPH. Hor. epod. 17, 36. *al. cf.* TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 8 sic ... quasi). GAIVS inst. 2, 229 velut (*cf.* FAVSTIN. trin. 2, 10 p. 59ᴬ ut [COD. Iust. 8, 4, 11 pr. THEOD. MOPS. in psalm. 44, 7ᵃ p. 287, 5]. AVG. civ. 14, 22 p. 46, 11 D. sicut). *similiter additur* id est *sim.* (*cf. et* hoc est -ere *vol. VI 3, 2709, 73*): PORPH. Hor. carm. 2, 1, 28 latius -e, id est *eqs.* 2, 20, 13 hoc est ... -e. PRISCILL. tract. 6, 109. AVG. civ. 20, 9 p. 427, 28 D. *annis* eisdem ... -endis, id est *eqs.*

β *pro acc. substituitur*: Ⓘ *oratio recta*: Ⓐ *responsione plena*: CIC. nat. deor. 1, 73 istuc 'quasi corpus' ... quid -is? TERT. adv. Marc. 3, 13 p. 398, 26 'adversus regem ... Assyriorum' 'adversus Herodem' -e. resurr. 26 p. 62, 26 'bona terrae edetis' bona carnis -entur. PORPH. Hor. carm. 1, 21, 7 'nigris ... silvis' umbrosis -amus. HIER. in Ier. 1, 57, 2 verbum Hebraicum 'carath' et 'voca' ... et 'lege' -itur. AVG. civ. 16, 21 p. 158, 20 D. si 'usque in saeculum' -ant 'in aeternum'. *al.* Ⓑ *addendis interpretamentis* (*cf.* CIC. Caecin. 47 cum ... vim nominamus, pertenuis vis -i debet. SEN. benef. 4, 12, 1 cum dicitur 'creditum', -itur 'tamquam creditum'): TERT. pudic. 12 p. 242, 6 interdictum ... 'sanguinis' multo magis 'humani' -emus. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 17 'querenti ... Iliae' caedem Caesaris -endum. 1, 36, 17 'putres' (*sc. oculos*) vino -e. 1, 37, 8 'imperio' ... Romano -endum. SERV. auct. Aen. 11, 531 'iniquis' (*sc. silvis*) -endum hosti. *al.*

ⓘ *subst. c. praepos.*: FEST. p. 162 nemo ... -itur pro nullo (PORPH. Hor. carm. 1, 21, 3/4. HIER. epist. 57, 11, 3 legere vel -ere. *al.*). PLIN. nat. 20, 90 *brassicae* cinis inter caustica -itur (20, 181 i. urentia). 33, 15 quod ... in augurio -ctum est (*c. abl. ut*: HIL. in psalm. 2, 8 HIER. epist. 30, 9. *al. cf.* TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 603, 20 in Christum [*c. acc. ut*: HIL. trin. 9, 2 AMBR. in psalm. 43, 71. *al.*]). NERAT. dig. 37, 10, 9 de eo (TERT. pudic. 13 p. 243, 18 de fornicatore. *al.*). GAIVS dig. 16, 3, 14 pr. ex numero (PORPH. Hor. sat. 1, 9, 16/17 ex Horati persona. *al.*). TERT. castit. 9 l. 35 modestia a modo -itur (PORPH. Hor. carm. 1, 17, 21 'Lesbii' ... -endum a Lesbo. *al.*). HIL. in psalm. 118 sin 4 sub imaginis sacramentorum momentis (HIER. tract. in psalm. II p. 2, 24). 138, 26 ad ... trepidationem (trin. 12, 14 AVG. in psalm. 78, 11. *al.*). HIER. epist. 21, 39, 1 super sancto (in Ier. 1, 2, 3. *al.*). MART. CAP. 4, 386 cernentia et caecitas erga oculos -untur. OP. imperf. in Matth. 49 p. 914 longitudinem dierum ... non per longos dies -imus, sed multos. *al.*

ⓘⓘⓘ (*acc. c.*) *inf.*: QVINT. decl. 248 p. 16, 11 hoc (*i.* 'quinquennio exulet') -imus singulis caedibus quinquennium esse constitutum (CLAVD. DON. Aen. 1, 195 p. 44, 12). PORPH. Hor. carm. 2, 20, 6 quod ... -i vult carmina ... floritura. CLAVD. DON. Aen. 1, 195 p. 44, 15 (*enunt. c.* quod *et acc. c. inf. ut*: HIER. epist. 21, 11, 2 AVG. civ. 10, 5 p. 408, 11 D.). AVG. in psalm. 118 serm. 21, 8 consummatio ... -enda '... certare' (*c. inf. solo ut*: BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 43, 14 quod ... nihil aliud est -ere nisi ... suscipere. CAES. AREL. serm. 97, 4 p. 382, 19 via ... potest -i bene cogitare *eqs.*).

ⓘⓥ *enunt.*: AFRIC. dig. 30, 108, 14 -endum ... fidei commissum, ut ... praestet. TERT. carn. 16 l. 9 similitudinem ... carnis vult -i, quod *eqs.*

γ *exempla elliptica* (*hic illic etiam de ellipsi infinitivi q. e.* 'esse' *cogitari potest* [*dub.*: PLIN. nat. 13, 69, *v. Ernout ad l.*]): CIC. fin. 1, 17 motum atomorum nullo a principio, sed ex aeterno -i (*cf.* MARCELL. dig. 32, 69, 1 a qua aetate iuvenes et in quam -i debeant). PLIN. nat. 4, 115 quem *Aeminium* alibi ... -unt (*cf.* 31, 25 ibi). 12, 17 *hebenum* Aethiopiae -i maluit (*c. gen. ut*: 21, 46 qui *color* ... conchylii -itur. TERT. virg. vel. 11, 1 MOD. dig. 50, 16, 103. *al. nota gen. qualitatis*: PLIN. nat. 25, 93 minoris effectus. 32, 63 tantae amplitudinis). 15, 9 id *oleum* ... ex immaturis -itur. 17, 153 dexterum *inguen* ab imo -itur articulo. PORPH. Hor. epod. 12, 5 polypus ... in naribus -endus. *similiter al.*

B *per inf.*: 1 *acc.* (*nom.*) *c. inf.* (*cf. in appos.* TER. Haut. 478 si ... tuum animum ... -xerit, ... proditurum te ... vitam; *de ellipsi infinitivi q. e.* 'esse' *v. l. 34*): PLAVT. Amph. 22 *Iuppiter* -xerat vereri vos se. 667 Alcumenam ante aedis stare saturam -o. Aul. 355 nihil allatum -o (*omittitur* 'esse' *post part. ut*: Bacch. 218 RHET. Her. 1, 9, 14 CIC. Tusc. 3, 8 CAES. Gall. 1, 14, 2 SALL. Iug. 11, 1. *al.*). 648 abstulisse *te* (*acc. suppl. ut*: Most. 278 *opp.* nescias. TER. Andr. 4 aliter evenire. CIC. Verr. II 5, 158. *al.*). Capt. 141 (*iuxta* sentire *ut*: Pseud. 467 SEN. dial. 10, 1, 3. PETRON. 129, 1 non -o me virum esse, non sentio. *al.*). CATO or. frg. 1, 1 scio ... atque ... cognovi atque -xi atque arbitror *eqs.* (*cf. syn. vel iuxtapos.* cognoscere: CIC. S. Rosc. 14 Verr. II 3, 103 CAES. Gall. 4, 30, 1. *al.*). CIC. Quinct. 18 istum posse ... videbat, debere -bat, mentiri ... non putabat (*cf. syn. vel iuxta pos.* videre: S. Rosc. 79 Sull. 7. Att. 9, 5, 3 [-o *excipitur post parenth. voce q. e.* video]. CAES. Gall. 1, 33, 2 SEN. dial. 12 [11], 12, 2. *al.*). *et passim.* *nota nom. c. inf.*: LVCIL. 687 -bar posse. QVADRIG. hist. 8. RHET. Her. 4, 47, 60 ut ... -atur ... facere, qui *eqs.* CIC. inv. 1, 65. 98. 2, 158 iuncta esse ... -untur. fat. 32 an ... ea vera esse possint -i. *al.* PLIN. nat. 2, 66 QVINT. decl. 294 p. 165, 11. TERT. cult. fem. 1, 8 l. 10 esse -untur. OPTAT. 4, 9 p. 116, 12 -eris ... pulsasse. *et saepius.* *adhibetur pass. impers. c. acc. c. inf.*: CIC. Verr. II 2, 91 -ctum est id istum agere. Marcell. 3 -ctum est ... mihi *eqs.* rep. 2, 20 quo facilius -i possit tum ... creditum *esse* (fin. 2, 2 eos ... esse. 5, 28 qui potest -i aut cogitari esse aliquod animal, quod ... ? NEP. Milt. 6, 1. *al.*). CAES. Gall. 5, 16, 1 -ctum est *eqs.* IREN. 1, 13, 3 (= 1, 7, 2 H.) datur ... -i (*gr.* εἰκός). *al.* *accedit pron. praepar.*: CIC. inv. 1, 77 illud ... volumus -i nos ... tenere (S. Rosc. 51 Verr. I 10 de orat. 2, 2. Tim 33 *iuxta* perspici [*gr. 39*ᴰ κατανοῆσαι]. SALL. Iug. 85, 5 NEP. Att. 11, 3. *al.*). S. Rosc. 25 id (Tusc. 3, 58 PLIN. nat. 24, 37). Tull. 54 (49) hoc (Verr. II 1, 9 [*postea syn.* perspicit]. leg. 1, 33. nat. deor. 2, 48 [*syn.* videtis]. SEN. nat. 6, 18, 5. *al.*). div. 2, 37 alterum (*syn.* videas). 2, 104 tantum. fam. 9, 15, 3 idem. *cf.* CIC. Att. 16, 16, 10 ut, quod ... existimavi, nunc plane -am, me ... amari.

2 *inf. solum* (*cf.* censeo, sentio *sim. c. inf., v. Waszink 1947 ad Tert. anim. 38, 2; contextu dubio* TERT. pall. 2, 6 colere omnia s⟨u⟩i domini⟨i⟩ -e⟨n⟩s [*v. Bulhart in app. crit.*]): CYPR. epist. 30, 6 p. 554, 8 ut ... -ant non momentaneam ... desiderare medicinam. COD. Greg. 4, 2, 2 (= Iust. 4, 21, 5) -ere ... debetis ... probare fidem. PELAG. in Eph. 3, 20 p. 361, 11 maiora ... quam petere -imus. SVLP. SEV. epist. app. 1, 4 ut isti -rent ... secundum spiritum iudicare (CASSIOD. Ios.

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

antiq. 4, 218 [*gr.* νοῶσι *c. inf.*]). VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 16 -ens ... cedere *deo.*

C *per enuntiata*: **1** *interrog.* (*saepius in explicando nomine sim. ut e. g.* CIC. inv. 2, 177 contraria ..., quae et qualia sint. BELL. Afr. 16, 3 me, quis sim; *c. pron. praepar. e. g.* CIC. Catil. 2, 21 Lael. 23): PLAVT. Capt. 958 ubi loci fortunae tuae sint (CELS. 8, 9, 1^{G}. *al.*). Mil. 867 quam rem mulier gesserit. Persa 333 scis, tenes, -is. Truc. 681 TER. Andr. 737 COEL. hist. 8 RHET. Her. 2, 11, 16. CIC. inv. 1, 18 simplexne an iuncta sit (*c. interrog. disiunctiva ut*: VARRO ling. 9, 6 CAES. Gall. 1, 40, 14 PLIN. nat. 19, 34 QVINT. inst. 8, 12, 13). 2, 139 quales ... res iudicaturi essent (Caecin. 100 quale sit *exilium. al. v. et l. 4*). VITR. 5, 4, 2 unde (*al.*). *et saepe.* **2** *c.* ut (ne *l. 15. 22; aliter* CIC. fat. 34 sic ... -i debet, ut *eqs. [similiter saepius]; accedit pron. praepar.* POMPON. dig. 40, 14, 3, 1 CHIRON 758): CIC. fin. 4, 41 quid ... aliud -etur nisi uti ne ... neglegatur? 5, 30 (ut *add. Manutius*). div. 1, 126 ex quo -itur, ut fatum sit non id, quod *eqs.* PLIN. nat. 18, 292 AFRIC. dig. 46, 1, 21, 2 PRISCILL. tract. 6, 95. FILASTR. 115, 7 ut... paenitentiam gereret. HYG. astr. 4, 2 p. 101, 3. PSALT. Rom. 35, 4 (= VVLG.) ut bene ageret (*gr.* συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι, *Hier. psalt. sec. Hebr.* cogitare bene facere). AVG. civ. 16, 4 p. 131, 9 D. ut oboediret deo. in psalm. 13, 3 super Iudaeos ..., ut honoratius eos appellaverit. ORIG. in Matth. 16, 7 p. 487, 9 -at, ne forte, quod est in actu, esca sit (*gr.* ἐπιστησάτω). **3** *c.* quod, quia, quoniam (*antecedit pron. praepar. e. g.* TERT. anim. 19, 7 hoc ipsum; *in explicando nomine e. g.* IREN. 3, 20, 2 [= 3, 21, 2 H.] deum, quoniam ... immortalis est; *iuxta acc. c. inf.* IREN. 2, 28, 4 [= 2, 42, 2 H.]. SALV. gub. 1, 3): CONSVLT. 3, 4 quod ... dare debet (6, 14. ITALA Marc. 7, 18 [cod. b; *gr.* νοεῖτε, VVLG. quia]. PS. TERT. adv. Iud. 13 l. 105. IREN. 3, 11, 9 [= 3, 11, 12 H.]. LACT. inst. 1, 15, 26. *et saepe*). ITALA gen. 15, 8 (Ambr. Abr. 2, 8, 49) quia heres eius ero ([*gr.* γνώσομαι, *Vulg.* scire]. Eph. 5, 5 [Hier. epist. 14, 5, 1] hoc ... scitote -entes, q. *eqs.* [*gr.* γιγνώσκοντες, VVLG. quod]. CYPR. patient. 5 p. 400, 10 LACT. inst. 7, 4, 18 SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 162, 16. *saepius*). iud. 13, 21 (Lugd.) quoniam angelus ... est ([*gr.* ἔγνω, VVLG. angelum esse]. Is. 43, 10 [Iren. 3, 6, 2] uti cognoscatis et credatis et -atis, q. ego sum [*gr.* συνῆτε, VVLG. quia]. PRISCILL. tract. 3, 70 PS. PHILO antiq. 20, 4. VVLG. act. 7, 25 [*gr.* συνιέναι]. *al.*). **4** *c. coniunctivo nudo*: CHIRON 479 si *equus* flecti non potuerit, inde -es, aut lumbis aut renibus vulsus sit. VEN. FORT. virt. Hil. 10, 29 ergo ut tales cibos ante omnia posceret, quid aliud datur -i, nisi quando sanata est, tunc prius credidisset se nasci.

D *per praepos.* (*dub.*: PLAVT. Truc. 815 de istoc [idem istuc *Kiessling*]): **1** *iuxta adv. sim.* (*ubique c. praepos.* de): CIC. orat. 16 de vita ... sine ... disciplina aut dici aut -i posse. Att. 9, 9, 4 de re frumentaria recte (rectum *var. l.*) -is (RVFIN. Adamant. 2, 22). FILASTR. 93, 5 condigne. 93, 8 scire de deo et capere et -ere aliqua ex parte. RVFIN. Orig. princ. 2, 4, 4 p. 132, 8 sicut (*cf.* CHROMAT. in Matth. 8, 1, 1 ita. NICET. fid. 6 sic). ANON. in Matth. 13 p. 37, 6 aliter. *cf. c. praepos. dupl.*: HIER. in psalm. 88 p. 68, 9 sub David nomine de Christo -itur. **2** *sine additamentis*: ITALA psalm. 27, 5 (Cypr. testim. 1, 3) in operibus ([*gr.* συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα, PSALT. Rom. in opera, VVLG. opera]. Dan. 9, 23 [Tert. adv. Iud. 8 l. 25] cogita in verbo et -e in visione [*gr. Theodot.* σύνες ἐν, VVLG. visionem]. VVLG. psalm. 100, 2 in via [*gr.* συνήσω ἐν, *Hier. psalt. sec. Hebr.* erudiar]. DIDASC. apost. 47, 16). 40, 2 (Ambr. *ad l.* = VVLG.) super egenum (*gr.* συνίων ἐπί, *Hier. psalt. sec. Hebr.* cogitat de. *cf.* AMBR. off. 1, 11, 39 s. pauperis necessitatem). Marc. 6, 52 (cod. a = VVLG.) de panibus ([*gr.* συνῆκαν ἐπί, cod. b in p.]. LEX Sal. Merov. 35, 8 E. de lege [legem *var. l.; aliter distinguit Eckhardt*]). AMBR. in psalm. 40, 4, 3 in paupertatem (PSALT. Rom. 32, 15 in ... opera [*gr.* συνιεὶς εἰς, VVLG. opera]. 72, 17 in novissima [*gr.* συνῶ εἰς, VVLG. in novissimis]. CIL XI 6335, 22 in plenum -entes amorem [*cf. l. 6* plena obsequia amoris]). *nota* inter (*c. notione discernendi*): ITALA III reg. 3, 9 (Avell. p. 353, 29) i. malum et bonum (*gr.* συνίειν, *Vulg.* discernere). VVLG. Ezech. 22, 26 i. pollutum et mundum (*antea*: non habuerunt distantiam).

E *singulariter per adv. pro obi.* (*aliter v. p. 2102, 4. 54; de lingua cf. p. 2098, 47*): PAVL. sent. 3, 4^{a}, 13 qui Latine nesciant vel non -ant.

II absolute (*vel c. adverbiis modum significantibus; notabiliora tantum attulimus*): **A** *usu sollemni*: **1** *in dialogis scaenicorum* (*comicorum, nisi addideris* ENN. scaen. 50 non -is [*Vahlen*, -it *codd.*]): PLAVT. Amph. 625 quaeso, nonne -is? (*in interrogatione ut*: Most. 646 satin [Poen. 171]. Poen. 1103. TER. Eun. 768 -xtin?). Cas. 283 -o (*in responso adnuentis ut*: Epid. 249. 278. Merc. 738 [*per ironiam*]. Most. 813. Poen. 172 -o hercle [1104]. TER. Haut. 603 Phorm. 440. Eun. 371 [DON.: consentientis immodicum affectum *exprimit* '-o']. QVEROL. p. 36, 4 R. *cf. de secunda pers.*: TER. Andr. 506 -xti [-xeras *Kauer*]. Phorm. 198 -xti). Cist. 624 nunc -xi (TER. Haut. 253 n. demum -o). Most. 475 quid est? non -o (TER. Andr. 194 n. hercle -o. LABER. mim. 15 n. -xi). **2** -o *per parataxin q. d. iuxta enunt. primarium*: *anteponitur*: PLAVT. Bacch. 50 quia ... -o, duae unum expetitis palumbem. Rud. 331 -o, ... pulsare iussisti. TER. Andr. 729 -o, nova ... religio ... incessit. QVINT. decl. 377 p. 421, 20. *postponitur*: PLAVT. Men. 506 non tibi sanum est ... sinciput, -o. Persa 803 ludos me facitis, -o. Truc. 545 vehementer ... est irata, sentio atque -o. CIC. Quinct. 79 pudet dicere, -o. Phil. 11, 23 eo maxime incumbis, -o. **3** *c. adv.* (*aliter p. 2101, 67*): PLAVT. Mil. 877 satis (CIC. ac. 2, 63 Att. 9, 2. *v. et p. 2101, 74*). Rud. 1103 parum (GELL. 1, 9, 4. *al.*). TER. Andr. 756 quantum -o (Haut. 984 PACVV. trag. 185 CIC. fin. 4, 13. *al. cf.* SOL. 2, 49 q. -i datur [AVG. civ. 7, 19 p. 298, 8 D. *al.*]). CATO orig. 95^{a} a recte consulendo atque -endo (CIC. de orat. 2, 285 Brut. 75. *al.*). CIC. div. in Caec. 10 sic (fin. 4, 38. *al.*). Verr. II 2, 87 ut ... -ere possumus (5, 155. leg. 1, 5 ut et ipse -o et ex te ... audio. CAES. Gall. 2, 33, 2 ut -ctum est. *al. cf.* CIC. fam. 13, 65, 1 quemadmodum omnes existimant et ego -o [SEN. epist. 121, 19. *al.*]. IREN. 1, 4, 5 [1, 1, 8 H.] ut datur -i [*gr.* εἰκὸς ὅτι. 2, 14 (18 H.), 4 AMM. 22, 9, 11. *al.*]). Brut. 23 prudenter (VVLG. prov. 17, 8). PHAEDR. 4, 21, 2 pulchre. QVINT. inst. 8, 3, 47 obscene. *al.* **4** *gen. gerundii*: PACVV. trag. 358 ferae, quibus abest ad praecavendum -endi astutia. CIC. de orat. 1, 90 prudentiam. orat. 17 alia -endi, alia dicendi disciplina est. ac. 2, 114 disputandi et -endi iudicium ... et artificium. PLIN. nat. 6, 177 -endi arbitrio. APVL. Plat. 1, 4 -endi ac loquendi rationem (AVG. civ. 8, 4 p. 326, 19 D.). MAR. VICTORIN. adv. Arium 4, 5 p. 1116^{D} νόησις, -endi vis, virtus *eqs.* AMM. 30, 6, 4 nondum -endi minuto vigore (*sc. morienti*). *al.*

B *pressius i. q. prudentem, peritum esse sim.*: TER. Andr. 17 -endo (*v. p. 2097, 43*). Ad. 827 video *eos* sapere, -ere. CIC. Verr. II 4, 94 multum in istis rebus. Brut. 183 a multitudine, ... ab iis, qui -unt. QVINT. inst. 11, 1, 93 qui -unt (*opp.* imperiti). ITALA psalm. 48, 13 (Priscill. tract. 6, 94, *cf.* VVLG.) homo, cum esset in honore, non -xit (*gr.* συνῆκεν). Is. 5, 21 (Barnab. 4, 11) qui sibi soli -unt ([*gr.* συνετοί, *Vulg.* sapientes]. PRISCILL. tract. 6, 92 sensus s. -ens). TERT. anim. 19, 9 si non -it *infans.* *al.* *inde inf.* -ere *pro subst. i. q. intellegentia*: PETRON. 52, 3 meum ... -ere nulla pecunia vendo.

index additamentorum, quae fontem, causam sim. indicant: *abl.*: PLAVT. Cas. 11 rumore. RHET. Her. 4, 4, 7 signis (4, 33, 44. *al.*). 4, 32, 43 qua *oratione.* CIC. S. Rosc. 94 qua re (Mil. 27 fin. 1, 49 SALL. Iug. 101, 1. *al.*). Sest. 113 sermonibus (LIV. 40, 55, 3). Marcell. 12 auditu. nat. deor. 2, 166 significationibus (AVG. civ. 13, 24 p. 594, 26 D.). Att. 11, 5, 3 litteris (fam. 1, 9, 1. *al.*). OV. met. 6, 83 exemplis (APVL. mund. 25). PLIN. nat. 2, 70 visu. 2, 121 nominibus (QVINT. inst. 3, 6, 21. *al.*). 2, 177 argumentis (16, 87. *al.*). 27, 16 gustu. PAVL. dig. 23, 2, 14, 4 appellatione (40, 7, 4, 4. *al.*). *et saepe.* *praepos.* (*cf. p. 2099, 8*): PLAVT. Asin. 263 ex augurio (RHET. Her. 4, 10, 15 ex ... exemplis. CIC. Quinct. 26 qua ex re [*al.*]. Font. 38 ex quibus *orationibus* [*al.*]. dom. 115 ex ... sermone [*al.*]. de orat. 2, 92 ex ... scriptis [*al.*]. leg. 3, 37 e vultu [*al.*]. CELS. 7, 3, 1 ex ... signis [*al.*]. *et saepe*). CIC. inv. 2, 64 in constitutione (Caecin. 55 in eo *interdicto.* SEN. dial. 7, 1, 1. PLIN. nat. 33, 33 in [*del. Mayhoff*] ... anulo. GELL. 7, 14, 8 in ... verbis. *al.*). Manil. 36 magis ex aliorum contentione quam ... per sese (LIV. 26, 12, 4 p. conloquia. SEN. epist. 95, 67 p. quae *argumenta.* QVINT. inst. 5, 9, 9 σημεῖον ... p. quod alia res -itur. *al.*). CIC. Vatin. 35 de gestu (TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 613, 15 Christum ... de scripturis. CYPR. patient. 14 p. 407, 20 de paucis. *al.*). SCRIB. LARG. 180 ab odoris gravitate (PLIN. nat. 36, 72. QVINT. decl. 382 p. 427, 22 a vultu. *al.*). SCAEV. dig. 33, 1, 21, 5 secundum ea (TRYPH. dig. 50, 16, 225). *al.* *adv.* (*aliter p. 2101, 67*): CIC. S. Rosc. 87 hinc (Catil. 2, 4 SEN. epist. 120, 11 PLIN. nat. 2, 74. *al.*). Verr. II 3, 120 unde (Tusc. 4, 79 PLIN. nat. 11, 165 GAIVS inst. 2, 220. *al.*). CHIRON 349 inde. AVG. civ. 2, 25 p. 89, 22 D. illinc.

part. praes. ˣ**intellegēns,** -entis *pro adi.* CIC. nat. deor. 2, 72 ex intellegendo -es. *compar.* -ior ITALA (*infra l. 76*), AVG. (*saepius, e. g. infra l. 72*), PROSP. epist. 1, 2 p. 69^{A} FACVND. defens. 1, 2 p. 534^{A}; *superl.* -issimus AVG. util. cred. 6, 13 p. 19, 4. GLOSS. νοῶν. συνετός. νοερός. νοήμων. νουνεχής. *legitur inde* a TER., CIC., TAC., PLIN. epist.

1 *i. q. peritus, sapiens sim.*: **a** *absol.*: *α pro subst.*: TER. Eun. 232 stulto -s quid interest? CIC. Brut. 183 -ium iudicio (190). 188 doctis -busque (198 -s et doctus. AVG. fid. et op. 16, 27 p. 69, 3 -iores et doctiores). 199 *opp.* imperito. opt. gen. 1 PS. QVINT. decl. 8, 15 p. 159, 19. TERT. adv. Hermog. 3, 2 propter non -es (3, 7). ITALA Dan. 12, 3 (Iren. 4, 26, 1 = 4, 40, 1 H.; *gr.* συνιέντες, *Vulg.* qui ... docti fuerint; *cf.* HIER. epist. 53, 3, 5 [*ad l.*] -es, id est doctos). I Cor. 1, 19 (Hil. trin. 3, 24 *v. p. 2092, 18*). PS. PHILO antiq. 18, 12 sapientes et -es. AVG. conf. 13, 24, 36 meliores, id est -iores. *al.* *β pro adi.*: CIC. Verr. II 2, 87 homo (II 4, 4 h. ingeniosum et -em [*opp.* idiotas]. ITALA gen. 41, 33 [Aug. loc. hept. 1, 160 p. 530, 23] prudentem et -em [*gr.* συνετόν, *Vulg.* sapientem et industrium]. 41, 39 [cod. 91 *al.*] prudentior aut -ior [*gr.* συνετώτερος, *Vulg. aliter, cod. 101* intellectior]. *al.*). 4, 149 praetor (*per ironiam*). Brut. 199 auditori. 200 -s dicendi existumator (320 e. doctus et -s). 204 doctoris. opt. gen. 11 iudicium. fin. 3, 19 docti et -is viri (VVLG. Iob 34, 34). VVLG. deut. 4, 6 populus sapiens et -s (Os. 4, 14). III reg. 3, 12 cor sapiens et -s (AVG. c. Faust. 15, 4 p. 422, 2. *cf.* retract. 1, 19, 6 -iore mente). *al.* *pro cognomine* (*cf. p. 2103, 2*): HIER. epist. 18^{A}, 1, 2 Zaccharias sacerdos cognomento -s. hom. Orig. in Is. 5, 3 p. 266, 8. *cf. Onom.*

b *accedit praepos.* in (*c. abl.*): CIC. Verr. II 4, 33 in bisce

[*Lumpe*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rebus. ITALA II par. 26, 5 (Legion.) regis -entis in eo, quod *eqs.* (*gr.* συνίοντος, *Vulg. Zachariae* -entis et videntis deum). LACT. epit. 52, 2 malitia . . . in conservandis utilitatibus . . . -s et arguta.

c *accedit gen. obi.* (*rei praeter l. 7*): CIC. fin. 2, 63 cupidus voluptatum et eius generis -s et copiosus. TAC. ann. 4, 38, 3 -em . . . iuris mentem. 5, 9, 1 imminentium (*opp.* nescia). 12, 26, 2 falsi. PLIN. epist. 6, 27, 2 principis. TERT. adv. Val. 28 p. 204, 9 operis. IREN. 2, 14, 6 (= 2, 18, 5 H.) sensus -s . . . eius quod *eqs.*

2 *i. q. rationis particeps*: CIC. Tim. 10 nihil esse . . . inintellegens -e . . . praestantius ([*gr.* 30B τοῦ νοῦν ἔχοντος. *similiter* CHALC. transl.]. *n. pro subst. ut*: AVG. lib. arb. 2, 46 CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 91, 22). *ibid.* mundum animal esse . . . -s (*gr.* 30B ἔννουν). ITALA psalm. 48, 13 (Aug. civ. 13, 3 p. 559, 32 D.) pecoribus non -bus ([*gr.* ἀνοήτοις, *Vulg.* insipientibus]. AVG. civ. 10, 25 p. 440, 13 D.). LACT. inst. 2, 10, 3 simulacrum sensibile atque -s (*i. homo*). *al.*

adv. ˣ**intellegenter.** **1** *i. q. sapienter, perite sim.*: CIC. part. 28 ut -r . . . audiamur (29 AVG. serm. 153, 2, 3 CASSIOD. in psalm. praef. 17). off. 3, 117 legere -r voluptates. PLIN. epist. 5, 16, 3 lectitabat. ITALA psalm. 46, 8 (Aug. *ad l.*) psallite -r (*gr.* συνετῶς, *Vulg.* sapienter, *Hier. psalt. sec. Hebr.* erudite; *cf. explic.* AVG. *ad l.* NICET. psalm. 13 p. 79, 15). HIL. in psalm. 52, 6 an . . . -r exquirat *deum* (52, 9. 10). PS. AMBR. symb. p. 195, 11 -r considerate. PS. RVFIN. in Os. 2, 8 p. 975B -r canebat. *al.* **2** *i. q. spiritaliter*: AVG. adv. Iud. 2, 3 animas . . . in desideriis sanctis . . . -r effundimus.

p. p. p. **intellēctus,** -a, -um *pro adi. cf. e. g. p. 2097, 53. 68. 69.* *n. plur. pro subst.*: PELAG. in I Tim. 1, 7 non -a de magis non -is . . . firmare. PRVD. ham. 83. AVG. doctr. christ. 2, 2, 3 sensa aut -a quaelibet. in euang. Ioh. 85, 3. *sec. gr.* συνετός *i. q. intellegens* (*cf.* GLOSS. II 445, 43 συνετός prudens, -us. IV 57, 27 disertus prudens, -us): ITALA gen. 41, 39 (cod. 101) non est homo sapientior et -ior te (*v. p. 2102, 77*).

deriv.: intellectibilis, intellectio, intellectivus, intellector, intellectus, intellegentia, intellegibilis. *compos.*: ad-, co-, subintellego; inintellegens. *cf. Onom.* *Lumpe.*

intello *pro* instillo (*an pro* stillo *per syllabam prothet.?*) PLAC. med. 5, 27 rec. β (*cod. Cas.*).

†**intellonem** folles lucernarum GLOSS. V 602, 8 (*vix probab.* infullonem fullonem lacernarum *Arevalus*). *W.*

intemerābilis, -e. *ab* in *et* temerare, *cf.* temerabilis. *i. qui temerari non potest* (*vel qui non temeratur*): ANTH. 941, 71 laus -is. CONC.S II 3, 2 p. 136, 27 (*cf.* p. 155, 16) fidem -em permanere (inrecusabilem, intemptabilem *var. ll.; gr. II 1, 2 p. 129, 1* ἀπαρεγχείρητον, *II 2, 2 p. 64, 14* inlaesam). DIONYS. EXIG. CONC.S IV 2 p. 204, 13 -em substantiam *Christi* (*gr. p. 193, 28* ἀκήρατον). *de divinitate Christi i. q. impassibilis*: LEO M. serm. 65, 2 p. 362C *Christus* aliunde -is, aliunde passibilis. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 30, 19 divinitas (p. 34, 21 ut -is . . . d. flagris caesa . . . morte consumpta sit. *cf.* p. 33, 4 summae divinitatis . . . -is incorruptibilitas).

intemerandus, -a, -um. *ab* in *et* temerandus. *i. q. non violandus*: VAL. FL. 5, 641 an Martia templa -a minus . . . ? CLAVD. MAM. anim. 1, 4 p. 37, 20 -ae auctoritati.

1. ˣ**intemerātus,** -a, -um. *ab* in *et* temeratus. *scribitur* -tim- ENNOD. epist. 7, 5, 1 p. 175, 11 VEN. FORT. carm. 2, 15, 16. *compar.* -ior *exstat* MART. CAP. 1, 6; *superl. deest.* *de notione*: ISID. orig. 10, 127 -us, incorruptus et nulla temeritate violatus. GLOSS. ἄχραντος. ἄσυλος. integer. -a: ἄθικτος καὶ ἄφθαρτα καὶ ἄχραντα καὶ ἀκαταφρόνητος. integra, inviolata. intacta vel inpolluta. *al.* *legitur in poesi inde a* VERG., OV., *in serm. ped. inde a* SEN. *philos.*, TAC. [*e coni.*: SEN. suas. 6, 8 -ae *H. J. Müller*, impetratae *codd.; v. et p. 2104, 69.*]

i. q. non temeratus (*vel qui temerari non potest, maxime l. 75. p. 2104, 52. 84; syn.* incorruptus *e. g. p. 2104, 2. 6. 27*, inviolatus *e. g. p. 2104, 27*, integer *e. g. p. 2104, 61; frequenter c. verbis* servare *et* manere, *e. g. p. 2105, 1sqq.; c. abl. e. g. p. 2104, 31*): **I** *praevalente vi sanctitatis, puritatis sim.* (*huc vergit quodam modo et II A 1*): **A** *incorporaliter*: **1** *c. respectu religionis*: **a** *servatur ritus* (*transfertur ad locum l. 74*): VERG. Aen. 3, 178 munera libo -a focis ([SERV.: rite perfecta. *Mørland, Kratylos 5, 1960, 58 commemorat Hom. ι 205* οἶνον . . . ἀκηράσιον]. *cf.* PAVL. NOL. carm. 5, 46 [= AVSON. 153, 46 p. 9 P.] suspiciens altare sacri libamina vitae -a fero). AVSON. 317, 4 p. 18 P. honorum. RVFIN. hist. 5, 24, 2 -um paschae colimus diem, neque addentes neque auferentes aliquid (*gr.* ἀραδιούργητον). CONC.S II 5 p. 14, 14 neque in illis -is locis (*i. in baptisterio*) eum salvari volentes neque cultum loci metuentes. **b** *servatur fides* (*v. et p. 2104, 61*): HIL. syn. 39 ut per . . . genera -ae et illaesae fidei unicuique generi haereticae et furtivae fraudulentiae contrairetur (DAMAS. epigr. 7, 2 [= CE 671, 2; *similiter* VEN. FORT. carm. 2, 15, 16]. EVAGR. vita Anton. 30 vita sincera et -a ad deum f. AMM. 22, 11, 10. COD. Theod. 16, 5, 6 [= Iust. 1, 1, 2]. PROSP. epigr. 76, 2 carnis virginitas intacto corpore habetur; virginitas animae est -a f. [*cf. p. 2104, 3. 24sqq.*]. *al. cf.* PS. CYPR. rebapt. 10 p. 82, 1 inviolabile . . . mysterium fidei -um . . . accipere. CONSVLT. Zacch. 2, 10 p. 69, 32 -a fidei dona. *aliter p. 2104, 61sqq.*). PACIAN. (?) sim. carn. p. 133, 8 sanctitas. AMBR. exc. Sat. 1, 52 -a . . . baptismatis dona servavit (CONSVLT. Zacch. 2, 18 p. 88, 21 -a . . . gratiae d. servare et incorruptum . . . munus deferre. *cf. p. 2103, 83*). VEREC. in cant. 2, 26 animas -as contrariarum studio doctrinarum virgines esse (*cf. p. 2103, 81*). *al.*

2 *c. respectu morum*: TAC. hist. 4, 58, 6 ut, si vobis non fuit cordi . . . haec castra (*sc. milites*) incorrupta et -a servari, at certe pollui foedarique . . . ne sinatis. ann. 16, 26, 3 -us, inpollutus . . . peteret finem. CE 271, 4 -a malas hominum . . . numina fraudes . . . fugere (*an potius ad l. 56?*). CLAVD. DON. Aen. 3, 305 p. 308, 14 Aeneae verecundia -a servatur (*de rebus incorp. etiam*: AMBR. fug. saec. 1, 3 inter tot inlecebras huius saeculi tutum atque -um servare vestigium. EVSTATH. Basil. hex. 2, 8, 18 pater . . . -am custodiat vitam vestram [*gr.* ἀπρόσκοπον]). CLAVD. 22, 87 -orum stabat reverentia fratrum. *de Christo*: PRVD. apoth. 936 -us, fraude carens, omni culparum adspergine liber. APRING. in apoc. 4, 3 integritatem -ae carnis ex verecunda et humili adsumptam virgine.

B *corporaliter*: **1** *deest contactus*: SIL. 3, 499 longisque ab origine saeclis -a gradu . . . saxa. CLAVD. rapt. Pros. 1, 112 horrendae stagna -a paludis *infernae*. **2** *deest commixtio* (*cf. p. 2103, 72sqq.*): STAT. silv. 1, 2, 205 *dulcia* flumina demerso trahit -a (*sc. aquis salsis*) canali.

II *praevalente vi incolumitatis, integritatis sim.*: **A** *de integritate animantium* (*animalium l. 32. 42, corporis l. 33. 57, partium corp. l. 34. 49, deorum l. 34. 52*): **1** *spectatur virginitas sive castitas* (*v. et l. 3. p. 2103, 81*): **a** *de animantibus ipsis*: VERG. Aen. 11, 584 sola contenta Diana aeternum telorum et virginitatis amorem -a colit (SERV. auct.: inviolata, incorrupta; temeratae enim quibus vis allata est). OV. am. 3, 4, 24 Penelope mansit . . . inter tot iuvenis -a procos (EPIGR. Bob. 36, 1. *itidem de univira* STAT. silv. 5, 1, 63 mallet cum paupertate pudica -a mori). STAT. Theb. 1, 573 servabat nata penates -a toris (*cf.* 4, 579 -a sacerdos). 2, 724 *Minervam* -arum volucer rapit axis equarum (-orum . . . equorum *var. l.*). TAC. ann. 12, 34 -a coniugum et liberorum corpora retinerent. PRVD. c. Symm. 2, 1078 membra (CE 709, 4). DRAC. Romul. 4, 45 -a soror *Minerva*. *in prosopopoeia*: PACIAN. epist. 1, 3 p. 8 ne -am dei virginem error . . . laceraret *sc. ecclesiam*. MART. CAP. 2, 149 cum nihil contagionis corporeae sexu -a pertulerim *sc. philologia*. **b** *transfertur ad res* (*v. et l. 34. 46. 49. 50*): CLAVD. DON. Aen. 11, 580 p. 505, 23 perpetuitatem -i pudoris (*cf.* AMBR. virg. 1, 8, 40 pudor virginis est -a natura). AMBR. vid. 5, 31 p. 244B ut -um . . . cubile custodiat. virginit. 5, 28 p. 273B esse debere -a studia castitatis. COD. Theod. 9, 8, 1 quod puellae sit -a virginitas. ENNOD. opusc. 10, 8 p. 421, 14 apum . . . -a fecunditas, in quarum partubus nulla patitur damna virginitas. *per hypallagen adiectivi*: AVG. nat. bon. 44 p. 882, 15 transformat in puerorum et virginum -am similitudinem. **c** *de Maria virgine*: AMBR. inst. virg. 5, 35 Maria -ae integritatis . . . vexillum erexit. RVFIN. Orig. in lev. 8, 2 virgo, quae -a permanserit (PS. AVG. serm. 126, 1 v. et mater -a. LEO M. serm. 70, 3. *al.*). PRVD. cath. 3, 145 puella. LEO M. epist. 31, 2 CONC.S II 4 p. 13, 21 viscera (SEDVL. carm. pasch. 2, 45). serm. 29, 1 matris (*v. et l. 47*). 31, 1 virginitas (SACR. Greg. 6, 4 [*Sacr. Gelas. 1, 4 p. 496* incontaminata]). *al.*

2 *spectatur impassibilitas* (*de natura divina Christi*): EVCHER. instr. 1 p. 110, 20 ut verbum . . . inviolatum -umque permanserit. DIONYS. EXIG. CONC.S IV 2 p. 205, 17 ne passionibus habituque traducti -am eius audeamus negare substantiam.

3 *spectatur status quolibet modo illaesus* (*fortasse huc pertinet l. 8*): GREG. M. dial. 3, 13 p. 163, 9 M. ita sanum adque -um omne corpus inventum est, ac si nulla hoc incisio ferri tetigisset.

B *de integritate rerum*: **1** *generatim*: **a** *de incorporeis*: VERG. Aen. 2, 143 per si qua est quae restet adhuc mortalibus usquam -a fides ([SERV. auct.: incorrupta vel integra. alii tamen volunt -a de libris sacris commutatis litteris esse praesumptum; †timaram enim fidem, id est sanctam appellabant, ut sit sensus: oro per fidem vehementer sanctam]. CLAVD. DON. Aen. 4, 370 p. 407, 28 integram f. -amque. DRAC. laud. dei 3, 439 ENNOD. epist. 7, 5, 1 p. 175, 11. *aliter p. 2103, 76sqq.*). TAC. ann. 1, 42, 2 quid . . . per hos dies inausum -umve vobis? (*cf.* AMM. 27, 12, 4 nequid -um perfidia praeteriret. CONC.S II 2, 1 p. 5, 10 nihil -um in deo impie agenti et aliena a recta fide sapienti audacter omnia facere [-um *Schwartz, cf. alteram vers.* II 3, 1 p. 107, 21; intaminatum *cod.; gr. II 1, 1 p. 126, 31* ἀτόλμητον]). TAC. ann. 1, 49, 4 *equitum* ea seditione -a modestia fuit. MACR. exc. gramm. V 600, 15 -o verbo praepositio saepe corrumpitur, λέγω συλλέγω. APVL. met. 2, 30, 1 veritatis. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 171, 19 salutis. HEGES. 1, 39, 7 amoris -um signaculum. LEO M. epist. 119, 4 p. 1045A reverentia -a servetur. AVELL. p. 419, 30 felicitate. BOETH. cons. 5, 6, 44 W. manet -a mortalibus arbitrii libertas. *al.* **b** *de corporeis*: GRATT. 224 signa *ferarum* -a legens. VAL. FL. 4, 271 ratis . . . rabidum ventis certantibus aequor -a secat. AMM. 31, 16, 2 opibus (*cf.* COD. Theod. 10, 10, 30 facultatibus). AMBR. off. 2, 19, 144 ut deposita viduarum -a maneant. COD. Theod. 14, 15, 1 ducentena milia modiorum frumenti integri adque -i. SEDVL. carm. pasch. 5, 201 ut sacra vestis -a manens a Christo scisma vetaret. LEX Visig. 4, 2, 18 integram et -am . . . hereditatem. *al.*

2 *speciatim in sermone forensi*: IVL. VAL. 1, 39 *barbari* ius legationis -um sibi vellent (COD. Theod. 2, 9, 3 pr. [= Iust. 2, 4, 41] -a

[*Hermans*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[-i *var. l.*] pacti iura servaverint. 5, 13, 29 [= Iust. 11, 62, 12] inlibatum -umque servari. LEO M. epist. 14, 2 p. 672A habere). AVSON. 399, 7 p. 229 P. -a tibi maneant promissa. AMBR. patr. 4, 21 in iudicibus vel regibus Iudaeorum -ae successionis hereditas. COD. Theod. 6, 26, 17 privilegia ... salva atque -a ... manere (11, 16, 21 -a custodiet). 12, 1, 25 -as inconcussasque dignitates. 15, 3, 4 *beneficia*. COD. Iust. 11, 59, 11 proprietas possessionis. CORIPP. Iust. 3, 306 foedera pacis. *refertur ad pron. neutr.*: NOVELL. Valent. 3, 34, 11 ea, quae ... decreta sunt, -a serventur (*sim.*: COD. Theod. 3, 13, 2. 10, 1, 17 [= Iust. 10, 1, 9] ut ... quae statuta sunt ... -a permaneant. LEO M. serm. 71, 6 p. 389C EPIST. pontif. 378 Conc.S I 2 p. 24, 9). COD. Theod. 3, 17, 3 (= Iust. 5, 33, 1) alia ... manere -a decernimus. 9, 42, 1 pr. (= Iust. 9, 49, 9) si quid deinde ... donatione conlatum ..., -um aput accipientium iura persistere. 12, 1, 139 quod ita fixum volumus -umque servari, ut *eqs. al.*

adv. **intemerātē.** [*falso trad. pro* intemperate COD. Theod. 15, 5, 3 (*Cod. Iust. 11, 40, 5* intemperanter).] *i. q. irreprehensibiliter*: CONC.S I 5 p. 284, 2 -e se habeat sermo noster (*gr. I 1, 7 p. 60, 30* ἀμωμήτως).

[**2. intemerātus** *i. q. 'vehementer sanctus' v. p. 2104, 61 sqq.*]

intemeritās, -ātis *f. cf.* intemeratus, temeritas. *i. q. integritas*: LEO M. serm. app. 15, 3 (*loco lacunoso*) -s servatur virginitatis ... naturae *sc. Mariae*.

intemero, -āre. *ab* in *et* temerare. GLOSS.L IV Plac. IN 36 -are: valde contingere, vel populari atque vastare.

[**intemperābilis** *falso pro* intemporalis CAEL. AVR. chron. 1, 4, 124, *pro* intemptabilis GLOSS. II 234, 12 (*v. p. 2111, 68*). *cf. p. 2111, 72.*]

***intemperāns,** -antis *adi. ab* in *et* temperans. *abl.* -i *inde a* LIV. 42, 14, 8, -e *nonnisi* APVL. met. 1, 8, 2. *compar.* -ior *inde a* LIV. (*adv.* -ius *inde a* CIC.), *superl.* -issimus *inde a* CIC.; *cf.* valde -s CIC. fam. 9, 6, 3, praeter modum -s SVET. Cal. 45, 2, impigre -s ITIN. Alex. 40.

de notione: GELL. 19, 2, 2 (= MACR. Sat. 2, 8, 11) *gulae venerique deditos* Graeci appellant ⟨vel ἀκρατεῖς⟩ vel ἀκολάστους: nos eos vel incontinentes dicimus vel -es. BOETH. top. Arist. 6, 4 p. 980D non ... qui a qualibet voluptate tenetur, -s dicitur, sed qui ab aliqua (*gr. 146 b 25* ἀκρατής). GLOSS. ἀκρατής. non mixtum. GLOSS.L II Philox. IN 589 -s [...] ἀτελής. *legitur in poesi apud* PLAVT., PVBLIL., PRVD., *in serm. pedestri inde a* RHET. Her., CIC., NEP., LIV. [*confunditur in codd. c.* intemperantia *e. g. p. 2106, 13,* intemperatus *e. g. p. 2106, 13,* imperans *l. 65.*]

i. q. non temperans, non temperatus (*syn. vel iuxta pos.* immoderatus *e. g. l. 63. p. 2106, 14, opponitur* continens *l. 81,* modestus *l. 47*): I *respicitur excessus modi* (*sc. in moribus, affectibus sim.; accedit gen. l. 53. 60. 64. 78* [*aliter* PRVD. perist. 2, 253 tacendi -s, *i.* impos], *in c. abl. l. 51. 54. 57, c. acc. l. 55. 79. p. 2106, 5,* ad *l. 79. p. 2106, 5*): A *in universum*: 1 *de animantibus ipsis* (*hominibus praeter l. 55*): PLAVT. Merc. 54 -em, non modestum. CIC. Pis. 72 istius impurissimae atque -issimae pecudis caeno (*sc. Pisonis*). Tusc. 5, 45 iniustus, -s, timidus, hebeti ingenio (PHYSIOGN. 71 p. 90, 10). fam. 10, 1, 1 hominis impotentissimi atque -issimi (*sc. M. Antonii*). Att. 13, 26, 1 in eius rei cupiditate. PVBLIL. C 5 -s aeger (SEN. epist. 65, 1 PORPH. Hor. sat. 1, 4, 126—127. *al.*). NEP. Alc. 1, 4 luxuriosus, dissolutus, libidinosus, -s (*sc. Alcibiades*). LIV. 24, 25, 9 avidos atque -es suppliciorum animos. 36, 38, 7 in augendo eo (*sc. numero occisorum*) non alius -ior est. SEN. dial. 3, 3, 4 in quasdam voluptates -iores homine sunt *ferae*. TAC. ann. 14, 15, 2 stipes, quas boni necessitate, -es gloria consumerent. SVET. Cal. 45, 2 in hoc ... mimo praeter modum -s. FRONTO p. 94, 22 v. d. H. (— p. 102 N.) desideria ... -em me et violentum faciunt. AMM. 25, 4, 18 laudum ... -s adpetitor (31, 14, 5 opum). AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 18, 2 parcus alloquii nec sermonis -s. AVG. civ. 19, 4 p. 362, 10 D. hominibus inprudentibus, inpatientibus, -bus et iniquis. PHYSIOGN. 34 p. 51, 14 malis artibus imbuti ..., infideles, -es. COD. Theod. 3, 30, 3, 5 (= Iust. 5, 37, 22, 5) feminas inmoderatas atque -es. BOETH. cons. 4, 3, 18 W. irae -s fremit. *al.* 2 *de rebus ad homines pertinentibus*: RHET. Her. 2, 30, 49 -em superbiam (imperantem *var. l.*). CIC. Tusc. 2, 39 -s militaris ... gloria. Cato 29 libidinosa ... et -s adulescentia. LIV. 42, 14, 8 libertate -i invectus in regem ([-ius *trad.*]. SEN. dial. 2, 19, 2). SEN. dial. 4, 25, 4 luxuria -s et inpatiens. PETRON. 57, 1 licentiae (AVG. conf. 5, 8, 14 foeda ... et -s l. scholasticorum). APVL. met. 1, 8, 2 ne quam tibi lingua -e noxam contrahas. CYPR. ad Donat. 1 p. 3, 11 clamor -s familiae strepentis. HIL. in psalm. 2, 6 ex fremitu irae -is. PROSP. chron. I p. 477, 1336 amissi episcopatus -s cupido.

B *speciatim*: 1 *c. respectu veneris*: *de hominibus*: RHET. Her. 4, 34, 46 -em et adulterum. 4, 40, 52 suae pudicitiae proditor ... cupidus -s, petulans superbus (CIC. fin. 1, 61). CIC. Verr. II 3, 160 impudicas mulieres et -es viros. p. red. in sen. 14 quam libidinosus, quam impurus, quam -s *Piso* (PHYSIOGN. 112 p. 133, 9 l. et -es libidinum). SVET. vita Hor. p. 47, 12 ad res venerias -ior. SERV. Aen. 10, 325 in amores puerorum. EVAGR. sent. mon. 7 spiritus fornicationis in corporibus -ium (-ia *var. l.; gr.* ἀκρατῶν, *opp.* continentium). PHYSIOGN. 64 p. 85, 12 violentum atque -em, deditum luxuriae ac veneri. 69 p. 89, 2 -em (-atum *var. l.*) impudentemque. *de rebus ad homines pertinentibus*: RHET. Her. 4, 16, 23 turpis amor et -s libido. SEN. epist. 92, 10 *caro* -s usque ad incesta. APVL. apol. 9 *versus* -issimos. CLAVD. DON. Aen. 4, 90 p. 367, 14 amorem. AMBR. virg. 1, 4, 15 *pudor* -ium oculorum ... expositus convicio. PRVD. cath. 2, 90 -s membrum. 2 *c. respectu gulae*: CIC. Pis. 22 -issimas perpotationes. SEN. dial. 9, 7, 2 qui ... quasi in alienum honorem -es sint. PS. AVR. VICT. epit. 6, 2 ad vescendum. SERV. Aen. 1, 686 epulas -es. POMER. 3, 4, 2 p. 479C gulosos, -es, ebriosos, avidos, rapaces, fornicarios. 3, 19, 1 p. 502C gulae nostrae -s appetitus.

II *respicitur mixtura inaequalis* (*sc. rerum naturalium*): A *de tempestate*: SEN. dial. 11 (12), 6, 5 quid ad caeli naturam -ius? PS. CENS. frg. 3, 4 Martis stella ... ignea -s. AMM. 19, 4, 8 paucis -i aestu consumptis *militibus* (*V*; -antia aestuum *Heraeus*, -atis aestibus *Kiessling*). MART. CAP. 6, 614 *terra* utrimque -i aëris nimietate contrahitur (-ati, -antia *var. ll.*). B *de mixtura ipsa*: APVL. Plat. 1, 17 illa -s atque immoderata permixtio *elementorum in corpore*.

adv. ***intemperanter.** *compar.* -ius *inde a* CIC., *superl.* -issime APVL. apol. 74 (*cf.* valde -r CIC. *l. 20*). GLOSS.L II Philox. IN 588 ἀκράτως. *legitur inde a* CIC. [*confunditur c.* intemperate *l. 26. 36. e coni. dub.* LIV. 42, 14, 8.]

i. q. immoderate, incontinenter sim.: CIC. Phil. 1, 12 nimis iracunde hoc ... et valde -r (*sc. dixit Antonius*). 5, 48 ne ... -ius suis opibus utatur (orat. 175 est usus -ius *numeris orationis Gorgias*. CLAVD. DON. Aen. 1, 730 p. 141, 29 *vino*. AVG. bon. coniug. 26, 34 coniugibus. *al. cf.* CIC. Tusc. 1, 6 -r abutentis et otio et litteris [HIL. myst. 2, 11 -r atque imperite]). NEP. Att. 13, 4 concupiscere. LIV. 23, 1, 9 -ius secutus (31, 37, 6. *cf.* ITIN. Alex. 38 persequens). 30, 13, 14 stultius ... atque -ius (-atius *var. l.*) ... duxisse *uxorem*. SEN. benef. 6, 37, 1 seditiosa civitas et -r libera (*c. adi. ut*: TAC. ann. 13, 13, 2 ut nimia nuper ..., ita rursum -r demissa). epist. 67, 4 nihil -r, nihil effeminate faciam (QVINT. inst. 5, 7, 32 immodeste atque -r). CVRT. 7, 5, 15 -ius hauserant *aquam* (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 5, 14 -r repletum *esculentis*). MART. 12 praef. studemus. PLIN. paneg. 68, 7 amamus (*postea*: liberius ... odimus). APVL. apol. 74 -issime gloriatur. TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 10 *matrimonii res* -ius diffusae. AVG. bon. coniug. 4, 4 si id ... -ius et incontinentius expetant. in psalm. 98, 7 vivat (serm. 156, 2, 2. 278, 1, 2). COD. Iust. 11, 41, 5 (*a. 409*) popularibus plausibus -r serviunt (*Cod. Theod. 15, 5, 3* intemperate, *var. l.* intemerate). *al. pressius i. q. sine indulgentia*: NOVELL. Maior. 9, 21 iusta coercitione proposita -r ... plecti commissum simile.

deriv.: intemperantia (-ies).

***intemperantia,** -ae *et* (intemperantiēs), *abl.* -ē *f. ab* intemperans. *plur. nonnisi* BOETH. arithm. 1, 19 p. 41, 6 (*cf. var. l. p. 2108, 75*). *abl.* -e AVR. VICT. Caes. 1, 4. *de notione*: CIC. Tusc. 4, 22 -am, quae est tota mente a recta ratione defectio. GLOSS. ἀκρασία. levitas vel audacia. *al. legitur inde a* GRACCHO, RHET. Her., CIC., NEP., LIV.; *deest poesi.* [*e coni. dub.* AMM. 17, 11, 3.]

i. q. status non temperatus: A *respicitur excessus modi* (*syn. vel iuxta pos.* incontinentia *e. g. l. 67. 76. p. 2107, 10,* immoderatio *l. 59. p. 2107, 33; nota* immoderata -a *l. 56,* nimia -a *l. 64; accedit gen. obi. vel explic. passim, e. g. l. 61. 65. 72. p. 2107, 1. 11. 17. 21*): 1 *animantium*: a *de qualibet nimietate, licentia, insolentia sim.*: GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 5 quanta libido quantaque -a sit ... adulescentium (*sequitur exemplum crudelitatis*). CIC. leg. agr. 2, 100 haec ... vos concupisse pro vestra stultitia atque -a. Sull. 70 non solum -a et scelere, sed etiam consuetudine et studio in omni flagitio ... versatum *Catilinam*. ac. 1, 39 omnium perturbationum matrem esse ... immoderatam quandam -am. off. 1, 122 *opp.* verecundiae. Att. 2, 21, 1 iracundiam atque -am. NEP. Eum. 8, 2 -a nimiaque licentia *militum* (AMM. 29, 4, 6. OROS. hist. 7, 29, 6 *iuxta* seditione. *cf.* HEGES. 5, 7, 1 pugnandi immoderatio et propera quaedam manuum -a [*gr. 5, 122* ἀκρασίαν]). LIV. 35, 48, 11 linguae (CVRT. 8, 1, 45 PHYSIOGN. 51. *v. et p. 2107, 21. cf.* SEN. clem. 1, 7, 4 vociferatio ... verborumque -a [interpretantia *var. l.*]. TAC. ann. 4, 18, 2 *Silii* -a, immodice iactantis). SEN. clem. 2, 4, 2 in poenis exigendis (*cf. 3* modum non habent). dial. 7, 14, 2 nimia -a et amore caeco rei. epist. 88, 36 plus scire velle quam sit satis, -ae genus est. 106, 12 litterarum ... -a laboramus. ITALA Matth. 23, 25 (codd. a c h *al.*) intus ... plena sunt rapina et -a (*gr.* ἀκρασίας, *Vulg.* immunditia, *aliae verss.* incontinentia, iniustitia). VICTRIC. 9 *martyr* compressor lasciviae, -ae persecutor. CANON. Dionys. Exig. p. 45, 14 -a et obstinatione (*gr. Mansi 2, 1309C* ἀταξίᾳ, *aliae verss. Canon. Turner II p. 244/5* inquietudine, indisciplinatione). EVSTATH. Basil. hex. 6, 10, 8 (*gr.* ἀπροσεξίας). SIDON. epist. 5, 7, 4 novis opibus ebrii ... per utendi -am produnt imperitiam possidendi. *al.*

b *de vita luxuriosa, libidinosa sim.*: α *in universum*: RHET. Her. 3, 7, 14 *corporis commoda* omnia ipsius culpa et -a afuisse (*opp.* temperantia). 4, 27, 37 de pueritia ... tua, quam tu omnium -ae addixisti. CIC. Cael. 25 multa de incontinentia -aque *Caelii* disseruit. NEP. Arist. 2, 3 -a Pausaniae et iustitia ... Aristidis. SEN. epist. 74, 19 quicquid virtute partum erat, -a *urbium* corruit. SVET. Tib. 72, 3 quamvis ... praetermitteret ne convivia quidem aut ceteras voluptates, partim -a, partim dissimulatione. AVG. serm. 278, 8, 8 dilectio tui per -am vulneratur (*antea*: voracitate, ebrietate, fornicatione). *al.* β *de nimio appetitu veneris* (*v. et p. 2107, 16. 18*): RHET. Her. 4, 16, 23 *mulierem impudicam* magnitudo peccati facit timidam, -a audacem. CIC. p. red. in sen. 11 ne a sanctissima quidem parte corporis potuisset hominum

[*Hermann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

impuram -am propulsare. off. 1, 123 sin autem etiam libidinum -a accessit *luxuriae senili*, duplex malum est, quod et ipsa senectus dedecus concipit et facit adulescentium impudentiorem -am (CELS. 1 prooem. 52 PLIN. nat. 10, 100 PHYSIOGN. 67. PASS. Petr. 5 pelicum amore et -a suae l.). fam. 7, 26, 1 alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiam turpioris -ae. VAL. MAX. 4, 3, 2 utriusque -ae (*sc. veneris et lucri*). 8, 1 absol. 12 crimen libidinis confessio -ae liberavit. SEN. dial. 6, 17, 5 inter foedos regiae -ae greges. APVL. Plat. 2, 3 inter pudentiam libidinosamque vitam abstinentiam et -am posuit. ITALA I Cor. 7, 5 (Pelag. *ad l.*) ne vos temptet satanas propter -am vestram (*gr.* ἀκρασίαν, *Vulg.* incontinentiam). PHYSIOGN. 23 p. 38, 5 voracitatem et -am vini cum -a veneris (61 vinolentia et -a v.). ORIG. in Matth. ser. 21 p. 37, 19 qui ... fornicatur ... in concupiscentia cordis sui, ... ab intus ... -a plenus est. γ *de nimio appetitu cibi vel potus* (*alluditur ad intempestivitatem l. 23*): LIV. 44, 30, 5 vini (*cf.* VAL. MAX. 2, 1, 5 proximus a Libero patre -ae gradus ad inconcessam venerem esse consuevit. SEN. epist. 83, 23 bibendi. PLIN. nat. 14, 58 -am eius *Alexandri* cohibens. COD. Theod. 9, 7, 1 [= Iust. 9, 9, 28] ut ... -ae *vini venerisque* vina praebuerit). CELS. 1, 2, 8 si qua -a subest, tutior est in potione quam in esca. SEN. benef. 6, 24, 2 remedia metu aut -a reiciunt. epist. 47, 8 -a aut gulae aut linguae (PELAG. in I Cor. 6, 12. LEANDER reg. 4 p. 883^{A} triplex ... est g. -a: si quod non licet avidius appetas; si licita ... exquisitis impendiis praeparata accuratius quaeras; si tempus edendi licitum non sustineas). 123, 17 aeger, quem ad -am medicus hortatur. QVINT. inst. 2, 17, 25 aegri. CYPR. epist. 34, 2 p. 569, 22 ut dum salubres cibos ... respuunt ..., perniciem sibi ... per inaudientiam et -am provocent. PS. AVR. VICT. epit. 45, 9 -a cibi ac saturitate. SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 22 aviditatis et -ae. AVG. in psalm. 98, 7 ut iaceret aegrotus, -am suam habuit necessariam. serm. 156, 2, 2 p. 850 per -am te in aegritudinem praecipitare (*opp.* temperantiam). 278, 3, 2 p. 1270 -a sua decidit in malam valetudinem. POMER. 3, 19, 1 p. 502^{B} temperantia -am nostram ad honestum modum redigit in cibo ipso vel potu. MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 4 p. 425/6 -ae vitium atque immoderationis (*gr.* ἀμετρίᾳ). *al.*

2 *rerum*: SEN. dial. 1, 4, 10 cum omnia, quae excesserunt modum, noceant, periculosissima felicitatis -a est. BOETH. arithm. 1, 19 p. 41, 6 inter hos (*sc. numeros deficientes et abundantes*) ... velut inter inaequales -as medii temperamentum limitis sortitus est ille numerus *perfectus*.

B *respicitur inaequalitas* (*mixturae*): 1 *de tempestate sim.* (*in imagine l. 45*): SEN. dial. 2, 9, 1 hiemis rigorem et -am caeli (COLVM. 1 praef. 3). nat. 7, 28, 1 tempestatem et ventorum -am atque imbrium. EVSTATH. Basil. hex. 5, 5, 9 aërum ([*gr.* δυσκρασίας]. GREG. TVR. Franc. 10, 3. VITA Melaniae [BHL 5885] 40; *gr.* δυσκρασίαν). *in imagine*: CASSIOD. Ios. antiq. 17, 15 rerum -a sublevatus diadema ... capiti praesumpsit imponere (*gr. 17, 273.* ἀκρισίᾳ, *var. l.* ἀκρασίᾳ). 2 *de mala valetudine sim.*: APVL. met. 10, 2, 7 coloris -a (*cf. 6* pallor deformis). CHIRON 732 -a corporis per cruditatem fervori suo ampliatur (CASS. FEL. 6 p. 13, 11 -a c., quam Graeci acrasian vocant).

-a *persona* (*cf. p. 2108, 79*): HYG. fab. geneal. 3 ex Aethere et Terra ... Vltio -a Altercatio *eqs.*

intemperātē *v. p. 2108, 14.*

intemperātio, -ōnis *f.* *ab* intemperatus, *cf.* temperatio. *i. q. intemperantia*: ITALA Esth. 13, 14 (12) p. 49, 10 Motzo (cod. C) non adorabo alium ... et non facio ea in adrogantia nec -e, domine (in temptatione dico *var. l., gr. 4, 17^{d}* ὑπερηφανίᾳ, *Vulg. aliter*). LEANDER reg. 4 p. 883^{C} -is causa (*cf. 883^{A}* gulae intemperantia).

intemperātus, -a, -um. *ab* in *et* temperatus. *compar.* -ior *infra l. 69 (?)*, *superl.* -issimus *infra l. 73.* GLOSS. II 223, 36 ἄκρατος -a intempesta. 248, 55 ἀσυγκέραστος -us. *v. et p. 2109, 12.* *legitur in sermone pedestri apud* CIC., *postea inde ab* APVL., ITALA; *in poesi apud* PRVD. [*variat in codd. c.* intemperans *l. 70 (compar.). p. 2106, 12 (cf. p. 2106, 11)*, intempestus AVR. VICT. Caes. 32, 31, temeratus *l. 79.*]

i. q. non temperatus, immoderatus sim. (*accedit abl. l. 74, gen. l. 75*): 1 *respicitur excessus modi* (*v. etiam p. 2108, 10sqq.; iuxta ponitur* immoderatus *l. 77, opponitur* temperatus *l. 81*): **a** *de hominibus* (*v. et p. 2108, 12*): CIC. Vatin. 1 fui paulo in te -ior (*codd. meliores*, -antior *recc.*). ITALA II Tim. 3, 3 (Anon. proph. p. 22, 418) homines ... impii, inreligiosi, -i, indomiti ([*gr.* ἀκρατεῖς, *Vulg.* incontinentes, *Hier. in Soph. 2, 12 p. 1370^{C}* intemperantes]. EDICT. imp. Diocl. I 29 -issimi h. mentium suarum indomitas cupidines ... cogentur agnoscere). PHYSIOGN. 29 -os lingua, promptissimos ad clamorem (*cf.* 79 -um irae atque linguae). **b** *de rebus ad homines pertinentibus*: CIC. Lael. 75 ne -a ... benevolentia ... impediat magnas utilitates amicorum. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 26/7 immoderatam -amque voluntatem. PELAG. in Tit. 2, 12 p. 532, 6 iustitiae, ne -a sit, pietas adiungatur (temerata *Sedulius Scottus*). RVFIN. hist. 7, 30, 1 vitam. PRVD. cath. 7, 8 *mysterium*, -a quo domantur viscera. PETR. CHRYS. serm. 41 p. 315^{A} convivia. GENNAD. dogm. 85 -is et asperis moribus (*opp.* temperatis ... et placidis). COD. Iust. 9, 9, 24 (*a. 291*) libidine -ae cupiditatis.

2 *respicitur defectus aut inaequalitas mixturae* (*syn.* sincerus, *iuxta pos.* merus, *opp.* permixtus): **a** *usu generali*: α *i. q. non mixtus* (*cf. p. 2107, 78*)· APVL. Plat. 2, 3 neque sinceras esse virtutes nec vitia tamen mera et -a, sed hinc atque inde permixta. CAEL. AVR. acut. 3, 17, 158 usu immodico, siquidem plurimum dari iubeat et -um *sc. vinum* (-o *edd.*). β *i. q. male mixtus, inaequalis*: RVFIN. Clement. 2, 64 ariditate -i corporis laborantes (*sc. qui sitiunt*). ANTHIM. 35 si in ferventi aqua missa fuerint *ova*, albumen coacolat et mediolum illud tarde sentit; devenit -um, et qui sic acceperit, nocet.

b *speciatim de tempestate* (*accedit notio nimietatis*): NOVELL. Theod. 3, 8 l. 78 hiemis -a ferocitas. *in imagine* (*comparantur haeretici austro*): GREG. M. moral. 3, 45 p. 622^{B} inquietudo immoderatae curiositatis -o concordat calori.

adv. **intemperātē**. *compar.* -ius (*var. l.*) *v. p. 2106, 26.* [*restituitur* LIV. epit. Oxyrh. 2, 34.] *i. q. non temperate, sine temperantia* (*iuxta* immoderate *l. 17. 19*, incontinenter *l. 18*): CIC. Tim. 45 qui ... inmoderate et -e vixerit (RVFIN. Orig. princ. 3, 1, 5 p. 200, 25 incontinenter ... -eque [*gr.* ἀκρατεστάτους]). PS. HIER. epist. 7, 8 p. 114^{A} -e cibus sumptus, aut immoderate potus acceptus. COD. Theod. 15, 5, 3 *v. p. 2106, 36.* GREG. M. moral. 3, 21 p. 610^{A} mensuram necesse est dolori ... ponat, ne ... -e dolens *eqs.* CAES. AREL. serm. 100, 6 qui ... uxore propria -e ... utitur.

deriv.: intemperatio, ? intempero.

intemperiae, -ārum (*sing.* -a *l. 27. 29*) *et* ***intemperiēs**, (-ēī) *f.* (intemperium *n. l. 31*). *ab* in *et* tempus; *cf. Frisk, Subst. privativa 23sq. formae V^{ae} decl. non nisi nom., acc., abl. sing.; acc. plur. l. 74.*

de notione: NON. p. 493, 4 -a pro intemperantia (*affert* GELL. *infra l. 74*). GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1708 (= III Abstr. IN 264) -es: intemperantia, immoderatio (*cf.* V Aa IN 843 -a: intemperantia vel immoderantia). 1709 (= V Aa IN 756) -es: ubi securitas non est (*cf.* V Abba IN 180 -ium: ubi securitas nulla est nullumque temperamentum). *legitur plur. -ae apud* PLAVTVM, CATONEM, GELLIVM, MART. CAP., *sing. -es semel apud* PLAVTVM (*l. 52*) *et inde a* CIC., LIV., SEN. *philos.* (*alias formas v. l. 24. 25. 26*). [*catal.* temperi, estemperi. *R.*] [*confunditur c.* temperies *l. 60. 62*, *c.* intemperantia *l. 75.*]

i. q. status non temperatus (*iuxta* calamitas *infra l. 52. 53, in figura etym. l. 65*): A *respicitur mixtura inaequalis*: 1 *de mala valetudine*: **a** *animi* (*a gr. t. t. med.* ἀκρασία *derivat Paschall, Vocab. of mental aberration 66sqq.*): *plur.* (*cf. etiam infra l. 79*): PLAVT. Aul. 71 nescio ... quae illunc hominem -ae tenent (Epid. 475 Mil. 434). 642 larvae hunc atque -ae insaniaeque agitant senem. *sing.*: SEN. dial. 9, 2, 7 hoc (*sc. sibi displicere*) oritur ab -e animi. GELL. 18, 7, 4 -em istam, quae μελαγχολία dicitur. **b** *corporis* (*infra et* SEN. *infra l. 56*): IVL. VAL. 1, 2 *Nectanabum* ex corporis -e ... his voluptatibus (*sc. veneris*) vinci ([*gr. p. 4, 2* τὸν νοῦν ἀκονήσας]. RVFIN. Orig. princ. 3, 1, 5 ad naturalem c. -em [*gr.* κατασκευήν]). RVFIN. apol. Orig. 8 p. 601^{CD} (= Orig. princ. 2, 10, 4) -es *alimentorum contrariorum in corpore* ... materiam suggerit ... febrium: quae materiae qualitas ex diversa -e congregata *eqs.* AVG. c. Faust. 21, 5 p. 574, 24 omnes ictus et casus et -em, qua laeditur *caro*, devitare.

2 *de tempestate* (*fortasse per imag. de mala fortuna* PLAVT. Capt. 911 clades calamitasque, -es): *plur.*: CATO agr. 141, 2 *Mars pater* uti tu morbos ..., viduertatem vastitudinemque, calamitates -asque prohibessis. *sing.* (*v. et l. 52*): LIV. 3, 31, 1 annona propter aquarum -em laboratum est. 5, 13, 4 ex -e caeli, raptim mutatione in contrarium facta (SEN. dial. 6, 18, 8 c. corporisque. COLVM. 1 praef. 1 PLIN. nat. 12, 27. QVINT. inst. 7, 2, 3 [*inter causas pestilentiae ut*: TAC. ann. 16, 13, 1]. *al.*). 22, 2, 10 ex verna ... -e variante calores frigoraque (*cf.* SEN. dial. 4, 12, 1 anni [COLVM. 11, 2, 67 propter -em solis aut a.]. SYMM. epist. 8, 24, 2 hiberna [temperies *trad.*]. AVG. c. Faust. 21, 12 p. 583, 20 aestatis et hiemis). SEN. nat. 7, 6, 1 ex -e aëris turbidi (SCHOL. Stat. Theb. 8, 7, 4. HIER. vita Malchi 5 p. 56^{A} [temperies *var. l.*]. *al.*). IVL. VAL. 3, 47 neque ... id (*sc. pergere*) sub isdem imbribus adeo molestum, ... quamvis -e illa *eqs.* (*gr. p. 127, 6* καύμα). PS. AMBR. serm. 40, 3 p. 683^{A} temporis (RVRIC. epist. 1, 11 p. 364, 19 t. -es temperatur). CONSVLT. Zacch. 1, 15 aurarum -e ac varietate. MART. CAP. 6, 602 *terrae zonae*, quarum tres -es multa contrariorum nimietate relegavit.

B *respicitur quaelibet inaequalitas, nimietas sim.* (*nota gen. explic. l. 73, praepos. l. 75*): 1 *affectuum sim.*: *sing.*: CIC. rep. 2, 63 cum ... Verginius ... filiam propter unius ... -em ... interemisset. Att. 4, 6, 3 amici. SEN. dial. 12, 17, 5 animi (*sc. Caligulae*). TAC. hist. 1, 64, 2 cohortium. GELL. 1, 23, 11 (= MACR. Sat. 1, 6, 23) illa mulierum *lacrimantium* -es. IVST. 12, 13, 10 ebrietatis. *plur.*: GELL. praef. 19 *qui* -arum negotiorumque pleni sunt. 1, 17, 2 has eius *Xanthippes* -es in maritum (-as *vel* intemperantias *codd. Nonii, v. supra l. 27*). 2 *motionis* (*de cursu solis*): CHALC. comm. 81 solis motus (*sc. inaequales*) -em falso putari. 83 omnem -em *sc. solis varie a medietate mundi evagantis*.

-ae *deae* (*cf. p. 2107, 51*): MART. CAP. 2, 164 Fura Furinnaque et mater Mania -aeque et alii tristes divorum (*cf. l. 40. 41*).

? **intempero**, -āre. *si recte legitur, ab* intemperatus, intemperans, *cf. Brender, Rückläuf. Ableit. 55.* GLOSS.^{L} II Philox. IN 584 -at: ἀκρατεῖ (-ta ἀκρατῆ *var. l., fortasse recte*). [*falsa var. l.* -rentur *pro* intemperanter COD. Iust. 11, 41, 5 (*a. 409*).] *Hermans.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[intempestātīvus *v. l. 22. 81.***]**
intempestīvē *v. l. 81.*
intempestīvitas, -ātis *f.* *ab* intempestivus. *i. q.* ἀκαιρία: GELL. 3, 16, 21 cum abortio quibusdam, non partus, videretur mensis octavi -s.
intempestīviter *v. p. 2110, 22.* **intempestīvō** *v. p. 2110, 24.*
ᵘ**intempestīvus,** -a, -um. [*ab* in *et* tempestivus, *cf. gr.* ἄκαιρος *nec non* intempestus. *Szemerényi.*] *compar.* -ior VAL. MAX. 7, 8, 9, *superl. deest.* NOT. Tir. 52, 39 -um. *de notione*: AVG. in psalm. 118 serm. 29, 3 (*ad p. 2110, 4*) *veteres dixerunt* -um inopportunum, a tempore ducto vocabulo, non ab ... tempestate. GLOSS. ἄκαιρος. inportunus. -a: intemperata, ⟨in⟩oportuna. GLOSS.ᴸ V Aa I 759 -um: non suo tempore. *legitur inde a* PLAVTO, CIC., LVCR., OV., LIV. [*falso tradi vid. in iunctura* -um convivium *pro* temp-: CIC. Mur. 13 CVRT. 6, 2, 2. 5 Ps. RVFIN. in Am. 4, 1—3 p. 1071ᴬ COD. Theod. 14, 9, 1; *v. Marquardt, Privatleben² 300.*]
i. q. ἄκαιρος, *importunus, incommodus sim.* (*contextus alludit ad tempus e. g. l. 25. 44. 46. 48. 60. 61. 68. 71, ad intemperiem e. g. l. 28. 30. 34. 35. 52. 77; respicitur immaturitas l. 22. 23. 24. 79; litot. l. 63, cf. praeterea l. 37. 42. 48. 79*): **1** *de rebus* (*n. plur. pro subst. infra l. 47*): **a** *naturalibus*: *α variis*: PLAVT. Most. 826 *postes* -os excisos credo (*cf.* COLVM. 3, 10, 16 immatura atque -a [-tempestat- *SA*] planta direpta). AMM. 24, 3, 13 *palma* fetus amittit -os (-stiosos *vel* -stuosos *trad.*). 29, 2, 17 -o partu extracto. BOETH. cons. 1 carm. 1, 11 -i funduntur ... cani (*cf. l. 9* inopina senectus). *β de tempestate* (*male temperata*): LVCR. 2, 873 imbribus (2, 929 HIL. gen. 176. *cf.* LVCR. 6, 1102 pluviis ... et solibus). PLIN. nat. 17, 226 et calore hoc evenit -o (*sc. aegrotare vites*), quoniam omnia modo constant certoque temperamento. OROS. hist. 3, 4, 2 temporum turbata temperies, hoc est aut -a (intemperata *var. l.*) siccitas hiemis aut repentinus calor veris. *fortasse hinc per imag.*: AMM. 29, 1, 19 omnia turbine -o perflabant *maligni*. *de medicamine sim.*: SEN. contr. exc. 3, 9, 1 (*de veneno*) -as potiones, inutiles cibos. PLIN. nat. 17, 256 nimia aut -a medicina. TAC. ann. 12, 54, 2 remediis. PROB. Verg. georg. 3, 282 si aut -um est aut excedit modum *hippomanes*.
b *de actu vel habitu animantium*: *α de sermone, voce sim.*: CIC. Att. 4, 14, 2 numquam ... mihi tua epistola aut -a aut loquax visa est. OV. fast. 1, 434 asellus -os edidit ... sonos (6, 342. *cf.* LACT. inst. 1, 21, 25 -o clamore aselli). trist. 4, 5, 16 -us nominis ... honor (TAC. hist. 2, 52, 2 appellabat ... patres ... -o h. *cf.* APVL. met. 9, 28, 3 admodum puer ... mulieres adpetis ... et -um tibi nomen adulteri vindicas). LIV. 30, 44, 6 *risus* nequaquam adeo est -us quam vestrae ... abhorrentes lacrimae sunt (CELS. 3, 18, 10). SEN. contr. 2, 3, 4 quid me -ae proditis lacrimae? nondum erat tempus fatendi (TAC. hist. 2, 48, 1). VAL. MAX. 7, 8, 9 quid hoc ioco inhonestius aut quid -ius? (*cf.* SIDON. epist. 8, 11, 2 licet -a videatur recordatio iocorum tempore dolendi). *al.* *n. plur. pro subst.*: SYMM. epist. 6, 45 cetera ... tamquam -a praetereo. *β de affectibus sim.*: CIC. Lael. 22 numquam -a, numquam molesta est *amicitia*. OV. met. 10, 689 -a cupido occupat Hippomenen (CVRT. 4, 8, 3 haud iniusta ..., ceterum -a). trist. 5, 6, 45 tumores. LIV. 29, 37, 9 -a iactatione severitatis (*cf.* TAC. ann. 13, 13, 2 severitatem [APVL. met. 10, 4, 1]). VELL. 2, 68, 4 immodica et -a libertate *dicendi*. SEN. benef. 2, 14, 5 indulgentia (*cf.* LACT. ira 18, 3 lenitate). CVRT. 3, 6, 11 sollicitudine. TAC. hist. 3, 38, 4 laetitia. *al.*
γ de variis actionibus: OV. met. 4, 33 -ā turbantes festa Minervā (*sc. exercendo artem Minervae*). SEN. dial. 12 (11), 17, 6 luctum ... -is avocare lusibus. epist. 51, 7 desidiam (*cf.* AMM. 15, 1, 1 moras. SIDON. epist. 3, 6, 2 quietis). CVRT. 5, 4, 2 sacrificiis (*cf.* STAT. Theb. 11, 242 sacra). PETRON. 103, 5 ministerio (*cf.* TAC. ann. 12, 26, 2 officia). GAIVS dig. 19, 2, 25, 3 cultura (*antea*: ut opera rustica suo ... tempore faciat). IREN. 3, 16 (17 H.), 7 festinationem (*antea*: ante tempus volente participare). *al.*
-um (est) *c.* (*acc. c.*) *inf.* (*suppl. l. 63*): SEN. contr. 2, 1, 31 temptavi ... reducere ...: -um erat. COLVM. 3, 7, 3 non -um est nos ... praeverti. AMM. 14, 2, 17 rati -um anceps subire certamen. SCHOL. Cic. Bob. p. 165, 6 quos *versus* -um sit ... recitare *in iudicio*.
2 *de animantibus* (*hominibus praeter l. 69. 79, part. corp. l. 68. 77 [aliter supra l. 25]; pro subst. l. 74*): **a** *respicitur actio*: OV. am. 3, 7, 67 quae nunc ... vigent -a (*sc. genitalia*). SEN. dial. 6, 9, 4 monitoris. PLIN. nat. 18, 363 anseres continuo clangore -i *praesagiunt hiemem*. STAT. Theb. 11, 726 ne ... votis -us oberret. Ach. 1, 585 quod ... in verbis -us anhelet. AMM. 22, 10, 2 in disceptando aliquotiens erat -us ... tempore alieno interrogans. 26, 1, 1 examinatores. SVLP. SEV. epist. app. 4, 2 -us auditor inrepserat *ebrius*. **b** *respiciuntur mores*: SEN. epist 88, 37 molestos, verbosos, -os, sibi placentes. FRONTO p. 67, 13 v. d. H. (= p. 74 N.) te duru met -um hominem, odiosum etiam ... appellabam. GELL. 8, 14 tit. quendam -um (*sim.* 18, 7). *de gula*: SVET. Vit. 13, 3 homo non profundae modo, sed -ae ... gulae ne in sacrificio quidem ... temperavit, quin ... rapta e foco manderet. **c** *respicitur pubertas*: PORPH. Hor. carm. 3, 11, 11/12 non est -a, sed animo cruda *equa* (*c. Lyde comparata*).
adv. ᵘ**intempestīvē.** *compar.* -ius COD. Theod. 6, 22, 7, 1 (-tempestat- *T*). SERV. Aen. 3, 587 -e venisti, id est ἀκαίρως (GLOSS.ᴸ II Philox. IN 583). *i. q. non tempestive* (*litot. p. 2110, 8 sqq.; c. resp. temporis p. 2110, 2. 5. 7. 14, nimietatis p. 2110, 16*): **1** *c. verbis* (*nota c.* esse *l. 16*): CIC. off. 1, 88 aut -e accedentibus aut impudenter rogantibus (*cf.* fam. 11, 16, 1 adeunt [*antea*: tempus observaret]. SEN. contr. 9, 5, 10 venienti *ad aegrotum*. ITALA psalm. 118, 147 [cod. 136 Cas.] anteveni -e [*gr.* ἐν ἀωρίᾳ, *Vulg.* in maturitate, *Aug. ad l.* intempesta nocte, *v. p. 2109, 10*]). OV. Pont. 4, 11, 20 -e qui movet *vulnera* (*cf. 17* temporis officium est ... certi). LIV. 44, 37, 13 quod rei gerendae tempus esset, ... -e consultando ... extrahere. 45, 21, 7 agendi (*postea*: ante tempus). VELL. 1, 14, 1 haud -e subtexturi (*tractando ut*: COLVM. 1 praef. 14 persequar. 1, 6, 17 non ... -e ... hoc loco retulisse [11, 2, 77 non -e]. 3, 12, 1 non -e commemorabimus. GELL. 1, 2, 4 -e atque insubide disserebat. DON. Ter. Andr. 60, 2 -e ... respondet, sed prudentia ... compensavit importunitatem. AMM. 18, 3, 2 scripsit). PHAEDR. 3, 19, 12 -e qui occupato adluserit. SEN. benef. 6, 43, 2 nec procurrendum -e, quia aeque delinquit, qui ... suo tempore cessat, quam qui alieno properat. GELL. 1, 22, 4 'superfuisse' dicit *Varro* (*Men. 340*) immodice et -e fuisse. PAVL. dig. 7, 1, 48, 1 *silva* -e caesa ..., sicut olea immatura lecta. TERT. anim. 56, 4 si non -e obissent. *al.* **2** *c. adi.* (*adv.*): SEN. contr. 1 praef. 5 occupato sententia diu frustra quaesita -e moleste est. suas. 1, 5 -e (intempestivos *trad.*) liberos sales. LACT. inst. 5, 9, 8 cur ... sint ... -e boni, qui corruptis moribus publicis convicium bene vivendo faciant?
adv. **intempestīviter.** *i. q. intempestive*: GELL. 4, 20 tit. qui ... dixerant ioca ... -r (*cf. 4, 20, 6* intempestive).
adv. **intempestīvō.** GLOSS. non suo tempore. *i. q. intempestive*: EDICT. imp. Diocl. I 17 ne ut -o aut superfluo medellae nostrae interventus ... aestimaretur (*dubitat Heraeus, Kl. Schr. 19*).
deriv.: intempestivitas.
[intempestuōsus *v. p. 2109, 24.***]**
ᵘ**intempestus,** -a, -um. [*ab* in *et* tempus (tempestus *non nisi Paul. Fest. p. 362*); *locutio q. e.* nox -a (*maxime abl.*) *reddit gr.* νυκτὸς ἀωρί, ἀωρὶ τῶν νυκτῶν *sim.* (ὥρα '*tempus*'); *ceterum cf.* intempestivus. *Szemerényi.*] *compar. et superl. desunt.* NOT. Tir. 52, 39ᵃ nocte -a. 39ᵇ -a nocte. *de notione v. l. 40 sqq.* GLOSS.ᴸ II Philox. IN 586 -a: ἄωρος, ἄκαιρος, βαθεῖα, ἄκρατος. ABAV. IN 298 -a: certum tempus noctis, id est ante gallos vel omnino silentium media nocte. *sim. al. legitur inde ab* ENNIO, CATONE, ACCIO (?), AFRANIO, CIC. [*var. l.* in tempestate *l. 64. 67. 73, cf. l. 69.*]
1 -a nox, *sc. quasi tempore carens* (*c. ellipsi subst. e. g. l. 42. 45. 53, n.* -um *sc. tempus in explicationibus l. 44. 49*): **a** *de definitione et notione*: VARRO ling. 6, 7 inter vesperuginem et iubar dicta n. -a (*similiter de partibus noctis*: CENS. 24, 6 -a, id est multa nox. SERV. Aen. 2, 268 [*sec. Varronem*]. SERV. auct. Aen. 3, 587 -a, id est media. SCHOL. Cic. Gron. D p. 284, 6. MACR. Sat. 1, 3, 15 concubia, deinde -a. ISID. nat. 2, 2 [= SVET. frg. p. 159, 7] conticinium, -um, gallicinium [*n. pro subst. ut*: orig. 5, 31, 4]. *cf. etiam l. 53. 59*). *ibid.* -am Aelius dicebat, cum tempus agendi est nullum (*similiter explicatur*: 7, 72. CENS. 24, 6 qua nihil agi tempestivum. SERV. Aen. 3, 587 inactuosa, carens actibus, per quos tempora dinoscimus [*inde* ISID. orig. 5, 31, 9 -um *sc. tempus*. 5, 31, 10]. AVG. in psalm. 118 serm. 29, 3 [*explic. ad l. 4 ut*: PROSP. in psalm. 118, 147]. MACR. Sat. 1, 3, 15. ISID. nat. 2, 3 [= SVET. frg. p. 160, 2]). PAVL. FEST. p. 110 -am n. dicimus pro incertiore tempore. SERV. auct. Aen. 12, 846 n. -a perpetuum est noctis epitheton, alio modo dicimus -am, partem noctis significantes.
b *exempla*: *α nom.*: ENN. ann. 102 cum superum lumen n. -a teneret (VERG. Aen. 3, 587 lunam in nimbo). 167 bellum ... diremit. CATO inc. libr. frg. 17 (Aur. Fronto p. 31, 10 v. d. H. = p. 32 N.) se -a n. praecipitat (*Aur. in contextu*: concubia). CIC. Phil. 1, 8 cum ... -a n. esset. VERG. georg. 1, 247 -a silet n. (SERV.: alta, crassa). APVL. met. 2, 25, 2 crepusculum et nox provecta et nox altior et dein concubia altiora et iam n. -a. CORIPP. Iust. 1, 73 quietem ingerit. *de Nocte dea*: VERG. Aen. 12, 846. *β abl.* (noctu *l. 66*): ACC. (?) praetext. 41 n. -a nostram devenit domum (*postponitur ut*: CIC. Pis. 93 Verr. II 4, 94. 5, 92. 186. BELL. Afr. 47, 6 *iuxta* ignibus extinctis. SALL. Catil. 32, 1. LIV. 37, 14, 3 [in tempestate *var. l.*]. 40, 9, 7 PETRON. 105, 1 FRONTIN. strat. 2, 5, 25 TAC. hist. 1, 83, 4. *al.*). AFRAN. com. 105 -a noctu (*anteponitur ut*: LVCR. 5, 986 -a cedebant n. pavenes. SALL. Catil. 27, 3 Iug. 38, 4 LIV. 38, 5, 8. VAL. MAX. 6, 8, 7 [in tempestate *var. l.*]. CVRT. 4, 13, 4. 7, 6, 18 FRONTIN. strat. 2, 10, 2. ITALA psalm. 118, 147 *v. supra l. 4* [*ubi psalt. Veron.* in tempestate]. LACT. inst. 7, 19, 2 -a et tenebrosa n. HIER. in Matth. 25, 6 [*explicatur Vulg.* media]. SIDON. epist. 2, 2, 14 *iuxta* concubia. *al.*). *γ gen.*: APVL. met. 6, 30, 1 n. -ae manes larvasque. VVLG. III reg. 3, 20 consurgens -ae n. silentio ([in tempestate, -a nocte *var. ll.*]. MART. CAP. 1, 37 concubiae aut -ae. GREG. M. dial. 3, 4 p. 144, 6 M. 3, 31 p. 205, 13).
2 *usu novato i. q. intempestivus* (*apud poetas praeter l. 82; n. plur. pro subst. l. 84*): **a** *respicitur intemperies caeli, tempestatis* (*cf. p. 2109, 26*): VERG. Aen. 10, 184 -ae ... Graviscae (SERV. *recusat* 'tempestatibus carens' *et intellegit* 'sine temperie'. *cf.* DIOM. gramm. I 412, 6 non nullius, sed malae tempestatis). STAT. Theb. 2, 154 per imbres fulminibus mixtos -umque Tonantem (SCHOL.: vehementer tempestuosum). AVSON. 376, 11 p. 98 P. sidera praecipitas pelago, -e November. AMBR. hex. 3, 2, 10 vis maris -a. **b** *respicitur importunitas actionis*: STAT. Theb. 10, 79 -a somni dulcedine captos *milites*. silv. 2, 1, 8 -a cano (*sc. plangenti*).

[Nielsen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

intemporābilis, -e. *si recte legitur (v. etiam l. 37), ab* intemporalis, *cf. fortusse* rationabilis *iuxta* rationalis. *i. q. intemporalis, aeternus*: PRISCILL. tract. 6, 106 p. 78, 22 credens aeternis -is factus (*antea*: non ut obligaretur tempore).

ˣ**intemporālis**, -e. *ab* in *et* temporalis. NOT. Tir. 20, 32^{a}. *legitur apud* APVL., CAEL. AVR. *et apud ecclesiasticos passim, adv. inde ab* AMBR.

1 *i. q. temporis expers*, ἄχρονος: **a** *de sapiente*: APVL. Plat. 2, 20 *sapientem* praeteriti futurique aevi ultimas partes attingere et esse quodam modo -e⟨m⟩.

b *de deo*: **α** *ipso*: HIL. syn. 40 ut cum patre sit -is et filius (64. IGNAT. Polycarp. 3, 2 -em in tempore [*gr.* ἄχρονον]). 41 deus (PRVD. perist. 10, 316 *d.* -is ... esse et fuisse ... obtinet. LEO M. serm. 72, 5 *opp.* temporalem ... substantiam. *al.*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 9, 2 *spiritus*. PS. AVG. un. trin. p. 1210 ab -i *patre* (PHOEBAD. c. Arian. 11 l. 48 D. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 668^{H}). *al.* **β** *de dei qualitate, actione sim.*: HIL. syn. 25 -em ... filii ... substantiam (*cf.* LEO M. epist. 124, 2 Conc.^{S} II 4 p. 159, 27 *essentia* cum patre ... -is atque coaeterna [serm. 64, 2 *e. trinitatis*]). trin. 8, 40 condens omnia -is immensitas (*cf.* 9, 57 infinitate. MAX. TAVR. hom. 37 p. 306^{A} aeternitas). 10, 7 -em ... et omnem ... intellegentiae sensum excedentem ... generationem (*cf.* 10, 54 nativitatis [12, 26]). AVG. civ. 11, 4 tit. de conditione mundi, quae nec -is sit nec novo dei ordinata consilio. PROSP. epigr. 40 tit. de -i scientia dei. *al.* *transfertur ad cognitionem sim. rerum -ium*: HIL. syn. 24 omnem ... intelligentiae sensum excedit -is paterni nominis veritas. trin. 12, 42 unum habet tempus in gestis, aliud (*sc.* '*nasci ante omnia*') vero -em intellegentiam continet.

n. sing. pro subst.: IREN. 1, 17, 2 (= 1, 10 H.) interminabile et aeternum et infinitum et -e (*gr.* ἄχρονον). RVSTIC. c. aceph. p. 1191^{D} non ... est idem ... -e subtemporali (*sim.* p. 1201^{A}. 1202^{B}).

2 *i. q. intempestivus*, ἄκαιρος: AVG. in psalm. 39, 13 si ... velis facere, -e est, non est opportunum (CAEL. AVR. acut. 3, 21, 218 quod est -e atque importunum, *sc. dare vinum*). CAEL. AVR. acut. 1, 9, 64 somno. 2, 9, 55 vini dationibus -bus (*cf.* 2, 10, 65 ex -i cibo vel plurimo). 2, 40, 233 gestatio ... incongrua et -is (2, 40, 234. *cf.* chron. 2, 14, 216 -is et inordinatus motus). 3, 18, 176 immodicus atque -is usus in venerem. chron. 1, 4, 121 defricatio. 1, 4, 124 peruncti (intemperabilis *trad.*).

adv. **intemporāliter**. 1 *i. q. extra tempus*, ἀχρόνως, *sempiterne sim.* (*c. adi. l. 49*; -r est *l. 45*): AMBR. fid. 4, 9, 98 utrum temporaliter generet pater an -r (*cf.* LEO M. serm. 27, 2 genitus. 76, 2 progenitum. EPIST. pontif. 930 SBMünch. 1940, 2 p. 17, 29 -r atque ineffabiliter ... natus. pontif. Arel. 54 p. 78, 23 procedens). AVG. gen. ad litt. 1, 9 p. 12, 2 *deus* -r dixit (PS. AVG. dial. quaest. 23 ineffabiliter et -r). LEO M. epist. 59, 3 Conc.^{S} II 4 p. 35, 18 sempiterne atque -r ... potentia est genitoris. serm. 28, 1 incommutabiliter et -r habens ... esse *filius* (FVLG. RVSP. rem. pecc. 2, 3 p. 553^{C} -r habentes *poenitentiam iniqui* [*cf. antea*: aeternis cruciandos ... suppliciis]). 91, 2 *Christo* sempiterno patri -r coaeterno. VEREC. in cant. 7, 23 magna ... misericordia *est* -r non relinqui (*v. Kullendorff, Textkrit. Beitr. 132 sqq.*). 2 *i. q. intempestive, alieno tempore sim.*: CAEL. AVR. acut. 1, 15, 122 incongrue ... phlebotomati ... aut -r aut immodice. 1, 15, 127 non solum -r, verum etiam incongrue (*de cibis adhibendis. cf.* 1, 15, 146 dat ... vinum et incongrue et -r et immodice [3, 8, 84]. 3, 10, 101 si -r sumpserit *potum*). 2, 9, 50 -r ... utitur cataplasmatibus. chron. 1, 4, 87 -r ... adiutorium adhibuisse. 1, 4, 132 sternutamentum ... -r commovet sensuales vias.

deriv.: intemporabilis (*? v. supra l. 1*), intemporalitas. *compos.*: cointemporalis.

intemporālitās, -ātis *f.* *ab* intemporalis. 1 *fere i. q. aeternitas*: PS. ARNOB. confl. 2, 21 p. 301^{B} verbum non amittendo -em suam, sed assumendo temporalem hominem. APRING. in apoc. 1, 6 laudem eternam et -is gloriam ... defert deo. 2 *i. q. intempestivitas*: CAEL. AVR. acut. 1, 9, 64 somni. 1, 15, 120 nocentur ... quidam non tonsurae causa, sed -is eiusdem. *Nielsen.*

intemptābilis (-tent-), -e. *ab* in *et* temptare (tent-), *cf.* 1. intemptatus. GLOSS. II 234, 12 ἀπείραστος -is (*Goetz, Thes. gloss. emend. s. v.*, intempratilis *cod. Harl.*, intemperabilis *cod. Laud.*, intemptatilis *Stephanus, cf. Leumann, Adj. auf -lis 75* [-tent-]). [*dub.*: PHILO quaest. in gen. 4, 241 p. 258 -es ... incursiones ('*insolentes impetus*' *vers. armen. p. 208; nisi interpres graecum velut* ἄπειρος *vel* ἀπέραντος *falso intellexit, forsitan legenda sit vox ceterum non antiqua* intemperabiles, *v. l. 68*).]

i. q. qui temptari, contaminari sim. non potest: 1 *de hominibus* (*pro subst. l. 78*): PS. CYPR. singul. cler. 4 p. 177, 21 si ... putamus nos -es esse muliebribus iaculis. PS. TIT. epist. l. 311 cum sit dominus -is (*de Christo ut*: PS. IGNAT. Phil. 11, 1 quomodo temptas -em ... ? [*gr.* τὸν ἀπείραστον]). PS. PROSP. vocat. gent. 2, 35 p. 720^{C} neminem ... dei gratia -em facit. 2 *de rebus*: CONC.^{S} II 3, 2 p. 155, 16 (*versio antiqua*; = EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 140, 8) sanctorum patrum fidem manere -em ([*Rustic.* intemerabilem, *gr. II 1, 2 p. 129, 1* ἀπαρεγχείρητον, *aliae verss.* inrecusabilem, inlaesam, inlibatam, incontaminatam]. II 5 p. 20, 36 quatenus sancta et intemerata f. immobilis et -is possit ab omni haeretica sapientia custodiri). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 83, 14 (*v. p. 1016, 6*). ORIG. in Matth. ser. 92 p. 210, 18 *Christus* secundum humanam temptabatur naturam, divinitas autem -is erat.

? **intemptātilis** *v. p. 2111, 68.*

intemptātor (-tent-), -ōris *m.* *ex* in *et* temptator *sec.* intemptabilis, 1. intemptatus *ad redd. gr.* ἀπείραστος, *quod active acceperunt, ab interpretibus sacr. script. fictum; v. Frisk, Subst. privativa 37.* *i. qui non temptat* (*c. gen. rei effectae*): ITALA Iac. 1, 13 (Aug. pecc. mer. 2, 4, 4 p. 74, 24. *al.* = VVLG.) deus -r malorum est, ipse autem neminem temptat (*gr.* ἀπείραστος ... κακῶν, *cod. ff* m. tentator non est [*cf. Cassiod. compl. in Iac.*]).

1. ˣ**intemptātus** (-tent-), -a, -um. *ex* in *et* temptatus (tent-) *fort. ab* HOR. *sec. gr.* ἀπείρατος *formatum, v. Kiessling-Heinze ad carm. 1, 5, 13.* *scripturae -tent- exempla vel incerta vel recentiora sunt* (-temt- *l. 40*). *legitur inde ab* HOR., VERG., OV., *in serm. ped. inde a* SEN. *utroque*, VAL. MAX., PLIN. nat. [*var. lect. falsa*: VERG. Aen. 8, 206 (*M corr. pro* intractatum). TERT. bapt. 1 p. 201, 7 (-am probabilem *ed. Mesnart*, temptabilem *T*).]

i. q. non temptatus (*saepe in fig. litot.; accedit dat. vel abl. passim*, ab *infra l. 49. 54*): 1 *generatim c. respectu cuiuslibet experimenti*: **a** *de puella, quam amatores infidelem nondum experti sunt*: HOR. carm. 1, 5, 13 miseri, quibus -a nites (*quasi mare, v. l. 35. antea*: nescius aurae fallacis).

b *de rebus* (*hic illic c. colore q. e. inausus*): **α** *praedicative*: VERG. Aen. 10, 39 haec -a manebat sors rerum. HOR. ars 285 nil -um nostri liquere poetae (MART. 2, 14, 1 n. -um Selius, n. linquit inausum). OV. met. 10, 585 cur certaminis ... -a mihi fortuna relinquitur? (SEN. benef. 7, 15, 1 nihil [PLIN. nat. 23, 112]. STAT. Ach. 1, 550 vota ... non -a. *al.*). PLIN. nat. 14, 114 adeo nihil -um vitae (vita, in vita *var. ll.*) fuit (25, 1 -um inexpertumque. SOL. 17, 9 hominibus). 17, 42 quid ... -um illis *Graecis*? AMM. 21, 3, 1 nihil ... sinere -um. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 28 p. 842 nullo neque verbo indicto ... neque facto -o ... praetermisso (*gr.* ἀπείρατον). CONC.^{S} I 5 p. 164, 10 nullum modum praeterit -um (*gr. I 1, 6 p. 143, 17* ἀνεπιτήδευτον). **β** *attributive*: *de locis*: SEN. suas. 1, 2 humanae -um experientiae pelagus (*cf.* AMBR. hex. 3, 3, 15 inausum navigantibus atque -um nautis ... mare). FRONTIN. strat. 1, 2, 2 Ciminiam silvam -am ante militi nostro. TAC. ann. 1, 50, 2 impeditius et -um *iter* (*opp.* breve et solitum). CIL VI 944 (*a. 81*) urbem Hierusolymam omnibus ante se (*sc. Titum*) ducibus ... aut frustra petitam aut omnino -am (-temt- *cod.*). *de variis rebus*: SEN. dial. 6, 18, 7 videbis nihil humanae audaciae -um. 12 (11), 8, 3 fabellas ... et Aesopeos logos, -um Romanis ingeniis opus (HIER. in Gal. praef. p. 308^{A}). PLIN. nat. 34, 171 ne faece quidem rerum excrementorumque foeditate -a tot modis (*abl. absol. ut*: DICT. 2, 37 -o negotio ad tentoria regreditur *Achilles*). PANEG. 10, 8, 5 -ae (intemptae *codd.*) rei consilium (HIL. syn. 92 de reconditis rebus et ... -is ac tacitis). SYMM. epist. 8, 42, 2 novum ... musivi genus et -um superioribus. *al.* MART. CAP. 9, 905 suavitas. GREG. M. in Ezech. 2, 2, 1 *Ezechielis* mysteria a magnis expositoribus -a. **γ** *n. pl. pro subst.*: GELL. 9, 4, 5 carpsi ... quaedam et notavi mirabilia et scriptoribus fere nostris -a. SYMM. epist. 9, 43, 2 (*opp.* placita).

2 *speciatim c. respectu lacessendi, labefactandi sim.*: **a** *de hominibus*: **α** *iniuria non afflictis*: VAL. MAX. 9, 15, 2 ne divi quidem Augusti ... numen -um ab hoc iniuriae genere. TAC. ann. 6, 26, 2 dum integer, dum -us, honestum finem voluisse *Nervam* (*1* integro statu, corpore inlaeso). **β** *peccato non inquietatis, contaminatis*: TERT. bapt. 20 p. 217, 28 dictum *Christi* neminem -um regna caelestia consecuturum. CASSIAN. conl. 18, 13, 4 si vinceret -us *iustus*. PS. PRIMAS. in Gal. p. 604^{A}. GREG. M. moral. 12, 3 tranquillus atque -us.

b *de iuvenca indomita*: SEN. Med. 62 Lucinam nivei femina corporis -a iugo placet (*cf. Ag. 367 Oed. 300*).

c *de bonis integris*: SEN. epist. 66, 52 *bona* secura et -a fortunae (*opp. 50* cum fortuna rixata). HIL. in psalm. 137, 15 p. 742, 22 *iustus* scit -am fidem languere. SYMM. epist. 5, 66, 2 *domunculae* -a possessio est.

2. **intemptātus** *v.* intento.

1. **intempto** *v.* intento.

[2. **intempto**, -āre *statuit Amelli* ITALA psalm. 34, 16 (cod. 136 Cas.) -ati erunt (*gr.* ἐπείρασαν, *Vulg. cum cet. verss.* temptaverunt). *potius librarius lectionem* temptaverunt *cum emendatione sec. hebr. inepte facta in* temptati *contaminasse videtur* (*W. Thiele per litteras*).] *Reichmann.*

ˣ**intendo**, -tendī, -tentum (-tēnsum *v. p. 2118, 4*, -tenditum *l. 76*), -ere. *ab* in *et* tendere. *fut.* -ebis ITALA Hab. 3, 9 (Psalt. Veron., *alias verss. v. p. 2113, 40*). *part. perf.* -ditus FRONTO *p. 2113, 23.* NOT. Tir. 11, 81. *de notione*: NON. p. 329, 3 innectere, inligare. p. 329, 33 sollicite et diligenter intueri. p. 329, 34 extendere. GLOSS. ἐπιτείνω. προσέχω. -am: ire incipiam, derigam. -eris: proposueris. GLOSS.^{L} II Philox. IN 591 -it: ἐπιτείνει, στέφει, κοσμεῖ. 592 -itur: ἐπείγεται. 595 -imus: φιλονικοῦμεν. III Abstr. IN 247 -ens: porrigens. Abol. IN 208 -it: adfirmat, protendit. IV Plac. I 9 -ere ... multa ... significat: -ere obducere, coronare vel ligare (*affert* VERG. *p. 2116, 30*) ... minari (*affert* SALL. *p. 2115, 39*) ... ; -it criminator aut caedem aut

[Nielsen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iniuriam; difficile tamen in bono est (*inde sim.* ISID. diff. 1, 22). *al. ad singulos locos v. infra.* *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, TER. [*francog.* entendre, *it.* intendere, *hisp. et port.* entender *de auditu et intentione animi; praeterea francog. vet.* entendre, *val.* întinde *sensu proprio (ex-,dis-) tendendi. ab* -tus: *sard.* intenta '*cingulum vestis muliebris*', *ab* -sus: *it. mer.* ntisu '*ruptus, fractus*'. *R.*] [*confunditur c.* attendere *p. 2116, 7,* contendere *e. g. p. 2116, 73* (*falso trad.* CAES. Gall. 4, 18, 2), extendere *v. vol. V 2, 1969, 53,* incendere *v. p. 865, 69,* intentare *p. 2115, 48* (*v. et p. 2123, 7*), tendere *p. 2117, 32* (*dub. trad.* PROP. 1, 14, 5; ut tendat *Rothstein, alii*).]

CAPVT PRIVS: *c. obi.* **rei tentae** *(animantium e.g. p. 2115, 15. 28; nota ellipsin l. 81. p. 2115, 64. 76. 2116, 17) i. q. tendendo afficere:* I *notione stringendi plus minus servata (de subaudiendis notionibus secundariis v. l. 37. 46. 68. p. 2115, 2):* A *proprie (in imagine l. 23. 38. 39. 40. 42):* 1 *sine additamentis:* **a** *nervos sim.:* PLAVT. Bacch. 793 tenus. TER. Eun. 312 ubi tu nervos -astuos (PRIAP. 68, 35 [*cf. 33* tendebat; *sublucente sensu obscaeno*]. CELS. 8, 10, 3^A. *al.*). PAVL. FEST. p. 324 in machina -untur funes (SEN. dial. 4, 12, 5). FAV. EVL. 22, 11 W. (= p. 15, 30 H.) cordam ... -tam (22, 13 W. = p. 16, 7 H.). **b** arcum *(pluvium v. l. 43; cf. etiam in compar. l. 49):* ENN. scaen. 31. VERG. Aen. 8, 704 desuper. 9, 665 acris a. SEN. Herc. O. 430 CVRT. 6, 5, 28 SIL. 12, 711. FRONTO p. 214, 10 v. d. H. (= p. 225 N.) a. perpetuo -itus (*in imag.*). VVLG. psalm. 77, 9 filii Effrem -entes et mittentes arcus (*gr.* ἐντείνοντες). *al.* **c** *corpus sim.:* CIC. Tusc. 2, 56 omne corpus -itur. *ibid.* latera, fauces, linguam. HOR. sat. 2, 7, 48 acris ... me natura -it (*sensu obscaeno*). CELS. 4, 6, 1 rectam et immobilem cervicem (*cf.* SEN. Herc. O. 549 rigidas manus). 8, 10, 1^D digitum *elapsum* (*cf.* 8, 10, 2^A umerus fractus ... -itur). *al.* PHYSIOGN. 85 *veretrum.* **d** *alia:* SEN. contr. 9, 6, 18 eculeum (AMM. 14, 5, 9. 29, 1, 23). CVRT. 7, 9, 3 tormenta. PS. CENS. frg. 12, 4 citharam.

2 *cum additamentis:* **a** *indicatur qua re (cf. p. 2116, 43):* VARIVS trag. 4 nervis septem est -ta fides (OV. Pont. 1, 2, 21 -tus nervo ... arcus [LVCAN. 8, 221]. CELS. 8, 15, 2 *corpus* imbecillius n. -tum. *al. cf.* ITIN. Alex. 6 *statura* miris nervorum coetibus -batur). PLIN. nat. 11, 261 camelino *genitali* arcum -ere. VEG. mil. 4, 9 tormenta ... funibus nervinis -ta. **b** *indicatur in quem (cf. notionem dirigendi p. 2115, 34): praep.:* PLAVT. Bacch. 709 -am ballistam in senem (CIC. Sest. 15 -tus arcus in me). ITALA Hab. 3, 9 (Aug. civ. 18, 32 p. 301, 14 D.) -ens -es arcum ... super sceptra (*gr.* ἐντείνων ἐντενεῖς, *Vulg.* suscitans suscitabis, Hier. *ad l.* -ens extendens). *dat.:* PLAVT. Poen. 201 quoi ... infortuni -ta ballista. SEN. Herc. O. 1401 aliquis mihi -at arcus? **c** *indicatur ubi:* LIV. 41, 21, 12 arcus *pluvius* ... super aedem Saturni ... -tus. COLVM. 3, 15, 1 linea per repastinatum -itur.

B *translate:* 1 *aliquid:* **a** *animum vel sensus (saepe accedit notio dirigendi, sed exempla dirimere nolui):* α *indicato obi.:* Ⓘ animum (mentem *l. 55. 61. 67; nota* a. sollicitum APVL. met. 11, 5, 4, benevolum AVG. nupt. et concup. 1, 2, 2 p. 213, 20): CIC. Cato 37 -tum ... a. tamquam arcum habebat. phil. frg. V 31 *opp.* relaxem ac remittam (PLIN. epist. 7, 9, 13). SEN. contr. 9 praef. 5. SEN. epist. 109, 15 deliberare et -ere a. *ibid.* -et explicabitque. QVINT. inst. 10, 1, 24 nec semper -unt a., nonnumquam fatigantur *scriptores. et saepius.* *indicatur quo: adv.:* CIC. Verr. I 10 quo (AVG. civ. 8, 3 p. 324, 2 D.). QVINT. inst. 7, 1, 54 -amus ultra a. videamusque, an *eqs.* 10, 2, 27 illuc -enda mens. PLIN. epist. 3, 10, 6 hucusque. ad: CIC. Phil. 11, 22 ad virum ... liberandum (*c. gerundivo ut:* CVRT. 4, 6, 1 LACT. mort. pers. 24, 2. *al. cf.* PLIN. epist. 7, 27, 7 ad scribendum a. oculos manum -it). *ibid.* ad Mutinam. SALL. Iug. 43, 2 ad bellum. LIV. 1 praef. 9 ad illa ... acriter. QVINT. inst. 1, 1, 25 ad ... ductus *litterarum. al.* in *c. acc.:* CIC. ac. 2, 46 in ea. nat. deor. 1, 49 in ... imagines mentem -tam infixamque (1, 105). SALL. Iug. 20, 1 in regnum Adherbalis. LIV. 23, 33, 1 QVINT. inst. 2, 2, 13. *al.* *dat.* (*v. et l. 74*): HOR. epist. 1, 2, 36 studiis. OV. met. 6, 5 fatis ... Arachnes. QVINT. inst. 4, 1, 78 ordini rerum. TAC. ann. 2, 61, 1. SVET. Nero 32, 1 calumniis. LACT. inst. 4, 5, 4 intellegendis ... vocibus (*cf.* COD. Theod. 15, 1, 19 excolendis veteribus *operibus*). AMBR. in psalm. 43, 52, 1 adquirendis mentem -ere sacramentis. *al.*

Ⓘ *sensus (sive oculos mentis sim. e. g. l. 78. 80; de mera directione dici vid. l. 72. 76, cf.* SIL. 2, 114 vultum ... telumque in virginis ora): CIC. ac. 2, 30 sensus ad res percipiendas (AVG. conf. 10, 35, 54 ad cognoscendum). 2, 80 -i acies longius non potest (Tusc. 4, 38 VAL. FL. 3, 572. *al.*). TVBERO hist. 9 -ere in caelum oculos (CELS. 6, 6, 36 quoquam [*cf.* TAC. hist. 5, 17, 1 quocumque]. SEN. epist. 117, 13 cui *corpori* et o. -i et animum. PLIN. nat. 11, 145. *al.*). CVLEX 176 lumina (HIL. trin. 10, 53). OV. Pont. 4, 4, 36 aures ad tua verba (MANIL. 2, 511 Geminis ... Aquarius. ITALA Ier. 7, 24 [Iren. 4, 36, 5; *gr.* προσέσχον, *Vulg.* inclinaverunt]. VVLG. II par. 6, 40 ad orationem. AVG. conf. 4, 15, 27 cordis a., quas -bam ... in ... melodiam *veritatis.* adv. Don. 10, 14 p. 111, 13 veritati). MELA 2, 1, 1 visum. AMBR. Cain et Ab. 1, 4, 14 p. 349, 21 in ... mysteria obtutum ... mentis. *al.*

β *omisso obi.: suppl. sive* '*animum*' *sive* '*sensum*', *nisi pro subi. ponuntur* (*e. g.* AMBR. Abr. 2, 4, 13 *mens.* bon. mort. 9, 41 *anima* [*al.*]. VVLG. psalm. 129, 2 aures [*gr.* προσέχοντα]. SACR. Greg. 203, 30 oculi) *vel abl. indicantur* (*e. g.* ITALA deut. 3, 27 [Lugd.] oculis [*gr.* ἀναβλέψας. *Vulg. aliter*]. Is. 51, 4 [Tert. adv. Marc. 4, 1 p. 424, 1] auribus [*gr.* ἐνωτίσασθε, *Vulg.* audite]. AMBR. [?] sacr. 6, 3, 13 animo); *vix suppl.* '*se*', *quod haec iunctura rarius occurrit (v. p. 2115, 15):* Ⓘ *c. dat.* (*abl. certo non nisi* HIL. in psalm. 118 caph 2 eo itinere [itineri *var. l.*]. CHIRON 147 nulla re. THEOD. MOPS. in II Tim. 2, 4 p. 204, 2 opere suo [3, 4 p. 216, 9]): Ⓐ *rei:* ① *animadvertendae, observandae sim.:* VAL. FL. 6, 600 campis. PLIN. epist. 5, 3, 8 scriptis (*cf.* 8, 19, 2 libro. TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 627, 1 epistulis. IREN. 3, 17, 4 [= 3, 18, 3 H.] scripturae [RVFIN. hist. 5, 24, 7; *gr.* διεληλυθώς]). ITALA gen. 34, 3 (Aug. quaest. hept. 1, 107 p. 54, 12) -it animo Dinae (*gr.* προσέσχεν, *Vulg. aliter, cod. 101* respexit). Hebr. 7, 13 (cod. q) altari (*gr.* προσέσχηκεν, *Vulg.* praesto fuit). II Petr. 1, 19 (Aug. in psalm. 51, 13) sermonem, cui bene facitis -entes sicut lucernae lucenti ([*gr.* προσέχοντες, *Vulg.* attendentes]. *cf.* PHILO antiq. 33, 1 verbis [*syn.* obaudite]. CONC.^S I 3 p. 79, 29 audite ... -entes dictis [*gr. I 1, 2 p. 51, 2* προσέχοντες, *cf. I 5 p. 109, 12* inspicite]). *al.* ② *appetendae, exercendae sim.:* TERT. spect. 20 p. 21, 18 impudicitiae (*cf.* LACT. inst. 7, 27, 8 libidinibus. AMBR. Isaac 7, 61 p. 686, 10 *voluptatibus*). LACT. inst. 7, 27, 16 iustitiae. SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 103 bonis studiis (GREG. M. moral. 10, 29 s. orationis). AMBR. hex. 5, 14, 47 rapinis. *al.* Ⓑ *hominis (dei):* ITALA exod. 23, 21 (Tert. adv. Marc. 3, 16 p. 403, 12) -ite illi et exaudite eum (*gr.* πρόσεχε, *Vulg.* observa). IV reg. 22, 17 (Lucif. non parc. 7 p. 222, 21) dis alienis (*gr.* ἐθυμίων, *Vulg.* sacrificaverunt). prov. 17, 4 (Cypr. epist. 59, 20 p. 690, 8) iustus ... non -it labiis mendacibus (*gr.* προσέχει, *Vulg.* obtemperat; *antea syn.* obaudit). act. 10, 4 (cod. e) -ens ei (*gr.* ἀτενίσας, *Vulg.* intuens). IREN. 3, 10, 4 (= 3, 11, 4 H.) *deo.* HIL. in psalm. 54, 4 (*iuxta* exaudiat). *al.* *sibi -ere i. q. cavere (cf. p. 2117, 66):* ITALA Matth. 16, 12 (Lucif. non conv. 13 p. 27, 24) a fermento Pharisaeorum -rent sibi (*gr.* προσέχειν, *Vulg.* cavendum). PS. PHILO antiq. 42, 3 -e ... tibi, ne *eqs.* *usu recentiore i. q. praeesse (cf. infra l. 37):* AVG. epist. 211, 15 presbyterum, qui vobis -it (*antea:* curam gerit). EPIST. pontif. 366 Migne 50, 427^A ut vobis vigilanter -at.

Ⓘ *c. adv.:* TAC. ann. 2, 6, 1 huc -it *Germanicus* (3, 37, 2). PS. APVL. Ascl. 41 illuc (*sc. in solem*). COMM. instr. 2, 27, 5 susum (*ad deum*). DRAC. Romul. 3, 2 altius -ens ... causas perspice. *fort. addendum:* CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 111^B episcopus qui illic -it (*i. praeest, cf. l. 31*). GREG. M. moral. 16, 42 non declinat, qui hoc, ubi -it, operatur.

Ⓘ *c. praepos.:* ad: APVL. mund. praef. p. 289 *iuxta* suspexerint. ITALA II Macc. 7, 25 (recc. L X) ad ista (*gr.* προσέχοντος, *Vulg.* inclinaretur). act. 23, 1 (cod. g) ad concilium (*gr.* ἀτενίσας, VVLG. *om.* ad). IVST. 13, 6, 4 LVCIF. non parc. 34 p. 280, 19. *al.* in *c. acc.:* PS. APVL. Ascl. 13 in reliquas *disciplinas.* MIN. FEL. 32, 8 in sole⟨m⟩. ITALA gen. 4, 23 (Ps. Philo antiq. 2, 10) audite vocem meam ... et -ite in observationem meam (*gr.* ἐνωτίσασθε, *Vulg.* auscultate; in *c. abl. ed. pr.*). psalm. 69, 2 (Hil. *ad l.* = VVLG.) in adiutorium meum (*gr.* πρόσχες. CASSIOD. *ad l.:* '-e' dicit 'propitius respice'). act. 3, 4 (cod. g; *gr.* ἀτενίσας, *Vulg.* intuens). AMBR. bon. mort. 6, 25 noli -ere in oculos iuvencae, noli -ere in verba meretricis. fug. saec. 1, 4 si semper in Christum -at, semper Christum ... aspiciat. *al.* in *c. abl.* (*cf. l. 44. 46*): AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 8 in verbo (verbum *ed. pr.*). RVSTIC. CONC.^S I 4 p. 227, 21 in ... codicibus (*Migne gr. 77, 340^C* ἐγκύψας). CONC.^S I 5 p. 309, 5 in his quae dicuntur (*gr. I 1, 4 p. 13, 21* πρόσεχε). *c. aliis praepos.:* AMBR. Isaac 7, 57 contra me (*nisi suppl.* '*oculos*'). SACR. Leon. 951 super hos ... placatus -e (SACR. Gelas. 3, 69 p. 735. CASSIOD. compl. in I Petr. 3, 10 *iuxta* respicit. in psalm. 30, 17 SACR. Greg. 4, 5 BENED. reg. 58, 6). PS. ORIG. in Iob 1 p. 386^A post aurum et argentum.

Ⓘ *non indicatur, quo:* PLIN. epist. 7, 17, 7 tanto diligentius quanto sollicitius -o. APVL. met. 1, 1, 6 lector, -e; laetaberis (*similiter ad lectorem, auditorem:* AVG. serm. coll. Morin p. 319, 16 -at caritas vestra. VINDIC. med. 16 quomodo? -ite). PS. APVL. Ascl. 19 si -as, poteris pervidere *eqs.* ITALA prov. 1, 24 (Ps. Cypr. singul. cler. 1 p. 174, 14) extendebam verba mea et non -batis (*gr.* προσείχετε, *Vulg.* aspiceret). Luc. 21, 1 (Ps. Aug. spec. 24 p. 412, 10) -ens ... vidit eos (*gr.* ἀναβλέψας, *Vulg.* respiciens). FILASTR. 155, 3 aure audietis et oculo videbitis, et non -etis. *al.*

b *vocem sim.:* CIC. de orat. 3, 216 voces ut chordae sunt -tae (VERG. Aen. 7, 514. QVINT. inst. 11, 3, 63 velut omnibus nervis. *al.*). orat. 59 sonorum tum -ens tum remittens persequetur gradus *orator.* VERG. Aen. 9, 773 numeros ... -ere nervis (SERV.: rhythmos facere intentione nervorum. *cf.* PERS. 6, 4 strepitum fidis. CLAVD. 8, 650 carmen). BOETH. mus. 3, 3 p. 274, 8 diatesseron (*opp.* remitterem). 3, 10 p. 283, 1 -o ab A sono semitonium minus. *al.* *similiter orationem sim.:* QVINT. inst. 2, 8, 15 nisi ... omnibus -ta nervis consentiat *oratio citharae comparata.* 9, 4, 9 compositione velut amentis quibusdam nervisve -i et concitari sententiae videntur.

c *varias res:* α *indicatur quo (cf. et* SALL. Catil. 51, 3 ubi -eris ingenium, ibi valet): CIC. ac. 2, 30 vim ... quam -it *mens* ad ea *eqs.* (SEN. Phaedr. 418 huc. dial. 1, 3, 4 adversus. QVINT. inst. 1, 12, 2 in plura. *al.*). LIV. 9, 31, 6 eo curae sunt -tae, ut *eqs.* (25, 9, 7 in cetera. CVRT. 3, 1, 21 in quem. *al.*). 40, 5, 2 ad id ... cogitationes (SEN. epist. 65, 18. 123, 9). SEN. dial. 10, 20, 5 procul spes. QVINT. inst. 2, 11,

[Nielsen]

6 laborem ... in locos *communes*. *al.* *β non indicatur quo* (*accedit saepe notio extendendi, augendi, cf. p. 2116, 50 et opp.* minuere *l. 8. 13, iuxta pos.* augere *l. 4. 14*): SALL. Iug. 75, 8 officia. ALF. Gell. 7, 5, 1 augere atque -ere ... 'novi' ... significationem (*cf.* PRISC. gramm. III 144, 1 vim significationis). OV. Pont. 3, 9, 29 curas (CVRT. 6, 4, 15 PLIN. nat. 8, 60. *al.*). CELS. 2, 15, 4 *opp.* leniri. 2, 30, 1 -itur ... vis *panis* (SIL. 1, 334 acrius. TAC. ann. 4, 2, 1. *al. v. et l. 5*). 3, 9, 2 -itur ... febris (3, 11 *opp.* minui. 8, 4, 12). SEN. epist. 71, 16 non -itur virtus (71, 20 amplius. *cf.* 71, 19 *honestum* nec remitti nec -i posse). CVRT. 4, 8, 8 *spiritum* (*opp.* laxavit). QVINT. inst. 9, 2, 104 -ere crimen, quod est δείνωσις (*aliter infra l. 72*). 10, 3, 24 cogitationem (*opp.* remittere). TAC. hist. 1, 89, 1 -tis alimentorum pretiis. ann. 2, 57, 2 -ere vera (*sc. exaggerando*). 14, 45, 2 *opp.* minuerat. PLIN. epist. 4, 9, 17 mitigare leges et -ere. SVET. Tib. 62, 1 auxit -itque saevitiam. *al.*

2 se: **a** *generatim*: CIC. Tusc. 2, 56 ad firmitatem (QVINT. inst. 4, 4, 9 ad quaestionem acrius. DON. Ter. Eun. 1024 ad ... vocem. HIER. hom. Orig. in Luc. 3 p. 20, 10 oculus ... ad contemplandum). LIV. 4, 19, 2 quacumque (*cf.* AVIEN. orb. terr. 52 qua se ... -unt flabra favoni). CELS. 4, 8, 1 prout se -it *malum* (*absol. ut*: FORTVN. rhet. 3, 17 p. 131, 8 paulatim se -at *vox*). SEN. epist. 78, 15 contra dolorem. QVINT. inst. 1, 5, 5 acriter se in illud ... discrimen (4, 1, 39. 9, 2, 63. 10, 3, 23 in multa simul). TAC. ann. 11, 7, 1 negotiis (*dat. ut*: ITALA exod. 23, 21 [Ps. Tert. adv. Iud. 9 l. 167; *gr.* πρόσεχέ σε, *Vulg.* observa]. prov. 5, 2 [Lucif. non conv. 6 p. 14, 12] noli te -ere fallaci mulieri [*gr.* πρόσεχε, *Vulg.* attendas; nolite *ed. pr.*]. VIRG. gramm. epist. 2 p. 126, 21).
b *c. praedicativo*: CAEL. Cic. fam. 8, 4, 2 qui se -erant adversarios in eius tribunatum.

3 *aliquem* (*obi. suppl. l. 30*): LIV. 21, 49, 7 legati ... suos ad curam custodiae -ere (24, 37, 3 ad cavendi omnia c.). STAT. silv. 1, 4, 54 labor -ens. PLIN. epist. 5, 12, 1 ut sollicitudine -ar. *mediopass. de oratore* (*cf. p. 2114, 75*): QVINT. inst. 1, 10, 27 modos *fistulae*, quibus deberet -i *Gracchus*. PLIN. epist. 2, 11, 15 cum me vehementius putaret -i.

II *praevalent notiones secundariae*: **A** *dirigendi* (*cf. et l. 15. 28. p. 2113, 37. 46. 2114, 79*): **1** *de porrigentibus sim.*: **a** *corporaliter*: *α partes corporis*: PLAVT. Pseud. 1144 in hunc -e digitum (CIC. de orat. 1, 203 ad fontes. AVG. doctr. christ. praef. 3 *sideribus* demonstrandis. *al.*). CIC. Arat. 23 dextram ad sedes ([*cf. gr. 251* τετάνυσται]. Att. 16, 15, 3 ad statuam. SEN. Med. 352 *absol.*). SALL. hist. frg. 5, 27 manum in os ([*sc. minando, ut explic.* GLOSS.[L] IV Plac. I 9]. OV. met. 8, 107. ASCON. Scaur. p. 29, 6 in accusatores. *al.*). OV. met. 10, 58 bracchia. TERT. spect. 21 p. 22, 5 pudorem (*i. pudenda*) in faciem omnium. *al.* *cf.* spiritum, animam: NIGID. Gell. 10, 4, 4 sp. atque a. ... ad eos, quibuscum sermocinamur, -imus. *β instrumenta sim.* (*hostilia praeter* CATONEM): CATO agr. 48, 2 furcas circum offigito, eo perticas -ito. CIC. prov. 23 tela undique ... -ta in patriam (har. resp. 7 in me. Pis. 5 iugulis. SALL. Iug. 105, 4 arma atque t. *al.*). Mil. 37 *sica* -ta nobis est (intentata *var. l.*). VERG. Aen. 9, 587 sagittam (RVFIN. patr. 10, 2 p. 329[C] ei). MANIL. 4, 240 spicula (SEN. Herc. O. 544. *al.*). TAC. ann. 14, 61, 1 -to ferro (*cf.* CLAVD. 15, 179 -tos capiti ... enses). *al.*

b *incorporaliter* (*plus minus sensu hostili; alia v. sub I B*): *α in universum*: ① *varias res adversas*: TER. Andr. 733 consilium (DON.: a venatoribus translatum, qui retia -unt. *cf.* TER. Haut. 513 -enda in senemst fallacia. CVRT. 7, 5, 21 dolum [8, 13, 17]. APVL. apol. 51 calumnias [*al.*]). CIC. Quinct. 47 pericula (S. Rosc. 7 Att. 2, 19, 1. *al.*). Cael. 54 facinus in alienum hominem. EPICED. Drusi 361 necem. STAT. Theb. 11, 684 exilium. FRONTIN. aq. 130 poena, quae -itur (*al.*). TAC. ann. 3, 63, 3 probra sibi et minae -antur (*al.*). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 18 ignem eversionis. *al.* ② *pugnam, bellum sim.*: LIV. 2, 50, 9 pugnam in omnes partes parem -erant (ROMVL. fab. 7, 1 rec. gall.). 21, 6, 6 totum in Hispaniam ... -bant bellum (28, 41, 8 eo. *al.*). TAC. ann. 16, 9, 2 ictus (*cf.* IVST. 2, 5, 5 verbera. 24, 3, 8 *vulnera*). *omisso obi.* (*fort. sec.* contendere): IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 50, 11 contra ... monachos ... totus -it. GREG. TVR. Franc. 4, 35 p. 169, 38 plerique -bant propter episcopatum. 10, 10 p. 418, 10. glor. conf. 91 p. 806, 19 cum Franco quodam.

β usu iudiciali (*et inde derivato*): ① *actionem sim.*: RHET. Her. 2, 28, 45 controversiam. 4, 27, 37 orationem. CIC. Caecin. 20 hoc ... litis genus (*cf.* de orat. 42 litem [LVCR. 3, 950 PLIN. epist. 4, 17, 11. *al.*]). Mil. 36 actionem (QVINT. inst. 3, 6, 83 VLP. dig. 3, 3, 37, 1. *et saepius*). LIV. 9, 26, 11 in quos crimen -batur (SVET. Dom. 8, 3. *et saepius*). TAC. ann. 6, 4, 2 accusatione -ta (AVG. adv. Don. 34, 57 p. 160, 2. *al.*). SVET. Vit. 7, 2 formulam (IVL. VICT. rhet. 3, 9 p. 382, 14). VLP. dig. 25, 3, 3, 5 *petitionem hereditatis*. ARNOB. nat. 2, 60 quaestiones (HIL. trin. 6, 14. *al.*). *al.* *omisso obi.*: CIC. Quinct. 88 quo modo nunc -it (*cf.* GAIVS inst. 4, 34 hoc modo [4, 36]. 4, 64 sic). QVINT. inst. 3, 6, 85 iure se -ere. TAC. ann. 4, 70, 4 in Neronem. PAVL. dig. 45, 1, 85, 5 ex causa evictionis. COD. Iust. 8, 36, 2 (*a. 331*) pro quibus *rebus* (LEX Visig. 4, 3, 3). MART. CAP. 5, 459 maritus contradictor -it. CONC.[S] II 3, 3 p. 34, 12 de hoc capitulo (*gr. II 1, 3 p. 27, 39* προτεινόντων). INST. Iust. 2, 6, 14 adversus ... aerarium. ② *res in iudicio obiectas*: *scelera*: QVINT. inst. 3, 10, 5 factum quod -itur GRILL. rhet. p. 81, 22 M.). TAC. ann. 4, 11, 2 (*syn.* obiectaret *ut*: ARNOB. nat. 2, 66). ARNOB. nat. 2, 67 aversionem a religione. 4, 34 incuriam ... numinum. AMM. 15, 7, 8 alia. GRILL. rhet. p. 81, 10 M. aliquid. SVLP. VICT. rhet. 51 p. 344, 33 reo praeter lacrimas nihil ... -i. CONC.[S] II 2, 1 p. 3, 21 quae a me ei -untur (*gr. II 1, 1 p. 101, 20* ἐπαγομένοις). *al.* *argumentum sim.*: NOVATIAN. trin. 27 p. 938[A] -unt ... nobis locum *scripturae*. CASSIOD. var. 1, 37, 3 causam pudoris (*ut praetextum*; attendis *var. l.*).

2 *de convertentibus* (*sc. viam sim.*): **a** *obi. expresso*: CATO orig. 83 ad ... verrucam occupandam iter -ere (BELL. Afr. 95, 1 in Hispaniam. LIV. 10, 43, 13 quam in partem. 29, 30, 6 quo. SEN. dial. 2, 14, 4 sidera contrarium mundo i. -unt. *al.*). LIV. 7, 37, 15 longiorem ... fugam (CVRT. 3, 11, 18 diversam. 4, 1, 2 eodem. 10, 7, 19 ad Euphraten. LVCAN. 4, 262. *al.*). 37, 31, 5 quo ... cursum ab Samo -erat (BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 45, 28 *in imag.*). QVINT. decl. 270 p. 108, 5 *viam* (SCHOL. Ter. p. 61, 21). PRVD. psych. 276 gressum mediocriter. EVSTATH. Basil. hex. 7, 4, 5 profectionem ... ad partes pelagi borealis -unt *pisces* (*gr.* ἐπείγονται). *al.* **b** *obi. omisso*: TER. Andr. 343 ubi quaeram aut quo nunc ... -am? (CIC. Catil. 1, 30 si iste, quo -it, in ... castra pervenerit. Mur. 22. SALL. Iug. 102, 1 quo ... profectus -erat. LIV. 35, 11, 13. *et saepius. cf.* SALL. Iug. 74, 1 quocumque). LVCR. 5, 513 eodem. LIV. 29, 33, 7 qua (34, 29, 8). TAC. hist. 4, 79, 2 illuc. CLAVD. DON. Aen. 5, 30 p. 429, 12 ad litus (CASSIAN. conl. 24, 13, 3 ad macellum). *al.* *liberius*: SALL. Iug. 64, 1 haruspicis dicta eodem -ere videt (*cf.* HIL. in Matth. 17, 1 sermo interius -it). CELS. 7, 27, 7 ad cicatricem vulnus -it. 8, 1, 24 introrsum leniter -unt *femina*. PLIN. nat. 26, 6 *carbunculus* in corpus -ens. STAT. silv. 3 praef. hanc destinationem quietis meae tibi maxime -ere.

B *distendendi*: **1** *i. q. obducere*: **a** *aliquid alicui rei* (*alicubi*): *α proprie*: LVCR. 4, 76 vela ... magnis -ta theatris (*cf.* 6, 109 carbasus ... -ta theatris). VARRO rust. 3, 9, 15 -to supra rete. VERG. Aen. 2, 237 vincula collo ([SERV.: ligant]. AVSON. Mos. 42). OV. met. 14, 709 coronas postibus. VAL. MAX. 6, 3 ext. 3 pellem ... sellae (ITIN. Alex. 44 quibus *paxillis*). *refl.*: CVRT. 4, 3, 16 nubes -ere se caelo. SEN. nat. 6, 15 in sublime se -it *spiritus* (*syn.* tendere). *β translate*: CIC. nat. deor. 1, 27 animum esse per naturam rerum ... -tum et commeantem (*cf.* LACT. ira 11, 14 *mens* per omnem rerum naturam diffusa et -ta [opif. 16, 10 m. dei per universas mundi partes -ta]). *refl.*: SEN. frg. 16 *deus* per totum se corpus *mundi* -erat (*similiter* SALV. gub. 1, 2). ARNOB. nat. 2, 60 quamvis ... per corda suspicio se porrigat atque -at. LACT. opif. 8, 17 per ... orbes *oculorum* se ipsam mens -it, ut videat (CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 173, 12 visus animi per corpus ... -it sese atque exserit).

b *aliquid aliqua re* (*struct. inversa; cf. fortasse p. 2113, 32*): CIC. Verr. II 5, 30 tabernacula carbaseis -ta velis (5, 80. VERG. Aen. 5, 829 bracchia [*i. antemnas*] v.). VERG. Aen. 4, 506 locum sertis ([SERV.: est hypallage]. DON. Ter. Eun. prol. 9, 3 transitum). 5, 403 duro ... -ere bracchia tergo (*i. pelle*). OV. met. 6, 54 -unt stamine telas. PAVL. FEST. p. 231 crates corio ... -tae. QVINT. inst. 6, 3, 25 *sellam* loris -tam.

2 *i. q. pandere, tumidum reddere sim.* (*cf. etiam p. 2115, 2. 54*): **a** *generatim*: VERG. Aen. 3, 683 ventis -ere vela secundis (5, 33 v. secundi -unt zephyri. *cf.* SEN. epist. 77, 1 siparum). CELS. 5, 26, 19 quod super pubem est, -itur. 5, 26, 31[B] *ulcus* vehementius ... -itur. 5, 28, 2[B] quae circa sunt, -untur et intumescunt. 7, 7, 1[B] cute -ta (PHAEDR. 1, 24, 6 PLIN. nat. 8, 125. *al.*). SEN. nat. 2, 8 *spiritum* -i (6, 11. *cf.* LACT. opif. 8, 10 -tus aer). 2, 9, 2 aqua ... quemadmodum sine spiritu posset -i? (*cf.* AVIEN. orb. terr. 335 -ti ... aequoris. 507 pelagus). CVRT. 6, 4, 5 *amnis* novum alveum -it, priore sui parte spatiosior. PLIN. nat. 2, 108 -tae spiritu membranae (2, 113). TAC. ann. 2, 24, 3 -tis vestibus. PHYSIOGN. 97 p. 123, 1 cilia -ta (*gr. p. 415, 1* ἐντεταμένα). *al.* *refl. et mediopass.*: LIV. 1, 57, 8 primis se -entibus tenebris (*cf.* 7, 28, 7 nox ... visa -i). CVRT. 8, 13, 24 spissae -ere se nubes. **b** *speciatim in re metrica i. q. producere*: GELL. 4, 17 tit. quae *particulae* ... -i atque produci barbare ... videntur. 4, 17, 10 quaerimus ... in 'obicibus' o littera qua ratione -atur. 13, 23, 18 primam syllabam -it, tertiam corripuit.

CAPVT ALTERVM: *c. obi.* **rei** *tendendo sive* **appetitae** *sive* **observatae** (*de intentione animi praeter p. 2117, 5. 52*): **I** *i. q. affectare, appetere sim.* (*accedit abl.* animo *e. g.* CIC. Phil. 10, 9 TAC. Agr. 18, 3; *fig. etym.* -it contendere IREN. 1, 23, 1 = 1, 16, 1 H.): **A** *usu sollemni*: **1** *pendet inf.*: PLAVT. Mil. 380 pergin ... -ere hanc arguere? LVCR. 5, 385 facere (*al.*). CAES. Gall. 3, 26, 5 fuga salutem petere ([contenderunt *var. l.*]. LIV. 27, 42, 10. *al. cf.* SALL. Iug. 107, 7 ire [TAC. ann. 11, 32, 2]. LIV. 36, 45, 1 fugere. EPIT. Alex. 27 iter coeptum ... perseverare. AMBR. off. 3, 19, 113 pervenire [*al.*]). LIV. 41, 11, 2 oppugnare. MANIL. 1, 108 cognoscere. *al.* *c. acc. c. inf.*: VLP. dig. 24, 3, 22, 9 reddi dotem.

2 *pendet* ut: QVINT. inst. 10, 1, 45 -entibus, ut oratores fiant (*eodem subi. ut*: VEG. mil. 1, 6 vehementer. AVG. civ. 15, 15 p. 90, 23 D. 15, 20 p. 99, 5 hoc ..., ut *eqs.* conf. 7, 3, 5. in psalm. 98, 4 '*speculari*' *est* -ere ut videas). HIL. in psalm. 68, 6 -erit, ut ... adspectarent (*mutato subi. ut*: AVG. c. Petil. 3, 13, 14 p. 174, 30 -it et agit. BOETH. cons. 5, 1, 17 W.).

3 *pendet acc.*: *n. pron.* (*adi.*): CIC. Flacc. 84 falsum. Phil. 10, 9

[*Nielsen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod animo -erat, perficere (SALL. Iug. 25, 10 q. -erat, efficere. LIV. 3, 11, 2 obtinendum ..., q. -res. *al.*). VENVL. dig. 45, 1, 139 aliquid. GAIVS inst. 4, 54 plus (*al.*). PS. CATO dist. 2, 12 quid. PS. AVR. VICT. epit. 20, 5 quae. *liberius*: AMBR. hex. 1, 7, 25 p. 24, 11 emissa sagitta in locum, quem iaculator -it (*vi locali ut* ISID. orig. 12, 7, 3 quod alis alta -ant *alites* [contend- *var. l.*]). AVG. civ. 7, 7 p. 283, 25 D. finem quem, qui aliquid incipit, ... adpetit, -it, expectat, exoptat (15, 17 p. 94, 30). 15, 20 p. 101, 19 ad eum quem -bat ... perveniri *narrando*. serm. 4, 13, 13 in benedictione maiorem *filium* -bat *Isaac*. OROS. hist. 4, 18, 1 ultionem ... animo -ens. 6, 6, 2 expugnationem. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 174, 22 qui exitus nostros -unt (*cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 2, 215 eius interitum [*gr.* παραφυλάσσοντας]).

B *significantius c. notione asseverandi* (*maxime apud iurisconsultos, cf. p. 2115, 76; similiter usurpatur* contendere, *v. vol. IV 664, 82*): 1 *pendet acc. c. inf.* (*nom. c. inf. l. 25*): TER. Eun. 525 hanc se -it esse (DON.: proprié -ere est crimen in adversarium iacere. EVGRAPH.: probare cupit). CIC. fam. 1, 2, 2 -ere coepit ... oportere (CELS. dig. 14, 1, 42, 1 [*in 'actionibus in personam' ut*: GAIVS inst. 4, 2. 5. *et saepius*]). GAIVS inst. 2, 194 vindicare ... est -ere suam rem ... esse (4, 87. *al. cf.* dig. 5, 3, 3 nostram). PAPIN. dig. 8, 4, 17 ius ... esse (VLP. dig. 7, 6, 5 pr. PAVL. dig. 8, 5, 9 pr. *al.*). COD. Iust. 3, 32, 21 (*a. 294*) quorum dominium ad vos pertinere -itis (contenditis *var. l.*). ARNOB. nat. 3, 36 p. 135, 22 audetis -ere ... res humanas ... premi. OROS. apol. 7, 3 verbum, quod ... dictum *esse* ... -erit. EMPOR. rhet. p. 569, 1 dicetur ... functus esse; -etur ... egisse. *al.* 2 *pendet n. pron.*: RHET. Her. 2, 18, 28 verum esse id, quod -it (CIC. de orat. 1, 90 id q. -remus confirmare. QVINT. inst. 2, 12, 6. CELS. dig. 22, 3, 12 probet, q. -it. *al.*). QVINT. inst. 3, 4, 15 quid (*indefin.; opp.* depellere). 5, 11, 43 ad eorum, quae -imus, fidem (COD. Iust. 4, 32, 7 [*a. 215*] probare ... quae -it). *al.*

II *i. q. percipere, animadvertere sim.* (*dub.* VITR. 1, 4, 7 animadvertat -atque naturas avium [*H*, tend- *G*, attend- *Iucundus*]): *sensus, animus sim. pro subi.*: FVLG. myth. 2, 7 p. 47, 22 *visus* (*iuxta* videt, notat, aspicit). AMBR. Isaac 3, 6 p. 646, 2 *anima* (*al.*). HYMN. Ambros. I 34 *mens*. HIER. tract. in psalm. II p. 89, 2 oculi (GREG. M. moral. 4, 45 p. 659^A *mentis*). EPIST. pontif. 761 Schwartz p. 156, 13 sensus. SACR. Leon. 180 mentis intentio. *abl. instr.*: APVL. met. 8, 3, 3 sollicitis animis (*al.*). RVFIN. apol. Orig. 2 p. 558^A acie ... mentis (*cf.* CASSIOD. inst. 1, 16, 2 lumine m.). LEO M. serm. app. 14, 3 erectis cordium auribus. *cf.* CHRYSOST. hom. V 755^B ante oculos (*Migne gr. 52, 465* ἐννόησον). APRING. in apoc. 4, 2 in spiritu. *nota pleonasmum*: CONC.^{S} I 2 p. 63, 4 audite ... -entes dicta (*gr. v. p. 2114, 15*).

A *c. casu*: 1 *acc.*: a *respicitur visus*: FRONTIN. aq. 105 diligenter -at mensurarum ... modum (*cf.* CASSIOD. var. 6, 18, 7 pondera). ITALA exod. 3, 6 (Lugd.) formidabat ... -ere faciem dei *Moyses* (*gr.* κατεμβλέψαι, *Vulg.* aspicere). act. 14, 8 (cod. g) quem cum -isset ... et vidisset, quia *eqs.* (*gr.* ἀτενίσας, *Vulg.* intuitus). IREN. 4, 27, 2 (= 4, 42, 4 H.) lumen domini (PALLAD. 1, 21 boves nitidiores fient, si ... l. -ant). VVLG. act. 23, 1 *v. p. 2114, 42*. AVG. epist. 159, 3 conspicuus iuvenis et dignus -i. DIOSC. 2, 22 p. 191, 22 diu -atur *vapor ad sanandos oculos* (*gr. 2, 45* δέχηται ἀνεῳγόσι ὀφθαλμοῖς). *al.* *transfertur ad loca*: OROS. hist. 1, 2, 71 secundus angulus *Hispaniae* circium -it (*cf. 70* spectans ad orientem). ISID. orig. 14, 5, 9 mare, quod -it Sardiniam. 14, 6, 6 *Hiberniae* partes ... oceanum -unt. 14, 7, 6. 7.
b *respicitur auditus*: ITALA psalm. 60, 2 (cod. 136 Cas., *cf.* HIL. *ad l.*) orationem (*gr.* πρόσσχες, VVLG. orationi. *cf.* VVLG. psalm. 16, 1 deprecationem [*gr.* πρόσσχες. CASSIOD. *ad l.* -ere oculorum est, preces admittere aurium; sed ideo verba ista sociata sunt, ut ... unus intellegeretur effectus]). Is. 1, 10 (Hil. in psalm. 118 gimel 20) legem (*gr. ut supra, Vulg.* percipite auribus). IV Esdr. 8, 24 verba mea (ad sermones *rec.* ψ). AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 25, 1 sermonem. AVG. serm. ad Caesar. 3 apostoli vocem. *al.* c *respicitur intentio mentis*: ITALA deut. 18, 11 (Coll. Mos. 15, 1, 1) nec -as prodigia (*gr.* τερατοσκόπος, *Vulg. aliter; cf. 15, 1, 2* inspiciens). Is. 5, 12 (Iren. 2, 22, 2 = 2, 32, 7 H.) opera ... domini (*gr.* ἐμβλέπονσιν, *Vulg.* respicitis). Gal. 6, 1 (Aug. civ. 14, 9 p. 21, 7 D. *al.*) -ens te ipsum, ne et tu tempteris (*gr.* σκοπῶν, *Vulg.* considerans). Phil. 3, 17 (Aug. c. Pelag. 3, 7, 22 p. 514, 12) eos, qui sic ambulant (*gr.* σκοπεῖτε, *Vulg.* observate). AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 48, 1 haec diligenter -e, prudenter intellege. HIER. hom. Orig. in Luc. 19 p. 114, 9 sensum ... scripturarum (AVELL. p. 429, 16). *al.*

? 2 *gen.* (*sec.* misereri *concinnitatis causa, ut vid.*): SACR. Leon. 448 miserere ... deprecantis ecclesiae et inclinantium tibi sua corda propitiatus -e.

B *c. enunt.*: 1 *interrog.*: APVL. met. 8, 3, 3 quorsum ... proruperit (*cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 2, 221 quo ... portaretur [*gr.* ὁρωμένη]). TERT. scorp. 6 p. 156, 23 quantum ... negotiantur. FAVSTIN. trin. 2, 9 p. 57^B quomodo ... dedit (HEGES. 3, 11, 3. *al.*). AVG. civ. 6, 3 p. 248, 28 D. qui agant. *al.* 2 *quoniam sim.*: IREN. 5, 5, 2 quoniam ... proiectus est (*gr.* ἐννοησάτω). FAVSTIN. trin. 3, 2 p. 64^B quia (PS. PHILO antiq. 56, 6. HESYCH. in lev. 4, 1 p. 820^A hoc ... quia. CASSIOD. in psalm. 69, 6). RVFIN. hist. 3, 39, 5 quod ([*gr.* ἐπιστῆσαι]. CASSIOD. in psalm. 23, 1. GREG. M. moral. 11, 34 hoc ... quod).

C *c. acc. c. inf.*: CLAVD. DON. Aen. 7, 40 p. 11, 1 omnia ... posita. TRACT. de indur. cord. Phar. 9 l. 1 legem ... esse distinctam. AVG. civ. 17, 4 p. 204, 12 D. -it et aspicit et agnoscit. c. Petil. 3, 51, 63 p. 216, 4 COMM. instr. 2, 20, 8. *al.*

p. p. p. **intentus** (-tēnsus), -a, -um *pro adi.* (*cf. e. g. p. 2113, 49. 2116, 54*). -tensus CHIRON 360 (*iuxta* suspensa). AVIAN. fab. apol. 4; *v. et p. 2119, 1.* *compar.* -ior *saepe inde a* CIC. de orat. 1, 255 SALL. Iug. 55, 3; *superl.* -issimus LIV. 25, 22, 4. 29, 35, 10 QVINT. inst. 10, 1, 111 IVL. VAL. 1, 22 AVG. conf. 8, 12, 29. *al.*, *cf.* quam maxime -us CIC. *l. 18* (*similiter et* LIV. *l. 45*). NOT. Tir. 12, 6. *de notione*: NON. p. 328, 37 -um sollicitum. p. 329, 1 extensum. SYNON. Cic. p. 417, 15 diligens. circumspectus. -us. vigilans. GLOSS. -us: πρόσοχος, ἐπιτεταμένος. ἔντονος. adtendens. -i: adtoniti ab audiendo (attenti *Buecheler*, '*an* ad audiendum?' *Goetz in indice*). parati. GLOSS.^{L} III Abol. IN 304 -i: solliciti. *legitur inde a* CIC.

1 *strictius i. q. attentus, acer, strenuus sim.*: a *de rebus ad homines pertinentibus*: α *de sensibus, animo sim.*: CIC. leg. agr. 2, 77 -is oculis ... intueri (Flacc. 26 ut totam causam quam maxime -is o., ut aiunt, acerrime contemplemini. VERG. Aen. 7, 251. LIV. 23, 9, 6 in unum. *al. cf.* PROP. 1, 3, 19 ocellis. SEN. contr. 2, 5, 4 vultum [SIL. 3, 155 GELL. 19, 10, 10. *al.*]). de orat. 2, 149 ut sit cura et cogitatione -us *animus* (Tusc. 4, 10 CAES. Gall. 3, 22, 1 SALL. Iug. 44, 3. *et saepe. cf.* Ov. trist. 4, 1, 4 mens [SEN. dial. 5, 41, 1 PLIN. nat. 2, 118. *al.*]. LACT. inst. 6, 6, 9 animam [AMBR. Abr. 2, 10, 76. *al.*]). PANEG. in Mess. 132 aure (PORPH. Hor. sat. 2, 1, 19 'attentam' maioribus expeditionibus -am. HIER. epist. 49, 18, 3. *al.*). *al.* β *de actionibus, affectibus sim.*: CIC. de orat. 1, 255 sermone ... paulo -iore. LIV. 4, 26, 4 -ior ... cura (5, 7, 13. 25, 22, 4 -issima. SEN. dial. 9, 17, 12 et adsidua. epist. 50, 6 ac diligens. *al.*). 5, 47, 11 -iores ... custodiae (23, 19, 11. 32, 26, 17. 39, 19, 2). 8, 38, 1 dilectu. 29, 35, 10 -issima conquisitione. VAL. MAX. 9, 3, 1 virtus (PANEG. 4, 23, 2). CELS. 4, 16, 1 ambulatione. SEN. dial. 3, 1, 2 *ira*. 10, 9, 5 -ior cogitatio (VVLG. gen. 6, 5 ad malum). epist. 124, 12 longo studio -oque (AMM. 18, 2, 14. *al.*). VAL. FL. 3, 103 viribus. 4, 257 silentia (PLIN. epist. 2, 10, 7 acre et -um). TAC. ann. 12, 38, 2 militia. PS. HIL. epist. ad fil. 4, 3 oratione (AVG. serm. 205, 2 crebrioribus et -ioribus. *al. cf.* PS. RVFIN. praef. in proph. p. 961^A precibus. PRVD. cath. 1, 83 supplicatio. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 68, 11 deprecationes [*gr. I 1, 7 p. 79, 10* ἐκτενεῖς]). *al.*

b *de ipsis hominibus*: α *absol.*: CAES. Gall. 7, 80, 2 milites -i (militum -i animi *β*) ... exspectabant (VERG. Aen. 5, 137 LIV. 21, 59, 4. *al. cf.* SALL. Iug. 60, 3 prospectabant. VERG. Aen. 2, 1 conticuere omnes -ique ora tenebant [*cf.* SIL. 17, 214 tenebat -us vultus]. LIV. 30, 10, 8 opperiebantur. SIL. 14, 186 -ior ipse invigilat). SALL. Catil. 6, 5 Romani ... -i festinare, parere. 16, 5 senatus nihil ... -us. Iug. 53, 5 instructi -ique ... procedunt (*cf.* 91, 4 ipse -us propere sequi. LIV. 24, 35, 10 quam poterat maxime -us ... ibat). 55, 3 eo -ior ad victoriam niti. PROP. 4, 5, 15 -os astu caecare maritos. LIV. 9, 24, 8 arcem -i tenete. 36, 24, 2 tenere -os milites (FRONTIN. strat. 1, 4, 9a. *cf.* LIV. 26, 1, 3 cura ... -os habebat Romanos [SEN. epist. 40, 3 auditorem. PLIN. epist. 3, 13, 2 lectorem]). SEN. dial. 7, 26, 7 -i ... audiatis (PANEG. 4, 37, 3. *al.*). QVINT. decl. 338 p. 330, 23 ut -um iudicem faciant (AVG. in epist. Ioh. 7, 4. *al.*). TAC. Agr. 5, 1 et anxius et -us agere (hist. 2, 68, 1 miles -us aut licenter agit). *et saepius.* β *c. dat.* (*vix abl.*): SALL. Catil. 2, 9 negotio ([*abl. intellegit* ARVS. gramm. VII 488, 9]. 54, 4 negotiis amicorum -us sua neglegere. *al.*). 4, 1 agrum colundo (*cf.* LIV. 1, 56, 1 perficiendo templo. 23, 35, 14 instruendae fraudi aliquanto -ior quam muniendis castris. TAC. ann. 2, 5, 2 celerandae victoriae). VERG. Aen. 7, 380 ludo. HOR. sat. 1, 5, 84 Veneri. OV. met. 13, 621 luctibus ... suis. LIV. 2, 37, 5 spectaculo (32, 26, 7. *al.*). 3, 26, 9 operi (6, 25, 9 SEN. dial. 1, 2, 9. *al.*). *et saepe.* γ *c. praepos.*: LIV. 2, 11, 4 in occasionem (*c. acc. ut*: 4, 27, 11 in eventum [*al.*]. 32, 16, 5 in spem pacis. SEN. benef. 4, 23, 2. *al. c. abl.*: PAVL. FEST. p. 272 in multis -us negotiis. QVINT. inst. 4, 2, 119 in ulla parte *orationis*. HIL. in psalm. 118 sin 4. *al.*). 2, 18, 8 -iores ... ad dicto parendum (*similiter c. gerund.*: 21, 27, 6 ad consilium ... exsequendum. 25, 9, 4. AMM. 24, 5, 7 ad resistendum. *cf.* LIV. 3, 8, 8 ad certamen. SEN. epist. 59, 8 CVRT. 3, 2, 13. *al.*). 24, 10, 4 adversus ... motus (TAC. ann. 14, 3, 2 AVG. serm. 180, 8, 9). FLOR. epit. 2, 2, 26 pro ultione. SVLP. SEV. dial. 1, 24, 1 de sanctorum virtutibus. δ *c. inf.*: SALL. Iug. 49, 3 parati -ique ... invadere. OROS. hist. 4, 1, 8 omnibus mori -is, fugere nesciis. ε *c. enunt.*: LIV. 5, 45, 1 -i, quam mox signum daretur (*interrog. ut*: 6, 6, 13 sive ... sive. 35, 11, 9 si. LVCAN. 3, 53 pacique -us agebat quoque modo [*sic distinguit Housman. cf.* AVG. serm. 7, 1 quomodo. serm. coll. Morin p. 544, 6]. TAC. hist. 2, 34, 1 quando. ann. 1, 22, 1 quid. AVG. coll. c. Don. 3, 18, 34 p. 84, 3 utrum *eqs.* epist. 159, 3 quidnam). 21, 53, 9 ne ... praetermitteret (36, 38, 2 FRONTIN. strat. 1, 5, 16 TAC. hist. 4, 28, 3). ζ *c. adv.*: SIL. 6, 385 eodem. LACT. inst. 3, 29, 20 alio. AMM. 14, 10, 7 aliorsum (19, 11, 8). OROS. hist. 1, 21, 9 alibi. ? η *c. acc.* (*v. Armini, Eranos 26, 1928, 326*): APVL. met. 11, 17, 5 -us deae specimen (in d. s. *Wower, prob. Helm*, in praesentis d. s. *Robertson*). CE 2178, 4 cuius *filii* desiderio lumen -us dolet *pater* ('*oculos dolet*' *intellegit Heraeus, Kl. Schr. 184 sq.*).

2 *laxius i. q. vehemens sim.*: SEN. nat. 1, 3, 12 duobus coloribus ..., remisso et -o. 4, 12 medio frigore non nimis -o. APVL. met. 1, 19, 1 aliquanto -iore macie. AVIAN. fab. apol. 4 sol illuxit et factus est calor -sus ita, ut *eqs.*

[*Nielsen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adv. *intentē. -tensius FRONTO p. 216, 5 v. d. H. (= p. 227 N.). *posit.* -e LIV. 27, 47, 9 QVINT. inst. 2, 2, 13 PLIN. epist. 5, 19, 6. 9, 36, 2 AMM. 20, 6, 1 *et apud recentiores; compar.* -ius *inde a* RHET. Her. (*semel*), LIV. (*saepius*), SEN. epist., QVINT., TAC.; *superl.* -issime *inde a* LAMPR. (Heliog. 14, 5), AVG. GLOSS.[L] III Abstr. IN 304 -e: sollicitae (*an ad p. 2118, 14?*).

i. q. attente, acriter, vehementer sim.: **a** *vario usu*: RHET. Her. 4, 56, 69 meliora, quae multo -ius petimus. LIV. 3, 32, 6 -ius instabant (32, 11, 10. 45, 37, 9). 4, 1, 5 bellum . . . vi summa apparari . . ., si quo -ius possit quam *eqs.* 5, 7, 2 dum opera interdiu fiunt -ius quam nocte custodiuntur (25, 23, 13. FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 28 -issime. *al.*). SEN. epist. 65, 1 aliquid scripsi et quidem -ius quam soleo, dum cum materia difficili contendo. QVINT. decl. 331 p. 303, 5 -ius iudices pronuntiaverunt. TAC. ann. 11, 11, 1 *ludis saecularibus* -ius adfui sacerdotio . . . praeditus (AVG. in epist. Ioh. 5, 1 quia hesterno die adfuistis -e, quod et hodie -ius convenistis). PLIN. epist. 9, 13, 1 studiosius -iusque legisti (RVF. FEST. 19. INSCR. lat. Tun. Merlin 470 b, 6 -issime. *cf.* AVG. c. acad. 2, 2, 5 perlegi . . . -issime [VITA Fulg. p. 154, 12 L.]). *al.* **b** *c. verbis percipiendi*: QVINT. inst. 2, 2, 13 -e ac modeste audiri (RVFIN. hist. mon. 9 p. 426[A]. BASIL. ad fil. p. 30, 6 -issime. AVG. serm. 40, 5, 7 -e et diligenter. *al.*). AMM. 24, 2, 12 contemplati. 24, 2, 19 ad . . . molem . . . oculorum aciem -ius conferentes. AVG. in euang. Ioh. 48, 6 -ius accipite (serm. 302, 1, 1. *al.*). pecc. mer. 1, 30, 58 p. 58, 6 -e quantum possumus diligenterque videamus (EVGRAPH. Ter. Haut. 503. *cf.* VITAE patr. 3, 19 aspiciebat. LAVRENT. paen. p. 97[B] inspexit). *al.* **c** *apud christianos c. verbis orandi sim.*: VVLG. II par. 33, 13 deprecatus . . . est eum et obsecravit -e (PALLAD. hist. mon. I 25 p. 310[A] [*gr. p. 117, 14 B.* ηὔξατο . . . ἱκετεύων]). HIER. tract. in Marc. p. 328, 5 orare (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 61, 27 [*gr. I 1, 5 p. 136, 31* ἐκτενῶς]. *al. cf.* VITAE patr. 3, 9 p. 743[C] exoraret). HESYCH. in lev. 25, 54 p. 1138[A] exclamaverunt ad deum -e et cum toto animo. *al.*

deriv.: intentio, intentivus, intento, intentor, 2. intentus. *compos.*: subterintendo, superintendo. *Nielsen.*

intenebrēsco, -ere. *ab* in *et* tenebrescere. **1** *intransitive i. q. obscurari, tenebris obtegi*: ITALA Iob 3, 9 (Ambr. inst. virg. 8, 53) -ant stellae noctis illius (*gr.* σκοτωθείη, *Vulg.* obtenebrentur). **2** *transitive i. q. obumbrare, obscurare*: PS. PHILO antiq. 18, 10 extinguere lumen solis et -ere (intenebriscare *ed. pr.*, intenebrificare *James*) lumen lunae.

intenebrico, -ātum, -āre. *ab* in *et* tenebricare. [*val.* intunereсá. *cf.* *intenebricus, *unde val.* întunerec, *prov.* entenerc. *R.*]

1 *transitive i. q. obscurare, obumbrare sim.*: **a** *solem, lunam*: ITALA Ioel 3, 15 (cod. Amiat.) -ti sunt sol et luna (*gr.* συσκοτάσουσι, *Vulg.* obtenebrati sunt). Luc. 23, 45 (cod. a) -tus est sol (*gr.* ἐκλιπόντος, *Vulg.* obscuratus est). **b** *homines* (*sc. obcaecando*): ORIG. in Matth. 13, 24 p. 246, 24 ecclesiam . . . -tam (*de la Rue*, -tum *codd.*) videlicet per oculum malum. in Matth. ser. 70 p. 166, 10 iniqui, nec se cognoscentes nec Christum, sed in erroribus -ti.

2 *intransitive i. q. obscurum fieri*: PS. PHILO antiq. 32, 10 dixit Ihesus soli et lunae: . . . lucete filiis eius *dei* et -ate inimicis eius (intenebrate [intenebrificate *ed. pr.*] inimicos *var. l.*).

? **intenebrifico**, -āre *v. l. 38. 51.*

[**intenebrisco**, -āre *v. l. 38.*]

intenebro, -ātum, -āre. *ab* in *et* tenebrare. [*var. lect. l. 51.*] *i. q. tenebris obtegere, obscurare sim.; spectat ad*: **1** *mentem sim.*: ITALA Rom. 1, 21 (Faust. Aug. c. Faust. 12, 1. *al.*) -tum est . . . cor (*gr.* ἐσκοτίσθη, *Vulg.* obscuratum, *aliae verss.* contenebratum, obcaecatum). Eph. 4, 18 (Hil. in psalm. 118 he 14) sensus eorum -ti (*gr.* ἐσκοτωμένοι, *Vulg.* obscuratum). IREN. 3, 25, 6 (= 3, 42, 1 H.) vacua doctrina . . . et -ta. LVCIF. Athan. 2, 14 p. 173, 18 cur -as constitutos in lumine? (*def. Thörnell, Stud. Lucif. 7*, in ten. . . . ⟨urgues⟩ *Hartel*). **2** *lucem sim.* (*cf. l. 61*): PRISCILL. tract. 5, 86 quae erant -ta (*ante creationem lucis ut*: 11, 144 incomposita et -ta [*pro subst.*]). PS. AMBR. paenit. 1 p. 971[B] (*in imag.*) in aperto lucet, quidquid nox abstrusae cogitationis -at. EVSEB. EMES. serm. 17, 11 lumen non -atur (obten- *Buytaert praeter necess.*).

intenibilis, -e. *ab* in *et* tenere. *i. q. qui non potest teneri, adprehendi* (*de deo*): FORT. Aug. c. Fort. 3 p. 85, 17 quod incorruptibilis sit deus, quod lucidus, quod inadibilis, -is (intentibilis *P*, intenebilis *A*), inpassibilis *eqs.*

[*pro* **intenis** DIOSC. 2, 47 p. 195, 27 *lege* intestinis *sive* interis (*gr. 2, 70, 1* ἐντέρων).] *Centlivres.*

intēns- *v.* intent-.

intentābilis *v.* intempt-. **intentāns** *v. p. 2124, 25.* ? **intentātilis** *v. p. 2111, 69.*

intentātio, -ōnis *f.* *ab* intentare. **1** *i. q. oppositio, obiectio fere minax*: **a** *proprie*: SEN. dial. 4, 4, 2 ne oculi ad -em subitam digitorum conprimantur. TERT. pudic. 14 p. 249, 5 (*ad I Cor. 4, 21*) incriptum *peccatorem* sub -e virgae tremuisse (*cf.* 15 p. 250, 19 ad -em [intentionem *Scaliger*] apostoli). **b** *translate: intentantur crimina*: TERT. apol. 27, 1 adversus -em laesae divinitatis (intentionem *M al.*). 46, 1 adversus omnium criminum -em (intentionem *Z al.*). CONC. Maxim. Aug. in psalm. 36 serm. 2, 20 l. 98 quo perpenso libramine, -bus exploratis existimatio ecclesiae purgaretur. *intentantur mala varia*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 6, 5 (*de grandinis vastatione*) dei comminatio est haec et -o (*gr.* ἠπείλησε . . . ἀνετείνατο). AVG. epist. 126, 11 p. 16, 23 hostiles . . . acies . . . apertissima mortis -e confligunt ([*edd. vet.*, intentione *codd.*, *Goldbacher*]. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 14 p. 1526 [*antea*: -o . . . periculi. *cf.* 1, 67 p. 1086 -e supplicii]). **2** -o cordis *i. q. intentio, attentio*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 3, 2 p. 350, 2 (*ad 13, 17*) debemus 'obfirmare' intelligentiam et plenum in -e c. habere tractatum, quid sit hoc, quod significetur (*cf.* intentio *l. 49*).

intentātor *v.* intempt-.

1. intentātus *v. p. 2124, 27.* **2. intentātus** *v.* 1. intempt-. *Reichmann.*

? **intentia** tenor statu GLOSS. V 304, 53 (intenti attentionis statu *Buecheler*).

? **intentibilis**, -e (*gr.* ἀνεπίτατος) *v. p. 1635, 67. 2119, 70.*

*intentio, -ōnis *f.* *ab* intendere. -tensio *vel traditur vel editur* SEN. nat. 7, 1, 3 SCRIB. LARG. 255 HIER. in Zacch. 1, 17 p. 1427[A] PHILIPP. in Iob 39, 23 p. 775[C]. BOETH. mus. 1, 8 p. 195, 3 (-tent- *e. g.* 1, 21 p. 212, 27). MVTIAN. Chrysost. hom. 34, 3 p. 453/4 (*antea* -tent-), *var. l.* SEN. nat. 2, 6, 5 COLVM. 6, 6, 1 GELL. 5, 16, 2. *et saepius. plur. inde a* SEN. nat. 7, 1, 3 QVINT. inst. 11, 3, 40 GELL. 15, 2, 5. GLOSS. ἐπίτασις. GLOSS.[L] II Philox. IN 590 -e: σκοπῷ, προθέσει. 593 -o: ἔνστασις. Abav. IN 294 -e durus: pervicax. *legitur inde a* RHET. Her. (*p. 2122, 13*), CIC., *deest in poesi* (*interpol.* IVVENC. 2, 18).

[*francog. vet.* entencion. *R.*] [*dub. vel falso trad.*: PS. IVL. RVF. schem. lex. 24 p. 54, 6 (*sec. gr.* ἀντίστασις *coni.* contentio *Capperonnier*). AVG. epist. 126, 11 p. 16, 23 *pro* intentatio (*v. supra l. 5*). *dub. interpr.*: GROM. p. 332, 16.]

i. q. actio intendendi sive status intentus (*opp.* remissio *e. g. l. 34. p. 2121, 45. 58*): **I** *usu sollemni*: **A** *intenditur animus sim.*: **1** *praevalente notione attentionis*: **a** *absol.*: CIC. inv. 2, 46 cum animus hac -e . . . negotii partes considerabit. Tusc. 2, 54 ut onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt, simillime animus -e sua depellit pressum . . . ponderum, remissione . . . urgetur. SEN. benef. 4, 12, 2 temptant . . . acumen animorum et -em excitant (*cf.* FLOR. epit. 1 praef. 3 aciem -is [AVG. civ. 4, 3 p. 149, 11 D.]). epist. 15, 3 -i ac studiis (71, 35 PLIN. epist. 9, 18, 1. *al. cf.* AMBR. Isaac 1, 2 p. 643, 10 -is studio). 69, 5 vigilia et -o. PLIN. nat. 10, 118 curam atque cogitationem, -em (PLIN. epist. 2, 10, 5 c. -isque). QVINT. inst. 4, 2, 121 fatigatum -e. *et saepe. plur.*: GELL. 15, 2, 5 ad -es . . . capiendas (= MACR. Sat. 2, 8, 6 capessendas). ENNOD. epist. 5, 9, 1 p. 132, 26 ingenuae -es (*antea*: bonis . . . studiis).

b *c. gen.*: **α** *animi sim.* (*sive hominis*): CIC. Tusc. 2, 65 animi (SEN. contr. 2, 5, 20 [*antea*: longa cogitatio]. CELS. 2, 10, 4 QVINT. inst. 1, 1, 34. CHALC. comm. 237 -o a. sive animadversio. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 50, 12[b] ad p. 339, 5–8 spiritum pro -e a. poni [*gr.* προαίρεσιν]. *al.*). CELS. 3, 18, 11 *mentis* (SEN. epist. 71, 28 QVINT. inst. 10, 3, 20 PS. APVL. Ascl. 32. *al.*). PS. APVL. Ascl. 3 divina sensus -e (HIL. trin. 2, 5). AVG. pecc. mer. 2, 11, 16 p. 88, 15 cordis (CASSIAN. inst. 5, 34. *al.*). *al. plur.*: AVG. epist. 167, 14 animae -es. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 149 animi -bus resolutos. *hominis*: QVINT. inst. 1, 2, 11 perpetua discentis -o (AVG. c. Cresc. 1, 2, 3 p. 327, 18 discere volentis). 4, 1, 38 iudicis (4, 5, 3. 8, 2, 23 PLIN. epist. 3, 9, 9. *al.*). 4, 1, 59 recens audientium -o (PLIN. epist. 4, 9, 11. *al. cf.* 2, 19, 4 auditorum). PLIN. epist. 2, 5, 2 scribentis (*aliter l. 75 sq.*). GELL. 19, 14, 5 legentium (AVG. spir. et litt. 7, 12 p. 164, 15. *al. cf.* TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 381, 28 lectoris [*al.*]). *al. plur.*: PS. APVL. Ascl. 19 ultra hominum mentes -esque. **β** *rei, cui intenditur* (*sive gen. explic.*, *e. g. l. 61*): CIC. Tusc. 4, 3 a cogitationum -e . . . ad tranquillitatem traducere (AVG. de serm. dom. 2, 3, 13. *al.*). LIV. 4, 17, 4 lusus. SEN. epist. 75, 15 adsidua -e studii. PLIN. nat. 35, 101 artis. QVINT. inst. 6, 3, 1 rerum (MIN. FEL. 14, 4). 10, 3, 23 operis destinati (CASSIAN. conl. 23, 5, 4. *al.*). TERT. anim. 47, 3 circumstantiarum. IREN. 2, 14, 9 (= 1, 18, 7 H.) divinitatis. *al.*

2 *praevalente notione voluntatis, consilii sim.* (*iuxta* voluntas AMM. 21, 5, 6 AVG. *l. 76*, *cf.* -o voluntatis PAPIN. dig. 31, 77, 26 *al.*, propositi -o GREG. M. moral. 3, 57; *fig. etym.* -o tendit SERV. Aen. 1, 286. *cf.* AVG. *p. 2121, 4. al.*): **a** *generatim*: **α** *fine non indicato* (*quidam huc trahunt etiam* CIC. inv. 2, 125 facti aut -is adversariorum; *an ad p. 2122, 9 sqq.?*): PLIN. epist. 1, 8, 13 cum -em effectumque muneris nostri vellemus intellegi. APVL. met. 11, 29, 2 quorsus . . . se caelestium porrigeret -o. TERT. scorp. 4 p. 152, 18 divinarum et denuntiationum et executionum -em. ITALA Phil. 3, 14 (Aug. pecc. mer. 2, 13, 20. *al.*) secundum -em sequor *eqs.* (*gr.* σκοπόν, *Vulg.* destinatum). SERV. Aen. 1 praef. p. 1, 2 scribentis (*cf.* AVG. c. Adim. 14 p. 149, 11 voluntas et -o scriptoris. cons. euang. 1, 6, 9 evangelistarum). CLAVD. DON. Aen. 1, 605 p. 119, 29 dicentis (AVG. enchir. 6, 18). AVG. catech. rud. 11, 8 agentis. *al. plur.*: TERT. resurr. 15 p. 45, 3 IREN. 2, 13, 10 CAPITOL. Aur. 4, 10. VVLG. Hebr. 4, 12 cogitationum et -um cordis (*gr.* ἐννοιῶν). AVG. in epist. Ioh. 7, 7 diversis. *al.*

β *accedunt struct. finales*: ① *gen. rei appetitae*: PLIN. epist. 1, 3, 2 rei familiaris obeundae (*c. gerund. ut*: 4, 7, 3 obtinendi. GELL. 16, 5, 7 edendi [AMBROSIAST. in Rom. 14, 19]. VEG. mulom. 1, 1, 5 explorandi. HEGES. 1, 35, 1 ornandi. *al.*). PS. APVL. Ascl. 22 ad im-

[Nielsen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mortalitatis spem -emque. TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 450, 7 provocationis. AVG. civ. 19, 12 p. 372, 20 D. pacis. OROS. hist. 3, 1, 3 belli. GREG. M. moral. 7, 58 -e piae utilitatis caret *verbum otiosum.* (ii) *enunt. fin.* (*cf.* AVG. epist. 140, 75 hucusque pertendit -o . . . ut *eqs.*): -o est *sim.*: PLIN. paneg. 78, 3 haec . . . -o tua, ut . . . revoces (SERV. ecl. praef. p. 2, 14 AVG. nupt. et concup. 1, 1, 1 p. 212, 11 LEO M. serm. 89, 3 BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 251, 20). AVG. civ. 19, 23 p. 396, 15 D. una est . . . illius et huius -o, ut nolint *eqs.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 138, 36 -o . . . mihi est, ut *eqs.* BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 194, 13 non illa erat agentis -o, ut *eqs.* *abl.* -e: TERT. adv. Marc. 3, 11 p. 393, 9 illa -e suscepit, ne *eqs.* HEGES. 1, 42, 9 ea (AVG. in psalm. 35, 5). GENNAD. vir. ill. 84 agit -e, quatenus ostendat *eqs.* AVG. civ. 5, 14 p. 219, 32 D. hac (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 4 p. 143, 15). OROS. hist. 5, 6, 6 -e commovetur . . . ut . . . augeat. (iii) *inf.* (*acc. c. inf. l. 17, aliter infra l. 38*): SERV. Aen. 1 praef. p. 4, 10 -o Vergilii haec est Homerum imitari (HIL. AREL. vita Honorat. 18 l. 21). CONC.[S] II 3, 1 p. 21, 11 -o nostrae tranquillitatis est . . . ecclesias . . . in pace consistere (*gr. II 1, 1 p. 29, 8 σκοπός, ut infra*). p. 41, 15 (*aliae recc.* propositum). II 3, 2 p. 29, 5 talis. p. 117, 10 BOETH. diff. top. 1 p. 1182[A] herm. pr. 1 praef. p. 34, 3 CASSIOD. inst. 2, 4, 2. (iv) *praepos.*: TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 316, 8 ad disciplinam . . . conservandam habuisse -em (AVG. immort. 3 ad agendum. in psalm. 120, 10 ad vitam aeternam). AVG. nupt. et concup. 1, 4, 5 p. 215, 3 ut sit eius -o in voluptate libidinis, non in voluntate propaginis (CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 114, 21 in his omnis -o est concilii [*gr. I 1, 3 p. 45, 18 ἔνστασις*]). COD. Theod. 6, 10, 1 praecipua est nostrae pietatis -o circa notariorum nomen (CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 44, 5 [*gr. I 1, 1 p. 93, 8 σκοπόν*]).

b *speciatim -o librorum sim.* (*cf. p. 2120, 55; inde transit ad notionem opinionis, doctrinae sim., nota* -em sensus TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 536, 14, intellegentiae CONC.[S] I 2 p. 47, 6 [*gr. I 1, 1 p. 35, 13 σκοπόν.* GREG. M. moral. 16, 62]; *plur.*: HIL. trin. 10, 1 CAEL. AVR. acut. 3, 8, 94 CASSIOD. inst. 1, 10, 4): TERT. adv. Marc. 2, 29 p. 376, 9 -em atque propositum operis (AVG. civ. 16, 24 p. 161, 23 D. *al. cf.* TERT. adv. Marc. 4, 6 p. 432, 24 -o et forma opusculi). 5, 2 p. 572, 11 epistulae (CONC.[S] II 3, 2 p. 107, 5 [*gr. II 1, 2 p. 94, 35 σκοπός*]). FIRM. math. 4, 16, 12 sermonis (PETR. CHRYS. serm. 40 p. 313[A]). DON. Ter. Andr. prol. 1, 2 prologi. *al.* *indicatur argumentum per acc. c. inf.*: SERV. auct. Aen. 1, 229 est tota orationis -o iniuste vexari . . . Troianos. AVG. c. Cresc. 1, 21, 26 p. 347, 12 -o tua est . . . oportere. *per enunt. c.* quod: AVG. c. Cresc. 1, 24, 29 p. 349, 3 -o nostra est, quod *eqs.* *per praepos.*: BOETH. herm. sec. 1 praef. p. 7, 25 praedicamentorum . . . haec -o est: de . . . vocibus *eqs.* p. 7, 31 erit libri huius -o de . . . vocibus. p. 8, 2 de decem praedicamentis . . . libri -o.

B *intenduntur sensus et res corporeae* (*plur.* VEG. mulom. 4, 4, 1): CIC. de orat. 3, 222 quorum *oculorum* tum -e, tum remissione . . . motus animorum significemus (SCRIB. LARG. 255 SEN. epist. 65, 17. *al. cf.* CHALC. comm. 238 visus. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 69 luminum. *sine gen. de visu*: PLIN. nat. 37, 63 PRVD. ham. 93). Tusc. 1, 19 corporis -em quandam *esse animum* (CHALC. transl. p. 51[C] quae . . . c. -e sentimus). SEN. dial. 11, 8, 3 spiritus . . . aequali -e diffusus (nat. 2, 6, 6. 2, 9, 1 ostendit -em s. velocitas . . . et diductio. *al. cf.* 2, 6, 3 aëris [*ibid. de voce. al.*]). nat. 2, 9, 2 aquae. COLVM. 6, 6, 1 nervorum (LACT. inst. 7, 13, 9 in fidibus. opif. 16, 13 -em concentumque n. *cf.* CHALC. comm. 44 chordarum). IVL. VAL. 1, 23 remissior arcus -o (AVG. in psalm. 36, 2, 3. *al.*). AVG. mag. 3, 6 digiti (7, 19. 10, 34). CAEL. AVR. acut. 1, 3, 37 aurium. *al.*

C *intenditur vox sim.* (*plur. l. 60. 63, cf. supra l. 52*): SEN. epist. 15, 7 vocis (PLIN. nat. 28, 53. QVINT. inst. 1, 10, 25 *opp.* remissio. DIOM. gramm. I 430, 29 *accentus est v.* -o vel inclinatio. *cf.* QVINT. inst. 11, 3, 40 *vox* habens omnes in se . . . sinus -esque). QVINT. inst. 11, 3, 41 *sonus* praetenuis . . . neque pronuntiatione flecti neque diutius ferre -em potest (*cf.* 11, 3, 42 *soni* tum augenda -e excitandi, tum submittenda sunt temperandi). PS. CENS. frg. 12, 3 organum . . . habuit tres -es, gravem, mediam et acutam (*cf. de eisdem sonis*: 12, 4 hanc . . . -em). CHALC. transl. p. 47[D] harmonia . . . id est modulatio utpote -o modificata. MART. CAP. 9, 939 phthongus dicitur vocis modulatae particula una -e producta (*sim.* BOETH. mus. 2, 20 p. 253, 10). *ibid.* -o quam dicimus tasin. 9, 940 faciunt -o vel remissio, patiuntur acumen et gravitas (*cf.* BOETH. mus. 4, 5 p. 314, 20 cum -o acumen faciat, remissio gravitatem). *et saepius.*

D *intenduntur variae res* (*maxime de vehementia et incremento*): **1** *generatim*: CELS. 3, 18, 7 -o febris (*opp.* remissione). SEN. nat. 7, 1, 3 *sol* calorem suum -bus ac remissionibus temperando fovet. epist. 78, 7 summi doloris -o. PLIN. paneg. 71, 5 non tam humanitas tua quam eius -o. GELL. 18, 10, 10 *σφυγμός* . . . est -o motus et remissio in corde. TERT. adv. Marc. 3, 17 p. 405, 5 humilitatis et patientiae et tranquillitatis. FIRM. math. 4, 20, 2 sollicitudinis (LEO M. epist. 167 p. 1201[B]). CHAR. dig. 50, 4, 18, 1 laboris (VEG. mil. 4, 27. *al.*). AMBR. Isaac 4, 15 nisi -em devotionis adprobes, nisi fides . . . augeatur (CONSVLT. Zacch. 2, 7 p. 62, 2). *al.* **2** *in serm. gramm. et rhet. de vi auctiva*: GELL. 6, 7, 5 cum *praeverbium* 'ad' significaret *ἐπίτασιν*, quam -em nos dicimus (*de eadem re* 6, 7, 6. 7). 16, 5, 5 've' particula . . . tum -em significat, tum minutionem. DON. Ter. Hec. 138, 1 invenitur quasi -o 'una'. FORTVN. rhet. 3, 7 *translatione utimur* -is *causa* (*cf. Rhet. Her. 4, 34, 45* augendi causa). PRISC. gramm. III 115, 13 sub eadem -is significatione (*sc.* '*per*' *pro* '*valde*'). **3** *in serm. philos. apud* BOETH. *sec. gr. ἐπίτασις*: BOETH. Porph. isag. p. 35, 11 *differentiae* quae per se sunt, non suscipiunt magis et minus, illae vero, quae per accidens, . . . -em recipiunt et remissionem. p. 35, 15. 45, 1. *inde saepius in comm., v. ind. Corp. Vind.* (*plur.*: in Porph. comm. sec. 5, 24 p. 347, 12).

II *usu pressiore*: **A** *de propositione rei diiudicandae* (*cf. p. 2117, 13*): **1** *apud rhet.* (*definitur*: FORTVN. rhet. 1, 2 p. 82, 3 quod prima pars proposuit, quae facit litem [*postea gr. κατάφασιν ut*: AVG. rhet. 11 p. 143, 29 id est verbum quo crimen intenditur]. IVL. VICT. rhet. 2 p. 375, 19 quod primum dicit, qui movet litem. MART. CAP. 5, 445 obiectio . . . facti): RHET. Her. 1, 17, 27 ex -e et infitiatione iudicatio constituitur (*cf.* QVINT. inst. 3, 6, 7 *status* constat ex -e et depulsione [*sim.* 3, 6, 20. 3, 9, 1 RHET. min. p. 590, 3]. GRILL. rhet. p. 65, 7 M. -o et depulsio controversiam faciunt. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 24 quaestio est vox -is et negationis). CIC. inv. 1, 10 ex depulsione -is (1, 13). 2, 15 criminis (DON. Ter. Hec. 743, 2. *cf.* CIC. inv. 2, 86 eius -o facti). 2, 62 agnatorum *heredum* (*gen. pers. ut*: QVINT. inst. 3, 6, 13 eius *rei.* 3, 6, 17 accusatoris [GRILL. rhet. p. 65, 14 M.]. ENNOD. dict. 27, 3 p. 504, 20 nostrae partis). *et saepius.* *plur.*: SVLP. VICT. rhet. 5 p. 316, 1 IVL. VICT. rhet. 4, 1 p. 386, 26 EMPOR. rhet. p. 574, 29. *cf. de prima parte ratiocinationis* (*de eadem re Rhet. Her. 2, 18, 28* quod intendimus *sc. propositione*): QVINT. inst. 5, 14, 6 erit prima *pars epichirematis* -o. 5, 14, 12 complexio non par -i. *ibid.* potest videri ⌊deesse -o⌋ (de re contentio *trad.*). 5, 14, 17 -o ac ratio. 5, 14, 19. 20. 21. 23.

2 *apud iurisconsultos de parte formulae* (*inde de qualibet assertione sive petitione; ad rem v. Leonhard, RE IX 1596 sqq. Berger, Dict. of Rom. Law 506; defin.*: GAIVS inst. 4, 41 -o est ea pars formulae, qua actor desiderium suum concludit): NERAT. dig. 19, 5, 6 civili -e incerti agendum est (*c. gen. rei propositae*: PAPIN. dig. 20, 1, 2 dominii [*al.*]. VLP. dig. 8, 5, 6, 3 servitutum. MOD. dig. 5, 3, 47 non iure facti testamenti. *al.*). GAIVS inst. 4, 39 *inter partes formulae.* 4, 45 iuris civilis (4, 107. *cf.* 4, 106 in ius. COD. Iust. 1, 49, 8 [*a. 475*] civilem). 4, 53[d] -o formulae (4, 134. *cf.* COD. Iust. 2, 1, 8 [*a. 225*] petitionis). MARCELL. dig. 44, 1, 9 adversarii (*c. gen. pers.*: PAVL. dig. 34, 9, 5, 10 accusatoris. 34, 9, 5, 13 delatoris. COD. Theod. 4, 18, 1 petitoris [*al.*]. COD. Iust. 3, 31, 7, 1 [*a. 294*] agentis [*al.*]. *al.*). VLP. dig. 5, 1, 6, 6 ambigua (PAVL. dig. 50, 17, 172). COD. Theod. 4, 4, 7 pr. propositum suae -is. COD. Iust. 7, 30, 3 contra successorem. *al.* *plur.*: EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12043) 9 -bus . . . probationes addere confidit. COD. Theod. 9, 19, 4, 2 falsas. CASSIOD. var. 2, 18, 3. 3, 36, 2. COD. Iust. 1, 3, 27 (*a. 466*). *al.*

3 *liberius apud alios scriptores de qualibet obiectione sim.*: TERT. anim. 15, 4 quod -o divina conveniat (*v. Waszink ad l., qui addit* pall. 4, 8 censoriae -is; *sed utrumque de mera -e animi intellegi potest*). PS. ORIG. tract. 16 p. 170, 8 gravissima -e populum obiurgat (*postea*: invectionis verba proferre). ARNOB. nat. 2, 69 id, quod nobis obicitur, -is esse non falsae. RVFIN. hist. 5, 18, 10 excipiant -es nostras (*gr. ἔλεγχον*). EPIST. pontif. 317 Migne 20, 607[A] ut . . . possis -bus respondere (*cf. 606[C]* asserit perpetrasse *te nefas*).

B *de contentione, rixa sim.* (*cf. p. 2115, 64; plur. e. g. l. 55. 60*): AMBR. epist. 63, 1 mihi ascribitur vestra -o (*postea*: dissensiones). EPIST. pontif. Thiel Horm. 25, 4 nulla -um semina, nulla . . . fomenta discordiae. AVELL. p. 618, 18 quas -es habuerimus cum episcopo (p. 685, 15 cum isto . . . de Christo. CASSIOD. hist. 1, 6, 3 contra Maxentium [*Sozom. 1, 5, 3 διαφοράν*]. GREG. TVR. Franc. 8, 32 de vineis cum Boboleno). CONC.[S] II 3, 3 p. 101, 14 ne qua . . . -o inter . . . sacerdotes . . . nascatur (*gr. II 1, 3 p. 88, 5 ἀψιμαχία. cf.* GREG. TVR. Franc. 6, 38 pro episcopatu -es et scandala orta). CASSIOD. hist. 9, 19, 5 disputativas (*Socrat. 5, 10 μάχας*). IORD. Get. 169 ne inter ipsos de regni ambitione -o esset (contentio *var. l.*). *al.*

deriv.: intentiosus. *Nielsen.*

intentiōsus, -a, -um. *ab* intentio. *? compar. l. 67.* *i. q. intentione repletus, contumax, acer sim.*: CONSVLT. Zacch. 1, 20 p. 26, 6 -a pravitate *Iudaeorum.* AVELL. p. 589, 5 sub -a obstinatione. *compar. n. pro subst.* (*an adv.?*): CONC.[S] I 5 p. 307, 9 loquentes -ius (*gr. I 1, 4 p. 11, 19 ἀγωνιστικώτερον διαλεγόμενοι*).

adv. **intentiōsē.** *? compar.* -ius *l. 67,* *superl.* -issime *l. 72.* GLOSS. IV 544, 52 obstinate -e. *i. q. acriter, studiose sim.*: SCHOL. Iuv. 11, 15 -e emunt quae carius distrahuntur (intentius *Wessner*). PROSP. Aug. epist. 225, 3 p. 459, 2 hoc . . . ab istis . . . -issime conclamatur.

intentīvus, -a, -um. *ab* intendere. GLOSS. II 275, 13 *διάτονος* -a (invent- *trad.*). *i. q. auctivus sim.* (*sec. gr. ἐπιτατικός? cf. p. 2115, 4. 2121, 80*): PRISC. gramm. III 30, 22 '*ad*' -um est, ut 'approbat, affirmat'. 48, 20 '*e*' . . . vel privativum est . . . vel -um ut 'enectus, enarro, eludo'. 48, 23. 49, 2. 53, 25 *significatio* modo . . . privativa . . ., modo -a (*de praep.* '*in*'). 87, 27 *adverbia* -a ut 'valde, nimium *eqs.*'.

adv. **intentīvē.** *i. q. intentiose*: SCHOL. Ter. p. 82, 24 'obstinate' perseveranter, -e (intente *var. l.*). *W.*

*****intento,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* intendere, *cf.* extentare *al.* *inter verba act. coniug. I[ae]*: CHAR. gramm. p. 473, 5 B. *sec.* tem(p)to: [*Reichmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tento *in codd. hic illic scrib.* -tem(p)t-. *formae perf. longiores leguntur praeter inf.* -asse (CIC. S. Rosc. 101. *al.*). GLOSS. ἐπιτείνω. -at: minas facit. minatur aut imponit. obicit. -ant: denuntiant. intendunt. inferunt. -ando: cum tota intentione (com)minando. *al.* GLOSS.[L] I Ansil. IN 1735 -ans: inmittens. *cf. etiam l. 31.* *in serm. ped. inde a* CIC., BELL. Hisp. (*semel*), LIV., *in poesi inde a* VERG., OV. (met. 5, 671). [*confund. in codd. maxime c.* intendere, *ex. gr. l. 18. 56. 70. 82 et loco corrupto* CIC. inv. 2, 125 (in testis *Kayser*); -tus *falsa var. l. pro* intentus CIC. Mil. 37 VLP. dig. 13, 4, 2 pr. *structura dub.*: VIGIL. THAPS. c. Arian. 3, 9 p. 234[D] tres unus deus dici et idem tribus distingui non posse personis -verat (*sc. Arius, ut videtur, v. l. 66; desideratur a. c. i.*).]

I *fere i. q. opponere, obicere* (*accedit dat. passim,* in *c. acc. inde a* LIV., *e. g. l. 24. 33. p. 2124, 1,* ad *l. 83*): **A** *strictius c. colore comminandi, adversandi*: **1** *proprie et in imagine* (*cf. infra l. 33*): CIC. S. Rosc. 101 quod *volumen* aiunt illum S. Roscio -asse et minitatum esse se omnia ... dicturum. Tusc. 5, 76 *dolor* ardentis faces -at, ... patientiam se debilitaturum minatur (SEN. Med. 961 [-dat *E*]. STAT. Theb. 11, 495). BELL. Hisp. 22, 4 eum ... lapidare et ei manus -are coeperunt (*v. vol. VIII 345, 12 sqq., ubi addas* SEN. dial. 2, 7, 6 TAC. hist. 4, 41, 2. *al.*). VERG. Aen. 6, 572 *Tisiphone* -ans anguis. LIV. 8, 33, 18 ducibus ... virgas et secures ... -ari. 9, 6, 2 gladii ... plerisque -ti (*v. vol. VI 2, 2021, 25 sqq.*). SEN. epist. 14, 6. 85, 29 ferrum -atur cervicibus. CVRT. 9, 7, 22 stipitem. PETRON. 95, 8 veru ... in oculos. SIL. 11, 88 palmas ... oculis. TAC. hist. 1, 69, 1 tela ac manus in ora (2, 18, 2 duci). TERT. adv. Marc. 3, 14 p. 399, 24 *Christus* machaeram -ans allegoricam. *et saepius.*

2 *translate* (*vi minandi deflexa de eis, qui mala imminere dicunt, l. 34. 36. al.*): **a** *c. acc. obi.* (*neutr. subst.* -ta *l. 48. 55*): **α** *simplici*: ⓘ *vario usu*: VERG. Aen. 1, 91 praesentem ... viris -ant omnia mortem ([SERV. auct.: minantur, ingerunt]. ASCON. Corn. p. 49, 3. LACT. inst. 4, 24, 7 *opp.* inlatam. *al.*). LIV. 6, 27, 7 Latinis ... iam -ari arma (*i. bellum*). 6, 39, 7 dictatorium fulmen in se -tum. 42, 12, 6 in Achaico concilio ... paucos Romanum imperium -antis. MANIL. 1, 435 (*del. Bentley*) *Cetus* -ans morsum. SEN. Phaedr. 727 *Hippolytus* mortis -at metum (TAC. ann. 15, 54, 3 *uxor* m. -bat [*i. suggerebat monendo*], multosque astitisse *eqs.* AMM. 18, 6, 16. *al.*). QVINT. inst. 4, 3, 7 quantum ... periculum -etur. FRONTIN. aq. 128 si non ... poena ... contumacibus -retur (RVFIN. Adamant. 1, 10 p. 25, 9 mortis. *al.*). TAC. hist. 3, 31, 3 victores ... ingerebant probra, -bant ictus. ann. 3, 28, 4 terror omnibus -batur (CYPR. zel. 2 p. 420, 12 aperte minatur, terrorem ... persecutionis -ans. *al.*). 12, 47, 4 probra ac verbera. 14, 62, 3 necem. TERT. ieiun. 7 p. 282, 8 Israeli ... blasphemias et minas (AMM. 15, 4, 9. *al.*). pudic. 2 p. 222, 20 contrariis (*sc. argumentis*) ..., quae ... dei severitatem -ent. Scap. 1, 4 futura prospicimus et signa eorum cottidie -ari (ostentari *Iunius*) videmus. *et saepius.* *aliquem* (*cf. l. 68. p. 2124, 14*): TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 591, 24 ultorem -ans creatorem -vit *Paulus*. *subst.* -ta *fere i. q. minae*: AMM. 20, 9, 5 formido -torum. ⓘⓘ *crimina sim.* (*cf. etiam l. 72. 74*): QVINT. inst. 3, 10, 4 litigatores idem crimen invicem -ant (*plura v. vol. IV 1193, 5*). COD. Iust. 9, 9, 23, 1 (*a. 290*) -tae accusationis (9, 12, 4 pr. [*a. 293*] criminis). EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12043) ea, quae -verit, conprobare (*seq.* crimen intenderit). LACT. epit. 40, 7 -bant ... pro crimine id ipsum, quod *eqs.* (*inst. 4, 18, 4* obicientes). HEGES. 1, 41, 7 si convincerentur -ti parricidii. *al.* *subst.* -ta: COD. Theod. 9, 7, 8 (= Iust. 9, 9, 33 pr.) si qui ... fuerint accusati et ... -ta depulerint (intenta, intimata, obiecta *var. ll.*). CASSIOD. var. 4, 32, 3 -ta ... retinere (*de rebus petitis ut* 5, 31, 2). ⓘⓘⓘ *contradicta* (*v. etiam l. 11*): IVL. VICT. rhet. 3, 14 p. 384, 16 scripti ... sententiam -amus (*fort.* scriptis *vel* scripto, *cf. Quint. inst. 7, 6, 5* contra scriptum ... occurritur). RVFIN. Adamant. 4, 12 p. 169, 21 quae *disceptatio* ab ipso ... fuerat -ta (*antea*: de ... quaestionibus, quas proposuerat; *gr.* τῷ ὅρῳ ... ἐκτεθέντι). 5, 17 p. 211, 10 contra ... ordinem ... -ta ... obiectio (*gr.* πρότασις). Orig. in Rom. 3, 11 p. 958[B] quod -atur, absolvere. AVG. c. acad. 3, 4, 9 p. 51, 25 quaestioni -tae (VIGIL. THAPS. c. Arian. 1, 12 p. 188[C] -tis a Photino q. e diverso venientium responsionibus occurratur. *al.*). **β** *duplici* (*cf. p. 2124, 12*): TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 626, 25 illum (*sc. deum*) ... constituens promerendum quem -at timendum *Paulus*. FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 25 p. 172[B] quod -at (-dat *var. l.*) iniquitatis merito severitas inferendum.

b *c.* de: TERT. nat. 1, 16, 20 de sacramentis nostrae religionis ... -atis (*i. sacramenta accusatis; v. Hartel, Patrist. Stud. III 31 sq.*).

c *absolute*: TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 24 retributionis et iudicii deus -at. -āns *fere i. q. accusator*: COD. Theod. 11, 39, 12 -anti ..., non suscipienti probationum necessitas inponenda est.

d *poetice c. inf.* (*i. minaciter studere sim.; cf. sub II*): CORIPP. Ioh. 5, 381 *Mazax* -at pellere turmas. 8, 399 *Mirmidonis* -at mittere telum.

B *notione laxiore q. e.* (*intente*) *porrigere, inferre, ostendere*: **1** *proprie et in imag.*: VAL. MAX. 6, 8, 7 interrogantibus ... militibus, ubinam esset Antius, manum rogo -ans ibi illum ... uri respondit *servus* (SEN. clem. 1, 25, 5 [*an potius ad l. 20?*] dis ... manus -antur [*N*, -duntur *cett.*: *cf.* PETRON. 122 v. 155 -ans cum voce manus ad sidera]. epist. 52, 13 philosopho manus auditor -at *laudans*). PETRON. 70, 6 -vimus oculos in proeliantes (*cf.* SOL. 40, 22 *chamaeleon* visum non circumlatis pupillis, sed obtutu rigidi orbis -at [opt- *G*]. SERM. RevBén. 57, 1947 p. 123, 35 aciem cordis sursum avidius -are). STAT. Theb. 12, 680 *Argia et Antigone* ensibus -ant iugulos (*argute dictum, cf. p. 2123, 23*). COMMENT. Lucan. 8, 160 ('exerit orbem') dimidium huic mundo orbem, dimidium antipodibus -bat *sol*. *subst.* -ta: CASSIOD. in psalm. 6, 8 oculus ... quasi ocior lux, quod cito -ta respiciat (intenta *cod. Germ.*).

2 *translate*: TERT. adv. Marc. 3, 18 p. 407, 24 (*cf.* PS. TERT. adv. Iud. 10 l. 78) *Moyses aereo serpente proposito* dominicae crucis vim (dominicam crucem *Ps. Tert.*) -bat, qua ... intuenti ... salus ... praedicabatur. 4, 28 p. 516, 19 ne quis existimet illum *Christum* dei ignoti ... revelationem et adagnitionem -are. *c. acc. dupl.* (*cf. p. 2123, 67*): PS. AVG. serm. ed. Mai 90, 2 spiritus sanctus ... terrorem adimit, dum dominum bonum ostendit: clementem enim demonstrat, dum mitem -at.

II *c. vi attendendi* (*cf. p. 2123, 76*): **A** -āns *c. dat. i. q. intentus, prospiciens*: PS. CYPR. laud. mart. 19 p. 42, 14 -ans suis opibus scrutator agricola. **B** *aliquid, fere i. q. appetere*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 132, 14 lector subtili studens animo ... latini sermonis vias -are (*antea*: scrutantium).

? **III** -tus *fere i. q. prolixus*: ITALA act. 12, 5 (Mutian. Chrysost. hom. 19, 1 p. 357/8) oratio ... -ta populo (*fort.* -ta [*vel* intenta] a p.) fiebat (*gr.* ἐκτενής, *cod. p* prolixa, *Chrysost. hom. V 950[C]* continua; *Vulg.* sine intermissione *sec. gr.* ἐκτενῶς, *aliae verss.* instantissime, incessanter).

partic. praes. **intentāns**, -antis *pro subst. p. 2123, 74, i. q.* 'intentus' *l. 15.*

p. p. p. **intentātus**, -a, -um *pro adi. ? l. 20, n. pl. pro subst. l. 6. p. 2123, 48. 55.*

deriv.: intentatio.

intentor, -ōris *m.* *ab* intendere. *i. qui intendit, sectator sim.*: CAES. AREL. serm. 164, 1 p. 636, 12 ille (*Lazarus*) dei -r, ille (*dives*) divitiarum. *Reichmann.*

1. intentus, -a, -um *v. s.* intendo.

2. intentus, -ūs *m.* *ab* intendere. *plur. nonnisi* CIC. GLOSS. προσοχή. contemplatio. *i. q. intentio*: **1** *rerum corporearum et sensuum*: CIC. Sest. 117 voces ... et palmarum -us (*de gestu mimantium*). APVL. apol. 15 *radii* -u aeris facti, ut Stoici rentur (*cf. Gell. 5, 16, 2* intentionem). IORD. Get. 178 compago ita solidum mentiebatur, ut vix ab -u (*i. acri attentione oculorum*) possit iunctura ... comprehendi (intento *var. l.*). ORIBAS. eup. 4, 13, 1 La conturbatio *oculorum* de fumo facta vel de cauma ... aut -us visui (*cf. gr.* ἀτενὲς ἐνιδόντων αὐγῇ). **2** *animi sive voluntatis*: EPIST. pontif. 210 Hil. coll. antiar. p. 166, 18 ab -u boni operis (*gen. rei curatae ut*: GREG. M. epist. 9, 70 p. 89, 28 aequitatis -u). FVLG. myth. 1, 21 mentis -um (intentionem *var. l.*). POMP. gramm. V 144, 9 aut -u loquentis aut per usurpationem (*gen. pers. ut*: GREG. M. epist. 9, 157 p. 159, 5 non ... impedientis -u, sed affectu benevolentiae). CASSIOD. inst. 2 praef. 4 (*codd. interpol., v. app. crit.*) -us nobis est ... velle conscribere. GREG. M. epist. 1, 45 p. 72, 6 -um ... huiuscemodi (*postea*: intentionem). 1, 81 p. 100, 1 ab -us sui pravitate. 9, 195 p. 183, 19 considerantes hac de re vestrae voluntatis -um (intentionem *var. l.*) ac magis iudicium. *W.*

intepedāvit fatigavit GLOSS. V 571, 7. *? ab* in *et* tepidus.

intepeo, (-uī *? l. 57, v. et l. 62*), -ēre. *ab* in *et* tepere (*nisi ex* intepui *ab* intepescere). *i. q. tepidum esse*: **1** *proprie*: PROP. 4, 1, 124 lacus aestivis -et (non tepet *Housman*) Vmber aquis (*codd.*, agris *Butler*). PERS. 6, 7 mihi nunc Ligus ora -et hibernatque meum mare. STAT. Theb. 2, 377 ambusta ... sontibus alte -et hydra vadis (SCHOL.: -uit ideo, quia ... vulneribus ignis est admotus; tepet ergo adhuc quasi flamma victrici). **2** *translate* (*sc. de fide relaxata*): CASSIOD. in psalm. 122 concl. p. 917[B] virum et in precum perseveratione mirabilem et nullis irrisionibus -entem.

***intepēsco**, -uī, -ere. *ab* in *et* tepescere. -pisc-: AMM. 14, 5, 5 (*m²*). 14, 7, 18. 31, 15, 3. *perf.* -ui *inde a* VERG., OV. *saepe; v. et l. 53.* *legitur c. notione calescendi inde a* VERG., OV., COLVM., *c. notione frigescendi inde a* SEN., SCRIB. LARG., PLIN. nat.; *non inveni utramque notionem ab uno eodemque scriptore adhibitam; attuli omnia exempla praeter* AMM. *p. 2125, 20.*

i. q. tepidum fieri, tepescere: **A** *e statu frigido, i. q. calescere* (*de rebus praeter l. 75*): VERG. Aen. 10, 570 Aeneas desaevit *in pugna* ..., ut semel -uit mucro. OV. epist. 10, 54 strata ... quae membris -uere tuis (*cf.* STAT. Theb. 2, 342 necdum ... toti -uere tori [SCHOL.: calefactus]). fast. 5, 216 radiis -uere comae. COLVM. 1, 1, 5 mitigato iam et -ente pristino frigore. 11, 2, 2 consumpta bruma iam -it annus. PELAGON. 85 -at contra focum potio (*Hippiatr. gr. II 73, 25* χλιάνας). PRVD. c. Symm. 1 praef. 25 *vipera* postquam -uit fomite fumeo. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 12 p. 1521 neque ... illico quod ingressu animae limus -uit, in appetitum malae voluntatis exarsit *Adam*. VEN. FORT. vita Hil. 12, 44 frigida membra revocato spiritu -unt. *in metaphora*: STAT. Theb. 5, 114 cui coniuge pectus -uit? (SCHOL. -uit ... mariti complexu).

B *e statu calido, i. q. frigescere* (*opponuntur* fervere, calere *et similia l. 83. p. 2125, 4. 5. 7. 18. 24*): **1** *proprie*: SEN. nat. 3, 24, 1 quare quaedam aquae ... ferveant in tantum, ut non possint esse usui, nisi ... mixtura frigidae -erunt (-ere *Z*) *eqs.* (CASSIOD. var.

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 39, 5 *a. calida* mitigata ... minaci ardore deposito, suavi temperatione mollescit, ... mox ... multo blandius -it, postremo ... tepore derelicto ... frigida ... efficitur). epist. 67, 1 ver ... iam inclinatum in aestatem, quo tempore calere debebat, -uit. 78, 23 ne quis -at cibus, ne quid palato ... parum ferveat. Scrib. Larg. 207 medicamentum (*sim. de remedio cocto*: Plin. nat. 26, 161 Veg. mulom. 2, 130, 4). Arnob. nat. 1, 2 sol (*opp.* exarsit). Ennod. epist. 8, 19, 1 p. 213, 10 illam desperationis et febrium -isse valitudinem (*cf.* 8, 24, 2 p. 216, 8 fervor ille aeterni frigoris procurator [*i. febris*] -uit). *in imagine*: Mar. Victorin. in Eph. 6, 16 p. 1291^{D} ignis, qui per linguam mittitur, persuadens maligna omnia mundana, extinguetur et -et. Cassian. conl. 10, 10, 9 extincta sentio libidinis incentiva et genitalem membris meis -isse fervorem (11, 13, 1 dilectionis. *cf.* 21, 9, 7 desiderii ... ardorem).

2 *translate* (*sc. de relaxanda vehementia, alacritate sim.*): **a** *de rebus*: Petron. 94, 5 paululum -ente saevitia. Symm. epist. 1, 35 paulisper sermonis mei circa te munus -uit. 5, 46 ubi dierum processu rumor -uit. Amm. 14, 5, 5 vitium, quod in aliis non numquam -it, in illo aetatis progressu effervescebat (30, 4, 9). 17, 4, 14 urgens effectus -uit. 17, 13, 17 ne alacritas -ret pugnatorum (*cf.* 31, 15, 3 ne intervallatis ardor -ret moris). *al.* Cassiod. in psalm. 136, 6 (7) quod diuturnum in hoc saeculo fuerit, -it. **b** *de hominibus*: Amm. 30, 5, 3 *Valentinianus* -uit (*i. a severitate destitit; postea*: remissior). Hier. in Zach. 2, 4 p. 1431^{C} *ut ignis* calefaciat, qui prius frigore charitatis -erant, et possint spiritu esse ferventes. Cassian. conl. 13, 11, 5 si nos -isse perspexerit *deus*. Epist. pontif. 592 Schwartz p. 72, 25 ne mundi prosperitatibus -at *ecclesia*. Greg. Tvr. vit. patr. 12, 3 monasterium ... per incuriam abbatis -erat.

cf. intepeo.

intephros *v.* intefros.

[intepidus, -a, -um *falsa var. l. pro* non tepida Ven. Fort. vita Radeg. 24, 59 *cod. T* (intrepida *E*).**]**

intepīsco *v. p. 2124, 62.* — *Centlivres.*

inter *praep. et adv. et praeverb. (q. v. sub singulis verbis).* [*sanscr.* antár *et av.* antarə *adv. praep. praeverb., osc. praep.* anter, *umbr. praeverb.* anter-; *indoeurop.* *enter *'in medio(-um) duorum' est derivatum a praep.* *en *'in medio complurium', lat.* in, *gr.* ἐν. *Leumann.*] *de orig.*: Prisc. gramm. III 43, 1 ab 'in' -r (43, 19. *al.*). *de scriptura*: intir Inscr. NSc. 1923 p. 38. *de prosodia, accentu sim. (cf. et p. 2146, 64): de priore syllaba breviata ap.* Plavt. *v. Ritschl, Opusc. V 377 sqq. et Lindsay, Proleg. ad Capt. p. 41. syllabam posteriorem acui debere docet* Diom. gramm. I 433, 11 (*cf. Skutsch, Plautin. u. Roman. 27, 2. 127. Sommer, Handb.*$^{2.3}$ *88*). *anaptyxeos q. v. vestigia valde incerta servantur ap.* Liv. 45, 12, 7 *V* initer. Pompon. dig. 50, 17, 7 F^{b} intere se; *cf. de Groot, Die Anaptyxe im Lat. 48. 84. 88.*
de vocis genere et rectione (cf. p. 2148, 13): de praeverb.: Don. Ter. Andr. 663, 3 est ... auctiva particula, ut 'interfectus, interemptus' (*cf.* Schol. Ter. Bemb. Haut. 448 ad au⟨g⟩mentum ostendendum ... dicitur 'interfectus'). *de praep.*: Char. gramm. p. 308, 11 B. (*ex Romano*) in, -r, intra. Ps. Asper gramm. suppl. 47, 5 (*interpol.?*) praepositio est casus tantum accusativi (58, 6). Not. Tir. 1, 36 -r. 4, 24^{c} -r angelos. 4, 85^{f} -r apostolos. 60, 79 -r partes. 67, 59^{a} -r cives peregrinus (*cf.* 67, 60). *de notione (cf. l. 46 sqq.)*: Don. Ter. Andr. 663, 4 '-r' ... pro 'per' (Serv. Aen. 2, 681 'manus -r': ... plerumque pro 'per' ponitur. 4, 663 '-r talia': per talia. 7, 30 'hunc -r': per hunc. 8, 107 '-r opacum ... nemus': ... per nemus ..., ut si dicas '-r cenam locutus sum', id est 'per cenam'. 8, 528. 9, 416. 9, 553. *cf.* Macr. somn. 2, 8, 6 [*ad Verg. georg. 1, 238 et 245*] familiariter ... 'per' pro '-r'). Char. gramm. p. 304, 22 B. '-r' ... 'penes' ...; hae praepositiones non numquam promiscue accipiuntur. Serv. auct. Aen. 12, 437 '-r praemia': '-r' veteres pro 'ad' ponebant (Arvs. gramm. VII 481, 28 '-r illud' pro 'ad illud' [*affert etiam* Verg. ecl. 2, 3 *v. p. 2129, 6*]). Prisc. gramm. III 43, 11 '-r' modo τὸ 'διά', modo τὸ 'ἐν' ... demonstrare. Isid. orig. 5, 26, 17 praepositionem '-r' pro 'e' ponebant (*affert Naev. trag. 52* interbibere). Gloss. μεταξύ. *legitur inde a* Liv. Andr., Plavto, Enn. *per totam Latinitatem.* [*francog. hisp. port.* entre, *sard.* inter, *val.* între; *cf. etiam it.* tra—e *et francog. vet.* entre—et *'tam—quam'. R.*] **[***confunditur in codd. c. praep. affinibus ut in c. acc. vel abl. (e. g.* Rhet. Her. 4, 19, 26 Caes. Gall. 7, 56, 5 civ. 3, 50, 1 Bell. Afr. 7, 6 Sall. hist. frg. 1, 7 Ov. met. 6, 31. *et saepe*), intra (*v. vol. VII 2, 34, 65 sqq.*), intus (*v. ibid. 102, 17 sqq.*), *praeterea e. g. c.* iter (Plavt. Cist. 679 Cic. leg. 1, 56 Verg. Aen. 8, 608. *al.*).**]**

CONSPECTVS MATERIAE

PARS PRIOR: *praepositio.*

caput primum: *ad designandam positionem utcumque interiorem*:

I *in determinatione mere locali*:
- A *quaeritur 'ubi?'*: 1 *respicitur ipse situs: p. 2126, 54.* 2 *respicitur collocatio, insertio sim.: p. 2128, 68.*
- B *quaeritur 'quo?': p. 2129, 6.*
- C *quaeritur 'unde?': p. 2129, 17.*

II *in determinatione temporali*:
- A *usu ambiguo: p. 2129, 22.*
- B *usu pleno*: 1 *indicatur, intra quod spatium aliquid fiat: p. 2129, 55.* 2 *indicatur quodlibet tempus actionum vel eventuum: p. 2129, 82* (-r id, haec *sim. p. 2131, 40*).

III *in adnumeratione, inclusione sim.*:
- A *c. verbis adnumerandi, pertinendi sim.: p. 2132, 40.*
- B *usu vario: p. 2132, 51* (-r quos, quae *sim. p. 2133, 15*).

IV *in elatione et usu inde derivato*:
- A *fere ad meram praestantiam designandam: p. 2133, 69* (-r paucos, pauca *sim. p. 2134, 24*).
- B *transit in usus speciales*: 1 *ad exprimendam partitionem: p. 2134, 46.* 2 *ad exprimendam comparationem: p. 2135, 78.*

caput secundum: *ad designandam positionem inter bina (trina etc.) mediam*:

I *in determinatione mere locali*:
- A *usu vario quaeritur 'ubi?'*: 1 -r *bina paria: p. 2136, 11.* 2 -r *bina varia iuncta: p. 2137, 31.* 3 -r *trina, quadrina: p. 2137, 59.*
- B *quaeritur 'qua?': p. 2137, 65.*
- C *stilistica potiora* (medius -r, interesse -r *sim.*): *p. 2137, 82.*

II *in determinatione temporali*:
- A *c. vocabulis quibuslibet: p. 2138, 33.*
- B *c. vocabulis temporis: p. 2138, 62.*

III *in determinatione relativa*:
- A *usu libero*: 1 *generalia: p. 2138, 83.* 2 *specialia: p. 2140, 4.*
- B *formulae pronominales reciprocae*: 1 -r se: *p. 2140, 39* (*minus legitima p. 2143, 1*). 2 -r nos: *p. 2143, 53.* 3 -r vos: *p. 2144, 4.* 4 -r ipsos: *p. 2144, 16.* 5 -r eos: *p. 2144, 35.*
- C *per repetitionem vocis: p. 2144, 37.*

IV *in determinatione numerali: p. 2144, 43.*

V *de statu sim. utcumque medio: p. 2144, 48.*

caput tertium: *contaminata et recentiora*:

I *ponuntur intervalla pro terminis intervallorum:*
- A *ad determinandum ipsum locum: p. 2144, 84.*
- B *ad determinanda intervalla*: 1 *localia: p. 2145, 20.* 2 *temporalia: p. 2145, 25* (diem -r diem *'alternis diebus' sim.*, -r tempus *'interdum'*, -r diem *p. 2145, 44*).

II *vi copulativa: p. 2145, 61.*

III *varia* (-r omnia *pro 'omnia'*, -r *pro 'de'*, die -r diem *i. q. 'cotidie'*): *p. 2145, 71.*

caput quartum: *syntactica et stilistica*:

I *specialia de rectione (abl., inf.): p. 2146, 1.*

II *de compositione: p. 2146, 58.*

III *de collocatione: p. 2146, 63.*

PARS POSTERIOR: *adverbium:* *p. 2148, 5.*

PARS PRIOR: *praepositio* (*c. acc. praeter p. 2146, 1*).

caput primum: *ad designandam* **positionem utcumque interiorem** *sc. aut in congerie aut intra spatium quodlibet factam, differentia c. praepositionibus q. s.* in, *intra plerumque vix conspicua.*

I *in determinatione* **mere locali:** A *quaeritur 'ubi?'*: 1 *respicitur ipse situs*: **a** *c. vocabulis rerum*: α *circumiacentium, circumstantium sim. (de congerie multiplici vel indigesta)*:
① *plur.*: Ⓐ *generatim (specimina vetustiora)*: Plavt. Most. 2 mi -r patinas exhibes argutias. Pacvv. trag. 413 flamma -r nubes coruscat (Ov. met. 15, 783. *al. cf.* Verg. georg. 1, 445 nubila [4, 177. *al.*]). Acc. trag. 178 in ... montibus pecua atque -r colles (*cf.* Lvcr. 4, 575 montis. Liv. 5, 48, 2 tumulos). 249 in Parnaso -r pinos ... in circulis (*cf.* Cic. leg. 1, 15 -r ... pōpulos ... inambulantes. Lvcr. 5, 939 quercus [Hor. carm. 3, 23, 10 q. -r et ilices]. Verg. ecl. 1, 14. 5, 3). 435 -r traiectus nemorum, in salti faucibus. Trag. inc. 121 prolem -r aras ... immolet (Liv. 1, 32, 3 sacella et a.). Cic. S. Rosc. 12 ut ... hic in foro ..., -r ipsa subsellia caedes futurae sint (Phil. 2, 19. *al. cf.* Hor. sat. 1, 10, 91 cathedras). Verr. II 1, 85 quod *nomen* non modo -r sociorum iura, sed etiam -r hostium tela incolume versetur (Phil. 14, 36. *al. cf.* Cic. top. 5 arma. Ov. met. 7, 344 -r tot medius gladios). Balb. 40 -r signa atque in acie (Hor. epod. 9, 15. *al.*). rep. 6, 16 -r flammas. Catvll. 68, 97 non -r nota sepulcra ... compositum (Liv. 1, 26, 11. *al. cf.* Prop. 3, 7, 10 rogos). Lvcr. 6, 894 dulcis -r salsas intervomit *aequor* undas (*cf.* Verg. Aen. 1, 107 fluctus. Prop. 3, 5, 42 aquas). Caes. civ. 3, 6, 3 saxa -r et alia loca periculosa (Bell. Alex. 53, 3. *al. cf.* Liv. 38, 26, 3 rupes). Sall. Iug. 89, 4 erat -r ingentes solitudines oppidum. Verg. Aen. 2, 782 arva. 3, 646 in silvis -r deserta ferarum lustra domosque (11, 570 in dumis -rque l.). 4, 70 nemora (*cf.* Hor. epist. 2, 2, 45 silvas [*v. l. 84*]). 8, 32 populeas -r ... frondes (10, 190. *al.*). 8, 608 nimbos (Ov. met. 15, 788). Aetna 78 -r cineres *Ditis* (Eleg. in Maecen. 2, 24 c. -rque favillas. Ov. fast. 6, 631). Lydia 13 flores. Hor. epod. 15, 2 fulgebat Luna ... -r minora sidera (Ov. met. 2, 508). Prop. 4, 6, 83 harenas. Ov. met. 4, 455 -r caliginis umbras (trist. 3, 3, 63). 8, 9 canos. trist. 3, 7, 4 libros. Liv. 5, 43, 1 ruinas. *et passim.* *c. neutr. pl. adi.*: Verg. georg. 1, 153 -r ... nitentia culta *dominatur lolium.* 3, 459 -r ima ... pedis. Aen. 7, 404 -r silvas, -r deserta ferarum ([*cf. l. 75*].

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Sen. dial. 9, 2, 13. *al.*). Liv. 22, 39, 13 in aliena, in hostili ... terra, -r omnia inimica infestaque. Sen. Phaedr. 951 -r profunda Tartari. nat. 5, 14, 3 -r obscura *subterranea*. *al.* Ⓑ *ad indicandum locum in libris*: Sen. nat. 2, 1, 3 -r caelestia (*i. in cap. de caelestibus*) de terra dicendum erit. Plin. nat. 12, 45 de *nardo* ... dicemus -r flores. *saepe.* Qvint. inst. 8, 3, 82. Apic. 4, 3, 7 invenies -r lepores, quemadmodum facies. Ⓒ *in serm. iuris sim.* -r acta (gesta) *pro 'in actis (gestis)' sim.*: Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 65, 18 -r gesta ... confessus est ([*gr. I 1, 7 p. 77, 24* ἐπὶ ὑπομνημάτων]. Cod. Iust. 9, 27, 6 pr. [*a. 439*] iurati -r g. depromant *eqs. al.*). Cod. Iust. 2, 58, 2, 3 si ... -r acta iuramentum praestiterit (6, 23, 27, 2 manifestaverit. 7, 6, 1, 2 fuerit testificatus. *al.*).

Ⓘⓘ *sing.* (*cf. p. 2128, 55; iuxta pl.*: Liv. 10, 16, 6 -r ferrum et arma. Vitr. 6, 1, 10. Plin. nat. 18, 226 -r ... vepres humumque): Enn. frg. var. 31 lolium crescere -r triticum (*cf.* Alc. Avit. epist. 26 -r lolium). Cic. Mil. 2 -r tantam vim armorum (*cf.* Apvl. met. 6, 2, 6 spicarum congeriem. Amm. 23, 6, 15 bacarum abundantiam). Lvcr. 1, 890 in⟨ter⟩ (*suppl. Lachmann*) terram latitare *herbarum genera*. 3, 236 aëris -r eum *calorem* primordia multa moveri. Sall. Iug. 92, 5 planitiem. Verg. Aen. 3, 228 odorem. 6, 658 nemus (*cf.* Apvl. met. 6, 3, 3 lucum). 8, 528 arma -r nubem caeli ... rutilare (*inde* Sil. 1, 477 -r solem). Ov. Pont. 1, 7, 9 glaciem. Liv. 9, 17, 16 -r purpuram atque aurum (*cf.* Petron. 22, 3 argentum [*al.*]). Val. Max. 3, 8, 7 (*in imag.*) fulgorem. Colvm. 5, 6, 2 frondem. 12, 47, 3 cibum. Qvint. inst. 8, 5, 29 fumum. Tac. ann. 1, 60, 3 caedem et praedam. *e coni.* Trag. inc. 191 situm -r oris (*Lachmann*, situ nitoris *sim. trad.*) barba paedore horrida atque intonsa. *dub.* Ravenn. p. 11, 18 -r (*var. l.* infra) Oceanum (*cf. Schnetz ad l.*).

β circumcludentium, intus excipientium sim. (*exempla significantiora; falso vel dub. trad.* Cato agr. 21, 2 [*v. Hörle 195*]. Verg. Aen. 11, 882 -r [*P et Macr.*, intra *MR*] tuta domorum): Ⓘ *plur.*: Qvadrig. hist. 52 (*contextu incerto*) -r venas saxi (Vitr. 8, 3, 1 *aquarum*). Lvcr. 6, 581 speluncas -r magnas fremit *ventus* (*cf.* Verg. ecl. 10, 52 in silvis -r spelaea ferarum [*v. p. 2126, 75. 84*]). Sall. Iug. 70, 4 -r hiberna (*cf.* Prvd. c. Symm. 2, 8 -r castra ... genitos). Hor. epist. 2, 2, 114 -r (intra *edd. vet.*) penetralia Vestae (*cf.* Sen. contr. 1, 6, 3 moenia. Qvint. decl. 255 p. 46, 17 versantur -r domos nostras, -r templa, -r muros, in mediis rei publicae visceribus). Liv. 1, 18, 9 (*precatio*) -r eos fines, quos feci. Vitr. 1, 6, 13 -r angulos octagoni gnomon ponatur (*vim distributivam '-r singulos angulos' subesse suspicatur Wistrand, Eranos 40, 1942, 148 sq. ut etiam* 6, 8, 2 -r lumina ... postes si supponentur *eqs.*). 5, 12, 3 -r ea (*sc. -r arcas in aquam demissas*) ... inferior pars ... exaequanda (*cf.* 5, 12, 5). Cels. 2, 7, 31 -r ipsa viscera (Sen. dial. 10, 18, 6. *al. cf.* Cypr. Gall. exod. 36 corda. Prvd. psych. 10 praecordia. Hil. Macc. 222 pectora [*Victorin.* intra]). 3, 12, 5 -r ipsa vestimenta. Sen. Herc. f. 148 nidos. dial. 9, 9, 7 balnearia et thermas. epist. 51, 4 popinas. Plin. nat. 5, 98 claustra. 8, 106 pastorum stabula. *al.* Ⓘⓘ *sing.*: Vitr. 5, 12, 6 qui ... locus erit -r murum, ruderatione ... compleatur. Schol. Verg. Bern. georg. 2, 49 universa -r (intra *Hagen*, in *Müller*) se continet *terra* semina. *technice* -r cutem, corticem *sim. pro 'subter c.'* (*cf.* intra c. *vol. VII 2, 35, 45 et* -r ungues Cels. 5, 26, 31[C] = 7, 33, 1, *nisi ad p. 2136, 8 sqq. referas* [*cf.* -r corticem lignumque *sim. p. 2137, 45. 55*]; *dub. interpr.* Pavl. Fest. p. 110 -r cutem flagitatos dicebant antiqui *mares*, qui stuprum passi essent): Cels. 2, 1, 8 aqua -r cutem (*de morbo hydropis ut* 2, 7, 4. *al.* Soran. p. 93, 6 [*var. ll.* in, intra]). Pallad. 4, 10, 31 inserere -r corticem (5, 2, 1). Oribas. syn. 9, 2, 2 La cortices, quae sunt -r testam coopertunae glandis (*gr.* ὑπό).

b *c. vocabulis animantium*: *α plur.*: Ⓘ *specimina vetustiora ad usum illustrandum*: Ⓐ *pertinet ad verba, locutiones verbales sim.*: Plavt. Men. 797 -r ancillas sedere (Cic. Att. 1, 16, 3. *al.*). Poen. 265 -r istas versarier prosedas (Cic. Cluent. 73. rep. 2, 29 neque hoc -r eos ... ulla est umquam in dubitatione versatum. *al.*). Rud. 7 -r mortales ambulat. Cato orig. 83 -r mortuos defetigatum vulneribus ... cognovere (*cf.* Ter. Andr. 117 -r mulieres ... unam aspicio adulescentulam. Verg. Aen. 9, 549 ubi se ... media -r milia vidit). Caecil. com. 147 -r vivos vivo mortuus (Cic. Planc. 75 cum his et -r hos. *et saepius*). 151 -r ... cognatas sermonem serit. Qvadrig. hist. 9 -r nos diurnare. Cic. Quinct. 80 -r illos florebas. S. Rosc. 150 -r feras ... aetatem degere. Vatin. 32 numquam puer ... -r cocos fueras? Phil. 2, 58 -r quos *lictores* ... lectica mima portabatur (*cf.* Att. 10, 16, 5). Brut. 233 ut esset insano -r disertos locus (Prop. 2, 28, 29 Ov. Pont. 3, 1, 55. *cf.* Priap. 36, 10 si quis -r hos l. mihi restat. Ov. trist. 1, 6, 33 locum sanctas heroidas -r haberes). *et passim.* *in enuntiatis passivis ita, ut simul auctor subaudiatur* ('-r eos' *fere i. q.* '*ab eis*'; *cf. p. 2140, 4*): Cic. Manil. 42 fidem *Pompei* ... quantam -r socios existimari putatis ...? de orat. 1, 45 ista -r Graecos dici et disceptari solere. Bell. Hisp. 14, 2 -r turmas adversariorum protriti (*p. p. p. ut*: Prop. 3, 11, 30 famulos -r femina trita suos. Liv. 1, 4, 7 Tac. ann. 2, 85, 2. CIL XIII 7748 puer am⟨a⟩tus -r parentes). Sen. Phoen. 454 nefas -r scientes geritur (Plin. nat. 18, 205). Plin. nat. 31, 31 quaeritur -r medicos. *al.* Ⓑ *locutione plus minus praecisa pertinet artius ad nomina*: *subst.*: Acc. trag. 415 exul -r hostes. Cic. Verr. II 2, 112 omnes ... honores -r suos (Lvcr. 5, 1280). 2, 192 vir -r mulieres, impura -r viros muliercula. Cluent. 196 nobilitatem ... -r suos (Vitr. 9 praef. 2). Att. 15, 5, 3 qui ... noster itus reditus, vultus incessus -r istos? (*iuxta subst. actionis ut*: Sen. epist. 91, 18 -r homines mora. Qvint. inst. 1, 2, 4 -r servos ... conversatio. *al.*). fam. 13, 31, 2 splendore atque -r suos gratia (Caes. Gall. 5, 4, 4. Liv. 6, 30, 9 maiestasque). Caes. Gall. 2, 15, 1 magna -r Belgas auctoritate (5, 4, 3 Nep. Con. 5, 2 Liv. 1, 50, 1. *al.*). *et saepius.* *adi.*: Cic. Cluent. 11 adulescenti ... -r suos et honesto et nobili (Flacc. 52 apud nos noti, -r suos nobiles. *al.*). Flacc. 8 homo non modo nobis, sed ne -r suos quidem notus. rep. 5, 8 operis maximi -r homines (Ov. met. 6, 31 fama ... -r mortales ... m.). Liv. 5, 1, 74 rei novae -r rudes ... homines (*cf.* Tac. hist. 4, 83, 2 vetere -r accolas fama). 6, 34, 5 potentis ... -r sui corporis homines (*cf.* Tac. hist. 1, 59, 1 praepotens). *et saepius.* Ⓒ *in formulis*: ut: Liv. 4, 55, 3 viri generosi ..., ut -r plebeios. 10, 24, 4 ut -r militares viros. 21, 34, 1 ad frequentem cultoribus ..., ut -r montanos, populum. 21, 34, 4 nequaquam, ut -r pacatos, composito agmine (27, 28, 12. 35, 4, 3). 32, 33, 9 vir, ut -r Aetolos, facundus. Cvrt. 3, 2, 6 Tac. Agr. 11, 1 Germ. 30, 2. Plin. epist. 6, 33, 1 orationem ..., ut -r meas, pulchram (6, 33, 11). *alia*: Tac. Agr. 9, 2 Agricola ..., quamvis -r togatos, facile ... agebat. Rvfin. hist. 1, 13, 2 morbo ... inremediabili, quantum -r homines, tenebatur (*gr.* ὅσον ἐπὶ ἀνθρωπείᾳ δυνάμει).

Ⓘⓘ *iuncturae*: Ⓐ *sollemniores*: -r homines: Plavt. Curc. 499. Men. 31 aberravit (*cf.* 1113 deerrare). Cic. de orat. 3, 53 deum ... -r h. Tusc. 1, 32 cum -r h. esset (*i. 'viveret' ut*: Sen. dial. 5, 43, 5. *al.*). Petron. 39, 4 hominem -r h. (57, 5. 74, 13). *al.* -r vivos (*aliter infra l. 48*): Plavt. Men. 240 Caecil. com. 147 Lvcr. 4, 38. *al.* -r nos: Plavt. Poen. 440 dicam ... quod hic -r n. liceat. Qvadrig. hist. 9. Cic. Scaur. 50 (*de mortuo*) non es -r n. Sen. benef. 7, 19, 6 ferae -r n. eductae. Mart. epigr. 18, 6 (*opp.* silvis ... in altis). *al.* -r deos: Plavt. Rud. 6 (*opp.* -r mortales). Cic. ac. 2, 120. *al.* -r cives: Enn. scaen. 395. Liv. 2, 23, 2 (*opp.* -r hostis). *al.* -r barbaros: Cic. Verr. II 5, 147 in ultimis terris ... -r b. Sen. contr. 1, 2, 1. 7, 11 (16), 18 poenas dare. *al.* -r suos: Cic. S. Rosc. 16 (*v. Landgraf*[2] *44*). *al.* Caes. Gall. 6, 23, 5. *et saepe.* -r medios: Verg. Aen. 7, 397. 10, 132 Val. Fl. 8, 257 Sil. 6, 318. 8, 551. *al.* -r primos: Verg. Aen. 7, 783. *al.* Liv. 7, 40, 14. *et passim.* -r amicos: Hor. carm. 3, 5, 47 epist. 1, 5, 24 Val. Max. 7, 8, 4. *al.* *in serm. iuris*: Sen. dial. 7, 24, 3 iustae libertatis an -r a. datae. Plin. epist. 7, 16, 4 manumisisti (*al.*). -r umbras (*i. mortuos*): Ov. met. 10, 49 Octavia 139. 598. -r mortales (*cf. l. 29*): Liv. 6, 35, 6. *al.* Sen. dial. 12 (11), 12, 5. -r paucos: Liv. 22, 12, 12 (*opp.* in vulgus). 22, 53, 4. 35, 35, 13 Tac. hist. 2, 69, 2. *cf.* -r paucissimos: Sen. dial. 6, 26, 5. *al.* -r liberos: Sen. epist. 95, 71 an liber ... an -r l. Tac. hist. 4, 64, 1 liberi -r l. Plin. epist. 8, 24, 9. -r multos: Qvint. inst. 1, 2, 19 Tac. hist. 2, 52, 2. Cypr. epist. 58, 4 p. 660, 2 (*syn.* publice). *al.* -r praesentes (absentes): Gaivs dig. 43, 26, 9. *saepe ap. iurisconsultos.* Ⓑ *speciales*: *pro nomine loci*: Cic. Catil. 1, 8 -r falcarios (Sull. 52). Varro ling. 5, 154 -r figulos. Liv. 35, 41, 10 -r lignarios. Fast. Ost. (CIL XIV 245) 4, 3 -r vitores (*cf. Flinck, Eranos 24, 1926, 87 sq.*). -r vivos *de subi. i. q. vivens* (*opp.* moriens): S. C. Ostor. (dig. 38, 4, 1 pr.) -r v. vel testamento. Novell. Theod. 22, 2, 12 postrema voluntate vel -r v. Cod. Iust. 1, 17, 2, 7[a] *opp.* mortis causa (3, 28, 36, 1). *al.* *quaestio sim.* -r sicarios *pro 'qu. sicae' sim.*: Cic. inv. 2, 60 de quo *maleficio* -r s. quaeritur. S. Rosc. 11 iudicium. 90 -r s. et de veneficiis accusabant. Cluent. 21 damnatus est. fin. 2, 54 quaestionem. *al.*

β sing.: Ⓘ *collect.* (*cf. p. 2127, 13*): Lvcil. 909 quantum est -r humanum genus rerum (Liv. 6, 34, 5 -r id g. 38, 17, 3 hominum). Caes. Gall. 1, 52, 7 -r (*var. l.* intra) aciem versabantur. 7, 38, 5 -r multitudinem ... occultasse. Liv. 3, 45, 5 -r turbam (5, 40, 9. Vell. 2, 80, 4 latens. Val. Max. 1, 7 ext. 6 moenia -r ... t. intrantem *Dionysium*. *cf.* Apvl. met. 8, 1, 2 -r conservorum frequentiam ... annuntiavit). 6, 25, 9 -r vulgus ... euntium. 8, 10, 10 *corpus* inventum -r ... hostium stragem (10, 38, 11 iacentes). Frontin. (?) strat. 4, 7, 29 -r ... equitatum procliari. Svet. Nero 22, 2 -r ... plebem. Gell. 1, 11, 3 -r exercitum. Vvlg. iud. 1, 33 habitavit -r Chananeum habitatorem. Ⓘⓘ *non collect.*: Grill. rhet. p. 68, 14 absoluta *filia* -r se habet iuris ... quaestionem (*postea*: in se continet. *cf. p. 2127, 48*). Lvcif. Athan. 1, 7 p. 76, 25 -r te esse auctoritatem.

2 *respicitur collocatio, insertio sim.*: **a** *pertinet ad verba*: Plavt. Stich. 494 haud aequomst te -r oratores accipi (Liv. 32, 15, 1. *al. cf.* Cic. off. 3, 121 recipiendi [Caes. Gall. 6, 67, 3. *al.*]. Liv. 22, 42, 11 excepti). Cic. Verr. II 5, 137 -r ... mulieres ... filium ... conlocavisti (Sen. dial. 5, 3, 6. *al. cf.* Ov. Pont. 4, 9, 129 locatus [Liv. 23, 29, 3. *al.*]). Phil. 12, 18 -r has personas me interiectum (Caes. Gall. 7, 80, 3. *al. cf.* 1, 26, 3 subiciebant. civ. 3, 50, 1 coiciebant [*al.*]. Sen. dial. 7, 25, 1 abiče). Varro frg. Serv. auct. Aen. 12, 139 Iuturna -r ... deos ... ponitur (Hor. carm. 4, 3, 14. *al. cf.* Cvrt. 8, 14, 13 dispositae [Pallad. 4, 9, 11]. Apvl. met. 4, 8, 3 sese reponunt). Lvcr. 2, 805 miscere (Ov. trist. 5, 7, 11 Liv. 28, 36, 8). Lex Iul. de adult. (dig. 48, 5, 16, 1) -r reos referat (Hor. epist. 2, 1, 36 sq. *al.*). Ciris 485 committere (*cf.* Liv. 2, 39, 5 missis [Vvlg. Ier. 25, 16. *al.*]. Petron. 127, 3 admittere [Mart. 3, 93, 15]. Pallad. 4, 9, 9 inmittamus). Ov. epist. 2, 67 statuaris (*cf.* Liv. 10, 40, 12 constituerunt [Sen. contr. 1, 4, 5. *al.*]). Liv. 2, 16, 5 lectus (Spart. Did. 1, 4. *al. cf.* Plin. epist. 1, 14, 5 adlectus [*al.*]. Cypr. unit. eccl. 22 elegit). *et saepius.* **b** *pertinet ad*

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

subst.: AVG. civ. 3, 15 p. 116, 30 D. illam -r deos Romuli receptionem.

3 *fere pro 'ante' (ad 1 et 2)*: SEN. dial. 6, 22, 2 -r luxuriosae urbis oculos (VVLG. exod. 13, 16 [*var. l.* ante]. deut. 11, 18 -r vestros o. collocate). CVRT. 8, 10, 18 -r ora hostium.

B *quaeritur 'quo?' (exempla huc transeuntia v. p. 2128, 68)*: CAES. Gall. 4, 33, 1 se -r equitum turmas insinuaverunt. VERG. ecl. 2, 3 -r ... fagos adsidue veniebat (Aen. 10, 710 -r retia. PETRON. 62, 4 -r monimenta. *cf.* OV. rem. 611 cupidos -r devenit amantes). Aen. 5, 618 -r medias *Troades* sese ... conicit (*cf.* TAC. Germ. 24, 1 -r gladios se ... iaciunt). OV. met. 8, 379 nisi saetiger -r opacas ... isset ... silvas (*cf.* SEN. dial. 6, 12, 6 abeat [CE 1446, 3]. VVLG. Ioh. 21, 23 exivit ... sermo ... -r [*var. l.* in] fratres [*gr.* εἰς]). LIV. 1, 13, 1 se -r tela volantia inferre. 8, 9, 14 procurrebant -r antepilanos. 25, 39, 5 incidunt. QVINT. decl. 298 p. 178, 27 accessit. PEREGR. Aeth. 6, 3 -r montes intraveramus. DRAC. laud. dei 3, 413 -r Tartareas ... descendere tenebras.

C *quaeritur 'unde?' (magis ad IV pertinere videtur* VERG. ecl. 1, 24sq. haec *urbs* ... alias -r caput extulit urbes, quantum lenta solent -r viburna cupressi): MANIL. 5, 524 glebas -r deprendere gazam. VAL. MAX. 3, 2, 23 -r undas ... enasti (DRAC. laud. dei 2, 391). 8, 1 absol. 12 -r ... fluctus emersit (EPIST. Alex. l. 119 H. MART. CAP. 6, 643). QVINT. decl. 259 p. 57, 11 evadere. PALLAD. 2, 14, 2 evellenda.

II *in determinatione* **temporali**: **A** *usu ambiguo, sc. colore locali adhuc perspicuo*: **1** *c. vocabulis rerum corporearum*: **a** *exempla varia selecta*: PLAVT. Pseud. 947 lepido victu, vino, unguentis et -r pocula pulpamentis (VERG. georg. 2, 383 -r p. laeti. PROP. 3, 10, 21 -r p. currat *nox. cf. l. 31 et* CIC. fam. 7, 22 -r scyphos). POMPON. Atell. 47 -r cenam (CIC. Phil. 2, 63. *et saepe*). CIC. Mil. 11 silent ... leges -r arma (leg. 3, 19 -r a. civium et ... obsessis urbis locis procreatum. *al. cf. p. 2126, 68*). SALL. Iug. 66, 3 eos ... -r epulas obtruncavit (HOR. epod. 2, 61. LIV. 9, 18, 4 -r vinum et e. 39, 43, 4 -r pocula atque e.). VERG. Aen. 1, 686 -r mensas (*al.*). PROP. 3, 24, 21 -r convivia (OV. am. 3, 11, 23. *al.*). SEN. epist. 95, 71 constantiam ... -r publicas ruinas (*al.* CYPR. Demetr. 20 p. 365, 3). TAC. ann. 13, 35, 3 -r excubias. *et saepius.* **b** *in locut.* -r vias *et* -r viam (*gen. sg. pro acc. accipit* NON. p. 496, 29 [*affert* PLAVT. Aul. 379 *v. l. 40*], *quem sequuntur recentiorum quidam etiam locut.* '-r pugnas' [*v. p. 2130, 1*] *similiter explicantes* [*cf. e. g. Stolz-Leumann*[5] *269*]; *at v. etiam Löfstedt, Synt. I*[2] *59. sunt qui inter adv. ponere scripturamque continuam* intervias *adhibere malint*): **α** *plur.*: PLAVT. Aul. 379 egomet mecum cogitare -r v. occepi (*fere eadem recurrunt* TER. Eun. 629). Poen. 1162 (*secl. Brachmann*) quid si eamus illis obviam?:: at ne -r v. (interviis *A*) praeterbitamus metuo. TVRPIL. com. 196 -r v. epistula excidit mihi. TERT. bapt. 4 p. 204, 12 adv. Marc. 4, 24 p. 500, 18. CIL VIII 2728, 11 profectus sum et -r v. latrones sum passus. *liberius*: AMM. 16, 5, 16 -r has ... regendi moderandique v. **β** *sing.*: GELL. 19, 7, 12 his nos -r v. verborum ... adnotatiunculis oblectabamus.

2 *c. vocabulis rerum incorporearum (cf. p. 2130, 1sqq.)*: CIC. S. Rosc. 118 latere -r ... flagitia. Catil. 4, 21 erit ... -r horum laudes aliquid loci nostrae gloriae (*cf.* fin. 2, 77 -r ista ... verba ... non habet ullum voluptas locum). SALL. Iug. 63, 3 -r artes bonas ... adolevit (*cf.* IVST. 6, 8, 9 homini -r litteras nato). OV. trist. 5, 7, 9 -r (*var. l.* intra) quos habitem mores ...? SEN. dial. 5, 27, 3 vita -r errores volutabitur. *et saepius.*

B *usu pleno*: **1** *indicatur, intra quod spatium aliquid fiat*: **a** *generatim*: **α** *plur.*: PLAVT. Truc. 510 -r (intra *Buecheler al.*) tot dies ... iam aliquid actum oportuit (GELL. 20, 1, 47 dies sexaginta; -r eos d. trinis nundinis continuis ad praetorem ... producebantur. CONC.[S] II 3, 2 p. 16, 23 differatur ... usque ad quinque dies, ut -r hos *eqs.* [*gr. II 1, 2 p. 83, 9* ἐν τῷ μεταξύ]. GREG. TVR. glor. conf. 75 p. 793, 22 [*at v. Bonnet 588, 4*]). TITIN. com. 24 -r decem annos nequisti unam togam detexere (CIC. Quinct. 46 -r tot a. [Manil. 68 LIV. 1, 10, 7]. Verr. I 37 quae -r decem a., posteaquam ..., ... facta sunt. CAES. Gall. 1, 36, 7 -r a. XIV tectum non subissent). LIV. 39, 1, 2 -r (*codd. rec.* per) magnorum intervalla bellorum. PS. QVINT. decl. 8, 13 -r ... transcurrentis horae momenta (AMM. 18, 7, 7 periculorum). **β** *sing.*: PLAVT. Stich. 214 -r (intra *Dousa*) continuom triennium. CATO agr. 57 summa vini in homines singulos -r (intra *Iucundus*) annum Q. VII. LVCIL. 636 nihil gustat -r nundinum (VARRO Men. 186 quotiens priscus homo ... -r n. barbam radebat?). LIV. 2, 5, 8 -r omne tempus (*cf. p. 2145, 55. falso trad. ut vid.* AVG. serm. coll. Morin 1930 p. 536, 1 [ita *Morin*]). GELL. 13, 7, 1 leaenas -r omnem vitam semel parere (*ex Herod. 3, 108, 4* ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ).

b *pressius c. respectu finis spatii (cf. p. 2145, 26)*: RVFIN. hist. mon. 10 p. 428[B] ut -r horam unam totius itineris, quod acturi per triduum erant, conficerent spatium. AVG. coll. c. Don. 1, 8 p. 42, 27 -r (intra *Migne*) quattuor menses agi causam praeceperat imperator. THEOD. PRISC. eup. faen. 72 -r (intra *Gelenius al.*) tertium diem flebotomandi sunt (APPEND. Visig. 2, 14 si -r viginti et septem dies ad iudicium ... venire contempserit). LEX Sal. Merov. capit. 4, 113 -r X noctes mittat *dominus* servum ad sortem.

2 *indicatur quodlibet tempus actionum vel eventuum*: **a** *usu libero*: **α** *c. vocabulis variis vel tempus definientibus vel accidentia illustrantibus*: Ⓘ *c. subst. solis (adi. pro subst. p. 2130, 19)*:

Ⓐ *in universum*: ① *plur.*: ENN. ann. 251 -r pugnas (*cf.* SALL. hist. frg. 1, 7 certamina [OV. ars 1, 629. *al.*]. SALL. [?] rep. 2, 2, 2 proelia *eqs.* [VERG. Aen. 11, 541 media. *al.*]. VERG. Aen. 11, 648 medias -r caedes [SEN. Tro. 319. *al.*]. *sim. saepe*). ACC. trag. 480 -r tonitra et turbines (CIC. Phil. 5, 15 -r fulmina et t.). DOM. AF. or. frg. Quint. inst. 9, 3, 79 -r pericula (HOR. sat. 1, 2, 40. *al.*). CIC. orat. 127 -r media argumenta (*cf.* VERG. Aen. 12, 318 has -r voces, media -r talia verba [HOR. carm. 4, 1, 36 SEN. epist. 117, 23. *al.*]. HOR. epist. 2, 1, 185 media -r carmina. *sim. saepe*). SALL. Iug. 47, 3 -r haec negotia. or. Macri 27 -r potentium inimicitias. SALL. (?) rep. 1, 1, 8 -r ... difficultates. VERG. georg. 4, 521 -r sacra deum nocturnique orgia Bacchi (CALP. ecl. 1, 68 [*v. app. crit.*]. TAC. ann. 4, 70, 3. *al.*). Aen. 6, 183 opera -r talia. 6, 513 -r gaudia noctem egerimus (CALP. ecl. 1, 90. *al.*). *al.* HOR. epist. 2, 2, 66 -r tot curas totque labores (LIV. 27, 8, 1. *al.*). 2, 2, 79 -r strepitus. PROP. 4, 7, 96 -r complexus excidit ... meos (VAL. MAX. 7, 1, 1 oscula c. que). OV. trist. 1, 11, 7 -r fera murmura ponti. LIV. 1, 26, 10 -r verbera et cruciatus (22, 57, 3. *al.*). 5, 49, 7 -r ... iocos (SEN. contr. 1, 2, 10. *al.*). 30, 10, 20 -r adsiduas ... lacrimas (SEN. contr. 2, 2, 3. *al.*). *et passim.* *neutr. pl. adi.* (*adamatur a* SEN. *philos.*, TAC.): HOR. epist. 1, 15, 43 -r vilia fortis. LIV. 23, 2, 1 -r corrupta omnia. 32, 34, 4 -r seria (*al.*). SEN. suas. 1, 3 -r secunda (TAC. hist. 2, 59, 3. *al. cf.* SEN. epist. 41, 4 adversa [TAC. hist. 2, 23, 5. *al.*]). SEN. dial. 7, 16, 3 -r humana (epist. 115, 4. *cf.* 71, 16 divina). 7, 25, 3 -r miserrima miserum. *al.* SIL. 6, 382 -r tristia. 12, 536 -r tanta. TAC. Germ. 14, 2 -r ancipitia (hist. 3, 40, 2. *al. cf.* 3, 73, 1 dubia [*al.*]). *et saepe.* ② *sing.* (*iuxta plur.*: SALL. Iug. 30, 3 -r dubitationem et moras senatus. VERG. Aen. 9, 202 CELS. 3, 7, 1[C]): PLAVT. Cist. 505 -r novam rem verbum usurpabo vetus. Poen. 1398 quid lenonem vis -r negotium? CIC. Verr. II 5, 162 -r dolorem crepitumque plagarum. LVCR. 4, 1084 -r amorem. 6, 524 tempestate⟨m⟩ -r opacam. VERG. Aen. 5, 152 turbam -r fremitumque (SEN. contr. 9 praef. 5). 8, 492 -r caedem (LIV. 27, 49, 8. *al. cf.* 2, 14, 2 bellum [3, 9, 7 morbum b. que]. 4, 19, 7 proelium [*al.*]. 9, 41, 20 certamen [*al.*]. *sim. saepius*). HOR. sat. 1, 3, 60 genus hoc -r vitae. TIB. 2, 6, 26 canit -r opus (OV. am. 2, 10, 36 medium. *al.*). OV. met. 12, 32 -r officium (VAL. MAX. 4, 6, 3. *al.*). LIV. 6, 9, 3 -r sermonem (39, 42, 11. *cf.* 24, 31, 2 colloquium. 35, 31, 12 dicendi contentionem. GELL. 15, 2, 3 orationem). *et saepe.* *? audacius*: FLOR. epit. 1, 6, 2 -r (in, intra *var. ll.*) Tarquini mortem ... substitutus in locum regis *Servius Tullius.*

Ⓑ *e contextu accedunt notiones speciales (exempla significantiora)*: ① *quasi vi concessiva (adversativa)*: PLAVT. Stich. 679 -r illud tamen negotium meis curavi amicis (CIC. fam. 16, 11, 3 -r has turbas ... t. AMM. 19, 12, 1 -r has t. sollicitudines *eqs.*). HOR. epist. 1, 18, 96 -r cuncta ... percontabere doctos *philosophos*. LIV. 2, 12, 8 -r tantas fortunae minas metuendus magis quam metuens. SEN. contr. 10 praef. 5 animus -r (*var. l.* per) vitia ingens (HIL. in psalm. 1, 6 p. 23, 22 -r ... v. carent impietate. *cf.* VELL. 2, 97, 1 homine ... -r summam vitiorum dissimulationem vitiosissimo. CAPITOL. Maximin. 8, 5 -r ... virtutes ... crudelis). VAL. MAX. 3, 6, 1 -r consilia ac molitiones tantae rei (*sc. exercitus in Africam traiciendi*) operam gymnasio dedit (*cf.* QVINT. decl. 311 p. 224, 23 -r tot occupationes ⟨res⟩ domesticas custodierat [PLIN. epist. 56, 1 -r maximas o. ... quoque]). SEN. epist. 70, 16 veteres inquilinos ... consuetudo etiam -r iniurias detinet (PLIN. nat. 34, 158 e. -r has [*i. huius temporis*] opes). 80, 6 -r aerumnas felicem. 95, 69 -r fragores bellorum ... inpavidus. SIL. 6, 396 -r tot gemitus immobilis. IVST. 9, 8, 7 -r cotidianas rapinas ... inops. AVG. civ. 5, 14 p. 219, 12/13 D. -r maledicta et opprobria, -r gravissimas persecutiones crudelesque poenas non sunt deterriti *eqs.* DRAC. Orest. 854 -r delicias epulis regalibus aptas esurit. ② *quasi vi causali*: PLANC. Cic. fam. 10, 4, 4 ne -r aliena vitia ... gentes nostra mala suam putent occasionem. OV. Pont. 4, 4, 21 dilapsis -r nova gaudia curis. LIV. 23, 33, 7 -r defectiones veterum sociorum nova societate ... laetus. 26, 16, 2 quia parum -r strepitum exaudiri possent quae vociferaretur (VAL. MAX. 5, 2, 8 -r armorum s. ... verba exaudire non potuisse). SEN. dial. 5, 29, 1 -r cottidiana pervigilia fessum. AMM. 25, 7, 12 contigit, ut ... Artaxata -r dissensiones et turbamenta raperent Parthi. 27, 6, 2 -r dignorum *hominum* inopiam. ③ *quasi vi instrumentali (modali)*: SEN. contr. 9, 6 (29), 18 -r preces meas excitavi puellam ad ultionem fratris sui. VAL. MAX. 1, 8, 10 -r obscuras verborum ambages fata cecinit. 9, 12, 8 -r usum [puerilis] veneris absumpti (*cf.* SEN. nat. 3 praef. 2 annos -r vana studia consumptos [PETRON. 88, 3 aetatem -r experimenta consumpsit]). COLVM. 1 praef. 19 -r ferrum et ignes hosticisque incursionibus vastatas fruges. GELL. 5, 14, 13 -r ... blandimenta amissum animum recuperat. AMM. 16, 12, 68 -r ... exaggerationem ... laudum ... inflabant ... imperatorem.

Ⓘ *c. gerundio*: ENN. frg. inc. 2 -r ponendum. CAECIL. com. 193 -r laudandum (*v. app. crit.*). AFRAN. com. 422 -r loquendum (*cf.* SEN. contr. 7, 3 [18], 10 disputandum. QVINT. inst. 4, 5, 4 dicendum [10, 6, 5]. GELL. 15, 1, 4 fabulandum. SIDON. epist. 6, 8, 2 dictandum). VERG. ecl. 9, 24 -r agendum (QVINT. inst. 11, 3, 136 GELL. 1, 5, 2 SIDON. epist. 1, 7, 8). LIV. 8, 38, 15 -r praedandum. PAVL. FEST. p. 68 -r potandum (*cf.* SEN. epist. 66, 43 cenandum [PETRON. 39, 3. *al.*]. GELL. 17, 11, 5 edendum bibendumque. *sim. saepius*). VAL. MAX. 1, 1, 5 QVINT. inst. 1, 3, 11. 12, 7, 7 SVET. Aug. 45, 1 Nero 32, 3 FRONTO p. 45, 3 v. d. H. (= p. 49 N.). *et passim.*

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ⓘⓘⓘ *in constr. partic. sim.*: Ⓐ *c. gerundivo* (*locutione praecisa* VERG. Aen. 12, 469 media -r lora [*sc. flectenda sim.*] Metiscum excutit *Iuturna*): PLAVT. Cist. 721 (*interpol.?*) -r rem agendam (*cf.* LIV. 34, 25, 6 -r haec agenda. SVET. Iul. 45, 2 -r res agendas). LIV. 2, 20, 9 -r spoliandum corpus. 6, 11, 5 -r aurum accipiendum (9, 11, 7. *cf.* 6, 39, 10 -r accipiendas . . . rogationes). 40, 42, 1 -r exponendas res. FRONTO p. 215, 14 v. d. H. (= p. 226 N.) -r liba et decimas profanandas et suovetaurilia mactanda. COD. Iust. 6, 28, 4 pr. -r nepotes exheredandos. Ⓑ *c. partic.*: LIV. 4, 61, 6 -r eruptionem temptatam (*perf. item*: 6, 24, 2 -r commissum iam certamen. MANIL. 3, 117 propositas -r . . . leges. PASS. Perp. 21 -r ossa compuncta). SEN. contr. 2, 5, 6 -r tyrannica tormenta saevientia (*praes. item*: PRVD. perist. 10, 561 fluentem . . . -r sanguinem).

β c. vocabulis temporis: Ⓘ *plur.*: SALL. Iug. 47, 4 -r eas moras (*v. vol. VIII 1472, 3 sqq. cf.* VITA Caes. Arel. 2, 5 p. 485, 19 -r pausas). LIV. 1, 55, 3 -r principia (CELS. 1 praef. 24. *al.*). 27, 31, 1 -r belli tempora (SEN. dial. 9, 17, 4 -r lusum ac festa t. GELL. 17, 21, 18 [*v. app. crit.*]. TREB. Gall. 6, 3 -r haec t., cum). SEN. contr. 1 praef. 16 -r initia (VAL. MAX. 1, 6, 5 -r i. motusque bellorum. *persaepe, cf. p. 1660, 36 sqq.*). SEN. dial. 12 (11), 3, 1 -r prima incrementa. SIL. 11, 506 quondam prisca -r saecula. QVINT. inst. 1, 8, 15 -r prima rudimenta (AMM. 21, 5, 3. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 18, 8 exordii. *al.*). CYPR. eleem. 25 p. 393, 10 -r ipsa primordia (AVIEN. Arat. 129 noctis. *al.*). AVR. VICT. 24, 6 -r exordia (AMM. 16, 5, 15. *et passim*). COD. Theod. 4, 4, 7 statim -r ipsa . . . iuris auspicia (*al.*). *dub.* -r dies '*interdiu*': ITALA Luc. 21, 37 (cod. e). *cf.* GLOSS. III 9, 15. 338, 4. 452, 58. Ⓘⓘ *sing.*: LIV. 32, 29, 1 -r noctem lux orta (FRONTIN. strat. 3, 14, 1 [*v. app. crit.*]. GELL. 3, 2, 8. EVSTATH. Basil. hex. 3, 10, 7 -r diem ac n. [*var. l.* in *c. abl., gr.* ἐν]). 36, 19, 7 eo die -r ipsum pugnae tempus (36, 20, 5 VAL. MAX. 4, 5, 6. 7, 4 ext. 2. *cf.* PLIN. nat. 10, 157 -r messis ac vindemiae t.). SEN. nat. 4, 13, 10 -r ipsam bibendi moram. IVST. 1, 10, 4 -r solis ortum. -r diem *pro 'interdiu'* (*cf. l. 28. var. l. falsa ut vid. pro* interdiu [in die]: PLIN. nat. 2, 228 PAVL. dig. 9, 3, 6, 2 GELL. 9, 4, 6 ITALA exod. 13, 21 [Monac., Ambr. in psalm. 118 serm. 5, 14, 2]. *c. etiam* IV Esdr. 5, 4 *A*): ITALA Ier. 7, 25 (Iren. 4, 36, 5 = 4, 58, 6 H.) misi . . . ad vos . . . prophetas -r d. et ante lucem (*gr.* ἡμέρας καὶ ὄρθρου, *Vulg.* per diem, consurgens diluculo). SCHOL. Iuv. 6, 600, 3 -r die⟨m⟩ numquam se ostendit (*opp.* mane). AVG. in psalm. 62, 4 l. 32 qui dormit -r d. (*opp.* in nocte).

b *formulae pronominales*: *α* -r id: VARRO ling. 6, 93 -r id, cum . . ., interesse tempus apparet *eqs.* LIV. 23, 35, 14 sacrificio adparando et -r id instruendae fraudi . . . intentior.

β -r haec (h. -r *praeter* AMM. [25, 7, 4. 27, 9, 8. 28, 2, 10] *non nisi ap. poetas* [*numquam* -r h.]; *separatur* SVET. Tib. 8 -rque h.; *adamatur e. g. a* LIV., *non a* TAC. [dial. 39, 4 *et* ann. 11, 35, 1 *tantum; cf. p. 2132, 7*], *in poesi legitur praeter* HOR. [epod. 2, 38 sat. 2, 6, 59 *et* 77], PROP. [1, 16, 13], PHAEDR. [2, 8, 20] *saepius ap.* SIL. *et posteriores* [*v. etiam* interea *p. 2182, 55 sq.*]. *cf.* GLOSS. V 304, 63 -r h.: dum hoc ⟨geritur⟩): Ⓘ *accedunt alia*: SALL. Catil. 43, 3 -r h. parata atque decreta. LIV. 41, 9, 6 -r h., quae nuntiabantur, lupus etiam . . . evasit (AVG. civ. 16, 32 p. 175, 24 D.). OPTAT. 6, 1 p. 144, 12 -r h. (*om. B*) omnia (AVG. civ. 5, 26 p. 240, 8 D. HIL. AREL. vita Honorat. 7 l. 1. CASSIOD. Ios. antiq. 15, 3 p. 430 [*gr.* ἐπὶ τούτοις ἅπασιν]). DICT. 3, 22 -r h. tam miseranda. AMM. 19, 11, 1 -r h. ita ambigua (24, 8, 7). Ⓘⓘ *c. solo pron.* (*exempla paucissima*): Ⓐ *collocatione liberiore*: HOR. epod. 2, 38 quis non malarum curarum . . . h. -r obliviscitur? (SEN. contr. 9, 2 [25], 5 qu. -r h. . . . ? [QVINT. inst. 12, 1, 7 CYPR. ad Donat. 10 p. 11, 25. *al.*]. CELS. 1, 3, 25 quid . . . -r h. . . . ? [PS. CYPR. spect. 4 p. 6, 7. *al.*]). sat. 2, 6, 59 perditur h. -r misero lux (*praemisso praedic. ut*: CELS. 1, 3, 21 neque ignoro -r h. CVRT. 10, 5, 23 subibat -r h. PETRON. 24, 5. 137, 13. *al.*). 2, 6, 77 Cervius h. -r (*praemisso subi. ut*: CELS. 5, 26, 20^{E} TAC. dial. 39, 4 TREB. Gall. 3, 5 IVST. 8, 4, 10. *al.*). VAL. MAX. 3, 2, 7. CELS. praef. 19 morbis -r h. nascentibus. 2, 6, 1 sed -r h. (HIL. in psalm. 54, 6 p. 151, 1. *al.* PAVL. NOL. carm. 18, 426 s. tamen h. -r. OROS. hist. 7, 28, 26. *et saepe*). 2, 8, 30 si -r h. (4, 11, 5. *cf.* 7, 31, 3 ne -r h. AMM. 26, 8, 3 cum -r h. [FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 51, 16]). 8, 10, 7^{N} et -r h. (PLIN. nat. 33, 2. 35, 4 QVINT. decl. 338 p. 330, 11. *persaepe. cf.* PLIN. paneg. 81 atque -r h. [SVET. Cal. 45, 3 IVST. 11, 9, 7]). PLIN. nat. 14, 84 verum -r h. (APVL. mund. 29 AMM. 19, 5, 1). TAC. ann. 11, 35, 1. EPIST. pontif. 632 Schwartz p. 20, 12 itaque -r h. FAVST. REI. grat. 1, 10 p. 34, 2 et quomodo -r h. . . . ? (spir. 1, 13 p. 129, 8). Ⓑ *primo loco enuntiati* (*apud poetas praeter* HOR. sat. [*v. l. 59. 61*] *et* PAVL. NOL. carm. 6, 237. 18, 426 *non nisi initio versus*): PROP. 1, 16, 13 h. -r . . . cogor deflere (*i. flere*) querelis. LIV. 1, 26, 10 -r h. senex (*ante subi. ut*: 9, 12, 5 -r h. Satricani. 10, 36, 11 -r h. consul. *al.* CVRT. 3, 1, 1. *al.* PETRON. 60, 8. *saepe*). 1, 29, 1 -r h. iam (26, 45, 1). 5, 9, 4 -r h. . . ., cum *eqs.* (ASCON. Mil. p. 33, 26 -r h. c. [AMM. 25, 7, 4 h. -r c.]. LAMPR. Comm. 8, 1. *cf.* CVRT. 7, 7, 9 -r h. . . ., dum *eqs.* [AMM. 15, 5, 9 -r h. tamen d. FAVST. REI. grat. 1, 12 p. 44, 12]. *al. sim.*). 25, 25, 10 -r h. et Philodemus *eqs.* (44, 13, 1 APVL. met. 11, 16, 5. *cf.* CELS. 4, 27^{B} -r h. etiam [NOVELL. Maior. 7, 16]). CELS. 4, 13, 3 -r h. tamen (SEN. epist. 78, 19 QVINT. decl. 377 p. 421, 15. *al. cf.* CELS. 7, 26, 5^{F} -r h. vero [BOETH. cons. 3, 6, 6 W.]. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 17 -r h. autem [*gr. 2, 437* πρὸς ὅ]). 5, 26, 31^{E} -r h. deinde. PHAEDR. 2, 8, 20 CVRT. 3, 5, 9. *al.* PETRON. 65, 3 SIL. 1, 488. *al.* ITALA Ioh. 4, 27 (Ps. Cypr. singul. cler. 26) -r h. venerunt discipuli (*gr.* ἐπὶ τοῦτο, *Vulg.* continuo). IVVENC. 4, 114 h. -r si quis *eqs.* (SERM. 7 Corp. Vind. 21 p. 249, 14). PS. AVG. cons. mort. 2, 4 -r h. . . . quis . . . ? (*cf.* CASSIOD. var. praef. 5 -r h. cur . . . ?). OROS. apol. 29, 3 -r h. ergo (IORD. Get. 290. *cf.* PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 621^{C} -r h. itaque).

γ -r quae (*semel ap.* LIV. [*v. l. 14*], *adamatur a* TAC. [*cf. p. 2131, 45*], *in poesi non nisi* STAT. silv. 1, 6, 75 CLAVD. 20, 84): Ⓘ *accedunt alia*: SALL. hist. frg. 2, 87 -r qu. trepida (*cf. l. 11*). PRISCILL. tract. 2, 47 -r qu. tamen omnia (6, 110 -r qu. o., licet . . ., tamen). DICT. 1, 21 -r qu. tam taetra (2, 43 trepida [3, 6]. 3, 10 foeda. 5, 8 sollicita. AMM. 20, 7, 15 funesta. 22, 2, 1 suspensa). AMM. 17, 6, 1 -r qu. ita ambigua. Ⓘⓘ *c. solo pron.* (*fere in coniunctione relativa q. d.*): LIV. 23, 35, 7 -r qu. maxima erat cura duci . . ., ne *eqs.* VAL. MAX. 3, 1, 1. 4, 2, 5. CELS. 2, 8, 33 -r qu. cum evidens mors sit *eqs.* (*cf.* 8, 10, 7^{F} -r qu. si). *al.* CVRT. 4, 2, 10 COLVM. 3, 21, 3. STAT. silv. 1, 6, 75 -r qu. subito. TAC. hist. 1, 78, 2. 4, 49, 2 -r qu. Claudius Sagitta *eqs.* (*ante subi. ut*: 5, 18, 2 ann. 1, 15, 2. *al.* PRISCILL. tract. 1, 24 AMM. 24, 6, 11. *et passim*). PRISCILL. tract. 1, 28 -r qu. tamen. AMM. 20, 11, 31 -r qu. etiam. *al.*

δ -r ista: SEN. contr. 10, 5, 9 -r i. Parrhasius: '*eqs.*' (*initio sententiae ut*: MAX. TAVR. serm. 39 p. 613^{D}. *al.*). SEN. dial. 2, 14, 1 o quantus -r i. risus tollendus est . . . ! epist. 65, 15. 66, 38 sed -r i. (FAVST. REI. grat. 2, 2 p. 61, 21). MART. 9, 27, 10 occurrit aliquis -r i. si draucus *eqs.* (*in sent. secund. item*: PLIN. paneg. 74, 4 estne verum, quod -r i. clamavimus . . . ? PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 644^{H} vae eis, qui -r i. *eqs.* [ALC. AVIT. hom. 7 p. 113, 5]). HIL. trin. 7, 36 p. 230^{A}. PRISCILL. tract. 2, 49. 6, 100 -r i. tam diversa, tam dissona. HIER. epist. 123, 17, 1 -r i. nuptura es? SACR. Leon. 914 -r i., quae vivimus. PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 621^{F} quid -r i. dicemus? p. 632^{E}.

ε alia: VERG. Aen. 4, 663 media -r talia (SIL. 4, 412. 6, 261). SEN. Thy. 417 (*loq. Thyestes*) modo -r illa, quae . . ., fortis fui laetusque (epist. 59, 8 contra illa et -r i. 72, 3. PRISCILL. tract. 2, 42 illic . . . -r i.). AVR. VICT. Caes. 13, 3 et -r ea iter conditum per feras gentes (CASSIOD. Ios. antiq. 15, 11 p. 447 -r ea [*Bulhart in schedis nostris*, interea *codd. et ed.*] deliberabat *eqs.* [*gr.* ἐν τοιούτοις]). VVLG. Iob 30, 7 -r huiuscemodi laetabantur.

III *in* ***adnumeratione, inclusione*** *sim.* (*includitur maxime aut subi. aut obi.; aliis sententiarum partibus respondet rarius, e. g. p. 2133, 24. 40*): **A** *c. verbis adnumerandi, pertinendi sim.* (*exempla paucissima*): CIC. S. Rosc. 113 -r honestos homines . . . numerabitur (Font. 38 PROP. 1, 18, 7 VELL. 1, 15, 3. *cf.* PAVL. dig. 1, 5, 14 connumerabitur). LIV. 2, 14, 1 mos traditus . . . -r cetera sollemnia manet bona . . . vendendi (QVINT. decl. 296 p. 169, 23). 4, 19, 1 erat . . . -r equites (30, 30, 23 PAVL. FEST. p. 149 GAIVS dig. 9, 2, 2, 2). PAVL. FEST. p. 95 -r . . . deos computabant (MIN. FEL. 25, 8. *al.*). PLIN. nat. 17, 122 facta est castanea . . . -r laudatas (AVG. c. Iulian. 5, 13, 49). 20, 216 non invenitur. VLP. dig. 32, 73 pr. non continebuntur. TERT. apol. 38, 1 -r ⟨il⟩licitas factiones sectam istam deputari (*al.*). *c. sing.*: ENNOD. carm. 1, 7, 67 -r infantum . . . murmur pendere *thyrambos*.

B *usu vario*: **1** *libero*: **a** *sine copulis*: *α generalia paucissima*: CIC. leg. agr. 2, 51 -r hos agros . . . adiungit regios agros. CVRIVS Cic. fam. 7, 29, 1 si -r senes comptionalis venale *mancipium* proscripserit. PROP. 3, 9, 43 -r Callimachi sat erit placuisse libellos. PLIN. nat. 7, 108 -r spolia . . . unguentorum scrinio capto. MOD. dig. 37, 14, 12 -r filios suos . . . libertum suum . . . heredem nominavit. *β* -r alios *sim.* (*cf. sub 2*): SALL. Iug. 11, 5 Iugurtha -r alias res iacit oportere *eqs.* (LIV. 37, 57, 14 vasa aurea . . . -r a. praedam. 45, 40, 4 -r a. . . . viros filii duo. CAPITOL. Ver. 10, 9. *al.*). LIV. 7, 25, 10 -r cetera tristia . . . consul . . . moritur (8, 7, 1 -r c. . . . praefectos . . . T. Manlius. 22, 16, 7 VAL. MAX. 3, 2, 2 SEN. dial. 2, 18, 1. *al.*). PETRON. 34, 3 argentum . . . -r reliqua purgamenta (PLIN. nat. 9, 11. 31, 41. *al.*). TAC. ann. 11, 8, 2 -r pleraque saeva . . . necem. HIL. trin. 4, 19 -r multa mandata ita loquitur (in psalm. 118 koph 1. *al.*). *γ fere loco praedicativi*: PAVL. FEST. p. 243 -r deos colebatur *Portunus* (SEN. benef. 5, 10, 4 -r maxima . . . bona fides *colitur*. CVRT. 8, 5, 11 reges . . . -r deos [10, 3, 3]. PLIN. nat. 30, 99. *al.*). SEN. contr. 10, 4, 14 -r argumenta . . . dicit: '*eqs.*' (*cf.* PLIN. nat. 20, 155 -r remedia tradit [28, 204 QVINT. inst. 9, 3, 69 FRONTIN. strat. 2, 6, 10]. INST. Iust. 3, 2 pr. -r . . . heredes vocant [3, 6, 12]). VELL. 2, 35, 3 -r ultimos interrogatus. 2, 65, 3 -r captivos . . . ductus. SEN. benef. 6, 16, 7 illum -r gratissimas necessitudines diligo (*cf.* PLIN. epist. 7, 24, 2 -r propinquos amandum). epist. 114, 12 -r admiranda propositos. CVRT. 10, 13, 14 -r ministros . . . dedisse *filium* (PLIN. nat. 14, 91 -r dona. SIL. 9, 69 -r praemia . . . dono. 9, 306). 24, 89 -r erodentia adsumunt. 24, 111 -r odores et ad unguenta utuntur *spina* (PRISC. rhet. 1, 4 p. 552, 9 -r exempla [*gr.* ἀντί]). 34, 13 -r crimina obiecit . . ., quod *eqs.* (SVET. gramm. 16, 1). SIL. 15, 423 -r munera . . . miserat (TAC. hist. 4, 61, 2. *al.*). TAC. ann. 6, 21, 3 -r intimos amicorum tenet. *al.*

b *cum adminiculis copulativis* (*v. etiam sub 2 passim*): et: LIV. 3, 10, 6 -r alia prodigia et carne pluit (SEN. dial. 9, 11, 8 -r multa a. . . . et hoc). PLIN. nat. 6, 181 -r reliqua bella et Aethiopicum. SVET. Tib. 1, 2 -r cognomina . . . et Neronis assumpsit. Cal. 3, 2 -r cetera . . . monimenta . . . et. COD. Iust. 5, 17, 11, 2 -r culpas . . . et has addi-

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mus, si *eqs.* quoque: Liv. 4, 23, 3 -r cetera vetustate cooperta hoc qu. (35, 31, 5 Val. Max. 2, 2, 2 Sen. nat. 5, 18, 1 epist. 13, 16. *al.*). 7, 2, 3 ludi qui -r alia ... placamina instituti dicuntur (26, 18, 4. 40, 37, 7 Plin. epist. 10, 120, 2 Amm. 31, 10, 10). Tac. Germ. 8, 1 -r obsides puellae qu. nobiles imperantur. Flor. epit. 4, 12, 62. *al.* etiam: Liv. 27, 10, 6 -r multa alia praeclara, quae ..., recens e. meritum *eqs.* (Pavl. dig. 24, 3, 49 pr. -r a. res ... e. instrumentum). 41, 25, 4 -r ceteram multitudinem Eupolemus e. (Mod. dig. 20, 1, 26, 1 Vopisc. quatt. tyr. 7, 2. *al.*). Sen. contr. 2, 4, 5 -r omnia mala e. fecundam *feminam.* Tac. ann. 16, 7, 2. Treb. Gall. 5, 2 -r tot ... e. Ivst. 16, 4, 1 -r plurima ... e. (*cf.* Epiphan. Hier. epist. 51, 6, 5 -r multa ... mala e. illud [Novell. Theod. 25 pr.]. Sacr. Leon. 706 -r innumeras ... palmas ... e. hunc *eqs.*). insuper: Svet. Aug. 98, 3 -r varia munuscula togas i.

2 *in formulis pronom.*: **a** *c. masc. aut fem.*: -r quos (quas): Nigid. Serv. auct. ecl. 4, 10 quidam ... -r qu. et Orpheus (Liv. 4, 43, 6 aliae ..., -r quas et. *al.* Sen. epist. 122, 10 Ascon. Mil. p. 41, 8. Amm. 16, 12, 49 -r qu. ... et. *al.*). Liv. 31, 2, 9. 42, 66, 5 -r qu. ... etiam (Tert. spect. 6 p. 8, 10 Spart. Carac. 4, 4. *al.*). Vell. 2, 19, 1 Val. Max. 4, 3, 10 Cvrt. 3, 11, 10. *al.* Plin. nat. 5, 119 multos ..., -r qu. Phrygem. Tac. ann. 4, 12, 4. Amm. 24, 3, 1 -r qu. strato tribuno. *saepe.* -r ceteros: Liv. 25, 1, 4 Val. Max. 3, 8 ext. 4. 7, 3, 2 -r ... c. etiam (Tert. adv. Marc. 4, 11 p. 450, 3 e. ipsum -r c.). Mod. dig. 13, 7, 39 -r c. ... et (*al.*). Cypr. epist. 2, 2 p. 468, 14 -r c., qui ..., huius quoque. *al.* -r alios: Liv. 40, 42, 6 -r multos alios, quos ..., sacerdotes quoque. Sen. contr. 2 praef. 1 -r a. Fabianus. Tac. ann. 1, 73, 3. Evtr. 4, 8, 4 -r a. etiam. Optat. 2, 9 p. 45, 20 et nos -r a. (6, 1 p. 144, 6). *al.* *alia*: Liv. 3, 12, 8 -r hos L. Quinctius (Vopisc. Aurelian. 33, 5 -r h. etiam. Lampr. Comm. 6, 12 etiam ... -r h.). 25, 30, 4 fratrem -r eos *legatos* mittit (28, 33, 17 -r eos et [Svet. Iul. 32]. Sen. contr. 7, 6 thema. Sen. epist. 93, 8 dis ... -rque eos sibi. Tac. ann. 11, 11, 2). Petron. 54, 2 -r primos (Sil. 8, 412). Marcell. dig. 46, 1, 24 -r reliquos et Seium. Optat. 5, 10 p. 141 -r istos.

b *c. neutr.*: -r quae: Liv. 30, 38, 10 -r qu. etiam. Sen. contr. 2, 1, 35 multa ..., -r qu. et hoc (Plin. nat. 32, 147 Tert. fug. 9, 2). Cels. 3, 7, 1A -r qu. ... quoque. Cvrt. 10, 1, 13 cetera ..., -r qu.: *eqs.* Plin. nat. 34, 62 plurima ..., -r qu. (Amm. 29, 6, 19). *al.* -r alia: Liv. 37, 28, 11 -r a. id quoque (Sen. benef. 2, 27, 2 -r a. hoc qu. *cf.* 4, 12, 5 -r a. et. Amm. 20, 4, 10 -r a. multa etiam id [Avg. serm. 219, 1]). Sen. benef. 3, 37, 4 -r a. ... obiciebat. epist. 117, 6 -r a. hoc (*abl.*). Qvint. decl. 319 p. 254, 1 hoc -r a. dictum est (379 p. 423, 14 Plin. epist. 3, 16, 10. *al.*). Svet. Aug. 100, 2 -r a. complura (Claud. 1, 3). *al.* -r cetera: Liv. 3, 10, 7. 7, 4, 4 crimini ... -r c. dabat, quod *eqs.* (*cf.* 39, 42, 8 -r c. obiecit [39, 51, 2 Sen. contr. 1, 7, 17 Qvint. inst. 5, 10, 41]). 34, 50, 4 -r c. etiam ob hoc (36, 38, 4. Qvint. decl. 274 p. 124, 6 e. hoc quoque. Tert. cult. fem. 2, 10, 21 e. ... -r c. spect. 1 p. 1, 4 -r c. ... e. [*al.*]. *et passim*). 36, 7, 12 -r c., quae ..., ante omnia hoc (Tert. pudic. 6 p. 252, 26 -r c., immo et a. cetera. *cf.* Avg. civ. 20, 24 p. 467, 24 D. vel -r c. vel prae ceteris [*var. l.* praeter cetera]). 37, 48, 6 -r c. hoc quoque (38, 39, 5. *saepe*). 42, 60, 7 -r c. praecipue (*cf.* Colvm. 7, 3, 1 -r c. eximie talibus *eqs.*). Sen. epist. 47, 21 hoc -r c. Svet. Claud. 39, 1 -r c. in eo. Scaev. dig. 32, 33 pr. -r c. ita (32, 33, 1. *al.*). 32, 34, 1 -r c. his verbis: '*eqs.*' (32, 41, 5). Tert. castit. 11 l. 13 et -r c. (adv. Marc. 3, 23 p. 417, 5 -r c. et ... et. Cypr. epist. 66, 10 p. 734, 5 -r c., quae ..., et hoc addidit: '*eqs.*' Consvlt. 5, 6 -r c. et ad locum: '*eqs.*' [*al.*]. Vopisc. Car. 5, 1 -r c.: '*eqs.*' (5, 2. *al.*). *saepius.* -r reliqua: Vell. 2, 122 -r r., quibus ..., hoc quoque (Plin. nat. 16, 24 hoc qu. -r r. Amm. 27, 7, 7 -r r. id qu. *cf.* Vita Caes. Arel. 2, 6 p. 485, 27 -r r. etiam). Sen. epist. 99, 4. Plin. nat. 20, 82 -r r. bilem detrahi ... pota *aqua brassicae.* *al.* *alia*: Liv. 42, 49, 7 -r multa prospere gesta ... etiam *eqs.* (Amm. 21, 4, 2 quoque [28, 1, 54]. Epiphan. Hier. epist. 51, 5, 2 -r m. ait: '*eqs.*' *cf.* Amm. 29, 1, 26 -r complura alia hoc quoque). Sen. contr. 2, 3, 1 et -r haec pater (Plin. epist. 6, 11, 2 adque -r h. illud. Tert. coron. 10 l. 2 -r h. ... quoque. Cod. Iust. 1, 2, 6, 10 [*a. 466*] -r h. ... etiam illud). Sen. benef. 7, 4, 7 -r omnia et (Tert. anim. 42, 2 adv. Marc. 5, 7 p. 595, 11. *sine* et: Cvrt. 3, 3, 17). Plin. nat. 2, 32 omnium ..., -rque ea *eqs.* (16, 156 -r ea, quae ..., et). Optat. 1, 5 p. 7, 4 ut -r aliqua, quae ..., diceres *eqs.*

IV *in* **elatione** *et usu inde derivato*: **A** *fere ad meram praestantiam designandam* (*cf. p. 2134, 49*): **1** *usu libero*: **a** *pertinet ad verba praestandi, excellendi sim.*: Plavt. Poen. 1193 -r alias praestitimus pulchritudine (Cic. Brut. 82. 230 -r aequalis. Liv. 25, 37, 5. Tac. Agr. 29, 4 -r plures ... virtute ... praestans). Cic. inv. 1, 3 excellere (Brut. 333 fuit -r tot aequalis unus excellens. orat. 6 -r omnes [*al.*]. Liv. 28, 37, 6 -r alios omnes. *et passim. cf.* Papin. dig. 2, 14, 8 praecellit). orat. 104 unus eminet -r omnes (Liv. 3, 11, 7 -r alios [*al.*]. 3, 16, 3 -r ceteros [10, 38, 12. *al.*]. Sen. epist. 43, 2 -r vicina. Qvint. inst. 12, 5, 5 -r aequalis. Amm. 16, 10, 14 -r alia cuncta. *cf.* 29, 2, 16 -r ... omnes ... praeminebat). Hor. carm. 1, 12, 47 micat -r omnes (*cf.* epist. 2, 1, 73 emicuit. Tac. ann. 14, 53, 5 enituit. Amm. 30, 7, 11 elucere). Amm. 23, 6, 81 exsuperant. *al.* **b** *pertinet ad adiectiva elativa sive sola sive adminiculis verbalibus fulta* (*exempla selecta*): Acc. trag. 211 agnum -r pecudes aurea clarum coma (Liv. 27, 17, 1 *Edesco* clarus -r duces Hispanos. *al.*). Cic. Brut. 274 -r multos *oratores* prope singularis fuit (*opp.* unus e multis). Nep. Att. 1, 3 nobilis -r aequales ferebatur (Plin. nat. 32, 151). Priap. 40, 1 nota ... -r ... puellas (*cf.* Qvint. decl. 282 p. 147, 11 notabilis). Ov. fast. 5, 118 (*de Amalthea*) -r Dictaeos conspicienda greges (*cf.* Capitol. Maximin. 3, 2 -r multos conspicuum). Liv. 2, 10, 5 insignis (8, 7, 3 Romanos equites insignemque -r eos ... consulis filium. 10, 7, 9 *domos* i. -r alias. 30, 42, 12 -r ceteros [*al.*]. *saepius*). 3, 41, 8 principes (Vell. 2, 119, 2 -r ... milites princeps *exercitus.* Phaedr. app. 29, 5 -r aequales. Vvlg. I par. 12, 18 -r triginta. *cf.* Chiron 38 [*de capite*] principale est -r omnia membra corporis). 37, 53, 22 praepotentem -r ... reges (*cf.* Boeth. cons. 3, 5, 10 W. potentem). Sen. dial. 10, 13, 6 -r ... principes ... bonitatis eximiae (Cvrt. 9, 5, 25 -r medicos artis eximiae *Critobulus medicus.* Cassiod. var. 1, 4, 9 -r viros fortes eximii). nat. 6, 1, 8 -r cetera ... praecipuum (Cvrt. 7, 5, 19 Tac. ann. 16, 33, 1. Peregr. Aeth. 25, 2 -r omnia. *al.*). Sil. 11, 511 (*de Paulo*) magnum Latia -r nomina nomen (Vvlg. Iob 1, 3 erat vir ... m. -r omnes Orientales). 12, 121 celebrem (Tac. ann. 2, 28, 3 Amm. 23, 6, 63). *et saepe.* *inde audacius*: Amm. 23, 6, 44 -r alios omnes beatus. Vvlg. I reg. 13, 12 (*de Saul*) vir ... grandaevus -r viros. cant. 1, 7 pulchra (*var. l.* pulcherrima) -r mulieres. Cassiod. Didym. in II Petr. 2, 11 p. 35, 22 perfectus -r homines. **c** *pertinet ad substantiva*: Tert. adv. Val. 12 p. 192, 6 eminentia ... -r satellites coaequales. Avg. civ. 8, 10 p. 334, 18 D. quae sit -r philosophicas artes ... excellentia christiani.

2 *in formulis*: **a** -r paucos: Liv. 22, 7, 1 nobilis ... pugna atque -r paucas memorata ... clades (*al.*). 38, 15, 9 -r paucas munitae urbis (*c. posit. etiam*: Val. Max. 5, 2, 5 splendidus. Qvint. inst. 10, 3, 13 disertus. Anth. 428, 5 paucos -r dilecta sodales). Val. Max. 9, 13 ext. 2 -r paucos felicissimus (*c. superl. item*: Plin. nat. 27, 45 -r paucas utilissimae *herbae*). Plin. nat. 36, 38 in columnis templi ... Caryatides probantur -r pauca operum (*opp.* minus celebrata). -r pauca *fere pro adv. 'praecipue', 'eximie' sim.*: Plin. nat. 20, 185 -r p. laudatum *anesum* (33, 130). 20, 243 contra venena -r p. potens *sucus marrubii.* 21, 62 miratus (*cf.* 26, 95 mirabilis. *al.*). 24, 97 utilis. **b** -r primos: Liv. 26, 21, 8 quibus *signis* -r primas Graeciae urbes Syracusae ornatae fuerant. Petron. 140, 1 matrona -r primas honesta. Plin. nat. 10, 60 (*de grue*) haec nunc ales -r primas expetatur. 16, 97 -r primas *arbores* ... populus *germinat.* 20, 241 -r primas herbas commendavere *marrubium.* -r prima *fere pro adv. 'imprimis' sim.*: Plin. nat. 18, 28 Cato -r p. spectari iubet, ut *eqs.* 18, 44 -r p. ... cavet, ne *eqs.* 18, 109 -r p. dicatur ... alicae ratio. 20, 132 -r p. miscetur *ruta cicutae* antidotis. 25, 117 -r p. celebratur peucedanum. 29, 29. Plin. epist. 10, 46 -r p. iniungo mihi, ut *eqs.* Cod. Theod. gest. in sen. 3 ut -r p. ... iuberet offerri. **c** *alia*: Qvint. inst. 1, 8, 7 -r praecipua legenda erit *comoedia.* Tert. pudic. 9 p. 238, 27 drachmam -r omnia licet in stercore repertam ... praedicabit.

B *transit in usus speciales*: **1** *ad exprimendam partitionem* (*cf. e. g.* Ov. trist. 4, 5, 1 dilectos -r pars prima sodales [5, 3, 5 -r quos ... p. ego ... fui]): **a** *exempla ambigua sc. partis et summae conexu laxiore parumque definito* (*vi elativa magis perspicua; dedimus non nisi locos ad originem usus mere partitivi explicandam idoneos*): **α** *c. superl.* (*cf. p. 2135, 47*): Caes. Gall. 2, 4, 5 plurimum -r eos (*sc. Belgas*) Bellovacos ... valere. 2, 4, 8 qui *Nervii* maxime feri -r ipsos *Belgas* habeantur. Ov. trist. 5, 12, 25 -r carceribus missos ultimus ibit equus. Liv. 45, 19, 1 -r multas ... legationes Attalus ... maxime convertit in se omnium oculos. Sen. nat. 6, 26, 4 -r multa ... prodigia ... fuere maxime notabilia columna ignis inmensi *eqs.* Cvrt. 4, 6, 3 sunt ... Bactriani -r illas gentes promptissimi. Plin. nat. 28, 146 -r omnia ... communia animalium vel praestantissimum effectu fel est (29, 74 -r o. venenata salamandrae scelus maximum est. Qvint. inst. 6, 1, 35. *al.*). Tac. hist. 3, 69, 3 -r quas *feminas* maxime insignis Verulana Gratilla. ann. 3, 40, 1 exstimulator acerrimus -r Treveros Iulius Florus, apud Aeduos Iulius Sacrovir. Amm. 23, 6, 66 -r quas *urbes* maximae Asmira et Essedon *eqs.* Veg. mil. 4, 44 -r tanta ... mortium genera equi acerrimus casus est. *vim partitivam augent pronomina* (*cf. p. 2135, 18*): Ov. Pont. 1, 5, 1 ille ... non ultimus -r amicos (Epiced. Drusi 44. Sen. dial. 8, 1, 2 -r cetera mala illud pessimum est. Qvint. decl. 337 p. 328, 12 illud ... -r omnia gravissimum est. *al.*). Vell. 1, 17, 5 -r quas *causas* has maxime (Sen. clem. 1, 13, 2 hoc ... -r cetera vel pessimum. Ascon. Pis. p. 11, 6 hanc -r eas ... ultimam. Qvint. decl. 388 p. 437, 29 hoc -r argumenta ... minimum est. *al.*). Plin. nat. 30, 3 -r ... sectas clarissimam ... eam intellegi voluit *eqs.* (Amm. 26, 3, 1 -r curarum praecipua ... id primum). **β** *c. compar.* (*cf. p. 2135, 64*): Sen. epist. 73, 12 -r duos bonos non est melior, qui locupletior, non magis quam -r duos, quibus ..., cui *eqs.* (Plin. nat. 31, 38 -r pares *aquas* meliorem esse, quae *eqs.*). Porph. Hor. carm. saec. 35 clarior -r astra videatur *luna.* Amm. 22, 14, 7 -r animalia ... observationibus consecrata Mnevis et Apis sunt notiora (28, 1, 28). Clavd. Mam. anim. 1, 7 p. 45, 1 est ... -r universa corporea solis lux ... praestantior. *vim partitivam augent pronomina sim.* (*cf. p. 2135, 18*): Ov. Pont. 1, 3, 72 -r quas dubium, quae prior esset, erat (*cf.* Cypr. zel. 10 p. 425, 14 interrogaverunt, quis -r illos maior esset [12 p. 427, 14 quid ... magis. Greg. M. epist. 7, 29 p. 476, 10 dum -r me et te quis sit superior ignores. Pass. Thom. p. 156, 14]). Sen. contr. 1, 6, 7 -r duas ... ea ... magis (Gaivs dig. 42, 5, 16 -r creditores potior is, cui *eqs.*

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

COD. Theod. 6, 27, 10). SEN. benef. 1, 1, 2 -r plurima . . . vitia nullum esse frequentius quam *eqs.* (PLIN. epist. 9, 13, 2. FLOR. epit. 1, 26, 6 -r . . . haec omnia nullius *eqs.* HIER. epist. 38, 3, 1 [*cf. Matth. 11, 11*]. CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 10/12 p. 13, 26. *cf.* SVET. Galba 6, 3 neque . . . ulli). PLIN. nat. 24, 120 -r medicamenta . . . nihil efficacius rubi morā *eqs.* (27, 98 -r omnes herbas lithospermo n. est mirabilius. CYPR. eleem. 7 p. 378, 21 VOPISC. Aurelian. 47, 2 QVEROL. p. 34, 20 R. VEG. mil. 3, 5 -r reliqua n. magis . . . proficit quam *eqs.*). 27, 99 nec quicquam (MART. 4, 46, 4 SPART. Carac. 9, 9. *cf.* VVLG. Matth. 20, 26 quicumque voluerit -r vos maior fieri [*gr.* ἐν ὑμῖν μέγας]). ITALA Matth. 11, 11 (Tert. bapt. 12 p. 211, 25) nemo (*gr. et Vulg. aliter.* VVLG. Luc. 7, 28 [*gr.* ἐν]). PALLAD. 7, 7, 9 -r cetera foramina . . . unum maius. AVSON. 398, 22 p. 227 P. haec -r cunctas ostreas palmam meruere priorem (AMM. 28, 4, 30 -r quos hi . . . potiores). γ *c. num. ordin.* (*cf. l. 19 sqq.*): Ov. epist. 13, 95 (97) -r mille rates tua sit millesima puppis. PLIN. nat. 37, 7 qui tertius . . . -r musicos fuit. MART. 13, 114, 2 -r vina . . . septima vitis ero.

b *exempla certiora*: α *efferuntur pronomina, numeralia sim.* (*cf. p. 2134, 64. 79*): CIC. Sest. 6 primus -r homines nobilissimos . . . factus *tribunus plebis* (SEN. dial. 2, 18, 3 ille p. -r coniuratos manum sustulit. *al. cf.* IREN. 1, 18, 3 [= 1, 11, 2 H.] octavus . . . -r fratres [*gr.* ὄγδοον . . . τῶν ἀδελφῶν]. AVSON. 291, 2 p. 148 P. nona -r . . . urbes. 419, 60 p. 368, 387 -r novem tertius). Ov. epist. 15, 144 nec . . . -r formosas altera. met. 9, 733 -r . . . cuncta . . . nulla (TERT. praescr. 28 l. 9 nullus -r multos. *cf.* Ov. met. 12, 182 nec . . . ulla . . . res . . . -r . . . acta tot). 11, 528 -r mille . . . unus (LIV. 9, 45, 41 -r multas sententias una. 29, 14, 12 -r quas unius. SEN. Herc. O. 809 -r omnes [*al.*]. APVL. met. 4, 8, 6 tunc -r eos unus . . . inquit. *cf.* SEN. nat. 7, 24, 3 -r innumerabiles . . . quinque solas. EVTR. 6, 17, 3 -r tot . . . ter). fast. 2, 744 -r quas *famulas* . . . ait illa (IVST. 2, 7, 6 -r multa . . . illud. CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 136, 17 hos -r . . . illum. *al.*). LIV. 24, 15, 2 -r quos pauci (LVCAN. 4, 513 -r tot milia. PLIN. nat. 31, 33 nec . . . pauci -r ipsos). 30, 30, 4 -r multa . . . hoc (SEN. epist. 66, 45 hoc -r nostra placita). VAL. MAX. 1, 8, 6 -r honorandos . . . ei (QVINT. inst. 8, 2, 7 -r plura . . . id. AMM. 29, 5, 10 -r . . . multa . . . id. *al.*). SEN. benef. 1, 1, 1 -r multos . . . errores . . . nihil. epist. 44, 6 solus (PLIN. nat. 2, 25 -r ista. 6, 184 -r praedicta. 36, 22 TAC. dial. 25, 6. GAIVS epit. 2, 8, 5 -r feminas sola tantum soror. TERT. coron. 1 l. 25 -r tot. AMM. 26, 3, 5 -r multos). PLIN. nat. 2, 207 -r . . . eos . . . alicuius (EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 37, 22 -r . . . mores aliquid). 17, 238 quae (*relat.*) . . . -r illas (AVG. civ. 21, 25 p. 536, 9 D. qui -r haereticos *eqs.*). 21, 55 -r haec . . . quibusdam (SVET. Iul. 55, 2 -r quas . . . quaedam. APVL. mund. 26 -r eos. CYPR. epist. 16, 4 p. 520, 11 -r vos. *al.*). 21, 100 multis -r haec (MART. 9, 83, 1. AMM. 19, 6, 2 -r quos multi. VVLG. I Cor. 11, 30). APVL. met. 3, 2, 4 -r tot milia . . . nemo (VVLG. Iob 15, 15). AMM. 16, 10, 14 alia . . . -r haec. *al.*

β *efferuntur adiectiva* (*cf. p. 2133, 82*): Ⓘ *superl.*: Ov. epist. 3, 71 -r Achaïadas longe pulcherrima matres. met. 5, 412 -r Sicelidas Cyane celeberrima nymphas. LIV. 7, 24, 8 *tumulum* editissimum -r aequales tumulos (*cf.* 33, 7, 9 in tumulum maxime editum -r alios). SEN. contr. 10, 4, 4 o te -r omnis debiles . . . felicissimum . . .! GERM. 422 (*de Chirone*) iustissimus omnes -r nubigenas. CVRT. 4, 13, 4 (*de Parmenione*) peritissimus -r duces artium belli. 7, 3, 6 (*de Parapamisadis*) agreste hominum genus et -r barbaros maxime inconditum. MELA 2, 6 (*de Borysthene*) -r Scythiae amnes amoenissimus. PLIN. nat. 7, 4 summae -r cuncta . . . inbecillitatis. 13, 19 -r omnes potentissimus odor, quisquis *eqs. al.* TAC. Germ. 35, 1 (*de Chaucis*) populus -r Germanos nobilissimus. hist. 1, 13, 4 -r praesentes splendidissimus. APVL. flor. 16 p. 71 (*ad Aemilianum Strabonem*) vir omnium, quot . . ., -r optimos clarissime, -r clarissimo optime, -r utrosque doctissime. TERT. adv. Val. 1 p. 177, 3. HIER. epist. 53, 8, 16 (*de Daniel*) extremus -r quattuor prophetas. VVLG. I par. 11, 20 -r tres nominatissimus (*antea*: princeps trium). Bar. 2, 29 convertetur *multitudo* in minimam -r gentes. *al.* Ⓘⓘ *compar.*: SEN. contr. 1, 5, 3 -r pares sententias mitior vincat (PAVL. sent. 4, 12, 5 -r p. . . . sententia clementior severiori praefertur. *cf. p. 2134, 75*). CYPR. epist. 73, 25 p. 797, 20 maior -r prophetas habitus *Iohannes*. VVLG. II reg. 23, 19 (*de Abisai*) -r tres nobilior eratque eorum princeps. AVG. civ. 1, 24 p. 39, 20 D. -r omnes meliorem.

γ *efferuntur substantiva*: Ov. met. 12, 176 quos -r Achilles: *eqs.* (PHAEDR. 5, 5, 8 CVRT. 5, 1, 20. 8, 1, 14 PETRON. 88, 1). LIV. 32, 32, 12 -r hos Romanus . . . inquit (AMM. 31, 2, 14). PLIN. nat. 11, 202 -r aves mergis. 14, 131 -r liquores vino. 17, 63 -r ea, quae semine seruntur, . . . in nucibus (TAC. ann. 13, 54, 3). TAC. dial. 25, 3 -r Atticos oratores . . . Demostheni. SPART. Hadr. 21, 4 -r cibos unice amavit tetrafarmacum. AMM. 22, 15, 15 -r aquatiles . . . bestias crocodilus. 22, 15, 25 -r Aegyptias alites . . . ibis. VITA Caes. Arel. 2, 7 p. 486, 16 -r omnia . . . mala . . . praecipue . . . infidelitatis.

2 *ad exprimendam comparationem* (*cf. etiam e. g. l. 50. p. 2134, 18*): **a** *c. compar.*: LIV. 33, 10, 1 tumulum altiorem -r ceteros (TERT. nat. 2, 8, 10 *Ioseph* iunior -r c. fratres, sed excelsior ⟨ingenio⟩ ab isdem fratribus. AVG. civ. 8, 2 p. 321, 27 D. -r ceteras . . . clarior *lingua Graecorum*. NOVELL. Valent. 23, 1 -r ceteros reos vehementior clericos querella persequitur). GAIVS epit. 1, 1, 4 -r . . . tria genera libertatum ideo . . . Romani meliorem statum habent, quia *eqs.* AVG. civ 1, 30 p. 47, 29 D. -r alia vitia . . . meracior *libido dominandi* (CASSIOD. hist. 1, 5, 3 pretiosius [*Sozom. 1, 4, 1* τῶν ἄλλων τιμιώτερον]).

b *c. superl.* (*laxius*: TAC. hist. 2, 87, 1 procacissimis etiam -r servos lixarum ingeniis [*i.* '*etiam si c. servis comparaveris*']. 5, 17, 2 diem *victoriae* . . . gloriosissimum -r maiores [*sc.* -*r gloriosos maiorum dies*]): VVLG. Ezech. 29, 15 -r cetera regna erit humillima.

caput secundum: *ad designandam* **positionem inter bina mediam** (*inde inter trina, quadrina p. 2137, 59*).

I *in determinatione* **mere locali:** A *usu vario quaeritur* '*ubi?*' (*dedi exempla paucissima*): 1 -*r bina paria*: **a** *cum additamentis*: α *vocabulis duplicitatis* (-r singulos *infra l. 47; ceterum cf. sub B*): Ⓘ -r duo: PLAVT. Most. 833 -r volturios d. cornix astat. CATO agr. 18, 4 -r d. arbores quod loci supererit robore expleto (PLIN. nat. 11, 83. *al.*). LVCIL. 1176 pontes . . . d. -r (*sc. Tiberis ut*: TITIVS or. frg. Macr. Sat. 3, 16, 16 -r d. p. *al.*). SISENNA hist. 53 -r d. fluvias . . . conlocatum *oppidum*. CIC. div. 2, 40 -r d. lucos (*de regione urbis Romae ut*: LIV. 1, 8, 5 FAST. ann. Iul. Praen. Mart. 7 [CIL I² p. 233]. *al. cf.* TERT. apol. 35, 9 [*de regione Aventini*] -r d. laurus). VARRO rust. 1, 29, 3 -r d. sulcos (FEST. p. 238 PLIN. nat. 18, 179). frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 -r illa d. *sc. caelum et terram*. CAES. Gall. 2, 9, 2 -r d. acies (*al.*). civ. 1, 48, 3 -r flumina d., Sicorim et Cingam (*sim. c. epexegesi*: BELL. Hisp. 7, 1 -r d. oppida, Atequam et Vcubim. VITR. 1, 4, 9 -r d. civitates, Gnoson et Gortynam. PLIN. nat. 4, 9. *al.*). SALL. Iug. 78, 1 -r d. Syrtis (PLIN. nat. 5, 28). Ov. met. 12, 314 -r d. lumina *sc. oculos*. LIV. 9, 3, 6 -r d. saltus. *al.* *technice in architectura* -r duo *i. q.* '-*r d. latera*' *sim.* (*cf. theod.* '*im Lichten*' *et v. Hallbauer, De numeral. lat. epigr. 30*): CIL IV 4713 alta *fenestra* a terra -r d. hoc est; lata . . . -r d. hoc est. Ⓘⓘ -r utrumque: *plur.*: BELL. Hisp. 29, 1 planities -r u. (*var. l.* utrumque, '*an* utrorumque?' *Klotz*) castra intercedebat. MELA 2, 67 *cornua*. PLIN. nat. 16, 80. 25, 62. STAT. Theb. 10, 730 acies. *sing.* (*dub. interpr.* VERG. Aen. 3, 685): Ov. hal. 85 -r u. loci. PLIN. nat. 4, 90 -r u. solem. STAT. Theb. 6, 353 finem . . . -r u. *saepius anaphorice* (-r utrumque *interdum congruentia neglecta quasi pro adv.*): TIB. 1, 10, 58 -r . . . u. sedet. PROP. 4, 8, 36 -r u. (*sc. Phyllidem et Teiam*) fui. Ov. ars 2, 63 -r u. vola . . .! (met. 8, 13. 8, 206). met. 1, 50 locavit. Pont. 4, 10, 56 cursus -r u. *terram* facit. trist. 1, 2, 25 -r u. (*sc. pontum et aërem*) fremunt *venti*. MANIL. 2, 240 MELA 2, 35 TAC. ann. 13, 53, 2. *al.* Ⓘⓘⓘ -r bina: CATO agr. 18, 3 -r b. stipites vectibus locum p. XXII. CIC. Phil. 12, 27 -r b. castra (CAES. civ. 3, 19, 1 Pompei atque Caesaris. *al.*). VARRO rust. 2, 2, 10 -r . . . b. loca. PLIN. nat. 17, 160 -r b. semina. ALF. dig. 8, 5, 17 pr. -r aedes b. paries. VEG. mil. 3, 16 -r b. equites. Ⓘⓥ *varia*: LYGD. 1, 13 -r geminas . . . frontes (SIL. 1, 216 aures. 2, 198 tempora. CLAVD. 21, 151 acies). MELA 1, 9 -r ambas (*sc. Europam et Africam*) pelagus inmissum (PRISC. periheg. 338 [*Dionys. periheg. 329* μέσσῃ . . . ἀμφοτέρων]). PALLAD. 3, 9, 9 -r singulas vites (*cf. p. 2138, 22. 29*).

β *attributis sim.*: Ⓘ *mixtis*: CIC. leg. agr. 2, 53 -r nostra atque hostium castra (BELL. Afr. 51, 2 sua . . . et Scipionis. LIV. 36, 29, 5 Macedonum Romanaque). CAES. Gall. 2, 9, 1 -r nostrum atque hostium exercitum. TAC. ann. 2, 3, 1 -r . . . Parthorum et Romanas opes. Ⓘⓘ *dupl. attrib.*: CIC. rep. 2, 11 -r Esquilinum Quirinalemque montem (*cf.* LIV. 1, 12, 1 -r Palatinum Capitolinumque collem). VARRO AT. carm. frg. 16 extremas *zonas* -r mediamque. VARRO frg. Cens. 17, 8 -r portam Collinam et Esquilinam (LIV. 26, 10, 1). Ov. trist. 1, 5, 60. 4, 10, 107. LIV. 27, 26, 7 -r Punica et Romana castra. VITR. 5, 1, 5 -r superiores et inferiores columnas. FEST. p. 282 -r lapidem secundum et tertium (*cf.* FRONTIN. aq. 5 -r miliarium septimum et octavum [EPIST. prox. tabul. (CIL VI 10233) 10 EPIST. donat. Iren. (CIL VI 10247) 2]). CELS. 7, 33, 1 -r sanam vitiatamque partem (8, 3, 10). COLVM. 4, 22, 3 -r quartum ac tertium pedem. MELA 2, 64 -r Gallicas Italicasque gentes. *al.* Ⓘⓘⓘ *dupl. gen.*: CAES. Gall. 1, 6, 2 -r fines Helvetiorum et Allobrogum (VITR. 7, 6, 6. *cf.* AMM. 17, 7, 7 -r vitae mortisque confinia). LIV. 6, 29, 9 -r cellam Iovis ac Minervae (*cf.* VITR. 7, 9, 4 -r aedem Florae et Quirini [PLIN. nat. 29, 57]). *al.* Ⓘⓥ *dupl. appos.*: LIV. 26, 17, 4 -r oppida Iliturgim et Mentissam (PLIN. nat. 6, 69. 6, 156). PLIN. nat. 3, 49 -r amnes Varum et Macram (3, 50. *cf.* TAC. ann. 2, 63, 6 -r flumina Marum et Cusum. *vice versa*: MELA 1, 71 -r Pyramum Cydnumque fluvios. PLIN. nat. 8, 45. 19, 9. TAC. ann. 1, 60, 3 Amisiam et Lupiam amnes -r). 6, 138 -r confluentes, dextra Tigrim, laeva Eulaeum.

b *sine additamentis*: PLAVT. Aul. 647 ne -r tunicas (*sc. interiorem et exteriorem*) habeas *aulam*. Stich. 619 -r cuneos ferreos *accubare* (VITR. 5, 6, 2). CATO agr. 21, 1 -r orbes *torculares*. 151, 3 -r sulcos (MANIL. 1, 878. *al.*). CIC. Arat. 8 has *Vrsas* -r (*gr. 45* δ' ἀμφοτέρας). CIC. Att. 4, 3, 4 -r lucos ([*v. app. crit.*]. PROP. 4, 8, 31 Tarpeios . . . -r . . . l. ACT. lud. saec. Sept. Sev. [CIL VI 32329] 8. *cf. etiam l. 17*). VARRO ling. 5, 28 oppidum Interamna . . ., quod -r amnes est constitutum (HOR. sat. 2, 2, 32 pontisne -r . . . an a. PAVL. FEST. p. 17). 5, 135 temo . . . -r boves. rust. 3, 5, 13 (*bis*) -r columnas (PROP. 2, 31, 4 VITR. 3, 3, 11. *al.*). 3, 8, 2 -r reliquos *ordines* (LIV. 10, 27, 8 lupo data -r o. via. *al.* COLVM. 3, 3, 12. *al.*). frg. Cassiod. gramm. VII 151, 4 intervalla esse spatia, quae sunt -r capita vallorum. LVCR. 4, 398 -r *montes* (LIV. 32, 5, 11 LYCAN. 6, 343 PLIN. nat. 2, 199. *al.*).

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAES. civ. 2, 15, 2 spatium -r muros. HOR. carm. 3, 3, 11 quos (*sc. Pollucem et Herculem*) -r Augustus recumbens. PROP. 3, 22, 13 natat -r saxa *sc. Symplegadas* (CVRT. 7, 11, 13 -r s. *cuneos defigere*. *cf.* OV. am. 2, 11, 3 concurrentes -r . . . cautes). VITR. 4, 3, 2 -r triglyphos (4, 3, 5). 4, 6, 5 -r gradus imos *orchestrae*. PAVL. FEST. p. 16 -r vicinorum aedificia. SEN. Phoen. 426 -r acies (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 3, 20 -r *cuneos*). nat. 3, 11, 6 -r ripas *amnis*. COLVM. 5, 3, 1 spatia -r semina (5, 5, 3. *al.*). MELA 2, 98 -r Histri ostia (3, 71. *al.*). *passim*. *-r partes corporis*: PLAVT. Most. 385 abripite hunc . . . -r manus (CIC. Verr. II 5, 28. *al. v. vol. VIII 349, 13sqq. 352, 13sq. 353, 61sqq.*). POMPON. Atell. 68 -r nates (HOR. epod. 8, 5). Q. CIC. pet. 10 cum -r digitos . . . rivi sanguinis fluerent (VARRO rust. 2, 9, 14. PROP. 4, 8, 53 pocula . . . d. -r cecidere remissos. CELS. 5, 26, 3B *al.* PLIN. nat. 7, 77. *al.*). CAES. Gall. 6, 26, 1 -r aures (LIV. 8, 7, 10. *al.*). VERG. Aen. 8, 619 -r . . . manus et brachia (COLVM. 4, 27, 6), 10, 890 -r . . . equi càva tempora conicit hastam (SIL 4, 142). OV. met. 7, 594 -r cornua (15, 133). CELS. 2, 6, 3 -r *palpebras*. 8, 1, 3 -r supercilia (PLIN. nat. 28, 89). 8, 10, 2B -r femina (SVET. Tib. 44, 1). PLIN. nat. 21, 155 -r scapulas (VVLG. IV reg. 9, 24). QVINT. inst. 11, 3, 104 vox vel -r dentes expressa (*cf.* IVV. 13, 212 -r . . . molares. CHIRON 319 -r molas mittito *surculos* [VEG. mulom. 2, 88, 7]). TAC. ann. 14, 7, 4 -r pedes (APVL. met. 2, 30, 8). APVL. met. 4, 24, 1 -r genua sua (VVLG. III reg. 18, 42).

c *per geminationem vocis*: CATO agr. 18, 2 -r arbores et ⟨arbores . . .⟩, in⟨ter⟩ arbores et parietes (*v. Hörle 158*). R. GEST. div. Aug. 20 -r aedem Castoris et aedem Saturni. QVINT. decl. 254 p. 44, 6 -r inimicos potentes et inimicos gratiosos. ITALA gen. 1, 6 (Aug. civ. 11, 34 p. 510, 13 D. *al.*) fiat firmamentum -r aquam et aquam (*gr.* ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, *Vulg.* in medio aquarum). ITIN. Anton. Plac. rec. A 24 -r solium et solium (rec. B -r solios). VEG. mil. 3, 14 VVLG. Ezech. 41, 18. *al.*

2 -r *bina varia iuncta* (*cf. l. 23sqq. p. 2136, 48sqq.*): atque (ac): PLAVT. Mil. 1395 rapite sublimem . . ., facite -r terram a. caelum ut siet. Trin. 925 labra a. dentes. TVRPIL. com. 196. CIC. Arat. 97/8 -r partis gelidas . . . a. -r spatium . . . solis. 156 Tim. 15 CAES. Gall. 5, 24, 4. 6, 7, 5 SALL. hist. frg. 3, 37 NEP. Eum. 3, 2 LIV. 1, 14, 4. *al.* que (*duplicatur l. 42*): PLAVT. Capt. 617 -r sacrum saxumque sto, nec quid faciam scio. LVCR. 4, 247 (= 4, 281) -r se . . . oculosque locatus. 4, 410. 5, 78 -r caelum terramque (VERG. Aen. 4, 256 terras -r c. que. MANIL. 1, 810 t. c. que -r. SEN. dial. 11, [12], 20, 2 -r c. terrasque [PLIN. nat. 2, 31]. *al.*). 6, 110 malos -r . . . trabesque. *al.* CAES. Gall. 6, 32, 1 civ. 3, 88, 4 BELL. Afr. 39, 2 SALL. Iug. 75, 2 NEP. Them. 3, 2. VERG. Aen. 5, 169 -r navemque . . . scopulosque (OV. epist. 9, 97 fast. 3, 217. *al. cf. e. g. p. 2138, 2. 5*). 11, 692 loricam galeamque -r. *al.* HOR. carm. 3, 3, 37 epist. 1, 5, 5. PROP. 2, 31, 15 -r matrem . . . -rque sororem. OV. trist. 4, 7, 21 LIV. 1, 1, 3. PLIN. nat. 15, 96 -r cutem sucumque (*cf.* 17, 102 -r corticem lignumque). *et passim*. et: CATO agr. 18, 5 sub . . . trabes -r canalis et parietes extremos . . . trabeculam . . . supponito. 40, 3 librum et stipitem. 135, 6 miliarium et labrum (*al.*). VARRO At. carm. frg. 15 -r solis stationem et sidera septem. CIC. Arat. 46. 171 Font. 19 BRVT. Cic. fam. 11, 13, 1 VARRO ling. 5, 152. 7, 48 terram et caelum (*al.*). CATVLL. 7, 5 oraclum Iovis -r . . . et Batti . . . sepulcrum. CAES. Gall. 1, 2, 3. *al.* BELL. Alex. 30, 5. LEX Iul. munic. (CIL I² 593) 29 quae via -r aedem sacram et aedificium locumve publicum et -r aedificium privatum est. SALL. Catil. 59, 2 VERG. Aen. 7, 349. 10, 778 latus -r et ilia (VAL. FL. 6, 243). COLVM. 5, 11, 4 -r corticem et materiem (arb. 26, 4. *cf.* PLIN. nat. 17, 111 lignum et corticem [17, 109 PALLAD. 3, 17, 2. *al.*]). *persaepe*. simul: CIC. Arat. 100 -r solis iter s. -r flamina venti.

3 -r *trina, quadrina*: TAB. triumph. Aemil. 2 -r Ephesum, Samum Chiumque. OV. met. 12, 39 -r terrasque fretumque caelestesque plagas. SVET. Tib. 16, 2 -r Italiam regnumque Noricum et Thraciam et Macedoniam (*cf.* FLOR. epit. 3, 6, 3 Cretam -r atque Cyrenas et Achaiam sinumque Maleum. EVTR. 6, 17, 3 -r Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum et Oceanum). *al.* *cf.* LIV. 23, 49, 6 -r haec trina castra hostium.

B *quaeritur 'qua?' (vi hic illic ad usum p. 2126, 53sqq. descriptum vergente)*: CIC. Verr. II 2, 99 Veliam . . . -r . . . praedonum . . . tela venissem (*cf.* LIV. 25, 15, 4 in portum . . . -r hostium custodias pervenit. VAL. MAX. 9, 10 ext. 1 -r infesta . . . agmina ad domum . . . perrexit). CAES. civ. 3, 73, 3 -r medias hostium classes . . . transportati (*cf.* LIV. 2, 13, 6 -r tela hostium Tiberim tranavit. 27, 39, 7 -r mitiora . . . transibant hominum ingenia [CLAVD. 7, 112 -r barbaricas . . . cohortes]. SVET. Iul. 58, 2 a Brundisio Dyrrachium -r oppositas classes . . . transmisit. *sim. passim*). SALL. Iug. 50, 6 -r virgulta evadere (LIV. 5, 46, 1 -r stationes. 29, 33, 7 -r media tela hostium. *al. cf.* SALL. Iug. 101, 9 erumpit [*al.*]. LIV. 1, 53, 7 elapsum [*al.*]. 3, 26, 4 emissi). LIV. 24, 41, 9 -r bina castra . . . urbem est ingressus (32, 4, 2 -r custodias Macedonum moenia). 37, 11, 13 via sibi -r confertas naves facta (SIL. 17, 424 aperit . . . -r tela vias. CASSIOD. var. 5, 2, 1 -r . . . gentes viam praesumere). LIV. 43, 1, 9 ut . . . exercitum . . . -r exteras gentes duceret. *al.* *audacius* LVCR. 1, 354 -r saepta meant voces et clausa domorum transvolitant.

C *stilistica (fere ad A)*: **1** *iuxta voces medietatis, diversitatis sim.*: **a** medius: CATO agr. 19, 3 -r arbores (*i. stipites binos torcularis*) m. quod erit, id . . . conlibrato. 21, 1 -r orbis *torcularis* (CIC. Arat. 285 hosce -r m. partem). CIC. Phil. 8, 4 -r bellum et pacem m. nihil sit (TAC. hist. 2, 74, 2. CLAVD. 18, 469 -r puerumque senemque). orat. 21 interiectus -r hos *oratores* m. et quasi temperatus. 193 tertium ac m. *al.* SALL. hist. frg. 3, 83 VERG. Aen. 1, 348. 9, 750 m. . . . gemina -r tempora frontem (LVCAN. 2, 399). OV. met. 15, 210 -r iuvenemque senemque. fast. 2, 244 -r utrumque (3, 774. *al.*). LIV. 1, 25, 1 in medium -r duas acies procedunt (10, 43, 9. *al.*). 3, 60, 3 m. -r bina castra spatium (40, 30, 6). *al.* CELS. 1 praef. 45 media . . . -r diversas sententias. *al.* *in struct. partitiva q. v.*: VERG. Aen. 4, 61 m. -r cornua (5, 479. 6, 245 OV. ars 1, 291 SIL. 3, 686). GERM. 48. VAL. FL. 4, 587 -r m. . . . currere cautes. APVL. met. 10, 24, 5. **b** *alia*: NIGID. Gell. 19, 14, 6 -r litteram n et g est alia vis, ut in . . . 'anguis'. CIC. de orat. 3, 216 -r omnis . . . in genere mediocris (PALLAD, 3, 25, 21. *cf.* CIC. off. 1, 89 *mediocritas*. VITR. 5, 1, 6 mediana [10, 15, 4]. APVL. Plat. 2, 3 medietates [*al.*]). QVINT. inst. 12, 10, 66 -r gracile validumque tertium aliquid constitutum est.

2 *per pleonasmum praepositionum (exempla selecta; ceterum v. sub verbis)*: CATO agr. 22, 1 -r orbem et miliarium unum digitum interesse oportet (CIC. Catil. 1, 10. *al.*). 161, 1 intervallum facito -r areas (161, 4. BELL. Afr. 59, 3 i. interiectis. SEN. dial. 11 [12], 5, 4. epist. 83, 4 -r duos [PLIN. nat. 5, 65]. *al.*). CIC. fin. 2, 16 -r haec . . . interiectam (nat. deor. 2, 66 off. 1, 92. VARRO rust. 2, 7, 10 -r singulas. LIV. 9, 13, 8. *cf. l. 3. 20*). CAES. Gall. 1, 39, 6 intercederet (BELL. Alex. 29, 1 PAVL. dig. 8, 5, 5. *al.*). LIV. 9, 43, 3 interceperunt. VITR. 4, 2, 4 intertignium. 4, 4, 1 interponantur (VAL. MAX. 2, 2, 3 COD. Theod. 1, 2, 3). *ibid.* intercolumnia. PLIN. nat. 4, 60 interiacet (5, 27 -r duas Syrtis. COD. Theod. 9, 45, 4 CASSIOD. var. 2, 39, 10). FRONTIN. aq. 66 intercidebant (*ibid. iterum.* 67). APVL. apol. 43 -r deos atque homines . . . medias . . . potestates intersitas. VEG. mil. 3, 15 -r singulas acies . . . interpatere.

II *in determinatione* **temporali** (*per pleonasmum praep. passim, e. g. l. 34sq. 70; de formula '-r diem' sim. pro 'alternis diebus' v. p. 2145, 44sqq.*): **A** *c. vocabulis quibuslibet*: CATO or. frg. 65, 1 (*cf.* Ps. VARRO sent. 158) -r os atque offam multa intervenire posse; verumvero -r offam atque herbam . . . longum intervallum est (*proverbialiter sicut* -r caesa et porrecta: CIC. Att. 5, 18, 1 -r c. et p., ut aiunt [MACR. Sat. 1, 16, 3]. *cf.* VARRO ling. 6, 16 -r . . . exta c. et p. [*codd. plerique* proiecta *ut* 6, 31 -r hostiam c. et exta p.]). CIC. p. red. in sen. 17 ne unam quidem horam interesse . . . -r meam pestem et tuam praedam (*cf.* Sest. 54 -r meum ⟨interitum⟩ et suam praedam). Brut. 227 -r profectionem reditumque (*cf.* VARRO Men. 324 -r medici discessum et adventum). 231 multis -r nostrum tuumque initium dicendi interpositis oratoribus. Cato 60 -r primum et sextum consulatum sex et quadraginta anni interfuerunt (VAL. MAX. 8, 13 praef. 1 PLIN. nat. 7, 157. *cf.* TAC. Agr. 6, 3 -r quaesturam ac tribunatum. *v. etiam l. 51*). CAEL. Cic. fam. 8, 6, 1 -r postulationem et . . . delationem. SALL. hist. frg. 1, 11 -r secundum atque postremum bellum Carthaginiense (VELL. 2, 38, 2 primum et secundum. SVET. gramm. 2, 2. *al.*). VERG. georg. 2, 345 frigusque caloremque -r. LIV. 1, 3, 4 -r Lavinium et Albam Longam coloniam deductam triginta ferme interfuere anni (*in constr. particip. etiam*: 6, 39, 1 -r priorem dictaturam abdicatam novamque . . . initam. 21, 21, 8 per totum tempus . . . -r labores aut iam exhaustos aut mox exhauriendos. SEN. contr. 2, 5, 4 FLORENT. dig. 28, 5, 50, 1 [= INST. Iust. 2, 19, 4]. *cf. l. 36*). 21, 2, 3 medius Hasdrubal -r patrem ac filium . . . imperium obtinuit (-r *personas ut*: SEN. epist. 88, 39 quantum temporis -r Orphea intersit et Homerum. TAC. ann. 6, 28, 4 TREB. trig. tyr. 31, 8. *al.*). VAL. MAX. 1, 7, 7 -r . . . noctem et supplicium. SEN. dial. 9, 11, 9 horae momentum interest -r solium et aliena genua (*i. -r regnum et ruinam*). epist. 91, 2 una nox interfuit -r urbem maximam et nullam. PLIN. nat. 19, 130 binis mensibus -r semen . . . et maturitatem. QVINT. inst. 9, 4, 108 TAC. hist. 1, 19, 1. *al.*

B *c. vocabulis temporis*: CIC. Brut. 228 interiectus -r duas aetates Hortensi et Sulpici (parad. 12). VARRO ling. 6, 7 -r vesperuginem et iubar (*cf.* CELS. 3, 5, 7 -r meridiem et vesperum). 6, 8 in medium spatium -r brumam et solstitium (COLVM. 11, 2, 6 -r b. et adventum Favonii. PLIN. nat. 17, 128 -r autumnum et b. 18, 202 -r aequinoctium autumni et b. *al. cf.* PLIN. epist. 9, 40, 3 [*de vere et autumno*] -r hiemem aestatemque media). 6, 10 -r prioris mensis senescentis extremum diem et novam lunam (CELS. 8, 7, 5. *al.* SEN. epist. 99, 9. CONST. Sirmond. 8 -r venerandos et celebres d. medium . . . tempus). rust. 1, 29, 1 intervallo -r favonium et aequinoctium vernum (1, 31, 1 -r vergiliarum exortum et solstitium. 1, 32, 1. 1, 33. 1, 35, 1. *al.*). frg. Serv. auct. georg. 1, 43 -r mensem Februarium . . . et -r kalendas Martias. LIV. 34, 44, 3 -r kal. Martias et pridie kal. Maias (*cf.* COLVM. 2, 4, 11 -r kalendas et idus Septembris. 5, 10, 14 -r nonas et idus Mart. *et sim. passim*). 38, 36, 4 -r horam tertiam . . . et quartam (CELS. 2, 4, 1 -r quartam h. et noctem. PLIN. nat. 2, 180 *bis*. SVET. Nero 8. *al.*). VELL. 1, 6, 6 -r hoc tempus et initium regis Nini. COLVM. 9, 14, 10 -r Caniculae et Arcturi exortum. PLIN. nat. 19, 114 -r Compitalia ac Saturnalia.

III *in determinatione* **relativa** *sc. ad bina aut coniungenda aut separanda (singulariter una tantum relationis parte indicata* VLP. dig. 11, 6, 1 pr. non crediderunt . . . -r talem personam locationem esse):
A *usu libero*: **1** *generalia*: **a** *pertinet ad verba, locutiones verbales sim. (exempla paucissima)*: **α** *varia*: LEX Plaetor. (Cens.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

24, 3) ius . . . -r cives dicito *praetor* (Lex repetund. [cil i^2 583] 12. Lex Rubr. [cil i^2 592] 2, 54 ius dicito, decernito, iudicia dato, iudicare iubeto. *al. cf.* Enn. scaen. 70 iudicavit . . . iudicium -r deas [Cic. de orat. 1, 176. *al.*]. Cic. Verr. II 2, 66 diiudicasset [Tusc. 1, 23. *al.*]. *sim. saepius*). Plavt. Asin. 747 conscripsti syngraphum -r me et amicam et lenam. Capt. 378 nunc ita convenit -r me atque hunc (Most. 304 bene . . . ratio accepti atque expensi -r nos c. *v. vol. IV 836, 65sqq. 839, 57sqq. 72sqq. 840, 13sq. 19 et cf.* Hor. epist. 1, 14, 18 disconvenit [*v. vol. V 1, 1337, 26sqq.*]). Cas. 561 aliquid contrahere . . . litigi -r eos duos. Curc. 701 hoc *iurgium* -r vos componere (Ter. Hec. 479 gratia. Sent. Minuc. [cil i^2 584] 2 controversias. Cic. rep. 1, 20 interdictum. Verg. ecl. 3, 108 lites [*al.*]. Avson. 91, 2 p. 318 P. compore -r nos. *al.*). Mil. 707 bona . . . -r eos partiam (*al. cf.* Persa 757 -r participes didam [*trad.* dividam] praedam [Cato or. frg. 2 disdidi; *ibid.* divisi, *v. vol. V 1, 1598, 40sqq.*]. Pacvv. trag. 61 distinguam -r vos geminitudinem [Cic. fin. 5, 25 distincta et dispertita. *al.*]. *sim. saepius*). Merc. 752 quos -r iudex datus es (Cic. Verr. II 2, 40. leg. 1, 53 arbitrum [*al.*]. Lex Rubr. *l. 2.* Ivlian. dig. 43, 33, 1, 1 actio. *sim. passim*). Trin. 442 -r te atque nos adfinitatem ut conciliarem et gratiam (Cic. fam. 10, 27, 1 *pacem.* Nep. Cim. 3, 3). *al.* Ter. Hec. 313 iram . . . concivisse. Sent. Minuc. (cil i^2 584) 1 de controversiis -r Genuateis et Veiturios . . . cognoverunt (Liv. 29, 19, 2 -r eum et tribunos cognita causa. *al. cf.* Itala Mal. 3, 18 [Aug. civ. 18, 35 p. 310, 19 D.] videbitis -r iustum et iniustum [*gr.* ὄψεσθε ἀνὰ μέσον . . . καὶ ἀνὰ μέσον, Vvlg. videbitis, quid sit -r iustum et impium]. Cod. Theod. 1, 27, 2 -r convenientes . . . audire [*al.*]). Rhet. Her. 2, 25, 39 quod -r omnes constat (*v. vol. IV 534, 45sqq.*). Cic. div. in Caec. 61 vide, quid differat -r meam opinionem ac tuam (*v. vol. V 1, 1078, 74sqq. cf.* Cluent. 122 discrepare [Liv. 22, 61, 10. *et saepius, v. vol. V 1, 1348, 22sqq.*]. Lvcr. 1, 620 distet [Vitr. 7, 3, 2. *al., v. vol. V 1, 1538, 15sqq.*]). Verr. II 1, 120 decreverat (*ibid. iterum. cf. l. 2*). 3, 50 socii putandi sunt, quos -r res communicata est (leg. 1, 33. *al.*). Cluent. 3 de invidia . . . sic -r nos disceptare debetis (Liv. 34, 62, 15. *et passim*). off. 3, 28 constitutam -r homines societatem (Qvint. decl. 338 p. 331, 2 iudicium. Tert. adv. Prax. 13 p. 249, 10 differentia [virg. vel. 4, 3]. Itala Luc. 12, 14 [cod. e] iudicem et divisorem -r vos [*gr.* ἐφ' ὑμᾶς, *Vulg.* super vos]). Nep. Thras. 3, 1 fecit pacem (Liv. 28, 20, 10 secessionem. *al.*). Liv. 10, 6, 3 certamen iniectum (26, 6, 2). 23, 35, 7 discordiam . . . sereret (Svet. Cal. 26, 4 causam discordiarum. *al.*). 27, 30, 4 ad dirimendum . . . bellum (33, 39, 1 certamina. Vell. 2, 47, 2 Tac. hist. 3, 75, 2). Itala Mal. 2, 14 (Didasc. apost. 62, 17) contestatus est -r medium ⟨te et mediam⟩ mulierem (*gr.* ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον γυναικός, Vvlg. testificatus est -r te et uxorem). Vlp. dig. 2, 14, 52, 1 placuit (*al.*). Vvlg. Ezech. 22, 26 -r pollutum et mundum non intellexerunt (*antea*: non habuerunt distantiam). *et passim.*

β *in enunt. c.* est, fit, evenit, oritur *sim.* (*passim per ellipsin*): Plavt. Amph. 942 irae si quae . . . eveniunt . . . -r eos (Ter. Andr. 552 sunt. Hec. 305 Hor. sat. 1, 7, 11sq. *al.*). 957 iam pax est -r vos (Liv. 41, 23, 18. *al.*). Capt. 367 mutatio -r me atque illum ut nostris fiat filiis (*cf.* Liv. 26, 29, 9 permutatio). Pseud. 648 symbolust -r erum meum et tuum. Ter. Andr. 852 inimicitias (Cic. Cluent. 169. *al. cf.* Ter. Hec. 533 amicitiam [Cic. Planc. 80. *al.*]). Hec. 180 neque lites ullae -r eas (Eun. 734). Eun. 872 gratiam (Sen. dial. 7, 2, 3). Ad. 212 *certatio* (Cic. Lael. 32. *al. cf.* div. in Caec. 10 certamen [*al.*]. Tusc. 3, 51 concertatio). Lex Anton. de Term. (cil i^2 589) 2, 19 *et* 21 leges . . . ious . . . consuetudo (Cic. rep. 1, 18. *al.*). Cic. inv. 2, 62 controversia (*al.*). Verr. II 1, 66 fit sermo -r eos (Liv. 37, 17, 9. *cf.* 23, 16, 6 conloquia [*al.*]). 2, 89 omnia -r eos esse communia (leg. 1, 23. *al., v. vol. III 1974, 20sqq. c. adi. sim. etiam e. g.*: Cic. orat. 68 simile [Spart. Carac. 9, 3]. Liv. 24, 2, 8 unum [*al.*]. Veg. mil. 2, 2 alius -r eos est usus armorum). Flacc. 96 varietas (*al.*). Balb. 49 discrimen (Sall. Catil. 52, 22. *al.*). orat. 2 dissimilitudo (*cf.* Tusc. 2, 35 similitudo). Tim. 27 distinctio (Vitr. 5 praef. 1). fam. 9, 10, 1 -r Niciam . . . et Vidium iudicem esse (Pavl. dig. 10, 3, 19, 3. *sim. c. subst. agentis*: Liv. 40, 17, 1 disceptatores . . . fuerunt. Sen. dial. 11 [12], 12, 5 sequester [Vvlg. deut. 5, 5 et medius]. Tac. ann. 15, 56, 1 internuntius [*al.*]. Itala gen. 42, 23 [Aug. quaest. hept. 1, 140 p. 73, 19] interpres [*gr.* ἀνὰ μέσον αὐτῶν, *Vulg. aliter*]. Vvlg. gen. 31, 48 testis erit. *al.*). *al.* Val. Max. 6, 2 ext. 3 coniugium. Sen. epist. 99, 28 cognatio. *et saepius.* *in formula* 'nihil est -r *hoc et illud*' *sim.*: Caecil. com. 17 nihil . . . -r me atque illum (Optat. 1, 8 p. 9, 23. *al.*). Lvcr. 1, 619 quid (Gell. 5, 18, 7 Avson. 393, 66 p. 247 P. Vvlg. Ezech. 44, 33. *al.*). Hor. sat. 1, 1, 105 quiddam. Prisc. rhet. 11, 32 hoc. Avg. epist. 120, 17 p. 719, 6 aliquid. Cod. Theod. 9, 26, 1 aliud. *al.*

b *pertinet artius ad subst.* (*cf. l. 46sqq.*): Cic. de orat. 1, 107 contentionem -r viros doctos. Lael. 22 -r viros amicitia. Sall. epist. Mithr. 15 variis -r me atque Lucullum proeliis (Ov. met. 12, 536 Tac. ann. 11, 17, 3. *al. cf.* Liv. 4, 30, 2 certamine [*al.*]. Sen. contr. 2, 3, 20 -r raptae patrem et raptorem collusionis). Liv. 2, 3, 3 -r amicum atque inimicum discrimen nosse (Qvint. decl. 343 p. 354, 27). Tac. hist. 1, 26, 1 consensum (1, 54, 3). 1, 65, 1 discordiam (Flor. epit. 3, 22, 8). 2, 79, 1 (*de Tito*) consiliorum -r Mucianum ac patrem nuntius (4, 25, 4. *sim. c. subst. agentis*: Apvl. Socr. 6 p. 133 daemones . . ., -r caelicolas ⟨terricolas⟩que vectores. Cod. Theod. 8, 13, 6 -r partes competenti . . . cognitori. *al.*). Papin. dig. 28, 6, 41, 5 substitutionem. Vlp. dig. 24, 1, 32 pr. donationum -r virum et uxorem (*al.*). Apvl. apol. 88 tabulae nuptiales -r me ac Pudentillam. *et passim.*

2 *specialia*: **a** *in enunt. passivis usurpatur interdum ita, ut simul auctor subaudiatur* (*exempla significantiora*): α *person.*: Ter. Haut. 849 oblitus es, -r nos quid sit dictum (Ad. 796 dictum hoc -r nos fuit . . ., ne *eqs.* Cic. fam. 11, 27, 2). Cic. Lael. 33 audite . . . ea, quae . . . -r me et Scipionem . . . disserebantur. Cael. Cic. fam. 8, 1, 4 haec . . . -r paucos . . . narrantur. Caes. civ. 1, 36, 1 haec dum -r eos aguntur (1, 47, 1). Sall. Iug. 21, 2 uno die -r duos reges coeptum atque patratum bellum. Nep. Hann. 10, 2 bellum . . . -r eos gerebatur (Liv. 7, 8, 1 Vlp. dig. 24, 1, 7, 6. *al.*). Liv. 44, 13, 9 tractatas -r Eumenen et Persea condiciones amicitiae (Optat. 5, 9 p. 139, 11 Cod. Iust. 3, 26, 8 [*a. 358*]). Tac. ann. 13, 19, 4 -r Agrippinam et Domitiam . . . aemulatio exercebatur. β *imperson.*: Cic. Cluent. 53 constitutum . . . -r eos . . . fuisse, ut *eqs.* de orat. 2, 108 cum -r doctos homines de iis . . . rebus . . . disputatur (Sen. contr. 7, 1 [16], 20 Papin. dig. 37, 6, 8). Lex Rubr. (cil i^2 592) 2, 18 ambigetur (*al.*). Bell. Alex. 14, 5 diu -r ipsos est expectatum. Hisp. 23, 8 -r quos . . . est pugnatum (Liv. 7, 26, 8 Tac. ann. 12, 56, 3. *al. cf.* Liv. 1, 17, 2 certabatur [2, 60, 1. *al.* Vell. 2, 33, 2. *et passim*]. 39, 34, 4 dimicatum [Cvrt. 5, 6, 4]. *sim. saepius*). Tac. ann. 2, 74, 1 consultatum. *al.*

b *usu recentiore indicantur partes, quae dividendo efficiuntur*: Itala gen. 1, 4 (Cypr. sent. episc. 43. *al.*) divisit (*alii* separavit, discrevit) *deus* -r lucem et tenebras ([*gr.* διεχώρισεν . . . ἀνὰ μέσον τοῦ . . . καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ κτλ., *Vulg.* divisit lucem ac tenebras]. Avg. conf. 13, 18, 22 Sacr. Leon. 358. *al. v. vol. V 1, 1595, 67sqq. 1596, 26sq. 1601, 39sqq. 1604, 19sq.*). 1, 7 (Tert. adv. Hermog. 26, 1 p. 154, 11. *al.*) separavit (*alii* discrevit, divisit) -r aquam, quae erat infra firmamentum et quae erat super firmamentum ([*gr. ut supra, Vulg.* divisit . . . aquas, quae . . ., ab his, quae *eqs.*]. IV reg. 2, 11 [Lucif. Athan. 1, 20 p. 101, 26] -r utrosque [*gr.* ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων, *Vulg.* diviserunt utrumque]. *al.*). act. 15, 9 (Iren. 3, 12, 14 [17 H.] = Vvlg.) nihil discrevit -r nos et ipsos (*gr.* μεταξύ. Avg. conf. 10, 8, 13. 10, 13, 20. *al. cf. l. 25. 29*). Tert. nat. 2, 14, 1 distingui -r nativos et factos (orat. 22 p. 193, 22 adv. Prax. 12 p. 245, 26. 15 p. 254, 19 Iren. 3, 12, 7 [8 H.]). adv. Marc. 4, 4 p. 428, 24 determinabit. pudic. 21 p. 268, 29 excernens. Pomer. 1, 6, 1 discriminans.

B *formulae pronominales reciprocae*: **1 -r se**: -r sed S. C. de Bacch. (cil i^2 581) 13. 14; semet *e. g.* Liv. 2, 42, 9. 2, 44, 8 Qvint. inst. 5, 13, 29; seque Cic. nat. deor. 2, 78 Ov. met. 1, 389. 6, 507 Vitr. 2, 8, 1; sese *saepius in poesi inde a* Naev., Plavt., Enn., *in prosa* Cato agr. 21, 3. 41, 2 Rhet. Her. 2, 25, 39 Cic. S. Rosc. 63. *al.* Caes. Gall. 1, 9, 4. 6, 11, 1 Liv. *saepius, rarius ap. posteriores, cf. Thielmann, ALL 7, 1892, 344 adn.* *saepe in form.* ipsi -r se (*rarius* -r se i.), *passim* -r se ipsos (*cf. vol. VII 2, 351, 12sqq. 43sq. et v. Thielmann l. c. 345sq.*); *ad vim reciprocam augendam accedunt praeterea e. g.* invicem (*v. vol. VII 2, 178, 68sqq.*), vicissim (*passim*), vicibus (Colvm. 2, 2, 2 Plin. nat. 7, 15. *cf.* Apvl. Plat. 1, 11 per vices mutuas), alius alium *sim.* (*e. g.* Cic. nat. deor. 1, 121 off. 1, 22), alter alterum *sim.* (*e. g.* Plavt. Pseud. 1260 Cato orig. 79).

a *pertinet ad verba, locutiones verbales sim.*: α *ad indicandam relationem, quae inter partes agentes intercedit*: ① *usu vario*: Ⓐ *de relatione artiore* (*maxime pro* '*secum invicem*', *subtilius* Cic. Tim. 24 ipsae secum et -r se): Plavt. Capt. 37 -r se commutant vestem et nomina (Varro ling. 5, 138 locum. *cf.* Lvcr. 1, 768 mutant [1, 787. *al.* Sall. Iug. 18, 9]. 5, 185 permutato [Ivlian. dig. 43, 20, 5, 1]. Tert. coron. 6 l. 8 demutasse). Cist. 26 eam *amicitiam* iunctam bene habent -r se (Lvcr. 5, 1020. Liv. 34, 57, 9 ad amicitiam sociali foedere -r se iungendam. Vlp. dig. 44, 6, 1, 1). Curc. 264 -r se congruont concorditer (Cic. S. Rosc. 62. *al.*). Mil. 714 certant (*al. cf.* Cic. Pis. 81 decertarint [*al.*]). Poen. 775 dividant *aurum* (*v. vol. V 1, 1598, 40sqq.*). Pseud. 539 consenserunt (Rhet. Her. 2, 7, 11 Cic. off. 1, 98. *al.*). Enn. ann. 271 nec maledictis miscent -r sese inimicitiam agitantes (Sen. epist. 102, 28). scaen. 5 pugnant, proeliant (*al. cf.* Bell. Afr. 29, 1 depugnare [*al.*]). 128 -r se sortiunt urbem atque agros (Lex Iul. munic. [cil i^2 593] 25 Cic. fat. 46 Varro ling. 6, 87. *al.*). 343 pacem -r sese conciliant, conferunt concordiam. Lvcil. 449 confligere (*al.*). Rhet. Her. 2, 13, 20 si quid -r se pepigerunt (Liv. 28, 21, 5 pacto -r se, ut *eqs. al.*). 4, 20, 28 conveniunt (4, 41, 53 Cic. leg. agr. 2, 12. *et passim*). Cic. Quinct. 15 cum . . . multa -r se communicarent (Liv. 8, 25, 9. *al.*). Phil. 2, 18 non cohaerentia -r se (orat. 149 ut -r se quam aptissime cohaereant extrema cum primis. *al. cf.* fin. 1, 17 ut concursionibus -r se cohaerescant *atomi* [nat. deor. 1, 54]). 14, 15 partirentur (Tusc. 1, 40 Caes. Gall. 7, 55, 5. *al. cf.* Liv. 3, 10, 9 dispertiri). de orat. 1, 26 conlocuti sunt (1, 122 rep. 1, 18. *al.* Caes. Gall. 4, 30, 1. *saepius*). *al.* Lvcr. 1, 838 coeuntibus (Caes. civ. 1, 75, 3. *al.*). 5, 191 (= 5, 426) congressa (Liv. 10, 32, 6). Caes. Gall. 3, 8, 3 -r se coniurant (Bell. Hisp. 36, 4 Sall. Iug. 66, 2 Liv. 22, 38, 4. *al.*). Bell. Afr. 61, 8 dimicabant (*al.*). Sall. Iug. 66, 2 conpositis -r se rebus (Consvlt. 9, 6 Cod. Iust. 4, 59, 2, 1 [*a. 483*]). Liv. 3, 41, 7 -r se decemviri conparabant (*var. l.* conputabant) *provincias* (8, 6, 13 conparant -r se, *ut eqs. al.*). *sim. saepe.* *pro* '*adversus se*': Val. Cem. hom. 20, 6 -r se . . . armatas stare legiones. *iuxta locut. periphrasticas sim.*: Plavt. Mil.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

139 paravi ... machinas, qui amantis una -r se facerem convenas (QVADRIG. hist. 5 commutationes et consilia. CIC. fin. 2, 83 foedus. *al.*). TER. Hec. 310 iras gerunt (CIC. inv. 2, 69 bellum [LVCR. 5, 1245 NEP. reg. 3, 2]). CIC. Verr. II 2, 122 cum haberent -r se controversias (Phil. 13, 28 similitudinem. de orat. 2, 7 sermonem. VARRO ling. 9, 59 societatem ... communitatem. *al.*). Suil. 16 quae tanta societas ullis -r se *sc. est* ..., quanta ei cum illis ...? (off. 3, 45 hoc animo -r se fuisse. CAES. Gall. 7, 39, 2 OV. trist. 5, 3, 45 *al.*). SALL. or. Lep. 19 manus conserentis -r se Romanos (OV. epist. 12, 100. LIV. 32, 10, 8 pugnam. *cf.* VERG. Aen. 6, 160 multa -r sese vario sermone serebant [LIV. 28, 25, 5 sermones]). VERG. Aen. 6, 828 -r se bellum ... ciebunt. 8, 639 -r se posito certamine (HOMER. 562). *al.* Ⓑ *de actu utcumque communi* (*cf.* LIV. 1, 10, 1 ipsi -r se communiter; *afferuntur exempla notabiliora*): NAEV. carm. frg. 52 simul alius aliunde ruminant -r se[se]. trag. 41 ludere (LVCR. 2, 630 EPIST. imp. Aug. Suet. Aug. 71, 4). PLAVT. Capt. 35 -r sese ... confinxerunt dolum (*cf.* TER. Andr. 220 fingunt ... fallaciam). Cas. 67 dicere (*al.*). Epid. 237 fabulari. Poen. 1143 locuti sunt (CIC. Verr. I 20 -r se et mecum. *al.* HIER. tract. p. 416, 13 invicem. CONC.[S] II 2, 1 p. 59, 29 istis ... -r se locutis [*gr. II 1, 1 p. 154, 37* τούτων ... μεταξὺ λαληθέντων]). ENN. ann. 110 simul -r sese sic memorant (539. *cf.* DARES 16 commemorant). 135 haec -r se⟨se⟩ totum ⟨egere diem tuditan⟩tes (TER. Hec. 192. Haut. 472 clanculum. Phorm. 876 CIC. Verr. II 2, 90. *al. cf.* TER. Hec. 511 transigant [VLP. dig. 2, 15, 8, 15]. LIV. 10, 14, 1 agitarent). CATO inc. libr. frg. 31 natinari. TRAG. inc. 88 strepere (*cf.* VERG. georg. 1, 413 strepitant). ATTA com. 11[a] -r se degularunt omnia. QVADRIG. hist. 78 -r se spargentes *equae* terram calcibus. CIC. Att. 13, 19, 3 disputantes (VVLG. Marc. 9, 33 [*var. l.* intra, *gr.* πρὸς ἀλλήλους]). LVCR. 2, 29 (= 5, 1392) -r se prostrati. 5, 959 neque ullis moribus -r se scibant nec legibus uti (5, 1047 vocibus. *al.*). CAES. Gall. 1, 30, 5 sanxerunt. *al.* SALL. Iug. 41, 2 populus et senatus ... -r se rem publicam tractabant (TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 516, 20 quae intra [*Engelbrecht*, -r *codd.*] se mussitarent vel -r se tractarent. IVVENC. 2, 169). VERG. georg. 4, 174 (= Aen. 8, 452) bracchia tollunt *Cyclopes*. LIV. 1, 57, 5 otium conviviis comisationibusque -r se terebant (6, 34, 6 tempus). 2, 3, 3 conquerebantur. 7, 2, 5 iocularia fundentes (*cf.* PLIN. epist. 2, 18, 2 iocabantur [*var. l.* loquebantur]). *al.* CVRT. 6, 11, 3 murmurantium (*cf.* PLIN. nat. 10, 62 commurmurant). PETRON. 67, 11 riserunt. SIL. 8, 196 mirantur. TAC. hist. 2, 29, 2 torpere cuncti, circumspectare -r se attoniti. VVLG. Matth. 16, 7 cogitabant -r se dicentes *eqs.* (*var. l.* intra *ut etiam* 21, 25 [*gr. utrobique* ἐν ἑαυτοῖς]. Luc. 20, 5 [*gr.* πρὸς ἑαυτούς]. *al.*). CIL X 4273 vixerunt -r se annis LXVIII (*al. cf.* INSCR. christ. Diehl 4279 -r se fecerunt annus *eqs.* [*al.*]). *al.*

Ⓘ *usu presso* (*genera infra illustrata quam difficile discernantur, apparet ex exemplis mixtis, qualia sunt* LEX Cincia [frg. Vat. 298] -r se donare, capere. LVCR. 1, 819 [= 2, 762. 1009] -r se dent motus accipiantque [VITR. 7, 11, 1. *cf.* TAC. ann. 2, 65, 2 concederent acciperentque]. LIV. 32, 34, 10 postulare et respondere. SEN. nat. 4, 11, 2 vincuntur et vincunt): Ⓐ *pro 'se invicem'* (*pass. et mediopass. 'a se i.'; iuxta acc.* CIC. ad Q. fr. 3, 3, 1 et nos et -r se amant): PLAVT. Capt. 420 amare -r se (Stich. 279 TER. Ad. 828 CIC. ac. 2, 115 Att. 6, 1, 12. ad Q. fr. 3, 3, 1 *v. supra l. 50*). Mil. 1433 nihil cessarunt ... osculari atque amplexari -r se. CIC. Catil. 3, 13 furtim ... -r sese aspiciebant (*cf.* SEN. nat. 1, 13, 1 conspiciant). de orat. 2, 13 consalutassent. nat. deor. 1, 122 diligunt (Lael. 82 colent -r se ac diligent). VARRO rust. 3, 16, 16 contingant (CAES. Gall. 7, 23, 3 civ. 1, 21, 3 COLVM. 5, 10, 7. *al. cf.* VITR. 4, 7, 4 tangunt). CAES. Gall. 4, 25, 5 cohortati -r se, ne *eqs.* (6, 8, 1. 6, 40, 4). NEP. Dion 4, 1 timerent. VERG. Aen. 4, 193 fovere. AETNA 304 premunt. LIV. 7, 25, 1 mussantes ... -r se rogitabant (TAC. ann. 3, 1, 3). 21, 28, 11 urgentes. MANIL. 2, 479 cernere ... audireque. SEN. epist. 102, 20 captantium. PLIN. nat. 8, 204 contueri. 11, 110 sepeliunt. 17, 239 necant. STAT. Theb. 6, 413 noscunt (TAC. hist. 2, 42, 2. *cf.* QVINT. decl. 307 p. 207, 28 vident et agnoscunt). TERT. resurr. 53 p. 111, 17 pariant. *al.* *pass.*: CIC. nat. deor. 1, 110 si essent *corpora individua*, quae nulla sunt, pellere se[i]pse et agitari (*var. l.* agitare) -r se concursu ... possent. LIV. 7, 8, 3 his -r se vocibus concitati (*cf.* TAC. hist. 4, 24, 3 instinctos). 25, 19, 15 ut conspecta -r se agmina sunt *eqs.* (33, 6, 5. 33, 6, 9. 37, 41, 4 ne ex medio quidem cornua sua conspicere poterant, nedum extremi -r se conspicerentur). 44, 25, 12 nequiquam -r se captati. PLIN. nat. 2, 19 vocari (PAVL. dig. 38, 10, 10, 18). TAC. hist. 2, 21, 4 stimulabantur. 3, 17, 2 firmati. 3, 73, 3 noscebantur. APVL. mund. 9 urguentur. *al.* *mediopass.*: LVCR. 1, 375 res -r se posse moveri et mutare locum. 3, 258 *principia* -r sese mixta (*cf.* SALL. Iug. 17, 7 permixti). 4, 726 *simulacra* -r se iunguntur (VAL. MAX. 9, 1, 9 CELS. 8, 11, 2 PLIN. nat. 6, 60. *cf.* GAIVS inst. 1, 59 coniungi). VELL. 2, 52, 3 conlisa (*Gelenius*, consilio *trad.*) -r se duo rei publicae capita (SEN. nat. 2, 55, 1. CVRT. 9, 9, 16 conlidi -r se naves abstergerique invicem remi et alii aliorum navigia urgere coeperunt. COLVM. 12, 16, 1 QVINT. inst. 5, 7, 32). CELS. 7, 7, 15[E] ut neque -r se cutis antiqui fines committerentur. 7, 20, 1 -r se tunicae glutinantur. 7, 22, 1 ubi -r se implicatae *venae* glomerantur. 7, 31, 1 involvuntur. PLIN. nat. 8, 35 -r se cratium modo inplexos *dracones*. TAC. hist. 1, 54, 3 obstringuntur -r se tacito foedere legiones. ann. 1, 30, 2 gregari. NERAT. dig. 2, 14, 58 obligati. MOD. dig. 38, 10, 4, 7 matrimonio copulari. AVR. VICT. Caes. 24, 9 armantur. Ⓑ *pro 'sibi' invicem sim.* (*in reddendo dat. gr.*: CLEM. ad Cor. 20, 2 nihil -r se impedientes [*gr.* μηδὲν ἀλλήλοις ἐμποδίζοντα]): CATO ad fil. frg. 1 iurarunt -r se. CIC. Phil. 12, 18 gratulabantur (LIV. 3, 28, 4). CAES. Gall. 1, 3, 8 fidem ... dant (1, 9, 4 obsides. *al.*). SEN. contr. 10, 2, 14 cedere (STAT. Theb. 2, 174). SEN. nat. 7, 19, 1 committere. epist. 109, 1 prosunt (109, 13). CVRT. 5, 1, 25 occurrentes (*cf.* PLIN. nat. 16, 6 occursantium). PLIN. nat. 10, 109 blandiri. LEX met. Vipasc. frg. Bruns fontes[7] 113, 20 vendere. ALF. dig. 39, 2, 43, 1 repromittere. VLP. dig. 17, 2, 52, 2 praestare. *al.* *in locut. c.* esse: PLAVT. Amph. 943 amici sunt -r se (*sim. c. adi.*: Cist. 23 benevolentes -r se. TER. Ad. 804 communia [CIC. fin. 5, 25 off. 1, 53]. RHET. Her. 2, 16, 24 finitimae. CIC. inv. 2, 44 apta [*al.*]. SALL. Iug. 79, 4 obvii [*al.*]. MOD. dig. 38, 10, 4, 9 adfines). VARRO rust. 2, 9, 6 -r se sunt praesidio. COLVM. 1, 6, 8 ut -r se ... testes sint (*cf.* PAVL. dig. 38, 10, 10, 13 fratres). *al.* Ⓒ *pro 'a se invicem' sim.* (*cf. p. 2141, 49 et* CIC. rep. 1, 68 tanquam pilam rapiunt -r se rei publicae statum tyranni ab regibus, ab iis autem principes *eqs.*): CIC. de orat. 1, 215 distant (orat. 52. *al.* LVCR. 1, 825 VARRO rust. 2, 5, 8. *et passim*). LVCR. 2, 484 variare (TERT. praescr. 42 l. 15 COD. Iust. 6, 38, 4, 1). SALL. Iug. 53, 7 haud procul -r se erant (*cf.* VERG. Aen. 11, 907 absunt [LIV. 28, 14, 13 COLVM. 5, 6, 12]). NEP. Eum. 8, 3 longe ... -r se discesserant. LIV. 38, 56, 2 abhorrent (*al.*). VITR. 9, 4, 5 dispicientia. *et saepius.*

β ad indicandam relationem, quae inter partes affectas intercedit: ① *pro 'sibi vel secum invicem' sim.* (*iuxta dat.* CIC. Brut. 10 cum -r se coniuncti tum mihi): LIV. ANDR. carm. frg. 22 nexabant multa -r se flexu nodorum dubio (*cf.* PLAVT. Mil. 1334 nexa [CIC. Tusc. 2, 17 et iugatae. *al.*]. CIC. part. 137 conexa et apta [nat. deor. 2, 97 RVT. LVP. 1, 13. OV. met. 12, 430 -r se conexis ... nodis. *al.*]). CATO agr. 21, 3 -r sese configito *laminas* (PAVL. FEST. p. 307 FLOR. epit. 4, 2, 85). 41, 2 -r sese medullam cum medulla ... conligato (CIC. rep. 3, 3. *al. cf.* CATO agr. 101 alligato [*al.*]. VITR. 2, 1, 5 religantes [2, 8, 4]. CELS. 6, 18, 8[B] deligantur [*al.*]. COLVM. 6, 19, 2 ligantur). 96, 1 -r se omnia conmisceto pariter (LVCR. 3, 283. *cf.* CIC. orat. 197 miscendi [LVCR. 3, 258. *saepe*]. SALL. Iug. 17, 7 permixti). LVCIL. 910 coniungant (CIC. Verr. II 3, 22. *al. cf.* nat. deor. 2, 115 iuncta [Tusc. 5, 5. *al.*]). CIC. Arat. 243 vinctos (CELS. 8, 10, 2[B] QVINT. inst. 7, 10, 16 TAC. ann. 12, 47, 2. *cf.* CIC. rep. 1, 42 devinxit [CELS. 6, 18, 10]). inv. 2, 174 comparari (Marcell. 17. *al.*). off. 1, 50 conciliat -r se homines coniungitque. VARRO ling. 5, 176 -r se trita (VITR. 2, 1, 1 PLIN. nat. 11, 106). 10, 22 utrisque -r se implicatis (*al. cf.* LVCR. 2, 394 hamatis -r se perque plicatis. 3, 332 inplexis [*al.*]. 6, 1088 plicata). rust. 3, 16, 23 conglutinant (VITR. 7, 4, 3). *sim. passim.* ⓘ *pro 'a se invicem' sim.*: CIC. part. 79 singuli -r se proprio virtutis genere distincti *habitus animi* (SEN. benef. 7, 4, 2 -r se vicini privata terminatione distinguunt *fines. al.*). LVCR. 2, 396 diducta ... -r se ... primordia singula (VITR. 3, 3, 1 MELA 3, 54). LIV. 27, 39, 9 magno -r se maris terrarumque spatio discretas *urbes* (PLIN. nat. 4, 103 TAC. hist. 4, 46, 2 QVINT. inst. 11, 3, 74. *al.*). VITR. 4, 8, 7 disparatae. VAL. MAX. 9, 8 ext. 1 parvo spatio Italiam Siciliamque -r se divisas (CELS. 8, 10, 7[L]. *al.*). SEN. epist. 95, 65 discriminentur. APVL. Plat. 2, 13 discrepantes et -r se disiuncti (PALLAD. 12, 11). PALLAD. 2, 15, 6 separata (3, 24, 13. 12, 7, 21).

b *pertinet artius ad nomina* (*exempla certiora; opp.* cum aliis *infra l. 70. 81*) *α subst.*: CIC. rep. 1, 25 summa -r se contentione gesserunt *bellum*. fin. 1, 19 complexiones et copulationes et adhaesiones atomorum -r se (QVINT. inst. 8, 3, 16 verborum). ac. 2, 57 ovorum -r se similitudo. Tusc. 4, 23 ipsarum *opinionum* -r se repugnantia (*al.*). nat. deor. 2, 51 eandem -r se comparationem (*al.*). VARRO ling. 8, 3 -r se rerum cognatio (*al.*). SALL. Iug. 7, 9, 3 in ... diuturno ... bello -r se (LIV. 41, 25. 8 externorum -r se bella. TAC. hist. 4, 74, 3 omnium -r se gentium. HEGES. 3, 13 p. 206, 18 suis -r se bellis. *al.*). LIV. 6, 38, 5 certamine -r se tribunorum (*al.*). 8, 14, 10 Latinis ... conubia commerciaque et concilia -r se ademerunt. 10, 24, 2 concordia -r se clari (22, 32, 1 cum summa -r se c. *al.*). 22, 1, 3 ipsorum -r se fraude. 28, 19, 14 ipso -r se conspectu. 29, 27, 6 concursus navium. 44, 25, 1 odiis. VITR. 8 praef. 1 eorum *principiorum* ... -r se cohaerentiam. SEN. nat. 2, 2, 1 partium -r se ... coniunctio (QVINT. inst. 1, 1, 31 litterarum). PLIN. nat. 1, 32, 12 de discordia -r se marinorum (*al.*). 16, 16 -r se ... generum singulorum differentiae. QVINT. inst. 9, 2, 30 et nostros cum aliis sermones et aliorum -r se (TAC. ann. 15, 17, 1 ducum -r se). *al.* *β adi.* (*specimina vetustiora; cf. supra l. 11 et participia sub a*): CIC. inv. 2, 152 -r se vel similia vel dissimilia (Cluent. 46 de orat. 3, 25). Verr. II 3, 192 loca -r se maxime diversa (4, 117 rep. 6, 21 LVCR. 5, 649). Cluent. 140 *orationum* capita alterna -r se contraria (de orat. 2, 223 SEN. contr. 2, 6, 1). de orat. 1, 83 aequales et pares. *al.* POMP. Cic. Att. 8, 12[d], 2 -r se ... noti (LIV. 8, 8, 17. *cf.* 21, 43, 18 ignotos -r se ignorantesque [SEN. nat. 6, 7, 2 TAC. ann. 14, 27, 2]). LVCR. 5, 894 discordia (LIV. 9, 3, 8). VARRO ling. 10, 8 propinquiora genere -r se verba (*cf.* SALL. Iug. 98, 3 colles duos propinquos -r se. TERT. anim. 5, 2 proxima). rust. 1, 25 inimica. LIV. 10, 19, 16 adsuetos. COLVM. 12, 15, 1 acclines. PLIN. nat. 16, 226 -r se et cum aliis insociabilia. TAC. ann. 13, 53, 2 navigabilia -r se ... litora. *saepius.* *fere vi compar.* (*cf. etiam p. 2135, 78*): AVG. civ. 19, 3 p. 354, 14 D. magis minusque, ut quaeque -r se maiora atque minora sunt, tamen omnibus gaudens.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

c *notabiliora de usu minus legitimo*: **α** *pertinet ad num. sing.*: Ⓘ *pron.*: *indef.*: LEX Cincia (frg. Vat. 298) sive quis cognatus cognata -r se *erit* ..., eis omnibus -r se donare capere liceto. S. C. de Bacch. (CIL I² 581) 13/15 neve ... -r sed conioura⟨se nev⟩e comvovise ... neve quisquam fidem -r sed dedise velet. SEN. dial. 12 (11), 10, 6 nec ... quicquam minus -r se consentaneum est quam *eqs.* epist. 118, 10 aliquid -r se mixtum ... et inseparabile (QVINT. inst. 5, 7, 29 a., quod -r se parum consentiat). TERT. nat. 2, 5 quicquid. *alia*: CIC. Quinct. 30 ut aut uterque -r se aut neuter satis daret (S. Rosc. 20 vitam -r se utriusque conferte. FEST. p. 230 utrique -r se populo. *al.*). de orat. 3, 31 quid tam -r se dissimile? (LVCR. 3, 803). VARRO rust. 2, 7, 4 nulla parte corporis -r se non congruenti (*v. app. crit.*). Ⓘⓘ *subst. collect.*: CIC. leg. 1, 32 omne genus hominum sociatum -r se (LVCR. 5, 72. *cf.* PS. APVL. Ascl. 8 humanitatis -r se ... nexus. TERT. adv. Marc. 1, 16 p. 311, 17 aemula -r se conditionis universitas). VARRO frg. Serv. auct. Aen. 12, 12 -r se densum *agmen*. LVCR. 3, 193 haeret ... -r se ... omnis materiai copia. SALL. Iug. 63, 6 consulatum nobilitas -r se ... tradebat. SALL. (?) rep. 2, 5, 6 nullo modo -r se congruens *multitudo* (LIV. 26, 16, 10). LIV. 1, 17, 5 rem *publicam* -r se ... consociant. 7, 2, 11 iuventus ... ipsa -r se. PAVL. FEST. p. 63 *lana* coniuncta -r se (*cf.* VAL. MAX. 8, 8, 1 -r se iunctum *par*). COLVM. 9, 9, 6 pugna ... unius -r se dissidentis *examinis*. PETRON. 132, 5 tota ... familia ... -r se mussat. PLIN. nat. 2, 239 attriti ... -r se ligni. TAC. ann. 1, 35, 5 conglobata -r se pars (*cf. l. 26*) contionis. *al.* *audaciora*: LVCR. 3, 424 unum -r se coniunctaque res est *animus* (*cf.* 4, 947 coniuncta -r se *pars animae*). LIV. 32, 21, 12 conveniens -r se oratio (*cf.* PORPH. Hor. sat. 1, 9, 62/63 mixtum -r se et confusum sermonem. HIER. epist. 36, 11, 2 scriptura -r se contraria). SEN. nat. 1, 1, 5 -r se pugnavit *aër* (1, 1, 15. 7, 20, 1). epist. 20, 2 ut ipsa -r se vita concinat. CHIRON 358 caudam -r se complicabit *iumentum*. Ⓘⓘⓘ *pluralis e contextu intellegitur*: LVCR. 2, 380 dissimili -r se figura *primordiorum* (2, 524). 6, 982 dissimili -r se natura *foraminum* (PLIN. nat. 21, 153 -r se contraria ... n. *venenorum*. 36, 62). BELL. Alex. 27, 1 pars ... Nili derivata ... duobus itineribus ... medium -r se spatium relinquens. VERG. Aen. 2, 454 pervius usus tectorum -r se. LIV. 10, 6, 8 pari -r se numero *sacerdotum*. VITR. 5, 6, 8 -r se dissimili disparique ratione *ornatuum*. 7, 1, 4 planam ... -r se directionem *compositionis coagmentorum*. SEN. nat. 7, 27, 2 -r se dissimilem ... faciem *stellarum*. epist. 90, 22 concurrens -r se duritia dentium. 92, 10 discors -r se iunctura corporum. QVINT. inst. 1, 5, 51 sequentium ac priorum -r se inconveniens positio. 10, 1, 14 -r se idem. TAC. hist. 2, 34, 2 pari -r se spatio *navium*. *al.*

β *pertinet ad partes prorsus indefinitas*: VARRO ling. 6, 65 impendium quod -r se iungit. 6, 70 quae pecunia -r se contra sponsum rogata erat, dicta sponsio. QVINT. decl. 260 p. 63, 12 ista -r se pugna. LACT. opif. 4, 20 si ... alterius auxilio *non* indigeret *homo*, quae ... esset ... reverentia -r se ...?

γ *pertinet ad primam pers.*: MIN. FEL. 18, 1 -r se singuli dissimiles invenimur.

δ *pro pron. demonstr.* (*cf. etiam supra l. 34*): PALLAD. 1, 13, 1 constituemus *asseres* ... ita ordinatos, ut -r se sesquipedalis mensura sit vacua (*postea*: -r eos). APIC. exc. 29 olera diversa ... compone et pullinam -r se (*v. app. crit.*) ... condis liquamine et oleo.

2 -r nos (nosmet *l. 63*): **a** *usu libero*: **α** *relatione artiore* (-r n. alter alteri PLAVT. Truc. 381, mutuo [*adv.*] -r n. LEP. Cic. fam. 10, 34ᵃ, 1): PLAVT. Curc. 205 -r n. amore utemur (CIC. fam. 13, 50, 1). Merc. 536 coniuravimus. Pseud. 544 convenimus. TER. Andr. 697 -r n. discidium volunt. Hec. 635 esse -r n. ... adfinitatem perpetuam volo (723). Haut. 53 quamquam haec -r n. nuper notitia admodumst *eqs.* Phorm. 431 ut amici -r n. simus. 621 -r n. ... haec ... ut componamus. CIC. Sull. 13 haec -r n. partitio ... non est fortuito ... facta. de orat. 1, 32 conloquimur (fam. 4, 1, 1 LIV. 26, 36, 9. *cf.* CIC. fin. 3, 9 loquemur -r n. agemusque communiter). leg. 1, 29 nihil est ... unum uni tam simile, tam par, quam omnes -r nosmet ipsos sumus (fam. 13, 4, 4 pari ... -r n. et mutua benivolentia). parad. 23 verbis -r n. contendimus. fin. 1, 16 conferebamus (2, 4. *al.*). 3, 66 coniuncti et consociati (Att. 1, 16, 11 fam. 10, 10, 2). Att. 10, 8, 1 -r n. scribendi. fam. 3, 6, 3 quo animo -r n. simus, ignorent (3, 9, 1. 4, 15, 2. 5, 1, 1. 5, 2, 3 pro mutuo -r n. a.). 7, 31, 1 certemus. 15, 14, 2 ut, quibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis, -r n. communicaremus (15, 14, 4. *al.*). LIV. 3, 68, 8 altercantes. 7, 40, 14 conseramus manus. SEN. epist. 38, 1 ut ... -r n. epistularum commercium frequentemus. APVL. met. 2, 11, 1 talibus obgannitis sermonibus -r n. *et passim.* **β** *relatione laxiore de actu utcumque communi* (*cf.* TER. Hec. 207 una -r n. agere ... liceat): CIC. Caecin. 52 si verba -r n. aucupabimur. PROP. 1, 19, 25 -r n. laetemur amantes. LIV. 40, 9, 8 vivimus (CE 1563 concordes). VVLG. Iob 34, 4 -r n. videamus, quid sit melius.

b *in formulis*: **α** nos -r n. *sim.*: PLAVT. Stich. 689 nosmet -r n. ministremus monotropi (CIC. Att. 14, 13ᵇ, 5 ut n. ipsi -r n. coniunctiores simus). 702 nos volo ... ludere -r n. (TER. Haut. 511 ne n. -r n. congruere sentiant. Ad. 271 non novimus. CATO orig. 95 CIC. div. 1, 58 Att. 10, 4, 10 fam. 5, 7, 2. 9, 8, 2. 13, 76, 1). CIC. Verr. II 3, 98 nobis -r n. commune atque coniunctum (har. resp. 63 nostrae n. sunt -r n. irae discordiaeque placandae. Att. 1, 17, 4). Balb. 60 ut nostras inimicitias ipsi -r n. geramus (fam. 9, 3, 1 nostra nobiscum aut -r n. cessatio. 13, 45. LEP. Cic. fam. 10, 34ᵃ, 1 pro nostra -r n. familiaritate. CATVLL. 109, 2 amorem ... nostrum -r n.). **β** ego et (ac) tu -r n.: CIC. Att. 5, 1, 3 TAC. hist. 1, 15, 4.

3 -r vos: PLAVT. Amph. 1035 vos -r v. partite (Men. 778 nescio quid v. velitati estis -r v. duos. CIC. de orat. 2, 295 quid ... v. -r v. [*sc. colloquimini*] ...? nat. deor. 1, 71. *cf.* div. in Caec. 34 vobis -r v. [TREB. Valer. 3, 3 pugnantibus]. LIV. 45, 24, 2 vestris -r v. sermonibus). Capt. 677 nomina -r v. permutastis (*cf.* TER. Phorm. 639 tria non commutabitis verba hodie -r v.). Mil. 1341. Rud. 1060 litigatis. Truc. 788 ne⟨ve⟩ -r v. significetis, ego ero paries. CIC. de orat. 2, 126 cum -r v. in dicendo dissimillimi sitis. phil. frg. II 3 ut ... concedatis alter alteri et -r v. ... controversemini, non concertetis. LIV. 1, 13, 3 si adfinitatis -r v., si conubii piget *eqs.* VAL. MAX. 2, 8, 2 contrariis -r v. sententiis dissedissetis. SCAEV. dig. 31, 89, 3 sic -r v. agatis, ut *eqs.* (SORT. Sangall. 50, 6 patienter). *al.*

4 -r ipsos (ipsas): CIC. Planc. 78 meritorum -r i. contentiones. Phil. 11, 2 -r i. odium bellumque (*postea*: -r se consensu). Brut. 63 est nonnulla in iis *oratoribus* ... -r i. similitudo. 84 ipsorum -r i. concessu. rep. 6, 20 interruptos ita ..., ut nihil -r i. ab aliis ad alios manare possit. leg. 1, 16 coniunctio hominum, ... societas -r i. (1, 28 hominum -r i. s. coniunctionemque. 2, 16 s. civium -r i. off. 1, 20. 1, 153). 1, 35 hominum -r i. vivendi parem communem⟨que⟩ rationem (*postea*: -r se). fin. 5, 12 nec ... aut varietas est ulla apud hos ... aut -r i. dissensio. LIV. 3, 33, 8 in ... concordia -r i. (*cf.* 4, 26, 6 pravitas consulum discordiaque -r i.). 9, 43, 23 conubium -r i. ... permissum *tribus populis*. 21, 33, 5 plus ... -r i. ... quam cum hostibus certaminis erat (CVRT. 7, 6, 26 TAC. hist. 4, 78, 2). 22, 38, 5 ex voluntario -r i. foedere. 42, 5, 12 reconciliationibus -r i. fides obsidibus ... firmata est (CVRT. 8, 6, 12 vel in regem ira vel f. -r i.). 43, 17, 5 omnia suspecta criminumque -r i. plena. SEN. nat. 7, 9, 2 luctatio. epist. 87, 21 ut ... mortalibus esset -r i. commercium. CVRT. 8, 13, 24 conloquentium -r i. 9, 4, 25 oborta seditione -r i. (9, 7, 1). QVINT. inst. 4, 2, 13 de laude -r i. certatum. 10, 2, 15 vitiosa et a doctis -r i. ... mutuo reprehensa. 10, 2, 24 diversa ... causarum ... -r ipsas condicio. *al.*

5 -r eos (eas): CIC. leg. 1, 23 quibus ... haec sunt ⌊-r eos⌋ (*del. Moser*) communia. fin. 2, 38 rerum -r eas verborumne sit controversia.

C *per repetitionem vocis* (*cf.* nos -r nos *p. 2143, 77*, vos -r vos *supra l. 4*): CIC. fin. 3, 63 communis *commendatio* hominum -r homines (3, 67 vincula. 5, 65 coniunctio -r h. h. off. 1, 22 societatem). Lael. 50 bonis -r bonas ... necessariam benivolentiam. off. 1, 51 omnibus -r omnes (3, 69 omnium -r o. [SEN. epist. 108, 19 -r omnia]). Att. 2, 7, 3 istorum -r istos (*var. l.* ipsos) dissensio.

IV *in determinatione* **numerali:** CELS. 2, 14, 9 si ... perinfirmus est *aegrotus*, potest satis esse quinquagies (*sc. perfricari*); si robustior, potest ducenties; -r utrumque deinde, prout vires sunt. 3, 8, 1 porrigi ... febris -r horas XXIV et XXXVI. PLIN. nat. 18, 200 -r quattuor et denos solidos. CIL IX 2076 -r plus et minus (X 4516, 2 -r plu⟨s⟩ m.).

V *de statu (gradu, ordine)* **utcumque medio** (*imagine locali perspicua e. g. l. 50 sq. 61*): **A** *usu vario*: CIC. de orat. 2, 150 -r ingenium ... et diligentiam perpaulum loci reliquum est arti. ac. 1, 42 -r scientiam et inscientiam comprehensionem ... collocabat. SALL. Iug. 45, 1 tanta temperantia -r ambitionem saevitiamque moderatum (*cf.* SEN. dial. 11 [12], 16, 1 -r pietatem et rationem temperamentum [TAC. ann. 11, 4, 3]. IVST. 9, 4, 3 -r ... laetitiam et dolorem ... temperavit). OV. rem. 810 aut nulla ebrietas aut tanta sit, ut ...: siqua est -r utrumque (*var. l.* utramque) nocet. met. 12, 464 aetas -r iuvenemque senemque (SEN. Oed. 776. *cf.* CELS. 2, 1, 17 -r iuventam senectutemque). LIV. 26, 11, 4 ambiguo -r marem ac feminam sexu. PAVL. FEST. p. 99 -r rufum et album (*sim. de colore*: p. 272 SEN. nat. 2, 18, 1. PLIN. nat. 14, 29 -r purpuras nigrasque ... variantes. *al.*). VAL. MAX. 6, 2 praef. -r virtutem vitiumque posita *libertas*. CELS. 5, 28, 4ᴰ. SEN. nat. 7, 22, 1 nunc pluvius nunc serenus nunc -r utrumque varius. epist. 92, 21 PLIN. nat. 11, 256. *al.* TAC. ann. 6, 51, 3 -r bona malaque mixtus *Tiberius* incolumi matre. LACT. Phoen. 143 sq. effigies -r pavonis mixta figuram ... et pictam Phasidis -r avem. *al.* **B** *de statu animi ancipiti*: SALL. hist. frg. 2, 93 -r illum Pom⟨peiu⟩mque ... dubi⟨tav⟩erant (TAC. ann. 12, 32, 1 bellum -r et pacem. *al. cf.* VERG. Aen. 1, 218 spemque metumque -r dubii [SEN. contr. 2, 3, 4 SEN. dial. 9, 1, 4. *al.*]). VERG. Aen. 5, 655 ancipites ... *et* ambiguae (LIV. 1, 28, 9 CVRT. 7, 1, 33. *al.*). OV. Pont. 2, 3, 87 haerebam (CVRT. 10, 6, 18. *cf.* VAL. MAX. 3, 2, 1 -r laetitiam et metum haesitantis [CVRT. 4, 15, 30. *al.*]). LIV. 1, 14, 8 -r pugnae fugaeque consilium trepidante (TAC. ann. 3, 39, 1). 1, 27, 11 cunctantur (TAC. ann. 2, 66, 1. 14, 49, 2. *cf.* QVINT. decl. 252 p. 31, 1 cunctatio [305 p. 196, 16]). 3, 38, 4 destituti -r patrum et plebis odia (SEN. nat. 6, 29, 1). 36, 10, 4 fluctuarentur (42, 59, 8 VAL. MAX. 3, 1 ext. 1. *et saepe*). 36, 10, 9 incerto ... -r spem metumque (TAC. hist. 2, 10, 1. *al.*). *al.* SEN. contr. 2, 3, 6 -r reum et patrem distrahor (SEN. epist. 51, 8 TAC. hist. 4, 60, 1). *al.* *singulariter*: CLAVD. 21, 377 -r supplicium ... pependit *Roma* (*i. haesit incerta, an supplicio afficeretur*).

caput tertium: contaminata et recentiora.

I *per confusionem usuum legitimorum ponuntur intervalla pro terminis intervallorum*: **A** *ad determinandum ipsum locum* (*ad*

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

explicationem conferenda videntur etiam exempla ut: Varro ling. 7, 21 -r angustias [Liv. 31, 26, 8 Sen. benef. 1, 9, 1. *al.*]. Bell. Afr. 7, 6 -r convalles [Liv. 26, 10, 6 Plin. nat. 5, 94 Amm. 17, 2, 5]. *cf. praeterea l. 13sqq. c. locis ut* Liv. 40, 6, 2 -r . . . divisam hostiam [40, 13, 3 victimam. Avg. civ. 10, 8 p. 413, 12 D.]): Caes. civ. 3, 105, 6 (*inde pendet* Val. Max. 1, 6, 12) -r coagmenta lapidum . . . extitisse ostendebatur *palma* (Vitr. 7, 1, 6). Vitr. 9, 8, 12 ad dextram spectantis librae, ad sinistram arietis signum, cetera . . . -r eorum spatia designata (Pallad. 1, 39, 3 -r soliorum s. . . . statuamus *miliarium*. 12, 22, 5 -r s. structionis *i. structionum*). Colvm. 12, 56, 1 salem -r incisuras raporum . . . aspergito. Scrib. Larg. 196 -r dentium commissuras (*cf.* Qvint. inst. 12, 10, 29 -r discrimina dentium). Petron. 23, 5 -r rugas. Plin. nat. 25, 167 -r divisuras (*cf.* Vvlg. gen. 15, 17 -r divisiones [Ier. 34, 18. 34, 19]). Svet. Aug. 92, 1 -r iuncturas lapidum (Vvlg. III reg. 7, 28 Hab. 2, 11). Pallad. 1, 40, 3 aquae -r rimas labentis (9, 8, 3).
singulariter c. numero: Vitr. 5, 4, 9 non . . . -r duo intervalla . . . nec -r tria . . . possunt consonantiae fieri (*mixtum ut vid. ex '-r intervalla' [cf. supra] et '-r duos sonorum gradus'*).

B *ad determinanda intervalla* (*fere usu frequentativo vel distributivo*): **1** *localia*: Vitr. 8, 6, 3 ita sint facti *putei*, uti -r binos sint actus (8, 6, 7 -r a. ducentos . . . castella conlocari). Colvm. 5, 3, 3 -r senos pedes . . . ponere (5, 3, 4. *al.* Grom. Cantor 7 Mortet 10 Pallad. 9, 11, 1). 11, 3, 21 -r palmaria spatia spicae . . . disponendae (Mela 2, 89 cautium, quae -r exigua s. ut gradus . . . consurgunt).

2 *temporalia* (*ad usus originem cf. locos ambiguos sc. simul ad p. 2129, 55sqq. pertinentes ut*: Itala Ioh. 4, 35 [cod. l] -r quattuor menses messis veniet [*gr.* ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται, *Vulg.* adhuc quattuor menses sunt et messis venit]. Hist. Apoll. rec. A 47 -r [intra *C, Riese*] paucos dies tradidit filiam. *v. etiam Svennung, Unters. Pallad. 369sqq. Löfstedt, Verm. Stud. 177sqq.*): **a** *plur.*: Scrib. Larg. 159 (= Marcell. med. 36, 43) ter in mense -r denos dies (Vvlg. II Esdr. 5, 18 -r d. decem [*gr.* ἀνὰ μέσον, *opp.* per dies singulos]. Avg. in psalm. 37, 2 l. 8. Cael. Avr. chron. 1, 5, 166 -r quinque d., . . . -r quattuor, . . . -r tres atque duos, . . . alternis diebus, . . . cotidie. 3, 6, 89 nunc -r paucos, nunc -r plurimos d. [3, 7, 90]. -r d.: Chiron 402 [= Veg. mulom. 2, 89, 5; *var. l.* interim, *ed. pr.* interdiu]). Svet. Nero 14 -r annua spatia (interiecto annuo spatio *Veldhuis*). Act. lud. saec. Sept. Sev. (cil vi 32326) 28 so⟨li⟩ti sunt *ludi saeculares* -r centum et decem an⟨nos⟩ fieri (42 Avg. civ. 3, 18 p. 126, 26 D. Compvt. Carth. 1, 3 p. 180, 15. 17. 1, 5 p. 281, 21). Soran. p. 13, 3 non perseverantem *ruborem* sed -r aliquas horas se ostendentem (Oribas. syn. 9, 40 add. Aa p. 348. 9, 52 p. 379. -r ⟨h⟩.: *ibid.* 9, 50 p. 373). *cf.* Schol. Stat. Theb. 10, 56 -r triennium. Compvt. Carth. 1, 5 p. 282, 5 -r quadriennium.

b *sing. in locut.* (diem [die]) -r diem '*alternis diebus*' *sim.*: **α** *formulae plenae*: Itala Rom. 14, 5 (Ambrosiast. *in l.* = Vvlg.) diem -r d. (*opp.* omnem diem, *gr.* ἡμέραν παρ' ἡμέραν. *cf.* Pelag. *in l.* 'alterno quoque die': . . . d. -r d.). Soran. p. 51, 15 die -r d. ([*var. l.* d. in tercia die, *gr.* παρὰ μίαν]. Cass. Fel. 56 p. 144, 19 [*var. l.* diem -r d. *ut* 58 p. 147, 2]. 57 p. 145, 19. 58 p. 147, 5. 71 p. 170, 16 [*opp.* diurnis diebus]. Oribas. syn. 9, 48 add. p. 368 d. -r die(m). *v. etiam infra l. 79*). Diosc. 4, 159 p. 77, 15 annu -r annu (*gr. 4, 164, 5* παρ' ἐνιαυτόν).
β *formulae breviores*: -r tempus *fere i. q. interdum*: Chiron 219 adsidue . . . non -r longum t. ([*Veg. mulom. 1, 43, 1* a. *tantum*]. 236 a. . . . -r l. t. [non -r l. t. *Svennung l. c. 642; Veg. mulom. 1, 52, 1 ut supra*]. *cf. Svennung l. c., aliter Löfstedt l. c. 176 ad usum p. 2129, 55 descriptum referens*). 332 cadebit subito -r t. (opus *Buecheler*). 490 hoc . . . -r t. contingit. -r diem (*cf. l. 35*): Ps. Theod. Prisc. ves. vit. 2 p. 263, 15 -r d. (*var. l.* in tercio die) accipiat *cibum* (*cf. Cael. Aur. chron. 5, 4, 74* intervallis dierum). Cass. Fel. 1 p. 3, 11 dandum . . . tribus diebus -r d. antidotum.

II *vi copulativa* -r . . . et (*cf. Uddholm, Form. Marculfi 126 sqq.*): *?* **A** *pro 'tam . . . quam' sim.* (*cf. p. 2125, 66sqq.*): Vvlg. II Esdr. 10, 34 sortes misimus super oblationem lignorum ⌊-r sacerdotes et levitas et populum⌋ (*appositionem accipiens huc trahit Uddholm l. c.*). Avell. p. 686, 9 sine nobis . . . Vitalianus . . . -r se et episcopum . . . vocaverunt . . . Victorem. *huc pertinere videtur etiam* Vita Marcell. Ebred. (BHL 5227) p. 750E -r . . . martyrum . . . certamina et . . . confessorum . . . praeconia ita totus paene mundus Christo est largiente repletus, ut *eqs.* **B** *pro 'in summa, in universum'* (*v. Du Cange s. v.* -r. *cf. l. 71*): Lex Sal. Merov. 35, 9 E. -r fre(d)o et faido sunt mdccc denarii.

III *varia*: **A** -r omnia *pro 'omnia'*: *i. q. 'omnia in universum'* (*cf. l. 69*): Greg. M. moral. 2, 60 quod deus est *Christus*, cum patre dat omnia; per hoc vero, quod homo est, a patre accipit -r o.
i. q. 'omnino' sim. (*cf.* ad [in, per] o. *pro adv.* [*v. e. g. Wölfflin, ALL 5, 1888, 144*]): Greg. M. moral. 15, 20 cum sit deus super omnia, homo est factus -r o. (*de Christo ut* 16, 37 infirmus [*opp.* fortis super omnia]).
B *pro 'de'*: Romvl. fab. 67 pr. rec. gall. -r (*var. l.* in) divitem et pauperem talis dicitur fabula *eqs.* (*rec. W* de). *pro aliis praep. v. maxime p. 2127, 50 'subter'. 2129, 3 'ante'.* **C** die -r diem *i. q. 'cotidie'*: Vitae patr. 5, 10, 108 venit . . . diabolus d. -r d. (*gr. Nau 1909 p. 363 n. 241* μίαν μίαν. *cf. Löfstedt l. c. 179*).

caput quartum: syntactica et stilistica (*ad cap. primum et secundum*).

I *specialia de rectione*: **A** *c. casibus insolitis*: **1** *abl.* (*cf.* Avg. conf. 1, 18, 29 cavet, ne per linguae errorem dicat '-r hominibus'. doctr. christ. 2, 13, 19 utrum . . . '-r homines' an '-r hominibus' dicatur, ad rerum non pertinet cognitorem. *certa ab incertis segregare noluimus; contaminationem c. dat. intellegere malimus* CIL VIII 14683a, 6 placuit -r eis et convenit): **a** *plur.*: Itala Luc. 1, 28 (Aug. cons. euang. 2, 5, 17 p. 101, 23) benedicta tu -r mulieribus (*var. ll.* in *vel* -r in m., -r mulieres, *gr.* ἐν γυναιξίν, *Vulg.* in mulieribus). Lvcian. Cypr. epist. 22, 1 p. 533, 15 -r martyribus (*codd. plerique* martyres) deputande. Ps. Cypr. mont. 7 duo latrones, -r quibus pependit innocens (Chiron 189 Oribas. syn. 5, 18, 4 Ab p. 62 CIL VII 140 VIII 6700, 5. 21570, 2 [*a. 422*] vixit annis lx, -r q. *eqs.* [21571, 3]). Chiron 23 (*em. Niedermann, Recueil 195sq.*) quo vulnera -r alternis *sc. pedibus* curabis (319 -r a. diebus). 205 -r iliis. Comm. instr. 2, 17, 12 transgrederis legem, cum te facis musicis -r (*v. app. crit.; 'fort. dat.?' Vroom 47*). Fast. Bischoff-Koehler (Mediaeval Studies in memory of A. Kingsley Porter 1939) rect. col. II 9 (*ad a. 423*) -r Claternis et Bononia. Iord. Get. 300 -r Danubium Margumque fluminibus (*var. l.* flumina). Greg. Tvr. glor. mart. 89 p. 548, 16 -r suorum deportatus manibus. Oribas. syn. 4, 1, 22 Aa p. 5 -r extenuatoriis est *serum lactis* rebus (*gr.* ἐκ τῶν λεπτυνόντων ἐστίν). *ibid.* -r cibis datus oxymellis. 4, 14, 8 Aa p. 14 medii . . . -r apalas et duras carnes habentibus (*gr.* μέσοι . . . τῶν). 4, 14, 20 Aa p. 16 -r oleribus (*gr.* ἐν). 4, 32, 13 Aa p. 36 -r calefacientibus et infrigdantibus. 5, 11 p. 55 -r coxis vel in (-r La) testicolis . . . factas intertrigines. Greg. M. epist. 12, 16 p. 362, 25 -r gladiis (13, 45 p. 408, 12 [*utrobique var. l.* -r gladios. *cf. Norberg. In reg. Greg. M. II 227*]). CIL III 14237, 3 uno anno obiere sim⟨ul d⟩uo mensibus -r. VIII 19996 -r amicis ('*fort.* inter⟨ioribus⟩ a.' *Mommsen*) certus et fidelis. XII 971 pax tecum -r sanctis (Inscr. christ. Diehl 3315 vibas -r s. [*al.*]. NSc. 1930 p. 539 innocens -r s. et iusti⟨s ora⟩tionibus). *add. fort.* Inscr. christ. Diehl 4856 dormitio tua -r dicaeis (*?* δικαίοις). **b** *sing.* (*dub. interpr.* Sacr. Leon. 1195 -r parentum vel inquisitione vel receptione mirabilis [*v. Feltoe ad l.*]. *cf. p. 2145, 50 et* -r medio *infra l. 61*): Ps. Cypr. laud. mart. 14 p. 36, 10 -r cruenta morborum populantium strage (*v. app. crit.*). Peregr. Aeth. 37, 4 -r Cruce et Anastase (*cf. supra l. 17 et* Chron. Alex. chron. I p. 111, 200 -r Biblo et Biryto). Fast. Vind. I chron. I p. 306, 606 gestum est *bellum* -r Anthemium . . . et Ricimere patricio. CIL VI 4415 -r adfine area.
singulariter -r illa *pro 'cum illa'*: Inscr. christ. Diehl 4284 Aurelia Amantia fecit sibi et compari suo, qui fecit -r i. annos xii (*cf. p. 2141, 42*). *cf.* interdie.

? **2** *de gen. v. p. 2129, 35* (*dub. etiam* CIL VI 10050 *a. 115/24; v. et sub* interutrasque), *de dat. v. l. 15.*

B *c. inf.* (*cf. Wölfflin, ALL 3, 1886, 71sq.*): Cic. fin. 2, 43 -r optime valere et gravissime aegrotare nihil interesse (Sen. benef. 5, 10, 2 *bis.* epist. 117, 11 -r sapientiam et sapere [*al.*]. Pompon. dig. 50, 16, 89, 2 -r edere et reddi rationes. Rvfin. Adamant. 3, 9 -r arbitrii sui habere potestatem et habere omnium potestatem [*gr.* τὴν διαφορὰν τοῦ . . . καὶ τοῦ]. *al.*). Nigid. Gell. 11, 11, 1 -r mendacium dicere et mentiri distat (Avg. fid. et op. 23, 42 -r perire et iudicari. de mend. 3, 3 -r credere . . . atque opinari. *cf.* Favstin. trin. 2, 14 distantia -r facere et generare). Tert. nat. 1, 5, 6 ut fines suos habeant *nomina* -r dici et esse. Hier. adv. Iovin. 1, 13 p. 232B (= epist. 49 [48], 7) tantum est . . . -r . . . , quantum -r non peccare et bene facere. Iord. Get. 223 cum . . . animus ancipiti negotio -r ire et non ire fluctuaret *eqs.* Ven. Fort. epist. (carm. 10, 2) 1 -r spectare vel spectata amittere.
saepius ap. gramm. de differentiis verborum.

II *de compositione sim.*: de -r (deinter) *v. vol. V 1, 412, 59 sqq. cf. praeterea Svennung, Unters. Pallad. 327. Norberg, Beitr. 82. Sävborg, Etude sur le rôle de la prép. 'de' 60. Löfstedt, Late Latin 164.* -r medium *c. gen. pro simpl.* -r *c. acc. v. vol. VIII 588, 30sqq. cf.* -r medio *c. gen.*: Itala gen. 1, 6 (Hil. in psalm. 123, 5 p. 593, 14 *P*) -r m. aquae.

III *de collocatione*: **A** *per inversionem* (*cf.* Char. gramm. p. 302, 4 B. 'penes', '-r' nunc praeponuntur casibus, nunc mutato accentu subiunguntur [*sim.* p. 304, 22 Serv. ecl. 5, 3 Aen. 2, 681]):
1 *pendent singuli acc.*: **a** *nudi* (*de haec -r v. p. 2131, 43*): **α** *in poesi*: Plavt. Merc. 752 quos -r (Verg. Aen. 1, 348 Hor. carm. 3, 3, 11. *al.*). Cic. Arat. frg. 8 has -r (Verg. Aen. 7, 30 hunc. Prop. 2, 34, 94 hos. Stat. Ach. 1, 319 hasne. *al.*). Lvcr. 4, 415 lapides -r. 5, 956. 1280. Verg. Aen. 11, 816 ossa sed -r. Ciris 443 alias -r. Macer carm. frg. 1 Hor. epod. 12, 23 sat. 1, 1, 116. 2, 2, 32 pontesne -r. *al.* Ov. am. 1, 11, 2 epist. 5, 13 Manil. 5, 524. Val. Fl. 8, 227 Minyas numquam magis eminet -r. Stat. silv. 5, 1, 96 maniplos -r missus. Avson. 417, 91 p. 280 P. otiaque -r. *et passim.* **β** *in serm. ped.*: Cic. Verr. II 3, 50 quos -r (de orat. 3, 216 quas tamen -r. Lael. 83 Caes. Gall. 7, 33, 2 Sall. hist. frg. 1, 152 Liv. 28, 14, 5. 32, 13, 1 Plin. nat. 1, 4, 31 Tac. ann. 3, 43, 3. *et saepius*). Tac. ann. 6, 41, 2 Scythas -r. Plin. epist. 5, 6, 8 has -r.
b *c. attrib. vel gen.*: Lvcil. 1176 pontes . . . duo -r. Verg. Aen. 7, 442 arma regum -r. Ov. epist. 6, 118 res talis -r (*v. app. crit.*). trist. 1, 6, 33. Manil. 5, 52 Actiacosque sinus -r. Lvcan. 3, 689 Sil. 3, 583. 10, 454 quas strages -r. Stat. Ach. 1, 825 Prvd. perist. 11, 234 Pavl. Nol. carm. 21, 713. Sedvl. carm. pasch. 2, 137 legis . . . magistros -r.
2 *pendent bini acc.* (*loco ut vid. corrupto*: Verg. Aen. 3, 685 Scyllam atque Charybdim -r): Verg. georg. 2, 345 frigusque calorem-

[*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que -r (Aen. 1, 218 spemque metumque. ALC. AVIT. carm. 4, 15 fasque nefasque). Aen. 11, 692 loricam galeamque -r (MANIL. 1, 810 terram caelumque). MART. 10, 74, 3 anteambulones et togatulos -r (TAC. ann. 1, 60, 3 Amisiam et Lupiam amnes -r).

B *per interpositionem*: **1** *pendent singuli acc. c. attrib. vel gen.*: **a** *praemisso*: *α in poesi*: LVCR. 5, 939 glandiferas -r ... quercus. VERG. ecl. 1, 24 sq. alias -r ... urbes, ... lenta ... -r viburna. Aen. 4, 61 media -r cornua (*al.*). 11, 225 hos -r motus (12, 318. HOR. sat. 2, 2, 92 hos ... -r heroas. CARM. de bell. Aeg. 65 GERM. 48. *et saepius*). *al.* AETNA 184. CIRIS 485 infidosque -r ... pisces. HOR. sat. 1, 10, 19 discipularum -r ... cathedras. ELEG. in Maecen. 1, 36 PROP. 4, 6, 83. 4, 8, 31 Tarpeios est -r Teia lucos. OV. Pont. 1, 5, 1. 4, 10, 57 quos -r ... omnes (SIL. 10, 372). *et passim.* *β in serm. ped.*: CIC. Brut. 230 suos -r aequales. Lael. 22 tales ... -r viros. LIV. 40, 45, 4 haec -r prodigia (PETRON. 108, 6 hos -r fluctus). PLIN. nat. 31, 5 mediosque -r fluctus (TAC. ann. 14, 33, 1). TAC. hist. 2, 46, 3 quas -r voces. 5, 6, 2 ann. 1, 31, 5. 2, 61, 1 disiectasque -r et vix pervias arenas. 2, 73, 2. 4, 15, 3 laetas -r audientium adfectiones. 11, 21, 2. 14, 29, 2 AMM. 22, 16, 2.

b *sequente*: *α in poesi*: LVCR. 4, 579 montes -r opacos. 6, 524. 581 VERG. ecl. 10, 45 Aen. 1, 191. 7, 453 arma -r regum (*cf.* HOR. sat. 1, 3, 60 genus hoc -r vitae. STAT. Theb. 10, 786 colla -r iuvenum). *al.* HOR. sat. 2, 8, 42 squillas -r murena natantes. epist. 1, 4, 4 PROP. 3, 11, 30. 4, 8, 53 EPICED. Drusi 44 SEN. Herc. O. 1508 Thy. 34 PERS. 2, 56 SIL. 4, 505. 741. 8, 105. 12, 121 STAT. Theb. 1, 580 IVV. 13, 119. *al.* *β in serm. ped.*: TAC. ann. 4, 16, 4 sedes -r Vestalium. 11, 10, 3 paucos -r senum regum.

2 *pendent bini acc.*: **a** *simpliciora*: *α in poesi* (*exempla selecta*): VARRO AT. carm. frg. 16 terrae *zonas* extremas -r mediamque (LVCR. 1, 619 rerum -r summam minimamque. VERG. Aen. 2, 681 manus -r maestorumque ora parentum. *al. iunctim*: ELEG. in Maecen. 2, 21 cineres -rque favillas). VERG. Aen. 2, 632 flammam -r et hostes (10, 778 AETNA 431 HOR. carm. 3, 23, 10 epist. 1, 4, 17. *al.*). SEN. Tro. 1174 gladios -r ac tela et faces (Phaedr. 494 populos -r ac tela urbes). *β in serm. ped.*: CAES. Gall. 6, 36, 2 quas *segetes* -r et castra (civ. 3, 6, 3 Ceauniorum saxa -r et alia loca. TAC. ann. 4, 59, 1 mare Amuclanum -r ⟨et⟩ Fundanos montes. 4, 69, 1. 6, 33, 3. 12, 32, 1. 14, 4, 1 FLOR. epit. 3, 10, 2). LIV. 22, 3, 3 Faesulas -r Arretiumque (TAC. hist. 2, 78 3. 5, 19, 2 ann. 4, 55, 3 INSCR. NSc. 1915 p. 32). FLOR. epit. 3, 6, 3 Cretam -r atque Cyrenas. **b** *artificiosiora*: CATVLL. 7, 5 oraclum Iovis -r aestuosi et Batti ... sepulcrum. LVCR. 6, 110 malos -r iactata trabesque (*cf.* MANIL. 1, 812 Venerem -r agit Lunamque). CVLEX 23 saltus feror -r et antra (*cf.* VAL. FL. 2, 629 Pontum iacet -r et Hellen). LVCAN. 2, 202 densi ... agmina volgi -r et exsangues ... catervas. STAT. Theb. 6, 92 Argolicos -r saltusque ... Lycaeos. TER. MAVR. 2834 spondeum siquidem -r et secundum ... dactylon. AVSON. 95, 3 p. 348 P. oscula et infestos -r ... amores.

C *per separationem* (*in poesi collocatur saepius in fine versus, maxime ita, ut accusativus in initio versus sequentis ponatur* [*e. g.* HOR. sat. 1, 3, 82. 1, 7, 11. 2, 2, 92 epist. 2, 1, 36 PROP. 4, 2, 3 OV. met. 8, 412. *saepius*], *interdum etiam aliis interiectis, e. g.* VERG. Aen. 10, 890 OV. trist. 5, 12, 25; *intercedentia attrib. sim. non respexi*): **1** *in poesi*: LVCIL. 32 saltatum te -r venisse cinaedos. LVCR. 6, 1004 -r qui lapidem ferrumque est cumque locatus. VERG. georg. 1, 153 -rque nitentia culta (3, 540. Aen. 8, 619 -rque ... et. 9, 502. 11, 570 in dumis -rque ... lustra. HOR. epod. 9, 15 carm. 3, 5, 47. *al. cf.* TIB. 1, 10, 58 -r et iratum lentus utrumque sedet *sc. Amor* [PROP. 2, 9, 18 OV. epist. 2, 67 GERM. 374 LAVS Pis. 131 STAT. Theb. 3, 605 AVIEN. orb. terr. 609]). HOR. carm. 3, 3, 37 dum ... -r saeviat Ilion Romamque pontus. 3, 15, 5 -r ludere virgines. 3, 27, 51 utinam -r errem nuda leones. OV. fast. 4, 363 '-r' ait 'viridem Cybelen *eqs.*' VAL. FL. 5, 375 -r ille tot ... socias. **2** *in serm. ped.*: SALL. Iug. 19, 3 duae Syrtes -rque eas Leptis (LIV. 2, 20, 8. 5, 49, 7 SEN. contr. 1, 6, 4 VAL. MAX. 1, 5, 9. 7, 3, 2 SEN. dial. 6, 25, 1. *al.* CVRT. 8, 6, 27 MELA 1, 77. *al.* PETRON. 59, 6. 64, 12 PLIN. nat. 2, 32. *al.* TAC. ann. 1, 60, 3. *et passim*). LIV. 41, 11, 4 -r simul complorationem ... simul ... caedem. SEN. dial. 6, 18, 6 -r rapidorum torrentium aurum harenas interfluens (*v. app. crit.*).

D *per iterationem*: **1** *sollemniorem* (*ex. notabiliora*): LVCR. 1, 639 sq. magis -r ... quamde ... -r. SALL. (?) rep. 2, 2, 2 -r labores ... -rque proelia (TIB. 2, 1, 67 VAL. FL. 5, 13. SIL. 7, 323 -r ... -rque. 8, 253 sq. TAC. ann. 1, 37, 2 CLAVD. 5, 195 PAVL. PELL. 154). VERG. Aen. 7, 404 -r ..., -r (QVINT. decl. 255 p. 46; 17 sq. -r ..., -r ..., -r). 9, 556 sq. -r et ... -r et. HOR. epist. 2, 1, 36 sq. -r ... an -r (LIV. 3, 35, 3). SEN. epist. 104, 16 -r ... et -r (PS. PROSP. carm. de prov. 14 flammas -r et -r aquas). **2** *minus legitimam, sc. repetitionem praepositionis per se ipsam ad bina pertinentis*: CIC. Arat. *p. 2137, 33. 57.* inv. 2, 62 de hereditate ..., -r eos, qui ..., et -r agnatos ... controversia est (2, 149). leg. agr. 2, 89 intervallum ... interiectum -r ... et -r. parad. 14 nihil -r te atque -r quadrupedem ... interesse (ac. 2, 21 -r eum, qui ..., et -r eum, qui. Tusc. 4, 32. fat. 19 -r causas ... et -r causas. Lael. 95 PAVL. dig. 21, 1, 5. *al. cf.* HERMOG. dig. 26, 7, 48 -r ... et -r ... est differentia). HOR. sat. 1, 7, 11 sq. bellum ... -r ... atque -r. epist. 1, 2, 12 litis -r Peliden ... et -r Atriden. BELL. Hisp. 34, 1 PANEG. in Mess. 165 PROP. 2, 31, 15. LIV. 10, 7, 1 certatum ... -r ... et -r. SIL. 11, 180 SVET. Tib. 16, 2. ITALA gen. 1, 14 (Aug. loc. hept. 1, 1) -r medium ... et -r medium (*gr.* ἀνὰ μέσον ... καὶ ἀνὰ μέσον, *Vulg. aliter. v. vol. VIII 587, 49 sqq.*). *al.*

PARS POSTERIOR: *adverbium.*

de praeverbio q. e. -r per tmesin ex compositis soluto v. sub singulis vocibus ut intercurso, interpretor, intersaepio, intersum *sim.; audacius* LVCIF. non conv. 1, 1 p. 3, 8 nihil esse debet -r. non parc. 18 p. 247, 27 quid -r ecclesiam et vos haereticos ... erat -r. *ceterum v. e. g. Bergk, Kl. Schr. I 483. Norberg, Eranos 43, 1945, 313 sqq. B. Löfstedt, Stud. üb. die Spr. der langob. Gesetze 286 sq.*

1 *testim. gramm.*: PRISC. gramm. III 42, 30 sqq. -r ... et composita et apposita invenitur ...; nec solum casualibus praeponitur ... et gravatur, sed etiam verbis potest adiungi et paenultima acui, ut si dicam: 'tu dextrosum, ille sinistrorsum, ego curro -r'. GLOSS. V 571, 14 -r adverbium, significat enim ⟨...⟩.

2 *loci script.* (*non nisi ap.* VAL. FL., *semper in fine hexametri; dub.* PLIN. nat. 10, 26 -rque [-r quae *Jan-Mayhoff*, intereaque *Rhenanus*, semperque *alii*] parit *coccyx* in alienis nidis. LEX Sal. Merov. 1, 66 quod lex -r docet ['*darüber*' *Eckhardt*]. *var. l. falsa pro* intus SEN. nat. 6, 16, 4): **a** *usu mere adverbiali*: VAL. FL. 5, 336 dum ... petit ora patris, stetit arduus -r pontus. 8, 303 nec longius -r quam quod tela vetet, superest mare. 8, 382 noctes atque dies vastis mare fluctibus -r (inde *Heinsius*) perfluit. **b** *loco attributi fere pro 'in medio positus'*: VAL. FL. 6, 220 tot ... montibus -r diviso totidemque fretis.

compos.: deinter (*v. p. 2146, 58*). *cetera infra sequuntur.*

Sz.

? **interaddūco,** -ductum, -ere. *ab* inter *et* adducere. *i. q. introducere*: INTERPR. Gai 71ª postea -tum est (introductum *edd.*) Pegasianum *senatus consultum*.

interadnuntio, -āre. *ab* inter *et* adnuntiare. -ans *i. q. internuntius*: LIBERAT. 6 Conc.[S] II 5 p. 105, 16 vocati ... a concilio per ... episcopos ..., per -antem diaconum (-ante diacono *var. l.*) tale acceperunt responsum *eqs.*

interadspergo *v.* interaspergo.

[**interaedificātio** *pro* aedificatio PLIN. nat. 36, 81 vestigia -um (*B, om.* inter *cett.*, in terra *Jan*, inter ⟨eas⟩ *suspicatur Mayhoff in schedis nostris, fortasse* interea?).]

interaestimātio, -ōnis *f.* *ab* inter *et* aestimatio. *i. q. aestimatio pretii ante actionem interposita*: POMPON. dig. 21, 1, 64 pr. si uno pretio plures servos emisti et de uno agere velis, -em servorum proinde fieri debere.

interaestuo, -āvī, -āre *et* **interaestuor,** -ārī. *ab* inter *et* aestuare (-ari). [*dub. trad.*: PLIN. epist. 6, 16, 19 *stomachus* frequenter -ans (*pars codd., cf. Rubenbauer, BayBlGymn. 70, 1934, 194*; aestuans *α, def. Ernout, RevPhil. 28, 1954, 150*; intus aestuans *cett.; v. et vol. I 1113, 3*).] *i. q. aestuare* (*sc. vexatione morbi sim.*): **1** *dep.*: ITALA gen. 48, 1 (Lugd.) nuntiatum est Ioseph, quod pater ipsius -retur (*gr.* ἐνοχλεῖται, *Vulg.* aegrotaret, *Aug. loc. hept. 1, 203 p. 538, 14* aestuatur, *Gloss. germ. V 73* inter custuaret). **2** *act.* (*cf. supra Gloss. germ.*): PASS. Theclae A 36 p. 100, 4 Trifena ... stans circa arena -vit (*Gebhardt*, -estivav- *Paris.*, in se estuavit *Tolos.*, exanimis facta est *Ba*, exanimata est *Bb*, deficiens spiritu *Ca*; *gr.* ἐξέψυξεν).

interalbico, -āre. *ab* inter *et* albicare (*cf.* internigrare). -ans *i. q. spatiis intermissis albicans*: PLIN. nat. 37, 172 leucochrysos fit e chrysolitho -ante (*v. app. crit.*) *Centlivres.*

interāmen, -inis *n.* *cf.* c. interanea. GLOSS.[L] Corp. I 115 -n innifli (*anglosax.*), *cf. Heraeus, Kl. Schr. 133, 1.* [*cat.* entrámenes, *it. vet.* ent(e)rame, *prov. vet.* entrarmas. *R.*] [*falso coniecit Lundström* COLVM. 6, 7, 1.] -a *i. q. interanea*: ORIBAS. syn. 7, 51 Aa omnes -a (ūteranea *Ab*) proiecta in olla ... coquis (*gr.* τῶν ἔνδον ἁπάντων ἐξαιρεθέντων). *cf.* interamnia. *Voß.*

interāmenta, (-ōrum) *n.* *Walde-Hofmann³ I 709 conferunt gr.* ἐντερόνεια *et ad formationem* armamenta. GLOSS.[L] III Abol. RA 15 (= GLOSS. IV 160, 24. V 478, 39) rafimenta (rarim- GLOSS. V 512, 23) -a ([-terr- GLOSS.[L] I Ansil. RA 93]. ramenta intertrimenta *Heraeus, ALL 10, 1898, 518 coll. Gloss. II 253, 51*; radimenta id est ramenta *dubitanter Lindsay*).

i. q. materia quaedam navalis (*ad statumina vel costas referunt vulgo coll. gr.* ἐντερόνεια, ἐγκοίλια): LIV. 28, 45, 15 Volaterrani -a navium et frumentum *polliciti se daturos* (ferramenta *cod. unus*, inceramenta *Gronovius coll. Iuv. 10, 55 et Ov. epist. 5, 42*).

interāmitto, -mīsī, -ere. *ab* inter *et* amittere. *i. q. interea amittere* (*sc. morbi symptomata*): CHIRON 648 cum iam saniem fecerit clodiginem et ferburam -erit (*def. Löfstedt, Peregr. Aeth. 93*; interea miserit *Oder*).

interamnānus, -a, -um. *ab* inter *et* amnis. [*falsa var. l. v. s.* interamnus.] **1** *adi., i. q. inter flumina situs*: LAMPR. Alex. 56, 6 terras -as ⌊Mesopotamiae scilicet⌋ (⌊⌋ *del. Casaubonus*). **2** *subst. n. vel m., i. q. terra medio in flumine sita, insula*: IVL. VAL. 3, 45 p. 152, 16 scito ... colere nos -um, Amazonio flumine locum omnem, quo constitimus, ambiente (*cf. Hist. Alex. M. I p. 124, 24 Kr.* οἰκοῦμεν δὲ ἐν νήσῳ [μέσῳ *A*]) *cf. Onom.*

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

interamnia chorda qua⟨e⟩ frequentius est (chora quae Graecis terr a est *Semlerus*) inter amnes (qua frequens iter est inter amnes *Vulc.*) GLOSS. V 602, 21. *depravatum esse ex* interamina *putat Heraeus, Kl. Schr. 133, 1.*

interamnus, -a, -um. *ab* inter *et* amnis. *i. q. in medio flumine situs*: SOL. 32, 1 Nilus ... ad insulae faciem spatia amplectitur -a (interamni, interamnana, interna *var. ll.*). *cf. Onom.*

[interrasile **interanaglyfa** GLOSS. V 366, 21 (= GLOSS.[L] Corp. I 146). inter anaglypha ⟨discrimina faciens⟩ *coni. Lindsay in adnot. ad I 56.***]** *Centlivres.*

***interāneus,** -a, -um. *ab* * intera *i.* ἔντερα *derivat Leumann, IF 40, 1922, 119 coll.* exenterare (-int-, *cf.* exintesterare *et l. 13*); *aliter Walde-Hofmann³ s. v. coll.* extraneus. *de scriptura*: ent- (*cf. l. 11*): DIOSC. 1, 11 p. 10, 19 M. *et sexies ap. eundem* (int- *quater*). -terr-: ITALA psalm. 50, 12 (cod. 136 Cas.). *cf. var. lect. l. 19 et* COLVM. 9, 14, 15 (*SA¹*, intr- *r o*). PLIN. nat. 32, 106 (*V*). PS. CYPR. cena 112 (interina, interilia *alii codd.*). -tr- (*sec.* intra, *cf.* intraneus): CASS. FEL. 39 p. 85, 19 (*c*). LEX Sal. Merov. 17, 6 -ia (*var. ll.* intranea, interanea, interranea). *cf. l. 16.* -teren-: DIOSC. 2, 19 p. 191, 12. -ia: TAB. devot. Audollent 250 A, 24 (*s. III*). DIOSC. 1, 26 p. 18, 13 M. *cf. l. 18.* -norum: ORIBAS. syn. 3 add. p. 911 (La). NOT. Tir. 78, 54 (*praecedit* intestina). GLOSS. ἔντερα. μεσέντερα. *cf. etiam l. 73. legitur inde a* COLVM., SCRIB. LARG., PLIN. nat., ITALA (*deest* VVLG.) *maxime apud scriptores vulgariores; vocem repudiant etiam* VEG. (*adhibet* CHIRON) *et ecclesiastici, nisi antiquas sacrae scripturae versiones sequuntur, fere omnes.* [*francog. vet.* entraignes, *it. vet.* entragne, *hisp.* entrañas, *port.* entranhas. *R.*] [*dub.*: VINDIC. epist. ad Valent. 4 (interana *L¹*, -ea *L²*, interna *P*, *Niedermann; v. Helmreich, RhM. 72, 1917/18, 279*).]

I *subst.*: A *neutr.* (*fem. l. 42. 77*) *plur. i. q. intestina*: 1 *animantium*: a *strictius*: α *generatim de intestinis vel totius vel inferioris corporis* (*opponuntur specialia saepius*, viscera *l. 64; per allegoriam explicantur l. 55. 57*): COLVM. 9, 14, 15 exemptis -is *avium* (PLIN. nat. 29, 70. 121. *cf. p. 2150, 6 et* PLIN. nat. 8, 100 [= SOL. 17, 10] eiectis. 29, 76 detractis. 30, 71 ablatis. 30, 74 ademptis. 32, 92 abiectis [*praecedit* exenterari]. MARCELL. med. 25, 40 egestis. DIOSC. 2, 28 p. 192, 12 tolluntur [*gr. 2, 49, 2* τὰ ἐντός. APIC. 8, 369]). SCRIB. LARG. 176 *antidotus* facit ad ... omnia -a inflatione ... correpta (*cf.* GARG. MART. med. 3). *ibid.* ad ... dolores -orum (194 omnium. CHIRON 207. 981. MARCELL. med. 24, 3 *opp.* lateris. PS. APVL. herb. 10 l. 9 [*l. 11* intestinorum]. 80 l. 11 ad eparis d. vel -orum. *al.* DIOSC. 3, 53 p. 402, 4 [*gr. 3, 51, 2* τὰ ἐντός]. 5, 40 p. 184, 21 [-arum *b*]). 264 vomicas ... in pectore et -is (*inde* MARCELL. med. 32, 2 causis -is [*v. p. 2150, 17*]). PLIN. nat. 12, 24 -orum valetudini. 15, 135 -orum vitia et nervorum (20, 105 plagas et v. *al.* PELAGON. 394 MARCELL. med. 28, 56). 20, 17 -orum vesicarumque exulcerationibus (*cf.* 22, 134 exulceratis -is et vulvis [24, 144 stomacho -isque. 24, 187]. DIOSC. 2, 142 p. 232, 9 apostemata -orum [*gr. 2, 156, 2* τὰς ἐντὸς ἀποστήσεις]). 20, 54 animalia -orum (20, 218 [*cf.* GARG. MART. med. 4]. *al.*). 21, 162 -orum mala. 22, 145 -a procidentia (23, 103. 30, 136 procidentium -orum partes extremas. *cf. p. 2150, 9*). 23, 15 stomachum, ventrem et -a. 23, 30 renibus, iocineri et -is, vesicae. 28, 125 renes, vesicam, -a, fauces, pulmones. 30, 64 -orum morbi. *al.* ITALA exod. 12, 9 (Cypr. testim. 2, 15 p. 81, 6. *al.*, *cf.* HIER. epist. 149, 3, 2 [*spur.*]) edetis ... caput cum pedibus et -is (*gr.* ἐνδοσθίοις, *Vulg.* intestinis. *explicat* GAVDENT. serm. 2, 18 G. in -is ... percipias occulta mysteria). lev. 1, 9 (Lugd. *al.*) -a ... et pedes lavabunt aqua (*gr.* ἐγκοίλια, *Vulg.* intestinis. *explicat* RVFIN. Orig. in lev. 1, 4 p. 287, 5 -a diluit, qui conscientiam purgat). lev. 3, 3 (Lib. iubil. 21, 7) et adipem quae est super ventrem et omnem adipem quae est super -a (*gr.* κοιλίαν ... κοιλίας, *Lugd.* ventrem ... ventre, *Vulg.* vitalia et quicquid pinguedinis intrinsecus est). *al.* PORPH. Hor. ars 50 Romuli (Romae *codd.*) -a discerpta[m] (*at Comment. Lucan. 2, 543* discerpti corporis particulam). TAB. devot. Audollent 250 A, 24 (*s. III*) cor membra viscera -a. CIL VI 1770 (*a. 363*) reliqua caro cum pelle et -is. PS. CYPR. cena 112 *sustulit* -a Ionas (*cf. Vulg. Ion. 2, 1* ventre). ZENO 2, 38 Tobias ... piscis -a ... accurat (*cf. Vulg. Tob. 6, 5* exentera ... piscem *eqs.*). CHIRON 150 tensio omenti et -orum. 208 *aqualiculus* principium omnium -orum est (*cf. Cels. 4, 1, 6* stomachus intestinorum principium est). 214 (*cf. Veg. mulom. 1, 42, 1*). MARCELL. med. 27, 6 ad convulsa et rupta -a ([*antea*: inflationem intestinorum]. ANON. med. ed. Piechotta 72). DIOSC. 1, 11 p. 10, 19 M. tumore(m) -orum (*gr. 1, 13, 3* τὰς ἐντὸς φλεγμονάς. *al.*). *al.* CAEL. AVR. chron. 5, 10, 102 circa confinium -orum, quae Graeci σπλάγχνα vocant. CASS. FEL. 39 p. 85, 19 ex respiratorio -orum (interiorum *p*) membro, quod Graeci anapneusticon morion vocant. PRAEDEST. 1, 49 p. 605C asseritur Arius ... -a cum stercoribus profudisse. EVSEB. EMES. serm. 20, 10 p. 85, 19 canes ... requirunt, ubi ... inlotae -ae. GREG. TVR. Mart. 4, 1 doloris malum in illis -orum flexuosis recessibus vagabatur (*antea*: ventris). vit. patr. 19, 3 p. 739, 1 serpentes generati in ... -is. LEX Sal. Merov. 17, 6 si ... in ventrem ita vulnus intraverit, ut usque ad -a perveniat. β *ad redd. gr.* ἔνυστρον: ITALA deut. 18, 3 (Lugd.) dabit sacerdoti armum et maxillam et -a (*Vulg.* ventriculum). γ *i. q. viscera* (*syn.*): CASSIOD. anim. 9 p. 1297A costae ... pro viscerum defensione flectantur: ne teneritudo ... -orum ... laederetur. b *laxius de sede spiritus*: ITALA psalm. 50, 12 (cod. 136 Cas.) cor mundum crea in me, deus, et spiritum rectum dedica -is meis (*gr.* ἐγκάτοις, *Vulg.* visceribus).

2 *rerum inanimarum*: ITALA psalm. 54, 11 (cod. 136 Cas.) nequitia[m] et dolor -is eius *civitatis* (*gr.* ἐν μέσῳ, *Vulg.* in medio). MARCELL. med. 14, 46 exemptis -is *cariotarum* (*cf.* 30, 21 cucurbitae silvaticae -orum).

B *neutr. sing.* (*dub.* PLIN. nat. 27, 42) *i. q. intestinum rectum, anus*: PLIN. nat. 32, 105 torpedo adposita procidentis -i morbum ibi coercet (*Diosc. 2, 15* νάρκη θαλασσία ... ἕδραν ... ἐκτρεπομένην ἢ προπίπτουσαν στέλλει προστεθεῖσα. *cf. p. 2149, 50*).

II *adi.*: A *i. q. ad intestina animantium pertinens*: SCRIB. LARG. 96 (= MARCELL. med. 16, 10) *compositio* purgat ... -as vomicas, suppurationes (*cf. p. 2149, 43*). PELAGON. 389 febres (*cf. 35* interiorem. CHIRON 124 [*infra*: si iumentum ab interioribus febricitat. *Veg. mulom. 1, 31* internis]. 125 [*Veg. l. c.* interna]). CHIRON 981 elephantiotes, qui ex -e⟨o⟩ calore venit. MARCELL. med. 28 tit. causis (*adde p. 2149, 43*). 28, 55 morbos ([*infra*: internos dolores, -orum vitia]. 28, 57. 30, 18). B *vi dilatata i. q. ad interiora rei pertinens*: CET. FAV. 10 p. 296 umor -us dum siccatur, ... inutiles operi lateres facit (*Vitr. 2, 3, 2* ut ... interior ... sit non siccus. *Pallad. 6, 12* interius umore servato).

cf. interamen, interamenta, intralia. *Voß.*

interanhēlo, -āre. *ab* inter *et* anhelare. *i. q. per intervalla anhelare*: VEN. FORT. carm. 5, 5 praef. 2 sub quo *portitore* ... mihi -anti vix licuerit respirare.

interaperio, -rtum, -īre. *ab* inter *et* aperire. GLOSS. II 273, 7 διανοίγω -o, discludo. -ta *i. q. interstitia, intervalla*: PS. CYPR. laud. mart. 13 p. 35, 16 quotiens atra tempestas horrenti imminet pelago, per -ta nubium ante coruscantium fulmina relucescunt (inter aperta *distinguit pars codd.*; *ad contextum v. app. crit.*).

[interaptus *in tmesi legit Lachmann* LVCR. 6, 1067 quae memorare queam inter se singlariter apta (*def. Bailey*; se singulariter *var. l.*, inter singillariter *Lachmann*).**]**

interārēsco, -ere. *ab* inter *et* arescere. 1 *i. q. arescendo interire* (*cf. fortasse l. 41*): CIC. Tusc. 5, 40 nihil ... -ere (inveterascere *Sittl, ALL 1, 1884, 478*), nihil exstingui, nihil cadere debet eorum, in quibus vita beata consistit. 2 *i. q. penitus arescere*: VITR. 7, 8, 2 glaebae ... propter umoris plenitatem coiciuntur in fornacem, ut -ant. 8 praef. 3 animalia ... si fuerint sine umoris potestate, exsanguinata et exsucata (exsiccata *var. l.*) a principiorum liquore -ent (*cf. fortasse l. 36*).

interaspergo, -ere. *ab* inter *et* aspergere. *i. q. spargendo intermiscere*: CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 35, 2 non -at (*M*, *cf. Löfstedt, Peregr. Aeth. 93 et Hårleman 6*; interspergat *G*, *Engelbrecht*, in te respergat *rell.*) sinceritati veritatis ignorantia mendacium.

interātim *adv. ab* inter, *cf.* interim *et* paulatim. PAVL. FEST. p. 111 interduatim et -m dicebant antiqui, quod nunc interdum et interim. [*in versu corrupto* PLAVT. Truc. 882 -m *Lindsay pro* interim, *alii* interduatim.]

interāto *v.* 3. intero.

interbibo, -ere. *ab* inter *et* bibere. *i. q. ebibere*: NAEV. trag. 52 mare -ere (ISID. orig. 5, 26, 17 *ad l.*: id est ebibere. *v. p. 2125, 63*). PLAVT. Aul. 558 tibicinam, quae mi -ere sola ... Corinthiensem fontem Pirenam potest (*locum affert* DON. Ter. Andr. 496, 1 *notionem simplicis intellegens*).

interbīto, -ere. *ab* inter *et* baetere (*cf.* perbitere *et v. Brix-Niemeyer ad Plaut. Capt. 380*). *i. q. interire, exstingui*: PLAVT. Most. 1096 huc ego tibi praesidebo, ne -at quaestio.

interblandior, -īrī. *ab* inter *et* blandiri. *i. q. blandimenta interponere*: AVG. conf. 9, 12, 30 in ea ipsa ultima aegritudine obsequiis meis -ens *mater* appellabat me pium *eqs.*

intercaedo *v.* 2. intercido.

intercaelestis, -e. *ab* inter caelos *sec.* caelestis. *i. q. inter caelos situs*: CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 147, 7 *aëris* elementum replet -is vacui concavum. *Centlivres.*

intercalāris, -e. *ab* intercalare, *cf.* intercalarius. *scribitur* interkal-: VARRO frg. Macr. Sat. 1, 13, 21. *al.*, *semper in titulis. abbrev.* (*non constat, utrum* -is *an* intercalarius *legendum sit*; *v. p. 2151, 5. 42*): CIL I² 713 (*a. 86 a.*) mense intr. 1028 eidus inter. 1029 cal. int. 1063 eid. interkal. 1099 eid. inte. 1172 eid. interk. ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 494 (CIL I² p. 47) k. interkalar. 518 (*ibid.*) idib. inter. 577 (*ibid.* p. 48) k. interk. 588 (*ibid.*) interk. NOT. Tir. 80, 95. 94, 26. *de notione*: ISID. orig. 6, 17, 28 -es ... dies ... vocantur, quia interponuntur *eqs.* GLOSS.[L] II Philox. IN 612 -is: ἐμβολισμός (*v. vol. V 2, 452, 12 sqq.*). GLOSS. -is ἐμβόλιμος. ἐπεμβόλιμος. ἔνθετος. annus longior, embolismus Graece. dies interpositus. *legitur inde a* CIC., VARRONE; *dicitur et de mense et de die, cum* intercalarius *de mense tantum adhiberi videatur* (*praeter var. l. apud* PLIN. nat. *p. 2151, 9 et eiusdem translationem ad annum p. 2151, 45*).

i. qui ad intercalationem pertinet: 1 *usu originario, de tempore*: a mensis -is (*v. et p. 2151, 29*): VARRO frg. Macr. Sat. 1, 13, 21 antiquissimam legem ... cui m. -is adscribitur. ASCON. Mil. p. 33, 4 haec agebantur m. -i. CELS. dig. 50, 16, 98, 1 Cato putat m. -em additicium esse. *ibid.* 2 m. ... -is constat ex diebus viginti

[*Nielsen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

octo. CENS. 18, 8 Philolai ... annus *magnus* ... in quo sunt m. -es viginti et unus. MACR. Sat. 1, 13, 8 -em m. instituerunt more Graecorum *Romani.* 1, 13, 19 in medio ... m. -is. *ibid.* quidam veterum retulerunt non solum m. apud Romanos, verum etiam diem -em fuisse (*cf. ad rem p. 2152, 35 sqq.*). *inde* kalendae -es (*v. et l. 44 sq.*): CIC. Quinct. 79 ante ⟨diem⟩ v kalend. -is ... pridie kalend. -is. fam. 6, 14, 2 a. d. v k. -es priores (*i. post Nov. anni 46 a.*).

b dies -is (*v. et infra l. 29*): *α strictius, secundum ordinationem Caesaris*: PLIN. nat. 2, 35 quinto anno unus -is (*E*, -arius *FR; v. p. 2150, 79*) d. additur (*cf.* MACR. Sat. 1, 15, 1 d. ... -is, antequam quintus annus incipiat, inserendus). MARCELL. dig. 44, 3, 2 (*ter*). MACR. Sat. 1, 14, 14 Augustus ... annos duodecim sine -i d. transigi iussit. CIL II 2253 quodie febru⟨arii mensis inter⟩k⟨alari⟩.
β laxius, varia ratione intercalandi (*v. et l. 4*): EPIST. procos. de ann. frg. I (CIL III 12240; *a. 12 a.*) 4 *d.* -is interpone⟨tur⟩ (*vix de mense*). CENS. 18, 10 *Aegyptiorum* annus ... habet dies CCCLXV sine ullo -i (*sed cf.* MACR. Sat. 1, 15, 1 adnectentes *Aegyptii* quarto quoque anno exacto -em. *aliter l. 20 sqq.*). HILARIAN. pasch. 3 p. 1108^A ab aliquibus descriptoribus ... atros -esque fuisse nominati sunt (*sc. dies vacivi Aegyptiorum ut*: DIONYS. EXIG. epist. de pasch. 1 p. 65, 30 Kr. quinque d. adiciunt, quos -es appellavit antiquitas. ISID. nat. 1, 5 [= SVET. frg. p. 156]. 4, 7 [= SVET. frg. p. 167] ἐπαγομένους vel -es). AVG. civ. 15, 12 p. 80, 9 D. addebantur a veteribus ... d. ..., quos d. Romani -es vocabant. MACR. Sat. 1, 13, 9. 1, 13, 12 octavo ... anno -es (-antes, -atores *var. ll.*) octo affluebant d. ISID. nat. 4, 5 (= SVET. frg. p. 166) Sabinorum regem ... -es d. instituisse.

2 *usu derivato, de variis rebus*: SERV. ecl. 8, 21 dicitur ... hic versus -is, qui frequenter post aliquantulos interponitur versus, sicut -es dies et mensis vocantur (CASSIOD. in psalm. 117 praef. hos *v.* -es non possumus dicere, quia nullos alios miscet *psalmista*). DIOM. gramm. I 334, 34 quasi -is increpsit *dualis.* CASSIOD. in psalm. 106 div. praedictae partes similibus versibus inchoare noscuntur; quod genus carminis a magistris saecularibus -e vocitatur. 150 concl. -es psalmi.

intercalārius, -a, -um. *ab* intercalare, *cf.* intercalaris. interkal-: CENS. 20, 6 (*var. l.*), *litt. graec. l. 44.* *de abbrev. v. p. 2150, 68.* [*in var. lect. v. l. 9.*]
i. qui ad intercalationem pertinet: **1** mensis (*sc. qui interponitur*): CIC. Verr. II 2, 130 -um *m.* XXXV dies longum. LIV. 1, 19, 6 -is m. interponendis. 37, 59, 2 m. -o pridie kal. Martias (ASCON. Mil. p. 33, 29). SVET. Iul. 40, 1 -o m. sublato (CENS. 20, 8). 40, 2 (*de ordinatione Caesaris ut*: CENS. 20, 8). CENS. 18, 8 *in anno magno Democriti.* 20, 6 -um m. ... addi. *inde de kalendis, idibus* (*cf. p. 2150, 69 sqq.*): INSCR. Dittenberger Syll.³ 664, 18 (*Deli, a. 166/4 a.*) εἰδυιοῖς ἐντερκ⟨α⟩λα⟨ρ⟩ίοις. LIV. 43, 11, 13 kalendae (45, 44, 3. *v. p. 2152, 2*). **2** annus (*sc. in quo intercalatio fit*): PLIN. nat. 2, 130. 18, 207 adiciente a. (*v. app. crit.*) -o diei noctisque quadrantes.

intercalātio, -ōnis *f.* *ab* intercalare. *i. q. actio intercalandi* (*? transit ad notionem spatii intercalati l. 52*): PLIN. nat. 2, 122 per singulas -es (*sc. diei bissexti ut* SOL. 1, 47 Augustus ... iussit annos XII sine -e decurrere). MACR. Sat. 1, 13, 12 expensabant -bus quattuor (*de more prisco ut* 1, 13, 14 omni ... -i mensis Februarius deputatus est. 1, 13, 15 reliquos dies ... post -em [*i. spatium intercalatum?*] subiungebant. 1, 141 -o omnis omissa est). MART. CAP. 8, 866 fit ut annus solaris diebus undecim maior habeatur, quod -um diversitatibus compensatur.

[**intercalātor** *v. l. 25.*]

intercalco (-culco), -āre. *ab* inter *et* calcare. *i. q. intervallo incalcare*: COLVM. 12, 45, 2 ollae componuntur *in dolio*, ita distantes, ut -ari (-culc- *pars codd.*) possint vinacea.

intercalo, -āvī (-uī? *l. 62*), -ātum, -āre. *ab* inter *et* calare. *scribitur* interkal-: CATO agr. 150, 1 AMM. 26, 1, 12 MACR. Sat. 1, 13, 15. *al.* *? perf.* -caluit (*an* -at? *v. l. 66*): intermittit GLOSS.^L III Abstr. IN 267. V Aa IN 846 GLOSS. V 504, 46. *formae perf. breviores*: -arunt SOL. 1, 46, -asset CENS. 20, 8, -asse MACR. Sat. 1, 13, 20 (*ex Gracchano?*). *de notione*: ISID. orig. 6, 17, 28 calare ... ponere dicitur, -are interponere. GLOSS. -at: intermittit (*v. l. 62*). GLOSS.^L V Abba IN 185 -are: interponere (*var. l.* -ari *ut*: GLOSS. V 504, 44). *legitur inde a* CATONE, GRACCHANO*?* (*v. l. 79*), TVDITANO*?* (*v. l. 80*), CIC., VARRONE; *deest in poesi.*

I *i. q. (calando) interponere*: **A** *de anno supplendo*: **1** *spectat ad annum civilem certis intervallis ad cursum solis corrigendum*: **a** *apud Romanos*: *α ante Caesarem* (*ad rem v. Marquardt, Staatsverw. III 285 sqq.*): ① *absol.* (*pass. impers. vel gerund. praeter l. 79. p. 2152, 5*): CATO agr. 150, 1 kal. Iun. emptor fructu decedat; si -tum erit, kal. Mais. CIC. leg. 2, 29 ratio -andi ..., quod institutum perite a Numa, posteriorum pontificum neglegentia dissolutum est (*de origine ut* MACR. Sat. 1, 13, 20 quando ... primum -tum sit varie refertur. *ibid.* [*sec. Gracchan.*] Servium Tullium regem primum -asse. 1, 13, 21 [*sec. Tuditan.*] decem viros ... de -ando populum rogasse. *ibid.* de -andi principio). Att. 5, 9, 2 ut pugnes ne -etur (*de dubia ratione -andi, cf.* 5, 13, 3. 5, 21, 14 Romae -tum sit necne. 6, 1, 12 quasi -tum non sit. fam. 7, 2, 4. CAEL. Cic. fam. 8, 6, 5 de -ando non obtinuerat. SVET. Iul. 40, 1 per -andi licentiam. SOL. 1, 44 modus ... -andi). VARRO ling. 6, 13 cum -atur, inferiores quinque dies ... demuntur Februario (*de tempore intercalationis, cf.* LIV. 43, 11, 13 hoc anno -tum est; tertio die post Terminalia kalendae intercalariae fuere [*sim.*: 45, 44, 3 postridie Terminalia]. CENS. 20, 6 inter Terminalia et Regifugium. MACR. Sat. 1, 13, 15 post vicesimum et tertium eius *Februarii* diem -bant *Romani*). CENS. 20, 6 *pontificum* arbitrio -andi ratio permissa (*cf.* SOL. 1, 43 translata in sacerdotes -andi potestate [AMM. 26, 1, 12]). ⑪ *c. acc.* (*nom. in struct. pass.; v. etiam l. 13*): CENS. 20, 7 plus minusve. 20, 8 cum ... dies III et XX -asset *Caesar* (MACR. Sat. 1, 13, 12 ternos vicenosque. SERV. Aen. 5, 49 -bantur decem). MACR. Sat. 1, 14, 6 mensis -batur.

β post Caesarem: ① *pass. impers.*: PLIN. nat. 18, 211 ut duodecim annis continuis non -retur. CELS. dig. 50, 16, 98 quo anno -tum non est. ⑪ diem (dies): SVET. Iul. 40, 1 ut ... unus d. quarto quoque anno -retur (CENS. 20, 10 ubi mensis ... solebat *-ari*, post Terminalia. SOL. 1, 46 anno quarto. *ibid.* incipiente quarto. MACR. Sat. 1, 14, 6. 1, 14, 15 quinto quoque anno incipiente). CELS. dig. 50, 16, 98 posterior d. -atur (VLP. dig. 4, 4, 3, 3). SOL. 1, 47 duodecim (MACR. Sat. 1, 14, 14 quibus annis -ti sunt d. duodecim, cum deberent -ari novem). AVG. trin. 4, 4, 8 d., quem necesse est -ari. MACR. Sat. 1, 14, 13 quarto quoque anno confecto. *ibid.* quarto *anno* ... incipiente. 1, 14, 14 annis duodecim nullo d. -to.

b *apud varios populos* (*cf.* SOL. 1, 41 a diversis gentibus varie -batur): *absol.*: CENS. 18, 2 annos civiles sic statuerunt *Graeci*, ut -ando facerent alternos duodecim mensum, alternos tredecim. *ibid.* tertio quoque anno -batur. 18, 8 -atur septies (*vix ad II trahendum*). 18, 9 in quo -etur centies decies bis. *c. acc.* (*nom. in struct. pass.*): MACR. Sat. 1, 13, 3 ita -andos dispensabant dies *Graeci*, ut ... sexaginta sex -rent (1, 13, 9 nonaginta. 1, 13, 10 omnibus annis undecim d. et quadrantem). CENS. 18, 5 mensibus ... -andis (18, 8. 20, 1 HYG. astr. 4, 19). SCHOL. Germ. Bas. p. 88, 20 iure iurando adiguntur *reges Aegyptiorum* neque mensem neque diem -turos (-andum *codd.*) se.

2 *liberius*: **a** *augetur numerus dierum vel mensium in anno constituendo*: SOL. 1, 45 dies viginti unum et quadrantem simul -vit *Caesar.* SERV. georg. 1, 43 duo *menses* ... -bantur, qui postea a Iano et a Februo nominati sunt. **b** *interponitur dies nundinarum causa*: MACR. Sat. 1, 13, 19 dies ..., quo abundare annum dicimus, ... uti ... -retur, dum modo eum in medio Terminaliorum vel mensis intercalaris ita locarent, ut a suspecto die celebritatem averteret nundinarum (*de eadem re agit Cass. Dio 48, 33* ἡμέρα ἐμβόλιμος ... ἐνεβλήθη).

B *de quolibet modo interponendi*: LIV. 9, 9, 2 ut -tae poenae (*gen. explic.*) usuram habeant (*cf. Walters-Conway, app. crit.; alii intellegunt 'interruptae, dilatae'*). TERT. adv. Marc. 5, 13 p. 621, 13 nisi si creator ideo legem -vit, ut negotium procuraret gratiae dei alterius. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 180 si celeriter aegros crassificari viderimus, erit abstinentia -anda.

II *i. q. interrumpere* (*fortasse huc trahendum* LIV. *l. 41, vix* CENS. *l. 25*): SEN. nat. 7, 32, 1 quis ... ullum liberale respicit studium, nisi cum ludi -antur, cum aliquis pluvius intervenit dies ...?
deriv.: intercalaris, intercalarius, intercalatio.

intercapēdino, -ātum, (-āre). *ab* intercapedo. -tus *i. q. interruptus*: MART. CAP. 9, 921 vanescentia -tae prolixitatis oblivia. CAEL. AVR. acut. 1, 3, 35 alienatio ... iugis aut -ta (2, 14, 91 *dolor* i. aut -tus. chron. 2, 12, 139 alios *fluores sanguinis* i., alios dimissionibus -tos. 5, 4, 66 cum i. ac non -ta emissione. CASS. FEL. 40 p. 90, 20 febricula ... aliquando i., aliquando -ta, quam Graeci dialiponta vocant). 2, 2, 11 pulsus ... in inanitatem -tus. 2, 10, 66 *febriculis* sive continuis sive dimissionibus -tis. 3, 2, 10. 3, 21, 203 vomitus -tus. chron. 1, 1, 7 *accessiones* nunc diurnas nunc -tas. -ans *i. q. intercapedinem faciens*: FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 8 -ante pavoris prolixitate.

***intercapēdo,** -inis *f.* *ab* inter *et* capere, *cf. Stolz-Leumann⁵ 241 et v. p. 2153, 56* (*ab* intercapere: PRISC. gramm. II 122, 12. *al.*). *scribitur* -pid- *e. g.* TERT. anim. 36, 2 (*var. l.*). NOT. Tir. 80, 96 GLOSS. IV 525, 63, -etio GLOSS. ^LI Ansil. IN 1757. *plur. non nisi l. 82. p. 2153, 5. 15. 46.* NOT. Tir. 10, 88. *cf. l. 63.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 111 -o tempus interceptum. PRISC. gramm. III 43, 2 -o διαχώρημα. SYNON. Cic. p. 428, 11 intervallum. -o. spatium dierum. p. 432, 24 intervallum. intermissio. -o. GLOSS.^L I Ansil. IN 1755 -o: interspatia. II Abav. LO 6 longa -e: longo interstitio, longo intervallo. II Philox. IN 610 διάστημα χρόνου. 650 διάστασις [α]καιροῦ. V Aa I 770 intervallum, spatium inter parietes. Abba IN 197 interiectio temporis. GLOSS. διάστημα, διωρία. interiectio. *al.* *nominat. improbatur ut lusus verborum obscenus* (*sc. c.* pēdo): CIC. fam. 9, 22, 4 QVINT. inst. 8, 3, 46. *legitur inde a* TVRPIL. (*ceterum non iam in poesi*), CIC. (*l. 73. p. 2153, 8*). [*e coni. vix probab.* VLP. dig. 50, 7, 7.]

I *i. q. interruptio, intervallum, spatium*: **A** *de tempore*: **1** *absolute*: TVRPIL. com. 20 -o quorum amicitias levat. 109 -e interficior. 158 amorem -e ... lenivit dies. 159 oculi ex longa -e adpetunt ... intui (PLIN. epist. 3, 9, 6 intermissum ... et post l. -em ... reductum [SVET. Aug. 38, 3]. MART. CAP. 8, 812 urbem l. -e restitutam. SIDON. epist. 9, 12, 2 operam, si l. -e quiescat, aegre resumi). VITR. 5 prooem. 4 *poetae comici* -bus levant actorum pronuntiationes. SEN. epist. 78, 17 si longus est, habet -em *morbus.* PLIN. epist. 4, 9, 11 audientis intentio continuatione servatur, -e et quasi remissione languescit. TERT. anim.

[*Nielsen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

36, 2 si ... in seminibus ... aliquam -em ... conceptus admitteret. POMP. gramm. V 303, 11 iteravit ... sermonem ... sine -e. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 6, 7 cum ex -e sororem ... desideraret *Procne* (*ad Ov. met. 6, 438 sq.; cf. p. 2152, 78*). GILD. Brit. 4 chron. III p. 29, 22 *relatio* crebris inrupta -bus. BOETH. mus. 1, 3 p. 190, 12 quoniam iunctae sunt velocitates sonorum, nulla -o sentitur auribus. *al.*

2 *c. gen.*: **a** *rei interruptae*: TVRPIL. com. 184 sumpti faciundi. CIC. fin. 1, 61 molestiae. CIC. fil. Cic. fam. 16, 21, 1 -em scribendi fecisse. SVET. Vesp. 10 manentibus antiquis *litibus* -e iuris dictionis. TERT. anim. 36, 2 per temporalem -em seminum (*sc. in conceptu*). DIOM. gramm. I 336, 8 hoc ... distat a perfecto *plusquamperf.*, quod superioris temporis recens videri potest actus, sequentis longa -o. SYMM. epist. 6, 47 (48) dolorum. 7, 131 longa conloquii -o. 9, 35 (32) rescripti. RVFIN. Orig. princ. 4, 2, 9 p. 321, 26 offendicula quaedam vel -es intelligentiae ... historialis. OROS. hist. 4, 2, 1 bellorum (MEROB. pros. frg. 1 B 8). 5, 15, 12 -em tanti periculi nox interveniens dedit. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 341 haec sine ulla lectionis -e pronuntianda sunt. **b** *rei interpositae*: **α** temporis (*sunt quae vergant ad a, maxime l. 25*): PLIN. epist. 9, 15, 2 quod post -em t. ... acerbum est (*sc. retractare*). APVL. apol. 14 multa -e t. (*cf.* PANEG. 12, 21 magna. PASS. Cassian. 2, 2 longa). PAPIN. dig. 22, 1, 3 pr. TRYPH. dig. 26, 7, 55, 4 ex t. -e. ARNOB. nat. 5, 9 nullam pausam facere vel exigui t. -e (*cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 37, 28 aliquanti t. -em. PS. AVG. c. Felician. 11 sine -e medii t.). *al.* *cf. plur.* temporum: HIL. syn. 23 t. ... -em de patre et filio adspernata est *praedicatio*. TRACT. Pelag. 4 p. 102, 32 diversa t. -e. **β** *variarum rerum*: IVST. 21, 3, 10 post longam -em pacis. PS. ATHAN. ad mon. 3 p. 73A *preces* sola legendi -o disrumpat. PS. HIER. epist. 5, 9 -e qualiscumque successus. AVG. conf. 13, 33, 48 nulla morae -e (*syn.* temporis interpositione). CASSIAN. conl. 21, 22, 1 refectionis. CAEL. AVR. acut. 2, 1, 7 dimissionis. PS. VIGIL. THAPS. c. Arian. 2, 1 p. 197D sine ullius diei comperendinatione vel alicuius momenti -e.

B *de locis*: **1** *absolute*: AVG. epist. 147, 43 *caritas, gaudium* nulla locorum spatia tenent, nulla -e separantur. MART. CAP. 8, 837 inter circulos ... quid interstitii vel spatii -o naturalis immiserit. *ibid.* alia -o inter ... circulos. EVGIPP. Sev. 29, 3 tanta eos -e praecedebat. COD. Iust. 8, 10, 11 -is modum (*antea* quindecim pedum intervalla). GREG. TVR. glor. mart. 12 gemmam media -e *crucis* locat.

2 *c. gen.*: **a** *rei interpositae*: APVL. Socr. 4 p. 127 cum ... habitacula summa ab infimis tanta -o fastigii dispescat (-e f. dispescant *var. l. apud Prisc. gramm. II 509, 10*). SERM. Ps. Hier. epist. 35, 7 locorum (CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 145, 13. PS. FVLG. RVSP. serm. 22 p. 889B neque -o l. neque longinquitas regionum). PAVL. NOL. epist. 4, 5 p. 23, 16 longinqua soli vel sali -e disparatos. MART. CAP. 8, 814 circulorum -es. OROS. hist. 2, 6, 10 media -e sui ... quadrigas capit *murus Babylonis*. COMPVT. Carth. 2, 12 p. 293, 16 de incognitis provinciarum spatiis et longa -e terrarum. **b** *rerum, quae separantur*: SCHOL. Verg. Bern. georg. 2, 287 'vacuum' dixit -em duarum arborum. BOETH. mus. 4, 17 p. 344, 5 secunda *paginula* notulis vacat; in hac -e notularum tonus interesse monstratur.

II *i. q. differentia*: CHALC. comm. 333 candidum et ... nigrum non diversa sunt, sed contraria, quia -o prolixior. PS. ATHAN. in symb. Migne suppl. 1, 787 nullum interstitium inter deum et patrem ponitur, nulla -o servatur: utriusque nominis natura coniuncta est.

deriv.: intercapedino. *cf. etiam* 2. capedo, *quae vox falsa separatione ex -o orta esse videtur.*

intercapio *v. s.* intercipio.

intercapito, -āre. *ab* inter *et* caput. *i. q. in capita distribuere*: VIRG. gramm. epist. praef. p. 108, 2 librorum suorum frequenter divisa -ant opuscula. *Nielsen.*

intercardinātus, -a, -um. *ab* inter *et* cardinatus. *i. q. cardinibus intercisus* (*an* '*cardinibus infixus*'?): VITR. 10, 14, 2 *postes* concludantur superne -is (-ord- *var. l.*) trabibus.

[intercarpo, -ere *falso ex script. continua partis codd.* COMMENT. Lucan. 2, 120 '-entis' una pars orationis est.**]**

[intercāsio *v. p. 2170, 54.*] *W.*

intercēdo, -cessī, -cessum, -ere. *ab* inter *et* cedere. *de formis*: intero-: PAVL. dig. 39, 5, 8 F². -esurum: LEX Bant. (CIL I² 582) 18. -ssēre: LIV. 2, 64, 8 (*sed* -ssērunt 8, 4, 8. 24, 29, 1). PLIN. nat. 21, 8 STAT. Theb. 10, 22 TAC. ann. 14, 12, 2 AMM. 27, 7, 1. *pass. impers. inde a* CIC. (leg. agr. 2, 30. *al.*) *saepius.* NOT. Tir. 11, 6. 20. *de syntaxi*: ARVS. gramm. VII 488, 8 -it illud illi rei (*affert* TER. *p. 2154, 12. item* PRISC. gramm. III 107, 16). *de notione*: CHAR. gramm. p. 410, 14 B. instare non desino ... -o sine remissione. GLOSS. παρεντίθημι (-εμαι). βραβεύω. ὑπεισέρχομαι. -it: μεσάζει. -ere: intervenire. -ssit: μεταξὺ ἐχώρησεν, διῆλθεν. *legitur inde a* PLAVTO, LEGE Bant., CATONE, TER.; *in poesi post hos praeter* PHAEDR. app. 8, 15 (*p. 2154, 34*). STAT. Theb. 10, 22 (*p. 2154, 23*) *non invenimus ante* AVSON. [*confund. in cod. c.* incedere (IORD. Rom. 116 [-erat, *at* incesserat *Flor. epit. 1, 9, 3*]. *cf. p. 853, 44*), intercidere (*saepe, ex. gr. p. 2154, 46, cf. p. 2160, 56*), interdicere (*ex. gr. p. 2154, 56*). *al.* *dub. vel var. l.*: TERT. apol. 25, 2 -it auctoritas *F*, menti(o) occurrit *P*. uxor. 1, 2 l. 9. GLOSS.L II Abav. IN 306 (= SV 25) -it: surrepsit (intercepit: subripuit *Heraeus*). GLOSS. V 366, 47 -isse: interire (intervenisse *Schlutter*).]

CAPVT PRIVS: ***intransitive*** *i. q. intervenire.*

I *inter partes distantes et usu inde derivato*: **A** *generatim*: **1** *pertinet ad ordinem, situm sim.* (-ere medium *infra l. 54. 61. al. cf.* in medio TRYPH. dig. 49, 15, 12, 5): **a** *temporalem*: **α** *c. respectu interrumpendi, turbandi, prohibendi sim.* (*cf. p. 2156, 21 sqq.*; pro *altero l. 23*): PLAVT. Curc. 5 si status condictus cum hoste -it (-ssit *Macr.*) dies (FRONTO p. 95, 3 v. d. H. [= p. 102 N.] senatus). CATO agr. 140 si intermiseris aut feriae ... -erint, altero piaculo facito. TER. Andr. 961 mihi immortalitas (*959* vitam ... sempiternam) partast, si nulla aegritudo huic gaudio -erit. CIC. Quinct. 65 videturne -isse appellatio tribunorum non morae, sed auxili causa? (VLP. dig. 2, 15, 7 pr. PAVL. dig. 34, 9, 5, 12). CAES. civ. 1, 21, 1 quod saepe in bello parvis momentis magni casus -rent (LEX Visig. 2, 3, 8). SALL. or. Macri 10 tumultus -ssit. LIV. 24, 13, 3 haut ullam -uram moram, quin *eqs.* (AVR. Fronto p. 105, 24 v. d. H. [= p. 111 N.]. MARCELL. dig. 36, 1, 46, 1 *bis.* SCAEV. dig. 45, 1, 122, 5 quominus. *al.*). 34, 1, 1 inter bellorum ... curas -ssit res parva dictu, sed quae studiis in magnum certamen excesserit. PLIN. nat. 34, 148 -ssit ... mors (PAPIN. dig. 7, 4, 2, 1. ITALA [cod. d *al.* = VVLG.] Hebr. 9, 15 sq. [*gr.* γενομένου, φέρεσθαι]. *al. in tit. sepulcr.*: CE 177. 1093, 2. 1888, 2). STAT. Theb. 10, 22 quae pro timidis -ssere tenebrae *Iove festinatae.* *al.* **β** *in univ.*: CIC. Verr. II 2, 89 una nox -erat, cum *eqs.* (Catil. 1, 4. Att. 2, 24, 3 et nocturnam deprecationem). Cluent. 28 dies nondum decem -erant, cum *eqs.* (72 NEP. Att. 20, 2. *al.*). de orat. 2, 89 vix annus -erat ab hoc sermone ..., cum *eqs.* (fin. 2, 102 nisi multa annorum -erint milia. VAL. MAX. 8, 13, 1 inter primum et sextum consulatum. AFRIC. dig. 45, 1, 64). VARRO ling. 6, 31 (*de diebus intercisis*) fas ... -it. CAES. Gall. 1, 7, 6 ut spatium -ere posset, dum *eqs.* (VELL. 2, 101, 1 breve ab hoc -erat s., cum. VLP. dig. 5, 1, 18 pr. *al.*). 5, 53, 5 neque ullum ... tempus ... -ssit, quin *eqs.* (civ. 1, 78, 4. 2, 39, 5. 3, 82, 2. LIV. 40, 48, 4 haud multum temporis -ssit, cum. VAL. MAX. 1, 7, 7 inter hanc noctem et supplicium capitis. PHAEDR. app. 8, 15 breve t. -ssit, et. *al.*). PLIN. nat. 30, 4 durasse memoriam ... tam longo aevo ⟨non⟩ commentariis -entibus. FRONTO p. 158, 18 v. d. H. (= p. 166 N.) intervallum (VLP. dig. 39, 2, 15, 21). TERT. resurr. 60 p. 121, 9 non oportere committi futurorum atque praesentium dispositiones, -ura tunc demutatione. spect. 7 p. 8, 27 quanta sacrificia praecedant, -ant, succedant *ludis.* *al.* *c. adv. pro subst.*: IORD. Rom. 385 nec diu -ente.

b *localem* (*maxime de impedimentis*): CAES. Gall. 1, 39, 6 silvarum, quae -rent inter ipsos atque Ariovistum (5, 52, 1 paludesque). 2, 17, 2 inter singulas legiones impedimentorum magnum numerum -ere. 7, 26, 2 palus perpetua, quae -bat. 7, 46, 1 amfractus. 7, 47, 2 valles. civ. 1, 66, 4 v milia passuum ... -ere (*ed. pr.*, -cidere *codd.*) itineris campestris (*cf.* PLIN. nat. 2, 199 -ente publica via [PAVL. dig. 8, 2, 1 pr. solum publicum vel v. p. 39, 3, 17, 2 *syn.* interveniat]). BELL. Alex. 29, 1 inter castra et Caesaris iter flumen -bat (PAVL. dig. 8, 3, 38). BELL. Hisp. 29, 1 planities inter utraque castra -bat. MELA 1, 4 situs *antichthonum* ob ardorem -entis plagae incognitus *est.* PLIN. nat. 2, 49 non posset ... totus sol adimi terris -ente luna. VLP. dig. 8, 5, 5 si inter meas et Titii aedes tuae aedes -ant (*cf.* PAVL. dig. 39, 3, 17, 4 si fundus medius alterius inter me et te -it). *al.*

c *quemlibet*: **α** *de rebus*: RHET. Her. 2, 11, 16 hoc (*i. amphiboliarum mentionem*) -ere (interdicere *var. l.*, interserere *coni. Kroll, Philol. 89, 1934, 81*) non alienum fuit (*item de eis, quae scriptis inseruntur*: TERT. pudic. 14 p. 246, 14 his ... discussis, quae -erant, regredior. HIL. in psalm. 51, 12 -ente diapsalma [in psalm. instr. 23 *bis*]. RVFIN. symb. 35 p. 372B quae dum media -unt). VARRO (?) ling. frg. 81 ne duabus consonantibus media -at aspiratio (BOETH. arithm. 1, 3 uno medio non -ente. *cf. l. 60 et* APVL. Plat. 2, 3 eiusmodi ... medietatis inter virtutes et vitia -ere dicebat *Plato* tertium quiddam). *al.* **β** *de homine* (*in gradu dignitatum*): CIC. Brut. 173 Crasso et Antonio L. Philippus proximus accedebat, sed longo intervallo tamen proximus; itaque eum, etsi nemo -bat, qui se illi anteferret, ... tertium *non* dixerim.

2 *pertinet ad relationem mutuam hominum* (-ere mutuum *p. 2155, 4; quaedam exempla posteriora, maxime iurisconsultorum, ad p. 2157, 25 transire videntur*): **a** *consensum*: **α** *de variis necessitudinibus* (*adamat* CIC. *in epist. commendaticiis, v. Haffter, Unters. z. altlat. Dichtersprache 99*): TER. Phorm. 583 dum -et familiaritas ([*cf. Haut. 183* mihi cum eo ... fuit ... f.]. CIC. fam. 13, 73, 2 cum Antipatro ... mihi non solum hospitium, verum etiam ... f. -it. FRONTO p. 127, 2 v. d. H. [= p. 133 N.]). RHET. Her. 3, 6, 11 officio facere, quod causa necessitudinis -at (CIC. div. in Caec. 6 mihi cum Siculis. CAES. Gall. 1, 43, 6. *cf.* CIC. Quinct. 48 quicum tibi adfinitas, societas, omnes denique causae et necessitudines veteres -bant [54 n. vetus, controversia ... recens. fam. 6, 12, 2. 13, 39 CAES. civ. 2, 17, 2]. fam. 13, 4, 1 cum municipibus ... mihi ... necessitudo est; ... cum quibus si mihi nulla causa -ret *eqs.* 13, 14, 1 iura ... necessitudinis). CIC. Q. Rosc. 41 quae ratio tibi cum eo -erat? fin. 3, 67 ut ei *homini* cum genere humano quasi civile ius -ret (*cf. l. 81*). fam. 11, 16, 2 magna vetustas, magna consuetudo (13, 45 mihi cum eo non modo cotidi-

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

anam c. . . . -ere, sed etiam officia magna et mutua nostra inter nos esse. Fronto p. 162, 7 v. d. H. [= p. 170 N.] et vetus c. et studiorum usus). 13, 23, 1 inter nos . . . vetus usus -it. 13, 65, 1 inter nos officia paria et mutua -unt. Caes. civ. 2, 25, 4 *Iubae* et paternum hospitium (*cf. p. 2154, 74*) cum Pompeio et simultas cum Curione -bat. Calp. decl. 62 adulterium cum illo iuvene matris -isse (*cf. l. 16*). Cypr. patient. 15 p. 408, 15 nisi se invicem fratres mutua tolerantia foveant et concordiae vinculum patientia -ente custodiant. *al.* β *de eis, quae paciscendo conveniunt*: Ter. Ad. 349 conscia mihi sum . . . neque pretium neque rem ullam -isse . . . indignam (*cf.* Cic. Verr. II 1, 125 *in decretis* pecuniam -isse [Gaius dig. 13, 6, 4 numerationis loco. Scaev. dig. 20, 1, 31 pr. *al.*]. Vlp. dig. 10, 3, 23 merces. *al.*). Cic. fam. 1, 9, 19 reditus -erat in gratiam per Pompeium. Varro rust. 2, 1, 15 quod . . . alterius fuit, id ut fiat meum, necesse est aliquid -ere, neque . . . satis est stipulatio aut solutio nummorum. 2, 10, 5 solet . . . stipulatio -ere (Afric. dig. 30, 108, 4. *al.*). Val. Max. 7, 7, 4 coniugium (*cf. l. 6 et* Iulian. dig. 12, 4, 7 pr. nuptiae [Papin. dig. 23, 3, 68 Cod. Iust. 5, 27, 5 pr. *a. 477*]). Verus Fronto p. 124, 17 v. d. H. (= p. 130 N.) pacto . . ., quod inter nos . . . -ssit (Proc. dig. 46, 3, 82 p. conventum [Paul. dig. 2, 14, 27, 2]. Scaev. dig. 24, 3, 50. *al. cf.* Vlp. dig. 19, 5, 15 pactio [Cod. Iust. 8, 33, 3, 1]). Iulian. dig. 17, 1, 32 mandatum (46, 3, 34, 4 Afric. dig. 3, 5, 45 pr. Papin. dig. 17, 1, 54 pr. in hoc. *al.*). Papin. dig. 18, 1, 72 pr. emptio (Vlp. dig. 26, 8, 5, 2 Paul. dig. 21, 1, 60 neque e. neque venditio [Cod. Iust. 10, 34, 3, 1]). Call. dig. 22, 4, 5 instrumentum nullum de ea *re gesta* -ssit (Cod. Iust. 2, 4, 5 [*a. 227*]. *al. cf.* 2, 4, 28 pr. [*a. 294*] scriptura -ente vel non, transactio interposita est [Interpr. cod. Theod. 2, 10, 4]). Paul. dig. 39, 5, 8 *res* -ssit (46, 4, 23 [*ad Labeonem*] cum locatio, conductio . . . facta est et nondum r. -ssit. Mod. dig. 44, 7, 52, 1 re obligamur, cum r. ipsa -it [*cf. ibid.* 3 r. interrogationi -it]. *cf. l. 10*). *al.*

b *dissensionem* (*cf. l. 5. p. 2154, 79*): Ter. Hec. 305 ira inter eas -ssit. Cic. Cael. 32 nisi -rent mihi inimicitiae cum . . . viro (Liv. 38, 52, 9. Vlp. dig. 4, 8, 15 inter eum et litigatores. *al.*). Lael. 77 *si* in rei publicae partibus dissensio -erit. Caes. Gall. 5, 11, 9 *Cassivellauno* cum reliquis civitatibus . . . bella -erant. Nep. Att. 5, 4 efficiebat, ut, inter quos (*sc. Ciceronem et Hortensium*) tantae laudis esset aemulatio, nulla -ret obtrectatio (20, 5 inter quos . . . non solum aemulatio, sed o. . . . -bat). 17, 2 nullam . . . inter eos querimoniam -isse. Val. Max. 2, 1, 4 repudium inter uxorem et virum (*cf.* Iavol. dig. 24, 3, 66, 1 divortium [Nerat. dig. 12, 4, 8 Vlp. dig. 24, 1, 32, 10. 12. 24, 3, 7, 1 Paul. dig. 41, 6, 1, 2. Hermog. dig. 24, 1, 62, 1 inter hos. *al.*]). 2, 1, 6 inter virum et uxorem aliquid iurgii (Fronto p. 171, 16 v. d. H. [= p. 181 N.] cum isto . . . mihi lites et iurgia). 7, 2, 6 odium (Cassiod. in psalm. 118, 104 l. 1836). *al.*

3 *peculiariter de differentia sim.*: Tert. nat. 1, 12, 3 quodsi de hoc differentia -it (*Gothofredus*, intersedit *cod.*). adv. Marc. 5, 11 p. 612, 28 scimus quosdam sensus ambiguitatem pati posse de sono pronuntiationis aut de modo distinctionis, cum duplicitas earum -it. Cod. Iust. 6, 20, 17 (*a. 472*) nulla discretione -ente, utrum . . . an.

B *speciatim cum auctoritate sim.*: **1** *c. respectu obsistendi, separandi, prohibendi, vetandi sim.* (*cf. p. 2154, 7. 42*): **a** *de animantibus* (*vel pass. impers.*): α *sollemniter de magistratibus, praecipue de tribunis plebis* (*cf. ad rem* Gell. 14, 7, 6 [*e Varrone*] *et Leonhard, RE IX 1607 sq.; transfertur ad principem inde a* Tac. [*ex. gr. infra l. 79*], *cum acumine dicendi ad privatum tribuno obsistentem* Sen. dial. 12 [11], 14, 4; *liberius* 'nihil -ere' *de populo l. 63. p. 2156, 4*): (i) *c. enunt. secund.* (*hic illic accedit dat. pers.*): quominus: Lex Bant. (CIL I^2 582) 18 (*suppl.*). Decret. tribun. Gell. 6, 19, 5 ne sibi -amus, q. (*infra*: collegae, ne . . ., -emus; . . . q. . . ., non -emus). Lex Gabin. (CIL I^2 2500) 34 Lex Rubr. (CIL I^2 592) 1, 51. Lex Iul. munic. (CIL I^2 593) 162 neve quis -ito neve quid facito, q. Lex Vrson. (CIL I^2 594) 72, 34 ne quis facito neve curato neve -ito, q. Liv. 4, 43, 12. 8, 2, 3 *praetor Romanus Samnitibus explicat* nihil -i, q. Samniti populo . . . arbitrium sit. *al.* ne (*cf. l. 59*): Rhet. Her. 2, 28, 45 Liv. 10, 37, 9 epit. Oxyrh. 1, 27. Ascon. Pis. p. 20, 5 pontifex. *al.* (ii) *c. praepos.*: Cic. Verr. II 1, 119 earum rerum, in quibus . . . -ssit *praetor*. 1, 155 contra legem Corneliam. prov. 17 de provinciis (Suet. Tib. 17, 2). (iii) *c. dat. rei*: Cic. leg. agr. 2, 30 hic tribunus plebis legi (lege *codd.*) curiata⟨e⟩ . . . adimit -endi potestatem (p. red. in sen. 11 Sest. 33 Att. 1, 16, 2 Liv. 45, 21, 6. *al.*). prov. 36 quae pars provinciae sit, cui non possit -i. Phil. 3, 23 senatus consulto (Att. 3, 15, 5. 4, 2, 4 S. C. Cael. Cic. fam. 8, 8, 6 sqq. Liv. 4, 57, 5. *al.*). de orat. 2, 197 rogationi (Liv. 4, 48, 15. 5, 29, 6 tribuniciae. *al.*). fam. 1, 2, 4 (*v. p. 2156, 78*) auctoritati (1, 7, 4). 10, 12, 3 sententiae (Tac. ann. 4, 30, 1. *cf. et* Ascon. Mil. p. 39, 11). ad Q. fr. 2, 4, 5. Liv. 4, 50, 8 comitiis (27, 6, 5). Val. Max. 9, 1, 3 abrogationi legis. Ascon. tog. cand. p. 64, 23. Tac. hist. 1, 19, 2 consilio (*sc. senatus*) -ssit *Laco praefectus praetorio*. 1, 77, 2 honoribus. ann. 1, 13, 4 quod relationi consulum iure tribuniciae potestatis non -isset *Tiberius*. Plin. paneg. 4, 2 *Traianus* privatas gratiarum actiones cohibet et conprimit, -urus etiam publicis. 25, 4 casibus. 80, 3 iniquitatibus magistratuum. *al.* (iv) *absol. vel c. solo dat. pers.*: Lex agr. (CIL I^2 585) 36 quo⟨minus impediat ve⟩l -at (*cf.* S. C. Cael. Cic. fam. 8, 8, 6 qui potestatem habent -endi, impediendi). Rhet. Her. 1, 12, 21 (*bis*). Cic. Quinct. 65. 69. Verr. II 2, 30 praetor improbus, cui nemo -ere posset. leg. agr. 2, 30 consulibus legem curiatam ferentibus a tribunis plebis saepe est -ssum *eqs. al.* Liv. 8, 4, 8 (*loq. praetor Latinorum*) bellum nostro nomine cum Paelignis gessimus; . . . *Romani* nihil -erunt. *et passim.* β *liberius*: Sen. clem. 2, 6, 3 quotiens poterit, fortunae -et *sapiens*. dial. 2, 16, 2 *gladiator superatus* respiciens ad clamantem populum . . . -i non patitur. epist. 30, 4 huic uni (*sc. senectuti*) -i non potest. Tac. Agr. 46, 3 non quia -endum putem imaginibus. Fronto p. 59, 2 v. d. H. (= p. 65 N.) tibi . . . nemo in ea re *grammatica* -ere . . . poterit. Papin. dig. 29, 6, 3 virum, qui non . . ., quominus uxor . . . codicillos faceret, -erat (Vlp. dig. 50, 4, 3, 4. Macer dig. 42, 1, 63 Titio. Tert. adv. Marc. 2, 7 p. 343, 28 *de deo*. *cf.* Cypr. epist. 41, 1 p. 588, 2 ne [59, 12 p. 680, 6. 7 Aug. civ. 16, 29 p. 172, 30 D.]). Gell. 4, 1, 4 cum . . . nimis odiose blatiret *grammaticus*, -ssit placide Favorinus et . . . inquit (*cf.* 15, 9, 10 cum . . ., tum ego -ssi et . . . inquam. Macr. Sat. 2, 3, 14 dicente adhuc Symmacho et . . . plura dicturo -ens Avienus . . . inquit). Tert. adv. Marc. 2, 7 p. 343, 16 quod deus non -erit adversus ea, quae noluit evenire. adv. Val. 9 p. 187, 3 Nus . . . et voluerat et temptaverat . . . communicare; . . . sed -ssit . . . Sige. Cypr. epist. 59, 12 p. 679, 24 paenitentiae agendae. *al.*

b *de rebus* (*accedit* velut *l. 27; adhibetur fere per synecdochen vel prosopopoeiam, hic illic usu dilatato de quibuslibet impedimentis* [*paulo aliter p. 2154, 7*]): Nep. Dion 1, 3 eius . . . consilio . . . movebatur tyrannus, nisi qua in re maior ipsius cupiditas -erat. Plin. nat. 32, 4 (*de echenaide*) hoc fuisse, quod . . . remigum obsequio . . . -ret. Tac. ann. 14, 12, 2 prodigia . . . -ssere. Plin. paneg. 37, 7 necessitudines velut -ente vicesima scindi. Flor. epit. 3, 10, 5 cum . . . Oceanus -ere bello videretur. Apul. met. 11, 28, 2 duritia paupertatis -ente. Tert. pudic. 3 p. 224, 19 -entem ex diverso responsionem. Cypr. Demetr. 7 p. 356, 8 si non -ret rebus humanis . . . censura *dei*. domin. orat. 18 p. 280, 12 ne . . . -ente . . . delicto . . . a Christi corpore separemur. Aug. quaest. hept. 2, 149 p. 185, 9 (*loq. deus ad Moysen*) ne id faciam, dilectio tua in illos -it mihi (CIL VI 26445, 10 huic munimento [*dat. comm.*] -et lex, ne donatio fiat). *al.*

2 *c. respectu coniungendi, conciliandi, favendi sim.* (*de hominibus praeter l. 49. 56. 57 bis. 68. 69*): **a** *in rebus pecuniariis, maxime fideiubendo* (*cf. p. 2157, 45 et ad rem Leonhard l. c. 1604 sqq.*): Cic. Att. 1, 16, 5 *Crassus* promisit, -ssit, dedit. S. C. Vell. (dig. 16, 1, 2, 1) fideiussiones et mutui dationes pro aliis, quibus -erint feminae. Iulian. dig. 16, 1, 16 pr. si mulier contra senatus consultum Velleianum pro me -isset (Pompon. dig. 4, 4, 50. Afric. dig. 16, 1, 19 pr. apud eundem. *al.*). Cod. Iust. 4, 26, 9 (*a. 294*) si fideiussor creditae pecuniae -isti. Conc.^{S} II 2, 2 p. 106, 25 si . . . -ens aliquis visus est turpibus . . . dationibus *sc. in corrumpendo* (*p. 87, 23* qui in his . . . lucris intercessor apparuerit, *gr. II 1, 2 p. 158, 18* μεσιτεύων. *cf. vol. VIII 527, 12*). *et saepius apud iurisconsultos.*

b *vario usu* (*cf. l. 34. p. 2154, 23*): α *profano vel communi*: Cic. fam. 1, 9, 21 nullum meum minimum dictum, non modo factum pro Caesare -ssit, quod *eqs.* (Cypr. sent. episc. 58 p. 455, 7 pro haereticis ecclesiastico baptismo [*sc. agnoscendo*]. Vulg. gen. 23, 8 *seq.* ut. *al.*). Sen. contr. 9, 4, 8 inter filium et patrem tyrannus -ssit (Gell. 13, 25, 18 Idaeus . . . cum i. Aiacem et Hectorem decertantes armis -ret [*Hom. H 277* μέσσῳ δ' ἀμφοτέρων σκῆπτρα σχέθον]. *cf.* Tert. adv. Marc. 4, 28 p. 518, 23 rixantibus fratribus). Quint. decl. 383 p. 428, 13 quid nos *iudices* -imus? optime ipsis *litigantibus* conveniet. Papin. dig. 10, 2, 57 si non -at aetatis auxilium (*cf.* Cassian. c. Nest. 7, 22, 4 -uram opem . . . alterius. Avell. p. 353, 19 Petri . . . -ente suffragio). Auson. 325, 95 p. 113 P. Amm. 26, 10, 7. Aug. civ. 5, 26 p. 240, 18 D. episcopis -entibus promiserat indulgentiam Theodosius *Thessalonicensibus*. Avell. p. 327, 16 (= Cod. Iust. 1, 1, 8, 35) nobis -entibus . . . gratiam condonate *haereticis*. *al.* β *christiano* (*maxime pro peccatis vel peccatoribus; afferuntur exempla selecta*): Rufin. hist. mon. 9 p. 424^D obsecro te, pater, -e pro me apud deum, ut *eqs.* (Orig. in num. 9, 3 p. 58, 2 propitiabatur dominus quasi Moyse et Aaron -entibus pro nobis et pro . . . populo supplicantibus. Rustic. Conc.^{S} I 4 p. 129, 26 pro mea humilitate. *al.*). Aug. civ. 21, 27 p. 551, 24 D. -entibus sanctis (Sacr. Leon. 383. *al.* Sacr. Greg. 122, 2. 3 CIL XII 1694, 5). Sacr. Leon. 808 sanctorum martyrum -at oratio (*de re ut*: Sacr. Gelas. 2, 3 -entibus meritis. Sacr. Greg. 74, 1 -ente . . . passione *Christi*). Sacr. Greg. 1, 32 -ente . . . Maria et . . . apostolis (14, 1. *al.* Inscr. christ. Diehl 231 auxiliante domino et -ente . . . M.). *al.* *sublucente vi corporali*: Orig. in Matth. ser. 30 p. 56, 12 discipuli . . . ante conspectum Christi -unt et provocant Christum, ut ne deserat genus humanum propter peccata.

3 *c. respectu cuiuslibet auctoritatis interponendae* (*accedit* de *l. 78. 83* [*cf. p. 2155, 67*], circa *l. 84*): **a** *de ipsa auctoritate sim.*: Cic. Verr. II 2, 40 cum imperatoris . . . auctoritas, legatorum . . . dignitas, senatus consultum -ret (fam. 1, 2, 4 de his rebus . . . senatus a. gravissima -ssit, cui quom Cato et Caninius -issent, *eqs.* [*cf.* 15, 2, 4 ut. Eutr. 9, 1]. Vlp. dig. 27, 6, 11, 2 tutoris. Mod. dig. 1, 7, 8 curatoris. Cod. Iust. 4, 44, 2 [*a. 285*] iudicis. 7, 62, 2 [*s. III*] rescripti). fam. 15, 4, 13 studui quam ornatissima senatus populique R. de me iudicia -ere. Gaius inst. 3, 167^a iussum. Paul. dig. 28, 6, 43 pr. quemadmodum beneficium principale -at circa testamenti factio-

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nem. 31, 87, 4 lex (*cf. p. 2156, 34 et* COD. Iust. 1, 3, 48, 7). TERT. bapt. 18 p. 216, 3 dignationem domini. CYPR. epist. 67, 2 p. 736, 11 -it et legem tribuit divina perscriptio. COD. Iust. 10, 34, 2 pr. (*a. 428*) nisi apud acta . . . ordinis -ente decreto . . . causa probetur. EDICT. Theodor. 24 dum -ente sententia . . . fuerit iudicatum. *al.* **b** *de hominibus* (*abl. absol.*): VLP. dig. 39, 1, 5 pr. pupilli rata habebitur nuntiatio . . . -ente tutore auctore. COD. Greg. Visig. 6, 5 non prohiberis rem tuam vindicare -ente rectore provinciae. INTERPR. novell. Valent. 32 si . . . -entibus concurialibus . . . venditor se probaverit fuisse deceptum. *al.*

II *inter multitudinem (paria l. 13. 17) vel in quamlibet condicionem*: **A** *de animantibus (re animata l. 22) fere i. q. se immittere, accedere*: PLAVT. Most. 1106 huc si quis -at tertius, pereat fame. Q. SCAEV. dig. 50, 17, 73 pr. cum feminae heredes -unt (*cf.* VLP. dig. 40, 5, 30, 5 *de eis, qui manumittere debent*: -ente infantis persona [*1* si infans sit inter eos]). TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 5 *gentes Ponti* cum abscondunt *libidinem*, suspensis de iugo pharetris . . . notantur, ne qui -at. 5, 2 p. 573, 23 -isse quosdam, qui dicerent *eqs.* (*5, 3 p. 574, 24 affert Italam Gal. 2, 4* superinducticios fratres, qui subintraverant. *cf. 4, 3 p. 428, 1* inrepserant). *c. dat. rei participando probatae*: HIL. trin. 12, 44 p. 461^B^ (*de sapientia*) iustitiae operibus -endo (*ibid.* admisceri iniquitatibus . . . iniustitiis interesse. *affertur Itala prov. 8, 20* in viis aequitatis ambulo et inter medias semitas iustitiae conversor).

B *de rebus fere i. q. accidere, evenire* (*hic illic notio p. 2154, 68 sqq. illustrata servatur, ex. gr. l. 28. 37*): RHET. Her. 1, 16, 26 *Orestes* adfert eam *rationem matris interfectae*, quae nisi -ret, ne causa quidem esset (2, 19, 30 inimicitiarum . . . r. et periculi metum. VLP. dig. 17, 2, 16, 1 iusta [27, 3, 1, 8]. TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 499, 19 legis. *al.*). CIC. inv. 2, 32 cum causa, quare peccaret, non -ssit (*ibid. iterum.* VLP. dig. 21, 1, 31, 23 iusta. 29, 4, 6, 2. COD. Iust. 1, 4, 16 paenitentiae. *al.*). CAEL. Cic. fam. 8, 6, 2 significatio. GAIVS dig. 39, 4, 13, 3 nec dolus eius -ssit (VLP. dig. 4, 6, 5 pr. [*antea*: adiectio doli mali]. 16, 3, 1, 32. 21, 2, 21 pr. 43, 29, 3, 4 malus. 50, 17, 47 pr. et calliditas. *al.*). MARCELL. dig. 36, 1, 46, 1 nullum . . . impendium vel opera -it heredis. AFRIC. dig. 47, 2, 62, 7 culpa (PAPIN. dig. 45, 2, 9, 1 si socii sint et communis c. -ssit. INTERPR. cod. Theod. 2, 22, 1. *al.*). VLP. dig. 27, 5, 1 pr. errores (PAVL. dig. 28, 2, 25 pr.). 36, 3, 6, 1 necessitas dandi (INTERPR. cod. Theod. 2, 6, 1 n. -ente [*om. cod.*] vel casu). TERT. nat. 1, 9, 1 ex forma naturali . . . -ssit malitia et stultitia. *al.* *c. dat. commodi*: CIC. Quinct. 71 cui *Quinctio* neque magistratus adhuc aequus inventus est neque iudicium redditum est usitatum, non condicio, non sponsio, non denique ulla umquam -ssit postulatio.

CAPVT ALTERVM: ***transitive.***

? I pecuniam, sc. fideiubendo (*cf. p. 2156, 37*): CIC. Phil. 2, 45 tantum . . . se pro te -isse dicebat *Curio*. Att. 6, 1, 5 -isse se pro iis (*sc. Salaminiis*) magnam pecuniam *Brutus scribit.* *an acc. int. velut pretii?*

II *veniam, i. q. conciliare* (*cf. p. 2156, 61*): VEN. FORT. Mart. 4, 598 -e . . . veniam *apud deum.*

partic. praes. **intercēdēns**, -entis *pro subst. fere i. q. intercessor*: AMBR. Cain et Ab. 1, 9, 39 p. 372, 19 minor precatoris (*i. qui pro se ipso precatur*) quam -is est gratia. AVG. epist. 153, 16 p. 414, 12 tanto . . . sunt -ium et parcentium beneficia gratiora, quanto peccantium iustiora supplicia (*cf.* intercessor *153, 8 p. 404, 12. al.*). *cf. etiam p. 2156, 43.*

deriv.: intercessio, intercessor, intercessus. *Kuhlmann.*

interceptio, -ōnis *f.* *ab* intercipere. *plur. l. 73. 74. 76. 81.* GLOSS.^L^ V Abba IN 190 -o: deceptio, fraus. [*e coni. dub.*: MARCELL. med. 14, 46 *ed. pr.*].

i. q. actio intercipiendi vel status intercepti (*maxime l. 71. 79; accedit gen. praeter l. 69. 72. 74. 76*): **1** *i. q. ademptio, ereptio sim.*: CIC. Cluent. 167 -o poculi (*errore facta*). IREN. 5, 6, 1 *defraudationem* et -em carnis (*i. negationem, neglectionem ut*: FAVSTIN. trin. 4, 3 p. 69^A^ divinitatis. THEOD. MOPS. in Eph. 4, 6 p. 164, 16 neque . . . ad -em patris . . . neque . . . ad -em filii [*sim.*: in I Thess. 1, 10 p. 8, 2; *gr. bis resp.* ἀναίρεσις]. in I Thess. 4, 16 p. 31, 8 iustorum [*gr.* ἀναιρῶν]). DON. gramm. IV 396, 23 synaliphe est per -em concurrentium vocalium . . . conlisio. EPIST. procos. ad Amphiss. (CIL III 568) 16 -o (*sc. aquae*). HIL. in psalm. 51, 18 p. 110, 8 corporum. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 29 p. 1577 fructuum. THEOD. MOPS. in Gal. 5, 12 p. 93, 1 legis. *de abalienatione mentis* (*potest trahi ad l. 76 sqq.*): FIRM. math. 3, 5, 30 adsidua -e deficere. 3, 11, 8 aestus animi et -es. BASIL. hom. RevBén. 57, 1947 p. 67, 10 singultus . . . et -es eveniunt (*respondere vid. Migne gr. 31, 229^A^* ἴλιγγοι). *de seductione*: CASSIOD. in psalm. 49, 20 haereticas pravitates vel alias -es, quibus innocens capiatur. **2** *i. q. interruptio, intercapedo*: FVLG. myth. 1, 1 substantiae propagandae subitam -em. THEOD. PRISC. log. 41 (= ORIBAS. syn. 8, 18 Aa p. 228) gravedo . . . cum torpore venarum et -e contingit (t. et v. -e ORIBAS.; *an trahendum ad l. 71?*). VIRG. gramm. epit. 13 p. 81, 26 *hyperbaton* varias . . . aliarum sententiolarum in eadem sententia -es solet apponere.

interceptor, -ōris *m.* *ab* intercipere. ISID. orig. 10, 150 -r (interceptus *Arevalus*) proprie dicitur qui inter duos de medio tollitur (*cf. p. 2164, 16*). *i. q. qui intercipit*: LIV. 3, 72, 4 quadruplatoris et -is litis alienae personam. 4, 50, 1 praedae . . . -em fraudatoremque. VAL. MAX. 9, 11, 4 beneficii -r. TAC. hist. 3, 10, 2 -em donativi.

1. interceptus, -a, -um *v.* intercipio.

2. interceptus, *abl.* -ū *m.* *ab* intercipere. *i. q. interceptio*: FVLG. myth. 3, 10 p. 78, 23 *Eurydice* serpentis ictu moritur quasi astutiae -u (*var. l.* intercepta). *Nielsen.*

intercessio, -ōnis *f.* *ab* intercedere. *graece scriptum vel declinatum*: NOVELL. Iust. 61, 1 sqq. (*vers. gr.*). *cf. l. 11. 12.* *de notione*: SCHOL. Cic. Gron. D p. 322, 3 (*ad* Manil. 58 *textu corrupto*). GLOSS. βοήθεια. προσέλευσις (οὐσίας). ἐμπόδιον. παρένθεσις. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἰντερκέσιον· τὸ ὑπὲρ ἄλλου καταβληθὲν ἐνέχυρον. ἰντερκεσίωνος· ἀντιφωνήσεως καὶ ἐγγύης. *inde a* SISENNA, CIC., CAES.; *deest in poesi. Varronem* de -bus *scripsisse testatur* GELL. 14, 7, 6. [*confund. c.* -cisio *p. 2159, 20. al., cf. p. 2167, 51.* *dub. trad.*: CIC. parad. 46 -es (*dett.*, intercidas *V*) pecuniarum.]

I *c. respectu partium, inter quas agitur*: **A** *quadam auctoritate interponenda*: **1** *vi separandi, prohibendi, vetandi sim.* (*de magistratibus*): SISENNA hist. 114 neque mea nex neque -o posse videtur illorum . . . reprimere audaciam. CIC. Manil. 58 neque me impediet cuiusquam iniquitas . . . neque praeter -em quicquam audiam. leg. agr. 2, 30 cum -o stultitiam intercessoris significatura sit, non rem impeditura. Sest. 78 victa . . . est causa rei publicae, et victa non auspiciis, non -e, non suffragiis, sed vi manu ferro. Vatin. 5 constabat . . . Cornelium . . . -i paruisse (LIV. 43, 16, 10. *cf.* 6, 38, 7 -i collegarum cedunt). har. resp. 58 *Clodius* -em removit (*cf.* Phil. 2, 6 cum . . . -em consul sustulisses [LIV. 3, 36, 6. *al.*]). Mil. 14 auctoritas senatus empta -e sublata est (LIV. 10, 9, 1. *al.*). Att. 4, 2, 4 de -e . . . consules referre coeperunt (CAEL. Cic. fam. 8, 13, 2. CAES. civ. 1, 2, 7 tribunorum). *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 11, 2 CAES. civ. 1. 7, 2. 3. LIV. 2, 55, 1 sine -e ulla consules rem peragunt. 4, 43, 6 *cum non* posset per -es tribunicias senatus consultum fieri (4, 48, 6. 4, 49, 6. *al.*). 4, 53, 7 adversus -em collegae (6, 38, 7. 10, 37, 12 VAL. MAX. 8, 6, 4 SVET. Iul. 16, 1. *al. cf.* QVINT. inst. 2, 4, 35 contra). 34, 8, 2 remissa -o ab tribunis est (36, 40, 10. 38, 54, 12. 39, 5, 11 ASCON. Corn. p. 57, 21). *al.* VAL. MAX. 6, 1, 10 -em suam interponere. *al.*

2 *vi coniungendi, conciliandi, favendi sim.* (*c. gen. obi. l. 48. 54 sqq., cf. supra l. 15 et pron. poss. l. 57*; pro *l. 45. 51*): **a** *usu vario*: **α** *profano*: CIC. Att. 1, 4, 1 Acutilianam controversiam transegeris . . .; mea -o parata . . . est (*fideiussionem intellegit Forcellini*). VITA Anton. 89 p. 89, 2 desinere . . . habet haec (*i. pro Arianis facta*) -o. AMBR. c. Aux. 11 *Elisaei* -e servati sunt *milites*. HEGES. 1, 12, 4 ab Aristobolo -em imploravere, ut matrem . . . inflecteret. AVG. in euang. Ioh. 25, 10 clericorum. COD. Theod. 16, 5, 58, 3 poena deportationis absque alicuius -e . . . processura. CASSIAN. conl. 14, 4, 3 -em, quae pro miseris atque obpressis inpenditur (CASSIOD. hist. 6, 40, 50 Libanius . . . scribens pro Antiochenis -is librum [*Socrat. 3, 17* πρεσβευτικόν]). RVRIC. epist. 2, 12 p. 390, 18 pro Vrso et Lupicino, qui ad me . . . pro criminum suorum -e venerunt, precator accedo. *al.* **β** *christiano* (*exempla selecta*): HIL. trin. 6, 31 caret apud patrem -is necessitate perfecta de filio fides. AMBR. Ioseph 12, 69 domini nostri . . . in cruce positi -o pro plebe dicentis: pater dimitte illis *eqs.* (AVG. civ. 21, 27 p. 551, 13 D. pro quibus *delictis*. in psalm. 77, 22 l. 26 pro peccatis). RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 20, 2 libenter amplectitur deus canitiem patris in filiorum -e profusam ([*gr.* πολιὰν ὑπὲρ τέκνων πρεσβεύουσαν]. *c. gen. obi. ut*: EVCHER. epist. ad Salv. p. 173, 14 delictorum. VAL. CEM. hom. 15, 4 p. 740^B^ supplici. RVRIC. epist. 2, 9 p. 384, 14 peccatorum. *cf.* SACR. Greg. 133, 1 nostra). Orig. princ. 3, 6, 1 p. 280, 24 sui. AVG. civ. 9, 9 tit. an amicitia . . . deorum per -em daemonum possit homini provideri (9, 18 tit.). 21, 18 tit. sanctorum (*al. cf.* VAL. CEM. hom. 15, 3 p. 739^D^ sanctae -is [EPIST. Austras. 32 VITA Nicet. 13]. ENNOD. epist. 9, 15 p. 239, 24 sanctarum animarum. EPIST. Austras. 33 sacris -bus [46]). spir. et litt. 28, 48 mediatoris *Christi*. SACR. Leon. 408 martyrum (*al.*). *et saepe.* *per synecdochen de rebus*: HIL. trin. 3, 11 creatura -e huius piaculi (*i. Christi*) liberatur. IVLIAN. in Iob 24, 20 indulgentiae. AVELL. p. 615, 11 sanctimonii pontificalis. SACR. Leon. 789 misericordiae. *al.*

b *fideiubendo* (*dub.* CIC. *supra l. 15. 39*): IVLIAN. dig. 16, 1, 15 senatus consulti quod de -bus feminarum factum est (*cf. p. 2156, 39 et* PAVL. dig. 16, 1, 29 pr. *et* 1. COD. Iust. 4, 29, 19 *a. 294. al.*). POMPON. dig. 16, 1, 32, 1 rem . . . pignori datam per -em recipere (*ibid. iterum.* PAPIN. dig. 14, 3, 19, 3). AFRIC. dig. 16, 1, 19, 4 prope est ut sit -o (VLP. dig. 16, 1, 8 pr. *ex Iuliano. al.*). 16, 1, 19, 5 sicuti . . . -i locus non sit. 16, 1, 17, 2 pro parte -em factam (VLP. dig. 16, 1, 8 pr. 16, 1, 8, 2 *ex Iuliano*). VLP. dig. 16, 1, 8, 10 si mulier post -em sic solverit, ne *eqs.* (*cf.* PAVL. dig. 16, 1, 31 quod ex -e solvit). PAVL. dig. 4, 8, 32, 2 pecunia compromissa propter -em. 44, 1, 7, 1 -is . . . exceptio. *al.*

3 *latius spectat ad quamlibet auctoritatem*: GELL. 14, 2, 7 probari . . . debere pecuniam datam . . . testium -e. VLP. dig. 26, 7, 5, 8 tametsi . . . -o matris tutoris officium *non* infringat. TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 380, 21 tam revelationem quam -em suam differens *Christus*. EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000) 1, 3 vicari -e qua⟨e fuerant mut⟩ilata ad integrum prisci honoris r⟨eduxit Aug(ustus)⟩. CYPR. epist. 4, 2 p. 474, 10 *peccatores et innocentes* dividi postmodum nostra -e non poterunt. COD. Iust. 2, 13, 1, 2 (*a. 293*) tenuiorum, qui . . . im-

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

portunis potentium -bus opprimuntur. EPIST. imp. Licin. Lact. mort. pers. 48, 8 per -em tuam *i. praesidis provinciae* (*cf.* 48, 10). ARNOB. nat. 1, 46 morbis ... vexatos centum ... semel una -e sanabat *Christus* (*de miraculo ut*: VITA Caes. Arel. 51 p. 477, 1 per -em viri dei dominum fecisse virtutes. GREG. TVR. glor. mart. 36). FIRM. math. 3, 10, 7 qui regum actus sua -e disponant. 5, 2, 17. COD. Theod. 6, 28, 4 pr. (= Iust. 12, 21, 1 pr.) *syn.* exsecutio. 8, 9, 1 militares -es. CASSIAN. conl. 1, 20, 5 -es ac visitationes pias. *al.*

B *in univ.* (*de rebus variis*): MIN. FEL. 9, 2 se promiscue appellant fratres et sorores, ut etiam non insolens stuprum -e sacri nominis fiat incestum. HIL. myst. 1, 33, 4 ut demutationem aquis non nisi eius *ligni* -e praestaret *deus* (*cf. exod. 15, 25*). in psalm. 1, 12 p. 27, 7 cum quando a meditatione ... negotii corporalis (*i. dormiendi, edendi sim.*) -e sit desinendum. 51, 11 p. 104, 23 diapsalmae (51, 19 p. 110, 25). 55, 11 cum post -em mortis istius in immortalem gloriam ... infirmitas nostra mutetur (trin. 1, 14). 128, 4 p. 640, 10 in his (*i. hominibus alienae instigationis operariis*) detestandi officii -o foeda miseranda est. trin. 9, 46 per -em infirmitatis *Christi* negatur aequalitas *patris et filii*. COD. Theod. 5, 6, 2 legis (8, 4, 26 COD. Iust. 2, 7, 26, 3). CONC.[S] II 5 p. 71, 33 *ab Armeniis* -e (intercisione *var. l.*) Eufratis fluminis separati. EVSTATH. Basil. hex. 4, 5, 12 aer -e sua conciliator naturae repugnantis efficitur, id est ignis et aquae (*gr.* μεσιτείᾳ). FAVST. REI. epist. 3 p. 170, 5 sine ulla temporis -e. *re intercedente non expressa* (*cf. p. 2160, 41*): CAEL. AVR. acut. 3, 5, 51 humor faucibus transvoratur, quamquam difficile, nec tamen prisca -e impeditur.

II *fere i. q. accessio, eventus, praesentia*: HIL. trin. 3, 10 (*de sole aliisque elementis mundi in morte Christi deficientibus*) ne huic facinori ullae coelestes operationes intercessent, -is huius necessitate quadam sui abolitione caruerunt. INTERPR. novell. Maior. 7 l. 152 si quis curialem latentem sub aliqua commodi -e vendiderit.

[s]intercessor, -ōris *m.* (*dub. an f. l. 74*). *ab* intercedere. SYNON. Cic. p. 413, 12 medius. -r. gratiae conciliator. p. 429, 21 interpres. medius ... -r. pacificator. GLOSS. βραβευτής, βοηθός. ἐπιγνώμων. διάδοχος. ἐκβιβαστής. -r bonorum: διάδοχος οὐσίας. *legitur inde a* CIC., CAEL. Cic., LIV. (*I[a] dec.*), SEN. epist.; *deest in poesi.* [*notione incerta*: CIC. S. Rosc. 110 isto (*i. Roscio Capitone*) hortatore⌊, auctore, -e⌋ (⌊⌋ *del. Madvig, Opusc.*[2] *148*) ad Sullam legati non adierunt (*v. Landgraf ad l.*).]

i. qui intercedit: **1** *separandi, prohibendi gratia* (*c. gen. obi. l. 43. 45. 47*): **a** *in vita publica*: CIC. leg. agr. 2, 30 (*v. p. 2158, 21*). Sull. 65 *Caecilius* agrariae legi ... se -em fore professus est (*cf.* LIV. 2, 41, 7 -r legis agrariae [4, 53, 4. 5, 25, 13. 5, 29, 1. 6, 36, 8]). Sest. 77 ex pertinacia ... -is oritur saepe seditio. or. frg. A VIII 6 nullo -e comparato (*cf.* ad Q. fr. 1, 4, 3 -r parabitur). leg. 3, 11 -r rei malae salutaris civis esto (3, 42). Att. 5, 21, 3 ne quid mihi prorogetur, quod ne -r quidem sustinere possit. ad Q. fr. 3, 6, 6 dictaturae. *al.* CAEL. Cic. fam. 8, 9, 2 *Galliae* habent -em. 8, 11, 3 LIV. 4, 48, 16 TAC. ann. 16, 26, 5. SVET. Iul. 29 per -es tribunos. *al.* *de iudice*: COD. Iust. 5, 7, 1, 3 (*a. 380*) si ... vicarius ... potestatis vim in ... contrahendo matrimonio molietur, vicissim ordinarius iudex -r existat. *in lusu verborum c. notione deprecatoris* (*cf. sub 2b*): CIC. fam. 7, 27, 1 utinam semper esses tribunus! -em non quaereres. **b** *in univ.*: DON. Ter. Phorm. 217, 2 perturbati -is est dicere 'quid agis?'

2 *coniungendi, conciliandi gratia* (*c. gen. obi. l. 61. 68. 77, cf. pron. poss. l. 82,* pro *l. 71. 82,* inter *p. 2160, 2.* AVG. civ. 8, 24 p. 361, 26 D.): **a** *in rebus pecuniariis, maxime fideiubendo*: SEN. epist. 119, 1 nolo per -em mutueris *aes alienum* (*infra*: proxenetae). VLP. dig. 15, 1, 3, 5 si ... quasi -r servus intervenerit ..., non obligatur dominus de peculio. 15, 1, 3, 6 (*ex Iuliano*). HERMOG. dig. 18, 4, 23 pr. -es ... debiti. COD. Iust. 2, 47, 1, 1 (*s. II ex.*). 5, 20, 2 fideiussor vel alius -r. *al.* *cf. p. 2156, 45 et sub 3a.*

b *vario usu*: **α** *profano* (*cf.* CIC. *supra l. 52 et v. sub 3 b*): QVINT. decl. 300 p. 184, 7 *in dissensione coniugum.* APVL. apol. 60 -bus et deprecatoribus ... Rufino et Calpurniano. SERV. auct. ecl. 9, 11 *carminibus* sibi Pollionem -em apud Augustum conciliaverat (EPIST. pontif. 652 Cassiod. var. p. 390 ut apud clementiam vestram ... -r accedam). HEGES. 1, 44, 2 simulabat fratrum -em *Antipater* (*gr. 1, 604* περὶ τῶν ἀδελφῶν ... ἀπελογεῖτο. *item accedit gen. obi.*: PS. AVG. temp. barb. 2, 3 arboris [*sc. quam dominus eradicare voluit*]. AVELL. p. 388, 21 sacerdotis). AVG. epist. 153, 10 pro reis esse debere vel defensoris vel -is officium ...; -r ... pro poena removenda ... curam gerit (RVRIC. epist. 2, 20 p. 405, 20. *al.*). *al.* *de femina*: ENNOD. epist. 1, 8, 4 p. 18, 2 minus ... periculi esse ... sub -is boni me (bonae *B, Vogel*) praesentia deliquisse (*antea*: perlatricis). **β** *christiano* (*exempla selecta*): PASS. Macc. 4, 13 *Apollonius* Hebraeos ... -es ... postulat delictorum (*gr. 4, 11* περὶ αὐτοῦ προσευξάμενοι). AVG. serm. 254 (= CAES. AREL. serm. 162), 3 *deus* ipse sibi opposuit -em. PAVL. MED. vita Ambr. 39 *sacerdotes* ut -es apud deum magis sint quam accusatores apud homines (*cf. l. 83*). LEO M. serm. 76, 4 p. 406[B] numquam veniam meretur, qui ab -e deseritur. SACR. Leon. 6 quos -es nostros esse tribuisti. 671 ut pro nobis -r existat *Stefanus* (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 195, 40. VAL. CEM. hom. 17, 3 p. 744[D] apud dominum [GREG. M. in euang. 37, 9 p. 1280[D] SACR. Greg. 184, 1. *al.*]. GREG. M. moral. 24, 6 coram deo [VITA Vedastis (BHL 8501) rec. B 10]. SIDON. epist. 6, 1, 6 inter me et ... dominum. *al.*). SERM. Corp. Vind. 21 p. 337, 9 (*opp.* cultor). *al.*

3 *qualibet auctoritate interposita* (*fere technice de muneribus sollemnibus; syn.* exsecutor, interventor, *iuxta pos.* arbiter): **a** *in exigenda pecunia* (*cf. sub 2 a*): COD. Theod. 1, 29, 5 pr. amplius ... -r exposcit, quam *eqs.* 2, 30, 1 pr. -es (exsecutores *Cod. Iust. 8, 16, 7 pr.*) a rectoribus provinciarum dati ad exigenda debita (AMBR. off. 2, 150 honorati ... et -es dati non posse praeceptis imperatoris obviari ferebant. *cf. l. 17*). *ibid.* 1 (= COD. Iust. 8, 16, 7, 1). **b** *in componenda lite* (*cf. sub 2 b*): COD. Iust. 1, 40, 8 (*a. 386*) ne quis iudicum ... praefectianum ... -em, id est exsecutorem, cuiusquam litigatoris petitione in quolibet ... negotio putet esse tribuendum. EPIST. pontif. 300 Migne 20, 516[B] quidquid necessitas causave flagitaverit, ... dirigas arbiter et ... definias -r. **c** *in curandis negotiis sedis vacantis*: CONC. Carth. a. 419 Mansi 4, 493[a] ut nulli -i licitum sit cathedram, cui -r datus est (*cf. l. 8*), ... retinere (*infra*: interventor).

intercessus, -ūs *m.* *ab* intercedere. *dat.* -u *l. 49, abl.* -o *l. 34.* *inde ab iurisconsultis s. III ex.,* ITALA; *dub.* VAL. MAX. 5, 4, 2 *patrem* saucium -u (intercursu *coni. Kempf ex Liv. 21, 46, 7*) suo servavit *Africanus.*

i. q. intercessio: **1** *abl.*: **a** -u *alicuius i. q. aliquo intercedente*: **α** *de hominibus, auctoritate*: FRG. Vat. 279 (*a. 286*) praeses provinciae, ne qua ... fiat iniuria, -u auctoritatis suae providebit (*cf.* DICT. 6, 9 -u suo. PS. AVG. serm. 217, 1 adiuvate me ... -u vestro apud martyrem [VICTOR Fulg. Rusp. epist. 9, 3 p. 373[C]; *antea*: vestris intercessionibus. CAES. AREL. reg. virg. 72 p. 124, 4]. ISID. epist. 12, 13 tuo). COD. Iust. 7, 53, 7 (*imp. Diocl. et Maximian.*) praesidis (8, 23, 2 *a. 290*). DICT. 5, 14 Menelaus ... perfecerat, uti -u Vlixis Helena incolumis sibi traderetur. 6, 4. 10 AVG. epist. 105, 4 p. 598, 13. SALV. gub. 1, 54 illius ... -u, qui laesus fuerat (*de Moyse ut* VEREC. in cant. 3, 21). **β** *de rebus variis*: ITALA Luc. 22, 59 (cod. d) -o (*sic*) quasi horae unius (*gr.* διαστήσας [*i.* -άσης] ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, *Vulg.* intervallo facto. *cf.* AVSON. 427, 3 p. 383, 11 P. noctis. OROS. hist. 5, 15, 22 parvo post hoc -u temporis). SERV. Aen. 9, 24 *augurium* aquae -u disrumpitur. IVLIAN. in Iob 6, 9 mortis (7, 21). CASSIAN. conl. 16, 12 erroris. EVSTATH. Basil. hex. 4, 1, 5 *aerem* scindentem ... se ... leniterque cedentem mollitudinis -u (*gr. ampliore contextu* δι' ἁπαλότητα, *quod falso intellexisse videtur*). *re intercedente non expressa* (*cf. p. 2159, 24*): CAEL. AVR. chron. 5, 7, 86 *aliqui voluerunt* completa vesica se somno aegrotantes dare, quo ... -u frequenti excitentur (*infra*: dolore interveniente).

b sine -u: IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 30 p. 1580 quoniam ... iusti ... ad immortalitatem sine -u corporalis dissipationis evaderent.

2 *aliae formae*: COD. Iust. 10, 51, 3 (*imp. Diocl. et Maximian.*) rebus propriis -um commodare. OPTAT. app. 1 p. 190, 16 per malivoli (*i. diaboli*) -um. ALC. AVIT. epist. 10 me ... vestro -u (*L,* -ui *S*) vel favori ... insinuo. *Kuhlmann.*

[intercidas *v. p. 2158, 15.*]

1. [s]intercido, -cidī, -ere. *ab* inter *et* cadere. NOT. Tir. 11, 44 -it. GLOSS.[L] II Philox. IN 615 -it: παραπίπτει, διέπεσεν. *al.* *legitur inde a* TRAG. inc., CIC. epist., BELL. Alex., HOR., OV., LIV. [*confunditur in codd. c.* interdicere *saepius, e. g. l. 80* (*restituitur p. 2161, 63*), intercedere *e. g. p. 2161, 13* (*restituitur p. 2162, 1; v. et p. 2153, 81*), incidere *e. g. p. 2161, 3* (inc- *e coni. falsa p. 2162, 8*), -ĕre *c.* interiere *l. 81 bis.*]

I *i. q. (e medio) tolli, perire sim.* (*syn.* perire *e. g. l. 64. p. 2161, 4,* extingui *p. 2162, 4,* invalescere *p. 2161, 68; opp.* nasci *l. 77,* reparari *e. g. l. 84. p. 2161, 19,* exstare *e. g. p. 2161, 4,* remanere *e. g. p. 2161, 21*): **A** *de eis, qui (quae) intereunt* (*c. dat. p. 2161, 16*): **1** *usu vario*: **a** *de animantibus* (*hominibus praeter l. 73; de anima l. 71; v. et l. 81. p. 2161, 5. 6*): TRAG. inc. 159 pereant amici, dum inimici una -ant. OV. fast. 2, 485 -it alter *sc. filius.* SEN. suas. 6, 6 -et ... corpus fragilitatis caducae (VINCENT. LER. 23, 8 ut totum c. vel -at ... vel certe debilitetur). TAC. Agr. 3, 2 quid si ... multi fortuitis casibus, promptissimus quisque saevitia principis -erunt? VLP. dig. 48, 4, 1 pr. quo *consilio* obsides iniussu principis -rent. GELL. 10, 6, 2 maiore nunc copia populi oppressa -issem. TERT. anim. 38, 3 *anima* quae ... cibis ... subtractis -at. IVST. 2, 3, 16 Scytharum genus. AVELL. p. 541, 13 Israheliticus hostis. ALC. AVIT. carm. 4, 262 ne penitus cessans -at omne creatum *eqs.* *al.*

b *de rebus* (*animantibus pro rebus p. 2161, 5. 6*): **α** *corporeis*: BELL. Alex. 50, 2 quod -erat aut erat interpellatum. SEN. nat. 7, 15, 1 cometes effulsit ...; novissime totus -it (PRVD. cath. 12, 21. *cf.* SEN. nat. 1, 1, 10 *ignes caelestes* nascantur et cito -ant [*v. et l. 79. 83*]. TERT. nat. 2, 6, 2 astra). 7, 23, 2 omne, quod causa temporalis accendit, cito -it. MELA 2, 22 *Bizone* motu terrae -it (*cf.* PLIN. nat. 3, 70 Taurania [-dicit *var. l.*]. *al.*). PLIN. nat. 1, 3 p. 15, 23 quae -ĕre oppida aut gentes (1, 4 p. 16, 37 [-riere *a*]. 1, 6 p. 20, 3 [interiere *a*]. *al.* SOL. 39, 2). 14, 61 *Caecubum vinum* -it incuria coloni locique angustia (*an ad p. 2161, 64?*). STAT. Theb. 8, 631 ignis. TAC. hist. 1, 84, 4 inani⟨m⟩a -ere ac reparari promisca sunt (*sc. aedificia sim. ut*: FLORENT. dig. 19,

[Hermans]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 36. Cod. Theod. 15, 1, 11 [= Iust. 8, 11, 5, 1]. *cf.* Pavl. dig. 45, 1, 83, 5 navis. CIL V 8102, 10 [= 8103, 8. 8106, 5; *a. 125*] *via*). Ivlian. dig. 30, 84, 7 tabulae -erint ([-cederent *D*, inciderint *K*]. Vlp. dig. 37, 11, 1, 3 *opp.* exstare). Gaivs dig. 13, 6, 18, 4 res casu -it ([*iuxtapos.* restituta est]. Papin. dig. 10, 2, 31 si r. [*i. servus*] non -isset [-cedisset *P*]. Tryph. dig. 43, 16, 19 servis aut pecoribus aliisve r. casu -entibus. Pavl. sent. 5, 7, 4 *opp.* extaret. Avg. gen. ad litt. 5, 20 p. 164, 12 *opp.* conditis. *al. v. etiam l. 59. 62*). Pavl. sent. 4, 6, 1 exemplum *testamenti* (*cf.* Cod. Iust. 6, 23, 2 [*a. 225*] materia). Cod. Iust. 2, 19, 1 (*a. 223*) quae vi vel furto ablata sunt, etiam si postea -unt. *saepius.*

β incorporeis: Phaedr. app. 14, 7 ingenia calamitate -unt. Cels. 5, 26, 17 sensus -it (*cf.* Clavd. Don. Aen. 3, 305 p. 308, 1 vigor animi [-cedat *var. l.*]). Ps. Qvint. decl. 5, 12 p. 99, 8 non -unt ista (*i. affectus*), non pereunt (-cedunt *B*). Tac. hist. 1, 83, 3 percunte obsequio etiam imperium -it. ann. 6, 19, 3 sortis humanae commercium (*cf.* Lact. inst. 5, 5, 13 hominibus -it communitas vitae). 14, 49, 3 gloria. Plin. epist. 5, 8, 6 ne tantus ille labor meus ... mecum pariter -at. Vlp. dig. 40, 7, 2 pr. spes statutae libertatis (Veg. mil. 3, 9. Cod. Iust. 7, 4, 9 [*a. 231*]). Veg. mil. 3, 10 reparari disciplinam, cuius usus -it (mulom. 2 prol. 1 artis *sc. mulomedicinae*. Heges. 5, 21, 3 figura sola hominis remanserat, u. -erat. Prvd. perist. 10, 990 loquendi. Cod. Theod. 8, 5, 17 enormium vehiculorum). Avg. civ. 13, 17 p. 577, 23 D. nonne inmortalitas ... tamquam violentia disputationis huius -et? soliloq. 2, 1, 1 *opp.* maneat. *al.* Cod. Theod. 9, 34, 8 -at furor famosorum ... libellorum. *al.*

2 *pressius ex serie, multitudine sim.* (*de rebus praeter l. 35; accedunt praepos.* inter *vel* ex *praeter l. 33sq.*): Liv. 41, 15, 8 inter traditionem imperi⟨i⟩ novitatemque successoris ... bene gerendae rei occasiones -ere. Sen. nat. 3, 26, 3 *flumina* quaedam consumuntur paulatim et -unt (incidunt *P*), eadem ex intervallo revertuntur. Plin. nat. 9, 164 e quibus multa propter numerum -unt *sc. ova*. Qvint. inst. 1, 11, 8 curabit etiam, ne extremae syllabae -ent (*e cursu sermonis?*). Frontin. aq. 65 -it ... aliquantum *aquae* (66 p. 24, 9 inter caput *aquaeductus* et piscinam. 66 p. 24, 15 [-cedebat *C*]. 67 [itercedebat *C*]. 74 -isse). Herm. Pal. (= vulg.) sim. 9, 31, 2 ex hoc genere non -et quisquam. Ps. Ambr. mans. 28 p. 30D ut ne minimum quidem ex ipsa dei lege violatum -at (*cf. et l. 70sqq.*).

B *de eis, quae* (*qui l. 43. 49*) *amittuntur, abscedunt* (*c. dat. l. 40*): 1 *e memoria* (*subi. est ipsa memoria l. 43sqq.*): Hor. sat. 2, 4, 6 quod si -erit tibi nunc aliquid, repetes mox. Ov. fast. 2, 443 nomen longis -it annis (Sen. nat. 7, 32, 3 pantomimi. Tac. hist. 3, 23, 2. *v. et infra l. 65*). Liv. 2, 8, 5 credo, quia nulla gesta res insignem fecerit consulatum, memoriam -isse ([*C et edd.*, memoria *ceteri pro subi. Lucretium sive consulatum indicantes*]. Val. Max. 5, 2, 10 honesti ... m. non -at. Sen. benef. 3, 1, 4 apud quem gratia beneficii -it, an ... etiam m.? [-cedit N^1]. Qvint. inst. 11, 2, 40 nihil aeque vel augetur cura vel neglegentia -it *sc. quam m.* Cod. Theod. 11, 28, 3 ut ipsa m. reliquorum -at). Germ. 106 seu vera -it aevo ortus fama tui. Sen. benef. 3, 3, 4 praeceptores eorumque beneficia -ant. 3, 5, 1 -it enim eorum scientia, nisi contin⟨u⟩etur (Tert. anim. 24, 7 intellectualium [*opp.* permanet]. Veg. mil. 1, 21). epist. 83, 13 unum tamen exemplum ... referam, ne -at. Plin. nat. 1, 10, 17 de avibus quarum vita aut notitia -it. 35, 11 non passus -ere figuras aut vetustatem aevi contra homines valere. Sil. 3, 440 honos -it aevo. Arnob. nat. 4, 33 p. 168, 17 -at oblivione *licentia deorum*. 2 *e possessione* (*huc vergunt etiam quaedam p. 2160, 74sqq. allata*): Liv. 2, 4, 7 litterarum in primis habita cura, ne -rent. 27, 24, 8 claves ... fraude amotas magis ratus quam neglegentia -isse. Scaev. dig. 35, 2, 23, 18 via (*aliter supra l. 2*). Afric. dig. 10, 3, 9 p. 326, 5 si apud socium res peculiares -ant. 10, 3, 9 p. 326, 10 peculium. Cod. Theod. 3, 30, 3 (= Iust. 5, 37, 22, 5 a) -ente pecunia ad nihilum minorum patrimonia deducuntur. Canon. Turner I 2, 1 p. 32W, 20 ne occasione rerum aeclesiasticarum -ere ea, quae sunt episcopi (-dicere *codd.*, -cidere *c. gr.* διαπίπτειν *Turner*; Canon. Dionys. Exig. p. 9, 11 ne ... -ant). 3 *ex usu* (*cf. et p. 2160, 82*): Qvint. inst. 1, 4, 26 in servis iam -it illud genus *sc. nominum* quod ducebatur a domino. 1, 5, 52 quamquam haec *sc. soloecismi faciem habentia* sequenti tempore -erunt numquam aliter a veteribus dicta. 10, 2, 13 verba -ant invalescantque temporibus. Gallican. Avid. 14, 4 *disciplina maiorum* quae olim quidem -it, nunc vero nec quaeritur.

C *de eis, quae irrita fiunt*: 1 *generatim*: Ps. Qvint. decl. 8, 10 p. 160, 10 paene ratio sanitatis -it, si consumit medicina tantundem. Prvd. perist. 2, 200 leges (*v. et supra l. 37*). Avg. in psalm. 141, 19 l. 30 negotia necessitatis. serm. 361, 2, 2 p. 1599 sublata ... fide resurrectionis mortuorum, omnis -it doctrina christiana (*cf. Vulg. I Cor. 15, 17* vana est fides). 2 *speciatim apud iurisconsultos*: Scaev. dig. 33, 2, 32, 6 an ususfructus -erit (Maecian. dig. 35, 3, 9 Pavl. dig. 33, 2, 5. *al.*). 36, 1, 82 aditione ... hereditatis confusa obligatio -erat (Papin. dig. 46, 1, 50). Pompon. dig. 38, 1, 34 *operae promissae*. Gaivs dig. 29, 4, 17 legata libertatesque (Mod. dig. 4, 5, 10 *opp.* perseverat. *al.*). inst. 4, 78 utrum -at actio an quiescat. ... -ere putant, quia ... consistere non potuerit (Maecian. dig. 35, 2, 32 pr. poenales. *ibid.* iniuriarum. Papin. dig. 27, 3, 21 data. *al.*). Marcell. dig. 36, 1, 28, 6 fideicommissum (Papin. dig. 36, 1, 57, 2 Mod dig. 35, 2, 59 pr. *al. cf. p. 2162, 2*). Papin. dig. 17, 1, 57 mandatum -isse constitit (-cedisse *trad.*). 31, 77, 29 libertates ... praestandas, quas -ere ... durum videbatur (Vlp. dig. 40, 5, 26 pr. fideicommissa. Cod. Iust. 7, 4, 9 [*a. 231*] fideicommissaria. *al. v. p. 2161, 79*). Vlp. dig. 10, 2, 18, 2 voluntas defuncti. 50, 15, 3, 1 *syn.* extinguitur. Pavl. sent. 1, 17, 2 servitus hauriendae aquae (*opp.* recipitur). Cod. Iust. 7, 2, 2 (*a. 207*) crimen. 8, 26, 1 (*a. 239*) pignus.

II *i. q. in (per) intervallum cadere*: A *de rebus incorporeis*: Cic. fam. 5, 8, 3 si quae -erunt (*codd.*, inciderunt *Madvig*). Alf. dig. 46, 3, 35 nisi aliqua causa -erit (-cedit? *Mommsen*). Fvlg. aet. mund. p. 131, 4 si districtio huius rei quaerendae non -ret. Boeth. anal. pr. 1, 26 p. 668B medium ponetur -ens terminus (*gr. 42 b 8* παρεμπίπτων). p. 668C ad medium -at terminus (*gr. 42 b 23* παρεμπίπτῃ). mus. 1, 16 inter XVI ... ac XVIII unus numerus ... -it. 4, 2 p. 304, 2 *et* 3 quanti *numeri* ... inter eiusdem proportionis minimos *numeros* -ent, tot etiam inter ceteros eiusdem proportionis -ent (incident *var. l. bis*). B *de rebus corporeis*: Liv. 3, 10, 6 carne pluit, quem imbrem ingens numerus avium intervolitando rapuisse fertur; quod -it, sparsum ita iacuisse *eqs.* 21, 8, 9 nullo inter arma corporaque vano -ente telo (26, 39, 13 ita in arto stipatae erant naves, ut vix ullum t. in mari vanum -ret. *cf.* 38, 22, 7 cum ... eo minus vani quicquam -ret teli).

2. *intercīdo, -dī, -sum, -ere. *ab* inter *et* caedere. ? en[do]tercisus *v. p. 2163, 64.* ? interc(a)edere *v. l. 28.* Not. Tir. 11, 65. Gloss. διακόπτω. διατέμνω. -it: dividit, finit. *al. v. etiam l. 46. p. 2163, 58.* *legitur in serm. ped. inde a* Cic., Varrone (*p. 2163, 58*), Hirt., Bell. Alex., Liv., Sen. *philos.*, Plin. nat., Tac., Tert., *in poesi inde a* Stat., Avson., Prvd. [*dub. trad.* Bell. Alex. 73, 3 (intermissa *Schneider*); *variat in codd. c.* intercedere (*pro* -caed-?) *l. 45. 77. al.*, incidere *e. g. l. 48. 56*, interscindere *e. g. l. 82*, interdicere *e. g. p. 2163, 20.*]

I *i. q. caedendo dirimere* (*c. abl. instr. passim, e. g. l. 38, c. abl. sep. p. 2163, 36sqq.; c. dat. incomm. p. 2163, 26; opp.* frangere *l. 61*, totus *p. 2163, 4*, retexere *p. 2163, 7; iuxta pos.* concludere *p. 2163, 17*, separare *p. 2163, 38*): A *singulas res*: 1 *interrumpendo* (*nonnumquam ita, ut segmentum eximatur, ex. gr. l. 37. 39. 47. 55. 62. 66*): a *res corporeas*: *α montem, terram sim.*: Cic. Att. 4, 15, 5 lacus Velinus, ... -so monte, in Nar defluit (CIL III 199, 5 [*a. 163–165*]). Bell. Alex. 72, 2 -si vallibus colles. Colvm. 8, 17, 11 oportebit ... moles -i. Plin. nat. 3, 95 *paeninsulam* -sam. 5, 116 -i planitiem. Qvint. inst. 3, 4, 16 an Isthmos -i ... possit (Adnot. Lucan. 6, 57). Prvd. psych. 258 -so ... aequore. *al.* *β lucem sim.*: Stat. Theb. 2, 184 non fugeret diras lux -sa Mycenas (*cf.* Hilarian. pasch. 4 p. 1108C lux facta ... tenebras -it. *v. praeterea l. 81*). Psalt. Rom. 28, 7 (= Vvlg.) vox domini -entis flammam ignis ([*gr.* διακόπτοντος, -cedentes *cod. 325*, praecidentis *Veron.*]. *in explic.*: Rvfin. Orig. in cant. 3 p. 207, 20. Cassiod. *ad l.* -endo id est dividendo).

γ scripta: Plin. epist. 6, 22, 4 interceperat commentarios -eratque (inciderat que *var. l.*). Vlp. dig. 48, 10, 4 codicillos. 11, 3, 1, 5 rationes dominicas (Pavl. dig. 48, 10, 23 libellum vel r.). Tert. adv. Marc. 5, 14 p. 624, 7 abruptum -sae scripturae (Iren. 3, 12, 12 [= 3, 12, 15 H.] ad -endas conversi sunt s.). *δ varia*: Hirt. Gall. 8, 43, 4 cuniculis venae fontis -sae sunt (Cels. 5, 26, 21C quae sanguinem fundunt ... -endae ... sunt. Plin. nat. 11, 174. Tac. ann. 16, 14, 3 [-scissis *coni. Bezzenberger*]. Chiron 694 -ito [*Oder coll. 695, inter digitos trad.; cf. p. 2163, 48*]. *al.*). Liv. 26, 9, 3 -sum pontem a Fregellanis (26, 9, 11 [incisos *var. l.*]. Ivst. 11, 14, 4 -retur [-cluderetur *Ruehl falso*]. *al. cf. l. 65. p. 2163, 43*). Sen. nat. 1, 2, 9 -sa est *corona sideris*. Colvm. 4, 32, 4 *arundinetum* potest -i et disrarari, quod opus rustici stipationem vocant (*cf.* Plin. nat. 16, 152 pluribus locis -sa vivit tamen *alba hedera*. 18, 177 sericulam ... qua -antur radices). Plin. nat. 10, 91 *nidi* ferro -i non queunt, franguntur ictu valido. Stat. Theb. 6, 45 -so ... tumultu. Frontin. strat. 1, 5, 5 vias -it fossis (Salv. gub. 7, 72 *v.* foveae libidinum -erant [*ex* -cederant *A corr. m. 1*]. Flor. epit. 4, 8, 6 -so ... viae limite [Grom. p. 314, 30]. *al. cf. et p. 2163, 23. 40*). Vlp. dig. 9, 2, 29, 1 *aquae ductum* (*cf. etiam l. 55*). Epist. Alex. p. 193 auratosque parietes ... cum aestimare vellem ... -i. Pallad. 12, 22, 1 olivas ... -es acuto calamo. Avson. 292, 4 p. 148 P. *Arelas* -sa fluentis. Veg. mil. 1, 26 -sa acie. Heges. 5, 50 gladio nodum (*gr. 7, 250* κόψας). *al.*

b *res incorporeas* (*saepius c. resp. temporis, e. g. l. 81sqq., cf. et l. 43. 61*): *α sermonem* (*aliter p. 2163, 3sqq.*): Gell. 13, 31, 9 sententias -bat et verba corrupte pronuntiabat (Boeth. herm. sec. 5, 12 p. 389, 24 ne -sa videatur esse s. *cf. et p. 2163, 74sqq.*). Don. Ter. Andr. 54, 3 'ita est' -it poeta. Clavd. Don. Aen. 12, 885 p. 634, 11 interpositis verbis ... -sa narratio est. Rvfin. Orig. princ. 4, 2, 9 p. 323, 13 historialis narrandi ordo interpolatus vel -sus (Cael. Avr. acut. 2, 3, 15 enuntiationis [-cedat *ed. pr.*]). Boeth. herm. sec. 1, 1 p. 36, 32 orationis non est -enda partitio (*cf.* Cassiod. hist. 7, 34, 5 ne -ret orationem Eulogii [*Theodoret. 4, 8, 12* διακοπτομένης]). *et saepius.* *transfertur ad verbum divinum*: Evseb. Emes. serm. 3, 13 tunc ... hoc dictum -atur (in terra datur *T*). *β diem* (*v. et p. 2163, 56*): Clavd. 1, 172 -sa dies (-scissa *W*). Barnab. 4, 3 dominus -it tempora et dies (*gr.* συντέτμηκεν). Evstath. Basil. hex. 2, 8, 4 obumbratio ... terrae ..., -ens diem, nox appellata est (*gr.* τὸ ... ἀντι-

[Hermans]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

διασταλὲν πρὸς τὴν ἡμέραν). *γ alia*: PAVL. PETRIC. Mart. 2, 223 nec tempore . . . -sa brevi virtutum stemmata cessant.

2 *abrumpendo*: **a** *res incorporeas*: **α** *sermonem sim.*: SEN. contr. 7, 1, 27 -sus versus (*opp.* totus). suas. 2, 22 insignem hanc sententiam futuram fuisse, si media -retur. benef. 2, 2, 2 rogantis verba -amus (-cedamus *Gertz*). TERT. bapt. 15, 1 p. 213, 26 retexam quod supra omisi, ne imminentes sensus videar -ere (-scindere *T, Borleffs*). COD. Theod. 9, 6, 3 (= Iust. 9, 1, 20) vocem . . . funestam -i oportet potius quam audiri. CASSIAN. inst. 2, 11, 2 psallentis progressio. EVSEB. EMES. serm. 19, 24 prophetarum sanguis non -it prophetiam (*opp.* statuere). *al.* **β** *varias*: SEN. benef. 7, 19, 8 -sa iuris humani societas (*cf.* APVL. met. 8, 8, 7 foedus caritatis. AVG. civ. 19, 8 p. 368, 8 D. interdicat amicalem vel -at affectum). TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 380, 28 temporis . . . decursum. HIL. in psalm. 65, 11 p. 256, 1 spei . . . esset -sa securitas. SERV. Aen. 4, 610 ἀναιρετικοὺς . . . Martem et Saturnum, qui -unt vitae rationem (*cf.* PS. AMBR. act. Seb. 4, 14 p. 1027^D utrum . . . possit senectute -i aut morte concludi *vita aeterna*. *v. etiam l. 26*). SALV. eccl. 2, 21 non inlicita solum -endo (*AB*, -dicendo *edd.*), sed etiam licita coartando. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 225, 7 si hoc fit non eveniet, quasi -i (-dici *b*) possit et alio modo evenire. ACT. Archel. 34, 5 -sa est mors ne super omnes regnaret. *al.*

b *res corporeas*: PS. APVL. herb. 58 l. 2 ad flegmata -enda (58 l. 4). LEO M. serm. 26, 2 p. 213^B -so originalis tramite vetustatis (SIDON. epist. 5, 17, 7 nec -ret tramitem *pilae* nec caveret). GREG. TVR. Franc. 7, 29 p. 310, 1 libratu ictu pollicem Claudii -it. GREG. M. dial. 3, 33 p. 211, 8 M. vitalis mihi spiritus . . . -i videretur (-dici *var. l.*).

B *binas res, quae ab invicem separantur* (*de incorp. l. 34. 38; i. q. findere l. 40; cf. et p. 2162, 66*): HIRT. Gall. 8, 14, 4 iugum . . . valle a castris . . . -sum. PS. AGENN. grom. p. 59, 25 Th. *conportionales terminos* antiqui -endis portiunculis inter filios suos defigebant. TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 536, 25 magnum ait -ere regiones istas profundum (-cedere *Rhenanus*, -scindere *Corssen*). adv. Val. 35 p. 210, 9 ut singula binis locis et quidem tam -sis nascantur *sc. elementa ogdoadis Valentinianorum*. PROB. Verg. georg. 1, 233 duae *zonae* temperatae . . . cingentes eam *sc. zonam mediam adustam* et -entes frigidis *zonis extremis*. RVFIN. Orig. in num. 27, 12 p. 274, 3 iudicium . . ., quo sciat a temporalibus aeterna -ere et a perpetuis caduca separare. CONC.^S II 3, 3 p. 10, 17 quae ambigebantur . . . consentaneo -antur proposito. EVSTATH. Basil. hex. 9, 4, 12 multipliciter -sas semitas (*gr.* σχιζόμενον).

II *i. q. e medio excidere* (*c. abl. instr. passim, e. g. l. 46, c. dat. incomm. l. 47; syn.* eradere *l. 47*, exstirpare *l. 54; de hominibus l. 53*): VLP. dig. 9, 2, 49, 1 incendii arcendi gratia vicinas aedes -it (*ibid.* metu ductus, ne ad se ignis perveniret, v. a. -it. 43, 24, 7, 4. *cf.* HEGES. 5, 38, 1 -unt porticum . . . et proxima quaeque demetunt). CHIRON 538 si recens claucoma . . . non revolverit, -ito. 645 mirmices scarpello -ito ab osso, eas eradas. 687 scalpello eidem cancer et totum latus -ito (*Buecheler*, inter digitos *trad.*) . . ., quod cum bene -eris *eqs.* (*cf.* 707 scalpello -es eam *sc. pispasam* directis plagis. CAES. AREL. serm. 57, 1 *medici* asperrimis vel acutissimis ferramentis . . . vulnera . . . -unt [incidunt *Morin*]). VEG. mil. 4, 8 -si ex validissimis arboribus cylindri. GENNAD. vir. ill. 40 positionem orbis Oceani interfusione et Tanais limitibus -sam. *in imagine*: COD. Theod. 16, 6, 4 pr. -endam . . . eam sectam (*antea*: exstirpare).

p. p. p. ᵃ**intercīsus,** -a, -um *pro adi.* (*v. etiam e. g. l. 4. 34. p. 2162, 42*). -us dies (*ad rem v. Mommsen, CIL I² p. 290. 295. Wissowa, Herm. 58, 1923, 381 sq. Latte, Röm. Rel.-gesch. 1960, 2, 4*): *definitur*: VARRO ling. 6, 31 -i d. sunt, per quos mane et vesperi est nefas, medio tempore inter hostiam caesam et exta porrecta fas; a quo quod fas tum intercedit aut eo -um nefas, -i. MACR. Sat. 1, 16, 2 *d.* -i deorum hominumque communes sunt. 1, 16, 3 -i in se, non in alia dividuntur *eqs.* *notatur* EN (*cf.* FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 10 haec nota signif⟨icat diem -um, nam endo [*an* en?] olim⟩ pro in ponebatur; *legunt vulgo* en⟨dotercisus⟩, *sed sufficit* en⟨tercisus⟩): FAST. ann. Num. Antiat. Ian. 14 (NSc. 1921 p. 83 sqq.). *ibid.* Sext. 22 Oct. 14. 16 Dec. 15. 17. FAST. ann. Iul. Verul. Ian. 14 (NSc. 1923 p. 196). *ibid.* Febr. 16. 26 Mart. 13. *v. praeterea in laterculo notarum CIL I² p. 290 sqq. ad dies p. 295 enumeratos.* *notatur* E: FAST. ann. Iul. Antiat. Oct. 14 (CIL I² p. 249 = Inscr. Ital. XIII 1 p. 328; *Degrassi legit* F). *ibid.* Dec. 12 (*Degrassi mutat in* F, *nescio qua ratione*).

adv. **intercīsē.** *i. q. per modum intercisionis*: CIC. part. 7, 24 triplex . . . commutatio . . . ordinis *verborum*, ut cum semel dictum sit directe . . ., idem quasi sursum versus retroque dicatur, deinde idem -e atque permixte (GELL. 15, 3, 4 verbum autumo compositum ex ab praepositione et verbo aestumo dictumque -e autumo [*similiter*: MACR. exc. gramm. V 632, 7. 637, 29]). GELL. 11, 2, 5 ex eodem libro . . . haec . . . sparsim et -e commeminimus. BOETH. categ. 3 p. 243^A qui . . . litteras discens nondum soluto cursu sermonis sed syllabatim quodammodo atque -e . . . legerit.

deriv.: intercisamen (-simen), intercisio, intercisivus.

Hermans.

intercilium, (-ī) *n.* *ab* inter *et* cilium, *cf.* supercilium. GLOSS. μεσόφρυον. *i. q. pars superciliis interposita*: PS. SORAN. quaest. med. p. 366, 19 supercilia et, quod inter ipsa est, plerumque sine pilis, -um. ISID. orig. 11, 1, 42 -um . . . est medium illud inter supercilia, quod sine pilis est.

intercino, -ere. *ab* inter *et* canere. *i. q. canendo intericere*: HOR. ars 194 neu quid medios -at actus *chorus* (SCHOL.: inter m. a. aliquam rem cantet). PORPH. Hor. ars 202 tibia, qua -itur.

intercio *v.* intertio. *W.*

ᵃ**intercipio,** -cēpī, -ceptum, -ere. *ab* inter *et* capere. *inter verba act. III^{ae} coniug. affert* CHAR. gramm. p. 477, 17 B. *scribitur* -cap- (*v. et p. 2152, 62*): FRONTIN. aq. 87 COD. Iust. 4, 59, 2 (1), 1 (*a. 483*); *praes.* -cep- IORD. Get. 217 (*v. et l. 17*); *perf.* -coep- *e. g.* PASS. Iulian. 1 p. 879, 22 (*v. etiam l. 19*). *indic. imperf. non nisi* HIRT. Gall. 8, 47, 2. NOT. Tir. 10, 61. 10, 72. *de notione*: PAVL. FEST. p. 112 infindere -ere, interponere. SYNON. Cic. p. 444, 10 subripuit . . . furatus est. -epit. intervertit. GLOSS. Suet. Iul. 20 -isse: occidisse. GLOSS. περιλαμβάνω. ὑφαιροῦμαι. GLOSS.^L I Ansil. IN 1761 -it: -i . . . proprie dicitur quod interdum (*i.* inter duos?) de medio tollitur (*cf. p. 2157, 83*). 1762 -itur: decipitur. II Philox. IN 602 -ptus: ἀποθανών. 607 -epit: ὑφαιρεῖται [ἀπαγορεύει]. 614 ἰδιοπαθεῖ (-ποιεῖται?). III Abol. IN 207 -coepit: interea cognoscit. *ad singulos locos v. infra.* *inde a* PLAVTO, CIC., VARRONE. [*confunditur in codd. c.* interficere *saepe, e. g.* CAES. Gall. 7, 38, 9 *rec.* β, *e coni. dub.* SALL. (?) rep. 1, 4, 1 illa . . . oblivio -epit (*Gronovius*, interfecit *trad.*; *cf. p. 2166, 4*); *c.* interdicere GLOSS. V 304, 51 -it prohibet, vetat (*cf. l. 18*).]

I *praeverbium* 'inter' *respondet interrogationi* **'ubi'** *vel* **'unde'**:

A *i. q. eximere, auferre sim.* (*c. dat. nonnisi p. 2165, 74; indicatur, ubi vel unde, per praepos.* inter *p. 2165, 55. 2166, 2*, ab *l. 54. p. 2165, 12*, ex *p. 2165, 26. 31. 32. 36*, de *p. 2165, 34. 61, cf. locutiones* in [ex] medio *sim. e. g. l. 76. 81. p. 2165, 14. 16. 58. 2166, 37; vis localis [mera e. g. l. 77. 82. p. 2165, 54] a temporali [mera e. g. p. 2165, 16. 43. 79] plerumque secerni non potest; absolute vel obi. suppl. l. 53 p. 2165, 35; p. p. p.* -ptum *pro subst. p. 2165, 40. 2166, 18*): **1** *e motu quodam* (*imagine motus obscurata ex. gr. l. 53. 56 et sub b*): **a** *-untur, qui (quae) eunt, mittuntur sim.*: **α** *homines* (*res pro hominibus l. 57. 60*): ① *proprie*: PLAVT. Asin. 106 si . . . in insidias devenero . . ., si me hostes -erint (*cf.* LIV. 21, 59, 10 per insidias -pti [CVRT. 10, 2, 3]. 29, 18, 13 insidiis . . . -ptus [*de eadem re paulo aliter ut vid. l. 54*]. *v. et l. 66. p. 2165, 76*). PLANC. Cic. fam. 10, 23, 3 non miles . . ., non eques, non quicquam impedimentorum amitteretur aut ab illis . . . latronibus -retur (CAES. Gall. 5, 39, 2 ut . . . m., qui . . . discessissent, . . . -rentur [interficerentur β]. BELL. Hisp. 27, 6). CAES. Gall. 3, 8, 2 si quos -ere potuerunt. 5, 40, 1 obsessis . . . viis missi -untur. HIRT. Gall. 8, 48, 7 partim in fuga proteruntur, partim -untur. BELL. Alex. 38, 1 -ptis tabellariis. CIL III 14147⁵, 4 (*a. 29 a.*) ducibus . . . defectionum inter⟨ce⟩ptis (*gr. l. 13* ἑλεῖν). LIV. 7, 6, 9 ut . . . consul circumventus ab insciis, quem -issent (*Madvig*, interfecissent *codd.*), occideretur. 21, 48, 6 paucos moratorum occiderunt citra flumen -ptos. VAL. MAX. 2, 10, 2 filium eius (*Scipionis*) a militibus suis (*Antiochi*) -ptum. 3, 8, 7 excubans Scipionis praesidio -ptus. MELA 1, 114 laqueis. TAC. Germ. 10, 3 captivum quoquo modo -ptum. hist. 4, 75, 2 discretos. ann. 2, 78, 2 vexillum tironum in Suriam euntium. SVET. Aug. 14. CALL. dig. 48, 15, 6 pr. (*ex rescr. Hadriani*) servos alienos. IVST. 36, 2, 6 fratres . . . clam -ptum *Ioseph* . . . vendiderunt. SIDON. epist. 8, 6, 14 *Saxo* si sequatur, -it. *pressius i. q. intercludere* (*huc vergunt etiam l. 45. 47*): LIV. 29, 9, 7 ipsum ab suis -ptum et seclusum. CVRT. 9, 6, 12 nisi te -ptum . . . fortuna servasset (*sc. Alexandrum in urbe hostium*). ⓘⓘ *in imagine et translate*: *i. q. irretire*: *pelliciendo*: HIL. coll. antiar. p. 148, 1 indoctorum simplicitas . . . mollibus . . . -pta principiis. EPIST. pontif. 701 Schwartz p. 14, 17 superbiā. CASSIOD. in psalm. 140, 11 per insidias *malorum* (*cf. supra l. 35*). GREG. M. in Ezech. 2, 7, 18 *abundantiam* cupiditas -epit. *prohibendo*: LEO M. epist. 108, 3 si . . . aliquis . . . quocumque -ptus obstaculo a munere indulgentiae . . . exciderit. *i. q. deprehendere*: COD. Theod. 8, 5, 4 pr. si quis in hoc genere criminis possit -i.

β *animalia* (*ad p. 2166, 35 vergunt e. g. l. 65. 70*): VARRO rust. 3, 7, 6 *columbae* a corvo occisae aut ab accipitre -ptae (COLVM. 8, 8, 2 variis aucupum insidiis). MELA 3, 43 -ptos earum (*tigrium*) catulos. FRONTIN. strat. 3, 2, 9 iumenta frumentatum egressa (AMM. 24, 5, 5). PLIN. paneg. 52, 7 hostiarum greges per Capitolinum iter magna sui parte velut -pti devertere via cogebantur. SVLP. SEV. chron. 1, 18, 6 commendatum pecus a bestia -ptum non restituetur.

γ *res*: PLAVT. Pseud. 716 epistulam (CAES. Gall. 5, 48, 4 FRONTIN. strat. 1, 4, 13 TAC. hist. 1, 67, 2. *al. cf.* CIC. ad Q. fr. 3, 7 [9], 3 litterae -ptae [CASS. Cic. fam. 12, 12, 1 LIV. 24, 31, 6. *al.*]. Att. 1, 13, 2 res . . . ut aut interire aut aperiri aut -i possint [10, 8, 1]. APVL. apol. 85 tabulas). CAES. Gall. 2, 27, 4 ut . . . pila . . . -pta remitterent (*cf.* DICT. 6, 15 ictum. *aliter* VERG. Aen. 10, 402 *hastam* medius Rhoeteus -it *transfixus* [SERV. auct.: -i aliena dicuntur. *huc spectare vid. l. 15*]). HIRT. Gall. 8, 47, 2 commeatus (BELL. Alex. 25, 1 LIV. 30, 3, 4. *al.*). CAES. civ. 3, 24, 2 naves audacius progressas (FLOR. epit. 3, 7, 3. *al. cf.* IVST. 4, 1, 16 coeuntibus in se promuntoriis . . . -i absumique navigia. VIR. ill. 76, 5 classem). MANIL. 4, 843 medius Phoebi radios -it orbis. PLIN. nat. 29, 52 *globum* in sublime iactari sagoque . . . -i, ne tellurem attingat. *de liquore excepto vel derivato* (*hic illic accedit notio intervertendi*): VAL. MAX. 9, 1, 1 aestuariis -endo

[*Nielsen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fluctus. SEN. epist. 74, 25 an aqua decurrens -atur atque abeat (FRONTIN. aq. 18 ne facile ab hostibus -rentur *aquae. al.* TAC. ann. 15, 43, 4 privatorum licentiā). COLVM. 3, 10, 3 transcurrit hinc parte aliqua -ptus ... umor. FRONTIN. aq. 7 cum Appiae Anionisque ductus ... privatorum ... fraudibus -rentur. 9 Tepulae rivum -epit Agrippa *aquā Iuliā* (*cf.* 19 Tepula ... -pta ... rivo Iuliae accesserat). *al.* RVT. NAM. 1, 101 -pta ... flumina. *al.*

b *-untur, quae dantur vel danda sunt* (*sive praeripiendo sive detinendo; accipiendo l. 11*): **α** *generatim*: TER. Eun. 80 quod nos capere oportet, haec -it (DON.: quasi totum capit. SCHOL. Bemb.: consumit). CIC. Cluent. 166 -isse *venenum errore.* LIV. 3, 71, 7 *agrum* a populo Romano (*aliter l. 24*). 39, 27, 1 nec suum munus -i ab alio patiantur (*cf.* SEN. benef. 2, 4, 3 nemo illa *beneficia* -at, nemo detineat [3, 17, 3. AVG. serm. 266, 1 non -it medius minister b.]. CYPR. GALL. gen. 894 -pta dona). SEN. dial. 2, 7, 6 iniurias ... potest aliqua res repellere et in medio -ere, ut et factae sint nec acceptae. CYPR. epist. 11, 7 p. 500, 20 -ere ... quibus nos dominus admonere ... dignatur. *verba dicentis*: QVINT. inst. 1 prooem. 7 alterum sermonem ... pueri ... exceperant, alterum ..., quantum notando consequi poterant, -ptum ... iuvenes ... vulgaverant.

β *speciatim*: ① *de interversione pecuniae, bonorum sim.* (*cf. p. 2164, 84*): OV. met. 9, 122 nec res -e nostras ([*syn. v. 120* depositum fallere]. COD. Iust. 9, 9, 18, 2 matrimonii simulatione). LIV. 3, 72, 2 agro -endo (4, 11, 4. *aliter l. 11*). VAL. MAX. 5, 1, 11 paludamentum. IVV. 13, 71 -pta decem ... sestertia fraude. TAC. ann. 4, 45, 3 pecunias e publico -ptas (SVET. Dom. 17, 1. POMPON. dig. 40, 12, 43 [*ex rescr. Hadriani*] hereditariam. VLP. dig. 27, 3, 1, 22 pupillarem. PS. AVR. VICT. epit. 11, 11 ob fraudem -ptae p. *al.*). FLOR. epit. 3, 17, 3 -ptis vectigalibus. POMPON. dig. 40, 12, 43 bona. AFRIC. dig. 46, 3, 38, 1 nummos (VLP. dig. 9, 4, 38, 3. 47, 2, 43, 1). VLP. dig. 26, 10, 3, 5 aliquid -epit ex rebus pupillaribus (SCHOL. Cic. Bob. p. 103, 19 spoliat et -it a. ex aerario. *cf.* PAVL. sent. 5, 25, 11 quo quid alienum -ret, caperet, possideret [COD. Theod. 13, 11, 5 = Iust. 11, 58, 5 pr. fraude]. AMM. 15, 5, 36 quaedam . ⌐. de ... thesauris. 29, 1, 5 quae de aerario -erant). 41, 1, 44 *syn.* supprimere (*absol. ut*: 47, 2, 33 -endi ... potestas ... non datur. 48, 13, 1 [*e lege Iul. pecul.?*] ne quis ex pecunia sacra ... auferat neve -at. PAVL. dig. 47, 2, 1, 2 si id *depositum* -endi causa occultaverit). LACT. inst. 5, 5, 8 avaritia -ens beneficia divina (*aliter l. 13*). FIRM. math. 8, 11, 5 annonam. *al.* *part. perf. n. pro subst.*: NOVELL. Theod. 6, 3 (= COD. Iust. 6, 62, 5) pro -pto respondere. ② *de vindicatione falsa*: CIC. leg. agr. 2, 3 honos ad mei temporis diem petitus, non ad alienae petitionis occasionem -ptus (SEN. contr. 1, 8, 10. *cf.* LIV. perioch. 117 p. 111, 18 pontificatum [*v. app. crit.*]. VAL. MAX. 7, 3 ext. 2 imperium ... parvo -ptum ... vaframento. VIR. ill. 6, 5 tutor ... regnum -epit). OV. met. 8, 433 nec titulos -e ... nostros (*cf.* CVRT. 8, 1, 29 alieno ... sanguine partam gloriam -i. TAC. Agr. 22, 4 per alios gesta. VIR. ill. 60, 1 victoriam alieno labore quaesitam. *aliter p. 2166, 1*). SVET. gramm. 3, 2 cum librum ... nondum editum fraude -isset (*cf.* 5, 1 *commentariorum* pars maxima -pta dicitur. *aliter l. 70. p. 2164, 75*). FLOR. epit. 2, 4, 4 -epit Iuppiter votum *Marti factum.* DICT. 5, 12 matrimonium (*cf.* PRVD. c. Symm. 1, 472 foedera pactae. *aliter p. 2167, 14*).

2 *e spatio quodam* (*sc. -untur quaedam interposita sim.*): OV. met. 6, 379 terga caput tangunt, colla -pta videntur. LIV. 9, 43, 3 omnia opportuna loca hostes inter consulum castra -erunt. PLIN. paneg. 16, 5 ut subsidisse montes, ... -ptum mare (*sc. inter se et Romanos*) ... arbitretur *barbarus.* MACR. exc. gramm. V 643, 13 'vi' ex medio -pta ..., ut ... amassem (*cf.* PRISC. gramm. II 463, 13 -pta 'u' consonante *in 'ii' ex 'ivi'*). EVSEB. EMES. serm. 2, 36 adde, aufer, -e, ... comple (*sc. in contextu*). *inde ex summa, copia sim.* (*cf. l. 26. 31. 32. 34. 36*): ANON. de mach. bell. 5, 5 deserta militia de summa integritatis -it. CANON. Turner I 2, 1 p. 32x, 14 *episcopum e bonis ecclesiae* -ere ... quae ad usum sunt necessariā (*gr.* μεταλαμβάνειν, *Canon. Dionys. Exig. p. 9, 23* percipiat).

3 *usu laxiore de quolibet modo auferendi, tollendi sim.*: **a** *generatim, -untur*: **α** *res corporeae et homines* (*quasi pro rebus*): OV. hal. 48 *piscis* lina secat fixumque -it hamum. COLVM. 9, 8, 14 *vasa.* 12, 18, 4 nec furi locus detur partem fructuum -endi. PLIN. nat. 9, 28 ad -endos ... quaestus. PLIN. epist. 6, 22, 4 corrupto ... servo -erat commentarios (*cf.* GAIVS dig. 2, 13, 10, 3 -pta cautione. VLP. dig. 37, 10, 5, 4 *instrumenta. aliter supra l. 49*). GAIVS inst. 3, 195 (*cf.* INST. Iust. 4, 1, 6) furtum ... fit ... cum quis -endi causa rem alienam amovet. APVL. apol. 53 l. 38 sudariolum. SOL. 15, 23 lapides *grypum.* *c. dat.*: OV. met. 10, 477 Myrrha ... caecae munere noctis -pta neci est. Pont. 4, 7, 25 *urbem* regi ... -erat. VAL. MAX. 9, 10 ext. 1 Laodices insidiis (*aliter p. 2164, 36*) -ptum sibi filium graviter ferens *Berenice.* **β** *res incorporeae* (*vergunt quaedam ad p. 2166, 29. 78, quia in incorporeis demendi, delendi, interrumpendi idem effectus est*): PROP. 3, 5, 23 ubi ... venerem gravis -erit aetas. OV. met. 15, 113 semina ... eruerat ... spemque -erat anni (SEN. dial. 5, 6, 4 alius s. nostram fefellit, alius distulit, alius -epit. QVINT. decl. 344 p. 358, 18 CLAVD. DON. Aen. 1, 555 p. 111, 1. *al.*). LIV. 35, 36, 7 libertatem, cum restitui videretur, -ptam repetendam (AVELL. p. 107, 20 ut diu -ptam redderet l. [*potius ad p. 2167, 7?*]). SEN. contr. exc. 4, 7, 2 nec

gloriam virtutis -it fortuita felicitas (CVRT. 8, 8, 17. *cf.* PHAEDR. 4, 12, 2 dives arca veram laudem -it). SEN. dial. 12 (11), 3, 1 -ptam inter prima incrementa indolem. PLIN. paneg. 75, 1 quae ..., ne qua -ret oblivio, ... incidenda ... censuistis (EVCHER. pass. Acaun. 1 rei gestae memoriam. PASS. Iulian. 1 p. 879, 22 passionem. *v. et p. 2164, 22. cf.* CLAVD. DON. Aen. 9, 75 p. 196, 28 vitio vetustatis -i. MACR. somn. 2, 10, 15 *cultūs* memoriam -epit interitus [*aliter l. 20*]). FLOR. epit. 2, 2, 32 -ptam victoriam et triumphum perisse naufragio. DECL. in Catil. 4 -ptus locus ... sermonis (*iuxta* sublata). 79 caelites ... cladem ac conatus perditos ... -erunt. CALP. decl. 6 p. 6, 21 indicium (*cf.* GREG. M. moral. 26, 60 p. 384C humana de se iudicia). MAECIAN. dig. 35, 3, 9 usu fructu -pto. FRG. Vat. 37 (= COD. Theod. 10, 17, 1 = Iust. 10, 3, 5, 1) repetitionis facultas ... -atur. TERT. nat. 2, 6, 1 divinitatem ... integre stare neque minui neque -i neque corrumpi (*cf.* FAVSTIN. trin. 4, 2 p. 68B non ... -ptum est verbum demutatione. PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 47D deum ... non -epit, sed abscondit *in Christo dominus* [EVSEB. EMES. serm. 3, 3 p. 81, 4]). resurr. 42 p. 87, 20 devoratum non aliud existimas quam -ptum, quam abolitum. CYPR. epist. 55, 29 p. 647, 7 *syn.* tollatur. SOL. 1, 110 nil ... in homine ... facilius -i *quam memoriam* (*cf.* 32, 36 *palma matura* sensum -it [PS. RVFIN. praef. in proph. p. 961A]. PHYSIOGN. 12 p. 21, 2 intellectus ... acumen constringit et hebetat atque -it). CASSIOD. in psalm. 106, 34 *humor salsus* gratiam fecunditatis -it. THEOD. MOPS. in Gal. 3, 2 p. 50, 11 -ere ... promissionem poterat lex (*gr.* ἀναιρετικὸς ἦν τῆς ἐπαγγελίας). *al.* *pressius, sc. negando, praetermittendo sim.*: EVSEB. EMES. serm. 1, 39 p. 42, 12 si ... filium -eperis, patrem quomodo confiteris? 2, 43 p. 76, 9 deitatem (*cf.* PS. IGNAT. Antioch. 5, 1 Christi divinitatem). 18, 2 p. 8, 1 resurrectionem (*opp.* suscepere).

b *speciatim*: **α** *interimendo, delendo*: ① *res*: OV. met. 8, 292 Cererem in spicis -it. ARNOB. nat. 2, 49 p. 87, 10 quod per omnia diffusum perit et in magni corporis -itur vastitate *ut guttae in mari* (*vergit ad p. 2167, 26*). 3, 7 p. 116, 16 -ere scripta (*antea*: aboleantur). AVG. in psalm. 76, 5 vindemia a pluvia -pta est. RVT. NAM. 1, 411 -ptis ... muris. EVCHER. epist. ad Val. p. 716C saepe censum heres -it opesque ... absumit. ② *animalia* (*cf. p. 2164, 64*): COLVM. 9, 3, 4 saepe morbis -untur *apes* (9, 14, 10 ne a. -antur violentia crabronum). PALLAD. 5, 7, 7 *papiliones.* AVSON. Mos. 130 medio, sario, -pte sub aevo. ③ *homines* (*cf. et p. 2165, 76*): LVCAN. 1, 114 Parcarum Iulia ... -pta manu. QVINT. inst. 6 prooem. 1 si me ... fata -issent (*cf.* CIL VI 20679, 12 celeri fato -pta). FRONTIN. strat. 2, 4, 16 Crassus ... prope cum omnibus copiis -ptus est (= 4, 7, 41, *ubi var. l.* interfectus). TAC. Agr. 5, 2 -pti (intersepti *trad.*) exercitus. 43, 2 veneno -ptum (SVET. Iul. 20, 5 APVL. met. 10, 5, 3. *al.*). ann. 2, 71, 1 scelere (SCAEV. dig. 34, 4, 31, 2). 14, 3, 3 naufragio -pta *Agrippina.* PLIN. epist. 6, 25, 4 -ptusne sit a suis an cum suis, dubium. GAIVS inst. 2, 156 morte -ptus (IVST. 37, 1, 6 repentina [*al.*]. MACR. Sat. 1, 17, 24 subita. CIL X 1784, 1, 13 [*a. 187*] inmatura et acerba. XIII 2548, 3 misera). AVR. VICT. Caes. 3, 3 quos vario Tiberius exitio -erat. PACIAN. paraen. 4 p. 107, 3 non ... vitiare animam, sed -ere (*cf.* QVODV. [?] Aug. serm. cod. Guelf. app. 9, 6 p. 205, 166 melior pars in homine -pta). AMM. 14, 7, 8 Theophilum ... atrox -erat casus. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 21 p. 382A *venenum* sumentes -it atque corrumpit (*Migne gr. 44, 200D* φθείρει). *al.* *passive i. q. mori*: PLIN. nat. praef. 26 si non esset -ptus. QVINT. inst. 10, 1, 121 -ptus *Iulius Secundus.* SVET. Tib. 7, 3 -pto communis fili pignore. TERT. apol. 25, 5 Marci ... -pti (*antea*: interempto). CIL XII 2246, 4 -ptus an. XXXX. XIII 2199, 8 fatum malum *fuit,* ut -retur. *al.* *sensu attenuato i. q. debilitare sim.*: AVR. VICT. epit. 15, 5 degustans panis aliquantulum, ne ... viribus excsis -retur. HIER. epist. 39, 3, 6 -eris et moreris (*sc. ieiunando*).

β *occupando* (*in bello; cf. et p. 2165, 55*): LIV. 21, 1, 5 Sardiniam ... fraude Romanorum ... -ptam. 26, 51, 12 necopinato adventu ac prope furto unius diei urbem ... -ptam (*cf.* 33, 39, 5 *civitates* per occasionem. VAL. MAX. 7, 4, 2 oppidum). 36, 31, 10 -pta per fraudem insula. *al.* AMM. 20, 7, 17 -ptis castellis. 20, 10, 3 locis ... recuperatis, quae ... barbari -pta retinebant ut propria. *al.*

γ *abscondendo sim.* (*sc. adempto conspectu*): SEN. suas. 1, 1 -ptus tenebris dies. SEN. nat. 1, 12, 1 defectio *solis,* quae stellas ... ostendit et -it lucem (CLAVD. DON. Aen. 10, 215 p. 320, 18 recessisse ... diem et -ptam ipsius l. venientibus tenebris). SIL. 3, 486 erigitur tellus *Alpina* et caelum -it umbra. TERT. carn. 3 l. 58 eadem ratione -ptum est, qua et editum fuerat *corpus columbae* (*sc. Iesu baptizato*). PS. AVR. VICT. orig. 14, 2 in ... tempestatis ... confusione -ptum Aeneam nusquam deinde comparuisse.

? **δ** *convertendo* (*fortasse sec. gr.* μεταλαμβάνειν): EVSEB. EMES. serm. 7, 9 p. 181, 26 iterum quadragesima maximam partem -it ad bonum: est enim et ieiunium.

B *i. q. interrumpere, abrumpere sim.* (*v. et p. 2165, 77*): **1** *vi locali* (*in imag. p. 2167, 5*): LIV. 25, 39, 2 medio itinere -pto (CVRT. 4, 2, 9 murus ... -erat i. STAT. Theb. 7, 361 vocis ... singultus apertum -epit i. *cf.* LVCAN. 3, 641 discursus ... animae diversa in membra meantis -tus aquis. TAC. ann. 15, 3, 2 hostiles ingressus praesidiis -it. PRVD. psych. 594 aditu spiraminis -pto. CASSIOD. in psalm. 118, 139 viam salutis). GERM. 354 qua debet reddere proram *Argo sidus,*

[Nielsen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-pta perit . . . forma. STAT. Theb. 2, 626 -pta . . . lingua. 7, 749 medios -it amnes (*cf.* AVSON. Mos. 37 extantes medio non aequore terras -ptus habes, *sc. Mosella amnis*). TERT. pall. 2, 3 l. 36 Italiae . . . latus . . . medio tenus -ptum reliquias Siciliam facit. PACIAN. epist. 3, 4 p. 53, 2 haereticus . . . vestem domini, ecclesiam . . ., scindit, -it, vitiat, irrugat. PRVD. psych. 34 -pti . . . gutturis.

2 *vi temporali*: PAVL. FEST. p. 111 intercapedo tempus -ptum. (*v. p. 2152, 66*). SEN. contr. 7, 1 (16), 17 -pto spiritu (PRISCILL. tract. 1, 39 p. 32, 15 nullius *loquentis* prohibens aut -ens s. *deus*). CVRT. 4, 13, 38 usum aurium -ente fremitu (HEGES. 3, 20, 1 p. 222, 23 ut . . . navigandi u. -retur). QVINT. inst. 6, 4, 11 ut . . . medios sermones -ant (RVSTIC. c. aceph. p. 1240^{A} importune. *cf.* HEGES. 1, 44, 8 p. 116, 24 -pta vox est). PS. QVINT. decl. 9, 8 longa . . . fides -pta (*cf.* TERT. castit. 1 l. 21 post matrimonium unum -ptum [*aliter p. 2165, 51*]. COD. Theod. 13, 6, 7 pr. [= Iust. 11, 3, 2 pr.] contractum. *an potius de scissione?*). APVL. met. 9, 26, 3 -pta cena. TERT. paenit. 3, 12 difficultas perpetrationem eius *voluntatis* -it. AMM. 28, 2, 14 rapiendi dulcedinem . . . -ptam imperiali motu. CLAVD. 26, 265 -pto . . . volatu. COD. Theod. 13, 11, 5 nullis -pta metis actio. LEO M. epist. 156, 5 Conc.^{S} II 4 p. 103, 28 -pta est sacrificii oblatio, defecit chrismatis sanctificatio. GREG. M. moral. 17, 10 p. 15^{D} carnalis gloria . . . repentino -pta fine terminatur. *al.* *obi. sunt res intercapedine separatae*: GERM. 288 brevis occasus ortusque -it hora. *absolute*: STAT. Ach. 1, 737 medio sermone -it ille: '. . .'.

II *praeverbium 'inter' respondet interrogationi* **'quo'**, *fere i. q. intro recipere*: A *devorando sim.* (*fort. huc vergit etiam p. 2166, 31*): AETNA 138 iugera pessum -pta (*terra hiante ut*: APVL. mund. 34 dissiluisse humum et -ptas urbes . . . cognovimus [ARNOB. nat. 1, 3 p. 6, 29 hiatibus]. SCHOL. Cic. Bob. p. 95, 26 hiatu . . . -ptam *Tantalidem*). 337 nec ullo -it aestu *Aetna nubem*. CVRT. 8, 9, 8 *Acesinen* decursurum in mare ⟨Indus⟩ -it (*cf. p. 2165, 5*). LVCAN. 9, 344 *ratium* partem -it aequor (*cf.* SIL. 11, 508 Aufidus . . . stagnis -it arva refusis. STAT. Theb. 9, 509 -ptus aquis. TERT. bapt. 12 p. 212, 2 -i violentia maris *Petrum*. MART. CAP. 6, 687 *Hylas lacu*. CE 1178, 32 mea *bona* naufragio tamquam -pta ia⟨cebant⟩). PETRON. 105, 11 quod ergastulum -isset errantes. B *occultando, includendo*: PROB. Verg. ecl. 6, 42 ignem ferula -ptum. PRVD. apoth. 589 utero puer -ptus. psych. 742 pars mentis . . . quae corporis ullo -pta sinu . . . sese . . . tegat. C *assumendo* (*cf.* accipio *vol. I 317, 46 sqq.*): PRISC. gramm. II 29, 21 'am' . . . praepositio . . . vocali sequente -it 'b' (incipit *var. l.*). *Nielsen.*

intercīsāmen, (-inis) *n.* *ab* intercīdere. GLOSS. II 583, 34 -n (-ciss-): media intercisio. III 483, 67 (= 452, 56 -simen): διακοπή.

intercīsē *v. p. 2163, 71.*

intercīsimen *v. l. 43.*

intercīsio, -ōnis *f.* *ab* intercīdere. *de notione*: RVFIN. Orig. in num. 27, 12 'Remmon Phares' quod in nostra lingua excelsa -o dicitur, hoc est, ubi . . . caelestium rerum a terrenis . . . separatio sit et discretio. [*e coni.*: MARCELL. med. 14, 46 vocis intercessionem *codd.*, interceptionem *ed. pr.*, -em *Heraeus*, *cf. l. 65*. LEO M. serm. 68, 2 quae . . . vitae intercessio (-o *Quesnellus*) sentienda est, ubi anima et potestate est emissa et potestate revocata ?]

i. q. actio intercidendi (*i. q. status rei intercisae l. 65; fortasse i. q. res intercidens vel pars e medio secta l. 61. 64*): HYG. grom. p. 110, 11 (= PS. AGENN. grom. p. 2, 4) quae -es *agri intercisivis limitibus distributi* per trifinia . . . sive . . . interpositorum ratione signorum cernuntur esse dispositae. SACERD. gramm. VI 449, 7 tmesis, hoc est -o, sic fit, cum in medio unius verbi alterum interponitur. CHIRON 104 cura -is venarum. AVG. civ. 6, 9 p. 264, 2 D. Intercidonam a securis -e *nuncupatam esse*. CASSIAN. inst. 2, 11, 1 *psalmos* duabus vel tribus -bus cum orationum interiectione divisos distinctim particulatimque consummant ([intercessionibus, incisionibus *var. ll.*]. *cf.* GREG. M. moral. 10, 55 p. 952^{C} quatenus lector tanto ferventior ad legendi studium redeat, quanto ex lectionis quoque -e respirat [incisione, intercessione *var. ll.*]). ORIBAS. syn. 3 add. 71 p. 923 -em vocis (*v. et supra l. 50*). PASS. Quirin. 4 ad illam vitam . . . quae post mortem mortis iam -e non clauditur.

⁎**intercīsīvus,** -a, -um. *ab* intercīdere. [*var. ll. e. g.* LIB. col. I p. 225, 15 inter subsicivos *E*. p. 236, 5 -os *E*, itercivos *A*, intersicivis *P*.] *i. q. ad intercisionem pertinens* (*? i. q. intercisus de agris l. 75*): HYG. grom. p. 110, 9 *ager qui* -is limitibus ⟨est⟩ distributus (LIB. col. I p. 217, 7. 223, 11. 227, 4. 234, 20. 237, 9. 240, 11. 248, 5. *ibid.* II p. 259, 20. *al.*). LIB. col. I p. 236, 5 ager . . . -is mensuris colonis et familiae est adiudicatus. PS. BOETH. grom. p. 397, 5 agros convallium iure ordinario disposuimus, quos -os nominavimus; in planitia vero limites recte cultellavimus.

adv. **intercīsīvē.** *i. q. intercise*: SCHOL. Pers. 1, 3 -e dixit 'vel', non addens 'unus' vel 'tres'. *Hermans.*

[**intercissus** *v.* interscissus. **intercīsus,** -a, -um *v. p. 2163, 55.*]

interclāmo, -āre. *ab* inter *et* clamare. *i. q. clamando intercedere*: AMM. 31, 13, 1 cedentes nostri multis -antibus restiterunt.

interclaudo *v.* intercludo.

interclāvium, (-ī) *n.* *ab* inter *et* clavus, *cf.* praeclavium. GLOSS. III 323, 52 παρυφή -um. 323, 57 παράσημα -a. *W.*

⁎**interclūdo,** -ūsī, -ūsum, -ere. *ab* inter *et* claudere. *scribitur* -clau-: PANEG. 4, 32, 9 (-u- *X ut ceterum*). THEOD. PRISC. eup. faen. 19 p. 21, 11 (*r*). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 43, 19. LEX Burg. Rom. 17, 1 (-u- *codd. minus vett.*). NOT. Tir. 50, 73 -it. 50, 74 -sit. *legitur in poesi singulis locis ap.* PLAVT. (*falsa var. l.* TER. Eun. 164, *v. vol. III 1311, 13*), LVCR., VERG. Aen., VEREC., *ter ap.* STAT., *bis ap.* ARATOREM; *in sermone pedestri inde a* RHET. Her. (*semel*), CIC., VARRONE (*semel*), CAES. *et Caesarianis*, LIV. [*in codd. confunditur c.* incl- *infra l. 28. 43. 53. al.* *dub.*: IVL. HON. cosmogr. B 47 fluvius Malva . . . includit omnem partem Mauritaniae Caesariensis, -ens per angulationem (*inde vix recte conicitur* A 47 *pro* interdicens). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 6 p. 783 neque fores habebat *porta prima templi*; caeli enim secreta, quod -sa erat, significabat (*gr. 5, 208* τοῦ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον [διάκλειστον *P*] ἐνέφαινε [*sc.* πύλη], *quod interpres male intellexisse videtur*).]

I *i. q. interponendo, obstruendo, impediendo prohibendo sim. claudere, praecludere* (*res praeter l. 56; n. pl.* -sa *pro subst. l. 77; opp.* claudere *l. 83. p. 2169, 35*): A *proprie et in imagine*:

1 *strictius*: a *viam, iter sim.*: PLAVT. Mil. 223 -e inimicis commeatum (*i. commercium, ut vid.; aliter vol. III 1824, 23*), tibi muni viam, qua cibatus commeatusque (*i. victus*) ad te . . . tuto possit pervenire (*cf. infra l. 61*). CIC. S. Rosc. 110 aditus ad Sullam (Verr. II 1, 136 arduos ac potius -sos. Sull. 4. fin. 2, 118 virtus voluptatis aditus -at. Tusc. 5, 27 [*bis*]. fam. 15, 4, 4 praesidiis. LIV. 22, 22, 10. 44, 6, 11 -so per Tempe simul aditu commeatibus, simul reditu ipsi⟨s⟩. *al. cf. infra l. 83*). Rab. perd. 3 -ere . . . seditionum vias, munire praesidia rei publicae (Cael. 42 deserta via [*i. ratio vivendi*] et inculta atque -sa . . . relinquatur. Scaur. 40 coniuratio⟨ni⟩ vi⟨a⟩ -atur. LIV. 27, 27, 4 [incl- *P al.*]. 44, 11, 4. SCRIB. LARG. 184 spiritus. *al.*). p. red. in sen. 6 *inimici* meum reditum . . . flumine sanguinis -endum putaverunt (p. red. ad Quir. 14. IVST. 2, 5, 10 interrupto ponte [2, 13, 5]. *cf. l. 25*). parad. 12 adventum corporibus. Att. 7, 20, 1 fugam (CAES. Gall. 7, 11, 8 pontis atque itinerum angustiae multitudini fugam -erant. LIV. 25, 39, 3 PANEG. 4, 28, 1. *cf. p. 2169, 17*). 8, 11^{d}, 2 non modo iter meum -sum, sed me ipsum plane exceptum putabam (8, 11^{d}, 4. 9, 3, 1. CAES. Gall. 3, 3, 2 cum . . . neque commeatus supportari -sis itineribus possent. 7, 65, 4 civ. 1, 72, 5. LIV. 33, 6, 7 coartata itinera maceriis et quibusdam locis -sa. *al.* TAC. hist. 3, 68, 3 FLOR. epit. 3, 10, 22. *et saepius*). LIV. 22, 13, 5 exitum (30, 36, 8 exitu . . . fugae -so . . . circumdatis equitibus). *al.*

b *ea, quae feruntur vel ingredi videntur*: α *res animantium*: (I) *vocem sim.*: CIC. Rab. Post. 48 me dolor debilitat -itque (incl- *codd., v. p. 952, 55*) vocem (LIV. 40, 16, 1 dicenti . . . lacrimae simul spiritum et vocem -erunt. SEN. dial. 11 [12], 1, 3 IVST. 11, 8, 4. RVFIN. hist. 3, 6, 26 vox faucibus -sa est [*om. gr.*]. VEREC. satisfact. 122 [*antea*: inclusis . . . faucibus]. *al.*). PANEG. 4, 32, 9 vota hominum metu -sa (*antea*: fistulae intersaeptae). MAXIMIN. c. Ambr. 118 p. 86, 7 dominatione inimica -sus ⟨est⟩ sermo probatus. VITA Caes. Arel. 2, 47 psalmorum . . . sono lacrimis -so. *cf. p. 2170, 14.* (II) *spiritum sim.*: LVCR. 6, 1265 corpora . . . strata iacebant -sa anima nimia ab dulcedine aquarum (VARRO rust. 1, 63, 1 LIV. 23, 7, 3 TAC. ann. 6, 50, 4 GELL. 3, 15 tit.). LIV. 22, 51, 8 spiritum (40, 16, 1 [*v. l. 44*]. 40, 24, 7. CELS. 4, 7, 1 [incl- *codd.*]. CVRT. 3, 6, 13. 7, 5, 15 APVL. met. 9, 24, 3. *al. cf. p 2169, 72*). ARNOB. nat. 7, 28 p. 261, 30 -sis . . . spiraminibus. VVLG. Dan. 10, 17 halitus meus -itur. *vulgariter ipsum animal -i dicitur*: CHIRON 251 ne -atur *equus* (*cf.* VEG. mulom. 2, 6, 4 ne -so spiritu pereat). (III) *alia*: SEN. nat. 3, 15, 5 venae scissura subsedit atque -sit . . . sanguinem (*cf.* DIOSC. 2, 29 p. 193, 7 fluxum sanguinis). AVG. gen. ad litt. 12, 19 p. 408, 13 mala valetudine sensibus perturbatis . . . aut penitus -sis.

β *res varias*: CIC. Att. 9, 9, 2 classis . . . ad -endos commeatus (*i. victum, aliter supra l. 20*) . . . comparatur (CAES. Gall. 3, 24, 2 obsessis viis commeatu -so. LIV. 26, 7, 2. 26, 39, 10 hostibus. 40, 41, 2 premendo praesidiis angustos saltus eorum commeatus -sit. SVET. Aug. 16, 1. OROS. hist. 7, 43, 1 interdicto . . . atque -so). PS. CIC. exil. 10 cum a civibus -sum sit praesidium (LIV. 35, 26, 2 si praesidia maritima -isset [*1* prohibenda]). CAES. AREL. serm. 59, 2 p. 250, 25 non ut tolleretur peccatum, . . . sed ut -retur medicina peccati (*antea*: excludis indulgentiam peccati).

2 *sensu dilatato fere i. q. impermeabilem, inaccessum reddere*: a *generatim*: BELL. Alex. 43, 1 neque navibus -so mari tempestatibus commeatus supportare poterat *Labienus* (LIV. 44, 14, 10 [incl- *V*]. *cf.* STAT. silv. 4, 3, 57 pelagus . . . -ere ponte). BELL. Hisp. 23, 7 spatio -so. LIV. 28, 5, 8 saltum . . . fossa valloque -i. 31, 33, 3 faucibus ad Pelagoniam . . . -sis. VITR. 4, 4, 1 intercolumnia . . . pluteis . . . -antur, ita uti fores habeant. SEN. benef. 7, 3, 3 *animo* etiam remota et solitudinibus -sa penetrantur (*cf.* nat. 2, 9, 4 [*de aëre permeante*] interponas licet muros . . .; id . . . -itur tantum, per quod illum nos sequi possumus [*antea*: abdita et inclusa]). IVST. 11, 14, 4 ut pons . . . ad iter hostium impediendum -retur. OBSEQ. 70 locus . . . -sus interius ducto vallo (CONSVLT. Zacch. 1, 19 p. 24, 20 ut nocturnae largitatis infusio . . . querelae . . . -ret locum). QVEROL. p. 46, 17 R. claudi, non -i potest *aditus* ([*antea*: pseudothyrum. *aliter supra l. 22*]. *cf.* CONC. Aug. in psalm. 36 serm. 2, 20 cum basilicarum fores ne in-

[Voß]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

grederemur multitudine ... -erit *Primianus*. Greg. M. in euang. 12, 5 p. 1121B -sa regni ianua). Ambr. Abr. 2, 7, 40 p. 595, 9 terram ... Persarum -sam imperiis ... non potuit perambulare. in psalm. 45, 21, 3 -sa barbaricis montibus regna patuerunt (Avg. pecc. mer. 2, 25, 41 caelorum. in psalm. 17, 35 caelestia). Ps. Ambr. serm. Sess. 2, 2 dei servulis ... paradisum -is. Heges. 4, 8 p. 255, 16 patere ... omnibus hominibus ista civitas solet ..., nobis solis -itur. Theod. Prisc. eup. faen. 19 si de umore ... aures fuerint -sae (*ibid.* ventositas ... si -erit aures). Leo M. serm. 68, 3 p. 374C velum illud mysticum, quod templi penetralia sanctumque secretum suo -bat obiectu. Pallad. hist. mon. I 28 p. 314B -sit ... parietibus porticus (*gr. p. 127, 4 B.* διαφράξας τοὺς ἐμβόλους). *audacius* (*accedit* quasi) ab *aliqua re* (*cf. p. 2170, 3*): Serv. auct. Aen. 12, 408 obducto semel caelo et quasi ab oculis -so. **b** *poetice c. vi tegendi* (*cf.* claudo *vol. III 1308, 36 sqq.*): Stat. silv. 5, 1, 131 latus -ere pelta.

B *translate*: **1** *generatim* (*c. respectu -si spiritus l. 19, loci l. 36. 38. 40*): Cic. Verr. II 5, 132 num -ere perfugia fortunae ... videor? (*cf. p. 2168, 32*). Cluent. 183 depressa veritas emergit et ... defensio -sa respirat (*cf.* Phoebad. c. Arrian. 1 ut ... mendacio detecto veritas -sa respiret). leg. agr. 2, 75 vestram libertatem suis praesidiis et coloniis -sam tenebunt (Consvlt. Zacch. 2, 7 p. 61, 29 Cod. Theod. 16, 8, 24. *cf.* Edict. imp. Constant. de accus. [CIL III 12043] 24 quod ... -sa sit facultas [Arator act. 2, 704]. Ambr. hex. 5, 10, 26 p. 160, 23 copia. Avg. gen. ad litt. 5, 1 p. 137, 20 licentiam [Cod. Theod. 12, 1, 167 Rvstic. Conc.S I 4 p. 43, 19. *aliter l. 27*]. Clavd. Mam. epist. 1 p. 198, 7 potestas). Marcell. 2 vitae consuetudinem ... -sam aperuisti. Bell. Alex. 56, 2 confectum bellum licentiam (*i. intemperantiam, aliter l. 24*) ... -bat. Sen. benef. 4, 11, 5 ubi mors -sit omnia (dial. 9, 4, 8). Vlp. dig. 8, 4, 13, 1 (*interpol.?*) ut neque usus ... -atur ... neque commoditas rei ... adimatur. Amm. 26, 9, 8 salutis -so suffragio (suffugio *V. cf.* Heges. 4, 15 p. 263, 14 -so fugae subsidio). Ambr. hex. 5, 10, 28 p. 162, 4 audaciam. Heges. 2, 9, 1 p. 150, 26 spem victis (Avg. in psalm. 50, 5 si tibi non potuit -i peccatum, spes veniae non -atur. Favst. Rei. grat. 1, 3 p. 15, 9). Pavl. Nol. epist. 17, 1 p. 125, 14 aestatem ... ita clausimus, donec hiems -ret, ut *eqs.* Avg. conf. 2, 3, 8 caligo -ens mihi ... serenitatem veritatis (*cf.* Theod. Mops. in psalm. 1 praef. p. 3, 5 velut quibusdam tenebris conversationis sincerum eius *cognitionis* -itur et puritas inpeditur). Physiogn. 12 p. 21, 5 *sanguis tenuis* acumen animi excitat nec -it mobilitatem eius ac motum. Arator act. 1, 17 ut ab exule limo -sa diu patriae repetatur origo. *al.* **2** *c. colore vetandi*: Cod. Theod. 7, 4, 30, 1 (= Iust. 12, 37, 13) si quis -sam specierum exactionem refricare temptaverit, ... condemnationis summa quatiatur.

II *i. q. arcere, prohibere*: **A** *nude*: **1** *aliquem*: Rhet. Her. 1, 14, 24 ille qui ad diem commeatus non venit, quod eum aquae (*sic E, prob. Kroll, Philol. 89, 1934, 66 coll.* Qvint. *l. 55*) -issent. Cic. prov. 6 *cum Byzantii* Pontum ... ore repulsum et cervicibus -sum suis sustinerent. Mil. 56 dux cum a tergo hostem -sum reliquisset (Bell. Afr. 39, 5 Flor. epit. 1, 5, 8. 4, 2, 42 -sum undique inopia commeatuum terere. *al.*). Att. 7, 23, 1. 9, 6, 2 -si captique. 11, 15, 2 alii capti, alii -si. 16, 12. fam. 14, 14, 1 metuo, ne iam -amur, ut, cum velitis exire, non liceat. Caes. Gall. 4, 12, 5. civ. 1, 17, 1 Caesarem duobus exercitibus et locorum angustiis ... -i posse frumentoque prohiberi (3, 69, 4). 1, 40, 3. 1, 48, 4 -si fluminibus (Bell. Hisp. 9, 1 Liv. 21, 56, 3. Qvint. inst. 7, 4, 14 miles ad commeatus diem non adfuit et dicit se fluminibus -sum aut valetudine). 1, 70, 2 impedimentis cohortibusque -sis ... auxilium ferri nulla ratione poterat. Bell. Afr. 40, 1. Bell. Alex. 3, 4 *Caesarem* -sum tempestatibus ... recipere transmarina auxilia non posse. 53, 2 Bell. Hisp. 23, 6. 41, 1. Verg. Aen. 2, 111 saepe illos aspera ponti -sit hiemps et terruit auster euntis. Liv. 4, 39, 2 (*1* excludantur). 9, 37, 11 -sus exercitus tam infesto saltu (9, 38, 4 -sum ... obsideri). 23, 24, 10 *Romani* pontem fluminis petentes obsesso ante ab hostibus ponte -si sunt. 24, 1, 7 extra urbem (*cf.* Amm. 21, 1, 1 trans flumen). *al.* Vitr. 3, 3, 9 si ... aquae vis occupaverit et -erit hominum multitudinem (*in aede*). Frontin. strat. 1, 5, 8 Paneg. 8, 12, 1 Ivst. 2, 13, 6. Ambr. (?) sacr. 4, 4, 18 -sus erat mari *populus Iudaeorum* (*cf. 1, 6, 20* claudebantur). Avg. pecc. mer. 1, 28, 56 nec separari quemquam *a deo* nisi peccatis -entibus posse. Svlp. Sev. Mart. 9, 5. *?* in *aliqua re* (*c. respectu circumcludendi, includendi*): Cic. Caecin. 84 in is ipsis -ere (*i.* -eris; incl- *V*) insidiis, quas mihi conaris opponere. **2** *aliquid*: Sen. nat. 6, 13, 1 (*ex Aristotele et Theophrasto*) rixa spiritus reciprocantis iactat obstantia et, sive -sus sive per angusta enisus est, motum ... ciet (Hyg. astr. 2, 15 p. 53, 12 ne spiritus -sus vaporis extingueret in angustia *ferulae* lumen. *cf. p. 2168, 52*). Sol. 38, 11 *mons Taurus* modo -itur Phoenicio, modo Pontico sinu *eqs.* (*sc. ne terras continuet*).

B *c. structuris* (*obi. res p. 2170, 2. 13. 14. 17*): **1** *sollemnibus*: **a** *abl. separ.*: Cic. Att. 7, 9, 2 *Caesar* commeatu et reliquis copiis -endus (Caes. Gall. 1, 48, 2 frumento commeatuque. 3, 23, 6 Qvint. decl. 317 p. 247, 19 Flor. epit. 3, 19, 11 Ivst. 4, 4, 5). fam. 15, 4, 8 fuga. Caes. Gall. 1, 23, 3 re frumentaria (civ. 1, 72, 1. *cf.* 1, 61, 2 frumento pabuloque [*v. l. 79*]). 4, 30, 2 reditu (Bell. Alex. 20, 5). 7, 44, 4 omni exitu et pabulatione. 7, 59, 1 itinere et Ligeri (civ. 2, 20, 1 aut traiectu. 2, 20, 7). civ. 1, 68, 3 si hostem Hibero -ere et frumento prohibere potuissent. 3, 42, 1 Dyrrachio. Bell. Alex. 5, 3 aqua. Stat. Theb. 6, 205 *Danai* optentis ... armis prospectu visus -sere nefasto. **b** ab: Cael. Cic. fam. 8, 1, 3 *Caesarem* circumsederi -sum ab reliquo exercitu (Caes. Gall. 7, 1, 6). Caes. Gall. 7, 59, 5 a praesidio atque impedimentis. civ. 1, 43, 2 ab oppido et ponte et commeatu (Liv. 1, 27, 10 Flor. epit. 4, 2, 26. *cf.* Caes. civ. 3, 41, 3 Liv. 25, 28, 8. 26, 40, 4). Bell. Alex. 27, 3 a Caesare. Liv. 3, 70, 5 circumventos -sosque ab suis (22, 18, 2. 26, 5, 11 [incl- *P*]. 26, 5, 14. 34, 39, 12. Frontin. strat. 3, 10, 4 interposito ... exercitu). 4, 41, 4 ab acie. *et saepius ap.* Liv.; *aliter p. 2169, 12.*

2 *rarioribus*: **a** *enunt.*: Cic. Att. 8, 8, 2 -or dolore, quo⟨minus⟩ ad te plura scribam. fam. 16, 12, 4 ut eum -amus, ne ad urbem possit accedere (Liv. 37, 15, 8 *posse* classem ... -i, ne Polyxenidae coniungatur. Avg. in psalm. 129, 1 orationem, ne perveniret ad deum. Cassiod. Ios. antiq. 16, 6 p. 466 [*gr. 204* καθειργοῦνται]). **b** inde: Plin. epist. 10, 61, 3 lacus ... in contrariam partem flumen emittit, quod -sum inde et, quo volumus, aversum ... effundet *aquam*.

III *recentiora*: **A** *peculiariter* (*accedit* velut) *fere i. q. separare*: Rvfin. Clement. 1, 27 firmamento velut -untur media coeli et terrae spatia.

B *technice*: **1** *de opere inclusoris* (*v. p. 954, 37 sqq.*): Lib. pontif. p. 53, 25 scifum singularem ... auro -sum. p. 54, 10. **2** *in arte dialectica* non (*sim.*) -ere *i. q. admittere*: Boeth. herm. pr. 1, 9 p. 106, 18 cum non sit adfirmatio necessaria, non -sum est contingere negationem. herm. sec. 3, 9 p. 188, 13 non ... -sum est, ut non canescat *homo* (3, 9 p. 248, 16. *al.* in Porph. comm. sec. 1, 11 p. 166, 23). 5, 12 p. 384, 5 nulla ... -sum esse necessitate, ne non sint. 5, 13 p. 418, 15 possibiles ... propositiones ... possibilitatem aliquam monstrant, altera parte non -sa, ut quae dicit possibile esse aliquid esse, ab hac non -itur *altera*.

deriv.: interclusio, interclusor.

interclūsio, -ōnis *f.* *ab* intercludere. Rvfin. Orig. in num. 13, 3 p. 111, 6 'Og' ... -o interpretatur.

1 *i. q. actus intercludendi*: Cic. de orat. 3, 181 clausulas ... et interpuncta verborum animae -o atque angustiae spiritus attulerunt. Veg. mulom. 1, 40, 2 -e sua cibum non patitur ... descendere *humor coagulatus* (*cf. Chiron 210* obstat ... spurcities et praecludit [per- *cod.*] partes intestinorum). Avg. bapt. 3, 19, 27 p. 220, 2 passi difficultates et angustias et -es in vanis ratiocinationibus. Possid. vita Aug. 28 urbem ... conclusam obsederunt, nam et littus illi marinum -e abstulerunt. Theod. Prisc. log. 28 scybalorum -e nimia conligantur *ilea*. 42 subita vocis -e periclitantur *aegroti*. Ennod. opusc. 2, 81 p. 312, 23 callis ante pervius dumetis novella -e vestitur. *sensu dilatato de tempore praeciso*: Consvlt. Zacch. 1, 21 p. 27, 32 necessarium ... vides fuisse, ut -e (in concl- *BV*) saeculorum nec periclitari fidem sineret propinquitas adventus alterius *Christi* (*antea*: brevitate salutari atque ipsis temporum artamur angustiis). **2** *i. q. res intercludens*: Avg. pecc. mer. 1, 39, 70 soluto ... vinculo, quo ... diabolus animam retinebat, et -e destructa, qua hominem a suo creatore separabat. *?* **3** *t. t. rhet. i. q. interpositio*: Qvint. inst. 9, 3, 23 quod interpositionem vel -em dicimus, Graeci παρένθεσιν παρέμπτωσιν vocant (*παρέμπτωσιν om. PV et Radermacher*, et *vel* sive *π. alii; vocem defendit Schwyzer, Parenthese, Abh. Berlin 1939, 5, 1 pro* -em *coniciens* intercasionem).

interclūsor, -ōris *m.* *ab* intercludere. *i. qui intercludit*: Avg. trin. 4, 15, 20 ille superbissimus spiritus, ad ima mediator, ad summa -r. *Voß.*

***intercolumnium**, -ī *n.* *ab* inter columnas. *dat. pl.* -nis Cod. Theod. 15, 1, 45 (-niis *l. 68. al.*). *de notione*: Gramm. suppl. 230, 1 diastole est -um i. spatium, quod fit inter columnas. Gloss. II 368, 23 μεσόστυλον. 582, 41 intercapido columnarum. *legitur in sermone pedestri inde a* Rhet. Her., Cic.; *afferuntur omnia exempla praeter* Vitr.

1 *i. q. spatium inter columnas situm*: **a** *in architectura*: Rhet. Her. 3, 16, 29 *locos* ⟨ut⟩ aedes, -um, angulum, fornicem. 3, 19, 31 si qui multa -a *memoria* sumpserit, conturbabitur similitudine. Cic. Verr. II 1, 51 *signa disposita* ad omnis columnas, omnibus etiam ⟨in⟩ -is. ad Q. fr. 3, 1, 5 *topiarius* omnia convestivit hedera, qua basim villae, qua -a ambulationis. Vitr. 3, 2, 5 -i latitudinis intervallum. 3, 2, 6 duorum -orum et imae crassitudinis columnae spatium. 3, 3, 2 pycnostylos est cuius -o unius et dimidiatae columnae crassitudo interponi potest. 3, 3, 6 medium ... -um ... trium columnarum crassitudine (4, 3, 8 latius m. -um ... habeat laxamentum). 3, 3, 9 aspectus propter asperitatem -orum habeat auctoritatem. 3, 3, 11 per latitudinem -orum aer consumit et imminuit aspectu scaporum crassitudinem. 4, 4, 1 -a tria quae erunt inter antas et columnas. 5, 1, 2 circum spectacula spatiosiora -a distribuantur. 5, 1, 7 reliqua spatia inter parastaticarum et columnarum trabes per -a luminibus sunt relicta. *al.* Inscr. Journ. Hell. Stud. 50, 1930 p. 274 (*ca. Augusti aetatem*) ⟨interco⟩lumnium cum gradibus v datum est. Val. Max. 9, 15, 1 cum C. Caesar ... populum in hortis suis admisisset, proximo -o paene pari studio frequentiae salutatus est *Herophilus*. Serv. georg. 2, 389 membra virilia de floribus facta ... suspendebantur per -a. Hier. in Ezech. 12, 40 p. 382D intuitus est triginta thalamos ... et pavimentum vivis stratum lapidibus sive -a ut

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ostendatur interius atrium vel exterius habere ante fores ordinem columnarum (*fort. de ipso ordine columnarum ut*: p. 383^{C} -a erant ante thalamorum fores, quae impositum desuper aedificium sustentarent). COD. Theod. 15, 1, 45 *tabulata* -is adfixa sunt. **b** *in supellectili, instrumento*: VVLG. III reg. 7, 31 in angulis *basium* ... columnarum variae celaturae erant et media -a quadrata non rotunda (*gr. Orig. διάπηγα, deest in LXX*).

? 2 *i. q. locus columnis terminatus* (*huc spectant fortasse iam p. 2170, 69. 81*): CIL VI 33860 (*s. II*) in his horreis ... loc⟨antur⟩ ... ⟨h⟩orrea apothecae compendiaria armaria -a et loca armaris.

cf. antecolumnium. *Kühnen.*

[intercòncilio *edd. vet. pro* conc- QVINT. inst. 12, 10, 59.**]**

interconcurro *v.* intercurro *l. 72.*

intercreātus, -a, -um. *ab* inter *et* creatus. *i. q. intus creatus*: CAEL. AVR. chron. 5, 1, 5 -us humor et frequenti dolore corruptus in saniem transiens.

interculco *v.* intercalco.

[intercultus *edd. vet. pro* inter culta SIC. FLACC. grom. p. 107, 25.**]** *W.*

intercurro, -cursum, -ere. *ab* inter *et* currere. *in tmesi* LVCR. 5, 1374 (*cf. p. 2172, 6*). *scribitur* -corr- *l. 62. 75.* *legitur inde a* RHET. Her., CIC., LVCR. [*confunditur hic illic c.* incurro, *e. g. l. 40. 42.* intercurso *p. 2172, 16.*]

I *intransitive*: **A** *i. q. in medio vel per medium currere* (*accedit dat. l. 44. 54. 56. 72. 77, praepos.* inter *l. 49. 55,* ab ... ad *l. 40,* in *c. abl. l. 42. 79; nota adv.* interdum *l. 57* [*cf.* interim *l. 83*] *et pleonasmum* -entibus ... interrupta temporibus *l. 59; part. praes.* -ens *pro subst. l. 68*): **1** *interpositione minus definita*: RHET. Her. 1, 8, 12 alterum genus est narrationis, quod -it nonnumquam. VITR. 5, 6, 7 pulpita, tribunalia et si qua alia -unt. AVG. loc. hept. 6, 31 p. 620, 15 istae locutiones nec tam crebro notandae quam crebro -unt.

2 *interpositione certa*: **a** *generatim*: *α de ipsa distantia*: LVCR. 2, 373 frumentum non ... omne ... inter se simile esse videbis, quin -at quaedam distantia formis. *β vi locali*: ① *de rebus*: LVCR. 5, 1374 *ut* olearum caerula distinguens inter plaga currere posset (*sc. inter segetes, vineta sim.; tmesin non agnovit Hofmann vol. IV 1516, 76, sed cf.* COLVM. 8, 11, 3 ea septa distinguuntur velut clatris -entibus [-cerr- *A*] calamis). VITR. 6, 3, 1 collicias ab angulis parietum ad angulos tignorum -entes. SEN. nat. 7, 13, 1 -unt (in- *V*) quaedam stellae (PS. QVINT. decl. exc. Paris. 4 p. 394, 30 quaedam *stellae* in tanto aëris spatio -ere [in- *R*, incon- *VB*] possunt). PLIN. nat. 3, 100 latitudine -entis freti. 12, 15 folium eius (*i. mali Assyriae*) est unedonis -entibus spinis. 37, 67 quibusdam *sc. smaragdis* -it umbra (*cf. etiam de gemmis* 37, 162 -entibus sanguineis aut candidis venis. SOL. 52, 63 eos *sc. beryllos*, qui crystallis similes capillamentis -entibus obscurantur). ALC. AVIT. hom. 24 p. 142, 30 facta est -entibus ... fulmentis. ⓘⓘ *de deo, hominibus*: SERV. auct. Aen. 8, 138 Mercurium quasi Medicurrium ... dictum ..., quod inter caelum et inferos semper -at ([in- *Daniel*]. *cf. de nuntiis*: SIDON. epist. 9, 4, 1 cum reliquis commeantibus tum praecipue Amantio -ente. SIGISM. Alc. Avit. epist. 78 p. 93, 15 hoc -endi commercio. GREG. TVR. Franc. 4, 42 p. 176, 7 *Saxones* -entibus nuntiis pacem fecerunt). AVG. doctr. christ. 2, 20, 31 innocentem puerum colapho percutiunt, si pariter (*i. iunctim*) ambulantibus -it. in psalm. 38, 4 (*in imag.*) inter divitem deum et inopem quaerentem ... -is transiliens. *γ vi temporali*: CIC. Tusc. 2, 36 his laboriosis exercitationibus et dolor -it non numquam. SCRIB. LARG. 66 interdum febriculis ... -entibus (in- *M*). AVG. civ. 16, 1 p. 120, 32 D. sanctae vestigia civitatis utrum continuata sint an -entibus impietatis interrupta temporibus. conf. 6, 1, 1 p. 99, 18 -ente artiore periculo. retract. 2, 43, 1 quod opus per aliquot annos me tenuit eo, quod alia multa -bant (-corr- D^{1}). VEN. FORT. vita Germ. 60, 161 faucium meatus ... spiritu -ente reducitur.

b *speciatim*: *α respicitur relatio*: ① *de hominibus intercessoribus* (*cf. et supra l. 52*): CIC. Phil. 8, 17 qui -rent, misimus tris principes civitatis. GREG. TVR. Franc. 9, 42 p. 473, 19 vobis -entibus. -ens *i. q. intercessor, fautor*: LEX Burg. Rom. 9, 1 una cum facinoris ipsius -entibus vel admissoribus puniantur. ⓘⓘ *de ratione interposita*: FAVST. REI. epist. 10 p. 215, 23 (= RVRIC. epist. 2, 10 p. 386, 1) *dominus largitus est, ut* per cordis intuitum inde se invicem cari gratia -ente conspicerent. GREG. TVR. Franc. 7, 29 p. 348, 6 sibi invicem fidem ac caritatem sacramentis -entibus (inter concurr- *D 2. 3*) promittentes. EPIST. Austras. 48 ut ... de reliquis capitulis, utriusque partibus oportunis -entibus, in posterum terminetur. LEX Burg. Rom. 37, 1 -ente (-corr- *A 5*) nuptiali donatione.

β respicitur impedimentum (*cf. etiam l. 62*): PRVD. ham. 907 nil -ens obtutibus. AVG. in psalm. 3, 4 si alienae ab affectu orantis cogitationes -ant. CONC. Carth. a. 424 Mansi 4, 516^{B} multis aliis -entibus impedimentis. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 126, 8 in ipsis cogitationibus nostris corpus -it (*Plat. Phaed. 66^{D} ἐν ταῖς ζητήσεσιν ... παραπῖπτον sc. τὸ σῶμα*).

? **B** *i. q. interea currere* (*si recte traditur et explicatur*): LIV. 5, 19, 4 ipse interim Veios ad confirmandos militum animos -it.

II *transitive*: **A** *i. q. currendo perlustrare*: IVL. VAL. 2, 28 multis iam exercitum -entibus *commonendi causa.* **B** *i. q. currendo permetiri*: AMM. 15, 10, 10 navigatione veloci -curso spatio maris haut longo. **C** *i. q. (interiacendo) dividere*: AMM. 22, 8, 7 *mare Aegaeum* Europam et Bithyniam -ens.

deriv.: intercurso, intercursus.

intercurso, -āre. *ab* intercurrere, *cf.* cursare. *in tmesi* LVCR. 3, 262 (*cf. p. 2171, 20*). *part. praes. (abl. abs.) praeter l. 9. 16.*

1 *intransitive i. q. in medio (per medium) cursare* (*c. dat. vel abl. l. 11,* inter *l. 10*): **a** *de rebus*: LVCR. 3, 262 inter enim cursant primordia principiorum motibus inter se. PLIN. nat. 3, 151 aestuariis ... tenui alveo -antibus. 15, 88 ligneā -ante membranā (*de distinctione nucleorum*). **b** *de animantibus*: LIV. 21, 35, 1 iam segnius -antibus barbaris. TAC. ann. 14, 30, 1 -antibus feminis. CYPR. GALL. gen. 452 dum gregibus -antibus errant pastores.

2 *transitive i. q. (interiacendo) dividere*: PLIN. nat. 5, 74 -ant (-cussant, -currunt *var. ll.*) cinguntque has urbes tetrarchiae. 14, 42 acinos foliis -antibus.

intercursus, *abl.* -ū *m. ab* intercurrere. *exstat abl. sing. praeter l. 31.* [-ue *coni. pro* intercessu *v. p. 2160, 21.* *dub.*: ROMVL. fab. 47, 12 rec. W.]

i. q. actus intercurrendi (*accedit gen. praeter l. 24,* inter *l. 25; translate l. 31*): **1** *de hominibus*: LIV. 2, 29, 4 consulum -u rixa sedata est. 21, 46, 7 periculum ... -u ... filii propulsatum. 30, 11, 9 pedes Romanus ... -u stabilem aciem fecit. 34, 5, 8 nonne -u matronarum inter acies duas proelium sedatum est? 37, 42, 4 impeditus -u suorum usus praelongarum hastarum. TAC. hist. 2, 36, 1 -u tribunorum centurionumque protegitur.

2 *de rebus*: SEN. benef. 5, 6, 5 quibus *diebus* sol -u lunae vetetur omnes radios effundere. nat. 1, 3, 3 utriusque *stillicidii* -u (cursu *V*) effici arcum. 3, 27, 10 nox est ... terribilis -u luminis diri. AMBR. epist. 29, 21 fiat ... non ullus -s criminum. *Gruber.*

***intercus,** -utis *adi. ab* inter cutem. *affertur inter subst.* (*v. l. 56 sqq.*): PRISC. gramm. II 271, 1 invenitur apud vetustissimos '-s -is', et proprie '-s aqua' dicitur, quam Graeci ὕδρωπα nominant ... Cato autem quasi adiectivo eo est usus ... (*v. infra l. 62*) pro 'intestinis', ut sit secundum eum ... 'qui' vel 'quae' vel 'quod intra cutem est'. *de formis*: *nom. sg.* -utis PALLAD. vet. med. 33, 3 MARCELL. med. 20, 118: *v. Svennung, Unters. Pallad. 539, 1.* *abl. sg.* -i HIER. in Nah. 3, 1 p. 1255^{B}, -e PRVD. apoth. 167. *plur. subst. v. infra l. 60.* *de notione* (*v. et l. 33 sqq.*): NON. p. 37, 1 aqua -s, hydropum morbus, quasi aqua inter cutem. GLOSS. II 462, 24 ὕδρωψ -s aqualis veternum. V 611, 4 subcus subcutaneus subcirratus -s intercutaneus intercutatus subtercus subtercutaneus. GLOSS.^{L} IV Ps. Plac. I 47 -s hydrops. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, LVCILIO, CIC. [*falsa var. l. pro* inter cutem CELS. 2, 7, 4. 2, 7, 18.]

1 *de hydrope i. qui intra cutem est*: **a** aqua (unda *l. 52*): PLAVT. Men. 891 num eum veternus aut a. -s tenet? (*an ad β?*). CIC. off. 3, 92 medicamentum ... dederit ad a. -em. SVET. Nero 5, 2 decessit ... morbo a. -is (GELL. 19, 8, 3 HIER. chron. a. Abr. 2019. *al.*). PALLAD. vet. med. 33, 3 cum a. -is est. HIER. in Nah. 3, 1 p. 1255^{B} -i a. MARCELL. med. 20, 118 si quem a. -is tenebit. *al.* *cf.* ARNOB. nat. 1, 45 cuius manus -es et veternosae fugiebant undae. *in imagine*: PLAVT. Friv. frg. 2 is mihi erat bilis, a. -s, querquera, tussis. LVCIL. 764 a. te in animo habere -em. *v. et l. 47.* **b** morbus: ARNOB. nat. 1, 48 -es m. ... verbo ... sanare. SERV. georg. 1, 124 veternum dicitur m. -s, id est ὕδρωψ. **c** *pro subst. per ellipsin* (*sc. aqua vel morbus; v. et l. 32. 41. 43*): PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 21 p. 653 pedes ..., ex -is vitio tumuerant (*gr. 1, 656 ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα*). CAEL. AVR. chron. 3, 8, 102 leucophlegmatiam quam Latino nomine ... -em recte dicemus. 3, 8, 104. 105. 3, 8, 114 hoc ... plurimi magis -bus convenire probaverunt *eqs.*

2 *i. q. intestinus, internus*: CATO or. frg. 8, 2 -bus stupris obstinatus (*sed cf. infra l. 72. v. et Walde-Hofmann³ I 709*). GELL. 13, 8, 5 -bus ... vitiis madentes. PRVD. apoth. 167 nova materies solidata -e flatu.

intercusus hydropicus GLOSS. V 304, 32. *cf.* intercus.

intercutāneus, -a, -um. *ab* inter cutem, *cf.* intercus. GLOSS. V 611, 4 *v. l. 42.* *i. q. intercus*: SCHOL. Hor. gloss. *Γ* epist. 1, 8, 10 veternus est morbus ... -us (SCHOL. Ter. p. 107, 10).

intercutātus *v. l. 43.*

intercutis *v.* intercus.

intercutītus vehementer cutitus, hoc est valde stupratus PAVL. FEST. p. 113 (*cf. p. 110* inter cutem flagitatos). *fortasse ab* inter *et* cutitus, *sed cf.* intercus (*l. 62*). *Kühnen.*

interdatus *v.* interdo.

1. interdiānus, -a, -um. *ab* interdiu (-die), *cf.* cottidianus, meridianus. *i. q. diurnus*: TAB. devot. Audollent 140, 10 (*s. II/III*) patiatur ... obbripilationis meridianas (*v. vol. VIII 838, 30*) -as serutinas nocturnas. VITA Anton. 55 p. 64, 4 cotidie singuli nostrum actuum cotidianorum, -orum et nocturnorum, ... accipiamus rationem (*Migne gr. 26, 924^{A} ἡμερινῶν*). FAVST. Aug. c. Faust. 18, 3 p. 492, 9 utrum ... hic *sermo* -i (interzizan- L^{1} *S, ed. pr.*) satoris ... sit an nocturni (*cf. Matth. 13, 25*). PS. SORAN. quaest. med. 141 accessio ... -a (*Rose,* in terciana *cod.*) una et altera nocturna. CAEL. AVR. chron. 3, 7, 95 post

[Ustrnul]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-um (meridianum *Amman in marg.*) cibum . . ., tum post vespertinum cibum (*cf.* ISID. reg. monach. 9, 8 -a prandia [*opp.* cena. *v. p. 2179, 62*]). salut. praec. 31 somno (*opp.* nocturnus. *item* 32). ISID. nat. 1, 1 (*cf.* orig. 5, 30, 2; = SVET. frg. p. 150, 1) spatia diei duo sunt, -um (*GM et orig.*, interdiurnum *AB*) et nocturnum.

2. interdiānus, -a, -um. *ab* inter dies (diem) *sec.* cottidianus; *cf. p. 2145, 44 sqq.* *i. qui alternis diebus fit*: ISID. reg. monach. 11, 1 primum ieiunium Quadragesimae quotidianum . . .; secundum ieiunium -um post Pentecosten alia die inchoatum usque ad aequinoctium autumnale protenditur, ternis scilicet diebus per singulas hebdomadas . . . ieiunium celebratur.

interdiārius ἡμεροκλέπτης GLOSS.[L] II Philox. IN 625. *ab* interdiu (-die), *cf.* diarium. *Ustrnul.*

interdīco, -dīxi, -dictum, -ere. *ab* inter *et* dicere; *ad usum praeverbii cf. avest.* antar-mrav- (*Meillet, BSL 25, 104*). *scribitur* -DIIC- (*i.* -deic- *?*) LEX Rubr. (CIL I² 592) 2. -dixem LVTAT. epigr. 1, 3. NOT. Tir. 6, 67 -it. 6, 76 -xit. *de notione*: DON. Ter. Hec. 563, 1 edicimus quod iubemus fieri, -imus quod vetamus fieri. *ibid.* 2 edicimus . . . uni generi hominum, -imus diversis. INST. Iust. 4, 15, 1 -ere est denuntiare et prohibere. GLOSS. ἀπαγορεύω. -it: παραγγέλλει, μαρτύρεται. ἀντικρούει. inhibet, vetat. -xit: διεστείλατο. -ctum est: ἀπείρηται. GLOSS.[L] II Philox. IN 628 -cta: prohibita. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, TER., LVCILIO. [*confunditur in codd. c.* indicere *v. p. 1156, 48*, intercedere *v. p. 2153, 82* (*restituitur* CIC. Tull. 29 praetores . . . -ere . . . ⟨velut inter⟩ me et M. Claudium), intercidere (-cid-) *v. p. 2160, 55. 2162, 30.* *contextu manco*: TVRPIL. com. 208.]

CAPVT PRIVS: *structurae* **sollemnes.**

I *structura originaria* '(*alicui*) *aliquid*', *i. q. intercedendo edicere*: **A** *vetando* (*syn. vel iuxta pos.* vetare *e. g. l. 42. 62. 70. 82. p. 2175, 12*, prohibere *l. 47. p. 2174, 36*, *opp.* permittere *e. g. l. 58. 73. p. 2174, 33*, concedere *p. 2174, 8*; *nota* -it atque imperat, ne *p. 2174, 16* [*sed c. distinctione* praecipit atque -it *p. 2174, 17*]): **1** *obi. est subst. vel pron.* (*neutr. p. p. p. pro subst. l. 36. 41. 62. 81. 82*): **a** *respicitur quaelibet auctoritas*: PLAVT. Mil. 1056 quotiens hoc tibi . . . -xi, . . . ne . . . ? CIC. Balb. 26 non modo nullo proposito praemio, sed etiam -cto. HOR. sat. 1, 2, 96 si -cta petes vallo circumdata. epist. 1, 6, 64 -cta voluptas. PROP. 4, 9, 55 limina linque . . . -cta viris. OV. am. 3, 4, 18 -ctis imminet aeger aquis (*cf. cibos sim.*: NVX 71 poma [PLIN. nat. 19, 53]. PLIN. nat. 30, 87 vini potus. TERT. ieiun. 3 p. 277, 28 -cto cibo [AVG. civ. 13, 23 p. 588, 25 D.]. AMBR. inst. virg. 4, 31 p. 312[D] de -cto mulier manducavit. *al. v. etiam l. 53*). met. 10, 336 spes -ctae. SEN. contr. 1, 1, 14 nulli . . . -i misericordia (*postea*: flere me vetes). SEN. nat. 6, 17, 1 cursus -ctus est *aëri*. epist. 18, 13 possessionem tibi non -o (TRACT. Pelag. 3, 18, 5). PLIN. nat. 9, 118 -cta amicitia. TERT. apol. 9, 8 homicidio . . . -cto. 35, 12 artes a deo -ctas. adv. Marc. 2, 21 p. 364, 19 *opus* lege -ctum. paenit. 3, 13 voluntatis -endo delicta. PS. CYPR. spect. 4 p. 6, 3 *syn.* prohibuit. DON. Ter. Phorm. 363, 5[B] -erat sibi accessus *urbis*. PS. HIL. libell. 13 p. 87, 3 -cta esse fornicationem et adulterium (SALV. gub. 4, 58). MAXIMIN. c. Ambr. 70 ausi fuerunt episcopatum, quem non habebant, habentibus -ere. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 448, 3 arboribus, quas non -xit deus (AVG. civ. 13, 20 p. 584, 24 D. LEO M. epist. 162 Conc.[S] II 4 p. 105, 27 -ctae a. cibum. ALC. AVIT. carm. 2, 176 a. -cta cibis. *al.*). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 131, 27 (*gr. I 1, 7 p. 163, 25* ἀπηγόρευε). *al.*

b *respicitur auctoritas publica*: **α** *externa*: CATO or. frg. 10, 5 donicum ille (*sc. Ptolemaeus*) tibi -xit rem capitalem. FRONTIN. (?) strat. 4, 1, 6 Philippus . . . vehiculorum usum omnibus *militibus* -xit (*opp.* permittere). SOL. 53, 18 rerum omnium -cta ei facultate: etiam conloquii potestas punito denegatur (*inde p. 2175, 19*). IVST. 5, 4, 15 cui . . . omnem humanam opem -erant *sc. Athenienses Alcibiadi*. 16, 4, 5 cui patriam -erant *sc. Athenienses Clearcho*. AVG. anim. 2, 11, 15 cum furtim de -ctis auferrent *Machabaei* (*iuxtapos.* vetitum). LEX Burg. praef. 8 -cto . . . venalitatis crimine. LEX Visig. 2, 1, 9 simili . . . praecepto . . . ausum . . . -imus detrahendi *principis*. *al.*

β *Romana* (*maxime praetoris; senatus e. g. l. 67, imperatoris e. g. l. 71*): ① -*untur variae res* (*? pers. pro rebus l. 84*): CIC. har. resp. 11 ut huic furiae . . . vox -retur *a senatu*. Phil. 7, 26 omnia . . . quae -cta et denuntiata sunt. VAL. MAX. 2, 7, 9 convictum hominum usumque balnearum (SVET. Nero 32, 3 amethystini . . . coloris. LACT. inst. 2, 9, 24. *al.*). PLIN. nat. 36, 8 frustra . . . -cta *esse*, quae vetuerant. SVET. Claud. 25, 5 religionem . . . civibus sub Augusto -ctam. GAIVS inst. 1, 53 -itur bonorum . . . administratio (VLP. dig. 46, 3, 14, 1 a praetore. *al.*). PAPIN. dig. 10, 2, 13 alienationes (VLP. dig. 28, 8, 7, 2 *opp.* permittere. *al.*). VLP. dig. 23, 3, 5, 9 ut non sit -cta donatio iure civili (*al.*). 48, 22, 7, 22 potest alicui et unus honor -i (*cf.* COD. Theod. 8, 7, 10 dignitatem). MOD. dig. 38, 10, 4, 8 nisi nuptiae non -ctae sint. CHAR. dig. 1, 11, 1, 1 appellandi facultas -cta est (COD. Iust. 6, 61, 4 pr. [*a. 472*]). AMM. 29, 2, 2 artibus -ctis (COD. Iust. 9, 18, 2 [*a. 294*]). COD. Theod. 16, 2, 44 pr. (= Iust. 1, 3, 19 pr.) consortia. 16, 4, 5 pr. conventibus -ctis (*al. cf.* COD. Iust. 1, 5, 8, 5 [*a. 455*] conventicula). 16, 10, 12, 1 inlicita perscrutari, . . . -cta temptare (NOVELL. Valent. 6, 1 pr. toties vetita, nunc . . . severius -cta. *cf.* COD. Iust. 1, 11, 8 pr. pertemptare. 5, 17, 8, 5 attemptantem). NOVELL. Marc. 4, 1 vetitis -ctisque personis (*agitur de conubio; an ad p. 2175, 69?*). VITAE patr. 3, 66 (*sim.* PALLAD. hist. mon. II 11 p. 365[D]) escam . . . et aquam ([*gr. Cot. p. 469*[C] κρατεῖ]. ISID. orig. 5, 27, 38 a. et ignem . . . damnatis. *cf. infra l. 47*). *al.* ② -*untur loca* (*cf. etiam l. 59*): OV. trist. 1, 4, 20 -cta mihi . . . Italia (TERT. idol. 9 p. 38, 14 urbs et I. -itur mathematicis). 3, 12, 26 -cta . . . urbe (SVET. Aug. 27, 4. *al.*). 4, 1, 106 -cta mihi . . . Roma. SEN. rem. fort. 8, 1 non patria mihi -itur, sed locus (MARCIAN. dig. 48, 19, 4). SVET. Dom. 7, 1 -xit histrionibus scenam (*opp.* concesso). MARCELL. dig. 50, 1, 31 domicilium. COD. Theod. 16, 3, 2 civitates (*al.*). *al.*

2 *obi. est enunt.*: **a** *coni. nudus* (*fortasse per parenthesin explicandus*): PLAVT. Capt. 694 dum pereas, nihil -o aiant vivere (-o dicant *trad.*, intererit dicant *Leo*). **b** ne (*v. et p. 2173, 34*): PLAVT. Persa 621 servitus mea mihi -xit, ne *eqs.* TER. Hec. 563 -o, ne . . . velis. LVTAT. epigr. 1, 3 si non -xem, ne *eqs.* CIC. Balb. 30 ne quem adsciscere civem . . . possimus. fin. 1, 7 nec mihi . . ., ne faciam, -ctum puto. div. 1, 62. CAES. Gall. 5, 22, 5 -it atque imperat *Caesar* Cassivellauno, ne . . . noceat. 5, 58, 4 praecipit atque -it, . . . petant . . . neu quis . . . vulneret. 7, 40, 4 impedit -itque. BELL. Alex. 63, 3 ne pugnetur -it *Lepidus*. PHAEDR. 4, 11, 20 SEN. dial. 11 (12), 16, 6 PLIN. nat. 33, 49 SVET. Tib. 61, 2. VLP. dig. 16, 1, 2 pr. edictis eorum erat -ctum, ne *eqs.* coll. Mos. 15, 2, 3 -ctum est . . . ab omnibus principibus, ne *eqs.* MARCIAN. dig. 4, 7, 12 ex lege Licinnia ei -itur, ne *eqs.* *et saepe, maxime apud iurisconsultos.* **c** ut (*c. aliqua negatione praeter l. 26*): CIC. de orat. 1, 215 neque . . . est -ctum aut a rerum natura aut a lege aliqua . . ., ut . . . ne . . . liceat (VLP. dig. 29, 4, 6, 8). COD. Theod. 4, 4, 5, 1 (= Iust. 6, 23, 20, 1) militantibus -imus, ut (ne *var. l.*) . . . perhibeant testimonia. 7, 20, 2, 1 (= Iust. 12, 46, 1, 6) fisco nostro . . . -ximus, ut nullum . . . inquietaret (GREG. TVR. Franc. 7, 33 -ens, ut . . . n. modo . . . crederet. LEX Burg. lib. const. 84, 2 hoc . . . -ctum, ut . . . n. extraneus Romano hospiti praeponatur. *cf.* FACVND. defens. 2, 2 p. 561[C] -ctum est, ut . . . nemo . . . audeat).

3 *obi. est* (*acc. c.*) *inf.*: SEN. dial. 7, 18, 3 cum sibi -xerit habere, -xit et poscere. epist. 116, 1 cum tibi cupere -xero, velle permittam. SVET. Galba 6, 2 commeatus peti (*acc. c. inf. ut*: CONC. Epaon. a. 517 p. 21, 10). VLP. dig. 4, 7, 4, 3 erit -ctum . . . litigare. PAVL. frg. Vat. 109 uxorem ducere (COD. Iust. 5, 4, 23, 5[a] [*a. 520/3*] *syn.* prohibere). TERT. uxor. 2, 8 l. 4 nubere. PS. HIL. libell. 22 p. 94, 23 disputare. COD. Theod. 16, 5, 30, 2 (= Iust. 1, 5, 3, 1). *al.*

B *imperando*: CIC. rep. 1, 61 te familiae valde -ere, ut uni dicto audiens esset. GREG. TVR. vit. patr. 18, 1 -ens monachis . . . avertere oculum . . . ab omni luxoria. GREG. M. epist. 6, 25 p. 403, 38 ab -cta pridem communionis interminatione liberum te non esse (*nisi per pleonasmum explicandum*).

II *structura contaminata* '(*alicui*) *aliqua re*' *sive* '*de* (*ab*) *aliqua re*' (*sec. verba privandi, arcendi sim., cf. l. 51. 52 et* ARVS. gramm. VII 481, 1 tibi illa re [*affert* CIC. *l. 54*]): **A** *abl.*: **1** *respicitur auctoritas publica*: **a** -*itur* aqua et igni (*cf. l. 1. p. 2173, 38; servatur collocatio* a. et i. *praeter l. 52. 53. 57*, atque i. *l. 55*, i. que *l. 49. 58*; *de iure agunt e. g.* PAVL. FEST. p. 2 -i solet damnatis. p. 70 i. que [*de deminutione capitis ut*: GAIVS inst. 1, 161 CALL. dig. 50, 13, 5, 3]. SERV. Aen. 12, 119 quos arcere volumus a nostro consortio, eis a. et i. -imus): LVCIL. 787 ἀρχαῖς hominem . . . privabit, i. cum et a. -erit. RHET. Her. 2, 28, 45 (*exulibus ut*: LACT. inst. 2, 9, 23 i. et a.). CIC. dom. 47 (*verba rogationis fictae*) ut M. Tullio a. et i. -atur (*scripsit Clodius* -ctum sit). Phil. 1, 23 ei, qui maiestatis damnatus sit. CAES. Gall. 6, 44, 3 a. atque i. (TAC. ann. 3, 68, 2. 6, 18, 1. 12, 42, 3. *sed collocatione inversa*: TAC. ann. 4, 21, 3 -cto i. atque a. [*abl. absol. c. abl. separ. ut*: 6, 30, 1, *nisi forte ad l. 1 referendum*]). LIV. 25, 4, 9. VELL. 2, 24, 2 i. que (2, 69, 5). *et saepius, maxime apud iurisconsultos.* **b** -*itur locis* (*cf. etiam l. 3*): CAES. Gall. 1, 46, 4 Ariovistus . . . omni Gallia Romanis -isset. LIV. 41, 23, 1 ut finibus -ret Macedonibus (41, 23, 2. 41, 23, 6). SEN. contr. 10, 5, 22 *Timageni* Caesar -xit domo (SEN. dial. 5, 23, 5 QVINT. inst. 6, 3, 79 TAC. ann. 6, 29, 2. SVET. Aug. 66, 2 d. et provinciis suis). TAC. ann. 2, 50, 3 Italia atque Africa (14, 41 I. et Hispania. PLIN. epist. 3, 9, 18 in biennium. *al. cf.* GAIVS dig. 28, 1, 8, 3 terra Italica et sua provincia). PLIN. epist. 2, 11, 19 urbe Italiaque (PAPIN. dig. 18, 7, 5 cui . . . pomerio . . . -ctum est, u. etiam -ctum esse videtur. VLP. dig. 1, 12, 1, 13 u. -ere praefectus urbi . . . potest. *al.*). VLP. dig. 48, 22, 7 pr. provinciis (48, 22, 7, 10. 48, 22, 7, 14 relegatus est is, cui -itur p. aut urbe. *v. et l. 63. 66*). 48, 22, 7, 11 patria. LACT. epit. 40, 7 terris suis. *al.* **c** -*itur bonis*: CIC. Cato 22 male rem gerentibus patribus b. -i solet (*cf.* VAL. MAX. 8, 6, 1 patri . . . tamquam ea dissipanti). VAL. MAX. 3, 5, 2 ei . . . praetor . . . paternis b. -xit. POMPON. dig. 46, 2, 3 cui b. -ctum est, novare obligationem . . . non potest. 50, 17, 40 furiosi vel eius, cui b. -ctum sit (*cf.* VLP. reg. 12, 2 furiosum itemque prodigum, cui b. -ctum est. 20, 13 mutus surdus furiosus itemque prodigus, cui lege b. -ctum est. *sim. al.*). VLP. dig. 27, 10, 10 pr. per praetorem. PAVL. dig. 27, 10, 15 pr. (= sent. 3, 4[a], 6) mulieri, quae luxuriose vivit. *al.* **e** -*itur variis rebus*: LIV. 9, 43, 24 magistratibus . . . sacrorum curatione -ctum. 30, 44, 7 *Poenis* -ctum externis bellis *a Romanis*. 34, 7, 3 feminis dumtaxat purpurae usu -emus (*opp.* permittere). PLIN. epist. 5, 13, 5 -endum ei advocationibus in quinquennium (PAPIN. dig. 3, 1, 8 VLP. dig. 5, 2, 6 pr. *al.*). 22, 5, 14 testimonii officio (VLP. dig. 50, 2, 3, 1). CALL. dig. 48, 19, 28, 3 spectaculis (VLP. dig. 1, 12, 1, 13 a). VLP. dig. 5, 2, 6 pr.

[*Hermans*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

testamenti factione. 24, 1, 3, 6 donatione. 35, 1, 10 pr. nuptiis (COD. Iust. 5, 6, 4 [*a. 245*] n. -endum [-cidendum *var. l.*]. 9, 9, 20 [*a. 290*; nuptias *var. l.*]). 47, 11, 6 pr. negotiatione eis tantum -itur, interdum et relegari solent (48, 19, 9, 10). 48, 22, 7, 20 solet decurionibus ordine -i (COD. Iust. 10, 61, 1 [*a. 212*]). 48, 22, 7, 22 honore. PAVL. dig. 4, 4, 24, 1 commercio (sent. 3, 49, 7 ea re c.que. *al.*). COD. Theod. 16, 10, 25 omnibus *paganis* . . . damnandis . . . sacrificiis ceterisque . . . prohibitis -imus. *al.*

2 *respicitur quaelibet auctoritas*: CIC. Cael. 48 qui . . . amoribus -ctum iuventuti putet. CAES. Gall. 6, 13, 6 siqui . . . decreto non stetit, sacrificiis -unt *druides*. LIV. 5, 3, 8 -itis patribus commercio plebis, *tribuni* (*syn.* vetant). SEN. contr. 10, 5, 22 quasi . . . illi ingenio (*abl.*) suo -ret. SEN. dial. 3, 6, 2 cibis (*cf.* PLIN. nat. 26, 132 esculentis). 4, 12, 4 vino . . . venere . . . umore. 7, 23, 1 philosophis pecunia (-am *var. l.*). 10, 14, 1 nullo nobis saeculo -ctum est, in omnia admittimur. epist. 65, 19 inspectione rerum naturae. TERT. apol. 24, 6 optione divinitatis (optionem *var. l.*). coron. 7 l. 6 capiti coronamentis. idol. 4 p. 33, 13 eiusmodi artibus. VOPISC. Tac. 11, 6 clavatis vestibus. LACT. inst. 6, 12, 4 aut communicatione . . . aut caritate. MART. CAP. 6, 698 usu et conloquio (*pendet ex p. 2173, 58*). *al.*

B *praepos.*: 1 de: a *usu vario*: CATO ad fil. frg. 1 -xi tibi de medicis. TERT. apol. 45, 3 quid eruditius, de maleficio an et de maliloquio -ere *deum*? idol. 11 p. 42, 5 de stupro. monog. 15, 2 de cibis (*syn.* prohibere, auferre, reprobare). HIER. epist. 72, 5, 1 apostolus interminabiles genealogias . . . prohibens de istius modi mihi videtur -ere quaestionibus. b *de interdictis praetoris*: CIC. Caecin. 23 praetor -xit . . . 'de vi hominibus armatis'. 36 de fossis, de cloacis *eqs.* POMPON. dig. 43, 7, 1 quolibet postulante de his -itur. VENVL. dig. 43, 21, 4 de rivis reficiendis. GAIVS inst. 4, 150 de fundo vel aedibus. VLP. dig. 43, 20, 1, 38 de opere faciendo. *al.* c *de interdictis civium litigantium*: FRONTIN. (?) grom. p. 24, 1 -ere . . . de . . . possessione (hoc est ad interdictum provocare *add. Agenn.*). p. 34, 1 de loco ([*postea*: litem ad interdictum perducere]. IVLIAN. dig. 43, 8, 6 de l. publico).

2 ab: COD. Iust. 12, 19, 13, 1 (*a. 527*) ut . . . omnibus aliis -atur ab adfectando hoc nomen.

III *structurae mancae*: A *indicatur, ad quem interdictum pertineat*: 1 *dat.* (*imperandi causa ut vid. l. 39*): CAES. Gall. 6, 13, 7 quibus ita est -ctum *eqs.* AMPEL. 42, 1 senatus Mario totique factioni eius -xit. NOVELL. Iust. 125 epil. ut universis -atis per propria praecepta (-ctis *var. l.*; *gr. aliter; dubito, an interpres recte intellexerit*).

2 *praepos.*: VENVL. dig. 43, 30, 5 eum . . . in quem -etur. VLP. dig. 43, 16, 1, 13 cum ipso . . . procuratore -i debere (43, 17, 3, 6 -is mecum). 43, 19, 1, 11 si adversus eum velis -ere (43, 24, 5, 10 a. procuratorem. 43, 24, 7, 1 a. dominum operis). 43, 20, 1, 29 inter heredes emptores et bonorum possessores (43, 20, 1, 37. *v. et p. 2173, 25*).

B *absolute*: 1 *usu vario*: TER. Phorm. 708 -xit hariolus; haruspex vetuit. HYG. astr. 2, 13 p. 47, 18 ut eo magis appetant, quo -atur saepius. PS. CYPR. spect. 3 p. 5, 18 plus -xit *scriptura*, quia tacuit. LEX Visig. 8, 5, 1 si . . . ille eos *porcos* . . . in silva sua, qui -xit (introduxit *var. l.*), invenerit. 2 *de interdictis praetoris* (*lex vice praetoris l. 53*): CIC. Tull. 29 ubi ita -ctum est et sponsio facta. Caecin. 36 sic nemo umquam -xit. 85 quaeri oportere quibus verbis praetor -xit. APVL. apol. 88 lex quidem Iulia . . . ad hunc modum -it. VLP. dig. 43, 13, 1, 8 (= 43, 20, 1, 34) si . . . aestate -etur. INST. Iust. 4, 15, 6 reciperandae possessionis causa solet -i, si *eqs.* (*an ad 3?*). *al.* 3 *de interdictis civium litigantium*: QVINT. inst. 3, 6, 71 'non debuisti -ere, sed petere': an recte -ctum sit ambigitur. VLP. dig. 10, 4, 3, 11 cum neque vindicaturus neque -cturus sit. 43, 20, 1, 22 si quis, cum quinto quoque die uteretur *aqua*, quasi alternis diebus ducens -erit. 43, 26, 8, 2 *illum* posse -ere. 43, 32, 1, 4 inutiliter -et, nisi solverit. *al.*

CAPVT ALTERVM: *structurae* **recentiores.**

I *aliquem aliqua re, i. q. intercedendo privare sim.* (*non nisi in struct. pass., quae ex struct. impers.* '*-itur alicui aliqua re*' *orta esse videtur; per zeugma* LIV. 42, 41, 8 istos . . . abire . . . iussi et . . . -xi finibus; *struct. dub.* PLIN. nat. 8, 209 -cta . . . cenis abdomina, glandia): MET. NVM. epist. frg. Gell. 17, 2, 7 illi vero omni iure atque honestate -cti, ego neque aqua neque igni careo (-ctum *Cobet*). GELL. 15, 11, 4 senatus consulto eiecti atque urbe et Italia -cti sunt. APVL. flor. 23 p. 103 dives ille cibo -itur. *c. acc. solo* (*fortasse huc pertinet etiam p. 2173, 84*): AMM. 17, 10, 2 qui -cti (*sc. ductores*) . . . nusquam deinde sunt progressi.

II *alicui rei, i. q. intercedendo officere sim.* (*sive per translationem a dat. pers. sive per confusionem c. abl. rei ortum; nota etiam graeca l. 79. 80*): TERT. apol. 16, 4 solis . . . sacerdotibus adire licitum; . . . conspectui ceterorum velo oppanso -batur (conspectus *var. l.*). HIER. epist. 148, 27, 2 haec . . . praecipiens non eas iubet *Petrus* squalere sordibus . . . sed immoderato cultui et nimis exquisito -it ornatui simplicemque commendat ornatum. CASSIOD. hist. 3, 10, 2 Arii nisibus -xit (*Sozom. 2, 29, 2 ed. pr.* ἀπηγόρευε . . . σπονδαῖς). Ios. antiq. 2, 38 neque laborando doloribus -ere praevaleret *Iacob plangens Iosephum* (*gr.* τοῖς πόνοις ἀπαγορεύειν). *fortasse addendum*: FAVST. REI. grat. 2, 2 p. 62, 28 oratio -it oraculo, resolvit deprecatio definitionem.

p. p. p. neutr. subst. *interdictum, -ī. *aliter p. 2173, 33.* *litteris graecis* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἰντέρδικτον. ἰντάρδικτον.

de notione: INST. Iust. 4, 15, 1 -a appellari, quia inter duos dicuntur. ISID. orig. 5, 25, 33 -um est quod a iudice non in perpetuum, sed . . . ad tempus interim dicitur. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A διαλέξεων ἢ ὁμιλιῶν πρότερον μεταξὺ δύο ἀμφισβητούντων. GLOSS. παραγγελία, ἀντικρουσμός. κώλυσις. κώλυμα. ἀπαγόρευσις. ἀπηγορευμένον. *v. etiam infra l. 32. 38 sqq.* *legitur inde a* PLAVTO, CIC., HIRT.; *saepissime apud iurisconsultos; deest e. g. apud* CAES., SALL., LIV. [*confunditur c.* edictum *l. 77* (*etiam* GAIVS inst. 4, 141, *v. San Nicolò, Gnomon 24, 1952, 173*), dictum *l. 30.*]

i. q. statutum interdicentis (*sc. cum iubentis [e. g. l. 19, cf. l. 22] tum vetantis; accedit gen. subi. vel obi. passim; nota* -um iustitiae *l. 15*, legis *l. 22. p. 2177, 40*, constitutionum *p. 2177, 41*): I *variae auctoritatis*: A *vi genuina*: PLAVT. Asin. 504 (*loq. mater*) nequeon ego ted -is facere mansuetem meis? (*cf. 505* imperio). CIC. Pis. 48 numen -umque deorum. rep. 3, 25 -um iustitiae (*post lacunam*). RVT. LVP. 2, 7 domum reverti cupientem retinet ianitor . . . domini -um demonstrans. TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 7 communicationis -um (*ad Luc. 10, 4; cf. l. 4* prohibeat recipi). patient. 5 p. 7, 15 divino. pudic. 12 p. 242, 5 -um sanguinis. *al.* ITALA psalm. 147, 9 (cod. 136 Cas.) -a eius et iudicia eius *dei* (*gr.* δικαιώματα, *Vulg.* iustitias, *Hier. psalt. sec. Hebr.* praecepta). ARNOB. nat. 2, 5 contra omnes minas atque -a formidinum. FIRM. err. 28, 11 ne . . . *daemoni* flectas genua, -o venerandae legis iubetur. HIL. coll. antiar. p. 59, 8 contra -um *ecclesiae*. SCHOL. Cic. Bob. p. 82, 25 contra patris -um. AVG. civ. 20, 7 p. 422, 6 D. huius -i vinculo . . . prohibetur. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 9 addito -o, ne . . . concupisceret. EPIST. pontif. 1055 Conc.[S] IV 2 p. 108, 33 quasi capitularem vel -um potius. *al.* *laxius de intercessione contradicentis*: PS. VIGIL. THAPS. trin. 5, 2 ad tuum malum argumentum necesse est, ut contra te proferam verae sapientiae -um. LEX Sal. Merov. 45, 2 E. si . . . contra -um (dictum *var. l.*) . . . duorum . . . adsedere praesumpserit.

B *metonymice apud gramm. i. q. diastole* (*i. virgula vetans male cohaerentia iungi*): CHAR. gramm. p. 462, 11 B. -um ἡ διαστολή (*inde* GLOSS.[L] II Philox. IN 631 διαστολὴ ἢ παῦσις. GLOSS. II 504, 10. 574, 54 III 452, 57. 475, 55).

II *auctoritatis publicae* (*praeter praetorem interdicunt imperatores, reges sim., v. e. g. l. 76. p. 2177, 50 sq.; ad rem v. Berger, RE IX 1609 sqq. et Dict. of Rom. Law 507 sqq.*): A *exempla selecta notionem illustrantia*: 1 *definitiones*: FRONTIN. grom. p. 6, 13 per -um, hoc est iure ordinario (*similiter* VLP. dig. 25, 5, 1, 3. COD. Iust. 8, 1, 3 [*a. 293*]. INST. Iust. 4, 15, 8). GAIVS inst. 4, 139 certis . . . ex causis praetor aut proconsul auctoritatem suam finiendis controversiis interponit; . . . aut iubet aliquid fieri aut fieri prohibet; formulae . . . et verborum conceptiones, quibus in ea re utitur, -a dec⟨retave vocantur⟩ (*similiter* PAVL. dig. 43, 8, 1 INST. Iust. 4, 15 pr. 4, 15, 1). 2 *divisiones*: GAIVS inst. 4, 140 aut restitutoria aut exhibitoria aut prohibitoria (*similiter* 4, 142 VLP. dig. 43, 1, 1, 1. 43, 13, 1, 12 INST. Iust. 4, 15, 1). 4, 143 adipiscendae possessionis causa . . . vel retinendae vel reciperandae (*similiter* PAVL. dig. 43, 1, 2, 3 sent. 5, 6, 1 INST. Iust. 4, 15, 2. *eiusdem partitionis exempla affert* AVSON. 336, 63 p. 203 P. -orum trinum genus). 4, 156 aut simplicia sunt aut duplicia (*similiter* PAVL. dig. 43, 1, 2 pr. INST. Iust. 4, 15, 7). VLP. dig. 43, 1, 1 pr. -a aut de divinis rebus aut de humanis competere (*similiter* PAVL. dig. 43, 1, 2, 1). 43, 1, 1, 2 -orum quaedam in praesens, quaedam in praeteritum referuntur. 43, 1, 1, 4 -orum quaedam annalia sunt, quaedam perpetua (*similiter* PAVL. dig. 43, 1, 4). 3 *de ratione intercedente c. vocibus affinibus*: actio: CIC. Caecin. 40 a. per hoc -um . . . constituta. VLP. dig. 8, 5, 6, 1 et . . . a. et -o (*cf.* PAVL. sent. 5, 6, 2 ut -um, ita et a. proponitur. 5, 6, 14 tam -um quam . . . a. redditur). 19, 1, 13, 13 a. . . . -i (PAVL. sent. 5, 6, 10). 39, 1, 1, 7 a. . . . negare . . . et -um . . . reddere (*cf.* PAVL. dig. 43, 26, 14 -um . . . introductum est, quia nulla . . . a. esset. sent. 5, 6, 5 -o experiri non potest, sed . . . a. . . . datur). 44, 7, 37, 1 mixtae a. . . . ut puta -um uti possidetis. PAVL. dig. 44, 2, 14, 3 in -o possessio, in a. proprietas vestitur. ius: CIC. Caecin. 56 ratio iuris -ique vis (93). 63 *vis* tametsi verbis -i non concluditur, sententia . . . iuris . . . retinetur. sponsio: QVINT. inst. 7, 5, 3 in sp., quae ex -is fiunt. 12, 10, 70 -is ac sp. GAIVS inst. 4, 141 ex . . . -is . . . per sp. agi. formula: TAC. dial. 37, 4 f. et -o. FRONTIN. (?) grom. p. 40, 22 -i f. causa: IAVOL. dig. 50, 17, 198 neque in -o neque in ceteris c. VLP. dig. 43, 29, 3, 7 recedendum erit ab hoc -o et agenda c. libertatis. PAVL. dig. 47, 10, 14 ad privatas . . . c. accommodata -a sunt. lex: GAIVS dig. 19, 2, 25, 5 l. . . . et -o (VLP. dig. 7, 1, 13, 2. 43, 24, 13 pr. PAVL. dig. 12, 2, 28, 6. COD. Theod. 7, 12, 1 [= Iust. 12, 42, 1, 1] contra l. . . . et . . . contra -um). edictum (*cf.* DON. Ter. Hec. 563, 2 praetoris edicta et -a): VLP. dig. 4, 2, 9 pr. edicto locum non esse et . . . -um cessare. *ibid.* et -um . . . et hoc e.

4 *transfertur ad statuta ducis, regis sim.* (*v. etiam p. 2177, 50*): CIC. Att. 7, 26, 1 Caesaris -a (edicta *var. l.*) . . . respuuntur (HIRT. Gall. 8, 3, 2 signum . . . C. erat -o sublatum). IVST. 11, 4, 9 contra -um regis. AMM. 19, 11, 5 *quare* limites . . . contra -a pulsarent. LEX Burg. lib. const. 46, 1 -o legis. 54 rubr. contra -um publicum (54, 1). 73, 1 nostrum. LEX Sal. Merov. 79 pr. E. post -um. *et saepius in legibus Germ.*

B *syntactica quaedam*: 1 *iuncturae verbales*: a -um *pro subi.*: CIC. Caecin. 86 ad quae -um pertineret (VLP. dig. 43, 8, 2, 24

[*Hermans*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad vias rusticas. PAVL. dig. 43, 1, 2, 2. *al.*). IAVOL. dig. 43, 5, 5 -um competere non oportet (POMPON. dig. 7, 4, 6, 3. VLP. dig. 10, 4, 3, 8 in hanc rem. *et saepius*). AFRIC. dig. 48, 10, 6 pr. locum habet (VLP. dig. 43, 8, 2, 28 adversus vicinum. *al.*). VLP. dig. 4, 2, 9 pr. -um cessare (43, 3, 1, 6. 43, 14, 13. *al.*). 43, 17, 3, 2 sufficit (43, 22, 1, 6. COD. Theod. 16, 7, 7, 1 [= Iust. 1, 7, 4, 1]. *al.*). **b** -um *pro obi.*: CIC. Caecin. 50 eorum causa compositum (59. 86). NERAT. dig. 43, 20, 6 reddi (IVLIAN. dig. 37, 15, 2, 1 adversus eos. 43, 33, 1, 1 inter ipsos. GAIVS inst. 4, 149. *al.*). POMPON. dig. 10, 4, 15 pr. dari (GAIVS inst. 4, 154 reciperandae possessionis causa. VLP. dig. 39, 2, 9, 1. *al.*). GAIVS inst. 4, 145 proponitur (VLP. dig. 36, 4, 5, 27. COD. Iust. 8, 9, 2 [*a. 293*] contra eos. *al.*). VLP. dig. 43, 26, 8, 4 editum est (*ibid.* ex die -i editi. *al.*). **c** *abl.*: CIC. Caecin. 38 -o ... restitui (87 VLP. dig. 39, 1, 1, 1. PAVL. dig. 41, 3, 4, 26 possessionem. *al.*). 41 hoc -o Aebutius non tenetur (CELS. dig. 43, 24, 18 pr. IVLIAN. dig. 43, 26, 19, 1. *al.*). 89 -o persequere (VLP. dig. 43, 15, 1, 5. *al.*). de orat. 1, 41 qui ... -o tecum contenderent (INST. Iust. 4, 15, 4[a]). fam. 7, 32, 2 defendamus (VLP. dig. 43, 30, 3, 3). HOR. sat. 2, 3, 217 -o huic *insano* ... adimat ius praetor. PLIN. nat. 11, 157 -o ... vetantes. LABEO dig. 43, 16, 20 ages (VENVL. dig. 43, 24, 22, 2 PAPIN. dig. 11, 7, 43 pr. *al.*). GAIVS inst. 4, 151 vincimus (VLP. dig. 19, 1, 35 pr. *al.*). PAPIN. dig. 44, 3, 11 conveniatur (TRYPH. dig. 43, 16, 19 pr. *al.*). *pendet ex verbis utendi*: CIC. Caecin. 89 utere eodem -o (POMPON. dig. 3, 3, 62 pr. adversus heredem. VLP. dig. 8, 5, 2, 3. 8, 5, 4, 5. *al.*). IVLIAN. dig. 43, 8, 6 experitur (43, 33, 11. *al.*). **d** *dat.*: VAL. dig. 36, 1, 69, 2 vix ... -o locus erit (VENVL. dig. 43, 24, 22, 1 VLP. dig. 39, 1, 20, 2. 43, 3, 1, 13. *al. cf. supra l. 30*). **e** *c. praepos.*: CIC. Caecin. 9 possessionem per -um ... repetitam (35 restitui. Pis. 18 non licere. ALF. dig. 8, 5, 17, 2 cogi. VLP. dig. 43, 4, 4 pr. subvenit praetor. *al.*). 49 eo verbo ... in hoc -o uti (VLP. dig. 43, 23, 1, 7 addendum. 43, 31, 1, 1 in hoc -o vincat. *al. c. acc.*: CIC. Caecin. 63 in -um coniecta sunt *verba*. 91 additur [LEX Rubr. CIL I[2] 592, 4]. VLP. dig. 43, 16, 1, 34 venire. PAVL. dig. 43, 24, 20, 4 incidere. *al.*). 91 ostendo ex hoc -o (FRONTIN. [?] grom. p. 34, 1 peragantur. POMPON. dig. 43, 24, 21, 3 restitui [VLP. dig. 43, 16, 1, 42. *al.*]. VLP. dig. 1, 12, 1, 6 audire. *al.*). FEST. p. 233 ad -um venit (PETRON. 13, 4. 83, 5. FRONTIN. [?] grom. p. 34, 2 litem ad -um deducere. p. 34, 20 ad -um iri [AFRIC. dig. 43, 30, 4]. POMPON. dig. 43, 26, 15, 5 pertinet. *al.*). QVINT. inst. 4, 2, 61 de ... -is (NERAT. dig. 43, 20, 6 constituendum. GAIVS inst. 4, 138 dispiciamus. *al.*). PAPIN. dig. 22, 2, 63 contra -um (PAVL. coll. Mos. 6, 3, 3. COD. Theod. 12, 1, 36 c. -um legis [COD. Iust. 11, 48, 7, 3]. 16, 5, 59 c. ... constitutionum -a. *al.*). VLP. dig. 43, 30, 1, 5 adversus -um. INST. Iust. 4, 15, 8 iudicatur sine -is. *al.*

2 *gen.* -i *pendet ex subst.*: CIC. Caecin. 38 sententia huius -i (50. 57. 79. 83. COD. Iust. 8, 3, 1, 1 [*a. 293*]). 55 utilitatem (GAIVS inst. 3, 34). orat. 102 verbis (GAIVS inst. 4, 150 VLP. dig. 43, 24, 7, 5). 104 ratio. VAL. dig. 36, 1, 69, 1 citra periculum -i fraudatorii (FRG. Vat. 93). PAPIN. dig. 39, 5, 2 ad exemplum -i (FRG. Vat. 92. COD. Iust. 8, 1, 1 [*a. 224*]. *al.*). VLP. dig. 43, 16, 1, 48 causa (43, 19, 1, 10. *al.*). *al.*

3 *pendet enunt. c.* ne (*v. et l. 76. p. 2176, 25*): PLIN. nat. 7, 125 Marcelli ... -o, ... ne violaretur *Archimedes*. 35, 77 perpetuo -o, ne servitia docerentur (*nisi abl. abs. neutr. p. p. p.*). VLP. dig. 39, 1, 5, 20 -o ..., ne vim mihi faciat.

4 *notabiliora ad appellationem pertinentia* (*de ellipsi vocis q. e.* -um *v. Kalb, Wegw. 14 et adde e. g. Venul. dig. 43, 24, 22, 3* teneri te 'quod vi aut clam'. *Gaius inst. 4, 148* comparata sunt 'uti possidetis' et 'utrubi'. *Vlp. dig. 43, 30, 3, 2* 'de exhibendis liberis' competere): **a** *indicatur argumentum per praep.* de: CIC. Tull. 44 fuit illud -um apud maiores ... de vi, quod hodie quoque est: 'unde tu ... vi deiecisti'. Caecin. 91 (*bis*) de hominibus armatis. NERAT. dig. 43, 20, 6 de aqua aestiva (VLP. dig. 43, 20, 1, 31. *al.*). CELS. dig. 43, 19, 7 de itinere actuque (VLP. dig. 43, 1, 1 pr. *al.*). AFRIC. dig. 48, 10, 6 pr. de tabulis ... exhibendis (*al.*). VLP. dig. 10, 3, 7, 5 de precario -um (43, 26, 8 pr. PAVL. dig. 43, 26, 14 -um de precariis). 10, 4, 9, 1 de glande legenda. *al.* **b** *indicatur argumentum parte formulae* (*pleniorem formam exhibent* CIC. Caecin. 91 illud cottidianum -um 'unde ille me vi deiecit'. GAIVS inst. 3, 34 -o, cuius principium est 'quorum bonorum' [4, 154 'unde tu illum vi deiecisti']. VLP. dig. 39, 1, 1, 1 ad -um 'quod vi aut clam factum erit, restituas'. *cf. etiam* VLP. dig. 43, 3, 1, 1 hoc -um volgo 'quod legatorum' appellatur [43, 17, 1, 4 'uti possidetis']): LABEO dig. 43, 16, 20 'unde vi' -o (IVLIAN. dig. 43, 16, 17 VLP. dig. 4, 2, 9 pr. *al. collocatione mutata*: IVLIAN. dig. 37, 15, 2, 1 -um ... 'u. v.' MARCELL. dig. 43, 16, 12 VLP. dig. 37, 15, 7, 2. *al. v. et l. 68*). CELS. dig. 43, 24, 18 pr. -o 'quod vi aut clam' (POMPON. dig. 7, 4, 6, 3 VENVL. dig. 43, 24, 22 pr. GAIVS dig. 19, 2, 25, 5. *al. collocatione inversa*: VLP. dig. 43, 24, 9, 3 PAVL. dig. 39, 1, 17). IVLIAN. dig. 43, 8, 6 hoc -o ... 'ne quid ... fiat' (*cf.* PAVL. dig. 3, 3, 45, 2 'ne ei vis fiat ...'). POMPON. dig. 43, 26, 17 -o 'uti possidetis' (VENVL. dig. 43, 26, 7 VLP. dig. 10, 3, 12 PAVL. dig. 43, 1, 2, 3. *al. collocatione inversa*: GAIVS inst. 4, 149. 160 VLP. dig. 43, 18, 1, 2. *al.*). VLP. dig. 43, 1, 1 pr. -um 'quorum bonorum' (47, 2, 29 COD. Theod. 11, 36, 32. *al.*). *et similia.*

deriv.: interdictalis, interdictio, interdictor, interdictus (-ū).

interdictālis, -e. *ab* interdictum. *i. q. vi interdicti praeditus*: PS. HIER. epist. 19, 4 p. 192[B] iubet ... discipulis ne cui dicant ...; tendit sententia -is in Iudam (*cf. Matth. 26, 48*).

[s]**interdictio,** -ōnis *f.* *ab* interdicere. *acc.* -ona *in textu gr. l. 27.* *legitur singulis locis apud* CIC. *et* LIV., *frequentius apud iurisconsultos et apud ecclesiasticos inde a* TERT. [*confunditur in codd. c.* indictio *l. 15. 32.*]

I *i. q. interdictum* (*accedit gen. passim, pendet abl. l. 23; syn.* praeceptum *e. g. l. 34. 50, opponitur* indictio *l. 40*): **A** *usu originario i. q. interdictum auctoritatis publicae* (*in imagine de muro interdicente l. 18*): **1** *locorum*: CIC. dom. 78 non ademptione civitatis, sed tecti et aquae et ignis -e (*cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 16, 8 amicis rex palatium interdixit; quam -em maxime eis constituit qui *eqs.* [*gr. 16, 241* καταγγελίαν]). LIV. 41, 24, 16 ne -e finium nostrorum nos (*sc. Achaeos*) quoque terminis regni (*sc. Romani*) arceamus. MARCIAN. dig. 48, 22, 5 exilium triplex est: aut certorum locorum -o, aut *eqs.* HIER. chron. a. Abr. 2150 introeundi eis Hierosolymam licentia ablata primum dei nutu ... deinde Romanis -bus (indictionibus *var. l.*). CASSIOD. Ios. antiq. 14, 20 causam ... -is (*sc. ingrediendi civitatem; gr. 14, 285* ἀποκωλύσεως). *in imagine*: ACT. Archel. 27, 6 inpossibile est et malignum egressum propriis finibus boni partes invadere, muri -e constante. **2** *aquae et ignis* (*v. et supra l. 9*): AFRIC. dig. 37, 1, 13 pr. cui poena ... aquae et ignis -o sit (SCAEV. dig. 28, 2, 29, 5. VLP. dig. 48, 13, 3 a. et i. -em, in quam hodie successit deportatio. PAVL. dig. 48, 1, 2 exilium ... hoc est a. et i. -o. INST. Iust. 4, 18, 2. *cf.* CASSIOD. var. 8, 30, 3 aquarum). PAVL. dig. 4, 5, 5 pr. in aqua et igni -e (COD. Iust. 5, 17, 1 [*a. 229*] deportatione vel a. et i. -e [aquae et ignis *var. l.*]. NOVELL. Iust. 22, 13 antiqua ignis et aquae -o, quam aqua et igni -em vocant nostrae leges *eqs.* [quam aquae et ignis -em *cdd.*; *gr.* πυρὸς τε καὶ ὕδατος ἀπαγόρευσις, ἣν aqua et igni interdictiona καλοῦσιν]). **3** *bonorum*: VLP. dig. 28, 1, 18 pr. quod ... -e vetustius habet testamentum, hoc valebit. INST. Iust. 2, 12, 2 bonorum. **4** *variarum rerum*: VLP. dig. 23, 3, 9, 1 matrimonii. 50, 2, 3, 1 sententia, quae modum -i (*sc. ordinis vel advocationum*) fecerat. NOVELL. Iust. 88, 1 aliquibus extrinsecus -bus (indictionibus *var. l.*; *gr.* παραγγελίαις). VITA Fulg. 13 p. 69 L. quia *rex* ... episcopos ordinari prohibuerat, ... securus -is huius tempora transigebat ([*syn.* praeceptum regis]. 13 p. 71 regalis -o). FACVND. defens. 8, 3 p. 717[A] *Theodosii* -e sedata fuerit illa tempestas (*sc. haeresis*).

B *usu derivato i. q. interdictum auctoritatis divinae, sacrae sim.*: **1** *generatim*: TERT. coron. 7 l. 13 sectae -em (*syn.* praescriptio). idol. 11 p. 42, 8 homicidii. pudic. 18 p. 258, 28 ad -em ... omnis impudicitiae et ad indictionem omnis pudicitiae (spect. 17 p. 19, 18 habebs ... et theatri -em de -e i.). spect. 3 p. 5, 10 spectaculorum. ARNOB. nat. 2, 11 *morbos* una -e sanare. LACT. inst. 7, 5, 23 opum fuga, voluptatum -o, doloris mortisque contemptus. PS. HIL. libell. 19 p. 91, 2 cum a se nec persuasione nec -e maiorum natu ... inde velli possunt (*sc. moechati*; interdictu *Migne*). CLAVD. DON. Aen. 6, 530 p. 579, 4 intervenit ... -o Sibyllae. FVLG. aet. mund. p. 159, 10 *Salomon* alienigenarum contra -em amator. *al.* **2** *spectat ad interdictum ciborum*: TERT. ieiun. 3 p. 277, 31 per cibi -em (HIER. epist. 60, 10, 3). 4 p. 278, 21 unius pomi (*in paradiso ut*: AMBR. parad. 7, 37 *syn.* mandatum. 8, 39 *syn.* legis, praeceptorum). adv. Marc. 5, 19 p. 646, 13 quorundam edulium. LACT. inst. 4, 17, 18 carnis suillae. *al.*

? **II** *i. q. negatio*: CASSIOD. hist. 1, 6, 1 *philosophum* respondisse nullam esse in huiusmodi delictis purgationem, Constantinum ... hac -e turbatum (*Sozom. 1, 5, 1* ἀπαγορεύσει).

interdictor, -ōris *m.* *ab* interdicere. *i. qui interdicit* (*accedit gen. rei; per metonymiam gen. pers. l. 61*): TERT. ieiun. 15 p. 294, 1 castigatores et -es victus. adv. Marc. 2, 9 p. 347, 31 nec idem ... delicti auctor qui invenitur -r, immo et condemnator (*sc. deus*). praescr. 33 l. 12 nuptiarum ... -es. SALV. gub. 4, 76 -r et vindex malorum (*opp.* auctor sceleris). PS. FVLG. RVSP. serm. 62 p. 933[C] *dominus* factus est spectator plangentium, -r portantium, consolator lacrymarum.

deriv.: interdictorius.

interdictōrius, -a, -um. *ab* interdictor. *i. q. interdicens*: SALV. eccl. 3, 73 illud quod praecepto -o ... iubet *deus*: nolite thesaurizare *eqs.*

interdictum, -ī *n.* *v. s.* interdico.

1. interdictus, -a, -um *v.* interdico.

2. interdictus, *abl.* -ū *m.* *ab* interdicere. [*confunditur c.* interdictio *supra l. 45.*] -u *i. q. interdictione*: PS. AVG. spec. 44 tit. p. 291, 9 (= p. 481, 2) de -u idolatriae (-o *var. l.*). IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 6, 20 p. 1545 -u unius pomuli. OROS. hist. 2, 17, 8 -u Lacedaemoniorum cum ... exulibus negaretur hospitium *eqs.* MAX. TAVR. serm. 79 p. 691[C] porcinas carnes, quae caelesti tunc -u habebantur immundae. ORIBAS. syn. 5, 1 add. p. 47 mulieris ... que forte lege vel deorum cultu -u ventris (veneris *La*) non vixerent usu pro usu (*sic*). *Hermans.*

interdiē (-em, -ēs) *v.* interdiu.

interdigitia, (-ōrum) *n.* *ab* inter digitos. [*falso trad.* MARCELL. med. 34, 26.] *i. q. verrucae sim. digitis interpositae*: MARCELL. med. 34, 27 -a sanat *eqs.* PLIN. VAL. 2, 52 tit. ad -a (interdigitalia *legit nescio unde Gesner*).

? **interdigitus** (-os ? inter digitos ?) μεσοδάκτυλον GLOSS. III 248, 20. *si adi., ab* inter digitos. *confidentius seiungere malim* GLOSS. III 13, 29 -os μεσοδάκτυλα (175, 57). 86, 38 -a μεσοδάκτυλα ([*seq.* inter scapulas]. 351, 29 [-dita]). *W.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***interdiū** *et* **interdius** *et* **interdiē** *sim.* *ab* inter *et* 1. diu (dius, -dies). *de orig.*: PAVL. FEST. p. 71 'dium' (*v. vol. V 1, 1642, 59*) ...; unde ... '-u', cui contrarium est 'noctu'. PRISC. gramm. III 73, 4 *adverbia* denominativa, ut 'diu' et ex eo compositum '-u' (*cf.* 80, 23). -u *inter adv. temporis exhibent* QVINT. inst. 5, 10, 42 CHAR. gramm. p. 243, 10 B. *de notione*: DIFF. Suet. p. 281, 11 'noctu' sic dicimus quomodo '-u', et significat aliquam partem noctis, ⟨ut '-u'⟩ diei. GLOSS. ἡμέρας. δι' ἡμέρας. ἐν ἡμέρᾳ. μέσον ἡμέρας. μεθ' ἡμέραν. (non nocte,) inter diem. per diem. tempus inter diem et noctem. GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1769 die. V Abba IN 207 (*om. A*) ⸤die inter diem) (*om. S*) vel per diem. *cf. infra l. 29.* [*confunditur* -u *c.* interdum (*var. lect. l. 20. 57. al.; restit.* -u SVET. Claud. 33, 2 DIFF. Suet. p. 284, 3 PROB. Verg. georg. 4, 110 p. 387, 16), inter diem (*v. p. 2131, 33 et cf. l. 9. 10*). *de formis inter se confusis vel variatis v. infra.*]

i. q. ἡμέρας, τὴν ἡμέραν, *luce* (*accedit* palam, ex aperto *sim. l. 33. 37 sq. 58. 59. p. 2180, 20; tempus diei accuratius determinatur l. 63. 67*):

1 *forma* ***interdiū**: *in serm. ped. inde a* CATONE (*opp.* noctu; *semel* -us), RHET. Her., VARRONE (*iuxta* -us), CAES.; *vigebat etiam s. II/III* (*pro* luci *Legis XII tab. 8, 13 substituunt* -u GAIVS dig. 9, 2, 4, 1 [interdum *var. l.*]. 47, 2, 55, 2 MARCIAN. dig. 47, 17, 2 GELL. 11, 18, 7), *deinde raro adhibita esse videtur; deest e. g.* CIC., SALL., TAC., VVLG. (*at exstat in* ITALA *p. 2180, 10. 15. 17 et* psalm. 12, 3. 120, 6 [cod. 136 Cas.]). *in poesi non invenimus nisi* TVRPIL. *l. 65* (*teste Nonio; fort.* -us) *et* PHAEDR. *l. 55. 60.*

a *mera vi adverbii*: *α c. oppositis*: noctu, nocte (*hanc formam in oppositione primum adhibet* LIV. [noctu *rarius*], *solam* SEN. *philos., at illam praeferunt etiam* CELS., PLIN. nat.; *cf.* PRISC. gramm. III 327, 12 νύκτωρ καὶ ἡμέραν ... 'noctu et die; -u et nocte'): CATO agr. 54, 1 -u pascito (*boves*), noctu faeni p. XXV uni bovi dato. 124 (*cf.* cap. 133) canes -u clausos esse oportet, ut noctu acriores ... sint. RHET. Her. 2, 4, 7 qua hora noctu an -u ... factum esse dicatur *facinus* (LIV. 27, 45, 12 clam an palam, -u an noctu [*cf.* DARES 19 clam noctu an -u]. 30, 4, 3 FEST. p. 229). VARRO ling. 5, 18 rust. 1, 21. 3, 5, 17. CAES. Gall. 7, 72, 2 aut noctu ... aut -u (LIV. 7, 35, 9. *cf.* 44, 39, 7 -u aut nocte. SVET. Iul. 65 -u vel nocte). civ. 1, 81, 2 sive noctu sive -u (SCRIB. LARG. 94). 3, 30, 3 exercitum educunt, Pompeius clam et noctu, Caesar palam atque -u (LIV. 28, 24, 8 -u ac propalam. *cf.* 21, 32, 10 ex aperto atque -u. 29, 33, 2 -u aperto itinere). *al.* S. C. Frontin. aq. 104 -u et noctu (CELS. 2, 8, 32 SEN. dial. 10, 14, 5. *cf. supra l. 29*). LIV. 1, 47, 1 nec nocte nec -u (CELS. 2, 4, 2 neque noctu neque -u [SVLP. SEV. dial. 1, 19, 4]. *cf.* PLIN. nat. 10, 51 non noctu, non -u). 6, 18, 3 -u noctuque consilia agitat (43, 18, 7 CELS. 2, 4, 2 PETRON. 102, 5). 8, 34, 10 *cum non* discernatur, -u nocte, aequo iniquo loco, ⟨iussu⟩ iniussu ... pugnent. *al.* SEN. contr. 2, 1, 12 et -u et nocte (CELS. 2, 7, 10). *al.* CELS. 1, 1, 5. *al.* SEN. benef. 4, 6, 2 aliter nocte, aliter -u. epist. 90, 42 tam -u ... quam nocte. *al.* CVRT. 5, 2, 7. PLIN. nat. 2, 145 noctu magis quam -u (*cf.* 7, 12 noctu plus quam -u [*inde* GELL. 9, 4, 6 *opp.* per noctem; *codd. praeter Q* inter diem *exhibent*]. *al.*). *et saepe.* *aliis*: VARRO rust. 2, 9, 10 *canes* cibum capere consuescunt -u, ubi pascuntur, vesperi, ubi stabulantur *pecora* (*cf.* NEP. Pel. 2, 5 *opp.* vesperascente caelo. PLIN. nat. 18, 233 *opp.* in lucubratione vespertina ... antelucana). BELL. Afr. 91, 1 *Iuba* -u in villis latitando tandem nocturnis itineribus confectis in regnum pervenit (CELS. 2, 4, 1 CVRT. 4, 13, 5 PLIN. nat. 10, 115. *al. cf.* LIV. 7, 28, 7 nox -u visa *est* intendi. PHAEDR. 3, 7, 18 alligant me -u, luce ut quiescam et vigilem, nox cum venerit. SEN. nat. 1, 2, 10 *opp.* noctibus [1, 2, 11. PLIN. nat. 2, 228; *var. ll.* inter diem, interdum. *al.*]. *al.*). LIV. 7, 12, 13 -u propalam (*opp.* in stationibus vigiliisque inter se). VAL. MAX. 1, 8 multa etiam -u et vigilantibus acciderunt perinde ac tenebrarum somnique nube involuta (*cf.* PHAEDR. 3, 16, 5 *opp.* in tenebris). CELS. 5, 28, 3^C ut *aeger* -u quidem aqua contentus sit, in cena vero ... vini ... aliquid bibat (*cf. p. 2173, 2. 2180, 1*). PLIN. nat. 2, 195 -u ... circa meridiem (*opp.* propinqua luce). 2, 196 aut -u aut paulo post occasum. 6, 89 non in diem aut -u somnum *esse Taprobanis* (per diem *Sol. 53, 13 Mart. Cap. 6, 697*). *al.* *β nude*: TVRPIL. com. 199 nemo umquam vidit ebrium ire -u. LEX Iul. munic. (CIL I^2 593) 57 nequis ... plostrum -u post solem ortum neve ante horam X diei ducito. 65 quo[ve] minus ... eis ... diebus plostra -u in urbe ducantur (*cf.* LIV. 39, 13, 8 *feminas* tres in anno statos dies habuisse, quibus -u Bacchis initiarentur). LIV. 37, 4, 4 caelo sereno -u obscurata lux est (41, 21, 12). *al.*

b *pro subst.*: FRONTO p. 28, 16 v. d. H. (= p. 34 N.) ego istic noctibus ... studeo, nam -u in theatro consumitur.

2 *forma* **interdius**: *ap.* PLAVT. *et* TER. *ubique, ut videtur; iuxta* -u *traditur ap.* CATONEM (*v. l. 30. 31*), VARRONEM (*v. l. 34. 49*), GELL. (*v. l. 21. 48*), *iuxta* -e (*v. p. 2180, 21*) *in* ACT. Petr.; *de* ITALA *v. quae monuimus p. 2180, 6.* PLAVT. Asin. 599 audin hunc *Argyrippum* opera ut largus est nocturna? nunc enim esse negotiosum -s (-duis *B*) ... Solonem. Aul. 72 pervigilat noctes totas, tum autem -s ... domi sedet totos dies. Capt. 730 noctu nervo vinctus custodibitur, -s (*B*, inter diu *VE*) sub terra lapides eximet (Rud. 7 [*interpol.?*]. GELL. 17, 10, 11 [-u *pars codd., Macr. Sat. 5, 17, 11*; -i *X*]. ACT. Petr. 9). Most. 444 Pseud. 1298. TER. Ad. 531 (*A, Don.*; -u *cett., Eugraph.*). CATO agr. 83. VARRO rust. 1, 13, 3 (interius *Ald.*). 2, 10, 5 cibus *pastorum* ... debet esse -s (*PAB*, -u *v*) separatim ..., vespertinus in cena ... communis. 3, 12, 3 (*A*, -u *VB*). ITALA *l. 19.* GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1769 (*post* -u; *affert* SVLP. SEV. dial. 1, 19, 4, *ubi codd.* -u *exhibent, v. p. 2179, 41*).

3 *forma* **interdiē** (*cf.* cottidie, meridie *sim. et* inter diem; *v. et p. 2131, 38*): *inde ab* ITALA, *ubi ceteris formis multo frequentius occurrit* (*nisi alia adnotantur, respondet gr.* ἡμέρας *vel* τῆς ἡ., *Vulg.* per diem; *ex falsa vers.* deut. 2, 14 [Lugd.; *gr.* αἱ ἡμέραι, *Vulg.* tempus]).

a *c. oppositis*: noctu: ITALA gen. 31, 40 (Lugd.) fiebam -e adu⟨s⟩tus ab aestu et obrigescens n. (-u *codd. 91—96, aliae verss.* in die, per diem, diei, *Vulg.* die). num. 14, 14 (Lugd.; *gr.* τὴν ἡμέραν). deut. 1, 33 (Lugd.; *Vulg.* die). IV Esdr. 5, 4 (cod. S; -ē *A*, in die *rec. ψ*, ter in die *Vulg. pro* -e, *ut vid.*). COD. Theod. 16, 5, 30, 2 (die *Cod. Iust. 1, 5, 3, 1*). nocte: ITALA exod. 13, 21 sq. (Monac.; *Ambr. in psalm. 118 serm. 5, 14, 2* die ... noctu ... -u [*var. ll.* inter diem, in die]). iud. 6, 27 (Lugd.). noctibus: ITALA Luc. 21, 37 (codd. b c ff^2 l; *gr.* τὰς ἡμέρας, -u *cod. i*, -o *cod. q*, -es [-e *corr.*] *cod. e, aliae verss.* per dies, per diem, diebus [= *Vulg.*], in diebus illis). **b** *nude*: ITALA num. 10, 36 (Lugd.). Ioh. 11, 9 (codd. a ff^2; *gr.* ἐν τῇ ἡμέρᾳ, -us *cod. b*, per diem *cod. e al.*, in die *Vulg.*). CLEM. ad Cor. 25, 4 -e palam omnibus videntibus (*gr.* ἡμέρας). ACT. Petr. 21 GLOSS. II 89, 39. 41 (= GLOSS.^{L} II Philox. IN 624. 626).

4 *aliae formae*: interdiem (inter diem), interdies (inter dies): *v. p. 2131, 25. 32.* interdio: ITALA *l. 17.* GLOSS. II 89, 36 (= GLOSS.^{L} II Philox. IN 621; -u *ed. Stephani*). ? interdium: GLOSS. II 276, 54 (-u *a, ed. Stephani*). ? interdia: GLOSS. IV 99, 21 (= GLOSS.^{L} III Abstr. IN 261). 252, 3 (= GLOSS.^{L} V Abba IN 207; *var. l.* -u). -u *legit vel corr. Lindsay.*

deriv.: 1. interdianus, interdiarius. *Ustrnul.*

interdo, -didī, -datum, -dare (-dere). *ab* inter *et* dare. -dit NOT. Tir. 12, 65^a (*post* indit), -duo *l. 38* (*v. Sommer, Handb.$^{2.3}$ 540*), -duim *l. 37. 38*, -didit NOT. Tir. 12, 79^a. [-o *pro* interdico *coni. Lindsay* PLAVT. Capt. 694.]

i. q. in medium dare, interponere: 1 *discernendo, sc. in locutione* ciccum (floccum) non -o '*ne minimum quidem discrimen interpono*' (*cf. Plaut. Most. 407* pluma haud interest '*nihil interest*'): PLAVT. Rud. 580 eluas tu an exunguare, ciccum non -uim (frg. inc. 2 c. non -uo). Trin. 994 qui sis, qui non sis, floccum non -uim (interdum *trad.*). 2 *interrumpendo*: LVCR. 4, 227 (= 6, 931) nec mora nec requies -atur ulla fluendi. 3 *distribuendo* (*v. Ernout ad l.; an implendo, supplendo ?, cf. Bailey ad l.*): LVCR. 4, 868 propterea capitur cibus, ut suffulciat artus et recreet vires -tus.

interduātim *v. p. 2150, 47.*

interductus, *abl.* -ū *m.* *ab* inter *et* ducere. *i. q. ductus interpositus,* παραγραφή (*spectat ad Arist. rhet. 1409 a 20*): CIC. orat. 228 ne infinite feratur ... oratio, quae non aut spiritu pronuntiantis aut -u librarii, sed numero coacta debet insistere. *W.*

***interdum** *adv.* *ab* inter *et* dum; *cf. p. 2181, 49. 2182, 1. 8.* *de forma* interduatim *v. p. 2150, 47.* *de notione*: DIFF. ed. Beck p. 65, 22 '-m' adverbium temporis est *eqs.* (*v. p. 2182, 49*). SYNON. Cic. p. 446, 5 -m. modo. nunc. GLOSS. ἐνίοτε. ἔσθ' ὅτε. alias, aliquotiens, nonnumquam. subinde. frequenter. *inde a* PLAVTO, CATONE, TER. *usum fusius quam rectius tractat Préchac, RevPhil. 13, 1939, 321 sqq.* [*confunditur in codd. c.* interea (IVV. 15, 44), interdiu (*v. p. 2179, 11*), interim (MOD. dig. 27, 1, 12 pr. PELAG. in I Cor. 5, 10). *falso trad.*: ACC. trag. 62. *dub. interpr.*: FILASTR. 122, 2 quod *diluvium* fit ... post annos in Thessalia in loco -m modico (*an* admodum? *antea*: q. factum in Th., in loco brevi).]

I *usu originario fere i. q. nonnumquam.* *adhibetur vel caute* (DON. *l. 79*) *de eis, quae minus saepe, non semper fiunt* (*cf.* CIC. fin. 2, 41 -m vel potius nimium saepe. PLIN. epist. 7, 15, 1 non -m, sed ... semper. *al.; usum pressiorem q. e. raro observavit Rose in indice* ANTHIM.), *vel ad significandam iterationem, v. imprimis p. 2181, 9.* *artiore conexu c. verbis facto longe praevalent formae praes., p. 2181, 49 iuxta* dum (*cf. inf. hist.*: PLAVT. *l. 76.* CIC. Verr. II 4, 39 SALL. Catil. 10, 6. *al.* HOR. sat. 1, 9, 9 LIV. 2, 58, 9. *al.* CVRT. 4, 13, 16. *et saepius*); *imperf. prioribus minus solitum adamant* CVRT. (*c. acumine p. 2181, 9*), TAC. (*ann. ubique*); *ceterum in correlationibus neglegentia quaedam apparet, v. p. 2181, 24. 37. 51. 55. al.* *de collocandi rationibus vix constat; finit sententiam* FILASTR. 85, 1. 89, 2. 94, 4. 128, 5 BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 6 p. 217, 7. *de chiasmo v. p. 2181, 33.*

A *mera vi temporali*: 1 *nude ponitur*: **a** *in univ.*: *α adverbialiter* (*afferuntur omnia exempla ante* CIC.): PLAVT. Capt. 550 illic isti qui insputatur morbus -m venit. 560 suom ipse -m ignorat nomen. Epid. 392 deliramus -m senes. Merc. 49 summo haec clamore; -m mussans conloqui *pater*. Most. 495 -m inepte stultus es. CATO agr. praef. 1 est -m praestare *eqs.* or. frg. 40, 5 (115 M.) cantat ..., -m Graecos versus agit *eqs.* TER. Hec. 307 non maxumas quae maxumae sunt -m irae iniurias faciunt (DON.: caute dixit '-m': plerumque enim sic). Ad. 216 pecuniam in loco neglegere maximum -mst lucrum. TVRPIL. com. 15 timere occepi ⟨e⟩t -m oscitarier. RHET. Her. 3, 1, 1 et nobiscum ... et -m sine nobis. 4, 54, 67 festivitatis ..., -m et dignitatis (HOR. ars 93 -m tamen et. COLVM. 5, 10, 9. *al.*). CIC. Mil. 63 miseros -m cives optime de re publica meritos ...! (*cf.* Tusc. 2, 35 o verborum inops -m

[*Tietze-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... Graecia !). Marcell. 18 non modo armatis, sed -m etiam otiosis (Phil. 7, 17. orat. 144 si [*quater*] ..., si -m e. [*item in fine seriei*: off. 1, 58]. *al.*). Brut. 280 satis -m acutas, crebras quidem certe sententias (top. 64 aut necessaria -m aut c. ignorata). LVCR. 2, 282 cuius (*sc. quod in pectore est*) ad arbitrium quoque copia materiai cogitur -m flecti *eqs.* ([*opp. 278* saepe]. 4, 818 fit q., ut -m *eqs.* [4, 1218. *al.*]. CELS. 2, 7, 32 -m q. urina tenuis ... fertur. *al.*). VERG. Aen. 12, 747 Aeneas *sanatus*, quamquam tardata sagitta -m genua impediunt ..., insequitur. CVRT. 4, 1, 23 somnio similis res Abdalonymo videbatur; -m, satisne sani essent ..., percontabatur (*fere i. q. identidem, item*: HIL. AREL. vita Honorat. 33 l. 18 gravior illum somnus urgebat; quem cum -m suspectis omnibus pavidi interpellaremus, *eqs.*). *et passim.* β *attributive*: LIV. 23, 8, 7 nec dominorum invitatione nec ipsius -m Hannibalis Calavius ... perlici ad vinum potuit.

b *cum explicatione* (*huc fort.* LVCR. 2, 23 -m ..., si non ..., cum tamen [*sed cf. Préchac l. c. 322sq.*]): PLAVT. Amph. 864 -m fio Iuppiter, quando lubet. CIC. Mur. 63 sapientem saepe aliquid opinari, quod nesciat, irasci nonnumquam ..., quod dixerit, -m, si ita rectius sit, mutare, de sententia decedere aliquando (VLP. dig. 5, 1, 73 pr. 10, 4, 11, 1 si forte. 11, 1, 6, 1 ut puta si [12, 6, 29. *al.*]. *al.* PAVL. dig. 10, 3, 19, 1 INST. Iust. 2, 10, 13. 3, 1, 4 veluti si). VLP. dig. 18, 3, 4, 1 -m ..., cum (PAVL. dig. 19, 2, 20, 2 veluti cum).

c *in serie* (*cf. Wölfflin, ALL 2, 1885, 243sq.*): α *bimembri*: TER. Eun. 368 cibum nonnumquam capiet cum ea, -m propter dormiet (CIC. Sest. 115 -m ... n. off. 1, 68 CELS. 4, 8, 4. *al. cf.* CIC. off. 3, 1 neque ... umquam et -m. Ov. trist. 5, 2^b, 27 -m ... numquam [SEN. suas. 6, 23 CELS. 1, 4, 2. *al.*]). LVCIL. 471 quem metuas saepe, -m quem utare libenter (ACC. trag. 260 LVCR. 4, 138 SALL. Iug. 27, 1. 72, 2. SALL. [?] rep. 2, 13, 7 -m ... s. *al.*). CIC. de orat. 2, 177 -m ... alias (3, 206 LVCR. 2, 804 SVET. Iul. 81, 3. *al.*). orat. 201 -m ... -m (*iteratur ut*: fin. 2, 30 Att. 12, 14, 3 VERG. Aen. 3, 572 TIB. 3, 10, 13 LIV. 36, 32, 3. *al. nota*: SEN. epist. 114, 8 hominis ... -m, -m temporis [*per chiasmum ut*: PLIN. epist. 6, 16, 6]. SIL. 2, 227 -mque ... -m). leg. 1, 15 crebro ... -m. off. 3, 2 aliquando ... -m (FRONTIN. aq. 96 -m etiam. CHIRON 132 -m et ... et a. etiam. ORIG. in Matth. 16, 8 p. 496, 14 est ... -m quando ... est a., ut [*gr.* ἔστι δ' ὅτε *bis*]). fam. 6, 4, 1 semper ... -m. SALL. Iug. 42, 1 nobilitas ... modo per socios ..., -m per equites ... obviam ierat (*v. vol. VIII 1314, 8sqq. 56*). SALL. (?) rep. 2, 11, 1 -m ... deinde. HOR. epist. 2, 1, 63 -m ... est ubi. Ov. met. 15, 280 nunc ... -m (STAT. Theb. 6, 771. 862). LIV. 28, 17, 12 plurumum ... -m et. 40, 46, 11 plerumque ... -m etiam (VLP. dig. 43, 20, 1, 3 -m etiam ... p. autem. GELL. 10, 29, 1. *al.*). FEST. p. 360 'tandem' cum significat aliquando, -m tamen ex supervacuo ponitur. CELS. 1, 1, 1 -m, sed frequentius (*cf.* FIRM. math. 3, 2, 18 -m ..., sed et frequenter). 5, 28, 1^A maxime ... -m. 5, 28, 14^C praecipue ... -m. SCRIB. LARG. 186 subinde ... -m. QVINT. inst. 6, 2, 12 interim ... -m (7, 4, 13. MIN. FEL. 19, 10 i. -mque). *al.* β *trium vel plurium membrorum* (*hic illic ita, ut paria comprehendantur; v. etiam l. 18*): AFRAN. com. 374 dum me morigeram, dum morosam praebeo, deinde aliquid ... controversiae concinno, laedo -m contumeliis. CIC. inv. 2, 126 saepe ... saepe ... -m (Ov. epist. 2, 15 s. fui mendax pro te mihi, s. notavi ... -m timui *eqs.* EPIST. Sapph. 131. *cf.* CIC. fam. 7, 17, 1 -m [*ter*] ... s. autem etiam). de orat. 3, 201 frequenter -mque ... raro. Brut. 236 saepe ... nonnumquam ... -m etiam (div. 1, 98 s. lapidum, sanguinis n., terrae -m, quondam etiam lactis imber defluxit. CELS. 5, 27, 1^A -m *bis.* FRONTO p. 133, 24 v. d. H. [= p. 139 N.]. HIER. in Mich. 2, 6 p. 1206^A *per paria*). ac. 1, 29 -m ... -m ... nonnumquam (CELS. 7, 27, 6 POMPON. dig. 1, 2, 2, 25. *al.*). NEP. Att. 20, 2 modo ... modo ... -m (*v. vol. VIII 1314, 20sqq. et cf.* Ov. met. 12, 518 -m, m. ... -mque). PROP. 1, 3, 43 modo ... rursus ... -m. Ov. met. 3, 78 modo ... -m ... nunc (13, 542 n. *bis.* MANIL. 1, 840). 8, 736. 14, 708. PAVL. FEST. p. 110 -m ... -m ... -m (CELS. 4, 5, 1 -m ... -m ... -m etiam. SEN. epist. 14, 7. VLP. dig. 24, 3, 7, 15 -m ... -m ... -m vero et. MAR. VICTORIN. defin. p. 18, 7 *quater*). CELS. 4, 12, 3. 4, 18, 1. PLIN. epist. 2, 2, 1 -m ... saepe ... semper. 6, 5, 5 SVET. Aug. 24, 2 Claud. 15, 1. GAIVS inst. 4, 6 -m ... -m ... alias. PAVL. dig. 17, 1, 3 pr. interim ... -m ... numquam (*cf.* GELL. 6, 3, 47 i. ... i. ... -m tamen). *al.*

2 -m *loci* (*cf.* interea I. *sim. et v. van den Hout, Mnemos. III 12, 1945, 223*): FRONTO p. 2, 21 v. d. H. (= p. 5 N.) solet mea domina ... -m l. (loco *m. alt.*) dicere *eqs.*

B *vergit in vim modalem q. e. aliqua ex parte*: FILASTR. 34, 3 hoc malum adsertionis impiae quibusdam vanis quasi verisimile videtur esse -m, cum sit in omnibus contrarium *eqs.* 154, 2 rationis -m est, quod ei *Eliae* corvi adtulerint *panem*; de carnibus autem incongruum repperitur.

II *usu recentiore fere i. q. interea, interim* (*saepe* APVL. met. [*'nonnumquam' ut in ceteris scriptis* 2, 17, 5. *al.*]; *cf. Löfstedt, Synt. II 305 adn.*): **A** *de eis, quae tempore intermisso fiunt*: CELS. 3, 15, 4 si tertio decimo die morbus manebit, balineum neque ante febrem neque postea temptandum erit, nisi -m iam horrore discusso. FRONTO p. 90, 4 v. d. H. (= p. 96 N.) qui ... recta via ad eloquentiam ... institutus fuerit, tametsi -m concessarit aut restiterit, ubi primum progredi denuo ... visum erit *eqs.* (*antea*: non perpetuum operam eloquentiae dedisse). **B** *de eis, quae eodem tempore fiunt*: SIL. 4, 491 dum ... vada ... petit ..., -m ... alno flumineam texit ... classem (APVL. met. 4, 14, 7 dum ... examurgatur *corium*, nos -m *eqs.*). APVL. met. 2, 27, 6 sic ille ... instrepebat; saevire vulgus -m *eqs.* (*sic c. inf. hist.*: 3, 1, 5. 8, 7, 2 ciere, nec non -m ... amovere *eqs.*). 7, 11, 3. *al.* IVST. 11, 9, 2 movebat haec multitudo hostium ... Alexandrum, sed -m reputabat *eqs.* CHIRON 301. *al.* DIOSC. 5, 28 p. 177, 14 (*seq.* quamdiu). VEN. FORT. vita Germ. 21, 63. *per abundantiam*: CHIRON 185 *scutulae* digeruntur per itineris exercitationem, dum -m et aliae renascuntur (385). **C** *de eis, quae rebus nondum absolutis in praesens vel primo fiunt*: SIL. 6, 30 prohibere nequiret cum Poenos aquilae ..., occulere -m ... parabat. POMPON. dig. 50, 17, 205 quod fisco obligamus, ... vindicare -m ... possumus ([*confirmant Basilica c. schol.*; 'interim?' *Mommsen*]. *in serm. iuris ut*: AFRIC. dig. 12, 1, 41. GAIVS dig. 21, 1, 26 [*seq.* intra certum tempus]. MAECIAN. dig. 40, 5, 32 pr. MOD. dig. 40, 5, 15 [*Mommsen ut supra*]. COD. Theod. 4, 3, 1 [= Iust. 6, 17, 2] ut ... novus heres ... usque ad pubertatis annos ... rebus utatur -m alienis). APVL. met. 8, 10, 2 istud ... concedas ..., ut -m taciti clandestinos coitus obeamus ..., quoad *eqs.* TERT. apol. 1, 2 *veritas* scit se ... dignitatem in caelis habere; unum gestit -m, ne ignorata damnetur. adv. Marc. 1, 1 p. 292, 9 -m, ne ..., regulam prius adversarii praetexam. resurr. 46 p. 95, 10 CYPR. epist. 7, 1 p. 485, 2 ARNOB. nat. 1, 38. FILASTR. 89, 7 -m ... postea (GENNAD. vir. ill. 54 infudit p. proditae inpietatis venena, quae moralis -m occultabat suadela. PASS. Montan. 19, 2 suadebant ..., ut ... sacrificaret -m, p. quicquid vellet facturus. *cf.* AMM. 25, 9, 3 -m ... postremo). HIER. tract. in psalm. I p. 89, 16. CARM. de Sod. 73 *angeli* vulgus ... poenarum auspiciis -m lumine multant. COMM. apol. 57. 83. AVELL. p. 74, 4 (*antea*: nondum). SIDON. epist. 5, 12, 2 -m ... saltem. CORIPP. Ioh. 1, 571.

interduo *v.* interdo. *Tietze-Ehlers.*

***intereā** *adv.* *ab* inter *et adv.* eā; *de forma amplificata prorsus dubia q. e.* interideā (endoteridia) *v. vol. V 2, 614, 61.* *de origine*: PRISC. gramm. III 480, 21 ex integro et corrupto 'inter' et 'ea'; ideo autem corruptum dicimus 'ea', quia, cum sit neutrum plurale, corripi debuit; sed quia factum est adverbium, producit 'a'; ... potest ... et ablativus intellegi singularis (*cf.* 508, 17 ablativus perfectus). *de scriptura, quantitate, accentu*: MART. CAP. 3, 286 quae 'a' terminantur ... productae sunt *coniunctiones causales et rationales*, ut ... '-a' (*cf. l. 34*). CLEDON. gramm. V 33, 16 in antepaenultima est *accentus* (PS. PRISC. gramm. III 528, 33 sub uno a. *pronuntiatur*). GRAMM. suppl. 299, 8 per diphthongon scribendum. *de genere vocis*: DON. Ter. Eun. 343, 3 nunc coniunctio accipienda est, non, ut alias, pro adverbio ponitur. SERV. Aen. 10, 1 '-a' particula praeterita negotia coniungit futuris (11, 532). PRISC. gramm. III 43, 12 quia numquam praeponitur casuali, sine dubio adverbium accipitur (*al.*). 480, 21 *adverbium* temporis; potest tamen esse et loci (*cf.* 508, 9 temporalis *significationis*, alias autem etiam localis est [*affert* VERG. Aen. 1, 479 *v. p. 2185, 30*]). PS. ASPER gramm. suppl. 57, 23 (*inter 'coniunctiones causales'*) sed, -a, quamobrem *eqs.* (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 65, 22 [= ISID. diff. app. 250. *al.*] 'interdum' adverbium temporis est, '-a' causa rei est). NOT. Tir. 2, 46. *de notione*: PRISC. gramm. III 362, 18 et ἐν τῷ μεταξὺ et ἐν τοσούτῳ vel ἕως; est etiam, ubi pro 'tamen' invenitur positum (*affert* VERG. georg. 1, 83 *v. p. 2183, 18*). GLOSS. inter haec vel inter id. dum haec aguntur aut inter haec. *legitur inde a* LIV. ANDR., PLAVTO, ENN., CATONE; *adamatur a poetis epicis* (*cf. p. 2183, 52; inde a* SIL. *succedit* inter haec, *v. p. 2131, 47*). [*in codd. confunditur ex. gr. c.* interim, in terra.]

i. q. inter haec:

I *de tempore*: **A** *vi sollemni et usu inde derivato fere i. q. interim*: **1** *de eis, quae aguntur, dum alia fiunt*: **a** *relatione artiore facta*: α *fere mera vi temporali*: ① *usu vario* (*exempla selecta*): PLAVT. Asin. 370 nunc tu abi ad forum ...; ego illum -a hic oblectabo (*cf.* TER. Haut. 619 abi ...; hic ego ... -a opperibor. VARRO rust. 2, 5, 2 narra ...; nos -a *eqs.*). 379 ego abeo ..., iam ego recurro huc; tu hunc -a hic tene (*cf.* Curc. 255 abi, deprome.: age tu -a huic somnium narra *eqs.*). Trin. 745 nunc si opperiri vis ..., perlongumst: huic ducendi -a abscesserit lubido. *al.* TER. Andr. 363 maneo; -a intro ire neminem video (DON.: '-a' temporis longi significatio). 398 quaeret: -a aliquid acciderit boni. *al.* TVRPIL. com. 73 veneratur deos, -a aspexit virginem. RHET. Her. 4, 50, 63 secuntur ...; sermo -a ... consumitur ... in ostentatione. CIC. leg. agr. 2, 34 vagari ut liceat conceditur; -a dissolvant iudicia *eqs.* Mur. 20 vigilavit, laboravit *Servius* ...; quid Murena -a? (Ov. met. 13, 210 q. facis -a ...? [INTERPR. Gai 34]. LIV. 8, 7, 4 q. -a consules, q. ... exercitus ... agent?). SALL. Iug. 51, 5 in armis omnia ...; sed ne Iugurtha quidem -a quietus erat. *al.* ⑪ *excipiuntur subst. temporalia*: PLAVT. Asin. 236 perpetuom annum ..., nec ... -a (*cf.* Cist. 227 dies sex ..., neque ... -a [CIC. Quinct. 15 annum fere ...; n. -a]). TER. Andr. 314 aliquot ... dies: -a fiet aliquid, spero. Phorm. 703 spatium ... dabitur ...; -a *eqs.* CIC. leg. agr. 2, 34 per quinquennium ...; ... -a nemo *eqs.* TERT. nat. 1, 7, 10 nondum anni CC; ... -a *eqs.* ⑪⑪ *excipiuntur enunt. temporalia* (*cf.* -a, dum *sim. p. 2184, 45sqq.*): dum: PLAVT. Amph. 1098 d. haec aguntur, -a uxorem ... *non* audivimus (CIC. Verr. II 5, 91 h. d. a., -a *eqs. cf.* Quinct. 28 h. d. ... geruntur, ... -a *eqs.*). TER. Eun. 592 d. haec mecum reputo, accersitur ... -a virgo. Ad. 785 d. hae silescunt

[*L. Löfstedt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

turbae, -a ... edormiscam. TRAG. inc. 170. CIC. S. Rosc. 91 d. is ..., erant -a qui *eqs.* Verr. I 9 qui, d. hic ..., causam -a ante eum diceret. VARRO Men. 103 d. sermone cenulam variamus, -a tonuit *eqs.* VERG. Aen. 12, 384 atque ... d. ... Turnus, -a ... Mnestheus. MORET. 53 d.-que ... Vulcanus ..., Simylus -a *eqs.* (Ov. met. 7, 9 HOMER. 553). LIV. 22, 52, 4 PETRON. 123 vers. 210 SIL. 6, 55. 13, 382. GELL. 17, 8, 17 d. haec Taurus, -a puer venerat. cum: TER. Eun. 343 c. huc respicio ad virginem, illa sese -a ... huc advorterat.

β praevalent colores speciales (*exempla certiora*): ① *adversativus*: CIC. leg. agr. 2, 82 ad paucos ... totum agrum ... perferri videbitis; vobis -a ... gleba nulla ... relinquetur. Mur. 49 te ... tristem ...; Catilinam -a alacrem atque laetum. Sull. 17 illum multorum litterae ... coarguerunt; Sullam -a nemo insimulavit. MET. CEL. Cic. fam. 5, 1, 2 te tam mobili in me ... esse animo non sperabam: me -a ... nec cuiusquam iniuria ab re p. abducet. CATVLL. 14, 21 *et* 36, 18 (*v. Buchheit, Hermes 87, 1959, 317*). LVCR. 3, 111 si, pes cum dolet ..., in nullo caput -a sit ... dolore. 5, 1410 SALL. (?) rep. 2, 12, 8. VERG. georg. 1, 83 requiescunt fetibus arva; nec nulla -a est inaratae gratia terrae (PRISC. gramm. III 362, 22 *ad l.*: '-a' posuit pro 'tamen'). Ov. met. 13, 531. OPTAT. 1, 19 p. 20, 21 proficiscuntur omnes ...; -a ad basilicam ... nullus ... accessit. 2, 19 p. 54, 17 innocentes accusas; -a Felix ... incestare minime dubitavit. LVCIF. non parc. 26 p. 265, 4. *al.* CASSIOD. hist. 6, 34, 1 -a Iulianus *eqs.* (*Theodoret. 3, 15, 1 Ἰ. δέ*). ⓘⓘ *conclusivus*: LVCIF. Athan. 2, 23 p. 190, 3 'omnes, qui accipiunt gladium, gladio peribunt'; quid -a, Constanti, acturus, qui tantam ... interemeris multitudinem? HIL. AREL. vita Honorat. 10 l. 1 -a amor in illos omnium crescebat *eqs.* CASSIOD. hist. 12, 4, 2 nullum ... ordinare pontificem ..., cum utique multi Philippum, plurimi Proclum habere desiderarent; -a deliberatum est advenam ... devocare (*Socrat. 7, 29 δέ*). IOS. antiq. 15, 11 p. 447 (*gr. 15, 305 ἐν τοιούτοις*).

b *relatione laxiore facta adhibetur in transitu ad res alias enarrandas*: *α inducit varia tempore labente accidentia* (*usu serm. cotidiani proprio et inde ut vid. in narrationem epicam sim. translato*): PLAVT. Bacch. 288 occepi ... observare eos, quam rem gerant; -a e portu nostra navis solvitur. Merc. 248 quid facerem cura cruciabar ...; -a ad me haedus visust adgredirier. ENN. ann. 89 -a sol ... recessit in infera noctis (*cf.* 557 -a fugit *iubar*. VERG. Aen. 3, 508 sol ruit -a et montes umbrantur opaci. 4, 129 [= 11, 1] Oceanum -a surgens Aurora reliquit. 8, 280. 10, 256. *sim. al.*). TER. Andr. 69 Hec. 171. Eun. 601 -a somnus virginem opprimit (HIL. AREL. vita Honorat. 33 l. 17 -a gravior illum somnus urgebat). CIC. Tull. 19 venit in Thurinum -a Tullius (Verr. II 2, 69 VARRO rust. 3, 7, 1 DARES 17 p. 22, 1). Verr. II 2, 37 -a dies advenit, quo *eqs.* (*cf.* DARES 9 p. 11, 6 -a tempus supervenit *eqs.*). 4, 94 -a ... fama tota urbe percrebruit *eqs.* (VAL. FL. 5, 83 f. ... volat ... -a et *eqs. cf.* DRAC. Romul. 8, 116 nuntius -a totam compleverat urbem). fam. 15, 4, 7 -a cognovi *eqs.* CAES. civ. 1, 12, 1 Anconam ... occupat; -a certior factus *eqs.* 1, 15, 3. VARRO rust. 3, 12, 1 -a redit Appius (3, 17, 1). VERG. georg. 2, 523 Aen. 1, 418. HOR. sat. 1, 5, 31 -a Maecenas advenit *eqs.* Ov. met. 9, 714 tertius -a decimo successerat annus (*cf.* DRAC. laud. dei 2, 552). fast. 5, 393 rogat, ille docet; respicit -a clavam ... leonis. *al.*

β inducit novam narrationis partem (*maxime in sermone epico* [*initio novi libri e. g.* VERG. Aen. 5, 1 VAL. FL. 2, 1 SIL. 7, 1 STAT. Theb. 2, 1; *adamatur post or. rectam ut e. g.* VERG. Aen. 9, 159] *aut historico; dedi exempla paucissima*): ① *primo loco enuntiati* (*in poesi fere initio versus*): ENN. scaen. 5 -a mortales *eqs.* (*seq. subi. ut*: CIC. Verr. II 5, 71 -a Syracusani *eqs. al.* CAES. Gall. 7, 79, 1 SALL. Catil. 28, 4. *al.* VERG. Aen. 5, 755. *al.* LIV. 1, 45, 7. *persaepe*). SALL. Catil. 27, 1 -a Romae *eqs.* (*seq. locat. sim. ut*: TAC. ann. 11, 22, 1 EVTR. 3, 11, 3. 3, 16, 1). VERG. Aen. 6, 703 -a videt Aeneas *eqs.* IVST. 2, 10, 1 -a et (RVT. NAM. 1, 149). EVTR. 3, 13, 3 -a etiam (5, 6, 1). ⓘⓘ *secundo loco enuntiati*: CIC. Quinct. 29 Alfenus -a Romae ... pugnabat (*antecedit subi. ut*: Verr. II 4, 39 ipse -a [BELL. Afr. 8, 5]. SALL. Iug. 12, 2. *al.* Ov. met. 8, 183. *al.* SIL. 12, 449 STAT. Theb. 12, 709. *et passim*). VERG. Aen. 10, 1 panditur -a domus omnipotentis Olympi (*antecedit praedic. ut*: CIRIS 459 labitur -a *eqs.* Ov. met. 15, 1 fast. 2, 721. ASCON. Mil. p. 32, 19 fiebant -a *eqs.* VAL. FL. 1, 752 SIL. 5, 344. *saepius*). *et passim, maxime ap. poetas.* ⓘⓘⓘ *loco posteriore enuntiati* (*ut vid. non in serm. pedestri*): VERG. Aen. 1, 180 Aeneas scopulum -a conscendit *eqs.* 2, 57 ecce manus iuvenem -a post terga revinctum *eqs.* SIL. 5, 515 nec tela -a cessant (11, 385 n. Venerem -a fugit *eqs.*). HOMER. 564 colloquium petit -a ... coniunx. STAT. Theb. 12, 677 saevus at -a *eqs.* DRAC. laud. dei 1, 180 est locus -a *eqs.*

2 *de eis, quae aguntur, antequam alia fiunt*: **a** *de quolibet tempore interiacente*: *α usu vario* (*selecta*): PLAVT. Capt. 154 illud dolet, quia nunc remissus est edendi exercitus.:: nullumne -a nactu's, qui posset tibi remissum ... imperare exercitum? TER. Andr. 153 prope adest, cum alieno more vivendumst mihi: sine nunc meo me vivere -a modo. Phorm. 734 quod ut facerem, egestas me inpulit ..., -a vita ut in tuto foret. CIC. Verr. II 4, 87 fore ut ...; hominem -a perire innocentem non oportere. Att. 2, 4, 2 accommodatius ... est ... tempus illud, cum ... scierimus; -a ... nos delectabimus. 2, 7, 2 velim ... adferas, cum venies, et -a scribas, si *eqs.* fam. 5, 12, 10 coram tecum loquar; tu -a non cessabis *eqs.* 6, 6, 13 te cito ... videbimus; -a ... operam ... detuli *eqs.* CAES. Gall. 4, 27, 7 paucis diebus sese *obsides* daturos dixerunt; -a suos in agros remigrare iusserunt. civ. 1, 29, 3. NEP. Them. 7, 2 aequum esse ... mittere ..., qui rem explorarent: -a se obsidem retinerent. PROP. 2, 13, 41 memento ...; -a cave *eqs.* LIV. 5, 8, 12 acciri Verginium ex castris, -a praeesse legatos placuit. 10, 4, 12 auxilia accitum mittit; -a ipse impetus hostium sustinet. 44, 25, 10 pecuniam perfecta re daturum, -a ... in templo depositurum. SIL. 13, 445 dissice, dum ...; -a cerne, ut *eqs.* *al.* *β c. determinatione*: dum: TER. Haut. 138 usque d. ille vitam ... colet inopem ..., -a usque illi de me supplicium dabo. 833 tu hic nos, d. eximus, -a opperibere. LIV. 8, 7, 7 visne ..., d. dies ista venit, qua ..., -a ... congredi mecum. SIL. 7, 83 d. ..., -a ... erit. 8, 62. *adv. vel locut. adverbiales*: CIC. Sest. 74 ille ... postero die ... facturum; ... illi -a *eqs.* Tusc. 2, 26 hoc mox videro; -a *eqs.* (fin. 1, 35 quae fuerit causa, m. v.; -a hoc tenebo, si *eqs.*). nat. deor. 2, 47 post ...; -a (VERG. georg. 3, 174. *cf.* Ov. ars 1, 487 postmodo ...; -a. SEN. Ag. 965 posthac ...; -a. BOETH. mus. 1, 19 postea ...; -a). CAES. Gall. 4, 9, 1 post diem tertium ...; -a. SALL. Catil. 26, 1 in proxumum annum ...; neque -a. LIV. 9, 37, 6 in tempore; -a.

b *significantius*: *α de tempore proxime instante aut praesente* (nunc -a *l. 22*): PLAVT. Asin. 645 ego ... edepol lubens *faciam*; -a ... concedite *eqs.* Merc. 555 persequar; nunc tamen -a ... invisam *eqs.* Mil. 810 dicam ...; -a tace. RHET. Her. 3, 1, 1 mittemus ...; -a ... consequere, ne *eqs.* CIC. Att. 2, 4, 2. fam. 13, 1, 1 non dubitabo dare operam, ut ...; -a ... agam. VERG. Aen. 8, 172 laetos dimittam ...; -a sacra ... celebrate. Ov. trist. 3, 1, 79 forsitan ... erit ...; -a ... liceat (3, 8, 21). LVCAN. 8, 771 transfundet ...; -a ... signemus. SIL. 6, 714 dabuntur ...; -a ... ite. IVV. 2, 137 fient ...; -a ... haeret. *al.* *cum respectu sequentium fere i. q. primo, in praesens sim.* (*opp.* deinde *l. 31*): Ov. Ib. 62 quoniam nondum, qui sis, quaerentibus edo, Ibidis -a ... nomen habe. LIV. 9, 9, 1 -a dedite ... profanos nos ...; dedetis deinde et istos sacrosanctos. SIL. 17, 285 (*Venus ad Neptunum*) hoc satis irae -a, genitor. LVCIF. Athan. 2, 3 p. 150, 25 (*ad Constantium*) te haeretico -a imperatore (*sc. in hoc saeculo. cf* moriend. 6 p. 297, 9 Constanti -a imperator [*opp.* tunc *sc. post mortem*]). *β de tempore lapso fere i. q. adhuc, τέως* (*resp. graece*): CONC.[S] I 2 p. 33, 9 (= I 3 vers. Tur. p. 57, 29) dixit *Nestorius*: -a video et si oportuerit me venire, venio (*gr. I 1, 2 p. 9, 12*). VITAE patr. 3, 61 (= 7, 1, 8) non te impugnant cogitationes? :: ... -a bene sum (*5, 18, 9* interim; *gr. Cot. p. 529*[C]). 3, 161 (*ad morientem*) numquid ... times? :: ... -a, quantum fuit ad virtutem meam, semper consideravi, ut mandata dei ... facerem, sed ... unde scio, si opera mea placent deo? (*5, 11, 2* interim; *gr. Cot. p. 381*[A]).

3 *syntactica et stilistica* (*ad 1 et 2*): **a** *explicatur enuntiatis temporalibus* (*cf. l. 9 sqq. 65. p. 2182, 80 sqq.*): *α* dum: PLAVT. Asin. 914 atque -a ut decumbamus suadebo, hi d. litigant. Merc. 778. Truc. 737 quid erit -a ..., d. ...? TER. Haut. 242 verum -a, d. sermones caedimus, illae sunt relictae (*iunctim ut*: Phorm. 91 -a d. sedemus ..., intervenit adulescens. Eun. 894 CIC. Phil. 2, 107. CAES. Gall. 7, 66, 1 -a, d. haec geruntur, *eqs.* TIB. 1, 1, 69 -a, d. fata sinunt, *eqs.* Ov. epist. 17, 53 SIL. 13, 296. 14, 192 IVV. 8, 155. *al.*). CIC. de orat. 1, 191 atque -a tamen, d. *eqs.* VARRO rust. 1, 2, 2 CAES. civ. 3, 16, 5 VERG. georg. 3, 63. 3, 284 Aen. 9, 367 STAT. Theb. 9, 564. FRONTO p. 124, 25 v. d. H. (= p. 131 N.) tot -a mensibus, d. ..., d. *eqs.* PAVL. dig. 38, 1, 20, 1 GELL. 2, 2, 7 CLAVD. 8, 396. 20, 279 HIL. AREL. vita Honorat. 23 l. 1. *β alia*: TER. Hec. 287 omne quod est -a tempus, priusquam *eqs.* (SCAEV. dig. 3, 5, 34 pr.). CIC. Phil. 11, 31 -a ..., quoad (CAES. Gall. 5, 24, 8 civ. 1, 10, 4). VERG. Aen. 4, 291 -a, quando. LIV. 9, 9, 13 -a ..., donec (VAL. FL. 3, 414 -a, d. [*iunctim ut*: GAIVS dig. 35, 2, 73, 4]. COD. Iust. 12, 19, 13, 1). IVV. 14, 138 -a, ... cum.

b *iuncturae et locutiones notabiliores*: *α* -a loci (*de accentu communi v. e. g.* CHAR. gramm. p. 261, 6 B. [*ex Romano*]. DIOM. gramm. I 433, 31. *cf. Sommer, Handb.*[2.3] *296*): PLAVT. Men. 446 plus triginta annis natus sum, quom -a l. numquam *eqs.* Pseud. 266 -a l. si lucri quid datur. Truc. 32. TER. Haut. 257 dum ego ..., tu -a l. (Eun. 255). Eun. 126 -a miles ... profectus; te -a l. cognovi (SCHOL. Bemb.: dum i⟨lle ab⟩est. SCHOL. Ter. p. 97, 21 interim). PACVV. trag. 76 SYMM. epist. 1, 5, 1. 3, 23.

β iuxta coniunctiones, alia adverbia, locutiones temp.: ① cum -a: PLAVT. Persa 172 te iam sector quintum ... annum, quom -a ..., quom interim tu *eqs.* Stich. 31 quom ipsi -a vivant ..., neque participant nos *eqs.* (*disiunctim ut*: CIC. Verr. II 2, 25 c. tot -a. fam. 7, 1, 1 illi. LVCR. 5, 394 semel. VERG. Aen. 10, 665 c. Turnum medio -a *eqs. al.*). TER. Hec. 39 c. -a rumor venit ..., populus convolat. 422 dies triginta ..., c. -a semper. TVRPIL. com. 209. CIC. S. Rosc. 11 longo intervallo ..., c. -a. Verr. I 15. II 2, 25 vicensimo anno, c. ... -a. 3, 62. 5, 162 Cluent. 82 prov. 5 fam. 3, 6, 4. 5. 15, 4. 3 CATVLL. 64, 305. 93, 3 LVCR. 4, 1204 VARRO rust. 3, 16, 2 SALL. (?) rep. 2, 4, 2 LIV. 5, 54, 5. *al.* ⓘⓘ *alia*: -a sequitur: PLAVT. Most. 71 dum -a. CATO orig. 83 tunc -a. TER. Haut. 391 nisi si ... -a (VERG. Aen. 9, 41 si qua -a [SIL. 8, 325]. APVL. flor. 29 p. 100. *al.*). CIC. Verr. II 3, 66 tamen -a (Att. 5, 14, 1. CATVLL. 101, 7 nunc t. -a. LVCR. 5, 83. *et passim*). Att. 1, 18, 6 sed -a (SIL. 11, 46 s. enim -a. CASSIAN. conl. 21, 22, 7). LENT. Cic. fam. 12, 14, 5 ut -a (LVCR. 1, 29 GELL. 19, 9, 5. *cf.* FRONTIN. strat. 2, 12, 3

[L. Löfstedt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ne -a). Catvll. 36, 18 at vos -a (Verg. Aen. 5, 779. 10, 689. 11, 597. Val. Fl. 1, 452 at -a. 3, 113). Verg. georg. 2, 429 nec minus -a (3, 311 Aen. 1, 633. 6, 212. 7, 572. 12, 107 Val. Fl. 3, 611 Stat. Theb. 3, 169 Prvd. psych. 467. *cf.* Sil. 5, 457 nec minor -a). Papin. dig. 35, 1, 101, 2 quoniam -a. Amm. 31, 4, 12 per hos dies -a. Cod. Iust. 1, 49, 1, 5 (*a. 475*) quatenus -a. -a *praecedit*: Plavt. Merc. 555 -a tamen (Ter. Haut. 88 Avson. 412, 6 p. 270 P.). Cic. Cluent. 155 -a quidem. fam. 15, 4, 3 -a superioribus diebus (*cf.* Dares 34 p. 41, 7 -a sequenti die). Varro rust. 2, 2, 17 -a . . . iis temporibus. Val. Fl. 5, 554 -a sed. Cod. Theod. 9, 3, 1 -a vero (Cod. Iust. 1, 27, 2, 14. 9, 4, 1, 2 [*a. 320*]). Cod. Iust. 6, 35, 11, 1 -a autem.

B *usu recentiore i. q. interdum, nonnumquam*: 1 *generatim* (*ambigue*: Lydia 7 mea . . . meditatur *Lydia* carmina . . .; cantat et -a, mihi quae cantabat in aurem. Sil. 7, 395 -a . . . aegris nil movisse salus rebus [*cf. Liv. 22, 18, 9* medicos . . . plus interdum quiete quam . . . agendo proficere]): Schol. Verg. Bern. ecl. 8, 99 'seges' -a et ipsa terra dicitur. Theod. Prisc. gyn. 17 ut . . . fomentum adhiberi possit; commodius -a fiet, si huic fomento *eqs.* Oribas. syn. 9, 10, 14 Aa p. 287 fit -a cerotus ad inflammationem stomachi . . . adiutorium. Theod. Mops. in I Tim. 2, 11 p. 93, 8 -a evenit fieri. 5, 19 p. 170, 1. in II Tim. 1, 2 p. 193, 7 -a vero et mandat *eqs.* Pass. Petr. Paul. long. 12 Petrus infirmos curabat verbo, . . . -a et ipsos mortuos suscitabat (*gr.* ἔσθ' ὅτε). 2 *speciatim de eis, quae temporis intervallis agenda praescribuntur*: Theod. Prisc. eup. faen. 19 -a . . . spongia . . . vaporetur *aegrotus*. Ps. Diosc. herb. fem. 53 (52) l. 4 -a . . . tactu examinanda *polenta*, an cocta sit. Cael. Avr. chron. 1, 4, 79 iubendum cibum sumere suci faciloris vel -a mulsum. Oribas. syn. 2 add. p. 148, 9 Mo. -a et . . . sucis rutae . . . ceroto superponis.

? II *de loco* (*cf. testimonia gramm. p. 2182, 46 allata*): Verg. Aen. 1, 479 (*in descript. templi*) -a ad templum *Iunonis* . . . ibant . . . Iliades (Serv.: dum haec geruntur. *at cf. 8, 671* [*in descript. clipei*] haec inter . . . maria ibat imago). *L. Löfstedt.*

interemo *v.* interimo.

interemptibilis, -e. *ab* interimere. *i. q. qui interimi potest*: Tert. adv. Marc. 3, 6 p. 383, 27 non eas scripturas evolvam, quae -em (-emt- *M*) Christum edicentes utique et ignorabilem adfirmant.

ˣ**interemptio**, -ōnis *f. ab* interimere. *plur. deest. inde a* Decl. in Catil., Tert.

i. q. sive actio sive effectus interimendi: 1 *interimuntur animantes*: a *proprie*: Decl. in Catil. 35 tamquam hastam . . . quam contorqueret in omnium nostram ruinam atque -em. Schol. Cic. Bob. p. 114, 22 tribuni. p. 116, 7 Clodi. Avg. in euang. Ioh. 55, 1 a perditione huius saeculi tamquam a captivitate vel -e Aegyptia liberamur. c. Faust. 22, 92 p. 699, 1 hominum illorum -em significare vitiorum. in psalm. 41, 3 post serpentium -em. quaest. hept. 6, 30 p. 449, 6 pugnare cum eis usque ad -em eorum. Evseb. Emes. serm. 19, 32 p. 70, 7 parati sunt ad -em. 29, 6 p. 222, 15 -em ab hominibus pati. *al.* b *hyperbolice* (*i. q. refutatio*): Rvstic. c. aceph. p. 1183[C] vox . . . ad -em eorum qui dicunt inanimatum *Christum*.

2 *interimuntur res* (*v. etiam l. 44*): Tert. adv. Prax. 27 p. 280, 28 transfiguratio . . . -o est pristini (Ps. Phoebad. fid. 8 p. 45[B] translatio omnis -o est p. *cf.* Rvstic. Conc.[S] I 4 p. 110, 39 statio . . . secundi -o est prioris). Ps. Hier. epist. 4, 4 p. 59[B] usque ad vitae -em. Ps. Avg. serm. 155, 1 inimicitiarum (*Chrysost. Migne gr. 49, 399* ἀναίρεσις). 155, 2 peccatorum (*Chrysost. ut supra*). Conc.[S] I 5 p. 140, 9 adiectio magis est mali quam -o (*gr. I 1, 7 p. 62, 8* ἀναίρεσις). II 2, 2 p. 11, 25 adversum -em sectarum (*gr. II 1, 2 p. 127, 7* πρὸς ἀναίρεσιν). Leo M. epist. 98, 4 Conc.[S] II 3, 2 p. 95, 16 ad -em . . . totius confusionis (*gr. II 1, 3 p. 118, 19* πρὸς ἀναίρεσιν). Evseb. Emes. serm. 5, 7 p. 132, 5 monarchiae. 25, 19 p. 168, 20 quarti regni. Boeth. elench. soph. 2, 7 p. 1038[D] *secunda oratio* quae manifesta quidem quod propter divisionem vel -em est, non tamen est explorata per cuius interrogationum -em vel divisionem solvenda est (*gr. 183 a 10 sq. bis* ἀναίρεσιν). herm. sec. 2, 7 p. 144, 8 negationem . . . universalitatis -em designare. Cod. Iust. 3, 33, 14, 1 generali -e usus fructus (3, 33, 15, 2. 7, 15, 1, 2[a]). *al.*

interemptīvus, -a, -um. *ab* interimere. *i. qui interimit, perniciosus*: Epiphan. in cant. p. 35 *inuleus cervorum* -us est venenosarum bestiarum (*cf. Plin. nat. 28, 149* exitio . . . esse).

interemptor, -ōris *m. ab* interimere. Gloss. II 280, 9 δολοφόνος -r.

i. qui interimit (*accedit fere gen., pron. poss. l. 75*): 1 *de homicidis*: a *generatim*: Vell. 2, 129, 1 Rhascuporim -em fratris sui filii Cotyis. Val. Max. 6, 1, 2 pudicae . . . -r quam corruptae pater esse maluit. Sen. epist. 70, 14 ipsum -em sui fieri. Tert. carn. 5 l. 19 -es . . . domini (*Christi ut*: 17 l. 42 -em suum). scorp. 9 p. 164, 3 solius corporis -es (Avg. epist. 44, 8). Treb. trig. tyr. 8, 7 addidisse . . . dicitur -r: hic est gladius, quem ipse fecisti. Arnob. nat. 4, 14 Argi. Firm. math. 3, 2, 4 uxoris . . . et filiorum. Lvcif. Athan. 2, 20 p. 184, 25 prophetarum (reg. apost. 7 p. 53, 6). moriend. 5 p. 295, 16 innocentium. Clavd. Don. Aen. 3, 315 p. 310, 11 ut -is filius uxorem teneret occisi. Prvd. cath. 12, 114 locum minutis artubus vix -r invenit. Petr. Chrys. serm. 127 p. 550[A] plebis. Cassiod. Ios. antiq. 1, 57 *Cain* -em fratris effectum (*gr.* φονέα). b *speciatim de diabolo*: Avg. in euang. Ioh. 79, 2 mundus . . . creatori est subditus, non desertori; redemptori, non -i. Ps. Evseb. Gallic. hom. p. 621[D] cum totus celebret mundus interempti *martyris* coronam, necesse habeat -r propriam lugere victoriam. 2 *de rerum perditoribus*: Petr. Chrys. serm. 77 p. 419[A] ad -em mortis (*opp.* auctorem). Favst. Rei. grat. 1, 10 p. 33, 5 liberi -r arbitrii.

f. **interemptrīx**, -īcis. *i. quae interimit*: Tert. spect. 17 p. 19, 9 illae pudoris sui -es. Lact. inst. 1, 10, 9 *Liber pater* fratris -em . . . in coniugium sibi vindicavit. Cassian. inst. 12, 6, 1 superbiae labem . . . cunctarum . . . -em esse virtutum.

deriv.: interemptorius.

interemptōrius, -a, -um. *ab* interemptor. *i. q. letalis, mortifer*: Mvtian. Chrysost. hom. 3, 2 p. 253/4 *haereticos* -o percutit vulnere (*gr.* καιρίᾳ . . . πληγῇ). Isid. orig. 17, 10, 18 fungos vocatos, quod sint ex eorum genere quidam -i; unde et defuncti.

interemptus, -ūs *m. ab* interimere. Gloss. II 511, 42 ἀναίρεσις. *i. q. interemptio, interitus*: Ps. Lact. Plac. fab. Ov. 11, 11 causa -us (-ept- *N*) eius (*i. nymphae*) exstitit *Aesacus*. *Kühnen.*

ˣ**intereo**, -(i)ī (-īvī), -itūrus (-itus *p. 2188, 74*), -īre. *ab* inter *et* ire. *de script. et formis*: '*praes. coni.* -iant: Oribas. syn. 5, 9, 1 p. 54. *imperf.* -ieb- (-ib- *passim inde a* Cic.; *var. l.* -ieb- Caes. Gall. 7, 82, 1): Heges. 4, 15, 2 Svlp. Sev. chron. 2, 30, 3. *fut.* -ies *sim.* (-ib- *passim inde a* Cic.): Grom. p. 351, 4. 8. Itala II par. 35, 21 (Complut.; -ibis Legion.). Comment. Lucan. 7, 275 (*cf. 8, 27* perienti). Vvlg. IV Esdr. 15, 57. Act. Archel. 21, 4 (*C*, -ibit *M*). *perf.*: i *simplex solita est in inf.* (-iisse Plavt. Capt. 693 *deficiente cod. A et saepius in dactylis inde a* Cic. Arat. 31; *metri gratia* Pavl. Nol. carm. 6, 48 -iisse, *at* 24, 126 -isse), *ceterum probatur* Plavt. Capt. 690 (*sen.*) -it (*v. p. 2188, 13*; -iit *passim*). CIL XIV 4494 (*aet. Aug.?*) -It. -ieisti: CE 362, 4 (= CIL I² 1603). -i(it): Inscr. christ. Diehl 2794. -iere (-ierunt *inde a* Cic.): Lvcr. 3, 937 Sall. Iug. 17, 6. 52, 4 Ov. medic. 4. Liv. 6, 1, 2 (-ire *var. l.*; -ierunt 8, 18, 9. *al.*). Plin. nat. *septies* (-ierunt 3, 116). Tac. hist. 4, 20, 3 -i(e)re. ann. 15, 38, 6 Avson. 35, 8 p. 84 P. Amm. *quinquies* (-ierunt 19, 11, 12). *al.* -iv-: Apvl. met. 7, 7, 4 -ivit (-bit *F m. pr.; at* -iit 5, 27, 3). Itala Ezech. 37, 11 (Cypr. testim. 3, 58 *M et* Ambr. exc. Sat. 2, 75) -ivimus (-imus, -ibimus *var. ll.*). *gerund.* -eund- Cic. Font. 49, -iend- Tert. pudic. 7 p. 232, 19. Not. Tir. 13, 11 sq. *de prosodia*: -iit *choriambice* Ov. met. 3, 546. *de notione*: Pavl. Fest. p. 215 perditum est, quod -it et recuperari non potest (*cf.* Non. p. 422, 4 'perire' et '-ire': plurimum differentiae habe⟨n⟩t, quod 'perire' levior res est et habet inventionis [innovat- *Mueller*] spem et non omnino rerum finem). Vlp. dig. 17, 2, 63, 10 -unt . . . homines . . . capitis deminutione aut morte, res vero, cum aut nullae relinquantur aut condicionem mutaverint. Char. gramm. p. 344, 8 B. -o ἀπόλλυμαι. Synon. Cic. p. 431, 31 -it. obit. occidit. perit *eqs.* Gloss. ὑπεισέρχομαι (*confundi vid. c.* inire, intercedere *sim.*). ἀπόλλυμαι. -iit: ὄλωλεν. -ire: perire. *legitur inde a* Plavto, Enn. scaen. (*p. 2188, 55*; perire *bis* ann.), Ter. (*p. 2188, 46. 56*), Pacvv., Lvcil., Acc., Graccho or., Qvadrig., Rhet. Her., Cic., Catvllo, Lvcr.; *deest* Verg. Aen., Lvcan., Val. Fl., Stat. Theb., *sed exstat* Sil. 13, 530 (perire *decies*). [*francog. vet.* interir. *R.*] [*in codd. confund. c.* perire *p. 2187, 1.* Cic. Mil. 56; *c.* interesse *p. 2187, 30.* Fest. p. 237. *dub. vel falso trad.*: Cic. Pis. 15. Lvcr. 3, 118 (sentire *Wakefield*). Germ. 711. Clavd. Don. Aen. 10, 140 p. 310, 23 ('calamos armare veneno') ut duobus casibus -ant mortem ferro (inferat *edd. vett., malimus* inferant *sc.* '*calami*'; *cf. infra*: letalem plagam inferre). Chiron 776 -iit annum ('*praeteriit, intercessit*' *Heraeus in exemplari suo coll. 139* transierit *et 182* intermittere '*praetermittere*' [*ad* annum *v. Norberg, Beitr. z. spätlat. Syntax 44*]; intericit '*intericitur*' *Oder*, '*sc. equus*' *Skutsch, ClRev. 51, 1937, 57. obest usus verborum*).]

fere i. q. exitio affici, exstingui, pessum ire (*per gradationem vocum similium p. 2188, 13 sqq., cf. ex. gr. l. 73 et* Tert. pudic. 7 p. 232, 19 moriendo . . . -iendo . . . perire). *accedit* oppido *p. 2188, 43*, funditus *p. 2187, 41. 2188, 17*, ab stirpe Sall. Catil. 10, 1, radicitus Colvm. 6, 3, 1 Amm. 23, 5, 20. *al.*, in totum Tert. adv. Marc. 5, 12 p. 615, 24, penitus Amm. 27, 10, 11. *al.* *passim c. abl. instr., cuius vice hic illic adhibetur* ab (*p. 2187, 1. 7.* Cic. ac. 1, 28 Plin. nat. 6, 50. *al.*), ex (*l. 84. p. 2187, 11.* Cvrt. 10, 1, 20 Firm. math. 7, 9, 3), in (*p. 2188, 66*).

I *proprie*: A *usu communi*: 1 *de animantibus* (*re pro pers. p. 2187, 6; spectat imprimis ad mortem immaturam vel violentam, at opp.* occidi *p. 2187, 3*): a *generatim*: Plavt. Bacch. 950 *Vlixes* mendicans paene inventus -iit. Capt. 693 quando . . . te morti misero, vel te -iisse vel periisse praedicent. Cist. 663 satius mihi quovis exitio -ire (Gell. 3, 9, 5 detestabili. Amm. 22, 15, 18 tali [*antea*: fortuita pereunt morte]. *cf. p. 2188, 53 et* Cic. div. 1, 56 *C. Graccho* eodem . . . leto, quo ipse *Ti.* -isset, esse pereundum [*Val. Max. 1, 7, 6* occidisset]. Tac. hist. 4, 67, 1 voluntaria morte. *al.*). Epid. 76 quid istuc ad me attinet, quo tu -as modo?:: quia perire solus nolo, te cupio perire mecum. Mil. 311 mussitabo potius quam -am male (*i. cruci affixus*). Poen. 870 Pacvv. trag. 207. 392 Rhet. Her. 3, 7, 14. 4, 44, 57 cum summa virtute . . . pro patria. Cic. Font. 49 potius telis . . . quam periuriis. Sest. 49 vi (*opp.* morbo extinctus). prov. 5 exercitus . . . omnis -iit (div. 2, 21. *al.*). Phil. 8, 15 ut membrum aliquod potius quam totum corpus -at (off. 3, 22. *cf. p. 2188, 34*). rep. 2, 38 insidiis (*cf.* off. 2, 26 non ex

[*Voß*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

insidiis -iit [periit *dett.*], ... non a paucis). Att. 6, 2, 8 fame (CAES. Gall. 5, 30, 3 aut ferro aut f. *al. cf. p. 2188, 66*). *al.* SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 5, 4 si quis nostrum -iit aut occisus est (*ibid. iterum*). POLLIO Cic. fam. 10, 33, 1. 4. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4 (= 9, 11 Sj.), 2 qui pugnantes non -ierint (VAL. MAX. 5, 10 ext. 2). CATVLL. 108, 2 si ... populi arbitrio tua cana senectus ... -at. LVCR. 3, 78. 6, 709 ne⟨que⟩ ... ferro nec frigore ... neque a morbo neque veneno (CAES. *l. 2*. SALL. Iug. 17, 6 f. aut bestiis. *al.*). CE 362, 4 (= CIL I^2 1603). CAES. Gall. 7, 71, 3 milia hominum delecta (HIRT. Gall. 8, 21, 3 delectorum peditum). 7, 82, 1 traiecti pilis (BELL. Afr. 85, 7). civ. 3, 49, 2 iumenta (*cf.* VARRO rust. 3, 9, 14 *serpentium* ex odore solent -ire *pulli* [COLVM. 8, 5, 8]. VERG. georg. 3, 368 -unt pecudes [AVG. civ. 3, 17 p. 125, 16 D.]. 3, 544 -it ... vipera et ... hydri. *al.*). *al.* HIRT. Gall. 8, 44, 3 cibo se abstinuit atque ita -iit. BELL. Afr. 96, 2. VARRO ling. 5, 30 quod ibi -ierit *Tiberinus* (*Serv. auct. Aen. 8, 330* perierit). SALL. Iug. 18, 3. *al.* NEP. Dat. 2, 3 *Datames* paene -iit, nam Thuys eum clam interficere voluit. *al.* PRIAP. 33, 4. OV. met. 11, 686 naufragus. *al.* LIV. 3, 13, 3 quin impetu populi Caeso -ret. *al.* SIL. 13, 530 quantum *hominum* -iit restatque futurum. TAC. ann. 15, 44, 4 pereuntibus addita ludibria, ut ferarum tergis contecti laniatu canum -rent. *et saepe.* *in exsecratione*: HOR. sat. 1, 9, 38 -am, si ... valeo stare (*47* dispeream). PROP. 2, 29, 12 -at, qui nos non putat esse deos (OV. met. 10, 624. *cf. l. 25*).

b *de generibus sim. exolescentibus*: GRACCH. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 81, 23 ne a stirpe genus nostrum -ret (OV. met. 13, 698. Ib. 582 -at tecum sic genus omne tuum. LIV. 1, 7, 14. *al. cf.* OV. Pont. 3, 2, 108 domus. LIV. 9, 29, 11 nomen [VAL. MAX. 1, 1, 17. *aliter infra l. 34*]). LVCR. 5, 855 multa ... tum -iisse animantum saecla necessest nec potuisse propagando procudere prolem. PLIN. nat. 3, 70 populi -iere sine vestigiis (*cf.* 3, 125 oppidum. 5, 127 gentes. *al.*). 28, 151 hoc *animal* (*i. ophion*) -isse (-esse *codd.*) arbitror.

2 *de rebus*: **a** *incorporeis*: PLAVT. Poen. 635 malo si quid bene facias, [id] beneficium -it (*cf.* ACC. trag. 97 benevolentiam -isse. SEN. benef. 3, 14, 4 -turam tantae rei [*i. beneficii*] dignitatem). Pseud. 295 nullus est tibi quem roges mutuom argentum ? :: nomen ... iam -iit mutuom (MART. 8, 38, 10 n. non sinis -ire Blaesi. HIER. adv. Iovin. 1, 47. *aliter supra l. 26*). Stich. 183 oratio ... -iit ... pessume. LVCIL. 1197 -unt[i], labuntur, eunt ⟨r⟩ur⟨sum⟩ omnia vorsum (CIC. Att. 3, 25 fam. 6, 2, 2. 3. OV. met. 2, 306 fato ... gravi). RHET. Her. 2, 12, 17 maiestatem. CIC. Verr. II 3, 127 cum ... res frumentaria, commeatus, copiae, salus ... -ierit. Mur. 27 sacra (dom. 34. 37. *cf.* 38 auspicia). p. red. ad Quir. 17 rem publicam funditus -turam fuisse (Phil. 3, 5 fam. 6, 2, 2. *cf. p. 2188, 5*). Sest. 49 exemplum. de orat. 3, 43 doctrina ... -iit, domicilium ... remanet. rep. 5, 2 mores. fin. 3, 45 (*v. infra l. 84*). ad Q. fr. 1, 1, 26 cum ... id, quod dabatur (*i. pecunia*), non esset -turum (*cf.* NEP. Them. 2, 2 pecunia publica ... largitione). LVCR. 3, 328 natura *thuris*. 3, 937 non omnia ... commoda perfluxere et ingrata -iere. CAES. civ. 2, 14, 4 labor. 2, 16, 3 tormentorum usum ... spatio propinquitatis -ire. VARRO ling. 8, 59 numerus vocabulorum (*cf.* HOR. carm. 4, 9, 1 verba [SEN. epist. 58, 2. *al.*]. ars 61 verborum vetus -it aetas). SALL. Iug. 106, 3 morbo -turae vitae. HOR. carm. 4, 7, 10 aestas. OV. ars 1, 374 ut fragilis glacies, -it ira mora. LIV. 24, 4, 2 regnum. VITR. 7 praef. 1 cogitata. SEN. contr. 1, 7, 2 magnis sceleribus iura naturae -unt (QVINT. decl. 280 p. 142, 30). VELL. 2, 11, 3 gentium nunc florere fortunam, nunc senescere, nunc -ire. CELS. 7, 26, 5^A vis. SEN. nat. 1, 3, 10 ⟨ex⟩ ingenti spatio intuentibus minutarum imaginum discrimen -it. 1, 6, 4 varietas *arcus* (*antea*: desinet arcus). *et saepius.*

b *corporeis*: **α** *variis*: CIC. Arat. 31 non -iisse putari convenit unam *stellam* (*cf.* HOR. carm. 2, 18, 16 novae ... pergunt -ire lunae. ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18, 23 p. 286, 6 D. eripitur solis iubar et chorus -it astris [*gr. 8, 232* ἐκλείψει]). Arch. 8 *tabulas publicas* incenso tabulario -isse. Phil. 9, 14 statuae -unt tempestate, vi, vetustate (*cf.* SEN. dial. 12 [11], 18, 1). rep. 3, 34 si ... mundus -at et concidat (*cf. p. 2188, 21*). *al.* CAES. civ. 1, 58, 5 naves ... cum his, quae sunt captae, -unt IX (3, 27, 2 naufragio. *cf.* BELL. Alex. 21, 3 navigium ... multitudine depressum militum una cum hominibus -iit. VVLG. apoc. 8, 9 [*gr.* διεφθάρησαν]). VARRO rust. 2, 11, 8 diligentiores tegeticulis subiectis oves tondere solent, ne qui flocci -ant. SALL. hist. frg. 2, 96 multi ... commeatus -ierant insidiis latronum (*cf. supra l. 40*). AETNA 453 disiecta ... saxa -unt venis (*cf.* PLIN. nat. 36, 201 carbo ... restinctus et -isse creditus). OV. ars 1, 374 (*v. supra l. 51*). 1, 474 -it adsidua vomer aduncus humo. LIV. 6, 1, 2 *litterae* -iere. SEN. nat. 1, 5, 10 imago arcus, ex longinquo clara, -it, cum ex vicino ventum est (*opp.* permaneret. *cf.* 1, 6, 4 imago aboletur). 1, 15, 7 nec ... modo -rent, modo exciperentur (orerentur *Leo*) formae *in speculo*. 2, 23, 2 ignem excuti caducum et ... -turum, quia non ex solida materia oritur (*cf.* 2, 56, 1 primam flammam incertam, modo -euntem, modo resurgentem. *v. et p. 2188, 38*). 6, 24, 6 terris ... motu divulsis loca ... et campos -isse (*cf.* SCAEV. dig. 18, 6, 11 chasmate ... pars fundi). CVRT. 7, 4, 27 pristini itineris vestigia -unt *cumulatione arenae*. *et saepius.* *in aliqua re*: CIC. fin. 3, 45 ut ... obscuratur et offunditur luce solis lumen lucernae et ut -it ⟨in⟩ magnitudine maris Aegaei stilla mellis et ut in divitiis Croesi teruncii accessio et gradus unus in ea via, quae est hinc in Indicam, sic ... rerum corporearum aestimatio splendore virtutis et magnitudine obscuretur et obruatur atque -at necesse est (*cf.* 4, 31). HIER. sit. et nom. p. 88, 18 Iordanis oriens de fontibus Paneadis et in mari mortuo -iens. **β** *de fructibus sim.* (*in imag. l. 5*): CIC. Verr. II 3, 125 sementi prohibita aut messe amissa fructus annuus -ibat (4, 114 Cereris. VARRO rust. 1, 2, 5 flammeo vapore aut frigore terrae. GROM. p. 351, 8 caniculis). fam. 7, 31, 2 ne ... semen urbanitatis una cum re publica -at (COLVM. 1, 6, 22. *al.* PALLAD. 4, 9, 3 sole vel imbribus). VERG. georg. 1, 152 -unt segetes, subit aspera silva. OV. medic. 4 mordaces -iere rubi. COLVM. 3, 14, 3 *viviradix* minus -it. *al.* PLIN. nat. 13, 136 *genus prasi* nascitur ... verno et -it autumno (*Theophr. hist. plant. 4, 6, 4* ἀπόλλυσθαι καὶ ἐκπίπτειν). 17, 219 *arbores* (BOETH. cons. 3, 11, 18 W. ubi ... cito exarescere atque -ire non possint *herbae atque arbores. al.*). *al.*

B *in sententiis vel doctrinis de mortalitate, dissolutione sim. prolatis*: PLAVT. Capt. 690 qui per virtutem, periit, at non -it (*cf.* VAL. MAX. 3, 2, 7 si quisquam -it, qui sic extinguitur. PS. HIL. libell. p. 78, 27 mori videri potest, sed -ire non potest *deo coniunctus*). CIC. inv. 2, 172 homines [mortales] necesse est -ire (Tusc. 1, 27 neque excessu vitae sic deleri hominem, ut funditus -ret [*infra*: mortem non interitum esse *eqs.*]. SEN. epist. 65, 7 *syn.* pereunt). de orat. 3, 114 num -ire virtus in homine ... possit. top. 62 ut omne -at, quod ortum sit (*cf.* Tusc. 1, 79 quicquid natum sit, -ire. SALL. [?] rep. 1, 5, 2. *al.*). fin. 1, 21 innumerabiles mundi, qui et oriantur et -ant cotidie (nat. deor. 2, 94 alios nasci, alios -ire. PLIN. nat. 2, 1 mundum ... numen esse ..., aeternum immensum, neque genitum neque -turum umquam. *cf. p. 2187, 62 et* SEN. dial. 12 [11], 1, 2). ac. 1, 27 *materia potest* omnibus ... modis mutari atque ex omni parte eoque etiam -ire, non in nihilum, sed in suas partes (*cf.* OV. met. 15, 165 omnia mutantur, nihil -it). Tusc. 1, 24 *animus* -bit (1, 25 aut manere animos post mortem aut morte ipsa -ire. *al. cf.* LVCR. 1, 114 ignoratur ... -at nobiscum morte dirempta *anima* [3, 539 dispargitur, -it ergo. 3, 678 CAES. Gall. 6, 14, 5 SEN. epist. 108, 19. *al.*]. 3, 759. CLAVD. 8, 234 *mentes* cum corpore lapsae -unt). nat. deor. 1, 114 *veretur* deus ... ne -at (MIN. FEL. 21, 12 W. ARNOB. nat. 1, 28 et -ire et solvi. *cf.* TAC. hist. 5, 5, 4 summum illud et aeternum neque imitabile neque -turum). 3, 35 non intellego, quo modo calore extincto corpora -ant, non -ant umore aut spiritu amisso *eqs.* (LVCR. 3, 798 corpus ubi -iit, periisse necessest confiteare animam. VARRO ling. 5, 61 *opp.* manet. ACT. Archel. 21, 4. *cf. p. 2186, 83 et* MAR. VICTORIN. in Gal. 6, 8 p. 1194^D *carnis* exitus, ut corrumpatur, putrescat, pereat, -at). 3, 37 quod -ire possit, id aeternum non esse natura; ignem autem -turum esse, nisi alatur. *saepe.* LVCR. 3, 701 quod permanat ..., dissolvitur, -it ergo (3, 756 quod mutatur. *cf. l. 29*). SEN. nat. 3, 29, 5 cum partes eius *terrae* -ire debuerint abolerive funditus totae. *al.*

II *hyperbolice* -ii *vox desperantis* (*usu comoediae proprio, praeterea* ENN., TIB.): PLAVT. Amph. 299 oppido -ii (Aul. 728 o. ego [*del. Spengel*] -ii. Bacch. 853 o. -ii miser. Cist. 576 -ii ⟨o.⟩). 1076 perii. :: surge. :: -ii (Aul. 713 perii -ii occidi. Most. 1031 ei mihi, disperii ... perii -ii. Persa 779 perii -ii. TER. Andr. 346 perii. :: quin tu hoc audi. :: -ii. *cf.* PLAVT. Cas. 665 occidi atque -ii). Asin. 243 -ii, si non invenio ego illas viginti minas, et profecto, nisi illud perdo argentum, pereundum est mihi (Mil. 306 nunc si indicium facio, -ii; si taceo, ⟨-ii⟩ tamen. Pseud. 910 tum pol ego -ii, homo si ille abiit. *cf. p. 2187, 21*). Bacch. 836 -ii miser (853 *v. l. 44*. TIB. 1, 9, 45 tum m. -ii stulte confisus amari). 1093 perditus sum atque eradicatus sum, omnibus exemplis excrucior; omnia me mala consectantur, omnibus exitiis -ii (*cf. p. 2186, 73*). Epid. 56 di immortales, ut ego -ii basilice. :: quid iam ? ... :: perdidit me. :: quis ? :: ille qui arma perdidit. 325 -ii hercle ego. Merc. 751. ENN. scaen. 202 (*'Hecuba'*) heu me miseram, -ii. TER. Haut. 659 Hec. 322.

III *in imaginibus variis* (*cf. p. 2186, 42*): SEN. dial. 10, 12, 8 qui usque eo deliciis -ierit, ut an sedeat, alteri credat. HIER. hom. Orig. in Luc. 17 p. 104, 3 in te scortator -at (*syn.* cadat). AVG. anim. 3, 2, 2 p. 361, 3 communicando catholicis -isti. CONSVLT. Zacch. 2 praef. p. 48, 19 deo vivere ... ac vitiis (*dat.*) -ire. CASSIOD. in psalm. 12, 4 (5) ('in morte') ne ... mundus captus erroribus -ret.

-ire facere *i. q. perdere, interficere sim.* (*praetereo astrologorum illud* 'facit -ire', *quod extat apud* FIRM. math.): PALLAD. 11, 5, 1 *radices supervacuae* si convaluerint, inferiores radices faciunt -ire. VVLG. Is. 14, 30 et -ire faciam in fame radicem tuam et reliquias tuas interficiam (*gr.* ἀνελεῖ *utroque loco*). PASS. Andr. long. 9 crucis te faciam -ire patibulo (*gr.* ποιήσομαι ἀπόλλυσθαι).

part. praes. **interiēns**, -euntis *pro adi.*: HIL. trin. 8, 42 ut escam non -em, sed permanentem in aeternum operaremur (*i. interibilem; pendet ex Itala Ioh. 6, 27* [*ibid.*] quae interit, *gr.* ἀπολλυμένην, *Vulg.* perit). CAEL. AVR. acut. 2, 4, 20 defectionibus ... animi densus atque parvus et coacervatim -s (*i. deficiens*) pulsus efficitur.

p. p. p. **interitus**, -a, -um. PRISC. gramm. II 483, 26 multa ... a vetustissimis similiter (*ac 'pransus' al.*) sunt prolata participia praeteriti a neutralibus verbis, ut a ... 'discedo' 'discessus' ὁ ἀναχωρήσας, 'intereo' '-us' ὁ ἀναιρεθείς, 'obeo' 'obitus' ὁ τεθνεώς *eqs.* (*cf.* 512, 20. 566, 20). [*dub.*: SIDON. epist. 2, 10, 1 *linguam* abolitam ... -amque (interim tamque *L* [*sim.* N^1, *ut vid.*], interemptamque *Wouweren, Luetjohann, Mohr; vix recte defendit Mossberg, Stud. Sidon. 15sq.*).] *de eo, qui interiit, fere i. q. perditus, interemptus*: QVADRIG. hist. 96 pugna acriter commissa multis utrimque -is.

deriv.: interibilis, interitio, interitus (-ūs). Voß.

interequito, -āre. *ab* inter *et* equitare. *i. q. equitando per-*

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

currere (l. 2. 6) sive per medium equitare (nonnisi part. praes.): Liv. 6, 7, 3 Camillus in equum insilit et ... ordines -ans ait eqs. (interequitat sunt, interequitas var. ll.). 34, 15, 4 si quis militum extra ordinem avidius procurrit, ... ipse Cato -ans sparo percutit. 35, 5, 10 -antes alarii non patiebantur in ordines redire hostes. Cvrt. 4, 13, 1 sollicitudo praetorum agmina sua -antium. 4, 13, 38 duces et proximum quemque -ans adloquebatur. Heges. 4, 15, 2 p. 263, 17 milites -antes dissicere hostium cuneum eqs.

intererro, -āre. ab inter et errare (fort. sec. Hor. carm. 3, 27, 51 inter errem ... leones). 1 intransitive i. q. in medio errare (in imag. l. 13): Min. Fel. 10, 5 deus locis omnibus -at. Ivl. Val. 1, 24 his ... sessibulis flumina ... -bant. Prvd. cath. 6, 43 nunc splendor -at (sc. in somniis), qui dat futura nosse. 2 transitive i.q. errando percurrere, pervagari: Avien. ora 219 hic capellae et ... caper dumosa ... -ant caespitum. 486 Bebryces illic, gens agrestis et ferox pecorum frequentis -bat greges. 627 Rhodanus ... scrupeam molem imminentis montis -at aequore.

interest v. intersum. **interfacio** v. interficio.

interfātio, -ōnis f. ab interfari. 1 i. q. interpellatio, interlocutio sim.: Cic. Sest. 79 Sestius fretus sanctitate tribunatus, cum se ... contra verba atque -em (interfectionem G) legibus sacratis esse armatum putaret eqs. (ad rem cf. Dionys. ant. 7, 17, 5 μηδὲ μεσωλαβείτω τὸν λόγον et v. Mommsen, Staatsr. II³ 289, 1). 2 i. q. sententia inter partes orationis interposita· Qvint. inst. 4, 2, 50 expositionem brevi -e distinguere.

interfātus, -ūs m. ab interfari. i.q. interlocutio, interpellatio sim.: Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 18^{D} quicquid ... a partibus peroratum est et quicquid -bus iudicantis utrobique signatum est. ibid. 58^{C} ut -bus meis me primitus per omnia subscribente, etiam omnes disputantes episcopi suis in scheda prosecutionibus universi ... subscribant. Vigil. Thaps. c. Arian. 3, 4 p. 231^{D} Photini errore meis -bus abdicato.

interfectibilis, -e. ab interficere. i. q. mortifer: Ps. Apvl. herb. 90 l. 48 (interpol. ex Diosc.) rutam memorant ... in Macedonia... appellari viperalem, eo quod -is esse comprobetur (v. app. crit.; cf. Diosc. 3, 45, 5 inferet mortem, gr. ἀναιρεῖν φασι).

***interfectio**, -ōnis f. ab interficere. plur.: Synod. Hil. coll. antiar. p. 61, 27 Avg. c. Adim. 12 p. 140, 2 civ. 1, 21 tit. c. Faust. 22, 14 p. 602, 23 urb. exc. 2, 3 Prosp. in psalm. 134, 10. de notione: Pavl. Fest. p. 110 internecio vitae privatio, -o. Ps. Cypr. mont. 5 p. 109, 9 Abel ... nomen accepit Hebreicum, designans fratris -em. Gloss. ἀναίρεσις. legitur apud Brvtvm (l. 50), Pavl. Fest., Ascon. et inde ab Itala. [dub.: Itala act. 8, 1 (cod. d) consentiens interfecti (cod. g -i [cf. etiam var. l. 54], gr. ἀναιρέσει, Vulg. neci); Bulhart in schedis nostris substituit vocem q. e. interfectus (-us) alioqui non repertam.]

i.q. actio interficiendi: I de occisione, nece, caede, morte (v. p. 2190, 13), sc. animantium: A generatim: 1 c. gen.: a obi. (v. et p. 2190, 16; cf. pron. poss. pro gen. p. 2190, 12 et Vvlg. Iob 21, 20 -em suam [Hier. interpr. Iob necem]): Brvt. Cic. ad Brut. 2, 3 (= 9, 3, 5 Sj.) Asiam sic vexari a Dolabella ..., ut iam non videatur crudelissimum eius facinus -o Trebonii. Ascon. Mil. p. 32, 13 incendium curiae maiorem ... indignationem ... moveret, quam -o (interfecti SM) Clodi. Iren. 4, 20, 10 (= 4, 34, 9 H.) prophetarum (5, 29, 2. Orig. in Matth. ser. 25 p. 41, 26 subplentes -em p. atque iustorum -e Christi. 28 p. 50, 5). Lampr. Comm. 4, 1 ad eius Commodi -em consilia inire. Hil. in Matth. 1, 6 Herodis ... furor et infantium -o (Ps. Avg. serm. 133, 1 = Leo M. serm. 38, 1. cf. Favst. Rei. grat. 2, 3 p. 65, 6 parvulorum). Gavdent. serm. 7, 1 G. de -e primitivorum Aegypti. Hier. in Ier. 3, 3, 3 hereticorum. 4, 9, 2 trucidati sunt ob -em filii dei. Vvlg. iud. 21, 15 Israhel ... egit paenitudinem super -e unius tribus. Esth. 8, 6 necem et -em populi mei (Orig. in Matth. 22, 15 p. 630, 4; gr. ἀναίρεσις). Avg. civ. 3, 15 p. 118, 7 D. Tarquinium nefarium parricidam soceri -e regnantem. Mart. Cap. 5, 445 nescias ... quid neget, qui ita negat 'non feci homicidium', utrum quia nullum hominem iugularit an quia tyranni -o homicidium non vocetur. et saepius. de morte animae: Avg. agon. 23, 25 p. 126, 21 martyres passos et mortuos dicimus in corporibus ... sine animarum -e vel morte. de caede bestiarum: Pavl. Fest. p. 119 ob luporum -em. Hier. in Am. 1, 1 p. 993^{B} in eremo versatur leonum feritas et -o pecorum. Avg. c. Adim. 12 p. 139, 26 peduculorum et pulicum. gen. c. Manich. 1, 20, 31 leones et accipitres et milvos et aquilas non pasci nisi carnibus et -e aliorum animalium. serm. coll. Morin p. 261, 29 debebatur -o vituli saginati ei, qui longe abierat. b subi. (cf. pron. poss. pro gen. p. 2190, 9): Itala iud. 15, 17 (Lugd.) vocavit locum illum -o maxillae (gr. ἀναίρεσις, Vulg. elevatio; cf. num. 21, 24 Lugd. occisione gladii).

2 sine gen.: Itala Ezech. 26, 15 (Wirc.) non a voce ruinae tuae, in gemitu vulneratorum tuorum -e in medio tui commovebuntur insulae? (gr. ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν [var. l. ἀναιρεθῆναι], Vulg. cum occisi fuerint; Hier. ad l. in gemitu vulneratorum sive interfectorum, qui occisi fuerint in medio tui). Vvlg. I reg. 5, 9 fiebat manus dei ... -is magnae nimis. II reg. 24, 21 cesset -o, quae grassatur in populo. Esth. 9, 1 Iudaeis -o parabatur. Is. 34, 6 -o magna in terra Edom. Abd. 10 propter -em. Avg. in euang. Ioh. 114, 5 dominus ... mortem suam ... -em vocat. Fort. Aug. c. Fort. 17 p. 95, 26 nec -o diceretur aut fieret, ubi erat vita. Oros. hist. 1, 10, 16 hac postrema -e vacuata est Aegyptus. Evcher. instr. 1, 5 occisionem -emque. Sacr. Leon. 823 haec -o gloriosa (sc. Christi). pendet gen. -is (-um l. 11) ex nominibus: Hier. epist. 36, 16, 5 tempus (cf. Vvlg. Esth. 9, 17 dies [Is. 22, 5. 30, 25 Ier. 46, 21]). in Matth. 27, 37 causam. Vvlg. iud. 9, 24 scelus (cf. Rvstic. $Conc.^{S}$ I 4 p. 91, 10 dolus. Op. imperf. in Matth. 2 p. 640 malitiam). Is. 34, 5 super populum -is meae. Ier. 7, 32 vallis -is (19, 6 et Hier. ad l. occisionis). Ezech. 9, 1 vas. Avg. c. Adim. 12 p. 140, 2 multarum -um rei. Orig. in Matth. 17, 10 p. 172, 9 participes (gr. ἀναιρεθῆναι). Pass. Paul. 15 ministri -is meae.

B speciatim apud medicos i. q. mors aegrotantis: Cael. Avr. acut. 1 praef. 4 phrenitim esse in -em celerem. 3, 17, 164 medicamina acervatim exclusa ... -em faciunt. chron. 4, 8, 112 significare ... lumbricos -em aegrotantis.

II de abolitione, eradicatione, destructione sim., sc. rerum: Hil. syn. 48 p. 516^{B} si quis ... dealitatem eius (i. Christi) corruptionem ... vel deminutionem vel -em sustinuisse dicat eqs. Leo M. epist. 16, 3 in baptismatis regula ... mors intervenit -e peccati. serm. 61, 4 p. 348^{B} sanctorum poena membrorum inimicarum fuit -o potestatum. 72, 5 p. 393^{A} susceptio ... crucis est -o cupiditatum, occisio vitiorum. Greg. M. past. 3, 25 gladium a sanguine prohibere est praedicationis verbum a carnalis vitae -e retinere.

interfectīvus, -a, -um. ab interficere. i.q. interficiens, mortifer: Cael. Avr. acut. 1 praef. 12 animalia ex communi causa facilibus morbis et -is adficiuntur. 2, 39, 226 clyster in diaphoreticis ... -us (Bendz, interfici livor G, interficiens Haller) esse probatur. chron. 5, 10, 114 vomicas pessimas ... aut difficillimas aut ... -as esse (-a ferri edd. vet.).

***interfector**, -ōris m. ab interficere. Gloss. φονεύς. legitur nonnisi in sermone pedestri inde a Cic., Nep., Liv. [confunditur c. interfectorium p. 2191, 22. falso trad. pro inter fictores Plin. nat. 34, 76.]

i. qui interficit (de hominibus praeter l. 50. 51. 67. 73; ? adhibetur pro adi. l. 70): 1 de necantibus: a respicitur mors corporis: α accedit gen. (cf. etiam pron. poss. l. 71): Cic. Mil. 72 quorum -es implerunt orbem ... gloriā. 79 huius i. Clodii. Brut. 128 Gracchi. Ps. Brvt. Cic. ad Brut. 1, 16, 5 Caesaris -es (Nep. Att. 8, 3 Liv. frg. 59. al.). Liv. 24, 22, 16 tyranni (25, 25, 3). Pavl. Fest. p. 55 Remi. Sen. contr. 7, 2, 8 Ciceronis. Val. Max. 9, 8, 1 -r an captivus Scipionis. Sen. apocol. 13, 6 amicorum (al.). Cvrt. 6, 3, 17 domini sui (al.). Plin. nat. 7, 109 Archilochi. Tac. hist. 2, 23, 5 Galbae. 4, 49, 4 ex -bus Clodii Macri (antea: percussorem). Itala act. 7, 52 (Lucif. non parc. 20 p. 252, 18) cuius Christi ... proditores et -es ([gr. φονεῖς, Vulg. homicidae]. Iren. 4, 28, 3 [= 4, 44, 3 H.] domini [al.]. Avg. civ. 17, 20 p. 247, 18 D. epist. 149, 9 negatores, persecutores, -es. $Conc.^{S}$ I 2 p. 57, 16 dei -bus [gr. I 1, 2 p. 44, 3 θεοκτόνων]. al.). Cypr. patient. 6 p. 402, 5 prophetarum (al.). Firm. math. 3, 11, 18 tortores, carnifices, -es, delatores suorum. Hier. hom. Orig. in cant. 2, 11 p. 56, 20 cervus -r serpentum est (v. et infra l. 82). Avg. serm. 334, 1 mundus -r est corporis mei (Petr. Chrys. serm. 101 p. 481^{B}. v. praeterea l. 83). al.

β sine gen.: Cic. Phil. 1, 35 ut ... cum summa -is gloria interfici possit. Liv. 24, 7, 7 -es ... in forum ... pergunt. 24, 24, 7 bona ... eorum praedae futura -bus. 44, 40, 9 ad persequendos -es. Sen. contr. 10, 1, 12 (antea: percussor). contr. exc. 8, 4, 2 irascere -i, sed miserere interfecti. Val. Max. 3, 2, 11 quantum -e fortior interfectus. Sen. epist. 7, 4 -es interfecturis iubent obici (de gladiatoribus). Cvrt. 6, 11, 29 (antea: esse occisuros). Plin. nat. 8, 86 aspidum alterutra interempta ... ultionis alteri cura: persequitur -em. Tac. hist. 4, 49, 1 occiso Pisone plerique ad gratiam -is inclinavere. ann. 2, 70, 1 praemia caedis apud -em mansura. Itala Ios. 20, 3 (Lugd.) refugium -i, qui animam percussit nolens (gr. φονευτῇ, in Vulg. deest; sim. 21, 13 [Lugd., gr. φονεύσαντι]). Lvcif. Athan. 1, 19 p. 99, 20 deum ... mortem eius de manibus -um exquisivisse. Hier. epist. 36, 2, 4 -r occidens eum, qui eqs. Vvlg. Is. 54, 16 creavi -em ad disperdendum. Os. 9, 13 Ephraim educet ad -em filios (cf. Hier. ad l.: hoc est ad diabolum). Avg. in epist. Ioh. 5, 10 p. 2018 qui odit, non movet manus ad occidendum hominem, homicida iam tenetur a domino; ... et iste iam -r iudicatur (sim. Epist. pontif. 360 Migne 20, 790). al. ? pro adi.: Vvlg. Ier. 50, 9 sagitta eius quasi viri fortis -is. c. pron. poss.: Cic. fam. 12, 23, 2 -es suos (Sen. suas. 6, 19 Cypr. patient. 8 p. 403, 1. Lact. inst. 5, 20, 1 deos latrones et -es s. al.). Philo antiq. 61, 8 -em tuum.

b -r animarum: Lact. inst. 5, 19, 1 et suarum et alienarum -es a. Avg. c. Parm. 1, 8, 14 p. 35, 7 (antea: corporis persecutores).

2 transfertur ad eos, qui delent aliquam rem (fere incorpoream): Cic. p. red. in sen. 4 hostes atque -es rei publicae. Tert. carn. 5 l. 12 -r veritatis Marcion. Cypr. epist. 60, 3 p. 694, 4 misericordiae hostis, -r (interceptor var. l.) poenitentiae ..., veritatis corruptor, perditor caritatis. Avg. in psalm. 51, 1 Christus mortuus ... mortis -r fuit (serm. 296, 1, 2 mori timens m. -em). Bachiar. repar. laps. 8 p. 1045^{B} serpentium, hoc est adversariarum virtutum -r. Pallad. hist. mon. II 20, 4 p. 378^{D} non ... corporum ... -es, sed passionum.

f. **interfectrīx**, -īcis. i. quae interficit: 1 pro subst.:

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

a *de mulieribus:* TAC. ann. 3, 17, 2 -em nepotis. SCHOL. Verg. Bern. ecl. 6, 79 Progne -x est, Philomela causa. HYG. fab. 122, 2 Iphigeniam fratris -em esse. VVLG. Tob. 3, 9 -x virorum tuorum. AVG. civ. 1, 19 p. 32, 10 D. -em innocentis et castae. ORIG. in Matth. 19, 3—12 p. 342, 28 mulier . . . venefica . . . aut -x communis infantis (*gr.* ἐπὶ . . . ἀναιρέσει). DRAC. Orest. 201 Lacaenam -em tot regum, tot populorum. b *de rebus (ut feminis):* PS. CYPR. mont. 3 p. 106, 7 civitas illa (*i. Hierusalem*) -x prophetarum (HIL. in psalm. 56, 3. ORIG. in Matth. ser. 28 p. 53, 6 -em et lapidatricem). SYNOD. Migne 13, 567^{A} *doctrina Nicaena* hostis et -x Arianae haereseos (*gr. CSEL 65, 4 p. 80, 11* ὀλετήρ). AVG. in psalm. 72, 4 synagogam . . . quasi -em domini (*ibid. iterum*).

2 *pro adi.* (*c. gen. l. 17*): HIER. in Gal. 5, 3 p. 397^{A} concisionem et -em . . . litteram. CAEL. AVR. acut. 2, 39, 227 in phreniticis tamquam -em metuit *Asclepiades* ventris turbatam solutionem. 3, 8, 95 immodica atque -x tanta abstinentia iudicatur. PS. IGNAT. Philad. 3, 1 abstinete . . . vos ab herbis malis, quas . . . seminavit . . . hominum -x bestia (*gr.* ὁ ἀνθρωποκτόνος θήρ).

deriv.: interfectorius.

? **interfectōrium,** -ī *n. v. l. 22.*

interfectōrius, -a, -um. *ab* interfector. *i. q. mortifer* (*c. gen.* AMBR.): AMBR. Hel. 10, 37 ieiunium . . . culpae -um est (interfector *var. l.; an pro subst.?*). AVG. lib. arb. 3, 264 ut poena hominem susciperet emendatoria potius quam -a. ISID. orig. 17, 7, 7 fructum . . . -um.

adv. **interfectōriē.** *i. q. letaliter*: AVG. c. Parm. 3, 2, 14 p. 116, 5 non -e percutitur, sed medicinaliter uritur.

interfectrix *v. p. 2190, 84.* ? **interfectus,** -ūs *v. p. 2189, 45.*

interfeminium, -ī *n. ab* inter femina. *i. q. pudenda muliebria*: NOVIVS Atell. 41 cum natust artivit matri -a fortiter (inter femina *trad.*). APVL. apol. 33 -um tegat et femoris obiectu et palmae velamento. 34 si ego de Veneris statua nihil dixissem neque -um (-neum, interfeminam [*suprascr.* i *super* a] *var. ll.*, -a *Hildebrand*) nominassem.

interfemus, -oris *n. ab* inter femora. GLOSS. -s: μεσομήριον. -a: μεσομήρια. [*in var. l. pro* femora: SORAN. p. 66, 6 venter . . . et -a . . . excrescunt (*gr. aliter*).]

***interficio,** -fēcī, -fectum, -ere. *ab* inter *et* facere; *ad vim praeverbii cf. sanscr.* antar-hita- *'abditus'* (*v. Hirt, IF 37, 1916/17, 231*).

de origine: CHAR. gramm. p. 393, 13 B. -ere et perimere prisca sunt . . ., -ere a facto *dictum est.* *de scriptura et formis*: intir- CIL III 11045b, 5; -fac- TAC. hist. 5, 21, 1 (*falso trad.* LIV. 25, 11, 8); -fic- *in stirpe perf.* ITALA Ioh. 16, 2 (cod. l). GREG. TVR. Franc. 5 capit. 17 (*unus cod.*). *supin.* -ctum GELL. 12, 1, 9, *cf. inf. fut. pass.* -ctu iri IVL. VAL. 1, 8 (*Hist. Alex. M. I p. 16, 2 K.* ἀναιρεθῆναι). *pass.* -fio *v. p. 2195, 12.* NOT. Tir. 22, 40^{d} -it. 22, 48 -ecit. *de notione*: PAVL. FEST. p. 45 quod apud illos *Graecos* καίνειν significet -ere. p. 248 peremptus -ctus. NON. p. 330, 22 -ere occidere (*affert* LVCIL. *p. 2192, 76*). p. 330, 25 -ere perdere, concremare (*affert* VERG. *infra l. 81*). p. 330, 28 -ere consumere, finire (*affert* LVCIL. *p. 2192, 30*). DON. Ter. Andr. 663, 3 (*tribuit praeverbio vim auctivam ut*: SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 448). CHAR. gramm. p. 393, 12 B. occidere et -ere et perimere et iugulare et necare (*eadem cum aliis iuxta ponuntur* SYNON. Cic. p. 431, 10). GLOSS. διακόπτω. κατασφάζω. ἀναιρῶ. -ito: interrumpe. -ctus: occisus, extinctus. $GLOSS.^{L}$ I Ansil. ME 100 medio sermone: -cta oratione (interfata *var. l.*, infecta *Lindsay-Mountford*, imperfecta *Löfstedt, Verm. Stud. 102; cf. p. 2192, 32*). *legitur in poesi vetustiore apud* NAEVIVM (*com. 4; contextu mutilo*), PLAVTVM, TER., PACVV., TVRPIL., LVCIL., ACC.; *ceterum vitant poetae praeter* CATVLL. (*l. 80*), LVCR. (*p. 2193, 27, cf. etiam p. 2195, 14*), VERG. georg. (*l. 81*), PHAEDR. (*p. 2193, 33. 53*), LVCAN. (*p. 2193, 59*), PETRON. (*p. 2193, 60*), PRVD. (*quater*), CLAVD. (*p. 2193, 20*). *in sermone pedestri inde a* CATONE, GRACCH. or., COEL., SISENNA, RHET. Her., CIC., VARRONE. *v. et Axelson, Unpoet. Wörter 65 sqq.* [*confunditur in codd. e. g.* -ctus *c.* infectus CAES. civ. 2, 14, 6 (*e coni.* VVLG. II Macc. 12, 16; *cf.* SEN. epist. 94, 31 -ecit *pro* infecit *Buecheler*); *c.* interimere *e. g.* LIV. perioch. 106 p. 103, 23, *c.* intercipere FRONTIN. (?) strat. 4, 7, 41 (*v. et p. 2164, 20*), *c.* intericere PLIN. nat. 8, 79.]

i. q. **perdere,** *delere, tollere sim.*: **I quolibet modo: A** *aliquid* (*alicui l. 72 [aliter p. 2192, 38]; cf.* NON. p. 449, 19 -i et occidi et inanimalia posse): **1** *mera vi adimendi*: PLAVT. Merc. 833 usus, fructus, victus, cultus iam mihi harunc aedium interemptust, -ctust, alienatust.

2 *praevalente vi consumendi, dissolvendi sim.* (*v. iuxta pos. l. 80. 83 sqq.; apud recentiores subaudiri potest imago necandi, cf. p. 2194, 43*): a *generatim*: α *-untur res corporeae* (*in imag. p. 2192, 8. 10*): CATO mor. frg. 3 *ferrum* si exerceas, conteritur; si non exerceas, tamen rubigo -it. ACC. trag. 452 fatis internecionem fore Meleagro, ubi torrus esset -ctus flammeus. CIC. phil. frg. I 12 herbas arescere et -i. CATVLL. 69, 9 crudelem nasorum -e pestem. VERG. georg. 4, 330 fer stabulis . . . ignem atque -e messes, ure sata. VITR. 1, 4, 6 in . . . corporibus, cum exsuperat e principiis calor, tunc -it dissolvitque cetera fervore. TERT. apol. 48, 8 lux cottidie -cta resplendet . . ., sidera defuncta vivescunt, . . . fructus consumantur et redeunt, . . . semina non nisi corrupta et dissoluta . . . surgunt: omnia pereundo servantur (*v. et p. 2194, 36*). ITALA psalm. 71, 7 (Aug. epist. 55, 10) orietur . . . iustitia et abundantia pacis, quoad usque -atur luna (tollatur *R, Aug. in psalm. ad l., gr.* ἀνταναιρεθῇ, *Vulg.* auferatur). Is. 24, 5 (Gild. Brit. 44 chron. III p. 53, 6 *et* Hier. *ad l.*) terra -cta est ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges (*gr. LXX aliter, Euseb.* ἐφονοκτονήθη, *Vulg.* infecta; *aliter p. 2193, 22*). VVLG. Nah. 1, 14 de domo dei tui -am sculptile et conflatile. PRVD. c. Symm. 2, 1075 non totum spes salva -it ignem (*sc. amoris*). MARCELL. med. 32, 52 porriginem intertriginum -es hoc medicamine. AVELL. p. 580, 3 venena *haereseos.* β *-untur res incorporeae* (*dub.* SALL. [?] rep. 1, 4, 1; *v. p. 2164, 21*): APVL. met. 5, 4, 4 novam nuptam -ctae virginitatis curant. TERT. carn. 3 l. 55 *spiritus sanctus* tam vere erat columba quam et spiritus, nec -erat substantiam propriam adsumpta substantia extranea. resurr. 12 p. 41, 1 *lux* revivescit, -ens mortem suam, noctem, rescindens sepulturam suam, tenebras (AVG. c. Fel. 11 p. 840, 19 *syn.* solvit). ITALA Eph. 2, 16 (Tert. adv. Marc. 5, 17 p. 637, 15 = VVLG.) cum -isset *Christus* inimicitiam ([*gr.* ἀποκτείνας]. AVG. pecc. mer. 2, 28, 45 FORT. Aug. c. Fort. 17 p. 95, 18). AMBR. spir. 1, 11, 119 *spiritus sanctus* omnes -it opiniones (*cf.* HIER. epist. 22, 6, 6 -it cogitatus *malos* et elidit eos ad petram. in Is. 5, 11—12 p. 82^{D} cogitationes). AVG. gen. ad litt. 12, 5 p. 400, 26 *animae adfectio bona* multas -it cupiditates (*cf.* GREG. M. in euang. 16, 5 p. 1137^{C} concupiscentias turpes). in Iob p. 621, 24 *martyr* -it praesentem iniquitatem (*cf.* CHROMAT. in Matth. 7, 3, 7 excludere iracundiam . . ., -ere malitiam). c. Petil. 2, 14, 32 p. 38, 24 *testimonia* contradicendo -ere et exstinguere. OROS. hist. 4, 21, 9 pro -enda cordis sui virtute (*cf.* PS. ORIG. hom. in Matth. 2, 5 p. 252, 12 fortitudinem animae meae). ORIG. in Matth. ser. 27 p. 49, 10 ab impiis memoria -itur dei, quando et templum dei a lascivis corrumpitur.

b *speciatim, -untur*: α *cibi* (*sc. devorando sim.*): LVCIL. 770 piscium magnam atque altilium vim -isti. 1157 durum molle voras, fragmenta -is (*Bentinus*, -it *codd.*) panis. β *actiones, sermones sim.* (*sc. interrumpendo, abrumpendo; v. et p. 2191, 55*): APVL. met. 11, 24, 7 singultu crebro sermonem -ens et verba devorans aio *eqs.* Socr. 17 p. 157 -ctis (intersectis *G; v. app. crit.*) sapientiae officiis. COD. Theod. 4, 23 (22), 2, 1 reparationem -cti hoc pacto semel negotii . . . postulare. γ *spolia* (*sc. vovendo, sacrificando*): VVLG. Mich. 4, 13 comminues populos multos et -es domino rapinas eorum.

? **B** *aliquem aliqua re* (*cf. p. 2207, 24*): PLAVT. Truc. 518 salve, qui me -isti paene vita (*Camerarius*, ut ulta *codd.*) et lumine.

II necando: *accedunt syn.*: CIC. Catil. 4, 12 liberis . . . -ctis, uxore occisa (SEN. benef. 5, 14, 2. *al.*). Mil. 17 nisi forte magis erit parricida, si qui consularem . . . necarit, aut eo mors atrocior erit P. Clodi, quod is in monumentis maiorum . . . sit -ctus (CAES. Gall. 5, 6, 5. *al.*). 29 quod hunc iam -ctum putarent, caedere incipiunt . . . servos (ITALA Marc. 12, 5 [cod. q; *gr.* ἀποκτέννοντες, *Vulg.* occidentes]. *v. et l. 55*). Tusc. 5, 60 utrumque iussit -i, alterum quia viam demonstravisset interimendi sui *eqs.* (SCHOL. Cic. Bob. p. 93, 14. *aliter p. 2191, 40*). VVLG. psalm. 100, 8 -bam . . . ut disperdam (*gr.* ἀπέκτεννον . . . τοῦ ἐξολεθρεῦσαι, HIER. psalt. sec. Hebr. perdam . . . ut -am. *cf. p. 2194, 36*). Is. 14, 30 interire faciam . . . et . . . -am. -ere morte *sim.* (*cf. p. 2193, 63*): ITALA deut. 13, 15 (Cypr. Fort. 5 p. 325, 25. *al.*) -ens necabis . . . caede gladii (*gr.* ἀναιρῶν ἀνελεῖς, *Vulg. aliter*). apoc. 2, 23 (cod. g) morte ([*gr.* ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, VVLG. *in m.*]. VVLG. Ier. 18, 21). PANEG. 10, 5, 4 internecione caesi -ctique. *cf.* FIRM. math. 7, 14, 1 -cti . . . interibunt (*sim.*: 7, 17, 1 -cta morietur. *al.*). VVLG. Is. 51, 14 usque ad internecionem (Ezech. 9, 6). *opponitur* perficere: PETR. CHRYS. serm. 114 p. 515^{A} non -it hominem finis iste (*sc. Christi*), sed perficit. vivificare *v. p. 2193, 17. 2194, 36.* *cf. lusum verb. c.* inficere AVG. *p. 2194, 71.* *saepius subaudienda est vis causativa* (*e. g.* VELL. 2, 18, 6 per emissarios. *v. et p. 2193, 46*), *quae exprimitur e. g.* CIC. Cluent. 23 tollendum -endumque curavit (NEP. Dion 7, 1 PAVL. FEST. p. 332 VAL. MAX. 9, 2, 1. *et saepe*). Catil. 1, 5 si *te* -i iussero (Tusc. 5, 60 CAES. Gall. 5, 7, 7. civ. 1, 81, 5 iumenta. 3, 109, 5 SALL. Iug. 54, 6 LIV. 40, 58, 8. *et persaepe*). *accedunt adv. e. g.* crudelissime CAES. civ. 3, 28, 4; foede LIV. 30, 20, 6. 31, 31, 12; cruciabiliter *p. 2193, 52*; mordicus *l. 84.*

A *vi plena*: **1** *proprie*: **a** *de animantibus*: α *generatim*: ① *varia exempla selecta*: Ⓐ *-untur homines sim.* (*obi. suppl. e. g.* HIRT. Gall. 8, 29, 3): PLAVT. Poen. 476 *homines volaticos* ego -eci. 524 in re populi placida atque -ctis hostibus non decet tumultuari (CIC. Catil. 3, 27 aut -ctos aut oppressos. CAES. Gall. 7, 50, 5. *et passim*). CATO or. frg. 8, 1 succidias humanas facis, tantam trucidationem facis, decem capita libera -is, decem hominibus vitam eripis. 37, 3 homines defoderunt in terram dimidiatos ignemque circumposuerunt, ita -erunt (LVCIL. 809 h. ipsum. CIC. Brut. 85 CAES. Gall. 5, 7, 9. PLIN. nat. 11, 73 *crabronum* ter novenis punctis -i h. *al.*). TER. Eun. 551 -i perpeti me possum. GRACCH. or. frg. Char. gramm. p. 313, 19 B. fratrem meum . . . -erunt (*al.*). COEL. hist. 32 multi -untur (CAES. Gall. 7, 42, 6 utrimque. *al.*). SISENNA hist. 73 inermos armati, impeditos expediti sine ullo suorum vulnere cunctos -unt. CIC. S. Rosc. 91 testis (Verr. II 5, 113). Pis. 15 voluit . . . *Catilina* senatum -ere (CAES. Gall. 3, 17, 3 *Gallorum. al.*). VARRO rust. 2, 7, 9 *equus* impetum fecit in *aurigam* . . . ac mordicus -ecit. CAES. civ. 2, 13, 3

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

omnes puberes (SALL. Iug. 91, 6 LIV. 9, 31, 3. *et saepe*). BELL. Afr. 77, 1 -cto regio praesidio (NEP. Milt. 4, 1 LIV. 9, 13, 3. *al.*). LIV. 3, 15, 3 -ctorum tribunorum, trucidandae plebis. R. GEST. div. Aug. 27 -cto rege Artaxe (*gr.* ἀναιρεθέντος). CVRT. 9, 7, 21 Macedo, haud dubius eminus -i posse, lanceam emisit. TAC. ann. 3, 30, 3 -endi Postumi Agrippae conscius. 14, 44, 1 -endi domini animum. IVLIAN. dig. 9, 2, 51 pr. *si quis* mortiferum vulnus inflixerit, eundemque alius ... ita percusserit, ut maturius -retur, quam ex priore vulnere moriturus fuerat *eqs.* ITALA Luc. 19, 27 (cod. aur. *al.* = VVLG.) inimicos meos ... -ite ante me (*gr.* κατασφάξατε, occidite *codd. d s*, iugulate *cod. a*). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 43, 13 domus ... signantes a foris, ubi manifesti essent, quos oporteret -i (*gr. I 1, 5 p. 129, 13* πολιορκηθῆναι, *quod exaggerasse videtur interpres*). CIL III 4850 in canapa leg. -cto a barbaris. 14587 a latronibus -ctus. *et passim.* *-itur hominis corpus, membra sim. vel anima* (*i. vita*): SEN. contr. 1, 4 thema corpus (9, 1 thema. *al.*). TERT. resurr. 35 p. 76, 21 caro ... sicut occidetur in gehennam, si non magis a deo timuerit occidi, ita et vivificabitur ... si maluerit ab hominibus ... -i (VVLG. gen. 6, 17. 9, 11). LACT. inst. 6, 20, 11 animas hominum (VVLG. gen. 37, 22 non -amus a. eius nec effundamus sanguinem [*Itala Lugd.* feriamus eum in animam]. CLAVD. carm. min. 53, 82 uno ternas a. -it ictu). PRVD. perist. 5, 156 membra morti obnoxia dilancinata -is. *-itur* terra (*pro hominibus; aliter p. 2192, 5*): ITALA psalm. 105, 38 (Aug. *ad l.* = VVLG.) et -cta est t. in sanguinibus (*gr.* ἐφονοκτονήθη, *aliae verss.* infecta, *Hier. psalt. sec. Hebr.* polluta. AVG. *ad l.*: nisi ... referatur ad homines, qui habitabant in terra, tropica locutione). VVLG. Ier. 50, 26. Ⓑ *-untur bestiae* (*v. etiam p. 2194, 34. 44. 77. 78*): LVCR. 5, 1249 feras. CIC. nat. deor. 1, 101 *ibes* volucris anguis ... -unt atque consumunt (*cf.* COLVM. 8, 2, 11 *mares gallinacei* debent ... serpentem vel aliud noxium animal -ere. GELL. 7, 3, 1 *serpentis* -cti corium. TERT. coron. 7 l. 36 -cto ... dracone. *al.*). VARRO rust. 1, 2, 25 cimices. 3, 16, 18 nigrum *regulum apium* (*cf.* COLVM. 9, 9, 7 duces seditionum). SALL. Iug. 53, 5 elephanti ... reliqui omnes ... -cti (LIV. 27, 49, 1. *al.*). PHAEDR. 1, 9, 7 *passerem* accipiter. CVRT. 8, 1, 14 leonem (SPART. Hadr. 19, 7 in circo. PS. PHILO antiq. 43, 3. VVLG. I reg. 17, 35 *l. vel ursum* percutiebam ... et suffocabam -bamque eos. *al.*). PLIN. nat. 11, 57 ab apibus fucos -i. APVL. met. 8, 4, 5 canum procaciores ... genis hac illac iactatis consectas -it *aper*. ITALA num. 11, 22 (Lugd., Monac.) oves et boves (*gr.* σφαγήσονται, *Vulg.* caedetur). PS. AVR. VICT. epit. 41, 2 iumenta publica. *al.*

Ⓘ *indicatur*: Ⓐ *instrumentum, modus sim.* (*cf. p. 2194, 33*): PLAVT. Most. 192 sq. di deaeque me omnes pessumis exemplis -ant, nisi ego illam anum -ero siti fameque atque algu (LIV. 21, 41, 11. PAVL. FEST. p. 162 veneno aut f. *al.*). CIC. Font. 41 manus, a qua -ctus est *parens* (Mil. 37 m. servorum. SALL. Iug. 101, 6 LIV. 26, 15, 14. *et saepius. cf.* VVLG. Iudith 13, 18 -ecit deus in manu mea hostem ..., per manum feminae percussit illum). Cluent. 31 veneno (SALL. hist. frg. 2, 75. CALP. decl. 40 p. 32, 6 cruditate an v. *cf. l. 44*). Manil. 11 supplicio (EVTR. 3, 11, 2 variis. NOVELL. Maior. 7, 4 fustuario). dom. 59 per insidias (SPART. Hadr. 23, 8 vel aperte vel p. i. *cf.* CIC. Att. 13, 10, 3 insidiis). Phil. 9, 3 ferro (LIV. 40, 13, 2 PLIN. nat. 28, 34). CAES. Gall. 2, 31, 6 per cruciatum (*cf.* BELL. Afr. 46, 2 cruciabiliter [AMM. 26, 6, 3]). NEP. Alc. 10, 6 telis (LIV. 10, 28, 17 infestis. PHAEDR. 4, 4, 6 iactis hunc *aprum* t. *al.*). Dion 9, 6 gladium ... quo Dion -ctus est (ITALA Ios. 10, 11 [Lugd.] gladiis [*gr.* ἀπέκτειναν, *Vulg.* percusserant]. *saepius. cf.* ITALA gen. 34, 26 [Aug. loc. hept. 1, 129 p. 526, 14] in ore gladii [*gr.* ἀπέκτειναν, *Vulg.* necaverunt]. II par. 36, 17 [Complut. = VVLG.] in gladio [*gr.* ἀπέκτεινεν]. *v. etiam l. 61. 67. p. 2192, 53. 2195, 7*). LVCAN. 4, 547 grato ... ictu (PLIN. nat. 30, 65 si capite percusso uno i. -atur *irenaceus. v. et supra l. 21*). PETRON. 123, 228 absentem votis -it hostem (HIER. epist. 141, 2 ut, quos gladiis nequeant, voto -ant). VLP. dig. 29, 5, 1, 17 occisorum appellatione eorum contineri Labeo scribit, qui per vim aut caedem sunt -cti, ut puta iugulatum, strangulatum *eqs.* (PAVL. sent. 3, 5, 2. *cf.* AMM. 28, 1, 54 qua vi -ret). HIER. epist. 39, 6, 2 filiam ieiuniis -ctam. VVLG. iud. 15, 15 *Samson* maxillam ... asini ... arripiens -ecit in ea mille viros. EVSEB. EMES. serm. 9, 19 *Iudaei* per omnes plagas, per terram, per ignem, per gladium, per serpentes, per feras, per inimicos, per legem puniti, -cti, concisi, consumpti sunt et manu sacerdotum occisi. *similia saepe.* Ⓑ *qua de causa, quam ob rem -atur*: PACVV. trag. 237 qua super re (*cf.* RHET. Her. 2, 19, 28 causam ... quare). CIC. Catil. 1, 4 propter quasdam seditionum suspiciones (off. 2, 25). Sest. 83 ob rem publicam (fin. 2, 63. *al.*). de orat. 2, 134 qui civem ex senatus consulto patriae conservandae causa -erit (interemerit *var. l.*). SALL. Iug. 15, 1 ob saevitiam suam. LIV. 21, 2, 6 ob iram -cti ab eo domini. 31, 14, 8 tamquam ob infandum scelus (TAC. ann. 16, 12, 2). AVG. lib. arb. 1, 32 sive pro vita, sive pro libertate, sive pro pudicitia. Ⓒ *quo auctore, secundum sive contra quod ius vel quam legem -atur*: CIC. Cluent. 38 consilio (Phil. 2, 21 meo. CAES. Gall. 5, 54, 2 publico. *al.*). Catil. 1, 4 ex senatus consulto (*cf.* dom. 102 ex s. sententia). 4, 13 iussu consulis (VELL. 2, 22, 2 Cinnae. LAMPR. Heliog. 7, 10 principis. HIER. epist. 29, 2, 4 regis. *al.*). har. resp. 34 oratores contra ius fasque -ctos (LIV. 4, 32, 5 gentium. VIR. ill. 23, 6. *cf.* CIC. Mil. 11 iure. CAES. Gall. 7, 41, 1 latronis magis quam patris iure. *et saepius*). Deiot. 25 belli lege (*cf.* QVINT. decl. 296 p. 169, 8 ex lege). PAVL. coll. Mos. 4, 3, 6 adulterum inlicite. AMM. 28, 1, 29 pronuntiante Maximino.

β *speciatim*: ① *de supplicio capitis*: CIC. Catil. 2, 3 -ctum esse ... et gravissimo supplicio adfectum. *al.* LIV. 26, 16, 6 ad septuaginta principes senatus -cti, trecenti ferme nobiles Campani in carcerem conditi. *saepius.* CVRT. 10, 3, 4 non sunt accensi supplicio commilitonum, cum ... -ctos esse cognossent. TAC. ann. 6, 18, 1 damnatus -ctusque. *al.* PLIN. epist. 2, 11, 2 innocentes condemnandos, -endos. *al.* CALP. decl. 24 p. 22, 3 -endum ... carnifici tradidit. ITALA deut. 13, 9 (Firm. err. 29, 1, *cf.* VVLG.) *idololatram* (*gr.* ἀποκτεῖναι. *inde* CYPR. Fort. praef. 5 p. 320, 5). CYPR. Demetr. 13 p. 360, 18 quid non -is confitentem? AMM. 28, 1, 56 *Aginatius* occiditur, pari sententia Anepsia -cta. VVLG. num. 35, 19 homicidam. PRVD. perist. 10, 89 reos. SALV. gub. 8, 24 indemnatum. COD. Iust. 1, 3, 53, 1 convicti -antur. *et saepe.* *apud ecclesiasticos, -untur Christus, prophetae sim.*: ITALA II Esdr. 9, 26 (Cypr. testim. 1, 2) prophetas ([*gr.* ἀπέκτειναν, *Vulg.* occiderunt]. Matth. 23, 37 [codd. d e *al.*; *gr. et Vulg. item*]. *al.*). Matth. 26, 59 (codd. a n) *Christum* ([*gr.* θανατώσωσιν, *Vulg.* morti traderent]. act. 2, 23 [Iren. 3, 12, 2 = 3, 12, 15 H.; *gr.* ἀνείλατε, *Vulg.* interemistis. *et saepe*). TERT. scorp. 12 p. 173, 13 martyre -cto. IREN. 3, 12, 10 (= 3, 12, 13 H.) Stephanus ... -ctus. LACT. mort. pers. 2, 6 *Nero* Petrum cruci adfixit, Paulum -ecit. *al.* ② *de morte voluntaria*: SVLP. RVF. Cic. fam. 4, 12, 2 se ipsum (CAES. Gall. 5, 37, 6. LIV. 31, 18, 7 *Abydeni* per omnes vias laeti. *et saepius*). QVINT. inst. 11, 1, 35 Cato. *al.* MARCIAN. dig. 48, 21, 3 pr. IREN. 5, 12, 3 'exspoliantes ... veterem hominem' ... dicebat *apostolus*, non veterem amovens plasmationem; alioquin oportebat nosmetipsos -entes separari ab ea *eqs.* (*cf. p. 2195, 3*). HIER. chron. a. Abr. 1924 (= SVET. frg. 20 p. 39) Lucretius ... propria se manu -ecit (1990 = SVET. frg. 31 p. 42. *et passim*). *per ironiam*: TERT. adv. Marc. 2, 28 p. 375, 23 *deus Marcionis* semetipsum voluit -i, non minus homicida in semetipsum quam in eo, a quo vellet occidi.

b *de rebus* (*v. et p. 2193, 41; obi. suppl. l. 36. 38. 40*): COLVM. 8, 5, 16 *pituita pullos* teneros -it. MARCIAN. dig. 48, 19, 11, 12 telum in feram missum hominem -ecit. TERT. resurr. 12 *terra* ut reddat, intercipit; ut custodiat, perdit; -it, ut vivificet (*restituit Borleffs ex cod. T*); ut integret vitiat ..., siquidem et uberiora et cultiora restituit quam exterminavit. VEG. mil. 1, 12 caesa ... non frequenter -it. VVLG. num. 16, 35 ignis egressus a domino -ecit ... viros (Dan. 3, 22 flamma ignis). CAEL. AVR. acut. 1 praef. 5 cito -entem esse passionem vel in sanitatem celerem.

2 *in imaginibus vel translationibus* (*apud ecclesiasticos*): **a** *de morte rerum ut animantium* (*Musarum l. 48; cf. p. 2192, 10 et* IREN. 1, 31, 4 [= 1, 29 H.] iaculari ... et vulnerare et -ere vastatricem illam bestiam [*i. doctrinam haereticam*]): IREN. 2, 7, 3 (= 2, 6, 1 H.) repugnantia invicem et -entia alia alia. 3, 18, 7 (= 3, 17, 6 H.) ut peccatum ab homine -retur. ARNOB. nat. 3, 38 ille primus *scriptor* eradit atque -it sex divas [Musas], si esse illas constat novem. AVG. de duab. anim. 17 p. 73, 19 haeresim suam uno ictu -ent. *al.*

b *de morte spiritali sc. animae*: α *-it homo, diabolus sim.*: ITALA Matth. 10, 28 (Tert. scorp. 9 p. 163, 29) non timendos, qui ... corpus occidant, animam autem -ere non valeant ([*gr.* ἀποκτεῖναι, *Vulg.* occidere]. AVG. in psalm. 105, 31 -bant animas suas immolando filios. PELAG. in Rom. 3, 13 adulando. *cf.* GREG. M. moral. 1, 49 p. 549[C] ad -endum animum malignis spiritibus iter pandit). prov. 7, 26 (Didasc. apost. 6, 4; *cf.* VVLG.) multos ... plagans *mulier inverecunda* occidit et sine numero sunt, quos -ecit (*gr.* πεφόνευκεν). IREN. 3, 17, 4 (= 3, 18, 3 H.) *haeretici* per quae (*sc. verba falsa*) -unt eos (*i. fideles*). HIER. hom. Orig. in Luc. 31 p. 176, 3 legisti, *diabole*, ... ut de simplici littera eos, qui amici sunt litterae, -as. VVLG. (= ITALA) psalm. 9, 29 sedet insidians ... in absconditis, ut -at innocentem (*gr.* ἀποκτεῖναι). β *-unt res*: CYPR. laps. 34 p. 262, 6 noxia et venenata persuasio persecutione ipsa peius -it. LACT. inst. 6, 6, 4 *quae a diabolo veniunt*, id habent officium, ut a caelestibus avocatum terrenisque demersum ad poenam -ant (-at *B*) sempiternam. HIER. psalt. sec. Hebr. 34, 22 -et impium malitia (*Vulg. et Psalt. Rom.* mors peccatorum pessima). VVLG. Sirach 21, 3 dentes leonis, dentes eius -entes (*gr.* ἀναιροῦντες) animas hominum (AVG. soliloq. 2, 20, 36 mors humana, etiamsi non -at animam *eqs. al.*). AVG. nupt. et concup. 2, 18, 33 catholici videant, qualis et quantus eum (*i. possessum Pelagiana impietate*) error non infecerit, sed plane -erit. APON. 8 p. 143 de quorum *haereticorum* mente ... amara et venenosa fluenta egressa sunt ..., quae ... -unt ignorantes.

c *de morte diaboli sive Antichristi* (*bestiae ut diaboli* [*v. l. 78*]: ITALA Is. 27, 1 [Tert. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 27] superducet ... deus machaeram sanctam ... in draconem illum, colubrum magnum et tortuosum, et -et illum [*gr.* ἀνελεῖ, *Vulg.* occidet]. VVLG. Dan. 14, 25. 27): TERT. idol. 5 p. 35, 13 diabolum, id est serpentem, -ctum. ITALA II Thess. 2, 8 (Tert. resurr. 24 p. 60, 26; *cf.* Tycon. reg. 2 p. 31, 2 = VVLG.) iniquus, quem dominus Iesus -et spiritu oris sui (*gr.* ἀνελεῖ. *inde* AVG. civ. 20, 12 p. 436, 8 D. Antichristum. *passim*).

B *usu hyperbolico*: 1 *i. q. taedio vel dolore afficere*: TVRPIL. com. 109 intercapedine -or, desiderio differor. HIER. psalt. sec. Hebr. 42, 11 cum me -rent in ossibus meis, exprobraverunt mihi hostes

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*Vulg.* confringuntur ossa mea). GREG. M. moral. 10,12 p. 927^{B} *qui nimis dure corripit,* auditorem suum prolata contumelia ab spiritu dilectionis -it. 2 *apud ecclesiasticos fere i. q. mortificare sim.*: ITALA Rom. 8, 36 (Cypr. epist. 31, 4) sicut scriptum est (*psalm. 43, 22*): . . . propter te -imur tota die (*gr.* ϑανατούμεϑα, *Vulg. utrubique* mortificamur, *aliae verss.* morte afficimur, occidimur). GREG. M. moral. 24, 48 p. 314^{D} hoc nimirum disciplinae gladio semetipsum Ieremias -erat. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^{A} quid facis . . . -ens corpusculum tuum saevis ardoribus? (*in responso*: occidit me, occido illud). 3 *fere i. q. conficere, vincere*: SORT. Sangall. 15, 9 si adire volueris iudicia, . . . -es inimicum.

pass. **interfīo,** -erī. *i. q. interimi, deleri, eradi sim.*: PLAVT. Trin. 532 istic oportet opseri mores malos, si in opserendo possint -i. LVCR. 3, 872 ubi se videas hominem indignarier ipsum, post mortem fore ut . . . flammis -at malisve ferarum (*inde* GLOSS. V 78, 23 -at interfici⟨a⟩t⟨ur⟩).

p. p. p. ᴮ**interfectus,** -ī *m.* (*f.* -a, -ae *l. 22*) *pro subst., saepe plur. i. q. mortuus, defunctus, occisus* (*exempla certiora; syn.* mortuus *l. 31. 32, opp.* vivens *l. 28*): PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16 (= 9, 24 Sj.), 3 -i locum occupare. LIV. 38, 23, 6 numerus -orum. VAL. MAX. 3, 2, 11 interfectore fortior -us. QVINT. inst. 9, 2, 62 iurando per -os in Marathone et Salamine. SVET. Nero 34, 4 ad visendum -ae cadaver (*cf.* IVST. 6, 6, 9 -orum corpora). ITALA I Macc. 5, 51 (rec. L = VVLG.) transiit *Iudas* per portam super -os (*gr.* τῶν ἀπεκταμμένων, *rec. B* trucidatos). COD. Iust. 4, 34, 1 (*a. 293*) si . . . ornamenta deposita apud -um perierunt *eqs.* AVSON. 427 p. 383, 10 P. -orum humatio procuratur. AMM. 14, 11, 17 -orum catervae . . . correptum eum (*i. Gallum*) . . . uncis furialibus obiectabant. HEGES. 2, 6, 3 p. 142, 23 gravior erat metus viventium quam aerumna -orum. HIER. chron. a. Abr. 821 -orum posteri qui vocabantur Epigoni *eqs.* psalt. sec. Hebr. 88, 6 factus sum quasi homo invalidus inter mortuos liber, sicut -i et dormientes in sepulchro . . . qui a manu tua abscisi sunt. *al.* VVLG. Is. 22, 2 vivent mortui tui, -i mei resurgent. *et saepe.* RVFIN. Clement. 2, 13 cur . . . -orum animae non ulciscuntur interfectores suos?

deriv.: interfectibilis, interfectio, interfectivus, interfector (-trix), ? interfectus (-ūs).

[interfindo *falso intellexerunt quidam*: ORIBAS. eup. 4, 71 add. p. 592, 18 inter fissum (*ex Cels. 6, 13, 4* id per fissum).**]**

GLOSS.^{L} II Philox. IN 641 **interfīnēs** μεϑόρια. *cf.* interfinium.

interfīnium, -ī *n.* *ab* inter *et* finis; *cf.* interfines. *i. q. media finitio naribus interposita*: PS. SORAN. quaest. med. p. 366, 27 *nasi partes,* quae . . . dextra laevaque sunt, pinnulae vocantur, medium autem -um (*inde* ISID. orig. 11, 1, 48).

interfīo *v. l. 12.*

[interflecto *falso trad.* ROMVL. fab. 47, 6 rec. gall. *pro* iter flectit.**]**

? **interfīlo,** -āre. *ab* inter *et* flare. *i. q. flando intercurrere*: APVL. mund. 11 hos quattuor ventos alii plures -ant (interfluant *vel* interfluunt *trad.*). *Centlivres.*

ᴮ**interfluo,** -fluxī, -ere. *ab* inter *et* fluere. *inde a* LIV.; *dubitari potest de tmesi* LVCR. 4, 227 (= 6, 931) nec requies inter datur ulla fluendi. [*confunditur c.* influere FLOR. epit. 1, 4, 2; *c.* interfuit LIV. 41, 23, 16 CVRT. 5, 1, 28 ITIN. Alex. 37; *c.* interflare APVL. mund. 11.]

1 *intransitive i. q. fluendo se interserere* (*accedit dat. l. 58. 59. 63, praepos.* inter *l. 64. 66*): **a** *de aquis*: LIV. 33, 18, 12 steterunt . . . acies utraque super ripam, qui . . . -bat, torrentis. 41, 23, 16 fretum (PLIN. nat. 6, 110 iuxta . . . eam *insulam.* SOL. 27, 7 Hipponem alterum de -enti f. Diarrhyton nuncupatum. *al.*). SEN. benef. 6, 7, 3 quamvis . . . arvis -ant *flumina* (*cf.* MART. CAP. 6, 696 *Taprobane* scinditur fluvio -ente [*v. p. 2196, 4*]). epist. 100, 6 aquarum cubiculis -entium (MELA 3, 31). CVRT. 5, 5, 2 amnis (PLIN. nat. 6, 144. FRONTIN. strat. 2, 5, 23 medio a. -ente. *al.*). PLIN. nat. 4, 63 -ente Euripo (9, 51 medii -entis e.). TAC. hist. 3, 17, 1 -entis rivi. FLOR. epit. 1, 4, 2 -entem urbi Tiberinum. MYTHOGR. 1, 28 -entis maris (AVG. c. adv. leg. 1, 13, 17 qua m. -ret et circumflueret. MART. CAP. 6, 661 inter Europam et Asiam). *al.* **b** *de rebus, quae undis agitantur*: SEN. dial. 6, 18, 6 inter . . . torrentium aurum harenas -ens. TAC. ann. 1, 70, 3 iumenta, sarcinae, corpora exanima -unt occursant (*sc. militibus*). **c** *de tempore*: HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 8 p. 332, 23 quinque anni . . . -xerunt, ex quo . . . serviunt. **d** *de igne*: EVCHER. laud. her. 13 montem . . . -enti igne fumantem.

2 *transitive*: **a** *i. q. fluendo (interiacendo) dividere* (*sc. binas res*): LIV. 27, 29, 9 fretum quod Naupactum et Patras -it (33, 15, 1 CVRT. 6, 2, 14. 7, 7, 2 MELA 2, 24. *cf.* TAC. hist. 3, 5, 2 Raetos Noricosque [ann. 2, 9, 1 GELL. 10, 26, 6]). CVRT. 3, 8, 28 duo agmina (SOL. 16, 2 d. orbes [*Plin. nat. 4, 90* interveniente]. *cf.* AVIEN. ora 335 locos utrosque. 506 geminos . . . vertices [CLAVD. 1, 227 medius g. -it alveus urbes]). AVIEN. orb. terr. 234 arces. SCHOL. Stat. Theb. 7, 184 vicinas terras. *passive*: APVL. mund. 4 insulae -untur (*postea*: fretis . . . ambiuntur). **b** *i. q. fluendo percurrere* (*sc. singulas res*): SEN. contr. 2, 1, 13 *quos campos.* VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 Tarson. CVRT. 3, 1, 2 media . . . moenia. 3, 1, 5 mediam urbem (PORPH. Hor. carm. 1, 31, 7 ITIN. Alex. 37. *cf.* PLIN. nat. 36, 94 medium oppidum). 4, 3, 6 saxa . . . -ens unda medium opus rupit. OROS. hist. 2, 6, 5 mediam Babyloniam. *al.*

deriv.: interfluus.

interfluus, -a, -um. *ab* interfluere. *i. q. interfluens*: PLIN. nat. 6, 121 -o Euphrate. STAT. Theb. 4, 524 Styx discretis -a manibus obstat. SOL. 53, 3 *Taprobane* scinditur amni -o (*cf. p. 2195, 59 et Plin. nat. 6, 81* flumine dividi). ITIN. Alex. 49 *India* Oceano munitur, -o mari Hippalio. PALLAD. 10, 10, 4 ne . . . cratem minus solidam vis -i corrumpat umoris. AVIEN. ora 281 Iuba -o . . . separatus aequore. 312 -o . . . scinditur . . . modo Erythia ab arce. 325 est Herma porro caespitum munitio -um quae altrinsecus munit lacum. *pro subst.*: AVIEN. orb. terr. 404 una parumper ut credatur humus mediique -a ponti subtrahat. *Gruber.*

interfodio, -fossum, -ere. *ab* inter *et* fodere. [*francog. vet.* entrefouir, *dial.* trefouire, *prov.* entrefoïr. *R.*] *i. q. perfodere*: 1 *pungendo*: LVCR. 4, 716 sunt gallorum in corpore quaedam semina, quae cum sunt oculis inmissa leonum, pupillas -unt acremque dolorem praebent. 2 *findendo*: PALLAD. 11, 12, 2 si aegra est arbor, . . . oportet . . . cuneum salicis -ssis radicibus premi (*cf. Plin. nat. 17, 253* fissa radice).

interpolatus **interfoedātus** varieque maculatus sive per intervalla fuscatus GLOSS.^{L} III Abstr. IN 258 (*sim.* GLOSS. V 602, 3). *ab* inter *et* foedare.

interfor, -fātus sum, -fārī. *ab* inter *et* fari. *maxime perf.; praeterea adhibentur* -atur *l. 32,* -ans *l. 33. 37. 49,* -ari *l. 35. 36. 39. 52* (-or, -bor GLOSS.). *passive l. 52.* GLOSS. -or: διαλαλῶ. -atur: interloquitur. -bor: interlocor (-quar). -tus (-ta, -tos): interlocutus (-ta, -tos). *v. et p. 2191, 56. legitur c. notione interrumpendi apud* VERG., LIV., VAL. MAX., STAT., PLIN. epist., CAPITOL.; *ceterum inde ab* AMBROSIASTRO.

1 *i. q. fando interrumpere, interpellare sim.*: VERG. Aen. 1, 386 nec plura querentem passa Venus medio sic -ta dolore est *eqs.* LIV. 3, 47, 4 priusquam aut ille postulatum perageret aut Verginio respondendi daretur locus, Appius -atur. 7, 36, 9 *consul* orsus . . . laudes, -ante . . . Decio, distulit contionem. 32, 34, 2 orsum eum . . . dicere . . . violenter Phaeneas -tus . . . ait *eqs.* (*c. acc. pers. ut*: 36, 27, 3 dicere exorsos. 36, 28, 4 prope dicentem. VAL. MAX. 9, 5, 2 -ari se contionantem ausus [*tribunum ut*: PLIN. epist. 1, 23, 2 quem -ari nefas esset. *cf. p. 2189, 21*]). 33, 12, 12 -anti . . . Phaeneae . . . testificantique. CAPITOL. Max. Balb. 2, 1 cum Maximus . . . dicere sententiam coepisset, . . . Vectius Sabinus . . ., rogato consule, ut sibi dicere atque -ari liceret, sic exorsus est *eqs.* *paulo pressius, ut vid., inter binos aliorum sermones*: STAT. Theb. 2, 188 sic (hic *Lachmann*) -tus et alter subicit *eqs.* (*v. Mulder ad l.*). 7, 290 dixerat *Phorbas* et paulum virgo -ta loquenti.

2 *i. q. interveniendo, colloquendo sim. fari*: **a** *c. adv.*: AMBROSIAST. in I Cor. 3, 2 cum constet . . . Christum aliter populis, aliter discipulis -tum *eqs.* CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 67^{C} sicut superius -tus sum (*ibid.* 69^{B}. *cf.* CONC.^{S} II 3, 1 p. 40, 14 ut iam -ti sumus [*gr. II 1, 1 p. 65, 28* τὰ ἤδη διαλαληϑέντα]. PAP. Marini 119, 66 ut). **b** *c. acc.*: PRVD. c. Symm. 2, 67 talia principibus dicta -antibus. PS. AVG. quaest. test. I 93, 1 p. 163, 19 hoc, tempore quo ascendere ad patrem disposuit, -tus videtur (CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 30^{D}. 200^{D} -ari). *passive*: RVSTIC. Conc.^{S} I 3 p. 109, 7 secundum quae iam prius . . . -ta sunt (*Schwartz,* -facta *trad.*; disposita *vers. Tur., gr. I 1, 3 p. 25, 35* διαλαληϑέντα). **c** *c. acc. c. inf.*: CONC.^{S} II 2, 1 p. 77, 32 universis . . . episcopis -tis, post lectionem oportere prius de pia fide haberi tractatum. II 3, 1 p. 138, 28 propria conscientia fisus *episcopus* -tus est religiosissimos notarios gesta proferre et docere de omnibus veritatem (*gr. II 1, 1 p. 155, 1* ἀπεφήνατο). VIGIL. THAPS. c. Arian. 2, 47 iam superius -tus sum . . . non oportere *eqs.*

deriv.: interfatio, interfatus (-ūs).

interfrīgēsco, -ere. *ab* inter *et* frigescere. *i. q. (frigescendo) interire, hebescere, cessare sim.*: VLP. frg. Vat. 155 *nec* in infinitum captiosi silentii tempus, per quod res -at, concessum sibi credant.

interfringo, -ēgī, -ere. *ab* inter *et* frangere. *i. q. frangendo intercidere sim.*: CATO agr. 44 *olivetum* hoc modo putato: qua locus recte ferax erit, quae arida erunt, et siquid ventus -erit, ea omnia eximito.

? **interfugio,** -ere. *ab* inter *et* fugere, *si recte tmesis intellegitur. i. q. fugiendo se intericere, inserere sim.*: LVCR. 6, 332 *fulmen* e parvis et levibus est elementis, nec facilest tali naturae opsistere quicquam; inter enim fugit ac penetrat per rara viarum.

interfulgeo, -ēre. *ab* inter *et* fulgere. -ens *i. q. praefulgens* (*sc. inter cetera*): LIV. 28, 23, 4 aurum argentumque cumulo rerum aliarum -ens. *Centlivres.*

ᴮ**interfundo,** -fūsum, -ere. *ab* inter *et* fundere. *p. p. p. praeter* AVIEN. *l. 84. p. 2197, 1. 16. 20; maxime mediopass.* GLOSS. V 78, 25 -sa: frequentius recurrens. [*dub.*: MANIL. 1, 305 has inter fusus . . . dividit; *seiungunt edd. post Bentleium, cf. Arat. 45* τὰς δὲ δι᾽ ἀμφοτέρας . . . εἰλεῖται.]

1 *i. q. fundendo interponere sim.*: **a** *c. solo obi.*: **α** *de aquis, liquore*: VERG. georg. 4, 480 (= Aen. 6, 439) noviens Styx -sa (CLAVD. rapt. Pros. 1, 23). SEN. dial. 6, 25, 3 non illos -sa maria discludunt (PLIN. nat. 3, 86 PLIN. paneg. 16, 5. *al.*). PLIN. nat. 2, 173 -sus *oceanus* (HEGES. 2, 9, 1 p. 150, 16). PANEG. 2, 22, 2 gentes . . . -sis aequoribus abiunctas. AVIEN. ora 370 quidquid -itur undae. orb. terr. [*Gruber*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1100 sinus ... -itur (*cf. Dionys. periheg. 924 μεσηγὺ εἰλεῖται*). OROS. hist. 6, 8, 10 aestuaria. *in imag.*: AMBR. in Luc. 7, 214 -so luxuriae saecularis aestu. *de rebus liquefactis*: OROS. hist. 2, 6, 9 murus ... -so bitumine conpactus. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 38 manipulos ... cum parvo plumbo -so *dare*. GREG. M. moral. 32, 48 *lapides*, quos -sum aurum ... ligat. *β de rebus variis*: PLIN. nat. 6, 93 multa ... -sa opacitate (*cf.* STAT. Theb. 3, 677 nox [PAVL. PETRIC. Mart. 5, 115]). MART. CAP. 2, 156 ab orbe lunari -sa medietas disparatur. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 130 longarum spatia -sa viarum. *translate*: PS. PHOEBAD. fid. 8 *invisibilitatem*, quam a conspectu omnium maiestas -sa seposuit. *γ de hominibus* (*translate de diabolo*): FRONTIN. strat. 2, 3, 14 acies ... hostes inopinato -sa proelio cecidit. PRVD. ham. 390 praedo ..., tacitis quem viribus -sum corda bibunt hominum.

b *c. structuris*: *α acc.* (*v. et p. 2196, 76*): HOR. carm. 1, 14, 19 -sa ... aequora Cycladas. AVIEN. orb. terr. 255 moles pelagi -itur oras. *β dat. vel abl.*: STAT. Theb. 1, 63 stagna ... bicorni -sa iugo. IVL. VAL. 3, 56 nebula ... -sa omni aëri. AVIEN. Arat. 711 omnia, quae soli et rigido -sa aquiloni (*cf. gr. 320 μεσσηγὺς κέχυται*). ora 582 saxis ... pelagus -itur. HYG. astr. 1, 7 mare quibus locis -sum videatur. PRVD. apoth. 817 animam ... membris tabentibus -sam. c. Symm. 2, 380 animas ... venis vitalibus intus ... -sas.

2 *i. q. intermiscendo afficere, implere sim.* ('-sus *aliquid*' VERG.): **a** *homines* (*oculos l. 26 sq., per prosopop.* PRVD.): VERG. Aen. 4, 644 *Dido* maculis ... -sa genas (AMM. 30, 6, 6). PRVD. psych. 245 sanguine vix tenui Pudor -sus. GREG. TVR. Mart. 4, 5 oculis ... caligine -sis. **b** *res*: AMM. 16, 12, 59 lacunam ... aquis -sam. SALV. gub. 7, 8 -sa fluminibus *regio*.

deriv.: interfusio. *Gruber.*

interfuro, -ere. *ab* inter *et* furere. *i. q. cum furore peragrare sim.*: STAT. Ach. 1, 395 dum ... arma parantur Dorica et alternum Mavors -it (interserit *Q*) orbem.

interfusco, -āre. *ab* inter *et* fuscare. -tus *i. q. per intervalla fuscatus, obscuratus, maculatus sim.*: AVELL. p. 99, 12 orandum, ut ... pax ex hoc fonte in totum orbem fidei et catholicae sanctitatis nullis nebulis -ta mittatur. *Centlivres.*

interfūsio, -ōnis *f.* *ab* interfundere. *i. q. status vel cursus liquoris interfusi*: LACT. inst. 7, 3, 25 maris opulenta et copiosa -o. AMBR. hex. 2, 3, 11 ut ... in profundo -es aquarum terrae medio separentur. HEGES. 3, 26, 1 p. 235, 2 *Iordanes* sine ulla -e (*sc. aliarum aquarum*) progreditur. GENNAD. vir. ill. 40 *Orosius* descripsit positionem orbis Oceani -e et Tanais limitibus intercisam. *Gruber.*

intergarrio, -ītum, -īre. *ab* inter *et* garrire. *i. q. garriendo intericere, inserere sim.*: APVL. apol. 17 pauculis verbis -tis (-gann- *var. l.*).

intergemisco, -ere. *ab* inter *et* gemiscere. *i. q. (interdum) gemiscere, plangere aliquem*: PS. SEN. mor. 143 diabolus aliquando se gloriabatur interfectorem tuae misericordiae, nunc -it socios tuae beatitudinis.

? **intergeo** *v.* intergo.

intergeriēs (-gerivus *Scaliger, Lindsay*) paries τοῖχος ὁ δύο κτήσεις διορίζων GLOSS.[L] II Philox. IN 642 (= GLOSS. II 89, 57. *v. et l. 58*). *ab* inter *et* gerere, *cf.* congeries *et* intergerivus.

[intergerīnus *coni. Hilgenfeld* HERM. vulg. sim. 9, 2 (inter genera *vel* inter gratiam *trad.*; in medio *Pal., gr.* ἀνὰ μέσον). *v. et l. 63.*]

[intergerium, -ī *n. v. l. 66.*]

intergerīvus, -a, -um. *ab* inter *et* gerere, *sed v. Stolz-Leumann*[5] *214.* GLOSS. II 523, 4 -us μεσότοιχον (-gerus *var. l.*; *an* intergeries *sec. suprascript.* 'declinationis quintae'?). *i. q. interpositus* (*t. t.*): 1 *de parietibus* (*fere pro subst.*; *dub. an adi.* PAVL. FEST.): PAVL. FEST. p. 110 -i parietes dicuntur, qui inter confines struuntur et quasi intergeruntur (CIL VI 29960 hic p. communis est -os cum Ilisso). PLIN. nat. 11, 23 pilarum -is (-nis *Gelenius*) a solo fornicatis. 35, 173 cautum ... est, ne communis paries crassior fiat, nec -orum ratio patitur. 2 *de glutino chartae* (*neutr. pro subst.?*): PLIN. nat. 13, 82 minimum hoc modo -i (-gerii *Gelenius*).

intergero, -gestum, -ere. *ab* inter *et* gerere. *fere i. q. interponere, inserere*: PAVL. FEST. p. 110 (*v. l. 62*). PACIAN. (?) sim. carn. p. 141, 8 preces mirandas et non immerito ter -stas.

intergo (*?* -eo *v. l. 71*), -sum, -ere (-ēre *?*). *ab* in *et* tergere. GLOSS.[L] II Philox. IN 601 -it (-et *Lindsay*): ἀπομάσσει. *? i. q. tergendo applicare*: TERT. nat. 1, 19, 3 arrepta spongia vel inter⟨sa li⟩ngua (*Wissowa*, interea l. *Gothofredus*, intenta l. *Hartel*) delete litteras interim vestras.

? **intergrandis,** -e. *fortasse pro* *intragrandis *ex* *tra(ns)grandis *vel* *extragrandis (*cf. Svennung, Unters. Pallad. 642 ad p. 368; Wortstud. Oribas. 90*). *fere i. q. grandior, nimis grandis*: ORIBAS. syn. 5, 44, 13 La p. 79 venas habentes spatiosas quemadmodum et arterias -es sunt (inter grandes *legendum putat Bulhart in schedis*; maioris *Ab, gr.* μεγάλαι).

intergressus, *abl.* -ū *m.* *ab* inter *et* gradi. *i. q. interventus, intercessio sim.*: MIN. FEL. 15, 1 periniurium est, vires te actionis meae -u gravissimae disputationis infringere.

interhaereo, -ēre. *ab* inter *et* haerere. *i. q. inhaerere*: VEREC. in cant. 4, 16 discipuli ... sequuntur eum non longo intervallo, sed -entes magistri vestigiis (*postea*: adhaerent).

interhio, -āre. *ab* inter *et* hiare. *i. q. hiando intercedere*: TERT. apol. 48, 12 finis *primae partis aevi* et limes, medius qui -at.

[ges **interia** *pro* ges entera ORIBAS. syn. 7, 1, 8 Ab p. 132 (*quod addas ad vol. VI 2, 1955, 12 sqq.*).**]** *Centlivres.*

*****interiaceo,** -ēre. *ab* inter *et* iacēre. -it (*cf. p. 5, 4*): IORD. Get. 308 *P* (-et *cett. ut* Rom. 217). *perf. deest; cf.* fuerit -ens *infra l. 27.* *legitur inde a* LIV. **[***e coni. probab. p. 1609, 28.* FLOR. epit. 2, 2, 31 (= IORD. Rom. 175). AVIEN. ora 354.**]**

1 *vi originaria fere i. q. interpositum, medium esse* (-ere medium *l. 18. 20. 21. 51. al.*, in medio *l. 40 sq.*; *accedunt dat., acc.* [*praevalet in poesi*], inter *promiscue*, ab ... usque [u. ad, in] *l. 26. 36. 40. 50, cf. l. 31. 32*): **a** *vi locali*: *α de ipsis locis* (*corporis l. 23*): LIV. 7, 29, 7 planitiem, quae Capuam Tifataque -et. 8, 7, 9 spatio, quod vacui -bat campi (COLVM. 11, 3, 7 sulcis. HIER. epist. 7, 2, 2. *al.*). 21, 30, 10 campum -entem Tiberi ac moenibus Romanis (27, 41, 4 castra. 32, 39, 8 PLIN. nat 5, 78. STAT. Ach. 1, 710 medius portus celsamque -et urbem. *cf. l. 31*). 40, 22, 1 solitudines -entes Maedicae atque Haemo. GERM. 367 Eridanus medius ... -et astris (*cf.* CENS. 8, 9 tribus *signis zodiaci* -entibus mediis). VAL. MAX. 1, 8, 10 inter Rhamnunta ... Carystumque ... -ens *regio* (PLIN. nat. 5, 27. CAEL. AVR. chron. 5, 10, 107 intestinis atque peritoneo. *al.*). SEN. dial. 11 (12), 20, 2 quidquid inter caelum terrasque ... -et (STAT. Theb. 3, 337 Asopon *eqs.* MART. CAP. 6, 634 a cuius [*sc. Pyrenaei montis*] radicibus quicquid -et usque Rhenum *eqs.* COD. Theod. 9, 45, 4 pr. quidquid fuerit -ens. *cf.* SEN. epist. 92, 17 aliquid. TAC. ann. 15, 38, 3 neque ... domus ... vel templa ... aut quid aliud morae -bat *igni*. *al.*). PLIN. nat. 4, 60 *Carpathus insula* inter eam *Cretam* et Rhodum -et (AVSON. 448, 3 p. 394, 13 P. Ithacam Samumque. *al.*). 17, 159. SIL. 4, 551 quantum ... -et aequi ad ripas campi (ITALA psalm. 102, 12 [Mediol.] q. -et ab ortu et occasu [*gr.* καθ' ὅσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, *Vulg.* distat ortus *eqs.*, *Hier. psalt. sec. Hebr.* longe est oriens *eqs.*; *cf. etiam l. 57*]). PLIN. epist. 2, 17, 9 transitu -ente. *al.* APVL. Socr. 8 p. 140 vis aëris, quae ab humillimis lunae anfractibus usque ad summum Olympi verticem -et. SOL. 24, 1 ultra -ens (intra- *A*) fretum (MACR. Sat. 7, 12, 35 Hispaniam Africamque. IORD. Get. 308 inter Campaniam Siciliamque. *cf.* SOL. 53, 5 mare [*Plin. nat. 6, 82* interest. AVG. in euang. Ioh. 2, 2]. MART. CAP. 6, 658 a qua [*sc. Tenedo insula*] usque in Chium ... sinus -et). PALLAD. hist. mon. I 2 p. 257[C] in medio ... montis et ... civitatis -et lacus (*gr. p. 24, 24 B.* μεταξὺ ... κεῖται). *et saepius.* *β de aliis rebus*: PLIN. epist. 5, 6, 32 has *platanos* buxus -et. PALLAD. 4, 10, 24 terra -ente. MART. CAP. 6, 708 *duo puncta* linea -ente iunguntur. SIDON. epist. 2, 2, 5 (*v. vol. V 1, 2040, 79*). GREG. M. moral. 1, 11 multis *chordis* -entibus. *γ de hominibus*: SOL. 49, 8 immanissimis barbaris -entibus. AVG. c. Parm. 1, 7, 12 p. 32, 7 multae -ent patriae gentium. CANON. Migne 56, 431[B] (*v. vol. II 744, 21*).

b *vario usu*: SEN. dial. 10, 16, 3 quod -et ... tempus (*cf.* AVG. serm. 277, 11, 11 ab ipsis primordiis uteri usque ad cinerem extremum sepulcri quanta -et mora?). QVINT. inst. 11, 3, 18 his *modis* ... media -ent multa. MART. CAP. 9, 942 inter principales colores, album tetrumque, quicquid -ens invenitur. PRISC. gramm. II 551, 17 'interiectio' *dicitur*, quae his (*partibus orationis*) -et. RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 95, 10 -entem discordiam (*gr. I 1, 7 p. 148, 12* μεταξὺ κειμένην).

2 *per confusionem i. q. distare, abesse*: ITALA psalm. 102, 12 (Rufin. Orig. in exod. 4, 9 p. 183, 2) quantum -et ortus ab occasu (*cf. l. 32*).

interiacio *v.* intericio. *Ustrnul.*

interibī *adv. cf.* inibi *et* interim; *v. Schmalz-Hofmann*[5] *542. Wackernagel, Synt. II 225 sq.* *scribitur* inter ibei *l. 80*, -hib- *l. 65.* *prosodia in versibus ambigua relinquitur sive per elisionem sive per ordinem verborum incertum* (*l. 83*); -bei *pro* -bī *v. l. 80.* GLOSS.[L] III Abol. IN 202 -i pro interea. IV Ps. Plac. I 5 -i interea vel interim (*sim.* GLOSS. V 571, 5 -hibi). **[***confunditur c.* interea *l. 75*, interim *l. 72. 76. 77* (*falsa var. l.* GELL. 3, 7, 17). *e coni.*: PLAVT. Bacch. 48 (*v. Ritschl, Opusc. II 267*). GELL. 2, 29, 6 (*Gronovius*). *v. et l. 72. 73.***]**

i. q. interea, interim (*mera vi temporali praeter exempla ambigua l. 78. 82*): 1 *nude*: PLAVT. Asin. 891 da, puere, ab summo; age tu -i ab infimo da savium. Capt. 951 *et* 953 vos ite intro; -i (interibo *codd. praeter F*) ego ... volo erogitare ...; vos lavate -i. Mil. 104 is ... legatus ... fuit ...; -i (interivit, interim *ut trad.*) hic ... advenit. Persa 165 abi et cura istuc; -i ego ... volo *eqs.* (metibi *trad.*). Poen. 617 ego istuc revortar ...; -i attulerint *eqs.* Pseud. 573[a] exibo ...; tibicen vos -i (*A*, interea *P*) hic delectaverit. Rud. 1224 iam hic ero; tu -i adorna *eqs.* Stich. 371 alius alium percontamur ...; -i (*A*, interim *P*) ... conspicio. GELL. 9, 2, 6 -i (interim *Q*) aliquot ... dicere *eqs.* APVL. apol. 73 augetur ... familiaritas; -i revalesco. *incertum, an ad vim localem referendum*: S. C. de Bacch. (CIL I[2] 581) 20 homines plous v ... sacra ne quisquam fecise velet, neve inter ibei virei plous duobus, mulieribus plous tribus arfuisse velent (*i.* '*inter sacra*' *vel* '*inter numerum hominum*'). 2 -i loci (*cf.* interea loci *sim.*): AFRAN. com. 138 tum conscendo cumbam -i l. (luci *trad.*) piscatoriam (-i l. *post* tum *collocat Ribbeck*). *Centlivres.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

interibilis, -e. *ab* interire. *scrib.* -terr- *praeter* TERT. *i. qui interit, dissolubilis*: 1 *proprie*: TERT. adv. Hermog. 34, 4 ex aeterno . . ., id est ex materia, nihil deus -e fecisset. *ibid.* ex minoribus maiora producere, id est ex -i aeternum. resurr. 34 p. 74, 13 *carnem* -em constat apud omnes; aut si et anima -is, id est non immortalis, . . . iam et carni forma illa . . . proficere debebit proinde mortali et -i. ARNOB. nat. 2, 31 *animas* passivas atque -es (*opp.* divinas immortalesque). 2 *translate*: AGENN. grom. p. 28, 19 evenit . . ., ut . . . demonstrationes, ⟨ni⟩si ratione defenda⟨n⟩tur, -es fiant; si contra pro veris habeantur, ut -is imprudentia iudicantium fia[n]t . . . finitio. p. 29, 22 controversiarum status invicem habent transcendentia⟨s⟩ aut necessarias aut queuntes aut nequeuntes, saepe -es (p. 29, 28. 30, 2).

Voß.

*interĭcio, -iēcī, -iectum, -icere. *ab* inter *et* iacĕre. *in tmesi p. 2200, 11.* -iac- (*sc. verba sim., dub. l. 24*): TAC. ann. 2, 10, 3 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 20 p. 204, 10 DIOM. gramm. I 419, 4 GRAMM. suppl. 218, 2. 265, 20 DICT. 1, 6 SCHOL. Cic. Bob. p. 94, 18 THEOD. MOPS. in Gal. 2, 6 p. 18, 1. NOT. Tir. 12, 33 -it. 12, 50 -ecit. GLOSS. -it: σχετλιάζει (*cf. p. 2200, 67*). -ctus: interpositus. *legitur inde a* RHET. Her., CIC., VARRONE, LVCR.; *post hunc deest poetis praeter* PANEG. in Mess., MANIL., AVIEN. [*confund. in codd.* -iectus *c.* -fectus (CIC. Phil. 10, 10. *al.*), -lectus (ORIBAS. syn. 5, 1 p. 47), -tectus (TAC. hist. 3, 8, 1. *al.*). *dub. vel falso trad.*: APVL. Socr. prol. p. 106 (-secto *G*). HEGES. 3, 26, 1 p. 234, 12 -iactis stadiis (M^2, -iacentibus *cett.*, -iectis *Adamn.; cf. gr. 3, 510 ἀπὸ σταδίων*). CLAVD. carm. min. 25, 28. CHAR. gramm. p. 315, 12 B. (*ex Romano*). GLOSS. IV 526, 37 interitum (-iectum *bc*, *fort.* insertum): inclusum, situm. *e coni. vix probab.*: CHIRON 776 (*v. p. 2186, 58*).]

i. q. interponere (medium *p. 2200, 29. 60. al., cf. l. 40. p. 2200, 55; accedit* inter *vel dat. passim, acc. l. 78,* ab *l. 49, 63. al.,* per *p. 2200, 26; adamantur maxime formae mediopass.* -i, -ctum esse *i. 'interiacēre'; refl. p. 2200, 22*): 1 *vi locali -untur*: **a** *ipsa loca* (*in imagine l. 34. al.*): CIC. leg. agr. 2, 89 intervallum . . . -ctum inter maiorum . . . consilia et inter istorum hominum dementiam (Rab. perd. 15 off. 1, 30. BELL. Afr. 59, 3 inter eos *elephantos. cf. p. 2200, 6*). orat. 25 non ita lato -cto mari *inter Asiam et Rhodum* (LIV. 34, 24, 3 PLIN. nat. 3, 127 PS. QVINT. decl. 9, 6 p. 172, 9. *cf.* COD. Theod. 7, 4, 33 pr. [*a. 414*] aequoris). rep. 6, 20 solitudines -ctas (*inter loca habitata*). ac. 2, 121 *Democrito auctore omnia concreta sunt* -cto inani (nat. deor. 1, 54). Tim. 14 *unum* -ctum medium *duo distantia conligat* (*syn.* interpositum. *gr.* μεσότης). nat. deor. 2, 66 aër . . ., ut Stoici disputant, -ctus inter mare et caelum. 2, 119 īs *stellis Saturni et Martis* -cta Iovis (PLIN. nat. 2, 34. *cf.* PANEG. in Mess. 150 te manet . . . -cto mundi pars altera sole. MANIL. 2, 217 cetera *signa zodiaci* . . . -cta locis totidem nocturna feruntur). LVCR. 4, 412 -cta . . . sunt terrarum milia. CAES. Gall. 3, 8, 1 portibus. 7, 19, 4 tantulo spatio -cto (7, 69, 4 civ. 3, 58, 4 BELL. Afr. 59, 5. 61, 1. 75, 1. *al. cf. p. 2200, 7*). civ. 2, 27, 3 valle (LIV. 33, 1, 4. *cf.* 1, 38, 6 -ctas collibus convalles). HIRT. Gall. 8, 10, 2 palude (BELL. Alex. 1, 4 a meridie). LIV. 21, 54, 7 in locis Alpibus Appenninoque -ctis. 32, 13, 3 *montes* -cti Macedoniae Thessaliaeque. *al.* *n. pl.* -cta *c. gen.*: MART. CAP. 2, 196 (*de Philologiae ascensu per circulos planetarum facto*) neque . . . labor fuerat hemitonii -cta transcurrere.

b *res variae*: CIC. rep. 4, 4 *Lacedaemonii* conplexus . . . permittunt palliis -ctis (*cf.* SEN. dial. 6, 15, 3 velamento). ac. 2, 80 neque quicquam -ctum est, quod obstet. Tim. 21 *deus in mundo creando tertium materiae genus* -ecit inter individuum atque id quod dividuum esset in corpore (*gr.* συνέστησεν ἐν μέσῳ). nat. deor. 2, 143 *nasus* quasi murus oculis -ctus (*sim. de part. corp.*: VARRO frg. Serv. auct. georg. 3, 433 *tori* -ctas habent rugas. VINDIC. med. 39 loca venarum . . . peritonaei membranae et intestinis -cta sunt. CAEL. AVR. acut. 2, 13, 88 carnem lateribus -ctam. chron. 3, 8, 126 humoris). VARRO rust. 2, 7, 10 *oportet* inter singulas *equas* a praesepibus -ere longorios. 3, 14, 3 folia *inter cochleas* (COLVM. 8, 5, 2 cibus quasi condiendus est -ctis [*i. immixtis*] cythisi foliis. *cf.* 1, 6, 22 stramentis aut paleis . . . semina. 12, 48, 2 cunila). CAES. Gall. 2, 17, 4 rubis sentibusque. 2, 22, 1 saepibus. 7, 23, 4 saxis (*cf.* TAC. ann. 12, 24, 1 lapides). PETRON. 131, 10 quasi pariete -cto. PLIN. nat. 16, 158 *coma harundinis* -cta navium commissuris feruminat textus. SVET. Dom. 17, 1 *Stephanus* sinisteriore brachio . . . lanis . . . obvoluto . . . dolonem (dolum *codd.*) -ecit. *al.* *transfertur ad rem incorp.*: LIV. 9, 13, 8 -cta [inter Romam et Arpos] penuria.

c *homines* (arma *l. 79*): *α in re militari*: CAES. Gall. 7, 36, 4 equestri proelio -ctis sagittariis. 7, 80, 3 Galli inter equites . . . sagittarios expeditosque . . . -erant (civ. 3, 88, 4 *cohortes et legiones* i. aciem mediam cornuaque. BELL. Afr. 20, 1 uti . . . levis armatura -cta i. equites suos interponeretur [81, 1]). civ. 1, 73, 3. 2, 34, 2 LIV. 44, 42, 3. TAC. hist. 3, 8, 1 -ctus exercitus Raetiam Iuliasque Alpes. 3, 79, 1 -ctus equiti pedes. ann. 12, 54, 3 cum *procuratores* arma [militum] -issent, caesi milites. *β vario usu*: TAC. ann. 2, 56, 1 Armenii maximis imperiis (*sc. Romanorum et Parthorum*) -cti. 16, 32, 1 *Soranus* in amplexus . . . filiae ruebat, nisi -cti lictores utrisque obstitissent.

2 *vi temporali -untur*: **a** *ipsa temporis spatia, intervalla sim.*: *α* -i *fere mediopass.*: *abl. absol.*: CIC. Sest. 52 brevi tempore doloris -cto (VAL. MAX. 2, 10 ext. 1 deinde [6, 5 ext. 4. 8, 4, 1 IVST. 3, 6, 7. *al.*]. 7, 3 ext. 5 SVET. rhet. 25, 2. PAPIN. dig. 46, 1, 52, 3 *opp.* confestim. *al.*). prov. 17 quo *anno* -cto (VELL. 1, 14, 2. 2, 13, 1 SVET. Aug. 26, 2. CAPITOL. Ver. 3, 3 -ctis annis . . . iterum. *al. cf.* VELL. 1, 14, 3 -cto deinde triennio [1, 14, 4 *iuxta* interposito, post. 1, 15, 2]. 1, 14, 6. 7). fin. 2, 114 in voluptate nullo intervallo -cto dies noctesque versari. CAES. Gall. 3, 4, 1 spatio (civ. 2, 30, 3 temporis. LIV. 2, 17, 4 deinde. *al.*). civ. 2, 14, 1 diebus (LIV. 1, 58, 1. SVET. Iul. 37, 1 quater . . . -ctis diebus. *al.*). 3, 69, 1 mora (VAL. MAX. 6, 9 ext. 7 parvi temporis. GRAN. LIC. p. 23, 13. *al.*). *et saepe.* *formae variae*: LVCR. 3, 859 inter enim iectast vitai pausa (*i. mors*). QVINT. inst. 12, 9, 15 post -ctos dies (AVIEN. Arat. 1348 -ctorum numerum . . . dierum). TAC. ann. 6, 28, 3 mille . . . annos -ici. 14, 58, 2 tempus . . . -ctum (CAEL. AVR. chron. 1, 5, 151 temporis -cti requie). GRAN. LIC. p. 18, 2 mora -cta est. HIL. in Matth. 5, 13 p. 949^C nox -cta. AVG. conf. 11, 15, 20 aliqua . . . -ctarum horarum. *β active de intercalatione*: SVET. Iul. 40, 2 *Caesar* inter Novembrem ac Decembrem mensem -ecit duos alios *dies*.

b *res variae*: CIC. div. 2, 3 -ctus (*sc. inter alios libros*) est etiam nuper liber . . . de senectute. POMP. TROG. prol. 8 -ctum . . . huic *bello Phocensi* bellum, quod *eqs.* SEN. dial. 6, 21, 6 non est interrupta . . . vita nec umquam se annis casus -it. COLVM. 8, 5, 3 gallinae *se parituras esse* testantur crebris singultibus -cta voce acuta. TAC. ann. 4, 31, 1 his tam adsiduis . . . modica laetitia -itur. SVET. Cal. 18, 3 edidit et circenses . . . a mane ad vesperam -cta modo Africanarum venatione, modo *eqs.* (Claud. 21, 2). CONSVLT. Zacch. 1, 18 p. 23, 3 -ctae . . . per diem tenebrae. *al.*

c *homines*: CIC. Phil. 10, 10 *C. Antonius* duorum fratrum aetatibus medius -ctus. Brut. 228 *Sisenna* -ctus . . . inter duas aetates Hortensi et Sulpici (parad. 12).

3 *c. respectu cuiuslibet ordinis, seriei sim. -untur* (*sublucente vi locali l. 33 sqq. et ex. gr.* PLIN. *l. 58*): **a** *verba sim.*: *α orationi, scriptis* (*i. q. inserere*): RHET. Her. 2, 2, 3 narratio accusatoris suspiciones -ctas . . . habere debet. VARRO frg. Char. gramm. p. 315, 11 B. (*ex Romano*) *v. p. 2201, 33.* VEL. gramm. VII 48, 21 littera 'i' sequente vocali -cta (55, 7 vocalibus [55, 17 duabus]). TERT. patient. 4 p. 6, 1 ne . . . ut extraneum de obsequio videamur -isse (*sc. huic quaestioni*). PS. IVL. RVF. schem. lex. 5 p. 49, 14 ἐπανάληψις est eorundem verborum . . . eiusdemque sententiae post multa (*sc. verba?*) -cta . . . repetitio. DIOM. gramm. I 419, 4 aliis partibus orationis -iaci et inseri (-iacens inseri *edd. vet.; v. p. 2199, 15*) solet *interiectio.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 20 p. 204, 10 HIL. in Matth. 21, 9. trin. 6, 4 p. 159^C veritatis -ctis confessionibus. DICT. 1, 6 memoriam. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 41 p. 579^C si quod . . . nullius -cta persona scriptum legeris, hoc mihi . . . debet adscribi (1, 43 p. 582^B). AVG. util. cred. 3, 7 p. 10, 4 quae a corruptoribus -cta credi volunt. THEOD. MOPS. in I Tim. 5, 3 p. 154, 22 *instructionem* interpositam et -ctam. *al.* *n. pl.* -cta *pro subst.* (*cf. l. 39*): CLAVD. DON. Aen. 7, 1 p. 4, 1 qui -cta nesciunt retrahere. *β altercationi, disputationi*: TAC. ann. 1, 23, 5 inter se *duae* legiones . . . ferrum parabant, . . . ni miles nonanus preces et . . . minas -isset. 2, 10, 3 *Arminius* pleraque Latino sermone -bat. CONC.^{S} I 3 p. 51, 34 pro -cto . . . inordinato clamore (*gr. I 1, 1 p. 120, 21 ἐγγινομένης*).

b *res variae*: CIC. rep. 1, 42 *in re publica administranda* populus . . . nullis -ctis iniquitatibus aut cupiditatibus posse videtur aliquo esse non incerto statu. 2, 69 ex summis et infimis et mediis -ctis ordinibus ut sonis *civitas concinit.* ac. 1, 36 *rebus naturae respondentibus et contrariis* alia -cta et media numerabat *Zeno.* PLIN. nat. 2, 120 numerosior ratio quattuor *ventos* his -erat. *al.*

c *homines*: *α contrariis*: CIC. orat. 21 est . . . quidam *orator* -ctus inter hos (*sc. oratores grandiloquos et tenues*) medius et quasi temperatus (opt. gen. 2 copiosis et subtilibus -ctos et tamquam medios). fin. 2, 16 inter haec (*sc. voluptatem et dolorem*) tantam multitudinem hominum -ctam . . . nec laetantium nec dolentium. off. 1, 92 *homines* -cti inter philosophos et eos, qui rem publicam administrarent. *β numero*: CIC. Phil. 12, 18 inter has personas me -ctum amici Antoni moleste ferunt.

p. p. p. **interiectum,** -ī *n. pro subst.*: GLOSS. II 500, 34 σχετλιασμός (III 452, 61 *et* 483, 52 *scrib.* σχεδιασμός). *plur. v. l. 47. p. 2199, 51.*

adv. **interiectē.** *fere i. q. intermissione facta, cunctanter*: GLOSS. Verg. ed. Hagen A 330 p. 462 (= GLOSS. I Ansil. AL 327 III Abol. AL 22) alternanti: dubitanti aut -e agenti.

deriv.: interiectio, interiectivus, interiector (?), interiectus.

[interidas *pro* in tepida APIC. 6, 240.**]**

? **interideā** (entoridia) *v. vol. V 2, 614, 61.*

***interiectio,** -ōnis *f.* *ab* intericere. CHAR. gramm. p. 470, 19B. -o σχετλιασμός (GLOSS.). GLOSS. παρεμβολή. motus vocis affectu⟨m⟩ animi demonstrans. *legitur singulis locis ap.* RHET. Her., VARRONEM, COLVM., *saepius inde a* QVINT.; *deest poetis praeter p. 2201, 11.* [*dub. vel falso trad.*: MART. CAP. 8, 861. PS. VIGIL. THAPS. trin. 10, 42 (-fectio *Bulhart, cf. p. 2201, 11*).]

fere i. q. interpositio (media *p. 2201. 7. 60*): 1 *in oratione, scriptis*: **a** *generatim*: *α usu libero*: RHET. Her. 1, 6, 9 occulte dicemus -e verborum. QVINT. inst. 4, 2, 121 brevi. 8, 2, 15 -e,

[Ustrnul]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qua et oratores et historici frequenter utuntur, ut medio sermone aliquem inserant sensum, impediri solet intellectus, nisi quod interponitur breve est. 9, 3, 29. 11, 3, 37. TERT. castit. 4 l. 13 humani consilii. adv. Val. 33 p. 209, 6 *ne aliena argumenta inserta* lectoris intentionem -e dispergerent. uxor. 2, 6 l. 14 scripturarum (*v. app. crit.*). HIL. in psalm. 65, 16 p. 259, 20 diapsalmi (*al.*). CLAVD. DON. Aen. 12, 855 p. 631, 10 media (*antea*: interponitur parabola). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 38 p. 575C personae. CASSIAN. inst. 2, 5, 5 cum psalmos orationum -e distinctos . . . cantasset. *al.* *β technice i.* παρένθεσις: Ps. IVL. RVF. schem. lex. 12 Latine haec figura dicitur interruptio vel -o. CARM. de fig. 118 -o (*Quicherat*, -fectio *cod.*), cum quaedam medio ordine famur.

b *speciatim de vocibus affectu animi editis* (*cf.* QVINT. inst. 1, 4, 20. 1, 5, 51 [*inter alias partes orationis*]. SACERD. gramm. VI 447, 2 -o est pars orationis adverbio persimilis, qua significantur animi variae passiones *eqs.* PROB. inst. gramm. IV 146, 1sqq. MAR. VICTORIN. gramm. VI 204, 19sqq. DON. gramm. IV 366, 12sqq. 391, 25sqq. DOSITH. gramm. VII 424, 5sqq. CHAR. gramm. p. 246, 25sqq. B. [*ex Romano*]. p. 311, 4 sqq. [*ex Palaem., Romano, Cominiano*]. DIOM. gramm. I 419, 1sqq. *al.*): *α inconditis*: SACERD. gramm. VI 447, 2 -*o* laetitiae vel laudis, ut 'va' . . . ; irascentis vel dolentis, 'heu' *eqs.* (*cf.* PROB. inst. gramm. IV 146, 2sqq. MAR. VICTORIN. gramm. VI 204, 20sqq. DON. Ter. Andr. 194, 1 'hem' -o est irascentis. Eun. 426, 3 'hahahe' . . . -em risūs. *al.*). PROB. inst. gramm. IV 146, 7 sunt -es, quae et aliarum partium orationis habeant significationes (*e. g.* '*heu*' *pro adv. respondentis*, '*hei*' *pro adv. exclamantis. cf.* DIOM. gramm. I 419, 13 sunt plurimae dictiones incertae inter adverbia et -es, ut est 'heus' 'heu' 'eia' 'em'). DON. gramm. IV 391, 28 -*es* apud Graecos adverbiis adplicantur, quod . . . Latini non faciunt. PRISC. gramm. III 182, 26 praepositio, adverbium, coniunctio, -o, quae nec declinationem aliquam habent. *et saepe.* *β aliis*: VARRO frg. Char. gramm. p. 315, 11 B. (*ex Romano, ad Ter. Eun. 65* egone illam ? *eqs.*) quod novi generis cum non sit -o sed ademptio, tamen interiecti ⟨motus⟩ animi causa ⟨-em⟩ vocitamus (*ex. gr. supplevimus. cf.* DIOM. gramm. I 419, 19 fere quidquid motus animi orationi inseruerit . . . , numero -is accedet. POMP. gramm. V 281, 11). MAR. VICTORIN. gramm. VI 204, 24 sunt aliae praeterea partes orationis pro -bus positae, ut '. . . nefas . . .' et '. . . nefandum'; in utroque enim -o est exclamantis; item 'pro' *eqs.* (*cf.* DON. gramm. IV 391, 30 'nefas', 'pro nefas'. Ter. Ad. 544 'malum'. DIOM. gramm. I 419, 16 'miserum', 'infandum'. *al.*). HIER. epist. 20, 3, 4 '*anna*' esse coniunctionem sive -em, quae apud Graecos ponitur δή et est in σῶσον δή (20, 5, 2 -o deprecantis est).

2 *in universum* (*maxime abl.; cf.* interiectus): **a** *vi temporali*: COLVM. 3, 21, 6 -bus (-tibus *M*) carpere . . . fructum *vinearum.* ARNOB. nat. 7, 17 exigui temporis. 7, 32 *Iuppiter* anniversaria -e ieiunus. CONSVLT. Zacch. 1, 26 p. 32, 29 -o noctis. CAEL. AVR. salut. praec. 8 -e et longa distantia *causarum morbi.* **b** *vi locali* (*in imag.* ARNOB.; *vi actionis servata l. 52. 55, ceterum fere de statu interiacendi*): ARNOB. nat. 7, 28 haec ratio (*sc. humana*) longe est ab diis sita nec exigui limitis -e discreta. MACR. somn. 2, 5, 30 solitudinum. 2, 5, 31 *zonae* (2, 5, 33 -o). MART. CAP. 2, 197. EVSTATH. Basil. hex. 2, 4, 2 corporis (*gr.* ἐξ ἀντιφράξεως σώματος). 3, 9, 1 *aquas* firmamenti -o separavit. SIDON. epist. 2, 11, 2 terrarum (ENNOD. epist. 7, 7, 1 p. 177, 6). FAVST. REI. epist. 3 p. 177, 24. ENNOD. epist. 6, 3, 2 p. 150, 6 itinerum. CASSIOD. var. 12, 18, 2 hiantes ripas latissima pontium -e coniungite. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 28 p. 395B nullis ad commixtionem suam -bus irretitum *argentum vivum* (*gr.* οὐδενὶ μέσῳ). *in corpore*: CAEL. AVR. gyn. 1, 42 -o naticarum secundum podicem. **c** *usu vario*: APVL. mund. 22 custoditis temporum vicibus nec ullius erroris -e confusis. CHALC. comm. 8 duo distantia una media -e continuari (*cf. p. 2199, 40. 2202, 16 et* 9. 40 *ut* intervalla binum medietatum capiant -em. MACR. somn. 1, 6, 28 duae summitates duabus -bus vinciuntur. 1, 6, 30 unam . . . -em. *ibid.* gemina -e).

interiectīvus, -a, -um. *ab* intericere. *t. t. grom. interiectionem quandam exprimens*: FRONTIN. (?) grom. p. 31, 21 si *ager* limitatus est, aut ordo limitis ordinati desideratur aut subruncivi aut linearis aut -i rigoris incessus.

adv. **interiectīvē.** *i. q. in modum interiectionis*: PRISC. gramm. III 91, 23 aliae . . . quoque partes orationis singulae vel plures solent -e proferri, ut . . . 'infandum' (*infra*: pro interiectione. *cf. l. 38*). SCHOL. Prud. ham. 286 'genuina lues' -e legendum.

? interiector, -ōris *m.* *si recte traditur, ab* intericere. *i. qui inicit, sator*: Ps. AVG. serm. 157, 1 (= serm. ed. Caillau 1, 38, 1) *deus* -r (*an* insitor ? insertor?) germinis, ⌊autumni⌋ temperies (⌊⌋veris temperator autumnique *serm. ed. Caillau*).

interiectus, -ūs *m.* *ab* intericere. *abl. praeter p. 2202, 5. 8, cf.* interiectio *l. 43.* *inde a* CIC. (*semel*), TAC., *in poesi p. 2202, 6.*

fere i.q. interpositio (medius *p. 2202, 10*): **1** *vi locali: c. resp.: interveniendi*: CIC. nat. deor. 2, 103 *luna* interpositu -uque terrae repente deficit (Ps. APVL. Ascl. 18 sol quicquid inluminat, aliquando t. et lunae -u interveniente nocte eius privatur lumine). *inserendi*: APVL. Socr. prol. p. 106 quasi velut in maceria lapides temerario -u (iniectu *Ellis al.*) poni necesse est. SYMM. epist. 6, 11, 3 ut -u muri praetoria dividantur. RVFIN. Clement. 9, 3 *deus* creavit mundum tanquam duplicem domum, -u firmamenti huius . . . distinctam (*cf. p. 2201, 52*). *interiacendi*: SYMM. epist. 2, 48, 1 pro -u itineris, quo nunc distinemur. AMM. 22, 8, 39 -u deinde non mediocri Carcinites panditur sinus (*cf. 41* longo exinde intervallo). HYG. astr. 1, 8 p. 29, 1 neque pervenire eo potest quisquam propter -um terrae. PAVL. NOL. carm. 28, 67 ianua basilicae tuguri brevis -u (-iactu *G*) obscurata. SVLP. SEV. dial. 1, 5, 4 p. 157, 12 *ecclesia* a conspectu nostro -u montis exclusa. MART. CAP. 8, 837 idem -s (*sc. inter circulum septentrionalem et solstitialem*; interiectu *R¹B¹*) spatiis similibus continetur (*item bis*). OROS. hist. 7, 39, 7 ea domus a sanctis sedibus . . . medio -u urbis aberat. **2** *vi temporali*: TAC. ann. 3, 51, 2 neque Tiberius -u temporis mitigabatur (Ps. AVR. VICT. epit. 48, 15 parvi). 3, 67, 4 petito paucorum dierum -u defensionem sui deseruit. 6, 39, 2 eodem ut die vel noctis -u . . . rescriberet. MART. CAP. 2, 215 nec longo -u. OROS. hist. 2, 18, 5 p. 128, 11 multo -u saeculorum. **3** *vario usu*: CHALC. comm. 11 distantium a se duum (*sc. numerorum*) continuatio unius -u medietatis (*cf. p. 2201, 60*). MAR. VICTORIN. gramm. VI 111, 14 *metrum* unius -u syllabae distinctum (*ab alio*). HIL. in psalm. 118 mem 2 p. 468, 8 *non in prophetam* incidit -u novae alicuius cognitionis oblivio *legis divinae.* FAV. EVL. 19, 6 W. (= p. 14, 11 H.) -u sui vigoris separat *Styx circulos.* OP. imperf. in Matth. 1 p. 615 *Iudaicus* (*sc. populus*) . . . -u legis praecisus *ab eo* (*sc. Christiano*).

interilia *v.* interaneus *p. 2149, 17.* *Ustrnul.*

***interim** *adv.* *ab* inter *et* im, *v. Walde-Hofmann³ I 709.* *de forma* interatim *v. p. 2150, 46.* NOT. Tir. 1, 36ª. *de notione*: DOSITH. gramm. VII 409, 11 -m ἐν τῷ παρόντι. GLOSS. ἔσθ' ὅτε, ἐν τῷ μεταξύ. ἐν τοσούτῳ. τέως. tantisper. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, TER.; *deest in dactylis.* [*it. mer.* interimme, *sard.* in s' intéri. *R.*] [*confunditur in codd. c.* interibi PLAVT. Stich. 371 CATO orig. 83, *v. et p. 2198, 66; c.* interea CASSIAN. conl. 21, 27, 7; *c.* iterum VITA Fulg. p. 143 (*cf.* BARNAB. 17, 2 habes -m; *gr. 12, 7* ἔχεις πάλιν, *ita ut exspectes* iterum). *falso trad.* PLAVT. Truc. 738.]

I *i. q. interea* (*attributive p. 2204, 32?, fortasse et* LIV. 43, 19, 10 crebris -m proeliis [*cf. p. 2204, 57*], *vix etiam* CIC. *l. 39*): **A** *de eis, quae eodem tempore fiunt*: **1** *nude*: **a** *vi temporali*: *α usu vario*: PLAVT. Asin. 799 nec . . . lena ad vinum accedat -m. Pseud. 686 hoc evenit in labore . . . , ut mors obrepat -m (*cf.* BELL. Afr. 6, 7 -m in itinere). Truc. 42 adduntur noctes; -m ille *eqs.* TER. Andr. 108 curabat . . . funus; tristis -m *eqs.* CIC. Sest. 71 hoc -m tempore (COLVM. 5, 8, 2 eo . . . ipso t. . . . -m. PLIN. nat. 17, 137 omni. *al. cf.* CIC. de orat. 2, 353 hoc -m spatio). Att. 8, 11D, 4 -m accepimus tuas litteras. CAES. Gall. 4, 34, 5 *antea*: complures dies (*simili relatione*: LIV. 2, 3, 6. 21, 11, 3. *al.*). SALL. Iug. 29, 3 belli moram redimebat, existumans sese aliquid -m . . . effecturum (IAVOL. dig. 23, 5, 18, 1 *antea*: si . . . m. fieret. *cf.* LIV. 6, 13, 4 *antea*: morando). LIV. 9, 12, 10 nec manere, ne Luceria -m amitteretur, . . . audebant. 29, 5, 8 (*antecedit* tempus *ut*: 33, 18, 21. 36, 33, 1. *al.*). 34, 12, 3 non minuere copias, ne quid -m hostes inferant ignominiae. *et saepe.* *β oppositione inter agentes sive actiones subintellegenda*: PLAVT. Mil. 200 quaere; ego hinc abscessero -m (Most. 1094 Poen. 424 Truc. 208. 715 PETRON. 41, 1. *al. cf.* LIV. 9, 9, 19 consulite . . . ; nos -m *eqs.* [SEN. benef. 4, 11, 3 PETRON. 27, 1]). 1121 ibo . . . ; tu . . . -m speculare (Most. 374 TER. Ad. 284 SEN. contr. 1, 5, 5). TER. Andr. 127 accedo . . . rogo . . . ; funus -m procedit. CIC. Cluent. 23 propinqui . . . profecti sunt; -m Oppianicus *eqs.* CAES. Gall. 1, 24, 2 equitatum . . . , qui sustineret . . . impetum, misit; ipse -m *eqs.* 4, 33, 2 pedibus proeliantur; aurigae -m . . . excedunt. BELL. Alex. 1, 2 auxilia adduci iubet; -m munitiones . . . augentur. BELL. Afr. 3, 2 paulisper Caesar . . . commoratus . . . ; oppidani -m *eqs.* 21, 3 Labienus . . . iubet . . . deportari; naves -m Caesaris *eqs.* SALL. Iug. 59, 2 *Metellus* pergit ad oppidum . . . ; -m Iugurtha . . . repente nostros invadit (94, 5). HOR. epod. 2, 25 libet iacere . . . sub . . . ilice . . . ; labuntur . . . -m . . . aquae. LIV. 3, 25, 7 *legatos* imperator *hostium* ad quercum iubet dicere; se alia -m acturum. 8, 38, 6 eques . . . detinuit; -m pedes . . . adsecutus. 27, 15, 14 clamor . . . ortus; consul -m silentio continebat suos. SEN. contr. 9, 2, 8 hic iste . . . iubet . . . ; -m distinguitur mora poculis. SEN. dial. 10, 8, 5 vita festinat; mors -m aderit. CVRT. 7, 9, 10 equitum . . . turmae . . . perfregere . . . aciem; -m ceteri *eqs.* PLIN. nat. 7, 174 animam relicto corpore errare . . . , corpore -m semianimi. *et saepe.* *additur coniunctio adversativa* (*cf. p. 2203, 11*): PLAVT. Curc. 486 sed -m (*sc. dum loquor*) fores crepuere (Stich. 705. TER. Haut. 882 sed -m quid . . . iam dudum gnatus cessat . . . ? Eun. 604 CELS. 6, 17. *al.*). SALL. Iug. 39, 2 *Albinus* senatum . . . consulebat et tamen -m . . . scribere (54, 2). *saepe usurpatur a script. hist. in transitione narrationis; primo loco ponitur inde a* CAES. Gall. 7, 7, 1 (*secundum locum obtinet plerumque subi.; verbum e.g.* CAES. civ. 3, 51, 1 BELL. Alex. 54, 1 NEP. Ages. 6, 1; *alia e. g.* CAES. civ. 1, 18, 1 SALL. Iug. 40, 1 LIV. 4, 25, 9. 5, 13, 9), *secundo loco inde ab* HIRT. Gall. 8, 38, 1 (*primo loco maxime subi.; alia saepius apud* LIV., *e. g.* 1, 17, 1. 5, 24, 4. 5, 46, 4; *verbum* TREB. Gall. 3, 1 EVTR. 4, 20, 1).

b *vi adversativa*: SEN. dial. 7, 19, 1 alii dementiam videri volunt factum hoc . . . : ille -m beatus ac plenus bona conscientia *eqs.* 7, 20, 1 -m non est, quod contemnas *eqs.* epist. 91, 21 nemo eorum, qui illam (*i. mortem*) accusant, expertus est; -m temeritas est damnare quod nescias. QVINT. inst. 7, 1, 8 -m et hoc . . . confessum est *eqs.* 11, 3, 139 ut

[*Hermann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

purpurae recte descendant levis cura est, notatur -m neglegentia. TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 601, 4 habet professionem meam . . .; -m Marcionites nihil . . . exhibebit *eqs.* HIER. epist. 22, 16, 3 clerici ipsi . . . pretium accipiunt . . .; illae -m . . . eriguntur in superbiam. hom. Orig. in Ezech. 13, 2 p. 446, 18 nescio . . ., si et tu . . . fueris; -m iste *eqs.* RVFIN. Orig. in Ios. 9, 3 p. 348, 15 scripserit quomodo potuit . . . filius Nave . . .; nos -m videamus, quomodo noster Iesus . . . scripsit. AVG. c. Cresc. 3, 71, 83 p. 488, 4 quid a me opus est dici? tu -m . . . recitas *eqs.* EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 34, 36 sed, inquis, eum fuisse correctum; -m . . . hoc ipso haereticum fuisse monstrabis *eqs.* ENNOD. epist. 9, 10, 3 p. 235, 14 tu . . . debebis . . .; ego -m . . . destinavi. *al.* *cf.* -m tamen (*v. et p. 2202, 73*): ITALA Ioh. 12, 42 (codd. b c ff^{2}) -m t. . . . multi crediderunt (*gr.* ὅμως μέντοι, iterum t. *cod. l*, verum t. *aliae verss. et Vulg.*). IREN. 4, 35 (= 57 H.), 4 LAMPR. Diad. 2, 4. BOETH. trin. 4, 88 si t. -m . . . dici potest.

2 *per relationem c. enunt. secund.*: **α** dum: PLAVT. Men. 214 d. coquetur, -m potabimus. Rud. 37 d. alios servat, se impedivit -m. 1261 Stich. 763 BELL. Afr. 51, 6 LIV. 3, 17, 12. 10, 18, 1. *et saepius.* *antecedit* -m: CATO orig. 83 -m (interibi *var. l.*), d. ibi . . . pugnatur, se . . . subducit. TER. Eun. 842 -m, d. . . . sto, . . . venit. CAES. Gall. 5, 37, 2 HOR. carm. 3, 20, 9 LIV. 28, 44, 10. *et saepius.* **β** cum: CIC. Mil. 27 -m, c. sciret . . ., profectus . . . est. Brut. 87 Att. 5, 21, 11 BELL. Afr. 14, 2. 33, 5 LIV. 32, 12, 1. *al.* *sequitur* -m: CAES. Gall. 2, 19, 5 c. se illi . . . reciperent . . ., -m legiones . . . coeperunt. LIV. 6, 1, 6. 21, 49, 1 VLP. dig. 43, 4, 4, 3 TERT. anim. 12, 3. *al.* **γ** quamdiu: VLP. dig. 7, 1, 70, 1 -m . . ., qu. summittantur (28, 8, 7 MARCIAN. dig. 30, 114, 18). *sequitur* -m: VLP. reg. 10, 4 PAVL. dig. 41, 2, 1, 14.

3 *iuxta coniunctionem enuntiati secund.* (*quasi explicative*): cum -m: PLAVT. Persa 174 quom interea, . . . potuisset . . ., quom -m tu . . . nondum . . . edidicisti. CIC. Sull. 16 c. -m Sulla . . . coniungeretur. Pis. 9 HIRT. Gall. 8, 19, 8 SALL. Iug. 12, 5. 49, 4 NEP. Ages. 7, 1 LIV. 4, 51, 4. *et saepius.* dum -m: CLAVD. DON. Aen. 11, 20 p. 408, 26 'interea' . . . hoc est d. -m vacui a certamine sumus. AVG. pecc. mer. 1, 33, 62 d. -m sic venit *filius dei.* ubi -m: EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 35, 20 u. -m taceo.

B *de eis, quae interposita sunt*: 1 *in spatio instante, sequente sim.* (*sc. ante aliquem terminum*): **a** *nude*: **α** *generatim*: (i) *respicitur terminus*: PLAVT. Aul. 806 postea . . . subsequar; nunc -m spatium ei dabo (SEN. dial. 11 [12], 6, 1 p. configam; -m primum *eqs.* epist. 14, 14 p. videbimus . . ., -m . . . voco [110, 2 -m illud scito *eqs.* 113, 25 -m fateor . . ., p. visurus *eqs.* QVINT. decl. 249 p. 20, 8 p. videbo . . .; -m . . . volo. *et saepius*]. QVINT. decl. 263 p. 76, 5 p. dicam . . .: -m . . . excludo [302 p. 191, 1 -m incipere libet *eqs. al.*]. *al.*). Men. 349 videamus qui hinc egreditur.:: hoc ponam -m. Truc. 413 non multo post . . . aderit.:: nunc tu te -m . . . procuras? TER. Haut. 377 at nunc -m (*in aposiopesi*). CIC. Att. 7, 12, 3 cito sciemus; -m velim *eqs.* (SEN. epist. 13, 10 PLIN. epist. 3, 20, 9. *al.*). ad Q. fr. 2, 3, 1 prodicta dies est . . .; -m *eqs.* (*cf.* LIV. 27, 30, 6 dies . . . indicta; -m *eqs.*). SEN. contr. 10, 1, 4 adhuc nescio; delibero -m (TERT. mart. 2, 6 praescr. 14 l. 18 CYPR. epist. 14, 1 p. 510, 5. *al.*). VAL. MAX. 4, 3 ext. 4 *Diogenes Alexandro* 'mox' inquit 'de ceteris; -m velim *eqs.*' (QVINT. inst. 2, 4, 5 decl. 350 p. 378, 29. TAC. ann. 14, 41 -m specie legum, m. praevaricando. *al.*). SEN. benef. 7, 5, 1 tempus . . . veniet; -m hoc . . . sat est (QVINT. inst. 2, 4, 3 *antea*: tum demonstrabimus. TERT. adv. Marc. 1, 19 p. 314, 5. *al.*). nat. 2, 37, 2 *antea*: paulo post (QVINT. inst. 2, 5, 1. 3, 8, 5. *al.*). 2, 46 cui *quaestioni* suus dies, suus locus dandus est; -m hoc dico *eqs.* (*cf.* epist. 94, 52 suum diem dabimus. COLVM. 3, 3, 2 suo loco aestimabimus [9, 4, 1 PLIN. nat. 18, 44. *al.*]). epist. 117, 26 aegro -m nil ventura sanitas prodest. QVINT. decl. 307 p. 208, 30 nondum invado . . .; -m ago *eqs.* (321 p. 259, 20. PLIN. epist. 2, 5, 2 nondum . . .; adhuc . . .; -m *eqs.* TERT. patient. 6 p. 10, 20. *al.*). TAC. ann. 14, 33, 2 praerepta -m ultione. *et saepe.* *hic illic ponitur relatione turbata, ubi c. omisso verbo dicendi coniungi debuit* (*cf. p. 2204, 7*): SEN. clem. 1, 12, 3 mox de Sulla . . .; -m, hoc quod dicebam, clementia efficit *eqs.* (*intellege: '-m dico de hoc effectu clementiae'*). epist. 83, 18 de illo videbimus . . .; -m . . . cur syllogismis agis? (*inducit interrogationem ut*: QVINT. decl. 274 p. 121, 9 -m, utrum . . . putatis . . .? 277 p. 131, 5. *al. cf. plenam formam*: 321 p. 250, 20 -m quaero *eqs.*). COLVM. 2, 15, 1 de cetero usu stercoris . . . tum dicemus, cum singula persequemur; -m, qui . . . arva praeparare volet, . . . disponat *eqs.* PLIN. nat. 17, 251 robiginum remedia demonstrabimus volumine proximo; -m est et scariphatio . . . in remediis. 18, 239 dicemus mox . . . operosius *de ventis*; -m ab illo die . . ., quo flare coeperit . . . rusticos cura distringat *eqs.* QVINT. decl. 255 p. 46, 19 an . . . velint facere, postea videro; -m possunt. *similiter al.* (ii) *terminus non respicitur vel animo tantum obversatur* (*cf.* FRONTO p. 186, 6 v. d. H. [= p. 197 N.] hoc quod vocas '-m' quanti⟨sper⟩ sperabit? *hic illic accedit vis restrictiva, qua pluribus dilatis, semotis sim. opponuntur singula vel pauca, maxime l. 84 sq.*): PLAVT. Men. 190 -m nequis, quin *eqs.* CIC. facet. dict. 34 -m . . . usura fruar. LIV. 21, 26, 5 trecentos -m delectos. SEN. apocol. 2, 4 contentus erit his -m convictoribus (TAC. dial. 18, 3 nec quaero . . .; hoc -m probasse c. sum. *al.*). PLIN. nat. 14, 1 naturas . . . a nobis -m dici, non culturas *arborum.* QVINT. inst. 2, 3, 3 -m sufficere (TERT. adv. Marc. 5, 18 p. 641, 10 AMM. 22, 15, 21. *al.*). 2, 29, 1 plura . . ., id unum -m *eqs.* (PAPIN. dig. 31, 76, 8. *cf.* IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2 multa . . ., unum -m [GELL. 5, 13, 3]). decl. 343 p. 354, 7 sic -m loquor (*in parenthesi ut*: APVL. Plat. 2, 4 incommobilitas — ἀοργησίαν sic -m dixerim — *eqs.* HIER. epist. 53, 5, 2 ut de me -m loquar). TAC. hist. 4, 14, 1 occultato -m . . . consilio. PLIN. epist. 8, 7, 2 nihil . . . -m missurus sum. 10, 104 tribus -m . . . des. IVLIAN. dig. 7, 6, 4 -m cum proprietate usum fructum esse. *al.* *relatione turbata* (*cf. p. 2203, 62*): CIC. Att. 5, 20, 6 -m haec λαμπρά (*sic fortasse conectendum: 'licet de effectu integritatis dubites, hoc -m constat eqs.'*). QVINT. decl. 292 p. 163, 27 -m . . . nullius maior iniuria est. 341 p. 347, 27 -m, quod satis est, . . . invenisti. SYAGR. reg. 8 p. 152, 14 -m pater non est *spiritus.* *vi restrictiva apertiore* (*cf. etiam* -m . . . sed *inde a* CALP. decl. 21 p. 19, 22 PAVL. dig. 7, 1, 60, 1 SYMM. or. 2, 12): TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 319, 16 sic nec noluissse videbitur *deus*, -m naturae nomine. 4, 35 p. 541, 4 *Samaria* unde erat et unus -m ex leprosis (*cf.* pall. 5, 7 istos -m ex multis). pall. 4, 10 unius -m erroris tui renuntiatorem. CASSIOD. hist. 10, 7, 12 et fratrem -m eorum (*i. hunc sane ex quattuor fratribus; Socrat. 6, 7* εὐθὺς καί).

β *speciatim apud Christianos de tempore huius saeculi, vitae sim.*: MIN. FEL. 8, 5 dum mori post mortem timent, -m mori non timent (CYPR. mortal. 22 p. 310, 22 *antea*: morituri in aeternum). 12, 6 nec resurgitis . . . nec -m vivitis. TERT. apol. 41, 3 qui aeternum iudicium destinavit post saeculi finem, non praecipitat discretionem . . .; aequalis est -m *eqs.* anim. 58, 2 -m sub exspectatione . . . iudicii. CYPR. epist. 55, 29 p. 647, 14 (*antea*: apud inferos). mortal. 26 p. 313, 13 *nos* tamquam hospites . . . hic (*sc. in mundo*) -m degere. PRVD. perist. 2, 274 in arce lucebunt patris, non sordidati . . ., sicut videntur -m. AVG. civ. 5, 24 p. 237, 25 D. felices -m in spe, postea re ipsa futuros (CAES. AREL. serm. 215, 4). 17, 18 p. 244, 8 reddidit eis -m temporariam disciplinam (*postea*: quando . . . iudicabit. *cf.* 19, 26 p. 402, 17 *pax* -m temporalis). CONC.^{S} II 3, 1 p. 61, 12 -m condemnatus ad . . . poenam in futura vita servatur *Nestorius* (*gr. II 1, 1 p. 85, 24* τέως). *al.* ? *attributive*: AVG. civ. 11, 1 p. 462, 9 D. in hoc -m saeculo. serm. 216, 5, 5 in hac -m peregrinatione.

b *per relationem c. enunt. secund.*: **α** dum: PLAVT. Trin. 757 d. occasio . . . reperiatur, -m . . . rogem. SEN. Tro. 997. *antecedit* -m: SCRIB. LARG. 107 -m . . ., d. QVINT. decl. 332 p. 307, 22 TERT. apol. 21, 14. *al.* **β** donec: LIV. 5, 17, 5 numquam desitum -m . . ., d. convenisset. COLVM. 4, 21, 1 TAC. ann. 15, 11, 3 PAVL. dig. 42, 4, 9, 1. *al.* *sequitur* -m: AVG. c. Faust. 6, 3 p. 287, 8. **γ** priusquam: QVINT. decl. 264 p. 79, 30 p. rationem . . . excutio, -m hoc dico. HIER. in Ezech. 10, 33 p. 318^{A} -m p. . . . veniamus. **δ** quoad (usque): APVL. met. 7, 26, 3 -m . . ., qu. . . . redderetur. PAPIR. dig. 49, 1, 21, 3 qu. usque. VLP. dig. 48, 22, 7, 1 -m, qu. adsignet. **ε** antequam: VLP. dig. 46, 3, 58, 2 a. . . ., -m *eqs.* AVG. c. Cresc. 4, 4, 4 p. 501, 2. *antecedit* -m: POMP. gramm. V 289, 14.

2 *in spatio praeterito, antecedente sim.*: **a** *quaeritur, ex quo termino*: TER. Hec. 178 primos dies . . . bene conveniebat . . . inter eas; -m . . . odisse coepit (DON.: modo, repente). CIC. Cluent. 24 A. Aurius . . . testatur; -m brevi tempore illi . . . revertuntur. Flacc. 47 in Asiam venit Hermippoque . . . respondit . . .; -m, neque ita longo intervallo, libertus . . . ad Hermippum venit. Brut. 318 unum . . . annum . . . causas . . . egimus, cum quaesturam nos, . . . aedilitatem peteret Hortensius; -m me quaestorem Siciliensis excepit annus. Att. 9, 10, 2 illo ipso die sensi, quid ageret; numquam mihi postea placuit . . .; nihil -m ad me scribere *eqs.* 10, 11, 1 eo die data non est; -m venit Philotimus. TAC. ann. 12, 40, 1 at Caesar cognita morte legati . . . Didium suffecit; is . . . non . . . integras res invenit, adversa -m . . . pugna *eqs.* PLIN. epist. 3, 20, 7 ad . . . suffragia quasi ad remedium decucurrerunt; quod -m . . . remedium fuit. CELS. dig. 28, 5, 60, 7 si Attius . . . heredes instituit, Titius -m . . . adiit hereditatem *eqs.* VLP. dig. 48, 9, 8 parricidii postulatus si -m decesserit. HIER. epist. 29, 6, 1 quia supra promiseram . . . nec quisquam -m interpellator advenit. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 64, 31 quae . . . illicite facta sunt, -m roborari videntur (*gr. I 1, 7 p. 77, 2* τέως). *al.* **b** *respicitur solum spatium adhuc lapsum*: PLIN. epist. 9, 39, 5 nihil -m occurrit, quod videatur . . . esse repetendum. TERT. apol. 19, 3 si quem audistis -m Moysen. adv. Marc. 4, 7 p. 434, 25 prophetiam . . . -m de loco adimplevit. scorp. 5 p. 155, 19 quam *arbusculam* . . . inportunam -m noverat. GARG. MART. med. 29 -m de suco locuti sumus. CYPR. ad Donat. 16 p. 16, 4 haec -m brevibus (*cf.* epist. 55, 30 p. 647, 21 haec -m . . . pauca de multis . . . breviter decucurri [HIER. epist. 20, 6 haec -m . . . b. strictimque dictavi]). LVCIF. Athan. 2, 9 p. 163, 26 quae egeritis vos -m. HIER. tract. in psalm. I p. 224, 19 -m opere non peccavi. RVFIN. hist. mon. 16 p. 437^{D} haec -m mihi vitae institutio . . . hactenus fuit. BACHIAR. fid. l. 289 M. -m . . . potuit. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 71, 16 -m non praevaluimus (*gr. I 1, 7 p. 81, 21* τέως). VITAE patr. 3, 61 p. 770^{A} -m . . . bene est (*cf.* 5, 18 p. 982^{A} -m bene sum [*gr. Cot. p. 529^{C}* τέως, *alia vers. 3, 61 p. 770^{A}* interea]). 5, 11, 2 p. 933^{B} (*v. p. 2184, 43*). *al.*

3 *in spatio medio, interiacente sim.* (*sc. c. respectu utriusque termini; hic illic pressius de brevi tempore*): LIV. 5, 19, 4 primum . . . animadvertit . . .; deinde indicto dilectu in diem certam . . . -m Veios . . . intercurrit. SEN. epist. 7, 5 intermissum est spectaculum: '-m iugulentur homines, ne nihil agatur'. PLIN. nat. 2, 131 *flatus* coorti rursusque deiecti -m obducta nubium cute. IAVOL. dig. 50, 16, 242, 4 quod -m tol-

[Hermans]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lerentur (*opp.* perpetuus usus). CELS. dig. 32, 79, 3 (*syn.* medio tempore *ut*: VLP. dig. 29, 5, 1, 4). AFRIC. dig. 41, 2, 40, 1 *opp.* semper. VLP. dig. 28, 5, 35, 3 *syn.* ad tempus (*cf.* ISID. orig. 5, 25, 33 *interdictum* non in perpetuum, sed . . . ad tempus -m dicitur). ITALA act. 5, 34 (cod. h) iussit apostolos . . . duci -m foras (*gr.* βραχύ, *Vulg.* ad breve). HIER. in Ezech. 5, 17 p. 161^A nunc . . . in consequentibus . . . et -m. *al.*

II *i. q.* *interdum, nonnumquam sim.* (*de* CIC. S. Rosc. 80 *v. Landgraf ad l.; saepissime apud* QVINT., *qui vocem q. e.* interdum *12ies tantum adhibet*): **A** *usu vario*: LIV. frg. 61 in longo tenore felicitatis magnis -m ictus vulneribus. SEN. contr. 2, 2, 12 *Ovidius* aiebat -m decentiorem faciem esse, in qua aliquis naevos fuisset. 2, 6, 10. 4 praef. 6. CELS. 3, 27, 1^B *curatio quaedam* saepe mortem tantum differt, vitam -m infestat (SEN. Herc. O. 930 -m poena est mori, sed s. donum. QVINT. inst. 2, 13, 8. 9, 4, 134 saepius. *al.*). SEN. benef. 5, 25, 6 inest -m animis voluntas bona, sed torpet. dial. 4, 21, 8 timeat -m, vereatur semper (QVINT. inst. 2, 1, 1). epist. 33, 2 rarae -m (*del. Muretus*) interveniunt *voces*. 36, 9 solet obrepere -m somnus (QVINT. inst. 1, 4, 23. 4, 2, 19 *postea*: interdum. 8, 4, 17. 11, 3, 105 decl. 338 p. 330, 25). *al.* SCRIB. LARG. 104 -m subrectos . . . perunguere (*antea*: interdum). 271 eadem medicamenta . . . -m melius deteriusve respondere (*inde Marcell. med. 35, 9* interdum). PLIN. nat. 2, 104 lapidibus pluere -m. 8, 112 *cervae* octonis mensibus ferunt partus, -m et geminos (*sim.* 9, 21). *al.* STAT. silv. 4, 5, 58 (*opp.* passim [passum *trad.*] *ut*: QVINT. inst. 4, 1, 70). QVINT. inst. 2, 4, 32 utique supervacua, sed -m etiam contraria est. 4, 1, 26 aliqua . . . nonnumquam . . . non inutiliter -m . . . locabuntur. 4, 2, 121 maxime quidem brevi interiectione . . ., -m . . . liberiore. 4, 3, 4 quaestionibus vel universis vel -m singulis. 5, 10, 38 *opp.* frequentius. 5, 14, 35 *in verbis Ciceronis (Mil. 9) ponit* -m *pro* aliquando. 10, 1, 24 *antea*: aliquando, nec semper, nonnumquam. decl. 377 p. 420, 24 nihil umquam me offendit, quamquam -m *eqs. al.* FLOR. epit. 1, 26, 6 cum . . . in magno . . . populo -m perniciosi cives existerent. PS. CENS. frg. 3, 9 repetitionem significant et -m dilationem. GARG. MART. med. 44 CYPR. epist. 45, 2 p. 601, 5 AQVILA rhet. 27 p. 31, 4. COD. Iust. 5, 50, 2, 1 (*a. 223. antea*: interdum). *al.* *c. coniunctione explicativa*: QVINT. inst. 5, 13, 12 -m, si . . . difficilius erit, . . . argumenta . . . conferemus (10, 3, 7). ENNOD. dict. 17, 1 p. 473, 21 -m deest . . . copia, quando *eqs.*

B *in responsione*: **1** -m . . . -m: *opponuntur verba*: SEN. dial. 11, 17, 1 volumus -m illum obruere . . .; ludis -m . . . animum occupamus. QVINT. inst. 5, 7, 15 -m scit . . ., -m nescit. 8, 3, 77 -m . . . separata est, -m . . . conectitur. 9, 2, 53 -m augemus . . .; -m . . . detrahimus. *al.* MIN. FEL. 16, 2 -m deos credere, -m se deliberare. TER. MAVR. 371/3 EVSEB. EMES. serm. 29, 5. *opponuntur singula membra*: QVINT. inst. 2, 3, 4 id . . . -m fieri, quia . . ., -m quia *eqs.* (*cf.* 5, 7, 28 -m . . . ut . . ., -m . . . ut *eqs.*). 3, 6, 88 simulacra . . . -m simplicia, -m et mixta (*cf.* 7, 2, 7 -m coniunctam . . ., -m separatam. 7, 2, 47 -m . . . nostra, -m aliena. *al.*). 4, 1, 11 -m cum honore . . ., -m per contumeliam. *al.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 16 -m navibus, -m vehiculis uti. DECRET. decur. Tergest. (CIL V 532) 1, 35 -m aput iudices . . ., -m aput ips⟨um i⟩mperatorem. *continuata serie*: QVINT. inst. 7, 3, 9/10 (*ter ponitur ut*: MIN. FEL. 19, 9). 11, 3, 98/99 *quater*. **2** *c. aliis adv.*: QVINT. inst. 4, 2, 83/84 et aliquando . . . et -m . . .; -m *eqs.* (7, 3, 13 decl. 300 p. 184, 16). 6, 2, 12 -m . . ., interdum (*v. p. 2181, 46. 66*). 8, 6, 60 nonnumquam . . ., -m *eqs.* (MIN. FEL. 27, 1 dum inspirant -m vatibus, dum fanis immorantur, dum n. . . . fibras animant). *Hermans.*

interimentum *v.* intertrimentum.

^a**interimo**, -ēmī, -emptum, -ere. *ab* inter *et* emere. *scribuntur formae praes., imperf., fut.* -em- *passim in codd. (per recompositionem?), e. g.* VERG. Aen. 10, 428 FRONTO p. 47, 7 v. d. H. (= p. 51 N.), *in papyro* CARM. de bell. Aeg. 49, *in titulo* CIL XI 1823 b 10 (*serm. vulg.* -emates); *itaque formae tertiae pers. sing. praes. et perf. act. fere distingui non possunt. praes.* -imet VEREC. in cant. 2, 26 p. 28 b 45 *cod. Voss. perf. act.* -im- LVCIF. Athan. 1, 19 p. 100, 10 CASSIOD. hist. 12, 4, 17. 38, -empsit NOT. Tir. 27, 6. *p. p. p.* -emt- TERT. resurr. 57 p. 116, 29 AVG. gen. ad litt. 12, 22 p. 413, 21. CIL III 4832, 6 (*s. III/IV?*). XIII 1862, 15 (*s. III?*). NOT. Tir. 27, 5 -it. *v. et l. 64. de notione*: FEST. p. 217 pere⟨m⟩ta et -pta pro interfectis poni solet a poetis. SYNON. Cic. p. 431, 10 interficit. -it. confodit. conficit. perimit. occidit. necat *eqs.* GLOSS. σφάζω. -it: interfecit, occisit. -erit: ἀνέλοι. -ptus: ἀνῃρημένος. κατασφαγείς. *legitur in poesi inde a* PLAVTO, TER., ACC., CIC., *semel apud* VERG., *in sermone pedestri inde a* CATONE (epist. frg. 5 *contextu manco*), RHET. Her., CIC., BELL. Afr., SALL.; *deest apud* CAES. [*confunditur in codd. c.* interficere CIC. de orat. 2, 134 NEP. reg. 1, 5. *loco dub.* CIC. Pis. 15 -ere patriam *codd. rec.*, interire, vi terrere *cett. falso transl. e graeco* CASSIOD. hist. 7, 35, 2 Ios. c. Ap. 2, 126; *v. Lundström, Übersetzungstechn. Unters. 36. 157.*]

i. q. (e medio) tollere, delere, exstinguere, interficere:

I *-untur res* (*animantes vice rerum p. 2206, 37; syn. vel iuxtapos. e. g.* interficere *p. 2206, 1*, perimere *p. 2206, 45*, tollere SCAEV. dig. 46, 3, 102, excludere HIL. trin. 3, 23, consumere *p. 2206, 51*, absorbere *p. 2206, 21*, abolere SIDON. epist. 2, 10, 1): **A** *incorporeae* (*pro obi. est inf. p. 2206, 15; refl. p. 2206, 19*): PLAVT. Cas. 659 -ere ait velle vitam ([*sc. ancilla; subauditur* 'viro suo', *v. Leo ad loc.*]. Epid. 594 v. tuam ego -am). Merc. 833 usus, fructus, victus, cultus . . . mihi harunc aedium -ptust, interfectust, alienatust. CIC. Mur. 27 senes ad coemptiones faciendas -endorum sacrorum causa reperti sunt. LVCR. 3, 287 ni calor ac ventus seorsum seorsumque potestas aeris -ant sensum. TERT. anim. 31, 3 condicio miliarii aevi -at facultatem recensendi. 42, 3 mortem . . . -at qui et animam (CLAVD. DON. Aen. 10, 600 p. 369, 14 a. . . . -pta consumitur. PS. VIGIL. THAPS. trin. 3, 79 *a.* ab homine non -itur). pudic. 8 p. 235, 11 -itur exemplorum peraequatio. spect. 2 p. 3, 13 *deus* homicidii speciem . . . praecepto -it. VLP. dig. 40, 7, 3, 14 dilatione -pta. PAVL. dig. 44, 7, 44, 3 alterius solutio totam obligationem -it. CIL XIII 1862, 15 (*s. III?*) cuius spiritus ab hominibus mali⟨s⟩ -tus est (ITALA psalm. 75, 13 [cod. 136 Cas.] *deo* -enti s. principum [*gr.* ἀφαιρουμένῳ, *Vulg.* qui aufert]). IREN. 3, 18, 7 (= 3, 19, 6 H.) *lex* peccatum non . . . -emit. IVL. VICT. rhet. 2 p. 375, 15 similitudo -at quaestionem (PETR. CHRYS. serm. 145 p. 591^B leges intra triginta annos omnes -unt q. *al.*). HIL. syn. 19 -ens vere dei filium esse. trin. 3, 23 veritatem -is. PS. AMBR. laps. virg. 8, 35 cura vitae huius -enda . . . est. ANIAN. Chrysost. hom. prol. l. 28 nec studia voluntatis -at. RVFIN. Adamant. 2, 6 mala non sinere -i ([*gr.* αἱρεθῆναι]. AVG. nupt. et concup. 2, 19, 34 originale m. . . . -ptum est. *al.*). PRVD. psych. 161 vaesania se . . . furendo -it. AVG. lib. arb. 3, 86 *creaturam* vult -ere. serm. 315, 7, 10 ira non potest -i, sed reprimi potest. 362, 19, 22 *corruptio* -pta est, . . . absorpta est. CONC.^S I 3 Rustic. p. 21, 12 differentia naturarum -pta ([*vers. Tur.* ablata, *gr. I 1, 1 p. 27, 3* ἀνῃρημένης]. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 11 p. 105, 10 quemadmodum -pto genere species -untur, sic -pta d. species . . . -untur). I 5 p. 118, 15 non -o generationis miraculum (*gr. I 1, 7 p. 35, 25* ἀναιροῦντος). EVSEB. EMES. serm. 3, 1 p. 80, 2 filius non -it unum imperium patris. 3, 8 p. 85, 15 evangelista ab 'erat' coepit, et tu 'erat' -is. 18, 5 p. 9, 26 spem resurrectionis -unt. 27, 14 p. 202, 14 *Christus* -emit timorem. SIDON. epist. 2, 10, 1 meram linguae Latiaris proprietatem . . . defleamus -ptam. SCHOL. Ter. p. 79, 13 operam abutitur, id est -it. BOETH. arithm. 2, 4 p. 86, 23 omnes disciplinas haec -pta consumeret. in Porph. comm. pr. 1, 16 p. 50, 13 -pto accidenti periret substantia (*ibid.* l. 19 *a.* si -as, species manent). in top. Cic. 5 p. 356, 37 -itur subsequens. THEOD. MOPS. in Gal. 4, 24 p. 73, 28 apostolus . . . non -it historiam. RVSTIC. c. aceph. p. 1234^B dualitas -pta est. ACT. Archel. 36 (32), 9 -ere debes iudicii rationem. *al.* *-itur deus, homo, i. idea de iis concepta*: IREN. 3, 17, 4 (= 3, 18, 3 H.) qui spiritum -unt. 3, 25, 3 (= 3, 40, 2 H.) Marcion . . . dividens deum . . . -it deum. EVSEB. EMES. serm. 3, 3 p. 81, 3 Iohannes clamans vox dictus non -it hominem (*in contextu dubio*). 3, 37 p. 101, 18 -ere eum debemus qui nos salvat. 4, 9 p. 110, 17 si -eris . . . patrem, non honorasti progeniem; si -eris filium, non dimisisti patrem in honore.

B *corporeae*: **1** *materia* (*obi. dub. l. 45 sq.*): CIC. Arat. frg. 2, 2 quem (*mundum, ordinem mundi?*) neque tempestas perimet neque longa vetustas -et stinguens praeclara insignia caeli. LVCR. 1, 216 *natura non* ad nilum -at res (2, 1002 nec sic -it mors r. ut materiai corpora conficiat. COD. Iust. 4, 8, 2 [*a. 294*] oblationem -ptae r. furtivae). VLP. dig. 10, 4, 9, 3 mutata forma prope -it substantiam rei. SCAEV. dig. 46, 3, 102 pupillaris pecunia -pta est. RVFIN. Orig. in psalm. 38 hom. 1, 7 ignis consumit ac -it omnem materiam. **2** *herbae, arbores sim.*: COLVM. 2, 2, 13 constat felicem sationibus et stercoratione . . . -i. 11, 3, 7 veprem . . . -i non posse. PLIN. nat. 17, 236 *cortex detractus* -it *arbores*. AVG. civ. 5, 7 p. 200, 30 D. robigo -it *spicas*. **3** *lucerna sim.*: FRONTO p. 47, 7 v. d. H. (= p. 51 N.) ventus lucernam -at. HIL. in Matth. 4, 11 *lumen* tenebras -at. AVG. in Iob p. 561, 12 *luna* cum . . . propinquat soli, -itur terris.

C *absolute* (*pro obi. subaudiuntur res*): CIC. nat. deor. 1, 50 si quae -ant innumerabilia sint, etiam ea quae conservent infinita esse debere. 1, 109 quia sunt quae -ant, sint quae conservent. 3, 33 quod est contra naturam, id habet vim -endi. 3, 34 quae sentiuntur ut frigus, ut calor . . ., cum amplificata sunt, -unt (*an ad p. 2207, 67?*).

II *-untur animantes*: *syn. et iuxtapos.* auferre VELL. 3, 55, 4; caedere ARNOB. nat. 1, 62; contrucidare TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 627, 13; disperire PLAVT. Merc. 607 *p. 2207, 75*; exanimare CIC. Mil. 93 *p. 2207, 76*; interficere VOPISC. Aurelian. 37, 1 RVFIN. Adamant. 1, 12; necare VLP. dig. 29, 5, 1, 18. 48, 19, 83; occidere RHET. Her. 2, 21, 33 CELS. 5, 26, 1^C SEN. Phaedr. 1122; percutere SPART. Geta 6, 3; perimere HIL. in Matth. 24, 9; perire PVBLIL. B 23 *p. 2207, 5*. SVET. Iul. 75, 3; submovere COLVM. 7, 3, 14; tollere CIC. off. 3, 38. *similiter iunguntur voces affines e. g.* VAL. MAX. 1, 7, 8 traiectum gladio . . . -emit (6, 8, 2. *cf.* 6, 3, 9 fusti percussam -emit [8, 1 ambust. 1]. APVL. met. 4, 27, 4 saxo . . . adrepto . . . iuvenem percussam -emit. SVLP. SEV. chron. 1, 13, 4 calce perculsum -emit). 5, 3, 5 Carbonis . . . iussu tuo -pti mors (*cf.* OCTAVIA 113 fata post fratris . . . scelere -pti. TERT. ieiun. 7 p. 282, 23 necem . . . -pti). COLVM. 9, 15, 3 nec ad occidionem gens *fucorum* -enda est. PAVL. sent. 3, 6, 9 fataliter -pto. FIRM. math. 6, 17, 5 *Mars et Luna* ipsos malo exitu mortis -unt. GREG. M. in euang. 11, 2 mors corpus -it.

A *proprie*: **1** *homines, dei sim.* (*de idea dei, hominis v. supra l. 37*): **a** *varia exempla selecta*: PLAVT. Most. 1168 -am hercle ego ⟨te⟩. TER. Haut. 635 -ptam puellam oportuit. ACC. trag. 51 hospitem depositam -es. RHET. Her. 2, 19, 28. 2, 21, 33. CIC. Sull. 50 venis ad eum lacerandum quem -isti. Pis. 28 ad Cn. Pompeium -endum. de

[*Kühnen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

orat. 2, 134 qui civem ex senatus consulto patriae conservandae causa -erit. Tusc. 1, 85 Priamum hostilis manus -emit (carm. frg. 33, 42 B. [Tusc. 2, 22] haec *dextra* -emit... draconem. *cf. etiam l. 33*). VARRO frg. Non. p. 287, 20 Mettium Fufetium propter perfidiam -emit. PVBLIL. B 23 bis -itur qui suis armis perit. SALL. hist. frg. 2, 10 *herba homines* quasi ridentes -it. CARM. de bell. Aeg. 49 pars inlita parva veneni ocius -it (*cf. infra l. 39*). LIV. 1, 54, 9 absentium ... bona iuxta atque -ptorum divisui fuere. MANIL. 3, 616 *templum* inferius puerum -et (*in astrologia ut*: FIRM. math. 3, 4, 23. 3, 12, 4. *al.*). VAL. MAX. 3, 2, 17 -pto senatu. PLIN. nat. 7, 16 *homines* qui visu ... effascinent -antque quos diutius intueantur. 22, 96 *fungi suilli* familias ... -ēre. SVET. Nero 37, 1 nullus modus -endi quoscumque libuisset. TERT. resurr. 57 p. 116, 29 quod corpus inlaesum cum -tum, cum frigidum, cum expallidum, cum edurum, cum cadaver? SPART. Geta 3, 6 quod ... signo fuit Getam -endum (*pro part. fut. pass.*). CAPITOL. Aur. 17, 2 pestilentia ... multa milia ... -erat. HIL. in Matth. 10, 20 -endae carnis ... dolor. RVFIN. Adamant. 1, 4 -ere eos (*sc. inferiores deos*) non valet deus. AVG. lib. arb. 1, 37 corpus -itur. COD. Theod. 2, 1, 1, 4 sceleratos ... gladius ultor -at. *al.* *refl.* (*v. etiam l. 24. 31*): PLAVT. Cist. 644 accurrite, ne se -at. Epid. 148 ut ego me -am. CIC. Scaur. 1 se ipsum. fin. 2, 66 Lucretia ... se ipsa -emit. Tusc. 5, 60 viam -endi sui. off. 1, 112. LIV. perioch. 57 p. 69, 12 obsessi ... ipsi se -erunt. *al.* *cf.* CVRT. 5, 12, 14 regem a semetipso -ptum esse.

? **b** *c. abl. separ.* (*cf. p. 2192, 39*): PLAVT. Cist. 711 ne se vita -ret (vitam *codd. praeter J, def. Thomsen, Pleonasmus 110, 2 coll. p. 2205, 82*).

c *indicatur instrumentum, modus sim.*: *α abl.* (*sive instr.*): PLAVT. Cas. 749 gladium Casinam intus habere ait, qui (*instr.*) me atque te -at (CIC. Rab. Post. 7 g. civem ... -emit. VAL. MAX. 6, 3, 6 sororem ... g. ... -emit. *al. cf.* NEP. reg. 1, 5 ferro [VELL. 2, 85, 4 VAL. MAX. 3, 2, 15 TAC. ann. 1, 2, 1. *al.*]. SVET. Iul. 89 semet ... pugione). CIC. Phil. 14, 8 optimos viros ... crudelissimis exemplis -emit. rep. 2, 63 filiam ... sua manu (carm. frg. 33, 18 B. [Tusc. 2, 20] vir feminea -or m. [*cf. Soph. Trach. 1063 γυνή ... με ... καθεῖλε*]. LIV. 8, 5, 7 sua m. VAL. MAX. 9, 6, 4. *al. cf. supra l. 2*). carm. frg. 33, 11 B. (Tusc. 2, 20) inligatus peste -or textili (*cf. Soph. Trach. 1050 sqq.*). SALL. Iug. 99, 3 plures eo proelio ... -pti (*cf.* LIV. 4, 30, 6 bello -pti [perioch. 52 p. 65, 6]. SVET. Aug. 12 acie). HOR. sat. 2, 3, 131 laqueo uxorem -is matremque veneno (PLIN. nat. 7, 58. 11, 187 VLP. dig. 29, 5, 1, 18. *cf. etiam l. 6. 69*). LIV. 1, 54, 8 criminando alios apud populum, alios sua ipsos invidia opportunos -emit. VAL. MAX. 1, 8, 9 *Pompei* perfidia regis -pti. OCTAVIA 113 fratris ... scelere -pti (VLP. dig. 29, 5, 1, 24). PLIN. nat. 28, 7 vi (CIL III 4832 [*s. III/IV?*], 6 hexarcho ... vi militum -to). *ibid.* suspendio. 34, 29 opsidibus -ptis Tarquinii insidiis (CLAVD. DON. Aen. 10, 495 p. 356, 6 femineis turpiter -ptos i. *cf. infra l. 53*). SVET. gramm. 9, 1 *parentum* dolo -ptorum. VLP. dig. 48, 19, 8, 3 virgis. APVL. met. 3, 3, 6 saevitia eius -ptos. LACT. epit. 8, 2 *Aesculapius* cum esset ictu fulminis -ptus (AMM. 28, 1, 29 Sericum ... plumbi validis i. -emit). *al.* *β adv.* (*cf. l. 45. p. 2206, 77*): CIC. Deiot. 18 si palam te -isset. LIV. 25, 8, 2 foede -ptos. SVET. Cal. 26, 2 alios cum clam -isset. AMM. 21, 16, 8 cunctos stirpitus -emit. MART. CAP. 6, 642 Ionem ... latrocinaliter -emit. *al.* *γ per*: CVRT. 8, 3, 14 cum optime meritum ... per insidias -isset (AMM. 16, 12, 17. *cf. l. 44 sq.*). SVET. Tib. 3, 2 multa molientem diversa factio per fraudem -emit. AMM. 28, 1, 7 hominem Sardum ... per dolosas fallacias -emit.

2 *bestiae* (*refl. l. 64*): COLVM. 7, 3, 14 hiemis saevitia ... oves -it. 8, 5, 12 *tonitribus* pulli ... semiformes -untur. 9, 15, 3 nec ad occidionem gens *fucorum* -enda est. MELA 1, 58 ut *quaedam animalia* -isse capitale sit (*cf.* CAPITOL. Aur. 8, 4 *Tiberis inundatio* plurimum animalium -emit). PLIN. nat. 10, 25 (*cf.* 1, 10, 11) sola omnium avis a suo genere -pta (APVL. apol. 58 si quas a. ... magiae causa -isset). 7, 31 *cynocephalorum* maribus -ptis. 8, 91 *delphini crocodilos* astu -unt. 11, 90 *scorpiones* -unt sues. 12, 96 coriis quadrupedum ... -ptorum. 25, 101 serpentes ipsae sese -ant flagellando. 32, 14 *murenas* iactato fusti non -i. RVFIN. hist. mon. 30 p. 456^{C} non -am camelum meum (*sc. onere nimio*). *al.*

3 *absolute* (*pro obi. subaudiuntur animantes*): CELS. 2, 5, 1 morbum, etsi non -it, longius tamen tempus habiturum. 5, 26, 21^{A} ne sanguinis profusio neve inflammatio -at. 5, 27, 3^{E} pars venenorum frigore -it. SEN. Phaedr. 1122 quod -emi non, quod amisi fleo. PLIN. nat. 11, 280 aqua vinumque -it salamandra ibi immortua. VLP. dig. 29, 5, 1, 20 vis ... quae -ere solet. GELL. 9, 4, 8 *homines* qui -ant videndo. SOL. 7, 12 Varro perhibet fontem ... esse, cuius -at haustus (*Plin. nat. 2, 131* necat). SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 18 -endi potestatem. *al.*

B *hyperbolice* (*i. q. conficere*): PLAVT. Merc. 607 disperii, illaec -emit me ... oratio. CIC. Mil. 93 me ... exanimant et -unt hae voces Milonis. SORT. Sangall. 31 (12), 2 habebis occasionem, ut -as inimicum tuum (*sc. litigando*). AVG. persev. 5, 8 quomodo istos *haereticos* gloriosissimus Cyprianus -at. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 157, 35 *Aegyptius* Nestorium crudeliter et latrocinaliter -emit (*sc. ordine eum movens*). PASS. Const. (BHL 1938) 12 multi Christiani ... venerunt secum ferentes leprosos, aridos et caecos et claudos et diversis languoribus -ptos, quos ... S. Constantius ... orationibus curavit.

C *translate in usu Christiano*: **1** *de damnatione aeterna*: FIRM. err. 26, 4 ut *diabolus* variis ac multiplicibus fraudibus homines irretitos -at. AVG. civ. 5, 22 p. 235, 5 D. nec insanis adversum deum linguis se -ant. GREG. M. epist. 12, 8 p. 355, 33 priusquam haec radix mortifera (*sc. simoniaca haeresis*) coalescat et plures -at. **2** *de mortificatione concupiscentiae*: CASSIAN. inst. 12, 25 monachus se ... actibus huius mundi spiritaliter noverit -ptum.

deriv.: interemptibilis, interemptio, interemptivus, interemptor (-trix), interemptus (-ūs). *Kühnen.*

interīnus *v.* interaneus *p. 2149, 16.*

***interiōnē** *v. s.* enterione, *ubi addas e. g.* DIOSC. 3, 85 *p.* 412, 21 -em (*var. l.* interiorem, *gr. 3, 412, 2 ἐντεριώνη ut* ORIBAS. syn. 2, 56, 11 Aa p. 121, 12 Mø. [La -es]. *gr. resp. τὸ ἐντός*: 8, 40, 2 La [*Aa* interiore]). ORIBAS. eup. 4, 118 panes -es (*gr. 4, 115, 4 τὸ ἐντός ut* syn. 3, 88, 1. *gr. resp. ἐντεριώνη*: 1, 17, 12 p. 56, 16 Mø. 8, 3, 9 *bis. cf. l. 12*). syn. 9, 22, 8 La cum -e panis (*gr. τῷ ἐντός, Aa* cum pane deintus). GLOSS. III 566, 49 -is (*al.*). *Sz.*

***interior,** -ius *compar. et* ***intimus,** -a, -um *superl.* *de origine v. Walde-Hofmann³ I 710; primum gradum non recipi affirmat* CHAR. gramm. p. 144, 23 B.; *ab* intra *derivat* PRISC. gramm. II 98, 4. *abl. sg.* -ri LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 1, 7 *et saepe in codd.* -tum- 'in antiquiorum multo libris, quam Gaius Caesar est' *invenit* CORNVT. Cassiod. gramm. VII 150, 15 (*v. p. 3, 63 sqq.*); *variant librarii etiam vetusti velut* VERG. Aen. 1, 243. 7, 347. NOT. Tir. 51, 65 -mus. 51, 68 -r. *de notione* (*cf. l. 43 et vol. V 2, 1994, 57*): SYNON. Cic. p. 419, 26 comes. satelles. -mus. minister. cliens. domesticus *eqs.* GLOSS. -r: ἐσώτερος. ἐνδότερος. ἄδυτος. domesticus. -ra: secreta. -mus: ἐνδότατος. ἐνδότερος. ἐσώτατος. amicissimus. domesticus, honoratus, praeclarus. familiaris. -mum: carissimum. -ma: pretiosa. vitalia. GLOSS. Verg. ed. Hagen A 9 p. 453 'ab imis' (*Aen. 5, 84*): ab -mis. *legitur inde a* PLAVTO (-mus *quater*; -r *loco corrupto* Asin. 656), TER. (-mus *bis*, -r *semel*), CIC. [*francog. vet.* enteriors *'cor et iecur avis'*, *francog.* intérieur; *it. dial.* intima, endema, entima *'indumentum interius cervicalis'*. *R.*] [*confunditur in codd. maxime c.* inf-, *v. ex. gr. p. 2209, 28. 2212, 72; emend.* inf- *etiam* ARNOB. nat. 1, 42 *Christus est* -rum (inf- *Zink, cf. Plumpe, Vig. Christ. 3, 1949, 230; sed v. p. 2211, 33*) potestatum deus; inf- *retineri potest* VELL. 2, 108, 1 *gens Marcomannorum* in inferiora (-ra *Gelenius*) refugiens (*cf. p. 1392, 74 sqq.*).]

fere i. q. **intra positus.** *vis comparativa formae q. e.* -r *fere non probatur nisi apposito abl. compar. p. 2210, 43. 67. 2213, 35* (*recte trad. vid. etiam* VISIO Pauli 20), *? gen. compar. p. 2210, 81* (*cf. p. 2215, 18*), *quam p. 2211, 35. 2213, 51; vis superl. vel elativa formae q. e.* -mus *maxime apparet in usu partitivo velut l. 80 sqq. p. 2210, 30 sqq.* *ceterum cf. variationes p. 2210, 2 sq. 16 sq. et* GLOSS. -mus: -r. -ma: -ra. -mus *coniungitur c.* internus *saepius, v. p. 2235, 52; opp.* infimus *p. 2213, 70,* inferior *p. 2212, 27.*

I *proprie et in imagine*: **A** *vi generali*: **1** *de corporeis*: **a** *rebus*: *α exempla distributiva varia (de eis, quae a paribus exterioribus distinguuntur vel per se interna sunt)*: PLAVT. Rud. 673 nos ... ab signo *Veneris* -mo ... deripuit *leno*. CIC. nat. deor. 2, 67 *Vesta* est rerum custos -marum (*antea*: aras et focos). 2, 134 *dentium* adversi dividunt escas, -mi autem conficiunt. 2, 162 nec vero supra terram, sed etiam in -mis eius tenebris. VARRO rust. 3, 5, 13 intra tholi columnas exteriores ... et ... -res *eqs.* (*cf.* VITR. 3, 3, 8 -res ordines columnarum). CAES. Gall. 7, 72, 3 *duarum fossarum* -rem. civ. 3, 63, 6 -ris munitionis (*opp.* exteriorem vallum. *cf.* 3, 66, 4 relicto -re vallo. LIV. 21, 11, 10 murum -rem [31, 17, 2. 42, 63, 7]. TAC. hist. 5, 8, 1 primis munimentis ... dein ... -mis). VERG. georg. 4, 66 *apes* -ma ... sese in cunabula condent. Aen. 4, 645 *Dido* -ra domus inrumpit limina (*cf.* VITR. 6, 7, 1 ianuae -res. APVL. mund. 26 -res fores exteriores ianuae muniebant. *sim. al.*). OV. met. 7, 670 -ius spatium *domus* pulchrosque recessus. 11, 416 protinus -ma frigus ossa receperunt (CELS. 8, 1, 22 -ius os [*opp.* exterioris]). LIV. 24, 34, 6 demptis -bus remis (*opp.* exteriore ordine remorum). VITR. 4, 2, 2 ab -bus parietibus ad extremas *aedificii* partes (*cf. p. 2209, 12*). 5, 1, 10 fastigiorum duplex ... dispositio extrinsecus tecti et -ris ... testudinis. 6, 8, 7 ab -re angulo (*opp.* extremis. CELS. 7, 9, 2. 8, 1, 4 *oculorum. cf. p. 2212, 3. 22*). VAL. MAX. 7, 4, 5 (*in imagine*) consilii ... -rem tunicam (CELS. 7, 18, 2 *testiculorum*. GELL. 10, 15, 20 -ma. *cf.* COD. Theod. 14, 10, 1, 1 -rem vestem [*opp.* paenulis]). 9, 13 ext. 4 cum forem ... extrinsecus a custodibus opertam -re[m] claustro ... obserasset. CELS. 4, 15, 4 -bus suppurationibus. 5, 26, 24^{C} volnus -ius. 7, 26, 2^{D} -ra crura *duorum medici famulorum* (*i. alterius sinistrum, alterius dextrum ad alterutrum versa*). SEN. nat. 7, 30, 6 (*in imagine*) in vestibulo ... *rerum naturae* haeremus ..., -re sacrario clausa sunt *eius arcana* (PANEG. 11, 11, 3 -bus). PLIN. nat. 6, 174 insulae ante portum duae Pseudopylae vocantur, -res totidem Pylae (*cf.* IVV. 12, 80 -ra ... stagna). 11, 175 -r *fistula* (*opp. 176* exterior). *al.* MART. 3, 68, 2 scripta ... -ra (*i. umbilico propiora. cf.* COD. Theod. 6, 22, 1 pr. vel superna codicillorum impressio vel scribtura ... -r. *v. et p. 2209, 13. 70*). *et passim.*

β exempla partitiva (*v. Vaughan, Latin adjectives with partitive meaning ..., 1942, 27 sq.*): ① -mus: PLAVT. Truc. 600 traxit ex -mo ventre suspiritum. CIC. Verr. II 1, 53 in -mis suis aedibus posuit *Verres statuam* (*cf.* 4, 99 in eo sacrario -mo. VARRO Men. 288 [*in imag.*] currum a carcere -mo missum. *al.*). nat. deor. 2, 135 *stomachus* palato

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

extremo atque -mo terminatur. 2, 149 a pulmonibus arteria usque ad os -mum pertinet. VARRO rust. 2, 1, 19 in volvis -mis. OV. met. 4, 507 venenum ... praecordia ... -ma movit (6, 251. *cf. p. 2210, 37*). FEST. p. 123 'medullitus': ex -mis medullis (SEN. Thy. 97 famem infixam -mis ... m. *al. cf. p. 2210, 38*). SEN. Oed. 190 -ma ... viscera quassat gemitus (Phaedr. 641 APVL. met. 6, 32, 1. *al.*). Phaedr. 1161 quidquid -mo Tethys sinu extrema gestat (PLIN. paneg. 56, 4 pacis. *cf. p. 2211, 82*). nat. 5, 15, 3 in fundum telluris -mae. PETRON. frg. 25, 1 voltur iecur -mum pererrat. PLIN. nat. 11, 172 *lingua* ramis prima cohaeret, -ma absoluta a gutture *est*. SIL. 16, 542 per pectora ... -ma descendit mucro (*cf. p. 2210, 34*). *al.* ⓘ -r: CIC. Verr. II 4, 122 tabulis -res templi parietes vestiebantur (*cf. p. 2208, 63*). ad Q. fr. 3, 1, 18 quod -re epistola scribis *eqs.* ([inf- *Pluygers*, in priore *Schiche*]. *cf.* FRONTIN. strat. 1, 2, 6 *litterarum* pars prior [superior *Hartel*] praecipiebat, ne -res ... aperirentur. *cf. etiam l. 70. p. 2208, 79*). VERG. Aen. 1, 637 domus -r ... luxu instruitur (2, 486 *opp.* in limine primo. APVL. met. 6, 11, 3. *al. cf.* VERG. Aen. 4, 494 pyram tecto -re ... erige. VITR. 1, 2, 6 aedificiis [*opp.* vestibula, aditus]. *sim. saepius*). VITR. 8, 3, 4 -ris corporis vitia (PLIN. nat. 13, 110). CELS. 7, 25, 1C deducenda cutis ab -re colest. PLIN. nat. 24, 53 sabuci cortex -r (24, 73. *cf.* MARCELL. med. 28, 7 cucurbitae. PHILAGR. med. 3 p. 168, 13. ORIBAS. syn. 2, 56, 48 La p. 126, 8 Mø. *radix* -r alba, exterior crocizon [*Aa* deintus ... deforis]). *al.*

γ c. voce q. e. pars: ⓘ -r: *in certis locutionibus*: TER. Eun. 579 in -re p. (VITR. 5, 1, 8). LVCR. 4, 328 p. -re (*abl. nud. ut*: LIV. 1, 44, 4 VITR. 3, 2, 8 CELS. 8, 15, 7 FRONTIN. aq. 25 LEX colleg. salut. Dian. et Antin. [CIL XIV 2112] 1, 7). LIV. 24, 46, 3 ex (VITR. 10, 2, 6. 8. 9 CELS. 3, 21, 12. 4, 1, 3. *al.*). 40, 8, 6 in p. -rem (VITR. 3, 5, 5. 5, 11, 1. 10, 2, 8 CELS. 7, 29, 7. *al.*). VITR. 10, 9, 2 ad (inf- *codd.*). CELS. 4, 1, 13 ab (*al.* CVRT. 4, 2, 14). AVSON. 59, 4 p. 338 P. pro. *vario usu*: CIC. Caecin. 89 ex -re aedium p. (Sest. 24 Phil. 5, 11. Att. 4, 3, 3 [*suppl. Sjögren*]. NEP. praef. 7. *al. cf.* VARRO Men. 522 domuis [QVINT. decl. 328 p. 287, 5 AVSON. 463, 1 p. 402 P.]. DECL. in Catil. 58 cubiculi. *sim. saepius*). LVCR. 4, 937 *corporis* (*de intestinis ut*: CELS. praef. 14 *pluraliter* [23. 3, 21, 15. *al.* SCRIB. LARG. 77. 165. *al.*]. 43 eius -r aliqua p. 2, 6, 7. 2, 14, 11 exterior p. corporis ..., -r. *al.* SEN. nat. 6, 24, 2. *et saepe*). VARRO rust. 3, 5, 12 LIV. 38, 5, 4. VITR. 1, 5, 4 -bus p. turrium. 1, 5, 7. *al.* FEST. p. 250 CELS. 4, 9, 1. 5, 18, 27 ex scilla p. -ris ([partes -res *P*]. 6, 8, 1C SCRIB. LARG. 79. *cf.* CELS. 5, 21, 1A cucumeris. 5, 26, 35A *malicorii* [*al.*]. 6, 7, 2C ex ... faba p. -ris [*J*, partes -res *FVP*]). *al.* *elliptice*: CHIRON 205 per -rem ventris (*cf. Veg. mulom. 1, 39, 3* intrinsecus). ⓘⓘ -ma: CIC. Verr. II 5, 96 urbis. nat. deor. 2, 26 maris. 2, 127 bacarum. LVCR. 6, 1168 hominum. CVRT. 6, 11, 12 deversorii. VLP. dig. 7, 1, 13, 8 domus.

δ neutr. pro subst.: ⓘ *in certis locutionibus*: -mum: CIC. Cael. 62 se in -mum coicere (*opp.* in vestibulo balnearum). SEN. nat. 3, 11, 4 fluminum ... vis ex -mo manat (3, 26, 6. 8. 6, 8, 3 *opp.* supernis aquis. MART. CAP. 9, 940). -ma: SER. SAMM. 247 si ... proserpit ad -ma vulnus (PALLAD. 9, 9, 1). AVSON. Mos. 59 *in Mosellam* demersa procul durante per -ma visu cernimus (251 *piscium* patulae per -ma fauces). MARCELL. med. 31, 32 sanguinem ex -mis profluentem. -ra: CELS. 8, 1, 14 in -ra ... flexae *costae* ([*antea*: in exteriorem partem recurvatae]. 8, 1, 21. SEN. nat. 7, 11, 3 *opp.* in latera. PLIN. nat. 2, 165 quoniam in -ra *terrae* nitantur *aquae* [*syn.* in centrum]. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 1, 8 intra in domum ... intra in -ra). CAPITOL. Gord. 12, 2 convocatis ad -ra maioribus (Pert. 11, 8 AMM. 20, 6, 4. 27, 12, 6. *al.*). PELAGON. 59 ab -bus (CHIRON 124). AVG. serm. coll. Morin p. 513, 5 in -bus, in occulto et in secreto sanctuarii. ⓘⓘ *vario usu*: -ra: CIC. nat. deor. 1, 92 nec externa magis quam -ra, cor, pulmones, iecur (*de intestinis ut*: CELS. praef. 26. 41. 4, 1, 1. *al.* SEN. nat. 3, 1, 3 PLIN. nat. 20, 101. 27, 20 QVINT. decl. 321 p. 264, 16. AVG. serm. 277, 8, 8 viscera nostra, -ra nostra, quae dicuntur intestina. *al.* *c. gen.*: ITALA prov. 26, 22 [Hier. epist. 148, 17, 1] -ra ventris [*gr.* ταμίεια, VVLG. -ma v.]). LIV. 10, 41, 14 in -ra urbis (CVRT. 4, 6, 22. *absol.*: LIV. 21, 11, 11). CELS. 7, 7, 13B oculi. SEN. nat. 7, 13, 3. SCRIB. LARG. 185 nucleorum persicorum (*cf.* PLIN. nat. 13, 58 *Cypriae fici*. 16, 187 sabuci. *al.*). SIL. 5, 49. QVINT. inst. 1, 4, 6 sacri (*cf.* IVVENC. 4, 359 *domus. al.*). TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 513, 15 *Christus* dicens illos calicis ... exteriora emundare, -ra autem ipsorum plena esse ... iniquitate (*cf.* HIL. in Matth. 24, 7). AVG. c. epist. fund. 10 nolo ... in eius *epistulae* limine ulterius inmorari, -ra (*v. l. 13. p. 2208, 79*; posteriora *in ras. T*) videamus. *al.* -ius: CAEL. AVR. acut. 2, 37, 209 pectora ... et horum -ius. GREG. TVR. stell. 4 p. 858, 24 in medio domus -re (-ris *cod. unus*). -ma: MELA 1, 57 aedium (*cf.* PAVL. NOL. carm. 27, 374. INTERPR. cod. Theod. 9, 45, 4 templi). APVL. apol. 69 uteri (*cf.* ITALA prov. 18, 8 [Cassiod. in psalm. 140, 6] ventris [VVLG. -ra. *v. l. 62*]. SER. SAMM. 544. 574. CHALC. comm. 55 eius *corporis* [PAVL. NOL. carm. 31, 37]. *al.*). -mum: SOL. 52, 59 *lychnites* per omne -mum sui ... admittens perspicuitatem. PRVD. perist. 1, 87 lucis (*i. caelum*). PAVL. NOL. epist. 49, 2 navis.

b *animantibus*: CAES. Gall. 7, 82, 3 -res ... fossam explent (*de Alesiae defensoribus ut* 7, 86, 4). LIV. 3, 28, 7 ab -re (*i. circumsesso*) hoste proelio coepto. PAVL. FEST. p. 13 'aeditimus': aedis -mus. HEGES. 4, 25, 3. CARM. de Iona 101 maris -mus exter (*i. in ipso mari non tinctus*).

2 *de incorporeis*: **a** *variis*: CIC. rep. 6, 28 (= Tusc. 1, 54) quod ... est animal, id motu cietur -re et suo ([*cf. Plat. Phaedr. 245E* ἔνδοθεν ... ἐξ ἑαυτοῦ. CHALC. comm. 57 -mo et genuino. *al.*]. Tusc. 5, 37 CHALC. transl. p. 37C). CELS. 3, 5, 1 ut -r nulla causa metum fecerit. COLVM. 2, 9, 13 colorem -rem *grani*. PLIN. nat. 20, 153 -res ... dolores (PS. APVL. herb. 1 l. 8 [-rum, interaneorum *var. ll.*]. 80 l. 19 [interaneorum *var. l.*, *Howald-Sigerist*]). 26, 160 -bus feminarum morbis (27, 43. *cf.* SIL. 2, 462 penitus coquit -ma pestis [VEG. mulom. 1, 9, 4]. TERT. anim. 53, 4 apoplexis, -r ruina). STAT. Theb. 4, 726 (733) -r ... vis quatit. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 6 -rem nobis (*i. in ecclesia*) persecutionem ... incendisse (*de discordia sim. interna ut*: AVG. civ. 3, 23 tit. de -bus malis, quibus ... res publica exagitata est [p. 135, 5 D.]). HIL. in Matth. 24, 7 calicis ... usus -r est (*postea*: lotus exterius). *al.*

b *spiritalibus*: *α de rebus*: ⓘ *exempla distributiva varia*: CIC. ac. 2, 20 quem *tactum* philosophi -rem vocant aut doloris aut voluptatis (2, 76 -mo [*opp.* extrinsecus]. *cf.* 2, 142 permotiones -mas). Tusc. 2, 51 sermo ... -mus, cum ipse secum: '*eqs.*' TERT. anim. 57, 6 -rem mentis aciem (*opp.* exteriores oculos. *cf.* PAVL. NOL. epist. 50, 18 -ris oculi [AVG. agon. 11, 12 p. 114, 14. *al.*]. AVG. beat. vit. 35 -bus luminibus. civ. 11, 28 p. 502, 13 D. -re veracissimo ... aspectu [conf. 7, 8, 12]). adv. Marc. 3, 8 p. 389, 7 an credam ei (*sc. Christo*) de -re substantia, qui sit de exteriore frustratus? 3, 17 p. 404, 21 -rem qualitatem *Christi*. HIL. in Matth. 9, 2 *Matthaeus* -re eius (*sc. domini*) habitatione illuminatus. AVG. anim. 4, 23, 37 sentit ... anima, non sicut sentitur corporis sensibus, sed sicut est ille -mus sensus (civ. 11, 3 p. 464, 3 D. sive -bus sive etiam exterioribus. *al. cf. etiam p. 2212, 80. 2213, 15. 60*). civ. 16, 6 p. 133, 14 -bus auribus (conf. 11, 6, 8 *opp.* exterior. *al.*). in psalm. 4, 8 bona -ra, id est ad -rem hominem (*v. p. 2211, 1*) pertinentia. *al.* ⓘⓘ *exempla partitiva*: -mus: CIC. de orat. 1, 230 importunitatem ex -mis mentibus evellisset vis orationis (AMBR. Ioseph 13, 80). Tusc. 4, 21 discordia *est* ira acerbior -mo animo et corde concepta (SIL. 10, 545. 13, 319. CYPR. epist. 11, 2 p. 497, 1 de -mo c. et de tota mente. *al.*). CATVLL. 61, 177 pectore uritur -mo flamma *amoris* (SEN. epist. 83, 1 S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 22 NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 6 p. 555, 2. *cf. p. 2209, 10*). VERG. Aen. 7, 347 praecordia ad -ma (OV. epist. 15 [16], 135 APVL. met. 10, 3, 5. *al. cf. p. 2209, 3*). *al.* -r: CATVLL. 35, 15 ignes *amoris* -rem edunt medullam (*cf. p. 2209, 4*). HIER. epist. 39, 1, 3 mente. ⓘⓘⓘ -r pars: SEN. benef. 1, 15, 4 in partem -rem animi. ⓘⓥ *pro subst.*: -ius (-r *subest fortasse l. 46, vix l. 52. 53; cf. p. 2211, 1*): CIC. nat. deor. 1, 26 (*de doctrina Anaxagorae*) erit aliquid -ius, ex quo illud animal (*sc. mens*) nominetur; quid autem -ius mente: cingatur ... corpore externo. PS. HIL. libell. 5 est in homine quiddam -ius, quod homo ... et ipse vocetur (*spectat ad locos p. 2211, 1sqq. allatos ut*: AMBR. paenit. 1, 14, 68 ne -ris nostri uramus exuvias. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 500, 26 secundum hoc, quod -ius et principale hominis est, id est secundum mentem. CONC.S I 2 p. 57, 6 -ius hominis et exterius [*cf.* I 3 p. 72, 21 quod -ius est h.; *I 5 p. 93, 30* quod est intra hominem; *gr. I 1, 2 p. 43, 27* τὸ ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου]). AVG. conf. 13, 14, 15 -ius nostrum tenebrosum et fluvidum. op. monach. 1, 1 Iesus Christus habitans in -re tuo. in psalm. 30, 2 serm. 1, 8 -ius habere nihil potes, quo fugias a conscientia tua. 41, 11 deum tuum de -re tibi loquentem. -ra: SEN. dial. 5, 13, 2 paulatim cum exterioribus (*i. quibusdam consuetudinibus*) -ra formantur (*antea*: in imo pectoris secessu). ITALA psalm. 102, 1 (Veron. *al.*) omnia -ra mea (*gr.* τὰ ἐντός μου, *Vulg.* quae intra me sunt). Luc. 11, 40 (cod. a; *gr.* τὸ ἔσωθεν, *Vulg.* quod de intus est). PORPH. Hor. carm. 1, 13, 6/8 pectoris (*Hor.* penitus. *cf.* GAVDENT. serm. 5, 3 G. cordis [AVG. c. Cresc. 1, 7, 9. *al.*]. ORIG. in Matth. ser. 21 p. 37, 11 animae). CYPR. zel. 2 p. 420, 3. AMBR. Noe 1, 1 hominis. *al.* -ma: CHALC. comm. 138 mentis (*cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 17, 2 medullarum. LEO M. serm. 93, 2 p. 457A conscientiae. BOETH. cons. 3 carm. 12, 14 pectoris). VVLG. Sirach 10, 10 *qui amat pecuniam* proicit -ma sua (*gr.* 9 ἐνδόσθια. *inde* AVG. in euang. Ioh. 25, 15 -ma proicit superbus, -ma appetit humilis). AVG. conf. 6, 4, 5 cura rodebat -ma mea. c. Faust. 22, 67 de -mis nostris deum colere. -mum: AVG. conf. 3, 6, 11 tu (*i. deus*) eras -r (*v. l. 79 sqq.*) -mo meo. 6, 16, 26 pulchritudinis, quam non videt oculus carnis, et videtur ex -mo. epist. 41, 1 animae. FVLG. RVSP. incarn. 21.

β de animantibus: ⓘ *praedicative*: CALP. ecl. 3, 28 sic -mus arsi, ut nihil ulterius tulerim. HIER. epist. 59, 5, 2 *Christus* ut cuncta penetraret -r et contineret exterior. AVG. conf. 10, 6, 9 homo -r cognovit haec ...; ego -r cognovi haec ..., ego animus *eqs.* (*cf. p. 2211, 1*). c. Parm. 2, 22, 42 sicut -r noverat *Tychonius*. ? COMM. instr. 2, 36, 2 bellua maior bibendo superius -r (inf- *Pitra et edd. loco vix perspicuo*) a mente recedis. ⓘⓘ *attributive vel pro subst.* (*ap. ecclesiasticos*): AVG. epist. 73, 10 hostis est -mus (138, 14 mala voluntas velut h. -r). in euang. Ioh. 41, 12 teneat arcem imperator -r (*i. ipse homo ad peccata arcenda instructus*). *de deo vel Christo*: AVG. conf. 3, 6, 11 (*v. l. 67*). in euang. Ioh. 96, 4 magister -r (97, 1). in Iob p. 530, 9 -rem creatorem. SVLP. SEV. epist. app. 1, 6 cunctorum ... -r atque omnibus ... exterior *Christus*. GREG. M. dial. 4, 14 p. 247, 12 M. *Galla* nil exterius deformitatis timuit, quae -ris sponsi speciem amavit. moral. praef. 3 p. 517D *angelus* loquens ab -ri regitur (*vix neutr.*, *cf. antea*: dominus interius

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praesidens). -r homo: *v. vol. V 2, 1991, 53 sqq., ad m. pro subst. cf. p. 2210, 41; usus pendet ex* ITALA Rom. 7, 22 (cod. d *al.* = VVLG.) secundum -rem h. (*gr.* τὸν ἔσω ἄνθρωπον). II Cor. 4, 16 (codd. g r *al.; gr.* ὁ ἔσω ἡμῶν, *Vulg.* qui intus est). Eph. 3, 16 (cod. d *al.* = VVLG.; *gr.* τὸν ἔσω ἄνθρωπον). (III) *per enallagen*: APVL. Socr. 16 p. 156 -mus cognitor.

B *pertinet ad situm citeriorem, propiorem* (*dub.* CIC. *l. 52*): 1 *in describendo mundo cognito de orae vel maris parte citeriore*: VARRO AT. carm. frg. 15, 3 huic *telluri* extima fluctu Oceani, -r Neptuno cingitur ora. PLIN. nat. 2, 218 -ra ... maria terris clauduntur ut portu ([*opp.* oceanus]. 3, 3. 4, 93). *de mari Hadriatico* (*nisi adv.*): MELA 1, 17 mare quod primo sinu accipit *Europa*, Aegaeum dicitur; quod sequenti in ore Ionium, Hadriaticum -ius; quod ultimo ... Grai Tyrrhenicum perhibent. PLIN. nat. 3, 150 Ionium in prima parte, -ius Hadriaticum, quod superum vocant. *de mari interno*: APVL. mund. 7 -ris ... pelagi (*syn.* nostri maris). AVIEN. ora 392 hic *oceanus* -mi salis inrigator, hic parens nostri maris. 473 -ius mare (554).

2 *vario usu respicitur*: a *via centro proxima, brevior*: CIC. Arat. frg. 7, 5 *Cynosura parva* cursu -re brevi convertitur orbe. Tim. 25 *orbem* -rem ... cum in sex partes caeli divisisset *deus* ([*opp.* exteriorem; *Plat. Tim. 36D* ἐντός]. CELS. 8, 3, 1. BOETH. cons. 4, 6, 15 W. orbium ... qui est -mus [*opp.* extimus]). HOR. sat. 2, 6, 26 bruma nivalem -re diem gyro trahit. OV. am. 3, 2, 12 stringam metas -re rota. PLIN. nat. 2, 63 -res apsidas necesse est breviores esse. PLIN. epist. 2, 17, 15 -re circumitu. MART. CAP. 1, 14 -r ... amnis (*ibid. adv.* interius *bis*). *per enallagen* -r meta: *v. vol. VIII 865, 20. 56. 866, 66. transfertur ad animantes*: VARRO ling. 5, 143 iunctis bobus, tauro et vacca -re, aratro circumagebant sulcum (*v. Cato orig. 18* taurum in dexteram, vaccam intrinsecus iungebant). VERG. Aen. 5, 170 *Cloanthus* radit iter laevum -r. 5, 203 proram ad saxa suburget -r ... Sergestus (SERV.: sinisterior). 11, 695 *Camilla* Orsilochum ... eludit gyro -r (SERV.: sinisterior, breviore circulo). SIL. 16, 361 *Pelorus* laevo -r stringebat tramite metam. b *gradus minor* (*in imag.*): CIC. de orat. 3, 227 (*de voce*) est quiddam contentionis extremum, quod tamen -ius est quam acutissimus clamor. *cf. p. 2208, 35 et adv. p. 2215, 1 (?).* c *latus aedificiis vicinum, tutius*: OV. fast. 5, 68 *senior* ibat ... -r, si comes unus erat *iuvenis* (*opp. Hor. sat. 2, 5, 17* exterior). d *regio intra iactum telorum posita*: LIV. 7, 10, 10 Romanus *pugnans* ... -r periculo volneris factus. 24, 34, 10 propius ... subibant naves, quo -res ictibus tormentorum essent. *n. pro subst.*: AMM. 24, 6, 11 sagittarum periculo miles erat immunis, quantum -ra ... occupabat.

C *pertinet ad situm ulteriorem, longinquiorem*: 1 *in describendo mundo fere minus cognito*: a *generatim de variis terrarum partibus, quae a finibus sim. remotae sunt, earumque incolis* (*magistratibus l. 52*): α *adi.*: CIC. Manil. 64 in Asia, Cilicia, Syria regnisque -rum nationum (PANEG. 6, 6, 2 -mas Franciae n. *cf.* LIV. 28, 5, 8 -res Graeciae populi. VOPISC. Aurelian. 29, 2 ab Indis -bus. Prob. 15, 2 -res gentes [HEGES. 3, 5, 2 p. 193, 23]. EVTR. 8, 18, 4 Arabas -res [RVF. FEST. 21]). fam. 13, 29, 4 *T. Anstitius* abdidit se in -mam Macedoniam (LIV. 34, 35, 14 -ris. *cf.* CAES. Gall. 2, 2, 1 -rem [ulteriorem *var. l.*] Galliam. SEN. nat. 3, 6, 2 in -ri Africa [PLIN. nat. 13, 111]. MELA 2, 17 -r *Thracia. al.*). ad Q. fr. 1, 2, 7 si te -bus vicinis tuis, Ciliciensi et Syriaco, anteponis (*antea*: tuus vicinus, C. Octavius *propraetor Macedoniae; 'further up the country' Tyrrell-Purser, cf. l. 46; sunt qui propiores intellegant*). VARRO rust. 1, 2, 4 haec temperatior pars *Europae* quam -r (CAES. Gall. 5, 12, 1 Britanniae [*opp.* maritima p.]. LIV. 44, 35, 8 regni. PLIN. nat. 6, 187 ab orientis p. -ma [*antea*: circa extremitates]. *al.*). VERG. Aen. 1, 243 -ma ... regna Liburnorum (SIL. 17, 243 IVST. 11, 6, 9). CVRT. 5, 6, 12 -rem Persidis regionem. MELA 2, 36 terrae -res. PLIN. nat. 6, 16 in -mo eo tractu (AMM. 24, 2, 7 -res). 6, 69 in -re situ. VAL. FL. 4, 512 *Boreadae* ad Ionii *maris* metas atque -ma tendunt saxa (*sc. Strophades*). SIL. 8, 506 Marruvium ... urbibus est illis caput, -rque per udos Alba sedet campos ...; cetera in obscuro famae et sine nomine vulgi ... castella. SVET. Claud. 1, 2 hostem ... penitus in -mas solitudines actum (SOL. 24, 14 -mas. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 311B -res [*gr. p. 120, 8 B.* ἔρημον *tantum*]. II 9 p. 354B in s. -ri [*gr. p. 44, 4 B.* τὴν ἔρημον τὴν ἐνδοτάτω]. *cf.* VITA Anton. 49 p. 59, 10 desertum -rem [-ius EVAGR., *gr.* τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον]. RVFIN. hist. mon. 1 p. 401C eremi -ris [*al.*]). *al.* ? *per enallagen*: TAC. ann. 15, 2, 4 *Vologaeses Parthiae* vires -mas molemque belli ciet. β *neutr. pro subst.*: LIV. 26, 28, 2 ad -ma penitus regni (42, 39, 1 -ra [CVRT. 4, 9, 1. 13]. AMM. 17, 12, 16 -mis). 34, 36, 10 in -ma Macedoniae (*cf.* VELL. 2, 40, 1 -ma Ponti. SEN. dial. 12, 15, 5 -ma Germaniae. CVRT. 4, 7, 5 ad -ra Aegypti [4, 8, 3]. 9, 1, 9 ad -ra Indiae. *al.*). SEN. nat. 3, 8 -ra terrarum (4 a, 2, 26 MELA 1, 13). CVRT. 3, 7, 7 -ra montium (8, 9, 12). 6, 5, 13 -ra regionis. γ *masc. pro subst.*: CAES. Gall. 5, 14, 2 -res *Britannorum* plerique frumenta non serunt (*opp.* regio ... maritima). MELA 1, 42 -res incultius ... secuntur vagi pecora. TAC. Germ. 5, 3 -res simplicius ... permutatione mercium utuntur (*opp.* proximi *Rheno ac Danuvio*). ann. 2, 24, 3 ab -bus *Angrivariorum*.

b *speciatim*: α *de sinu maris sim.*: LIV. 1, 1, 2 *Enetes* venisse in -mum maris Hadriatici sinum (36, 21, 5. 37, 31, 8 MELA 2, 22. 57 PLIN. nat. 4, 8. 5, 28. 149. 14, 67. STAT. Theb. 2, 43 -re s. ... litora curvat Taenaros [*de Malea, per imperitiam locorum?*]. *al. cf. p. 2209,* 7). MELA 1, 19 in Tusco *mari* -mo Gallia est. 1, 70 in recessu -mo *Issus est* (PLIN. nat. 3, 99). 1, 91 gremio -re campus Thebe nomine *est.* 3, 80 ab -mo angulo *sinus maris* (*cf. p. 2208, 65*). PLIN. nat. 6, 138 Charax, oppidum Persici sinus -mum. β *de specu sim.*: VAL. MAX. 1, 8, 10 in -mam sacri specus partem descendere (VVLG. I reg. 24, 4 speluncae). PHAEDR. 4, 20, 3 vulpes ... dum agit ... plures altius cuniculos, pervenit ad draconis speluncam -mam ([ultimam *var. l.*]. PEREGR. Aeth. 24, 4 -ri). SEN. nat. 5, 14, 1 edi e specu ventos recessuque -re terrarum ([*seq.* in imum usque, *cf. 5, 4, 1*]. TERT. anim. 55, 1 -mo et interno [*antea*: in corde terrae; *postea*: inferioribus ... abyssis]). SIL. 4, 691 -ma ... antra. *n. pro subst.*: CVRT. 8, 2, 21 -ra *specus* nisi inlato lumine obscura sunt. γ *de litoris spatio a terra averso vel de mari alto* (*cf. Wistrand, Nach innen oder nach außen? 24 sq.*): SEN. benef. 1, 10, 1 fluctus, quos aestus accedens longius extulit, recedens -re litorum vestigio tenuit (*cf.* nat. 3, 28, 3 -ris [veteris *var. l.*] litoris). AMM. 20, 11, 29 candidae sunt undae, quae litoribus inliduntur, -res (ulteriores *Löfstedt*) ... caerulae. MART. CAP. 6, 702 ultra has *Gorgadas* Hesperidum insulae, quae in -mo admodum mari sunt. δ *de caelo*: STAT. Theb. 9, 641 -r caeli qua semita lucet dis tantum.

2 *usu vario*: a *fere i. q. remotus, posterior*: VARRO ling. 5, 154 -mus (*sc. carceribus oppositus*) circus *Maximus* ad Murciae vocatur. HOR. carm. 1, 9, 21 latentis proditor -mo ... puellae risus ab angulo (*cf. supra l. 3*). 2, 3, 8 seu te ... bearis -re nota Falerni (PORPH.: hoc est vetustiore, quoniam -res lagynae solent esse, quae prius stipatae sunt). OV. am. 3, 14, 32 cur pressus prior est -rque torus? CHIRON 55 pedes -res subtrahet (*cf. 479* p. posteriores trahit). CIL VI 5728, 5 oll(a) inf(erior) -r (11988, 3. 23209, 3). *huc pertinere videtur locus vix perspicuus* SVET. Iul. 49, 1 'spondam -rem regiae lecticae' *sc. Nicomedis Caesarem dicit Dolabella* (*cf. Cic. Phil. 2, 82* in aversam lecticam). b *de inferis dictum vergit in notionem q. e. inferior, imus* (*apud poetas et recentiores dilatato usu illo legitimo, quo sphaerae mediae significantur velut p. 2208, 52. al.; cf. de aqua profunda p. 2209, 7. 42. 46. 49*): VERG. georg. 4, 481 -ma Leti Tartara. ? AETNA 84 quicquid et -ius *est,* falsi sibi conscia terrent *vates* (*coniecerunt alii alia*). AVIEN. Arat. 214 Erebo procul -mo abusque. *n. pro subst.*: TERT. adv. Prax. 30 p. 288, 3 filius ascendit in superiora caelorum, qui et descendit in -ra (inf- *Kroymann*) terrae (HIL. in Matth. 12, 20 *Christum* intra -ra t. ... demoraturum). VVLG. prov. 7, 27 penetrantes -ra mortis (*antea*: viae inferni. CARM. adv. Marc. 2, 37 -ma).

D *singulariter in serm. gramm.* -mus *i. q. medius* (*cf.* -mum medium *vol. VIII 587, 16 et* medium -ius *p. 2209, 72. al.*): GRAMM. suppl. 223, 12 '*y*' -mus sonus dicitur, quia commixtus videtur ex 'i' et 'u'. 223, 14 -mus id est medius appellatur.

II *translate*: A *pertinet ad societatem familiarem*: 1 *de amicis, domesticis* (*superl. praeter l. 67. 70 bis*): a -mum esse, facere *sim.*: PLAVT. Mil. 108 -mum ... se miles apud lenam facit. Truc. 79 me fuisse huic ... summum atque -mum (*c. dat. ut*: TER. Andr. 576 consiliis. CIC. Catil. 2, 9 Catilinae [*vix gen.; seq.* eiusdem prope sodalem]. Phil. 2, 48 NEP. Dion 1, 3. TAC. ann. 6, 8, 2 ut quisque Seiano -mus. 16, 12, 1 [*postea*: non alienus]. SIDON. epist. 6, 8, 2. VEN. FORT. carm. 4, 24, 7 regali -mus aulae). TER. Eun. 127 scis ... quam -mum habeam te. Q. CIC. pet. 17 ut quisque est -mus ac maxime domesticus. TAC. ann. 15, 55, 4 esse ... C. Pisonis -mos. b *subst.*: CIC. S. Rosc. 116 tecti esse ad alienos possumus, -mi multa apertiora videant. Att. 4, 16, 1 in -mis est meis (fam. 13, 3. 13, 27, 2 familiarissimis atque -mis. 13, 30, 2 -mis maximeque necessariis). fam. 1, 1, 4 ab -mis ac domesticis Pompei (*c. gen. possess. ut*: NEP. Con. 2, 2 LIV. 44, 24, 9 TAC. ann. 2, 42, 2. 4, 12, 4 HEGES. 1, 44, 8 p. 117, 30. PELAG. in I Cor. 15, 6 apostoli, tamquam -mi eius *Christi*). 6, 19, 2. ad Q. fr. 1, 4, 1 -mus, proximus, familiarissimus quisque. TAC. Agr. 43, 2 et libertorum primi et medicorum -mi (*c. gen. partit. ut*: hist. 1, 22, 1 libertorum servorumque [*cf.* ann. 15, 35, 3 -mus quisque libertinorum]. 3, 56, 3 amicorum [ann. 3, 1, 2. 6, 21, 3 SVET. Nero 21, 2]). DAMIG. lapid. 30 -mi, id est fures. c *adi.*: CIC. Mur. 45 amici -mi (TAC. hist. 1, 71, 2. 2, 63, 1 ann. 4, 29, 1. 16, 17, 4. 16, 34, 1. SVET. Dom. 14, 1 libertorumque. *al.*). fam. 3, 1, 3 ex meis domesticis atque -mis familiaribus (APVL. met. 7, 1, 6. AVG. epist. 200, 3 -re). 13, 69, 1 pro homine -mo ac mihi pernecessario. TAC. ann. 14, 10, 3 libertis (*cf. l. 65*). 15, 61, 2 Poppaea et Tigellino coram, quod erat ... *Neroni* -mum consiliorum. SVET. Cal. 19, 3 ab -bus aulicis. AVG. in euang. Ioh. 34, 10 -rem fratrem.

2 *de ipsa familiaritate sim.*: CIC. Balb. 58 versatus in -ma (*P*, inf- *GE*) familiaritate hominis potentissimi (NEP. Att. 9, 3. 10, 1. 12, 1 -ma f. coniunctus [CVRT. 7, 2, 35]. *al.*). off. 1, 53 (*de gradibus societatis*) -ius ... est eiusdem esse civitatis. 3, 69 societas ... -r (SEN. epist. 48, 3 -rem s. amicitiae). NEP. Alc. 5, 3 *Tissaphernis* cum in -mam amicitiam pervenisset (LIV. 42, 17, 4 -ris. TAC. ann. 2, 27, 2 -ma. 2, 77, 1 -ma. HEGES. 1, 40, 11 -ris). TAC. ann. 15, 68, 3 ex -ma sodalitate. PS. VARRO sent. 155 naturalem et -mam ... unionem.

B *pertinet ad statum a cognitione remotum*: 1 *generatim*: CIC. inv. 2, 25 oratio ... ad animi quendam -mum sensum accommodetur (Sest. 119 civitatis. *al. cf. p. 2210, 26*). Sull. 64 peterem veniam errato ... ex -mis vestris cogitationibus (AVG. in psalm. 72, 16. 102, 16. *cf. p. 2213, 21*). de orat. 2, 209 -r est ... proprius *timor*. SIL. 16, 338 -r cura et prudentia ... altior. QVINT. inst. 11, 3, 67 in -mos

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

penetret *adfectus* (PANEG. 7, 7, 2 -mis. AMBR. exc. Sat. 1, 37 -re potius ... a. quam forensi blanditia. *al. cf.* APVL. apol. 96 -mis affectionibus [MART. CAP. 9, 920 mentium]). TAC. hist. 1, 2, 3 procurationes alii et -rem potentiam adepti sunt *apud principes*. GELL. 9, 9, 15 gaudium ... genuinum et -mum atque in ipso penetrali cordis ... vigens ([*opp.* quasi in summo pectore supernantia]. AVG. conf. 9, 10, 25 -ra. *cf. l. 18*). ARNOB. nat. 7, 30 ipsi -re iudicio scitis. AVG. civ. 11, 25 p. 497, 17 D. suavitatis -mae. *al.* PETR. CHRYS. serm. 111 p. 505^{B} -mo dolore (CE 1262, 3). *al.*

2 *c. coloribus specialibus*: a *fere i. q. arcanus*: CIC. Verr. I 17 aperto suspicionis introitu ad ... -ma istorum consilia ... pervenimus (NEP. Hann. 2, 2 -bus [*antea*: clandestinis]. LAVD. Turiae [CIL VI 1527] 2, 4 -ra ... et recondita. VAL. FL. 5, 280). nat. deor. 3, 42 qui -res scrutantur et reconditas litteras. Att. 5, 10, 3 haec ... fero ... fronte ..., sed angor -mis sensibus (ARNOB. nat. 1, 26 [*antea*: pectorum secreta]. *cf. p. 2212, 80*). SEN. dial. 11 (12), 18, 2 fratrum meorum -mos affectus (epist. 96, 2. PANEG. 2, 37, 2 mentis). PLIN. nat. 2, 94 -re gaudio (*opp.* in publicum. *cf. l. 4*). VAL. FL. 8, 410 -ma sensit ... signa (*cf.* SVET. Tib. 54, 2 patefacta -re animi sui nota). TAC. ann. 1, 53, 1 -ma ... causa (ARNOB. nat. 2, 65 semotis atque -bus). 3, 36, 1 -mis questibus. 12, 5, 3 cogitationes -mas (IREN. 4, 18, 3 [= 4, 31, 2 H.] -r ... voluntas et c. ad manifestum producta. *cf. p. 2212, 82*). 14, 51, 3 -mis libidinibus. APVL. Plat. 1, 1 ingenium ... -mum de exteriore conspicatus est facie. ARNOB. nat. 1, 63 in abditos recessus thesauri -ris (*antea*: clausa atque obscura mysteria). 5, 5 ex reconditis ... libris et ex -mis ... mysteriis (5, 23. HIL. in Matth. 15, 4 -ris. *al.*). *al.* *n. pro subst.*: CIC. dom. 138 illa -ra (*i. pontificum secreta, cf. antea*: non sunt quaesita ex occulto ... genere litterarum, sed sumpta de medio ... palam). CAEL. Cic. fam. 8, 15, 2 omnia -ma conferre discupio (*cf.* CARM. Suet. gramm. 18, 1 se ... nubere velle, -ma cui soli nota sua extiterint [CE 492, 15]. LACT. inst. 4, 17, 17 -ma et arcana pectoris [*opp.* faciem]). OV. ars 3, 230 si non -ra tegas. VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 -ma condicionis humanae et in secessu pectoris repositos adfectus scrutari. VLP. dig. 4, 8, 3, 1 post nudata ... -ma et secreta negotii aperta. *al.* *de deo* (*cf. p. 2210, 79*): AVG. conf. 9, 1, 1 *deus est* omni secreto -r. b *fere i. q. verus, subtilis*: CIC. Cluent. 58 cum illa verba ... ex -mo artificio deprompsisset. de orat. 1, 96 ut penitus in eam ipsam ... disputationem paene -mam veniretis (CLAVD. DON. Aen. 1 praef. p. 6, 18 ante d. -ris ingressum). 2, 319 ex -ma defensione (*antea*: ex ipsis visceribus causae; *postea*: penitus ex ea causa). Brut. 265 erant in eo plurimae litterae (*sc. doctrina*), nec eae volgares, sed -res quaedam et reconditae (fam. 3, 10, 9. 7, 33, 2. *cf.* VITA Hil. Arel. 2 l. 18 philosophicorum dogmatum -rem veramque doctrinam). orat. 179 quae disputatio non huius ... sermonis est, sed artis -mae (fam. 13, 6, 3. MART. CAP. 5, 436 minutias praeceptorum et a. *rhetoricae* -mae commenta). leg. 1, 17 penitus ex -ma philosophia hauriendum (ac. 1, 8. *cf.* BOETH. trin. praef. l. 16 ex -mis sumpta philosophiae disciplinis). QVINT. inst. 1, 4, 4 locos ex -ma naturalium quaestionum subtilitate repetitos. MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 vincit ... verba visus -r (*antea*: altioris inquisitionis). AVG. gen. ad litt. 8, 3 p. 235, 10 *deus* loquebatur interna atque -ma veritate, quam nec oculus vidit nec auris audivit *eqs.* trin. 8 praef. 1 quae modo -re quam superiora tractabimus. MART. CAP. 5, 438 dicendi -mam rationem. *al.* *ap. ecclesiast. de veritate, quae dictis, scriptis, factis subiacet (fere compar.)*: ARNOB. nat. 5, 36 adulteras lectiones -ri esse superpositas veritati (ORIG. in Matth. ser. 27 p. 46, 4 spiritalis ... sensus et ... -ma v. [*opp.* secundum historiam]. *cf. l. 50*). 7, 19 abstrusa et -r ratio vulgique a cognitione dimota (HIL. in Matth. 15, 3. 17, 12). HIL. in Matth. 2, 2 si gerendis rebus -ris intellegentiae ratio subiecta sit (14, 3. 15, 9. *cf.* RVFIN. Orig. in num. 13, 4 p. 111, 23 intellectus). *al.* GAVDENT. serm. 18, 1 G. ad perquirendos -res sensus verborum Christi (RVFIN. Orig. in num. 12, 4 p. 104, 4. EVCHER. instr. 1 p. 94, 25 vel pretiosior. *al. cf. etiam l. 15*). *al.* *n. pro subst.*: AMBROSIAST. in Tit. 1, 14 p. 499^{D} -ra verborum legis. c *fere i. q. privatus*: CIC. ac. 2, 4 illa externa (*cf. antea*: quae populari gloria decorari in Lucullo debuerunt) cum multis, haec -ra cum paucis ex ipso ... cognovimus. SVET. Aug. 61, 1 -rem ac familiarem eius vitam ([*infra*: domi et inter suos]. SVLP. SEV. Mart. 26, 2 -rem v. illius et conversationem cotidianam [*opp.* facta]). d *fere i. q. supernus, divinus*: *n. pro subst.* (*sunt quae pendeant ex* VVLG. *p. 2210, 63*): AVG. catech. rud. 10, 13 caritas, quanto officiosius descendit in infima *hominum miserorum*, tanto robustius recurrit in -ma. in psalm. 30, 2 serm. 1, 2 nos ad illa superiora et -ra ... sequeremini (*postea*: altiora, sublimia). 145, 4 extenditur in -ra cogitatio tua (*cf.* ORIG. in Matth. ser. 24 p. 40, 2 -ra considerare). trin. 8, 7, 11 aeterna atque -ra. GREG. M. in euang. 11, 1 p. 1119^{B} ad -ra rapiuntur (*opp.* ab appetitu se exteriori custodiunt. *cf. postea*: ad supernam patriam anhelant). *al.* *adi.*: GREG. M. moral. 5, 78 *mens ira perturbatur*, ut sibimetipsi non congruat ac vim -mae similitudinis amittat (*cf. antea*: similitudinem conditoris; *postea*: supernae imaginis s.). 6, 62 requies aeternae et -mae retributionis. 8, 48 cum mentem nostram ... respectus (*i. inspectio, visitatio*) -mae largitatis illuminat (*cf. 8, 47* immensitatem supernae maiestatis). 8, 49 *salivae nomine* sapor -mae contemplationis accipitur (*cf. postea*: divinitatis contemplatio, *8, 50* supernae c.).

deriv.: intimo.

adv. ˣ**interius.** CHAR. gramm. p. 148, 8 B. intus -s intime. -s magis: CHIRON 196. GLOSS. introrsus. *legitur in poesi inde a* VERG. georg., *in serm. ped. vix ante* VELL., CELS., SEN. *philos.* (*dub.* CIC. *p. 2215, 1*). [*in codd. saepe confunditur c.* inferius (*emend. l. 24; cf. Svennung, Unters. Pallad. 367*), *c.* integrius *p. 2081, 76.*]

fere i. q. in parte interiore:

I *mera vi adverbii*: A *praevalente notione relativa*: 1 *generatim*: a *quaeritur 'ubi?'*: α *proprie spectat ad*: (I) *interiora corporis vel animam*: VERG. georg. 3, 137 *ut bos femina vel equa* rapiat ... Venerem -sque recondat (*inde* PS. APVL. Ascl. 21 VINC. VICT. Aug. anim. 4, 20, 33). CVLEX 386 -s graviter regementem *pastorem*. OV. met. 6, 306 -s ... lingua ... congelat (*309* intra ... viscera). CELS. 5, 28, 1^{A} ab his *vulneribus*, quae extrinsecus incidunt, ad ea veniendum, quae -s ... nascuntur (ORIBAS. syn. 3, 136 in oculis [*infra*: intrinsicus]). SEN. epist. 3, 4 -s premunt omne secretum. SCRIB. LARG. 8. 227. MART. 9, 28, 8 -s mentes inspicit ille deus *sc. princeps*. PRVD. perist. 13, 14 deus -s sentitur et inditur medullis. *al.* *c. adi.*: AVG. civ. 7, 12 p. 290, 9 D. *divites* -s (*i. animi*) egeni, si cupidi; ... *pauperes* -s divites, si sapientes. MARCELL. med. 8, 135 oculis -s cruentis. (II) *interiora rerum variarum*: AETNA 531 (530) *in monte* -s furere accensos *lapides*. SEN. benef. 7, 10, 4 quod aurum ... non -s absconderit *rerum natura* (*cf.* OCTAVIA 416 fruges suas -s [interior *A*, *corr.* ψ] alte condidit sacro sinu *terra*). STAT. Theb. 10, 104 -s tecti in penetralibus ... iacet *Somnus* (DRAC. Orest. 829 repperit -s [*Mähly*, inf- *codd.*] matrem in p. aulae). PALLAD. 6, 12 *lateres* in summa cute siccantur -s umore servato. 9, 8, 5 vas ... -s unctum (*6* intrinsecus *ut Cet. Fav. 3 p. 288, 1*). QVEROL. p. 25, 27 R. -s mihi aurum olet. CLAVD. DON. Aen. 2, 450 p. 210, 24 fores -s obsederant. HEGES. 5, 5, 1 -s armati reiectis exuviis gladios adtollunt. SVLP. SEV. dial. 2, 1, 7 extrinsecus indutum amphibalo, veste nudum -s (*cf.* VEN. FORT. Mart. 3, 41 tunicae -s non inspiciebat amictum). *al.* *de scriptis* (*cf. p. 2208, 77*): MART. CAP. 5, 549 sicut -s demonstrationem formet primae vocis ingestio. 7, 743 *regulas* -s (inf- *bMv*) memorabo (8, 858). 9, 936 quae -s (inf- *vulgo*) rerum ordo disponet. (III) *societatem humanam*: SEN. dial. 7, 13, 3 -s admissus *in secta Epicuri*. AVG. bapt. 6, 1, 1 sicut multae oves errant exterius, sic multi lupi insidiantur -s (*de ecclesia ut*: GREG. M. dial. 3, 19 p. 186, 6 M.). HESYCH. in lev. 18, 26/29 p. 1017^{D} *proselytus* deforis nobis adiectus est, qui -s sumus (*sc. Iudaei*).

β *transfertur ad*: (I) *cognitionem subtilem*: MANIL. 1, 25 *mundum* -s ... cognoscere ([*cf. 16 sq.* impensius ... scire ... penitus]. DYNAM. vita Max. [BHL 5853] 2 p. 33^{D} divinae legis praecepta). IVV. 11, 15 -s si adtendas. HIL. in Matth. 12, 12 vel simpliciter intellectus vel inspectus -s *sermo dei*. RVFIN. Clement. 2, 6 nisi -s eum scissem. PAVL. PELL. 357 perscrutato ... -s ... voto (*cf.* APRING. in apoc. 5, 1 rimatum). BOETH. cons. 3, 9, 27 W. animadvertisse. (II) *condicionem arcanam*: CE 2040, 6 (*s. V med.*) glor⟨ia maior in⟩terius votum ⟨s⟩olvere quam propa⟨lam⟩. GREG. M. moral. 11, 51 hoc ipse *Iob* foris ... loquitur, quod ... veritas hosti eius (*i. deus satanae*) -s dixerat. ORIG. in Matth. ser. 27 p. 46, 9 veritatem ... -s celatam. (III) *familiaritatem*: AVG. bapt. 7, 49, 97 falsos fratres cum illo (*i. Paulo*) -s conversantes (*opp.* haereticos vel schismaticos).

b *usu plus minus ad motum deflexo vergit in notiones q. s.*: α *intro* (*cf.* GLOSS. *supra l. 2*): MANIL. 2, 48 *poetae* tartaron ... in lucem de nocte vocant orbemque revolvunt -s versum (*cf.* SEN. dial. 9, 9, 3 flectendum. PALLAD. 3, 17, 7 inclinata). SCRIB. LARG. 208 *emplastrum* -s (*sc. in vulnus*) iniectum primum et postea extra positum (MARCELL. med. 30, 48 -s in anum. *cf.* CHIRON 218 in anum -s subicies [229]). 227 lana tincta -s (*sc. in anum*) trusa. LVCAN. 6, 288 *Torquatus* agmina -s muro breviore recepit. SIL. 2, 519 -s recursat dulcis honor divae (*sc. Fidei*) et sacrum pro virgine letum. STAT. silv. 2, 1, 86 -s nova ... serpunt pignora conexis (CALP. decl. 13). IREN. 4, 35, 3 (= 4, 57, 3 H.) ingredi (MARCELL. med. 8, 20. *cf.* CASSIOD. hist. 6, 48, 1 accederet [*Theodoret. 3, 26, 2* εἴσω τῶν θυρῶν]. PRISC. LYD. solut. 7 p. 77, 29 progreditur). CHIRON 69 respiciens -s in oculo ... intelligibilem. *al.* CAEL. AVR. chron. 1, 4, 116 ex aceto naribus -s flato. *et saepius.* *translate*: HIL. in Matth. 17, 11 sermo -s intendit (*cf.* AVG. nat. et grat. 44, 51 veniamus -s ad causam). β *ab interiore parte* (*cf.* abinterius; *dub. p. 2215, 37*): GREG. M. in euang. 35, 1 p. 1259^{C} *redemptor* nos aliud -s, aliud exterius passuros esse denuntiat (*cf. ibid.* -s exteriusque turbari, aliud nos ... ab hostibus, aliud a fratribus perpeti).

2 *speciatim*: a *de situ ulteriore, longinquiore*: α *terrae partium a finibus remotarum*: VELL. 2, 120, 2 *princeps* penetrat -s, aperit limites *eqs.* MELA 1, 32 -s et longe satis a litore. 1, 97 (*opp.* in ora). 2, 12 -s habitantium (*cf. p. 2215, 14*). 2, 118. 3, 81. AMM. 23, 6, 50 -s ... pergenti (29, 5, 13. 44). EPIPHAN. Avell. p. 753, 17 -s in deserto ... convallis est ... hominibus prorsus impervia. β *maris alti*: SEN. Med. 756 egi ... ad imum maria et oceanus graves -s undas aestibus victis dedit. MELA 2, 111 hae *insulae* ... terris obiacent; at -s Melos *eqs.* PLIN. nat. 13, 137 *bryon* -s nascens (*136* haut procul litore. *postea*: in alto). AVIEN. orb. terr. 214 -s lato pontus se gurgite fundit. γ *sinus recedentis*: ITIN. Anton. Aug. p. 489, 3 (*de Sassonis insula*) relinquit Aulonam in dextro -s.

b *de situ citeriore, propiore* (*cf. p. 2211, 11. 2215, 22. dub.*: CIC.

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

de orat. 3, 190 ne insistat -s [celerius *Reid, cf. orat. 221* citius; *sed v. etiam p. 2211, 34*], ne excurrat longius *oratio*. MELA 3, 72 ubi non intrat [*Frick*, ut non iret *cod.*] -s *mare*. AMM. 14, 2, 18 [*suppl. Clark*]):
α spectat ad orbem breviorem: STAT. Theb. 6, 441 flexae circa compendia metae -s ductis ... habenis. MART. CAP. 1, 14 (*v. p. 2211, 25*).
β spectat ad regionem litori proximam: STAT. silv. 2, 1, 187 *Charon* -s ... subibit litora, ne puero dura ascendisse facultas.

B *vi comparativa expressa*: CELS. 8, 1, 16 a ... costa paulo -s, quam ubi ea media est, os excrescit (FRONTIN. strat. 2, 5, 31 ut in prima parte leves Hispanos ... poneret, p. -s scutatos, in remotissimo equites *eqs.*). PRVD. perist. 9, 63 *tortor Cassiani* quanto -s vitalia condita pulsat, plus dat medellae (GREG. M. in cant. p. 170, 6 q. subtilius atque -s investigatur *deus*). VITAE patr. 6, 3, 11 p. 1008^D si ... invenirem aliquem -s me habitantem in eremo (*cf.* CASSIOD. hist. 2, 1, 5 horum ... -s habitantes [*Socrat. 1, 8 τούτων ... οἱ ἔτι προσωτάτω οἰκοῦντες*]).

II *casu auctum vergit in vim praepos. 'intus', 'intra' sim.*:
A *gen.* (*aliter l. 15*): 1 *quaeritur 'ubi?'*: ITALA I reg. 24, 4 (Lucif. Athan. 1, 14 p. 90, 25) -s speluncae (*gr. ἐσώτερον τοῦ σπηλαίου, Vulg.* in interiore parte). cant. 3, 10 (codd. 169 sq.) -s eius *gestatorii* lapidem stratum (*gr. ἐντὸς αὐτοῦ*). *colore q. e. 'citra'*: AVG. c. epist. fund. 15 (*loquitur Manichaeus*:) quarum *tenebrarum* -s venti *erant* (*antea*: ultra quas; *postea*: introrsum). 2 *quaeritur 'quo?'*: ITALA lev. 16, 12 (Lugd.) inferet *odoramina* -s veli (*gr. ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, Vulg.* ultra velum. *item* 16, 15 [*Vulg.* intra v.]). ORIBAS. eup. 2, 1 L 9 Aa p. 485 si -s corporis ... accipiatur *litron* (*gr. 19 εἴσω τοῦ σώματος*).

? B *abl.* (*aliter supra l. 14; cf.* intra *vol. VII 2, 43, 25*): ITIN. Burdig. p. 589, 11 -s ... civitate (*V*, civitatis *S*, civitati *P et Geyer, ita ut potius ad* sunt *pertineat, cf.* SIDON. epist. 3, 1, 2) sunt piscinae.

III *substantivo attributum ponitur vice adi. 'interior'*: ITALA II par. 4, 22 (Complut.) hostea domus -s (*gr. ἡ θύρα τοῦ οἴκου ἡ ἐσωτέρα, Vulg.* templi interioris). CAEL. AVR. gyn. 1, 133 ceteris -s partibus (*Soran. gyn. 2, 25, 3 τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τῷ σώματι*). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 363^B respirationes ... -s viscerum constringentes affectum (*Migne gr. 44, 160^B τὴν ἔνδοθεν τῶν σπλάγχνων διάθεσιν*). ? CARM. c. pag. 56 proprium -s ... vulgare dolorem (*'dolorem intimum' Dobbelstein, 'e medio pectore' Barkowski, De carm. adv. Flavianum anon. 44*).

compos.: abinterius.

adv. **intimē.** CHAR. gramm. p. 148, 8 B. (*v. p. 2214, 1*).
fere i. q. penitus: 1 *de familiaritate*: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 4 *Zeuxim* tibi a me -e commendari. NEP. Att. 5, 4 utebatur ... -e Q. Hortensio. APVL. apol. 72 arto ... contubernio -e iunctus. PAVL. NOL. epist. 4, 5 *te* prompte et -e recepturum spero caritatem humilitatis nostrae. AVG. bapt. 5, 11, 13 *ad spiritum sanctum Iohannes* -e pertinet. 2 *de affectu*: APVL. met. 2, 7, 7 ureris -e *amore*. AVG. conf. 3, 6, 10 *veritatem* -e ... medullae animi mei suspirabant tibi. 3 *de cognitione*: APVL. Plat. 2, 23 cum summus deorum cuncta haec (*i. mundum*) ... obeat conpertaque -e ... regat. AVG. util. cred. 10, 23 animi tui latebras, ita ut -e sciaris, ... aperire.

adv. **intimius.** *fere i. q. intime*: EDICT. reg. Goth. de pecor. (CIL IX 2826) 6 quae *mandata* -s haventes in pe⟨ctore nostro sancimus⟩.
Kuhlmann.

[oleae †**interipliō** (*P*, intripillo *A*) PLAVT. Stich. 691 *fort. pro* oleā, e[i]ntrip⟨t⟩illo (*v. vol. VII 2, 53, 65 et Hiltbrunner, Latina Graeca 1958, 167 sq.*), *nisi praeferas* oleā, intritillo (*Zuretti; cf. Labhardt, Gnomon 33, 1961, 677 sq.*).] *Sz.*

GLOSS.^L III Abol. LA 32 lacessunt **interitant.** *vulgo emend.* irritant; *linguas Romanicas* (*val. vet.* ȋnterita, *val.* întărîtá, *francog. vet.* entarier, *neap.* nterretare) *respiciens vocem retinebat olim Meyer-Lübke, Einführung³ 125 quasi ex* inritare *et* territare *compositam, quod probat Rohlfs per litteras.*

interitio, -ōnis *f.* *ab* interire. *plur.* -es *l. 81*, -bus *l. 76. 83; cf. p. 2216, 11.* *legitur inde a* CIC. Verr. (*v. p. 2216, 14*; interitus *postea plus 130^{ies}*), BELL. Hisp. (interitus *deest, sed exstat apud* CAES. *semel*, BELL. Afr. *bis*), VITR. (interitus *deest*), ITALA (interitus *passim*); *adamat* ARNOB. nat. *iuxta* interitus.

fere i. q. exitium, interitus: 1 *usu communi*: CIC. Verr. II 3, 125 aratorum -o nulla facta est. BELL. Hisp. 24, 6 centurionum. ITALA psalm. 77, 34 (cod. 136 Cas.) si ... -o in eis (*gr. ὅταν ἀπέκτενεν αὐτούς, Vulg.* cum occideret eos). apoc. 6, 17 (Ps. Cypr. ad Novat. 17) venit dies -is (*gr. ὀργῆς, Vulg.* irae). ZENO 1, 3, 2 *vitiis* in -em cogitur ... genus humanum. AVSON. 468, 2 p. 405, 7 P. *procorum.* HYG. astr. 2, 40 p. 77, 5 vastitas et civium -o. AMBR. epist. 28, 4 *sapientiae viam* -o ignorat, mors nescit. VVLG. psalm. 106, 20 eripuit eos de -bus (*gr. διαφθορῶν, Psalt. Rom. et Hier. psalt. sec. Hebr.* interitu). Ps. ORIG. in Iob 2 p. 502^A nuntiata est ei *Iacob* Ioseph -o. 2 *in serm. philos. de dissolutione naturali*: VITR. 2, 2, 1 *atomi non* -em recipiunt (8 praef. 1 *Euripides auctor est de aëre nata* in caeli regiones reverti neque -es recipere et dissolutione mutata in eam recidere, in qua ante fuerant, proprietatem). ARNOB. nat. 1, 28 *dei* si sunt nativi et geniti, et -bus utique periculisque vicini (*cf.* 1, 62 neque ... cadere divinas in res potest mortis occasus nec -is dissolutione dilabi id, quod est unum *eqs.* 7, 5 [*quaeritur, an dei irascantur*] *ira* ad periculum -is inducit). 2, 14 animae ad nihilum redactae -is perpetuae frustratione vanescunt (*cf.* 2, 62. 2, 63 ut ... animas ab -is exitio liberaret *Christus*). RVFIN. symb. 45 ut absque -e sua debitas luant poenas *peccatores*.

? **interito** *v. p. 2215, 59.* ? **interitum** *v. l. 14.*

1. ᵘinteritus, -ūs *m.* *ab* interire. *de origine*: SERV. georg. 4, 226 *mors* mire a plerisque -s dicta est, quasi interveniens et mixtarum rerum conexionem resolvens (*cf. p. 2217, 57 et* SERV. Aen. 5, 735 Ps. HIER. epist. 2, 6 p. 49^C GLOSS. V 552, 52). ? *dat.* -u: HIER. in Ier. 4, 42, 3 (*var. l.* -ui, *quae forma a prioribus aliena imprimitur* HIL. trin. 11, 32 HIER. in Os. 9, 12 p. 898^C ACT. Archel. 34, 6). *plur. de -u plurium inde a* CIC. (*l. 30. p. 2217, 13. al.*), *sed nonnisi nom. et acc.*
de genere: NON. p. 209, 8 '-s' generis dicitur masculini (*affert* CIC. Phil. 2, 27) ...; feminini (*affert Cic. Verr. II 3, 125* interitio). *neutr. fort. exhibent* FVLG. aet. mund. p. 169, 3 quid referam Cannense -um. VEN. FORT. vita Germ. 2, 6 dum isti praeparatur -um (praepara
ret *vel* -rat *cod. unus*, -s *plerique. cf. Blomgren, Stud. I 101*). *de notione* (*cf. p. 2217, 36 sqq.*): CHAR. gramm. p. 451, 38 B. -s ἀπώλεια. SYNON. Cic. p. 434, 1 morte. obitu. -u *eqs.*, p. 440, 18 pestis ... -s. finis. exitus. GLOSS. ἀναίρεσις. ἀπώλεια. ἀφανισμός. διαφθορά. ὄλεθρος. pestilentia. *legitur inde a* CIC. (Cluent., Catil. *al.*, *v. p. 2215, 65*) *eiusque familiaribus*, CATVLLO, LVCR. [*dub. interpr.*: PVBLIL. A 45 (*contextu corrupto*). CE 884, 5 ⟨... ab exortu⟩ solis ad -um (*v. MusHelv. 21, 1964 'Beitr. aus der Thes.-Arbeit'*).]

fere i. q. exitium, mors (*per distinctionem p. 2217, 60; maxime c. affectu quodam adhibetur, aucta vi vocis q. e.* mors *p. 2217, 44, cf. l. 41. al. et* mortis -s *l. 56*):

I *proprie c. respectu substantiae*: A *sollemniter*:
1 *usu communi*: a *intereunt animantia*: *α in univ.*: Ⓘ *de hominibus* (*deorum* ortus -us *deridet* CIC. nat. deor. 1, 42, *cf. p. 2217, 41*): CIC. Cluent. 31 qui (*C. Oppianicus*) ... exhausto illo poculo mortis cum et de suo et de uxoris -u clamaret. Catil. 1, 9 qui de nostrum omnium -u, qui de huius urbis atque adeo de orbis terrarum exitio cogitent (dom. 96 o. -u occidere *rem publicam*. 145 bonorum o. fam. 6, 1, 2. *cf.* har. resp. 54 universus -s [*aliter p. 2217, 48. antea*: -um optimatium]). 3, 23 erepti estis ex crudelissimo ac miserrimo -u (DECL. in Catil. 111 senatorii ordinis). Sest. 51 *rem publicam* omnem perdidisse tis, si meo -u *eqs.* (*al.*). prov. 9 equitatus (*cf.* Pis. 40 exercitus [fam. 9, 6, 3 e. et ducum. *al.* LIV. 27, 49, 5 vel ducis vel e.]. VAL. MAX. 1, 6, 11 legionum. CVRT. 8, 11, 17 militum. TAC. ann. 3, 6, 3 clades exercituum, -um ducum). Phil. 12, 25 quis bonus non luget mortem Treboni, quis non dolet -um talis ... viri? (Brut. 3 poetarum ... morte ... eius *Hortensii* -um. OV. epist. 17 [18], 201 CVRT. 4, 8, 10. FRONTIN. strat. 1, 1, 10 ne unius -um multorum morte pensarent. *cf.* PROP. 2, 8, 18 morere, -u gaudeat illa tuo). 14, 11 periculis servitutis atque -us liberati sumus (CELS. 2, 6, 9. 2, 7, 26). Tusc. 3, 65 cotidianae neces -usque multorum (*cf.* STAT. silv. 2, 1, 213 plebis ... caducae). *saepe.* CATVLL. 68, 25. CAES. Gall. 5, 47, 4 -u Sabini et caede cohortium cognita. NEP. Epam. 10, 4 ante Epaminondam natum et post eiusdem -um. *al.* VERG. ecl. 5, 28 HOR. ars 146. 464 CARM. de bell. Aeg. 57 OV. trist. 3, 2, 30 LIV. 2, 34, 3. 42, 20, 4 VELL. 1, 1, 4. 2, 21, 4. VAL. MAX. 6, 1, 1 animoso -u *Lucretiae. al.* CELS. 1 pr. 35 aliorum salute, aliorum -u. *et passim.* -s corporis *sim.*: TERT. resurr. 31 p. 69, 17 corporum. ITALA I Cor. 5, 5 (cod. d *al.* = VVLG.) tradere huiusmodi satanae in -um carnis (*gr. ὄλεθρον*). *cf. p. 2217, 49. 52. 56.* *c. gen. explicat. vel ident.*: FILASTR. 85, 2 calamitatis. 132, 7 diro mortis -u (ARNOB. in psalm. 78 p. 440^B Ps. AVG. alterc. p. 1133 Ps. BOETH. fid. cath. 100 Ps. MATTH. euang. 24). VVLG. psalm. (= PSALT. Rom. *al.*) 34, 7 laquei (*gr. διαφθοράν*). GREG. TVR. Mart. 1, 13 ab -u pusulae (*i. qui pusula efficitur*). PASS. Felicit. 1 poenarum. *cf. p. 2218, 25.* Ⓘⓘ *de bestiis*: BELL. Afr. 70, 1 propter equorum -um (71, 2). VAL. MAX. 4, 6, 1 serpentis. ITALA psalm. 77, 50 (cod. 136 Cas.) pecora ... -u conclusit (*gr. θάνατον, Vulg.* morte). AVR. VICT. Caes. 5, 17 gallinarum. SCHOL. Stat. Theb. 5 argum. p. 256, 13 draconis a Capaneo -s. VEG. mulom. 1, 17, 1 (*de morbo maleos*) gregum in pascuis funestus -s, animalium quoque in stabulis mortes innumerae (2 exitium). 4, 3, 5 *morbi armentis* afferunt -us. *al.* *cf. l. 75.*

β de generibus sim. exolescentibus: CIC. Marcell. 10 familiam iam ad paucos redactam paene ab -u vindicasti (*cf.* NOVELL. Maior. 6, 3). LVCR. 5, 877 donec ad -um genus id natura redegit. POMP. TROG. Iust. 38, 5, 4 regum domesticorum. OCTAVIA 567 -u caret, cum procreetur semper humanum genus (*cf.* PORPH. Hor. carm. 1, 2, 6 -u generis humani [CYPR. Demetr. 22 p. 366, 26 ad vastationem mundi et -um g. h. ARNOB. nat. 1, 8 subversionem, cladem, ruinas, -us, funera]). COLVM. 9, 13, 13 *apium* (*infra*: exitium. *cf.* 9, 14, 6). PRVD. ham. 573 genitalis stirpis.

γ de peste (*cf. l. 65*): VVLG. num. 16, 50 (*48* plaga cessavit) postquam quievit -s (*Itala Lugd.* quassatio). GREG. TVR. Franc. 9, 22 p. 442, 20 (*de contagio Massiliensi*) cessante -u (*antea*: stragem). p. 442, 23 ab hoc -u gravata est *urbs* (*antea*: succedente morbo).

b *intereunt res*: *α res publicae, urbes, terrae, mundus*: CIC. Catil. 3, 9 *Lentulum* dixisse fatalem hunc annum esse ad -um huius urbis atque imperi (Pis. 5 VAL. MAX. 1, 1, 14. SEN. epist. 91, 9 totarum urbium -us *terrae motu effecti*). 3, 19 legum -um ... et totius urbis

[*Voß-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

atque imperi occasum appropinquare dixerunt *haruspices* ([*cf.* ARNOB. nat. 7, 40]. Phil. 5, 8. off. 3, 83 l. et libertatis. ad Q. fr. 3, 2, 3 aut hominum aut l.). 3, 21 r e i p u b l i c a e (Sull. 33 occasum -umque. Pis. 18 populi Romani occasum atque -um r. p. *al. cf.* fam. 6, 1, 1 ex -u rerum et publicarum et suarum). har. resp. 6 ad -um exitiumque Carthaginis (*cf.* NEP. Epam. 8, 4 Thebas ab -u retraxit. ORIG. in Matth. 17, 15 p. 630, 3 -s Hierusalem [*gr.* ἅλωσις]). Pis. 91 Aetoliae (*cf.* ITALA Ezech. 32, 15 [Tycon. reg. 4 p. 45, 4] dabo Aegyptum in -um [*gr.* ἀπώλειαν, *Vulg.* dedero terram Aegypti desolatam]). Phil. 3, 6 c i v i t a t i s (Att. 5, 21, 12 PS. AVR. VICT. epit. 16, 3 ORIGO Const. 3, 6 chron. I p. 8, 25). Tusc. 3, 81 p a t r i a e (5, 29 VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 FLOR. epit. 1, 22, 5). nat. deor. 1, 73 *Democritum secutus Epicurus dicit mundorum* ortus -us (SEN. dial. 12 [11], 1, 2 CYPR. epist. 69, 4. *cf.* MIN. FEL. 11, 3 caelo et astris . . . -um denuntiare. IVVENC. 1, 487 caeli terraeque marisque). *al.*

β res variae: ① *incorporales* (*in comparatione*: CIC. de orat. 3, 24 qui tamquam ab animo corpus, sic a sententiis verba seiungunt, quorum sine -u fieri neutrum potest): CIC. fin. 2, 27 quae *philosophia* non -um afferat pravitatis, sed sit contenta mediocritate vitiorum. Tusc. 5, 52 virtutum. off. 2, 67 intermissionem eloquentiae, ne dicam -um. POMPON. dig. 7, 4, 14 u s u s f r u c t u s (VLP. dig. 46, 2, 4. *cf.* PAVL. dig. 10, 2, 15). GELL. 8, 7 tit. (*ex Aristotele*) *memoriae*. 15, 7, 1 vitae (*cf.* VVLG. psalm. 102, 4 redimit de -u vitam tuam [*gr.* φθορᾶς, *Itala Veron. et Hier. psalt. sec. Hebr.* corruptione]). TERT. praescr. 2 l. 4 ad languorem et -um fidei. resurr. 54 p. 113, 13 (*cf.* 18) mors . . . ⟨in⟩ -um devoratur. FVLG. Theb. p. 183, 8 morum. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 7 remissio . . . -sque peccati (*gr.* ἀναίρεσις). *al.* ② *c o r p o r a l e s* (*cf. p. 2216, 53*): SEN. nat. 1, 6, 4 et repentina eius *arcus* facies et repentinus -s. COLVM. 3, 16, 3 seminum (*cf.* ARNOB. nat. 1, 13 -s comparatur . . . frugibus. PALLAD. 1, 6, 11 vitis novella . . . -um . . . incurrit). STAT. Theb. 5, 737 fluviorum. PLIN. paneg. 50, 4 ingentia opera . . . ab -u vindicare. POMPON. dig. 24, 3, 18, 1 r e i d o t a l i s (GAIVS dig. 10, 3, 11 communis. INST. Iust. 3, 24, 3. *cf.* GAIVS dig. 16, 3, 14, 1 naturalem -um *sc. rei. v. et l. 4*). PAVL. dig. 6, 1, 35, 3 quae sine -u dividi non possunt. COD. Iust. 3, 21, 11 (*a. 294*) actorum -u veritas convelli non solet. *al.*

2 *in doctrinis potioribus de mortalitate vel dissolutione prolatis* (*maxime ap. philos. et eccl.*): **a** *tractatur necessitas intereundi*: CIC. rep. 3, 34 nullus -s est rei publicae naturalis ut hominis, in quo mors . . . necessaria est *eqs.* leg. 1, 31 *dolorem* naturae -s videtur sequi (*antea*: dissolutio. *cf.* nat. deor. 3, 32. 36). nat. deor. 1, 68 si ortus est deorum, -s sit necesse est. TERT. test. anim. 2 p. 136, 29 quod patitur quodque corrumpitur, etiam -um potest capere (*cf.* ARNOB. nat. 2, 27 passio leti atque -us ianua est, ad mortem ducens via). *al.* **b** *tractatur vis atque gradus intereundi*: CIC. Tusc. 1, 27 m o r t e m non -um esse omnia tollentem *eqs.* (*per gradationem ut*: 1, 88 quin tantus -s in morte sit, ut *eqs.* ENNOD. carm. 2, 5 [= CE 1367], 2 perpetuae non te sors pallida vitae sustulit, -um nec tibi morte dedit. *cf. l. 55*). 1, 90 facto -u universo (*aliter p. 2216, 35*). Lael. 14 ut idem -s sit animorum et corporum nec ullus sensus maneat (*cf.* TERT. resurr. 35 p. 76, 23 -um et finem utriusque substantiae. ARNOB. nat. 2, 33 mortis . . ., id est animarum -us). SEN. epist. 74, 24 non amicorum illic aut liberorum -s, sed corporum est. PS. APVL. Ascl. 27 haec est . . . mors, corporis dissolutio et corporalis sensus -s (*Stob. p. 1087 H.* ἀφανισμός). TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 615, 17 exteriorem . . . hominem nostrum corrumpi . . . non quasi a e t e r n o -u post mortem, verum laboribus *eqs.* (resurr. 9 p. 38, 3. *cf.* 40 p. 84, 11 perpetuum carnis [45 p. 93, 14]. *aliter p. 2218, 12. 17*). resurr. 63 p. 124, 11 *carnis* -um, quem putas, secessum scias esse (*cf. p. 2216, 7 et* SCHOL. Cic. Bob. p. 130, 34 [*sec. Plat. Phaed. 64*C]). RVFIN. Orig. princ. 3, 6, 5 p. 287, 8 s u b s t a n t i a l e m (4, 4, 9 p. 363, 5). AVG. immort. 9, 16 non eum -um . . ., quo efficitur, ut nihil sit, quod aliquid fuit, sed eum, quo dicimus ea mortua, quae vita carent. *al.*

B *c. acumine dictum*: **1** *ap. scriptores varios*: **a** *pro caede* (*cf.* exitium *vol. V 2, 1528, 70sqq.*): AMPEL. 2, 5 *leo* educatus est . . . ad Herculis -um (exitium *Schol. Germ. Bas. p. 72, 3*). PRVD. perist. 7, 13 non illum . . . ferae crudeli -u necant. **b** *pro veneno* (*cf. ibid. 1531, 61*): IORD. Get. 66 potans -um (*cf. Oros. hist. 3, 20, 4* cum . . . venenum potasset, interiit).

2 *in script. sacris*: **a** *pro fovea sim.* (*in libro psalmorum, ubi cf.* 54, 24 [PSALT. Rom., VVLG. *al.*] puteum -us. 87, 7 [cod. 136 Cas.] lacum -us): ITALA psalm. 15, 10 (Cypr. testim. 2, 24 *L.* Lact. inst. 4, 19, 8. *al.*) non derelinques animam meam ad inferos neque dabis sanctum tuum videre -um (*gr.* διαφθοράν, *Vulg.* corruptionem). HIER. psalt. sec. Hebr. 7, 16 lacum aperuit . . . et incidet in -um, quem operatus est (*Psalt. Rom., Vulg. al.* foveam. *item* 94, 13 donec fodiatur impio -s). **b** *pro daemone mortuorum* (*cf.* VVLG. Iob 18, 14 rex -us): ITALA prov. 27, 20 (Ps. Cypr. singul. cler. 28) infernus et -s non satiatur (*gr.* ἀπώλεια, *Vulg.* perditio).

II *translate* (*usu christiano*): **A** *de conflictatione carnis* (*per allegoriam*): TERT. pudic. 13 p. 244, 23 'carnis -um' (*p. 2216, 55*) in officium paenitentiae interpretantur *eqs.* (*infra*: -um, id est conflictationem carnis).

B *de damnatione peccatorum* (*in lusu verborum*: VITA Eugen. 12 p. 612C [*de muliere, quae sanata in amorem insanum incidit*] declinat ad maiorem -um aegritudinem simulans): **1** *in script. sacris* (*cf. p. 2217, 23. 68; graece resp.* ἀπώλεια, ὄλεθρος): ITALA Matth. 7, 13 (cod. k *al.*) spatiosa via est, quae ducit ad -um (*Vulg.* perditionem). act. 8, 20 (Tert. fug. 12, 6, *cf.* anim. 34, 2) pecunia tua tecum sit in -um (*Vulg.* perditionem). Rom. 9, 22 (cod. g *al.*, *cf.* VVLG.; *in allegoria*) vasa irae praeparata in -um (*opp.* in gloriam). Phil. 3, 19 (cod. d *al.*, *cf.* VVLG.) quorum finis est -s. II Thess. 1, 9 (cod. g *al.*, *cf.* VVLG.) poenas solvent in -um aeternum. 2, 3 (Ambr. in psalm. 118 serm. 3, 34, 2. *al.*) homo iniquitatis et filius -us (*Vulg.* perditionis). I Tim. 6, 9 (Cypr. laps. 12. *al.*, *cf.* VVLG.) *desideria* mergunt hominem in perditionem et -um.
2 *ap. ecclesiasticos*: HERM. Pal. sim. 6, 2, 4 (*cf.* vulg.) defectio habet . . . spem redintegrationis, mors (*i. peccatum sempiternum*) vero perpetuo tenetur in -u (*cf.* FILASTR. 26, 2 in perpetuum descendunt in -um). CYPR. unit. eccl. 3 *ministros diaboli* adserentes . . . -um pro s a l u t e (HIER. adv. Iovin. 1, 11 p. 226A [= epist. 49, 6, 3] noli salutem tuam cum alterius -u quaerere. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 187, 25 PAVL. NOL. epist. 23, 41). HIL. trin. 11, 32 aëris principem et spiritalis nequitiae potestatem a e t e r n o -ui tradendum (HIER. in Os. 9, 12 p. 898C GREG. M. dial. 4, 60. *al.*). FILASTR. 111, 3 animis -um adferebant (*antea*: damnationem). AVG. catech. rud. 26, 7 *deliciae saeculi* secum ad -um trahunt amatores suos; (8) a quo -u, hoc est poenis sempiternis *eqs.* in Iob p. 621, 24 doctrina dei, per quam minatur inpiis futurum -um. APRING. in apoc. 2, 26 quod . . . in die iudicii iudicandi dampnentur et in s e m p i t e r n u m proiciantur -um (SACR. Greg. 83, 1). *et saepe.* *c. gen. rei efficientis* (*cf. p. 2216, 59*): MART. BRAC. superb. 6 primi illius veneni (*sc. superbiae*) saporatus -s.

III *hyperbolice* -s est: ORIG. in Matth. 14, 25 p. 345, 14 tenere *uxorem* quidem -um esse, dimittere autem peccatum esse (*gr.* ἀπαλλάσσειν σκληρότατα). 17, 25 p. 654, 20 captivitas . . . corporis erat vexatio, introductio autem statuae in templum animarum erat -s (*antea*: radicitus interire). *Voß-Ehlers.*

2. interitus, -a, -um *v.* intereo.

interiungo, -iūnxī, -iūnctum, -ere. *ab* inter *et* iungere. *in tmesi l. 35.* [*falso* -cta *pro* interpuncta *affert* NON. p. 148, 18 *ex* CIC. de orat. 2, 177.] **1** *i. q. iungere*: *inter se*: LIV. 22, 30, 6 dextrae -ctae. GRATT. 77 inter nivei iungantur vellera cygni. *alicui*: STAT. Theb. 6, 308 natantibus -ctus *Arion* equis. *c. obi. rei effectae*: MART. CAP. 9, 893 inter divina humanaque discidia -ēre conloquia *virgines a Phronesi educatae.* **2** *i. q. inter se disiungere, relaxare* (*ad usus originem cf. l. 44 et* disiungere *de iumentis iugo otii causa absolvendis vol. V 1, 1385, 45sqq. nec non e. g.* intermittere): SEN. dial. 9, 17, 7 quidam medio die -erunt et in postmeridianas horas aliquid levioris operae distulerunt. epist. 83, 6 brevissimo somno utor et quasi -o; satis est mihi vigilare desisse. MART. 2, 6, 16 lassus tam cito deficis viator et, cum currere debeas Bovillas, -ero quaeris ad Camenas? (*sc. equos ut*: 3, 67, 7 hora lassos -it equos meridiana).

interius *v.* interior. **interkalo** *v.* intercalo.

interlābor, -āpsus sum, -ī. *ab* inter *et* labi. *in tmesi l. 50.* *i. q. interfluere, transfluere, transire*: **1** *usu vario*: **a** *intransitive vel absolute* (ad *aliquid l. 56, ? dat. l. 54*): VERG. georg. 2, 349 inter . . . labentur aquae (*cf.* AMBR. hex. 5, 10, 26 fluviis -entibus transitus inpeditur). SIL. 6, 18 truncos . . . trahebat *Bruttius vulneratus* . . . nervis -entibus artus. STAT. Theb. 2, 649 stellis -entibus (*cf.* PS. QVINT. decl. exc. Paris. 8 p. 403, 24 multum caeli -psum est. AVIEN. Arat. 44 tenebris . . . -itur *Iuppiter* [*i. sol*] aethrae). HIL. in psalm. 55, 5 non . . . carne est degravatus *Christus*, ne . . ., neque ut non solida parietum c o r p o r e -ente penetraret (67, 24 c. usque ad animae. . . sedem sine sensu adeundi -antur et penetrent). CLAVD. 15, 346 -entibus annis. **b** *transitive*: AVIEN. orb. terr. 1092 vagus -itur u r b e m *sc. Orontes Antiochiam* ([*Dionys. periheg. 920* μέσσην διὰ γαῖαν ὁρίζων, *Prisc. periheg. 861* medius dirimit . . . regna]. SERV. Aen. 3, 419 *v. p. 2221, 71*). AMM. 22, 8, 17 Themiscyreos -ens (interluens *cursus melioris causa dubitanter Clark sine necessitate*) *Thermodon* lucos. PRVD. c. Symm. 2, 606 Romanos . . . omnes fieri, . . . corniger Hesperidum quos -itur et quos Ganges alit. **2** *significantius i. q. interire, intercidere*: SYMM. epist. 4, 33, 1 -i amicitiae memoriam per silentium (*sc. epistularum defectum*). VINCENT. LER. (?) 41 inscr. commonitorium -psum est (*opp.* remansit).

? **interlateo**, -ēre *vix recte afferunt quidam ex* SEN. nat. 6, 16, 4 *PZ* (*ceteri* intus l.). *ab* inter *et* latere.

interlātro, -āre. *ab* inter *et* latrare. *i. q. interiacentem latrare* (*tropice*): PAVL. NOL. epist. 4, 4 p. 22, 12 (= Aug. epist. 25, 4 p. 81, 16) ut undosum . . ., quod inter nos et deum peccatis -antibus separat, praesentis vitae salum . . . enatem.

interlēctio *v.* intellectio.

[interlēctus, -a, -um *falso* ORIBAS. syn. 5, 1 add. p. 47 Ab *pro* interiectus (*La*) *ut* GLOSS. V 602, 3 (interlitus *Vulc.*).**]**

interlegendus, -a, -um. *ab* inter *et* legere (*cf.* intellego) *in tmesi a* VERG. *peculiari formatione creatum et a* PALLAD. *receptum.* *i. q. de media congerie eligendus, seligendus*: VERG. georg. 2, 366 acie . . . falcis *non* temptanda *vitis tenera*, sed uncis carpendae manibus frondes interque legendae. PALLAD. 3, 25, 16 -a sunt quaeque v i t i o s a *poma* (7, 5, 1 pira vel mela. 8, 3, 1).

[interlictus varieque maculatus GLOSS. V 213, 4 *falso pro* interiectus, *ut vid.; cf. ibid. 658, 5.*]

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

interlīdo, (-īsī), -īsum, -ere. *ab* inter *et* laedere. *i.q. elidere sc. interiacentia*: GAV. BASS. frg. Macr. Sat. 3, 18, 3 'Iovis glandem' appellaverunt, quae nunc litteris -sis 'iuglans' nominatur. PAVL. NOL. carm. 10, 261 lingua mulcente gravem -ere dentem.

interligo, -āre. *ab* inter *et* ligare. [*per coniecturam parum certam Castalio* RVT. NAM. 1, 539 -at *pro* interrigat (*alii alia*).] *i.q. intermiscendo illigare*: STAT. Theb. 7, 571 maculas -at ostro *sc. pelli tigrium.*

? **interlīmitānus,** -a, -um. *ab* inter *et* limes, *cf.* limitan(e)us. *i.q. limitan(e)us*: INSCR. Dessau 8855 χώρας Σ⟨ου⟩μελοκεννησίας καὶ ⟨ἰν⟩τερλιμιτάνης (*Barthel, VI. Ber. der röm.-germ. Komm. 1910/11 [1913] 151; alii* ⟨ὑπ⟩ερλ-).

interlinītus, -a, -um *v. l. 15.*

interlino, -lēvī, -litum, -ere. *ab* inter *et* linere. *p. p. p. ?* -leta COD. Iust. 6, 23, 12, 1 *a. 293* (*var. l.* deleta); *sec. quartum verborum ordinem* -linītus (*cf.* illinio, -īre) GLOSS. IV 99, 23 (= 100, 12. 213, 13. 251, 23. 526, 27) -litus: -linitus (V 303, 62. 523, 3 vel verbi intercisio, quando inter se oblittera⟨n⟩tur [571, 6]). [*dubia var. l. pro* inlinere PLIN. nat. 36, 56.]

fere i. q. illinere, inungere sim.:

1 *vi praepositionis servata*: **a** *interpolandi, falsandi causa* (*de chirographis sim.*): CIC. Verr. II 2, 104 corruptas atque -tas *tabulas* (IVLIAN. dig. 9, 2, 42 VLP. dig. 10, 2, 18 pr. 47, 2, 31, 1 aut subripuerit aut -verit). Cluent. 91 *codicem.* 125 testamentum (PAVL. dig. 48, 10, 8 deleverit, -verit, subiecerit, resignaverit). IVLIAN. dig. 29, 1, 20, 1 si . . . aliquid -verit, perduxerit, adiecerit, emendaverit. GAIVS dig. 30, 67 pr. rationes (VLP. dig. 10, 2, 16, 5 deleverit vel -verit. 11, 3, 11, 1 si . . . r. ceteraque similia instrumenta subtraxerit vel -verit, deleverit). VLP. dig. 13, 6, 5, 8 *chirographum.* 47, 2, 27, 3 instrumenta (*var. l.* interledit. *cf. l. 27*). AMBR. epist. 73, 5 per inobedientiam *Adam* praerogativa . . . legis corrupta atque -ta. **b** *interiungendi, coagmentandi causa*: LIV. 21, 11, 8 caementa non calce durata . . ., sed -ta luto structurae antiquae genere. CVRT. 5, 1, 16 muros . . . bitumine -tos (5, 1, 25).

2 *vi praepositionis debilitata*: **a** *aliquid aliqua re*: SCHOL. Verg. Veron. georg. 2, 115 '⟨pictos . . . Gelo⟩nos': Thracas corporibus -tis, in lu⟨to enim tingun⟩t membra (*'fort. leg.* coloribus -tis inlu⟨stria eorum sun⟩t m.' *Hagen*). HIER. epist. 14, 1, 1 lacrimis . . . -tas litteras. PRVD. psych. 854 chrysolithus nativo -tus auro. OROS. hist. 1, 4, 5 Aethiopiam bello pressam, sanguine -tam. *fere i.q. oblitterare, delere*: MART. CAP. 1, 10 praesagiorum . . . -tam memoriam. **b** *aliquid alicui* (*cf. etiam l. 36*): PLIN. nat. 28, 132 maculis . . . inlitus oleo -itur *caseus acidus cum oxymelle.*

deriv.: 2. interlitus.

1. interlitus, -a, -um *v. s.* interlino.

2. interlitus, -ūs *m. ab* interlinere. GLOSS. IV 252, 10 (= V 541, 11) -s: intercisio verbi (356, 51 i. [*trad.* intercessio] v. quando inter se oblitterantur [*cf.* 251, 46 *et supra l. 16*]). *v. Landgraf, ALL 9, 1896, 387.* *Sz.*

***interlocūtio,** -ōnis *f. ab* interloqui. *plur. passim, e. g. l. 64. 67. 70. 80. 81.* GLOSS. ἀπόφασις. διαλαλία. iudicium. *legitur in sermone pedestri inde a* QVINT., GELL., PAVL. dig., TERT.

1 *i. q. sermonum interpositio*: **a** *de interpellatione*: QVINT. inst. 5, 7, 26 *prudens* brevi -e patroni refutandus est. DIOM. gramm. I 482, 18 dramaticon est vel activum in quo personae agunt sine ullius poetae -e. 482, 21 exegeticon est vel enarrativum, in quo poeta ipse loquitur sine ullius personae -e. **b** *de colloquio*: CAES. AREL. serm. 72, 3 media -e disrupta . . . iniuriam illi personae, cum qua loquebaris, inferre. FERREOL. reg. 23 p. 967B iurandi consuetudo . . . de monachorum -e tollatur. GLOSS.L I Ansil. EG 37 egloga: quasi -o dramatico charactere inducitur.

2 *i. q. pronuntiatio, decretum, sententia iudicis, magistratus (in usu Christiano etiam episcopi sim.) fere inter cognoscendum, agendum dicta* (*respondet gr.* διαλαλιά): GELL. 14, 2, 17 dissentitur an ex usu exque officio sit iudicis, rem causamque, de qua cognoscit, -bus suis ita exprimere consignareque, ut ante sententiae tempus signa et indicia faciat motus atque sensus sui. 14, 2, 18 qui iudicat . . . necessariis . . . -bus . . . suos sensus aperiat. PAVL. dig. 1, 15, 3, 1 praefectus vigilum . . . severa -e comminatus fustium castigationem remittit. MOD. dig. 44, 1, 11 ex praecepto sive -e iudicis. INTERLOC. praef. vig. (CIL VI 266, *a. 244*) 3 -es . . . praeff. vigil. TERT. pudic. 14 p. 249, 26 quod *iudex* pronuntiatione deciderit an quod -e suspenderit. AVG. coll. c. Don. 3, 3 p. 52, 17 post . . . tot -es cognitoris. COD. Theod. 4, 23 (22), 2, 1. 11, 30, 65 nec ab -bus appellandum esse. AVELL. p. 306, 2 -e . . . episcopi . . . declaratur. p. 317, 23 quae . . . in sanctorum patrum et sedis apostolicae vicariorum -bus continentur. CONC.S II 3, 1 p. 59, 16 praecedente -e ubi *epistulam* iussum est recitari. EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 143, 19 dum . . . ab eisdem cognitoribus per -em decretum fuisset. COD. Iust. 1, 3, 32 (33), 2 (*a. 472*) cum . . . ex eius qui regit provinciam fuerint sententia vel -e conventi . . . sacerdotes. 7, 45, 9 (*a. 294*) nec -es ullam causam plerumque perimunt. *al.* *de verbis sacr. script.*: CONSVLT. Zacch. 2, 3 p. 51, 13 sacris -bus dicta firmari.

interloquium, -ī *n. ab* interloqui. *i.q. sermo interpositus*: DON. Ter. Eun. 254 Terentius longae orationi -a quaedam adhibet . . ., velut nunc Parmeno procul audiens Gnathonem haec loquitur.

***interloquor** (-loco *l. 5*), -locūtus sum, -quī. *ab* inter *et* loqui. *passive adhibetur* CONC.S II 3, 2 p. 17, 21 quae -ta (*var. l.* interlocutionibus prolata) sunt, effectui mancipentur. SYNON. Cic. p. 429, 17 iudicat. decernit. statuit. -itur. pronuntiat. fert sententiam. GLOSS. II 272, 9 διαλαλῶ: -loco. GLOSS.L II Philox. IN 659 -tus: διελάλησεν. *legitur inde a* TER., SEN. *philos.*, PLIN. epist.

1 *proprie de hominibus*: **a** *i. q. intercedendo vel intermiscendo loqui*: **α** *per insertionem sermonis*: TER. Haut. 691 sicine mihi (me γ) -ere. SEN. benef. 4, 26, 1 permitte mihi aliquid -i (*c. acc. ut*: GAVDENT. serm. 9, 24 G. quid evangelista -atur, ausculta). clem. 1, 9, 9 convenerat ne -reris. PLIN. epist. 7, 6, 6 ipse raro et breviter -tus. APVL. apol. 80 lege usque dum ego -ar. EVGRAPH. Ter. Andr. 926 'ita vero obturbat', ita scilicet -itur. *al.* **β** *in colloquio*. AVG. mus. 5, 1, 1 concessio -entium . . . totum valet. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 4 p. 459 cum . . . Herodes . . . populo -tus esset (*gr. 16, 73* διελέξατο).
b *i.q. (inter cognoscendum, agendum) pronuntiare, decernere, statuere, sententiam ferre (de iudice, magistratu, in usu Christiano etiam de episcopo sim.; respondet gr.* διαλαλεῖν, *ubi nihil adnotatur*): GELL. 14, 2, 19 aliter atque aliter . . . sentire et -i videantur iudices. SCAEV. dig. 49, 5, 2 si quaestionem . . . habendam iudex -tus sit (*c. gerundivo ut*: VLP. dig. 28, 3, 6, 7 praeses scribendum principi -tus est). VLP. dig. 1, 4, 1, 1 quodcumque . . . imperator per epistulam et subscriptionem statuit vel cognoscens decrevit vel de plano -tus est vel edicto praecepit, legem esse constat (*c. acc. ut*: CONC.S I 4 p. 37, 1 sancta synodus . . . -ta est, quae subter annexa sunt. II 3, 1 p. 96, 12 consona his . . . -tus est . . . Flavianus. CASSIOD. Ios. antiq. 16, 2 p. 458 cum haec -tus fuisset, concilium dimisit *Agrippa* [*gr. 16, 61* εἰπών]. FERRAND. epist. 6, 3 p. 923B aliud fortasse senserunt, aliud sunt -ti. *al.*). 42, 1, 15, 2 *praesides* sic . . . -i solent 'si moventia non sint, ut soli . . . capiantur' (*c. orat. recta ut*: 48, 19, 32 si praeses vel iudex ita -tus sit: 'vim fecisti'. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 5 si ita fuerit -tus *iudex*: 'Lucius Titius temere accusasse videtur'. CONC.S II 3, 2 p. 132, 20 secretarius . . . ista . . . synodo -tus est: praecepit . . . dominus noster [*gr. II 1, 2 p. 124, 36* προσεφώνησε]. *al.*). 49, 1, 1, 2 si quis . . . -tus fuit principem se consultaturum (*c. acc. c. inf. ut*: INTERLOC. praef. vig. [= CIL VI 266, *a. 244*] 8 ita -tum me scio esse . . . oportere. AVG. coll. c. Don. 1, 8 p. 42, 19. 3, 4, 5 p. 55, 15. CASSIOD. Ios. antiq. 12, 3 p. 338 [*gr. 12, 126* ἀπεφήνατο]. COD. Iust. 7, 46, 4. *al.*). AVG. coll. c. Don. 1, 12 p. 45, 30 -tus est cognitor, ut hoc . . . ageretur (*c. enunt. ut* 3, 3, 3 p. 52, 28 -tus est cognitor, ad illud . . . responderent. LIBERAT. 13 Conc.S II 5 p. 120, 15 -entibus iudicibus ut . . . fides tractaretur). 3, 3, 3 p. 53, 22 de quibus . . . fuerat -tus cognitor. gest. Pelag. 11, 24 episcopis -entibus constat *haec* esse damnata. CONC.S II 2, 2 p. 17, 23 imperator -itur pro Nicaea civitate solo nomine honoranda. *al.*

2 *metaphorice de rivo i. q. murmurare inter aliquid*: ITIN. Alex. 21 interscatentibus et -entibus rivulis.

deriv.: interlocutio, interloquium. *Kühnen.*

interlūcātio, -ōnis *f. ab* interlucare. *i.q. actio interlucandi*: PLIN. 17, 257 -o arboribus prodest, sed omnium annorum trucidatio inutilissima.

interlūceo, -xī, -ēre. *ab* inter *et* lucere. *praes.* -it *v. l. 62.* GLOSS. II 397, 7 ⟨interl⟩uceo: παραφαίνω. [*variat c.* interducere *p. 2221, 4.*]

1 *i. q. intermicare, interfulgere, pellucere sim.*: **a** *de iis, quae mente perspiciuntur*: RHET. Her. 3, 19, 31 dissimilis forma atque natura loci comparandi sunt, ut distincti -ere possint. AVSON. 350, 8 p. 208, 58 P. sensus diversi ut congruant . . ., aliena ne -ant *in centone.* SYMM. epist. 10, 2, 3 nunc (*sc. post mortem Maximini ferocis*) -et homo homini . . ., vivere libet *eqs.* (*c. dat. ut*: AVG. conf. 11, 9, 11 quid est illud, quod -et mihi . . . ? *ibid.* sapientia . . . est, quae -et mihi, discindens nubilum meum. GREG. M. dial. 2, 2 p. 79, 18 M. prolati testimonii mihi aliquantum intellectus -it). ALC. AVIT. epist. 46 p. 75, 5 dum, quid recti unusquisque sentiat, futuro examini reservamus, etiam in praesentibus -ens (-entis *var. l.*) radius veritatis emicuit (hom. 5, 2 p. 107, 26 -et . . . in aliquibus gestis dignitas futurorum, et secretorum immortalium splendor etiam mortalibus oculis rara revelatione subradiat). GREG. M. in Ezech. 2 praef. p. 934D haec . . . visio tantae obscuritatis nebulis tegitur, ut vix in ea aliquid intellectu -ente (-ere *var. l.*) videatur. **b** *de iis, quae oculis conspiciuntur*: LIV. 29, 14, 3 *prodigia* vulgabantur: duos soles visos et nocte -xisse (*sc. inter sidera sive tenebras; si recte impers. intellegunt Weissenborn-Müller, fortasse ad* interlucescere *trahendum*). GERM. 284 Piscibus -et Equi latus (*c. dat. ut*: APVL. flor. p. 51 pone . . . coma prolixior -entem cervicem scapularum finibus obumbrat. met. 11, 6, 6 me *Isim* Acherontis tenebris -entem. PRVD. psych. 354 lilia luteolis -entia sertis). TAC. Germ. 45, 5 *succinum* sucum . . . arborum esse intellegas, quia terrena quaedam atque etiam volucria animalia plerumque -ent. SOL. 15, 28 mares *cyanei* punctillis ad gratiam -entibus auratilis pulviculus variat (*cf. Plin. nat. 37, 119* conlucet). 20, 3 saltus Hercynius aves gignit, quarum pennae per obscurum emicant et -ent (*cf. Plin. nat. 10, 132* conluceant).

2 *fere i. q. lucem transmittere*: **a** *de rebus per intervalla hiantibus*: VERG. Aen. 9, 508 quaerunt . . . aditum . . . qua rara est acies -etque corona non tam spissa viris. LIV. 1, 42, 4 in civitate *discrimen ordinesque*, quibus inter gradus dignitatis fortunaeque aliquid

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-et, FRONTIN. strat. 2, 3, 16 *Scipio* intervalla expeditis velitibus implevit, ne -ret acies (VEG. mil. 3, 14). CLAVD. 18, 116 arida ieiunae seges -et aristae. **b** *de hominibus inter se distantibus*: PS. QVINT. decl. 12, 2 pauci rari (*sc. homines*) per vias -ent (interducent *P*). VEG. mil. 1, 26 rariores (*sc. milites*) atque -entes aditum perrumpendi hostibus praestant.

διαφαίνω luceo perluceo lucesco **interlūcēsco** GLOSS. II 275, 27. *ab* inter *et* lucescere. *cf. p. 2220, 70.*

interlūco, -ātum, -āre. *ab* inter *et* lucus. *i. q. collucare, interputare sim.*: PLIN. nat. 17, 94 adultas *arbores* -are (-luct- *codd.*) iusto plus. 17, 214 deputantur cum vite pariter -ta (-loc- *var. l.*) densitate ramorum, qui sint supervacui.

deriv.: interlucatio.

interluctat ('-pellat?' *Lindsay*, inl- *var. l.*) reluctat, inpedit GLOSS.L II Abav. IN 318. *ab* inter *et* luctare.

interlūdo, -lūsī, -ere. *ab* inter *et* ludere. [*falso trad. pro* intercedere LEX Sal. Merov. 88 E.] **1** *intransitive fere i. q. conversando vel communicando ludere*: AVSON. Mos. 76 -entes, examina lubrica, pisces. AMBR. epist. 47, 4 -amus epistolis, quarum eiusmodi usus est, ut distincti locorum intervallis affectu adhaereamus. ? **2** *transitive i. q. ludendo interponere sim.*: RVSTIC. Conc.S I 4 p. 149, 13 *illae impiae pactiones* in fide auxere discordiam, non solum ... quia per ea, quibus -serunt foedera isti mirabiles, extincta non est ... rixa, sed *eqs.* (*nisi per ord. verb. duriorem intellegas*: per ea foedera, quibus *eqs.*).

? **interlūnis,** -e. *ab* inter lunas; *cf.* interlunium, illunis. *i. q. intermenstruus*: AMM. 19, 6, 7 observata nocte squalida et -i (inluni *edd. vet. et Clark, cf. 17, 2, 3*).

***interlūnium,** -ī *n.* *ab* inter lunas; *cf.* plenilunium *et* intermenstruum. MAR. VICTORIN. gramm. VI 25, 6 internundinium ..., ut -um. NOT. Tir. 69, 1. GLOSS. *μεσοσέληνον. ἀπόκρουσις σελήνης.* interstitio lunae. inter primam et novissimam lunam. *omnia exempla attuli praeter* PLIN. nat.

i. q. tempus intermenstruum: **1** *definitur et explanatur* (*v. et l. 30*): PLIN. nat. 16, 190 *coitus lunae cum sole*, quem diem alii -i, alii silentis lunae appellant (*sim.* 18, 323). 18, 276 sq. -o aestate calidissima est *luna*, hieme gelida; ... aestate enim -o necesse est, cum sole proximo nobis circulo currat, igne eius comminus recepto candens, eadem -o absit hieme, quoniam abscedit et sol. 18, 324 *luna* supra terras ... erit quamdiu et sol -o et prima toto die (*describuntur tempora lunae*). 18, 350 sunt et ipsius lunae VIII articuli, quotiens in angulos solis incidat ... hoc est III, VII, XI, XV, XVIIII, XXIII, XXVII et -um (*similiter* FAV. EVL. 12, 4 W. [= p. 8, 6 H.]). ISID. orig. 3, 55 -um lunae est tempus illud inter deficientem et nascentem lunam; est ... trigesima dies, quo luna non lucet. **2** *exempla varia*: HOR. carm. 1, 25, 11 Thracio bacchante magis sub -a vento. PLIN. nat. 2, 109 formicam sentire vires sideris (*i. lunae*) -o semper cessantem (11, 109. *cf.* 18, 292 quiescat). 7, 38 septimo *mense* non nisi pridie posterove pleniluni die aut -o concepti (*sc. infantes*) nascuntur. 16, 194 Tiberius ... in capillo tondendo servavit -a. 17, 215 *vites*, quae ... -o sint putatae, nullis animalium obnoxias esse (*cf.* 18, 158 *semina* non esse vermiculis obnoxia ... si -o serantur). 18, 275 iniuria *vitibus* non fit nisi -o plenave luna, hoc est praevalente; utroque enim habitu plena est ..., sed -o omne lumen, quod a sole accepit, caelo regerens. *al.* VEG. mil. 4, 40 -orum ... dies tempestatibus plenos et navigantibus quam maxime metuendos.

interluo, -ere. *ab* inter *et* luere. GLOSS. *διακλύζω*. -it: interlabitur (*v. et l. 71*). perfundit. [*confunditur in codd. c.* interfluere *l. 74. p. 2222, 2*, interlucere *l. 79*, interludere *l. 80*. *e coni.*: LIV. 41, 23, 16 (-it *ed. pr.*, interfuit *V*, interfluit *Kreyssig*). AMM. 22, 8, 17 (*v. p. 2218, 61*).]

1 *apud veteres*: **a** *fere i. q. eluendo intercipere* (?): PLAVT. frg. inc. 64 -ere mare (*cf.* ISID. orig. 5, 26, 17 *ad l.* praepositionem 'inter' pro 'e' ponebant. Naevius: 'mare interbibere', et Plautus: -ere m., id est ebibere et eluere). **b** *i. q. interim luere, abluere*: CATO agr. 132, 1 cum pollucere oportebit, sic facies ..., manus -to, postea vinum sumito.

2 *usu sollemni*: **a** *transitive i. q. luendo sim. dividere* (*de mari vel fluviis, de Nereo p. 2222, 2, de cantharo p. 2222, 3; c. abl. instr. e. g. l. 71. 75. 79*): VERG. Aen. 3, 419 venit medio vi pontus et undis Hesperium Siculo latus abscidit arvaque et urbes litore diductas angusto -it aestu (SERV.: interlabitur, *cf. l. 56*). 7, 717 *populos Latinos* secans infaustum -it Allia nomen (*cf.* SERV. auct. Aen. 8, 727 Rhenus ... barbaros). SEN. nat. 3, 22, 1 Oceanus et quodcumque ex illo mare terras -it ([interfluit *var. l.*]. AVG. civ. 16, 17 p. 154, 18 D. gen. ad litt. 8, 9 p. 244, 8 aquis t. fundatam -i atque circumlui. OROS. hist. 1, 2, 8 medias. THEOD. MOPS. epit. in psalm. 64, 10c p. 326, 22—27 [*gr. ἐν τῇ γῇ ... ὄντα*]). TAC. ann. 6, 1, 1 *fretum*, quod Capreas et Surrentum -it. ANTH. 423, 5 oceanus geminos -it orbes. SOL. 8, 2 Peneus ... undis ... Macedoniam ac Magnesiam -ens (interlucens *var. l.*). 19, 4 *Cyrus amnis* Armeniae et Hiberiae fines -it (interludit *var. l.*). 56, 3 *Babylonia* -itur Euphrate ([*Plin. nat. 6, 121* interfluo Euphrate]. MART. CAP. 6, 701. *cf.* SIDON. epist. 1, 5, 5 oppidum duplex [*i. Ravennam*] pars -it Padi, ... pars alluit). ITIN. Anton. Aug. p. 508, 4 in mari Oceano, quod Gallias et Britannias -it (p. 521, 5 Thraciam et Cretam). AMM. 23, 6, 70 *montes* Gordomaris -it fluvius (CLAVD. rapt. Pros. 1, 145 rupit confinia Nereus ... et ascissos -it [interfluit *var. l.*] aequore m.). PAVL. NOL. epist. 32, 15 p. 290, 2 sancta nitens famulis -it atria lymphis cantharus. **b** *intransitive i. q. luendo intercedere sim.* (*accedit praep.* inter): SOL. 22, 5 mare, quod inter hanc (*i. Hiberniam*) et Britanniam -it.

deriv.: interluvies.

interluviēs, -ēī *f.* *ab* interluere. *i. q. interiectio aquae, interfusio sim.*: PS. SOL. 22, 13 Ebudes insulae ... angusta -e dividuntur. AMM. 24, 2, 4 angusta fluminis -es et praealta.

intermaneo, -ēre. *ab* inter *et* manere. *i. q. in medio manere*: LVCAN. 6, 47 operum ... ut summa revisat, defessus Caesar mediis -et (interminet *var. l.*) agris.

intermāno, -āre. *ab* inter *et* manare. *i. q. manando se inserere*: CHALC. comm. 214 spiritus ad caput fertur ... atque ibi ... nasci dicunt initium sentiendi et -are ad ceterum corpus.

? **intermedius,** -a, -um. *si recte iungitur, ab* inter medium. [*vulgo hinc derivantur it.* intermezzo, *pedem.* antermèz; *francog. or.* entremier; *prov. (delph.)* intremié *etc. (adi.)*; *vasc. vet.* entermey; *francog. (dial.)* entremi(s) *etc.*; *francoprov.* entremei *etc.*; *prov.* entremièy, entremejo *etc. (subst.)*; *cf. M.-L. 4492. Wartburg IV 756. at forsitan his omnibus* inter medium *potius quam* -us *adi. vix antiquum subsit. G.*] [*olim falso legebatur*: VARRO rust. 3, 5, 11 -is arbusculis (*Iucundus et alii edd.*, pro mediis *sc.* '*columnis*' *ex archetypo rest. Keil*). HOMER. 889 haec inter mediis (medius *var. l.*) stabat Mars ... armis (*iungendum* haec inter *ut* PAVL. NOL. carm. 19, 637 has inter medio ... puncto). *de* ITALA gen. 1, 6 (Ambr. hex. 2, 4, 15) *et* Ezech. 22, 26 (Avell. p. 309, 17. 23) *v. vol. VIII 588, 32. 42. e coni. vix probabili*: FEST. p. 165 nautea .., quia nauseam fa⟨cit per mutationem T et⟩ (*rest. ex Paulo*) S litterarum interme⟨diarum ...⟩ (*Müller*, inter medicamina *suspicatur Dacerius*).]

? *i. q. interiectus, interpositus*: EPIPHAN. in euang. 18 p. 13, 31 ut inter paenitentiam et regnum caelorum nihil sit -um (-o *B*, inter *om. C, eras. S; cf. vol. VIII 588, 64. Erikson, Sprachliche Bemerkungen zu Epiphan. 47*). *v. et p. 2223, 25.*

intermēnstruus, -a, -um. *ab* inter menses, *sec.* menstruus, *cf.* intermestris. **1** *adi., i. q. inter duos menses interiectus*: CIC. rep. 1, 25 *obscurationem solis* certo ... tempore fieri ..., cum tota se luna sub orbem solis subiecisset; itaque etsi non omni -o (*pro subst.*), tamen id fieri non posse nisi -o tempore. PLIN. nat. 18, 322 -a dimidiaque luna stercorato (*pendere vid. e* CATONE agr. *l. 60*). **2** *n. pro subst., i. q. interlunium*: CIC. rep. 1, 25 (*v. l. 37; cf.* ISID. nat. 20, 1 *luna* obicit se soli et tenebras ... efficit, quod tantum -o contingit). VARRO rust. 1, 37, 1 luna crescit ... et inde rursus ... decrescit, quaad veniat ad -um, [e] quo die dicitur luna esse extrema et prima. AMM. 20, 3, 11 nonnisi tempore -i deficere visam usquam lunam.

intermeo, -āre. *ab* inter *et* meare, *cf. Lucr. 1, 354* inter saepta meant voces et clausa domorum transvolitant. *i. q. meando penetrare, pervagari sim.*: PLIN. nat. 5, 126 *oppidum* Pergamum, quod -at Selinus, praefluit Cetius. AMM. 15, 11, 16 Rhodanus ... paludi sese ingurgitat ... eamque -ans nusquam aquis miscetur externis. 26, 6, 5 *Procopius* Constantinopolim ... clanculo saepe -ans. *in imagine de versibus in carmine intextis*: CONSTANT. epist. ad Opt. Porf. 11 *versus* ita medium corpus propositi operis -ant, ut oculorum sensus interstincta colorum pigmenta delectent.

intermēstris, -e. *ab* inter menses, *sec.* bimestris *sim.* ? -menstr- *l. 61.* VARRO ling. 6, 10 a mensibus -is dictum, quod putabant inter prioris mensis senescentis extremum diem et novam lunam esse diem, quem diligentius Attici *ἔνην καὶ νέαν* appellarunt. *n. pro subst., i. q. interlunium* (*vix adi., ad iuncturam cf. p. 2221, 52*): CATO agr. 37, 3 nisi -i (in m̄stri, intermenstri, in trimestri *var. ll.*) lunaque dimidiata ne tangas materiem (*cf. l. 40*).

intermētium *τὸ μεταξὺ τῶν καμπτ⟨ή⟩ρων* GLOSS.L II Philox. IN 653. *ab* inter metas.

intermico, -āre. *ab* inter *et* micare.

1 *transitive i. q. micando penetrare sim.*: VAL. FL. 4, 662 tenebras nimbosque -at ignis *fulguris* (*versum seclusit Schenkl*).

2 *intransitive (vel absolute) i. q. interfulgere, per intervalla coruscare sim.* (*acced.* in *c. abl. l. 84. p. 2223, 20. 23*, per *l. 78*, super *l. 84, dat. l. 80. p. 2223, 3. 10; abl. instr. l. 75. p. 2223, 14*): **a** *de lumine, igne sim.*: **α** *generatim*: STAT. Theb. 12, 252 cernis ut ... e (*ω, om. P*) speculis moriens -et ignis? APVL. Socr. 3 p. 124 (*per comparationem*) vix sapientibus viris ... intellectum ... dei, id quoque interdum, velut in altissimis (artissimis *codd.*) tenebris rapidissimo coruscamine lumen candidum -are (LACT. inst. 6, 20, 7 -antibus astrorum l. AVG. civ. 9, 16 p. 390, 5 D.). AMM. 20, 3, 1 caelum subtextum caligine cernebatur ... et a primo aurorae exortu ad usque meridiem -bant iugiter stellae. PS. RVFIN. in Ioel 2, 1/2 p. 1042B ut ... per caecum aerem fulminum terror -et. CLAVD. 1, 26 Plaustro iam rara -at Arctos indignata tegi (*c. dat. ut*: MAR. VICTOR aleth. 2, 269 linea *fulguris* caeruleae ... -at umbrae). **β** *speciatim de lumine divino*: GREG. M. in Ezech. 1, 5, 13 per eos (*i. sanctos viros*) supernum lumen -at (moral. 5, 53 p. 707D *mens humana* se ab illo lumine discrepasse, quod super se -at, conspicit. 23, 2 p. 251B in ... beati Iob sermonibus ...

[*Centlivres*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

corusci more pertranseuntis -at). moral. 16, 12 p. 1126^{D} sic caligine nos ignorantiae reprimit *deus*, ut tamen menti nostrae radiis suae claritatis -et.

b *de variis coruscantibus* (*rebus praeter l. 13*): *α proprie*: AMM. 20, 11, 28 quarta *pars arcus caelestis* ideo purpurat, quod -ante asperginum densitate, per quas oritur, ... ostendit aspectum flammeum propiorem. 24, 2, 5 splendor ferri -ans. FVLG. myth. 1 praef. p. 13, 23 hospita ... me ... rapido atque admodum splendifice -anti quodam sui vultus coruscamine perpulit. CLAVD. rapt. Pros. 1, 185 rutilum squamis *draconis* -at (interviret *var. l.*) aurum (*c. dat. ut*: CYPR. GALL. exod. 1100 sapphirus hanc *smaragdum* sequitur, cum qua carbunculus ardet iaspisque viget fulvoque -at auro). AVG. serm. Migne suppl. 1, 295 serenis -antes coetibus angeli. EPIPHAN. Avell. p. 750, 20 *sapphirus* regalis auri punctis (punctus *trad.*) -ans (*gr.* χρυσοστιγής). p. 752, 16 in quibus *lapidibus* sunt veluti notae -antes. SALV. eccl. 2, 48 aulas gemmis -antibus expolitas et immortalium metallorum fulgore pretiosas. CORIPP. Iust. 4, 150 agricolae ... lilia cana ferunt mediumque -at aurum floris odoriferi. ISID. orig. 16, 7, 2 *smaragdi Bactriani flante Aquilone* tellure deoperta -ant. *β metaphorice*: IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 37 p. 1063 haec ... augusta virtus ... in operibus humanae animae pro creaturae ipsius modo et viribus -at: in ipso vero deo ... immenso ... orbe resplendet. GREG. M. moral. 16, 24 p. 1132^{C} contemplatio in praesentis vitae tenebris iam de lumine aeternitatis -ans (*ut speculum*). *Centlivres.*

[intermina (*leg.* -media?): internuntia obiecta mediatrix GLOSS.^{L} III Abstr. IN 269 (*inde* V Abba IN 217 [*scrib.* -minia]. GLOSS. V 461, 49). *dub. an huc pertineat*: GLOSS. IV 526, 34 -a: inter munia.**]**

***interminābilis,** -e. *ab* in *et* terminare, *cf.* terminabilis. *compar. et superl. desunt.* GLOSS. termino carens (*cf. infra l. 71*). *legitur inde ab* ITALA. [*dub.*: IREN. 4, 6, 3 (= 4, 11, 2 H.) *var. l. pro* indeterminabilem.]

i. q. qui terminari non potest (*adhibetur de rebus praeter l. 60. 61; coniungitur* infinitus *l. 43. 57, cf. l. 36,* immensus *l. 45. 63; neutr. pro subst. l. 56. 57*): **1** *spectat ad tempus*: **a** *de quaestionibus sim.*: ITALA I Tim. 1, 4 (Ambr. fid. 2, 15) fabulis et genealogiis -bus (*gr.* ἀπεράντοις, *Vulg.* interminatis, *aliae verss.* infinitis; *cf. p. 2224, 37*). *inde plus minus pendent*: TERT. praescr. 7 l. 23 illae fabulae et genealogiae -es (indeterminabiles *var. l., v. p. 1138, 71*) et quaestiones infructuosae (HIER. epist. 72, 5 -es g. et Iudaicas fabulas. *al.*). HIER. in Ezech. 28, 11sqq. p. 274^{B} inter ... fabulas ... et genealogias atque -es quaestiones (PS. PROSP. vocat. gent. 2, 30 NICET. spir. 2). AVG. epist. 36, 22 -is ... contentio (*cf.* FAVST. Aug. c. Faust. 3, 1 infinita ... eorum ... lite et -i. SIDON. epist. 2, 7, 2 huius prope -is iurgii). *al.* **b** *de variis rebus*: TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 337, 6 immensa et -i aetate (*cf.* PS. AMBR. trin. 11 vita [BASIL. ad mon. l. 86; *Migne gr. 31, 652^{C}* ἀτελεύτητος. *al.*]. BOETH. cons. 2, 7, 16 W. diuturnitatem. FVLG. RVSP. epist. 2, 4 aeternitate). IREN. 3, 23, 6 (= 3, 35, 2 H.) malum -e et insanabile (SALV. eccl. 3, 53 FVLG. RVSP. rem. pecc. 1, 26). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 2, 7 p. 668 supplicio ([*gr. 163* ἀιδίῳ]. FVLG. RVSP. fid. 34 gehennae. *al. cf.* AVG. civ. 19, 11 p. 371, 27 D. poenas [interminales *var. l.*; FVLG. RVSP. epist. 17, 28]. FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 34 tormentis). AVG. civ. 21, 17 p. 521, 21 D. itus ac reditus -es (*cf.* BOETH. arithm. 1, 24 p. 50, 2 progressione). EVCHER. epist. ad Val. p. 723^{D} regnum (FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 19 PS. EVSEB. GALLIC. hom. p. 647^{E}. *cf.* FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 20 -i et inamissibili dominio). *al.* *n. pro subst.*: IREN. 1, 17, 2 (= 1, 10 H.) superioris ogdoadis -e (*gr.* ἀπέραντον. *cf. p. 2224, 51*) et aeternum et infinitum. SALV. eccl. 2, 67 longa et -a vitate.

2 *spectat ad quamlibet magnitudinem*: **a** *dei*: AVG. in psalm. 144, 6 *dei* -is magnitudo. PS. VIGIL. THAPS. trin. 11, 12 Ariani dicunt unum tantum deum perfectum ... -em patrem solum et immortalem. **b** *locorum*: AVG. civ. 11, 5 p. 467, 12 D. per -em inmensitatem locorum. CASSIAN. conl. 13, 17, 2 in quoddam inmensum atque -e pietatis dei pelagus. SALV. eccl. 1, 18 fundos -es et notitiam possessoris sui excedentes. *cf. de infinita parvitate* (*v. p. 1426, 15*): BOETH. arithm. 1, 1 p. 9, 24 -is magnitudinis sectione. **c** *numeri*: BOETH. mus. 2, 3 *multitudo* est ... ad minimum terminata, -is (interminalis *var. l.*) ad maius.

adv. **interminābiliter.** *i. q. sine termino*: HIL. Aug. epist. 226, 9 haec ... et alia -r plura ... per me deferre maluissem.

interminālis terminum carens GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1809. *ab* in *et* terminalis, *cf.* interminabilis (*v. l. 29. 51. 67*).

***interminātio,** -ōnis *f.* *ab* interminari. *plur.*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 120, 4. 121, 7 HEGES. 5, 44, 1 p. 393, 18 CASSIOD. Ios. antiq. 14, 18 var. 12, 6, 1. GLOSS. ἀπειλή. ἐπιτίμησις. *gr. respondet* ἀπειλή, *ubi nihil aliud adnotatur.* *legitur inde a* CYPR.

1 *i. q. comminatio*: **a** *indicatur res denuntiata*: *α enuntiato*: CYPR. epist. 4, 4 ad ecclesiam admittantur hac tamen -e, ut... graviore censura eiciantur (COD. Theod. 9, 30, 2 sub hac ... -e, ut *eqs. al. cf.* SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 120, 4 faciebant inter se et pactiones cum -bus, ut *eqs.*). GAVDENT. serm. 10, 1 G. post -em, qua dixerat *eqs.* (*cf.* CONSVLT. Zacch. 2, 14 p. 79, 8 reverentiam cum -e commendat dicens *eqs.* CAES. AREL. serm. 11, 2 dedisti legem cum -e sententiae, si ... attigisset inlicitum, ... moreretur). *β appositione*: DON. Ter. Andr. 202, 1 'ipsam rem' id est voluntatem suam; an -em, hoc est pistrinum et poenas serviles? *γ gen.*: RVFIN. Basil. hom. 5, 14 ex -e poenarum (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 4, 87. *cf.* COD. Theod. 6, 26, 16, 1 multae. 8, 7, 21, 1 [= Iust. 12, 59, 6] viginti -e librarum. *al.*). CONSVLT. Zacch. 2, 7 p. 61, 25 iudicii -o. EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 104, 33 cum anathematis -e. *al.*

b *non indicatur res denuntiata*: SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 121, 7 propositis -bus ([*gr.* διὰ τὸ ἀπειλεῖν]. COD. Theod. 8, 5, 61, 1. *al.*). HEGES. 5, 44, 2 p. 393, 18 nec ... gravioribus -bus territus. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 3, 10 p. 720 cum -e (IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 235. *al.*). 7, 10 p. 818 non praecepta neque -o (*cf.* COD. Theod. 9, 17, 6 ab huius -e praecepti .. moliri). COD. Theod. 10, 20, 18 (= Iust. 11, 9, 5) recenti ... -e vetamus. 14, 9, 3 (= Iust. 11, 9, 1, 1) nulla huiusmodi -e prohibemus. AVELL. p. 553, 11 -em mandati caelestis effugiens. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 214, 21 -e seu comminatione contentus. CASSIOD. hist. 4, 16, 1 epistulam ... non sine -is qualitate confectam. Ios. antiq. 14, 18 -bus simul et persuasionibus (*gr. 156* ἀπειλῶν *'minans'*). in psalm. 34, 16 (19) suas ... voluntates tacita -e denuntiant. var. 12, 6, 1 -es (interminatores *var. l.*) ... geminamus. *al.*

2 *i. q. interdictio*: GREG. M. epist. 6, 25 ab interdicta pridem communionis -e liberum te non esse cognoscas.

[interminātor, -ōris *m. v. l. 19.***]**

1. interminātus, -a, -um. *ab* in *et* terminatus. *compar. et superl. desunt.* *legitur inde a* CIC. [*dub*: ARNOB. nat. 7, 39 AMM. 30, 4, 18. *confunditur c.* interminus: AVG. civ. 12, 13 p. 529, 21 D. epist. 91, 6.]

i. q. non terminatus vel interminabilis (*neutr. pro subst. sec. gr. l. 49*): **1** *de immensis*: **a** *usu vario*: *α spectat ad locum*: CIC. nat. deor. 1, 54 si inmensam et -am in omnes partes magnitudinem regionum videretis. APVL. mund. 38 nec sit in hoc mundo aliquid -um (*gr. p. 401 b 11* ἄπειρον). PORPH. Hor. carm. 3, 24, 12 *iugera* (*Hor.* immetata). *β spectat ad tempus*: PS. VARRO sent. 140 disquisitiones ... -ae. IREN. 1, 30, 1 (= 1, 28, 1 H.) esse quoddam primum lumen ... beatum et incorruptibile et -um. IVL. VAL. 1, 31 -is saeculorum cursibus. HIL. in psalm. 118 resch 10 p. 535, 4 ad imaginem -ae aeternitatis (AVG. serm. 243, 8, 7). OPTAT. 7, 2 p. 170, 6 tormenta. VVLG. I Tim. 1, 4 *v. p. 2223, 36* (*inde* AVG. c. adv. leg. 2, 1, 2). AVG. epist. 36, 1, 2 luctatio. PASS. Peregr. Autiss. (BHL 6623) 2 -a atque continuata Christianorum damnatio. CE 708, 5 (*a. 539*) quas desiderabas mecum ⟨per inte⟩rminata vota. *de affectu immoderato*: VELL. 2, 33, 2 cum ... Lucullus Pompeio -am cupiditatem obiceret imperii. *γ spectat ad numerum*: MAX. Aug. epist. 16, 2 Lucitas ... atque alii -o numero. **b** *refertur ad magnitudinem dei sim.*: APVL. Plat. 1, 5 *deus conformat materiam* infinitam ... idcirco, quod ei sit -a (intermina *cod. unus m. pr.*) magnitudo (NOVATIAN. trin. 6 p. 895^{C}). MAR. VICTORIN. adv. Arium 4, 19 esse primum ... *dici potest* infinitum, -um. 4, 24 *deus* -us, immensus (AVX. Maximin. c. Ambr. 42 -um, incapabilem). PS. AMBR. apol. Dav. II 4, 22 *Christum* imperantem -a potestate. *n. pro subst.*: IREN. 1, 17, 2 (= 1, 10 H.) *demiurgum* existimantem in multitudine temporum imitari eius (*i. superioris ogdoadis*) -um (*gr.* τὸ ἀπέραντον. *cf. p. 2223, 57*).

2 *de incertis, non definitis*: CONSENT. gramm. V 358, 7 *nominativus* infinitus paene et -us est. AVG. c. Faust. 11, 5 librorum ... auctoritas ... -a confunditur.

? adv. **interminātē** *v. p. 2225, 66.*

deriv.: interminus (-is).

2. interminātus *v.* intermino(r).

? **interminē** *p. 2225, 64.* **[interminia** *v. p. 2223, 26.***]** **interminis** *v. p. 2225, 60.*

1. intermino, -āre. *ab* in *et* terminare. GLOSS.^{L} II Philox. IN 655 -at: διορίζει. *i. q. determinare, definire*: MART. CAP. 3, 313 prima coniugatio ... specie recordativa adiectis ad imperativum modum VERAM syllabis -at (terminat, terminant, terminantur *var. ll.*) partes. 3, 315 forma haec est, cum secundae coniugationis verbum indicativo modo tempore praeterito quidem perfecto adiecta ad imperativum modum VI syllaba manente productione -atur (terminatur, terminantur *var. ll.*).

2. intermino *v.* interminor.

interminor, -ātus sum, -ārī *et* **intermino,** -ātum, -āre. *ab* inter *et* minari. GLOSS. -o: ἀπειλῶ, ἐπιτιμῶ. V 571, 13 -at: contestat, minat. *gr. respondet* ἀπειλῶ, *ubi nihil aliud adnotatur.* [*falso*: TER. Haut. 626.]

I *deponens*: **A** *i. q. (intercedendo) minari* (*accedit dat. e. g. l. 75. 76. 84*): **1** *indicatur res denuntiata*: **a** *per (acc. c.) inf.* (*et fut. et praes.*): PLAVT. Asin. 363 mihi tibique -tust nos futuros ulmeos. Cas. 658 viro quae suo -etur vitam ... interemere. Pseud. 776 -tus est ... eum ... perbitere. IVL. VAL. 1, 50 se ... sublaturum. LACT. epit. 22, 2 fore -tus ut vitam perderet. MAR. MERC. Conc.^{S} I 5 p. 125, 33 -antes se ... nos ... convicturos. LIBERAT. 21 Conc.^{S} II 5 p. 135, 31 senatores ... gladio se interempturum. CASSIOD. hist. 3, 2, 6 reluctantem ... -tus est esse moriturum. 3, 8, 2 non se missurum ... frumenta. 6, 40, 4 -tus est se Antiochenam affligere civitatem (*Socrat. 3, 17* διηπείλει). 7, 37, 3 abstrahere. Ios. antiq. 6, 5 p. 153 haec se facere cunctis -tus est. **b** *per acc.*: RVT. LVP. 2, 11 quae illi saepe -ti sitis.

[Gruber]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

IVL. VAL. 3, 26 -tus interpreti necem (*cf.* EPIT. Alex. 92 Alexander iis ... mortem ... -tus est, nisi ... dixissent). OPTAT. 3, 10 p. 96, 5 cui deus -tus fuit tempestatem, pluviam et petrobolos et accusationes. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 17 p. 637 quasi rex pauca -tus, pluribus quasi pater monuit. FAVST. REI. epist. 4 p. 183, 6 si ... haec, quae -atur domnus meus ..., excipimus. IORD. Get. 285 militibus ... -ans bellum. ORIBAS. eup. 4, 40 add. La p. 564 movitur fluxus sanguinis mortem -ando. COD. Iust. 3, 43, 1, 4 -antes poenam transgressoribus. NOVELL. Iust. 7 praef. -atur emptori ... rei restitutionem.

2 *non indicatur res denuntiata*: ITALA psalm. 7, 12 (cod. 136 Cas.) deus ... -ans in omnibus diebus (*Vulg.* irascitur). IVL. VAL. 3, 55 -atur ... quam sancte, nisi ex fide dixerint. PS. AVG. serm. 149, 1 cui terribili iussu -tus dixit (CONC.[S] II 3 p. 170, 30). PAVL. MED. vita Ambr. 45 partim -tus est illis, partim blando sermone persuasit. AVELL. p. 59, 17 officio ... -tus sum. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 101, 26 militibus ... -antibus nobis (101, 32). CASSIOD. var. 3, 4, 4 iure patris vobis -or. IORD. Get. 223 illud prae omnibus denuntians atque -ando decernens. ACT. Achat. 3 propheta clamat -ans.

B *i. q. minando interdicere*: 1 *vetandi causa* (*cf. etiam l. 28; accedit* ne): PLAVT. Capt. 791 eminor -orque, ne mi obstiterit obviam. TER. Andr. 496 -tus sum, ne faceres (DON.: pro 'minatus sum'). GELL. 15, 22, 8 ne cui palam diceret, -tus est. RVT. LVP. 1, 7 ego quaestoribus -tus sum, ne sumptum stipendio praeberent. SERV. auct. Aen. 1, 430 Ceres ... -ta est, ne cui ea ... aperiret. 2 *imperandi causa*: TER. Eun. 830 istucine -ta sum hinc abiens tibi (*vix probabiliter* DON.: pro 'non hoc tibi comminata sum?').

II *verbum activum* (*pass. praeter l. 37. 38. 39, v. et p. 2224, 70*): **A** *i. q. minando interdicere*: HOR. epod. 5, 39 -to cum semel fixae cibo intabuissent pupulae. **B** *i. q. (intercedendo) minari, denuntiare*: GAVDENT. serm. 15, 13 G. ut ... exciperet mortis -tae sententiam. 18, 20 deus ... comminatur illi expulsionem, ut immanitas eius metu ultionis -tae frangatur. PS. ORIG. in Iob 1 p. 436[C] id quod postea duriter ab apostolo -tum est verbo (*cf.* STEPHAN. 1 p. 36[D] quae iussa atque -ta sunt). CONSVLT. Zacch. 3, 7 p. 109, 9 -tum saeculi ... finem quo liberius inquireremus. COD. Theod. 16, 5, 60 -tae (intemeratae *var. l.*) poenae (COD. Iust. 5, 51, 13, 3. 12, 37, 16, 7 [*a. 491—505*]. NOVELL. Iust. 5, 8. *cf.* 64, 2 -bis ... poenam). NOVELL. Iust. 60, 2, 2 dignitatum casum eis -amus et poenam vicenarum librarum auri. GREG. M. epist. 6, 23 episcopo -are (*fortasse pronuntiatione phonetica* e *pro* i; *v. Norberg, In reg. Greg. M. stud. crit. II 1939, 172*) non desinas, quatenus *eqs.*

deriv.: interminatio.

interminus, -a, -um *et* **interminis,** -e (*l. 60*). *ab* 1. interminatus *formatione retrograda q. d.* GLOSS.[L] I Ansil. IN 1810 -a: inseparabilis aut termino carens. III Abstr. IN 259 -a: insuperabilis aut termino carens. [*confunditur c.* interminatus APVL. Plat. 1, 5.]

i. q. termino carens: 1 *spectat ad tempus*: APVL. mund. 1 *caelum* agens stellarum choros -o lapsu finem nulla aevi defectione factura. 37 Saturnum etiam illi *Κρόνον* quasi *χρόνον* quendam, incoeptum âb origine, -um ad finem tempus, appellant. AVIEN. orb. terr. 258 vita. AVSON. 406, 39 (= 65) p. 240 sq. P. felicitate -a. SYMM. rel. 15, 3 -us annorum recursus. PRVD. cath. 12, 39 (*de stella epiphaniae*) inlustre quiddam ..., quod nesciat finem pati, sublime, celsum, -um, antiquius caelo et chao. perist. 5, 298 aevo -o (*cf.* COD. Theod. 11, 28, 13 aetate). 13, 42 futura, quae deus ipse viris -a fortibus spopondit. c. Symm. 2, 106 bona ... longis ... -a saeclis. AVG. civ. 3, 20 p. 131, 10 D. aeternitatis (12, 13 p. 529, 21 spatia definita, si ae. -ae [interminatae *var. l.*] comparentur. epist. 91, 6 [interminata *var. l.*]). SIDON. epist. 7, 4, 4 intercessione. 2 *spectat ad locum*: IVL. VAL. 1, 30 mundum ... istum -em (-e *var. l.; Hist. Alex. M. I p. 34, 1 Kr.* ἀτέρμονα). AVIEN. ora 381 gurgitem *pelagi* (*cf.* orb. terr. 74 oceanus). AMBR. in Luc. 9, 22 non praescripto aliquo exilio, sed -o. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 149, 10 -o linearum tramite.

? adv. **intermině.** *i. q. sine termino*: EPIST. imp. Honor. et Theod. Migne 56, 490[B] deo, praecipuaeque semper maiestati -e (*nisi legendum* -ae) omnipotenti (interminate potenti *Baluzius cum Thuan. cod.*, interminatione potenti *Baron.*). *Gruber.*

intermisceo, -mixtum, -ēre. *ab* inter *et* miscere. *p. p. p. scribitur* -mist- COLVM. 12, 49, 4. 12, 51, 1. *imperat. mediopass.* -ere PS. AVG. serm. Migne suppl. 1, 296. *perf. act. deest.* *legitur in sermone pedestri inde a* BELL. Hisp., LIV., SEN. *philos.*, COLVM., *in poesi non nisi apud* VERG. ecl., HOR. sat., SIL., MAR. VICTOREM.

1 *i. q. miscendo interponere, inserere sim.* (*accedit dat. passim* [*cf. struct. dub. p. 2226, 38 sqq.*], inter *p. 2226, 26. 29,* per *p. 2226, 1*): **a** *res*: **α** *res corporeas*: VERG. ecl. 10, 5 tibi ... Doris amara suam non -at undam. SEN. nat. 3, 15, 8 si illam *aquam* spiritus -tus eiecit. COLVM. 11, 3, 57 quibus *seminibus* aliquod satureiae semen -endum erit (12, 49, 4). 12, 51, 1 surculi, quicumque sunt -ti, eliguntur. SCRIB. LARG. 207 ubi his adiectis et -tis intepuerit medicamentum. PLIN. nat. 17, 44 -to lapide terrae minutae, harenosae. 19, 107 -eri satureiam. ARNOB. nat. 7, 16 rebus ... his ... conilam superspergere bubulam et acrimonias -ere ceparum. MART. CAP. 1, 14 *amnis caelestis* utrimque coniunctus quibusdam rivulis -tis. CONC.[S] II 5 p. 46, 33 radios -tos omni caligini (-e *codd.*). HYD. chron. II p. 26, 149 caelum rubens ... efficitur -tis per igneum ruborem lineis clarioribus. IORD. Get. 4 insulas marinis fluctibus -tas. **β** *verba, sonos sim.*: HOR. sat. 1, 10, 29 patriis -ere petita verba foris malis (*v. Fraenkel, Horace 133 sqq.*). BASS. gramm. VI 272, 5 metra inserta numeris et -ta carminibus. APVL. met. 6, 29, 6 votis ... crebros -et suspiratus. IVL. SEV. rhet. 8 p. 359 ut his *argumentis* adfectus -ant. DON. Ter. Eun. 638 amantium disputationes -ent quaedam consilia sanae mentis. Hec. 596 ut -atur indignatio. SCHOL. Pers. 1, 95 linguae -endo graecas glossulas. AVG. in psalm. 146, 2 psalle; non -endo sonorum suavitates. CASSIOD. gramm. VII 154, 10 litteras graecas (157, 20). CAES. AREL. epist. ad virg. 3, 5 p. 51, 19 *confabulatio* cohercenda semper sit et verecundiae -enda (*malim* verecundiā). **γ** *quaslibet actiones*: VLP. dig. 28, 1, 21, 3 nullum actum alienum testamento -ere. ARNOB. nat. 7, 29 cenis -ere potiones. HEGES. 1, 31, 1 nuptias bello -ens. **δ** *tempora*: ORIBAS. syn. 8, 3, 11 Aa oportit ... cibos acres -tis temporibus utere (*gr.* ἐν καιρῷ, *La* competenti tempore).

b *animantes* (*mediopassive e. g. l. 19. 26. 31. 32. 33*): **α** *inter animantes*: LIV. 4, 56, 3 turbam indignorum candidatorum *plebis* -endo dignis. 10, 20, 8 -ti hostibus *exploratores.* 10, 20, 12 *captivi* -ti agmini. 21, 46, 6 turbabant equos pedites -ti. 37, 38, 3 aliarum ... gentium sagittarii equites -ti. 37, 43, 9 -tis quadrigis elephantisque et camelis. 42, 58, 6 -ti turmis eorum Cretenses. 42, 58, 12 cum omni Italico equitatu velitibus -tis. SEN. nat. 3, 27, 7 torrens ... -tos dominis greges devehit. COLVM. 8, 10, 1 veterani *turdi* debent -eri. 9, 8, 5 non sunt degeneres -endae *apes.* EPIST. Alex. l. 421 H. his *bestiis* erant -ti grifi. IVST. 2, 8, 3 -tis ⟨inter milites⟩ mulieribus. PS. AVG. serm. Migne suppl. 1, 296 iunge choros et germanis -ere (*i.* -*e te*) conventibus. COD. Theod. 9, 42, 24, 1 (= Iust. 9, 49, 10, 4) sin mares curiales fuerint -ti (*sc. inter filias*). PASS. Tarach. 11 ut corpora sanctorum -rent inter corpora gladiatorum. **β** *inter res*: ⓘ *corporeas*: SEN. dial. 6, 25, 3 -ti ... sideribus *mortui.* ⓘⓘ *actiones sim.*: HEGES. 1, 16, 4 -ti proeliis *Iudaei.* MART. CAP. 1, 39 o virgo ... opportune votis -ta Maiugenae. CONC.[S] I 3 Rustic. p. 51, 28 ecclesiasticis -eri tractatibus (*gr. I 1, 1 p. 120, 15* ἐπιμίγνυσθαι).

2 *i. q. miscendo implere sim.*: BELL. Hisp. 31, 6 cum clamor esset -tus gemitu. AMPEL. 8, 22 murus Babyloniae ... ferro -tus, ubi sunt iuncturae. *?* SOL. 37, 13 (= ISID. orig. 16, 15, 5) hammochrysos harenis auro -tis ... habet quadrulas (ISID. -tus, *sed cf. Plin. nat. 37, 188* auro harenis mixto). *res admixta ponitur pro subi.*: MAR. VICTOR aleth. 1, 365 pellis ... recedens ... non -et hiatum (*sc. operiendo*).

3 *i. q. miscendo confundere, turbare sim.*: SIL. 7, 565 -ta sonabant classica (*sc. utriusque exercitus*). AVG. quaest. hept. 7, 29 -tus ordo verborum.

deriv.: intermixtio. *Kühnen.*

***intermissio,** -ōnis *f.* *ab* intermittere. *litt. gr.*: TAB. devot. Audollent 267, 19. *plur. ap.* CELS. *ubique, praeterea infra l. 59. 61. 79.* SYNON. Cic. p. 428, 11 -o. intervallum. intercapedo. spatium dierum (*cf.* p. 432, 24). GLOSS. διάλειψις. διάλειμμα. ἀνοχή. dimissio. *cf. l. 74.* *inde a* CIC.; *deest poetis.*

fere i. q. intercapedo: **I** *vi fere temporali* (-o temporis *l. 70. 78.* CYPR. zel. 16 p. 431, 8; diei PS. CYPR. tract. 35): **A** *usu communi*: **1** *libero*: CIC. part. 19 circumscriptione conclusa (*v. vol. IV 77, 27*) aut -e aut concisione verborum. div. 2, 142 propter -em forensis operae. Lael. 8 officii. off. 1, 19 a qua *actione* ... fit -o saepe. 2, 67 -em eloquentiae, ne dicam interitum. fam. 5, 17, 1 consuetudinis. 7, 13, 1 epistularum (*cf.* CIC. fil. Cic. fam. 16, 25 litterarum [SYMM. epist. 1, 1, 1 ANATOL. Leo M. epist. 132, 1 Conc.[S] II 4 p. 168, 11]. SYMM. epist. 6, 69 scriptionis. ENNOD. epist. 9, 12, 1 p. 237, 19 paginalis). LIV. 5, 5, 7 per -es has intervallaque lentiorem spem nostram facimus. VITR. 2, 4, 2 neque onerari se continenter paries patitur, nisi -bus requiescat (*vix recte explicat Prestel*). SEN. contr. 1 pr. 15 (*opp.* continuatione). VAL. MAX. 8, 8 pr. tempestiva laboris -e. CELS. 3, 21, 16 qui ... satis liberales -es habent *sc. febris.* 6, 6, 17 post -es *curationum* (-em *J ut* CAEL. AVR. chron. 4, 3, 61 post -em mediocrem). SEN. epist. 25, 3. 78, 6 voluptatum. QVINT. inst. 1, 1, 32 accidit dubitatio, -o, repetitio *eqs.* 10, 7, 24. decl. 295 p. 167, 26 ut -em haberet *furiosus* (VLP. dig. 28, 1, 20, 4. COD. Iust. 4, 38, 2 [*a. 286*]. 5, 70, 6 pr.). INSCR. RevA. VI 8 (1936) p. 264 n. 51 (*a. 112*) ⟨vi⟩am ... longa -e neglectam (*cf.* p. 265 n. 52. *v. p. 2228, 67 sqq.*). VLP. dig. 43, 20, 1, 3 *aquae* servitus -e temporis divisa est (*cf.* PAVL. dig. 33, 2, 13). HERM. Pal. (*cf.* vulg.) sim. 9, 14, 2 -o facta est struendae turris (struendi *vulg.; gr.* ἀνοχή). *al.*

2 *locutiones adverbiales*: **a** sine -e (-bus *l. 79. 83*; GLOSS. ἄνευ διαλείμματος. ἀδιαλείπτως. χωρὶς ὑποθέσεως [*ὑπερ- ed. Stephani*]. *cf. p. 2227, 26 atque* GREG. M. moral. 17, 2 s. -is alternatione): *i. q. assidue, semper*: CIC. de orat. 3, 100 *orationem* concinnam ..., s. -e, sine reprehensione *eqs.* 3, 224 effusa s. -e contentio. nat. deor. 1, 114 s. ulla -e (phil. frg. V 81 minimi temporis. ARNOB. nat. 4, 36 [*ibid.* s. ullis -bus]. *al. cf.* FILASTR. 156, 2 quadam. CLAVD. DON. Aen. 6, 575 p. 584, 11 aliqua [COD. Iust. 3, 12, 4 pr. *a. 369*]). LIV. 43, 18, 7 s. -e interdiu noctuque (*cf.* SEN. benef. 4, 3, 2 s. -e diebus ac noctibus. PLIN. nat. 37, 194 diebus noctibusque s. -e [*v. p. 2227, 30*]. FRONTIN. aq. 103. *al.*). CELS. 3, 2, 1 ubi s. -bus accessiones et dolores graves urgent. SEN. benef. 5, 9, 3 semper ..., s. -e. clem. 1, 6, 1. nat. 3, 27, 1

[Reichmann-Ehlers]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

crebri s. -e imbres. *al.* CVRT. 8, 2, 35. SCRIB. LARG. 180 (*infra*: adsidue). PLIN. nat. 31, 24 fons s. -e largus. FRONTIN. strat. 2, 5, 16. 25 SVET. Claud. 20, 2. FLOR. epit. 1, 11, 5 adsidue et s. -e. APVL. flor. 16 p. 64. *al.* *i. q. sine mora, statim*: PS. HIL. tract. 1, 9 quid cogitaret Ioseph, per angelum s. -e docetur. EPIST. pontif. 644 Loewenfeld 4 (Gelas.) *Claudius personas* sibi petit s. -e restitui (651 Thiel Gelas. 20. 688 Thiel Gelas. frg. 27 CASSIOD. var. 1, 11, 3). 718 *ibid.* 21 (Gelas.) s. ulla -e. 720 *ibid.* 22 (Gelas.). ORIBAS. syn. 1, 7, 4 Aa p. 44, 9 Mø. continuo flevotomandus est s. -e (*La* tunc omnino, *gr.* τηνικαῦτα). **b** absque -e: VVLG. IV reg. 25, 30 (sine *var. l.*). SIDON. epist. 6, 4, 1. **c** sub -e: BOETH. herm. sec. 2, 5 p. 103, 10. GREG. M. moral. 29, 42 non continue, sed s. quadam -e. **d** nulla -e: CASSIOD. in psalm. 24, 19 (18) *ecclesiam* persequi n. -e cessabant (*abundanter pro 'assidue studebant, numquam c.'*).

B *usu technico*: 1 *in arte rhet. i. q. aposiopesis, praeteritio*: SERV. auct. Aen. 2, 101 'sed quid ego' aposiopesis est; et bene reticuit, ne taederet illos . . ., nisi studium audiendi -e renovasset. 11, 243 p. 504, 3 *Diomedes Troianos* fortes breviter ostendit per -em 'mitto *eqs.*' MACR. Sat. 6, 6, 15 illa . . . -o: 'quos ego *eqs.*' (*Verg. Aen. 1, 135*). 2 *in agricultura* (*cf. p. 2228, 61 et* ISID. orig. 17, 2, 2 -o est, qua alternis annis vacuus ager vires recipit): SERV. georg. 1, 1 -o arandi. 1, 72 cum dicat multa remedia agrorum recreandorum, praeponit omnibus -em.

II *vi locali*: CELS. 5, 28, 19A (*inde hausit* ORIBAS. syn. 7, 48 Aa p. 189) cum quibusdam -bus serpit *alphos* (*antea*: non continuus). ORIBAS. syn. 7, 22, 14 La p. 158 sine -e[m] . . . cerebro est coniunctus *nervus* (*Aa* proximiores, *gr.* συνεχές).

intermissus, *abl.* -ū *m.* *ab* intermittere. *i. q. intermissio*: PLIN. nat. 10, 81 lusciniis diebus ac noctibus continuis XV garrulus sine -u cantus (*cf. p. 2226, 82 et Arist. hist. anim. 9, 49* συνεχῶς).

intermitto, -mīsī, -missum, -ere. *ab* inter *et* mittere. GLOSS. διαλείπω. παρίημι. -it: ommittit. *inde a* PLAVTO, CATONE, TER., CIC. [*dub.*: BELL. Alex. 73, 3 (*Schneider*, intercisa *codd.*). STAT. silv. 5, 1, 96 (*potius* inter missus). CLAVD. DON. Aen. 6, 320 p. 551, 20.]

CAPVT PRIVS: *usu originario spectat ad intercapedinem: auget vim vocis q. e.* remittere (*p. 2228, 14. 33*), *ipsum augetur vocibus q. s.* amittere (*p. 2228, 7. 31.* SYMM. epist. 1, 10), omittere (*p. 2228, 26. 32. 81.* PS. VARRO sent. 61sq. AVG. catech. rud. 14, 1). *accedit* aliquantum (*p. 2228, 81*), interim (*p. 2228, 18. 2229, 56. 66*), paulum *sim.* (*p. 2228, 1. 16. 18. 31. al.*), subinde (SEN. epist. 56, 4); omnino (*p. 2229, 69*), ex toto (*p. 2229, 57*).

I *transitive i. q. in medio relinquere, praeterire, neglegere sim.*: A *strictius -itur ipsum intervallum*: 1 *temporale*: **a** *c. determinatione*: quin (qui non *l. 48*): PLAVT. Bacch. 210 non tantulum umquam -it tempus, q. eum nominet (CAES. Gall. 5, 55, 1). TER. Ad. 293 numquam unum -it diem, q. semper veniat (CIC. Att. 7, 15, 1. 8, 12, 1 CAES. Gall. 7, 36, 4). VOPISC. Tac. 11, 8 nec umquam nocte⟨m⟩ -sit, qua non aliquid . . . legeret. *gen.*: CIC. fam. 10, 28, 2 nec . . . tempus ullum -si . . . agendi (*cf.* HIRT. Gall. 8, 1, 1 cum a superiore aestate nullum bellandi tempus -isset). AVG. serm. coll. Morin p. 653, 17 religiosi tempora orationum non -unt (*affert N. T. Luc. 18, 1 I Thess. 5, 17*). ad: CAES. Gall. 5, 11, 6 ne nocturnis quidem temporibus ad laborem militum -ssis (5, 40, 5). CHIRON 837 -e triduum ad potionem. ab: CAES. Gall. 7, 24, 2 ne quod . . . tempus ab opere -retur (*cf.* civ. 1, 32, 1 a labore). civ. 3, 84, 1 spatio temporis a . . . proeliis -sso (*i. 'inde a'*, *item l. 49*). **b** *in univ.*: CIC. Mur. 35 dies -ssus (unus *add. Quint. inst. 8, 6, 49*) aut nox interposita (dom. 45 -ssa [-sso *Fraenkel*] die. Phil. 5, 30 Att. 9, 16, 1. CAES. Gall. 5, 38, 1 neque noctem neque diem -it. *al.* BELL. Afr. 1, 1 LIV. 31, 36, 1. *et saepe*). nat. deor. 1, 52 nullo puncto temporis -sso. CAES. Gall. 1, 26, 6 triduo -sso (COLVM. 12, 8, 2 [*infra*: -sso biduo *ut* PLIN. nat. 30, 116]). 1, 27, 4 nocte -ssa. 4, 34, 2 brevi tempore -sso (GERM. frg. 4, 116 grandinis irae non -sso patiendae t. *al.*). 5, 15, 3 -sso spatio (civ. 3, 75, 2. *al.*). BELL. Alex. 9, 1 partem nocturni temporis. CELS. 3, 22, 12 -enda hora (DIOSC. 4, 60 p. 34, 7 -ssa h. [*gr. 4, 64, 7* μετ' οὐ πολύ]). *al.* *c. dat.*: FEL. Aug. c. Fel. 1, 19 p. 826, 3 dilationem peto . . . :: quando? cras -ssus sufficit? :: -e mihi tres dies *eqs.*

2 *locale*: **a** *c. determinatione*: ab, de: CAES. civ. 1, 41, 3 ab infimis radicibus montis -ssis . . . passibus (3, 63, 1 COLVM. 7, 10, 2 arb. 16, 3. PAPIR. dig. 8, 2, 14 [*ex rescr. impp.*]. *aliter l. 76*). COD. Theod. 15, 2, 1 (= Iust. 11, 43, 1, 2) de . . . formis quindecim pedibus -ssis. *c. acc. praedic.* (*cf. p. 2228, 2*): COLVM. 4, 30, 5 vacuis -ssis bipedaneis spatiis. **b** *in univ.*: CAES. Gall. 5, 15, 4 cum . . . perexiguo -sso loci spatio inter se constitissent (6, 7, 4. 7, 23, 3 *ne* inter se contingant trabes, sed paribus -ssis [*T¹*; -ssae *cett. et pars edd.*, *cf. p. 2228, 63. 2229, 15 sqq.*] s. singulae singulis saxis interiectis arte contineantur. *al.*). 7, 17, 1 quae *pars oppidi* -ssa a flumine et a palude aditum . . . angustum habebat (*alterum* a *om. β*, *del. etiam prius pars edd. coll.* 7, 70, 1 *planitiem* -ssam collibus). HIRT. Gall. 8, 9, 2 valle -ssa. COLVM. 3, 13, 2 -ssis totidem pedum scamnis. PLIN. nat. 17, 171 ad vicenos *pedes* -unt. *al.*

B *laxius -untur qualibet*: 1 *obiecto actionis expresso*: **a** *aliquid*: **α** *c. determinatione*: quin: CATO agr. 38, 2 ignem caveto ne -as, q. semper siet *eqs.* COLVM. 4, 17, 2 opus numquam -endum est, q. . . . instauretur. ab: CIC. de orat. 3, 153 vetustate ab usu cotidiani sermonis iam diu -ssa *verba* (*cf. p. 2228, 72*). *abl.* (*per licentiam poeticam*): LVCAN. 5, 245 maesto classica paulum -ssa sono (*cf. infra l. 26*). *c. acc. praedic.* (*cf. p. 2227, 71*): CET. FAV. 12 *arbores* circumcisae stantes -antur (*cf. Vitr. 2, 9, 3* relinquatur. *Pallad. 12, 15, 1* aliquamdiu stare patieris). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 28 ut nullum opus -retur infectum (*gr. 259* ἄπρακτον καταλιπεῖν).

β *in univ.*: ⓘ *exempla varia*: Ⓐ *vi intercapedinis vigente*: CIC. leg. agr. 1, 21 quod *vectigal* amissis aliis remaneat, -ssis non conquiescat. Sull. 1 lenitatem meam misericordiamque notam quondam omnibus nunc quasi -ssam. Cael. 1 negotiis -ssis (PAVL. dig. 3, 5, 20, 2). Balb. 31 numquam est -ssa . . . largitio et communicatio civitatis. har. resp. 55 iustitium edici . . ., iuris dictionem -i. Phil. 2, 51 commemoratio . . . -ssa est, non memoria deleta. de orat. 1, 153 -sso impetu pulsuque remorum. 3, 216 spiritu -sso. Brut. 303 iudicia -ssa bello (*cf.* 304). 315 studium (orat. 34. Tusc. 1, 1 remissa temporibus, longo intervallo -ssa. SEN. contr. 1 praef. 13. *al.*). fam. 3, 1, 1 -ssa nostra consuetudine (QVINT. inst. 10, 7, 8 paulum. *al.*). *al.* CAES. Gall. 1, 26, 5 nullam partem noctis itinere -sso (*saepius.* LIV. 24, 12, 5). 3, 5, 3 paulisper -rent proelium (HIRT. Gall. 8, 13, 1 non -unt interim cotidiana p.). 3, 29, 2 opus (civ. 1, 42, 2 BELL. Alex. 9, 1 LIV. 5, 19, 11. 7, 23, 7. *al. cf. infra l. 63*). 4, 1, 6 neque agri cultura nec ratio atque usus belli -itur (PLIN. nat. 17, 40 -ssa c. quievit. *cf.* LIV. 6, 25, 7 cultus agrorum). 5, 8, 4 non -sso remigandi labore (OV. met. 3, 154. *al.*). *al.* BELL. Alex. 66, 4 iure minime dubio, vetustate tamen -sso (FLOR. epit. 4, 12, 43. *cf.* LIV. 35, 16, 8). HOR. carm. 4, 1, 1 -ssa . . . diu . . . bella (PETRON. 109, 1 SVET. Aug. 16, 1. PANEG. 8, 12, 2 nec consilio -ssum . . ., sed desperatione omissum). PROP. 4, 4, 80 -ssā castra silere tubā (*cf. supra l. 1*). OV. met. 1, 746 *Io* verba -ssa retemptat. *al.* LIV. 3, 38, 8 morem (5, 27, 2 nihil. 7, 3, 8. *al.*). *al.* SEN. contr. 2, 6, 6 -ssa vitia vehementius surgere. VELL. 2, 28, 2. CELS. 1, 1, 3 -ssus . . . ordo exercitationis (PLIN. nat. 7, 51 [*Sol. 1, 78* intervulsa . . . serie]: AVG. in epist. Ioh. prol. p. 1977 paululum -ssus est, non amissus). SEN. epist. 72, 3 utrum omittas philosophiam an -as; non enim, ubi interrupta est, manet *eqs.* 78, 12 nullus non -itur dolor aut certe remittitur (QVINT. inst. 11, 1, 56 qui -ere . . . dolorem potest, videtur posse etiam deponere). *et passim.* Ⓑ *praevalente vi deserendi, omittendi*: CALP. ecl. 2, 20 omnia cessabant, neglectaque pascua tauri calcabant, . . . ausa est . . . apis -ere flores. VLP. dig. 23, 2, 43, 4 *meretrix* etsi facere *quaestum* desiit, lege notatur; neque enim aboletur turpitudo, quae postea -ssa est. 35, 3, 3, 10 cautio -ssa est (*opp.* interponatur). EVTR. 9, 15, 1 *Aurelianus* provinciam Daciam . . . -sit desperans eam posse retineri (*cf. Vopisc. Aurelian. 39, 7* reliquit). VVLG. Ezech. 45, 9 iniquitatem et rapinas -ite. Hebr. 6, 1 sermonem (*gr.* ἀφέντες). AVG. c. Cresc. 4, 47, 57 p. 554, 18 (= coll. c. Don. 3, 8, 11 p. 62, 6; *loq. Primianus*) illi auferunt aliena, nos -imus ablata. LAVRENT. Chan. p. 122A *mulier* oblita est verecundiae et -sso pudore conatur vincere dominum (*cf. Migne gr. 52, 457* ἀναισχυντοῦσα). *c. dat. fere i. q. remittere* (*cf. infra l. 74*): CHIRON 335 ⌊cui et⌋ ambulationem -e (⌊⌋ cum *cod.*; *cf. 550* cui et a. dimitte. *Veg. mulom. 2, 37* nec ad deambulandum cogatur).

ⓘⓘ *exempla stili sollemnioris vel technici: -untur*: Ⓐ *sacra*: CIC. har. resp. 23 non -ssi, sed perempti atque sublati sunt *ludi* (div. 1, 55 ACT. lud. saec. Aug. [CIL VI 32323] 109. LIV. 5, 1, 4 quia sollemnia ludorum, quos -i nefas est, . . . diremisset. FEST. p. 326 SVET. Claud. 21, 2. *al.*). LIV. 5, 17, 2 neglectas caerimonias -ssumve sollemne. 5, 50, 3. 5, 51, 9 deorum cultum, deserti a dis . . ., tamen non -simus. 5, 52, 4 gentilicia sacra ne in bello quidem -i, publica sacra . . . etiam in pace deseri (22, 56, 4 sacrum anniversarium. CVRT. 4, 3, 23 STAT. silv. 3, 1, 1. PLIN. epist. 10, 96, 10 s. sollemnia diu -ssa repeti. *al.*). 34, 6, 15 sacrificium (SEN. nat. 2, 49, 1 *fulgura* postulatoria, quibus s. -ssa aut non rite facta repetuntur. *al.*). Ⓑ *loca, aedificia*: VARRO ling. 5, 39 ager restibilis, qui restituitur ac reseritur quotquot annis; contra qui -itur, . . . novalis ager (*cf. supra l. 20 et rust. 1, 44, 2* quae *terra* interdum requierit). CAES. Gall. 7, 71, 5 qua erat nostrum opus (*cf. supra l. 19*) -ssum, . . . equitatum dimittit *Vercingetorix* (*sic de munimentis*: LIV. 7, 36, 1 per -ssa custodiis loca [24, 35, 8. *cf. 5, 46, 9* neglectum . . . custodiae saxum]. 23, 17, 5. per -ssa munimenta neglectasque custodias. 34, 37, 8 FRONTIN. strat. 1, 5, 16). LIV. 39, 24, 2 *metalla* vetera -ssa recoluit (*cf.* LEX met. Vipasc. frg. 2, 11 puteum . . . continuis sex mensibus -ssum. CIL III 10492 [*a. 268*] thermas . . . magno tempore -ssas et destitutas. INSCR. Afr. Gsell I 2048 [*s. III ex.*] ⟨ae⟩dem . . . per annos plurimos -ssam. COD. Theod. 13, 3, 6 *auditorium*). Ⓒ *verba* (*sc. ab usu, v. p. 2227, 84; aliter supra l. 27*): QVINT. inst. 1, 6, 39 verba a vetustate repetita . . ., quia -ssa sunt, gratiam novitati similem parant. Ⓓ *honor* (*sc. remittendo, cf. supra l. 46*): CIL VIII 862 (= 12382) ob honorem aedilitatis -ssae (863. *cf. IX 5445* aedilitate remissa).

b *aliquem*: OPTAT. app. 1 p. 185, 25 -sso eo, cuius innocentia purgata est. DICT. 2, 36 quod reliquis ducibus ad cenam deductis solus contemptui habitus -retur *Achilles*. AMBR. epist. 4, 3. PS. AMBR. concord. p. 1013A tres hic (*in genealogia Christi*) -sit euangelista. VVLG. I reg. 10, 2 -ssis pater tuus asinis sollicitus est pro vobis. AVG. civ. 4, 9 p. 156, 27 D. omissa . . . ista turba minutorum deorum vel aliquantum -ssa. PATRIC. conf. 17 PS. ARNOB. confl. 1, 7 p. 248B. EVSEB. EMES. serm. 25, 2 p. 159, 8 opificia -sso creatore adoraverunt *gentiles* (*cf. N. T. Rom. 1, 25*).

[*Reichmann-Ehlers*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *pass. impers.*: a *c. determinatione*: PLAVT. Most. 959 triduom unum est haud -ssum hic esse et bibi *eqs.* DECRET. decur. Gab. (CIL XIV 2795) 13 si ullo tempore -ssum esset, quominus praestaretur it *eqs.* b *in univ.*: CELS. 4, 6, 4 die nocteque, interpositis tamen quibusdam temporibus, hoc remedio utendum est; dum (id *add. J*) -itur, *eqs.* LIBERAT. 13 Conc.S II 5 p. 122, 3 *episcopi* petiverunt . . . ut mox . . . sine dilatione subscriberetur; sed -ssum est a iudicibus.

3 *mediopass.* -i *i.q. cessare* (*exempla ambigua sub 1 afferre maluimus*): a *in univ.*: CAES. Gall. 5, 8, 2 vento -sso (Ov. trist. 2, 151 subsidunt -ssique silescunt *venti*). 5, 43, 6 paulum . . . -ssa flamma (*cf. l. 19*). 7, 33, 4 -ssis magistratibus. VELL. 2, 17, 2 cum familiae eius claritudo -ssa esset. PLIN. nat. 27, 83 lactis . . . ubertas -ssa restituitur (*cf. Diosc. 4, 138 γάλα σβεννύμενον*). PAVL. sent. 3, 4a, 5 tempore -ssi furoris (*cf.* INST. Iust. 2, 12, 1). *p. p. p. fere pro adi. i.q. intervallis conspicuus sim.*: SEN. contr. 1 praef. 15 assidua et numquam -ssa contentione (SEN. dial. 9, 17, 5 fecunditas. nat. 4b, 13, 6 intemperantia. epist. 94, 56 velocitate). SEN. nat. 1, 3, 8 imaginum . . . -ssarum (*opp.* continuae). 2, 2, 2 continuatio est partium inter se non -ssa coniunctio. 7, 5, 5 trabes . . . flammam (*cf. l. 10*) aequalem habent nec ullo loco -ssam aut languidam (*antea*: continuus ignis). PLIN. epist. 2, 17, 27 nunc continua, nunc -ssa tecta villarum. ALC. AVIT. epist. 46 p. 75, 32 -sso tegmine loricarum. b *accedit* ab: CIL XIII 7800 (*a. 218*) horolegium ab horis -ssum ('*quod horas non recte indicabat*' *edd.*). c *peculiariter nom. c. inf. pass.*: EPIT. Alex. 99 *Alexander* redintegratis doloribus acrioribus non -itur cruciari; ita noctem pervigilavit (*Hist. Alex. M. I p. 135, 18 Kr. διενυκτέρευεν ὑπομένων καρτερικῶς*).

4 *n. pl.* -ssa *pro subst.*: PANEG. 7, 11, 8 -ssa desiderant novas vires. AVG. civ. 2, 21 p. 81, 4 D. Scipio ad -ssa revertitur. EPIST. pontif. Arel. 5 p. 11, 32 redire in ordinem suum -ssa praecepimus.

II *absolute vel intransitive fere i. q. intercapedinem facere, interim desinere, cessare*: A *in univ.* (*hic illic ita, ut acc. vel inf. subaudiatur, cf. var. lect. l. 38. 52*): 1 *de animantibus* (*arboribus l. 44*): CATO agr. 140 cotidie per partes facito; si -seris aut feriae . . . intercesserint, altero piaculo facito. CIC. Phil. 3, 33 hoc feci, dum licuit; -si, quoad non licuit. div. 1, 74 gallos gallinaceos . . . sic adsidue canere coepisse, ut nihil -rent (Att. 14, 1, 2 QVINT. inst. 1, 12, 7 CHIRON 182. *cf. l. 63. p. 2228, 28. al.*). Att. 11, 25, 1 tantum velim, ne (pristinum hoc officium *add. pars codd.*) -as, scribas ad me. fam. 7, 10, 3. CAES. Gall. 2, 25, 1 hostes neque a fronte . . . -ere et ab utroque latere instare. CELS. 1, 2, 4 paulum -ere. 4, 13, 6 -ere oportebit uno die (*cf.* CHIRON 596 VII diebus -es. 964 triduo -is et triduo dabis). SEN. dial. 4, 10, 8 *navigio aquam trahente gubernator* labore continuo resistit nec . . . -it. *al.* PLIN. nat. 16, 100 reliquae . . . arbores . . . continuant germinationem, robur (*eqs.*) . . . -unt tripertito (*cf. Theophr. hist. pl. 3, 5, 1 διαλείπειν*). QVINT. inst. 11, 3, 13 -ere et deflectere. ITALA II par. 29, 11 (Complut.; *gr. διαλίπητε, Vulg.* neglegere). LVC. 5, 5 (cod. e: *gr. et Vulg. aliter*). CONC.S II 3, 1 p. 111, 24 (*cf.* p. 112, 6. 23) -imus, non imminemus (*II 2, 1 p. 8, 5* damus dilationem, *infra*: differimus, differret; *gr. II 1, 1 p. 130, 21 ἐνδιδόαμεν, infra: ἔνδος*). ORIBAS. syn. 1, 18, 10 Aa p. 63, 5 Mø. qui vomire habet, non cesset vel -at, donec omnia pervomantur (La non cessare et -ere ad tres [*corrupt.?*] vomitus, *gr. ἀνεῖναι καὶ διαλιπεῖν*). PASS. Theclae A p. 80, 3 (*cf.* Cbc) non (spatium *add. Ca*) -sit, sed *eqs. al.* -ens *facio aliquid*: PLIN. nat. 10, 129 bibunt aves . . . -entes (*cf. Arist. hist. anim. 8, 6 διαλείποντα*). 2 *de rebus*: CAES. Gall. 1, 38, 5 qua flumen -it. HIRT. Gall. 8, 13, 1 non -unt (-it, -untur *var. ll.*) interim cotidiana proelia. CELS. 3, 14, 1 *febris* tertiana, quae ex toto -it. SEN. epist. 29, 8 *vitia* non desinent, sed -ent; fortasse autem et desinent, si -endi consuetudinem fecerint. PLIN. nat. 2, 237 si -sit . . . Nymphaei crater (*cf. Aelian. var. hist. 13, 16 διέλιπεν*). EPIT. Alex. 25 ubi frigus augescit ac vis tempestatum non -it.

B *c. determinatione*: 1 *inf.*: CIC. Phil. 1, 32 non -bas quasi donum aliquod cottidie adferre rei publicae. Tusc. 1, 69 non -it suo tempore 'caelum nitescere *eqs.*' 3, 6 nihil fere -simus postea nec disputare nec scribere (Att. 11, 10, 2. 11, 12, 4. *cf.* fam. 7, 12, 1 litteras mittere). 3, 64 div. 2, 1 PLANC. Cic. fam. 10, 24, 4 TREBON. Cic. fam. 12, 16, 2 CAES. Gall. 4, 31, 1 BELL. Afr. 26, 6. 29, 1 turmae interim equitum . . . cotidie . . . depugnare non -unt. *al.* BELL. Alex. 6, 1. 37, 1 TAC. dial. 4, 1 MAR. VICTORIN. verb. script. 2 CHIRON 505 VVLG. III reg. 15, 21. AVG. div. quaest. 9 perpetuo id fit nec omnino -it fieri. *al.* 2 quominus: TERT. adv. Iud. 3 l. 13 *Moyses* in filio suo non -sisset, q. . . . eum circumcideret. 3 *abl. gerund.*: ITALA Luc. 7, 45 (cod. e) *mulier* non -sit pedes meos osculando (*gr. διέλειπεν καταφιλοῦσα, Vulg.* cessavit osculari). act. 20, 27 (cod. g) non -si praedicando (*gr. ὑπεστειλάμην τοῦ μή, Lucif. non parc. 22 p. 272, 6* praetermisi p., *Vulg.* subterfugi, quominus). 4 *partic.*: HERM. Pal. vis. 4, 3, 6 noli -ere loquens (*gr. μὴ διαλίπῃς λαλῶν, vulg.* ne desinas loquendo). 5 *praepos.* (*cf. supra l. 51*): CHIRON 587 biduo ab alligatura -ito (*Veg. mulom. 2, 47, 3* solves). IOH. Hier. c. Ioh. 24 p. 374C neque de . . . adventu . . . Christi -simus.

CAPVT ALTERVM: *usu novato fere i. q. interserere*: CASSIOD. var. 9, 6, 3 portus naturae prudentia terrenis sinibus -ssos. GREG. M. moral. 15, 13 p. 1087C inter verba aspera quasi latenter quiddam dulcedinis -unt *iusti vituperantes* (*seq.* emittunt).

p. p. p. intermissus, -a, -um *pro adi. l. 14 sqq., n. pl. pro subst. l. 27 sqq.*

deriv.: intermissio, intermissus (-ū). *Reichmann-Ehlers.*

intermixtio, -ōnis *f.* *ab* intermiscere. 1 *i. q. actio intermiscendi*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 64, 25 omnis *ἐπιπλοκή* propriis pedibus nulla -e aliorum subsistens. CAPREOL. epist. 2, 1 germina nascentia per adulterinam -em . . . suffocare. 2 *i. q. commixtio*: PHILO quaest. in gen. 4, 157 p. 213 ne sit -o, sed alterutri districtio (distinctio *in marg.*).

intermixtus, -a, -um *v.* intermisceo. *Kühnen.*

intermorior, -mortuus sum, -ī. *ab* inter *et* mori. [*dub. trad.*: ZENO 1, 5, 4 *vidua* inter affines mortua spiritu (-tua *codd. complures, quod probat Giuliari*; -tuo ?).]

i. q. interim, paulatim sive per intervallum (interceptionem) mori, deleri sim.: 1 *de deficientibus*: a *rebus* (*in comparationibus*): PLAVT. Trin. 29 plerique *boni mores* omnes iam sunt -tui, sed dum illi aegrotant, interim mores mali . . . succrevere. PLIN. nat. 37, 99 *venae anthracitis* velut -tuae extinguuntur. EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000) 1, 14 urbes . . . -tuas reparare. AMBR. Tob. 20, 79 per quos -tuam spem . . . resuscitaret. b *animantibus*: CIC. Pis. 16 ex -tuis Catilinae reliquiis (Att. 1, 14, 4 de -tuis r. coniurationis). Mil. 12 -tuae contiones. LIV. 37, 53, 10 Eumenidis pater -tuus haud multo post exspiravit. CELS. 5, 26, 25B multi . . . ex profluvio sanguinis -entes . . . vino reficiendi sunt. PLIN. nat. 32, 130 adips instillatur . . . naribus -tuarum. SVET. Nero 42, 1 prope -tuus iacuit. VEG. mulom. 2, 97, 1 animalia sicut homines repente corruunt et -untur (interim moriuntur *var. l.*). VVLG. Ier. 4, 31 vox filiae Sion -entis (*cf.* HIER. *ad l.*: quomodo enim mulier . . . -itur, angustias sustinet, vix potest respirare sparsisque manibus conlabitur). PAVL. NOL. epist. 25, 3 p. 232, 19 in doloribus plagarum suarum saepe -entem. MIRAC. Steph. 2, 2, 1 vita -entis Megetiae. PASS Theclae Cd 36 p. 101, 23 Trifina . . . deficiens spiritu collapsa decidit in terram et -tua est (interim mortua *var. l.; vers. alia* exanimis facta, *gr. ἐξέψυξεν*).

2 *de intereuntibus, desinentibus sim.*: CATO agr. 161, 3 nam si defringes *asparagum*, stirpes fient et -entur (*sc. interclusione ut*: PLIN. nat. 19, 149 stirpescere et -i. 21, 114 radices omnibus annis -untur [*Theophr. hist. plant. 4, 12, 3 αὐαίνεται*]. AMBR. paenit. 2, 1, 5 l. 26 fructus . . ., quos -tuos esse credebas. *cf. mera vi locali*: VLP. dig. 43, 7, 3, 1 pars *viarum* sine ullo exitu -untur. AVG. trin. 11, 2, 4 sinistro *oculo* clauso illa species desinit videri quae ad dextrum erat vicissimque dextro clauso illa -itur quae ad sinistrum erat). CIC. Mur. 16 memoriam prope -tuam (*obsolescendo ut*: BITHYN. Cic. fam. 6, 16 peto . . . ut absentem me . . . tueare, si nullum officium apud me -turum existimas [*sc. te absente*]. Ov. Pont. 2, 5, 5 candor, in hoc aevo res -tua paene. FEST. p. 218 -tua iam et sepulta verba. OPTAT. 2, 15 p. 50, 3 remotis scismatibus -tua [inter immortua *var. l.*] omni dissensione). LIV. 34, 49, 3 satius visum esse tyrannum . . . relinqui quam -i vehementioribus . . . remediis civitatem sinere. CVRT. 6, 6, 31 si qua -retur ignis, effugere temptabant (OBSEQ. 27 -tuo i. nullum flammae apparuit vestigium). PLIN. nat. 13, 42 *traditur palma syagros* -i ac renasci (immori, iterum mori *var. ll.*). *Oomes.*

intermoveo, -ēre. *ab* inter *et* movere. *i. q. movendo efficere aliquid inter aliquid*: SYMM. epist. 8, 69 (*ad Valerianum rusticari se adserentem*) alios sulcos stilo -es, alios ordines pangis *sc. scribendo.*

intermundia, -ōrum *n.* *ab* inter *et* mundus *sec. gr. τὰ μετακόσμια.* *i. q. spatia inter mundos posita*: CIC. fin. 2, 75 individua . . . et -a, quae nec sunt ulla nec possunt esse. nat. deor. 1, 18 ex deorum concilio et ex Epicuri -is (HIER. adv. Rufin. 1, 6 de mundo vel -is E. *cf. Epicur. epist. 2, 89 p. 37, 15 Us.*).

? **intermūnus,** -eris *n.* *ab* inter *et* munus. *? i. q. munus non integrum*: ENNOD. dict. 21, 19 p. 488, 16 quidquid non dare praevales, ceu -s (inutermunos *B*, sincerum munus *Hartel*; inter m. *Vogel, quod probat Svennung per litteras*) computa, si dedisti.

intermūrālis, -e. *per hypostasin ab* inter muros. *qui inter muros est*: LIV. 44, 46, 7 divisa est *arx ab urbe* -i amni.

intermūtātio, -ōnis *f.* *ab* inter *et* mutare, *vix ab* intermutare. *i. q. actus inter se mutandi, commutatio*: COD. Theod. 16, 6, 2 pr. apostolicam fidem sine -e (inmut- *L*) baptismatis probaverunt (*opp.* alio . . . baptismate . . . incestant *praecepta apostolorum*).

intermūto, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* inter *et* mutare. *i. q. ad crucis imaginem inter se mutare, decussare*: TERT. bapt. 8 p. 207, 14 -tis manibus benedixerit et quidem ita transversim obliquatis in se, ut Christum (*i. formam litterae X*) deformantes *eqs.* (*cf. Vulg. gen. 48, 14* commutans manus).

interna *v.* internus.

[**internārium** numerum *falso olim legebatur pro* in t. n. BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 1 p. 241, 14.]

internāscor, -nātus sum, -ī. *ab* inter *et* nasci. [*var. l.* -tus *pro* innatus COLVM. 4, 24, 5.] *i. q. inter alia nasci, crescere sim.*: a *de herbis*: LIV. 28, 2, 8 angustiae et -ta virgulta ordines *militum* dirimebant. SEN. dial. 7, 9, 2 in arvo, quod segeti proscissum est, aliqui flores -untur. COLVM. 2, 11, 6 -tae herbae (PLIN. nat. 18, 146. TAC. hist. 4, 60, 1 saxis [*c. dat. ut*: PALLAD. 4, 11, 7 his *frutectis*. HEGES. 5, 18, 1 parietibus]. SERV. auct. georg. 1, 69). b *alia*: SEN. suas. 2, 1 fallentia cursus vada altioribus *aquis* -ta. PLIN. nat. 17, 251 dilatatae cicatrices et -to corpore expletae.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

internatium, -ī *n.* *ab* inter *et* natis. *i.q. os inter nates iacens, 'spina sacra'*: FRONTO p. 172, 13/14 v. d. H. (= p. 182 N.; *nisi omnia marginis sunt*) nullus dolor ⟨...⟩ aut ⟨...⟩ lateris aut -i oriebantur; -um (*Haupt*, internativum *Mai*) Graeci '⟨h⟩ieron oston', Suetonius (*frg. p. 273, 1*) ... 'spinam sacram' appellat.

? **internatīvum,** -ī *v.* internatium.

internato, -āre. *ab* inter *et* natare. *i.q. inter alia natare*: **a** *c. acc.*: AVIEN. ora 129 obire ... huc et hu[n]c ponti feras, navigia ... -are beluas. 410 vis beluar[i]um pelagus omne -at. **b** *absolute*: COMMENT. Lucan. 3, 574 -ant vulnerati.

internātus, -a, -um *v.* internascor.

internāvigo, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* inter *et* navigare. *i.q. navigando intermeare*: PRISC. LYD. solut. 6 p. 71, 7 loca sicca occupata interim ab aqua et -ta. *Sz.*

interne *adv.* *cf.* internus *et ad* e *finalem brevem* inferne, superne (*Leo, ALL 10, 1898, 436*). *i.q. intus*: AVSON. 298, 14 p. 153 P. distinctas -e (*i. intra urbem*) vias mirere. 394, 21 p. 253 implicitum ... te nostris -e medullis. *Voß.*

[**interneciālis** LIV. 27, 23, 6 *coni. falsa pro* in permitiales (*v. Conway-Johnson ad l.*).]

internecīda, (-ae) *m.* *ab* 1. internecivus, *v. Walde-Hofmann^3 II 153.* ISID. orig. 10, 149 -a est qui falsum testamentum fecit et ob id hominem occidit (*inde sim.* GLOSS. V 571, 8. 620, 15). *ad notionem v. p. 2232, 66.*

interneciēs, *acc.* -em *f.* *ab* inter *et* nex, *cf.* internecio *et* pernicies. *i.q. exitium*: HYMN. Ambros. II 72, 19 vincla, catenas, carcerem minatur, -em gladioli sententia. ANIAN. Chrysost. hom. 2, 6 p. 995/6 dei non audire verbum *est* fames atque -es (*gr.* φθορά).

[**internecīnus** *v. p. 2232, 47.*]

ˣ**internecio,** -ōnis *f.* *ab* inter *et* nex, *cf.* internecare, pernicies. *de deriv.*: PRISC. gramm. II 122, 3 internectus ... internecti -o fecit euphoniae causa abiecta t. *v. et l. 34.* *scribitur* -nic-, -nit-, -net- *saepe in codd.* *plur. l. 49. 69. p. 2232, 36.* *abl. sing.* -i IORD. Get. 236. *de notione*: PAVL. FEST. p. 110 -o vitae privatio, interfectio, a nece denominato vocabulo. GLOSS. κατασφαγή. σφαγή. -e: morte vel poena. GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1817 -em: mortem, interitum. II Philox. IN 656 -o: ἀναίρεσις. *legitur in poesi apud* ACC., LVCIL., *in sermone pedestri inde a* CIC., CAES., SALL., LIV. [*forma dub.* AVELL. p. 104, 15 -em (*cod.* -o), *fort.* internecium.]

i. q. caedes, pernicies, interitus sim. (*gen. ident.* mortis *p. 2232, 2, cf. iuxta pos. l. 64*):

I *de actione vel statu*: **A** *usu vario*: **1** *accedit gen.* (*v. etiam sub B; adi. pro gen. l. 55*): **a** *intereuntium* (*hominum praeter l. 49. 83*): ACC. trag. 657 quinam Tantalidarum -i modus paretur. CIC. Manil. 30 iter ... Gallorum -e patefactum est. Catil. 3, 25 *ut dissensiones* -e civium diiudicatae sint. dom. 63 vicissem cum magna -e improborum. CAES. Gall. 1, 13, 7 *ut locus* ex ... -e exercitus nomen caperet. CVRT. 9, 5, 20 -e hostium iustae irae parentatum est (COLVM. 1, 3, 11 -es). PLIN. nat. 14, 3 quae invenerant prisci ... -e memoriae indicta. 17, 243 -em hominum fore. TAC. ann. 2, 21, 2 -em gentis finem bello fore. SVET. Otho 8, 1 fidem ... praetorianorum paene -e amplissimi ordinis expertus est. PS. AVG. serm. ed. Caillau 2, 79, 5 p. 137 prophetae -e saltatur. CONSVLT. Zacch. 2, 10 p. 69, 16 Iudaeorum perditio in Christi -e completa est. AVELL. p. 104, 15 post -em patroni. *al.* *cf. adi. pro gen.*: SEN. contr. 10, 5, 8 -e humana. HEGES. 4, 11 p. 260, 11 victoria ... hostili -e inter se parata. **b** *causae*: ACC. trag. 451 eumpsum vitae finem ac fati -em fore Meleagro (*aliter vol. VI 1, 356, 31*: fati⟨s⟩). PS. AVG. serm. 163, 3 defectionis quadam suae -e destruitur *mors.* **c** *instrumenti*: CASSIOD. Ios. antiq. 12, 5 vitam propriae manus -e conclusit (*gr. 12, 236* αὐτόχειρ αὑτοῦ γενόμενος).

2 *nude*: CIC. Sull. 33 -e cives ... liberavi. Att. 2, 20, 3 resisti sine -e posse arbitramur. PLIN. nat. 18, 37 -em ... famemque censemus. FVLG. myth. 1 praef. p. 6, 6 *locorum* recordationem aut -o celebrior faciebat aut praeda. PS. ORIG. in Iob 2 p. 489^B mortem atque -em ut procurem (2 p. 490^B). SVLP. SEV. chron. 1, 24, 2 devictas gentes ut -i darent (2, 13, 3. *al.*). MACR. somn. 2, 10, 15 certae ... terrarum partes -i superstites. OROS. hist. 4, 20, 26 -is cladem ... pertulisset. CASSIOD. Ios. antiq. 14, 22 -em viriliter et prone sustinuit (*gr. 14, 369* τελευτήν). 14, 26 omnia ... -bus sunt completa (*gr. 14, 479* φόνων). *de condicione mortalitatis*: PELAG. ad Demetr. 15 -is bellum virtute devincere. PS. AVG. symb. 3, 4 p. 655 animas liberavit a parentum -is suae societate.

B *locutiones notabiliores*: **1** (usque) ad -em *sim.*: **a** *in formula originaria*: α *cum verbis movendi sim.*: LVCIL. 101 illud ad incita cum redit atque -em. CAES. Gall. 2, 28, 1 prope ad -em gente ac nomine Nerviorum redacto. LIV. 36, 34, 2 omne nomen Aetolorum ad -em videbatur venturum (PALLAD. hist. mon. I 18 p. 295^B). 41, 25, 1 furor mutuis caedibus ad -em adducturus videbatur gentem. CVRT. 4, 11, 18 ad -em mihi persequendus est (FRONTIN. [?] strat. 4, 7, 15). COLVM. 4, 22, 8 *vitia* fere ad -em vineta perducunt. SVET. Otho 12, 2 armis inter se ad -em concurrerunt. VVLG. II par. 14, 13 ruerunt Aethiopes usque ad -em (GREG. TVR. Franc. 2, 30). IVLIAN. in Iob 40, 27 accingere. CASSIOD. hist. 1, 13, 17 nitentes erigi ad -em divinitatis verbi (*Socrat. 1, 6* ἐπιχειρήσαντες ταῖς ἀναιρέσεσιν). Ios. antiq. 2, 20 accesserunt (*gr. 2, 20* ἀναιρεῖν ... ὡρμήκεσαν). *al.* *cf.* VVLG. Is. 10, 7 ad conterendum erit cor eius et ad -em gentium. CASSIOD. Ios. antiq. 2, 340 ad -em manifestae mortis intentos (*gr.* ἐπὶ πρόδηλον ὄλεθρον). β *cum verbis delendi, pereundi sim.* (*cf. sub 2*): BELL. Afr. 52, 4 equitatus ... funditus ad -em deletus esset (LIV. 9, 45, 17 AMM. 22, 12, 1. 23, 6, 7 VVLG. num. 17, 13. *al.*). SALL. epist. Pomp. 9 Hispaniam ... ad -em vastavimus (AMM. 15, 8, 1. 17, 10, 9 HIER. in Am. 7, 1—3 p. 1069^C VVLG. Ios. 11, 11. *al.*). LIV. 9, 26, 3 Samnites ad -em caesi *sunt* (VELL. 2, 110, 6 FRONTIN. strat. 2, 5, 32 FLOR. epit. 2, 17, 16. *al.*). 25, 16, 14 perierunt (HIER. in Is. 30, 12—14 p. 344^A. *cf.* GELL. 3, 9, 3 deperiret). VELL. 2, 119, 2 *exercitus* ad -em trucidatus est. COLVM. 8, 14, 9 prosternunt (*cf.* RVF. FEST. 18 stravit). 9, 3, 3 ad -em ... gens universa totius alvi consumitur (VVLG. Ios. 10, 20). EVTR. 4, 13 praetorem ... ad -em vicit. AMM. 27, 2, 1 extinxit (CASSIAN. conl. 5, 19, 1). 29, 5, 30 semet ipsum et ad -em perdiderat cunctos (AVG. quaest. hept. 6, 30). SCHOL. Hor. carm. 4, 6, 17 interimere. VVLG. deut. 7, 2 percuties *gentes* usque ad -em (num. 21, 35 Ios. 10, 33. *al.*). Is. 51, 14 interficiet. AVG. quaest. hept. 6, 21 debellatis usque ad -em gentibus. IORD. Get. 155 Gothi ... exercitum ... usque ad -em deiciunt. γ *cum variis verbis*: NEP. Eum. 3, 1 *bella* ad -em ... gesta sunt (AMM. 31, 13, 19 res). LIV. 23, 12, 15 pugnatum (VVLG. I reg. 15, 18). 33, 12, 7 bellaretur. FLOR. epit. 2, 18, 6 saevire (*cf.* VVLG. II reg. 2, 26 desaeviet). VVLG. iud. 4, 16 caderet. Is. 43, 28 dedi (*cf. p. 2231, 66*). Ezech. 5, 17 immittam in vos famem et bestias pessimas usque ad -em. **b** *in formulis similibus*: FVLG. aet. mund. p. 130, 29 usque in -e constrictus. RVFIN. hist. 4, 6, 3 perduellibus ... ad extremum -is adductis ([*gr.* ὀλέθρου]. OROS. hist. 4, 16, 2).

2 *abl. instr. cum affinibus verbis coniunctus* (*cf. sub 1 a β*): PLIN. nat. 7, 14 gens ... prope -e sublata est. ITIN. Alex. 9 debellatum -e caesis hostibus (17. 52. PANEG. 10, 5, 4 tanta. GREG. TVR. Franc. 4, 14 maxima. *al. cf.* VIR. ill. 23, 9 Gallos ... -e occidit). EVTR. 5, 1, 1 ingenti -e ... castra sua et magnam partem exercitus perdiderunt. SERV. Aen. 1, 70 duobus ... generibus deletur exercitus, aut -e aut dispersione (PS. RVFIN. in Os. 1, 2—5 p. 968^A CASSIAN. conl. 5, 16, 4). PS. RVFIN. in Os. 2, 3 p. 973^D ne ... natio ... -e dispereat. CONSVLT. Zacch. 3, 7 p. 111, 15 populum ... crudeli -e vastabit. OROS. hist. 1, 8, 13 *ut cognationem* -bus profligarint. PETR. CHRYS. serm. 116 p. 518^B *animus* crimina ... -e prosternit (IORD. Get. 236).

II *metonymice de bestia perniciosa*: PLIN. nat. 8, 77 *catoblepas* -o humani generis.

deriv.: 1. internecivus.

internecium, -ī *n.* *ab* inter *et* nex, *cf.* internecare, pernicies. NOT. Tir. 75, 24. [*dub.*: AVELL. p. 104, 15 *v. p. 2231, 39.* *falso pro* internecivum *infra l. 52. 70.*] GLOSS.^{L} V Aa I 774 -nicium: homicidium (785 mortem vel poena⟨m⟩ [*cf. s.* internecio]). *i.q. caedes*: SCHOL. Stat. Theb. 1, 644 cives suos -o monstri servaverat.

1. ˣ**internecīvus,** -a, -um. *ab* internecio. *scribitur* -nicivus *vel* -necinus *saepius in codd.* (*discrepant apographa inter utrumque* IVS IVR. Arit. [CIL II 172] 8); -necivus IVS IVR. Sestin. (CIL XI 5998a) 4. *compar. et superl. desunt*; maxime -us *l. 60.* *de notione*: ISID. orig. 5, 26, 17 -i ... significatio est quasi quaedam hominis enectio. GLOSS.^{L} III Abstr. IN 265 (*sim.* I Ansil. IN 1818 GLOSS. V 304, 18) -i⟨v⟩um bellum: in quo omnes pereunt nullo remanente (GLOSS. V 620, 16 unde nullus evadit). *legitur in sermone pedestri inde a* CIC., LIV.; *attuli omnia exempla praeter l. 57. 58.*

i.q. mortifer, perniciosus, exitialis sim.: **1** *res* (*n. plur. pro subst. l. 65*): **a** *generatim*: CIC. dom. 61 bellum ([innocivum *vel* intestinum *trad.*]. *al. v. vol. II 1847, 75 sqq. cf.* PANEG. 11, 17, 4 proelium. AMM. 19, 1, 9 certamen [*al.*]. 20, 4, 10 pugna). FRONTO p. 38, 20 v. d. H. (= p. 43 N.) sic ubi Graeculum et indoctum dixero, non erit -um. p. 54, 14 v. d. H. (= p. 59 N.) malum maxime ... -um. GELL. 2, 1, 5 civitatem -o genere morbi depopulata est *pestilentia* (*cf.* VEG. mulom. 2, 87, 2 -um contagium *pestilentiae*). APVL. met. 5, 12, 6 odium (IVST. 6, 6, 2. 11, 9, 4). PS. CYPR. rebapt. 17 -i baptismatis ... auctor. SYMM. or. 2, 10 nemo ... gurgustia -o igne populatus est. AMM. 26, 5, 12 -a minantibus barbaris. 28, 6, 10 populatione. ENNOD. opusc. 4, 28 p. 389, 26 furore. **b** *speciatim in re iudiciaria* (*v. etiam p. 2231, 22*): PAVL. FEST. p. 114 -um (-cidum *var. l.*) testamentum est, propter quod dominus eius necatus est. COD. Theod. 9, 1, 14 qui vel -i *criminis* exserit actionem vel crimen suspectae mortis intendit. ISID. orig. 5, 26, 17 -um (-ium *vel* -ivi *var. ll.*) iudicium in eum dabatur qui falsum testamentum fecerat et ob id hominem occiderat (*inde* GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1813).

2 *homines*: AMM. 14, 8, 2 rebellatrix -a. 25, 9, 10 -is hostibus ad deditionem conpulsis. 29; 5, 23 Dardanos hostes *memorare* -os.

adv. **internecīvē** (-nic-). *i.q. usque ad internecionem*: AMM. 27, 9, 6 -e cuncta disperdere. 30, 3, 7 -e *vastare.*

deriv.: internecida.

2. internecīvus, -a, -um. *cf.* intermortuus, seminex. GLOSS.^{L} V Aa IN 776 -um (*trad.* internuntium): inter vita⟨m⟩ et morte⟨m⟩. GLOSS. IV 414, 18 quod nec vivus sit nec mortuus.

interneco, -ātum, -āre. *ab* inter *et* necare, *cf.* interficere. *p.p.p.* -nectus *v. p. 2231, 31*). [*it. sept.* tarnegär, tarnegá, ternegar, stenegar, sternegar; *port.* (*dial.*) aternegar. *cf. M.-L. 4493. G.*]

i.q. necare, delere sim.: **1** *animantes*: PLAVT. Amph. 189 -tis hostibus. DICT. 3, 26 -andum ... partum (*an* inter necandum?). *[Kühnen]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AMBR. hex. 5, 6, 15 *bonum piscem* nec hamus -at atque interficit. in psalm. 118 serm. 16, 11, 2 Moysen paene -tum. PS. AMBR. mans. 35 p. 34A serpentes qui morsu -bant. PASS. Macc. 12, 25 puncto . . . repentini furoris -as. 2 *res corporeas*: SER. SAMM. 656 tit. pilis . . . -andis. IVVENC. 2, 750 frugem. AMM. 23, 6, 50 macie -ante sementes. AMBR. Noe 15, 55 arborem fructuosam -tis quae escam eius solebant adrodere, comam obumbrare. in psalm. 118 serm. 11, 13, 4 nix . . . non -at *sata* (HEGES. 4, 17, 17. *cf. l. 10*). PRVD. apoth. praef. 2, 50 culmum. ORIENT. comm. 2, 55 herbas. *in imagine*: MAR. VICTORIN. adv. Arium 2, 11 venenum Arriani dogmatis. AMBR. epist. 70, 7 animae sata.

internecto, -ere. *ab* inter *et* nectere. 1 *i. q. nectendo ornare, coniungere*: VERG. Aen. 7, 816 ut fibula crinem auro -at (HEGES. 1, 46, 2 corpus adopertum . . . diploide, quam -bat f.). STAT. Theb. 8, 168 magna lavare vulnera et efflantes . . . -ere plagas. 2 *i. q. nectendo inserere, intermiscere*: CHALC. comm. 40 harmonici . . . inter duos extimarum fidium limites . . . alias -unt medias . . . chordas. DON. Ter. Hec. 104, 1 convenienter poeta . . . multis diverticulis morales facetias -at. BOETH. arithm. 2, 50 p. 160, 27 extremitates, inter quas . . . medietates oporteat -ere.

internectus *v. p. 2232, 81.* **internic-** *v.* internec-. *Kühnen.*

internīdifico, -āre. *ab* inter *et* nidificare. *i. q. inter (i. intra) aliquid nidificare*: PLIN. nat. 10, 95 excavant ripas *hirundines* atque ita -ant (in terra nidificant *T et Detlefsen*, in terram foetificant *l. vulg. vetustior*).

[interniger *v.* internigrum.**]**

internigrāns, -antis *adi.* *ab* inter *et* nigrare. *i. q. inter alios colores nigrans*: STAT. Theb. 6, 336 noctemque diemque adsimulant *equae*, maculis -bus albae, tantus uterque color. CLAVD. carm. min. 9, 14 (*de hystricis spiculis*) picturata seges . . . alternantesque colorum tincta vices spatiis (spinis *Schrader*) -bus.

[cancum: **internigrum** GLOSS. IV 28, 49. cyaneum *vel* caeruleum: i. n. ⟨viridemque colorem⟩ *suspicatur Lindsay coll. Gloss.L I Ansil. CA 432* C⟨y⟩aneum: i. n. v. c.; *cf. etiam vol. III 296, 4.***]**

internitās, -ātis *f.* *ab* internus. *i. q. pars interna, animus*: VIRG. gramm. epit. 4 p. 18, 25 leporia est ars quaedam locuplex atque amoenitatem mordacitatemque in sua facia praeferens, mendacitatem tamen in sua -e non devitat.

interniteo, -ēre. *ab* inter *et* nitere. *i. q. inter alia nitere*: CVRT. 3, 3, 16 distinguebant -entes gemmae iugum (*cf.* PLIN. nat. 37, 65 tellure deoperta -ent [*v. app. crit.*] *smaragdi*). 4, 3, 16 spissae nubes intendere se caelo et, quidquid lucis -bat, offusa caligine extinctum est (*cf.* 8, 4, 3 nunc -ente luce, nunc condita). 4, 12, 14 caeli fulgor . . . -ens ignis praebuit speciem (7, 11, 21 nunc -ente lucis f., ⟨nunc⟩ condito. *cf.* 4, 13, 2 armorum -entium fulgor). 5, 4, 25 sidera -bant. SOL. 37, 7 in medio umbilico lapidis . . . glauci velut oculi pupula -et (nitet *SA*).

internitio, -ōnis *v.* internecio.

interno, -āre. *ab* internus, *cf.* intrare, penetrare. *i. q. penetrare* (*sc. interna*): VIRG. gramm. epit. 1 p. 3, 13 humilis *sapientia* . . ., quae de humanis rebus tractat; sublimis vero, quae ea, quae supra hominem sunt, -at ac pandit.

internoctātio, -ōnis *f.* *ab* inter *et* nox, *cf.* pernoctatio. *i. q.* παννυχίς, *pervigilium*: GLOSS. III 452, 64 (= 483, 55) -o: παννυχίδες. *Sz.*

***internōdium**, -ī *n.* *ab* inter *et* nodus. *plur. praeter l. 55. 71. 75 bis. 79 et* GLOSS. GLOSS. -um: καρπὸς χειρός. κῶλον ἀνθρώπου. ἁρμός. -a: artus.

i. q. intervallum nodorum, sc. articulorum: 1 *in animantibus*: VARRO rust. 2, 9, 4 *canes* -dis articulorum longis (OV. met. 11, 793 crurum. CALP. ecl. 1, 26 longa satis . . . -a [*'crura' Forcellini*] . . . procerumque . . . corpus). CIRIS 491 -a membris imperfecta . . . fluitant *in ovo*. OV. met. 6, 256 qua mollia nervosus facit -a poples (*cf.* ANTH. 931, 127 [*ex ed. Barthii*] rarus aperta movet procul -a poples). PLIN. nat. 11, 79 omnibus *araneis* -a terna in cruribus (11, 258. *cf.* 11, 88 septena caudae -a). PELAGON. 491 (Veg. mulom. 3, 14, 3) in genibus aut tibiis aut -is (-dis *L*) aut articulis. SIDON. epist. 1, 2, 3 -a poplitum (*i. femora*) bene mascula. 3, 13, 9 de cuius *spinae* . . . -orum fomitibus erumpens . . . curvatura costarum. GREG. TVR. glor. mart. 80 ossuum.

2 *in herbis* (*cf. imag. l. 66*): COLVM. 3, 2, 9 *vitis Aminea maior* -is . . . rarior *est* (*cf.* PALLAD. 3, 9, 4). 3, 16, 1 cum supra summam scrobem compluribus -is (-dis *S*) productum est *semen*. 4, 9, 1 putatio non debet secundum articulum fieri . . ., sed medio fere -o ea plaga fit (4, 24, 16 PLIN. nat. 16, 163). 4, 24, 20 spissa. 4, 29, 6 brevibus (arb. 3, 4 PLIN. nat. 16, 164). *ibid.* longa (PLIN. nat. 16, 166. 23, 21 sarmenta longis et exilibus -is geniculata. *cf.* 16, 148 longitudine -orum). 9, 8, 9 arundinis -um cum suis articulis exciditur (PALLAD. 5, 7, 3 unum -um). MELA 3, 62 harundinum fissa -a veluti navia *homines vehunt* (*cf.* PLIN. nat. 7, 21. 16, 162 SOL. 52, 48). PLIN. nat. 18, 57 caulem . . . nullis distinctum -is. 24, 178 gramen . . . geniculatis serpit -is. 37, 182 syringitis stipulae -o similis. *al.* PALLAD. 4, 10, 23 divisis cannae -is. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 30 p. 398B fenum, culmum, -a necnon fructum atque aristas (*gr.* τὰς διὰ μέσου ζώνας).

***internōsco**, -nōvī, -ere. *ab* inter *et* noscere. *dirimitur fine versus* inter-noscere HOR. ars 424. *perf.* -nosse PLAVT. *et* FRONTO, -novimus VARRO. GLOSS. -i: cognosci. *inde a* PLAVTO.

1 *vigente vi praeverbii fere i. q. discernendo inter plures cognoscere, dinoscere, passim in iunctura q. e.* '-ere possum (non p., nequeo *sim.*)': a *nude vel c. acc.*: α *locutio simplex*: ⓘ *-itur alterum ab altero*: PLAVT. Amph. 142 (*loq. Mercurius*) -nosse ut nos possitis facilius (*sc. ab Amphitruone et Sosia*). CIC. S. Rosc. 56 fures -ere non possunt *canes* (*sc. ab innoxiis*). ac. 2, 50 ut, si quid cui simile esse possit, sequatur, ut etiam difficiliter -i possit. *al.* Q. CIC. pet. 2. PAVL. FEST. p. 131 facta sunt eiusdem generis plura *ancilia*, quibus id misceretur, ne -i caeleste posset (PRVD. psych. 790 AVG. gen. ad litt. 12, 23 p. 415, 16). CAEL. AVR. acut. 1, 5, 48 discerni vel -i. *al.* ⓘⓘ *-untur paria inter se*: PLAVT. Men. 20 ita forma simili pueri, ut mater sua non -nosse posset (*Serv. auct. Aen. 8, 632* dignoscere. *cf.* CIC. ac. 2, 56sq.). CIC. de orat. 2, 353 quos quom . . . neque possent optritos *ruina* -ere (*cf.* MART. CAP. 5, 538). ac. 2, 33 si notionem veri et falsi propterea quod ea non possunt -i nullam habemus. 2, 58 ova. *al.* div. 2, 128. VARRO ling. 9, 56 propter domesticos usus quod -novimus, appellatur mas columbus, femina columba. CAEL. AVR. acut. 1, 4, 44. *al.* *per sing.* (*cf. l. 35sq.*): FRONTO p. 56, 22 v. d. H. (= p. 62 N.) neque modum neque pondus verbi -nosse. ⓘⓘⓘ *-itur ipsa differentia sim.*: DON. Ter. Andr. praef. 2, 3 divisionem actuum . . . -ere obscure editam. BOETH. trin. 4, 78 praedicationis differentiam. *cf.* BOETH. mus. 5, 18. β *formae bimembres*: atque: PACVV. trag. 371 quia dignum atque indignum nequeat -ere. TAC. Agr. 12, 3 ut finem atque initium lucis exiguo discrimine -as. CAEL. AVR. acut. 2, 35, 184. -que: HOR. ars 424 -ere mendacem verumque . . . amicum. ab (*per zeugma l. 27sq.*): CIC. ac. 2, 22 quae aut nulla sunt aut -i a falsis non possunt. 2, 49 ut difficiliter a vero -atur *visum*. Lael. 95 secerni . . . blandus amicus a vero et -i . . . potest. CAEL. AVR. acut. 1, 4, 42. vel, aut: TAC. ann. 6, 46, 5 ad -enda . . . utilia vel noxia (SERV. auct. Aen. 2, 15 ut -rent Graeci suos vel hostes). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 6, 12 amicum . . . aut inimicum (*gr. 5, 487* τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν ἢ τὸ φίλιον).

b *c. interrog. indir.* (*per zeugma l. 34sq., c. acc. proleptico l. 35sq.*): LVCR. 4, 245 quantum quaeque ab nobis res absit, imago efficit, ut videamus, et -ere curat. 4, 561 fit sonitum ut possis sentire neque illam -ere, verborum sententia quae sit. CIC. ac. 2, 48 ut . . . non -at *mens*, vera illa visa sint anne falsa. ALF. dig. 19, 2, 31 ARNOB. nat. 6, 12. CASSIOD. gramm. VII 151, 13 (*ex Cornuto*) quando . . . fiant (*i. consonantes assimilatae*), quando non, sono -emus (*item* 162, 12 *ex Papiriano*).

2 *usu dilatato fere i. q. intellegere* (*seq.* quod): BOETH. mus. 1, 1 p. 180, 3 -i potest, quod non frustra . . . dictum sit *eqs.*

[internūbo *v.* internupta.**]** *Voß.*

internūndinum, -ī *n.* *ab* inter *et* nundinae, *cf.* nundinum (-ium). MAR. VICTORIN. gramm. VI 25, 6 -dinium (-dium *ed. pr.*) scribendum, ut interlunium [et trinoctium] ita -dinium, quod novem dies inter se continuos habeat, non quod nono die sit. -o *i. q. tempore inter binas nundinas iacente*: LVCIL. 637 nihil gustat -o (-dinium *codd. det.*, inter nundinum *edd. nonnulli*). MACR. Sat. 1, 16, 35 -o . . . adesse coeperunt *candidati comitiis* (*opp.* nundinis). *Sz.*

internuntio, -āre. *ab* internuntius. 1 *i. q. per internuntios agere*: LIV. 42, 39, 4 -ando cunctatio fuit, utri transgrederentur *amnem*. 2 *i. q. internuntii vice deferre*: PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 5 Iosepho -ante principis dicta (*gr. 6, 129* διαγγέλλοντος). *Voß.*

***internuntius**, -ī *m. et* internuntia, -ae *f. et* internuntium, -ī *n.* *ab* inter *et* nuntius. *scribitur* -nut- INSCR. numm. a. 265 (Carson, Congrès intern. de numism., II Actes, Paris 1957 p. 259). *de notione*: PRISC. gramm. III 43, 2 *significat 'inter'* τὸ διά ut . . . -us διάκτορος. SERV. Aen. 1, 297 per caduceatores, id est -os. SYNON. Cic. p. 429, 20 -us. interpres. medius. sequester. arbiter. intercessor. GLOSS.L I Ansil. IN 1820 -as (-i): mediatores qui inter partes nuntios deferunt. V Aa I 784 -us : qui cum nuntio redit. *al.* *legitur in poesi non nisi apud* PLAVT., TER., IVV., *in sermone pedestri inde a* CIC., CAES. [*falso trad.* GLOSS. *p. 2232, 78.*]

1 *i. qui nuntiat sive (inter partes) legati vice fungitur* (*indicatur is, qui mittit, per gen. passim, utraque pars per praepos.* ab, ad *l. 75. 81,* inter *l. 76. p. 2235, 14* [*? per gen. p. 2235, 22; huc traxit Carson etiam* INSCR. *p. 2235, 13, sed v. Volkmann, Gymnasium 70, 1963, 139*]; *indicatur causa per gen. obi. e. g. l. 79. p. 2235, 3. 5,* in *p. 2235, 20;* iuxta interpres *e. g. l. 73. p. 2235, 4. 12*): a *masc.*: α *de animantibus* (*hominibus praeter p. 2235, 13. 14*): PLAVT. Amph. 71 per -um *ambire* (PLANC. Cic. fam. 10, 15, 2 fidem . . . dedit. NEP. Alc. 5, 3 colloquitur. QVINT. decl. 355 p. 387, 2 sollicitatum. PLIN. paneg. 19, 4 non per -os et interpretes, sed ab ipso te . . . probantur. SVET. Claud. 3, 2 monere. VLP. dig. 23, 1, 18 per se et coram an per -um vel per epistulam an per alium hoc factum est [dig. 29, 2, 25, 4]. *al.*). Mil. 962 ad te ab libertina esse auderem -us (TAC. ann. 15, 56, 2 inter eum Pisonemque. LAMPR. Alex. 66, 3. *al. cf.* IVL. VAL. 2, 26 adsum -us [*Hist. Alex. M. I p. 82, 10 Kr.* ἄγγελος]. 3, 38 cuius ego -us . . . adveni [*ibid. p. 121, 6* ἄγγελος]. SYMM. rel. 23, 7 huius mandati -us exstitisset). TER. Haut. 299 eius . . . negleguntur -i (SCHOL.: puellae quae . . . mittuntur ad amatores). Eun. 287 nequis . . . -us . . . a milite ad istam curset. CIC. Verr. II 5, 14 ipso carnifice -o (*cf.* PS. CIC. epist. ad Oct. 10 me . . . -o. TAC. ann. 2, 28, 2 Flacco -o. ITIN. Alex. 10 Asisine -o. IVL. VAL. 2, 25 tete . . . ipso . . . utere -o [*Hist. Alex. M. I p. 81, 3 Kr.* ἄγγελος]). PLANC.

[*Kühnen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cic. fam. 10, 15, 1 adsiduis. CAES. civ. 1, 20, 4 missis (IVL. VAL. 1, 36 [*Hist. Alex. M. I p. 39, 17 Kr.* πρέσβεις]. *cf.* CVRT. 8, 2, 29 dimisso -o pacis. IVL. VAL. 3, 40 [*Hist. Alex. M. I p. 122, 2 Kr.* ἀγγέλου]). 3, 112, 12 indicatis deprehensisque -is. SALL. Iug. 109, 4 interpretes adhibentur, praeterea Dabar -us. LIV. 33, 28, 11 totius -us et minister rei (CONC.[S] I 5 p. 123, 18 m. . . . et -us mandatorum patris filius [*gr. I 1, 7 p. 41, 26* διάκονος]. *cf.* PS. QVINT. decl. 18, 7 p. 326, 13 *iuxta* ministeriis. SYMM. or. 5, 2 administri et -i. NOT. urb. Const. 2, 24 servum in omnibus et -um regionis). 37, 10, 5. SEN. contr. 2, 7, 4 sollicitatoris. CVRT. 6, 8, 11. TAC. hist. 3, 70, 4 pacis (*cf. l. 3*). IVL. VAL. 3, 40 legationis ius et foedus . . . -orum. *al.* *de nuntiis deorum* (*cf. infra l. 20. 21*): CIC. Phil. 13, 12 *Iovis* interpretes -ique. TAC. hist. 4, 65, 4 numinis. SERV. auct. Aen. 8, 138 Mercurius . . . -us deorum (INSCR. numm. *v. p. 2234, 55*). AVG. civ. 8, 22 p. 354, 8 D. *daemones* inter deos et homines -os. *β de rebus* (*cf. infra l. 25*): DIOM. gramm. I 300, 10 (*de oratione*) -us ac proditor humanae mentis. AMBR. hex. 6, 9, 73 venarum pulsus vel infirmitatis -us vel salutis est. Noe 7, 22 *sermones* mentis nostrae indices animique -i. AVG. vera relig. 30, 56 sensu -o.

b *fem.*: PLAVT. Mil. 986 haec celox illiust quae . . . egreditur -a. CIC. div. 2, 72 aves -ae Iovis. PLIN. 10, 110 *columbae* -ae in magnis rebus fuere. IVV. 6, 545 *Iudaea* fida -a caeli. APVL. met. 9, 15, 4 anus . . . stuprorum sequestra et adulterorum (*an* -iorum*?*) -a. PRISC. gramm. II 449, 12 tertiae . . . personae imperantes -a utimur secunda persona (III 237, 20).

c *neutr.*: APVL. Plat. 1, 16 *membra* quae sunt -a sentiendi.

2 *i. q. actio (inter)nuntiandi sive res nuntiata* (*neutr., de genere dubites l. 29*): CHAR. gramm. p. 462, 4 B. (= GLOSS. II 547, 47) -um προσφώνησις. PRAEDEST. p. 657[D] mentis . . . secretum . . . linguae o . . . declaratum (*cf. l. 16. 18*).

deriv.: internuntio. *Kühnen.*

***internupta,** -ae *f.* *fort. sec.* iterum (*cf. p. 2238, 39*) *ex* inter *et* nupta *formatum; cf.* innubere *p. 1723, 41.* *i. quae iterum nupsit*: CONC. Valent. a. 374 Mansi 3, 492[D] neminem . . . de digamis aut -arum maritis ordinari clericum posse (Agath. a. 506 Caes. Arel. ed. Morin II p. 37, 13 [iterum n. *L*]. *et saepius in actis conciliorum, unde* CAES. AREL. serm. 1, 14 p. 13, 3). Arel. 2 Mansi 7, 884[D] si forte -a et duplicata matrimonia inciderunt. Turon. a. 461 Mansi 7, 945[E] ut clericus, cui nubendi datur licentia, -am non accipiat uxorem (*in titulo*: viduam). VITA Hil. Arel. 21 l. 6 Celidonium -am suo adhibuisse consortio, quod apostolicae sedis auctoritas et canonum prohibent statuta (*de eadem re Leo M. epist. 10, 3 p. 631*[A] viduae maritus). *Voß.*

***internus,** -a, -um. *ab* inter, *cf.* supernus *a* super *sim.* *de orig.*: PRISC. gramm. III 44, 1 ab 'intra' derivatur . . . '-us', sicut ab 'extra' 'externus'. GLOSS. ἐμφύλιος. -a: ἥπατα (iocinera *Heraeus*). interiora cordis. bellum -um: πόλεμος πολιτικός. *legitur in serm. ped. inde a* SALL. (*semel*), SEN. *philos.*, PLIN. nat., TAC.: *in poesi inde a* CALP. ecl., SIL. (*singulis locis*), *dub.* OV. *l. 49.* [*in codd. confund. c.* aeternus (*p. 2237, 29. al.*), interaneus (*p. 2236, 17. al.*), interior (*p. 2236, 16. al.*). *dub. trad.*: OV. epist. 7, 113 (115) TAC. hist. 5, 9, 1 CAEL. AVR. acut. 1, 8, 56. *ex falsa interpr.*: ITALA psalm. 48, 12 *et* 54, 22 (cod. 136 Cas.).]

i. q. interior, intestinus (*accedit* intimus *l. 78. p. 2237, 3. 19*): **I** *proprie vel in imagine*: **A** *vi generali*: **1** *fere ap. historicos pertinet ad rem publicam* (*inde transfertur ad ecclesiam l. 58; cf.* GLOSS. *supra l. 44 sq. et lusum verborum p. 2236, 25*): **a** *de rebus*: SALL. epist. Mithr. 13 quom mihi ob ipsorum -a mala dilata proelia . . . intellegerem (TAC. hist. 4, 54, 3 civilium bellorum series et -a m. HIL. trin. 7, 3 -um hodie adhuc m. est [*opp.* extra ecclesiam]). SIL. 8, 21 -ae labes et civica . . . invidia. TAC. hist. 2, 69, 1 -o simul externoque bello (4, 75, 1 ann. 11, 16, 1 TERT. apol. 20, 2). ann. 2, 2, 1 caedes. 2, 26, 3 discordiis. 2, 54, 1 certaminibus. 4, 74, 1 neque senatus in eo cura, an imperii extrema dehonestarentur: pavor -us (*Rhenanus*, -os *M*) occupaverat animos. AMM. 14, 7, 21 cladum (28, 1, 14. 29, 1, 14). 22, 9, 1 motibus. 22, 16, 15 seditionibus. 26, 9, 10 rebellem et oppugnatorem -ae quietis. 27, 5, 1 dissensionum. 30, 8, 4 exempla (*opp.* peregrina). HEGES. 5, 5, 1 proelium (*opp.* forense). CLAVD. 26, 50 -is Furiis (*i. furore*) exercita plebis . . . Roma. *n. pl. pro subst.*: TAC. ann. 4, 32, 1 ingentia illi *rerum scriptores* bella (*eqs.*) . . . aut, si quando ad -a praeverterent, discordias consulum adversum tribunos, agrarias . . . leges, plebis et optimatium certamina . . . memorabant. AMM. 18, 5, 2 orientis. COD. Theod. 7, 13, 7 pr. provinciarum. **b** *de hominibus*: HEGES. 5, 22, 1 p. 348, 12 hostem (*cf. p. 2237, 32*).

2 *usu communi*: **a** *in univ.*: *α de rebus variis*: SEN. nat. 4, 2, 26 hieme calorem sub terris contineri . . ., itaque venas -o calore siccari. 6, 24, 6 motu. 6, 27, 2 ignium. epist. 91, 12 -a (ventorum *Buecheler et Hense*, ventorum -a *censor ed. Ruhkopfii*) vis flatusque per clusa violenti. TERT. anim. 55, 1 in corde terrae . . ., id est in recessu intimo et -o *eqs.* SOL. 5, 9 strepitus *Aetnae* (*cf. antea*: intra terrae viscera). 37, 14 scrupulum (*antea*: alterum lapidem intrinsecus cohibens *aëtites*). 37, 20 ductibus *gemmae cuiusdam. al.* *n. pro subst.* (*plur. praeter* AMBR.): PLIN. nat. 2, 4 furor est . . ., tamquam -a eius *mundi* cuncta plane iam nota sint, ita scrutari extera (CHALC. comm. 120). IVVENC. 4, 75 *sepulchrorum.* HIL. trin. 1, 6 (*v. p. 2236, 37*). 2, 25 ut deus . . . assumptione carnis unius -a universae carnis incoleret (*cf. p. 2237, 22*). AMM. 18, 6, 17 vaginae. 31, 16, 1 domorum nedum urbium. AMBR. Noe 15, 55 in arcae positus -o. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 252[B] civitatis.

β de rebus ad corpus pertinentibus (*herbarum l. 22 sq. 28 sq.*): (I) *corporeis*: SEN. epist. 95, 17 -is ulceribus (MARCELL. med. 30, 12). PLIN. nat. 9, 16 quae *animalia* -orum viscerum pulmonem habent (11, 37 SER. SAMM. 559 LACT. opif. 11, 1. *al.*). SER. SAMM. 590 -am vessicae . . . alvum. HIL. trin. 12, 8 ex partibus -is externisque. AMM. 21, 6, 3 -a conpage disrupta efflasse spiritum. PRVD. cath. 4, 90 venis (*cf.* perist. 9, 89 ab -o venarum fonte). BACHIAR. repar. laps. 16 p. 1054[A] -as ossium medullas (CORIPP. Ioh. 4, 2). MARCELL. med. 20, 1 -i corporis mala. CORIPP. Ioh. 7, 330 extis. *al.* *n. pl. pro subst. i. q. intestina*: TERT. anim. 10, 4 nescio an omnia -a eius *hominis* liquido explorarit *Herophilus.* 48, 2. LACT. opif. 11, 16 (*antea*: intestinorum). 12, 1. mort. pers. 33, 7 malum recidit introrsus et -a comprehendit, vermes intus creantur. AMM. 30, 6, 5 VEG. mulom. 1, 39, 1. 1, 56, 15 -orum dolor (interiorum *FA; cf. Pelagon. 32* ventris. *item* 2, 149, 1). *al.* VVLG. II Macc. 9, 5 dolor . . . viscerum et . . . -orum tormenta (interaneorum *V ut rec. L; gr.* τῶν ἔνδον, *recc. BMP* intestinorum). *al.* *cf.* GAVDENT. serm. 2, 34 G. viscerum nostrorum . . . -a. CONC.[S] II 5 p. 19, 32 -orum viscera. PASS. Polycarp. 2, 2 -a membrorum. (II) *incorporeis* (*pro subst. l. 32*): CALP. ecl. 5, 118 ne . . . rigor penetrabile corpus urat et -o vastet pecuaria morbo. AVIEN. Arat. 739 -o . . . animata vigore *sata.* 1797 ollis (*sc. caprae sim.*) uvidus aer excitat -um per viscera mota furorem. AMM. 28, 4, 34 doloribus (MARCELL. med. 16, 7. 20, 18. *al.*). HEGES. 5, 8, 2 in veterem morbum febris -ae aegris visceribus reccidebant (*in imag. de domestica seditione. cf.* OROS. hist. 6, 12, 2 ardentissimas febres -osque aestus *Galliae*). PRVD. ham. 597. perist. 2, 230 lepra (*in imag.*). AVG. gen. ad litt. 7, 16 (*de ductu suci*) nihil . . . horum (*i. herbarum vel lignorum*) sine -o motu. MARCELL. med. 20, 19 vitia. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 166 *Heraclides Tarentinus* primo libro curationum de -is passionibus (2, 9, 53. 3, 17, 142 chron. 3, 8, 98. *cf.* acut. 3, 4, 41 de -is. 3, 17, 169 -arum curationum. *at 3, 8, 88* interiorum passionum. *chron. 1, 4, 139* interiorum curationum).

γ de deo: HIL. trin. 1, 6 ut . . . deus intra extraque, et superemінens et -us, id est circumfusus et infusus in omnia nosceretur, cum . . . thronus et scabellum (*cf. V. T. Is. 66, 1*) substrata esse ut -o exteriora monstraret, cum exteriora sua interior insidens ipse rursum exterior -a concluderet.

? δ de hominibus: CORIPP. Iust. 3, 219 *illis viris licentia est* sanctum . . . intrare cubile, -os munire fores *eqs.* (*cubicularios intellegit Partsch* -as *Ruiz*).

b *pressius de eis, quae indita, praesto sunt* (*cf.* inesse): LACT. inst. 3, 4, 14 nulla in homine potest esse -a et propria scientia (*cf. 3, 3, 2* in se ipso habere propriam scientiam). 4, 24, 3 -a et propria doctrina. 7, 2, 3 sensu proprio et -a intellegentia. AVG. octo quaest. pr. p. 333, 14 (= PS. AVG. in Matth. 17, 3) per sapientiam dei, quae eis *hominibus* (in eis *ed. Maur.*) -a est.

B *vi peculiari in describendo mundo*: **1** *de mari citra oceanum posito*: PLIN. nat. 2, 173 oceanus infusus in multos . . . sinus adeo vicino accessu -a maria adlatrat, ut *eqs.* *speciatim de mari mediterraneo* (*cf.* ISID. nat. 44, 1 [= SVET. frg. p. 242, 7] extremum mare oceanus est, -um quod ex oceano fluit): PLIN. nat. 2, 205 -o *mari* ([*opp.* Atlanticum]. 3, 4. 3, 31 [*inde* MART. CAP. 6, 634]. 5, 18. HIL. in psalm. 64, 7 p. 239, 5 -i atque externi m. insulae. AVIEN. ora 628). 3, 8 litore (*opp.* Atlantico mari). AVIEN. ora 149 aequor (*83* nostri maris). **2** *de terrae parte a finibus remota*: SOL. 20, 2 de -is eius *Germaniae* partibus . . . amnes . . . praecipitant in oceanum. AVIEN. orb. terr. 1126 -is . . . procul undique ab oris (*Dionys. perieg. 944* ἀοικήτων ἀπὸ νήσων). 1284 ut simul et glauci contingat gurgitis aestum et procul -ae perreptet iugera terrae *gens Carmanorum* (*gr. 1085* τοὶ δ' ἔνδοθεν ἠπειρῶται). 1320 procul -is a finibus. *n. pl. pro subst.*: SOL. 27, 12 -a eius *Africae* plurimae . . . bestiae . . . tenent. AVIEN. orb. terr. 325 quantum terrarum -a recedunt, ut procul oceano tellus vicina madescat (*gr. 217* ἐν δὲ μυχοῖσι). **3** *de caelo supremo*: CORIPP. Ioh. 8, 318 Phoebus ab -i (aeterni *vel* aetherii *coni. Petschenig*) resplendens margine caeli.

II *translate*: **A** *pertinet ad statum a cognitione remotum, fere i. q. spiritalis* (*c. resp. hominis interioris l. 75. 81. 83. p. 2237, 14. al., cf.* interior *p. 2211, 1*), *reconditus, arcanus sim.*: **1** *de mente sim.*: IVVENC. 1, 521 occulta -ae . . . molimina mentis (2, 308. 3, 151 DRAC. Orest. 126). 3, 166 pectore. PS. HIL. hymn. 1, 11 -a nostri pectoris . . . praecordia. CLAVD. DON. Aen. 1, 255 p. 59, 14 sensibus (*al.*). *et saepius.* *n. pro subst.* (*plur. praeter l. 83*): HIL. in Matth. 14, 10 humanarum mentium -a (CLAVD. DON. Aen. 6, 455 p. 566, 8 mentis. *al.*). LVCIF. reg. apost. 8 p. 55, 20 -a illa omnia tua (*postea*: hominem tuum interiorem). AMM. 15, 8, 16 quorum *librorum* lectio per corporum signa pandit animarum -a (HIER. in Ier. 1, 82 animae. *al.*). 30, 7, 1 animorum. CLAVD. DON. Aen. 4, 315 p. 398, 20. AMBR. virginit. 11, 67 verbum dei . . . cordis -a rimatur (HIER. in Ier. 4, 26, 1. *al.*). PASS. Macc. 15, 22 -is pectoris ([*v. app. crit.*]. HIER. epist. 21, 13, 4). AVG. gen. ad litt. 11, 42 p. 378, 18 deum -orum scrutatorem. EPIST. pontif. 388 CONC.[S] I 2 p. 93, 9 tollatur ex animis, qui sublatus est oculis; tollatur inquam, quia sic vocandus est, percussor -i. *al.*

2 *de rebus variis* (*per homoeoteleuton hic illic accedit* aeter-

[Voß-Lumpe]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nus, sempiternus, supernus; *exempla selecta*): LACT. epit. 61 (66), 3 deus *sit* in corde, cuius -o auxilio dolorem viscerum ... superemus. HIL. myst. 1, 6, 4 fructus. trin. 9, 24 dei charitatem intimam -amque (ENNOD. epist. 1, 8, 3 p. 17, 21). 10, 40 non ... extra rationis alicuius -ae conscientiam (AVG. gen. ad litt. 1, 10 p. 14, 28 sapientiae -is aeternisque r., non corporali vocis sono). AMM. 15, 3, 5 clam mordax canis -a ⟨sae⟩vitia summissus agitans caudam. 22, 14, 2 ira. SCHOL. Stat. Theb. 1, 720 secreta deorum ... iuxta tenorem -ae (intimae *cod. unus*) philosophiae disserere. CLAVD. DON. Aen. 1, 225 p. 51, 10 lacrimis -os animi dolores attestans (VVLG. II Macc. 3, 16 [*gr.* κατὰ ψυχήν, *recc. LX* intimae animae]. SVLP. SEV. chron. 2, 22, 6). AMBR. hex. 3, 14, 60 divinae sapientiae -a mysteria (obit. Valent. 7). 6, 9, 58 quae *frons* signis forensibus -am exprimat voluntatem (HEGES. 1, 25, 2 p. 39, 20). RVFIN. Clement. 1, 28 species *hominis*. AVG. civ. 15, 22 p. 106, 31 D. deo, aeterno -o sempiterno bono (*opp.* temporale carnale infimum). conf. 9, 4, 10 -um aeternum *lumen* (epist. 140, 85 CEREAL. 20 p. 766^C. GREG. M. moral. 4, 19 cordis). 11, 5, 7 oculo (ORIENT. comm. 1, 409 -is ... o. et vero lumine. CORIPP. Iust. 4, 292). c. Faust. 15, 11 p. 439, 14 aeterna et -a sapientia. gen. ad litt. 8, 3 p. 235, 10 -a atque intima veritate (trin. 12, 3, 3 supernam et -am [*antea*: intellegibili]). *al.*

n. pl. pro subst. (*fere c. gen.*): HIL. in psalm. 64, 11 'finem' etiamnunc ... carnis 'habitantes' nec a carne absunt nec in totum -a carnis exercent (*cf. p. 2235, 84*). AMM. 15, 5, 23 ex -is veritatis (31, 2, 12). AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 24, 2 legis. RVFIN. Orig. in num. 6, 1 p. 31, 25 -a atque arcana divinae sapientiae. CONC. Carth. a. 411 Aug. coll. c. Don. 3, 5, 6 p. 57, 1 causae (adv. Don. 25, 43 p. 144, 14 COD. Theod. 4, 23 [22], 1, 1. 10, 12, 2, 1). Mansi 4, 195^B ad negotii -a venire (COD. Theod. 1, 5, 3). Ps. AVG. serm. 92, 1 mysterii. FAVST. REI. spir. 1, 11 p. 122, 17 spiritus sanctus ... in patris -a (aeterna *P*) infusus. GREG. M. in euang. 9, 1 p. 1106^C -a ac mysteria penetrare (*opp.* exterioribus). *al.*

3 *de animantibus*: PANEG. 2, 43, 4 habet nescio quos -os mens scelerata carnifices. LVCIF. reg. apost. 12 p. 64, 15 -i tui hostis *i. diaboli* (SACR. Leon. 977 *opp.* exteriores. *cf. p. 2235, 72*). GREG. M. dial. 4, 12 p. 244, 18 M. -orum civium (*i. sanctorum*). moral. 7, 10 arbiter (*i. deus*).

B *pertinet ad familiaritatem, fere i. q. proximus* (*cf.* intimus, interior *p. 2212, 44*): ENNOD. epist. 2, 15, 4 p. 56, 23 non solum circa amicos, sed etiam circa -a pignora (*sc. filium*) reppulisti *communionem.*

de -o *pro adv.*: AVG. in psalm. 106, 14 de transverso? immo de -o.

deriv.: internitas, interno. *cf.* interne. *Voß-Lumpe.*

1. intero, -trīvī, -trītum, -ere. *ab* in *et* terere. *forma perf. brevior* -isti *l. 54*. GLOSS.^L I Ansil. IN 1893 -tum: infusum (II Philox. IN 704 ἐμβροχή). 1894 -tristi: parasti (*ad* TER. *l. 53*). V Abba IN 213 -verat: minutaverat, contriverat, fregerat (*fortasse ad* VVLG. *l. 62*). GLOSS. ἐνθρύπτω (*cf.* intrio *vol. VII 2, 53, 58*). *p. p. p. fere pro adi. e. g. l. 66. 69. 82; pro subst. p. 2238, 4. 31.* [*it. mer.* (*calabr.*) ntrita (*i. nuces castaneae tostae*); *cf. it.* intridere. *R.*] [*variae lect.: v. l. 59. 71. p. 2238, 6. e coni.*: MORET. 99 (*Ellis*). PLIN. nat. 35, 180 (*Mayhoff*). *v. et p. 2238, 16. del.*: SEN. epist. 123, 10. *v. et l. 73.*]

1 *de rerum frustis, granis, minutis corporibus, farina sim. i. q. sive ex aqua sive ex quovis liquore ita subigere, ut spissitudinem pultis similem accipiant*: **a** *de cibo* (*vel hominum vel bestiarum*): CATO agr. 156, 6 *brassicam cum polenta et oleo* fervefacito, infundito in catinum ...; eo -ito quod volet cibi, postea edit. TER. Phorm. 318 tute hoc -tristi, tibi omnest exedendum ([*in imag.*, *cf.* DON. *ad l.*: παροιμία apta parasito, quia de cibo est; hoc autem inter rusticos de aleato mortario dici solet. EVGRAPH. *ad l.*: male -tum cibum coactus est consumere, qui -vit. SCHOL. Ter. p. 131, 23 -tristi pro -visti et praeparasti]. AVSON. 326, 5 p. 115 P. tibi, quod -tristi, exedendum est. AVG. epist. 155, 5 p. 435, 12 [intulisti, ingessisti, impetrasti *var. ll.*]. *v. Otto, Sprichw. 175 sq.*). VARRO rust. 2, 9, 10 nec non ita *canibus* panem hordeacium dandum, ut non potius eum in lacte des -tum (3, 9, 21 triticeo pane -to in aquam mixto vino ... fa⟨r⟩ciunt *gallinas*. VVLG. Dan. 14, 32 Habacuc ... coxerat pulmentum et -verat panes in alveolo et ibat ..., ut ferret messoribus). 3, 9, 13 obiciendum pullis ... polentam mixtam cum nasturti semine (vino *add. Keil*) et aqua aliquanto ante facta⟨m⟩ -ta⟨m⟩, ne tum denique in eorum corpore turgescat ('*-ta facta dicitur, quae modice madefacta est vino et aqua, non in aquam -ta*' *Keil, v. adn. ed. mai. p. 265 sq.*). 3, 10, 5 cum incubant *anseres*, hordeum iis -tum in aqua adponendum (*syn. Colum. 8, 14, 10* maceratum). PHAEDR. 1, 26, 7 -to cibo plenam lagonam. COLVM. 12, 59, 2 *ad moretum faciendum* cum viridia ... contriveris, nuces iuglandes ... -ito (*S*, inserito *rell.*) acetique ... exiguum permisceto et oleum infundito. **b** *de medicaminibus*: PLIN. nat. 24, 7 glans -ta duritias ... sanat (inlita trita *coni. Sillig, cf. Diosc. 1, 106, 2* καταπλασθεῖσαι λεῖαι, *Plin. med. 3, 4 p. 77, 11* trita, *Marcell. med. 4, 52* tritae ... et inpositae). 24, 145 *draconteae* semen -tum cum oleo aut rosaceo infunditur aurium dolori (*cf. Diosc. 2, 166, 1* χυλισθεὶς καὶ ἐγχυματισθεὶς μετ' ἐλαίου, *Marcell. med. 9, 45* tritum). 28, 261 testiculi equini aridi, ut potioni -i possint. 30, 77 bibuntur ... binae *cocleae* in vino tritae (*syn.*) ...; quidam ex aceto -visse contenti sunt (SER. SAMM. 342 -tas vino). 30, 81 cantharides (cantharidas *trad.*) cum uva taminia -ta⟨e⟩ exedunt (*cf. Marcell. med. 19, 1* tritae et inlitae). **c** *de calce fere i. q. exstinguere*: PLIN. nat. 36, 176 -a quoque ea (*i. calx*) quo vetustior, eo melior *est.*

2 *de liquore fere i. q. infundere* (*sc. ei rei, quae conteritur*): SCRIB. LARG. 201 acetum -tum consumatur ad omnia, quae teri debent, dum levia habuerint mellis spissitudinem.

p. p. p. pro subst.:

intrīta, -ae *f.* **1** *strictius de cibo, qui addito umore in pultis similitudinem redactus est* (DON. Ter. Phorm. 318 proprie ... -ta [intristia, intristitia *var. ll.*] dicitur huiusmodi cibus. *cf. Hiltbrunner, Latina Graeca 155 sqq.*): TITIN. com. 38 libram aiebant satis esse ambobus farris: -ae plus comes sola, uxor (*sic trad., def. Lindsay*, comest sola uxor *Ribbeck*). CELS. 3, 6, 10 dari ... in vicem *sorbitionis* ... potest vel -a ex aqua calida vel halica elota (3, 19, 4 -a ex *vino*). 4, 6, 6 incipiendum erit a pulticula vel -a bene madida. PLIN. nat. 9, 32 *delphini in mercedem auxilii* -a panis e vino satiantur. 22, 114 multi senectam longam mulsi tantum -a toleravere neque alio ullo cibo. Ps. CYPR. cena 90 intulit -am (intritum *var. l.*) Ambacum, totum comedit Danihel (*ad* VVLG. *p. 2237, 62*). *offertur pro libamine*: CONC. Tur. a. 567 p. 133, 20 sunt ... qui in festivitate ... -as (in trinitas *codd.*) mortuis offerunt et ... ad gentilium revertuntur errores. **2** *laxius de quavis mixtura umida, quae pultis spissitudinem habet*: COLVM. 12, 40 *aquam* in vinacea ... addito, eodem spumas defruti ... et faecem ... confundito et permisceto, eamque -am macerari ... sinito. 12, 45, 2 resoluta -a folliculorum (*i. uvae expressae*). 12, 57, 1 *semen sinapis elotum* pistillis conterito; cum contritum fuerit, totam -am ad medium mortarium contrahito et comprimito manu plana. PLIN. nat. 17, 62 ea ... -a restem circumlini atque ita seri *myrtum* (*antea*: grandissimis bacarum tusis). 17, 115 (*in insitione vitis*) ligatum insitum (*i. surculum*) -aque inlitum operire terra (*syn. Cato agr. 41, 4* luto depsto [*cf. de hac '-a' conficienda 40, 2* argillam vel cretam coaddito, harenae paululum et fimum bubulum, haec una bene condepsito]. 17, 119 cortices ... illa sua [*i. Catonis*] -a oblini). 35, 170 -am ipsam *laterum* ..., priusquam fingantur, macerari oportet.

intrītum, -ī *n.* *i. q. cibus admiscendo umore confectus* (*adhibetur in libatione, cf. fem. l. 16*): APVL. met. 11, 16, 9 cuncti populi ... vannos onustas aromatis ... congerunt et insuper fluctus libant -um lacte confectum. *v. etiam l. 14. p. 2237, 41.*

deriv.: intrio (-ire), intrito, intritio; *cf.* intritas, ἐνθρίτης, ἔντριτον.

2. intero, -āre *v. s.* 2. intro. *Hiltbrunner.*

3. intero, -ātum, -āre *v.* entero *et adde*: GLOSS.^L II Philox. IN 604 -ato: ἐξεντερισθέν (= 648 ἐξεντερωθέν).

4. intero *v.* itero. *W.*

interocēl- (-cer-, -cil-) *v.* enterocel-.

interon *v.* enteron, *ubi addas e. g.* ISID. orig. 4, 7, 36 GLOSS. III 86, 11. *cf. etiam p. 2119, 72.*

? **interopertus,** -a, -um. *ab* inter *et* opertus. *i. q. inter alia opertus*: HEGES. 4, 27 p. 285, 11 ne praestringat tenuis carina cautes et ... offendat -os (*Ussani*, inter o. *Weber*) fluctibus scopulos.

interordināria, -ōrum *n.* *per hypostasin ab* inter ordines, *cf.* ordinarius *et* interordinium. *i. q. interordinia*: COLVM. 4, 30, 5 quinum pedum -a.

[**interordinātus** *var. l. falsa pro* intercardinatus *p. 2153, 64.*]

interordinium, -ī *n.* *per hypostasin ab* inter ordines, *cf.* interordinaria. *i. q. spatium inter ordines plantarum iacens*: COLVM. 3, 13, 3 si fossore tantum terra versetur, minimum est quinque pedum -um. 3, 15, 1 -orum spatiis (4, 14, 2 in media s. -orum. 5, 5, 17). 3, 16, 2 medio -o (4, 16, 3). 5, 5, 3 laxiora -a relinquenda (*antea*: de spatiis ordinum). 5, 5, 18 deflectitur *vitis* in alterum -um.

? **interōscitāns,** -antis *adi.* *ab* inter *et* oscitare. *i. q. interea oscitans, segnis*: TER. Andr. 181 nos ... necopinantis duci falso gaudio, sperantis iam amoto metu, -is (interea o. *var. l.*; *cf. Thomsen, Pleonasmus 121 sq.*) opprimi (SCHOL. Ter. p. 81, 24 somniculosos ac per hoc neglegentes). SCHOL. Lucan. ed. Weber 6, 126 caperet eos -es.

interpateo, -ēre. *ab* inter *et* patere. *i. q. inter alia patere*: **a** *respicitur distentio, ambitus*: LACT. opif. 11, 9 fistula spiritalis non tantum ad nares, verum ad os quoque -et in extremis palati regionibus. AMM. 14, 8, 8 Syria per spatiosam -et diffusa planitiem. VEG. mil. 3, 15 senos pedes ... inter singulas acies ... -ere debere (*cf.* MART. CAP. 6, 662 inter ... Bosphoros ... -ent milia quingenta). MART. CAP. 2, 156 a lunari circulo usque in terram quicquid -et interstitii proprii partitione discernitur. 8, 837 inter septentrionalem circulum ... et inter solstitialem -et tantundem, quantum interest inter VIII et VI. **b** *respicitur status apertus*: AVG. c. epist. fund. 22 p. 219, 17 (*de Manichaei 'terra tenebrarum' et 'terra lucis'*) illa findit, haec finditur, illa inseritur, haec -et, illa in se nulli inanitati dat locum, haec *eqs.* (*antea*: hians ... et patens). 29 p. 225, 7 -ent cavernae. MACR. Sat. 1, 18, 17 aedes ... specie rotunda, cuius medium -et tectum. 7, 15, 16 meatibus distinctus est et -et rimis (GLOSS. Verg. ed. Hagen D 102 p. 502 dehiscens: r. -ens).

interpedio, -īre. *ab* inter *et* *pedis, *cf.* impedire, praepedire. [*sard.* tropedire, trobeire, trobiri, trebiri, *cf. M.-L. 4494. Wagner II 523 sq. G.*] *i. q. intercedendo impedire*: IREN. 3, 23, 7 (= 3, 36 H.) *serpente* mordente et occidente et -ente ingressus hominis. AVG. mus. 6, 7, 19 somno -antur. vera relig. 55, 110 paratiores vel nullis molestiis -entibus. MACR. Sat. 7, 12, 38 calor sensum occupat et gustatum linguae fervor -it.

? **interpedo,** -āvī, -āre. *ab* inter *et* *pedis, *si recte trad.* *i. q. inter se impedire, nectere* (*cf. p. 531, 40*): SYMM. Iord. Get. 86 equo ad ... *[Sz.]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cursum . . . incitato multos urbes (*i. orbes*) . . . variis inflexibus -vit (*var. l.* deflexibus impedivit). *Sz.*

ˣ**interpellātio,** -ōnis *f.* *ab* interpellare. *plur. apud* VITR. 6, 7, 4 *et inde a* TERT. *de notione*: NON. p. 237, 33 aditus -o. GLOSS. *κατηγορία. ἔντευξις. ἐντυχία. ὄχλησις. πρόσοδος ἢ προσέλευσις.* interruptio. *v. etiam l. 42.* *legitur in poesi semel apud* PLAVTVM, *in sermone pedestri inde a* RHET. Her., CIC., LIV. [*interpr. dub.*: TERT. Scap. 3, 6 -o sanguinis.]

i. q. actio sive dictum interpellantis (*accedit gen. subi. passim, peculiariter l. 23. 26. 28. 33; gen. obi. l. 17. 28. 32. 46. 59*): **1** *respicitur magis interruptio, turbatio sim.*: **a** *generatim*: PLAVT. Trin. 709 quid tibi -o . . . est? RHET. Her. 1, 6, 10 *exordiemur* ab alicuius -e. CIC. prov. 18 -em . . . qua . . . interrupta est oratio mea. de orat. 2, 39 minime impediendus est -e . . . cursus orationis. part. 30 -o . . . dederit occasionem . . . ut dicamus aliquid ad tempus apte. rep. frg. 7 sumus ab ipsa calce eius -e revocati. Att. 12, 43, 1 -e sublata. VITR. 7 praef. 15 propter -em rei publicae. QVINT. inst. 4, 3, 16 si quid nobis agentibus novi accidit, -o interventus . . . tumultus. 9, 2, 2 -o, interpellantis coercitio. PLIN. epist. 3, 5, 12 decem . . . versus . . . tua -e perdidimus. 9, 36, 5 lasso mihi opportuna -e subveniunt. FIRM. math. 3, 5, 17 -es et molestias. 3, 6, 17 assidua . . . daemonis -e pulsari. AVG. contin. 13, 29 motus . . . in sua quadam -e . . . viventes. SEV. MINOR. p. 739C molestae cogitationis. COD. Theod. 13, 3, 12 sordidi muneris (*gen. subi., aliter Pharr*). *al.* *cum praepos.*: sine (*cf. etiam l. 75*): CIC. fam. 6, 18, 5 *in litteris* s. ulla -e versor (PETRON. 19, 2). LIV. 3, 14, 5 concilia habere. VITR. 6, 7, 4 *in peristyliis* viri s. -bus mulierum versantur. FRONTIN. strat. 2, 13, 7 iter . . . s. -o . . . confecit. HIL. in psalm. 1, 12 temporis. AMBR. hex. 1, 10, 37 s. -e noctium . . . dies perpetuus. AVG. civ. 18, 1 p. 256, 12 D. s. -e *civitas* quae dei est procurrens. COD. Theod. 12, 19, 2 qui curiae . . . per XXX annos . . . s. -e servierit. *al.* absque (*cf. etiam l. 79*): CASSIAN. inst. 3, 3, 8 totum diei spatium . . . a. orationis -e consumimus. EPIST. imp. Theod. et Valent. (CIL VI 1783) 25 a. -e ulla mediae oblivionis. **b** *speciatim in medicina de accessu morbi* (*cf. p. 2241, 68*): SORAN. p. 59, 20 *passio* cum . . . frequenti -e effecta fuerit chronia. p. 60, 20 in -e praedictis utimur auxiliis (*gr. p. 111, 23 Ilb. κατὰ τοὺς παροξυσμούς. huc trahenda sunt* CAEL. AVR. gyn. 2, 27. 30 -pol-).

2 *respicitur magis rogatio, precatio sim.* (*interpellatur deus praeter l. 39. 44. 46*): ITALA II Macc. 4, 8 (rec. P) repromissis regi per -em talentis (*gr. δι' ἐντεύξεως, Vulg.* adito rege). I Tim. 2, 1 (cod. q, Aug. catech. rud. 21, 11. *al.*) adorationes, -es, gratiarum actiones pro . . . hominibus (*gr. ἐντεύξεις, Vulg.* postulationes; *de loco disserit* AVG. epist. 149, 14sq.). PS. HIL. libell. 11 p. 84, 5 -o . . . et votum. HEGES. 2, 4 p. 137, 11 *Paulina* temptata Mundi . . . -bus (*de stupro, cf. p. 2242, 73*). HIER. epist. 63, 1 paterna viscera -e sedula molliuntur. DAMIG. lapid. 38 *collurus lapis* aptus ad -em regum. MVTIAN. Chrysost. hom. 14, 4 p. 333/4 propitium deum nobis . . . faciamus -e (*gr. ἐντεύξει*). GREG. M. moral. 20, 61 *sancti* assiduis ut liberentur -bus clamant. 22, 42 nisi pro nobis -o mediatoris intercederet. CAES. AREL. serm. 211, 3 humana. *al.*

3 *usu iuridico, notione inter 1 et 2 ambigua de appellatione, accusatione sim.*: TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 543, 18 iudicis . . . coacti audire viduam instantia . . . -um eius (*cf.* AVG. c. Adim. 17 p. 168, 21). PAVL. dig. 5, 1, 23 alia -e opus est. MOD. dig. 48, 10, 29 tam per acta quam per libelli -em nihil agit. HIL. c. Aux. 7 importuna -e suggessi Auxentium blasphemum esse. AVG. c. Cresc. 3, 61, 67 p. 473, 11 *Felicem* apud . . . Constantinum . . . adsiduis -bus accusarunt (4, 7, 9 p. 509, 20 epist. 88, 5 AVELL. p. 742, 3). COD. Theod. 5, 8, 1 pr. nec exspectata iudicis -e. 6, 35, 9, 1 quisquis . . . agentem . . . -e pulsaverit. 9, 10, 3 (= Iust. 9, 12, 7, 1) omissa -e. 11, 9, 2 (= Iust. 4, 46, 3) apud iudicem -e celebrata. 13, 9, 6 (= Iust. 11, 6, 5, 1) cognitores . . . planaria -e commoniti (COD. Iust. 3, 11, 4 [*a. 318*] cognitio causae non -e p. . . . colligatur). AVELL. p. 26, 20 -bus illorum sancti comprehensi. CONC.[S] II 3, 1 p. 138, 10 -o adversus nos facta ([*gr. II 1, 1 p. 154, 17 αἰτίασις*]. COD. Iust. 1, 27, 2, 12 si . . . pro . . . causis -o apud nostros iudices facta sit. 4, 35, 22 pr. [*a. 506*] per diversas -es ad nos factas. 5, 3, 20 pr.). II 3, 2 p. 36, 3 frequentissima feneratorum contra nos -e (*gr. II 1, 2 p. 21, 10 ἐντυχιῶν*). ENNOD. epist. 1, 7, 4 p. 16, 16 pueri . . . ad opem se ecclesiae sub -e publica contulerunt. CASSIOD. var. praef. 4 frequentia invidiosae -is. 9, 19, 2 frequentium populorum de rebus quibusdam -e commoniti. in psalm. 9, 30 -e causae civilis. CONC. Aurel. a. 549 p. 106, 13 eum iniusta -e pulsavit. COD. Iust. 7, 32, 10 (*a. 314*) -e et controversia. 9, 30, 2 contumeliosa. 12, 1, 17 pr. (*a. 485/6*) ex privata cuiuslibet -e civili vel criminali. *al.* *cum praepos.*: sine (*cf. supra l. 24*): PAVL. dig. 50, 16, 188 pr. optinere s. -e id quod quis emerit. COD. Theod. 4, 12 (11), 1 rem ad fiscum pertinentem . . . s. aliqua -e possidentes. 13, 5, 4. COD. Iust. 7, 21, 2 (*a. 205*) s. -e ut civis Romana egit. 7, 33, 1 pr. 7, 39, 6, 1 rem . . . s. quadam legitima -e possederunt. *al.* absque (*cf. etiam l. 31*): COD. Theod. 4, 16 (15), 1 quibus . . . lustralis aderit a. -e possessio. *vi accusationis sim. evanescente i. q. indicium*: ITALA II Macc. 3, 9 (rec. P) retulit de -e quae facta erat (*gr. ἐμφανισμοῦ, Vulg.* indicio, *rec. X* quod . . . nuntiasset).

interpellātor, -ōris *m.* *ab* interpellare. GLOSS. *ἐντευκτής. προσαγγελτής.* *i. qui interpellat*: **1** *de interrumpentibus, turbantibus sim.*: RHET. Her. 2, 11, 16 alieni sermonis molesti -es (CIC. Att. 15, 13a, 2). CIC. orat. 138 ut *orator* -em coerceat. off. 3, 58 se oblectare sine -bus. SEN. epist. 80, 2 silentium . . . et sine -e secretum. QVINT. inst. 6, 3, 65 *pantomimum* alterum saltorem dixit, alterum -em. PAVL. sent. 5, 4, 5 (= dig. 47, 11, 1 pr.) matrimoniorum. HIER. epist. 29, 6, 1 nec quisquam . . . -r advenit. PS. HIER. epist. 19, 15 p. 203B divinorum operum. **2** *de adeuntibus, precantibus sim.*: SVET. Aug. 97, 3 cum -es . . . in iure dicendo detinerent. HIL. trin. 12, 55 -r pro me tuus inenarrabilia a me tibi loquitur (AVG. in euang. Ioh. 21, 1 p. nobis). AVG. epist. 88, 3 vestros . . . accusatores et assiduos -es . . . fuisse. serm. 107, 1, 2 quam bonam causam habuerit iste -r. *ibid.* nec . . . -i dixit: proba quod dicebas. CASSIOD. var. 6, 17, 3 -r formidat negotii sui casum. NOVELL. Iust. 112, 1 preces . . . insinuatas iudici ac per eum adversario -is cognitas (*gr. προσελθόντος*).

f. **interpellātrīx,** -īcis. *i. quae interpellat* (*sc. adeundo sim.*): HIER. epist. 60, 11, 1 -em duri iudicis (79, 1, 4 in Is. 62, 6—7 p. 607A). PETR. CHRYS. serm. 36 p. 301D -em tacitam. PS. FVLG. RVSP. serm. 21 p. 887B illa -x accesserat dulcium filiorum.

interpellātus, *abl.* -ū *m.* *ab* interpellare. *i. q. turbatio, invasio*: ITIN. Alex. 13 Ciliciam . . . omni hostium -u purgare.

ˣ**interpello,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* inter *et* pellere, *cf.* ap-, compellare, *v. Walde-Hofmann³ I 59.* *de pronuntiatione*: PS. IVLIAN. TOL. gramm. V 324, 18 *barbarismus* sicut . . . intrepella pro -a. *formae perf. breviores*: -asset CIC. Att. 12, 9 PS. QVINT. decl. 6, 1 IVST. 18, 5, 7 PALLAD. hist. mon. II 15 p. 370C (-visset CAES. civ. 3, 73, 5); -arit MAT. Cic. fam. 11, 28, 8 (-verit LIV. 8, 41, 17. *al.*); -arim HOR. sat. 2, 4, 5; -arunt LIV. 40, 46, 13 (-verunt CAES. civ. 3, 70, 2. *al.*). -antum: SIDON. epist. 5, 14, 2. *de notione*: NON. p. 330, 30 -are adire commonere. -are dicere ducere (docere *Mueller*); Lucilius (757) . . .: verum tu quid agis? -a me, ut sciam (*'vise' intellegit Marx*). PS. ASCON. Verr. p. 241, 22 -are . . . est mediam alterius orationem interrumpere vel actioni se alterius interponere. GLOSS. *ἐντυγχάνω. προσαγγέλλω. προσέρχομαι. προσπίπτω.* -at: *προσεύχεται, κατηγορεῖ.* adit. GLOSS.L II Abav. IN 326 -vit: interrupit. Philox. IN 672 prohibet. V Aa IN 768 impendere. 772 -ante: intercedente. 788 -antem: reluctantem, impedientem. *v. et p. 2242, 80.* *legitur in poesi apud* PLAVT., LVCIL., HOR. sat., MANIL., *in* LYDIA; *in sermone pedestri inde a* CIC., CAES. [*confunditur in codd. c.* interpolare VEG. mil. 3, 6 GLOSS. *cf. etiam l. 66.*]

i. q. (appellando, compellando) sive interrumpere sive adire:

I *praevalente notione interrumpendi et inde molestandi, impediendi sim.*: **A** *vi temporali*: **1** *interrumpitur sermo sim.* (*fere interloquendo*): **a** *usu sollemni*: **α** *absol.*: PLAVT. Amph. 803 ne -a. Men. 1121 si -as, ego tacebo. CIC. S. Rosc. 73 respondendi vel -andi . . . potestatem. de orat. 2, 262 -at odiose. Brut. 292 -are nolui. HOR. sat. 1, 9, 26 -andi locus hic erat. QVINT. inst. 9, 2, 2 -antis coercitio. SVET. Tib. 27 si . . . diceretur, . . . -are. PORPH. Hor. sat. 1, 1, 7 quasi -ante affectu hoc dicitur. MACR. Sat. 1, 6, 3 ut ei -andi mos erat '. . .' ait.

β *accedit obi.*: ① *pro obi. est loquens*: CIC. prov. 29 ego . . . in provinciis decernendis . . . -or (*cf. 18* interrupta . . . oratio). 40 quominus saepe . . . -er a nonnullis. de orat. 3, 189 *te non* -vi, ne quid de . . . sermonis tui tempore . . . deminueretur (leg. 3, 1 te -vi . . ., sed perge, ut coeperas. Tusc. 1, 16 nihil te -bo; continentem orationem audire malo. *al.*). CAES. civ. 2, 33, 1 dicentem (LIV. 32, 33, 10 SEN. contr. 3 praef. 4. *cf.* LIV. 9, 41, 17 ut clamor . . . loquentem -verit ducem [SEN. clem. 1, 9, 7 PETRON. 69, 1]). 3, 18, 4 ingressum in sermonem . . . -vit et loqui plura prohibuit. LIV. 3, 40, 5 Claudium *in contione*. SEN. clem. 1, 9, 6 -vit . . . illum uxor et '. . .' inquit *eqs.* QVINT. inst. 4, 5, 20 nonnumquam, quasi -emur ab iis *litigatoribus*, subsistere *in oratione*. DON. vita Verg. l. 94 Br. quotiens -retur ipse vocis offensione. *al.* ② *pro obi. est sermo sim.*: CIC. Att. 12, 15 eum *sermonem* -at fletus. CAES. civ. 1, 22, 5 orationem (LIV. 40, 46, 13). PETRON. 39, 1 fabulas. 107, 7 -vit deprecationem . . . et '. . .' inquit *eqs.*

b *singulariter i. q. -antem dicere aliquid*: PLAVT. Merc. 201 -o matri te ancillam tuae emisse illam. CIC. Verr. II 1, 71 illud dicet quod . . . priore actione -vit Hortensius. ORIENT. carm. app. 4, 38 ne quis audax -et quippiam (*fortasse notionum contaminatione cum* interpolare *facta, quod verbum c. Havet, RevPhil. 26, 1902, 154 supponere dubites metri causa*).

2 *interrumpitur, impeditur quaelibet actio sim.*: **a** *generatim*: **α** *absol.*: CIC. Att. 14, 13B, 5 -antibus . . . inimicitiis. 14, 16, 1 loca . . . -antium . . . multitudine fugienda. fam. 9, 6, 4 vi nulla -ante. MAT. Cic. fam. 11, 28, 8 sin casus aliquis -vit. LIV. 4, 50, 4 ad -antis poenam. VITR. 8, 5, 2 sin . . . ventus -verit. VAL. MAX. 1 absol. 4 dis -antibus. 9, 8, 2 saevitia maris -ante. PS. QVINT. decl. 6, 1 si nemo -asset (*postea*: prohibeor). 19, 4 intervenire noluit, -are non ausa est. AMM. 21, 12, 9 nullo -ante. AVG. conf. 10, 23, 34 nulla -ante molestia. SIDON. epist. 1, 2, 9 ambitus . . . cena . . . -ante rarescit. 5, 14, 2 supplicationes . . . -antum prandiorum obicibus hebetabantur. ENNOD. dict. 9, 6 p. 452, 3 nulla diversitate -ante. *al.*

β *c. obi. solo*: ① *pro obi. est aliquis*: CIC. Verr. II 5, 93 vigilantem. Att. 2, 6, 2 me (ad Q. fr. 2, 9 [8], 1. *al. fortasse huc pertinet* LVCIL. 757 *v. supra l. 29*). PLANC. Cic. fam. 10, 23, 4 in quo casu -tus . . . adhuc vivit. CAES. Gall. 1, 44, 8 quod in suo iure se -remus. civ. 3, 105, 1 Ampium . . . -tum adventu Caesaris. VARRO rust. 2, 1, 1 coeperas dicere

[*Kühnen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

⟨cum⟩ sumus -ti. FEST. p. 173 ne . . . -rentur nundinatores. SEN. clem. 1, 5, 4 quem nemo -turus (*var. l.* interrogaturus) est. PLIN. nat. 35, 105 neque -tus proeliis. PS. QVINT. decl. 12, 25 -tus tempestatibus. SVET. Nero 40, 4 cenae . . . tempore -tus tumultuosioribus litteris. PAVL. sent. 5, 2, 4 qui iustum initium possessionis habuit nec medio tempore -tus est. dig. 39, 3, 2, 5 facientem. COD. Theod. 10, 8, 3, 1 nec -tis his . . . sed in suo iure manentibus. *al.* Ⓘ *pro obi. est aliquid*: CIC. Att. 1, 19, 4 res -ta bello (LIV. 6, 27, 4). 12, 53 *litteras* (*sc. scribendas*) non -o. CAES. civ. 3, 70, 2 munitiones Caesaris victoriam -erunt (3, 73, 5). LYDIA 36 amores. LIV. 3, 57, 4 stupro -to. 9, 14, 13 ob -tam dulcedinem irae. 26, 23, 2 -tus ordo comitiorum. 41, 23, 9 quod vivo Philippo expectatum, morte eius -tum est. MANIL. 3, 559 tempus -tum variata sorte dierum. VITR. 5, 9, 1 cum imbres repentini ludos -verint (CAPITOL. Aur. 21, 5 -ari l. publico luctu). SEN. contr. 1, 5, 5 legem (*i. exsecutionem legis*). VELL. 1, 9, 6 triumphum. VAL. MAX. 3, 7, 3 cuius instituti . . . -andi gratia. 3, 8 ext. 6 incolumitatis praesidium falso -ari indicio. 7, 2, 6 opera. 8, 7 ext. 5 studia. CELS. 4, 22, 1 somnus -atur. SEN. benef. 2, 41, 1 iudicium -at affectus. epist. 47, 3 ulla voce -tum silentium (CVRT. 4, 6, 28). 92, 20 potentia . . . -andi . . . optimum *statum*. CVRT. 6, 2, 5 satietatem epularum ludis -bat. 6, 6, 2 otium -andum erat bello. SCRIB. LARG. 47 ut neque spiratio -etur. ASCON. Mil. p. 33, 23 se . . . neque populi Romani potestatem aut consilio aut sententia -turum (*cf.* HEGES. 1, 28, 5 potentiam). PETRON. 53, 1 saltationis libidinem. 94, 15 mimicam mortem. 106, 4 supplicium. 108, 4 -at . . . saevientium minas non solum voce sed etiam manibus. PS. QVINT. decl. 3, 16 vim tribuni. IVLIAN. dig. 8, 2, 32, 1 -ta usucapio est (13, 7, 29 VLP. dig. 7, 9, 1, 7. PAVL. dig. 41, 4, 2, 21 non -ari u. . . . litis contestatione. *al. cf.* PAVL. dig. 47, 2, 85 usucapionis ius). 17, 1, 30 manumissionem (*antea*: prohibuerit). 40, 9, 7 pr. quominus lege libertates -rentur. 41, 4, 7, 6 non -atur . . . possessio (41, 5, 2 pr. TRYPH. dig. 23, 5, 16 PAVL. dig. 8, 1, 14 pr. *al. cf.* COD. Theod. 4, 22, 5, 3 possessionis statum [*Cod. Iust. 8, 5, 2* innovare]). POMPON. dig. 33, 5, 6 ne venditio -etur. MAECIAN. dig. 40, 5, 36, 2 ad -andam iurisdictionem. APVL. met. 8, 8, 6 umbra quietem . . . -at (11, 26, 4 ARNOB. nat. 5, 10. OROS. hist. 3, 21, 7 domesticam q. . . . bellis -tam). flor. 21 p. 99 malis -tam voluntatem. PAVL. dig. 8, 4, 7, 1 *servitutem*. 8, 6, 18, 2 ius (*cf. l. 28*). CAPITOL. Aur. 8, 4 -vit . . . felicitatem securitatemque . . . imperatoris . . . Tiberis inundatio. IVST. 15, 3, 3 propter salutationis Persicae -tum morem. 18, 5, 7 incrementa urbis. 27, 2, 10 pax . . . -atur a fratre. 44, 4, 14 nisi abstinentiā -ta sagina fuerit. SYMM. epist. 1, 36 -o occupationes tuas adsiduitate colloquii. 6, 4 -tam valetudinem. AVG. in psalm. 147, 3 otiosum negotium . . . nulla -tum molestia. OROS. hist. 1, 21, 17 voluptates. COD. Iust. 4, 2, 10 (*a. 294*) exactio non -etur. 7, 32, 6 (*a. 293*) nec ulla praescriptione . . . -atur petitio. CIL VI 24845 quod face⟨re parentibus dec⟩uit filiam, mors -v⟨it⟩. *al.*

γ accedunt structurae separativae: Ⓘ *inf.* (*v. etiam l. 63*): HOR. sat. 1, 6, 127 pransus non avide, quantum -et inani ventre diem durare. AFRIC. dig. 19, 2, 33 si colonus tuus fundo frui a te . . . prohibetur . . .; sin vero ab eo -bitur, quem tu prohibere . . . non poteris. Ⓘⓘ *enunt.*: quominus: BRVT. Cic. fam. 11, 10, 1 -ent me, q. honoratus sim, dum ne -ent, q. res p. a me commode administrari possit. FEST. p. 351 silentio surgere . . . significat non -ari q. rem gerat. VAL. MAX. 5, 4, 2 neque illum . . . proelii pertimescendus exitus -are valuit, q. . . . coronam mereretur. IVLIAN. dig. 4, 8, 49 pr. -atur *arbiter*, q. sententiam dicat. COD. Iust. 8, 19, 3 (*a. 294*) q. creditor, qui ante pignus accepit, distrahat, non offerendo secundus priori debitum -are non potest. quin: MAT. Cic. fam. 11, 28, 7 Caesar numquam -vit q. quibus vellem . . . uterer. ne (*cf. infra l. 65*): VAL. MAX. 8, 7, 4 ut senem illum natura, caecum fortuna facere potuit, ita neutra -are valuit, ne non animo et videret et vigeret.

b *speciatim*: *α in rebus publicis* (*sc. ex auctoritate quadam publica*): CIC. Verr. II 4, 142 ut aliquid esset morae, multi *senatores* -ant. CAEL. Cic. fam. 8, 9, 2 de provinciis actum iri -at iudicium Marcelli. SALL. Iug. 27, 1 ministri regis (*i. senatores*) -ando . . . atrocitatem facti leniēbant. LIV. 4, 43, 8 tribunis . . . interregem -antibus, ne senatus consultum . . . faceret. 5, 17, 5 comitia -antibus tribunis plebis (9, 42, 3). FRONTIN. strat. 1, 1, 10 legatis . . . missis, qui -rent. AMM. 27, 7, 6 -vit Eupraxius . . . quaestor. *al.* *β in medicina* (*cf. p. 2239, 33*): AMM. 19, 4, 7 *luis pandemos* efficit in aridioribus agentes caloribus crebris -ari. PS. HIPPOCR. epist. p. 23, 9 St. -a[n]t . . . sicca tussis. CAEL. AVR. acut. 3, 6, 66 punctio -ans.

B *vi locali*: VITR. 4, 5, 2 sin . . . loci natura -verit. 5, 3, 6 cum -entur offensionibus *undae* (5, 3, 7). 8, 6, 5 quodsi . . . montes . . . medii non fuerint altiores, ut possint -are. CVRT. 4, 6, 8 saxa cotesque, quae -ent specus. 6, 4, 4 *saxum* alveolum -at. PLIN. nat. 37, 89 nihil in sua sede -ari alieno placet. 37, 126 *gemmae* variae, fulgoris -ti nubilo macularum. 37, 155 purpuram nigris -antibus maculis. FRONTIN. aq. 121 non -to *aquae* cur⟨su⟩ (123). VEG. mil. 3, 6 hostes -ta (-pol- *var. l.*) pervadunt. ENNOD. carm. 1, 9, 155 -ta nec ullis frigoribus marcescit humus.

II *praevalente notione adeundi* (*metonymice petuntur res p. 2242, 47; indicatur -tus per dat. p. 2242, 29. 70,* apud *p. 2243, 3,* ad *p. 2243, 11*): **A** *generatim*: **1** *postulandi causa* (*spectat ad vim illiciendi, invitandi imprimis p. 2242, 8; -ant res p. 2242, 6. 7. 8. 9. 13. 20*): SEN. contr. exc. 8, 5 tit. dives pauperem de nuptiis filiae -vit. VAL. MAX. 3, 1, 2 iterum . . . -tus in proposito perstitit (*antea*: rogatus ut . . . adiuvaret). 6, 2, 11 Galbae . . . postulatio, qui divum Iulium . . . ius dicentem in hunc modum -are sustinuit: '. . .'. 8, 15 ext. 1 *auditores Pythagorae* -ti ad reddendam causam. SEN. benef. 2, 2, 2 facturos nos, . . . ante quam -emur, . . . adprobemus. QVINT. decl. 321 p. 264, 12 me -at ordo, ut . . . existimem. SVET. Tib. 75, 2 qui adiri -arique posset. Nero 48, 4 fame et . . . siti -ante . . . bibit. APVL. met. 11, 29, 1 mirificis imperiis deum . . . -or et cogor. TERT. paenit. 6, 2 -at . . . illos ad desiderandum . . . ipse finis desiderandi. ITALA II Macc. 4, 36 (rec. P) -bant Iudaei (*gr.* ἐνετύγχανον, *Vulg.* adierunt, *aliae verss.* dicebant). AVSON. 419, 71 p. 371 P. faciles -antibus praebere aditus. QVEROL. p. 7, 10 R. -are atque adloqui. AMM. 17, 3, 6 cuncti . . . nec -ti ante praestitutum tempus debita contulerunt. AMBR. c. Aux. 17 *virum* -tum petitione regia, ut vineam suam daret. VVLG. deut. 25, 7 mulier . . . -bit maiores natu. IV reg. 8, 3 mulier . . . egressa est ut -ret regem pro domo sua. act. 25, 24 hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum -vit me Hierosolymis petens (*gr.* ἐνέτυχόν μοι). AVG. serm. coll. Morin p. 654, 18 alii orant gemunt -ant quaerunt petunt pulsant ut divites fiant. CONC.[S] II 3, 1 p. 104, 4 vestram -vi sanctitatem postulans (*gr. II 1, 1 p. 123, 23* προσῆλθον). ENNOD. opusc. 3, 138 p. 366, 24 -at me terra . . . cum aratris inpexa contristat. COD. Iust. 8, 44, 21, 1 -are venditorem sive successores eius . . ., ut tibi adsistant. VEN. FORT. vita Leob. 5, 16 -tus . . . senex, ut res . . . panderet. ORIG. in Matth. 14, 8 p. 494, 1 -ant vel . . . deprecantur (*gr.* ἐντυγχάνοντας). *al.* **2** *interrogandi causa*: VAL. MAX. 1, 8 ext. 10 -tus ab eo, ecquid . . . mandaret (*c. enunt. ut*: SVET. Tib. 45 ne ream quidem -are desiit, ecquid paeniteret). 8, 10 ext. 1 tertio -tus (*antea*: cum interrogaretur). PETRON. 26, 8 servus . . . -vit trepidantes et 'quid? . . .' inquit. PHILO vita contempl. 28 divinis -antes scripturis (divinas . . . scripturas *coni. Cohn, gr.* ἐντυγχάνοντες τοῖς ἱεροῖς γράμμασι). GREG. TVR. dorm. 4 p. 849, 14 imperator de Maximiano atque eius sociis -at.

B *specialia*: **1** *usu iuridico*: **a** *appellandi, provocandi causa*: LAVD. Turiae (= CIL VI 1527) II 13 ⟨quom per te⟩ de restitutione mea M. L⟨epi⟩dus conlega praesens interp⟨ellaretur⟩. SVET. gramm. 22, 1 Cassius Severus -tis iudicibus dilationem petiit (TERT. praescr. 12 l. 10 COD. Theod. 14, 1, 3, 7. *al.*). PAPIN. dig. 2, 4, 14 *reus* pro tribunali praesidem provinciae frequenter -at (VLP. dig. 11, 7, 12 pr. COD. Theod. 1, 5, 1, 2 COD. Iust. 4, 32, 6. *al. cf.* EDICT. imp. inc. de rebus priv. [CIL III 13569] 39 -to rectore provinciae [COD. Theod. 4, 6, 3, 24. *al.*]). VLP. dig. 26, 7, 7, 13 quamdiu *heredes* non -verint, ut loco defuncti curator constituatur. COD. Theod. 2, 6, 2, 1 si petitores probaverint -antes se . . . esse dilatos. 15, 1, 2, 7 *iudices* nostrum debent -are consilium. AVG. serm. 356, 14 -et contra me mille concilia. COD. Iust. 11, 50, 2, 4 facultatem super hoc -andi. 12, 5, 4, 4 destinatum . . . cubiculariis -are iudicium (*cf.* CONC. Epaon. a. 517 p. 22, 1 adire vel -are publicum *sc. iudicium*). *al.*

b *admonendi causa*: *α pro obi. sunt res admonitione postulatae vel confiscandi causa petitae*: BELL. Alex. 50, 2 quod interciderat aut erat -tum, Cassio adsignabant. COD. Iust. 10, 1, 5, 2 interest bona alicuius non -ari. *β pro obi. sunt debitores admoniti* (*cf. supra l. 5. 12*): POMPON. dig. 18, 6, 18 venditorem. 30, 36, 3 antequam -retur *heres*. 45, 1, 23 -tus non dedisti (MARCELL. dig. 46, 3, 72, 1 PAVL. dig. 36, 2, 24 pr. *cf.* MARCELL. dig. 46, 3, 72 pr. quamquam . . . -tus non solverit [VLP. dig. 18, 3, 4, 4 MARCIAN. dig. 22, 1, 32 pr.]). AFRIC. dig. 44, 7, 23 qui eam pecuniam petebat, . . . -are instituerat. GAIVS dig. 47, 10, 19 fideiussores. SCAEV. dig. 34, 1, 18, 1 filia . . . -ta de isdem solvendis non est. PAVL. dig. 22, 1, 24, 2 promissorem. *al.*

c *in ius vocandi, accusandi causa*: SVET. Claud. 15, 1 alium -tum ab adversariis de propria lite. PAPIN. dig. 20, 5, 1 ut . . . creditor possessores -are debeat. VLP. dig. 36, 4, 1, 1 si non fuerit qui -etur cautionis nomine. 47, 10, 13, 3 si quis per iniuriam ad tribunal alicuius me -verit vexandi mei causa. PAVL. dig. 4, 6, 22 pr. si actor ultro -at. 26, 7, 45 improbe alterum . . . -are. 50, 1, 21 pr. in reliqua collegarum -ari coepit. AMM. 22, 6, 5 lege cavetur nullum -ari suffragatorem super his quae eum recte constiterit accepisse. VVLG. I Macc. 10, 61 viri . . . -antes adversus eum (*gr.* ἐντυχεῖν κατ᾽ αὐτοῦ, *Italae recc. LB* adire, adirent). PS. AVG. serm. ed. Mai 188, 2 -vi pro lucro. CASSIOD. var. 3, 52, 1 invidiosa nimis -antium suggestione. 5, 40, 2 -antium . . . confusas querelas. COD. Iust. 4, 12, 3 (*a. 293*) matres ex persona filiorum -ari non possunt. LEX Visig. 8, 1, 15 ubi ex hoc iudici fuerit -tum. PALLAD. hist. mon. II 15 p. 370[C] quod vir . . . -asset accusans eum (*gr. p. 118, 8 B.* ἐντετυχηκέναι). *al.*

2 *alia*: **a** *stupri petendi causa* (*cf.* appellare *vol. II 273, 40 sqq.*, compellare *vol. III 2029, 22 sqq.*): PAVL. sent. 5, 4, 4 corpori iniuria infertur, cum quis pulsatur cuive stuprum infertur aut de stupro -atur (SERV. Aen. 6, 286 Ixion . . . amatam Iunonem de s. -vit. 6, 445. *al. cf.* SCHOL. Hor. carm. 3, 7, 17 Hippolyta . . . questa . . . est se stupri -tam). 5, 4, 14 (= dig. 47, 11, 1, 2) mulierem puellamve. AMBR. epist. 2, 20 iuvenem. Ioseph 5, 23 tertium spiculum adultera -andi adsiduitate vibrabat. **b** *orandi, precandi causa* (*de notione v.* AVG. epist. 149, 14 nosti aliud esse -are, aliud postulare; non solemus dicere 'postulant -turi', sed '-ant postulaturi'. 149, 15 qui -at deum, ad hoc -et, ut oret et precetur): ITALA Rom. 8, 26 (Hil. in psalm. 64, 3. *al.*) spiritus pro nobis -at ([*gr.* ὑπερεντυγχάνει, *Vulg.* postulat].

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AMBR. Iob 1, 1, 3 deum. VVLG. Rom. 8, 34 [*gr.* ἐντυγχάνει]. MAR. MERC. Conc.^{S} I 5 p. 57, 18 nostra ... natura p. n. -at. SALON. in eccl. p. 1002^D apud deum patrem. *et saepius*). I Ioh. 2, 2 (Pacian. epist. 3, 9 p. 65. *al.*) ipse -at pro peccatis nostris ([*gr.* ἱλασμός ἐστιν, *Vulg.* est propitiatio]. PROSP. sent. 361 *pro* orat *apud Aug.*). PELAG. in Rom. 8, 34 qui -atur -ante sit maior. AVG. civ. 4, 27 p. 180, 32 D. Iovem. VITA Hil. Arel. 31 l. 5 -aris et audis. PETR. CHRYS. serm. 82 p. 446^A *natura* lacrimis ... quaerebat et -bat auctorem. PALLAD. hist. mon. I 56 precibus ... dominum -ans (*gr. p. 165, 1 B.* προσευχομένη ἐδέετο). ORIG. in Matth. ser. 27 p. 48, 28 veritas scripturarum ... per omnes scripturas -at ad deum adversus eos qui evertere eam volunt. VISIO Pauli 6 rec. P p. 12, 31 aquae -erunt adversus filios hominum. *al.*

structurae ad II: *praepos.*: ad: *p. 2242, 4. 8. 82.* adversus: *l. 11 sq. p. 2242, 66.* contra: *p. 2242, 43.* de: *p. 2241, 84. 2242, 16. 30. 33. 56. 59. 75 sqq.* ex: *p. 2242, 70.* in: *p. 2242, 63.* pro (*hominibus*): *l. 11 sq. p. 2242, 15. 84 sqq.*; (*re*): *p. 2242, 67.* super: *2242, 44. 64.* *gen. respectus*: *p. 2242, 78.* ut: *p. 2242, 6. 14. 22. 23. 40. 83.* *part. praes. pro subst. e. g. p. 2240, 45. 71. 73. 2242, 11. 68.*

deriv.: interpellatio, interpellator, interpellatus (-ūs).

Kühnen.

interpēnsīva, -ōrum *n.* *ab* inter *et* pendēre. *t. t. architect. i. q. tigna inter trabes pendentia*: VITR. 6, 3, 1 trabes in atrii latitudine traiectae habeant -a. *ibid.* neque ipsae trabes magnum impetum coguntur habere neque ab -is onerantur.

interplico, -āre. *ab* inter *et* plicare, *cf.* implicare *sim.* *i. q. plicando intertexere*: *α obi. est id, quod -ando additur*: STAT. Theb. 2, 282 (*de Vulcano monile Harmoniae comparante*) varias pestis raptumque -at atro Tisiphones de crine *anguem*. *β obi. est id, quod -ando ornatur*: STAT. Theb. 4, 218 frondenti crinitur cassis oliva albaque puniceas -at infula cristas. *Sz.*

? **interpola,** -ae *m.* *si recte legitur, ab* interpolare *retrograde, fortasse sec.* scribere: scriba (*cf. Walde-Hofmann³ I 710*). *i. q. interpolator*: AMBROSIAST. in II Thess. 3, 17 propter -as et adulteratores scripturarum (*nisi legendum est* interpolatores, *cf. l. 63*).

interpolāmentum, -ī *n.* *ab* interpolare. *i. q. additamentum prave insertum*: CLAVD. MAM. anim. praef. p. 19, 19 sic ... adiectis nostris aliquot sine alienorum -o finem liber accepit.

interpolātio, -ōnis *f.* *ab* interpolare. [*confunditur c.* interpretatio *l. 42*, *c.* interpellatio *l. 47. 48*; *v. et p. 2239, 37.*] *i. q. actio interpolandi sive additamentum interpolando insertum*: **1** *de mera insertione*: PLIN. nat. 13, 75 *chartam* Fanni ... officina tenuatam ... curiosa -e (interpretatione *var. l.*) principalem fecit e plebeia (*ad rem v. Birt, Ant. Buchw. 248, 6*). **2** *c. respectu adulterandi*: TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 574, 22 pervertentes evangelium, non -e scripturae, ... sed retentione veteris disciplinae. praescr. 38 l. 18 cum ... omnis -o posterior credenda sit. IREN. 3, 21, 3 (= 3, 25, 1 H.) ecclesiae adnuntiatio sine -e (-pell- *var. l.*). AVG. in psalm. 56, 17 speciem veritatis, ... sine -e (-pell- *var. l.*) falsitatis. **3** *c. respectu interrumpendi*: HEGES. 5, 44, 2 eadem denuntiationis perseverantia ... nulla obsecrationis -e (*cf. gr. 6, 302* βοῶν διετέλει). ANIAN. Chrysost. hom. 6, 2 ab ipsa -e lucendi stellae ... novitas indicatur (*cf. gr.* ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι καὶ πάλιν κρύπτεσθαι). PS. RVFIN. in Os. 1, 2 p. 965^D quae *cultura* multis aetatibus sine -e permansit (4, 16 p. 988^A [suis -e *trad.*, suis sine -e *Baxter, ALMA 21, 1951, 38*]. BOETH. arithm. 1, 32 p. 70, 8 s. ulla ordinis -e). 2, 14/17 p. 979^A ut non ... ex -e veneretur, sed continuum ... cultum ... impendet. IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 2, 25 contextum, ... licet cum -e, proposuit. in Iob 31, 21 quod semper ita ... exercita sit *virtus*, ut numquam aliquid -is incurrerit (*an ad 2?*).

interpolātor, -ōris *m.* *ab* interpolare. *i. qui interpolat* (*sc. adulterando sim.*; *? pro adi. l. 67*): **1** *generatim*: TERT. apol. 46, 18 amicus et inimicus erroris, veritatis -r et integrator (LVCIF. moriend. 1 p. 284, 4 non conv. 12 p. 26, 13). PS. HIL. tract. 1, 9 adulteratores et -es scripturarum (*v. etiam l. 33*). PS. HIER. epist. 6, 20 p. 103^D per sapientiam mundi, qua sibi mundus collusor -es invenerat. **2** *speciatim de diabolo*: TERT. anim. 16, 7 segetis nocturnum -em (*ad Matth. 13, 25*). cult. fem. 1, 8 l. 11 naturae. spect. 2 p. 3, 7 (*opp.* institutorem *ut*: 2 p. 4, 9). 2 p. 4, 12 illa vis -is et aemulatoris angeli. test. anim. 3 p. 138, 3 totius erroris artificem, totius saeculi -em.

f. **interpolātrīx,** -īcis. *i. q. falsatrix*: TERT. praescr. 7 l. 31 sapientiam humanam, affectatricem et -em veritatis. PANEG. 4, 15, 5 neque ... in hoc veri -x tenenda *historia*.

1. interpolātus, -a, -um *v.* interpolo.

2. interpolātus, *abl.* -ū *m.* *ab* interpolare. *i. q. interpolatio*: THEOD. MOPS. in psalm. 131 p. 573, 14 ed. Ascoli firmavi absque ullo -u (-pullutu *trad.*) Davidicae posteritatis ductum (*v. Baxter, ALMA 21, 1951, 39*).

? **interpolio** *v. p. 2244, 9.*

interpolis, -e. *ab* interpolare *per formationem retrogradam*, *cf.* interpolus. GLOSS. -is vestis: quae ex vetusta fit quasi nova. [*e coni. vix probab.*: PLAVT. Cas. 550 (inprobi *codd.*).] **1** *fere i. q. interpolatus*: PLAVT. Most. 274 istae veteres, quae se unguentis unctitant, -es, vetulae, edentulae, quae vitia corporis fuco occulunt. PLIN. nat. 29, 11 mutatur ars *medicorum* cottidie totiens -is, et geniorum Graeciae flatu inpellimur. FRONTO p. 154, 1 v. d. H. (= p. 161 N.) ut vestem -em a sincera discernas. **2** *i. qui interpolari potest*: PLIN. nat. 19, 29 est ... *sparti* natura -is, rursusque quam libeat vetustum novo misceatur.

interpolo, -āvī, -ātum, -āre, *ex* inter *et radice vocis q. e.* polire, *cf.* pellere: interpellare *sim.* *de orig. v. l. 13. p. 2245, 33.* *scribitur* -pul- PRVD. apoth. praef. 2, 45 (*pars codd.*). GLOSS. IV 251, 22 (*cod. c*); -poll- *e. g.* TERT. virg. vel. 12, 4. PS. ASCON. Verr. p. 216, 14 (*var. l.*). GLOSS. V *post* 366, 6. *inf. perf. brev.* -asse TERT. anim. 28, 2. *transfertur fort. ad quartam coniug.*: PS. CYPR. ad Novat. 2 p. 54, 22 -iantur (*cod., ed. pr.*; -entur *edd. rec.*). PROSP. chron. I p. 474, 1310 -it(a)e (*var. l.*). *de notione*: NON. p. 34, 1 -are est inmittere et interponere et novam formam e vetere fingere (*affert* CIC. *infra l. 38*) ... et est tractum ab arte fullonia, qui poliendo diligenter vetera quaeque quasi in novam speciem mutant (*affert* PLAVT. *infra l. 28*). GLOSS. -at: interponit. dividit. -tus: infoedatus varieque maculatus sive per intervalla fuscatus (*et similia. cf.* GLOSS.^{L} I Ansil. IN 1829). GLOSS.^{L} II Abav. IN 326 (= V Abba IN 184 GLOSS. IV 357, 6) -vit (-pell- *var. l.*): interrupit. V Abba IN 182 -are: variare, impedire (*fort. post* variare *excidit lemma* interpellare. *cf.* 219 -o: corrumpo, vario, maculo, fusco, impedio). *v. et p. 2245, 34.* *legitur in poesi apud* PLAVTVM, TER. MAVR., PRVD., HYMN. Ambros., *in prosa oratione rarius apud* CIC., VARRONEM, SEN. nat., PLIN. nat., *frequentius inde a* TERT. [*de confusione vocum q. s.* -are *et* interpellare *v. p. 2240, 38.*]

I *i. q. sive novando (mutando) sive inserendo afficere*: **A** *respicitur magis mutatio*: **1** *in neutram vel bonam partem i. q. reficere, renovare*: **a** *usu peculiari*: PLAVT. Amph. 317 illic homo me -bit meumque os finget denuo *sc. contundendo* (*cf.* Most. 262 nova pictura -are vis opus lepidissimum [*sc. vultum*]? VLP. dig. 21, 1, 37 *venditores* -ant veteratores et pro noviciis vendunt. TERT. virg. vel. 12, 4 forsitan et aliquo eam *faciem* medicamine -ent). CIC. ad Q. fr. 2, 11 (10), 3 quo minus togam praetextam quotannis -et (*ludit c.* renovari honores). PLIN. nat. 12, 59 Alexandriae, ubi tura -antur. 35, 194 eadem lacte diluta tectoriorum albaria -antur. **b** *usu vario*: TER. MAVR. 895 asperum quia vox sonorem leviore -at. FAVST. Aug. c. Faust. 11, 1 p. 313, 13 quod ubi falsum didicit, -at (-pell- *var. l.*) et infirmat *Paulus*.

2 *in malam partem*: **a** *i. q. adulterare, falsare*: *α scripta sim.*: CIC. Verr. II 1, 158 referendo in tabulas ... quod gestum non esset, tollendo quod esset, et semper aliquid demendo, mutando, -ando (*post* mut. *inserit pars codd.*: curando ne litura appareat). AMM. 15, 5, 12 apicum ... pristinorum ... ⟨umbram⟩ repperiens animadvertit ... priore textu -to longe alia quam dictarat Silvanus ... adscripta. PS. ASCON. Verr. p. 216, 14 subiectos iudices esse ... et -tos libellos sortitionis iudicum. COD. Theod. gest. in sen. 5 ne -entur constituta, plures codices fiant (*ibid. iterum*). *speciatim scripta divina*: TERT. apol. 47, 3 si quid in sanctis offenderunt digestis ..., ad propria opera verterunt neque satis credentes divina esse, quo minus -rent, neque *eqs.* (*cf.* *47, 9* interverterunt). adv. Marc. 4, 1 p. 422, 25 *evangelium*, quod -ando suum fecit (4, 4 p. 429, 22). 5, 17 p. 632, 11 Marcion et titulum aliquando -are gestit. 5, 21 p. 649, 22 numerum epistularum. praescr. 38 l. 18 antequam a vobis *haereticis* -rentur *scripturae* (PS. CYPR. ad Novat. 2 p. 54, 22 caelestes [*v. supra l. 10*]. PRISCILL. tract. 1, 26. AMBR. fid. 5, 16, 193 divinas. HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 7 p. 332, 11 apostolicas. SALV. gub. 5, 7 s. sacram -tam ... vel dilaceratam). SALV. gub. 5, 6 *scripta* quae ab auctoribus ... malis et male sunt -ta. VIGIL. THAPS. c. Arian. 2, 3 utrum hoc (*sc.* 'de ipso' *pro* 'ex ipso') -antium fraude an unius rei significatione ... factum sit. *β varias res*: PLIN. nat. 36, 197 materiae *obsianae* origo, nunc vitri similitudine -ta. MIN. FEL. 34, 5 *philosophi* umbram -tae veritatis imitati (TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 11). PRVD. apoth. praef. 2, 45 qui laeta Christi culta fur -at addens avenas aemulas (SCHOL.: intermiscet). AVELL. p. 126, 22 divini cultus integritas et ... fidei ... -anda sinceritas.

b *i. q. mutilare, corrumpere*: VARRO ling. 5, 3 verba litteris commutatis sunt -ta. TERT. anim. 28, 2 *Pythagoras* satis sibi visus est corpulentiam -asse ad omnem mortui veteris horrorem. PS. RVFIN. in Os. 5, 11/15 ut Effraim quasi tinea -em, te vero quasi inhaerens putredo consumam. SVLP. SEV. chron. 2, 5, 7 ut ... annotationem hanc iam -to per aetatem libello sine auctoris nomine reperirem.

B *respicitur magis interruptio*: **1** *temporaliter* (*in malam partem praeter p. 2245, 9; absol. l. 81*, inter *p. 2245, 12*): SEN. nat. 1, 17, 3 duorum siderum occursum, quo -ari dies solet (*cf.* AMBR. hex. 4, 5, 22 *lucem divinitatis*. in psalm. 118 serm. 12, 13, 2 claritatem. HYMN. Ambros. I 4, 27 lumen. HEGES. 5, 46, 1 p. 396, 26 fulgorem imperii. PETR. CHRYS. serm. 120 p. 529^B menstruo -atur obscuro *luna* [*sim. p. 2245, 3*]). TERT. cult. fem. 2, 6 l. 21 (*de feminis capillos tingentibus*) occasio gravitatis (pravitatis *pars codd.*, *cf. p. 2245, 48*) -atur. PS. ATHAN. ad mon. 2 p. 73^A ut vix eas *orationes* aliquod tempus -et (AMBR. Cain et Ab. 1, 9, 38. *cf.* CASSIOD. in psalm. 24, 5 [4] non -to tempore *orationis*). AMBR. epist. 34, 10 peccatorum poenis ... -ari *vitam beatam angelorum* (*cf.* SALV. eccl. 2, 73 passionibus carnium beatitudo spirituum non -atur. ENNOD. epist. 1, 5, 6 p. 11, 3 numquam -tae felicitatis). 49, 1 nemo interpellat, nemo -at. HEGES. 1, 9, 3 p. 13, 20 bellandi successus ... seditio -vit. 2, 9, 1 p. 155, 5 pacem. RVFIN. Orig. princ. 4, 2, 9 p. 322, 36 narrandi ordo -tus vel intercisus. PS. RVFIN. in Os. 12, 3/6 -ta devotio (*antea*: continua virtute). IVLIAN. Aug. c. Iulian.

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

op. imperf. 3, 48 si vel -ta repetatur *innocentia*. AVG. serm. coll. Morin p. 158, 22 si . . . agentibus sic irruerint, ut saltim -ent, quod differri non oportet. HESYCH. in lev. 6, 19/23 p. 851D tenebris . . . eam *passionem* -antibus . . . sacrificium . . . dividi dicitur. PS. PHOEBAD. fid. 7 p. 44C -ta nativitas. CASSIAN. conl. 19, 3, 2 puritas sollicitudine . . . carnalium rerum -ta. EPIST. pontif. Arel. 8 p. 14, 27 *praeceptum* -tum vel incuria temporum vel desidia tyrannorum. PROSP. chron. I p. 474, 1310 Aëtius ius -tae (*v. p. 2244, 11*) potestatis optinuit. CIL VI 1783, 10 (*a. 431*) -tum . . . adserere honorem. *in neutram vel bonam partem*: EVCHER. laud. her. 37 -at . . . illum placidae quietis statum strepitus quiete dulcior. PS. ARNOB. confl. 1, 9 p. 253B quod tempus nullum -at inter vocem et sermonem et flatum (*antea*: uno eodemque momento . . . oriuntur). 2 *localiter*: IVL. VAL. 3, 35 columnae de gemmis . . ., ebeno tamen plurima -ante. AMBR. hex. 5, 10, 28 mare . . ., quod nullae -ant insulae. RVFIN. Orig. in iud. 6, 4 p. 502, 9 continuationem cantici per singula non occurrimus explicare, -antes . . . seriem lectionis (*cf. p. 2244, 83*). AVG. in psalm. 10, 4 eius *lunae* fulgor nubilo -atur (*cf. p. 2244, 73*).

C *respicitur magis intermixtio*: IVL. VAL. 3, 45 ducenta milia virginum coimus, nullo omnino mari sexu -tae (*Hist. Alex. M. I p. 125, 1 Kr.* ἄρσεν δὲ παρ' ἡμῶν οὐδὲν ὑπάρχει). ARNOB. nat. 5, 15 falsa . . . et mendaciis -ta fallacibus *historia*. CHALC. comm. 187 opus fuit ratione iracundia et cupiditatibus -ta (*ad transl. p. 42A* mixtam, *gr.* μεμειγμένον). PS. RVFIN. in Os. 13, 12 ut nullis essent -ta *scelera* virtutibus.

II *i. q. interponere, inserere*: SCHOL. Stat. Theb. 1, 720 initium terminumque vel quod -etur medium. VEN. FORT. vita Germ. 74, 199 nullum tempus -ans quo non aut aliis prodesset aut non ipse proficeret.

deriv.: interpola (?), interpolamentum, interpolatio, interpolator (-trix), interpolatus, interpolis, interpolus.

interpolus, -a, -um. *ab* interpolare, *cf.* interpolis. *scribitur* -pul- GLOSS.L V Aa IN 773. *de notione*: ISID. orig. 19, 22, 23 -a vestis illa vocatur, quae dum sit vetus, ad novam speciem recuratur. GLOSS. -um: ἐπίγναφον. -a: ἐπίγναφα. reprobata. est vestis nigra, hinc interpolo est obscuro. *i. q. interpolatus* (*de veste ut l. 32*): MARCIAN. dig. 18, 1, 45 (*ex Labeone*) si vestimenta -a (-ata *var. l.*) quis pro novis emerit (*ibid. iterum*). *Oomes.*

interpondium, -ī *n.* *ab* inter *et* pondus, *cf.* aequipondium. GLOSS. -⟨i⟩um: παράσταθμον. -[s]pondium: ἐπιστάθμησις. -a: παράλληλα. *v. etiam s.* interpretium. ? *i. q. interpretium* (*cf. Tjäder ad loc. infra allatum p. 404*): PAP. Tjäder 1, 78 ⟨eroga⟩vi⟨t⟩ de solid(is) MDXXXGI unius indictionis: sol(idi) n(umero) D cum sportula et -is. GLOSS. II 396, 22 inter⟨pondium⟩ a⟨dd⟩o: παρασταθμίζω. *Sz.*

interpōno, -posuī, -positum, -pōnere. *ab* inter *et* ponere. -uēre: CVRT. 8, 10, 25. NOT. Tir. 23, 63. 77. *de notione*: PAVL. FEST. p. 112 'infindere' intercipere, -ere. SYNON. Cic. p. 429, 11 inserit se. -it *eqs.* 438, 31 promitto . . . fidem meam -o (440, 30). GLOSS. ἐντίθημι (παρεν-). παρίστημι. -it: ἀντιτίθησιν (ἐν- *Buecheler*). inserit. *legitur singulis locis ap.* CATONEM, QVADRIG., *frequenter inde a* RHET. Her., CIC.; *in dactylis p. p. p. inde a* LVCR., TIB. *saepius* (*post primam arsin praeter* PAVL. NOL. carm. 28, 45), *formae finitae* AVSON. 390, 15 p. 256 P. COMM. apol. 96; *in aliis metris* PHAEDR. *quater*, MART. 1, 106, 1. [*confund. in codd. c.* imponere *saepe, e. g. p. 2246, 70. 2248, 11. 42; restit.* inter- CIC. *p. 2247, 59.* PLIN. nat. 21, 22.]

I *vi praeverbii vigente i. q. intericere, inserere* (medium *l. 61. 72 sqq. p. 2248, 64. 81. al., cf. p. 2248, 58* in medio *l. 81*, medio *p. 2246, 80*, mediatorem *p. 2249, 2; ad locum indicandum acced. dat. et* inter *promiscue, acc. infra l. 77*): A *generatim*: 1 *usu vario*: a *inter partes distantes*: α *localiter*: ① *de corporeis*: CATO agr. 33, 3 si vinea a vite calva erit, sulcos -ito ibique viveradicem. serito (*cf.* PLIN. nat. 18, 179 collicias). QVADRIG. hist. 81 turrim. CIC top. 75 pariete -to. Tim. 14 unum . . . interiectum medium . . . ea, quibus esset -tum, conligaret (*cf.* AVG. civ. 8, 11 p. 337, 28 D.). VARRO rust. 3, 16, 16 intervallo -to (VEG. mil. 4, 3. *al.*). LVCR. 4, 557 spatium (CELS. 7, 31, 3. 8, 4, 14 digiti. COLVM. arb. 4, 4. FRONTIN. strat. 2, 3, 22 *legionibus*). 6, 1048 aëre -to. CAES. civ. 2, 15, 2 ubi . . . spatium inter muros . . . postulare videretur, pilae -untur. BELL. Afr. 41, 2 elephantis . . . -tis (LIV. 37, 40, 2 partes eas -tis binis e. distinguebat. 37, 42, 5). BELL. Alex. 74, 1 -ta tanta locorum iniquitate. 78, 2 provincias . . . a . . . inimicis regibus -to amicissimo rege (*i. -tis Mithridatis finibus*) munivit. TIB. 1, 9, 56 *femina* tecum -ta . . . veste cubet. LIV. 4, 17, 12 vallo -to. 22, 46, 3 ut Afrorum utraque cornua essent, -rentur his medii Galli atque Hispani (38, 40, 6 praecedere una *parte* iussa altera magno intervallo cogere agmen, media impedimenta -uit. VITR. 6, 7, 5 inter duas aulas media sunt -ta *itinera*. SEN. nat. 2, 9, 4 muros et mediam altitudinem montium. *al. cf. l. 61*). *et saepe. structura insolita p. p. p. cum acc.*: PAVL. NOL. carm. 28, 45 circumiectis in porticibus spatiari copia larga subest -tisque columnas (columnis *E*) cancellis fessos incumbere (*cf. C. F. W. Müller, Nom. u. Akk. 145*). ② *de incorporeis*: VITR. 5, 4, 5 *sonitus stantes* inter mobiles . . . -ti (*cf.* QVINT. inst. 12, 10, 68 his *sonis*, quos -erunt, inserunt alios *musici*. BOETH. mus. 4, 15 p. 342, 9 quae *voces* in medio sunt -tae [7 mediae interiectae]). CELS. 3, 3, 2 -to discrimine (COD. Iust. 9, 41, 18). QVINT. decl. 281 p. 146, 12 duo sunt . . ., inter quae quaestio -ta videatur. COD. Theod. 1, 2, 3 (= Iust. 1, 14, 1) inter aequitatem iusque -tam interpretationem. BOETH. arithm. 1, 17 p. 35, 21 post illum sex aliis -tis *numeris* (*al.*). *al.*

β *temporaliter*: ① *-itur ipsum tempus*: CIC. Verr. I 31 prope XL diebus -tis (54. II 1, 20 Brut. 86 VARRO rust. 3, 9, 11 CAES. civ. 3, 37, 5. COLVM. 11, 3, 56 [*antea*: intermissis *ut* PELAGON. 459]. *al.*). Cluent. 5 spatio -to (CAES. Gall. 6, 38, 5 civ. 3, 9, 6. 3, 74, 3 spatium . . . -endum ad recreandos animos putabat. LIV. 2, 57, 2. 5, 5, 10 CELS. 4, 28, 1. *al.*). Mur. 35 dies intermissus aut nox -ta (Sest. 74 LIV. 5, 41, 4. 44, 39, 6. *al.*). fam. 15, 15, 2 -tus annus (VELL. 1, 14, 2 post septem annos . . . et post annum . . . novemque interiectis annis . . . deinde -tis duobus et triginta [*in serie simili ibid.* 4 -to . . . quadriennio]. 2, 6, 1 COLVM. 5, 9, 15. *al.*). VARRO rust. 2, 2, 11 ab occasu *solis* parvo intervallo -to. LIV. 37, 7, 5 tempore -to (SEN. contr. 1, 5, 4 VAL. MAX. 1, 7 ext. 2 CELS. 3, 18, 20. *al.*). CELS. 3, 19, 5 -ta . . . hora (4, 12, 9. 4, 24, 2. PETRON. 87, 9 -ta minus hora. *al.*). *al.* ② *-untur res variae* (*hic illic variandi gratia, e. g. l. 17. 18. 25*): CIC. Verr. II 1, 30 ludis -tis (VAL. MAX. 9, 1, 5 epulis . . . -i ludos. SEN. dial. 7, 12, 2 miscent . . . illas *voluptates* et -unt vitae ut ludum iocumque inter seria). Phil. 6, 2 nullam moram -endam insequendi (8, 17. 10, 1 ac. 1, 1 CAES. Gall. 4, 9, 3. *al.*). ad Q. fr. 2, 3, 1 res multis querelis . . . -endis nulla transacta est. CAES. Gall. 4, 32, 1 neque ulla ad id tempus belli suspicione -ta (*cf.* LIV. 3, 41, 6 bellis -tis). 7, 40, 1 nulla -ta dubitatione. LIV. 37, 54, 2 -ta . . . brevis legatio est. 45, 32, 1 cognitionibus -tis. 45, 41, 9 triumphus meus . . . duobus funeribus liberorum meorum est -tus. CELS. 3, 6, 14 poterit . . . dulcius dari vinum; poterit semel aut bis -i Graecum salsum (3, 27, 1E. *cf.* 3, 24, 4 cibos [4, 19, 4]. 4, 32, 2 aquam [PLIN. nat. 28, 55 frigidam *cibis*. MART. 1, 106, 1]. *sim. saepius*). 4, 12, 2 -enda abstinentia est (*cf.* SEN. epist. 68, 7 -to ieiunio. SVET. Vesp. 20 inediam. *sim. al.*). SEN. clem. 1, 9, 5 silentio -to. dial. 9, 17, 7 laboribus -entes temperamentum. *al.* ③ *-untur homines*: CIC. Verr. II 1, 30 -istis accusatorem (*sc. qui Ciceronem accusatorem differret*). Brut. 231 inter nostrum tuumque initium dicendi -tis oratoribus. 232. 233. LIV. 7, 22, 2 duo interreges . . . -ti. AVG. serm. 289, 3 quid sibi . . . vult Ioannes? unde -tus? unde praemissus? (= SERM. RevBén. 58, 1948 p. 64, 19).

b *quolibet loco*: α *vi inducendi, adhibendi*: RHET. Her. 2, 7, 10 maiores voluisse certis in rebus -i quaestiones. Q. CIC. pet. 55 *civitas* largitione -ta virtutis . . . oblivisci solet. VITR. 4, 1, 3 e generibus duobus (*sc. dorico et ionico*) capitulo -to tertium genus (*sc. corinthium*) . . . est procreatum. PLIN. nat. 31, 89 *sal* honoribus . . . militiaeque -itur salariis inde dictis. 33, 43 in . . . emptionibus . . . libra -itur. 37, 169 *haematiten* litibus iudiciisque -uit *Zachalias*. PS. QVINT. decl. 13, 19 -enda gustus voluptate. TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 535, 18 repudii propositionem subito -tam. COD. Iust. 7, 19, 5 (*a. 293*) sollemnibus -tis (8, 44, 18 *a. 293*). HIL. trin. 5, 24 nullam -tam intellegentiae rationem fuisse, ut *eqs.* RVFIN. Basil. hom. 8, 4 p. 1793C -ta comminatione, ne *eqs.* (*Migne gr. 29, 468A* ἀπειλὴν ἔχων). AVG. c. Pelag. 4, 8, 24 veneratione. *al.*

β *vi immiscendi*: ① *homines*: HIRT. Gall. 8, 13, 2 ut equitibus -ti proeliarentur *Germani* (*cf.* 8, 17, 3 *equitatui* -it auxilia levis armaturae. 8, 19, 2 BELL. Afr. 13, 1. 20, 1 uti . . . levis armatura interiecta inter equites suos -retur [60, 4]). VAL. MAX. 2, 1, 8 *convivio* praeter cognatos . . . nemo -batur (SVET. Aug. 74. Cal. 39, 2 per fallaciam. Nero 22, 3 familiaribus epulis). SEN. dial. 11 (12), 7, 8 Galliae populis se -erunt *Massilienses*. PLIN. nat. 5, 44 quidam *scriptores* solitudinibus -erunt Atlantas. QVINT. decl. 388 p. 435, 3 puerum venalibus -tum. CIL VI 37834, 30 (*a. 95*) -tis eq(uitibus) parib(us). ② *res*: VELL. 1, 11, 4 *statuam statuis*. CELS. 2, 14, 3 eo dempto, quod -tum, ut id *corpus* laxaretur, effecerat. 4, 25, 1 his *pituitis* -untur nonnumquam ex cibo . . . recte coacta. 4, 31, 3 *cibum sumere* -tis rebus urinam moventibus (*cibos, medicamenta ut*: COLVM. 12, 9, 1. SCRIB. LARG. 60 salis . . . quasi tabulata -unt *in componendo dentifricio*. PLIN. nat. 20, 163 *ami* panibus . . . subditur et condimentis -itur. APIC. 4, 116. *al.*). SEN. epist. 84, 9 (*de choro multiplici*) accedunt visis feminae, -untur tibiae (*inde* MACR. Sat. 1 praef. 9 -itur fistula). COLVM. 5, 9, 9 aliquid stercoris -endum. 12, 47, 6. MART. 1, 53, 4 -tus . . . contaminat . . . Thyrianthina bardocucullus. TERT. coron. 15 l. 20 coronam -to gladio . . . oblatam (*cf.* CAPITOL. Ver. 5, 3 coronas . . . *convivis* datas lemniscis . . . -tis et . . . floribus). VVLG. II par. 3, 16 malagranata . . . quae catenulis -uit (inp- *var. l.*). *al.*

2 *usu rhet. et gramm.*: a *praevalente respectu interserendi*: α *in univ.*: ① *-untur quaelibet digressiones, amplificationes sim.* (*persona pro scriptis l. 80*): RHET. Her. 3, 8, 15 amplificationes. 3, 10, 18 *argumentationes*. 4, 17, 25 sententias (SEN. contr. 1 praef. 22 argumentis [*antea*: -am . . . quibusdam locis quaestiones controversiarum]. *al.*). CIC. inv. 1, 27 digressio. 1, 30 narratio. de orat. 2, 257 versus (div. 1, 131 SEN. frg. 113. *al.*). Brut. 287 orationes . . ., quas -uit *Thucydides*. orat. 66 contiones et hortationes. 226 inter quae *verba* . . . -it se raro numerosa comprehensio. part. 32 motus animorum. HIRT. Gall. 8 praef. 3 qui me mediis -erim Caesaris scriptis. LIV. 29, 14, 9 opiniones. MANIL. 3, 589 non -tis turbabitur undique membris *materies rerum*. VITR. 5 praef. 4 Graeci . . . poetae comici -entes e choro canticum diviserunt spatia fabularum. SEN. contr. 9, 3, 13 contumeliose multa. VELL. 2, 7, 4 rei tantae parum ad notitiam pertinens -atur.

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PHAEDR. 2 prol. 9 si libuerit aliquid -ere. COLVM. 12, 53, 1 olei gleucini compositio ... huic parti voluminis reservata est, ne parum opportune vini conditionibus -retur. *al.* *obiecto neglegentius adumbrato*: NEP. Pel. 3, 1 hoc loco libet -ere ..., nimia fiducia quantae calamitati soleat esse. THEOD. MOPS. in Tit. 1, 1 p. 235, 8 -uit ... ab illo loco ... usque ad illum locum (*gr.* παρέθηκεν ... τὰ ἀπὸ τοῦ κτλ.). *? abl. absol.* -tis *per ellipsin de versibus omissis* (*cf.* AVG. [?] un. eccl. 11, 30 p. 268, 27 deinde paucis -tis venitur ad eum locum, ubi *eqs.*): AVG. c. Petil. 2, 21, 47 p. 47, 17 et -tis *dixit Paulus* '...'. AVG. (?) un. eccl. 7, 16 p. 248, 22 et -tis deinde conectit et dicit *Isaias* '...'. (II) -*untur voces, syllabae, litterae sim.*: RHET. Her. 4, 27, 38 verbum ... non -imus, sed aut primum aut postremum conlocamus. CIC. orat. 154 nisi 'autem' -issem (*cf.* Lael. 3 'inquam' et 'inquit'. TERT. adv. Marc. 2, 25 p. 371, 2 'et nunc'. *al.* DON. Ter. Ad. 115, 3 τῷ ἰδιωτισμῷ -uit 'Demea' et repetitum 'peccat'. *al.*). SEN. epist. 117, 5 unam syllabam (*cf.* PRISC. gramm. II 364, 22. III 450, 25). QVINT. inst. 1, 7, 17 adiectione 'i' litterae, quam non solum dativis casibus in parte ultima adscribunt, sed quibusdam etiam -unt *Graeci* (VEL. gramm. VII 60, 1. *al.*). VEL. gramm. VII 67, 21 distinguere est -to puncto dividere *eqs.*

β *technice in describendis figuris q. s.* παρένθεσις, *interiectio* (*cf.* RVT. LVP. 1, 17 παρένθεσις: cum in continenti sententia aliquid -itur *eqs.* [DON. gramm. IV 401, 10 parenthesis est -ta ratiocinatio divisae sententiae]. EXPLAN. in Don. gramm. IV 489, 10 interiectio, quae -itur ad exprimendum animi motum): DON. Ter. Ad. 327, 1 'vae miserae mihi': -itur mulieris affectus novo nuntio. Eun. 780, 5 'malum' (*antea*: κατὰ παρένθεσιν, *6* interiectio. *cf.* Phorm. 948 'm.' adverbium est -tae indignationis). SERV. auct. ecl. 9, 2 -tum ... est 'quod numquam veriti sumus'. SCHOL. Cic. Bob. p. 153, 30 nisi -isset ... temperamentum ... verbis, quod ait: 'prope dicam'. CLAVD. DON. Aen. 4, 175 p. 377, 14 *definitionem Famae* poeta -endo fecit hyperbaton. *al.*

b *praevalente respectu immiscendi, inducendi*: RHET. Her. 2, 14, 21 primum quaeri conveniet ...; deinde oportebit quaeri ...; deinde -etur ab accusatore ⟨suspicio⟩. CIC. Phil. 14, 17 haec -ui ..., non tam ut pro me dixerim ... quam ut *eqs.* (TREB. trig. tyr. 9, 5 *epistulam* idcirco -ui, ut *eqs. al. cf.* COLVM. 1, 9, 5 ne). CAEL. Cic. fam. 8, 8, 1 totum Sempronium usque eo perago, ut Vestorium quoque -am et illam fabulam narrem *eqs.* CELS. 8, 4, 4 haec ... ut -remus. PHAEDR. 4, 25, 9 Simonides -uit gemina Ledae sidera, auctoritatem similis referens gloriae (*cf.* 5 prol. 1 Aesopi nomen sicubi -ero ..., auctoritatis esse scito gratia). QVINT. inst. 6, 3, 64 dixit Augustus praefecto ... subinde -enti precibus 'quid respondebo patri meo?' 'dic *eqs.*' TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 473, 14 hic nunc de fenore, cum -it: 'et si *eqs.*' 5, 9 p. 602, 17 *Paulus* -uit aliquid ... de Christo (5, 17 p. 635, 7. AVG. cons. euang. 2, 27, 62 p. 166, 8 ut ... non de ipsis dixerit, de quibus -erat *eqs. al.*). adv. Prax. 26 p. 277, 14 'evangelia. MAR. VICTORIN. in Gal. 4, 10 p. 1181B 'dies ... et menses et tempora et annos': cum 'tempora' genus sit ad omnia, cur et 'dies' et 'menses' et 'anni' -tum? PS. OROS. epist. Migne suppl. 2, 330 reliquas ... haereses, quas non -uimus *in enumeratione*. *al.* *c. dat. personae, cui proponitur aliquid*: MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 47, 19 ipsas tibi voces illorum -ens patrum a calumniae te nexu ... absolvam (*I 2 p. 41, 23* tibi voces ... adponens, *gr. I 1, 1 p. 29, 25* παραθέμενος).

B *c. acumine dictum*: 1 *fere i. q. supponere*: a *in malam partem, sc. dolose insinuando sim.* (*cf. p. 2246, 53. 2248, 15*): CIC. inv. 1, 24 pro eo homine, in quo offenditur *animus auditoris*, alium hominem, qui diligitur, -i oportet *eqs.* (*postea*: dissimulare). Verr. II 3, 175 rationibus ... non -tis neque perturbatis neque repentinis, sed certis institutis (Phil. 8, 12 tuas r. communibus -is [antep- *D*]). Caecin. 71 fictus testis subornari solet et in⟨ter⟩poni (*corr. Hotoman*) falsae tabulae. Sull. 54 gladiatores emptos esse Fausti simulatione ad caedem ...; ita prorsus: -ti sunt gladiatores *eqs.* Cael. 76 iste -tus sermo deliciarum desidiaeque. BELL. Alex. 60, 3 causa -ta, quod *eqs.* (NEP. Them. 7, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 104, 34). 71, 1 pactiones. VITR. 7 praef. 10 alienis indicibus mutatis -to nomine meo (*aliter p. 2248, 28*). VAL. MAX. 2, 5, 4 -ta ... simulatione (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 230 p. 51, 29 dissimulatione). QVINT. decl. 321 p. 261, 6 qui coniunctos separant animos, qui summae concordiae virus suum -unt. b *in neutram partem, sc. tegendi gratia* (*c. acc. dupl.*): PROB. Verg. georg. 3, 129 'genitale arvum' 'sulcos'que honeste obscoena equarum per allegoriam -ens.

2 *fere i. q. facere, ut intercedat* (*usu ad notionem vocis q. e.* intercedere *propriam respondente*): a *spectat ad relationem mutuam* (-i *saepe vergit ad notionem q. e. 'fieri', cf. usum temporalem p. 2246, 3*): α *conciliandam, confirmandam* (*cf. p. 2246, 42*): CIC. Quinct. 15 (*de Naevio et Quinctio inter se communicantibus*) neque ... verbum ullum -uit Naevius. S. Rosc. 114 ut cum Chrysogono transigeret ... inque eam rem fidem suam ... -ret (*v. vol. VI 1, 667, 75 sqq. 669, 19 sqq.*). Q. Rosc. 38 cur ... in societate dissoluta nova haec restipulatio -itur? (*cf.* GAIVS inst. 2, 252 quae stipulationes inter venditorem ... et emptorem -i solent *eqs.* [2, 254. 257 VLP. dig. 19, 1, 11, 18. 35, 3, 1, 3 PAVL. dig. 45, 1, 134 pr. *al.*]). Verr. II 2, 66 poenis compromissisque -tis. LIV. 9, 9, 15 sponsio (HIL. trin. 5, 3 PAP. Tjäder 16, 25. *al.*). 34, 25, 7 iure iurando -to (FEST. p. 318 SVET. Iul. 85. *al.*). FEST. p. 329 Graeci faciunt σπονδάς -tis rebus divinis. SEN. contr. 9, 3 (thema) pactum (IVLIAN. dig. 2, 14, 55 PAPIN. dig. 20, 5, 1 VLP. dig. 2, 15, 9, 3. PAVL. dig. 2, 14, 27, 6 p. ... convento [23, 4, 12, 1. COD. Iust. 2, 4, 9 *a. 241*]. *al. cf.* VAL. MAX. 4, 8, 1 pactione [*al.*]). IAVOL. dig. 19, 2, 51 pr. conventio. MAECIAN. dig. 44, 7, 31 condicione -ta (CONSVLT. 4, 1 NOVELL. Valent. 35 pr. *et* 9). SCAEV. dig. 34, 1, 20 pr. -tis nominibus (*i. pecunia. aliter infra l. 28*). PAPIN. dig. 39, 6, 40 donatio (*antea*: inter virum et uxorem d. facta). TRYPH. dig. 20, 5, 12, 1 obligatione a debitore -ta (VLP. dig. 46, 4, 13 pr.). VLP. dig. 2, 15, 9, 1 transactio (2, 15, 9, 3 PAVL. dig. 3, 3, 60. CONSVLT. 9, 6 quae heredes inter se t. -ta composuerint. *al.*). 24, 1, 32, 24 societas (*antea*: inter virum et uxorem ... contracta). MOD. dig. 2, 14, 35 instrumentis -tis (COD. Iust. 5, 4, 13. *cf.* 1, 13, 1 [*a. 316*] *ut* -atur [inp. *var. l.*] ... scriptura [2, 45, 1 *a. 293; opp.* sine scriptura. 4, 5, 3 *a. 293*]). AVG. c. acad. 3, 3, 6 dexteras -isti (*3, 3, 5* da ... dexteram). *al.* β *disturbandam*: CIC. Phil. 2, 7 litteras ad se ab amico missas offensione aliqua -ta in medium protulit. CALL. dig. 49, 14, 3, 2 fraus -ta (*cf.* COD. Iust. 5, 12, 1, 2 [*a. 201*] *dolum*). VLP. dig. 34, 4, 3, 11 inimicitiis -tis ([*postea*: intercesserint]. LEX Sal. Merov. decr. Child. 2, 5). AVG. in psalm. 6, 9 nulla lite -ta.

b *spectat ad auctoritatem conciliandi, impediendi, confirmandi causa in qualibet re praestitam*: α -*untur res* (*incorporeae praeter l. 38. 40. 44*): RHET. Her. 2, 13, 19 iudicatum est id, de quo sententia lata est aut decretum -tum (*v. vol. V 1, 153, 3 sqq.*). CIC. inv. 2, 80 ante supplicium quam iudicium -ere (Balb. 42. 53 multis rebus. div. 2, 150 cum ... proprium sit Academiae i. suum nullum -ere. Att. 8, 3, 7 QVINT. inst. 1, 7, 30. *cf.* SEN. suas. 3, 3 arbitrium. CELS. 1 praef. 12 opinio. QVINT. inst. 5 praef. 3 sententiam). div. in Caec. 63 pro exterarum nationum commodis ... operam, studium, laborem -ere. Verr. I 35 nisi ista tua (*sc. Hortensi*) ... potentia et ... cupiditas ... in ... causa -retur. II 1, 105 edictum (3, 48 legem, ... edicta). 2, 43 nomen civitatis (3, 131. *in invocandis superioribus*: APVL. met. 3, 29, 1 mihi ... subvenit ad auxilium civile decurrere et -to venerabili principis n. tot aerumnis me liberare. ITALA act. 18, 4 [cod. d *al.* = VVLG. in- *parte codd.*] *Paulus* disputabat ... -ens n. domini Iesu [*gr.* ἐντιθείς]. *aliter l. 4. p. 2247, 64. 2249, 19*). 3, 124 auctoritatem (Pis. 4 senatus [HIRT. Gall. 8, 52, 3]. Phil. 5, 37. 13, 15. fam. 1, 7, 5 a. religionemque. GAIVS inst. 1, 190. *al.*). Sull. 92 reiectione -ta (93). Pis. 50 -ta religione (*postea*: etiamsi religio non impediret. *v. et l. 34*). LIV. 35, 35, 17 qui ... suum consilium meo -et. SEN. contr. 1, 7, 10 roganti mihi *pro altero* et has -enti manus paene praecidit *alter*. VAL. MAX. 4, 1, 14 senatus relationem -i iubebat, ut *eqs.* 4, 1 ext. 4 plebei ... scitum -uit, ne *eqs.* 6, 1, 10 intercessionem suam -ere noluerunt *tribuni*. CVRT. 6, 10, 16 iurgio -i aures meas (*cf.* COD. Iust. 2, 55, 6 licet ... inter libertos suam -erint audientiam *mulieres* [12, 35, 18, 3 (*a. 492*) litigiis; imp- *var. l.*]). QVINT. decl. 260 p. 63, 2 aliquid fecisse clementer, contra duros ... patres -isse misericordiam pro sua aetate. TAC. ann. 12, 29, 2 arma certantibus barbaris. IVLIAN. dig. 41, 3, 33, 6 rogatio non in hoc -itur, ut *eqs.* PAPIN. dig. 35, 2, 11, 3 provocatione -ta (VLP. dig. 2, 15, 11. 49, 7, 1, 3 MOD. dig. 49, 1, 18 COD. Theod. 1, 6, 3. *al. cf.* 11, 30, 13 provocationis auxilium [11, 30, 14 = Iust. 7, 62, 18]). 48, 16, 4 pr. post -tam denuntiationem (MOD. dig. 21, 2, 63 pr. COD. Iust. 5, 56, 4, 1 *a. 294*. 8, 28, 2, 1 *a. 239*). MACER dig. 49, 13, 1, 1 appellatione -ta (COD. Theod. 1, 6, 1 [= Iust. 7, 62, 23]. 11, 30, 25 [*cf.* Iust. 7, 62, 21]. 11, 30, 44. 11, 36, 3 ne ... -tis ... a. vel ... frustrationibus interiectis litigia protrahantur. *al. cf.* COD. Iust. 10, 50, 3, 1 [*s. III ex.*] appellationis auxilium). *al.*

β -*untur homines*: (I) *reflexive*: (A) *c. explicatione*: *dat.*: CIC. div. in Caec. 21 cur te -is invitissimis iis ...? Phil. 2, 9 quid ... me -rem audaciae tuae ...? LIV. 35, 48, 9 bello (*antea*: neutri parti sese coniungant; medios ... amicos. *cf. p. 2249, 1 et* VELL. 2, 50, 3 armorum arbitria captans *Massilia*, quibus hi se debent -ere *eqs.*). VAL. MAX. 4, 1, 6 non oportere patres conscriptos se rei publicae Karthaginiensium -ere. 5, 4, 6 utrisque. FLOR. epit. 3, 10, 11 num ego me -o Romanis? PAVL. dig. 50, 7, 9, 2 negotiis. PS. ASCON. Verr. p. 241, 23 ('interpellare') actioni se alterius -ere. PELAG. in Rom. prol. p. 7, 20 altercantibus apostolus se medium -ens. quominus: CIC. Vatin. 37 tribunum plebis ..., qui se -at, quominus reus ... fias. LIV. 34, 62, 14. in: CIC. fam. 10, 27, 2 si te in istam pacificationem non -es. VLP. dig. 10, 2, 4, 1 in his (*c. abl. ut*: LACT. inst. 2, 16, 14 in his rebus, ut *eqs.* COD. Iust. 4, 57, 5, 2 *a. 240*). pro: VLP. dig. 4, 4, 16, 3 pro certo praetorem se non debere -ere. AMBROSIAST. in Rom. 8, 27 pro nobis -it se spiritus *sanctus*. AVG. civ. 2, 10 p. 64, 25 D. COD. Iust. 4, 29, 23, 2 *fideiubendo* pro aliis. ut: VLP. dig. 4, 8, 3, 1 praetorem -ere se ..., ut *eqs.* AVG. in euang. Ioh. 52, 2 (*loq. Christus mediator*). (B) *nude positum*: CIC. Verr. II 1, 114 te -is (*antea*: prohibes). Mil. 25. Att. 15, 10 (*antea*: consilia ... dant). ad Q. fr. 3, 4, 5 me nihil -o. NEP. Att. 2, 4 cum ... versuram facere ... necesse esset ..., semper se -uit (*de fideiubendo ut*: 9, 5. COD. Iust. 4, 29, 6, 1 [*a. 228*]. 4, 29, 23 pr. [*antea*: intercesserit]. *cf. l. 70 et* PAP. Corp. 254, 28 veni, -e te [*de pecunia praestanda*]). LIV. 27, 6, 3 (*5* intercessuros). POMPON. dig. 1, 2, 2, 9 coepit senatus se -ere. VLP. dig. 25, 3, 5, 2 ut ... se iudex -at ... succursurus. 39, 2, 4, 9 magistratu. 42, 1, 15, 7 (*postea*: intervenire). AVG. civ. 9, 15 p. 388, 10 D. se ... -it medius *daemon*. *al.*

(II) *mediopass.* (*sunt, quae ad p. 2249, 6 trahi possint*): CIC. leg. 2, 16 quam ... sancta sit societas civium inter ipsos, diis immortalibus -tis tum iudicibus, ⟨tum⟩ testibus (*de deis ut*: LIV. 7, 26, 3 numine -to

[*Kuhlmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deorum. HOMER. 106). LIV. 35, 49, 13 non -i vos bello (*cf. p. 2248, 57*). AVG. civ. 9, 9 p. 380, 24 D. *daemones mediatores*, per quos -tos *eqs.* (*de Christo*: in euang. Ioh. 53, 10 in psalm. 90 serm. 2, 1 l. 57). CARM. adv. Marc. 5, 235 -tus pro captis *Christus.* COD. Theod. 2, 1, 11 *provinciae rector* utatur legibus nullo -to rationali.

Ⓜ *varia exempla act. vel pass.*: Ⓐ *quemlibet*: VAL. MAX. 2, 1, 1 nuptiis ... auspices -untur. SEN. benef. 2, 23, 2 nec -i pararios (3, 15, 2). PS. QVINT. decl. 2, 12 sermonibus vestris -e testes (AVG. serm. 51, 12, 20). VLP. dig. 24, 3, 22, 6 officium iudicis -endum est. 40, 12, 5, 1 praetoris partes -endae sunt (PAVL. dig. 40, 5, 31, 4). Ⓑ *vicarium*: IAVOL. dig. 38, 5, 12 (*de mandato*) is qui in re -tus est (VLP. dig. 24, 1, 11, 7). IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 7 si ... filius non ex substitutione ... heres exstiterit; sed aut lege aut per -tam personam (46, 1, 16 pr. in hoc ..., ut [VLP. dig. 42, 8, 14]. POMPON. dig. 39, 5, 4 VLP. dig. 23, 1, 18. 24, 1, 3, 9 *opp.* per se [COD. Theod. 9, 9, 1, 2 = Iust. 9, 11, 1, 2. COD. Iust. 9, 27, 6 pr. *a. 439*]. *al.*). POMPON. dig. 16, 1, 32, 2 alium (COD. Iust. 4, 32, 26, 5 *syn.* medios subiciunt). PAPIN. dig. 46, 8, 3 pr. -tus procurator (*cf.* MOD. dig. 26, 7, 32, 4 curatore). COD. Theod. 11, 20, 6 pr. vel suo vel -to nomine. *al.* *p. p. p. masc. pro subst.*: MARCELL. dig. 35, 2, 57 ut omissā -ti capientis persona spectetur.

II *vi praeverbii debilitata* (*dilatari videtur usus p. 2246, 36 sqq. illustratus*): A *corporaliter fere i. q. imponere*: CHIRON 63 cauteriis (*abl.*) puncta -ito ([*Veg. mulom. 2, 14, 4* infigenda]. 113. 478). HIPPOCR. aer. 17 *matres Scythicae infantibus aeramentum* ad mamillam -unt dextram et inpositum habetur (*gr.* τιθέασι . . . καὶ ἐπικαίεται [*legit* ἐπικέεται]).

B *incorporaliter*: 1 *fere i. q. instituere*: MAECIAN. dig. 36, 1, 75 pr. si ... -tus heres ... pignus acceperit. COD. Theod. 6, 32, 2 pr. nonnulli ... sacri ministerii supernumerarii ordinati sunt, quibus -tis et locum, qui vacaverit, occupantibus ... excluduntur *alii*. ? 2 *fere i. q. iniungere* (*si recte trad.*): AVG. c. Fort. 19 p. 96, 9 rationibus ut discuteremus ... fidem, -tum (imp- *S*) est ab his, qui nos audiunt (*cf. p. 97, 8* rationibus ... agi volebant).

deriv.: interpositio, interpositive, interpositorium, interpositus.

˟interpositio, -ōnis *f.* *ab* interponere. *plur. praeter* VITR. *l. 71 apud* AVG. *recentioresque alios.* GLOSS. ἔνθεσις. παρένθεσις. *inde a* RHET. Her., CIC., VARRONE; *deest poetis.* [*loco obscuro*: IVLIAN. in Iob 1, 16 -e aquae ... naturam ignis excutere.]

fere i. q. actio interponendi vel status interpositi: I *generatim*: A *localiter*: 1 *dictorum vel scriptorum*: a *quae inter partes inseruntur*: α *usu vario*: RHET. Her. 4, 27, 38 coniunctio est, cum -e verbi et superiores partes orationis conprehenduntur et inferiores (AVG. cons. euang. 2, 80, 157 MART. CAP. 5, 518. *al.*). CIC. fam. 16, 22, 1 (*de supplemento. cf.* QVINT. inst. 10, 3, 32 novorum). VARRO ling. frg. 130 p. 237, 9 consonantium. SERV. Aen. 10, 586 sine -e coniunctionis. HIER. hom. Orig. in Ezech. 11, 2 p. 427, 7 sequentis lectionis. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 475, 13 -es silentiorum. IVLIAN. in Iob 8, 10 versus medii (21, 22). PRISC. gramm. II 355, 25 'alituum' per -em addita 'u'. CASSIOD. hist. 4, 34, 7 patri in filio, per -em praepositionis (*Sozom. 3, 20, 8* παρενθέσει). in psalm. 34, 21 sine aliqua -e ... verba geminantur (108, 21). 46, 1 diapsalmatis ... -e divisus est *hymnus* (59, 1/2. 67, 34). *al.* β *fere i. q.* παρένθεσις, *interiectio* (*l. 57. 60; c. gen. rei divisae l. 55. 59*): ① *definitiones*: QVINT. inst. 9, 3, 23 (*v. p. 2170, 51*). POMP. gramm. V 309, 21 parenthesis est -o divisae sententiae. CASSIOD. in psalm. 16, 3/4 parenthesin, id est -em. ⓘ *exempla*: DON. Ter. Hec. 87, 2 muliebris -o τὸ 'misera'. SERV. Aen. 12, 935 -e usus est, dicens 'seu *eqs.*' SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 116 per -em ... amplius dicit. SCHOL. Stat. Theb. 5, 501 'sic di suasistis' -o. 7, 152. 7, 175 'sic hostis defuit' -o narrationis. 7. 508. 8, 145 'heu' -o est dolentis. 8, 728 'quis ardor' exclamatio per -em (9, 180). 9, 226. 9, 233 'longum' -o a mora. *al.* AVG. quaest. hept. 2, 47 p. 122, 24 (*antea*: hyperbaton, interpositum). MACR. Sat. 6, 6, 13 nec -es eius *Vergilii* otiosae sunt (*affert Aen. 6, 406. 12, 206*).

b *quae in contextum, narrationem sim. inducuntur, sc. afferendo, memorando*: CIC. inv. 1, 8 (*ex Hermagora*) cum personarum certarum -e (*infra*: sine c. p. -e. AVG. cons. euang. 2, 70, 137 rei vel p. BOETH. diff. top. 2 p. 1184ᴰ. *cf.* AVG. c. Faust. 22, 83 p. 686, 2 *hominum pro exemplis.* MACR. Sat. 5, 13, 41 deorum). EVGRAPH. Ter. Andr. 116 auditorem mali -e suspendit. GREG. M. moral. 35, 10 (*de Iob dei servo*) -e servitutis, dum eum quasi sub quadam peculiaritate commemorat.

2 *variarum rerum*: VITR. 6, 3, 8 propter columnarum -es. AVG. epist. 162, 8 intervalli. gen. ad litt. 7, 8 p. 207, 25 *animae irrationalis inter corpus et animam rationalem.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 1 p. 349ᶜ *ignis inter caelum et terram* (*Migne gr. 44, 129ᴬ* διὰ τοῦ μέσου. *antea*: in medio, mediatione). PASS. Saturnin. 1 marinorum ... fluctuum -e discretos *viros*.

B *temporaliter*: SYMM. epist. 7, 13 longitudinem viae dierum -e distinguo (CAEL. AVR. acut. 2, 10, 61 alterna diei -e). SCHOL. Stat. Theb. 8, 160 pacis. HEGES. 1, 30, 7 refectis cibo et stativa (*i. stativorum*) -e militibus. AVG. conf. 13, 33, 48 temporis (trin. 14, 10, 13. *al.*). adv. Don. 25, 43 p. 144, 8 morarum -bus (coll. c. Don. 3, 2, 2 p. 52, 2. 3, 3, 3 p. 52, 15). *al.*

II *c. acumine dictum de eis, quae conciliandi (p. 2250, 3. 14. 17. al.), impediendi gratia (p. 2250, 27. al.) vel qualibet auctoritate intercedente fiunt*: A *in certis locutionibus*: 1 *abl.*: CHALC. comm. 255 deum ... opem generi hominum ... divinarum potestatum -e ferre voluisse. INTERPR. novell. Theod. 11 iurisiurandi (CASSIOD. Ios. antiq. 18, 7 [*cf. gr. 71*]. var. 9, 18, 12 LEX Visig. 8, 2, 1). AVELL. p. 355, 23 auctoritatis sedis apostolicae. p. 503, 19. FAVST. REI. grat. 1, 18 p. 56, 21 sacramenti (INTERPR. Paul. sent. 2, 1, 1 CASSIOD. var. 8, 3, 3. 8, 5, 1). CASSIOD. Ios. antiq. 4, 47 tuae *dei* voluntatis -e (*gr.* κατὰ βούλησιν βραβευόμενον τὴν σήν). *al.* 2 *c. praepos.*: cum -e: RVFIN. Orig. in Ios. 10, 1 p. 359, 9 ab Iesu salutem c. iuramenti -e suscipiunt *Gabaonitae.* SEV. MINOR. p. 739ᴮ sacramentorum (AVELL. p. 391, 5 GREG. TVR. Franc. 5, 35. *al.*). NOVELL. Theod. 23, 1 scripturae. INTERPR. cod. Theod. 2, 17, 1 decreti. per -em: AVG. cons. euang. 2, 20, 49 ut ... perventores appellentur, qui potentium ... animos p. convenientium personarum -em ambitionis arte pertingunt (GREG. M. epist. 6, 26 p. 405, 9). c. Faust. 19, 29 p. 533, 8 *duritia Iudaeorum* nec p. libelli -em *solvi potuit.* COD. Theod. 3, 30, 3, 1 (= Iust. 5, 37, 22, 1) decreti. sine -e: AVG. in Gal. 27 mediatoris. COD. Theod. 3, 1, 3 pr. et 1 decreti (3, 30, 3, 6 [= Iust. 5, 37, 22, 6]. *al.*). CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 159ᴬ sacramenti. INTERPR. Paul. sent. 2, 17, 2 poenae. sub -e: INTERPR. cod. Theod. 2, 9, 3 sacramenti (FAVST. REI. epist. 4 p. 182, 18 GREG. TVR. Iul. 19). CONC.ˢ I 5 p. 168, 25 anathematis (EPIST. pontif. 937 *ibid.* IV 2 p. 162, 27 terribilis iurisiurandi et a. GREG. M. epist. 4, 4. *al.*). GREG. M. epist. 5, 39 p. 329, 1 excommunicationis.

B *alia*: COD. Theod. 3, 32, 2 (= Iust. 5, 71, 18) decreti -o ... celebranda est (6, 4, 16, 1 [= Iust. 1, 39, 1] impleatur -o decretorum). GREG. M. moral. 13, 30 magna est -o (*i. impedimentum*) oculis cordis nostri ad contemplandam subtilitatem dei, ipsa videlicet infirmitas nostra.

paranetice **interpositīvē** SVBSCR. codd. A λ' Hor. carm. 3, 30. *ab* interponere. (*interpretamentum potius parenthesi quam paraenesi convenit*).

interpositōrium, (-ī *n.*). *ab* interponere, *cf.* repositorium. *fere i. q. cancellus*: ITALA exod. 38, 24 (Monac.) ⟨*Beseleel* fecit altari i⟩nterposito⟨rium⟩ (*gr.* παράθεμα *vel* περίθεμα, *Lugd.* cancellum, *Vulg. 38, 4* craticulam. *cf. Aug. quaest. hept. 2, 113*). *ibid. iterum suppletur* (*gr.* παραθέματος, *Vulg. 38, 5* retiaculi).

interpositus, *abl.* -ū *m.* *ab* interponere, *cf.* interiectus, interventus *sim.* *i. q. interpositio*: CIC. nat. deor. 2, 103 *luna* -u interiectuque terrae ... deficit. PLIN. nat. 2, 47 solis radios luna -u suo auferente terrae terraque lunae (*antea*: interventu lunae ... terrae obiectu).

Kuhlmann.

˟interpres, -etis *m.* (*f. l. 55 sqq.*). *orig. inc., cf. Walde-Hofmann³ I 710 sq.* *de deriv.*: CHAR. gramm. p. 61, 9 B. *ab* interpretari (PRISC. gramm. II 241, 7). PRISC. gramm. III 42, 22 'inter' ... composita ... ut '... -s', cuius simplex, id est 'pres', in usu non inveni. *v. et l. 64.* *inter nomina IIIᵃᵉ declinationis, quae adaugentur syllaba*: CHAR. gramm. p. 47, 9 B. *scribitur in titulis aet. imp. nom. sg.* -prex CIL III 14349⁵, 7 INSCR. Archaeologiai Értesitö, Budapest 1945 p. 185 (*cf.* GLOSS. IV 414, 17), -petes CIL VI 33864, 2, -pretes CIL VI 4871, 5, *dat. sg.* -petri CIL III 10505, 2. -praes, -praetis *saepe in codd.* *notatur* int CIL III 14507 (*a. 195*) dextr. a 11 sin. 40. NOT. Tir. 73, 57. *de prosodia*: -prēs *probatur metro* VERG. Aen. 10, 175 (-prĕt- *passim*), *testimonio* PRISC. gramm. II 241, 7. *de genere: inter communia trium generum* CHAR. gramm. p. 61, 9 B., *inter nomina masculini vel communis generis* PRISC. gramm. II 241, 7, *inter communia duorum generum* GRAMM. suppl. 116, 33. *in appos. ad subst. fem. inde a* PLAVTO, *v. imprimis p. 2251, 31. 45 sqq. 2252, 38 sqq.; feminas -es v. p. 2251, 2. 30. 33. 2252, 27; c. adi. fem. p. 2251, 33. 2252, 40. 60. in appos. ad subst. neutr.* SEN. dial. 7, 2, 2 (*p. 2252, 71. cf. etiam* PLAVT. Pseud. 42 *p. 2251, 44*). *usurpatur pro adi.* FILASTR. 142, 6 *p. 2253, 11.* *de notione*: SYNON. Cic. p. 429, 20 internuntius. -s. medius. sequester. arbiter. intercessor. NON. p. 328, 29 -s dicitur obscuri dissertor. ISID. orig. 10, 123 -s quod inter partes medius sit duarum linguarum, dum transferet (*sequuntur dubia*). GLOSS. ἑρμηνεύς. ἑρμηνευτής. accusator. *al.* GLOSS.ᴸ III Abstr. IN 242 internuntius. V Abba IN 200 coniector. *al. ad singulos locos v. infra.* *legitur in poesi inde a* PLAVTO, PACVV., MAT., LVCR., *in sermone pedestri inde a* RHET. Her., CIC., CAES.

i. qui (inter partes) medius agit vel explicat:

I *de sequestre, (inter)nuntio* (*ad vim auctoris vergit p. 2251, 2. 22, indicis imprimis p. 2251, 4. 10. 15. 44; syn. et iuxtapos. e. g.* adiutor *p. 2251, 1,* arbiter *l. 82,* auctor *l. 81. p. 2251, 22,* confector *l. 80,* intercessor *p. 2251, 38,* internuntius *p. 2251, 19. 23. 38,* nuntius *l. 84. p. 2251, 12,* sequester *l. 79. 80. p. 2251, 7. 12; accedit dat. fin. l. 79. p. 2251, 15, gen. obi. rei effectae e. g. l. 81. 82. p. 2251, 2. 8. 9. 12. 51; praepos.* ad *p. 2251, 2; partes indicantur per gen. p. 2251, 26. 36, praepos.* inter *p. 2251, 37. 39*): A *proprie de animantibus*: 1 *generatim* (*de hominibus praeter p. 2251, 2*): PLAVT. Curc. 434 quod te praesente ... egi teque -e. Mil. 798 quasi ... ego ⟨ei⟩ rei sim -s. CIC. Verr. I 36 sequestres aut -es corrumpendi iudicii. II 2, 108 *Claudius* sequester istius, -s, confector negotiorum (FIRM. math. 3, 10, 8). 5, 52 te auctore et -e. Cluent. 101 nummarius -s pacis et concordiae (LIV. 2, 33, 11 huic -i arbitroque c. civium, legato patrum ad plebem. *cf.* 21, 12, 6 pacis). ~~ Brut. 1, 10 (9, 18 Sj.), 3 improbissimis litteris ... fallacibusque -bus ac nun-

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tiis. PLANC. Cic. fam. 10, 11, 3 adiutoribus -busque. 10, 17, 3 quo ego -e . . . ad Lepidum sum usus. VERG. Aen. 4, 608 harum -s curarum et conscia Iuno (*cf. ad l.* NON. p. 328, 31 -s auctor. SERV. media et conciliatrix). HOR. sat. 2, 4, 91 quamvis . . . referas . . . cuncta, non tamen -s tantundem iuveris. LIV. 7, 40, 14 conloquii huius salutaris -s. VAL. FL. 6, 690 -s . . . venerat, ut . . . foedera . . . iungeret. QVINT. inst. 12, 8, 4 sequester ille et media litium manus et quidam -s. AMBR. hex. 5, 3, 9 *homo* -s adulterii iumentalis. obit. Theod. 39 l. 5 pietatis -s largus. HEGES. 1, 24, 2 p. 38, 17 Mitridate . . . absolutionis -e. 2, 5, 6 p. 141, 14 *Agrippa legato* -e repromissa moderationis fides. 4, 7, 1 p. 254, 1 nuntiorum. 5, 27, 1 p. 365, 10 veritatis sincerus -s. COD. Theod. 3, 7, 1 pr. nuptiarum sequestres atque -es, taciti nuntii renuntiique corrupti. 4, 7, 1, 1 sine aliquo iuris teste vel -e conpetat directa libertas. EPIST. pontif. Arel. 21 p. 31, 1 dignum tantae legationis . . . -em. VITA Fulg. p. 103 L. populus triumphis spiritalibus -s. *al.* per -em (-es): PLAVT. Mil. 910 quasi ea res p. me -em et tuam ancillam ei curetur. 952 condicio . . . fertur. CIC. Verr. II 4, 49 qui haec non occulte, non p. amicos atque -es, sed palam . . . ageret. PETRON. 107, 15 veritatem p. -em quaerere. PLIN. paneg. 19, 4 fides et industria non p. internuntios et -es, sed ab ipso te . . . probantur. *al.*

2 *speciatim in rebus ad religionem sim. pertinentibus*: **a** *de hominibus*: MAT. carm. frg. 2 obsceni -s funestique ominis auctor. CIC. Phil. 13, 12 *Iovis* -es internuntiique (leg. 2, 20). nat. deor. 2, 12 *deorum* -es *haruspices* (HOR. ars 391 sacer -sque d. . . . Orpheus. SEN. Tro. 351 -s deum Calchas. 938. *cf.* VERG. Aen. 3, 359 divum [10, 175 hominum d.que -s Asilas]. *al.*). VERG. Aen. 3, 474 Phoebi. STAT. Theb. 8, 336 tui numinis. VVLG. Is. 43, 27 -es tui (*i. populi, sc. quibus ad deum usus est*). PRVD. cath. 7, 37 Moses tremendi fidus -s throni. HIL. AREL. vita Honorat. 39 l. 4 orationum. PETR. CHRYS. serm. 79 p. 423B *mulier* fit resurrectionis nuntia, quae fuit mortis -s. **b** *de ave*: CIC. div. 2, 73 avis . . . -s et satelles Iovis. **c** *de dis, daemonibus sim.*: VERG. Aen. 4, 356 Mercurius -s divum (4, 378 CE 1528 B, 1. *cf.* LIV. 1, 7, 10 mater veridica -s deum). APVL. Plat. 1, 12 *daemonas* custodes . . . hominum et -es, si quid a diis velint (Socr. 6 p. 133 d. inter ⟨terricolas⟩ caelicolasque vectores hinc precum inde donorum, qui ultro citro portant hinc petitiones inde suppetias ceu quidam utriusque -es et salutigeri. AVG. civ. 8, 22 p. 353, 26 D. esse medios d. inter deos et homines tamquam internuntios et -es. 8, 24 p. 361, 26 -es et intercessores inter deos . . . et homines. *al.*). MART. CAP. 1, 92 *Mercurius* -s meae (*i. Iovis*) mentis. OROS. hist. 3, 5, 2 specus (*i. terra scissa*) . . . vivi hominis sepulturam diis -bus expetebat (*cf. Liv. 7, 6, 2* deum monitu). ALC. AVIT. carm. 5, 652 verbi . . . superni -s (*ad angelum refert Peiper*).

B *metaphorice de rebus* (*quaedam fort. trahas ad p. 2252, 35 sqq.*): PLAVT. Pseud. 42 per ceram et lignum litterasque -es. CIC. leg. 1, 30 -s mentis oratio (CHALC. comm. 104 o. -s animo conceptae rationis). nat. deor. 2, 140 sensus . . . -es ac nuntii rerum (PRVD. ham. 327 AVG. mag. 12, 39). LVCR. 6, 1149 animi -s lingua (HOR. ars 111 *natura* effert animi motus -e l. LACT. inst. 6, 18, 6. ira 14, 2 cogitationis. opif. 10, 3. PRVD. perist. 5, 191 veneni. DRAC. laud. dei 3, 682). STAT. silv. 5, 1, 101 non plura -e virga nuntiat . . . ales Tegeaticus. AMBR. Iac. 1, 7, 28 p. 22, 8 *mens* beatae -s est vitae. PETR. CHRYS. serm. 70 p. 401A a patre filius pietate -e desiderat quae sancta sunt impetrare. CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 172, 19 *anima ad localia corporeaque* conspicienda -e corpore utitur.

II *de explanatore*: **A** *usu originario respicitur quaelibet explanatio*: **1** *generatim* (*vergit ad vim q. e. peritus e. g. l. 70. 72. 73. 78; syn. et iuxtapos. e. g.* coniector *l. 61. p. 2252, 12. 13. 14,* explanator *l. 66, opp.* auctor *l. 72,* conditor *p. 2252, 28; accedit gen. obi. passim, dat. commodi l. 61; pendet enunt. l. 69. 75*): **a** *proprie de hominibus* (*vulgo l. 71; exempla selecta*): **α** *in rebus variis*: PLAVT. Poen. 444 isti . . . orationi Oedipo opust coniectore, qui Sphingi -s fuit (*item de Oedipode*: SEN. Phoen. 139 fati tardus -s mei). RHET. Her. 2, 11, 16 scripti cum odiosi tum obscuri -es. CIC. inv. 2, 139 neque . . . scripti sui recitatores, sed voluntatis -es. Verr. II 5, 55 foederum (5, 56 religiosum . . . -em f. Balb. 45). Mur. 38 verborum. rep. 3, 33 *huic legi* (*i. rationi*) non est quaerendus explanator aut -s Sextus Aelius. nat. deor. 2, 11 comitiorum (div. 2, 74). VARRO ling. 5, 22 duodecim tabularum. NEP. frg. 30 (= 60 M.) poetarum -es, qui a Graecis grammatici nominentur (*cf. p. 2252, 9*). SEN. benef. 4, 16, 3 *alia* an sint honesta, -e egent. dial. 6, 25, 2 *gratus* sciscitanti caelestium causas domesticus -s (*cf.* PLIN. nat. 2, 54 caeli -es rerumque naturae capaces). 7, 2, 2 volgo, veritatis pessimo -i. epist. 33, 8 istos *philosophos* numquam auctores, semper -es. PLIN. nat. 18, 214 naturae. 36, 44 Menander diligentissimus luxuriae -s (*an ad I?*). QVINT. inst. 1, 6, 41 *oratio* vitiosa, si egeat -e. 10, 1, 87 operis alieni. SVET. Tib. 18, 2 ut, de quo quisque dubitaret, se . . . -e . . . uteretur. TERT. adv. Marc. 4, 32 p. 529, 25 mamonam quem intellegi velit *Christus*, si -em non habes, ab ipso potes discere. pudic. 8 p. 234, 1 parabolarum. FIRM. math. 3, 1, 16 prudentissimi medicinae artis -es. 4, 19, 29 philosopharum litterarum -es ac magistros. 6, 30, 23 Homerum divinum Iliaci carminis (*i. eius materiae*) -em. HIL. trin. 5, 32 dictorum propheticorum. 5, 33 temerarius alieni sermonis -s (5, 36 intellegendi . . . s.). AVSON. 4, 19 p. 371, 462 P. familiaris notitiae secretus -s. AMBR. Iac. 2, 3, 12 voluntatis suae arbiter . . ., iudex consilii, -s arbitrii. HIER. epist. 49, 6, 1 scripturarum (c. Rufin. 3, 11 sanctarum . . . s.).

49, 17, 7 *commentator* non tam -s erit quam adversarius eius quem nititur explanare. PALLAD. hist. mon. I 42 p. 329A antiquorum -um libros (*gr. p. 149, 13 B.* ὑπομνηματιστῶν). **β** *in rebus ad religionem sim. pertinentibus*: PACVV. trag. 81 augurium atque extum (AMBR. hex. 5, 9, 24. *cf.* CIC. Phil. 5, 9 auspiciorum). CIC. dom. 2 religionum (leg. 2, 67 HEGES. 5, 53, 1 p. 408, 14). nat. deor. 3, 5 Sibyllae (*cf.* div. 1, 4 *Sibyllinorum versuum* [2, 110]. LIV. 10, 8, 2 carminum Sibyllae ac fatorum populi. GELL. 4, 1, 1 -s et arbiter Sibyllae oraculorum [AMM. 30, 4, 11]). div. 1, 34 *oraculorum* -es, ut grammatici poetarum (FEST. p. 229 *de prophetis. v. et l. 8*). 1, 93 ostentorum (2, 55. 109). 1, 116 somniis vaticinationibus oraclis . . . explanationes adhibitae sunt -um. 1, 132 somniorum (2, 127. PAVL. FEST. p. 60 coniector -s s. QVINT. inst. 3, 6, 30 s. atque ominum -es coniectores vocantur. FIRM. math. 3, 2, 18 s. divinos . . . -es. *al. cf.* AMM. 23, 3, 3 visorum). 2, 62 coniector quidam et -s portentorum. 2, 92 caeli. phil. frg. V 95 divinae mentis (ARNOB. nat. 4, 35 -es augures d. m. et voluntatis). FEST. p. 229 prodigiatores . . . prodigiorum -es (VAL. MAX. 1, 6 ext. 3. 1, 7 ext. 7). TERT. idol. 9 p. 38, 18 stellarum. FIRM. math. 3, 3, 17 deorum. 6, 30, 24 divinarum et caelestium institutionum. AMM. 29, 1, 5 fatorum per genituras -em (*v. et l. 8*). HIER. chron. a. Abr. 2014 divinae legis. PRVD. cath. 12, 27 periti -es . . . magi. **γ** *in rebus ad ius pertinentibus*: iuris: CIC. Caecin. 70 -es i. vituperat, si imperitos iuris esse dicit. Balb. 20 LIV. 3, 55, 8. QVINT. inst. 3, 6, 59 Graeci πραγματικούς vocant i. -es. COD. Iust. 1, 17, 2, 9 ipse apud Berytienses i. -s constitutus. 7, 4, 17 pr. veteris i. *al.* legum: CIC. Cluent. 146 l. -es iudices. LIV. 1, 26, 8. PLIN. nat. 34, 21 l. quas decemviri scribebant -is. IVV. 4, 79. 6, 544 Iudaea . . . -s l. Solymarum. FIRM. math. 3, 3, 6 l. -es et iuris peritos. COD. Iust. 1, 14, 12, 5 tam conditor quam -s l. solus imperator. CE 2046, 5 (*s. IV/V*) -s l. legumque minister. *cf. p. 2251, 66 et* CIC. leg. 3, 28 *lex* censorem quaerit -em. *alia*: CIC. Caecin. 54 *pupillus Cornelius* vobis -bus amitteret hereditatem. leg. 2, 59 veteres -es (*sc. XII tabularum; cf. p. 2251, 67*). LIV. 24, 18, 5 nimis callidi exsolvendi iuris iurandi -es. FIRM. math. 3, 7, 3 imperatorum aut potentissimorum iudicum (*i. sententiarum eorum*).

b *metaphorice de rebus* (*v. et p. 2251, 43*): PROP. 3, 10, 27 sit sors . . . nobis talorum -e iactu. LIV. 27, 44, 10 metu -e . . . in deteriora inclinato (CVRT. 7, 7, 24 extorum -e uti m. CLAVD. 26, 262 malus -s rerum m.). SIL. 8, 476 -s fulminis . . . Faesula. TERT. coron. 4 l. 46 *consuetudo* rationis -s (PAVL. dig. 1, 3, 37 legum -s c.). praescr. 7 l. 5 *philosophia* temeraria -s divinae naturae. SYMM. epist. 4, 16 litteras tuas, . . . vere religionis -es. AMBR. Abr. 2, 10, 76 futurorum -s sapientia. Cain et Ab. 1, 6, 22 sol et luna . . . habent -em fulgorem sui luminis. hex. 5, 8, 22 praecepti imperialis -s natura. 6, 9, 67 inest homini eorum quae aspiciat affectus -s. RVFIN. Orig. princ. 1, 2, 3 *sapientia* verbum dicitur, quia sit tamquam arcanorum mentis -s. PHOC. carm. de Verg. 42 facta est -e lauro certa parens.

2 *speciatim de aestimatore* (*accedit notio iudicandi; de hominibus praeter l. 58*): OV. Pont. 4, 14, 41 malus -s populi mihi concitat iram (SEN. benef. 1, 1, 9 munerum . . . m. -es). VAL. MAX. 2, 3, 1 a maligno virtutum -e (MART. 1 praef. 8 absit a iocorum nostrorum simplicitate m. -s. PS. QVINT. decl. 9, 21 p. 186, 22). SEN. benef. 2, 28, 4 *beneficium angustum* bonus -s extendat. 6, 13, 5 ⟨in⟩vidus (*an* ⟨li⟩vidus?) beneficii -s. dial. 7, 15, 4 casuum suorum benignus -s (TERT. pudic. 10 p. 240, 10 benignissime dei -s). epist. 74, 11 ingrati divinorum ⟨munerum⟩ -es (*cf.* 102, 18 gratos . . . virtutum -es). AVSON. 419, 45 p. 365, 300 P. dictorum tuorum timidus -s. 419, 57 p. 367, 370 satis est tuum tenere iudicium: -es valete meritorum. AMBR. Abr. 1, 7, 60 *dominus* interioris est arbiter conscientiae et animi ac mentis -s. *metaphorice de re*: SEN. benef. 4, 21, 5 est aliquando gratus etiam qui ingratus videtur, quem mala -s opinio contrarium tradidit.

B *usu derivato respicitur explanatio linguae alienae, translatio* (*exempla selecta; potest fieri, ut quaedam metaphorae sub I et II A allatae huc pertineant; ad rem v. Hermann - v. Soden, RAC IV 1959 s. v. 'Dolmetscher', qui voces q. s. 'interpres' et 'Dolmetscher' neglecta notione sub I allata simplicius coaequandas censuerunt*): **1** *loquendo*: CIC. Verr. II 3, 84 Valentius est in Sicilia -s, quo iste -e non ad linguam Graecam, sed ad furta et flagitia uti solebat (*ludit cum notione sub I allata*). Balb. 28 *in legatione* -em secum habere. fin. 5, 89 *in senatu*. fam. 13, 54 amici atque -is mei. CAES. Gall. 1, 19, 3 cotidianis -bus remotis per C. Valerium Procillum . . . cum eo conloquitur. 5, 36, 1 -em suum. SALL. Iug. 109, 4 ab utroque . . . fidi -es adhibentur. LIV. 30, 30, 1 cum singulis -bus congressi sunt. CVRT. 5, 13, 7 Melon Darei -s. 10, 3, 6 adhibito -e . . . orationem habuit. SIL. 9, 79 noscere . . . Latias *Satrico* -e voces. TERT. adv. Marc. 4, 5 p. 431, 7 *Petri* -s *Marcus* (IREN. 3, 1, 1 [= 3, 1, 2 H.] -s et sectator. RVFIN. hist. 5, 8, 3 discipulus et -s [*gr.* ἑρμηνευτής]. *al. hi loci an ad notionem sub I allatam pertineant, dubitatur*). ITIN. Anton. Plac. rec. A 37 -es singularum linguarum. MACR. Sat. 1, 5, 16 *Eustathius* ita sui locuples -s est, ut nescias, qua lingua facilius . . . expleat operam disserendi. NOT. dign. or. 11, 52 -es diversarum gentium. OROS. apol. 8, 1 ut -s errare dicendo . . . videatur. CIL III 10505, 2 Ge⟨rmanoru⟩m. VI 8481, 2 T. Flavio Arzachi -i Aug. per -em (-es): LIV. 7, 26, 1 provocat. 23, 43, 9 adloquitur. CVRT. 6, 11, 4 homines linguae suae p. -em audire. FRONTO p. 117, 24 v. d. H. (= p. 123 N.) imperarent. VLP. dig. 45, 1, 1, 6 ut uterque alterius linguam intelle-

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gat sive per se sive p. verum -em. AVG. civ. 8, 11 p. 337, 14 D. *scripturas* didicit. *al.* sine -e: VAL. MAX. 2, 2, 3 eum . . . in senatu s. -e auditum. 8, 7 ext. 16 adloqui. CVRT. 8, 12, 9 s. -e non poterat conseri sermo. PLIN. paneg. 56, 6 rara . . . s. -e oratio. *al.*

2 *scribendo*: CIC. opt. gen. 14 *orationes* nec converti ut -s, sed ut orator. fin. 3, 15 nec . . . exprimi verbum e verbo necesse erit, ut -es indiserti solent. HOR. ars 134 nec verbo verbum curabis reddere fidus -s (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 135, 7). COLVM. 1, 1, 10 Dionysium Poeni Magonis -em. TERT. apol. 18, 7 septuaginta et duobus -bus *Ptolemaeo* indultis (PS. HIL. tract. 1, 9. FILASTR. 142, 6 s. d. . . . viri -es. *cf.* HIER. epist. 18[A], 7, 6 septuaginta -es [29, 4, 2. AVG. civ. 15, 13 p. 82, 7 D. s. -um . . . auctoritas. 16, 10 p. 140, 28 *vulgata editio* -um s. *al. v. et l. 23*]). HIER. epist. 18[B], 5 (21), 2 propter -um varietatem. RVFIN. ad Anast. 7 *opp.* in auctore. Orig. princ. praef. 1 ut 'pater verbi' sit potius quam -s. AVG. civ. 15, 13 p. 85, 11 D. est in aliam *linguam* per -es facta translatio. 18, 43 p. 322, 8 illarum scripturarum ex Hebraea in quamlibet aliam linguam -s . . . verax. 22, 19 p. 599, 16 -es Latine dicere non valentes. MACR. Sat. 5, 11, 5 in his versibus Maro extitit locupletior -s. HYD. praef. chron. II p. 13, 24 de Graeco in Latinum scripturae huius -s. MARCELL. chron. II p. 63, 392, 2 luculentissimum. GREG. M. epist. 10, 21 p. 258, 27 gravem . . . -um difficultatem patimur. *metonymice de translatis scripturis*: HIER. epist. 20, 3, 2 editio cum -bus septuaginta . . . congruit (29, 4, 5 in s. -bus hoc est in codicibus nostris. *al.*). 37, 3, 2 Originis volumina, . . . -es ceteros.

epitheta notabiliora (*exceptis eis, quae sub II A 2 afferuntur*): allegoricus: HIER. in Ier. 5, 2, 16. *al.* antiquus: COD. Iust. 6, 2, 22, 1 PALLAD. hist. mon. I 42 p. 329[A]. callidus: LIV. 24, 18, 5 PRVD. apoth. 468. clemens: LIV. 1, 26, 8. contentiosus: HIER. epist. 57, 11, 2. cotidianus: CAES. Gall. 1, 19, 3. diligens: PLIN. nat. 36, 44. divinus: FIRM. math. 3, 2, 18. eloquens: CASSIOD. inst. 1, 5, 4. eruditus: HIER. epist. 57, 5, 5. exercitatus: CIC. div. 1, 93. falsus: CYPR. unit. eccl. 12. CONC.[S] I 5 p. 109, 14 (*gr. I 1, 2 p. 51, 4 παρερμηνεύειν*). *al.* fidelis: HIL. trin. 5, 32. fidus: SALL. Iug. 109, 4 HOR. ars 134. *al.* idoneus: AMM. 15, 13, 2. indisertus: CIC. fin. 3, 15. largus: AMBR. obit. Theod. 39 l. 5. locuples: MACR. Sat. 1, 5, 16. 5, 11, 5. magnus: QVINT. decl. 302 p. 191, 4. malus: CASS. Cic. fam. 15, 19, 2 SEN. dial. 7, 2, 2 CLAVD. 26, 262. peritus: PRVD. cath. 12, 27. pravus: HIER. in Ier. 5, 14, 3. CONC.[S] I 5 p. 109, 22 (*gr. I 1, 2 p. 51, 12 παρερμηνευόντων*). *al.* prudens: CIC. Balb. 45. *al.* religiosus: CIC. Verr. II 5, 56. salutaris: LIV. 7, 40, 14. sanctus: IVV. 4, 79. scaevus: MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 58, 22 (*gr. I 1, 6 p. 10, 29 παρερμηνευόντων*). secretus: AVSON. 419, 70 p. 371, 462 P. sincerus: HEGES. 5, 27, 1 p. 365, 10. tardus: SEN. Phoen. 139. temerarius: TERT. praescr. 7 l. 5 HIL. trin. 5, 33. veridicus: LIV. 1, 7, 10. verus: VLP. dig. 45, 1, 1, 6 FIRM. math. 8, 33, 4.

deriv.: interpretor.

interpretābilis, -e. *ab* interpretari. *i. q. quem interpretari possumus, intellegibilis*: POTAM. subst. Migne suppl. 1, 203 dogma. EXPLAN. in Don. gramm. IV 487, 6 *vox* articulata est quae auditur et percipitur et est -is intellectum habens.

[*adv.* **interpretābiliter** *falso pro* inreprehensibiliter DIONYS. EXIG. Conc.[S] I 5 p. 237, 22 *cod. I* (*gr. I 1, 1 p. 34, 21 ἀνεπιλήπτως, var. l. -πλήκτως*).]

? **interpretāmentārius**, -a, -um. *ab* interpretamentum. GLOSS. III 407, 52 -riis (-rus *cod.*) ἑρμηνευματικοῖς (*pendet ex III 654, 1* interpretatoriis).

interpretāmentum, -ī *n. ab* interpretari. *scribitur* -primentum (-prem-) NOT. Tir. 73, 58. GLOSS. -um: ἑρμηνεία. interpretatio. -a: ἑρμηνεύματα.

1 *i. q. vox vel enuntiatum explanatorium*: a *in translatione*: TIRO Gell. 13, 9, 4 verbum Latinum Graeci verbi -um. GELL. 5, 18, 7 Graeco vocabulo ἐφημερίς . . ., cuius Latinum -um *eqs.* (*sc. 'diarium'*). 7, 2, 2 -um . . . obscurius. 15, 26 tit. definitionis -um verbis Latinis factum (*postea*: interpretatio). IVL. VAL. 3, 26 *vocis barbaricae* -a . . . edissertare (*Hist. Alex. M. I p. 113, 15 Kr. μεθερμηνεῦσαι*).

b *alia*: PETRON. 10, 1 somniorum -a. IVL. VAL. 1, 5 -i sui fidem fecerat. MART. CAP. 9, 893 voluntatis additae -a.

? 2 *t. t. philos. i. q. vox significativa*: ISID. orig. 2, 27, 7 utilitas (*nonnisi in TU*) perihermeniarum haec (hoc *A*) est, quod ex h -isis syllogismi fiunt (*cf. Boeth. herm. pr. 1 praef. p. 32, 9 sqq. et v. p. 2255, 6 sqq.*).

deriv.: interpretamentarius (*?*).

***interpretātio**, -ōnis *f. ab* interpretari. *scribitur* -praet- *passim in codd., e. g.* CIC. rep. 5, 3. AVR. Fronto p. 106, 26 v. d. H. (= p. 106 N.). SVBSCR. Verg. cod. Rom. ecl. 4; -petr- CIL III 2880, *in* VVLG. *cod. Tolet. s. X plerumque.* NOT. Tir. 73, 59. 59[a]. *plur. inde a* SEN. dial. 5, 34, 1, PLIN. nat., TAC., TERT. *de notione*: AVG. civ. 7, 14 p. 292, 4 D. *Mercurius dicitur Ἑρμῆς* graece, quod sermo vel -o, quae ad sermonem utique pertinent, ἑρμηνεία dicitur. GLOSS. III 398, 1 -es latine . . . ἑρμηνεύματα grece. 542, 1 ἑρμήνευμα hoc est -o. 654, 2 eius -is (*gr. ταύτης τῆς διαλέκτου, inde* 283, 40). V 558, 37 syntagma: explanatio ostensio -o . . . proprietatis expositio. *al.* GLOSS.[L] II Philox. IN 666 ἑρμηνεία. *legitur in sermone pedestri inde a* RHET. Her., CIC.; *deest apud* CAES. [*coni. incert.* TAC. ann. 15, 74, 3; *dub. interpr.* NOVELL. Theod. 1, 1 purgata -e.]

i. q. actus vel effectus interpretandi, explanatio, intellectus, significatio:

I *usu originario de qualibet explicatione*: A *de actu* (*vel facultate, maxime l. 37 sqq.; accedit gen. subi. vel obi. passim; nota gen. obi. eius, cui aliquid explicatur, infra l. 47*): 1 *generatim* (*selecta quaedam*): CIC. leg. agr. 2, 7 (*an ad p. 2255, 13?*) ad huius verbi vim et -em (de orat. 1, 187. *al. cf.* TERT. idol. 3 p. 32, 30 vocabuli). Phil. 5, 7 auspicia non egent -e. de orat. 1, 199 iuris (rep. 5, 3. off. 2, 65 cognitio atque -o. QVINT. decl. 264 p. 79, 22. POMPON. dig. 50, 16, 246, 1 tota restitutio i. est -o [*Gloss. Accurs.* consistit in -e]. *al. cf.* QVINT. decl. 264 p. 80, 2 legum [*al.*]. VLP. dig. 13, 6, 1, 1 edicti). 2, 257 nominis. LIV. 8, 32, 5 voluntatis (QVINT. decl. 254 p. 41, 30). FEST. p. 273 exemplo adiuvat -em. SEN. dial. 5, 11, 1 quaedam -o eo perducit, ut videantur iniuriae. PLIN. nat. 2, 141 fulgurum. 2, 242 naturae (APVL. mund. praef. *cf.* TERT. adv. Marc. 1, 13 p. 307, 18 naturalium). 7, 203 ostentorum et somniorum (TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 421, 11 FIRM. err. 13, 1). CIL XI 5632, 18 (*s. II med.*) consecuti . . . beneficio -is eius *Maenii* privilegia (*sc. qui ius vel vota civium apud imperatorem interpretatus est; vix mera vis 'Fürsprache' intellegenda, quod facit Stein, RE XIV 252, 47*). POMPON. dig. 1, 2, 2, 12 prudentium. VENVL. dig. 46, 5, 9 praetoris erit -o. *hic illic accedit vis limitationis sim.*: QVINT. decl. 332 p. 308, 17 non habet in hoc -em modus. COD. Theod. 9, 7, 2 (= Iust. 9, 9, 29 pr.) delatio . . . omnibus sine aliqua legis -e conceditur. 9, 12, 1 (= Iust. 9, 14, 1 pr.) dierum distinctione sive -e depulsa. RVSTIC. c. aceph. p. 1195[D] nec duas . . . subsistentias dicimus absolute . . ., duas vero cum -e dicere non abominamur, quoties pro natura ponitur is sermo.

2 *specialia*: a *technice apud rhet.*: α *de iteratione commutata*: RHET. Her. 4, 28, 33 -o est, quae non iterans idem redintegrat verbum, sed id commutat, quod positum est, alio verbo, quod idem valeat. *ibid.* cum gravitas prioris dicti renovatur -e verborum (*inter figuras verborum apud Cornificium inventas affert refutans* QVINT. inst. 9, 3, 98). β *de exercitatione quadam rhetorum, sc. de conversione ex latino in latinum facta*: QVINT. inst. 10, 5, 5 neque ego paraphrasin esse -em tantum volo, sed circa eosdem sensus certamen atque aemulationem.

b *in sacr. script. de -e ut munere spiritali* (*fere de facultate*): ITALA gen. 40, 8 (cod. 101, *cf.* Ambr. Ioseph 6, 29) nonne per deum -o eorum est? (-o somnii *Ambr.*; *gr. διασάφησις*, dei est -o VVLG. *et inde interpol.* gen. 41, 16 [Euseb. Emes. serm. 18, 48]. *cf.* VVLG. Dan. 5, 12 -o somniorum. AVG. gen. ad litt. 12, 9 p. 391, 17 imaginationum). I Cor. 12, 10 (codd. d e *al.*) *datur* alii -o linguarum (*gr. ἑρμηνεία*, VVLG. -o sermonum, PS. Aug. spec. 3 p. 325, 1 *al.* -es; *inde et* VVLG. 12, 28 *codd. nonnulli. cf.* TERT. adv. Marc. 5, 8 p. 600, 23 si qua linguae -o accessit). 14, 26 (codd. d e *al.* = VVLG.) -em habet (*gr. ἑρμηνείαν*).

c *peculiariter de institutione, instructione sec. gr.*: CONC.[S] II 2, 2 p. 8, 7 epistulas . . . ad -em . . . desiderantium . . . concipere . . . sacramenti sententiam (*gr. II 1, 2 p. 129, 11 εἰς . . . ἑρμηνείαν . . . τῶν . . . ποθούντων. v. alias verss. lat. eadem structura* II 2, 2 p. 85, 19. II 3, 2 p. 137, 9. 155, 26; *alia structura* II 2, 2 p. 64, 24 litteras . . . ad -em . . . amoris salutaris symboli qui nosse desiderant. *p. 13, 7* litteras . . . in quibus manifesta est expressio certi atque salutaris symboli desiderantibus. *cf. iam* DOCTR. apost. 1, 3 -o . . . horum verborum [*gen. subi.*] haec est [*gr. διδαχή*]).

B *metonymice*: 1 *de interpretamento* (*sive mente concepto sive verbis vel litteris expresso*): a *usu sollemni* (*sc. de mera explicatione, descriptione sim.*): CIC. Balb. 14 cum ius . . . nosset, -em foederis non tenebat (52). har. resp. 13 -o illa pontificum (*postea*: explanatio). opt. gen. 20 *causa* habet . . . legum -em satis acutam (PAVL. dig. 1, 3, 37. *al.*). div. 1, 45 somnii . . . quae sit -o facta (116. *al.*). LIV. 3, 55, 12 quae refellitur -o. LABEO dig. 32, 29 pr. verborum (*al. cf.* SEN. dial. 5, 34, 1 vocis alienae [*al.*]. TERT. nat. 2, 4, 5 vocabuli [*al.*]. VICTORIN. POETOV. in apoc. 11, 5 dictorum). SEN. benef. 1, 3, 6 nominum (MACR. Sat. 5, 19, 17 -em . . . nominis, quam Graeci ἐτυμολογίαν vocant, expressit. *al.*). epist. 118, 8 varia eius (*i. boni*) -o fuit. PLIN. nat. 14, 102 -bus . . . additis. 36, 71 *obelisci* rerum naturae -em Aegyptiorum philosophia (-ae *var. l.*) continent. QVINT. inst. 3, 6, 58 aliam esse . . . -em. TAC. ann. 14, 22, 2 fulguris. TRAIAN. Plin. epist. 10, 80 -i tuae. AFRIC. dig. 28, 5, 48, 2 illam -em accipere. GAIVS dig. 35, 1, 16 diligentior -o . . . exposita est. GELL. 12, 13, 14 recepta . . . -o est absurdissima. TERT. fug. 13, 4 aliam -em parabolae. HIER. epist. 15, 5, 4 hypostases cum -bus suis. *al.* *notionis q. e. 'commentarius' exempla probabiliora*: VARRO ling. 7, 2 Aelii . . . -em carminum Saliorum. GAIVS inst. 1, 188 in edicti -e et in his libris. dig. 1, 2, 1 facturus legum vetustarum -em (*al. cf.* POMPON. dig. 1, 2, 2, 38 lege . . . praeposita iungitur -o). CLAVD. DON. Aen. tit. -um . . . liber. AVX. Maximin. c. Ambr. 54 plures tractatus et multas -es. HIER. epist. 5, 2, 3 -em . . . psalmorum . . . Hilarii (61, 2, 3. CONC.[S] I 5 p. 153, 19 [*gr. I 1, 6 p. 126, 16 ἑρμηνεία*]). *cf. et tit. libr.* INTERPR. Gai, cod. Theod., cod. Greg., cod. Herm., Paul. sent.

b *pressius c. respectu appellationis significativae*: α *exempla ad notionem q. e. nomen vergentia*: HIL. in psalm. 52, 21 -is virtutem genesis exposuit, Iacob eum, quia subplantator fratris sit, nuncupatum. HIER. praef. Vulg. par. p. 8, 20 oblique sub -e et figura eorum

[*Kühnen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quaedam narrantur historiae (*antea*: appellationes). CONC.[S] I 5 p. 239, 8 quae sit virtus -is Iesu, publicat: '. . .'. CHRON. Alex. chron. I p. 108, 169 significare . . . quales sunt et acolae ignotas gentes et -es eorum (*textus parum dilucidus, cf. Lib. gener. chron. I p. 108, 198* inhabitationes gentium et cognominationes declarare). *β t. t. philos. i. q. 'vox significativa'*: BOETH. herm. sec. 1 praef. p. 6, 3sq. concurrentibus his tribus, linguae percussione, articulato vocis sonitu, imaginatione aliqua proferendi fit -o; -o namque est vox articulata per se ipsam significans. p. 32, 9sqq. inscribitur . . . liber graece περὶ ἑρμηνείας, quod latine de -e significat; . . . -o est vox significativa per se ipsam aliquid significans. *al.* *inde* ISID. orig. 2, 27, 9 *Aristoteles* Perihermeniam nominat, quam -em nos appellamus.

2 *de ipsa significatione, notione sim.* (*probabiliora selecta*): PLIN. paneg. 59, 1 saepius recusare *consulatum* ambiguam ac potius illam -em habet, tamquam minorem putes. NERAT. dig. 22, 6, 2 cum . . . facti -o . . . etiam prudentissimos fallat. TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 368, 7 aliqua -o subest earum malitiarum intellegendarum (*infra*: malitiam . . . significari). pudic. 7 p. 230, 23 in illis *picturis* perlucebit -o pecudis illius, utrumne *eqs.* virg. vel. 4, 5 haec erit -o divisionis illius. AMBR. Ioseph 3, 14 p. 81, 1 quid -is habet nomen Ioseph, nisi quod . . . gratiam significet . . . ? HIER. in psalm. 7 p. 19, 16 intellegimus id quod in evangelio continetur '. . .', quam habeat -em. AVG. gen. ad litt. 9, 12 p. 281, 21 ut . . . figurae -o libera relinquatur. in psalm. 134, 19 *nomina* -e typica et sapientia plena. CAES. AREL. serm. 1, 19 quod -o nominis . . . significat.

C *locutiones et iuncturae notabiliores* (*ad A et B*): 1 *abl.* -e *et locut. praepos.*: a *abl.*: CIC. de orat. 1, 23 explicari (div. 1, 39. *al.*). Brut. 196 -e disertorum scripta simplicium . . . pervertere (*cf.* TERT. resurr. 63 p. 124, 26 sermonem dei . . . vel stilo vel -e corrumpens). part. 127 ut . . . verbi se -e defendat (POMPON. dig. 23, 4, 9). TAC. hist. 3, 3 incerta disseruit, huc illuc tracturus -e. 3, 7, 2 res -e . . . ⟨in⟩ maius accipitur (SCAEV. dig. 40, 5, 41, 10. *cf.* IVLIAN. dig. 50, 16, 201 recipiendum). SVET. Iul. 14, 1 sententiam . . . -e lenire. *al.*
b *praepos.*: ex: CIC. de orat. 1, 140 existere controversias . . . ex scripti -e (2, 110). TERT. coron. 4 l. 23 morem . . . habiturum . . . auctoritatem ex -e rationis. orat. 4 p. 183, 7. VLP. dig. 37, 12, 1, 2 ex -e edicti. *al.* *in designando officio, munere sim.* (*cf.* FIRM. math. 8, 26, 2 ex magisterio vel -bus habebunt vitae substantiam): FIRM. math. 4, 14, 1 habebunt actus (auctus *var. l.*) aut ex rationibus . . . aut ex verborum -bus. 4, 21, 10 ex mutationibus aut ex -bus . . . officia.
per: PLIN. epist. 10, 79, 3 p. eandem -em . . . senatores legi. GAIVS inst. 1, 165 *tutela* accepta est p. -em, atque si *eqs.* VLP. frg. Vat. 216. *al.*
secundum: GELL. 4, 9, 9 s. hanc Sabini -em. CIL III 2880 (*s. II*) s. -em . . . Apollinis (*cf.* VII 633 s. -em oraculi . . . Apollinis [VIII 8351 INSCR. NSc. 1928 p. 254]). HIER. epist. 30, 2, 1 COD. Iust. 4, 56, 1.
sub (*v. et p. 2254, 84*): LACT. inst. 7, 15, 19 s. -e vaticinantis pueri. CASSIOD. in psalm. 44, 10 (11). var. 3, 46, 4. iuxta: HIER. hom. Orig. in Luc. 23 p. 142, 18.

2 *pendent structurae*: a *enunt. vel acc. c. inf.* (*cf. etiam l. 15. 18. 20. 42*): LIV. 2, 8, 8 non crediderit . . . an . . . fuerit, nec traditur certum nec -o est facilis. TAC. hist. 3, 65, 2 melior -o . . . virum abhorrere. ann. 15, 47, 2 haruspicum -o parari . . . aliud caput. b *locut. praepos.*: TAC. Agr. 5, 3 sinistra erga eminentes -o (TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 18 e. species . . . vitii). AVR. Fronto p. 106, 26 v. d. H. (= p. 106 N.) tua clemens in officiis . . . nostris -o (*cf. etiam l. 67*). GAIVS dig. 47, 9, 5 de eo (HIER. epist. 21, 28, 2 hom. Orig. in Ezech. 1, 3 p. 323, 12 AVG. civ. 7, 25 p. 306, 17 D. *al.*). HIER. epist. 64, 6, 2 facilior est super domino -o. c *gen.*: *gen. obi. rei explanando prolatae*: NERAT. dig. 2, 14, 58 bonae fidei. POMPON. dig. 50, 17, 20 quotiens dubia -o libertatis est, secundum libertatem respondendum erit. AFRIC. dig. 47, 2, 62, 6 doli mali. PAPIN. dig. 35, 1, 72 pr. ominosa non interponendae cautionis -o. 50, 17, 79 fraudis. TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 482, 20 ubi non facit temptationis mentionem, non admittit temptationis -em. Ps. AVG. serm. ed. Mai 53, 2 magna fit eis consolatio domini personae -o (*sc. verba 'ego sum' Matth. 14, 27*). COD. Theod. 4, 4, 7, 1 (= Iust. 6, 38, 8, 1[a]) fideicommissi. *al.* *gen. pro adi.*: MIN. FEL. 19, 11 *Chrysippus* Zenonem -e physiologiae in Hesiodi . . . carminibus imitatur (*conferendum fortasse*: AVG. civ. 6, 8 p. 260, 32 D. physiologicas quasdam . . . id est naturalium rationum -es). TERT. coron. 4 l. 23 *supra l. 37.* HIL. syn. 23 *evangelica praedicatio* temporum -em (*gr. Epiphan. haer. 73, 11, 6* χρόνους, *coniectura* intercapedinem *falso accepta p. 2153, 25*) de patre et filio adspernata est. HIER. in Mal. prol. p. 1543[A] Origenes totus in allegoriae -e versatus est.

3 *epitheta notabiliora*: acuta: CIC. opt. gen. 20. allegorica: TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 419, 14. artificiosa: CIC. div. 1, 116. benigna: POMPON. dig. 23, 4, 9. *al. apud iurisconsultos* (benignior: GAIVS inst. 3, 109. *al.*). bona: FILASTR. 127, 3 (melior: TAC. hist. 3, 65, 2). carnalis: HIER. epist. 59, 3, 3. clemens: AVR. Fronto p. 106, 26 v. d. H. (= p. 106 N.). curiosa: PLIN. nat. 30, 99. difficilis: VLP. dig. 13, 6, 1, 1 HIER. epist. 21, 28, 2. *al.* divina: FIRM. math. 3, 1, 15. 5 praef. 1. dubia: POMPON. dig. 50, 17, 20 COD. Theod. 16, 5, 61. duplex: APVL. Plat. 1, 9. durior: MOD. dig. 1, 3, 25 HIER. hom. Orig. in Ezech. 11, 2 p. 427, 5 (*cf.* perdura: PAPIN. dig. 48, 3, 2, 1). ecclesiastica: HIER. epist. 48, 4, 3. facilis: LIV. 2, 8, 8 (facilior: HIER. epist. 64, 6, 2). fallax: VVLG. Dan. 2, 9. falsa: CLAVD. DON. Aen. 1, 75 p. 29, 5. fatalis: PLIN. nat. 37, 2. figurata: TERT. orat. 4 p. 183, 7. humana: VLP. dig. 38, 17, 6 CYPR. epist. 69, 14 (humanior: MARCELL. dig. 13, 5, 24. *al. apud iurisconsultos*). imperatoria: NOVELL. Marc. 4 pr. (= COD. Iust. 1, 14, 9). iusta: IVLIAN. dig. 50, 16, 201. *al. apud iurisconsultos.* latior: PAPIN. dig. 22, 1, 1, 3. libera: ASCON. Corn. p. 54, 16 (*interpol.*). AVG. gen. ad litt. 9, 12. mala: PHOEBAD. c. Arian. 4 l. 11 D. *al.* maligna: SEN. dial. 5, 34, 1 PS. QVINT. decl. 4, 1. *al.* mystica: CASSIOD. in psalm. 44, 10 (11) GREG. M. moral. 6, 1. naturalis: PS. ASCON. Verr. p. 248, 10 AVG. civ. 7, 18 p. 296, 31 D. obscura: FIRM. math. 3, 1, 17 COD. Theod. 15, 1, 10. physica: AVG. civ. 7, 5 p. 280, 6 D. 7, 30 p. 313, 25. physiologica: AVG. civ. 7, 5 p. 281, 16 D. plena: GAIVS inst. 4, 72[a] (plenior: VLP. dig. 13, 5, 18, 1. deceptione plena: VVLG. Dan. 2, 9. sapientiā plena: AVG. in psalm. 134, 19). prava: PLIN. nat. 7, 137 TAC. dial. 3, 2. *al.* rationabilis: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 161, 17. simplex: ORIG. in Matth. 15, 22 p. 415, 29. sinistra: TAC. Agr. 5, 3. spiritalis: RVFIN. Orig. in gen. 7, 5 p. 75, 29. *al.* typica: AVG. in psalm. 134, 19. vana: CYPR. unit. eccl. 12. vera: PLIN. nat. 18, 227. *al.* (verissima: FIRM. math. 5, 7, 5).

II *usu derivato de explanatione linguae alienae et inde de translatione* (*non distinximus usum metonymicum praeter l. 42*):
A *usu sollemni*: 1 *exempla selecta*: PLIN. nat. 1, 21, 109 graecorum nominum (3, 124. 21, 185 eorum *n.* PS. CYPR. mont. 3. 6. *al.*). QVINT. inst. 2, 14, 2 haec -o (*i. 'oratoria, oratrix'*) non minus dura est quam illa Plauti 'essentia'. 3, 5, 17 ut -e Valgi . . . utar *in afferenda Apollodori definitione.* GELL. 15, 26, 2 eius definitionis (*sc. Aristotelis*) . . . -o facta hoc modo: '. . .'. TERT. nat. 2, 4, 1 quod θέειν . . . pro currere . . . -o est (*cf. fortasse* orat. 22 p. 194, 3 quod est ⟨in⟩ -e [*an* -o*?*] pro eo quod est femina). apol. 3, 5 Christianus . . ., quantum -o est, de unctione deducitur (*inde* ISID. orig. 7, 14, 1 quantum -o ostendit; *sed cf. Tert. nat. 1, 3, 8* quantum significatio est). adv. Marc. 3, 12 p. 395, 11 subiuncta est . . . -o Emmanuhelis (*c. gen. vocis translatae ut*: 4, 39 p. 554, 9 Israhelis. HIL. in psalm. 67, 14 Selmon -o pacis est. 134, 20 Og . . . -em habet maceriae. MART. CAP. 9, 933 dieseos [-sis *trad.*]). IREN. 3, 21, 3 (= 3, 24, 2 H.) scripturarum -o facta . . . et interpretata (HIER. epist. 57, 9, 8). AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 16 *Origenes* multorum -es diligenti discussit indagine. 5, 1, 1 littera 'he', quae significat Latine 'est' vel . . . 'vivo'; convenit sibi utraque -o. HIER. epist. 20, 3, 4 cuius *interiectionis* -em Latinus sermo non exprimit. 57, 5, 2 in -e Graecorum . . . non verbum e verbo, sed sensum exprimere de sensu. 57, 5, 5 (*antea*: translatio). AVG. epist. 82, 34 -em tuam de septuaginta (82, 35). in psalm. 59, 9 Galaad habet -is suae vocem. PHYSIOGN. 1 p. 3, 7 translatio vel -o. *notionis quae est 'liber translatus' sim. exempla quaedam certiora*: FILASTR. 144 sex virorum -em postea editam. HIER. epist. 18[A], 6, 4 in -e nominum Hebraeorum invenimus. 57, 2, 3 donec supra dicta -o de scriniis eius . . . Hierosolymam commigravit. 112, 19, 1 cur prior mea in libris canonicis -o asteriscos habeat (*postea*: translationem). in Ezech. 16, 8 p. 130[A] iuxta -em Aquilae secundam. *structura singulari*: PAVL. NOL. epist. 40, 6 p. 347, 4 quia nycticorax nocturnus corvus -o est (*intellege: quia explicatio est*: 'n. = n. c.'; *an pro pass.* interpretatur*? cf. fortasse l. 33*).

2 *iuncturae et structurae notabiliores*: a *locutiones modales, instrumentales sim.*: α *abl.*: PLIN. nat. 3, 134 -e Graeci nominis credunt. QVINT. inst. 5, 10, 8 propria -e dicere (AMBR. apol. Dav. I 3, 14). TERT. nat. 1, 3, 10 *nomen* sonorum et -e iucundum. HIL. in psalm. 51, 3 -e verbi . . . significat. HIER. chron. praef. linguae gratiam -e mutari (MARCELL. chron. II p. 63, 392, 2 in Romanam linguam. EVGRAPH. Ter. Haut. 4 ad Latinum sermonem). epist. 57, 2, 3 maligna -e . . . transferre (LEO M. epist. 113 Conc.[S] II 4 p. 67, 4). INNOCENT. Aug. pecc. orig. 9, 10 falsa -e vertendo. *al.* β *per praepos.*: GAIVS inst. 3, 93 in Graecum sermonem per -em proprie transferri (AMBR. hex. 1, 4, 14 accipitur. RVFIN. hist. 5, 8, 13 ne . . . p. -em occultarent veritatem [*gr.* ἑρμηνείας]. AVG. doctr. christ. 2, 11, 16 verba . . . quae in usum alterius linguae p. -em transire non possint. *al.*). TERT. adv. Marc. 3, 12 p. 395, 14 sensus . . . ex -e communis est (praescr. 6 l. 8 haereses dictae Graeca voce, ex -e electionis. PS. CYPR. mont. 6 ut ex hac -e nominum intellegamus. *al.*). PS. CYPR. mont. 7 secundum -em montis Sina (HIER. chron. a. Abr. 545 s. LXX seniorum -em. 1360 OP. imperf. in Matth. 35 p. 825. *v. et p. 2257, 1. 10. 12*). PAVLA Hier. epist. 46, 13, 3 iuxta -em nominis (*v. et l. 47*).

b *indicatur*: α *lingua, qua quid explicatur vel in quam quid transfertur*: PLIN. nat. 16, 249 ut inde appellati . . . -e Graeca possint Druidae videri (37, 57 unde nomen -e G. 'indomita vis' accepit *sc. adamas* [*text. dub.; inde* ISID. orig. 16, 13, 2*?*]. DIOM. gramm. I 476, 5 sunt qui pyrrichium G. -e cognominaverunt). PS. CYPR. mont. 1 Latina -o nominum (7 AMBR. in psalm. 118 serm. 11, 1. BOETH. c. Eut. 3, 30 *res* quae a Graecis agitata L. -e translatae sunt). 3 nomina . . . talem habent -em in lingua Latina (*cf.* CASSIOD. inst. 1, 1, 6 *Hieronymus* explanationes . . . Hebreorum nominum . . . sua nobis in Latinum -e lucidavit). β *lingua, ex qua quid transfertur* (*cf. et p. 2257, 5*): TERT. adv. Val. 6 p. 182, 23 quorundam *nominum* de Graeco -o. HIER. in Ier. 6, 18, 2 ex Hebraeo -em alicuius (AVG. epist. 82, 35 tuam ex H. -em. *cf.* quaest. hept. 5, 20 p. 387, 5 in ea -e quae est ex H.). γ *ex qua lingua in quam linguam quid transferatur*: PS. CYPR. mont. 2 -o de Hebreica lingua in Latina. 12 -em de

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Hebreico in Graeco vel in Latino. HIL. in psalm. 68, 31 secundum -em ex Hebraeo in Latinum Graecumque sermonem.

B *abusive*: 1 *de verbis linguae alienae*: PS. CYPR. mont. 2 vides . . . in Hebreica -e non sibi similare *montes Sina et Sion*. FILASTR. 109, 7 nomen idoli species doli et formae praevaricatio de -e Greca est nuncupatum. HIER. epist. 65, 11, 3 Hebraica -o distat in verbis, non distat in sensu. AVG. in Rom. imperf. 2 si verborum Latinorum significatio . . . cum Graeca -e concordat. 2 *de lingua aliena ipsa*: ITALA Esth. 1, 22 p. 39, 2 Motzo misit rex litteras in omne regnum suum, per singulas quasque regiones, secundum -es eorum (*gr.* κατὰ τὴν λέξιν αὐτῶν). 3, 12 p. 43, 10 scripta sunt quaecumque Aman praeceperat . . . uniuscuiusque loci praepositis gentium, secundum -em eorum (*gr.* κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν). *v. et* GLOSS. *p. 2253, 80.*

deriv.: interpretatiuncula.

interpretātiuncula, -ae *f.* *ab* interpretatio *deminutive.* 1 *i. q. translatio* (*demin. positum modestiae causa*): HIER. epist. 112, 19, 2 Christiani hominis -am. 2 *i. q. explanatio brevis, commentariolus*: PRAEDEST. 3, 2 p. 633ᴰ de lumine sacrae legis -ae huius lumen incendere.

interpretātor, -ōris *m.* *ab* interpretari. *de derivatione agit* CHAR. gramm. p. 61, 7 B. *scribitur* -praet- ITALA gen. 41, 24 (cod. 101). *gen. plur.* -ium COD. Iust. de cod. confirm. 3 *cod. C.* *legitur inde a* TERT., ITALA *in sermone pedestri.*

i. qui explicat: 1 *commentando, divinando*: **a** *c. gen. obi.*: TERT. monog. 6, 7 apostolus . . . -r utriusque testamenti. adv. Prax. 30 p. 288, 10 spiritum sanctum . . . oikonomiae -em. IREN. 1 praef. 1 -es mali eorum, quae bene dicta sunt (*gr.* ἐξηγηταί). AVG. cons. euang. 1, 24, 37 Saturni. serm. 197, 6 doctiores -es signorum. COD. Iust. de cod. confirm. 3 veterum iuris -um (*et ibid. bis.* 6, 23, 30). 6, 29, 4 pr. antiquis -bus legum. **b** *pendet enunt.*: TERT. adv. Prax. 19 p. 262, 7 *deus* ipse -r est, quomodo caelum solus extenderit. **c** *alia*: ITALA gen. 41, 24 (cod. 101, Euseb. Emes. serm. 18, 49) dixi *somnium* . . . omnibus -bus et non, fuit, qui indicaret (dissereret *Euseb.*) mihi (*gr.* ἐξηγηταῖς, *Vulg.* coniectoribus). MAR. VICTORIN. in Phil. 3, 20 p. 1226ᶜ ab -e magis positum quam a Paulo. SERV. Aen. 10, 175 et deorum -r et hominum, quibus divinas indicat mentes, interpres vocatur. SALV. epist. 7, 1 res dubia ac latens melius . . . bonis -bus quam malis defensoribus creditur. ORIG. in Matth. 15, 2 p. 350, 33 -es . . . exposuerunt. ser. 5 p. 10, 16 secundum intellectum simplicis -is.

2 *transferendo*: HIL. trin. 8, 30 cum linguam ignorantibus linguae -r absolvit. VITA Anton. 72 p. 75, 26 per -em dixit ([*Migne gr. 26, 944ᴮ* δι' ἑρμηνέως]. 74 p. 76, 28 p. -em eum, qui sciebat sermones ipsius bene interpretari [*gr. 945ᴮ ut supra*]). AVG. serm. coll. Morin p. 101, 34 (*ex I Cor. 12, 28*) doctores, -es, linguis locutores.

f. **interpretātrīx,** -īcis. CHAR. gramm. p. 61, 8 B. ab eo quod est interpretor hic interpretator . . . ex diverso genere -x et ex communicato interpres.

deriv.: interpretatorius.

interpretātōrius, -a, -um. *ab* interpretator. *i. qui significat, explicat*: TERT. nat. 2, 4, 6 nomen . . . proprium divinitatis et simplex nec -um (*sunt qui vi passiva intellegant, sed cf. e. g. praescr. 20 l. 13 p. 2259, 17*). GLOSS. III 654, 1 ἐν . . . βιβλίοις ἑρμηνευματικοῖς in libris -is (*inde* 283, 16. 515, 49). *Kühnen.*

interpretium, -ī *n.* *ab* inter *et* pretium. GLOSS.ᴸ II Philox. IN 660 -um ('pro -pondium?, -stitium?' *Lindsay*): παράλληλον. *i. q. interpondium, differentia q. e. inter pretium vel pondus rei emptae et venditae sim., sc. tam compendium quam damnum* (-i compendium *l. 60; cf. Tjäder l. p. 2245, 40 citato. de Jonge, Mnemos. IV 1, 1948, 79 sq.*): AMM. 28, 1, 18 quoniam denis modiis singulis solidis indigentibus venundatis emerat ipse tricenos, -i compendium ad principis aerarium misit. NOVELL. Valent. 36, 2 centum milia aequi ponderis porcinae de -is . . . praebeant. CASSIOD. var. 2, 26, 2 ut frumenta, quae . . . per negotiatores publico comparantur, non iterum ab eisdem -i nomine solidorum quantitas exigatur. EPIST. episc. Mansi 10, 473ᴮ siliquas VIII et pro laboribus . . . siliquam unam, et pro inevitabilibus damnis, vel -a specierum, siliquas IV. *Sz.*

***interpretor,** -ātus sum, -ārī *et* interpreto, -āvī, -ātum, -āre. *ab* interpres. *affertur inter verba significationis reciprocae ex altera quidem parte inusitata* GELL. 15, 13, 1; *inter verba communia ibid.* 7; *inter* 'verba activa quae passiva voce primi ordinis efferuntur, in quibus etiam quaedam communia sunt' CHAR. gramm. p. 465, 9 B.; *inter* 'verba quae media appellantur' *ibid.* p. 479, 19. -praet- *passim in codd., e. g.* CIC. rep. 1, 29 FRONTO p. 151, 6 v. d. H. (= p. 157 N.); -petr- CONSENT. gramm. p. 12, 10 N. *barbarismus ut* -petror pro -or (*B¹, ordine inverso Anecd. Paris.*, -pertor pro -or *B²M*). VVLG. *codd. nonnulli.* *in tmesi* LVCR. 4, 832. *de prosodia cf.* PRISC. gramm. II 241, 7 (-prĕt-). *de formis*: -arier PACVV. trag. 151. *formae significationis passivae: part. perf. inde a* CIC. har. resp. 37; *gerundiv. inde a* CIC. de orat. 1, 158; *inf. perf. inde a* CIC. div. 1, 53; -tum est *sim. inde a* SALL. Iug. 17, 7; -atur TERT. nat. 1, 3, 8 PS. TERT. adv. Iud. 9 l. 6 *et inde ab* ITALA *saepissime, praecipue in structuris ut p. 2261, 64 sqq.* (-bitur TERT. bapt. 19 p. 217, 3, -etur TERT. praescr. 40 l. 1. ? PAVL. dig. 8, 2, 20, 2 *et rarius*, -retur AVG. spir. et litt. 11, 18); -antur *vix iam* LVCR. 4, 832, *dub.* TERT. anim. 29, 4, *probab.* HIER. epist. 30, 9 *et inde saepius* (-rentur ITALA act. 18, 5 cod. h, -entur HIER. tract. in Marc. p. 348, 22 DIOM. gramm. I 318, 6); -ari *vix iam* CIC. div. 2, 129, *probab.* TERT. adv. Hermog. 19, 1 *et inde saepius.* *act. inde ab* ITALA, TERT.: -are AVG. quaest. hept. 4, 28 p. 337, 4 AVELL. p. 208, 12 *et rarius*; -o ITALA IV Esdr. 12, 12 *cod. C.* GLOSS. III 136, 29; -as GLOSS. III 136, 30; -at PS. CYPR. mont. 2 sqq. *compluries.* GLOSS. III 136, 31 (-et ITALA gen. 41, 15 cod. 102); -amus HIER. tract. in psalm. I p. 21, 21 *cod. C*; -ant DIOSC. 3, 4 p. 377, 12; -bimus TERT. monog. 8, 5; -asse GLOSS. III 120, 3. 223, 41. 645, 1; -vi ITALA IV Esdr. 12, 12 rec. φ. GEST. Pilat. praef. *codd. AC*; -vit ITALA gen. 41, 12 (Euseb. Emes. serm. 18, 47). EXC. barb. p. 286, 17 Fr.; -verunt CONC.ˢ II 3, 2 p. 134, 2. EXC. barb. *compluries*; -verat CAES. AREL. serm. 169, 8; -assent PS. HIL. tract. 1, 9. *de notione*: BOETH. herm. sec. 1 praef. p. 10, 8 si oratione aliquid proferre . . . -ari est. GLOSS. ἑρμηνεύω. -tum: διερμηνευμένον. *legitur in poesi quinquies apud* PLAVTVM, *singulis locis apud* PACVV., LVCR., PVBLIL., PHAEDR., STAT., *in sermone pedestri inde a* RHET. Her., CIC., VARRONE, CAES., SALL.

PARS PRIOR: *i. q.* ***interpretem, adiutorem esse*** (*ad notionem primariam vocis q. e.* interpres *pertinere videtur, cf. p. 2250, 79*): PLAVT. Epid. 552 tuae memoriae -ari me aequom censes. *vix iure huc trahas* ISID. orig. 10, 123 *cod. B* inter deum . . . -atur et homines (*contextu parum sano*).

PARS ALTERA: *i. q.* ***explicare, intellegere, accipere***:

caput prius: usu originario *de quolibet modo explicandi* (*vel sibi vel aliis; accedit dat. commodi inde a* CIC., *e. g. l. 39. 41*): I *cum structuris, quae indicant*: A *rem significantem, sc. cuius sensus requiritur* (*exempla dedimus probabiliora*): 1 *generatim* (*saepius accedunt colores vel iudicandi, aestimandi vel commentandi, divinandi; personae explicantur pro verbis, scriptis e. g. l. 40. 47. 49*):

a *per acc.*: α *solum*: PLAVT. Bacch. 597 verba (CIC. Balb. 36 priscum . . . aut insolitum. *al.*). Cist. 316 dicta (QVINT. inst. 3, 4, 3 obscure d. *al.*). Pseud. 26 *litteras* (*cf.* CIC. Att. 15, 28 *epistolam* [THEOD. MOPS. in I Tim. praef. p. 67, 4]). RHET. Her. 2, 10, 14 scriptoris voluntatem (CIC. inv. 2, 139 cogitationem assequi . . . et v. -ari. LIV. 10, 19, 11. *al.*). CIC. inv. 1, 68 *leges* (Phil. 9, 10 in l. -andis, aequitate explicanda. GELL. 20, 1, 1 noscendis -andisque. *al. cf.* CIC. inv. 1, 70 nobis sententiam legis. FEST. p. 274 *duodecim tabulas*). de orat. 1, 158 scriptores. leg. 1, 14 *ius civile* -ari populo (QVINT. inst. prooem. 23 i. . . . rhetorices). 2, 20 vatium ecfata incognita (*cf.* 2, 30 praedicta vatium. *item de religione*: div. 1, 3 *monstra* [1, 12 m. aut fulgora]. 2, 147 *somnia* [FIRM. err. 13, 1. *al. cf.* VVLG. Dan. 8, 27 visionem]. CAES. Gall. 6, 13, 4 religiones [VAL. MAX. 1, 5, 5]. TAC. Germ. 10, 1 *surculos* sublatos. SYMM. rel. 30, 4 oracula. *al.*). VARRO ling. 7, 34 glossemata. SEN. epist. 21, 8 sententia . . . -anda. QVINT. inst. 1, 8, 6 Horatium. GELL. 13, 10, 4 fratris . . . vocabulum . . . arguto subtilique ἐτύμῳ (HIER. epist. 14, 6, 1 v. monachi. *al.*). PS. ASPER gramm. V 547, 8 poetas. *al.* *saepius pro acc. substituitur oratio recta, e. g.* HIER. epist. 49, 17, 5 -antes apostoli 'melius est . . .', id est *eqs.*

β *c. adv. sim.*: (i) *determinatur modus -andi*: CIC. de orat. 2, 221 hoc ipsum non insulse. nat. deor. 3, 77 qui bene dicta male -rentur (div. 1, 118 MACER dig. 49, 1, 4, 1. QVEROL. p. 32, 10 R. *anseres* vota . . . -antur, et m. *al.*). div. 1, 35 fallaciter. Att. 6, 1, 2 ridicule. 12, 28, 3 bene (TERT. pudic. 7 p. 233, 3. *al.*). VAL. MAX. 8, 7, 4 benignissime (SEN. benef. 2, 17, 5 benigne. CELS. dig. 1, 3, 18 benignius. *al.*). SEN. epist. 9, 13 perperam (TERT. nat. 2, 8, 12). STAT. Theb. 9, 630 penitus magnoque . . . omine (TERT. castit. 9 l. 1). QVINT. decl. 313 p. 229, 2 crudeliter. PLIN. epist. 2, 13, 9 grate. GELL. 5, 7 tit. lepide. APVL. apol. 28 epistulis . . . perperam lectis et nequius -tis. *al.* *locut. adv.*: CIC. Brut. 5 grato animo (*cf.* div. 2, 28 alio more. 2, 129 sagarum superstitione . . . an explicatione naturae. MACER dig. 49, 1, 4, 1 iure. *al.*). fam. 13, 72, 2 pro tua sapientia (TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 472, 26 pro meo . . . arbitrio. spect. 21 p. 22, 1 pro arbitrio et libidine. *al.*). GELL. 17, 3 tit. contra opinionem volgariam (VLP. dig. 45, 1, 38, 18 contra stipulatorem. *al.*). TERT. anim. 29, 4 ad sententiam magistri (ieiun. 15 p. 294, 12 ad tuam libidinem. AVG. civ. 6, 8 p. 261, 23 D. ad eundem modum. *al.*). carn. 8 l. 3 secundum veritatem . . . evangelii (adv. Prax. 26 p. 277, 13. VINCENT. LER. 27, 2 s. . . . traditiones et iuxta . . . regulas. *al.*).

(ii) *circumscribitur magis significatio*: CIC. de orat. 2, 21 omnia ista . . . ego alio modo -or (nat. deor. 3, 35 uno m. TERT. idol. 2 p. 31, 23 his solis m. HIER. epist. 36, 9, 1 multis m. *cf.* CIC. fin. 1, 34 quem ad modum. PROC. dig. 50, 16, 125 quomodo [QVINT. decl. 350 p. 378, 8 TERT. carn. 5 l. 63. *al.*]). leg. 2, 50 secus (*cf.* APVL. met. 11, 6, 4 sequius). Tusc. 3, 37 recte. COLVM. 11, 2, 67 aliter (TERT. anim. 46, 12. *al.*). PLIN. nat. 36, 84 varie. IAVOL. dig. 1, 4, 3 plenissime (*cf.* GAIVS dig. 23, 5, 4 plenius [PAVL. dig. 50, 17, 12. *al.*]). TERT. resurr. 20 p. 53, 11 spiritaliter (HIER. hom. Orig. in Luc. 39 p. 218, 23. *al.*). PRISC. rhet. 2, 9 p. 553 latius ([*Rhet. gr. II p. 6, 25 Sp.* πλατύνων τὴν ἑρμηνείαν]. COD. Iust. 6, 25, 7, 1 l. et pinguius. *cf.* HIER. epist. 48, 3, 2 latissime). ORIG. in Matth. 15, 21 p. 409, 24 hoc poterit quis et simpliciter -ari et moraliter (*gr.* τηρήσει κατὰ τὴν λέξιν κτλ.). *al.* *adv. demonstr.* (*sequitur fere enunt.*): ita: CIC. fin. 2, 34 quod i. -antur: [*Kühnen*]

'eqs.'. div. 1, 53 i. . . . somnium . . ., ut eqs. (al.). Nep. Att. 3, 1 i. . . ., amitti eqs. Fest. p. 282 [ni]si eqs. Sen. benef. 1, 14, 2 tamquam eqs. Tac. ann. 11, 4, 2 i. -tum tradidere, . . . ostendi. Vlp. dig. 23, 4, 11 quasi eqs. Tert. adv. Marc. 4, 35 p. 542, 10 i. . . ., id est eqs. al. sic: Cic. Tusc. 3, 75 s. . . ., ut eqs. (Fest. p. 360 Colvm. 2, 10, 7. al.). Sen. epist. 85, 3 tamquam eqs. Qvint. decl. 247 p. 14, 4. Svet. Dom. 23, 2 s. -retur: '. . .'. al.

γ c. praedicamentis: (I) acc. (cf. p. 2260, 65): Cic. Lael. 18 eam sapientiam -antur, quam eqs. Pavl. Fest. p. 176 nivem -antur novum ex graeco. Fest. p. 205 petilam suram siccam . . . vulgo -a⟨n⟩tur. Tac. hist. 2, 65, 1 -batur quaedam . . . contumeliosa. ann. 4, 38, 4 quod alii modestiam, multi, quia diffideret, quidam ut degeneris animi -bantur. 13, 47, 1 Sullam callidum . . . et simulatorem. Plin. epist. 6, 20, 15 aeternam . . . illam et novissimam noctem. Min. Fel. 19, 10 Iunonem aëra (postea: monstrando). Tert. anim. 19, 8 augurem incommodorum vocem illam flebilem. praescr. 20 l. 13 apostoli quos haec appellatio missos -atur. Iren. 5, 8, 3 (= 5, 8, 2 H.) tales omnes . . . consuetudo . . . pecora et irrationales -ta est (antea: vocavit, dixerunt; postea: enuntiavit). Hier. tract. in psalm. I p. 17, 3 corona . . . victoria -atur. Evagr. alterc. p. 36, 5 quid . . . -atur fornicaria nisi omnibus advenientibus subiecta? al. pro acc. substituitur or. dir.: Tert. resurr. 19 p. 52, 4 'de sepulcro exire' de saeculo evadere -antur. Hier. epist. 18^{A}, 6, 8 'sex alae uni et sex alae alteri' Victorinus . . . duodecim apostolos -tus est. al. accedit (vel)ut (cf. l. 12): Vell. 2, 80, 2 victoriam ut suam -batur (Tac. hist. 1, 27, 1 Othone . . . id . . . ut laetum . . . et . . . prosperum -ante). Val. Max. 1, 5 ext. 1 Sibullam illi velut divinitus datum praesidium -ti. (II) subst. c. praepos.: Vell. 2, 83, 2 clementiam victoris pro sua virtute (Tac. hist. 1, 52, 2 ipsa vitia Vitellii pro virtutibus. ann. 3, 74, 4 Frontin. strat. 1, 10, 3 Apvl. apol. 73 Tert. mart. 3, 5. al.). Tert. castit. 2 l. 7 hoc in voluntatem dei (c. acc. ut: adv. Hermog. 19, 1 Hier. tract. in Marc. p. 348, 22. c. abl.: Hier. in eccles. 2 p. 1028^{D} ecclesiasten -amur in Christo. epist. 61, 4, 3 in Ier. 5, 2, 6 tract. in Marc. p. 332, 21 Rvfin. Orig. in iud. 2, 3 p. 475, 4. al.). ieiun. 10 p. 286, 19 ut horam nonam ad clausulam . . . -etur (adv. Marc. 4, 1 p. 425, 16 virg. vel. 5, 12). adv. Marc. 5, 5 p. 586, 6 mundum per dominum mundi. Hier. epist. 123, 11, 3 arcam sub typo . . . ecclesiae. (III) gen. et dat. (abl.?): Tac. ann. 4, 38, 4 supra l. 12 (gen. qual.). Paneg. 2, 2, 2 obsequio -or impudentiam. (IV) enunt.: Tac. ann. 4, 38, 4 l. 12.

b per enunt.: α interrog. indir. (quaedam etiam ad B trahi possunt): Cic. Verr. II 4, 25 quid ego . . . negoti geram. dom. 107 quae voluntas deorum . . . esse videatur. har. resp. 36 hoc quid sit. Phil. 2, 99 impudentiorne . . . an improbior . . . tam impia dixeris. div. 1, 92 quid quibusque ostendatur monstris. Att. 9, 11, 2. Liv. 1, 23, 8 neque, recte an perperam, -or. Gell. 5, 7, 1 lepide et scite . . ., unde appellata 'persona' sit, -atur. 16, 10, 6. Hesych. in lev. 6, 20 p. 851^{B} apertissime -ans, quod esset sanctificationis oleum. Macr. somn. 1, 12, 14 anima motus . . . producit . . . pronuntiandi et -andi, quae sentiat. al. accedit pron. praepar.: Tert. adv. Prax. 24 p. 275, 21 hoc quoque -tus est, quomodo pater esset in filio. Hier. epist. 13, 1 hoc quid velit intellegi, apostolus plenius -atur. al. β relat.: Cic. Planc. 52 quod accidit. Gell. 4, 15, 4 inique -antur, quae scripta sunt. Hier. epist. 64, 7, 1 -bor in membris, quod referatur ad corpus. Hesych. in lev. praef. p. 788^{D} Paulum pro te, quod interrogatus es, -antem. γ c. coniunctione: Nerat. dig. 25, 1, 15 quod dicitur impensas . . . dotem deminuere, ita -andum est, ut eqs. (40, 7, 17 Vlp. dig. 43, 3, 1, 11. Tert. bapt. 19 p. 217, 3 nec incongruenter ad figuram -bitur, quod eqs.). Paneg. 8, 7, 3 quid aliud -emur, cum . . . aestus inruperit.

c per subst. c. praepos. de (accedit inf. pro praedicamento l. 62): Cic. Att. 16, 16^{A}, 7 de liberalitate ita -turum, ut eqs. (Ps. Arnob. confl. 1, 15 p. 265^{D}). Tert. nat. 2, 12, 17 physiologice per allegoricam ⟨argu⟩mentationem de Saturno -ari tempus esse. Herm. vulg. sim. 10, 2, 2 apud me de his bene (Pal. loquatur). Chalc. comm. 248 aliter . . . de natura oculorum. Hier. tract. in psalm. I p. 18, 21 de duobus psalmis pariter (postea: disputasse). p. 201, 4 de isto versiculo. Op. imperf. in Matth. 51 p. 928 sic intellegendum est, sicut supra -ti sumus de eqs. Orig. in Matth. 15, 35 p. 456, 15 (gr. ἑρμηνεύσαντος).

indiculus structurarum (ad A 1), quae indicant fontem, causam sim.: praepos.: Cic. inv. 1, 68 ex utilitate . . ., non ex scriptione (ibid. iterum. 1, 69. 70. 2, 123. 128 part. 136 Lael. 21 Pompon. dig. 50, 16, 123 Tert. pudic. 9 p. 235, 26. al.). har. resp. 36 hoc quid sit, per se ipsum (Orig. in Matth. ser. 9 p. 16, 32 per gratiam). Tert. nat. 1, 3, 8 Christianum . . . nomen . . . de unctione -atur (anim. 19, 8 carn. 8 l. 15). spect. 5 p. 7, 1 ludios a ludo id est a lusu. abl.: Plin. nat. 13, 120 graeco . . . nomine (cf. Ernout ad l.). 16, 110 Stat. Theb. 9, 630. Fronto p. 50, 25 v. d. H. (= p. 55 N.) meorum prope caeco amore.

2 specialia: a de eis, qui aliquid in bonam vel malam partem vertunt, accipiunt sim. (sic intellegi possunt etiam quaedam adverbia, maxime p. 2258, 53; obi. suppl. l. 83. p. 2260, 1. 2): Cic. Mur. 64 quod atrociter . . . dixisti, . . . mitiorem in partem -rere (cf. Epist. pontif. 1056 Conc.^{S} IV 2 p. 131, 24 in parte . . . meliori). Scaur. 30 omen non ad perniciem, verum ad salutem -amur. or. frg. D II 2 imprudentiae vel, ut gravius -emur, neglegentiae. Liv. 9, 26, 8 versa Romam -ando res. Sen. epist. 63, 7 beneficium . . . male. Plin. nat. 15, 91 honori nomen (sc. nucis iuglandis). Tac. Agr. 15, 1 conferre iniurias et -ando accendere. hist. 1, 14, 2 Piso . . . aestimatione recta severus, deterius -antibus tristior habebatur. 4, 86, 2 Domitianus fratris disparem mitioremque naturam contra -batur.

b c. respectu relationis, assignationis sim.: α c. praepos.: Cic. har. resp. 37 quae . . . ex Etruscis libris in te conversa atque -ta dicuntur (c. acc.: Tert. castit. 5 l. 17 adv. Marc. 1, 2 p. 292, 26 monog. 5, 7 Hier. tract. in psalm. I p. 243, 23. al. c. abl.: Hier. tract. in Is. p. 103, 5 exemplum in sanctis. tract. in psalm. I p. 2, 7). Tert. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 28 cum . . . apostolus . . . legem indulgentem bobus . . . non de bobus, sed de nobis -atur (Hier. hom. Orig. in Luc. 31 p. 177, 10 tract. in psalm. I p. 133, 4 Rvfin. Orig. princ. 2, 8, 5). 4, 25 p. 505, 22 'omnia' ad hominum genera (praescr. 25 l. 23. Heges. 1, 37, 5 [postea: traxit]. Avg. civ. 7, 8 p. 284, 17 D. c. Faust. 20, 9 p. 544, 20. al.). Hier. hom. Orig. in Luc. 8 p. 51, 15 super credentibus illud -or (c. abl.: in Is. 11 praef. p. 377^{D} tract. in psalm. I p. 2, 3. c. acc.: hom. Orig. in Luc. 31 p. 179, 6 reliqua super personam iusti -antur [var. l. -ans; gr. ἐπὶ τὸν δίκαιον ἀνάγεται]). β c. dat.: Tac. hist. 5, 13, 2 sibi . . . fatorum magnitudinem. Tert. anim. 46, 4 filium eius tanto operi (sc. ut auctorem). coron. 11 l. 26 delicta . . . transgressioni. adv. Marc. 5, 7 p. 596, 3. praescr. 4 l. 21 ex diverso sibi -antur, quia dixerit . . .: 'eqs.'. pudic. 14 p. 250, 5 veniam fornicatori. virg. vel. 15, 2 hoc nos interdum diabolo -amur, . . . interdum deo deputamus.

B rem significatam, sc. quae explicatione exhibetur (hic illic exempla, ubi res significans pro subi. ponitur [v. infra l. 29. 55 et cf. p. 2262, 3], non facile distinguuntur a dupl. acc. [nom., v. e. g. p. 2259, 20 et cf. p. 2261, 65]): 1 per acc. (or. dir. l. 44): a solum vel adverbio auctum (dedimus exempla probabiliora; subiectum est res ipsa significans l. 35. 41. 42 bis. 46): Pacvv. trag. 151 nihil coniectura quivi -arier, quorsum eqs. (Avg. civ. 7, 20 p. 298, 25 D.). Rhet. Her. 2, 11, 16 si id, quod adversarii -antur, scriptor fieri voluisset (ibid. q. nos -emur. Cic. inv. 2, 117. al. cf. Cic. div. 1, 46 quae magi Cyro -ti sunt [al.]. Lvcr. 4, 832 cetera . . . inter quaecumque pretantur). ibid. amphiboliae sententiam nullam possunt -ari. Cic. Caecin. 89 hoc idem (Tert. spect. 12 p. 15, 4 idem de apparatibus). fat. 20 verborum vim (Hesych. in lev. 4, 22 p. 826^{C} sacrificii. Rvstic. Conc.^{S} I 4 p. 211, 16 symboli). fam. 12, 3, 2 quid. Gell. 16, 14 tit. verbi . . . ἔτυμον. Tert. carn. 13 l. 8 ut animam significantes carnem -emur (antea: nominantes . . . intellegamus). Ps. Ambr. apol. Dav. II 4, 27 designatio maiestatis eius (i. Christi) naturam -atur. Hier. epist. 100, 10, 2 dies et nox creatoris dei -antur sapientiam. Macr. Sat. 1, 17, 5 sermo -atur cogitationes latentes. Conc.^{S} I 2 p. 63, 6 contraria (gr. I 1, 2 p. 51, 4 παρερμηνεύειν). Cassiod. Didym. in I Ioh. 2, 15/17 p. 47, 25 -tus est 'ea quae in mundo sunt'. Dionys. Exig. creat. 14 p. 369^{D} solutus venter intestinorum pondus -tus est (gr. διεσήμανεν). al. b indicatur, ex quo signo: per praepos.: Cic. Rab. Post. 29 nec consilium ex necessitate nec voluntatem ex vi (rep. 1, 29. Sen. dial. 4, 22, 4 ex voltu . . . peiora. Tac. hist. 4, 82, 2 Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 457, 18. al.). Tert. idol. 9 p. 38, 25 nativitatem de caelo. adv. Marc. 4, 20 p. 486, 19 aemulationem legis . . . in isto facto (4, 25 p. 504, 25 spect. 29 p. 27, 28 Favstin. trin. 2, 10 Hier. tract. in psalm. I p. 206, 5. al.). Hier. in Ier. 3, 75, 4 diabolum sub eius perdicis nomine. per abl.: Plin. nat. 32, 61 eo argumento. Cod. Iust. 6, 38, 3 cautionis nomine.

2 per acc. (nom.) c. inf. (cf. p. 2259, 62; subi. est res ipsa significans l. 64. 69): Cic. dom. 128 quae . . . -aris de nostris aedibus . . . scripta esse. Phil. 9, 3 sic -or sensisse maiores. off. 3, 113 liberatum se esse iure iurando -batur. Att. 3, 7, 1 ad Q. fr. 2, 12, 3 ad Brut. 1, 3a (= 9, 10 Sj.). Liv. 1, 44, 4 pomerium . . . postmoerium -antur esse. 3, 36, 4. al. Val. Max. 5, 6, 2 Plin. nat. 18, 224. 19, 25. 35, 124. al. Svet. Iul. 7, 2 coiectores arbitrium terrarum portendi (var. l. potiundi) -antes. Cels. dig. 48, 19, 21. Tert. idol. 6 p. 35, 24 de . . . sacramento . . . adversas esse fidei eiusmodi artes. Prob. inst. gramm. IV 56, 8 nomen bilis iracundiam significare -atur. Pelag. in II Tim. 2, 18 ossa . . . -antur . . . collectum . . . surrexisse. al. suppl. esse: Liv. 8, 22, 3 mercedem . . . solutam (post part. perf. ut: 34, 54, 5 Tac. hist. 4, 58, 3 Plin. paneg. 53, 4. al.). Cvrt. 3, 3, 6 imperium . . . transiturum. Tac. ann. 6, 37, 2 initia . . . secunda neque diuturna. Tert. adv. Marc. 3, 3 p. 379, 25 virtutes Christum creatoris (gen. poss.) -ari potuissent. suppl. acc.: Fest. p. 329 dictam sc. arborem. Plin. nat. 2, 248 qui -rentur significare eqs. Tac. hist. 1, 77, 2. 15, 6, 1 Svet. Aug. 94, 10. al.

3 per enunt. (ad interrog. v. p. 2259, 40): Iren. 4, 6 (= 11 H.), 1 -antur, quasi a nullo cognitus sit . . . deus (de sententia 'nemo cognovit patrem eqs.'). Ambrosiast. in Rom. 3, 8 istud . . . quod supra dictum est (cf. Avg. civ. 7, 26 p. 307, 29 D. quod volunt). Hier. epist. 52, 8, 1 adtrita frons -atur . . . quod nescit (i. enuntiat ignorantiam).

II c. solis adverbiis sim. (adi. pro adv. p. 2261, 1): Plavt. Truc. 143 perverse. Fast. ann. Iul. Praen. Mart. 24 (CIL I^{2} p. 234) hunc diem perperam -antes putant appellari, quod eqs. Liv. 39, 39, 8 ad voluntatem (sim. c. praepos.: Cels. dig. 45, 1, 99 pr. secundum promissorem [Hier. tract. in psalm. I p. 21, 21 s. spiritalem intellegentiam]. Conc.^{S} I 2 p. 62, 30 contra Paulum [gr. I 1, 2 p. 50, 15 ἀνθερμηνεύεις, cf. I 5 p. 108, 35 diversa sentis]). Labeo dig. 18, 1, 80 pr. aliter (Iavol. dig. 18, 1, 77. al.). Tac. hist. 2, 96, 1 amici adulantes mollius -bantur. ann.

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 73, 4 diversi (*i. diverse*) -⟨ba⟩ntur. SVET. Tib. 5, 3 sequius (*cf.* CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 139, 11 secus). *al.* *adv. demonstr. et compar.*: CIC. Sest. 8 ut ego -or (nat. deor. 3, 46 div. 1, 1 fam. 9, 8, 1 FEST. p. 138. 359 PLIN. nat. 2, 8. *et saepius, maxime in parenthesi*). PLIN. epist. 2, 7, 5 quantum ego -or. 5, 5, 6 sic ..., tamquam *eqs.* (PACIAN. [?] sim. carn. p. 123, 11). TERT. paenit. 7, 3 ita ..., quasi *eqs.* (uxor. 2, 2 l. 14). ITALA IV Esdr. 12, 12 (p. 346, 3 V.) non est illi -tum, quomodo ego ... tibi -or (-o *C*) vel -vi (-tus sum *ψ*).

III *absolute*: CIC. Brut. 144 in -ando, in definiendo, in explicanda aequitate. 146 in hoc -andi explanandi edisserendi genere. 152 *rem* latentem explicare definiendo, obscuram explanare -ando. *al.* PVBLIL. M 23 male dictum -ando facias acrius. LIV. 3, 20, 5 nec -ando sibi quisque ... leges aptas faciebat. SEN. dial. 2, 10, 3 vitio -antis. PLIN. epist. 5, 7, 6 epistula ... malignitati -antium exponitur. FRONTO p. 147, 10 v. d. H. (= p. 154 N.) magistro -anti tacitus attendas. POMPON. dig. 1, 2, 2, 6 -andi scientia. MACER dig. 49, 1, 4, 1 -andi potestatem. ITALA gen. 41, 12 (Euseb. Emes. serm. 18, 47) enarravimus illi et -vit nobis (*gr.* συνέκρινεν, *Vulg. aliter*). *al.*

caput alterum: usu derivato *de explicatione linguae alienae et inde laxius de versione, translatione* (*huc traximus fere omnia exempla ad binas linguas pertinentia, etsi quaedam vim appellandi vel significandi assumunt*): I *cum structuris, quae indicant*: A *rem significantem, sc. cuius sensus requiritur* (*exempla probabiliora*): 1 *per acc.*: a *solum* (*c. dat. commodi l. 37; p. p. p. neutr. pro subst. l. 42 bis*): CIC. rep. 2, 50 ex quo nostri idem illud secuti atque -ti, quos senes ille appellavit, nominaverunt senatum (*contextu non plane dilucido*). leg. 2, 17 sententias (*postea*: conversa). 2, 29 *Vesta* ut Graeco nomine est appellata, quod nos prope idem Graecum, ⟨non⟩ -tum nomen tenemus (FEST. p. 269. QVINT. inst. 6, 2, 9 cautiores voluntatem complecti quam n. -ari maluerunt. decl. 298 p. 176, 20 n. ... nec intellego nec -ari possum, quod vocatur. GREG. M. moral. 3, 55 *Vriae* n. -tum dicitur lux mea dei. *al.*). fin. 3, 35 verbum (SVET. Nero 13, 2 v. supplicis. HIER. epist. 29, 6, 4 *septuaginta* sensum magis quam v. -ti sunt. *al.*). ac. 1, 8 Menippum imitati non -ti (*obi. est persona pro re ut*: nat. deor. 1, 118 *Euhemerum* noster et -tus est et secutus praeter ceteros Ennius. off. 2, 60 *Panaetium* multum in his libris secutus sum, non -tus. SVET. gramm. 1, 1 Graecos. *al.*). LIV. 10, 4, 9 haec ... legato. LIV. 45, 29, 3 ea ... -ta sermone Graeco referebat. TAC. ann. 2, 60, 3 patrium sermonem (HYG. fab. 143, 2 postquam Mercurius s. hominum -tus est [*loc. fortasse corruptus, v. ed. Rose*]). IREN. 3, 21, 3 (= 3, 24, 1 H.) -tae sunt scripturae (AVG. civ. 8, 11 p. 337, 8 D.). HIER. adv. Rufin. 1, 7 ut mala -ta convincerem. 3, 37 ne rursus -ta transferrem. GREG. M. moral. 23, 9 Eliu ... -tum sonat 'deus meus iste'. *al.*

b *c. adv. sim.*: CIC. fin. 2, 20 recte ... sententiam *Epicuri*. 2, 100 totidem fere verbis (*cf.* GELL. 11, 16, 5 voce una. AVG. trin. 14, 1, 1 uno verbo perfecte). GELL. 19, 2, 2 coactius. IREN. 3, 21, 4 (= 3, 25, 1 H.) bene. DIOM. gramm. I 318, 2 per dativum. AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 7, 1 quod diverse -ti sunt translatores. HIER. chron. praef. ad verbum (epist. 36, 12 verbum ... ad v. in Os. 3 praef. p. 905A magis ad sensum quam ad v. *cf.* in Dan. 9, 24 p. 548B verbum e verbo. *v. et p. 2262, 2. 28*). epist. 57, 11, 3 κακοζήλως et syllabas ... et litteras. AVG. civ. 13, 24 p. 593, 4 D. planius. spir. et litt. 11, 18 ad verbi originem latine expressam. *al.* *c. adv. demonstr. et compar.*: CIC. nat. deor. 2, 47 globus, sic σφαῖραν -ari placet (QVINT. inst. 3, 8, 26. *al.*). off. 1, 142 ita (IREN. 3, 21, 1 [= 3, 23 H.; *gr.* μεθερμηνεύειν]. *al.*). TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 581, 17 sicut (AVG. civ. 18, 23 p. 285, 20 D.).

c *c. praedicamentis*: α *acc.* (*exempla ex permultis selecta; adhibetur maxime in struct. pass.*): CIC. off. 1, 142, εὐταξίαν, quam -amur modestiam. QVINT. inst. 2, 15, 25 quam (*sc.* γυμναστικήν) -antur exercitatricem. 5, 10, 1 enthymema, quod nos commentum ... aut commentationem -emur. 5, 10, 8 πίστιν apertius probationem -bimur. ITALA gen. 21, 3 (Petr. Chrys. serm. 154 p. 608B; *deest in gr. et Vulg.*) Isaac quod -atur risus (*convertitur nomen proprium ut*: AMBR. patr. 7, 34 Dan iudicium -atur. AMBROSIAST. in Rom. 1, 1 Saulus ... inquietudo seu tentatio -atur. *sim. passim*). AMBR. in psalm. 118 serm. 22, 1, 2 quid est quod -etur *tau littera*? HIER. epist. 34, 5, 2 Latini de Graeci verbi ambiguitate decepti καρποὺς fructus magis quam manus -ti sunt. DIOSC. 3, 4 p. 377, 12 apiston (*i. ariston*) utile -ant Greci. CASSIAN. inst. 5, 1 *gastrimargia* -atur gulae concupiscentia (*postea*: intellegitur, exprimatur, sonat). EVCHER. instr. 1, 23 p. 74, 11 iamin latine maria -atur, id est aquarum congregationem (*fortasse ad B*). PROSP. in psalm. 136, 1 confusioni quae (quam *edd. vett.*) -atur Babylon. FAVST. REI. symb. 1 (Caspari Anecd. p. 323, 11) Christus ... a chrismate unctus -atur. OP. imperf. in Matth. 1 p. 616 Naason -atur refectio id est requies. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 5, 2 quod Graeci γνήσιον -ari solent (*antea*: vocatur, appellatur, vocant; *postea*: nominant). *or. dir. pro acc.* (*obi. vel praed.*): GELL. 17, 10, 14 hic noster 'atram nubem ...' ῥόον καπνοῦ αἴθωνα -ari volens (*postea*: transtulit). TERT. adv. Prax. 27 p. 280, 18 Emanuel, quod est -tum 'nobiscum deus'. ITALA Ioh. 20, 16 (Aug. serm. coll. Morin p. 486, 33) Rabboni, quod -atur 'domine' (*gr.* λέγεται, *Vulg.* dicitur). *al.* β *subst. c. praepos.*: HIER. sit. et nom. p. 134, 5 'u' syllabam ... in coniunctionem 'et' -tus.

2 *per enunt. interrog.*: HIER. epist. 28, 5 quid Origines de diapsalmate senserit, verbum -bor ad verbum.

B *rem significatam, sc. quae translatione exhibetur* (*pro subi. est ipsa res significans l. 8. 14. 15. 20*): 1 *per acc.* (*fig. etym. l. 7*): IREN. 3, 21, 2 (= 3, 24, 1 H.) iussit omnes eandem -ari scripturam (*gr.* τὴν αὐτὴν ἑρμηνείαν γράφειν, *sed v. Stieren ad l.*). 3, 21, 3 (= 3, 24, 2 H.) *cum* haec ... scripturarum interpretatio ... facta sit et ... -ta sit. HIER. tract. in Marc. p. 325, 15 Nazara -atur florem. AVG. adult. coniug. 1, 10, 11 etsi nonnulla exemplaria verbis diversis eundem sensum habent -tum. civ. 10, 1 p. 403, 7 D. isto nomine -ti sunt nostri eam (*i. religionem*), quae graece θρησκεία dicitur. 15, 14 p. 87, 11 fides ab ea lingua repetenda est, ex qua -tum est quod habemus. gest. Pelag. 2, 4 quod in libro eius latino est diligenter -tum. *al.* *oratio recta pro acc.*: PS. CYPR. mont. 2 Sina mons -at 'aeterna temptatio et odium'. 5 Enoch -at 'innovatus'. HIER. epist. 20, 3, 4 Aquila et ceteris editionibus 'ὦ δή' -antibus (*antea*: transtulerunt). *al.* 2 *conexu laxiore c. acc. c. inf.* (*sec. graec.*): IREN. 3, 21, 4 (= 3, 25, 2 H.) seniores ... sic -ti sunt dixisse Esaiam: '...' (*fortasse per contaminationem ex*: sic transtulerunt: '...' *et*: exposuerunt sic dixisse Esaiam: '...'). CONC.S I 5 p. 253, 21 Emmanuhel ... nobiscum -atur esse deum (*gr. I 1, 6 p. 109, 31* τὸ ... Ἐμμανουὴλ τὸ μεθ' ἡμῶν ἑρμηνεύει εἶναι θεόν, *I 5 p. 144, 18* significat).

II *absolute vel c. solis adverbiis*: CIC. leg. 2, 45 si -ari poturero. nat. deor. 2, 91 dicatur ... aether Latine ..., etsi -atur Pacuvius (*affert trag. 89*). off. 2, 5 si -ari velis. fam. 9, 26, 2 Graece hoc melius; tu, si voles, -bere. VITR. 5, 4, 1 quam apertissime ex Aristoxeni scripturis -bor. GELL. 11, 16, 3 non satis commode. HIER. chron. praef. ad verbum (*cf. p. 2261, 50*). epist. 57 tit. de optimo genere -andi. 57, 6, 2 ad sensum. PELAG. in I Cor. 14, 2 p. 206, 6 -andi donum. RVFIN. Orig. princ. praef. 2 -ando. AVG. civ. 20, 29 p. 479, 25 D. *septuaginta* prophetice -ti sunt. *al.*

index structurarum, quae indicant: 1 *linguam, ex qua transfertur*: a *per praepos.*: ex: SALL. Iug. 17, 7 uti ex libris Punicis ... -tum nobis est. LIV. 23, 11, 4 ex Graeco carmine (*cf.* AVG. epist. 71, 6 ex Graeco [retract. 2, 32]). RVFIN. hist. 1, 13, 22 ex Syrorum lingua -ta (*gr.* μεταβληθέντα). AVG. civ. 20, 30 p. 483, 27 D. ex Hebraeo (22, 29 p. 626, 6. *cf.* NICET. symb. 3 p. 41, 4 Iesus ... ex Hebraeorum lingua -tus salvator intellegitur). de: TERT. adv. Marc. 2, 9 p. 345, 26 de Graeco. LACT. inst. 4, 7, 7 in ... Graecis scripturis, quae male de Hebraicis -tae sunt. HIER. chron. praef. de Hebraeo. apud: RVFIN. Orig. princ. 4, 3, 8 Hebion ... pauper a. Hebraeos -atur (*gr.* ὀνομάζεται). in: AVG. epist. 55, 10 in Hebraeo eloquio. GREG. TVR. vit. patr. 12, 2 in eorum (*i. Germanorum*) lingua. b *per abl.*: HIER. in Ier. 2, 45, 3 'Tofeth' lingua Hebraea -atur 'latitudo' (AVG. civ. 16, 43 p. 194, 28 D. *cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 109, 3 ita ... Hebraeorum l. Ioppe -atur). PS. AVG. serm. 62, 9 hypocrita Graeco sermone simulator -atur. *cf.* OROS. hist. 6, 20, 6 Christus lingua gentis eius, in qua ... natus est, unctus -atur. c *per adv.*: FVLG. myth. 2, 2 alce ... Grece praesumptio -atur. AVG. serm. 155, 5, 5 transitus ... -atur Hebraice Pascha (CASSIAN. c. Nest. 4, 12, 2 OP. imperf. in Matth. 2 p. 645).

2 *linguam, in quam transfertur*: a *per abl.* (*v. et l. 61*): GELL. 8, 8 -ari et quasi effingere ... locos quosdam Platonicos Latina oratione (BOETH. mus. 1, 26 p. 218, 23). FILASTR. 142, 6 septuaginta ... viri interpretes ... Hebraeam linguam Greco sermone -ti (AMM. 22, 8, 45. *al. cf.* EXC. barb. p. 322, 7 Fr. Greco eloquio [CASSIOD. hist. 5, 25, 2; *Socrat. 2, 37* εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἑρμηνεύσαντες]). AVG. civ. 15, 23 p. 108, 6 D. qui ... Graece dicitur ἄγγελος, ... Latina lingua nuntius -atur. b *per praepos.*: in *c. abl.*: IREN. 3, 21, 1 (= 3, 23 H.) -tum ... in Graeco ab ipsis Iudaeis (*cf.* GEST. Pilat. praef. *codd. AC* litteras Hebraicas ... ego ... -vi in [*om. A*] litteris Graecis). PS. CYPR. mont. 4 Hebreicum Adam in Latino -at 'terra caro facta' (6. *cf.* PS. ORIG. tract. 8 p. 93, 18 in Latino vocabulo. 13 p. 146, 2 in Latino sermone). HIER. epist. 78, 4, 1 in lingua nostra (tract. in Marc. p. 329, 23. *al. cf.* chron. praef. in sua lingua. GREG. TVR. vit. patr. 12, 2 in eorum lingua). in *c. acc*: IREN. 3, 21, 2 (= 3, 24, 1 H.) in Graecum sermonem -tas ... scripturas (RVFIN. hist. 7, 32, 16. *cf.* 5, 8, 11 in Graecam linguam. 6, 14, 2 in Graecum). HIER. in Ier. 4, 41, 4 in Latinum (*cf.* AVG. civ. 18, 43 p. 321, 26 D. in Latinam linguam). RVFIN. Orig. in Rom. 3, 8 p. 948B in nostram linguam (AVG. civ. 8, 23 p. 355, 6 D.). AVG. c. Faust. 11, 2 in aliam linguam. apud: FAVSTIN. trin. 5, 2 Christus ... quod Graece dicitur hoc a. Latinos unctus ... est -tus. c *per adv.*: IREN. 2, 22, 6 (= 2, 33, 4 H.) quod Latine ita -bimur (PROB. Verg. georg. 4, 462 L. -atur 'Aria' Martia. AVG. civ. 10, 1 p. 403, 30 D. quae ... λατρεία Graece nuncupatur et L. -atur servitus. c. Faust. 22, 76 martyres appellantur, qui L. testes -antur. *v. et p. 2261, 71. al.*). PEREGR. Aeth. 47, 3 *presbyter* episcopo Grece dicente siriste -atur (47, 4).

3 *ex qua lingua in quam linguam transferatur*: a *per praepos.*: PS. HIL. tract. 1, 9 ex Hebraeo in Graecum. PS. ORIG. tract. 3 p. 26, 20 ex Hebraea lingua in Latino sermone. HIER. Didym. spir. 44 hoc ... ex Hebraeo sermone in lingua nostra -atur 'Israel', id est 'mens videns deum'. AVG. civ. 19, 23 p. 393, 7 D. ex Graeca lingua in Latinam. in psalm. 84, 2 ex verbo Hebraeo in Latinum. PS. AVG. serm. 62, 6

[Kühnen]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ex Graeco in Latinum (ISID. orig. 6, 2, 49). **b** *per adv.*: FVLG. Theb. p. 182 ayos ... Grece sanctus Latine -atur. FVLG. RVSP. serm. 7, 1 Pascha ... Hebraice Latine -atur transitus.

part. praes. -ans *pro subst. inde a* SEN. dial., *v. p. 2261, 13. 14.*

deriv: interpretabilis, interpretamentum, interpretatio, interpretator (-trix). *Kühnen.*

interprimo, -pressī, (-pressum), -ere. *ab* inter *et* premere. *i. q. premendo intercludere*: **α** *consilio iugulandi*: PLAVT. Rud. 655 sacerdoti scelestus faucis -erit. **β** *consilio abscondendi*: MIN. FEL. 10, 2 illud, quod colunt *pagani* et -unt, aut puniendum est aut pudendum (*antea*: occultare et abscondere quicquid illud colunt).

interpulo *v.* interpolo *p. 2244, 6.*

interpūnctio, -ōnis *f.* *ab* interpungere. -ngt- GLOSS. II 583, 42. GLOSS. διακέντησις. distinctio. *i. q. actio interpungendi, distinguendi*: CIC. Mur. 25 sunt *res* parvae, prope in singulis litteris atque -bus verborum occupatae.

interpungo, -ūnctum, -ere. *ab* inter *et* pungere. *p. p. p. praeter l. 24. 31.* 1 *i. q. pungendo interrumpere, dividere, separare* (*sc. orationem*): CIC. de orat. 2, 328 festivitatem habet narratio distincta personis et -ncta sermonibus (orat. 53 d. ... et -ncta intervalla, morae respirationesque). 3, 173 interspirationis ... non defetigationis nostrae neque librariorum notis, sed verborum et sententiarum modo -nctas clausulas in orationibus esse voluerunt *veteres*. SEN. epist. 40, 11 cum scribimus, -ere adsuevimus. QVINT. inst. 9, 4, 108 -nctis quibusdam. *neutr. p. p. p.* interpuncta, -orum *pro subst.*: CIC. de orat. 2, 177 -ncta (puncta *codd. rec.*, interiuncta *Nonius*) argumentorum ... occulas, ne quis ea numerare possit, ut re distinguantur, verbis confusa esse videantur. 3, 181 clausulas ... atque -ncta verborum animae interclusio atque angustiae spiritus attulerunt. 2 *i. q. pungendo indere aliquid inter aliquid*: CHIRON 474 stantis equi ... ad extremum cole (*i. caulem*) iaculum -e (*Hippiatr. gr. I p. 223, 16* ἀκροθιγῶς κεντοῦντες).

deriv.: interpunctio.

? **interpurgo,** -āre *v. l. 38.*

interputo, -āre. *ab* inter *et* putare. *in agricult. i. q. e medio aliquid putando collucare, interlucare* (*de herbis*): CATO agr. 50, 2 ubi vineam deputaveris, acervum lignorum virgarumque facito; ficos -ato et in vinea subradito alte (*inde* PLIN. nat. 18, 243 ficos -ari [*codd.* -purgari]). VARRO rust. 1, 30 oleam seri -arique. COLVM. arb. 30, 2 omnibus annis fodiri ... et -ari oportet *rosas*.

interquiēsco, -ēvī, -ere. *ab* inter *et* quiescere. [*variat c.* inquiescere *l. 51.*]

i. q. mora interposita quiescere sc. sive intersistendi sive se reficiendi causa: 1 *proprie de hominibus* (*de oculis l. 51; transfertur ad actum l. 53; per prosopopoeiam l. 54*): CATO agr. 158, 2 bibe, -e, deinde iterum eodem modo, deinde tertium. CIC. Brut. 91 cum haec dixissem et paulum -issem (*cf.* AMM. 20, 5, 2 paululum [*v. etiam l. 61*]). SEN. nat. 4, 13, 6 nullum intervallum umquam, quo -rent, datum est. epist. 25, 3 dum -it. PLIN. epist. 5, 6, 41 -ere ... depositaque epistula quasi residere. ARNOB. nat. 7, 44 si paulisper constiterit ludius aut tibicen modice -erit fessus. PHYSIOGN. 21 p. 33, 10 modo involvuntur, modo recurrunt oculi, modo -unt (*var. l.* inqu-. *gr. p. 308, 2/3* ἐν τῇ κινήσει ... ἀναστρέφονται καὶ μεταξὺ στάσιν τινὰ ἢ κίνησιν λαμβάνουσι). *de voce pro homine*: APVL. flor. 15 p. 54 cum vox in cantico -vit (AVG. epist. 44, 2 vocibus -entibus ... tumultuantium). *per prosopopoeiam de libro*: SEN. epist. 46, 2 quid ingenii iste *liber Lucilii* habuit, quid animi! dicerem, quid impetus, si -isset, si ⟨ex⟩ intervallo surrexisset. 2 *translate de rebus* (*cf. l. 43 sq.*): SEN. epist. 78, 9 vertebrarum dolor nervorumque -it. PLIN. nat. 2, 229 Padi fons mediis diebus aestivis velut -ens semper aret. 18, 111 vere segetes, quae -vere, fundunt rosam odoratiorem sativa. PLIN. epist. 8, 21 2 lites -unt *Iulio mense.* GELL. 2, 2, 9 patrum iura ... -ere paululum et conivere (*postea*: cessare).

†hacc **interra** ἐνίχνιον GLOSS. II 299, 36 (497, 2. *eadem sine dubio latent loco confuso* PRISC. gramm. III 43, 14 ex 'inter' praepositione derivatur 'interea', τὸ 'ἐ.'). *de notione nihil constat; 'footprint (?)' Liddell-Scott s. v.* ἐνίχνιον; *an potius c.* interraneus *et* ἐγχθόνιος *vel* ἐγχώριος *coniungendum?*

interrādo, -sī, -sum, -ere. *ab* inter *et* radere. [*falsa var. l.* COLVM. arb. 19, 2 -eris *pro* intervulseris (*S*, -vaseris *AR*).] 1 *in agricultura i. q. medium radendo purgare, interlucare*: PLIN. nat. 15, 4 -i gaudent *vites.* 17, 130 vetus olivetum ... -i alternis annis ..., item muscum radi, circumfodi autem omnibus annis. 18, 254 oleas (*v. app. crit.*). 2 *in sculptura sim. spatiis interpositis radendo vel scalpere vel perforare*: PLIN. nat. 33, 140 *vasa.* 35, 2 -so marmore vermiculatisque ad effigies rerum et animalium crustis. SCHOL. Stat. Theb. 7, 658 erat ... foraminibus multis exornata *fibula*, quas vulgo -sas appellant. PAVL. NOL. carm. 27, 254 de -sa variatis cortice virgis insignita gregis ... fetura (*cf. Vulg. gen. 30, 37*). PHYSIOGN. 109 p. 132, 15 γλαφυρὸν ... intellegendum est, quod non uniforme est nec congestum, sed discretum tamquam -sum vel insculptum.

deriv.: interrasilis, interrasor.

interrāneus, -a, -um. *ab* in terra, *cf.* subterraneus. [*falso pro* -ter- *p. 2149, 14.*] *i. q.* ἐγχώριος, *indigena*: PHILO quaest. in gen. 4, 241 p. 258 R. ('si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terrae' *gen. 27, 46*) aspernatur ... pro uxoribus prioris -is ([*vers. Armen. p. 208 'quae ex illa regione erant'*]. 4, 245 p. 261 a. -as).

interrāsilis, -e. *ab* interradere. -rasul- *var. l.* VVLG. exod. 37, 12. GLOSS. -e: inter[r]anaglypha. id est anaglypta (inaglista *cod.*). id est incisio. *i. q. artificiose radendo perforatus, reticulatus* (*ad rem v. ex. gr. Blümner, Technol.² IV 255*): PLIN. nat. 12, 94 coronas ex cinnamo -i auro inclusas (VVLG. exod. 25, 25. 37, 12 c. auream -em). HIER. in Ezech. 41, 13 p. 401^D fenestrae ... erant factae in modum retis, instar cancellorum: ut non speculari lapide, nec vitro, sed lignis -bus et vermiculatis clauderentur. VVLG. III reg. 7, 28 opus basium -e erat. ANON. Vales. 14, 79 *ad subscriptiones faciendas Theodericus scribendi ignarus* laminam auream iussit -em fieri quattuor litteras 'legi' habentem. GREG. TVR. stell. 5 ex uno lapide amitisto cavato miroque opere sculptum ac -e *sepulcrum.* VEN. FORT. carm. 1, 13, 15 scalptae camerae decus -e pendet.

interrāsor, -ōris *m.* *ab* interradere. GLOSS. III 371, 19 -r: διαρινητής.

[interrecta *falso pro* -secta GLOSS. IV 252, 4.**]** *Sz.*

interrēgnum, -ī *n.* *ab* inter *et* regnum, *cf.* interrex. *plur. l. 33. 47. 65 sqq.*. NOT. Tir. 27, 78. *de notione*: PAVL. FEST. p. 110 -um appellatur spatium temporis, quousque in loco regis mortui alius ordinetur. GLOSS. V 304, 17 -um: quotiescumque inter mortuum primum regem et eum, qui post ipsum creari potest, ad tempus potestas eligitur media, idem etiam -um dicitur. *cf. l. 55 sqq.* *legitur apud* CIC., LIV., *in* FAST. *l. 28. 54, postea raro.* [*loco fort. non genuino*: VOPISC. Tac. 14, 5.]

1 *usu sollemni de interrupto regno vel consulatu* (*duumviratu Ostiensi* FAST. mag. Ost. a. 49 a. Chr. [CIL XIV 4531] 2) *vel de munere interregis*: **a** *in universum*: CIC. rep. 2, 23 principes novam et inauditam ceteris gentibus -i ineundi rationem excogitaverunt (LIV. 1, 47, 10. 5, 17, 3 [*afferuntur postea nomina interregum ut*: 6, 1, 8. 8, 3, 4. 10, 11, 10]. 8, 17, 5 ab -o inito [*cf. l. 38*]. 22, 34, 9. 35, 6, 4. 6). 2, 52 regiis quadraginta annis et ducentis paulo cum -is fere amplius praeteritis (*plur. aliter infra l. 47*). Att. 4, 15, 4 ambitum, comitia, -um ... flocci non facere. 10, 4, 11 -um ... exspectaturus. ad Q. fr. 3, 6 (8), 4 ad -um comitia adducta. LIV. 4, 7, 7 contentio ... in -o rem ... tenuit. 5, 31, 7 per -um renovari auspicia (6, 39, 1 velut p. -um. SERV. auct. Aen. 6, 808 quinque dierum). 6, 1, 9 hi ex -o cum ... magistratum inissent (7, 18, 1. *cf.* 6, 5, 7 ex -o magistratum occepere. 7, 28, 10 ex -o ... consules creati sunt). 22, 34, 11 habere ... -um *nobiles.* *in locutione* 'res adducitur ad -um' *sim.* (*cf. l. 35*): CIC. Att. 4, 18, 3 res f⟨l⟩uit ad -um. 7, 9, 2 rem adduci ad -um (*cf.* LIV. 4, 25, 1 perducta esset [7, 21, 1]). 9, 9, 3 rem ad -um non venire. ad Q. fr. 3, 2, 3 res videtur spectare ad -um. LIV. 1, 22, 1 ad -um res rediit (4, 43, 7 a consulibus. 4, 50, 8. 6, 1, 5. 6, 5, 6. 7, 17, 10. 7, 21, 2. 7, 28, 9. 8, 17, 4. 8, 23, 17. 9, 7, 14. 22, 33, 12). **b** *respiciuntur singulorum interregum munera* (*cf. l. 38*): CIC. fam. 7, 11, 1 quis ... tot -is iureconsultum desiderat? (*cf.* LIV. 3, 8, 2 cum aliquot -a exissent [*plur. aliter supra l. 33*]). LIV. 3, 8, 2 tertio die, quam -um inierat *Publicola.* 7, 17, 12 in secundo -o orta contentio est (22, 34, 1 in eius -o). 7, 22, 3 *C. Sulpicius Peticus* prior -o abiit. 9, 34, 12 -o quinque dierum contentum fore. ASCON. Mil. p. 38, 9 per omnes -i dies (fuerunt ... quinque). SCHOL. Cic. Bob. p. 116, 4 Lepidus cum -o fungeretur. **c** *respicitur sola interruptio honoris*: FAST. Capitol. a. u. c. 537 (CIL I² p. 23) Q. Fabius ... dict(ator) -i caus⟨a⟩. LIV. 1, 17, 6 annuum ... intervallum regni fuit; id ... -um appellatum *est* (*hinc pendere videntur*: VIR. ill. 3, 1 post consecrationem Romuli cum diu -um esset. HIER. chron. a. Abr. 1303 mortuo Romulo ... senatores rem publicam rexerunt ..., quod tempus -um appellatum est). VOPISC. Tac. 1, 1 ut -um, dum post ... principem ... alius quaeritur, iniretur (1, 2 cum -um initum est ..., interreges tamen facti sunt. 1, 3. 4). AVR. VICT. Caes. 35, 12 *Aureliano* soli ... -i species obvenit (PS. AVR. VICT. epit. 35. 10). SIDON. epist. 1, 11, 6 eius obscuritati dedit hiantis -i rima fulgorem (*postea*: vacante aula).

2 *apud francogermanos (Merov.) de statu divisione regni effecto* (*nisi fortasse de regno alieno, non legitimo; plur. tantum*): CONC. Turon. a. 567, 26 p. 135, 11 (= Paris. a. 556—573, 1 p. 142, 26) neque quisquam per -a res *quas rapuit* defensare nitatur, quia dei potentiam (potentia *B*) cunctorum regnorum terminos singulare dominatione concludet (potentia ... singulari ... concludit *Paris.*). GREG. TVR. Franc. 9, 20 p. 438, 12 si aliquid cuicumque per -a ... tultum est, ... restauretur. LEX Sal. Merov. decr. Child. 2, 1 p. 442, 10 de reliquis ... condicionibus ... tricenaria lex excludatur praeter id quod ⟨per⟩ (*add. F. Beyerle, ZSavSt. German. Abt. 48, 1928, 328*) -a hucusque detenuit.

[interruptione *legendum pro* **interreptiōne** THEOD. MOPS. in psalm. 11, 8 p. 74, 1; *v. Bulhart, WSt. 59, 1941, 137.*]

***interrēx,** -rēgis *m.* *ab* inter *et* rex (*cf.* PRISC. gramm. III 479, 10). *scrib.* -xs: CIL X 6071, 5. *litteris gr.*: APPIAN. civ. 1, 457 ἰντέρρηγα. *notatur* int CIL I² 2663^c, 3. NOT. Tir. 27, 77. GLOSS. designatus **rex.** qui nuntiat consules. *v. et p. 2265, 43.* *legitur frequentius ap.* CIC. (*et scholiastas*), LIV., *in titulis, rarius ap.* VARRONEM, SALL., GELL., VOPISC., MARCELL. chron. [*dub.*: FRONTIN. strat. 3, 14, 1.]

1 *i. qui interrupto regno (magistratu; magisterio p. 2265, 41) regis sive rectoris vice fungitur*: **a** *publice*: **α** *in urbe* (*interponitur*

[Kuhlmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

regibus vel consulibus [*tribunis militum consulari potestate l. 24, imperatoribus per comparationem l. 31*]): CIC. leg. agr. 3, 5 iniquissimam . . . esse arbitror eam *legem*, quam L. Flaccus -x de Sulla tulit (*de eodem facto non legitimo*: leg. 1, 42 Att. 9, 15, 2). dom. 38 auspicia . . . populi Romani . . . intereant necesse est, cum -x nullus sit, quod et ipsum patricium esse et a patriciis prodi necesse est (LIV. 3, 40, 7 patricios coire ad prodendum -em [4, 43, 8]. 4, 43, 9. 5, 31, 8 -x . . . -em p. 6, 41, 6. 22, 34, 1 a patribus. ASCON. Mil. p. 30, 23. 31, 1. 38, 5. 6 SCHOL. Cic. Bob. p. 116, 7. *cf.* LIV. 4, 7, 7 patricii . . . coiere et -em creavere [5, 31, 8 SCHOL. Cic. Bob. p. 116, 8 VOPISC. Tac. 1, 3]). Brut. 55 -e Appio Caeco (*v. app. crit.*) . . . comitia habente (LIV. 4, 7, 8. 4, 51, 1. 6, 36, 3 comitia per -em sunt habita [22, 33, 10. *cf.* 10, 5, 14 facta]. *cf. l. 18. 27*). rep. 2, 31 mortuo rege Pompilio Tullum Hostilium populus regem -e rogante . . . creavit (*spectat ad ipsos reges* [*aliter l. 31. 47. 49*] *ut*: LIV. 1, 17, 10. 1, 32, 1. VOPISC. Tac. 1, 2 *bis*). fam. 7, 11, 1. ad Q. fr. 3, 7 (9), 3 video Messalam . . . consulem *creatum* . . . per -em (*de nominandis consulibus ut*: LIV. 3, 55, 1. 4, 7, 10. 8, 3, 5. 8, 23, 17. 9, 7, 15 ASCON. Mil. p. 33, 29. *cf.* LIV. 27, 6, 8 L. Postumii Megelli, qui -x iis comitiis, quae ipse habuisset, consul . . . creatus esset). VARRO ling. 6, 93 censor, consul, dictator, -x potest *exercitum convocare*. SALL. or. Phil. 22 uti Ap. Claudius -x cum . . . ceteris, quibus imperium est, urbi praesidio sint operamque dent, ne quid res publica detrimenti capiat (ASCON. Mil. p. 43, 30. *cf.* p. 32, 21). LIV. 5, 17, 4 -es tres deinceps fuere (*seq. nomina*). 6, 1, 8 P. Cornelius Scipio -x et post eum M. Furius Camillus. 7, 21, 2 ad undecimum -em seditionibus certatum est. 7, 22, 2 duo -es . . . interpositi. *al.* ASCON. Mil. p. 32, 19 fiebant . . . alii ex aliis -es. p. 38, 8 ut -x ad comitia consulum creandorum descenderet (*cf. etiam l. 11. 18*). *al.* GELL. 14, 7, 4 *Varro nominat eos* per quos . . . senatus haberi soleret . . . dictatorem, consules, praetores, tribunos plebis, -em, praefectum urbi. VOPISC. Tac. 14, 5 *Tacitus et Florianus* imperaverunt quasi quidam -es inter Aurelianum et Probum. *al.* *in titulis* (*elogiis praeter l. 32*): CIL I^2 2663^c, 3 Q. Met(ello) int(errege). I^2 p. 192 n. X 3 Appius Claudius . . . censor, cos. bis, dict(ator), -x III *eqs.* p. 193 n. XII 3 (*suppl. sec.* n. XIII 3). p. 194 n. XV 3. p. 201 n. XL 4.

β *in municipiis* (LEX Vrson. [CIL I^2 594] 130, 50 *interpol. susp. Liebenam, Städteverwaltung 254, 16*): CIL I^2 1729, 3 (*Beneventi*) C. Oppio . . . q(uaestori) pr(aetori) in⟨terregi⟩ cens⟨ori⟩. 2282, 3 (*Narbone*) T. Cominius . . . duomvir aedilis -x. X 6101, 5 (*Formiis*) Arrio Salano . . . aed(ili) III auguri -i. 6232, 1 (*Fundis*). XII 3138, 2 (*Nemausi*).

b *privatim in collegio*: CIL X 6071, 5 L. Fufius L. l(ibertus) Alexsander magisster quinquennalis -xs Fontano de sua pecunia ara posit . . . collegiu decretu.

2 *i. q. rex non legitimus* (*explicant* GLOSS. -x: contrarius regi. -es tyrannos; *fort. ex versione gr.* ἀντιβασιλεύς [*significat -em legitimum Dionys. ant. 9, 69, 1*], *cf. Ios. bell. Iud. 4, 395* διαιρεῖται . . . ἡ στάσις . . . καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ἰωάννης ἀντεβασίλευσεν): MARCELL. chron. II p. 93, 488, 1 Leontius -x (*S*, interea rex *T*) et Illus tyrannus . . . capti decollatique sunt. p. 103, 532 Hypatius, Pompeius et Probus . . . urbem regiam . . . ferro ignique per sceleratos cives sine certo -e discursantes . . ., ipsi se fideles rei publicae . . . dissimulantes, depopulati sunt. *Kuhlmann.*

? **1. interribilis,** -e. *ab* in *intens. q. v. et* terribilis. *i. q. valde terribilis*: VITA Anton. 66 p. 71, 26 vidit *Antonius* quemdam foedum et -em (*sic cod.*, terr- *edd. et Euagr.*) et adtingentem usque ad nubes (*gr.* καὶ [*om. AO*] φοβερόν).

2. interribilis, -e. *ab* in *privat. et* terribilis. *i. q. interritus*: GLOSS. II 584, 15 -is: audax.

? **interrigo,** -āre. *ab* inter *et* rigare, *si recte trad.* *i. q. inter se transmittere*: RVT. NAM. 1, 539 insanas caedendo (*var. ll.* ced-, cred-, *cf. Schuster, Gnomon 14, 1938, 659*) -at (*sic codd.*, -ligat *Castalio al.*, -nicat *Baehrens*, -secat *Helm*, -cipit *Burman*, *alii alia*) *alga* undas. *Sz.*

***interritus,** -a, -um. *ab* in *et* territus. GLOSS. ἄφοβος. ἀπτόητος. nil timens. sine pavore. [*confunditur c.* interitus *e. g.* VERG. Aen. 5, 427. SEN. epist. 41, 4 (-us *e coni. p. 2266, 7*). *falsa var. l.* -ae *pro* intritae CAES. Gall. 3, 26, 2.]

i. q. qui terreri non potest, impavidus sim. (*accedit gen. p. 2266, 5, abl. causae l. 76,* ad *l. 81, abl. limit. l. 73*): 1 *de ipsis animantibus* (*bestiis l. 81*): VERG. Aen. 5, 427 bracchia . . . ad superas -us extulit auras *luctando*. 11, 711 resistit . . . -a *Camilla* (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 10, 770 p. 386, 32 manebat -us. RVFIN. hist. 4, 15, 9 vellet -us permanere [FVLG. RVSP. serm. 3, 2]). 11, 837 spectat . . . -a pugnas (*cf.* CVRT. 8, 9, 33 cui exspectare -o liceat). OV. met. 5, 506 neque adhuc -a vultu (*cf.* VAL. FL. 4, 190 Pollux -us ore). 13, 198 -us egi *causam* (*cf.* QVINT. decl. 253 p. 37, 25 quam -us tribunali . . . adsistam [RVFIN. hist. 4, 15, 47 apud iudices]). SEN. suas. 2, 2 -os . . . periculo . . . viros (SEN. epist. 41, 4. *cf.* dial. 5, 2, 6 -i, incauti pericula adpetentes). VELL. 2, 70, 2 cervicem -us . . . praebuit. SEN. dial. 1, 2, 8 leonis incursum -us pertulit. epist. 59, 8 -us . . . contra illa ibit et inter illa (*cf.* SIL. 13, 177 per mediam . . . -us urbem egit equum. PANEG. 4, 26, 1 per . . . acies -us vadis). CVRT. 4, 10, 4 ad omnia -us. SIL. 5, 90 vesci . . . -us ales gaudebit (TAC. hist. 1, 62, 3 ea quies -ae alitis fuit). 16, 238 tractabat . . . -us ora *leonum* (CLAVD. 8, 164 tractasti . . . -us angues). QVINT. inst. 5, 7, 11 firmi et -i *testes*. PLIN. epist. 9, 13, 8 inperturbatus, -us (*cf.* paneg. 64, 2 inturbatus, -us. GELL. 19, 1, 5 -us intrepidusque). FLOR. epit. 1, 10, 6 hic -us, ille trepidaret. MOYS. Cypr. epist. 31, 3 p. 559, 2 -um . . . confiteri. *al.* 2 *de rebus ad homines pertinentibus*: VERG. Aen. 5, 863 classis . . . -a fertur (CLAVD. DON.: hoc est secura). OV. met. 10, 616 mens -a leti (15, 514 corda pavent comitum, mihi m. -a mansit. *cf.* SEN. dial. 7, 4, 3 liberum animum et erectum et -um ac stabilem [CLAVD. DON. Aen. 2, 600 p. 229, 22; interitum *trad.*]). SEN. epist. 74, 30 honestum . . . securum et expeditum est, -um est, in procinctu stat. CVRT. 4, 6, 27 non -o modo, sed contumaci . . . vultu intuens (4, 13, 25. 6, 5, 29 QVINT. inst. 1, 3, 4 TAC. ann. 12, 21. *al. cf.* PRVD. perist. 5, 222 ore). 8, 14, 44 magnitudinem animi . . . -am. SIL. 4, 604 virtus (FVLG. aet. mund. p. 177, 12. *cf.* HIL. trin. 12, 20 fortitudo). CYPR. GALL. deut. 285 vita.

adv. **interritē.** *i. q. sine pavore*: MART. CAP. 1, 16 dum sola cunctos *amnes* -e (-a *var. l.*) transmearet *Virtus*.

interrīvātio, -ōnis *f.* *ab* interrivatus. *i. q. aqua interfluens*: MART. CAP. 6, 661 haec angustiora quadam -e per octoginta sex milia distenduntur (*de Propontide*).

interrīvātus, -a, -um. *ab* inter *et* rivus, *cf.* derivare. *i. q. tamquam rivo divisus*: MART. CAP. 6, 584 profundo -a marmore tellus. 6, 627 *Hispania* Iberi fluminis -a tractu.

deriv.: interrivatio.

interrogāmentum πεῦσις GLOSS. II 406, 37. *ab* interrogare.

interroganter *v. p. 2272, 80.*

? rogatim: **interrogātim** GLOSS. IV 164, 39 (roganti interroganti *cum codd. a c Gloss.*^{L} *III Abstr. RO 6*). *ab* interrogare, *cf.* cogitatim *sim.*

***interrogātio,** -ōnis *f.* *ab* interrogare. *litt. gr.* TAB. cer. ZSavSt. 42, 1921 p. 453, 8 ἐντερρογατιῶνε. *plur. inde a* CIC. *de notione*: DON. Ter. Andr. 800 -o est, cui necessario respondetur aut 'etiam' aut 'non'; percontatio, cui nihil horum (AVG. doctr. christ. 3, 3, 6 EVGRAPH. Ter. Eun. 293 ISID. diff. 1, 432. *cf. p. 2268, 53*). GLOSS. πεῦσις. (ἐπ)ερώτησις. ἐξέτασις. πρόοδος. -es: ἀνακρίσεις. GLOSS.^{L} Corp. E 280 erotema: -o (*fort. ex* CASSIOD. in psalm. 2, 1). *legitur inde a* RHET. Her., CIC., LIV., FEST., VAL. MAX., SEN. benef.; *deest in poesi.* [*falso trad.*: SEN. contr. 7, 8, 7 *pro* interrogavit optio. *confunditur in codd. c.* argumentatio *l. 45*, illatio *p. 2267, 53*. *dub. interpr.*: DIOM. gramm. I 424, 1 de -e litterarum (*agitur de ratione singularum litterarum*).]

I *i. q. actio interrogandi vel elocutio interrogantis* (*persona interrogata indicatur per gen. e. g. l. 45 sqq., per praepos.* de *e. g. l. 58 sqq.,* in *c. abl. p. 2267 9, c. acc.* [*vel* ad] *p. 2267, 47, per pron. poss. l. 62; res, de qua interrogatur, per gen. e. g. l. 48 sq., per orat. obliquam e. g. l. 72 sq., directam e. g. l. 78 sq., per praepos.* de *e. g. l. 74,* super *l. 63,* in *l. 75*):

A *cognoscendi causa*: 1 *de inquisitione* (*sc. testium, reorum sim.; in tit. orat. Ciceronis*: in P. Vatinium testem -o): RHET. Her. 2, 6, 9 haec . . . ad -em (argumentationem *var. l.*) testium pertinebunt (QVINT. inst. 5, 11, 15 TAC. ann. 6, 47, 3. *item c. gen. personae*: VVLG. Sirach 16, 22 omnium [*gr. deest*]. COD. Iust. 9, 41, 6 [*a. 240*] servorum. *al. c. gen. rei interrogatae*: HEGES. 1, 40, 8 p. 87, 29 flagitiorum [*gr. 1, 493* διαβολῶν]. 1, 44, 8 p. 120, 18 veritatis). 4, 15, 22 -o non omnis gravis est. CIC. Vatin. 40 concludam . . . -em meam. fam. 1, 9, 7 -o mea nihil habuit nisi reprensionem illius tribunatus. VAL. MAX. 4, 7, 1 conpressus . . . perseveranti -e. QVINT. inst. 5, 7, 8 ea res suggeret materiam -i. PLIN. epist. 1, 5, 7 nec me laqueis tam insidiosae -is involveram. SVET. Claud. 15, 3 post longas . . . -es. IAVOL. dig. 11, 1, 14, 1 ne per -em quidem aut confessionem (TERT. scorp. 10 p. 169, 12 ratio -is et c. 10 p. 169, 15 ordo terrenae -is et c. *cf.* HIL. c. Const. 8 confiteri sine -e vexatos *spiritus* [*sim.* SVLP. SEV. dial. 3, 6, 4]). VLP. dig. 27, 3, 1, 3 de servis . . . -es habendas . . . placuit (COD. Iust. 9, 22, 17, 1 [*a. 294*] de quibus. VVLG. act. 28, 18 de me [*gr.* ἀνακρίναντές με]. AVG. serm. 161, 8, 8 de te ipso. *de rebus*: CANON. Turner I p. 119 rec. IV de omnibus). AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 24 qui sine -e . . . puniuntur. VVLG. sap. 4, 6 filii . . . testes sunt nequitiae adversus parentes in -e sua (*gr.* ἐξετασμῷ). COD. Theod. 10, 1, 5 pr. (= Iust. 10, 1, 7, 1) super modo facultatum . . . -em haberi. PETR. CHRYS. epist. Conc.^{S} II 3, 1 p. 6, 11 dolenda -e disquirunt (*gr. II 1, 2 p. 45, 27* ἐρευνήσει ἐκζητοῦσιν, *alia rec.* perscrutatione). *al.* *in iure* (*cf. p. 2269, 39*): IAVOL. dig. 11, 1, 14 pr. -o in iure facta (DIG. 11, 1 rubr.). CALL. dig. 11, 1, 1 pr. VLP. dig. 3, 3, 39 pr. 11, 1, 2 edictum de -bus. 11, 1, 4 pr. 11, 1, 9 pr. 11, 1, 9, 2. 11, 1, 21. 22, 3, 17, 2 -is factae probationem.

2 *de percontatione*: **a** *generatim*: CIC. Vatin. 2 loquacitatem . . . -bus inretitam (*cf.* har. resp. 1 causam . . . -bus impediret. de orat. 1, 43 -um laqueis te inretitum). LIV. 32, 37, 5 brevis -o, cessurusne . . . esset (*c. interrog. obl. ut*: 42, 28, 3 QVINT. inst. 6, 3, 38. *al.*). 41, 7, 5 -bus . . . de iis (TERT. adv. Marc. 4, 38 p. 550, 3. *al. cf.* BOETH. herm. sec. 5, 11 p. 358, 4 in his). 42, 40, 2 ad . . . -em . . . respondere (FLOR. Verg. p. 186, 20. *al. cf.* r. -i: SERV. Aen. 8, 112 CLAVD. DON. Aen. 1, 325 p. 69, 7. *al.*). SEN. benef. 4, 26, 1 ne -e insidiosa capiamur. QVINT. inst. 5, 11, 3 (*seq. interrog. recta ut*: TERT. adv. Marc. 4, 18 p. 479, 20 HIER. epist. 18A, 14, 3. *al.*). TAC. ann. 3, 16, 2 -bus exquirit (*cf.* ARNOB. nat. 5, 35 -e conquirimus. DON. Ter. Ad. 433, 3 -es non inquirendi causa poni. CLAVD. DON. Aen. 1, 340 p. 71, 22 perquiri per -em). GELL. 16, 2, 3 -bus responsionibusque (CLAVD. DON. Aen. 1, 340 p. 71, 19). PANEG. 5, 10, 5 quae -o . . . promissio fuit (*cf. p. 2267, 6*). HIL. in Matth. 23, 1 propositae -is (CLAVD. DON. Aen. 1, 335 p. 71, 5 ORIG.

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in Matth. 13, 15 p. 216, 22. *al. cf.* CONC.[S] I 5 p. 255, 32 -es [*gr. I 1, 6 p. 113, 26* πεῦσιν] ... facio [ORIG. in Matth. ser. 88 p. 202, 25. *al.*]). SERV. ecl. 1, 11 -o felicitatis alienae (*item c. gen. obi.*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 17 p. 54, 15 hominis [*sc. quid sit homo*]. CAES. AREL. serm. 102, 3 nominis). *al.*

b *speciatim*: **α** *in stipulatione sim.* (*fort. huc spectat* FEST. p. 343 'spondere' ... usurpari coeptum est d⟨e promissu ex -o⟩ne alterius): SEN. benef. 3, 15, 2 non est -e contentus, nisi reum manu sua tenuit. IVLIAN. dig. 45, 2, 6 pr. neque ... sub condicione -o in utriusque persona fit. GAIVS dig. 44, 7, 1, 7 (= INST. Iust. 3, 15 pr.) verbis obligatio contrahitur ex -e et responsu, cum quid dari fierive nobis stipulemur (*sim. explic.* MOD. dig. 44, 7, 52, 1). MOD. dig. 46, 4, 1 acceptilatio est liberatio per mutuam -em. *al.* *fort. addendum* (*sec. Mommsen, Ges. Schr. III 241; aliter Bruns, Ztschr. f. Rechtsgesch. 13, 1878, 264*): TAB. cer. Pomp. (CIL IV suppl.) 3340, 25, 30 ex -e facta tabellarum signatarum (3340, 28, 27. 40, 31 TAB. cer. ZSavSt. 42, 1921 p. 453, 8). *cf. quaestionem baptizantis* (*v. p. 2269, 57*): CYPR. epist. 69, 7 p. 756, 10 -e baptismi. 70, 2 p. 768, 6 ipsa -o, quae fit in baptismo, testis est veritatis. HIL. in Matth. 22, 7 *vestitus nuptialis* bonae -is confessione susceptus. AMBR. spir. 2, 10, 105 in mysteriis (*i. in baptismate*) -o trina defertur. *al.* **β** *apud rhet.*: QVINT. inst. 8, 5, 5 per -em, ... per omnes ... figuras tractari potest *sententia* (PORPH. Hor. epist. 1, 17, 38. DON. Ter. Eun. 473, 1 non narrative ..., sed per -em. *al. cf.* AQVILA rhet. 11 p. 25, 22 sine -e [SCHEM. dian. 39]. SCHOL. Iuv. 10, 346 obiectio cum -e. CASSIOD. in psalm. 118, 9 per figuram erotesis sub -e proponit [143, 3]). 9, 3, 98 adicit his *figuris* ... -em. SCHEM. dian. 39 ἐρώτημα est -o, ubi aliquid interrogando acervamus et augemus rei invidiam (*inde* MART. CAP. 5, 523). DON. Ter. Eun. 700, 2 obliquae -es. CASSIOD. in psalm. 48, 5 quae figura dicitur peusis et apocrisis, quando -e praemissa responsio apta subsequitur. *al.* **γ** *apud gramm.* (*cf. et p. 2266, 28*): PS. APVL. herm. p. 272 *si propositioni* assentiri se dicet, fit acceptatio remota -e. CHAR. gramm. p. 233, 12 B. *adverbia significant etiam* -em, ut 'cur'. PRISC. gramm. III 130, 26 quaeritur hic, quamobrem, cum nominativae -es per nomina soleant fieri, non etiam verbales fiant per verba (133, 6). 137, 19 adverbia interrogativa ad multas tendunt species -um. 501, 25 'quot' tria significat: -em, infinitionem, relationem. *al.* **δ** *in senatu* (*de interpellatione, cf. p. 2270, 15*): SCHOL. Cic. Bob. p. 170, 1 *oratio Ciceronis quae inscribitur*: '-o de aere alieno Milonis'.

B *consulendi causa*: **1** *interrogatur oraculum sim.*: APVL. met. 9, 9, 1 assiduis -bus ... defecti *divinantes*. IVST. 11, 11, 10 tertia -e *Alexandri consulentis oraculum Hammonis*. AMM. 29, 1, 31 *anulus sacerdotis divinantis* efficit versus -bus consonos. **2** *interrogatur imperator sc. de lege*: LEX Sal. 7, 7 p. 454 E. ad -em domni imperatoris reservare voluerunt *dimissionem servi ecclesiastici*.

? **C** *obtinendi causa*: ITALA I Petr. 3, 21 (Aug. epist. 164, 10 = VVLG.) baptisma ... conscientiae bonae -o in (ad *var. l.*) deum (*gr.* ἐπερώτημα, *v. Kittel, Wörterb. II 686*).

II *i. q. syllogismus*: CIC. ac. 1, 5 nihil apta -e concludunt. 2, 46 *quidam* captiosis -bus circumscripti (fin. 4, 9. *cf.* ac. 2, 49 captiosissimo genere -is ... soritas hoc vocant. 2, 46 ut occurrere possimus -bus eorum captionesque discutere. SEN. epist. 48, 5 -es vaferrimas). fat. 29 genus ... -is. SEN. nat. 2, 37, 3 falsa ... -o ([illatio *var. l.*]. *cf.* epist. 82, 19 -em veram). epist. 82, 9 qui se hac -e iudicavit mortis metum extinguere. 82, 10 -em contrariam opposuit ...; haec -o vides ubi obrepat. 83, 9 -e simili. 83, 11. 85, 1. 24. 87, 11. 35. 38. 41 -bus suasuri ... sumus? HIER. epist. 65, 1, 4 mulier regem ... -e concludit (*cf. l. 49*). NICET. spir. 3 spretis ... vinculis -um.

deriv.: interrogatiuncula.

interrogātiuncula, -ae *f.* *ab* interrogatio. **1** *i. q. syllogismus* (*cf. supra l. 49*): CIC. fin. 4, 7 pungunt quasi aculeis -is angustis (*cf.* parad. 2 minutis -is quasi punctis, quod proposuit, efficit). SEN. epist. 82, 23 verba mihi captiosa componis et -as nectis? HIER. epist. 69, 2, 6 me syllogismis provocaverat et videbam tendere hominem ad -as tortuosas. **2** *i. q. interrogatio* (levis *l. 66*, brevis *l. 69*): DON. Ter. Eun. 559, 2 his duabus -is descripsit vultum. AMM. 29, 1, 25 post -as leves ... dicere audacter orsus. AVG. acad. 2, 12, 28 p. 43, 9 una -a loco motus. epist. 117 respondere ... pauculis -is (*ibid. iterum*). quant. anim. 29, 57 -is agitari. MACR. Sat. 4, 2, 4 sequuntur breves -ae (quaestiunculae *P*). MART. CAP. 4, 328 *Dialectica* quibusdam obvios -is occupabat.

***interrogātīvus,** -a, -um. *ab* interrogare. GLOSS. -um: ἐρωτηματικόν. *t. t. gramm. i. q. vi interrogandi praeditus*: **1** *vario usu*: PORPH. Hor. carm. 1, 24, 8 ut vim -am habeat '*quando*'. 1, 3, 45 pronuntiandum -a figura (epod. 16, 15/16 sat. 1, 10, 53). DON. Ter. Eun. 171, 2 melius velut indicativo modo quam -o profertur (BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 496, 11. CHRYSOST. hom. II 1196[D] imperativo ..., non -o). DIOM. gramm. I 437, 29 distinguere ... oportet ... post -am *sententiam* (438, 2 ISID. orig. 2, 21, 17. *cf.* PRISC. gramm. III 121, 17 -a dictionum). PRISC. rhet. 2, 8 p. 553, 7 *usus* (*Rhet. gr. II 6, 7 Sp.* ἐρωτηματικαί). BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 35, 15 est ... prima oratio deprecativa ..., tertia -a (herm. sec. 1 praef. p. 9, 10. 2, 4 p. 95, 19). *al.* **2** *de vocibus, nominibus sim.*: DIOM. gramm. I 417, 9 'et' coniunctio ... proponitur ... -a (DOSITH. gramm. VII 138, 13. PRISC. gramm. III 163, 4 dubitativa vel -a. *al.*). VLT. SYLL. gramm. IV 247, 28 adverbium (AVG. gramm. V 518, 1 PRISC. gramm. III 137, 18. *al.*). CLEDON. gramm. V 49, 21 nomina (PRISC. gramm. III 13, 29 -a n. nec infinita. *al.*). PRISC. gramm. III 125, 6 pars ... τοῦ 'quis' infiniti vel -i. 273, 28 'consulo te' -um est *verbum*. AVDAX gramm. VII 360, 15 'qui' pronomen ... non -um, sed confirmativum est (PS. ASPER gramm. V 550, 35). *al.*

adv. ***interrogātīvē.** *i. q. per modum interrogativum.* TERT. adv. Marc. 4, 41 p. 562, 18 probabis -e (-o *codd.*) et non confirmative (-o *codd.*) pronuntiasse (PORPH. Hor. epod. 16, 23 DON. Ter. Phorm. 56, 2 CASSIOD. in psalm. 26, 2. *al. cf.* PORPH. Hor. carm. 2, 7, 23/25 'quis' -e ... dicitur [*al.*]. DON. Ter. Ad. 26, 4 hoc alii -e, alii pronuntiative proferunt [*al.*]. SCHOL. Pers. 3, 52 -e legendum [*al.*]). SCHOL. Stat. Theb. 1, 41 -e quaerit a Musa. SCHOL. Iuv. 9, 48 -e arguit. PRISC. gramm. III 253, 4 -e et comprobative posuit ἄν. THEOD. MOPS. in Gal. 4, 15 p. 68, 1 non dixit id sententialiter, sed -e id ostendit (*gr.* δι' ἐρωτήσεως). *al.*

interrogātor, -ōris *m.* *ab* interrogare. SCHOL. Hor. sat. 1, 1, 10 -r non dicitur. GLOSS. ἐπερωτητής. GLOSS.[L] III Abstr. CO 96 consultores: provisores, -es (-es *om. B*).

i. qui interrogat (*accedit gen. obi. pers. l. 33 [pron. poss. l. 31], rei l. 25, praep.* de *l. 27*): **1** *in iure*: VLP. dig. 11, 1, 11, 7 ut incertum dimittat -em. **2** *in vaticinatione*: ITALA deut. 18, 11 (Coll. Mos. 15, 1, 2) -r mortuorum (*gr.* ἐπερωτῶν, *Vulg.* quaerat, *Lugd.* interrogans). **3** *vario usu*: PS. HIER. epist. 2, 2 p. 46[C] Pilatus veritatis -r potius quam prolator. AVG. bon. coniug. 22, 27 respondere ... captioso -i (c. Cresc. 1, 17, 22 p. 345, 4. *cf.* serm. coll. Morin p. 50, 1 calumniosi). epist. 118, 9 de his -em pateris neminem (*ibid. iterum*). serm. 13, 4, 4 -es interrogavit et ... iudices iudicavit (*cf.* ORIG. in Matth. 17, 1 p. 576, 31 interrogavit econtra, ... ut et -es argueret ... et ut abiceret -es [*gr. bis* πυθομένους]). 105, 2, 3 urget ... -r. serm. coll. Morin p. 15, 2 -r meus (15, 3 -em m. quaero). PS. ARNOB. confl. 2, 23 p. 304[B] cum quidam -r ... diceret ...: dic mihi *eqs.* OP. imperf. in Matth. 33 p. 806 Iudaei -es dei ... et non obauditores. 42 p. 871 calumniatores convincere ..., -es ... docere. 42 p. 872 simplicissimus -r et malignantissimus insidiator.

deriv.: interrogatorius.

interrogātōrius, -a, -um. *ab* interrogator. *i. q. interrogativus*: SCAEV. dig. 11, 1, 22 quasi -a *actione* ... teneatur (CALL. dig. 11, 1, 1, 1 -is ... a. hodie non utimur. DIG. 11, 1 rubr.; *de re v. Berger, RE IX 1729, 11*). TERT. adv. Marc. 2, 25 p. 370, 3 nec ... simplici modo, id est -o sono legendum est.

adv. **interrogātōriē.** *i. q. modo interrogatorio*: ORIG. in Matth. ser. 118 p. 251, 3 iudici dicenti -e ... 'tu es ...?'.

***interrogo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* inter *et* rogare. *formae perf. breviores* -asti *inde a* TER. Eun. 981, -astis VVLG. Is. 30, 2, -asse *inde a* TAC. hist. 1, 41, 2 (-avisse TAC. ann. 15, 61, 3), -assem EPIPHAN. Hier. epist. 51, 9, 1 VVLG. iud. 13, 6, -asses QVINT. decl. 301 p. 188, 31, -asset *inde a* VAL. MAX. 8, 15, 7, -assemus BENED. reg. prol. 39, -assent SCAEV. dig. 11, 1, 22 AMM. 18, 6, 12, -arit TERT. paenit. 11, 3 (-verit SEN. nat. 7, 25, 1. *al.*). *supin.* -tum APVL. apol. 54. *fut. duplex temere testatur* VIRG. gramm. epit. 7 p. 58, 22 dicimus ... -bo et -am (-em *var. l.*), -es, -et. NOT. Tir. 31, 24 -at. *de notione*: MART. CAP. 5, 524 quod -anti una voce tantum responderi potest, quaesito autem nisi pluribus responderi non potest (*cf. p. 2266, 28*). SYNON. Cic. p. 420, 1 consulit. quaerit. inquirit. percontatur. sciscitatur. -at. GLOSS. ἐξετάζω. (ἐπ)ερωτῶ. πυνθάνομαι. GLOSS.[L] III Abstr. CO 88 (= GLOSS. IV 39, 5) consulit: -at, providet aut parcit (*cf.* 108. 110). GLOSS. IV 448, 14 -ans: rogitans (*ad Verg. Aen. 1, 750*). *de usu agit* PRISC. gramm. III 75, 7 (*c. acc.*). *legitur in iambis apud* PLAVT., TER., PHAEDR., AVIEN., AVSON., *in dactylis* VAL. FL. 1, 233 STAT. Theb. 6, 190 IVV. 10, 72 COMM. apol. 493 (*sec. script. sacr.*). instr. 1, 37, 9 ALC. AVIT. carm. 4, 564; *in prosa oratione inde a* SCAVR. hist., RHET. Her., CIC., NIGID., VARRONE. [*val.* întreba; *pedem.* entrevar; *cors.* intargá; *francog. vet. et med.* enterver; *francog.* (*dial.*) s' entarvé, êtrivai, *etc.*; *argot* enterver, entraver '*intellegere*' (*inde hisp.* entrevar); *francoprov.* ētrevā, *etc.*; *prov.* entervar, entrevá; *hisp.* (*astur.*) entrugar. *cf. M.-L. 4496. Wartburg IV 761. Corominas II 305 sq. G.*] [*variat in codd. c.* rogare CIC. Vatin. 26 HIER. epist. 18A, 7, 6, interpretari VVLG. IV reg. 1, 16.]

CAPVT PRIVS: *i. q.* **rogare, quaerere** (*graece respondet* ἐρωτᾶν, ἐπερωτᾶν, *nisi aliud adnotavimus*).

I *sive cognoscendi, consulendi sive inquirendi, examinandi causa*: **A** *exempla notionem illustrantia*: **1** *generatim* (*pauca selecta*): PLAVT. Men. 786 qui ... possum? :: men -as? 916 quin tu me -as purpureum panem an puniceum soleam ego esse? CIC. Mil. 8 cum ... -retur, quid ... sentiret. ac. 2, 93 cum gradatim -etur ... tria pauca sint anne multa. nat. deor. 3, 4 me -are, non tam intellegendi causa quam refellendi. CAEL. Cic. fam. 8, 8, 9 cum -retur 'si qui tum intercederent', dixit *eqs.* NEP. Iph. 3, 4 cum -retur, utrum *eqs.* LIV. 3, 64, 6 cum -asset, quid ... in animo haberent. 45, 39, 2 -et: '... utrum ... censetis?' SEN. epist. 67, 6 -o: 'nempe fortitudo optabilis est?' PLIN. nat. 32, 49 *mulierem,* quaecumque *aliquis* -verit, vera responsuram. VVLG. Sirach 18, 20 ante iudicium -a te ipsum (*gr.* ἐξέταζε). *et passim.*

2 *speciatim*: **a** *usu iudiciali*: **α** *-atur testis, reus sim.*: ① *variis modis*: CIC. inv. 2, 125 adversarium quasi in

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

testis loco producentem, hoc est -andum, utrum *eqs.* (QVINT. inst. 5, 7, 15 -andus quam infestissime *adversarius*). Verr. II 1, 29 in testibus -andis (Font. 22. Flacc. 22 quem accusator ... -et. 82 acute. SEN. contr. 9, 4, 18 QVINT. inst. 6, 3, 4 PLIN. epist. 3, 9, 24. *al.*). de orat. 1, 232 -batur reus (HIL. myst. 1, 6, 6 ad confessionis paenitentiam). CAES. Gall. 7, 28, 10 quae *servi* -ti pronuntiarent. LIV. 45, 8, 5 nec -tus nec accusatus (*cf.* APVL. apol. 54 utrum tu accusatum an -tum venisti?). CVRT. 5, 4, 10 captivus -tus. TAC. ann. 16, 31, 1 -ante accusatore. PLIN. epist. 10, 96, 3 (*Christianos ut*: MIN. FEL. 19, 15 TERT. nat. 1, 1, 10 apol. 1, 12. *al.*). SCAEV. dig. 48, 10, 24 apud magistratus (*cf.* COLL. Mos. 10, 4, 1 apud rectorem provinciae). MARCIAN. dig. 48, 3, 6, 1 *latrones*. ITALA deut. 19, 18 (Lucif. Athan. 1, 7 p. 77, 25) -bunt diligenter iudices (*gr.* ἐξετάζωσιν, *Vulg.* perscrutantes, *Lugd.* exquirent). *al.* *tormento sim.*: TAC. hist. 2, 13, 2 per cruciatus. ann. 2, 30, 3 servos per tormenta (3, 22, 3. COD. Iust. 9, 41, 10 [*a. 290*]. *v. l. 6*). 3, 67, 3 tormentis. VLP. dig. 48, 5, 28, 9 per quaestionem (AMM. 30, 2, 11 per q. cruentam). ITALA sap. 2, 19 (Ps. Cypr. mont. 7 = VVLG.) contumelia et tormento (*gr.* ἐτάσωμεν. *inde* COMM. apol. 493 omni cum tormento). IOH. BICL. chron. II p. 220, 589, 3 verberibus. *indicatur, contra quem sim.*: PLIN. epist. 1, 5, 7 testes in reos (PAVL. dig. 22, 3, 7 in se ..., non pro domino aut in dominum [sent. 5, 16, 1 de facto]. 48, 18, 18, 6 in caput ... domini [48, 18, 18, 8 sent. 1, 12, 4. 5, 16, 5 VOPISC. Tac. 9, 4. CHAR. dig. 48, 18, 10, 2 in c. patris]. sent. 5, 15, 2 in adfinem). PAPIN. dig. 48, 18, 17 pr. contra dominum (COD. Iust. 9, 41, 1, 2 [*a. 196*]. 9, 41, 13 [*a. 293*]. *cf.* 4, 20, 8 [*a. 294*] pro domino, quemadmodum adversus eum [9, 41, 13 *a. 293*]). VLP. dig. 48, 18, 1, 5 de domino (48, 18, 1, 22 de se). COD. Iust. 9, 1, 7, 14 (*a. 294*) pro dominis (*v. et l. 21. 25*). ⓘⓘ lege, legibus (*explic. l. 33*): CIC. dom. 77 quis me ... ulla lege -vit, quis postulavit, quis diem dixit? (SALL. Catil. 31, 4 l. Plautia. VELL. 2, 13, 2 l. repetundarum). SALL. Catil. 18, 2 consules legibus ambitus -ti (LIV. 38, 50, 8. 45, 37, 3. SCHOL. Cic. Bob. p. 108, 18 [*in tit. orationis ut*: p. 170, 4]. p. 170, 5 l. ... sic -bantur: inquirente accusatore, an omnia secundum legum praescripta gesserit is, cui crimen intendebatur. Ps. ASCON. Verr. p. 207, 11 apud praetorem). *per ellipsin et inde c. gen. criminis*: TAC. ann. 13, 14, 1 facti. 14, 46, 1 repetundarum (16, 21, 3. AMM. 22, 6, 1 pecuniarum r. *cf. l. 30*). ⓘⓘⓘ sacramento: FEST. p. 344 ⟨sacra⟩mento dicitur -ari (*v. Klingmüller, RE I A 1672, 19 sqq.*). *ibid.* sive eo (*sc. sacramento*) quis -atur sive contendit[ur]. ⓘⓥ in iure *sim.* (*de re v. Berger, RE IX 1720, 6 sqq.*): POMPON. dig. 11, 1, 15, 1 in iure -tus (*de iure mancipii ut*: VLP. dig. 11, 1, 7 PAVL. dig. 11, 1, 20, 1. *al.*; *de hereditate*: CALL. dig. 11, 1, 1 pr. qua ex parte heres sit. VLP. dig. 11, 1, 9, 7. *al.*). VLP. dig. 11, 1, 9, 3 in iudicio -ari (11, 1, 9, 4 *ex Celso*). *excidit* in iure: GAIVS dig. 11, 1, 5 qui -atur, an heres vel quota ex parte sit. SCAEV. dig. 11, 1, 22 procuratore ... -ante (*cf.* VLP. 11, 1, 11, 9 ab adversario *ibid.* a praetore. 25, 4, 1, 2 apud eum *praetorem*). VLP. dig. 11, 1, 11 pr. de aetate (*cf.* PAVL. dig. 11, 1, 8 de servo. 11, 1, 13 pr. de quo). *al.* ⓥ *in stipulatione* (*syn.* stipulor *l. 53*): IVLIAN. dig. 17, 1, 32 -tus fideiubeat. 46, 1, 16, 1 si pure -tus fuisset (*i.* '*sine condicione*' *ut ibid. iterum et* GAIVS epit. 2, 9, 9. *cf.* VLP. dig. 45, 1, 1, 3 simpliciter). POMPON. dig. 45, 1, 5, 1 stipulatio ... est verborum conceptio, quibus is qui -atur daturum ... se ... responderit (*similiter in explicanda stipulatione*: GAIVS inst. 3, 102. INTERPR. Gai 68 stipulor a te, -o te. PAVL. sent. 2, 3, 1). 45, 2, 4 sive ita -ti 'spondetis?' respondeant 'spondeo'... sive *eqs.* (*item afferuntur verba interrogationis*: 46, 4, 15 GAIVS inst. 3, 94. 116 VLP. dig. 45, 1, 1, 2. *al.*). GAIVS dig. 46, 1, 70, 1 sub diversis ..., condicionibus (*cf.* VLP. dig. 45, 1, 1, 3 sub condicione). *al.* *huc pertinere videtur etiam quaestio baptizantis* (*de re v. Eichenseer, Das Symbolum Apost. beim hl. Aug. 73 sq.*): TERT. pudic. 9 p. 238, 5 fidei pactionem -tus obsignat *baptizandus*. OPTAT. 5, 3 p. 126, 8 quocumque ... -ante, qui credidit deo, credidit. 5, 7 p. 133, 17 -ate eum ... an renuntiet diabolo et credat domino: et ille dicat 'nolo' ... cum vos tingatis nolentem *eqs.*

β *-atur iurisperitus sim.*: ALF. dig. 19, 2, 27, 1 iterum -tus est ..., deberet ... necne. QVINT. inst. 12, 3, 2 inter subsellia minores advocatos -et. IVLIAN. dig. 6, 1, 61 Minucius -tus ... num ... maneret, respondit manere. POMPON. dig. 1, 2, 2, 43 iterum Quintum -asse (*antea*: ad consulendum). SCAEV. dig. 18, 3, 6 pr. de lege commissoria -tus ita respondit (HIER. in Agg. 2, 12 p. 1406B sacerdotum esse officii, de lege -anti respondere. *cf.* COD. Iust. 2, 3, 30 pr. de quaestione tali). AVG. civ. 14, 22 p. 46, 21 D. dominus -tus *ab Iudaeis* utrum liceret ... dimittere uxorem. *al.*

b *usu divinantium, vaticinantium sim.*: CIC. dom. 40 te -ante augures responderunt (*cf.* FEST. p. 169 *rex* -vit eum *sc. augurem*. TAC. hist. 2, 4, 1 -at [*sc. sacerdotem ut*: APVL. met. 9, 8, 3 EPIST. Alex. l. 349 H.]. FIRM. math. 2, 30, 4 haruspices. AMM. 23, 5, 13 harum rerum interpretes). CVRT. 6, 11, 7 Iovem (*cf.* HIER. epist. 65, 1, 3 Rebecca pergit ad -andum deum et ... audit oraculum [PELAG. in Rom. 9, 10. *v. et p. 2271, 45*]. AVG. civ. 19, 23 p. 395, 3 D. -antibus ... ait Hecate *eqs.*). VAL. FL. 1, 233 praenoscere ... omina, seu flammas seu ... exta seu ... -et aëra. TAC. Germ. 10, 2 avium voces volatusque. ITALA deut. 18, 11 (Lugd., *cf.* Coll. Mos. 15, 1, 1) -ans mortuos (*Vulg.* quaerat). Ps. PHILO antiq. 25, 9 voluimus -are per demones idolorum si manifeste annunciarent (44, 3 per *deos*. 44, 5 per effigies vitulorum. *al. cf.* VVLG. Ezech. 14, 4 -ans per eum *prophetam* me). VVLG. Is. 19, 3 -bunt simulacra sua et divinos suos (*cf.* Ezech. 21, 21 -vit idola, exta consuluit). *al.*

c *usu gramm.* casus (*sim.*) -andi *i. q. genetivus*: NIGID. Gell. 13, 26, 1 utrum -andi an vocandi sint *nomina ut* '*Valeri*'. *ibid.* -andi secunda syllaba superiore tonost (*postea*: in casu vocandi). 13, 26, 3 'mei' ... in casu -andi (GELL. 13, 26, 3 c. -andi ..., quem nunc nos genetivum dicimus [*sim.* 20, 6, 8]).

d *usu senatorio* -are sententiam *sim.* (*pro* rogare s., *cf. Mommsen, Staatsrecht III 977, 4; v. et p. 2272, 11*): LIV. 5, 20, 4 *sententia* Licini, quem ... dixisse a filio *tribuno* -tum ferunt (*omittitur obi.* '*sententiam*' *ut*: SCHOL. Cic. Bob. p. 170, 10). 22, 60, 5 -tus s. ita locutus (26, 33, 6. 36, 7, 1 VELL. 2, 35, 3 VAL. MAX. 3, 8, 5). SEN. apocol. 9, 2 primus -atur s. Ianus. 9, 4. SVET. Iul. 21 ordinem -andi sententias. SCHOL. Cic. Gron. D p. 287, 1 cum ... more maiorum -ti essent sententias consules designati. *de interpellatione*: SCHOL. Cic. Bob. p. 170, 8 tertia haec est -andi species ... pertinens ad officium et consuetudinem senatoriam ... -are, hoc est illum redarguere, cuius sententia ... redargui posset.

B *de structuris*: **1** *indicatur persona, quae -atur*: **a** *per casus*: α *per acc.*: ① *solum*: PLAVT. Amph. 438 quis ego sum ...? te -o (*vehementer ut*: SEN. contr. 10, 6, 1. *cf.* QVINT. inst. 9, 2, 21 vos -o). CIC. fin. 1, 29 uti oratione perpetua malo quam -are aut -ari. ac. 2, 92 minutatim -ti ... respondeamus (QVINT. inst. 5, 14, 32 AMM. 31, 2, 10. *al. cf.* CAES. civ. 1, 30, 5 -tus ... confirmavisset. LIV. 43, 7, 2 cum -ti non infitiarentur. SEN. dial. 5, 35, 1 tacuit -tus. *sim. saepius*). VARRO rust. 1, 49, 1 cum conticuisset nec -retur, ... inquit. SEN. benef. 2, 17, 2 si me -as (*item*: 7, 1, 2 epist. 58, 25. 96, 1. 100, 4 QVINT. decl. 246 p. 8, 10. 375 p. 416, 1 TAC. dial. 18, 6). dial. 2, 6, 7 istos -a (*cf.* TAC. ann. 11, 2, 1 -a ... filios. ITALA Ioh. 9, 21 *et* 23 [codd. a f = VVLG.] ipsum -ate. *sim. al.*). STAT. Theb. 6, 190 vacuos -at agros (*rem pro pers. ut*: TAC. Agr. 34, 1 vestros oculos. GELL. 13, 21, 2 aurem [*postea syn.* percontatus est]. ITALA Ier. 17, 10 [Wirc., Aug. c. Faust. 13, 11] dominus -ans corda et probans renes [*gr.* ἐτάζων, *Vulg.* scrutans]. AVG. civ. 1, 28 p. 44, 17 D. quod vobis -ta corda respondent. conf. 10, 6, 9 terram *eqs.* ALC. AVIT. carm. 4, 564 *Noe* vacuum ... -at orbem). ITALA gen. 32, 20 (Lugd. = VVLG.) -vit ... eum ... et dixit (*sequitur interrogatio ut*: iud. 4, 20 [Lugd., *cf.* VVLG.]. Luc. 3, 10 [codd. a aur. *al.* = VVLG.]. *al. cf.* AVG. in euang. Ioh. 124, 4 -ans dixit). Luc. 2, 46 (codd. a aur. *al.* = VVLG.) audientem illos et -antem eos. act. 12, 19 (cod. p, *cf.* Lucif. Athan. 2, 14 p. 172, 8) -ans custodes iussit eos duci (*gr.* ἀνακρίνας, *Lucif.* -tos c., *Vulg.* inquisitione facta, *cod. e* disquirens). HERM. Pal. (= vulg.) sim. 5, 4, 5 ut a te petam teque -em. HIER. hom. Orig. in Luc. 9 p. 55, 16 cum illi causas ... quaererent ..., -ant patrem (*cf. gr.* ἠξίουν μαθεῖν). *al.* *c. reflex.* (*cf. etiam l. 31. 34. 79. p. 2271, 43*): CIC. part. 47 quom -amus nosmet ipsos aut percontamur. SEN. benef. 5, 17, 3 se quisque -et. QVINT. inst. 9, 2, 14 -andi se ipsum et respondendi sibi. AVG. de duab. anim. 2 si me ipsum ... -rem.

ⓘⓘ *additur res, de qua -atur*: Ⓐ *per acc.* (*fere pron., cf. p. 2272, 1; aliquid de aliqua re e. g. l. 53. 55*): PLAVT. Amph. 753 quom id me -as (*cf.* AVG. gen. c. Manich. 1, 1, 1 ea). CIC. Flacc. 93 Aebutium ... nihil -as (VVLG. Iudith 10, 8). de orat. 1, 232 quod cum -tus ... esset (QVINT. inst. 4, 2, 92 GELL. 16, 2, 8. *al. cf.* CIC. ac. 2, 104 quae [LIV. 8, 32, 8. *al.*]). Tusc. 1, 57 quendam ... quaedam geometrica de dimensione quadrati. 5, 55 hoc idem (PETRON. 36, 7 h. ipsum. QVINT. decl. 325 p. 281, 15 h. tantum de hereditate). ad Q. fr. 3, 4, 3 me quicquam (ITALA Luc. 20, 40 [codd. a aur. *al.* = VVLG.]. AVG. epist. 118, 2, 9 te de istis quaestionibus q. *cf.* TERT. adv. Prax. 21 p. 265, 7 Iohannes ... cum -retur quid de Iesu). LIV. 26, 13, 3 -tus sententiam (*cetera v. supra l. 8*). CELS. 2, 6, 13 illud (TRACT. c. Arian. p. 323, 3 illut ... utrumne). QVINT. decl. 256 p. 47, 24 causas (AMM. 30, 5, 9). SVET. Tib. 71 testimonium. *al.* *c. obi. int.*: ITALA Matth. 21, 24 (codd. a b *al.* = VVLG.) -bo vos ... unum verbum (*gr.* ἐρωτήσω ὑμᾶς ... λόγον ἕνα. Marc. 11, 29 [codd. a aur. *al.* = VVLG.]. VVLG. II reg. 14, 18). VVLG. Ier. 38, 14 sermonem (*aliter p. 2272, 68 sq.*). ORIG. in Matth. ser. 118 p. 250, 25 -tus est interrogationem.

Ⓑ *per enunt.*: ① *accedit interrog. obliqua*: PLAVT. Curc. 340 me -at, ecquem ... noverim (*cf.* CIC. Vatin. 26 ecquosnam *eqs.* ac. frg. 20 qui sit sapiens. *sim. saepe*). Poen. 730 hominem -em, ... veneritne (CIC. Cluent. 33. *et saepe, omissa copula* TAC. Agr. 42, 1 qui iturusne ... Agricolam -rent). RHET. Her. 4, 23, 33 -amus adversarios aut quaerimus ipsi, quid ... dici possit (CIC. Pis. 14. *et saepe*). CIC. S. Rosc. 70 cur ... constituisset (VAL. MAX. 6, 2, 4. *al.*). Cluent. 105 num (VAL. MAX. 7, 5, 2 SEN. dial. 2, 5, 6. *al.*). LIV. 45, 22, 11 quem ad modum (SEN. contr. 2, 7, 2. *al. cf.* 9, 3, 14 quomodo [*al.*]). PAVL. FEST. p. 223 -tur ..., si praes sit ([*cf. p. 2272, 54*]. TERT. adv. Prax. 22 p. 269, 18. ITALA Marc. 8, 23 [codd. a aur. *al.* = VVLG.]. *al.*). SEN. contr. 1, 2, 4 an ... pepercerit (9, 4, 18 VAL. MAX. 1, 7, 4 PHAEDR. 1, 24, 5. *et saepius*). SEN. epist. 96, 5 utrum ... in macello an in castris (MOD. dig. 24, 3, 58. *al.*). *et saepe.* *accedit* ne: AVG. civ. 1, 28 p. 44, 13 D. -ate fideliter animas vestras, ne forte ... extulistis. HIPPOCR. progn. 2 -ari oportet, ne vigilaverit homo (*gr.* ἐπανερέσθαι χρή, μὴ κτλ.). COD. Theod. 9, 3, 7 (= Iust. 1, 4, 9 pr.) iudices ... reos ... -ent, ne his humanitas ... negetur. ② *accedit oratio recta*: PLAVT. Epid. 250 -vit illam: 'qui scis?' SCAVR. or. frg. Val. Max. 3, 7, 8 audebo vos ...

[*Oomes*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-are: 'Varus . . . ait, . . . Scaurus . . . negat; utri creditis?' Cic. ac. 2, 35 ut . . . -entur: 'ergo istuc . . . percipis?' 2, 80 '. . . num . . . desideras?' 2, 93 '. . . multane erunt?' Varro rust. 2, 4, 16 'quanti . . . sunt?' Sen. contr. 1, 3, 2 -o te . . . responde mihi: 'sunt dii?' Sen. dial. 5, 36, 1. *et saepius.* *in formula* -o: 'dic *eqs.*' (*cf. l. 4*): Phaedr. app. 9, 4 -asse sic gallinam dicitur: 'dic sodes, quanto possis satiari cibo.' Tert. monog. 10, 4 -o feminam: 'dic mihi, . . . praemisisti . . .?' Itala Marc. 13, 3 (codd. a aur. *al.* = Vulg.) -bant eum . . .: 'dic nobis, quando ista fient.' Vulg. iud. 12, 6 -bant eum: 'dic . . . sebboleth' (*Itala Lugd. sec. gr. et hebr.* dixerunt). Vitae patr. 5, 15, 83 -vit . . . senem dicens: 'dic mihi unam rem *eqs.*' *orationi anteponitur* dicens (*v. et l. 10*): Itala gen. 32, 18 (Lugd. = Vulg.) *si Esau* -verit te dicens: 'cuius es . . .?' 40, 7 (cod. 101; *Vulg.* sciscitatus est). Matth. 12, 10 (codd. a aur. *al.* = Vulg.). Peregr. Aeth. 45, 3 Filastr. 26, 4. *et saepius, maxime in sacr. script.; cf. et* Vulg. gen. 29, 5 quos -ans 'numquid' ait 'nostis...?' (*Itala Lugd. sec. gr. et hebr.* dixit *tantum*). ③ *omittitur verbum enuntiati secund.* (*utrum recta an pendens sit oratio, non liquet; aliter p. 2270, 69; fortasse addendum* Liv. 40, 8, 2 [*contextu parum certo*]): Cic. Catil. 1, 13 -as me, num in exilium. Sen. nat. 1, 1, 2 si me -veris, quare. Quint. inst. 6, 3, 84 cum . . . libertum . . . -asset, rectene omnia. 10, 3, 13 decl. 335 p. 320, 4 Tac. hist. 4, 83, 2 ann. 2, 9, 2. Itala gen. 43, 7 (Lugd., Aug. loc. hept. 1, 176) -ans -vit nos homo, quod genus nostrum, dicens: 'si pater... vivit...?' (Vulg. -vit nos... progeniem, si p. viveret). © *per praepos.*: Cic. Sest. 126 de me . . . contionem (132. Vatin. 13 te de flagitiis. Sall. Catil. 47, 1 -tus de itinere. Liv. 6, 36, 10. 30, 42, 7 Sen. contr. 1 praef. 4 Val. Max. 7, 2 ext. 17 Sen. epist. 29, 6 Quint. decl. 247 p. 12, 10 Svet. Aug. 99, 1 Tert. adv. Marc. 4, 38 p. 550, 27. Vulg. Sirach 13, 14 [*gr. 13, 11* ἐξετάσει]. *al.*). Tac. ann. 12, 22, 1 -tum . . . oraculum super nuptiis (Itala act. 4, 9 [Cypr. testim. 2, 16] -amur . . . s. benefacto [*gr.* ἀνακρινόμεθα, *Vulg.* diiudicamur]. Amm. 22, 3, 5. 31, 15, 9 Vulg. gen. 26, 7). Ps. Quint. decl. 19, 4 me . . . -are pro filio (Ps. Philo antiq. 56, 4 Samuelem pro asinis. Cod. Iust. 4, 20, 8 [*a. 294*] servos . . . pro facto. *aliter v. p. 2269, 28*). Optat. 5, 8 p. 137, 12 post fidem -at alienam *feminam.*

β per dat.: Sacr. Gelas. 1, 75 p. 596 quum -as ei (*R*, ei *om. V*) . . . mergis eum tertio in aqua. *additur res, de qua -atur*: Sacr. Gelas. 1, 35 p. 540 -at ei presbyter: 'qua lingua confitentur . . .?' 1, 75 p. 596 -as ei verba symboli. Greg. Tvr. Franc. 3, 4 p. 100, 4 cum . . . uxori, quid sibi hoc vellit, -ret. 6, 22 p. 290, 7 -at sacerdoti, si ab eo directae fuerint (*sc. litterae*). Mart. 1, 13 cui . . . -at, qua tunc veste indutus sit. *al.* Epist. Austras. 8 p. 120, 16 ut ipsi -es: 'qui est salvator?'

b *per praepos.* (*fort. huc trahendum p. 2269, 83*): Quint. decl. 281 p. 146, 10 reliqua a vestris animis -ate (Pavl. dig. 46, 1, 34 a fideiussore [*ibid. iterum*]. Itala gen. 25, 22 [Rufin. Orig. in gen. 12, 1 p. 107, 13] -are a domino [*gr.* πυθέσθαι παρά, *Vulg.* consuleret, Ambr. Isaac 4, 18 -are dominum]. Matth. 2, 4 [codd. a b *al.*; *gr.* ἐπυνθάνετο, *Vulg.* sciscitabatur, *aliae verss.* requisivit, quaerit]. Dares 9. Vulg. IV reg. 1, 16 [*var. l.* interpretari]. Vitae patr. 5, 15, 4 Verec. in cant. 2, 7 p. 14 b 33). Itala iud. 1, 1 (Aug. quaest. hept. 7, 2 p. 449, 26) -bant . . . in domino dicentes *eqs.* ([*sec. gr.* ἐν, *Vulg.* consuluerunt, Lugd. -verunt . . . dominum; *v. explic. Aug. loc. hept. 7, 1 p. 620, 18*]. Vulg. II reg. 20, 18. Os. 4, 12 in ligno [*cf.* Hier. *ad l.* lignum -vit]). Hier. hom. Orig. in Luc. 18 p. 113, 6 ipse illis, de quibus -verat, respondebat ([*an intellegendum* 'de eis, quae -verat?'], in Ier. 6, 17, 9 sacerdotes, de quorum ore -ant legem).

2 *indicatur sola res, de qua -atur*: a *per enunt.*: *α accedit oratio recta*: Plavt. Cist. 577 ego continuo -o: 'ubi habitat?' Liv. 1, 38, 1 rex -vit: 'estisne vos legati . . .?' Petron. 92, 2 -o ego: 'quot estis?' Gell. 16, 2, 5 si quis his verbis -at: '. . . desierisne *eqs.*?' Itala gen. 43, 27 (Lugd.) -vit . . . quomodo habetis et dixit eis si recte est pater vester (Vulg. -vit dicens [Avg. civ. 15, 7 p. 69, 11 D.]. *cf.* Greg. Tvr. Franc. 8, 2 p. 327, 14 -at rex: 'quis' ait 'est iste?' *v. et supra l. 11*). Hier. epist. 18A, 7, 6 -ant: 'quis est iste rex gloriae?' Avg. doctr. christ. 3, 3, 6 percontemur '. . .?' rursusque -emus: '. . .?' (*v. p. 2266, 28*). *al.* *β accedit interrogatio obliqua*: Plavt. Truc. 650 -o, quid eum velit (*pron. ut*: Vitr. 2 praef. 2 quis. Val. Max. 7, 2 ext. 12 quisnam. Boeth. in Porph. comm. sec. 2, 4 p. 182, 8 *interrogatio* quae quid sit -et. *et saepius*). Caes. civ. 3, 71, 4 -ans, solerentne . . . fugere (*al.*). Liv. 4, 6, 1 -anti tribuno, cur . . . non oporteret (*al.*). Sen. contr. 1, 1, 17 -as, quamdiu rogaverit? 7, 7, 4 -a, si quid velit mandare (Tert. orat. 7 p. 186, 6. Itala Ier. 2, 10 [Ps. Tert. adv. Iud. 13 l. 74; *gr.* νοήσατε . . . καὶ ἴδετε εἰ, *Vulg.* considerate . . . et videte, si]. Heges. 2, 10, 2 Vulg. I reg. 17, 22. *al.*). 7, 8, 7 an illa, -vit, optio (interrogatio *trad.*) iusta fuerit (*al.*). Sen. benef. 4, 11, 1 ea qualis futura sit, -as? Quint. inst. 1, 5, 50 male tamen -es 'hic aut ille sit' (*sc. pro* 'hic an i.'). 11, 3, 126 -vit de quodam . . . antisophiste, quot *eqs.* Epist. Alex. l. 328 H. cum -ret, ut quid eo venissem. *et saepe.* *accedit* ne (*cf. Hofmann-Szantyr 542*): Canon. Turner I p. 190 rec. V -andum . . . est, ne aliqua levi ira . . . submoti sunt (*gr. Mansi 2, 669C* ἐξεταζέσθω μή). *γ omittitur verbum enunt. secund.* (*v. et supra l. 16*): Sen. contr. 9, 3, 14 vis -em, uter? Sen. epist. 94, 43 -are, quare. Quint. decl. 252 p. 34, 14. 264 p. 79, 14. 325 p. 279, 12 -o, cui. Iren. 4, 12, 5 (= 4, 23, 2 H.) illo . . . -ante, quae. Boeth. in Porph. comm. sec. 2, 4 p. 182, 4 si 'qualis' -es.

b *per acc.*: *α pron. neutr. sim.* (*obi. int. vix secerni potest; explic. per interrog. l. 5, praep.* de *l. 4*): Cic. Verr. II 2, 75 nihil (Petron. 41, 5 n. amplius. Ivv. 10, 72 n. plus. Don. Ter. Andr. 800 de se n. *al.*). Liv. 8, 2, 4 haec (*demonstr. ut*: 8, 32, 4 illud. Rvt. Lvp. 2, 4 hoc unum -bo, velitne *eqs.* Tac. dial. 16, 4 hoc primum. *al.*). 30, 22, 5 alia (Quint. inst. 9, 2, 12 aliud). Fest. p. 214 qui curiose quid -at (*indef. ut*: Quint. inst. 1, 3, 3 quaedam. Hier. epist. 42, 2, 1 aliquid. *al.*). Sen. contr. 10 praef. 9 nihil, quod -etis (*relat. ut*: Sen. epist. 102, 4. Call. dig. 22, 5, 3, 1 *ex rescripto Hadriani et saepius*). Quint. inst. 5, 11, 3 plura (Tac. hist. 2, 53, 2). *al.* *β subst.*: Liv. 30, 23, 1 sententiae -ari coeptae (*v. et p. 2270, 8*). Quint. decl. 344 p. 357, 14 -vit causam (Clavd. Don. Aen. 2, 105 p. 161, 18 Fortvn. rhet. 1, 6 p. 86, 7 Favst. Rei. grat. 2, 9 p. 81, 2). Itala gen. 32, 30 (Lugd. *al.*) nomen ([*Vulg.* quaeris]. Pacian. epist. 1, 3 p. 9, 7 Rvfin. Clement. 2, 42 Svlp. Sev. dial. 2, 2, 7. 3, 6, 4). Ier. 6, 16 (Hil. in psalm. 118 aleph 10) -ate vias domini . . . et quaerite *eqs.* (Vvlg. de semitis. *cf.* Hil. *ad l.* plurimae *viae* -andae sunt). Herm. Pal. (= vulg.) sim. 5, 5, 1 solutiones similitudinum. Hil. in psalm. 121, 12 -tae pacis fructus. Ambr. hex. 2, 1, 3 consideremus quae facta sunt et naturae possibilitatem -emus. Favst. Rei. grat. 1, 8 p. 25, 26 voluntatem. Greg. M. moral. 7, 29 amissio . . . felicitatis -at vim dilectionis. *al.* *c. obi. int.* (*cf. l. 1*): Avg. epist. 118, 7 in illis -andis quaestionibus (Evod. Aug. epist. 161, 1 unam q. de ratione et deo . . . -vi. Canon. Turner I p. 119 rec. IV ut . . . haec omnes q. -entur). Boeth. herm. sec. 5, 11 p. 357, 16 utrasque *propositiones* -ans. p. 359, 3 hae, quae . . . -antur . . . interrogationes. *γ p. p. p. n. pro subst.*: Cic. Sull. 41 omnia dicta, -ta, responsa. orat. 137 ut . . . ad -ta sibi . . . respondeat (Liv. 3, 4, 6. Gaivs dig. 45, 1, 141, 3 ad -tum. epit. 2, 9, 3. *al. cf.* Frontin. strat. 1 praef. ut . . . ad -tum exhibeat. Clavd. Don. Aen. 2, 145 p. 167, 20 ut . . . ad -ta . . . fateretur. *sim. al.*). Avg. pecc. mer. 3, 11, 20. *al.*

c *per praepos.*: Cic. de orat. 2, 106 Africanus de Ti. Graccho -anti *Carboni* responderat *eqs.* (Sen. contr. 9, 5, 2 Plin. nat. 30, 83 Quint. decl. 301 p. 186, 21. Hil. in psalm. 121, 11 de pace eius [*ad loc. cf. l. 18*]. Vvlg. II par. 32, 31 de portento [*Itala Complut.* requirere p.]. *et saepius*). Optat. 5, 5 p. 131, 24 non post personam operarii -vit, sed post rem. Ps. Philo antiq. 44, 5 si quis voluisset pro uxore -are, per columbam -vit eum (*v. Salonius, Vitae patr. 161*). Amm. 19, 29, 9 reus hac gratia postulatus, quod super adipiscendo -asse dicebatur imperio. Boeth. herm. pr. 2, 10 p. 144, 28 quotiens aliquis . . . in singularibus rebus -at.

3 *sine structuris* (*vel c. solo adv.*): Ter. Eun. 981 recte sane -asti. Cic. orat. 137 ut -ando urgeat. ac. 2, 92 vitiosum -andi genus. 2, 94 nec . . . captiose -anti respondeo. Varro ling. 9, 32 similitudines, quibus utimur . . . in -ando. Liv. 1, 54, 7 -ando expectandoque responsum nuntius fessus. Sen. contr. 9, 5, 2 dum -o, dum fleo, perveneram domum. Sen. dial. 10, 12, 7 audio quendam . . . dixisse -ando: '. . .?' (Gell. 17, 13, 2 -antes dicimus. Hil. trin. 9, 16 videamus . . . quid . . . -ans dixerit. *al. cf.* Rvfin. Orig. in exod. 7, 5 p. 212, 3 -es et dicas. *al. v. et p. 2271, 11.* Avg. civ. 8, 21 p. 352, 13 D. quae -ando proposui. Boeth. herm. sec. 5, 11 p. 360, 21 proposuit -ans). Cvrt. 8, 14, 12 respondebo ea libertate, quam -ando fecisti. Quint. inst. 2, 5, 13 -are et iudicium discipulorum experiri. Hier. epist. 50, 3, 4 vel arguere vel -are per litteras. Macr. Sat. 7, 2, 15 tot loquendi semina -ando congessit. *al.*

II *obtinendi causa* (*cf.* rogare): A *sequitur elocutio*: ut: Varro ling. 6, 74 praes qui a magistratu -tus . . . ut praestet (praes siet *Palmer, cf. p. 2270, 75*). Itala Matth. 16, 1 (codd. e ff¹) -verunt eum dicentes ut . . . ostenderet (*alii codd. et Vulg.* rogaverunt). Hier. epist. 36, 15, 5 Danihelum -are angelum . . . ut *exponant* sibi quae sint illa, quae videat. Ps. Arnob. confl. 1, 5 p. 245B -o te ut dicas mihi. Vitae patr. 5, 11, 1 -vit . . . ut audiret sermonem (*cf. infra l. 69; gr. Cot. p. 355A* ἠρώτησε . . . λόγον). Cassiod. Ios. antiq. 7, 164 -vit ut ei causam rei huius ediceret. Caes. Arel. brev. p. 197, 25 -andi sunt ut exponant. Pass. Restitut. (BHL 7197) 4 -ate deos . . . ut loquantur et dicant mihi quid faciant. *? c. coni. nudo*: Greg. Tvr. Franc. 10, 19 p. 512, 22 -ant episcopo, si aliquid excusationis haberet, ediceret.

B *aliquid vel nude*: Hier. reg. Pachom. 11 p. 16, 2 B. nisi -verit et concessum ei fuerit. Vvlg. psalm. 136, 3 -verunt nos . . . verba cantionum (sponderunt *Itala cod. 136 Cas.*). Vitae patr. 3, 86 -antibus . . . abbatem Moysen sermonem. 5, 11, 2 cum . . . vellent eum adhuc -are alium sermonem (*gr. Cot. p. 381B* ἐρωτῆσαι . . . λόγον. *al. cf. l. 59*). Greg. Tvr. dorm. 8 unum a vobis signum . . . velim -are.

CAPVT ALTERVM: *i. q.* ***syllogismum facere:*** Cic. fat. 28 sic . . . -ant: si fatum tibi est ex hoc morbo convalescere, sive tu medicum adhibueris sive non adhibueris, convalesces. Sen. benef. 7, 4, 1 idem . . . de amicis -are: . . . ergo *eqs.* epist. 87, 35 Posidonius sic -andum ait: *eqs.* Boeth. herm. sec. 4, 10 p. 316, 17 in quodam dialogo Plato huiusmodi -at syllogismum.

partic. praes. **interrogāns,** -antis *pro subst.*: Cic. Tusc. 1, 57 bene -i respondentem. Sen. dial. 4, 23, 1 -i . . .: '. . .' inquit '. . .'. *v. et p. 2268, 53. 2269, 70.*

adv. **interroganter.** *i. q. modo interrogantis*: Avg. in Iob p. 584, 2 -r pronuntiandum. Theod. Mops. epit. in psalm. 59, 12a ad p. 396, 23—24 -r legendum est (*gr.* καθ' ὑπόκρισιν).

p. p. p. n. pro subst. **interrogātum,** -ī. *i. q. interrogatio*: 1 *generatim*: *v. supra l. 26.* 2 *usu rhet.*: Aqvila rhet. 11 p. 25, 19

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ἐρώτημα, -um; eo utimur, ubi exacervando aliquid interrogamus. 12 p. 25, 27 *quaesitum* eo differt, quod ad -um una voce tantum responderi potest (*cf. p. 2266, 28*). Ps. Avg. categ. 8 faciunt . . . aliquem sermonem . . . vel ἐρωτηματικὸν . . . ut haec quoque latino ore monstremus: . . . -um.

deriv.: interrogamentum, *?* interrogatim, interrogatio, interrogativus, interrogator.

[interruit παρέτυχεν Gloss.ᴸ II Philox. in 676; *probabilius* interfuit *c. ed. Stephani Goetz in indice.***]** *Oomes.*

***interrumpo**, -ūpī, -uptum, -ere. *ab* inter *et* rumpere. *legitur in tmesi* Lvcr. 5, 287. 5, 299. *de notione*: Prisc. gramm. III 43, 2 -it διαρήσσει. Gloss. ἡμιραγῆ ποιῶ. -ptus: ἡμιραγής. ἡμιτελής. -pta: intercisa. *legitur rarius in poesi inde a* Plavto, Tvrpil., Acc., Lvcr., *in prosa oratione inde a* Sisenna, Cic., Varrone, Caes., Liv. [*francog. vet.* entrerompre; *cf. Wartburg IV 762. G.*] [*interpr. dub.*: Conc.ˢ I 3 vers. Tur. p. 195, 2 cum neque sit quod impediat neque -at aliquid ad huiusmodi ferventem appetitum (*gr. I 1, 4 p. 20, 21* ἀνακόπτοντος τὴν . . . ἔφεσιν).**]**

I *i. q. (medium) rumpere, abrumpere, dirimere, dissolvere, turbare*: **A** *localiter de rebus variis*: **1** *proprie*: **a** *vi plena* (*in imagine l. 36*): Plavt. Cas. 66 Plautus . . . pontem -upit (Planc. Cic. fam. 10, 23, 3. Caes. civ. 1, 40, 3 vi ventorum et aquae magnitudine p. est -ptus. Liv. 2, 10, 4 ut p. ferro, igni, quacumque vi possint, -ant. *al.*). Acc. trag. 395 dum -ptum credas nimbum volvier. Sisenna hist. 87 cohors . . . qua murus erat -ptus, evadit (Vvlg. IV reg. 14, 13. *cf.* Hier. in Ezech. 14, 48 p. 486ᴮ *moenia* -pta et ruinosa. in Nah. 3 p. 1264ᶜ ut -pta murorum struas. Vvlg. IV reg. 22, 6 -pta componunt. II Esdr. 4, 7 -pta concludi. Marcell. chron. II p. 87, 460, 13 murorum . . . ambitu -pto). Lvcr. 5, 287 nubes . . . coepere . . . radios inter quasi rumpere lucis (5, 767 r. -at lumenque. *cf.* 5, 299 lux inter quasi rupta). Varro frg. Plin. nat. 18, 349 *orbes lunae* -pti atque distracti. Caes. civ. 1, 64, 1 cernebatur . . . sustinere extremum agmen atque -i ([iter -i *Forchhammer*]. Liv. 21, 33, 9 -i a. vidit). Liv. 26, 5, 14 -pta acies (44, 41, 1 legio . . . a. hostium -upit. 44, 41, 8 -pta multifariam a. Veg. mil. 1, 26 vis hostium -erit a. *al.*). Sen. nat. 6, 8, 2 vides -ptum Tigrim . . . siccari (*cf.* Lvcan. 2, 213 strage cruenta -ptus . . . amnis). Colvm. 2, 17, 6 -ptas . . . herbarum radices. Lvcan. 9, 335 -pta profundo terra. Plin. nat. 6, 30 montibus -ptis. 6, 43 -ptis angusto transitu iugis. Sent. Helvidi Prisci (CIL IX 2827) 24 propter vetustatem libelli -pti. Frontin. aq. 124 *aquae ductus* (*ibid.* spatium -pti d. *cf.* Cypr. epist. 74, 10 vitio -pti aut bibuli canalis). Tac. ann. 3, 31, 5 itinera fraude . . . et incuria . . . -pta (CE 899, 2 [*a. 565*] -ptum continuatus i. *cf. l. 50 et* Inscr. Afr. Gsell I 3875, 6 [*a. 152*; = 3876, 3] viam . . . vetustate -ptam [Vlp. dig. 43, 19, 1, 6]). 16, 15, 2 venae . . . -ptae. Don. Ter. Ad. 509 per ardua et -pta. Vvlg. IV reg. 25, 4 -pta est civitas. psalm. 77, 13 -upit mare (*gr.* διέρρηξεν, *Hier. psalt. sec. Hebr.* divisit). *al.* **b** *vi attenuata*: Mart. Cap. 7, 727 -ente genas rubore (*sc. se intermiscendo*). Evstath. Basil. hex. 9, 4, 12 *canis* semitas . . . discursibus -it *sc. percurrendo* (*gr.* ἐπελθών).

2 *translate*: Cic. Att. 4, 2, 1 *occupatio* -at iter amoris (*cf. l. 41*). Apvl. Socr. 4 p. 128 natura . . . in divinam et humanam partem ⟨hiul⟩cam se et -ptam . . . passa est. Ambr. exc. Sat. 1, 74 -ptam copulam (*sc. fratrum*). Cod. Theod. 2, 5, 1 (2), 1 ut -ptis . . . obstaculis . . . astutia conprimatur.

B *temporaliter de actu, statu sim.*: **1** *sermones sim.*: **a** *generatim*: Plavt. Trin. 1149 sermonem (Tvrpil. com. 66 Liv. 26, 21, 1 Tac. hist. 2, 41, 1). Cic. Cael. 59 -ptis vocibus (Tac. ann. 1, 65, 1 Amm. 26, 6, 18. *cf.* Cic. de orat. 3, 217 -ptum *genus vocis*). prov. 18 -pta est oratio mea (Caes. civ. 3, 19, 7 mediam. Cvrt. 6, 9, 3. Qvint. inst. 9, 4, 7 quae conexa est et totis viribus fluit, fragosā atque -ptā melior o. Serv. Aen. 10, 104. Ps. Ascon. Verr. p. 241, 22 interpellare . . . est mediam alterius o. -ere). Caes. civ. 1, 75, 2 conloquia. Ov. met. 11, 420 singultu . . . -ente querellas. Liv. 40, 36, 5 disceptationem. Sen. contr. 4 praef. 6 mediam dictionem fletu. Sen. dial. 6, 13, 1 gemitu non -ente precationem. Tac. ann. 1, 25, 3 -pto tumultu. Gell. 6, 2, 12 -ptis verbis. Schol. Cic. Bob. p. 112, 11 *in libro* omnia -pta et inpolita et rudia. *absolute*: Heges. 1, 44, 7 p. 115, 24 -ere atque obstrepere audet. Avg. conf. 10, 8, 13 imagines . . . colorum . . . non se interponunt neque -unt (*sc. sonos?*). Conc.ˢ II 2, 2 p. 106, 1 alii . . . de domini dispensationis mysterio . . . -ere conantes (*gr. II 1, 2 p. 128, 20* παραφθείρειν). II 3, 2 p. 22, 23 -ens ei Dioscorus dixit (*gr. II 1, 2 p. 11, 36* ἐνέκοψεν αὐτὸν . . . εἰπών). Epist. pontif. 1056 Conc.ˢ IV 2 p. 112, 35 singultu -ente. *al.* **b** *speciatim apud rhetores* (*cf. p. 2274, 72*): Cic. de orat. 3, 207 *est* continuatum et -ptum. Qvint. inst. 9, 2, 71 -pta silentio dictio. 11, 3, 39 morandum in his intervallis, non -endus est contextus. Ps. Ivl. Rvf. schem. lex. 12 p. 51, 1 παρένθεσις est, cum . . . sententia -itur per alienam . . . sententiam. Svlp. Vict. rhet. 14 p. 320, 23 aliquando subdividenda et -enda narratio. Schol. Cic. Bob. p. 123, 14 *Cicero* -upit exsecutionis cursum facta παρεκβάσει. Clavd. Don. Aen. 6, 860 p. 615, 11 narrationis continuitatem (10, 575 p. 366, 7).

2 *varias res*: **a** *generatim*: Cic. leg. 1, 9 -pta contexo. fam. 1, 9, 17 *bonorum sensus* -ptus. 5, 8, 1 varietate temporum -ptum officium. 15, 14, 3 -ptam consuetudinem. Lvcr. 3, 851 -pta . . . repetentia. Verg. Aen. 4, 88 pendent opera -pta (Svlp. Sev. chron. 2, 11, 5. Boeth. categ. 1 p. 161ᴮ -ptum . . . o. edidisse). Liv. 9, 34, 5 conubia patrum et plebis. 41, 15, 7 tenorem rerum. 44, 14, 9 *amicitiam* -isse. Lavd. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 27 matrimonia . . . non divertio in⟨terrupta⟩. Fest. p. 325 ne . . . -ret sacrificium (Val. Max. 1, 1, 11. *cf.* Fest. p. 326 gaudio non -ptae religionis. Val. Max. 5, 10, 1 dedicationem. Ps. Avr. Vict. orig. 12, 2 rem divinam). Sen. dial. 6, 21, 6 non est -pta . . . vita (Avg. serm. coll. Morin p. 458, 27. *cf.* Sen. epist. 66, 42 principia *vitae*). 9, 2, 4 gaudium (epist. 59, 18). benef. 1, 3, 4 *ordo beneficii* si -ptus est (Tac. hist. 2, 27, 2 rerum . . . gestarum o.). epist. 24, 10 gloriam. 40, 3 taedio -ptae tarditatis. 51, 7 -pto cursu rerum. 69, 2 -enda non est quies. 72, 3 non . . . ubi -pta est, manet *philosophia*. 76, 20 risum. 83, 7 cogitationem. 108, 16 abstinentiam. Cvrt. 5, 1, 1 -endae sunt res Asiae. Plin. nat. 28, 55 somnos (Svet. Aug. 78, 2. *cf.* Cael. Avr. acut. 1, 9, 64 somni intemporalitas fuerit -enda). Qvint. inst. 11, 2, 46 -ptus actionis impetus. Itala gen. 17, 14 (Ambr. Abr. 2, 11, 83) testamentum meum -upit (*gr.* διεσκέδασεν, *Vulg.* irritum fecit, *aliae verss.* transgressus est, dissipavit, dissolvit). Serv. Aen. 10, 104 -ptis foederibus. Clavd. Don. Aen. 8, 110 p. 130, 29 -pto quod esse continuum debuit. Rvfin. hist. 1, 6, 8 -pta successionis serie (*gr.* διαλελοιπότων). *al.* *absolute*: Avg. c. acad. 1, 3, 8 p. 9, 21 profectio -ere me conpellit. Avell. p. 12, 28 scripta . . . edidit, licet postea . . . -erit. **b** *speciatim apud iurisconsultos*: Nerat. dig. 24, 1, 44 possessio (Papin. dig. 4, 6, 19 -ptam . . . p. . . . non restitui. *al.*). Pompon. dig. 41, 3, 30, 1 usucapionem (Gaivs dig. 41, 3, 15. *al.*). Pavl. dig. 8, 2, 30, 1 usus fructus . . . non -it servitutem. Cod. Theod. 4, 14 (13), 1 (= Iust. 4, 61, 4) tempus exigendis vectigalibus praestitutum (Cod. Iust. 1, 4, 21, 1 t. statutum. 7, 39, 7, 5ᵃ t. . . . praescriptionum -pta. *al. cf.* 3, 19, 2, 1 ad -endam longi temporis praescriptionem). Cod. Iust. 3, 33, 17, 1 usum fructum. 5, 16, 15, 1 liberalitatis tenorem. 7, 31, 1, 3 iusta detentio . . . non -atur. Novell. Iust. 112, 3, 2 -ptam . . . litem. *al.*

II *i. q. separare, seiungere*: Cic. rep. 6, 20 qui incolunt terram . . . -ptos . . . esse (*cf.* Liv. 45, 30, 2 regionatim commercio -ptis. Greg. M. in Ezech. 1, 8, 6 numquam -pti per discordiam inveniamur). Verg. Aen. 9, 239 -pti ignes. Plin. nat. 1, 2, 90 quas terras -erint maria. Conc.ˢ I 3 vers. Tur. p. 196, 27 quod -bat et recedere ab invicem suadebat ecclesias (*gr. I 1, 4 p. 22, 24* μεσολαβοῦν).

p. p. p. pro adi. v. ex. gr. p. 2273, 24. 26. 31. 41. 60. 66, pro subst. ex. gr. p. 2273, 27. 45. 74. 82.

adv. **interruptē.** [*falso trad. pro* indirupte Gild. Brit. 1 chron. III p. 27, 5; *cf. p. 1198, 51.*] *i. q. ordine interrupto*: Cic. de orat. 2, 329 erit . . . perspicua oratio . . . si non -e narrabitur.

deriv.: interruptio, interruptor.

***interruptio,** -ōnis *f.* *ab* interrumpere. -rumpt- Pavl. dig. 41, 3, 2 *cod. F.* *plur. l. 65. 66. 70.* Gloss. διακοπή: decisio, -o. *legitur in prosa oratione inde a* Fest. (*?*), Qvint. [*lect. dub.*: Heges. 4, 18 p. 271, 6 *sanguinis attactu bituminis* -o proditur (*sic codd. meliores; an 'bitumen sanguinis attactu* interrumpi proditur' *?*).**]**

i. q. sive actio sive effectus interrumpendi (*c. gen. obi. e. g. l. 55. 57, subi. l. 68, explic. l. 63. p. 2275, 3. 4*): **I** *i. q. diruptio cohaerentium, intervallum, hiatus*: **A** *sub specie temporali*: **1** *interrumpitur actio, tempus sim.*: Fest. p. 270 ⟨rumentum in augur⟩alibus significare vi⟨detur -o abrupti⟩ove. Pavl. dig. 41, 3, 2 usurpatio est usucapionis -o. Serv. Aen. 8, 110 -e sacrificii. Rvfin. Orig. in num. 23, 3 p. 214, 9 quae indesinenter et sine ulla . . . -e . . . sacrificiis offerantur. patr. 1 praef. 4 -o historialis intelligentiae mystici sensus prodat arcanum (patr. 1, 5ᵃ p. 306ᴮ -e i. h. exclusi ad . . . expositionis ordinem redeamus). Cod. Iust. 1, 4, 31 -em temporis facere (7, 39, 7, 5 -o fit praeteriti t. Greg. M. epist. 9, 147 p. 143, 18 sine . . . -e t. *cf.* Cod. Iust. 7, 40, 2, 1 hoc sufficere ad omnem temporalem -em). Greg. M. moral. 9, 80 p. 902ᴬ perceptis . . . virtutibus sine -e utimur. in euang. 2, 7 p. 1084ᶜ *lux* noctium -e variatur. *al.*

2 *interrumpitur oratio, sermo sim.*: **a** *generatim*: Prisc. gramm. III 460, 23 sex pedes *versus* quinque habent -es. Rvfin. Clement. 1, 8 p. 1211ᴮ admonitione per . . . -es addita. Orig. princ. 2, 9 p. 321, 27 -o . . . narrationis. Ivlian. in Iob 30, 27 frequenti -e *praedicationis.* Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 28ᶜ -o Donatistarum. Cael. Avr. acut. 3, 5, 49 -o proferendi sermonis. Evgraph. Ter. Andr. 596 -es in Terentio. Cassiod. in psalm. 9, 16 canticum non -em verborum tollet. *al.*

b *speciatim apud rhet.*: **α** *i. q.* ἀποσιώπησις, *reticentia*: Qvint. inst. 9, 2, 54 ἀποσιώπησις, quam . . . Cicero reticentiam, Celsus obticentiam, nonnulli -em appellant. **β** *i. q.* παρένθεσις, *interiectio* (*cf. p. 2273, 76*): Ps. Ivl. Rvf. schem. lex. 12 p. 51, 8 latine haec figura (*sc.* παρένθεσις) dicitur -o vel interiectio. Clavd. Don. Aen. 9, 245 p. 220, 16 exorta -o est.

B *sub specie locali* (*cf. p. 2275, 1*): Hier. in Is. 30, 12/14 p. 343ᴰ -o muri altissimi . . . difficile instaurari potest. psalt. sec. Hebr. 144, 14 non est -o . . . in plateis. Vvlg. II Esdr. 6, 1 non esset in ipso *muro* residua -o. *per metonymiam audaciorem sec. hebr. i. q. pars diruptione affecta*: Vvlg. Is. 30, 13 erit . . . iniquitas . . . sicut -o cadens et requisita in muro excelso (*cf.* Hier. in Is. 30, 12/14 p. 343ᴰ murus cadens).

[*Kühnen*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *i. q. seiunctio, separatio sim.*: MACR. somn. 2, 5, 32 -o . . . non unius generis a nobis sed omnium generum a se divisorum. MART. CAP. 6, 622 *Europam atque Africam* -o dispescit Oceani (*ad I B?*). GREG. M. moral. 14, 55 p. 1067B *legis doctores a Christo* perfidiae -e divisi sunt.

interruptor, -ōris *m.* *ab* interrumpere. GLOSS. II 275, 39 διαφθορεύς: -r. *i. qui interrumpit*: AMBR. exc. Sat. 1, 72 somnus conloquiorum nostrorum . . . -r inamabilis. *Kühnen.*

interruscus *i.* cortex mediana GLOSS. III 566, 51 (612, 66. 625, 12 -o. *cf.* 591, 41 -us: scorcia media). *ab* inter *et* ruscus. [*francog. vet.* entrerus: *cf. Wartburg IV 763. G.*]

intersaepio, -psī, -ptum, -īre. *ab* inter *et* saepire. -sep- *saepius in codd., e. g.* CIC. Tusc. 1, 47 *codd. meliores.* LIV. 6, 9, 8. *in tmesi* LVCR. 4, 948. GLOSS. περιφράσσω. GLOSS.L V Aa I 786 -ptum: interclusum (*cf. p. 2276, 45*). [*dub. trad.* TAC. Agr. 5, 2 -pti exercitus (intercepti *em. Puteolanus*). *e coni. dub. pro* insaeptum SEN. benef. 4, 19, 1 *v. p. 1823, 69.*]

i. q. saepiendo intercludere: 1 *respicitur divisio singularum rerum*: a *c. notione obstruendi*: LVCR. 4, 948 coetus . . . viasque (FRONTIN. strat. 1, 5, 5 quasdam obstruxit v., alias parietibus -psit, alias intercidit fossis). CIC. Tusc. 1, 47 foramina illa, quae patent ad animum a corpore, . . . corporibus sunt -pta quodam modo (*cf.* PANEG. 4, 31, 9 fistulae . . . -ptae). BELL. Alex. 6, 1 -ptis . . . specibus (*cf.* LIV. 38, 7, 10 -entibus cuniculum . . . ciliciis). LIV. 1, 27, 9 conspectum. 6, 9, 7 -ptis (-ceptis *var. l.*) itineribus (AMM. 14, 2, 4 praetenturis). 8, 25, 5 -ptis munimentis hostium (*v. Weissenborn-Müller ad l.*). FRONTIN. strat. 1, 5, 11 -pto . . . aditu (*cf.* AMM. 29, 5, 30 exitus). LACT. opif. 11, 11 meatus *vocis* . . . aliquo modo -ptus (-ceptus *var. l.*). *transfertur ad animam*: CARM. de bell. Aeg. 50 -ptam animam (*de intercluso laqueis spiritu*). b *mera vi dividendi*: LIV. 31, 46, 9 qua *valle* et muro -pta urbs est. PLIN. nat. 17, 151 nodi -unt medullam. LACT. opif. 10, 8 *foramen nasi* velut pariete per medium ducto -psit atque divisit *deus.*

2 *respicitur separatio plurium rerum* (*accedit* ab *l. 35. 36. 37*): LIV. 24, 23, 4 quae *pars muri* ab cetera urbe . . . -bat Insulam. 25, 11, 2 vallo urbem ab arce -ire. 34, 40, 2 operibus -endo quaedam. 42, 63, 7 incendio -pti ab hoste. TAC. hist. 3, 21, 2 octava *legio* per . . . limitem, . . . tertia . . . arbustis -pta. 3, 35, 1 -pta . . . auxilia. *seiunguntur plura inter se*: PS. QVINT. decl. 13, 18 his textis *apium* . . . -pta onera *mellis* cluduntur (*cf. l. 48*).

p. p. p. n. pro subst. **intersaeptum,** -ī. GLOSS. διάφραγμα. *i. q. limes*: AVSON. 419, 82 p. 375, 564 P. tot veterum -a regnorum . . . evolvis.

deriv.: intersaeptio.

intersaeptio, -ōnis *f.* *ab* intersaepire. *i. q. saeptum*: EVSTATH. Basil. hex. 7, 1, 11 *piscibus* faucium -o (intersectio *var. l.*) . . . respirandi explet officium. 8, 4, 11 unumquodque . . . spiramen . . . sustentatur ab alio et subtilissima forulorum -e discluditur (*de thecis apium, cf. l. 39; gr.* διαφράγματι). *Oomes.*

interscalmium, -ī *n.* *ab* inter scalmos. *i. q. spatium, quod est inter navis scalmos*: VITR. 1, 2, 4 navibus (*v. app. crit.*) -o, quae διπηχυαία dicitur, item ceterorum operum e membris invenitur symmetriarum ratiocinatio.

interscalpo, -ptum, -ere. *ab* in *et* scalpere. -tus *i. q. per intervalla scalptus*: IVL. VAL. 3, 36 p. 144, 8 una de gemma scalptum templum indidemque columnas . . . -tas (*Hist. Alex. M. I p. 120, 8 Kr.* σὺν τοῖς κίοσιν *tantum*).

interscapilium (-pl-, -pul-), -ī *n. et* **interscapulum** (*vix* -us *m.*), -ī *n.* (*hanc formam infra accipias, ubi nihil aliud expresse indicatur*) *et* **interscapula,** -ae *vel pl. tantum* **interscapulae,** -ārum *f.* *ab* inter scapulas. NOT. Tir. 78, 99 -ilium. *de originatione et notione*: HIL. in psalm. 67, 13 'posteriora . . . dorsi', quae -ilia (*var. l.* -pl-) magis Graecus sermo significat. CAEL. AVR. acut. 2, 29, 151 -am, quod Graeci metaphrenon appellant (3, 3, 23 gutturi . . . occipitio et palis et -ae. chron. 1, 6, 182 oris ventris usque ad -as). ISID. orig. 11, 1, 93 -ilium (*var. ll.* -pul-, -pl-) spatium, quod inter scapulas est, unde et nominatum. GLOSS. -um *vel* -ilium *vel* inter scapulas: μετάφρενον. [*fort. iunctim* interscap- *scribendum* SACR. Gelas. 1, 42 p. 563 *et* 1, 72 p. 594 pectus et -as (*trad.* inter scap-) exorcizato (GLOSS. III 86, 39. 175, 70). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 ut nunc stomachus, nunc vesica, nunc -um (*sic Helmreich, trad.* inter scapulam) relevetur (*edd. vet. in marg.* -ae releventur).]

i. q. dorsi pars inter scapulas posita, metaphrenum, ῥάχις (*resp. gr.*): APVL. flor. 13 p. 47 cum . . . -ulium (-pil- *Scaliger*) Crates retexisset, quod erat auctus gibbere *eqs.* HYG. astr. 3, 1 p. 81, 9 in summo -ilio *astri* (3, 17 p. 89, 5 in umero . . . in pectore . . . ⟨in⟩ -ilio [inter scapulas *B*]. 3, 19 p. 89, 21 in pede . . . ⟨in⟩ -ilio . . . in cauda. 3, 20 p. 90, 12. 3, 23 p. 91, 14. 3, 25 p. 92, 12. 3, 26 p. 92, 23. 3, 27 p. 93, 6. 3, 34 p. 96, 2 [*var. l.* inter scapulos]. 3, 37 p. 97, 1. 5). PS. ANTON. MVSA epist. ad Maec. 8 venter . . . genua . . . lumbi . . . -plium . . . totumque corpus. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 77 stomacho atque thoraci et -is atque praecordiis (3, 1, 10 atque -o). 3, 2, 29 pectori et -o.

interscateo, -ēre. *ab* inter *et* scatere. *i. q. inter alia scatere, exundare*: ITIN. Alex. 21 -entibus lymphis et interloquentibus rivulis.

interscindo, -scidī, -scissum, -ere. *ab* inter *et* scindere. [*confunditur in codd. c.* intercidere *l. 17. 22. 28. p. 2163, 7; loco corrupto* SEN. dial. 9, 11, 7.]

i. q. scindendo intercidere, intercipere, dirimere: 1 *comburendo, delendo*: CIC. leg. 2, 10 ut . . . in ponte unus adsisteret *Cocles* a tergoque pontem -i iuberet (CAES. Gall. 2, 9, 4). CAES. Gall. 7, 24, 5 aggerem. HIRT. Gall. 8, 43, 3 opera flamma comprehensa partim restinguunt, partim -unt.

2 *separando, dividendo*: a *aliquid ab aliquo*: LIV. 28, 7, 2 ipsa Chalcis, quamquam eiusdem insulae urbs est, tamen . . . -tur freto (SEN. dial. 6, 17, 2 insulam *Syracusanam* ab Italia angusto -ssam f.). b *aliquid*: α *singula in binas partes*: SEN. nat. 2, 19 (*de tonitru et fulgure*) ignis inpactus nubibus frigidis sonat; at cum illas -it, fulget *eqs.* GELL. 12, 1, 21 (*in imag.*) vinculum . . . coagulumque . . . amoris (*opp.* consociat). AMM. 14, 8, 1 quam *Isariam* mediam . . . flumen Calycadnus -it. 23, 6, 43 regiones *Parthyaeorum Choatres* fluvius -it (intercidit *T*1). AMBR. hex. 6, 9, 60 p. 250, 14 quae *tenuis membrana* facile possit offendi ruboque et ceteris -i sentibus. *translate*: SEN. epist. 72, 4 inperfectis *rebus* . . . -itur laetitia (*postea*: rumpitur, *opp.* contexitur). β *bina inter se*: AMM. 21, 10, 3 montium summitates Haemi et Rhodopae . . . Illyrios -unt et Thracas. LACT. opif. 10, 19 labra . . ., quae quasi antea cohaerebant, . . . -idit (intercidit *recc.*).

3 *obstruendo, interrumpendo*: SEN. dial. 1, 6, 9 haustus ignis cursum animae remeantis -idit (3, 21, 1 ruina -it c. aquis). TAC. ann. 15, 35, 3 cum damnatio instaret, . . . venas Torquatus -idit (intercidit *Zumpt, cf. p. 2162, 53*). interscissa, -orum *pro subst.*: SEN. nat. 2, 17 ut Anaximenes ait, spiritus incidens nubibus tonitrua edit et, dum luctatur per obstantia atque -ssa (*HT*, intercisa *vel* -cissa *cett.*) vadere, ipsa ignem fuga accendit.

deriv.: interscissio.

interscissio, -ōnis *f.* *ab* interscindere. *i. q. status interscissus, divisio*: AMBR. hex. 3, 14, 60 p. 102, 11 crassitudo . . . folii *arborum* proficit ad tempestatis iniuriam repellendam, -o ad fructus gratiam vaporandam (*antea*: rescinditur divisione).

interscissus *v.* interscindo.

interscribo, -psī, -ptum, -ere. *ab* inter *et* scribere. NOT. Tir. 6, 90a -it. -psit. [*falso trad.* CIC. Att. 6, 6, 3.] *i. q. inter alia scribere*: PLIN. epist. 7, 9, 5 poteris . . . quae dixeris . . . alia -ere, alia rescribere. SOL. 5, 25 -entes eum *achaten* venae naturalibus sic notant formis, ut . . . varias praeferat rerum imagines (*in imag. ut*: 33, 11 in qua *cauda phoenicis* roseis pennis caeruleus -itur nitor [*Plin. nat. 10, 3* caeruleam r. caudam p. distinguentibus]).

[**intersecivus** *v.* intersicivus.]

interseco, -secuī, -sectum, -āre. *ab* inter *et* secare. GLOSS.L V Abba IN 204 -ta (-saepta *edd.*): interclusa (*sed cf. p. 2275, 14 et p. 2264, 18*). *legitur inde a* VITR., STAT., SOL. [*in codd. confunditur* -are *c.* insec- *vel* (*et*) insect- *l. 72.* RHET. Her. 3, 14, 24 *v. p. 1854, 27,* interficere *l. 63,* -tus *c.* imperfectus *l. 55,* interfectus *l. 55. 56.* APVL. Socr. 17 p. 157 *v. p. 2192, 35,* interiectus *l. 58.* -at *pro* interserit *coniecit Partsch* CORIPP. Ioh. 2, 65.]

i. q. secando intercidere, interscindere, dirimere (-are medium *praedicative de subi. vel obi. l. 70. 71. 74. 83*): 1 *separando, dividendo* (*maxime singula,* -antur *bina inter se l. 78*): a *proprie*: VITR. 2, 8, 9 e . . . parietibus . . . picturae excisae -tis lateribus. STAT. silv. 3, 5, 9 -tas (*var. ll.* imperfectas, interfectas, *Rossberg* inter noctes) . . . retexere telas. LACT. opif. 12, 2 cum -ta (*trad.* interfecta) patefiunt *corpora animalium.* *c. not. contundendi*: THEOD. PRISC. gyn. 17 -ti (*trad.* interiect-) nitri glebam. b *in imag.*: α *usu vario*: SOL. 2, 44 nigricolor facies *gemmae* . . ., quam ad gratiam varietatis limites albi -ant (*cf. Plin. nat. 37, 184* nigram materiam distinguente limite albo. *Isid. orig. 16, 11, 5* nigra facie albis intermicantibus notis). AVIEN. ora 639 arva Gallici soli -antur scrupeo fastigio *Alpium.* PROB. Verg. georg. 1, 205b *draco Ladon* relatus inter sidera -are (interficere *codd.,* -cidere *Keil,* '*an potius* -stingere *legendum?*' *Hagen*) duo septentriones (*cf.* MACR. somn. 1, 12, 1 *zodiacum lacteus circulus* [1, 15, 7. 14]. 1, 15, 14 se in summo -ant *coluri* [*postea*: dividunt]). β *de fluminibus sim. interfluentibus* (*subauditur interdum notio permeandi*): SOL. 38, 4 *Tarson* urbem -at Cydnus amnis ([*var. l.* adluit *contra compilatorem* ISID. orig. 14, 3, 45, *cf. Plin. nat. 5, 92* secans]. AMM. 25, 10, 5. HEGES. 3, 5, 2 p. 193, 2 medius -at. *cf.* SYMM. or. 3, 9 -at *Rhenus* castella Romana. AMM. 29, 6, 17 media -ans *Tiberis* moenia). ITIN. Eucher. p. 128, 4 mare Tiberiadis -ans (insecans *PV*) *Iordanis* (*cf.* AMM. 15, 4, 4 undarum *paludis Brigantinae* quietem permeans pigram mediam velut finali -at *Rhenus* libramento et tamquam elementum perenni discordia separatum. HEGES. 3, 26, 1 p. 235, 1 Semechonitin lacum paludesque eius -at *Iordanis* [*Ioseph. bell. Iud. 3, 515* κόπτει]). AVIEN. ora 614 alveo *Oranis fluminis* Hibera tellus adque Ligyes asperi -antur (*cf.* orb. terr. 940 terras amnis [AMM. 23, 6, 13. 31, 2, 16]. MART. CAP. 6, 623 Atlantici . . . vis -ans profunda telluris Libycum Hibero latus abscidit. 6, 626 Nilus . . . *Asiam* Africamque disrumpens telluris complexum -ans multitudine fluviorum). AMBR. hex. 2, 3, 12 p. 51, 17 barbarorum atque Romanorum -ans *Danubius* populos. HEGES. 4, 16, 2 p. 267, 3 medium campum -at *Iordanis* (*Ioseph. bell. Iud. 4, 456* μέσον . . . τέμνεται. MART. CAP. 6, 686). γ *de animantibus* [*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

permeantibus (*cf. p. 2276, 67*): AMBR. hex. 5, 10, 29 p. 162, 21 fluctus . . . -ant *pisces* per Propontidem in Euxinum . . . profluentes. PRVD. apoth. 134 vaporiferos ridens -at ignes. **c** *translate*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 36/37, 2 p. 31, 17 -antes dei naturam secundum Arri vesaniam (*gr. p. 415A* τέμνοντας). FAVST. REI. epist. 3 p. 170, 17 duos *deos* facit et soliditatem unitatis -at *impietas Arrianorum*. PS. FVLG. RVSP. pro fid. 2 substantiam deitatis -are non dubitat *Arrius*.

2 *interrumpendo*: AMM. 21, 12, 17 aquarum ductibus -tis. ANIAN. Chrysost. hom. 4, 2 p. 1008, 17 generationis seriem -at *Matthaeus* (*gr.* συντέμνει, *antea*: neque . . . continuo ad ostendendam generationem . . . accessit). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 12, 5 p. 99, 16 per *mortem* . . . -ari (intrasec- *ed. pr.*) . . . terminarique peccatum, ne perpetuum . . . permaneat malum (*gr. p. 324D* διακοπῆναι).

deriv.: intersectio, ? intersicivus.

intersectio, -ōnis *f.* *ab* intersecare. *t.t. archit. i. q. intervallum inter triglyphos et denticulos epistylii positum,* μετόπη: VITR. 3, 5, 11 -o, quae Graece μετόπη dicitur, sic est dividenda, uti denticulus altitudinis suae dimidiam partem habeat in fronte, cavum autem -is huius frontis e tribus duas partes.

intersectus *v.* interseco.

intersedeo, -ēre. *ab* inter *et* sedere. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A ἰντερσεδεύειν: ἐπικάθηται. [*falso trad*, TERT. nat. 1, 12, 3 -sedit (*? ad* intersideo, intersido) *pro* -cedit (*v. p. 2155, 46*).]

intersēmino, -ātum, -āre. *ab* inter *et* seminare. -tus *i. q. inter alia seminatus*: APVL. apol. 40 sunt plurima *remedia* cum in aliis omnibus rebus . . . naturae munere interspersa atque -ta, tum etiam nonnulla in piscibus. *Sz.*

intersēpio *v.* intersaepio.

1. *intersero, (*? -serui l. 30*), -situm (*? -sertum l. 31*), -ere. *ab* inter *et* serere (serui). *? perf.* -ui HIER. epist. 124, 11, 1 (-uit *B ante ras., cett.* -it). *? p. p. p.* -rtus *nonnisi* SERV. auct. Aen. 4, 687 vestem vulneri -tam (*coni. Thilo*, interfectam *cod.*); -situs *inde a* GELLIO, *v. l. 49. 52. 69. 84. p. 2278, 7.* NOT. Tir. 57, 25 -it. *legitur in prosa oratione apud* RHET. Her., NEP., PAVL. FEST. *et inde a* GELLIO, TERT.; *in poesi raro inde ab* OV., MANIL. [*e coni. vix probab.* LIV. ANDR. frg. 26 (28), *cf. Ritschl, Opusc. IV 135*; RHET. Her. 2, 11, 16, *cf. Kroll, Philol. 89, 1934, 81*; APIC. exc. 119.]

I *transitive i. q. inserere, indere sim.* (*vergit hic illic ad vim seminandi, maxime l. 69. p. 2278, 19; de mera interpositione nonnisi l. 84* [*vix ad* 3. intersitus]): **A** *admiscendo, addendo* (*sc. aliquid alicui rei sim.; accedit dat. vel abl. passim, in c. acc. p. 2278, 28, c. abl. l. 54. 66. 69. p. 2278, 18. 26,* inter *e. g. l. 61. 62. 64,* per *p. 2278, 1*): **1** *res*: **a** *scriptis, orationibus sim.*: **α** *verba sim.*: ① *usu rhet. et gramm.*: RHET. Her. 4, 23, 32 si raro -emus has exornationes et in causa tota varie dispergemus. PAVL. FEST. p. 67 antiqui . . . -bant s litteram et dicebant cosmittere pro comittere (VIRG. gramm. epist. 3 p. 143, 27. *cf.* MACR. exc. gramm. V 621, 2 *activa*, quae . . . *μ* -unt). TER. MAVR. 391 *diphthongos*. 2027 *pes pariambus* non hic erit extrinsecus -itus illis (*cf.* PORPH. Hor. ars 257/8 potest . . . -i spondius. MALL. THEOD. gramm. VI 600, 11 pedes . . . -endos). HIER. in Eph. 6, 4 p. 541A coniunctionem causalem -ens. ② *usu vario*: NEP. Milt. 4, 1 causam. TERT. carn. 17 l. 4 *psalmos*. CARM. de fig. 160 cum -ita (interposita *cod.*) pendula claudo. IVL. VICT. rhet. 26 p. 446, 35 ne . . . aliud . . . quid, quam qua de re agitur, -as. HIER. epist. 124, 11, 1 in . . . libro . . . haec . . . -it. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 19 inseri . . ., quae non sunt scripta, literis alienis et falsa -i. PS. RVFIN. praef. in proph. p. 959C enumerandis legis miraculis frequenter -it: 'confitemini domino eqs.' (*orat. recta ut*: PRVD. perist. 10, 547 LAVRENT. paen. p. 94A). AVG. trin. 13, 1, 1 de scripturis sanctis aliquid (*cf.* IVLIAN. Aug. c. Iulian. op. imperf. 1, 21 sententiis, quas de scriptis meis . . . -it). CASSIAN. conl. 10, 1 inter haec anachoretarum instituta . . . quiddam nos -ere atque contexere. CONC.S I 5 p. 349, 39 -ens inter haec quaedam addit (*gr. I 1, 4 p. 57, 14* διὰ μέσου . . . παρενθείς). BOETH. in top. Cic. 3 p. 324, 47 multas *definitiones*. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 29 p. 793D non debet inter nomen patris et spiritus sancti filii nomen -i (FACVND. defens. 1, 3 p. 540A. 1, 4 p. 547B). GREG. M. in Ezech. 2, 1, 1 quo in loco . . . nihil de tempore suae captivitatis -it. THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 16 dogmaticos -ere sermones (*cf. Theodoret. in I Tim. 3, 15* παρεισήγαγε). DIONYS. EXIG. Avell. p. 470, 27 in epistolae interpretatione errores -itos (*cf. p. 469, 6 sq.* zizania . . . conserere, *quod refertur ad p. 2278, 64*). *al.*

β *alia*: OV. met. 10, 559 mediis -it oscula verbis. FAVSTIN. trin. 1, 13 ut . . . unitatem *patris et filii* voluntatis -as. HIER. in Mal. 2, 13 p. 1562C istum sensum -unt *interpretes*. CASSIAN. inst. praef. 9 moderationem opusculo huic -ere praesumam. SIDON. epist. 4, 3, 4 in libris tuis . . . -it . . . tempestivam censura dulcedinem. ALC. AVIT. epist. 23 p. 55, 23 nec aliquid . . . turbulentae commotionis -ens. BOETH. in top. Cic. 5 p. 363, 36 verbis . . . lucem commentationis. ENNOD. epist. 1, 8, 2 p. 17, 17 noctem studio elocutionis. *reflex.*: BACHIAR. fid. l. 278 M. quae *altercationes* . . . se fabulis -unt. AVELL. p. 633, 10 quibus *titulis* se oblivio . . . -at. FAVST. REI. grat. 2, 6 p. 75, 2 non . . . se hoc loco iniquitatis assertio . . . -at. SERM. (RevBén. 23, 1906, 368sqq.) l. 54 quantus se error . . . -it (*affert prov. 11, 15* miscuerit).

b *variis rebus*: **α** *proprie*: STAT. Theb. 6, 781 manibus . . . -it ictum. GELL. 2, 22, 18 ratione, qua secundi *venti* . . . -iti sunt inter primores (*antea*: inserentes). AMBR. hex. 5, 17, 56 pedem aliquis -at per rimulas. PRVD. perist. 5, 151 manus et ipse -e. PAVL. NOL. epist. 34, 9 saepes (saepe se, sepe *var. ll.*) . . . pedibus -it *adversarius*. AVG. civ. 8, 15 p. 344, 19 D. *duobus extremis elementis* media duo . . . -ens (*cf. infra l. 33*). MACR. Sat. 1, 13, 14 *Graeci* ultimo anni sui mensi . . . -bant dies (*postea*: intercalabant). MART. CAP. 9, 923 membris . . . latentes -ere numeros. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 143, 15 doctrina . . . -ito gradu ab imis ad media, a mediis ad summa conscendit. FAVST. REI. symb. 2 (Caspari Anecd. p. 331, 2) optant inter coronas -i tela. PAVL. PETRIC. Mart. 6, 75 *fluvius* divisis . . . locis diffusum -it aequor (*cf.* CORIPP. Ioh. 2, 65 fontes). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 404D aliquid ei continuato calore igniti vigoris -it (*gr.* ἐναποτίθεται). *al.* *reflex.*: PALLAD. 9, 11, 2 si se vallis -at (intersit *var. l.*, se *om. G*). **β** *translate*: HIL. trin. 3, 22 quid istis nominibus (*sc. patris et filii*) suspicionem, malitiam, audaciam -is? SYMM. epist. 3, 57 cum multum familiaritatis publico actui . . . -as. FVLG. myth. 1 praef. p. 4, 19 fortuna, quae amarum quiddam humanis -it . . . negotiis. PS. AMBR. mans. 6 p. 10A deus . . . -it in ipso . . . itinere refrigeria (RVFIN. Orig. in num. 27, 11 p. 271, 8). RVFIN. Clement. 5, 17 -it *diabolus* . . . sensibus vestris opiniones quorumcumque deorum (FERRAND. epist. 5, 10. *vergit ad l. 64*). SACR. Leon. 565 his muneribus praesentibus tuae maiestatis -e (ENNOD. dict. 2, 9 p. 433, 3. *cf. refl. l. 31*). ARATOR act. 2, 972 cui . . . -it ira . . . habitum. GREG. M. moral. 31, 99 ut . . . intentionem suam . . . angelorum choris -at. *al.* *reflex.* (*c. acc. praedic. l. 29*): PS. ORIG. tract. 10 p. 113, 5 contagia . . . se corporibus -unt (EPIST. pontif. Thiel Anast. 1, 2 in corpore . . . praesumptio). HYMN. Ambros. II 35, 12 quicquid . . . aut moribus se ingerit aut actibus se -it. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 7 p. 19, 16 ut sese . . . vis in categorias -at. GREG. M. moral. 20, 37 malum . . . menti se obicem ante oculum rationis -it. *al.*

2 *animantes*: **a** *se* (*refl.; mediopass. l. 35. 41*): TERT. praescr. 32 l. 1 *haereses* audent -ere se aetati apostolicae. RVFIN. symb. 4 p. 343A qui inter has patris et filii voces medius se discussor -at (AVELL. p. 90, 17 te medius -as). OROS. hist. 7, 27, 6 *musculae*, quae . . . solent capillis . . . hominum ac pecudum saetis . . . -i (interferri, inseri, inferri, intro ferri *var. ll.*). LEO M. epist. 10, 7 iudicia . . . se -endo turbare. AVELL. p. 140, 8 diabolo se . . . -ente (GREG. M. moral. 2, 63 bonis . . . cogitationibus, quae in corde . . . seminantur, antiquus ille . . . se -it [*cf. infra l. 64*]). PRAEDEST. 2 p. 621A nisibus vestris me -ens. ENNOD. epist. 1, 16, 6 p. 28, 15 desideriis . . . te scrutator -is. GREG. M. moral. 1, 34 illorum cogitatio . . . supernis -i civibus appetit. **b** *alios*: VOPISC. Prob. 14, 7 *tirones* sparsit, ita ut numeris . . . quinquagenos et sexagenos -ret. PRIMAS. in apoc. p. 848C *Manasses* sexto -atur loco (*antea*: s. l. ponitur).

B *permiscendo, confundendo* (*sc. aliquid* [*et aliquid*] *vi reciproca*): MANIL. 4, 105 astra novant formas caelumque -it ora (*cf. 101* permiscet). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 362C *membranula cerebri* nervorum ramusculos . . . et musculos circumiacentes -it (*gr.* κατὰ τοὺς . . . μύας ἐγκαταμιξάσης. *legitne interpres* καί?).

? **II** *intransitive i. q. irrepere* (*nisi supplendum* se, *cf. supra l. 27*): PS. ATHAN. ad mon. 2 p. 73C his . . . negotiis malarum cogitationum lubrica frequenter -unt.

deriv.: intersertio.

2. intersero, -situm, -ere. *ab* inter *et* serere (sevi). *legitur in poesi apud* LVCR., MANIL., CLAVD., PAVL. NOL., *in prosa oratione inde a* COLVM., PALLAD.; *huc traximus exempla nonnisi probabiliora; ceterum v. p. 2277, 38.* [*confunditur in codd. c.* insistere COLVM. 8, 15, 5.]

1 *i. q. seminando, plantando indere, interponere sim.* (*sc. aliquid alicui rei; indicatur quo vel ubi per dat. vel abl.,* per *l. 68*): **a** *proprie*: MANIL. 5, 242 segetem . . . et uvis. COLVM. 3, 16, 1 malleolus ordinariis vitibus -endus. 8, 15, 5 *cubilia* contegantur -itis buxeis. PALLAD. 4, 10, 25 plantam fici diviso scillae bulbo -itam (*cf. Plin. nat. 17, 87* in scilla . . . seratur. *Geopon. 10, 45, 6* ἐμβαλόντα). PAVL. NOL. carm. 18, 177 gemma -ita tectis (*per compar.*). **b** *in imag. apud eccl.* (*sec. Matth. 13, 27*): HIL. trin. 5, 23 quid . . . tritico urendam zizaniam sator nocturnus -is? (HIER. c. Lucif. 15 PAVL. NOL. epist. 1, 4. 39, 2 fraudem sicut z.). EVAGR. vita Anton. 25 p. 881 facilius virus -ant *diaboli* (RVFIN. apol. Orig. epil. p. 619B. hist. mon. 1 p. 399B per omnem textum). HIER. adv. Pelag. 1, 13 lolium avenasque steriles sator nocturnus -it. ENNOD. opusc. 3, 95 p. 355, 14 discordiae crimina clandestinus supplantator -it.

2 *i. q. seminando, plantando implere, instruere sim.* (*sc. aliquid aliqua re*): LVCR. 5, 1377 omnia, quae pomis -ita dulcibus ornant arbustisque tenent . . . obsita. ITIN. Alex. 33 Caucasum . . . -itum . . . parcis arboribus. AMM. 31, 2, 19 ibi campi semper herbescunt, -itis pomiferis locis (*sc. loca p. -ita. cf. Rufin. hist. mon. 29 p. 453A* locum . . . pomiferis arboribus consitum). CLAVD. 10, 157 violis Nereus -it algas (*sc. in domo Neptuni*). *de insitione arborum sim.*: COLVM. 3, 9, 7 quemnam . . . existimas vitium numerum . . . -i posse duorum iugerum malleolis? PALLAD. 1, 42, 2 *serrulis* facile est . . . resecando trunco arboris aut vitis -i.

intersertio, -ōnis *f.* *ab* 1. interserere. *i. q. epiphonema* (*fig. rhet.*): CARM. de fig. 73 ('ἐπιφωνούμενον') -o, cum inseritur sententia quaedam. *Oomes.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

intersībilo, -āre. *ab* inter *et* sibilare. *i.q. inter alia sibilare*: PAVL. NOL. epist. 44, 6 sicut illi in camino pueri -ante (inter sibilantes *a et ed. pr.*) impetu flammis rorabimur et hymnum domino . . . cantabimus.

? **intersicīvus,** -a, -um. *ab* intersecare. *formam* -sec-, *quae in lexicis hic illic affertur, in libris nusquam invenimus.* *i. q. intercisivus*: LIB. col. I p. 236, 5 (*P*) *v. p. 2167, 69.*

[intersideo *et* **intersīdo** *v. s.* intersedeo.**]**

intersignum, -ī *n.* *ab* inter *et* signum. *i.q. signum intercedentis inter alia datum, intercessio*: GREG. TVR. Franc. 10, 16 p. 508, 4 Chrodielde asserente ad -um suum, ne a suis interficeretur *abbatissa*, obtentum sit.

intersileo, -uī, -ēre. *ab* inter *et* silere. *i.q. sermone interrupto silere*: AVG. ord. 1, 7, 19 p. 133, 23 post hoc -uit modice et repente sese erigens . . . inquit *eqs.*

intersisto, -ere. *ab* inter *et* sistere. *formas perf., quas etiam huc trahere possis, dedimus sub* interstare. [*var. l.* -stare *l. 27.*] *i.q. medium sistere*: 1 *in media actione, fere i.q. subsistere, immorari* (*de oratore sim.*): QVINT. inst. 8, 3, 45 ultima prioris syllabae littera . . . aut -ere nos indecentissime cogit aut [non] continuata cum insequente in naturam eius corrumpitur, *si dicatur 'cum notis hominibus' pro 'c. h. n.' cacemphato sc. nascente.* 9, 4, 33 hiat et -it et quasi laborat oratio (*sc. in vocalium concursu ut* 9, 4, 36 syllabae aliquid . . . medii temporis inter vocales, quasi -atur, adsumunt). 9, 4, 106 cursus orationis exigitur et clausulis non -itur. 10, 7, 10 -entes offensantesque brevia . . . atque concisa singultantium modo eiecturi sumus. 12, 11, 2 ne (*trad.* non) -at (*var. l.* interstat) fatigatus *orator.* 2 *medio loco, fere i.q. intercedere, interesse*: AVG. divers. quaest. 80, 1 'verbum caro factum est et habitavit in nobis' (*Ioh. 1, 14*): sub his . . . verbis ita verbum volunt carni esse copulatum . . ., ut nulla ibi . . . anima humana -at (*antea*: 'non habuisse humanam mentem').

cf. ? interstitia, interstities, interstitio, interstitium. *Sz.*

1. intersitus, -a, -um *v.* 1. intersero. **2. intersitus,** -a, -um *v.* 2. intersero.

3. intersitus, -a, -um. *ab* inter *et* situs. *huc traximus probabiliora, v. p. 2277, 39.* *i. q. in medio situs* (*indicatur ubi per dat. vel abl.*, inter *l. 44*): PLIN. nat. 9, 45 (*de siluro*) nullis ossibus spinisve -is. GELL. 16, 5, 3 (*ex Gallo*) ianua . . . area vacanti -a (*fere iisdem verbis* MACR. Sat. 6, 8, 16). APVL. Socr. 8 p. 138 elementum aëris, quod tanto spatio -um est (*cf.* CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 147, 8 -i aëris). IVL. VAL. 1, 30 *aquila* tranans . . . -um spatium (2, 27). 2, 28 Darius . . . transgredi flumen -um iubet. AVSON. Mos. 462 Matrona . . ., Gallis Belgisque -a finis. SIDON. epist. 8, 14, 8 difficultas itineris -i. CLAVD. MAM. anim. 3, 9 p. 169, 1 chaos, quod inter sontes innoxiasque animas . . . -um locis merita secernit. *translate*: APVL. apol. 43 inter deos et homines natura et loco medias quasdam divorum potestates -as (Socr. 6 p. 132 mediae p. inter summum aethera et infimas terras -ae). Socr. 13 p. 147 sunt enim inter nos ac deos ut loco regionis ita ingenii mentis -i *daemones.* *Oomes.*

intersono, -āre. *ab* inter *et* sonare. *i. q. inter alios positum sonare* (*c. dat.*): STAT. Theb. 5, 344 mediis -at Orpheus remigiis (*i. remigibus*). *i.q. inter alia (sonantia) sonare*: PS. RVFIN. in Ioel 3, 4/8 p. 1055A per excessus interdum vaticinio congruentes ea -ent, quae futuris etiam possint convenire mysteriis. CASSIAN. inst. 2, 10, 1 in qua *oratione* non sputus emittitur, non excreatio obstrepit, non tussis -at.

interspatium, -ī *n.* *ab* inter *et* spatium. *i. q. spatium divisione effectum, intervallum, pars*: TERT. orat. 25 p. 197, 16 (*inde* ISID. orig. 6, 19, 60) horarum . . . communium, quae diei -a signant, tertia, sexta, nona.

interspergo, -spersum, -ere. *ab* inter *et* spargere. [*in var. l.* CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 35, 2 *v. p. 2150, 44.*] *fere i.q. spargendo intermiscere*: APVL. apol. 40 cum in aliis omnibus rebus . . . -rsa atque interseminata *remedia*, tum etiam nonnulla in piscibus. met. 5, 15, 4 -rsum rara canitie.

interspīrātio, -ōnis *f.* *ab* inter *et* spirare, *cf.* respiratio *et* interspirare. *i. q. interruptio respirandi causa facta, respiratio, mora*: CIC. de orat. 3, 173 -is . . ., non defetigationis nostrae neque librariorum notis, sed verborum et sententiarum modo interpunctas clausulas in orationibus esse voluerunt *veteres* (*cf.* 3, 198 tenebant *veteres* . . ., ut et illa essent paria, quae dicerent, et aequalibus -bus uterentur). PLIN. nat. 23, 29 a balneis raptim et sine -e potum *mustum* necat.

interspīro, -āre. *ab* inter *et* spirare. *i.q. per operculi spatia intermissa spirare*: CATO agr. 112, 1 in dolium infundito *aquam marinam* . . .; operculum inponito, relinquito qua -et (112, 3 ubi inpleveris dolium, operculo operito, r. qua -et. 113, 1 vinum in dolia indito . . ., r. qua -et).

cf. interspiratio.

[interspondium *v.* interpondium.**]**

interstantia, -ae *f.* *ab* interstare. *i.q. interstitium*: GLOSS.[L] I Ansil. IN 1845 *v. p. 2280, 49.*

interstatio interpositio, dubitatio, intermissio GLOSS. V 571, 16. *ab* interstare.

intersterno, -strātum, -ere. *ab* inter *et* sternere. *i.q. inter alia sternere, interponere*: PLIN. nat. 29, 34 astulis taedae subiectis et subinde -tis oleo adspersam accendunt *lanam.* IVST. 1, 2, 7 murum . . . urbi cocto latere circumdedit arenae vice bitumine -to (MAR. VICTOR aleth. 3, 242 -tum . . . vincit utrimque b. *materiam*).

interstes, -stitis *m.* *ab* interstare, *cf.* praestes, superstes. *qui inter bina medius stat*: TERT. adv. Marc. 4, 33 p. 532, 13 desierunt vetera et coeperunt nova -e Iohanne.

interstīnctio, -ōnis *f.* *ab* 2. interstinguere, *cf.* distinctio. a *i.q. status interstinctus, varietas*: ARNOB. nat. 6, 3 splendeant . . . gemmae et sidereos evomant variata -sti⟨n⟩ctione (*corr. Salmasius*, -stitione *ed. pr.*). b *i.q. actus interstinguendi, distinctio, discretio*: ARNOB. nat. 6, 12 -sti⟨nc⟩tio fieri quae poterit singulorum, cum qui Iuppiter fuerit idem possit existimari Mars esse . . .?

interstīnctus, -a, -um *et* **intersting(u)o,** -īnxī, -ere. *ab* inter *et* *stinctus, *sting(u)ere *vocibus ex* distinctus, disting(u)ere *tractis; ad originem simplicium v. locos l. 41 sq. allatos.* GLOSS.[L] I Ansil. IN 1844 -ximus: interposuimus (III Abstr. IN 257 [-stri- *AB*]).

i.q. interponendo distinctus, distinguere:

1 -tus, -a, -um: a *sub specie variandi* (*ornandi gratia praeter l. 24*): PLIN. nat. 36, 63 Thebacius lapis -tus (*var. l.* -cinctus, *Gelenius* -tinctus) aureis guttis ([*inde* ISID. orig. 16, 5, 10 *var. ll.* -tinctus, interinstinctus]. *cf.* 37, 143 alabastritis . . . candore -to [*var. ll.* -ta, -stricto] variis coloribus [*inde* ISID. orig. 16, 5, 7 *var. ll.* -tinctus, -instinctus, -extinctus]). STAT. silv. 3, 5, 90 templa . . . et innumeris spatia -ta columnis. TAC. ann. 4, 57, 2 ulcerosa facies *Tiberii* plerumque medicaminibus -ta (*cf.* AMM. 31, 2, 14 *Agathyrsi* -ti [-to *V*] colore caeruleo corpora simul et crines). AMM. 19, 1, 3 aureum capitis arietini figmentum -tum lapillis . . . gestans. MART. CAP. 1, 66 *amictus.* 2, 133 lectica -ta sideribus. 6, 588 -tum cylindris gemmantibus pavimentum. 9, 908 Phrygii cuiusdam bupaedae cicutis geminatis -tus *virginum chorus.* *tropice*: CONSTANT. epist. ad Opt. Porf. 11 (*de versibus*) -ta colorum pigmenta. MART. CAP. 3, 226 octo partibus auratis . . . -ta *lima sc. grammatica octo partibus orationis.* b *sub specie discernendi*: FVLG. Virg. cont. p. 83, 11 in quibus *bucolicis et georgicis* tam misticae -tae sunt rationes, quo nullius pene artis . . . interna Virgilius praeterierit viscera. MART. CAP. 8, 825 signifer duodecim discriminibus -tus.

2 *aliae formae*: FVLG. myth. 1 praef. p. 10, 18 nec deerit historiae quilibet effectus, cuius te visceribus -gi (*PR*, -stringi *rell.*) poposceris. GLOSS. *v. l. 16.*

deriv.: interstinctio.

1. interstinguo, -īnctum, -ere. *ab* inter *et* stinguere *voce ex verbo q. e.* exstinguere *tracta; de origine simplicis parum constat* (*cf. p. 1982, 83. vol. V 1, 1524, 16 sqq. V 2, 1913, 20 sqq.*). [*frustra afferunt quidam* MART. CAP. 9, 915 vers. 18 -ctus, *ubi trad.* irrestinctus *vel* irrestrictus.] *i. q. exstinguere, restinguere, interimere*: LVCR. 5, 761 quae *aurae* faciunt ignīs -i atque perire (PAVL. FEST. p. 106 i. Vestae si quando -ctus esset *eqs.*). APVL. met. 4, 12, 2 oblisis faucibus -ere *anum.*

2. intersting(u)o *v. l. 13.*

? **interstitiam** (*trad.* -ciam, -tium *suspicantur edd.*): interstantiam GLOSS.[L] I Ansil. IN 1845. *ab* inter *et* sistere *vel* stare, *vix ab* intersistere *vel* -stare; *cf.* interstities (-io), in(ter)stitium.

interstitiēs, (-ēī) *f.* *ab* inter *et* sistere *vel* stare, *vix ab* intersistere *vel* -stare; *cf. ?* interstitia, -io, -ium. *i. q. interstitio, distantia*: CHALC. comm. 93 mundi partium diversa -s, quamvis indifferenti membrorum similitudine occultatur in superficie, motu tamen . . . proditur.

interstitio, -ōnis *f.* *ab* inter *et* sistere *vel* stare, *vix ab* intersistere *vel* -stare; *cf. ?* interstitia, -ies, -ium. NOT. Tir. 94, 35 inte⟨r⟩stitio. 94, 36 inte⟨r⟩stitionis. GLOSS.[L] II Philox. IN 679 διάφορον.

1 *i. q. distantia*: HYG. lim. grom. p. 169, 10 omnium rigorum latitudines velut limitum observabimus -e (*var. ll.* -em, -i) limitari. MART. CAP. 7, 733 -um (*var. l.* -orum) aequalitate. 2 *i.q. differentia*: NIPS. grom. p. 298, 4 ut -o duarum rectarum inveniatur, facies *eqs.* p. 298, 7 erit -o. p. 289, 10 tollo . . . -em. 3 *i.q. interruptio*: GELL. praef. 1 -e aliqua negotiorum data laxari . . . potuisset *animus.* 20, 1, 43 iustitium, id est iuris . . . -em . . . et cessationem. 4 *de interlunio*: GLOSS.[L] II Abav. IN 319 interlunium: -o lunae.

interstitium, -ī *n.* *ab* inter *et* sistere *vel* stare, *vix ab* intersistere *vel* -stare; *cf. ?* interstitia, -ies, -io *et e. g.* antistitium, institium, iustitium. GLOSS. διάστημα, διάστασις, παράλληλον. spatium vel intervallum. [*confunditur in codd. c.* inst- *l. 78. p. 2281, 1.*]

1 *i. q. intervallum, intercapedo sim.*: a *loci* (-um maceriae *l. 73*, valli *l. 80*, *ceterum fere de ipso spatio interiacente*): ITALA Eph. 2, 14 (Anian. Chrysost. hom. 3, 3) -um maceriae diruit (*gr.* τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ, *Vulg.* medium parietem m. *cf.* ANIAN. *l. c.* 5, 2 destructum m. -um et impedimenta submota [*gr. ut supra*]). AMM. 20, 3, 10 cum . . . sole . . . longo coeperit *luna* -o submoveri. SERV. Aen. 5, 154 'discrimine': -o ([*sim. ad eundem l.* CLAVD. DON. p. 442, 31 'aequo d.' id est uno et pari -o; ist- *LR*]. 10, 511 'tenui d. leti': modico mortis -o). CLAVD. DON. Aen. 1, 405 p. 87, 22 repentino -o . . . currendo sequi non potuit *Aeneas Venerem.* 9, 140 p. 206, 26 parvum -um valli et exigua mora fossarum. 10, 215 p. 321, 13 medium spatium et maris potest esse et -um (*v. app. crit.*), quod inter eius navem et ceteras fuit. 11, 720 p. 523, 14 qui sequitur, de -o venit. MACR. somn. 1, 6, 36 -is separantur. 1, 6, 40 ex quattuor . . . elementis et tribus eorum -is. MART. CAP. 2, 156

[*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quicquid interpatet -i (inst- *A1*). 6, 722. 8,837 quid -i vel spatii intercapedo . . . inmiserit . . . explicare. 8, 849 cum . . . signa . . . tantundem a terris undiquesecus -i detineant. **b** *temporis*: MART. CAP. 6, 593 noctes ac dies similibus -is horisque semper paribus convenirent, si *eqs.* 6, 600 aequinoctialis temporis -a. 6, 601 quantum -i dies habet, cum caeli culmina sol . . . inlustrat, tantum spatii longior nox, cum *eqs.* (*postea*: intercapedinis). EPIST. pontif. Thiel Gelas. 14, 2 annorum -a.

2 *i. q. interruptio, intermissio, mora*: AVG. conf. 10, 28, 39 numquid non 'temtatio est vita humana super terram' sine ullo -o? MACR. somn. 2, 14, 32 -um motus. CANON. Dionys. Exig. p. 17, 4 capit. psalmi debeant in congregationibus per -a decantari (*cf.* p. 54, 20 capit. -um psalmorum debeat . . . fieri [*gr.* μὴ δεῖν ἐπισυνάπτειν . . . τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ' ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν]).

intersto, -stitī, -āre. *ab* inter *et* stare. GLOSS. -at: interest. -stitit: διέστ⟨η⟩. *i. q. medium vel stare vel intercedere*: **1** *intransitive*: AVIEN. Arat. 1632 (*de solis defectione*) subit *luna* . . . lumina solis inferior mediaeque -ans lampadis orbe arcet . . . radium facis. AMM. 16, 9, 4 tempus -stitit (-cessit *edd. vet.*) longum (22, 11, 3). VVLG. sap. 18, 23 cum . . . iam acervatim cecidissent . . . mortui, -stitit et amputavit impetum et divisit . . . viam (*gr.* μεταξὺ στάς). PAVL. NOL. epist. 18, 2 duobus *amicis* in unum coactis Christus -at (*cf. Vulg. Matth. 18, 20* ubi . . . sunt duo . . . congregati . . ., ibi sum in medio eorum). **2** *transitive*: AVIEN. orb. terr. 840 Asiam incumbit vasto mons aggere Taurus -atque iugo mediam (*Prisc. periheg. 629* dividit, *Dionys. periheg. 638/9* μέσσα . . . ἀμφιβέβηκεν).

deriv.: interstantia, interstatio, interstes; *cf.* ? interstitia, interstities, interstitio, interstitium.

interstrātus *v.* intersterno.

interstrepo, -ere. *ab* inter *et* strepere. [*vix recte legebatur olim* VERG. ecl. 9, 36 *pro* inter str-.]

1 *i. q. inter alia strepere, interloqui, intersonare* (*tropice de casu l. 43*): **a** *intransitive*: AMBR. epist. 21, 19 ego solus -o. exc. Sat. 2, 110 faciat sibi . . . tubas . . ., quibus non raucum increpans terribili sonitu murmur -at (*var. ll.* inter se repat *vel* strepat), sed sublimes gratiae deo . . . fundantur. in psalm. 43, 5 appone digitum ori tuo, . . . ut audias . . ., ne -as insolens tiro doctoribus. HIER. epist. 29, 7, 2 in Latina lingua rubiginem obduximus in tantum, ut loquentibus . . . stridor quidam non Latinus -at. CLAVD. 5, 303 dum . . . mediis Nereus -at (-fluat *V*) undis. PAVL. NOL. epist. 32, 24 -ente malleo. EVCHER. laud. her. 37 nullus -ens . . . sonus (*postea*: sonitus . . . intervenit). PROSP. c. coll. 1, 1 p. 215A -ens . . . malignitas *calumniatorum* (*postea*: latrans). BOETH. herm. sec. 2, 4 p. 87, 17 Aspasius inconvenienter -it; ait enim *eqs.* *tropice fere i. q. intervenire*: BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 224, 3 pro alia . . . re . . . aliquid facientibus . . . casus -it. **b** *c. obi. interiore q. d.*: AMBR. epist. 11, 5 ne auditu . . . indigna ingerat, non aliena ab officio . . . sacerdotis -at, non inverecunda . . . loquatur. in Luc. 7, 53 ululat . . ., non tractat, qui . . . sacrilego sermone bestiale murmur -it.

2 *singularia*: **a** *i. q. cum strepitu intermeare, peragrare*: CLAVD. rapt. Pros. 3, 103 (*de Proserpina*) Phrygias . . . -is (instr- *CD*, perstr- *Reinhardt*) urbes. **b** *i. q. strependo interturbare*: PAVL. NOL. epist. 32, 24 nullus quietem nostram saeculi tumultus -at.

interstringo, -ere. *ab* inter *et* stringere. [*var. l. falsa p. 2280, 16. 21. 37.*] *i. q. stringendo intercludere*: PLAVT. Aul. 659 ibo . . . atque illi socienno tuo iam -am gulam.

interstruo, -strūxī, -ere. *ab* inter *et* struere. **1** *i. q. struendo inter se coniungere*: SIL. 10, 149 spina -it artus. **2** *i. q. struendo interponere, interloqui sim.*: TERT. anim. 53, 2 aliquid de . . . exitu -am. coron. 10 l. 57 -ximus distinctionem differentium (adv. Marc. 4, 39 p. 556, 17). resurr. 4 p. 30, 2 haeretici inde . . . incipiunt et inde praestruunt, dehinc -unt, unde sciunt facile capi mentes.

***intersum,** -fuī, -esse. *ab* inter *et* esse. *in tmesi*: ITALA Gal. 2, 6 (Tract. de indur. cord. Phar. 47 l. 5) inter non est (PEREGR. Aeth. 49, 2. *cf.* ARNOB. nat. 7, 51 interque esse. LVX. anth. 345, 14 iustis inter videt *puram animam* esse catervis). LVCIF. non conv. 1 p. 3, 8 nihil esse debet inter (non parcend. 18 p. 247, 27 quid inter . . . et . . . erat inter | DIFF. Suet. p. 313, 15]). *per synaphiam* inter–est HOR. sat. 1, 2, 62/63 DRAC. laud. dei 1, 542/3. *de* esse *pro* -esse *praecedente praep. q. e.* inter *r. s.* sum. NOT. Tir. 4, 96 -fuit. *de notione*: SYNON. Cic. p. 430, 10 -est mea. refert mea. ad me attinet. pertinet ad me. mea res agitur. GLOSS. πάρειμι. παρατυγχάνω. intervenio. -est: διαφέρει. distat, differt. -esse: accumbere. -fuit: medius fuit. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, TER.; *ap. alios poetas praeter* HOR. *perraro, singulis tantum locis apud* VERG. (*v. p. 2283, 22*), SEN., IVV., CLAVD., *deest e. g.* OV., STAT., SIL., VAL. FL.: *in prosa vitatur e. g. a* SALL., VITR. [*in codd. confunditur passim c.* esse *et* inesse, *praeterea e. g.* -est *c.* abest, -fuit *c.* interfluit, -fuerit *c.* intervenerit, interruerit.]

CAPVT PRIMVM: *usu originario i. q. interiacere, interpositum esse sim.*

I *de positione*: **A** *strictius de situ inter bina vel plura medio* (*cf.* -est medium *p. 2282, 26*, medietas *p. 2282, 26*): **1** *spectat ad locum*: **a** *c. praep.* inter: **α** *sub specie distantiae*: CATO agr. 22, 1 i. orbem et miliarium unum digitum -esse oportet. CAES. Gall. 1, 15, 5 uti i. novissimum . . . agmen et . . . primum non amplius quinis . . . milibus passuum -esset (PLIN. nat. 6, 31 i. Pontum et Caspium mare CCCLXXV pass. n. a. -esse). SEN. apocol. 6, 1. PLIN. nat. 4, 77 i. duos Bosporos . . . D -sunt (6, 70. *cf.* 17, 171 -esse . . . i. binas vites oportet pedes quinos [17, 160]). 19, 112. *al.* **β** *usu vario*: CIC. Catil. 1, 10 i. me atque te murus -sit (*cf.* QVEROL. p. 44, 6 R. i. me ac fortunam meam . . . paries). 3, 5 Tiberis i. eos et pons. CAES. Gall. 6, 36, 2 quas *segetes* i. et castra . . . collis -erat (BELL. Afr. 80, 1 i. quod *stagnum* et mare angustiae . . . -erant. SEN. dial. 5, 22, 2. PLIN. nat. 6, 165 *intervallum. al.*). civ. 3, 19, 1 i. bina castra . . . flumen. MELA 2, 64 i. Gallicas Italicasque gentes quasi terminus -est *Ancona*.

b *absolute*: **α** *in descript. terrae sim.*: CIC. Phil. 13, 5 maria, montes, regionum magnitudines (PLIN. nat. 6, 82. *cf.* LIV. 41, 23, 16 fretum). LIV. 21, 5, 12 amnis (*cf.* 38, 4, 9 flumen. PLIN. nat. 8, 169 rivus). 25, 39, 1 vallis. 27, 41, 3 quingenti passus (*cf.* 36, 25, 3 septem ferme milia passuum [*v. app. crit.*]). *al.* MELA 3, 45 emensos . . . quae -erant. 3, 60 Seres. PLIN. nat. 6, 25 inter duos amnes exiturae *Mesopotamiae*; quod -est ibi, tenent Arabes Orrhoei. 6, 28 quod -est spatii (*cf.* CASSIOD. in psalm. 135, 6 aeris magna spatia -esse). 14, 122 in oriente, . . . in Europa . . .; quae -est Asia *eqs. al.* **β** *usu vario*: CIC. Catil. 2, 17 quem, quia . . . murus -est, non timeo. VARRO rust. 2, 9, 6 dierum multorum via (LIV. 22, 4, 2. *cf.* VITA Cypr. 16, 4 -fuit transitus stadii). COLVM. 11, 2, 82 arbores . . ., quae -erunt, ablaqueabunt (*cf.* PALLAD. 10, 17 resecemus *corrupta*, nec patiamur -esse, quibus . . . acerbitas . . . induruit). PLIN. nat. 9, 150 fistulae. QVINT. inst. 8, 6, 38 'cano, dico': -est medium illud 'canto' (*cf.* SORAN. p. 118, 7 medietatem, quae -est). *al.* *c. not. prohibendi*: THEOD. PRISC. eup. faen. p. 39, 15 caligantes . . . oculos hoc modo curamus, si vulneris aliquod non -fuerit praeiudicium.

2 *spectat ad tempus* (PLAVT. Bacch. 461 *v. p. 2284, 31*): **a** *c. structuris*: **α** *praep.*: inter: CIC. p. red. in sen. 17 ne unam quidem horam -esse . . . i. meam pestem et tuam praedam (*cf.* SEN. dial. 9, 11, 9 horae momentum -est i. solium et aliena genua [*antea*: nec magnis . . . intervallis divisa]). Sest. 54 ne noctem quidem . . . i. meum ⟨interitum⟩ et suam praedam -esse. Cato 16 i. duos consulatus anni decem (SEN. contr. 1, 5, 4 i. d. raptus ne una quidem nox. CIL XII 913). 60 i. primum et sextum consulatum sex et quadraginta anni. VARRO Men. 324 plures dies i. medici discessum et adventum pollictoris. ling. 6, 93 i. id, cum . . . et cum . . ., -esse tempus. LIV. 1, 8, 4 i. Lavinium et Albam Longam coloniam deductam triginta . . . anni. VELL. 1, 6, 6 i. hoc tempus et initium regis Nini. SEN. epist. 88, 39 i. Orphea . . . et Homerum. *al.* ad: RVFIN. hist. 10, 13 p. 979, 8 nocte, quae ad constitutum -erat diem. **β** *acc.* (*cf. p. 2285, 31*): CIL XII 3405 d(is) m(anibus) . . . Eutychidis et Mascellionis, quos -fuerunt dies XV. XIII 2036, 11 quorum mortem soli XXX -fuerunt.

b *absolute*: CIC. leg. 3, 9 eundem magistratum, ni -fuerunt decem anni, ne quis capito. PLIN. nat. 7, 159 quando LXIII non amplius anni -fuere. FRONTO p. 29, 2 v. d. H. (= p. 34 N.). SORT. Sangall. 13, 8 multum tempus vivendi. AVSON. 361, 23 p. 410 P. (= ANTH. 646, 23) momentum -erat, quo se . . . germina conparibus dividerent spatiis.

B *latius i. q. adesse, participem esse, inesse, interdum c. not. adiuvandi* (-esse praesentem LIV. 10, 40, 14, participem *l. 61*, praesentia -est *l. 71*; *graece respondent* παραγίγνεσθαι *p. 2284, 7*, παρεῖναι *p. 2284, 12*, φοιτᾶν *p. 2284, 14*, συνεῖναι RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 40, 38; *luditur c.* praeesse *e. g. l. 82. p. 2283, 2. 7*, adesse *p. 2283, 27*):

1 *-sunt animantes* (*deus e. g. l. 67. p. 2283, 1*; *res pro pers. infra l. 71*): **a** *absolute*: CATO or. frg. 51 uti testes non -essent (CLAVD. DON. Aen. 4, 335 p. 403, 22). CIC. inv. 1, 104 si ipse -fuerit ac praesens viderit (QVINT. inst. 11, 2, 51 APVL. apol. 45). Verr. II 2, 55 per quendam eorum, qui -fuerant, fit . . . certior (2, 102 qui . . . audierunt . . . et alii, qui -fuerunt. Sull. 12 qui -fuit, qui cognovit, qui particeps . . . fuit. div. 2, 53 QVINT. inst. 11, 2, 39. *al.*). Arch. 8 non audisse, sed vidisse, non -fuisse, sed egisse. Brut. 190 saepe enim -fui (*in parenth. ut*: Att. 16, 16, 11. *cf.* Q. CIC. pet. 19 nam -fui. CAPITOL. Gord. 13, 2 non nosti, nam nec -fuisti). fam. 6, 12, 2 vidi, cognovi, -fui (SEN. Ag. 873 video et -sum et fruor. *cf.* AVG. civ. 22, 8 p. 567, 18 D. -fuimus et oculis aspeximus nostris). *al.* HOR. ars 191 nec deus -sit (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 730 p. 142, 1 ut magis bona quam cum solito odio -esset *Iuno*). SEN. nat. 4, 3, 2 adfirmabit tamquam -fuerit. PETRON. 77, 1. TAC. ann. 1, 76, 4 comiter. PLIN. epist. 1, 22, 7 mirareris, si -esses. OPTAT. 5, 2 p. 122, 4 ubi non -fuerit vestra praesentia. TAB. vendit. Journal des Savants 1930 p. 27 (*a. 494*) *ego* Saturninus -fui (*seq. subscriptio*). *al.*

b *c. structuris*: **α** *dat.* (*v. etiam p. 2284, 24*): ① *rebus variis* (*exempla selecta*): FANN. or. frg. Iul. Vict. rhet. 6, 4 p. 402, 14 in contione habituros locum aut ludis et festis diebus -futuros *Latinos* (TAC. ann. 1, 73, 3. *al. cf.* VELL. 2, 123, 1 ludicro. MIN. FEL. 12, 5 non spectacula visitis, non pompis -estis. 22, 8 caerimoniis. COD. Theod. 15, 9, 2 ludorum . . . festivitati. *sim. al.*). SCAVR. or. frg. Val. Max. 3, 7, 8 actis meis (*cf.* TAC. dial. 17, 4 nostris . . . actionibus. CAPITOL. Aur. 6, 5 actibus [*al.*]. MEROB. pros. frg. 2 B 10 gestis). CIC. Verr. II 1, 28 negotiis (Lig. 35. fam. 1, 6, 1 [*luditur c.* praeesse *ut*: 13, 29, 4]. *al.* PLIN. nat. 22, 27 omnibus n. horisque -esse . . . deos. *al.*). 2, 23 omnibus rebus (2, 80 o. consiliis r. que [PLANC. Cic. fam. 10, 18, 1]. *al. cf.*

[*Sz.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

l. 13. 15 et Cic. nat. deor. 3, 47 ut r. humanis -sint *dei* [Liv. 1, 21, 1. *al.*]. fam. 1, 8, 1 non solum -fuit ..., sed etiam praefuit. Liv. 3, 11, 4 rei [Plin. epist. 6, 15, 1. 9, 13, 1]. *al.*). 3, 64 iudiciis (*al.*). Sull. 11 consiliis (dom. 30 omnibus [*cf. p. 2282, 84*]. Att. 2, 23, 3 publicis [*al.*]. Liv. 35, 18, 2 arcanis. *al. cf.* Sen. epist. 25, 5 cogitationibus [*v. etiam l. 49*]. 83, 1 -est *deus* animis nostris et cogitationibus mediis intervenit). dom. 133 furori ... tuo (*cf.* Att. 9, 6, 7 crudelitati [*luditur c.* praeesse]. Svet. Dom. 17, 2 caedi. Porph. Hor. epod. 5, 41/42 sceleri. Val. Cem. hom. 20, 6 p. 754A criminibus). Sest. 111 epulis et gratulationibus (*al. cf.* Liv. 33, 28, 2 convivio [*al.*]. Hier. epist. 60, 10, 7 mensae [*al.*]). Cael. 42 insidiis (*cf.* Consvlt. Zacch. 1, 13 p. 16, 17 fallaciae). Balb. 5 proeliis (Caes. Gall. 4, 16, 2. *al. cf.* Cic. Brut. 41 *bello. sim. passim*). har. resp. 43 feriendo *foederi* (*c. gerund. ut*: fam. 4, 7, 2 rebus gerendis [Liv. 10, 39, 7. 44, 22, 12 Gell. 5, 18, 1]. Liv. 23, 9, 1 agendis *iis*. Sen. nat. 2, 42, 1 quibus *fulminibus* mittendis. *c. part.*: Liv. 27, 27, 13 rei gestae. Plin. epist. 6, 6, 6 nascentibus opusculis). Mil. 93 quas *voces* audio adsidue et quibus -sum cotidie (*cf.* de orat. 1, 57 nostro sermoni [3, 16 Cato 41. *al.* Caes. civ. 3, 18, 5. *al.*]. fin. 1, 13 disputationi. Tac. dial. 34, 2 omnibus dictionibus *oratoris*). Phil. 6, 18 contionibus (Val. Max. 8, 9 ext. 2. *cf.* Liv. 2, 64, 2 comitiis. *sim. al.*). Brut. 207 his ... scriptis ... ipse -fui. Cato 7 saepe ... -fui querelis aequalium meorum (*cf.* Verg. Aen. 11, 62 lacrimis. Cypr. ad Donat. 7 p. 9, 12 maeroribus. epist. 6, 1 p. 480, 12 laetitiae [*al.*]). div. 1, 118 avium cantibus -esse deum. Att. 16, 16, 15 decretis et responsis Caesaris (*cf.* Vopisc. Tac. 7, 7 senatus consulto). Liv. 30, 22, 5 foederibus. 39, 27, 4 laboribus periculisque (Val. Max. 4, 6 ext. 2. Paneg. 12, 10, 1 ut nec -esset periculo et adesset eventui). Sen. dial. 11 (12), 15, 1 *studiis. ibid.* 3 fortunae meae. nat. 1 praef. 12 nec ut alienis, sed ut suis -est (*c. neutr. pro subst. ut*: epist. 41, 5 nostris. Vlp. dig. 48, 19, 9, 8 privatis. Tert. adv. Marc. 4, 23 p. 499, 11 supremis. *al.*). epist. 6, 6 vitae eius (123, 10 alienae). Plin. epist. 1, 9, 2 officio togae virilis (6, 15, 3. *al. cf.* Svet. Dom. 4, 1 quaestoriis muneribus). Svet. Cal. 11 animadversionibus poenisque (Pass. Mar. Iac. 6, 2 p. 53, 7. *cf.* Svet. Cal. 27, 4 supplicio). Macer dig. 49, 16, 12, 2 principiis (*cf.* Avson. 419, 80 p. 374 P. primordiis). Mod. dig. 20, 6, 9, 1 instrumento cautionis (*cf.* Cod. Iust. 6, 22, 8 pr. [*a. 521*] testamentis [*al.*]). Lampr. Comm. 15, 2 factioni mortis. Avr. Vict. Caes. 27, 1 contubernio patris (*cf.* Rvfin. hist. mon. prol. p. 389/390 conversationi *monachorum*). Cod. Theod. 4, 14 (13), 6 commerciis. Evcher. epist. ad Val. p. 714A beatitudini.

(II) *temporibus*: Aetna 575 (576) felices ... alieno -sumus aevo. Vell. 2, 114, 3 quisquis illis temporibus -fuit (Svlp. Sev. dial. 3, 3, 6). Plin. epist. 2, 1, 2 posteritati. 3, 9, 35 omnibus diebus cognitionis (*cf. p. 2282, 76*). Avson. 318 p. 21 P. neque dico nisi quod agnoscunt, qui parti aetatis eius -fuerunt. Act. Petr. 7 p. 53, 29 in saeculo, cui ego -fui,

(III) *locis*: Sen. epist. 65, 20 vetas me caelo -esse, id est iubes me vivere capite demisso? Svet. Aug. 38, 2 liberis senatorum ... curiae -esse permisit (Vopisc. Tac. 19, 2). Min. Fel. 32, 9 tenebris -est *deus*, -est cogitationibus nostris quasi alteris tenebris. Avg. conf. 10, 16, 25 omnium locorum, quibus -fui. Vita Hil. Arel. 22 l. 5 sacris altaribus. Boeth. cons. 4, 4, 29 W. nunc caeno, nunc sideribus -esse videaris.

(IV) *animantibus*: (A) *c. subst. non collect.*: Cic. div. 1, 95 senibus (*sc. senatui*) augurem -esse voluerunt. Hor. ars 233 Satyris ... protervis. Sen. dial. 1, 1, 1 praeesse universis providentiam ... et -esse nobis deum. Colvm. 12, 3, 9 -esse pastoribus in stabulis fructum cogentibus (*cf.* Cypr. epist. 96, 4 p. 697, 8 illic vobis regredientibus. *c. solo partic.*: Colvm. 12, 10, 6 administrantibus. Plin. nat. 25, 50 secantibus. Gell. 18, 1, 2 propugnantibus. Cypr. hab. virg. 18 p. 200, 12. Svlp. Sev. epist. 2, 16 sermocinantibus. Cassiod. hist. 12, 8, 27). Svet. Otho 6, 2 sacrificanti -fuit audivitque praedicta haruspicis (*sing. ut*: Cod. Iust. 6, 30, 22, 2b iubenti. Ps. Vigil. Thaps. trin. 1, 33 rec. II dicenti et facienti). Cod. Iust. 2, 7, 26, 1 (*a. 524*) tirones ... veteribus. (B) *c. subst. collect.*: Hor. carm. 1, 2, 46 (*ad Mercurium*) laetus -sis populo Quirini. Tac. hist. 3, 33, 2 cui *exercitui* cives socii externi -essent. Papir. dig. 50, 1, 38 pr. ordini. Hier. epist. 22, 7, 4 agminibus. Evgipp. Sev. 9, 4 ut turbis tribulantium ... -esset.

β *acc.*: CE 1593, 5 quae *coniunx* ... filios duos caruit, cuius unius nati mortem non -fuit longeque peregreque.

? γ *gen.*: Pavl. sent. 3, 4a, 13 si qui sint, qui Latine nesciant ..., sed tamen sentiant, cuius (cui *edd. inde a Sichard.*) rei -sint.

δ *praep.*: (I) in: *c. abl.* (*iuxta dat. l. 82; de utriusque structurae usu ap.* Cic. *promiscuo cf. Landgraf, S. Rosc.*^{2} *p. 96; v. etiam p. 2284, 20*): Cic. inv. 1, 63 Athenis eo die fui, in caede -esse non potui (Tull. 27. *cf.* Greg. M. epist. 3, 1 in ... scelere). 2, 92 in foedere et in ... religione. S. Rosc. 39 in convivio. 111 quibus in rebus ipsi -esse non possumus (Verr. II 1, 103. 3, 14 Mur. 25 off. 1, 122. in re: Tull. 27 Font. 14 fam. 13, 36, 1). Verr. I 48 in eorum consiliis omnibus non modo aures omnium, sed etiam oculi populi Romani -esse videantur. II 1, 103 de illo nihil dixit, in quo ego -fui (fam. 10, 2, 2). Cluent. 162 in testamento faciendo (Test. porcelli p. 269, 18 in medio t. *al.*). ad Q. fr. 3, 1, 16 in candidatorum ... coitione (*postea*: ut iis coitionibus -essem). Tac. ann. 14, 43, 1 saepe numero ... in hoc ordine -fui. Act. Arv. a. 89 l. 11 in collegio (*ceterum* adf-). Rvfin. hist. 2, 4, 1 qui *Herodes* vel in Iohannis nece auctor extiterat vel in passione domini -fuerat (*gr.* οὗτος ... ἦν ὁ κατὰ τὸ πάθος τοῦ σωτῆρος). Svlp. Sev. dial. 2, 11, 3 in (*om. codd. aliquot*) bello. Cod. Theod. 7, 20, 2, 4 in ... nundinis. Cod. Iust. 3, 1, 6 (*a. 239*) in iudicio. *al.* *c. acc.*: Test. porcelli p. 269, 4 in ... vo'tum (*i. nuptias*) -esse non potui. Gest. Pilat. 2, 4 in desponsalia (*var. ll.* in sponsalia, in sponsalitio, *ed. pr.* in desponsalibus) Mariae -fuimus (*ed. pr.* fuimus; *gr.* εἰς τὰ ὅρμαστρα ... παρεγεγόναμεν). Pap. Marini 6, 7 in hoc testamentum. (II) cum: Cypr. epist. 59, 15 p. 685, 6 o si posses ... istic -esse nobiscum, cum *eqs.* Greg. M. epist. 12, 9 p. 357, 9 praecepimus, ut ... -esse vobiscum non differat. (III) ad: Tab. vendit. Journal des Savants 1930 p. 26 (*a. 493/4*) *bis* ad hunc strumentum -fuit. Chrysost. hom. V 750A ad ... nuptias (*gr.* παρεῖναι εἰς ... γάμον). Cassiod. Ios. antiq. 2, 45 festivitas ..., in qua ad ceremonias etiam mulieres -essent (*gr.* καθ' ἣν εἰς τὴν πανήγυριν καὶ γυναιξὶ φοιτᾶν νόμιμον ἦν). Greg. M. epist. 12, 8 p. 355, 9 ut -esse ad cognoscenda ea, quae ..., debeas.

ε *adv.*: illic *p. 2283, 57*, istic *l. 9*.

2 *-sunt res* (*cf. p. 2282, 56; e coni. dubia* Aetna 453 -sunt *pro* -eunt): Rhet. Her. 1, 9, 16 de iis rebus caute confingendum est, quibus in rebus tabulae aut alicuius ... auctoritas videbitur -fuisse (Plin. nat. 5, 39 in eo tractu intus Apis -est. Boeth. mus. 4, 17 p. 344, 5 in ... intercapedine ... tonus). Cic. inv. 2, 18 dicitur *ratiocinatio* -fuisse tum, cum aliquid ... vitasse ... animus videtur. Fest. p. 334 quibus *funeribus* neutrum genus -esset ludorum (*c. dat. ut*: Hil. trin. 12, 44 non admisceri sapientiam iniquitatibus neque iniustitiis -esse). Epist. pontif. Thiel Gelas. tract. 4, 2 libri *haereticorum*, ubi pravitas -est.

II *de differentia et usu inde derivato*: A *spectat ad meram differentiam*: 1 *indicatur, quid -sit*: a *subst. sg.* (*cf. etiam e. g. l. 51. 75. p. 2285, 1. 28. 30; plur. v. p. 2285, 49*): Plavt. Bacch. 461 triduum non -est aetatis, uter maior siet (*seq. interrog. ut*: Most. 407 pluma haud -est, patronus an cliens probior siet). Nep. Eum. 8, 3 paria *veteranorum facta* ... cognoscat, neque rem ullam nisi tempus -esse iudicet. Plin. nat. 17, 171 -est ... biennium fructus, quo tardius ... provenit. Apvl. met. 11, 27, 3 inunita ratio ... religionis ..., tamen teletae (*intellegi potest tam gen. resp. quam dat., v. p. 2285, 29. 53*) discrimen -esse maximum (*cf. p. 2285, 27*). Interpr. Gai 105 ea causa -est inter legitima iudicia et imperialia. *transit in notionem q. e. differre, discrepare* (*cf. p. 2290, 28*): Tert. coron. 10 l. 27 substantiae ... communes usui; sed ipsius usus administratio -est; nam *eqs.* fug. 12, 2 pretium -est. Serv. Aen. 4, 93 inter quam *ironiam* et confessionem sola -est pronuntiatio. Avg. anim. 3, 5, 7 numerus. Drac. laud. dei 1, 542 quos par culpa tenet, gradus illic temporis -est tantum.

b *pron., adv. sim.*: α *absolute*: (I) *sine explicatione differentiae*: Ter. Eun. 685 quasi ... paulum -siet. Cic. de orat. 1, 50 quid ... -est aut qui discerneres *eqs.* (orat. 180 si dispares ..., q. -sit. 204 cum aliud videatur esse numerus aliud numerosum, q. -sit. *al.*). 3, 117 idemne sit an aliquid -sit, quaeritur (Sen. epist. 113, 16 nullius magnitudo cum altero convenit, utique a. -est). fin. 4, 71 nihil in istis rebus ... esse, quod -esset (ac. 2, 58. *al.*). ac. 2, 48 nihil (*al.* Cod. Theod. 6, 10, 2 n. nisi tempus [*antea*: aequari]). Rvt. Lvp. 2, 2 divisio et separatio ... personarum aut rerum et demonstratio, quantum -sit (*al.*). (II) *cum explicatione*: *acc. c. inf.*: Plavt. Trin. 130 dedistine hoc facto ei gladium, qui se occideret? quid secus est aut quid -est dare te in manus argentum amanti homini ...? quod: Cic. Catil. 3, 15 quae supplicatio si cum ceteris ... conferatur, hoc -est, q. ceterae bene gesta, haec una conservata re publica constituta est (Brut. 193 fin. 2, 13. *al.* Sen. nat. 7, 6, 3 h. unum -est, q. 7, 7, 2 frg. 121 Qvint. inst. 7, 8, 1. 9, 4, 48 Pallad. 3, 25, 3 Mart. Cap. 3, 309). de orat. 2, 248 tantum -est, q. gravitas honestis in rebus ..., iocus in turpiculis ... ponitur (ac. 2, 141 Vlp. dig. 43, 8, 2, 36). parad. 25 illud ... -est, q. (Mart. Cap. 5, 485). fin. 5, 89 quid -est, nisi q. ...? (Sen. contr. 1, 5, 4. *cf. ibid.* nil -est, n. q. [Sen. epist. 94, 17]). Liv. 28, 9, 3 id modo in decreto -fuit, q. ut: Gell. 10, 24, 10 hoc ..., ut.

β *c. structuris designantibus, inter quae intercedat differentia*: (I) inter (*cf. p. 2285, 41*): (A) *sine explicatione differentiae*: Ter. Ad. 392 (*Syrus ad Demeam et Micionem*) nimium i. vos ... ac pernimium -est. Cic. inv. 1, 75 si ... nihil, quo pacto ..., referret, nequaquam tantum i. summos oratores et mediocres -esse existimaretur (Tusc. 2, 38 t. ... quantum [Sen. dial. 2, 1, 1]. Varro ling. 9, 21 Plin. paneg. 91, 2). Quinct. 70 neque ... quicquam (Phil. 10, 15. ac. 2, 48 i. [*om. codd. nonnulli*] intestinum et oblatum [*antea*: distingueretur]. fin. 4, 47 [*antea*: nihil differre aliud ab alio]. Att. 1, 17, 5 neque ... q. ... praeter voluntatem [Sall. (?) in Tull. 6 praeter nomen]. *al.*). S. Rosc. 46 quid -est i. periurum et mendacem? (53 i. eum, qui ..., et ⟨cum⟩, qui [*al.*]. Verr. II 3, 191 i. annonam. de orat. 3, 28 i. oratorum studia atque naturam. orat. 113 i. ... artes. *al.* Sen. contr. 1, 6, 5 i. duas ... uxores. *et persaepe*). div. in Caec. 35 quantum (fin. 4, 70 nimium q., nescio quid immensum. *al.* Sen. nat. 1 praef. 1 q. ..., tantum [*al.*]. *et passim. cf.* Cic. fam. 6, 4, 1 aliquantum. Liv. 39, 37, 14 quantum libet. Sen. epist. 124, 8 quantulum). Rab. perd. 9 aliquid (Tusc. 2, 35 [*postea*: differt]. *al.*). Mur. 41 nihil (Sest. 92 i. hanc vitam ... et illam ... n. tam -est quam ius atque vis. Tusc. 5, 32

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

n. praeter verborum novitatem. *al.* PLIN. paneg. 20, 3 n. aut certe parum. COD. Theod. 6, 16, 1 n. . . . nisi tempus. *al.*). Phil. 2, 113 plurimum (de orat. 3, 197 [*opp.* non multum differat]. *al.*). orat. 98 multum (*al.*). ac. 2, 55 ne minimum quidem (SEN. benef. 7, 1, 5 epist. 99, 6). VARRO Men. 315 hoc (SEN. epist. 21, 2 quod -est i. splendorem et lucem . . ., h. i. hanc vitam et illam). SEN. contr. 7, 6 (21), 17 plus. SEN. benef. 2, 34, 4 infinitum. MARCELL. dig. 30, 123 pr. parvum (PHYSIOGN. 11 p. 18, 7 non tam p. -est [*var. ll.* inest, est i.]). TERT. virg. vel. 6, 3 satis. COD. Iust. 12, 19, 13 pr. non longum. Ⓑ *cum explicatione differentiae: or. recta:* ASELL. hist. 1 i. eos, qui . . ., et eos, qui . . ., omnium rerum hoc -fuit: *eqs.* (RHET. Her. 4, 3, 5. 4, 19, 26. *al.* CIC. Phil. 8, 15 GALL. Fest. p. 266 FEST. p. 193. *al.*). CIC. p. red. ad Quir. 13 tantum -fuit i. me et inimicos meos: *eqs.* quod *coniunct.* (*var. l.* ut *infra l. 18*): CIC. inv. 1, 6 i. officium et finem hoc -est, q. in officio, quid fieri, in fine, quid confici conveniat, consideratur (p. red. ad Quir. 20 de orat. 2, 160. 3, 200. ac. 2, 37 h. maxime . . ., q. [off. 1, 11]. Tusc. 4, 32 Att. 8, 11^d, 8 SEN. contr. 1, 7, 10. GAIVS epit. 2, 5, 3 [*var. l.* ut]. *et passim*). Verr. I 55 nihil . . ., nisi q. (PLIN. paneg. 43, 2). ac. 2, 8 nec . . . quicquam . . ., nisi q. VAL. MAX. 8, 9 ext. 2 quid . . ., nisi q. (SEN. epist. 94, 31 QVINT. inst. 4, 2, 79). AVG. civ. 9, 4 p. 373, 12 D. id . . . -esse . . ., q. quod *relat.*: VARRO frg. Diom. gramm. I 513, 2 i. rhythmum . . . et metrum hoc -esse, q. i. materiam et regulam (SEN. nat. 4, 3, 6 q. i. aquam et rorem -est, h. i. . . . et . . ., nec non i. . . . et . . . -esse. 5, 6 epist. 9, 7. 95, 12).

(II) in *c. abl.*: CIC. rep. 3, 7 hoc in ratione utriusque generis -fuit, quod illi . . ., hi autem *eqs.* ac. 2, 40 in iis *visis* (2, 48). PS. PHOEBAD. fid. 4 p. 40^A in ipsis caelestibus rebus atque mundanis magnam differentiam -esse.

(III) *dat.* (*cf. p. 2284, 36*): SEN. nat. 1 praef. 10 quid illis et nobis -est nisi exigui mensura corpusculi?

(IV) *acc.* (*cf. p. 2282, 43*): GELL. 11, 5, 6 vetus . . . quaestio . . ., an quid et quantum 'Pyrronios' (⟨inter⟩ P. *edd. vet.*, '*mallem* P. ⟨i.⟩' *Hosius*) et 'Academicos' philosophos -sit (AVG. in psalm. 95, 6 l. 32 caelos et daemonia [inter c. et d. *Migne*]). APVL. mund. 16 hanc et irida illud ⟨inter⟩est, quod *eqs.* (*v. app. crit.*). Plat. 2, 11 si non . . . ignores, quid pauperiem ac divitias -sit. DIFF. Suet. p. 276, 11 'inducias, foedus' et 'pacem' hoc -est, quod *eqs.* p. 277, 4.

(V) *interrog. disiunct.* utrum . . . an: IAVOL. dig. 28, 5, 64 (63) u. coniunctim an separatim scribantur *heredes*, hoc -est, quod non ad omnes, sed ad reliquos . . . pertinet. IVLIAN. dig. 34, 5, 13 (14), 3.

2 *nude* (*exempla selecta*): **a** *c. praep.* inter (*cf. p. 2284, 67*): CIC. Mil. 17 -sit i. vitae dignitatem summorum atque infimorum. fin. 1, 30 i. . . . et i. (fat. 19. CYPR. epist. 57, 3 p. 652, 10 i. eos, qui . . ., et i. eos, qui). ac. 2, 33 ut i. rectum et pravum, sic i. verum et falsum. Tusc. 4, 27 (*postea*: aliud . . . est). CELS. 2, 10, 5 MART. CAP. 9, 967. *al.* **b** *c. enunt.* quod: VLP. dig. 9, 2, 29, 1 -est . . ., q. hic in suo protexit, ille in alieno fecit. BOETH. trin. 5, 9 sed -est, q. albido accidit albo, qua sublata *eqs.*

3 *singularia* (*ad 1 et 2*): **a** *plur.*: ASCON. Scaur. p. 24, 11 ut . . . pauca puncta inter damnationem et absolutionem -essent ([*var. l.* essent]. FRONTIN. aq. 73 quae). MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 an haec -sint, plenam habuerit aliquis accusandi facultatem . . ., an vero *eqs.* **b** *c. gen. respect.* (*cf. p. 2287, 40*): PLIN. nat. praef. 8 multum . . . apparatus -est apud invitatum hospitem et oblatum. AVG. de serm. dom. 1, 4, 11 videtur . . . operatio spiritus sancti . . . gradibus sententiisque congruere; sed -est ordinis: nam ibi . . ., hic vero *eqs.* **c** *contaminantur inf. et interrogatio disiunct.*: HEGES. 2, 9, 1 p. 156, 23 -est lacessere hostem an excipere *bellum*.

B -est *transit in notionem q. e. refert*: **1** *in universum*: **a** *notione differentiae plus minus perspicua*: **α** *indicatur, quid -sit* (*vocum genera diligentius distinguere noluimus, cum plerumque vix statui possit, utrum pro subst. vel pron. an pro adv. adhibeantur*): (I) *adduntur simul enunt. explicativa*: Ⓐ *interrogativa* (*fere disiunctiva sim.*): CATO orig. 83 idem benefactum, quo in loco ponas, nimium -est. TER. Andr. 794 paulum -esse . . ., ex animo omnia . . . facias an de industria. QVADRIG. hist. 85 lapidem deorsum an sursum mittas, hoc -est: nam *eqs.* (CIC. fam. 8, 8, 9 h. nihil -esse, utrum . . . an [SEN. dial. 5, 7, 2]. QVINT. decl. 331 p. 302, 1 quid -est h., qua lege?). CIC. Tull. 40 an quicquam -est, utrum . . . an (ad Q. fr. 1, 1, 17 NERAT. dig. 2, 14, 58 PAVL. dig. 17, 2, 56. *cf.* CIC. div. 2, 59 quasi . . . q. -sit, mures . . . scuta an cribra corroserint). Caecin. 93 ecquid (*cf.* PAPIN. dig. 28, 7, 28 numquid). leg. agr. 2, 66 quantulum (*cf.* orat. 55 quantum [SEN. epist. 81, 14 QVINT. inst. 9, 4, 13]). leg. 1, 55 ne minimum quidem. Att. 4, 16, 9 tantulum (*cf.* VAL. MAX. 2, 8, 4 tantum . . . -est, . . ., quantum distat *eqs.* [PLIN. nat. 2, 71. 33; 128. QVINT. inst. 11, 1, 43 nec t.]). ad Brut. 2, 1 (= 9, 1 Sj.), 1 quid -sit idem illud, utrum . . . an (VARRO rust. 1, 44, 2 multum. VLP. dig. 37, 8, 1, 10 i. non -est [46, 2, 1, 1. 49, 14, 16 nec n. i. . . . n. -erit]. 43, 20, 1, 22 i. . . . nihil -est. *sim. al.*). LIV. 26, 11, 13 tantum id -est (GELL. 12, 1, 11 non id quoque nihil -esse). SEN. benef. 2, 6, 1 infinitum. QVINT. decl. 248 p. 16, 12 aliquid. 248 p. 18, 30 quid -est idem istud, quo tempore . . .? TAC. dial. 32, 1 longe . . . -esse . . ., possideat quis . . . an *eqs.* *al.* *locut. usitatiores*: nihil: CIC. S. Rosc. 120 ut n. -esset, utrum . . . an (Verr. II 3, 35. *al.* LIV. 44, 38, 8 SEN. benef. 4, 10, 1. *et saepe*). p. red. in sen. 14 cum hoc homine an cum stipite . . ., n. . . . -esse (orat. 217 rep. 1, 67 LIV. 26, 31, 2. *al. cf.* HOR. carm. 2, 3, 22 nil -est, an [CELS. 7, 33, 1 BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 6 p. 303, 11]. FLORENT. dig. 35, 1, 34 pr. nominatim . . . an . . . vel . . . vel . . . vel. CLAVD. DON. Aen. 1, 440 p. 90, 20 an . . . an). parad. 24 anne. Tusc. 2, 29 necne (EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 7. COD. Iust. 5, 12, 33 *a. 294*). VARRO ling. 6, 95 n. -erat, cui *eqs.* (*sim. c. pron. interr.*: SEN. dial. 6, 20, 2 infra quos quis. COLVM. 3, 10, 21 ex quo loco. QVINT. decl. 350 p. 378, 24 quid. PAVL. dig. 28, 6, 43, 2 n. -est, qua ratione . . ., utrum . . . an. MARCIAN. dig. 14, 6, 15 quis . . ., utrum . . . an. *sim. al.*). HOR. ars 237 -ne . . . an. SEN. nat. 2, 34, 3 n. -est, quam multa *eqs.* (epist. 85, 8). nat. 4, 11, 5 quanto . . . maius (*cf.* QVINT. decl. 264 p. 81, 4 quantum [inst. 5, 12, 18 PAVL. dig. 34, 2, 32, 5]. PAVL. dig. 18, 4, 14, 1 quanta). epist. 70, 27 unde. 101, 15 quando (*al.*). CVRT. 3, 1, 18 quomodo (*al.*). *sim. passim.* quid: CIC. Verr. II 1, 117 q. . . . -est, proferantur necne? 2, 43 utrum . . . an (3, 141. *et saepe*). 5, 75 vide, q. -sit, utrum faciendum fuerit: *eqs.* (Cluent. 148 utro modo [SEN. benef. 5, 4, 1]). rep. 3, 47 -ne . . . an (ARNOB. nat. 7, 33 q. . . . differt aut -est . . .?). fin. 4, 23 anne (*cf.* 5, 90 expetas an eligas [fam. 3, 11, 2 SEN. contr. 9, 2, 9. *al.*]). SEN. contr. 1, 5, 5 q. -est, qua lege . . .? (*sim. c. pron. interr.*: SEN. dial. 5, 26, 1 quo . . . vitio. 5, 37, 4 quam . . . partem. epist. 14, 17 quis. QVINT. decl. 341 p. 346, 20 qui. *al.*). SEN. dial. 8, 8, 1 quomodo . . ., utrum . . . an (QVINT. inst. 9, 2, 77 decl. 270 p. 107, 2. *al.*). benef. 3, 18, 3 quali quis (PAVL. dig. 41, 1, 65, 3). 7, 2, 6 quot . . ., quot (epist. 28, 8). epist. 93, 2 q. . . . -est, quam cito exeas . . .? *al.* multum: CIC. Pis. 10 nec . . . m. -est . . ., utrum . . . an (orat. 220. nat. deor. 2, 44 nec sane m. fam. 1, 7, 8 SEN. dial. 2, 3, 2. *al.* TAC. dial. 37, 4. *al. cf.* COD. Iust. 4, 6, 6 *et* 4, 50, 6 pr. [*a. 293*] utrumne . . . an). PVBLIL. V 23 vultu an natura sapiens sis, m. -est (LIV. 8, 7, 8 haud m. *al.* SEN. contr. 2, 1, 33 non m. CELS. 3, 2, 4 SEN. dial. 9, 17, 2. *al.*). HOR. ars 114 -ne . . . an (COLVM. 3, 21, 7). PS. SEN. mon. 20 m. -est, quomodo . . ., nihil quomodo. PLIN. epist. 6, 24, 1 quam m. VLP. dig. 47, 10, 15, 44 m. -est, qualis servus sit, bonae frugi . . ., an vero *eqs.* COD. Iust. 5, 3, 1 si . . ., an vero. plurimum: VAL. MAX. 9, 12 praef. p. -est, quibus auspiciis . . . et quo fine *eqs.* (*sim. c. pron. interr.*: QVINT. inst. 5, 4, 2 quis et quem. decl. 338 p. 336, 16 quid [PLIN. epist. 1, 23, 5]. IVV. 14, 73). CELS. 3, 5, 8 quantae. SEN. nat. 2, 14, 1 utrum . . . an (2, 28, 1 epist. 117, 13. 120, 8 COLVM. 3, 13, 11. *al.*). PLIN. nat. 2, 116 flatus sit an ventus (11, 5 QVINT. inst. 11, 1, 47).

Ⓑ *alia*: CIC. ac. 2, 40 nihil -esse . . ., non modo si . . ., sed etiam si *eqs.* (SEN. dial. 3, 10, 3 quid . . . -est, si . . .? [MARCELL. dig. 37, 8, 3]. epist. 85, 23 nihil -est, si [QVINT. decl. 294 p. 165, 23 PAVL. dig. 2, 13, 9, 1. BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 222, 12 = sec. 6, 14 p. 497, 4 nec si; *gr.* οὐδὲν διοίσει οὐδ' ἄν]. PAVL. dig. 27, 1, 32 an aliquid -sit, si . . . vel). TRAIAN. Plin. epist. 10, 30 (39), 2 neque . . . multum -est, quod nondum . . . distributi sunt (MART. CAP. 3, 302 nihil -est, q. [BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 13 p. 270, 13]). GAIVS dig. 24, 2, 2, 3 sive . . . sive . . ., nihil -est (AVG. mus. 5, 10, 21 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 14 p. 42, 6. COD. Iust. 3, 33, 4 *a. 226*).

(II) *sine explicatione* (*multa transeunt ad b*): CIC. Verr. II 4, 57 ridiculum est me nunc de Verre dicere, cum de Pisone Frugi dixerim; verum tamen quantum -sit videte (LIV. 28, 42, 17 id. SEN. contr. exc. 1, 8 qu. -est!). leg. agr. 2, 21 quid -esse hoc arbitramini (Att. 5, 21, 13. HOR. sat. 2, 8, 32 q. h. -sit, ab ipso audieris melius. *solum* q.: CIC. Deiot. 31 vide, q. -sit. fam. 9, 6, 1 id ego non intellegebam, q. -esset. *al.*). part. 84 quod . . . permagni -est, pro necessario . . . habetur (Tusc. 1, 24. VARRO ling. 8, 40 [*antea*: nihil refert]. PAPIN. dig. 5, 1, 43 agere posse in id, q. -est. VLP. dig. 4, 4, 11 pr. minoris. *et saepissime ap. iuriscons.*). VLP. dig. 32, 52, 7 -esse id, quod testator senserit.

β *indicatur, quanti -sit*: (I) *gen.*: CIC. Planc. 13 tribuni plebis permagni -est, qui sint (fam. 11, 16, 1 p. -est, quo . . ., utrum . . . an. VARRO rust. 1, 4, 4). Brut. 210 magni -est, quos quisque audiat (fam. 9, 2, 4. 15, 11, 2 VARRO rust. 2, 1, 14). VLP. dig. 2, 13, 8, 1 minoris (*cf. supra l. 58*) vel pluris. 9, 3, 1, 2 parvi . . . -esse, utrum . . . an. COD. Iust. 3, 38, 7 (*a. 294*) quanti. (II) ad quantum: MARCELL. dig. 20, 1, 27.

γ *nude*: (I) *adduntur enunt. interrogativa*: CIC. Verr. II 1, 22 -esse, utrum . . . an (fat. 36 SEN. nat. 3, 20, 2. *al. cf.* COD. Iust. 7, 12, 2, 1 utrumne . . . an). orat. 217 uter (GAIVS dig. 46, 1, 70, 7). Att. 8, 2, 4 audiam an videam (CELS. 1 praef. 52 -est . . ., . . ., an . . ., an [*septies*]. *al. cf.* QVINT. decl. 325 p. 281, 25 -est, an [SORT. Sangall. 31, 9]). CELS. 2, 10, 2 -est . . ., non quae . . ., neque quid . . ., sed quae *eqs.* (*c. pron. interr. ut*: SEN. dial. 1, 2, 5 non quid, sed quemadmodum. benef. 4, 11, 4 epist. 93, 3. PETRON. 115, 17 [*seq. interrogatio disiunct. ut*: POMPON. dig. 31, 43, 2 VLP. dig. 23, 3, 9 pr.]. QVINT. inst. 8, 6, 55 quid de quoque. *al.*). SEN. benef. 2, 6, 1 quomodo (*al.*). nat. 1, 3, 12 quamdiu. 3, 15, 6 quanta. PLIN. nat. 17, 48 quali. QVINT. decl. 344 p. 359, 6 ubi (*al.*). VLP. dig. 7, 1, 25, 1 unde. *sim. saepius.* *locut. usitatiores*: neque (nec) -est: CAES. Gall. 7, 14, 8 -ne . . . -ne. CELS. 1 praef. 17 n. -esse, an (VLP. dig. 24, 1, 21 pr. *al. cf.* CVRT. 10, 6, 21 n. . . . -est, . . . an [PAVL. dig. 4, 8, 32, 9 an non]. GAIVS dig. 30, 68 pr. n. -sit, an . . . neve [MOD. dig. 4, 8, 3, 8]. inst. 1, 136 n. -est, an . . . an [*al.*]. PHYSIOGN. 34 p. 51, 7 n. -est, an . . . vel). 2, 1, 13 quales. SEN. benef. 7, 3, 1 quantum. QVINT. decl. 282 p. 147, 9 (*c. pron. interr. ut*:

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. epist. 9, 13, 15. *al.*). IVLIAN. dig. 29, 2, 44 necne (*al.*). MIN. FEL. 11, 4 utrum . . . an (*al.*). *et passim.* non -est: CELS. 1 praef. 38 n. -sit, quid . . ., sed quid *eqs.* QVINT. decl. 331 p. 301, 20 quomodo n. -est, qua lege . . ., ita nihil -est, quod genus *eqs.* AFRIC. dig. 50, 7, 4 (3) n. tam -est, ubi quis . . ., quam illud an *eqs.* TERT. praescr. 34 l. 18 cum n. -sit, quae quando *eqs.* *al.* (II) *adduntur enunt. alia*: IVLIAN. dig. 7, 4, 17 neque -est, quod detracto usu fructu proprietas legata sit (PAPIN. dig. 17, 2, 81). NOVELL. Theod. 14, 3 (= COD. Iust. 5, 9, 5) nec -esse . . ., si alter pro marito donationem . . . vel pro muliere dotem crediderit offerendam.

b *notione gravitatis, momenti sim. fere mera* (*ambigua quaeque sub a afferre maluimus, cf. e. g. p. 2286, 50*): *α acc. c. inf.*: CIC. Mur. 79 magni -est . . . esse in re publica duos consules (Brut. 208 CAES. Gall. 5, 4, 3 VARRO rust. 2, 9, 6. *cf.* SVLP. RVF. Gell. 4, 4, 2 quanti). rep. 6, 23 quid . . . -est . . .? (SEN. contr. 9, 4, 9 PLIN. nat. 21, 56 TERT. paenit. 6, 15). ac. 2, 83 nihil -sit (VLP. dig. 30, 49, 6). fam. 12, 9, 2 multum. ad Brut. 1, 5 (= 9, 13 Sj.), 2 quantopere. COLVM. 4, 15, 1 plurimum (4, 29, 6). PLIN. nat. 8, 187 magis. 16, 83 neque -est. 19, 131 QVINT. decl. 264 p. 78, 14. *al.*

β inf.: CIC. fin. 4, 29 in sole . . . lucernam adhibere nihil -est. CAES. civ. 1, 21, 1 magni -esse . . . oppido potiri. SEN. dial. 6, 21, 2 quid . . . -est id extendere . . .? (11, 7, 6). FRONTO p. 196, 16 v. d. H. (= p. 206 N.) permultum. VOPISC. Aurelian. 11, 1 -est epistolas nosse (*nude ut*: LAMPR. Alex. 6, 1. CAPITOL. Maximin. 25, 1 scire [Opil. 6, 1 SPART. Carac. 10, 1 GALLICAN. Avid. 12, 1]. SALV. gub. 7, 95. *al.*).

γ enunt.: ut: VARRO rust. 1, 34, 1 quod tantum -sit, ut *eqs.* COLVM. 3, 18, 5 plurimum -est, ut malleolus . . . coalescat. TERT. carn. 3 l. 11 plane. CAPITOL. Gord. 11, 1 -est, ut senatus consultum . . . propage[n]tur (*nude ut*: VOPISC. Tac. 3, 1 PALLAD. 1, 35, 2). INTERPR. Gai 42 non -est (AVG. mus. 6, 2, 3 n. -est aliquid). quia: AVG. serm. coll. Morin p. 592, 24 quid -est . . ., quia videtis iam *eqs.* . . .?

δ de: VARRO rust. 2, 7, 6 de stirpe magni -est, qua sint *equi*. VLP. dig. 25, 6, 1, 7 -esse . . . videtur primum de alimentis, quae in ventrem sunt erogata. TERT. anim. 1, 2 nihil de loco -est (carn. 8 l. 25 adv. Marc. 4, 28 p. 518, 8. 5, 17 p. 632, 12. monog. 9, 8 n. de eo -est, vivo an mortuo a viro nubat. PASS. Montan. 16, 5). 20, 2 de locis -est; Thebis hebetes . . . nasci homines . . ., Athenis . . . acutissimos. idol. 8 p. 37, 15. pudic. 13 p. 245, 10 de hoc . . . -est, immo et ad hoc plurimum refert; quod *eqs.*

ε gen. (*cf. p. 2285, 53 et 2288, 12*): PLIN. epist. 9, 13, 25 verane haec adfirmare non ausim; -est tamen exempli, ut vera videantur. VEL. gramm. VII 62, 3 non putavit -esse scripturae. TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 296, 25 quid -fuit numeri, cum duo paria non differant uno? 4, 15 p. 464, 3 quid causae -est, quando *eqs.* . . . ? (RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 180, 31 dum c. nullius -sit). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 98, 18 ubi . . . dei -est, nullum revereor.

2 *cum respectu eorum, quorum aliquid -est* (*maxime personarum, rarius rerum, ut e. g. p. 2288, 50. 58. 69. 75. 79; de gen. et* mea, tua *sim. cf.* DIOM. gramm. I 311, 24 sq. PRISC. gramm. II 595, 7 sqq. III 159, 4 sqq.): **a** -est mea, tua, sua, nostra, vestra (cuia *p. 2288, 16, cf.* PRISC. gramm. II 595, 9. 11): *α indicatur, quid alicuius momenti sit*: (I) *pron.*: Ⓐ *sine explicatione*: CIC. leg. agr. 2, 66 deliberare . . ., quid -sit s., quid expediat (Catil. 4, 9. fam. 7, 23, 4 q. m. -sit, q. utriusque nostrum. *al.* VLP. dig. 36, 1, 11 pr. si q. aliud). dom. 39 neque . . . m. iam quicquam -est exceptis . . . telis (Att. 11, 24, 5). Planc. 13 si quod m. minus -est (Att. 1, 19, 7 non tam . . . m. . . . quam rei publicae. fam. 2, 19, 2 maxime. 13, 1, 2 m. . . . multum, t. nullam in partem. 13, 10, 1 tanti. *et saepius*). top. 2 id (Att. 11, 13, 1 quantum [QVINT. decl. 280 p. 143, 17]. fam. 7, 20, 2). *plur.*: CIC. Att. 6, 4, 2 omnia, quae intelleges n. -esse (fam. 5, 20, 6 *iuxta* velle). Ⓑ *seq. acc. c. inf.*: CIC. Sull. 79 v. . . . hoc maxime -est, . . . causas . . . ponderari. VLP. dig. 38, 5, 1, 15. Ⓒ *seq.* ut: CIC. Att. 11, 22, 2 illud m. magni -est, te ut videam.

(II) *subst.*: CIC. Att. 3, 19, 1 non quo m. -esset loci natura . . ., sed et ⟨ad⟩ salutem.

(III) *inf.*: CIC. inv. 1, 30 n. nihil -est . . . alio modo narrare (*ibid. iterum.* div. 1, 82 neque [2, 102]). div. 2, 105 n. -est scire *eqs.* Att. 11, 23, 3. PLIN. epist. 6, 6, 8 permultum. POMPON. dig. 16, 2, 3 potius. PAVL. dig. 19, 1, 4 pr. quanti (*cf.* MART. CAP. 6, 642 nihili). TERT. orat. 22 p. 195, 20.

(IV) *acc. c. inf.* (*cf. l. 61*): CIC. Verr. II 2, 172 s. -esse putabant se memores gratosque existimari. 3, 99 magni (Cluent. 44 Att. 13, 4, 2 fam. 6, 10, 3. 13, 9, 1. 15, 4, 1. *cf.* Att. 2, 23, 4 permagni. IAVOL. dig. 16, 2, 15 pr. *al.*). Att. 1, 10, 6 multo magis (*cf.* 3, 1 maxime [fam. 16, 4, 3 cum t. et m. . . . -est . . ., tum multis est curae]). 11, 7, 5 m. -esse puto te istic esse, vel ut . . . agas *eqs.* LIV. 36, 34, 10 non tantum -est n. . . ., quantum *eqs.* QVINT. decl. 253 p. 37, 10 non solum rei publicae, verum etiam m. PLIN. 4, 13, 4 vehementer. AFRIC. dig. 19, 2, 33 si quid pluris m. -sit *eqs.* (PANEG. 2, 12, 5). *al.*

(V) *enunt.*: *interrog.* (*maxime* nihil -est): RHET. Her. 3, 18, 30 nihil n. ⟨inter⟩sit, utrum . . . an . . . an (Att. 10, 8, 8 haud sane . . . multum. VARRO rust. 3, 3, 9 LIV. 29, 18, 29. *al.*). CIC. fin. 4, 29 necne. 4, 69 valeamus aegrine simus, vacemus an cruciemur dolore (VAL. MAX. 6, 2 ext. 3. *al. cf.* 8, 1 absol. 7 -ne an. *et saepius*). 5, 30 quomodo (*al.*). Att. 11, 24, 4 nihil . . . m. minus -esse puto, quam quid *eqs.* (TAC. dial. 39, 4. *sim. c. pron. interr.*: QVINT. inst. 7, 4, 10 multum. decl. 273 p. 118, 5 qua via. *al.*). SEN. nat. 6, 1, 9 quantus (*cf.* CVRT. 3, 12, 25 quantum). *al.* ut (*cf. p. 2287, 62*): CIC. Att. 11, 17^{a}, 2 quid m. -sit, ut eorum odium [ne] subeam (PLIN. epist. 2, 18, 4 q. magis -est v. quam ut . . .?). fam. 12, 18, 2 quod ut facias, non m. solum, sed etiam t. -esse arbitror. SVET. Cal. 16, 1 maxime. VLP. dig. 45, 1, 38, 17 ut alii detur, nihil -est m. (*cf. infra l. 74*). ne: TAC. hist. 1, 30, 2 v. . . . -est, ne imperatorem pessimi faciant. VLP. dig. 11, 6, 1 pr. si: TERT. resurr. 30 p. 68, 7 si alia est illa *resurrectio* . . ., nihil m. -est, dum sit *eqs.*

(VI) *gen. gerundii* (*cf. p. 2287, 40*): COD. Iust. 7, 62, 6, 2 (*a. 294*) qui evocandi (-ari *Mommsen*) personas s. -esse crediderit.

β non indicatur, quid alicuius momenti sit: CIC. Sull. 2 si m. solum -esset (QVINT. decl. 294 p. 166, 26 si vultis, si v. -est. *cf. l. 18 sq.*). or. frg. A II 11 Sch. ei cuia -fuit, non ei cuia nihil -fuit. de orat. 2, 74 non quo m. . . . iam -sit. fin. 5, 62 etiamsi s. nihil -sit (Att. 11, 25, 2 quoniam m. n. -est. fam. 5, 21, 3. 13, 1, 4 si iam t. plane n. -est. 13, 2 si t. n. aut non multum -sit. *al.*). ad Q. fr. 1, 4, 5 quoad putabo t. -esse. SEN. contr. 7, 3, 10 non multum -est m. (*cf. l. 19*). IAVOL. dig. 17, 1, 36, 1 tantum tibi praestabitur, quanti -es⟨t⟩ t. (VENVL. dig. 43, 24, 22, 2. *al. cf.* IVLIAN. dig. 2, 10, 3, 4 tanti. VLP. dig. 17, 2, 47 pr. pluris). VLP. dig. 47, 8, 2, 84 modice. PAVL. dig. 46, 8, 13 pr. in quantum (*cf.* COD. Iust. 8, 38, 3, 1 [*a. 290*] quantum). *al.*

b *c. gen.*: *α indicatur, quid alicuius momenti sit*: (I) *pron.*: Ⓐ *sine explicatione*: CIC. S. Rosc. 96 quid . . . eius -erat? (Planc. 79 QVINT. decl. 266 p. 87, 27. *al.*). Phil. 12, 30 id . . . faciendum, quod maxime -esse rei publicae iudicaro (fam. 15, 4, 8 provinciae. *al.*). part. 114 quorum . . . -fuerit aliquid (PAVL. dig. 4, 8, 32, 5). Tusc. 3, 69 quorum id nihil -esset (CAES. civ. 3, 10, 9. *al.*). *plur.*: VLP. dig. 4, 4, 3, 4 ex his . . . causis, quae ipsius -sint. Ⓑ *seq.* (*acc. c.*) *inf. vel enunt.*: CIC. Verr. II 3, 147 neque illud umquam aratoris -fuit, quanti *eqs.* (*c. enunt. interr. ut*: rep. 1, 50 hoc . . ., utrum . . . an. *al.*). leg. 2, 38 civitatum . . . hoc . . . -fuit, antiquom vocum conservare modum (*c. inf. ut*: Att. 12, 28, 1. *saepe ap. iuriscons.*). PAPIN. dig. 35, 1, 71, 3 hoc . . . mulieris -est, ut incipiat esse dotata (VLP. dig. 11, 1, 6 pr. hoc defunctorum -est, ut . . ., -est et viventium, ne *eqs.*). MOD. dig. 18, 1, 62, 1 ut consequatur, quod -fuit eius, ne deciperetur (*cf. l. 37*). INST. Iust. 4, 17, 3 in id, quod actoris -erat (*seq. acc. c. inf.*).

(II) *subst.*: COD. Theod. 8, 4, 21 omnes, quorum -est huius rei sollicitudo. 9, 24, 1, 4 (= Iust. 9, 13, 1, 3c) parentibus, quorum maxime vindicta -erat. *plur.*: COD. Iust. 2, 7, 25, 3 (*a. 519*) cum eis . . ., quorum eiusmodi conventiones -sunt.

(III) *inf.*: CIC. Brut. 257 Atheniensium . . . plus -fuit firma tecta . . . habere quam *eqs.* ac. 2, 122. div. 1, 82 nihil (*al.*). off. 3, 57. 3, 90 magis. VELL. 2, 72, 2 quantum rei publicae -fuit Caesarem . . . habere (IVLIAN. dig. 34, 3, 11. *al. cf.* IAVOL. dig. 9, 2, 37, 1 quanti [*al.*]. VLP. dig. 19, 2, 19, 3 quanto). FRONTIN. strat. 2, 5, 38 plurimum. *al.* *c. gen. rerum* (*cf. etiam l. 47*): PLIN. nat. 17, 134 qua *libidine* tempestive uti plurimum -est conceptus. 37, 31 vitae. TERT. pudic. 19 p. 262, 10 totius . . . sacramenti -est nihil credere *eqs.*

(IV) *acc. c. inf.*: CIC. Verr. II 3, 147 aratoris . . . -est ita se frumenta habere, ut *eqs.* Mil. 34 quantum (56. *al. cf.* CAES. Gall. 2, 5, 2 quanto opere). *ibid.* quid. rep. 2, 40 plurimum. Att. 8, 6, 2 quanti (8, 11^{d}, 3 magni [*al.*]. 9, 9, 3 permagni. IVLIAN. dig. 19, 1, 28 pluris). fam. 2, 4, 1 aut nostra aut ipsorum. LIV. 9, 24, 15 maxime (*al.*). 24, 8, 17 magis. NERAT. dig. 2, 11, 14 nihil (*al.*). *saepius.* *c. gen. rerum*: CIC. Mur. 4 salutis communis (CAES. civ. 1, 24, 5). fam. 4, 10, 2 rei familiaris. PLIN. nat. 31, 32 vitae. 31, 53 aquarum. TAC. hist. 1, 1, 1 pacis. PLIN. epist. 10, 98 (99), 2 non minus salubritatis quam decoris. VLP. dig. 10, 3, 6, 12 aedium. 11, 8, 1, 6 religionis. TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 470, 15 disciplinae. PANEG. 2, 24, 2 gloriae. HIL. in Matth. 25, 6 aetatis. COD. Iust. 10, 68, 1 publicae utilitatis.

(V) *enunt.*: Ⓐ *interrog.*: RHET. Her. 4, 5, 7 -est magni eius, qui . . ., utrum . . . an. CIC. Verr. II 3, 192 quid cuiusquam -erat, quo loco . . .? (Att. 10, 4, 10 ubi. *al.*). leg. agr. 2, 73 ut nihil -sit rei publicae (Tusc. 1, 102 -ne an). LIV. 23, 43, 13 ⟨magis⟩ -esse, . . . an. CELS. 1, 3, 33 minus. SEN. epist. 86, 11 nec multum (*al.*). *et passim.* *c. gen. rerum*: QVINT. inst. 7, 2, 20 actionum. 10, 1, 11 significationis. decl. 280 p. 142, 30 causae. 332 p. 309, 29 animi. PLIN. paneg. 21, 3 publicae pietatis. CALP. decl. 26 orbitatis. ARNOB. nat. 7, 21 obsequii. *al.* Ⓑ si: CIC. fin. 3, 17 etiamsi eorum *puerorum* nihil -sit, si quid ratione per se invenerint. INST. Iust. 3, 19, 19 si alii detur, nihil -est stipulatoris (*cf. supra l. 8*). *c. gen. rei*: PLIN. nat. 9, 56 si teratur gurges, -esse capturae. Ⓒ ne: SALL. hist. frg. 2, 93 cuius multum in⟨terer⟩at, ne *eqs.* PHAEDR. 4, 25 (26), 26 illius -esse, ne faciat moram. ALF. dig. 19, 2, 30 pr. quanti conductoris -esset, habitatores ne migrarent, tanti *eqs.* VLP. dig. 1, 6, 2. SYMM. epist. 9, 51 (48) -est . . . amicitiae nostrae, ne *eqs.* rel. 1, 2. NOVELL. Valent. 13, 7 publicae commoditatis. *al.* Ⓓ ut: SVET. Iul. 86, 2 non tam sua quam rei publicae -esse, uti salvus esset. VEL. gramm. VII 62, 3 -est aurium, ut c potius quam d scribatur. EDICT. de temp. accus. (Bruns fontes^{7} 78) II 13 hones⟨t⟩atis suae (*cf.* PANEG. 9, 9, 1 gloriae [SYMM. epist. 9, 1]. CAPITOL. Aur. 24, 2 dig-

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nitatis [LAMPR. Alex. 43, 1]). MAECIAN. dig. 40, 5, 32, 2 utriusque . . . -esse, et domini, ut . . ., et eius, cui . . ., ut *eqs.* SYMM. epist. 4, 67 (68), 2 boni saeculi. 8, 30 publicae utilitatis (*cf.* COD. Theod. 1, 12, 2 et publicae disciplinae -est et proconsulari convenit dignitati, ut *eqs.*). AVG. civ. 19, 26 p. 402, 6 D. nostri -est. SACR. Leon. 980 tuae . . . gubernationis (*cf.* EPIST. pontif. 784 Alc. Avit. epist. 42 p. 72, 24 instructionis vestrae). SALV. epist. 1, 7. Ⓔ quod: PAVL. dig. 9, 2, 30, 1 potest -esse eius, q. debitor solvendo non sit aut q. *eqs.* AVG. civ. 4, 5 p. 151, 27 D. quid . . . -est eorum, qui . . ., q. *eqs.*? cons. euang. 3, 8, 33 nihil -est sententiae, q. hic tacuit Marcus de Barabba *eqs.* EPIST. pontif. 592 Schwartz p. 70, 11 cuiusnam rei.

β non indicatur, quid alicuius momenti sit (*ambigua ut* quid -est? *dedimus sub α*): CIC. Verr. II 2, 34 cum nihil -erat istius (off. 2, 84. LIV. 26, 29, 7 si . . . n. -sit. *et passim*). 2, 169 et sui quaestus causa et fortasse quod sociorum -esse arbitrabatur. Att. 2, 16, 4 vehementer. QVINT. decl. 340 p. 344, 16 quantum . . . -sit (VLP. dig. 17, 2, 41. *al. cf.* PROC. dig. 45, 1, 113, 1 quanti [*al.*]. IAVOL. dig. 3, 5, 27 [28] quanto. VLP. dig. 13, 7, 24 pr. in quantum). IAVOL. dig. 47, 2, 91 (90) pr. quatenus (*al.*). POMPON. dig. 46, 8, 18 prout (*al.*). *sim. saepius.* *in locut.* cuius *vel* quorum -est (*saepe de magistratibus sim., ad quorum officium aliquid pertinet*): *sing.*: CIC. Mur. 68 ut . . . neque c. -sit, neque, contra quem sit, intellegi possit. fin. 2, 55 erat . . . veri similius hunc mentiri, c. -esset, quam illum, qui *eqs.* VLP. dig. 9, 3, 5, 5 auctionem ei . . . dari debere, c. -est. NOVELL. Theod. 5, 3 officio, c. -est. COD. Iust. 5, 29, 3 ab eo, c. -est, dati sunt *tutores.* GREG. M. epist. 3, 23 p. 181, 22 abbatem . . . per eum, c. -est, facias ordinari *eqs. al. plur.*: CIC. Phil. 3, 10 omnes, q. -erat. Att. 16, 16, 12. MAECIAN. dig. 36, 1, 67 (65), 1 cautione praestita his, q. -est. PAVL. dig. 19, 2, 56 a publicis personis, q. -est, audiendi sunt. NOVELL. Theod. 5, 3, 1 scriniariis vel aliis, q. -est. BOETH. c. Eut. 3, 9 quae *personae* in comoediis . . . eos, q. -est, homines repraesentabant (3, 18). CASSIOD. var. 9, 2, 2 ab aulicis, q. -est, potestatibus. COD. Iust. 3, 1, 13, 11 omnes, q. in hac causa legitime -est. 3, 2, 3 pr. ad iudices, q. -est, referre. *al.*

c *c. dat.* (*dub.* PAVL. sent. 2, 31, 4. 5, 10, 2 COD. Iust. 4, 52, 5): TERT. apol. 33, 3 si homo est, -est homini deo cedere. anim. 25, 2 nulla (in n. *sc.* '*specie*' *Hartel*) -est professoribus veritatis de adversariis eius. ITALA Gal. 2, 6 (Theod. Mops. *in l.* p. 17, 24) quales aliquando fuerunt, nihil mihi -est ([*gr.* οὐδέν μοι διαφέρει, VVLG. mea]. PRISCILL. tract. 10, 128 p. 95, 4 n. -est diabolo, utrum . . . an. SCHOL. Verg. Bern. georg. 2, 499 rustici nec bonis nec malis moventur, quia eis n. -est. MART. BRAC. form. vit. 5 n. tibi [*om. Z*] -sit, an . . . an). PS. RVFIN. in Ioel 2, 18 -esse . . . propriae dignitati . . ., ne *eqs.* COD. Theod. 5, 12 (15), 17, 1 non -erat fisci vectigalibus, utrumne . . . an. CLAVD. MAM. anim. praef. p. 19, 16 prout -fuit usui. CASSIOD. var. 11, 10, 1 nec -est talibus, an . . . an. COD. Iust. 10, 71, 3, 1 (*a. 401*) in quantum -fuerit publicae utilitati. VEN. FORT. vita Hil. 8, 32 quid . . . sibi (*om. VA*) -est (*seq. acc. c. inf.*).

d *praep.*: *α* ad *aliquid*: CIC. S. Rosc. 47 ad rem nihil -sit, utrum . . . an (*c. interrog. etiam*: fin. 4, 76 aurum paleamne portet. 5, 45 utrum . . . necne [PAVL. dig. 10, 2, 25, 2 necne]. ac. 2, 85 nat. deor. 3, 89. *alia*: fin. 4, 71 ad virtutes et ad vitia [*sine explic. ut*: AVG. bapt. 7, 53, 101 p. 373, 11 dialect. 7]. ac. 2, 90 inter visa vera et falsa ad animi adsensum n. -esse. AVG. civ. 13, 24 p. 593, 13 D. sive . . . sive). har. resp. 13 ad facinoris disquisitionem -est adesse quam plurimos. Planc. 19 quantum (LIV. 36, 17, 11 quod q. -est ad . . ., an . . .?). fin. 2, 90 quicquam -esse ad beate vivendum, quali *eqs.* nat. deor. 1, 7 magni . . . -esse ad decus . . . civitatis res . . . litteris contineri (*c. acc. c. inf.*: *ut*: fam. 2, 19, 1 ad . . . necessitudinem. 16, 1, 1 ad honorem. CAES. Gall. 6, 1, 3 ad opinionem). 2, 43 cibo, quo utare, -esse aliquid ad mentis aciem (AVG. civ. 19, 1 p. 350, 29 D. *opp.* nil valebat). Att. 11, 5, 2 neque ad id . . . multum -est, utrum. . . an (fam. 5, 12, 2 ad nostram laudem non m. . . -esse, sed ad properationem meam quiddam -est non te expectare. *cf.* LIV. 5, 6, 1 si . . . ad hoc bellum nihil pertineret, ad disciplinam . . . plurimum -erat *seq. acc. c. inf.* [26, 44, 8 *et* 37, 13, 7 quod . . . pl. . . . -erat]). VARRO ling. 9, 109. SEN. contr. 2, 1, 19 quid . . . -est, utrum . . . an . . .? (AVG. civ. 5, 17 p. 222, 19 D. q. -sit . . ., quod . . .?). AVG. civ. 3, 6 p. 102, 22 nec ad causam . . . -est, utrum . . . aut (SALV. eccl. 3, 40 an non). *β* in *aliqua re*: MART. CAP. 4, 416 nec -est in propositione, quam partem . . . ponas, utrum . . . utrum. *γ* apud *aliquem*: RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 188, 14 insinuans, quod nihil -esset a. se, quod *eqs.* SALV. eccl. 3, 58 nec -est . . . a. eos, quorum meminerint. 3, 82 *tu*, a. quem . . . non -est, cui prosis. *δ de aliqua re*: TERT. apol. 9, 6 de infanticidio nihil -est, sacro an arbitrio perpetratur. bapt. 19 p. 217, 16 omne tempus habile baptismo: si de solemnitate -est, de gratia nihil refert.

e *enunt.* quominus: COD. Iust. 4, 37, 4 (*a. 294*) q. . . . rata serventur, nihil -est, utrumne . . . an.

f *adv.*: POMPON. dig. 24, 3, 1 publice -est dotes mulieribus conservari (*c. acc. c. inf. etiam*: VLP. dig. 25, 4, 1, 13. 47, 9, 1, 1 MOD. dig. 49, 1, 16. *al. c. inf.*: COD. Iust. 9, 18, 2 [*a. 294*] artem geometriae discere atque exerceri p. -sit). GELL. 7 (6), 14, 4 quae *peccata* prohiberi publicitus -est.

index structurarum (ad II): **1** *casus*: *gen.*: *p. 2285, 53. 2287, 40. 2288, 12. 25.* *dat.*: *supra l. 34. p. 2285, 29.* *acc.*: *p. 2285, 31.* **2** -est mea, tua *sim.*: *p. 2287, 50.* **3** *praepos.*: ad: *l. 47.* apud: *p. 2285, 54. 2289, 68.* de: *p. 2287, 32. 2289, 36. 71.* in *c. abl.*: *p. 2285, 25. 2289, 67.* inter: *p. 2284, 67. 2285, 41. 50. 2289, 51.* **4** *enunt. secund.*: ne: *p. 2288, 8. 37. 38. 76. 2289, 42.* quia: *p. 2287, 30.* quod: *p. 2284, 55. 2285, 13. 26. 35. 37. 39. 46. 2286, 46. 2287, 7. 2289, 7. 65. 69. cf. p. 2287, 38.* quominus: *p. 2289, 75.* si: *p. 2286, 40. 2287, 9. 2288, 9. 73.* sive — sive: *p. 2286, 48. 2289, 52.* ut: *p. 2284, 64. 2285, 18. 2287, 26. 41. 76. 2288, 4. 36. 81.* *interrog.*: *p. 2284, 31. 2285, 63. 2286, 67. 2287, 80. 2288, 33. 65. 2289, 48. al.* **5** *inf.*: *p. 2285, 57. 2287, 20. 66. 2288, 35. 45. 2289, 35. 79.* **6** *acc. c. inf.*: *p. 2284, 53. 2287, 12. 61. 71. 2288, 39. 53. 2289, 46. 53. 56. 63. 78.* **7** *subi.*: *plur.*: *p. 2285, 49. 2287, 59. 2288, 31. 43.* *subst. sing.*: *p. 2284, 29. 2287, 64. 2288, 41.* **8** *gen. mens.*: magni: *p. 2286, 62. 2287, 13. 21. 32. 63. 72. 2288, 56. 65. 2289, 55*; permagni: *p. 2286, 56. 61. 2287, 73. 2288, 56.* minoris: *p. 2286, 63.* nihili: *p. 2287, 69.* parvi: *p. 2286, 64.* pluris: *p. 2286, 64. 2287, 78. 2288, 22. 56.* quanti: *p. 2287, 14. 2288, 55. 78. 2289, 17.* tanti: *p. 2287, 58. 2288, 22.* **9** *pron., adv. sim. passim, ex. gr.* aliquantum, aliquid, hoc, id, illud, infinitum, longe (longum), magis (maxime), minimum, multum, nihil, nimium (pernimium), paulum, parum, parvum, plus (plurimum), quantum (ad q., in q.), quicquam, quid, quod, satis, tantum (tantulum).

CAPVT SECVNDVM: *usu inverso i.q. distare, sepositum esse* (*iuxta* distare *l. 46,* differre *l. 43; acced. abl. mensurae l. 24*).

I *de distantia locali*: CATO agr. 4 clatros -esse oportet pede. PS. AMBR. act. Seb. 5, 17 p. 1029[B] neque . . . repositi thesauri existimantur ab eo, qui eos absconderat in terris, -esse (VEN. FORT. vita Pat. 18, 52 cum a se sancti fere tria milia spatia -essent).

II *de differentia*: **A** *bina -sunt inter se invicem* (*cf. p. 2284, 39*): TER. Ad. 76 hoc pater ac dominus -est (DON.: differentia est). VAL. MAX. 1, 8 ext. 8 ne quis ignoret, quantum -fuerit cecinisse deorum laudes et numen obtrectasse (GELL. 10, 26, 7 'ingredi' atque 'ambulare'. HIL. trin. 12, 44 'nasci' et 'adesse'). PS. ASCON. Verr. p. 261, 9 diximus, quid -sit 'ad urbem' et 'in urbem'. RVFIN. Orig. in lev. 4, 5 p. 322, 6 -est . . . 'peccare in sanctis' et 'peccare extra sancta'.

B *-est alterum ab altero*: **1** *abl.* (*dub.* LVCIL. 338 quid . . . hoc [huic *Dousa*] -siet illud [h. -sit et i. *L. Müller*, h. inter sit et i. *Deubner, Hermes 45, 1910, 311 sq.*]): TER. Eun. 233 stulto intellegens quid -est! GELL. 3, 14, 4 disserit . . ., quid 'dimidium' 'dimidiato' -sit. TERT. apol. 9, 6 parricidium homicidio (de h. *var. l.*). PRISC. gramm. III 233, 27 hoc -sunt *nomina verbalia in 'dus' desinentia* gerundiis (-ivis *N*, a g. *O*, illis quae sunt gerundi *S*). **2** *gen.* (*sec. gr.* διαφέρειν): CIC. Att. 5, 19, 3 τὸ νεμεσᾶν -est τοῦ φθονεῖν. **3** ab (*cf. l. 40*): CIC. fin. 3, 25 nihil esse, quod -sit aut differat aliud ab alio. ac. 2, 27 illa visa . . . negant quicquam a falsis -esse. 2, 83 visum aliud, quod ab eo *viso vero* nihil -sit. PAVL. dig. 36, 2, 21, 1 nec multum -esse tale legatum ab hoc *eqs.* PS. ORIG. tract. 6 p. 64, 10 quantum distat fenicium . . . a coccino, tantum -est a Christi sanguine [et] prophetarum (BOETH. in Porph. comm. 2, 4 p. 93, 9 t. -est actus a potestate, quantum homo ridens ab eo, qui *eqs.*).

intersūmo, -ptum, -ere. *ab* inter *et* sumere. *i.q. sumendo intercipere, interrumpere, interimere*: DON. Ter. Andr. 286, 5 redditam voci morientis densis intervallis -tam (*var. ll.* -functam, -ruptam) orationem utpote lasso anhelitu interveniente.

intertalio, -āre. *ab* inter *et* taliare. *i.q. taliando intercidere*: NON. p. 414, 30 rustica voce -are dicitur dividere vel excidere ramum ex utraque parte aequaliter praecisum; quas *scissiones lignorum* alii clavulas, alii taleas appellant.

[**inter⟨ter⟩minat** *suspicatur Goetz* GLOSS. II 90, 11 -at: διορίζει.]

intertexo, -uī, -xtum, -ere. *ab* inter *et* texere. [*variat in codd. c.* intexere PLIN. nat. 2, 30, *cf. l. 68. 72. falso olim edebatur* STAT. silv. 3, 5, 9 -tas *pro* intersectas.]

1 *i. q. texendo intermiscere, intexere*: **a** *aliquid aliqua re* (ex *l. 69*): VERG. Aen. 8, 167 chlamydem . . . auro . . . -tam (*var. l.* -to. *cf.* PAVL. FEST. p. 56 vestimenta clavis -ta. QVINT. inst. 8, 5, 28 -ta pluribus notis vestis. ANTH. 705, 1 *zona* -ta rosa Tyrii subtemine fuci). OV. met. 6, 128 nexilibus flores hederis . . . -tos (*var. ll.* intratextos, intermixtos. *cf.* PRVD. psych. 882 -ta rosis . . . lilia). STAT. Theb. 6, 64 Linus -tus (intextus *P*, *metro invito*) acantho. PS. AMBR. serm. 59[b], 2 liliis . . . et rosis . . . -ta *corona.* MART. CAP. 1, 66 ex pavonum pennis -tae oculataeque pallae. 9, 909 gyris multiplicibus circulatum et miris ductibus -tum . . . clypeum. SALV. gub. 7, 8 regio -ta vineis. VEN. FORT. carm. 2, 10, 5 vario -ta (intexta *A*) metallo *machina templi Salomonis.* **b** *aliquid alicui*: HIER. in Agg. 2, 19/20 p. 1414[B] propter granorum . . . multitudinem et -tis membranulis quamdam geometricam compositionem. PAVL. NOL. carm. 21, 103 -tis elegus succedat iambis. MACR. Sat. 5, 16, 4 amoenitas *versuum* -ta fastidio narrationum medetur (*cf. 5, 16, 1* infert fabulam cum versibus amoenioribus). OROS. hist. 5, 4, 15 -ere . . . inextricabilia bella *sc. narrationi.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 26, 4 excerptiones . . . -ens sermonum conscripta compositi.

2 *i. q. texendo inter se iungere* (*c. not. fabricandi l. 83*): MACR. somn. 1, 6, 2 Timaeus Platonis fabricatorem mundanae animae deum partes eius ex pari et impari . . . numero -isse memoravit. OROS. hist. 4, 10, 6 -tis propemodum anchoris constiterunt *classes.* EPIPHAN.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Avell. p. 757, 9 -ti *lapides* (*antea*: sibi congruenter insertos atque compositos).

intertignium, -ī *n.* *ab* inter tigna. *de notione*: VITR. 4, 2, 4 quod inter duas opas est -um, id μετόπη est apud *Graecos* . . . nominata. [*port. vet.* entertinho, *port.* entretinho; *cf. M.-L. 4498. G.*] [-o *pro* tertiario VITR. 4, 7, 5 *non sine quadam probabilitate coni. Jeppesen, Class. et Mediaev. 15, 1954, 114 sq.*] *t. t. archit. i. q. spatium inter tigna positum*: VITR. 4, 2, 2 divisiones triglyphorum et ⟨met⟩oparum tignorum dispositione et -um habere in doricis operibus coeperunt (*sic Krohn; alii aliter, v. app. crit.*).

? **intertīnctus,** -a, -um *var. l. p. 2280, 20. 22, e coni. p. 2280, 20.*

intertio, -āvī, -ātum, -āre. *ab* in *et* tertius. [*francog. vet.* entercier; *cf. Rohlfs, Roman. Forsch. 64, 1952, 140 sqq. G.*] *t. t. iur. i. q. tertiam personam arcessere, sc. non possessorem rei furatae sed ipsum furem* (*ad rem v. Geffcken, Lex Sal. 185 sq.*): LEX Sal. Merov. 47, 2 in mallo, ubi ipse rhamallus esse videtur, super quem res primitus agnita fuerit aut -ta (in tertia manu (fuerit) missa *AC*). 66 si quis super alterum de rebus in alode patris inventas -erit, debet ille super quem -vit *eqs. ibid.* rem -ta⟨m⟩ vindicare *et* eas *res* -vit. decr. Child. 2, 1 p. 442 E. licentiam -andi. *ibid. bis.*

? **intertondeo,** -tōnsum, -ēre. *ab* inter *et* tondere. -sus *i. q. tondendo interlucatus*: MEROB. carm. 3, 5 ⟨int⟩ertonsa (*suppl. Bücheler*) comas Spartani marmoris instar ⟨por⟩rigit excisum buxus amoena latus.

intertorno, -ātum, -āre. *ab* inter *et* tornare. -tus *i. q. per intervalla tornatus, interscalptus*: ITALA exod. 25, 18 (Sedul. Scot. in epist. ad Rom. 3 p. 43C) facies duo cherubim aurea -ta (*gr.* χρυσοτορευτά, *Vulg.* aureos et productiles).

? GLOSS. IV 206, 39/40 anfracta: **intertortuōsa** (itinera tortuosa *Goetz*) et difficilia (anfractum inter difficile et tortuosum vel flexuosum *A*). *ab* inter *et* tortuosus, *si recte trad.*

[intertortus, -a, -um *falso trad.* PETRON. 124 vers. 276 *pro* inter tort- (*alii alia*).**]**

intertraho, -trāxī, -ere. *ab* inter *et* trahere. *i. q. deintus trahere, extrahere*: PLAVT. Amph. 673 (*Sosia ad Amphitruonem*) numquam edepol tu mihi divini [quicquam] creduis . . ., ni ego illi puteo . . . animam omnem -ero.

intertrēmentum *v.* intertrimentum.

? **intertrīginium** *v. l. 64.*

intertrīginōsum (*trad.* intestig-, intrestig-, *falso ed.* intestig-) NOT. Tir. 112, 5 (*post* intestigio [*var. ll.* intestigo, intrestigo, *Kopp* intertrigo]). *ab* intertrigo, *cf. e. g.* ulcerosus. *i. q. intertrigine affectum.*

intertrīgo, -inis *f.* *ab* inter *et* terere; *cf.* attritio *vol. II 1167, 12 et* porrigo, prurigo. *de originatione* VARRO ling. 5, 176 *v. infra l. 80.* NOT. Tir. 112, 4 *v. l. 41.* GLOSS. παράψησις. μεσομήρια. ὑπομήρια. [*in codd. corrumpitur in* intrig-, tertrig-, -terrig-, -tertig-, -testig-, -trestig-.]

i. q. cutis affectio terendo inter coxas facta, attritus (*interdum fere de ipsa corporis parte, cf.* inguina aut [vel] -es *l. 68. 69,* -um exulceratio *l. 73,* porrigo *l. 73; gen. defin.* -is vitia *l. 61,* -um dolores *sim. l. 69. 74. per fig. etym.* -es [at]tritae *l. 72 sq.*): CATO agr. 159 -i remedium. COLVM. 6, 32, 1 -o . . . subluitur aqua calida. 7, 5, 11 cum subluvies atque -o in ipso discrimine ungulae nascitur (7, 5, 12 s. et -o pice . . . eruentur). SCRIB. LARG. 222 (= MARCELL. med. 31, 10; *cf. etiam* 32, 51) Lipara ad -es et exasperationem ⟨et⟩ tumorem ani mirifica (MARCELL. med. 32, 7 ad -es excalfactas et dolentes remedium . . . sic: *eqs.* 32, 33 ad -es sanandas. PLAC. med. 1, 9 rec. β ad -es. PLIN. VAL. 2, 44 MISC. Tir. p. 57, 19. ORIBAS. syn. 5, 11 tit. ad -is [in coxis infantibus factas *add. La, gr.* πρὸς τὰ τῶν μηρῶν παρατρίμματα]. 5, 11 ad coxam infantum -es. *cf. l. 69. 74.*). PLIN. nat. 20, 151 -es . . . prohibet *menta*. 21, 116 -um . . . vitiis . . . non dubie mederi *cypirum*. 23, 4 aspergitur *cinis sarmentorum vitium* . . . -i. 24, 10 dentium dolorem sedat *nucleus*, item -es et ambusta. 24, 28 prodest cinis corticum -i (*var. ll.* -bus, -ginia), ambustis. 24, 47 virgam populi in manu tenentibus -o non metuitur (*cf.* 24, 63). 24, 74 acini *ligustri* . . . contra -es prosunt. 26, 91 -es negat fieri Cato (*v. l. 51*) absinthium Ponticum secum habentibus. MARCELL. med. 32, 7 loco trito -i adpones *emplastrum*. 32, 22 si ab equitando vexata fuerint inguina aut -es dolebunt, spuma equi fricentur (Ps. APVL. herb. 101 l. 11 [= herb. tit. morb. l. 168] ad inguinis vel -is molestias [*utrobique v. app. crit.*]). 32, 34 gallae contusae in vino coctae . . . -i . . . prosunt. 32, 35 calciamento . . . locum inguinum laborantem si perfricueris, confestim -es tolles. 32, 36. 32, 37 tritis -bus (*cf.* 32, 38 attritis). 32, 39 si exulceratio -um erit *eqs.* 32, 52 porriginem -um interficies hoc medicamine: *eqs.* PLAC. med. 1, 11 tit. rec. *a* ad -um dolores. 1, 11 rec. *a* -es dolentes. ORIBAS. syn. 5, 11 inter coxis vel in (inter *La*) testicolis de orina infantum factas -es (*gr.* ἐκτρίμματα).

deriv.: intertriginosum.

intertrīmentum, -ī *n.* *ab* inter *et* terere, *cf.* detrimentum. -trem- *v. p. 2292, 10.* *de orig.*: VARRO ling. 5, 176 -um ab eo, quod duo quae inter se trita et deminuta, a quo etiam int⟨ert⟩rigo. EVGRAPH. Ter. Haut. 448 -a . . . sunt, quae intus terendo damna perficiunt. GLOSS. IV 252, 5 -um, si aliqua species in medio teratur (V 523, 5. 571, 1 [*var. l.* interimentum]). *de notione et differentia*: Ps. ASCON. Verr. p. 251, 26/27 detrimentum vel unius partis dici potest, -um vero ad utrius partem spectat, dantis et accipientis. GLOSS. ἀφουσία (χαλκοῦ). -o: damno. -a: ἀπουσίαι. [*var. ll.* indetr- GLOSS. IV 98, 52, interim- *p. 2291, 83.*]

i. q. intertritura, detrimentum, damnum: TER. Haut. 448 sine magno -o (detr- *L²*) non potest haberi *mulier* ([SCHOL. Ter. p. 119, 7 *et* EVGRAPH. dam(p)no]. CIC. Verr. II 1, 132 s. ullo -o). CIC. Font. 3 nullius in tabulis ulla . . . furti significatio, nullum in iis nominibus -i aut deminutionis vestigium. LIV. 32, 2, 2 -um argenti expleverunt. 34, 7, 4 in quo *auro* praeter manupretium nihil -i fit (*antea*: teritur, absumitur). SCAEV. dig. 13, 7, 43, 1 *v. l. 14.* CLAVD. MAM. anim. 3, 12 p. 176, 8 insumere pauxillum temporis -i (*var. l.* -trem-) nihil est, quin porro iuvat.

intertrītūra, -ae *f.* *ab* inter *et* terere. *i. q. intertrimentum, detrimentum*: SCAEV. dig. 13, 7, 43, 1 quaero, -am *culleorum*, quae ex operis facta est, utrum . . . debitor an . . . creditor adgnoscere debeat; respondit . . . ob id, quod eo nomine intertrimenti accidisset, non teneri.

intertrūdo, -ūsum, -ere. *ab* inter et trudere. *i. q. in interiora trudere, intrudere*: AVG. ord. 1, 3, 7 p. 125, 27 folia . . . angustiis canalis -sa vinci aliquando atque cedere (*postea*: urgebat).

interturbātio, -ōnis *f.* *ab* interturbare. [*perperam a nonnullis affertur* LIV. 23, 8, 7 (inter turb- *A*, iter t. *cett.*, perturb- *edd.*).] *i. q. actio interturbandi, turbatio*: CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 242A legi coepit; nullus a nobis relatus est strepitus, nulla -o, nulla interruptio.

interturbo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* inter *et* turbare. GLOSS. V 535, 42 -at: molestus est.

i. q. utcumque intercedendo turbare, interrumpere, impedire:

1 *absolute*: PLAVT. Bacch. 733 (*Chrysalus ad Pistoclerum sermonem eius interrumpentem*) ne -a! TER. Andr. 663 quis homo istuc? :: Davos. :: Davos? :: -at. :: quam ob rem? :: nescio. ITIN. Alex. 22 amnem . . . transit, quamvis Mazaeus . . . -ret. IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 28 plus cachinno -ant *oratores* quam verbis explicant, verba concidunt, syllabas obscurant *eqs.* DON. Ter. Hec. 716, 1 eam *meretricem*, quae -at ([716, 2 quae nos perturbat]. 726, 1 m. -anti). Ad. 984 qui *Demea* in tota comoedia tristis ac saevus -vit et vociferatus est. AMM. 18, 2, 5 restabat . . . urbium moenia reparari nullo . . . -ante (int- *V*, turb- *Novák*. 26, 4, 4 quibus ita n. -ante perfectis. 31, 12, 12 dum . . . cornu *equitum* n. . . . -ante extenditur). AMBR. obit. Theod. 4 non negabunt, etiamsi quidam -are conatus sit. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 3, 3 si otium geramus et quietem et contineamus nos ab omnibus, quae forinsecus -ant, materiae corporalis inlecebris. 2 *aliquid*: IVL. VAL. 1, 7 de Mileto loqui . . . longa res est et propositum -at. DON. Ter. Andr. 854, 1 orationem. Eun. 373, 1 servus -vit . . . amandi lineas et ordinem (RVFIN. Basil. reg. 101 disciplinam et o. fratrum). AMBR. in psalm. 38, 5 p. 188, 18 affectum. 118 serm. 12, 1, 2 quod *cor* nulla inlecebra saeculi . . . inpediat et carnis possit -are sapientia. RVFIN. Orig. in num. 19, 3 p. 182, 17 sensum sententiae. MAX. TAVR. serm. 43 p. 621B intelligentia -atur. 3 ne: DON. Ter. Andr. 752, 1 -at Davus, ne mulier totum dicat.

deriv.: interturbatio.

intervaco, -āre. *ab* inter *et* vacare. *i. q. medium vacare, sc. vacuum esse*: COLVM. 4, 32, 2 bulbus tripedaneis -antibus spatiis obrutus anno celerius maturam perticam praebet.

? **intervādo,** -sī, -ere. *ab* inter *et* vadere. TRAG. inc. 90 nisi si qua Vlixes -sit (*var. l.* rate evasit, *edd.* lintre *vel* inde e.). *Sz.*

intervallātio, -ōnis *f.* *ab* intervallatus (-are). *i. q. accessio intervallata* (*cf. p. 2293, 40 sqq.*): CAEL. AVR. diaet. pass. 42 humor spumosus atque creber . . . frequenti -e egreditur. 45 ex levi -e doloris intestinorum atque tormenti.

intervallātus, -a, -um *et inde* **intervallo,** -āre. *ab* intervallum. [*e coni. dub. vel falsa*: PLIN. nat. 18, 95 quae spica ⟨per⟩ intervalla (-ta *Jahn*) semina habebit. TERT. adv. Iud. 2 l. 53 post intervalla (-ta *Kroymann, i. del. Tränkle*) temporum multorum [et] spatia.]

1 *part. perf.*: a *i. q. per intervalla accedens, recurrens*: GELL. 17, 12, 5 haec biduo medio -ta febris (AMM. 29, 2, 26. 31, 11, 6). AMM. 14, 6, 14 commodis -ta temporibus convivia (*an ad b?*). 31, 15, 3 ne -tis ardor *militum* intepisceret moris. CAEL. AVR. chron. 2, 13, 181 -tis diebus adhibitis . . . adiutoriis (EVSEB. EMES. serm. 7, 9 per -tos d.). b *i. q. interruptus, separatus*: AMM. 26, 1, 3 obitu . . . -to brevi tempore principum.

2 *praes.* (*vi locali l. 72*): AMM. 27, 11, 2 potuit *Probus* . . . ingentia largiendo et -ando potestates assiduas (*i. per intervalla suscipiendo*). VINDIC. epit. alt. 16 *pulmo* multis . . . e vacuetatibus ducitur et -atur (*i. intervallis instruitur*).

deriv.: intervallatio.

***intervallum,** -ī *n.* *ab* inter vallos. *inter exempla vocum c.* inter *compos. affert* PRISC. gramm. III 42, 22. *de orig.*: VARRO frg. Cassiod. gramm. VII 151, 4 -a esse spatia, quae sunt inter capita vallorum (*inde* ISID. orig. 15, 9, 2). HYG. mun. castr. 14 opus . . . quod est inter vallum et legiones et ideo quibusdam -um est cognominatum. GLOSS.L III Abstr. LO 4 inter murum et fossatum locus in medio -um dicitur (*item* I Ansil. LO 141. *cf.* GLOSS. V 602, 31 -um: medium inter fossam et murum). *scribi per duas 'l' testatur* CASSIOD. gramm. VII 151, 3 (*ex Cornuto*). -ball- *e. g.* CIC. Phil. 4, 16 (*var. l.*). HYG. mun. castr. 14 GLOSS.L II Philox. IN 605. -fall- SEN. epist. 102, 24 (*A ante corr.*). -ium INSCR. RevA. V 34, 1931 p. 342 n. 38, 10. NOT. Tir. 45, 51.

[Oomes]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? -os LIB. col. I p. 214, 13 *cod. A*, -o *EP*, *ed.* *? fem.* -am ORIBAS. syn. 5,30,3 La. *de notione* (*cf. p. 2292,75*): SYNON. Cic. p.428,11 intermissio. -um. intercapedo. spatium dierum (*sim.* p. 432, 33). p. 438, 11 procul. longe. eminus. ex -o. GLOSS. διάστημα (τόπου). spatium. GLOSS.[L] II Abav. EX 63 ex -o: ex intermisso tempore (V Aa E 843 ex interposito t.). III Abstr. LO 3 longa intercapedine: longo -o, longo interstitio. *al.* *legitur in poesi rarius inde a* PLAVTO, *in prosa oratione inde a* CATONE (*p. 2295, 41*), RHET. Her., CIC. [*francog. vet. et med.* entreval, *francog.* entrevoux, -s; *prov. vet.* entreval, enterval, *prov. (delph.)* ĕtrevaw. *cf. Wartburg IV 763. G.*] [*dub. trad. p. 2292, 60.*]

i. q. spatium interiectum vel intermissum (*syn. vel iuxta pos.* spatium *e. g. l. 67. 70. p. 2294, 76. 2295, 11. 43, cf. l. 32. p. 2292, 75*; -i spatium *sim. l. 66. p. 2294, 72. 2295, 27*): I *vi temporali* (*accedit gen. passim, v. p. 2294, 42,* inter *e. g. l. 68. p. 2294, 51*): A *respicitur magis intermissio temporis* (*sc. per interruptionem quandam effecta*): 1 *generatim*: PLAVT. Men. 104 mi -um *foris epulandi* iam hos dies multos fuit (*sim.* Rud. 137). CIC. fin. 2, 94 si longus *dolor*, levis; dat enim -a et relaxat. 2, 114 optabile esset maxima in voluptate nullo -o interiecto dies noctesque versari (*cf. infra l. 50*). VARRO rust. 2, 1, 22 si... statim sine -o cibum aut potionem dederis (SEN. contr. 1 praef. 14. VLP. dig. 31, 24 nisi... statim offerat sine aliquo scilicet -o. *al. cf.* ANTH. 931, 114 nulla ... absque -o sors truculenta fuit). 3, 7, 9 *columbae* -um *pariendi* faciunt (*cf. Geopon. 14, 1, 3 διαλείπει*). LIV. 2, 49, 10 -um ... haud magnum populationibus fuit. 5, 5, 7 per intermissiones has -aque. SEN. dial. 5, 8, 7 vitio suo -um et quietem dare. PLIN. nat. 9, 147 paulum ... si fuit -i *tangendi*. AVR. Fronto p. 107, 4 v. d. H. (= p. 106 N.) biduo isto ... nihil -i habui. PAVL. dig. 50, 1, 18 -a temporum in continuandis oneribus invitis ... concessa. AVSON. 322, 10 p. 261 P. longum delinitura laborem -a damus. *al.*

2 *speciatim*: a *inter verba, elocutiones sim.*: RHET. Her. 3, 12, 21 -is longioribus uti. 3, 14, 25 quantum spatii in singulas exclamationes sumpserimus, tantum in singula -a spatii consumere iubemur. 4, 19, 26 cum singula verba -is distinguentur. CIC. orat. 53 distincta ... et interpuncta -a, morae respirationesque. 222 nisi -o dixisset: 'ipsi prodeant'. QVINT. inst. 9, 4, 61 sensus ... poscit ... naturale -um, quo a sequentis initio dividatur. 11, 3, 39 paulum morandum est in his -is, non interrumpendus est contextus. AVSON. 322, 50 p. 263 P. distinctio sensum auget et ignavis dant -a vigorem *sc. in legendo.* BOETH. mus. 1, 12 p. 199, 4 *διαστηματική vox* quae dicitur cum -o suspensa (*opp.* continua. *sim.* p. 199, 13). *al.* b *inter accessiones morbi sim.*: SCRIB. LARG. 99 minuitur ... impetus vitiorum et sedatur -aque maiora accipit. FRONTO p. 161, 21 v. d. H. (= p. 169 N.) ad maius -um *malae valetudinis* impetus mitigare. GAIVS epit. 2, 2, 3 *insani* per -a, quibus sani sunt, possunt facere testamenta. GELL. 18, 10, 3 quibus ... -is accederet febris decederetque. PS. SORAN. quaest. med. 196 quid est -um? spatium ab accessione usque ad accessionem aliam et hoc dicitur mundum -um. *al.*

B *respicitur magis spatium temporis emensum* (*definitum ex. gr. l. 56*): 1 *generatim*: CIC. inv. 2, 42 quae gestum negotium confestim aut -o (ex -o *var. l.*) consequuntur (*cf.* SERV. auct. Aen. 1, 47 'tot annos' continuationem significat, 'tot annis' autem -um [CASSIOD. in psalm. 101, 2 'quacunque die' non continuationem, sed -a temporis fuisse declarat]. HIER. tract. in Marc. p. 331, 6 vera fides non habet -um: statim audit, statim credit. AVG. serm. 210, 2, 3 sive... continuo post baptismum, sive quolibet -o temporis interposito [*v. l. 58*]). Verr. II 2, 142 expectemus... quinquennium; si hoc -o non consumpserit *pecuniam*. leg. agr. 2, 89 quantum -um sit interiectum inter *eqs.* (*cf.* VARRO rust. 2, 2, 11 ab occasu parvo -o interposito [*v. l. 55*]. FRONTO p. 158, 18 v. d. H. [= p. 166 N.] -um intercessisset [VLP. dig. 39, 2, 15, 21]). de orat. 3, 186 *guttae cadentes* -is distinguuntur (SEN. epist. 99, 7. 9. *cf.* apocol. 3, 4 divisos [dial. 9, 11, 9]. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 3 separatos [HIL. syn. 61]). Tusc. 1, 1 studia ... longo -o intermissa (*cf.* SVET. Aug. 37 censores creari desitos longo -o). VARRO ling. 5, 12 eius *motus* ... -um tempus (*cf.* 6, 3 tempus esse dicunt -um mundi motus [*cf. Stob. ecl. 1, 8, 42 p. 105, 8 W. ex Apollodoro διάστασις, Diog. Laert. 7, 141 διάστημα*]. CHAR. gramm p. 214, 8 B. tempus est ... *diuturnitatis* spatii -um. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 27 p. 207, 40 unum *tempus est* per spatium, id est -um). rust. 1, 29, 1 primo -o inter favonium et aequinoctium vernum (*sim. al.; item destinantur opera rustica*: PLIN. nat. 18, 272 in hoc temporis -o res summa vitium agitur. *al.*). LIV. 3, 25, 4 hoc -i datum (*antea*: duum mensium spatium). 22, 27, 6 aut diebus alternis aut, si maiora -a placerent, partitis temporibus. SEN. epist. 49, 3 non possunt longa -a esse in ea re (*sc. vita*), quae tota brevis est. SCRIB. LARG. 100 dandum erit medicamentum ... cum -um a somno fecerint (*cf.* PLIN. nat. 27, 20 bibitur a cena modico -o). VLP. dig. 17, 1, 12, 14 ut ei *debitori* des -um. 45, 1, 1, 1 -um ... medium (*sc. inter interrogationem et responsum*) non vitiavit obligationem. AMM. 26, 1, 13 sol ... anni totius -a concludit (*antea*: spatiis). AVG. civ. 16, 43 p. 195, 29 D. ut hoc primum -um quattuordecim generationibus commendaret. CONC.[S] I 5 p. 361, 25 maximo diei -o exacto (*gr. I 1, 7 p. 68, 3* τοῦ πλείστου τῆς ἡμέρας). *al.*

2 *speciatim de mensura syllabarum sim.*: CIC. de orat. 3, 185 quod metiri possumus -is aequalibus (3, 186 distinctio et ae. aut ... variorum -orum percussio). orat. 181 ut numerus -is ... appareat. 187 -orum longorum et brevium varietate. 194 Ephorus ... syllabis ... metiendos pedes, non -is existimat. *ibid.* -is est par iambo *trochaeus*. QVINT. inst. 9, 4, 51 -a signant quibusdam notis. EXPLAN. in Don. gramm. IV 533, 8 temporum dinumerare -a.

C *structurae et locutiones notabiliores*: 1 *notione q. e. 'post spatium'*: *praepos.*: CIC. inv. 1, 43 confestim aut ex -o consequi (LIV. 3, 55, 6 ex magno -ò. QVINT. inst. 11, 2, 5 res ... tanto ex -o repetitas. GELL. 15, 12, 4 ibi *sc. in oratione* ex -o: '...'. VLP. dig. 43, 16, 3, 9 non ex -o, sed ex continenti. *al. v. et p. 2293, 50*). SEN. epist. 70, 1 post longum -um Pompeios tuos vidi (QVINT. inst. 9, 3, 40 primo verbo longum p. -um redditum est ultimum. VLP. dig. 44, 5, 1, 6 p. -um [*opp.* in continenti]. coll. Mos. 11, 7, 4 p. -a [*Lachmann*, interpella *codd.*]. *al.*). *abl.*: CIC. S. Rosc. 11 longo -o iudicium ... hoc primum committitur. div. in Caec. 67 consuetudo longo -o repetita (Brut. 46 fat. 4. *cf.* leg. agr. 1, 27 auctoritas ... longo -o restituta. Phil. 13, 27 multo -o ... memoria renovata est). Cluent. 177 longo -o post iterum advocantur (LIV. 30, 12, 6 tanto p. -o [*et saepius hac collocatione*]. *c. praepos.*: AVR. VICT. Caes. 42, 13 longo -o post septuagesimum annum. AVG. civ. 2, 18 p. 75, 11 D. parvo -o p. reges. *cf.* GELL. 17, 21, 49 neque magno -o postea [AVG. civ. 2, 24 p. 88, 21 D. p. parvo -o]. SVLP. SEV. chron. 2, 31, 2 non multo deinde -o. BENED. reg. 8, 4 parvissimo -o ... mox [42, 5]). Arch. 6 interim satis longo -o (Flacc. 47). SVET. Aug. 2, 1 rursus magno -o ... in patriciatum redit. APVL. met. 8, 8, 5 -o ... mugitus iterans. *al.*

2 *notione distributiva*: *abl.*: CIC. Flacc. 70 longo -o ... Romam venis (*sing. ut*: PLIN. nat. 10, 111 alas ... raro -o quatiunt. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 107 adhibito lavacro longo dierum -o. *al.*). nat. deor. 1, 25 Anaximandri ... opinio est nativos esse deos longis -is orientis occidentisque (*plur. ut*: VARRO rust. 1, 64 hoc isdem -is ... item faciant. CELS. 3, 6, 7 si venae non aequalibus -is moventur. SEN. benef. 2, 7, 1 raro ... magnisque ... -is. CAEL. AVR. gyn. 2, 48 spongie appositio -is varietur [*Soran. gyn. 3, 41 p. 120, 14* ἐκ διαστημάτων]. *al.*). *praepos.*: CELS. 1, 2, 2 ex -o aquam frigidam bibere (SEN. epist. 42, 1. SCRIB. LARG. 99 ex longo -o ... vexabuntur. SVET. Claud. 41, 1. *al. plur.*: SEN. dial. 9, 1, 1 *vitia* ex -is redeuntia. nat. 7, 25, 3 ex ingentibus -is. AQVILA rhet. 19 p. 28, 27. *al.*). 4, 19, 3 per -a temporis ... cyathos binos ternosve sumere (TAC. Agr. 44, 5. AMM. 29, 1, 31 per -a distincta. CAEL. AVR. salut. praec. 55 non frequenter, sed per -a. *al. sing.*: TAC. ann. 4, 73, 2 per -um adventantes. SVET. Claud. 14, 1 per -um quarto quemque anno *consulatum gessit* [*opp.* iunctim]. PHYSIOGN. 95 per longum -um [*ins. Foerster ex ed. Moliniana coll. Adam. p. 413, 7* διὰ χρόνου]). SCRIB. LARG. 94 cum -o dare oportet.

3 *accedit gen.*: a *rei interpositae*: CIC. part. 59 -o temporis vel longitudine orationis (SEN. nat. 3, 26, 6 post magnum -um t. QVINT. inst. 10, 1, 75 longo post -o t. PAVL. dig. 22, 1, 17, 1 [*ex rescr. Pii*] longi t. -um. *al. plur.* temporum: CIC. fam. 1, 7, 1 locorum et t. 15, 14, 2 LIV. 3, 70, 15. *cf.* HIL. syn. 35 -a temporum ac saeculorum [AVG. civ. 21, 17 p. 521, 20 D.]). fin. 1, 49 -a requietis (*cf.* APVL. met. 6, 2, 6 quietis). ad Q. fr. 3, 3, 1 dierum ... -o (PLIN. nat. 16, 2 d. noctiumque. PAPIN. dig. 8, 1, 4, 2 d. et horarum. *cf.* PLIN. nat. 27, 27 quadridui). LIV. 6, 12, 4 -is bellorum. ASCON. Pis. p. 11, 12 anni. PLIN. nat. 2, 180 duodecim horarum (*v. l. 49*). 2, 188 minora ... -a esse lucis inter ortus solis. AVG. civ. 11, 6 p. 468, 27 D. morarum (gen. ad litt. 4, 32 p. 130, 27). *al.* b *rei interruptae*: CIC. Att. 9, 11, 4 tantum earum *litterarum* -um fuit (fam. 7, 18, 3). LIV. 1, 17, 6 annuum ... -um regni. 39, 1, 2 ad continendam per -a bellorum ... militarem disciplinam. SEN. contr. 2, 6, 6 dixit ... se ... -um ... luxuriae timere; intermissa vitia vehementius surgere. VELL. 1, 13, 3 -a negotiorum otio dispunxit (GELL. praef. 12). QVINT. inst. 11, 3, 107 -um motus tria verba esse voluerunt. TAC. ann. 4, 3, 1 dolus -a scelerum poscebat. HIER. chron. a. Abr. 1920 (= SVET. frg. 38) cum ... libros per -a insaniae conscripsisset *Lucretius* (*cf.* COD. Iust. 5, 70, 6 pr. in mediis furoris -is). CONSVLT. Zacch. 1, 15 p. 19, 13 -a pietatis ... non per conversationem satisfactio tenuit. *al.*

II *vi locali* (*c. gen. rerum includentium ex. gr. l. 75. 77, cf. p. 2296, 50; c. praepos.* inter *l. 78. p. 2295, 46. al.*): A *proprie*: 1 *spectat ad spatium inter bina medium* (*cf. l. 73*): a *cuiuslibet mensurae*: α *vario usu*: ① *distant immota*: Ⓐ *qualibet distantia*: RHET. Her. 3, 19, 32 -a locorum (*sc. quibus ad exercendam memoriam orator utitur*) mediocria placet esse (*de eadem re cf.* CIC. de orat. 2, 358 SEN. contr. 9 praef. 2). CIC. Tim. 23 *deus animam formans* instituit dupla et tripla -a explere partes ... desecans; quas ⟨in⟩ -is ... locabat *eqs.* (*gr. 35C bis* διάστημα, CHALC. -a ... -orum spatia). BELL. Alex. 38, 3 fossas duas ... non ... magno medio -o relicto ... deduxit (VITR. 4, 3, 4 relaxatis m. -is. 10, 11, 7 -i m. latitudo). VARRO rust. 1, 8, 5 -a pedamentorum. LIV. 30, 10, 14 navigia, quae sub constratis pontium per -a excurrebant. VITR. 3, 3, 6 facienda sunt in -is spatia duarum columnarum. SEN. nat. 1, 3, 9 columnarum -a porticus longior iungit. 5, 12, 1 -a inter illas (*sc. nubes*) relinqui fistulosa. SVET. Dom. 19 per -a digitorum (*cf.* OPTAT. 2, 5 p. 42, 14 digiti, quos -is singulos videmus esse distinctos). COD. Iust. 8, 10, 11, 1 (*a. 423*) *inter aedificia* quindecim pedum -a serventur; quem intercapedinis modum *eqs.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 9 per aspera dentium -a discurrens *lingua* (*gr. p. 149A* διαστημάτων). *al.* *apud philosophos de vacuo spatio*: LVCR. 2, 98 *primordia* -is magnis confulta resultant (*cf.* 2, 101 exiguis -is ...

[Oomes]

144*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

r.). CIC. ac. 1, 27 -is moveri, quae -a . . . dividi possint. *al.* *de parte libelli*: AVG. gest. Pelag. 33, 58 neque his -is, quae continent gesta, duas responsiones . . ., sed unam . . . subdidit. *? i. q. διάτασις*: CHIRON 40 in eo (*sc. cadendo*) offendat os; rarum (suorum *cod.*) quoque -um fiat (*cf.* 467 offendat ossum [ōs *cod.*]; rarum quoque -um faciat. *Hippiatr. gr. I 327, 6 διάτασιν* [*διάστασις var. l.*]). Ⓑ *per distantiam regionum*: CIC. inv. 1, 38 opportunitas *ad negotium administrandum* quaeritur ex magnitudine, -o . . . ipsius loci et vicinitate totius regionis. Verr. II 5, 6 cum in Sicilia quidem fuit, eodem -o (*postea*: propinquitas locorum). fam. 1, 7, 1 quoniam -o locorum et temporum diiuncti sumus (PANEG. 9, 20, 3 l. situs, spatia, -a. AVSON. 419, 80 p. 374, 554 P. per l. -a. AVG. in euang. Ioh. 54, 7 nec aliquo l. -o filius a patre separatur. *cf.* LIV. 27, 40, 5 -um loci. CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 83, 12 ad me non per -um loci, sed temporis redeo). LVCR. 5, 568 nil illa *lumina* his -is de corpore libant. CAES. civ. 1, 18, 1 oppidum a Corfinio VII milium -o abest (2, 38, 3 VI m. passuum. PLIN. nat. 4, 9 in v m. passuum -um. *al. cf.* HIRT. Gall. 8, 41, 1 pedum CCC -o. PLIN. nat. 3, 73 XII stadiorum [*al.*]. 19, 66 a quattuor digitorum -o. *adde* PLIN. nat. 6, 82 dierum [6, 190]). SALL. hist. frg. 2, 54 *flumen* Valentiam parvo -o praeterfluit. HOR. epist. 2, 2, 70 -a vides humane commoda (*per ironiam*). LIV. 30, 35, 9 Italicos -o . . . diremptos (*cf. Polyb. 15, 11, 2 ἀποστήσας*). 38, 4, 5 castra modico inter se distantia -o. PLIN. nat. 3, 101 hoc -um pedestri continuare transitu. 4, 11 in medio hoc -o, quod Isthmon appellavimus ([*inde sim.* MART. CAP. 6, 652]. SIL. 12, 382 m. -a patentis . . . campi. SVET. Cal. 19, 1 Baiarum m. -um ad Puteolanas moles [*cf. Cass. Dio 59, 17, 1 τὸ μεταξύ*]. FVLG. RVSP. epist. 14, 31). AVSON. 417, 75 p. 279 P. si -i spatium tolerabile limen poneret (*cf.* AVG. serm. coll. Morin p. 485, 2 -o spatiorum). AMM. 23, 6, 61 *Sarmatae* per -a dispersi sunt longa. *al.*

Ⓘ *disiuncta sunt se moventia* (*hic illic vi temporali subaudienda*): CAES. Gall. 1, 22, 5 eo die quo consueverat -o hostes sequitur (TAC. ann. 1, 50, 3). VERG. Aen. 5, 320 proximus huic, longo sed proximus -o insequitur Salius (*cf. p. 2296, 37*). LIV. 22, 12, 8 agmen ducebat modico ab hoste -o. SEN. epist. 83, 4 cito magnum -um fit inter duos in diversum euntes. ITALA gen. 32, 17 (Lugd.) ite . . . et -um facite inter gregem et gregem (*gr. διάστημα, Vulg.* spatium). Ios. 3, 4 (Lugd. = Aug. quaest. hept. 6, 3 p. 421, 8) sequimini post eam *arcam*, sed longum -um sit inter vos et eam (*gr. μακράν, Vulg.* spatium). VAL. CEM. hom. 18, 3 p. 748ᴬ succedit in aciem secundus; nec longo -o procedit et tertius. *al.*

β c. respectu certi ordinis: Ⓘ *plantarum, arborum sim.*: CATO agr. 161, 1 -um facito inter areas semipedum latum. VARRO rust. 1, 7, 2 si sata sunt in quincuncem, propter ordines atque -a modica. COLVM. 3, 15, 1 septenum pedum spatia danda sunt, quo largiora vacent -a. PLIN. nat. 17, 77 -a ex loci natura sumuntur. 17, 202 -um iustum arborum. QVINT. inst. 8, 3, 9 in ordinem certaque -a redigam meas arbores. PALLAD. 4, 10, 25 scrobes amat *ficus* altas, -a maiora. *al.*

Ⓘ *stellarum, siderum sim.*: CIC. Arat. 94 *stellae* quas -um binas disterminat unum. div. 2, 91. nat. deor. 2, 53 *Mercurius* neque a sole longius umquam unius signi -o discedit (2, 53 duorum s. -o. VITR. 9, 1, 6 XII s. -a). MANIL. 5, 313 Haedus . . . post . . . gregem longo producitur -o. SEN. benef. 4, 19, 2 in medio -o huius et alterius caeli. PLIN. nat. 2, 73 stellae ad longissima sua -a pervenire intelleguntur. FAV. EVL. p. 37, 12 W. (= p. 14, 13 H.) inter caelum et terram novem -a ipse consideres licet. EVSTATH. Basil. hex. 1, 4, 2 stellarum -a dinumerant (*gr. διαστήματα*). *al.* Ⓘ *figurarum artis geometricae*: CIC. de orat. 1, 187 in geometria lineamenta, formae, -a, magnitudines. VITR. 5, 6, 1 *ut* quattuor scribantur trigona paribus lateribus, ⟨quae paribus⟩ -is . . . lineam . . . tangant. GELL. 16, 18, 2 utraque *scientia* . . . spatiis et -is linearum . . . constat. BOETH. arithm. 2, 4 p. 87, 18 neque . . . punctum puncto superpositum ullum efficit -um. *al.* Ⓘ *numerorum* (*cf. p. 2296, 3. 8*): AVG. gen. ad litt. 4, 2 p. 95, 6 certis . . . -orum rationibus pauciores *numeri* inveniuntur, qui suis partibus conpleantur. 4, 2 p. 97, 13 tanto productioribus pro rata portione -is reperiuntur hi numeri *perfecti*.

b *definitae cuiusdam mensurae* (*usu quasi technico*): *α in arte musica* (*sc. inter sonos, i. q. gr. διάστημα, v. l. 77*): CIC. rep. 6, 18 *sonus* qui -is disiunctus inparibus . . . concentus efficit. *ibid.* octo cursus *siderum* septem efficiunt distinctos -is sonos. Tusc. 1, 41 harmonian . . . ex -is sonorum nosse possumus. VITR. 5, 4, 2 unde initium fecit *vox continuata* et ubi desiit, apparet in sonorum patentibus finitionibus, medianis autem patentia -is obscurantur. 5, 4, 9 non . . . inter duo -a . . . nec in tertia (inter tria *Wilmanns*) . . . possunt consonantiae fieri, sed diatessaron et diapente (*i. 'διὰ δυοῖν διάστημα', vix 'inter duos tonos'. v. etiam p. 2145, 17*). SEN. contr. 1 praef. 16 *vocem* paribus -is descendere. CENS. 10, 11 primae *tibiae* quartaeque -um . . . diastema facere diapason. FAV. EVL. p. 39, 4 W. (= p. 15, 7 H.) *portiones canorae vocis* quae *διαστήματα* Graeci, nos -a nominamus. BOETH. mus. 1, 8 p. 195, 6 -um . . . est acuti soni gravisque distantia. *al.*

β in arte mathem. sim.: Ⓘ *de dimensione, mensura*: VITR. 3, 3, 13 propter altitudinis -um. 10, 13, 6 *testudo* habuerat . . . -um cubitorum XXX, altitudinem . . . XIII. GERM. 448 -a trium *orbium* transversus colligat unus. PLIN. nat. 36, 179 columnae quaternis angulis pari laterum -o. CHALC. comm. 38 tria . . . -a corpus absolvunt: longitudo, latitudo, soliditas (*sim.* FAV. EVL. p. 19, 4 W. [= p. 4, 29 H.]. BOETH. arithm. 2, 4 p. 88, 15). BOETH. arithm. 2, 4 p. 88, 20 *aliquid* trina -i demensione porrigitur (2, 4 p. 89, 18. 20). *al.* *numerorum* (*aliter p. 2295, 60*): BOETH. arithm. 2, 4 p. 87, 15 *unitas* nec -i nec longitudinis capax. p. 87, 24 inter terminos pares nulla est -i longitudo vel spatium (*cf. 87, 27* nihil interest). 2, 54 p. 169, 20 *maxima harmonia* invenietur, si duobus terminis constitutis, qui ipsi tribus creverint -is, . . . duo huiusmodi termini medii fuerunt constituti et ipsi tribus -is notati. *al.* Ⓘ *de proportione vel de spatio inter terminos proportionis*: CHALC. comm. 40 numeri . . ., quorum -a binum medietatum capiant interiectionem. 42 triginta duo medietas adversum viginti quattuor limitem conparata facit -um epitritae quantitatis (*cf. 43* epogdoum . . . spatium). BOETH. mus. 2, 10 p. 240, 12 si multiplex -um binario fuerit multiplicatum (*cf. Euclid. sect. can. 2 διάστημα δίς*). 4, 2 p. 305, 23 duplex -um ex duobus maximis superparticularibus coniungitur. p. 307, 12 sesqualterum . . . -um sit novenarius ad senarium (*postea*: sesquioctava proportio). *al.* *inde de anima ad rationem mathematicam construenda*: CHALC. comm. 40 deus animam mundi modulans inducitur sex illa -a duplicis et triplicis quantitatis singula binis medietatibus stipans. 42 -um, quod interiacet, triplum esse demonstrat. FAV. EVL. p. 31, 22 W. (= p. 11, 17 H.) Plato . . . eadem posuit -a primigenia.

2 *spectat ad interruptionem sive singularum rerum sive certi ordinis*: LIV. 8, 8, 12 triarii . . . ubi in -a ordinum suorum principes et hastatos recepissent (8, 10, 5. *cf.* 10, 5, 6 reliquerat -a inter ordines peditum). 29, 2, 7 dehiscentem -is . . . aciem. 30, 17, 12 patente -o diruti muri. VITR. 8, 1, 7 -a . . . montium maxime recipiunt imbres. PLIN. nat. 33, 74 convalles et -a substructis canalibus iunguntur. SEN. nat. 4, 11, 3 in hac pila nihil illa -a officiunt ad speciem rotundi. 6, 15 per . . . -a *terrae* intrat spiritus. CHIRON 214 -a stentinorum . . . impediuntur. CLAVD. 18, 115 deserta patebant -a comae. RVT. NAM. 2, 7 -a viae fessis praestare videtur *lapis miliarius*. *al.* *de muro interposito*: SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 908 'maceriam' de luto et lapide factum -um.

B *in imagine vel translate* (*fere i. q. distinctio ex. gr. l. 35*): CATO or. frg. 65, 1 inter offam atque herbam, ibi . . . longum -um est (*cf. antea*: multa intervenire). CIC. Rab. perd. 15 quantum -um . . . inter te atque illum interiectum putas? (SEN. epist. 53, 11 ingens -um inter te et ceteros fiet). Brut. 173 Philippus proxumus accedebat, sed longo -o tamen proxumus (PLIN. epist. 7, 20, 4 [*ad verbum ex* VERG. *p. 2292, 35*]. AVSON. 398, 27 p. 227 P. HEGES. 2, 8, 3 p. 144, 12. 3, 26, 2 p. 235, 23. *cf.* AVG. civ. 11, 5 p. 467, 22 D. longo . . . -o . . . propinquiores sunt veritati). MANIL. 2, 678 *sidera* nos coniungunt *vinculis amicitiae* maioribus -is *sc. ingenii*. SEN. dial. 7, 18, 2 virtutem . . . ex -o ingenti reptabundus sequar. benef. 3, 11, 3 alia *beneficia* diversa sunt . . . infinitis inter se -is distantia. PLIN. nat. 22, 6 *coronae* sunt . . . magno -o magnaque differentia. QVINT. inst. 12, 10, 66 horum *generum eloquentiae* inter se -a (inter se valla *Radermacher*) sunt. HIL. trin. 12, 21 sine -o sui est *generatio dei patris et nativitas filii*. CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 120, 13 ad Philolaum redeo, a quo iam magno -o digressus sum. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 23 p. 70, 4 inter magis speciem et magis genus quod est -um (*cf. Porph. isag. p. 4, 18 μεταξύ*). *al.*

C *structurae et locutiones notabiliores*: **1** *c. gen. rei interpositae*: LVCR. 4, 187 *corpora prima* per . . . aëris -um non dubitant transire (4, 198). BELL. Alex. 39, 2 *legionibus* angustissimum -um frontis reliquit. PROP. 3, 21, 31 longa -a profundi lenibunt . . . vulnera. LIV. 41, 24, 9 regionis -o tuti. PLIN. nat. 6, 2 parva naturae repugnantis -a. SOL. 32, 5 post -a itineris extenti (NOVELL. Marc. 1, 7 [= COD. Iust. 7, 51, 4]). AVG. serm. 293, 7 peccati -um longe nos distinguit. PHYSIOGN. 105 omne -um oris eius apertum. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 145, 12 firmamentum tanto -o substantiae caelo . . . cedere. *al.* **2** *notione distributiva*: *abl.* (*plur.*): CAES. Gall. 1, 51, 2 copias . . . constituerunt paribus -is. 7, 36, 2 Vercingetorix . . . mediocribus circum se -is . . . copias conlocaverat. VARRO rust. 3, 5, 4 traversis gradatim modicis -is perticis adnexis. LIV. 1, 25, 8 *Horatius* videt *Curiatios* magnis -is sequentes (*cf. l. 68 et* TAC. hist. 2, 11, 1 *legiones* modicis -is sequebantur). COLVM. 5, 10, 5 arbores raris -is serito. PLIN. nat. 21, 21 per favonium translata *vites* pedalibus -is. *al.* *praepos.*: LIV. 28, 20, 4 clavos per modica -a figentes (COLVM. 4, 18, 1 per paria -a iugeribus divisis. PLIN. nat. 25, 65 foliis per -a [*Diosc. 4, 41, 1 ἐκ διαστήματος*]. VIR. ill. 4, 7 Horatius *Curiatios* . . . singulos per -a . . . insequentes interfecit [*cf. l. 62*]. AVG. civ. 18, 23 p. 288, 2 D. carptim per -a disputationis . . . adhibuit testimonia. *al.*). PLIN. nat. 27, 120 periclymenon . . . ex -o II folia habens (PS. APVL. Ascl. 2 ut infinitae qualitatum ex -o species esse noscantur. *plur.*: PLIN. nat. 25, 71 caule . . . ex -is foliato [*Diosc. 3, 3, 1 ἐκ διαστημάτων*]. 26, 108 ramosam ex -is). **3** ex -o *i. q. e longinquo*: LIV. 6, 1, 2 res, . . . quae magno ex -o loci vix cernuntur. 10, 43, 6 non ex -o . . ., sed comminus gerebatur res. SEN. nat. 1, 1, 8 ramenta sulphure aspersa ignem ex -o trahunt. epist. 102, 24 nondum caelum nisi ex -o pati possumus. LACT. ira 7, 7 cum se ex -o vident, *homines* gratulandi officium voce declarant. *al.*

deriv.: intervallatus (-are). *Oomes.*

interveho, -vectum, -ere. *ab* inter *et* vehere. -ctus *aliquid i. q. intro in aliquid evectus, usque ad aliquid eminens*: IVL. VAL. 3, 24 arbores caelum ferme proceritate -ctas simili facie qua cupressus.

intervello, -velli *vel* -vulsi, -vulsum, -ere. *ab* inter *et* vellere. NOT. Tir. 91, 12ᵃ (*inter* e- *et* convulsum) -sum.

[Sz.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. quibusdam intermissis evellere: 1 *vi primaria (subauditur vis collucandi l. 7 sqq.):* a *proprie:* PLAVT. Amph. 326 (*iocose*) vox mi ad aures advolavit. :: ne ego homo infelix fui, qui non alas -elli: volucrem vocem gestito. SEN. epist. 114, 21 aut vellunt barbam aut -unt (TERT. cult. fem. 2, 8 b. acrius caedere, -ere, circumradere). COLVM. 4, 33, 3 -untur *castaneae* ac bini pedes arbusculis vacui relinquuntur (*cf.* 5, 10, 5 si spisse posueris *arbores* ..., nec ipsae fructuosae erunt, nisi -seris [= arb. 19, 22, *ubi var. l.* interraseris]. PALLAD. 8, 2, 3 si spissa sunt *rapa*, -es [inter se v. *V*]). PLIN. nat. 17, 260 poma -i melius est, ut quae relicta sint, grandescant. b *translate de oratione:* QVINT. inst. 10, 7, 5 ita sunt natura copulata *verba*, ut mutari aut -i sine confusione non possint. 12, 9, 17 num aliquid ex illis *dicendis* -i atque ex tempore dicendis inseri possit.

2 *praevalent notiones secundariae:* a *interrumpendi:* SOL. 1, 78 -sa ... serie (*cf. Plin. nat. 7, 51* intermisso ordine). FORTVN. rhet. 2, 29 p. 119, 12 -sa et concisa videatur oratio. b *suffodiendi:* PANEG. 7, 10, 3 solet terra ventis aut aquis subter immissis -sa sui soliditate nutare. c *interpolandi:* GLOSS. V 658, 5 interpolata: interiecta, -sa, infuscata varieque maculata. *Sz.*

intervēnia, -ōrum *n. ab* inter venas. *i. q. spatia inter venas sita:* VITR. 2, 6, 1 penitus ignis et flammae vapor per -a permanans et ardens efficit levem ... terram. 2, 7, 2 ignis tactu et vi vaporis ex his *lapidibus* aëre fugato penitus insequens -orum (*Iocundus*, inter venarum *codd.*) vacuitates occupans fervescit. 2, 10, 2 non habentes -orum (*em. Iocundus ut supra*) raritates siccitatibus exsuctae solidantur *arbores*. 8, 1, 2 rubro saxo et bonae et copiosae *aquae*, si non per -a dilabantur et liquescant (*inde* PALLAD. 9, 8, 3 providendum est, ne inventae inter rimas refugiant et per -a [-as *V*] dilabantur. *cf. Cet. Fav. 3*). 8, 6, 12 cum graves *spiritus* per -a (-na *EG*) fistulosa terrae perveniunt ad fossionem puteorum *eqs.*

***intervenio**, -vēnī, -ventum, -īre. *ab* inter *et* venire. NOT. Tir. 20, 45. 52. *de notione:* DON. Ter. Ad. 406, 1 '-ire' est in medio negotio quasi ex insidiis supervenire et opprimere in ipso actu eos, qui rem celatam vellent (*cf.* SCHOL. Ter. Bemb. Haut. 281). CHAR. gramm. p. 480, 31 B. -o συντυγχάνω. GLOSS. διαιτῶ. μεσιτεύω. παρατυγχάνω. -it: βοηθεῖ, συνέρχεται, μεσάζει. ἐμφέρεται. supervenit. -bat: παρεγένετο. *legitur inde a* PLAVTO, CATONE, TER. [*it. sept. (venet. vet.)* intravegnire; *francog. vet.* entrevenir, *med.* s'entrevenir contre; *prov. vet.* entrevenir, entervenir; *hisp. (arag. vet.)* entervenir, (*legion.*) entrevenir. *cf. Wartburg IV 764. G.*] [*confund. in codd. c.* invenire SEN. nat. 5, 16, 4 PETRON. 79, 6. *al.*]

I *vi praeverbii vigente i. q. se interponere, intercedere* (-ire medium *p. 2298, 7. 17. 23. al.*, mediis *p. 2298, 39. 2300, 61. 62; accedit* inter *vel dat. passim*, in *c. acc. p. 2300, 55* [*aliter p. 2300, 76*], eo *p. 2300, 70. acc. solus l. 73* [*iuxta* interpolare]. *p. 2298, 2*): A *occupatur positio inter partes distantes media:* 1 *generatim:* a *spectat ad ordinem vel situm:* α *temporalem (exempla selecta):* (I) *c. respectu interrumpendi, prohibendi, turbandi sim.:* TER. Hec. 2 cum ..., novom -it vitium et calamitas, ut *eqs.* (LIV. 40, 42, 10 v. [ultimum *trad.*] de caelo, quod comitia turbaret. COLVM. 11, 1, 3 fortuita corporis v.). Haut. 679. PACVV. trag. 65 quod conabar, cum -tum est, dicere (*cf.* CIC. top. 76 -tum est casu, cum *eqs.*). CIC. Tusc. 3, 38 fruiturum *voluptatibus* ... dolore non -ente *eqs.* (*cf.* OV. met. 7, 454 SEN. epist. 72, 5). fam. 7, 5, 2 casus ... mirificus quidam -it quasi vel testis opinionis meae vel sponsor humanitatis tuae (*ludit c. notione sub 2 illustrata*). OV. met. 8, 82 talia dicenti ... nox -it (LIV. 23, 18, 6 proelio. *al.* OROS. hist. 5, 15, 12 intercapedinem tanti periculi n. -ens dedit. *v. etiam l. 83*). 11, 708 plura dolor prohibet verboque -it omni plangor. LIV. 1, 36, 1 bellum coeptis -it. 1, 48, 9 ni scelus intestinum liberandae patriae consilia agitanti -isset. 22, 22, 21 arma ... extemplo mota forent, ni hiems -isset (44, 20, 4 rebus gerendis). 24, 42, 3 nisi ea mora -isset (COLVM. arb. 3, 3 *seq.* quominus. *cf. p. 2298, 8*). *al.* FEST. p. 246 consules ... coniunctissimos sibi quosque ... legebant, donec Ovinia tribunicia *lex* -it (*cf. p. 2298, 84*). SEN. epist. 22, 5 *Epicurus Idomeneum* rogat, ut ... fugiat et properet, antequam aliqua vis maior -at aut auferat libertatem recedendi. GAIVS inst. 3, 160 (*cf.* INST. Iust. 3, 26, 10) si adhuc integro mandato mors alterutrius alicuius -at ..., solvitur mandatum (DIG. 49, 13 rubr. pendente appellatione [COD. Theod. 11, 35 = Iust. 7, 66 rubr.]. CE 1091, 2. *al. cf. p. 2300, 38 et* VLP. dig. 23, 4, 2 mortalitas -it [COD. Theod. 6, 24, 11, 1]. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 73 praeventu mortis -ente). VLP. dig. 24, 1, 3, 1 si aliquod impedimentum -at (PAVL. dig. 40, 7, 38. *al.*). HIL. in psalm. 118 mem 2 p. 468, 7 legem ... sine intermissione meditatur; non subrepunt alia ... studia, non -unt diversi saecularium curarum aestus, nec in eum incidit interiectu novae alicuius cognitionis oblivio. *et passim. per oxymoron:* EVCHER. laud. her. 37 p. 190, 23 (*post verba vix perspicua*) sonitus suavis silentium secretae stationis -it interpolatque illum ... statum strepitus quiete dulcior. (II) *in univ.* (*dub.:* PLAVT. Amph. 940 irae -unt, redeunt rursum in gratiam [*an ad p. 2298, 55?*]): PACVV. trag. 14 omnia, nisi -at sol (*sc. nocti*), pruina obriguerint (DECL. in Catil. 102 disseparationi eorum neque s. orientem ... neque occidentem -isse). LIV. 10, 12, 5 pugnatum maiore parte diei ...; nox incertis, qua data victoria esset, -it (FRONTIN. strat. 2, 9, 1 EVTR. 6, 20, 3. *cf. supra l. 56*). SEN. nat. 7, 32, 1 cum ludi intercalantur, cum aliquis pluvius -it dies (TAC. ann. 3, 23, 1 ludorum diebus, qui cognitionem -erant. AVG. cons. euang. 3, 25, 84 post diem primum ... alios octo dies -isse ..., post quos *eqs.* OROS. hist. 3, 2, 5 paucis deinde -entibus ... d. [*Iust. 6, 7, 1* p. deinde post d.]). *al.* PLIN. nat. 18, 315 imber. 21, 68 violis succedit rosa, huic -it lilium, rosam cyanus excipit (*cf. 22* medio proventu earum *rosarum* incipiens *lilium*). CELS. dig. 23, 3, 58 pr. nisi aliae nuptiae mediae -issent (PAVL. dig. 50, 1, 22, 1. *aliter infra l. 72*). PAPIN. dig. 22, 1, 1, 1 mora non -ente (22, 1, 3 pr. [*supra:* intermisso ... tempore]. *al. cf. p. 2297, 62*). OROS. hist. 2, 2, 5 a primo anno ... usque quo ... -unt anni LXIIII (*syn.* intersunt. 2, 17, 16 [*antea:* intercedente biennio]). *et passim.*

β *localem:* (I) *de rebus (hic illic ut impedimentis):* CELS. 7, 19, 2 in id *foramen* dimittendus est ... digitus ..., ut diductis -entibus membranulis sinum laxet (*cf.* COLVM. 7, 11, 2 mediam quasi cutem, quae -it duobus membris genitalibus. LACT. opif. 10, 10 cerebrum ... in duas partes membrana -ente discretum est). SEN. nat. 2, 4, 1 *aër caelum et terram* separat, quia medius -it. 6, 26, 1. epist. 95, 26 *in patina* veneriae spondylique et ostrea ... -entibus distinguebantur echinis. CVRT. 8, 2, 23 -bat fluvius (*cf.* 9, 2, 18 flumen [PLIN. nat. 5, 13 FRONTIN. strat. 1, 6, 2 FLOR. epit. 2, 2, 1. *al.*]. PAVL. dig. 10, 1, 6 rivus. *sim. al.*). COLVM. 2, 17, 4 validiores herbas et rubos et arbores, quae -unt, ... exstirpabimus. 9, 7, 3 sin ... nulli parietes alvis -ent (IAVOL. dig. 33, 3, 4 medius paries, qui utrasque aedes distinguat, -it). *al.* PLIN. nat. 4, 90 alii medios fecere eos *Hyperboreos* inter utrumque solem ..., quod fieri nullo modo potest, tam vasto mari -ente (interfluente *Sol. 16, 2. cf.* SIL. 14, 21 arta -it unda *sc. inter Italiam et Siciliam.* HYG. lim. grom. p. 151, 2 oceanus. *sim. al.*). *al.* STAT. silv. 2, 2, 15 monti (*sc. orae curvatae*) ... -it unum litus. PLIN. epist. 5, 6, 35 alibi pratulum, alibi ... buxus -it. *et passim.* (II) *de animantibus:* SERV. Aen. 5, 320 'proximum' dicimus etiam longe positum nullo -ente. AVG. doctr. christ. 2, 20, 31 si iunctim ambulantibus amicis lapis aut canis aut puer medius -erit.

γ *quemlibet:* (I) *de variis rebus:* CATO or. frg. 65, 1 saepe audivi inter os atque offam multa -ire posse (*infra:* intervallum est. *graecum illud* πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου *confert Gell. 13, 18, 3*). PAVL. FEST. p. 22 cum antiqui duos omnino naturales *colores* nossent, id est album et nigrum, -erit autem is quoque, qui ... neutri similis est. PLIN. nat. 2, 161 -it sententia (*sc. media inter litterarum et vulgi sententias*). AVSON. 418, 8 p. 285 P. 'salve' mediis -it armis. CASSIOD. var. 11, 36, 3 -ente distantia. (II) *de eis, quae scriptis vel dictis inseruntur:* SEN. epist. 33, 2 *voces Epicuri* rarae interim -unt. 46, 2. QVINT. inst. 9, 3, 23 (*de interpositione*) continuationi sermonis medius aliqui sensus -it. IVV. 6, 194 PLIN. epist. 6, 33, 9. BASS. gramm. VI 266, 27 nulla -ente epodo. VEL. gramm. VII 61, 4 -it s littera. IVL. VICT. rhet. 4, 4 p. 389, 36 (*seq.* incidere). HIL. in psalm. 56, 4 p. 170, 17 diapsalma -ire. *et al.* (III) *de hominibus (sc. in ordine propinquitatis, honorum sim.):* GALLICAN. Avid. 12, 2 ('ex oratione Marci Antonini') *Pompeiani* aetas olim remuneranda fuerat consulatu, nisi viri fortes -issent, quibus reddi debuit, quod a re p. debebatur. COD. Theod. 5, 1, 1 pr. matri ius liberorum non habenti -ente licet patruo ceterisque, inter quos agnationis ... iura porriguntur ..., placet *eqs.* INST. Iust. 3, 1, 13 si ... neque adgnatus quidem ullus -at (3, 2, 3 neque a. ullus nec proximior cognatus). LEX Burg. Rom. 10, 9 si in propinquitate -erit femina, soluta agnatione fit cognatio.

b *spectat ad relationes animantium mutuas:* α *separantes* (*cf. p. 2297, 79*): TER. Hec. 351 rem narrabit, ... quae inter vos -erit, unde ortumst initium irae. LIV. 10, 24, 2 ordinum magis quam ipsorum inter se certamen -isse. QVINT. inst. 11, 1, 66 inter patres etiam filiosque, cum -isset emancipatio, litigatum scio (GAIVS epit. 1, 4, 2 COD. Iust. 8, 47, 10, 1e). GAIVS inst. 2, 215 dissensio in hoc legato -it. MARCELL. dig. 24, 3, 57 divortium. VLP. dig. 33, 8, 3 inimicitiae capitales -erunt inter ... procuratorem et dominum (34, 9, 9 pr. inter legatarium et testatorem). AVG. nupt. et concup. 1, 10, 11 p. 223, 10 -ente repudio (EPIST. pontif. 293 Migne 20, 500B). *et al.* β *coniungentes:* SALL. Iug. 111, 2 cognationem, adfinitatem, praeterea foedus -isse *inter Bocchum et Iugurtham* (HEGES. 3, 22, 1 cum tam sedula officiorum foedera inter regem et Romanos -rent). QVINT. decl. 312 p. 226, 14 multas deponendae pecuniae -ire rationes inter milites. IAVOL. dig. 12, 1, 36 stipulatio (AFRIC. dig. 8, 3, 33, 1 pacto vel s. -entibus. *al.*). IVLIAN. dig. 18, 5, 5, 2 iusta conventio. GAIVS dig. 17, 1, 2, 1 mandatum (*al.*). epit. 1, 4 pr. legitimae sunt nuptiae, si Romanus Romanam nuptiis -entibus vel consensu ducat uxorem (*cf.* VLP. reg. 5, 8 conubio -ente). VLP. dig. 4, 8, 11, 1 compromissum. 16, 3, 1, 9 quasi genus locati et conducti (*sc. contractus*) -it. COD. Theod. 3, 5, 6 pr. -ente osculo (*al.*). 8, 12, 5 pr. (= COD. Iust. 8, 53, 27 pr.) -ente actorum testificatione (*cf.* COD. Iust. 1, 4, 27, 1 actis [2, 58, 2, 3. *al.*]. 4, 66, 1 [*s. V*] scriptura [7, 63, 5, 6. *al.*]). COD. Iust. 3, 32, 25 (*a. 294*) non -ente venditione (6, 54, 3 [*a. 196*] pignoris obligatio aut v.). AVELL. p. 657, 14 dissensio ... unitate -ente sepulta est. *et al.*

2 *speciatim ita, ut auctoritas interponatur:* a *sollemniter -unt:* α *magistratus, senatus, leges sim.:* CIC. prov. 7 nisi ... legatus -isset. LIV. 2, 23, 10 ni propere consules ... ad comprimendam seditionem -issent. QVINT. decl. 249 p. 22, 27 re publica -ente et lege viri fortis (310 p. 220, 13. GAIVS dig. 35, 2, 80 pr. Falcidia

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[Papin. dig. 35, 2, 7. *al.*]. Tert. adv. Val. 31 p. 207, 8. *cf. p. 2297, 64*). Svet. Iul. 30 neque senatu -ente (Gaivs inst. 1, 87 -ire et emendare vitium matrimonii). Tib. 33 eatenus -bat, ne quid perperam fieret. Frontin. (?) grom. p. 35, 14 solet iuris formula -ire et inhibere mensores. Afric. dig. 44, 1, 18 -ire praetorem debere nec permittere *eqs.* (Vlp. dig. 11, 7, 14 pr. -ire oportere tuerique *eqs.* Pavl. dig. 4, 2, 8 pr. ut restituant. *al. cf.* Vlp. dig. 25, 4, 1, 7 praetoris auctoritas). Gaivs dig. 9, 4, 27 pr. proconsulem -urum et ... negaturum. Vlp. dig. 11, 6, 1, 1 scit praetor et mercede eos *agrimensores* -ire. 43, 8, 2, 25 si ..., -unt magistratus. Marcian. dig. 48, 16, 1, 12 contra desertorem senatus consulti non -it coercitio (*cf.* Cod. Iust. 4, 28, 4 [*a. 201*] s. c. potestas). *et saepius.* *β procuratores sim.*: Ivlian. dig. 39, 1, 13, 2 si ... procurator -at (Papin. dig. 48, 1, 13, 1 ad crimen ... persequendum frustra p. -it, multoque magis ad defendendum. *al. cf.* Gaivs inst. 4, 182 procuratorio aut cognitorio nomine iudicio -ire). Pompon. dig. 12, 2, 42 pr. quod tutor eius *pupilli* non -isset (Vlp. dig. 2, 4, 10, 13 etsi quasi t. vel curator vel defensor vel actor -at patronus. 21, 1, 31, 14 in t. et curatore ... ceterisque, qui ex officio pro aliis -unt. *al. cf.* Vlp. dig. 26, 8, 2 auctoritas tutoris [Pavl. dig. 18, 5, 7, 1 Inst. Iust. 1, 21 pr.]). Papir. dig. 50, 8, 12, 5 *Antoninus et Verus* rescripserunt curatorem ... nomine collegae teneri, si -ire et prohibere eum potuit (*al. cf.* Cod. Iust. 5, 4, 8 [*a. 241*] in copulandis nuptiis nec curatoris ... nec cognatorum vel adfinium ulla auctoritas potest -ire). Call. dig. 49, 14, 3, 9 (*ex rescr. Hadriani*) qui negotiis fisci solent -ire (Vlp. dig. 48, 19, 9, 8. *al.*). Vlp. dig. 15, 1, 3, 5 si filius familias vel servus pro aliquo fideiusserint vel alias -rint vel mandaverint. *et al.* *inde de eo, qui episcopi sede vacante negotia gerit* (*cf.* interventor): Conc. Carth. a. 411 Mansi 4, 153AB presbyterum habemus, qui -it *eqs.*

γ fideiussores (*cf. l. 26*): Pompon. dig. 16, 1, 32, 3 ne *mulier* ipsa -ret (Vlp. dig. 16, 1, 8, 2 [*ex Iuliano*] apud Primum pro Secundo *eqs.* [*infra*: intercessiones]. *cf.* 50, 17, 2 pr. *feminae non possunt* pro alio -ire. Pavl. sent. 1, 4, 4 mater, quae filiorum suorum rebus -it. Cod. Theod. 2, 12, 5). Gaivs dig. 2, 14, 30, 1 si quasi fideiussor -it (Papin. dig. 3, 5, 30 pr. *et saepe*). Scaev. dig. 24, 1, 58, 2 filius rebus matris -ire solitus (*cf. l. 32 et* Papin. dig. 33, 1, 10 pr. negotiis). Vlp. dig. 15, 4, 1, 5 (*antea*: fideiusserit). *et al.*

b *liberius*: *α praevalente vi obsistendi, prohibendi sim.*: Liv. 3, 45, 4 adversus iniuriam decreti cum multi magis fremerent quam quisquam unus recusare auderet, P. Numitorius puellae avus et sponsus Icilius -unt (*5* interventu). Calp. ecl. 3, 23 quis vestro deus -it amori? Ps. Qvint. decl 19, 4 -ire noluit, interpellare non ausa est *mater.* Calp. decl. 19 mori prohibes et -is, quominus spiritum ... profundam (*cf.* Vlp. dig. 16, 1, 8, 1 si mulier -erit apud tutores filii sui, ne *eqs.* [Macr. Sat. 1, 17, 54 cui *Latonae* diu -it Iuno, ne numina ... ederentur]). Ivlian. dig. 18, 2, 10 si inops emptor et impediendae tantummodo venditionis causa -it. *et al.*

β praevalente vi conciliandi, favendi sim.: ① *usu profano et communi*: Sen. epist. 14, 12 *Cato* furentium principum armis medius -it (*cf.* Svet. Tib. 11, 3 *in iurgio.* Flor. epit. 1, 1, 14 furentibus -ere raptae *Sabinae*). Qvint. inst. 7, 1, 32 ut absolvatur reus, aut innocentia ipsius fit aut -ente aliqua potestate *eqs.* Flor. epit. 1, 13, 6 pro sociis ac foederatis (Ambr. obit. Valent. 37. Heges. 1, 40, 13 pro reo [*gr. 1, 508* ἀντιπαρακαλεῖν ὑπέρ. Macedon. Aug. epist. 152, 2 Avg. epist. 153, 1. *al.*]. Leo M. epist. 107 [Conc.S II 4 p. 62, 18] *scriptis* pro appetitu novae transgressionis. *al.*). 4, 10, 4 nisi -isset deum miseratio (*cf.* Epist. pontif. 293 Migne 20, 498B -ente misericordia [Max. Tavr. serm. 86, 3 M. dei]). *et saepius.* ② *usu christiano* (*exempla paucissima*): Ambr. Abr. 2, 11, 88 iusti est etiam pro peccatoribus -ire (Isaac 8, 69. Rvfin. Greg. Naz. orat. 8, 20, 3 supplica pro praeteritis malis, pro futuris -i [*Migne gr. 35, 964A* τὸ μέλλον ἐγγύησαι. *cf.* Orig. in num. 8, 1 p. 53, 9 pro peccatis. *al.*]. Sacr. Leon. 344 apostolos ... -ire pro nobis. *et saepe*). Prvd. psych. 764 homini atque deo medius -it Iesus. Pavl. Nol. epist. 29, 3 -ant orationes tuae, ut *eqs.* Serm. Corp. Vind. 21 p. 336, 19 *Stephanus* qui lapidatus -it, quid faciet invocatus? Ps. Evseb. Gallic. hom. p. 640A -it reus absolvitque damnatus *Christus in cruce.* *et passim.*

γ in univ.: Qvint. decl. 314 p. 235, 26 licet nulla cuiusquam mortalium conscientia -erit (*sc. testificandi causa, cf. p. 2297, 54*): sub caelo tamen fecistis et ille ... spiritus adfuit. Edict. imp. Diocl. I 11 convenit prospicientibus nobis ... arbitram rebus -ire iustitiam, ut *eqs.* Clavd. Don. Aen. 4, 95 p. 367, 25 vincere ... in partibus amoris feminam non est laboris maximi, praecipue cum duorum numinum potestas -it.

B *occupatur positio utcumque media vel interior*: **1** *fere i. q. supervenire, accedere, apparere, maxime casu, ex improviso sim.* (*v. l. 79. 83. p. 2300, 2. 9. 35, cf. p. 2297, 32; praesentia interim facta subintellegi videtur p. 2300, 61, cf. p. 2298, 42*): **a** *strictius* (*de hominibus, hic illic servato colore disturbandi, v. p. 2297, 32; res pro persona p. 2300, 5*): Plavt. Mil. 1333 ne -eris, quaeso, dum resipiscit. Ter. Andr. 732 sponsae pater -it. Haut. 281 de improviso est -tum mulieri (Ad. 406 ut numerabatur forte argentum, -it homo de i.). Phorm. 91 interea, dum sedemus illi, -it adulescens quidam lacrumans. Eun. 553 neminemne curiosum -ire nunc mihi, qui me sequatur *eqs.* Afran. com. 308 Rhet. Her. 1, 11, 18. Cic. Cluent. 47 ex occulto. de orat. 2, 14 ne molesti vobis -remus. rep. 1, 19 sermoni (*cf.* Liv. 1, 48, 1 orationi). Att. 14, 16, 3 discenti. ad Q. fr. 1, 2, 2 querelis. Caes. Gall. 6, 37, 1 casu (*7, 20, 6*). Liv. 39, 11, 6 forte (Val. Max. 9, 9, 3 Sen. dial. 5, 12, 5). *al.* Val. Max. 1, 8 ext. 3 stupro. Phaedr. 2, 1, 2 praedator -it partem postulans (*cf.* Argvm. Plaut. Most. 5 -it lucripeta faenus faenerator postulans). Colvm. 1, 1, 18 praesentia domini, quae nisi frequens operibus -erit, ... cessant officia. 12, 3, 9 promis ... et cellariis (*syn.* interesse). Petron. 95, 1. *al.* Plin. nat. 10, 173 cameli ... solitudines ... petunt (*sc. ad coitum*) neque -ire datur sine pernicie. Qvint. decl. 313 p. 228, 1. Tac. dial. 14, 1 'num parum tempestivus' inquit '-i secretum consilium ... tractantibus?' Vlp. dig. 16, 3, 1, 36 vel coram praetore vel -entibus honestis personis. Pavl. dig. 48, 18, 18, 3 *testes* facto -isse dicuntur (*cf.* Hil. trin. 2, 19 aliud est fecisse, aliud est -isse facienti [*antea*: adfuit]. Salv. gub. 6, 18 si -as latrocinio, non inquinaris actu, quia abhorres animo). Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 6, 7 nullis ... -entibus hostibus (*gr. 5, 294* φαινομένου). *et al.*

b *latius vergit in notionem q. e. contingere, evenire, accidere sim.*: *α de rebus*: Cic. fin. 1, 63 exiguam dixit *Epicurus* fortunam -ire sapienti (*Epicur. sent. 16* παρεμπίπτει. *cf.* 2, 89 Tusc. 5, 26 Sen. dial. 2, 15, 4). Sinn. Fest. p. 261 errorem hominibus -isse (Pompon. dig. 44, 7, 57 si e. aliquis -it. Gaivs inst. 1, 75 [*antea*: per errorem]. *al.*). Cels. 3, 5, 11 seu desunt *vires* seu quidam alii affectus -unt (*sic de morbis sim.*: Chiron 344 alternis ... pedibus ab articulis claudicationes -unt [*Hippiatr. gr. I p. 14, 4* ἐπιγίνεται]. Veg. mulom. 1, 43, 1 animalia, quibus assidue ventris -it dolor [*cf. Chiron 219* contingere solet]. *al.*). Sen. nat. 3, 2, 1 *aquae* aliae dulces sunt, aliae varie asperae; quippe -unt salsae amaraeque aut medicatae. Qvint. decl. 333 p. 311, 1 raro ... -ent controversiae, in quibus *eqs.* Ps. Qvint. decl. 13, 18 nulla -ente doctrina (Tract. Pelag. 3 p. 46, 21 exhortationis). Iavol. dig. 18, 6, 17 periculum ... ad emptorem pertinet, quod ... sine dolo venditoris -erit (Gaivs inst. 4, 68 plus petenti p. non -it. Ps. Rvfin. Ios. bell. Iud. 4, 7 [*gr. 294* γένοιτο]. *al.*). Ivlian. dig. 14, 4, 8 dolo -ente (Vlp. dig. 17, 1, 8, 10 si d. non -it nec culpa. *al.*). Gaivs dig. 34, 9, 10, 1 quia nulla fraus ... -isse videtur (Vlp. dig. 10, 3, 7, 13. *al. cf. l. 53*). *saepe in digestis.* Tert. apol. 2, 1 cum eiusdem noxae eadem tractatio deberet -ire. Porph. Hor. carm. 2, 13, 14/15 ex inproviso mala inopinata -ire. Arnob. nat. 2, 26 quod ... est promptum atque expositum passioni, corruptibile esse ipsa passibilitate -ente denuntiat. 6, 19 in partes sectione -ente divisus *deus.* Conc.S I 5 p. 139, 26 si ... mors -ire non possit (*syn.* accidisset; *gr. I 1, 7 p. 61, 18* ἐπιγίνεται. *cf. p. 2297, 67*). *et al.* *β de hominibus*: Qvint. decl. 306 p. 205, 24 a viro iam suo secubaret, utique si aetatis huius filius -ret (Vlp. frg. Vat. 120 uno f. -ente. Frg. Vat. 284 f. communibus -entibus. *al.*). Gaivs inst. 3, 69 nullo -ente extraneo herede (3, 70). Vlp. dig. 23, 4, 2 liberis -entibus (Cod. Theod. 8, 17, 2 pr. *al.*).

2 *fere i. q. immisceri, participare* (*c. dat. gerund. l. 54. 73, cf. etiam l. 62*): **a** *quolibet modo*: Liv. 1, 6, 4 -it ... his cogitationibus avitum malum, regni cupido. Manil. 4, 419 (*v. Housman ad l.*). Sen. nat. 5, 16, 4 eurus ... nostro sermoni non tamquam alienus -it. Colvm. 6, 5, 1 segregandi sanis morbidi *boves*, ne quis -at, qui contagione ceteros labefactet. 8, 8, 11 si quae steriles *aves* aut sordidi coloris -unt. 9, 8, 5 minor fructus mellis respondet, cum segniora -unt examina (*antea*: intermiscendae). Plin. nat. 18, 342 si et nigrae *nubes* rubentibus -erint. 33, 127 experimento ... fraus -it (*cf. supra l. 33*). *al.* Ivl. Val. 1, 26 quae -ire conrumpendo aëri soleant. *et saepius.* *vi attenuata fere i. q. succedere*: Ter. Mavr. 2053 tribrachus -it in locum trochaei.

b *ex consilio*: *α -unt dei sim.*: Sen. contr. 1, 3, 9 *deos* -ire huic rei (Qvint. decl. 388 p. 435, 2 deorum ... numine, quod r. humanis ... -it [Apvl. Socr. 5 p. 130. *cf.* Tac. Germ. 40, 2 hominum]. Ivlian. in Iob 42, 3 *providentia dei* cunctis r., quas creavit, -it. Avell. p. 107, 17 omnibus locis ac rebus). Sen. epist. 83, 1 *deus* interest animis nostris et cogitationibus mediis -it; sic -it ..., tamquam aliquando discedat. Apvl. Socr. 11 p. 145 *Minerva* mediis coetibus Graium cohibendo Achilli -it. Tert. patient. 15 p. 22, 19 omnia ... placita eius *dei* tuetur, omnibus mandatis eius -it *Christus.* *fere localiter* (*cf. l. 60*): Tert. bapt. 5 p. 205, 28 angelum aquis -ire (*infra*: piscinam Bethsaidam angelus -ens commovebat [*N. T. Ioh. 5, 4*]). Prvd. apoth. 471 numen ... nostris -it aris. c. Symm. 2, 401 an *genius Romanus* castrorum etiam fossis -it? *β -unt homines*: Petron. 20, 3 alienis -ire secretis (*cf.* Apvl. flor. 22 p. 101 nec erat ... tam absconditum secretum, quin eo tempestive Crates -ret). Tac. hist. 4, 85, 2 alienae gloriae. Svet. Aug. 20 ut quibusdam Pannonicis atque Germanicis *bellis* aut -ret aut non longe abesset. Tib. 50, 3 incendio. Call. dig. 47, 9, 7 ne ... quis extraneus -at colligendis eis (*sc. naufragiis*) *eqs.* Tert. orat. 19 orationibus. *et al.*

II *vi praeverbii attenuata fere i. q. ingredi*: Hist. Apoll. rec. A 48 p. 106, 3 -ens Apollonius in templum Dianae (*supra*: ubi dum veneris, ingredere templum [intra t. *rec. B*]).

deriv.: interventio, interventor, interventus.

[intervēnium *v.* intervenia.**]**

***interventio,** -ōnis *f.* *ab* intervenire, *cf.* interventus. *plur. non nisi* -bus Vlp. *p. 2301, 3* Sacr. Leon. *saepius; cf. p. 2301, 69.* Gloss.L II Philox. in 599 μεσητία (*i.* μεσιτεία). *legitur ap.* Vlp. *semel et inde ab* Hil., *in poesi p. 2301, 16.* [*variat in codd. c.* intervectio: Leo M. epist. 104, 2 Conc.S II 4 p. 56, 5.]

[Centlivres]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fere i. q. intercessio cum auctoritate facta: 1 *procurando, maxime per fideïussionem*: VLP. dig. 4, 4, 7, 3 *minori natu succurritur* in -bus (intervenientibus *var. l.*), ut puta si fideiussorio nomine se vel rem suam obligavit. *huc pertinere videtur* COD. Theod. 12, 9, 1 (= Iust. 10, 75, 1) nullus iudicum id, quod a re publica ex conlatione susceperit, mutui -e obposita ... invadat.

2 *testificando*: HIL. in psalm. 118 beth 9 p. 375, 12 trepidat ... ad omnem intercessionem pollutae scientiae metus; ceterum, ubi constans innocentis vitae fiducia est, plurium testium -o grata est.

3 *deprecando*: **a** *generatim*: *α apud deum*: RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 9, 1 quis ... ibi (*sc. in ultimo iudicio*) advocatus erit? quae -o? (*Migne gr. 35, 945^B^ σκῆψις*). SACR. Leon. 28 sanctorum martyrum -bus confidentes (1202. *cf.* 144 s. tuorum -o ... pro nobis). 288 apostolica pro nobis -o (299. *al.*). 746 (= SACR. Greg. 7, 7). *saepius.* VEN. FORT. Mart. 2, 481 inter me ac dominum mediator adesto benigne, quem sua culpa ligat, tua ut -o solvat. GREG. M. moral. 9, 23 p. 873A *Elias* furorem dei placat aliis per -em. 26, 53 p. 382A mediatoris nostri. *et al.* *β apud homines*: EPIST. pontif. 363 Migne 20, 776B ut remedium solum -is tuae gratiam se habere cognoscant *episcopi submovendi*. LEO M. epist. 112, 1 Conc.S II 4 p. 64, 21. *al.* LIB. pontif. p. 78, 7 ut quasi per eius *Constantiae* -em aut rogatu rediret Liberius in civitatem. GREG. M. epist. 9, 212 p. 197, 24 *lator praesentium* nostra se -e apud potestatem vestram aestimans adiuvari commendationis nostrae sibi poposcit epistolas (*infra*: intercessio). 10, 5 p. 241, 12 pro nostra eis -e remittite.

b sine -e *i. q. occasione interveniendi non data* (*ut vid.*): COD. Theod. 16, 5, 13 s. ulla gratiae -e pellantur. EPIPHAN. in euang. 53 p. 135, 24 ipse ... metuendus est s. aliqua -e, qui ... animam potest perdere (*sc. deus, cf. Luc. 12, 5; at 'ohne Unterbrechung, unaufhörlich' dubitanter vertit Erikson; Sprachl. Bem. 126*).

***interventor,** -ōris *m.* *ab* intervenire. GLOSS.L III Abol. PRAE 36 precatorem: -em. GLOSS. διαιτητής. ἐπιγνώμων. *legitur ap.* CIC. *semel et inde ab* VLP., ITALA, *in poesi l. 58.*

i. qui intervenit: 1 *impediendo*: CIC. fat. 2 quodam liberiore, quam solebat, et magis vacuo ab -bus die. LAMPR. Comm. 4, 7 Paternum ... paratae necis Commodi conscium et -em, ne coniuratio latius puniretur.

2 *procurando*: **a** *apud iurisconsultos, maxime c. respectu fideiussionis*: VLP. dig. 15, 1, 3, 9 si filius fideiussor vel quasi -r acceptus sit. 37, 15, 7, 5 honor ... his personis habebitur ipsis, non etiam -bus eorum: et si forte ipsi pro aliis interveniant, honor habebitur (*cf. Iulian. ibid. 2 pr.* procuratorem). COD. Iust. 7, 54, 3, 3 cum ... -r solvere compellatur (*supra*: fideiussores, mandatores). **b** *apud ecclesiasticos de eis, qui episcopi sede vacante negotiis interveniunt* (*cf. p. 2299, 28*): AVG. epist. 44, 8 *Fortunius narravit maiores suos* dedisse quendam -em populo suae communionis apud Carthaginem constituto, antequam Maiorinus adversus Caecilianum ordinaretur *eqs.* (*cf.* un. bapt. 16, 28 p. 30, 2 *schismatici* -es adventicios furtim longeque mittebant ..., donec deceptae plebiculae quasi proprios episcopos ordinarent). CONC. Carth. a. 411 Mansi 4, 25A. a. 419 *ibid.* 479C. 493A (*syn.* intercessor). CONC. Macr. a. inc. *ibid.* 439E (= FERRAND. canon. 23) ut -es episcopi conveniant plebes, quae episcopum non habent, ut episcopum accipiant *eqs. et saepius.*

3 *deprecando*: **a** *usu christiano de Christo vel sanctis*: ITALA Hebr. 8, 6 (codd. d e) melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti -r est *Christus* (*gr. μεσίτης, Vulg.* mediator). PS. RVFIN. in Am. 7, 4 p. 1089C misertum deum et quasi lacrimis -is inflexum. PAVL. NOL. carm. 26, 195 velut Ezechiae fuit -r Esaias, ad dominum nobis ... sit ... Felix. SACR. Gelas. 1, 91 p. 616 omnipotentiam tuam, quaesumus, domine, sanctus tuus ille -r exoret. 2, 2 p. 636. 2, 70 p. 676 (= SACR. Greg. 184, 6). VITA Roman. vet. (BHL 7305g) p. 55, 36 omnia in vota suscipiens maximus -r. **b** *usu profano*: PAVL. NOL. epist. 15, 3 vir ipse sanctissimus, cui dominus ... vos -es providit. AVELL. p. 701, 9 viros religiosissimos, quos -es unitatis vestra sedes apostolica credidit destinandos. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 15 *quod Agrippa* pro conservanda lege ... -r exstiterit (*gr. 300 πρεσβεύων τοὺς νόμους*).

***interventus,** -ūs *m.* (-um *n. l. 71*). *ab* intervenire. *de formis: adhibetur maxime abl.* -u, *rarius inde a* CIC. *nom.* -s *et acc.* -um, *singulis tantum locis gen.* -us *et dat.* -ui SYMM. epist. 1, 93. 5, 58; *plur. deest praeter* -bus *p. 2302, 37. 39, cf. p. 2300, 80.* NOT. Tir. 20, 60. GLOSS. παρένθεσις. παρουσία, ἄφιξις. παρέντευξις. παράταξις. -um: παρεντυχία. -u: τῇ μεσιτείᾳ. rogatione, intercessione. *legitur ap.* PLAVT. *semel* (-u) *et inde a* CIC., *in poesi postea p. 2302, 37 et fort.* CE Engström 58, 3 (*senarii barbari*). [*francog. sept.* (*pic.*) sus cès intrèfinsla, (*wall.*) su ç'trèvint-la, so l'trèvint, trèvint; *cf. M.-L. 4499. Wartburg IV 764. G.*] [*confund. in codd. c.* intuitus (SYMM. epist. 3, 34), inventus (DICT. 6, 5 p. 124, 9).]

fere i. q. intercessio: **I** *c. respectu positionis inter partes distantes mediae*: **A** *pertinet ad ordinem vel situm*: 1 *temporalem* (*exempla selecta*): PLAVT. Amph. 255 proelium id tandem diremit nox -u suo (CAES. Gall. 3, 15, 5 noctis -u [PLIN. epist. 2, 11, 16. *al.*]. HIL. in Matth. 5, 13 *diem* nox interiecta discriminat et -u suo diei diem subrogat). CIC. nat. deor. 1, 111 suppeditatio ... bonorum nullo malorum -u. SEN. nat. 2, 34, 1sq. quicquid alia portendunt, -s fulminis tollit *eqs.* TAC. hist. 4, 74, 2 neque haec *vitia* continua et meliorum -u pensantur. VLP. dig. 4, 6, 26, 7 (*ex Iuliano*) quibus *diebus* actor agere voluit et -u feriarum impeditus est. *et saepe.* 2 *localem*: SEN. dial. 6, 18, 5 insulae, quae -u suo maria distinguunt. nat. 5, 17, 3 circuli in transversa currunt et ⟨alii⟩ alios -u suo scindunt. epist. 118, 16 COLVM. 4, 29, 15. PLIN. nat. 2, 47 (*syn.* interpositu, *v. p. 2250, 41*). 11, 217 *nervi articulos* aliubi -u, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. 29, 52 amnis. PAVL. dig. 8, 1, 14, 2 sacri ... loci -s etiam itineris servitutem impedit. 3 *quemlibet*: HIL. in psalm. 53, 9 -u diapsalmi. RVFIN. Basil. hom. 8, 3 p. 1792B -u ... peccatorum et mediis inter nos et deum intercedentibus iniquitatibus. EVSTATH. Basil. hex. 4, 5, 12 ignis ... aëri ... caloris -u cohaeret (*syn.* intercessione; *gr.* τῷ μὲν θερμῷ ... συνδεῖται). *et al.*

B *pertinet ad auctoritatem interpositam*: 1 *usu profano vel communi*: **a** *vario* (*fere de favore, auxilio sim., sed cf. p. 2299, 40*): CIC. Catil. 3, 6 -u Pomptini atque Flacci pugna ... sedatur. PETRON. 72, 8 *atriensis* -u suo et canem placavit et nos ... extraxit. TAC. hist. 3, 12, 3 exsoluta statim vincula -u Hormi. AMPEL. 39, 1 *Tatius* cum Romulo decertavit et -u Sabinarum pacem cum Romulo fixit. *et passim.* **b** *interveniunt magistratus, imperator, lex sim.*: ASCON. Corn. p. 49, 4 perniciem vix effugerunt -u consulum, qui advocati reo descenderant. TRAIAN. Plin. epist. 10, 60, 1 statui eius *Archippi* subventum -u principis. POMPON. dig. 1, 2, 2, 30 *constituti sunt* triumviri capitales ..., ut, cum animadverti oporteret, -u eorum fieret. 33, 1, 7 iudicis. VAL. dig. 50, 8, 6 legis Falcidiae (PAPIN. dig. 40, 5, 22 pr. VLP. dig. 35, 2, 82 pr. PAP. Tjäder 4—5 B 5, 9. *cf.* HIL. in Matth. 12, 22 insidentem ... spiritum immundum lex ... -u suo eiecit). VLP. dig. 14, 4, 7, 1 *praetoris* (25, 6, 1, 11). MARCIAN. dig. 40, 11, 2 iuris. SPART. Carac. 1, 7. *et al.* **c** *interveniunt fideiussores, procuratores sim.*: SVET. Iul. 18, 1 creditores -u sponsorum removit. IAVOL. dig. 24, 1, 50 pr. aere alieno suo -u viri liberata est *mulier.* VLP. dig. 14, 3, 11, 5. 17, 1, 10, 7.

2 *usu christiano spectat ad conciliationem, deprecationem sim. apud deum factam*: **a** *intervenit Christus*: PAVL. NOL. epist. 13, 26 intervallum ..., quo a divinis mortalia disparantur, medio et inter utraque communi -u suo velut quodam ... ponte continuat. 29, 3 deo per -um ipsius mediatoris adsuimur (36, 4). **b** *interveniunt sancti*: HYMN. Ambros. II 72, 31 (*interpol.?*) ut horum *sanctorum* -bus nostra purgentur crimina. VITA Hil. Arel. 32 l. 16 ut tuis continuis precibus muniamur, -u protegamur *eqs.* SACR. Leon. 766 martyris. PALLAD. hist. mon. I 48 p. 332C sancte Colothe, ... -bus tuis mecum proficisci dignare (*gr. p. 154, 17 B.* προσευχαῖς). **c** *intervenit bonum*: AVG. bon. viduit. 4, 5 *immodicus carnis usus* -u boni nuptialis ignoscitur (*antea*: propter nuptiarum bonum).

II *c. respectu positionis utcumque mediae vel interioris*: **A** *strictius de animantibus supervenientibus* (in scaenam *l. 56, ceterum colore disturbandi saepius sublucente*): CIC. part. 30 -s alicuius aut interpellatio (QVINT. inst. 4, 3, 16 i., -s alicuius, tumultus). rep. 1, 17 num sermonem vestrum aliquem diremit noster -s? (*cf.* PS. APVL. Ascl. 1 ne ... sermo multorum -u praesentiaque violetur). Att. 4, 2, 5 ad nos veni; quod vereor ne tardius -u Varronis ... facias. 16, 11, 1. LIV. 23, 41, 4 ne cuius -s coepta impediret. *al.* SEN. contr. 1, 4, 10. 9 praef. 2 VAL. MAX. 4, 6, 2 SEN. epist. 25, 6. *al.* COLVM. 9, 3, 3 iracundia ... apium facile delinitur assiduo -u eorum, qui curant. *al.* PLIN. nat. 28, 31 (*seq.* introitu). 28, 39 extranei. QVINT. decl. 314 p. 232, 15 *quaedam frequentius dicuntur* propter -um novorum *auditorum. al.* PS. QVINT. decl. 17, 5 ad subitum -um patris non ... obstipui. DON. Ter. Andr. praef. 3, 2 Davi -s (*cf.* 3, 5 Ad. praef. 3, 3. 3, 4 *Demeae* in scaenam -um). *et saepius.* **B** *latius de rebus fere evenientibus*: SEN. dial. 6, 17, 4 tepidissima hiberna et nullum diem sine -u solis (ALC. AVIT. epist. 51 p. 79, 22 *sollicitudo* se appetitu proprio s. -u alienae necessitatis insinuat). HEGES. 5, 5, 1 paschalis -u celebritatis (*gr. 5, 99* ἐνστάσης). MACR. somn. 2, 1, 5 percussus aer ipso -u ictus vim de se fragoris emittit. *et al.* *Centlivres.*

interversio, -ōnis *f.* *ab* intervertere. GLOSS. I p. 247 φύραμα. *i. q. actio intervertendi*: *respicitur*: 1 *perversio, adulteratio*: TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 18 Christe, ... -em praedicationis tuae sustinuisti. 3, 1 p. 377, 17 regulae -em (*alludit ad 1, 20 p. 315, 15* regulam adulteratam). 2 *aversio, interceptio* (*sc. pecuniae sim.*): COD. Theod. 12, 6, 27, 2 (= Iust. 10, 72, 12) nemo ... in -e convictus id rursus officium gerat, in quo ante decoxit.

1. interversor, -ārī. *ab* inter *et* versari. *de piscibus i. q. internatare, interlabi*: PLIN. nat. 9, 157 nec satis est generationi *piscium* per se coitus, nisi editis ovis -ando mares vitale adsperserint virus.

2. interversor, -ōris *m.* *ab* intervertere. GLOSS. I p. 247 φυράτης. *i. qui intervertit, aversor, interceptor, fraudator*: AVG. in psalm. 99, 10 poena -is. COD. Theod. 10, 1, 10 (= Iust. 10, 1, 8) qui ... -um maculosis se fraudibus implicuerunt. CASSIAN. inst. 4, 20 -r neglectorque sacri peculii (*de monacho parum diligenti ut*: REGVLA Tarnat. 19 -r rerum monasterialium [CAES. AREL. reg. virg. 32 si ... utensilia neglegenter expendenda ... putaverint, tamquam -es r. m. severius corrigantur]).

interversūra, -ae *f.* *ab* intervertere. *t. t. grom., i. q. locus, quo limites ratione rectorum angulorum conveniunt*: FRONTIN. grom. p. 16, 23sq. coeptum rigorem ad -am aut ad finem perducere; omnibus autem -is tetrantis locum perpendiculus ostendat. HYG. lim. grom. p. 155, 6 in provinciis ... ferramento nisi ad -am non utuntur. p. 156, 1

[Quadlbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad -am brevioris lineae rectam lineam iniungamus. p. 169, 7 quibusdam -is lapides . . . defigere . . . oportebit.

interverto, -tī, -sum, -ere. *ab* inter *et* vertere. -vort- PLAVT. Asin. 258. 359 Pseud. 900 Rud. 1400 ARGVM. Plaut. Pseud. 1, 4. *part. fut.* -urus *non nisi* PAVL. dig. 4, 2, 8, 1. SYNON. Cic. p. 444, 11 subripuit. subtraxit. conpilavit. furatus est. intercepit. -it. GLOSS.L III Abol. CO 61 conpilavit: -it. *legitur inde a* PLAVTO (*ceterum non iam in poesi*), Q. SCAEV. dig. (*v. l. 20*), CIC. (*in oratt.*), VITR., SEN. *philos.*, PETRON.; *saepius apud iurisconsultos.* [*confunditur c.* invertere HEGES. 2, 3, 1 *in codd. recc.*; *c.* evertere PASS. Theclae Cb 15 p. 39, 10. *e coni. dub.* PLAVT. Pseud. 541 *v. vol. III 1182, 6.*]

i. q. (e medio) evertere, avertere sim.: 1 *in malam partem, praevalente notione:* **a** *fraudationis, doli, furti:* *α -ere aliquem* (*sive privando sive eiciendo*): PLAVT. Asin. 258 quem -am? 359 quomodo argento -am . . . Sauream (*item c. abl.*: Pseud. 900 me . . . muliere. Rud. 1400 istoc *talento* me. ARGVM. Plaut. Pseud. 1, 4 caculam -it symbolo. SAB. Gell. 11, 18, 13 condemnatum . . . furti colonum, qui fundo . . . vendito possessione eius dominum -isset [MARCELL. dig. 41, 2, 20 p. dominum -isse]). *β -ere aliquid* (*de rebus corp. praeter l. 23. 25. 35; dat. 30* [?]. *33; v. etiam l. 46*): Q. SCAEV. dig. 43, 20, 8 cui per fundum iter aquae debetur, quacumque vult, in eo rivum licet faciat, dum ne aquae ductum -ret (*i. aquam; de ipso ductu cf. infra l. 66*). CIC. Verr. II 4, 68 -so hoc regali dono. dom. 112 posse se -sa aedilitate (*i. praetermissa*) a . . . consule praetorem renuntiari. Phil. 2, 79 *Caesar* promissum et receptum *consulatum* -it ad seque transtulit. PETRON. 107, 6 si . . . -issent pecuniam vestram, si fidem proditione laesissent (TRYPH. dig. 11, 4, 5 [*sec. rescriptum imp. Pii*]. VIR. ill. 33, 8 SCHOL. Cic. Bob. p. 87, 12. p. 149, 17 locupletatum -sa p. publica et spoliatis . . . publicanis. AVG. epist. 65, 1 eum p. . . . rusticani divino apud se commendato -isse. in psalm. 99, 10). TAC. ann. 16, 10, 2 -sis patroni rebus (MARCELL. dig. 16, 3, 22 si . . . heredes r. apud defunctum depositam dolo -erint. VLP. dig. 47, 2, 43, 10 [*ex Celso*] r. non -itur ei, qui eam sponte reiecit. PAVL. dig. 47, 2, 20 pr. furtum fecit: r. enim pignori datam -it). SVET. Vit. 7, 2 publica vectigalia. GAIVS dig. 41, 2, 15 aliarum rerum possessionem (MARCELL. dig. 41, 2, 20 p. eius *commodati*). MARCELL. dig. 16, 3, 22 si . . . alia . . . quae species dolo . . . -sa fuerit. PAPIN. dig. 36, 1, 56 -endi fideicommissi gratia (*Krüger*, interveniendi *trad.; an ad l. 67?*). VLP. dig. 29, 2, 71, 6 amovisse eum accipimus, qui quid celaverit aut -erit aut consumpserit. PAVL. dig. 4, 2, 8, 1 qui instrumenta status mei -urus est (*comprehensa esse vid. notio delendi, cf. postea*: instrumentis perditis). AVG. in psalm. 99, 10 qui -it, quod accepit. *γ absolute*: CELS. dig. 47, 2, 68 pr. si possessionem eius (*sc. depositi*) apiscatur -endi causa, facit furtum (VLP. dig. 46, 3, 18).

b *depravationis, adulterationis, corruptionis: -untur*: *α ingenia*: SEN. dial. 6, 22, 2 recta i. . . . -sa plerumque sunt (*cf. postea*: dehonestare speciosa principia). *β rationes* (*i. tabulae; an de furto? cf. l. 40*): FRONTIN. strat. 3, 16, 3 tamquam r. -sis transfugisset *dispensator*. CAPITOL. Pert. 10, 7. COD. Theod. 8, 4, 7 pr. (= Iust. 1, 3, 4 pr.) -sa . . . r. fiscali. *γ sacra scriptura, veritas sim.*: TERT. apol. 47, 9 vetus instrumentum ingenia philosophorum -erunt (*syn.* adulteraverunt). praescr. 17, 3 ista haeresis . . . non recipit integras *quasdam scripturas*, sed adiectionibus et detractionibus ad dispositionem instituti sui -it ([*cf. l. 5* expositiones commentata convertit]. 38 l. 25 alius manu s., alius sensus . . . -it [*cf. l. 4* adulteratio. *l. 9* corruptela]). 40 l. 3 *diaboli* sunt partes -endi veritatem. THEOD. MOPS. in Phil. 1, 18 p. 209, 1 *haeretici* -ere pietatis cupiunt dogma. 2, 11 p. 223, 13 quidam haereticorum -ere volentes testimonium illud.

c *subversionis, destructionis* (*v. etiam supra l. 37. 40*): TAC. hist. 2, 95, 3 *Vitellius* noviens milliens sestertium paucissimis mensibus -isse creditur (*i. dissipavisse, absumpsisse. cf.* FVLG. myth. 2, 12 quod omnis ebriosus -endo nudus remaneat). APVL. apol. 83 veritas olim -sa (*i. subversa, oppressa*) nunc se effert. TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 453, 14 si sabbatum Christus -it (*cf. p. 452, 24* destrueret). THEOD. MOPS. in Gal. 4, 24 p. 73, 20 *haeretici* studium multum habent -ere sensus divinarum scripturarum et omnia, quae illuc posita sunt, intercipere (*cf. p. 73, 25* exterminent). CIL VIII 2661 aquam . . . civitas -so ductu vi torrentis amiserat. *de infirmando iure*: PAVL. dig. 4, 5, 5, 2 de ea capitis deminutione, . . . per quam publica iura non -i constat. 4, 5, 7 pr. legitimae tutelae . . . -untur eadem ratione, qua et hereditates . . . legitimae. 31, 87, 3 (*ex rescripto imp. Alex.*) -endae inofficiosi querellae (*i. querellae evitandae causa. cf.* COD. Iust. 3, 29, 8 pr. [*a. 294*] -endae quaestionis inofficiosi causa).

2 *in neutram partem*: VITR. 4, 3, 5 in extremis partibus *triglyphorum* semicanaliculi -antur (*i. intercidendo efficiantur*). FRONTO p. 60, 5 v. d. H. (= p. 66 N.) potest aestus per vestis intervalla depelli, . . . potest circumduci, potest -i. HEGES. 2, 3, 1 boves, qui arva aratro soleant -ere (invertere *var. l.; gr. 2, 113* τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάττειν).

deriv.: interversio, 2. interversor, interversura. *Quadlbauer.*

interviās *v.* inter *p. 2129, 39.*

intervibro, -āre. *ab* inter *et* vibrare. -ans *i. q. inter alia vibrans*: MART. CAP. 6, 586 reglutinatis ab aethrae -antis . . . luminibus.

intervigilo, -āre. *ab* inter *et* vigilare. -ans *i. q. interim vigilans*: LAMPR. Alex. 61, 3 dormientibus cunctis, solo . . . imperatore -ante.

intervireo, -ēre. *ab* inter *et* virere; *cf.* interalbicare, -nigrare. *i. q. inter alios colores virere, viridem nitere*: STAT. Theb. 4, 98 laetis . . . minax -et *anguis* herbis. SOL. 52, 61 beryllorum genus dividitur in speciem multifariam: eximii -ente glauci et caeruli temperamento (*Plin. nat. 37, 76* viriditatem maris . . . imitantur). CLAVD. rapt. Pros. 2, 100 (*de Iride*) tramite flexo semita discretis -et (internitet *Jeep*) umida nimbis. SIDON. carm. 5, 39 hic Synnas, Nomadum lapis . . . istic . . .; post . . . Laconum marmoris herbosi radians -et ordo.

intervirēsco, -ere. *ab* inter *et* virescere. -ens *i. q. intervirens vel subviridis*: EPIPHAN. Avell. p. 751, 7 (*de iaspide*) sub smaragdo est -ens, sed obtunsior et obscurior interiusque corpus habet viride ad instar aeruginis aeris (*gr.* κατὰ τὴν σμαραγδόν ἐστι χλωρίζουσα).

intervīso, -īsī, -ere. *ab* inter *et* visere. [*e coni. parum certa* PLAVT. Merc. 555 -am *pro* invisam.]

i. q. interea vel interim visere, visitare, videre (*l. 21*): 1 *c. acc. obi.* (*sed ap.* PLAVT. *fortasse potius acc. directionis accipias*): PLAVT. Aul. 202 -am **domum** ([*cf. 203* visam (inv- *Ritschl*) d.]. Stich. 147 [*antea*: abeamus intro]. *cf.* AMBR. epist. 2, 27 commendo tibi . . . ecclesiam . . ., quo eam de proximo -as frequentius). CIC. fam. 7, 1, 5 nos minus -is. TAC. ann. 1, 69, 4 femina manipulos -at, signa adeat. FRONTO p. 197, 7 v. d. H. (= p. 207 N.) aegros. SVET. Aug. 24, 1 uxorem. APVL. met. 1, 24, 6 sat pol diu est, quod -imus te. 6, 9, 2 maritum . . . -ere venisti. 6, 30, 2 parentes tuos -ere properas. Socr. 5 p. 129 ne quisquam eos . . . ceu . . . mugientium greges -at. 2 *c. interrog. indir.*: PLAVT. Aul. 363 -am, quid faciant coqui. Stich. 456 nunc -o, iamne a portu advenerit. 3 *absolute*: PLAVT. Stich. 154 dies totos apud portum servos . . . assidet; sed tamen volo -i. CIC. ad Q. fr. 3, 1, 6 ipse crebro -o.

interulus, -a, -um. *demin. ab* *interus. *i. q. interior* (*de vestimento*): 1 *fem. sg. pro subst.* interula, -ae *sc. tunica i. q. tunica interior, camisia* (*opp.* tunica *sc. exterior l. 36, sed cf.* t. -a *l. 39 et* t. interior *infra* GLOSS. *et p. 2208, 67 sq.; explicatur* GLOSS. IV 98, 49 tunica interior [V 461, 33]. V 620, 21 est camisia [*cf. etiam* SCHOL. Lucan. ed. Web. 2, 364]; *ad rem v. ex. gr. Blümner, Privataltert. 229*): APVL. met. 8, 9, 2 discissa . . . -a decora brachia saevientibus palmulis converberat. TERT. pall. 5, 3 si quid -ae subter est, vacat zonae tormentum. VOPISC. Prob. 4, 5 tunicas . . . duas, pallia . . . duo . . ., -as . . . duas (*opp.* tunica *ut*: quatt. tyr. 15, 8 tunicam . . . unam, -as . . . duas). TREB. Claud. 14, 10 -as puras duas, fascias . . . duas, togam *eqs.* MART. CAP. 1, 7 -a resoluta ricinio strophioque. 2 *adi.*: APVL. flor. 9 p. 32 habebat indutui ad corpus tunicam -am tenuissimo textu. MART. CAP. 9, 888 (vers.) -os . . . dissolvere nexus.

interundo, -ātum, -āre. *ab* inter *et* undare. -tus *i. q. spatiis interpositis alio colore tamquam unda virgatus*: SOL. 17, 5 fulvo nitent *tigres*; hoc fulvum nigrantibus segmentis -tum varietate adprime decet (*antea*: insignes maculis notae).

[APVL. met. 9, 30, 6 ut illis ⌊saepicule et **intervōcāliter**⌋ (*F et Helm*, iterum et s. voc- *Robertson coll. 5, 1, 5 et 1, 22, 1*, s. et iterum voc- *Beyte*, s. et invoc- *Wiman, alii alia*) clamantibus nullus respondit dominus, iam forem pulsare validius.]

intervolito, -āre. *ab* inter *et* volitare. *i. q. inter alia volitare*: LIV. 3, 10, 6 inter alia prodigia et carne pluit, quem imbrem ingens numerus avium -ando rapuisse fertur.

intervolo, -āvī, -āre. *ab* inter *et* volare. *i. q. inter alia vel alios volare*: 1 *alicubi* (*vi praep. varia*): COLVM. 8, 10, 1 *iunioribus turdis* veterani debent intermisceri, qui . . . quasi allectatores sint captivorum maestitiamque eorum mitigent -ando. AMM. 22, 8, 14 per . . . saxorum *sc. Symplegadum* . . . concursantium . . . crebritates si . . . ales -asset *eqs.* PAVL. NOL. epist. 13, 14 p. 96, 7 angelis -antibus *sc. ultro citroque inter deum et homines.* 2 *aliquo*: *c. acc.*: VAL. FL. 2, 613 inmittit . . . ratem *in fretum angustum* mediasque -at urbes. STAT. Theb. 2, 539 fuscas -at auras hasta. *c. dat.*: VAL. FL. 5, 27 oculis (*i. ante oculos*) -at Idmon.

intervomo, -ere. *ab* inter *et* vomere. *i. q. inter alia vomere aliquid*: LVCR. 6, 894 dulcis inter salsas -it *aequor* undas. TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 362, 14 (*de haereticis*) sepiae isti . . ., ut traductionem sui sentiunt, tenebras . . . blasphemiae -unt.

? **interūsūrārium,** -ī *n. v.* interusurium *l. 71.*

interūsūrium (*? -rum l. 69*), -ī *n.* *ab* inter *et* usura. *i. q. usura temporis interiacentis*: VLP. dig. 15, 1, 9, 8 ut medii temporis -um (*var. ll.* -rum, interim usura) . . . creditor consequatur. 35, 2, 66 pr. intervallum temporis et -um huius spatii. PAVL. dig. 31, 82 pr. si -um (*var. ll.* -rarium, interesse usurarium) tantum est in legato.

interutrāque *v. l. 76.*

interutrāsque *adv.* *ab* inter *et* uterque; *cf.* inter utrumque *quasi pro adv. p. 2136, 34 sq. nec non adv.* utrasque, *praeterea e. g.* alias, foras *sim.* *i. q. inter utrumque, in medio*: LVCR. 2, 518 omnis . . . calor et frigus mediique tepores -sque (-aque *hic et ceteris locis vix recte Lachmann coll.* antea, interea *sim.*) iacent explentes ordine summam (*sc. inter ignes et hiemis pruinas ut* 6, 362 -sque . . . cum caeli tempora constant). 3, 306 -sque (inter utrosque *Avancius et Munro*) sitas ⟨t⟩ *natura boum*, cervos saevosque leones (6, 1062 -sque [*sc. aurum et lignum*] . . . ferri n. locata). 5, 472 -sque (*sc. inter aethera et terram*) globi *solis et lunae* . . . vertuntur in auris. 5, 476 -sque . . . sunt. 5, 839 (*de androgyno*) -s⟨que⟩ nec utrum, utrimque (*trad.* utramque utrumque) remotum.

intervulsus *v.* intervello. *Sz.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae